

Holy Bible

Aionian Edition®

Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

AionianBible.org

Перша в світі Біблія перекладається зворотним шляхом
100% безкоштовне копіювання та друк
також відомий як “ Фіолетова Біблія ”

Holy Bible Aionian Edition ®
Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2024
Source text: Crosswire.org
Source version: 6/26/2023
Source copyright: Public Domain
Ivan Ogienko, 1930

Formatted by Speedata Publisher 4.19.20 (Pro) on 9/2/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Передмова

Український at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Український at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 377 translations now available in 166 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.

Зміст

Старий заповіт

Буття	11
Вихід	51
Левит	84
Числа	108
Повторення Закону	141
Ісус Навин	170
Книга Суддів	189
Рут	209
1 Самуїлова	212
2 Самуїлова	238
1 царів	259
2 царів	284
1 хроніки	308
2 хроніки	330
Ездра	357
Неемія	365
Естер	376
Йов	382
Псалми	401
Приповісті	448
Екклезіяст	464
Пісня над піснями	470
Ісая	474
Єремія	512
Плач Єремії	555
Єзекіль	559
Даниїл	598
Осія	611
Йоїл	617
Амос	620
Овдій	625
Йона	626
Михей	628
Наум	632
Авакум	634
Софонія	636
Огій	638
Захарія	640
Малахії	647

НОВИЙ ЗАВІТ

Від Матвія	651
Від Марка	676
Від Луки	692
Від Івана	719
Дії	739
До римлян	765
1 до коринтян	775
2 до коринтян	785
До галатів	792
До ефесян	796
До филип'ян	800
До колоссян	803
1 до солунян	806
2 до солунян	808
1 Тимофію	810
2 Тимофію	813
До Тита	815
До Филимона	817
До євреїв	818
Якова	826
1 Петра	829
2 Петра	832
1 Івана	834
2 Івана	837
3 Івана	838
Юда	839
Об'явлення	840
Додаток	
Керівництво для Читачів	
Гlosарій	
Карти	
Доля	
Iлюстрації, Doré	

Старий заповіт

І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча
половиного, який обертаєся навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

Буття 3:24

Буття

1 На почáтку Бог створив небо та землю. **2** А земля була пуста та порожня, і тéмрява була над безоднею, і Дух Божий ширяв над поверхнею води. **3** I сказав Бог: „Нехай станеться світло!“ I сталося світло. **4** I побачив Бог світло, що добре воно, — і Бог відділив світло від тéмряви. **5** I Бог назвав світло: „День“, а темряву назвав: „Ніч“. I був вечір, і був ранок, — день перший. **6** I сказав Бог: „Нехай станеться твердь посеред води, і нехай відділяє вона між водою й водою.“ **7** I Бог твердь учинив, і відділив воду, що під твердю вона, і воду, що над твердю вона. I сталося так. **8** I назвав Бог твердь: „Небо“. I був вечір, і був ранок — день другий. **9** I сказав Бог: „Нехай збереться вода з-попід неба до місця одного, і нехай суходіл стане видний“. I сталося так. **10** I назвав Бог суходіл: „Земля“, а місце зібрання води назвав: „Море“. I Бог побачив, що добре воно. **11** I сказав Бог: „Нехай земля вродить траву, ярину, що насіння вона розсіває, дерево овочеве, що за родом своїм плід приносить, що в ньому насіння його на землі“. I сталося так. **12** I земля траву видала, ярину, що насіння розсіває за родом її, і дерево, що приносить плід, що насіння його в нім за родом його. I Бог побачив, що добре воно. **13** I був вечір, і був ранок, — день третій. **14** I сказав Бог: „Нехай бúдуть світила на тверді небесній для відділення дня від ночі, і нехай вони стануть знаками, і часами умовленими, і днями, і роками. **15** I нехай вони стануть на тверді небесній світилами, щоб світити над землею“. I сталося так. **16** I вчинив Бог обíдва світила великі, — світило велике, щоб воно керувало днем, і світило мале, щоб керувало ніччю, також зорі. **17** I Бог умістив їх на тверді небесній, щоб світили вони над землею, **18** і щоб керували днем та ніччю, і щоб відділювали світло від тéмряви. I Бог побачив, що це добре. **19** I був вечір, і був ранок, — день четвертий. **20** I сказав Бог: „Нехай вода вироїть дрібні істоти, душу живу, і птаство, що літає над землею під небесною твердю“. **21** I створив Бог риби великі, і всяку душу живу плаваючу, що її вода вироїла за їх родом, і всяку пташину крилату за родом її. I Бог побачив, що добре воно. **22** I поблагословив їх Бог, кажучи: „Плодіться й розмножуйтесь, і наповнюйте воду в морях, а птаство нехай розмножується на землі!“

23 I був вечір, і був ранок, — день п'ятий. **24** I сказав Бог: „Нехай видасть земля живу душу за родом її, худобу й плаваюче, і зéмну звірину за родом її“. I сталося так. **25** I вчинив Бог зéмну звірину за родом її, і худобу за родом її, і все земне плаваюче за родом його. I бачив Бог, що добре воно. **26** I сказав Бог: „Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою, і хай панують над мóрською рибою, і над птаством небесним, і над худобою, і над усею землею, і над усім плаваючим, що плаває по землі“. **27** I Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як чоловіка та жінку створив їх. **28** I поблагословив їх Бог, і сказав Бог до них: „Плодіться й розмножуйтесь, і наповнюйте землю, оволодійте нею, і пануйте над мóрськими рибами, і над птаством небесним, і над кожним плаваючим живим на землі!“ **29** I сказав Бог: „Оце дав Я вам усю ярину, що розсіває насіння, що на всій землі, і кожне дерево, що на ньому плід деревний, що воно розсіває насіння, — нехай буде на їжу це вам! **30** I зéмній усій звірині і всьому птаству небесному, і кожному, що плаває по землі, що душа в ньому жива, — уся зелень яринна на їжу для них.“ I сталося так. **31** I побачив Бог усе, що вчинив. I ото, — вельми добре воно! I був вечір, і був ранок, — день шостий.

2 I були скінчені небо й земля, і все бóйство їхнє. **2** I скінчив Бог дня сьомого працю Свою, яку Він чинив. I Він відпочив у дні сьомім від усієї праці Своєї, яку був чинив. **3** I поблагословив Бог день сьомий, і його освятив, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив. **4** Це ось походження неба й землі, коли створено їх, у дні, як Господь Бог створив небо і землю. **5** I не було на землі жодної польової рослини, і жодна ярина польова не росла, бо на землю дощу Господь Бог не давав, і не було людини, щоб порати землю. **6** I пара з землі підімалась, і напувала всю землю. **7** I створив Господь Бог людіну з пороху зéмного. I дихання життя вдихнув у ніздрі її, — і стала людіна живою душою. **8** I насадив Господь Бог рай у Едені на сході, і там осадив людину, що її Він створив. **9** I зростив Господь Бог із землі кожне дерево, принадне на вигляд і на їжу смачне, і дерево життя посеред раю, і дерево пізнання добра і зла. **10** I річка з Едену виходить, щоб пойти рай. I

звідти розділюється і стає чотирма початками. 11 Імення одному Пішон, — оточує він усю землю Хавіла, де є золото. 12 А золото тієї землі добре; там бделій і камінь онікс. 13 Ім'я ж другої річки Гіхон, — вона оточує ввесь край Етіопії. 14 А ім'я річки третьої — Тигр, — вона протікає на сході Ашишуру. А річка четверта — вона Ефрат. 15 І взяв Господь Бог людину, і в еденському раї вмістив був її, щоб порала його та його додглядала. 16 І наказав Господь Бог Адамові, кажучи: „Із кожного дерева в раї ти можеш істи. 17 Але з дерева знання добра й зла — не їж від нього, бо в день їді твоєї від нього ти напевно помреш!“ 18 І сказав Господь Бог: „Не добре, щоб бути чоловіку самотнім. Створю йому поміч, подібну до нього“. 19 І вчинив Господь Бог із землі всю польову звірину, і все птаство небесне, і до Адама привів, щоб побачити, як він їх кликатиме. А все, як покличе Адам до них, до живої душі — воно ймення йому. 20 І назвав Адам імена всій худобі, і птаству небесному, і всій польовій звірині. Але Адамові помочі Він не знайшов, щоб подібна до нього була. 21 І вчинив Господь Бог, що на Адама спав міцний сон, — і заснув він. І Він узяв одне з ребер його, і тілом закрив його місце. 22 І перетворив Господь Бог те ребро, що взяв із Адама, на жінку, і привів її до Адама. 23 І промовив Адам: „Оце тепер вона — кістка від костей моїх, і тіло від тіла моє. Вона жінкою буде зватися, бо взята вона з чоловіка. 24 Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, — і стануть вони одним тілом“. 25 І були вони нагі обоє, Адам та жінка його, і вони не сорбомились.

3 Але змій був хитріший над усю польову звірину, яку Господь Бог учинив. І сказав він до жінки: „Чи Бог наказав: Не їжте з усякого дерева рा�ю?“ 2 І відповіла жінка змієві: „З плодів дерева рая ми можемо істи, з але з плодів дерева, що в середині рая, — Бог сказав: „Не їжте із нього, і не доторкайтесь до нього, — щоб вам не померти“. 4 І сказав змій до жінки: „Умерти — не вмрети! 5 Бо відає Бог, що дня того, коли будете з нього ви істи, ваші очі розкриваються, і станете ви, немов Боги, знаючи добро й зло“. 6 І побачила жінка, що дерево добре на їжу, і принадне для очей, і пожадане дерево, щоб набути знання. І взяла з його плоду, та й з'їла, і разом дала теж чоловікові

своєму, — і він з'їв. 7 І розкрилися очі в обох них, і пізнали, що нагі вони. І зшили вони фігові листя, і зробили опаски собі. 8 І почули вони голос Господа Бога, що по раю ходив, як повіяв денний холодок. І сховався Адам і його жінка від Господа Бога серед дерев раю. 9 І закликав Господь Бог до Адама, і до нього сказав: „Де ти?“ 10 А той відповів: „Почув я Твій голос у раю — і злякався, бо нагай я, — і сховався“. 11 І промовив Господь: „Хто сказав тобі, що ти нагай? Чи ти не єв з того дерева, що Я звелів був тобі, щоб ти з нього не єв?“ 12 А Адам відказав: „Жінка, що дав Ти її, щоб зо мною була, вона подала мені з того дерева, — і я єв“. 13 Тоді Господь Бог промовив до жінки: „Що це ти наробила?“ А жінка сказала: „Змій спокусив мене, — і я їла“. 14 І до змія сказав Господь Бог: „За те, що зробив ти оце, то ти проклятіший над усю худобу, і над усю звірину польову! На своїм череві будеш плавувати, і порох ти юстимеш у всі дні своєго життя. 15 І Я покладу ворожнечу між тобою й між жінкою, між насінням твоїм і насінням її. Воно зітре тобі голову, а ти будеш жалити його в п'яті“. 16 До жінки промовив: „Помножуючи, помножу терпіння твої та болі vagітності твоєї. Ти в муках родитимеш діти, і до мужа твого пожадання твоє, — а він буде панувати над тобою“. 17 І до Адама сказав Він: „За те, що ти послухав голос жінки своєї та єв з того дерева, що Я наказав був тобі, говорячи: „Від нього не їж“, — проклята через тебе земля! Ти в скорботі будеш істи від неї всі дні своєго життя. 18 Тернину й осот вона буде родити тобі, і ти будеш істи траву польову. 19 У поті своєго лиця ти юстимеш хліб, аж поки не вернешся в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порох, — і до пороху вернешся“. 20 І назвав Адам ім'я своїй жінці: Єва, бо вона була матірського живого. 21 І зробив Господь Бог Адамові та жінці його одежду шкуряну — і зодягнув їх. 22 І сказав Господь Бог: „Ось став чоловік, немов один із Нас, щоб знати добро й зло. А тепер коли б не простяг він своєї рукі, і не взяв з дерева життя, і щоб він не з'їв, — і не жив повік віку“. 23 І вислав його Господь Бог із еденського раю, щоб порати землю, з якої узятий він був. 24 І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертався навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

4 I пізнав Адам Єву, жінку свою, і вона завагітніла, і породила Каїна, і сказала: „Набула чоловіка від Господа“. **2** A далі вона породила брата йому Авеля. I був Авель пастух отари, а Каїн був рільник. **3** I сталося по деякім часі, і приніс Каїн Богові жертву від плоду землі. **4** A Авель, — він також приніс від своїх перворідних з отари та від їхнього лою. I зглянувся Господь на Авеля й на жертву його, **5** a на Каїна й на жертву його не зглянувся. I сильно розгнівався Каїн, і обличчя його похилилось. **6** I сказав Господь Каїнові: „Чого ти розгнівався, і чого похилилось обличчя твоє? **7** Отож, коли ти добре робитимеш, то підіймеш обличчя своє, а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. I до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати“. **8** I говорив Каїн до Авеля, брата свого. I сталося, як були вони в полі, повстив Каїн на Авеля, брата свого, — і вбив його. **9** I сказав Господь Каїнові: „Де Авель, твій брат?“ A той відказав: „Не знаю. Чи я сторож брата свого?“ **10** I сказав Господь: „Що ти зробив? Голос крові брата твого взиває до Мене з землі. **11** A тепер ти проклятий від землі, що розкрила уста свої, щоб прийняти кров твого брата з твоєї руки. **12** Коли будеш ти порати землю, вона більше не даст тобі сили своєї. Мандрівником та заволокою будеш ти на землі“. **13** I сказав Каїн до Господа: „Більший мій гріх, аніж можна знести. **14** Ось Ти виганяєш сьогодні мене з цієї землі, і я буду ховатись від лица Твого. I я стану мандрівником та заволокою на землі, і буде, — кожен, хто стріне мене, той уб'є мене“. **15** I промовив до нього Господь: „Через те кожен, хто вб'є Каїна, семикратно буде пімщений“. I вмістив Господь знака на Каїні, щоб не вбив його кожен, хто стріне його. **16** I вийшов Каїн з-перед лиця Господнього, й осів у країні Нод, на схід від Едену. **17** I Каїн пізнав свою жінку, і стала вона вагітна, і вродила Еноха. I збудував він місто, і назвав ім'я тому містові, як ім'я свого сина: Енох. **18** I народився в Еноха Ірад, а Ірад породив Мегуяїла, а Мегуяїл породив Метушайла, а Метушайл породив Ламеха. **19** I взяв собі Ламех дві жінки, — ім'я одній Ада, а імення другій Цілла. **20** I породила Ада Явала, — він був батьком тих, що сидять по наметах і мають череду. **21** A імення брата його Ювал, — він був батьком усім, хто держить у руках гусла й сопілку. **22** A Цілла також породила

Тувалкайна, що қував всіляку мідь та залізо. A сестра Тувалкайнова Ноема. **23** I промовив Ламех до жінок своїх: „Адо й Цілло, послухайте ви моого голосу, жони Ламехові, почуйте ви слова мої! Bo якби я мужа забив за уразу свою, а дитину — за рану свою, **24** i як буде усемеро пімщений Каїн, то Ламех — у сімдесятого й семеро!“ **25** I пізнав Адам ще свою жінку, — і сина вона породила. I назвала ймення йому: Сиф, бо „Бог дав мені інше насіння за Авеля, що забив його Каїн“. **26** A Сифові теж народився був син, і він назвав імення йому: Енош. Тоді зачали були призивати Ймення Господнє.

5 Оце книга нащадків Адамових. Того дня, як створив Бог людину, Він її вчинив на подобу Божу. **2** Чоловіком і жінкою Він їх створив, і поблагословив їх. I того дня, як були вони створені, назвав Він їхнє імення: Людина. **3** I жив Адам сто літ і тридцять, та й сина породив за подобою своєю та за образом своїм, і назвав ім'я йому: Сиф. **4** I булó Адамових днів по тому, як він Сифа породив, вісім сотень літ. I породив він синів і дочок. **5** A всіх Адамових днів булó, які жив, дев'ять сотень літ і тридцять літ. Та й помер він. **6** I жив Сиф сто літ і п'ять літ, та й породив він Еноша. **7** I жив Сиф по тому, як Еноша породив, вісім сотень літ і сім літ. I породив він синів і дочок. **8** A були всі дні Сифові дев'ять сотень літ і дванадцять літ. **9** I жив Енош дев'ятдесят літ, та й породив він Кенана. **10** I жив Енош по тому, як Кенана породив, вісім сотень літ і п'ятнадцять літ. I породив він синів та дочок. **11** A були всі Еношеві дні дев'ять сотень літ і п'ять літ. Та й помер він. **12** I жив Кенан сімдесят літ, та й породив він Магалал'їла. **13** I жив Кенан по тому, як породив Магалал'їла, вісім сотень літ і сорок літ. I породив він синів та дочок. **14** A всіх Кенанових днів булó дев'ять сотень літ і дев'ять літ. Та й помер він. **15** I жив Магалал'їл шістдесят літ і п'ять літ, та й породив він Яреда. **16** I жив Магалал'їл по тому, як Яреда породив, вісім сотень літ і тридцять літ. I породив він синів та дочок. **17** A були всі дні Магалал'їлові вісім сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. Та й помер він. **18** I жив Яред сто літ і шістдесят і два роки, та й породив він Еноха. **19** I жив Яред по тому, як породив він Еноха, вісім сотень літ. I породив він синів та дочок. **20** A були всі Яредові дні дев'ять

сотень літ і шістдесят і два роки. Та й помер він. **21** І жив Енох шістдесят і п'ять літ, та й породив Метушалаха. **22** І ходив Енох з Богом по тому, як породив він Метушалаха, три сотні літ. І породив він синів та дочок. **23** А всіх Енохових днів було три сотні літ і шістдесят і п'ять літ. **24** І ходив із Богом Енох, і не стало його, — бо забрав його Бог. **25** І жив Метушалах сто літ і сімдесят і сім літ, та й Ламеха породив. **26** І жив Метушалах по тому, як породив він Ламеха, сім сотень літ і вісімдесят і два роки. І породив він синів та дочок. **27** А всіх Метушалахових днів було дев'ять сотень літ і шістдесят і дев'ять літ. Та й помер він. **28** І жив Ламех сто літ і вісімдесят і два роки, та й сина породив, **29** ім'я йому назавав: Ной, говорячи: „Цей нас потішить у наших ділах та в труді рук наших коло землі, що Господь її викляв“. **30** І жив Ламех по тому, як Ноя породив, п'ять сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. І породив він синів та дочок. **31** А всіх Ламехових днів було сім сотень літ і сімдесят і сім літ. Та й помер він. **32** І був Ной віку п'ять сотень літ, та й породив Ной Сима, Хама та Яфета.

6 І сталося, що розпочала людіна розмножуватись на поверхні землі, і їм народилися дочки. **2** І побачили Божі сини людських дочек, що вродливі вони, і взяли собі жінок із усіх, яких вибрали. **3** І промовив Господь: „Не буде Мій Дух перемагатися в людіні навіки, — бо блудить вона. Вона тіло, і дні її будуть сто і двадцять літ“. **4** За тих днів на землі були вéлетні, а також по тому, як стали приходити Божі сини до людських дочек. І вони їм народжували, — то були силачі, що славні від віку. **5** І бачив Господь, що велике розбéщення людини на землі, і ввесь нахил думки серця її — тільки зло повсякдénно. **6** І пожалкував був Господь, що людину створив на землі. І засмутився Він у серці Своїм. **7** І промовив Господь: „Зітру Я людіну, яку Я створив, з поверхні землі, — від людини аж до скотини, аж до плавунів, і аж до птаства небесного. Бо жалкую, що їх Я вчинíв“. **8** Але Ной знайшов милість у Господніх очах. **9** Це ось єпovість про Ноя. Ной був чоловік праведний і невинний у своїх поколіннях. Ной з Богом ходив. **10** І Ной породив трьох синів: Сима, Хама й Яфета, **11** І зіпсулась земля перед Божим лицем, і напóвнилась земля

насильством. **12** І бачив Бог землю, — і ось зіпсулась вона, кожне бо тіло зіпсуло дорогу свою на землі. **13** І промовив Господь до Ноя: „Прийшов кінець кожному тілу перед лицем Моїм, бо напóвнилась земля насильством від них. І ось Я винищу їх із землі. **14** Зроби собі ковчега з дерева гофер. З перегородками зробиш ковчега, і смолою осмолиш його ізseréдини та ізнадвору. **15** І отак його зробиш: три сотні ліктів довжина ковчега, п'ятдесят ліктів ширина йому, а тридцять ліктів височина йому. **16** Отвір учиниш в ковчезі, і звузиш на лікоть його від гори, а вхід до ковчегу влаштуєш на боці його. Зробиш його на поверхні долішні, другорядні й третьюрядні. **17** А Я ось наведу потоп, воду на землю, щоб з-під неба винищти кожне тіло, що в ньому дух життя. Помре все, що на землі! **18** І складу Я заповіта Своого з тобою, і ввійдеш до ковчегу ти, і сини твої, і жінка твоя, і жінкі твоїх синів із тобою. **19** І впровадиши до ковчегу по двоє з усього, — з усього живого, із кожного тіла, щоб їх заховати живими з тобою. Вони будуть самець і самиця. **20** Із птаства за родом його, і з худоби за родом її, із усіх плавунів на землі за родом їх, — по двоє з усього увійдуть до тебе, щоб їх зберегти живими. **21** А ти набери собі з кожної їжі, що вона на споживання, — і буде для тебе й для них на поживу.“ **22** І зробив Ной усе, — як звелів йому Бог, так зробив він.

7 І сказав Господь Ноєві: „Увійди ти й увесь дім твій до ковчегу, бо Я бачив тебе праведним перед лицем Своїм в оцім роді. **2** Із усякої чистої худоби візьмеш собі по семеро, самця та самицю її, а з худоби нечистої — двоє: самця та самицю її. **3** Також із птаства небесного по семеро, самця та самицю, щоб насіння сховати живим на поверхні всієї землі. **4** Ось бо по семи днях Я литиму на землю дощ сорок день і сорок ночей, — і всяку істоту, яку Я вчинив, зітру з-над поверхні землі!“ **5** І зробив Ной усе, як звелів був Господь. **6** А Ной був віку шостисот літ, і стався потоп, — вода на землі. **7** І ввійшов Ной, і сини його, і жінка його, і невістки його з ним до ковчегу перед водою потопу. **8** Із чистої худоби та з худоби, що нечиста вона, і з птаства, і всього, що плавує на землі, **9** по двоє ввійшли до Ноя до ковчегу, самець і самиця, як

Бог Ноєві був ізвелів. **10** І сталося по семи днях, — і віді потопу линули на землю. **11** Року шостої сотні літ життя Ноєвого, місяця другого, сімнадцятого дня місяця, — цього дня відкрилися всі джерела великої безодні, і розчинилися небесні розтвори. **12** І був дощ на землі сорок день і сорок ночей. **13** Того саме дня до ковчегу ввійшов Ной, і Сим, і Хам та Яфет, сини Ноєві, і жінка Ноєва, і три невістки його з ними, **14** вони та всяка звіріна за родом її, і всяка худоба за родом її, і всяке плаваюче, що плаває по землі, за родом його, і всяке птаство за родом його, усяка пташка крилата. **15** І ввійшли до Ноя, до ковчегу по двоє із кожного тіла, що в нім дух життя. **16** А те, що ввійшло, — самець і самиця з кожного тіла ввійшли, як звелів йому Бог. І замкнув Господь за ним ковчега. **17** І був потоп сорок день на землі, і збільшилась вода, і понеєсла ковчега. І він високо став над землею. **18** І прибула вода, і сильно збільшилась вона на землі, — і пливав ковчег на поверхні води. **19** І дуже-дуже вода на землі прибула, і покрились усі гори високі, що під небом усім. **20** На п'ятнадцять ліктів угіру вода прибула, — і покрилися гори. **21** І вимерло всяке тіло, що рухається на землі: серед птаства, і серед скотини, і серед звірини, і серед усіх плавунів, що плавають по землі, і кожна людина. **22** Усе, що в ніздрях його дух життя, з усього, що на суходолі — вимерло було. **23** І винищив Бог усяку істоту на поверхні землі, від людини аж до скотини, аж до плавуня, і аж до птаства небесного, — вони стерлися з землі. І зостався тільки Ной та те, що з ним у ковчезі було. **24** І прибуvala вода на землі сто і п'ятдесят день.

8 І згадав Бог про Ноя, і про кожну звірину та про всяку худобу, що були з ним у ковчезі. І Бог навів вітра на землю, — і вода заспокійлась. **2** І закрилися джерела безодні та небесні розтвори, — і дощ з неба спинівся. **3** І верталась вода з-над землі, верталась постійно. І стала вода спадати по ста і п'ятидесяти днях. **4** А сьомого місяця, на сімнадцятий день місяця ковчег спинився на горах Аратських. **5** І постійно вода спадала аж до десятого місяця. А першого дня десятого місяця завиднілися гірські вершки. **6** І сталося по сорока днях, Ной відчинив вікно ковчегу, що його він зробив. **7** І вислав він крука. І літав той туди та назад, аж поки не висохла вода з-

над землі. **8** І послав він від себе голубку, щоб побачити, чи не спала вода з-над землі. **9** Та не знайшла та голубка місця спочинку для стопи своєї ноги, і вернулась до нього до ковчегу, бо стояла вода на поверхні всієї землі. І вистромив руку, і взяв він її, та й до себе в ковчег упustив її. **10** І він зачекав іще других сім день, і знову з ковчегу голубку послав. **11** І голубка вернулась до нього вечірнього часу, — і ось у неї в дзюбку лист оливковий зірваний. І довідався Ной, що спала вода з-над землі. **12** І він зачекав іще других сім день, і голубку послав. І вже більше до нього вона не вернулась. **13** І сталося, року шістсотого й першого, місяця першого, першого дня місяця — висохла вода з-над землі. І Ной зняв даха ковчегу й побачив: аж ось висохла поверхня землі! **14** А місяця другого, двадцятого й сьомого дня місяця — висохла земля. **15** І промовив Ноєві Господь, кажучи: **16** „Вийди з ковчегу ти, а з тобою жінка твоя, і сини твої, і невістки твої. 17 Кожну звірину, що з тобою вона, від кожного тіла з-посеред птаства, і з-посеред скотини, і з-посеред усіх плавунів, що плавають по землі, повиводь із собою. І хай роїться вони на землі, і нехай на землі вони плодяться та розмножуються“. **18** І вийшов Ной, а з ним сини його, і жінка його, і невістки його. **19** Кожна звіrina, кожен плавун, усе птаство, усе, що рухається на землі, за родами їхніми — вийшли з ковчегу вони. **20** І збудував Ной жертівника Господеві. І взяв він із кожної чистої худоби й з кожного чистого птаства, і приніс на жертівнику ціlopалення. **21** І почув Господь пахощі любі, і в серці Своему промовив: „Я вже більше не буду землі проклинати за людину, бо нахил людського серця лихий від віку його молодого. І вже більше не вбиватиму всього живого, як то Я вчинив був. **22** Надалі, по всі дні землі, сівба та жнива, і холоднеча та спека, і літо й зима, і день та ніч — не припиняться!“

9 І поблагословив Бог Ноя й синів його, та й промовив: „Плодіться й розмножуйтесь, та наповнюйте землю! **2** І ляк перед вами, і страх перед вами буде між усією звіриною землі, і між усім птаством небесним, між усім, чим роїться земля, і між усіма рибами моря. У ваші руки віддані вони. **3** Усе, що плаває, що живе воно, —

буде вам на їжу. Як зелену ярину — Я віддав вам усе. 4 Тільки м'яса з душою його, цебто з кров'ю його, не будете ви споживати. 5 А тільки Я буду жадати вашу кров із душ ваших, з руки кожної звірини буду жадати її, і з руки чоловіка, з руки кожного брата його Я буду жадати душу людську. 6 Хто вилле кров людську з людіни, то виллята бу́де його кров, бо Він учинив людіну за образом Божим. 7 Ви ж плодіться й розмножуйтесь, ро́ться на землі та розмножуйтесь на ній!“ 8 I сказав Бог до Ноя та до синів його з ним, кажучи: 9 „А Я, — ось Свого заповіта укладаю Я з вами та з вашим потомством по вас. 10 I з кожною живою душою, що з вами: серед птаства, серед худоби, і серед усієї земної звірини з вами, від усіх, що виходять з ковчегу, до всієї земної звірини. 11 I Я укладу заповіта Свого з вами, і жодне тіло не бу́де вже знищено водою потопу, і більш не буде потопу, щоб землю нищити“. 12 I Бог промовляв: „Оце знак заповіту, що даю Я його поміж Мною та вами, і поміж кожною живою душою, що з вами, на вічні покоління: 13 Я веселку Свою дав у хмарі, і стане вона за знака заповіту між Мною та між землею. 14 I станеться, коли над землею Я хмару захмарю, то буде виднітися в хмарі веселка. 15 I згадаю про Свого заповіта, що між Мною й між вами, і між кожною живою душою в кожному тілі. I більш не буде вода для потопу, щоб вигубляти кожне тіло. 16 I буде веселка у хмарі, і побачу її, щоб пам'ятати про вічний заповіт між Богом і між кожною живою душою в кожному тілі, що воно на землі“. 17 I сказав Бог до Ноя: „Це знак заповіту, що Я встановив поміж Мною й поміж кожним тілом, що воно на землі“. 18 I були сини Ноєві, що вийшли з ковчегу: Сим, і Хам, і Яфет. А Хам — він був батько Ханаанів. 19 Оці троє були сини Ноєві, і від них зали́днилася вся земля. 20 I зачав був Ной, муж землі, садити виноград. 21 I пив він вино та й упився, й обнажився в середині свого намету. 22 I побачив Хам, батько Ханаанів, наготу батька свого, та й розказав обоим браттям своїм надвірі. 23 Узяли тоді Сим та Яфет одежину, і поклали обидва на плечі свої, і позадкували, та й прикрили наготу батька свого. Вони відвернули дозаду обличчя свої, і не бачили наготи батька свого. 24 А Ной вітвєрезився від свого вина, і довідався, що йому був учинив його син наймолодший. 25 I сказав він:

„Проклятий будь Ханаан, — він буде рабом рабів своїм браттям!“ 26 I сказав він: „Благословенний Господь, Симів Бог, — і хай Ханаан рабом буде йому! 27 Нехай Бог розпросторить Яфета, і нехай пробуває в наметах він Симових, — і нехай Ханаан рабом буде йому!“ 28 А Ной жив по потопі триста літ і п'ятдесят літ. 29 А всіх Ноєвих днів булó дев'ятсот літ і п'ятдесят літ. Та й помер.

10 Оце нащадки синів Ноєвих: Сима, Хама та Яфета. А їм народились сини по потопі: 2 Сини Яфетові: Гомер, і Ма́гог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тирас. 3 А сини Гомерові: Ашкеназ, і Рифат, і Тогарма. 4 А сини Явана: Еліша, і Таршиш, і китти, і додани. 5 Від них відділилися острівні народів у їхніх краях, кожний за мовою своєю, за своїми родами, у наробдах своїх. 6 А сини Хамові: Куш, і Міцраїм, і Фут, і Ханаан. 7 А сини Кушові: Сева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Раами: Шева та Дедан. 8 Куш же породив Німрода, — він розпочав на землі вéлетнів. 9 Він був дужий мисливець перед Господнім лицем. Тому то говориться: „Як Німрод, дужий мисливець перед Господнім лицем“. 10 А початком царства його були: Вавилон, і Ерех, і Аккад, і Калнє в землі Шінеар. 11 З того краю вийшов Ашшур, та й збудував Ніневію, і Реховот-Ір, і Калах, 12 і Ресен поміж Ніневією та поміж Калахом, — він оте місто велике. 13 А Міцраїм породив лудів, і анатів, і легавів, і нафтухів, 14 і патрусів, і каслухів, що звідси пішли філістимляни, і кафторів. 15 А Ханаан породив Сидона, свого перворідного, та Хета, 16 і Евусеянина, і Амореянина, і Гіргашеянина, 17 і Хіввеянина, і Аркейнина, і Синеянина, 18 і Арвадеянина, і Цемареянина, і Хаматеянина. А потім розпоростилися роди Ханаанеянина. 19 I була границя Ханаанеянина від Сидону в напрямі аж до Герару, аж до Гази, у напрямі аж до Содому, і до Гомори, і до Адми, і до Цевоїму, аж до Лашу. 20 Оце сини Хамові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх наробдах. 21 А Симові — теж народились йому, він батько всіх синів Еверових, брат старший Яфетів. 22 Сини Симові: Еلام, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. 23 А Арамові сини: Уц, і Хул, і Гетер, і Маш. 24 А Арпахшад породив Шелаха, а Шелах породив Евера. 25 А Еверові народилося двоє синів: ім'я

першому Пелег', бо за днів його поділилась земля, а ймення його брата — Йоктан. 26 А Йоктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хасар-Мавета, і Єраха, 27 і Гадорама, і Узала, і Диклу, 28 і Увала, і Авімаїла, і Шеву, 29 і Офіра, і Хавілу, і Йовава. Усі вони — сини Йоктанові. 30 А оселя їхня була від Меші в напрямі аж до Сефару, гори східної. 31 Оце сини Симові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах. 32 Оце роди синів Ноєвих, за нащадками їхніми, у їхніх народах. I народи від них поділились на землі по потопі.

11 I булá вся земля — одна мова та словá одні.

2 I сталося, як рушали зо Сходу вони, то в Шинаарському краї рівнину знайшли, і оселилися там. 3 I сказали вони один єдному: „Ану, наробімо цегли, і добре її випалімо!“ I сталася цегла для них замість каменя, а смола земляна була їм за вапно. 4 I сказали вони: „Тож місто збудуймо собі, та башту, а вершина її аж до неба. I вчинімо для себе ймення, щоб ми не розпорошилися по поверхні всієї землі“. 5 I зійшов Господь, щоб побачити місто та башту, що людські сини будували її. 6 I промовив Господь: „Один це нарід, і мова одна для всіх них, а це ось початок їх праці. Не буде тепер нічого для них неможливого, що вони замишляли чинити. 7 Тож зійдімо, і змішаймо там їхні мови, щоб не розуміли вони мови один єдного“. 8 I розпоробшив їх звідти Господь по поверхні всієї землі, — і вони перестали будувати те місто. 9 I тому то названо ймення йому: Вавилон, бо там помішав Господь мову всієї землі. I розпоробшив їх звідти Господь по поверхні всієї землі. 10 Оце нащадки Симові: Сим був віку ста літ, та й породив Арпахшада, два роки по потопі. 11 I жив Сим по тому, як породив Арпахшада, п'ять сотень літ. I породив він синів і дочок. 12 А Арпахшад жив тридцять і п'ять літ, та й породив він Шелаха. 13 I жив Арпахшад по тому, як породив він Шелаха, чотири сотні літ та три роки. I породив він синів та дочок. 14 Шелах же жив тридцять літ, та й породив він Евера. 15 I жив Шелах по тому, як породив він Евера, чотири сотні літ і три роки. I породив він синів та дочок. 16 Евер же жив тридцять літ і чотири, та й породив він Пелега. 17 I жив Евер по тому, як породив він Пелега, чотири сотні літ і тридцять літ. I породив він синів та дочок. 18

Пелег' же жив тридцять літ, та й породив Рей. 19 I жив Пелег' по тому, як породив Рей, дві сотні літ і дев'ять літ. I породив він синів та дочок. 20 А Рей жив тридцять і два роки, та й породив Серуга. 21 I жив Рей по тому, як породив Серуга, дві сотні літ і сім літ. I породив він синів та дочок. 22 А Серуг жив тридцять літ, та й породив Нахора. 23 I жив Серуг по тому, як породив Нахора, дві сотні літ. I породив він синів та дочок. 24 А Нахор жив двадцять літ і дев'ять, та й породив він Тераха. 25 I жив Нахор по тому, як породив він Тераха, сотню літ і дев'ятнадцять літ. I породив він синів та дочок. 26 Терах же жив сімдесят літ, та й породив Аврама, і Нахора, і Гарана. 27 А оце нащадки Терахові: Терах породив Аврама, і Нахора, і Гарана. А Гаран породив Лота. 28 Гаран же помер за життя свого батька, у краї свого народження, в Урі халдейському. 29 I побрали Аврам та Нахор для себе жінок. Ім'я Аврамовій жінці Сара, а ймення Нахоровій жінці Мілка, дочка Гарана, Мілчиного батька і батька Їски. 30 А Сара неплідна була, — не мала нащадка вона. 31 I взяв Терах Аврама, сина свого, і Лота, сина Таранового, сина свого сина, і Сару, невістку свою, жінку Аврама, свого сина, та й вийшов з ними з Урі халдейського, щоб піти до краю ханаанського. I прийшли вони аж до Харану, та й там оселилися. 32 I булó днів Терахових дві сотні літ та п'ять літ. I Терах помер у Харані.

12 I промовив Господь до Аврама: „Вийди zo своєї землі, i від родини своєї, i з дому батька свого до Краю, який Я тобі покажу. 2 I нарідом великим тебе Я вчиню, i поблагословлю Я тебе, i звеличу ймення твоє, — i будеш ти благословенням. 3 I поблагословлю, хто тебе благословить, хто ж тебе проклинає, того прокляну. I благословляться в тобі всі племена землі!“ 4 I відправивсь Аврам, як сказав був до нього Господь, i з ним пішов Лот. Аврам же мав віку сімдесят літ і п'ять літ, як виходив з Харану. 5 I Аврам узяв Сару, свою жінку, та Лота, сина брата свого, i ввесь маєток, який набули, i людей, що їх набули у Харані, та й вийшли, щоб піти до Краю ханаанського. I до Краю ханаанського вони прибули. 6 I пройшов Аврам по Краю аж до місця Сихему, аж до дуба Мамрэ. А ханаанянин тоді проживав у цім Краї. 7 I Господь явився Авраму й сказав: „Я дам oцей Край потомству твоєму“. I він збудував там жертівника

Господéві, що явився йому. 8 А звідти він рушив на гору від сходу від Бет-Елу, і намета свого розіп'яв, — Бет-Ел від заходу, а Гай від сходу. І він збудував там Господу жертівника, і приклíкав Господне Ймення. 9 І подавався Аврам усе далі на півден. 10 І стався був голод у Краї. І зійшов Аврам до Єгипту, щоб там перебути, бо голод у Краї тяжкий став. 11 І сталося, як він близько прийшов до Єгипту, то сказав був до жінки своєї Сари: „Отож то я знаю, що ти жінка вродлива з обличчя. 12 І станеться, як побачать тебе єгіптяни й скажуть: Це жінка його, — то вони мене вб'ють, а тебе позоставлять живою. 13 Скажи ж, що сестра моя ти, — щоб добре було через тебе мені, і щоб я позостався живий через тебе.“ 14 І сталося, як прийшов був Аврам до Єгипту, то єгіптяни побачили жінку, що дуже вродлива вона. 15 І побачили її вельможі фараонові, і хвалили її перед фараоном. І взята була та жінка до дому фараонового. 16 І він для Аврама добро вчинив через неї. І одержав він дрібну та велику худобу, і осли, і раби, і невільниці, і ослиці, і верблюди. 17 І вдарив Господь фараона та дім його великими порáзами через Сару, Аврамову жінку. 18 І приклíкав фараон Аврама й сказав: „Щó ж то мені ти вчинив? Чому не сказав мені, що вона — твоя жінка? 19 Для чого сказав ти: Вона моя сестра? І я собі взяв був за жінку її. А тепер ось жінка твоя, — візьми та й іди!“ 20 І фараон наказав людям про нього. І вислали його, і жінку його, і все, що в нього було.

13 І піднявся Аврам із Єгипту, — сам, і жінка його, і все, що в нього було, і Лот разом із ним, до Негеву. 2 А Аврам був вельми багатий на худобу, на срібло й на золото. 3 І пішов він в мандрівки свої від Негеву аж до Бет-Елу, аж до місця, де напочатку намет його був поміж Бет-Елом і поміж Гаем, 4 до місця жертівника, що його він зробив там напочатку. І Аврам там приклíкав Господне Ймення. 5 Так само й у Лота, що з Аврамом ходив, дрібна та велика худоба була та намети. 6 І не вміщала їх та земля, щоб ім разом пробувати, бо великий був їхній маєток, і не могли вони разом пробувати. 7 І сталася сварка поміж пастухами худоби Аврамової та поміж пастухами худоби Лотової. А ханаанеянин та періззеянин сиділи тоді в Краю. 8 І промовив до Лота Аврам:

„Нехай сварки не буде між мною та між тобою, і поміж пастухами моїми та поміж пастухами твоїми, бо близька ми рідня. 9 Хіба не ввесь Край перед обличчям твоїм? Відділіся від мене! Коли підеш лівóруч, — то я піду правóруч, а як ти праворуч, — то підú я лівóруч“. 10 І звів Лот свої очі, і побачив усю околицю Йорданську, що наводнена вся вона аж до Цоару, — перед тим, як Содом та Гомору був знищив Господь, — як Господній садок, як єгипетський край! 11 І Лот вибрав собі всю околицю Йорданську. І Лот рушив на схід, і вони розлучилися один від одного. 12 Аврам оселився в землі ханаанській, а Лот оселився в рівнинних містах околиці, і наметував аж до Содому. 13 А люди содомські були дуже злі та грішні перед Господом. 14 І промовив Господь до Аврама, коли Лот розлучився із ним: „Зведи очі свої, та поглянь із місця, де ти, на північ, і на півден, і на схід, і на захід, 15 бо всю цю землю, яку бачиш, Я її дам навіки тобі та потомству твоєму. 16 І вчиню Я потомство твоє, як той порох землі, так, що коли хто потрапить злічити порох зéмний, то теж і потомство твое перелічене буде. 17 Устань, пройдись по Краю вздовж його та вши́ршки його, — бо тобі його дам!“ 18 І Аврам став наметувати, і прибув, і осів між дубами Мамре, що в Хевроні вони. І він збудував там жертівника Господéві.

14 І сталося за днів Амрафела, царя Шинеару, Аріоха, царя Елласару, Кедор-Лаомера, царя Елamu, і Тидала, царя Гоіmu, — 2 вони вчинили війну з Бераem, царем Содому, і з Біршаem, царем Гомори, з Шин'авом, царем Адmi, і Шемевером, царем Цевоіmu, і з царем Белаю, що Цоар тепер. 3 Усі ці зібрались були до долини Сіддіm, — вона тепер море Солоне. 4 Дванадцять літ служили вони Кедор-Лаомерові, а року тринадцятого повстали. 5 А року чотирнадцятого прибув Кедор-Лаомер та царі, що були з ним, і побили Рефаїв в Аштерот-Карнаїm, і Зузів у Гамі, і Емів у Шаве-Кір'ятаїm, 6 і Хоряніна в горах Сеїру аж до Ел-Парану, що він при пустині. 7 І вернулись вони, і прибули до Ен-Мішпату, — воно тепер Кадеш, — і звоювали всю землю Амаліка, а також Аморея, що сидів у Хаццон-Тамарі. 8 І вийшов цар Содому, і цар Гомори, і цар Адmi, і цар Цевоіmu, і цар Белаю, — тепер він Цоар, — і вишикувалися з ними на бій

у долині Сіддім, — 9 із Кедор-Лаомером, царем Еламу, і Тидалом, царем Гойму, і Амрафелом, царем Шинеару, і Арйохом, царем Елласару, — чотири царі проти п'ятьох. 10 А долина Сіддім була повна смоляних ям; і втекли цар Содому й цар Гомори, та й попадали туди, а позосталі повтікали на гору. 11 І взяли вони ввесь маєток Содому й Гомори, і всю їхню поживу, — і пішли. 12 І взяли вони Лота, сина брата Аврамового, — бо пробував у Содомі, — і добро його та й пішли. 13 І прийшов був недобиток, та й розповів єрею Аврамові, — а він жив між дубами амореяніна Мамре, брата Ешколового й брата Анерового, Аврамових спільників. 14 І почув Аврам, що небіж його взятий у неволю, та й узбрів своїх вправних слуг, що в домі його народились, три сотні й вісімнадцять, і погнався до Дану. 15 І він поділився на гурті вночі, він та раби його, і розбив їх, і гнався за ними аж до Хови, що ліворуч Дамаску. 16 І вернув він усе добро, а також Лота, небожа свого, і добро його повернув, а також жінок та людей. 17 Тоді цар Содому вийшов назустріч йому, як він повертається, розбивши Кедор-Лаомера та царів, що були з ним, до долини Шаве, — вона тепер долина Царська. 18 А Мелхиседек, цар Саліму, виніс хліб та вино. А він був священик Бога Всевишнього. 19 І поблагословив він його та й промовив: „Благословенний Аврам від Бога Всевишнього, що створив небо й землю. 20 І благословенний Бог Всевишній, що видав у руки твої ворогів твоїх“. І Аврам дав йому десятину зо всього. 21 І сказав цар содомський Аврамові: „Дай мені людей, а маєток візьми собі“. 22 Аврам же сказав цареві содомському: „Я звів свою руку до Господа, Бога Всевишнього, Творця неба й землі, — 23 що від нитки аж до ремінця сандалів я не візьму з того всього, що твоє, щоб ти не сказав: Збагатив я Аврама. 24 Я не хочу нічого, — даси тільки те, що слуги поїли, та частину людям, що зо мною ходили: Анер, Ешкол і Мамре, — частину свою вони візьмуть“.

15 По цих-о подіях було слово Господнє Аврамові в видінні таке: „Не бійся, Авраме, — Я тобі щит, нагорода твоя велична“. 2 А Аврам відізвався: „Господи, Господи, — що даси Ти мені, коли я бездітний ходжу, а керівник моє

господарства — він Елі-Езер із Дамаску“. 3 І сказав Аврам: „Отож, Ти не дав нашадка мені, і ото мій керівник — спадкоємець мені“. 4 І ось слово Господнє до нього таке: „Він не буде спадкоємець тобі, але той, хто вийде з твоєго нутра, — він буде спадкоємець тобі“. 5 І Господь його вивів надвір та й сказав: „Подивися на небо, та зорі зліchi, коли тільки потрапиш ти їх полічити“. І до нього прорік: „Таким буде потомство твое!“ 6 І ввірував Аврам Господеві, а Він залічив йому те в праведність. 7 І промовив до нього: „Я Господь, що вивів тебе з Уру халдейського, щоб дати тобі землю оцю, щоб став ти спадкоємець її“. 8 І промовив Аврам: „Господи, Господи, — з чого я довідаєся, що буду спадкоємець її?“ 9 Він же промовив до нього: „Візьми трилітнє теля, і трилітню козу, і трилітнього барана, і горлицю, і пташеня голубине“. 10 І взяв він для Нього все те, і розсік його пополовині, і дав кожну частину його відповідно до другої, але птаства не розсік. 11 І зліталося хижке птаство на трупи, та Аврам відганяв його. 12 Коли ж сонце схилялось на захід, то спав сон на Аврама. І ось спадає на нього жах темний, великий. 13 І промовив Господь до Аврама: „Добре знай, що потомство твое буде прихόдьком в землі не своїй. І будуть служити вони, і будуть їх мучити чотири сотні літ. 14 Але нарід, якому служити вони будуть, Я засуджу; та вони потім вийдуть з великим маєтком. 15 А ти до своєї ріднії прийдеш у мирі, у старості добрій похованій будеш. 16 А покоління четверте повернеться сюди, бо досі не повний ще гріх амореянина“. 17 І сталося, коли зайдло сонце й була тёмрява, то ось з'явилася мов димуюча піч, та смолоскип огняний перейшов поміж тими кусками жертви. 18 І того дня склав Господь заповіта з Аврамом, говорячи: „Насінню твоєму Я дав оцю землю від річки Єгипту аж до річки великої, до річки Ефрати: 19 хенеянина, і кенізєянина, і кадмонеянина, 20 і хіттеянина, і періззєянина, і рефаєянина, 21 і амореянина, і ханаанеянина, і гіргашеянина, і евусеянина“.

16 А Сара, Аврамова жінка, не родила йому. І в ній була єгиптянка невільниця, а ймення її Агар. 2 І сказала Сара Аврамові: „Ось Господь затримав мене від породу. Прийди ж до моєї невільниці, — може від неї одержу я сина“. І

послухався Аврам голосу Сари. 3 I взяла Сара, Аврамова жінка, єгиптянку Агар, свою невільницю, по десяти літах перебування Аврамового в землі ханаанській, і дала її Аврамові, чоловікові своєму, за жінку. 4 I він увійшов до А'ари, — і вона зачалá. Як вона ж побачила, що зачала, то стала легковажити господиню свою. 5 I сказала Сара Аврамові: „Моя кривда на тобі! Я дала була свою невільницю до лоня твоого, а як вона побачила, що зачала, то стала легковажити мене. Нехай розсудить Господь поміж мною та поміж тобою!“ 6 I промовив Аврам до Сари: „Таж невільниця твоя в руці твоїй! Зроби їй те, що вгодне в очах твоїх“. Сара гнобила її. I втекла А'ар від обличчя її. 7 I знайшов її Ангол Господній біля джерела води на пустині, біля джерела на дорозі до Шур, 8 i сказав: „А'агро, Сарина невільнице, звідки ж то прийшла ти, і куди ти йдеш?“ Та відказала: „Я втікаю від обличчя Сари, пані моє!“. 9 A Ангол Господній промовив до неї: „Вернися до пані своєї, — і терпи під руками її!“ 10 I Ангол Господній промовив до неї: „Сильно розмножу потомство твое, і через бéзліч буде воно незліченнé“. 11 I Ангол Господній до неї сказав: „Ось ти зачала, і сина породиш, і назвеш ім'я йому Ізмаїл, бо прислухався Господь до твоєї недолі. 12 A він буде як дикий осел між людьми, — рука його на всіх, а рука всіх — на нього. I буде він жити при всіх своїх браттях“. 13 I назвала вона Ймення Господа, що мовив до неї: „Ти Бог видіння!“ Bo сказала вона: „Чи й тут я дивилась на Того, Хто бачить мене?“ 14 Тому джерело було назване „Джерело Живого, Хто бачить мене“, — воно поміж Кадешем та поміж Баредом. 15 I вродила А'ар Аврамові сина, а Аврам назав ім'я свого сина, що вродила А'ар: Ізмаїл. 16 A Аврам був віку восьмидесяти літ і шести літ, коли Агар вродила була Аврамові Ізмаїла.

17 I був Аврам віку дев'ятидесяти літ і дев'ятирікі, коли явився Господь Аврамові та й промовив до нього: „Я Бог Всемогутній! Ходи перед лицем Моїм, і будь непорочний! 2 I дам Я Свого заповіта поміж Мною та поміж тобою, і дуже-дуже розмножу тебе“. 3 I впав Аврам на обличчя своє, а Бог до нього промовляв, говорячи: 4 „Я, — ось Мій заповіт із тобою, і станеш ти батьком багатьох народів. 5 I не буде вже кликатись ім'я твое: Аврам, але буде ім'я твое: Авраам, бо вчинив

Я тебе батьком багатьох народів. 6 I вчиню Я тебе дуже-дуже плідним, і вчиню, щоб вийшли з тебе народи, і царі з тебе вийдуть. 7 I Я складу заповіта Свого поміж Мною та поміж тобою, і поміж твоїм потомством по тобі на їхні покоління на вічний заповіт, що буду Я Богом для тебе й для нащадків твоїх по тобі. 8 I дам Я тобі та потомству твоєму по тобі землю скитання твого, увесь Край ханаанський, на вічне володіння, — і Я буду їм Богом“. 9 I сказав Авраамові Бог: „А ти заповіта Мого стерегтиш, ти й потомство твоє по тобі в їхніх поколіннях. 10 To Мій заповіт, що його ви виконувати будете, поміж Мною й поміж вами, і поміж потомством твоїм по тобі: нехай кожен чоловічої статі бýде обрізаний у вас. 11 I бýдете ви обрізані на тілі крайньої плоті вашої, і стане це знаком заповіту поміж Мною й поміж вами. 12 A кожен чоловічої статі восьмидесятний у вас буде обрізаний у всіх ваших поколіннях, як народжений дому, так і куплений за срібло з-поміж чужоплемінних, що він не з потомства твого. 13 Щодо обрізання, — нехай буде обрізаний уроджений дому твого й куплений за срібло твое, — і буде Мій заповіт на вашім тілі заповітом вічним. 14 A необрізаний чоловічої статі, що не буде обрізаний на тілі своєї крайньої плоті, то стята буде душа та з наріду свого, — він зірвати заповіта Мого!“ 15 I сказав Авраамові Бог: „Сара, жінка твоя, нехай свого ймення не кличе вже: Сара, бо ім'я їй: Сарра. 16 I поблагословлю Я її, і теж з неї дам сина тобі. I поблагословлю Я її, і станеться з неї народи, і царі народів бýдуть із неї“. 17 I впав Авраам на обличчя своє, і засміявся. I подумав він у серці своїм: „Чи в столітнього буде народжений, і чи Сарра в віці дев'ятидесяти літ уродить?“ 18 A до Бога сказав Авраам: „Хоча б Ізмаїл жив перед лицем Твоїм!“ 19 Бог же сказав: „Але Сарра, твоя жінка, сина породить тобі, а ти назвеш ім'я йому Ісаак. I Свого заповіта з ним Я складу, щоб був вічний заповіт для нащадків його по нім. 20 A щодо Ізмаїла, Я послухав тебе: Ось Я поблагословлю його, і вчиню його плідним, і дуже-дуже розмножу його. Він породить дванадцять князів, і великим народом учиню Я його. 21 A Свого заповіта Я складу з Ісааком, що його Сарра вродить тобі на цей час другого року“. 22 I Він перестав говорити з ним. I Бог вознісся від Авраама. 23 I взяв Авраам Ізмаїла,

сина свого, і всіх уроджених у домі його, і всіх, хто куплений за срібло його, кожного чоловічої статі з-поміж людей Авраамового дому, і обрізав тіло крайньої плоті їх того самого дня, як Бог говорив з ним. **24** А Авраам був віку дев'ятидесяти й дев'ятирік, як обрізано було тіло крайньої плоті його. **25** А Ізмаїл був віку тринадцяти років, як обрізано було тіло крайньої плоті його. **26** Того самого дня був обрізаний Авраам та Ізмаїл, син його. **27** І всі мужі дому його, — народжені дому й куплені за срібло з-поміж чужоплемінників, — були обрізані з ним.

18 *І явився до нього Господь між дубами Мамрэ, а він сидів при вході в намет під час денної спеки.* **2** *І він ізвів очі свої та й побачив: ось три Мужі стоять біля нього. І побачив, і вибіг із входу намету назустріч їм, і вклонився до землі, і з таї промовив: „Господи, коли тільки знайшов я милість в очах Твоїх, — не проходь повз Свойого раба! **4** Принесуть трохи води, — і ноги Свої помийте, і спочиньте під деревом. **5** І хай хліба шматок принесу я, а Ви підкріпіть серце Ваше. Потому підете, бо на те Ви йдете повз Свойого раба“. І сказали вони: „Зроби так, як сказав“. **6** *І Авраам поспішив до намету до Сарри й сказав: „Візьми швидко три міри пшеничної муки, замісій, і зроби коржі“.* **7** *І побіг Авраам до товару, і взяв молоде та добре теля, і дав слузі, а той швидко його приготував. **8** *І взяв масла й молока, та теля приготовлене, та й поклав перед Ними, а сам став біля Них під деревом. **9** *І сказали до нього: „Де Сарра, жінка твоя?“* А він відказав: „Ось у наметі“. **10** *І сказав один з Них: „Я напевно вернуся до тебе за рік цього самого часу. І ось буде син у Сарри, жінки твоєї...“* А Сарра це чула при вході намету, що був за Ним. **11** *Авраам же та Сарра старі були, віку похилого. У Сарри перестало бувати звичайне жіноче.* **12** *І засміялася Сарра в нутрі своїм, говорячи: „Коли я зів'яла, то як станеться розкіш мені? Так ж пан мій старий!“ **13** *І сказав Господь до Авраама: „Чого то сміялася Сарра отак: Чи ж справді вроджу, коли я зостарілась? **14** Чи для Господа є річ занадто трудна? На означений час Я вернуся до тебе за рік цього самого часу, — Сарра ж тоді матиме сина“.* **15** *А Сарра відріклася, говорячи: „Не сміялася я“, бо боялась. Але Він відказав: „Ні, — таки сміялася ти!“ **16** *І повставали******

звідти ті Мужі, і поглянули на Содом, а Авраам пішов з Ними, щоб їх відпровадити. **17** *А Господь сказав: „Чи Я від Авраама втаю, що Я маю зробити? **18** Бож Авраам справді стане народом великим та дужим, і в ньому поблагословляться всі народи землі! **19** *Бо вибрав Я його, щоб він наказав синам своїм і домові своему по собі. І будуть вони дотримуватися дороги Господньої, щоб чинити справедливість та право, а то для того, щоб Господь здійснив на Авраамові, що сказав був про нього“.* **20** *І промовив Господь: „Через те, що крик Содому й Гомори великий, і що гріх їхній став дуже тяжкий, **21** *зійді ј ж Я та й побачу, чи не вчинили вони так, як крик про них, що доходить до Мене, — тоді їм загибель, а як ні — то побачу“.* **22** *І повернулися звідти ті Мужі, і пішли до Содому, а Авраам — усе ще стояв перед Господнім лицем.* **23** *І Авраам підійшов та й промовив: „Чи погубиш також праведного з нечестивим? **24** *Може е п'ятдесят праведних у цьому місті, — чи також вигубиш і не пробачиш цій місцевості ради п'ятдесяті тих праведних, що в ньому є? **25** *Не можна Тобі чинити так, щоб убити праведного з нечестивим, бо стане праведний як нечестивий, — цього ж не можна Тобі! Чи ж Той, Хто всю землю судить, не вчинить правди?“ **26** *І промовив Господь: „Коли Я в Содомі, у цьому місті, знайду п'ятдесят праведних, то вибачу цілій місцевості ради них“.* **27** *І відповів Авраам та й промовив: „Оце я осмілився був говорити до Господа свого, а я порох та попіл. **28** *Може п'ятдесят тих праведних не матиме п'яти, чи Ти знищиш ціле місто через п'ятьох?“* *І промовив Господь: „Не знишу, коли там знайду сорок і п'ять!“ **29** *І промовив до Нього він ще, та й сказав: „Може сорок там знайдеться?“* *А Господь відкazav: „Не зроблю й ради сорок!“ **30** *І сказав Авраам: „Хай не гніває це моого Господа, і нехай я скажу: „Може тридцять там знайдеться?“* *А Господь відкazav: „Не зроблю, коли й тридцять знайду там!“ **31** *І сказав Авраам: „Оце я осмілився був говорити до Господа моого: Може двадцять там знайдеться?“* *А Господь відkazav: „Не зроблю й ради двадцяти!“ **32** *І сказав Авраам: „Хай не гніває це моого Господа, і нехай я скажу тільки разу цього: Може хоч десять там знайдеться?“* *А Господь відkazav: „Не знишу й ради десятю!“ **33** *І************

пішов Господь, як скінчив говорити до Авраама. А Авраам вернувся до свого місця.

19 I прибулій обідва Анголій до Содому надвечір, а Лот сидів у брамі содомській. I побачив Лот, і встав їм назустріч, і вклонився обличчям до землі, 2 та й промовив: „Ось, панове мої, зайдіть до дому вашого раба, і переночуйте, і помийте ноги свої, а рано встанете й підете на дорогу свою“. A вони відказали: „Ні, бо будемо ми ночувати на вулиці“.³ 3 A він сильно на них налягав, і вони до нього з дороги зійшли, і ввійшли до дому його. I вчинив він для них прийняття, і напік прісного — і їли вони. 4 Ще вони не полягали, а люди того міста, люди Содому — від малого аж до старого, увесь нарбд звідусуди оточили той дім. 5 I вони закричали до Лота, і сказали йому: „Де ті мужі, що ночі цієї до тебе прийшли? Виведи їх до нас, — щоб нам їх піznати!“ 6 I Лот вийшов до входу до них, а двері замкнув за собою, 7 і сказав: „Браття мої, — не чиніть лихого! 8 Ось у мене дві доньки, що мужа не піznали. Нехай я їх до вас виведу, а ви їм робіть, що вам до вподоби. Тільки мужам оцім не робіть нічого, бо на те вони прийшли під тінь даху мого“.⁹ 9 A вони закричали: „Іди собі геть!“I сказали: „Цей один був прийшов, щоб пожити чужинцем, а він став тут суддею! Тепер ми зло гірше тобі заподієм, ніж їм!“I сильно вони налягали на мужа, на Лота, і підйшли, щоб висадити двері. 10 Тоді вистромили свою руку ті мужі, і впровадили Лота до себе до дому, а двері замкнули. 11 A людей, що при вході до дому зібрались, вони вдарили сліпотою, — від малого аж до великого. I ті попомчилися, шукаючи входу. 12 I сказали ті мужі до Лота: „Ще хто в тебе тут? Зятів і синів своїх, і дочок своїх, і все, що в місті твоє, — виведи з цього місця, 13 бо ми знищимо це місце, бо збільшився їхній крик перед Господом, і Господь послав нас, щоб знищити його“.¹⁴ I вийшов Лот, і промовив до зятів своїх, що мали взяти дочок його, і сказав: „Уставайте, вийдіть із цього місця, бо Господь знищить місто“. Але в очах зятів він здавався як жартун. 15 A коли зійшла світова зірница, то Анголи принаагляли Лота, говорячи: „Уставай, візьми жінку свою та обох дочок своїх, що знаходяться тут, щоб тобі не загинути через гріх цього міста“. 16 A що

він вагався, то ті мужі — через Господню до нього любов — схопили за руку його, і за руку жінки його, і за руку обох дочок його, і вивели його, і поставили поза місто, то промовив: „Рятуй свою душу, — не оглядайся позад себе, і не затримуйся ніде в околиці. Ховайся на гору, щоб тобі не загинути“. 18 A Лот їм відказав: „Ні ж бо, Господи! 19 Ось Твій раб знайшов милість в очах Твоїх, і Ти побільшив Свою милість, що зробив її з мною, щоб зберегти при житті мою душу; але я не встигну сховатись на гору, щоб бува не спіткало мене зло, і я помру. 20 Ось місто це близьке, щоб утекти туди, а воно — маленьке. Нехай сховаюсь я туди, — чи ж воно не маленьке? — і буде жити душа моя“. 21 I відказав Він до нього: „Ось Я прихиливсь до твого прохання, щоб не зруйнувати міста, про яке ти казав. 22 Швидко сховайся туди, бо Я не зможу нічого зробити, аж поки не прийдеш туди“. Тому Й назвав ім'я тому місту: Цоар. 23 Сонце зійшло над землею, а Лот прибув до Цоару. 24 I Господь послав на Содом та Гомору дощ із сірки й огню, від Господа з неба. 25 I поруйнував ті міста, і всю околицю, і всіх мешканців міст, і рослинність землі. 26 A жінка його, Лотова, озирнулася позад нього, — і стала стовпом соляним! 27 I встав Авраам рано вранці, і подався до місця, де стояв був він перед лицем Господнім. 28 I він подивився на Содом та Гомору, і на всю поверхню землі тієї околиці. I побачив: ось здіймається дим від землі, немов дим із вапнярки... 29 I сталося, як нищив Бог міста тієї околиці, то згадав Бог Авраама, і вислав Лота з середини руїни, коли руйнував ті міста, що сидів у них Лот. 30 I піднявся Лот із Цоару, і осів на горі, і обидві дочки його з ним, бо боявся пробувати в Цоарі. I осів у печері, він та обидві дочки його. 31 I промовила старша молодшій: „Наш бáтько старий, а чоловіка немає в цім краї, щоб прийшов до нас, як звичайно на цілій землі. 32 Ходи, — напіймо свого бáтька вином, і покладімось з ним. I оживимо наша́дків від нашого бáтька“. 33 I ночі тієї вони напоїли вином свого бáтька. I прийшла старша та й поклалася з бáтьком своїм. A він не знав, коли вона лягла й коли встала... 34 I сталося другого дня, і старша сказала молодшій: „Ось я минулої ночі поклалася була з своїм бáтьком.

Напіймо його вином також ночі цієї, і прийди ти, покладися з ним,— і оживимо нашадків від нашого батька“. 35 I також ночі тієї вони напоїли вином свого батька. I встала молодша та й поклалася з ним. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... 36 I завагітніли обидві Лотові дочки від батька свого. 37 I вродила старша сина, і назвала ім'я йому: Моав. Він батько моавів аж до цього дня. 38 A молодша — вона вродила також, і назвала імення йому: Бен-Аммі. Він батько синів Аммону аж до цього дня.

20 I вирушив звідти Авраам до краю Негев поміж Кадешем і поміж Шуром, і оселився часово в Герарі. 2 I сказав Авраам на Сарру, жінку свою: „Вона сестра моя“. I послав Авімелех, цар Герару, і взяв Сарру. 3 I прийшов Бог до Авімелеха у сні нічнім, і сказав до нього: „Ось ти вмираєш через жінку, яку взяв, бо вона має чоловіка“. 4 A Авімелех не зближався до неї, і сказав: „Господи, чи Ти вб'еш також люд праведний? 5 Чи ж не він був сказав мені: Вона моя сестра, а вона — також вона сказала: Він мій брат. Я те зробив у невинності серця свого й у чистоті рук своїх“. 6 I промовив до нього Бог у сні: „І знаю, що в чистоті свого серця вчинив ти оце, і Я теж удержав тебе, щоб не згрішив проти Мене. Тому то не дав Я тобі доторкнутись до неї. 7 A тепер верни жінку цього мужа, бо він пророк, і буде молитися за тебе, і живи. А коли ти не вернеш, то знай, що справді помреш ти й усе, що твоє“. 8 I встав Авімелех рано вранці, і покликав усіх рабів своїх, та й сказав усі ці слова до їхніх ушей. А люди ті сильно злякалися. 9 I закликав Авімелех Авраама, і промовив до нього: „Щó ти нам учинив? I чим згрішив я проти тебе, що ти приніс на мене й на царство мое великий гріх? Учинки, яких не роблять, ти zo мною вчинив!“ 10 I сказав Авімелех Авраамові: „Щó ти мав на увазі, що вчинив таку річ?“ 11 I сказав Авраам: „Бо подумав я: Нема ж страху Божого в місцевості цій, тому вб'ють мене за жінку мою. 12 I притім вона справді сестра моя, — вона дочка батька моого, тільки не дочка матері моєї, — і стала за жінку мені. 13 I сталося, коли Бог учинив мене мандрівником з дому батька моого, то сказав я до неї: То буде твоя ласка, яку вчиниш zo мною: у кожній місцевості, куди прийдем, —

говори ти на мене: він мій брат“. 14 I взяв Авімелех дрібну та велику худобу, і рабів та невільниць, та й дав Авраамові. I вернув йому Сарру, жінку його. 15 I сказав Авімелех: „Ось край мій перед обличчям твоїм, — осядь там, де тобі до вподоби“. 16 A Саррі сказав: „Ось тисячу сéклів срібла я дав братові твоєму. Оце тобі накриття на очі перед усіма, хто з тобою. I перед усіма ти оправдана“. 17 I помолився Авраам Богові, — і вздорóвив Бог Авімелеха, і жінку його, і невільниць його, — і почали вони знову рожати. 18 Bo справді стримав був Господь кожну утрóбу Авімелехового дому через Сарру, Авраамову жінку.

21 A Господь згадав Сарру, як сказав був, і вчинив Господь Саррі, як Він говорив. 2I Сарра зачалá, і породила сина Авраамові в старості його на означений час, що про нього сказав йому Бог. 3I назвав Авраам ім'я синові своему, що вродився йому, що Сарра йому породила: Ісаک. 4I обрізав Авраам Ісака, сина свого, коли мав він вісім день, як Бог наказав був йому. 5 A Авраам був віку ста літ, як уродився йому Ісаک, син його. 6 I промовила Сарра: „Сміх учинив мені Бог, — кожен, хто почує, буде сміятися з мене“. 7 I промовила: „Хто б сказав Авраамові: Сарра годус синів? Bo вродила я сина в старості його“. 8 I дитина росла, і була відлучена. I справив Авраам велику гостину в день відлучення Ісака. 9 I побачила Сарра сина Агари єгіптянки, що вродила була Авраамові, що він насміхається. 10 I сказала вона Авраамові: „Прожени ту невільницю та сина її, бо не буде наслідувати син тієї невільниці разом із сином моїм, із Ісаком“. 11 Ale ця справа була дуже не до вподоби Авраамові через сина його. 12 I промовив Господь Авраамові: „Нехай не буде не до вподоби тобі це через хлопця та через невільницю твою. Усе, що скаже тобі Сарра, послухай голосу її, бо Ісаком буде покликане тобі потомство. 13 I також сина невільниці тієї — учиню його народом, бо він — твоє насіння“. 14 I встав рано Авраам, і взяв хліба й бурдюкá води, і дав до Агари на плече її, також дитину, та й послав її. I пішла вона, та й заблудила в пустині Beer-Шева. 15 I скінчилася вода в бурдюці, і покинула вона дитину під одним із кущів. 16 I пішла вона, і сіла собі навпроти, на віддалі — як стрілити луком, бо сказала: „Нехай

я не бачу смерти цієї дитини!“І сіла навпроти, і піднесла свій голос та й заплакала. **17** I почув Бог голос того хлопця. I кликнув до Агари Божий Ангол із неба, і сказав їй: „Що тобі, Агаро? Не бійся, бо почув Бог голос хлопця, де він там. **18** Устань, підійми хлопця, і рукою своєю держи його, бо великим нарідом зроблю Я його“. **19** I відкрив Бог очі її, і вона побачила криницю води. I пішла вона, і наповнила бурдюка водою, та й напоїла хлопця. **20** I з хлопцем був Бог, — і він виріс. I осів у пустині, і став він стрілець-лучник. **21** I осів він у пустині Паран, а мати його взяла йому жінку з єгипетського краю. **22** I сталося часу того, і сказав Авімелéх і Піхол, головний провідник його війська, до Авраама, говорячи: „Бог із тобою в усьому, щó ти робиш! **23** A тепер присяgni ж мені Богом отут, що ти не обманиш мене, і нащадка моого, і онука моого. I яка була ласка, яку я до тебе чинив, ти вчиниш зо мною та з краєм, що ти в нім чужинцем пробувáеш“. **24** I сказав Авраам: „Я присягаю!“ **25** I Авраам дорікав Авімелехові за криницю води, що її відняли були Авімелехові раби. **26** I сказав Авімелех: „Я не знаю, хто вчинив оту річ, — ані ти не розповів мені, й ані я не чув, хібащо сьогодні“. **27** I взяв Авраам дрібну та велику худобу, та й дав Авімелехові, і обідва вони склали умову. **28** I поставив Авраам сім овечок з дрібного товару осібно. **29** I сказав Авімелех до Авраама: „Щó вони, сім овечок отих, що ти їх поставив осібно?“ **30** A той відказав: „Бо з моєї руки сім овечок ти візьмеш, щоб для мене були на свідоцтво, що я викопав цю криницю“. **31** Тому то назував він це місце Беер-Шева, бо там поклялися вони. **32** I склали умову вони в Беер-Шеві. I встав Авімелех та Піхол, головний провідник його війська, і вернулись вони до краю філістимського. **33** A Авраам посадив тамариска в Беер-Шеві, і кликав там Ім'я Господа, Бога Вічного. **34** I Авраам пробував у філістимській землі багато днів.

22 I сталося після цих випадків, що Бог випробував Авраама. I сказав Він до нього: „Аврааме!“ A той відказав: „Ось я!“ **2** I промовив Господь: „Візьми свого сина, свого одинакá, що його полюбив ти, Ісака, та й піди собі до краю Морія, і принеси там його в ціlopáлення на одній

із тих гір, що про неї скажú тобі“. **3** I встав Авраам рано вранці, і свого осла осідлав; і взяв із собою двох слуг та Ісака, сина свого, і для ціlopáлення дров нарубав. I встав, і пішов він до місця, що про нього сказав йому Бог. **4** A третього дня Авраам звів очі свої, та й побачив те місце здалека. **5** I сказав Авраам своїм слугам: „Сідайте собі тут з ослом, а я й хлопець підем аж туди, і поклонимся, і повернемся до вас“. **6** I взяв Авраам дрόва для ціlopáлення, і поклав на Ісака, сина свого, і взяв в свою руку огонь та ножа, і пішли вони разом обое. **7** I сказав Ісак до Авраама, свого батька, говорячи: „Батьку мій!“ A той відказав: „Ось я, сину мій!“ I промовив Ісак: „Ось огонь та дрόва, а де ж ягня на ціlopáлення?“ **8** I відказав Авраам: „Бог наглядить ягня Собі на ціlopáлення, сину мій!“ I пішли вони разом обое. **9** I вони прийшли до місця, що про нього сказав йому Бог. I збудував там Авраам жертівника, і дрова розклав, і зв'язав Ісака, сина свого, і поклав його на жертівника над дровами. **10** I простяг Авраам свою руку, і взяв ножа, щоб зарізати сина свого... **11** Та озвався до нього Ангол Господній із неба й сказав: „Аврааме, Аврааме!“ A той відізвався: „Ось я!“ **12** I Ангол промовив: „Не витягай своєї руки до хлопця, і нічого йому не чини, бо тепер Я довідався, що ти богобійний, і не пожалів для Мене сина свого, одинакá свого“. **13** A Авраам звів очі свої та й побачив, — аж ось один баран зав'яз у гущáвині своїми рогами. I пішов Авраам, і взяв баранá, і приніс його на ціlopáлення замість сина свого. **14** I назвав Авраам ім'я місця того: „Господь наглядить“, що й сьогодні говориться: „На горі Господь з'явиться“. **15** A Ангол Господній із неба озвався до Авраама подруге, **16** і сказав: „Клянуся Собою, — це слово Господнє, — тому, що вчинив ти цю річ, і не пожалів був сина свого, одинака свого, **17** то благословляючи, Я поблагословлю тебе, і розмножуючи, розмножу потомство твоє, немов зорі на небі, і немов той пісок, що на березі моря. I потомство твоє внаслідує брами твоїх ворогів. **18** I всі народи землі будуть Насінням твоїм благословляти себе через те, що послухався ти Мого голосу“. **19** I вернувсь Авраам до слуг своїх. I встали вони, та й пішли разом до Беер-Шеві. I осів Авраам у Беер-Шеві. **20** I сталося по тих випадках, і сказано Авраамові так: „Ось також

Мілка вродила синів Нахорові, братові твоєму: **21** Уца, перворідного його, і Буза, брата його, і Кемуїла, батька Арамового, **22** і Кеседа, і Хазо, і Пілдаша, і Їлафа, і Бетуїла. **23** А Бетуїл породив Ревеку. Цих восьмерох породила Мілка Нахорові, братові Авраамовому. **24** А наложниця його — а їй на імення Реума — вродила й вона Теваха й Гахама, і Taxasha й Maaxy.

23 I було життя Сарріного сто літ і двадцять літ і сім літ, — літа життя Сарріного. **2** I вмерла Сарра в Кіріят-Арбі, — це Хеврон у краї ханаанському. I прибув Авраам голосити над Саррою та плакати за нею. **3** I встав Авраам від обличчя небіжки своєї, та й сказав синам Хетовим, говорячи: **4** „Я приходько љ захóжий між вами. Дайте в себе мені власність для гробу, і нехай я поховаю свою небіжку з-перед обличчя свого“. **5** I відповілі сини Хетові Авраамові, та й сказали йому: **6** Послухай нас, пане мій, — ти Божий князь перед нас! У добірнім із наших гробів поховай небіжку свою. Ніхто з нас не затримає гробу свого від тебе, щоб поховати небіжку твою“. **7** I встав Авраам, і вклонився наріду тієї землі, синам Хетовим, **8** та й промовив до них і сказав: „Коли ви згідні поховати небіжку мою з-перед обличчя моого, то послухайте мене, і настирливо просіть для мене Ефона, сина Цохарового, **9** і нехай мені дасть він печеру Махпелу, що його, що в кінці його поля, за гроши повної ваги, — хай мені її дасть поміж вами на власність для гробу“. **10** А Ефрон пробував перед Хетових синів. I відповів хіттеянин Ефон Авраамові, так що чули сини Хетові їх усі, хто входив у браму його міста, говорячи: **11** „Ні, пане мій, послухай мене! Поле віддав я тобі, і печеру, що на нім, віддав я тобі, — на очах синів народу моого я віддав її тобі. Поховай небіжку свою“. **12** I вклонивсь Авраам перед народом тієї землі, **13** та й сказав до Ефона, так що чув був нарід тієї землі, говорячи: „Коли б тільки мене ти послухав! Я дам срібло за поле, — візьми ти від мене, і хай поховаю небіжку свою“. **14** А Ефон відповів Авраамові, говорячи йому: **15** „Пане мій, послухай мене! Земля чотирьох сотень шеклів срібла, — що вона поміж мною та поміж тобою? А небіжку свою поховай!“ **16** I послухав Авраам Ефона. I відважив Авраам Ефонові срібло, про

яке той був сказав, так що чули сини Хетові, — чотири сотні шеклів срібла купецької ваги. **17** I стало поле Ефронове, що в Махпелі воно, що перед Мамре, поле й печера, що на ньому, і кожне дерево, що в полі, що в усій граници його навколо, **18** купном Авраамові в присутності синів Хетових, усіх, хто входив до брами міста його. **19** I по цьому Авраам поховав Сарру, жінку свою, в печері поля Махпели, перед Мамре, — це Хеврон у землі ханаанській. **20** I стало поле й печера, що на нім, Авраамові на власність для гробу від синів Хетових.

24 А Авраам був старий, у літа ввійшов. I Господь Авраама поблагословив був усім. **2** I сказав Авраам до свого раба, найстаршого дому свого, що рядив над усім, що він мав: „Поклади свою руку під стегнó моє, з і я заприсягну тебе Господом, Богом неба й Богом землі, що ти не візьмеш жінки для сина моого з-посеред дочок ханаанянина, серед якого я пробуваю. **4** Бо ти підеш до краю моого, і до місця моого народження, і візьмеш жінку для сина моого, для Ісаака“. **5** I сказав раб до нього: „Може та жінка не схоче за мною піти до цієї землі, то чи справді поверну я твого сина до краю, звідки ти вийшов?“ **6** I промовив до нього Авраам: „Стережися, — щоб ти не вернув моого сина туди! **7** Господь, що взяв мене з дому батька моого й з краю моого народження, і що промовляв був до мене, і що присягнув мені, кажучи: „Твоїм нащадкам Я дам оцю землю“, Він пошле Свого Ангела перед обличчям твоїм, і ти візьмеш звідти жінку для сина моого! **8** А коли ота жінка не схоче піти за тобою, то ти бúдеш очищений з цієї присяги своєї. Тільки сина моого ти туди не вертай!“ **9** I раб поклав свою руку під стегнó Авраама, пана свого, і йому присягнув на цю спрáву. **10** I взяв той раб десять верблюдів із верблюдів пана свого, та й пішов. I взяв різне добро свого пана в руку свою. I він устав, і пішов в Месопотамію до міста Нахора. **11** I поставив верблюди навколошки за містом при водній криниці надвечір, на час, як виходять жінки воду брати, **12** та й промовив: „Господи, Боже пана моого Авраама, — подай же сьогодні мені це, і милість вчини з паном моїм Авраамом! **13** Ось я стою над водним джерелом, а дочки мешканців міста виходять воду брати. **14** I станеться, що

дівчина, до якої скажу: Нахили но глека свого, я нап'юся, — а вона відповість: Пий, і так само верблюди твої я понапуваю, — її Ти призначив для раба Свого, для Ісака. І з цього пізнаю, що Ти милість учинив з моїм паном“. 15 І сталося, поки він закінчив говорити, аж ось виходить Ревека, що була народжена Бетуїлові, синові Мілки, жінки Нахора, Авраамового брата. А її глек — на плечі в неї. 16 А дівчина та — вельми вродлива з обличчя; була дівиця, і чоловік не пізнав ще її. І зйшла вона до джерела, і напівнила глека свого, та й вийшла. 17 І вибіг той раб назустріч їй, та й сказав: „Дай но напитись води з твого глека!“ 18 А та відказала: „Напийся, мій пане!“ І вона поспішила, і зняла свого глека на руку свою, — і напійла його. 19 А коли закінчилася поїти його, то сказала: „Також для верблюдів твоїх наберу я води, аж поки вони не нап'ються“. 20 І метнулась вона, і глека свого спорожнила до пійла. І ще до криниці побігла набрати, і набрала води всім верблюдам його. 21 А чоловік той дивувався їй та мовчав, щоб пізнати, чи Господь пощастив дорогу йому, чи ні? 22 І сталося, як перестали верблюди пити, то взяв той чоловік золоту сережку, — пів шекля вага її, — і два наручні на руки її, — на десять шеклів золота вага їм, — 23 та й сказав: „Чия ти дочка? Скажи ж мені, чи в домі батька твоєго є місце для нас ночувати?“ 24 Вона відказала йому: „Я дочка Бетуїла, сина Мілки, що його породила вона для Нахора“. 25 І сказала до нього: „І соломи, і паші багато є в нас, також місце ночувати“. 26 І той чоловік нахилився, і вклонився Богові аж до землі, 27 та й сказав: „Благословенний Господь, Бог пана моого Авраама, що не опустив милости Своєї й вірности Своєї від пана моого! Я був у дорозі, Господь пропровадив мене до дому братів моого пана“. 28 І побігла дівчина, і розповіла в домі своєї матері про цю пригоду. 29 А в Ревеки був брат, на імення йому Лаван. І побіг Лаван до того чоловіка надвір, до джерела. 30 І сталося, як він побачив сережку та наручні на руках сестри своєї, і коли почув слова Ревеки, сестри своєї, що говорила: „Отак говорив мені той чоловік“, то прибув він до того чоловіка, — а той ось стоїть при верблюдах біля джерела, — 31 і сказав: „Увійди, благословенний Господь! Чого стоятимеш надворі? А я опорожнив дім і місце

для верблюдів“. 32 І ввійшов той чоловік до дому. А Лаван порозідлував верблюди, і дав соломи й паші для верблюдів, і води, щоб умити ноги йому й ноги людям, що були з ним. 33 І поставлено перед ним, щоб він їв. А той відказав: „Не буду їсти, аж поки не розкажу своєї справи“. А Лаван відказав: „Говори!“ 34 І той став говорити: „Я раб Авраамів. 35 А Господь щéдро поблагословив моого пана, і він став великий. І дав Він йому худобу дрібну та велику, і срібло, і золото, і рабів, і невільниць, і верблюди, й осли. 36 А Сарра, жінка пана моого, бувши старою, уродила панові моєму сина. А він йому все дав, що мав. 37 І заприяг мене пан мій, говорячи: „Не візьмеш жінки для сина моого з-посеред дочок ханаанеянина, що я пробувáю в його kraю. 38 Ale підеш до дому батька моого, і до моого роду, і візьмеш жінку для сина моого“. 39 І сказав я до пана свого: „Може та жінка не піде за мною?“ 40 І сказав він до мене: „Господь, що ходив перед обличчям моїм, пошле Свого Ангела з тобою, і дорогу твою пощастить, і ти візьмеш жінку для сина моого з роду моого й з дому батька моого. 41 Тоді будеш очищений ти від закляття моого, як прийдеш до роду моого, а коли вони не дадуть тобі, то будеш ти чистий від закляття моого. 42 І прибув я сьогодні до джерела, та й сказав: „Господи, Боже пана моого Авраама, коли б же Ти вчинив щасливою дорогу мою, що нею ходжú я! 43 Ось я стою над джерелом води, і станеться, що дівчина, яка вийде води брати, а я її скажу: Дай но мені напитись трохи води з твоого глека, 44 вона ж відкаже мені: Пий і ти, і для верблюдів твоїх наберу я води, то вона та жінка, яку призначив Господь для сина пана моого.“ 45 І поки скінчів я говорити в своїм серці, аж ось виходить Ревека, і її глек на плечі в неї. І зйшла вона до джерела, та й набрала води. І сказав я до неї: Напій же мене! 46 І метнулась вона, і свого глека з себе зняла та й сказала: Пий, а я понапуваю й верблюди твої. І я пив, а вона понапувала й ті верблюди. 47 А я запитався її та й сказав: Чия ти дочка? А вона відказала: Я дочка Бетуїла, сина Нахорового, якого породила йому Мілка. І сережку надів я до носа її, і наручні на руки її. 48 І я нахилився, і вклонився до землі Господéві, і поблагословив Господа, Бога пана моого Авраама, що Він провадив мене дорогою візначеню, щоб узяти дочку брата пана моого для

сина його. **49** А тепер, якщо милосердя та правду ви чините зпаном моїм, то скажіть мені; коли ж ні, — то скажіть мені, і я звернуся правобруч або лівобруч“. **50** I відповіли Лаван і Бетуїл та й сказали: „Від Господа вийшла та річ, — ми не можем сказати тобі нічого злого чи доброго. **51** Ось перед тобою Ревека, — візьми та й іди, і нехай вона стане за жінку синові пана твого, як Господь говорив був“. **52** I сталося, коли їхні слова почув раб Авраамів, то вклонивсь до землі Господеві. **53** I вийняв той раб срібний посуд, і посуд золотий та шати, і дав Ревеці, і дав цінні речі братові її та матері її. **54** I іли й пили він та люди, що з ним, і ночували. А коли рано встали, то він сказав: „Відішліть мене до пана моого“. **55** I сказав її брат та мати її: „Нехай посидить дівчина з нами хоч днів з десять, — потім підеш“. **56** I сказав він до них: „Не спізняйте мене, бо Господь пощастив мою путь. Відішліть мене, і нехай я піду до пана свого“. **57** A вони відказали: „Покличмо дівчину, і запитаймо її саму.“ **58** I покликали Ревеку, і сказали до неї: „Чи ти підеш з оцим чоловіком?“ А вона відказала: „Підуй“. **59** I послали вони Ревеку, сестру свою, і няньку її, і раба Авраамового, і людей його. **60** I вони поблагословили Ревеку й сказали до неї: „Ти наша сестра, — будь матір'ю для тисячі десятків тисяч, і нехай нащадки твої внаслідують брами твоїх ворогів“. **61** I встала Ревека й служниці її, і посідали на верблудів, і поїхали за тим чоловіком. I взяв раб Ревеку й відійшов. **62** A Ісаак був вернувшись з піддорожі до криниці Лахай-Рої, і сидів у краї південному. **63** I вийшов Ісаак на прогулянку в поле, як вечір наставав. I він звів свої очі, і побачив, — ось верблуди йдуть. **64** I Ревека звелá свої очі, та й Ісаака побачила, — і злізла з верблуда. **65** I сказала вона до раба: „Хто отої чоловік, що полем іде нам назустріч?“ А раб відповів: „То мій пан“. I вона покривало взяла, та й накрилась. **66** I раб розповів Ісакові про всі речі, які він учинив. **67** I впровадив її Ісаак до намету Сарри, матері своєї. I взяв він Ревеку, і за жінку йому вона стала, і він її покохав. I Ісаак був утішений по смерті матері своєї.

25 A Авраам іще взяв жінку, а імення їй Кетурá. **2** A вона породила йому Зімрана, і Йокшана, і Мадана, і Мідіяна, і Їшбака, і Шуаха. **3** A Йокшан породив був Шеву та Дедана. А сини Деданові були: ашшури, і летуші, і леуми. **4** A сини Мідіянові: Ефа,

i Ефер, i Ханох, i Авіда, i Елдаа, — усі вони сини Кетури. **5** I віддав Авраам усе, що мав, Ісакові. **6** A синам наложниць, що були в Авраама, дав Авраам подарунки, і відіслав їх від Ісака, сина свого, коли сам ще живий був, на схід, до краю східного. **7** A оце дні літ Авраамового життя, які він прожив: сто літ, і сімдесят літ, і п'ять літ. **8** I спочив та й умер Авраам у старощах добрих, старий і нажившись. I він прилучився до своєї рідні. **9** I поховали його Ісаак та Ізмаїл, сини його, у печері Махпелі, на полі Ефрона, сина Цохара хіттейянина, що навпроти Мамрé, — **10** поле, що його Авраам був купив від синів Хетових, — там був похований Авраам і Сарра, жінка його. **11** I сталося по Авраамовій смерті, — і поблагословив Бог Ісаака, сина його. I осів Ісаак при криниці Лахай-Рої. **12** A оце нащадки Ізмаїла, Авраамового сина, що його породила Авраамові єгиптянка Агар, невільниця Саррина. **13** I оце імена синів Ізмаїла, за їхніми іменами й за нащадками їх: перворідний Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбеїл, і Мівсам, **14** I Мішма, і Дума, і Масса, **15** Хадад, і Тема, Єтур, Нафіш, і Кедма. **16** Oце вони, сини Ізмаїлові, і їхні ймення за дворами їх і за їх кочовищами, — дванадцять начальників для їхніх племен. **17** A оце літа життя Ізмаїлового: сто літ, і тридцять літ, і сім літ. I спочив та й умер він, і був узятий до своєї рідні. **18** I розложилися вони від Хавілі аж до Шуру, що навпроти Єгипту, як іти до Ашшуру. I він оселився перед усіма своїми братами. **19** A оце боповість про Ісаака, Авраамового сина. Авраам породив Ісаака. **20** I був Ісаак віку сорока літ, як він узяв собі за жінку Ревеку, дочку Бетуїла арамеянина, з Падану арамейського, сестру арамеянина Лавана. **21** I молився Ісаак до Господа про жінку свою, бо неплідна була. I Господь був ублаганий ним, — і завагітніла Ревека, жінка його. **22** I кидалися діти в утробі її. I сказала вона: „Коли так, то для чого я це переношу!“ I пішла запитатися Господа. **23** I промовив до неї Господь: „Два племéна в утробі твоїй, і два нарóди з твого нутрá будуть виділені, і стане сильніший нарóд від нарóду, і старший молодшому буде служити“. **24** I сповнились дні її, щоб родити, — і ось близнюки в утробі її. **25** I вийшов перший червонуватий, увесь він — немов плащ волосяний. I назвали ймення йому: Ісав. **26** A потім вийшов його брат, а рука його трималася

п'яти Ісава. І назвав ім'я йому: Яків. А Ісаак був віку шостидесяти літ, коли народились вони. 27 І виросли хлопці. І став Ісав чоловіком, що зناється на вловах, чоловіком поля, а Яків — чоловіком мирним, що в наметах сидів. 28 І полюбив Ісаак Ісава, бо здобич мисливська його йому смакувала, а Ревека любила Якова. 29 І зварив був Яків їжу, а з поля прибув Ісав, і змучений був. 30 І сказав Ісав до Якова: „Нагодуй мене отим червоним, червоним отим, бо змучений я“. Тому то назвали імення йому: Едом. 31 А Яків сказав: „Продай же нині мені своє перворідство“. 32 І промовив Ісав: „Ось я умираю, — то нашо ж мені оте перворідство?“ 33 А Яків сказав: „Присягни ж мені нині“. І той присягнув йому, і продав перворідство своє Якову. 34 І Яків дав Ісавові хліба й сочевичного варива. А той з'їв, і випив, і встав та й пішов. І знахтував Ісав перворідство своє.

26 І настав був голод у Краю, окрім голоду першого, що був за днів Авраамових. І пішов Ісак до Авімелеха, царя філістимського, до Герару. 2 І явився йому Господь і сказав: „Не ходи до Єгипту, — оселися в землі, про яку Я скажу тебе. 3 Оселися хвилево в землі тій, і Я буду з тобою, і тебе поблагословлю, бо тобі та нащадкам твоїм дам усі оці землі. І Я виконаю присягу, що нею поклявся був Авраамові, батьку твоєму. 4 І розмножу нащадків твоїх, немов зорі на небі, і потомству твоєму Я дам усі оці землі. І поблагословляться в потомстві твоїм усі народа землі, 5 через те, що Авраам послухав Мого голосу, і виконував те, що виконувати Я звелів: заповіді Мої, постанови й закони Мої“. 6 І осів Ісак у Герарі. 7 І питалися люди тієї місцевости про жінку його. А він відказав: „Вона сестра моя“, бо боявся сказати: „Вона жінка моя“, щоб не вбили мене люди тієї місцевости через Ревеку, бо вродлива з обличчя вона“. 8 І сталося, коли він там довго жив, і дивився Авімелех, цар філістимський, через вікно, та й побачив, — ось Ісак забавляється з Ревекою, жінкою своєю. 9 І покликав Авімелех Ісака та й сказав: „Тож оце вона жінка твоя! А як ти сказав був: „Вона сестра моя?“ Ісак же йому відповів: „Бо сказав, щоб не вмерти мені через неї!“ 10 І сказав Авімелех: „Щó ж то нам учинив ти? Один із народу був мало не ліг із твоєю жінкою, — і

ти гріх би спровадив на нас!“ 11 І наказав Авімелех усьому народові, говорячи: „Хто доторкнеться цього чоловіка та жінки його, той певно буде забитий“. 12 І посіяв Ісак у землі тій, і зібраав того року стократно, і Господь поблагословив був його. 13 І забагатів оцей чоловік, і багатів усе більше, аж поки не став сильно багатий. 14 І була в нього отара овець та кіз, і череда товару, і багато рабів. І заздрили йому філістимляни. 15 І всі криниці, що їх повикопували раби батька його, за днів батька його Авраама, філістимляни позатикали, — і понаповнювали їх землею. 16 І сказав Авімелех Ісакові: „Іди ти від нас, бо зробився ти значно сильніший за нас!“ 17 І пішов Ісак звідти, і в долині Герару розтаборився, та й осів там. 18 І знову Ісак повикопував криниці на воду, що їх повикопували були за днів батька його Авраама, а позатикали були їх філістимляни по Авраамовій смерті. І він назвав їм імення, як імення, що батько його був їм назвав. 19 І копали Ісакові раби в долині, і знайшли там криницю живої води. 20 І сварилися пастухи герарські з пастухами Ісаковими, кажучи: „Це наша вода!“ І він назвав ім'я для тієї криниці: Есек, бо сварилися з ним. 21 І викопали вони іншу криницю, і сварилися також за неї. І він назвав для неї ім'я: Ситна. 22 І він пересунувся звідти, і викопав іншу криницю, — і не сварилися за неї. І він назвав для неї ім'я: Реховот, і сказав: „Тепер нам поширив Господь, — і в Краю ми розмножимось“. 23 А звідти піднявся він до Беер-Шеви. 24 І явився йому Господь тієї ночі й сказав: „Я Бог Авраама, батька твого; не бійся, бо Я з тобою! І поблагословлю Я тебе, і розмножу нащадків твоїх ради Авраама, Мого раба“. 25 І він збудував там жертівника, і покликав Господнє Імення. І поставив він там намета свого, а раби Ісакові криницю там викопали. 26 І прийшов до нього з Герару Авімелех, і Ахuzzat, товариш його, і Піхол, головний начальник війська його. 27 І сказав їм Ісак: „Чого ви до мене прийшли? Ви ж зненáвиділи мене, і вислали мене від себе“. 28 А ті відказали: „Ми бачимо справді, що з тобою Господь. І ми сказали: Нехай буде клятва поміж нами, — поміж нами й поміж тобою, і складімо умову з тобою, 29 що не вчиниш нам злого, як і ми не торкнулись до тебе, і як ми робили з тобою тільки добро, і тебе відслали з миром.

Ти тепер благословенний від Господа!“ 30 І він учинив для них гостину, — і вони їли й пили. 31 А рано вони повставали, і присягли один єдному. І відіслав їх Ісаак, і вони пішли від нього з миром. 32 І сталося того дня, і прийшли Ісакові раби, і розказали йому про криницю, яку вони викопали. І сказали йому: „Ми воду знайшли!“ 33 І він назвав її: Шів'а, чому ймення міста того Беер-Шева аж до сьогоднішнього дня. 34 І був Ісав віку сорока літ, і взяв жінку Єгудиту, дочку хіттеянина Беєрі, і Босмату, дочку хіттеянина Елона. 35 І вони стали гіркотою духа для Ісаака й Ревеки.

27 І сталося, що зостарівсь Ісаак, і затемнились очі йому, і він не бачив. І покликав він старшого сина свого Ісава, і промовив до нього: „Мій сину!“ А той відкazав йому: „Ось я!“ 2 І промовив до нього Ісаак: „Още я зостарівся, не знаю дня смерті своєї... 3 А тепер візьми знаряддя своє, — сагайдака свого й лука свого, та й вийди на поле, і злови мені здобич мисливську. 4 І зготуй мені наїдок смачний, як я люблю, і принеси мені, і нехай я з'їм, щоб поблагословила тебе душа моя, поки помру“. 5 А Ревека чула, як говорив Ісаак до Ісава, сина свого. І пішов Ісав на поле, щоб зловити й принести здобич мисливську. 6 А Ревека сказала Якову, синові своєму, говорячи: „Ось я чула, як твій батько казав до Ісава, брата твоого, говорячи: 7 „Принеси но здобич мисливську мені, і зроби мені наїдок смачний, — нехай з'їм, і поблагословлю тебе перед лицем Господнім перед смертю своєю“. 8 А тепер, сину мій, послухай моого голосу, те, що я розкажу тобі. 9 Іди до отари, і візьми мені звідти двоє добрих козлят, а я їх приготую, як наїдок смачний для батька твоого, як він любить. 10 І принесеш батькові своєму, і буде він їсти, щоб поблагословити тебе перед смертю своєю“. 11 І промовив Яків до Ревеки, матері своєї: „Таж брат мій Ісав — чоловік волохатий, а я — чоловік гладенький! 12 Може обманає мене батько мій, і я стану в очах його як обманець, і спроваджу на себе прокляття, а не благословення“. 13 І сказала йому його мати: „На мені прокляття твое, сину мій! Тільки послухай слів моїх, та йди принеси мені!“ 14 І пішов він, і взяв, і приніс своїй матері. І зробила мати його наїдок смачний, як любив його батько. 15 І взяла Ревека гарні вбрання свого старшого сина

Ісава, що були в домі з нею, і вбрала молодшого сина свого Якова. 16 А шкури козлят наділа на руки йому, і на гладеньку шию його. 17 І дала смачний наїдок та хліб, що вона спорядила, у руку Якова, сина свого. 18 І прибув він до батька свого та й сказав: „Батьку мій!“ А той відкazав: „Ось я. Хто ти, мій сину?“ 19 А Яків промовив до батька свого: „Я Ісав перворідний. Я зробив, як сказав ти мені. Уставай, сядь і попоїж із здобичі мисливської, щоб душа твоя поблагословила мене“. 20 І сказав Ісаак до сина свого: „Як це ти так швидко знайшов, сину мій?“ А той відкazав: „Бо мені допоміг Господь, Бог твій“. 21 І промовив Ісаак до Якова: „Підійди до мене, і нехай я обмацаю тебе, сину мій, чи ти — це син мій Ісав, чи ні“. 22 І підійшов Яків до Ісаака, батька свого. А той обмацевав його та й сказав: „Голос — голос Яковів, а руки — руки Ісавові“. 23 І не впізнав він його, бо були його руки — як руки Ісава, брата його, волохаті, і поблагословив він його. 24 І сказав він: „То ти син мій Ісав?“ А той відкazав: „Я“. 25 І промовив Ісаак: „Подай же мені, і нехай з'їм з мисливської здобичі сина моого, щоб поблагословила тебе душа моя“. І подав він йому, і він їв, і приніс йому вина, і він пив. 26 І промовив до нього Ісаак, його батько: „Підійди до мене, і поцілуй мене, сину мій!“ 27 І він підійшов, і поцілував його. А той понюхав запах вбрання його, і поблагословив його, та й сказав: „Дивись, запах сина моого — немов запах поля, що його Господь благословив! 28 І хай Бог тобі дасть з роси Неба, і з сіності землі, і збіжжя багато й вина молодого! 29 Нехай тобі служать наріди, і народи нехай тобі кланяються! Будь паном для браттів своїх, і нехай тобі кланяються сини матері твоєї. Хто тебе проклинає — проклятій, а хто поблагословить тебе — благословенний!“ 30 І сталося, як закінчив був Ісаак благословляти Якова, і сталося, тільки но вийшов був Яків від обличчя Ісаака, батька свого, аж Ісав, його брат, прийшов з полювання свого. 31 І також він приготовив наїдок смачний, і батьку своєму приніс. І сказав він до батька свого: „Нехай встане мій батько, і хай їсть із здобичі мисливської сина свого, щоб душа твоя благословила мене!“ 32 І озвався до нього Ісаак, його батько: „Хто ти?“ А той відкazав: „Я син твій, — твій перворідний Ісав“. 33 І Ісаак затремтів третмінням аж надто великим, та й сказав: „Хто ж

тоді той, що мисливську здобич зловив, і до мене приніс, а я попоїв від усього, поки прийшов ти, і я поблагословив його? I він буде благословенний!“ **34** Як Ісав почув слова батька свого, то закричав криком сильним та вельми гірким. I сказав він до батька свого: „Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ **35** А той відказав: „Обманом прийшов був твій брат, та й забрав благословення твоє!“ **36** I промовив Ісав: „Тому звалось ім'я його: Яків, і він обманув два рази мене: забрав перворідство мое, а це тепер забрав благословення мое“. I сказав він: „Чи ти не заховав для мене благословення?“ **37** A Ісаак відповів і промовив до Ісава: „Тож я вчинив його паном для тебе, та дав йому всіх братів його за рабів. I я забезпечив його хлібом і молодим вином. A що ж тоді тобі я зроблю, сину мій?“ **38** I сказав Ісав до батька свого: „Чи в тебе одне те благословення, батьку мій? Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ I піdnis Ісав голос свій, та й заплакав... **39** I відповів Ісаак, батько його, та й промовив до нього: „Ото буде садіба твоя без ситості землі, і без роси небесної згори. **40** I zo свого меча будеш жити, і будеш служити ти брату своєму. Та однако коли постараєшся, то зламаєш ярмо його з ший своєї...“ **41** I зненавидів Ісав Якова через благословення, що поблагословив його батько його. I сказав Ісав у серці своєму: „Нехай наблизиться дні жалоби по батьку моєму, — і я вб'ю Якова, брата свого“. **42** I розказано Ревеці слова Ісава, її старшого сина. I послала, і покликала Якова, молодшого сина свого, та й сказала до нього: „Ось Ісав, брат твій, тішиться тим, що уб'є тебе. **43** A тепер, сину мій, послухай моого голосу, — і встань, і втечи собі до Лавана, брата мого, до Харану. **44** I посидиш у нього кілька часу, аж поки відвернеться лютість твого брата, **45** аж поки відвернеться гнів твого брата від тебе, і він забуде, що ти зробив був йому. Тоді я пошлю й заберу тебе звідти. Чого маю я стратити вас обох одного дня?“ **46** I сказала Ревека Ісакові: „Життя мені обридло через дочок Хетових. Коли Яків візьме жінку з дочок Хетових, як ці, з дочок цього Краю, то нашо й жити мені?“

28 I покликав Ісаак Якова, і поблагословив його, і наказав йому та й промовив: „Не бери жінки з дочок ханаанських. **2** Устань, піди до Падану

арамейського, до дому Бетуїла, батька твоєї матері, і візьми собі звідти жінку з дочок Лавана, брата матері твоєї. **3** A Бог Всемогутній поблагословить тебе, і розплодить тебе, і розмножить тебе, — і ти станеш громадою народів. **4** I дасть тобі благословення Авраамове, тобі та потомству твоєму з тобою, щоб віддати тобі землю твого тимчасового замешкання, що Бог дав був її Авраамові“. **5** I послав Ісаак Якова, і пішов він до Падану арамейського, до Лавана, сина Бетуїлового, арамеянина, брата Ревеки, матері Якова й Ісава. **6** I побачив Ісав, що Ісаак поблагословив Якова, і послав його до Падану арамейського, щоб узяв собі звідти жінку, і поблагословив його, кажучи: „Не бери жінки з дочок ханаанських“, **7** і що послухався Яків батька свого й матері своєї, та й пішов до Падану арамейського. **8** I побачив Ісав, що дочки ханаанські недобрі в очах Ісаака, батька його, **9** і пішов Ісав до Ізмаїла, і взяв Махалату, дочку Ізмаїла, сина Авраамового, сестру Невайотову, до жінок своїх за жінку. **10** I вийшов Яків із Беер-Шеви, і пішов до Харану. **11** I натрапив він був на одне місце, і ночував там, бо сонце зайшло було. I взяв він з каміння того місця, і поклав собі в голови. I він ліг на тім місці. **12** I снилось йому, — ось драбина поставлена на землю, а верх її сягав аж неба. I ось Анголій Божі виходили й сходили по ній. **13** I ото Господь став на ній і промовив: „Я Господь, Бог Авраама, батька твого, і Бог Ісаака. Земля, на якій ти лежиш, — Я дам її тобі та нащадкам твоїм. **14** I буде потомство твое, немов порох землі. I поширишся ти на захід, і на схід, і на північ, і на південь. I благословляться в тобі та в нащадках твоїх всі племена землі. **15** I ось Я з тобою, і буду тебе пильнувати скрізь, куди підеш, і вернú тебе до цієї землі, бо Я не покину тебе, аж поки не вчиніо, що Я сказав був тобі“. **16** I прокинувся Яків зо свого сну, та й сказав: „Дійсно, Господь пробувá на цьому місці, а того я й не знат!“ **17** I злякався він і сказав: „Яке страшнé оце місце! Це ніщо інше, як дім Божий, і це брама небесна“. **18** I встав Яків рано вранці, і взяв каменя, що поклав був собі в голови, і поставив його за пам'ятника, і вилив оливу на його верх. **19** I назвав він ім'я тому місцю: Бет-Ел, а ймення того міста напочатку було Луз. **20** I склав Яків обітницю, говорячи: „Коли Бог буде зо мною, і буде мене

пильнувати на цій дорозі, якою ходжú, і дасть мені хліба їсти та одежу вдягнутись, 21 і я з миром вернуся до дому батька свого, то Господь буде мені Богом, 22 і цей камінь, що я поставив за пам'ятника, буде домом Божим. І зо всього, що даси Ти мені, я, — щодо десятини, — дам десятину Тобі!“

29 I зібрався Яків, і пішов до краю синів Кедему.

2 I побачив, — аж ось криниця в полі, і ото там три отарі лежали біля неї, бо з тієї криниці напувають стада. А на отворі криниці лежав великий камінь. 3 I збирались туди всі стада, і скочували каменя з отвору криниці, і напоювали отару, і привалювали каменя на отвір криниці знов на його місце. 4 I сказав до пастухів Яків: „Браття мої, звідкіля ви?“ А ті відказали: „Ми з Харану“. 5 I сказав їм: „Чи ви знаєте Лавана, сина Нахорового?“І відказали: „Знаємо“. 6 I сказав їм: „Чи гаразд із ним?“І відказали: „Гаразд. А ось Рахіль, дочка його, приходить з отарою“. 7 I сказав: „Тож іще багато дня, не час зганяти худобу. Напійтесь отару, та йдіть пасіт“. 8 А вони відказали: „Не можемо, аж поки не будуть зігнані всі стада, і не відкотять каменя з отвору криниці, — тоді понапуваемо отару“. 9 Іще він говорив із ними, аж ось приходить Рахіль з отарою батька свого, бо була вона пастушка. 10 I сталося, коли Яків побачив Рахіль, дочку Лавана, брата матері своєї, та отару Лавана, брата своєї матері, то підійшов Яків і відкотив каменя з отвору криниці, і напоїв отару Лавана, брата матері своєї. 11 I поцілував Яків Рахіль, і піdnіс свій голос, і заплакав... 12 I Яків оповів Рахілі, що він брат батька її, і що він син Ревеки. А та побігла, і розповіла батькові своєму... 13 I сталося, коли Лаван почув вістку про Якова, сина сестри своєї, то побіг йому назустріч, і обняв його, і поцілував його, і привів його до свого дому. А він розповів Лаванові про всі ті пригоди. 14 I промовив до нього Лаван: „Поправді, ти кістя моя й тіло моє!“І сидів він із ним місяць часу. 15 I сказав Лаван до Якова: „Чи тому, що ти брат мій, то ти будеш служити мені дарéмно? Скажи ж мені, яка плата тобі?“ 16 А в Лавана було дві дочки: ім'я старшій Лія, а ім'я молодшій Рахіль. 17 Очі ж Ліїні були хворі, а Рахіль була гарного стану та вродливого вигляду. 18 I покохав Яків

Рахіль, та й сказав: „Я буду сім літ служити тобі за Рахіль, молодшу дочку твою“. 19 I промовив Лаван: „Краще мені віддати її тобі, аніж віддати мені її іншому чоловікові. Сиди ж зо мною!“ 20 I служив Яків за Рахіль сім літ, а вони через любов його до неї були в його очах, як кілька днів. 21 I сказав Яків Лаванові: „Дай мені жінку мою, бо виповнилися мої дні, і нехай я до неї ввійдú!“ 22 I зібрав Лаван усіх людей тієї місцевості, і справив гостину. 23 I сталося ввечері, — і взяв він дочку свою Лію, і до нього впровадив її. I Яків із нею зійшовся. 24 A Лаван дав їй Зілпу, невільницю свою, дав Лії, дочці свої, за невільницю. 25 A вранці виявилось, що то була Лія! I промовив Яків до Лавана: „Щó це ти вчинив мені? Xіба не за Рахіль працював я в тебе? Нáшо ж обманув ти мене? 26 A Лаван відказав: „У нашій місцевості не робиться так, щоб віддавати молодшу перед старшою. 27 Виповни тиждень для цієї, і буде дáна тобі також та, за працю, що бúдеш працювати в мене ще сім літ других“. 28 I зробив Яків так, і виповнив тиждень для цієї. I він дав йому Рахіль, дочці свої, Білгу, невільницю свою, дав їй за невільницю. 30 I прийшов він також до Рахілі, і покохав також Рахіль, більше, як Лію. I працював у нього ще сім літ других. 31 I побачив Господь, що зненáвиджена Лія, і відкрив її утрόбу, а Рахіль була неплідна. 32 I завагітніла Лія, і сина породила, і назвала ім'я йому: Рувім, бо сказала була: „Господь споглянув на недолю мою, бо тепер покохає мене чоловік мій!“ 33 I завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Господь почув, що я зненáвиджена, і дав мені також цього. I назвала ймення йому: Симеон. 34 I завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тепер оцим разом буде до мене прилучений мій чоловік, бо я трьох синів породила йому“. Тому й назвала ім'я йому: Левій. 35 I завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Tim разом я буду хвалити Господа!“ Тому назвала ім'я йому: Юда. Та й перестала рожати.

30 I побачила Рахіль, що вона не вродила Якову. I заздрила Рахіль сестрі своїй, і сказала до Якова: „Дай мені синів! А коли ні, то я вмираю!“ 2 I запалився гнів Яковів на Рахіль, і він сказав: „Чи я замість Бога, що затримав від тебе плід

утроби?“ 3 І сказала вона: „Ось невільниця моя Білга. Прийди до неї, і нехай вона вродить на коліна мої, і я також буду мати від неї дітей“. 4 І вона дала йому Білгу, невільницю свою, за жінку. І ввійшов до неї Яків. 5 І завагітніла Білга, і вродила Якову сина. 6 І сказала Рахіль: „Розсудив Бог мене, а також вислухав голос мій, і дав мені сина.“ Тому назвала ймення йому: Дан. 7 І завагітніла вона ще, і вродила Білга, невільниця Рахілина, другого сина Якову. 8 І сказала Рахіль: „Великою боротьбою боролась я з сестрою своєю, — і перемогла. І назвала ймення йому: Нефталім. 9 І побачила Лія, що вона перестала родити, і взяла Зілпу, свою невільницю, і далá її Якову за жінку. 10 І вродила Зілпа, невільниця Лейна, Якову сина. 11 І сказала Лія: „Прийшло щастя“, і назвала ймення йому Гад. 12 І вродила Зілпа, невільниця Ліїна, другого сина Якову. 13 І промовила Лія: „То на блажéнство мое, бо будуть уважати мене за жінку блаженну“. І назвала ймення йому: Асýр. 14 І пішов Рувим за тих днів, коли жато пшеницю, і знайшов на полі мандрагорові яблучка, і приніс їх до Лії, матері своєї. І сказала Рахіль до Лії: „Дай мені з мандрагорових яблучок сина твого!“ 15 А та відказала їй: „Чи мало тобі, що забрала мого чоловіка? І забереш також мандрагорові яблучка сина моого?“ І сказала Рахіль: „Тому то він ляже з тобою цієї ночі за мандрагорові яблучка сина твого!“ 16 І прийшов Яків з поля ввечері, а Лія вийшла назустріч і сказала: „Увійдеш до мене, бо справді найняла я тебе за мандрагорові яблучка сина моого“. І лежав він із нею очі тієї. 17 І вислухав Бог Лію, і завагітніла вона, і вродила Якову п'ятого сина. 18 І промовила Лія: „Дав Бог заплату мені, що дала я невільницю свою своєму чоловікові“. І назвала ймення йому: Іссахáр. 19 І завагітніла Лія ще, і вродила Якову шостого сина. 20 І промовила Лія: „Обдарував мене Бог добрим подарунком, — цим разом замешкає в мене мій чоловік, бо я породила йому шестеро синів“. І назвала ймення йому: Завулóн. 21 А потому вродила дочку, і назвала ймення їй: Діна. 22 І згадав Бог про Рахіль, і вислухав її Бог, і відчинив їй утробу. 23 І завагітніла вона, і сина вродила, і сказала: „Бог забрав мою ганьбу!“ 24 І назвала ймення йому: Йóсип, кажучи: „Додасть Господь мені іншого сина!“ 25 І сталося, коли

Рахіль породила Йóсипа, то сказав Яків до Лавана: „Відпусти мене, і нехай я підú до свого місця й до Краю свого. 26 Дай же жінок моїх і дітей моїх, що служив тебі за них, і нехай я підú, бо ти знаєш службу мою, яку я служив був тобі“. 27 І промовив до нього Лаван: „Коли я знайшов милість в очах твоїх, побудь з нами, бо я зрозумів, що поблагословив мене Господь через тебе“. 28 І далі казав: „Признач собі заплату від мене, — і я дам“. 29 А той відказав: „Ти знаєш, як я служив тобі, і якою стала худоба твоя зо мною. 30 Бо те мале, що було в тебе до мене, розмножилося на велике, і Господь поблагословив тебе, відкóли нога моя в тебе. А тепер, коли ж я буду працювати для власного дому?“ 31 І сказав Лаван: „Щó ж я тобі дам?“ А Яків промовив: „Не давай мені нічого. Коли зробиш мені оцю річ, то вернуся, буду пасти отару твою, буду пильнувати. 32 Я сьогодні перейдú через усю отару твою, щоб вилучити звідти кожну овечку крапчасту й переполáсу, і кожну овечку чорну — з-поміж овець, і переполасе й крапчасте з-поміж кіз, — і це буде заплата мені. 33 І справедливість моя посвідчить за мене в завтрішнім дні, коли прийдеш глянути на заплату мою від тебе. Усе, що воно не крапчасте й не переполасе з-поміж кіз і не чорне з-поміж овець, — крадене воно в мене“. 34 А Лаван відказав: „Так, — нехай буде за словом твоїм!“ 35 І того дня вилучив він козлів пасастих і покрапованих, і всі кози крапчасті й переполосі, усе, що біле булó в ньому, і все чорне серед овець, і дав до рук своїх синів. 36 І визначив дорогу триденну поміж собою й поміж Яковом. Яків пас позосталу Лаванову отару. 37 І взяв собі Яків сирого кия тополевого, і мігдалового, і каштанового, і налупив з них білих лушпин, відкриваючи білість, що на киях була. 38 І поставив кийки, що їх облупив, перед отарою при жолобах при коритах води, куди отара приходить пити. І вони злучувалися, як приходили пити. 39 І злучувалася отара при киях, і котилася овечками та козами пасастими, крапчастими й переполосими. 40 І відділяв Яків тих овечок, і ставив отару обличчям до пасастого й до всього чорного серед отари Лавана. І клав свої стада окремо, і не клав їх до отари Лаванової. 41 І бувало, що кожного разу, коли злучувалася отара міцна, то Яків клав при жолобах кий перед очі

отари, щоб вона злучувалася при тих княх. **42** А як отара слаба була, то не клав. І ставалось, що слабе припадало Лаванові, а міцніше — Якову. **43** І дуже дуже зможнів той чоловік. І було в нього багато отар, і невільниці, і раби, і верблуди, і осли.

31 І почув був Яків слова Лаванових синів, що казали: „Яків забрав усе, що було в нашого батька. І з того, що було в батька нашого, зробив собі всю оцю честь“. **2** І побачив Яків Лаванове обличчя, а ото — він тепер інший до нього, як був учора, позавчора. **3** І промовив Господь до Якова: „Вернися до краю батьків своїх, і до місця твого народження. А Я буду з тобою“. **4** І послав Яків, і покликав Рахіль і Лію на поле до отари своєї, **5** та й промовив до них: „Я бачив обличчя вашого батька, що він тепер інший до мене, як був учора й позавчора. Та Бог батька моого був зо мною. **6** А ви знаєте, що всію силою свою я служив вашому батькові. **7** І батько ваш сміявся з мене, і десять раз міняв заплату мені, але Бог не дав йому чинити зо мною зло. **8** Коли він говорив був отак: „Крапчасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози крапчасті. А коли скаже так: „Пасасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози пасасті. **9** І віднів Бог худобу вашого батька, та й дав мені. **10** І сталося в час, коли отара злучувалася, звів був я очі свої та й побачив у сні: аж ось козли, що спинались на овечок та на кіз, були пасасті, крапчасті й рябі. **11** І сказав мені Ангол у сні: „Якове!“ А я відказав: „Ось я!“ **12** Він промовив: „Зведи свої очі й побач: усі козли, що спинаються на овечок та на кіз, — пасасті, крапчасті й рябі, бо Я бачив усе, що Лаван виробляє тобі. **13** Я Бог Бет-Елу, що ти намастив був там пам'ятника, і Мені склав там обітницю. Тепер уставай, вийди з цієї землі, і вертайся до землі твого народження“. **14** І відповіла Рахіль та Лія, та й сказали йому: „Чи ми маємо частку та спадщину в домі нашого батька? **15** Тож він нас полічив за чужинців, бо продав нас, і справді пожер наше срібло. **16** Бож усе багатство, що Бог вирвав від нашого батька, — воно наше та наших синів. А тепер зроби все, що Бог наказав був тобі“. **17** І встав Яків, і посадив синів своїх і жінок своїх на верблуди. **18** І він забрав усю худобу свою, і все майно своє, що набув, здобуту худобу свою, що набув у Падані арамейськім, щоб прийти до

Ісака, батька свого, до землі ханаанської. **19** А Лаван пішов стригти отару свою, а Рахіль покрала домових божків, яких батько мав. **20** І Яків обманув Лавана арамейського, бо не сказав йому, що втікає. **21** І втік він, і все, що його, І встав, і перейшов річку, і прямував до Гілеядської гори. **22** А третього дня розказано Лаванові, що Яків утік. **23** І взяв він з собою братів своїх, і гнався за ним дорогою семи день, та й догнав його на горі Гілеядській. **24** І прийшов Бог до Лавана арамеянина в нічнім сні, та й до нього сказав: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. **25** І догнав Лаван Якова. А Яків поставив намета свого на горі, і Лаван поставив з братами своїми на горі Гілеядській. **26** І промовив Лаван до Якова: „Що ти зробив? Ти обманув мене, і забрав моїх дочок, немов бранок меча! **27** Чого втік ти таємно, і обікрає мене, і не сказав мені? А я був би відіслав тебе з радістю, із співами, з бубном, і з гуслами. **28** І ти не дозволив мені навіть поцілувати онуків моїх і дочок моїх. Тож ти нерозумно вчинив! **29** Я маю в руці своїй силу, щоб учинити з вами зло. Алé Бог вашого батька вчора вночі сказав був до мене, говорячи: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. **30** А тепер справді підеш, бо ти сильно затужив за домом батька свого. Але нащо ти покрав моїх богів?“ **31** А Яков відповів і сказав до Лавана: „Тому, що боявся, бо я думав: Аби но він не забрав від мене своїх дочок! **32** При кому ж ти знайдеш своїх богів, не буде він жити. Перед нашими братами пізнай собі, що твого в мене, і візьми собі“. А Яків не знов, що Рахіль їх покрала. **33** І ввійшов Лаван до намету Якового, і до намету Ліїного, і до намету обох невільниць, та нічого не знайшов. І вийшов він із намету Ліїного і ввійшов до намету Рахілиногого. **34** А Рахіль узяла божки, і вложила їх до сідла верблуда, та й сіла на них. І обмацав Лаван усього намета, — і нічого не знайшов. **35** А вона сказала до батька свого: „Нехай не палає гнів в очах батька моого, бо я не можу встати перед обличчям твоїм, бо в мене тепер звичайне жіноче“. І перешукав він, — та божків не знайшов. **36** І запалав Яків гнівом, і сварився з Лаваном. І відповів Яків, і сказав до Лавана: „Яка провіна моя, який мій гріх, що ти гнався за мною, **37** що ти обмацав усі мої речі? Що ти знайшов зо всіх речей свого

дому, положи тут перед моїми братами і братами своїми, — і нехай вони розсудять поміж нами двома. **38** Я вже двадцять літ із тобою. Вівці твої та кози твої не мертвили свого плоду, а баранів отари твоєї я не єв. **39** Розшарпаного диким звірем я не принісив до тебе, — я сам ніс ту шкоду. Від мене домагався ти того, що було вкрадене вдень, і що було вкрадене вночі. **40** Бувало, що вдень з'їдала мене спекота, а вночі паморозь, а мій сон мандрував від моїх очей. **41** Таке мені двадцять літ у твоїм домі... Служив я тобі чотирнадцять літ за двох дочок твоїх, і шість літ за отару твою, а ти десять раз зміняв мені свою заплату! **42** Коли б не був при мені Бог батька моого, Бог Авраамів, і не Той, Кого боїться Ісаک, то тепер ти відіслав би мене впорожні!... Біду мою й труд рук моїх Бог бачив, — і виказав це вчора вночі“. **43** I відповів Лаван і сказав до Якова: „Дочки — дочки мої, а діти — мої діти, а отара — моя отара, і все, що ти бачиш — то мое. А дочекам моїм, що зроблю їм сьогодні, або їхнім дітям, що вони породили їх“ **44** А тепер ходи, — я й ти вчинімо умову, і оце буде свідком поміж мною й поміж тобою“. **45** I взяв Яків каменя, і поставив його за пам'ятника. **46** I сказав Яків браттям своїм: „Назбирайте каміння“. I назбириали каміння вони, та й зробили могилу, і їли там на тій могилі. **47** I назавав її Лаван: Е'гар-Сагадута, а Яків її назавав: Гал-Ед. **48** I промовив Лаван: „Ця могила — свідок між мною й між тобою сьогодні“, тому то й названо імення її: Гал-Ед. **49** I Міцпа, бо сказав: „Нехай дивиться Господь між мною й між тобою, коли ми розійдемося один від одного. **50** Коли ти будеш крівдити дочок моїх, і коли візьмеш за жінок понад дочок моїх, то не людина з нами, а дивися — Бог свідок між мною й між тобою!“ **51** A Яків сказав до Лавана: „Ось ця могила, й ось той пам'ятник, якого поставив я між собою й між тобою. **52** Свідок ця могила, і свідок цей пам'ятник, що я не перейдуть цієї могили до тебе, і ти не перейдеш до мене цієї могили та цього пам'ятника на зле. **53** Розсудить між нами Бог Авраамів і Бог Нахорів, Бог їхнього батько Ісаак. **54** I приніс Яків жертву на горі, і покликав братів своїх їсти хліб. I вони їли хліб і почували на горі. **55** I встав Лаван рано вранці, і поцілував онуків

своїх, і дочек своїх, — і поблагословив їх. I пішов, та й вернувся Лаван до місця свого.

32 A Яків пішов на дорогу свою. I спіткали його Божі Анголій. **2** I Яків сказав, коли їх побачив: „Це Божий табір!“ I він назавв ім'я тому місцю: Маханаїм. **3** I послав Яків послів перед собою до Ісава, брата свого, до землі Сеїр, до краю едомського. **4** I наказав їм, говорячи: „Скажіть так моєму панові Ісавові: Так сказав раб твій Яків: Я мешкав з Лаваном, і задергався аж дотепер. **5** I маю я вола та осла, і отару, і раба, і невільницю. I я послав розказати панові моєму, щоб знайти милість в очах твоїх“. **6** I вернулися посли до Якова, та й сказали: „Ми прийшли були до брата твого до Ісава, а він також іде назустріч тобі, і чотири сотні людей з ним.“ **7** I Яків сильно злякався, і був затурбований. I він поділив нарід, що був з ним, і дрібну та велику худобу, і верблюди на два табори. **8** I сказав: „Коли прийде Ісав до табору одного, і розіб'є його, то вціліє позосталий табір“. **9** I Яків промовив: „Боже батька моого Авраама, і Боже батька моого Ісаака, Господи, що сказав Ти мені: „Вернися до Краю свого, і до місця свого народження, і Я зроблю тобі добре“. **10** Я не вартий усіх милостей, і всієї вірності, яку Ти чинив був Своєму рабові, бо з самою своею палицею перейшов я був цей Йордан, а тепер я стався на два табори. **11** Збережи ж мене від руки моого брата, від руки Ісава, бо боюсь я його, щоб він не прийшов та не побив мене і матері з дітьми. **12** A Ти ж був сказав: „Учинити добро — учиню я з тобою добро; а нащадки твої покладу, як той морський пісок, що його не злічити через безліч“. **13** I він переночував там тієї ночі, і взяв із того, що під руку прийшло, дар для Ісава, брата свого: **14** кіз двісті, і козлів двадцятеро, овець двісті, і баранів двадцятеро, **15** верблюдиць дійних та їх жереб'ят тридцятеро, корів сорок, а биків десятеро, ослиць двадцятеро, а ослят десятеро. **16** I дав до рук рабів своїх кожне стадо окремо. I сказав він до рабів своїх: „Ідіть передо мною, і позоставте відстань поміж стадом і стадом“. **17** I він наказав першому, кажучи: „Коли спіткає тебе Ісав, брат мій, і запитає тебе так: Чий ти, і куди ти йдеш, і чиє те, що перед тобою? **18** то скажеш: Раба твого Якова це подарунок, посланий панові моєму Ісавові. А ото й він сам за нами“. **19**

І наказав він і другому, і третьому, також усім, що йшли за стадами, говорячи: „Таким словом будете говорити до Ісава, коли ви знайдете його, 20 і скажете: Ось і раб твій Яків за нами, бо він сказав: Нехай я вблагаю його оцім дарунком, що йде передо мною, а потім побачу обличчя його, — може він під'їме обличчя мое.“ 21 І йшов подарунок перед ним, а він очував тієї ночі в таборі. 22 І встав він тієї ночі, і взяв обидві жінки свої, і обидві невільниці свої та однадцятьеро дітей своїх, і перешов брід Яббок. 23 І він узяв їх, і перепровадив через потік, і перепровадив те, що в нього було. 24 І зостався Яків сам. І боровся з ним якийсь Муж, аж поки не зійшла досвітня зоря. 25 І Він побачив, що не подужає його, і доторкнувся до суглобу стегнá його. І звихнувся суглоб стегнá Якова, як він боровся з Ним. 26 І промовив: „Пусти Мене, бо зійшла досвітня зоря“. А той відказав: „Не пушу Тебе, коли не поблагословіш мене“. 27 І промовив до нього: „Як твоє ймення!“ Той відказав: „Яків“. 28 І сказав „Не Яків буде називатися вже ймення твоє, але Ізраїль, бо ти боровся з Богом та з людьми, — і подужав“. 29 І запитав Яків і сказав: „Скажи ж Ім'я Своє“. А Той відказав: „Пошо питает про Ймення Мое!“ І Він поблагословив його там. 30 І назвав Яків ім'ям того місця: Пенуїл, бо „бачив був Бога лицем у лиці, та збереглася душа моя“. 31 І засвітило йому сонце, коли він перешов Пенуїл. І він кульгав на своє стегнó. 32 Тому не їдуть Ізраїлеві сини жили стегна, що на суглобі стегнá, аж до сьогодні, бо Він доторкнувся був до стегнá Якового, жили стегна.

33 І звів Яків очі свої, та й побачив, аж ось іде Ісав, а з ним чотири сотні людей. І він поділив своїх дітей на Лію, і на Рахіль, і на обох невільниць своїх. 2 І поставив він тих невільниць і дітей їх напереді, а Лію й дітей її перед останніми, а Рахіль та Йосипа останніми. 3 А сам пішов перед ними, і вклонився до землі сім раз, аж поки підішов до брата свого. 4 І побіг Ісав назустріч йому, і обняв його, і впав на шию йому, і цілавув його. І вони заплаکали. 5 І звів свої очі Ісав, і побачив жінок та дітей. І сказав: „Хто то такі?“ А той відказав: „Діти, якими обдарував Бог твого раба“. 6 І підійшли сюди невільниці, і їхні діти, та й вклонилися. 7 І підійшла також Лія та діти її, і вклонилися, а потім підійшов Йосип і Рахіль, та й вклонилися.

8 І сказав Ісав: „А що це за цілий табір той, що я спіткав?“ А той відказав: „Щоб знайти милість в очах моого пана“. 9 А Ісав сказав: „Я маю багато, мій брате, — твоє нехай буде тобі“. 10 А Яків сказав: „Ні ж бо! Коли я знайшов милість в очах твоїх, то візьми дарунка мого з моєї руки. Бож я побачив обличчя твоє, ніби побачив Боже лице, і ти собі уподобав мене. 11 Візьми ж благословення мое, що припроваджене тобі, бо Бог був милостивий до мене, та й маю я все“. І благав він його, — і той узяв. 12 І промовив Ісав: „Рушаймо й ходім, а я піду обік тёбе“. 13 А той відказав: „Пан мій знає, що діти молоді, а дрібна та велика худоба в мене дійні. Коли погнати їх один день, то вигине вся отара. 14 Нехай же піде пан мій перед очима свого раба, а я піду поволі за ногою скотини, що передо мною, і за ногою дітей, аж поки не прийду до пана свого до Сейру“. 15 І промовив Ісав: „Позоставлю ж з тобою трохи з людей, що зо мною“. А той відказав: „Пошо знаходжу я таку милість в очах свого пана?“ 16 І вернувся того дня Ісав на дорогу свою до Сейру. 17 А Яків подався до Суккоту, і збудував собі хату, а для худоби своєї поробив курені, тому назвав ім'ям тому місцю: Суккот. 18 І Яків, коли він прийшов із Падану арамейського, прибув спокійно до міста Сіхем у Краї ханаанському, і розтаборився перед містом. 19 І купив він кусок поля, де розклав намета свого, з руки синів Гамора, батька Сіхема, за сто срібняків. 20 І поставив там жертівника, і назвав його: Ел-Елогей-Ізраїль.

34 І вийшла була Діна, дочка Лії, яка вродила її Якову, щоб подивитися на дочок того краю. 2 І побачив її Сіхем, син Гамора хівейніна, начальника того краю, і взяв її, і лежав із нею, і збезчестив її. 3 І пригорнулася душа його до Діни, дочки Якової, і покохав він дівчину, і говорив до серця дівочого. 4 І сказав Сіхем до Гамора, батька свого, говорячи: „Візьми те дівча за жінку для мене!“ 5 А Яків почув, що той збезчестив Діну, дочку його, а сини його були з худобою його на полі. І мовчав Яків, аж поки прибулі вони. 6 І вийшов Гамор, Сіхемів батько, до Якова, щоб поговорити з ним. 7 І прийшли сини Яковові з поля, коли почули, і засмутились ці люди, і сильно запалав їхній гнів, бо той ганьбу зробив в Ізраїлі тим, що лежав із дочкою Якова, а так не

робиться. 8 А Гамор говорив з ними, кажучи: „Син мій Сихем, — запрагла душа його вашої дочки. Дайте ж її йому за жінку! 9 І посвоячтесь з нами, — дайте нам ваші дочки, а наші дочки візьміть собі. 10 І осядьтеся з нами, а цей край буде перед вами. Сидіть і перемандруйте його, і набувайте на власність у нім“. 11 І промовив Сихем до батька її та до братів її: Нехай я знайду милість у ваших очах, і що ви скажете мені — я дам. 12 Сильно побільшіть на мене віно та дарунок, а я дам, як мені скажете, — та тільки дайте мені дівчину за жінку!“ 13 І відповілі сини Якова Сихемові та Гаморові, батькові його, підступом, сказали, бо він збезчестив Діну, сестру їх. 14 І сказали до них: „Ми не можемо зробити тієї речі, видати сестру нашу чоловікові, що має крайню плоть, бо то ганьба для нас. 15 Ми тільки за те прихилимось до вас, коли ви станете, як ми, — щоб у вас був обрізаний кожний чоловічої статі. 16 І дамо вам своїх дочек, а ваших дочек візьмемо собі, як осядемось із вами, і станемо одним народом. 17 А коли ви не послухаєте нас, щоб обрізатися, то ми візьмемо свої дочки, та й підемо“. 18 І їхні слова були добре в очах Гамора та в очах Сихема, сина Гаморового. 19 І не загаявся юнак той учинити ту річ, бо полюбив дочку Якова. А він був найповажніший у всім домі батька свого. 20 І прибув Гамор та Сихем, син його, до брами міста, і промовили до людей свого міста, говорячи: 21 „Ці люди — вони приязні до нас, і нехай осядуть у краю, і нехай перемандрують його, а цей край ось — розлогий перед ними. Дочек їхніх візьмімо собі за жінок, а наших дочек даймо їм. 22 Тільки за це прихиляться до нас ці люди, щоб сидіти з нами, і щоб стати одним народом, — коли в нас буде обрізаний кожен чоловічої статі, як і вони обрізані. 23 Отара їхня, і майно їхне, і вся їхня худоба — хіба не наші вони? Тільки прихилімося до них, і нехай вони осядуть із нами. 24 І послухали Гамора та Сихема, сина його, усі, хто виходив з брами його міста. І були обрізані всі чоловічої статі, усі, хто виходив з брами міста його. 25 І сталося третього дня, коли вони хворі були, то два сини Яковові, Симеон і Левій, брати Дінині, взяли кожен меча свого, і безпечно напали на місто, і повбивали всіх чоловіків. 26 Також Гамора та Сихема, сина його, забили мечем, і забрали Діну

з дому Сихемового, та й вийшли. 27 Сини Якова напали на трупи, і пограбували місто за те, що вони збезчестили їхню сестру. 28 Забрали дрібну й велику худобу їх, і осли їх, і що було в місці, і що на полі, 29 і ввесь маєток їхній, і всіх їхніх дітей, і їхніх жінок забрали в неволю, і пограбували все, що де в домі було. 30 І сказав Яків до Симеона й до Левія: „Ви зробили мене нещасливим, бо зробили мене зненавидженим у мешканців цього краю, у ханаанеянина й периззеянина. Ми люди нечисленні, а вони зберуться на мене, та й поб'ють мене, і буду знищений я та мій дім“. 31 А вони відказали: „Чи він мав би зробити нашу сестру блудницею?“

35 І сказав Бог до Якова: „Уставай, вийди до Бет-Елу, і там осядься, і зроби там жертівника Богові, що явився тобі, як ти втікав був перед Ісавом, братом своїм“. 2 І сказав Яків до дому свого, до всіх, хто був із ним: „Усуньте чужинних богів, які є серед вас, і очистьтеся, і змініть свою одіж. 3 І встаньмо, і підім до Бет-Елу, і зробімо я там жертівника Богові, що відповів мені в день моого утиску, і був з мною в дорозі, якою ходив я“. 4 І вони віддали Якову всіх чужинних богів, що були в їх руках, і сережки, що в їхніх ушах, а Яків склав їх під дубом, що перед Сихемом. 5 І вирушили вони. І великий жах обгорнув ті міста, що навколо них, і вони не гналися за синами Якова. 6 І прибув Яків до Лузу, що в землі ханаанській, цебто до Бет-Елу, він і ввесь народ, що був з ним. 7 І збудував він там жертівника, та й назвав те місце: Ел Бет-Ел, бо там явився йому Бог, коли він утікав перед своїм братом. 8 І вмерла Девора, мамка Ревеки, і була похована нижче Бет-Елу під дубом, а він назвав ім'я йому: Аллон-Бахут. 9 І ще явився Бог до Якова, коли він прийшов був із Падану арамейського, і поблагословив його. 10 І сказав йому Бог: „Ім'я твоє Яків. Не буде вже кликатися ім'я твоє Яків, але Ізраїль буде ім'я твоє“. І назвав ім'я йому: Ізраїль. 11 І сказав йому Бог: „Я Бог Всемогутній! Плодися й розмножуйся, — нарід і громада нарідів буде з тебе, і царі вийдуть із стéгон твоїх. 12 А той Край, що я дав його Авраамові та Ісакові, — дам його тобі, і нащадку твоєму по тобі дам Я той Край“. 13 І вознісся Бог з-понад нього в місці, де з ним говорив. 14 І поставив Яків пам'ятника на тому місці, де Він говорив з ним, пам'ятника

кам'яного, і вилив на нього винне ліття, і полив його оливою. 15 І назавв Яків ім'я місцю, що там говорив із ним Бог: Бет-Ел. 16 І він рушив із Бет-Елу. І була ще ківра землі до Ефрати, а Рахіль породила, і були важкі її пологи. 17 І сталося, коли важкі були її пологи, то сказала їй баба-сповітуха: „Не байся, бо й це тобі син“. 18 І сталося, коли виходила душа її, бо вмириала вона, то назвала ім'я йому: Бен-Оні, а його батько назвав його: Веніямін. 19 І вмерла Рахіль, і була похована на дорозі до Ефрати, це є Віфлеем. 20 І поставив Яків пам'ятника на гробі її, — це надгробний пам'ятник Рахілі аж до сьогодні. 21 І рушив Ізраїль, і розтягнув намета свого далі до Мігдал-Едеру. 22 І сталося, коли Ізраїль перебував у тім краї, то Рувим пішов і ліг із Білгою, наложницею батька свого. І почув Ізраїль, і було це злим йому. 23 Сини Ліїні: перворідний Якова Рувім, і Симеон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Завулон. 24 Сини Рахіліні: Йосип і Веніямін. 25 А сини Білги, невільниці Рахілиної: Дан і Нефталім. 26 А сини Зілпі, невільниці Ліїні: Гад і Асир. Оце сини Якова, що йому народжено в Падані арамейському. 27 І прибув Яків до Ісака, свого батька, до Мамрэ, до Кир'ят-Арби, цебто Хеврону, що там жив Авраам та Ісак. 28 І були Ісакові дні сто літ і вісімдесят літ. 29 І впокійвся Ісак та й помер, і прилучився до своєї рідні, старий та нажившись. І поховали його Ісав та Яків, сини його.

36 А оце нащадки Ісава, цебто Едома. 2 Ісав узяв жінок своїх з дочек ханаанських, — Аду, дочку Елона хіттеянина, та Оголівamu, дочку Ани, дочку Ців'она хівеяннина, (*questioned*) 3 та Босмат, дочку Ізмайловоу, сестру Невайотову. 4 І породила Ада Ісавові Еліфаза, а Босмат породила Реуїла, 5 а Оголівама породила Суша, і Ялама, і Кораха. Оце сини Ісавові, що були йому народжені в ханаанській землі. 6 І взяв Ісав жінок своїх, і синів своїх, і дочек своїх, і всі дushi дому свого, і худобу свою, і все стадо своє, і все своє майно, що набув у ханаанській землі, та й пішов до Краю від обличчя Якова, брата свого, 7 бо маєток їх був більший, щоб пробувати їм разом, і край їх часового замешкання не міг вмістити їх через їхню худобу. 8 І осівся Ісав на горі Сеїр, Ісав — він Едом. 9 А оце нащадки Ісава, батька Едому на горі

Сеїр. 10 Оце ймення синів Ісавових: Еліфаз, син Ади, жінки Ісавової, Реуїл, син Босмати, Ісавової жінки. 11 А сини Еліфазові були: Теман, Омар, Цефо, і Гатам, і Кеназ. 12 А Тимна була наложниця Еліфаза, Ісавового сина, і породила вона Еліфазові Амаліка. Оце синій Ади, Ісавової жінки. 13 А оце сини Реуїлові: Нагат і Зера, Шамма й Мізза. Оце сини Босмати, Ісавової жінки. 14 А оци були сини Оголівами, дочки Ани, дочки Ців'она, Ісавової жінки, — і вродила вона Ісаву Єуша, і Ялама, і Корея. 15 А оце провідники Ісавових синів. Сини Еліфаза, Ісавового перворідного: провідник Теман, провідник Омар, провідник Цефо, провідник Кеназ, 16 провідник Корей, провідник Гатам, провідник Амалик. Оце провідники Еліфаза в краю Едома, оце сини Ади. 17 А оце сини Реуїла, Ісавового сина: провідник Нагат, провідник Зерах, провідник Шамма, провідник Мізза. Оце провідники Реуїлові в краю едомському, оце сини Босмати, Ісавової жінки. 18 А оце сини Оголівами, жінки Ісава: провідник Єуш, провідник Яlam, провідник Корей, — оце провідники Оголівами, дочки Ани, Ісавової жінки. 19 Оце сини Ісава, цебто Едома, і оце їхні провідники. 20 Оце сини Сеїра, хореяніна, мешканці цієї землі: Лотан і Шовал, і Ців'он, і Ана, 21 і Дішон, і Ецев, і Дішан, — оце провідники хореяніна, сини Сеїру, краю едомського. 22 А сини Лотана були: Хорі й Гемам, а Лотанова сестра — Тимна. 23 А оце сини Шовалові: Алван і Манахат, і Евал, Шефо, і Онам. 24 А ото сини Ців'онові: і Айя, і Ана, той Ана, що знайшов був в пустині гарячі джерела, коли пас осли Ців'она, свого батька. 25 А оце діти Ани: Дішон, і Оголівама, дочка Ани. 26 А оце сини Дішонові: Хемдан, і Ешбан, і Ітран, і Керан. 27 Otto сини Ецера: Білган, і Зааван, і Акан. 28 Оце сини Дішана: Уц і Аран. 29 Оце провідники хореяніна: провідник Лотан, провідник Шовал, провідник Ців'он, провідник Ана, 30 провідник Дішон, провідник Ецер, провідник Дішан, — оце провідники хореяніна за їхніми провідниками в краї Сеїр. 31 А оце царі, що царювали в краю Едома перед царюванням царя в синів Ізраїлевих. 32 І царював в Едомі Бела, син Beора, а ймення його міста Дінгава. 33 І вмер Бела, і зацарював замість нього Йовав, син Зераха з Боцри. 34 І вмер Йовав, і зацарював замість нього Хушам із землі теманіянина. 35 І вмер Хушам, і зацарював замість

нього Гадад, син Бедада, що побив мідіян на полі Моава, а ймення його міста Авіт. **36** I вмер Гадад, і зацарював замість нього Самла з Машеку. **37** I вмер Самла, і зацарював замість нього Саул з Реховоту надрічного. **38** I вмер Саул, і зацарював замість нього Баал-Ханан, син Ахборів. **39** I вмер Баал-Ханан, син Ахборів, і зацарював замість нього Гадад, а ім'я його міста Пау, а ім'я його жінки Мегетав'їл, дочка Матреди, дочки Ме-Загава. **40** А оце імена провідників Ісавових за їхніми родами, за місцями їх, їхніми іменами: провідник Тимна, провідник Алва, провідник Етет, **41** провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Пінон, **42** провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, **43** провідник Маѓдїл, провідник Ірам. Оце провідники Едома — він же Ісав, батько Едому за їхніми осéлями в краї їхнього володіння.

37 I осівся Яків у Краї мешкання батька свого, в Краї ханаанському. **2** Оце єповоість про Якова. Йóсип, віку сімнадцяти літ, пас, як юнак, отару з братами своїми, з синами Білги та з синами Зілпи, жінок батька свого. I Йóсип доносив недобре звістки про них до їхнього батька. **3** А Ізраїль любив Йóсипа над усіх синів своїх, бо він був у нього сином старости. I він спривів йому квітчасте вбрання. **4** I бачили його браття, що їх батько полюбив його над усіх братів його, — і зненáвили його, і не могли говорити з ним спокійно. **5** I снівся був Йóсипові сон, і він розповів своїм браттям, а вони ще збільшили ненáвисть до нього. **6** I сказав він до них: „Послухайте но про той сон, що снівся мені. **7** А ото ми в'яжемо снопи серед поля, і ось мій сніп зачав уставати, та й став. I ось оточують ваші снопи, — та й вклоняються снопові моєму“ **8** I сказали йому його браття: „Чи справді ти будеш царювати над нами, чи теж справді ти будеш панувати над нами?“ I вони збільшили ненависть до нього через сни його та через слова його. **9** I снівся йому ще сон інший, і він оповів його братам своїм, та й сказав: „Оце снівся мені ще сон, — і ось сонце та місяць та одинадцять зір вклоняються мені“. **10** I він розповів це батькові своєму та браттям своїм. I докорив йому батько його, та й промовив до нього: „Що то за сон, що снівся тобі? Чи справді прийдемо ми, я та мати твоя та брати твої, щоб

уклонитися тобі до землі?“ **11** I заздріли йому брати його, а батько його запам'ятав ці слова. **12** I пішли брати його пасти отару свого батька в Сихем. **13** I сказав Ізраїль до Йóсипа: „Тож брати твої пасуть у Сихемі! Іди ж, і я пошлю тебе до них!“ А той відказав йому: „Осі я!“ **14** I сказав він до нього: „Піди но, побач стан братів твоїх і стан отари, та й дай мені відповідь“. I він послав його з долини Хеврону, і той прибув до Сихему. **15** I знайшов його один чоловік, — а він ось блукає по полю. I запитав його той чоловік, кажучи: „Чого ти шукаєш?“ **16** А той відказав: „Я шукаю братів своїх. Скажи ж мені, де вони випасають?“ **17** I сказав той чоловік: „Вони пішли звідси, бо я чув, як казали вони: Ходімо до Дотайн“. I пішов Йóсип за своїми братами, і знайшов їх у Дотайні. **18** А вони побачили його здáлека, і поки він наблýзвився до них, то змовлялися на нього, щоб убити його. **19** I сказали вони один єдному: „Осі їде той сновидець! **20** А тепер давайте вбиймо його, і вкиньмо його до однієї з ям, та й скажемо: Дикий звір з'їв його! I побачимо, що буде з його снами“. **21** I почув це Рувім, і визволив його з руки їхньої, і сказав: „Не губімо душі його!“ **22** I сказав до них Рувім: „Не проливайте крові, — киньте його до ями тієї, що в пустині, а рукій не кладіть на нього“, щоб визволити його з їхньої руки, щоб вернути його до батька його. **23** I сталося, коли прийшов Йóсип до братів своїх, то вони стягнули з Йосипа вбрання його, вбрання квітчасте, що на ньому було. **24** I взяли його, та й кинули його до ями, а яма та порожня була, — не було в ній води. **25** I сіли вони попоїсти хліба. I звели вони очі свої та й побачили, — ось караван ізмáйлітів іде з Гілеаду, а верблюди їхні несуть пахощи, і бальзам, і ладан, — іде він спровадити це до Єгипту. **26** I сказав Юда до своїх братів: „Яка кóристъ, що вб'ємо нашого брата, і затаїмό його кров? **27** Давайте продамо його Ізмáйльтянам, — і рука наша нехай не буде на ньому, бо він брат нам, він наше тіло“. I послухалися брати його. **28** I коли проходили мідіяніти, купці, то витягли й підняли Йóсипа з ями. I продали Йосипа ізмáйльтянам за двадцять срібняків, а ті повели Йосипа до Єгипту. **29** А Рувім вернувся до ями, — аж нема Йосипа в ямі! I розірвав він одежду свою... **30** I вернувся він до братів своїх, та й сказав: „Немає хлóпця! А я, —

куди я під'?“ **31** А вони взяли Йосипове вбрання, і зарізали козла, і вмочили вбрання в кров. **32** I послали вони квітчасте вбрання, і принесли до свого батька, та й сказали: „Оце ми знайшли. Пізнай но, чи це вбрання – твого сина воно, чи ні?“ **33** А він пізнав його та й сказав: „Вбрання моє сина... Дикий звір його з'їв... Справді розшарпаний Йосип!“ **34** I роздер Яків одіж свою, і зодягнув веретище на стéгна свої, і багато днів справляв жалобу по синові своєму... **35** I зачали всі сини його та всі дочки його потішати його. Ale він не міг утішитися, та й сказав: „У жалобі зійду я до сина моєго до шеолу“. I плакав за ним його бáтько. (*Sheol h7585*) **36** A мідіяниtı продали Йосипа до Єгипту, до Потіфара, царедворця фараонового, начальника царської сторожі.

38 Сталося того часу, і відійшов Юда від братів своїх, і розташувався аж до одного адулламітянина, а імення йому Хіра. **2** I побачив там Юда дочку одного ханаанеянина, а ім'я йому Шуа, і взяв її, і з нею зійшовся. **3** I завагітніла вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Ер. **4** I завагітніла вона ще, і породила сина, і назвала ім'я йому: Онан. **5** I ще знову, і породила сина, і назвала ім'я йому: Шела. А бáтько був у Кезиві, як вона породила його. **6** I взяв Юда жінку для Ера, свого перворідного, а ім'я її: Тамара. **7** I був Ер, Юдин перворідний, злий в очах Господа, — і Господь його вбив. **8** I сказав Юда до Онана: „Увійди до жінки брата свого, і одружися з нею, — і встанови насіння для брата свого“. **9** A Онан зінав, що не його буде насіння те. I сталося, коли він сходився з жінкою брата свого, то марнував насіння на землю, аби не дати його своєму братові. **10** I було зло в очах Господа те, що він чинив, і вбив Він також його. **11** I сказав Юда до Тамари, невістки своєї: „Сиди вдовою в домі батька свого, аж поки не виросте Шела, син мій“. Bo він був подумав: „Аби не вмер також він, як брати його“. I пішла Тамара, та й осілася в домі батька свого. **12** I минуло багато днів, і вмерла Шуїна дочка, Юдина жінка. A коли Юда був утішений, то пішов до Тімни, до стрижіїв отарі своєї, він і Хіра, товариш його адулламітянина. **13** A Тамарі розповіли, кажучи: „Ось тестъ твій іде до Тімни стригти отару свою“. **14** I зняла вона з себе

одежу вдівства свого, і покрилася покривалом, і закрилася. I сіла вона при брамі Енаїм, що по дорозі до Тімни. Bo знала вона, що виріс Шела, а вона не віддана йому за жінку. **15** I побачив її Юда, і прийняв її за блудницю, бо закрила вона обличчя свое. **16** I він збочив до неї на дорогу й сказав: „A ну но я ввійду до тебе!“ Bo він не зінав, що вона невістка його. A вона відказала: „Щó даси мені, коли прийдеш до мене?“ **17** A він відказав: „Я пошлю козлятко з отарі“. I сказала вона: „Якщо даси застáву, аж поки пришлеш“. **18** A він відказав: „Яка та застава, що дам я тобі?“ Ta сказала: „Печатка твоя, і шнурок твій, і палиця твоя, що в руці твоїй“. I він дав її, і зійшовся з нею, а вона завагітніла від нього. **19** I встала вона та й пішла, і зняла покривало своє з себе, і зодягнула одежу вдівства свого. **20** A Юда послав козлятко через прýтеля свого адулламітянина, щоб узяти застáву з руки тієї жінки. Ta він не знайшов її. **21** I запитав він людей її місця, говорячи: „De ta блудниця, що була в Енаїм при дорозі?“ Вони відказали: „Не була тут блудниця“. **22** I вернувся він до Юди й сказав: „Не знайшов я її, а також люди місця того говорили: Не була тут блудниця“. **23** I сказав Юда: „Нехай візьме собі ту заставу, щоб ми не стали на ганьбу. Ось я послав був те козлятко, та її не знайшов ти“. **24** I сталося так десь по трьох місяцях, і розповіджено Юді, говорячи: „Упала в блуд Тамара, твоя невістка, і ось завагітніла вона через блуд“. A Юда сказав: „Виведіть її, — і нехай буде спáлена“. **25** Коли її вивели, то послала вона до тестя свого, говорячи: „Я завагітніла від чоловіка, що це належить йому“. I сказала: „Пізнай но, чия то печатка, і шнури, і ця палиця?“ **26** I пізнав Юда й сказав: „Вона стала справедливіша від мене, бо я не дав її Шелі, синові своему“. I вже більше не зінав він її. **27** I сталося в часі, як родила вона, — а ось близнята в утробі її. **28** I сталося, як родила вона, показалася рука одного; i взяла баба-сповитуха, і пов'язала на руку йому нитку червону, говорячи: „Цей вийшов найперше“. **29** I сталося, що він втягнув свою руку, а ось вийшов його брат. I сказала вона: „Нáшо ти роздер для себе перепóну?“ I назвала ім'я йому Перец. **30** A потім вийшов брат його, що на руці його була нитка червона. I вона назвала ім'я йому: Зéрах.

39 А Йосип був відведеній до Єгипту. І купив його Потіфар, царедворець фараонів, начальник царської сторожі, муж єгиптянин, з руки ізмайлітян, що звели його туди. **2** І був Господь з Йосипом, а він став чоловіком, що мав щастя. І пробував він у домі свого пана єгиптянина. **3** І побачив його пан, що Господь з ним, і що в усьому, що він робить, Господь щастить у руці його. **4** І Йосип знайшов милість в очах його, і служив йому. А той призначив його над домом своїм, і все, що мав, віддав в його руку. **5** І сталося, — відкличі він призначив його в домі своїм, і над усім, що він мав, то поблагословив Господь дім єгиптянина через Йосипа. І було благословення Господне в усьому, що він мав, — у домі й на полі. **6** І він позоставив усе, що мав, у руці Йосиповій. І не знав він при ньому нічого, окрім хліба, що їв. А Йосип був гарного стану та вродливого вигляду. **7** І сталося по тих пригодах, і звеліла свої очі на Йосипа жінка пана його. І сказала вона: „Ляж зо мною!“ **8** А він відмовився, і сказав до жінки пана свого: „Тож пан мій не знає при мені нічого у домі, а все, що його, він дав у мою руку. **9** Нема більшого в цім домі від мене, і він не стримав від мене нічого, хібашо тебе, — бо ти жінка його. Як же я вчиню це велике зло, і згрішу перед Богом?“ **10** І сталося, що вона день-у-день говорила Йосипові, а він не слухав її, щоб лягти при ній і бути з нею. **11** І сталося одного дня, і прийшов він додому робити діло своє, а там у домі не було нікого з людей дому. **12** І скопіла вона його за одежду його, кажучи: „Лягай же зо мною!“ А він позоставив свою одежду в її руці, та й утік, і вибіг надвір. **13** І сталося, як побачила вона, що він позоставив свою одежду в її руці та й утік надвір, **14** то покликала людей свого дому, та й сказала їм, говорячи: „Дивіться, — він припровадив нам якогось єрея, щоб той забавлявся нами! Він прийшов був до мене, щоб покластись зо мною, та я закричала сильним голосом. **15** І сталося, як почув він, що я підняла свій голос і закричала, то позоставив одежду свою в мене, та й утік, і вибіг надвір. **16** І я поклала його одежду при собі аж до приходу пана його до свого дому“. **17** І вона переказала йому цими словами, говорячи: „До мене прийшов був оцей раб єрей, що ти його привів до нас, щоб забавлятися мною. **18** І сталося, як підняла

я свій голос і закричала, то він позоставив свою одежду при мені, та й утік надвір“. **19** І сталося, як почув пан його слова своєї жінки, що оповідала йому, кажучи: „Отакі то речі вчинив мені твій раб“, то запалився гнів його. **20** І взяв його Йосипів пан, та й віддав його до дому в'язничного, до місця, де були ув'язнені царські в'язні. І пробував він там у тім домі в'язничним. **21** А Господь був із Йосипом, і прихилив до нього милосердя, та дав йому милість в очах начальника в'язничного дому. **22** І начальник в'язничного дому дав у руку Йосипа всіх в'язнів, що були в домі в'язничнім, і все, що там робили, робив він. **23** Начальник в'язничного дому не бачив нічого в руці його, бо Бог був із ним, і що він робив, щастив йому Господь.

40 І сталося по тих пригодах, чашник єгипетського царя та пекар провинилися були панові своєму, цареві єгипетському. **2** І розгнівався фараон на двох своїх євнухів, — на начальника чашників і на начальника пекарів. **3** І віддав їх під варту до дому начальника царської сторожі до в'язничного дому, до місця, де Йосип був ув'язнений. **4** А начальник царської сторожі приставив Йосипа до них, і він їм послуговував. І були вони деякий час під вартою. **5** І снівся їм обом сон, кожному свій сон, однієї ночі, кожному за зnaченням його сна, чашникові й пекареві царя єгипетського, що були ув'язнені у в'язничному дому. **6** І прибув до них Йосип уранці, і побачив їх, а вони ось сумні. **7** І запитав він фараонових євнухів, що були з ним під вартою в домі пана його, говорячи: „Чого ваші обличчя сьогодні сумні?“ **8** А вони сказали йому: „Снівся нам сон, а відгадати його немає кому“. І сказав до них Йосип: „Чи ж не в Бога відгадки? Розповідже но мені“. **9** І оповів начальник чашників Йосипові свій сон, і сказав йому: „Бачив я в сні своїм, — ось виноградний кущ передо мною. **10** А в виноградному кущі три виноградні галузки, а він сам ніби розцвів, пустив цвіт, і дозріли грона його ягід. **11** А в моїй руці фараонова чаша. І взяв я ті ягоди, і вичавив їх до фараонової чаші, і дав ту чашу в руку фараона“. **12** І сказав йому Йосип: „Оце відгадка його: три виноградні галузки — це три дні. **13** Ще за три дні підійме фараон твою голову, і верне тебе на твоє

становище, і ти дасій чашу фараона до руки його за першим звичаєм, як був ти чашником його. **14** Коли ти згадаеш собі про мене, як буде тобі добре, — то вчиниш милість мені, коли згадаеш про мене перед фараоном, і випровадиш мене з цього дому. **15** Бо я був справді вкрадений із Краю єврейського, а також тут я не вчинив нічого, щоб мене вкинути до цієї ями¹. **16** I побачив начальник пекарів, що він добре відгадав, і промовив до Йосипа: „І я в сні своїм бачив, — ось три коші п'ечива на голові моїй. **17** А в коші горішньому — zo всякого пекарського виробу фараонове їдження, а птах їв його з коша з-над моєї голови². **18** I відповів Йосип і сказав: „Оце відгадка його: три коші — то три дні. **19** Ще за три дні підійме фараон голову твою з тебе, і повісить тебе на дереві, — і птах поїсть тіло твое з тебе.“ **20** I сталося третього дня, у день народження фараона, і вчинив він гостину для всіх своїх рабів. I підняв він голову начальника чашників і голову начальника пекарів серед своїх рабів. **21** I вернув він начальника чашників на його місце, і він подав чашу в руку фараонову. **22** A начальника пекарів повісив, як відгадав був їм Йосип. **23** Та начальник чашників не пам'ятив про Йосипа, та й забув за нього.

41 I сталося по закінченні двох літ часу, і сниться фараонові, — ось він стоїть над Річкою. **2** I ось виходять із Річки семеро корів гарного вигляду й ситого тіла, — і пâслися на лузі. **3** A ось виходять із Річки за ними семеро корів інших, бридкі виглядом і худі тілом. I вони стали при тих коровах на березі Річки. **4** I корови бридкі виглядом і худі тілом поз'їдали сім корів гарних виглядом і ситих. I прокинувся фараон. **5** I знову заснув він. I снилося йому вдруге, — аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків здорових та добрих. **6** A ось виростає за ними семеро колосків тонких та спалених східнім вітром. **7** I проковтнули ті тонкі колоски сім колосків здорових та повних. I прокинувся фараон, — а то був сон. **8** I сталося рано, — і занепокоївся дух його. I послав він, і посмілив усіх ворожбітів Єгипту та всіх мудреців його. I фараон розповів їм свій сон, — та ніхто не міг відгадати їх фараонові. **9** I говорив начальник чашників з фараоном, кажучи: „Я сьогодні згадую гріхи свої. **10** Розгнівався був фараон на рабів

своїх, і вмістив мене під варту дому начальника царської сторожі, мене й начальника пекарів. **11** I однієї ночі снився нам сон, мені та йому, кожному снився сон за своїм значенням. **12** A там з нами був єврейський юнак, раб начальника царської сторожі. I ми розповілі йому, а він відгадав нам наші сни, кожному за сном його відгадав. **13** I сталося, — як він відгадав нам, так і трапилося: мене ти вернув на становище мое, а того повісив³. **14** I послав фараон, і покликав Йосипа, — і його сквапно вивели з в'язниці. I оголився, і змінив одежду свою, — і він прибув до фараона. **15** I промовив фараон до Йосипа: „Снився мені сон, та нема, хто б відгадав його. A я чув про тебе таке: ти вислухуеш сон, щоб відгадати його“. **16** A Йосип сказав до фараона, говорячи: „Не я, — Бог дасть у відповідь мир фараонові⁴. **17** I сказав фараон до Йосипа: „Бачив я в сні своїм — ось я стою на березі Річки. **18** I ось виходять із Річки семero корів ситих тілом і гарних виглядом. I вони пâслися на лузі. **19** A ось виходять за ними семеро корів інші, бідні та дуже бридкі виглядом і худі тілом. Таких бридкіх, як вони, я не бачив у всьому краї єгипетському. **20** I корови худі та бридкі поз'їдали сім корів перших ситих. **21** I ввійшли вони до черева їхнього, та не було знати, що ввійшли вони до черева їхнього, — і вигляд їх був лихий, як на початку. I я прокинувся. **22** I побачив я в сні своїм знов, аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків повних та добрих. **23** A ось виростає за ними семеро колосків худих, тонких, спалених східнім вітром. **24** I проковтнули ті тонкі колоски сім колосків добрих. I розповів я те ворожбитам, та не було, хто б мені роз'яснив⁵. **25** I сказав Йосип до фараона: „Сон фараонів — один він. Щó Бог робить, те Він звістив фараонові. **26** Семеро корів добрих — то сім літ, і семеро колосків добрих — сім літ вони. A сон — один він. **27** A сім корів худих і бридкіх, що вийшли за ними, — сім літ вони, і сім колосків порожніх і спалених східнім вітром — то бу́дуть сім літ голодних. **28** Оце та річ, що я сказав був фараонові: Щó Бог робить, те Він показав фараонові. **29** Ось приходять сім літ, — великий достаток у всім краї єгипетськім. **30** A по них настануть сім літ голодних, — і буде забутий увесь той достаток в єгипетській землі, і голод винищить край. **31** I не

буде видно того достатку в краї через той голод, що настане пітім, бо він буде дуже тяжкий. **32** А що сон повторився фараонові двічі, це значить, що справа ця постановлена від Бога, і Бог незабаром виконає її. **33** А тепер нехай фараон наздрити чоловіка розумного й мудрого, і нехай поставить його над єгипетською землею. **34** Нехай учинить фараон, і нехай призначить урядників над краєм, і нехай за сім літ достатку збирає п'ятину врожаю єгипетської землі. **35** І нехай вони позбиратимуть усю їжу тих добрих років, що приходять, і нехай вони позбиратимуть збіжжя під руку фараонову, на їжу по містах, і нехай бережуть. **36** І буде та їжа на запас для краю на сім літ голодних, що настануть в єгипетській землі, — і край не буде знищений голодом“. **37** І була ця річ добра в очах фараона та в очах усіх його рабів. **38** І сказав фараон своїм рабам: „Чи знайдеться чоловік, як оцей, що Дух Божий у нім?“ **39** І сказав фараон Йосипові: „Що Бог відкрив тобі це все, то немає такого розумного й мудрого, як ти. **40** Ти будеш над домом моїм, а слів твоїх уст буде слухатися ввесь нарід мій. Тільки троном я буду вищий від тебе“. **41** І сказав фараон Йосипові: „Дивись, — я поставив тебе над усім краєм єгипетським“. **42** І зняв фараон персня свого з своєї руки, та й дав його на руку Йосипову, і зодягнув його в одежду віссонну, а на шию йому повісив золотого ланцюга. **43** І зробив, що він їздив його другим півозом, і кричали перед обличчям його: „Кланяйтесь!“ І поставив його над усім єгипетським краєм. **44** І сказав фараон Йосипові: „Я фараон, а без тебе ніхто не підійде своєї руки та своєї ноги в усім краї єгипетськім“. **45** І назвав фараон ім'я Йосипові: Цофнат-Панеах, і дав йому за жінку Оснату, дочку Поті-Фера, жерця Ону. І Йосип піднявся над єгипетським краєм. **46** А Йосип був віку тридцяти літ, коли він став перед лицем фараона, царя єгипетського. І пішов Йосип від лиця фараонового, і перейшов через увесь єгипетський край. **47** А земля в сім літ достатку родила на повні жмені. **48** І зібрали він усю їжу семи літ, що була в єгипетськім краї, і вмістив їжу по містах: їжу поля міста, що навколо нього, вмістив у ньому. **49** І зібрали Йосип збіжжя дуже багато, як морський пісок, аж перестав рахувати, бо не було вже числа. **50** А Йосипові, поки прийшов рік голодний, уродилися два сини, що вродила йому

Осната, дочка Поті-Фера, жерця Ону. **51** І назвав Йосип ім'я перворідному: Манаасія, бо „Бог зробив мені, що я забув усе своє терпіння та ввесь дім моого батька“. **52** А ймення другому назвав: Єфрем, бо „розмножив мене Бог у краї недолі моєї“. **53** І скінчлися сім літ достатку, що були в єгипетськім краї. **54** І зачали наступати сім літ голодні, як сказав був Йосип. І був голод по всіх краях, а в усім єгипетськім краї був хліб. **55** Але виголоднів увесь єгипетський край, а нарід став кричати до фараона про хліб. І сказав фараон усьому Єгиптові: „Ідіть до Йосипа. Що він вам скаже, те робіть“. **56** І був той голод на всій поверхні землі. І відчинив Йосип усе, що булó в них, і продавав поживу Єгиптові. А голод зміцнявся в єгипетськім краї. **57** І прибували зо всієї землі до Йосипа купити поживи, бо голод зміцнявся по всій землі.

42 А Яків побачив, що в Єгипті є хліб. І сказав Яків до синів своїх: „Пощо ви споглядаєте один на одного?“ **2** І сказав він: „Ось чув я, що в Єгипті є хліб; зайдіть туди, і купіть нам хліба ізвідти, — і будемо жити, і не помремо“. **3** І зійшли десятеро Йосипових братів купити збіжжя з Єгипту. **4** А Веніаміна, Йосипового брата, Яків не послав із братами його, бо сказав: „Щоб не спіткало його яке нещастя!“ **5** І прибули Ізраїлеві сини купити хліба разом з іншими, що приходили, бо був голод у Краї ханаанськім. **6** А Йосип — він володар над тим краєм, він продавав хліб усьому народові тієї землі. І прибулі Йосипові брати, та й уклонилися йому обличчям до землі. **7** І побачив Йосип братів своїх, і пізнав їх, та не дав пізнати себе. І говорив із ними суворо, і промовив до них: „Звідкіля прибулі ви?“ А вони відказали: „З ханаанського Краю купити їжі“. **8** І пізнав Йосип братів своїх, а вони не впізнали його. **9** І згадав Йосип сни, що про них йому снились були. І сказав він до них: „Ви шпигуни! Ви прибулі підглянути слабі місця цієї землі!“ **10** А вони відказали йому: „Ні, пане мій, а рabi твої прибулі купити їжі. **11** Ми всі — сини одного чоловіка, ми правдиві. Рabi твої не були шпигунами!“ **12** Він же промовив до них: „Ні, — бо ви прийшли підглянути слабі місця цієї землі!“ **13** А вони відказали: „Дванадцять твоїх рабів — брати ми, сини одного чоловіка в ханаанському Краї. А наймолодший тепер із батьком нашим, а

одного нема“. 14 І промовив їм Йосип: „Оце те, що я сказав був до вас, говорячи: Ви шпигуни. 15 Оцим ви будете війпробувані: Клянуся життям фараоновим, що ви не вийдете звідси, якщо не прийде сюди наймолодший ваш брат! 16 Пошліть з-поміж себе одного, і нехай візьме вашого брата, а ви будете ув'язнені. І слова ваші будуть піддані пробі, чи правда з вами; а коли ні, — клянуся життям фараоновим, що ви шпигуни!“ 17 І він забрав їх під варту на три дні. 18 А третього дня Йосип промовив до них: „Зробіть це — і живіть. Я Бога боюся, 19 якщо ви правдиві. Один брат ваш буде ув'язнений в домі вашої варти, а ви йдіть, принесіть хліба для заспокоєння голоду ваших домів. 20 А свого наймолодшого брата приведіть до мене, — і будуть потверджені ваші слова, а ви не повмираєте“. І вони зробили так. 21 І говорили вони один єдному: „Справді, винні ми за нашого брата, бо ми бачили недолю душі його, коли він благав нас, а ми не послухали. Тому то прийшло це нещастя на нас!“ 22 І відповів їм Рувім, говорячи: „Чи не говорив я вам, кажучи: Не грішіть проти хлопця, та ви не послухали. А оце й кров його жадається“ 23 А вони не знали, що Йосип їх розуміє, бо був поміж ними перекладач. 24 А він відвернувся від них та й заплакав... І вернувся до них, і говорив із ними. І взяв від них Симеона, та й зв'язав його на їхніх очах. 25 А Йосип наказав, щоб напівнили їхні мішки збіжжям, а срібло їхнє вернули кожному до його мішка, і дали їм поживи на дорогу. І їм зроблено так. 26 І понесли вони хліб свій на ослах своїх, і пішли звідти. 27 І відкрив один мішка свого, щоб ослові своєму дати паші на нічлігу, та й побачив срібло своє, — а воно ось в отворі мішка його! 28 І сказав він братам своїм: „Повернене срібло мое, — і ось воно в мішку мої!“ І завмерло їм серце, і вони затремтіли, говорячи один до одного: „Що це Бог нам зробив?“ 29 І прибули вони до Якова, батька свого, до Краю ханаанського, і розповілі йому все, що їх спіткало було, говорячи: 30 „Той муж, пан того краю, говорив із нами суверо, і прийняв був нас як шпигунів того краю. 31 А ми сказали йому: „Ми правдиві, — не були ми шпигунами! 32 Ми дванадцятеро братів, сини нашого батька. Одного нема, а наймолодший тепер з нашим батьком у ханаанському Краї“. 33 І сказав до нас муж той,

пан того краю: „З того пізнаю, що правдиві ви, — зоставте зо мною одного вашого брата, а на голод домів ваших візьміть хліб та й ідіть. 34 І приведіть до мене брата вашого найменшого, і буду я знати, що ви не шпигуни, що ви правдиві. Тоді віддам вам вашого брата, і ви можете переходити цей край для купівлі.“ 35 І сталося, — вони випорожнювали мішки свої, а ось у кожного вузлик срібла його в його мішку! І побачили вузлики срібла свого, вони та їх батько, — і полякались. 36 І сказав до них Яків, їх батько: „Ви позбавили мене дітей, — Йосипа нема, і Симеона нема, а тепер Веніямина заберете? Усе те на мене!“ 37 І промовив Рувім до батька свого, кажучи: „Двох синів моїх уб'еш, коли не приведу його до тебе! Дай же його на руку мою, а я поверну його до тебе“. 38 А той відказав: „Не зійде з вами мій син, бо брат його вмер, а він сам позостався... А трапиться йому нещастя в дорозі, якою підете, то в смутку зведете мою сивину до шеболу!“ (Sheol h7585)

43 А голод став тяжкий у тім краї. 2 І сталося, як вони скінчіли їсти хліб, що привезли були з Єгипту, то сказав до них батько їх: „Верніться, купіть нам трохи їжі!“ 3 І сказав йому Юда, говорячи: „Рішуче освідчив нам той муж, кажучи: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами!“ 4 Як ти пошлеш брата нашого з нами, то ми зійдемо, і купимо тобі їжі. 5 А коли не пошлеш, не зійдемо, бо муж той сказав нам: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами“. 6 І промовив Ізраїль: „Нáшо зло ви вчинили мені, що сказали тому мужеві, що ще маєте брата?“ 7 А вони відказали: „Розпитуючи, випитував той муж про нас та про місце нашого народження, говорячи: Чи батько ваш іще живий? Чи є в вас брат? І ми розповіли йому відповідно до цих слів. Чи могли ми знати, що скаже: Приведіть вашого брата?“ 8 І сказав Юда до Ізраїля, батька свого: „Пошли ж цього юнака зо мною, і встаньмо, та й ходім, і будемо жити, і не повмираємо і ми, і ти, і наші діти. 9 Я поручуся за нього, — з моєї руки будеш його ти жадати! Коли я не приведу його до тебе, і не поставлю перед лицем твоїм, то буду винним перед тобою по всі дні! 10 А коли б ми були не відтягалися, то тепер уже б вернулися були два рази“. 11 І сказав їм Ізраїль, їх батько: „Коли так, то зробіть ви оце. Візьміть

із плодів цього Краю, і віднесіть дарунка мужеві тому: трохи бальзаму, і трохи меду, пахощів, і ладану, дактилів, і мигдалів. 12 А срібла візьміть удвоє в руку свою. А срібло, повернене в отвір ваших мішків, верніть своєю рукою, — може то помилка. 13 А брата вашого заберіть, — і встаньте, ідіть до того мужа. 14 А Бог Всемогутній нехай дасть вам милосердя перед лицем того мужа, і нехай він відпустить вам другого вашего брата Й Веніяміна. А я, — певно стратив сина свого!“ 15 I взяли ті люди того дарунка, і взяли вдвое срібла в руку свою, і Веніяміна, і встали, та й зійшли до Єгипту. I стали вони перед лицем Йосиповим. 16 I побачив Йосип Веніяміна з ними, і сказав до того, що був над його домом: „Упровадь цих людей до дому, і нехай заріжуть худобину, і приготуй, бо зо мною будуть їсти ці люди опівдні“. 17 I той чоловік зробив, як Йосип сказав був. I впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому. 18 I полякалися ті люди, що були впроваджені до Йосипового дому. I сказали вони: „Через срібло, повернене напочатку в наших мішках, ми впроваджені, щоб причепитись до нас, і напасті на нас, і забрати за рабів нас та наші осли“. 19 I приступили вони до чоловіка, що над домом Йосиповим, та й говорили до нього при вході в дім. 20 I сказали вони: „Послухай, о пане мій, ми зійшли були напочатку купити їжі. 21 I сталося, коли ми прийшли на нічліг, і відкрили мішки свої, — а ось срібло кожного в отворі мішка його, наше срібло за вагою його! I ми вертаємо його нашою рукою! 22 A на купівлю їжі ми знесли нашою рукою інше срібло. Ми не знаємо, хто поклав був наше срібло до наших мішків“. 23 A той відказав: „Мир вам! Не бійтесь! Бог ваш і Бог вашого батька дав вам скарб до ваших мішків. Срібло ваше прийшло до мене“. I вивів до них Симеона. 24 I впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому, і дав води, а вони вмили ноги свої, і дав паші їхнім ослам. 25 I вони приготували дарунки до приходу Йосипа опівдні, бо почули, що там вони ютимуть хліб. 26 I ввійшов Йосип до дому, а вони принесли йому до дому дарунка, що в їхній руці. I вони поклонилися йому до землі. 27 A він запитав їх про мир і сказав: „Чи гарàзд вашому батькові старому, про якого ви розповідали? Чи він ще живий?“ 28 A вони відказали: „Гаразд рабові

твоєму, батькові нашему. Ще він живий“. I вони схилилися, і вклонилися до землі. 29 I звів він очі свої, та й побачив Веніяміна, свого брата, сина матері своєї, і промовив: „Чи то ваш наймолодший брат, що ви мені розповідали?“ I сказав: „Нехай Бог буде милостивий до тебе, мій сину!“ 30 I Йосип поспішив, бо порушилася його любов до брата його, і хотів він заплакати. I ввійшов він до іншої кімнати, і заплакав там... 31 I вмив він лице свое, і вийшов, і стримався, та й сказав: „Покладіть хліба!“ 32 I поклали їому окремо, а ім окремо, ѹ египтянам, що їли з ним, окремо, бо египтяни не можуть їсти хліб з євреями, бо це огіда для Єгипту. 33 I вони посадили перед ним, — перворідний за перворідством своїм, а молодший за молодістю своєю. I здивувалися ці люди один перед одним. 34 I він посылав дари страви від себе до них. A дар Веніямінів був більший від дару всіх їх уп'яtero. I пили вони, і повпивалися з ним.

44 I наказав він тому, що над домом його, говорячи: „Понашовнью мішки цих людей їжею, скільки зможуть вони нести. I поклади срібло кожного до отвору мішка його. 2 A чащу мою, чашу срібну, поклади до отвору мішка наймолодшого, та срібло за хліб його“. I зробив той за словом Йосиповим, яке він сказав був. 3 Розвиднилось рано вранці, і люди ці були відпущені, вони та їхні осли. 4 Вони вийшли з міста, ще не віддалися, а Йосип сказав до того, що над домом його: „Устань, побіжи за тими людьми, і дожени їх, та й скажи їм: „Нáщо ви заплатили злом за добро? 5 Xіба це не та чаша, що з неї п'є пан мій, і він, ворожачи, ворожить нею? I зле ви зробили, що вчинили таке“. 6 I той їх догнав, і сказав ім ті слова. 7 A вони відказали йому: „Нáщо пан мій говорити отакі то слова? Далеке рабам твоїм, щоб зробити таку річ. 8 Таж сріблó, що знайшли ми в отворах наших мішків, ми вернули тобі з Краю ханаанського. A як би ми вкрали з дому пана твого срібло чи золото? 9 У кого із рабів твоїх вона, чаша, буде знайдена, то помре він, а також ми станемо рабами моєму панові“. 10 A той відказав: „Тож тепер, як ви сказали, так нехай буде воно! У кого вона знайдена буде, той стане мені за раба, а ви будете чисті“. 11 I поспішно поспускали вони кожен свого мішка на землю. I порозв'язували кожен мішка свого. 12 I став він шукати. Розпочав від найстаршого, а

скінчив наймолодшим. І знайдена чаша в мішку Веніяминовім! 13 І пороздирали вони свою одіж! І кожен нав'ючив осла свого, і вернулись до міста. 14 І ввійшли Юда й брати його до дому Йосипа, — а він ще був там. І попадали вони перед лицем його на землю. 15 І сказав до них Йосип: „Що це за вчинок, що ви зробили? Хіба ви не знали, що справді відгадає такий муж, як я?“ 16 А Юда промовив: „Що ми скажемо панові моєму? Що будемо говорити? Чим виправдаємося? Бог знайшов провину твоїх рабів! Ось ми рabi панові моєму, і ми, і той, що в руці його була знайдена чаша“. 17 А Йосип відказав: „Далéке мені, щоб зробити оце. Чоловік, що в руці його була знайдена чаша, — він буде мені за раба! А ви йдіть із миром до вашого батька“. 18 І приступив до нього Юда та й промовив: „О мій пане, нехай скаже раб твій слово до ушей пана свого, і нехай не палає гнів твій на раба твого, бо ти такий, як фараон. 19 Пан мій запитав був рабів своїх, говорячи: „Чи є в вас батько або брат?“ 20 І сказали ми до пана мого: „Є в нас батько старий та мале дитя його старости, а брат його вмер. І позостався він сам у своєї матері, а батько його любить. 21 А ти був сказав своїм рабам: „Зведіть до мене його, і нехай я кину своїм оком на нього“. 22 І сказали ми до пана мого: „Не може той хлопець покинути батька свого. А покине він батька свого, то помре той“. 23 А ти сказав своїм рабам: „Коли не зійде з вами наймолодший ваш брат, не побачите більше лица мого“. 24 І сталося, коли ми зійшли були до раба твого, до нашого батька, то ми розповіли йому слова мого пана. 25 А батько наш сказав: „Верніться, купіть нам трохи їжі“. 26 А ми відказали: „Не можемо зійти. Коли найменший наш брат буде з нами, то зійдемо ми, бо не можемо бачити лица того мужа, якщо брат наш наймолодший не буде з нами“. 27 І сказав до нас раб твій, наш батько: „Ви знаєте, що двох була породила мені жінка моя. 28 Та пішов від мене один, і я сказав: справді, дійсно розшарпаний він. І я не бачив його аж дотепéр. 29 А заберете ви також цього від мене, і спіткає його нещастя, то зведете ви сивину мою цим злом до шеолу“. (Sheol h7585) 30 А тепер, коли я прийдú до раба твого, мого батька, а юнака не буде з нами, — а душа його зв'язана з душою тією, — 31 То станеться, коли він побачить, що юнака нема, то помре. І зведуть твої

раби сивину раба твого, нашого батька, у смутку до шeолу. (Sheol h7585) 32 Bo раб твій поручився за юнака батькові своему, кажучи: Коли я не приведу його до тебе, то згрішу перед батьком своїм на всі дні! 33 A тепер нехай же сяде твій раб замість того юнака за раба панові моєму. A юнак нехай іде з своїми братами! 34 Bo як я прийdú до батька свого, а юнака зо мною нема? Щоб не побачити мені того нещастя, що спіткає мого батька“.

45 І не міг Йосип здергатися при всіх, що стояли біля нього, та й закричав: „Виведіть усіх людей від мене!“ і не було з ним нікого, коли Йосип відкрився браттям своїм. 2 I він голосно заплакав, і почули єгиптяни, і почув дім фараонів. 3 I Йосип промовив до браттів своїх: „Я Йосип... Чи живий ще мій батько?“ I не могли його браття йому відповісти, бо вони налякалисі його. 4 A Йосип промовив до братів своїх: „Підйдіть же до мене!“ I вони підйшли, а він проказав: „Я Йосип, ваш брат, якого ви продали були до Єгипту. 5 A тепер не сумуйте, і нехай не буде жáлю в ваших очах, що ви продали мене сюди, бо то Бог послав мене перед вами для вижýвлення. 6 Bo ось два роки голод на землі, і ще буде п'ять літ, що не буде орки та жнiv. 7 I послав мене Бог перед вами зробити для вас, щоб ви позостались на землі, і щоб утримати для вас при житті велике число спасених. 8 I виходить тепер, — не ви послали мене сюди, але Бог. I Він зробив мене батьком фараоновим і паном усього дому його, і володарем усього краю єгипетського. 9 Постпíшіть, і йдіть до батька мого, та й скажіть йому: Отак сказав син твій Йосип: Бог зробив мене володарем усього Єгипту. Зїйди ж до мене, не гайся. 10 I осядь у землі Гóшен, і будеш близький до мене ти, і сини твої, і сини синів твоїх, і дрібна та велика худоба твоя, і все, що твоє. 11 I прогодую тебе там, бо голод буде ще п'ять років, щоб не збіднівши ти, і дім твій, і все, що твоє. 12 I ось очі ваши й очі брата мого Веніямина бачать, що це мої уста говорять до вас. 13 I оповістé батькові моєму про всю славу мою в Єгипті, та про все, що ви бачили. I поспíшіть, і приведіть вашого батька сюди“. 14 I впав він на шию Веніямину, братові своему, та й заплакав, і Веніямін плакав на шиї його... 15 I цілував він усіх братів своїх, і плакав над ними... A потóму говорили брати його

з ним. **16** І розголошено в домі фараоновім чутку, говорячи: „Прийшли Йосипові брати!“ І було це добре в очах фараонових та в очах його рабів. **17** І промовив фараон до Йосипа: „Скажи своїм братам: Зробіть оце: Понах'ючуйте худобу свою, та й ідіть, прибульте до Краю ханаанського. **18** І заберіть вашого батька й доми ваші, та й приайдіть до мене, а я дам вам добра египетського краю. І споживайте ситість землі. **19** А ти одержав наказа сказати: Зробіть це: Візьміть собі з египетського краю возій для ваших дітей та для ваших жінок, і привезіть свого батька й прибульте. **20** А око ваше нехай не жалує ваших речей, бо добро всього египетського краю — ваше воно“. **21** І зробили так Ізраїлеві сини. А Йосип дав їм вози на приказ фараонів, і дав їм поживи на дорогу. **22** І дав усім їм кожному переміні одежі, а Веніяминові дав три сотні срібла та п'ять перемін одежі. **23** А батькові своєму послав він оце: десять ослів, нав'юченіх з добра Єгипту, і десять ослиць, нав'юченіх збіжжям, і хліб, і поживу для батька його на дорогу. **24** І відпустив він своїх братів, і вони пішли. І сказав він до них: „Не сваріться в дорозі!“ **25** І вийшли вони з Єгипту, та й прибули до ханаанського Краю, до Якова, батька свого. **26** І розповіли йому, кажучи: „Ще Йосип живий“, і що він панує над усім египетським краєм. І зомліло серце його, бо він не повірив був їм... **27** І переказували йому всі слова Йосипові, що говорив він до них. І як побачив він возій, що послав Йосип, щоб везти його, то ожив дух Якова, іхнього батька. **28** І промовив Ізраїль: „Досить! Ще живий Йосип, мій син! Піду ж та побачу його, поки помру!“

46 І вирушив Ізраїль, і все, що його, і прибув до Beer-Шеви, і приніс жертви Богові батька свого Ісака. **2** І промовив Бог до Ізраїля в нічному видінні, і сказав: „Якове, Якове!“ А той відказав: „Ось я!“ **3** І сказав Він: „Я Той Бог, — Бог батька твого. Не бійся зйти до Єгипту, бо Я вчиню тебе там великим народом. **4** Я зійду з тобою до Єгипту, і Я також, виводячи, виведу тебе, а Йосип закріє рукою своєю очі твої“. **5** І встав Яків з Beer-Шеви, і повезли Ізраїлеві сини свого батька Якова, і дітей своїх, і жінок своїх возами, що послав фараон, щоб привезти його. **6** І взяли вони стада свої, і маєток свій, що набули в землі ханаанській, і прибульте до Єгипту Яків та ввесь рід його з ним. **7** Він привів із

собою до Єгипту синів своїх, і синів своїх синів з собою, дочок своїх, і дочок синів своїх, і ввесь рід свій. **8** А оце ймення синів Ізраїлевих, що прибули до Єгипту: Яків та сини його: перворідний Яковів Рувім. **9** І сини Рувімові: Ханох, і Паллу, і Хецрон, і Кармі. **10** І сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Саул, син ханаанеянки. **11** І сини Левієві: Гершон, Кегат і Мерарі. **12** І сини Юдині: Ер, і Онан, і Шела, і Перец, і Зерах. І вмер Ер і Онан у ханаанській землі. А сини Перецеві були: Хецрон і Хамул. **13** І сини Іссахарові: Тола, і Цувва, і Йов, і Шимрон. **14** І сини Завулонові: Серед, і Елон, і Яхлел. **15** Оце сини Ліїні, що вродила вона Якову в Падані арамейськім, та дочку його Діну. Усіх душ синів його й дочок його тридцять три. **16** І сини Гадові: Ціффон, і Хаггі, Шуні, і Ецбон, Ері, і Ароді, і Ар'їлі. **17** І сини Асиріві: Імна, і Ішва, і Ішви, і Верія, і Сірах, сестра їх. І сини Верії: Хевер і Малкіл. **18** Оце сини Зілпи, що Лаван був дав її своїй дочці Лії, а вона вродила їх Якову, шіснадцять душ. **19** Сини Рахілі, жінки Якова: Йосип і Веніямін. **20** І вродилися Йосипові в египетськім краї Манасія та Єфрем, що їх уродила йому Оснат, дочка Поті-Фера, жерця Ону. **21** І сини Веніяминові: Бела, і Бехер, і Ашбел, Гера, і Нааман, Ехи, і Рош, Муппім, і Хуппім, і Ард. **22** Оце сини Рахіліні, що вродилися Якову, усіх душ чотирнадцять. **23** І сини Данові: Хушім. **24** І сини Нефталімові: Яхсеїл, і Гуні, і Єцер, і Шіллем. **25** Оце сини Білги, що її Лаван дав був своїй дочці Рахілі. І вона породила їх Якову, усіх душ сім. **26** Усіх душ, що прийшли з Яковом в Єгипет, що походять із стéгон його, окрім жінок синів Якова, усіх душ шістдесят і шість. **27** А сини Йосипа, що народилися йому в Єгипті, дві душі. Усіх душ дому Якова, що прийшли були до Єгипту, сімдесят. **28** І послав він перед собою Юду до Йосипа, щоб показував перед ним дорогою до Гошену. І прибульте вони до краю Гошен. **29** І запріг Йосип свою колесницю, і вирушив назустріч батькові своєму Ізраїлеві до Гошену. І він показався йому, і впав йому на шию, та й плакав довго на шиї його. **30** І промовив Ізраїль до Йосипа: „Нехай тепер помру я, побачивши обличчя твоє, що ти ще живий!“ **31** А Йосип промовив до своїх братів і до дому батька свого: „Піду й розкажу фараонові, та й повім йому: Бррати мої й дім батька моого, що були в Краї ханаанськім, прибули до мене.

32 А люди ці — пастухи отари, бо були скотарі. I вони припровадили дрібну та велику худобу свою, і все, що їхнє булó. **33** I станеться, коли покличе вас фараон і скаже: Яке ваше зайняття? **34** то ви відкажете: „Скотарями були твої раби від молодості своєї аж дотепéр, і ми, і батьки наші“, щоб ви осіли в країні Гошен, бо для Єгипту кожен пастух отари — огіда“.

47 I прийшов Йосип, і розповів фараонові та й сказав: „Мій батько, і брати мої, і їхні отари, і худоба їх, і все їхнє прибулý з ханаанського Краю. I ось вони в країні Гошен“. **2** I взяв він із своїх братів п'ятеро чоловіка, та й поставив їх перед лицем фараоновим. **3** I сказав фараон до братів його: „Яке ваше зайняття?“ А вони відказали фараонові: „Пастухи отари раби твої, — і ми, і наші батьки“. **4** I сказали вони фараонові: „Ми прибулý, щоб мéшкати в краї цім, нема бо паші для отари, що є в рабів твоїх, бо в ханаанському Краї тяжкий голод. А тепер нехай же осядуть раби твої в країні Гошен“. **5** I промовив фараон до Йосипа, говорячи: „Батько твій та брати твої прибулý до тебе. **6** Єгипетський край — він перед лицем твоїм. У найліпшім місці цього краю осади батька свого та братів своїх, — нехай осядуть у країні Гошен. А коли знаєш, і між ними є здатні люди, то зроби їх зверхниками моєї череди“. **7** I привів Йосип батька свого Якова, та й поставив його перед лицем фараоновим. I Яків поблагословив фараона. **8** I промовив фараон до Якова: „Скільки днів чáсу життя твого?“ **9** А Яків сказав до фараона: „Днів чáсу мандрівки моєї — сто й тридцять літ. Короткі та лихі були дні чáсу життя мого, і не досягли вони днів чáсу життя батьків моїх у днях чáсу мандрівки їхньої“ **10** I Яків поблагословив фараона, та й вийшов від обличчя фараонового. **11** I осадив Йосип батька свого та братів своїх, і дав їм володіння в єгипетській країні, у найкращім місці цієї землі — у країні Рамесес, як наказав був фараон. **12** I постачав Йосип хліб для батька свого та братів своїх, та для всього дому свого батька відповідно до числа дітей. **13** А хліба не було в усім тім краї, бо голод став дуже тяжкий. I віsnажився єгипетський край та Край ханаанський через той голод. **14** I зібраав Йосип усе срібло, що знаходилося в єгипетськім краї та в Краї ханаанськім, за

поживу, що вони купували. I Йосип вніс те срібло до фараонового дому. **15** I вичерпалося срібло в краї єгипетськім та в Краї ханаанськім. I прибув увесь Єгипет до Йосипа, говорячи: „Дай же нам хліб! Нашо нам умирati перед тобою, тому що вичерпалося срібло?“ **16** A Йосип сказав: „Дайте свою худобу, а я дам вам за худобу вашу, коли вичерпалося срібло“. **17** I вони припровадили худобу свою до Йосипа. I дав їм Йосип хліба за коні, і за отари, і за череди худоби, і за осли. I він того року постачав їм хліб за всю їхню худобу. **18** I скінчíвся той рік, і вони прибули до нього другого року, та й сказали йому: „Не скажемо неправди перед паном своїм, — що вичерпалося срібло, а чéреди здобутку в нашого пана. Нічого не зосталося перед нашим паном, — хібащо наше тіло та наша земля! **19** Нáшо ми маємо вмирati на очах твоїх, і ми, і наша земля? Купи нас та нашу землю за хліб, і бúдемо ми та наша земля рабами фараонові. А ти дай насіння, — і будемо жити, і не помремо, а земля не опустіє“. **20** I Йосип купив усю землю єгипетську для фараона, бо єгиптяни спрòдували кожен поле своє, посилився бо був голод між ними. I стала земля фараоновою. **21** A народ — він перепроваджував його до міст від кінця границі Єгипту й аж до кінця її. **22** Тільки землі жерців не купив він, бо для жерців була устава жити на прибутику від фараона. I вони їшли свій пай, що давав їм фараон, тому не продали своєї землі. **23** I сказав Йосип до народа: „Оце купив я сьогодні для фараона вас і землю вашу. Ось вам насіння, — і засійтe землю. **24** A настануть жинівá, то дасте п'яту частину фараонові, а чотири частині бúдуть вам на насіння для поля й на їжу вам та тим, хто в домах ваших, та на їжу для ваших дітей“. **25** A вони відказали: „Ти нас удéржав при житті. Нехай же знайдемо милість в очах свого пана, — і станемо рабами фараонові“. **26** A Йосип поклав це за постанову на єгипетську землю аж до сьогоднішнього дня: на п'яту частину для фараона. Сама тільки земля жерців не стала фараоновою. **27** I осів Ізраїль в єгипетськім краї в країні Гошен, і набули в нім володіння. I вони розродилися й сильно розмножилися. **28** I жив Яків в єгипетськім краї сімнадцять літ. I булý дні Якова, літа життя його, сто літ і сорок і сім літ. **29** I наблизилися дні Ізраїля до смерти. I кликнув він до сина свого

до Йосипа, та й промовив йому: „Коли знайшов я милість в очах твоїх, поклади руку свою під стегнò мое, і вчини зо мною милість та правду: Не поховай мене в Єгипті! 30 I ляжу я з батьками своїми, — і ти винесеш мене з Єгипту, і поховаєш мене в іхньому гробі“. А той відказав: „Я вчиню за словом твоїм“.

31 А Яків сказав: „Присягни ж мені!“ I він присягнув йому. I вклонився Ізраїль на зголов'я постелі.

48 I сталося по тих випадках, і сказано було Йосипові: „Ось батько твій хворіє“. I він узяв із собою обох своїх синів, Манасію та Єфрема.

2 I промовив він до Якова й сказав: „Ось до тебе прийшов твій син Йосип!“ I зміцнився Ізраїль, та й сів на постелі.

3 I сказав Яків до Йосипа: „Бог Всемогутній явився був мені в Лузі в землі ханаанській, і поблагословив мене.

4 I сказав Він до мене: „Ось Я розплоджú тебе й розмножу тебе, і вчиню тебе громадою народів. А цю землю Я дам нащадкам твоїм по тобі володінням навіки!“

5 A тепер два сини твої, уроджені тобі в єгипетськім краї до прибууття мого до тебе до Єгипту, — вони мої!

6 A нащадки твої, що породиш по них, — вони будуть твої. Вони будуть зватися на імення своїх братів у наслідді своїм.

7 A я, коли я прийшов був з Падану, померла мені Рахіль у Краї ханаанськім на дорозі, коли була ще ківра землі, щоб прийти до Ефрати. I я поховав був її там, на дорозі до Ефрати, — це Віфлеем“.

8 A Ізраїль побачив синів Йосипових та й сказав: „Хто вони?“

9 I сказав Йосип до батька свого: „Вони мої сини, що Бог дав мені тут“.

А той відказав: „Візьми ж їх до мене, — і я їх поблагословлю“.

10 A очі Ізраїлеві стали тяжкі від старости, — він не міг дивитися.

I Йосип підвів їх до нього, а той поцілував їх і пригорнув їх.

11 I сказав Ізраїль до Йосипа: „Не сподівався я побачити обличчя твого, а ось Бог дав мені побачити й насіння твоє“.

12 I Йосип підвів їх від колін його, та й упав на обличчя своє до землі.

13 I Йосип узяв їх обох, — Єфрема своєю правицею від лівиці Ізраїля, а Манасію своєю лівицею від правицеї Ізраїля, та й до нього підвів.

14 I простяг Ізраїль правицею свою та й поклав на голову Єфрема, — а він молодший, а лівицю свою на голову Манасії. Він хрестив свої руки, хоч Манасія — перворідний.

15 I він

поблагословив Йосипа, та й промовив: „Бог, що перед обличчям Його ходили батьки мої Авраам та Ісаک, що пасе мене, відколи існую аж до цього дня, 16 Ангол, що рятує мене від усього лихого, — нехай поблагослóвить цих юнаків, і нехай бúде зване в них ім'я моє й ім'я батьків моїх Авраама та Ісака, і нехай вони множаться, як та риба, посеред землі!“

17 A Йосип побачив, що батько його кладе правицею свою на голову Єфремову, — і було це не до вподоби йому. I він підпер руку батька свого, щоб зняти її з-над голови Єфрема на голову Манасіїну.

18 I сказав Йосип до батька свого: „Не так, батьку мій, бо оцей перворідний, — поклади правицею свою на його голову!“

19 A батько його не хотів, і сказав: „Знаю, мій сину, знаю! I він буде народом, і він буде великий, але його менший брат буде більший від нього, а потомство його стане повнею народів!“

20 I він поблагословив їх того дня, кажучи: „Тобою буде благословляти Ізраїль, говорячи: „Нехай Бог учинить тебе як Єфрема і як Манасію!“ I поставив Єфрема перед Манасією.

21 I сказав Ізраїль до Йосипа: „Ось я вмираю... A Бог бúде з вами, і поверне вас до Краю ваших батьків!

22 A я тобі дав понад братів твоїх одну частку, яку я взяв був з руки амореянина своїм мечем та луком своїм“.

49 I покликав Яків усіх синів своїх та й промовив:

Зберіться, а я сповіщу вам, що вас спіткає наприкінці днів.

2 Зайдіться та слухайте ви, сини Якова, і прислухайтесь до Ізраїля, вашого батька!

3 Рувіме, — ти мій перворідний, моя міць і початок ти сили моєї, верх величності й верх ти могутності!

4 Ти пінівся був, як вода, — та не втримаєшся, бо ти увійшов був на ложе свого отця, і збечестив його, на постелю мою ти піднявся!

5 Симеон і Леві — то браті, іхня зброя — знаряддя насильства.

6 Хай до їхньої змови не входить душа моя, і нехай не прилучиться слава моя до їх зборів, бо вони в своїм гніві людіну забили, а в своїй самоволі вола копіт позбавили...

7 Проклятий гнів їхній, бо сильний, та їхня лютість, тяжка бо вона!

Поділò їх я в Якові, і їх розпоробшу в Ізраїлі!

8 О Юдо, — похвалять тебе твої браття!

Рука твоя — на ший твоїх ворогів, сини батька твого тобі вклóнятися.

9 Юда — лев молодий!

Ти, мій сину, вертаєшся з здобичі: прихиливсь

він, поклався як лев й як левиця, — зведе хто його? 10 Не відійметься бéрло від Юди, ані в його стéгон законодавець, аж прийде Примиритель, що Йому буде послух нарбóдів. 11 Він прив'язує до винограду свого молодого осла, а до вибраної виноградини — сина ослиці своєї. Він одежу свою буде прати в вині, а шату свою — в виноградній крові! 12 Від вина він зробивсь мутноокий, а від молока — білозубий. 13 Завулон буде мешкати над берегом мóрським, над берегом тим, де стають кораблі, а границя його — до Сидону. 14 Іссахáп — то костистий осел, що лежить між кошарами. 15 І побачив він спóкій, що добрий, та землю, що стала приемна, і він нахилив свої плечі, щоб нéсти, і став працювати на податок. 16 Дан буде судити свій нарбóд, як один із Ізрáйльських родів. 17 Дан буде вужéм при дорозі, змію отрýливою при шляху, що п'яти коневі кусає, і його верхівéць позад себе впаде. 18 Спасіння від Тебе чекаю, о Господи! 19 Гад — на нього юрба нападатиме, та він нападе на їх п'яти. 20 Асýр — його хліб буде ситий, і він буде давати присмáки царські. 21 Нефталíм — вільна ланя, він прекрасні слова видає. 22 Йóсип — вітка родюча, вітка родючая над джерелом, її віття по муру спинáється. 23 І огірчíли його та з луку стрíляли, і зnenáвидíли були стрíльцí його. 24 Та зостався міцним його лук, і стали пружні раменá його рук, — від рук Сильного Якового, звідти Пáстир, Твердýня синів Ізраїлевих. 25 Прости ти від Бога, свого Отця, — і Він допоможе тобі, і проси Всемогутнього — і Він благослóвить тебе благословéнням небéс, що на висоті, благословéнням безодні, що долі лежить, благословéннями перс та утрóbi. 26 Благословéння батька твого стали сильніші від благословéння батьків моїх, — аж до пожадáних висот віковічних. Нехай вони бúдуть на голову Йóсипову, на мákivку вибраного з-поміж братів своїх! 27 Веніямíн — хижий вовк: вранці єсть він ловітву, а на вечір роздíлює здóбич“. 28 Оце всі дванадцять племен Ізраїлевих, і те, що говорив їм батько їх. І він поблагословив їх, — кожного за благословeнням його поблагословив їх. 29 І він наказав їм, і промовив до них: „Я прилучаюся до своєї rіdní... Поховайте мене при батьках моїх у печері, що на полі Ефона хítteянина, 30 у тій печері, що на полі Махпeli, що навпроти Мамré

в ханаанській землі, яке поле купив був Авраам від Ефона хítteянина на володіння для гробу. 31 Там поховано Авраама й жінку його Сарру, там поховали Ісака та його жінку Ревеку, і там поховав я Лію. 32 Поле й печера, що на нім, то добуток від синів Хета“. 33 І закінчив Яків заповіта синам своїм, і втягнув свої ноги до ліжка, та й спочив. І він прилучився до своєї rіdní.

50 І впав Йосип на лицé батька свого, та й плакав над ним, і цілував його. 2 І звелів Йóсип рабам своїм лíкарям забальзамувáти батька його. І забальзамувáли цí лíкарі Ізраїля. 3 І спóвнилося йому сорок день, бо так сповняються дні бальзамувáння. І оплакував його Єгипет сімдесят день. 4 А як минули дні оплáкування його, то сказав Йосип до дому фараонового, говорячи: „Коли знайшов я ласку в очах ваших, то говоріть до ушей фараонових так: 5 „Батько мíй заприсяг був мене, говорячи: „Ось я вмираю. У грòбі моїм, що я собі викопав у Країні ханаанській, — там поховаєш мене“. А тепер нехай я пíду, і поховáю батька свого, та й вернúся“. 6 І сказав фараон: „Пíди, і поховай свого батька, як заприсяг він тебе“. 7 І пíшов Йóсип поховати батька свого, а з ним пíшли всí раби фараонові, старші дому його, і всí старшí египетського краю, 8 і ввесь дім Йóсипів, і браття його, і дім батька його. Тільки дітей своїх та дрібну й велику худобу свою вони позостáвили в країні Гóшен. 9 І виrushili з ним також колесníцí та комónники. І був табір їх дуже великий. 10 І прийшли вони до Горен-Атаду, що по другім боці Йордáну, і плакали там великим та дуже ревним плачeм... І він учинив бáтькові своєму семиденну жалóбу. 11 І побачили мешканці того Краю, ханаанеяни, жалóбу в Горен-Атаді, та й сказали: „То сильна жалóба для Єгипту!“ Тому то кликнули іm'я його Авел-Міцраїм, що на тім боці Йордану. 12 І вчинили йому сини його так, як він їм заповів був. 13 І понéсли його сини його до ханаанського Краю, та й поховали його в печері поля Махпeli, яке поле купив був Авраам на володіння для гробу від хítteянина Ефона, навпроти Мамré. 14 А Йосип, як поховав він батька свого, вернувся до Єгипту, він і брати його, та всí, хто ходив з ним ховати батька його. 15 І побачили Йóсипові брати, що вмер їхній батько, та й сказали:

„А що як зненавидить нас Йосип, і справді верне нам усе зло, що ми йому були заподіяли?“ **16** І переказали вони Йосипові, говорячи: „Батько твій заповів був перед своєю смертю, кажучи: **17** Отак скажіть Йосипові: Прошу, вибач гріх братів твоїх та їхню провину, бо вони тобі зло були заподіяли! А тепер вибач гріх рабам Бога батька твого!“ **18** І заплакав Йосип, як вони говорили до нього... **19** І пішли також братья його, і впали перед лицем його, та й сказали: „Ось ми тобі за рабів!“ **20** А Йосип промовив до них: „Не бійтесь, бо хіба ж я замість Бога? **21** Ви задумували були на мене зло, та Бог задумав те на добре, щоб зробити, як вийшло сьогодні, — щоб заховати при житті великий нарід! **22** А тепер не лякайтесь, — я буду утримувати вас та дітей ваших!“ **23** І він потішав їх, і промовляв до їхнього серця. **24** І осівся Йосип в Єгипті, він та дім батька його. І жив Йосип сто і десять літ. **25** І побачив Йосип в Ефрема дітей третього покоління. Також сини Махіра, сина Манасіїного, були народилися на Йосипові коліна. **26** І сказав Йосип до братів своїх: „Я вмираю, а Бог конче згадає вас, і виведе вас із цієї землі до Краю, якого присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову“. **27** І Йосип заприяг Ізраїлевих синів, говорячи: „Конче згадає Бог вас, а ви вінесете звідси кості мої!“ **28** І впокоївся Йосип у віці ста й десяти літ. І забальзамували його, і він був покладений у труну в Єгипті.

Вихід

1 А оце імення Ізраїлевих синів, що прийшли з Яковом до Єгипту. Кожен із домом своїм прибули: **2** Рувійм, Симеон, Левій і Юда, **3** Іссахар, Завулон і Веніамін, **4** Дан і Нефтаїм, Гад і Асир. **5** І було всіх душ, що вийшли з стегнá Якового, сімдесят душ. А Йосип був ув Єгипті. **6** І вмер Йосип і всі браття його, та ввесь той рід. **7** А Ізраїлеві сини плодилися сильно, і розмножувались, та й стали вони надзвичайно сильні. І напóвнився ними той край. **8** І став над Єгиптом новий цар, що не знов Йосипа. **9** І сказав він до народу свого: „Ось нарόд Ізраїлевих синів численніший і сильніший від нас! **10** Станьмо ж мудріші за нього, щоб він не мнóжився! Бо буде, коли нам трапиться війна, то прилучиться й він до ворогів наших, — і буде воювати проти нас, і вийде з цього краю“. **11** І настановили над ним начальників податків, щоб його гнобити своїми тягарами. І він будував міста на запаси фараонові: Пітом і Рамесес. **12** Але що більше його гнобили, то більше він мнóжився та більше ширився. І жахалися єгиптяни через Ізраїлевих синів. **13** І Єгипет змушував синів Ізраїля тяжко працювати. **14** І вони огірчували їхне життя тяжкою працею коло глини та коло цегли, і коло всякої праці на полі, кожну їхню працю, яку змушували тяжко робити. **15** І звелів був єгипетський цар єврейським бабам-сповитухам, що одній ім'я Шіфра, а ім'я другій — Пуа, **16** і говорив: „Як будете бабувати євреїв, то дивіться на пórід: коли буде син, то вбийте його, а коли це дочка, — то нехай живе“. **17** Але баби-сповитухи боялися Бога, і не робили того, як казав їм єгипетський цар. І вони лишали хлопчиків при житті. **18** І покликав єгипетський цар баби-сповитух, та й сказав їм: „Нáшо ви робите цю річ, та лишаєте дітей при житті?“ **19** І сказали баби-сповитухи до фараона: „Бо євреїки не такі, як єгипетські жінки, — бо вони самі баби-сповитухи: поки прийде до них баба-сповитуха, то вони вже й народять“. **20** І Бог чинив добрó бабам-сповитухам, а нарόд розмножувався, і сильно міцнів. **21** І сталося, тому, що ті баби-сповитухи боялися Бога, то Він будував їм domi. **22** І наказав фараон усьому народові своєму, говорячи: „Кожного народженого

єврейського сина — кидайте його до Річки, а кожну дочку — зоставляйте при житті!“

2 І пішов один муж з дому Левія, і взяв собі за жінку дочку Левіеву. **2** І завагітніла та жінка, та й сина вродила. І побачила його, що він гарний, та й ховала його три місяці. **3** Та не могла його більше ховати. І взяла йому папірусову скриньку, і виасфальтувала її асфальтом та смолою, і положила до неї дитину, та й поклала в очереті на бéрезі Річки. **4** А сестра його стояла здалека, щоб довідатися, що йому станеться. **5** І зйшла фараонова дочка купатися на Річку, а служниці її ходили понад Річкою. І побачила вона ту скриньку серед очерету, — і послала невільницю свою, щоб узяла її. **6** І відчинила, та й побачила дитину, — ось хлопчик плаче. І вона змилосéрдилася над ним, та й сказала: „Це з єврейських дітей!“ **7** І сказала сестра його до фараонової дочки: „Чи не піти й не покликати тобі жінку-мамку з євреїв, і вона годуватиме тобі дитину?“ **8** І сказала їй дочка фараонова: „Іди“. І пішла та дівчина, і покликала матір дитини. **9** А дочка фараонова сказала до неї: „Нá тобі цю дитину, та й годуй її для мене. А я дам тобі заплату“. І взяла та жінка дитину, і годувала її. **10** І підроسلо те дитя, і вона привела його до фараонової дочки, — і він став їй за сина. І вона назвала йому імення Мойсей, і сказала: „бо з води я витягла його“. **11** І сталося за тих днів, і підріс Мойсей. І вийшов він до братів своїх, та й приглядався до їхніх терпінь. І побачив він єгиптянина, що бив єрея з братів його. **12** І зозирнувся він туди та сюди, і побачив, що нікого нема, — та й убив єгиптянина, і заховав його в пісок. **13** І вийшов він другого дня, — аж ось свáряться двое єvreїв. І сказав він несправедливому: „Нащо ти б'еш свого близнього?“ **14** А той відказав: „Хто тебе настановив за начальника та за суддю над нами? Чи ти думаєш убити мене, як ти вбив був єгиптянина?“ І злякався Мойсей та й сказав собі: „Справді, та справа стала відома!“ **15** І почув фараон про цю справу, та й шукав, щоб убити Мойсея. І втік Мойсей від фараонового лиця, й оселився в країні Мідіян. **16** А в мідіянського жерця було сім дочек. І прийшли вони, і витягали воду, і напóвнили корита, щоб напоїти отáру свого

батька. 17 І прийшли пастухи й відігнали їх. І встав Мойсей, та й оборонив їх, і напоїв їхню отару. 18 І прибулі вони до Рейула, свого батька, а той поспитав: „Чого ви сьогодні так скоро прийшли?“ 19 А ті відказали: „Якийсь єгиптянин оборонив нас від руки пастухів, а також навіть натягав нам води й напоїв отару“. 20 І сказав він до своїх дочок: „А де він? Чому ви покинули того чоловіка? Покличте його, і нехай він з'єсть хліба“. 21 І погодився Мойсей сидіти з тим чоловіком, а той видав за Мойсея дочку свою Ціппору. 22 І породила вона сина, а він назвав ім'я йому: Гершом, бо сказав: „Я став приходьком у чужому краї“. 23 І сталося по довгих днях, — і вмер цар Єгипту. А Ізраїлеви сини стогнали від тієї роботи та кричали. І їхній зойк через ту роботу донісся до Бога. 24 І почув Бог їхній стогні. І згадав Бог Свого заповіта з Авраамом, Ісаком та Яковом. 25 І Бог бачив синів Ізраїлевих, і Бог зглянувся над ними.

3 А Мойсей пас отару тестя свого Йітра, жерця Мідіянського. І провадив він цю отару за пустинню, і прийшов був до Божої гори, до Хоріву. 2 І явився йому Ангол Господній у полум'ї огняному з-посеред терноного куща. І побачив він, що та терніна горить отнем, але не згоряє кущ. 3 І сказав Мойсей: „Зійду но, і побачу це велике видіння, — чому не згоряє та терніна?“ 4 І побачив Господь, що він зійшов подивитися. І кликнув до нього Бог з-посеред тієї терніни і сказав: „Мойсею, Мойсею!“ А той відказав: „Ось я!“ 5 І сказав Він: „Не зближайся сюди! Здійми взуття своє з ніг своїх, бо те місце, на якому стоїш ти, — земля це свята!“ 6 І сказав: „Я Бог батька твого, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова!“ І сховав Мойсей обличчя своє, бо боявся споглянути на Бога! 7 І промовив Господь: „Я спрівіді бачив біду Свого народу, що в Єгипті, і почув його зойк перед його гнобителями, бо пізнав Я болі його. 8 І Я зійшов, щоб визволити його з єгипетської руки, та щоб вивести його з цього краю до Краю доброго й широкого, до Краю, що тече молоком та медом до місця ханаанеянина, і хіттеянина, і амореянина, і періззеянина, і хіввеянина, і єусеянина. 9 А тепер — ось зойк Ізраїлевих синів дійшов до мене, і Я також побачив той утиск, що ним єгиптяни їх тиснуть. 10 А тепер іди ж, і Я пошлю тебе до фараона, і виведи з Єгипту народ Мій, синів

Ізраїлевих!“ 11 І сказав Мойсей до Бога: „Хто я, що піду до фараона, і що виведу з Єгипту синів Ізраїлевих?“ 12 А Він відказав: „Та я буду з тобою! А це тобі знак, що Я послав тебе: коли ти виведеш народ із Єгипту, то ви будете служити Богові на оцій горі!“ 13 І сказав Мойсей до Бога: „Ото я прийду до Ізраїлевих синів та й скажу їм: „Бог ваших батьків послав мене до вас“, то вони запитають мене: „Яке Ім'я Його?“ Що я скажу їм?“ 14 І сказав Бог Мойсеєві: „Я Той, що є“ І сказав: „Отак скажеш Ізраїлевим синам: Сúщий послав мене до вас“. 15 І сказав іще Бог до Мойсея: „Отак скажи Ізраїлевим синам: Господь, Бог батьків ваших, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова послав мене до вас. А оце Ім'я Мое навіки, і це пам'ять про Мене з роду в рід. 16 Іди, збери старших Ізраїлевих та й скажи їм: Господь, Бог батьків ваших, явився мені, Бог Авраама, Ісака та Якова, говорячи: Згадуючи, згадав Я про вас, та про заподіяне вам ув Єгипті“. 17 І сказав Я: „Я виведу вас з єгипетської біди до Краю ханаанеянина, і хіттеянина, і амореянина, і періззеянина, і хіввеянина, і єусеянина, до Краю, що тече молоком та медом. 18 І вони послухають слова твого, і прийдеш ти та старши Ізраїлеві до єгипетського царя, та й скажете йому: Господь, Бог єреїв, стрівся був нам. А тепер ми підемо в триденну дорогу в пустиню, і складемо жертви Господеві, Богові нашому! 19 І Я знаю, що єгипетський цар не дасть вам піти, як не буде змушеній рукою сильною. 20 І Я витягну Свою руку, та й поб'ю Єгипет усіма чудами Моїми, що вчиню серед нього, а потому він відпустить вас. 21 І Я дам милість цьому народові в очах Єгипту, — і станеться, коли підете, не підете ви впорожні! 22 Бо позичить жінка від сусідки своєї і від мешканки дому свого посуд срібний і посуд золотий та одежду, і покладете це на синів ваших та на дочок ваших, — і заберете здобич від Єгипту.“

4 І відповів Мойсей та й сказав: „Таж вони не повірять мені, і не послухають голосу моого, бо скажуть: Господь не явився тобі!“ 2 І промовив до нього Господь: „Що то в руці твоїй?“ Той відказав: „Палиця“. 3 І сказав Він: „Кинь її на землю!“ І той кинув її на землю, — і вона стала вужем. І втік Мойсей від нього. 4 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку, і візьми його за

хвоста!“І він простяг свою руку й узяв його, — і той став палицею в долоні його. 5 „Щоб повірили, що явився тобі Господь, Бог їхніх батьків, — Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова“. 6 I сказав Господь йому ще: „Засунь свою руку за пахвіну свою!“І засунув він руку свою за пахвіну свою, і витягнув її, — аж ось рука його побіліла від прокази, як сніг! 7 A Він сказав: „Поклади знов свою руку за пахвину свою!“І він поклав знову руку свою до своєї пахвини, і витягнув її з пахвини своєї, — і ось вона стала зніву, як тіло його. 8 „I станеться, коли не повірять тобі, і не послухають голосу першої ознаки, то повірять голосу ознаки наступної. 9 I станеться, коли вони не повірять також обом тим ознакам, і не послухають твого голосу, то ти візьмеш води з Річки, і виллеш на суходіл. I переміниться та вода, що ти візьмеш із Річки, і станеться кров'ю на суходолі“. 10 Ta Мойсей сказав до Господа: „О Господи — я не промовець ні від учора, ні від позавчора, ані відтоді, коли Ти говорив був до Своего раба, бо я тяжкоустий та тяжкоязикий“. 11 I сказав йому Господь: „Хто дав уста людині? Або Хто робить німим, чи глухим, чи видючим, чи темним, — чи ж не Я, Господь? 12 A тепер іди, а Я буду з устами твоїми, і буду навчати тебе, що ти маєш говорити“. 13 A він відказав: „Молю Тебе, Господи, — пошли іншого, кого маєш послати“. 14 I запалав гнів Господній на Мойсея, і Він сказав: „Чи ж не Аарон твій брат, Левит? Я знаю, що він добре буде говорити. Та ось він вийде навпроти тебе, — і побачить тебе, і зрадіє він у серці своїм. 15 I ти будеш говорити до нього, і вкладеш слова ці в уста його, а Я буду з устами твоїми й з устами його, і буду навчати вас, що маєте робити. 16 I він буде говорити за тебе до наріду. I станеться, — він буде тобі устами, а ти будеш йому замість Бога. 17 I ти візьмеш у руку свою оцю палицю, якою ознаки чинитимеш“. 18 I пішов Мойсей, і вернувся до тестя свого Ітра, і сказав йому: „Піду я, і вернуся до братів своїх, що в Єгипті, і побачу, чи ще живі вони“. А Ітро сказав до Мойсея: „Іди в мирі!“ 19 I сказав Господь до Мойсея в Мідіяні: „Іди, вернися до Єгипту, бо вимерли всі люди, що шукали твоєї душі“. 20 I взяв Мойсей жінку свою та синів своїх, і посадив їх на осла, та й вернувся до єгипетського краю. I взяв Мойсей палицю Божу в руку свою. 21 I сказав

Господь до Мойсея: „Коли ти підеш, щоб вернутися до Єгипту, гляди, щоб усі чуда, які Я вклав у твою руку, ти вчинив їх перед лицем фараона, а Я ожорсточу серце його, — і він не відпустить наріду. 22 I ти скажеш фараонові: „Так сказав Господь: Син Мій, Мій перворідний — то Ізраїль. 23 I кажу Я тобі: Відпусти Мого сина, — і нехай Мені служить. А коли ти відмовиш пустити його, то ось Я вб'ю твого сина, твого перворідного“. 24 I сталося в дорозі на нічлігу, — стрів був його Господь і шукав, щоб убити його. 25 Ta Ціппора взяла кременя, і обрізала крайню плоть свого сина, і доторкнулася нею до ніг його та й сказала: „Бо ти мені наречений крові!“ 26 I пустив Він його. Тоді вона сказала: „Наречений крові через обрізання“. 27 I сказав Господь до Аарона: „Іди назустріч Мойсею в пустиню!“І він пішов, і стрів його на горі Божій, і поцілував його. 28 I розповів Мойсей Ааронові всі слова Господа, що послав його, і всі ті ознаки, що Він наказав був йому. 29 I пішов Мойсей та Аарон, і зібрали вони всіх старших Ізраїлевих синів. 30 I переказав Аарон усі слова, що Господь говорив був Мойсеєві. А той ті ознаки чинив на очах народу. 31 I повірив нарід той. I почули вони, що згадав Господь Ізраїлевих синів, і що побачив біду їх, — і вони схилилися, і поклонилися до землі.

5 А потім прийшли Мойсей й Аарон, та й сказали до фараона: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Відпусти нарід Мій, — і нехай вони святкують Мені на пустині!“ 2 A фараон відказав: „Хто Господь, що послухається слів Його, щоб відпустити Ізраїля? Не знаю Господа, і також Ізраїля не відпушу!“ 3 I сказали вони: „Бог євреїв стрівся з нами. Нехай же ми підемо триденною дорогою на пустиню, і принесемо жертви Господеві, Богові нашому, щоб не доторкнувся Він до нас мором або мечем“. 4 I сказав до них цар Єгипту: „Чому ви, Мойсею та Аароне, відриваєте народ від його робіт? Ідіть до своїх діл!“ 5 I сказав фараон: „Таж багато тепер цього простолюду, а ви здержуєте їх від їхніх робіт“. 6 I того дня фараон наказав погоничам народу та писарям, говорячи: 7 „Не давайте більше нарідові соломи, щоб робити цеглу, як учобра й позавчора. Нехай ідуть самі, та збирають собі соломи. 8 A призначене число цегли, що вони

робили вчóра й позавчóра, накладете на них, — не зменшуйте з нього. Вони нероби, тому кричать: „Ходíм, принесімо жертву нашому Богові!“ **9** Нехай буде тяжкá праця на цих людей, і нехай працюють на нíй, і нехай покинуть облудні слова“. **10** I вийшли погоничі народу й писарі його, та й сказали до того народу, говорячи: „Так сказав фараон: Я не буду давати вам соломи. **11** Самі йдіть, наберіть собі соломи, дé знайдете, бо нічого не зменшene з вашої роботи!“ **12** I розпорóшився народ той по всій єгипетській землі, щоб збирати стерніó на солому. **13** А погоничі наставали, говорячи: „Скінчíть вашу щоденну працю в час так, як коли б булá солома“. **14** I були биті писарі синів Ізраїлевих, що їх настановили над ними фараонові погоничі, говорячи: „Чому ви не скінчíли свого придíлу для виробу цегли й учора я сьогодні, як було дотепер?“ **15** I прибулý писарі Ізраїлевих синів, та й кричали до фараона, говорячи: „Для чого ти так робиш рабам своїм? **16** Соломи не дають твоїм рабам, а цеглу — кажуть нам — робіть! I ось рabi твої биті, — і грішиш ти перед народом своїм!“ **17** A він відказав: „Нерóби ви, нерóби! Тому ви говорите: Ходíм, принесімо жертву Господévi. **18** A тепер ідіть, працюйте, а соломи не дадуть вам! Але признáчене число цегли ви дасте!“ **19** I бачили Ізраїлеві писарі себе в біді, коли говорено: „Не зменшуйте з цегли вашої щоденного в його часi!“ **20** I стріли вони Мойсея та Аарона, що стояли насупроти них, як вони виходили від фараона, **21** та й сказали до них: „Нехай побачить вас Господь — і нехай вас осудить, бо ви вчинили ненáвисним дух наш в очах фараона й в очах його рабів, — щоб дати меча в їхню руку повбивати нас!“ **22** I вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „Господи, чому Ти кривду вчинив цьому народові? Чому Ти послав мені це? **23** Bo відкóли прийшов я до фараона, щоб говорити Твоїм Ім'ям, він ще більшу кривду чинить цьому народові, а насправді Ти не визволив народу Свого!“

6 I сказав Господь до Мойсея: „Тепер побачиш, що вчиніó Я фараонові, бо він, змушений рукою сильною, їх відпúстить, і, змушений рукою сильною, вижене їх із краю свого“. **2** I говорив Бог до Мойсея, та й сказав йому: „Я — Господь! **3** I являвся Я Авраамові, Ісаю та Яковові Богом

Всемогутнім, але Йменням Своїм „Господь“ Я не дався їм піznати. **4** A також Я склав був із ними Свого заповіта, що дам їм землю ханаанську, землю їх мандрування, в якій вони мандрували. **5** I почув Я теж стогін синів Ізраїлевих, що єгиптяни роблять їх своїми рабами, — і згадав заповіта Свого. **6** Тому скажи синам Ізраїлевим: „Я — Господь! I Я виведу вас з-під тягарів Єгипту, і визволю вас від їхньої роботи, і звільню вас витягненим рамéном та великими прýсудами. **7** I візьмú вас Собі за народа, і буду вам Богом, і ви познаєте, що Я — Господь, Бог ваш, що виводить вас із-під тягарів Єгипту! **8** I введú вас до того Краю, що про нього Я підняв був Свою руку, щоб дати його Авраамові, Ісаю та Якову. I Я дам його вам на спáдщину. Я — Господь!“ **9** I так говорив Мойсей до синів Ізраїлевих, та вони не слухали Мойсея через легкодухість та тяжкú роботу. **10** I казав Господь до Мойсея, говорячи: **11** „Увійди, говори до фараона, царя єгипетського, і нехай він відпустить Ізраїлевих синів із свого краю“. **12** I казав Мойсей перед лицем Господнім, говорячи: „Таж Ізраїлеві сини не слухали мене, — як же послухає мене фараон? A я — необрíзановустий! **13** I казав Господь до Мойсея та до Аарона, і дав їм накази до Ізраїлевих синів та до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з єгипетського краю. **14** Оце голови батьківських домів їхніх. Сини Рувíма, перворíдного Ізраїлевого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі, — це родíни Рувíмові. **15** A сини Симеонові: Емуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Шаул, син ханаанеянки, — це родíни Симеонові. **16** A оце імена синів Левíєвих за їхніми родíнами: Гершон, і Кегат, і Мерарі. A літá життя Левíєвого — сто і тридцять і сім літ. **17** Сини Гершонові: Лівні, і Шіm'ї за їхніми родíнами. **18** A сини Кегатові: Амрам, і Іцгар, і Хеврон, і Уззїл. A літа життя Кегатового — сто і тридцять і три роки. **19** A сини Мерарі: Махлі та Муші. Оце родíни Левíєві за їхніми рóдами. **20** I взяв Амрам свою тітку Йохевед собі за жінку, і вона породила йому Аарона та Мойсея. A літа життя Амрамового — сто і тридцять і сім літ. **21** A сини Іцгáрові: Корах, і Нефег, і Зіхрі. **22** A сини Уззїлові: Мішаїл, і Елцафан, і Сітрі. **23** I взяв Аарон Елішеву, дочку Амінадавову, сестру Нахшонову, собі за жінку, і вона породила йому Надава, і Авігу, і Елеазара, і Ітамара. **24** A сини Корахові: Ассир,

і Елкана, і Аваасаф, — це родійни Корахові. **25** А Елеазáр, син Ааронів, узяв собі з дочок Путіїлових за жінку, і вона породила йому Пінхаса. Още голови батьківських домів Левітів за їхніми родійнами. **26** Още Аарон і Мойсей, що Господь говорив їм: „Виведіть Ізраїлевих синів з єгипетського краю за їхніми військовими відділами“. **27** Вони ті, що говорили до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з Єгипту, — це Мойсей та Аарон. **28** І сталося в дні, коли Господь говорив до Мойсея в єгипетськім краї, **29** то казав Господь до Мойсея, говорячи: „Я — Господь! Говори фараонові, цареві єгипетському, усе, що Я говорю тобі!“. **30** І сказав Мойсей перед обличчям Господнім: „Тож я необрізановустий! Як же слухати буде мене фараон?“

7 І сказав Господь до Мойсея: „Дивісь, — Я поставив тебе замість Бога для фараона, а твій брат Аарон буде пророк твій. **2** Ти будеш говорити все, що Я накажу тобі, а брат твій Аарон буде говорити фараонові, — і нехай він відпустить Ізраїлевих синів з свого краю. **3** А Я вчиню запеклим фараонове серце, і помножу ознаки мої та чуда мої в єгипетськім краї. **4** І не послухає вас фараон, а Я покладу Свою руку на Єгипет, і виведу війська Свої, нарód Мій, синів Ізраїлевих, з єгипетського краю великими прýсудами. **5** І пізнають єгиптяни, що Я Господь, коли простягну Свою руку на Єгипет — і виведу від них Ізраїлевих синів“. **6** І вчинив Мойсей та Аарон, — як звелів їм Господь, так учинили вони. **7** А Мойсей був віку восьмидесята літ, а Аарон восьмидесяти і трьох літ, коли вони говорили до фараона. **8** І промовив Господь до Мойсея й до Аарона, говорячи: **9** „Коли бúде до вас говорити фараон, кажучи: Покажіть своє чудо, то скажеш Ааронові: Візьми свою палицю, та й кинь перед лицем фараоновим, — нехай станеться вужем! **10** І ввійшов Мойсей та Аарон до фараона, та й вчинили так, як наказав був Господь. І кинув Аарон палицю свою перед лицем фараона й перед його рабами, — і вона стала вужем! **11** І покликав фараон також мудреців та ворожбітів, — і вчинили так само й вони, чарівникі єгипетські, своїми чарами. **12** І кинули кожен палицю свою, — і вони поставали вужами. Та Ааронова палиця проковтнула палиці їхні. **13** Та

затверділо фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. **14** І сказав Господь до Мойсея: „Запекле фараонове серце, — він відмовив відпустити нарód! **15** Піди до фараона рано вранці. Ось він вийде до води, а ти стань навпроти нього на березі Річки. А палицю, що була змінена на вужа, візьмеш у свою руку. **16** І скажеш йому: „Господь, Бог євреїв, послав мене до тéбе, кажучи: Відпусти Мій нарód, і нехай вони служать Мені на пустині! Та не послухався ти дотепéр“. **17** Так сказав Господь: „По цьому пізнаєш, що Я Господь: Ось я вдáрю палицею, що в руці моїй, по воді, що в Річці, — і вона зміниться на кров! **18** А риба, що в Річці, погине. І засмердиться Річка, і попому́ться єгíптяни, щоб пити воду з Річки!“ **19** І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Візьми свою палицю, і простягні свою руку над водою єгíптян, над їхніми річками, над їхніми потоками, і над ставами їхніми, і над кожним водозбором їхнім, — і вони стануть кров'ю. І буде кров по всій єгипетській землі, і в посуді дерев'янім, і в каміннім.“ **20** І Мойсей та Аарон зробили так, як наказав був Господь. І підняв він палицю, та й ударив воду, що в Річці, на очах фараона й на очах його рабів. І змінилася вся вода, що в Річці, на кров! **21** А риби, що в Річці, погинули. І засмерділася Річка, і не могли єгíптяни пити воду з Річки. І була кров у всім єгипетськім краї. **22** І так само зробили єгипетські чарівники своїми чарами. І стало запеклим фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. **23** І повернувся фараон, і ввійшов до дому свого, і не приклад він свого серця також до цього. **24** І всі єгíптяни копáли біля річки, щоб дістати води до пиття, бо не могли пити води з річки. **25** І минуло сім день по тóму, як Господь ударив річку.

8 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до фараона, та й скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій нарód, — і нехай вони служать Мені. **2** А коли ти відмовишся відпустити, то ось Я вдáрю ввесь край твій жабами. **3** І стане річка роїти жаби, і вони повиходять, і ввійдуть до твого дому, і до спальної кімнати твоєї, і на ліжко твоє, і до домів рабів твоїх, і до народу твого, і до печей твоїх, і до діжок твоїх. **4** І на тебе, і на народ твій, і на всіх рабів твоїх повилазять ці жаби“. **5** І сказав

Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягни свою руку з палицею своєю на річкі, на потоки, і на ставкі, і повивідь жаб на єгипетський край!“ 6 I простяг Аарон руку свою на єгипетські води, — і вийшла жабня, та й покрила єгипетську землю. 7 Та так само зробили й єгипетські чарівники своїми чарами, — і віввели жаб на єгипетську землю. 8 I покликав фараон Мойсея й Аарона, та й сказав: „Благайте Господа нехай виведе ці жаби від мене й від народу моого, а я відпусту народ той, — і нехай приносять жертви для Господа!“ 9 I сказав Мойсей фараонові: „Накажи мені, коли маю молитися за тебе, і за слуг твоїх, і за народ твій, щоб понищити жаби від тебе й від домів твоїх, — тільки в річці вони позостануться“. 10 A той відказав: „На завтра“. I сказав Мойсей: „За словом твоїм! Щоб ти знат, що нема Такого, як Господь, Бог наш! 11 I відійду жаби від тебе, і від домів твоїх, і від рабів твоїх, і від народу твого, — тільки в річці вони позостануться“. 12 I вийшов Мойсей та Аарон від фараона. I кликав Мойсей до Господа про ті жаби, що навів був на фараона. 13 I зробив Господь за словом Мойсея, — і погинули жаби з домів, і з подвір'їв, і з піль. 14 I збиралі їх цілими купами, — і засмерділась земля! 15 I побачив фараон, що стала полегша, і знову стало запеклим серце його, — і не послухався їх, як говорив був Господь. 16 I сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягні свою палицю, та й удар земний порох, — і нехай він стане вошами в усьому єгипетському краї!“ 17 I зробили вони так. I простяг Аарон руку свою з палицею своєю, та й ударив земний порох, — і він стався вошами на людіні й на скотіні. Увесь земний порох стався вошами в усьому єгипетському краї! 18 I так само зробили чарівники своїми чарами, щоб навести воші, — та не змогли. I була вошва на людіні й на скотіні. 19 I сказали чарівники фараонові: „Це палець Божий!“ Та серце фараонове було запеклим, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 20 I сказав Господь до Мойсея: „Устань рано вранці, та й стань перед лицем фараоновим. Ось він піде до води, а ти скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені! 21 Bo коли ти не відпустиш народу Мого, то ось Я пошлó на тебе, і на слуг твоїх, і на народ твій, і на домі твої рої мух. I єгипетські domi будуть

повні мушні, а також земля, на якій вони живуть. 22 I відділó того дня землю Гошен, що Мій народ живе на ній, щоб не булó там роїв мух, щоб ти знат, що Я — Господь посеред землі! 23 I зроблю Я різницю між народом Моїм та народом твоїм. Узвітра буде це знамéно!“ 24 I зробив Господь так. I найшла численна мушня на дім фараона, і на дім рабів його, і на всю єгипетську землю. I нищилася земля через ті рої мух! 25 I кликнув фараон до Мойсея та до Аарона, говорячи: „Підіть, принесіть жертви вашому Богові в цьому краї!“ 26 A Мойсей відказав: „Не годиться чинити так, бо то огиду для Єгипту ми приносili б жертву Господу, Богові нашему. Тож бúдемо приносити в жертву огиду для єгíптян на їхніх очах, і вони не вкамену́ть нас? 27 Триденною дорогою ми підемо на пустиню, і принесéмо жертву Господéві, Богові нашему, як скаже Він нам“. 28 I сказав фараон: „Я відпусту вас, і ви принесете жертву Господéві, Богові вашому на пустині: Тільки далéко не віддаляйтесь, ідучі. Моліться за мене!“ 29 I сказав Мойсей: „Ось я вихóджу від тебе, і буду благати Господа, — і відступить той рій мух від фараона, і від рабів його, і від народу його взутра. Тільки нехай більше не обманює фараон, щоб не відпустити народу принести жертву Господеві!“ 30 I вийшов Мойсей від фараона, і став просити Господа. 31 I зробив Господь за словом Мойсея, — і відвернув рої мух від фараона, від рабів його, і від народу його. I не зсталося ані однієї. 32 A фараон зробив запеклим своє серце також і цим разом, — і не відпустив він народу того!

9 I сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, і говори до нього: Так сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені! 2 Bo коли ти відмóвишся відпустити, і бúдеш держати їх ще, з то ось Господня рука буде на худобі твоїй, що на полі, — на конях, на ослах, на верблóдах, на худобі великий і дрібний, — моровиця дуже тяжкá. 4 I відділить Господь між худобою Ізраїля й між худобою Єгипту, і не загине нічого зо всього, що належить Ізраїлевим синам“. 5 I призначив Господь усталений час, кажучи: „Узвітра Господь зробить цю річ у цім краї!“ 6 I зробив Господь ту річ назавтра, — і вигинула вся єгипетська худоба, а з худоби Ізраїлевих синів не згинуло ані одне. 7 I послав фараон довідатись, —

а ось не згинуло з худоби Ізраїлевої ані одне! I стало фараонове серце запеклим, — і не відпустив він народу того! 8 I сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Візьміть собі повні ваши жмені сажі з пічі, і нехай Мойсей кине її до неба на очах фараонових. 9 I стане вона курявою над усією єгипетською землею, а на людіні й скотині стане гнояками, що кинуться прищамі в усьому єгипетському краї“. 10 I набрали вони сажі з пічі, та й стали перед фараоновим лицем. I кинув її Мойсей до неба, і стали прищувати гноякі, що кинулися на людіні й на скотині. 11 А чарівники не могли стати перед Мойсеєм через гноякі, бо гнояк той був на чарівниках і на всіх єгиптянах. 12 I вчинив запеклим Господь фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь до Мойсея. 13 I сказав Господь до Мойсея: „У стань рано вранці, і стань перед лицем фараоновим та й скажи йому: Отак сказав Господь, Бог єреїв: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені! 14 Бо цим разом Я пошлю всі урази Мої на серце твоє, і на рабів твоїх, і на народ твій, щоб ти знов, що немає на всій землі Такого, як Я! 15 Бо тепер, коли б Я простягнув Свою руку, то побив би тебе та народ твій мором, і ти був би вигублений із землі. 16 Але Я для того залишив тебе, щоб показати тобі Мою силу, і щоб оповідали про Йміння Мое по всій землі. 17 Ти ще опираєшся проти народу Мого, щоб їх не відпустити. 18 Ось Я завтра, цього сâмечасу, зішлю дощем тяжінний град, що такого, як він, не бувало в Єгипті від дня його заложення аж до сьогодні. 19 А тепер пошли, позаганяй худобу свою та все, що твоє в полі. Кожна людина й худоба, що буде застукана в полі, і не буде забрана додому, — то зійде на них град, і вони повмирають!“ 20 Хто з фараонових рабів боявся Господнього слова, той зігнав своїх рабів та свою худобу до домів. 21 А хто не звернув свого серця до слова Господнього, той позалишав рабів своїх та худобу свою на полі. 22 I сказав Господь до Мойсея: „Простягні свою руку до неба, — і нехай буде град у всьому єгипетському краї на людіні, і на худобу, і на всю польову траву в єгипетській землі!“ 23 I простяг Мойсей пâлицю свою до неба, — і Господь дав грому та град. I зійшов на землю огонь, і Господь дощів градом на єгипетську землю. 24 I був град, і огонь горів посеред тяжінного граду, що не

бувало такого, як він, у всім єгипетськім краї, відкоти він став був нарідом. 25 I повибивав той град у всім єгипетськім краї все, що на полі, — від людіні аж до худоби! I всю польову рослинність побив той град, а кожне польове дерево поламав! 26 Тільки в землі Гошен, де жили Ізраїлеві сини, не було грому. 27 I послав фараон, і покликав Мойсея та Аарона, та й сказав до них: „Згрішив я тим разом! Господь — справедливий, а я та народ мій — несправедливі! 28 Благайте Господа, і досить бути Божим громам та грому! А я відпушту вас, і ви більше не залишитеся“. 29 I сказав до нього Мойсей: „Як вийду я з міста, то простягну руки свої до Господа, — грому перестануть, а грому вже не буде, — щоб ти знов, що Господня ця земля! 30 A ти й рabi твої, — знов, що ви ще не боїтесь перед лицем Господа Бога!“ 31 A лyon та ячмінь був побитий, бо ячмінь дозрівав, а лyon цвів. 32 A пшениця та жито не були вібиті, бо пізні вони. 33 I вийшов Мойсей від фараона з міста, і простяг руки свої до Господа, — і перестали грому та град, а дощ не лив на землю. 34 I побачив фараон, що перестав дощ, і град та грому, — та й далі грішив. I чинив він запеклим своє серце, він та раб його. 35 I стало запеклим фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів, як говорив був Господь через Мойсея.

10 I сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, бо Я зробив запеклим серце його та серце рабів його, щоб показати ці ознаки Мої серед нього, 2 і щоб ти розповідав в уши сина свого та онука свого, що зробив Я в Єгипті, та про ознаки Мої, що вчинив я серед них. I ви будете знати, що Я — Господь!“ 3 I ввійшли Мойсей та Аарон до фараона, та й сказали йому: „Так сказав Господь, Бог єреїв: Аж доки ти будеш відмовлятися відпustiti передо Мною? Відпусти Мій народ, — і нехай вони служать Мені! 4 Bo коли ти відмовишся відпustiti народ Мій, то ось Я завтра спроваджу сарану на твій край. 5 I покриє вона поверхню землі, і не можна буде бачити землі. I поїсть вона решту вцілілого, позосталого вам від граду, і поїсть вона кожне дерево, що росте вам з землі. 6 I переповниться нею домій ваші, і домій всіх рабів ваших, і домій всього Єгипту, чого не бачили батьків ваші та батьків батьків твоїх від

дня існування їх на землі аж до сьогодні!“**І** він відвернувся, і вийшов від фараона. **7** І сказали раби фараона до нього: „Аж доки цей буде нам пасткою? Відпусти цих людей, — і нехай вони служать Господіві, Богові своєму. Чи ти ще не знаєш, що знищений Єгипет?“ **8** І повернено Мойсея та Аарона до фараона, а він їм сказав: „Ідіть, служіть Господіві, Богові вашому. Хто та хто піде?“ **9** І відповів Мойсея: „Ми підемо з молоддю нашою та з старими нашими, з синами нашими та з дочками нашими, з дрібною нашою худобою та з великою нашою худобою підемо, — бо в нас свято Господнє“. **10** А він відказав: „Нехай буде так Господь із вами, як я відпушу вас і дітей ваших! Та глядіть, бо щось лихе перед вами. **11** Тож нехай ідуть самі чоловіки, та й служіть Господіві, бо того ви бажаєте“. І вигнано їх від лица фараонового. **12** І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на єгипетську землю сараною, і нехай вона найде на єгипетський край, і нехай поїсть усю земну траву, усе, що град позалишав“. **13** І простяг Мойсея свою пальцю на єгипетську землю, — і Господь навів східний вітер на землю, цілий день той і цілу ніч. Настав ранок, — і східний вітер наніс сарані! **14** І найшла сарана на всю єгипетську землю, і заляглі в усім єгипетськім краї, дуже багато! Перед нею не було такої сарані, як вона, і по ній не буле такої! **15** І покрила вона поверхню всієї землі, і потімніла земля! І поїла вона всю земну траву та ввесь плід дріева, що град позоставив. І не зосталось ніякої зелені ані на дереві, ані на польовій рослинності в усім єгипетськім краї! **16** І поспішив фараон покликати Мойсея та Аарона, та й сказав: „Згрішив я Господіві, Богові вашому, та вам! **17** А тепер пропач же мій гріх тільки цього разу, і помоліться до Господа, вашого Бога, — і нехай тільки відвірне від мене цю смерть!“ **18** І він вийшов від фараона й молився до Господа. **19** І повернув Господь західній дуже сильний вітер назад, і він поніс сарану, та й укинув її до Червоного моря. Не позосталась жодна сарана в усім єгипетськім краї. **20** Та Господь учинив запеклим фараонове серце, — і він знов не відпустив Ізраїлевих синів. **21** І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до неба, — і станеться тімрява на єгипетській землі, і нехай буле тімрява, щоб відчули її.“ **22** І

простяг Мойсея свою руку до неба, — і сталася густа тімрява по всій єгипетській землі три дні. **23** Не бачили один одного, і ніхто не вставав з свого місця три дні! А Ізраїлевим синам булó світло в їхніх садибах. **24** І покликав фараон Мойсея, та й сказав: „Ідіть, служіть Господіві! Тільки дрібна ваша худоба та ваша худоба велика нехай позостанеться. Також дітвора ваша нехай іде з вами!“ **25** Та Мойсея відказав: „Дай в наши руки також жертви та цілопалення, і ми спорядимо жертву Господіві, Богові нашему. **26** І також худоба наша піде з нами, — не зостанеться ані копіта, бо з нього ми візьмемо на слу́ження Господіві, Богові нашему. Бо ми не знаємо, поки прибудемо туди, чим будемо служити Господіві“. **27** І вчинив запеклим Господь фараонове серце, і він не хотів відпустити їх. **28** І сказав йому фараон: „Іди від мене! Стережися, щоб ти не бачив більше лица моого, бо того дня, коли побачиш лицє мое, ти помреш!“ **29** А Мойсея відказав: „Так сказав ти... Я більш уже не побачу лиця твого!“

11 І сказав Господь до Мойсея: „Ще одну пора́зу наведу Я на фараона й на Єгипет. Потому він відпустить вас ізвідси. А коли він бу́де відпускати вас, то зовсім вас вижене звідси! **2** Скажи ж у вýха народу, і нехай позичить кожен від свого близнього, а кожна від своєї близньої посуд срібний та посуд золотий“, з **1** дав Господь милість тому народові в очах Єгипту. Також і цей муж, Мойсея, був дуже великий в єгипетськім краї в очах фараонових рабів та в очах того народу. **4** І промовив Мойсея: „Так сказав Господь! Коло пíвночі Я вийду посеред Єгипту. **5** І помре кожен перворідний єгипетської землі від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, до перворідного невільниці, що за жбрнами, і все перворідне з худоби. **6** І здійметься великий зойк по всій єгипетській землі, що такого, як він, не бувало, і такого, як він, більш не буде. **7** А в усіх синів Ізраїлевих — від людіній аж до худоби — навіть пес не висуне язикá свого, щоб ви знали, що відділює Господь між Єгиптом і між Ізраїлем. **8** І зайдуть усі оці раби твої до мене, і поклоняться мені, кажучи: Вийди ти та ввесь народ, що слухає тебе. По цьому я вийду“. І він вийшов від фараона, розпалений гнівом. **9** І сказав

Господь до Мойсея: „Не послухав вас фараон, — щоб могли помножитись чуда Мої в єгипетськім краї“.¹⁰ А Мойсей та Аарон учинили всі оці чуда перед лицем фараоновим. Та зробив запеклим Господь фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів із своєї землі.

12 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона в єгипетськім краї, говорячи: **2** „Оцей місяць для вас — початок місяців. Він вам перший між місяцями року. **3** Скажіть усій ізраїльській громаді, говорячи: „У десятий день цього місяця нехай візьмуть собі кожен ягня за домом батьків, ягня на дім. **4** А коли буде той дім замалій, щоб з'їсти ягня, то нехай візьме він і найближчий до його дому сусід його за числом душ. Кожен згідно з їдою своєю полічиться на те ягня. **5** Ягня у вас нехай буде без вади, самець, однорічне. Візьміть його з овечок та з кіз. **6** І нехай буде воно для вас пильноване аж до чотирнадцятого дня цього місяця. І заколе його цілий збір Ізраїлевої громади на смерканині. **7** І нехай візьмуть тієї крові, і нехай покроплять на обидва бокові одвірки, і на одвірок верхній у тих домах, що будуть їсти його в них. **8** І нехай їдять тієї ночі те м'ясо, спечено на оgnі, та опрісноки. Нехай їдять його на гірких травах. **9** Не јжте з нього сирового та вареноого, звареного в воді, бо до їди тільки спечено на оgnі, голова його з голінками його та з нутріям його. **10** І не лишайте з нього нічого до ранку, а полишene з нього до ранку спаліть на оgnі. **11** А їсти його будете так: стегна ваші підперéзані, взуття ваше на ногах ваших, а пáлиця ваша в руці вашій, і будете ви їсти його в поспіху. Пásха це для Господа! **12** І перейду Я тієї ночі в єгипетськім краї, і повбиваю в єгипетській землі кожного перворідного від людіні аж до скотини. А над усіма єгипетськими богами вчиню Я суд. Я — Господь! **13** І буде та кров вам знаком на тих домах, що там ви, — і побачу ту кров, і обмину вас. І не буде між вами згубної порáзи, коли Я вбиватиму в єгипетськім краї. **14** І стане той день для вас пам'яткою, і будете святкувати його, як свято для Господа на всі роди ваши! Як постанову вічну будете святкувати його! **15** Сім днів будете їсти опрісноки. Алé першого дня зробите, щоб не булó квáшеного в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квáшене, — від дня першого аж

до дня сьомого, — то буде вітята душа та з Ізраїля. **16** А первого дня будуть у вас священні збори, і сьомого дня священні збори. Жодна праця не буде робитися в них, тільки щó їсти кожній душі, те єдине робитимете ви. **17** І ви будете додéржувати опрісноків, бо саме того дня Я вивів війська ваші з єгипетського краю. І будете додéржувати того дня в ваших родах, як постанови вічної. **18** Первого місяця, чотирнадцятого дня місяця будете їсти опрісноки аж до вечора дня двадцять первого того ж місяця. **19** Сім день квáшене не буде знахόдитися в ваших домáх, бо кожен, хто їстиме квашене, то буде вітята душа та з Ізраїльської громади, чи то серед прихóдьків, чи то тих, хто народився у краї. **20** Жодного квáшеного не будете їсти в усіх ваших оселях, — будете їсти опрісноки!“ **21** І покликав Мойсей усіх старших Ізраїлевих, та й промовив до них: „Спровадьте й візьміть собі дрібну худобину за родíнами вашими, і заколіть пásху. **22** І візьміть в'язку ісóпу й умочіть у кров, що в посудині, і доторкніться горішнього одвірка й двох одвірків бічníх кров'ю, що в посудині. А ви, — ніхто не вийдете з дверей дому свого аж до ранку! **23** І перéйде Господь ударити Єгипет, і побачить ту кров на одвірку горішнім і на двох одвірках бічníх, — і обминé Господь ті двері, і не дастъ згубниківі ввійти до ваших домів, щоб ударити. **24** А ви будете дотримувати цю річ, як постанови для себе й для синів своїх аж навіки. **25** І станеться, коли ви ввійдете до того Краю, що дастъ вам Господь, як Він обіцяв був, то ви будете додéржувати цієї служби. **26** І станеться, коли запитають вас ваши сини: „Щó то за служба ваша?“ **27** то відкажете: „Це жертва — Пасха для Господа, що обминув був доми Ізраїлевих синів в Єгипті, коли побивав Єгипет, а доми наші зберіг!“. І схилився нарóд, — і вклонивсь до землі. **28** І пішли й учинили сини Ізраїля, — як наказав був Господь Мойсеєві та Ааронові, так учинили вони. **29** І сталося в половині нóчі, і вдарив Господь в єгипетськім краї кожного перворідного, від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, аж до перворідного полонéного, що у в'язнічному домі, і кожного перворідного худоби. **30** І встав фараон уночі, він та всі раби його, та ввесе Єгипет. І знýвся великий зойк в Єгипті, бо не булó дому, щоб не було там померлого!... **31** І покликав фараон

Мойсея та Аарона вночі, та й сказав: „Устаньте, вийдіть з-посеред народу моого, — і ви, і сини Ізраїлеві. І йдіть, служіть Господіві, як ви казали! 32 І дрібну вашу худобу, і худобу вашу велику візьміть, як ви казали, та й ідіть. І поблагословіть і мене!“ 33 І квапили єгиптяни нарόд той, щоб спішно відпустити їх із краю, бо казали: „Усі ми помремо!“ 34 І поніс той нарόд тісто своє, поки воно вкисло, діжкі свої, зав'язані в їхні одежі, на плечах своїх. 35 І Ізраїлеві сини вчинили за словом Мойсеєвим, і позичили від єгиптян посуд срібний і посуд золотий та шати. 36 А Господь дав мілість тому народові в очах Єгипту, — і вони позичили — і забрали здобич від Єгипту. 37 І виrushили Ізраїлеві сини з Рамесесу до Суккоту, близько шести сот тисяч чоловіка піхоти, крім дітей, 38 а також багато різного люду піднялися з ними, і дрібна худоба й велика худоба, маєток дуже великий. 39 І пекли вони те тісто, що винесли з Єгипту, на прісні коржі, бо не вкисло воно, бо вони були вигнані з Єгипту, і не могли баритися, а поживи на дорогу не приготувили собі. 40 А перебування Ізраїлевих синів, що сиділи в Єгипті, — чотириста років і тридцять років. 41 І сталося в кінці чотирьохсот років і тридцяти років, і сталося саме того дня, — вийшли всі Господні війська з єгипетського краю. 42 Це ніч сторожі для Господа, бо Він вивів їх з єгипетського краю. Ця сама ніч — сторожа для Господа всім синам Ізраїля на їхні покоління. 43 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Це постанова про Пасху: жоден чужийнець не буде їсти її. 44 А кожен раб людський, куплений за срібло, коли обріжеш його, тоді він буде їсти її. 45 Приходько та наймит не буде їсти її. 46 В самому домі буде вона їстися, не винесеш із дому назовні того м'яса, а костей його не зламаєте. 47 Уся громада Ізраїлева буде справляти її. 48 А коли буде мешкати з тобою прихόдько, і схоче справляти Пасху Господеві, то нехай буде обрізаний в нього кожен чоловічої статі, а тоді він приступить справляти її, і він буде, як наріджений в краї. А кожен необрізаний не буде їсти її. 49 Один закон буде для тубільця й для прихόдька, що мешкає серед вас“. 50 І вчинили всі Ізраїлеві сини, — як наказав був Господь Мойсеєві та Ааронові, так учинили вони. 51 І сталося того

саме дня, — вивів Господь Ізраїлевих синів з єгипетського краю за їхніми віddлами.

13 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Посвяти Мені кожного перворідного, що розкриває всяку утрібу серед Ізраїлевих синів, серед людейни й серед худоби, — для Мене воно!“ 3 І сказав Мойсей до народу: „Пам'ятайте той день, коли ви вийшли з Єгипту, із дому рабства! Бо силою руки Господь вивів вас ізвідти; і не будете їсти квашеного. 4 Ви виходите сьогодні, у місяці авіві. 5 І станеться, коли Господь уведе тебе до краю ханаанеянина, і хіттеянина, і амореянина, і хіввеянина, і евусеянина, що про нього присягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі край, який тече молоком та медом, то ти будеш служити ту службу того місяця. 6 Сім день будеш їсти опрісноки, а дня сьомого — свято для Господа! 7 Опрісноки будуть їстися сім тих день, і не побачиться в тебе квашене, і не побачиться в тебе квашене в усім краї твоїм! 8 І оповісі синові своєму того дня, говорячи: Це для того, що вчинив мені Господь, коли я виходив із Єгипту“. 9 І буде тобі це за знака на руці твоїй, і за пам'ятку між очима твоїми, щоб Господній Закон був в устах твоїх, бо сильною рукою Господь вивів тебе із Єгипту. 10 І будеш додержуватися цієї постанови в означенні ча́сі її з року в рік. 11 І станеться, коли введе тебе Господь до землі ханаанеянина, як присяг був тобі та батькам твоїм, і дасть її тобі, 12 то віддлиши усе, що розкриває утрібу, для Господа, і все перворідне худоби, що буде в тебе, — самці для Господа! 13 А кожного віслюка, що розкриває утрібу, викупиш овечкою; а коли не викупиш, то зламай йому шию. І кожного перворідного людського серед синів твоїх викупиш. 14 І станеться, коли завтра запитає тебе син твій, говорячи: Щó то? то відповіси йому: Силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту, із дому рабства. 15 І сталося, коли фараон учинив запеклим свое серце, щоб не відпустити нас, то Господь повбивав усіх перворідних в єгипетськім краї, від перворідного людського й аж до перворідного худоби. Тому я приношу в жертву Господеві все чоловічої статі, що розкриває утрібу, а кожного перворідного синів своїх викупляю. 16 І станеться це за знака на руці твоїй, і за пов'язку поміж очима твоїми, бо

силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту“. 17 І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі філістимської, хоч була близькá вона. Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той нарód, коли він побачить війну, і не вернуся до Єгипту“. 18 І повів Бог той народ окружною дорогою пустині аж до Червоного моря. І вийшли Ізраїлеві сини з єгипетського краю узброєні. 19 А Мойсей забрав із собою кості Йосипа, бо присягою той закляв був Ізраїлевих синів, кажучи: „Напевно згадає Бог вас, і ви винесете з собою кості мої звідси“. 20 І вони рúшили з Суккоту, і розтáборилися в Етам, на границі пустині. 21 А Господь ішов перед ними вдень у стовпі хмари, щоб провадити їх дорогою, а вночі в стовпі огню, щоб світити їм, щоб ішли вдень та вночі. 22 Не відступав удень стовп хмари тієї, а вночі стовп огню з-перед обличчя народу!

14

І говорив Господь до Мойсея, кажучи: 2 „Скажи Ізраїлевим синам, і нехай вони повернуть, і нехай отáборяться перед Пі-Гахіротом, між Мігдолом і між морем, перед Баал-Цефоном. Навпроти нього отáборитеся над морем. 3 І скаже фараон про Ізраїлевих синів: заблудились вони в землі цій, замкнено пустиню для них. 4 І вчиню запеклим фараонове серце, і він буде гнатися за вами, а Я прославлюся через фараона та через військо його. І пізнають єгíptяни, що Я — Господь!“ 5 І вони вчинили так. 5 І повідомлено царя єгипетського, що втік той нарód. І змінилося серце фараона та рабів його до того народу, і сказали вони: Щó це ми зробили, що відпустили Ізраїля від роботи нам?“ 6 І запріг він свою колесницíю, і забрав нарód свій з собою. 7 І взяв він шість сотень добірних колесніц, і всі колесніці Єгипту, і трíкових над усімá ними. 8 І Господь учинив запеклим серце фараона, єгипетського царя, — і він погнався за Ізраїлевими синами. Але Ізраїлеві сини виходили сильною рукою! 9 І гналися єгíptяни за ними, уся кіннота, колесніці фараонові, і комónники його та військо його, — і догнали їх, як вони отáборилися були над морем, під Пі-Гахіротом, перед Баал-Цефоном. 10 А фараон наблизявся. І звели Ізраїлеві сини свої очі, аж ось єгíptяни женуться за ними! І дуже злякалися вони... І кликали Ізраїлеві сини до

Господа, 11 а Мойсееві дорікали: „Чи через те, що не було гробів в Єгипті, ти забрав нас умирати в пустині? Щó це вчинив ти нам, щоб вивести нас із Єгипту? 12 Чи це не те саме ми говорили до тебе в Єгипті, кажучи: Позостав нас, і нехай ми робимо Єгиптові! Бо ліпше нам рабство Єгиптові, аніж помирати нам у пустині!“ 13 І сказав Мойсей до народу: „Не бйтесь! Стійте, і побачите спасіння Господа, що вчинить вам сьогодні. Бо єгíptян, яких бачите сьогодні, більше не побачите їх уже повіki! 14 Господь буде воювати за вас, а ви мовчать!“ 15 І промовив Господь до Мойсея: „Щó ти до Мене клíчеш? Говори до синів Ізраїлевих, нехай рушають! 16 А ти підійми свою палицю, і простягни руку свою на море, і розітни його, — і нехай увійдуть Ізраїлеві сини в серéдину моря, на суходіл. 17 А Я, — ось Я вчиню запеклим серце єгíptяnam, і вони ввійдуть за ними. І буду Я прославлений через фараона, і через усе його військо, і через колесниці, його, і через комónників його. 18 І пізнають єгíptяni, що Я — Господь, коли буду Я прославлений через фараона, і через колесниці його, і через комónників його!“ 19 І рушив Ангол Божий, що йшов перед Ізраїльським табором, і пішов стовп хмари перед ними, і став за ними, 20 і ввійшов він у серéдину між тáбір Єгипту й між тáбір Ізраїлів. І була та хmara й темрява для Єгипту, а ніч розсвітлив він для Ізраїля. І не зближався один до одного цілу ніч. 21 І простяг Мойсей руку свою на море, — і Господь гнав море сильним східнім вітром цілу ніч, і зробив море суходолом, — і розступилася вода. 22 І ввійшли Ізраїлеві сини в серéдину моря, як на суходіл, а море було для них муром із правиці їхньої та з лівиці їхньої. 23 А єгíptяni гналися, і ввійшли за ними всі фараонові коні й колесніці його, та його комónники до серéдини моря. 24 І сталося за ранньої сторожі, і поглянув Господь на єгипетський тáбір у стовпі огня й хmari, та й привів у замішання єгипетський тáбір. 25 І поскідáв колеса з колесніць його, і вчинив, що йому булó тяжко ходити. І єгíptяni сказали: „Утікаймо від ізраїльятіn, бо Господь воює за них з Єгиптом!“ 26 І промовив Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на море, і нехай вéрнеться вода на єгíptяni, на їхні колесніці й на комónників їхніх!“ 27 І простяг Мойсей руку

свою на море, — і море вернулося, коли настав ранок, до сили своєї, а єгіптяни втікали навпроти нього. І кинув Господь єгіптян у середину моря! **28** І вернулась вода, і позакривала колесниці та комонників усьому фараоновому військові, що ввійшло за ними в море. Ані жоден із них не зостався! **29** А Ізраїлеві сини йшли суходолом у середині моря, а море було для них муром із правицею їхньої та з лівицею їхньої. **30** І визволив Господь того дня Ізраїля з єгипетської руки. І бачив Ізраїль мертвих єгіптян на березі моря. **31** І побачив Ізраїль силну руку, яку віявив Господь у Єгипті, — і став боятися той народ Господа! І ввірував він у Господа, та в Мойсея, раба Його.

15 Тоді заспівав Мойсей та Ізраїлеві сини оцю пісню Господеві, та й проказали, говорячи: „Я буду співати Господеві, бо дійсно звелічився Він, — коня й верхівця його кинув до моря! **2** Моя сила та пісня — Господь, і Він став на спасіння мені! Це мій Бог, — і прославлю Його, Він Бог батька моого, — і звеличу Його! **3** Господь — Муж війни, Єговá — Йому Ймénня! **4** Колесниці фараоновій війської його вкинув у море, а вибір його трійкових у Червоному морі затоплений. **5** Безодні їх позакривали, зійшли до глибин, як той камінь! **6** Права рука Твоя, Господи, вславлена силою, правіця Твоя трощить ворога, Господи! **7** А Своєю безмірною величчю Ти розбиваєш Своїх заколотників, посилаєш паліочий Свій гнів, — він їх поїдає, немов ту солому! **8** А підудом ніздер Твоїх вод скучилася, вир спинився, немов та стіна, потоки загусли були в серці моря! **9** Нахвалявшася був ворог: „Поженусь — дожену! Попаю здобичу, — душа моя сповниться ними!

Мечи свого віхоплю я, — і понищить рука моя їх!“ **10** Та дмухнув Ти був духом Своїм — і закрило їх море: вони потопілись в бурхливій воді, немов більво! **11** Хто подібний Тобі серед богів, о Господи? Хто подібний Тобі, Препрославлений святістю? Ти в славі грізній, Чудотворче! **12** Простягнув Ти правицю Свою — і земля їх поглинула! **13** Милосердям Своїм вів нарід, якого Ти визволив, Своєю Ти силою ввів у мешкання Своїх святині! **14** Почули наріди — і тремтіли, обгорнула тривога мешканців землі філістимської! **15** Старшіни едомські тоді побентежились, моавських вельмож обгорнуло тремтіння, розплівлися усі ханаанці!

16 Напали на них страх та жах, через велич рамéна Твоєго замовкли, як камінь, аж поки перейде нарід Твій, о Господи, аж поки перейде народ, що його Ти набув! **17** Ти їх уведеш, і їх посадиш на гору спáдку Твого, на місці, яке вчинив, Господи, житлом Своїм, до Святині Господньої, що поставили руки Твої, **18** і Господь зацарює навіки віків!“ **19** Бо коли ввійшов був до моря кінь фараона з колесницею його та з його комонниками, то Господь повернув на них води мóрські, а Ізраїлеві сини пішли суходолом у середині моря. **20** І взяла бубна пророчиця Маріям, сестра Ааронова, а за нею повиходили всі жінкі з бубнами та з танцями. **21** І відповіла їм Маріям: Співайте для Господа, бо дійсно звелічився Він, — коня й верхівця його кинув до моря!“ **22** І повів Мойсей Ізраїля від Червоного моря, і вийшли вони до пустині Шур. І йшли вони три дні в пустині, — і не знаходили води. **23** І прийшли вони до Мари, і не могли пити води з Мари, бо гіркá вона. Тому названо ймення її: Марá. **24** І став нарід рéмствувати на Мойсея, говорячи: „Щó ми бúдемо пити?“ **25** І він клíкав до Господа! І показав Йому Господь дерево, і він кинув його до води, — і стала вода та солодка! Там Він дав Йому постанову та право, і там його вíпробував. **26** І сказав Він: „Коли дійсно будеш ти слухати голосу Господа, Бога твого, і будеш робити слухнє в очах Його, і будеш слухатися зáповідей Його, і будеш виконувати всі постанови Його, то всю хворобу, що Я поклав був на Єгипет, не покладу на тебе, бо Я — Господь, Лíкар твíй!“ **27** І прийшли вони до Єліму, а там дванадцять вóдних джерéл та сімдесят пальм. І вони отáборилися там над водою.

16 І рушили вони з Єліму, і вся громада Ізраїлевих синів прибула до пустині Сін, що між Єлімом та між Сінáєм, п'ятнадцятого дня другого місяця по вýході їх з єгипетського краю. **2** І стала рéмствувати вся громада Ізраїлевих синів на Мойсея та на Аарона в пустині. **3** І говорили їм Ізраїлеві сини: „Коли б ми були повмирали від Господньої руки в єгипетськім краї, як ми сиділи над горшком м'яса, як ми їли хліба досить! Бó ви вивели нас до цієї пустині, щоб поморити голодом увесь цей збір“. **4** І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я спускатиму вам дощем хліб із

неба, а нарбд виходитиме й щоденно збиратиме, скільки треба на день, щоб вій пробувати його, чи буде він ходити в Моєму Законі, чи ні. 5 А настане шостий день, то приготують, що принесуть, і буде подвійне супроти того, що збирають день-у-день“. 6 I сказали Мойсей та Аарон до всіх Ізраїлевих синів: „Настане вечір — і ви довідаєтесь, що Господь вивів вас із єгипетського краю. 7 А настане ранок, то побачите славу Господню, бо Він почув ваші рéмствування на Господа. А ми щó, що ви рéмствуете на нас?“ 8 I сказав Мойсей: „Довідаєтесь, як увечорі Господь дасть вам м'ясо на їжу, а рано хліба на насичення, бо почув Господь рéмствування ваші, що ви рéмствуете на Нього. А мý що? Не на нас рéмствування ваше, а на Господа!“ 9 I сказав Мойсей до Аарона: „Скажи всій громаді Ізраїлевих синів: Наблизьтеся перед лицем Господа, бо Він почув ваші рéмствування!“ 10 I сталося, коли говорив Аарон до всієї громади Ізраїлевих синів, то обернулися вони до пустині, — аж ось слава Господня показалася в хмарі! 11 I промовив Господь до Мойсея, говорячи: 12 „Я почув рéмствування Ізраїлевих синів. Промовляй до них, кажучи: Під вечір будете їсти м'ясо, а рано насичтись хлібом, — і познаєте, що Я — Господь, Бог ваш!“ 13 I сталося ввечорі, і знялійся перепеліці, і покрили табір. А рано була верстva роси навколо табору. 14 I піднялася верстva тієї роси, — аж ось на повéрхні пустині щось дрібне, вузькувате, дрібне, немов паморозь на землі. 15 I побачили Ізраїлеві сини, та й казали один до одного: „Ман гу?“, бо не знали, щó то. А Мойсей відказав їм: „Це той хліб, що дав вам Господь на їжу. 16 Це те, що про нього Господь наказав: Збирайте з нього кожен у міру їді своєї, гóмер на голову, за числом ваших душ: візьміть кожен для того, хто в намéті його. 17 I зробили так Ізраїлеві сини, і назирали хто більше, а хто менше. 18 I зміряли вони гóмером, — і не мав зайвого той, хто зібраав більше, а хто зібраав менше, не мав нестачі, — зібрали кожен у міру своєї їді! 19 I сказав до них Мойсей: „Нехай ніхто не лишає з нього до ранку!“ 20 Та не послухали вони Мойсея, і дехто позоставліли з нього до ранку, а воно зачерьвіло, і стало смердюче. I розгніався на них Мойсей! 21 I збирали його щоранку, кожен у міру своєї їді. А розгрівалося сонце — і воно розставало. 22 I

сталося шостого дня, — поназбíрували вони хліба подвійно, два гóмери на одного. I посхóдилися всі начальники громади, і розповіли Мойсеєві. 23 A він сказав до них: „Це те, що говорив Господь: Повний спокій, субота свята для Господа взавтра. Що бúдете пекти — печіть, а що бúдете варити — варіть, а все позостале покладіть собі на схóвок до ранку“. 24 I поклали його аж до ранку, як Мойсей наказав, і не засмерділось воно, і черві не було в нім. 25 I сказав Мойсей: „Їжте його сьогодні, бо сьогодні субота для Господа. Сьогодні не знайдете його на полі. 26 Шість день будете збирати його, а дня сьомого — субота: не бúде в ній того“. 27 I сталося сьомого дня, повихóдили були з народу збирати, та не знайшли. 28 I сказав Господь до Мойсея: „Аж доки ви будете відмовлятися виконувати заповіді Мої та законі Мої? 29 Побачте, — Господь дав вам суботу, тому Він дає вам шостого дня хліба двох днів. Сидіть кожен у себе, — нехай сьомого дня не виходить ніхто з свого місця!“ 30 I сьомого дня нарбд відпочивав. 31 I назавв Ізраїлів дім ім'я тому: мánна. Вона булá, як коріяндрое насіння, біла, а смак її, — як тісто в меду. 32 I сказав Мойсей: „Оце те, що наказав Господь: Напóвни нею гóмер на схóвок для ваших поколінь, щоб бачили той хліб, яким Я годував вас на пустині, коли Я виводив вас із єгипетського краю“. 33 I сказав Мойсей до Аарона: „Візьми одну посудину, і поклади туди повний гóмер мánни, і постав її перед Господнім лицем на схóвок для ваших поколінь“. 34 I як наказав Бог Мойсею, так поставив її Аарон перед ковчегом свідоцтва на схóвок. 35 A Ізраїлеві сини їли ту манну сорок літ, аж до прибууття їх до краю заселеного, їли манну аж до приходу їх до границі ханаанського краю. 36 A гóмер — він десята частина ефи.

17 I рушила вся громада Ізраїлевих синів із пустині Сін на похóди свої з накáзу Господнього, і отáборилася в Рефідімі. I не було води пити нарбді. 2 I сварився нарбд із Мойсеєм, і казали вони: „Дайте нам води, і ми бúдемо пити!“ A Мойсей їм сказав: „Чого ви сваритеся зо мною? Нашо випробóвуєте Господа?“ 3 I нарбд був там спраглий води. I рéмствував нарбд на Мойсея й говорив: „Нáшо це ти вýпровадив нас із Єгипту? Щоб повбивати спраглого мене та синів

моїх, та отáри мої?“ 4 I клíкав Мойсей до Господа, кажучи: „Що я вчиню цьому народові? Ще трохи, — і вони вкамену́ть мене!“ 5 I сказав Господь до Мойсея: „Перейдися перед народом, і візьми з собою декого з старших Ізраїлевих, а пáлицю, що нею ти вдàрив був Рíчку, візьми в свою руку, та й їди! 6 Ось Я стану перед лицем твоїм там, на скелі в Хориві, а ти вдариш у скельу, — і вийде із неї вода, і буде пити народ!“ і зробив Мойсей так на очах старших Ізраїлевих. 7 I називав він ім'я того місця: Maccá та Мері́ва через колотнечу Ізраїлевих синів і через вíпробування ними Господа, коли казали: „Чи є Господь серед нас, чи нема?“ 8 I прибув Амалíк, і воював з Ізраїлем у Рефідімі. 9 I сказав Мойсей до Ісуса: „Вибери нам людей, і вийди, воюй з Амалíком. Узвітря я стану на верхів'ї гори, а Божа пáлиця буде в моїй руці!“ 10 I зробив Ісус, як сказав йому́ Мойсей, щоб воювати з Амалíком. А Мойсей, Аарон та Хур вийшли на верхів'я гори. 11 I сталося, коли Мойсей підіймав свої руки, то перемага́в Ізраїль, а коли руки його опускались, то перемагав Амалíк. 12 А руки Мойсееві стали тяжкі. I взялі вони кáменя, і поклали під ним. I сів він на ньому, а Аарон та Хур підтримували руки йому, один із цього боку, а один із того. I були його руки стáлі аж до зáходу сонця. 13 I переміг Ісус Амалíка й народ його вістрям мечá. 14 I сказав Господь до Мойсея: „Напиши це на пам'ятку в книзі, і поклади до вух Ісусових, що докráю зíтру Я пám'ять Амалíкову з-під неба.“ 15 I збудував Мойсей жéртвінника, і називав ім'я йому: Егова-Hicci. 16 I проказав він: „Бо рука на Господньому прáпорі: Господéві війна з Амалíком із роду в рід!“

18 I почув Ітро, жрець мідіянський, Мойсеїв тестє, усе, щó зробив був Бог для Мойсея та для Свого народу Ізраїлевого, що вивів Господь Ізраїля з Єгипту. 2 I взяв Ітро, Мойсеїв тестє, жінку Мойсееву Ціппору, по відслáнні її, з та обох синів її, що ймення одному Гершом, бо сказав був: „Я став прихóдьком у чужому краї“, 4 а ймення другому Еліезер, бо „Бог моого батька був мені помíччю, і визволив мене від фараонового меча“. 5 I прибув Ітро, тестє Мойсеїв, і сини його та жінка його до Мойсея в пустиню, де він отáборився там біля Божої гори. 6 I сказав він до Мойсея: „Я, тестє

твій Ітро, прихóджу до тебе, і жінка твоя, і обýда сини її з нею“. 7 I вийшов Мойсей навпроти свого тестя, та й уклонився до землі, і поцілував його. I питали вони один óного про мир, і ввійшли до намету. 8 I оповів Мойсей своєму téстеві про все, щó зробив був Господь фараонові та Єгиптові через Ізраїля, про всі ті труднощі, які він спíткав був по дорозі, та Господь визволив їх. 9 I тішився Ітро всім тим добром, що вчинив Господь для Ізраїля, що визволив його з єгипетської руки. 10 I промовив Ітро: „Благословéнний Господь, що вíзволив вас з єгипетської руки та з руки фараонової, що визволив народ з-під руки єгипетської. 11 Тепер я знаю, що Господь більший за всіх богів, бо зробив це за те, що єгíптяни вихвалялись над ними“. 12 I взяв Ітро, Мойсеїв тестє, ціlopáлення та жертви для Бога. I прийшов Аарон та всі старші Ізраїлеві їсти хліб з Мойсеевим тестем перед Божим обличчям. 13 I сталося назавтра, і сів Мойсей судити народ, а народ стояв навколо Мойсея від ранку аж до вечора. 14 I побачив тестє Мойсеїв усе, щó він робить народові, та й сказав: „Щó це за річ, що ти робиш народові? Для чого ти сидиш сам один, а ввесь народ стоїть навколо від ранку аж до вечора?“ 15 A Мойсей відказав своєму téстеві: „Бо народ приходить до мене питатися сýду Бога. 16 Bo як мають вони справу, то приходить до мене, і я суджú поміж тим і тим, та оголосую постанови Божі та закóни Його“. 17 I сказав тестє Мойсеїв до нього: „Недобра ця річ, що ти чиниш. 18 Справді стóмишся і ти, і народ той, що з тобою, бо ця справа тяжча за тебе. Не потráпиши чинити її сам один! 19 Тепер послухай моого слова, пораджу тобі, — і буде Бог із тобою! Стій за народ перед Богом, і приноси спрavi до Бога. 20 I ти остережéш їх за постанови та за закóни, і об'явиш їм ту путь, якою вони підуть, і те діло, яке вони зроблять. 21 A ти нáздриш зо всього народу мужів здібних, богобоязлíвих, мужів справедливих, що ненáвидять зиск, і настанóвиш їх над ними тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. 22 I будуть вони судити народ кожного чáсу. I станеться, — кожну велику справу вони принесуть до тебе, а кожну малу справу — розсудять самi. Полегши собi, і нехай вони несуть тягар із тобою. 23 Коли ти зробиш цю річ, а Бог тобі накаже, то ти втримаєшся, а також

увесь народ цей прийде на своє місце в мірі“. 24 I послухався Мойсей голосу тестя свого, і зробив усе, що той був сказав. 25 I вибрав Мойсей здібних мужів зо всього Ізраїля, і настановив їх начальниками над народом, — тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. 26 I судили вони народ кожного часу. Справу трудну приносили Мойсеєві, а кожну малу справу — судили самі. 27 I відпустив Мойсей тестя свого, і він пішов собі до краю свого.

19 Третього місяця по вийході Ізраїлевих синів із єгипетського краю, того дня прибулі вони на Сінайську пустиню. 2 I рушили вони з Рефідіму, і ввійшли до Сінайської пустині, та й отáборилися в пустині. I отáборився там Ізраїль навпроти гори. 3 A Мойсей увійшов до Бога. I кликнув до нього Господь із гори, говорячи: „Скажеш отак дому Якова, і звістиш синам Ізраїля: 4 Ви бачили, що Я зробив був Єгиптові, і носив вас на крилах орлініх, і привів вас до Себе. 5 A тепер, коли справді послухаєте Мого голосу, і будете дотримувати заповіту Мого, то станете Мені власністю більше всіх народів, бо вся земля — то Моя! 6 A ви станете Мені цáрством священиків та народом святим. Оце ті речі, що про них будеш казати Ізраїлевим синам“. 7 I прибув Мойсей, і покликав і старших народніх, та й виложив перед ними всі ті слова, що Господь наказав був йому. 8 I відповів увесь народ разом, та й сказав: „Усе, що Господь говорив, зробимо!“A Мойсей доніс слова народу до Господа. 9 I промовив Господь до Мойсея: „Ось Я до тéбе прийдú в густій хмарі, щоб чув народ, коли Я говоритиму з тобою, і щоб повірив і тобі навіки!“I переповів Мойсей слова народу до Господа. 10 I промовив Господь до Мойсея: „Іди до людéй, і освяти їх сьогодні та завтра, і нехай вони віперуть одíж свою. 11 I нехай вони будуть готові на третій день, бо третього дня зíйде Господь на гору Сінай на очáх усього народу. 12 I обведеш границею народ довкóла, говорячи: Стережіться схóдити на гору й доторкуватися до краю її. Кожен, хто доторкнётися до гори, буде кónче забитий! 13 Нехай не доторкнётися до неї рука, бо буде кónче вкаменіваний, або буде справді застрілений, чи то худобина, чи то людина, — не буде жити вона.

Як сурма засурмить протяжливо, вони вийдуть на гору“. 14 I зійшов Мойсей з гори до народу, і освятив народ, а вони віпрали одежду свою. 15 I він сказав до народу: „Будьте готові на третій день; не входьте до жінок“. 16 I сталося третього дня, коли ранок настав, — і знялися гробы та близькавки, і густа хмара над горою та сильний голос сурми! I затремтів увесь народ, що був у таборі... 17 I вивів Мойсей народ із табору назустріч Богові, і вони стали під горою. 18 A гора Сінай — уся вона димувала через те, що Господь зійшов на неї в огні! I піднявся дим її, немов дим вапнárки, і сильно затремтіла вся гора. 19 I розлігся голос сурмí, і він сильно все могутнів: Мойсей говорить, а Бог відповідає йому голосно. 20 I зійшов Господь на гору Сінай, на верхів'я гори. I покликав Господь Мойсея на верхів'я гори. I вийшов Мойсей. 21 I промовив Господь до Мойсея: „Зíйди, остережі народ, щоб не рвався до Господа, щоб побачити, бо багато з нього загине. 22 A також священики, що будуть підходити до Господа, нехай перше освятається, щоб Господь їх не повбиваў“. 23 I сказав Мойсей до Господа: „Не зможе народ вийти на гору Сінай, бо Ти засвідчив між нами, говорячи: Обведи границею цю гору, і освяти її“. 24 I промовив до нього Господь: „Іди, зíйди, а потім вийди ти й Аарон з тобою, а священики й народ нехай не рвуться до Господа, щоб Я не повбиваў їх. 25 I зійшов Мойсей до народу, і сказав їм це все.

20 I Бог промовляв всі слова і оці, кажучи: 2 „Я — Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю з дому рабства. 3 Xай не буде тобі інших богів передо Мною! 4 Не роби собі різьбí і всякої подобí з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. 5 Не вклоняйся їм і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає за провінну батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненáвидить Мене, 6 і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей. 7 Не призовай Імénня Господа, Бога твого, надарéмно, бо не помилує Господь того, хто призоватиме Його Імénня надарéмно. 8 Пам'ятай день суботній, щоб святити його! 9 Шість день працюй і роби всю працю свою, 10 а день сьомий — субота для Господа, Бога твого:

не роби жодної праці ти й син твій, та дочкá твоя, раб твій та невільниця твоя, і худоба твоя, і прихόдько твій, що в брамах твоїх. 11 Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив, тому поблагословив Господь день суботній і освятив його. 12 Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі! 13 Не вбивай! 14 Не чини перéлюбу! 15 Не крадй! 16 Не свідкý неправдиво на свого близького! 17 Не жадай дому близького свого, не жадай жони близького свого, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що близького твого!“ 18 I ввесь народ бачив та чув грóми та пólум'я, і голос сурмí, і гору димлячу. I побачив народ, — і всі третмíти та й поставали здалéка. 19 I сказали вони до Мойсея: „Говори з нами ти, і ми послухаємо, а нехай не говорить із нами Бог, щоб ми не повмирали“. 20 I промовив Мойсей до народу: „Не бíйтесь, бо Бог прибув для вý пробування вас, і щоб страх Його був на ваших обlyччях, щоб ви не грíшили“. 21 I став народ здалéка, а Мойсей підійшов до мóроку, де був Бог. 22 I промовив Господь до Мойсея: „Отак скажеш до Ізраїлевих синів: Ви бачили, що Я говорив з вами з небés. 23 Не будете робити при Мені богів із срібла, і богів із золота не будете робити собі. 24 Ти зробиш для Мене жéртівника з землі, і будеш приносити на ньому свої ціlopáлення й свої мирні жертви, і дрібну худобу свою, і велику худобу свою. На кожному місці, де Я згадаю Імення Своє, Я до тебе прийдú поблагослові́ тебе. 25 А коли зробиш Мені жéртівника з каменів, то не будеш будувати його з обтésаних, бо ти підноси́в би над ним знаряддя свое, і занечистив би його. 26 I не будеш вхòдити до Мого жéртівника ступéнями, щоб не була відкрита при ньому твоя наготá“.

21 А оце закónи, що ти викладеш перед ними:

2 Коли купиш єврейського раба, нехай він працює шість років, а сьомого нехай вийде дármo на волю. 3 Якщо прийде він сам один, нехай сам один і вийде; коли він має жінку, то з ним вийде й жінка його. 4 Якщо пан його дасть йому жінку, і вона породить йому синів або дочок, — та жінка та діти її нехай будуть для пана її, а він нехай вийде сам один. 5 А якщо раб той щиро скаже: „Полюбив я пана свого, жінку свою

та дітей своїх, — не вийду на волю“, 6 то нехай його пан приведé його до суддів, і пíдведе його до дверей або до бічних одвírkів, та й проколе пан його вухо йому шилом, — і він буде робити йому повíki! 7 А коли хто продасть дочку свою на невільницю, — не вийде вона, як виходить раби. 8 Якщо вона невгодна в очах свого пана, який признáчив був її собі, то нехай позволить її викупити. Не вільно йому продати її до народу чужого, коли зрадить її. 9 А якщо признáчитъ її для сина свого, то зробить їй за правом дочок. 10 Якщо візьме собі іншу, то не зменшить поживи її, одежі її і подрúжнього пожиття її. 11 А коли він цих трьох речей не робитиме їй, то вона вийде дármo, без óкупу. 12 Xто вдарить людíну, і вона вмре, той конче буде забитий. 13 А хто не чатувáв, а Бог пíдвів кого в його руку, то дам тобі місце, куди той утече. 14 А коли хто буде замішляти на близького свого, щоб забити його з хитрістю, — візьмеш його від жéртівника Мого на смерть. 15 А хто вдарить батька свого чи матір свою, той конче буде забитий. 16 А хто вкраде людíну і продасть її, або буде вона знайдена в руках його, той конче буде забитий. 17 I хто проклинає батька свого чи свою матір, той конче буде забитий. 18 А коли будуть сварítися люди, і вдарить один óного каменем або кулаком, і той не вмре, а зляже на постéлю, 19 якщо встане й буде проходжуватися надворі з опертям своїм, то буде оправданий той, хто вдарив, тільки нехай дасть за прогаяння чásу його та справдí вилíку. 20 А коли хто вдарить раба свого або невільницю свою кием, а той помре пíд рукою його, то конче буде покараний той. 21 Тільки якщо той переживе день або два дні, то не буде покараний, бо він — його гроші. 22 А коли будуть битися люди, і вдарять вагíтну жінку, і скине вона дитину, а іншого нещастия не станеться, то конче буде покараний, як покладе на нього чоловíк тієї жінки, і він дасть за присудом суддів. 23 А якщо станеться нещастия, то даси дúшу за дúшу, 24 око за око, зуба за зуба, руку за руку, ногу за ногу, 25 опáрення за опарення, рану за рану, синяка за синяка. 26 А коли хто вдарить в око раба свого, або в око невільниці своєї, і знищить його, той на волю відпустить його за око його. 27 А якщо виб'є зуба раба свого, або зуба невільниці своєї, той на волю відпустить того за зуба його. 28 А

коли віл ударить чоловіка або жінку, а той умре, конче буде вкаменіваний той віл, і м'ясо його не буде їджено, а власник того вола невинний.

29 А якщо віл був битлівим і вчора, і третього дня, і було те засвідчене у власника його, а той його не пильнував, і заб'є той віл чоловіка або жінку, — буде він укаменіваний, а також власник буде забитий.

30 Якщо на нього буде накладений вікуп, то дастъ викупа за душу свою, скільки буде на нього накладене.

31 Або вдарить віл сина, або вдарить дочку, — буде зроблено йому за цим законом.

33 А коли хто розкриє яму, або викопає яму й не закриє її, і впаде туди віл або осел,

34 власник ями відшкодує, — верне гроши власникові його, а загинулє буде йому.

35 А коли чийсь віл ударить вола його близнього, і згине той, то продадуть вола живого, а гроши за нього поділять пополовійні, і також загинулого поділять пополовійні.

36 А коли буде відоме, що віл був битлівим і вчора й третього дня, а власник його не пильнував його, то конче нехай відшкодує вола за того вола, а забитий буде йому.

22 Коли хто вкраде вола або овечку, і заріже його або продастъ його, то відшкодує п'ять штук великої худоби за вола того, а чотири дрібної худоби за ту овечку.

2 Коли злодій буде злоблений в підкоті, і буде побитий так, що помре, то нема провійни крові на тому, хто побив.

3 Але як засвітило сонце над ним, то є на ньому провійна крові. Злодій конче відшкодує, а якщо він нічого не має, то буде прόданий за свою крадіжку.

4 Якщо та крадіжка справді буде знайдена в руці його живою, від вола аж до осла, до ягнят, то нехай відшкодує удвоє.

5 Коли хто вільпасте поле або виноградинка, і пустить свою худобу й буде випасати на чужому полі, відшкодує найліпшим із поля свого й найліпшим із свого виноградника.

6 Коли вийде огонь і попаде на тернину, і буде спалена скирта, або збіжжя стояче, або поле, — конче відшкодує той, хто запалив пожежу.

7 Коли хто дастъ своєму близньому срібло або посуд на зберéження, а воно буде вкраїдено з дому того чоловіка, — якщо буде знайдений злодій, нехай відшкодує вдвое.

8 Якщо ж злодій не буде знайдений, то власник дому буде приведений до суддів, на присягу, що не простягав своєї руки

на працю свого близнього.

9 У кожній справі провини, — про вола, про осла, про овечку, про одіж, про все згублене, про яке хто скаже, що це його, нехай справа обох прийде до судді. Кого суддя визнає за винного, той відшкодує вдвое своєму близньому.

10 Коли хто дастъ своєму близньому на зберéження осла, або вола, або овечку, чи яку іншу худобину, а вона згине, або буде скалічена, або буде заграбована, і ніхто того не бачив, — **11** присяга Господня нехай буде між обома, що він не простяг своєї руки на власність свого близнього, а власник її нехай забере, а позваний не буде відшкодовувати.

12 А якщо справді буде вкраїдена від нього, то нехай відшкодує власникової її.

13 Якщо дійсно буде розшарпані вона, нехай принесе її як свідоцтво, а за розшарпане він не відшкодує.

14 А коли хто позичить від свого близнього худобину, а вона буде скалічена або згине, а власник її не був із нею, то конче відшкодує;

15 якщо ж її власник був із нею, не відшкодує. А якщо худобина була найнята, то піде та шкода в заплату її.

16 А коли хто підмóвить дівчину, яка не заручена, і ляже з нею, то нехай дастъ їй віно, і візьме її собі за жінку.

17 Якщо батько її справді відмовить віддати її йому, — нехай відважить срібла згідно з віном дівочим.

18 Чарівниці не зоставиш при житті.

19 Кожен, хто зляється з худобиною, конче буде забитий.

20 Кожен, хто приносить жертву богам, крім Бога Одного, підпадає закляттю.

21 А прихόдька не будеш утискати та гнобити його, бо й ви були прихόдьками в єгипетськім краї.

22 Жодної вдови та сироти не будеш гнобити;

23 якщо ж ти справді гнобитьмеш їх, то коли вони, кличучи, кликатимуть до Мене, то конче почую їхній зойк,

24 і розпалиться гнів Мій, і повбиваю вас мечем, і стануть жінкі ваші вдівами, а діти ваши сиротами.

25 Якщо позичиш гроши народові Моєму, бідному, що з тобою, то не будь йому, як суворий позичальник, — не покладеш на нього лихви.

26 Якщо дійсно візьмеш у застáву одежду близнього свого, то вернеш її йому до зáходу сонця,

27 бо вона — єдине накриття його, вона одіж на тіло його; на чому він буде лежати? І станеться, коли буде він кликати до Мене, то почую, бо Я милосердний.

28 Бога не будеш лихословити, а начальника в народі твоїм не

будеш проклинати. **29** Не будеш спізнюватися, щодо жертв, із щедрістю збіжжя та з плинами твоїми. Первірдного з синів своїх дасій Мені. **30** Так зробиш волові своєму, і дрібній худобі своїй: сім день буде вона з своєю матір'ю, а восьмого дня дасій її Мені. **31** І ви будете Мені святими людьми, і не будете їсти м'яса, розшарпаного в полі, — псові кинете його!

23 Не будеш розносити неправдивих поголосок.

Не покладеш руки своєї з несправедливим, щоб бути свідком неправди. **2** Не будеш з більшістю, щоб чинити зло. І не будеш висловлюватися про позов, прихиляючись до більшості, щоб перегнути правду. **3** І не будеш потурати вбогому в його позові. **4** Коли стрінеш вола свого ворога або осла його, що заблудив, то конче повернеш його йому. **5** Коли побачиш осла свого ворога, що лежить під тягарем своїм, то не загáйсяши помогти йому, — конче поможеш разом із ним. **6** Не перегинай суду на бік вбогого свого в його позові. **7** Від неправдивої справи віддалишся, а чистого й справедливого не забий, бо Я не всправедливлю несправедливого. **8** А хабарá не візьмеш, бо хабár осліплює зрячих і викриває слова справедливих. **9** А приходька не будеш тиснути, бож ви познали душу приходька, бо самі були приходьками в єгипетськім краї. **10** І шість літ будеш сіяти землю свою, і будеш збирати її врожай, **11** а сьомого — опустиш її та полишиш її, і будуть їсти вбогі народу твоого, а позостале по них буде їсти польова звіринá. Так само зробиш для виноградинка твоого, і для оливки твоєї. **12** Шість день будеш робити ділá свої, а сьомого дня спочинеш, щоб відпочив віл твій, і осел твій, і щоб відіхнув син невільниці твоєї й приходько. **13** І все, що Я сказав вам, будете виконувати. А ймénня інших богів не згадаєте, — не буде почуте воно на устах твоїх. **14** Три рази на рік будеш святкувати Мені. **15** Будеш дотримувати свято Опрісноків; сім день будеш їсти опрісноки, як наказав тобі, окресленого часу місяця авіва, бо в нім ти був вийшов з Єгипту. І не будете являтися перед лицем Моїм з порожніми руками. **16** І свято жнив первоплоду праці твоєї, що сіеш на полі. І свято збирання при закінченні року, коли ти збираєш з поля працю свою. **17** Три рази на рік буде являтися ввесь чоловічий рід твій перед лицем Владики

Господа. **18** Не будеш принoсити крові жертви Моеї на квашенім, а лій Моеї святкової жертви не буде ночувати аж до ранку. **19** Початки первоплоду твоєї землі принесеш до дому Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері. **20** Ось Я посилаю Ангела перед лицем твоїм, щоб він охороняв у дорозі тебе, і щоб провадив тебе до того місця, яке Я приготував. **21** Стережися перед лицем Його, і слухайся Його голосу! Не протився Йому, бо Він не пробачить вашого гріха, — бо Ім'я Мое в Ньому **22** Коли ж справді послухаеш ти Його голосу, і вчиниш усе, що говорю, то Я буду ворогувати проти ворогів твоїх, і буду гнобити твоїх гнобительів. **23** Бо Мій Ангол ходитиме перед лицем твоїм, і запровадить тебе до амореяніна, і хіттеянина, і періззейнина, і ханаанеянина, хіввеянина, і евусеянина, — а Я знішу його. **24** Не будеш вклонятися їхнім богам, і служити їм не будеш, і не будеш чинити за вчинками їх, бо конче порозбиваеш і конче поламаеш їхні стовпі для богів. **25** І будеш служити ти Господеві, Богові своєму, і Він поблагословить твій хліб та воду твою, і з-посеред тебе усуне хворобу. **26** У твоїм краї не буде такої, що скидає плодá, ані неплідної. Число твоїх днів Я доповню. **27** Свій страх пошлю перед лицем твоїм, і приведу в замішання ввесь цей нарід, що ти ввійдеш між нього. І всіх ворогів твоїх обернú до тебе потилицею. **28** І пошлю шéршня перед тобою, і він вижене перед тобою хіввеянина, ханаанеянина та хіттеянина. **29** Не вижену їх перед тобою в однім році, щоб не став той край спустошеним, і не розмножилася на тебе польова звіринá. **30** Помалу Я буду їх виганяти перед тобою, аж поки ти розрòдишся, і посядеш цей край. **31** І покладу границю твою від моря Червоного й аж до моря Філістимського, і від пустині аж до річки, бо дам в вашу руку мéшканців цього краю, — і ти виженеш їх перед собою. **32** Не складай умови з ними та з їхніми богами. **33** Не будуть сидіти вони в твоїм краї, щоб не ввести тебе в гріх супроти Мене, коли будеш служити їхнім богам, бо це буде пáстка тобі!"

24 А до Мойсея сказав Він: „Вийди до Господа ти й Аарон, Надав та Авігú, та сімдесят із Ізраїлевих старших, і вклоніться здалéка. **2** А Мойсей нехай підйде до Господа сам, а вони не підйдуть. А нарід з ним не вийде“. **3** І прибув

Мойсей, та й оповів народові всі Господні слова та всі законы. І ввесь народ відповів одноголосно, та й сказали: „Усе, про що говорив Господь, зробимо!“ 4 I написав Мойсей всі Господні слова. I встав він рано вранці, та й збудувáв жéртвника під горою, та дванадцять кам'яних стовпів для дванадцятí Ізраїлевих племен. 5 I послав він юнаків, синів Ізраїлевих, і вони зложили ціlopáлення, і принесли жертви, мирні жертви для Господа, бички. 6 I взяв Мойсей половину крові, і влив до мідниць, а другу половину тієї крові вилив на жéртвника. 7 I взяв він книгу заповіту, та й відчитав вголос народові. А вони сказали: „Усе, що говорив Господь, зробимо й послухаємо!“ 8 I взяв Мойсей тієї крої, і покропив на народ, та й сказав: „Оце кров заповіту, що Господь уклав із вами про всі оці речі!“ 9 I вийшов Мойсей й Аарон, Надав та Авігú, та сімдесят Ізраїлевих старших, 10 і вони споглядали на Ізраїлевого Бога, а під ногами Його ніби зроблене з сапфірової плити, і немов саме небо, щодо ясности. 11 I він не простяг Свої руки на достойних із синів Ізраїля. I вони споглядали на Бога, — і їли й пили. 12 I промовив Господь до Мойсея: „Вийди до Мене на гору, і будь там. I дам тобі кам'яні табліці, і закона та заповідь, що Я написав для навчання їх“. 13 I встав Мойсей та Ісус, слуга його, і вийшов Мойсей на Божу гору. 14 A до старших сказав він: „Сидіть нам на цім місці, аж поки ми вéрнемось до вас! A ось Аарон та Хур будуть із вами. Хто матиме справу, нехай прийде до них“. 15 I вийшов Мойсей на гору, а хмáра закрила гору. 16 I слава Господня спочивáла на горі Сінáй, а хмáра закривала її шість день. A сьомого дня Він кликнув до Мойсея з середини хмари. 17 A вид Господньої слави — як огонь, що пожирає на верхівї гори, на очах Ізраїлевих синів. 18 I вийшов Мойсей у середину хмари, і вийшов на гору. I Мойсей пробувáв на горі сорок день та сорок ночей.

25 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи:
2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони вéзьмут для Мене принoшення. Від кожного мужа, що даст добровільно його серце, вéзьмете принoшення для Мéне. 3 A оце те принoшення, що вéзьмете від них: золото, і срібло, і мідь, 4 і блакйтъ, і пурпур, і чéрвень, і віссон, і козýна вовна,

5 і шкуркí барáнячí, начервоно пофарбовані, і шкурки тахашéві, і дерево акáцій, 6 олива на освітлення, паходї до оліви намáщення, і паходї для кадíла, 7 і каміння онíкове, і каміння на oprávu до ефóду й до нагrúдника. 8 I нехай збудують Мені святиню, — і перебувáтиму серед них. 9 Як усе, що Я покажу тобі — будóву скинї та будóву речéй її, — і так зробите. 10 I зроблять вони ковчéга з акаційного дерева, — два лíктí й пíв довжинá його, і лíкоть і пíв ширинá його, і лíкоть і пíв вишина його. 11 I пообкладаєш його щирим золотом зсередини та іззóвні. I зробиш вінцá золотого навkólo над ним. 12 I виллеш для нього чотири золоті кабlúчки, і даси на чотирох кутах його, — дві кабlúчки на одному боці його, і дві кабlúчки на другому боці його. 13 I поробиш держакí з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом. 14 I повсóвуєш ці держакí в кабlúчки на боках ковчéту, щоб ними носити ковчéга. 15 В ковчéгових кабlúчках будуть ці держакí; не відступлять вони від нього. 16 I покладеш до ковчéгу те свіdóцтво, що Я тобі дам. 17 I зробиш віko з щирого золота, — два лíктí й пív довжинá його, і лíкоть і пív ширинá його. 18 I зробиш два золоті херувíми, — роботою кутою зробиш їх з обох кінців віka. 19 I зроби одного херувима з кінцá звідси, а одного херувима з кінцá звідти. Від того віka поробите тих херувимів на обох кінцях його. 20 I будуть ті херувими простягати крýла доГорí, і затінювати своїми крýльми над віком, а їхні обличчя — одне до óдного; до віка будуть обличчя тих херувимів. 21 I покладеш те віko згорí на ковчéга, а до цього ковчега покладеш свіdóцтво, яке Я тобі дам. 22 I Я буду тобі віdkриватися там, і буду говорити з тобою з-над віка з-посеред обох херувимів, що над ковчéгом свіdóцтва, про все, що розповім тобі для синів Ізраїлевих. 23 I зробиш стола з акаційного дерева, — два лíктí довжина його, і лíкоть ширинá його, і лíкоть і пív вишина його. 24 I пообкладаєш його щирим золотом, і зробиш вінцá золотого для нього навkólo. 25 I лíштву зробиш для нього в долоню навkólo, і зробиш вінцá золотого навkólo, — для лíштви його. 26 I зробиш для нього чотири кабlúчки із золота, та й даси ці кабlúчки на чотирох кінцях, що при його чотирох ніжках. 27 Навпроти ліштви будуть ці кабlúчки, на вкладáння для держакív,

щоб носити стола. 28 I поробиш ті держакі з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом, і на них бу́дуть носити стола. 29 I порόбиш мискі його, і кадильниці його, і чаші його та кухлі його, щоб ними лити, — зо щирого золота їх ти поробиш. 30 A на столі покладеш хліб показний, що зáвжди перед Моїм лицем. 31 I зробиш свічникá зо щирого золота, — роботою кутою нехай буде зроблено цього свічника. Стovп його, і рамéна його, кéлихи його, гудзі його й квіткí його — будуть із нього. 32 I шість рамéн вихóдитимуть із боків його, — три рамені свічника з однім рамені, гудзі і квітка, і три рамені свічника з другого боку його. 33 Три кéлихи мигдалоподібні в однім рамені, гудзі і квітка, і три мигдалоподібні келихи в рамені другім, гудзі і квітка. Так на шести рамéнах, що виходять із свічника. 34 A на стовпі свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квіткí його. 35 I гудзі під двома рамéнами з нього, і гудзі під третіми двома раменами з нього, — у шести рамен, що виходять із свічника. 36 Їхні гудзі та їхні рамéна нехай будуть із нього. Уесь він — одне куття щирого золота. 37 I зробиш сім лямпадок до нього, і нехай засвітять його лямпадки, і нехай він світить на передню сторону його. 38 A його щíпчики та його лопатки на вúгіль — щире золото. 39 З талантu щирого золота зробиш його та ввесь цей посуд. 40 I дивійсь, і зроби за тим зразком, що тобі показувано на горі.

26 А скінію зробиш із десяти покривал із суканого віссону, і блакйті, і пурпур та з червені. Херувими — мистецькою роботою зробиш ти їх. 2 Довжинá одного покривала — двадцять і вісім ліктів, а ширинá одного покривáла — чотири лікті. Усім покривálam міра одна. 3 П'ять покривál буде поспінаних одне до одного, і п'ять покривál інших буде поспінаних одне до одного. 4 I поробиш блакйтні петельки на краю одного покривála з кінця в спинánni. I так само зробиш на краю кінцевого покривála в спинánni другім. 5 П'ятдесят петельок поробиш у покривále однім, і п'ятдесят петельок поробиш на кінці покривála, що в другім спинánni. Ті петельки протилеглі одна до однії. 6 I зробиш п'ятдесят золотих гачків, і поспінáеш ті покривала одне до

одного тими гачкáми, — і буде одна скýнія. 7 I поробиш покривала з вовни козýної на намéта над внутрішньою скінією, — зробиш їх одинадцять покривал. 8 Довжина одного покривала — тридцять ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьом покривálam міра одна. 9 I поспінáеш п'ять покривал осібно, і шість покривал осібно, а шосте покривáло складеш удвоє напереді намéту. 10 I поробиш п'ятдесят петельок на краю однóго покривála, кінцевого в спинánni, і п'ятдесят петельок на краю покривала другого спинánnia. 11 I зробиш п'ятдесят мідяних гачків, і повсóвуеш ті гачкí в петельки і поспінаеш намета, — і буде він один. 12 A те, що звисає, лишок в наметових покривалах, половина залишку покривала, — буде звисати ззаду скінії. 13 I лікоть із цього, і лікоть із того боку в залишку в довжині намéтового покривála буде звшений на боки скінії з цього й з того боку на покріття її. 14 I зробиш накріття для скінії, — барапячі начервóно пофарбовані шкурки, і накріття зверху з тахашéвих шкурок. 15 I поробиш для скінії стоячі дошки з акаційного дерева. 16 Десять ліктів довжинá дошки, і лікоть і півліктя ширинá однієї дошки. 17 В одній дошці дві ручки, сполучені одна до однії. Так зробиш усім дошкам скінійним. 18 I поробиш дошки для скінії, — двадцять дошóк на бік південний, на пôлудень. 19 I сорок срібних підстáв поробиш під тими двадцятьма дошками, — дві підстáв під однією дошкою для двох ручок її, і дві підстáв під дошкою другою для двох ручок її. 20 A для другого боку скінії, в сторону півночі — двадцять дошóк. 21 I для них сорок срібних підстáв, — дві підстáв під одну дошку, і дві підстáв під дошку другу. 22 A для заднього боку скінії на захід зробиш шість дошóк. 23 I дві дошки зробиш для кутів скінії на заднього бока. 24 I нехай вони будуть поєднані здолу, і нехай разом будуть поєднані на верху її до однієї каблучки. Так нехай буде для обóх них; нехай вони будуть для обóх кутів. 25 I буде вісім дошók, а їхні підстáви зо срібла, — шістнадцять підстáв: дві підстáв під одну дошку, і дві під дошку другу. 26 I зробиш зáсуви з акаційного дерева, — п'ять для дошók одного боку скінії, 27 і п'ять зáсуvin для дошók другого боку скінії, і п'ять зáсуvin для дошók заднього боку на зáхід. 28 A середній зáсuv посередіні

дощóк буде засувати від кінця до кінця. 29 А ці дошки пообкладаєш золотом, а каблúчки їхні, на вкладання для зáсуvi, поробиш із золота; і ці зáсуvi пообкладаєш золотом. 30 I поставиш скиню згідно з прýписами, як тобі показано на горі. 31 I зробиш завíсу з блакítí, i пурпuru, i червéni та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробити її з херувимами. 32 I повісь її на чотирох акаційних стовpláх, пообкладаних золотом, — гакý їх золотi, — на чотирох срібних пídstavaх. 33 I повісь ту завíсу під гачkámi, i внесеш туди за завíсу ковчéга свіdóцтva. I ця завíса буде віddílitya вам між святинею й між Святéе Святих! 34 I покладеш te вíko на ковчéга свіdóцтva в Святому Святих. 35 I поставиш стола назовні завíси, а свіchníka — навпроти столу на боці скиnї на пívdeny, a стола поставиш на боці pívnochí. 36 I зробиш заслónu входу sкиnї з блакití, i пурпuru, i червенi та з суканого віссону, — робота гаптíвника. 37 I зробиш для заслóni p'ять акаційних стовpív, i пообкладаєш їх золотом; гакý їх — золотo; i виллеш для них p'ять міdяниh пídstav.

27 I зробиш жéртвника з акаційного дерева, — p'ять лíktí довжинá, i p'ять лíktí ширинá; квадратóвий нехай буде той жéртвник, a вишина його — три лíkti. 2 I поробиш рógi його на чотирох кутáх його, — із нього нехай будуть роги його. I пообкладаєш його міddю. 3 I поробиш горшкí на зáпívання пópelu з нього, i лопátki його, i кропильници його, i видéльца його, i його лопatki на вугíль. Для всього посуду його будеш уживати міd. 4 I зробиш для нього міdяnu мерéjку роботою сítki, a над мережею зробиш чотири міdяni kabluchki на чотирох kínczах його. 5 I покладеш її здолу під лíshtu жérтvника, i буде та мерéjka aж до половини жérтvника. 6 I поробиш держакí для жérтvника, держакi з акаційного дерева, i пообкладаєш їх mіddю. 7 I буде всунено держаки його в kabluchki; i будуть tí держаки на двох боках жérтvника при нóшеннí його. 8 Порожнývim userédiní зробиш його з дощók. Як показано було тобі на горі, так нехай зроблять. 9 I зробиш sкиnñine подвír'ya. На pívdennu сторону, на póludennu запóni для подвír'ya, — суканий віссон; довжина першíй сторонi сто лíktí. 10 A стovpív для нього — dвadçt'ya, a їхníh pídstav iz

mídi — dвadçt'ya. Гакý tих stovpív ta обручí їхni — сріblo. 11 I tak само на сторону pívnoci vдовжину запóni: довжинá — сто лíktív; a stovpív dla nygo — dвadçt'ya, a pídstav dla nich — dвadçt'ya, iз mіdi. Гакý tих stovpív ta обручí їхni — сріblo. 12 A ширинá подвír'ya в сторону záxodu: запонi — p'ятdeсяt líktív, a dla nich stovpív — deсяt, a їхníh pídstav — deсяt. 13 A ширина подвír'ya в сторонупереду, sходу, — p'ятdeсяt líktív. 14 I na p'ятnadçt'ya líktív запонi dla boku; stovpív dla nich — tri, i pídstav dla nich — tri. 15 A dla boku другого — p'ятnadçt'ya líktív запонi; stovpív dla nich tri, i pídstav dla nich — tri. 16 A dla brami подвír'ya — zасlona на dвadçt'ya líktív iз blakítí, i пурпuru, i червенi та з суканого віссону, — робота гаптívnika. Для nich stovpív — чотири, i pídstav їхníh — чотири. 17 Usi stovpív подвír'ya поспíhaní nавколо сріblom; їхni гакý — сріblo, a pídstavи їхni — mіd. 18 Довжина подвír'ya — сто лíktív, a ширina — скріzь p'ятdeсяt, a вишина — p'ять líktív. Запонi з суканого віссону, a pídstavи stovpív — mіd. 19 Usi речi sкиnñi — для всякої I служби в níj, usi kílkij їi usi kílki подвír'ya — mіd. I 20 I ti накажеш Ізраїlevim sinam, i нехай вони приносять tobí оливу з оливок, чисту, тóvchenu, для освítlenia, щob závždi горíla лямpláda. 21 У sкиnñi заповítu назóvní завísi, що на свіdoцтvi, приготує її на запалення Aaron ta siniv його vіd вечора aж до ранку перед лицем Господніm. Це вічна постанова їхním rodam vіd Ізраїlevih siniv!

28 A ти вízьми до себе брата свого Aarona ta siniv його з ním, з-pomíj Ізраїlevih siniv, щob vín був священиком dla Mené, Aarona, Nadava, i Avígu, Eleazara ta Itamara, siniv Aaronoivih. 2 I зробиш свящénni шáti dla brata свого Aarona на слávu й красú. 3 I ti скажеш usím mudrosérdim, що Я напóvнив їх духом мудrosti, i вони зроблять Aaronoiv шáti dla посвáчення його, щob був священиком dla Mené. 4 A oце tí шáti, що вони зроблять: нагrúdnik, i ephód, i верхню шátu, i xítón pléteñi, завíj i пояс. I зробиш свящénni шáti dla brata свого Aarona ta dla siniv його, щоб vín був священиком dla Mené. 5 I вízьmytъ вони золota, i blakítí, i пурпuru, i червенi та віссону, — 6 i зроблять ephóda з золотa, blakítí, i пурпuru, i червенi та з віссонu суканого, — робота mistczá.

7 Два злучені нарамéнники будуть у нього при обох кíнцях його, і буде він сполучений. **8** А пояс мистецький його ефóду, що на нім, тієж роботи, нехай буде з нього, — з золота, блакіті, і пурпuru, і червені та з сúканого віссону. **9** I візьмеш два бníкові камені, та й вирізьбиш на них імена Ізраїлевих синів, — **10** шість із їхніх імен на камені однім, а ймення шости позосталих на камені дрýгім, за їхнім нарóдженням. **11** Роботою різьбаря каменя, різьбою печатки вирізьбиш на тих обох каменях імена Ізраїлевих синів; оточені золотими гніздами зробиш їх. **12** I положиш обидва камені на нарамéнниках ефóду, — камені пам'яті для Ізраїлевих синів. I буде носити Аарон їхні ймення перед Божим лицем на обох плечáх своїх на пам'ять. **13** А гні́да поробиш із золота. **14** I два ланцюгí зо щирого золота, — плетеними поробиш їх, роботою шнурів. I даси ті плетені ланцюгí на гні́да. **15** I зробиш нагрудника сúдного, роботою мистця, як робота ефоду зробиш його, — із золота, блакіті, і пурпuru, і червені та зі віссону сúканого зробиш його. **16** Квадратовий нехай буде він, зложений удвое, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його. **17** I понасаджуеш на ньому каменеве насадження, — чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топáz і смарágd — ряд перший. **18** A ряд другий: карбункул, сапфір і яспіс. **19** A ряд третій: опаль, агáт і аметист. **20** A четвертий ряд: хризоліт, і бníкс, і беріл, — вони будуть вставлені в золото в своїх гніздах. **21** A камені нехай будуть на ймення дванадцяти Ізраїлевих синів, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ймення його нехай будуть для дванадцяти родів. **22** I поробиш на нагруднику сукані ланцюгí плетеною роботою зо щирого золота. **23** I зробиш на нагруднику дві золоті каблучки, і даси ці дві каблучки на двох кíнцях нагрудника. **24** I даси два золоті шнури на дві ті каблучки до кíнців нагрудника. **25** A два кíнці двох шнурів даси до двох гні́д, і даси на нараменники ефóду спереду його. **26** I зробиш дві золоті каблúчки, і покладеш їх на двох кíнцях нагрудника на край його, що до сторони ефоду, всерéдину. **27** I зробиш дві золоті каблучки, та й даси їх на обидва нараменники ефоду здóлу, спéреду його, при сполúченні його, над мистецьким поясом ефоду. **28** I прив'яжуть нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду

блакítною ниткою, щоб був на мистецькім поясі ефоду, — і не буде рухатись нагрудник із-над ефоду. **29** I буде носити Аарон імена Ізраїлевих синів в сúднім нагруднику на серці своїм, як буде входити до святині, — на повсякчасну пам'ять перед Господнім лицем. **30** I даси до судного нагрудника урім та туммім, — і будуть вони на Аароновім серці при вході його перед Господнє лицем. I буде зáвжди носити Аарон суд Ізраїлевих синів на своїм серці перед Господнім обличчям. **31** I зробиш вéрхню шáту для ефоду, усю блакítну. **32** I нехай буде в серéдині її отвір для голови його; край отвору нехай буде навколо роботою ткача, як панцерний отвір буде їй, — щоб їй не дертися. **33** I поробиш на подолку її гранáтові яблука з блакіті, і пурпuru та з червені, на подолку її навколо, і золоті дзвінкí поміж ними навколо, — **34** золотий дзвінок і гранатове яблуко, золотий дзвінок і гранатове яблуко на подолку тієї шáти навколо. **35** I нехай вона буде на Ааронові для слúження, і нехай буде чутій голос його при вході його до святині перед Господнє обличчя, і при виході його, — щоб йому не померти. **36** I зробиш квітку зо щирого золота, і вýрізьбиш на ній, як різьбá печатки: „Святиня для Господа“. **37** I покладеш її на нитці з блакіті, і нехай вона буде на завої, — на переді завою нехай буде вона. **38** I нехай буде вона на Аароновім чолі, і нехай носить Аарон гріх тієї святощі, що Ізраїлеві сини посвятять її для всіх своїх святих дарунків. I нехай вона буде зáвжди на його чолі на благовоління для них перед Господнім лицем. **39** I витчеш хíтона з віссону, і зробиш завоя з віссону, і зробиш пояса роботою гаптýrá. **40** I для синів Ааронових поробиш хíтони, і поробиш їм поясí, і поробиш їм покриття голови на славу й красу. **41** I понадягаєш їх на брата свого Аарона та на синів його з ним. I помажеш їх, і рукоположиш їх, і посвятиш їх, — і будуть вони священиками Мені. **42** I пороби їм ліньяну спíдню óдіж, щоб закрити тілесну наготу, — від стéгон аж до голінок нехай будуть вони. **43** I нехай будуть вони на Ааронові та на синах його при вході їх до скіннї заповіту, або при прихóді їх до жéртвника на слúження в святині, — і не понесуть вони грíха, і не помруть. Це вічна постанова йому та нашадкам його по ньому!

29

А оце та річ, яку ти зробиш їм для посвячення їх, щоб вони були священиками Мені. Візьми одного бичка молодого та два безвадні барани, 2 і прісний хліб, і прісні калачі, змішані з оливкою, і прісні коржі, помазані оливкою, — із ліпшої пшеничної муки поробиш їх. 3 І покладеш їх до одного кошá, і принесеш їх у коші, і того бичка та два ті барани. 4 А Аарона та синів його приведи до входу скинії умовлення, і обмиєш їх водою. 5 І візьмеш шати та й убереш Аарона в хітона, і в ефодну шату, і в ефόда, і в нагрúдника, і оперéжеш його мистецьким поясом ефóду. 6 І наложиш завбóя на його голову, а на завbí даси вінцá святості. 7 І візьмеш оливу помáзання, і виллеш йому на голову, — та й помáжеш його. 8 І приведеш синів його, та й побираеш їх у хітоні. 9 І попідперíзуеш їх поясом, Аарона та синів його, і наложиш їм покріття голови, — і буде для них свящеñство на вічну постанову. І рукоположиш Аарона та синів його. 10 І приведеш бичка до скинії заповіту, і покладе Аарон та сини його руки свої на голову того бичка. 11 І заріжеш того бичка перед Господнім обличчям при вході до скинії заповіту. 12 І візьмеш крові бичка, і помажеш на рогах жертівника пальцем своїм, а всю кров виллеш до основи жéртівника. 13 І візьмеш увесь лій, що покриває нутрó, і сальникá на печінці, і обідві нýрки та лій, що на них, та й спалиш на жéртівнику. 14 А м'ясо бичка, і шкуру його та нечистоти його спалиш в огні поза табором, — це жертва за гріх. 15 І візьмеш одного барана, і нехай покладу́ть Аарон та сини його свої руки на голову того баранá. 16 І заріжеш того барана, і візьмеш кров його, та й покрóпиш жертівника навkólo. 17 А того барана порозтинаeш на куски його, і вýполошеш нутроñi його та голінki його, і покладеш на куски його та на голову його. 18 І спалиш усього баранá на жéртівнику, — це ціlopálenня для Господа, пахощi любi, ognjaná жертива, — для Господа вона. 19 І візьмеш другого барана, — і покладé Аарон та сини його руки свої на голову того барана. 20 І заріжеш того барана, і візьмеш крови його, та й даси на пíпку Ааронового вуха, і на пíпку правого вуха синів його, і на великий палець іхньої правої ноги. І покропиш ту кров на жéртівника навkólo. 21 І візьмеш із крові, що на

жертивнику, і з оливи помáзання, та й покróпиш на Аарона й на шати його, та на синів його й на шати синів його з ним. І освятиться він, і шати його та сини й шати синів його з ним! 22 І візьмеш із того барана лій та курдюкá, і лій, що покриває нутроñi, і сальникá на печінці, і обідві нýрки, і лій, що на них, і праве стегнó, бо це баран посвячення. 23 І один буханéць хліба, і один хлібний оливний калáч, і один коржик із кошá з прісним, що перед лицем Господнім. 24 І покладеш усе те на руку Аарона й на руки синів його, і поколихáеш його, як колихánня перед Господнім лицем. 25 І візьмеш його з іхньої руки, та й спалиш на жертівнику на ціlopálenня, на пахощi любi перед Господнім лицем, — це ognjaná жертива для Господа. 26 І візьмеш грудíну з барана посвячення, що Ааронів, і поколихаеш її, як колихánня перед Господнім лицем, — і це буде твоя частина. 27 І посвятиши грудíну колихánня та стегнó принóшення, що булí колíханí, і що було принесене з барана рукоположення, з того, що Ааронове, і з того, що синів його. 28 І буде це Ааронові та синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів, бо це принóшення. І буде воно принóшеннем від Ізраїлевих синів і мирних іхніх жертв, — іхне принóшення для Господа. 29 А свящеñні шати, що Ааронові, будуть по ньому синам його на помáзання в них і на рукоположення їх. 30 Сім день носитиме їх той із синів його, що буде священиком замість нього, що ввíде до скинії заповіту на слúження в святині. 31 І візьмеш барана посвячення, і звариш м'ясо його в святім місці. 32 І буде їсти Аарон та сини його м'ясо того барана, та той хліб, що в коші, при вході до скинії заповіту. 33 І поїдять вони те, чим окуплено їх на рукоположення їх, на посвячення їх. А чужий не буде їсти, — бо святість воно! 34 А якщо позостáнеться з м'яса посвячення та з того хліба до ранку, то спалиш позостале в огні, — не буде те їджене, бо святість воно! 35 І зробиш Ааронові та синам його так, як усе, що Я наказав був тобі. Сім день будеш посвячувати їх. 36 А бичка, жертиву за гріх, будеш споряджати щоденно для окúplenia. І будеш очищати жертівника, коли будеш чинити окúplений його. І помажеш його на його посвячення. 37 Сім день будеш складати окупа на жертівнику — й освятиш його,

і стане той жертівник найсвятішим. Усе, що доторкнеться до жертівника, освятиться. **38** А оце те, що будеш споряджати на жертівнику: ягнята, однорічного віку, двоє на день — завжди. **39** Одне ягня спорядиш уранці, а друге ягня спорядиш під вечір. **40** І десятину ефи пшеничної муки, мішаної в товченій оливі, чверть гіну, і на ліття чверть гіну вина на одне ягня. **41** А ягня друге спорядиш під вечір; як хлібну жертву ранку й як жертву плинну її спорядиш йому, — на пахощі любі, огняна жертва для Господа, — **42** стало цілопалення для ваших поколінь при вході до скинії заповіту перед Господнім лицем, що буду там відкриватися вам, щоб говорити до тебе там. **43** І буду відкриватися там Ізраїлевим синам, і це місце буде освячене Моею славою. **44** І освячу скинію заповіту, і жертівника, і Аарона та синів його освячу, щоб вони були священиками Мені. **45** І буду Я спочивати серед Ізраїлевих синів, — і буду їм Богом. **46** І пізнають вони, що Я Господь, їхній Бог, що вивів їх із єгипетського краю, щоб перебувати Мені серед них. Я — Господь, їхній Бог!

30 І зробиш жертівника на кадіння кадиля, — з акаційного дерева зробиш його. **2** Лікоть довжинá його, і лікоть ширинá його, — квадратóвий нехай буде він, а два лікті вишинá його. З нього виходитимуть рóги його. **3** І пообкладаєш його щирим золотом, — дах його та стіни його навкóло, та рóги його. І зробиш йому вінця золотого навкóло. **4** І дві золоті каблучки зробиш йому під вінця його, — на двох боках його зробиш, на двох сторонах, — і буде це на вкладання для держаків, щоб ними носити його. **5** І поробиш держакі з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом. **6** І поставиш його перед завісою, що над ковчегом свідоцтва, перед віком, що на свідоцтві, яким Я буду тобі об'являтися там. **7** І буде Аарон кадити на ньому кадило пахощів щорáнку, — коли він поправлятиме лямпадки, то буде кадити його. **8** І при запаленні лямпадок під, вечір він буде кадити його. Це постійне кадило перед Господнім лицем на ваші покоління! **9** Не запалите на ньому чужого кадила, ані цілопалення, ані жертви хлібної, і жертви рідинної не будете лити на ньому. **10** І складé Аарон óкупа на роги його, раз у році, — з крові жертви за гріх раз у році

дня Окúлення складé він окупа на нього на ваші покоління. Це найсвятіше для Господа!“ **11** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **12** „Коли будеш робити перелік Ізраїлевих синів за тими, кого повинно лічити, то дадуть вони кожен викупа за душу свою Господéві при переліку їх, — і не буде між ними моровиці при переліку їх. **13** Оце дасть кожен, що переходить на переліку: половину шéкля, на міру шеклем святийні, — двадцять گер той шекель; половина цього шекля — приношення для Господа. **14** Кожен, хто переходить на переліку, від віку двадцяти літ і вище, дасть приношення для Господа. **15** Багатий не побільшить, а багатий не зменшить від половини шекля, даючи приношення Господéві для складання окупу за ваші душі. **16** І візьмеш гроші окупу від Ізраїлевих синів, та й даси їх на роботу скинії заповіту. І буде воно Ізраїлевим синам на пам'ять перед Господнім обличчям для окúлення за ваші душі“. **17** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **18** „І зробиш умивальницю з міді, і підстава її — мідь, на вмивання. І поставиш її між скинією заповіту й між жéртвником, і налішь туди води. **19** І буде Аарон та сини його мити з неї свої руки та ноги свої. **20** Коли вони вхóдитимуть до скинії заповіту, то будуть мити в воді, — щоб їм не вмерти, або коли будуть відходити до жéртвника на слúження, щоб спалити огняну жертву для Господа. **21** І будуть вони вмивати руки свої та ноги свої, — щоб їм не вмерти. І буде це для них вічна постанова, — для нього й для нащáдків його на їхні покоління!“ **22** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „А ти візьми собі найкращих пахощів: самотечної мірри п'ять сотень шеклів, і запашного цинамону половину його: двісті й п'ятдесят, і запашної очеретини — двісті й п'ятдесят, **24** і касії п'ятьсотень шеклів на міру шеклем святийні, та гін олівкової оліви. **25** І зробиш її миром святого помáзання, масть склáдену, робота робітника масти. Це буде миро святого помáзання. **26** І намастиш ним скинію заповіту, і ковчéга свідоцтва, **27** і стола та всі речі його, і свічника та речі його, і жертівника кадила, **28** і жертівника цілопалення та всі речі його, і вмивальницю та підставу її. **29** І освятиш їх, і стануть вони найсвятішим, — усе, що доторкнеться до них, освятиться! **30** І помажеш Аарона та синів його, та посвятиш їх на священнослúження Мені.

31 А до синів Ізраїлевих будеш говорити, кάжучи: Це буде Мені миро святого помáзання на ваші покоління. **32** На людське тіло не буде воно лите, і за постановою про нього не буде робитися, як воно, — святиня воно, воно буде святиня для вас! **33** Кожен, хто сам робитиме масть, як воно, і хто дасть із нього на чужого, той буде витятий із народу свого! **34** І промовив Господь до Мойсея: „Візьми собі паошів: бальзаму, і ониху, і хелбану, паошів, та чистого ладану, — кожне буде в рівній частині. **35** І зробиш з цього кадило, масть, робота робітника масти, посолене, чисте, святе. **36** І зітреш із неї надрібно, і даси з неї перед обличчям свідоцтва в скінні заповіту, що Я буду являтися тобі там, — це буде найсвятіше для вас! **37** А кадило, що зробите, за постановою про нього це зробите собі, — воно буде тобі святість для Господа! **38** Кожен, хто зробить, як воно, щоб нюхати з нього, той буде витятий із народу свого!“

31 І промовив Господь до Мойсея, говорячи:
2 „Дивися, — Я покликав на ім'я Бецал'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного племени, 3 і напóвнив його Духом Божим, мудрістю, і розумуванням, і знанням, і здібністю до всякої роботи, 4 на обмýслення мистецьке, на роботу в золоті, і в сріблі, і в міді, 5 і в обробленні каменя, щоб всаджувати, і в обробленні дерева, щоб робити в усякій роботі. 6 І Я ото дав із ним Оголіява, Ахісамахового сина, Данового племени. А в серце кожного мудросердого Я дав мудрість, — і зроблять вони все, що Я наказав був тобі: 7 скінню заповіту, і ковчега для свідоцтва, і віко, що на ньому, і всі скінні речі, 8 і стола та речі його, і чистого свічника та всі речі його, і жертівника кадила, 9 і жертівника цілопáлення та всі речі його, і вмивальницю та підставу її, 10 і шáти служебні, і шáти свящéнні для священика Аарона, і шáти синів його на священослúження, 11 і оливу помáзання, і запашнé кадило для святині, — як усе, що Я наказав був тобі, вони зроблять“. **12** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: Тільки суботи Мої будéтے пильнувати, бо це знак поміж Мною та поміж вами для ваших поколінь, щоб ви пізнали, що Я — Господь, що освячує вас! **14** І будете пильнувати суботу, бо вона святість для вас. Хто опогáнить її, той конче буде забитий, бо кожен,

хто робить у нíй роботу, то буде стята душа та з-посеред нарóдів її! **15** Шість день буде робитися праця, а дня сьомого — субота відпочинку від праці, святість для Господа. Кожен, хто робить роботу за суботнього дня, той конче буде забитий! **16** І будуть Ізраїлеві сини додéржувати суботу, щоб зробити суботу вічним заповітом для своїх поколінь. **17** Це знак навіки поміж Мною та поміж Ізраїлевими синами, бо шість день творив Господь небо та землю, а дня сьомого — перервав працю та спочив“. **18** І дав Він Мойсéєві, коли закінчив говорити з ним на Сінайській горі, дві табліці свідоцтва, табліці кам'яні, писані Божим пальцем.

32 І побачив нарóд, що загаявся Мойсей зійти з гори. І зібрався нарóд проти Аарона, та й сказали до нього: „Устань, зроби нам богів, що бúдуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів був нас із єгипетського краю, — ми не знаємо, що сталося йому“. **2** І сказав їм Аарон „Поздіймайте золоті серéжки, що в ушах ваших жінок, ваших синів та дочок ваших, і поприносите до мене“. **3** І ввесь нарóд поздіймав з себе золоті сережки, що в їхніх ушах, та й позносили до Аарона. **4** І взяв він це з їхньої руки, і вформував його в глині, і зробив із нього лите теля. А вони сказали: „Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського краю!“ **5** І побачив це Аарон, і збудував жертівника перед ним. І кликнув Аарон та й сказав: „Завтра свято для Господа!“ **6** І повставали вони взвітря рано вранці, і принесли цілопáлення, і привели мирну жертву. І засів нарóд до їдí та до питтá, і встали бáвитися. **7** А Господь промовляв до Мойсея: „Іди, зайди, бо зіпсувся нарóд твíй, якого ти вивів із єгипетського краю. **8** Зійшли вони скоро з дороги, що наказав був Я їм, — зробили собі лите теля, і поклонились йому, і склали йому жертви, та й сказали: Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського краю!“ **9** І промовив Господь до Мойсея: „Я бачив нарóд твой, і ось нарóд — твердошиїй він! **10** А тепер залиши Мене, — і розпáлиться гнів Мíй на них, і Я війнищу їх, а тебе зроблю великим нарóдом“. **11** І Мойсей став благати лицé Господа, Бога свого, та й сказав: „Нáшо, Господи, розпáлоється гнів Твíй на народ Твíй, якого Ти випровадив з єгипетського краю силою великою та міцною рукою? **12** Нáшо

будуть казати єгіптяни, говорячи: На зле ти їх вивів, щоб їх повбивати в горах, та щоб винищити їх з поверхні землі?. Вернися з розпалу гніву Свого, та й відверні зло від Свого народу! **13** Згадай про Авраама, Ісака та Ізраїля, рабів Своїх, що Ти їм присягався був Собою, та говорив їм: „Помножу ваших нащадків, немов зорі небесні, і всю оту землю, що про неї казав, дам вашим нащадкам, — і вони посядуть навіки“. **14** І відвернув Господь зло, про яке говорив, щоб зробити Своєму народові. **15** І повернувся, і зійшов Мойсей із гори, — а в руці його дві табліці свідоцтва, писані з обох їхніх сторін, — звідси ї звідти вони були писані. **16** А табліці — Божа робота вони, а письмо — Боже письмо воно, вірізблене на табліцях. **17** І почув Ісус голос народу, як кричав він, та й сказав до Мойсея: „Крик ббю в таборі!“ **18** А той відказав: „Це не крик сили переможців і не крик слабости переможених, — я чую голос співу!“ **19** І сталося, коли він наблизився до табору, то побачив теля те та танці... І розпалівся гнів Мойсеїв, і він кинув табліці із рук своїх, — та й розторопшив їх під горою!. **20** І скопів він теля, що зробили вони, та й спалив на огні, та змолов, аж став порох І розсіпав на поверхні води, і напоїв тим синів Ізраїлевих. **21** І сказав Мойсей Ааронові: „Що вчинив тобі народ цей, що ти гріх великий навів на нього?“ **22** А Аарон відказав: „Нехай не запалиться гнів моого пана! Ти знаєш народ цей, що він у злому. **23** І вони сказали мені: Зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів нас із єгипетського краю, — ми не знаємо, що сталося йому. **24** І сказав я до них: Хто має золото, — поздіймайте з себе. І дали вони мені, а я кинув його в огонь, — і вийшло те теля“. **25** І побачив Мойсей народ, що незагнужданий він, бо Аарон розгнуздав його на ганьбу поміж їхніми ворогами. **26** І став Мойсей у брамі табору й сказав: „Хто за Господа — до мене!“ І зібралися до нього всі Левіїні сини. **27** І сказав він до них: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Припашіть кожен меча свого на стегнó свое, перейдіть, і верніться від брами до брами в таборі, — і повбивайте кожен брата свого, і кожен приятеля свого, і кожен близького свого“. **28** І зробили Левіїні сини за словом Мойсеєвим. І впalo з народу того дня близько трьох тисяч чоловіка. **29** І сказав

Мойсей: „Освятіть сьогодні себе для Господа, бо кожен мстився на сині своїм та на браті своїм, і щоб сьогодні Він дав вам благословення“. **30** І сталося назавтра, і сказав Мойсей до народу: „Ви згрішили великим гріхом, а тепер зайду я до Господа, — може складу окуплення за ваш гріх“. **31** І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „О, згрішив цей народ великим гріхом, — вони зробили собі золотих богів! **32** А тепер, коли б Ти пробачив їм їхній гріх! А як ні, — витри мене з книги Своєї, яку Ти написав“. **33** І промовив Господь до Мойсея: „Хто згрішив Мені, того витру із книги Своєї. **34** А тепер іди, провадь цей народ туди, куди казав Я тобі. Ось Мій Ангол піде перед лицем твоїм. А в день кари Моеї — покараю їх за їхній гріх! **35** І Господь ударив той народ за те, що вони зробили теля, яке Аарон учинив був.

33 І говорив Господь до Мойсея: „Іди, вийди звідси ти та той народ, що ти вивів його з єгипетського краю до того Краю, що Я присяг був його Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Нащадкам твоїм дам його, **2** і пошлю перед лицем твоїм Ангела, і попроганяю ханаанеянина, амореянина, і хіттеянина, і періззеянина, хіввеянина, і євусеянина, — **3** до краю, що тече молоком та медом, бо Я не піду серед тебе, — бо ти народ твердошиїй, — щоб Я не вигубив тебе в дорозі“. **4** І почув народ ту лиху вістку, та й засмутився, і ніхто не поклав на себе своєї оздоби. **5** Бо промовив Господь до Мойсея: „Скажи Ізраїлевим синам: Ви народ твердошиїй, — якщо одну хвилину піду серед тебе, то вігублю тебе! Тож тепер здійми оздобу свою з себе, — Я знатиму, що вчиніо тобі“. **6** І поздіймали Ізраїлеві сини свої оздоби під горою Хорів. **7** А Мойсей узяв намета, та й нап'яв його поза табором, далеко від табору, і назвав його: скинія заповіту. І бувало, — кожен, хто шукав Господа, входив до скинії заповіту, що поза табором. **8** І бувало, коли виходив Мойсей до скинії, то підвідився ввесь народ, і ставали кожен при вході свого намету, і дивилися за Мойсеєм, аж поки він не входив до скинії. **9** І бувало, коли входив Мойсей до скинії, то сходив стовп хмари, і ставав при вході скинії, та й говорив Бог із Мойсеєм. **10** І ввесь народ бачив стовпа хмари, що стояв при вході скинії. І ввесь

народ підвідився, та й вклонялися, кожен при вході намету свого. 11 I говорив Господь до Мойселя лице в лице, як говорить хто до друга свого. I вертався він до табору, а слуга його, юнак Ісус, син Навінів, не виходив із середини скинії. 12 I сказав Мойсей до Господа: „Дивися, — Ти говориш мені: Випровади цей нарід, а Ти не дав мені знати, кого зо мною пошлеш. A Ти сказав був: Я знаю тебе на ім'я, а також знайшов ти милість в очах Моїх. 13 Тож тепер, коли знайшов я милість в очах Твоїх, об'яви ж мені дорого Свою, і я пізнаю, як знайти милість в очах Твоїх. I побач, бо цей люд — то народ Твій“. 14 A Він відказав: „Сам Я під'їду, — і введу тебе до відпочинку“. 15 I сказав він до Нього: „Коли Сам Ти не під'їшь, то не виводь нас ізвідси. 16 Бож чим тоді пізнається, що знайшов милість в очах Твоїх я та нарід Твій? Чи ж не тим, що Ти під'їшь із нами? I будемо вірізнені я та нарід Твій від кожного наріду, що на поверхні землі“. 17 I промовив Господь до Мойселя: „Також цю річ, про яку говорив ти, зроблю, бо ти знайшов милість в очах Моїх, і Я знаю на ім'я тебе“. 18 A він відказав: „Покажи мені славу Свою!“ 19 I Він промовив: „Я переведу все добро Своє перед тобою, і покличу Господнім ім'ям перед тобою. I Я помилую, до кого милостівий, і змилосерджуся, до кого милосердний“. 20 I Він промовив: „Ти не зможеш побачити лиця Могó, — бо людина не може побачити Мене — і жити“. 21 I промовив Господь: „Ось місце при Мені, — і ти станеш на скелі. 22 I станеться, коли буде переходити слава Моя, то Я вміщу Тебе в щілині скелі, і закрию тебе рукою Своєю, аж поки Я перейдú. 23 A здійму руку Свою, — і ти побачиш Мене ззаду, а обличчя Мое не буде видімے“.

34 I промовив Господь до Мойселя: „Витеши собі дві кам'яні табліці, як перші, і Я напишу на цих табліцях слова, що були на перших табліцях, які ти розбив. 21 приготовся на рано. I вийдеш рано вранці на гору Сінáй, і станеш Мені там на верхів'ї горі. 3 A з тобою ніхто не вийде, і на всій горі нехай нікого не буде видно. I також дрібна худоба й худоба велика нехай не пасеться навпроти тієї гори“. 4 I витесав він дві кам'яні табліці, як перші. I встав Мойсей рано вранці, та й вийшов на гору Сінáй, як Господь звелів був йому. I взяв

він у руку свою дві табліці кам'яні. 5 A Господь зійшов у хмарі, і став там із ним, та й покликав Ім'ям Господа. 6 I перейшов Господь перед лицем його, та й викликнув: „Господь, Господь, — Бог милосердний, і милостівий, довготерпеливий, і многомилостівий та правдивий, 7 що дотримує милість для тисяч, що вибачає провину й переступ та гріх, та певне не вважає чистим винуватого, бо карає провину батьків на дітях, і на дітях дітей, і на третіх, і на четвертих поколіннях“. 8 I Мойсей поквапно вклонився до землі, і впав, 9 та й сказав: „Якщо я знайшов милість в очах Твоїх, Владико, то нехай же Владика йде серед нас, бо нарід цей твердошій. I Ти пробачиш нашу провину та наш гріх, і зроби нас спáдком Своїм“. 10 A Він відказав: „Ось Я складаю заповіта перед усім нарідом твоїм. Я чинитиму чуда, які не були творені на всій землі і в жодного наріду. I побачить увесь народ, серед якого ти знаходишся, чин Господній, що Я чиню його з тобою, — який він страшний! 11 Виконуй те, що Я наказую тобі сьогодні. Ось Я виганяю перед тобою амореянина, і ханаанеянина, і хіттеянина, і періззеянина, і хіввеянина, і евусеянина. 12 Стережися, щоб не склав ти умови з мешканцем тієї землі, що ти входиш на неї, — щоб він не став пáсткою серед тебе. 13 Bo ви їхні жертівники поруйнуюте, а їхні камінні стовпí для богів поторощите, а їхні дерева святі повирубуєте. 14 Bo не будеш ти клáнятись богові іншому, бо Господь — ревнівий ім'я Його, Бог ревнівий Він! 15 Щоб не склав ти умови з мешканцем краю, як будуть вони любодіяти вслід за богами своїми, і будуть богам своїм жертви приносити, то якщо він покличе тебе, то ти не будеш їсти із жертви його. 16 I не візьмеш із дочок його для синів своїх, бо будуть вони любодіяти вслід за богами своїми, і вчинять розпùсниками синів твоїх вслід за богами своїми. 17 Литих богів не зробиш собі. 18 Будеш виконувати свято Опрісноків. Сім день будеш їсти орісноки, що Я наказав був тобі на умовлений час місяця авіва, бо в місяці авіві ти вийшов з Єгипту. 19 Усе, що відкриває утрóбу — то Мое, як і всяка твоя худоба, що є самець, відкриття утроби вола та вівці. 20 A відкриття утроби осла викупиш ягнім. А якщо його не викупиш, то заб'еш його, зламавши шию. Кожного перворідного з синів твоїх викупиш. I не

будуть являтися перед обличчя Мое з порожньою рукою. **21** Шість день будеш працювати, а дня сьомого спочинеш від праці; в орці й у жніві спочинеш від праці. **22** І свято тижнів зробиш собі, і первоплоду жнив пшениці, і свято збору врожаю під кінець року. **23** Тричі в році вся чоловіча статі буде являтися перед лицем Владики Господа, Бога Ізраїлевого. **24** Бо Я війжу людем перед лицем твоїм, і розширю границю твою, і ніхто не запрагне твоєї землі, коли ти ходитимеш являтися перед лицем Господа, Бога твого, тричі в році. **25** Не будеш приносити на квашенім крові жертви твоєї, і не переношує до рана святкоба жертва Пасхи. **26** Початок первоплодів твоєї землі принесеш у дім Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері[“]. **27** І промовив Господь до Мойсея: „Напиши собі слова, бо згідно з цими словами склав Я заповіта з тобою та з Ізраїлем[“]. **28** І був він там з Господом сорок день і сорок ночей, хліба не єв і води не пив. І написав на табліцях слова Заповіту, — Десять Заповідей. **29** І сталося, коли східив Мойсей з гори Сінай, — а обідві табліці свідоцтва в Мойсеевій руці при сході його з гори, — що Мойсей не зінав, що лице його стало променіти, бо Бог говорив з ним. **30** І побачив Аарон та всі Ізраїлеві сини Мойсея, — аж ось лице його променіло, і вони боялися підійти до нього! **31** І кликнув до них Мойсей, і звернулися до нього Аарон та всі начальники в громаді. І Мойсей говорив до них. **32** А потім попідішли всі Ізраїлеві сини, і він наказав їм усе, що Господь говорив з ним на горі Сінай. **33** І скінчів Мойсей говорити з ними, і дав на лице своє покривало. **34** А коли Мойсей вхідив перед Господне лице на розмову з Ним, то здіймав покривало аж до свого виходу. І він вихідив, і говорив до Ізраїлевих синів, що було наказано йому. **35** І бачили Ізраїлеві сини лице Мойсеєве, — що променіло лице Мойсеєве. І Мойсей знов накладав покривало на лице своє аж до відходу свого, щоб говорити з Ним.

35 І зібрав Мойсей усю громаду Ізраїлевих синів, та й промовив до них: „Ось ті речі, що Господь наказав їх чинити. **2** Шість день буде робитися праця, а дня сьомого буде вам свято, — субота спочинку від праці для Господа. Кожен,

хто робитиме працю в нім, буде забитий! **3** Не розпалите огню за суботнього дня по всіх ваших осадах[“]. **4** І сказав Мойсей до всієї громади Ізраїлевих синів, кάжучи: „Оце та річ, що Господь наказав, говорячи: **5** Візьміть від себе приношення для Господа. Кожен за щедрим серцем своїм принесе його, приношення Господеві: золото, і срібло, і мідь, **6** і блакіть, і пурпур, і червень, і віссон, і вовну козійну, **7** і начервоно пофарбовані баранячі шкурки, і шкурки тахашеві, і акаційні дерева, **8** і оливу на освітлення, і паході на оливу помазання, та паходів на кадило, **9** і каміння оніксове, і каміння на оправу до ефоду й до нагрудника. **10** А кожен із вас мудросердий прийде та зробить, що наказав був і Господь: **11** скинію внутрішню та її намета зовнішнього, і покриття її, і гачки її, і дошки її, засуви її, стовпи її та підстави її; **12** ковчега, і держаки його, віко й завісу заслони; **13** стола, і держаки його, і всі речі його, і хліб показний; **14** і свічника освітлення, і речі його, і лямпадки його, і оливу освітлення; **15** і жертвінника кадила, і держаки його, і оливу помазання, і кадило паходів та заслону входу і при вході; **16** жертвінника ціlopáлення, і мідяну його сітку, держаки його, і всі речі його, умивальницю й підставу її; **17** запони подвір'я, стовпи його, і підстави його та заслону брами подвір'я; **18** кілки скинії, і кілки подвір'я та шнури їхні; **19** і шати служебні на служення в святиjnі, священні шати для священика Аарона, та шати синів його, на священнослуження[“]. **20** І вийшла вся громада Ізраїлевих синів від Мойсея. **21** І прихідвали кожен чоловік, кого велó серце його, і кожен, кого дух його чинив щедрим, і приносили приношення Господеві для роботи скинії заповіту, і на кожну працю його, і на священні шати. **22** І прихідвали ті чоловіки з жінками, кожен щедросердий, і приносили гачка, і носову сережку, і персня, і сережку, всякі золоті речі, та все, що людина приносала, як золото приношення для Господа. **23** І кожна людина принесла, що хто мав: блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовна козина, і баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і шкурки тахашеві. **24** Кожен, хто жертвував срібне та мідяне приношення, приносив Господне приношення, і кожен, хто мав, поприносили акаційне дерево, на всяке зайняття коло тієї роботи. **25** І кожна мудросерда жінка

пряла руками своїми, і приносила пряжу: блакить, і пурпур, і червень, і віссон. 26 І всі жінкі, кого вело їхнє серце, пряли козину вовну. 27 А начальники поприносили каміння оніксу, і каміння вставлення для ефоду та для нагрудника, 28 і пахощі, і оливу на освітлення, і для оліви помáдання, і для запашного кадила. 29 Кожен чоловік та жінка, кого їхнє серце схиляло приносити для кожної праці, яку Господь наказав робити рукою Мойсея, — Ізраїлеві сини приносили добровільний дар для Господа. 30 І сказав Мойсей до Ізраїлевих синів: „Дивіться, — Господь назвав на ім'я Бецил'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного роду. 31 І напóвнив його Духом Божим, мудростю, розумуванням, і знанням, і здібністю до всякої роботи 32 на обмýлення мистецьке, на роботу в золоті, і в сріблі, і в міді, 33 і в обробленні каменя, щоб всаджувати, і в обробленні дéрева, щоб робити в усякій мистецькій роботі. 34 І вклав в його серце, щоб навчав, він і Оголіяв, син Ахісамаха, Дáнового племені. 35 Він напóвнив їх мудростю сérця, щоб робили вони всяку роботу обрібника, і мистця, і гаптівника в блакиті, і в пурпурі, і в червені, і в віссоні, і ткача, що роблять усяку роботу й задýмують мистецькі речі.

36 І зробить Бецил'їла та Оголіява, та кожен мудросердий чоловік, кому Господь дав мудrosti та розсудку, щоб уміти зробити кожну працю роботи в святині на все, що Господь наказав був. 2 І покликав Мойсей Бецил'їла та Оголіява, та кожного мудросердого чоловіка, кому Господь подав мудрість у серце, кожного, кого вело серце зблíзитися до тієї праці, щоб зробити її. 3 І взяли вони від Мойсея все приношення, що позносили Ізраїлеві сини для праці служби святині, щоб зробити її. А вони ще приносили до нього щоранку добровільного дара. 4 І прибули всі мудреці, що роблять усю роботу святині, кожен із праці своєї, яку вони роблять, 5 і сказали до Мойсея, говорячи: „Народ приносить більше, ніж потрібно булó для праці, яку Господь звелів був зробити“. 6 І Мойсей наказав проголосити в таборі, говорячи: „Ні чоловік, ні жінка нехай не роблять уже нічого на приношення для святині“. І був стриманий народ від приносів. 7 А наготовленого було дóсить для кожної праці, щоб зробити її, і ще

зоставалось. 8 І зробили кожен мудросердий із тих, що робили скинійну працю: десять покривál із суканого віссону, і блакиті, і пурпуру та з червені. Херувими — мистецькою роботою він поробив їх. 9 Довжинá одного покривáла — двадцять і вісім ліктів, а ширинá одного покривáла — чотири лікті. Усім покривáлом міра одна. 10 І поспинáв він п'ять покривáл одне до бдного, і п'ять інших покривал поспинав одне до бдного. 11 І поробив він блакитні петельки на краю одного покривáла з кінця в спинáнні. Так само зробив на краю кінцевого покривáла в спинáнні другім. 12 П'ятдесят петельок зробив він у покривалі однім, і п'ятдесят петельок зробив він на кінці покривала, що в другім спинáнні. Ті петельки протилеглі одна до однії. 13 І зробив він п'ятдесят золотих гачків, і поспинáв ті покривáла одне до бдного тими гачками, — і стала одна скинія. 14 І зробив він покривáла з вовни козиної до намета над внутрішньою скинією, — одинадцять покривáл зробив таких. 15 Довжинá одного покривáла — тридцять ліктів, а ширинá одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьом покривáлом міра одна. 16 І поспинáв він п'ять покривал осібно, а шість тих покривал осібно. 17 І поробив він п'ятдесят петельок на краю кінцевого покривала в спинанні, і п'ятдесят петельок поробив на краю покривала другого спинання. 18 І зробив він п'ятдесят мідяних гачків на спинáння скинії, щоб стала вона одна. 19 І зробив він накриття для скинії, — баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкурок. 20 І поробив він для скинії стоячі дошки з акаційного дерева. 21 Десять ліктів довжинá дошки, і лікоть і півліктя ширинá однієї дошки. 22 В одній дошці дві ручки, сполучені одна до однії. Так він поробив усі дошки скинії. 23 І поробив він дошки для скинії, — двадцять дощóк на бік південний, на пôлудень. 24 І сорок срібних підстав поробив він під тими двадцятьма дошками, — дві підставі під однією дошкою для ручок її, і дві підставі під дошкою другою для двох ручок її. 25 А для другого боку скинії, у бік півночі — зробив він двадцять дощóк. 26 І для них сорок срібних підстав, — дві підставі під одну дошку, і дві підставі під дошку другу. 27 А для заднього боку скинії на зáхід зробив він шість дощóк. 28 І дві дошки зробив він для

скинійних кутів на заднього бока. **29** І були вони поєднані здолу, і разом були вони поєднані на верху її до однієї каблучки. Так зробив він для них обох, для обох кутів. **30** І було вісім дощок, а їхні підстави зо срібла, — шіснадцять підстав: по дві підстави під одну дошку. **31** І зробив він засуви з акаційного дерева, — п'ять для дощок одного боку скинії, **32** і п'ять засувів для дощок другого боку скинії, і п'ять засувів для дощок заднього боку на захід. **33** І зробив він середнього засува, щоб засувати по середині дощок від кінця до кінця. **34** А ці дошки він пообкладав золотом, а каблучки їхні, на вкладання для засувів, поробив із золота; і ці засуви він пообкладав золотом. **35** І зробив він завісу з блакиті, і пурпур, і червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробив її з херувимами. **36** І він зробив для неї чотири акаційні стовпи, і пообкладав їх золотом, — гаки їх золоті, — і вилив для них чотири срібні підстави. **37** І зробив він заслону для входу скинії з блакиті, і пурпур, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. **38** А стовпі її — п'ять, а гаки їх золоті; і він пообкладав їх верхі та їх обручі золотом; а підстави їхні — п'ять із міді.

37 І зробив Бецал'їл ковчега з акаційного дерева, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина його, і лікоть і пів вишина його. **2** І пообкладав він його щирим золотом зсередини та іззовні. І вінця золотого зробив навколо над ним. **3** І він вилив для нього чотири золоті каблучки на чотирьох кутах його, — дві каблучки на одному боці його, і дві каблучки на другому боці його. **4** І він поробив держаки з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом. **5** І він повсюду вдав ці держаки в каблучки на боках ковчегу, щоб носити ковчега. **6** І віко зробив зо щирого золота, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина його. **7** І зробив два золоті херувіми, — роботою кутою зробив їх з обох кінців віка. **8** І зробив одного херувима з кінця звідти, а одного херувима з кінця звідси. З того віка поробив тих херувимів на обох кінцях його. **9** І були ті херувими з простягненими догорі крилами, і затінювали своїми крилами над віком, а їхні лиця — одне до одного; до віка були схілені лиця тих херувимів. **10** І зробив він стола з акаційного дерева, — два лікті довжина його, і

лікоть ширина його, і лікоть і пів вишина його. **11** І пообкладав його щирим золотом, і зробив вінця золотого для нього навколо. **12** І ліштву зробив він для нього в долоню навколо, і зробив вінця золотого навколо для ліштви його. **13** І він вилив для нього чотири каблучки із золота, та й дав ті каблучки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках. **14** При ліштві були ті каблучки, вкладання для держаків, щоб носити стола. **15** І поробив він ті держаки з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом, щоб носити стола. **16** І поробив він ті речі, що на столі: миски його, і кадильниці його, і кухлі його та чаші його, що ними літо, — золото щире. **17** І зробив він свічника зо щирого золота, — роботою кутою зробив він того свічника. Стовп його, і рамена його, келихи його, гудзі його й квіти його — виходили з нього. **18** І шість рамен виходило з боків його, — три рамені свічника з одніого боку його, і три рамені свічника з другого боку його. **19** Три келихи мигдалоподібні в однім рамені, гудзі і квітка, і три мигдалоподібні келихи в рамені другім, гудзі і квітка. Так на шести раменах, що виходять із свічника. **20** А на стовпі свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квітки його. **21** Гудзі під двома раменами з нього, і гудзі під другими двома раменами з нього, і гудзі під третіми двома раменами з нього, — у шести рамен, що виходять із свічника. **22** Їхні гудзі та їхні рамена виходили з нього. Уесь він — одне куття щирого золота. **23** І зробив він сім лямпадок до нього; а його щіпчики та його лопатки на вугіль — зо щирого золота. **24** З таланту щирого золота зробив він його та всі його речі. **25** І зробив він кадильного жертовника з акаційного дерева, — лікоть довжина його, і лікоть ширина його, квадратовий, а два лікті вишина його. З нього були його роги. **26** І пообкладав він його щирим золотом, — верх його та стіни його навколо, та роги його. І вінця золотого навколо зробив. **27** І дві золоті каблучки зробив йому під вінця його, — зробив на обох боках його, на вкладання для держаків, щоб ними носити його. **28** І держаки поробив із акаційного дерева, і золотом пообкладав їх. **29** І зробив він миро святого помазання, і чисте кадило пахощів, — робота робітників масти.

38

І зробив він жертвника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжина його, і п'ять ліктів ширина його, квадратовий, а вишина його — три лікті. 2 I поробив він роги його на чотирьох кутах його, — з нього були його роги. I пообкладав його міддю. 3 I він поробив усі речі жертвника: горшки, і шуфлі, і кропильниці, видельця, і лопатки на вугілля. Усі речі його поробив він із міді. 4 I мережу зробив він із міді для жертвника роботою сітки, під лиштву його здолу до половини його. 5 I вилив він чотири каблучки на чотирьох кінцях його для мідяної мережі, на вкладання для держаків. 6 I поробив він держаки з акаційного дерева, і пообкладав їх міддю. 7 I повсюду він ті держаки в каблучки на боках жертвника, щоб ними носити його. Порожнявим усередині зробив його з дощок. 8 I зробив він умивальницю з міді та підставу її з міді, з дзеркалами жінок, що сповняли службу при вході скинії заповіту. 9 I зробив він подвір'я. На південну сторону, на південь запони того подвір'я, — суканий віссон, сто ліктів. 10 A стовпів для нього — двадцять, а іхніх підстав із міді — двадцять. Гаки тих стовпів та обручі іхні — срібло. 11 A в сторону півночі — сто ліктів; стовпів для них — двадцять і підстав для них — двадцять, із міді. Гаки тих стовпів та обручі іхні — срібло. 12 A в сторону заходу, — запони, п'ятдесят ліктів; стовпів для них — десять, і підстав для них десять. Гаки тих стовпів та обручі іхні — срібло. 13 A в сторону переду, сходу, — п'ятдесят ліктів. 14 Запони до боку — п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. 15 A для другого боку з цієї з тієї сторони брами подвір'я — запони на п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. 16 Всі запони подвір'я навколо — віссон суканий. 17 A підстави для стовпів — мідь, гаки стовпів та обручів іхні — срібло. А обклад верхів їх — срібло, і вони — всі стовпів подвір'я — поспінані сріблом. 18 A заслона брами подвір'я — робота гаптівника: блакитъ, і пурпур, і червень та суканий віссон; і двадцять ліктів довжина, а вишина в ширині — п'ять ліктів, відповідно запонам подвір'я. 19 A стовпів для них — чотири, і підстав для них — чотири, із міді. Гаки їх — срібло, і обклад верхів їх та іхніх обручів — срібло. 20 A всі кілки для скинії для подвір'я навколо — мідь. 21 Оце перелік

скинії, скинії свідоцтва, що був обрахований на приказ Мойсея, — за допомогою Левітів під рукою Ітамара, сина Аарона, священика. 22 A Бецал'їл, син Урія, сина Хура, Юдиного племені, поробив усе, що Господь наказав був Мойсеєві. 23 A з ним Оголіяв, син Ахісамахів, Данового племені, оброблювач, і мистець, і гаптівник блакиттю, і пурпуром, і червеню, і віссоном. 24 Усе золото, вжите для праці в усій роботі святиині, то було золото колихання, — двадцять і дев'ять талантів та сім сотень і тридцять шеклів на міру шеклем святиині. 25 A срібло поліченіх у громаді мужів — сто талантів та тисяча, і сімсот і сімдесят і п'ять шеклів на міру шеклем святиині, 26 на голову бека, цебто половина шекля на міру шеклем святиині для кожного, хто переходив при переліку від віку двадцяти літ і вище, — для шостисот тисяч і трьох тисяч і п'ятисот і п'ятисоти. 27 I було сто талантів срібла на відліття підстав святиині та підстав завіси, — сотня підстав на сотню талантів, талант на підставу. 28 A з тисячі й семисот і семидесяти й п'яти шеклів поробив він гаки для стовпів, і пообкладав їхні верхі та поспинав їх. 29 A міді колихання було сімдесят талантів та дві тисячі й чотириста шеклів. 30 I поробив він із неї підстави входу скинії заповіту, і жертвника мідяного, і його мідяну мережу, та всі речі жертвника, 31 і підстави подвір'я навколо, і підстави брами подвір'я, і скинійні кілки, і всі кілки подвір'я навколо.

39

А з блакитъ й пурпуром та червенні поробили вони службові шати для сліуження в святиині. I поробили священні шати, що вони для Аарона, як Господь наказав був Мойсеєві. 2 I зробив він ефіда з золота, блакитъ, і пурпур, і червень та з суканого віссону. 3 I повибивали вони золоті бляхи, та й настригли ниток на роботу серед блакитъ, і серед пурпуру, і серед червенні, і серед віссону, — робота мистець. 4 Вони зробили для нього злучені нараменники, на обох кінцях його він був сполучений. 5 A пояс мистецький для накладання ефіду, що з ним з'єднаний і однакового з ним виробу, — золото, блакитъ, і пурпур, і червень, і суканий віссон, як Господь наказав був Мойсеєві. 6 I поробили вони камені оніксові, оточені золотими гніздами, вирізьблені різьбою печатки, з іменами

Ізраїлевих синів. 7 І він їх поклав на ефодові нараменники, — камені на пам'ять для Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсеєві. 8 І зробив він нагрудника, роботою мистця, як робота ефоду, — золото, блакитъ, і пурпур, і червень, і суканий віссон. 9 Квадратовий він був, складеним удвое зробили нагрудника, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його, складений удвое. 10 І понасаджували на ньому чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топас і смарагд — ряд перший. 11 А ряд другий: карбункул, сапфір і яспіс. 12 А ряд третій: опал, агат і ametist. 13 А четвертий ряд: хризоліт, бнікс і беріл, — вони вставлені золотими насадами в своїх гніздах. 14 А камені ті — на імення дванадцятьох Ізраїлевих синів вони, на імення їх; різьбою печатки кожен на ім'я його для дванадцяти племен. 15 І поробили вони на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою з щирого золота. 16 І зробили вони два золоті гнізда та дві золоті каблучки, і дали ці каблучки на двох кінцях нагрудника. 17 І дали два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. 18 А два кінці обох шнурів дали до двох гнізд, і дали на нараменники ефоду спереду його. 19 І зробили дві золоті каблучки, та й поклали на обох кінцях нагрудника на краї його, що до сторони ефоду, всередину. 20 І зробили вони дві золоті каблучки, та й дали їх на обидва нараменники ефоду здолу, спереду його, при сполученні його, над мистецьким поясом ефоду. 21 І прив'язали нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецькім поясі ефоду, — і не буде рухатись нагрудник із над ефоду, як Господь наказав був Мойсеєві. 22 І зробив він шату для ефоду, ткацькою роботою, всю блакитну. 23 А отвір шати в середині її, як отвір панцера; край отвору її обрамований навколо, — щоб не дертися її. 24 І поробили вони на подолку шати гранатові яблука з блакиті, і пурпур та з суканої червенні. 25 І поробили дзвінкі з щирого золота, і дали ті дзвінки поміж гранатові яблука на подолку шати навколо, поміж ті гранатові яблука, — 26 дзвінок і гранатове яблуко, дзвінок і гранатове яблуко на подолку шати тієї навколо, на служенні, як Господь наказав був Мойсеєві. 27 І поробили вони хітони з віссону, робота ткача, для Аарона та для синів його, 28 і завоя з віссону, і шапкі накриття з віссону, і льняна

спідня бідж із суканого віссону, і пояса з суканого віссону, 29 і блакиті, і пурпур та з червенні, робота гаптяря, як Господь наказав був Мойсеєві. 30 І зробили квітку, вінця святості, з щирого золота, і написали на нім письмом різьби печатки: „Святість для Господі“. 31 І далі на нім блакитну нитку, щоб булá на завої згори, як Господь наказав був Мойсеєві. 32 І скінчилася вся робота скинії, скинії заповіту. І зробили Ізраїлеві сини все, — як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили вони. 33 І познosiли вони до Мойсея скинію внутрішню, намета зовнішнього та всі речі її: гачки її, дошки її, засуви її, і стовпі її та підстави її, 34 і накриття з баранячих начервоно пофарбованих шкурок, і накриття з тахашевих шкурок, і завісу заслони, 35 ковчега свідоцтва, і держаки його, і віко, 36 стола, усі речі його, і хліб показний, 37 чистого свічника та лямпадки його, лямпадки розставлені, та всі речі його й оливу освітлення, 38 і золотого жертівника, миро помázання, і запашнé кадило, і завісу при вході скинії, 39 мідяного жертівника, і його мідяну мережку, держаки його, і всі речі його, умивальницю та підставу її, 40 запони подвір'я, стовпі його, і підстави його, і заслону для брами подвір'я, шнури його, і кілки його, і всі речі для служби в скинії, у скинії заповіту, 41 службові шати для слугження в святині, священні шати священика Аарона, і шати синів його для священнослужження. 42 Усе так, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини всю ту роботу. 43 І побачив Мойсеїс усю ту роботу, і ось — вони зробили її! Як Господь наказав був, так зробили вони. І поблагословив їх Мойсеїс!

40 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи:
2 „Першого місяця, першого дня місяця поставиш намета для скинії заповіту. 3 І поставиш там ковчега свідоцтва, і закриеш ковчега завісою. 4 І внесеш стола, і порозкладаеш належне йому; і внесеш свічника, і запалиш його лямпадки. 5 І поставиш золотого жертівника для кадила перед ковчегом свідоцтва; і повісиш заслону входу скинії. 6 І поставиш жертівника ціlopáлення перед входом скинії, скинії заповіту. 7 І поставиш умивальницю між скинією заповіту та між жертівником, і даси туди води. 8 І поставиш подвір'я навколо, і даси заслону брами подвір'я. 9 І візьмеш миро помázання, та й помажеш скинію та все, що в ній,

і освятиш її та всі речі її, — і стане вона святістю. **10** І помажеш жертівника цілопалення та всі речі його, і освятиш жертівника, — і стане жертівник Найсвятішим. **11** І помажеш умивальницю та підставу її, — і освятиш її. **12** І приведéш Аарона та синів його до входу скинії заповіту, та й обмиеш їх водою. **13** І зодягнеш Аарона в священні шати, і помажеш його, і освятиш його, — і він буде священнослужити Мені. **14** І приведéш синів його, і позодягаєш їх у хітони. **15** І помажеш їх, як помазав їхнього батька, — і будуть вони священнослужити Мені. І станеться, що помáзання їх буде на них на вічне свящéнство, на їхні покоління!“ **16** І зробив Мойсей усе, — як Господь наказав був йому, так він зробив. **17** І сталося першого місяця другого року, першого дня місяця, — була поставлена скинія! **18** І поставив Мойсей скинію, і дав підстави її, і поклав дошки її, і дав засови її, і поставив стовпи її. **19** І розтягнув намета над внутрішньою скинією, і поклав скинійне накриття на неї згорí, як Господь наказав був Мойсеєві. **20** І взяв він і поклав свідоцтво до ковчега, а на ковчега поклав держакí, і дав на ковчега віко згорí. **21** І він ковчега до скинії, і повісив завісу заслони, і закрив ковчег свідоцтва, як Господь наказав був Мойсеєві. **22** І дав він стола в скинію заповіту, на стороні скинії на північ, поза завісою. **23** І порозкладáв на ньому розклад хліба перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. **24** І поставив свічника в скинії заповіту навпроти стола, на стороні скинії на південь. **25** І позасвічував лямпадки перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. **26** І поставив золотого жертівника в скинії заповіту перед завісою. **27** І кадив він на ньому запашні кадила, як Господь наказав був Мойсеєві. **28** І повісив входобу заслону до скинії. **29** А жертівника цілопалення поставив при вході скинії, скинії заповіту, і приніс на ньому цілопалення та жертву хлібну, як Господь наказав був Мойсеєві. **30** І поставив умивальницю між скинією заповіту та між жертівником, і туди дав води на миття. **31** І вмивали з нього Мойсей й Аарон та сини його руки свої та ноги свої. **32** Коли вони вхóдили до скинії заповіту, і коли зближáлися до жéртівника, вони обмивалися, як Господь наказав був Мойсеєві. **33** І поставив подвіr'я навколо скинії та жертівника, і повісив

заслону брами подвіr'я. **34** А хмара закрила скинію заповіту, і слава Господня напóвнила скинію. **35** І не міг Мойсей увійти до скинії заповіту, бо хмара спочивала над нею, а слава Господня напóвнила скинію. **36** А коли підіймалася хмара з-над скинії, то Ізраїлеві сини рушáли в усі свої пòдорожі. **37** А якщо хмара не підіймалася, то не рушáли вони аж до дня, коли вона підіймáлася, **38** бо над скинією вдень була хмара Господня, а вночі був огонь у ній, — на очах усього Ізраїлевого дому в усіх його пòдорожах!

Левит

1 І кликнув Господь до Мойсея, і промовляв до нього з скинії заповіту, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли хто з вас принесе жертву для Господа зо скотини, то з худоби великої та худоби дрібної принесете вашу жертву. **3** Якщо жертва його — цілопалення з худоби великої, то нехай принесе його, самця безвадного; нехай приведе його до скинії заповіту, щоб він був уподобаний перед лицем Господнім. **4** І покладе він руку свою на голову цілопалення, — і буде йому дано вподобання на очищення від гріхів його. **5** І заріже він ягня перед Господнім лицем. А Ааронові сини, священики, принесуть кров, і покроплять тією кров'ю на жертівника навколо, що при вході до скинії заповіту. **6** І здере він шкуру з жертви цілопалення, і розітне його на куски його. **7** І дадуть сини священика Аарона огню на жертівника, і покладуть дров на тім огні. **8** І порозкладають Ааронові сини, священики, ті куски, голову та товщ, на дрівах, що на огні, який на жертівнику. **9** А його нутрощі та голінки його обміс водою. І священик усе те спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **10** А якщо його жертва з дрібної худобини, — з овець або з кіз на цілопалення, то нехай приведе його, безвадного самця, **11** і заріже його на боці жертівника на північ, перед Господнім лицем. І покроплять сини Ааронові, священики, кров'ю його на жертівника навколо. **12** І розітне його на куски його, і голову його, і товщ його, а священик порозкладає їх на дрівах, що на огні, який на жертівнику. **13** А нутрощі та голінки обміс водою. І священик принесе все це, та й спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **14** А якщо цілопалення його — жертва для Господа з птаства, то нехай з горлиць або з голубенят принесе жертву свою. **15** І принесе її священик до жертівника, і проб'є йому нігтем великим голову, та й спалить на жертівнику, а кров його буде вилита при стіні жертівника. **16** І здійме його воло в пір'ї його, і кине його при жертівнику на схід на місце пóпелу. **17** І роздере його між крильми його, але не відділить їх. А священик спалить його на жертівнику на дрівах,

що на огні, — воно цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа.

2 А коли хто принесе жертву, жертву хлібну для Господа, то нехай пшенична мука буде жертва його, а він полле на неї оливі, і дасть на неї ладану. **2** І принесе її до Ааронових синів, священиків, і візьме звідти повну свою жменю пшеничної муки її, і оливи її зо всім її ладаном, та й спалить священик на жертівнику за пригáдувальну частину, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа. **3** А позостале з цієї хлібної жертви — для Аарона та для синів його, це Найсвятіше з Господніх жéртов! **4** А коли принесеш жертву, жертву хлібну випеченої в печі, то нехай це буде пшенична мука, — прісні калачі, мішані в оливі, та прісні коржики, помазані оливою. **5** А якщо твоя жертва — жертва хлібна на лопатці, то нехай це буде пшенична мука, мішана в оливі, прісна. **6** Поламати її на шматочки, і поллеш на неї оливі, — це хлібна жертва. **7** А якщо твоя жертва — жертва хлібна смáження, то нехай буде зроблена в оливі з пшеничної муки. **8** І принесеш хлібну жертву, що зроблена з тих речей, для Господа, і подаси її до священика, а він принесе її до жертівника. **9** І принесе священик із хлібної жертви за пригáдувальну частину її, та й спалить на жертівнику, — це огняна жертва, любі пахощі для Господа. **10** А позостале з цієї хлібної жéртви — для Аарона та для синів його: це Найсвятіше з Господніх жéртов! **11** Кожна хлібна жертва, яку принесете Господéві, не буде зроблена квашена, бо все квашене й усякий мед — не спалите з нього огняної жертви для Господа. **12** Як жертву первоплоду принесіть її для Господа, а на жертівника вона не приноситься на любі пахощі. **13** І кожну жертву, жертву хлібну, посолиш сіллю. І хлібної жертви твоєї не позбавиш соли заповіту Бога твого, — на кожній жертви твоїй принесеш соли. **14** А якщо принесеш хлібну жертву первоплодів для Господа, то колосся, пряжене в огні, як потовчене зéрно принесеш хлібну жертву своїх первоплодів. **15** І полий на неї оливі, і поклади на неї ладану, — це жертва хлібна. **16** І спалить священик за пригáдувальну частину її з потовченого зéрна, із оливі її на всім ладані її, — це огняна жертва для Господа.

3 А якщо його жертва — мірна, якщо з великої худоби він приносить чи самця, чи саміцю, — він принесе її безвадну перед Господнє лице, 2 і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її при вході до скинії заповіту. А Ааронові сини, священики, покроплять тією кров'ю на жертівника навколо. 3 І принесе він із мирної жертви огнянú жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та ввесь лій, що на нутрощах, 4 і обідві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальникá на печінці — здійме його з нирками. 5 І спалять те сини Ааронові на жертівнику на цілопалення, що на дрòвах, яке на огні, — це огнянá жертва, пахощі любі для Господа. 6 А якщо з дрібної худоби його жертва на мирну жертву для Господа, самéць чи самíця, то безвадну принесе її. 7 Якщо приносить він на жертву вівцю, то принесе її перед Господнє лице, 8 і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її перед скинією заповіту. А Ааронові сини покроплять кров'ю її на жертівника навколо. 9 І він принесе з мирної жертви огнянú жертву для Господа, — цілого курдюкá, якого здійме при хребті, і лій, що закриває нутрощі, і ввесь лій, що на нутрощах, 10 і обідві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками. 11 І священик спалить те на жертівнику, — хліб огнянóї жертви для Господа. 12 А якщо жертва його коза, то піднесе її перед лицем Господнє, 13 і покладе свою руку на голову її, та й заріже її перед скинією заповіту. А Ааронові синій покроплять кров'ю її на жертівника навколо. 14 І він принесе з неї жертву свою, жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та ввесь лій, що на нутрощах, 15 і обідві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками. 16 І священик спалить їх на жертівнику, — це пожива, огнянá жертва на любі пахощі; увесь лій — для Господа. 17 Оце постанова вічна для ваших родів у всіх осадах ваших: жодного лою й жодної крові не будете істи“.

4 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: “Коли хто невмисне згрішить проти якої зо всіх заповідей Господніх, — чого не треба чинити, а він учинить проти однієї з них, — 3 якщо помázаний священик

згрішить на провину народу, то він принесе за гріх свій, що згрішив ним, бичкá, — молоде з худоби великої, — безвадного для Господа на жертву за гріх. 4 І приведé він того бичка до входу скинії заповіту перед Господнє лице, і покладé свою руку на голову того бичка, та й заріже бичка перед Господнім лицем. 5 А помазаний священик візьме кробы тогого бичка, та й внесе її до скинії заповіту. 6 І вмочить священик пальця свого в ту кров, та й покропить тією кров'ю сім раз перед Господнім лицем пéред завіси святині. 7 І дастъ священик з тієї крові на роги жертівника кадила пахощів, перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю кров бичка вилле до підстави жертівника цілопалення, що при вході скинії заповіту. 8 А ввесь лій бичкá жертви за гріх — принесе з нього лій, що закриває нутрощі, і ввесь лій, що на нутрощах, 9 і обідві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками, 10 як приноситься з вола мирної жертви, — і священик спалить те на жертівнику цілопалення. 11 А шкуру бичка та все м'ясо його з головою його та голінками його, і нутрощі його, і нечистість їх, — 12 і всього бичка винесе поза табір до чистого місця, до місця висипання попелу, і спалить його на дрòвах в огні, — на висипанні попелу буде спалений він. 13 А коли вся Ізраїлева громада помилково згрішить, і діло буде затáєне з очей зборів, і зроблять що проти якої зо всіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і завинять, 14 а гріх буде пізнаний, що вони згрішили ним, — то збори принесуть бичка, молоде з худоби великої, на жертву за гріх. 15 А вони приведутъ його перед скинію заповіту. 16 А старші громади покладуть свої руки на голову бичка перед Господнім лицем, та й заріже один з них бичка перед лицем Господнім. 17 А помазаний священик внесе крові бичка до скинії заповіту. 18 І вмочить священик пальця свого в ту кров, та й покропить сім раз перед Господнім лицем пéред завіси. 19 І дастъ він із тієї крові на роги жертівника, що перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю ту кров вилле до підстави жертівника цілопалення, що при вході скинії заповіту. 20 А ввесь його лій принесе з нього та й спалить на жертівнику. 21 І зробить з тим бичком те саме, що робив бичкові жертви за гріх, так само

зробить із ним. I так священик дасть очищення за них, — і буде прощено їм. **21** I винесе бичка поза табір, та й спалить його, як палив бичка першого, — він жертва за гріх зборів. **22** Коли згрішить начальник, і зробить що невмисне проти якої зо всіх заповідей Господа, Бога його, чого робити не можна, та й завинить, **23** і буде пізнаний ним гріх його, що згрішив ним, то приведе він жертву свою — безвадного козла, **24** і покладе свою руку на голову того козла, та й заріже його в місці, де ріжеться ціл опалення перед Господнім лицем, — він жертва за гріх. **25** А священик візьме з крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а кров його вилле до підстави жертівника цілопалення. **26** A ввесь лій його спалить на жертівнику, як лій мирної жертви, та й так очистить священик його з гріха його, — і буде прощений йому. **27** А коли яка душа з народу землі невмисне згрішить, коли зробить що проти якої з заповідей Господніх, чого робити не можна, та й завинить, **28** і буде пізнаний ним гріх його, що згрішив, то він приведе жертву свою — безвадну козу, самицю, за гріх свій, що він згрішив був, **29** і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже цю жертву за гріх у місці цілопалення. **30** А священик візьме своїм пальцем із крові її, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а всю її кров вилле до підстави жертівника. **31** A ввесь її лій він здійме, як знятий був лій із мирної жертви, і священик спалить на жертівнику на паході любі для Господа. I так священик очистить його, — і буде прощено йому. **32** A якщо він приведе вівцю в жертву свою за гріх, то приведе безвадну самицю, **33** і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже її на жертву за гріх у місці, де ріже він жертву цілопалення. **34** I візьме священик із крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а всю кров її вилле до підстави жертівника. **35** A ввесь лій її здійме, як здіймається лій вівці з мирної жертви, та й спалить священик його на жертівнику на огняні жертви Господні. I так очистить його священик за гріх його, що згрішив був, — і буде прощено йому.

5 А коли хто згрішить: почує голос прокляття, і був свідком, або бачив, або знов, але не виявив, то понесе свою провину; **2** або особа, що

доторкнеться якої нечистої речі, або падла звірини нечистої, або падла худоби нечистої, або падла нечистого плаваючого, і буде це незнане їй, то вона — нечиста й завинить; **3** або коли доторкнеться нечистоти людіни, всякої нечистоти її, що нею стане нечиста, і буде це незнане їй, а вона довідається, то завинить; **4** або коли хто присягнє, вимовляючи нерозважно устами своїми, чинити зло або чинити добро, на все, що нерозважно вимовляє людіна в присязі, і буде це незнане їйому, а він довідається, що завинів одним із цих, — **5** то станеться, що завинить одним із цих, і візнає, чим він згрішив у тому. **6** I приведе він Господеві жертву за провину, за гріх свій, що згрішив, самицю з дрібної худоби, — вівцю або козу — на жертву за гріх, а священик очистить його від гріха його. **7** A якщо рука його не спроможна на ягня, то принесе в жертву за провину свою, що згрішив він, дві горлиці або двоє голубенят Господеві, — одне на жертву за гріх, а одне на цілопалення. **8** I принесе їх до священика, а він перше принесе те, що на жертву за гріх, і натне великим нігтем голову його від ший її, але не віddілить. **9** I покропить із крові жертви за гріх на стіні жертівника, а позостала кров буде вилита до підстави жертівника, — це жертва за гріх. **10** A другого зробить цілопаленням за уставом. I очистить його священик від гріха його, що згрішив той, — і буде прощено йому. **11** A якщо він не спроможний на дві горлиці або на двоє голубенят, то принесе в жертву свою за те, чим згрішив, десяту частину ефи пшеничної муки на жертву за гріх, не докладе до неї оліви й не дасть на неї ладану, — бо вона жертва за гріх. **12** I принесе її до священика, а священик візьме з неї повну свою жменю, за пригадувальну частину її, та й спалить на жертівнику на огняні жертви Господеві, — вона жертва за гріх. **13** I очистить його священик від гріха його, що згрішив він одним із них, і буде йому прощений; і буде вона для священика, як жертва хлібна“. **14** I Господь промовляє до Мойсея, говорячи: **15** „Коли хто переступом спроневіриться, і невмисне згрішить проти Господніх святощів, то він приведе жертву за провину свою до Господа, — безвадного барана з дрібної худоби, за твоєю оцінкою срібла шеклів, на міру шеклем святині на жертву за провину.

16 А те, що згрішив проти святощів, повérне, і додасть до нього п'яту частину його священикові, а священик очистить його бараном жертви за гріх, — і буде прощено йому. **17** А якщо згрішить коли хто, і зробить що проти якої зо всіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і не знатиме, і завинить, і понесе свій гріх, **18** то він приведе до священика безвадного барана з дрібної худоби в оцінці твоїй на жертву за провину. І очистить його священник за помилку його, що нею помилився, бо він не знав, — і буде прощена йому. **19** Це жертва за провину: він справді завинив Господеві“.

6 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Коли хто згрішить і переступом спроповіриться проти Господа, і скаже неправду на близького свого щодо дা�ного на сховок, щодо даного в зáклад, або щодо грабунку, або вимусить утиском у близького свого, **3** або знайде якусь згубу та й скаже неправду про неї, і присягнє неправдиво на одне зо всього, що робить людýна, і згрішить тим, **4** то станеться, коли він згрішить і завинить, — нехай повérне грабунок, що заграбував, або вýмушення, що був вимусив, або дане на сховок, що було зложене в нього, або згубу, що знайшов, **5** або все, що присяг про нього неправдиво, — і поверне його насамперед, і додасть до нього п'яту частину томý, чиє воно, дастъ його в день, коли виявиться провина його.

6 I він приведе Господеві до священика жертву за провину свою, — безвадного барана з дрібної худоби за твоєю оцінкою на жертву за провину. **7** I священик очистить його перед Господнім лицем, і буде йому прощено все до однóго, що і він зробив на провину“. **8** I Господь промовляв до Мойсея, кáжучи: **9** „Накажи Ааронові та синам його, повідáючи: Оце закон цілопалення: Воно приноситься на бгніці своїм на жертвінику цілу ніч аж до ранку, а огонь жертвінику горітиме на ньому. **10** I надіне священик льняну свою шату, і льняне спідне зодягне на тіло своє, і збере попіл, що на нього огонь спалить цілопалення на жертвінику, та й покладе його при жертвінику. **11** I здійме він шати свої, і зодягне одіж іншу, та й винесе попіл поза тábir до чистого місця. **12** А огонь на жертвінику горітиме на ньому, не погасне, а священик палітиме на ньому дрóва

щорáнку, і кластиме на нього цілопалення, і палитиме на ньому лій мирних жертв. **13** Огонь зáвжди горітиме на жертвінику, не погасне. **14** А оце закон про хлібну жертву: Ааронові сини принесуть її перед лице Господнє до пéреду жертвінику. **15** I вíзьме він із неї жменю своєю з пшеничної муки хлібної жертви, та з оліви її, та ввесь ладан, що на хлібній жертви, та й спалить на жертвінику, — любі паходці, це частина її, як пригадувальна для Господа. **16** А позостале з неї юстимут Аарон та сини його, — прісне буде ѓджене воно в святім місці, на подвір'ї скинії заповіту бúдуть юсти її. **17** Не буде пéчена вона квашеною. Їхню частину — Я дав це з огняних Моїх жертв; вона — Найсвятіше, як жертва за гріх та жертва за провину. **18** Кожен нащадок чоловічої статі поміж Ааронових дітей буде її юсти, — вічна постанова для ваших поколінь, — з огняних жертв Господніх. Усе, що доторкнеться до них, освя́титься“. **19** I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **20** „Оце жертва Аарона та синів його, що принесуть Господеві в дні помáзання його: десята частина ефí пшеничної муки, це постійна хлібна жертва: половина її — рано, а половина її — ввечорі. **21** На лопáтці в оліві буде вона зроблена; принесеш її вимішану, випечену жертву хлібну в кусках принесеш, — любі паходці для Господа. **22** А помáзаний священик зробить її — замість нього зробить її котрийсь із синів його, — це вічна Господня постанова. Уся вона буде спалена. **23** А кожна священикова хлібна жертва буде ціла, — не буде ѓдженя“. **24** I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **25** „Промовляй до Аарона та до синів його, говорячи: Оце закон про жертву за гріх: На місці, де зарізується цілопалення, буде зарізувана жертва за гріх перед лицем Господнім, — Найсвятіше вона! **26** Священик, що складає її як жертву за гріх, буде юсти її, — на місці святому буде вона ѓдженя, на подвір'ї скинії заповіту. **27** Усе, що доторкнеться до м'яса її, стане святе; а що з її крові покропить на одéжу, — що покропиться нею, те випереш на місці святому. **28** А гlíняний посуд, що в ньому вона вárена, буде розбитий. А якщо в мідянім посуді була вона вárена, то буде вýчищений до блиску й виполосканий водою. **29** Кожен чоловічої статі із священиків буде юсти її, — Найсвятіше вона. **30** А кожна жертва за гріх,

що з крові її буде внесено до скинії заповіту на окуплення в святині, не буде іджена, — в огні буде спалена.

7 А оце закон жертви за провину, — Найсвятіше вона. **2** На місці, де ріжуть цілопалення, заріжуть жертву за провину, а кров її священик покропить на жертівника навколо. **3** А ввесь її лій із неї він принесе, — курдюкá, і лій, що покриває нутроці, **4** і обідві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці здіймe з нирками, **5** та й спалить те священик на жертівнику, — це огняна жертва для Господа, жертва за провину вона. **6** Кожен чоловічої статі серед священиків буде їсти її, — на місці святому буде вона іджена, Найсвятіше вона. **7** Як про жертву за гріх, так само про жертву за провини — закон їм один: священикові, що очистить нею, йому вона буде. **8** А священик, що приносить чиєсь цілопалення, — шкура цілопалення, яке приніс він, священикові, йому вона буде. **9** І кожна жертва хлібна, що в печі буде печена, і кожна приготовлена в горшку та на лопатці, — священикові, що приносить її, йому вона буде. **10** А кожна хлібна жертва, мішана в оливі й суха, — буде вона всім синам Аароновим, як одному, так і другому. **11** А оце закон про мирну жертву, що хтось принесе її Господеві. **12** Якщо принесе її на подяку, то він принесе на жертву подяки прісні калачі, мішані в оливі, і прісні коржі, помазані олівою, і вимішана пшенична мука, калачі, мішані в оливі. **13** Разом із калачами квашеного хліба принесе він жертву свою, при мирній жертві подяки його. **14** І принесе він щось одне зожної жертви, — приношення для Господа; це буде священикові, що кропить кров мирної жертви, — буде йому. **15** А м'ясо мирної жертви подяки його буде іджене в дні його жертви, — не позоставить із нього нічого до рánку. **16** А якщо жертва його приношення — обітниця, або добровільний дар, то вона буде іджена в день принесення ним його жертви, а позостале з неї й назавтра буде іджене. **17** А позостале з м'яса кривавої жертви в третім дні буде спалене. **18** А якщо справді буде іджене з м'яса мирної жертви його в третім дні, то не буде вподобаний той, хто приносить її, — це не буде залічене йому, буде нéчистъ; а хто їстиме з неї,

понесе свій гріх. **19** А те м'ясо, що доторкнеться до чогось нечистого, не буде іджене, — на огні буде спалене. А м'ясо чисте — кожен чистий буде їсти м'ясо. **20** А душа, що буде їсти м'ясо з мирної жертви, що вона Господня, а нéчистъ його на ньому, то буде вона винищена з народу свого. **21** А коли хто доторкнеться до чогось нечистого, до нечистоти людської, або до нечистої худоби, або до всього нечистого плаzуочого, та проте буде їсти з м'яса мирної жертви, що Господня вона, то буде той винищений із народу свого“. **22** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „Кажи до Ізраїлевих синів, говорячи: жодного люю волового, ані овечого, ані козиного не будете їсти. **24** А лій із пáдла й лій пошматованого буде вживаний для всякої потреби, але їсти — не будете їсти йогó. **25** Бо кожен, хто їсть лій із худоби, що з неї приносить огняну жертву для Господа, то душа та, що їсть, буде винищена з народу свого. **26** І жодної крові птаства та худоби не будете їсти по всіх ваших осéлях. **27** Кожна душа, що їстиме яку-будь кров, — то буде винищена душа та з-посеред народу свого“. **28** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **29** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Хто приносить свою мирну жертву до Господа, той принесе своє приношення Господеві з своєї мирної жертви. **30** Руки його принесуть огняні жертви Господні, — лій із грудиною, принесе грудіну, щоб колихáти її, як колихáння перед Господнім лицем. **31** І священик спалить той лій на жертівнику. А та грудина буде Ааронові та синам його. **32** А праве стегно з мирних жéртов ваших дасте священикові, як приношення. **33** Хто з Ааронових синів приносить кров мирних жертов та лій, — йому буде на пáйку праве стегнó. **34** Бо Я взяв від Ізраїлевих синів грудину колихáння й стегно приношення з мирних жертов їхніх, та й дав їх священикові Ааронові й синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів. **35** Оце чáстка з помáзання Аарона та частка з помáзання синів його з огняніх жéртов Господніх у день приношення їх на священнослúження Господеві, **36** що наказав Госпóдъ давати їм у день їхнього помáзання від Ізраїлевих синів, — вічна постанова на їхні покоління! **37** Оце закон про цілопалення, про хлібну жертву, і про жертву за гріх, і про жертву за прові́ну, і про посвячення,

та про жертву мирну, 38 що Господь наказав був Мойсеєві на Сінайській горі в день накáзу Його Ізраїлевим синам принóсити жертви свої Господéві в Сінайській пустýні“.

8 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2

„Вíзьми Аарóна та синів його з ним, і шати, і оливу помáзання, і бичка жертви за гріх, і два барани, і кошá з опрісноками. 3 I збери всю громаду до входу скинії заповіту“. 4 I зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. I зібрались громада до входу скинії заповіту. 5 I промовив Мойсей до громади: „Оце та річ, що Господь наказав зробити“. 6 I привів Мойсей Аарónа й синів його, та й умив їх водою. 7 I дав він на нього хітона, й оперезáв його поясом, і зодягнув його шáтою, і дав на нього ефóда, і оперезав його поясом ефоду, і прикріпив ним ефода на ньому. 8 I поклав на нього нагрудника, і дав до нагрудника урім та туммім. 9 I поклав завóя на голову його, і поклав на завоя спереду його золоту квітку, вінця свяности, як Господь наказав був Мойсéеві. 10 I взяв Мойсей оливу помáзання, і намастив скинію, і все, що в ній, та й освятив їх. 11 I покропів він із неї сім раз на жéртвника, і намастив жéртвника та ввесь посуд його, і вмивальницю та підставу її, щоб їх освятити. 12 I вилив з оліви помáзання на Аарóнову голову, та й помáзав його, щоб його посвятити. 13 I привів Мойсей Аарóнових синів, і зодягнув їх у хітони, й оперезав їх поясом, і поклав на них накриття голови, як Господь наказав був Мойсéеві. 14 I підвів він бичка жертви за гріх, — і поклав Аарón та сини його свої руки на голову того бичка жертви за гріх. 15 I зарізав, і взяв Мойсей крóви і дав своїм пальцем на рóги навколо жéртвника, — і очистив жéртвника. А кров вилив до підстави жéртвника, і освятив його для очищання на ньому. 16 I взяв він увесь лій, що на нúтроцах, і сальникá на печінці, і обíдvi нýрки та їхній лій, — і Мойсей спалив на жéртвнику. 17 А бичká, і шкуру його, і м'ясо його, і нечистість його спалив в огні поза табором, як Господь наказав був Мойсéеві. 18 I привів він барана ціlopáлення, — і поклали Аарón та сини його руки свої на голову барана. 19 I зарізав, і покропив Мойсей кров'ю навколо жéртвника. 20 А барана розсік на куски його, — і Мойсей спалив

голову, і куски, і товщ. 21 A нúтроци та голінки пообмивав водою. I Мойсей спалив цілого барана на жéртвнику, — це ціlopáлення на паxoщи любi, це огняна жертва для Господа, як Господь наказав був Мойсéеві. 22 I привів барана другого, барана посвячення. I поклали Аарон та сини його руки свої на голову того барана. 23 I зарізав, і взяв Мойсей із крóви його та й дав на пíпку правого вуха Аарóнового й на великого пальця правої руки його, і на великого пальця правої ноги його. 24 I привів Аарóнових синів, і дав Мойсей із крóви тієї на пíпку правого їхнього вуха, і на великого пальця правої руки їх, і на великого пальця правої ноги їх. I покропив Мойсей тією кров'ю жéртвника навколо. 25 I взяв він лій, і курдюкá, і ввесь лій, що на нúтроцах, і сальника на печінці, і обídvi нýрки й їх лій, і стегнó правиці. 26 A з кошá з опрісноками, що перед лицем Господнім, узяв одного прíсного калача та калача хлібного, одну оливу та одного коржика, і поклав на лої й на правім стегні. 27 I дав він усе на руки Аарónа, і на руки синів його, і заколихáв це, як колихáння перед Господнім лицем. 28 I взяв це Мойсей із їхніх рук, та й спалив на жéртвнику на ціlopáлення, — воно жертва посвячення, на паxoщи любi, воно огняна жертва для Господа. 29 I взяв Мойсей грудійну та й заколихáв її, як колихáння перед Господнім лицем, із барана посвячення. Вона була для Мойсeя на пáйку, як Господь наказав був Мойсéеві. 30 I взяв Мойсей оливу помáзання та крóви, що на жéртвнику, і покропів на Аарónа, на шáти його, і на синів його, і на шáти синів його з ним. I посвятив Аарона, шáти його, і синів його, і шáти синів його з ним. 31 I сказав Мойсей до Аарónа й до синів його: „Варіть м'ясо при вході скинії заповіту, і там бýдете їсти його, і хліб, що в коші посвячення, як я наказав був, говорячи: Аарон та сини його будуть їсти його. 32 A позостале з м'яса та з хліба спалите в огні. 33 A із входу скинії заповіту не вийдете сім день, аж до дня вýповнення днів вашого посвячення, бо Він буде сім день посвáчувати вас. 34 Як учинив я сьогодні, так наказав Господь робити, щоб очистити вас. 35 A при вході скинії заповіту бýдете сидіти день і ніч сім день, і будете виконувати варту Господню, — щоб вам не померти, бо так мені наказано“. 36 I

зробив Аарон та сини його все те, як наказав був Господь через Мойсея.

9 I сталося восьмого дня, закликав Мойсей Аарона та синів його, та старших Ізраїлевих, **2** та й сказав до Аарона: „Візьми собі теля з худоби великої, на жертву за гріх, і бараня на цілопалення, безвадних, і принеси перед Господнє лице. **3** А до синів Ізраїлевих будеш казати, говорячи: Візьміть козла на жертву за гріх, і теля й ягня однорічних, без вад, на цілопалення, **4** і вола, і барана на жертву мирну, на заріз перед Господнім лицем, і хлібну жертву, мішану в оливі, бо сьогодні об'явиться вам Господъ“. **5** I вони взяли, що наказав був Мойсей, перед скинню заповіту. I прийшла вся громада, та й стала перед Господнім лицем. **6** I сказав Мойсей: „Оце та річ, що Господъ наказав був, — зробите, і об'явиться вам слава Господня“. **7** I сказав Мойсей до Аарона: „Підійди до жертівника, і вчини свою жертву за гріх та своє цілопалення, і очисти себе та нарбд, і вчини жертву за нарбд, і очисти їх, як наказав був Господъ“. **8** I підійшов Аарон до жертівника, та й зарізав теля жертви за свій гріх. **9** А сини Ааронові принесли до нього кров, — і вмочив він свого пальця в кров, та й дав на роги жертовника, а кров вилив до підстави жертівника. **10** А лій і нирки та сальникá на печінці з жертви за гріх спалив на жертівнику, як Господъ наказав був Мойсеєві, **11** а м'ясо та шкуру спалив в огні поза табором. **12** I зарізав він жертву цілопалення, а Ааронові сини подали йому кров, і він покропив на жертівника навколо. **13** А цілопалення — достачали йому його частинами, і голову, а він палив на жертівнику. **14** I обмив він нутрощі та голінки, і спалив на цілопаленні на жертівнику. **15** I приніс він жертву за нарбд, і взяв козля жертви за гріх нарбду, та й зарізав його, — і склав його в жертві за гріх, як і першого. **16** I він приніс цілопалення, і вчинив його за постановою. **17** I він приніс хлібну жертву, і наповнив із неї руку свою, та й спалив на жертівнику, крім цілопалення ранкового. **18** I зарізав він вола й барана — жертву мирну, що належить нарбдові, а сини Ааронові принесли йому кров, і він покропив нею жертівника навколо, **19** і принесли лій з вола та з барана, курдюкá, і лій, що покриває нутрощі, і нирки, і сальника на печінці. **20** I поклали вони

лій на грудіну, а він спалив лій на жертівнику. **21** А грудіну та праве стегно Аарон колихáв, як колихання перед Господнім лицем, як наказав був Мойсей. **22** I підняв Аарон свої руки до нарбду, та й поблагословив його, і зійшов від приношення жертви за гріх і цілопалення та мирної жертви. **23** I ввійшов Мойсей та Аарон до скиннї заповіту; і вийшли вони, і поблагословили нарбд, — і слава Господня показалася всьому нарбдові. **24** I вийшов огонь від лиця Господнього, і спалив на жертовнику цілопалення та товщ. А ввесь нарбд бачив це, — і закричали вони з радості, та й попадали на обличчя свої.

10 I взялі Ааронові сини, Надáв та Авігу, кожен кадильницю свою, і далі в них огню, і поклали на ньому кадило, і принесли перед Господнє лице чужий огонь, якого Він не наказав був приносити їм. **2** I вийшов огонь від лиця Господнього, та й спалив їх, — і вони повмирали перед Господнім лицем. **3** I сказав Мойсей до Аарона: „Це те, про що говорив був Господъ, кажучи: Серед близьких Моїх Я буду освячений, і перед усім нарбдом буду прославлений“. I замовк Аарон. **4** I покликав Мойсей Мисайлa та Елцафана, синів Уззїїла, Ааронового дядька, та й промовив до них: „Підійдіть, винесіть братів своїх із святині поза табір“. **5** I вони підійшли, та й винесли їх в їхніх хітонах поза табір, як наказав був Мойсей. **6** I сказав Мойсей до Аарона, та до Елеазара й до Ітамара, синів його: „Голів ваших не відкривайте, і одеж ваших не роздирайте, — щоб вам не померти, і щоб на всю громаду не розгнівався Він. А брати ваші, — увесь дім Ізраїлів будуть оплакувати те спалення, що спалив Господъ. **7** А з входу скиннї заповіту не вийдете ви, щоб не померти, бо на вас олиця Господнього помáзання“. I зробили вони за Мойсеєвим словом. **8** A Господъ промовляв до Аарона, говорячи: **9** „Вина та п'янкого напою не пий ані ти, ані сини твої з тобою при вході вашім до скиннї заповіту, — щоб вам не померти. Це вічна постанова для ваших поколінь, **10** і щоб розрізнати між святістю та між несвятістю, і між нечистим та між чистим, **11** і щоб навчати Ізраїлевих синів усіх постанов, про що говорив до них Господъ через Мойсея“. **12** I Мойсей промовляв до Аарона та до Елеазара

й до Ітамара, позосталих синів його: „Візьміть хлібну жертву, полишену з огняних Господніх жертов, та й їжте її прісну при жертівнику, бо це — Найсвятіше. 13 І будете їсти її в місці святуму, бо вона — уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх з огняних жертов Господніх, бо так мені наказано. 14 А грудину колихання та стегно приношення будете їсти в місці чистому, ти й сини твої, та твої дочки з тобою, бо уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх дані з мирних жертов Ізраїлевих синів. 15 Стегно приношення й грудину колихання на огняних жертах лою принесуть вони, щоб колихати як колихання перед Господнім лицем. І буде це для тебе та для синів твоїх з тобою на вічну постанову, як наказав Господь“. 16 А козла жертви за гріх пильно шукав Мойсей, і ось він був спалений. І розгніався на Елеазара й на Ітамара, позосталих Ааронових синів, кажучи: 17 „Чому ви не з'їли жертви за гріх у місці святуму? Бо вона — Найсвятіше, і її я дав вам, щоб уневажнити провину громади, щоб очистити їх перед Господнім лицем. 18 Тож не внесено крові її до святилини всередину. Будете конче їсти її в святилищі, як я наказав“. 19 І промовляв Аарон до Мойсея: „От сьогодні принесли вони свою жертву за гріх і цілопалення своє перед Господнім лицем, — і трапилося мені оце. А буду я їсти жертву за гріх сьогодні, — чи буде це добре в Господніх очах?“ 20 І почув Мойсей, — і булó це добре в його очах.

11 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи ім: 2 „Промовляйте до Ізраїлевих синів, кάжучи: Оце та звіринá, що будете їсти зо всієї худоби, що на землі: 3 Кожну з худоби, що має розділені копіті, і що має копита роздвобіні розривом, що жує жуйку, — її будете їсти. 4 Тільки цього не будете їсти з тих, що жують жуйку, і з тих, що мають розділені копіті: верблóда, бо він жує жуйку, та розділених копит не має, — нечистий він для вас. 5 І тушкáнчика, бо він жує жуйку, та не має розділених копіт, — нечистий він для вас. 6 І зайця, бо він жує жуйку, та не має розділених копит, — нечистий він для вас. 7 І свинí, бо вона має розділені рáтиці, і має рáтиці роздвобіні розривом, та жуйки не жує, — нечиста вона для вас. 8 Їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього пáдла не будете доторкатися, — нечисте

воно для вас. 9 Оце будете їсти зо всього, що в воді: усе, що має плавцí та лускú в воді, у морях та в рíчках, — їх будете їсти. 10 А все, що не має плавців та лускі в морях і в рíчках, зо всього, що роїться в воді, і зо всього, що пливає в воді, — гидота вони для вас! 11 І вони будуть гидота для вас, — їхнього м'яса не будете їсти, а їхнього пáдла будете брýдитися. 12 Усе, що не має плавців та лускі в воді, — гидота воно для вас. 13 А з птаства будете брýдитися оцього, — не будете їх їсти, гидота вони: орла, грифа й морського орла, 14 і коршака, і сокола за родом його, 15 усякого крука за родом його, 16 і струся, і сови, і яструба за родом його, 17 і пугача, і рибалки, та ѯбіса, 18 і лебедя, і пелікані, і сича, 19 і бусла, чаплі за родом її, і одуда, і нетопира. 20 Уся комашнá, що ходить на чотирьох, — гидота вона для вас. 21 Тільки те будете їсти зо всієї комашні, що ходить на чотирьох, що має голінки вище своїх нíг, щоб ними скакати на землі. 22 Оці серед них будете їсти: саранú за родом її, і сол'ам за родом його, і харгол за родом його, і хагав за родом його. 23 А вся гáдина летюча, що має чотири ноги, — гидота вона для вас. 24 І через них ви будете ставати нечисті: кожен, хто доторкнеться до їхнього пáдла, буде нечистий аж до вечора. 25 А кожен, хто понесе що з їхнього пáдла, випере одежду свою, і буде нечистий аж до вечора. 26 Щодо всякої худоби, що має розділене копіті, і що не має роздвоєного розривом копита, і жуйки не жує, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий. 27 А кожне серед усякої звірини, що ходить на лапах своїх, що ходить на чотирьох, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до їхнього пáдла, буде нечистий аж до вечора. 28 А хто носить їхнє пáдло, випере одежду свою, і буде нечистий аж до вечора. Нечисті вони для вас. 29 А оце вам нечисте серед плаzuнів, що плаzuють по землі: кріт, і миша, і яшірка за родом її, 30 і ховрах, і щур, і слімак, і їжак, і тхір. 31 Оці нечисті для вас серед усього плаzuючого. Кожен, хто доторкнеться до них, коли вони мертві, буде нечистий аж до вечора. 32 І все, що впаде на нього, коли вони мертві, буде нечисте, кожна рíч, — з дерева, або з одежі, або з шкури, або з грубої тканини, кожна рíч, що вживляється до праці, — в воду треба покласти їх, і будуть нечисті

аж до вечора, а пото́му стануть чистими. 33 А всякий гліняний посуд, що з них упаде що до його середини, — усе, що в середині його, стане нечисте, а його розіб'єте. 34 Кожна їжа, що є́ться, на якій була вода з такого посуду, буде нечиста; а кожен напій, що п'є́ться, у кожнім такім посуді стане нечистим. 35 І все, що на нього упаде з їхнього падла, стане нечисте: піч та огнище буде розвалене, — вони нечисті, і нечисті будуть для вас. 36 Тільки джерело та яма, збір води, будуть чисті. А хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий. 37 А коли що упаде з їхнього падла на всяке насіння сівби, що сіється, — чисте воно. 38 А коли буде налита вода на насіння, і упаде на нього з їхнього падла, нечисте воно для вас. 39 А коли помре що з худоби, що вона на їжу для вас, то хто доторкнеться падла її, той буде нечистий аж до вечора. 40 А хто є́сть із падла її, той випере одежду свою, і буде нечистий аж до вечора. I хто носить падло її, той випере одежду свою, і буде нечистий аж до вечора. 41 А все плаваюче, що плаває по землі, гидота воно, — не буде є́стися. 42 Усе, що плаває на животі, і все, що плаває на чотирьох, аж до всього, що багатоножне, усе плаваюче, що плаває по землі, — не будете їх є́сти, бо гидота вони. 43 Не занечищуйте душ своїх усім плаваючим, що плаває, — і не зробитеся нечисті ними, і не станете нечисті ними. 44 Бо Я — Господь, Бог ваш, і ви освя́титеся, і будьте святі, бо святий Я, і не занечищуйте душ своїх усіким плаваючим, що плаває по землі. 45 Бо Я — Господь, що вивів вас із єгипетського краю, щоб бути для вас Богом. I будьте святі, бо святий Я. 46 Оце закон про худобу, і про птаство, і про всяку живу звірину, що рухається в воді, і про всяку душу, що плаває по землі, 47 щоб відділювати між нечистим та між чистим, і між звіриною, що є́ться, та між звіриною, що не є́ться“.

12 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:
2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Коли жінка зачнє, і породить дитя чоловічої статі, то буде нечиста сім день; як за днів нечистоти місячного її, буде нечиста вона. 3 А восьмого дня буде обрізане тіло крайньої плоті його. 4 I буде вона сидіти в крові очищення тридцять день і три дні. До всякої святощі не буде вона доторкатися,

а до святыні не ввійде аж до війовнення днів очищення її. 5 А якщо породить дитя жіночої статі, то буде нечиста вона два тижні, як за нечистоти її місячної, і буде сидіти вона на крові очищення шістдесят день і шість день. 6 А по війовненні днів очищення її за сина або за дочку, принесе вона однорічне ягня на ціlopáлення, та голубеня або горлицю на жертву за гріх, до входу скинії заповіту до священика. 7 I він принесе це перед Господнє лице, і очистить її, і вона очиститься від джерела своєї кропви. Це закон про породіллю дитини чоловічої або жіночої статі. 8 А коли рука її не спроможеться на ягня, то візьме вона дві горлиці або двоє голубенят, — одне на ціlopáлення й одне на жертву за гріх, й очистить її священик, — і вона стане чиста“.

13 І Господь промовляв до Мойсея й Аарона, говорячи: 2 „Чоловік, коли буде на шкурі тіла його напухлина, або лишай, або біла пляма, і буде на шкурі тіла його ніби болячка проказі, то буде спроваджений він до священика Аарона або одного з синів його, священиків. 3 I огляне священик ту болячку на шкурі тіла, а волосся на болячці переміniloся на біле, і вигляд болячки глибший від шкури тіла його, — болячка прокази воно. I огляне її священик, і візнає його за нечистого. 4 А якщо болячка — біла вона на шкурі тіла його, а вигляд її не глибший від шкури, і волосся її не переміniloся на біле, то замкне священик хворого на сім день. 5 I огляне її священик сьомого дня, а ось — болячка, на погляд його, спинилася, не поширилася та болячка по шкурі, то замкне його священик удруге на сім день. 6 I огляне його священик сьомого дня вдруге, а ось — болячка поблідла, не поширилася та болячка по шкурі, то священик візнає його за чистого, — лишай вона. I випере він одежду свою та й стане чистий. 7 А якщо справді пошириться лишай той по шкурі по явленні священику на очищення його, то явиться він удруге до священика. 8 I огляне священик, а ось — лишай той поширився по шкурі, то священик візнає його за нечистого, — проказа воно. 9 Коли буде на людяні болячка прокази, то буде приведена до священика. 10 I огляне священик, а ось на шкурі біла напухлина, і вона переміnila волосся на біле, і на напухлині ріст живого м'яса, 11

то це стара прокáза на шкурі тіла його. I священик визнає його за нечистого, але не замкне його, бо справді давно він нечистий. 12 А якщо справді кинеться та прокáза по шкурі, і покриє та проказа всю шкуру хворого від голови його аж до ніг його, куди лиш глянуть очі священикові, 13 і огляне священик, а ось — проказа та покрила все тіло його, то він визнає за чисту ту болячку: вся вона перемінилася на білу, — чиста вона. 14 А того дня, коли в ній побачиться живе м'ясо, він стане нечистий. 15 I огляне священик живе м'ясо, і визнає його за нечистого; те живе м'ясо — нечисте воно, прокáза воно. 16 Або коли живе м'ясо знóбу переміниться на біле, то він прийде до священика. 17 I огляне його священик, а ось — перемінилася болячка на білу, то священик визнає ту болячку за чисту, — чиста вона. 18 А тіло, коли буде на ньому на шкурі його гноя́к, і він вілікуваний, 19 а на місці гноя́ка буде біла напúхлина, або біла, червонява пляма, то покажеться священикові. 20 I огляне священик, а ось — вигляд її нижчий від шкури, а волосся її перемінилося на біле, то священик визнає її за нечисту, — болячка прокази вона, вона кинулась на гноя́ку. 21 А якщо огляне її священик, а ось — нема в ній білого волосся, і вона не нижча від шкури, і вона бліда, то замкне його священик на сім день. 22 А якщо справді пошириться по шкурі, то священик вíзнає його за нечистого, — болячка прокази вона. 23 А якщо біла пляма спинилася на своєму місці, не поширилася, — вона струп чиря́ка, і священик вíзнає його за чистого. 24 Або тіло, коли буде на шкурі його опалення від огню, і буде заріст того опалення плямкою білою червонявою або білою, 25 то огляне її священик, а ось — перемінилось волосся в плямі на біле, а вид її глибший від шкури, — проказа вона, в опаленні кинулась. I визнає священик його за нечистого, — болячка прокази вона. 26 А якщо священик огляне її, а ось у плямі нема білого волосу, і вона не нижча від шкури, і вона бліда, то священик замкне його на сім день. 27 I огляне його священик вóсьмого дня. Якщо справді пошириться по шкурі, то священик визнає його за нечистого — болячка прокази вона. 28 А якщо пляма спíниться на своїм місці, не поширилася по шкурі, і вона бліда, — вона напухлина опалення. I священик визнає його за

чистого, бо струп опалення вона. 29 А чоловік або жінка, коли буде на кому болячка на голові або на бороді, 30 то священик огляне ту болячку, а ось — вид її глибший від шкури, а в ній жовтий, тонкий волос, то священик вíзнає його за нечисту, — пárші вона, вона проказа голови або бороди. 31 А коли священик огляне болячку пárші, а ось — вид її не глибший від шкури, і в ній нема чорного волосу, то священик замкне хворого на парші на сім день. 32 I огляне священик ту болячку сýмого дня, а ось — не пошíрилися парші, і волосся в них не стали жовті, а вид паршів не глибший від шкури, 33 то він погóлиться, а паршів не поголить. I замкне священик хворого на парші вдруге на сім день. 34 I огляне священик пárші сýмого дня, а ось — парші не пошíрилися по шкурі, і їхній вид не глибший від шкури, то священик визнає його за чистого, — і він випере одежду свою, і стане чистий. 35 А якщо справді пошíряться пárші по шкурі по його очищенні, 36 то священик огляне його, а ось — пошíрилися парші по шкурі, то священик не буде досліджувати щодо жовтого волосся, — нечистий він. 37 А якщо, на його погляд, парші спинíлися, і в них виросло чорне волосся, то парші вілікувані, — він чистий. I священик визнає його за чистого. 38 А чоловік або жінка, коли на шкурі їхнього тіла буде багато білих плям, 39 то огляне священик, а ось — на шкурі їхнього тіла бліді білі плями, — лишай воно, кинувся на шкурі, чистий він. 40 А коли в кого облізе голова його, лисий він, — він чистий. 41 А якщо голова його облізла спереду його, лисий він спéреду, — він чистий. 42 А коли на лисині ззаду або на лисині спéреду буде біла червонява болячка, — це проказа, кинулась вона в лисині зáдній його або в лисині перéдній його. 43 I огляне його священик, а ось напухлина болячки біла червонява в лисині задній його або в лисині передній його, як вигляд прокази на шкурі тіла, 44 то це чоловік прокажéний, — нечистий він. Конче визнає священик його за нечистого, — на голові його болячка його. 45 А прокажéний, що проказа на ньому, — одежа його буде роздéрта, а голова його буде відкрита, і по úста закріє, і буде кричати: „Нечистий, нечистий!“ 46 По всі дні, коли болячка на ньому, буде нечистий, — він нечистий. Самітний буде пробувати він, — поза табором оселя його. 47 А одежа, коли буде

на ній зараза прокази, на одежі вовняній або на одежі льняній, **48** або на нитці прямовісній, або на нитці поземій із льону та вовни, або на шкурі, або на всякім шкурянім вýробі, **49** і буде та зараза зеленява або червонява на одежі, або на шкурі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій шкуряній речі, — зараза прокази воно. І буде воно показане священикові. **50** І огляне священик ту зарáзу, та й замкне заразливе на сім день. **51** А дня сьомого огляне він ту заразу; коли зараза та поширилася на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, на всьому, що зроблене зо шкури, — та зараза злосліва проказа, нечиста вона. **52** І він спалить ту одежду, або нитку прямовісну, або нитку позему в вовні або в льоні, або всяку річ шкуряну, що буде на ній зараза, — бо злослива проказа це, огнем буде спáлена. **53** А якщо священик побачить, а ось — не поширилася зараза на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій речі шкуряній, **54** то священик накаже, і виперуть те, що на ньому зараза. І він замкнє те вдруге на сім день. **55** І огляне священик заразу по вýпранні, і ось, — зараза не перемінила свого вигляду, і зараза не поширилася, — нечиста вона, огнем її спалите; вона загліблення на стороні його передній або на стороні його задній. **56** А якщо священик побачив, а ось — зараза та зблідла по вýпранні її, то він від'рве її від одежі або від шкури, або від нитки прямовісної, або від нитки поземої. **57** А якщо вона покажеться ще на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на якій шкуряній речі, — то це шíриться вона, огнем спалиш те, що на ньому та зараза. **58** А одежа, або нитка прямовісна, або нитка позéма, або яка шкурянá річ, що випереш і зíйде від них та зараза, то буде виправана вдруге, — і буде чиста. **59** Оце закóн про хворобу прокази на одежі вовняній або на льняній, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, — на очищенні її або на признáння її за нечисту”.

14 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:
2 „Оце буде закóн про проказу в дні очищення його: І буде він привéдений до священика. **3** І вийде священик поза тáбр, і огляне священик, а ось — вýлікувана хвороба прокази

в проказéного, **4** то священик накаже, і вíзьме для очищуваного двох живих чистих птахів, і кéдрового дерева, і червону нитку, та ісóпу. **5** І накаже священик, і заріже однóго птáха до глýнняного посуду над живою водою. **6** Птаха живого — він вíзьме його, і кéдрового дерева, і червону нитку, та ісóпу, і вмочить їх та живого птáха в крові птáха, зарізаного над живою водою. **7** І покропить на очищуваного від прокази сім раз, та й очистить його, а живого птáха пустить у поле. **8** А очищуваний випере одежду свою й поголить усе волосся своє, і обмиється в воді, — стане чистий. А потому ввíйде до табóру, і буде жити поза намéтом своїм сім день. **9** І станеться сьомого дня, поголить він усе волосся свою, свою голову, і бороду свою, і брови очей своїх, і все волосся своє оголить, і випере одежду свою, і вимие тіло своє в воді, — і стане він чистий. **10** А восьмого дня вíзьме він двоє баранців безвáдних, і одну однорíчну безвадну вíвцю і три десятих пшеничної муки, — жертва хлíбна, мішана в оливі, і одного лога олivi. **11** І поставить священик, що очищує, чоловіка очищуваного з ними перед Господнім лицем при вході скинії заповіту. **12** І вíзьме священик одного баранця, і принесе його на жертву за гріх, та лога олivi, та й буде колихати їх, як колихáння перед Господнім лицем. **13** І він заріже того баранця в місці, де рíже жертву за гріх і цílopáлення, у місці святині, бо як жертва за гріх та жертва за провину, — вона для священика, найсвятіше вона. **14** І вíзьме священик крові жертви за провину, та й дасть священик на пíпку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. **15** І вíзьме священик з логу олivi, та й вилле на лíву долоню свою. **16** І вмочить священик правого пальця свого в оливу, що на лíвій долоні його, і покропить з оливи пальцем своїм сім раз перед Господнім лицем. **17** А з решти олivi, що на долоні його, священик дасть на пíпку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його на кров жертви за провину. **18** А позостале з олivi, що на долоні священиковій, дасть на голову очищуваного. І священик очистить його перед Господнім лицем. **19** І вчинить священик жертву за гріх, і очистить очищуваного з нечистотí його,

а потім заріже цілопалення. 20 І зложить священик те цілопалення та ту хлібну жертву на жертівнику, і священик очистить його, — і стане він чистий. 21 А якщо він бідний, і рука його неспроможна, то візьме одного баранця на жертву за провину на колихання, щоб очистити його, і одну десяту ефій пшеничної муки, мішану в оливі, і лога оливі, 22 та дві гірлиці або двоє голубенят, на що спроможна рука його, і буде одне — жертва за гріх, а одне — цілопалення. 23 І він принесе їх восьмого дня на своє очищення до священика, до входу скинії заповіту перед Господнє лицем. 24 І візьме священик ягня жертви за провину й лога оливі, та й буде колихати їх священик, як колихання перед Господнім лицем. 25 І заріже ягня жертви за провину, і візьме священик кроби жертви за провину, та й дасть на піпку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. 26 А з оливи вилле священик на ліву долоню свою. 27 І покропить священик своїм правим пальцем з оливи, що на лівій долоні його, сім раз перед Господнім лицем. 28 І дасть священик із оливи, що на долоні його, на піпку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його, на місце крові жертви за провину. 29 А позостале з оливи, що на священиковій долоні, дасть на голову очищуваного на очищення його перед Господнім лицем. 30 І він спорядить одну з горлиць або з голубенят із того, на що спроможна рука його, 31 на що спроможна рука його, одне — жертва за гріх, а одне — цілопалення понад жертву хлібну. І очистить священик очищуваного перед Господнім лицем. 32 Оце закон про того, що в ньому хвороба прокази, що рука його неспроможна при очищенні його[“]. 33 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: „Коли ви ввійдете до ханаанського Краю, що Я даю вам на володіння, і наведу хворобу прокази на доми Краю вашого володіння, 35 то прийде той, що його той дім, та й скаже священикові, говорячи: „Ніби зараза показалася мені в домі[“]. 36 І накаже священик, і опорожнять той дім, поки прийде священик, щоб оглянути заразу, — щоб не стало нечистим усе, що в домі. А потоому ввійде священик, щоб оглянути той дім. 37 І він огляне заразу, і ось — у стінах дому

загліблення зеленяви або червоняви, а їхній вид нижчий від стіни. 38 І вийде священик із того дому до виходу дому того, і замкнє той дім на сім день. 39 І вірнеться священик сьомого дня та й огляне, а ось — поширилася та зараза на стінах того дому. 40 І накаже священик, і витягнуть каміння, що на них та зараза, та й кинуть їх поза місто, до місця нечистого. 41 А дім той він вишкребе зсередини кругом, а глину, що вишкребли, висиплють поза містом, до нечистого місця. 42 І візьмуть інше каміння, і покладуть замість того каміння, і візьме інший тинк і обтинкує той дім. 43 А якщо вернеться та зараза, і кинеться в домі по витягненні того каміння й по вишкребанні того дому й по обтинкуванні, 44 то ввійде священик і огляне, а ось — поширилася та зараза в тім домі, — проказа злосліва вона в тім домі, нечистий він. 45 І розвалить той дім, і каміння його, і дерево його, і ввесь тинк дому, і винесе поза місто, до нечистого місця. 46 А хто входить до того дому всі дні, коли він замикав його, той буде нечистий аж до вечора. 47 А хто лежить у тім домі, той випере одежду свою, і хто єсть у тім домі, той випере одежду свою. 48 А якщо знобу ввійде священик і побачить, а ось — не поширилася зараза в домі по обтинкуванні дому, то священик візнає той дім за чистий, бо зараза вілікувана. 49 І візьме він на очищення того дому два птахи, і кедрового дріева, і чёрвені, та ісопу. 50 І заріже однога птаха до глиняного посуду над живою водою. 51 І візьме він кедрового дерева, та ісопу, і чёрвені, і живого птаха, та й умочить їх у крові зарізаного птаха та в живій воді, — і сім раз покропить на той дім. 52 І очистить він той дім пташиною кров'ю, і живою водою, і птахом живим, і кедровим деревом, і ісопом, і чёрвенню. 53 І пустить він живого птаха поза місто на поле, і очистить дім той, — і він стане чистий. 54 Оце закон для всякої хвороби прокази та для пárшів, 55 і для прокази одежі, і для дому, 56 і для напухлини, і для лишаю, і для білої плями, — 57 для навчання на день занечищення й на день відчищення. Оце закон про проказу[“].

15 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: 2 „Промовляйте до Ізраїлевих синів і скажіть їм: Кожен чоловік, коли з його тіла тектиме теча його, — нечистий він. 3 А це буде про нечистість його в течі його: коли тіло

його випускає течу свою, або коли в тілі його задержалась течя його, — воно нечистість його. **4** Кожне ложе, що течівий ляже на ньому, буде нечисте, і кожна річ, що він сяде на ній, буде нечиста. **5** I кожен, хто доторкнеться ложа його, випере свою одежду й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **6** А хто сяде на річ, що на ній сидів течівий, той випере одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **7** А хто доторкнеться до тіла течивого, той випере одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **8** А коли течівий плюне на чистого, то випере той одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **9** I кожен пóвіз, що на нім конно їде течівий, буде нечистий. **10** I кожен, хто доторкнеться до всього, що буде під ним, буде нечистий аж до вечора. А хто їх носить, той випере одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **11** I кожен, кого доторкнеться течівий, — а рук своїх він не обілляв водою, — то випере він одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **12** А гlíняний посуд, що його доторкнеться течівий, буде розбитий, а кожен посуд дерев'яний буде обмитий водою. **13** А коли течівий стане чистий від течії свої, то він відлічить сім день на своє очищення, — і випере одежду свою, і обміє тіло своє в живій воді, — і стане чистий. **14** А восьмого дня він візьме собі дві горлиці або двоє голубенят, та й прийде перед лице Господнє до входу скинії заповіту, і дасть їх священикові. **15** I спорядіть їх священик: одне — жертвою за гріх, а одне — ціlopаленням, та й очистить священик його перед Господнім лицем від течії його. **16** А чоловік, коли вийде з нього насіння парування, то обміє в воді все тіло своє, і буде нечистий аж до вечора. **17** А всяка одежда й всяка шкура, що на ній буде насіння парування, то вона буде віпрана в воді, і буде нечиста аж до вечора. **18** I жінка, що чоловік лежатиме з нею на парування, то обмиються вони в воді, і будуть нечисті аж до вечора. **19** А жінка, коли буде течіва, — кров буде течею її в тілі її — то сім день буде в своїй нечистості, а кожен, хто доторкнеться її, буде нечистий аж до вечора. **20** I все, на чому вона лежатиме в нечистості своїй, буде нечисте; і все, на чому вона сяде, буде нечисте. **21** А кожен, хто доторкнеться до місця

лежання її, той випере одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **22** А кожен, хто доторкнеться до всякої речі, на якій вона сидить, той випере одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **23** А якщо було б щось на ложі або на тій речі, що вона сиділа на ній, і він доторкнеться того, то буде нечистий аж до вечора. **24** А якщо буде лежати чоловік із нею, то нечистість її буде на ньому, і буде він нечистий сім день. **25** А жінка, коли буде текти теча крові її багато днів не в часі нечистоти її, або коли буде текти понад нечистоти її, то всі дні течі нечистоти її буде вона, як за днів нечистоти її, — нечиста вона. **26** Кожне ложе, на якому вона лежатиме всі дні течі її, буде для неї, як ложе її нечистоти. I кожна річ, на яку вона сяде, буде нечиста, як нечистість місячного очищення її. **27** I кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий, — і випере одежду свою, і обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **28** А якщо вона очиститься від течії своєї, то відлічить собі сім день, а потоому стане чиста. **29** А восьмого дня візьме собі дві горлиці, або двоє голубенят, та й принесе їх до священика до входу скинії заповіту. **30** I спорядіть священик одне — жертвою за гріх, а одне — ціlopаленням, та й очистить священик її перед Господнім лицем від течії нечистоти її. **31** I відділите Ізраїлевих синів від їхньої нечистоти, — щоб не повмирали вони в своїй нечистості через занечищення їхнє Моеї скинії, яка серед них. **32** Още закон про течівого та про того, що з нього виходить насіння лежання, що ним занечищується, **33** і про хвору в місячнім очищенні її, і про течівого на течу свою, для чоловіка й для жінки, та для чоловіка, що буде лежати з нечистою“.

16 I Господь промовляв до Мойсея по смерті обох Ааронових синів, коли вони були наблизилися перед Господнє лице — і померли. **21** сказав Господь до Мойсея: „Промовляй до Аарона, брата свого, і нехай він не входить кожного чауся до святилища за завісу, перед віко, що на ковчезі, — щоб не вмер він, бо Я в хмарі являюся над тим віком. **33** оцим увійде Аарон до святилища, — з телям на жертву за гріх та з бараном на ціlopалення. **4** Він зодягне священного льняного хітона, і льняна спідня одіж буде на тілі його, і підпережеться

льняним поясом, і обвінеться льняним завоєм, — вони священні шати. І обміс в воді своє тіло, та й зодягне він їх. 5 А від громади Ізраїлевих синів візьме він два козли на жертву за гріх та одного бараня на цілопалення. 6 І принесе Аарон теля жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім. 7 І візьме він обох тих козлів, та й поставить їх перед Господнім лицем при вході скінії заповіту. 8 І кине Аарон на обох тих козлів жеребкі, — один жеребок для Господа, і один жеребок для Азазеля. 9 І принесе Аарон козла, що на нього вийшов жеребок для Господа, і вчинить його жертвою за гріх. 10 А козел, що на нього випав жеребок для Азазеля, буде поставленний живим перед Господнє лице, щоб очистити його, і щоб послати його до Азазеля на пустиню. 11 І принесе Аарон бичка жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім; і заріже бичка жертви за гріх, що належить йому. 12 І візьме повну кадильницю горючого вугілля з-над жертівника перед Господнім лицем, і повні жмені свої тонко тобченого запашного кадила, та й внесе за завісу. 13 І покладе він те кадило на огонь перед Господнім лицем, а хмара кадила закріє віко, що над свідоцтвом, — щоб він не помер. 14 І візьме він крові бичка, та й покропить пальцем своїм на п'ереді віка на схід, а перед віком покропить з кроїв сім раз своїм пальцем. 15 І заріже козла жертви за гріх, що належить нарідові, і внесе його кров за завісу, та й зробить із кров'ю його, як зробив був із кров'ю теляти, — і покропить її на віко та перед віком. 16 І очистить він святиню з нечистоти Ізраїлевих синів та з їхніх переступів через усі гріхи їхні. І так він зробить для скінії заповіту, що знаходиться з ними серед їхньої нечистоти. 17 І жден чоловік не буде в скінії заповіту, коли він входить на очищення до святини, аж до виходу його. І очистить він себе та дім свій, та всю громаду Ізраїлеву. 18 І вийде він до жертівника, що перед Господнім лицем, та й очистить його; і візьме крові теляти й крові козла, та й дасть на роги жертівника навколо. 19 І покропить на нього з крові пальцем своїм сім раз, та й очистить його, та освятить його від нечистоти Ізраїлевих синів. 20 А коли він скінчить очищення святини й скінії заповіту та жертівника, то приведе живого

козла. 21 І покладе Аарон обідві руки свої на голову живого козла, і візнає над ним усі гріхи Ізраїлевих синів та всі їхні провини через усі їхні гріхи, і складе їх на голову козла, та й пошле через призначеноого чоловіка на пустиню. 22 І понесе той козел на собі всі їхні гріхи до краю неврожайного, і пустить того козла в пустиню. 23 І ввійде Аарон до скінії заповіту, і здіймє льняні шати, що зодягнув був при вході його до святини, і покладе їх там. 24 І обміс він тіло своє в воді в місці святім, і зодягне шати свої та й вийде, і вчинить цілопалення своє та цілопалення за нарід, і очистить себе та нарід. 25 А лій жертви за гріх спалить на жертівнику. 26 А той, хто відводив козла до Азазеля, випере одежду свою й обміс тіло своє в воді, а потому ввійде до табору. 27 А теля жертви за гріх та козла жертви за гріх, що їхню кров внесено на очищення в святині, віпровадять поза табір, та й спалять в огні їхні шкури, і їхнє м'ясо та їхні нечистоти. 28 А той, хто їх палить, випере одежду свою й обміс тіло в воді, а потому ввійде до табору. 29 І це стане для вас на вічну постанову, — събомого місяця, десятого дня місяця будете впокоряти ваші душі, і жодної праці не робитимете ви, ані тубілець, ані прихόдько, що мешкає серед вас, 30 бо того дня буде окуп ваш на очищення ваше, — зо всіх гріхів ваших станете чисті перед Господом. 31 Субота повного відпочинку від праці вона для вас, і ви будете впокоряти душі свої, — це вічна постанова. 32 А очистить той священик, що помázали його, і що посвятили його бути священиком замість батька свого. І зодягне він льняні шати, шати священні, 33 та й очистить Святе Святих, і скінію заповіту, і жертівника очистить, і очистить священиків та ввесь нарід громади. 34 І буде це для вас на вічну постанову на очищення Ізраїлевих синів зо всіх їхніх гріхів раз у році[“]. І він учинив, як Господь наказав був Мойсеєві.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Оце та річ, що Господь наказав був, говорячи: 3 Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що заріже вола, або ягня, або козу в таборі, або щось заріже поза табором, 4 а до входу скінії заповіту не приведе того на

принесення жертви для Господа перед скинію Господню, то кров буде полічена тому чоловікові, — він пролив кров. І буде війнищений чоловік той з-посеред народу свого, 5 щоб приводили Ізраїлеві сини свої жертви, які вони ріжуть на чистому полі, і спроваджали для Господа до входу скинії заповіту до священика, і різали їх, як мирні жертви для Господа. 6 І покропить священик тією кров'ю на Господнього жертівника при вході скинії заповіту, та й спалить лій на любі паходці для Господа. 7 І щоб вони вже не різали своїх жертв козлам-демонам, за якими вони блудять. Це буде для них вічна постанова на їхні покоління. 8 А їм скажеш: Кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з приходько, що буде мешкати серед вас, який принесе цілопалення або жертву, 9 а до входу скинії заповіту не принесе того, щоб учинити його для Господа, — то буде знищений чоловік той з-посеред народу свого! 10 А кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з приходько, що мешкає серед них, який буде їсти кров, то Я зверну лице Своє проти тієї душі, що єсть вона ту кров, — і винищу її з-посеред народу її, 11 бо життя тіла — в крові вона, а Я дав її для вас на жертівника для очищення за душі ваші, бо кров та — вона очищує душу. 12 Тому сказав Я Ізраїлевим синам: Кожна душа з вас не буде їсти крові, і приходько, що мешкає серед вас, не буде їсти крові. 13 А кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з приходько, що мешкає серед них, що вполює здобич звіриній або птаства, що іджене, то він вилле кров того й закріє її піском. 14 Бо життя кожного тіла — кров його, життя його вона. І сказав Я Ізраїлевим синам: Крови кожного тіла ви не будете їсти, бо життя кожного тіла — кров його вона. Усі, що їдять її, будуть понищені. 15 А всяка душа, що їстиме пáдло та розшарпане серед тубільця і серед приходько, нехай випере одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора, а потім стане чистий. 16 А якщо він не випере, а тіла свого не обмие, то понесе свою провину.

18 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Я — Господь, Бог ваш! 3 За чином єгипетського краю, що сиділи ви в нім, не робіть, і за чином Краю ханаанського, що Я впроваджу вас туди,

не зробите, і звичаями їхніми не підете. 4 Ви викóнуватимете устáви Мої, і будете додержувати постанови Мої, щоб ними ходити. Я — Господь, Бог ваш! 5 І будете додержувати постанови Моїх та устáви Моїх, що людина їх викóнує й ними живе. Я — Господь! 6 Жоден чоловік не наблýзиться до жодної однокровної своєї, щоб відкрити наготу. Я — Господь! 7 Наготі батька свого й наготі матері своєї не відкриєш, — вона мати твоя, не відкриєш наготи її! 8 Наготі жінки батька твого не відкриєш, вона нагота батька твого! 9 Наготі сестри своєї, дочки батька свого або дочкій матері своєї, що народилися в домі або народилися назóвні, — не відкриєш їхньої наготи! 10 Наготу дочки сина свого або дочкій дочки своєї, — не відкриєш наготи їхньої, бо вони — нагота твоя! 11 Наготі дочки жінки батька свого, нарóдженеї від батька твого, — вона сестра твоя, не відкриєш наготи її! 12 Наготі сестри батька свого не відкриєш, — вона однокровна батька твого! 13 Наготі сестри матері своєї не відкриєш, бо вона однокровна матері твоєї. 14 Наготи брата батька свого не відкриєш, до жінки його не наблýзишся, — вона тітка твоя! 15 Наготі невістки своєї не відкриєш, — вона жінка сина твого, не відкриєш наготи її! 16 Наготи жінки брата свого не відкриєш, — вона нагота брата твого! 17 Наготи жінки й дочкії її не відкриєш; дочки сина її й дочки дочки її не візьмеш, щоб відкрити її наготу, — вони однокровні її, це кровозмішання! 18 І жінки з сестрою її не візьмеш на супéрництво, щоб відкрити наготу її при ній за життя її. 19 А до жінки в час відділення нечистоти її не наблýзишся, щоб відкрити наготу її. 20 А з жінкою свого близнього не будеш лежати на насіння, щоб нею не стати нечистим. 21 А з насіння свого не даси на жертву Молохові, — і не зневáжиш Імені Бога свого. Я — Господь! 22 А з чоловіком не будеш лежати як з жінкою, — гидота воно! 23 І з жодною худобиною не злижешся, щоб не стати нею нечистим. І жінка не стане перед худобиною на злягання, — це паскудство! 24 Не занечíштесь тим усім, бо всім тим занечíщені ті люди, яких Я виганяю перед вами. 25 І стала нечиста та земля, і Я полічив на ній її гріх, — і та земля виригнула мешканців своїх! 26 І ви будете додéрживати постанови Моїх та устáви Моїх, і не зробите жодної зо всіх тих гидот, як і тубілець чи приходько, що

мешкає серед вас. **27** Бо всі ті гидоти робили люди тієї землі, які перед вами, — і стала нечиста та земля. **28** І щоб та земля не вирігнула вас через ваше занечищення її, як вона вирігнула народ, який перед вами. **29** Бо кожен, хто зробить одну зо всіх тих гидот, то души, що роблять, будуть винищенні з-посеред їхнього наріду. **30** І ви будете додержувати наказів Моїх, щоб не чинити чого з тих гидотних постанов, що роблені перед вами, — і не споганитеся ними. Я — Господь, Бог ваш!“

19 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Промовляй до всієї громади Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Будьте святі, бо святий Я, — Господь, Бог ваш! **3** Кожен буде боятися матері своєї та батька свого, а субіт Моїх будете додержувати. Я — Господь, Бог ваш! **4** Не звертайтесь до ідолів, і не робіть собі литих божків. Я — Господь Бог ваш! **5** А коли ви принесете мирну жертву для Господа, — на вподобання вас принесете її. **6** Ви будете їсти її в день принесення вашого та взавтра, а позостале до дня третього — огнем буде спалене. **7** А якщо справді буде їджено воно третього дня, — нечистість воно, не буде вподобане. **8** А хто те єсть, понесе він свій гріх, бо споганив він святиню Господню, — і буде винищена душа та з-посеред народу свого! **9** А коли ти будеш жати жниво своєї землі, не докінчуй жати до краю свого поля, а попадалих колосків твого жнива не будеш збирати; **10** а виноградника свого не вибереш дорешти, а попадалих ягід виноградника свого не будеш збирати, — для вбогого та для приходька позостав їх. Я — Господь, Бог ваш! **11** Не будете красти, і не будете неправдиво заперечувати, і не будете говорити неправди один на одного! **12** І не будете присягати Моїм Іменем на неправду, бо зневажиш Ім'я Бога свого. Я — Господь! **13** Не будеш гнобити близького свого, і не будеш грабувати, і не задержиш в себе через ніч аж до ранку заробітку наймита. **14** Не будеш проклинати глухого, а перед сліпим не роби перешкоди, — і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! **15** Не зробите кривди в суді: не будеш потурати особі вбогого, і не будеш підлещуватися до особи вельможного, — за правою суди свого близького! **16** Не будеш ходити пліткарём серед наріду свого. Не будеш наставати на життя свого близького. Я — Господь!

17 Не будеш ненавидіти брата свого в серці своєму. Конче вияви неправду свого близького, — і не понесеш гріха за нього. **18** Не будеш мститися, і не будеш ненавидіти синів свого наріду. І будеш любити близького свого, як самого себе! Я — Господь! **19** Постанов Моїх будете дотримувати. Не зробиш, щоб худоба твоя злучувалася двоїсто. Поля свого не будеш обсівати двоїсто. А одяга двоїста, мішанина ниток, не ввійде на тебе. **20** А чоловік, коли буде злягатися з жінкою, а вона — невільниця, заручена чоловікові, а справді не була вона вікуплена, або візволення не було дане їй, — то нехай буде кара, але не будуть вони забиті, бо не увільнена вона. **21** І спровадить він жертву за провину свою Господеві до входу скинії заповіту, — барана жертви за провину. **22** І очистить його священик бараном жертви за провину перед Господнім лицем за гріх його, що він був згрішив. І проститься йому гріх його, що він був згрішив. **23** А коли ви ввійдете до краю цього, і понасаджуєте всяке юстивне дерево, то плід його вважатимете за необрізаний, — три роки буде воно для вас необрізане, не буде їджено. **24** А року четвертого ввесь плід його присвятиться для Господа. **25** А року п'ятого будите їсти плід його, щоб помножився для вас урожай його. Я — Господь, Бог ваш. **26** Не будете їсти з кров'ю. Не будете ворожити, і не будете чарувати! **27** Не будете стригти волосся довкола голови вашої, і не будеш ніщити краю бороди своєї. **28** І не зробите на тілі своїм наризу за душу померлого, і не зробите на собі наколеного напису. Я — Господь! **29** Не безчесть своєї дочки, і не роби її блудливово, щоб не стала блудливово ця земля, і не наповнилась земля розпустою. **30** Субіт Моїх будете додержувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **31** Не звертайтесь до духів померлих та до ворожбітів, і не доводьте себе до опоганення ними. Я — Господь, Бог ваш! **32** Перед лицем сивизні встань, і вшануй лицез старого, і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! **33** А коли мешкатиме з тобою приходько в вашім краї, то не будете гнобити його. **34** Як тубілець із вас буде для вас приходько, що мешкає з вами, — і ти будеш любити його, як самого себе, бо приходьки були ви в єгипетськім краї. Я — Господь, Бог ваш! **35** Не будете чинити кривди в суді, у мірі, у вазі та

в мірі рідині. **36** Вага вірна, тягарці вірні, ефа вірна, гін вірний буде в вас. Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краю! **37** І ви будете держати всі постанови Мої та всі устави Мої, і виконуватимете їх. Я — Господь!”

20

І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „І скажеш до Ізраїлевих синів: Кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихόдька, що мешкає в Ізраїлі, який дастів із насіння свого Молохові, буде конче забитий, — народ краю закідає його камінням. **3** А Я зверну лице Своє проти того чоловіка, і вінищу його з-поміж наріду його, бо з насіння свого дав він Молохові, щоб занечистити святиню Мою, збезчестити Мое святе Ймення. **4** А якщо справді люди того краю сховають свої очі від того чоловіка, коли він дастів із насіння свого Молохові, щоб не забити його, **5** то Я зверну Своє лице проти того чоловіка та проти родини його, — і вінищу його юсіх, що блудять за ним, блудячи за Молохом, з-посеред наріду його. **6** А душа, що звертається до померлих духів та до чарівників, щоб блудити за ними, — то Я зверну Своє лице проти тієї душі, — і вінищу того з-посеред наріду його. **7** І ви будете освячуватися, і будьте святі, бо Я — Господь, Бог ваш! **8** І ви будете держати постанови Мої, і будете виконувати їх. Я — Господь, що освячує вас! **9** Бо кожен чоловік, що проклянє свого батька чи матір свою, буде конче забитий, — батька свого чи матір свою він прокляв, кров його на юному! **10** А кожен, хто буде чинити перелюб із чиєю жінкою, хто буде чинити перелюб із жінкою свого близького, — буде конче забитий перелібник та перелібниця. **11** І А хто буде лежати із жінкою батька свого, він відкрив наготу свого батька, — будуть конче забиті обе вони, кров юнія на них! **12** А хто буде лежати з невісткою своєю, — будуть конче забиті обе вони, гидоту вчинили вони, кров юнія на них! **13** А хто лежатиме з чоловіком як із жінкою, — гидоту вчинили обе вони, — будуть конче забиті, кров юнія на них! **14** А хто візьме жінку й матір її, — гидота це, в огні спалить його та її, і не буде кровозмішання перед вами! **15** А хто паруватиметься з скотиною, — буде конче забитий, і скотину ту заб'єте. **16** А жінка, що наблизиться до якої скотини, щоб лежати з нею, то заб'еш ту жінку та скотину ту, — будуть конче забиті вони, кров юнія

на них! **17** А хто візьме сестру свою, дочку батька свого або дочку матері своєї, і побачить наготу її, а вона побачить наготу його, — ганьба це! І будуть вони знищені на очах синів їхнього наріду, — він наготу сестри своєї відкрив, він понесе провину свою! **18** А хто буде лежати із жінкою, часу хвороби місячним, і відкриє її наготу, — він джерело її обнажів, а вона відкрила джерело своєї крові, — то будуть вони обе знищені з-посеред наріду свого! **19** І не відкриєш наготи сестри матері своєї й сестри батька свого, бо однокровну свою обнажив би ти, — вони понесуть провину свою. **20** А хто буде лежати з тіткою своєю, — він відкрив наготу дядька свого, гріх свій вони понесуть, — бездітні помрутимо! **21** А хто візьме жінку брата свого, — це нечисть, він відкрив наготу брата свого, — бездітні будуть. **22** І ви будете додержувати всі постанови Мої юсі усташі Мої, і будете виконувати їх, — і не віргнє вас земля та, куди Я впроваджу вас, щоб сиділи ви в ній. **23** І не будете ви ходити за звичаями люду, що Я виганяю перед вами, бо все те робили вони, — і Я їх обрідив. **24** І сказав Я до вас: ви вспадкуєте юнію землю, а Я дам її вам на спадщину її, землю, що плине молоком та медом. Я — Господь, Бог ваш, що відділив вас від тих нарідів! **25** І ви відділяйте між худобою чистою та нечистою, і між птаством нечистим та чистим, і не занечишуйте душ своїх худобою й птаством, і всім, що роїться на землі, що Я відділив для вас, як нечисте. **26** І будьте для мене святі, бо святий Я, Господь. І Я відділю вас від тих нарідів, щоб ви були Мої. **27** А чоловік або жінка, коли будуть вони викликати духа мерців або ворожити, — будуть конче забиті, камінням закідають їх, кров юнія на них!”

21

І сказав Господь до Мойсея: „Говори до священиків, Ааронових синів, і скажеш їм: Ніхто з вас нехай не занечиститься через доторкнення до померлого серед свого наріду. **2** Бо тільки через доторкнення до близькіх однокровних своїх, — через матір свою, і через батька свого, і через сина свого, і через дочку свою, і через брата свого, **3** і через сестру свою, дівчину близьку йому, що не булá замужем, — через тих він може занечиститися доторкненням. **4** Бувши одружений, нехай не занечиститься серед рідні

своєї, щоб не збезчестити себе. 5 Не зроблять вони лісини на голові своїй, і краю бороди своєї не підстрижуть, а на тілі своїм не наріжуть надрізів. 6 Святі вони будуть для Бога свого, і не збезчестять вони Ймення Бога свого, бо вони приносять огняні Божі жертви, хліб свого Бога. І будуть вони святі. 7 Жінки блудливої та збезчещеної вони не вільзуть, і не вільзуть жінки, вигнаної від чоловіка свого, бо святий він для Бога свого. 8 І освятиш його, бо він приносить хліб Бога твого, — святий він буде для вас, бо святий Я, Господь, що освячує вас! 9 А священикова дочки, коли зачне робити блуд, вона безчестить батька свого, — увогні буде спалена. 10 А священик, найбільший від братів своїх, що на голову його буде виллята олива помазання, і буде посвячений на одягання шат, він голови своєї не запустить і шат своїх не роздере, 11 і до жодного вмерлого не ввійде, — навіть через батька свого та через матір свою не сміс занечиститися. 12 І він не відійде від святині, і не занечистить святині Бога свого, бо на ньому посвячення оливи помазання його Бога. Я — Господь! 13 І він вільзме жінку в дівоцтві її. 14 Удові, і розвіденої, і збезчещеної, блудливої, — тих він не вільзме, а тільки дівіцю з-поміж рідні своєї він вільзме за жінку. 15 І не збезчестить він насіння свого в рідні своїй, бо Я — Господь, що освячує його“. 16 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 17 Промовляй до Аарона, говорячи: Чоловік із насіння твого на їх покоління, що буде в нім вада, не приступить, щоб принести хліб свого Бога. 18 Бо жоден чоловік, що в нім вада, не приступить: чоловік сліпий, або кульгавий, або кирпакий або довготелесий, 19 або чоловік, що матиме зламану ногу або зламану руку, 20 або горбатий, або високий, або більмо на оці його, або коростивий, або паршивий, або з розчавленими ядрами, — 21 кожен чоловік із насіння священика Аарона, що на нім ця вада, не приступить, щоб принести Господні огняні жертви, — вада в нім, не приступить він, щоб принести хліб свого Бога. 22 Він буде їсти хліб свого Бога з Найсвятішого та зо святощів. 23 Та до завіси не підійде він, і до жертівника не приступить, бо вада в нім, — і не збезчестить святині Моеї, бо Я — Господь, що освячує їх“. 24 І Мойсей промовляв до Аарона й до синів його, та до всіх синів Ізраїлевих.

22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Аарона й до синів його, і нехай вони обережно поводяться зо святощами Ізраїлевих синів, які вони посвячують мені, і нехай не збезчестять Мого святого Ймення. Я — Господь! 3 Скажи їм: На ваші покоління кожен чоловік, що наблизиться зо всякого вашого насіння до святощів, які Ізраїлеві сини посвятають Господеві, а нечистість його на нім, то буде винищена душа та з-перед лиця Мого. Я — Господь! 4 Кожен чоловік з Ааронового насіння, коли він прокажений або течівий, не буде їсти зо святощів, аж поки очиститься. А хто доторкнеться всякого нечистого від мертвого тіла, або чоловік, що з нього вийде насіння лежання, 5 або хто доторкнеться до всякого плавуня, через якого він стане нечистий, або до людини, через яку стане нечистий, через усяку нечистість її, — 6 особа, що доторкнеться до того, то стане нечиста аж до вечора, і не буде їсти зо святощів, поки не обмие свого тіла в воді. 7 А коли зайде сонце, то стане він чистий, а потім буде їсти зо святощів, бо це хліб його. 8 Падла та розшарпаного не буде він їсти, щоб не занечиститися ним. Я — Господь! 9 І будуть вони стерегти Мої прикази, — щоб не понести через те гріха на собі, і щоб не померти через нього, коли б збезчестили їх. Я — Господь, що освячує їх! 10 А кожен чужий не буде їсти святощів; осілий у священика й наймит не буде їсти святощів. 11 А коли священик купить чоловіка, — купівля срібла його це, — той буде їсти їх, також уріджений дому його, — вони будуть їсти його хліб. 12 А священикова дочки, коли буде видана чужому чоловікові, вона не буде їсти принесених святощів. 13 А священикова дочки, коли буде вдова, або розвідена, а дітей не має, і вірнеться до дому свого батька, — як за мілодості своєї, буде їсти з хліба батька свого. А кожен чужий не буде їсти його. 14 А чоловік, коли з'єсть святощі через помилку, то докладе до неї п'яту частину її, і віддасть священикові ті святощі, 15 і священики не збезчестять святощів Ізраїлевих синів, що вони приносять Господеві, 16 і не стягнуть на себе вини за провину ідження своїх святощів. Бо Я — Господь, що освячує їх“. 17 І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: 18 „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, і скажеш їм:

Кожен чоловік з Ізраїлевого дому та з прихόдька між Ізраїлем, що принесе свою жертву за всякими своїми обітницями та за всякими даруваннями своїми, що принесе Господеві на цілопалення, **19** то нехай принесе на вподобання ваше безвадного самця з худоби великої, з овець і з кіз. **20** Жодного, що в нім вада, не принесете, бо не буде воно на вподобання вас. **21** А чоловік, коли принесе Господеві мирну жертву на виразно висловлену обітницю або на дарунок, із худоби великої чи з худоби дрібної, — безвадна буде на вподобання, жодна вада не буде в ній: **22** сліпа, або зламана, або скалічена, або шолудива, або коробства, або паршива, — не принесете тих Господеві, і жертви огняній не дасте з них на жертвівника для Господа. **23** А вола та вівцю з занадто довгим чи занадто коротким яким членом добровільно принесеш у жертву, а на обітницю вони не вгодні Богові. **24** А того, що має ядра розчавлені, чи збиті, чи відрівні, чи відрізані, — не піднесете Господеві, і в вашому Краї не зробите того. **25** І з руки чужинця не принесете хліба нашого Бога зо всіх таких, бо в них зіпсуття їх, вада в них, — вони не будуть вгодні для вас“. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „Віл, або вівця, або коза, коли вродиться, то буде сім день під своєю матір'ю, а від дня восьмого й далі буде вгодне на жертву огняну для Господа. **28** А корови та вівці, — її й маля її не заріжете одногодня. **29** А коли будете приносити вдячну жертву для Господа, то приносите так, щоб вона була вгодна. **30** Того дня буде вона з’їджена, — не заставите з неї аж до ранку. Я — Господь! **31** І заповіді Мої будете додержувати, і будете виконувати їх. Я — Господь! **32** І не будете безчестити Мого святого Ймення, і Я буду освячений серед Ізраїлевих синів. Я — Господь, що освячує вас, **33** що вивів вас із єгипетського краю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь!“

23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Свята Господні, що в них скликатимете святі збори, оце вони, свята Мої: **3** Шість день буде робитись робота, а дня сьомого — субота повного відпочинку, святі збори, жодної роботи не будете робити. Це субота відпочинку для Господа по всіх оселях ваших! **4** Оце свята Господні, святі збори,

що скличете їх у їхнім означенім часі: **5** У місяці першім, чотирнадцятого дня місяця під вечір — Пасха для Господа. **6** А п'ятнадцятого дня того місяця — свято Опрісноків для Господа, сім день будете їсти опрісноки. **7** Першого дня будуть святі збори для вас, — жодного робочого зайняття не будете робити. **8** І будете приносити для Господа жертву сім день; сьомого дня — збори святі, жодного робочого зайняття не будете робити“. **9** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промов до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до того Краю, що Я даю вам, і будете жати жніво його, то снопа первоплоду ваших жнів принесете до священика, **11** а він буде колихати снопа того перед лицем Господнім, щоб набути вподобання вам; першого дня по святі священик буде колихати його. **12** І ви прирідите в дні вашого колихання снопа однорічне безвадне ягня на цілопалення для Господа. **13** А хлібна його жертва — дві десяті ефи пшеничної муки, мішаної в оливі, огнянá жертва для Господа, пающи любі; а жертва лита його — вино, чверть гіна. **14** А хліба, і пряженого зерна, і свіжих зерен ви не будете їсти аж до самого того дня, аж до вашого принесення жертви для вашого Бога. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях. **15** І відлічите ви собі першого дня по святі, від дня вашого принесення снопа колихання, сім тижнів, повні будуть вони. **16** А до першого дня по сьомі тижні відлічите п’ятдесят днів, та й принесете хлібну нову жертву для Господа. **17** З ваших осель принесете два хліби колихання, — дві десяті ефі пшеничної муки будуть вони, будуть спечені квашені, первоплоди для Господа. **18** І принесете понад той хліб сім ягнят безвадних у віці року, й одного бичка та два барани, — вони будуть цілопалення для Господа, і жертва хлібна, і жертви литі для них, огнянá жертва, пающи любі для Господа. **19** І спорядіте одногодного козла на жертву за гріх, та двоє ягнят у віці року на жертву мирну. **20** І священик буде колихати їх разом із хлібом первоплодів, як колихання перед Господнім лицем, над двома ягнятами. Вони будуть святощі для Господа, для священика. **21** І скличете того самого дня, — і будуть святі збори для вас, жодного робочого зайняття не будете робити. Це вічна постанова для ваших поколінь

по всіх ваших оселях! 22 А коли ви будете жати жніво вашої землі, не дожинай краю поля твого, а попадалих колосків жніва твого не будеш збирати, — для вбогого та для приходька позоставиш їх. Я — Господь, Бог ваш!“ 23 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 24 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Сьомого місяця, першого дня місяця буде вам повний спочинок, — пам'ять сурмлення, святі збори. 25 Жодного робочого зайняття не будете робити, і принесете огняну жертву для Господа“. 26 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 27 „А десятого дня того самого місяця — день Очищення він, збори святі будуть для вас, і будете впокоряти душі ваши, і принесете огняну жертву для Господа. 28 І жодного зайняття не будете робити того самого дня, бо він — день Очищення, щоб очистити за вас перед лицем Господа, Бога вашого. 29 Бо кожна душа, що не буде впокорюватись того самого дня, то буде вона винищена з своєї рідні. 30 А кожна душа, що буде робити яке зайняття того самого дня, — то Я вигублю ту душу з-посеред наріду її. 31 Жодного зайняття не будете робити. Це постанова вічна для ваших поколінь по всіх ваших оселях! 32 Він субота повного спочинку для вас, — і ви будете впокоряти душі свої, ввечері дев'ятого дня місяця від вечора аж до вечора будете святкувати вашу суботу“. 33 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 34 „Промовляй до Ізраїлевих синів, кажучи: П'ятнадцятого дня того сьомого місяця, — свято Кучок, сім день для Господа. 35 Першого дня святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. 36 Сім день будете приносити огняну жертву для Господа; восьмого дня — святі збори будуть для вас, і принесете огняну жертву для Господа; це віддання свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. 37 Оце свята Господні, що скликуватимете на них святі збори, щоб приносити огняну жертву для Господа, цілопалення, хлібну жертву й заколену жертву, і жертви літі, — належне дніві в його дні, 38 окрім Господніх субіт, і окрім дарів ваших, і окрім усіх ваших обітниць, і окрім усіх ваших дарувань, що дастé Господеві. 39 А п'ятнадцятого дня сьомого місяця, коли ви збираєте врожай землі, будете святкувати свято Господнє сім день; першого дня повний спочинок, і восьмого повний спочинок. 40

І візьмете собі первого дня плоду гарного дерева, пальмові віття, і галузку многолистого дерева та припоточних тополь, — і будете веселитися перед лицем Господа, Бога вашого, сім день. 41 І будете святкувати його, як свято для Господа, сім день у році. Постанова вічна для ваших поколінь, — сьомого місяця будете святкувати його. 42 У кучках будете сидіти сім день, — кожен тубілець в Ізраїлі сидітиме в кучках, 43 щоб ваші покоління пізнали, що Я в кучках посадив був Ізраїлевих синів, коли виводив їх з єгипетського краю. Я — Господь, Бог ваш!“ 44 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів про свята Господні.

24 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Накажи Ізраїлевим синам, і вони принесуть тобі чистої, вичавленої оліви з олівкового дерева на освітлення, щоб запалювати вічну лямпаду. 3 Поза завісою свідоцтва в скинії заповіту прирядіть її Аарон від вечора аж до ранку перед Господнім лицем назавжди. Це вічна постанова для ваших поколінь! 4 На чистім свічнику прирядить він ті лямпади перед Господнім лицем назавжди. 5 І візьмеш пшеничної муки, і випечеш із неї дванадцять калаців, — по дві десяті ефії буде один калач. 6 І покладеш їх у два ряди, шість у ряд, на чистому столі перед Господнім лицем, 7 і поклади на ряд чистого ладану, і він стане для хліба за пригадувальну частину, — огняна жертва для Господа. 8 Щосуботи він покладе його перед Господнім лицем завжди, від Ізраїлевих синів, вічний заповіт. 9 І він буде для Аарона та для синів його, і вони будуть їсти його в святому місці, бо він найсвятіше з огняних жертв Господніх. Це вічна постанова“. 10 І вийшов син ізраїльтянки, — а він був син єгиптянина, — між Ізраїлевих синів. І сварився в таборі син тієї ізраїльтянки з одним ізраїльтянином. 11 І син тієї ізраїльтянки богоневажив Ім'я Господнє, і проклинав. І привели його до Мойсея. А ймення матері його — Шеломіт, дочка Діври, з Данового племени. 12 І посадили його під сторожу аж до віяснення через уста Господні. 13 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 14 „Виведи того, що проклинав, поза табір, і покладуть усі, хто чув, свої руки на голову його, і закидає його камінням уся громада. 15 А до Ізраїлевих синів

будеш промовляти, говорячи: Кожен чоловік, коли проклянє Бога свого, то понесе він свій гріх. **16** А той, хто богозневажив Господнє Ймення, — буде конче забитий, конче укаменує його вся громада; чи приходько, чи тубілець, коли богозневажатиме Ймення Господнє, буде забитий. **17** І кожен, хто заб'є людіну, — буде конче забитий. **18** А хто заб'є яку скотину, той відшкодує її, — життя за життя. **19** І кожен, коли зробить ваду своєму близьньому, — як хто зробив, так буде зроблено йому: **20** зламання за зламання, око за око, зуб за зуба, — яку ваду зробить хто кому, така буде зроблена йому. **21** А хто заб'є скотину, той відшкодує її, а хто заб'є людіну, той буде забитий. **22** Суд один буде для вас, — приходько буде як тубілець. Бо Я — Господь Бог ваш!“ **23** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів. І вони вивели того, хто проклинав, поза табір, та й закидали його камінням. І зробили Ізраїлеві сини, як Господь наказав був Мойсеєві.

25 І Господь промовляв до Мойсея на Сінайській горі, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Коли ви ввійдете до землі, що Я даю вам, то святкуватиме земля та суботу для Господа. **3** Шість літ будеш засівати своє поле, і шість літ обтинатимеш свого виноградника, і збиратимеш урожай його, **4** а сьомого року — субота повного відпочинку буде для землі, повний відпочинок, субота для Господа: поля свого не будеш обсіювати, а виноградника свого не будеш обтинати. **5** Саморослого колосу живи твоїх не будеш жати, а грон з необрізаних виноградин твоїх не збиратимеш, — рік повного відпочинку буде для землі. **6** І те, що саме вродиться в цім відпочинку землі, буде для вас на їжу, — для тебе, і для раба твого, і для невільниці твоєї, і для наємника твого, і для осілого твого, що мешкають з тобою, **7** і для скотини твоєї, і для звірини, що в краї твоїм, — буде ввесь урожай його на їжу. **8** І відлічиши собі сім суботніх років, по сім років сім раз, і будуть для тебе дні семи суботніх років сорок літ і дев'ять. **9** І засурмите у сурми сьомого місяця, десятого дня місяця, — в день Очищення засурмите в сурми по цілому краю. **10** І освятите рік п'ятдесятірччя, і оголосите волю в краю для всіх мешканців його, — ювілей він буде для вас: і вірнеться кожен до своєї поселеності, і кожен до родини своєї вірнеться. **11** Ювілей

цей рік п'ятдесятірччя буде для вас: не будете сіяти, і не будете жати саморослі колосся її, і не будете збирати грон з необрізаних виноградин їх, **12** бо це ювілей, святощі будуть для вас, — з поля будете їсти врожай його. **13** У році того ювілею вірнетесь кожен до своєї поселеності. **14** А коли продасте що своєму близьньому, або купите з руки свого близьнього, не обманюйте один єдного. **15** За числом років по ювілєї купиш від близьнього свого, за числом років урожаю він продаст тобі. **16** За многістю літ побільшиш ціну тієї купівлі, а за малістю літ зменшиш ціну тієї купівлі, бо він продає тобі число літ урожаю. **17** І не обманіте один єдного, і будеш боятися Бога свого, бо Я — Господь, Бог ваш! **18** І ви виконаєте постанови Мої, а устяви Мої будете держати, і будете виконувати їх, — і безпечно сидітимете на землі. **19** І земля дасть плід свій, а ви будете їсти досыта, і безпечно сидітимете на ній. **20** А коли ви скажете: Що будемо їсти сьомого року, тож не будемо сіяти, не будемо збирати врожай свої? **21** І зошлю Я благословення Своє на вас шостого року, — і зродить врожай на три роки. **22** І будете сіяти восьмий той рік, і будете їсти з старих урожаїв аж до року дев'ятого, — аж до віросту врожаю його будете їсти старе. **23** А земля не буде продаватися назавжди, бо Моя та земля, бо ви приходько та осілі в Мене. **24** А ви в усій землі вашої поселеності дозволяйте вікуп землі. **25** Коли збідніє твій брат, і продаст із своєї поселеності, то прийде викупник його, близький йому, — і викупить продају брата свого. **26** А чоловік, коли не буде йому викупника, а рука його стане спроможна, і знайде потрібне на вікуп його, **27** то облічить він літаду продају свого, і вірне позостале чоловікові, що продав йому, та й вірнеться до своєї поселеності. **28** А якщо рука його не знайде потрібного на заплату йому, то буде продају його в руці покупця його аж до ювілейного року, — і вийде він в ювілєї, та й вірнеться до поселеності своєї. **29** А коли хто продаст мешканський дім в обмуробованому місті, то вікуп його буде до кінця року від часу продају його, — рік буде на вікуп його. **30** А якщо він не буде вікуплений аж до кінця року, то стане той дім, що в місті, яке має мур, назавжди для покупця його на покоління його, — не вийде він в ювілєї. **31** А домій в оселях, що не мають муру

навколо, до поля землі буде те прираховане, — і буде йому викуп, і в ювілії він вийде. **32** А містá Левитів, домí в містах їх посіlosti — викуп для Левítів завжди буде можливий. **33** А хто викупить від Левитів, то прódаж дому й міста посіlosti його вийде в ювілії, бо то доми міст Левитів, іхня посіlostь серед Ізраїлевих синів. **34** А пасови́сько навкóло їхніх міст не буде прódане, бо це вічна посіlostь для них. **35** А коли збіднє твій брат, а його рука неспромóжно стане, то підтрýмаеш його, прихóдько він чи осілий, — і житиме він із тобою. **36** Не вíзьмеш від нього лíхви та прóbутку, і будеш боятися Бога свого, — і житиме брат твій з тобою. **37** Срібла свого не даси йому на лíхву, і на прóbуток не даси їжі своєї. **38** Я Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краю, щоб дати вам ханаанську зéмлю, щоб бути вашим Богом. **39** А коли збіднє брат твій при тобі, і буде прódаний тобі, то не будеш робити ним праці раба, — **40** як найmit, як осілий він при тобі, аж до ювілейного року буде він працювати тобі. **41** I вийде від тебе він та сини його з ним, і вéрнеться він до родíни своєї, і до посіlosti батьків своїх вéрнеться він: **42** бо вони — Мої раби, що Я вивів їх з єгипетського краю, не будуть вони прódані прódажем раба. **43** Не будеш володіти ним жорстоко, і будеш боятися Бога свого. **44** А раб твій та невíльниця твоя, що будуть твої, будуть із нарóдів, що навкóло вас, — із них купите раба й невíльницю. **45** А також із синів осілих, що мешкають з вами, з них купите та з племені їхнього, що з вами, що породили в Краї вашім, — і будуть вони вам на посіlostь. **46** I передастé їх, як спáдшину, вашим синам по вас на спáдок посіlosti навíki, ними бúдете робити, а братáми вашими, синами Ізраїлевими, один óдним, не будете володіти жорстоко. **47** А коли рука прихóдька чи осілого при тобі спromóжна, а брат твій збіdнє при ньому, і буде прódаний прихóдькові чи осілому в тебе, або нащádkoví племени прихóдька, **48** то пóтім, як буде прódаний, викуп буде йому, — один із братів його викупить його, **49** або дáдько його, або син дядька його викупить його, або з однокровних його, із роду його викупить його, або спromожна рука його, — і буде вíкуплений. **50** I облічить він із тим, хто набув його, від року прódажу його аж до ювілейного року, — і буде цíна прódажу його

за числом лíт; як за дні найmita буде поліченено йому. **51** Якщо ще багато лíт, то згíдно з ними він верне свíй викуп із сріблá його купівлі. **52** А якщо позостало мало лíт до ювілейного року, то облічить йому, — згíдно з роками його верне свого вíкупа. **53** Як щорíчний найmit він буде при ньому, — він не буде жорстóко панувати над ним на твоїх очáх. **54** А якщо він не буде вíкуплений у тих роках, то вийде ювілейного року він та сини його з ним, **55** бо Ізраїлеві сини — Мої раби, Мої раби вони, що Я вивів їх із єгипетського краю. Я — Господь, Бог ваш!

26 Не зробите собі божkív та ідола, і кам'яного стовpá не поставите собі, і камéня з фíгурами не покладете в вашім краї, щоб клáнятися перед ними. Bo Я — Господь, Бог ваш! **2** Субíт Моїх будете додéржувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **3** Якщо будете ходити згíдно з постановами Моїми, а заповíдей Моїх будете додéржувати й будете виконувати їх, **4** то дам ваші дощí в їхнім часі, і земля дасть свíй урожай, а польовоé дерево дасть плíд свíj. **5** I молóчення досягне вам виноградобрáння, а виноградобрáння досягне сіяння, і ви будете їсти хліb свíj досýта, і будете сидіти безпечно в вашому краї. **6** I дам мир у краю, і ви будете лежати, і ніхто не вчинить, щоб ви тремтіли, — бо злу зvírinu винищу з землі, а меч не перейде через край ваш. **7** I ви будете гнати ворогів своїх, а вони попáдають перед вами від меча. **8** I п'яtero з вас поженуть сотню, а сотня з вас пожене десять тисяч, — і попáдають вороги ваші перед вами від меча. **9** I обернúсь Я до вас, і розплоджú вас, і розмножу вас, і виконау Свого заповіта з вами. **10** I ви будете їсти старе-перестаріле, і повикидаєте старе перед новíм. **11** I поставлю місце перебувáння Свого перед вами, — і душа Моя не обрídить вами. **12** I Я буду ходити перед вами, і буду вам Богом, а ви будете Мені нарódom. **13** Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського краю, щоб ви не були їм рабами. I Я поламав занóзи вашого ярмá, — і вивів вас із піdnésenoю головою. **14** А коли ви не будете слухnáni Mení, і не виконуватиме всіх тих заповíдей, **15** і якщо постановами Моїми будете погóрджувати, і якщо душа ваша брýдитиметься закónами Моїми, щоб

не виконувати всіх зáповідей Моїх, щоб ламати вам заповіта Мого, — **16** то й Я зроблю вам оце: поставлю над вами перéстрах, сухоти й пропасницю, що винищують очі й обезсилюють душу. I ви надаремно сíятимете насіння свое, — бо поїдять його вороги ваші. **17** I зверну Я лице Своє на вас, — і ви будете вдарені перед своїми ворогами. I будуть панувати над вами ненáвисники ваши, — і ви будете втікати, хоч ніхто вас не гнатиме. **18** А якщо й при тому не будете слухняні Мені, то Я семикратно побільшú кару на вас за ваші гріхі. **19** I зломлó пихú вашої сили, і зроблю ваше небо як залізо, а землю вашу як мідь! **20** I надаремно буде вичéрпуватися ваша сила: земля ваша не дасть свого врожаю, а дерево на землі не дасть свого плóду. **21** A якщо й тоді пíдете проти Мене, і не схочете бути слухnýними Мені, то Я семикратно збільшú над вами удуара Свого згідно з вашими гріхами. **22** I пошло на вас пíльну зvірину, а вона винищить вам дітей, і вигубить вашу худобу, і зменшить кількість вашу, і попустошить ваші дороги. **23** A якщо цими карами не бúдете нáвчені, і будете ходити проти Мéне, **24** то й Я пíдú против вас, і вдáрю вас і Я семикратно за ваші гріхи. **25** I приведú на вас меча, що помстить пíмstu за заповіта, — і ви будете зíбрані до ваших міст, і Я пошлю моровицю на вас, і ви будете вíddanі в руку ворога. **26** Коли Я знишу вам хліб, пíдпору вашу, то десять жіноч будуть пекти хліб вам в одній печі, і вернутъ хліб ваш вагою, а ви будете їсти — і не насítитеся. **27** A якщо й тим не станете слухnýні Мені, і будете ходити против Мéне, **28** то й Я з лютістю пídú против вас, і також Я семикратно покараю вас за ваши гріхи, — **29** і ви тіло своїх синів бúдете їсти, і тіло дочек своїх будéтete поїдáти... **30** I поруйную ваши висоти, і повитинаю ваши стовпí сонця, і поскладаю трупи ваши на трупах божків ваших, — і обрýдить душа Моя вас! **31** I вчиню міста ваши руїною, і поспустошую ваши святині, — і не прийму ваших пахощів любих. **32** I спустошоу Я край той, — і будуть дивуватися з тóго ваши вороги, що мешкають у ньому. **33** A вас порозпорóшую поміж нарódів, і вийму за вами мечу, — і стане край ваш спустошенням, а містá ваши будуть руїною... **34** Тоді земля та надолúжить собі за суботні роки по всі дні спустошення її. Коли будете в краї ваших

ворогів, тоді ваша земля святкуватиме відпочинок, і надолúжить собі за свої суботні роки. **35** По всі дні спустошення святкуватиме вона відпочинок, чого не святкувала в суботні роки, коли ви сиділи на нíй. **36** A щодо позосталих серед вас, то впровáджу в іхні серця полохлýвість в краях іхніх ворогів, — і буде їх гнати навіть шелест подмúхненого вітром листу, і будуть вони втікати, як утікають перед мечем, та й попáдають, хоч ніхто не женеться... **37** I будуть вони спотикáтися один об óдного, нíби від мечá, хоч ніхто не женеться за ними. I ви не зможете стати против ваших ворогів. **38** I погинете серед поганів, і пожерé вас земля ваших ворогів. **39** A позосталі серед вас помарніють у краях ворогів ваших за гріх свій, а також за гріхи батьків своїх помарніють із ними. **40** I вízнають вони гріх свій та гріх батьків своїх, що ними спроневíрилися були Мені, а також, що ходили против Мéне. **41** Також і Я пídú против них, і впровáджу їх до краю іхніх ворогів. Якщо тоді впокóриться іхнє необрíзане серце, то тоді понесу́ть кару за свої гріхи. **42** I Я згадаю заповіта Свого з Яковом, а також заповіта Свого з Ісаком, і також заповіта Свого з Авраамом згадаю, і згадаю той край. **43** A край той буде позбавлений їх, і надолúжить собі свої суботні роки, опустілий від них, а вони понесуть кару за свої гріхи, а то для тóго, що закóнами Моїми погóрдjuвали, а постанови Мої огýдила була іхня душа. **44** A проте, коли вони пробувáли в краю своїх ворогів, то Я не погóрдjuвав ними, і не збрýдив їх, щоб винищити їх, щоб зламати заповіта Свого з ними. Bo Я — Господь, Бог їх! **45** I Я пам'ятатиму їм заповіта з предками, що Я вивів їх з египетського краю на очáх поган, щоб бути їм Богом. Я — Господь!“ **46** Оце постанови, і устáви та закóни, що дав Господь між Собою та між Ізраїлевими синами на Сінáйській горі через Мойсея.

27 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш їм: Коли хто складає обітницю Богові за твою оцінкою душ для Господа, **3** то буде твоя оцінка: чоловіка від віку двадцяті літ і аж до віку шостидесяти літ, — і буде твоя оцінка п'ятдесят шéклів срібла на міру шéклем святині; **4** а якщо жінка вона, то буде твоя оцінка тридцять шеклів.

5 А якщо від віку п'яти літ і до віку двадцяти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — двадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. **6** А якщо від віку місяця й аж до віку п'яти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — п'ять шеклів срібла, а для жінки твоя оцінка — три шеклі срібла. **7** А якщо від віку шостидесяти літ і вище: якщо чоловік, то буде твоя оцінка п'ятнадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. **8** А якщо він обідній проти твоєї оцінки, то поставить його перед священиком, і священик оцініє його, — за тим, що спроможна рука того, хто обіцяв, оцініє його священик. **9** А якщо буде худоба, що з неї приносять жертву для Господа, — усе, що дается із неї для Господа, буде святощами. **10** Не вільно обміняти її, ані заступити її, добру — злою, або злу — доброю; а якщо справді заступить худобу худобою, то буде вона та застúпство її — буде святощами. **11** А якщо та всяка худоба нечиста, що з неї не приносять жертв для Господа, то він поставить ту худобу перед священиком, **12** і священик оцініє її чи то добре, чи недобре. Як оцініє священик, так нехай буде. **13** А якщо він справді викупить її, то дадасть п'яту частину її над оцінкою твою. **14** А коли хто посвятить дім свій на святість для Господа, то священик оцініє його чи то добре, чи недобре. Як оцініє його священик, так стане. **15** А якщо той, хто посвячує, викупить свого дома, то дадасть п'яту частину срібла твоєї оцінки над нього, — і буде його. **16** А якщо хтось посвятить Господéві з поля своєї посіlosti, то буде оцінка твоя посівом його, — пóсів хомера ячмénю за п'ятдесят шеклів срібла. **17** Якщо він посвятить своє поле від ювілейного року, то воно стане за оцінкою твоєю. **18** А якщо посвятить поле свое по ювілеї, то священик облічить йому те срібло за роками, позосталими до ювілейного року, і те буде віднятє від оцінки твоєї. **19** А якщо справді викупить те поле той, хто посвячує його, то дадасть п'яту частину срібла оцінки над нього, — і стане воно його. **20** А якщо він не викупить поля того, і якщо він продасть те поле кому іншому, то вже не буде воно викуплене. **21** I буде те поле, коли воно вийде в ювілеї, святість для Господа, як поле закляття, — для священика буде посілість nim. **22** А якщо він посвятить Господéві поле купівлі своєї, що не з поля посіlosti його, **23** то священик

oblíčить йому суму твоєї оцінки аж до ювілейного року, і дасть твою оцінку того дня, як святість для Господа. **24** В ювілейному році вéрнеться те поле до того, від кого купив його, що його посілість тієї землі. **25** А вся оцінка твоя буде шéклем святині, — двадцять ́гер буде шékel. **26** Тільки перворідного в худобі, що визнане, як перворідне для Господа, nіхто не посвятить його, — чи то віл, чи то овечка, — Господéві воно! **27** А якщо в худобі нечистій, то викупить за твоєю оцінкою, і дадасть п'яту частину над нього. А якщо не буде викуплене, то буде прódане за оцінкою твоєю. **28** Тільки кóжне закляття, що людýна закленé Господéві зо всього, що його, — від людýни, і худоби, і від поля його посіlosti, не буде прódане й не буде викуплене, — воно найсвятіше для Господа. **29** Кóжне закляття, що буде оголошене за закляття з-посеред людей, не буде викуплене, — буде конче забите. **30** А всяка десятина з землі, з насіння землі, з плóду дерева, — Господéві воно, святощі для Господа! **31** А якщо дíйсно викупить хтось свою десятину, — той дадасть п'яту частину її над неї. **32** А всяка десятина худоби великої та худоби дрібної, усе, що перéйде під палицею, — десяте буде святість для Господа. **33** Не буде перебирати між добрим та злим, і не замінить його. А якщо справді заступить його, то буде воно та застúпство його, — буде святість, не буде викуплене“.

Числа

1 Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині в скинії заповіту першого дня другого місяця, другого року від виходу їх з єгипетського краю, говорячи: **2** „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів за родами їхніми, за домами їхніх батьків числом усіх чоловічої статі за їх головами, **3** від віку двадцяти літ і вище, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі, — за військовими відділами їхніми перелічіть їх ти та Аарон. **4** А з вами будуть по одному мужеві для племені; той муж — голова дому батьків своїх він. **5** А оце імення тих мужів, що стануть із вами: для Рувіма — Еліцур, син Шедеурів; **6** для Симеона — Шелуміїл, син Цурішаддайв; **7** для Юди — Нахшон, син Аммінадавів; **8** для Іссахара — Натанал, син Цуарів; **9** для Завулона — Елів, син Хелонів; **10** для Йосипових синів, від Єфрема — Елішама, син Аммігудів; від Манасії — Гамаліїл, син Педацурів; **11** для Веніаміна — Авідан, син Гід'оніїв; **12** для Дáна — Ахіезер, син Аммішаддайв; **13** для Асíра — Паг'їл, син Охранів; **14** для Гада — Ел'ясаф, син Деуїлів; **15** для Нефталіма — Ахіра, син Енанів. **16** Оце поклікані громади, начальники племен їхніх батьків. Вони голови тисяч Ізраїлевих. **17** I взяв Мойсей та Аарон тих мужів, що були названі поіменно, **18** і вони зібрали всю ту громаду першого дня другого місяця. I вони виявили родоводи свої за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, за головами їх, **19** як Господь наказав був Мойсеєві. I він перелічив їх у Сінайській пустині. **20** I було синів Рувіма, перворідного Ізраїлевого, їхніх нащадків за їхніми рдами, за домами їхніх батьків числом імен за головами їх, усіх чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **21** перелічені їхні від Рувимового племені — сорок і шість тисяч і п'ятсот. **22** У Симеонових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків перелік їх числом імен за головами їхніми, усіх чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **23** перелічені їхні від Симеонового племені — п'ятдесят і дев'ять тисяч і триста. **24** У Гадових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто

здатний до війська, **25** перелічені їхні від Гадового племени — сорок і п'ять тисяч і шістсот і п'ятдесят. **26** У Юдових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **27** перелічені їхні від Юдового племени — сімдесят і чотири тисячі й шістсот. **28** У Іссахáрових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **29** перелічені їхні від Іссахáрового племени — п'ятдесят і чотири тисячі й чотириста. **30** У Завулóнових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **31** перелічені їхні від Завулонового племени — п'ятдесят і сім тисяч і чотириста. **32** У Йосипових синів: у Єфремових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **33** перелічені їхні від Єфремового племени — сорок тисяч і п'ятсот. **34** У синів Манасії їхніх нащадків за їхніми рдами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **35** перелічені їхні від племени Манасійного — тридцять і дві тисячі й двісті. **36** У Веніамінових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **37** перелічені їхні від Веніамінового племени — тридцять і п'ять тисяч і чотириста. **38** У Дáнових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **39** перелічені їхні від Данового племени — шістдесят і дві тисячі й сімсот. **40** У Асíрових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **41** перелічені їхні від Асíрового племени, — сорок і одна тисяча й п'ятсот. **42** У синів Нефталíмових їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **43** перелічені їхні від племени Нефталíмового — п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **44** Оце ті перелічені, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, дванадцятеро мужа, —

вони були по одному мужеві для дому батьків своїх. 45 І були всі перелічені з Ізраїлевих синів за домами батьків своїх від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, в Ізраїлі, 46 і були всі перелічені — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. 47 А Левити не були перелічені серед них за племенем батьків своїх. 48 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 49 „Тільки Левієвого племені не переглянеш і не перелічиш їх серед Ізраїлевих синів. 50 А ти постав Левійтів наглядачами над скинією свідоцтва, і над усіма речами її та над усім, що її. Вони будуть носити скинію та всі її речі, і вони будуть обслуговувати її, і отáборяться навколо скинії. 51 А коли скинія буде рушати, Левити розберуть її, а коли буде спинятися скинія, Левити поставлять її. А якщо наблизиться чужий, — він нехай буде забитий. 52 І отáборяться Ізраїлеві сини кожен у таборі своїм, і кожен при своїм прáпорі за своїми військовими відділами. 53 А Левити отáборяться навколо скинії свідоцтва, — щоб не було гніву на громаду Ізраїлевих синів. І будуть Левити виконувати сторожу скинії свідоцтва“. 54 І зробили Ізраїлеві сини, — згідно зо всім, як наказав був Господь Мойсееві, так зробили вони.

2 Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: 2 „Отáборяться Ізраїлеві сини кожен при прáпорі своїм за ознаками домів своїх батьків, — навпроти скинії заповіту навколо отáборяться. 3 Напереді на схід отáборяться: прáпор Юдиного табору за своїми військовими відділами, а начальник Юдиних синів — Нахшон, син Аммінадавів; 4 а його військо та його перéлік — сімдесят і чотири тисячі й шістсот. 5 А приньому отáбориться Іссахáрове плéм'я, а начальник Іссахарових синів — Натанал, син Цуарів; 6 а його військо та його перéлік — п'ятдесят і чотири тисячі й чотириста. 7 Плéм'я Завулóнове, а начальник Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів; 8 а його військо та його перéлік — п'ятдесят і сім тисяч і чотириста. 9 Усіх перелічених Юдиного табору — сто тисяч і вісімдесят тисяч і шість тисяч і чотириста за своїми військовими відділами. Вони рушать найперше. 10 Прáпор Рувимового табору — на південь, за військовими відділами своїми, а начальник Рувимових синів — Еліцур, син

Шедеурів; 11 а його військо та його перелік — сорок і шість тисяч і п'ятсот. 12 А приньому отáбориться Симеонове плéм'я, а начальник Симеонових синів — Шелуміїл, син Цурішаддаїв; 13 а його військо та його пере; лік — п'ятдесят і дев'ять тисяч і триста. 14 І Гадове плéм'я, а начальник Гадових синів — Ел'ясаф, син Реуїлів; 15 а його військо та його перелік — сорок і п'ять тисяч і шістсот і п'ятдесят. 16 Усіх перелічених Рувимового табору — сто тисяч і п'ятдесят і одна тисяча й чотириста й п'ятдесят за своїми військовими відділами. Вони рушать другі. 17 І як рушить скинія заповіту, то табір Левійтів буде серед таборів. Як вони отáборяться, так вирушать, — кожен на своїм місці за своїми прáпорами. 18 Прáпор Єфрémового табору за військовими відділами своїми — на зáхід, а начальник Єфремових синів — Елішама, син Аммігудів; 19 а його військо та їхній перéлік — сорок тисяч і п'ятсот. 20 А приньому плем'я Манасіїне, а начальник синів Манасіїних — Гамаліїл, син Педацурув; 21 а його військо та їхній перелік — тридцять і дві тисячі й двісті. 22 І Веніаминове плéм'я, а начальник Веніаминових синів — Авідан, син Гід'оніїв; 23 а його військо та їхній перelіk — тридцять і п'ять тисяч і чотириста. 24 Усіх перелічених Єфремового табору — сто тисяч і вісім тисяч і сто за своїми військовими відділами. Вони рушать треті. 25 Прáпор Дáнового табору — пívnich, за своїми військовими відділами, а начальник Дáнових синів — Ахіезер, син Аммішаддаїв; 26 а його військо та їхній перelіk — шістдесят і дві тисячі й сімсот. 27 А приньому отáбориться Асирове плéм'я, а начальник Асирових синів — Паг'їїл, син Охранів; 28 а його військо та їхній перelіk — сорок і одна тисяча й п'ятсот. 29 І плéм'я Нефталíмове, а начальник синів Нефталíмових — Ахіра, син Енанів; 30 а його військо та їхній перelіk — п'ятдесят і три тисячі й чотириста. 31 Усіх перелічених Дáнового табору — сто тисяч і п'ятдесят і сім тисяч і шістсот. Вони рушать наостанку за прáпорами своїми“. 32 Оце перелічені Ізраїлевих синів за домами батьків своїх, усіх перелічених тих таборів за своїми військовими відділами — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. 33 А Левити не перелічені серед Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсееві.

34 І Ізраїлеві сини зробили все, що Господь наказав був Мойсеєві, — так вони таборували за прапорами своїми, і так рушали кожен за своїми родами при домі своїх батьків.

3 А оце нашадки Ааронові та Мойсеєві в дні, коли Господь промовляв до Мойсея на Сінайській горі. **2** І оце імена Ааронових синів: перворідний Надав, і Авігу, Елеазар та Ітамар. **3** Оце імена Ааронових синів, помазаних священиків, що він посвятив їх бути священиками. **4** Та помер Надав та Авігу перед Господнім лицем, коли вони принесли були чужий огонь перед Господнім лицем у Сінайській пустині, а синів у них не було. І були священиками Елеазар та Ітамар за життя батька свого Аарона. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Приведи Левієве плéм'я, і постав його перед священиком Аароном, — і вони будуть услуговувати йому. **7** І будуть вони виконувати сторожу його та всієї громади перед скинією заповіту, щоб виконувати службу скинійну. **8** І будуть вони стерегти всі речі скинії заповіту та сторожу Ізраїлевих синів, щоб виконувати службу скинійну. **9** І даси Левітів Ааронові та синам його, — власне йому вони дані від Ізраїлевих синів. **10** А Аарона та синів його постав, щоб вони пильнували свого священства, а чужий, хто наблизиться, — буде забитий“. **11** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **12** „А Я оце взяв Левітів з-посеред Ізраїлевих синів замість кожного перворідного, що розкривають утрóбу, з Ізраїлевих синів. І будуть Левіти Мої, **13** бо Мій кожен перворідний. Того дня, коли Я був ударив кожного перворідного в єгипетськім краї, Я посвятив Собі кожного перворідного в Ізраїлі від людіні аж до скотини, — Мої вони будуть. Я — Господь!“ **14** І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині, говорячи: **15** „Перелічи Левієвих синів за домами їхніх батьків, за рôдами їхніми, кожного чоловічої статі від місячного віку й вище перелічи їх“. **16** І Мойсей перелічив їх за Господнім словом, як йому наказано. **17** І були за іменнями своїми оці Левієві сини: Гершон, і Кегат, і Мерарі. **18** А оце імена Гершонових синів за їхніми родами: Лівні та Шім'ї. **19** А сини Кегатові за їхніми родами: Амрам і Іцгар, Хеврон і Уззіїл. **20** А сини Мерарі за їхніми родами:

Махлі та Муші. Оце вони, роди Левієві, за домами своїх батьків. **21** Від Гершона: рід Лівнієвих та рід Шім'їєвих. Оце вони, роди Гершонових. **22** Перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, перелічені їхні — сім тисяч і п'ятсот. **23** Роди Гершонових будуть таборувати за намéтом на захід. **24** А начальник батьківського дому Гершонових — Ел'ясаф, син Лаїлів. **25** А дogleгляд Гершонових синів у скинії заповіту: скинія внутрішня і намéт зовнішній, і покриття його, і завіса входу скинії заповіту, **26** і запони подвір'я, і заслóна входу подвір'я, що на скинії та на жéртвнику навколо, і шнури її — до всієї служби його. **27** А від Кегата: рід Амрамових, і рід Іцхарових, і рід Хевронових, і рід Оззіїлових, — оце вони, роди Кегатових. **28** Числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — вісім тисяч і шістсот, що пильнували сторожу святині. **29** Роди Кегатових синів отáборяться на подовжньому боці скинії на південь. **30** А начальник батьківського дому родів Кегатових Еліцафан, син Уззіїлів. **31** А їхній дogleгляд: ковчéг, і стіл, і свічник, і жéртвники, і святі речі, що служать ними, і завіса, — і вся служба при тому. **32** А начальник Левієвих начальників — Елеазар, син священика Аарона, що мав дogleгляд над тими, хто пильнує сторожу святині. **33** Від Мерарі: рід Махлієвих, і рід Мушієвих, — оце вони, роди Мерарієві. **34** А перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — шість тисяч і двісті. **35** А начальник батьківського дому Мерарієвих родів — Цуріїл, син Авіхайлів. Вони отáборяться на подовжнім боці скинії на північ. **36** А дogleгляд сторожі Мерарієвих синів: дошки скинії, і засоби її, і стовпії її, і підстáви її, і всі речі її, — і вся служба її, **37** і стовпії подвір'я навколо, і їхні підстáви, і кілкі їхні, і їхні шнúри. **38** А ті, що таборують спéреду перед скинією, перед скинією заповіту на схід, Мойсей й Аарон та сини його, — вони виконують сторожу святині, сторожу за Ізраїлевих синів. А чужий, хто наблизиться, — буде забитий. **39** Усі перелічені Левітів, що перелічив Мойсей та Аарон на Господній накáз за їхніми родами, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище, — двадцять і дві тисячі. **40** І сказав Господь до Мойсея: „Перелічи всіх перворідних чоловічої статі Ізраїлевих синів від місячного віку й вище, і перелічи число імен їх. **41** І візьми

для Мене Левітів — Я — Господь! — замість кожного перворідного Ізраїлевих синів, а худобу Левитів — замість кожного перворідного серед худоби Ізраїлевих синів“. 42 I перелічив Мойсей, як Господь наказав був йому, усіх перворідних серед Ізраїлевих синів. 43 I було всіх перворідних чоловічої статі числом імен від місячного віку й вище, за їхніми переліченими — двадцять і дві тисячі двісті і сімдесят і три. 44 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 45 „Візьми Левітів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів, а худобу Левітів — замість їхньої худоби, і будуть Левити Мої. Я — Господь! 46 A на óкуп тих двохсот і семидесят і трох, що позостали понад Левитами з перворідного Ізраїлевих синів, 47 то візьми по п'яти шеклів на голову, на міру шеклем святиині візьмеш, — двадцять гер шекель, 48 i даси ті гроші Ааронові та синам його, як óкуп за позосталих серед них“. 49 I взяв Мойсей гроші окупу від позосталих понад вікуплених Левитами, 50 від перворідного Ізраїлевих синів узяв він ті гроші, — тисячу і триста і шістдесят і п'ять на міру шéклем святиині. 51 I дав Мойсей гроші óкупу Аарнові та синам його за Господнімнакázом, як Господь наказав був Мойсéєvi.

4 I Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: 2 „Перелічи Кегатових синів серед синів Левієвих за їхніми родами, за домами їхніх батьків 3 від віку тридцяті літ і вище й аж до віку п'ятирічесяти літ, кожного, хто здатний до війська, щоб виконувати працю в наметі скинії заповіту. 4 Оце служба Кегатових синів у скинії заповіту: носити Святе Святих. 5 Коли табір рушатиме, то ввійде Аарон та сини його, та й здіймуть завісу заслони, і покриють нею ковчéга свідцтва. 6 I дадуть на нього шкурянé тахашеве наокріття, і розкладуть згори покривáло, усе з блакіті, і накладуть держакі його. 7 A на столі показних хлібів розкладуть блакитну шату, і дадуть на нього мискі, і ложки, і чаши, і кухлі на ліття, і хліб повсякчáсний буде на ньому. 8 I розкладуть на них шату з чéрвені, і покриють її шкурянýм тахашевим покріттям, і накладуть держаки його. 9 I візьмуть блакитну шату, і покриють свічника освітлення, і лямпадки його, і щипці його, і його лопатки на вугіль, і всі посудини для оліви

його, якими служать при ньому, 10 і покриють його і ввесь посуд його шкурянýм тахашевим покріттям, і покладуть на держаки. 11 A на золотий жертівник розкладуть блакитну шату, і покриють його шкурянýм тахашевим покріттям, і вкладуть його держаки. 12 I візьмуть увесь посуд слúження, що ним служать у святиині, і дадуть до блакитної шати, і покриють їх шкурянýм тахашевим покріттям, і покладуть на держаки. 13 I заберуть пóпіл із жертівника, і розкладутъ на ньому шату пурпуробу, 14 і покладуть на нього ввесь посуд його, що ним служать на ньому: лопатки на вугіль, видельця, і шуфлі, і кропильниці, — ввесь посуд жертівника; і розкладуть на ньому шкуряне тахашеве покріття, і вкладуть держаки його. 15 I скінчить Аарон та сини покривати святиину та ввесь святий посуд, коли табір рушає, а потім увійдуть Кегатові сини, щоб нести, але не доторкнутися до святого, щоб не повмирати. 16 A догляд Елеазара, сина священика Аарона, — олива освітлення, і кадило паходщі, і повсякчáсна хлібна жертва, і олива помазання, догляд усієї скинії та всього, що в нíй, у святиині та в речах її“. 17 I Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: 18 „Не винищуйте племени Кегатових родів з-посеред Левітів. 19 I оце зробіть їм, і будуть жити й не повмирають, коли вони підходять до Святого Святих: увійдуть Аарон та сини його, і розмістять їх одного по одному на службі його та на нόшенні його. 20 A самі вони не ввійдуть, щоб ані на хвилю не бачити святиині, — і щоб не повмирати“. 21 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 22 „Перелічи також Гершонових синів, — вони за домами своїх батьків, за родами своїми, 23 від віку тридцяті літ і вище аж до віку п'ятирічесяти літ перелічиш їх усіх, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту. 24 Оце служба Гершонових родів, — на службу й на нόшення: 25 вони будуть носити покривáло скинії, і скинію заповіту, покріття її й покріття тахашеве, що на нíй згори, і завісу входу скинії заповіту, 26 і запоñі подвір'я, і заслону входу брами подвір'я, що при скинії та при жéртівнику навколо, і шнúри їхні, і ввесь посуд служби їх, і все, що буде зроблене для них, — і будуть служити вони. 27 На наказ Аарона та синів його буде вся служба Гершонових синів щодо всього нόшення їхнього та щодо всієї служби

їхньої. І доручите їм пильнувати про все, що вони будуть носити. **28** Оце служба родів Гершонових синів у скинії заповіту, а їхня сторожа — у руці Ітамара, сина священика Ааронового. **29** Синів Мерарієвих за родами їхніми, за домами їхніх батьків перелічиш їх **30** від віку тридцяти літ і вище, й аж до віку п'ятирічесяти літ, перелічиш їх кожного, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту. **31** А оце те, що вони повинні носити під час їхньої служби в скинії заповіту: дошки скинії, і засувки її, і стовпі її, і підстави її, **32** і стовпі подвір'я навколо, і їхні підстави, і їхні кілки, і їхні шнурі, — зо всімá їхніми речами, і зо всією службою їхньою, — і пойменно перелічиш речі, що вони дбають про їхнє носення. **33** Оце служба родин синів Мерарієвих щодо всієї їхньої служби в скинії заповіту під рукою Ітамара, сина священика Аарона“. **34** І перелічив Мойсей та Аарон, та начальники громади Кегатових синів за їхніми родами й за домами їхніх батьків **35** від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятирічесяти літ, кожного, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту. **36** І булó їхніх перелічених за їхніми родами — дві тисячі сімсот і п'ятдесят. **37** Оце перелічені Кегатових родів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. **38** А перелічені Гершонових синів за своїми родами та за домами своїх батьків **39** від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятирічесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — **40** і булó їхніх перелічених за родами їхніми, за домами своїх батьків — дві тисячі й шістсот і тридцять. **41** Оце перелічені родів Гершонових синів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом. **42** А перелічені родів синів Мерарієвих за їхніми родами, за домами своїх батьків **43** від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятирічесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — **44** і булó їхніх перелічених за родами їхніми — три тисячі й двісті. **45** Оце перелічені родів синів Мерарієвих, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. **46** Усі перелічені Левити, кого перелічив Мойсей та Аарон та Ізраїлеві начальники, за родами своїми, за домами своїх батьків **47** від віку тридцяти

літ і вище, і аж до віку п'ятирічесяти літ, кожен, хто входить, щоб виконувати працю служби й працю носення в скинії заповіту, — **48** і булó їхніх перелічених — вісім тисяч і п'ятсот і вісімдесят. **49** За Господнім наказом перелічено їх через Мойсея кожного на службі його та на носенні його. І були перелічені, як Господь наказав був Мойсеєві.

5 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай повисилають з табору кожного прокаженого, і кожного течивого, і кожного нечистого через дотркнення до мертвого тіла. **3** І чоловіка й жінку будете висилати, поза табір будете висилати їх, і вони не занечистяль таборів своїх, що Я серед них пробувáю“. **4** І зробили так Ізраїлеві сини, і повисилáли їх поза табір, — як Господь промовляв був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Промовляй до Ізраїлевих синів: Чоловік або жінка, коли зробить який людський гріх, чинячи тим спроневірення проти Господа, і завинить душа та, **7** то вони визнають свій гріх, що зробили, і кожен зверне найперше ціну провини своєї, і дадасть до неї п'ятирічесяю, та й дасть тому, кому завинив він. **8** А якщо в того чоловіка нема викупника, щоб йому звернути ту ціну провини, то провіна та буде звёрнена Господéві, і буде це священикові, опріч барана очищення, що ним очистить його. **9** А кожне приношення зо всяких святощів Ізраїлевих синів, що принесуть священикові, буде йому. **10** І що хто посвятиться, буде йому. Що хто дасть священикові, буде йому“. **11** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **12** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажи їм: Кожен чоловік, коли жінка його зрадить і спроневірить його, **13** і буде хто злягатися з нею і буде затасне від очей її чоловіка, і буде заховане, і вона занечиститься, а свідка проти неї нема, і вона не буде скопленна, **14** та на ньому перейде дух ревнощів, і він буде ревнівий за свою жінку, що вона занечищена; або перейде на ньому дух ревнощів, і він буде ревнівий за свою жінку, а вона не була занечищена, **15** то приведé той чоловік свою жінку до священика, і принесе за неї жертву її, — десяту частину ефí ячної муки, оліви на неї вилле, і не дасть на неї ладану, бо це хлібна жертва ревнощів, жертва пригáдувальна, що пригáдує

провину. 16 І священик приведе її, і поставить перед Господнім лицем. 17 І візьме священик святої води в гліняну посудину, і пороху, що буде на долівці скинії, візьме священик, та й дасть до води. 18 І поставить священик ту жінку перед лицем Господнім, і відкриє голову тієї жінки, і дасть на руки її хлібну жертву пригáдувальну, — це хлібна жертва рéвнощів. А в руці священика буде гíрка вода, що наводить прокляття. 19 І закляне її священик та й скаже до жінки: „Якщо ніхто не лежав із тобою, і якщо ти не зрадила нечистим грíхом, живши з чоловíком своїм, — очисться від гíркої води, що наводить прокляття! 20 А коли ж ти зрадила, живши з чоловíком своїм, і коли ти занечíстилась, і хтось злігся з тобою, крім твого чоловíка“, — 21 і закляне священик ту жінку клятвою прокляття, і скаже священик тій жінці: „Нехай дасть тебе Господь на прокляття та клятву перед нарóду твого тим, що Господь зробить стегнó твое опалим, а живіт твíй напухлим, 22 і ввíйде ця вода, що наводить прокляття, до нутrá твого, щоб зробити живіт напухлим, і щоб зробити стегнó опалим“. А жінка та скаже: „Амíнь, амíнь! 23 І напише священик ті прокляття на звої, і обміє гíркою водою, 24 і напóїть ту жінку гíркою водою, що наводить прокляття; і ввíйде в неї та вода, що наводить прокляття, і дає гíркий бíль. 25 І візьме священик із руки тієї жінки ту хлібну жертву ревнощів, і буде колихати ту хлібну жертву перед Господнім лицем, та й принесе її до жертівника. 26 І візьме священик жменю з хлібної жертви, як пригáдувальну частину, та й спалить на жертівнику. А пóтім напóїть ту жінку водою. 27 І напóїть водою, і станеться, — якщо була вона занечищена й спроневірила своєму чоловíкові, то ввíйде в неї та вода, що наводить прокляття, і дасть гíркий бíль, — і опухне живіт її, і западе стегнó її, і стане та жінка прокляттям серед нарóду свого. 28 А якщо та жінка не була занечищена, і чиста вона, то буде очищена, і буде здатна родити дíтей. 29 Оце закóн про ревнощі, коли зрадить жінка чоловíкові своєму, і занечиститься, 30 або коли на чоловíка нáйде дух ревнощів, і він буде ревнивий за жінку свою, то поставить ту жінку перед Господнім лицем, а священик виконає над нею ввесь цей закóн. 31 І буде очищений той чоловíк від грíха, а жінка та понесе свíй грíх“.

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажи їм: Чоловíк або жінка, коди вирíшиться скласти обітницю назíра, щоб посвятити себе Господéві, з то він стримається від вина та п'янکóго напóю, не буде пити óцту винного та оцту з п'янкóго напóю, і жодного виноградного соку не питиме, і не єстиме ані свíжого, ані сухого винограду. 4 Усі дні посвячення свого не буде він їсти нічого, що зроблене з винограду, від зéрнят аж до лушпíння. 5 Усі дні його посвячення на назíра бритва не торкнеться голови його; аж до вýповнення днів, що посвятить Господéві, він буде святий, — мусить запустити волóсся голови своєї! 6 Усі дні посвячення його Господéві не підíде він до мертвого тіла, 7 навіть через батька свого та через матíр свою, через брата свого та через сестру свою не занечíститься ними, коли б вони померли, бо на голові його посвячення Богу його. 8 Усі дні посвячення його — святий він для Господа. 9 А коли хто помре при ньому несподівано нагло, і він занечíстить цим голову свого посвячення, то оголить голову свою в день очищення свого, — сьомого дня оголить її. 10 А вóсьмого дня він принесе дві горлицí або двоє голубенят до священика до входу скинї заповіту. 11 І священик принесе одне на жертву за грíх, а одне на ціlopáлення, і очистить його з того, що занечистився він мертвим тілом, і посвятить його голову того дня. 12 І почне він знову дні посвячення свого Господéві, і принесе однорíчне ягня на жертву за провину. А перші дні його будуть надаремні, бо занечистилося його посвячення. 13 І оце закóн про назíра: того дня, коли випóвнюються дні його посвячення, священик приведé його до входу скинї заповіту. 14 І принесе він Господéві жертву свою, — одне безвадне однорíчне ягня — на ціlopáлення, і одну безвадну однорíчну вівцю — на жертву за грíх, і одного безвадного барана — на жертву мирну, 15 і кíш опрісноків із пшеничної муки, калачí, мішані в оливі, і прісні коржí, помáзані оливою, і хлібну їхню жертву, і їхні литí жертви. 16 І принесе священик перед Господне лице, і принесе його жертву за грíх та його ціlopáлення. 17 А барана принесе мирною жертвою для Господа на коші опрісноків, і священик принесе його хлібну

жертву та його жертву литу. **18** І оголить той назір голову свого посвячення у входа скинії заповіту, і візьме волосся голови свого посвячення та й покладе на огонь, що під мирною жертвою. **19** І візьме священик варену лопатку з барана, і одного прісного калача з коша, і одного прісного коржика, та й дасть на долоні назіра, як він оголить голову свого посвячення. **20** І священик буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем. Це святощ для священика, понад грудіну колихання й понад стегно приношення. А по цьому той назір може пити вино. **21** Оце закон про назіра, що обіцяє свою жертву Господеві за своє посвячення, крім того, на що спроможна рука його. За обітницею своєю, що обіцює, так він зробить за законом про посвячення його". **22** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „Промовляй до Аарона та до синів його, говорячи: Так благословляйте Ізраїлевих синів, говорячи їм: **24** Нехай Господь поблагословить тебе, і нехай Він тебе стереже! **25** Нехай Господь засяє на тебе лицем Своїм, і нехай буде милостивий до тебе! **26** Нехай Господь зверне на тебе лице Своє, і хай дасть тобі мир! **27** Вони будуть кликати Ймення Мое на Ізраїлевих синів, а Я благословлятиму їх!"

7 І сталося того дня, коли Мойсей закінчив ставити скинію, і помазав її, і посвятив її та всі речі її, і жертвника та всі речі його, і помазав їх та посвятив їх, **2** то попринісили Ізраїлеві начальники, голови домів своїх батьків, — вони начальники племен, вони ті, що стояли над переліком, — **3** і принесли свою жертву перед Господнє лице: шість критих возів, і дванадцять волів, — віз на двох начальників, а віл на одногі, і поставили їх перед скинію. **4** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **5** „Візьми від них, — і будуть вони, щоб виконувати службу скинії заповіту, і даси їх Левитам, кожному за службою його". **6** І взяв Мойсей возі та волі, та й дав їх Левитам: **7** два вози та чотири воли дав Гершоновим синам, за їхньою службою, **8** а чотири вози та вісім волів дав синам Мерарієвим за їхньою службою під рукою Ітамара, сина священика Аарона. **9** А Кегатовим синам не дав, бо на них лежить служба святыні, — на плечах повинні носити. **10** І попринісили начальники жертву на понову жертвника в день

його помазання, і попринісили начальники свою жертву перед жертвника. **11** А Господь промовляв до Мойсея: „По одному начальнику на день нехай приносять своє приношення на понову жертвника“. **12** І був той, хто першого дня приніс своє приношення, Нахшон, син Аммінадавів, Юдиного племені. **13** А жертва його: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна крапільниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **14** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **15** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **16** один козел на жертву за гріх, **17** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце приношення Нахшона, Аммінадавового сина. **18** Другого дня приніс Натаанайл, син Цуарів, начальник Іссахарів. **19** Приніс він своє приношення: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна крапільниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву. **20** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **21** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **22** один козел на жертву за гріх, **23** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Натаанайла, Цуарового сина. **24** Третього дня — начальник Завулонових синів Еліяв, син Хелонів. **25** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна крапільниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **26** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **27** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **28** один козел на жертву за гріх, **29** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліява, Хелонового сина. **30** Четвертого дня — начальник Рувимових синів Еліцур, син Шедеурів. **31** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна крапільниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **32** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна

кадила, 33 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, 34 один козел на жертву за гріх, 35 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліцура, Педеурового сина. 36 П'ятого дня — начальник Симеонових синів Шелуміїл, син Цурішаддаїв. 37 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святиині, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 38 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 39 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, 40 один козел на жертву за гріх, 41 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Шелуміїла, Цурішаддаєвого сина. 42 Шостого дня — начальник Гадових синів Ел'ясаф, син Деуїлів. 43 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святиині, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 44 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 45 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, 46 один козел на жертву за гріх, 47 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ел'ясафа, Деуїлового сина. 48 Сьомого дня — начальник Єфремових синів Елішама, син Аммігудів. 49 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святиині, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 50 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 51 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, 52 один козел на жертву за гріх, 53 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Елішами, Аммігудового сина. 54 Восьмого дня — начальник синів Манасії, Гамаліїл, син Педоцурів. 55 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святиині, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 56 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 57 одне теля, один баран, одне однорічне ягня

на цілопалення, 58 один козел на жертву за гріх, 59 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Гамаліїла, Педоцурового сина. 60 Дев'ятого дня — начальник Веніямінових синів Авідан, син Гід'оніїв. 61 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святиині, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 62 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 63 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, 64 один козел на жертву за гріх, 65 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Авідана, Гід'онієвого сина. 66 Десятого дня — начальник Данових синів Ахіезер, син Аммішаддаїв. 67 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святиині, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 68 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 69 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, 70 один козел на жертву за гріх, 71 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ахіезера, Аммішаддаєвого сина. 72 Одинадцятого дня — начальник Асирових синів Паг'їл, син Охранів. 73 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святиині, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, 74 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 75 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, 76 один козел на жертву за гріх, 77 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Паг'їла, Охранового сина. 78 Дванадцятого дня — начальник Нефталимових синів Ахіра, син Енанів. 79 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святиині, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, 80 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 81 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, 82 один козел на жертву за гріх,

83 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ахіри, Енанового сина. **84** Оце обряд освячення жертівника в дні його помазання, від Ізраїлевих начальників: срібних мисок дванадцять, срібних кропильниць дванадцять, золотих кадильниць дванадцять, **85** сто й тридцять шеклів одна срібна миска, і сімдесят одна кропильниця. Усе срібло посудин — дві тисячі й чотириста шеклів на міру шеклем святині. **86** Кадильниць золотих дванадцять, повні кадила, по десяти шеклів кадильниця на міру шеклем святині; усе золото кадильниць — сто й двадцять шеклів. **87** Уся велика худоба на цілопалення: дванадцять телят, баранів дванадцять, ягнят однорічних дванадцять, та жертва хлібна їх, і козлів дванадцять на жертву за гріх. **88** А вся худоба мирної жертви: двадцять і чотири теляті, баранів шістдесят, козлів шістдесят, ягнят однорічних шістдесят. Оце обряд освячення жертівника по помазанні його. **89** А коли Мойсей входив до скинії заповіту, щоб говорити з Ним, то він чув голос, що говорив до нього з-понад віка, яке на ковчезі свідоцства, — з-поміж обох херувимів говорив Він до нього.

8 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

„Промовляй до Аарона та й скажи йому: Коли ти світитимеш лямпадки, то з переду свічника будуть світити сім лямпадок“. **3** I Аарон зробив так, — з переду свічника засвітив його лямпадки, як Господь наказав був Мойсеєві. **4** А оце робота свічника: він кутті золоте аж до підстави його, аж до квітка його куття він. За взірцем, що Господь показав був Мойсеєві, так він зробив свічника. **5** I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Візьми Левитів з-посеред Ізраїлевих синів, та й очисть їх. **7** I так зробиш їм, щоб очистити їх: покропи на них водою жертви за гріх, і нехай обголять бритвою все тіло своє, і нехай віперуть одежду свою, — і стануть чисті. **8** I вони візьмуть теля, а його хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оливі, і друге теля візьмеш на жертву за гріх. **9** I приведеш Левитів до скинії заповіту, і збереш усю громаду Ізраїлевих синів. **10** I приведеш Левитів перед Господне лице, а Ізраїлеві сини покладуть свої руки на Левитів. **11** I буде Аарон посвячувати Левитів, як посвячення перед Господнім лицем

від Ізраїлевих синів, — і будуть вони на роботу Господньої служби. **12** А Левити покладуть свої руки на голову телят, — і зроби одного жертвою за гріх, а одного — цілопаленням для Господа, щоб очистити Левитів. **13** I поставиши Левитів перед Аароном та перед синами його, — і будеш посвячувати їх, як посвячення для Господа. **14** I відділиш Левитів з-поміж Ізраїлевих синів, і будуть Левити Мої. **15** А по цьому Левити ввійдуть, щоб служити в скинії заповіту, — і ти їх очистиш, і віддаси їх, як жертву посвячення, **16** бо вони дані, — Мені вони дані з-поміж Ізраїлевих синів; замість перворідного кожного з Ізраїлевих синів, що розкриває кожну утріббу, узяв Я їх Собі, **17** бо Мій кожен перворідний серед Ізраїлевих синів, — серед людейни й серед худоби; того дня, коли Я побивав кожного перворідного в єгипетськім краї, Я посвятив їх Собі. **18** I взяв Я Левитів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів. **19** I дав Я Левитів, як дар Ааронові та синам його з-поміж Ізраїлевих синів, щоб вони чинили службу Ізраїлевих синів в скинії заповіту, щоб очищали Ізраїлевих синів, — щоб не булó поразки серед Ізраїлевих синів, щоб Ізраїлеві сини підходили до святині“. **20** I зробив Мойсей й Аарон та вся громада Ізраїлевих синів для Левитів усе, — як Господь наказав був Мойсеєві про Левитів, так зробили їм Ізраїлеві сини. **21** I очистилися Левити, і випрали одяг свій, а Аарон посвятив їх перед Господнім лицем, — і очистив їх Аарон, щоб стали чистими. **22** А по тому ввійшли Левити, щоб виконувати свою службу в скинії заповіту перед Аароном та перед синами його. Як Господь наказав був Мойсеєві про Левитів, так їм зробили вони. **23** I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **24** „Оце щодо Левитів: від віку двадцяти й п'яти літ і вище ввійдуть вони до праці на службу скинії заповіту. **25** А від віку п'ятдесяти літ відйдуть від служби, — і не будуть уже служити. **26** I будуть вони обслуговувати братів своїх у скинії заповіту, щоб виконувати сторожу, а служби не будуть робити. Так зробиш Левитам у їхній службі“.

9 I Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині другого року по виході з єгипетського краю, першого місяця, говорячи: **2**, „І нехай справлять Ізраїлеві сини Пасху в означений час. **3** Чотирнадцятого дня цього місяця надвечір

справите її означеного часу його, — за всіма постановами її та за всіма устáвами її спорядйтé її“.⁴ 4 I Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, щоб справили Пásху. 5 I справили вони Пасху першого місяця, чотирнадцятого дня місяця на́двечір у Сінайській пустині, — усе, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини. 6 Та були люди, що були нечисті від дотику до тіла померлої людіні, і не могли справити Пасху того дня. I прийшли вони того дня до Мойсея й до Аарона, 7 та й сказали ті люди до нього: „Ми нечисті через дотик до тіла померлої людини. Чому ми бúдемо позбавлені ласки принéсти жертву Господню означеного ча́су серед Ізраїлевих синів?“ 8 I сказав до них Мойсей: „Постійте, а я послухаю, що Господь накаже про вас“.⁹ 9 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 10 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Кожен чоловíк із вас, або з ваших нащáдків, коли буде нечистий через дотик до мертвого тіла, або буде в далекій дорозі, то й він спровітить Пásху для Господа. 11 Місяця другого, чотирнáдцятого дня надвечір спорядять вони її, — з опрісноками та з гíрким зіллям будуть юсти її. 12 Не позоставлять із неї до ранку, а костей не зламають у нíй, — за повною постановою Пасхи спровітлять її. 13 А чоловíк, який чистий, а в дорозі не є, і стримається споряджáти Пасху, то буде винищена душа та з наробу її, бо Господньої жертви він не принíс означеного ча́су її. Гріх свíй понесе той чоловíк! 14 А коли перебуватиме з вами прихóдько, то спровітить він Пасху для Господа, — за постановою про Пасху та за устáвом про неї, так зробить. Постанова одна буде для вас, — і для прихóдька, і для тубíльця землі. 15 А того дня, коли поставлено скинію, хмара покрила скинію над ковчéгом свіdóцтва. А ввечорі булó над скинією, як подоба огню, аж до ранку. 16 Так зáвжди бувало: удень покривала його та хмара, а вночі — подоба огню. 17 I коли підіймалася хмара з-над скинії, то потому рушали Ізраїлеві сини, а на томý міscí, на якому хмара ставала, там тaboruváli Ізраїлеві сини. 18 На Господній наказ рушали Ізраїлеві сини, і на Господній накáз тaboruváli. Усí тí днí, коли хмара перебувала над скинією, вони тaboruváli. 19 А коли хмара багато днів позоставалася над скинією, то Ізраїлеві сини виконували Господню сторóжу, — і не рушали.

20 I бувало, що хмара булá над скинією полічені дні, то вони на Господній накáз тaboruváli, і на Господній наказ рушали. 21 I бувало, що хмара була від вечора аж до ранку, а підіймалася хмара вранцí, то рушали вони. Або день і нích була, і підіймалася хмара, то рушали вони. 22 Або два дні, або місяць, або рік хмара булá над нею, над скинією, — Ізраїлеві сини тaboruváli, і не рушали, а коли вона підіймалась, — рушали вони. 23 На Господній наказ тaboruváli вони, і на Господній наказ рушали вони. Вони виконували Господню сторожу на Господній наказ через Мойсея.

10 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Зроби собі дві срібні сурmí, — куттям зробиш їх; і будуть вони тобі на склíкання громади та на рушáння табóрів. 3 I засурмлять у них, — і збереться до тебе громада при вході скинії зборів. 4 А якщо засурмлять в одну, то збереться до тебе начальники, голови Ізраїлевих тисяч. 5 А засурмлять на сполóх, то rúшать табóри, що тaborúють на сході. 6 А засурмíte на сполóх удру́ге, то rúшать табóри, що тaborúють на пíвдні, — будуть сурмíti на сполóх, щоб рушали вони. 7 А на склíкання зборів засурмíte, але без сполоху. 8 А сурmíti в сúrmi бúдуть Ааронові сини, священики. I цí сúrmлення будуть для вас на вíчну постанову для ваших поколінь. 9 А коли пíдете вíйною в вашому Краю на ворога, що гнóбить вас, і засурmíte на сполох, то ви бúдете згадані перед лицем Господа, Бога вашого, — і будете спасені від ваших ворогів. 10 А в день вашої радості, і в ваши свята та першого дня ваших місяців засурmíte в тí сúrmi на ваших цílopáленнях та на мирних жертвах ваших, — і вони будуть вам на пригáд перед лицем вашого Бога. Я — Господь, Бог ваш!“ 11 I сталося, другого року, другого місяця, дванадцятого дня місяця пíднялася хмара з-над скинії свіdóцтва. 12 I рушили Ізраїлеві сини з Сінайської пустині на похóди свої, і хмара спинилася в пустині Паран. 13 I рушили вони вперше за Господнім накáзом через Мойсея. 14 I найперш рушив прáпор табóру синів Юдиних за своїми вíйськовими віддíлами, а над вíйськом його — Нахшон, син Аммíнадавів. 15 А над вíйськом плéмени синів Іссахара — Натанал, син Цуарів. 16 А над вíйськом племени

Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів. 17 І була розібрана скинія, і рушили Гершонові сини та сини Мерарієві, носії скинії. 18 І рушив праپор табору Рувима за своїми військовими відділами, а над військом його — Еліцур, син Шедеурів. 19 А над військом племени Симеонових синів — Шелуміїл, син Цурішаддайв. 20 А над військом племени Гадових синів — Ел'ясаф, син Деуїлів. 21 І рушили сини Кегатові, носії святыни, та й поставили скинію до приходу їх, усіх інших. 22 І рушив праپор табору синів Єфремових за своїми військовими відділами, а над військом його — Елішама, син Аммігудів. 23 А над військом племени синів Манасіїв — Гамаліїл, син Педацурув. 24 А над військом племени Веніяминових синів — Авідан, син Гідеонів. 25 І рушив праپор табору синів Данових — як задня сторожа для всіх таборів — за своїми військовими відділами, а над військом його — Ахіезер, син Аммішаддаїв. 26 А над військом племени Асирових синів — Паг'їїл, син Охрана. 27 А над військом племени синів Нефталимових — Ахіра, син Енанів. 28 Още походи Ізраїлевих синів за їхніми військовими відділами. І рушили вони. 29 І сказав Мойсей до Ховава, сина мідяніттянина Реуїла, Мойсеевого тестя: „Ми рушаємо до того місця, що про нього Господь був сказав: Його дам вам. Ходи ж із нами, — і ми зробимо тобі добро, бо Господь промовляв був добро про Ізраїля“. 30 Та той відказав йому: „Не під'ї, але під'ї до краю свого та до місця своєї батьківщини“. 31 А Мойсей відказав: „Не покидай нас, бо через те, що ти знаєш наше тaborування в пустині, то будеш нам очима. 32 І станеться, коли підеш із нами, то те добро, що Господь учинить нам, ми його вчінимо тобі“. 33 І рушили вони від Господньої гори триденною дорогою. А ковчег заповіту Господнього рушав перед ними триденною дорогою, щоб вівідати для них місце спинитися. 34 А хмара Господня була над ними вдень, коли вони рушали з табору. 35 І бувало, коли ковчег вирушав, то Мойсей промовляв: „Устань же, о Господи, і хай розпорощаться Твої вороги, і хай повтікають Твої ненавійники з-перед Твоїого лиця“. 36 А коли він ставав, то говорив: „Вернися, о Господи, до десятьтисячок тисяч Ізраїля!“

11 І став народ голосно нарікати до Господніх ушай. І почув Господь, і запалав Його гнів, — і загорівся між ними Господній огонь, та й пожер їх у кінці табору. 2 І нарód став кричати до Мойсея. А Мойсей помолився до Господа, — і погас той огонь. 3 І він назвав ім'я того місця: Тав'ера, бо між ними горів був Господній огонь. 4 А збиранина, що була серед нього, стала вередувати, і також Ізраїлеві сини стали плакати з ними та говорити: „Хто нагодує нас м'ясом? 5 Ми згадуємо рибу, що їли в Єгипті даремно, огірки й дині, і пір, і цибулю, і часник. 6 А тепер душа наша в'яне, немає нічого, — тільки манна нам перед очима“. 7 А манна — як коріандрове насіння вона, а вигляд її, — як вигляд кришталу. 8 Люди розходилися, і збириали її та мололи жбрнами або товкли в ступі, і варили в горшку та й робили з неї калачі. А смак її був, як смак олійного коржя. 9 А коли роса спадала на табір, спадала й та манна на нього. 10 І почув Мойсей, що нарód плаче в родинах своїх, кожен при вході намету свого. І сильно запалав гнів Господній, і в очах Мойсеєвих то було зло. 11 І сказав Мойсей до Господа: „Нáщо вчинив Ти зло своєму рабові, і чомý я не знайшов милості в очах Твоїх, що Ти поклав тягарá всього нарóду на мене? 12 Чи я був вагітний усім тим нарóдом, чи я його породив, що Ти кажеш мені: Неси його на лоні своїм, як мамка носить ссунця, до землі, яку Ти присягнúв батькам його? 13 Звідки мені взяти м'яса, щоб дати всьому цьому нарóдові? Бо вони плачуть передо мною, говорячи: Дай же нам м'яса, і ми бúдемо їсти! 14 Не подолáю я сам носити всього цього народа, — бо він тяжкий за мене! 15 А якщо Ти таке мені робиш, то краще забий мене, якщо я знайшов милість в очах Твоїх, щоб я не побачив нещастя свого!“ 16 І сказав Господь до Мойсея: „Зberи ж мені сімдесятю люда зо старших Ізраїлевих, яких знаєш, що вони старші нарodu та його наглядачі, і візьми їх до скинії заповіту, і стануть вони там із тобою. 17 І Я зійдú, і буду розмовляти там із тобою, і візьму від Духа, що на тобі, і покладу на них, — і вони носитимуть із тобою тягарá того нарodu, і не будеш носити ти сам. 18 А до нарodu скажи: Освятíться назáвтра, і будете їсти м'ясо, бо ви плакали до Господніх ушай, говорячи: Хто дасть нам їсти м'яса, бо добре було нам в Єгипті? І дастъ Господь вам м'яса, і ви

будете їсти. 19 Не один день будете ви їсти, і не два дні, і не п'ять день, і не десять день, і не двадцять день, 20 але цілий місяць, аж поки не вийде воно з ваших ніздрів, і стане вам на огиду, бо ви зніхтували собі Господа, що серед вас, і плакали перед лицем Його, говорячи: Чого це ми вийшли з Єгипту?“ 21 I сказав Мойсей: „Шістсот тисяч піхоти той нарід, що я серед нього, а Ти сказав: Я дам їм м'яса, і вони будуть їсти місяць часу. 22 Чи худоба дрібна та худоба велика заріжеться для них, — і вистачить їм? Чи також збереться для них уся морська риба, — і вистачить їм?“ 23 А Господь сказав до Мойсєя: „Чи Господня рука буває коротка? Тепер ти побачиш, чи сповниться тобі Мое слово, чи ні“. 24 I вийшов Мойсей, і промовляв до того народу Господні слова. I зібрав він сімдесят чоловіка зо старших народу, і поставив їх навколо скинії. 25 I зійшов Господь у хмарі, та й промовляв до нього, і взяв від Духа, що на ньому, і дав на сімдесят чоловіка старших. I сталося, як спочив на них Дух той, то вони стали пророкувати, та потім перестали. 26 I зосталося двоє людей в таборі, ім'я одному Елдад, а імення другому Медад. I спочив на них Дух; а вони були серед записаних, та не вийшли до скинії, і пророкували в таборі. 27 I побіг юнак, і промовив до Мойсєя й сказав: „Елдад і Медад пророкують у таборі!“ 28 I відповів Ісус, син Навінів, Мойсейв слуга від своєї молодості, та й сказав: „Пане мій Мойсєю, — заборонни їм!“ 29 I сказав йому Мойсей: „Чи ти заздрісний за мене? О, якби то ввесь Господній нарід став пророками, коли б дав Господь Духа Свого і на них!“ 30 I вернувся Мойсей до табору, він та старші Ізраїлеві. 31 I знявся вітер від Господа, і навіяв перепелиці від моря, і опустив їх над табором, — як денна дорога туди й як денна дорога сюди навколо табору, і коло двох ліктів на поверхні землі. 32 I встав нарід, і цілий той день і цілу ту ніч, і цілий день назавтра збиралі перепеліцю. Хто збирав мало, той зібрав десять хомерів, і порозкладали їх собі скрізь навколо табору. 33 Те м'ясо було ще між їхніми зубами, поки було пожуване, а гнів Господній запалився на нарід! I вдарив Господь дуже великою порáзкою в нарід... 34 I названо імення того місця: Ківрот-Гаттаава, бо там поховали нарід пожадливий. 35 З

Ківрот-Гаттаави рушили люди до Гацероту, і були в Гацероті.

12 I нарікали Маріям та Аарон на Мойсєя за жінку кушитянку, що взяв, бо він узяв був жінку кушитянку. 2 I казали вони: „Чи тільки з Мойсеєм Господь говорив? Чи ж не говорив Він також із нами?“ I почув це Господь. 3 А той муж, Мойсей, був найлагідніший за всяку людіну, що на поверхні землі. 4 I нагло сказав Господь до Мойсєя й до Аарона та до Маріям: „Вийдіть ви троє до скинії заповіту“. I вони троє вийшли. 5 I зійшов Господь у стовпі хмари, і став при вході скинії, та й покликав Аарона й Маріям. I вийшли обе вони. 6 I сказав Він: „Послухайте ж ви Моїх слів: Якщо бúде між вами пророк, то Я, Господь, дамся пізнати в видінні йому, у сні говорити з ним бúду. 7 Не так раб мій Мойсей: у всім домі Моїм він довірений! 8 Говорю Я з ним уста до уст, а не видінням і не загáдками, і Образ Господа він оглядає. I чому не боялися ви нарікати на Мойсєя, Мойого раба?“ 9 I запалав гнів Господній на них, — і Він пішов, 10 а хмара відступила з-над скинії. А ось Маріям — прокажéна, зблівша, як сніг! I обернувся Аарон до Маріям, аж ось вона прокажена! 11 I сказав Аарон до Мойсєя: „Будь лáскав, мій пане, — не поклади ж на нас гріха, що були ми нерозумні та що прогрішались! 12 Нехай же не буде вона, як та мертва дитина, що, як виходить з утрóбі матері своєї, то зітліла половина тіла її“. 13 I Мойсей кликав до Господа, говорячи: „Боже, вилíкуй же її!“ 14 I сказав Господь до Мойсєя: „А коли б її бáтько спрavidl плюнув на обличчя її, чи не буде вона сім день засоромлена? Вона буде зáмкнена сім день поза табором, а потім повéрнеться“. 15 I була зáмкнена Маріям поза табором сім день, а нарід не рýшив аж до повернення Маріям. 16 А потім рушив нарід із Гацероту, і тaborувáv у пустині Паран.

13 I промовляв Господь до Мойсєя, говорячи: 2 „Пошли людей, і вони розвідають ханаанський край, що Я даю Ізраїлевим синам; пошлете по однóму чоловікові від племені своїх батьків, кожного начальника в них“. 3 I послав їх Мойсей з пустині Паран за Господнім накázом. Усі вони мужі достойні, — вони голови Ізраїлевих синів. 4 А оце імення їх: для Рувимового племени

— Шаммуа, син Заккурів; 5 для Симеонового племени — Шафат, син Хоріїв; 6 для Юдиного племени — Калев, син Єфуннєїв; 7 для Іссахáрового племени — І'ал, син Йосипів; 8 для Єфрémового племени — Осія, син Навинів; 9 для Веніямíнового племени — Палті, син Рафуїв; 10 для Завулóнового племени — Гаддіїл, син Содіїв; 11 для Йóсипового племени, для племени Манасіїного — Гадді, син Сусіїв; 12 для Дáнового племени — Амміїл, син Гемалліїв; 13 для Асýрового племени — Сетур, син Михайлів; 14 для Нефталíмового племени — Нахбі, син Вофсіїв; 15 для Гáдового племени — Геуїл, син Махіїв. 16 Оце ймення тих людей, що Мойсей послав був розвідати той край. І назвав Мойсей Осію, Навинового сина: Ісýс. 17 І послав їх Мойсей розвідати край ханаанський, та й промовив до них: „Підіть тут на пíвдень, і ввíдете на гору, 18 та й побачите той край — який він, і нарóд, що сидить у ньому, — чи сíльний він, чи слабíй, чи малий він, чи числéнний? 19 І який той край, що він сидить у ньому, — чи він добрий чи злій? І які ті міста, що він сидить у них, — чи в тáборах, чи в твердíнях? 20 І яка та земля, — чи масná вона, чи пísná? Чи є на нíй дерево, чи нí? І будьте відвáжні, і візьміть з плóду землі; а дні цí — дні виноградного первоплóду“.

21 І знялýся вони, і розвідали той Край від пустинї Цін аж до Рехова, у напрямі до Хамоту. 22 І пíшли вони на пíвдень, і прибулý аж до Хеврóну, а там були Ахíман, Шешай та Талмай, нащáдки вéлетня. А Хеврон був збудований за сíм лíт перед Цоаном єгипетським. 23 І прибулý вони аж до долини Ешкол, через те гроно, що Ізраїлеві сини витяли були там. 25 І вернулися вони з розвíдки того краю по сорокá днях. 26 І пíшли, і прийшли вони до Мойсeя й до Аарóна та до всíєї громади Ізраїлевих синів, до пустинї Паран, до Кадешу, і здалý справу їм та всíй тíй громаді, і показали плíд того краю. 27 І вони розповілý йому та й сказали: „Прибулý ми до краю, куди ти послав був нас, — а він тече молоком та медом, а оце плíд його! 28 Та нарóд той, що сидить у тíм краї, міщаний, а міста укрíплені, дуже великі. А також бачили ми там нащáдків вéлетня... 29 Амалíк сидить у краї пíвденнім, а

хіттéянин, і євусéянин, і аморéянин сидять на горі, а ханаанéянин сидить над морем та при Йордáн“.

30 А Калев утихомирював нарóд перед Мойсeем та й сказав: „Конче ввíдемо ми й заволодíємо ним, бо ми справдí переможем його!“ 31 Та люди, що ходили з ним, сказали: „Ми не зможемо ввíйти до того нарóду, бо він сильніший за нас“. 32 І пустили вони між Ізраїлевими синами злу вістку про той край, що розвíдали його, говорячи: „Той край, що ми перейшлí по ньому, щоб розвíдати його, це край, який поїдає своїх мéшканців. А ввесь той народ, що ми бачили в ньому, люди високі на зrіт. 33 І там ми бачили вéлетнів, синів Енáка, з роду велетнів, і були ми в своїх очáх немов та саранá, і такими були ми і в їхніх очáх“.

14 І знялá зойк уся та громада, та й заголосила. І плакав народ той тíєї ночі. 2 І нарікали на Мойсeя та на Аарона всí Ізраїлеві сини. І сказала до них вся громада: „О, якби ми померли були в єгипетськім краї, або щоб ми померли були в цíй пустинї! 3 І нашо Господь провадить нас до того краю, щоб нам попáдати від меча? Жінкí наші та діти наші стануть здóбиччю... Чи не краще нам вернúться до Єгипту?“ 4 І сказали вони один до одного: „Оберімо собі голову, та й вертаймось до Єгипту!“ 5 І впали Мойсeй та Аарон на обличчя свої перед усíм збором громади Ізраїлевих синів. 6 А Ісýс, син Навінів, та Калев, син Єфуннєїв, із тих, що розвíдували той Край, пороздирили одежу свою, 7 та й сказали до всíєї громади Ізраїлевих синів, говорячи: „Той край, що перейшлí ми по ньому, щоб розвíдати його, край той дуже-дуже хороший! 8 Якщо Господь уподóбає Собі нас, то впровадить нас до того Краю, і дасть його нам, край, який тече молоком та медом. 9 Тільки не бунтуйтесь проти Господа, — і не бíйтесь нарóду того краю, бо вони — хліб для нас! Їхня тінь відійшла від них, а з нами Господь, — не бíйтесь їх! 10 І сказала була вся громада, щоб камíнням закидати їх, та слава Господня появилася в скинї заповіту всíм Ізраїлевим синам... 11 І промовив Господь до Мойсeя: „Аж доки буде цей нарóд зневажáти Мене, і аж доки не будуть вони вíрувати в Мене, у всí тí ознáки, що Я учинив був серед нього? 12 Ударю його поразою, і позbáвлю його наслíддя, а тебе зроблю нарòдом більшим і сильнішим від нього“.

13 І сказав Мойсей до Господа: „І почує Єгипет, що Ти з-посеред нього вивів Свою силою народ цей, **14** та й скаже до мешканців цього краю, які чули, що Ти Господь серед цього народа, що око-в-око являєшся Ти, Господи, а хмара Твоя стойть над ними, і що Ти ходиш перед ними в стовпі хмари вдень, а в стовпі огню вночі, — **15** якщо заб'еш Ти цей народ, як одну людіну, то скажуть ті люди, що чули слух про Тебе, говорячи: **16** Через неспроможність Господа впровадити той народ до краю, якого Він заприсяг був їм, вигубив їх у пустині. **17** А тепер нехай же звелічиться сила Господня, як Ти наказав був, говорячи: **18**, „Господь довготерпівий, і багатомилостівий, Він прощає провину та переступ, і не очистить винного, а карає провину батьків на третіх і на четвертих поколіннях“. **19** Прости ж провину цього народу через велику милість Свою, як прощає Ти цьому народові від Єгипту й аж сюди!“ **20** А Господь сказав: „Я простив за словом твоїм. **21** Але, як Я живий, — слава Господня наповнить увесь оцей край. **22** Тому всі ті люди, що бачили славу Мою та ознаки Мої, що чинив Я в Єгипті та в пустині, але випробовували Мене оце десять раз та не слухалися голосу Мого, **23** поправді кажу, — не побачать вони того краю, що Я заприсяг був іхнім батькам. І всі, хто зневажає Мене, не побачать його! **24** Але раб Мій Калев за те, що з ним був дух інший, і він виконував накази Мої, то Я введу його до того краю, куди він увійшов був, і потомство його оволодіє ним. **25** А амаликітянин та ханаанеянин сидить у долині. Узвітра оберніться, та й рушайте на пустиню дорогою Червоного моря!“ **26** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **27** „Аж доки цій злій громаді нарікати на Мене? Нарікання Ізраїлевих синів, що вони нарікають на Мене, Я чув. **28** Скажи їм: Живий Я! Мова Господня: Поправді кажу, — як ви говорили до ушей Моїх, так Я зроблю вам. **29** У цій пустині попадають ваші трупи, та всі перелічені ваші всім вашим числом від віку двадцяті літ і вище, що нарікали на Мене. **30** Поправді кажу, — ви не ввійдете до того краю, що Я підносив був на присягу руку Свою, що будете перебувати в нім, — окрім Калева, сина Єфуннеєвого, та Іуса, сина Навінового. **31** А діти ваші, що про них казали ви: станете здобиччю ворогові, то впроваджу Я їх, і

пізнають вони цей край, яким ви обрідили. **32** І ваші власні трупи попадають у цій пустині! **33** А ваші сини будуть блукати на пустині сорок літ, і відповідатимуть за зраду вашу, аж поки вигинуть ваші трупи на пустині. **34** Числом тих днів, що розвідували ви той край, сорок день, будете ви нести ваші гріхи по року за день — сорок літ, і пізнаєте, що значить бути покинутими Мною! **35** Я, Господь, говорив: Поправді кажу, — оце зроблю всій цій злій громаді, що змовляється проти Мене: у цій пустині вигинуть, і тут повмирають“. **36** А ті люди, яких Мойсей послав був розвідати той край, коли вернулися, то зробили, що вся громада нарікала на нього, і пустили злу вістку на той край, **37** то ті люди, що пустили були злу вістку на той край, повмирали від пораїзи перед Господнім лицем. **38** А Іус, син Навінів, та Калев, син Єфуннеєв, жили з тих людей, що ходили розвідати той край. **39** І говорив Мойсей ці слова до всіх Ізраїлевих синів, — і народ був у тяжкій жалобі! **40** І повставали вони рано вранці, та й повиходили на верхів'я гори, говорячи: „Ось ми, — і ми підемо до місця, що Господь був сказав, бо ми прогрішили“. **41** А Мойсей сказав: „Чому ж ви переступаєте наказ Господній? Такж це не вдасться! **42** Не виходьте, бо Господь не серед вас, а то будете побиті своїми ворогами. **43** Бо там перед вами амаликітянин і ханаанеянин, і ви попадаєте від меча, бо ви відвернулися від Господа, і не буде Господь із вами“. **44** Але вони осмілилися вийти на верхів'я гори, а ковчег свідоцтва Господнього та Мойсей не рушилися з-посеред табору. **45** І зійшов амаликітянин та ханаанеянин, що сидить на тій горі, та й побили їх, і били їх аж до Хорми.

15 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до краю ваших осель, що Я даю вам, **3** і принесете огняну жертву для Господа, цілопалення, або криваву жертву на сповнення обітниці, або в дарі, або в означених часах при спорядженні любих пахощів для Господа з худоби великої або з худоби дрібної, **4** то той, хто приносить, принесе свою жертву для Господа, хлібну жертву, — десяту частину ефишеничної муки, мішаної в чверті гіна оліви, **5** і вина для літої жертви принесеш чверть гіна на

цілопалення або для жертви для кожного ягняти.

6 Або для барана принесеш хлібну жертву, — дві десятих частини ефи пшеничної муки, мішаної в оливі третьої частини гіна. **7** І вина для литої жертви третю частину гіна, — принесеш паході любі для Господа. **8** А коли принесеш молодого бичка як цілопалення, або як жертву на сповнення обітниці, або як мирну жертву для Господа, **9** то принесеш молодого бичка і хлібну жертву, — три десяті частини ефи пшеничної муки, мішаної в оливі половини гіна. **10** І принесеш на литу жертву пів гіна вина, — жертва огняни, паході любі для Господа. **11** Так буде робитися для одного вола, або для одного барана, або для ягняти з-поміж овець, або з-поміж кіз. **12** За числом жертв, що принесете, так зробите для кожної, за числом їх.

13 Кожен тубілець так принесе це, щоб принести огняну жертву, паході любі для Господа. **14** А коли з вами буде тимчасово мешкати прихόдько, або той, що серед вас, — постанова для ваших поколінь, — то він принесе огняну жертву, паході любі для Господа, — як принесете ви, так принесе й він. **15** Збори, — постанова одна для вас та для прихόдька, що мешкає тимчасово, — постанова вічна для ваших поколінь: як ви, так і прихόдько буде перед Господнім лицем! **16** Один закон і одна постанова буде вам і прихόдькові, що мешкає тимчасово з вами". **17** Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **18** „Промовляй до синів Ізраїлевих, та й скажи їм: Як ви ввійдете до краю, що Я впроваджу ю вас туди, **19** то станеться, коли ви юстимете хліб того краю, — ви принесете приношення тóку, принесете його. **21** Від почáтки діж ваших дасте Господévi приношення, — постанова для ваших поколінь! **22** А коли ви помилитеся, і не виконаете всіх тих зáповíдей, що Господь говорив до Мойсея, **23** усього, що наказав вам Господь через Мойсея, від дня, коли Господь наказав був і далі для ваших поколінь, **24** то станеться, коли зроблено помилку через недóгляд громади, нехай вся громада принесе одного бичка, молоде з великої худоби, на цілопалення, на паході любі для Господа, а хлібна його жертва та лита жертва його за постанововою, і козла на жертву за гріх. **25** І очистить священик всю громаду синів Ізраїлевих,

і буде прощено їм, бо то помилка, а вони принесли жертву свою, жертву огняну для Господа та жертву свою за гріх перед лицем Господнім за свою помилку.

26 І буде прощено всій громаді Ізраїлевих синів та прихόдькові, що мешкає тимчасово серед них, бо то помилковий гріх усього народа. **27** А якщо згрішисть помилково одна душа, то вона принесе однорічну козу на жертву за гріх. **28** І очистить священик ту душу, що помилиться, що згрішила помилково перед Господнім лицем, на очищення її, — і буде прощено їй. **29** Тубільцеві серед Ізраїлевих синів та прихόдькові, що мешкає тимчасово серед них, — закон один буде вам для того, хто зробить гріх помилково. **30** А та душа, що зробить зухвалою рукою, — чи з тубільця, чи з прихόдька, — він Господа зневажає, і буде винищена душа та з-посеред народа її. **31** Бо він знéхтував слово Господа, і зламав Його зáповідь, — конче буде винищена душа та, гріх її на нїй".

32 І були Ізраїлеві сини в пустині, та й знайшли чоловіка, що збирає дрóва суботнього дня. **33** І привелій його ті, хто знайшов його, як збирає дрóва, до Мойсея й до Аарона та до всієї громади. **34** І взяли його під сторóжу, бо не було вирішено, що зробити йому. **35** І сказав Господь до Мойсея: „Конче буде забитий цей чоловік, — закидати його камінням усій громаді поза табором!" **36** І вýпроводила його вся громада поза тáбр, та й закидала його камінням, — і він помер, як Господь наказав був Мойсеєві. **37** І сказав Господь до Мойсея, говорячи: **38** „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажи їм: Нехай вони зроблять собі кутáса на краях своїх одеч, вони й їхні покоління, і дадуть на кутáса полі блакитну нитку. **39** І буде вона вам за кутáса, — і буде бачити його, і пам'ятатимете всі Господні зáповіді, і виконаете їх, і не буде оглядалися за серцем своїм та за очима своїми, за якими йдучí, ви зраджуєте, **40** щоб згадували ви та виконували всі Мої заповіді, — і будьте святі для вашого Бога! **41** Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського краю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь, Бог ваш!

16 І взяли Корéй, син Іцгара, сина Кегата, сина Левівого, і Датáн, і Авірón, сини Еліявлеві, та Он, син Пелета, сини Рувімові, **2** та й повстали проти Мойсея, а з ними двісті й п'ятдесят мужа Ізраїлевих синів, начальники

громади, закликувані на збори, люди вельможні. 3 І зібралися вони на Мойсея та на Аарона, та й сказали до них: „Досить вам, бо вся громада — усі вони святі, а серед них Господь! І чому ви несéтеся понад зборами Господнimi?“ 4 І почув це Мойсей, та й упав на обличчя своє. 5 І промовив він до Корéя та до всієї громади його, говорячи: „Уранці Господь дастъ знати, хтó Його та хтó святий, щоб наблизити його до Себе; а кого вибере, того Він і наблизить до Себе. 6 Зробіть ви оце: візьміть собі кадильниці, Корéю та вся громадо твої, 7 і дайте в них огню та покладіть на них кадила перед Господне лицезвія. І станеться, — той чоловік, що Господь його вибере, — він святий. Досить вам, Левієві сини!“ 8 І сказав Мойсей до Корея: „Слухайте ж, Левієві сини, — 9 чи вам мало, що Бог Ізраїлів відділив вас від Ізраїлевої громади, щоб наблизити вас до Сéбē, і щоб ви виконували службу Господньої скіннї, і стояли перед громадою, щоб служити їй? 10 І Він наблизив тебе та всіх братів твоїх, Левієвих синів, із тобою; а ти будеш домагатися ще й священства? 11 Тому ти та вся громада твоя змовилися проти Господа. А Аарон, — щó він, що ви речеете про нього?“ 12 І послав Мойсей та Аарон закликати Датáна й Аврóна, синів Еліякових, та сказали вони: „Не вийдемо! 13 Чи мало того, що ти вивів нас із краю, який тече молоком та медом, щоб повбивати нас у пустині? Хочеш ще панувати над нами, щоб бути також вельмόжею? 14 Ти не впровадив нас ані до краю, що тече молоком та медом, ані не дав нам на власність поля та виноградники. Чи ти виїдереш очі цим людям? Не вийдемо!“ 15 А Мойсей сильно запалився, та й сказав до Господа: „Не обернися до їхнього приношення! Я не взяв від них жодного осла, і зла не вчинив жодному з них!“ 16 І сказав Мойсей до Корéя: „Ти та вся громада твоя будьте перед Господнім лицем, ти й вони та Аарон узвітка. 17 І візьміть кожен свою кадильницю, і покладіть на неї кадила та й принесёте перед Господне лицезвія кожен кадильницю свою, двісті й п'ятдесят кадильниць, і ти та Аарон, кожен кадильницю свою“. 18 І взяли кожен кадильницю свою, і поклали на них огню, і поклали на неї кадила, та й стали при вході скіннї заповіту, а також Мойсей та Аарон. 19 І Корéй зібрав на них усю громаду до входу скіннї заповіту. І показалася

слава Господня всій громаді! 20 І промовив Господь до Мойсея та до Аарона, говорячи: 21 „Відділіться від цієї громади, — Я винищу їх умить!“ 22 А вони попадали на обличчя свої та й сказали: „Боже, Боже духів і кожного тіла! Як згрішить один чоловік, чи Ти будеш гніватися на всю громаду?“ 23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 24 „Скажи до громади, говорячи: Відступіться зо всіх боків від місця мешкання Корéя, Датáна й Аврóна!“ 25 І встав Мойсей, і пішов до Датана та Аврона, і пішли за ним старші Ізраїлеві. 26 І він промовляв до громади, говорячи: „Відступіться від наметів тих несправедливих людей, і не доторкніться до всього, що їхне, щоб і ви не загинули за всі їхні гріхи!“ 27 І вони відступилися від місця мешкання Корея, Датана й Аврона зо всіх боків; а Датáн та Аврóн вийшли, і стояли при вході наметів своїх, і жінки їх, і сини їх, та діти їхні. 28 І сказав Мойсей: „Оцим пізнаєте, що Господь послав мене зробити всі діла ці, що вони не з моєї відгадки. 29 Якщо вони повмирають, як умирає кожна людина, і їх спіткає доля кожної людини, то не Господь послав мене! 30 А коли Господь створить щось новé, і земля відкриє уста свої та й поглине їх та все, що їхне, і вони зайдуть живі до шеóлу, то пізнаєте, що люди обрা�зили Господа“. (Sheol h7585) 31 І сталося, як скінчів він говорити всі ці слова, то розступилася та земля, що під ними! 32 А земля відкрила свої уста, та й поглинула їх, і домій їхні, і кожну людіну, що Кореєва, та ввесь їх маे�ток. 33 І зійшли вони та все, що їхне, живі до шеóлу, і накрила їх земля, і вони погинули з-посеред збору! (Sheol h7585) 34 А ввесь Ізраїль, що був навколо них, повтікав на їхній крик, бо казали: „Щоб земля не поглинула й нас!“ 35 І вийшов огонь від Господа, та й поїв тих двісті й п'ятдесят чоловіка, що принoсили кадило! 36 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 37 „Скажи до Елеазáра, сина священика Аарона, і нехай він позирає ті кадильниці з-посеред погорілиця, а огонь повикидає геть, бо вони освятилися, 38 кадильниці тих грішників, їхньою смертю. І нехай і вони зроблять із них биті блáхи на покриття для жертівника, бо принoсили їх перед Господне лицезвія, і вони освятилися. І будуть вони знаком для Ізраїлевих синів“. 39 І взяв священик Елеазáр мідяні кадильниці, що принoсили їх ті, що спалені,

і перекувáли їх на покриття для жертвника, **40** пам'ятка для Ізраїлевих синів, щоб чужий чоловік, хто не з Ааронового насіння, не наблизя́вся кадити кадило перед Господнім лицем, щоб не сталося з ними, як із Кореем та з громадою його, як Господь говорив йому через Мойсея. **41** А назавтра вся громада Ізраїлевих синів нарікали на Мойсея та на Аарона, говорячи: „Ви повбивали Господній народ!“ **42** І сталося, коли громада збиралася на Мойсея та на Аарона, то обернулися вони до скинії заповіту, — аж ось покрила її хмара, і показалася слава Господня! **43** І ввійшли Мойсей та Аарон до пéреду скінії заповіту. **44** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **45** „Вийдіть з-посеред цієї громади, а я вінищу їх умить!“ І вони попадали на обличчя свої. **46** І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми кадильницю, і поклади на неї огню від жéртвника, і поклади кадила, та й понеси швидко до громади, та й очисть її, бо вийшов гнів від Господнього лиця, і розпочалася порáзка“. **47** І взяв Аарон, як говорив Мойсей, і побіг до серéдини зборів, аж ось — розпочалася порáзка нарóду! І він поклав кадила, і очистив нарóд. **48** І став він поміж умérлими та поміж живими, — і затрималася та порáзка. **49** І булó померлих поразкою чотирнáдцять тисяч і сімсóт, окрім померлих у справі Корея. **50** І вернувся Аарон до Мойсея до входу скинії заповіту, а порáзка припинилася.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:
2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і візьми від них по одній пáлиці для бáтьківського дому, від усіх їхніх начальників для дому їхніх батьків, дванадцять палиць; і напиши ймення кожного на палиці його. **3** А Ааронове ймення напишеш на Левієвій пáлиці, бо одна пáлиця для голови дому батьків їх. **4** І покладеш їх у скинії заповіту перед ковчегом свідоцтва, де Я, за умовою, буду являтися вам. **5** І станеться, — той чоловік, що Я виберу його, його палиця зацвіте. І Я відхилию від Себе нарікáння Ізраїлевих синів, що вони нарікáють на вас“. **6** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, і далý йому всі їхні начальники по палиці від кожного начальника для дому їхніх батьків, дванадцять палиць. А палиця Ааронова — серед їхніх палиць. **7** І поклав Мойсей ті палици перед Господнім лицем

у скинії заповіту. **8** І сталося назáвтра, — і ввійшов Мойсей до скинії заповіту, аж ось зацвілá Аарónova палиця для Левієвого дому, — і пустила пúп'янки, і зацвілá квіткою, і випустила дозрілі мигдáлі! **9** І винíс Мойсей усі ті палиці з-перед Господнього лиця до всіх Ізраїлевих синів, і вони побачили, і взяли кожен свою палицю. **10** І сказав Господь до Мойсея: „Верни Аарónову палицю до ковчéгу свідоцтва, щоб берегтý на ознаку для неслухнáних синів, і спíниш їхні нарікáння проти Мене, щоб не повмирали вони“. **11** І зробив так Мойсей, — як Господь наказав був йому, так він і зробив. **12** І сказали Ізраїлеві сини до Мойсея, говорячи: „Тож ми повмираємо, погинемо, усі ми погинемо! **13** Кожен, хто наблíзиться до Господньої скинії, помре. Чи ж ми дорешти вýмремо?“

18 І сказав Господь до Аарона: „Ти й сини твої та дім батька твого з тобою понесете на собі гріх щодо святини; і ти, і сини твої з тобою понесете на собі гріх щодо вашого свящéнства. **2** А також ти наблíзиш до себе братів своїх, плéм'я Левіїне, плéм'я батька свого, і вони злúчаться з тобою, і будуть прислужувати тобі, а ти й сини твої з тобою будете перед скинією свідоцтва. **3** І будуть вони виконувати твою сторóжу та сторóжу всієї скинії, — тільки до речей святини та до жéртвника не приступлять, щоб не повмирали як вони, так і ви. **4** І злúчаться вони з тобою, і будуть виконувати сторóжу скинії заповіту, для всякої служби в скинії, а чужий не приступить до вас. **5** І будете ви виконувати сторóжу святини та сторóжу жéртвника, щоб не булó вже гніву на Ізраїлевих синів. **6** А Я оце взяв ваших братів Левітів з-посеред Ізраїлевих синів для вас, як дар вони дані Господéві, щоб виконувати службу скинії заповіту. **7** А ти та сини твої з тобою будете допильнóувати ваше свящéнство для всякої речі жéртвника та для того, що поза завíсою, і будете робити. Як службу дáру даю Я свящéнство вам, а чужий, хто приступить, буде забитий“. **8** І Господь промовляв до Аарона: „Я оце доручив тобі пильнувати за принáщеннями Моїми. Від усього посвяченого синами Ізраїлевими Я дав частку тобі та для синів твоїх на вічну постанóву. **9** Оце буде тобі з найсвятіших жертв, без огню: кожна їхня хлібна жертьва, і кожна їхня жертьва за гріх, і

кожна їхня жертва за провину, що звернуть Мені як найсвятіше, — тобі це та для твоїх синів! **10** На найсвятішому місці бúдеш ти єсти оце. Кожен чоловічої статі буде єсти, — це буде святість для тебе. **11** А це тобі приношення їхнього дáру всіх колихань Ізраїлевих синів, — Я дав їх тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм з тобою на вічну постанову, — кожен чистий у твоїм домі буде це єсти. **12** Усе найкраще зо свіжої оліви, і все найкраще з молодого вина та збіжжя, їхні первоплóди, що вони дадуть Господéві, — Я віддав їх тобі. **13** Первоплóди усього, що в їхньому краю, що вони принесуть Господéві, будуть для тебе, — кожен чистий у твоїм домі буде те єсти. **14** Усе закляте між Ізраїлем буде тобі. **15** Усе, що розкриває утрóбу кожного тіла, що принесуть Господéві з-поміж людей та з-поміж скотини, буде для тебе. Тільки конче викупиш перворíдного людíни, і перворíдне з нечистої худобини викупиш. **16** А вýкуп його: від місячного вíку викупиш за твою оцінкою, — п'ять шéклів срібла на міру шекlem святині, двадцять гер він. **17** Тільки перворíдного з волів, або перворíдного з овечок, або перворíдного з кіз не викупиш, — вони святість: їхньою кров'ю окропиш жéртвника, а їхній лій спалиш, як огнянý жертву на любі паході для Господа. **18** А їхнє м'ясо буде для тебе, — як грудина колихання, і як стегнó правиці буде для тебе. **19** Усі святощі приношення, що Ізраїлеві сини принесуть для Господа, Я віддав тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм із тобою, вічно постановою. Це міцний заповіт, — він вічний перед Господнім лицем для тебе та для насіння твого з тобою“. **20** I сказав Господь до Аарона: „У їхньому краю ти не будеш мати власності, і не буде тобі частки між ними, — Я чáстка твоя та власність твоя поміж Ізраїлевими синами! **21** А Левієвим синам Я дав ось кожну десятину в Ізраїлі на спáдщину, взамін за їхню службу, бо вони виконують службу скинї заповіту. **22** I Ізраїлеві сини не приступлять уже до скинї заповіту, щоб не понéсти гріха, і не вмерти. **23** I буде Левít сам виконувати службу скинї заповіту, і сам понесé вину свою. Це вічна постанова для ваших поколінь, а між Ізраїлевими синами не будуть вони дідýчити спáдщину, **24** бо десятину Ізраїлевих синів, що вони принесуть як приношення для Господа, Я дав Левитам за

спáдщину. Тому Я сказав до них: Між Ізраїлевими синами не будуть вони дідýчити спáдщину“. **25** I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **26** „А до Левитів будеш ти промовляти та й скажеш їм: Коли вíзьмете від Ізраїлевих синів ту десятину, що Я дав вам від них на ваше спáдщину, то ви принесéте з неї Господнє приношення, — десятину з десятини. **27** I буде пораховане ваше приношення як збіжжя з тóку, і як побvня з кадки чавíла. **28** Так принесете й ви Господнє приношення зо всіх ваших десятин, що вíзьмете від Ізраїлевих синів, і дасте з того Господнє приношення священикові Ааронові. **29** Зо всіх ваших дáriv принесе кожен Господнє приношення, зо всього найкращого посвáчення з нього. **30** I скажи їм: коли ви бúдете принесити найкраще з нього, то це порахується Левítам, як урожай тóку, і як урожай кадки чавíла. **31** будете єсти це на кожному місці ви та дíм ваш, бо це нагорода для вас взамін за вашу службу в скинї заповіту. **32** I ви не понесете через це гріхá, коли будете приносити найкраще з нього, а свáтощів Ізраїлевих синів не збезчéстите, і не повмираєте“.

19 I Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони вíзьмуть для тебе безвадну руду ялівку, — що в нíй нема вади, що на ней не накладали ярмá. **3** I дасте її до священика Елеазáра, а він виведе її поза тáбір. I зарíжутъ її перед ним. **4** I вíзьме Елеазáр пальцем своїм її кроби, та й покропить кров'ю її пéред скинї заповіту сім раз. **5** I спáлиться та ялівка на його очáх, — шкура її, і м'ясо її, і кров її з її нечистостями спáлиться. **6** I вíзьме священик кéдрове дерево, і ісóп та чéрвень, та й кине до серéдини погорíлиця тíєї ялівки. **7** I випере той священик шати свої та обмие тіло свое в воді, а потім увíйде до тáбóру. I буде той священик нечистий аж до вечора. **8** А той, хто палить її, випере одежу свою в воді й обмие тіло свое в воді, та й буде нечистий аж до вечора. **9** I збере чистий чоловíк попóл тíєї ялівки, і покладе поза тáбóром в чистому місці, — і буде це для громади Ізраїлевих синів на сховок для очищáльної води, — це жертва за гріх. **10** А той, хто збирає попóл тíєї ялівки, випере одежу свою, і буде нечистий аж до вечора. I це буде на вічну постанову для Ізраїлевих синів та для прихóдька,

що мешкає серед них тимчасово. **11** А той, хто доторкається до всякого мертвого тіла людіни, то буде нечистий сім день. **12** Він очиститься тим попелом дня третього та дня сьомого, — і буде чистий. А якщо він не очиститься дня третього та дня сьомого, — не буде чистий. **13** Кожен, хто доторкується до померлого, до тіла людіни, що померла, і не очиститься, — він занечистив Господню скинію, і буде винищена душа та з Ізраїля, бо очищальна вода не була покроплена на нього, — нечистий він буде, нечистість його в ньому. **14** Оце той закон: коли в наметі помре людіна, то кожен, хто входить до того намету, та все, що в наметі, — буде нечисте сім день. **15** І кожна відкрита посудина, що на ній нема міцно прив'язаного накриття, нечиста вона. **16** А кожен, хто доторкнеться на поверхні поля до трупа від мечі, або до померлого, або до костей людіни, або до гробу, — буде нечистий сім день. **17** І візьмуть для того нечистого — побоюху з погорілиця жертві за гріх, і наллють на нього живої води до посуду. **18** А чистий чоловік візьме ісопу, і вмоочить у ту воду, та й покропить на того намета, і на всі посудини, і на душі ті, що були там, та на того, хто доторкується до тієї кістки, або до трупа, або до померлого, або до гробу. **19** І покропить той чистий на нечистого дня третього та дня сьомого, та й очистить його сьомого дня. І випере він одежу свою й обміє в воді, — і стане чистий увечері. **20** А чоловік, що стане нечистим і не очиститься, то буде знищена душа та з-посеред збору, бо він занечистив Господню святиню, — очищальна вода не була кроплена на нього, нечистий він. **21** І буде це для них на вічну постанову, а той, хто кропить очищальну воду, випере одежу свою, а хто доторкається до очищальної води, буде нечистий аж до вечора. **22** А кожен, до кого доторкнеться нечистий, буде нечистий, а особа, що доторкується, буде нечиста аж до вечора“.

20 І ввійшли Ізраїлеві сини, уся громада, до пустині Цін першого місяця, та й засів нарід у Кадеші. І померла там Маріям, і булá там похована. **21** Не було води для громади, і вони зібралися проти Мойсея та проти Аарона. **3** І сварився той нарід із Мойсеєм, та й сказали, говорячи: „О, якби ми повмирали були, коли наші брати

вмирали перед Господнім лицем! **4** І нáшо ви привели Господню громаду на цю пустиню, щоб повмирали тут ми та худоба наша? **5** І нáшо ви віввели нас із Єгипту, щоб привéсти нас на це зло місце? Тут не родить збіжжя, ані фіги, ані виноград, ані гранátове яблуко, і навіть немає напитись води!“ **6** І ввійшли Мойсея та Аарон від громади до входу скинії заповіту, та й попадали на обличчя свої. І слава Господня з'явилася їм! **7** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **8** „Візьми жéзло, та зberи громаду ти та брат твій Аарón, і скажете до тієї скелі на їхніх очáх, — і вона дастъ свою воду. І виведеш для них воду з тієї скелі, та й напоїш ту громаду та їхню худобу“. **9** І взяв Мойсея те жéзло з-перед Господнього лица, як Він наказав був йому. **10** І зібрали Мойсея та Аарон громаду перед тією скелею. І сказав він до них: „Послухайте ж, неслухнáні, чи з цієї скелі ми виведемо для вас воду?“ **11** І підніс Мойсея руку свою, та й ударив ту скелю своїм жезлом два рази, — і вийшло багато води! І пилá громада та їхня худоба! **12** І сказав Господь до Мойсея та до Аарона: „За те, що ви не ввірвали в Мене, щоб явилася святість Моя на очáх Ізраїлевих синів, ви не введéте цієї громади до краю, що Я дав їм.“ **13** Це вода Меріви, де сварилися Ізраїлеві сини з Господом, і святість Його явилася їм. **14** І послав Мойсея послів із Кадéшу до царя едóмського сказати: „Так каже брат твій Ізраїль: Ти знаєш усю тяготу, що впала на нас. **15** І зійшли були наші батькі до Єгипту, і сиділи ми в Єгипті багато часу, а Єгипет чинив зло нам та батькáм нашим. **16** І голосили ми до Господа, і Він почув наш голос, та й послав Ангола, і вивів нас із Єгипту, а оце ми в Кадéші, що при самім кінці твоєї границі. **17** Нехай же ми перéйдемо через твій край! Ми не підемо полем та виноградником, і не бúдемо пити води з криниці, — ми підемо дорогою царськóю, не збóчимо ні правóруч, ні лівóруч, аж поки не перéйдемо границі твоєї“. **18** І сказав до нього Едóм: „Ти не перéйдеш у мене, бо інакше я з мечем вийду проти тéбе!“ **19** І сказали йому Ізраїлеві сини: „Ми підемо битою дорогою, а якщо бúдемо пити воду твою я та худоба моя, то я дам заплату за неї. Нічого більше, — тільки нехай перейдú я своїми ногами!“ **20** А той відказав: „Не перéйдеш!“І вийшов Едом навпроти

нього з численним народом та з сильною рукою. **21** I відмовив Едом дати Ізраїлеві перейти його граници, і Ізраїль збочив від нього. **22** I рушили з Кадешу, і вийшли Ізраїлеві сини, уся громада, до Гор-гори. **23** I сказав Господь до Мойсея та до Аарона на Гор-горі, на границі едомського краю, говорячи: **24** „Нехай прилучиться Аарон до своєї рідині, бо він не ввійде до того Краю, що Я дав Ізраїлевим синам, через те, що ви були неслухнайні наказу Моєму при воді Меріви. **25** Візьми Аарона та сина його Елеазара, та й виведи їх на Гор-гору. **26** I нехай Аарон здійме шати свої, і зодягне в них сина свого Елеазара, — і Аарон буде зібраний, та й помре там“. **27** I зробив Мойсей, як Господь наказав був, і вийшли вони на Гор-гору на очах усієї громади. **28** I зняв Мойсей з Аарона шати його, і зодягнув у них сина його Елеазара, — і Аарон помер там на верхіві гори. I зійшов Мойсей та Елеазар із гори. **29** I бачила вся громада, що помер Аарон, і оплакував Аарона ввесі Ізраїль дім тридцять день.

21 I почув ханаанеянин, цар Араду, що сидів на полудні, що Ізраїль увійшов дорогою Атарім, — і він став воювати з Ізраїлем, і взяв у нього до неволі полоненіх. **2** I склав Ізраїль обітницю Господеві й сказав: „Якщо справді даси Ти народ той у мою руку, то я вчиню їхні міста закляттям“. **3** I вислухав Господь голос Ізраїлів, — і дав йому ханаанеянина, і він учинив закляттям їх та їхні міста, і назвав ім'я тому містові: Хорма. **4** I рушили вони з Гор-гори дорогою Червоного моря, щоб обійти едомський край. I піду пала душа того народу в тій дорозі. **5** I промовляв той народ проти Бога та проти Мойсея: „Нáшо ви вивели нас із Єгипту, щоб ми повмирали в пустині? Бож нема тут хліба й нема води, а душі наші обрідла ця непридатна їжа“. **6** I послав Господь на той народ зміїв сарофів, і вони кусали народ. I померло багато народу з Ізраїля. **7** I прийшов народ до Мойсея та й сказав: „Згрішили ми, бо говорили проти Господа та проти тебе. Молися до Господа, і нехай Він забере від нас цих зміїв“. I молився Мойсей за народ. **8** I сказав Господь до Мойсея: „Зроби собі сарапа, і вистав його на жердіні. I станеться, — кожен покусаний, як погляне на нього, то буде жити“. **9** I зробив Мойсей

мідяніого змія, і виставив його на жердіні. I сталося, якщо змій покусав кого, то той дивився на мідяніого змія — і жив! **10** I рушили Ізраїлеві сини, і тaborували в Овоті. **11** I рушили вони з Овоту, і тaborували в Ійє-Гааварім, на пустині, що перед Моавом, від схóду сонця. **12** Звідти вони рушили, і тaborували в долині Зереду. **13** Звідти рушили й тaborували на тім боці Арнона в пустині, що виходить із аморейської граници, бо Арнон — границя Моаву між Моавом та амореянином. **14** Тому розповідається в „Книжці воєн Господніх“: „Вагев у Суфі, і потоки Арнона, **15** і спад потоків, що збочив на місце Ару, і на моавську границю опертий“. **16** A звідти до Бееру. Це той Беер, що про нього сказав Господь до Мойсея: „Зberи народ, і нехай Я дам їм воду“. **17** Тоді заспівав був Ізраїль цю пісню: „Піднесися, кринище, співайте про неї! **18** Криниця, — вельможі копали її, її викопали народні достойники бéром, жезлами своїми“. A з Мідбару до Маттани, **19** а з Маттани до Нахаліїлу, а з Нахаліїлу до Бамоту, **20** а з Бамоту до долини, що на моавському полі, у верхівки Пісгі, що звérнена до пустині. **21** I послав Ізраїль послів до Сигона аморейського царя, говорячи: **22** „Нехай я перейдú в твоїм краї! Ми не збочимо ні на поле, ні на виноградник, не будемо пити води з криниці, — ми підемо царською дорогою, аж поки перéдемо землю твою“. **23** I не дав Сигон Ізраїлеві перейти в граници його. I зібрав Сигон увесь свій народ, та й вийшов навпроти Ізраїля на пустині, і прибув до Йогці, і воював з Ізраїлем. **24** I вдарив його Ізраїль вістрям меча, і посів край його від Арнона аж до Яббоку, аж до синів Аммону, бо Аз — границя синів Аммону. **25** I позабираав Ізраїль усі ті містá. I осів Ізраїль у всіх аморейських містах: у Хешбоні й по всіх залежних містах його. **26** Bo Хешбон — місто Сигона, царя аморейського він; і він воював з першим моавським царем, і забрав увесь його край з його руки аж до Арнона. **27** Тому й розповідають кобзарі: „Підіть до Хешбону, — нехай він збудується, і хай міцно поставиться місто Сигонове. **28** Bo вийшов огонь із Хешбону, а пólум'я з міста Сигонового, — він місто моавське пожер, володарів аронських висот. **29** Горе тобі, о Моаве, ти згинув, нарóде Кемóшів! Він зробив був синів своїх утікачами, а дочок своїх дав у неволю Сигону, царю аморейському. **30** I розбили ми їх,

— згинув Хешбон до Дівону, і ми попустошили аж до Нофаху, що аж до Медві“. 31 І Ізраїль осів в аморейському краї. 32 І послав Мойсей розвідати про Язера, — і вони здобули його залежні міста, і заволоділи амореянином, що жив там. 33 І повернулись вони, і пішли дорогою Башану. І вийшов Ог, цар башанський, насупроти них, він та весь його народ, на війну до Едреї. 34 І сказав Господь до Мойсея: „Не бійся його, бо в руку твою дав Я його й увесь народ його та край його, і зробиши йому, як зробив ти Сигону, цареві аморейському, що сидів у Хешбоні. 35 І вони побили його й синів його та весь народ його, так що нікого не зсталося. І вони заволоділи краєм його.

22 І рушили Ізраїлеві сини, та й таборували в моавських степах по тім боці приєрихонського Йордану. 2 І побачив Балак, син Ціппорів, усе, що зробив Ізраїль амореянинові. 3 І дуже злякався Моав того народа, бо він був великий. І настравився Моав Ізраїлевих синів. 4 І сказав Моав до мідіанських старших: Тепер повискубує оця громада всі наші околиці, як вискубує віл польову зеленіну“. А Балак, син Ціппорів, був того часу моавським царем. 5 І послав він послів до Валаама, Беорового сина, до Петору, що над Річкою, до краю синів народу його, щоб покликати його, говорячи: „Ось вийшов народ із Єгипту, ось покрив він поверхню землі, і сидить навпроти мене. 6 А тепер ходи ж, прокляний мені цей народ, бо він міцніший за мене. Може я потраплю вдарити його, і вижену його з краю, бо знаю, що кого ти поблагословіши, той благословенний, а кого проклянеш, — проклятий“. 7 І пішли моавські старші та старші Мідіану, — а дарунки за чари в руці іх, — і прийшли до Валаама, та й промовляли до нього Балакові слова. І 8 А він їм сказав: „Ночуйте тут і цієї нічі, і я перекажу вам слово, як Господь промовлятиме до мене“. І зостались моавські вельможі в Валаама. 9 І прийшов Бог до Валаама та й сказав: „Хто ці люди з тобою?“ 10 І сказав Валаам до Бога: „Балак, син Ціппорів, цар моавський, послав до мене сказати: 11 Ось народ виходить з Єгипту, і закрив поверхню землі; тепер іди ж, прокляни мені його, — може я потраплю воювати з ним, і вижену його“. 12

І сказав Бог до Валаама: „Не підеш ти з ними, не проклянеш того народу, бо благословенний він!“ 13 І встав Валаам уранці та й сказав до Валакових вельмож: „Вертайтесь до свого краю, бо відмовив Господь позволити мені піти з вами“. 14 І встали моавські вельможі, і прийшли до Балака та й сказали: „Відмовив Валаам піти з нами“. 15 А Балак знову послав вельмож, більше й поважніших від тих. 16 І прибули вони до Валаама та й сказали йому: „Так сказав Балак, син Ціппорів: Не стримуйся прийти до мене, 17 бо справді дуже вишаную тебе, і все, що скажеш мені, зроблю. І ходи ж, — прокляни мені народ той!“ 18 І відповів Валаам, і сказав Балаковим рабам: „Якщо Балак дасть мені повний свій дім срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити наказу Господа, Бога моого, щоб зробити річ малу чи річ велику. 19 А тепер посидьте й ви тут цієї нічі, а я пізнайду, що ще Господь буде говорити мені“. 20 І прийшов Бог уночі до Валаама та й сказав йому: „Якщо ці люди прийшли покликати тебе, — устань, іди з ними. Але тільки те, що Я промовлятиму до тебе, — тे ти зробиши“. 21 І встав Валаам уранці, і осідав свою ослійцю, та й пішов із моавськими вельможами. 22 І запалився гнів Божий, що він іде. І став Ангол Господній на дорозі за перешкоду йому, а він їде на своїй ослиці, і двоє слуг його з ним. 23 І побачила та ослиця Господнього Ангела, що стоїть на дорозі, а витягнений меч його в руці його. І збочила ослиця з дороги, і пішла полем, а Валаам ударив ослицю, щоб збочила на дорозі. 24 І став Ангол Господній на стежці виноградників, — стіна з цієї сторони, і стіна з тієї. 25 І побачила та ослиця Господнього Ангела, і притиснулася до стіни, та й притиснула до стіни Валаамову ногу. І він далі її бив. 26 І Ангол Господній знов перейшов, і став у тісному місці, де нема дороги збочити ні правобруч, ні лівобруч. 27 І побачила та ослиця Господнього Ангела — і лягла під Валаамом. І запалився гнів Валаамів, і він ударив ослицю києм. 28 І відкрив Господь уста ослиці, і сказала вона до Валаама: „Що я зробила тобі, то ти оце тричі вдарив мене?“ 29 І сказав Валаам до ослиці: „Бо ти виставила мене на сміх. Коли б меч був у руці моїй, то тепер я забив би тебе!“ 30 І сказала ослиця до Валаама: „Чи ж я не ослиця твоя, що ти іздиш на мені, скільки живеш, аж до цього дня? Чи

ж справді звикла я робити тобі так?“ I він відказав: „Hi!“ 31 I відкрив Господь очі Валаамові, і побачив він Господнього Ангела, що стоїть на дорозі, а його витягнений меч у руці його. I схилився він, і впав на обличчя своє. 32 I сказав до нього Ангол Господній: „Нáшо ти вдарив ослицю свою оце тричі? Ось я вийшов за перешкоду, бо ця дорога погибельна передо мною. 33 I побачила мене ця ослиця, і збóчила перед лицем моїм ось власне тричі. I коли б вона не збóчила була перед лицем моїм, то тепер я й забив би тебе, а її позоставив би живою“. 34 I сказав Валаам до Господнього Ангела: „Я згрішив, бо не знав, що ти стоїш да дорозі навпроти мéне. A тепер, якщо це зло в очах твоїх, то я вернуся собі“. 35 I сказав Ангол Господній до Валаама: „Іди з цими людьмí, і те слово, що скажу́ тобі, — його тільки будеш говорити“. I пішов Валаам з Балаковими вельможами. 36 I почув Балак, що прийшов Валаам, і вийшов навпроти нього до Ір-Моаву, що на границі Арнону, що на краю границі. 37 I сказав Балак до Валаама: „Чи ж справді не послав я до тебе, щоб поклýкати тебе, — чому ж не пішов ти до мене? Чи справді я не потраплю вшанувати тебе?“ 38 I сказав Валаам до Балака: „Ось я прибув до тебе тепер. Чи потраплю я сказати щось? Тє слово, що Бог вкладе в уста мої, його тільки я буду промовляти“. 39 I пішов Валаам із Балаком, і прибулý вони до Кір'ят-Хуцоту. 40 I приніс Балак на жертву худобу велику та худобу дрібну, і послав Валаамові та вельможам, що з ним. 41 I сталося вранці, і взяв Балак Валаама, та й вивів його на Бамот-Баал, щоб побачив ізвідти тільки частину того народу.

23 I сказав Валаам до Балáка: „Збудуй мені тут сім жéртвників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. 2 I зробив Балак, як Валаам говорив. I приніс Балак та Валаам бичка та барана на кожному жертвнику. 3 I сказав Валаам до Балака: „Стань над своїм цілопáленням, а я підú, — може стріну Господа навпроти себе, і щó Він об'явити мені, я перекажу тобі“. I він пішов на лису гору. 4 I стрівся Валаамові Бог, і сказав він Йому: „Сім жертвників склав я, і приніс бичка та барана на кожному жертвнику“. 5 I вклав Господь слово до Валаамових уст та й сказав: „Вернися до Балака, і будеш так промовляти“. 6 I вернувсь він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопáленням, він

та всі вельможі моавські. 7 I він виголосив свою приповітку пророчу й сказав: „Із Араму мене припровáдив Валак, цар моавський, з гір сходу: Іди ж, прокляни мені Якова, а йди ж, скажи зло на Ізраїля! 8 Шо ж я буду того проклинати, що Бог не прокляв був його? I що ж буду казати зло на тóго, що гніву на нього не має Господь? 9 Bo я бачу його з вершка скель, і з пагírkів його оглядаю, — тож нарóд пробуває самітно, а серед людей не рахується. 10 Xто ж перелічив порох Яковів, і хто зрахував пил Ізраїл? Хай душа моя вмре смертю праведних, і кінець мíй хай буде такий, як його!“ 11 I сказав Балак до Валаама: „Щó ти зробив мені? Я взяв тебе, щоб ти прокляв моїх ворогів, а оце ти справді поблагословів їх!“ 12 A той відповів та й сказав: „Чи ж не те, щó Господь вкладе в мої уста, я буду пильнувати, щоб té говорити?“ 13 I сказав до нього Балак: „Ходи ж зо мною до іншого місця, звідки побачиш його. Тільки частину його будеш бачити, а всього його не побачиш. I прокляни мені його, мого ворога, звідти!“ 14 I він узяв його на Седе-Цофім, на верхів'я Пісгі, і збудував сім жертвників, і приніс бичка та барана на кожнім жертвнику. 15 I сказав він до Балака: „Стань тут над своїм цілопáленням, а я стріну там Господа“ . 16 I стрів Господь Валаама, і вклав слово до уст його та й сказав: „Вернися до Балака, і будеш так промовляти“. 17 I прийшов він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопáленням, а з ним вельможі моавські. I сказав Йому Балак: „Щó ж говорив Господь?“ 18 I він виголосив свою приповітку пророчу й сказав: „У стань же, Балаку, та й слухай, нахили свое ухо до мене, о сину Ціппорі! 19 Бог не чоловíк, щоб неправду казати, і Він не син людський, щоб Йому жалкувати. Чи ж Він був сказав — і не зробить, чи ж Він говорив — та й не виконає? 20 Оце — я одéржав наказа — поблагословіти, і поблагословів Він, і я того не відверну! 21 Не видно страждання між Яковом, і не запримітно нещастя в Ізраїлі, — з ним Господь, його Бог, а між ним — голосний крик на славу Царя! 22 Бог, що вивів був їх із Єгипту, Він для нього, — як міць однорóжця! 23 Bo нема ворожбі поміж Яковом, і чáрів нема між Ізраїлем, — тепер буде сказане Якову та Ізраїлеві, щó Бог учинив. 24 Тож устане нарóд, як левиця, і підійметься він, немов лев! Він не ляже, аж поки не буде

він жерти здобичу, і аж поки не буде він пить кров забитих!“ 25 І сказав Балак до Валаама: „Ні проклинати — не проклинай його, ні благословити — не благословляй його!“ 26 І сказав Валаам, і відповів до Балака: „Чи ж не казав я тобі, говорячи: Усе, що буде промовляти Господь, те зроблю?“ 27 І сказав Балак до Валаама: „Ходи ж, візьмі у тебе ще до іншого місця, — може сподобається в Богих очах, і ти звідти проклянеш мені його“. 28 І взяв Балак Валаама на верхів'я Пеору, що звérнений до пустині. 29 І сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жертівників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. 30 І зробив Балак, як сказав був Валаам, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику.

24 І побачив Валаам, що Господéві вгодно поблагословити Ізраїля, і не пішов, як кожного разу, на ворожбú, і звернув лицé своé до пустині. 2 І звів Валаам очі свої, та й побачив Ізраїля, що пробувáв за своїми племенáми. І на ньому був Дух Божий! 3 І він виголосив свою приповістку пророчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, 4 це мова того, хто слухається Богих слів, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. 5 Які, Якове, гарні намети твої, місця перебування твоїого, Ізраїлю! 6 Вони розтягліся, немов ті долини, немов ті садкí понад рíчкою, вони як дерéва албýні, що Господь насадив, як кéдri над вóдами! 7 Вода потече з його вíдер, а насіння його — над великими вóдами. Його цар стане вищий за Агага, і царство його піднесéться. 8 Із Єгипту Бог вивів його, Він для нього — як міць однорожця! Поїсть він людей, що ворожі йому, і їхні кості потрóщить, а стрíли його поламає. 9 Нахилився він, ліг, немов лев, і як левіця, — хто підйиме його? Хто благословляє тебе — той благословéний, а хто проклинає тебе — той проклáтий!“ 10 І запалав гнів Балаків на Валаама, і сплеснув він у долоні свої! І сказав Балáк до Валаама: „Я покликав тебе проклáсти ворогів моїх, а ти ось, благословляючи, поблагословив їх оце трич! 11 А тепер утікай собі до свого місця! Я сказав був: конче пошаную тебе, та ось стримав тебе Господь від пошани!“ 12 І сказав Валаам до Балака: „Чи ж не казав я також до посланців твоїх, яких послав ти до мене, говорячи:

13 Якщо Балак дасть мені повний свій дім срібла та золота, то й тоді я не змóжу переступити наказу Господнього, щоб зробити добре чи зло з власної волі, — щó казатиме Господь, тé я буду говорити! 14 А тепер я оце йду до народу свого. Ходи ж, я звіщу тобі, що і зробить той народ твоєму народові на кінці днів“. 15 І він виголосив свою приповістку пророчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, 16 мова того, хто слухається Богих слів, і знає думку Всешишнього, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. 17 Я бачу його, та не тепер, дивлюся на нього, та він не близький! Сходить зоря он від Якова, і підімається бéрло з Ізраїля, — ламає він скроні Моава та чéрепа всіх синів Сифа! 18 І стане Едом за спáдщину, і стане Сейр за посілість своїх ворогів, а Ізраїль робитиме справи велиki! 19 І той запанує, хто з Якова, і вигубить рештки із міста“. 20 І побачив він Амалíка, і виголосив свою приповістку пророчу й сказав: „Початок нарóдів — Амалíк, та загине наприкінці й він!“ 21 І побачив він кенеянина, і виголосив свою приповістку пророчу й сказав: „Міцнá ця оселя твоя, і поклав ти на скелі гніздó свое! 22 Але вýгублений буде Каїн, незабáром Ашшúр поневолить тебе!“ 23 І він виголосив свою приповістку пророчу й сказав: „О, хто ж буде жити, як зачне Бог робити оце? 24 І кораблі припливуть від кіттеїв, і Ашшура впокóрять, і Евера впокорять. Та загине наприкінці й він!“ 25 І встав Валаам і пішов, та й вернувся до місця свого. А Балак також пішов на дорогу свою.

25 І осівся Ізраїль у Шіттімі, і нарóд зачав ходити на розпусту до моавських дочóк, 2 а вони закликáли народ до жертвов їхнім богам, — і народ їв та вклоняється богам їхнім. 3 І Ізраїль приліпився був до пеорського Ваала. І запалав гнів Господній на Ізраїля. 4 І сказав Господь до Мойсея: „Візьми всіх голів нарóду, та й повішай їх для Господа навпроти сонця. І відвérнеться палючий Господній гнів від Ізраїля“. 5 І сказав Мойсей до Ізраїлевих суддів: „Позабивайте кожен мужів своїх, приліплених до пеорського Ваала“. 6 Аж ось прийшов один із Ізраїлевих синів, та й привів до братів своїх мідянітянку на очах Мойсея й на очах усієї громади Ізраїлевих синів, а вони плакали при вході скинії заповіту. 7 І побачив це Пінхас,

син Елеазара, сина священика Аарона. І встав він з-посеред громади, і взяв списа в свою руку. **8** І ввійшов він за Ізраїлевим мужем до середини мешкання, та й пробив їх обох — ізраїльтянина та ту жінку, — аж через її черево. І була стримана поразка Ізраїлевих синів. **9** І померло в поразці двадцять і чотири тисячі. **10** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **11** „Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона, відвернув Мою лютъ від Ізраїлевих синів, коли він запалився горливістю Моєю серед них. І Я не вигубив Ізраїлевих синів у Своїй горлівості. **12** Тому скажи: ось Я даю йому свого заповіта: мир. **13** І буде йому та насінню його по нім заповіт вічного священства за те, що він запалився для Бога свого, і очистив Ізраїлевих синів“. **14** А ймення забитого Ізраїлевого мужа, що був забитий з тією мідянітянкою, — Зімрі, син Салу, начальник батькового дому Симеона. **15** І ім'я тієї забитої мідянітської жінки — Козбі, дочка Цура, що був головою племен батькового дому в Мідяні. **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** „Ненавидіти мідянітів, і будете їх забивати! **18** Бож вони ненавидять вас у своїх підступах, що звідили вас через Пеора, і через Козбі, дочку мідянітського начальника, сестру їх, забиту дня поразки за Пеора. І сталося по поразці,

26 і сказав Господь до Мойсея й до Елеазара, сина священика Аарона, говорячи: **2** „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів від віку двадцяти літ і вище за домами їхніх батьків, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі. **3** І говорив до них Мойсей та священик Елеазар у моавських степах над приерионським Йорданом, говорячи: **4** „Перелічіть від віку двадцяти літ і вище, як наказав був Господь Мойсеєві і Ізраїлевим синам, що виходили з єгипетського краю“. **5** Рувім, перворідний Ізраїл. Рувимови сини: Ханох — рід Ханохів, від Паллу — рід Паллуїв, **6** від Хецрона — рід Хецронів, від Кармі — рід Карміїв. **7** Оце Рувимові роди. І були їхні перелічені: сорок і три тисячі й сімсот і тридцять. **8** А сини Паллуєві: Еліяв. **9** А сини Еліявові: Немуїл, і Датан, і Авірон. Це той Датан та Авірон, покликані громади, що підбурювали проти Мойсея та проти Аарона в Кореєвій громаді, коли вони підбурювали на Господа. **10** І відкрила земля свої уста, та й

поглинула їх та Корея при смерті тієї громади, коли огонь пожер був двісті і п'ятдесят люда, і стали вони за ознаку. **11** А Кореєві сини не померли. **12** Сини Симеонові за їхніми родами: від Немуїла — рід Немуїлів, від Яміна — рід Ямінів, в Яхіна — рід Яхінів, **13** від Зераха — рід Зерахів, від Саула — рід Саулів. **14** Оце Симеонові роди, — двадцять і дві тисячі й двісті. **15** Сини Гадові за їхніми родами: від Цефона — рід Цефонів, від Хаггії — рід Хаггіїв, від Шуні — рід Шуніїв, **16** від Озні — рід Озніїв, від Ері — рід Еріїв, **17** від Арода — рід Ародів, від Ар'елі — рід Ар'еліїв. **18** Оце роди Гадових синів, за їхнім переліченням: сорок тисяч і п'ятсот. **19** Сини Юдині: Ер та Онан; і помер Ер та Онан у ханаанськім Краї. **20** І були Юдині сини за їхніми родами: від Шели — рід Шелин, від Переца — рід Переців, від Зераха — рід Зерахів. **21** А Перещеві сини були: від Хецрона — рід Хецронів, від Хамула — рід Хамулів. **22** Оце Юдини роди за їхнім переліченням: сімдесят і шість тисяч і п'ятсот. **23** Сини Іссахарові за їхніми родами: Тола — рід Толин, від Цувви — рід Цуввин, **24** від Яшува — рід Яшувів, від Шімрона — рід Шімронів. **25** Оце Іссахарові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі й триста. **26** Сини Завулонові за їхніми родами: від Середа — рід Середів, від Елона — рід Елонів, від Яхлела — рід Яхлелів. **27** Оце Завулонові роди за їхнім переліченням: шістдесят тисяч і п'ятсот. **28** Сини Йосипа за їхніми родами: Манасія та Ефрэм. **29** Сини Манасіїні: від Maxipa — рід Maxipів, а Maxip породив Гілеада, від Гілеада — рід Гілеадів. **30** Оце Гілеадові сини: Єзер — рід Єзерів, від Хелека — рід Хелеків, **31** і Асріїл — рід Асріїлів, і Шехем — рід Шехемів, **32** і Шеміда — рід Шемідин, і Хефер — рід Хеферів. **33** А Целофхад, син Хеферів, не мав синів, а тільки дочок. А ймення дочок: Махла й Ноа, Хогла, Мілка й Тірца. **34** Оце роди Манасіїні, а їхні перелічені: п'ятдесят і дві тисячі й сімсот. **35** Оце Ефрэмові сині за їхніми родами: від Шутелаха — рід Шутелахів, від Бехера — рід Бехерів, від Тахана — рід Таханів. **36** А оце Шутелахові сини: від Ерана — рід Еранів. **37** Оце роди Ефремових синів за їхнім переліченням: тридцять і дві тисячі і п'ятсот. Оце Йосипові сині за їхніми родами: від Бели — рід Белин, від Ашбела — рід Ашбелів, від Ахірама — рід Ахірамів, **39** від

Шефуфама — рід Шефуфамів, від Хуфама — рід Хуфамів. **40** А синій Белині були: Ард, і Нааман, від Арда — рід Ардів, від Наамана — рід Нааманів. **41** Оце Веніямінові синій за їхніми рôдами, а перелічені їхні: сорок і п'ять тисяч і шістсот. **42** Оце Дáнові сини за їхніми рôдами: від Шухама — рід Шухамів. Оце Данові рôди за їхніми родами. **43** Всі Шухамові рôди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі і чотириста. **44** Асýрові синій за їхніми рôдами: від Імни — рід Імнин, від Ішві рід Ішвіїв, від Берії — рід Беріїв. **45** Сини Берії: від Хевера — рід Хеверів, від Малкїїла — рід Малкїїлів, **46** а ймення Асýрової дочкí Сарах. **47** Оце рôди Асýрових синів за їхнім переліченням: п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **48** Сини Нефталімові за їхніми рôдами: від Яхцеїла — рід Яхцеїлів, від Гуні — рід Гуніїв, **49** від Єцера — рід Єцерів, від Шіллема — рід Шіллемів. **50** Оце рôди Нефталімові за їхніми рôдами й за їхнім переліченням: сорок і п'ять тисяч і чотириста. **51** Оце перелічені Ізраїлевих синів: шістсот тисяч і тисяча й сімсот і тридцять. **52** I промовив Господь до Мойсея, говорячи: **53** Для цих буде поділений край у спáдок за числом імен. **54** Численному примнóжиш спáдщину його, — а малому змéншиш спáдок його, кожному за переліченням його буде дана спáдщина його. **55** Тільки жеребкóм поділиться землю, — вони будуть володіти за іменами племéн їхніх батьків. **56** За жеребком буде поділена спáдщина його поміж численним та малім. **57** A оце перелічені Левити за їхніми рôдами: від Гéршона — рід Гéршонів, від Кегата — рід Кегатів, від Мерарі — рід Мераріїв. **58** Оце роди Левієві: рід Левіїв, рід Хевроніїв, рід Махліїв, рід Мушіїв, рід Кореїв, а Кегат породив Амрама. **59** A ймення Амрамової жінки — Йохевед, дочká Левієва, що вродила її Левієві жінка його в Єгипті, а вона вродила Амрамові Аарона, і Мойсея, і сестру їх Маріям. **60** I вродилися Аарóнові Надав, й Авігу, й Елеазар, й Ітамар. **61** A Надав та Авігу померли, коли вони принoсили чужий огонь перед Господнe лицe. **62** I були їхні перелічені — двадцять і три тисячі, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище; бо вони не були перелічені серед Ізраїлевих синів, — не дáна бо їм спáдщина серед Ізраїлевих синів. **63** Оце перелічені Мойсея та священика Елеазáра, що перелічували Ізраїлевих синів у моавських

степáх над приєрихóнським Йордáном. **64** A серед тих не було вже нікого з перелічених Мойсея та священика Аарона, що перелічували Ізраїлевих синів на Сінайській пустині, **65** бо Господь був сказав їм: „Конче повмираєте ви на пустині“. I не позостався з них ніхто, крім Калéва, сина Ефуннеевого, та Ісуса, сина Навíнового.

27 I прийшли дóчки Целофхада, сина Хеферового, сина Гileадового, сина Махірового, сина Манасіїного, з рôдів Манасії, сина Йóсипового, а оце ймення дочкó його: Махла, Ноа, і Хогла, і Мілка, і Тірца. **2** I стали вони перед Мойсеем і перед священиком Елеазаром та перед начальниками, і всію громадою при вході скіннї заповіту, говорячи: **3** „Наш бáтько помер у пустині, і він не був серед громади змóвників на Господа в Кореївій громаді, бо він помер за свíй гріх, а синів він не мав. **4** Чому ймення нашого батька буде віднятé з-посеред його роду, що немає в нього сина? Дай же нам володіння серед братів нашого батька!“ **5** I приніс Мойсей їхню справу перед Господнe лицe. **6** I сказав Господь до Мойсея, говорячи: **7** „Целофхадові дóчки слушно говорять. Конче даси їм володіння спáдкóвє серед братів їхнього батька, і зробиш, щоб перейшла їм спáдщина їхнього батька. **8** A до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи: Коли хто помере, а сина в нього нема, то зробите, щоб спáдок його перейшóв дочцí його. **9** A якщо в нього немає дочкí, то дасте спáдщину його братам його. **10** A якщо в нього немає братів, то дасте спáдок його братам батька його. **11** A якщо в його батька немає братів, то дасте спáдщину його рôдичеві, близькому йому з його роду, і він посяде його. A це стане для Ізраїлевих синів на правну постанову, як Господь наказав був Мойсеєві“. **12** I сказав Господь до Мойсея: „Вийди на цю гору Аварім, і побач той край, що Я дав Ізраїлевим синам **13** I побачиш його, і будеш прилúчений до своєї рідні і ти, як був прилúчений твій брат Аарón, **14** бо ви були неслухнýні наказам Моїм у пустині Цін при сварці громади, щоб явилася святість Моя через воду на їхніх очáх“. Це вода Меріви Кадеської в пустині Цін. **15** I промовив Господь до Мойсея, говорячи: **16** „Нехай призначить Господь, Бог дýхів і кожного тіла,

чоловіка над громадою, 17 що вийде перед ними, і що ввійде перед ними, і що випровадить їх, і що впровадить їх, і не буде Господня громада, як отара, що не має пастуха“. 18 І сказав Господь до Мойсея: „Візьми собі Ісуса, Навінового сина, мужа, що в ньому Дух, і покладеш свою руку на нього. 19 І поставиши його перед священиком Елеазаром та перед усією громадою, і накажеш йому на їхніх очах. 20 І даси на нього з влади своєї, щоб чула вся громада Ізраїлевих синів. 21 І стане він перед священиком Елеазаром, і він запитає для нього віроку уріму перед Господнім лицем. І за наказом його вийдуть, і за наказом його ввійдуть він та всі Ізраїлеві сини з ним і вся громада“. 22 І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І взяв він Ісуса, і поставив його перед Елеазаром та перед усією громадою. 23 І поклав він руки свої на нього, і заповів йому, як Господь промовляв через Мойсея.

28 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:
2 „Накажи Ізраїлевим синам, і скажи їм: Ви будете пильнувати жертву Мою, хліб Мій для огняних Моїх жертов, пающи любі Мої, щоб принесити Мені означеного ча́сь. 3 І скажи їм: Оце огняна жертва, що принесете Господеві: безвадні однорічні ягнят, — двоє на день, цілопалення завжди. 4 Одне ягня принесеш уранці, а ягня друге принесеш на́двечір. 5 І десяту частину ефи пшеничної муки на хлібну жертву, мішану в товченій оливі чверть гіна. 6 Це стало цілопалення, принесене на Сінайській горі на пающі любі, огняна жертва для Господа. 7 А лита жертва його — чверть гіна для одного ягнят. У святині принесеш літу жертву вина для Господа. 8 А друге ягня принесеш на́двечір, принесеш як хлібну жертву ранку й як жертву літу його, — це огняна жертва, любі пающі для Господа. 9 А суботнього дня — двоє однорічних безвадних ягнят, і дві десяти пшеничної муки, жертва хлібна, мішана в оливі, і жертва лита його. 10 Це суботнє цілопалення щосуботи його, — окрім цілопалення стального та його литої жертви. 11 А першого дня ваших місяців принесёте цілопалення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, однорічні ягнят — сім безвадних, 12 і три десяти ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одного бичка, і дві десяти пшеничної муки, жертву хлібну, мішану

в оливі, для одного барана, 13 і по десятій частині ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одного ягнят. Це цілопалення, пающи любі, огняна жертва для Господа. 14 А їхні литі жертви: пів гіна вина буде для бика, а третина гіна для барана, а четвертина гіна для ягнят. Це новомісячне цілопалення кожного молодика, для всіх молодиків року. 15 І буде принесений один козел на жертву за гріх для Господа,крім стального цілопалення, і лита жертва його. 16 А первого місяця, чотирнадцятого дня місяця — Пásха для Господа. 17 А п'ятнадцятого дня того місяця — свято, сім день опрісноки їсти. 18 Первого дня — святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. 19 І принесёте огняну жертву, цілопалення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, і сім однорічних ягнят, — безвадні вони будуть у вас. 20 А їхня хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оливі, принесете три десяти ефи для бичка й дві десяти для барана. 21 По десятій частині ефі принесеш для одного ягнят, так для семи ягнят. 22 І одного козла жертви за гріх на очищення вас, 23 окрім цілопалення ранку, що належить до стального цілопалення, принесёте оце. 24 Як оце, будете принесити щоденно сім день хліб огняної жертви, любі пающи для Господа; окрім стального цілопалення буде це принесене, і лита жертва його. 25 А сьомого дня будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не будете робити. 26 А дня первоплодів, коли приносите нову хлібну жертву для Господа в ваших тижнях, будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не будете робити. 27 І принесёте цілопалення на любі пающи для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, барана одного, сім ягнят однорічних. 28 А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяти ефи для одного бичка, дві десяти для одного барана, 29 по десятій частині ефи для одного ягнят, так для семи ягнят. 30 Козел один, — на очищення вас, 31 окрім стального цілопалення та хлібної його жертви це принесете, — вони будуть безвадні у вас, — і їхні литі жертви.

29 А сьомого місяця, першого дня місяця — святі збори будуть для вас, жодного робочого зайняття не будете робити, це буде для вас день

сúрмлення. 2 I спорядітē цілопáлення на паходї любі для Господа: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічні ягњята, — семеро безвадних. 3 A їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для бичка, дві десяті для барана, 4 i одна десята для одного ягњята, так для семи ягњят, 5 i один козел, жертва за гріх, на очищення вас, 6 окрім новомісячного цілопáлення й хлібної його жертви та цілопáлення сталого, і хлібної його жертви та їхніх литих жéртов за їхньою постановою, на любі паходї, огнянá жертва для Господа. 7 A десятого дня того сьомого місяця будуть для вас святі збори, — i будете впокоряти свої душі, жодного зайняття не будете робити. 8 I принесете цілопáлення для Господа, любі паходї: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічних ягњят — семеро, безвадні будуть у вас. 9 A їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для бичка, дві десяті для одного барана, 10 по десятій для одного ягњята, так для семи ягњят. 11 Козел один, жертва за гріх, окрім жертви за гріх очищення й сталого цілопáлення, і його жертви хлібної та їхніх литих жéртов. 12 A п'ятнадцятого дня сьомого місяця будуть для вас святі збори, — жодного робочого заняття не будете робити, i будете святкувати сім день для Господа. 13 I принесете цілопáлення, огнянú жертву, паходї любі для Господа: бички, молоде з великої худоби, — тринáдцятеро, барани — два, однорічних ягњята — чотирнáдцятеро, безвадні будуть вони. 14 A хлібна їхня жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для кожного з тринадцятí бичків, дві десяті для одного баранá, для двох баранів, 15 i по десятій для кожного з чотирнадцятí ягњят, 16 i один козел, жертва за гріх, окрім сталого цілопáлення, його хлібної жертви та його жертви лitoї. 17 A другого дня: бичкí, молоде з великої худоби, — дванáдцятеро, баранí — два, однорічні ягњята — чотирнáдцятеро, безвадні. 18 A хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів i для ягњят — за числом їх, за постановою. 19 I козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопáлення й хлібної його жертви та їхніх литих жéртов. 20 A третього дня: бички — одинáдцятеро, баранí — два, однорічні ягњята — чотирнáдцятеро, безвадні. 21 A хлібна їхня жертва та їхні литі

жертви для бичків, для баранів i для ягњят — за числом їх, за постановою. 22 I козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення й його хлібної жертви та його лitoї жертви. 23 A четвертого дня: бичкí — десяtero, баранí — два, однорічні ягњята — чотирнáдцятеро, безвадні. 24 Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів i для ягњят — за числом їх, за постановою. 25 I козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопáлення їхньої хлібної жертви та їхньої лitoї жертви. 26 A п'ятого дня: бички — дев'ятеро, барани — два, однорічні ягњята — чотирнáдцятеро, безвадні. 27 A хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів i для ягњят — за числом їх, за постановою. 28 I козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення та його хлібної жертви та його лitoї жертви. 29 A шостого дня: бички — восьмеро, барани — двоє, однорічні ягњята — чотирнáдцятеро, безвадні. 30 A хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів i для ягњят — за числом їх за постановою. 31 I козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення його хлібної жертви та його лitoї жертвов. 32 A сьомого дня: бичкí — семеро, барани — двоє, однорічні ягњята — чотирнáдцятеро, безвадні. 33 A хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів i для ягњят — за числом їх, за постановою. 34 I козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення його хлібної жертви та його лitoї жертви. 35 A восьмого дня буде для вас відданнý свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. 36 I принесете цілопáлення, огнянú жертву, паходї любі для Господа: бичká — одного, баранá — одного, однорічних ягњят — семеро, безвадні. 37 Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичка, для барана й для ягњят — за числом їх, за постановою. 38 I козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення та його хлібної жертви та його лitoї жертви. 39 Оце принесете для Господа в ваші свята, окрім ваших обітниць та ваших дárів, для ваших цілопáльень, i для ваших хлібних жéртов, i для ваших литих жéртов, i для ваших жéртов мирних“. 40 I Мойсей сказав Ізраїлевим синам усе так, як Господь наказав Мойсеєві.

30 1 Промовляв Мойсей до голів племені Ізраїлевих синів, говорячи: „Оце та річ, що Господь наказав: 2 Коли хто складає обітницю для Господа або присягнє присягу заректі зарόка на душу свою, хай той не порушить свого слова, — нехай зробить усе, як вийшло було з його уст. 3 А жінка, коли складає обітницю для Господа, і зарече зарόка в домі свого батька в своїй мілодості, 4 і почне її батько обітницю її та зарόка, що зарекла на свою душу, та буде мовчати їй батько її, то будуть важні всі обітниці її, і буде важний кожен зарік її, що вона зарекла на душу свою. 5 А якщо батько її заборонить їй того дня, коли був почув, усі обітниці її та зароки її, що зарекла на свою душу, то не будуть вони важні, а Господь пробачить їй, бо її батько заборонив їй. 6 А якщо буде вона заміжня, а обітниці її на ній або мова уст її, що зарекла на душу свою, 7 і почне її чоловік, і буде мовчати їй того дня, коли почне, то будуть важні обітниці її, і зароки її, що зарекла на свою душу, будуть важні. 8 А якщо того дня, коли чоловік її почув, він заборонить їй і уневажнить обітниці її, що на ній, і мову уст її, що зарекла на свою душу, то Господь пробачить їй. 9 А обітниця вдови та розведеної, усе, що зарекла на свою душу, буде важнє на ній. 10 А якщо вона обітувала в домі свого чоловіка, або зарекла зарόка на свою душу присягою, 11 а чоловік її чув та змівчав їй, не заборонив їй, то будуть важні всі обітниці її, і кожен зарік, що зарекла на свою душу, буде важній. 12 А якщо справді уневажнить їх чоловік її того дня, коли він почне, то все, що вийшло з її уст для її обітниць та для зароків душі її, не буде важнє, — її чоловік уневажнив їх, і Господь простишь їй. 13 Кожна обітниця й кожна присяга зароку впокоряти свою душу, — чоловік її зробить важною, або чоловік її уневажнить її. 14 А якщо чоловік її, замівчуши, буде мовчачи їй з дня на день, то зробить важніми всі її обітниці, або всі її зароки, що на ній; зробив їх важніми, бо він мовчав їй того дня, коли був почув. 15 А якщо справді уневажнить він їх по тому, як був почув, то понесе він гріх її. 16 Оце постанови, що Господь наказав був Мойсеєві, у цій справі між чоловіком та його жінкою, між батьком та його дочкою в її мілодості в домі батька свого“.

31 1 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Пімсті мідянітам за кривду Ізраїлевих синів, потім будеш прилучений до своєї ріднії“. 3 I промовив Мойсей до народу, говорячи: „Озбройте з-поміж себе людей для війська, і будуть вони на мідян, щоб дати Господню пімсту на мідян. 4 По тисячі з племені зо всіх Ізраїлевих племен пошлете до війська“. 5 I були призначенні з Ізраїлевих тисяч — тисяча з племені — дванадцять тисяч узброєних для війська. 6 I послав їх Мойсей — тисячу з кожного племені — до їх війська, і Пінхаса, сина священика Елеазара, на війну, і святий посуд, і сурми для сурмлення в його руці. 7 I рушили війною па Мідяна, як наказав був Господь Мойсеєві, і позабивали кожного чоловічої статі. 8 I крім тих забитих, позабивали мідянських царів: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, — і 'ять мідянських царів, і Валаама, Беорового сина, забили мечем. 9 I полонили Ізраїлеві сини мідянських жінок і їхніх дітей, і всю їхню худобу, і всі їхні стада та ввесь їх маєток пограбували. 10 A всі їхні міста по їхніх осадах та всі їхні оселі попалили огнем. 11 I позабирали вони все захоплене й усю здбич, людей та худобу. 12 I вони привели до Мойсея й до священика Елеазара та до громади Ізраїлевих синів полонених і здбич, і захоплене до табору, до моавських степів, що над приєрихонським Йорданом. 13 I вийшли Мойсей і священик Елеазар та всі начальники громади назустріч їм поза табором. 14 I розгніався Мойсей на військових провідників, тисячників та сотників, що верталися з війська тієї війни. 15 I сказав до них Мойсей: „Чи ви позоставили живими всіх жінок? 16 Тож вони були для Ізраїлевих синів — за радою Валаама — причиною на відстулення від Господа через Пеора! I була пора з в Господній громаді. 17 A тепер позабивайте кожного хлопця між дітьми, і кожну жінку, що познала чоловіка на мужеськім ложі, повбивайте. 18 A всіх молодих жінок, що не познали мужеського ложа, зоставте живими для себе. 19 A ви пробудьте поза табором сім день. Кожен, хто забив кого, і кожен, хто доторкався троупа, очистьтеся дня третього й дня сьомого ви та ваші бранці. 20 I ви очистите кожну одежду, і кожну шкуряну річ, і все зроблене з козині вовни, і кожну дерев'яну річ“. 21 I сказав священик Елеазар воякам, що ходили на війну:

„Оце постанова закόну, що Господь наказав був Мойсеєві: 22 Тільки золото й срібло, мідь, залізо, ціну та олово, 23 кожну річ, що видержить в огні, перепровадіте через огонь, — і стане чиста, тільки перше очищалью водою очиститься; а все, що не видержує огню, перепровадіте через воду. 24 I виперете одежу свою сьомого дня, і станете чисті, а потому ввійдете до табору“. 25 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 26 „Перелічи здобич бранців між людьмій й між худобою ти й священик Елеазар та голови батьківських домів громади. 27 I поділиш ту здобич пополовині між учасниками війни, що входять до війська, і між усією громадою. 28 I принесеш даніну для Господа від військових, що входять до війська, одну душу від п'яти сотень від людейни й від великої худоби, і від ослів, і від худоби дрібної. 29 З їхньої половини візьми, і даси священикові Елеазарові як Господне приношення. 30 А з половини Ізраїлевих синів візьмеш одного вийнятого з п'ятидесяти — з людейни, з худоби великої, з ослів та з худоби дрібної, з кожної скотини, та й даси їх Левитам, що виконують сторожу Господньої скинії“. 31 I зробив Мойсéй та священик Елеазár, як Господь наказав був Мойсéеві. 32 I була здобич, позостале грабунку, що захопили були військові: дрібної худоби — шістсот тисяч і сімдесят тисяч і п'ять тисяч. 33 А худоба велика -сімдесят і дві тисячі. 34 I осли — шістдесят і одна тисяча. 35 А душ людських із жінок, що не пізнали мужеського лóжа, усіх душ — тридцять і дві тисячі. 36 I була половина, частка тих, що вхòдили до війська, число худоби дрібної — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень. 37 I була даніна для Господа з худоби дрібної, — шість сотень сімдесят і п'ять. 38 А худоба велика: тридцять і шість тисяч, а їхня даніна для Господа — сімдесят і двое. 39 А осли: тридцять тисяч і п'ять сотень, а їхня даніна для Господа — шістдесят і один. 40 А душ людських: шістнадцять тисяч, а їхня даніна для Господа — тридцять і дві душі. 41 I дав Мойсей даніну Господнього приношення священикові Елеазарові, як Господь наказав був Мойсéеві. 42 I з половини Ізраїлевих синів, що Мойсей відділив, від людей, що вирушали на війну, — 43 і була громадська половина з дрібної худоби — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень.

44 А худоба велика — тридцять і шість тисяч. 45 А осли — тридцять тисяч і п'ять сотень. 46 А людських душ — шістнадцять тисяч, — 47 і взяв Мойсей з половини Ізраїлевих синів вийнятого одного з п'ятидесяти з людейни та зо скотини, та й дав їх Левитам, що виконують сторожу Господньої скинії, як Господь наказав був Мойсéеві. 49 та й сказали Мойсéеві: „Твої раби перелічили військових, що під нашою рукою, і нікого з нас не бракувáло. 50 I ми принéсли Господню жертву, кожен, хто знайшов що з золота, ланцюжок на ноги, і нарамéнник, перстень, серéжки та нашýйника на очищення наших душ перед Господнім лицем“. 51 I взяв Мойсей та священик Елеазар від них те золото, кожну зроблену річ. 52 I було всього золота приношення, що принéсли для Господа, — шістнадцять тисяч сімсот і п'ятдесят шеклів від тисячників і від сотників. 53 Військові грабувáли кожен для себе. 54 I взяв Мойсей та священик Елеазар те золото від тисячників та сотників, і внесли його до скинії заповіту, — пám'ятка для Ізраїлевих синів перед Господнім лицем.

32 А в Рувíмових синів та в синів Гáдових були велиki стада, дуже численні. I побачили вони край Язерський та край Гíлеадський, а ото це місце — місце добре для худоби. 2 I прийшли Гáдові сини та сини Рувимові, та й сказали до Мойсея й до священика Елеазара та до громадських начальників, говорячи: 3 „Аторот, і Дівон, і Язер, і Німра, і Хешbon, і Ел'але і Севам, і Нево, і Беон, — 4 та земля, що Господь побив був перед Ізраїльовою громадою, — вона земля добра для худоби, а в твоїх рабів є худоба“. 5 I сказали вони: „Якщо ми знайшли ласку в очах твоїх, то нехай дáно буде ту землю твоїм рабам на володіння. Не перепроваджуй нас через Йордан!“ 6 I сказав Мойсей до Гáдових синів та до синів Рувимових: „Чи брати ваші підуть на війну, а ви будете тут сидіти? 7 I для чого ви стримуєте серце Ізраїлевих синів від переходу до того краю, що дав їм Господь? 8 Так зробили були ваші батькі, коли я посылав їх із Кадеш-Барнеа побачити той край. 9 I ввійшли вони в Ешкольську долину, і побачили були той край, — і стримали серце Ізраїлевих синів, щоб не вхòдити до того краю, що дав їм Господь. 10 I запалився Господній гнів

того дня, і присягнув Він, говорячи: **11** „Поправді кажу, — не побачать ці люди, що виходять з Єгипту, від віку двадцяті літ і вище, тієї землі, що Я присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову, бо вони не виконували наказів Моїх, **12** окрім Калева, Єфуннеєвого сина, кеніззейнина, та Ісуса, сина Навінового, бо вони виконували накази за Господом. **13** І запалився був гнів Господній на Ізраїля, і Він зробив, що вони ходили по пустині сорок літ, аж поки не скінчілося все те покоління, що робило зло в Господніх очах“. **14** А оце стали ви замість ваших батьків, як нашадки грішних людей, щоб збільшити ще палючий гнів Господній на Ізраїля. **15** Бо як ви відвінетесь від Нього, то Він ще далі триматиме його в пустині, і ви спричините згубу всьому цьому народові“.

16 А вони підійшли до нього та й сказали: „Ми побудуємо тут кошари для нашої худоби та містá для наших дітей, **17** а ми самі узброймося, готові до бою перед Ізраїлевими синами, аж поки не введемо їх до їхнього місця. А діти наши осядуть по твердинніх містах, охороняючи себе перед мешканцями цієї землі. **18** Ми не вéрнемось до наших домів, аж поки Ізраїлеві сини не заволодіють кожен спáдком своїм. **19** Бо ми не бúдемо володіти з ними по той бік Йордану й далі, бо прийшла нам наша спáдщина з цього боку Йордану на схід“.

20 І сказав їм Мойсей: „Якщо ви зробите цю річ, якщо ви узбрóїтесь на вíйну перед Господнім лицем, **21** і перéйде кожен ваш узбрóєний Йордан перед Господнім лицем, аж поки Він не вижене ворогів Своїх перед Собою, **22** то буде здобутий той край перед Господнім лицем, і ви потому вéрнетесь, і будете невинні перед Господом та перед Ізраїлем. І буде вам цей край на володіння перед Господнім лицем. **23** А якщо не зробите так, то ви згрішили Господеві, і знайте, що ваш гріх знайде вас! **24** Побудуйте собі міста для ваших дітей, та кошари для ваших отáр. А що вийшло з ваших уст, те зробіть“. **25** І сказали Гадові сини та сини Рувімові до Мойсея, говорячи: „Раби твої зроблять, як пан наш приказує. **26** Діти наші, жінки наші, стáдо наше та вся наша худоба будуть там, у гíлеадських містах. **27** А рabi твої перéйдуть, кожен вíйськовий озбрóєний, перед Господнім лицем на вíйну, як пан наш наказує“.

28 І Мойсей наказав про них священикові Елеазарові й Ісусові,

синові Навіновому, та головам бáтьківських домів племен Ізраїлевих синів. **29** І сказав Мойсей до них: „Якщо Гадові сини та сини Рувімові перéйдуть із вами Йордан, кожен озбрóєний на вíйну перед лицем Господнім, і буде здобутий край перед вами, то дасте ім гíлеадський край на володіння. **30** А якщо вони не перéйдуть з вами озбрóєні, то отримають володіння серед вас в ханаанському краї“. **31** І відповіли Гадові сини та сини Рувімові, говорячи: „Що говорив Господь до твоїх рабів, так зробимо. **32** Ми перéйдемо озбрóєні перед Господнім лицем до ханаанського краю, а з нами буде наше володіння по цей бік Йордану“. **33** І Мойсей дав їм, Гадовим синам і синам Рувімовим та половині племені Манасії, йóсипового сина, царство Сіона, царя аморейського, і царство Ога, царя башанського, той край по містах його, у границях міст того краю навкóло. **34** І збудували Гадові сини Дівон, і Атарот, і Ароер, **35** і Атарот Шофан, і Язер, і Йогбегу, **36** і Бет-Німру, і Бет-Гаран, твердинні міста та кошари для отáри. **37** А Рувімові сини збудували: Хешbon, і Ел'але, і Кір'ятайм, **38** і Нево, і Баал-Меон, зміненоіменні, і Сивму, і назвали йменнями містá, що вони збудували. **39** І пішли сини Махіра, сина Манасії, до Гíлеаду, та й здобули його і позбавили спáдщини амореянина, що в ньому. **40** І дав Мойсей Гíлеад Махірові, синові Манасії, і той осів у ньому. **41** А Яір, син Манасіїн, пішов і здобув їхні сéла, та й назвав їх: Яірові села. **42** А Новах пішов та й здобув Кенат та залежні від нього міста, і назвав його своїм ім'ям: Новах.

33 Оце походи Ізраїлевих синів, що вийшли з египетського краю за своїми вíйськóвими відділами під рукою Мойсея та Аарона. **2** А Мойсей написав їхні вíходи з їхніми похóдами за Господнім наказом, і оце їхні похóди за їхніми вíходами. **3** І рушили вони з Рамесесу першого місяця, п'ятнадцятого дня першого місяця, другого дня по Пасці вийшли Ізраїлеві сини сильною рукою на очах усього Єгипту. **4** А Єгипет ховав, кого побив Господь серед них, — кожного перворідного, а над їхніми богами зробив Господь судí. **5** І рушили Ізраїлеві сини з Рамесесу, і тaborувáли в Суккоті. **6** І рушили з Суккоту й тaborувáли в Етамі, що на краю пустині. **7** І рушили з Етаму, а вернулися до Пі-Хироту, що перед Баал-Цефоном,

і таборувáли перед Мі́гдолом. 8 І рушили з-перед Хіроту, і перейшлі серед моря до пустині, і йшли тридéнною дорогою в Етамській пустині, і таборувáли в Марі. 9 І рушили з Марі й увійшли до Еліму, — а в Елімі — дванадцять джерéл води та сімдесят пальм, — і таборувáли там. 10 І рушили з Еліму й таборувáли над Червоним морем. 11 І рушили з-над Червоного моря й таборувáли в пустині Сін. 12 І рушили з пустині Сін і таборувáли в Дофці. 13 І рушили з Дофки й таборували в Алуши. 14 І рушили з Алушу й таборували в Ріфідімі, — і не було там води на пиття для народу. 15 І рушили з Ріфідіму й таборували в пустині Сінáй. 16 І рушили з пустині Сінай і таборували в Ківрот-Гаттааві. 17 І рушили з Ківрот-Гаттааві й таборували в Хацероті. 18 І рушили з Хацероту й таборували в Рітмі. 19 І рушили з Рітми й таборували в Ріммоні Переца. 20 І рушили з Ріммону Переца й таборували в Лівні. 21 І рушили з Лівни й таборували в Рісси. 22 І рушили з Рісси й таборували в Кегелаті. 23 І рушили з Кегелати й таборували на горі Шефер. 24 І рушили з гори Шефер і таборували в Хараді. 25 І рушили з Харади й таборували в Макгелоті. 26 І рушили з Макгелоту й таборували в Тахаті. 27 І рушили з Тахату й таборували в Тераху. 28 І рушили з Тераху й таборували в Мітці. 29 І рушили з Міткі й таборували в Хашмоні. 30 І рушили з Хашмоні й таборували в Мосероті. 31 І рушили з Мосероту й таборували в Бене-Яакані. 32 І рушили з Бене-Яакану й таборували в Хорі Гідгáду. 33 І рушили з Хору Гідгáду й таборували в Йотваті. 34 І рушили з Йотвати й таборували в Авроні. 35 І рушили з Авроні й таборували в Ецйон-Гевері. 36 І рушили з Ецйон-Геверу й таборувáли в пустині Цін, це — Кадеш. 37 І рушили з Кадешу й таборувáли на Гор-горі, на краю едомської землі. 38 І зійшов священик Аарон на Гор-гороу з Господнього наказу, та й помер там сорокового року вýходу Ізраїлевих синів з єгипетського краю, п'ятоого місяця, першого дня місяця. 39 А Аарон був вíку ста й двадцяти й трьох літ, коли помер він на Гор-горі. 40 І почув ханаанеянин, цар Араду, — а він сидів на півні в краї ханаанськім, — що йдуть Ізраїлеві сини. 41 І рушили від Гор-гори й таборувáли в Цалмоні. 42 І рушили з Цалмоні й таборували в Пуноні. 43 І рушили з Пунону й таборували в Овоті. 44 І рушили з Овоту й таборували в Іє-Гааварімі,

на моавській граници. 45 І рушили з Іїому й таборували в Дівоні Гаду. 46 І рушили з Дівону Гаду й таборувáли в Алмон-Дівлатаймі. 47 І рушили з Алмон-Дівлатаймі й таборувáли в горáх Аварім перед Нево. 48 І рушили з гíр Аварім, і таборували в моавських степáх. 49 І таборувáли вони над Йордáном від Бет-Єшмоту аж до Авел-Шіттіму в Моавських степáх. 50 І Господь промовляв до Мойсея в моавських степах над приерихóнським Йордáном, говорячи: 51 „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли ви перéйдете Йордáн до ханаанського краю, 52 то проженете всіх мéшканців того Краю перед собою, і понищите всі їхні зображення, і всіх литих ідолів їхніх понищите, і всі їхні висоти поруйнуєте. 53 І ви заволодієте тим Краєм, і осядете в ньому, бо Я дав вам той Край на власність. 54 І ви заволодієте тим Краєм жеребкóм за вашими родами: численному збльшшите власність його, а малому змéншите власність його, — де вийде йому жеребóк, туди йому буде, за племенами ваших батьків бúдете володіти собі. 55 А якщо ви не виженете мéшканців того Краю від себе, то будуть ті, кого позоставите з них, колючкáми в ваших очáх та тéрнями в ваших бокáх. І будуть вас утискати на тíй землі, що на нíй ви сидíтимете. 56 І станеться, — як Я дýмав був учинити їм, учиніó те вам“.

34 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:
2 „Накажи Ізраїлевим синам та й скажи їм: Коли ви ввíйдете до ханаанського краю, — це буде той край, що припадé вам у спáдщині, ханаанський край по границях його. 3 І буде вам півдénна сторона від пустині Цін при Еdomі, і буде вам південна границя від кінця Солоного моря на схід. 4 І скерується вам та границя з полудня до Маале-Акраббіму, і перéйде до Ціну, і будуть вýходи її з полудня до Кадеш-Барнеа. І вийде вона до Хацар-Аддару й перéйде до Ацмону. 5 І скерується границя з Ацмону до єгипетського потóку, і будуть її вýходи до моря. 6 А границя зáхідня, — буде для вас море Велике, це буде для вас зáхідня границя. 7 А оце буде для вас північна границя: від Великого моря вýзначите собі за границю Гор-гороу. 8 Від Гор-гори вýзначите в нáпрямі до Гамату, і будуть вýходи границí до Цедаду. 9 І вийде границя до Зіфрону, і будуть

її війходи до Гацар-Енану. Це буде вам північна границя. **10** І визначите собі за границю на схід — від Гацар-Енану до Шефаму. **11** І зійде границя від Шефаму до Рівли, на схід Аіну. І зійде границя, і дійде на беріг Кінеретського моря на схід. **12** І зійде границя до Йордану, і будуть її війходи — море Солоне. Це буде для вас край по його границях навколо“. **13** І Мойсей наказав Ізраїлевим синам, говорячи: „Оце та земля, що ви поділите собі її жеребком, що Господь наказав дати дев'яти племенам і половині племені. **14** Бо взялій плéм'я Рувимових синів за домами батьків своїх, і плéм'я Гадових синів за домами батьків своїх, і половина плéмени Манасіїного взялій спáдщину свою, **15** два плéмени й половина племени взяли вже свою спáдщину з того боку приєрихонського Йордану на схід та на півден.“ **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** „Оце імена тих мужів, що поділять для вас той край на спáдок: священик Елеазар та Ісус, син Навинів, **18** та візьмете по одному князеві з племени, щоб поділити той край на власність. **19** А оце імення тих мужів: для Юдиного племени — Калев, син Єунніїв; **20** а для племени Симеонових синів — Шемуїл, син Аммігудів; **21** а для племени Веніамінового — Еліад, син Кіслонів; **22** для племени Дáнових синів — князь Буккі, син Йогліїв. **23** Для Йобсипових синів, для племени синів Манасіїних — князь Ханніл, син Ефодів; **24** а для племени Єфрémових синів — князь Кемуїл, син Шіфтанів; **25** а для племени Завулóнових синів — князь Еліцафан, син Парнахів; **26** а для племени Іссахáрових синів — князь Палтіїл, син Аззана; **27** а для племени Асíрових синів — князь Ахігуд, син Шеломіїв; **28** а для племени синів Нефтаїмових — князь Педайл, син Аммігудів. **29** Оце ті, кому наказав Господь поділити ханаанський Край на спáдщину для Ізраїлевих синів.

35 І Господь промовляв до Мойсея на моавських стeпах над приєрихонським Йорданом, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай вони дадуть Левитам зо спáдку свого володіння містá на сидіння; і пасовицько для міст навколо них дасте ви Левитам. **3** І будуть ті міста їм на сидіння, а їхні пасовицька будуть для їхньої скотини, і для їхньої худоби та для всієї їхньої

звірини. **4** А пасовицька тих міст, що дасте Левитам, будуть тягнутись від міської стіни й назóвні — тисяча локтів навколо. **5** І відміряете поза містом на східну сторону — дві тисячі ліктів, і на півдénну сторону — дві тисячі ліктів, і на західну сторону — дві тисячі ліктів, і на північну сторону — дві тисячі ліктів, а місто — усередині. Це будуть для вас міські пасовицька. **6** А з міст, що дасте Левитам, буде шість міст на схóвища, що дасте, щоб утікати туди убійникові. А окрім них дастé сорок і два міста. **7** Усі ті міста, що дасте Левитам, — сорок і вісім їхніх міст та їхні пасовицька. **8** А ті міста, що дасте з володіння Ізраїлевих синів, — від більшого дасте більше, а від меншого — менше, кожен за спáдком своїм, яким володітиме, дасть із своїх міст Левитам“. **9** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажи їм: Коли ви перéйдете Йордан до ханаанського краю, **11** то виберіть собі міста, — вони будуть на схóвища для вас, і втече туди убійник, що заб'e душу невмисне. **12** І будуть для вас ті міста на схóвища перед месником, і не помре убійник, поки не стане на суд перед громадою. **13** А ті міста, що дасте, — шість міст на схóвища буде для вас. **14** Три місті дасте по той бік Йордану, а три місті дасте в ханаанському краї, — вони будуть міста на схóвища. **15** Ці шість міст будуть на схóвища для Ізраїлевих синів, і для прихóдька та для осілого серед них, щоб утік туди кожен, хто заб'e кого невмисне. **16** А коли б хто вдарив кого залізним знаряддям, а той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. **17** А якщо вдарив його дерев'яним знаряддям, що було в руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. **18** Або вдарив його дерев'яним знаряддям, що було в руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. **19** Месник за кров — він заб'e убійника; як спíткає його, він заб'e його. **20** А якщо пхне його з нéнависти, або кине на нього чим навмисне, а той помер, **21** або з ворогування вдарив його своєю рукою, а той помер, — буде конче забитий той, хто вдарив, він убійник; месник за кров заб'e убійника, як спíткає його. **22** А як хто випадкою, без нéнависти пхнув кого або кинув на нього невмисне якимбудь знаряддям, **23** або якимбудь каменем, що від нього

можна померти, кинув на нього не бачачи, і той помер, а він не був ворог йому й не шукав йому зла, **24** то розсудить громада між убійником та між месником за кров за цими постановами. **25** І громада візволить убійника з руки месника за кров, і громада верне його до міста сховища його, що втік був туди. І осіде він у ньому аж до смерті найвищого священика, помазаного святою оливою. **26** А якщо убійник, виходячи, вийде з границі міста сховища його, куди втік був, **27** і знайде його месник за кров поза границями міста сховища його, і замордє месник за кров убійника, — нема йому вини кропив! **28** Бо він повінен сидіти в місті сховища свого аж до смерті найвищого священика. А по смерті найвищого священика вернеться убійник до землі володіння свого. **29** І буде це для вас на правну постанову для ваших поколінь по всіх ваших оселях. **30** Коли хто заб'є кого, то месник за словами свідків заб'є убійника. А одного свідка не досить проти кого, щоб осудити на смерть. **31** І не візьмете окупу для душі убійника, що він повинен умерти, бо буде він конче забитий. **32** І не візьмете окупу від змушеного втікати до міста сховища його, щоб вернувся сидіти в краю до смерті священика. **33** І не збезчестите того краю, що ви в ньому, бо та кров — вона безчестить край, а країві не прощається за кров, що пролита в ньому, як тільки кров'ю того, хто її пролив. **34** І не занечистиш того краю, що ви сидите в ньому, що Я пробуваю серед нього. Бо Я — Господь, що пробуваю посеред синів Ізраїлевих!"

36 І поприходили голови батьківських домів родів синів Гілеада, сина Махіра, сина Манасійного з родів Йосипових синів, і промовили перед Мойсеєм та перед князями, головами батьківських домів Ізраїлевих синів, **2** і сказали: „Господь наказав моєму панові дати жеребком цей край Ізраїлевим синам, і пан мій отримав Господнього наказа дати спадок нашого брата Целофхада його дочкам. **3** І якщо вони будуть за жінок кому з синів інших племен Ізраїлевих синів, то буде віднята їхня спадщина зо спадку наших батьків, і буде додане над спадок тому племені, що вони стануть їм за жінок, а з жеребок нашого спадку буде відняте. **4** А якщо Ізраїлевим синам буде ювілей, то буде їхня спадщина додана до

спадку племени, що стануть їм за жінок, і їхня спадщина буде віднята від спадку племени наших батьків“. **5** І наказав Мойсей Ізраїлевим синам за Господнім наказом, говорячи: „Слушно говорити плéм'я Йосипових синів. **6** Оце та річ, що Господь заповів про Целофхадових дочок, говорячи: Вони стануть за жінок тим, хто їм подобається, тільки родові племени їхнього батька вони стануть за жінок. **7** І не буде переходити спадщина Ізраїлевих синів від племени до племени, бо кожен із Ізраїлевих синів буде держатися спадщини племени своїх батьків. **8** А кожна дочка, що посяде спадщину від племени Ізраїлевих синів, стане за жінку одному з роду племени батька свого, щоб Ізраїлеві сини володіли кожен спадком батьків своїх. **9** І не буде переходити спадок від племени до іншого племени, бо кожен із племен Ізраїлевих синів буде держатися спадку свого“. **10** Як Господь наказав був Мойсеєві, так учинили Целофхадові дочки. **11** І стали Целофхадові дочки: Махла, Тірца, і Хогла, і Мілка, і Ноа за жінок для синів дядьків своїх. **12** Тим, що з родів синів Манасійних, сина Йосипового, стали вони за жінок, а їхня спадщина залишилася за племенем роду їхнього батька. **13** Оце заповіді та постанови, що Господь наказав був через Мойсея Ізраїлевим синам у моавських степах над приєрихонським Йорданом.

Повторення Закону

1 Оце ті слова, що Мойсей говорив був до всього Ізраїля по тім боці Йордану в пустині, на степу, навпроти Червоного моря, між Параном, і між Тофелем, і Лаваном, і Гецеротом, і Ді-Загавом, **2** одинадцять день дороги від Хориву, дорога до гори Сеїру, аж до Кадеш-Барнеа. **3** І сталося сорокового року, одинадцятого місяця, першого дня місяця говорив Мойсей до Ізраїлевих синів усе, що Господь наказав був йому про них, **4** по тому, як забив він Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, і Ог'a, царя башанського, що сидів в Аштароті в Едреї. **5** На тім боці Йордану в моавському краї став Мойсей виясняти Закону, говорячи: **6** „Господь, Бог наш, промовляв до нас на Хоріві, говорячи: Досить вам сидіти на цій горі! **7** Оберніться й рушайте, і йдіть на гору амореянина, та до всіх сусідів його на степу, на горі, і в долині, і на півдні, і на побережжі моря, — до краю ханаанського та до Ливану, аж до Великої Річки, — річки Ефрата. **8** Ось Я дав вам цей край! Увійдіть, і заволодійте цим краєм, що на нього Господь був присяг вашим батькам, — Авраамові, Ісакові та Якову, що дасть його ім та їхньому наасінню по них“. **9** І сказав я того часу до вас, говорячи: „Не можу я сам носити вас. **10** Господь, Бог ваш, розмножив вас, і ось ви сьогодні, щодо численності, як збрі небесні! **11** Господь, Бог ваших батьків, нехай додасть вам у тисячу раз, і нехай поблагословить вас, як Він говорив вам. **12** Як я сам понесу тяготу вашу, і тягár ваш, і ваши суперечки? **13** Візьміть собі м'жів мудрих, і випробуваних, і знаних вашим племенам, і я поставлю їх на чолі вас“. **14** І ви відповілі мені та й сказали: „Добра та річ, що ти кажеш зробити“. **15** І взяв я голів ваших племен, мужів мудрих та знаних, і поставив їх головами над вами, — тисячниками, і сотниками, і п'ятдесятниками, і десятниками, та урядниками для ваших племен. **16** І наказав я того часу вашим суддям, говорячи: „Вислухуйте суперечки між вашими братами, і розсуджуйте справедливо між чоловіком та між братом його, та між приходьком його. **17** Не будете звертати уваги на обличчя в суді, — як малого, так і великого віслухаєте, не будете боятися обличчя людіни, бо суд — Божий він! А ту справу, що буде занадто тяжка для вас,

принесете мені, і я вислухаю її“. **18** І наказав я вам того часу про всі ті речі, що ви зробите. **19** І ми рушили з Хоріву, та й перейшли цю велику й страшну пустиню, що бачили ви, дорогою до гори амореянина, як наказав нам Господь, Бог наш, і ми прийшли аж до Кадеш-Барнеа. **20** І сказав я до вас: „Прийшли ви до Амореїської гори, що Господь, Бог наш, дає нам. **21** Ось, Господь, Бог твій, відає тобі цей край. Увійди, заволодій, як говорив був тобі Господь, Бог батьків твоїх. Не бійся й не лякайся!“ **22** А ви всі підійшли до мене та я сказали: „Пошлімо мужів перед собою, і нехай вони віслідять нам той край, та нехай принесуть нам відомість про дорогу, що нею підемо, та про містá, куди ввійдемо“. **23** І була та річ добра в моїх очах, і взяв я у вас дванадцять м'жів, — муж один для плéмени. **24** І вони відійшли, і зійшли на гору, і прийшли аж до долини Ешкол, та й вислідили його, Край. **25** І взяли вони в свою руку з плóду того краю, і принесли до нас, і здалі нам справу, і сказали: „Добрий той край, що Господь, Бог наш, дає нам!“ **26** Та ви не хотіли йти, і були неслухні на наказам Господа, Бога вашого. **27** І нарікали ви по ваших наметах і говорили: „З ненависті до нас Господь вивів нас з єгипетського краю, щоб дати нас у руку амореянина на вігублення нас. **28** Куди ми підемо? Браті наші розслабили наше серце, говорячи: Народ той більший та вищий від нас, міста велики й уміщні аж до неба, і навіть вéлетнів ми бачили там“. **29** І сказав я до вас: „Не лякайтесь й не бійтесь іх! **30** Господь, Бог наш, що йде перед вами, Він буде воювати для вас, як зробив був з вами в Єгипті на ваших очах, **31** і в пустині, де ти бачив, що Господь, Бог твій, носив тебе, як носить чоловік сина свого, у всій дорозі, якою ви йшли, аж до вашого приходу до цього місця. **32** Та все таки ви не віруєте в Господа, вашого Бога, **33** що йде перед вами в дорозі, щоб вишукати для вас місце на ваше тaborування, — вночі огнем, щоб ви бачили в дорозі, що будете нею ходити, а хмарою вдень“. **34** І Господь вислухав голос ваших слів, та й розгнівався, і заприсягнув, говорячи: **35** Поправді кажу, — ніхто серед цих людей, цього злого покоління, не побачить того доброго краю, що присяг Я дати вашим батькам, **36** окрім Калева, Єфуннеового сина, — він побачить його, і йому Я дам той край, по якому ступав він, та синам його,

через те, що він виповняв наказа Господнього. **37** Також на мене розгніався був Господь через вас, говорячи: „І ти не ввійдеш туди! **38** Ісус, син Навінів, що стоїть перед тобою, він увійде туди; зміцни його, бо він зробить, що Ізраїль заволодіє ним. **39** А діти ваші, про яких ви сказали: „На здобич будуть вони“, та сини ваші, що сьогодні не знають ні добра, ані зла, — вони ввійдуть туди, і їм дам Я його, і вони заволодіють ним. **40** А ви йдіть, та й рушайте в пустиню дорогою Червоного моря“. **41** А ви відповіли та й сказали мені: „Згрішили ми Господів! Ми вийдемо, і будемо воювати, цілком так, як наказав нам Господь, Бог наш“. І припerezали ви кожен військову збрюю свою, і відважилися вийти на гору. **42** Але Господь до мене сказав: „Скажи їм: Не вийдете, і не будете ви воювати, — бо Я не серед вас, щоб не були ви побиті вашими ворогами“. **43** І промовляв я до вас, та ви не послухали, і були неслухнайні наказам Господнім. І ви свавільно переступили наказа, і зійшли на гору. **44** І вийшов навпереди ми вас амореянин, що сидить на тій горі, і гнали вас, як роблять то бджоли, і товкли вас в Сейр аж до Горми. **45** І вернулися ви, і плакали перед Господнім лицем, — та не слухав Господь вашого голосу, і не нахилив Свого вуха до вас. **46** І сиділи ви в Кадешу багато днів, — стільки днів, скільки там ви сиділи.

2 І обернулися ми та й рушили в пустиню дорогою до Червоного моря, як Господь промовляв був до мене. І кружляли ми навколо гори Сейр багато днів. **2** І сказав Господь до мене, говорячи: **3** „Досить вам кружляти навколо цієї гори, — оберніться на північ! **4** А нарідів наказуй, говорячи: Ви переходіте границі ваших братів, Ісавових синів, що мешкають у Сейрі. І будуть вони боятися вас, та й ви пильно стережіться! **5** Не дражніть їх, бо Я не дам вам з їхнього краю місця ані на стопу ноги, бо гору Сейр Я дав Ісавові, як спадщину. **6** Їжу купите від них за срібло — і будете їсти, а також воду будете купувати в них за срібло — і будете пити. **7** Бо Господь, Бог твій, поблагословив тебе в кожному чині твоєї руки, знає Він ходу твою в цій великій пустині. Оце сорок літ Господь, Бог твій, з тобою, — не відчув ти недостачі ні в чому“. **8** І перейшли ми від наших братів, Ісавових синів, що сидять у Сейрі, від дороги стéпу, від Елату, і від

Ецйон-Геверу. І обернулися ми, та й перейшли дорогою моавської пустині. **9** І сказав Господь мені: „Не ворогуй з Моавом, і не дратуй їх війною, бо Я не дам тобі з його краю спадщини, — бо Лотовим синам дав Я Ар на спадок“. **10** Перед тим сиділи в ньому еми, народ великий, і численний, і високий, як вéлетні. **11** Рефаями вважалися й вони, як вéлетні, а моавітяни кличуть їх: еми. **12** А в Сейрі перед тим сиділи були гореї, а Ісавові сини заволоділи ними та вигубили їх перед собою, та й осіли замість них, як зробив Ізраїль краєві спадку свого, що дав їм Господь. **13** „Тепер устаньте, і перейдіть поток Зеред“. І перейшли ми потік Зеред. **14** А час, що ходили ми від Кадеш-Барнеа, аж перейшли потік Зеред, — тридцять і вісім літ, аж вимерло все те покоління військових із табору, як Господь присягнув був їм. **15** Також і Господня рука була на них, щоб вигубити їх із табору аж до решти. **16** І сталося, коли вигинули всі військові і вимерли з-посеред народа, **17** то Господь промовляв до мене, говорячи: **18** „Ти сьогодні проходиш моавську границю — Ар. **19** І прийдеш близько до Аммонових синів, — не ненáвидь їх і не дратуй їх, бо не дам тобі спадку з краю Аммонових синів, бо Лотовим синам Я дав його на спадщину“. **20** За край рефаїв вважався також він, — рефаї сиділи в ньому перед тим, а аммонітняни кликали їх: замзуми, **21** нарід великий, і численний, і високий, як вéлетні. І вигубив їх Господь перед ними, і вигнали їх, і осіли замість них, **22** як зробив Він Ісавовим синам, що сидять у Сейрі, що завладіли хореянами перед ними, — і вигнали їх, і осіли замість них, і сидять аж до сьогодні. **23** А аввеїв, що сидять по оселях аж до Азі, вигубили їх кафтори, що вийшли з Кафтору, та й осіли замість них. **24** „Уставайте, рушайте, та й перейдіть потік Арнон! Ось — Я дав у твою руку Сигона, царя Хешбону, амореянина, а край його зачни забирати, та й воюй з ним. **25** Того дня Я зачнú наводити страх та жах перед тобою на наріди під усім небом, які, коли почують чутку про тебе, то затремтять, і жахнуться перед тобою“. **26** І послав я послів з пустині Кедемот до Сигона, царя хешбонського, з мирними словами, говорячи: **27** „Нехай же я перейдú в твоїм краї в дорозі, — я підú дорогою, не збочу ні правобруч, ні лівобруч. **28** Їжу за срібло продаси мені, — і я

їстиму, і воду даси мені за срібло, — і я питиму. Нехай тільки перейдú я ногами, **29** як зробили мені Ісавові сини, що сидять у Сеїрі, і моаві, що сидять у в Апі, аж перейдú я Йордáн до того краю, що його нам дає Господь, Бог наш“. **30** Та не хотів Сигон, цар хешбонський, дати нам перейти через свою землю, бо Господь, Бог твій, зробив запеклим дух його, та ожорсточив його серце, щоб дати його в руку твою, як сьогодні це відко. **31** I сказав Господь мені: „Ось, Я зачав давати перед тобою Сигона та його край; зачни заволодівати, щоб успадкувати його край.“ **32** I вийшов Сигон навпроти нас, він та ввесь народ його, на війну до Ягацу. **33** I дав його нам Господь, Бог наш, і ми побили його й синів його та ввесь його народ. **34** I того часу ми здобули всі його міста, і зробили закляттям кожне місто, чоловіків і жінок та дітей, нікого не позоставили ми. **35** Тільки худобу забрали ми собі на здобич, та захоплене в містах, що ми їх здобули. **36** Від Ароеру, що на березі арнонського потóку, і від міста, що в долині, і аж до Гілеаду не було міста, яке було б сильніше від нас, — усе віддав нам Господь, Бог наш. **37** Тільки до краю Аммонових синів не наблизився ти, до всього побережжя потоку Яббоку, і до міст гори, та до всього, про що наказав був Господь, Бог наш.

3 I обернулися ми, та й пішли дорогою до Батану. I вийшов навперéйми нас Ог', цар башанський, він та ввесь його народ, на війну до Едреї. **2** I сказав Господь до мене: „Не бійся його, бо в твою руку Я дав його, і ввесь народ його та край його, і зробиши йому, як зробив ти Сигонові, цареві амореян, що сидів у Хешбоні“. **3** I дав Господь, Бог наш, у нашу руку також Ога, царя башанського, та ввесь його народ, — і побили ми його, так що нікого не позосталося в нього. **4** I здобули ми всі містá його, і того часу не було міста, що не взяли б ми від них, — шістдесят міст, усю арговську околицю, цárство Ога в Башані. **5** Усі ці містá укріплені, — мур високий, ворота й зáсув, окрім дуже багатьох відкритих міст. **6** I вчинили ми їх закляттям, як зробили були Сигонові, цареві хешбонському, — учинили закляттям усе місто, чоловіків, жінок та дітей. **7** A всю худобу й захоплене з міст забрали ми собі на здобич. **8** I взяли ми того часу той край з руки обох царів амореяніна, що по

другому боці Йордáну, від Арнонського потóку аж до гори Гермón, — **9** сидóняни кличуть на Гермón Сірйон, а амореяни кличуть на нього Сенíр, — **10** усі містá на рівніні, і ввесь Гілеад, і ввесь Башан аж до Салхи й Едреї, міст царства Ога в Башані. **11** Bo тільки Ог', цар башанський, позостав із решти рефаїв. Оце його лóже, ложе залізne; чи ж не воно в Раббі Аммонових синів, — дев'ять ліктів довжинá його, і чотири лікті ширинá його, на міру лікtem чоловіка. **12** A край той того часу посли ми. Від Ароеру, що над Арнонським потóком, і половину гори Гілеад, і містá його я дав Рувимовим та Гадовим. **13** A решту Гілеаду та ввесь Башан, царство Ога, віддав я половині племені Манасіїного, усю околицю арговську, — на ввесь той Башан кличеться: край рефаїв. **14** Яір, син Манасіїн, узяв всю Аргову околицю аж до границі гешурів та маахатів, і він назвав їх своїм іменем: Башан, сéла Яіра, і так їх кличуть аж до цього дня. **15** A Махірові дав я Гілеад. **16** A Рувимовим та Гадовим дав я від Гілеаду й аж до Арнонського потóку, середину потоку та границю, і аж до потоку Яббоку, границі Аммонових синів, **17** і степ, і Йордáн, і границю його від Кіннерету аж до моря стéпу, моря Солоного, у узбіччя Пістгі на схід. **18** I часу тогó наказав я вам, говорячи: „Господь, Бог ваш, дав вам цей край, щоб ви посли його; узброєні перейдете перед вашими братами, Ізраїлевими синами, усі військóві. **19** Тільки ваші жінки, і ваші діти та ваша худоба, — я знаю, що худоба ваша велика! — будуть сидіти по ваших містах, що я дав вам, **20** аж Господь дасть спочинок братам вашим, як вам, і посядуть також вони той край, що Господь, Бог ваш, дає вам по той бік Йордáну, — і вéрнетесь кожен до спáдку свого, що я дав вам“. **21** A Ісусові наказав я того часу, говорячи: „Ото твої очі бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, обом тим царям, — так зробить Господь усім цárствам, куди ти переходиш. **22** Не будеш боятися їх, бо Господь, Бог ваш, Він Той, що воює для вас“. **23** I благав я того часу Господа, говорячи: **24** „Владико Господи, — Ти зачав показувати рабові Своєму вéлич Свою та міцнú Свою руку! Bo хто інший Бог на небі та на землі, що зробить, як чýни Твої, як великі ділá Твої? **25** Нехай перейдú ж я та побачу той хороший край, що по тім боці Йордáну, ту гарну

гірську землю та Ливан!“ 26 Та Господь розгніався на мене через вас, і не послухав мене. І сказав Господь до мене: „Досить тобі, — не говори більше до Мене в цій справі! 27 Вийди на верхів'я Пісгі, і зведи свої очі на захід, і на північ, і на півден, і на схід, і побач своїми очима, — бо ти не перейдеш цього Йордану! 28 I напоумій Ісуса, і зміцни його, й укріпи його, бо він перейде перед цим нарідом, і він зробить, що вони посядуть той край, який ти побачиш“. 29 I осіли ми в долині навпроти Бет-Пеору.

4 А тепер, Ізраїлю, послухай постанов та законів, що я навчаю вас чинити, щоб жили ви, і ввійшли, і посли цей край, що Господь, Бог батьків ваших, дає вам. 2 Не додавайте до того, що я вам наказую, і не зменшайте з того, щоб виконувати заповіді Господа, Бога вашого, що я наказав вам. 3 Очі ваши бачили те, що Господь зробив був з Ваалом пеорським, бо кожного чоловіка, що пішов за пеорським Ваалом, вигубив його Господь, Бог твій, з-посеред тебе. 4 А ви, що лінули до Господа, Бога вашого, усі ви живі сьогодні. 5 Дивіться, — навчив я вас постанов та законів, як наказав мені Господь, Бог мій, чинити так серед того Краю, куди ви входите, щоб посісти його. 6 Бережіть, і виконуйте їх, бо це мудрість ваша та ваш розум на очах нарідів, що віслухають усіх постанов тих та й скажуть: Тільки він мудрий та розумний нарід, цей великий люд! 7 Бо хто інший такий великий нарід, що мав би богів, таких йому близьких, як Господь, Бог наш, кожного разу, як ми кличено до Нього? 8 I хто інший такий великий нарід, що має постанови й закони такі справедливі, як увесь той Закон, що я даю перед вами сьогодні? 9 Тільки стережіся, і дуже пильний свою душу, щоб не забув ти тих речей, що бачили очі твої, і щоб вони не повіхдили з серця твого по всі дні життя твого, а ти подаси їх до відома синам твоїм та синам твоїх синів, 10 про день, коли стояв ти перед лицем Господа, Бога твого, на Хоріві, як Господь говорив був до мене: „Зебри Мені той нарід, і вони слухатимуть слів Моїх, із яких навчаться боятися Мене по всі дні, скільки вони житимуть на землі, та й синів своїх понавчायуть“. 11 I поприходили ви, та й поставали під горою, а гора та горіла огнем аж до самих небес, а при тому була темрява,

хмара та мряка. 12 I промовляв Господь до вас із середини огню, — голос слів ви чули, та виду ви не бачили, окрім голосу. 13 I Він оголосив перед вами заповіта Свого, що наказав вам чинити, — Десять Заповідей, і написав їх на двох камінних табліцях. 14 A мені Господь наказав того часу навчати вас постанов та законів, щоб виконували ви їх у краю, куди ви переходіте володіти ним. 15 I будете ви сильно стерегти свої душі, бо не бачили ви того дня жодної постаті, коли говорив Господь до вас на Хоріві з середини огню, 16 щоб ви не зіспулися, і не зробили собі ідола на подобу якогось бовбáна, зображення самця чи самиці, 17 зображення всякої худобини, що на землі, зображення всякого крилатого птаха, що літає під небом, 18 зображення всякого плаваючого по землі, зображення всякої риби, що в воді під землею, 19 і щоб ти, звівши очі свої до неба, і побачивши сонце, і місяць, і зорі, — усе військо небесне, щоб не бувти звідений і не вклонявся їм, і не служив їм; бо Господь, Бог твій, приділив їх усім нарідам під усім небом. 20 A вас Господь узвя та й вивів вас із залишої гутнічої печі, — з Єгипту, щоб ви стали для Нього нарідом наділу, як сьогодні це відко. 21 A Господь був розгніався на мене за ваші ділі, і поклявся, що не перейдú я Йордану, і не ввійдú до того хорошого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадщину. 22 Bo я умру в цьому краї, я не перейдú Йордану, а ви перейдете й посадете той хороший край. 23 Стережіться, щоб не забули ви заповіту Господа, вашого Бога, якого склав з вами, щоб не зробили ви собі бовбáна на подобу всього, як наказав тобі Господь, Бог твій. 24 Bo Господь, Бог твій, — Він палючий огонь, Бог заздрісний. 25 Коли ти породиш синів, і синів твоїх синів, і постарієте ви в краю, і зіпсуетесь, і зробите бовбáна на подобу чогось, і зробите зло в очах Господа, Бога свого, та Його розгнівітé, 26 то беру Я сьогодні за свідків проти вас небо й землю, що незабáром конче погинете в краю, на вспадкування якого ви переходіте туди Йордан. Не будуть довгі ваші дні в ньому, бо конче ви будете вігублені. 27 I розпорóшить вас Господь посеред нарідів, і будете ви нечислèнні поміж людьми, куди попровáдить вас Господь. 28 I будете служити там богам, ділу рук людських, дереву та каменеві, які не бачать, і не чують, і не їдять, і

не нюхають. **29** Та коли ви будете шукати звідти Господа, Бога свого, то знайдете, якщо будете шукати Його всім серцем своїм та всією душою своєю. **30** Як будеш у біді своїй, і коли спіткають тебе в кінці днів усі оці речі, то вéрнешся ти до Господа, Бога свого, і послухаєш Його голосу. **31** Бо Господь, Бог твій — Бог милостівий: Він не залишить тебе й не знищить тебе, і не забуде заповіту батьків твоїх, яким їм присягнув був. **32** Бо питай но про перші дні, що були перше тебе, від того дня, коли Бог створив людіну на землі, і від кінця неба й аж до кінця неба, — чи бувало щось таке, як ця велика річ, або чи чуте було щось таке, як вона: **33** чи чув народ голос Бога, що говорив із середини огню, як чув ти і жив? **34** Або чи намагався який бог піти взяти собі народ з-посеред іншого народу пробами, ознаками, і чудами, і війною, і сильною рукою, і раменом витягненим, і страхами великими, як усе те, що зробив був вам Господь, Бог ваш, в Єгипті на очах твоїх? **35** Тобі було показане це, щоб ти пізнав, що Господь — Він Бог, і нема іншого, окрім Нього. **36** Він дав тобі з неба почути Його голос, щоб навчити тебе, а на землі показав тобі Свій великий огонь, і слова Його чув ти з середини огню. **37** І тому, що кохав Він батьків твоїх, то вибрав їхнє насіння по них, і Сам Він вивів тебе Своєю великою силою з Єгипту, **38** щоб прогнати перед тобою народи, більші й сильніші за тебе, щоб ввести тебе, та дати тобі їхній край на спадок, як сьогодні це відко. **39** І пізнаєш сьогодні, і візьмеш до серця свого, що Господь — Він Бог на небі вгорі й на землі долі, — іншого нема. **40** І будеш пильнувати постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі, і щоб ти продовжив дні на землі, що Господь, Бог твій, дає тобі на всі дні". **41** Тоді виділив Мойсей три місті по той бік Йордану на схід сонця, **42** щоб утікав туди убійник, що замордує свого близнього ненароком, а він не був йому ворогом ні вчора, ані позавчора. І втече він до одногого з цих міст, і буде жити: **43** Бецер у пустині, у краї рівниннім, Рувимовому, і Рамот у Гілеаді Гадовому, і Голан у Башані Манасійному. **44** І оце Закон, що Мойсей поклав перед Ізраїлевими синами, **45** оце свідоцтва, і постанови, і закони, що Мойсей говорив їх до

Ізраїлевих синів при виході їх із Єгипту, **46** по той бік Йордану в долині навпроти Бет-Пеору в краю Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, якого побив Мойсей та Ізраїлеві сини при виході їх із Єгипту. **47** І вони оволоділи краєм його та краєм Ога, башанського царя, обох аморейських царів, що по той бік Йордану на схід сонця, **48** від Ароера, що над берегом аронського потоку, і аж до гори Сіон, цебто Гермон, **49** і ввесь степ по тім боці Йордану на схід і аж до моря стéпу під узбіччям Пісті.

5 І скликав Мойсей усього Ізраїля, та й сказав до нього: „Слухай, Ізраїлю, постанови й закони, які я говорю сьогодні в ваші уші, і навчиться їх, і будете пильнувати виконувати їх. **2** Господь, Бог наш, склав з нами заповіта на Хориві. **3** Не з батьками нашими склав Господь заповіта того, але з нами самими, що ми тут сьогодні всі живі. **4** Обличчям в обличчя говорив Господь із вами на горі з середини огню. **5** Я того ча́су стояв між Господом та між вами, щоб передавати вам Господні слова, бо ви боялися огню, і ви не зійшли на гору, коли Він говорив: **6** „Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства. **7** Хай не буде тобі інших богів при Мені! **8** Не роби собі різьби й усякої подобі з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. **9** Не вклоняйся їм, і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнівий, що карає провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, що ненáвидять Мене, **10** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто виконує Мої заповіді. **11** Не присягай Іменем Господа, Бога твого, надарéмно, бо не помилує Господь того, хто присягає Його Ім'ям надарéмно. **12** Пильний дня суботнього, щоб святити його, як наказав тобі Господь, Бог твій. **13** Шість день працюй, і роби всю працю свою, **14** а день съомий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій та дочки твоя, і раб твій та невільниця твоя, і віл твій, і осел твій, і всяка худоба твоя, і прихόдько твій, що в брамах твоїх, — щоб відпочив раб твій і невільниця твоя, як і ти. **15** І будеш пам'ятати, що був ти рабом в єгипетському краї, і вивів тебе Господь, Бог твій, звідти сильною рукою та витягненим раменом, тому наказав тобі Господь,

Бог твій, святкувати суботній день. **16** Шануй свого батька та матір свою, як наказав був тобі Господь, Бог твій, щоб довгі були твої дні, і щоб було тобі добре на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **17** Не вбивай! **18** Не чини перέлюбу! **19** Не крадій! **20** Не свідчай неправдиво проти близького свого! **21** не бажай жони близького свого, і не бажай дому близького свого, ані поля його, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що є в близького твого! **22** Слова ці Господь промовляв до всього вашого зібрання, на горі з середини огню, хмари та мряки, сильним голосом. І більш не говорив, і написав їх на двох камінних табліцях, і дав їх мені. **23** І сталося, коли ви слухали той голос з-посеред тёмряви, а гора горіла огнем, то прийшли до мене всі голови ваших племен та ваші старші, **24** та й сказали: „Тож Господь, Бог наш, показав нам славу Свою та велич Свою, і голос Його чули ми з середини огню. Цього дня ми бачили, що говорить Бог з людиною, — і вона жива! **25** А тепер нащо маємо вмирати? Бо спалити нас той великий огонь! Якщо ми будемо ще далі слухати голосу Господа Бога нашого, то помрімо. **26** Бо чи є таке тіло, щоб чуло, як ми, голос Бога Живого, що промовляє з середини огню, і жило б? **27** Приступи сам, і слухай усе, що скаже Господь, Бог наш, і ти будеш говорити нам усе, що промовлятиме Господь, Бог наш, до тебе, а ми будемо слухати й виконаємо“. **28** І почув Господь голос ваших слів, коли ви промовляли до мене. І сказав до мене Господь: „Чув Я голос цього народа, що промовляли до тебе. Добре все, що вони промовляли. **29** О, коли б їхнє серце було їм на те, щоб боялись Мене й пильнували всіх Моїх заповідей по всі дні, щоб було добре їм та синам їхнім навіки! **30** Іди, скажі їм: Вертайтесь собі до наметів своїх! **31** А ти стій тут зо Мною, і Я буду промовляти до тебе кожну заповідь, і постанові, і закони, що будеш навчати їх, щоб вони виконували їх у краї, що Я даю їм на спадщину його“. **32** І будеш пильнувати виконувати їх, як наказав вам Господь, Бог ваш, — не збочите ні праворуч, ні ліворуч. **33** Усією тією дорогою, що наказав вам Господь, Бог ваш, будете ходити, щоб жили ви й було вам добре, і щоб довгі були ваші дні в краї, що ви оволодієте ним.

6 А оце заповідь, постанови та закони, що наказав Господь, Бог ваш, щоб навчити вас виконувати їх у краї, що ви переходите туди посісти його, **2** щоб ти боявся Господа, Бога свого, щоб пильнувати всіх постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі, ти й син твій, та син твого сина по всі дні життя твого, і щоб були довгі твої дні. **3** І слухай, Ізраїлю, і пильнувати це, щоб було добре тобі, і щоб ви сильно розмножились, як прирік був Господь, Бог батьків твоїх, дати край, що тече молоком та медом. **4** Слухай, Ізраїлю: Господь, Бог наш — Господь один! **5** І люби Господа, Бога твого, усім серцем своїм, і всією душою своєю, і всією силою своєю! **6** І будуть ці слова, що Я сьогодні наказую, на серці твоїм. **7** І пильно навчиш цього синів своїх, і будеш говорити про них, як сидітимеш у домі, і як ходитимеш дорогою, і коли ти лежатимеш, і коли ти вставатимеш. **8** І прив'яжеш їх на ознаку на руку свою, і будуть вони пов'язкою між очима твоими. **9** І напишеш їх на бічних одвірках дому свого та на брамах своїх. **10** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до того краю, якого присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісаакові та Якову, щоб дати тобі великі та гарні містя, яких ти не будував, **11** та доми, повні всякого добра, яких ти не наповнював, і тесані колодязі, яких ти не тесав, і виноградники та оливки, яких ти не садив, і ти будеш їсти й насітишся, — **12** стережися тоді, щоб ти не забув Господа, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства! **13** Бійся Господа, Бога свого, і Йому будеш служити, і Йменням Його будеш присягати. **14** Не будеш ходити за іншими богами з богів тих нарідів, що в околицях ваших, **15** бо Господь, Бог твій — Бог ревнівий посеред тебе; щоб не запалився на тебе гнів Господа, Бога твого, і щоб Він не вигубив тебе з поверхні землі. **16** Не будете спокушати Господа, Бога вашого, як спокушали ви в Массі. **17** Будете конче пильнувати заповідей Господа, Бога вашого, і свідоцтва Його, і постанови Його, що наказав Він тобі. **18** І будеш робити справедливе та добре в Господніх очах, щоб було тобі добре, і щоб увійшов ти та посів той хороший Край, що Господь присягнув був батькам твоїм, **19** щоб вигнати всіх ворогів твоїх перед тобою, як говорив був Господь. **20** Коли запитає тебе син твій колись, говорячи: „Що це за свідоцтва й постанови

та зако́ни, що вам наказав Господь, Бог наш?“ 21 то скажеш синові своєму: „Ми були раби фараонові в Єгипті, а Господь вивів нас із Єгипту сильною рукою. 22 I дав Господь ознаки та чуда великі та страшні на Єгипет, і на фараона та ввесь дім його на наших очах. 23 A нас вивів звідти, щоб увести нас та дати той край, що присягнув був Він нашим батькам. 24 I наказав нам Господь чинити всі ті постанови, щоб боятися Господа, Бога нашого, щоб булó добре нам усі дні, щоб утримати нас при житті, як дня цього. 25 I буде нам праведність у тому, коли будемо пильнувати виконувати всі ці заповіді перед лицем Господа, Бога нашого, як Він наказав нам“.

7 Коли Господь, Бог твій, уведе і тебе до того краю, куди ти входиш, щоб заволодіти ним, то Він вижене численні поганські народи перед тобою: хіттєянина, і тір'гашеянина, і амореянина, і ханаанеянина, і періззянина, і хіввейнина, і євусеянина, — сім народів, численніших та міцніших за тебе. 2 I коли дастъ їх Господь, Бог твій, тобі, то ти їх понищиш: конче учиниш їх закляттям, — не складеш із ними заповіту, і не будеш до них милосердний. 3 I не споріднуйся з ними: дочкі своєї не даси його синові, а його дочкі не візьмеш для сина свого, 4 бо він відверне сина твого від Мене, і вони служитимуть іншим богам, — і запалиться Господній гнів на вас, і Він скоро тебе вигубить. 5 Але тільки так будете їм робити: жертвики їхні порозбиваєте, а їхні стовпи поламаєте, святі їхні дерева постинаєте, а бовванів їхніх попалите в огні, 6 бо ти святий народ для Господа, Бога свого, — тебе вибрал Господь, Бог твій, щоб ти був Йому вибраним народом зо всіх народів, що на поверхні землі. 7 Не через численність вашу понад усі народи Господь уподобав вас та вибрав вас, бож ви найменші зо всіх народів, 8 але з Господньої любові до вас, і через додержання Його присяги, що присягнув був вашим батькам, — Господь вивів вас сильною рукою, і викупив тебе з дому рабства, з руки фараона, царя єгипетського. 9 I ти пізнáєш, що Господь, Бог твій, — Він той Бог, той Бог вірний, що стереже заповіта та милість для тих, хто любить Його, та хто додержує Його заповіді на тисячу поколінь, 10 і що надолужить ненáвисникам Своїм, їм самим, щоб вигубити їх; не загайтесь Він щодо

Свого ненáвисника, — відплатить йому самому. 11 А ти будеш виконувати заповіді й постанови та зако́ни, що Я сьогодні наказую виконувати їх. 12 I станеться, — за те, що ви будете слухатися цих законів, і будете додержувати, і будете виконувати їх, то Й Господь, Бог твій, буде додержувати для тебе заповіт та милість, що був присягнув батькам твоїм. 13 I буде Він любити тебе, і поблагословіть тебе, і розмножить тебе, і поблагословіть плід твоєї утрóби та плід твоєї землі, — збіжжя твоє, і сік твій виногráдний, і сік твоїх оливок, порід биків твоїх і котіння отáри твоєї на тій землі, яку присягнув батькам твоїм дати тобі. 14 Ти будеш благословéнний поміж усіма нарóдами, — не буде серед тебе безплідного та безплодної, також і між худобою твоєю. 15 I Господь відхýлить від тебе всяку хворобу, і жодних лютих єгипетських недуг, які ти знаєш, не наведé їх на тебе, а дастъ їх на всіх твоїх ворогів. 16 I ти винищиш всі ті народи, що Господь, Бог твій, дає тобі, — не змилосéрдиться око твоє над ними, і не будеш служити їхнім богам, бо то пástка для тебе. 17 Коли скажеш у серці своїм: „Ті люди численніші від мене, — як я зможу вигнати їх?“ — 18 не бíйся їх! Пильно пам'ятай, що зробив був Господь, Бог твій, фараонові та всьому Єгиптові, — 19 ті велиki випробування, що бачили твої очі, і ознаки та чуда, і сильну руку та вітязнене рамено, що ними вивів тебе Господь, Бог твій, — так Господь, Бог твій, учinitь усім тим нарóдам, що ти їх боїшся. 20 Також і шéршнів пошле Господь, Бог твій, на нього, аж поки не вигинуту позосталі та ті, що поховалися перед тобою. 21 Не бíйся їх, бо серед тебе Господь, Бог твій, Бог великий та страшний. 22 I викидатиме Господь, Бог твій, тих людей помалу з-перед тебе; не зможеш вигубити їх скоро, щоб не розмножилася над тобою польова звіринá. 23 I дастъ їх Господь, Бог твій, перед тобою, і побентéжить їх великим бентеженням, аж поки не будуть вігублені. 24 I віддастъ їхніх царів у руку твою, а ти вигубиш їхнє ім'я з-під неба, — не встоїть ніхто перед тобою, аж поки ти не вігубиш їх. 25 Бовванів їхніх богів попалите в огні, — не будеш жадати срібла та золота, що на них, і не візьмеш його собі, щоб тим не впасти до пástки, бо то огіда для Господа, Бога твого. 26 I не внесеш цієї огіди до дому свого, і не станеш

закляттям, як вона. Конче зогідиш її, і конче будеш брідитися нею, бо закляття вона.

8 Усі заповіді, що я сьогодні наказав тобі, будете пильнувати виконувати, щоб ви жили, і множилися, і ввійшли й посели той край, що Господь присягнув вашим батькам. **2** I будеш пам'ятати всю ту дорогоу, що Господь, Бог твій, вів тебе нею по пустині ось уже сорок літ, щоб упокорити тебе, щоб ві пробувати тебе, щоб пізнати те, що в серці твоїм, чи будеш ти держати заповіді Його, чи ні. **3** I впокорював Він тебе, і морив тебе голодом, і годував тебе манною, якої не знав ти й не знали батьки твої, щоб дати тобі знати, що не хлібом самим живе людина, але всім тим, що виходить із уст Господніх, живе людина. **4** Одежа твоя не витиралася на тобі, а нога твоя не спухла от уже сорок літ. **5** I пізнаєшти в серці своїм, що, як навчає чоловік сина свого, так навчає тебе Господь, Бог твій. **6** I будеш виконувати заповіді Господа, Бога свого, щоб ходити Його дорогами, та щоб боятися Його, **7** бо Господь, Бог твій, уводить тебе до краю хорошого, до краю водних потоків, джерел та безодень, що виходять у долині й на горі, **8** до краю пшениці, ѹ ячмінню, і винограду, і фіги, і гранату, до краю олівкового дерева та меду, **9** до краю, де подостатком будеш юсти хліб, де не забракне нічого, до краю, що каміння його — залізо, а з його гір добуватимеш мідь. **10** I будеш ти юсти й наसітишся, і поблагословиш Господа, Бога свого, у тім добрім краї, що дав Він тобі. **11** Стережися, щоб не забув ти Господа, Бога свого, щоб не пильнувати Його заповідей, і законів Його, і постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, **12** щоб, коли ти будеш юсти й насітишся, і добре доми будуватимеш, і осядеш у них, **13** а худоба твоя велика та худоба твоя мала розмножиться, і срібло та золото розмножаться тобі, і все, що твое, розмножиться, **14** то щоб не загорділося серце твое, і щоб не забув ти Господа, Бога свого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства, **15** що веде тебе цією великою пустинею, яка збуджує страх, де вуж, сарaf, і скропіон, і висохла земля, де немає води; що Він випроваджує тобі воду з крем'яної скелі, **16** що в пустині годує тебе манною, якої не знали батьки твої, щоб упокорити тебе, і щоб випробувати тебе, щоб чинити тобі

добро наостанку, **17** щоб ти не сказав у серці своїм: „Сила моя та міць моєї руки здобули мені цей добробут“. **18** I будеш ти пам'ятати Господа, Бога свого, бо Він Той, що дає тобі силу набути поту, щоб виконати Свого заповіта, якого присягнув Він батькам твоїм, як дня цього. **19** I станеться, якщо справді забудеш ти Господа, Бога свого, і підеш за іншими богами, і будеш їм служити, і будеш вклонятися їм, то вроочно свідчу вам сьогодні, — ви конче погинете! **20** Як ті люди, що Господь вигубляє з-перед вас, так ви погинете за те, що не будете слухатися голосу Господа, Бога вашого!

9 Слухай, Ізраїлю: ти сьогодні переходиш Йордан, щоб увійти й заволодіти народами, більшими й міцнішими від тебе, містами великими й укріпленими аж до неба, **2** народом великим та високим, вéлетнями, яких ти знаєш, і про яких ти чув: „Хто стане перед вéлетнями?“ **3** I пізнаєш сьогодні, що Господь, Бог твій, Він Той, що переходить перед тобою, як огонь поїдаючий, — Він вигубить їх і Він понижуватиме їх перед тобою. I ти виженеш їх і вигубиш їх незабаром, як Господь говорив був тобі. **4** Не скажи в серці своїм, коли Господь, Бог твій, буде їх виганяти з-перед тебе, говорячи: „Через прáведність мою вві мене Господь посісти цей Край, і через непráведність цих людей Господь виганяє їх з-перед мене“. **5** Не через прáведність твою, і не через простоту твого серця ти входиш володіти їхнім Краєм, але через неправедність цих людей Господь, Бог твій, виганяє їх з-перед тебе, і щоб виконати те слово, що присягнув був Господь батькам твоїм, Авраамові, Ісаакові та Якову. **6** I пізнаєш, що не через прáведність твою Господь, Бог твій, дає тобі посісти цей хороший Край, бо ти народ твердошиїй. **7** Пам'ятай, не забудь, що ти гнівив Господа, Бога свого, — у пустині від дня, коли вийшов ти з єгипетського краю аж до приходу вашого до цього місця, неслухніні були ви проти Господа. **8** I на Хоріві розгнівали були ви Господа, — і Господь був розгнівався на вас, щоб вигубити вас. **9** Коли я схóдив на гору взяти кам'яні табліці заповіту, що Господь склав був із вами, то сидів я на горі сорок день і сорок ночей, хліба не єв, і води не пив. **10** I Господь дав мені обідві кам'яні табліці, писані Божим пальцем, а на них усі ті

словá, що Господь говорив був із вами на горі з серéдини огню в дні зборів. **11** I сталося, на кінці сорокá день і сорокá ночей дав мені Господь дві кам'яні табліці, табліці заповіту. **12** I сказав мені Господь: „Устань, швидко зайди звідси, бо зіпсувся нарóд твíй, що ти вивів з Єгипту. Вони скоро збóчили з дороги, яку Я наказав їм, — зробили собі литого боввáна“. **13** I сказав Господь до мене, говорячи: „Бачив Я той нарóд, — і ось він нарóд твердошíй. **14** Позостав Мене, і Я вýгублю їх, і зітру́ їхнє імення з-під неба, тебе зроблю народом міцнішим та численнішим від нього“. **15** I я обернувся, і зійшов із гори, а гора палає в огні, і обідві табліці заповіту в обох руках моїх. **16** I побачив я, а ось ви згрішили проти Господа, Бога вашого, — зробили собі теля, литого боввáна, зійшли скоро з дороги, яку Господь наказав був вам! **17** I скопíв я за обідві табліці, та й кинув їх з обох своїх рук, — і розторóшив їх на ваших очáх!... **18** I впав я перед Господнім лицем, як перше, сорок день і сорок ночей хліба не єв і води не пив, за ввесь ваш гріх, що згрішили ви, як чинили зло в очáх Господа, щоб Його розгнівіти, **19** бо боявся я гніву та люті, якими розгнівався був на вас Господь, щоб вýгубити вас, — та вислухав Господь мене й цього ráзу. **20** А на Аарона Господь дуже розгнівався був, щоб погубити його. I молився я того чáсу також за Аарóна. **21** А гріх ваш, що вчинили ви, телá те я взяв та й спалив його в огні, і розторóшив його, добре змолов, аж стало воно дрібнім, немов порох. I кинув я порох його до потóку, що сходить з гори. **22** I в Тав'єрі, і в Мacci, і в Ківрот-Гаттааві гнівíли ви Господа. **23** А коли Господь посылав вас з Кадеш-Барнеа, говорячи: „Увійдіть, та й посядьте той край, що Я дав вам“, то були ви неслухнýні накáзу Господа, Бога вашого, і не повíрили Йому, і не послухалися Його голосу. **24** Неслухнýні були ви Господéві від дня, як я вас пíзнав. **25** I впав я перед Господнім лицем на ті сорок день і сорок ночей, що я був упав, бо Господь сказав, що вýгубить вас. **26** I молився я до Господа й говорив: „Владико Господи, не губи народу Свого та насліддя Свого, що Ти вивів його з Єгипту сильною рукою! **27** Згадай Своїх рабів — Авраама, Ісака та Якова, не вважай на запеклість цього нарóду й на несправедливість та гріх його, **28** щоб не сказав

той кráй, звідки вивів ти нас: Не міг Господь увести їх до того кráю, що Ти говорив їм, та з Своєї нéнависті до них Ти вивів їх, щоб побити їх у пустині. **29** А вони народ Твíй та насліддя Твоє, що Ти вивів Своєю великою силою та Своїм вýтягненим рамéном“.

10 Того чáсу сказав був до мене Господь: „Вýтеши собі дві каміnnі табліці, як перші, та й вийди до Мене на гору, і зроби собі дерев'яного ковчéга. **2** А Я напишу на тих табліцях словá, що були на перших табліцях, які ти побив, і покладеш їх у ковчéз“ **3** I зробив я ковчéга з акацíйного дерева, і витесав я дві каміnnі табліці, як перші, та й зійшов на гору, а обідві табліці в руці моїй. **4** I Він написав на тих табліцях, як перше письмó, Десять Заповідей, що Господь говорив був до вас на горі з серéдини огню в день зборів. I Господь дав їх мені. **5** I обернувся я, та й зійшов із гори, і поклав ті табліці, що зробив, до ковчéгу. I були вони там, як наказав був Господь. **6** А Ізраїлеві сини рушили з Беероту Яаканових синів до Мосери. Там помер Аарón, і був там похóваний, а священиком став замість нього його син Елеазáр. **7** А звідти рушили до Гудгodi, а з Гудгodi до Йотвати, до кráю водних потоків. **8** Того чáсу Господь віddíлив був Левієве плéм'я, щоб носило ковчega Господнього заповіту, щоб стояло перед Господнім лицем, щоб служило Йому, і щоб благословлýло Його Йменням аж до цього дня. **9** Тому не було Левієви частки та спáдку з братами. Господь — Він спáдщина його, як промовляв був Господь, Бог твíй, йому. **10** А я стояв на горі, як за тих перших днів, сорок день і сорок ночей. I вислухав Господь мене також цього ráзу, — не захотів Господь погубити тебе. **11** I сказав був до мене Господь: „Устань, іди в пóхід перед нарodem. I ввíйдуть вони, і посядуть той край, що Я присягнув був їхнім батькам дати їм“ **12** А тепер, Ізраїлю, чого жадає від тебе Господь, Бог твíй? Тільки того, щоб боятися Господа, Бога твого, ходити всíмá Його дорóгами, і любити Його, і служити Господéві, Богу твоєму, усíм серцем своїм і всíєю душою своєю, **13** виконувати заповіді Господа та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб було тобі добре. **14** Тож належить Господéві, Богу твоєму, небо, і небо небéс, земля й усе, що на нíй. **15** Тільки батьків твоїх уподобав

Господь, щоб любити їх, і вибрав вас, їхнє насіння по них, зо всіх нарідів, як бачиш цього дня. **16** I ви обріжете країнню плоть свого серця, а шїї свої не зробите більше твердбою, **17** бо Господь, Бог ваш — Він Бог богів і Пан панів, Бог великий, сильний та страшний, що не подивиться на обличчя, і підкупу не візьме. **18** Він чинить суд сироті та вдові, і любить приходька, щоб дати йому хліба й одежду. **19** I будете ви любити приходька, бо приходьками були ви самі в египетськім краї. **20** Господа, Бога свого, будеш любити, Йому будеш служити, і до Нього будеш горнутись, а Йменням Його будеш присягати. **21** Він хвалá твоя, і Він Бог твій, що з тобою зробив був великі та страшні ділá, які бачили очі твої. **22** Сімдесятма душами зійшли були твої батьки до Єгипту, а тепер, щодо численності, Господь, Бог твій, зробив тебе, як зорі на небі!

11 I будеш ти любити Господа, Бога свого, і будеш додέрживати постанови Його, і звичаї Його, і закононорми Його, і заповіді Його по всі дні. **2** I ви пізнаєте сьогодні, — бо я навчаю не синів ваших, які не пізнали й не бачили кара́ння Господа, Бога вашого, — величність Його, руку Його сильну й рамено Його витягнене, **3** і ознаки Його, і чини Його, що зробив був серед Єгипту фараонові, египетському цареві та всему його краєві, **4** і що Він зробив був війську Єгипта, кóням його та колесницям його, що пустив над ними воду Червоного моря, коли вони гналися за вами, і вигубив їх Господь, і так є аж до дня цього, **5** і що Він зробив був для вас у пустині аж до вашого приходу до цього місця, **6** і що Він зробив був Датановій Авіронарові, синам Еліява, Рувимового сина, що земля відкрила була свої уста й поглинула їх, і їхні доми, і їхні намети, і всю власність, що була з ними, посеред усього Ізраїля. **7** Бо очі ваши — то ті, що бачили всякий великий чин Господа, що Він зробив. **8** I будете ви виконувати всі заповіді Його, що я сьогодні наказую, щоб стали ви сильні, і ввійшли, і заволоділи тим краєм, куди переходітесь ви, щоб посісти Його, **9** і щоб довго жили ви на тій землі, що Господь присягнув був вашим батькам дати їм та їхньому насінню край, що тече молоком та медом. **10** Бо цей край, куди входиш ти завладіти ним, він не такий, як египетський край,

звідки вийшли ви, де ти засієш було насіння своє й поливаєш працею ніг своїх, як город варивний. **11** А цей край, куди ви переходітесь посісти Його, то край гір та долин, — із небесного дощу він напоюється. **12** край, що про нього дбає Господь, Бог твій, завжди на ньому очі Господа, Бога твого, від початку року аж до кінця року. **13** I станеться, якщо справді ви будете слухати Моїх заповідей, що Я вам сьогодні наказую, — любити Господа, Бога вашого, і служити Йому всім вашим серцем і всією вашою душою, **14** то Я дам вам дощ вашого краю своєчасно, дощ ранній і дощ пізній, і збереш ти своє збіжжя, і свій сік виноградний, і оливу свою. **15** I дам Я траву на твоїм полі для твоєї худоби, і будеш ти їсти й наслідити. **16** Стережіться, щоб не було звідene ваше серце, і щоб ви не відступили, і не служили іншим богам, і не вклонялися їм. **17** A то запалиться гнів Господній на вас, і замкнё небо, і не буде дощу, а земля не дасть свого урожаю, і ви скоро погинете з тієї доброї землі, що Господь дає вам. **18** I покладете ви ці слова Мої на свої серця та на свої душі, і прив'яжете їх на знáка на руці своїй, і вони будуть пов'язкою між вашими очима. **19** I будете навчати про них синів своїх, говорячи про них, коли ти сидітимеш у домі своїм, і коли ходитимеш дорогою, і коли лежатимеш, і коли вставатимеш. **20** I ти понаписуєш їх на бічних одвірках дому свого і на брамах своїх, **21** щоб дні ваші та дні синів ваших на землі, якý Господь присягнув був батькам вашим дати їм, були такі довгі, як дні неба над землею. **22** Bo якщо будете ви конче виконувати всі ті заповіді, що я наказав вам чинити їх, — щоб любити Господа, Бога свого, щоб ходити всіма дорогоами Його, і щоб горнутись до Нього, — **23** то Господь вижене всі ті народи перед вами, і ви посядете народи більші й міцніші від вас. **24** Кожне місце, що на нього ступить ваша нога, буде ваше. Від пустиній Ливану, від Річки, річки Ефрату й аж до моря Остянного буде ваша границя. **25** Не встоїть ніхто перед вами, — ляк перед вами й страх перед вами дасть Господь, Бог ваш, на кожен той край, що ви ступите на нього, як Він говорив вам. **26** Ось, сьогодні я даю перед вами благословення й прокляття: **27** благословення, коли будете слухатися заповідей Господа, Бога вашого, які я наказую вам сьогодні, **28** і прокляття, якщо не будете слухатися заповідей Господа,

Бога свого, і збóчите з дороги, яку я наказую вам сьогодні, щоб ходити за іншими богáми, яких ви не знали. **29** І станеться, коли Господь, Бог твíй, уведé тебе до краю, куди ти входиш посíти його, то даси благословéння на горі Гарíзім, а проклáття на горі Евáл. **30** От вони на тóму боці Йордáну за дорогою зáходу сонця, у краю ханаанеянина, що сидить у стepú навпроти Гíлгалу при дíброзві Морé. **31** Бо ви переходите Йордáн, щоб увійти посíти той край, що дає вам Господь, Бог ваш. І посядете його, й осядете в ньому, **32** і будете додéржувати, щоб виконувати всі постанови й закóни Йогó, які я сьогодні даю вам.

12 Оце постанови та закóни, які ви пильнуватимете виконувати в краї, що дав Господь, Бог батьків твоїх, на наслíддя його всі дні, які жýтимете на цíй землї. **2** Конче вýнищите всі тí місця, що служили там люди, яких ви виганяєте, своїм богам на високих горáх і на пагíрках, та під кожним зеленим дéревом. **3** І розвалите їхні жертвники, і поламаєте камінні стовпи для богів, і їхні святі дерéва попáлите в оgní, а бовvánів їхніх богів порубаете, і вýгубите їхнє ймення з того місця. **4** Не робитимете так Господévi, вашому Богові, **5** бо тільки на місці, яке вибере Господь, Бог ваш, зо всіх ваших племéн, щоб покласти там Im'я Своє, на місці перебувáння Його будете шукати, і ти прийдеш туди. **6** І принесéте туди свої цílopáлення, і свої жертви, і свої десятини та принóшення рук своїх, і обítниці свої, і дáри свої, і перворíдних худоби своєї великої та худоби своєї дрíбної. **7** І будете їсти там перед лицем Господа, Бога вашого, і будете тішитися всíм, до чого доторкнеться ваша рука, ви та домí ваши, якими поблагословíв тебе Господь, Бог твíй. **8** Там ви не зробите так, як ми робимо сьогодні тут, — кожен усе, щó йому здається справедливим в очáх тільки його, **9** бо ви дотепér не ввійшли до місця відпочíнку й до спáдщини, що Господь, Бог твíй, дає тобі. **10** А коли ви перéйдете Йордáн і осядете в краї, що Господь, Бог ваш, дає вам на спáдщину, і Він заспокóїть вас від усіх ворогів ваших навколо, і ви сидíтимете безпечно, **11** то станеться, на те місце, що його вýбере Господь, Бог ваш, щоб Im'я Його перебувáло там, туди принесете все, що я вам наказую: свої цílopáлення, і свої

жертви, десятини свої та принóшення рук своїх, і всі добírní жертви обítниць своїх, що обíцяєте Господévi. **12** І будете тішитися перед лицем Господа, Бога вашого, ви й сини ваші, і дóчки ваши, і раби ваши, і невíльниці ваши, і Левит, що в ваших брамах, бо нема йому частки й спáдку з вами. **13** Стережися, щоб не принóсив ти своїх цílopáлень на кожному місці, яке побачиш, **14** бо тільки на тому місці, яке вибере Господь в однómu з племéн твоїх, там принесеш свої цílopáлення, і там зробиш усе, що я наказую тобі. **15** Але скільки запrágne душа твоя, будеш рíзати й будеш їсти м'ясо, за благословéнням Господа, Бога твого, що Йогó дав тобі в усіх брамах твоїх; нечистий і чистий буде їсти його, як сárnu й як óлена. **16** Тільки крòви не їстимеш, — на землю вíllеш її, як вóду. **17** Не зможеш ти їсти в брамах своїх десятини збíжжя свого, і соку виноградного свого, і оливи своєї, і перворíдних худоби своєї великої й худоби своєї дрíбної, і всіх обítниць своїх, що будеш обíцяти, і добровíльних дáriv своїх, і принóшення своєї руки, **18** бо тільки перед лицем Господа, Бога свого, будеш їсти його в місці, яке вибере Господь, Бог твíй, ти, і син твíй, і дóчка твоя, і раб твíй, і невíльниця твоя, і Левít, що в брамах твоїх. І будеш ти радíти перед лицем Господа, Бога свого, усíм, до чого доторкнеться рука твоя. **19** Стережися, щоб не залишив ти Левита по всі дні на землї своїй. **20** Коли Господь, Бог твíй, поширити границю твою, як Він говорив тобі, і ти скажеш: „Нехай я Im'я м'ясо“, бо бúде жадати душа твоя їсти м'ясо, то за всíм жадáнням душі своєї будеш ти їсти м'ясо. **21** Коли буде далеке від тебе те місце, що вибере Господь, Бог твíй, щоб перебувало там Im'я Його, то зарíжеш із худоби своєї великої та з худоби своєї дрíбної, що дав Господь тобі, як наказав я тобі, і будеш їсти в брамах своїх усім жадáнням своєї душі. **22** Тільки як їсться сárnu й óлена, так будеш їсти його, — нечистий та чистий однаково можуть їсти його. **23** Тільки будь обéрежним, щоб не їсти крòви, бо кров — вона душа, і ти не будеш їсти душі разом з м'ясом. **24** Не будеш їсти її, — на землю вíllеш її, як вóду. **25** Не будеш їсти її, щоб булó добрé тобі та синам твóim по тобі, коли робитимеш справедливé в Господñих очáx. **26** Тільки святощи свої, що будуть у тебе, та обítниці свої понесеш,

і прийдеш до місця, яке вибере Господь. 27 І принесеш своє цілопалення, м'ясо та кров, на жертвінику Господа, Бога свого, а кров твоїх інших жертв буде вилита на жертвінику Господа, Бога твого, а м'ясо будеш їсти. 28 Виконуй і слухай усі ті слова, що я наказую тобі, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі навіки, коли будеш робити добре та справедливе в очах Господа, Бога свого. 29 Коли Господь, Бог твій, вигубить народи, куди ти входиш, щоб посісти їх перед собою, і посадеш їх, і осядеш у їхньому краї, 30 то стережися, щоб не впасти до пастки за ними, коли вони будуть вигублені перед тобою, і щоб не шукав ти їхніх богів, говорячи: Як служать ті люди богам своїм, то зроблю так і я. 31 Не зробиш так Господеві, Богу своєму; бо всяку гидоту, яку Господь зненавидів, робили вони богам своїм, бо навіть синів своїх та дочок своїх вони палять вогні для богів своїх. 32 Кожне слово, що я наказую його вам, будете додержувати виконувати, — не додаси до нього, і не відіймеш від нього.

13 Якщо повстане серед тебе пророк або сновідець, і дастъ тобі ознаку або чудо, 2 і збудеться та ознака й те чудо, що сказав він тобі, до того говорячи: „Ходімо ж за іншими богами, яких ти не знав, і будемо їм служити“, 3 то не слухайся слів того пророка або того сновідца, бо цим Господь, Бог ваш, випробовує вас, щоб пізнати, чи ви любите Господа, Бога вашого, усім своїм серцем і всією своєю душою. 4 За Господом, Богом вашим, будете ходити, і Його будете боятися, і заповіді його будете виконувати, і голосу Його будете слухатися, і Йому будете служити, і до Нього будете лінуті. 5 А пророк той або той сновідець нехай буде забитий, бо намовляв на відступство від Господа, Бога вашого, — що вивів вас із єгипетського краю й викупив вас з дому рабства, — щоб звести тебе з дороги, що наказав тобі Господь, Бог твій, ходити нею; і вигубиши зло з-посеред себе. 6 Коли намовить тебе брат твій, син твоєї матері, або син твій, або дочка твоя, або жінка твого лоня, або твій приятель, який тобі як душа твоя, таємно говорячи: „Ходімо ж і служім іншим богам“, яких не знав ти та батьки твої, 7 з богів тих народів, що навколо вас, близьких тобі або далеких від тебе, від кінця землі й аж до кінця

землі, 8 то не будеш згódжуватися з ним і не будеш слухатися його, і не буде милосердитисяоко твоє над ним, і не змилосердиться й не сковає його, 9 бо конче заб'еш ти його, рука твоя буде на ньому найперше, щоб забити його, рука всього народу — наостанку. 10 І закідаєш його камінням, і він помре, бо жадав відвернути тебе від Господа, Бога твого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства. 11 А весь Ізраїль буде слухати і буде боятися, і більше не буде робити такої злой речі серед тебе. 12 Коли почуєш про одне з своїх міст, яке Господь, Бог твій, дає тобі, щоб сидіти там, що про нього кажуть: 13 вийшли люди, сини велийялові, з-поміж тебе, і звелі з правдивої дороги мешканців свого міста, кажучи: „Ходімо ж, і служім іншим богам“, яких ви не знали, 14 то будеш допитуватися, і будеш досліджувати, і будеш добре питати, а ось — воно правда, дійсна річ, була зроблена та гидота посеред тебе, 15 то конче військо мешканців того міста вістрям меча, — віддай на закляття його й усе, що в ньому, та худобу його військо вістрям меча. 16 А всю здобич його збереш до середини майдану його, і спалиш огнем те місто та всю здобич його цілковито для Господа, Бога твого. І стане воно купою руїн навіки, не буде вже воно відбудоване. 17 І нічого з закляття нехай не прилипне до руки твоєї, щоб відвернувся Господь від палючого гніву Свого й дав тобі милосердя, і змилосердився над тобою, і розмножив тебе, як присягнув був батькам твоїм, 18 коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати всі заповіді Його, що я сьогодні наказую тобі, щоб виконувати те, що справедливе в очах Господа, Бога твого.

14 Ви сини Господа, Бога вашого, — не будете робити нарізів, і не вистригайте волосся над вашими очима за помірлого, 2 бо ти святий нарід для Господа, Бога твого, і Господь тебе вибрал, щоб був ти Йому вибраним нарідом зо всіх народів, що на поверхні землі. 3 Не будеш їсти жодної гидоти. 4 Оце та худоба, що ви будете їсти: віл, кожне з овець і кожне з кіз, 5 білень, і сárна, і буйвол, і лáня, і зубр, і антилóпа, і жирапфа. 6 Кожну з худоби, що має розділені копíта та що має копíта, роздвоєні розрівом, що жує жу́йку між худобою, — те будете їсти. 7 Тільки цього не

будете їсти з тих, що жують жуйку й що мають розділені копіта, розщіплені: верблюда, і зайця, і тушкáнчика, бо вони жують жуйку, та копит не розділили, — нечисті вони для вас. 8 I свині, бо має розділені рáтиці, а жуйки не жує, — нечиста вона для вас: їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього пáдла не доторкнётся. 9 Оце будете їсти зо всього, що в воді, — усе, що має плавці та луску, будете їсти. 10 A все, що не має плавців та луски, не будете їсти, — нечисте воно для вас. 11 Кожного чистого птаха будете їсти. 12 A оце, чого з них ви не будете їсти: орлá, і грифа, і морського орла, 13 і кóршака, і сóкола за родом його, 14 і всякого крúка за родом його, 15 і стрýся, і сови, і яструба за родом його, 16 пýгача, і ѯбіса, і лéбедя, 17 і пелíкáна, і сичá, і рибáлки, 18 і бýсла, і чáплí за родом її, і бýду, і кажанá. 19 I кожне плаzuюче з птаства — нечисте воно для вас, не будете їсти. 20 Кожного чистого птаха будете їсти. 21 Не будете їсти жодного пáдла, — даси його прихóдькові, що в брамах твоїх, і він їстиме його, або продаси чужýнцеві, бо ти народ святий для Господа, Бога свого. Не будеш варити ягняті в молоці матері його. 22 Конче даси десятину з усього врожаю насіння твого, що рíк-річно на полі зростé. 23 I будеш ти їсти перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке Він вибере, щоб Ім'я Його перебувáло там, десятину збіжжя свого, виноградного соку свого, і оливки своєї, і перворíдних худоби своєї великої й худоби своєї дрібної, щоб навчився ти боятися Господа, Бога свого, по всі дні. 24 A коли дорога буде занадто довга для тебе, так що не зможеш понéсти тогó, бо буде занадто далеке від тебе місце, яке вибере Господь, Бог твій, щоб покласти Ім'я Своє там, коли поблагослóвить тебе Господь, Бог твій, 25 то даси в сріблі, і зав'яжеш те срібло в руці своїй, і пíдеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій. 26 I витратиш те срібло на все, чого буде жадати душа твоя, — на худобу велику й худобу дрібну, і на вино, і на п'янкý напíй, і на все, чого зажадає від тебе душа твоя, і будеш ти їсти там перед лицем Господа, Бога свого, і будеш тішитися ти та дім твій. 27 A Левит, що живé по брамах твоїх, — не кидай його, бо нема йому частки й спáдку з тобою. 28 На кінці трьох років відділиш усю десятину свого врожаю в тім році, і покладеш у брамах своїх. 29 I прийде Левит, бо

нема йому частки й спáдку з тобою, і прихóдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх, і будуть їсти й наसítяться, щоб поблагословíв тебе Господь, Бог твій, у кожному чині твоєї руки, що будеш робити.

15 У кінці семи літ зробиши віdpúщення. 2 A оце те віdpúщення: кожен позикодавець, що позичає своєму близкýому, не буде натискáти на свого близкýого та на брата свого, бо оголошено віdpúщення ради Господа. 3 На чужýнця будеш натискати, а що буде твоє в брата твого, те віdpustить йому рука твоя, 4 та тільки не буде серед тебе вбогого, бо конче поблагослóвить тебе Господь у кráї, якого Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок, щоб ти посів його, 5 якщо тільки конче будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконувати кожну ту заповідь, що я наказую тобі сьогодні. 6 Bo Господь, Бог твій, поблагословíв тебе, як говорив був тобі, і ти зробиши, що багато людей даватимуть тобі пóзичку, а ти не даватимеш пóзички. I будеш ти панувати над багатьмá народами, а над тобою не будуть панувати. 7 Коли буде серед тебе вбогий, один із братів твоїх ув одній із брам твоїх у кráї твоїм, що Господь, Бог твій, дає тобі, то не зробиши запéклім свого серця, і не замкнёш своєї руки від убогого брата свого, 8 bo конче віdkriеш свою руку йому, і конче позичиш йому за його потребою, що буде бракувати йому. 9 Стережися, щоб у серці твоїм не зродилася зла думка, щоб ти не сказав: „Наблýзився сьомий рíк, рíк віdpúщення“, і буде зло твоє око на вбогого брата твого, і не даси ти йому, то він буде кликати на тебе до Господа, і буде на тобі грíх. 10 Конче даси йому, і нехай не жаліє твоє серце, коли ти даватимеш йому, бо за ту рíч поблагослóвить тебе Господь, Бог твій у кожнім чині твоїм, і в усьому, до чого доторкнеться рука твоя. 11 Bo не переведеться убогий з-посеред кráю, тому я наказую тобі, говорячи: „Конче віdkriй руку свою для брата свого, і вбогого свого, і для незаможного свого в кráї своїм“. 12 Коли буде прóданий тобі брат твій єврей або єврейка, то буде служити тобі шість літ, а съомого року віdpustиш його вільним від себе. 13 A коли віdpustиш його вільним від себе, не віdpustиш його побóжно, — 14 конче наділій його з худоби своєї дрібної, і з тóку свого, і з кадки

чавіла свого, — чим поблагословів тебе Господь, Бог твій, те даси йому. **15** I будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у єгипетськім краї, та викупив тебе Господь, Бог твій, тому я наказую тобі про цю річ сьогодні. **16** I станеться, коли він скаже тобі: „Не вийду від тебе, бо полюбив я тебе та дім твій“, бо добре йому з тобою, **17** то візьмеш шило та й проколеш його вухо до дверей, — і стане він тобі вічним рабом; і невільниці своїй зробиш так само. **18** Нехай не буде тобі тяжким в очах твоїх те, що ти відпускаєш його вільним від себе, бо наємницьку платню він відробив тобі вдвое за шість літ, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у всім, що ти робитимеш. **19** Кожного перворідного самця, що народиться в худобі твоїй великій та в худобі твоїй дрібній, посвятиши Господеві, Богові своєму. Не будеш працювати перворідним волом свого, і не будеш стригти перворідного отаря своєї. **20** Перед лицем Господа, Бога свого, рік-річно будеш його їсти ти та дім твій у місці, яке вибере Господь. **21** А коли буде в нім вада, — кульгаве або сліпе, усяка зла вада, то не принесёш його в жертву для Господа, Бога свого, — **22** у брамах своїх будеш його їсти, нечистий і чистий разом, як сárну й як бленя. **23** Тільки крові його не будеш їсти, — на землю виллеш її, як воду.

16 Додержуй місяця авіва, і спрáвиш Пásху для Господа, Бога свого, бо в місяці авіві вивів тебе Господь, Бог твій, з Єгипту вночі. **2** I заколи пасху для Господа, Бога свого, з худоби дрібної та з худоби великої в місці, яке вибере Господь, щоб там перебувало Ім'я Його. **3** Не будеш їсти при тому квашеного, сім день будеш їсти при тому опрісноки, хліб бідування, — бо в поспіху вийшовти з єгипетського краю, — щоб усі дні життя свого пам'ятати день свого вýходу з єгипетського краю. **4** I не буде бачене в тебе квашене сім день у всім краї твоїм. А з м'яса, що заколеш у жертву ввечері першого дня, ніщо не буде ночувати до ранку. **5** Не будеш закóлювати пасху в однóму з тих твоїх міст, які Господь, Бог твій, дає тобі. **6** Алé тільки на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його, заколеш пасху ввечері, при зáході сонця, у час твого вýходу з Єгипту. **7** I будеш варити, і будеш їсти на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій. А рано обéрнешся, і підеш до

наметів своїх. **8** Шість день будеш їсти опрісноки, а сьомого дня — віддання свята для Господа, Бога твого, іе будеш робити зайняття. **9** Сім тижнів відлічиш собі, — від початку праці серпá на дозрілому збíжжі значеш лічити сім тижнів. **10** I спрavиш свято Тижнів для Господа, Бога свого, у міру добровільного дáру своєї руки, що нею даси, як поблагословить тебе Господь, Бог твій. **11** I будеш радіти перед лицем Господа, Бога свого, ти, і син твій, і дочкá твоя, і раб твій, і невільниця твоя, і Левит, що в брамах твоїх, і прихόдько, і сирота, і вдова, що серед тебе в місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його. **12** I будеш пам'ятати, що ти сам був рабом в Єгипті, і будеш додержувати це, і будеш виконувати ці постанови. **13** Свято Кúчок будеш спрavляти собі сім день, коли збереш з тóку свого та з кáдки чавíла свого. **14** I будеш радіти в святі своїм ти, і син твій, і дочкá твоя, і раб твій, і невільниця твоя, і Левит, і прихόдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх. **15** Сім день будеш святкувати Господеві, Богові своєму, у місці, яке вибере Господь, бо поблагословить тебе Господь, Бог твій, у всім урожаї твоїм, і в усякім чині рук твоїх, і ти будеш тільки радісний. **16** Три рази в році вся чоловіча стат' буде з'являтися перед лице Господа, Бога твого, у місці, яке Він вибере: у свято Опрісноків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок, і ніхто не буде бачений перед лицем Господнім упорожні, — **17** кожен принесе дар руки своєї, за благословенням Господа, Бога свого, що дав Він тобі. **18** Суддів та урядників настанóвиш собі в усіх містах своїх, які Господь, Бог твій, дає тобі по племенáх твоїх, і вони будуть судити народ справедливим судом. **19** Не викривиш закону, — не будеш дивитися на осóбу, і не візьмеш пíдкупу, бо пíдкуп ослíплеє очі мудрих і викрívлює слова справедливих. **20** За справедливістю, лише за справедливістю будеш гнатися, щоб жити й заволодіти краєм, що Господь, Бог твій, дає тобі. **21** Не посадиш собі святого дéрева, усякого дéрева при жертвінику Господа, Бога твого, що зробиш собі, **22** і не поставиш собі стовпа, що ненавидить Господь, Бог твій.

17 Не будеш приносяти в жертву Господеві, Богові своєму вола або однé з дрібної худоби, що буде на ньому вада, усяка зла річ, бо це гидота

для Господа, Бога твого. 2 Коли буде знайдений серед тебе в одному з міст твоїх, які Господь, Бог твій, дає тобі, чоловік або жінка, що зробить зло в очах Господа, Бога твого, щоб недотримати заповіту, 3 що пішов би й служив би іншим богам, і вклоняється б їм та сонцеві або місяцеві, або всім зорям небесним, чого я не наказав, 4 і буде розказано тобі, і ти почуеш, і будеш добре допитуватися, а ото — воно правда, дійсна та річ, була зроблена ота гидота серед Ізраїля, 5 то віпровадиш того чоловіка або ту жінку, що зробили ту злу річ, до брам своїх, того чоловіка або ту жінку, і вкаменуєш їх камінням, і вони погинуть. 6 На слова двох свідків або трьох свідків буде забитий обвинувачений, що має померти; на слова одного свідка не буде забитий. 7 Рука свідків буде на ньому найперше, щоб забити його, а рука всього народу — наостанку. І вигубиш зло з-посеред себе. 8 Коли б у суді була тобі неясна справа між кров'ю та кров'ю, між суперечкою та суперечкою, і між раною та раною справи суперечки в брамах твоїх, то встанеш, і підеш до місця, яке вибере його Господь, Бог твій. 9 І прийдеш до священиків-Левитів і до судді, що буде в тих днях, і допитаєшся, і вони дадуть тобі слово присуду. 10 І ти поступиш за тим словом, що подадуть тобі з того місця, яке вибере Господь, і будеш пильнувати робити все так, як навчать тебе. 11 Ти поступиш за законом, що навчать тебе, і за віроком, що скажуть тобі, — не відступиш ні праворуч ні ліворуч від слова, що подадуть тобі. 12 А коли хто через зухвалість не послухається священика, що стоїть там на служенні Господі, Богові твоєму, або судді, то помре той, і вигубиш те зло з Ізраїля. 13 А ввесь народ буде слухати та буде боятися, — і вже не буде поступати зухвало. 14 Коли ти ввійдеш до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі, і посядеш його, і осядеш у ньому, та й скажеш: „Нехай я поставлю над собою царя, як усі народи, що в моїх околицях“, 15 то, ставлячи над собою царя, якого вибере Господь, Бог твій, — конче з-посеред братів своїх поставиш над собою царя, не зможеш поставити над собою чоловіка чужинця, що він не брат твій. 16 Тільки щоб він не примножував собі коней, і не вертав народу до Єгипту, щоб примножити коней, бож Господь сказав вам: „Не вертайтесь вже більше

тією дорогою“. 17 І хай не примножить він собі жіноч, щоб не відступило його серце, і сріблá та золота хай він не примножить собі дуже. 18 І станеться, як буде він сидіти на троні царства свого, то напише собі відписа цього Закону з книги, що перед лицем священиків-Левитів. 19 І буде вона з ним, і буде він читати в ній усі дні свого життя, щоб учився боятися Господа, Бога свого, щоб додрживати всіх слів цього Закону та тих постанов, щоб виконувати їх, 20 щоб не гордувало серце його своїми братами, і щоб не збочував він ні праворуч, ні ліворуч від цієї заповіді, щоб продовжив дні на своїм царстві він та сини його серед Ізраїля.

18 Священикам-Левитам, усьому Левієвому племені не буде частки та спадку разом з Ізраїлем, — огняні жертви Господа та частики Його будуть їм. 2 А спадку не буде йому серед братів його: Господь — Він спадок його, як Він говорив був йому. 3 А оце буде належати священикам від народу, від тих, хто приносить жертву: коли це віл, коли це одне з дрібної худоби, то даси священикові плечé, і щóки, і шлунок. 4 Початок від збіжжя свого, від виноградного соку свого, і від оливки своєї, і початок стриження отари своєї даси ти йому. 5 Бо його вибрає Господь, Бог твій, зо всіх племен твоїх, щоб ставав він служити в Господнє Ім'я, він та сини його по всі дні. 6 А коли прийде Левит з одної з брам твоїх з усього Ізраїля, де він мешкає там, і прибуде за всім жаданням своєї душі до місця, яке вибере Господь, 7 і буде він служити в Ім'я Господа, Бога свого, як усі його браття Левити, що стоять там перед Господнім лицем, 8 то по рівній частці будуть вони істи, опріч маєтку, прόданого по батьках. 9 Коли будеш вхідити до краю, що дає тобі Господь, Бог твій, то не навчися чинити такого, як гидота цих народів. 10 Нехай не знайдеться між тобою такий, хто переводить свого сина чи дочку свою через огонь, хто ворожить ворожбó, хто ворожить по хмарах, і хто ворожить по птахах, і хто чарівник, 11 і хто чорнокнижник, і хто викликає духа померлого та духа віщого, і хто питаете померлих. 12 Бо гидота для Господа кожен, хто чинить таке, і через ті гидоти Господь, Бог твій, виганяє їх перед тобою. 13 Бездоганний будеш ти перед Господом, Богом своїм, 14 бо ці народи, що ти посядеш їх, слухають

тих, хто ворожить по хмараах та ворожбйтів, а ти — не таке дав тобі Господь, Бог твій. **15** Пророка з-посеред тебе, з братів твоїх, Такого, як я, поставить тобі Господь, Бог твій, — Його будете слухати, **16** згідно з усім, чого жадав ти від Господа, Бога свого, на Хоріві в дні зборів, говорячи: „Щоб більше не чути мені голосу Господа, Бога свого, а цього великого огню вже не побачити й не померти“. **17** І сказав до мене Господь: „Добре сказали вони. **18** Поставлю Пророка для них з-поміж їхніх братів, Такого, як ти, і дам Я слова Свої в уста Його, і Він їм говоритиме все, що Я накажу. **19** І станеться, кожен, хто не слухатиме слів Моїх, що Той Пророк говоритиме Моїм Ім'ям, — Я покаряю того. **20** А той пророк, що зухвало відважиться промовляти Моїм Ім'ям словá, яких Я не наказав був йому говорити, і що буде говорити ім'ям інших богів, хай помре той пророк“. **21** А коли ти скажеш у серці своєму: Як ми пізнаємо те слово, якого Господь не говорив? **22** Щó буде говорити той пророк Ім'ям Господа, і не станеться та річ, і не прийде, то це те слово, якого не сказав Господь. У зухвалості говорив його той пророк, і ти не будеш боятися його.

19 Коли Господь, Бог твій, повигублює народи, що Господь, Бог твій, дає тобі іхній край, і ти повиганяєш їх, і осядеш по їхніх містах та по їхніх домах, **2** то три місті відділиш собі в середині свого краю, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володіння. **3** Приготуєш собі дорогу, і поділиш натроє землю твого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і це буде на втікання туди кожного убійника. **4** А оце справа убійника, що втече туди й буде жити: хто вб'є свого близнього ненароком, а він не був ворогом його від учора й позавчора; **5** або хто ввійде з своїм близнім до лісу рубати дерéва, і розмахнеться рука його з сокирою, щоб зрубати дéрево, а залізо спаде з топорища й попаде в його близнього, і той помре, то він утече до одного з тих міст, і буде жити, **6** щоб не гнався месник за кров за убійником, коли розпалиться серце його, і щоб не догнав його, якщо буде довгата дорога, і не вбив його, хоч він не підлягає смерті, бо не був він ворогом його від учора й позавчора. **7** Тому то я наказую тобі, говорячи: „Три міста відділиш собі“. **8** А якщо Господь, Бог

твій, розширити границю твою, як присягнув був батькам твоїм, і дасть тобі всю оцю землю, що говорив був дати батькам твоїм, **9** коли ти будеш додéржувати всі ці заповіді, щоб виконувати їх, що я наказую тобі сьогодні, — щоб любити Господа, Бога свого, і щоб ходити дорогами Його всі дні, — то додаси собі ще три міста понад ті три, **10** щоб не булá пролита неповінна кров серед твого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і не буде на тобі кров. **11** А коли хто будé ненавидіти свого близнього, і буде чатувати на нього, і повстане на нього та й уб'є його, і той помре, і втече він до одного з тих міст, **12** то пошлють старші його міста, і візьмуть його звідти, і дадуть його в руку месника крові, і він помре. **13** Не змилосéрдиться око твоє над ним, і ти усунеш кров неповинного з Ізраїля, і буде добре тобі. **14** Не пересунеш межі свого близнього, яку розмежували предки в наділі твоїм, яке посядеш ти в краю, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володіння. **15** Не стане один свідок на кого для всякої провини і для всякого гріха, — у кожнім гріху, що згрішить, на слова двох свідків або на слова трьох свідків відбúдеться справа. **16** Коли стане на кого неправдивий свідок, щоб свідчити проти нього підступно, **17** то стануть двоє цих людей, що мають суперечку, перед лицем Господнім, перед священиками та суддями, що будуть у тих днях. **18** І судді добре дослідять, а ось свідок — неправдивий той свідок, неправду говорив на брата свого, **19** то зробите йому так, як він замишляв був зробити своєму братові, — і вигубиш зло з-посеред себе. **20** А позосталі будуть слухати, і будуть боятися, і більш вже не будуть робити серед себе такого, як та річ зла. **21** І не змилосéрдиться око твоє: життя за життя, око за око, зуб за зуба, рука за руку, нога за ногу.

20 Коли ти вийдеш на війну проти свого ворога, та побачиш коні й вози, та народ, численніший від тебе, то не будеш боятися їх, бо з тобою Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю. **2** І станеться, коли ви приступите до бóю, то підійде священик і буде промовляти до народу, **3** та й скаже до них: „Слухай, Ізраїлю, ви приступаєте сьогодні до бóю проти ваших ворогів. Нехай не зм'якне серце ваше, — не бйтесь, і не страшіться, і не лякайтесь

їх, 4 бо Господь, Бог ваш, Він Той, що йде з вами воювати для вас з вашими ворогами, щоб спасти вас!“ 5 А урядники будуть промовляти до народу, говорячи: „Хто є тут такий, що збудував новій дім, та не справив обряду понóвин? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не справив на ньому обряду понóвин. 6 І хто є тут такий, що засадив виноградинка та не користався ним? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не користався ним. 7 А хто є тут такий, що засватав жінку, та не взяв її? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не взяв її“. 8 І далі промовлятимуть урядники до народу та й скажуть: „Хто є тут такий, що лякливий та м'якосéрдий? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не розслáбив він серця братів своїх, як є серце його“. 9 І станеться, коли урядники закінчать промовляти до народу, то призначати зверхників для військових відділів на чоло народу. 10 Коли ти приступиш до міста, щоб воювати з ним, то запропонуй Йому перше мир. 11 І станеться, якщо воно відповість тобі: „Мир“, і відчинить браму тобі, то ввесь той народ, що знаходитьться в ньому, буде тобі на данину, і буде служити тобі. 12 А якщо воно не замíрить з тобою, і буде провáдити з тобою війну, то облóжиш його. 13 І Господь, Бог твій, дастъ його в руку твою, а ти повбиваєш усю чоловічу стать його вістрям меча. 14 Тільки жіноч, і дітей, і худобу, і все, що буде в тім місті, всю здóбич його заберéш собі, і будеш ти їсти здóбич ворогів своїх, що дав тобі Господь, Бог твій. 15 Так ти зробиш усім містам, дуже далеким від тебе, що вони не з міст цих народів. 16 Тільки з міст тих народів, які Господь, Бог твій, дає тобі на володіння, не позоставиш при житті жодної душі, 17 бо конче вчиниш їх закляттям: Хіттеянина, і Амореянина, і Ханаанеянина, і Періззеянина, і Хіввеянина, і Євусеянина, як наказав був тобі Господь, Бог твій, 18 щоб вони не навчили вас робити такого, як усі їхні гидóти, що робили вони богам своїм, бо тоді згрішиште ви перед Господом, Богом своїм. 19 Коли будеш облягáти місто багато днів, щоб воювати з ним та щоб здобути його, то не знищиш його дéрева, і не піднесеш сокири на нього, бо з нього ти ютимеш, і його не будеш

стинати, бо чи ж пільне дéрево — то чоловік, щоб увійти перед тобою до обложеного міста? 20 Тільки дерево, що про нього ти знаєш, що воно не дерево на їжу, його знищиш та зітнéш, і будеш будувати з нього речі облягáння против того міста, яке провадить з тобою війну, аж до упадку його.

21 Коли на землі, яку дає тобі Господь, Бог твій на володіння, буде знайдений забитий, що впав на полі, і не буде відомим, хто вбив його, 2 то повиходять старші твої та судді твої, та й виміряють до тих міст, що навколо забитого. 3 І станеться, коли довідаються про місто, найближче до забитого, то візьмуть старші того міста телицю з худоби великої, що нею не працювано, що вона не тягана в ярмі. 4 І старші того міста зведуть ту телицю до долини висихáючого потоку, що на ньому не брано, і що він не засіваний, і там у долині висихáючого потоку переріжуть шию тій телиці. 5 І підійдуть священики, Левієві сини, — бо їх вибрали Господь, Бог твій, щоб служили Йому, і щоб благословляли Господнім Ім'ям, і за їхніми словами буде рішатися всяка суперéчка та всяка пораза. 6 І всі старші того міста, найближчі до забитого, уміють свої руки над телицею, що в долині висихáючого потоку її перерізана шия. 7 І освідчать вони та й скажуть: „Руки наші не пролили цієї крові, а очі наши не бачили. 8 Прости нарóдові своéму, Ізраїлеві, якого Ти, Господи, викупив, і не дай неповинної крові посеред народу Свого, Ізраїля“, І буде прόщена їм та кров. 9 А ти усунеш неповинну кров з-посеред себе, коли робитимеш справедливе в Господніх очах. 10 Коли ти вийдеш на війну на ворогів своїх, і Господь, Бог твій, дастъ їх у твою руку, і ти пополóниш із них полонéних, 11 і побачиш серед полонéних гарновиду жінку, і вподобаєш її собі, і візьмеш собі за жінку, 12 то впровадиш її до серéдини свого дому, а вона огóлить свою голову й обітне свої нігти. 13 І здійме вона з себе одіж полону свого, і осяде в твоєму домі, та й буде оплакувати батька свого та матір свою місяць чásу, а по тому ти ввійдеш до неї й станеш їй чоловіком, і вона стане тобі за жінку. 14 І станеться, коли ти потім не полюбиш її, то відпустиш її за її волею, а продати — не продаси її за срібло, і не будеш повбдитися з нею як з невільницею, бо ти жив із

нею. **15** Коли хто матиме дві жінки, одна кохана, а одна зненáвиджена, і вони вродять йому синів, та кохана й та зненáвиджена, і буде перворідний син від зненáвидженої, **16** то станеться того дня, коли він робитиме синів своїх спадкоємцями того, що буде його, то не зможе він зробити перворідним сина тієї коханої за життя того перворідного сина зненáвидженої, **17** але за перворідного визнає сина зненáвидженої, щоб дати йому подвійно з усього, що в нього знайдеться, бо він початок сили його, — його право перворідства. **18** Коли хто матиме неслухняного й непокірного сина, що не слухається голосу батька свого та голосу своєї матері, і докорятимуть йому, а він не буде іх слухатися, **19** то батько його та мати його схоплять його, і приведуть його до старших його міста та до брами того місця. **20** I скажуть вони до старших міста його: „Оцей наш син неслухнýй та непокíрний, — він не слухає голосу нашого, ласун та п'яніця“. **21** I всі люди його міста закидають його камінням, — і він помре. I вигубиш те зло з-посеред себе, а ввесь Ізраїль буде слухатися й буде боятися. **22** А коли буде на кому гріх смертного прýсду, і буде він убитий, і ти повісиш його на дréреві, **23** то труп його не буде ночувати на дереві, але конче поховаеш його того дня, бо повішений — Боже прокляття, і ти не занечистиша своєї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок.

22 Коли побачиш вола свого брата або щось із отáри, що заблудíли, то ти не сховаєшся від них, а конче вернеш їх своєму братові. **2** А якщо брат твій не близький до тебе, чи ти не знаєш його, то забереш те до дому свого, і воно буде з тобою, аж поки брат твій не буде шукати його, — і повéрнеш його йому. **3** I так зробиш ослові його, і так зробиш одежі його, і так зробиш усякій згúбі брата свого, що згúблена в нього, а ти знайдеш її, — не зможеш ховати її. **4** Коли побачиш осла свого брата або вола його, що впали на дорозі, то ти не сховаєшся від них, — конче пíдїмеш їх разом із ним. **5** Не буде чоловіча річ на жінці, а жінчина не зодягнє жіночої одежі, бо кожен, хто чинить це, — огіда він для Господа, Бога свого. **6** Коли спíткається на дорозі пташійне кубло перед тобою на якомубудь дереві чи на землі з пташенятами або з яйцями, а мати сидить на пташенятах або на яйцях, то не вíзьмеш тієї

матері з дітьми, — **7** конче відпустиш ту матір, а дітей вíзьмеш собі, щоб було добре тобі, і щоб ти продовжив свої дні. **8** Коли збудуеш новий дім, то зробиш порúччя для дáху свого, і не напровадиш крові на дім свій, коли спаде з нього хтось. **9** Не будеш засівати свого виноградника подвійним насінням, щоб не зробити заклятим усе насіння: і що засіш, і врожай виноградинка. **10** Не будеш орати волом і ослом ráзом. **11** Не одягнеш одежі з дvійного матеріялу, — з вовни й льону разом. **12** Порóбиш собі кутáси на чотирох краях свого покріття, що ним покриваєшся. **13** Коли хто вíзьме жінку, і ввíде до неї, але потім зненáвидить її, **14** і зводитиме на неї ганьблíві слова, і пустить про неї неславу та й скаже: „Жінку цю взяв я, і зблíзився з нею, та не знайшов у неї дívóцтва“, **15** то вíзьме батько тієї дívчини та мати її, і віднесуть доказа дívóцтва тієї дívчини до старших міста, до брами. **16** I скаже батько тієї дívчини до старших: „Я дав тому чоловíкові дочки свою за жінку, та він зненáвидів її. **17** I ось він зводить на неї ганьблíві слова, говорячи: „Я не знайшов у твої дочки дívóцтва“, а оце знаки дívóцтва моєї дочки“. I розтягнуть одежу перед старшими міста. **18** А старші того міста вíзьмуть того чоловіка, та й покарають його, **19** і накладуть на нього пені, сто шеклів срібла, — і дадуть батькові тієї дívчини, — бо він пустив неславу на Ізраїлеву дívчину, а вона буде йому за жінку, — він не зможе відпустити її по всі свої дні. **20** А якщо правою булó це слово, — не знайдене було дívóцтво в тієї дívчини, — **21** то приведуть ту дívчину до дверей дому батька її, і вкаменують її люди її міста камінням, — і вона помре, бо зробила негідність між Ізраїлем на спроневíрення дому батька свого, — і вигубиш зло з-посеред себе. **22** Коли буде знайдений хто, що лежить із замíжньою жінкою, то помрутъ вони обóє, — той чоловíк, що лежав із жінкою, і та жінка, і вигубиш зло з Ізраїля. **23** Коли дívчина буде зарúчена чоловíкові, і спíткає її хто в місті, і ляже з нею, **24** то виведете їх обох до брами того міста, і вкаменуете їх камінням, і вони помрутъ, — ту дívчину за те, що не кричала в місті, а того чоловíка за те, що збезчестив жінку свого близького, і вигубиш зло серед себе. **25** А як хто на полі спíткає зарúчену дívчину, і схóпить її та ляже з нею, то помре той чоловíк, що ліг із

нею, він сам, 26 а тій дівчині не зробиш нічого, — нема тій дівчині смертельного гріха, бо це таке, як повстане хто на свого близького й уб'є його, така це річ. 27 Бо в полі він спіткав її, — кричала та заручена дівчина, та не було кому врятувати її. 28 Коли хто спіткає дівчину, що не була заручена, і схопить її, і ляже з нею, і застануть їх, 29 то той чоловік, що лежав із нею, дасть батькові тієї дівчини п'ятдесят шеклів срібла, і вона стане йому за жінку, за те, що збезчестив її, — не зможе він відпустити її по всі свої дні. 30 Ніхто не візьме жінки свого батька, і не відкриє подолка одежі батька свого.

23 Не ввійде на збори Господні раній розчавленням ятер та з відрізаним членом. 2 Неправоложний не ввійде на збори Господні, також десяте покоління його не ввійде на збори Господні. 3 Не ввійде на збори Господні аммонітянин та моавітянин, також десяте їхнє покоління не ввійде на збори Господні, аж навіки, 4 за те, що вони не вийшли назустріч вас із хлібом та водою в дорозі, коли ви виходили з Єгипту, і що найняли були на тебе Валаама, Беорового сина з Петору Араму двох річок, щоб проклясти тебе. 5 Та не хотів Господь, Бог твій, слухати Валаама, і перемінив тобі Господь, Бог твій, те прокляття на благословення, бо любить тебе Господь, Бог твій. 6 Не будеш бажати для них миру й добра по всі свої дні навіки. 7 Не обрідиш собі Ідумеянина, бо він твій брат; не обрідиш собі Єгиптянина, бо був ти прихильником у краї його. 8 Сини, що народяться їм, покоління третє ввійде з них на збори Господні. 9 Коли табір вийде на ворогів твоїх, то будеш стерегтися всякої злої речі. 10 Коли поміж тебе буде хто, що буде нечистий з нічної пригоди, то він вийде поза табір, — до середини табору не ввійде. 11 А коли наступатиме вечір, обмиється в воді, а по зáході сонця ввійде до середини табору. 12 А місце на потребу буде тобі поза табором, щоб виходити тобі туди назовні. 13 А лопатка буде в тебе на поясі твоїм; і станеться, коли ти сидітимеш назовні, то будеш копати нею, і знóбу закриєш свою нечистість, 14 бо Господь, Бог твій, ходить у середині табору твоого, щоб тебе спасати, і видавати ворогів твоїх тобі. І буде табір твій святий, і Він не побачить у тебе соромітної

речі, і не відвérнеться. 15 Не видавай панові раба його, який сковається до тебе від пана свого. 16 З тобою він сидітиме серед вас у місці, яке він вибере за добре собі в одній з твоїх брам, і ти не будеш гнобити його. 17 Блудніця не буде з Ізраїлевих дочок, і блудодій не буде з Ізраїлевих синів. 18 Не принесеш дару розпусніці й ціни пса до дому Господа, Бога твого, ні за яку обітницю, бо тож вони обое — гидота перед Господом, Богом твоїм. 19 Не будеш позичати братові своєму на відсоток срібла, на відсоток їжі та всякої речі, що позичається на відсоток. 20 Чужому позичиш на відсоток, а братові своєму не позичиш на відсоток, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій у всьому, до чого доторкнеться рука твоя на тій землі, куди ти входиш на володіння її. 21 Коли ти складеш обітницю Господеві, Богові твоєму, не загаюйся виконати її, бо конче буде жадати Господь, Бог твій, від тебе, і буде на тобі гріх. 22 А коли ти не складав обітниці, не буде на тобі гріха. 23 Що вийшло з уст твоїх, будеш додержувати й будеш виконувати, як обіцяв ти Господеві, Богові своєму, добровільну жертву, що промовляв ти своїми устами. 24 Коли ввійдеш до виноградника свого близького, то будеш їсти виноград, скільки схоче душа твоя, до свого насичення, а до посуду свого не візьмеш. 25 Коли ти ввійдеш на дозріле збіжжя свого близького, то будеш рвати колоски рукою своєю, а серпом не будеш жати на дозрілім збіжжі свого близького.

24 Як хто візьме жінку, і стане її чоловіком, і коли вона не знайде ласки в очах його, бо знайшов у ній яку ганебну річ, то напише їй листа розводового, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. 2 І вийде вона з його дому, і піде, і вийде за іншого чоловіка, 3 і коли зненавидить їй той останній чоловік, то напише їй листа розводового, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. Або коли помре той останній чоловік, що взяв був її собі за жінку, 4 не може перший її муж, що відпустив її, вернути й узяти її, щоб стала йому за жінку по тому, як була занечищена, бо це огіда перед Господнім лицем, і ти не зробиш грішною тієї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок. 5 Коли хто недавно одружився, не піде він до війська, і ніяка справа

не покладеться на нього, — вільний він буде один рік для свого дому, і порадує свою жінку, що взяв.

6 Ніхто не візьме в застáву долішнього каменя жóрен або горішнього каменя жорен, бо він душу взяв би в застáву. **7** Коли буде хто знайдений, що вкрав кого з братів своїх, з Ізраїлевих синів, і буде повбдитися з ним як із невільником, або й продасть його, то нехай помре той злодій, і ти вигубиш зло з-посеред себе. **8** Стережися в хворобі прокáзи, щоб дуже пильнувати, і робити все те, як навчать вас священики-Левити; як наказав я їм, будете додержувати, щоб виконати те, **9** Пам'ятайте те, що зробив був Господь, Бог твій, Маріямі в дорозі, коли ви виходили з Єгипту. **10** Коли ти позичиш своєму близьньому пóзичку з чогось, не ввійдеш до дому його, щоб узяти застáву його, — **11** назовні будеш стояти, а той чоловік, що ти позичив йому, винесе до тебе застáву назóвні. **12** А якщо він чоловік убогий, не ляжеш спати, маючи застáву його, — **13** конче вéрнеш йому ту застáву при зáході сонця, і буде він спати на одежі своїй, і буде благословляти тебе, а тобі буде це за праведність перед лицем Господа, Бога твого. **14** Не бúдеш утискати наймита, убогого й незаможного з братів своїх та з прихóдька свого, що в краї твоїм у брамах твоїх. **15** Того ж дня даси йому заплату, і не зайде над нею незаплаченою сонце, бо вбогий він, і до неї лине душа його. I не буде він кликати на тебе до Господа, і не буде грíхá на тобі. **16** Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, — кожен за грíх свій смертю покáраний буде. **17** Не скривиш суду на прихóдька, на сироту, і не будеш брати в застáву вдовіної одежі. **18** I будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у Єгипті, і викупив тебе Господь, Бог твій, звідти, тому я наказую тобі робити цю річ. **19** Коли будеш жати жníво своє на своїм полі, і забудеш на полі снопа, не вéрнешся взяти його, — він буде прихóдькові, сироті та вдові, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій, у всім чині твоїх рук. **20** Коли будеш оббивати оливку свою, не будеш переоббивати в галúзках за собою: воно буде прихóдькові, сироті та вдові. **21** Коли будеш збирати виноград свого виноградника, не будеш збирати полішеної за собою, — воно буде прихóдькові, сироті та вдові. **22**

I будеш пам'ятати, що рабом був ти в єгипетськім краї, тому я наказую тобі робити цю річ.

25 Коли буде суперéчка між людьмí, і вони прийдуть до сýду, то розсудять їх, — і оправдають справедливого, а несправедливого осудять. **2** I станеться, якщо вартій биттá той несправедливий, то покладе його суддя, і буде його бити перед собою, — число ударів згідно з його несправедливістю. **3** Сорокá ударами буде його бити, не більше; щоб не бити його більше над те великим биттáм, і щоб не був злегковáжений брат твій на очáх твоїх. **4** Не зав'яжеш рóта волові, коли він молотить. **5** Коли браття сидітимуть разом, і один із них помре, а сина в нього нема, то жінка померлого не вийде зáміж назовні за чужого, — дíвер її прийде до неї та й візьме її собі за жінку, і подíверує її. **6** I буде перворíдний, що вона породить, — стане він іm'ям його брата, що помер, і не буде стерте іm'я його з Ізраїля. **7** А якщо той чоловік не схоче взяти своєї братової, то братовá його вýйде до брами до старших та й скаже: „Дíвер мíй відмовився відновити своєму братові іm'я в Ізраїлі, не хотів подíверувати мене“. **8** I покличуть його старші його міста, і промовлятимуть до нього, а він устане та й скаже: „Не хочу взяти її“, **9** то підíйде його братовá до нього на очáх старших, і здíйме йому чобота з ноги його, і плюне в обличчя його, і заговорить, і скаже: „Так робиться чоловікові, що не буде дому свого брата“. **10** I буде зване іm'я його в Ізраїлі: Дíм роззутого. **11** Коли чоловіки будуть сваритися разом один з одним, і підíйде жінка однóго, щоб обергти свого чоловіка від руки того, що б'є його, і простягне свою руку, і схóпити за сором його, **12** то відрubaеш руку її, — нехай не змилосéрдитьсяоко твоє! **13** Не буде в тебе в торбі твоїй подвійного каменя до вагí, великого й малóго, **14** не буде тобі в твоїм домі подвійної ефí, великої й малóї. **15** Камінь до ваги буде в тебе повний і справедливий, ефá буде в тебе повна й справедлива, щоб продóвжилися дні твої на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **16** Bo огіда перед Господом, Богом твоїм, кожен, хто чинить таке, хто чинить несправедливість. **17** Пам'ятайте, щó зробив був тобі Амалíк у дорозі, коли ви виходили з Єгипту, **18** що спíткав тебе в дорозі, і

повбивав між тобою всіх задніх ослаблених, коли ти був змучений та струджений, а він не боявся Бога. **19** І станеться, коли Господь, Бог твій, дасть тобі мир від усіх ворогів твоїх навколо в краї, що Господь, Бог твій, дає тобі як спадок, щоб посісти його, то зігнеш пам'ять Амаліка з-під неба. Не забудь!

26 І станеться, коли ти ввійдеш до того краю,

що Господь, Бог твій, дає тобі як спадок, і посядеш його, і осядеш у ньому, **2** то візьмеш із початків усякого плоду землі, що збереш із Краю свого, що Господь, Бог твій, дає тобі, і покладеш їх у кіш, та й підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там пробувало Ім'я Його. **3** І прийдешти до священика, що буде тими днями, та й скажеш йому: „Засвідчу що сьогодні Господеві, Богові твоєму, що я ввійшов до краю, що Господь заприсягнув був батькам нашим, щоб дати нам“. **4** І візьмє священик того кошá з твоєї руки, і покладе його перед жертівником Господа, Бога твого. **5** А ти відповіси та й скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Мандрівний арамейянин був мій батько, і він зійшов до Єгипту, і часово замешкав там із небагатьма людьми, та й став там народом великим, сильним та численним. **6** І чинили нам зло єгиптяни, і гноїли нас, і давали нас на роботу тяжкú. **7** І голосили ми до Господа, Бога батьків наших. І почув Господь голос наш, і побачив нашу бідú, і труд наш, і утиск наш. **8** І вивів нас Господь із Єгипту рукою сильною та раменом витягненим, і страхом великим, і ознаками та чудами. **9** І привів нас до цього місця, і дав нам цей край, край, що тече молоком та медом. **10** А тепер оце приніс я початок плоду тієї землі, яку Ти дав мені, Господі“. І покладеш його перед лицем Господа, Бога свого, і поклонишся перед лицем Господа, Бога свого. **11** І будеш радіти всім добром, що дав тобі Господь, Бог твій, тобі та дому твоєму, ти, і Левит, і приходько, що посеред тéбе. **12** А коли ти скінчиш десятнити всю десятину врожаю свого року третього, року десятини, і даси Левиту, приходькові, сироті та вдові, і будуть вони їсти в брамах твоїх і насяттяся, **13** то скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Забрав я присвячене з дому, та й дав його Левиту та приходькові, сироті та вдові, за всіма Твоїми заповідями, що

Ти наказав був мені, — я не переступив котроїсь із заповідей Твоїх і не забув. **14** Не єв я з нього в жалобі своїй, і не брав з нього в нечистості, і не дав з нього для померлого, — я слухався голосу Господа, Бога свого, чинив усе, як наказав Ти мені. **15** Споглянь же з святого мешкання Свого, із небес, і поблагослови народ Свій, Ізраїля, та землю, яку Ти дав нам, як присягнув був нашим батькам, Край, що тече молоком та медом“. **16** Цього дня Господь, Бог твій, наказує тобі виконувати ці постанови та закони, а ти будеш додержувати, та будеш виконувати їх усім серцем своїм та всією душою своєю. **17** Ти сьогодні засвідчив Господеві, що Він буде тобі Богом, і що ти будеш ходити дорогами Його, і що будеш виконувати постанови Його, і заповіді Його, і закони Його, і що будеш слухатися голосу Його. **18** А Господь сьогодні засвідчив тобі, що ти будеш Йому народом вибраним, як Він наказав був тобі, і що ти виконуватимеш усі заповіді Його, **19** і що Він ставить тебе найвищим понад усі народи, яких Господь учинив, на хвалу, і на ім'я, і на славу, і що будеш ти для Господа, Бога свого, народом святым, як Він говорив вам.

27 І наказав Мойсей та Ізраїлеві старші народові, говорячи: „Додержуйте всіх заповідей, що сьогодні наказую вам! **2** І станеться того дня, коли ви перейдете Йордан до того краю, що дає тобі Господь, Бог твій, то поставиш собі велике каміння, і повапниш їх вапном. **3** І понаписуеш на них усі слова цього Закону, коли перейдеш, щоб увійшов ти до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі, край, що тече молоком та медом, як промовляв був Господь, Бог батьків твоїх, до тебе. **4** І станеться, коли ви перейдете Йордан, поставите те каміння, що я наказую вам сьогодні, на горі Евáл, і повапните їх вапном. **5** І збудуеш там жертівника для Господа, Бога свого, жертівника з каміння, — не піднесеш над ними заліза. **6** З нетесаного каміння збудуеш жертівника Господа, Бога свого, і принесеш на ньому ціlopáлення Господеві, Богові своему. **7** І принесеш на жертву мирні жертви, і будеш там їсти, і будеш тішитися перед лицем Господа, Бога свого. **8** І напишеш на тих каміннях усі слова цього Закону дуже виразно“. **9** І промовляв Мойсей та всі священики-Левити, до всього Ізраїля, говорячи: „Уважай та слухай, Ізраїлю, — ти цього дня став народом Господа,

Бога свого. 10 І будеш ти слухатися Господа, Бога свого, і будеш виконувати заповіді Його та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні“. 11 І наказав Мойсей того дня нарідом, говорячи: 12 „Оці стануть на горі Гарізім, щоб благословляти народ, коли ви перейдете Йордан: Симеон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Йосип, і Веніямін. 13 А оці стануть для клятви на горі Евáл: Рувім, Гад, і Асір, і Завулон, Дан і Нефталім. 14 І відповідять Левити, і скажуть до всіх Ізраїлевих мужів сильним голосом: 15 „Проклýта людина, що зробить бовбáна різаного або літого, гидоту для Господа, чин різьбáрських рук, і поставить таємно! І відповість увесь народ, та й скаже: амінь! 16 Проклýтий той, хто легковáжити свого батька та свою матір! А ввесь народ скаже: амінь! 17 Проклýтий, хто пересуває межу свого бlíжнього! А ввесь народ скаже: амінь! 18 Проклýтий, хто робить блудячим сліпого в дорозі! А ввесь народ скаже: амінь! 19 Проклýтий, хто перекручує право прихóдька, сироти та вдови! А ввесь народ скаже: амінь! 20 Проклýтий, хто лягає з жінкою батька свого, бо відкрив він подолка одежі свого батька! А ввесь народ скаже: амінь! 21 Проклýтий, хто лягає з усяким скотом! А ввесь народ скаже: амінь! 22 Проклýтий, хто лягає з сестрою своєю, дочкою свого батька або з дочкою своєї матері! А ввесь народ скаже: амінь! 23 Проклýтий, хто лягає з тещою своєю! А ввесь народ скаже: амінь! 24 Проклýтий, хто вбиває свого бlіжнього потаємно! А ввесь народ скаже: амінь! 25 Проклýтий, хто бере пídkупа, щоб забити кого, проліти кров неповінну! А ввесь народ скаже: амінь! 26 Проклýтий, хто не дотримає слів цього Закону, щоб виконувати їх! А ввесь народ скаже: амінь!“

28 „І станеться, якщо дійсно будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей, що я наказую тобі сьогодні, то поставить тебе Господа, Бог твій, найвищим над усі народи землі. 2 І прийдуть на тебе всі оці благословéння, і досягнуть тебе, коли ти слухатимешся голосу Господа, Бога свого. 3 Благословeнний ти в місті, і благословeнний ти на полі! 4 Благословeнний плід утроби твої, і плід твої землі, і плід худоби твої, побrід биків твоїх і котіння отáри твої! 5 Благословeнний

твій кіш та діжá твоя! 6 Благословeнний ти у вході своїм, і благословeнний ти в віході своїм! 7 Господь учинить, що вороги твої, які повстають на тебе, будуть побиті перед тобою, — вони однією дорóгою вийдуть навперéими тебе, а сінома дорогами втікатимуть перед тобою. 8 Господь накаже Своєму благословeнню бути з тобою в комóрах твоїх, та в усьому, чого доторкнеться рука твоя, і благословлятиме тебе в краї, що Господь, Бог твій, дає тобі. 9 Господь поставить тебе Собі за святий народ, як присягнув був тобі, коли ти будеш додéрживатися заповідей Господа, Бога твого, і пíдеш дорогами Його. 10 І побачать усі народи землі, що Господне Ім'я кличеться на тобі, — і будуть боятися тебе. 11 І Господь дасть тобі добрий приріст у плóді утроби твої, і в плóді худоби твої, і в плóді поля твого на тій землі, що Господь заприсягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі. 12 Господь відчинить для тебе Свою добру скарбницю, небесá, щоб дати дощ для краю твого в чáсі його, і щоб поблагословити всякий чин твої руки. І ти позичатимеш багатьом народам, а сам не позичатимеш ні в кого. 13 І вчинить тебе Господь головою, а не хвостом, і ти будеш тільки вéрхом, а не будеш дóлом, коли будеш слухатися заповідей Господа, Бога свого, що я сьогодні наказую тобі, щоб додержувати й виконувати, 14 і не відступиш від усіх тих слів, що я сьогодні наказую вам, ані праворуч, ані ліворуч, щоб ходити за іншими богáми й служити їм. 15 Та станеться, коли ти не будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей та постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, то прийдуть на тебе всі оці проклýття, і досягнуть тебе: 16 Проклýтий ти в місті, і проклýтий ти в полі! 17 Проклýтий кіш твій та діжá твоя! 18 Проклýтий плід утроби твої та плід твої землі, побrід биків твоїх та котіння отáри твої! 19 Проклýтий ти у віході своїм, і проклýтий ти в віході своїм! 20 Пошле Господь на тебе проклýття, і замішання, і нещастья на всякий почин твої руки, що ти зробиш, аж поки ти не будеш вýгублений, і аж поки ти скоро не загинеш через зло твоїх чýнів, що опустив ти Мене. 21 Приліпити Господь до тебе моровíцю, аж поки вона не вигубить тебе з-над землі, куди ти входиш посісти її. 22 Ударить Господь тебе сухóтами, і

пропа́сницею, і запа́ленням, і гаря́чкою, і мече́м, і посу́хою, і іржéю, — і вони будуть гнати тебе, аж поки ти не загинеш. **23** I стане небо твоє, що над твоєю головою, міддю, а земля, що під тобою, зали́зом. **24** Дасть Господь замість дощу Краєві твоєму куря́ву, а порох із неба буде сходити на тебе, аж поки не будеш ти вигублений. **25** Віддасть тебе Господь на пора́зку твоїм ворогам. Однією дорогою ти вийдеш навпereйми його, а сімомá дорогами втікатимеш перед ним, і будеш розпорошений по всіх цáрствах землі. **26** I буде твій труп на їжу для всякого птаства небесного та для худоби зéмної, і не буде нікого, хто б їх пополо́шив. **27** Ударить тебе Господь египетським гноя́ком, гúдзами, лишаями, стрúпами такими, що не зможеш їх вількувати. **28** Ударить тебе Господь божевіллям, і слíпотю, і туподúмством. **29** I будеш ти мацти в пíвденъ, як мацæ слíпий у тéмряві, і не матимеш повбóження в дорогах своїх, і будеш ти по всі дні тільки утýскуваний та грабóваний, та не буде кому боронити. **30** Одру́жишся з жінкою, та хто інший лежатиме з нею. Хату збудуєш, та в нíй не сидітимеш. Засадиш виноградинка, та не будеш користатися ним. **31** Заколений буде віл твій на очáх твоїх, та їсти не будеш із нього. Твій осел буде заграбóваний перед тобою, і не вернеться до тебе. Отáра твоя віддана буде ворогам твоїм, і не буде кому боронити тебе. **32** Сини твої та дóчки твої будуть віддані іншому нарóдові, а очі твої будуть бачити й гинути за ними цíлий день, а твоя рука не матиме сили. **33** Плід твоєї землі та ввесь труд твій поїсть народ, якого ти не знав, а ти будеш тільки утýскуваний та гнóблений по всі дні. **34** I ти збожевóліеш від того, що бачитимуть очі твої. **35** Ударить тебе Господь злим гноя́ком на колінах і на стéгнах, від якого не зможеш вількуватися, від стопи нíг твоїх і аж до чéрепа твого. **36** Відведé Господь тебе та царя твого, якого поставиш над собою, до народу, якого не знав ти та батькí твої, і ти будеш служити там іншим богам, — дéреву та каменеві. **37** I станеш ти страхіттям, поговóром та посміхóвищем серед усіх нарóдів, куди відведé тебе Господь. **38** Багато насіння вýнесеш на поле, та мало збереш, — бо пожерé його саранá. **39** Позасаджуеш виноградники й будеш обробляти, та не будеш пити вина й не будеш збирати, — бо пожере його червá. **40** Будуть

у тебе оливки по всім краї твоїм, та оливою не будеш маститися, — бо поспадáє оливка твоя. **41** Ти порóдиш синів і дочок, та не будуть для тебе вони, — бо пíдуть у неволю. **42** Усяке твое дéрево та плíд твоєї землі обсяде червá. **43** Прихóдько, що серед тебе, піднесеться понад тебе вýсоко-вýсоко, а ти зíйдеш низько-низько. **44** Він тобі позичатиме, а ти йому не позичатимеш, він стане головою, а ти станеш хвостом. **45** I прийдуть на тебе всі оці проклáття, і будуть гнати тебе, і доженуть тебе, аж поки ти будеш вýгублений, бо не слухав ти голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати заповіді Його та постанови Його, що Він наказав був тобі. **46** I будуть вони на тобі на ознáку та на дóказ, та на насінні твоєму аж навíки. **47** За те, що не служив ти Господéві, Богові своєму, у радості та в добрі серця, із рясно́ти всього, **48** то будеш служити ворогові своєму, якого Господь пошиле на тебе, у голоді, і в прáгненні, і в наготі, і в недостатку всього, а він дасть залізне ярмó на твою шию, аж поки вигубить тебе. **49** Господь нанесе на тебе народ іздалéка, з кінця землі, так, як летить орел, народ, що мови його ти не розумієш, **50** народ жорстóкий, що не зважатиме на старóго, а для юнакá не буде милостíвий. **51** I він буде жерти плíд твоєї худоби та плíд твоєї землі, аж поки вигубить тебе, і він не позоставить тобі збíжжя, ані виноградного сóку, ані оливи, ані породу биків твоїх, ані котіння отáри твоєї, аж поки вигубить тебе. **52** I він буде облягати тебе в усіх твоїх бráмах, аж поки порозвалює по всім твоїм краї твої міцні і укрíплені мýри, на які ти надіявся, і буде гнобítти тебе в усіх твоїх брамах по всім твоїм краї, що дав тобі Господь, Бог твій. **53** I будеш ти їсти плíд утрóби своєї, тіло синів своїх та дочок своїх, що дав тобі Господь, Бог твій, в облóзі та в утýску, яким буде гнобítти тебе твій ворог. **54** Кожен найлагіднíший серед тебе й найбільше вýпещений, — буде око його лихе на брата свого, і на жінку лóня свого, і на решту синів своїх, що позоставить їх ворог, **55** щоб не дати ані óдному з них тіла синів своїх, що буде він їсти, бо йому не позостанеться нічого в облóзі та в утýску, яким буде утýскáти тебе твій ворог по всіх твоїх брамах. **56** Найлагіднíша між тобою й найбільше вýпещена, що через пéщення та ніжність не прóбуvala ставити на землю стопí

своєї ноги, — зле буде око її на мужа лóня свого, і на сина свого, і на дочку́ свою, 57 і на послід, що виходить з-поміж ніг її при породі, і на дітей своїх, що порóдить, — бо поїсть їх таємно через недостаток усього в облóзі та в ýтиску, яким буде гнобити тебе твій ворог у брамах твоїх. 58 Якщо ти не будеш додéрживати, щоб виконувати всі слова цього Закóну, написані в цій книзі, щоб боятися того славного й страшного Ймення Господа, Бога твого, 59 то Господь наведé надзвичайні порази на тебе, та порази на насіння твоє, порази великі та певні, і хвороби злі та постійні. 60 I наведé Він на тебе всякий єгипетський біль, якого боявся ти, а він пристане до тебе. 61 Також усяку хворобу та всяку поразу, що не написана в книзі цього Закóну, — наведé іх Господь на тебе, аж поки бúдеш ти вýгублений. 62 I позостане вас мало, — зáмість того, що були ви, щодо численності, як зóрі небесні, — бо ти не слухався голосу Господа, Бога свого. 63 I станеться, як Господь радів був вами, коли робив вам добро, і коли розмнóжував вас, так буде радіти Господь вами, коли вигублýтиме вас та коли винíшуватиме вас, — і ви будете вýрвані з-над цієї землі, куди ти входиш посісти її. 64 I розпорóшиш тебе Господь серед усіх народів від кінця землі й аж до кінця землі, і ти служитимеш там іншим богам, яких не знов ані ти, ані батьки твої, — дéреву та каменеві. 65 I помíж цими народами не будеш ти спокíйний, і не буде місця спочíнку для стопí твоїх ніг. I Господь дастъ тобі там серце тремтýче, і ослáблennя очей, і омлівáння душі. 66 I буде життя твое вýсіти на волоску перед тобою і ти боятимешся вдень та вночі, і не будеш певний свого життя. 67 Уранці ти скажеш: „О, якби вечíр!“, а ввечері скажеш: „О, якби ранок!“ зо стрáху серця свого, що будеш боятися, та з видіння очей своїх, що будеш бачити. 68 I верне тебе Господь до Єгипту на кораблях тією дорогою, про яку я казав тобі, що вже більше не побачиш її, і там ви продаватиметеся ворогам своїм за рабів та за невільниць, — та не буде покупця“.

29 Оце слова заповіту, що наказав був Господь Мойсеєві скласти з Ізраїлевими синами в мовоавському краї, окрім того заповіту, що склав був із ними на Хоріві. 2 I скликав Мойсей усього Ізраїля та й сказав їм: „Ви бачили все, що зробив

був Господь на ваших очáх в єгипетськім краї фараонові, і всім рабам його та всьому його країв, — з ті великі вýprobування, що бачили очі твої, ті великі ознаки та чуда, 4 та не дав вам Господь серця, щоб пізнати, і очей, щоб бачити, і ушей, щоб слухати, аж до дня цього. 5 I провадив я вас сорок літ пустинею, — не зужилýся одежі ваші на вас, а чóбіт твій не зужився на твоїй нозі. 6 Не їли ви хліба, і вина та п'янкóго напóю не пили ви, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог ваш. 7 А коли ви прийшли до цього місця, то вийшов був навперéми вас на вýну Сигóн, цар хешбóнський, та Ог, цар башáнський, — і побили ми їх, 8 і забрали ми їхній край, та й дали його на спáдок Рувíмовим та Гáдовим та половині племени Манаसíїного. 9 Додержуй же слів цього заповіту, і виконуй їх, щоб мали ви повóдження в усьому, щó будете робити. 10 Ви стоїтے сьогодні всі перед лицем Господа, Бога вашого: голови ваші, племéна ваші, старші ваші та урядники ваши, усякий Ізраїлів муж, 11 діти ваши, ваши жінки та твій прихóдько, що посеред табóрів твоїх від колія дров твоїх аж до черпачá твоєї води, 12 щоб ти ввійшов у заповіт Господа, Бога свого, та в клятву Його, що Господь, Бог твій, сьогодні складає з тобою, 13 щоб поставити сьогодні тебе народом для Себе, а Він буде тобі Богом, як Він говорив був тобі, і як присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову. 14 I не з вами самими я складаю цього заповіту та цю клятву, 15 але теж і з тим, хто тут з нами сьогодні стоїть перед лицем Господа, Бога нашого, так і з тим, хто сьогодні не з нами тут. 16 Bo ви знаєте, що ми сиділи були в єгипетськім краї, і що ми проходíли серед тих народів, які ви перейшли, 17 I ви бачили їхні огidi та їхніх бовбáнів, дерево та камінь, срібло та золото, що з ними. 18 Стережíться, щоб не був серед вас чоловíк або жінка, або рíд, або плéм'я, що серце його сьогодні відвертáться від Господа, Бога нашого, щоб пíти служити богам цих народів, щоб не був серед вас корінь, що вирóщує ѓдь та полíн, 19 щоб не було, що коли він почue слова цього проклáття, то поблагословиться в серці своїм, говорячи: Мир буде мені, хоч і ходитиму в сваволі свого серця. Тоді загине і напóєний, і спáгнений. 20 Не захоче Господь простити їому, бо тоді запáлиться Господній гнів та лютість

Його на цього чоловіка, і буде лежати на ньому все прокляття, написане в цій книзі, і Господь витре ім'я його з-під неба. 21 І відділить його Господь на зло від усіх Ізраїлевих племен, згідно з усіма прокляттями заповіту, написаного в цій книзі Закону. 22 І скаже останнє покоління, ваші сини, що постануть за вами, і чужий, що прийде з далекою країни, і побачить порази цього Краю та його хвороби, які пошле Господь на нього: 23 сірка та сіль, погорілище — уся земля його, не буде вона засіювана, і не пустить рослин, і не зійде на ній жодна трава, як по знищенні Содому та Гомори, Адми та Цевоїму, що поруйнував був Господь у гніві Своїм та в люті Своїй. 24 І скажуть усі ті наріди: „Для чого Господь зробив так цьому країві? Що то за горіння цього великого гніву?“ 25 І скажуть: „За те, що вони покинули заповіта Господя, Бога своїх батьків, якого Він склав був із ними, коли вивідив їх з єгипетського краю. 26 І вони пішли, і служили іншим богам, і вклонялися їм, богам, що не знали їх, і що Він не приділив їм. 27 І запалився Господній гнів на цей край, щоб навести на нього все прокляття, написане в цій книзі. 28 І вирвав їх Господь з-над цієї землі в гніві, і в люті, і в великім обуренні, та й кинув їх до іншого краю, як цього дня. 29 Закрите те, що є Господа, Бога нашого, а відкрите — наше та наших синів аж навіки, щоб виконувати всі слова цього Закону“.

30 І станеться, коли прийдуть на тебе всі ці слова, благословення та прокляття, що я дав перед тобою, і ти візьмеш їх до свого серця серед усіх цих народів, куди закинув тебе Господь, Бог твій, 2 і ти навернешся до Господа, Бога свого, і будеш слухатися Його голосу в усьому, що я сьогодні тобі наказую, ти та сини твої, усім серцем та всією своею душою, 3 то поверне з неволі Господь, Бог твій, тебе, і змилосердиться над тобою, і знову позирає тебе зо всіх народів, куди розпорішив тебе Господь, Бог твій. 4 Якщо буде твій вигнанець на кінці неба, то й звідти позирає тебе Господь, Бог твій, і звідти Він візьме тебе. 5 І введе тебе Господь, Бог твій, до краю, що посли батьки твої, і ти посадиш його, і Він учinit добро тобі, і розмножить тебе більше за батьків твоїх. 6 І обріже Господь, Бог твій, серце твоє та серце

насіння твого, щоб ти любив Господа, Бога свого, усім своїм серцем та всією душою своєю, щоб жити тобі. 7 І дасть Господь, Бог твій, усі ці прокляття на ворогів твоїх, та на тих, хто ненавидить тебе, хто гнав тебе. 8 А ти вірнешся, і будеш слухатися Господнього голосу, і будеш виконувати всі Його заповіді, які я сьогодні наказую тобі. 9 І зробить Господь, Бог твій, що будеш ти мати нádmír у кожному чині своєї руки, у плódi утрóbi своєї, і в плódi худоби своєї, і в плódi своєї землі на добре, бо Господь знову буде радіти тобою на добро, як радів був твоїми батькámi, 10 коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб дотримувати заповіді Його та постанови Його, написані в цій книзі Закону, коли навéрнешся до Господа, Бога свого, усім серцем своїм та всією душою своєю, 11 бо ця заповідь, що я сьогодні наказую тобі, не тяжка вона для тебе, і не далéка вона. 12 Не на небі вона, щоб сказати: Хто зійде на небо для нас, та нам її візьме і нам оголосить, а ми будемо виконувати її? 13 І не по тім боці моря вона, щоб сказати: Хто піде для нас на той бік моря, і візьме її нам, і оголосить її нам, а ми будемо виконувати її? 14 Бож дуже близька до тебе та річ, — вона в устах твоїх та в серці твоїм, щоб виконувати її. 15 Дивися: я сьогодні дав перед тобою життя та добро, і смерть та зло. 16 Бо я сьогодні наказую тобі любити Господа, Бога свого, ходити Його дорогами, та додержувати заповіді Його, і постанови Його, і закона Його, щоб ти жив, і розмножився, і поблагословив тебе Господь, Бог твій, у краї, куди ти входиш на насліддя. 17 А якщо серце твоє відвérнеться, і не будеш ти слухатися, і даси себе звéсти, і станеш вклонятися іншим богам, і будеш їм служити, 18 я сьогодні представив вам, що конче погинете ви, недовго житимете на цій землі, до якої ти перехóдиш Йордан, щоб увійти туди на оволодіння її. 19 Сьогодні взяв я за свідків проти вас небо й землю, — життя та смерть дав я перед вами, благословення та прокляття. І ти війбери життя, щоб жив ти та насіння твоє, 20 щоб любити Господа, Бога свого, щоб слухатися голосу Його та щоб лінугти до Нього, бож Він життя твоє, і довгота днів твоїх, щоб сидіти на цій землі, яку заприягнув Господь батькáм твоїм Авраамові, Ісаакові та Якову, дати їм“.

31 І пішов Мойсéй, і промовляв до всього Ізраїля оці слова, 2 та й сказав їм: „Я сьогодні вікуста й двадцяти літ. Не можу вже виходить та вхodити, і Господь сказав мені: Не перéйдеш ти цього Йордану. 3 Господь, Бог твій, — Він пíде перед тобою, Він вигубить ці народи перед тобою, і ти заволодіеш ними. Ісус перéйде перед тобою, як говорив був Господь. 4 І зробить їм Господь, як зробив був Сигонові та Огові, аморейським царям та їхньому крáєві, яких вигубив Він. 5 І дастъ їх Господь перед вас, а ви зробите їм згідно з усією зáповідью, що я вам наказав був. 6 Будьте сильні та відважні, не бйтесь, не лякайтесь перед ними, бо Господь, Бог твій, Він Той, хто ходить з тобою, — не опустить Він тебе й не покине тебе“. 7 І покликав Мойсей Ісуса, та й до нього сказав на очах усього Ізраїля: „Будь сильний та відважний, бо ти ввійдеш з цим нарóдом до того краю, якого Господь заприсягнув їхнім батькам, щоб їм дати, і ти даси їм його на спáдок. 8 А Господь, Він Той, що пíде перед тобою, — не опустить тебе й не покине тебе, — не бійся й не лякайся“. 9 І написав Мойсей цього Закóна, та й дав його до священиків, Левівих синів, що носять ковчéга Господнього заповіту, та до всіх Ізраїлевих старших. 10 І наказав їм Мойсей, говорячи: „У кінці семи літ, окрэсленого часу року відпущення, у свято Кучок, 11 коли прийде ввесь Ізраїль з'явиться перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке вибере Він, будеш читати цього Закóна перед усім Ізраїлем до їхніх ушей. 12 Зberи той народ, — чоловіків, і жіноок, і дітей, і приходька свого, що в твоїх брамах, щоб вони чули й щоб навчалися, і боялися Господа, Бога вашого, і додéржували виконувати всі слова цього Закóну. 13 А їхні сини, що не знали, будуть чути та навчатися боятися Господа, Бога вашого, по всі дні, що ви жýтимете на цій землі, куди ви перехóдите Йордан, щоб посісти її“. 14 І сказав Господь до Мойсея: „Оце наблизилися дні твої до смерти. Поклич Ісуса, і станьте в скінні заповіту, а Я йому накажу“. І пішов Мойсей та Ісус, і стали в скінні заповіту. 15 І появився Господь у скінні в стовпі хмари, і став той стовп хмари біля скінніого входу. 16 І сказав Господь до Мойсея: „Ось ти спочинеш з батьками своїми, а цей нарóд устане та й буде блудодіяти з богами того чужого Краю, куди він увіходить, щоб бути в середині його, і покине Мене, і зламає заповіта Мого, що склав був Я з ним. 17 І того дня запалиться Мій гнів на нього, і Я покину їх, і сховаю Своє лице від них, а він буде знищений, і знайдутъ його численні нещасти та утиски. І скаже він того дня: „Хіба не через те, що нема в мене мого Бога, знайшли мене ці нещасти?“ 18 А Я того дня конче сховаю лице Своє через усе те зло, що зробив він, бо звернувся до інших богів. 19 А тепер запишіть собі оцю пісню, і навчи її Ізраїлевих синів. Вклади її в їхні уста, щоб була мені ця пісня за свідка на Ізраїлевих синів. 20 Коли Я введу його до тієї землі, яку присягнув його батькам, що тече молоком та медом, і він буде їсти й насйтиться, і потовстіє, і звернеться до інших богів, і будуть служити їм, а Мене кинуть з обрàзою, і зламає він заповіта Мого, 21 то станеться, коли знайдутъ його численні нещасти та утиски, що пісня ця стане проти нього за свідка, бо вона не забудеться з уст насіння його. Бо Я знаю наставлення серця його, що він чинить сьогодні, перше ніж введу його до того краю, що Я присягнув“. 22 І написав Мойсей ту пісню того дня, і навчив її Ізраїлевих синів. 23 І наказав він Ісусові, Навіновому синові, та й сказав: „Будь сильний та відважний, бо ти впровáдиш Ізраїлевих синів до того краю, що Я присягнув їм, а Я буду з тобою“. 24 І сталося, як Мойсей скінчíв писати слова цього Закóну до книги аж до кінця їх, 25 то Мойсей наказав Левітам, що носять ковчéга Господнього заповіту, говорячи: 26 „Вíзьміть книгу цього Закóну, і покладіть її збоку ковчéга заповіту Господа, Бога вашого, і вона буде там на тебе за свідка. 27 Бо я знаю неслухнáність твою та твердú твою шию. Бо ще сьогодні, коли я живу з вами, ви були неслухнáні Господéві, а тим більш будете по смерті моїй! 28 Зберіть до мене всіх старших ваших племéн та урядників ваших, а я буду промовляти до їхніх ушей ці слова, і покличу небо й землю на свідчення против них. 29 Бо я знаю, що по смерті моїй, псуючися, зíпсуєтесь ви, і відхилитесь з тієї дороги, яку я наказав вам, і в кінці днів спíткáє вас нещасти, коли будете робити зло в Господніх очах, щоб гнівіти Його чином своїх рук“. 30 І промовляв Мойсей до ушей всієї Ізраїлевої громади словá оції пісні аж до закінчення їх:

32

„Слухай, небо, а я говорйтиму, і хай почує земля мову уст моїх! 2 Нехай ллеться наука моя, мов той дощ, хай тече, як роса, моя мова, як краплі дошу на траву, та як зліва на зелень. 3 Як буду я кликати Йміння Господнє, то славу віддайте ви нашому Богові! 4 Він Скеля, а діло Його досконале, всі бо дороги Його справедливі, — Бог вірний, і кривди немає в Ньому, справедливий і праведний Він. 5 Зіпсувались вони, — не Його то синій, покоління невірне й покручене. 6 Чи тим віддасте Господеві, нарόде нікчémний й немудрий? Чи ж не Він — Батько твій, твій Творець? Він тебе вчинив, і Він міцно поставив тебе. 7 Пам'ятай про дні давні, розважайтайте про роки усіх поколінь, — запитай свого батька, і покаже тобі твоїх тих старших, а вони тобі скажуть. 8 Як Всешишній нарόдам спáдок давав, коли Він роздіяв синів людських, Він поставив границі нарόдам за числом Ізраїлевих синів. 9 Бо частка Господня — нарóд Його, Яків — відміряний єділ спáдщини Його. 10 Знайшов Він його на пустинній землі та в степу завиваання пустельних гіен, та й його оточив, уважав Він за ним, зберігав Він його, як зініцю оту свого ока. 11 Як гніздо своє будить орел, як ширяє він понад своїми малятами, крила свої простягає, бере їх, та носить їх він на рамéні крилатім своїм, — 12 так Господь Сам провáдив його, а бога чужого при нім не булó. 13 Він його садовíв на висотах землі, і він їв польової врожаї, Він медом із скелі його годувáв, і оливою з скельного крémеня, 14 маслом з худоби великої та молоком від худоби дрібної, разом із лоем ягнят та баранів з Башану й козлів, разом з такою пшеницею, як лій на нирkáх, і кров виноградної ягоди пив ти вином. 15 I потовстів єшурун та й брикáтися став. I ти потовстів, погрубів, став гладкий. I покинув він Бога, що його створів, і Скéлю спасіння свого злегковáжив. 16 Чужими богами Його роздражнili, Його розгнівили своїми гидотами. 17 Вони дéмонам жертви складали, не Богу, складали богам, що не відали їх, новýм, що недавно прийшли, — не лякалися їх батьки вашi! 18 Забуваєш ти Скéлю, Яка породила тебе, і забуваєш ти Бога, що тебе народив. 19 I побачив Господь, та й зnenávidів їх, через гнів на синів Своїх і на дочок Своїх, 20 та й сказав: „Лице Я Своє заховаю від них, побачу, який їх кінéць, бо вони

покоління розбéщене, діти, що в них нема віри. 21 Роздражнili Мене вони тим, що не Бог, Мене розгнівили своїми марнотами, тому роздражню Я їх тим, що не нарóд, — нерозумним нарóдом розгніваю їх. 22 Bo був загорівся огонь Мого гніву, і палівся він аж до шeбу найглибшого, і він землю поїв та її врожай, і спалив був підвáлини гíр. (*Sheol h7585*) 23 Я на них нагромáджу нещастя, зуживу Свої стріли на них. 24 Будуть віснажені вони голodom, і пoїджені будуть огнем та заразою лютою, і зúба звérини нашлó Я на них, з отрутою плаzuнів по землі. 25 Надворí забивáтиме меч, а в кіmnатах — страхіття, як юнакá, так і дівчину, груднé немовлá з чоловíком посýвілим. 26 Я сказав: Повигúблю їх, відірвú від людей їхню пам'ять, 27 та це Я відклav з-за ворожого гніву, щоб противники їх не згорділися, щоб вони не сказали: Піднёслася наша рука, і не Господь учинив усе це. 28 Bo вони — люд безрадний, і нема в них розумувáння. 29 Коли б були мудрі вони, зрозуміли б оце, розсудили б були про кінèць свíj. 30 Як може один гнати тисячу, а два — проганять десять тисяч, коли то не те, що їх продалá їхня Скеля, і Господь видав їх? 31 Не така бо їх скеля, як наша та Скéля, хай сúдять самі вороги. 32 Bo їх виноград — з винограду содóмського та з пíль тих гомóрських, винні ягоди їхні — отрýні то ягоди, вони гробна гíркоті для них. 33 вино їхнє — змїїна отрýта і гадюча погíbelьна ѯдь! 34 Чи зáмкнене в Мене не це, у скарбницях Моїх запечатане? 35 Моя пíмста й відплáта на час, коли їхня ногá посковзнéться, бо близький день погíbeli їх, поспíшає майбутнє для них. 36 Bo розсудить Господь Свій нарóд, і змилосéрдиться Він над Своїми рабами, як побачить, що їхня рука ослабіла, і нема ні невíльного, ані вíльного. 37 I Він скаже тодí: Де їх бóги, де скеля, що в нíй поховались вони, 38 що їли вони лій кривавих їх жéртов, пили вино жéртов їх литих? Нехай встануть і вам допоможуть, і хай будуть покровом для вас. 39 Побачте тепер, що Я — Я є Той, і Бога немає крім Мене. Побиваю й ожíвлю Я, і не врятує ніхто від Моеї руки. 40 Bo до неба піднóшу Я руку Свою та й кажу: Я навíki Живий! 41 Поправді кажу вам: Я вістря Свого меча нагостріó, і рука Моя схóпиться суду, тодí відімшú Я Своїм ворогам, і Своїм ненавíсникам Я відплачу. 42 Я стріли Свої

понапóюю кров'ю, — а Мій меч поїдáтиме м'ясо, кров'ю забитого й бráнця, головами кучмáтими ворога. **43** Радíйте, погани, з нарóдом Його, бо Він відмстíться за кров Своїх всіх рабів, і пíмstu поверне Своїм ворогам, і вíкупить землю Свою, Свíй нарóб“. **44** I прийшов Мойсей, і промовляв всі словá цієї пíсні до ушей нарóду, він та Ісус, син Навінів. **45** А коли Мойсей скінчíв промовляти всі цí слова до всього Ізраїля, **46** то сказав він до них: „Приложíть свої серця до всіх тих слíв, які я сьогодні чинив свідками проти вас, що ви накажете їх своїм синам, щоб додержували виконувати всí словá цього Закóну. **47** Бо це для вас не слово порожнє, — воно життя ваше, і цим словом ви продóвжите дні на цíй землі, куди ви перехóдите Йордан, щоб посíти її“. **48** I Господь промовляв до Мойсея того самого дня, говорячи: **49** „Вийди на ту гору Аварíм, на гору Невó, що в моавському краї, що навпроти Ерихону, і побач ханаанський край, що Я даю Ізраїлевим синам на володіння. **50** I вмри на горі, куди ти вийдеш, і долучися до своеї ріdní, як помер був твій брат Аарón на Гор-горі, і долучився до своеї rídní, **51** за те, що ви спроповірилися були Мені серед Ізраїлевих синів при воді Меріви в Кадешу на пустині Цін, за те, що ви не освятили Мене серед Ізраїлевих синів. **52** Бо знавпроти побачиш ти той край, та не ввійдеш туди, до того краю, що Я даю Ізраїлевим синам“.

33 А оце благословéння, яким поблагословив Ізраїлевих синів Мойсей, чоловíк Божий, перед своєю смертю, **2** та й сказав: „Господь від Сінаю прибув, і зíшов від Сеíру до них, появившися у свіtlí з Парáну гори, і прийшов із Меріви Кадешу. По правýці Його — огнь Закóну для них. **3** Теж нарóди Він любить. Всí святíй його — у руці Твоїй, і вони припадають до нíг Твоїх, слухають мови Твоїї. **4** Дав Мойсей нам Закóна, спáдшину зборові Якова. **5** I був Він царем в Єшуруні, як нарóдні голови разом збирались, племéна Ізраїлеві. **6** Рувíм хай живе, і нехай не помре, і число люду його нехай буде велике“. **7** A це про Юду. I він сказав: „Почуй, Господи, голосу Юди, і до нарóду Його Ти впровáдиш його. Йому воюватимуть руки його, а Ти будеш поміч йому на його ворогів“. **8** A про Левія сказав: „Твій туммím і твій урím — для

чоловíка святого Твóго, що його Ти був вíпробував у Массi, що суперечку з ним мав над водою Мерívi, **9** що каже про батька свого та про матíр свою: „Не бачив тебе“, що братів своїх не пíзнаé, і не знає синів своїх, — бо додéржують слова Твого, і вони заповіту Твого стережутъ. **10** Навчають вони про правá Твої Якова, а про Закóна Твойого — Ізраїля, приносять кадило Тобі та на жéртвник Твій цílopáлення. **11** Поблагослови його силу, о Господи, а чин його рук уподóбай Собі. Поламай стéгна тим, що стають проти нього, та нéнависть мають на нього, — щоб більш не повстали вони!“ **12** Про Веніямина сказав: „Він Господній улóблeneць, перебуває безпечно при Ньому, а Він окриває його цíлий день і в рамéнах Його спочиває“. **13** A про Йóсила він сказав: „Благословенний від Господа край Його дарáми з неба, з роси та з безодні, що долі лежить, **14** із дáru врожаїв від сонця, і з дáru рослині від місяців, **15** із верхíв'я гíр сходу, і з дáru відвíчних пагírkiv, **16** із дару землі та її повнотí. А милість Того, що в тернóвім кущі пробувáv, нехай прийде на голову Йóсила та на тíм'я вíрзеного між братами своїми. **17** Величність його — як вола його перворíдного, а рóги його — роги бýвола, — ними буде колоти нарóди всí разом, аж до кíнців землі, а вони — мірíди Ефréмові, а вони — Манастинні тисячі“. **18** A про Завулóна сказав: „Радíй, Завулóне, як будеш вихóдити, і ти, Iccaxáre, у наметах своїх! **19** Вони кличуть нарóди на гори, приносять там праведні жéртви, бо будуть вони споживати достáток морськíй та скарби, зариті в пíску“. **20** A про Гáда сказав: „Благословенний, хто Гáда розéширює! Він лíг, як левíця, і жере рам'я й чérep. **21** Забезпечив він чáстку для себе, бо там чáстка прихóвана від Праводавця, і прийшов із головами нарóду, виконав правду Господню і Його постанови з Ізраїлем“. **22** A на Дáна сказав: „Дан левíв левчúk, що з Башáну вискакує“. **23** A на Неftalíma сказав: „Неftalím сítij мílіstю, і повен Господнього благословéння, — захід та пíвдень посéдь!“ **24** A про Асира сказав: „Асíр благословенний найбільше з синів, уподóбаний серед братів своїх, і в оливу вмочає він нóгу свою. **25** Залізо та мідь — то запóра твоя, а сила твоя — як усí твої дні. **26** Немає такого, як Бог, Єшурúne, що ѓde по небу на помíч тобі, а Свою величністю ѓde на хмарах. **27** Покróva твоя — Бог Предвíчний і ти

в вічних рамéнах Його. І вигнав Він ворога перед тобою, і сказав: Повинищуй його! **28** І перебуває Ізраїль безпечно, самотно, він Яковове джерело в краї збіжжя й вина, а небо його сипле краплями росу. **29** Ти блаженний, Ізраїлю! Який інший народ, якого спасає Господь, як тебе? Він Щит допомоги твоєї, і Меч Він твоєї величності. І будуть твої вороги при тобі упокóрюватись, а ти по висóтах їх будеш ступати“.

34 І вийшов Мойсей із моáвських степів на гору

Невó, на верхів'я Пісгá, що навпроти Єрихóну, а Господь дав йому побачити ввесь край: Гілéад аж до Дáну, **2** і ввесь Нефталíм, і край Єфрема та Манасíї, і ввесь край Юди аж до Остáннього моря, **3** і пíвдень, і рівнину долини Єрихóну, пальмового міста аж до Цоару. **4** І сказав Господь до нього: „Оце той край, що Я присягнув Авраамові, Ісаакові та Якову, говорячи: Насінню твоєму Я дам його. Я вчинив, що ти бачиш його власними очима, та туди не перéйдеш“. **5** І впокóївся там Мойсей, Господній раб, у моавському краї на приказ Господа. **6** І похováний він у долині в моавському краї навпроти Бет-Пеору, і ніхто не знає грóбу його аж до цього дня. **7** А Мойсей був віку ста й двадцять лíт, коли він помер, та не затéмнилось око його, і волóгість його не зменшилась. **8** І оплакували Мойсея Ізраїлеві сини в моавських степáх тридцять день, та й покíнчлися дні оплáкування жалоби за Мойсеєм. **9** А Ісус, син Навінів, був повний духа мудrosti, бо Мойсей поклав свої руки на нього. І слухали його Ізраїлеві сини, і робили, як Господь наказав був Мойсеєві. **10** І не появився вже в Ізраїлі пророк, як Мойсей, що знов його Господь обличчя-в-обличчя, **11** щодо всіх ознак та чуд, що Господь послав його чинити в єгипетськім краї фараонові й усім рабам його та всьому його краєві, **12** і щодо всієї тієї сильної руки, і щодо всього того стрáху великого, що Мойсей чинив на очáх усього Ізраїля.

Iсус Навин

1 І сталося по смерті Мойсея, раба Божого, і сказав Господь до Icusa, сина Навінового, Мойсеевого слуги, говорячи: **2** „Мойсей, раб Мій, помер. А тепер уставай, перейди цей Йордан ти та ввесь народ цей до того краю, що Я даю їм, Ізраїлевим синам. **3** Кожне місце, що стопа ноги вашої ступить на ньому, Я дав вам, як Я говорив був Мойсеєві. **4** Від пустині ѹ цього Ливану й аж до Великої Річки, річки Ефрата, увесь край хіттеян, і аж до Великого моря на захід буде ваша границя. **5** Не встоїть ніхто перед тобою по всі дні життя твого. Як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою, — не залишு тебе й не покину тебе. **6** Будь сильний та відважний, бо ти зробиш, що народ цей посяде той край, що Я присягнув був їхнім батькам дати їм. **7** Тільки будь дуже сильний та відважний, щоб додерживати чинити за всім тим Законом, що наказав був тобі Мойсей, Мій раб, — не відхилишся від нього ні праворуч, ні ліворуч, щоб щастило тобі в усьому, де ти будеш ходити. **8** Нехай книга цього Закону не відійде від твоїх уст, але будеш роздумувати про неї вдень та вночі, щоб додерживати чинити все, що написано в ній, бо тоді зробиш щасливими дороги свої, і тоді буде щастити тобі. **9** Чи ж не наказав Я тобі: будь сильний та відважний? Не бійся й не лякайся, бо з тобою Господь, Бог твій, у всьому, дέти будеш ходити“. **10** І наказав Icус урядникам наріду, говорячи: **11**, „Перейдіть посеред табору, і накажіть нарідові, говорячи: Приготуйте собі поживу на дорогу, бо по трьох днях ви переходите цей Йордан, щоб увійти посісти той край, що Господь, Бог ваш, дає вам його на спадщину“. **12** А Рувімовому й Гадовому та половині племені Манасійного Icус сказав, говорячи: **13**, „Пам'ятайте те слово, що вам наказав був Мойсей, раб Господній, говорячи: Господь, Бог ваш, що відпочинок дає вам, дав вам цей край. **14** Ваші жінки, діти ваші та ваша худоба зостануться в краї, що дав вам Мойсей по той бік Йордану, а ви перейдете озброєні перед вашими братами, усі сильні військові, і допоможете їм, **15** аж поки Господь не дасть відпочинку вашим братам, як вам, і посидуть і вони той край, що Господь, Бог ваш, дає їм. І ви вірнетесь до краю вашого спадку, і посидете його, що дав вам Мойсей, раб Господній,

по той бік Йордану на схід сонця“. **16** А вони відповілі Icусові, говорячи: „Усе, що накажеш нам, ми зробимо, і до всього, куди пошлеш нас, підемо. **17** Усе так, як слухалися ми Мойсея, так будемо слухатися тебé, тільки нехай буде Господь, Бог твій, з тобою, як був Він із Мойсеєм. **18** Кожен, хто буде неслухняний наказам твоїм, і не буде слухатися слів твоїх щодо всього, що накажеш йому, нехай буде вбитий. Тільки будь сильний та відважний!“

2 І послав Icус, син Навінів, із Ситтіму двох таємних вивідувачів, говорячи: „Ідіть, розгляньте цей край та Ерихон“. І вони пішли, і ввійшли до дому однієї блудниці, а ім'я їй Раха́в. І переночували вони там. **2** І було донесено ерихонському цареві, говорячи: „Ось цієї ночі прийшли сюди якісь люди з Ізраїлевих синів, щоб відвідати цей край“. **3** І послав ерихонський цар до Раха́ви, говорячи: „Виведи тих людей, що до тебе прийшли, що ввійшли до твого дому, бо вони прийшли, щоб відвідати ввесь цей край“. **4** А та жінка взяла двох тих людей, та й скovalа їх. І сказала: „Так, приходили були до мене ті люди, та я не знала, звідки вони. **5** А коли замикалася брама зо смірком, то ті люди вийшли. Не знаю, куди ті люди пішли. Швидко женітесь за ними, то ви доженеїте їх“. **6** А вона відвелала їх на дах, та й скovalа їх у жмутах льбону, що були зложені в неї на даху. **7** А ті люди погналися за ними йорданською дорогою аж до бродів; а браму замкнули, як тільки вийшла погоня за ними. **8** І поки вони лягли спати, то вона ввійшла до них на дах, **9** і сказала до тих людей: „Я знаю, що Господь дав вам цей край, і що жах перед вами напав на нас, і що всі мешканці цього краю умлівають зо страху перед вами. **10** Бо ми чули те, що Господь висушив воду Червоного моря перед вами, коли ви виходили з Єгипту, і що зробили ви обом аморейським царям, що по той бік Йордану, Сигонові та Огові, яких ви вчинили закляттям. **11** І чули ми це, і зомліло наше серце, і не стало вже духу в людіни зо страху перед вами, бо Господь, Бог ваш, — Він Бог на небесах угорі й на землі долі! **12** А тепер присягніть мені Господом, що як я вчинила з вами мілість, так зробите ви мілість з домом батька моого, і дасте

мені правдивого знака. **13** І зоставите при житті батька мого, і матір мою, і братів моїх, і сестер моїх, і все, що їхнє, і врятуєте наше життя від смерті“. **14** І сказали їй ті люди: „Душа наша за вас нехай віддана буде на смерть, якщо ви не відкриете цієї нашої справи. І буде, коли Господь передаватиме нам оцей край, то ми вчинимо тобі милість та правду“. **15** І вона спустила їх шнуром через вікно, бо дім її був у стіні міського мурі, і в мурі вона жила. **16** І сказала вона їм: „Ідіть на гору, щоб не спіткала вас погоня. І ховайтесь там три дні, аж поки не вéрнетесь погóня, а потóму пíдете своєю дорогою“. **17** І сказали до неї ті люди: „Ми будемо чисті від цієї присяги тобі, що ти заприсягла нас, якщо ти не вчиниш так. **18** Оце, як ми будемо вхóдити до краю, то ти прив'яжеш шнуркá з цієї нитки чéрвені в вікні, що ти ним нас спустила. А батька свого, і матір свою, і братів своїх, і ввесь дім свого батька збереш до себе до дому. **19** І буде, — усі, хто вийде а дверей твого дому назóвні, кров його на голові його, а ми чисті. А всі, хто буде в домі з тобою, кров його на голові нашій, якщо наша рука буде на ньому. **20** А коли ти відкриеш цю нашу справу, то ми будемо чисті від присяги тобі, якою ти заприсягла нас“. **21** А вона сказала: „Як ви сказали, нехай буде воно так“. І відпустила їх, а вони пішли. І вона прив'язала в вікні червоного сúканого шнуркá. **22** І вони пішли, і вийшли на гору, та й сиділи там три дні, аж поки вернулася погóня. І шукала погоня по всій дорозі, та не знайшла їх. **23** І повернулися ті два мýжі, і зійшли з гори, і перейшли Йордáн, і прийшли до Ісуса, сина Навíнового, та й розповілій йому все, що їх спíткало. **24** І сказали вони до Ісуса: „Справді Господь дав у нашу руку всю цю землю, а всі мéшканці цього краю омліли зо стрáху перед нами“.

3 І встав Ісус рано вранці, і вони рушили з Сittíму, та й прийшли аж до Йордáну він та всі Ізраїлеві синí. І переночувáли вони там перше, ніж перейшли. **2** І сталося по трьох днях, і перейшли урядники між табором, **3** і наказали народові, говорячи: „Коли ви побачите ковчéга заповіту Господа, Бога вашого, та священиків-Левитів, що несуть його, то ви рушите з вашого місця, і пíдете за ним. **4** Тільки віддалъ між вами та між ним буде мірою коло двох тисяч

ліктів. Не наближáйтесь до нього, щоб ви знали ту дорóгу, якою пíдете, бо ви не ходили цією дорогою ані вчора, ані позавчора“. **5** І сказав Ісус до народу: „Освятíться, бо Господь узвітра чинитиме чуда поміж вами“. **6** І сказав Ісус до священиків, говорячи: „Понесіть ковчега заповіту, і перейдіть Йордан перед народом“. І понéсли вони ковчега заповіту, і пішли перед народом. **7** І сказав Господь до Ісуса: „Цього дня розпíчнý Я звелíчувати тебе на очах усього Ізраїля, який буде бачити, що як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою. **8** А ти накажеш священикам, що носять ковчега заповіту, говорячи: Коли ви ввíйдете до краю води Йордáну, станете в Йордáні“. **9** І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Пíдїдіть сюди, і послухайте слів Господа, Бога вашого“. **10** І Ісус сказав: „По цьому пíзнаєте, що Бог Живий поміж вами, і конче Він вижене перед вами ханаанéянина, і хіттéянина, і хіввéянина, і періззéянина, і гíргашéянина, і евусéянина. **11** Оце ковчег заповіту Владики всієї землі перехóдить перед вами через Йордáн. **12** А тепер вíзьміть собі дванадцять мужів з Ізраїлевих племéн, по одному мýжеві на плéм'я. **13** І станеться, коли спíниться стопи нíг священиків, що носять ковчега Господа, Владики всієї землі, у воді Йордáну, буде спíнена вода, що тече звéруху, і стане одним валом“. **14** І сталося, коли рушив нарóд зо своїх наметів, щоб перейти Йордáн, а священики, що нéсли ковчегу заповіту перед народом, **15** і коли носії ковчегу прийшли до Йордáну, а ноги священиків, що несли ковчега, занúрилися в воду скráю, а Йордáн був повний по всі береги свої всі дні жнiv, **16** то спíнилась вода, що звéруху текла, стала одним вáлом, дуже далéко від міста Адáма, що збоку Цортану, а та, що текла до стéпу, до Солоного моря, стеклá збóсім, і булá віddлена, а народ перейшов навпроти Ерихóну. **17** А священики, що нéсли ковчега заповіту Господнього, стали міцно на сухому посередині Йордáну, і ввесь Ізраїль перехóдив по сухому, аж поки не скінчíв переходити Йордáн увесь народ.

4 І сталося, як увесь народ закінчíв переходить Йордáн, то сказав Господь до Ісуса, говорячи: **2** „Вíзьміть собі з народу дванадцять мужів, по одному мýжеві з плéмени. **3** І накажете їм, говорячи: Винесіть звідси, із серéдини Йордáну,

із місця, де міцно стояли ноги священиків, дванадцять каменів, і перенесе́те їх із собою, і покладете їх на нічлігу, що в ньому будете ночувати цієї ночі“.

4 І покликав Ісус тих дванадцятьох мужів, що настановив з Ізраїлевих синів, по одному мужеві з племени, 5 та й сказав їм Ісус: „Підіть перед ковчегом Господа, Бога вашого, до середини Йордану, і підійміть собі кожен на плече своє одного каменя за числом племені Ізраїлевих синів, 6 щоб то булó знаком між вами, коли взвітра запитають ваші сини, говорячи: Що це в вас за каміння? 7 то скажете їм, що булá віддлена йорданська вода перед ковчегом Господнього заповіту, — коли він перехόдив в Йордані, була віддлена йорданська вода. І будуть ті каміння за пám'ятку для Ізраїлевих синів аж навіки“.

8 І зробили Ізраїлеві сини так, як наказав Ісус, — і поне́сли вони дванадцять каменів із середини Йордану, як говорив Господь до Ісуса, за числом племені Ізраїлевих синів. І перене́сли їх із собою до нічлігу, та й поклали їх там.

9 А інших дванадцять каменів поставив Ісус в середині Йордану на місці, де стояли ноги священиків, що несли ковчега заповіту, — і вони там аж до дня цього.

10 А священики, що несли ковчега, стояли в середині Йордану аж до закінчення всього, що Господь наказав був Ісусові сказати нарідові, згідно з усім тим, що наказав був Мойсе́й Ісусові. А народ квáпився і перехόдив.

11 І сталося, як увесь народ скінчíв переходити, то перейшов Господній ковчег та священики перед нарідом.

12 І перейшлý Рувімові сини й сини Гадові та половина племени Манасти́нного, озбрóєні до бою, перед Ізраїлевими синами, як Мойсе́й говорив був до них.

13 Коло сорока тисяч озбрóєних вояків перейшли перед Господнім лицем на війну до ерихонських степів.

14 Того дня звелічiv Господь Ісуса на очах усього Ізраїля, і стали боятися його, як боялися Мойсея по всі дні його життя.

15 І сказав Господь до Ісуса, говорячи:

„Накажи священикам, що носять ковчéга заповіту, і нехай вони вийдуть з Йордану“.

17 І наказав Ісус священикам, говорячи:

„Вийдіть з Йордану!“

18 І сталося, коли священики, що несли ковчега Господнього заповіту, вийшли з середини Йордану, а стóпи ніг священиків відірвалися від нього, щоб стати на сухому, то вода Йордану вернúлася на своє місце, і пішла,

як учора-позавчора, по всіх його берегах.

19 А народ вийшов із Йордану десятого дня першого місяця, та й таборувáв у Гілгáлі, на східньому боці Ерихону.

20 А дванадцять тих каменів, що взялі з Йордану, Ісус поставив у Гілгáлі.

21 І сказав він до Ізраїлевих синів, говорячи: „Коли взавтра запитають вас ваші сини своїх батьків, говорячи: Що це за каміння? 22 то познайомте ваших синів, говорячи: По сухому перейшов був Ізраїль цей Йордан, 23 бо Господь, Бог ваш, висушив воду Йордану перед вами, аж поки ви не перейшлý, як зробив був Господь, Бог ваш, морю Червоному, яке Він висушив перед нами, аж поки ми не перейшлý, 24 щоб усі наріди землі пізнали рóку Господню, що сильна вона, щоб боялися ви Гóспода, Бога вашого, по всі дні“.

5 І сталося, як усі аморéйські царі, що по тóй бік Йордану на зáхід, і всі ханаанські царі, що над морем, почули, що Господь висушив був воду Йордану перед Ізраїлевими синами, аж поки вони перейшли, то зомліло їхне серце, і не було вже в них духу зо страху перед Ізраїлевими синами.

2 Того часу сказав Господь до Ісуса: „Нароби собі камінних ножів, і пообрізуй Ізраїлевих синів знóбу, другий раз“.

3 І наробив собі Ісус камінних ножів, та й пообрізував Ізраїлевих синів при Гів'ат-Гааралоті.

4 А оце та причина, чому́ Ісус пообрізував: увесь народ, що вийшов був із Єгипту, чоловічої статі, усі воякі, повмирали в пустині в дорозі, коли вийшли з Єгипту.

5 Бó був обрізаний увесь народ, що виходив, а всього народу, що народився в пустині в дорозі по вýході з Єгипту, не обрізували.

6 Бó сорок літ ходили Ізраїлеві сини в пустині, аж поки не вигинув увесь той народ, ті воякі, що вийшли були з Єгипту, що не слухалися Господнього голосу, що Господь заприсягнув був їм не показати їм того краю, що Господь заприсягнув був їхнім батькам дати їм край, який тече молоком та медом.

7 А їхніх синів поставив замість них. Їх пообрізував Ісус, бо вони були необрізані, бо їх не обрізували в дорозі.

8 І сталося, як увесь нарід закінчíв обрізуватися, то вони осіли в таборі на своїх місцях аж до вýдужання.

9 І сказав Господь до Ісуса: „Сьогодні Я зняв з вас єгипетську гáньбу“.

І назвав те місце ім'ям: Гілгáл, і так є аж до

цього дня. **10** І таборували Ізраїлеві сини в Гілгальі, і спрівили Пасху ввечорі чотирнадцятого дня місяця на ерихонських степах. **11** А назавтра по Пасці їли вони того самого дня з урожаю того краю, опрісноки та пражене. **12** І перестала падати манна з другого дня, як вони їли з урожаю того краю, і вже більш не було Ізраїлевим синам манни, — і їли вони того року з урожаю ханаанського краю. **13** І сталося, коли Ісус був при Ерихоні, то звів очі свої та й побачив, аж ось стоїть навпроти нього чоловік, а вітаягнений його меч у руці його. І підійшов Ісус до нього, та й сказав йому: „Чи Ти наш, чи наших ворогів?“ **14** А Той відказав: „Ні, бо Я Вождь Господнього війська, тепер Я прийшов“. І впав Ісус на обличчя своє до землі, і вклонився, та й сказав Йому: „Що говорить мій Пан своєму рабові?“ **15** І сказав Вождь Господнього війська до Ісуса: „Скинь взуття своє з своїх ніг, бо це місце, на якому стоїш ти, святе воно!“ І зробив Ісус так.

6 А Ерихон замкнувся, і був замкнений зо страху перед Ізраїлевими синами, — ніхто не виходив і не входив. **2** І сказав Господь до Ісуса: „Ось, Я дав у твою руку Ерихон та царя його, сильних вояків. **3** І обійтдете навколо це місто, всі воякій, — обхід навколо міста один раз. Так зробиш шість день. **4** А сім священиків будуть нести сім сурем із баранячих рогів перед ковчегом. А сьомого дня обійтдете навколо те місто сім раз, а священики засурмлять у роги. **5** І станеться, коли засурмить баранячий ріг, коли ви почуете голос тієї сурмі, а ввесь народ крикне гучним криком, то мур цього міста впаде на своєму місці, а народувіде кожен перед себе“. **6** І покликав Ісус, син Навинів, священиків, та й сказав до них: „Несіть ковчега заповіту, а сім священиків будуть нести сім сурем із баранячих рогів перед Господнім ковчегом“. **7** А до народу сказав: „Підіть, обійтдіть навколо це місто, а озброєний піде перед Господнім ковчегом“. **8** І сталося, як Ісус сказав це народові, то сім священиків, що нёсли сім сурем із баранячих рогів, ішли та сурміли в ці сурми, а ковчег Господнього заповіту йшов за ними. **9** А озброєні йшли перед священиками, що сурміли в роги, а військо заднє йшло за ковчегом. І все сурміли в сурми. **10** А народові Ісус наказав, говорячи: „Не будете кричати, і не дасте почути вашого голосу, і не вийде слово з ваших

уст аж до дня, коли я скажу вам: Закричіть! І ви закричите“. **11** І Господній ковчег пішов навколо міста, — обійшов один раз. І ввійшли до табору, та й ночували в таборі. **12** І встав Ісус рано вранці, і понесли священики Господнього ковчега. **13** А сім священиків, що нёсли сім сурем із баранячих рогів перед Господнім ковчегом, ішли та все сурміли в сурми, а озброєні йшли перед ними, а військо заднє йшло за Господнім ковчегом. І все сурміли в сурми. **14** І обійшли навколо міста другого дня один раз, та й вернулися до табору. Так зробили шість день. **15** І сталося сьомого дня, і повставали вони рано вранці, як сходила рання зоря, і обійшли навколо міста за тим пріписом сім раз. Тільки того дня обійшли місто навколо сім раз. **16** І сталося, коли сьомого разу засурміли священики в сурми, то Ісус сказав до народу: „Закричіть, бо Господь віддав вам це місто! **17** І станеться це місто закляттям, — воно та все, що в ньому, для Господа. Тільки блудниця Рахав буде жити, вона та всі, хто з нею в домі, бо вона сховала була послів, яких ми посылали. **18** Та тільки стережіться заклятого, щоб ви самі не стали закляттям, і не взяли з заклятого, і щоб тим не завелі Ізраїлевого табору під закляття, і не довелі його до нещастя. **19** А все срібло та золото, і речі мідяні та залізні, — це святість для Господа, воно ввійде до Господньої скарбниці“. **20** І закричав народ, і засурміли в сурми. І сталося, як народ почув голос сурмі, і закричав народ гучним криком, то впав мур на своєму місці, а народувіде кожен перед собою. І здобулі вони те місто. **21** І зробили вони закляттям усе, що в місті, — від чоловіка й аж до жінки, від юнака й аж до старого, і аж до вола, і штуки дрібної худоби, і осла, — усе знищили вістрям мечі. **22** А до двох тих людей, що вивідували край, Ісус сказав: „Увійдіть до дому тієї жінки блудниці, і виведіть звідти ту жінку та все, що її, як ви заприсягли були її“. **23** І ввійшли юнакі, вивідувачі, і вивели Рахав, і батька її, і матір її, і братів її, і все, що її, і всі роdi її вивели й умістили поза Ізраїлевим табором. **24** А місто та все, що в ньому, спалили огнем. Тільки срібло та золото, і речі мідяні та залізні дали до скарбниці Господнього дому. **25** А блудницю Рахав, і дім її батька, і все, що її, Ісус позоставив при житті. І осіла вона серед Ізраїля, і так є аж до цього

дня, бо сховала була послів, яких послав був Ісус вівідати Єрихон. 26 I того часу заприсягнув Ісус, говорячи: „Проклятий перед Господнім лицем кожен, хто встане й відбудує це місто Єрихон, — на перворіднім своїм він заложить його, і на наймолодшім своїм поставить брами його.“ 27 I був Господь з Ісусом, а слава його розійшлася по всім краї.

7 I спроневірилися Ізраїлеві сини в заклятому,
— Ахай, син Кармія, сина Завдівого, сина Зерахового, Юдиного племени, узяв із заклятого. I запалівся Господній гнів на Ізраїлевих синів. 2 I послав Ісус мужів з Єрихону в Ай, що при Бет-Евені, на схід від Бет-Елу, і сказав до них, говорячи: „Підіть, і вівідайте цей Край“. I пішли ті мужі, і вивідали той Ай. 3 I вернулися вони до Ісуса та й сказали до нього: „Нехай не йде ввесь народ, — коло двох тисяч люда або коло трьох тисяч люда нехай вийдуть, і поб'ють Ай. Не труди всюгона народу туди, бо ті вороги нечисленні“ 4 I пішли туди з народу коло трьох тисяч люда, — та вони повтікали перед айськими людьми. 5 I айські люди повибивали з них коло тридцяти й шести чоловіка, та й гнали їх з-перед брами аж до Шеварім, і розбили їх на узбіччі гори. I охляло серце народу, та й стало як вода. 6 I роздер Ісус одежду свою, та й упав на обличчя свое на землю перед Господнім ковчегом, і лежав аж до вечора він та Ізраїлеві старші, і посыпали порохом свою голову. 7 I сказав Ісус: „Ах, Владико Господи, для чого Ти конче перепровадив цей народ через Йордан, щоб дати нас у руку амореянинам, щоб вигубити нас? О, коли б ми були позосталися, і осіли по той бік Йордану! 8 О, Господи! Що я скажу по тому, як Ізраїль обернув потилицю перед своїми ворогами? 9 I почують ханаанеянин та всі мешканці цього краю, і зберуться навколо на нас, і знищать ім'я наше з землі. I що Ти зробиш Своєму великому Йменню?“ 10 I сказав Господь до Ісуса: „Устань, — пóщо то ти падаєш на обличчя свое? 11 Ізраїль згрішив, і вони переступили Мого заповіта, що Я наказав їм, і взяли з заклятого, а також крали, і обманювали, і клали поміж свої речі. 12 I не зможуть Ізраїлеві сини встóйти перед своїми ворогами, — вони обернуть спіну перед ворогами своїми, бо стали закляттям. Не буду

більше з вами, якщо не вýгубите заклятого з-поміж себе! 13 Устань, освяти народ та й скажеш: Освятіться на завтра, бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Закляте серед тебе, Ізраїлю! Ти не зможеш устóти перед своїми ворогами, аж доки ви не викинете з-поміж себе того заклятого. 14 I підходьте рано вранці за вашими племенáми. I станеться, те плéм'я, що його виявить Господь, нехай підходить за рóдами; а рід, що його виявить Господь, підходитиме за домáми, а дім, що його виявить Господь, підходитиме за мужчýнами. 15 I станеться, хто буде вýявлений у заклятім, той буде спалений в огні, — він та все, що його, бо переступив він заповіта Господнього, і вчинив безсоромне між Ізраїлем“. 16 I встав Ісус рано вранці, і привів Ізраїля за його племенáми, — і булó виявлене Юдине плéм'я. 17 I привів він Юдині рóди, і був вýявлений рід Зархіїв, I привів він Зархіїв рід за родíнами, і був вýявлений Завдій. 18 I привів він його дім за мужчýнами, і був вýявлений Ахан, син Кармія, сина Завдія, сина Зераха з Юдиного племени. 19 I сказав Ісус до Ахана: „Сину мýй, воздай же славу для Господа, Бога Ізраїля, і признайся Йому, і подай мені, щó ти зробив? Не скажи неправди передо мною!“ 20 I відповів Ахан до Ісуса та й сказав: „Дíйсно, згрішив я Господéві, Богові Ізраїля, і зробив так та так. 21 I побачив я в здóбичі одного доброго шíн'арського плаща, і дві сотні шеклів срібла, і одного золотого злівка, п'ятдесят шеклів вага його, — і забажав я їх, і взяв їх. I ось вони сховані в землі в серéдині намету моого, а срібло під ним“. 22 I послав Ісус посланців, і побігли вони до намету, аж ось сховане воно в наметі, а срібло під ним. 23 I забрали його з серéдини намету, і принесли його до Ісуса та до всіх Ізраїлевих синів, і поклали його перед Господнім лицем. 24 I взяв Ісус Ахана, Зерахового сина, і те срібло, і того плаща, і того золотого злівка, і синів його, і дочок його, і вола його, і осла його, і отару його, і намета його, і все, що його, а ввесь Ізраїль із ним, та й повиводили їх до долини Ахор. 25 I сказав Ісус: „Нáшо ти навів нещастя на нас? Нехай на тебе наведé це нещастя Господь цього дня!“ I вкаменували його, і увесь Ізраїль, камінням. I попалили їх в огні, і вкаменували їх камінням. 26 I поставили над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього

дня. І спинив Господь лютість гніву Свого, тому назвав ім'я того місця: Ахор, аж до цього дня.

8 I сказав Господь до Ісуса: „Не бійся й не лякайся, — візьми з собою ввесь військовий люд, та й устань, піди на Ай. Подивися: ось дав Я в руку твою айського царя, і нарбд його, і місто його, і край його. 2 I зробиша Аєві, і цареві його, як ти зробив Ерихонові та цареві його, — тільки здобич його та худобу його заберете собі. Постав собі засідку на місто позад нього“. 3 I встав Ісус та ввесь військовий люд, щоб іти на Ай. I вибраш Ісус тридцять тисяч чоловіка сильних вояків, та й послав їх уночі. 4 I він наказав ім, говорячи: „Глядіть, чатуйте на Ай з-позад міста, — не віддаляйтесь дуже від міста, і будьте всі готові. 5 A я та ввесь народ, що зо мною, прийдемо до міста. I станеться, коли вийдуть навпередми нам, як перше, то ми втчимо перед ними. 6 I вийдуть вони за нами, а ми відтягнемо їх від міста, бо скажуть: Вони втікають перед нами, як перше. I ми втчимо перед ними. 7 A ви встанете з засідки, і здобудете те місто, і Господь, Бог ваш, дасть його вам у вашу руку. 8 I станеться, як ви візьмете місто, то підпалите місто огнем, — зробите за Господнім словом. Глядіть, — я вам наказав“. 9 I послав їх Ісус, і пішли вони на засідку, та й засіли між Бет-Елом та між Аєм, із заходу від Аю. A Ісус очував тієї ночі серед нарбду. 10 I встав Ісус рано вранці, і переглянув нарбд, і пішов він та Ізраїлеві старші перед нарбдом до Аю. 11 A всі воякі, що були з ним, пішли під гору, і підійшли, і прийшли навпроти того міста, і таборували з півночі Аю, а між ним та між Аєм була долина. 12 I взяв він коло п'яти тисяч чоловіка, і поставив їх як засідку між Бет-Елом та між Аєм з заходу міста. 13 I розклав народ, увесь табір, що з півночі міста, а задню частину його з заходу міста. I прийшов Ісус тієї ночі на середину долини. 14 I сталося, як побачив це айський цар, то люди того міста поспішили, і встали рано, і вийшли навпередми Ізраїля на бій, він та ввесь його нарбд, на означений час перед стен. A він не знав, що є засідка на нього з-позад міста. 15 A Ісус та ввесь Ізраїль удавали, ніби побиті перед ними, і втікали дорогою на пустиню. 16 A ті скликали ввесь народ, що в місті, щоб гнатися за ними. I гналися вони за Ісусом, і

віддаліся від міста. 17 I не полишився ніхто в Аї та в Бет-Елі, хто не погнався б за Ізраїлем. I позоставили вони місто відчиненим, та й гналися за Ізраїлем. 18 I сказав Господь до Ісуса: „Простягні списа, що в руці твоїй, до Аю, бо в руку твою його віддам“. I простягнув Ісус списа, що в руці його, до міста. 19 A засідка швидко встала zo свого місця, та й побігли, як він простягнув свою руку. I ввійшли вони до міста, і здобули його, і поквапилися та й підпалили те місто огнем. 20 I обернулися айські люди позад себе, та й побачили, як ось знявся дим міста до неба! I не було в них сили, щоб утікати ані сюди, ані туди... A народ, що втікав до пустині, обернувся на тих, хто гнався за ним. 21 A Ісус та ввесь Ізраїль, як побачили, що засідка здобула те місто, і що знявся дим із міста, то вернулися, та й повбивали айських людей. 22 A ті повиходили з міста навпередми них, і опинилися серед Ізраїля: ті з цього боку, а ті з того. I повбивали їх, так що не позосталося з них нікого, хто врятувався б чи втік. 23 A айського царя вони скопили живого, і привелі його до Ісуса. 24 I сталося, як покінчив Ізраїль забивати всіх айських мешканців на полі, у пустині, що гнали їх по ній, і попадали вони від вістря меча аж до останнього, то вернувся ввесь Ізраїль до Аю, і перебили його вістрям меча. 25 I було всіх, що впали того дня, від чоловіка й аж до жінки, дванадцять тисяч, усі айські мешканці. 26 A Ісус не опускав своєї руки, що витягнув зо списом, аж поки не вчинив закліттям усіх айських мешканців. 27 Тільки худобу та здобич того міста позабирали собі Ізраїль за словом Господа, що наказав був Ісусові. 28 I спалив Ісус Ай, і поклав його вічною руїною, пусткою, і так є аж до цього дня. 29 A айського царя повісив на дереві аж до вечірнього часу. A коли сонце західило, Ісус наказав, і зняли його трупа з того дерева та й кинули його до входу брами міста. I накідали над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього дня. 30 Тоді Ісус збудував жертівника для Господа, Бога Ізраїлевого, на горі Евál, 31 як наказав був Мойсей, раб Господній, Ізраїлевим синам, як написано в книзі Мойсеєвого Закону, — жертівника з цілого каміння, що над ними не підіймали заліза. I принесли на ньому ціlopáлення для Господа, і принесли мирні жертви. 32 I він написав там на тих каміннях

відписа Мойсеєвого Закону, що той написав перед Ізраїлевими синами. **33** А ввесь Ізраїль, і старші його, і урядники, і судді його, стояли з цього й з того боку ковчегу навпроти священиків-Левитів, що носять ковчега Господнього заповіту, як прихόдько, так і тубілець, — половина його навпроти гори Гарізім, а половина його навпроти гори Евáл, як наказав був Мойсей, раб Господній, благословляти Ізраїлів народ найперше. **34** А пóтім він читав усі слова того Закону, благословення та прокляття, усе так, як написано в Законі. **35** Не було слова зо всього, що наказав був Мойсей, чого не читав би Ісус перед усіма зборами Ізраїля, і жіноч, і дітей, і прихόдька, що ходить серед них.

9 I сталося, коли це почули всі царі, що по той бік Йордану, на горі та на поділлі, та на всім березі Великого моря навпроти Ливану: хіттєянин, і амореянин, ханаанеянин, періззейянин, хіввеянин і євусеянин, **2** то вони зібралися разом, щоб однодушно воювати проти Ісуса та проти Ізраїля. **3** А мешканці Гів'ону почули, що Ісус зробив Ерихонові та Аеві, **4** то зробили й вони хитрість. І пішли вони, і забезпечились живностю на дорогу, — і взялі повитирані мішки для ослів своїх, і бурдюкі для вина повитирані, і потріскані, і пов'язані, **5** і взуття повитиране та полатане на їхніх ногах, і одежа на них поношена, а ввесь хліб їхньої поживи на дорогу був сухий, запліснілий. **6** I пішли вони до Ісуса, до табору в Гілгалі, та й сказали до нього та до мужів Ізраїлевих: „Ми прийшли з далекого краю, а ви тепер складіть з нами умову“. **7** I сказали Ізраїлеві мужі до хіввеян: „Може ви сидіте поблизу нас, то як ми складемо з вами умову?“ **8** I сказали вони до Ісуса: „Ми твої раби“. А Ісус сказав до них: „Хто ви та звідки приходите?“ **9** I вони сказали йому: „З дуже далекого краю прийшли твої раби до Ймénня Господа, Бога твого, бо ми чули чутку про Нього, і все, що Він зробив був в Єгипті, **10** і все, що Він зробив двом аморейським царям, що по той бік Йордану, — Сигонові, цареві хешбонському, та Огові, цареві башанському, що в Аштароті. **11** I сказали до нас наші старші та всі мешканці нашого краю, говорячи: Візьміть у свою руку поживу на дорогу, і йдіть навпроти них та й скажете їм: Ми ваші раби, а тепер складіть із нами умову. **12** Оце наш хліб: теплим ми забезпечилися ним у

поживу на дорогу з наших домів у день нашого вýходу, щоб іти до вас, а тепер ось він висок і став запліснілий. **13** А ці бурдюкі вина, що понапóвнювали ми нові, ось подéрлися! А ось одежа наша та взуття наше повитиралося від цієї дуже далекої дороги“. **14** I взялі люди з їхньої поживи на дорогу, а Господніх уст не питали. **15** I вчинив їм Ісус мир, і склав з ними умову, щоб зоставити їх при житті, і присягнули їм начальники громади. **16** I сталося по трох днях по тому, як склали з ними умову, то почули, що близькі вони до нього, і сидять вони поміж ними. **17** I рушили Ізраїлеві сини, і третього дня прибули до їхніх міст. А їхні міста: Гів'он, і Кефіра, і Беэрот, і Кір'ят-Єарім. **18** I не повбивали їх Ізраїлеві сини, бо начальники громади присяглі були ім Господом, Богом Ізраїля. I нарікала вся громада на начальників. **19** I сказали всі начальники до всієї громади: „Ми присягнули їм Господом, Богом Ізраїля, а тепер ми не можемо доторкнутися до них. **20** Оце зробімо їм, — позоставимо їх при житті, і не буде на нас гніву за присягу, що ми присягнули їм“. **21** I сказали до них начальники: „Нехай вони живуть“. I стали вони рубати дрóва та носити воду для всієї громади, як говорили їм начальники. **22** I покликав їх Ісус, і промовляв до них, говорячи: „Чому ви обманіли нас, говорячи: Ми дуже далекі від вас, а ви ось сидіте серед нас? **23** А тепер ви прокляті, і не переведеться з-посеред вас раб, і рубач дров, і носій води для дому Бога мого“. **24** A вони відповіли Ісусові та й сказали: „Бо справді вýявлено рабам твоїм, що Господь, Бог твій, наказав Мойсеєві, Своєму рабові, дати вам увесь цей край, і вýгубити всіх мешканців цієї землі перед вами. I ми дуже налякалися за своє життя за страху перед вами, і зробили оцю річ. **25** А тепер ми оце в руці твоїй: як добре, і як справедливо в очах твоїх учинити нам, учини“. **26** I він зробив їм так, — і врятував їх від руки Ізраїлевих синів, і не повбивали їх. **27** I дав їх Ісус того дня за рубачів дров та за носіїв води для громади й для Господнього жéртвника, і так є аж до цього дня, до місця, яке він вибере.

10 I сталося, як почув єрусалимський цар Адоні-Цедек, що Ісус здобув Ай та вчинив його закляттям, і що як зробив Ерихонові й цареві його,

так зробив Аєві та цареві його, і що мешканці Гів'ону склали мир з Ізраїлем та були серед них, 2 то дуже налякалися, бо Гів'он місто велике, як одне з міст царських, і що він більший за Ай, а всі люди його лицарі. 3 I послав єрусалимський цар Адоні-Цедек до хевронського царя Гогама, і до ярмутського царя Пір'ама, і до лахіського царя Яфії, і до еглонського царя Девіра, говорячи: „4 Прийдіть до мене, і допоможіть мені, і ми поб'емо Гів'она, бо він замирів з Ісусом та з Ізраїлевими синами“. 5 I вони зібралися, і пішли п'ять аморейських царів: цар єрусалимський, цар хевронський, цар ярмутський, цар лахіський, цар еглонський, вони та всі табори їхні, і розтаборувалися при Гів'оні, і воювали проти них. 6 I послали гів'онські люди до Ісуса та до табору в Гіл'гал, говорячи: „Не стримуй своєї руки від своїх рабів! Прийди до нас скоро, і спаси нас та допоможи нам, бо зібралися на нас усі аморейські царі, що замешкують гори“: 7 I рушив Ісус із Гіл'галу, він та з ним усі воякій військові лицарі. 8 I сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо Я віддав їх у твою руку, — ніхто з них не встоїть перед тобою“. 9 I прибув до них Ісус зненাংка, — цілу ніч ішов із Гіл'галу. 10 I Господь навів на них замішання перед Ізраїлем, і побив їх великою пора́зкою в Гів'оні. I він гнав їх дорогою входу до Бет-Хорону, і бив їх аж до Азеки та аж до Маккеди. 11 I сталося, коли вони втікали перед Ізраїлем і були на сході від Бет-Хорону, то Господь кидав на них із неба велике каміння аж до Азеки, і вони вмирали. Тих, що повмирали від градового каміння, було більше від тих, що Ізраїлеві сини повбивали мечем. 12 Тоді Ісус говорив Господеві того дня, коли Господь дав амореянина перед Ізраїлевих синів, та й сказав на очах Ізраїля: „Стань, сонце, в Гів'оні, а ти, місяць, увайялонській долині! 13 I сонце затрималося, а місяць спинився, аж поки народ відімстився своїм ворогам“. Чи це не написане в книзі Праведного? I сонце стало на половині неба, і не поспішалося заходити майже цілий день. 14 I не було такого, як день той, ані перед ним, ані по ньому, щоб Господь так слухав людського голосу, — бо Господь воював для Ізраїля. 15 I вернувся Ісус, а з ним увесь Ізраїль до табору в Гіл'гал. 16 A ті п'ять царів повтікали, та й сховалися в печері в Маккеді. 17 I було донесено Ісусові й сказано: „Знайдені

ті п'ять царів, сховані в печері в Маккеді“. 18 A Ісус відказав: „Приваліть велике каміння на отвір печери, і призначте до неї людей, щоб їх стерегти. 19 A ви не стійте, — женіться за своїми ворогами, і пониште їхні задні стéжі, і не давайте їм вхóдити до їхніх міст, бо Господь, Бог ваш, віддав їх у вашу руку“. 20 I сталося, як завдав їм Ісус та Ізраїлеві сини дуже велику пора́зку, так, що прийшов їм кінець, а врятоvali від них, і повхóдили до твердинних міст, 21 то ввесь народ у спокóї вернувся до табору до Ісуса в Маккеді, і ніхто не поворушив язика свого проти кого з Ізраїлевих синів! 22 I сказав Ісус: „Відчиніть отвір печери, і приведіть до мене з печери тих п'ятьох царів“. 23 I вони зробили так, і вивели до нього з печери тих п'ятьох царів: царя єрусалимського, царя хевронського, царя ярмутського, царя лахіського, царя еглонського. 24 I сталося, як привели тих царів до Ісуса, то Ісус заклýкав усіх Ізраїлевих людей, і сказав військовим начальникам, що йшли з ним: „Підійдіть, — постáвте свої ноги на шíї цих царів“. I вони попідхóдили, і постáвили свої ноги на їхні шíї. 25 I сказав до них Ісус: „Не бійтесь я не лякайтесь, будьте сильні та відважні, бо Господь зробить так усім вашим ворогам, із якими ви воюєте“. 26 A по цьому Ісус бив їх, і повбивав їх, і повісив їх на п'ятьох дерéвах. I висіли вони на тих дерéвах аж до вечора. 27 I сталося на час зáходу сонця, Ісус наказав, і поздіймали їх із дерéв, і повкидали їх до печери, де вони були поховані, і понакладали велике каміння на отвір печери, де воно аж до цього дня. 28 A Маккеду Ісус здобув того дня, і побив вістрям меча її та царя її, учинив закляттям їх та кожну особу, хто був у ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. I зробив він її цареві те саме, що зробив був цареві ерихонському. 29 A Ісус та ввесь Ізраїль із ним перейшов з Маккеди до Лівни, та й воював проти Лівни. 30 I дав Господь в Ізраїлеву руку також її та царя її, і він побив вістрям меча її та кожну особу, що в ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. I зробив він цареві її, як зробив був цареві ерихонському. 31 I перейшов Ісус та ввесь Ізраїль із ним із Лівни до Лахішу, і тaborував при ньому та воював проти нього. 32 I дав Господь в Ізраїлеву руку Лахіш, — і здобув він його другого дня, і побив вістрям меча його та кожну особу,

що в ньому, — усе так, як зробив був Лівні. **33** Тоді прийшов гезерський цар Горам допомогти Лахішу, та Ісус побив його й народ його, так що не позоставив жодного в ньому. **34** I перейшов Ісус та ввесь Ізраїль із ним з Лахішу до Еглону, і тaborували при ньому та воювали з ним. **35** I здобулій його того дня, і побили його вістрям меча, а кожну особу, що в ньому, того дня зробили закляттям, — усе так, як зробив був Лахішу. **36** I пішов Ісус та ввесь Ізраїль із ним з Еглону до Хеврону, і воював із ним. **37** I здобув його, і побив вістрям меча його та царя його, і всі міста його, і кожну особу, що в ньому, — не позоставив жодного врятованого, усе так, як зробив був Еглонові. I зробив закляттям його та кожну особу, що в ньому булá. **38** I вернувся Ісус та ввесь Ізраїль із ним до Девіру, і воював із ним. **39** I він здобув його, і царя його, і всі міста його, і повбивали їх вістрям меча, та й зробив закляттям кожну душу, що в ньому, не позоставив жодного врятованого, — як зробив був Хевронові, так зробив Девірові та цареві його, і як зробив був Лівні та цареві її. **40** I побив Ісус увесь край: гору, і Негев і Шефелу, і узбіччя, і всіх їхніх царів, — не зоставив жодного врятованого, а кожну особу зробив закляттям, як наказав був Господь, Бог Ізраїлів. **41** I бів їх Ісус від Кадеш-Барнеа та аж до Аззи, і ввесь гошенський край, і аж до Гів'ону. **42** A всіх тих царів та їхній край Ісус здобув одним разом, бо Господь, Бог Ізраїлів, воював для Ізраїля. **43** I вернувся Ісус та ввесь Ізраїль із ним до табору в Гілгал.

11 I сталося, як почув це хацорський цар Явін, то послав до мадонського царя Йовава, і до царя шімронського, і до царя ахшафського, **2** i до царів, що з півночі на горі та в степу на півден Кінроту, і в Шефелі, і на верхах Дори з заходу, — **3** ханаанéянин з сходу та з заходу, а аморéянин, і хіттéянин, і періззéянин, і евусéянин, а хівшéянин під Гермоном, у краї Міцпí. **4** I вийшли вони та всі їхні табори з ними, народ, численний кількістю, як пісок, що на березі моря, і коней та колесниць — дуже багато. **5** I змобилися всі ці царі, і прийшли й тaborували разом при озері Мером, іцоб воювати з Ізраїлем. **6** I сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо завтра коло цього часу Я покладу їх усіх трùпами перед Ізраїлем; їхнім коням попідрізуєш

жили ніг, а їхні колесниці попалиш в огні“. **7** I вийшов на них зненáцька Ісус та всі воякі з ним при озері Мером, та й напали на них. **8** I дав їх Господь в Ізраїлеву руку, і вони повбивали їх, і гнали їх аж до Великого Сидону, і аж до Місрефот-Майму, і аж до долини Міцпи на схід, і повбивали їх, так що не зоставили їм жодного врятованого. **9** I зробив їм Ісус, як сказав йому Господь: їхнім коням попідрізуєвав жили, а їхні колесниці попалив ув огні. **10** I вернувся Ісус того часу, і здобув Хацор, а його царя вбив мечем, бо Хацор перед тим був головою всіх тих царств. **11** I вони повбивали вістрям меча кожну особу, що в ньому, зробили їх закляттям, — не позосталася жодна душа, а Хацора спалив огнем. **12** A всі царські містá та всіх їхніх царів Ісус здобув, та й повбивав їх вістрям меча, зробив їх закляттям, як наказав був Мойсей, раб Господній. **13** Тільки всі містá, що стоять на згір'ях своїх, не спалив їх Ізраїль, крім Хацору, — однóго його спалив Ісус. **14** A всю здобич тих міст та худобу Ізраїлеві сини забрали собі; тільки кожну людину побили вістрям меча, аж поки вони не вигубили їх, — не позоставили жодної душі. **15** Як Господь наказав був Мойсеєві, Своєму рабові, так Мойсей наказав Ісусові, і так зробив Ісус, — не занехáв ані слова зо всього, що Господь наказав був Мойсеєві. **16** I взяв Ісус ввесь той край: гори Юди і ввесь Негев, і ввесь гошенський край, і Шефелу, і Араву, і гори Ізраїлеві, і їхню надмòрську низину, **17** від гори Халак, що тягнеться до Сеїру, і аж до Баал-Гаду в ливанській долині під горою Гермон. A всіх їхніх царів він забрав, і бів їх, і повбивав їх. **18** Довгий час провадив Ісус війну зо всіма тими царями. **19** Не було міста, що склало б мир з Ізраїлевими синами, окрім хівшéянина, гів'онських мéшканців, — усе взяли війною. **20** Bo від Господа булó, щоб зробити запеклим їхнє серце на війну проти Ізраїля, щоб учинити їх закляттям, щоб не було для них милости, але щоб вигубити їх, як Господь наказав був Мойсеєві. **21** I прийшов Ісус того часу, і вигубив вéлетнів із гори, з Хеврону, з Девіру, з Аnavу, і з усіх Юдських гір, і з усіх Ізраїлевих гір, — разом з їхніми містами Ісус зробив їх закляттям. **22** Не позоставив вéлетня в краї Ізраїлевих синів, — вони позостали тільки в Аззі, в Гаті та в Ашдоді. **23** I взяв Ісус увесь край, усе так, як говорив був

Господь до Мойсея. І Ісус дав його Ізраїлеві на спадок, за їхнім поділом на їхні племéна. А край заспокóївся від війни.

12 А оце царі того краю, яких побили Ізраїлеві сини, і посіли їхній край по тім боці Йордану на схід сонця, від арнонського потóку аж до гори Гермón, та ввесь степ на схід: **2** Сигон, цар аморейський, що сидів у Хешбоні, що панував від Ароєру, що над берегом арнонського потóку, і серéдина потоку, і половина Гілеаду, і аж до потоку Ябоку, границі синів Аммонових, **3** і степ аж до óзера Кінроту на схід, і аж до степово́го моря, моря Солоного на схід, дорогою на Бет-Гаєшімот, і від Теману під узбíччями Пісгí. **4** І границя Оѓа, царя башанського, із остатку рефáїв, що сидів в Аштароті, і в Едреї, **5** і що панував на горі Гермón, і на Салха, і на всім Башані аж до границі гешурейської та маахатейської, і половина Гілеаду, — границя Сигона, царя хешбонського. **6** Мойсей, раб Господній, та Ізраїлеві сини повбивали їх. І дав його Мойсей раб Господній, на спадок Рувімовому та Гадовому та половині плéмени Манастинного. **7** А оце царі того краю, що повбивав Ісус та Ізраїлеві сини по той бік Йордану на зáхід від Баал-Гаду в ливанській долині аж до гори Халаќ, що підіймається до Сеїру, і Ісус віддав її Ізраїлевим плéмénам на спадок за їхнім поділом, **8** на горі, і в Шефлі, і в Араві, і на узбíччі, і в пустині, і на півдні, — хіттеянина, амореянина, і ханаанеянина, періззеянина, хівеянина й євусеянина: **9** цар ерихонський один, цар гайський, що з боку Бет-Елу, один, **10** цар єрусалимський один, цар хевронський один, **11** цар ярмутський один, цар лахіський один, **12** цар єглонський один, цар гезерський один, **13** цар девірський один, цар гедерський один, **14** цар хоремський один, цар арадський один, **15** цар лівенський один, цар адулламський один, **16** цар маккедський один, цар бет-елський один, **17** цар тапнуахський один, цар хеферський один, **18** цар афекський один, цар шаронський один, **19** цар мадонський один, цар хацорський один, **20** цар шімронський один, цар ахшафський один, **21** цар таанахський один, цар мегіддівський один, **22** цар кедеський один, цар йокнеамський при Кармелі один, **23** цар дорський при Нафат-Дорі один, цар гоїмський при Гілгаль

один, **24** цар тірцький один. Усіх царів тридцять і один.

13 А Ісус постáрівся й увійшов у дні. І сказав Господь до нього: „Ти постáрівся та ввійшов у дні, а краю позостається ще дуже багато, щоб посісти його. **2** Оце позосталий край: усі округи філистимські, і ввесь Гешурей, **3** від Шіхору, що навпроти Єгипту, і аж до границі Екрону на північ, що до ханаанеянина залічений, п'ять філистимських князів: аззатський, ашдодський, ашкелонський, گаттійський і екронський, та аввеї. **4** Від пíвдня вся ханаанська земля та Меара, що сидонська, аж до Афеки, аж до аморейської граници, **5** і гівлейська земля, і ввесь Ливан на схід сонця від Баал-Гаду під горою Гермон аж до входу до Хамату. **6** Усіх мéшканців гíр від Ливану аж до Місрефот-Майму, усіх сидóнян, — Я повиганяю їх перед Ізраїлевими синами. Тільки поділі її жеребком на спадок Ізраїлеві, як Я наказав був тобі. **7** А тепер поділи цей край на спадок дев'яти плéмénам та половині плéмени Манастиному“. **8** Рázом із ним Рувімові та Гáдові взяли свíй спадок що дав їм Мойсей по той бік Йордану на схід, як дав їм Мойсей, раб Господній, **9** від Ароєру, що на березі арнонського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся медевська рівнина аж до Дівону, **10** і всі міста Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, аж до границі Аммонових синів, **11** і Гілеад, і границя гешурейська та маахейська, і вся гора Гермон, і ввесь Башан аж до Салхи, **12** усе царство Оѓа в Башані, що царював в Аштароті та в Едреї, — він позостався з останку рефáїв, а Мойсей повбивав їх та повиганяв їх. **13** І не вигнали Ізраїлеві сини гешурéянина, і маахатéянина, — і сидів Гешур та Маахат серед Ізраїля, і так є аж до цього дня. **14** Тільки Левівому племені не дав він спáдку, — огняні жертви Господа, Бога Ізраїля, то спáдок його, „як Я говорив був йому.“ **15** І дав Мойсей племені Рувімових синів спáдок за їхніми рóдами. **16** І була їм границя від Ароєру, що на березі арнонського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся рівніна при Медеві, **17** Хешбон і всі міста його, що на рівнині, Дівон, і Бамот-Баал, і Бет-Баал-Меон, **18** і Ягца, і Кедемот, і Мефаат, **19** і Kip'ятáїм, і Сівма, і Церет-Гашшахар на горі Емеку, **20** і Бет-Пеор, і узбíччя Пісгí, і Бет-Гаєшімот,

21 і всі міста рівніни, і все царство Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, що Мойсей убив його та мідіянських начальників: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, сигонових князів, мешканців того краю. 22 А Валаама, Беорового сина, чарівника, Ізраїлеві сини забили мечем серед інших, яких вони побили. 23 І була границя Рувимових синів: Йордан і границя. Це спадок Рувимових синів за їхніми родами, їхні міста та їхні оселі. 24 І дав Мойсей Гадовому племені, синам Гада за їхніми родами, 25 і була їм границя: Язер, і всі гілеадські міста, і половина краю аммонових синів аж до Ароеру, що навпроти Рабби, 26 А з Хешбону аж до Рамат Гамміцпі й Бетоніму, а від Маханаїму аж до границі Девіру, 27 і в долині Бет-Гараму, і Бет-Німра, і Суккот, і Цафон, останок царства Сигона, царя хешбонського, Йордан і границя аж до кінця озера Кіннерет по тім боці Йордану на схід. 28 Це спадок Гадових синів за їхніми рідами, міста та їхні оселі. 29 І дав Мойсей половині племени Манасіїного, і воно було половині племени Манасіїних синів за їхніми рідами. 30 І була їхня границя від Манахайму, увесь Башан, усе царство Ог'a, царя башанського, і всі села Яіру, що в Башані, шістдесят міст. 31 А половина Гілеаду, і Аштарот, і Едрея, міста Огового царства в Башані, — синам Махіра, Манасіїного сина, половині синів Махіра за їхніми рідами. 32 Оце те, що Мойсей дав на спадок в моавських степах по тім боці Йордану на схід. 33 А Левівому племені Мойсей не дав спадку, — Господь, Бог Ізраїлів, Він їхній спадок, як говорив їм.

14 А оце те, що посіли Ізраїлеві сини в ханаанському краї, що дали їм на спадок священик Елеазáр, і Ісус, син Навинів, та голови батьків племен Ізраїлевих синів. 2 Жеребком приділили їхній спадок, як наказав був Господь через Мойсея, дев'яти племенам і половині племени. 3 Бо дав Мойсей насліддя двох племен, та половини племени по той бік Йордану, а Левитам спадку не дав серед них. 4 Бо Йосипових синів було двоє поколінь, Манасія та Єфрém, а Левитам не дали спадку в краї, а тільки міста на оселення та їхні пасовища для їхньої худоби та для їхнього маєтку. 5 Як наказав був Господь Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини, та й поділили край. 6 І підійшли Юдині сини до Ісуса в Гілг'алі, та й сказав

до нього Калéв, син Єфуннеїв, кеназзéянин: „Ти знаєш те слово, що Господь говорив до Мойсея, Божого чоловіка, про мене та про тебе в Кадеш-Барнеа. 7 Я був віку сорока літ, коли Мойсей, раб Господній, посылав мене з Кадеш-Барнеа вийдати той край. І я доклав йому справу, як було в серці моїм. 8 А мої браття, що ходили зо мною, знесіли були серце народу, а я обставав за Господом, Богом моїм. 9 І присягнув Мойсей того дня, говорячи: „Поправді кажу, — той край, що нога твоя ходила в ньому, буде на спадок тобі та синам твоїм аж навіки, бо ти обставав за Господом, Богом моїм. 10 А тепер оце Господь позоставив мене при житті, як говорив. Оце сорок і п'ять літ відтоді, як Господь говорив був це слово Мойсеєві, коли Ізраїль ходив у пустині. А тепер ось я віку восьмидесяти й п'яти літ. 11 Сьогодні я ще сильний, як того дня, коли Мойсей посылав мене, — яка сила моя тоді, така сила моя й тепер, щоб воювати, і виходити, і приходити. 12 А тепер дай же мені цей гористий край, про який Господь говорив того дня, бо ти чув того дня, що там вéлетні та великі укріплени містá. Може Господь буде зо мною, і я повиганяю їх, як говорив був Господь“. 13 І поблагословив його Ісус, і дав Калевові, синові Єфуннеєвому, Хеврон за спадок. 14 Тому став Хеврон Калевові, синові Єфуннеєвому, кеназзéянинові, за спадок, і так є аж до цього дня, за те, що він обставав за Господом, Богом Ізраїля. 15 А ім'я Хеврону давніше було Кір'ят-Арба, що між вéлетнів був найбільший чоловік. А Край заспокоївся від війни.

15 І був жеребок для племени Юдиних синів за їхніми рідами: до едомської границі пустиня Цін, на південні від теманського краю. 2 І була їм південна границя від кінця Солоного моря, від затоки, звёрненої на південь. 3 І йде вона на південні від Маале-Акраббіму, і переходить до Ціну, і підімається з півдня, від Кадеш-Барнеа й переходить до Хецрону, і підімається до Аддару й обертається до Кар до Каркаї. 4 І переходить вона до Адмону, і йде до єгипетського потоку, і границя закінчується на захід. Це буде для вас південна границя. 5 А границя на схід — Солоне море аж до кінця Йордану. А границя у бік півночі: від морської затоки з кінця Йордану, 6 і підімається границя до Бет-Хогли й переходить на північ від

Бет-Гаарови; і підіймається та границя до Евен-Боган-Бен-Рувена. **7** I підіймається та границя від ахорської долини, а на півночі звертається до Гіл'гулу, що навпроти Маале-Адумміму, що на південь від потоку. I переходить та границя до Ме-Ен-Шемешу, і закінчується при Ен-Рогелі. **8** I підіймається та границя до Ге-Бен-Гінному побіч евусеяниза півдня, — це Єрусалим. I підіймається та границя до верхів'я гори, що навпроти Ге-Гінному на захід, що в кінці Емек-Рефайму на північ. **9** I біжить та границя від верхів'я гори до джерелá Ме-Нефтоаху, і йде до міст гори Ефрону; і біжить та границя до Баали, — це Кір'ят-Єарім. **10** I обертáється та границя з Баали на захід до гори Сеїр, і переходить до плечá гори Єарім з півночі, — це Кесалон; і сходить до Бет-Шемешу й переходить до Тімни. **11** I йде та границя по край Екрону на північ, і біжить та границя до Шіккарону, і перехóдить до гори Баали, і йде до Явнейлу. I границя закінчується при заході. **12** A західня границя — до Великого моря. А границя ця — границя Юдиних синів навколо за їхніми рóдами. **13** A Калеву, синові Єфуннеевому, він дав частку серед Юдиних синів, за Господнім накáзом до Ісуса, Кір'ят-Арби, батька вéлетнів, воно — Хеврон. **14** I Калéв повиганяв звідти трьох вéлетнів: Шешая, і Ахімана, і Талмая, урóджених вéлетнів. **15** I пішов він звідти до девірських мéшканців, а ім'я Девіра давніше — Кір'ят-Сефер. **16** I сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобудé його, то дам йому дочки мою Ахсу за жінку“. **17** I здобув його Отніїл, син Кеназів, брат Калевів. I він дав йому свою дочку Ахсу за жінку. **18** I сталося, коли вона відхóдила, то намовила його жадати пóля від її батька. I зíйшла вона з осла, а Калéв сказав їй: „Щó тобі?“ **19** I вона сказала: „Дай мені дар благословéння! Бо ти дав мені землю суху, то даси мені це й водні джерéла“. I він дав їй Гуллот горішній та Гуллот дòлішній. **20** Оце спáдок племени Юдиних синів за їхніми рóдами. **21** I були ті міста від краю племени Юдиних синів до еdomської границі на півдні: Кавцеїл, і Едер, і Ягур, **22** i Кіна, і Дімона, і Ад'ада, (questioned) **23** i Кедеш, і Хацор, і Їтнан, **24** Зіф, і Телем, і Беалот, **25** i Хацор-Хадатта, і Керійот-Хецрон, це Хацор, **26** Амам, і Шема, і Молада, **27** i Хацор-Г'адда, і Хешмон, і Бет-Пелет, **28** i Хацар-Шуал, і Беер-Шева, і Бізйотея, **29**

Баала, і Іїїм, і Ецем, **30** i Елтолад, і Хесіл, і Хорма, **31** i Ціклаг, і Мадманна, і Сансанна, **32** i Леваот, і Шілхім, і Аїн, і Ріммон. Усіх міст двадцять і дев'ять та їхні оселі. **33** На Шефалі: Ештаол, і Цор'а, і Ашна, **34** i Заноах, і Ен-Ганнім, Таппуах і Гаенам, **35** Ярмут, і Адуллам, Сохо й Азека, **36** i Шаараїм, і Адітайм, і Гедера, і Гедеротаїм, — чотирнáдцять міст та їхні оселі. **37** Ценан, і Хадаша, і Мігдал-Гад, **38** i Діл'ан, і Міцпе, і Йоктеїл, **39** Лахіш, і Боцкат, і Еглон, **40** i Каббон, і Лахмас, і Кітліш, **41** i Гедерот, Бет-Дагон, і Наама, і Маккеда, — шістнáдцять міст та їхні оселі. **42** Лівна, і Етер, і Ашан, **43** i Івтах, і Ашна, і Неців, **44** i Кеїла, і Ахзів, і Мареша, — дев'ять міст та їхні оселі. **45** Екрон і підлеглі міста його та оселі його; **46** Від Екрону й до моря усе, що при Ашдоді та їхні оселі. **47** Ашдод, підлеглі міста її та оселі її до єгипетського потоку, і море Велике, і границя. **48** I на горах: Шамір, і Яттір, і Сохо, **49** i Данна, і Кір'ят-Санна, він Девір, **50** i Анав, і Ештемо, і Анім, **51** i Гошен, і Холон, і Гіло, — одинáдцять міст та їхні оселі. **52** Арав, і Дума, і Еш'ан, **53** i Янім, і Бет-Таппуах, і Афека, **54** i Хумта, і Кір'ят-Арба, це Хеврон, і Ціор, — дев'ять міст та їхні оселі. **55** Маон, Кармел, і Зіф, і Юта, **56** Ізреїл, і Йокдеам, і Заноах, **57** Каїн, Гів'а, і Тімна, — десять міст та їхні оселі. **58** Халхул, Бет-Цур, і Гедор, **59** i Маарат, і Бет-Анот, і Елтекон, — шість міст та їхні оселі. **60** Кір'ят-Баал, він Кір'ят-Єарім, і Рабба, — двоє міст та їхні оселі. **61** На пустині: Бет-Гарава, Міddін, і Сехаха, **62** i Нівшан, і Ір-Гаммелах, і Ен-Геді, — шість міст та їхні оселі. **63** А евусéя, мéшканців Єрусалиму, Юдини сини не могли їх вигнати, — і осів Євусéянин із Юдиними синами в Єрусалимі, і так є аж до цього дня,

16 I вийшов жеребок для Йóсипових синів: від ерихонського Йордану до ерихонської води на схід пустиня, що тягнеться від Єрихону по горі до Бет-Елу. **2** I виходить вона з Бет-Елу до Луз, і перехóдить до границі Арки до Атароту, **3** i сходить на захід до границі яфлеської, аж до границі Бет-Хорону дòлішнього, і аж до Гезеру, і закінчується при морі. **4** I посіли це Йóсипові сини, Манасія та Єфрем. **5** I була границя Єфремових синів за їхніми рóдами, а границя їхнього спáдку на схід була: Атрот-Аддар аж до горішнього Бет-Хорону. **6** I виходить та границя до Mixmetatu з

півночі, і повертається границя на схід до Таанат-Шіло, та й переходить його зо сходу до Яноаху. 7 І сходить вона з Яноаху до Атароту та до Наари, і дотикає Єрихону, і виходить до Йордану. 8 А з Таппуаху границя йде на захід до потоку Кана, та й закінчується при морі. Це спадок племени Єфремових синів з їхніми рідами. 9 І містá, відділені для Єфремових синів, були серед спадку Манасіїних синів, усі ті міста та їхні оселі. 10 Та не вигнали вони ханаанеяніна, що сидів у Гезері. І сидів ханаанеянін посеред Єфрема і так є аж до цього дня, і давав данину працею.

17 І вийшов жеребóк для Манасіїного племени, бо він пéрвенець Йóсип, Махірові, Манасіїному пéрвенцеві, Гíлеадовому батькові, бо він був воýк, то був йому Гíлеад та Башан. 2 І було для позосталих Манасіїних синів за їхніми рідами: синам Авізера, і синам Хелека, і синам Азріїла, і синам Шехема, і синам Хефера, і синам Шеміда. Още сини Манасії, Йóсипового сина, мúжі, за їхніми рідами. 3 А в Целофхада, сина Хефера, сина Гíлеада, сина Махіра, сина Манасіїного, не було в нього синів, а тільки дочки. А още імена його дочок: Махла, і Ноа, і Хогла, Мілка та Тірца. 4 І прийшли вони до священика Елеазара, і до Ісуса, Навинового сина, та перед начальників, говорячи: „Господь наказав був Мойсеєві дати нам спадок серед наших братів“. І дав їм на Господній наказ спадок серед братів їхнього батька. 5 І випало для Манасії десять наділів, окрім землі Гíлеаду та Башану, що по той бік Йордану, 6 бо Манасіїні дочки посли спадок серед синів його, а гíлеадський край був для позосталих Манасіїних синів. 7 І була Манасіїна границя від Ашер-Гамміхметату, що навпроти Сигему, і йде та границя на південь до мешканців Ен-Таппуаху. 8 Для Манасії був край Таппуах, а місто Таппуах при Манасіїній границі — для Єфремових синів. 9 І сходить та границя до потоку Кана, на південь від потоку. Ці містá Єфрémovi серед Манасіїних міст. А границя Манасії від півночі до потоку, а кінчалася при морі. 10 На південь — Єфремове, а на північ — Манасіїне, а границею того було море. А в Асірі вони стикалися з півночі, а в Іссахарі зо сходу. 11 І було для Манасії в Іссахарі та в Асирі: Бет-Шеан та його залежні міста, і

Івлеам та його залежні міста, і мешканці Доару та його залежні міста, і мешканці Таанаху та його залежні міста, і мешканці Мегіддо та його залежні міста, три верховини. 12 Та Манасіїні сини не могли повиганяти мешканців цих міст, і ханаанеянин продовжував сидіти в тому краї. 13 І сталося, коли Ізраїлеві сини стали сильні, то дали ханаанеяніна на даніну, а вигнати — не вигнали його. 14 І говорили Йóсипові сини з Ісусом, кажучи: „Чому ти дав мені на спадок один жеребóк та наділ один, а я ж народ численний, бо до цього часу благословів мене Господь“. 15 І сказав до них Ісус: „Якщо ти народ численний, то піди до лісу, та й повикорчуєш собі там у краї періззéянина та рефаїв, бо Єфремова гора стала тісна для тебе“. 16 І сказали Йóсипові сини: „Не вистачить нам тієї гори, та й залізна колесніця в кожного ханаанеяніна, що сидить у долині, як у того, що в Бет-Шеані та в його залежних містах, так і в того, що в долині Ізреельській“. 17 І сказав Ісус до Йóсипового дому, до Єфрема та до Манасії, говорячи: „Ти численний народ, і в тебе сила велика, — не буде тобі один жеребóк, 18 але буде тобі гористий край; а що там ліс, то викорчуй його, і будуть тобі й його кінці. Бо ти виженеш ханаанеяніна, хоч у нього колесніці залізні, хоч він сильний“.

18 І була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шілó, і вони помістили там скинію заповіту, а перед ними був здобутий край. 2 І позоставалося серед Ізраїлевих синів сім племéн, що не поділили ще спáдку свого. 3 І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Аж доки ви будете лінуватися піти посісти той край, що дав вам Господь, Бог ваших батьків? 4 Дайте від себе по три мúжі на плéм'я, і я пошлю їх. І вони встануть, і будуть ходити по краю, і опишуть його за їхнім спáдком, та й прийдуть до мене. 5 І вони поділять його собі на сім частин. Юда стане на своїй границі з півдня, а Йóсипів дім стане на своїй границі з півночі. 6 А ви опишете той край, сім частин, і принесёте описа мені сюди, а я кину вам жеребá тут перед лицем Господа, Бога нашого. 7 А Левитам нема частки поміж вами, бо священнодіяння Господнє — спáдщина його. А Гад, і Рувійм, та половина Манасіїного племени взяли свій спáдок по той бік Йордану на

схід, що дав їм Мойсей, раб Господній“. 8 I встали ті мужі й пішли. А Ісус наказав тим, що пішли опишувати край, говорячи: „Ідіть і походіть по краю, і опишіть його, та й вертайтеся до мене. А я кину вам жеребкá тут перед Господнім лицем у Шілó“. 9 I пішли ті мужі, і перейшли по краю, та й описали його за містами на сім частин у книжці. I прийшли вони до Ісуса до табору в Шілó. 10 I кинув їм Ісус жеребкá в Шілó перед Господнім лицем. I поділив там Ісус край для Ізраїлевих синів за їхніми піділами. 11 I вийшов жеребок для племені Веніамінових синів за їхніми рóдами, і вийшла границя їхнього жеребка між синами Юдиними та між синами Йосиповими. 12 I булá їм границя на північну сторону від Йордану. I підіймається та границя до краю Ерихону з півночі, і підіймається на гору на захід, і закінчується при пустині Бет-Евен. 13 A звідти переходить та границя до Лузу, до краю Лузу на південь, це — Бет-Ел. I схóдить та границя до Атрот-Аддару на гору, що з півдня до долішнього Бет-Хорону. 14 I тягнеться та границя, і повертається на західній бік, на південь від гори, що навпроти Бет-Хорону на південь, і закінчується при Кір'ят-Баалі, це — Кір'ят-Єарім, місті Юдиних синів. Це західня сторона. 15 A південна сторона — від кінця Кір'ят-Єаріму. I виходить та границя на захід, і виходить до джерелá Ме-Нефтоаху. 16 I сходить та границя до кінця гори, що навпроти Ге-Бен-Гіннома, що в долині Рефаїм на північ. I сходить Ге-Гінном побіч євсéянину на південь, і сходить до Ен-Рогелу, 17 i тягнеться вона з півночі, і виходить до Ен-Шемешу, і виходить до Гелілоту, що навпроти Маале-Адуммім. I схóдить вона до Евен-Боган-Бен-Реувену. 18 I переходить побіч навпроти Арави на північ, та й схóдить до Арави. 19 I переходить та границя побіч Бет-Хогли на північ, і закінчується границя при затоці Солоного моря на північ, до кінця Йордану з півдня. Це границя південна. 20 A Йордан гранічить його зо східної сторони. Це спáдок Веніамінових синів за границями його навколо, за рóдами його. 21 I були міста для племені Веніамінових синів за їхніми рóдами: Ерихон, і Бет-Хогла, і Емек-Кеціц, 22 i Бет-Гарава, і Цемараїм, і Бет-Ел, 23 i Аввім, і Пара, і Офра, 24 i Кефар-Гааммоні, і Офні, і Гева, — дванадцять міст та їхні оселі. 25 Гів'он, і Рама, і Беерот, 26 i Міцпе, і Кефіра, і Моца, 27 i Рекем,

i їрпейл, і Пар'ала, 28 i Цела, Елеф, і Євусі, воно Єрусалим, Гів'ат, Кір'ят-Єарім, — чотирнадцять міст та їхні оселі. Це спáдок Веніамінових синів за їхніми рóдами.

19 A другий жеребок вийшов Симеонові, племені Симеонових синів за їхніми рóдами. I був їхній спáдок серед спáдку Юдиних синів. 21 був їм у спáдку: Беер-Шева, і Молада, 3 i Хацар-Шуал, і Бала, і Ецем, 4 i Елтолад, і Бетул, і Хорма, 5 i Ціклаг, і Бет-Гаммаркавот, і Хацар-Суса, 6 i Бет-Леваот, і Шарухен, — тринадцять міст та їхні оселі. 7 Aїн, Ріммон, і Етер, і Ашан, — чотири місті та їхні оселі. 8 A всі оселі, що навколо тих міст аж до Баалат-Беер-Рамат-Негеву, це спáдок племени Симеонових синів за їхніми рóдами. 9 З наділу Юдиних синів — спáдок синів Симеонових, бо наділ Юдиних синів був численніший від них. I посіли Симеонові сини в середині їхнього спáдку. 10 A третій жеребок вийшов Завулóновим синам за їхніми рóдами, і булá границя їхнього спáдку аж до Саріду. 11 I підіймається їхня границя до Яму та Мар'али, і стикається з Дabbешетом, і стикається з потоком, що навпроти Йокнеаму, 12 i вертається з Саріду на схід, до сходу сонця, на границю Кіслот-Фавору, і виходить до Доврату, і підіймається до Яфія. 13 A звідти переходить на схід, на схід до Гат-Хеферу, Ет-Каціну, до Ріммон-Гамметоару, до Неї. 14 I повертається його границя з півночі Ханнатону, і закінчується при Ге-Їфтах-Елі. 15 I Каттат, і Нагалал, і Шімрон, і Ід'ала, і Віфлеем, дванадцять міст та їхні оселі. 16 Це спáдок Завулóнових синів за їхніми рóдами, оці містá та їхні оселі. 17 Четвертий жеребок вийшов Іссахáрові, — Іссахáровим синам за їхніми рóдами. 18 I булá їхня границя: єзреел, і Кесуллот, і Шунем, 19 i Хафараїм, і Шіон, і Анахарат, 20 i Раббіт, і Кішйон, і Евес, 21 i Ремет, і Ен-Ганнім, і Ен-Хадда, і Бет-Паццец. 22 I дотикається та границя до Фавору, і Шахацімі, і Бет-Шемету, і їхня границя закінчується при Йордані, — шістнадцять міст та їхні оселі. 23 Още спáдок племені Іссахáрових синів за їхніми рóдами, — містá та їхні оселі. 24 A п'ятий жеребок вийшов племені Асирових синів за їхніми рóдами. 25 I булá їхня границя: Хелкат, і Халі, і Бетен, і Ахшат, 26 i Алламмелех, і Ам'ад, і Міш'ал, і дотикається Кармéлю на захід та Шіхор-

Лівнату, (questioned) 27 і вертається на схід сонця до Бет-Дагону, і дотикається Завулона та Ге-Їфтах-Елу, на північ Бет-Гаемеку та Ніелу, і виходить до Кавулу зліва. 28 І Еврон, і Рехов, і Хаммон, і Кана аж до Сидону Великого. 29 І вертається та границя до Рамій та аж до міста Мівцар-Цору, і вертається границя до Хосі, і закінчується при заході від околиці Ахзіву, 30 і Умма, і Афек, і Рехов, — двадцять і двоє міст та їхні оселі. 31 Оце спадок племені Асирівських синів за їхніми рôдами, ті міста та їхні оселі. 32 Синам Нефталимовим вийшов шостий жеребóк, — для синів Нефталимових за їхніми рôдами. 33 І була їхня границя: від Хелефу, від Елону при Цaanаннімі, і Адамі — Ганнекев, і Явнеїл аж до Лаккуму, і кінчалася вона при Йордáні. 34 І повертається та границя на захід до Ашнот-Фавору, і виходить звідти до Хуккою та дотикається Завулона з полудня, а Асира дотикається з заходу, а Юди при Йордáні на схід сонця. 35 А міста твердінні: Ціддім, Цер, і Хаммат, Раккат і Кіннерет, 36 і Адама, і Рама, і Хацор, 37 і Кедеш, і Едреї, і Ен-Хасор, 38 і Ір'он, і Мігдал-Ел, Хорем, і Бет-Анат, і Бет-Шамеш, — дев'ятнадцять міст та їхні оселі. 39 Оце спадок племени синів Нефталимових за їхніми рôдами, містá та їхні оселі. 40 А племені Дáнових синів за їхніми рôдами вийшов сьомий жеребок. 41 І була границя їхнього насліддя: Цор'а, і Ештаол, і Ір-Шемеш, 42 і Шаалаббін, і Айялон, і Ітла, 43 і Елон, і Тімната, і Екрон, 44 і Елтеке, і Гіббетон, і Баалат, 45 і Єгуд, і Бене-Берак, і Г'ат-Ріммон, 46 і Ме-Яркон, і Раккон із границею навпроти Яфи. 47 І вийшла границя Данових синів від них. А Дáнові сини пішли й воювали з Лешемом, і здобули його, і побили вістрям меча, і посли його, та й осілися в ньому. І вони назвали Лешему ім'я: Дан, як ім'я їхнього батька Дана. 48 Оце спадок племени Дáнових синів за їхніми рôдами, ті містá та їхні оселі. 49 І скінчili вони посідати край згідно з його границями. І дали Ізраїлеві сини спадок Ісусові, синові Навиновому, посеред себе. 50 На Господній накáз дали йому те місто, яке він жадав: Тімнат-Серах на Єфремовій горі. І збудував він місто, та й осівся в ньому. 51 Оце той спадок, що священик Елеазар і Ісус, син Навинів, та голови домів батьків давали племéнам Ізраїлевих синів жеребком у Шілó перед Господнім лицем при

вході до скринії заповіту. І покінчili вони дíлити край.

20 І Госпóдь промовляв до Ісуса, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Дайте собі міста на схóвища, про які Я говорив вам через Мойсея, 3 щоб утікав туди убíйник, що заб'є кого ненарóком невмисне, і вони будуть для вас на місці схóвища від мéсника за кров. 4 І втече він до одного з тих міст, і стане при вході міської брами, та й буде голосно говорити старшим того міста про свою справу. І вони вíзьмуть його до міста до сéбе, і дадуть йому місце, і він осяде з ними. 5 А коли буде гнатися за ним мéсник, то не видадут убíйника в руку його, бо він невмисне забив свого близнього, і не був йому ворогом ані вчора, ані позавчора. 6 І буде він сидіти в тому місті, аж поки не стане перед громадою на суд, аж до смерті найвищого священика, що буде в тих днях. Тоді повéрнеться убíйник, та й увíде до свого міста та до свого дому, до того міста, звідки він утік“. 7 І посвятили вони Кедеш в Галілі на Нефталимовій горі, і Сихем на Єфремовій горі та Кір'ят-Арбу, воно Ефрон, на горі Юдиній. 8 А по той бік ерихонського Йордáну на схід вони дали: Бецер на пустині, на рівнині, із Рувимового племени, і Рамот у Гілеаді з Гадового племени, і Галан у Башані з Манасіїного племени. 9 Оце були міста призначення для всіх Ізраїлевих синів та для прихóдька, що мешкає чужýнцем серед них, на схóвище туди кожному, хто вб'є кого ненарóком. І не помре він від руки мéсника за кров, аж поки не стане перед громадою.

21 І підійшли голови домів батьків Левієвих до священика Елеазара й до Ісуса, сина Навинового, та до голів домів батьків племен Ізраїлевих синів, 2 та й говорили до них у Шілó в ханаанському краї, кажучи: „Госпóдь наказав був через Мойсея дати нам міста на сидіння, а їхні пасови́ська для нашої худоби“. 3 І далі Ізраїлеві сини Левитам зо свого наділу на накáз Господній ті міста та їхні пасови́ська. 4 І вийшов жеребóк для родів кегатéяніна. І були синам священика Аарона з Левитів від племени Юдиного, і від племени Симеонового, і від племени Веніаминового тринадцять міст. 5 А Кегáтовим синам, що позосталися з рôдів

племени Єфремового й з племени Данового та з половини племени Манасіїного жеребком дісталося десять міст. **6** А для Гершонових синів від родів Іссахáрового племени, і від Асíрового племени, і від Нефталíмового племени, і від половини Манасіїного племени в Башані жеребком дісталося тринадцять міст. **7** Мерарíєвим синам за їхніми рóдами дісталося від племени Рувíмового, і від племени Гáдового, і від племени Завулóнового – дванадцять міст. **8** I дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасови́ська, як наказав був Господь через Мойсея, жеребком. **9** I дали вони з племени синів Юдиних та з племени синів Симеонових ті міста, що будуть нижче нáзвані ймéнням своїм. **10** I було для Ааронових синів із родів кегатеянина, з Левíєвих синів, бо їм був жеребок найперше. **11** I дали їм місто Кíр'ят, батька вéлетнів Арби, воно Хеврóн, на Юдиних горах, та його пасови́ська навколо нього. **12** A мійське поле та оселі його дали Калеву, синові Єфунне́евому, на власність його. **13** A синам священика Аарóна дали місто схóвища вбíйника: Хеврóн та його пасови́ська, і Лíвну та її пасови́ська, **14** i Яттір та його пасови́ська, і Ештемоа та її пасови́ська, **15** i Холон та його пасови́ська, і Девíр та його пасови́ська, **16** i Аїн та його пасови́ська, і Ютту та її пасови́ська, Бет-Шемеш та його пасови́ська, – дев'ять міст від двох тих племéн. **17** A від Веніамíнового племени: Гíв'он та його пасови́ська, Геву та її пасови́ська, **18** Анатоль та його пасови́ська, і Алмон та його пасови́ська, – міст четверо. **19** Усіх міст Ааронових синів, священиків, – тринадцять міст та їхні пасови́ська. **20** A рóдам Кегатових синів, Левитам, що позостали від Кегатових синів, містá їхнього жеребка були від Єфремового племени. **21** I дали їм місто схóвища вбíйника: Сихем та його пасови́ська, на Єфремовій горі, і Гéзер та його пасови́ська. **22** I Ківцáїм та його пасови́ська, і Бет-Хорон та його пасови́ська, міст четверо. **23** A від Данового племени: Елтеке та його пасови́ська, Гíббетон та його пасови́ська, **24** Айялон та його пасови́ська, Гáт-Рíммон та його пасови́ська, – міст четверо. **25** A від половини Манасіїного племени: Таанах та його пасови́ська, і Гáт-Рíммон та його пасови́ська, – міст двое. **26** Усіх міст – десять та їхні пасови́ська для родів позосталих Кегатових синів. **27** A для Гершонових синів з Левíєвих рóдів від половини Манасіїного

племени місто схóвища вбíйника: Гóлан у Башані та його пасови́ська, і Беештера та її пасови́ська, – міст двое. **28** A від Іссахáрового племени: Кíш'йон та його пасови́ська, Доврат та його пасови́ська, **29** Ярмут та його пасови́ська, Ен-Ганнім та його пасови́ська, міст четверо. **30** A від Асíрового племени: Мíш'ал та його пасови́ська, Ардон та його пасови́ська, **31** Хелкат та його пасови́ська, Рехов та його пасови́ська, – міст четверо. **32** A від Нефталíмового племени місто схóвища вбíйника: Кедеш у Гáліл та його пасови́ська, і Хаммот-Дор та його пасови́ська, і Картан та його пасови́ська, – міст троє. **33** Усіх міст Гершóнових за їхніми родами – тринадцять міст та їхні пасови́ська. **34** A для родів Мерарíєвих синів, Левítів, позосталих від племени Завулóнового: Йокнеам та його пасови́ська, Карта та її пасови́ська. **35** Дíмна та її пасови́ська, Нагалал та його пасови́ська, – міст четверо. **36** A від Рувíмового племени: Беца́р та його пасови́ська, і Ягца та її пасови́ська, **37** Кедемот та його пасови́ська, і Мефаат та його пасови́ська, – міст четверо. **38** A від Гáдового племени місто схóвища вбíйника: Рамот у Гíлеаді та його пасови́ська, і Маханаїм та його пасови́ська, **39** Хешбон та його пасови́ська, Язер та його пасови́ська, – усіх міст четверо. **40** Усіх міст для Мерарíєвих синів за їхніми рóдами, що позосталися з Левíєвих рóдів, було за їхнім жеребком дванадцять міст. **41** Усіх Левíєвих міст серед влásності Ізраїлевих синів – сорок і вісім міст та їхні пасови́ська. **42** Будуть ті міста такі: кожне місто з пасови́ськом його навколо нього, – так для всіх тих міст. **43** I дав Господь Ізраїлеві ввесь той край, що присягнув був дати його їхнім батькам, і вони посіли його та й осілися в ньому. **44** I Господь дав їм мир навколо, усе так, як присягнув був їхнім батькам. I нікто з всіх їхніх ворогів не встояв перед ними, – усіх їхніх ворогів Господь дав у їхню руку. **45** Нічого не було невíконаного з усього того доброго слова, що Господь говорив до Ізраїлевого дому, – усе збулося.

22 Тоді покликав Ісус племéно Рувíмове та Гáдове, та половину Манасіїного племени, **2** та й сказав їм: „Ви виконували все, що вам наказав був раб Господній Мойсея, і ви слухалися голосу моого про все, що я вам наказував. **3** Ви оце не

лишали братів своїх довгі дні аж до цього дня, і ви додержували виконання заповідей Господа, Бога вашого. **4** А тепер Господь, Бог ваш, дав мир вашим братам, як вам говорив був. І тепер поверніться, та й ідіть собі до наметів своїх, до краю вашої власності, що вам дав Мойсей, раб Господній, на тім боці Йордану. **5** Тільки дуже пильнуйте виконувати заповідь та Закона, що наказав був вам Мойсей, раб Господній: любити Господа, Бога вашого, і ходити всіма Його дорогами, і додержувати Його заповіді, і линути до Нього, і служити Йому всім вашим серцем та всією вашою душою“. **6** І поблагословив їх Ісус, та й послав їх, а вони пішли до наметів своїх. **7** А половині Манасійного племени Мойсей дав у Башані, а половині його дав Ісус з їхніми братами на цім боці Йордану на захід. І також, коли Ісус відпускатиме до їхніх наметів, то поблагословив їх, **8** та й сказав до них, говорячи: „Верніться до своїх наметів із великими маєтками та з дуже численною худобою, зо сріблом, і з золотом, і з міддю, і з залізом, і з дуже багатьома одежами. Поділіть здобич від ваших ворогів із вашими братами“. **9** І вернулися, і пішли сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасійного племени від Ізраїлевих синів, із Шілі, що в ханаанському краї, щоб піти до краю Гілеад, до краю своєї власності, що посіли його на наказ Господній через Мойсея. **10** І прийшли до йорданських могил, що в ханаанському краї, і збудували там сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасійного племени жертівника над Йорданом, жертівника великого на вид. **11** І почули Ізраїлеві сини таке: „Оце збудували сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасійного племени жертівника навпроти ханаанського краю, при йорданських могилах, на боці Ізраїлевих синів. **12** І почули це Ізраїлеві сини, і була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шілі, щоб піти на них війною. **13** І послали Ізраїлеві сини до синів Рувимових і до синів Гадових та до половини Манасійного племени гілеадського краю Пінхаса, сина священика Елеазара, **14** та з ним десять начальників, по одному начальникові для батькового дому з усіх Ізраїлевих племен; а кожен із них — голова дому їхніх батьків, вони для тисяч Ізраїлевих. **15** І прийшли вони до синів Рувимових й до синів Гадових та до половини

Манасійного племени до гілеадського краю, та й говорили з ними, кажучи: **16** „Так сказала вся Господня громада: Що це за переступ, що ви спроневірилися ним проти Ізраїлевого Бога, щоб відвернутись сьогодні від Господа? Бо ви збудували собі жертівника, щоб сьогодні збунтуватися проти Господа. **17** Чи нам мало Пеорового гріха, з якого ми не очистилися аж до цього дня, і була пора з Господній громаді? **18** А ви відвертаєтесь сьогодні від Господа. І станеться, — ви збунтуетесь сьогодні проти Господа, а Він узавтра розгнівається на всю Ізраїлеву громаду. **19** І справді, — якщо край вашої посіlosti нечистий, перейдіть собі до краю Господньої посіlosti, що там пробуває Господня скиння, і візьміть посіlostь серед нас, а на Господа не бунтуйтеся, і не бунтуйтеся проти нас вашим збудуванням собі жертівника, окрім жертівника Господа, Бога нашого. **20** Чи ж не Ахан, син Зерахів, спроневірився був переступом у заклятому, а гнів був на всю Ізраїлеву громаду? І він був єдиний чоловік, що не помер своєю смертю через свій гріх“. **21** І відповіли сини Рувимові, сини Гадові та половина Манасійного племени, і говорили з головами тисяч Ізраїлевих: **22** „Бог богів Господь, Бог богів Господь, — Він знає, і Ізраїль — він буде знати. Не пощадить нас цього дня, якщо бунтом і якщо переступом проти Господа ми це зробили, **23** якщо ми збудували собі жертівника на відвернення від Господа; а якщо ми будували на принесення ціlopáлення та жертви хлібної, і якщо на спорядження на ньому мирних жертв, то Господь — Він відплатить, **24** і якщо ми не зробили цього з обавою про таку річ, говорячи: Завтра скажуть ваші сини до наших синів, говорячи: Що вам до Господа, Бога Ізраїлевого? **25** Бо Господь дав границю поміж нами та поміж вами, сини Рувимові та сини Гадові, Йордан, — нема нам наділу в Господі! І ваші сини відірвуть наших синів від бóязні Господа. **26** Тож сказали ми: Зробім собі, збудуюмо жертівника не на ціlopáлення й не на жертву, **27** але щоб він був свідком між нами та між вами, і між поколіннями нашими по нас, що ми служили служби Господні перед Його лицем нашими ціlopáленнями, і нашими жертвами, і нашими жертвами мирними. І не скажуть ваші сини взутра до наших синів: нема вам наділу в Господі! **28** І сказали ми: І станеться, коли так

скажуть до нас та до наших поколінь узавтра, то ми скажемо: Подивіться на вигляд жертівника, що зробили були наші батьки не на цілопалення й не на жертву, але щоб був він свідком між нами та між вами. **29** Борони нас, Боже, бунтуватися нам проти Господа, і відвертатися сьогодні від Господа, щоб будувати жертівника на цілопалення, і на жертву хлібну, і на жертву, окрім жертівника Господа, Бога нашого, що перед скинією Його“. **30** I почув священик Пінхас та начальники громади й голови тисяч Ізраїлевих, що були з ним, ті словá, що казали сини Рувимові й сини Гадові та сини Манасіїні, і було це добре в їхніх очáх. **31** I сказав Пінхас, син священика Елеазара, до синів Рувимових, і до синів Гадових та до синів Манасіїніх: „Сьогодні ми пізнали, що Господь серед вас, що ви не спроневірилися Господеві тим переступом, — тепér ви вýзволили Ізраїлевих синів від Господньої руки“. **32** I вернувся Пінхас, син священика Елеазара, та начальники від синів Рувимових, і від синів Гадових з гілеадського краю до Краю ханаанського до Ізраїлевих синів, і здалі їм звіт. **33** I булá добра та річ в очáх синів Ізраїлевих. I поблагословили Бога Ізраїлеві сини, і не сказали йти на них вýйною, щоб знищити край, що сини Рувимові та сини Гадові сидять у ньому. **34** I назвали сини Рувимові та сини Гадові ім'я жертівникові: Ед, бо він свідок між нами, що Господь — Він Бог.

23 I сталося по багатьох днях по тому, як Господь дав мир Ізраїлеві від усіх їхніх ворогів навколо, а Ісус постáрів, увійшов у літá, **2** то покликав Ісус усього Ізраїля, його старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, та й сказав до них: „Я постáрів, увійшов у літá. **3** А ви бачили все, щó зробив був Господь, Бог ваш, усім цим людям для вас, бо Господь, Бог ваш, — Він Той воюючий для вас! **4** Дивіться, — ось я поділів вам жеребком цих позосталих людей на спáдок для ваших племен від Йордану, і всі народи, що вигубив я, аж по море Велике, місце зáходу сонця. **5** А Господь, Бог ваш, — Він пожене їх перед вами, і вижене їх перед вами, і ви поїдете їхній край, як говорив був Господь, Бог ваш, до вас. **6** I ви будете дуже сильні, щоб викóнувати й чинити все, написане в книзі Закóну Мойсеєвого,

щоб не відхилятися від нього ані правóруч, ані лівóруч, **7** щоб ви не змішувалися з цими людьмí, цими позосталими з вами, а ім'я їхніх богів ви не згадаєте, і не будете заприсягати ними, і не будете служити їм, і не будете вклонятися їм, **8** бо ви будете горнутися тільки до Господа, Бога вашого, як робили ви аж до цього дня. **9** I вигнав Господь перед вами народи великі та сильні, а ви — не встояв ніхто перед вами аж до цього дня. **10** Один чоловíк із вас сам жене тисячу, бо Господь, Бог ваш — Він той Воїк для вас, як говорив був Він вам. **11** I будете ви дуже пильнувати про свої дýші, щоб любити Господа, Бога вашого. **12** Bo якщо справді будете ви відвертатися й приліпитеся до решти цих народів, цих позосталих із вами, і будете свáтатися з ними, і будете змішуватися з ними, а вони з вами, **13** то дíйсно будете ви знати, що Господь, Бог ваш, більш не гнатиме ці народи перед вами, і вони стануть для вас сítкою й пáсткою, та батогом на ваші бóки, та тéрням на ваші очі, аж поки ви не вýгинете з-над цíєї доброї землі, яку дав вам Господь, Бог ваш. **14** A я оце сьогодні відхóджу дорóгою всíєї землі. A ви будете знати всíм своїм серцем та всíєю своею душою, що не відпало ані одне слово зо всіх тих добрих слів, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, — усе збулося вам, не відпало з нього ані одне слово. **15** I станеться, отáк, як збулося вам усе те добрé слово, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, так наведé Господь на вас усе те слово зле, аж поки Він вигубить вас з-над цíєї доброї землі, яку вам дав Господь, Бог ваш. **16** Коли ви перестúпите заповіта Господа, Бога вашого, що Він наказав вам, і пíдете й будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, то запáлиться гнів Господній на вас, і ви скоро погинете з того хорошого краю, що йогó Він вам дав“.

24 I зíбрав Ісус усі Ізраїлеві племéна до Сихéму, і покликав Ізраїлевих старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, і поставали вони перед Божим лицем. **2** I сказав Ісус до всього народу: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: По тім боці Рíчки сидíли були ваші батьки від вíків: Терах, батько Авраамів та батько Нахорів, і служили іншим богам. **3** I взяв Я вашого батька Авраама з того бóку Рíчки, і водив його по всýому ханаанському краї, і розмнóжив насіння його, і

дав йому Ісака. 4 I дав Я Ісакові Якова та Ісава, і дав Ісавові гору Сеїр, щоб її посів, а Яків та сини його зійшли до Єгипту. 5 I послав Я Мойсея та Аарона, та й удалив Єгипет, як зробив Я серед нього, а потому Я вивів вас. 6 I вивів Я ваших батьків із Єгипту, і ввійшли ви до моря, а Єгипет гнався за ващими батьками колесницями та верхівцями до Червоного моря. 7 I кликали вони до Господа, і Він поклав тёмряву між вами та між Єгиптянином, і навів на нього море, і воно покрило його, — і ваши очі бачили те, що зробив Я в Єгипті. I сиділи ви в пустині багато днів. 8 I ввів я вас до краю амореян, що сидять по тім боці Йордану, і вони воювали з вами, а Я дав їх у вашу руку. I ви посіли їхній край, і Я вигубив їх перед вами. 9 I встав був Балак, син Ціппорів, цар моавський, і воював з Ізраїлем. I він послав і покликав Валаама, Бебрового сина, щоб проклясти вас. 10 Ta не хотів Я слухати Валаама, і він, благословляючи, поблагословив вас, і Я врятував вас від його руки. 11 I перейшли ви Йордан, і прийшли до Ерихону. I воювали з вами господарі Ерихону: періззеянин, і ханаанеянин, і хіттеянин, і гіргашеянин, і хіввеянин, і евусеянин, а Я дав їх у вашу руку. 12 I послав Я перед вами шершня, і він вигнав їх перед вами, двох царів аморейських, — не мечем твоїм і не луком твоїм. 13 I дав Я вам край, що над ним ти не трудився, і містя, що їх ви не будували, і ви осілися в них; , виноградники та оливки, яких ви не садили, ви їли. 14 A тепер бійтесь Господа й служіть Йому в невійнності та в правді, і повідкідайте богів, яким служили ваши батькі на тому боці Річки та в Єгипті, та й служіть Господеві. 15 A якщо зло в очах ваших служити Господеві, виберіть собі сьогодні, кому будете служити, — чи богам, яким служили ваши батькі, що по тому боці Річки, та чи богам аморейським, що ви сидите в їхньому краї. A я та дім мій будемо служити Господеві“. 16 I відповів народ та й сказав: „Борони, нас Боже, покинути Господа, щоб служити іншим богам! 17 Bo Господь, Бог наш, — Він Той, що вивів нас та наших батьків з єгипетського краю, з дому рабства, і що зробив на наших очах ті великі знамена, і стеріг нас на всій дорозі, що нею ми ходили, і по всіх народах, що ми перейшли серед них. 18 I повіганив Господь усі народи та амореянину, мешканця цього краю, перед нами. I ми будемо

служити Господеві, бо Він — Бог наш“. 19 I сказав Ісус до народу: „Ви не здолієте служити Господеві, бо Він — Бог святий, Бог ревнівий Він. Не простиш Він вашу провину та ваших гріхів. 20 Коли ви покинете Господа, і будете служити чужим богам, то Він вірнеться, і зробить вам зло, і вигубить вас по тому, як зробив був добро вам“. 21 I сказав народ до Ісуса: „Ні, таки Господеві будемо служити!“ 22 I сказав Ісус до народу: „Ви свідки на себе, що ви вибрали Господа служити Йому“. I сказали вони: „Свідки!“ 23 „А тепер покиньте чужих богів, що серед вас, і прихиліть своє серце до Господа, Бога Ізраїлевого“. 24 I сказав народ до Ісуса: „Господеві, Богові нашему, ми будемо служити, а голосу Його будемо слухатися!“ 25 I склав Ісус заповіта з народом того дня, і дав йому постанови та законо в Сихемі. 26 I написав Ісус ті слова в книзі Божого Закону, і взяв великого каменя, та й поставив його там під тим дубом, що в Господній святині. 27 I сказав Ісус до всього народа: „Ось оцей камінь буде на нас на свідчення, бо він чув усі Господні слова, що Він говорив з нами. I він буде на вас за свідка, щоб ви не віреклися вашого Бога“. 28 I відпустив Ісус народ, кожного до спадку його. 29 I сталося по тих випадках, і вмер Ісус, син Навінів, раб Господній, віку ста й десяти літ. 30 I поховали його в границі спадку його, у Тімнат-Серахові, що в Єфремових горах, на північ від гори Гааш. 31 I служив Ізраїль Господеві по всі дні Ісуся та по всі дні старших, що продовжили дні свої по Ісусу, і що знали всякий чин Господній, що зробив Він Ізраїлеві. 32 A Йосипові кості, які Ізраїлеві сини вінесли були з Єгипту, поховали в Сихемі, на ділянці поля, що купив був Яків від синів Гамора, Сихемового батька, за сто кеситів. 33 I Елеазар, син Ааронів, умер, і поховали його на верхів'ї Пінхаса, його сина, яке було йому дане на Єфремовій горі.

Книга Суддів

1 I сталося по смерті Ісуса, і питалися Ізраїлеви сини Господа, говорячи: „Хто з нас вийде спереду на ханаанеянина, щоб воювати з ним?“ 2 I сказав Господь: „Юда піде. Оце Я дав Край у його руку“. 3 I сказав Юда до Симеона, свого брата: „Іди зо мною на мій жеребок, і будемо воювати з ханаанеянином, то під'їдь я з тобою на твій жеребок“. I пішов із ним Симеон. 4 I піднявся Юда, а Господь дав ханаанеянина та періззеянина в їхню руку. I вони побили їх у Безеку, — десять тисяч чоловіка. 5 I знайшли вони в Безеку Адоні-Безека, і воювали з ним, і побили ханаанеянина та періззейнина. 6 I втікав Адоні-Безек, а вони гналися за ним, і зловіли його, і повідрубували великі пальці його рук та його ніг. 7 I сказав Адоні-Безек: „Сімдесят царів з відрубаними великими пальцями їхніх рук та їхніх ніг часто збирали поживу під столом моїм. Як робив я, так відплатив мені Бог!“ 8 I воювали Юдині сини з Єрусалимом, і здобули його, і побили його вістрям мечів, а місто пустили з огнем. 9 A потому Юдині сини зійшли воювати з ханаанеянином, мешканцем гори, і Негеву, і Шефелі. 10 I пішов Юда до ханаанеянина, що сидить у Хевроні, — а ім'я Хеврону було колись: Кір'ят-Арба, — і побили Шешая, і Ахімана та Талмая. 11 A звідти пішов він до мешканців Девіру, а ім'я Девіру колись: Кір'ят-Сефер. 12 I сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобуде його, то дам йому Ахсу, дочку мою, за жінку“. 13 I здобув його Отніїл, син Кенезів, брат Калевів, молодший від нього. I він дав йому свою дочку Ахсу за жінку. 14 I сталося, коли вона прийшла, то намовила його жадати поль від її батька. I зійшла вона з осла, а Калев сказав їй: „Що тобі?“ 15 I вона сказала йому: „Дай мені дара благословення! Бо ти дав мені землю суху, то дай мені водні джерела!“. I Калев дав їй Гуллот-горішній та Гуллот-долішній. 16 A сини Кенея, Мойсеєвого тестя, пішли з міста Пальм з Юдиними синами до Юдиної пустині, що на півдні Араду. I пішов він, і осівся з народом. 17 I пішов Юда з Симеоном, своїм братом, та й побили ханаанеянина, мешканця Цефату, і вчинили його закляттям. I назавв ім'я того міста: Хорма. 18 I здобув Юда Аззуз та границю її, й Ашкелон та границю його, і Екрон та границю його. 19 I був

Господь з Юдою, і він повиганяв мешканців гори. Та не міг він повиганяти мешканців долини, бо вони мали залізні колесніці. 20 I дали Калевові Хеврон, як говорив був Мойсей, і він вигнав звідти трьох вілетнів. 21 A євсеянина, мешканця Єрусалиму, не вигнали Венімінові сини, — і осів євсеянин із Веніміновими синами в Єрусалимі, і сидіть тут аж до цього дня. 22 I пішов також дім Йосипів до Бет-Елу, а Господь був з ними. 23 I вівідав Йосипів дім у Бет-Елі, а ім'я того міста колись було Луз. 24 I побачили сторожі чоловіка, що виходив із того міста, та й сказали до нього: „Покажи нам вхід до міста, а ми вчинимо тобі милість!“ 25 I він показав їм вхід до міста, і вони побили те місто вістрям меча, а того чоловіка та ввесь його рід відпустили. 26 I пішов той чоловік до краю хіттейян, і збудував місто, та й назвав ім'я йому: Луз, — воно ім'я його аж до цього дня. 27 A Манасія не повиганяв мешканців Бет-Шеану та його залежних міст, і Таанаху та його залежних міст, і мешканців Дору та його залежних міст, і мешканців Івлеаму та його залежних міст, і мешканців Мір'іддо та його залежних міст, — і ханаанеянина волів сидіти в тому краї. 28 I сталося, коли Ізраїль зміцнівся, то він наклав на ханаанеянина даніну, але вигнати — не вигнав його. 29 I Ефрем не вигнав ханаанеянина, що мешкає в Гезері, — і осівся ханаанеянина перед нього в Гезері. 30 Завулон не повиганяв мешканців Кітрону та мешканців Нагалолу, — і осівся ханаанеянина перед нього, і став за даніну. 31 Асир не повиганяв мешканців Акко, і мешканців Сидону, і Ахлаву, і Ахзіву, і Хелби, і Афіку, і Рехову. 32 I осівся асирець перед ханаанеянином, мешканця того краю, бо він не вигнав його. 33 Нефталім не повиганяв мешканців Бет-Шемешу, і мешканців Бет-Анату, — і він осівся перед ханаанеянином, мешканця того краю, а мешканці Бет-Шемешу та Бет-Анату стали їм за даніну. 34 I тиснув амореянин Данових синів на гору, бо не давав йому східити на долину. 35 I волів амореянин сидіти на горі Херес в Айялоні та в Шаалевімі, та стала сильною рука Йосипового дому, — він став за даніну. 36 A границя аморейська — від Маале-Акраббім, і від Сели та вище.

2 I прийшов Ангол Господній з Гілгалу до Бохіму, та й сказав: „Я вивів вас із Єгипту до того краю,

що присягнув був вашим батькам. І сказав Я: не зламаю Свого заповіту з вами повіki! 2 А ви не складете заповіту з мешканцями цього краю, їхні жертовники порозбиваєте, — та не слухали ви Мого голосу. Що це ви зробили? 3 І Я теж сказав: Не прожену їх від вас, і вони стануть вам тéрням у боки, а їхні боги стануть вам пáсткою“. 4 І сталося, як Ангол Господній говорив ці слова до всіх Ізраїлевих синів, то народ підніс свій голос, та й заплакав. 5 І назвали ім'я того місця: Бóхім, і приносили там жертви Господévi. 6 А Ісус відпустив нарóд, і Ізраїлеві сини розійшлися кожен до свого спáдку, щоб посісти той край. 7 І служив народ Господévi по всі дні Ісуса та по всі дні стáрших, які продовжили дні свої по Ісусi, що бачили всякий великий чин Господа, якого зробив Він Ізраїлевi. 8 І вмер Ісус, син Навинів, раб Господній, віku ста й десяти літ. 9 І поховали його в мéжах спáдщини його, у Тімнат-Хересi, в Єфремових горáх, на пívních від гори Гааш. 10 І також усе це покоління було прилучене до батьків своїх, а по них настало інше покоління, що не знало Господа, а також тих дíл, які чинив Він Ізраїлевi. 11 І Ізраїлеві сини чинили зло в Господніх очáх, і служили Ваалам. 12 І вони покинули Господа, Бога батьків своїх, що вивів їх із египетського краю, та й пішли за іншими богáми, за богáми тих народів, що були в їхніх окóлицях, і вклонялися їм, і гнівíли Господа. 13 І покинули вони Господа, та й служили Ваáлові та Астáртам. 14 І запалáв Господній гнів на Ізраїля, і Він дав їх у руку грабіжників, — і вони їх грабувáli. І Він передав їх у руку навkóliшnих їхnіх ворогів, і вони не могли вже встояти перед своїми ворогами. 15 У всьому, де вони ходили, Господня рука була проти них на зло, як говорив був Господь, і як заприсягнув їм Господь. І Він дуже їх тиснув. 16 І поставив Господь сúddіv, і вони рятували їх від руки їхніх грабіжників. 17 Та вони не слухалися також своїх судdіv, бо блудили за іншими богами, і вклонялися їм. Вони скоро відхилáлися з тíєї дороги, якою йшли їхні батьки, щоб слухатися Господніх накáziv. Вони так не робили! 18 А коли Господь ставив їм судdіv, то Господь був із суддею, і рятував їх із руки їхnіх ворогів по всі дні того судdі, бо Господь жалував їх через їхній стóгн через тих, що їх переслідували та гнобíli їх. 19 І

бувало, як умирав той суддя, вони знóву псуvaliся більше від своїх батьків, щоб іти за іншими богами, щоб їм служити та щоб їм вклонятися, і вони не кидали чýнів своїх та свої неслухнánoї дороги. 20 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він сказав: „За те, що люд цей переступив Мого заповіта, що Я наказав був їхнім батькам, і не слухалися Мого голосу, 21 тож Я більше не виганятиму перед ними нікого з тих народів, що Ісус позоставив, умиráючи, 22 щоб вíprobувати ними Ізраїля, — чи держатимутсья вони Господньої дороги, щоб нею ходити, як держалися їхні батьки, чи ні. 23 І Господь позоставив тих людей, щоб їх скоро не виганяти, і не дав їх у руку Ісусову.

3 А оце ті народи, що Господь позоставив на вíprobування ними Ізраїля, — усí тí, що не знали всіх вíйn ханаанських, 2 тільки щоб пíзнали покоління Ізраїлевих синів, щоб навчiti їх вíйn, тільки таких, що перед тим не знали їх: з п'ять волóдарів філістимських, і всі ханаанéяни, і сидóняни, і хíввéяни, мéшканці гори Лівану, від гори Баал-Гермон аж до вíходу до Гамату. 4 І були вони залишenі на вíprobування ними Ізраїля, щоб пíznati, чи будуть вони слухатися зápovídej Господа, які Він наказав був їхнім батькам через Мойсея. 5 А Ізраїлеві сини сидíli серед ханаанéянина, хítteянина, і амореянина, і перíзzeянина, і хíввeянина, і евuseянина. 6 І вони брали їхnіх дочók собi за жíнók, а своїх дочók давали їхnім синам, та служили їхnім богам. 7 І Ізраїлеві сини робили зло в Господnіх очáх, і забули Господа, Бога свого, та й служили Ваáлом та Астáртам. 8 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх у руку Кушан-Rísh'ataíma, царя Араму двох ríčok. І служили Ізраїлеві сини Кушан-Rísh'ataímovi вíscim лít. 9 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив для Ізраїлевих синів рятívniká, і він врятував їх, — Отнíїla, сина Кеназа, брата Калева, молодшого від нього. 10 І був на ньому Дух Господній, і судив він Ізраїля. І вийшов він на вíйn, і Господь дав у його руку Кушан-Rísh'ataíma, царя арамського. І була сильна рука його над Кушан-Rísh'ataímom. 11 І мав край мир сорок лít, і помер Отнíїl, син Кеназа. 12 А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господnіх очáх, і Господь змíцнiv Еглона, царя моавського, над Ізраїлем через те, що вони робили зло в Господnіх

очах. 13 I зібрав він до себе синів Аммонових та Амалікових, та й пішов і підбив Ізраїля. I вони посіли Місто Пальм. 14 I служили Ізраїлеві сини Еглонові, цареві моавському, вісімнадцять літ. 15 I кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив ім рятівникá, — Егуда, сина Герового, сина ємінеянина, чоловіка лівшу, з безвладною правою рукою. I послали Ізраїлеві сини через нього дарунка Еглонові, цареві моавському. 16 I зробив собі Егуд меч, а в нього два вістря, гошед довжина його, — він прип'яв його під своїм убраним на стегні своєї правиці. 17 I приніс він того дарунка Еглонові, цареві моавському. А Еглон — чоловік дуже товстий. 18 I сталося, коли він скінчів підносити того дарунка, то відпустив тих, що несли того дарунка. 19 A він вернувся від бовванів, що при Гілгалі, та й сказав: „У мене таємна справа до тебе, о цáрю!“ A той сказав: „Тихо!“ I вийшли від нього всі, хто стояв при ньому. 20 I Егуд увійшов до нього, а він сидить у прохолодній горниці, що була для нього самого. I сказав Егуд: „Я маю Боже слово для тебе“. I той устав із стільця. 21 I простяг Егуд свою лівицю, і витяг меча з-над стегні своєї правиці, — та й загнáв його йому в живіт. 22 I ввійшла також ручка за вістрям, а сало закрило за вістрям, бо він не витягнув меча з його живота. I ввійшло вістря до міжкрóччя. 23 I вийшов Егуд до сіней, і зачинив за собою двері тієї горниці, та й замкнув. 24 I він вийшов. А царські раби вийшли та й побачили, аж ось двері горниці замкнені. I вони сказали: „Певне він для потреби своєї в прохолодному покoї“. 25 I чекали вони аж допізна, а ото він не відчиняє дверей горниці. I взяли вони ключа, і відчинили, — аж ось їхній пан лежить мертвий на землі! 26 A Егуд утік, поки вони зволікались. I він перейшов ті боввани, і сховався втечею до Сейру. 27 I сталося, коли він прийшов, то засурмíв у сурму на Ефремових горах. I Ізраїлеві сини зійшли з ним з гори, а він перед ними. 28 I сказав він до них: „Біжіть за мною, бо Господь дав у вашу руку ваших моавських ворогів!“ I зійшли вони за ним, і захопили йорданські переходи до Моаву, і не дали нікому перейти. 29 I побили вони Моава того чáсу, — близько десяти тисяч чоловіка, — кожного кремéзного й кожного сильного чоловіка, і ніхто не втік. 30 I був того дня приборканий Моав під

Ізраїлеву руку, а Край мав мир вісімдесáт літ. 31 A по ньому був Шамгáр, син Аната. I побив він філістíмлян шістсот чоловіка кием на худобу. I він теж урятувáв Ізраїля.

4 A Ізраїлеві сини ще більше чинили зло в Господніх очах, а Егуд умер. 2 I передав їх Господь у руку Явіна, царя ханаанського, що царював у Гацорі. A зверхником його війська був Сісéра, і він сидів у Харошет-Гаггоїмі. 3 I кликали Ізраїлеві сини до Господа, бо той мав дев'ятсот залізних колесніц, і він сильно утискав Ізраїлевих синів двадцять літ. 4 A Девóра пророчиця, жінка Лаппідота, — вона судила Ізраїля того чáсу. 5 I сиділа вона під Девóрою Пáльмою, між Рамою та між Бет-Елом в Ефремових горах, а Ізраїлеві сини приходили до неї на суд. 6 I вона послала й покликала Барáка, Авіноамового сина, з Кедешу Нефталíмового. I сказала до нього: „Ось наказав Господь, Бог Ізраїлів: Іди, зíйдеш на гору Фавóр, і вíзьмеш з собою десять тисяч чоловіка з синів Нефталíмових та з синів Завулóнових. 7 A я приведу до тебе, до Кішонської долини, Сісéру, начальника Явінового війська, і колесніці його, і натовп його, та й дам його в твою руку“. 8 I сказав до неї Барák: „Якщо ти пíдеш зо мною, то пíдú, а якщо не пíдеш зо мною, — не пíдú“. 9 A вона відказала: „Піти — пíдú з тобою, тільки не буде твоя слава на тій дорозі, якою ти пíдеш, бо в руку жінки Господь передасть Сісéру“. I встала Девóра, і пішла з Барáком до Кедéшу. 10 I скликав Барák Завулóна та Нефталíма до Кедéшу, і пішло за ним десять тисяч чоловіка. I пішла з ним Девóра. 11 A кенеянин Хевер відділився від Каїна, з Ховавових синів, Мойсеєвого тéстя, і розклав намета свого аж до Елону в Цaanанімі, що при Кедеші. 12 I донéсли Сісéри, що Барák, син Авіноамів, зíйшов на гору Фавóр. 13 I скликав Сісéра всі свої колесніці, дев'ятсот залізних колесніц, та ввесь народ, що з ним, з Харошет-Гаггоїм до кішонської долини. 14 I сказала Девóра до Барака: „Уставай, бо це той день, коли Господь дав Сісéру в твою руку. Ось Господь вийшов перед тобою!“ I зійшов Барак з гори Фавóр, а за ним десять тисяч чоловіка. 15 I Господь привів у замішання Сісéру, і всі колесніці та ввесь той тáбрі вістрям меча перед Бараком. I зійшов Сісéра з колесніці, і побіг пíшки. 16 A

Барák гнався за колесніцями та за табором аж до Харошет-Гагтоїму. І впав увесь тáбір Сісерин від вістря меча, — не позосталось ані одного. 17 А Сісéра втік пíшки до намету Яїли, жінки кенеянина Хевера, бо був мир між Явіном, царем Гацору, та між домом кенеянина Хевера. 18 І вийшла Яїл навпроти Сісéри, і сказала до нього: „Зайди, пане мій, зайди до мéне, — не бійся!“І він зайшов до неї до намéту, і вона накрила його кíлимом. 19 І сказав він до неї: „Напíй мене трохи водою, бо я спráгнений“. І відкрила вона молочного бурдюка, і напоїла його, та й накрила його. 20 І сказав він до неї: „Стань при вході намéту. І якщо хто ввíйде й запитає тебе та скаже: Чи є тут хто? то ти відповіси: Нема“. 21 І взяла Яїл, жінка Хеверова, намéтового кíлкá, і взяла в свою руку молотká, і підійшла тихо до нього, та й всадила того кíлкá в його скróнó, аж у землю. А він спав, змúчений, — і він помер. 22 А ось Барак женеться за Сісерою. І вийшла Яїл навпроти нього й сказала йому: „Іди, і я покажу тобі того чоловіка, що ти шукаєш“. І ввíйшов він до неї, а ось Сісéра лежить мертвий, а кíлók у скróні його! 23 Так приборкав Бог того дня Явіна, царя ханаанського, перед Ізраїлевими синами. 24 А рука Ізраїлевих синів була все тяжча над Явіном, царем ханаанським, аж поки вони вигубили Явіна, царя ханаанського.

5 І спíвала Девóра й Барак, син Авіноамів, того дня, говорячи: 2 „Що в Ізраїлі закнязувáли княzí, що нарóд себе жéртувати став, — поблагословíте ви Господа! 3 Почуйте, царі, уші наставте, княzí: я — Господéві я буду спíвати, виспíвувати буду Господа, Бога Ізраїля! 4 Господи, — як Ти йшов із Сеїру, як виходив із поля едомського, то тремтіла земля, також капало небо, і хмари дощýli водою. 5 Перед Господнім лицем розплівалися гори, — цей Сіnáй перед Господом, Богом Ізраїля. 6 За днів Шам'ара, сина Анатового, спорожніли дорóги, подорожнí ж ходили крутими дорóгами. 7 Нестало селáнства в Ізраїлі, не стало, аж поки я не повстала, Девóра, аж поки я не повстала, мати в Ізраїлі. 8 Коли вибрав новíх він богíв, тоді в брамах вýна зачалáсь. Поправді кажу вам, — небачений щит був і спис в сорок тисяч Ізраїля! 9 Серце мое до Ізраїлевих тих начальників, що жертвується для нарóду, — поблагословіте ви Господа! 10

Tí, хто їздить на білих ослíцях, хто сидить на килимах та дорогою ходить, — оповідайте! 11 Через крик при дíліnni здобýчі між місцýми, де воду берóть, — там виспíвують правди Господні, правди селянства Його у Ізраїлі. Тодí то зíйшов був до брам Господній нарóд. 12 Збудися, збудися, Девóро! Збудися, збудися, — і пíсню спíвай! Устань, Бараку, і вíзьми до неволі своїх полонéних, сину Авіноамів! 13 Тодí позосталий зíйшов до потúжних нарódu, проти хоробрих Господь був до мене зíйшов. 14 Від Ефрема прийшли були тí, що в Амалíку їх корень; Веніамін за тобою, серед нарódів твоїх; від Махíра зíйшли були провідники; а від Завулóна отí, хто веде пером пíсаря. 15 І княzí Іссахарові разом з Девóрою, і Іссахáp, як Барак, був віdpúщений пíшки в долину. Великі вивíдування у Рувимових віddilaх! 16 Чого ти усíвсь між кошáрами, щоб слухати мéкання стад? Великі вивíдування у Рувимових віddilaх! 17 Пробуває Гíлеад на тім боці Йордáну, а Дан — чому на кораблях буде мéшкати він? На березі моря осíвся Асíр, і при потоках своїх пробуває. 18 Завулóн — це народ, що прирік свою душу на смерть, а Неftalím — на польових висотáх. 19 Царі прибули, воювали, тодí воювали царі ханаанські в Таанах при воді Мегídda, та здобýчі срібла не взяли. 20 Із неба войовано, — зóрі з дорíг своїх воювали з Сісерою. 21 Кішонський потíк позмітав їх, потíк стародавній, Кішонський потíк. З силою будеш ступати, о душé моя! 22 Тодí стукотіли копíта коня від бíгу швидкóго, від бíгу його скакунív! 23 „Прокляните Мероза“, каже Ангол Господній, „проклясти — прокляніть його мéшканців, бо вони не прийшли Господéві на помíч, Господéві на помíч з хоробрими!“ 24 Нехай буде благословенна між жіnkámi Яїл, жінка кенеянина Хевера, — нехай буде благословенна вона між жіnkámi в наметі. 25 Водí він просив — подалá молоко, у царській чаші принéсла п'янké молоко. 26 Лíву руку свою до кíлкá простягає, а правíцю свою — до молотká робітníчого. І вгatila Сісеру, і розбила вона йому голovu, і скrónó розбила й пробила йому. 27 Між нóги її він схилився, упав і лежав, між нóги її він схилився, упав, — де схилився, там забитий упав. 28 Через вíкно виглядала та голосила Сіséрина мати крізь грati: „Чому колéсниця його припíзnilась вернутись?

Чому припізнились коле́са запрýжок його?“ 29 Мудрі княгіні її дають відповідь їй, та й вона сама відповідає собі: 30 „Ось здóбич знахóдять та дíлять вони, — бráнка, дві бráнці на кожного мўжа! А здóбич із шат кольорóвих — Сíсері, здобич із шат кольорóвих, різnobáрвна тканина, на два боки гаптóвана, — жінці на шио“. 31 Нехай отак згинуть усі вороги Твої, Господи! А хто любить Його, той як сонце, що сходить у силі своїй!“ I Край мав мир сорок літ.

6 А Ізраїлеві сини чинили зло в очах Господніх, і Господь дав їх у руку мідіянітіян на сім літ. 2 I зміцніла Мідіянова рука над Ізраїлем. Ізраїлеві сини поробили собі зо страху перед мідіянітіянами прохόди, що в горáх, і печери, і твердіні. 3 I бувало, якщо посіяв Ізраиль, то підіймався Мідіян і Амалік та сини Кедему, і йшли на нього. 4 I вони таборували в них, і нищили врожай землі аж до підходу до Гáзи. I не лишали вони в Ізраїлі ані поживи, ані штуки дрібної худоби, ані вола, ані осла, 5 бо вони й іхня худоба та їхні намети ходили, і приходили в такій кількості, як саранá, а їм та їхнім верблóдам не було числа. I вони приходили до кráю, щоб пустóшити його. 6 I через Мідіяна Ізраїль дуже зубóжів, і Ізраїлеві сини клíкали до Господа. 7 I сталося, коли Ізраїлеві сини кликали до Господа через Мідіяна, 8 то Господь послав до Ізраїлевих синів мўжа пророка, а він сказав їм: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів вас із Єгипту, і випровадив вас із дому рáбства. 9 I Я спас вас з руки Єгипту, і з руки всіх, хто вас тýснув. I Я повиганяв їх перед вами, а їхній край віддав вам. 10 I сказав Я до вас: Я Господь, Бог ваш! Не будете боятися аморейських богів, що в їхньому кráї сидітے ви. Та ви не послухалися Мого голосу!“ 11 I прийшов Ангол Господній, і всівся під дубом, що в Офрі, який належить авí-еzerянину Йоашеві. А син його Гедеон молотив пшеницю в виноградному чавíлі, щоб заховатися перед мідіянітіянами. 12 I явився до нього Ангол Господній, і промовив йому: „Господь з тобою, хороший мўжу!“ 13 А Гедеон сказав до нього: „О, Пане мій, — якщо Господь з нами, то нáшо прийшло на нас усе це? I де всі Його чуда, про які оповідали нам наші батькí, говорячи: Ось з Єгипту вивів нас Господь? А тепер Господь покинув нас, і

віддав нас у руку Мідіяна“. 14 I обернувшись до нього Господь і сказав: „Іди з цією своею силою, і ти спасеш Ізраїля з мідіянської руки. Оце Я послав тебе“. 15 I відказав Йому Гедеон: „О, Господи мій, — чим я спасу Ізраїля? Ось моя тисяча найнужденіша в Манасії, а я наймолодший у домі батька свого“. 16 I сказав йому Господь: „Але Я бýду з тобою, і ти поб'еш мідіянітіян, як однóго чоловіка“. 17 A той до Нього сказав: „Якщо знайшов я ми́лість в очах Твоїх, то зроби мені ознáку, що Ти говориш зо мною. 18 Не відходь же звідси, аж поки я не прийдú до Тебе, і не принесу дарунка мого, і не покладу перед лицем Твоїм“. А Той відказав: „Я буду сидіти аж до твого повéрення“. 19 I Гедеон увійшов до хати, і спорядив козеня, і опрісноків з ефí муки, м'ясо поклав до кошá, а юшку влив до горщика. I приніс він до Нього під дуб, та й поставив перед Ним. 20 I сказав до нього Ангол Божий: „Вíзьми це м'ясо й ці опрісноки, та й поклади на оцю скéлю, а юшку вилий“. I той так зробив. 21 I витягнув Ангол Господній кінець пáлицí, що в руці Його, і доторкнувся до м'яса та до опрісноків, — і знявся зо скелі огонь, та й поїв те м'ясо та опрісноки, а Ангол Господній зник з його очей. 22 I побачив Гедеон, що це Ангол Господній. I сказав Гедеон: „Ах, Владико, Господи, бож я бачив Господнього Ангола обличчя в обличчя“. 23 I сказав йому Господь: „Мир тобі, — не бíйся, не помреш!“ 24 I Гедеон збудував там жéртвника для Господа, і назвав ім'я йому: Егова-Шалом. Він іще є аж до цього дня в Офрі Авіезеровій. 25 I сталося тієї ночі, і сказав йому Господь: „Вíзьми бичка з волів батька свого, і другого бичка семилітнього, і розбий Ваалового жéртвника батька свого, а святе дерево, що при ньому, зрубай. 26 I збудуєш жéртвника Господéві, Богові своєму, на верху цієї твердіні, у порядку. I вíзьмеш другого бичка, і принесеш цілопáлення дровáми з святого дерева, яке зрубаєш“. 27 I взяв Гедеон десять людей зо своїх рабів, і зробив, як говорив до нього Господь. I сталося, через те, що боявся дому батька свого та людей того міста, щоб робити вдень, то зробив уночі. 28 I встали люди того міста рано вранці, аж ось жéртвник Ваálів розбитий, а святе дерево, що при ньому, порубане, а другого бичка принéсено в жéртву на збудованому жéртвнику. 29 I говорили вони один

одному: „Хто зробив оцю річ?“ I вони вивідували й шукали, та й сказали: „Гедеон, син Йоашів, зробив оцю річ“. 30 I сказали люди того міста до Йоаша: „Виведи сина свого, і нехай він помре, бо розбив Ваалового жертвника та порубав святе дерево, що при ньому“. 31 I сказав Йоаш до всіх, що стояли при ньому: „Чи ви будете обставати за Ваалом? Чи ви допоможете йому? Хто буде обставати за ним, той буде забитий до ранку. Якщо він Бог, то нехай сам заступається за себе, коли той розбив його жертвника“. 32 I він назвав ім'ям йому того дня: Єруббаал, говорячи: „Нехай змагається з ним Ваал, бо він розбив його жертвника“. 33 A всі мідяніти й амаликітяни та сини Кедему були зібрані разом, і перейшли Йордан, і таборували в долині Ізреел. 34 A Дух Господній зійшов на Гедеона, і він засурмів у сурмі, і був скликаний Авієзер за ним. 35 I він послав послів по всьому Манаасії, і був скликаний за ним і він. I послав він послів до Асіра, і до Завулона, і до Нефталима, — і вони вийшли навпереди них. 36 I сказав Гедеон до Бога: „Якщо Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив, — 37 то ось я розстелю на тóці вóвняне рунó; якщо росá буде на самім рунí, а на всій землі сухо, то я буду знати, що Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив!“ 38 I сталося так. I встав він рано взавтра, і розстелів рунó, і вичавив росу з рунá, — повне горнá води. 39 I сказав Гедеон до Бога: „Нехай не запálиться гнів Твій на мене, нехай я скажу тільки цей раз, нехай но я спрóбую руном тільки цей раз: нехай буде сухо на самім рунí, а на всій землі нехай буде росá“. 40 I Бог зробив так тієї ночі, — і булó сухо на самім рунí, а на всій землі була росá.

7 I встав рано вранці Єруббаál, — це Гедеон, — та ввесь народ, що з ним, і таборували над Ен-Хародом. А мідянітянський тáбрір був із півночі від Гів'ат-Гамморев долині. 2 I сказав Господь до Гедеона: „Численний той народ, що з тобою, щоб Я дав мідяніттян в його руку, — щоб не запишався надо Мною Ізраїль, говорячи: Рука моя спасла мене. 3 A тепер поклич до ушей люду, говорячи: Хто боїться й тремтить, нехай вéрнеться й відйде від гори Гілеад“. I вернулося з народу двадцять і дві тисячі, а десять тисяч позосталось. 4 I сказав Господь до Гедеона: „Ще численний цей народ.

Зведи їх до води, і Я там переберу́ його тобі. I буде, як Я скажу́ тобі: Цей пíде з тобою, — той пíде з тобою, а кожен, що скажу́ тобі: Цей не пíде з тобою, той не пíде“. 5 I привів він народ до води. I сказав Господь до Гедеона: „Кожен, хто буде хлéпти воду язиком своїм, як хлéпче пес, поставиши його окремо. А кожен, хто припадé на коліна свої, щоб пити, — поставиши його окремо“. 6 I було число тих, що хлéптали, носячи рукою свою до уст своїх, три сотні чоловіка, а вся решта народу припали на коліна свої, щоб пити воду. 7 I сказав Господь до Гедеона: „Трьома сотнями мужів, що хлéптали, спасу тебе, і дам мідяніттян у твою руку, а ввесь народ пíде кожен на своє місце“. 8 I взялі вони в свою руку пожýву народу та свої сúрми, а всіх інших ізráльтян він відпустив, кожного до намéту свогó, а три сотні мужа затримав. А мідянітянський тáбрір був під ним у долині. 9 I сталося тієї ночі, і сказав до нього Господь: „Устань, зíйди до табóру, бо Я дав його в руку твою. 10 A якщо ти боїшся зíйти, зíйди ти та Пура, твій слуга, до табóру. 11 I почуєш, що вони говорять, а потім зміцниться твої рóки, і ти зíйдеш до табóру“. I зійшов він та Пура, слуга його, до краю озброєних у табóрі. 12 A мідяніттяни й амаликітяни та всі сини Кедему лежали в долині, як саранá, щодо числénності. А верблóдам їх нема числа, — як пісок на бéрезі моря, щодо числénності. 13 I прийшов Гедеон, аж ось один оповідає другові своєму сон. I він казав: „Оце снivся мені сон, а ото буханéць ячmінного хлíба котиться в мідянітянському табóрі. I докотíвся він аж до намéту, та й ударив його, а той упав, і перевернúв його доторí, і намет той бúхнув“. 14 I відповів його друг та й сказав: „Це ніщо інше, як меч Гедеона, Йоашового сина, мужа Ізраїльського, — Бог дав у його руку мідяніттян та ввесь тáбрír“. 15 I сталося, як Гедеон почув оповідáння про той сон та розгáдку його, то вклонився, і вернувся до Ізраїлевого табóру та й сказав: „Уставайте, бо Господь дав у вашу руку мідянітянський тáбрír!“ 16 I поділив він три сотні тих мужів на три віddíli, і дав у руку їх усіх сúрми, і порожні глéki, та смолоскípi до серéдини тих глékіv. 17 I сказав він до них: „Щó будете бачити від мене, то й ви так зробите. A ось я пíду до краю табóру, і буде, — як я зроблю, так зробите й ви. 18 I засурмлю в

сурмú я та всі, що зо мною, то засурмітé в сúрми й ви навколо всього табóру, та й скажете: меч за Господа та за Гедеона!“ 19 I прийшов Гедеон та сотня мужів, що з ним, до краю табóру, на початку середньої сторожі, коли тільки но поставили сторожу. I засурмíли вони в сúрми, і побили глéки, що в їхніх руках. 20 I засурмíли три відділи в сúрми, і поторбíли глéки, і тримали рукою своєї лівіцí смолоскíпа, а рукою своєї правіцí — сúрми, щоб сурмíти. I кричали вони: „Меч за Господа та за Гедеона!“ 21 I стояли кожен на своїм місці навкóло табóру, а ввесь тáбір бігав, і вони кричали й утíкали. 22 I засурмíли три сотні сúрем, а Господь обернув меча одного на óного та на ввесь тáбір. I тáбір побіг аж до Бет-Гашшítta до Церери, аж до Сefat-Авел-Мехолі при Тabbаті. 23 I були скликані ізраїльтяни з Неftalímu, і з Асиру, і з усього Manaстíї, — і вони гналися за мідіяніттянами. 24 A по всіх Єфремових горáх Гедеон послав послів, говорячи: „Зíйдіть навперéми мідіянітян, і заступíть ім воду аж до Бет-Бари та Йордáн“. I скликали всіх Єфремових людей, та й заступили воду аж до Бет-Бари та Йордán. 25 I вони захопíли двох мідіянітянських князíв: Орева та Зеева, і вбили Орева в Цур-Ореві, а Зеева вбили в Екев-Зееві. I гналися за мідіяніттянами, а голови Орева та Зеева перенéсли до Гедеона на той бік Йордáну.

8 I сказали йому мýжі Єфремові: „Щó це за рíч зробив ти нам, що не покликав нас, коли йшов воювати з Мідіяном?“ I вони сильно сперечáлися з ним. 2 I сказав він до них: „Щó я зробив тепер таке, як ви? Чи не лíпше пíзні виноградини Єфремові від авíзового винобрáння? 3 У вашу руку Бог дав мідіянітянських князíв, — Орева та Зеева, — і щó мíг я зробити, як ви?“ Тодí заспокóївся їхній дух проти нього, як він сказав оце слóво. 4 I прийшов Гедеон до Йордáну, і перейшов він та три сотні мужів, що з ним, змúчені в погóні. 5 I сказав він до людей Суккóту: „Дайте но буханцíв хлíба нарóдові, що за мною, бо вони змúчені, а я женуся за Зевахом та Цалмунною, царями мідіянітянськими“. 6 I сказали суккотські князí: „Чи рука Зеваха та Цалмунна вже в твоїй руці, щоб давати хлíб твоему вíйську?“ 7 I сказав Гедеóн: „Томý то, коли Господь дастъ у мою руку Зеваха та Цалмунну, то я буду молотити ваше тіло

пустинними тéрнями та колючкáми!“ 8 I пíшов він звідти до Пенуїлу, і говорив до них те саме. А люди Пенуїлу відповілі йому, як відповілі люди Суккóту. 9 I він сказав також до людей Пенуїлу, говорячи: „Коли я вертáтимусь у мýрі, — розíб'ю оцю вéжу“. 10 A Зевах та Цалмунна були в Каркорі, і з ними їхні табóри, близько п'ятнадцяти тисяч, — усí позосталі з усього табóру синів Кедему. A тих, що впали, — було сто й двадцять тисяч чоловíка, що витягáли меча. 11 A Гедеон пíшов дорогою Шехуне-Боголíму зо сходу до Коваху Йогбеги. I розбив він табóра, коли тáбір був безпечний. 12 I вtíкали Зевах та Цалмунна, а він гнався за ними. I він схопíв обох мідіянітянських царів, Зеваха та Цалмунну, а на ввесь тáбір нагнав жаху. 13 I вернуvся Гедеóн, син Йоашів, із вíйни з Маале-Гахересу. 14 I захопíв він юнакá з людей Суккóту, та й запитáвся його. I той написав йому ймення князíв Суккоту та старšíх його, — сімдесáт і сім чоловíка. 15 I прийшов він до людей Суккóту та й сказав ім: „Ось Зéвах та Цалмúнна, що ви ображали мене, говорячи: Чи рука Зеваха та Цалмунни тепер у твоїй руці, що дамó хлíба твоїм змученим лóдям?“ 16 I схопíв він старšíх того міста, і пустинне тéрня та колючкí, і побив ними суккотських людей. 17 A пенуїльську вéжу розбив, і позабивав людей того міста. 18 I сказав він до Зéваха та до Цалмúнни: „Якí тí люди, що ви повбивали на Фаворí?“ A тí сказали: „Як ти, так вони — одне, мають вигляд царських синів“. 19 A він сказав: „To брати мої, сини мої матері. Як живий Господь, — коли б ви були позостáвили їх при життí, не повбивав би я вас!“ 20 I сказав він до Єтера, свого пéрвенця: „Устань, — забий їх!“ Ta той юнáк не витяг свого меча, бо боявся, — бо він був ще малý. 21 I сказав Зевах та Цалмунна: „Устань ти, і кинься на нас, бо по чоловíкові сила його“. I встав Гедеон, і вбив Зеваха та Цалмунну, і забрав оздобні місцí, що були на шиях їхніх верблóдів. 22 I сказали ізраїлеві мужі до Гедеона: „Пануй над нами і ти, і син твíй, і син твого сина, бо ти спас нас від руки Мідіяна“. 23 I сказав до них Гедеон: „Не буду панувати над вами я, і не буде панувати над вами син мíй, — Господь панувáтиме над вами“. 24 I сказав до них Гедеон: „Попрошу від вас прохáння, — і дайте мені кожен носовý серéжку зо своєї здóбичí“, — бо в них, мідіянітян, були золоті

носові серéжки, бо ізмайлтяни вони. **25** І сказали вони: „Дати — дамо!“. І розтягнули одежу, і кидали туди кожен носову серéжку зо своєї здóбичі. **26** І була вага золотих носових серéжок, що він просив, тисяча й сімсóт шеклів золота, крім оздобних місяців, і серéжок, і пурпuroвих шат, що були на мідіянтіянських царях, і окрім нашійників, що на шиях їхніх верблóдів. **27** А Гедеон зробив із того ефóда, і поставив його у своєму місті, в Офрі. І за ним чинив там перéлюбув увесь Ізраїль, і це стало пáсткою для Гедеона та для дому його. **28** І був упокóрений Мідіян перед Ізраїлевими синами, і він більш не підіймав своєї голові. І Край мав мир сорок літ за Гедеонових днів. **29** І пішов Єруббаál, син Йоашів, та й осівся в своїм домі. **30** А в Гедеона було сімдесят синів, що походили зо стéгон його, бо він мав багато жіночої родини. **31** А наложниця його, що в Сихемі, — породила йому сина й вона, а він назвав ім'ї йому: Авімелех. **32** І помер Гедеон, син Йоашів, у добrій сивизні, і був похованний у гробі Йоаша, батька свого, в Офрі авіезеровій. **33** І сталося, як помер Гедеон, то Ізраїлеві сині знову чинили перéлюбув із Ваалами, і поставили собі Ваал-Берита за бога. **34** І Ізраїлеві сини не пам'ятали Господа, Бога свого, що спасав їх від руки всіх їхніх навkóлишніх ворогів. **35** І не зробили вони мілості з домом Єруббаала-Гедеона такої, як усе добро, яке він зробив для Ізраїля.

9 І пішов Авімелех, син Єруббаалів, до Сихему, до братів своєї матері, і говорив до них та до всього роду батьківського дому своєї матері, кажучи: **2** „Говоріть гólosno до всіх сихемських господарів: Щó ліпше для вас: чи панувáння над вами семидесяті мужів, усіх Єруббаалових синів, чи панувáння над вами мýжа однóго? І пам'ятайте, що я кість ваша та тіло ваше“. **3** І говорили брати його матері про нього гólosno до сихемських господарів усі ті словá, — і їхнє серце схилилося до Авімелеха, бо вони сказали: „Він наш брат“. **4** І далий йому сімдесяті шеклів срібла з дому Баал-Беріта, а Авімелех найняв за них пустих та легковáжних людей, — і вони пішли за ним. **5** А він прийшов до дому свого батька в Офру, і повбивав своїх братів, синів Єруббаалових, сімдесяті чоловіків на однім камені. І позостався тільки Йотам, син Єруббаалів, наймолодший, бо сковалася. **6** І були зібрані всі сихемські господарі та ввесь Бет-Мілло, і вони

пішли та й настановили Авімелеха за царя при Елон-Муццаві, що в Сихемі. **7** І повідомили про це Йотама, і він пішов, і став на верхів'ї гори Гаріззім, і підвішив свій голос, і закликав та й сказав їм: „Почуйте мене, сихемські господарі, і хай почуєте Бог! **8** Пішли були раз деревá, щоб помáзати царя над собою, і сказали вони до олівки: Царю ти над нами! **9** А олівка сказала до них: Чи я загубила свій товщ, що Бога й людей ним шанують, і сторожити пídú над дерéвами? **10** І сказали дерéва до фіги: Іди ти, та й над нами царю! **11** І сказала їм фіга: Чи я загубила свої солодощі та свій добрий врожай, і сторожити пídú над дерéвами? **12** І дерéва промовили до винограду: Іди ти, та й над нами царю! **13** І промовив до них виноград: Чи я загубив свого сóка, що Бога й людей веселити, і сторожити пídú над дерéвами? **14** Тоді всі дерéва сказали терніні: Іди ти, та й над нами царю! **15** А терніна сказала дерéвам: якщо справді мене на царя над собою помáзуете, — пídійтіть, похováйтеся в тіні мої! А як ні, — то ось вийде огонь із терніни, та кедри лива́нські поїсть! **16** А тепер, — якщо направду й у невинності зробили ви, що настановіли Авімелеха царем, і якщо ви добре зробили з Єруббаалом та з дном його, і якщо ви зробили йому за заслугу рук його, **17** бо мýй бáтько воював за вас, і кинув був життя своє на небезпéку, і врятував вас із руки Мідіяна, **18** а ви сьогодні повстали на дім бáтька моого, та й повбивали синів його, сімдесяті люда, на однóму камені, і настановили царем Авімелеха, сина його невільниці, над сихемськими господарями, бо він брат ваш, **19** і якщо в правді й невинності зробили ви з Єруббаалом та з дном його цього дня, — то радійте Авімелехом, і нехай і він радіє вами! **20** А як ні, — вийде огонь з Авімелеха, та й поїсть господарів Сихему й Бет-Мілло, і вийде огонь із господарів Сихему й з Бет-Мілло, та й з'ість Авімелеха“. **21** І втік Йотам і збіг, і пішов до Беера, і сидів там перед братом своїм. **22** І володів Авімелéх над Ізраїлем три роки. **23** І послав Господь злого духа між Авімелехом та між сихемськими господарями, — і зрадили сихемські господарі Авімелеха, **24** щоб прийшла кривда семидесяти Єруббаалових синів, а їхня кров спала на Авімелеха, їхнього брата, що іх повбивав, та на сихемських господарів, що зміцнили його

руки забити братів своїх. 25 І сихемські господарі поставили на верхів'ях гір чатівників на нього, і вони грабували все, що приходило до них на дорозі. І сказано про це Авімелеху. 26 І прийшов Гаал, Еведів син, та брати його, і вони прийшли до Сихему, — і довірилися йому сихемські господарі. 27 І виходили вони в поле, і збирали виноград свій, і вичавлювали, і робили празник. І входили вони до дому свого бога, і їли й пили та проклинали Авімелеха. 28 І говорив Гаал, син Еведів: „Хто Авімелех і хто Сихем, що будемо служити йому? Чи ж він не син Єруббаалів, а Зевул начальник його? Служіть людям Гемора, батька Сихема, а чому ми будемо служити йому? 29 А хто дав би цього народу в мою руку, то я прогнав би Авімелеха. І він скаже до Авімелеха: Помнож своє військо, та й вийди!“ 30 І почув Зевул, голова міста, слова Гаала, сина Еведового, — і запалився його гнів. 31 І послав він послів до Авімелеха з хитростю, говорячи: „Ось Гаал, син Еведів, та брати його приходять до Сихему, і ось вони підбірюють місто проти тебе. 32 А тепер устань уночі ти та той народ, що з тобою, і чатуй на полі. 33 І буде, — встанеш рано вранці, як сходитиме сонце, і нападеш на місто. І ось, — він та народ той, що з ним, вийдуть до тебе, а ти зробиш йому, як знайде потрібним рука твоя“. 34 І встав уночі Авімелех та ввесь народ, що з ним, та й чатували над Сихемом чотири відділи. 35 І вийшов Гаал, син Еведів, і став при вході міської брами. І встав Авімелех та народ, що з ним, із засідки. 36 А Гаал побачив той народ, та й сказав до Зевула: „Ось народ сходить із верхів гір“. І сказав до нього Зевул: „Ти бачиш гірську тінь, немов людей!“ 37 А Гаал далі говорив та казав: „Ось народ сходить з верхів'я, а один відділ приходить із дороги Елон-Меоненіму“. 38 І сказав до нього Зевул: „Де тоді уста твої, що говорили: Хто Авімелех, що ми будемо служити йому? А оце той народ, що ти погорджував ним. Виходь же тепер, та й воюй з ним!“ 39 І вийшов Гаал перед сихемськими господарями, та й воював з Авімелехом. 40 І Авімелех погнав його, і він побіг перед ним. І нападало багато трупів аж до входу до брами. 41 І осівся Авімелех в Арумі, а Зевул вигнав Гаал а та братів його, щоб не сиділи в Сихемі. 42 І сталося другого дня, і вийшов народ на поле, а Авімелеху донесли про це. 43

І взяв він людей, і поділив їх на три відділи, та й чатував на полі. І побачив він, аж ось народ виходить із міста, — і встав він на них, та й побив їх. 44 А Авімелех та відділи, що з ним, напали й стали при вході міської брами, а два відділи напали на все, що в полі, та й повбивали їх. 45 І Авімелех воював із містом цілий той день, та й здобув місто, а народ, що був у ньому, позабивав. І зруйнував він те місто, та й обсіяв його сіллю. 46 І почули про це всі, хто був у сихемській башті, і ввійшли до твердині, до дому бога Беріта. 47 І було донесено Авімелехові, що зібралися всі господарі сихемської башти. 48 І вийшов Авімелех на гору Цалмон, він та ввесь народ, що з ним. І взяв Авімелех сокири в свою руку, та й настина в галуззя з дре́ва, і познóсив його, і поклав на своє плече. І сказав він до народу, що з ним: „Що ви бачили, що зробив я, — поспішно зробіть, як я“. 49 І настина в також увесь народ кожен галуззя собі, і пішли за Авімелехом, і поскладали над печорою, та й підпалили над ними ту печеру огнем. І повмирали всі люди сихемської вéжі, близько тисячі чоловіків та жінок. 50 І пішов Авімелех до Тевецу, і тaborувáв при Тевеці, та й здобув його. 51 А в середині міста була міцна башта, і повтікали туди всі чоловікі й жінки та всі господарі міста, і замкнули за собою, та й вийшли на дах тієї башти. 52 І прийшов Авімелех аж до башти, та й воював із нею. І підійшов він аж до входу башти, щоб спалити її огнем. 53 Тоді одна жінка кинула горішнього каменя від жбóрен на Авімелехову голову, — та й розторóшила йому чéрепа. 54 І він зараз кликнув до юнакá, свого зброєнóші, та й сказав йому: „Витягни свого меча, та й забий мене, щоб не сказали про мене: Його жінка забила!“ І його юнак проколов його, — і він помер. 55 І побачили ізраїльтяни, що Авімелех помер, та й порозхóдилися кожен на своє місце. 56 І Бог віддав Авімелехові зло, яке він зробив був своєму батькові, що повбивав сімдесят братів своїх. 57 А все зло сихемських людей Бог повернув на їхню голову, — і прийшло на них прокляття Йотама, Єруббаалового сина.

10 І став по Авімелехові на спасіння Ізраїля Тола, син Пуї, сина Додового, муж Іссахарів. І він сидів у Шамірі в Єфремових горáх. 2 І судив

він Ізраїля двадцять і три роки, та й помер, і був похований в Шамрі. 3 I став по ньому Яір гілеадянин, і судив Ізраїля двадцять і два роки. 4 I було в нього тридцять синів, що їздили на тридцять молодих ослах, а в них тридцять міст, — іх кличут аж до цього дня: Яірові села, що в гілеадському краї. 5 I помер Яір, і був похований в Камоні. 6 А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очах, і служили Ваалам та Астартам, і богам арамським, і богам сидонським, і богам моавським, і богам аммонських синів, і богам філістимським. I покинули вони Господа, і не служили Йому. 7 I запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх в руку філістимлян та в руку синів Аммонових. 8 I вони били й мучили Ізраїлевих синів від того робку, і гнобили вісімнадцять років усіх Ізраїлевих синів, що по той бік Йордану в аморейському краї, що в Гілеаді. 9 I перейшли Аммонові сини Йордан, щоб воювати також з Юдою й з Веніяміном та з Єфремовим домом. I Ізраїлеві булó дуже тісно! 10 I клíкали Ізраїлеві сини до Господа, говорячи: „Згрішили ми Тобі, бо ми покинули свого Бога, і служили Ваалам“. 11 I сказав Господь до Ізраїлевих синів: „Чи ж не спас Я вас від Єгипту, і від амореянина, і від Аммонових синів, і від філістимлян? 12 А сидоняни, і Амалік, і Маон гнобíли вас, і ви клíкали до Мене, — і Я спас вас від їхньої руки. 13 А ви полишили Мене, і служили іншим богам, тому більше не спасатиму вас. 14 Ідіть, і кличте до тих богів, що ви вибрали іх, — вони спасуть вас у чáсі вашого утиску“. 15 I сказали Ізраїлеві сини до Господа: „Згрішили ми! Зроби Ти нам усе, як добре в очах Твоїх. Тільки спаси нас цього дня!“ 16 I повикідали вони з-поміж себе чужих богів, та й служили Господéві. I знетерпелівилась душа Його через Ізраїлеве страждання. 17 А Аммонові сини були склікані, та й тaborувáли в Гілеаді. I були зібрані Ізраїлеві сини, та й тaborувáли в Міцпі. 18 I сказали той нарód та гілеадські князі, один до одного: „Хто той чоловíк, що зачне воювати з Аммоновими синáми? Він стане головою для всіх гілеадських мéшканців“.

11 А гілеадянин Іftáх був хоробрий воýк. A він був син блудливої жінки, і з нею Гілеáд породив Іftáха. 2 I породила Гілеадова жінка Йому

синів. I повирóстали сини тієї жінки, та й вигнали Іftаха, і сказали йому: „Не будеш володіти в домі нашого батька, бо ти син іншої жінки!“ 3 I втік Іftáх перед своїми братами, і осівся в краї Тов. I зібралися до Іftаха гулящі люди, та й виходили з ним. 4 I сталося по часі, і воювали Аммонові сини з Ізраїлем. 5 I сталося, як воювали Аммонові сини з Ізраїлем, то пішли гілеадські старші, щоб забрати Іftаха з краю Тов. 6 I сказали вони до Іftаха: „Іди ж, і будеш нам провідником, і будемо воювати з Аммоновими синáми“. 7 I сказав Іftах до гілеадських старших: „Чи ж не ви зненáвидили мене, і вигнали мене з дому моого батька? I чого ви прийшли до мене тепер, коли ви в бíді?“ 8 I сказали гілеадські старші до Іftаха: „Зате ми тепер вернулися до тебе! I ти піди з нами, і будемо воювати з Аммоновими синами, і станеш нам головою для всіх мéшканців гілеадських“. 9 I сказав Іftах до гілеадських старших: „Якщо ви мене вернете воювати з Аммоновими синами, і Господь дастъ іх, щоб були побиті передо мною, то чи я стану вам головою?“ 10 I сказали гілеадські старші до Іftаха: „Нехай Господь буде свідком поміж нами, що так, як слово твоє, так зróбимо“. 11 I пішов Іftах з гілеадськими старшими, і народ настановíв його собі за голову та провідникá, а Іftах промовляв усі свої словá перед Господнім лицем у Міцпі. 12 I послав Іftах послів до царів Аммонових синів, говорячи: „Що тобі до мене, що ти прийшов до мене воювати з моїм краєм?“ 13 I сказав цар Аммонових синів до Іftахових послів: „Бо Ізраїль забрав мій край, коли він вихóдив з Єгипту, від Арнону й аж до Яббоку та аж до Йордану. A тепер верни ж їх у мирі!“ 14 A Іftах ще послав посла до царя Аммонових синів, 15 і сказав йому: „Так сказав Іftáх: Не взяв Ізраїль краю Моавого та краю Аммонових синів, 16 бо коли йшли вони з Єгипту, то Ізраїль ішов по пустині аж до Червоного моря, і прийшов до Кадéшу. 17 I послав Ізраїль посла до едомського царя, говорячи: Нехай я перейдý твоїм краєм, — та не послухав едомський цар. I послав він також до царя моáвського, — та й той не хотів. I осівся Ізраїль у Кадéшу. 18 I пішов він пустинею, і обійшов край едомський та край моáвський, і прийшов зо сходу сонця до моавського краю, та й тaborувáли по тім боці Арнону, а в моавські граници не

входили, бо Арнон — границя Моава. 19 І послав Ізраїль послів до Сихона, царя аморейського, царя хешбонського, і сказав йому Ізраїль: „Нехай ми перейдемо твоїм краєм аж до місця свого“. 20 І не вірив Сихон Ізраїлеві, щоб він мірно перейшов його границями. І зібраав Сихон увесь народ свій, та й таборували в Йохці, і воювали з Ізраїлем. 21 І дав Господь, Бог Ізраїля, Сихона та ввесь народ його в Ізраїлеву руку, — вони побили їх. І посів Ізраїль увесь край амореянина, мешканця того краю. 22 І вони посіли всю аморейську країну від Арнону й аж до Яббоку, і від пустині та аж до Йордану. 23 А тепер Господь, Бог Ізраїлів, вигнав Амореянина перед народом Своїм, Ізраїлем, а ти посядеш його? 24 Отож, що дастъ тобі на насліддя Кемош, бог твій, те ти посядеш, а все, де вигнав Господь, Бог наш, перед нами, те ми посядемо. 25 А тепер чи справді ти ліпший від Балака, Ціппорового сина, царя моавського? Чи сваритися — сварився він з Ізраїлем? Чи воювати — воював із ними? 26 Коли Ізраїль сидів у Хешбоні та в підлеглих містах його, і в Ар'орі та в підлеглих містах його, і по всіх містах, що над Арноном, три сотні літ, то чому не відібрали ви їх за той час? 27 А тобі я не згрішив, а ти робиш зо мною зло, щоб воювати зо мною. Нехай розсудить Господь, що судить сьогодні між Ізраїлевими синами та між синами Аммоновими“. 28 Та цар Аммонових синів не послухався слів Іфтаха, що до нього посилає. 29 І Дух Господній перебував на Іфтахові, і він перейшов Гілеад та Манасію, і перейшов гілеадську Міцпі, а з гілеадської Міцпе перейшов до Аммонових синів. 30 І обіцяв Іфтах обітницю Господеві й сказав: „Якщо справді даси Ти Аммонових синів у мою руку, 31 то станеться, — виходячий, що вийде з дверей моого дому навпроти мене, коли я вертатимусь з міром від Аммонових синів, то буде він для Господа, і я принесу його в ціlopлення“. 32 І прийшов Іфтах до Аммонових синів воювати з ними, а Господь дав їх у його руку. 33 І він побив їх дуже великою порáзою від Ароєру й аж туди, де йти до Мінніту, двадцять міст, і аж до Авел-Кераміму. І впокорілися Аммонові сини перед синами Ізраїлевими. 34 І прийшов Іфтах до Міцпі до свого дому, аж ось виходить навпроти нього дочки його з бубнами та з танцями! А вона була в нього тільки одна, — не було в нього,

окрім неї, ані сина, ані дочки. 35 І сталося, як він побачив її, то роздéр одежду свою та й сказав: „Ах, дóчко моя! Ти справді повалила мене, і ти стала однією з тих, що нещасливлять мене. Бо я дав Господеві обіта, і не мóжу відмовитися від нього“. 36 А вона відказала йому: „Бáтьку мíй, ти дав обітницю Господеві, — зроби мені, як вийшло з твоїх уст, коли Господь зробив тобі пíмstu на твоїх ворогів, на Аммонових синів“. 37 І сказала вона до свого батька: „Нехай буде мені зроблена оця річ: відпусти мене на два місяці, і нехай я пíдú й зíйду на гору, і нехай оплáчу дíування свое я та прíятельки мої“. 38 А він сказав: „Іди!“ І послав її на два місяці. І пішла вона та її прíятельки, і оплакувала дíування своє. 39 І сталося в кінці двох місяців, і вернúлася вона до бáтька свого, а він учинив над нею свою обітницю, яку обіцяв був, і вона не пізнала мужа. І сталося це звичаем в Ізраїлі: 40 рíк-річно ходять Ізраїлеві дóчки плакати за дóчкою гíлеадяніна Іфтаха, чотири дні в році.

12 І були скликані Єфрémові люди, і перейшли на пívních та й сказали до Іфтаха: „Чому перейшов ти Йордан, щоб воювати з Аммоновими синами, а нас не покликав пíти з собою? Ми спáлим огнем твій дíм із тобою. 2 І сказав ім Іфтах: „Велику боротьбу мав я та народ мíй з Аммоновими синами. І кликав я вас, та ви не спасли мене з його руки. 3 І коли я побачив, що ви не спасéте, то поклав я дóшу свою на небезпéку, і перейшов Йордан до Аммонових синів, а Господь дав їх у мою руку. І чого прийшли ви до мене цього дня, щоб воювати зо мною?“ 4 І зібраав Іфтах усіх гíлеадських людей, та й воював з Єфремом. І побили гíлеадські люди Єфрема, бо ті сказали: „Ви Єфрémові втíкачí, — Гíлеад поміж Єфремом та поміж Манасією“. 5 І зайняв Гíлеад Йорданські перехódi до Єфрема. І сталося, коли говорили Єфрémові вtíкачí: „Нехай я перейdú, то гíлеадські люди йому говорили: „Чи ти єfremíveць?“ Той казав: „Нí“. 6 І казали йому: „Скажи но шíбблéт“. А той казав: „Сíбблéт“, бо не мíг вýмовити так. І хапáли його, і рíзали при Йорданськім перехódi. І впalo того часу в Єfrema сорок і дві тисячі. 7 І судив Іфтах Ізраїля шість років. І помер гíлеадянін Іфтах, і був похований у місті Гíлеаді. 8 А по ньому Ізраїля судив Івцан з Віфлеéму. 9 І було в нього тридцять синів,

а тридцять дочок він відпустив заміж назовні, і тридцять дочок впровадив для синів своїх з-назовні. І судив він Ізраїля сім літ. **10** І помер Івцан і був похований в Віфлеемі. **11** А по ньому Ізраїля судив завулонівець Елон, і судив Ізраїля десять літ. **12** І помер завулонівець Елон, і був похований в Айялоні, у Завулоновім краї. **13** А по ньому Ізраїля судив Авдóн, син Гіллела, пір'атонянин. **14** І було в нього сорок синів та тридцять онуків, що їздили на семидесяти молодих ослах. І судив він Ізраїля вісім літ. **15** І помер Авдон, син Гіллела, пір'атонянин, і був похований в Єфремовім краї, на горі амаликéянина.

13 А Ізраїлеві сини й далі робили зло в Господніх очах. І Господь віддав їх у руку філістимлян на сорок літ. **2** І був один чоловік з Цар'ї, дánівець з роду, а ім'я йому — Манбах. А жінка його була неплідна, і не родила. **3** І явився Ангол Господній до тієї жінки, та й промовив до неї: „Ось ти неплідна, і не рожала, але ти зачнеш і породиш сина. **4** А тепер стережись, і не пий вина та п'янкого напою, і не јж нічого нечистого, **5** бо ось ти зачнеш, і сина породиш, і брітва не торкнеться його голови, бо дитя те буде Божим назорéєм від утробы, — і він зачне спасати Ізраїля з руки філістимлян“. **6** І прийшла та жінка, та й сказала до чоловіка свого, говорячи: „Божий чоловік приходив до мене, а вигляд його — як вигляд Божого Ангола, дуже грізний. І я не питала його, звідки він, а ймénня свого він мені не сказав. **7** І сказав він мені: Ось ти зачнеш, і породиш сина, а тепер не пий вина та п'янкого напою, і не јж жодної нечистоти, бо дитя те буде Божим назорéєм від утробы аж до дня смерті своєї“. **8** І благав Манбаха Господа, та й сказав: „О Господи, — Божий чоловік, що його послав Ти, нехай прийде ще до нас, і нехай нас навчить, що ми зробимо для дитини, що народиться“. **9** І вислухав Бог цей Маноахів голос, і прийшов Божий Ангол ще до тієї жінки. А вона сиділа на полі, і Манбаха, чоловіка її, не було з нею. **10** І поспішила та жінка, і побігла та й оповіла чоловікові своєму, і сказала до нього: „Ось з'явився мені той чоловік, що приходив був того дня до мене“. **11** І встав, і пішов Маноах за своєю жінкою, і прийшов до того чоловіка, та й сказав йому: „Чи ти той чоловік, що говорив до

цієї жінки?“ А той сказав: „Я“. **12** І сказав Маноах: „Тепер нехай спóвниться слово твоє. Та як нам вихóувати ту дитину, і що чинити з нею? **13** І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Усього, що сказав я жінці, нехай вона стережéться. **14** Усього, що виходить із виноградного куща, не буде вона їсти, а вина та напою п'янкого нехай не п'є, і нічого нечистого нехай не єсть. Нехай додержує всього, що я наказав“. **15** І сказав Маноах до Ангола Господнього: „Нехай ми задéржимо тебе, і приготóвимо для тебе козлá“. **16** І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Якщо ти задéржиш мене, я не бúду їсти твого хліба. А якщо приготóуеш цілопáлення — для Господа принесеш його“. Бо Маноах не знов, що це Ангол Господній. **17** І сказав Маноах до Господнього Ангола: „Яке ім'я твоє? Коли спóвниться твоє слово, то ми вшануємо тебе“. **18** І сказав йому Ангол Господній: „Чому ти питаєшся про мое ім'я? Воно дивне“. **19** І взяв Маноах козлá та жертву хлібну, і на скелі приніс Господéви. І Він учинив чудо, а Маноах та його жінка бачили те. **20** І сталося, коли пôлум'я підіймалося з-над жертвівника до неба, то Ангол Господній вознісся в пôлум'ї жертвівника. А Маноах та жінка його бачили це, та й попáдали обличчям своїм на землю. **21** І Ангол Господній більш уже не появлявся до Маноаха та до жінки його. Тоді Маноах пізнав, що це Ангол Господній. **22** І сказав Маноах до своєї жінки: „Ми справді помрємо, бо ми бачили Бога“. **23** І сказала йому жінка його: „Коли б Господь хотів був повбивати нас, не взяв би з нашої руки цілопáлення та хлібної жертви, і не дав би нам побачити всього цього, і не об'явив би нам цього часу речі, як це“. **24** І породила та жінка сина, і назвала ім'я йому: Самсóн. І вирóстав той хлóпець, і Господь благословляв його. **25** А Дух Господній почав діяти в ньому в Дановім таборі між Цор'a та між Ештаолом.

14 І зійшов Самсóн до Тімні, і побачив у Тімні жінку з філістимських дочок. **2** І пішов він, і розповів своєму батькові та своїй матері, та й сказав: „Я нагледів у Тімні жінку з філістимських дочок, а тепер візьміть її мені за жінку“. **3** І сказав йому батько його та мати його: „Чи ж нема жінки серед дочок братів твоїх та серед усього мого народу, що ти йдеш узяти жінку з необрізаних

філістімлян?“І сказав Самсон до свого батька: „Візьми її мені, бо вона люба очам моїм“. 4 А батько його та мати його не знали, що це від Господа, бо він шукав зáчіпки з філістімлянами. А того часу філістімляни панували над Ізраїлем. 5 І зйшов Самсон і батько його та мати його до Тімній, і прийшли аж до тімненських виноградників, — аж ось навпроти нього ричить левчук. 6 І зйшов на нього Дух Господній, і він розірвав того левчука, як розривають ягня, а в руці його не було нічого. І він не сказав своєму батькові та своїй матері, що зробив. 7 І він зйшов, і говорив до тієї жінки, і вона стала улюблена в Самсонових очах. 8 А по чáсі він вертався забрати її, і звернув із дороги побачити пáдло лева, — аж ось рій бджіл у тілі того лева та мед. 9 І він вийшкrib його на свою долоню, і пішов, і їв та й їв. І він пішов до батька свого й до матері своєї, та й дав їм, і вони љли. І він не сказав їм, що той мед він зішкrib із тіла лева. 10 І зйшов його батько до тієї жінки, а Самсон спривив там прийняття, бо так роблять юнаки. 11 І сталося, коли вони побачили його, то взяли тридцятеро дружків, і були з ним. 12 І сказав їм Самсон: „Нехай но я загадаю вам зáгадку. Якщо справді розгадаєте її мені за сім день прийняття, і відгадаєте, то я дам вам тридцять лляніх сорочок та тридцять змін одежі. 13 А якщо не зможете розгадати мені, то ви мені дасте тридцять лляніх сорочок та тридцять змін одежі“ І вони сказали йому: „Загáдуй зáгадку свою, а ми послухаємо її“. 14 І він сказав їм: „З ідячого вийшло їстíвне, а з сильного вийшло солодке“. І не могли вони розгадати за три дні. 15 І сталося сьомого дня, і сказали вони до Самсонової жінки: „Намов свого чоловіка, і нехай він розгадає нам ту зáгадку, щоб ми не спалили огнем тебе та дім твоого батька. Чи ви нас покликали, щоб посісти маéток наш, чи ні?“ 16 І плакала Самсонова жінка при ньому сім день і казала: „Ти певне ненáвидиш мене й не любиш мене. Ти загадав зáгадку синам моого народу, а мені не розгадав“. А він їй сказав: „Таж батькові своєму та матері своїй не розгадав я, а розгадаю тобі?“ 17 А вона плакала при ньому сім день, коли в них булó прийняття. І сталося сьомого дня, і він розгадав їй, бо вона докучáла йому. А вона розгадала ту зáгадку синам свого народу. 18 І сказали йому люди того міста сьомого дня,

поки зайдло сонце: „Що солодше від меду, і що сильніше від лева?“ А він їм відказав: „Якби ви не орали моєю телицею, то ви зáгадки не відгадали б моєї“. 19 І зйшов на нього Дух Господній, і він пішов до Ашкелону, та й побив з них тридцятеро чоловіка, і пороздягав їх, і віддав ті зміни одежі тим, що розгадали зáгадку. І запалівся гнів його, і він пішов до дому батька свого. 20 А Самсонова жінка досталася дружків його, що приятелювáв із ним.

15 А по часі сталося в днях жнив пшеници, і відвідав Самсон з козлáм свою жінку та й сказав: „Нехай увійдý ю до моєї жінки, до кімнатy“. Та батько її не дав йому ввійти. 21 І сказав її батько: „Я дíйсно подúмав був, що ти справді зненáвидів її, а тому я дав її твоєму дружкóvi. Чи молодша сестра її не лíпша від неї? Нехай же вона буде тобі замість неї“. 31 І сказав їм Самсон: „Цього разу я не буду винний перед філістімлянами, коли я зроблю їм зло“. 41 І пішов Самсон, та й зловив три сотні лисиць. І взяв він смолоскíпи, і обернув хвоста до хвоста, і прив'язав одного смолоскіпа всерéдині поміж два хвости. 5 І запалив він огонь у тих смолоскíпах, і пустив лисиць в філістимські житá. І попалив він стíрти та житá, і олівкові садí. 6 І сказали філістимляни: „Хто це зробив?“ А їм відказали: „Самсон, зять тімнеянина, бо він забрав його жінку й віддав її дружкóvi його“. І пішли філістимляни, та й спалили огнем її та батька її. 7 І сказав їм Самсон: „Хоч ви й зробили так, як це, та проте я конче пíмщýся на вас, і аж тоді перестáну“. 8 І він сильно побив їх дошкульною порáзкою. І пішов він, і осівся в щílini скелі Етам. 9 І посхóдили філістимляни, і тaborувáли в Юди, і розтяглýся до Лехі. 10 І сказали Юдинi люди: „Чого ви посхóдили проти нас?“ А ті відказали: „Ми прийшли зв'язати Самсона, щоб зробити йому, як нам він зробив“. 11 І пішли три тисячі люда від Юди до щílini скелі Етам. І сказали вони Самсонові: „Чи ти не знов, що над нами панують філістімляни? І щó це ти нам учинив? А він їм сказав: „Як вони зробили мені, так я зробив їм“. 12 І сказали йому: „Ми зйшли зв'язати тебе, щоб віддати тебе в руку філістімлян“. І сказав їм Самсон: „Присягнít мені, що ви не забéте мене“. 13 А вони сказали йому, говорячи: „Ні, а тільки

зв'яжемо тебе та дамо тебе в їхню руку, а забити — не заб'ємо тебе“. І зв'язали його двома новими шнурями, і звели його зо скелі. **14** Він прийшов аж до Лехі, а філістимляни зняли крик проти нього. І зійшов на нього Дух Господній, і стали ті сукані шнурі, що на раменах його, як лляні, що перегоріли в огні, — і поспадали з його рук путь його. **15** І знайшов він свіжу ослячу щелепу, і простяг свою руку й уязв його, та й побив ним тисячу чоловіка. **16** І сказав Самсон: „Ослячою цією щелепою дійсно поклав їх на купу, — ослячою цією щелепою тисячу люда побив я“. **17** І сталося, як скінчів він це говорити, то кинув ту щелепу зо своєї руки, і назвав ім'ям тому місцю: Рамат-Лехі. **18** І сильно він спрагнув, і клікнув до Господа та й сказав: „Ти дав у руку Свого раба це велике спасіння, а тепер я помр'ю від прагнення, і впаду в руку необрізаних“. **19** І пробив Бог джерело, що в Лехі, і вийшла з нього вода, — і він напився, і вернувся його дух, і він ожив. Тому назвав він ім'ям йому: Ен-Гаккоре, що в Лехі, і так воно зветься аж до цього дня. **20** І судив він Ізраїля за днів філістимлян двадцять літ.

16 І пішов Самсон до Гази, і побачив там жінку блудницю, і ввійшов до неї. **2** А аззеянам донесли, говорячи: „Самсон прийшов сюди!“ І оточили вони, і чатували на нього всю ніч у міській брамі. І вони тихо поводилися всю ніч, говорячи: „Будемо чатувати аж до ранішнього світу, — і заб'ємо його“. **3** І лежав Самсон аж до півночі. А опівночі встав, і скопій за двері міської брами та за обідва бічні одвірки, та й вирвав їх разом із засувом, і поклав на свої плечі, і виніс їх на верхів'я гори, що навпроти Хеврону. **4** І сталося потому, і покохав він жінку в долині Сорек, а ім'я їй Деліла. **5** І прийшли до неї філістимські воло́дарі, та й сказали їй: „Намов його та й побач, — у чому його велика сила, і чим переможемо його та зв'яжемо його, щоб упокорити його? А ми кожен дамо тобі тисячу й сто шеклів срібла“. **6** І сказала Деліла до Самсона: „Розкажи мені, у чому твоя велика сила, і чим можна зв'язати, щоб упокорити тебе?“ **7** І сказав їй Самсон: „Якщо зв'яжуть мене сінома мокрими шнурями, що ще не висушені, то ослабну та й стану, як кожен із людей“. **8** І принесли їй філістимські воло́дарі сім мокрих шнурів, що ще не були висушені,

а вона зв'язала його ними. **9** А засідка сиділа в неї в іншій кімнаті. І вона сказала до нього: „Філістимляни на тебе, Самсон!“ І він розірвав ті шнурі, як розривається нитка з клочя, коли понюхає огню. І не пізнана була його сила. **10** І сказала Деліла до Самсона: „Оце ти обманів мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені тепер, чим можна зв'язати тебе?“ **11** І він їй сказав: „Якщо справді зв'яжуть мене новими суканими шнурями, якими не робилася робота, то ослабну й стану, як кожен із людей“. **12** І взяла Деліла нові шнурі, та й зв'язала його ними, і сказала до нього: „Філістимляни на тебе, Самсон!“ А засідка сиділа в іншій кімнаті. І він зірвав їх зо своїх плечей, немов нитку. **13** І сказала Деліла Самсонові: „Доси ти обманював мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені, чим можна зв'язати тебе?“ А він їй сказав: „Якщо утчеш сім кучерів моєї голови з основою“. **14** І вона прибила їх ткацьким клинком, та й сказала до нього: „Філістимляни на тебе, Самсон!“ А він обудився зо сну свого, та й вирвав ткацького клинка тканіни та основу. **15** І сказала вона до нього: „Як ти говориш: кохаю тебе, а серце твоє не зо мною? Оце тричі обманів ти мене, і не розповів мені, у чому твоя велика сила“. **16** І сталося, коли вона докучала йому своїми словами по всі дні, та напирала на нього, то знетерпілівилася душа його на смерть. **17** І виложив він їй усе серце своє, та й сказав їй: „Бритва не торкалась моєї голови, бо я Божий назоре́й від утробы своєї матері. Якщо я буду оголений, то відступить від мене сила моя, і я ослабну, та й стану, як кожна людина“. **18** І побачила Деліла, що він розповів їй усе своє серце, і послала й покликала філістимських воло́дарів, говорячи: „Прийдіть і цим разом, бо він розповів мені все своє серце“. І прийшли до неї філістимські воло́дарі, і знісli срібло в своїй руці. **19** А вона приспала його на колінах своїх, і покликала чоловіка та й наказала оголити сім кучерів його голови. І став він слáбнути, і відступила від нього сила його. **20** І сказала вона: „Філістимляни на тебе, Самсон!“ І збудився він зо сну свого та й сказав: „Вийду я, як раз-у-раз, і стряуся“. А він не зінав, що Господь відступився від нього. **21** І взяли його філістимляни, та й вибрали очі йому. І вони звелі його до Гази, і зв'язали його мідяними ланцюгами, і він молов у домі

ув'язнених. 22 А волос голови його зачав рости по тому, як був він оголений. 23 А філістимські володарі зібралися, щоб принести велику жертву Дагонові, своєму бóгові, та повеселитися. І сказали вони: „Наш бог передав у нашу руку Самсона, ворога нашого“. 24 І бачив його народ, і хвалили своїх богів, і говорили: „Наш бог передав у нашу руку нашого ворога та спустошителя нашого краю, який наші трóпи намножив“. 25 І сталося, коли іхнє серце звеселилося, то сказали вони: „Покличте Самсона, і нехай він посмішить нас“. І покликали Самсона з дому ув'язнених, і він витівав жарти перед ними, а вони поставили його поміж стовпами. 26 І сказав Самсон юнацькові, що держав його за руку: „Пусти мене, і дай доторкнутися мені, до тих стовпів, що на них цей дім стоїть міцно, і нехай я обіпруся на них“. 27 А той дім був повеню чоловіків та жінок, і туди зібралися всі філістимські володарі, а на даху було близько трьох тисяч чоловіків та жінок, що приглядалися до жартів Самсона. 28 І клікнув Самсон до Господа, та й сказав: „Владико Господи, згадай же про мене, та зміни мене тільки цього разу, Боже, і нехай я пімщущий філістимлянам одну пімсту за двоє очей своїх!“ 29 І обняв Самсон обідва середінні стовпі, що на них міцно стояв той дім, і обперся на них, — на одного правицею своєю, а на одного лівицею своєю. 30 І сказав Самсон: „Нехай помр'я разом із філістимлянами!“ І він з великою силою сперся на стовпі, — і впав той дім на володарів та на ввесь той народ, що в ньому. І були ті померлі, що він повбивав їх при своїй смерті, численніші за тих, що повбивав їх за свого життя. 31 І зійшли його брати та ввесь дім його батька, і понесли його, і винесли та й поховали його між Цор'я та між Ештаолом у гробі Маноаха, батька його. А він судив Ізраїля двадцять літ.

17 І був чоловік з Єфремових гір, а ім'я йому Михá. 2 І сказав він до своєї матері: „Тисяча й сто шеклів срібла, що в тебе взяті, а ти прокляла за них, і також сказала це, щоб і я чув, — ось те срібло зо мною, це я його взяв“. І сказала мати його: „Благословéнний син мій у Господа!“ 3 І він вернув ту тисячу й сто шеклів срібла своїй матері. І сказала його мати: „Я справді посвятила те срібло Господеві з своєї руки за сина свого, щоб зробити боввáна різьбленого та боввана лítого. А тепер

звертаю його тобі“. 4 Та він вернув те срібло своїй матері. І взяла його мати дві сотні шеклів срібла та й дала його золотареві, а він зробив із нього боввáна різьбленого та боввана лítого; і було це в домі Михá. 5 А цей чоловік Михá мав уdoma божніцю. І зробив він ефóда та терáфи, і вісвятив однóго з синів своїх, і він був йому за священика. 6 Того часу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що правдиве було в його очах. 7 І був юнак із Віфлеéму Юдиного, з Юдиного рóду, а він Левит, і він був там прихóдько. 8 І пішов той чоловік з того міста, із Віфлеéму Юдиного, щоб часо́во пожити, де знайде. І прийшов він до Єфремових гíр до дому Михá, щоб далі йти своєю дорогою. 9 І сказав йому Михá: „Звідкіля ти прихóдиш?“ А той йому відкazав: „Я Левит із Віфлеéму Юдейського, а я йду, щоб часо́во пожити, де знайду“. 10 І сказав йому Михá: „Зоставайся ж зо мною, і будь мені за отця та за священика, а я дам тобі десять шеклів срібла на рік і потрібну одежду та поживу твою“. І пішов той Левит до нього, 11 і погодився Левит сидіти з тим чоловіком. І був той юнак йому, як один із синів його. 12 І Миха вісвятив того Левита, і був йому той юнак за священика, і був у Михиному дому. 13 І сказав Михá: „Тепер я знаю, що Господь зробить добро мені, бо цей Левит став мені за священика“.

18 Того часу не було царя в Ізраїлі, і того часу Данове плéм'я шукало собі наділу на оселю, бо до того дня не випало йому жеребкá на наділ серед Ізраїлевих племéн. 2 І Данові сини послали зо свого рóду п'ятеро люда з загалу́ людей військóвих, щоб вони вивідали Край та дослідили його. І сказали до них: „Ідіть, дослідіть цей Край“. І вони зійшли на Єфремові гори аж до Михиного дому, і переночували там. 3 Коли вони були біля Михиного дому, то вони пізнали голос того юнака Левита, та й зійшли туди й сказали йому: „Хто тебе привів сюди, і що ти тут робиш? І що ти тут маєш?“ 4 І сказав він до них: „Так і так зробив мені Миха, — і він найняв мене, і я став йому за священика“. 5 А вони сказали йому: „Запитай же Бога, і нехай ми пізнаємо, чи пощаститься наша дорога, якою ми йдемо“. 6 І сказав їм священик: „Ідіть із мýром, — перед Господом ваша дорога, якою ви пíдете“. 7 І пішли ті п'ятеро людей, і

прийшли в Лайш та й побачили той народ, що в ньому, — він сидить безпечно, за звичаєм сидонян, спокійний та безпечний. І не було нікого, хто робив би їм щось зле в Краї, посів би владу над ними, і вони даліко від сидонян, і нема їм діла ні до кого. 8 I прийшли вони до братів своїх у Цор'у та в Ештаол. I сказали їм брати їх: „Що ви принесли?“ 9 А вони відказали: „Устаньте, і підемо на них, бо ми бачили той Край, і ось — дуже він добрий. А ви мовчите? Не лінітесь, щоб піти, щоб прийти та посісти той Край. 10 Як ви підете, то ввійдете до народу безпечного, а Край той широкий, — бо Бог дав його в вашу руку, — це місце, що там нема недостачі жодної речі, що на землі“. 11 I рушили звідти з Данового роду з Цор'я та з Ештаолу шістсот чоловіка, оперезаних зброяєю. 12 I пішли вони й таборували в Кір'ят-Еарім в Юді. Тому вони назвали ім'я тому місцю: Махане-Дан, і так воно зветься аж до цього дня, — оце за Кір'ят-Еаріом. 13 I перейшли вони звідти на Єфремові гори, і прийшли аж до Михиного дому. 14 I відповіли п'ятеро тих мужів, що ходили відвідати той Край до Лайшу, і сказали своїм браттям: „Чи ви знаєте, що в цих домах є ефод та терапі, і бовван різьблений та бовван литий? А тепер знайте, що зробите“. 15 I вони зайшли туди до дому того юнака Левита, до Михиного дому, і запитали його про мир. 16 А шість сотень мужа, що з Данових синів, оперезаних своєю зброєю, стояли при вході до брами. 17 I пішли п'ятеро тих мужів, що ходили відвідати той Край, увійшли туди, узяли різьбленого боввана, і ефода та терапі, і бовvana літого. А при вході до брами стояв священик та шістсот мужа, оперезаних зброєю. 18 I ті ввійшли до Михиного дому, і взяли різьбленого бовvana, ефода й терафи та бовvana літого. I сказав до них той священик: „Що ви робите?“ 19 А вони відказали йому: „Мовчи! Поклади свою руку на уста свої та й іди з нами, і стань нам за отця та за священика. Чи тобі ліпше бути священиком дому одногого чоловіка, чи бути тобі священиком для плімені та для роду Ізраїлевого?“ 20 I стало добре на серці того священика, і він узяв ефода та терапі й різьбленого бовvana, і ввійшов поміж народ. 21 I повернулися вони та й пішли, а дітей, і худобу, і тягár пустили перед себе. 22 Коли вони віддалилися від Михиного дому, то люди,

що в домáх, які разом із домом Михиним, були скликані, та й догнали Данових синів. 23 I кричали вони до Данових синів, а ті обернули обличчя свої та й сказали до Михи: „Щó тобі, що ти кричиш?“ 24 I він сказав: „Ви забрали бога мого, що я зробив, та священика, та й пішли. I що мені ще? I що то ви говорите мені: що тобі?“ 25 I сказали до нього Данові сини: „Мовчи, щоб не чути нам твого голосу, а то наші люди із злости нападуть на вас, і ти долуциш душу свою до своєї рідні. 26 I Данові сини пішли на свою дорогу. I побачив Миха, що вони сильніші від нього, і обернувшись, та й пішов до свого дому. 27 А вони взяли, щó зробив був Миха, та священика, що був у нього, та й пішли на Лайш, на народ спокійний та безпечний. I вони побили їх вістрям меча, а місто спалили огнем. 28 А рятівника не було, бо далеке воно від Сидону, і не було в них діла ні з ким, і воно було в долині, що при Бет-Рехові. А вони збудували місто, та й осілися в ньому. 29 I вони назвали ім'я тому містові: Дан, іменем Дана, їхнього батька, що був уроджений Ізраїлеві, але напочатку ім'я того міста було Лайш. 30 I поставили Данові сини того різьбленого бовvana в себе, а Йонатан, син Гершома, Манасіїного сина, він та сини його були священиками для Данового племені аж до дня виходу на вигнання того краю. 31 I поклали вони в себе Михиного різьбленого бовvana, що зробив він, і він був у них по всі дні буття Божого дому в Шілó.

19 I сталося тими днями, — а царя в Ізраїлі не було — і був один Левіт прихόдько на узбіччях Єфремових гір. I взяв він собі жінку наложницю з Юдиного Віфлеєму. 2 А наложниця його чинила перелюб при ньому, та й пішла від нього до дому свого батька, до Віфлеєму Юдиного, і була там чотири місяці часу. 3 I встав її муж та й пішов за нею, щоб поговорити до серця її, щоб вернути її, а з ним був слуга його та пара ослів. I вона ввелá його до дому батька свого. I побачив його бáтько тієї молодої жінки, та й радісно вийшов назустріч йому. 4 I тримав його тестю його, бáтько тієї молодої жінки, і сидів із ним три дні, — і їли й пили вони та ночували там. 5 I сталося четвертого дня, і повстали вони рано вранці, та й встали, щоб іти. I сказав

батько тієї молодої жінки до зятя свого: „Підкріпи своє серце кавалком хліба, а потім підете“. 6 I сіли вони, і обое разом їли та пили. А батько тієї молодої жінки сказав до того чоловіка: „Зволь же й переночуй, і нехай буде добре тобі на серці!“ 7 Але встав той чоловік, щоб іти, а тесть його сильно просив його. I вернувся він, і переночував там. 8 I встав він рано вранці п'яного дня, щоб іти, а батько тієї молодої жінки сказав: „Підкріпи ж своє серце!“ I зволікали вони аж до схілку дня, і їли обое вони. 9 I встав той чоловік, щоб іти, він та наложниця його та слуга його. I сказав йому тесть його, батько тієї молодої жінки: „Ось день схилився на вечір, — переночуй же! Ось день кладеться, — ночуй тут, і нехай буде добре тобі на серці! I встанете завтра рано, у дорогоу свою, та й підеш до намету свого“. 10 Та той чоловік не хотів ночувати. I встав він та й пішов, і прийшов навпроти Єусу, — це Єрусалим. А з ним пара нав'ючених ослів, і його наложниця з ним. 11 Вони були, при Єусі, а день дуже схилився. I сказав слуга до пана свого: „Ходім, і зайдімо до цього єврейського міста, та й переночуємо в ньому“. 12 I сказав до нього пан його: „Не заходьмо до міста чужинців, бо вони не з Ізраїлевих синів, а перейдімо до Гів'ї“. 13 I сказав він до слуги свого: „Ходім, і прийдемо до одного з тих міст, і переночуємо в Гів'ї або в Рамі“. 14 I перейшли вони та й пішли. А сонце зайшло їм при Гів'ї, що була Веніамінова. 15 I зійшли вони туди, щоб увійти переночувати в Гів'ї. I він увійшов та й сів на майдані того міста, та ніхто не брав їх до дому переночувати. 16 Аж ось старий чоловік іде ввечорі з поля з своєї роботи. А цей чоловік був з Ефремових гір, і він був прихόдько в Гів'ї. А люди того місця — синій Веніамінові. 17 I зів він очі свої та й побачив того чоловіка мандрівникá на міському майдані. I сказав той старий чоловік: „Куди ти йдеш та звідки приходиш?“ 18 А той до нього сказав: „Ми переходимо з Юдиного Віфлеєму аж до узбіччя ефремових гір, — звідти я. I ходив я аж до Юдиного Віфлесму, і йду до Господнього дому, та нема нікого, хто взяв би мене до дому. 19 Є й солома, і паша для наших ослін, є хліб та вино мені й невільниці твоїй та слузі з твоїми рабами, — не бракує жодної речі!“ 20 I сказав той старий чоловік: „Мир тобі, — нехай уся недостача

твоя на мені, тільки на майдані не начуй!“ 21 I він увійшов до свого дому, і дав ослам корму, а самі вони пообмивали ноги свої та й їли й пили. 22 Коли вони звеселили серце своє, аж ось люди того міста, люди розпусні, оточили той дім та стукали в двері. I казали вони тому старому чоловікові, власникові того дому, говорячи: „Виведи чоловіка, що ввійшов до дому твого, — і ми пізнаєм його!“ 23 I вийшов до них той чоловік, власник того дому, та й сказав їм: „Ні, мої браття, не робіть же ви зла! По тому, як увійшов цей чоловік до мого дому, не зробіть такої гидоти! 24 Ось дочка моя дівчина, та його наложниця, — я їх виведу, а ви візьміть їх, і зробіть їм, що вам до вподоби, а тому чоловікові ви не зробите цієї огідної речі!“ 25 Та ті люди не хотіли слухати його. I схопив той чоловік свою наложницю, і вивів до них назовні. I вони познали її, і безчестили її цілу ніч аж до ранку, і відпустили її, як зійшла рання зоря. 26 I прийшла та жінка, як ранок вертався, та й упала, і лежала при вході дому того чоловіка, що пан її був там, аж до світу. 27 А пан її встав рано, і відчинив двері дому та й вийшов, щоб іти своєю дорогою, — аж ось та жінка, його наложниця, лежить при вході до дому, а руки її на порозі. 28 I сказав він до неї: „Уставай і підемо!“ Та вона не відповіла, бо вмерла. I взяв він її на осла. I встав той чоловік, і пішов до свого місця. 29 I ввійшов він до дому свого, і взяв ножа, і схопив свою наложницю та й порізав її за костями її на дванадцять кусків, і порозілив по всій Ізраїлевій країні. 30 I сталося, кожен, хто це бачив, то говорив: „Не бувало й не бачено такого, як це, від дня виходу Ізраїлевих синів з єгипетського краю аж до цього дня! Зверніть увагу на це, радьте та говоріть!“

20 I повиходили всі Ізраїлеві сини, і була зібрана громада, як один чоловік, від Дану аж до Beer-Шеви, а гілеадський край до Господа в Міцпу. 21 стали проводирі всього того народу, усі Ізраїлеві племена, на зборах Божого народу, — чотириста тисяч пішого люду, хто витягує мечу. 31 почули Веніамінові сини, що Ізраїлеві сини ввійшли до Міцпи. I сказали Ізраїлеві сини: „Скажіть, як сталося такé зло?“ 4 I відповів той чоловік Левит, чоловік тієї замордованої жінки, та й сказав: „До Гів'ї, що Веніамінова, увійшов я та

наложниця моя, щоб ночувати. 5 I встали на мене господарі Гів'ї, і вночі оточили через мене той дім. Мене замишляли забити, а наложницю мою збезчестили, — і померла вона. 6 I схопів я наложницю, і порізав її, та й послав її по всьому полі Ізраїлевого володіння, бо вони вчинили розпусту та гидоту серед Ізраїля. 7 Ось ви всі Ізраїлеві сини, — дайте собі тут слово та раду!“ 8 I встав увесь народ, як одін муж, говорячи: „Не підемо ніхто до намету свого, і не зайдемо ніхто до дому свого! 9 А тепер оце та річ, що зробимо Гів'ї: підемо на неї за жеребком! 10 I візьмемо десятеро людей на сотню, щодо всіх Ізраїлевих племен, і сотню на тисячу, і тисячу на десять тисяч, щоб узяли поживи для народу, щоб вони прийшли зробити Гів'ї Веніамина, згідно з усюю гидотою, що він зробив Ізраїлеві“. 11 I був зібраний кожен ізраїльтянин до того міста разом, як один чоловік. 12 I послали Ізраїлеві племена людей по всіх Веніамінових рôдах, говорячи: „Щó це за зло, що сталося між вами? 13 A тепер давайте тих людей, розпустих синів, що в Гів'ї, — і ми повбиваємо їх, та й вýгубимо зло з Ізраїля“. Та не хотіли Веніамінові сини слухати голосу своїх братів, Ізраїлевих синів. 14 I Веніамінові сини були зібрані з міст до Гів'ї, щоб піти на війну з Ізраїлевими синами. 15 I Веніамінові сини з міст були перелічені того дня, — двадцять і шість тисяч чоловіка, що витягають меч, окрім мéшканців Гів'ї, — із них були перелічені сім сотень вибраного чоловіка. 16 З усього того нарôду було сім сотень вибраного чоловіка, із нечинною рукою правиці своєї, лівші, — кожен той кидав каменем із пращі на волос, і не схíбував. 17 I були перелічені ізраїльтяни, окрім Веніамина, — чотириста тисяч чоловіка, що витягають меч, кожен вýїськовий. 18 I встали вони, і ввійшли до Бет-Елу, і питалися Бога, та й сказали Ізраїлеві сини: „Хто піде нам спéреду на бій з Веніаміновими синами?“ I сказав Господь: „Юда спéреду!“. 19 I встали Ізраїлеві сини рано врânці, і тaborувáли при Гів'ї. 20 I вийшов Ізраїльтянин на війну з Веніамином, і сточіли ізраїльтяни з ними бій при Гів'ї. 21 I вийшли Веніамінові сини з Гів'ї, та й повалили між Ізраїлем того дня двадцять і дві тисячі чоловіка на землю. 22 I зміцнився нарôд, Ізраїлеві мужі,

i точили бій далі в тому місці, де точили бій першого дня. 23 I ввійшли Ізраїлеві сини до Бет-Елу, та й плакали перед Господнім лицем аж до вечора. I питалися вони Господа, говорячи: „Чи далі підú я на бій з синами Веніамина, мого брата?“ I сказав Господь: „Ідіть на нього!“ 24 I прийшли Ізраїлеві сини до Веніамінових синів дня другого. 25 A Веніамін вийшов із Гів'ї другого дня навпроти них, та й повалив між Ізраїлевими синами на землю ще вісімнадцять тисяч чоловіка, — усі ті, що витягають меч. 26 I прийшли всі Ізраїлеві сини та ввесь народ, і ввійшли до Бет-Елу, та й плакали, і сиділи там перед Господнім лицем, і постили того дня аж до вечора. I принéсли вони ціlopáлення та мирні жертви перед Господнім лицем. 27 I питалися Ізраїлеві сини Господа (а за тих днів ковчéг Божого заповіту був там). 28 A Пінхас, син Елеазара, Ааронового сина, стояв тими днями перед Його лицем), говорячи: „Чи далі підú ще на бій з синами Веніамина, мого брата, чи спинюся?“ A Господь сказав: „Ідіть, бо завтра Я дам його в твою руку“. 29 I поставив Ізраїль зáсідку навколо Гів'ї. 30 I пішли Ізраїлеві сини на синив Веніамінових третього дня, і сточили бій проти Гів'ї, як і раніш. 31 I вийшли Веніамінові сини навпроти народу, одірвалися від міста, і зачали класти трупи з народу, як раз-у-раз, на битих дорогах, що одна йде до Бет-Елу, а одна до Гів'ї, у полі, — коло тридцяти чоловіка між Ізраїлем. 32 I сказали Веніамінові сини: „Биті вони перед нами, як перше!“ A Ізраїлеві сини сказали: „Утікаймо, — і відрвемо їх від міста на дороги“. 33 I кожен муж Ізраїля повстав із свого місця, і сточили бій у Баал-Тамарі, а Ізраїлева зáсідка рушила з свого місця, з Мааре-Гева. 34 I прийшли перед Гів'у десять тисяч чоловіка, вýбраного з усього Ізраїля, і бій став тяжкій. А вони не знали, що суне на них те зло. 35 I вдарив Господь Веніамина перед Ізраїлем, і Ізраїлеві сини повалили того дня між Веніаміном двадцять і п'ять тисяч і сто чоловіка, — усі ті, що витягають меч. 36 I побачили Веніамінові сини, що побиті вони, а ізраїльтяни уступили місце Веніамінові, бо вірили зáсідці, яку поставили на Гів'у. 37 A зáсідка поспішилася, і напала на Гів'у. I зáсідка вступилася, і побила все місто вістрям меча. 38 A ізраїльтянин мав із зáсідкою умовленого знака, — щоб із міста підняла великий дим. 39 I

відступили ізраїльтяни в бою, а Веніамин зачав класти трупи в Ізраїлі, близько тридцятого люда, бо казали вони: „Дійсно, справді побитий він перед нами, як за першого бою!“ **40** А з міста став підійматися стовп диму. І обернувся Веніамин позад себе, — аж ось усе місто піднялося димом до неба! **41** І обернувся Ізраїльтянин, а Веніамінівець перестрішився, бо побачив, що досягло його те зло. **42** І обернулися вони перед Ізраїльтянином до дороги на пустиню, та бій досягав його, а ті, що з міст, валили його в середині йогоб. **43** Вони оточили Веніаміна, гнали його до Менухи, топтали його аж до Гів'ї зо сходу сонця. **44** Полягло тоді з Веніаміна вісімнадцять тисяч чоловіка, — усе це люди хоробрі. **45** І повернулися вони, і втікли в пустиню до Села-Ріммону. А ті побили поодиноких утікачів по дорогах, як дозбірюється останній виноград, п'ять тисяч люда. І гналися за ними аж до Гід'ому, і побили з нього дві тисячі люда. **46** І було всіх, що впали того дня з Веніаміна, двадцять і п'ять тисяч чоловіка, що витягають меча, — усе це люди хоробрі. **47** І обернулися вони, і повтікали в пустиню до Села-Ріммону, — шістсот чоловіка. І сиділи вони в Села-Ріммоні чотири місяці. **48** А ізраїльтяни вернулися до Веніамінових синів, та й повбивали їх вістрям меча, — мужчин із міста, і худобу, і все знайдене. А всі міста, що знаходились по дорозі, пустили з огнем.

21 І присягнув Ізраїльтянин в Міцпі, говорячи: „Жоден із нас не дасть своєї дочки Веніамінові за жінку!“ **2** І посходився народ до Бет-Елу, та й сидів там аж до вечора перед Божим лицем. І піднісля вони голос свій, та й плакали плачом великим. **3** І сказали вони: „Чому, Господи, Боже Ізраїлів, сталося це між Ізраїлем, щоб сьогодні бракувало з Ізраїлем одне плéм'я?“ **4** І сталося назавтра, і встав рано нарόд, та й збудували жéртвника, і принесли цілопáлення та мирні жéртви. **5** І сказали Ізраїлеві сини: „Хто зо всіх Ізраїлевих племен не ввійшов до зборів до Господа? Бо та присяга була велика на того, хто не прийшов до Господа, до Міцпи, говорячи: „Такий буде конче забитий“. **6** І жалували Ізраїлеві сини за Веніаміном, своїм братом, та й сказали: „Сьогодні відрубане з Ізраїля одне плéм'я! **7** Щó

ми зробимо їм, позосталим, щодо жінок? А ми присягнули Господом, що не дамо їм із дочок наших за жінок!“ **8** І сказали вони: „Якé однé з Ізраїлевих племен не прийшло до Господа до Міцпи?“ Аж ось віявилось, що з Явшу гілеадського ніхто не прихóдив до табóру на збори. **9** І був переглянений народ, а оце — не було там нікого з мéшканців Явшу гілеадського! **10** І послала громада туди двадцять тисяч чоловіка хоробрих людей, і наказали їм, говорячи: „Ідіть, і повбиваєте мéшканців гілеадського Явшу вістрям меча, — і жінок і дітей. **11** А це та річ, що ви зробите: Кожного чоловіка та кожну ланку, що пізнáла чоловіка, зробите закляттям“. **12** І знайшли вони з мéшканців гілеадського Явшу чотири сотні дівчат паннів, що не піznáли чоловіка, і спровадили їх до табóру в Шілó, що в ханаанському Краї. **13** І послала вся та громада, а ті говорили до Веніамінових синів, що в Села-Ріммоні, та й кликнули їм: „Мир!“ **14** І вернувся Веніамін того часу, і далі їм тих жінок, яких позоставили при житті, із жінок гілеадського Явшу. Та не знайшли їм дósить. **15** А народ той жалував за Веніаміном, бо Господь зробив пролóма в Ізраїлевих племенах. **16** І сказали старші громади: „Щó ми зробимо позосталим щодо жінок? Бу вигублена жінка з Веніаміна“. **17** І сказали вони: „Останки насліддя — для Веніаміна, і не буде витерте плéм'я з Ізраїля. **18** А ми не можемо дати їм жінок із наших дочок, бо Ізраїлеві сини присяглі, говорячи: „Проклятий, хто дає жінку Веніамінові!“ **19** І сказали вони: „Ось буває рік-у-рік свято Господнє в Шілó, що на північ від Бет-Елу, на схід сонця від дороги, що провадить з Бет-Елу до Сихему, і з півдня від Левони“. **20** І наказали вони Веніаміновим синам, говорячи: „Ідіть, і будете чатувати в виноградниках. **21** І побачите, аж ось дочки Шілá вийдуть танцювати тánці, то ви вийдете з виноградників, та й скіпните собі кожен свою жінку з дочок Шілá, і пíдете в Веніамінів край. **22** І буде, коли їхні батьки або їхні брати прийдуть до нас сваритися, то ми скажемо їм: Змилуйтесь над ними, бо не взяли ми для кожного з них жінку на війні, і ви не дали їм, тому цього часу ви винні“. **23** І зробили так Веніамінові сини, і взяли жінок за числом своїм із тих, що танцювали, що їх вони викрали. І пішли вони, і вернулися до наділу свого, і побудували

містá, та й осілися в них. **24** І порозхóдилися звідти Ізраїлеві сини того чáсу кожен до племени свого та до роду свого, і пішли звідти кожен до спáдку свого. **25** Того чáсу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що здавалося правдивим в його очáх!

Рут

1 I сталося за часу, коли судді судили, то був голод у Краю. I пішов був чоловік з Юдиного Віфлеему мешкати в моавських полях, він і жінка та двоє синів його. **2** A ім'я тому чоловікові Елімелех, а ім'я жінці його Ноомі; i ім'я двох синів його — Махлон і Кілйон, ефратяни з Віфлеему Юдиного. I прийшли вони на моавські поля, та й залишилися. **3** I помер Елімелех, муж Ноомі, i зосталася вона та два їхні сини. **4** I взяли вони собі за жіночкою моавітянок, — ім'я одній Орпá, а ім'я другій Рут. I сиділи вони там близько десяти літ. **5** I повмирали й вони обое, Махлон та Кілйон. I позосталася та жінка по двох дітях своїх та по чоловікові своєму. **6** I встала вона та невістки її, i вернулися з моавських піль, бо почула на моавському полі, що Господь згадав про народ Свій, даючи їм хліба. **7** I вийшла вона з того місця, де булá там, та обідві невістки з нею, та й пішли дорогою, щоб вернутися до Юдиного краю. **8** I сказала Ноомі до двох своїх невісток: „Ідіть, верніться кожна до дому своєї матері. I нехай Господь зробить із вами милість, як ви зробили з померлими та зо мною. **9** Нехай Господь дасть вам, — i ви знайдете відпочинок кожна в домі свого мужа!“ I вона поцілуvala їх, а вони підняли свій голос та плакали. **10** I вони сказали до неї: „Ні, — з тобою ми вéрнемось до народу твого!“ **11** A Ноомі сказала: „Вертайтесь, дочки мої, — чого ви пíдете зо мною? Чи я маю ще в утрóбі своїх синів, а вони стануть вам за чоловіків? **12** Верніться, дочки мої, ідіть, бо я занадто старá, щоб бути для мужа. A коли б я й сказала: Маю надію, i коли б цієї ночі була з мужем, i також породила синів, — **13** чи ж ви чекали б їх, аж поки повиростають? Чи ж ви зв'язалися б з ними, щоб не бути замужем? Ні, дочки мої, бо мені значно гíрше, як вам, — бо Господня рука знайшла мене“. **14** I підняли вони голос свій, i заплакали ще. I поцілуvala Орпа свою свекруху, а Рут пригорнулася до неї. **15** I сказала Ноомі: „Ось зовіця твоя вернулася до народу свого та до богів своїх, — вернися й ти за зовіцею своєю!“ **16** A Рут відказала: „Не силуй мене, щоб я покинула тебе, щоб я вернулася від тебе, бо куди пíдеш ти, туди пíд' ю я, а де житимеш ти, там житиму ю я. Нарóд твíй буде мій нарóд, а Бог твíй

— мій Бог. **17** Де помреш ти, там помру ю я, i там буду похована. Нехай Господь зробить мені так, i так нехай додасть, i тільки смерть розлучить мене з тобою“. **18** I побачила Ноомі, що вона настоюєйти за нею, i перестала вговорювати її. **19** I пішли вони вдвох, аж прийшли до Віфлеему. I сталося, коли вони вхóдили до Віфлеему, то зашуміло все місто про них, i говорили: „Чи це Ноомі?“ **20** A вона сказала їм: „Не кличте мене: Ноомі, — кличте мене: Марá, бо велику гíркоту зробив мені Всемогутній. **21** Я замóжною пíшла була, та порожньою вернув мене Господь. Чого кличете мене: Ноомі, коли Господь свідчив проти мене, а Всемогутній послав мені горе?“ **22** I вернулася Ноомі та з нею моавітянка Рут, невістка її, що верталася з моавських піль. I прийшли вони до Віфлеему на початку жнів ячмénю.

2 A Ноомі мала родича свого чоловіка, мужа багатого, з Елімелехового рóду, а ім'я йому Бóаз. **2** I сказала моавітянка Рут до Ноомі: „Пíдú но я на поле, i назбираю колосся за тим, у кого в очáх знайдú милість“. A та їй сказала: „Іди, моя дóчко!“ **3** I пíшла вона, i прийшла та й збирала за женцýми. A припадок навів її на дíлянку поля Бóаза, що з Елімелехового рóду. **4** Aж ось прийшов із Віфлеему Бóаз, та й сказав до женцíв: „Господь з вами!“ A вони відказали йому: „Нехай поблагослóвить тебе Господь!“ **5** I сказав Бóаз до слуги свого, поставленого над женцýми: „Чия це дíвчина?“ **6** I відповів той слуга, поставлений над женцýми, i сказав: „Дíвчина — моавітянка вона, що вернулася з Ноомі з моавських піль. **7** A вона сказала: Нехай я збиратиму, та назбираю між снопáми за женцýми! I прийшла вона, i стала від самого ránku ѹ аж дотепéр; а вдома вона була мало“. **8** I сказав Бóаз до Рут: „Ото чуеш, дóчко моя, — не ходи збирати на іншому полі, i не йди звідси, i так пристань до моїх дíвчат. **9** Доглядай цього поля, де будуть жати, i ти пíдеш за ними. Ось я наказав слúгам не займати тебе. A як спрагнеш, то пíдеш до нáчинь, та ѹ нап'єшся з того, що поначéрпують слúги!“ **10** I впала вона на обличчя свое, та й вклонилася до землі, i сказала йому: „Чому знайшла я милість в очáх твоїх, що ти прихилився до мене, хоч я чужá?“ **11** I відповів Бóаз i сказав їй: „Докладно розповіджено мені

все, що зробила ти з своєю свекрӯхою по смерті твого чоловіка, — і ти кинула батька свого й матір свою та край свого народження, і пішла до народу, якого не знала вчора-позавчора. **12** Нехай Господь заплатить за чин твій, і нехай буде нагорода твоя повна від Господа, Бога Ізраїлевого, що ти прийшла сховатися під крильмі Його!“ **13** А вона сказала: „Нехай я знайду милість в очах твоїх, пане мій, бо ти потішив мене, і говорив до серця своєї невільниці. А я не є навіть як одна з твоїх невільниць!“ **14** І сказав їй Бóаз у час їді: „Підійди сюди, та з'їж хліба й замочи у квасі шматок свій“. І сіла вона збоку женців, а він подав їй прáженого зéрна. І їла вона й наситилася, і ще й позостáвила. **15** І встала вона збирати. А Бóаз наказав слúгам своїм, говорячи: „І між снопами нехай збирає, і не крýвдьте її. **16** І також конче киньте їй зо снопів, і позоставте, і буде вона збирати, а ви не лайте її“. **17** І збирала вона на полі аж до вечора, і вýмолотила те, що назбирала, і було близько ефí ячмéню. **18** І понесла вона, і ввійшла до міста, і її свекрӯха побачила, що вона назбирала. А вона вийняла, і далá їй, що позоставила по своїй їжі. **19** І сказала їй свекрӯха її: „Дé ти збирала сьогодні, і дé ти робила? Нехай буде благословéнний, хто прийняв тебе!“ І вона розповілá своїй свекрусí, у кого працювала, та й сказала: „Ім'я того чоловіка, що сьогодні робила в нього, Бóаз“. **20** І сказала Ноомí до невістки своєї: „Благословенний він у Господа, що не позбавив милости своєї ані живих, ані померлих“. І сказала їй Ноомі: „Близький нам той чоловік, — він із наших рóдичів“. **21** І сказала моавітянка Рут: „Він також сказав мені: Пристань до моїх слуг, аж поки не скінчáть моїх жniv“. **22** І сказала Ноомі до своєї невістки Рут: „Добре, дóчко моя, що ти вýйдеш з його служницíями, щоб не чíпали тебе на іншому полі!“ **23** І вона пристала до Боазових служниць, щоб збирати аж до закінчення жniv ячméню та жniv пшеници. І вона жила з своєю свекрухою.

3 І сказала їй свекрӯха її Ноомі: „Дóчко моя, ось я пошукаю для тебе місця спочíнку, що буде добре тобі. **2** А тепер ось Бóаз, наш рóдич, що була ти з його служницíями, ось він цієї ночі буде вýяти ячmінь на току. **3** А ти вмийся, і намастíся, і надягни на себе кращу одежду свою, та й зíйди на

тíк. Але не показуйся на очі тому чоловíкові, аж поки він не скінчíть їсти та пити. **4** І станеться, коли він ляже, то ти зауваж те місце, де він лежить. І ти прийдеш, і відкриєш принíжжа його та й ляжеш, а він скаже тобі, що маєш робити“. **5** А та відкazала до неї: „Усе, що ти кажеш мені, я зробló“. **6** І зíйшла вона на тíк, і зробила все, як наказала її свекrӯха її. **7** А Бóаз з'їв та випив, та й стало вéсело йому на серці, і прийшов він покластися біля копíцї. А вона тихо прийшла, і відкрила його принíжжа та й лягла. **8** І сталося опíвночі, і затретíв той чоловíк, та й зvівся, — аж ось жінка лежить у принíжжі його! **9** І він сказав: „Хто ти?“ А вона відkazala: „Я невільница твоя Рут. Простягни ж крило над своєю невільницeю, бо ти мій рódич“. **10** А він сказав: „Благословенна ти в Господа, дóчко моя! Твоя остання ласка до мене лíпша від першої, — що не пішла ти за юнакáми, чи вони біdní, чи вони багатí. **11** А тепер, дóчко моя, не бíйся! Усе, що скажеш, я зробló тобі, — бо все місто народу мого знає, що ти жінка чеснóтна! **12** А тепер справдí, що я рódич, — та є рódич ще, ближчий від мене. **13** Ночуй цю нíч, а ранком, — якщо він викупить тебе — добре, нехай викупить. А якщо він не схоче викупити тебе, то викуплю тебе я, — як живий Господь! Лежи тут аж до ранку“. **14** І лежала вона у принíжжі його аж до ранку, і встала, перше нíж можна розпíзнати один бдного. А він сказав: „Нехай не пíзнають, що жінка прихóдila на тíк“. **15** І він сказав: „Дай хустку, що на тобі, і подерж її“. І держала вона її, а він відмíряв шíсть мíр ячméню, і поклав на неї, та й пíшов до міста. **16** А вона прийшла до своєї свекrӯхи. А та сказала: „Як спráva, дóчко моя?“ А вона розповілá їй усе, що зробив її той чоловíк. **17** І сказала: „Ці шíсть мíр яchménю він дав мені, бо сказав: Не приходь бóржно до своєї свекrӯхи“. **18** А та сказала: „Почекай, моя дóчко, аж поки довíдаєшся, як вýпаде спráva, бо той чоловíк не засpокóйтесь, доки не викíнчить цíєї спrávi сьогодні!“.

4 А Бóаз прийшов до брами, та й сíв там. Аж ось проходить рódич, про якого говорив був Boaz. І він сказав йому: „Зайди сюди, послухай, і сядь отут!“ І той зíйшов і сíв. **2** А Boaz узяв десять мужа зо старšíх того міста та й сказав: „Сíдайте тут!“

вони посідали. **3** І сказав він до родича: „Діл'янку поля, що нашого брата Елімелέха, продалá Ноомі, яка вернулася з моавського поля. **4** А я постановив: Подам тобі до ушей твоїх, говорячи: Купи при тих, що сидять тут, та при старших мого народу. Якщо викупиш — викупи, а якщо не викупиш — скажи мені, і нехай я знаю, бо окрім тебе нема кому викупити, а я за тобою“. А той сказав: „Я викуплю“. **5** І сказав Бóаз: „Того дня, коли набудеш поле з руки Ноомі, то набудеш також моавитянку Рут, жінку померлого, — щоб поставити ім'я померлому на надлії його“. **6** А родич сказав: „Не можу я викупити собі, щоб не понищити свого надлілу. Викупи собі мого викупа, бо я не можу викупити“. **7** А оце було колись серед Ізраїля на викуп, і на заміну, і на ствердження кожної справи: чоловік здіймав сандáлю свою, і давав своєму близньому, і це було свідоцтвом серед Ізраїля. **8** І сказав родич до Боаза: „Купи собі!“ і зняв свою сандáлю. **9** І сказав Боаз до старших та до всього народу: „Ви свідки сьогодні, що я набув усе, що Елімелéхове, і все, що Кільонове та Махлонове з руки Ноомі. **10** А також моавитянку Рут, Махлонову жінку, набув я собі за жінку, щоб поставити ім'я померлому на спáдкові його, — і не буде знищено ім'я померлого між братами його та з брами його місця. Ви сьогодні свідки на це!“ **11** І сказав увесь народ, що були в брамі, та старші, свідки: „Нехай дастъ Господъ цю жінку, що входить до дому твого, як Рахиль та як Лію, що вони обýдві збудували Ізраїлів дім. І розбагатій в Ефраті, і здобути собі славне ім'я в Віфлеемі. **12** А з насіння, що Господъ дастъ тобі від цієї молодої жінки, нехай стане дім твій, як дім Переца, що Тамар породила була Юді“. **13** І взяв Бóаз Рут, і вона стала йому за жінку. І він увійшов до неї, а Господъ дав їй вагітність, — і вона породила сина. **14** І сказали жінкі до Ноомі: „Благословенний Господъ, що не позбавив тебе сьогодні родича! І буде славним ім'я його серед Ізраїля. **15** І він буде тобі потішителем душі та на виживлення твоєї сивині, бо породила його твоя невістка, що любить тебе, що ліпша тобі за сімóх синів“. **16** І взялá Ноомі ту дитину, і поклала її на коліна свої, і була їй за няньку. **17** А сусідки назвали ім'я йому, говорячи: „Народився син для Ноомі!“І назвали ім'я йому: Овéд. А він — батько Єссéя, Давíдового

батька. **18** А оце Перецові нащадки: Перец породив Гецрона, **19** а Гецрон породив Рама, а Рам породив Аммінадава, **20** а Аммінадав породив Нахшона, а Нахшон породив Салмона; **21** а Салмон породив Бóаза, а Бóаз породив Овéда; **22** а Овéд породив Єссéя, а Єссéй породив Давíда.

1 Самуїлова

1 І був один чоловік із Раматайм-Цофіму, з Ефремових гір, а ім'я йому Елканан, син Єрохама, сина Ілля, сина Тоху, сина Цуфа, ефрэмлянин. **2** А він мав дві жінки, — ім'я одній Анна, а ім'я другій Пеніна. І були в Пеніни діти, а в Анні дітей не булó. **3** А той чоловік рік-у-рік ходив із свого міста до Шілó, щоб вклонитися та приносити жертви Господу Савабту. А там два Ілієві сини, — Гоффні та Пінхас, були священиками для Господа. **4** І як бував той день, і Елканана приносив жертви, то він давав своїй жінці Пеніні й усім синам її та дочкам її частини, **5** а Анні давав частину подвійну, бо любив її. Та Господь замкнув її утрόбу. **6** А її суперниця розпалювала їй гнів, щоб докучати їй, бо Господь замкнув її утрόбу. **7** І так робив він рік-у-рік, коли вона вхόдила до Господнього дому, а та так гнівіла її. І вона плакала й не їла. **8** І сказав її чоловік її Елканан: „Анно, чого ти плачеш і чому не єси? І чого сумнє твоє серце? Чи ж я не ліпший тобі за десятьох синів?“ **9** І встала Анна по їді та по пітті в Шілó, а священик Ілій сидів на стільці при бічному одвірку Господнього храму. **10** А вона була скорбна духом, і молилася до Господа та плакала гірко. **11** І склала вона обітницю, та й сказала: „Господи Саваоте, якщо дійсно споглянеш на біду Твоєї невільниці, і згадаєш мене, і не забудеш Своєї невільниці, і даси Своїй невільниці нащадка чоловічої статі, то я дам його Господéві на всі дні життя його, а бритва не торкнетя його голови“. **12** І сталося, коли вона довго молилася перед Господнім лицем, то Ілій пильнував за її устами. **13** А Анна — вона говорила в серці своїм: тільки губі її порушувалися, а голос її не був чутий. І вважав її Ілій за п'яну. **14** І сказав до неї Ілій: „Аж доки ти будеш п'яною? Вітвєрезись зо свого вина!“ **15** А Анна відповіла та й сказала: „Ні, пане мій, — я жінка скорбна духом, а вина та п'янкого напою не пилá я. І я вилила душу свою перед Господнім лицем. **16** Не вважай своєї невільниці за негідницю, бо я говорила аж доти з великої своєї скрботи та з тугій своєї“. **17** І відповів Ілій та й сказав: „Іди з миром! А Бог Ізраїлів дасть тобі бажання твоє, яке ти від Нього жадала“. **18** А вона сказала: „Нехай невільниця твоя знайде милість в очах твоїх!“ І пішла та жінка своєю дорогою, та й

їла, а обличчя її не було вже сумне. **19** І встала вона рано вранці, і вклонилася перед Господнім лицем. І вернулися вони, і ввійшли до свого дому до Рами. І Елканан пізнав свою жінку Анну, а Господь згадав про неї. **20** І сталося по році, і завагітніла Анна, та й сина породила. І назвала вона ім'я йому: Самуїл, бо від Господа жадала його. **21** І пішов той чоловік Елканана та ввесь дім його вчинити для Господа річну жертву та обітниці свої. **22** А Анна не пішла, бо сказала до чоловіка свого: „Аж коли буде відлúченій цей хлопчик, то відведу його, — і він з'явиться перед Господнім лицем, і назавжди позостанеться там!“ **23** І сказав ій чоловік її Елканана: „Роби те, що добре в очах твоїх! Залишайся, аж поки відлúчиш його, тільки нехай виконає Господь Своє слово“. І залишалася та жінка, і годувала свого сина, аж поки вона відлучила його. **24** А коли відлучила, то повела його з собою та з трьома бичками й одною ефбою муки, і бурдюком вина, і привелá його до Господнього дому до Шілó. А той хлопчик був ще малій. **25** І зарізали бичка, і привели того хлопчука до Ілія. **26** І вона сказала: „О, пане мій, як жива душа твоя, мій пане, — я та жінка, що стояла з тобою отут, щоб молитися Господéві. **27** Я молилася за дитину цю, — і Господь дав мені жадання мое, що я просила від Нього. **28** А тепер я віддаю його Господéві на всі дні, скільки він жаданий для Господа“. І вклонилася там Господéві.

2 І молилася Анна та й проказала: „Звеселíся Господом серце мое, мій ріг став високим у Гóсподі! Розкрíлися уста мої на моїх ворогів, бо радію з спасіння Твого! **2** Немає святого, подібного Господу, немає нікого, крім Тéбе, і скелі немає, як Бог наш! **3** Більше не говоріть зарозуміло, нехай з ваших уст не виходить зухвальство, бо Господь — Бог знаннá, і Він уплянóвує вчинки! **4** Лук сильних поламаний, а немічні оперезáлися силою! **5** Наймаються ситі за хліб, а голодні відпочивають, аж неплідна сімóх породила, а многодітна — знесíліла. **6** Господь побиває й оживлює, до шеболу зникає й піднóсить до неба. (Sheol h7585) **7** Господь зубожує та збагачує, понижує Він та звелічує. **8** Підіймає нуждéнного з пороху, піднóсить убогого зо смітників, щоб посадити з велимоjами й престол слави їм дать на спáдщину, бо Господні

основи землі, і на них Він поставив вселенну. **9** Він ноги святих Своїх стереже, нечестиві ж погинуть у тёмряві, бо сильним не з сили стає чоловік. **10** Господь — хай поламані будуть Його супротивники! У небі Господь загримить, і розсудить Він кінці землі! І Він подасть силу Своєму цареві, і рога повищить Свого помазанця!“ **11** І пішов Елкана до Рами, до дому свого. А той отрок служив Господеві при священикові Іллі. **12** А сини Ілля були люди негідні, — вони не знали Господа, **13** ані звічаю священичого з народом. Коли хто приносив жертву, то, як варилося м'ясо, приходив священиків слуга, а в його руці — тризубе видельце. **14** І він із грюкотом стромляв до мідниці, або до кітла, або до горшка, або до горніти, — і все, що витягне видельце, священик собі брав. Так вони робили всьому Ізраїлеві, що приходив туди до Шілло. **15** Також поки палили лій, то приходив священиків слуга, та й говорив до чоловіка, що приносив жертву: „Дай м'яса на печено для священика, бо він не візьме від тебе м'яса вареного, а тільки сире!“ **16** А як той чоловік відповідав йому: „Нехай перше спалять і той лій, а ти потім візьми собі, скільки буде жадати душа твоя!“ А той говорив: „Ні, таки зараз давай! А коли ні, візьм' силою!“ **17** І був гріх тих юнаків дуже великий перед Господнім лицем, бо ті люди безчестили Господню жертву. **18** А Самуїл служив перед Господнім лицем. Отрок був оперезаний лляним ефодом. **19** А малу верхню одежину робила йому його мати, і приносила йому з року на рік, коли приходила з своїм мужем приносити річну жертву. **20** А Іллі поблагословив Елкану й його жінку та й сказав: „Нехай Господь дасть тобі нащадків від цієї жінки, за відданого, що Господь узяв“. І пішли вони на місце своє. **21** І Господь згадав про Анну, і вона завагітніла, та й породила трьох синів та дві дочки. А отрок Самуїл ріс із Господом. **22** А Іллі був дуже старий. І почув він усе, що сини його роблять усьому Ізраїлеві, і що вони злягаються з жінками, які відбувають службу при вході скинії заповіту. **23** І він сказав їм: „Нащо ви робите такі речі, про які я чую? Про ваші злі вчинки я чую від усього цього народу. **24** Ні, сини мої, — недобра та чутка, що я чую, — ви відхиляєте Господній нарід від Закону! **25** Якщо хто згрішил супроти людіни, то

помоляться за неї перед Богом. А якщо людина згрішил супроти Господа, — хто заступиться за неї?“ Та вони не слухали голосу батька свого, бо Господь постановив погубити їх. **26** А отрок Самуїл усе ріс, та здобував ласку як у Господа, так і в людей. **27** І прийшов Божий чоловік до Ілля, та й сказав йому: „Так сказав Господь: Чи ж Я справді не об'явився дόмові твого батька, як були вони в Єгипті, у фараоновім домі? **28** Я вибрав його Собі зо всіх Ізраїлевих племен за священика, щоб він входив до Мого жертівника, щоб кадив кадило, щоб носив ефод перед Моїм лицем. І дав Я домові твого батька всі жертви Ізраїлевих синів. **29** Чого ж ви берете під ноги Мою жертву та Мою жертву хлібну, що Я заповів для скинії? І ти вшанував синів своїх більш, як Мене, щоб ви потовстіли від найкращих частин усякого Ізраїлевого дару перед лицем Моїм. **30** Тому то слово Господа, Бога Ізраїлевого, таке: Говорячи, сказав Я: Дім твій та дім батька твого будуть ходити перед Моїм лицем аж навіки. А тепер слово Господнє: Не буде в Мене такого, бо Я шаную тих, хто шанує Мене, а ті, хто зневажає Мене, будуть зневажені! **31** Ось приходять дні, і Я відітнү рамено твоє та рамено дому батька твого, щоб не було старого в домі твоєму. **32** І побачиш біду Мого мешкання, хоч у всьому Я добре чинив Ізраїлеві, і не буде старого в домі твоєм по всі дні. **33** Я не витну в тебе всіх від Мого жертівника, щоб вибрести очі твої, і щоб зробити біль душі твоїй, — та ввесь діріст твого дому повмирає в силі віку. **34** А оце тобі ознака, що прийде на обох синів твоїх, на Хоффі та Пінхаса, — обидва вони помрутъ одної дня. **35** А Я поставлю Собі священика вірного, — він буде робити згідно з серцем Моїм та з Моєю душою. І Я збудую йому тривалий дім, і він буде ходити перед Моїм помазанцем по всі дні. **36** І станеться, — кожен, хто полишиться в домі твоєм, прийде вклонятися йому за агору срібла та за буханець хліба, і скаже: Долучи мене до одного з священицтв, щоб їсти кавалок хліба“.

3 А отрок Самуїл служив Господеві при Іллі. А Господнє слово було рідкé за тих днів, видіння не було частé. **2** І сталося того дня, коли Іллі лежав на своєму місці, а очі його стали затемнитися, він не міг бачити, з і поки Божий світильник ще

не погас, а Самуїл лежав у Господньому храмі, там, де Божий ковчег, 4 то поклікав Господь до Самуїла: „Самуїле, Самуїле!“ А він відказав: „Ось я!“ 5 I побіг він до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Я не кликав. Вернися, лягай“. I він пішов і ліг. 6 A Господь далі покликав: „Самуїле, Самуїле!“ I встав Самуїл, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Не кликав я, сину мій. Вернися, лягай“. 7 A Самуїл ще не пізнав голосу Господа, і ще не відкрилося йому Господнє слово. 8 A Господь далі поклікав Самуїла третій раз. I він устав, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. I зрозумів Ілій, що то Господь кличе бітника. 9 I сказав Ілій до Самуїла: „Іди, лягай. I якщо знову покличе тебе, то скажеш: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає Тебе!“I пішов Самуїл, та й ліг на своє місце. 10 I ввійшов Господь, і став, і поклікав, як перед тим: „Самуїле, Самуїле!“ A Самуїл відказав: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає!“ 11 I сказав Господь до Самуїла: „Ось Я зроблю таку річ серед Ізраїля, що в кожного, хто почує про неї, задзвенить в обох вухах його. 12 Того дня Я виконаю над Ілієм все, що Я говорив про дім його, від початку й до кінця. 13 I розповім йому, що Я суджу дім його навіки за гріх, про який він знат, що сини його богозневажають, та не спиняю їх. 14 Тому присягнув Я домом Ілія, що не очиститься гріх Ілієвого дому жертвою та жертвою хлібною навіки“. 15 I лежав Самуїл аж до ранку, і відчинив двері Господнього дому. А Самуїл боявся розповісти Ілієві про те видіння. 16 I покликав Ілій Самуїла, та й сказав: „Самуїле, сину мій!“ А той сказав: „Ось я!“ 17 I сказав він: „Що то за річ, про яку Він говорив до тебе? Не крий правди передо мною. Нехай Господь зробить тобі так, і нехай додасть, якщо ти скажеш неправду передо мною про щось зо всього того, що говорив Він до тебе!“ 18 I розповів йому Самуїл усе те, і не сказав неправди перед ним. А той сказав: „Він – Господь, нехай зробить те, що добре в очах Його!“ 19 I виростав Самуїл, а Господь був із ним, і не опустив ані жодного зо всіх Його слів. 20 I ввесь Ізраїль, від Дану аж до Beer-Шеви, пізнав, що Самуїл вірний, як пророк Господній. 21 A Господь далі показувався в Шілі, бо Господь явився був у Шілі Самуїлові в слові Господньому.

4 I було Самуїлове слово для всього Ізраїля. I вийшов Ізраїль на війну проти філістимлян, та й таборував при Евен-Гаезері, а філістимляни таборували в Афеку. 2 I вішикувались філістимляни навпроти Ізраїля, а коли бій став тяжкий, то Ізраїль був побитий перед філістимлянами. I вони побили в боєвому шіикові на полі близько чотирьох тисяч чоловіка. 3 I прийшов нарбд до табору, а Ізраїлеві старші сказали: „Чому вдарив нас Господь сьогодні перед філістимлянами? Візьмімо собі з Шілі ковчега Господнього заповіту, і нехай ввійде поміж нас, і нехай спасе нас із рук наших ворогів“. 4 I послав народ до Шілі, і понесли звідти ковчега заповіту Господа Саваота, що сидить на херувимах. A там були двоє Ілієвих синів, Хоффні та Пінхас, із ковчегом Божого заповіту. 5 I сталося, як ковчег заповіту Господнього прибув до табору, то ввесь Ізраїль скрикнув великом окриком, – аж застогнала земля! 6 A філістимляни почули голос окрику, та й сказали: „Що це за голос цього великого окрику в єврейському таборі?“I довідалися вони, що Господній ковчег прибув до табору. 7 I полякалися філістимляни, і говорили: „Бог прибув до табору!“I сказали вони: „Біда нам, бо такого, як це, не булó ще ніколи! 8 Біда нам! Хто нас урятує від руки цих потужних богів? Оце вони, ті боги, що вдарили були Єгипет усякою пораюю у пустині! 9 Зміцніться та будьте мужні, філістимляни, щоб ви не служили євреям, як вони служили вам. I будьте мужні, – і воюйте!“ 10 I воювали філістимляни. I був побитий Ізраїль, і кожен утікав до свого намету. I та поразка була дуже велика. I впало з Ізраїля тридцять тисяч піхоти. 11 A Божий ковчег був узятий, і два Ілієві сини, Хоффні та Пінхас, полягли. 12 I побіг один веніамінівець із бію, і прибув того дня до Шілі; а одяга його була подерта, і порох на голові його. 13 I прибув він, – аж ось Ілій сидить на стільці при дорозі й виглядає, бо серце йому тремтіло за Божого ковчега. А той чоловік прийшов, і розповів у місті, – і закричало все місто! 14 A Ілій почув голос того крику та й сказав: „Що це за голос того натовпу?“A той чоловік поспішив і прийшов, та й розповів Ілієві. 15 A Ілій був віку дев'ятидесяти й восьми літ, а очі його поміркли, і він не міг бачити. 16 I сказав той чоловік до

Ілія: „Я той, що прибіг із бóю, і я втік сьогодні з бойових лав“. I сказав Ілій: „Щó то сталося, май сину?“ 17 I відповів вісник і сказав: „Ізраїль побіг перед філістíмлянами, і стала веліка порáзка в народі. I обýда сини твої, Хоффні та Пінхас, поляглій. А ковчéг Божий узятий!“ 18 I сталося, як згадав він про Божого ковчега, то впав Ілій зо стíльця нáвзнак при брамі, – зламався карк йому, і він помер, бо той муж був старий та тяжкий. A він судив Ізраїля сорок літ. 19 A невістка його, Пінхасова жінка, була важкá, близькá до рóдів. I як зачула вона ту звістку, що взятий Божий ковчег і помер тесть її та чоловік її, то впала на коліна, та й породíла, бо прийшли на неї породільні болі її. 20 A як настав час смерти її, то казали ті, що стояли при нíй: „Не бáйся, бо ти породила сина!“ Та вона не відповіла, і не взяла цього до серця свого. 21 I вона назвала ім'я тому хлопцеві: Іхавод, кажучи: „Відійшла Ізраїлева слava!“ Bo почула про взяття Божого ковчéгу, і про тестя свого та про мужа свого, 22 та й сказала: „Відійшла слava від Ізраїля, бо взятий Божий ковчéг“.

5 A філістíмляни взяли Божого ковчега, і принéсли його з Евен-Гаезеру до Ашдóду. 21 взяли філістíмляни Божого ковчéга, і принéсли його до Дағонового дому, і поставили його біля Дағóна. 3 A другого дня вранці повставали ашдодяни, аж ось Дағóн лежить ницьmá на землі перед Господнім ковчéгом! I взяли вони Дағóна, і поставили його на його місце. 4 A наступного дня повставали вони рано, – аж ось Дағон лежить ницьmá на землі перед Господнім ковчегом! A Дағонова голова та обýдві долоні рук його лежать відтяті на порозі, – тільки тулуб Дағóнів позостав при ньому. 5 Тому то жерці та всі, хто входить до Дағонового дому, не ступають на Дағонів порíг у Ашдóді аж до цього дня. 6 I стала тяжká Господня рука на ашдодян, – і Він їх пустóшив та бив їх болáчками, Ашдóд та довkíлля його. 7 I побачили ашдодяни, що так, та й сказали: Нехай не зостається з нами ковчeg Ізраїлевого Бога, бо стала тяжkóю Його рука на нас та на Дағóна, бога нашого!“ 8 I послали вони, і зібрали до себе всіх філістíмських володарів, та й сказали: „Щó ми зробимо з ковчегом Ізраїлевого Бога?“ A ті відказали: „Нехай ковчeg Ізраїлевого Бога перéде

до Гáту“. I вони перенесли ковчега Ізраїлевого Бога. 9 I сталося по тóму, як вони перенéсли його, то Господня рука була проти міста, – сталося дуже велике замíшання. I вдарив Він людей того міста від малóго й аж до великого, – і появилися на них болáчки. 10 I вони вислали Божого ковчега до Екрóну. I сталося, як Божий ковчeg прибув до Екрóну, то екрóняни стали кричати, говорячи: „Перенéси до нас ковчéга Ізраїлевого Бога, щоб вигубив нас та нарóд наш!“ 11 I послали вони, і зібрали всіх філістíмських володарів, та й говорили: „Відішліть ковчега Ізраїлевого Бога, нехай вернеться на місце своє, і нехай не поб'є нас та нарóд нашого“, бо булó смертельне замíшання в усьому місті. I Божа рука стала там дуже тяжká. 12 A ті люди, хто не повмиráв, були вдарені болáчками, – і зойк міста піднáвся до неба!

6 I був Божий ковчéг у філістíмській землі сім місяців. 2 I покликали філістíмляни жерців та ворожбítів, говорячи: „Щó робити з Господнім ковчегом? Скажіть нам, як відіслати його на його місце?“ 3 A ті сказали: „Якщо ви відсилаете ковчега Ізраїлевого Бога, то не відсилайте його пóрожньо, але конче принесіть Йому жертву за провину, – тоді будете вілíкувані, і ві пíзнаєте, чому не відступає Його рука від вас“. 4 I ті спитали: „Яка ж та жертва за провину, що ми принесемó Йому?“ A ті відказали: „За числом філістíмських волóдарів – п'ять золотих болáчок та п'ять золотих мишей. Bo одна порáза для всіх вас та для ваших володарів. 5 I зробіть подоби ваших болáчок та подоби ваших мишей, що вигúблюють землю, і воздайte славу Ізраїловому Богові, – може Він полéгчить Свою руку з-над вас і з-над ваших богів та з-над вашого краю. 6 I чого ви будете робити запеклими свої серця, як робили запеклим серце свое Єгипет та фараон? Чи ж не тоді, як Він чинив дивні речі з ними, не відпустили їх, і вони пíшли? 7 A тепер візьміть, і зробіть однóго новóго воза, і візьміть дві дíйні корóві, що на них не накладалося ярмá, і запряжіть ті корови до воза, а їхні телята відведете від них додому. 8 I візьметe Господнього ковчéга, та й поставите його на воза, а золоті речі, що ви принесéте Йому жертвою за провину, покладете в скрýні збóку її. I відпустите його, і він пíде. 9 I побачите: Якщо він увíйде до Бет-

Шемешу дорогою до своєї границі, — він зробив нам це велике зло. А якщо ні, то пізнаємо, що не його рука доторкнулася нас, — випадок то був нам“. **10** I зробили ті люди так. I взялі вони дві дійні коробі, і запряглі їх до воза, а їхніх телят замкнули вдома. **11** I поставили вони Господнього ковчега на воза, і скрінью, і золоті миші, і подоби їхніх болячок. **12** I коробі пішли просто дорогою до Бет-Шемешу. Ішли вони однією бітою дорогою та все ревлі, і не відхилялися ні правобруч, ні лівобруч. А філістимські володарі йшли за ними аж до границі Бет-Шемешу. **13** A люди Бет-Шемешу жали пшеницю в долині. I звелі вони очі свої та й побачили ковчега, — і зраділи, що побачили! **14** A візувійшов на поле бет-шемешаніна Ісуса, та й став там, а там був великий камінь. I вони накололи дров із воза, а корів принесли цілопаленням для Господа. **15** A Левити зняли Господнього ковчега та скриню, що булá з ним, що в нім були золоті речі, та й поставили при великому камені. A люди Бет-Шемешу принесли цілопалення, і принесили того дня жертви для Господа. **16** A п'ять філістимських володарів бачили це, і вернулися того дня до Екрону. **17** A оце ті золоті болячки, що філістимляни звернули Господеві жертвою за провину: одна за Ашдóд, одна за Гáзу, одна за Ашкелон, одна за Гáт, одна за Екрон. **18** A золоті миші булí за числом усіх філістимських міст п'ятьох володарів, від міста твердінного й аж до безмурного селá, і аж до великого каменя, що на ньому поставили Господнього ковчега, і він знахóдиться аж до цього дня на полі бет-шемешаніна Ісуса. **19** I вдарив Господь людей Бет-Шемешу, бо вони заглядали в Господній ковчег. I вибив Він між нарòдом п'ятдесят тисяч чоловіка та сімдесят чоловіка. I був народ у жалобі, бо Господь ударив народ великою порázкою. **20** I сказали люди Бет-Шемешу: „Хто зможе стати перед лицем Господа, Того Бога Святого? I до кого Він пíде від нас?“ **21** I вони послали послів до мешканців Кір'ят-Єаріму, говорячи: „Філістимляни вернули Господнього ковчега. Зійтіть, знесьте його до сéбе“.

7 I поприходили люди Кір'ят-Єаріму, та й підняли Господнього ковчега, і внесли його до Авінадавового дому на узгір'ї в Гів'ї, а сина його

Елеазара посвятили стерегти Господнього ковчега. **2** I сталося, від дня, коли ковчег полишився у Кір'ят-Єаріму, минуло багато часу, а було його двадцять літ. A ввесь Ізраїлів дім плакав за Господом. **3** I сказав Самуїл до всього Ізраїлевого дому, говорячи: „Якщо ви цілим вашим серцем вертáетесь до Господа, повиходите з-поміж себе чужих богів та Астáрт, і міцно прихиліть свої серця до Господа, і служіть Самому Йому, — і Він спасé вас із руки філістимлян“. **4** I повиходили Ізраїлеві сини Ваалів та Астáрт, та й служили Господеві, Самому Йому. **5** I сказав Самуїл: „Зберіть усього Ізраїля до Міцпí, а я буду молитися за вас до Господа!“ **6** I зібралися до Міцпí, і чéрпали воду та лили перед Господнім лицем, і постили того дня, та й казали там: „Ми згрішили перед Господом!“ I судив Самуїл Ізраїлевих синів у Міцпí. **7** I почули філістимляни, що Ізраїлеві сини зібралися до Міцпí, — і піднялися філістимські володарі на Ізраїль. I почули про це Ізраїлеві сини, та й злякалися філістимлян. **8** I сказали Ізраїлеві сини до Самуїла: „Не переставай клíкати за нас до Господа, нашого Бога, і нехай Він спасé нас від руки філістимлян“. **9** I взяв Самуїл одне молочне ягнá, і приніс його повним цілопаленням для Господа. I клíкав Самуїл до Господа за Ізраїлем, а Господь відповів йому. **10** I принесив Самуїл цілопалення, а філістимляни приступили до бóю проти Ізраїля. I загримів Господь того дня сильним громом на філістимлян, та й привів їх у замішання, — і булí вони побиті перед Ізраїлем. **11** I повиходили Ізраїлеві люди з Міцпí, та й гнали філістимлян, і били їх аж під Бет-Кар. **12** I взяв Самуїл одного каменя, і поклав між Міцпю та між Шенам, та й назвав ім'я йому: Евен-Єзер. I він сказав: „Аж доти допоміг нам Господь“. **13** I були філістимляни переможені, і далі вже не вхóдили в Ізраїлеві граници. I була Господня рука на філістимлянах за всі дні Самуїлові. **14** I вернулися до Ізраїля ті містá, що філістимляни забрали булí від Ізраїля, від Екрону й аж до Гáту, а їхню граници Ізраїль урятував від руки філістимлян. I був мир між Ізраїлем та між Аморéянином. **15** I судив Самуїл Ізраїля всі дні життя свого. **16** I ходив він рік-річно, і обходив Бет-Ел, і Гілгал, і Міцпú, — і судив Ізраїля по всіх тих місцях. **17** I вертався до Рамí, бо там

був дім його, і там судив Ізраїля. І він збудував там жертівника для Господа.

8 I сталося, як Самуїл постарівся, то поставив синів своїх за суддів для Ізраїля. **2** I було ім'я перворідного сина його Йоїл, а ім'я другого його — Авійя, судді в Беер-Шеві. **3** А сини його не йшли його дорогою, — і вхідливись до зіску, і брали підкупа, і ламали Закона. **4** I зібралися всі Ізраїлеві старші, і прийшли до Самуїла до Рамі, **5** та й сказали до нього: „Ось ти постарівся, а сини твої не йдуть дорогами твоїми. Тепер настанові нам царя, щоб судив нас, як у всіх нарідів“. **6** I була та річ зла в Самуїлових очах, як вони сказали: „Настанові нам царя, щоб судив нас“. I молився Самуїл до Господа. **7** I сказав Господь до Самуїла: „Послухай голосу того наріду щодо всього, про що він сказав тобі, бо не тобою вони погордували, але Мною погордували, щоб Я не царював над ними. **8** Як усі ті ділā, що вони чинили від дня, коли Я вивів їх з Єгипту, і аж до цього дня, і як вони кідали Мене й служили іншим богам, так вони чинять і тобі. **9** А тепер послухай їхнього голосу, тільки конче остережеш їх, і розповіси їм право того царя, що буде царювати над ними“. **10** I переказав Самуїл всі Господні слова до наріду, що жадав від нього царя, **11** і сказав: „Оце буде право царя, що царюватиме над вами: він візьме синів ваших і поставить собі в колесниці свої та серед єздців своїх, і вони будуть бігати перед колесницею його; **12** і щоб поставити собі тисячників та п'ятдесятників, і щоб орати орку його, і щоб жати жніво його, і щоб робити зброя військову його та колесничні приладдя його. **13** А дочок ваших забере за мироварницею, і за кухарок, і за пекарок. **14** I він позабирає поля ваші, і виноградники ваши, та країці ваши олівки, — і пороздає своїм слугам. **15** А з вашого посіву та з ваших виноградників братимеме десятину, і даватимеме своїм євнухам та своїм слугам. **16** I він забере рабів ваших, і ваших невільниць, і найліпших ваших юнаків, і ваших ослів, — і буде вживати їх на роботу свою. **17** Він братимеме десятину з вашої отарі, а ви станете йому за рабів. **18** I ви будете клікати того дня проти вашого царя, якого собі вибрали, — та не відповість вам Господь того дня!“ **19** Та нарід відмовився слухати Самуїлового голосу, та й

сказав: „Ні, — нехай тільки цар буде над нами! **20** I будемо ми, як усі люди, і буде нас судити наш цар. I він ходитиме перед нами, і провадитиме наші війни“. **21** I вислухав Самуїл усі слова наріду, і переказав їх голосно Господеві. **22** А Господь сказав до Самуїла: „Послухайся їхнього голосу, і постав їм царя!“ I сказав Самуїл до Ізраїлевих людей: „Ідіть кожен до міста свого!“

9 I був чоловік із Веніамінового племені, а ім'я йому Кіш, син Авіїла, сина Церорового, сина Бехоратового, сина Афіяхового, веніамінівець, людина заможна. **2** I був у нього син, а ім'я йому Саул, молодий та гарний. I з Ізраїлевих синів не було нікого вродливішого за нього, — цілою головою він буввищий від кожного з усього наріду. **3** I пропали були Кішові, Сауловому батькові, осліці. I сказав Кіш до свого сина Саула: „Візьми з собою одного із слуг, і встань, — іди, пошукай ослиці!“ **4** I він перейшов Єфрэмові гори, і перейшов край Шаліша, — та не знайшли. I перейшли вони край Шеаліму, — та нема. I перейшов він край Веніамінів, та не знайшли. **5** Увійшли вони до краю Цоф, і Саул сказав до свого слуги, що з ним: „Давай вернімся, щоб не занехає батько осліць, та не став журитися за нами!“ **6** A той відказав йому: „Ось у цьому місті є чоловік Божий, а той чоловік шанований. Усе, що він говорить, конче спрваджується. Тепер сходімо туди, — може він покаже нам нашу дорогу, що нею ми пішли б“. **7** I сказав Саул до свого слуги: „Ось ми підемо, — та що ми принесемо цьому чоловікові? Бо хліб вийшов із наших торб, а подарунка нема, щоб принести Божому чоловікові. Що ми маємо?“ **8** A той слуга далі відповідав Саулові та й сказав: „Ось у руці моїй знаходиться чверть шеїля срібла, і я дам Божому чоловікові, а він розповість нам про нашу дорогу“. **9** Колись в Ізраїлі, коли ходив питатися Бога, то так говорив: „Давайте підемо до провідця“. Бо що сьогодні „пророк“, колись звалося „проводець“. **10** I сказав Саул до свого слуги: „Добре твое слово. Давай підемо!“ I пішли вони до того міста, де був чоловік Божий. **11** Коли вони підіймалися по узбіччях до міста, то знайшли дівчат, що вийшли були набрати води. I сказали вони до них: „Чи є тут провідець?“ **12** A ті відповілі їм та й сказали: „Є, — ось перед

тобою! Постіши тепер, бо сьогодні він прийшов до міста, — бо сьогодні в народа жертва на пагірку. **13** Як увійдете до міста, так знайдете його, поки він не вийде на пагірок їсти, — бо народ не єсть аж до його приходу, бо він благословляє жертву, потім ідять покликані. А тепер увійдіть, бо зараз ви знайдете його“. **14** I піднялися вони до міста. Як вони вхідили до середини того міста, аж ось Самуїл виходить навпроти них, щоб іти на пагірок. **15** А Господь, за день перед Сауловим приходом, виявив був Самуїлові, говорячи: **16** „Цього часу взвітру пошлю до тебе чоловіка з Веніямінового краю, і ти помажеш його на володаря над Моїм Ізраїлевим народом, і він спасе народ Мій від руки філістимлян. Я бо зглянувся на народ Мій, бо голосіння його дійшло до Мене!“ **17** А коли Самуїл побачив Саула, то Господь сказав йому: „Оце той чоловік, що Я казав тобі, — він володітиме народом Моїм“. **18** I підійшов Сауль до Самуїла в середині брами та й сказав: „Скажи мені, дέ тут дім провідця?“ **19** I відповів Самуїл Саулові та й сказав: „Я той провідець. Вийди перед мене на пагірок, і ви будете їсти зо мною сьогодні. А рано я відпушу тебе, і про все, що в серці твоїм, я розповім тобі. **20** А щодо ослиць, що пропали тобі, — сьогодні вже три дні, — не журися за них, бо знайшлися вони. Та для кого все пожадане в Ізраїлі? Хіба ж не для тéбе та для всього дому батька твого?“ **21** I відповів Саул та й сказав: „Чи ж я не веніямінвець, із найменших Ізраїлевих племен? А рід мій найменший з усіх родів Веніямінового племени. І чого ти говориш мені отаке слово?“ **22** I взяв Самуїл Саула та слугу його, і ввів їх до кімнати, і дав їм місце на чолі покликаних, а тих було близько тридцяти чоловіка. **23** I сказав Самуїл до кухаря: „Дай же ту частку, що дав я тобі, що про неї я сказав тобі: Відклади її в себе!“ **24** I подав кухар стегнó та те, що на ньому, і поклав перед Саулом. А Самуїл сказав: „Оце позоставлене! Поклади перед собою та їж, бо воно сховане для тебе на умовлений час, коли я сказав: Покликав я народ!“. I Саул ів із Самуїлом того дня. **25** I зійшли вони з пагірка до міста, і він розмовляв із Саулом на даху свого дому. **26** I повставали вони рано вранці. I сталося, як зійшла рання зоря, то Самуїл кликнув до Саула на дах, говорячи: „Уставай же, і я відпушу тебе!“ I

встав Саул, і вони вийшли обóє, він та Саул, на вулицю. **27** Коли вони підходили на край міста, то Самуїл сказав до Саула: „Скажи тому слузі, і нехай він іде перед нами“. I той пішов. „А ти зараз спиніся, — я оголосу́ тобі Боже слово!“

10 I взяв Самуїл посудинку оливи, та й вилляв на його голову, і поцілував його та й сказав: „Чи це не помáзвав тебе Господь над спáдком Своїм на володаря? (I будеш ти царювати над народом Господнім, і ти вíзволиш його від руки ворогів його навкльо. I ось тобі ознáка, що Господь помáзвав тебе над спáдком Своїм на володаря.) **2** Як підеш ти сьогодні від мене, то при Рахілинім грóбі, у Веніяміновій країні в Целцаху, знайдеш двох людей, і вони скажуть тобі: Знайдені ті ослиці, яких ти шукати ходив. А оце бáтько твій занехáяв справи тих ослиць, та й зажурíвся за вас, говорячи: Щó я зроблю для свого сина? **3** I перéйдеш ти звідти й далі, і підеш аж до дíбрóви Фавóрської, а там знайдуть тебе три чоловіки, що йдуть до Бога до Бет-Елу, — один несе трьох ягнят, а один несе три буханці хліба, а один несе бурдюкá вина. **4** I запитають вони тебе про мир, та дадуть тобі два хліби, і ти вíзьмеш із їхньої рукі. **5** Потому вíйдеш ти на Божий горбок, де намісники філістимські. I станеться, як ти ввійдеш там до міста, то стрíнеш громаду пророків, що сходять з пагірка, а перед ними áрфа, та бúбон, та сопілка, та цýтра, і вони пророку́ть. **6** I зліне на тебе Дух Господній, і ти будеш з ними пророкувáти, і станеш іншою людиною. **7** I станеться, коли збудуться тобі ці ознáки, — роби собі, що знайде рука твоя, бо Бог з тобою. **8** I зíйдеш ти передо мною до Гілгáлу, а я зíйду до тебе, щоб принéсти ціlopáлення, щоб принóсити мирні жертви. Сім день будеш чекати, аж поки прийдý я до тебе, і завідомлю тебе, щó будеш робити“. **9** I сталося, як повернувся він, щоб іти від Самуїла, то Бог змінив йому серце на інше, а всі ті ознаки прийшли того дня. **10** I прийшли вони туди до Гів'ї, аж ось громада пророків назустріч йому. I злінув на нього Дух Божий, — і він пророкував перед них. **11** I сталося, — кожен, хто знав його віддáвна, а тепер побачили, — ось він пророкує разом із пророками, то казали один до одного: „Щó то сталося Кíшовому синові? Чи й Саул між пророками?“ **12** I відповів чоловік звідти й сказав:

„А хто їхній бáтько?“ Тому тo стало за приказку: „Чи й Саул між пророками?“ 13 I перестав він пророкувати, і прийшов на пágірок. 14 I сказав Саулів дáдько до нього та до слуги його: „Куди ви ходили?“ А той відказав: „Шукати ослиць. I побачили ми, що нема, і прийшли до Самуїла“. 15 A дáдько Саулів сказав: „Скажи ж мені, щó сказав вам Самуїл?“ 16 I сказав Саул до дáдька свого: „Справдí розповів нам, що знайдені ті ослиці“. А про справу цárства, що говорив Самуїл, не розповів йому. 17 I скликав Самуїл нарóд до Господа, до Міцпí, 18 та й сказав до Ізраїлевих синів: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів Ізраїля з Єгипту, і спас вас із руки Єгипту та з руки всіх царств, що гнобíли вас. 19 A ви сьогодні погóрдували своїм Богом, що Він спасає вас з усіх нещасть ваших та ýтисків ваших. I ви сказали йому: „Нí, таки царя постав над нами. A тепер ставайте перед Господнім лицем за вашими племéнами та за вашими тисячами“. 20 I привів Самуїл усі Ізраїлеві племéна, і булó виявлене Веніамíнове плéм'я. 21 I привів він Веніамінове плéм'я за рóдами його, і був виявлений рід Матріїв. I привів він рід Матріїв за їхніми мужчýнами, і був вýявлений Саúл, син Кішів. I шукали його, та не знахóдили. 22 I питалися Господа ще: „Чи прýде він ще сюди?“ A Господь відповів: „Он він заховáвся між речами!“ 23 I вони побігли, і взялý його звідти. I він став серед народу, — і був вищий від усього народу на цíлу голову. 24 I сказав Самуїл до всього нарóду: „Чи бачите, кого вибрали Господь? Bo нема такого, як він, серед усього нарódu“. I ввесь народ ізняв крик та й сказав: „Хай живе цар!“ 25 A Самуїл промовляв до нарódu про правá царства, і записав те до книги, та й поклав перед Господнім лицем. I відпустив Самуїл увесь народ, кожного до дому свого. 26 I також Саул пішов до дому свого до Гíв'ї, а з ним пішли ті воякí, що Господь дíткнувся їхніх сердéць. 27 A негідні сини говорили: „Щó, нас спасе отакий?“ I гордұвали ним, і не принéсли йому дара. Ta він мовчав.

11 I вийшов аммонітянин Нахаш, і таборувáв при гíлеадському Явшу. I сказали всі явеські люди до Нахаша: „Склади з нами умову, — і ми бúдемо служити тобі!“ 2 I сказав до них аммонітянин Нахаш: „Про це складú з вами умову,

— щоб кожному з вас вýбрati праве око, і я вчиню це на гáньбу для всього Ізраїля“. 3 I сказали до нього явеські старші: „Зачекай нам сім день, і нехай ми пошлемо послів у всі Ізраїлеві краї. I якщо нема нам порятунку, то вийдемо до тебе“. 4 I прийшли ті посли до Саулової Гíв'ї, і говорили ті словá до ушей народу. I ввесь народ піdnis свíй голос, та й заплакав. 5 Aж ось Саул іде за худобою з поля. I сказав Саул: „Щó народові, що плачут?“ I розповілý йому слова явеських людей. 6 I злинув Божий Дух на Саула, як слухав він ті словá, і дуже запалав його гнів! 7 I взяв він пару худобин, і порізав її, і порозсила по всім Ізраїлевім Краї через послів, говорячи: „Хто не вýйде за Саулом та за Самуїлом, — отак буде зроблено худобí його!“ I великий страх спав на людей, і вони повихóдили, як один чоловíк. 8 I він перелічíв їх у Безеку, - і було Ізраїлевих синів триста тисяч, а Юдиних людей — тридцять тисяч. 9 I сказали вони до послів, що прийшли: „Так скажете мéшканцям гíлеадського Явшу: Узвітра, як пригрíс сонце, буде вам порятóнок“. I прийшли ті посли, і розповілý явеським людям, — і вони зраділи. 10 I сказали явеські люди: „Узвітра ми вýйдемо до вас, а ви зробите нам усе, що добре в очáх ваших“. 11 I сталося назавтра, і склав Саул із нарódu три віddíli, і вони пройшли в серéдину табору за ранньої сторóжí, та й били Амона аж до спекóти дня. I сталося, — позосталі розбíглися, і не позостáлося між ними двох ráзом. 12 I сказав народ до Самуїла: „Хтó той, що запитував: Саул буде царювати над нами? Dайте тих людей, а ми їх повбíваємо!“ 13 Ta Саул сказав: „Ніхто не буде забитий цього дня, Bo Господь сьогодні зробив спасіння серед Ізраїля“. 14 A Самуїл сказав до народу: Ходіть, і пíд демо в Гíлгál, та й відновимо там цárство!“ 15 I пішов увесь народ до Гíлгálu, і настановили царем там Саула перед Господнім лицем у Гíлгál, і принóсили мирні жертви перед Господнім лицем. I дуже радів там Саул та всі Ізраїлеві мýжі!

12 I сказав Самуїл до всього Ізраїля: „Ось я послухався вашого голосу в усьому, що ви говорили мені, — і поставив над вами царя. 2 A тепер той цар ось ходить перед вами. A я постáрів та посивів, а сини мої — ось вони з вами. I я ходив

перед вами від своєї мілодості аж до цього дня. 3 Ось я! Свідкуйте проти мене перед Господом та перед Його помазанцем: чийого вола я взяв, чи осла чийого взяв я? А кого я гнобив, кому чинив насильство? I з чиеї руки взяв я підкупа, і відвернув свої очі від нього? I все це я повернув вам“. 4 А вони сказали: „Не гнобій ти нас, і не чинив нам насильства, і ні від кого нічого не брав“. 5 I він сказав: „Господь свідок на вас, і свідок Його помазанець цього дня, що ви нічого не знайшли в моїй руці“. А народ сказав: „Свідок!“ 6 I сказав Самуїл до народу: „Свідок Господь, що поставив Мойсея та Аарона, і що вивів наших батьків із єгипетського краю. 7 А тепер станьте, і я буду судитися з вами перед Господнім лицем про всі добродійства Господні, які Він учинив із вами та з вашими батьками. 8 Як Яків прийшов був до Єгипту, і батьків ваші клікали до Господа, то Господь послав Мойсея та Аарона, і вони вивели ваших батьків із Єгипту, і осадили їх у цьому місці. 9 Та вони забули Господа, Бога свого, і Він передав їх у руку Сієри, начальника хацорського війська, і в руку філістимлян та в руку моавського царя, — і вони воювали проти них. 10 I клікали вони до Господа та говорили: „Згрішили ми, бо покинули Господа та й служили Баалам та Астартам. А тепер урятуй нас із руки наших ворогів, і ми будемо служити Тобі. 11 I послав Господь Єруббаала, і Бедана, і Іфтаха, і Самуїла, — і врятував вас із руки довкільних ваших ворогів, і ви сиділи безпечно. 12 А коли ви побачили, що Нахаш, цар аммонських синів, прийшов на вас, то сказали мені: Ні, — нехай царює над нами цар! А Цар ваш — Господь, Бог ваш. 13 А тепер ось той цар, якого ви вибрали, якого жадали, і ось дав Господь над вами царя. 14 Якщо ви будете боятися Господа, і будите служити Йому, і будете слухатися Його голосу, і не будете непокірні до Господніх заповідей, то будете й ви, і цар, що царює над вами, ходити за Господом, Богом вашим. 15 А якщо ви не будете слухатися Господнього голосу, і будете непокірні до Господніх заповідей, то Господня рука буде проти вас та проти ваших батьків! 16 I ось тепер станьте, і побачте ту велику річ, що Господь зробить на ваших очах. 17 Чи ж сьогодні не жнів'я на пшеницю? Я покличу до Господа, і Він пошле грім та дощ, а ви пізнаєте й побачите, що

велике ваше зло, яке ви зробили в Господніх очах жаданням для себе царя“. 18 I клікнув Самуїл до Господа, а Господь послав того дня грім та дощ. I ввесь народ сильно злякався Господа та Самуїла! 19 I сказав увесь народ до Самуїла: „Помолися за своїх рабів до Господа, Бога твого, щоб нам не померти, бо понад усі наші гріхи додали ми ще й оце зло, що жадали для себе царя“. 20 I сказав Самуїл до народу: „Не бійтесь! Ви зробили все те зло, тільки не відступіть від Господа, і служіть Господеві всім серцем своїм! 21 I не відступайте, і не йдіть за марнотами, які не допоможуть і які не врятують, бо марнота вони. 22 Bo Господь не полішить народу Свого ради Свого великого Ймення, бо зволив Господь зробити вас народом Своїм. 23 Також я, — не дай мені, Боже, грішити проти Господа, щоб перестав я молитися за вас! I я буду наставляти вас на дорогу доброго та прости. 24 Тільки бійтесь Господа, і служіть Йому правдиво всім вашим серцем, бо ви бачили, які великі діла вчинив Він із вами! 25 A якщо справді будете чинити зло, — погинете й ви, і цар ваш!“

13 Рік був, як Саул зацарював, і два роки царював над Ізраїлем. 2 I вибрав собі Саул три тисячі з Ізраїля, — дві тисячі були з Саулом у Міхмаші та на горі Бет-Елу, а тисяча були з Йонатаном у Веніяминовій Гів'ї. А решту народу відпустив він кожного до наметів своїх. 3 I побив Йонатан філістимського намісника, що в Геві. I почули це філістимляни, а Саул засурмів у сурму по всьому Краю, говорячи: „Нехай почують єреї!“ 4 A ввесь Ізраїль чув, говорячи: „Саул побив філістимського намісника, і тим Ізраїль став ненависним серед філістимлян“. I скликаний був народ за Саулом до Гіл'гулу. 5 A філістимляни були зібрани воювати з Ізраїлем, — тридцять тисяч возів і шість тисяч верхівців, а народу, щодо численності, як піску на морському березі. I вийшли вони, і таборували в Міхмаші, на схід Бет-Авену. 6 A Ізраїльтянин побачив, що скрутно Йому, що нарід був пригноблений, — і народ ховався по печерах, і по щілинах, і по скелях, і по лохах та по ямах. 7 A інші єреї перейшли Йордан до краю Гада та до Гілеаду. A Саул був ще у Гіл'гулу, а ввесь народ із тривогою поспішав за ним. 8 I чекав він сім день умовленого часу, що призначив Самуїл, та Самуїл

не прийшов до Гілгáлу, — і народ став розбігатися від нього. **9** I сказав Саул: „Приведіть до мене призначене на ціlopалення та мирні жертви“. I він приніс ціlopалення. **10** I сталося, як скінчíв він приносяти ціlopалення, то ось прихóдить Самуїл. I вийшов Саул, щоб зустріти його, щоб привітати його. **11** I сказав Самуїл: „Щó ти зробив?“ А Саул відкazав: „Бо я бачив, що народ розбігається від мене, а ти не прийшов на умóвлений час тих днів. А філістýмляни зібралися в Міхмаші. **12** I я сказав: Тепер філістýмляни зíйдуть до мене до Гілгáлу, а Господнього лиця я ще не вблагав. I я вирішив, і приніс ціlopáлення!“ **13** I сказав Самуїл до Саула: „Ти зробив нерозумне! Не послухав ти наказів Господа, Бога свого, що наказав був тобі, бо тепер Господь міцно поставив би аж навíки твоє царство над Ізраїлем. **14** А тепер царство твоє не буде стояти, — Господь пошукав Собі мужа за серцем Своїм, і Господь наказав йому бути володарем над народом Своїм, бо ти не вýконав, щó наказав був тобі Господь“. **15** I встав Самуїл, і зíйшов із Гілгáлу до Веніаминової Гíв'ї. А Саул перелічив народ, що знахóдився з ним, — близько шести сотень чоловіка. **16** I Саул і син його Йонатáн та народ, що знахóдився з ним, сиділи в Веніаминовій Геві, філістýмляни ж таборували в Міхмаші. **17** I вийшли руїнники з філістимського табору трьомá віddílами: один віddíl звертається на офрíйську дорогу до краю Шуал, **18** і один віddíl звертається на дорогу до Бет-Хорону, а один віddíl звертається на дорогу до границі, що провадить від Гé-Цевоїму до пустині. **19** А ковалá не було по всім Ізраїлевім Краї, бо філістýмляни сказали: „Щоб не робили єvreї мечá чи списа!“ **20** I схóдив увесь Ізраїль до філістýмлян гостріти кожен свого плуга, і зáступа свого, і сокиру свою, і серпá свого, **21** коли тупíлися вістря плугів, і заступів, і вил, і сокир, і мусíli схóдити, щоб направити вістря рожнá. **22** I сталося за днів вýйни, — і не знайшлося анí меча, анí списá в руці всього народу, що був з Саулом та з Йонатáном, та був знайдений тільки для Саула та для сина його Йонатáна. **23** I вийшла філістимська залóги до переходу Міхмашу.

14 Одного дня сказав Йонатáн, син Саулів, до слуги, свого зброенóши: „Ходíм, і перейдімо

до філістимської залóги, що з того бóку“. А батькові своєму він цього не розповів. **2** А Саул сидів на кінці згíр'я під гранáтовим дéревом, що в Мігроні. А народу, що з ним, було близько шести сотень чоловіка. **3** А Ахíя, син Ахítuva, брата Ixavoda, сина Пінхаса, сина Ілія, священика в Шілó, носив ефóда. А народ не знов, що пішов Йонатán. **4** А між тими переходами, що Йонатán хотів перейти до філістимської залоги, була зубчáста скеля з цього боку переходу й зубчаста скеля з того боку переходу. А іm'я одній Боцец, а іm'я другій Сенне. **5** Один зуб — скеля — стовп із півночі, навпроти Міхмашу, а один із півдня, навпроти Геви. **6** I сказав Йонатан до слуги, свого зброенóши: „Ходíм, і перейдімо до сторóжі тих необрíзаних, може Господь зробить поміч для нас, — бо Господéві нема перешкоди спасати через багатьох чи через небагатьох“. **7** I сказав йому його зброенóша: „Роби все, що на серці твоїм! Звертай собі, — ось я з тобою, куди хоче серце твоє“. **8** I сказав Йонатан: „Ось ми приходимо до тих людей, і покажемось їм. **9** Якщо вони скажуть до нас так: Стійте тихо, аж ми прийдемо до вас, — то ми станемо на своєму місці, і не підіймемося до них. **10** А якщо вони скажуть так: Підійміться до нас, — то підіймемося, бо Господь дав їх у нашу руку. Це для нас буде знáком“! **11** I вони обидва показалися філістимській сторóжі. I сказали філістýмляни: „Ось виходять із щíлин єvreї, що поховалися там“! **12** I люди залóги віdpovílý Йонатáнові та його зброеноші та й сказали: „Підіймися до нас, — і ми вам щось скажемо!“ I сказав Йонатан зброеноші своєму: „Підіймайся за мною, бо Господь дав їх у Ізраїлеву руку!“ **13** I піднявся Йонатан на руках своїх та на ногах своїх, а за ним його зброеноша. I падали філістýмляни перед Йонатаном, а його зброеноша добивав за ним. **14** I булá перша порáзка, що вдарив Йонатан та його зброеноша, близько двадцяти чоловіка, на половині скиби оброблюваного парою волí поля на день. **15** I стався сполóх у табóri, на полі, та в усьому народі. Залóга та нищýтeli — затремтіли й вони. I задрижала земля, і знявся великий сполóх! **16** I побачили Саулові вартíвники в Веніаминовій Гíв'ї, аж ось на́товп розплівається, і біжить сюди та туди. **17** I сказав Саул до народу, що був з ним: „Перегляньте й побачте, хто пішов

від нас?“І переглянули, аж ось нема Йонатана та його зброєноші. **18** I сказав Саул до Ахій: „Принеси Божого ковчега!“Бо Божий ковчег був того дня з Ізраїлевими синами. **19** I сталося, коли Саул говорив до священика, то замішання в філістимському таборі все більшало та ширилось. I сказав Саул до священика: „Спини свою руку!“ **20** I зібралися Саул та ввесь народ, що був із ним, і вони пішли аж до місця бóю, — аж ось меч кожного на його ближнього, замішання дуже велике! **21** А між філістимлянами, як і давніш, були євреї, що поприходили з ними з табором, — і вони теж перейшли, щоб бути з Ізраїлем, що був із Саулом та Йонатáном. **22** А всі ізраїльтяни, що ховалися в Єфремових горáх, почули, що філістимляни втікають, і погналися за ними й вони до бóю. **23** I спас Господь Ізраїля того дня. А бій перейшов аж за Бет-Евен. **24** Та ізраїльтянин був пригноблений того дня. А Саул наклав клятву на нарóд, говорячи: „Проклáтий той чоловíк, що буде їсти хліб до вечора, поки я пімщуся на своїх ворогах.“І ввесь той народ не єв хліба **25** I ввесь народ пішов до лісу, а там був мед на гáлявині. **26** I ввійшов народ до тóго лісу, аж ось струмок меду! Та ніхто не простяг своєї руки до уст своїх, бо народ боявся присяги. **27** А Йонатáн нечув, коли батько його заприсягнув був нарóд. I простягнув він кінець кия, що був у руці його, і вмочив його в стільник меду, та й піdnis руку свою до уст своїх. I роз'ясníлися очі йому! **28** A на це один із народу промовив і сказав: „Заприсягаючи, заприсяг твій батько нарóд, говорячи: Проклáтий той чоловíк, що буде їсти хліб сьогодні! I змучився від цього нарóду“. **29** I сказав Йонатáн: „Знещасливив мій батько цю землю! Подивіться но, як роз'ясníлися очі мої, коли я скуштувáв трохи цього меду. **30** A що, коли б народ сьогодні справді був ів зо здóбичі своїх ворогів, що знайшов? Чи тепер не збільшилася б порázка філістимлян?“ **31** I били вони того дня між філістимлянами від Міхмашу аж до Айялону. А народ дуже змучився. **32** I кинувся народ на здóбич, і позабирали худобу дрібну й худобу велику та телят, та й різали на землю. I ів нарóд із кров'ю! **33** I розповілý Саулові, кажучи: „Ось нарóд грішить проти Господа, — єсть із кров'ю!“А той відказав: „Зрадили ви! Прикотіть до мене сьогодні великого каменя“. **34** I сказав

Саул: „Розійдіться між людьми, та й скажіть їм: Приведіть до нас кожен вола свого, і кожен штуку дрібної худобини, і заріжте тут. I будете їсти, і не згрішите против Господа, якщо не будете їсти з кров'ю. I попривóдив увесь народ тієї ночі кожен вола свого своею рукою, і порізали там. **35** I збудував Саул жéртвника для Господа; його першого зачав він будувати, як жертвника для Господа. **36** I сказав Саул: „Зійдімо вночі за філістимлянами, та й винищуймо їх аж до ранкóвого світла, — і не полишімо між ними нікого“. А вони сказали: „Роби все, що добре в очах твоїх“. А священик сказав: „Приступімо тут до Бога!“ **37** I запитався Саул Бога: „Чи зійти за філістимлянами? Чи даси їх в Ізраїлеву руку?“Та Він не відповів йому того дня. **38** I сказав Саул: „Зійдіться сюди всі видатні народу, і пізнайте та побачте, у чому стався той гріх сьогодні. **39** Bo як живий Господь, що допоміг Ізраїлеві, — якщо він був хоча б на сині моїм Йонатані, то конче помре він!“Ta ніхто не відповів йому з усього нарóду. **40** I сказав він до всього Ізраїля: „Ви станете на один бік, а я та син мій Йонатáн на дру́гий бік“. I сказав той народ до Саула: „Зроби, що добре в очах твоїх!“ **41** I сказав Саул до Господа, Бога Ізраїля: „Дай же тумі!“I був віявленій жеребком Йонатан та Саул, а народ повихóдив оправданим. **42** I сказав Саул: „Киньте поміж мною та поміж сином моїм Йонатаном“. I був віявленій Йонатáн. **43** I сказав Саул до Йонатана: „Розкажи мені, що ти зробив?“I розповів йому Йонатан і сказав: „Я справді скуштувáв кінцем кия, що був у руці моїй, трохи меду. Ось я помршу за це!“ **44** I сказав Саул: „Так нехай зробить Бог, і так нехай дадасть, що конче помреш, Йонатáне!“ **45** A народ сказав до Саула: „Чи помирати Йонатáнові, що зробив оце велике спасіння в Ізраїлі? Борони Боже! Як живий Господь, — не спадé волосíна з голови його на землю, бо з Богом робив він цього дня!“I визволив нарóд Йонатана, і він не помер. **46** I відійшов Саул від філістимлян, а філістимляни пішли на своє місце. **47** I здобув Саул царювання над Ізраїлем, і воював навколо зо всіма своїми ворогами: з Моавом, і з синами Амона, і з Едомом, і з царями Цови, і з філістимлянами. I скрізь, проти кого він обертáвся, мав успіх. **48** I склав він військо, та й побив Амалíка, і врятував Ізраїля з руки

грабіжника. 49 I були в Саула сини: Йонатан, і Ішві, і Малкішуя; а ім'я двох дочок його: ім'я старшій Мерáв, а ім'я молодшій Мелхóла. 50 A ім'я Саулової жінки: Ахіноам, дочка Ахімáца. А ім'я провідника його війська: Авнér, син Нера, Саулового дíдька. 51 A Кіш — батько Саулів, а Нер — батько Авнера, син Авіїлів. 52 I була сильна війна на філістíмлян за всіх Саулових днів. I коли Саул бачив якого чоловіка хороброго та якого сильного, то брав його до сéбе.

15 I сказав Самуїл до Саула: „Господъ послав був мене помáзти тебе на царя над народом Його, над Ізраїлем. A тепер послухайся голосу Господніх слів. 2 Так сказав Господъ Саваот: Я згадаю, що зробив був Амалик Ізраїлеві, що клав йому перешкоду на дорозі, коли він вихóдив із Єгипту. 3 Тепер іди, і поб'еш Амалýка, і вчиниш закляттям усе, що його, і не змилосéрдишся над ним. I позабиваєш усе, від чоловіка аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, від вола й аж до штуки дрібнії худобини, від верблóда й аж до осла“. 4 I Саул оповістив народ, і перелічив їх у Телаймі, — двісті тисяч піхоти та десять тисяч мужа Юди. 5 I прийшов Саул аж до Амалýкового міста, та й засів у долині. 6 I сказав Саул кенéянам: „Ідіть, відокремтесь, вийдіть з-поміж Амаликýтів, щоб я не долучив вас до них, бо ви зробили були милість усім ізраїльтянам, коли вони виходили з Єгипту“. I відокремився Кенеянин з-поміж Амалýка. 7 A Саул побив Амалика від Хавіли аж до місця, де йдеш до Шуру, що навпроти Єгипту. 8 I зловив він Агага, амаликського царя, живого, а ввесь народ зробив закляттям, та й побив вістрям меча. 9 Ta змилосéрдишся Саул і народ над Агагом, і над найліпшим з його худоби дрібній й з худоби його великої та з товару вгодованого, і над вівцями, та над усім добром, і не хотіли зробити їх закляттям. A все маловарте й худе — його зробили закляттям. 10 I було Господнє слово до Самуїла й казало: 11 „Жалкую, що Я настановив Саула за царя, бо він відвернувся від Мене, а слів Моїх не виконав“. I запалився гнів Самуїлів, і він кликав до Господа цілу ніч. 12 A рано вранці Самуїл устав, і пішов назустріч Саулові. I Самуїлові донéсли, говорячи: „Саул прийшов до Кармéлу, і ось ставить собі пám'ятника, а потому повернúвся

й пішов, і зійшов до Гілгáлу“. 13 I прийшов Самуїл до Саула, а Саул сказав йому: „Благословéнний ти в Господа! Я виконав слово Господнє“. 14 A Самуїл сказав: „А що це за мéкання цієї отари в ушах моїх, та рик великої худоби, що я чую?“ 15 I сказав Саул: „Від Амаликýтівна привелий їх, бо народ змилосéрдишся над найліпшим із худоби дрібнії та з худоби великої, щоб зарізати в жертву для Господа, Бога твого, а позостале вчинили закляттям“. 16 A Самуїл сказав до Саула: „Покінь, а я розповім тобі, що Господъ говорив мені цієї ночі“. A той сказав йому: „Говори“. 17 I сказав Самуїл: „Хоч ти малій був в очáх своїх, — чи ж ти не голова Ізраїлевих племéн? Чи ж не помáзав тебе Господъ на царя над Ізраїлем? 18 I послав тебе Господъ дорогою, і сказав: Іди, і вчиниш закляттям нечестивих амалнкýтів, і будеш воювати з ними, аж поки ти не вýгубиш їх. 19 I чому ти не послухався Господнього голосу, але кинувся на здóбич, і зробив оце зло в Господніх очáх?“ 20 I сказав Саул до Самуїла: „Ta я послухався Господнього голосу, і пішов дорогою, якою послав був мене Господъ, — і привів я Агага, царя амаликського, а Амалика зробив закляттям. 21 A народ узяв зо здóбичі худобу дрібнú та худобу велику, як почáток закляття, щоб принóсити в жертву Господéві, Богові твоему, в Гілгáлу“. 22 I сказав Самуїл: „Чи жадáння Господа цілопáлень та жертв таке, як послух Господньому голосу? Таж посплух лíпший від жертви, покíрливість — краща від баранячого лóю! 23 Bo непокíрливість — як гріх ворожбítства, а свавільство — як провина та служба боввáнам. Через те, що ти відкинув Господні слова, то Він відкинув тебе, щоб не був ти царем“. 24 I сказав Саул до Самуїла: „Прогрішíвся я, бо переступив накази Господні та словá твої, — bo я боявся народу, та послухався його голосу. 25 A тепер прости ж мíй грíх, і вернися зо мною, — і я поклонюсь Господéві“. 26 Ta Самуїл сказав до Саула: „Не вернуся з тобою, бо ти погордíв Господнім словом, а Господъ погордíв тобою, щоб не був ти царем над Ізраїлем“. 27 I повернувся Самуїл, щоб пíти, а Саул скопíв пóлу плаща його, та й відірвав. 28 I сказав до нього Самуїл: „Господъ відірвав сьогодні від тебе Ізраїлеве царство, та й передав його твоему близжньому, лíпшому від тебе! 29 I також Ізраїleva Слава не скаже неправди

та не буде каятися, бо Він не людина, щоб каятися“. **30** А Саул сказав: „Прогрішівся я! Але вшануй мене перед старшими моого народу та перед Ізраїлем, і вернися зо мною, а я поклонюся Господеві, Богові твоєму“. **31** I вернувся Самуїл за Саулом, і Саул поклонився Господеві. **32** I сказав Самуїл: „Підвіде́ть до мене Агага, царя амаликського“. I пішов до нього Агаг весело. I сказав Агаг: „Справді, — відступилася гіркота смерти!“ **33** A Самуїл сказав: „Як твій меч позбавляв жінок дітей, так позбавиться дітей твоя мати між жінками“. I посік Самуїл Агага перед Господнім лицем у Гілгалі. **34** I пішов Самуїл до Рамі, а Саул зійшов до дому свого, до Саулової Гів'ї. **35** I більше не бачив Самуїл Саула аж до дня його смерти, та Самуїл сумував за Саулом. А Господь жалкував, що настановив був Саула царем над Ізраїлем.

16 I сказав Господь до Самуїла: „Аж доки ти сумуватимеш за Саулом? Також Я відкинув його, щоб не царював над Ізраїлем. Напівни рога свого оливою, та й іди, — пошлю тебе до віфлє́млянина Єссея, бо Я наглянув Собі царя між синами його“. **2** I сказав Самуїл: „Як я піду? А почує Саул, то вб'є мене“. А Господь сказав: „Візьми в свою руку теля з великої худоби, та й скажеш: Я прийшов, щоб принести жертву для Господа. **3** I закличеш Єссея на жертву, а Я тобі дам знати, що маєш робити, і помажеш Мені того, кого скажу тобі“. **4** I зробив Самуїл, що Господь говорив. I прийшов він до Віфлеему, а старші міста вийшли йому назустріч із третмінням. I сказали вони: „Чи твій прихід — то мир?“ **5** A він відказав: „Мир! Я прийшов, щоб принести жертву Господеві. Освятіться, і прийдете зо мною до жертви“. I освятив він Єссея та синів його, і покликав їх на жертву. **6** I сталося, як вони поприходили, то побачив він Еліява, та й сказав: „Справді — перед Господом помажанець Його!“ **7** Та Господь сказав Самуїлові: „Не дивись на обличчя його та на високість зросту його, бо Я відкинув його Собі! Бо Бог бачить не те, що бачить людина: чоловік бо дивиться на лиці, а Господь дивиться на серці“. **8** I покликав Єссея Авінадава, і привів його перед Самуїла, та той сказав: „Також цього не вибрал Господь!“ **9** I привів Єссея Шамму, та Самуїл сказав: „Також цього не вибрал Господь“.

10 I привів Єссей сімох своїх синів перед Самуїла. I сказав Самуїл до Єссея: „Цих не вибрал Господь“. **11** I сказав Самуїл до Єссея: „Чи то всі твої діти?“ A той відказав: „Ще позостався найменший, — він пасе отару“. I сказав Самуїл до Єссея: „Пошли ж привести його, бо не сядемо за стіл, аж поки він не прийде сюди“. **12** I послав він, і привів його, а він — рум'яний, із гарними очима та хорошого стану. А Господь сказав Самуїлові: „Устань, помаж його, — бо це він!“ **13** I взяв Самуїл рога оливи, та й помазав його серед братів його. I Дух Господній злинув на Давида, і був на ньому від того дня й далі. A Самуїл устав, і пішов до Рамі. **14** I Дух Господній відступився від Саула, а напав його дух злий, посланий від Господа. **15** I сказали раби Саула до нього: „Оце злий дух від Бога нападає на тебе. **16** Нехай скаже пан наш, — раби твої пошукають тобі кого, хто вміє гратеги на гуслах. I станеться, коли буде на тебе злий дух від Бога, то заграє той рукою своєю, — і буде тобі добре“. **17** I сказав Саул до рабів своїх: „Нагляньте мені кого, хто добре грає, і приведіть до мене“. **18** I відповів один із слуг, і сказав: „Ось бачив я сина віфлеемлянина Єссея, що вміє гратеги, — ліцар та вояка, і розуміється на речах, і чоловік хорошо постачає. I Господь із ним“. **19** I послав Саул послів до Єссея й сказав: „Пошли до мене Давида, сина свого, що при отарі!“ **20** I взяв Єссея осла, наладованого хлібом, та бурдюка вина, та одне козля, і послав через сина свого Давида до Саула. **21** I прийшов Давид до Саула, та й став перед ним. I той сильно полюбив його, і він став йому зброєношою. **22** I послав Саул до Єссея, говорячи: „Нехай остается Давид при мені, бо він знайшов ласку в очах моїх“. **23** I бувало, коли злий дух від Бога нападав на Саула, то Давид брав гусла, та й грав своєю рукою. I легшало Саулові, і ставало йому добре, і відступав від нього той злий дух.

17 I зібрали філістимляни свої війська на війну. I зібралися вони до Сохо, що Юдине, і таборували між Сохо та між Азекою в Ефес-Даммімі. **2** I зібралися Саул та ізраїльтяни, і таборували в долині Елі, і вставилися до бою проти філістимлян. **3** I стояли філістимляни на горі з того боку, а Ізраїль стояв на горі з цього боку, а поміж ними долина. **4** I вийшов із

філістимських таборів однобо́рець, ім'я йому Голійт із Гату. Високий був — шість ліктів і п'ядь. 5 А на голові його — мідяній шолом, і він одягнений був у панцера з лускі; а вага того панцера — п'ять тисяч шеклів міді. 6 А на ногах його — мідяні наголінники, а за плечима його — мідяній спис. 7 А держак списа його — як ткацький вал, а вістря спису його — шістсот шеклів заліза. А перед ним ходив щитонóша. 8 І став він, і кликнув до Ізраїлевих полків, та й сказав до них: „Чого ви вийшли ставати до бóю? Чи ж я не філістимлянин, а ви не рabi Саулові? Оберіть собі кого, і нехай він зійде до мене. 9 Якщо він зможе воювати зо мною, і вб'є мене, то ми стáнемо вам за рабів. А якщо я переможу його, і вб'ю його, то ви станете нам за рабів, і будете служити нам“. 10 І сказав філістимлянин: „Я цього дня зневажив Ізраїлеві полкі. Дайте мені чоловіка, і бúдемо битися вдвох“. 11 І чув Саул та ввесе Ізраїль ці слова філістимлянина, — і вони перестрा�шилися та сильно налякалися. 12 А Давид — син того мужа ефратянина, з Юдиного Віфлеєму, а ім'я йому Єссéй, що мав восьмеро синів. І цей чоловік за Саулових днів був старій, увійшов у літа. 13 І пішли троє найстарших Єссеївих синів, пішли за Саулом на війнú. А імена трьох синів його, що пішли на війну: перворідний Еліяв, а другий його — Авінадав, а третій — Шамма. 14 А Давид — він найменший, а три найстарші пішли за Саулом. 15 А Давид ходив до Саула, та вертався пасті отару свого батька в Віфлеємі. 16 А той філістимлянин підхóдив ранком та ввечорі, і виступав сорок день. 17 І сказав Єссей до сина свого Давида: „Візьми но для братів своїх ефу цього прáженого зéрна, і десять цих хлібів, та й віднесій скоренъко до табору до своїх братів. 18 А цих десять кусків сиру віднесеш для тисячника, і розізнаеш про повóдження братів своїх, і вивідай про їхні потреби.“ 19 А Саул і вони, та всі ізраїльтяни були в долині Елі, — воювали з філістимлянами. 20 І встав Давид рано вранці, і полішив отару свою на стóрожа; і взяв та й пішов, як наказав йому Єссей. І ввійшов він до обóзу, а військо вихóдило до бойово́го стрóю, і підняли вони окрик у бою. 21 І вішикувалися Ізраїль та Філістимлянин лáва проти лáви. 22 І Давид позоставив свою нóшу в стóрожа речей,

та й побіг до полку. І ввійшов він, і запитав своїх братів про повóдження. 23 А коли він розмовляв із ними, аж ось виходить із філістимських полків однобо́рець, філістимлянин Голійт ім'я йому, із Гату. І промовляв він ті самі слова, а Давид почув. 24 А всі ізраїльтяни, коли бачили того чоловіка, то втікали перед ним та дуже лякалися. 25 І говорив Ізраїльтянин: „Чи бачите ви цього чоловіка, що виходить? А виходить він, щоб зневажати Ізраїля. І буде, — того чоловіка, що вб'є його, збагатити його цар великим багатством, і дочку свою віддасть йому, а дім його батька зробить вільним в Ізраїл“.

26 І спітався Давид тих людей, хто стояв з ним, говорячи: „Щó буде зроблене тому, хто вб'є цього філістимлянина й здíмє обráзу з Ізраїля? Бо хто цей необрізаний філістимлянин, що так зневажає полкі Живого Бога?“ 27 А народ сказав йому те саме слово, говорячи: „Отак буде зроблено чоловікові, хто вб'є його“. 28 І почув Еліяв, його найстарший брат, як він говорив до людей. І запалився Еліявів гнів на Давида, і він сказав: „Чого то зійшов ти? І на кóго ти позоставив трохи тієї отари в пустині? Я знаю зарозумілість твою та порожнечу твого серця, бо ти зійшов, щоб подивитися на війнú!“ 29 А Давид відказав: „Та щó я зробив тепер? Чи не на накá батька?“ 30 І він відвернувся від нього до іншого, і запитував про те саме. А народ відповів йому те саме, як перше. 31 І були почути слова ті, що говорив Давид, і донесли їх Саулові, і він покликав його. 32 І сказав Давид до Саула: „Хай не лякається нічє серце через нього. Раб твій пíде, і буде битися з отим філістимлянином“. 33 І сказав Саул до Давида: „Ти не можеш пíти на того філістимлянина битися з ним, бо ти малýй, а він воýк від своєї молодості“. 34 І сказав Давид до Саула: „Твій раб був пастухом свого батька при отарі, і прихóдив лев, а також — ведмідь, та й тягнув штуку дрібної худоби зо стада, 35 а я вихóдив за ним, і побивав його, і виривав те з пáщі його. А як він ставав на мене, то я хапав його за його грýву, та й побивав його. 36 І лева, і ведмедя побивáв твій раб. І цей необрізаний філістимлянин буде, як один із них, бо він зневажив полкі Живого Бога!“ 37 І сказав Давид: „Господъ, що врятувá мене з лапи лева та з лапи ведмедя, Він урятує мене з руки цього філістимлянина“. І сказав Саул: „Іди, і нехай

Господь буде з тобою!“ **38** I зодягнув Саул Давида в свою одіж, і дав мідянського шолома на його голову, і надів на нього панцера. **39** I прип'яв Давид меча його на одежду свою, та й силкувався йти, бо він не звик був до того. I сказав Давид до Саула: „Не можу в цьому ходити, бо я не звик!“ I посқідав Давид іх із себе. **40** I взяв він кия свого в свою руку, і вибрав собі п'ять вігладжених камінців із потоку, і поклав іх у пастушу тóрбу, яку мав, та в торбіну, а його прáща — у руці його. I він пішов до філистимлянина. **41** А філистимлянин підхòдив усе близче до Давида, і чоловік ніс щита перед ним. **42** I подивився філистимлянин, та й побачив Давида, — і злегковáжив його, бо той був ще хлопець, рум'яний юнак стрункої постáви. **43** I сказав філистимлянин до Давида: „Чи я пес, що ти вийшов на мене з кíем?“ I філистимлянин прокляв Давида своїми богами. **44** I сказав філистимлянин до Давида: „Ходи ж до мене, а я твоє тіло віддам птаству небесному та звірині польовій“. **45** I сказав Давид до філистимлянина: „Ти йдеш на мене з мечем і списом та рáтищем, а я йду на тебе в Ім'я Господа Саваота, Бога військ Ізраїлевих, які ти зневáжив. **46** Сьогодні віддасть тебе Господь у мою рóку, — і я поб'ю тебе, і відітнú голову твою з тебе, і дня цього я дам пáдло філистимського табору птаству небесному та земній звірині. I пíзнає вся земля, що є Бог Ізраїл! **47** I пíзнає вся громада те, що Господь спасає не мечéм та списом, — бо це війна Господа, і Він віддасть вас у нашу руку“. **48** I сталося, коли філистимлянин устав і пішов, і зблíзився до Давида, то Давид поспішив і побіг до лáви навпроти філистимлянина. **49** I простýг Давид руку свою до тóрби, і взяв звідти каменя, та й кинув із прáще, — і вдарив філистимлянина в чоло його. I той камінь втявся йому в чоло, — і він упав на обличчя свое на землю. **50** I отак переміг Давид філистимлянина прáщею та каменем, — і вдарив він філистимлянина, та й убив його, а мечá не було в Давидовій руці. **51** I пíдбіг Давид, і став на філистимлянина, і віхопив його мечá, і витяг його з його пíхви, — та й убив його, і відтяг ним йому голову! I побачили філистимляни, що помер іх силáч, — і стали втíкати! **52** А люди Ізраїлеві та Юдині схопíлися, і зняли крик, та й погнали філистимлян аж доти, де йдеться до Гáю, і аж

до брами Екрóну. I падали трупи філистимлян по дорозі аж до Шаараїму, і аж до Гату, і аж до Екрону. **53** I вернúлися Ізраїлові сини з погóні за філистимлянами, та й розграбували їхні табори. **54** А Давид узяв голову того філистимлянина, і приніс її до Єрусалиму, а збрóю його склав у своєму намéті. **55** А як Саул побачив Давида, що вихóдив напроти філистимлянина, то сказав до Авнéra, провідника війська: „Чий син оцей хлóпець, Авнérе?“ А Авнér відказав: „Присягаю життям твоїм, о цárю, що не знаю!“ **56** I сказав цар: „Запитай, чий син цей юнák?“ **57** А коли Давид вертався, побивши філистимлянина, то Авнér узяв його й привів його перед Саула, а голова філистимлянина — у руці його. **58** I сказав до нього Саул: „Чий ти син, хлóпче?“ А Давид відказав: „Я син раба твого віфлеемлянина Єссéя“.

18 I сталося, як скінчíв він говорити до Саула, то Йонатáнова душа зв'язалася з душою Давидовою, — і полюбив його Йонатан, як душу свою. **2** I того дня взяв його Саúл, і не пустив його вернутися до дому його бáтька. **3** I склав Йонатán із Давидом умову, бо полюбив його, як душу свою. **4** I зняв Йонатán із себе плащá, що був на ньому, та й дав його Давидові, і вбрання свое, і все аж до меча свого, і аж до лóка свого, і аж до пóяса свого. **5** I ходив Давид скрізь, куди посылав його Саул, і робив мудро. I настановíв його Саул над воякáми, і він подóбався усьому нарóдові, а також Сауловим рабам. **6** I сталося, як вони йшли, коли Давид вертався, побивши філистимлянина, то повихóдили жінкí зо всіх Ізраїлевих міст, — щоб спíвати та танцювати назустріч царя Саула, із бúbnами, із радістю, та з цимбáлами. **7** I викрикували ті жінкí, що грали, та й казали: „Саул повбивá свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої!“ **8** I дуже запалився Саулів гнів, і та рíч була неприéмна йому, і він сказав: „Давидові дали́ десятки тисяч, а мені дали тисячі, — йому бракує ще тільки царювáння!“ **9** I від того дня й далі Саул дивився зáздрісним оком на Давида. **10** I сталося другого дня, і напав злýй дух від Бога на Саула, і він став несамовítий в себе вдома, а Давид грав своєю рукою, як щоденno, а в Сауловій руці був список. **11** I кинув Саул списка, кажучи про себе: „Удáрю в Давида, і приб'ю його

до стіні! Та Давид два рази ухилівся від нього. **12** І боявся Саул Давида, бо з ним був Господь, а від Саула Він відступив. **13** І віддалів його Саул від себе, і настановив його собі тисячником, і він вихідив на війни, і вертався перед нарідом. **14** І мав Давид повідження в усіх дорогах своїх, і з ним був Господь. **15** І побачив Саул, що той має велике повідження, і налякався його. **16** А ввесь Ізраїль та Юда любили Давида, бо він вихідив на війни, і вертався перед ними. **17** І сказав Саул до Давида: „Ось моя найстарша дочка Мерав, — її я дам тобі за жінку. Тільки будь мені хоробрим та воюй Господні війни!“ А про себе Саул сказав: „Нехай не буде на ньому моя рука, — а нехай буде на ньому рука філістимлян!“ **18** А Давид сказав до Саула: „Хто я, і яке життя мое та рід моого батька в Ізраїлі, що я стану зятем цареві?“ **19** І сталося, коли настав час дати Давидові Мерав, Саулову дочки, то вона була відана за жінку мехолатитянинові Адріїлові, **20** а Давида покохала Мелхобла, друга Саурова дочка. І розповілі про це Саулові, і ця річ була слухана в очах його. **21** І сказав Саул про себе: Дам я її йому, і нехай вона стане йому за пастку, — і нехай буде на ньому рука філістимлян! А до Давида Саул сказав у друге: „Посвячішся сьогодні зо мною“. **22** І наказав Саул своїм рабам: „Промовляйте до Давида потіху, говорячи: Ось цар уподобав тебе собі, а всі його раби полюбили тебе, а тепер ти посвячішся з царем“. **23** І Саулові раби говорили ці слова до Давидових ушей. А Давид сказав: „Чи то легко в ваших очах посвячітися з царем? Так я людина вбога та маловажна!“ **24** І розповілі це раби Саула йому, говорячи: „Отак говорив Давид“. **25** І сказав Саул: „Так скажете Давидові: Не бажає цар заплати за молоду, а бажає тільки сто крайніх плотів філістимських, щоб пімститися на неприятаелях царя“. А Саул думав тим зробити, щоб Давид попав до руки філістимлян. **26** І його раби переказали ці слова Давидові, і ця річ була мила в Давидових очах, щоб посвячітися з царем. І в недовгому часі **27** встав Давид, та й пішов він та його люди, і забив серед філістимлян двісті чоловіків. І Давид приніс іхні крайні плоті, і дав їх у повному числі цареві, щоб посвячітися з царем. І Саул дав йому за жінку дочки свою Мелхобу. **28** І побачив Саул, і пізнав, що Господь із Давидом, а Мелхоба, Саурова

дочка, полюбила його. **29** А Саул ще й далі боявся Давида. І Саул ненавидів Давида по всі дні. **30** І виходили воювати філістимські провідники, і бувало — скільки вони виходили, то Давид мав найбільше повідження від усіх Саулових рабів. І стало ім'я його дуже шановане.

19 І говорив Саул до свого сина Йонатана та до всіх своїх рабів, щоб убити Давида. Та Йонатан, син Саулів, дуже кохав Давида. **2** І розповів Йонатан Давидові, говорячи: „Батько мій Саул хоче вбити тебе. А тепер уранцістережися, — сиди в укритті, і скрівся. **3** А я вийду, і стану при своєму батькові на полі, де ти будеш, і я буду говорити про тебе до свого батька. І що побачу, те розповім тобі“. **4** І говорив Йонатан своєму батькові Саулові добре про Давида, і сказав йому: „Нехай не згрішить цар проти раба свого, проти Давида, бо не згрішив він проти тебе, а вчинки його дуже добре для тебе. **5** І наражав він на небезпеку життя своє, і вбив філістимлянина, — і Господь учинив велике спасіння для всього Ізраїля. Ти це бачив та радів. І для чого згрішисти проти невинної крої, бажаючи вбити Давида безпричинно?“ **6** І послухався Саул Йонатанового голосу. І Саул присягнув: „Як живий Господь, — не буде той убитий!“ **7** І покликав Йонатан Давида, і переказав йому Йонатан усі ті слова. І привів Йонатан Давида до Саула, і він був перед ним, як давніше. **8** А війна була далі. І вийшов Давид, і воював з філістимлянами, та й завдав їм велику поразку, — і вони повтікали перед ним. **9** А злий дух від Господа був на Саулі, і він сидів у своїм домі, і спис його — в руці його, а Давид грав рукою. **10** А Саул хотів ударити списом у Давида, прибити його до стіни, та відхилівся той перед Саулом, і він увігнав списа в стіну, а Давид утік, і був урятований тієї ночі. **11** І послав Саул посланців до Давидового дому, щоб стерегли його щоб убили його вранці. І розповілі Давидові його жінка Мелхоба, говорячи: „Якщо ти не врятуеш свого життя цієї ночі, то завтра ти будеш забитий“. **12** І Мелхоба спустила Давида через вікно, і він пішов і втік, і врятувався. **13** І взяла Мелхоба домашнього божжі, і поклала до ліжка, а подушку з козячого волосу поклала в головах його, та й прикрила плащем. **14** І послав Саул посланців, щоб узяти

Давида, а вона сказала: „Він хворий!“ 15 І послав Саул тих посланців побачити Давида, говорячи: „Принесіть його в ліжку до мене, щоб забити його!“ 16 І ввійшли ті посланці, аж ось у ліжку домашній божок, а в головах його — подушка з козячого волосу! 17 І сказав Саул до Мелхолі: „Нáшо ти так обманіла мене, і відпустила моого ворога, і він урятувався?“ А Мелхола відказала Саулові: „Він сказав мені: Відпусти мене, бо інакше вб'ю тебе!“ 18 А Давид утік і врятувався. І прийшов він до Самуїла до Рамі, і розповів йому все, щó зробив йому Саул. І пішов він та Самуїл, та й осілися в Найоті. 19 І розповіджено Саулові, говорячи: „Ось Давид у Найоті в Рамі“. 20 І послав Саул посланців, щоб узяли Давида. І вони побачили громаду пророків, що пророкувала, а Самуїл стояв над ними. І на Саулових посланців злинув Дух Божий, і пророкували й вони. 21 І розповілі про це Саулові. І послав він інших посланців, та пророкували також і вони. А Саул послав посланців ще третіх, та пророкували й вони. 22 І пішов і він до Рамі, і прийшов аж до великої ями, що в Сеху, і запитав, і сказав: „де Самуїл та Давид?“ А запитаний відкazав: „Ось у Найоті в Рамі“. 23 І пішов він туди до Найоту в Рамі. І злінув Божий Дух також на нього, — і він усе пророкував, аж поки не прийшов у Найот у Рамі. 24 І зняв і він одежу свою, і пророкував і він перед Самуїлом, і лежав нагий цілий той день та цілу ніч. Тому то й говорять: „Чи й Саул між пророками?“

20 І втік Давид з Найоту в Рамі, і прийшов та й сказав перед Йонатаном: „Щó я зробив, яка провина моя й який мій гріх перед батьком твоїм, що він шукає мої душі?“ 2 А той відкazав: „Борони Боже, — ти не помреш! Таж батько мій не робить жодної справи, великої чи справи малої, коли не відкриває на вухо мені, то чому мій батько заховає від мене цю справу? Цього не буде!“ 3 А Давид ще присягнув та й сказав: „Добре пізнав твій батько, що я знайшов милість в очах твоїх. І сказав він: Нехай не довідається про те Йонатан, щоб не був він засмучений. Але як живий Господь і як жива душа твоя, — між мною та смертю не більше крòку!“ 4 І сказав Йонатан до Давида: „Щó підкаже душа твоя, те зроблю тобі!“ 5 І сказав

Давид до Йонатана: „Ось узавтра новомісяччя, коли звичайно сиджú я з царем, щоб істи з ним. Але ти відпусти мене, а я сховаюся в полі аж до третього вечора. 6 Якщо дійсно згадає про мене твій батько, то скажеш, що конче жадав від мене Давид, щоб йому забігти до свого міста Віфлеєму, бо там річна жертва для всього роду його. 7 Якщо він скаже так: „Добрел“ то мир твоєму рабові. А якщо дійсно запалає йому гнів, то знай, що постановлене те зло від нього. 8 І зробиш милість своєму рабові, бо ти ввів свого раба в Господній заповіт із собою. А якщо є на мені провіна, — убий мене ти, а до батька твого пошо мене весті?“ 9 І відкazав Йонатан: „Борони тебе, Боже! Bo якщо справді пізнáю, що в моого батька постановлене зло, щоб прийшло на тебе, чи ж того я не розкажу тобі?“ 10 І сказав Давид до Йонатана: „Хто повідомить мене, якщо батько твій відповість тобі жорстоке?“ 11 А Йонатан сказав до Давида: „Ходи ж, і вийдемо на поле“. І вийшли вони обідва на поле. 12 І сказав Йонатан до Давида: „Свідок Господь, Бог Ізраїлів, що після завтра цього часу вівідаю я батька свого. Нехай скарає мене Бог, якщо тоді не пошлó до тебе, і не сповіщу тебе, — 13 так нехай зробить Господь Йонатану, і так нехай додасть! А якщо моєму батькові вгодно зробити зло тобі, то сповіщу тебе, і відішлó тебе, і ти підеш у міри, а Господь буде з тобою, як Він був із моїм батьком. 14 І ти, якщо я буду ще живий, хіба не зробиши зо мною Господньої милості? Коли ж я помрý, 15 то не відбирай своєї милості від дому моого навіки, а навіть тоді, як Господь понищить усіх Давидових ворогів із поверхні землі. 16 І нехай пошукає Господь душі від Давидових ворогів!“ І склав Йонатан умову з Давидовим домом. 17 І Йонатан далі присягався Давидові в своїй любові до нього, бо він покохав його, як свою душу. 18 І сказав йому Йонатан: „Узавтра новомісяччя, і ти будеш згаданий, бо буде порожнє твоє місце. 19 А третього дня скоро зїдеш, і прийдеш до місця, де ти ховався у день твого чину, і сядеш при камені Азéл. 20 А я пушу три стрілі набік, ніби стріляючи собі до мети. 21 І ось пошлó я слугу: „Іди, знайди ті стрілі!“ Якщо, говорячи, скажú я до хлопця: „Он ті стрілі тут перед тобою, візьми їх“, то прихóдь, бо мир тобі, і нема нічого злого, як живий Господь!“ 22 А якщо я скажú до того

юнака так: „Он ті стріли за тобою далі“, то втікай, бо Господь відпускає тебе. **23** А та річ, що про неї говорили ми, я та ти, — ось Господь буде свідком між мною та між тобою аж навіки!“ **24** І сховався Давид у полі. І було новомісячча, а цар засів до їжі. **25** І сів цар на стільці своїм, як раз-у-раз, на стільці при стіні. І встав Йонатан, а Авнér сів збоку Саула, а Давидове місце було порожнє. **26** Та Саул нічого не говорив того дня, бо сказав собі: „Це випадок, Давид не чистий, бо не очистився“. **27** І сталося другого дня, на другий день новомісячча, — було порожнє Давидове місце. І сказав Саул до сина свого Йонатана: „Чому не прийшов на хліб Єссеїв син і вчора, і сьогодні?“ **28** І відповів Йонатан Саулові: „Дійсно просився Давид у мене до Віфлеєму. **29** І він говорив: Пусти мене, бо в тому місті для нас родовá жертва, і запросив мене брат мій. А тепер, якщо знайшов я милість в очах твоїх, нехай я побіжу та побачу братів моїх. Тому не прийшов він до царського столу“. **30** І запалав Саулів гнів на Йонатана, і він сказав йому: „Негідний і неслухняний сину! Чи ж не знаю я, що ти вибрав Єссеєвого сина на свій сором та на сором і неславу своєї матері? **31** Бо всі дні, поки Єссеїв син живий на землі, не будеш міцно стояти ані ти, ані царство твое. А тепер пошли, і приведій його до мене, бо він призначений на смерть“. **32** І відповів Йонатан своєму батькові Саулові та й сказав йому: „Чому він буде забитий? Щó він зробив?“ **33** Тоді Саул кинув списа на нього, щоб убити його. І пізнав Йонатан, що то постановлене від батька, щоб убити Давида. **34** І встав Йонатан від столу, розпалений гнівом, і не єв хліба і другого дня новомісячча, бо був засмучений за Давида, бо його обрা�зив його батько. **35** І сталося вранці, і вийшов Йонатан на поле, на умовлений з Давидом час, а з ним був малій хлопець. **36** І сказав він до хлопця свого: „Побіжи, знайди ті стріли, що я вістріляю“. Хлопець побіг, а він пустив стрілу поза нього. **37** І прийшов хлопець до місця стрілі, що пустив Йонатан, а Йонатан кликнув за хлопцем і сказав: „Он та стріла за тобою далі!“ **38** І кликнув Йонатан за хлопцем: „Скоро, поспіши, не ставай!“ І зібраав Йонатанів хлопець стріли, та й прийшов до свого пана. **39** А той хлопець нічого не знов, — тільки Йонатан та Давид знали ту справу. **40** І віддав Йонатан свою зброю юнакові, якого мав, та й

сказав йому: „Іди, занеси це до міста!“ **41** Той юнак пішов, а Давид устав із південного боку, і впав на обличчя своє на землю, та й поклонився три рази. І поцілували вони один одного, і оплакували один одного, а Давид гірко плакав. **42** І сказав Йонатан до Давида: „Іди з миром! А що присягнули ми двоє в Господнє Ім'я, говорячи: Господь нехай буде свідком між мною та між тобою, і між насінням моїм та насінням твоїм, — нехай буде аж навіки!“ І встав Давид і пішов, а Йонатан пішов до міста.

21 І прийшов Давид до Нова, до священика Ахімелéха. А Ахімелéх із третмінням стрів Давида й сказав йому: „Чому ти сам, і нікого немає з тобою?“ **2** І сказав Давид до священика Ахімелеха: „Цар наказав мені справу, і до мене сказав: Нехай ніхто не знає цього, тієї справи, за якою я посилаю тебе, і яку наказав тобі. А слуг я умовив на означене місце. **3** А тепер, щó є в тебе під рукою? П'ять хлібів дай у мою руку, або щó знайдеться“. **4** А священик відповів Давидові та й сказав: „Нема в мене звичайного хліба під рукою, а є тільки хліб святий, якщо твої слуги здёржалися від жінки“. **5** І відповів Давид священикові, та й сказав йому: „Так, бо жінок не було при нас як учора, так і позавчора, відкільки я вийшов, і тіла слуг були чисті. А то хліб звичайний, особливо коли сьогодні замість цього інший хліб у посудині стане святым“. **6** І дав йому священик святе, бо не було там іншого хліба, крім хлібів показних, що були зняті з-перед Господнього лиця, щоб покласти теплий хліб того дня, коли його забирають. **7** А там того дня знахóдився один із Саулових рабів перед Господнім лицем, а ім'я йому Доег, ідумéянин, провідник пастухів, яких мав Саул. **8** І сказав Давид до Ахімелéха: „Чи нема тут у тебе під рукою списа або мечá? Бо я не взяв до своєї руки ані меча свого, ані іншої збрóї своєї, бо царська справа була нáгла“ **9** А священик сказав: „Є меч філістíмлянина Голіята, що ти вбив його в долині Ела, — ось він за ефódom, загóрнений оджею. Якщо візьмеш його собі, — візьми, бо тут нема іншого, окрім нього“. І сказав Давид: „Нема іншого такого, як він, — дай його мені!“ **10** І встав Давид, і втікав того дня перед Саулом, і прибув до Ахíша, царя гáтського. **11** І сказали до нього Ахíшеві раби: „Чи ж не цей Давид цар Краю? Хіба

ж не про нього співають у танцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої“.

12 І заховав Давид ті слова в своєму серці, і сильно боявся Ахіша, царя гатського.

13 І змінив він свій розум на їхніх очах, і шалів при них, і бив по дверях брами, і пускав сліну свою на свою бороду.

14 І сказав Ахіш до своїх рабів: „Ось бачите чоловіка, що сходить із розуму. Нáшо привели його до мене? **15** Чи мені бракує безумних, що ви привели його, щоб схóдив із розуму передо мною? Чи такий може вхóдити до моого дому?“

22 І пішов Давид звідти, і втік до печери Адуллам.

А брати його та ввесь дім батька його почули про це, та й посхóдилися до нього туди.

2 І позиралися до нього кожен пригнóблений, і кожен, хто був задóвжений, і кожен огíрчений в душі, — і він став над ними провідником. І було їх із ним близько чотирьох сотень люда.

3 І пішов Давид ізвідти до Моавської Міцпї, та й сказав до моавського царя: „Нехай прийде батько мій та мати моя, і будуть із вами, аж поки я бúду знати, щó зробить мені Бог“.

4 І він привів їх до моавського царя, і вони осілися з ним на всі дні Давидового перебування в твердіні.

5 А пророк Гад сказав до Давида: „Ти не бúдеш сидіти в твердіні, — іди, і перéйдеш собі до Юдиного краю!“

І пішов Давид, і прийшов до лісу Херет.

6 І почув Саул, що пíзнаний Давид та люди, хто з ним. А Саул сидів у Гів'ї під тамариском на узгірї, а список його був у руці його, і всі його раби стояли при ньому:

„Послухайте, веніямінівці! Чи вже ж Єссéїв син дасть усім вам поля та виноградники? Чи вже ж настанóвить усіх вас тисячниками та сотниками, **8** що всі ви змовилися на мене, і не донéсли до вуха моого, що син мій склав умову з Єссéєвим сином, і ніхто з вас не змилосéрдився надо мною, і не відкрив мені, що син мій поставив моого раба чатувáти на мене, і те діється і цього дня?“

9 І відповів ідумéянин Доег, — а він стояв при Саулових слúгах, — і сказав: „Я бачив Єссéвого сина, що прихóдив до Нóва, до Ахíмелéха, Ахíтувого сина, **10** і він питав для нього Господа, і дав йому поживи на дорогу, і дав йому мечá філістíмлянина Голіята“.

11 І послав цар покликати священика Ахíмелéха, сина

Ахíтувового, та ввесь дім його батька, священиків, що в Нові. І всі вони прибулý до царя.

12 А Саул сказав: „Слухай но, сину Ахíтуві!“

А той відкзав: „Ось я, мій пан!“

13 І сказав до нього Саул: „Нáшо ви змовилися на мене, ти та Єссéїв син, коли ти дав йому хліба та меча, і питав для нього Бога, щоб повстав він на мене і чигáв, як цього дня?“

14 І відповів Ахíмелéх цареві та й сказав: „А хто серед усіх рабів твоїх вірний, як Давид, царів зять, і має прýступ до тайної ради, і шанований у твоєму домі? **15** Хіба сьогодні зачав я питати для нього Бога? Борони мене Боже! Нехай цар не кладе закиду на раба свого та на ввесь дім батька моого, бо в усьому тому твій раб не знає нічого, — ані малóго, ані великого“.

16 А цар сказав: „Конче помрещ, Ахíмелеху, ти та ввесь дім батька твого!“

17 І сказав цар слúгам, що стояли при ньому: „Пíдійдіть, і повбивайте Господніх священиків, бо їхня рука рáзом із Давидом, бо вони знали, що втікає він, та не донéсли до вуха моого“. Та не хотіли цареві раби простягнути своєї рукі, щоб діткнутися до Господніх священиків.

18 Тоді цар сказав до Доега: „Пíдійди ти, і вдар священиків!“

І пíдійшов ідумéянин Доег, та й ударив священиків, — і вбив того дня вісімдесát і п'ять чоловіка, що носять лляного ефбда.

19 А Нов, священиче місто, цар побив вістрям меча все, — від чоловіка й аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, і вола, і осла, і дрібнú худобину, — усе побив вістрям меча.

20 Та втік один син Ахíмелеха, Ахíтувового сина, а ім'я йому: Евіятáр. І втік він до Давида.

21 Евіятáр доніс Давидові, що Саул повбивав Господніх священиків.

22 А Давид сказав до Евіятáра: „Я знав того дня, що там ідумéянин Доег, який конче розповість Саулові. Я став причиною загибелі всіх душ дому твого батька! **23** Зостанься ж зо мною, не бíйся, бо той, хто шукатиме моєї душі, шукатиме й душі твоєї, та ти бúдеш стерéжений у мене“.

23 І донéсли Давидові, говорячи: „Ось філістíмляни обляглі Кейлу, і грабують клúні“.

І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи пíдú й перемóжу тих філістíмлян?“

А Госпóдъ сказав до Давида: „Іди, — і поб'еш філістíмлян та спасеш Кейлу“.

3 А Давидові люди сказали до нього: „Ось ми боїмся тут у Юді, а що ж буде, коли пíдемо в Кейлу, проти філістимських лав?“

4 А Давид ще далі питався Господа, і Господь відповів та сказав йому: „Устань, зайді до Кеїли, бо Я даю філістимлян у твою руку“. 5 І пішов Давид та люди його до Кеїли, та й воював із філістимлянами, і зайняв їхню худобу, і наніс їм велику порáзу. І спас Давид мéшканців Кеїли. 6 І сталося, коли втікав Евіятáр, син Ахімелеха, до Давида в Кеїлу, то ефóд був у його руці. 7 А Саулові донéсено, що Давид увійшов у Кеїлу. І сказав Саул: „Бог віddав його в мою руку, бо він замкнув себе, коли ввійшов до міста з воротами та зáсувом“. 8 І скликав Саул увесь народ на війну, щоб зйтти до Кеїли облягти Давида та людей його. 9 І дізнався Давид, що Саул задумує лиху на нього, і сказав до священика Евіятáра: „Принеси ефóда!“ 10 І Давид сказав: „Господи, Боже Ізраїл! Дослухуючися, чув Твій раб, що Саул хоче ввійти до Кеїли, щоб вигубити місто через мене. 11 Чи відадуть мене громадяни Кеїли в його руку? Чи зíйде Саул, як чув твій раб? Господи, Боже Ізраїлів, розповіж же Своєму рабóvi!“ І сказав Господь: „Зíйде“. 12 І запитався Давид: „Чи відадуть громадяни Кеїли мене та людей моїх у Саулову руку?“ А Господь сказав: „Відадуть“. 13 І встав Давид та його люди, близько шести сотень чоловіка, та й вийшли з Кеїли, і ходили, де можна було ходити. А Саулові донéсено, що Давид утік із Кеїли, і він занехáяв пóхід. 14 І осівся Давид у пустині в твердýнях, і осівся на горі в пустині Зіф. А Саул шукав його повсякденно, та Бог не дав його в руку йому. 15 І побачив Давид, що Саул вийшов шукати душі його, а Давид пробував у пустині Зіф у Хореші. 16 І встав Йонатан, Саулів син, і пішов до Давида до Хорешу, і зміцнив його на дусі в Бозі, 17 та й сказав до нього: „Не бійся, бо не знайде тебе рука моого батька Саула! І ти бúдеш царювати над Ізраїлем, а я буду тобі застúпником. І це знає й батько мій Саул“. 18 І вони обідвали склали умову перед Господнім лицем. І осівся Давид у Хорешу, а Йонатан пішов до свого дому. 19 А зіфéяни прийшли до Саула до Гíв'ї, говорячи: „Ось Давид ховається в нас у твердýнях у Хорешу, на взгíрї Хахіла, що з пíвдня від Єшішону. 20 А тепер, за всім жадáнням своєї душі, о цáрю, конче зíйди, а нам — хíбá видати його в цареву руку“. 21 І сказав Саул: „Благословéнні ви в Господа, бо змилосéрдилися надо мною! 22 Ідіть

же, приготýйте ще, і розпíznáйте, і побачте місце його, де буде нога його, хто його там бачив, бо казали мені: сильно хитréве він! 23 І подивітесь, і розізнайте всі скóванки, дé він ховається, і вéрнетесь до мене з певною звісткою, — і я пíдú з вами. І буде, якщо він є в Крайо, то пошукаю його по всіх Юдиних тисячах“. 24 І встали вони, і пішли в Зіф перед Саулом. А Давид та його люди були в Маонській пустині в Араві, на пíвдень від Єшімуни. 25 А Саул та його люди пішли шукати. І донéсли про це Давидові, і він зíйшов до Сели, і спинився в Маонській пустині. А Саул прочув, та й гнався за Давидом до Маонської пустині. 26 І пішов Саул з цього боку гори, а Давид та його люди — з того боку гори. І поспішав Давид відйті перед Саулом, а Саул та люди його оточували Давида та людей його, щоб схопítти їх. 27 І прийшов посланець до Саула, говорячи: „Іди поспíшно, бо філістимляни кинулися на Край!“ 28 І вернувся Саул з погоні за Давидом, і пішов навперéими філістимлян. Тому то назвали ім'я тому місцю: Села-Гаммахлекот. 29 А Давид вийшов звідти, і осівся в твердýнях Ен-Геді.

24 І сталося, як вернувся Саул із погоні за філістимлянами, то донéсли йому, говорячи: „Ось Давид у пустині Ен-Геді!“ 2 І взяв Саул три тисячі вíйська, вýбраних з усього Ізраїля, і пішов шукати Давида та людей його на поверхні газельських скель. 3 І прийшов він до кошáру на отарі при дорозі, а там печéра. І Саул увійшов туди для потреби, а по бокáх печери сиділи Давид та люди його. 4 І сказали люди Давида до нього: „Оце той день, що Господь говорив до тебе: Ось Я даю ворога твого в твою руку, і ти зробиш йому, як буде добре в твоїх очáх“. А Давид устав, і тихо відтяв полу Саулового плаща. 5 І сталося потім, і серце Давидове все докоряло йому, що він відтяв полу Саулового плаща. 6 І сказав він до своїх людей: „Борони мене, Господи, щоб зробити ту річ моєму панові, Господньому помáзанцеві, щоб простягнути руку свою на нього, бо він — помáзанець Господній!“ 7 І Давид стримав цими словами людей своїх, і не дав їм повстати на Саула. А Саул устав із печери, і пішов дорогою. 8 А потóму Давид устав, і вийшов із печери, та й закричав за Саулом, говорячи: „Пане мій, о цáрю!“ А Саул озирнúвся назад, а Давид схилився

обличчям до землі та й поклонився. 9 І сказав Давид до Саула: „Нáшо ти слухаєш слíв того, хто каже: Давид хоче тобі зла? 10 Ось цього дня очі твої бачать те, що Господь дав був тебе сьогодні в мою руку в печері. І радили мені забити тебе, та я змилосéрдився над тобою й сказав: Не простягну своєї руки на свого пана, бо він — помáзанець Господнїй! 11 І подивися, бáтьку мýй, і поглянь на пóлу плаща свого в моїй руці, бо коли я відрíзував цю пóлу плаща твого, то я не забив тебе. Пíзнай та побач, що в моїй руці нема зла та грíха, і не згрíшив я проти тебе, а ти чигáеш на душу мою, щоб забráти її! 12 Нехай розсудить Господь між мною та між тобою, і нехай пíмстíться Господь тобі за мене, а моя рука не буде на тобі! 13 Як говорить стародавня прýказка: Від безбожних виходить безбожність, а моя рука не буде на тобі! 14 За ким вийшов Ізраїлів цар? За ким ти ганяєшся? За мертвим псом, за однією блохою? 15 І нехай буде Господь за суддю, і нехай Він розсудить між мною та між тобою. І побачить Він, і заступиться за мою справу, і висудить мене з твоєї руки! 16 І сталося, як Давид скінчив говорити ці слова до Саула, то Саул сказав: „Чи це твíй голос, сину мýй Давиде?“ І пíдняв Саул голос свíй, та й заплакав. 17 І сказав він до Давида: „Справедливíший ти від мене, бо ти робив мені добро, а я робив тобі лихо. 18 Бо ти сьогодні засвідчив, що зробив зо мною добро тим, що Господь видав мене в твою руку, а ти не вбив. 19 Як чоловíк знáєде свого ворога, то хíба відпускає його доброю дорогою?“ І Господь відплáтиль тобі добром за те, що ти зробив мені цього дня. 20 А тепер я ось пíзнав, що дíйсно будеш ти царювати, і стане в руці твоїй Ізраїлеве царство. 21 А тепер присягни мені Господом, що не вигубиш насіння моє по мені, і що не вигубиш імені моє з дому бáтька моого“. 22 І Давид присягнúв Саулові. І пíшов Саул до дому свого, а Давид та люди його ввíйшли до твердýні.

25 І вмер Самуїл, і зíбраvся ввесь Ізраїль, та й оплачував його, і поховали його в його дому в Рамі. А Давид устав, і пíшов у пустиню Парáн. 2 І був чоловíк у Маонí, а оселя його на Кarméлі, і цей чоловíк був дуже багатий, і мав три тисячі дрібнóї худоби та тисячу кíз. І був він на Karmélі, коли стригли отару його. 3 А ім'я

тому чоловíкові Навáл, а ім'я жінцí його Авígáil. А жінка та була доброго розуму та вродлива, чоловíк же той був жорстóкий та злочинний, із роду Калева. 4 А Давид почув у пустині, що Навал стриже свою отару. 5 І послав Давид десять хlopців. І сказав Давид до тих хlopців: „Вíйдіть на Karmél, і прийдете до Навала й запитаете його в моєму йменні про мир, 6 та й скажете так братові моєму: І тобі мир, і дому твоєму мир, і, всьому, що твоє, мир! 7 А тепер почув я, що в тебе стрижуть. Пастухи твої були з нами, — ми не крýвдили їх, і нічого не пропало їм по всі дні перебування їх на Karmelі. 8 Запитай своїх слуг, і вони розповідять тобі. І нехай знáйдуть в очáх твоїх милість мої хlopці, бо доброго дня ми прийшли. Дай же рабам своїм та синові своєму Давидові, що знáєде рука твоя!“ 9 І прийшли Давидові хlopці, і промовили до Навала, в імені Давида, усі ці слова. І спинíлися. 10 І відповів Навал Давидовим рабам, і сказав: „Хто такий Давид та хто Єссеїв син? Сьогодні намнóжилося рабів, що вириваються кожен від пана свого! 11 І я візмý хліб свíй і воду свою та зарізане, що нарізав я для своїх стрижíїв, та й дам лóдям, яких не знаю, звíдки то вони?“ 12 І Давидові хlopці пíшли назад на свою дорогу, і вернулися, і прийшли, і розповілій йому всі ці слова. 13 А Давид сказав до людей своїх: „Пріпereжíть кожен меча свого!“ І пріпereзáли кожен меча свого, і пріпereзáв і Давид свого меча. І вийшло за Давидом близько чотирьох сотень чоловíка, а дві сотні остались при речáх. 14 А один хlopець із Навалових слуг доніс Авígáil, Наваловій жінцí, говорячи: „Ось Давид послав був із пустині посланців, щоб привітати нашого пана, а він кинувся на них. 15 А ті люди дуже добrí для нас, і не були ми покривdжені, і нічого нам не пропало за всі дні, коли ми ходили з ними, як були ми на полі. 16 Муром були вони над нами і вночí, і вдень повсýкас, коли ми були з ними, як ми пасли отари. 17 А тепер пíзнай та побач, щó зробиши, бо дозріло зло на нашого пана та на ввесь дíм його. А він негíдний, із ним не можна говорити“. 18 Тоді Авígáil поспішно взялá двісті хлібів, і два бурдюкі вина, і п'ятеро приготовлених з отари, і п'ять сейв пряженого зéрна, а сто — родзíйнок, та двісті — сúшених фíг. І склала це на ослів. 19 І сказала вона до своїх

слуг: „Ідіть передо мною, а я ось піду за вами“.

20 І сталося, як вона їхала на ослі й спускалася в гірському укритті, аж ось Давид та люди його сходять навпереди її. І вона стрінула їх. 21 А Давид, сказав: „Надармо ж пильнував я все, що належить тому чоловікові в пустині, і зо всього його нічого не пропало. Та він вернув мені злом за добро! 22 Так нехай зробить Бог Давидовим ворогам, і так нехай додасть, якщо я позоставлю до ранку зо всього належного йому бодай те, що мочиться до стіни!“ 23 А Авіг'айл побачила Давида, і поспішно зійшла з осла, і впала перед Давидом на обличчя своє, та й вклонилася до землі. 24 І впала вона до ніг йому та й сказала: „На мені самій, пане мій, ця провина! І дозволь говорити твоїй невільниці до ушей твоїх, а ти послухай слів своєї невільниці. 25 Нехай же пан мій не кладе свого серця на цього негідного чоловіка, на Навала, бо яке ім'я його, такий він: Навал ім'я йому, і глупота з ним! А я, невільниця твоя, не бачила хлопців мого пана, що ти посилив. 26 А тепер, мій пане, — як живий Господь і як жива душа твоя! — Господь стримає тебе, щоб ти не ввійшов до пролитті крові, і щоб рука твоя не допомогла в цьому тобі! А тепер нехай стануть, як Навал, вороги твої та ті, що шукануть зла на пана моого! 27 А оце дарунок, якого принесла твоя невільниця своему панові, буде даний хлопцям, що служать моєму панові. 28 Прости ж провину невільниці своєї, бо конче зробить Господь моєму панові вірний дім, бо пан мій провадить війни Господні, і зло не буде знайдене в тобі за твоїх днів. 29 І хоч повстане хто гнати тебе, і шукати твоєї душі, то буде душа мого пана зв'язана у в'язці живих із Господом, Богом твоїм, а душу ворогів твоїх — нехай Він її кине, як із пращі! 30 І станеться, коли Господь зробить моєму панові все добре, що говорив про тебе, і настановить тебе володарем над Ізраїлем, 31 то це не буде тобі на спотикання та на спокусу серця мого пана, як коли б пролив ти надармо кров, і пан мій пімстився сам. А коли Господь зробить добро моєму панові, то ти згадаєш про свою невільницю!“ 32 І сказав Давид до Авіг'айл: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що послав тебе на це навпроти мене! 33 І благословенний розум твій, і благословенна ти, що стримала мене цього дня, щоб я не пішов на

пролитті крові, і щоб рука моя не відімстила за мене. 34 Але — живий Господь, Бог Ізраїлів, що стримав мене зробити тобі зло, бо коли б ти була не поспішила, і не прийшла назустріч мені, то до світла ранку Навалові не заставлено б навіть те, що мочиться до стіни!“ 35 І взяв Давид із руки її те, що вона принесла йому, а їй сказав: „Іди з миром до свого дому! Бачиш, — я послухався голосу твого, і простив тобі!“ 36 І прийшла Авіг'айл до Навала, аж ось у нього прийняття в його домі, немов прийняття царськé! А Навалове серце було веселе в ньому, і він був дуже п'яний. І вона не розповіла йому нічого, — ані малого, ані великого аж до світла ранку. 37 І сталося, вранці, коли Навал вйтверезився, то жінка його розповіла йому про цю справу. І завмерло йому серце в його середині, і він став, як камінь. 38 І сталося днів через десять, і вразив Господь Навала, і той помер. 39 І почув Давид, що Навал помер, і сказав: „Благословенний Господь, що розсудив справу образи моєї від Навала, а раба Свого стримав від зла, — зло Навала звернув Господь на його голову!“ 40 І Давид послав, і говорив про Авіг'айл, щоб узяти її собі за жінку. 41 А прийшли Давидові рabi до Авіг'айл на Кармель, і промовляли до неї, говорячи: „Давид послав нас до тебе, щоб узяти тебе йому за жінку“. 42 А вона встала, і вклонилася лицем до землі, та й сказала: „Ось твоя служниця готова стати невільницею, щоб мити ноги рабів пана моого!“ 43 І Авіг'айл поспішно встала, і сіла на осла, а п'ятеро служанок її йшли при ногах її. І пішла вона за Давидовими посланцями, та й стала йому за жінку. 44 А Ахіноам узяв Давид з Ізреелу, і вони обидві стали йому за жінок 44 А Саул віддав дочку свою Мелхоблу, Давидову жінку, Палтієві, Лайшевому синові, що з Галліум.

26 І прийшли зіф'яни до Саула до Гів'ї, говорячи: „Он Давид ховається на взгір'ях Гахіли навпроти Єшімону!“ 2 І встав Саул, і зійшов у пустиню Зіф, а з ним три тисячі чоловіка, вибраних із Ізраїля, щоб шукати Давида в пустині Зіф. 3 І таборував Саул на згір'ї Гахіли, що навпроти Єшімону, на дорозі. А Давид пробував у пустині, і побачив, що Саул вийшов за ним до пустині. 4 І послав Давид підглядачів, і довідався, що Саул дійсно прийшов. 5 А Давид устав, і прийшов до

місця, де таборував Саул. І Давид побачив те місце, де лежав Саул та Авнér, син Нерів, керівник його війська. А Саул лежав у таборі, а наробд таборував навколо нього. **6** І звернувся Давид, і сказав до хіттєянина Ахімелеха та до Авішай, Церуевого сина, Йоавого брата, говорячи: „Хто зійде зо мною до Саула до табору?“ **7** І сказав Авішай: „Я зійду з тобою!“ **7** І прийшов Давид та Авішай до Саулового народу вночі, аж ось Саул лежить, — спить у таборі, а список його вstromлений у землю в приголів'ї його, а Авнér та народ лежать навколо нього. **8** І сказав Авішай до Давида: „Сьогодні Бог видав твого ворога в руку твою, а тепер проколю я його списом аж до землі одним ударом, і не повторюйому!“ **9** І сказав Давид до Авішая: „Не губи його, бо хто простягав руку свою на Господнього помáзанця, і був невинний!“ **10** І сказав Давид: „Як живий Господь, — тільки Господь урázить його: або прийде день його — і він помре, або він піде на війну і загине. **11** Борони мене, Господи, простягнути свою руку на Господнього помáзанця! А тепер візьми цього списка, що в приголів'ї його, та горнá води, і ходімо собі!“ **12** І взяв Давид списка та горнá води з Саулового приголів'я, та й пішли собі. І ніхто не бачив, і не знав, і не збудився, бо всі вони спали, бо на них упав сон від Господа. **13** І перейшов Давид на той бік, і став здалека на верховійні гори, а між ними — велика прóсторінь. **14** І крикнув Давид до народу та до Авнéra, Нерового сина, говорячи: „Чи ж не відповісíй, Авнérе?“ **15** А Авнér відповів та сказав: „Хто ти, що кликав до царя?“ **15** І сказав Давид до Авнера: „Чи ти не муж? I хто рівний тобі в Ізраїлі? I чому не пильнував ти свого пана, царя? Bo приходив один із народу, щоб погубити царя, твого пана. **16** Не добра це річ, що ти зробив! Як живий Господь, — ви повинні померти, бо не пильнували ви пана свого, Господнього помáзанця! А тепер побач, де царів список, та де горнá води, що були в приголів'ї його?“ **17** І пізнав Саул Давидів голос, та й сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давіде?“ **18** А Давид сказав: „Мій голос, пане мій, цáрю!“ **18** І далі сказав: „Нáщо то пан мій ганяється за своїм рабом? Bo щó я зробив, і яке зло в моїй руці? **19** A тепер нехай пан мій, цар, послухає слів свого раба. Якщо Господь намовив тебе проти мене, то нехай це станеться запашною жертвою, а якщо людські

сини, — проклáті вони перед Господнім лицем, бо вони відгнали мене сьогодні, щоб я не належав до Господнього спáдку, говорячи: „Іди, служи іншим богам!“ **20** A тепер нехай не проллється моя кров на землю перед Господнім лицем, бо вийшов Ізраїлів цар шукати однієї блохи, як женуть куропáтву в горáх!“ **21** І сказав Саул: „Прогрішив я! Вернися, сину мій, Давиде, бо не вчиню вже тобі зла за те, що дорогé було мое життя в очáх твоїх цього дня. Оце був я нерозумний, і дуже багато помилявся“. **22** A Давид відповів та й сказав: „Ось царів список, — і нехай прийде один із слуг, і нехай його візьме. **23** A Господь відплáтить кожному за його справедливість та правду його, — що Господь дав тебе сьогодні в руку мою, та я не хотів підімати своїх рук на Господнього помáзанця. **24** I ось, — яке велике було життя твое цього дня в очáх моїх, таке велике нехай буде мое життя в очáх Господа, і нехай Він урятує мене від усякого утиску!“ **25** І сказав Саул до Давида: „Благословéнний ти, сину мій Давиде! I ти дійсно зробиш, і дійсно зможеш ти!“ **1** Пішов Давид на свою дорóгу, а Саул вернувся на свое місце.

27 І сказав Давид у серці своїм: „Колись я попадуся в Саулову руку. Нема мені лішого, як, утікаючи, утечú до філістимського краю, — і відмовиться від мене Саул, щоб шукати мене вже по всій Ізраїлевій країні, і я втечú від руки його.“ **2** І встав Давид, і перейшов він та шість сотень чоловіка, що з ним, до Ахіша, Маохового сина, гатського царя. **3** І осівся Давид з Ахішем у Гаті, він та люди його, кожен із домом своїм, Давид та дві жінки його: ізреелітка Ахінбáон та Авігáїл, колишня жінка Навáлова, кармелітка. **4** І донесено Саулові, що Давид утік до Гату, і він більш уже не шукав його. **5** A Давид сказав до Ахіша: „Якщо я знайшов милість в очáх твоїх, нехай дадуть мені місце в одному з міст цієї землі, і нехай я осяду там. I чого сидітиме раб твій у місті твого царства разом із тобою?“ **6** I дав йому Ахіш того дня Цíклаг, чому належить Цíклаг Юдиним царям аж до цього дня. **7** A число днів, що Давид сидів на філістимській землі, було рік та чотири місяці. **8** І схóдив Давид та люди його, і нападáли на Гешуреянина, і на Гíрзеянина, і на Амаликитянина, бо вони мéшканці цього краю відвíку, аж доти, як іти до Шуру, і аж до

єгипетського краю. 9 І побивав Давид той край, і не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, і забирає худобу дрібну та худобу велику, і осли, і вербліди, і одежду, — і вертався, і приходив до Ахіша. 10 І питався Ахіш: „На кого нападали ви сьогодні?“ А Давид казав: „На південь Юдин, і на південь Ерахмеелеянина, і на південь Кенеянина“. 11 А Давид не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, щоб привезти до Гату, говорячи: „Щоб не донесли на нас, кажучи: Так зробив Давид, і такий його звичай по всі дні, коли сидів на філістимській землі!“. 12 І вірив Ахіш Давидові, говорячи: „Справді обріднув він своєму народові в Ізраїлі, і буде мені за вічного раба!“

28 І сталося тими днями, і зібрали філістимляни свої військові табори, щоб воювати з Ізраїлем. І сказав Ахіш до Давида: „Щоб ти певно знов, що вийдеш зо мною в таборі, ти та люди твої!“. 2 І сказав Давид до Ахіша: „Тому тепер ти пізнаніш, що зробить твій раб“. А Ахіш сказав до Давида: „Тому то зроблю тебе сторожем моєї голови по всі дні!“. 3 А Самуїл тоді помер, і оплакував його всесь Ізраїль, і поховали його в Рамі, у його місті. А Саул повиганяв із Краю ворожбітів та віщунів. 4 І зібралися філістимляни, і прийшли, і тaborували в Шунемі. А Саул зібрал усього Ізраїля, і тaborували в Гілбоа. 5 І побачив Саул філістимський табір та й злякався, і сильно затремтіло йому серце. 6 І питався Саул Господа, та не відповів йому Господь ані в снах, ані уріном, ані пророками. 7 І сказав Саул до своїх рабів: „Пошукуйте мені жінку ворожку, і я піду до неї, і запитаю її“. І відповіли йому раби його: „Ось жінка ворожка, в Ен-Дорі!“. 8 І перебрався Саул, і надів іншу одежду, і пішов він та двоє людей з ним, і прийшли до тієї жінки вночі. А він сказав: „Поворожи мені, і виклич мені тогого, кого скажу тобі!“. 9 А та жінка відповіла йому: „Ти ж знаєш, що зробив Саул, — що в Краю він вигубив ворожбітів та віщунів. І нáшо ти важиш на мою душу, щоб забити її?“ 10 І Саул присягнув їй Господом, говорячи: „Як живий Господь, — не спіткає тебе вина за цю річ!“ 11 І сказала та жінка: „Кого я викличу тобі?“ А він відказав: „Самуїла виклич мені!“. 12 І побачила та жінка Самуїла, та й крикнула сильним голосом! І сказала та жінка до Саула, говорячи: „Нáшо ти обманув мене, —

таж ти Саул!“ 13 І сказав їй цар: „Не бйся! Але що ти бачиш?“ А та жінка відказала Саулові: „Я бачу нíби богів, що виходять із землі!“ 14 І він їй сказав: „Який його вид?“ А та відказала: „Виходить старий чоловік, зодягнений у довгу одежду“. І Саул пізнав, що то Самуїл, і схилив своє обличчя до землі, та й уклонився. 15 І сказав Самуїл до Саула: „Нáшо ти непокóїш мене, мене викликаючи?“ А Саул сказав: „Дуже тяжко мені, — філістимляни воюють зо мною, а Бог відступився від мене, і не відповідає мені вже ані через пророків, ані в снах. І покликав я тебе, щоб ти навчив мене, що я маю робити“. 16 І сказав Самуїл: „І нáшо ти питаєш мене, коли Господь відступився від тебе, і став із твоїм ворогом? 17 І Господь зробив йому, як говорив був через мене, — Господь узяв царство з твоєї руки, і дав його твоєму близньому, — Давидові. 18 Як ти не слухався Господнього голосу, і не виконав полум'яного гніву Його на Амалика, тому Господь зробив тобі цю річ цього дня. 19 І Господь віддав із тобою також Ізраїля до руки філістимлян. А завтра ти та сини твої будете разом зо мною; також Ізраїлевого табóра віддасть Господь до руки філістимлян“. 20 І Саул відразу повалився на землю всім своїм зростом, — сильно він злякався Самуїлових слів, та й сили не було в ньому, бо не єв він хліба цілий той день та цілу ту ніч. 21 І підійшla та жінка до Саула й побачила, що він дуже пригнічений. І сказала до нього: „Ось невільниця твоя послухалася твого голосу, — і наразіла життя своє на небезпеку, бо я послухалася слів твоїх, що ти говорив мені. 22 А тепер ти послухай також голосу своєї невільниці, — я покладу перед тобою шматок хліба, а ти з'їж i буде в тобі сила, коли підеш дорогою“. 23 А він відмовився й сказав: „Не буду їсти!“ Та сильно просили його слуги його та тая жінка, — і він послухався їхнього голосу. І зівівся він із землі, і всівся на ліжку. 24 А та жінка мала в домі годівани теля, — і поспішно зарізала його. І взяла вона муки й замісила, і спекла з того пріснє. 25 І принесла те перед Саула та перед слуг його, — і вони їли. Потім устали й пішли тієї ночі.

29 І зібрали філістимляни всі свої війська до Афеку, а Ізраїль тaborував в Аїні, що в Ізреелі. 2 А філістимські князі переходили за сотнями та

за тисячами, Давид же та люди його ішли накінці разом з Ахішем. 3 I казали філістимські князі: „Що це за євреї?“ А Ахіш відказав філістимським князям: „Тож це Давид, раб Саула, Ізраїлевого царя, що був зо мною певний час, чи то роки, а я не знайшов у ньому нічого злого від дня його приходу аж до дня цього.“ 4 I гнівалися на нього філістимські князі. I сказали йому філістимські князі: „Заверни тогό чоловіка, і нехай він вéрнеться до свого місця, де ти призначив йому, і нехай він не йде з нами на війну, і не стане нам противником на війні. I чим він може подобатися своєму панові? Хіба головами цих людей? 5 Чи ж це не той Давид, що про нього співали в танцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої!“ 6 I покликав Ахіш Давида, і сказав до нього: „Як живий Господь, — ти правдивий, і в моїх очах добрий твій вихід та вхід твій зо мною в таборі, бо я не знайшов у тобі зла від дня приходу твого до мене аж до цього дня. Та в очах князів ти не добрий. 7 A тепер вернися та йди в мирі, і не зробиш зла в очах філістимських князів“. 8 A Давид сказав до Ахіша: „Що ж зробив я? I що ти знайшов у своєму рабові від дня, коли став я перед твоїм обличчям, аж до цього дня, що я не вийду й не буду воювати з ворогами моого пана, царя?“ 9 I відповів Ахіш і сказав до Давида: „Знаю я, що ти добрий в очах моїх, немов Ангол Божий. Та філістимські князі сказали: Нехай не йде він із нами на війну! 10 A тепер устань рано вранці ти та рabi пана твого, що прийшли з тобою. I повставайте рано вранці, і як вам роззвіні, ідіть!“ 11 I встав рано вранці Давид та люди його, щоб піти рánком і вернутися до філістимського краю. А філістимляни пішли до Ізраїля.

30 I сталося, коли Давид та люди його йшли до Ціклагу, третього дня, то амаликітяни вдерлися до півдня та до Ціклагу, — і побили Ціклаг та спалили його огнем. 2 I позабирали вони до неволі жінок, що були в ньому, від малого аж до великого, нікого не забили, але забрали, та й пішли своєю дорогою. 3 I прийшов Давид та його люди до того міста, а воно спалене огнем! А їхні жінки, та сини їхні, та їхні дочки — забрані в неволю. 4 I підніс Давид та народ, що з ним, свій голос, та й плакали, аж поки не стало їм сили плакати.

5 I були взяті до неволі обідві Давидові жінки: ізреелітка Ахіноам та Авігайл, колишня жінка кармелітіянина Навала. 6 I було Давидові дуже гірко, бо народ говорив, щоб його вкаменувати, бо засмутилася душа всього народу, — кожен обурився за синів своїх та за дочок своїх. Та Давид зміцнівся Господом, Богом, своїм. 7 I сказав Давид до священика Евіятара, Ахімелéхового сина: „Принеси до мене ефода!“ I Евіятар приніс ефода до Давида. 8 I запитав Давид Господа, говорячи: „Чи мені гнатися за тією ордою, чи дожену її?“ A Він відказав йому: „Женися, бо конче доженéш, і конче вíзволиш“. 9 I пішов Давид, він та шість сотень люда, що з ним, і вони прийшли аж до потоку Бесор; а відстали спинилися. 10 I гнався Давид, він та чотири сотні чоловіка. А двісті люда спинилися, бо були слабі, щоб перейти потока Бесор. 11 I знайшли вони в полі єгиптянина, і привели його до Давида, і дали йому хліба, а він їв, і напоїли його водою. 12 I далі йому половину грудки сущених фіг та дві в'язки родзінок. I він з'їв, і вернувся дух його до нього, бо він не їв хліба та не пив води три дні та три ночі. 13 I запитав його Давид: „Чий ти та звідкіл я?“ A той відказав: „Я єгипетський юнак, раб амаликітянина. Та покинув мене пан мій, бо я захворів три дні тому. 14 Ми були вдерлися на південь керетеїв, і на той, що Юдин, та на південь Калева. А Ціклаг ми спалили огнем“. 15 I сказав йому Давид: „Чи не заведеш мене до тієї орди?“ A той відповів: „Присягни мені Богом, що не вб'еш мене, і що не віддаси мене в руку моого пана, то спроваджу тебе до тієї орди“. 16 I він спровадив його, аж ось — вони розпорóшенні по повéрхні всієї тієї землі, їдять та п'ють та святкують з прíводу всієї тієї великої здóбичі, що вони набрали з філістимського краю та з Краю Юдиного. 17 I бив їх Давид від ранку аж до вечора настúпного дня, і не втік із них ніхто, крім чотирьохсот чоловіка хлопців, що повсідáли на верблóдів, і повтікали. 18 I врятував Давид усе, що позабирає був Амалик. I обідві свої жінки Давид урятував. 19 I не пропало їм нічого: усе, від малого й аж до великого, і аж до синів та дочок, і від здóбичі, і аж до всього, що ті взяли були собі, — усе вернув Давид! 20 I взяв Давид усю худобу дрібнú та худобу велику, а ті, що йшли перед тією черedoю, говорили: „Це Давидова здóбич!“ 21

Потóму прийшов Давид до тих двохсот людей, що були слабí, щоб іти за Давидом, і що їх він лишив був при потоці Бесор, а вони повихóдили назустріч Давидові та назустріч народові, що з ним. 1 підійшов Давид до народу, і запитався їх про мир. 22 I стали говорити всі люди злі та негідні з тих людей, що ходíли з Давидом, та й сказали: „Вони не ходили з нами, тому не дамо їм зо здóбичі, що ми відняли, бо кожному дамо тільки жіночок його та синів його, нехай відведуть, і нехай ідуть!“ 23 А Давид сказав: „Не робіть так, браття мої, з тим, що дав нам Господь, і пильнував нас, і дав ордú, що йшла на нас, у нашу руку. 24 А хто послухає вас у такій речі? Бо яка частина того, хто ходив до бóю, то така частина й того, хто сидів при рéчах, — рівно поділять“. 25 I сталося від цього дня й далі, і зробив він це за постанову та за звýчай для Ізраїля, і він існúє аж до цього дня. 26 I прийшов Давид до Ціклáгу, і послав зо здóбичі Юдиним старшім, прýятелям своїм, говорячи: „Оце вам подарок зо здóбичі Господніх ворогів“, — 27 тим, що в Бет-Елі, і тим, що в Рамоті півдénнім, і тим, що в Яттері, 28 і тим, що в Ароері, і тим, що в Сіфмоті, і тим, що в Ештемоа, 29 і тим, що в Рахалі, і тим, що в містах Ерахмелейнина, і тим, що в містах Кенéянина, 30 і тим, що в Хормі, і тим, що в Бор-Ашані, і тим, що в Атаху, 31 і тим, що в Хеврónі, і до всіх тих місць, куди ходив Давид, він та люди його.

31 А філістýмляни воювали з Ізраїлем. I побігли Ізраїлеві мýжі перед філістýмлянами, і падали трупами на горі Гілбоа. 2 I догнали філістýмляни Саула та його синів. I повбивали філістýмляни Йонатана й Авінадава та Малкі-Шуя, Саулових синів. 3 I став бій тяжкий для Саула, і його знайшли лúчники, — він був дуже порáнений тими лúчниками. 4 I сказав Саул до свого зброєнóши: „Витягни меча свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрíзані, і не пробили мене, і не знущáлися надо мною!“ Та не хотів зброєнóша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меча, — та й упав на нього! 5 I побачив зброєнóша, що помер Саул, і впав і він на свого меча, та й помер із ним. 6 I помер того дня Саул і троє синів його та зброєнóша, також усі люди ráзом. 7 А ізраїльтяни, що мешкали на тім боці долини й на

тім боці Йордáну, коли побачили, що повтікали ізраїльтяни, і що померли Саул та сини його, покýдали ті міста й повтікали, а філістýмляни поприхóдили й осілися в них. 8 I сталося другого дня, і прийшли філістýмляни, щоб пообідирати трупи, — та й знайшли Саула та трох синів його, що лежали на горі Гілбоа. 9 I вони стяли йому голову, і поздирáли збрóю його, і послали в філістимські краї навкóло, щоб сповістити в домáх їхніх божків та нарóдові. 10 I вони поклали зброю його в домі Астáрти, а тіло його прибили на мурі Бет-Шану. 11 I почули мéшканці гíлеадського Явешу про те, щó філістýмляни зробили Саулові, 12 і встали всі хоробрі, і йшли всю ніч, і взяли Саулове тіло та тіла синів його з муру Бет-Шану, і прийшли до Явешу, та й спалили їх там. 13 I взяли вони їхні кості, і поховали під тамарýском в Явешу, та й постили сім день.

2 Самуїлова

1 I сталося по Сауловій смерті, коли Давид вернувся, розбивши Амаліка, то він сидів у Ціклáгу два дні. **2** I сталося третього дня, аж ось прийшов чоловік із табору від Саула, — а одежа його роздерта, і порох на його голові. I сталося, як прийшов він до Давида, то впав на зéмлю й поклонíвся. **3** I сказав йому Давид: „Звідки це ти прихóдиш?“ А той відказав: „Я втік з Ізраїлевого табору“. **4** I сказав до нього Давид: „Щó це сталося, — розкажí но мені!“ А той відказав: Нарóд утік із бóю, а також багато з народу попáдало й повмиralo, і теж Саул та син його Йонатáн померли“. **5** А Давид сказав юнакóві, що розповідав йому: „Як ти пізнáв, що помер Саул та син його Йонатáн?“ **6** I сказав той юнак, що розповідав йому: Припáдком натрапив я на горі Гілбоа, — аж ось Саул, настрóмлений на списка свого, а колесníці та їздíці доганяють його. **7** I він обернúвся до мене, і побачив мене, та й покликав мене. А я віdpovív: Ось я! **8** I сказав він до мéне: Хто ти? А я віdкazav йomú: Я амаликýтянин. **9** I сказав віn до мене: Стань надо мною, та й убий мене, бо схопív мене корч, а вся душа ще в мені! **10** I став я при ньому, та й убив його, бо я знат, що віn не бýde живýj по упадку своїm. I взяв я віnця, що на голові його, та напléчника, що на плечі його, і приніc сюди до пана свого“. **11** I схопívся Давид за одежі свої, та й роздéр їх, і теж усі люди, що були з ним. **12** I голосíли вони й плакали, та постили аж до вéчора за Саулом та за сином його Йонатаном, і за нарódom Господнім та за Ізраїlevim домом, що попáдали від мечá. **13** I сказав Давид юнакóві, що розповідав йому: „Звідki ти?“ А той віdкazav: „Я син одного прихóдька, амаликýтянина“. **14** I сказав йому Давид: „Як ти не побóявся простягти руку свою, щоб убити Господнього помázanця?“ **15** I покликав Давид одного з слуг своїх і сказав: „Підíди, — убий його!“ I той удáрив його, і віn pomer. **16** I сказав до нього Давид: „Кров твоя на голові твоїй, бо уста твої посвідчили проти тебе, говóрячи: Я вбив Господнього помázanця“. **17** I Давид заголосív за Саулом та за його сином Йонатáном такою жалóбою пíснею, **18** та й сказав навчíти Юдиних синів пíсні про лúка. Ось вона напíсана в книзі

Праведного: **19** „О пишнóто Ізраїleva, побита із лука на згíр'ях своїх, ой попáдали лíцári! **20** Не розказуйте в Гáті про це, не сповіщайте на вúлицяx Aшкáлонu, щоб не тíшилися филистýмлянські дóчки, щоб не радíli дóчки необрíзаних! **21** Гíлбоáвські гори, — щоб на вас не булó нí роси, нí дощú, ані поља для жертви принéсення! Bo сплýмлений там щит хоробрих, щит Сауліv, як нíbi олivoю віn не помáзаний! **22** Віd крови забитих, віd лóю хоробрих не віdrivávся був лук Йонатanív, і не вертávся меч Сауліv напóрожньo! **23** Саул та Йонатán, цí улóбленí й милí за свойого життя, — і в смерті своїй нерозлúчні, прудkíshí були vіd орлív та сильнíshí vіd лévіv! **24** Dóчки Ізраїlevi, — за Саулом заплáchte, що вас зодягav у багрянýцю з приkrásami, що oздóблюvav золотом вашу одéжу! **25** Oй, попáдали лíцári посеред бóю! Йонатán на пагírkах твоїх ось забитий! **26** Скорблю по тобі, Йонатáne, мíй брате! Ty для мене був вéльми улóблений, — кохánnia твоє rózkišníše для мене було vіd кохánnia жínochógo! **27** Oй, попáдали лíцári, і загíнула збрóя вíjсьkóva!“

2 I сталося потóму, і запитávся Давид Господа, говорячи: „Чи ти мені в одне з Юдиних міст?“ A Господь vіdкazav йому: „Іди“ I сказав Давид: „Куди я pídú?“ A віn vіdкazav: „У Хевrón!“ **2** I вvíjшов туди Давид, а також двí жíнki його: єзреelítka Axínoam та Avígáil, kolíshna жínnka karmelánnia Návala. **3** I людей своїх, що були з ним, привів Давид кожного та dím його, і вони осíлися по хевrónських mіstáx. **4** I посхóдилися Юдині mýžki, i pomázali tam Davida цarem над Юдиним domom. A Davidoví rózpovíl, kajuchí: „Люди gíleádskogo Яvéшу похóвали Саула“. **5** I послав Давид людей до gíleádskogo Яvéшу, i сказав до них: „Благословénni vi dla Господа, що зробili цю milíství іz своїm panom, іz Саулом, ta похóвали його! **6** A тепер neхай Господь зробить вам milíství та правду, i я теж зроблю вам te добро за te, що vi зробili цю ríč. **7** A тепер neхай змícnýtесь вашí ruki, i býdьте мужнí, bo pomer pan ваш Саул, а також Юдин dím pomázav мене цarem над собою“. **8** A Avnép, Hépiv sin, провіdñik Саулового víjсьka, uzyv Iš-Bósheta, Саулового sина, ta й привíв його do Makhanaímu. **9** I віn настановív його цarem над Гíleadom, i nad Aшурéyinom, i nad Єзréelom, i nad Еfremom, i

над Веніямином, і над усім Ізраїлем. **10** Іш-Бóшет, Саулів син, був віку сорокá літ, коли зацарювáв над Ізраїлем, і царювáв два роки, — тільки дім Юди був за Давидом. **11** А число днів, що Давид був царем у Хеврónі над Юдиним домом, — сім літ і шість місяців. **12** І вийшов Авнér, Нерів син, та слúги Іш-Бóшета, Саулового сина, з Маханáйму до Гíв'ону. **13** А Йоáв, син Церуї, та Давидові слúги вийшли й зустріли їх разом при гíв'онському стáві. І засили вони — ті з того бóку ставу, а ті з цього боку стáву. **14** І сказав Авнér до Йоава: „Нехай встануть ці юнакí, і побáвляться перед нами!“ І сказав Йоáв: „Нехай встануть“. **15** І встали, і перейшли в числі дванадцятí для Веніямина та для Іш-Бóшета, Саулового сина, та дванадцять із Давидових слуг. **16** І скhопíли один óдного за гóлову, та й всадили свого мечá до бóку один óдного, — і попадали разом. І назвали іm' тому місцю: Хелкат-Гаццурíм, що в Гíв'оні. **17** І знýвся того дня дуже жорстóкий бíй, і був побитий Авнér та Ізраїлеві люди Давидовими слúгами. **18** І були там три сини Церуї: Йоав, і Авішай, і Асаїл. А Асаїл був легкíй в ногáх своїх, як польовá та газéля. **19** І гнався Асаїл за Авнером, і не збочував, ані правóруч, ані лівóруч із погонí за Авнером. **20** І обернýвся Авнér позад себе й сказав: „Чи це ти, Асаїле?“ А той відкazав: „Я“. **21** І сказав йому Авнér: „Збоч собі на правицю свою чи на лівицю свою, і скhопí собі óдного із слуг, і вízьмí собі збрóю його“. Та не хотів Асаїл спiniти погонí за ним. **22** А Авнер знов говорив до Асаїла: „Сpiníся в гонитvі за мною! Нáшo я вb'ю тебе? I як зведú я обличчя своé до брата твого Йоáва?“ **23** А той віdmóвився спiniтися. І вдарив його Авнер заднім кінцém списа в живít, — і спис вийшов іззáду його! І впав віn там, і помер на міscі. І сталося, — кожен, хто приходив до того місця, де впав Асаїл та помер, то спiniявся. **24** І гnалися Йоав та Авішай за Авнером. І сонце зайшло, а вони прийшли до згír'я Амма, що навпроти Гíаху, на дорозі до Гíв'онської пустині. **25** І зібралися Веніямíнові сини при Авнері, і склали один віddíl, та й спiniлися на верхíв'ї óдного взгír'я. **26** І клікнув Авнер до Йоава й сказав: „Чи зáвжди меч буде жерти? Чи ти не знаеш, що гíркóта бúде наостánку? I аж доки ти не скажеш нарóдові спiniтися в гонитvі за своїми братámi?“ **27** А Йоав відkazav: „Як живий Бог, — коли б ти не

сказав був іншого, то ще від ранку нарóд був bi перестав gнатися за братом своїm“. **28** І засурмíв Йоав у сurmý, і спинívся ввесь нарód, i не гnалися вже за Ізраїlem, і більше вже не воюváli. **29** А Авнér та люди його йшли стépom усо tu ních, i перейшли Йордán, i пройшли ввесь Bіtrón, i прийшли до Маханáymu. **30** І Йоав вернуvся з pогонí за Авнером, i зібрав uвесь нарód, i забráklo з Давидових слуг дев'ятнадцятí чоловíka та Асаїla. **31** А Давидові слúги побили з Веніямина та з людей Авнера, — три сотні й шístdesát чоловíka, що pомерли. **32** І вýнесли Асаїla, i поховали його в gróbi батька його, що в Bіfleemí. І йшли цíлу ních Йоав та люди його, a розсвíló їm у Хеврóni.

3 І bulá довга та wíjná míj domom Caulovim ta míj domom Davidovim. A David use zmícznovavsa, a Cauliv dím use slábnuv. **2** I в Хеврóni народílisa Davidoví sini, — i був його pérwistok Amnón, víd ūzeelítki Axínbam; з a другий син його — Kíl'áv víd Avígáyl, kolíshnoi jínnki karmelýnina Navaala; a третíj Avesalóm, син Maaxi, dochki Talmaya, царя geshur'skого; **4** a четвертij — Adóníjya, син Xarít, a p'ятиj — Shefatíja, син Avítal, **5** a шостij — Ítream, víd Egíli, Davidovoї jínnki, — oцi народílisa Davidoví в Хеврóni. **6** I сталося, коли bulá wíjna míj domom Caulovim ta domom Davidovim, то Авнér trimaçva Caulovogo domu. **7** I mav Caul nalójnicu, a i'm'j ijj Rícpa, dochka Ají. I сказав Іш-Бóшет до Авнера: „Чого ти прийшов до налójnicí батька мого?“ **8** I дуже запалиvся Авнéróvi gnív na слова Іш-Бóшetovi, i vín сказав: „Чи я píjca юdská головá? Cьogodní я robilo lasku domoví tvого батька Caula, його bratám ta його prijateljam, i ne vídáv тебе в Davídovu ruku, a ty cьogódní zгадav na meni gríh ciéj jínnki? **9** Нехай tak зróbitъ Бог Авнéróvi, i нехай ще dodaçtъ йому, якщо я не зроблю Davidoví tak, як Господь присяgnúv був йому, **10** щоб перенésti цárstvo víd Caulovogo domu, i щоб поставiti Davidív tron nad Izraílem ta nad Juðo víd Danu i až do Beer-Shewi“. **11** I той не míg уже vídpovídači Avnéróvi aní slova, bo bojvsa його. **12** I послав Авнér замístъ себе послív do Davida сказati: „Чия це zemlya?“ I ще сказati: „Skладíj zh svoju umovu zo mnoju, i ось ruka moya буде з тобою, щоб привернúti до тебе всього Izraília“. **13** A David vídkaçav: „Dobrè, я складý з тобою umovu! Tílki odnié reçchi я жадáju

від тебе, а саме: ти не побачиш обліччя моє, якщо ти не приведеш Мелхія, Саулою дочки, коли ти прийдеш побачити мене“. 14 І послав Давид послів до Іш-Бошета, Саулового сина, говорячи: „Віддай жінку мою Мелхія, яку я заручив був собі за сотню крайніх плотів філістимських“. 15 І послав Іш-Бошет, і взяв її від її чоловіка, від Палтіїла, сина Лайша. 16 І пішов з нею чоловік її, і все плакав за нею аж до Бахуріму. І сказав до нього Авнер: „Іди, верніся!“І той вернувся. 17 А Авнёрове слово з Ізраїлевими старшими було таке: „Ви вже давно бажаєте мати Давида царем над собою. 18 А тепер зробіть це, бо Господь сказав був до Давида, говорячи: „Рукою Мого раба Давида Я спасу народ Мій, Ізраїля, від руки філістимлян та від руки всіх ворогів його“. 19 І говорив Авнёр також до ушай Веніямінових. І також пішов Авнер говорити до ушай Давидових у Хевроні, — усе, що добре в очах Ізраїля та в очах усього дому Веніаминового. 20 І прийшов Авнер до Давида до Хеврону, а з ним двадцятеро люда. І Давид зробив прийняття Авнёрові та людям, що з ним. 21 І сказав Авнер до Давида: „Нехай я встану ти під, і приведу до пана, царя моого, усього Ізраїля, а вони складуть із тобою умову, і ти будеш царювати над усім, чого буде жадати душа твоя“. І відпустив Давид Авнера, і він пішов із міром. 22 Аж ось прийшли слуги Давидові та Йоав із походу, і принесли з собою велику здобич. А Авнера не було з Давидом у Хевроні, бо він відпустив його, і той пішов із миром. 23 А Йоав та все військо, що було з ним, прийшли. І розповілі Йоаву, говорячи: „Приходив Авнер, син Нерів, до царя, а він відпустив його, — і той пішов із миром“. 24 І прийшов Йоав до царя та й сказав: „Що ти зробив? Ось приходив до тебе Авнер, — нащо ти відпустив його, і він відійшов? 25 Ти знаєш Авнера, Нерового сина, — він приходив, щоб намовити тебе та щоб вівідати твій вихід та вхід твій, і щоб вівідати все, що ти робиш“. 26 І вийшов Йоав від Давида, і послав посланців за Авнером, і вони завернули його з Бор-Гассіри, а Давид про те не знав. 27 І вернувся Авнер до Хеврону, а Йоав відвів його в середину брами, щоб поговорити з ним таємно, та й ударив його там у живіт, — і той помер за кров брата його Асаїла. 28 А піотім почув про це Давид і сказав: „Невинний я та царство мое перед Господом аж

навіки в крові Авнера, Нерового сина. 29 Нехай вона спаде на голову Йоава та на весь дім його батька! І нехай не перестає в Йоавовому домі течівий, і прокажений, і той, хто опирається на кия, і хто падає від меча, і хто не має хліба!“ 30 А Йоав та брат його Авішай убили Авнера за те, що він забив їхнього брата Асаїла в Гів'оні в бою. 31 І сказав Давид до Йоава та до всього народу, що був з ним: „Роздеріть вашу одіж, і опережіться веретищем, та й голосіть за Авнером!“А цар Давид ішов за марами. 32 І поховали Авнера в Хевроні, а цар підніс свій голос та й плакав над Авнёровим гробом, і плакав увесь народ. 33 І заспівав цар жалобну пісню над Авнером та й сказав: „Чи Авнёр мав загинути смертю негідного? 34 Твої руки були не пов'язані, не забиті були твої ноги в кайдані, — ти впав, як від неправедних падають!“І ввесь народ ще більше плакав над ним. 35 І прийшов увесь народ, щоб намовити Давида покріпитися хлібом ще того дня, та присягнув Давид, говорячи: „Нехай так зробить мені Бог, і нехай ще додасть, якщо я перед зáходом сонця скуштую хліба або чогобудь!“ 36 А ввесь народ довідався про це, і це було добре в їхніх очах, як і все, що робив цар, було добре в очах усього народа. 37 І того дня довідалися ввесь народ та ввесь Ізраїль, що то не булó від царя, щоб забити Авнера, сина Нерового. 38 І сказав цар своїм слугам: „Ото ж знайте, що вождь та великий муж упав цього дня! 39 А я сьогодні слабий, хоч помазаний цар, а ті люди, сини Церуї, сильніші від мене. Нехай відплатить Господь злочинцеві за його зло!“

4 І почув Саулів син, що помер Авнёр у Хевроні, — і опустилися руки його, а ввесь Ізраїль збентежився. 2 А Саулів син мав двох мужів, керівників відділів, — ім'я одному Баана, а ім'я другому Рехав, сини беerotяніна Ріммона, з Веніаминових синів, бо й Беerot залишений був на Веніаміна. 3 Та повікали беerotяни до Гіттайму, і мешкали там прихόдьками, і так є аж до цього дня. 4 А Йонатан, Саулів син, мав кульгáвого сина; він був віку п'яти літ, коли прийшла звістка про Саула та Йонатана з Ізреелю. А нянька його несла його й утікала; і сталося, коли вона поспішно втікала, то він упав й окривів. А ім'я його Мефівóшет. 5 І пішли сини беerotяніна Ріммона, Рехав та Баана, і ввійшли, як була денна спекота, до Іш-

Бошетового дому, — а він лежав у південноному спочинку. 6 I ото ввійшли вони аж до середини дому, ніби взяти пшениці, та й ударили його в живіт. I Рехав та брат його Баана втеклі. 7 Отож, увійшли вони до дому, а він лежить на ліжку своїм у своїй спальні, — і вони вдарили його, і вбили його, і зняли йому голову. I взялі вони його голову, і йшли степовою дорогою всю ніч. 8 I принесли вони Іш-Бошетову голову до Давида в Хеврон, та й сказали цареві: „Оце голова Іш-Бошета, Саулового сина, твого ворога, що шукав був твоєї душі. I дав Господь цього дня панові моєму, цареві, пімсту над Саулом та над насінням його“. 9 I відповів Давид Рехаю та братові його Баані, синам бееротейнина Ріммона, і сказав їм: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого утиску, 10 коли того, хто розповів мені, кажучи: Ось помер Саул, — а він був в очах своїх, як приемний вісник, — я схопив його, і вбив його в Ціклагу, замість дати йому нагороду за звістку, 11 тим більше, коли люди несправедливі вбили справедливого чоловіка в домі його на постелі його! А тепер чи я не пошукаю його кроїв з вашої руки, і не вігублю вас із Краю?“ 12 I Давид наказав слугам, — і вони вбили їх, і відрубали їхні руки та їхні ноги, та й повісили над стівом у Хевроні. A Іш-Бошетову голову взяли й поховали в Авнеровім гробі в Хевроні.

5 I посідилися всі Ізраїлеві племена до Давида в Хеврон та й сказали йому: „Оце ми кість твої та тіло твоє ми! 2 I давніш, коли Саул був царем над нами, ти водив Ізраїля на війну і приводив назад. I Господь тобі сказав: Ти будеш пасті народа Могό, Ізраїля, і ти будеш володарем над Ізраїлем“. 3 I прийшли всі Ізраїлеві старші в Хеврон, а цар Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем. I помázали вони Давида царем над Ізраїлем. 4 Давид був віку тридцять літ, коли став царювати, і сорок літ царював він. 5 У Хевроні царював він над Юдою сім літ і шість місяців, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки над усім Ізраїлем та Юдою. 6 I пішов цар та люди його до Єрусалиму на Єусéянина, мешканця того Краю. А той сказав Давидові, говорячи: „Ти не ввійдеш сюди, хіба повиганяєш сліпих та кривих!“ А це значить: Давид ніколи не ввійде сюди! 7 Та Давид здобув твердиню Сіон, — він став Давидовим

Містом. 8 I сказав Давид того дня: „Кожен, хто заб'є єусéянина, нехай скине до каналу, а з ним і кривих та сліпих“, зненавіджених для Давидової душі. Тому говорять: „Сліпий та кривий не ввійде до дому!“ 9 I осівся Давид у твердині, і назвав ім'я їй: Давидове Місто. I будував Давид навколо від Мілло й усередині. 10 I Давид ставав усе більшим, а Господь, Бог Саваот, був із ним. 11 I послав Хірам, цар тýрський, послів до Давида, та кéдрового дréва, і теслів, і каменярів для стін, і вони збудували дім для Давида. 12 I пересвідчився Давид, що Господь поставив його міцно царем над Ізраїлем, і що Він підніс царство його ради народу Свого Ізраїля. 13 A Давид узяв ще наложниць та жіночі з Єрусалиму по вýході його з Хеврону, — і народілися Давидові ще сини та дочки. 14 A оце імена народжених йому в Єрусалимі: Шаммуа, і Шовав, і Нatan, і Соломон, 15 і Івхар, і Елішуа, і Нафег, і Яфіа, 16 і Елішама, і Еліяда, і Еліфалет. 17 I почули філістимляни, що Давида помázали царем над Ізраїлем, і вийшли всі філістимляни, щоб шукати Давида. I Давид почув про це, і зійшов до твердині. 18 A філістимляни прийшли та розташувáлися в долині Рефаїм. 19 A Давид запитався Господа, говорячи: „Чи виходити мені проти філістимлян? Чи дасій їх у мою руку?“ I Господь відказав до Давида: „Виходь, бо справді дам філістимлян у руку твою!“ 20 I прийшов Давид до Баал-Пераціму. I побив їх там Давид та й сказав: „Господь розірвáв ворогів моїх передо мною, як розривають вóди“. Тому він назвав ім'я тому місцю: Баал-Перацім. 21 I вони полішили там своїх божків, а їх забрав Давид та люди його. 22 A філістимляни знóву прийшли та розташувáлися в долині Рефаїм. 23 I запитався Давид Господа, а Він сказав: „Не виходь, — оточй їх з-позаду, і прийдй до них від бальзамового ліскá. 24 I станеться, коли ти почуєш шélest кроїку на верховіттях бальзамового ліскá, тоді поспіши, бо то тоді вийшов Господь перед тобою, щоб побити філістимський тáбір“. 25 I Давид зробив так, як наказав йому Господь, — і він побив філістимлян від Геві аж туди, кудою йти до Гезера.

6 A Давид знóву зібрав вýране вýсько в Ізраїлі, тридцять тисяч. 2 I встав та й пішов Давид та ввесь нарбд, що був з ним з Юдиного Баалу,

щоб вінести звідти Божого ковчега, що над ним клічеться Ім'я, — Ім'я Господа Саваота, що замешкує на херувімах. 3 I вони постáвили Божого ковчега на новóго вóза, і винесли його з Авінадавового дому, що в Гів'ї. А Узза та Ахйо, сини Авінадавові, провáдили того новóго вóза. 4 I нéсли його з Авінадавового дому, що в Гів'ї, і йшли з ковчегом Божим, а Ахйо йшов перед ковчегом. 5 A Давид та ввесь Ізраїлів дім грали перед Божим лицем усію силу та піснýми, і на цýтрах, і на арфах, і на бúбнах, на гúслах, і на цимбáлах. 6 I прийшли вони аж до Горен-Нахону, а Узза простяг руку до Божого ковчегу, і схопив йогó, бо зноровíлась булá худоба. 7 I запалився Господній гнів на Уззу, — і Бог уráзвив його там за цю провину. I він помер там при Божому ковчезі. 8 I запалився Давидів гнів за те, що Господь покарав Уззу, і він назвав ім'я тому місцю: Перец-Узза, і так воно звється аж до цього дня. 9 I Давид злякався Господа того дня та й сказав: „Як увíде до méне Господній ковчег?“ 10 I не хотів Давид перенóсити Господнього ковчега до себе, до Давидового Міста, а скерувáв його Давид до дому гатянина Овед-Едома. 11 I пробувáв Господній ковчег у домі гатянина Овед-Едома три місяці, і Господь поблагословів Овед-Едома та ввесь його дім. 12 I донéсено цареві Давидові, говорячи: „Господь поблагословів дім Овед-Едома та все, що його, ради ковчегу Божого“. I пíшов Давид, і виніс Божого ковчега з дому Овед-Едома до Давидового Міста з радістю. 13 I сталося, коли ті, хто нíс Господнього ковчега, ступали шість кроків, то він принóсив у жертву вола та відгодóвану штуку худоби. 14 A Давид танцював перед Господнім лицем зо всієї сили. I Давид був опéрзаний ллянýм ефóдом. 15 I Давид та ввесь Ізраїлів дім нéсли Господнього ковчега з óкриком та з сурмленням сурмí. 16 I сталося, коли Господній ковчег увійшов до Давидового Міста, то Мелхóла, Саурова дочка, виглядала через вікно, і побачила царя Давида, що танцювáв та скакав перед Господнім лицем. I вона погордýла ним у серці своєму. 17 I принéсли Господнього ковчега, і поставили його на місці його серед намéту, що для нього постáвив Давид. I приніс Давид ціlopáлення перед Господнім лицем та жертву мирну. 18 A коли Давид скінчíв принóсити ціlopáлення

та мирні жертви, то він поблагословів народ Іменем Господа Саваота. 19 I він роздав для всього нарóду, для всього Ізраїлевого на́товпу, від чоловіка й аж до жінки, для кожного по однóму буханцéві хліба, по одному кавáлкові печéного м'яса та по одному виноградному калачéві. I пíшов увесь нарóд кожен до дому свого. 20 I вернувся Давид, щоб поблагословити свíй дíм. I вийшла Мелхóла, Саурова дочка, навпроти Давида і сказала: „Який славний був сьогодні Ізраїлів цар, що обнажáвся сьогодні на очáх невíльниць своїх рабів, як обнажується який з пустунíв!“ 21 I сказав Давид до Мелхоли: „Перед лицем Господа, що вибрav мене над твого батька та над увесь дíм його, і наказав мені бути володарем над Господнім нарóдом, над Ізраїлем, — буду веселýтisя перед Господнім лицем! 22 I коли я буду погóрджений ще більш від того, і буду низький у своїх очáх, то при невíльницях, що ти говорила, — і при них я буду шанований!“ 23 I в Мелхолі, Сауової дочки, — по цýбу не було її дитини аж до дня смерті її.

7 I сталося, коли цар осів у своєму дíмі, а Госpóдъ дав йому відпочíнути від усіх ворогів його навколо, 2 то цар сказав до пророка Натáна: „Подивися, — я сиджу в кéдрому дíмі, а Божий ковчег знахóдиться пíд завíсою!“ 3 I сказав Натáн до царя: „Усе, що в серці твоїм, іди й зроби, бо Госpóдъ з тобою“. 4 I сталося тієї ночі, і було Господнє слово до Натáна, кажучи: 5 „Іди й скажеш до раба Мого, до Давида: Так сказав Госpóдъ: Чи ти збудуеш Мені дíм на Мое пробувáння? 6 Bo Я не пробувáв у дíмі від дня вýведення Мого Ізраїлевих синів з Єгипту й аж до цього дня, але ходив у наметі та в шатрі. 7 Скрíзь, де ходив Я поміж Ізраїлевими синáми, чи промовив Я хоч слово з яким із Ізраїлевих племéн, якому наказав Я пасти нарóда Мого, Ізраїля, говорячи: Чому не збудувáли ви Мені кéдрового дíму? 8 A тепер так скажеш Моєму рабові Давидові: Так сказав Госpóдъ Саваот: Я взяв тебе з пасови́ська, як ходив ти за отарою, щоб ти став володарем над народом Моїм, над Ізраїлем. 9 I був Я з тобою в усьому, де ти ходив, і вýгубив Я всіх ворогів твоїх з-перед тебе, і зробив тобі велике ім'я, як ім'я великих на землї. 10 I встановив Я місце для нарóду Мого,

для Ізраїля, і він пробуватиме на своєму місці, і не буде вже непокоєний, і кривдники не будуть більше гнобити його, як перед тим. 11 А від того дня, як Я настановив суддів над народом Моїм, Ізраїлем, то Я дав тобі мир від усіх ворогів твоїх. 12 Коли війповниться твої дні, і ти ляжеш із своїми батьками, то Я постáвлю по тобі насіння твое, що вийде з утробы твоєї, і зміцню його царство. 13 Він збудує дім для Ймénня Могó, а Я зміцню престола його царства навіки. 14 Я буду йому за Батька, а він буде Мені за сина. Коли він скрýвить дорогу свою, то Я покараю його людською пáлицею та порázами людських синів. 15 Та мýлість Моя не відхилиться від нього, як відхилив Я її від Саула, якого Я відкинув перед Тобою. 16 I буде певним твій дім та царство твое аж навіки перед тобою. Престол твій буде міцно стояти аж навіки!“ 17 Як усі ці слова, як усе це видіння, — так говорив Натан до Давида. 18 Тоді прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й сказав: „Хто я, Господи Боже, і щó мýй дім, що Ти привів мене аж сюди? 19 Та й це ще було малé в очах Твоїх, Господи Боже, і Ти говорив також про Свого раба в будуччині. А це за закóном людським, Господи Боже! 20 I щó ще більше говорйтиме Давид Тобі? Та Ти знаєш Свого рабá, Господи Боже! 21 Ради слова Свого та за серцем Своїм Ти зробив усю цю величність, звіщуючи це Своєму рабові. 22 Тому Ти великий, Господи Боже, бо немає такого, як Ти, і немає Бога, окрім Тебе, згідно з усім, що ми чули своїми уши́ма. 23 А який є ще один люд на землі, як Твій народ, Ізраїль, щоб Бог приходив викупити його Собі за нарód, і щоб установити йому Своé Йménня, — і щоб учинити вам цю величність, — та страшні речі для Свого Краю ради нарóду Свого, якого викупив Собі з Єгипту, від людей та від богів його? 24 I Ти зміцнів Собі народ Свій, Ізраїль, — Собі за нарód аж навіки, і Ти, Господи, став для них за Бога. 25 А тепер, Господи Боже, затверди аж навіки те слово, що Ти говорив про Свого раба та про дім його, і вчини, як Ти говорíв! 26 Нехай буде великим Ім'я Твое аж навіки, щоб говорити: Господь Сава́т — Бог над Ізраїлем! А дім Твого раба Давида буде міцно стояти перед лицем Твоїм! 27 Бо Ти, Гóсподи Сава́те, Боже Ізраїлів, об'явив Своєму рабові, говорячи: Збуду́ть тобі дім, тому́ раб

Твій здобу́ться на відвáгу помолитися до Тебе цією молитвою! 28 А тепер, Господи Боже, Ти — Той Бог, а словá Твої будуть правдою, і Ти говорив Своєму рабові це добро. 29 А тепер зволь поблагословіти дім Свого раба, щоб був навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи Боже, говорив це, і від Твого благословéння буде поблагословлений навіки дім раба Твого!“

8 I сталося по тóму, і побив Давид філістíмлян, і поконав їх. I взяв Давид кéрму влáди з рукí філістíмлян. 2 I побив він Моава, і переміряв їх шнúром, поклав їх на зéмлю, — і відміряв два шнúри на побиттý, а повен шнур — на позостáвлennя при житті. I стали моавитяни Давидовими рабами, які приносили йому даніну. 3 I побив Давид Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови, коли той ішов був відновити влáду свою при рíці Ефраті. 4 I здобу́в Давид від нього тисячу й сім сотень їздців та двадцять тисяч чоловіка пíшого. А коням усіх тих колесníць Давид попідрíзував жили, і позостáвив із того сто колесníць. 5 I прийшов Арám дамáський, щоб допомогти Гадад'езерові, цареві Цови, та Давид побив в Арамі двадцять і дві тисячі чоловіка. 6 I настановив Давид залóги в дамáському Арамі, — і став Арам для Давида за рабів, що приносили данину йому, а Господь допомагав Давидові в усьому, дé він ходив. 7 I забрав Давид золоті щити, що були в рабів Гадад'езера, і приніс їх до Єрусалиму. 8 A з Бетаху та з Беротаю, міст Гадад'езерових, цар Давид узяв дуже багато міді. 9 A коли почув Тоі, цар Хамоту, що Давид побив усе вíйсько Гадад'езера, 10 то Тоі послав свого сина Йорáма до царя Давида, щоб повітати його, та щоб поблагословіти його за те, що він зáвжди воював з Гадад'езером та побив його, бо Тоі воював проти Гадад'езера. A в руці його були речі золоті, і речі срібні, і речі мідяні. 11 Також їх присвятів цар Давид Господеві разом зо сріблом та золотом, що він присвятів був із зáбраного в усіх нарóдів, яких він здобув: 12 з Араму, і з Моаву, і з синів Амона, і з філістíмлян, і з Амаліка, і зо здóбичі Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови. 13 I здобу́в Давид собі ім'я, коли він вернувся з побиттý вісімнадцяти тисяч Араму в Бéгe-Мелах. 14 I він постáвив залóги в Едомі,

— в усьому Едомі поставив залоги. І став увесь Едом за рабів для Давида. І допомагав Господь Давидові в усьому, дέ він ходив. 15 І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив Давид суд та справедливість для всього народу свого. 16 А Йоав, син Церуї, був над військом, а Йосафат, син Ахілудів, був канцлером. 17 А Садок, син Ахітува, та Ахімелех, син Евіятара, були священики, Серая був писарем. 18 А Беная, син Єгояди, був над Керетянином та над Пелетянином. А Давидові сини були начальниками царського двору.

9 І сказав Давид: „Чи є ще хто, хто позостався з Саулового дому? Я зроблю йому ласку ради Йонатана“. 2 А при Сауловім домі був раб, а ім'я йому — Ціва. І покликали його до Давида, а цар сказав йому: „Чи ти Ціва?“ А той відказав: „Раб твій!“ 3 І сказав цар: „Чи нема вже кого з Саулового дому, щоб я зробив йому Божу ласку?“. І сказав Ціва до царя: „Є ще син Йонатанів, кривий на ногі“ 4 І сказав йому цар: „Де він?“ А Ціва відказав цареві: „Ось він у домі Махіра, Амміїлового сина, в Ло-Деварі.“ 5 І цар Давид послав, і взяв його з дому Махіра, Амміїлового сина, із Ло-Девару. 6 І прийшов Мефівшет, син Йонатана, Саулового сина, до Давида, і впав на обличчя своє й поклонився. І Давид сказав: „Мефівшете!“ А той відказав: „Ось твій раб!“ 7 І сказав йому Давид: „Не бійся, бо справді зроблю тобі ласку ради батька твоого Йонатана, і звернú тобі все поле твоого батька Саула. А ти будеш завжди їсти хліб при моєму столі“. 8 А той уклонився й сказав: „Щó твій раб, що ти звернувся до такого мертвого пса, як я?“ 9 А цар кликнув до Ціви, Саулового слуги, і до нього сказав: „Усе, що булó Саулове та всього його дому, я дав синові твоого пана. 10 І будеш працювати йому на землі ті й сини твої та раби твої. І будеш приносити з урожаю, і буде хліб для сина твоого пана, і він буде його їсти. А Мефівшет, син пана твоого, буде завжди їсти хліб при моєму столі“. А Ціва мав п'ятнадцять синів та двадцять рабів. 11 І сказав Ціва до царя: „Усе, як накаже мій пан цар своєму рабові, так зробить твій раб“. „А Мефівшет — сказав цар — буде їсти при моєму столі, як один із царських синів“. 12 А Мефівшет мав малого сина, а ім'я йому — Міха. І всі, хто мешкав у домі Цівн, були раби для Мефівшета. 13

А Мефівшет сидів в Єрусалимі, бо він завжди їв при царському столі. І він був кривий на обідів свої ногі.

10 І сталося по тому, і помер цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ганун. 2 І сказав Давид: „Зроблю я ласку Ганунові, Нахашевому синові, як батько його зробив був ласку мені“. І послав Давид, щоб його порадувати, щодо батька його, через своїх рабів. І прибулý Давидові раби до аммонітського краю. 3 А аммонітські князі сказали до пана свого Гануна: „Чи Давид шанує батька твого в очах твоїх тим, що послав тобі потішителів? Чи ж Давид послав до тебе своїх слуг не на те, щоб оглянули місто та щоб його відвідати, а потім зніщити його?“ 4 І взяв Ганун Давидових слуг, та й оголив половину їхньої бороди, та обрізав їхню одежду на полови́ну, аж до сидіння їх, та й відпустів їх. 5 І доне́сли про це Давидові, а він послав назустріч їм, бо ті мůжі були дуже осоромлені. І цар їм сказав: „Сидіть в Ерихоні, аж поки відростé вам бородá, потім повéрнетесь“. 6 І побачили аммонітяни, що вони зненавіджені в Давида. І аммонітяни послали й найняли Арам -Бет-Рехову й Арам-Цови, двадцять тисяч піхотинців, та царя Маахи, тисячу чоловіка, і тов'ян дванадцять тисяч чоловіка. 7 А коли Давид прочу́в про це, то послав Йоава та все лицарське військо. 8 І повихóдили аммонітяни, і встанови́лися до бóю при вході до брами. А Арам-Цова, і Рехов, і Тов'янин, і Мааха, — вони самі були на полі. 9 І побачив Йоáв, що бойовий фронт звернений на нього спéреду та позáду, то вибрav Ізраїлевих вýбраних, та й установи́в їх навпроти Арáма. 10 А решту народу дав під руку свого брата Авшaya, і встановив навпроти аммонітян, 11 і сказав: „Якщо Арám бýде сильніший від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни бýуть сильніше від тéбе, то я підý допомагати тобі. 12 Будь мýжній, і станьмо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, що добре в очах Його!“ 13 А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшлý на бóй з Арамом, то ті повтікали перед ним. 14 А аммонітяни побачили, що втік Арам, то й вони повтікали перед Авішаem, і ввійшли до міста. І вернúвся Йоав від аммонітян і ввійшов до Єрусалиму. 15 А коли побачив Арам,

що він побитий Ізраїлем, то вони позиралися разом. **16** I послав Гадад'езер, і вивів Арама, що з другого боку Річки, і ввійшли вони до Геламу. А Шовах, провідник Гадад'езерового війська, був перед ними. **17** I булó донéсено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан, та прийшов до Геламу. А Арам установився навпроти Давида, і воював із ним. **18** I побіг Арам перед Ізраїлем, а Давид побивав з Араму сім сотень колесниць та сорок тисяч верхівців. I ввів він Шоваха, зверхника війська його, і той там помер. **19** A коли всі царі, підлéглі Гадад'езера, побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирíлися з Ізраїлем, і служили йому. I Арам уже боявся допомагати аммонітянам.

11 I сталося по рóку, у час вýходу царів на вýну, то послав Давид Йоава й своїх слуг із ним, та всього Ізраїля, і вони вýгубили аммонітян й облягли Рabbу. А Давид сидів в Єрусалимі. **2** I сталося надвечір, і встав Давид із лóжа свого, і прохόджувався на даху царського дому. I побачив він із дáху жінку, що купалася. А та жінка була дуже вродлива. **3** I послав Давид, і запитався про ту жінку. А посланий сказав: „Таж то Вірсавія, Еліямова дочка, жінка хіттєяніна Урії!“ **4** I послав Давид посланців, і взяв її. I вона прийшла до нього, і він поклався з нею. А вона очистилася з нечýстоти своєї, і вернулася до свого дому. **5** I завагітніла та жінка. I послала вона, і донéсла Давидові й сказала: „Я завагітніла!“ **6** A Давид послав до Йоава: „Пошли мені хіттєяніна Урію“. I Йоав послав Урію до Давида. **7** I прийшов Урія до нього, а Давид запитався про стан Йоава, і про стан народу, і про стан вýннї. **8** I сказав Давид до Урії: „Іди до свого дому та обмий свої нóги“. I вийшов Урія з царського дому, а за ним понéсли гостýнця царського. **9** Ta Урія спав при вході до царського дому з усіма слúгами пана свого, а до свого дому не пішов. **10** I донéсли Давидові, говорячи: „Урія не пішов до дому свого“. I сказав Давид до Урії: „Чи ж не з дороги ти прихóдиш? Чому ти не пішов до свого дому?“ **11** I сказав Урія до Давида: „Ковчег і Ізраїль та Юда сидять у шатráх, а пан май Йоав та раби мої пана тaborýють на голому полі. А я підý до свого дому, щоб юсти й пити та лежати зо своєю жінкою? Клянуся життям твоїм та життям душі

твоєї, що не зроблю я такої речі!“ **12** I сказав Давид до Урії: „Позостáнься тут і сьогодні, а звáтра я відпушу тебе“. I позоставáвся Урія в Єрусалимі того дня та дня другого. **13** I покликав його Давид, і той їв та пив перед ним, а він підпóїв його. I вийшов він увечорі, щоб поклáстися на лóжі своїм разом зо слúгами пана свого, а до дому свого не пішов. **14** I сталося ранком, і написав Давид листа до Йоава, і послав через Урію. **15** A в листі тому він написав так: „Поставте Урію напéреді найтяжчого бóю, і відступíte від нього, щоб він був удáрений, і помер“. **16** I сталося, коли Йоав облóжуval місто, то поставив Урію на те місце, про яке знов, що там хоробрі мужі. **17** I вийшли люди того міста, і воювали з Йоавом, — і впали дехто з нарбdu, із Давидових слуг, і повмирали, також хіттєянин Урія. **18** I послав Йоав, і доніс Давидові про всі справи того бóю. **19** I наказав він послові, говорячи: „Як покінчíш ти оповідáти цареві про всі справи того бóю, **20** i буде, якщо ти розгніваеш царя, і він скаже тобі: „Чого ви так близько підйшли до міста воювати? Чи ви не знали, що бúдуть кидати на вас з-над муру? **21** Xto забив був Авімелеха, Єруббешетового сина? Чи не жінка кíнула на нього горíшнього каменя від жóрен з муру, і він помер у Тевеці? Чого ви близько підйшли до муру?“ То ти скажеш: Помер також хіттєянин Урія“. **22** I пішов посол і прийшов, і доніс Давидові все, що послав був Йоав. **23** I сказав посол Давидові: „Вони стали сильніші за нас, і вийшли проти нас на поле, та ми були переможцями над ними аж до входу в бráму. **24** A стрíльцí стрíляли на твоїх рабів з муру, і померли дехто з царéвих рабів, а також помер твíй раб хіттєянин Урія“. **25** I сказав Давид до послá: „Так скажеш до Йоава: Нехай не буде злою в очáх твоїх ця ríč, бо меч пожирає то цього, то тóго. Підсиль вýну свою проти міста, та й розвали його! I підбáдьбр його, Йоава!“ **26** I прочула Урієва жінка, що помер її чоловік Урія, і голосила за своїм чоловіком. **27** A як минула жалóба, то Давид послав, і забрав її до свого дому, і вона стала йому за жінку, і породíла йому сина. Та в Господніх очáх була злою та ríč, що оце зробив був Давид.

12 I послав Господь Натáна до Давида, а він прийшов до нього та й сказав йому: „Два

чоловіки були в одному місті, — один заможний, а один убогий. 2 У заможного було дуже багато худоби дрібної та худоби великої. 3 А убогий нічого не мав, окрім однієї малої овечки, яку він набув та утримував при житті. І росла вона з ним та з синами його рázом, — із кавалка хліба його їла й з келіха його пилá, та на лоні його лежала, і була йому як дочки. 4 І прийшов до багатого чоловіка подорожній, та той жалував узяти з худоби своєї дрібної чи з худоби своєї великої, щоб спорядити їжу для подорожнього, що до нього прийшов, — і він узяв овечку того вбогого чоловіка, і спорядів її для чоловіка, що до нього прийшов⁵. 5 І сильно запалав Давидів гнів на того чоловіка, і він сказав до Натáна: „Як живий Господь, — вартий смерти той чоловік, що чинить такé. 6 А овечку він оплатить чотирикро́тно, за те, що зробив таку річ, і за те, що не змилосердився“. 7 І сказав Натáн до Давида: „Тý той чоловік! Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я помáзав тебе над Ізраїлем, і Я спас тебе з Саúлової руки. 8 І дав тобі дім твоого пана, та жіночкий пана твоого на лоно твоє, і дав тобі дім Ізраїля та Юди, а якщо цього мало, то додам тобі ще цього та того. 9 І чому ти зневáжив Господнє слово, і вчинив це зло в очах Його? Хіттеянина Урію вбив ти мечем, а його дружину взяв собі за жінку. А його вбив мечем Аммонових синів. 10 А тепер не відстúпить меч від твоєго дому аж навіки за те, що зневáжив ти Менé, і взяв дружину хіттеянина Урії, щоб була тобі за жінку. 11 Так сказав Господь: Ось Я наведу на тебе зло з твоєго дому, і заберу жіночок твоїх на очах твоїх, і дам ближньому твоєму, а він покладеться з жінкáми твоїми при свіtlí цього сонця. 12 Хоч ти вчинив потаємно, а Я зроблю цю річ перед усім Ізраїлем та перед сонцем⁶. 13 І сказав Давид до Натáна: „Згрішив я перед Господом!“ А Натáн сказав до Давида: „І Господь зняв твій гріх, — не помреш! 14 Та що ти спонукáв зневáження Господа цією річчю, то син твій, нарόдженій тобі, конче помре⁷. 15 І пішов Натáн до свого дому, а Господь урásив дитя, що Давидові породила Урієва жінка, і воно захвóріло. 16 А Давид молив Бога за дитинку, і постив Давид, і вхóдив до кімнати, і почував, поклавшись на землю. 17 І прийшли старші його дому до нього, щоб піднáти його з землі, та він не хотів, і не підкріпíвся з ними

хлібом. 18 І сталося сьомого дня, — і помérло тे дитя, а Давидові слуги боялися донести йому, що помérло те дитя, бо казали: „Ось як була та дитина живою, говорили ми до нього, та не слухав він нашого голосу; а як ми скажемо до нього: „Помérло це дитя“, то ще вчинить щось лихе“. 19 А Давид побачив, що слуги його шепочуться поміж собою, — і зрозумів Давид, що помérло те дитя. І сказав Давид до своїх слуг: „Чи не помérло те дитя?“ А ті відказали: „Помérло“. 20 І звісся Давид із землі, і помився, і намастíвся, і змінив свою одéжу, і ввійшов до Господнього дому та й поклонíвся. Потому ввійшов до свого дому, і захотів їсти, — і поклали йому хліб, і він їв. 21 І сказали йому слуги його: „Щó це за річ, яку ти вчинив? Коли ти дитя жилó, ти постив та плакав; а як помérло те дитя, ти встав та й їв хліb?“ 22 А він відказав: „Коли ти дитя ще жилó, я постив та плакав, бо казав: Хто знає, може Господь учинить мені милість, і буде жити дитя те? 23 А тепер, — помérло воно. Нáшо то я б постив? Чи змóжу ще повернути його? Я підú до нього, а воно не вéрнеться до мене“. 24 І потішив Давид жінку свою Вірсавію, і прийшов до неї, і ліг із нею. І вона вродíла сина, а він назвав ім'я йому: Соломон. І Господь полюбив його, 25 і послав пророка Натáна, і той назвав ім'я йому: Едіd'я, ради Господа. 26 А Йоáв воював з Раббою аммонітян, і здобув царське місто. 27 І послав Йоав послів до Давида, і сказав: „Воював я з Раббою, і здобув я місто води. 28 А тепер зберій решту нарóду, і тaborý біля міста, та здобудь його, щоб не здобув те місто я, і щоб не було воно назване моїм ім'ям“. 29 І зібрав Давид увесь нарóд, і пішов до Рабби, і воював із нею, та й здобув її. 30 І взяв він корóну з голови їхнього царя, а вага її — талант золота, та дорогий камінь, і Давид поклав її на свою голову. І він виніс дуже багато здóбичі з того міста. 31 А нарóд, що був у ньому, він повивóдив, і поклав їх під пíлку, і під залізні долóта та під заліzní сокири, і позаганів їх до цегельнáної пéчі. І так робив він усім аммонітським містам. І вернувся Давид та ввесь нарóд до Єрусалиму.

13 І сталося по тому, — мав Авесалóм, син Давидів, уродливу сестру, а ім'я її Тамáра. І покохав її Амнóн, син Давидів. 2 І вболівав Амнон

так, що він аж захвірів через свою сестру Тамару, бо вона була дівчина, і Амнонові здавалося турно щось її зробити. 3 А Амнон мав товáриша, а ім'я йому Йонадáв, син Шім'ї, Давидового брата. І Йонадáв був чоловік дуже хитрий. 4 І він сказав йому: „Чого ти, царéвичу, такий марнý щорáнку? Чи ж не розповісí менi?“ І сказав йому Амнон: „Я кохаю Тамару, сестру брата свого Авесалóма“. 5 І сказав йому Йонадáв: „Ляж на ложі своєму, і вдавай хворого. А коли прийде твій батько, щоб побачити тебе, то скажи йому: Нехай прийде сестра моя Тамáра, і нехай підкріпítь мене хлібом, і нехай зробить на моїх очáх ту їжу, щоб я бачив та їв із рукí її“. 6 І поклався Амнон, і вдавав хворого, а цар прийшов побачити його. І сказав Амнон до царя: „Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай спечé на моїх очáх два млинцí, і я попоїм з її руки“. 7 І послав Давид до Тамари, до дому, говорячи: „Іди до дому твого брата Амнона, і приготóв йому їжу“. 8 І прийшла Тамара до дому свого брата Амнона, а він лежить. І взялá вона тіста, і замісила, і приготóвила на очáх його, та й спекла млинцí. 9 І взялá вона сковорідку, і виложила перед ним, та він відмовився їсти. І сказав Амнон: „Випровадь від мене всіх людей“. І повіхóдили від нього всі люди. 10 І сказав Амнон: „Принеси їжу до кімнати, і я з'їм із твоєї руки“. І взялá Тамара млинцí, що приготóвила, та й принéслла своєму братові Амнонові до кімнати. 11 І вона принéслла до нього, щоб їв, а він схопив її, та й сказав до неї: „Ходи, ляж зо мною, моя сестро!“ 12 А вона йому відказала: „Ні, брате мій, не безчéсть мене, бо не рóбиться так в Ізраїл! Не роби цієї гидóти 13 І куди я понесу свою гáньбу? А ти станеш, як один із мерзóтників в Ізраїлі. Ти переговорí з царем, — і він не відмовить віддати мене тобі!“ 14 Та він не хотів слухати її голосу. І був він сильніший від неї, — і збезчéстив її, і лежав із нею... 15 І по цьому дуже зненавідів її Амнон великою ненавистю, бо ця ненависть, якою він зненавідів її, була більша від любови, якою любив її. І сказав до неї Амнон: „Уставай, — іди собі!“ 16 А вона відкazав йому: „Через це велике зло, по тому, що зробив ти зо мною, хочеш ще вýгнати мене?“ Та він не хотів її слухати. 17 І покликав він юнакá свого, слугу свого, та й сказав: „Вýженіть оцю від мене геть, і замкні за нею двері!“ 18 А на

ній була квітчáста тýніка, бо так зáвжди вбиráлися царські дóчки, паннý. І його слуга вýпровадив її назóвні, і замкнув за нею двері. 19 А Тамáра посýпала пóпелом свою голову, а квітчáсту тýніку, що була на ній, роздéрла, і поклала руку свою на голову свою, і все ходила та голосяла... 20 І сказав до неї брат її Авесалóм: „Чи брат твій Амнон був із тобою? А тепер, сестро моя, мовчи, — брат же твій він! Не бери цієї речі до серця свого...“ І осіла Тамара, знівечена, у домі брата свого Авесалóма. 21 А цар Давид почув про це все, — і сильно розгнівався! 22 І не говорив Авесалóм з Амноном ні про добро, ні про зло, бо Авесалóм зненавідів Амнона за те, що той збезчéстив сестру його Тамáру. 23 І сталося по двох рóках, і мав Авесалом стрýження овéць у Баал-Хацорі, що при Ефремі, — і Авесалóм заклýкав усіх царськіх синів. 24 І прийшов Авесалóм до царя та й сказав: „Ось у раба твого стрýження, — нехай пíде цар та рабі його з твоїм рабом“. 25 І сказав цар до Авесалóм: „Ні, сину мій, не пíдемо ж ми всі, щоб не бути тобі на тяготý“. І той сильно просив його, та він не хотів пíти, але поблагословів його. 26 І сказав Авесалóм: „А як ні, нехай пíде з нами брат мій Амнон!“ І сказав йому цар: „Чого вій пíде з тобою?“ 27 Та Авесалóм сильно просив його, і він послав з ним Амнона та всіх царськіх синів. 28 А Авесалóм загадáв юнакáм своїм, говорячи: „Дивіться, як Амнон звеселé на серці від вина, то скажу вам: Ударте Амнона! — і ви вб'ете його. Не бйтесь, — чи ж не я загадав вам? Будьте міцні та відважні!“ 29 І зробили Авесаломові юнакí Амнонові, як загадав був Авесалом. А царські сини повставали, і сіли вéрхи кожен на мула свого, та й повтікали. 30 І сталося, були вони ще в дорозі, а вістка прийшлá до Давида така: „Авесалом повбивав усіх царськіх синів, і не позосталося з них ні однóго“. 31 І цар устав, і роздéр шáти свої, та й упав на землю, і всі слúги його стояли при ньому з роздéртими шáтами. 32 І відповів Йонадáв, син Шім'ї, Давидового брата, та й сказав: „Нехай не каже мій пан: Усіх юнакíв, царськіх синів, повбивали, бо помер тільки сам Амнон. Бо на накáс Авесалома це було вýрішене від дня, як той збезчéстив сестру його Тамару. 33 А тепер нехай мій пан цар не кладе на своє серце такого, говорячи: Усі царські сини повмирали,

— бо помер тільки сам Амнон“. 34 І Авесалом утік. А юнак вартівник звів свої очі й побачив, аж ось численний народ іде дорогою, що була за ним, від боку гори. 35 І сказав Йонадав до царя: „Ось прийшли царські сини, — як слово раба твого, так сталося“. 36 І сталося, як скінчів він говорити, аж ось поприходили царські сини, і піднесли свій голос та й плакали. А також цар та всі слуги його плакали вельми ревним плачом... 37 А Авесалом утік, і пішов до Талмая, Амміхурового сина, царя гешурського. А Давид був у жалобі за сином своїм усі ті дні. 38 А Авесалом утік, і пішов до Гешурі, і пробув там три роки. 39 І перестав цар Давид гніватися на Авесалома, бо він був зчасом потішений за Амнона, що помер.

14 А Йоав, син Церуї, пізнав, що царєве серце прихилілося до Авесалома. 2 І послав Йоав до Текої, і взяв звідти мудру жінку, та й сказав до неї: „Удавай жалобу, і вберись у жалобні шати, і не намашуйся оливовою, і будеш, як та жінка, що багато днів у жалобі за померлим. 3 І прийдешти до царя, та й скажеш до нього таке то слово“. І Йоав поклав ці слова в її уста. 4 І говорила та текоїянка до царя, і впала на обличчя своє на землю, і вклонилася та й сказала: „Поможи, царю!“ 5 І сказав до неї цар: „Щó тобі?“ А та відказала: „Та я жінка вдова, а чоловік мій помер. 6 А в невільниці твоєї двоє синів. І посварилися вони обідва в полі, а рятівникá між ними не було, — і вдарив один одного, та й убив його. 7 А ось увесь рід устав на невільницю твою та й кажуть: Видай убійника свого брата, і ми вб'ємо його за душу його брата, якого він убив, і вигубимо також спадкоємця. І погáсять вони останню іскру мою, яка позосталася, щоб не лишити моєму чоловікові ані ймénня, ані нащáдків на поверхні землі“. 8 І сказав цар до тієї жінки: „Іди до свого дому, а я накажу про тебе“. 9 І сказала та текоїянка до царя: „На мене, пане мій царю, той гріх, та на дім мого батька, а цар та трон його невинні“. 10 І сказав цар: „Того, хто буде говорити на тебе, приведéш його до мене, і він більш уже не зáйме тебе“. 11 Та вона відказала: „Нехай згадає цар Господа, Бога свого, щоб не помножити на згубу мésника за кров та щоб вони не погубили моого сина“. А він відказав: „Як живий Господь, — не впадé на землю

й волосíна сина твого!“ 12 І сказала та жінка: „Нехай но невільниця твоя скаже слово до свого пана царя!“ А він відказав: „Говори!“ 13 І сказала та жінка: „А чому ти так думаєш проти Божого народу? Бо цар, коли сказав таке слово, сам себе обвинувáтив, бо цар не вертає свого вигнанця. 14 І ми конче помремо, і ми як та вода, вилита на землю, що її не зібрати. Та Бог не знищить душі, і Він задумав не відвернути від Сéбе відгнаного. 15 І оце тепер прийшла я сказати панові моєму цареві оцю справу, бо той наробд настравив мене. І сказала твоя невільниця: Нехай скажу я цареві, — може виконає цар слово своєї невільниці. 16 І цар вислухає, щоб урятувати свою невільницю з рук того чоловіка, що хоче вýгубити мене та моого сина разом із Божого спáдку. 17 І сказала твоя невільниця: Нехай станеться слово моого пана царя на втіху мені, бо мій пан цар як Ангол Божий, і розуміє добре та зло. А Господь, Бог твій, буде з тобою!“ 18 А цар відповів та й сказав до тієї жінки: „Не заховай передо мною нічого, про щó я спитаю тебе“. І сказала та жінка: „Нехай же говорити пан мій цар!“ 19 І цар сказав: „Чи не Йоавова рука з тобою в усьому цьому?“ І відповіла та жінка та й сказала: „Як жива душа моя, пане мій царю, — не можна відхилитися ані правобруч, ані лівобруч від усього, щó говорив мій пан цар, бо твій раб Йоáв — він наказав мені це, і він уклав в уста твоєї невільниці всі ці слова. 20 Щоб змінити вигляд тієї справи, раб твій Йоав зробив оцю річ. А пан мій мудрий, як мудрий Божий Ангол, щоб знати про все, що на землі“. 21 І сказав цар до Йоава: „Ось зробив ти цю річ, тож піди, поверні того юнака, Авесалома!“ 22 І впав Йоав на обличчя своє на землю, і поклонився, та й поблагословів царя. І сказав Йоав: „Сьогодні раб твій пізнав, що знайшов ласку в очах твоїх, пане мій царю, бо цар виконав прохáння свого раба“. 23 І встав Йоав і пішов до Гешуру, і привів Авесалома до Єрусалиму. 24 А цар сказав: „Нехай він вéрнеться до свого дому, алé обличчя моє не побачить“. І вернувся Авесалом до дому свого, та царського обличчя не бачив. 25 А такого вродливого мужа, як Авесалом, не було в усьому Ізраїлі, щоб був так дуже хвáлений, — від стопи ноги його й аж до вéрху голови його не було в ньому вáди. 26 А коли він голив свою голову, — а голив він щороку, бо тяжкé було волосся на ньому,

тому голив його — то вáжив волóсся голови своéї на двíсті шеклíв царськóї ваги. **27** I народíлися Авесаломові троє синів та одна дочкá, а іm'я її Тамáра. Вона була жінка вродлíва з вýгляду. **28** I сидíв Авесалóм в Єрусалимі два роки чáсу, а царськóго обличчя не бачив. **29** I послав Авесалом до Йоáва, щоб послати його до царя, та він не хотів прийти до нього. I послав він іще другий раз, та той не хотів прийти. **30** I сказав він до своїх слуг: „Погляньте на Йоавову дíлянку поля, що поруч мого, а в нього там ячмíнь, — ідіть і пíдпаліть його огнем“. I Авесаломові слúги пíдпалили ту дíлянку поля огнем. **31** Тодí Йоав устав і прийшов до Авесалома до дому, та й сказав йому: „Нащо слúги твої пíдпалили огнем ту мою дíлянку поля?“ **32** I сказав Авесалом до Йоава: „Я ж посылав до тебе, говорячи: Прийди сюди, і нехай я пошлó тебе до царя сказати: Чого я прийшóв із Гешúру? Добре було б мені ще лишатися там. А тепер нехай я побачу царськé обличчя, а якщо є на мені грíх, то нехай уб'e мене“. **33** I прийшов Йоав до царя, і розповів йому те. I покликав він Авесалóма, а той прийшов до царя та й поклонився йому обличчям своїм до землі. А цар поцілував Авесалома...

15 I сталося по тóму, і завів собі Авесалом пóвоза та конí, та п'ятдесят чоловíка, що бігали перед ним. **2** I вставав Авесалом рано, та й ставав при дорозі до брами. I, бувало, кожного чоловíка, що мав суперéчку та йшов до царя на суд, то Авесалом кликав його та й питав: „З якого ти міста?“ I той говорив: „З однóго з Ізраїлевих племен твíй раб“. **3** I говорив до нього Авесалом: „Дивися, словá твої добrí та слушнí, та в царя нема кому тебе вислухати“. **4** I говорив Авесалом: „Коли б мене настановлено суддею в Краю, то до мене прихóдив би кожен чоловíк, що мав би суперéчку чи судову справу, а я випráвдував би його“. **5** I, бувало, коли хто пíдхóдив поклонитися йому, то він простягав свою руку, і хапав його та цíлував його. **6** I робив Авесалóм, як ось це, усьому Ізраїлеві, хто прихóдив на суд до царя. I крав Авесалом серцá Ізраїлевих людей! **7** I сталося в кінцí сорока лíт, і сказав Авесалом до царя: „Пíдú я та вýповню обítницю мою, що я обíцяв був Господévi в Хеврóni. **8** Bo раб твíй, коли осів був у Гешúру в Арамі, склав обítницю, говорячи: Якщо Господь справдí

поверне мене до Єрусалиму, то я бýду служити Господévi“. **9** I сказав йому цар: „Іди з миром!“ I той устав та й пíшов до Хеврону. **10** I порозсилав Авесалом вивíдувачíв по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Коли ви почуете сýрмлення сурмí, то скажете: Зацарював Авесалóм у Хевроні!“ **11** A з Авесаломом пíшли двíсті чоловíка з Єрусалиму, що були покликанí; а йшли вони в простотí своїй, і нічого не знали. **12** I послав Авесалом покликати гíлоняніна Ахітóфела, Давидового дорáдника, з його міста з Гíло, як він мав принóсити жертви. I був то сильний бунт, і народ все змножувався з Авесалóмом. **13** I прийшов вісник до Давида, говорячи: „Серце ізраїльян стало за Авесаломом“. **14** I сказав Давид до всіх своїх слуг, що були з ним в Єрусалимі: „Уставайте і втíкаймо, а то не зможемо втекти перед Авесаломом. Постішіть відíйти, щоб він не поспíшив і не догнав нас, і щоб не було нам від нього лиха, і не побів цього міста вістрям меча“. **15** I сказали цареві царськí раби: „Усе, що вибере наш пан цар, то при тóму твої раби!“ **16** I вийшов цар та ввесь його дíм пíшки, а цар позоставив десять жінок наложниць, щоб стерегли дíм. **17** I вийшов цар та ввесь народ пíшки, і стали вони в Бет-Гамерхаку. **18** A всí його слúги йшли перед ним, а також усí керетяни й усí пелетяни та всí гатяни, — шість сотень чоловíка, що прийшли були пíшки з Гату, ішли перед царем. **19** A цар сказав до гатянина Іттáя: „Чого пíдеш і ти з нами? Вернися, і сиди з тим царем, бо ти чужий та й вигнáнець зо свого місця. **20** Учора прийшов ти, а сьогодні я мав би турбувати тебе йти з нами? А я йду, куди пíдú, — куди доведéться. Вернися, і забери братів своїх із собою. A Господь учинить тобі милість та правду!“ **21** I відповів Іттáй до царя та й сказав: „Як живий Господь і живий мíй пан цар, — тільки в тóму місці, в якому бýде мíй пан цар, — чи то на смерть, чи то на життя, — то там буде твíй раб!“ **22** I сказав Давид до Іттая: „Іди й перейди!“ I перейшов гатянин Іттай та всí його люди, та всí дíти, що були з ним. **23** A ввесь той Край плакав ревним голосом, і ввесь народ перехóдив. A цар перехóдив потíк Кедрón, і ввесь народ перехóдив дорóгою до пустині. **24** A ось ішли Й Садóк та всí Левити з ним, що нéсли ковчега Божого заповíту. I вони поставили Божого ковчега, а Евіятáр приносив цílopалення, аж поки ввесь

народ не вийшов із міста. 25 І сказав цар до Садока: „Поверни Божого ковчега до міста. Якщо я знайду милість у Господніх очах, і Він поверне мене, то я побачу Його та мешкання Його. 26 А якщо Він скаже так: Не бажаю тебе, — ось я: нехай зробить мені, як добре в очах Його“. 27 І сказав цар до священика Садока: „Чи ти бачиш це все? Вернися з миром до міста, а син твій Ахімáац та син Евіятарів Йонатáн, обідва ваші сини будуть із вами. 28 Глядіть, я буду проволікати в степах цієї пустині, аж поки не прийде від вас слово, щоб повідомити мене“. 29 І повернув Садок та Евіятар Божого ковчега до Єрусалиму, та й осілися там. 30 А Давид схóдив узбіччям на гору Оливну, та все плакав. А голова його була покрита, і він ішов бóсий. А ввесь народ, що був із ним, усі позакривали голову свою, і все йшли та плакали... 31 А Давидові донéсли, говорячи: „Ахітóфел серед зрадників з Авесалóмом“. І Давид сказав: „Господи, учини ж нерозумною Ахітóфелову раду!“ 32 І сталося, коли вийшов Давид на верхів'я, де вклоняються Богові, аж ось навпроти нього аркеяний Хушáй у роздертій тýнці, а порох на його голові. 33 І сказав йому Давид: „Якщо ти пíдеш зо мною, то будеш мені тягарéм. 34 А якщо вéрнешся до міста й скажеш Авесаломові: „Я буду раб твій, о цáрю! Я був віddавна рабом батька твоого, а тепер я твій раб“, то зламаєш мені Ахітóфелову раду. 35 І чи ж не будуть там із тобою священики Садок та Евіятáр? І станеться, — усяку рíч, яку ти почуєш із царéвого дому, розповій священикам Садокові та Евіятáрові. 36 Ось там із ними двое їхніх синів: Ахіmáац у Садока та Йонатан у Евіятáра — і ви пошлете через них до мене кожне слово, яке почуєте“. 37 І ввійшов Хушáй, Давидів друг, до міста. А Авесалóм також увійшов до Єрусалиму.

16 А коли Давид пройшов трохи з верхів'я, аж ось Ціvá, Мефіовошетів слуга назустріч йому, та пара в'ючених ослів, а на них двісті хлібів, і сто в'язок родзíйонок, і сто літніх плодів, та бурдюк вина. 2 І сказав цар до Ціvи: „Що це тобі?“ А Ціvа віdkазав: „Ці осли для царського дому на їзду, а хліб та літні плоди — на їду юнакам, а вино — на пиття змúченому в пустині“. 3 І сказав цар: „А де син твого пана?“ А Ціvа віdkазав царévi: „Он він сидить в Єрусалимі, бо сказав: Сьогодні Ізраїлів

дім поверне мені царство моого батька“. 4 І сказав цар до Ціvи: „Ось тобі все, що в Мефіовошета“. А Ціvа віdkазав, уклонившись: „Нехай я знайду ласку в очах твоїх, пане мій цáрю“. 5 І прийшов цар Давид до Бахурímu, аж ось виходить ізвідти чоловік з роду Саулового дому, а ім'я йому Шіm'í, син Герін. Він ішов і все проклинав. 6 І він кидав камінням на Давида та на всіх рабів царя Давида, хоч увесь народ та всі лíцарі були на правіці його та на лівіці його. 7 І отак говорив Шіm'í в прокльоні своїм: „Іди, іди геть, кривавий переступнику та чоловіче негdний! 8 Госпóдь обернув на тебе всю кров Саулового дому, що зацарювáти замість нього. І віddав Госпóдь царство в руку сина твого Авесалома, а ти ось у своєму злі, бо ти кривавий переступник!“ 9 І сказав до царя Авішай, син Церуї: „Нащо проклинає цей мертвий пес моого пана царя? Підú я, і зітнú йому голову!“ 10 А цар віdkазав: „Щó обходить це мене та вас, сини Церуїні? Що він проклинає, то це Госпóдь йому сказав: Прокляни Давида! А хто скаже: Нáшо ти так зробив?“ 11 І сказав Давид до Авішай та до всіх своїх слуг: „Ось син мій, що вийшов з утрóbi моéї, шукає моéї душі, а щó вже говорити про цього веніямінівця! Дайте йому спóкій, і нехай проклинає, бо так наказав йому зробити Госпóдь! 12 Може зглянеться Госпóдь над моєю бідою, і повéрне мені цього дня добром замість його прокляття“. 13 І йшов Давид та люди його дорогою, а Шіm'í йшов узбіччям гори навпроти нього. І він ішов та все проклинав, і кидав камінням на нього, та порóшив пíрохом. 14 І прийшов цар та ввесь народ, що був із ним, змучені, і віddихнули там. 15 А Авесалóм та ввесь ізраїльський народ увійшли до Єрусалиму, а з ними Ахіtófел. 16 І сталося, як прийшов аркеяний Хушáй, Давидів товариш, до Авесалома, то сказав Хушáй до Авесалома: „Нехай живе цар, нехай живе цар!“ 17 І сказав Авесалóм до Хушáя: „Це така ласка твоя з прýятелем твоїм? Чому не пíшов ти з своїм прýятелем?“ 18 І сказав Хушáй до Авесалома: „Ni, бо кого вибраав Госпóдь та цей народ, та кожен Ізраїlів муж, то я буду його, і з ним позостáнуся. 19 А подруге, кому я буду служити? Чи ж не синові його? Як служив я бáтькові твоему, так буду й тобі“. 20 І сказав Авесалóм до Ахіtófela: „Дайте пораду, що маємо робити“. 21 І сказав Ахіtófел до Авесалома: „Прийди до наложниць свого батька,

яких він позоставив стерегти дім. І коли почує ввесь Ізраїль, що став ти зненавідженій у свого батька, то зміцняться руки всім, хто з тобою“. 21 розтяглі Авесаломові намета на даху, і Авесалом прийшов до наложниць батька свого на очах усього Ізраїля. 23 А Ахітофелова порада, яку він радив тими днями, була така певна, як питати про Боже слово, — така була Ахітофелова порада і для Давида, і для Авесалома!

17 І сказав Ахітофел до Авесалома: „Виберу я дванадцять тисяч чоловіка, і встану, і поженуся цієї ночі за Давидом. 2 І нападу я на нього, а він змучений та слабосілий, і він затримтить, — і повтікає ввесь народ, що з ним, а я вб'ю й самого царя. 3 І навернү я ввесь народ до тебе; як не буде чоловіка, якого душти шукаєш, то ввесь народ буде мати мир“. 4 І була люба ця річ в очах Авесалома та в очах усіх Ізраїлевих старших. 5 І сказав Авесалом: „Поклич теж аркеянина Хушая, та нехай послухаемо, що в устах його, — нехай скаже також він“. 6 І прийшов Хушай до Авесалома, а Авесалом сказав до нього, говорячи: „Отак говорив Ахітофел. Чи виконаємо слова його? Якщо ні, говори ти“. 7 І сказав Хушай до Авесалома: „Не добра та рада, яку цього разу радив Ахітофел“. 8 І сказав Хушай: „Ти знаєш батька свого та людей його, що вони ліцарі, та розлючені вони, як медвідиця, позбавлена на полі дітей. А батько твій воїк, і не буде ночувати з народом. 9 Ось тепер він ховається в одній з ям, або в іншому місці. І коли б сталося, що хтось упаде серед них, нападаючих, напочатку, а хтобудь почне та скаже: Сталася поразка в народі, який за Авесаломом, 10 а хоча б він і хоробрый, якого серце — як серце ле'яче, то справді ослабне, бо ввесь Ізраїль знає, що батько твій ліцар і хоробрі ті, що з ним. 11 Тому райджу я: нехай конче збереться до тебе ввесь Ізраїль від Дана й аж до Беер-Шеви, многотою як пісок, що над морем, і ти сам підеш до бóю. 12 І прийдемо ми проти нього в одне з місць, та й нападемо на нього, як падає роса на землю, і не позоставимо ані при нім, ані між усіма людьми, що з ним, ані одногó. 13 А якщо він збереться до якого міста, то ввесь Ізраїль занесé на те місто шнúри, та й потягнемо його аж до потоку, так, що не залишиться там ані камінчика“. 14 І сказав Авесалом та всі Ізраїлеві

мужі: „Ліпша рада аркеянина Хушая від ради Ахітофелої!“ 15 Бó це Господь наказав зламати добру Ахітофелову раду, щоб Господь приніс зло на Авесалома. 16 І сказав Хушай до священиків Садока та Евіятара: „Так і так радив Ахітофел Авесаломові та Ізраїлевим старшим, а я радив так і так. 17 А тепер швидко пошліть і донесіть Давидові, говорячи: Не начуй цієї ночі в степах пустині, але конче перейди на той бік, щоб не був поглинутий цар та ввесь народ, що з ним“. 18 А Йонатан та Ахімáац стояли в Ен-Ро́гелі. І пішла невільниця й розповіла їм, а вони пішли й донесли цареві Давидові, бо не могли ані показатися, ані ввійти до міста. 19 Та їх побачив один юнáк та й доніс Авесаломі. І вони обідвоє швидко пішли, та й увійшли до дому чоловіка в Бахурімі, що мав колодязя на своїм подвір'ї, і спустілися туди. 20 А жінка тая взяла й розтяглі заслону на верху колодязя, і розложила на ньому зерна, — і нічого не було пізнано. 21 І прийшли Авесаломові рabi до тієї жінки до дому та й сказали: „Де Ахімáац та Йонатан?“ А жінка та їм сказала: „Перейшлі через воду“. І ті шукали й не знайшли, та й вернулися до Єрусалиму. 22 І сталося по їхньому відході, вони вийшли з колодязя, і пішли та донесли Давидові. І сказали вони до Давида: „Уставайте, і перехóдьте швидко воду, бо отак радив на вас Ахітофел“. 23 І повставали Давид та ввесь народ, що з ним, та до ранішнього світла перейшли Йордан, і не позосталося ані одного, що не перейшов би Йордáну. 24 А коли Ахітофел побачив, що порада його не виконана, то осідлав осла, і встав та й пішов до свого дому, до свого міста. І він зарядив про дім свій, та й повісився, і помер, і був похований у гробі свого батька... 25 А Давид прийшов до Маханаїму, а Авесалом перейшов Йордан, він та всі Ізраїлеві мужі із ним. 26 І Авесалом настановив над військом Амасу замість Йоава. А Амаса був син чоловіка, що ім'я йому Ітра, ізрееліт, який увійшов був до Авігаїл, дочки Нахашової, сестри Церуї, Йоавиної матері. 27 І таборувáв Ізраїль та Авесалом у гілеадському краї. 28 І сталося, коли Давид прийшов до Маханаїму, то Шові, Нахашів син з аммонітської Рабби, і Махір, Амміелів син з Ло-Девару, і гілеадянин Барзіллай з Рогеліму поприносили постéлі, і чаші, і ганчárський посуд, і пшениці, і ячменю, і муки, і прáженого

зéрна, 29 і меду, і масла, і худобу дрібнú, і товщу з худоби великої, — для Давида та для народу, що з ним, щоб їли, бо сказали: „Цей народ голодний і змучений та спрágнений у пустині“.

18 А Давид переглянув нарóд, що з ним, і настановив над ними тýсячників та сотників. 2 I послав Давид нарóд, — третину під рукою Йоáва, і третину під рукою Авішáя, сина Церуї, Йоавового брата, а третину під рукою ґатяніна Іттáя. I сказав цар до нарóду: „Конче пíдú також і я з вами!“ 3 Та нарóд сказав: „Ти не пíдеш! Бо якщо ми справдí втечéмо, вони не звернуть на нас уваги. I якщо половина нас повмирає, вони не звернуть на нас уваги, бо ти — як нас десять тýсяч. А тепер буде лíпше, як бýдеш допомагáти нам із міста“. 4 I сказав до них цар: „Щó буде добре в очáх ваших, зроблó!“ I став цар при брамі, а ввесь нарóд повихóдив за сотнями та за тýсячами. 5 А цар наказав Йоавові й Авішаєві та Іттаєві, говорячи: „Оберéжно будьте менí з моїм юнаком Авесаломом!“ А ввесь нарóд чув, як цар наказав усíм провідникáм про Авесалóма. 6 I вийшов нарóд на поле навперéими Ізраїля, і був бíй в Єфремовому лісі. 7 I був побитий там Ізраїлів нарóд Давидовими рабáми. I була там того дня велика порázka, — полягло двадцять тýсяч! 8 I поширився там бíй по всíй тíй землі, і того дня більш нарóду пожер лíс, нíж поїв меч. 9 I спítkávся Авесалóм із Давидовими рабами, а Авесалом їхав на мулі. I пídbíг мул під гущáвину великого дуба, а його волóсся заплútaloся в дубі, і він опинився між небом та між землею, а мул, що пíд нím, перебíг. 10 I побачив це один чоловíк, і доніс Йоаву та й сказав: „Ось я бачив Авесалома, що вíсить на дубi!“ 11 I сказав Йоав до чоловíка, що донóсив йому: „Ось ти бачив, а чому ти не вráзив його там на землі, а я дав би був тобí десять шеклів срібла та однóго пояса!“ 12 I сказав той чоловíк до Йоава: „А коли б я важив на руці своїй навíть тýсячу шеклів срібла, — не простягнú своєї руки на царського сина, бо ми чули на власні вуха, що цар наказав тобí й Авішаєві та Іттаєві, говорячи: Збережít менí моого юнака Авесалома! 13 Або коли б я допустívся в душі своїй неправди, — а всяка рíч не затáйтється перед царем! — то й ти став би проти мене!“ 14 I сказав Йоав: „Не буду отак зволíkáti з тобою!“ I

він узяв три стрíлі в rýку свою, і вбив їх у серце Авесалома, що ще живий вícів на серéдині дуба. 15 I оточили його десять юнаків, Йоавові зброеноші, і вдáрили Авесалома, та й убили його. 16 I засурмíв Йоав у сурмý, а нарóд повернувся з погонí за Ізраїлем, бо Йоав стримав нарóд. 17 I взяли вони Авесалома, та й кинули його в лісі до великої ями, і накýдали над ним дуже велику могилу з каміння, а ввесь Ізраїль повtíkáv кожен до намету свого. 18 А Авесалом узяв був і поставив собі ще за життя свого пам'ятника, що в царській долині, бо він казав: „Нема в мене сина, щоб згадувати про йménня мое“. I він називав пам'ятників іm'я на свое iм'я. I звалось його: Яд-Авесалом, і так зветься він аж до цього дня. 19 А Axímáц, Садоків син, сказав: „Побíжú я й сповіщú цареві, що Господь вíзволив його від руки його ворогів“. 20 I сказав йому Йоав: „Не ти вісник цього дня, а сповістísh іншого дня. А цього дня не сповістísh тому, що це ж царський син помер“. 21 I сказав Йоав до кушита: „Іди, донеси цареві, що ти бачив“. А кушит уклонився Йоавові, та й побіг. 22 А Axímáц, син Садока, знову сказав до Йоава: „А нехай бýде, що буде! Побíжú я я за кушитом!“ Йоав же відказав: „Пошо ти побíjísh, мíй сину, коли нема доброї вістки?“ 23 „А нехай буде, що буде, — побíjó!“ I той сказав йому: „Бíжи!“ I побíg Axímáц дорогою рíвнини, і вíпередив кушита. 24 А Давид сидів між двома брамами. А вартívník píшов на дах брами на мур, і звів свої очі та й побачив, — аж ось бíжить самítний чоловík. 25 I кликнув вартívník, і доніс цареві. А цар сказав: „Якщо він сам, — вістка в устах його!“ А чоловík усе йшов та зближávся. 26 I побачив вартívník іншого чоловíka, що бíg. I кликнув вартívník до сторожа брами й сказав: „Ось бíжить самítний чоловík“. А цар сказав: „I цей зо звіstkoю!“ 27 I сказав вартívník: „Я бачу бíg первого, як бíг Axímáца, Садокового сина“. А цар сказав: „To чоловík добрий, і приходíть з доброю звіstkoю“. 28 I кликнув Axímáц, і сказав до царя: „Мир!“ I вклонився він цареві своїм обличчям до землі та й сказав: „Благословенний Господь, Бог твíй, що видав людей, які пídnéсли були руку свою проти моого пана царя!“ 29 А цар сказав: „Чи гаразd із моїм юнаком Авесаломом?“ I сказав Axímáц: „Я бачив велике замíшання, коли Йоав посылав царського раба та мене, твоего раба, та я не знаю,

що то“. 30 I сказав цар: „Відійди набік, стань отут“. I той відішов набік та й став. 31 Аж ось приходить кушит. I сказав кушит: „Нехай прийме звістку мій пан цар, бо сьогодні візволив тебе Господь від руки всіх повстаючих на тебе“. 32 I сказав цар до кушита: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“ I сказав кушит: „Нехай станеться, як тому юнакові, ворогам моого пана царя та всім, що повстали на тебе на зло!“ 33 I затремтів цар, і вийшов на горішній поверх брами, та й заплакав. А коли йшов, то так говорив: „Сину мій, Авесаломе, сину мій! Сину мій, Авесаломе! О, якби я був помер замість тебе, Авесаломе! Сину мій, сину мій!“

19 А Йоаву донесено: „Ось цар плаче, і зачав жалобу по Авесаломові“. 2 I того дня ця перемога обернулася на жалобу для всього народу, бо того дня народ почув, що казали: „Засмутився цар за своїм сином!“ 3 I прокрадався народ того дня, щоб увійти до міста, як прокрадається народ, засорблений своєю втечею з бóю. 4 А цар закрив своє обличчя. I голосив цар сильним голосом: „Сину мій, Авесаломе! Авесаломе, сину мій! Сину мій!“ 5 I прийшов Йоав до дому царя, та й сказав: „Сьогодні ти засорбомив обличчя всіх своїх рабів, які сьогодні врятували життя твоє, і життя синів твоїх та дочок твоїх, і життя жінок твоїх, і життя наложниць твоїх, 6 через те, що ти любиш тих, хто тебе ненавидить, і ненавидиш тих, хто тебе любить, бож сьогодні ти виявив, що нема в тебе вождів ані слуг. Бо сьогодні я знаю, що коли б Авесалом був живий, а ми всі сьогодні були мертві, то тоді це було б любе в очах твоїх... 7 A тепер устань, і говори до серця своїх рабів. Бо присягаю Господом, якщо ти не вийдеш, то цієїночі ніхто не буде ночувати з тобою, і це буде тобі гірше за всяке зло, що приходило на тебе від молодості твоєї аж дотепер!“ 8 I цар устав та й засів у брамі, а всьому народові донесли, говорячи: „Ось цар сидить у брамі!“ I поспіхився ввесь народ перед царськé обличчя, а Ізраїль повтікав кожен до своїх наметів. 9 I сперечався ввесь народ по всіх Ізраїлевих племéнах, говорячи: „Цар урятував нас від руки всіх наших ворогів, він же врятував нас із руки філістимлян, а тепер утік із краю перед Авесаломом. 10 A Авесалом, якого ми помáзали були над собою, помер на війні. А тепер чого ви

зволікаєте щоб вернути царя?“ 11 I цар Давид послав до священиків, до Садока та до Евіятара, говорячи: „Говоріть так до Юдиних старших: Чого ви будете останніми, щоб вернути царя до його дому? А слово всього Ізраїля прийшло вже до царя, до його дому. 12 Ви браття мої, ви кість моя та тіло мое! I чого ви будете останніми, щоб вернути царя? 13 A Амасі скажете: Чи ж ти не кість моя та не тіло мое? Нехай так зробить мені Бог, і нехай ще додасть, якщо ти не бúдеш у мене вождем війська по всі дні замість Йоава“. 14 I прихилив він серце всіх Юдиних мужів, як одногó чоловіка. I послали вони до царя: „Вернися ти та всі твої слуги!“ 15 I вернувся цар, і прийшов аж до Йордану, а Юда прийшов до Гілгала назустріч цареві, щоб перепровадити царя через Йордан. 16 A Шім'ї, Герін син, Веніамінівець, що з Бахуріму, поспішив і зійшов з Юдиними мужами на зустріч царя Давида. 17 I з ним було тисяча чоловіка з Веніаміна, та Ціва, слуга Саулового дому, і п'ятнадцятеро синів його та двадцятеро його рабів із ним. I вони перейшли Йордан перед царем. 18 I перейшов порон, щоб перепровадити царський дім та зробити, що було добре в очах його. A Шім'ї, Герін син, упав перед царем, як той переходив Йордан, 19 та й цареві сказав: „Нехай пан не порахує мені переступу, і не пам'ятай, що раб твій провинився був того дня, коли мій пан цар вийшов був з Єрусалиму, — щоб цар не поклав це до серця свого! 20 Bo раб твій знає, що згрішив він, і ось я прийшов сьогодні з усього Йóсипового дому перший, щоб вийти зустріти мого пана царя“. 21 A Авішáй, син Церуїн, відповів та й сказав: „Чи ж не буде забитий Шім'ї за те, що проклинав Господнього помáзанця?“ 22 A Давид відказав: „Щó вам до мене, сини Церуїні, що ви сьогодні стаєте мені за сатану? Чи сьогодні буде забитий хто в Ізраїлі? Хіба ж я не знаю, що сьогодні я цар над Ізраїлем?“ 23 A до Шім'ї цар сказав: „Не помреш!“ I заприягнув йому цар. 24 I зійшов спіткáти царя й Мефівóшет, онук Саулів. A він не оправляв ніг своїх і не оправляв вуса свого, і не оправляв своєї одежі від дня, як цар вийшов, аж до дня, коли він вернувся з миром. 25 I сталося, коли прийшов він до Єрусалиму зустріти царя, то сказав йому цар: „Чомý ти не пішов зо мною, Мефівóшете?“ 26 A той відказав: „Пане мій цáрю,

— раб мій обманів мене! Бо я, раб твій, сказав: осідлаю собі осла, і сяду на нього, та й поїду з царем, бо раб твій кульгáвий. **27** Та він очернів раба твого перед паном моїм царем. А мій пан цар, — немов Божий Ангол, тому зроби, що добре в очах твоїх! **28** Бож хіба ввесь дім батька мого не був вартій смерти перед моїм паном царем? Та ти вмістив раба свого серед їдців свого столу. I яке ж я маю право скáржитися перед царем?“ **29** I сказав йому цар: „Пóщо ти говориш іще оці свої слова? Я сказав: ти та Ціва подíліте поле“. **30** I сказав Мефівóшет до царя: „Нехай він візьме навіть усе по тому, коли мій пан, цар прийшов із миром до дому свого!“ **31** А гíлеáдянин Барзіллай зійшов з Рогéліму, і перейшов з царем Йордан, щоб провéсти його за Йордан. **32** А Барзіллай був дуже старій, віку восьмидесяті літ. I він годував царя, як той сидів був у Маханаїмі, бо він був дуже заможна людіна. **33** I сказав цар до Барзіллая: „Перейди зо мною, і я буду годувати тебе при собі в Єрусалимі“. **34** I сказав Барзіллай до царя: „Скільки ще часу життя моєго, що я підú з царем до Єрусалиму? **35** Я сьогодні віку восьмидесяті літ. Чи можу я розпізнавати між добрим та злим? Чи розкуштує твій раб, що буду їсти та що буду пити? Чи послухаю я ще голосу співаків та співáчок? I пóщо буде ще раб твій тягарем для свого пана царя? **36** Трохи перéйде твій раб із царем за Йордан. I чого цар висвіdчує мені оце? **37** Нехай раб твій вéрнеться, і нехай помре у своєму місті при гробі батька свого та своєї матері. А ось раб твій, син мій Кімган перéйде з паном моїм, із царем, а ти зроби йому, що добре в очах твоїх“. **38** I сказав цар: „Кімгáн перéйде зо мною, а я зроблю йому, що міле в очах твоїх. I все, що вибереш у мене, я зроблю тобі!“ **39** I ввесь народ перейшов Йордан, перейшов і цар. I цар поцілував Барзіллáя, та й поблагословив його, і той вернувся на своє місце. **40** I перейшов цар до Гílgálu, а з ним перейшов Кімган та ввесь Юдин народ, і вони перепровáдили царя, а також перейшлá половина Ізраїлевого народу. **41** Аж ось усі ізраїльтяни прийшли до царя. I сказали вони цареві: „Чому вкraли тебе наші браття, люди Юдині, і перепровáдили царя та його дім через Йордан, та всіх Давидових людей з тим? **42** I відповілý всі Юдині люди Ізраїлеві: „Бо близький цар до нас! I чого то запалívся тобі

гнів на цю річ? Чи справді з'їли ми що в царя? Чи теж справді він роздав нам які дарунки?“ **43** I відповілý ізраїльтяни юдеям та й сказали: „Нас десять частин у царя, а також і в Давида ми ліпші від вас. Чому ж ви злегковажили нас? Хіба ж не нам було перше слово, щоб вернути царя?“ Але слово юдеїв було гостріше від слова ізраїльтян.

20 I трапився там негідний чоловік, а ім'я йому Шéва, син Біхрі, веніамінівець. I засурмíв він у сурмú та й сказав: „Немає нам ча́стки в Давиді, і нема нам спáдщини у сина Єссéвого! Ізраїлю, — усí до намéтів своїх!“ **2** I пішов кóжен ізраїльтянин від Давида за Шéвою, сином Біхрі, а юдéянин позостався при своéму цареві від Йордáну й аж до Єрусалиму. **3** I прийшов Давид до свого дому в Єрусалим. I взяв цар десять жіночок наложниць, яких настановив був пильнувати дім, та й віддав їх до дому сторожі; і він їх годував, але до них не прихóдив. I були вони ув'язнені аж до дня своєї смерти, — удівство за життя чоловіка. **4** I сказав цар до Амасі: „Склич мені юдéян у три дні, а ти стань отут!“ **5** I пішов Амасá, щоб скликати Юду, та спíznívся від озnaченого ча́су, про який він умовився. **6** I сказав Давид до Авішай: „Тепер Шéва, син Біхrí, зробить нам зло більше від Авесалома. Вízьmi ти слуг свого пана, та й поженися за ним, щоб він не знайшов собі твердінних міст, і не щез із наших очей!“ **7** I вийшли за ним Йоавові люди, і керетяний, і пелетяний та всі лицарі, і повихóдили вони з Єрусалиму, щоб гнатися за Шeвою, сином Біхrí. **8** Вони були при великому камені, що в Гíв'оні, а Амаса вийшов проти них. А Йоав був зодягнений в шáту свою, а на нíй пояс із мечем, прип'ятим на стегні його в пíхві, з якої лéгко вихóдив і вхóдив. **9** I сказав Йоав до Амасі: „Чи гаражд тобі, брате мíй?“ I Йоав узяв правою рукою Амасу за бороду, щоб поцілувати його. **10** A Амасá не остерігся меча, що був у Йоавовій руці. I той ударив його ним у живіт, і вíлив нутрó його на землю, і не повторив йому, а той помер... I Йоав та брат його Авішай гналися за Шeвою, сином Біхrí. **11** A один з Йоавових слуг став над ним та й говорив: „Хто жадає Йоава, і хто за Давида, — за Йоавом!“ **12** A Амасу валявся в крові на серéдині битої дороги. I побачив той чоловік, що ввесь народ став, то стягнув Амасу з битої дороги на

поле, і накинув на нього одéжину, бо бачив, що кожен приходив до нього та ставав. **13** Як був він стягнений з битої дороги, пішов кожен чоловік за Йоавом, щоб гнатися за Шéвою, сином Біхрі. **14** А той перейшов серед усіх Ізраїлевих племен до Авелу та до Бет-Маахи, і серед усіх береян, — і були вони зібрани, і теж пішли за ним. **15** А Йоавові люди прийшли й обляглі його в Авелі Бет-Маахи, і насіпали при місті вáла, що стояв на передмýр'ї. А ввесь нарбóд, що був з Йоавом, заходився завалити мýра. **16** І покликала мудра жінка з міста: „Слухайте, слухайте, — скажіть но Йоавові: Підйди сюди, я я буду говорити до тебе!“ **17** І він підйшов до неї, а та жінка сказала: „Чи ти Йоав?“ А він відкazав: „Я“. І вона сказала йому: „Послухай слів своєї невільниці!“ А він відkazав: „Я слухаю“. **18** І сказала вона, говорячи: „Коли́сь треба було переговóрювати, а саме, — конче запитатися в Авélі, і так закінчili б справу. **19** Я із спокійних та вірних міст Ізраїля, ти ж шукаеш погубити місто та матерів серед Ізраїля. Пóщо ти нишиш спáдщину Господню?“ **20** А Йоав відповів та й сказав: „Борони Боже, борони мене, Боже! Присягаю, що не зніщу й не вýгублю! **21** Це не так, бо чоловік з Ефремових гíр, Шéва, син Біхрі, іm'я йому, підніс свою руку на царя на Давида. Дайте його самóго, й я піду від міста“. І сказала та жінка до Йоава: „Ось голову його кинуть тобі через мур!“ **22** І пішла та жінка до всього народу в своїй мудрості, — і відрубáли голову Шéви, сина Біхрі, та й кинули до Йоава. А той засурмíв у сурмý, — і розійшлися від міста кожен до наметів своїх. А Йоáв вернувся в Єрусалим до царя. **23** І став Йоав над усім Ізраїлевим військом, а Бенáя, син Егоядин, над керетянином та над пелетянином; **24** а Адорам — над даниною, а Йосафат, син Ахілудів, був канцлером; **25** а Сева — писарем, а Садок та Евіятар — священиками. **26** А також яріянин Іра був священиком у Давида.

21 І був голод за днів Давида три роки, рíк за роком. І шукав Давид Господнього лиця, а Господь сказав: „Кров на Саула та на його дім за те, що повбивáв він гíв'онітян“. **2** І покликав цар гíв'онітян та й сказав їм про це. А гíв'онітяні, — вони не з Ізраїлевих синів, а з останку аморéяніна, а Ізраїлеві сини були присягнúли їм. Та Саул

шукав, щоб повбивати їх через свою горливість для синів Ізраїля та Юди. **3** І сказав Давид до гíв'онітян: „Щó я зроблó вам і чим надолúжу, щоб ви поблагословíли Господню спáдщину?“ **4** І сказали йому гíв'онітяні: „Не треба нам ані срібла, ані золота від Саула та від дому його, і не треба нам забивати чоловіка в Ізраїлі“. А він сказав: „Щó ви скажете, зроблó вам“. **5** І сказали вони до царя: „Чоловік той, що вигубив нас, і що замишляв на нас, щоб нас вýнищiti, щоб ми не стали в усій Ізраїлевій граници, — **6** нехай буде нам дáно семero мужа з синів його, і ми повішаємо їх для Господа в Гíв'аті Саула, Господнього вибрáнця“. А цар сказав: „Я дам“. **7** Та змилосéрдився цар над Мефівшетом, сином Йонатáна, Саулового сина, через Господню присáгу, що була поміж ними, — між Давидом та між Йонатаоном, Сауловим сином. **8** І взяв цар двох синів Рíцпи, дочки Айї, яких вона породила Саулові, Армонія та Мефівшета, і п'ятьох синів Мелхоли, Саулової дочки, що вона породила Адрíлові, синові мехолятинна Барзілля, **9** та й дав їх у руку гíв'онітян, — і вони повішали їх на горі перед Господнім лицем. І впали семero разом, а були вони побиті в перших днях жнiv, коли почáток жнiv ячмénю. **10** А Рíцпа, дочка Айїна, взялá верéтище, і простяглá його собi на скелі, і була там від почáтуку жнiv аж поки не зíйшлý на них вóди з неба, і не далá вона спочити на них птаству небесному вдень, а польовíй звíринí вночі. **11** І було донéсено Давидові, щó зробила Рíцпа, Айїна дочки, Саурова налóжниця. **12** А Давид píшов, і взяв кості Саула та кості сина його Йонатáна від господарів гíлеадського Явшу, що вýкрали були їх із майдáну Бет-Шану що їх повісили там филистýмляни того дня, коли филистýмляни побили Саула в Гíлбоа. **13** І винíс він звідти кості Саула та кості сина його Йонатана, і зібрали кості повішаних. **14** І поховали кості Саула та сина його Йонатана в Веніяминовому кráї, в Целі, в гробі батька його Кіша. І зробили все, що наказав був цар, — і потóму Бог був ублáганий Кráєм. **15** І була ще вýна филистýмлян з Ізраїлем. І зíйшов Давид та з ним слуги його, і воювали з филистýмлянами. І змучився Давид. **16** І був Ішбí в Нові, що з нашádkí Рафи, а вага його списá три сотні шеклів міді, і оперéзаний він був новобó зброєю. І він сказав, щоб забити Давида. **17** Та

поміг йому Авішай, син Церуїн, — і він ударив філістимлянина, та й забив його. Тоді Давидові люди присяглі йому, говорячи: „Ти не вийдеш уже з нами на війну, — і не погасиш Ізраїлевого світильника!“ 18 I сталося потім, і була ще війна в Нові з філістимлянами. Тоді хушанин Сіббехай побив Сафа, що з нащадків Рафи. 19 I була ще війна в Нові з філістимлянами, і віфлеємець Елханан, син Яре, побив Гатяніна Голіята, — а держак списа його був, як ткацький вал. 20 I була ще війна в Гаті. А там чоловік великого зросту, що мав на руках та на ногах по шість пальців, числом двадцять і чотири. Також і він був наріджений тому Рафи. 21 I зневажав він Ізраїля, — та вбив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата! 22 Четверо тих були нарідженні тому Рафи в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

22 I промовив Давид до Господа словá оцієт пісні того дня, як Господь урятувáв був його з рукí всіх його ворогів та з долоні Саулової, 2 та й сказав: „Господь моя скéля й твердýня моя, і для мене Спаситель Він мій! 3 Мій Бог — моя скéля, сковаюсь я в ній, Він щит мій і ріг Він спасіння мого, Він бáшта моя та мое пристанóвище! Спасителю мій, — Ти врятуєш мене від насíлля! 4 Я кличу: Преславний Господь, і я вýзволений від своїх ворогів! 5 Bo хвілі смертельні мене оточíли, потоки велийяла лякають мене. 6 Тенéта шеóлу мене оточíли, а пáстки смертельні мене поперéдили! (*Sheol h7585*) 7 В тісноті своїй кличу до Господа, і до Бога свого я волаю, — I Він почue мій голос із храму Свого, і в ушах його — зойк мій. 8 Захитáлась земля й затремтіла, затряслíся й хитались небесні підвáлини, — бо Він запалився від гніву! 9 Iз нíздер Його бúхнув дим, з його ж уст — пожирúщий огонь, запаливсь жар від Ньюго! 10 Він небо простýг — і спустився, а хмара густá під ногáми Його. 11 Усівся Він на херувíма — й летів, і явився на вітряних крýлах. 12 A навколо Себе поклав тéмряву, мов курінí, збíр води, густі хмари висóкі. 13 Від бlíску, що був перед Ним, запалíлось вугíля горюче. 14 Господь загrimів у небесáх, і Свій голос Всешишній подав. 15 Він послав Свої стріли та їх розпорóшив, послав бlíскавку й їх побентéжив. 16 I показáлися ríчища вóдні, і відкрились основи вселéнної, — від свáру

Твойого, о Господи, від пóдиху вітру із нíздер Його. 17 Він послав із високості, узяв Він мене, витяг мене з вод великих. 18 Він мене врятував від моего потúжного ворога, від моїх ненавýсників, — бо сильніші від мéне вони. 19 Напали на мене вони в день нещастя мого, — та Господь був моїм опертýм. 20 I на місце широке Він вивів мене, Він мене врятувáв, — бо вподобáв мене! 21 Нехай Господь зробить мені по моїй справедлýвості, хай заплатить мені згідно з чистістю рук моїх! 22 Bo беріг я дорóги Господні, і від Бога своїого я не відступíв, 23 bo всі Його прýсуди передо мною, постанóви ж Його, — не вступлося від них! 24 I був я Йому непорóчним, і стерігся своєї провини. 25 I Господь заплатив був мені по моїй справедлýвості, за чистотó моéю перед очима Його. 26 З справедлýвим Ти справедлýво повóдишся, із чесним — по-чесному, 27 із чистим — повóдишся чисто, а з лукавим — за лукáвством його! 28 I народ із бíди Ти спасаєш, а очі Твої — на зухáлих, яких Ти принижуєш. 29 Bo світильник Ти, Господи, мій, і освítить Господь мою тéмряву! 30 Bo з Тобою поб'ю я ворожого відділа, із Богом своїм проберúсь через мур! 31 Бог — непорочна дорóга Його, слово Господнє очищене, щит Він для всіх, хто вдається до Ньюго! 32 Bo хто Бог, окрім Господа? I хто скеля, крім нашого Бога? 33 Бог — сильне мое пристанóвище, і дорогу мою Непорóчний вивідував. 34 Він чинить ноги мої, як олéячі, і ставить мене на висóтах моїх, 35 Moї руки навчає до бóю, і на рамéна мої лука мідяного напинаé. 36 I дав Ти мені щит спасіння Свого, і чинить великим мене Твоя помíч! 37 Ti чиниш широким мій крок пíдо мною, — і стóпи мої не спíткнúться. 38 Жену́ я своїх ворогів, і повигúблю їх, і не вернúся, аж поки не вýнищу їх! 39 Я їх повигúблю ѹ й їх потрошу́, — і не встануть вони, і повпадають пíд ноги мої. 40 Ty ж для бóю мене пíдперíзуєш силою, вáлиш пíд мене моїх ворохóбників. 41 Повернúв Ti плечима до мене моїх ворогів, моїх ненавýсників, — я їх понíщу! 42 Озирались вони — та немає спасítеля, клíкали до Господа — і не відповів їм! 43 I я їх зітру́, як той пóрох землі, як болото на вýлицях — їх розітру́й розтопчý їх! 44 Ty ж від бунту нарóду мойого мене бережеш, на гóлову людóу мене стережéш, мені бúдуть служити нарóди, яких я й не знав! 45

Передо мною чужінці підліщуються, на вістку про мене — слухніні мені. **46** В'януть чужінці, і тремтять у твердінях своїх. **47** Живий Господь, — і благословенна будь, Скеле моя, і нехай піднесеться Бог скелі спасіння мого! **48** Бог, що помсти за мéне дає, і що народи під мене позніжував, **49** що рятує мене від моїх ворогів, — Ти звелічив мене над повстáнців на мене, спасаєш мене від насильника! **50** Тому то хвалю Тебе, Господи, серед народів, Імénню Твоéму співаю! **51** Ти башта спасіння Свойого царя, і милість вчиняєш Своєму помáзанцеві, — Давиду й насінню його аж навіки!"

23 А оце останні Давидові слова: „Слово Давида, сина Ессéевого, і слово мýжа високопостáвленого, помáзаного Богом Якововим, і солодкого пісnotвóрця Ізраїлевого. **2** Дух Господній говорить в мені, а слово Його — на моїм языку! **3** Сказав Бог Ізраїлів, Скеля Ізраїлева говорила мені: пану́чий серед людей, — справедливий пануе у Божім страху! **4** він буде, як світло порáнку безхмáрного, коли сонце вихóдить уранці, і як з бли́ску трава виростає з землі по дощі! **5** Чи мý дім не такий перед Богом? Вічного бо заповіта в усьому мені там уклáдено — і він стережéться, бо він усе спасіння мое й усе жаднý! Хíба Він не дастъ, щоб він виріс? **6** А нечестивий, як тéрен, відкýнений, і вони всі, бо рукою його не беруть. **7** А хто хоче до них доторкнúться, нехай запасéться залізом чи дéржаком спýса, і на місці своїм огнем будуть попáлені!“ **8** А оце імена Давидових лицарів: Йошев-Башшевет, тахкемонець, голова гвардїї, — він вимахував своїм держаком одним разом на вісім сотень побитих. **9** По ньому Елеазáр, син Додо, сина Ахохі, був серед трьох лицарів з Давидом. Коли філістýмляни зневажáли ізраїльтян, що зібралися там на вýну, і повтікали всі ізраїльтяни, **10** він устав, та й ударив на філістýмлян, аж змучилася рука його, і приліпилася рука його до меча. І зробив Господь велике спасіння того дня, а нарóд вертався за ним тільки на грабувáння. **11** А по ньому Шамма, син Агé, гарарянин. І зібралися філістýмляни до Лехи, а там була ділáнка поля, повна сочевиці, а нарóд повтікав перед філістýмлянами. **12** І став він посередні тієї ділáнки та й врятував її, а філістýмлян побив. І зробив Господь велике

спасіння. **13** І зійшли троє з тридцяти напочáтку, і прийшли в жнівá до Давида, до твердині Адуллам. А громада філістýмлян таборувáла в долині Рефаїм. **14** Давид же тоді був у твердині, а залога філістимська була тоді в Віфлеемі. **15** І спрágнув Давид та й сказав: „Хто напóйтъ мене водою з криниці, що в брамі?“ **16** І прόдерлися ці три лýцарі до філістимського табóру, і зачерпнúли води з віфлеемської криниці, що в брамі. І вони вýнесли, і принéсли до Давида, та він не схотів її пити, — і вилив її для Господа, **17** та й сказав: „Борони мене, Господи, чинити таке! Чи я буду пити кров тих мýжів, що ходили, наражáючи життям своїм? І не хотів він пити її... Оце зробíли три ці лýцарі. **18** А Авішáй, брат Йоава, Церуїного сина, — він голова цих тридцяти. І він вимахував своїм списом над трýбома сотнями, що побив. І він мав славу серед тих трьох. **19** Із тих тридцятьох він був найбільше поважáний, і став він їм за провідникá. А до тих трьох не належав. **20** А Бенáя, син Єгоядин, син хоро́бого мужа, багаточýнний, з Кавцеїлу, побив двох синів Ариїла моавського. І він зійшов, і забив лева в серéдині ями сніжного дня. **21** Також побив він одного егýптянина, мужа поставного, а в руці цього егýптянина був спис. І зійшов він до нього з києм, і видер списá з руки того егýптянина, — та й убив його списом його. **22** Оце зробив Беная, син Єгоядин, і його слава була серед тих трьох лицарів. **23** З тих тридцяти він був поважнíший, а до тих трьох не належав. І Давид признáчив його до своєї таємної ради. **24** Асаіл, Йоавів брат, серед тих тридцяти; Елханан, син Додів, із Віфлеему; **25** Шамма хародянин, Еліка хародянин, **26** Хелец палтjanin; Іра, син Іквешів, текоїтjanin; **27** Авіезер аннетоянин, Мевуннай хушатянин, **28** Цалмон ахоянин, Магарай нетофатянин, **29** Хелев, син Баанин, нетофатянин; Іттай, син Ріваїв, міг'їв'атянин, сини Веніяминові; **30** Беная пíр'ятонянин, Гіддай з Нахале-Гаашу, **31** Аві-Алвон арватянин, Азмавет бархум'янин, **32** Ел'яхба шаалвонянин, сини Яшемові, Йонатан, **33** Шамма гарарянин; Ахíам, син Шаарів, арарянин; **34** Еліфелет, син Ахасбаїв, сина маахатянина; Еліям, син Ахітофелів, гіллонянин; **35** Хецрав кармелянин, Паарай арб'янин, **36** Ї'ал, син Нatanів, з Цови; Бані ґадянин, **37** Целек аммонеянин; Нахарай бееротянин, зброєноша Йоава, сина Церуїного; **38**

Іра їтрянин, Гарев їтрянин, **39** Урія хіттянин, — усіх тридцять і сім.

24 І знобу запалився Господній гнів на Ізраїля, і намовив сатанá Давида проти них, говорячи: „Іди, перелічи Ізраїля та Юду!“ **2** І сказав цар до Йоава, вождя війська, що з ним: „Перемандруй серед усіх Ізраїлевих племен від Дану аж до Беер-Шеви, і перелічіть народ, — і я пізнáю число цього нарóду“. **3** І сказав Йоáв до царя: „Нехай же Господь, Бог твíй, додасть до народу в сто раз стíльки, скíльки є, а очі моого пана, царя, бачать. Та нáшо пан мíй, цар, уподобав собі таку рíч?“ **4** Та цареве слово до Йоава та на військових провідників перемогло. І вийшов Йоав та військові провідники від царя, щоб перелічити Ізраїлів народ. **5** І перейшли вони Йордан, і тaborувáли в Ароєрі, з правого бóку міста, що лежить в серéдині долини Гáду та при Язері. **6** І прийшли вони до Гíлеаду та до краю Тахтім-Ходши. І прийшлý до Дан-Яану, і навколо до Сидóну. **7** І прийшли вони до твердині Цор й до всіх міст хíввеянина та ханаанеянина, і вийшли до Юдиного Нéгеву, до Беер-Шеви. **8** І мандрували вони по цíлому краю, і прийшли в кíнці дев'яти місяців та двадцяти днів до Єрусалиму. **9** І дав Йоав цареві число перéліку народу. І було Ізраїля вісімсот тисяч сильних мужів, що витягáють меча, а Юдиного мужа — п'ятьсот тисяч чоловіка. **10** І збентéжилося Давидове серце, як перелíчив він народ. І сказав Давид до Господа: „Я дуже згрíшив, що зробив цé! А тепер, Господи, відсунь же провину Свого раба, бо я дуже немудро вчинив!“ **11** І встав Давид рано вранці, а Господнє слово було до пророка Гáда, Давидового прозорлíвця, говорячи: **12** „Іди, та й скажеш Давидові: Так сказав Господь: Три карí кладý Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю її тобí“. **13** І прийшов Гáд до Давида, і розповів йому та й до нього сказав: „Чи прийдуть тобі сім лíт голоду в твоїм краї, чи теж три місяці твого втíкáння перед ворогами твоїми, а вони тебе гнáтимутъ, чи теж буде три дні моровíця в твоїм Кráї? Подумай тепер та й рíши, яке слово вернú я Тому, Хто послав мене!“ **14** І сказав Давид до Гáда: „Сильно скорблó я! Нехай же впадéмо ми до Господньої руки, „бо велике Його милосéрдя“, а в руку людську нехай я не впадý!“ **15** І дав

Господь моровíцю в Ізраїлі від ранку й аж до часу умóвлення, — і померло з народу від Дану й аж до Беер-Шеви сімдесят тисяч чоловіка... **16** І простяг той Ангол свою руку на Єрусалима, щоб вíгубити його, та Господь пожалував щодо того зла. І сказав Він до Ангола, що вигубляв серед народу: Забагато тепер, попустí свою руку!“ А Ангол Господній був при тóці євусéянина Аравни. **17** І сказав Давид до Господа, коли побачив того Ангола, що побивáв серед народу, і проказав: „Я ось згрíшив, і пíшов проти Закóну. А цí вíвцí, — щó зробили вони? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька моого!“ **18** І прийшов того дня Гáд до Давида, та й сказав йому: „Устань, постав Господéві жертвника на току євусéянина Аравни“. **19** І пíшов Давид за словами Гáдовими, як наказав був Господь. **20** І виглянув Аравна, і побачив царя та його слуг, що йдуть до нього. І вийшов Аравна, і вклонився цареві обличчям своїм до землі. **21** І сказав Аравна: „Чого прийшов пан мíй, цар, до свого раба?“ А Давид відкзав: „Купити від тебе цього тóка, щоб збудувати жéртвника для Господа, — і буде стримана зараза від нарóду“. **22** І сказав Аравна до Давида: „Нехай пан мíй, цар, вíзьме, і нехай принесé жертву, щó добре в очáх його. Дивися, — ось худоба на цílopáлення, а молотíлки та юрма — на дрóва. **23** Усе віддаé Аравна, о цáрю, цареві“. І сказав Аравна до царя: „Господь, Бог твíй, нехай уподобає Собі тебе!“ **24** І сказав цар до Аравни: „Нí, — бо тíльки куплю від тебе за цíну, і не принесý дármo цílopálený Господéві, Богові моєму“. І купив Давид тóка й худобу за срібло п'ятидесяті шéклів. **25** І Давид збудувáв там жéртвника для Господа, і приніс цílopáлення та мирні жертви. І Господь був ублáганий для Кráю, — і була стрýмана зараза від Ізраїля.

1 Царів

1 А Давид постарів,увійшов у літа.І покривали його одягами,та не було йому тепла. **2** І сказали йому його раби: „Нехай пошукають для пана царя молоду дівчину,— і стане вона перед царем, і буде йому за доглядачку.І буде вона лежати при лоні твоїм,— і буде тепло панові цареві!“ **3** І шукали дівчину вродливу по всій Ізраїлевій граници, та й знайшли шунаммітку Авішага, і привели її до царя. **4** А та дівчина була дуже вродлива.І була вона цареві доглядачкою, і прислуговувала йому, та цар не пізнав її. **5** А Адонія, син Хаг'тін, бундючився та говорив: „Я буду царювати!“І справив він собі побоза та верхівців, та п'ятдесят чоловіка бігунів перед собою. **6** А батько його ніколи його не засмучував, щоб сказати: „Чому ти так робиш?“А він також був дуже вродливий, і мати народила його по Авесаломі. **7** І мав він змову з Йоавом, сином Церуї, та зо священиком Евіятаром,— і вони помагали Адонії. **8** А священик Садок, і Беная, син Єгоядин, і пророк Натан, і Шім'ї, і Рей та Давидові лицарі не були з Адонією. **9** І приніс Адонія в жертву худоби дрібної та худоби великої, та худоби ситої при Евен-Газзохелеті, що при Ен-Рогелі, і заклікав усіх братів своїх, царських синів, та всіх Юдиних мужів, царських слуг. **10** А пророка Натана, і Бенаю, і лицарів та брата свого Соломона він не поклікав. **11** І сказав Натан до Вірсавії, Соломонової матері, говорячи: „Чи ти не чула, що зацарювáв Адонія, син Хаг'тін, а пан наш Давид не знає про те? **12** А тепер іди, я тобі порáджу,— і рятуй життя своє та життя сина свого Соломóна! **13** Іди, і ввійдеш до царя Давида та й скажеш до нього: Чи ж не ти, пане мій цáрю, присягнув був своїй невільниці, говорячи: Син твíй Соломóн буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм. Чому ж зацарювáв Адонія? **14** Ото, ти ще будеш говорити там із царем, а я ввійду за тобою, і потверджу слова твої“. **15** І ввійшла Вірсавія до царя в кімнату,— а цар був дуже старий, і шунаммітка Авішаг послуговувала цареві. **16** І похилилася Вірсавія, і вклонилася цареві до землі. А цар сказав: „Щó тобі?“ **17** І вона сказала йому: „Пане мій, ти присягнув був своїй невільниці Господом, Богом своїм: Соломóн, син твíй, буде царювати по мені, і він сидітиме на троні моїм. **18**

А тепер ось зацарювáв Адонія, а ти, пане мій цáрю, не знаєш про те. **19** І приніс він у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної, і покликав усіх царських синів, і священика Евіятара та Йоава, вождя війська, а раба твого Соломона не покликав. **20** А ти, пане мій цáрю,— очі всього Ізраїля на тобі, щоб ти сказав їм, хто буде сидіти на троні пана моого царя по ньому. **21** Інáкше станеться, як спочине пан мій цар з батьками своїми, то буду я та син мій Соломóн винними“. **22** І ось, що вона говорила з царем, а прийшов пророк Натан. **23** І донéсли цареві, говорячи: „Ось пророк Натан!“І ввійшов він перед цареве обличчя, і впав перед царем обличчям своїм до землі. **24** І сказав Натан: „Пане мій цáрю! Чи ти сказав: Адонія буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм? **25** Бо зійшов він сьогодні, і приніс у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної. І він поклікав усіх царських синів, і провідників війська, і священика Евіятара, і ось вони їдуть та п'ють перед ним, і говорять: Нехай живе цар Адонія! **26** А мене — я раб твíй! — і священика Садóка, і Бенáю, сина Єгоядиного, та раба твого Соломона не поклікав. **27** Чи ця річ була від пана моого царя, а ти не повідомив раба свого, хто буде сидіти на троні моого пана царя по ньому?“ **28** А цар Давид відповів та й сказав: „Покличте мені Вірсавію!“І прийшla вона перед царське обличчя, і стала перед царем. **29** І присягнúв цар та й сказав: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого лиха, — **30** як присягнув я тобі Господом, Богом Ізраїля, говорячи: Син твíй Соломóн буде царювати по мені, і він буде сидіти на моєму троні замість мене, — так я й зроблю цього дня!“ **31** І вклонилася Вірсавія обличчям своїм до землі, і впала перед царем та й сказала: „Нехай живе пан мій, цар Давид, навіки!“ **32** І сказав цар Давид: „Покlicityте мені священика Садóка, і пророка Натана та Бенáю, сина Єгоядиного“.І поприходили вони перед цареве обличчя. **33** І сказав цар до них: Візьміть із собою слуг вашого пана, і посадіть моого сина Соломона на мою мóлицю, і зведіть його до Гіхону. **34** А там помаже його священик Садок та пророк Натан на царя над Ізраїлем. І засурміть у сурмú та й скрикнете: Нехай живе цар Соломон! **35** Потім пíдете за ним, а він увійде та й сяде на моєму троні, і він буде царювати

замість мене, і йому наказав я бути володарем над Ізраїлем та над Юдою“. 36 I відповів Беная, син Єгоядин, та й сказав: „Амінь. Так нехай скаже Господь, Бог пана моого царя! 37 Як був Госпόдь із паном моїм царем, так нехай буде з Соломоном, і нехай Він звелічить трон його над трона пана моого царя Давида!“ 38 I пішов священик Садок та пророк Натан, і Беная, син Єгоядин, і керетянин, і пелетянин, і посадили Соломона на мулицю царя Давида, та й повелі його до Гіхону. 39 I взяв священик Садок рога оліви із скинії, та й помазав Соломона. I засурміли в сурмú, та й кричав увесь народ: „Нехай живе цар Соломон!“ 40 I піднявся за ним ввесь народ. А народ грав на сопілках та радів великою радістю, аж земля розпадалася від їхнього голосу! 41 I почув це Адонія та всі покликані, що були з ним, а вони тільки що скінчли їсти. I почув Йоав голос сурмí та й сказав: „Що це за крик та гамір у місті?“ 42 Ще він говорив, аж ось приходіть Йоанатан, син священика Евіятара. А Адонія сказав: „Увійди, бо ти муж гідний, ізвісти нам щось добрє!“ 43 I відповів Йоанатан та й сказав до Адонії: „Таж пан наш цар Давид настановів на царя Соломона! 44 I послав із ним цар священика Садока та пророка Натана, і Бенаю, Єгоядиного сина, і керетянина, і пелетянина, і вони посадили його на царську мулицю. 45 I помázали його в Гіхоні священик Садок та пророк Натан на царя. I повиходили вони звідти веселі, і зашуміло місто. Це той голос, що ви чули. 46 I Соломон уже засів на троні царства. 47 I також посілися царські слуги, щоб поблагословити нашого пана царя Давида, говорячи: Нехай Бог твій учинить Соломонове ім'я славнішим від твого імені, і нехай звеличить його трон над трона твого! I вклонився цар на ложі свої. 48 I сказав цар так: Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що сьогодні дав сидячого на моїм троні, а мої очі те бачать!“ 49 I затремтіли, і повставали всі покликані, що були з Адонією, і пішли кожен на дорогоу свою... 50 A Адонія боявся Соломона. I встав він, і пішов, і склонився за роги жéртвника. 51 I донесено Соломонові, кажучи: „Ось Адонія злякався царя Соломона, й ось він склонився за роги жéртвника, кажучи: Нехай цар Соломон зараз присягнє мені, що не вб'єного раба мечем!“ 52 I сказав Соломон: „Якщо він

буде мужем чéсним, ані волосíна його не впаде на землю! А якщо знайдеться в ньому зло, то помре“. 53 I послав цар Соломон, і відвідів його від жéртвника. I прийшов він, і впав перед царем Соломоном, а Соломон йому сказав: „Іди до свого дому!“

2 I наблизилися Давидові дні до смерти, і він наказав своєму синові Соломонові, говорячи: 2 „Ось я йду дорогою всієї землі, а ти будеш міцний та станеш мужем. 3 I будеш ти стерегти накáзи Господа, Бога свого, щоб ходити Його дорогами, щоб стерегти постанови Його, заповіді Його, та устави Його й свідчення Його, як писано в Мойсеєвім Законі, щоб тобі щастило в усьому, що будеш робити, і скрізь, куди звérнешся, 4 щоб вільновнів Господь слово Своє, яке говорив мені, кажучи: Якщо сини твої будуть стерегти дороги свої, щоб ходити перед лицем Моїм у правді всім своїм серцем та всією душою своєю, то, сказав: Не буде переводу нікому від тебе на троні Ізраїлевім! 5 A також ти знаєш, щó зробив мені Йоáв, син Церуїн, щó зробив він двом провідникам Ізраїлевих військ, — Авнерові, Неровому синові, та Амасі, синові Єтеровому. Він повбивав їх, і пролив воєнну кров у час миру, і поплýмив воєнною кров'ю свого пояса, що на стéгнах його, та сандáлі свої, що на ногáх його. 6 I ти зróбиш за своєю мудрістю, і не даси зníзитися сивині його мирно до шéболу. (*Sheol h7585*) 7 A синам гілеядяніна Барзілляя зробиш ласку, і нехай вони будуть серед тих, що їдять за твоїм столом, бо вони отак прийшли до méне, коли я втікав перед Авесаломом, твоїм братом. 8 A ось з тобою Шім'ї, Герін син, веніямінівець із Бахуріму. А він прокляв був мене гострим прокляттям того дня, коли я йшов до Маханайму. Та він прийшов до Йордану стрінути мене, і я присягнув йому Господом, говорячи: Не заб'ю тебе мечем! 9 A тепер не прощай йому, бо ти муж мудрий, і знатимеш, щó зробити йому, — і ти сивину його зведéш у крові до шéболу“. (*Sheol h7585*) 10 I спочив Давид з батьками своїми, і був похованний у Давидовім Місті. 11 A дні, що Давид царював над Ізраїлем, сорок літ: у Хевроні царював він сім літ, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки. 12 I сів Соломон на троні Давида, батька свого, і його царювання було дуже міцнé. 13 I прийшов Адонія,

син Гагтін, до Вірсавії, Соломонової матері, а вона сказала: „Чи прýхід твíй — з миром?“¹ I він відказав: „З миром“. ¹⁴ I сказав: „Справа в мене до тéбе“. А вона відказала: „Говори!“ ¹⁵ I він сказав: „Ти знаєш, що мое було це царство, і на мене звернув увесь Ізраїль своє обличчя, щоб мені царювати. Та відійшло царство, і достáлось моєму братові, бо від Господа це сталося йому. ¹⁶ А тепер одне бажання жадаю я від тебе: Не відмовляй менi!“ А вона сказала йому: „Говори!“ ¹⁷ I він сказав: „Скажи цареві Соломонові, — бо він не відмовить тобі, — щоб він дав мені шунаммітку Авішаг за жінку“. ¹⁸ I сказала Вірсавія: „Добре, — я скажу про тебе царéви“. ¹⁹ I прийшла Вірсавія до царя Соломона, щоб сказати йому про Адонія. А цар устав назустрiч їй, і вклонився їй, та й сiв на своєму тронi. I поставив віn трона й для царевої матерi, i вона сiла по правiцi його. ²⁰ I сказала вона: „Одне мале жадання бажаю я від тебе, — не відмов менi“. I сказав їй цар: „Жадай, мати моя, бо я не відмовлю тобi“. ²¹ I сказала вона: „Нехай шунаммітка Авішаг буде дáна братовi твоему Адонiї за жінку!“. ²² I відповів цар Соломон та й сказав своїй матерi: „І нáшо ти прóсиш шунаммітку Авішаг для Адонiї? Та попроси для нього й царства, бо віn брат мiй, стáрший віd мене, i для нього, i для священика Евіятара, i для Йоава, Церуїного сина!“ ²³ I присягнув цар Соломон Господом, говорячи: „Так нехай зробить менi Бог, i так нехай дodaсть, коли не на душу свою говорив Адонiя цe словo... ²⁴ A тепер, — як живий Господь, що мiцно поставив мене й посадовив мене на тронi моего батька Давида, i що зробив менi дiм, як говорив був, — сьогоднi буде вбитий Адóniя!“ ²⁵ I послав цар Соломон через Бенаю, Єгоядиного сина, — i віn уráзв його, i той помер... ²⁶ A священиковi Евіятаровi цар сказав: „Іди до Анатоту на поляi свої, bo ти чоловiк смерти, a цього дня не вб'ю тебе, bo носив ти ковчега Владики Господь перед обличчям батька моого Давида, i що терпíв ти в усьому, в чому терпíв мiй батько“. ²⁷ I вигнав Соломон Евіятара, щоб не був священиком для Господь, щоб вýповнилося слово Господнє, якe говорив у Шілó на дiм Ілiїв. ²⁸ A звістка про цe прийшла aж до Йоава, bo Йоав схилявся до Адонiї, a до Авесалома не схилявся. I втiк Йоав до Господньої скинї, i схопiвся за роги

жéртвника... ²⁹ I донéсено царевi Соломоновi, що Йоав утiк до скинї Господньої, i ось вiн при жертвнику. I послав Соломон Бенаю, Єгоядиного сина, говорячи: „Іди, — урази його!“ ³⁰ I ввiйшов Беная до Господньої скинї, та й сказав до нього: „Так сказав цар: Вийди!“ A той відкazav: „Нi, я тут помру!“ I передав Беная царевi цe словo, говорячи: „Так сказав Йоав, i так віdpovíв менi!“ ³¹ I сказав йому цар: „Зроби, як я говорив, i врази його. I поховаеш його, i здíмеш невинну кров, що Йоав пролив був, з мене та з дому моого батька. ³² I нехай оберне Господь його кров на його голову, що вiн уráзв був двох мужiв справедливих та лiпших вiд нього, i повбивав їх мечéм, a батько мiй Давид того не знав: Авнера, Нериного сина, провiдника Ізраїлевого вiйська, та Амасу, сина Єстеревого, провiдника Юдиного вiйська. ³³ I нехай зvéрнеться їхня кров на голову Йоава та на голову насiння його навiki. A Давидовi й насiнню його та дому його й трону його нехай буде мир вiд Господа aж навiki“. ³⁴ I píшов Беная, Єгоядин син, i вrázив його, та й убив його. I був вiн похóваний у своїm domi в пустинi. ³⁵ A цар, замiсть нього, настановiв над víйськом Бенаю, Єгоядиного сина, a священика Садока цар настановив замiсть Евіятара. ³⁶ I послав цар, i покликав Шím'i та й сказав йому: „Збудуй собi дiм в Єрусалимi, i осядеш там, i не вiйдеш зvдти aní сюди, aní тудi. ³⁷ I буде того дня, як ти вiйдеш i перéйдеш поток Кедрон, то щоб ти добре зnav, що конче помреш. Кров твоя буде на головi твої!“ ³⁸ I сказав Шím'i до царя: „Добра цe рiч. Як наказав пан мiй цар, так зробить раб твíй!“ I сiдiв Шím'i в Єрусалимi багато днiв. ³⁹ I сталося в кiнцi трьох рокiв, i втеклí двоє рабiв Шím'i до Ахiша, Maахiного сина, гatського царя. I донéсли Shím'i, говорячи: „Oсь рабi твої в Гат!“ ⁴⁰ I встав Shím'i, i осiдлав осла свого та й подався до Ахiша, щоб пошукати своїх рабiв. I píшов Shím'i, i привiв своїх рабiв з Гату. ⁴¹ A Соломоновi донéсено, що Shím'i píшов з Єрусалиму в Гат i вернувся. ⁴² I послав цар, i покликав Shím'i та й сказав до нього: „Чи ж я не заприсяг тебе Господом, i не взяв свiдка proti тебе, говорячи: Того дня, коли ти вiйдеш i пíдеш тудi чi сюди, щоб ти добре зnav, що конче помреш? I ти сказав менi: Добра цe рiч, що я чув. ⁴³ I чому ти не додержувався Господньої присяги та накáза, що я наказав був тобi?“ ⁴⁴ I сказав цар

до Шім'ї: „Ти знаєш усе те зло, і знато твоє серце, що зробив ти Давидові, батькові моєму. І поверне Господь твоє зло на твою голову. **45** А цар Соломон — благословений, а Давидів трон буде стояти міцно перед Господнім лицем аж навіки“. **46** І цар наказав Бенай, Єгоядиному синові, і той вийшов і врásив його, — і він номер. І царство зміщніло в Соломоновій руці.

3 І посвоячivsся Соломон із фараоном, египетським царем, і взяв фараонову дочки, і ввів її до Давидового Міста, ще доки він не закінчів будувати свого дому й храму Господнього, та муру навколо Єрусалиму. **2** Та народ принісив жертви на пágірках, бо не був ще збудований дім для Господнього Імені аж до тих днів. **3** І полюбив Соломон Господа, щоб ходити постановами свого батька Давида, тільки й він принісив жертви та кадив на пágірках. **4** І пішов був цар до Гів'ону, щоб приністи там жертви, бо то найбільший пágірок. Тисячу ціlopáлень приніс Соломон на тому жéртвникові. **5** У Гів'оні з'явився Господь до Соломона в нічному snі. І Бог сказав: „Проси, що Я маю дати тобі!“ **6** А Соломон відкazav: „Ти зробив був велику милість із рабом Своїм Давидом, батьком моїм, як він ходив перед лицем Твоїм правдою та праведністю, та простотою серця з Тобою. І зберіг Ти йому ту велику милість, і дав йому сина, що сидить на його троні, як є й цього дня. **7** А тепер, Господи, Боже, Ти вчинив Свого раба царем замість батька моого Давида, — а я недbросток, не знаю вýходу та входу. **8** А раб Твій серед народу Твого, якого Ти вибрал, — він народ численний, що його не можна ані злічити, ані зрахувати через многоту. **9** Дай же Своєму рабові серце розумне, щоб судити народ Твій, щоб розрізнати добре від злого, бо хто потрапить керувати цим великим народом Твоїм?“ **10** І булá та rіch приємна в Господніх очах, що Соломон попросив oцю rіch. **11** І сказав Бог до нього: „За те, що просив ти цю rіch, а не просив для себе днів довгих та багатства, і не просив душ ворогів своїх, а просив собі розуму, щоб уміти судити, **12** то ось зроблю Я за словом твоїм, — ось Я даю тобі серце мудре та розумне, так що такого, як ти, не булó перед тобою й не встане такий, як ти, по тобі. **13** А також тे, чого не просив ти, Я

даю тобі: і багатство, і славу таку, що такого, як ти, не було перед тобою й не буде нікого серед царів усе життя твоє. **14** А якщо ти ходítimesh Моїми дорогами, щоб дотримувати постанови Мої та заповіді Мої, як ходив був батько твій Давид, то продóвжу дні твої!“ **15** І прокинувся Соломон, аж ось — це був сон. І ввішов він до Єрусалиму, та й став перед ковчегом Господнього заповіту, і приніс ціlopáлень та вчинив жертви мирні. І зробив він гостину для всіх своїх слуг. **16** І прийшли до царя дві жінки блудніці, та й стали перед обличчям його. **17** І сказала одна жінка: „Прошú, пане мій, — я та ця жінка сидимо в одному домі. І породила я при ній у цьому домі. **18** І сталося третього дня по породі моїм, і породила теж oця жінка. А ми були рáзом, нікого чужого в домі з нами не булó, тільки двоє нас було в домі. **19** А вночі помер син цієї жінки, бо вона налягла на нього. **20** І встала вона серед ночі, і взяла mого сина від мене, — а невільниця твоя спала, — і поклала його при своєму лоні, а свого померлого сина поклала при лоні моїм. **21** І встала я рано, щоб погодувати сина свого, аж ось — помер він! І придивилася я до нього рано, а ото — не був це син мій, що я породила“... **22** А інша жінка відkazala: „Ні, то мій син — живий, а твій син — мертвий!“ А та говорила: „Ні, то твій син — мертвий, а мій син — живий!“ І так сперечáлись вони перед царем. **23** І сказав цар: „Ця говорить: Це мій син живий, а син твій — мертвий, а та говорить: Ні, то син твій — мертвий, а мій син — живий!“ **24** І сказав цар: „Подайте мені меч!“ І принéсли меча перед цареве обличчя. **25** І сказав цар: „Розітніть це живе дитя надвóe, і дайте половину одній, а половину дрúгій!“ **26** І сказала до царя жінка, що син її — той живий, бо запалилася любов її до сина свого, — і сказала вона: „Прошú, пане мій, дайте їй немовлятко живим, а забити — не забивайте його!“ А та каже: „Хай не буде ні мені, ні тобі, — розтинайте!“ **27** А цар відповів та й сказав: „Дайте їй це живе немовлятко, а вбивати — не вбивайте його. Вона його маті!“ **28** І почув увесь Єрусалим про той суд, що цар розсудив, і стали боятися царя, бо бачили, що в ньому Божа мудрість, щоб чинити суд.

4 І був цар Соломон царем над усім Ізраїлем.

2 А оце його провідники: Азарія, Садоків син, священик. **3** Еліхореф та Ахійя, сини Шіші, писарі. Йосафат, син Ахілудів, канцлер. **4** А Беная, Єгоядин син, — над військом, а Садок та Евіятар — священики. **5** А Азарія, Нatanів син, — над намісниками, а Завуд, син Нatanів — священик, товариш царів. **6** А Ахішар — над дном, а Адонірам, Авдин син — над даниною. **7** А в Соломона було дванадцять намісників над усім Ізраїлем, і вони годували царя та дім його, — місяць на рік був на одного на годування. **8** А оце іхні імена: Бен-Гур — в Єфремових горах, **9** Бен-Декер — у Макаці, і в Шаалевімі, і в Бет-Шемеші, і в Елоні Бет-Ганану. **10** Бен-Гесед — в Арубботі, йому належали: Сохо та ввесь край Хеферу. **11** Бен-Авнадав — уся околиця Дору; Тафат, Соломонова дочка, була йому за жінку. **12** Баана, Ахілудів син — Таанах і Мегіддо та ввесь Бет-Шеан, що при Цартані, нижче Ізреелу, від Бет-Шеану аж до Авел-Мехола, аж до того боку Йокмеаму. **13** Бен-Гевер — у гілеадському Рамоті, йому належали: оселі Яєра, сина Манасії, що в Гілеаді, йому околиця Аргову, що в Башані, — шістдесят міст великих, із муром та з мідяним засувом. **14** Ахінадав, син Іддо — в Маханаїмі. **15** Ахімáац — в Нефталимі; також він узяв Босмат, Соломонову дочку, за жінку. **16** Баана, Хушаїв син, в Асирі та в Бе-Алоті. **17** Йосафат, Паруахів син, в Іссахарі. **18** Шім'ї, Елин син, — у Веніаміні. **19** Гевер, — син Уріїв, — у гілеадському краї, у краї Сигона, царя аморейського, та Ога, царя башанського. А один намісник, що в усьому Краї. **20** Юда та Ізраїль були численні, як пісок, що над морем, щодо многоті. Вони іли й пили та тішилися! **21** А Соломон панував над усіма царствами від Річки аж до філістимського краю та аж до границі Єгипту. Вони приносили дари та служили Соломонові по всі дні його життя. **22** І булá Соломонова пожива на один день: тридцять корів пшеничної муки, а шістдесят корів іншої муки. **23** Десятеро з великої сітої худоби, і двадцятеро з худоби великої з пашт та сотня худоби дрібної, окрім бленя, і сárни, і антилопи та ситих гусок. **24** Бо він панував по всій цій стороні Річки від Тіфсаху та аж до Аззі над усіма царями по цей бік Річки. І був у нього мир зо всіх сторін його навколо. **25** І безпечно сидів Юда та Ізраїль, кожен під своїм виноградником та

під своєю фігою від Дану й аж до Беер-Шеви всі дні Соломона. **26** І було в Соломона сорок тисяч стійлів для кóнєй колесниць його та дванадцять тисяч верхівців. **27** І годували ці намісники царя Соломона та кожного, хто приходив до столу царя Соломона, кожен свій місяць, і не було недостачі ні в чому. **28** А ячмено та соломи для кóнєй та для румаків спроваджували до місця, де хто був, кожен за постановою для нього. **29** І дав Бог Соломонові дуже багато мудrosti та розуму, а широкість серця — як пісок, що на березі моря. **30** І збільшилася Соломонова мудрість над мудрістю усіх синів сходу та над усю мудрість Єгипту. **31** І був він мудріший від усякого чоловіка, — від Етана езрахітського, і Гемана, і Калкола та Дарди, Махолових синів. А ім'я його було славне серед усіх людей навколо. **32** І він проказав три тисячі приказок, а пісень його було — тисяча й п'ять. **33** І говорив він про дерéва, від кедру, що на Ливані, й аж до ісóпу, що росте на стіні. І говорив про худобу, і про птаства, і про плавуоче та про риб. **34** І приходили від усіх народів, щоб послухати Соломонову мудрість, від усіх царів краю, що чули про мудрість його.

5 І послав Хірám, цар Тиру, своїх слуг до Соломона,

бо почув, що його помáзали на царя на місце батька його, бо Хірám був прýятелем Давидовим по всі дні. **2** І послав Соломон до Хірама, говорячи: **3** „Ти знаєш моого батька Давида, що не міг він збудувати дому для Імені Господа, Бога свого, через вýйни, що отбували його, аж поки Господь не віддав їх, ворогів, під стопи ніг його. **4** А тепер Господь, Бог мій, дав мені відпочинок навколо, — нема противника, і нема злого випáдку. **5** І ото я маю на думці збудувати дім Імені Господа, Бога моого, як Господь говорив був моєму бáтькові Давидові, кажучи: Син твíй, якого дам замість тебе на трон твíй, він збудує той дім для Ймénня Могó. **6** А тепер накажи, і нехай зітнуть мені кедри з Ливану, а раби мої будуть із рабами твоїми, а в нагороду за твоїх рабів я дам тобі все, що скажеш, бо ти знаєш, що серед нас немає нікого, хто вмів би стинати дерева, як сидóняни“. **7** І сталося, як почув Хірám Соломонові словá, то дуже зрадів та й сказав: „Благословéнний Господь сьогодні, що дав Давидові мудрого сина над цим великим

нарόдом!“ **8** I послав Хірам до Соломона, говорячи: „Почув я про те, про що посилив ти до мене. Я виконаю все бажання твоє, щодо дріева кедрового та дерева кипарисового. **9** Мої раби спустять із Ливану до моря, а я їх поскладаю в плоті, і відправлю морем аж до місця, про яке пошлеш мені звістку, і порозбиваю їх там, і ти забереш. А ти виконаєш мое бажання, — дати хліба для моого дому“. **10** I давав Хірам Соломонові дерева кедрові та дерева кипарисові, — усе за бажанням його. **11** А Соломон давав Хірамові двадцять тисяч корів пшениці, — живність для дому його, та двадцять тисяч корів тобченової оліви. Так давав Соломон Хірамові рік-у-рік. **12** А Господь дав Соломонові мудрість, як обіцяв був йому. I був мир між Хірамом та між Соломоном, і обідва вони склали умову. **13** А Соломон зібрав даніну робітників зо всього Ізраїля, і була та данина — тридцять тисяч чоловіка. **14** I він посылав їх до Ливану, по десять тисяч на місяць, напереміну: місяць були вони на Ливані, два місяці — у домі своїм; а Адонірам доглядав над робітниками. **15** I було в Соломона сімдесят тисяч тягарowych носіїв та вісімдесят тисяч ламачів у горах, **16** окрім трьох тисяч і трьох сотень керівників, що настановив Соломон над працею, — вони правили над народом, що робили працю. **17** I цар наказав, і вони ламали велике каміння, каміння дороге, щоб закласти дім із тесаного каміння. **18** I їх отесували будівничі Соломонові й будівничі Хірамові та гівляни, і наготовили дріева та каміння на збудування храму.

6 I сталося, року чотирисотого й вісімдесятого по віході ізраїлевих синів з єгипетського краю, четвертого року Соломонового царювання над Ізраїлем, місяця зіва, почав він будувати той храм для Господа. **2** A той храм, що цар Соломон збудував для Господа, — шістдесят ліктів довжинá його, а двадцять — ширинá його, а тридцять ліктів — вишинá його. **3** A притвóр перед храмом цього дому — двадцять ліктів довжина його, відповідно широкості храму, десять ліктів ширина його перед храмом. **4** I зробив він для храму прозóрі вікна, широкі знадвору й вузькі всерéдині. **5** A до стіни храму збудував він прибудíвку навколо, зо стінами дому навколо храму та найсвятішого, і поробив бічні кімнати навколо. **6** Дóлішня

прибудíвка — ширина її п'ять ліктів, а середня — шість ліктів ширини її, а третя — сім ліктів ширини її, бо він дав навколо храму знадвору вýступи, щоб не тримати їх у стінах храму. **7** A храм, коли був будіваний, будувався з вікінченого каменя з каменоломні, а молоткі та сокира, всяке залізне знаряддя не було чуте в храмі, коли його будували. **8** Вхід до середньої бічної кімнати був з правого боку храму, а крученими схóдами вхóдили до середньої, а з середньої — до третьої. **9** I збудував він той храм та й покінчив його. I покрив він храм дошками та брусками кедрових дерев. **10** I збудував він прибудíвку на весь храм, — п'ять ліктів вишина її, і вона трималася храму кедровими деревінами. **11** I було Господнє слово до Соломона, говорячи: **12** „Цей храм, що ти будуеш, — якщо ти ходйтимеш Моїми установами й постанові Moї будеш виконувати, і будеш дотримувати всі Moї заповіді, щоб ними ходити, то Я вільнові на тобі Своє слово, яке Я говорив був батькові твоєму Давидові. **13** I пробуватиму посеред ізраїлевих синів, і не покину Свого ізраїлевого нарóду“. **14** I збудував Соломон той храм та й скінчів його. **15** I побудував він стіни храму зсередини з кедрових дощók, від підлоги храму аж до стін стрóпу покрив усерéдині дрівом, а підлогу храму покрив кипарисовими дошками. **16** I збудував тих двадцять ліктів стін ззаду храму з кедрових дощók, від підлоги аж до стін стрóпу, і це збудував йому зсередини за девіра, за Святе Святих. **17** A той храм був на сорок ліктів, він — той, що перед девіром. **18** A на кедріні всерéдині храму була різьба огірків та відкритих квітів. Усе — кедріна, камінь був невидний. **19** A найсвятіше він приготовив усерéдині храму, щоб дати туди ковчéга Господнього заповіту. **20** A середина найсвятішого двадцять ліктів довжинá, і двадцять ліктів ширинá, і двадцять ліктів вишинá його, і він покрив його щирим золотом, і також покрив кедрового жéртвника. **21** Соломон покрив той храм зсередини щирим золотом, а перед найсвятішим перетягнув золотими ланцюгами, та покрив його золотом. **22** I весь храм він покрив золотом аж до кінця всього храму і всього жéртвника, що при найсвятішому, покрив золотом. **23** I зробив у найсвятішому двох херувíмів з оливкового дерева, — десять ліктів

вишинá його. 24 I п'ять ліктів одне крило херувíма, і п'ять ліктів дру́ге крило херувíма; десять ліктів від кінця однóго його крила і аж до кінця другого його крила. 25 I десять ліктів був і другий херувíм, — одна міра й один вид обом херувíмам. 26 Височинá однóго херувíма — десять ліктів, і так і другого херувíма. 27 I дав він тих херувімів зсерéдині внутрішнього храму. I херувíми простягáли свої крила, і торкалося крило однóго однієї стіни, а крило другого херувíма торкалося другої стіни. А їхні внутрішні крила дотикалися крило до крила. 28 I він покрив херувімів золотом. 29 A всі стіни храму навколо приоздобив ритими різьбами херувімів і пальм та розкритих квітів, зсерéдини та від зовнішньої частини. 30 A підлогу храму він покрив золотом для внутрішньої та для зовнішньої частини. 31 A на вхід до найсвятішого зробив двері з олівкового дréрева; стовп, бічні одвірки — п'ятикутні. 32 I двоє дверей були з олівкового дréрева, і на них були пороблені різьби херувімів і пальм та розкритих квітів, і покрив золотом; і обклав золотом тих херувімів та ті пáльми. 33 I так поробив і одвірки для входу до храму, з оливкового дерева, одвірки чотирикутні. 34 A двоє дверей були з кипарíсового дréрева. Дві частині одних дверей та дві частині других дверей були рухомі. 35 I повирізував на них херувімів і пальми та розкриті квіти, і покрив золотом, вýкутий по різьбі. 36 I збудував він унúтрішній двір, — три ряди тесаного каменя та ряд стяного кéдрового бру́сся. 37 Року четвертого був заложений храм Господній, у місяці зів, 38 а року одинадцятого, у місяці бул, — він місяць восьмий — був закінчений той храм зо всіма речами його та за всіма планами його. I він будував його сім років.

7 А свíй дім Соломон будував тринадцять років, та й скінчíв увесь свíй дім. 2 I збудував він дім Ливанського Лісу, — сто ліктів довжина його, і п'ятдесят ліктів ширіна його, і тридцять ліктів вишина його, на чотирьох рядах кéдрowych стовпíв, а кéдрovi бру́сся — на стовпах. 3 I покритий він був кедрíною звéрху на бічníх кіmnáтах, що на сорока й п'яти стовпах, по п'ятнадцять на ряд. 4 A лúтків було три ряди, вікно до вікна три рази. 5 A всі двері та бічні одвірки — чотирикутні, з порóгами,

а навпрóти — вікно до вікна три рази. 6 I зробив він сіни zo стовпів, — п'ятдесят ліктів довжина їх та тридцять ліктів ширіна їх, і інші сіни перед ними, і стовпи, і причілок дáху. 7 I зробив він тронóву залю, де судив, залю судовý, і покрив кедрíною від пíдлоги до стéлі. 8 A його дім, де жив, на іншому дворі, зсерéдини сіней, був такий, як та робота. I зробив він дім для фараонової дочки, яку взяв Соломон, — як ті сіни. 9 Усе це з дорогоого каміння, тесаного за мірою, обрізаного пíлкою зсерéдини та іззóvní, і від оснóви аж до стéлі, а іззóvní аж до великого дворá. 10 A заснований він був на дорогих каміннях, каміннях великих, — каміння десяти ліктів та каміння восьми ліктів, 11 A згори — дорогі каміння, тесані за мірою, та кедрíна. 12 A навколо — великий двíр, три ряди тесаного каміння та ряд стяного кéдрowego бру́сся; те саме й для внутрішнього двóру Господнього храму та для сіней храму. 13 I послав цар Соломон, і взяв із Тиру Хíрама, — 14 це син однієї вдови, з плéмени Нефталимового, а бáтько його — тирянин, що робив на міdі. I був він напóвнений мудрістю й розумом, та вмінням робити всяку роботу на міdі. I прийшов він до царя Соломона, і зробив усю його роботу. 15 I він відлив два міdяні стовпí, — вісімнадцять ліктів височина одного стовпá, а шнур дванадцяти ліктів оточíв би його; такий і стовп другий. 16 I зробив він дві мáковиці, щоб дати на верхí тих стовпíв, відлив їх із міdі; п'ять ліктів височина однієї мáковиці, і п'ять ліктів височина мáковиці другої. 17 A на тих мáковицях, що були на верхáх стовпів, було мерéживо плéтеної роботи та шнуркý роботою ланцюжкív, — сім на мáковиці одній і сім на мáковиці другої. 18 I поробив він ті стовпí так, що два ряди гранáтових яблук були навколо на одному мерéживі, щоб покрити мáковиці, що на верхý; і так зробив і мáковиці другої. 19 A мáковиці, що на верхý тих стовпів, були зроблені як лілéї, на чотири ліктí, у притвóri. 20 I мáковиці на обох стовпах також звéрху, навпрóти вýпуклини, що з боку мерéжива. A тих гранáтових яблук — двісті, рядами навколо на мáковиці другої. 21 I поставив він ті стовпí до притвóru храму. I поставив він правого стовпá, і назвав ім'я йому: Яхін; і поставив стовпа лíвого, і назвав ім'я йому: Боаз. 22 A на верхý стовпів — зроблено як лілéї. I булá скінчена

робота стовпів. **23** І зробив він літе море, десять ліктів від краю його аж до краю його, навколо круглясте, і п'ять ліктів височинá його. А шнур на тридцять ліктів оточів би його навколо. **24** А здолу на краях його отóчували його подоби огірків, по десять у лікті, — вони оточували море навколо. Було два ряди тих огірків, вилитих при літті його. **25** Воно стояло на дванадцятьх волах, — три обéрені на північ, і три обéрені на захід, і три обéрені на південь, і три обéрені на схід. А море на них звéруху, а ввесь зад їх — до нутрa. **26** А грубинá його — долоня, а краї його подібні до краю кéлиха, як квітки лілéї. Містило воно дві тисячі батів. **27** І зробив він десять мідяніх підстав, — чотири лікті довжина однієї підстави, і чотири лікті ширina її, а три лікті вишина її. **28** А оце робота підстáви: у них лíштви, а ті лíштви поміж прутáми. **29** А на лíштвах, що між прутáми, левій, воли та херувими. А на прутáх — звéруху підніжки, а під левáми та волами — кíтиці, зроблені розлóжистими. **30** І чотири мідяні кóла для однієї підстави та мідяні осі. А на чотирьох рóгах — їхні рамéна, під міднýцею — рамéна литі, з кожного боку кíтиці. **31** А гíрло його — з нутрa мáковиці й вище лíкоть; а гíрло круглясте, роботи підніжка, лíкоть і пíвлíктя; і також на гíрлі його рíзбíй, а рамéно їх квадратовé, не круглясте. **32** І чотири ті кóла були під лíштвами, а осі колéс — у підставі. А вишина одного кóла — лíкоть і пíвлíктя. **33** А робота тих кíл — як робота кóла возóвого; їхні осі, і їхні обíддя, і їхні шпíці, і їхні мáточини — усе лите. **34** І чотири рамéна на чотирьох рóгах однієї підстави; з підстави вихóдили рамéна її. **35** А на верху підстави було округле навkілля, пíвлíктя вишини; а на верху підстави рúчки її та лíштви її з неї. **36** І він повірізував на табlíцях рúчок її та на лíштвах її херувимів левів та пальми, на кожнім вільníм міscí, та кíтиці навколо. **37** Як це, він зробив десять підстав, — літтá одне, мíра одна, одна робота для них усіх. **38** І зробив він десять мідяніх умивáльниць, — сорок бáтів мáла кожна вмивáльниця; чотири лікті кожна вмивáльниця; одна вмивáльниця на одній підставі, так для десяти підстав. **39** І дав ті підстави — п'ять на боці храму з правицí, і п'ять на боці храму з лівицí його, а море дав на правому боці храму, наперед, навпроти полúдня. **40** І поробив Xíram

умивáльницí й лопатки та кропильници. І покінчíв Xíram робити всю ту роботу, що зробив цареві Соломонові для храму Господнього: **41** два стовпи та дві голíвки мáковиць, що на верху стовпів, і два мерéжива на покритті двох голíвок мáковиць, що на верху стовпів; **42** і чотири сотні гранáтових яблук для двох мерéжив, — два рядí гранáтових яблук для одного мерéжива, на покритті обох голíвок мáковиць, що на верху стовпів; **43** і пíдстави — десять, і вмивáльницí — десять; **44** і одне море, і воли — дванадцять пíд морем; **45** і горнята, і лопáтки, і кропильници та всі ті речі, що Xíram поробив цареві Соломонові в Господньому домі, — усе вýполíрувана мідь. **46** На Йордáнській рíвніні повíдливáв їх цар у глибокій землі між Суккотом та між Царетаном. **47** І порозставляв Соломон усі ці речі; через дуже велику многотú їх не була спрáвдженá вага міді. **48** І поробив Соломон усі речі, що в Господньому храмі: золотого жéртвінника, і золотого столá, що на ньому хліб показнýй, **49** і свíчникý, — п'ять з правицí та п'ять з лівицí, перед найсвятішим, зо щирого золота; і квітки, і лямпáди, і щíпчики, — з золота; **50** і мискý, і нόжицí, і кропильници, і ложки, і лопáтки, — золото щире; і чопí для дверей внутрішнього храму, для Святого Святих, для дверей дому для храму — золото. **51** І була покінчена вся ця праця, яку цар Соломон зробив в Господньому храмі. І Соломон повнóсив освячені речі свого батька Давида; срібло й золото та речі дав у скарбниці Господнього храму.

8 Тоді Соломон зібрав усіх Ізráїлевих старших та голíв племéн, керівників бáтьківських домів Ізráїлевих синів, до царя Соломона до Ерусалиму, щоб перенéсти ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон. **2** І були зíбрані до царя Соломона всі ізráїльтяни в свято в місяці етанім, він — місяць сьомий. **3** І поприходили всі Ізráїлеві старші, а священики понéсли ковчега. **4** І понéсли вони Господнього ковчега, і скинію заповіту та всі святі речі, що в ковчезі; і понéсли їх священики та Левити. **5** А цар Соломон та вся Ізráїlevа громада, що зібралися при ньому, були з ним перед ковчегом, і принoсили в жертву худобу дрібнú та худобу велику, що через мнóгість не була вона ані запíсувана, ані лíчена. **6** І вnéсли

священики ковчега Господнього заповіту до девіру храму, до Святого Святих, під крила херувимів.

7 **Бо** херувими простягали крила над місцем ковчегу, і затінювали херувими над ковчегом та над його держаками звірху. 8 А ті держаки були довгі, і голівки тих держаків були видні з святині перед найсвятішим, а знаховані не були видні. І вони там аж до цього дня. 9 У ковчезі не було нічого, тільки дві камінні табліці, що поклав туди Мойсей на Хоріві, коли Господь склав був заповіта з Ізраїлевими синами при виході їх з єгипетського краю.

10 І сталося, як священики виходили з святині, то хмара наповнила Господній храм. 11 І не могли священики стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня наповнила Господній храм!

12 Тоді Соломон проказав: „Промовив Господь, що Він пробуватиме в мряці. 13 Будуючи, я збудував оцей храм, на осέло Тобі, місце Твоєго пробування навіки!“ 14 І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. 15 І він сказав: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і рукою Своєю тепер виконав, говорячи: 16 Від того дня, коли Я вивів Свій народ, Ізраїля, з Єгипту, Я не вибрав Собі міста зо всіх Ізраїлевих племен, щоб збудувати храм на пробування Мого Ймення там. І вибрав Я Давида, щоб був над Моїм Ізраїлевим народом. 17 І було на серці моего батька Давида збудувати храм для Ймення Господа, Бога Ізраїля. 18 Та сказав Господь до моего батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Ймення Мого, ти зробив добре, що було тобі це на серці. 19 Тільки ти не збудуєш цього храму, але син твій, що вийде із стéгон твоїх, — він збудує цей дім для Ймення Мого! 20 І виконав Господь Своє слово, що Він говорив. І став я на місце батька моего Давида, та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. 21 І встановив я там місце для ковчега, де Господній заповіт, якого Він склав із нашими батьками, коли виводив їх з єгипетського краю.“

22 І став Соломон перед Господнім жéртвівником навпроти всього Ізраїлевого збóру, і простяг руки свої до неба та й сказав: 23 „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небесах угорі та на землі долі. Ти стережеш заповіта та милість

для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. 24 Ти додέржав Своєму рабові, Давидові, бáтькові моєму, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю виконав, як цього дня. 25 А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, додерг для Свого раба Давида, мого батька, те, що говорив був йому, кажучи: Не буде в тебе переводу з-перед лиця Мого нікому з тих, що сидітимуть на Ізраїлевім троні, якщо тільки сини твої бúдуть держатися своїх доріг, щоб ходити перед Моїм лицем, як ти ходив перед лицем Моїм. 26 А тепер, Боже Ізраїлів, нехай буде запевнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові, моєму батькові. 27 Бо чи ж справді Бог сидить на землі? Ось небо та небо небес не обіймають Тебе, — щó ж тоді храм той, що я збудувáв? 28 Та Ти зглінешся на молитву Свого раба та на його благання, Господи, Боже мій, щоб почути спів та молитву, якою раб твій молиться перед лицем Твоїм сьогодні, 29 щоб очі Твої були відкриті на цей храм уночі та вдень, на те місце, про яке Ти сказав: Нехай буде Ймення Мое там, щоб почути молитву, якою буде молитися Твій раб на цьому місці! 30 І Ти будеш прислухатися до благання Свого раба, та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. А Ти почуеш на місці Свого пробування, на небесах, — і почуеш, і простиш. 31 Як згрішить людина проти свого близнього, і вимагатимутъ від нього клятви, щоб він поклявся, і для клятви прийдуть перед Твій жéртвівник у цьому храмі, 32 то Ти почуеш із небес, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — осудиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, і всправедливиш праведного, щоб віддати йому за його справедливістю. 33 Коли Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом за те, що прогрішив Тобі, і коли вони звérнутуться до Тéбе, і будуть слáвити Ім'я Твоє, і будуть молитися, і будуть благати Тебе в цьому храмі, 34 то Ти почуеш із небес, і простиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вéрнеш їх до землі, яку дав Ти їхнім батькам. 35 Коли замкнеться небо й не буде дощу, бо прогрішаться Тобі, то коли знову вони помоляться на цьому місці, і будуть слáвити Ім'я Твоє, — і від гріха свого відвérнуться, бо Ти будеш їх впокоряти, — 36 то Ти почуеш на небесах, і простиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля,

бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони підуть, і Ти дасій дощ на край Свій, якого Ти дав Своєму народові на спадщину. 37 Голод коли буде в краю, моровиця коли буде, посуха, жовтака, саранá, червá коли буде, коли його ворог стане тіснити його в краю міст його, коли буде яка порáза, яка хвороба, — 38 усяка молитва, усяке благáння, що буде від якої людíни чи від усього народу Твого, Ізраїля, коли кожен почне рану свого серця, і простýгне руки свої до цього храму, 39 то Ти почуш iз небéс, iз місця постiйного пробувáння Свого, — i простiш, i зробиш, i даси кожному за всíмá його дорогами, бо Ти Сам знаєш серце всіх людських синíв, 40 щоб вони боялися Тебе по всí дñi, доки вони жítимуть на повéрхні землі, яку Ти дав батькам нашим. 41 Також i чужiнця, що він не з народу Твого, Ізраїля, i він прийде з далекого краю ради Йménня Твого, — 42 бо почують i вони про велике Im'я Твоє, i про сильну руку Твою та про вýтягнене рамéно Твоє, — i прийде він i помолиться в цьому храмі, 43 Ти почуш це з небéс, місця постiйного пробувáння Свого, i зробиш усе, про що буде клíкати до Тебе той чужiнець, щоб усí народи землі пíзнали Im'я Твоє, щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, i щоб пíзнали вони, що Im'я Твоїм названо цей храм, що я збудувáв. 44 Коли народ Твій вийде на вýйнú на свого ворога, дорогою, якою Ти пошлеш їх, i помóляться вони до Господа в напрямі до міста, що Ти вибрав його, та храму, що я збудував для Йménня Твого, 45 то почуш Ти з неба їхнє молитву та їхнє благáння, — i вчиниш їм суд! 46 Коли вони згрíшать Тобі, — бо немає людíни, щоб вона не згрíшила, — i Ти розгніваєшся на них, i віддасій їх вóрогові, а їхні полонiтелі відведуть їх у неволю до ворожого краю далекого чи близького, 47 i коли вони прийдуть до розуму в краю, куди взяті в неволю, i навéрнутися, i будуть благати Тебе в краю полонiтелів своїх, говорячи: Ми згрíшили, i безбожне чинили, були ми винні; 48 i коли вони навéрнутися до Тебе всíм своїм серцем i всíєю душою своєю в краю ворогів своїх, що їх поневóлили, i помóляться до Тéбе в напрямі до свого краю, що Ти дав їхнім батькам, у напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Імені Твого, 49 то Ти почуш на небесах, постiйному місті пробувáння Свого, їхнє

молитву та їхнє благáння, i зробиш їм суд, 50 i пробачиш Своєму народові, що вони згрíшили Тобі, i всí їхні провини, що завинíли проти Тебе, i нахíлиш до любови полонiтелів їхніх, i вони змилосéрдяться над ними, 51 bo вони — народ Твій та надiл Твій, яке Ти вивів з Єгипту, з серéдини залізної гутнічої пéчі, — 52 щоб очi Твої були відкритi на благáння Твого раба та на благáння народу Твого, Ізраїля, щоб прислúхуватися до них, коли вони клíкатимуть до Тебе. 53 Bo Ти видiлив їх зо всіх народів Собі на надiл, як говорив був через Мойсея, Свого раба, коли Ти вивóдив наших батьків з Єгипту, Владико мiй, Господи!“ 54 I сталося, як Соломон скінчíв цю молитву i благáння до Господа, то він устав від Господнього жéртвника, де він стояв на колíнах своїх, а руки його були простýгненi до неба. 55 I встав він, i поблагословiв усі Ізраїлевi збори, говорячи сильним голосом: 56 „Благословенний Господь, що дав мир Своєму народові, Ізраїлеві, усе, як обіцяв був, — не відпalo анí одне слово зо всіх Його добрих слів, які Він говорив був через раба Свого Мойсея. 57 Нехай буде Господь, Бог наш, з нами, як був Він iз нашими батьками, нехай Він не опустить нас, нехай Він не покине нас, 58 щоб прихiляти наше серце до Себе, щоб ми ходили всíмá Його дорогами, щоб ми дотримувалися накáзів Його, i уставів Його та постанов Його, як i Він наказав був нашим батькам. 59 I нехай бúдуть оцi слова мої, якими я благав перед Господнім лицем, близькí до Господа вдень та вночі, щоб чинити суд для раба Свого та суд для Свого народу, Ізраїля, день-у-день, 60 щоб знали всí народи землі, що Господь — Він Бог, i нема вже іншого! 61 I нехай буде все серце ваше з Господом, Богом нашим, щоб ходити постановами Його та щоб перестерiгáти заповіді Його, як цього дня!“ 62 A цар та ввесь Ізраїль з ним принéсли жéртву перед Господнім лицем. 63 I принíс Соломон жéртву для мирних жéртов, що принóсив для Господа: двадцять i двi тисячi худоби великої, а худоби дрібнї — сто i двадцять тисяч. I вýконали освячення Господнього храму цар та всí Ізраїлевi сини. 64 Того дня цар освятив серéдину двóру, що перед храмом Господнім, bo приготóвив там цілопáлення й хлíбну жéртву та лiй мирних жéртов, bo мiдянiй жéртвник, що перед Господнім лицем, був малiй для прийняття

цілопалення й хлібної жертви та лою мирних жертв. **65** I вчинив Соломон того часу свято, і з ним увесь Ізраїль, збір великий, що зійшовся звідти, де йдеться до Гамату аж до єгипетського потоку, перед лицем Господа, нашого Бога, сім день і сім день, — чотирнадцять день. **66** Восьмого дня він відпустив народ, а вони поблагословили царя та й пішли до наметів своїх, радісні та веселосерді через усе те добро, що Господь учинив Своєму рабові Давидові та Своєму народові Ізраїлеві.

9 I сталося, як Соломон покінчив будувати храм Господній та дім царський, та все, що було бажанням Соломона, що прагнув він зробити, **2** то Господь явився Соломонові другий раз, як явився йому в Гів'оні. **3** I сказав Господь до нього: „Вислухав Я молитви твої та благання твої, якими благав ти перед лицем Моїм, — Я освятив той храм, що ти збудував, щоб покласти Ім'я Мое там аж навіки. I будуть там Мої очі та серце Мое по всі дні. **4** А ти, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, у чистості серця та в правоті, щоб зробити все, що наказав Я тобі, якщо будеш дотримуватися уставів Моїх та постанов Моїх, **5** то трона царства твого над Ізраїлем Я поставлю навіки, як Я говорив був батькові твоєму Давидові, кажучи: Не буде перевіду нікому з нащадків твоїх на Ізраїлевім троні. **6** Якщо ж справді відвірнетесь ви та ваші сині від Мене, і не будете дотримувати зáповідей Моїх та уставів Моїх, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, **7** то Я віничу Ізраїля з поверхні землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ймення Свого, відкину від лица Свого. I стане Ізраїль за приповітку та за посміхвище перед усіх народів! **8** I храм цей найвищий, — кожен, хто проходитиме біля нього, скам'яніє та свисне від здивування. I скажуть: За що Господь зробив так цьому Краєві та храмові цьому? **9** I відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога свого, Який вивів їхніх батьків з єгипетського краю, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Господь навів на них усе оце лиху!“ **10** I сталося по двадцяти роках, коли Соломон збудував ті два domi, храм Господній та дім царський, **11** а Хірам, цар тýрський, достачав Соломонові кéдрів дерева

й дерева кипарисові, та золото на кожне бажання його, тоді цар Соломон дав Хірамові двадцять міст у краї Галіл. **12** I вийшов Хірам із Тиру, щоб побачити ті міста, які дав йому Соломон, — і не вподобались йому вони. **13** I він сказав: „Щó це за містá, які ти дав мені, мій брате?“ I він називав ім'я їм: Край Кавулу, і так вони звуться аж до цього дня. **14** I послав Хірам цареві сто й двадцять талантів золота. **15** А оце накáс тих поборів, які брав цар Соломон на збудування храму Господнього та дому свого, і Мілло, і мури єрусалимського, і Хацору, і Меїддо, і Гезеру. **16** Фараон, єгипетський цар, прийшов і здобув Гéзер, та й спалив його огнем, а ханаанéянина, що сидів у місті, убив, і віддав його як віно для своєї дочки, Соломонової жінки. **17** I вибудував Соломон Гезера, і Бет-Горона Дóлішнього, **18** і Баалата, і Тамара в пустині того краю, **19** і всі міста на запáси, що були Соломонові, і міста на колесніці, і міста на верхівців, і інші бажання Соломонові, що бажав збудувати в Єрусалимі та на Лівані, та в усьому Краї панування йогó. **20** Увесь народ, що позостáвся з аморéян, хіттéян та періззéян, хіввéян та евусéян, що вони не з Ізраїлевих синів, **21** їхні сині, що були позостáвлени по них у Краю, яких Ізраїлеві сини не могли вігубити, — то взяв їх Соломон за поборóвих працівників, і так є аж до цього дня. **22** A з Ізраїлевих синів Соломон не дав раба, бо вони — воякі, і його раби, і провідники йогó, і старші над трьомá, і провідники над його колесніцями та його верхівцí. **23** Оце пристáвлени провідники, що були над Соломоновою роботою, п'ятдесят і п'ять сотень, що правила народом, який робив на праці. **24** Тільки фараонова дочка вийшла з Давидового Міста до свого дому, якого збудував її; тоді збудував він Міллó. **25** I принóсив Соломон три рази річно цілопалення та мирні жертви на жéртівнику, що збудував Господévi, і кадив на тому, що перед Господнім лицем. I війкінчив він той дім. **26** I цар Соломон наробів кораблів в Ецион-Гевері, що при Елоті на березі Червоного моря в едомському краї. **27** I послав Хірам кораблями своїх рабів, моряків, що знають море, з рабами Соломоновими. **28** I прийшли вони до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й двадцять талантів золота, та й привéзли до царя Соломона.

10

А цариця Шеви, коли почула була про славу Соломона, щодо Господнього Імені, то прийшла від пробувати його загадками. 2 I прийшлá вона до Єрусалиму з дуже великим багатством, — з верблóдами, що несли пáхощí, і з дуже числénним золотом, і з дорогим камíнням. I прийшлá вона до Соломона, і говорила йому все, що було на серці її. 3 I Соломон віяснив їй усі її словá, — не було речі, незнáної цареві, якої не порішив би він їй. 4 I побачила цариця Шеви всю Соломонову мудрість, та дім, що він збудував, 5 i їжу стóлу його, і мéшкання рабів його, і постáву слуг його та їхнí одежі, і напóї його, і цílopáлення, що він принóсить у Господньому дому, — і не могла вона з дива вийти! 6 I сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої дíла та про твою мудрість. 7 I не повíрила я тим словам, аж поки не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не булá представлена мені й половина: ти перевíщив мудрість та добро тієї слави, про яку я чула! 8 Щасливі люди твої, щасливі оці твої слуги, що завжди стоять перед обличчям твоїм, що слухають твою мудрість! 9 Нехай буде благословенний Господь, Бог твíй, що вподóбав тебе, щоб посадити тебе на Ізраїлів трон, через Господню любов до Ізраїля навíki. I Він настановíв тебе царем, щоб чинити право та справедливість.“ 10 I далá вона цареві сто й двадцять талантíв золота, і дуже багато пáхощíв та дорогого камíння. Більш уже нíкóли не прихóдило так багато, як оці пáхощí, що цариця Шеви дала цареві Соломонові! 11 I також Хíрамові кораблі, що довóзили золото з Офíру, спровáджували з Офíру багато алмúгового дерева та дороге камíння. 12 I поробив цар з алмúгового дерева порúччя для Господнього храму та для дому царськóго, і гúсла, і áрфи для спíвакíв. Нíкóли не прихóдило так багато алмúгового дéрева, і не бáчено аж до цього дня! 13 А цар Соломон дав цариці Шеви на жадáння її все, чого вона бажала, окрім того, що дав їй як царський дарýнок Соломонів. I обернулася вона, та й пішла до свого краю, вона та слуги її. 14 I булá вага того золота, що прихóдило для Соломона в однóму році, шість сотень шістдесáт і шість талантíв золота, 15 окрім того, що прихóдило від купців та з торгíвлі ходячих, та від усіх царів Арабії та краївих намісників. 16 I зробив цар Соломон

дві сотні великих щитів із кúтого золота, — шість сотень шеклів золота йшло на однóго щита, 17 та три сотні щитів менших із кутого золота, — три міні золота йшло на одного щита. I цар віддав їх до дому Ливанського Лíсу. 18 I зробив цар великого трóна зо слонóвої кóсті, і покрив його щирим золотом. 19 У трона було шість ступéнів; а голова в трона круглýста позад його та порúччя з того й з того боку при місці сидíння, та два леви, що стояли при порúччях. 20 I дванадцять левів стояли там на шести ступéніях із того й з того боку. По всіх царствах не було так зróбленої! 21 I ввесь посуд на пиття царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лíсу — щире золото, нíчого із срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. 22 Bo цар мав на морі таршíські кораблі разом із кораблями Хíрамовими. Раз на три роки прихóдили таршíські кораблі, що довóзили золото, і срібло, і слонóву кóсть, і мавп, і пав. 23 I став цар Соломон найбільшим від усіх зéмних царíв, щодо багатства та щодо мудрості. 24 I вся земля хотіла бачити Соломона, щоб послухати його мудрості, що Бог дав у його серце. 25 I вони принóсили кожен свого дáра, — речі срібні та речі золоті, й одежду, і збрóю, і пáхощí, конí та мули, — із року в рík. 26 I назбирав Соломон колесníць та верхívців, і було в нього тисяча й чотири сотні колесníць та двадцять тисяч верхívців, і він порозмíщував їх по колесníчних містáх та з царем в Єрусалимі. 27 I Соломон наскладáв в Єрусалимі срібла, як камíння, а кéдрíв наскладав, щодо числénності, як сикомóри, що в Шефелі! 28 A кónей, що були в Соломона, привóдили з Єгипту та з Кеве; царськí купцí брали їх із Кеве за встанóвлені грóші. 29 I вхóдila й вихóдila колесníця з Єгипту за шість сотень шеклів срібла, а кíнь — за сто й п'ятдесят. I так вони вивóзили все це своєю рукою для всіх царів хíttíйських та царям сирíйським.

11

А цар Соломон покохав багато чужínnих жінок: і дочкú фараонову, моавіtяноک, аммоніtянок, еdomіtянок, сидоніtянок, хíttіtянок, 2 із тих народів, що про них Господь сказав був Ізраїлевим синам: „Не ввíйдете між них, і вони не ввíйдуть між вас, бо вони справдí нахилять ваші серця до своїх богів“. До них прихíліvся Соломон кохáнням. 3 I було в нього жінок-княгинь

сім сотень, а наложниць — три сотні. I жінкі його прихилили його серце. 4 I сталося на час Соломонової старости, жінкі його прихилили його серце до інших богів; і серце його не було все з Господом, Богом, як серце його батька Давида. 5 I пішов Соломон за Астартою, богинею сидонською, та за Мілкомом, гидотою аммонітською. 6 I робив Соломон зле в очах Господніх, і не йшов певно за Господом, як його батько Давид. 7 Тоді Соломон збудував жертовника для Кемоша, моавської гидоти, на горі, що навпроти Єрусалиму, та для Молоха, гидоти аммонських синів. 8 I так він зробив для всіх своїх чужинних жінок, що кадили та принесли жертви для своїх богів. 9 I розгнівався Господь на Соломона, бо його серце відхилилося від Господа, Бога Ізраїлевого, що два рази йому являвся, 10 і наказував йому про цю річ, — щоб не ходити за іншими богами. Та не виконував він того, що наказав був Господь. 11 I сказав Господь до Соломона: „Тому, що було це з тобою, і не виконував ти Мого заповіту та постанов Моїх, що Я наказав був тобі, Я конче відберу царство твоє, та й дам його твоєму рабові. 12 Тільки за твоїх днів не зроблю того ради батька твого Давида, — з руки сина твого відберу його! 13 Та всього царства Я не відберу, — одне племено Я дам синові твоєму ради раба Мого Давида та ради Єрусалиму, якого Я вибрав“. 14 I поставив Господь Соломонові за протівника едомлянина Гадада, — він із царського насіння в Едомі. 15 I сталося, коли Давид був з Едомом, коли Йоав, начальник війська, пішов поховати трупи, то він повбивав кожного чоловічої статі в Едомі. 16 Бо шість місяців сидів там Йоав та ввесь Ізраїль, аж поки він не вигубив кожного чоловічої статі в Едомі. 17 I втік Гадад, він та з ним мужі едомські, зо слуг його батька, щоб піти до Єгипту; а Гадад був тоді малим хлопцем. 18 I встали вони з Мідійну й пішли до Парану; і набрали вони з собою людей з Парану, та й прийшли до Єгипту, до фараона, царя єгипетського, а той дав йому дім та призначив йому утримання, і дав йому землю. 19 I знайшов Гадад велику милість у фараонових очах, і він дав йому за жінку сестру своєї жінки, сестру цариці Тахпенеси. 20 I породила йому сестра Тахпенеси сина його Генувата, а Тахпенеса виховала його в фараоновому домі. I був Генуват у фараоновому

домі серед фараонових синів. 21 I почув Гадад в Єгипті, що Давид спочив із своїми батьками, та що помер Йоав, начальник війська. I сказав Гадад до фараона: „Відпусти мене, я піду до свого Краю!“ 22 A фараон йому відказав: „Чого тобі бракує при мені, що ти оце хочеш іти до свого краю?“ ТА той сказав: „Ні, таки конче відпусті мене!“ 23 I поставив Бог йому, Соломонові, за противника ще Йезона, сина Ел'яди, що втік від Гадад'єзера, царя Цови, свого пана. 24 I зібраав він при собі людей, та й став провідником банди, коли Давид розбив їх. I пішли вони до Дамаску, й осілися в ньому, і панували в Дамаску. 25 I був він противником для Ізраїля за всіх Соломонових днів, а це окрім того лиха, що чинив Гадад. I брідив він Ізраїлем, і запанував над Сирією. 26 A Єровоам, син Неватів, ефремівець, із Щереди, а ім'я його матері — Церуа, жінка вдова, — був раб Соломонів. I підняв він руку на царя. 27 A оце та причина, що він підняв руку на царя: Соломон будував Міллό, і поправив пролім у Місті Давида, свого батька. 28 A той муж Єровоам був відважний. I побачив Соломон цього юнака, що він роботяжий, і призначив його над усіма носіями Йосипового дому. 29 I сталося того часу, і вийшов Єровоам з Єрусалиму. I знайшов його на дорозі шілонянин Ахія, пророк. Він був одягнений в нову одіж, й обідва вони були самі на полі. 30 I скочив Ахія за ту нову одяжу, що була на ньому, та й подер її на дванадцять кусків. 31 I сказав він до Єровоама „Візьми собі десять кусків, бо так сказав Господь, Бог Ізраїля: Оце Я віддирою царство з Соломонової руки, і дам тобі десять племен. 32 A одне племено буде йому ради Мого раба Давида та ради Єрусалиму, міста, що Я вибрав його зо всіх Ізраїлевих племен. 33 Це тому, що вони покинули Мене і вклонялися Астарті, сидонській богині, і Кемошеві, богові моавському, та Мілкомові, богові аммонітському, і не пішли Моїми дорогами, щоб виконувати добре в Моїх очах, і постанови Мої та заповіді Мої, як батько його Давид. 34 Та не візьмі Я всього царства з руки його, бо оставил його володарем по всі дні життя його ради раба Мого Давида, що Я вибрав його, який додерживав заповідів Моїх та постанов Моїх. 35 I візьмі Я царство з руки його сина, та й дам його тобі, оті десять племен. 36 A синові його дам одне племено, щоб позоставався світильник

рабові Моєму Давидові, по всі дні перед лицем Моїм в Єрусалимі, місці, що Я вибрав Собі, щоб там перебувало Мое Ймénня. 37 А тебе Я візъмъ, і ти будеш царювати над усім, чого пожадає душа твоя, і ти будеш царем над Ізраїлем. 38 I станеться, коли ти слухатимешся всього, що Я накажу тобі, і підеш Моїми дорогами, і робитимеш добре в очах Моїх, щоб виконувати постанови Мої та заповіді Мої, як робив раб Мій Давид, то Я буду з тобою, і побудую тобі міщній дім, як Я збудував був Давидові, і дам тобі Ізраїля. 39 I буду впокоряти Давидове насіння ради того, тільки не по всі дні“. 40 I шукав Соломон, щоб забити Єровоáма. I встав Єровоáм, і втік до Єгипту, до Шішака, єгипетського царя. I пробувáв він в Єгипті аж до Соломонової смерті. 41 A решта Соломóнових діл, і все, що він зробив був, та мудрість його, — ото вони написані в книзі „Соломонові діла“. 42 A днів, коли Соломон царював в Єрусалимі над усім Ізраїлем, булó сорок літ. 43 I спочив Соломон зо своїми батьками, і був похованний у Місті Давида, батька свого, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

12 I пішов Рехав'ам до Сихéму, бо до Сихему зійшовся ввесь Ізраїль, щоб настановити його царем. 2 I сталося, що це почув Єровоáм, Неватів син, коли був іще в Єгипті, куди втік від царя Соломона. I осівся Єровоам ув Єгипті. 3 I послали й покликали його. I прийшов Єровоáм та всі Ізраїлеві збори, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи: 4 „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти тепер полегший жорстоку роботу батька свого та тяжкé його ярмо, що наклав він був на нас, і ми бúдемо служити тобі“. 5 A він відказав їм: „Ідіть ще на три дні, і верніться до мене“. I пішов той народ. 6 I радився цар Рехав'ам зо старшиими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли був він живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому нарóдові?“ 7 I вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти сьогодні будеш рабом цьому нарóдові, і будеш служити їм, і відповісí їм, і говоритимеш їм добri слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. 8 Ta він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що виросли разом із ним, що стояли перед ним. 9 I сказав він до них: „Щó ви радите, і щó відповімò цьому нарóдові, який говорив мені,

кажучи: Полегший ярмò, що твій батько наклав був на нас“. 10 I говорили до нього ті молодики, що виросли з ним, кажучи: „Так скажеш тому нарóдові, що промовляв до тебе, говорячи: Твій батько вчинив був тяжким наше ярмò, а ти дай полегшу нам. Отак скажеш до них: Мій мізíнець грубий за стéгна моего батька! 11 A тепер: мій батько наклав був на вас тяжкé ярмо, а я додáм до вашого ярма! Батько мій карав вас бичáми, а я каратиму вас скорпíонами!“ 12 I прийшов Єровоáм та ввесь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. 13 I цар жорстокó відповів народові, і відкинув пораду старших, що радили йому. 14 I він говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я додáм до вашого ярма. Батько мій карав вас бичáми, а я каратиму вас скорпíонами!“ 15 I не послухався цар народу, бо причина була від Господа, — щоб спрáвилося слово Його, яке говорив був Господь через шілоняніна Ахію до Єровоама, Неватового сина. 16 I побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи: „Яка нам частíна в Давиді? I спáдщини нема нам у сині Єссéя! До наметів своїх, о Ізраїлю! Познáй тепер дім свій, Давиде!“ I пішов Ізраїль до наметів своїх. 17 A Ізраїлеві сини, що сиділи в Юдиних містах, — тільки над ними зацарювáв Рехав'ам. 18 I послав цар Рехав'ам Адоніráма, що був над даниною, та ввесь Ізраїль закýдав його камінням, і він помер. A цар Рехав'ам поспішів сісти на колесницю та втекти до Єрусалиму. 19 I збунтувався Ізраїль проти Давидового дому, і від нього відпав, і так є аж до цього дня. 20 I сталося, як увесь Ізраїль почув, що вернувся Єровоáм, то послали й покликали його на збори, та й настановили його царем над усім Ізраїлем. За домом Давида не було нікого, окрім одного Юдиного плéмени. 21 I прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібраав увесь Юдин дім та Веніаминове плéмено, сто й вісімдесят тисяч вýбраних вýськóвих, щоб воювати з Ізраїлевим домом, щоб вернути царство Рехав'амóvi, Соломоновому синові. 22 I було Боже слово до Шемáї, чоловіка Божого, говорячи: 23 „Скажи Рехав'амові, Соломоновому синові, цареві Юдиному, та всьому домові Юдиному й

Веніяминовому, і решті народу, говорячи: **24** Так говорить Господь: Не йдіть і не воюйте з своїми братами, Ізраїлевими синами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася від Мене!“І вони послухалися Господнього слова, і вернулися, щоб піти за Господнім словом. **25** І збудував Єровоам Сихема в Єфремових горах, та й осівся в ньому. І вийшов він звідти, і збудував Пенуїла. **26** І сказав Єровоам у своєму серці: „Тепер вérнеться царство до Давидового дому! **27** Якщо народ цей буде ходити до Єрусалиму, щоб приносяти жертви в Господньому домі, то вérнеться серце цього народу до їхнього пана, до Рехав'ама, царя Юдиного. І вони заб'уть мене, та й вéрнуться до Рехав'ама, царя Юдиного“. **28** І порадився цар, і зробив два золоті тельці, і сказав до народу: „Дóсить вам ходити до Єрусалиму! Оце, Ізраїлю, бóги твої, що вивели тебе з єгипетського краю“. **29** І поставив він одного в Бет-Елі, а одного в Дані. **30** І булá та річ на гріх, бо народ ходив до одногó з них аж до Дану. **31** І зробив він жертівнé місце на пágірку, і настановив священиків з усього народу, що не були з Левієвих синів. **32** І встановив Єровоам свято в восьмому місяці, п'ятнадцятого дня місяця, подібне до свята, що в Юді, — і принoсив жертву на жертівнику. Так зробив він у Бет-Елі, щоб принoсити в жертву тельцям, які він зробив. І настановив він у Бет-Елі священиків пágірків, що поробив. **33** І принoсив він жертви на жертівнику, що зробив у Бет-Елі, п'ятнадцятого дня восьмого місяця, якого вýмислив з свого серця. І вчинив він свято для Ізраїлевих синів, і підйшов до жéртівника, щоб покадити.

13 А ось чоловік Божий прийшов за Господнім словом із Юди до Бет-Елу. А Єровоам стояв при жéртівнику, щоб кадити. **2** І кликнув чоловік Божий при жéртівнику за словом Господнім і сказав: „Жéртівнику, жéртівнику, — так сказав Господь: Ось у Давидовому домі нарóдиться син, Йосія іm'я йому, і він на тобі принесе в жертву священиків пágірків, що на тобі кáдять, і кості ліóдські спáляться на тобі. **3** І дасть він того дня чудо, говорячи: Оце те чудо, про яке говорив Господь: Ось цей жéртівник розпадéться, і вýсиплеťся попіл, що на ньому!“ **4** І сталося, як цар почув слова цього Божого чоловіка, що кликав до жéртівника в Бет-Елі, то Єровоам простиg руку

свою від жéртівника, говорячи: „Схопíть його!“І всохла рука йому, яку він простиg до нього, і він не міг вернути її до себе. **5** А жéртівник розпався, і попіл висипався з жéртівника, за тим чудом, що дав Божий чоловік за словом Господнім... **6** А цар віdpovів і сказав до Божого чоловіка: „Умиlostív лице Господа, Бога твого, і помолися за мене, і нехай вéрнеться рука моя до мене!“І чоловік Божий умиlostívив Господнє лицé, і царська рука вернулася до нього, і була, як перед тим... **7** І сказав цар до Божого чоловіка: „Увійди zo мною до дому й попоїж, і я дам тобі дáра!“ **8** А чоловік Божий сказав до царя: „Якщо ти даси мені пів дому свого, — не вvійдú я з тобою, і не ёстиму хліба, і не питиму води в цьому міscі!. **9** Bo так наказано мені за словом Господнім, говорячи: Ти не ёстимеш хліба, і не питимеш води, і не вéрнешся дорогою, якою píšow!“ **10** І píšow віn іншою дорогою, і не вернувся tісю дорогою, що нею прийшов був до Бет-Елу. **11** А один старий пророк сидів у Бет-Елі. І прийшли його сини, і розповілі йому про ввесь чин, що зробив Божий чоловік сьогодні в Бет-Елі, про ті слова, що він говорив до царя, — і оповілі їх своєму батькові. **12** І промовив до них їхній батько: „Дé ж та дорога, якою він píšow?“А його сини бачили ту дорогу, якою píšow Божий чоловік, що прийшов був з Юді. **13** І сказав він до синів своїх: „Осідлайте мені осла!“І вони осідлали йому осла, і він сів на нього. **14** І поїхав він за Божим чоловіком, і знайшов його, як сидів під дубом. І сказав він до нього: „Чи ти той Божий чоловік, що прийшов із Юди?“А той відkазав: „Я“. **15** І сказав він до нього: „Іди zo мною до дому та з'їж хліба!“ **16** А той відkазав: „Не мóжу вернутися з тобою та вvійти з тобою, і не ёстиму хліба, і не питиму води з тобою в цьому міscі! **17** Bo було мені скázano за словом Господнім: Не ёстимеш хліба й не питимеш там води, і не вéрнешся tісю дорогою, якою ти йшов!“ **18** А той відkазав йому: „І я пророк, як ти! А Ангол говорив мені за Господнім словом, кажучи: Заверни його з собою до дому свого, і нехай він єст хліb і нехай p'e бóду“. Він же говорив йому неправду! **19** І віn вернувся з ним, і їв хліb у його домі та пив воду. **20** І сталося, як сиділи вони при столі, то було Господнє слово до пророка, що вернув його!. **21** І віn кликнув до Божого чоловіка, що прийшов із Юди,

говорячи: „Так сказав Господь: Тому́, що був ти неслухняний Господнім накáзам, і не додержував тієї заповіді, що наказав тобі Господь, Бог твій, 22 і ти вернувся, і ів хліб та пив воду в місці, про яке Він говорив тобі: Не їж хліба й не пий води, — то не ввійде твій, труп до грóбу батьків твоїх!“ 23 I сталося, як той поїв хліба та напився, то він осідлав йому осла, тому прорóкові, що він вернув його. 24 I той подався, та спіткав його на дорозі лев, та й забив його. I був кýнений труп його на дорозі, а осел стояв при ньому, а той лев стояв при трúпі. 25 Аж ось приходять люди, і побачили того трúпа, кýненого на дорозі, та лева, що стояв при трупі. I вони прийшли й говорили в тім місті, де сидів старий пророк. 26 I почув про це той пророк, що вернув його з дороги, та й сказав: „Це той Божий чоловік, що був неслухняний Господнім наказам, і Господь дав його левові, і він роздер його та вбив його за Господнім словом, що говорив йому“. 27 I сказав він до синів своїх, говорячи: „Осадлайте мені осла!“ I осіддали. 28 I поїхав він, і знайшов його трупа, кýненого на дорозі, й осла та лева, що стояли при трупі, — не з'їв той лев трупа й не роздер осла. 29 I підняв той пророк трупа Божого чоловіка, і поклав його на осла, та й вернув його. I ввійшов старий пророк до міста, щоб оплакати та поховати того. 30 I поклав він його в своїм гробі, і плакали над ним: „Ой, брате мій!“ 31 I сталося по його похороні, і сказав він до синів своїх, говорячи: „Коли я помрú, то поховаете мене в грóбі, що в ньому похованій цей Божий чоловік. При костях його покладіть мої кости! 32 Бо конче збудеться те слово, що він кликнув був за Господнім словом над тим жéртвником, що в Бет-Елі, та над усіма жертвникóвими місцями на пágірках, що в містах самарійских.“ 33 По цій пригòді Єровоám не зійшов zo своєї злої дороги, і настановляв священиків пágірків з усього народу, — хто хотів, той призначався, і ставав священиком пágірків. 34 I стала та річ гріхом для Єровоамового дому, і на вýгублення, і на вýнищення з-над поверхні землі.

14 Того чáсу засlab Авíя, Єровоамів син 2 I сказав Єровоам до своєї жінки: „Устань та переберися, і не пізнають, що ти Єровоамова жінка. I підеш до Шілó, — ото там пророк Axíja, який говорив про мене, що я буду царем над

цим народом. 3 I візьми в свою руку десять хлібів і калачі та дзбáнок меду, і ввійдеш до нього. Він скаже тобі, що буде хlopцеві“. 4 I зробила так Єровоамова жінка. I встала вона, та й пішла до Шілó, і ввійшла до Axíjевого дому. A Axíja не міг бачити, бо очі йому stemnili через його старість. 5 I Господь сказав до Axíj: „Ось приходить Єровоамова жінка, щоб запитати від тебе слово про сина свого, бо він слабій. Отак і так будеш їй говорити. I станеться, коли вона ввійде, то вдаватиме чужу“. 6 I сталося, як Axíja почув шарудіння ніг її, як вона вхόдila до входу, то сказав: „Увійди, Єровоамова жінко! Чому ти вдаєш чужу? A я посланий до тебе з твердою звісткою. 7 Iди, скажи Єровоамові: Так сказав Господь, Бог Ізраїл: Тому́, що Я підніс тебе з-посеред народу, і дав тебе за knáзя над Моїм нарóдом, Ізраїлем, 8 i відірвав царство від Давидового дому й дав його тобі, та ти не був, як Míй раб Давид, що додержував зáповідей Moїх, i що ходив за Mною всім серцем своїм, щоб робити тільки добре в очах Moїх, 9 i робив ти гірше за всіх, хто був перед тобою, і ти пішов і наробив собі інших богів та литих бовбáнів, щоб gníviti Мене, а Мене ти відкинув геть, 10 тому ось Я навбóжу лихо на Єровоамів дім, і вýгублю в Єровоама навіть те, що močить на стіну, невільника й вільного в Ізраїлі, і вýмету позостале по Єровоамовім домі, як вимітається сміття, aж не зостанеться нічого. 11 Померлого в Єровоама в місті поїдять пси, а померлого на полі поїсть птаство небесне. Так сказав Господь. 12 A ти встань, іди до свого дому. Як ноги твої входитимуть до міста, то помре той хlopець. 13 I буде його оплакувати ввесь Ізраїль, і поховають його, бо він — один в Єровоама ввійде до грóбу, бо тільки в ньому в Єровоамовім домі булá знайдена добра rіч для Господа, Бога Ізраїлевого. 14 A Господь поставить Собі царя над Ізраїлем, який вýгубить Єровоамів дім того дня. Та що станеться тепер? 15 I поб'e Господь Ізраїля, і він захитається, як хитається очерет на воді! I вирве Він Ізраїля з-над цієї хорошої землі, яку дав їхнім батькам, і порозкидає їх по той бік Річки за те, що вони поробили собі Астарті, що gníviaютъ Господа. 16 I Він видасть Ізраїля через гріх Єровоáма, що грішив сам, і що ввів у гріх Ізраїля“. 17 I встала Єровоамова жінка, і пішла, і прийшла до Tírці.

Як вона вхідила до порога дому, то той хлопець помер. **18** І поховали його, й оплакував його ввесь Ізраїль за словом Господа, що говорив через раба Свого пророка Ахійю. **19** А решта Єровоамових діл, як він воював та як він царював, ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **20** А час, який царював Єровоам, — двадцять і два роки. І спочив він із батьками своїми, а замість нього зацарював син його Надав. **21** А Рехав'ам, син Соломонів, царював у Юді. Рехав'ам був віку сорока й одного року, коли зацарював, а царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племен, щоб покласти там Своє Йміння. А ім'я його матері: аммонітка Наама. **22** А Юда робив зло в Господніх очах, і вони гнівіли його більш від усього того, що чинили їхні батьки своїм гріхом, яким грішили. **23** І також вони будували собі жертовники на пагірках, і стовпій, і Астарти на кожному високому взгір'ї та під кожним зеленим деревом. **24** І також були блудодії в тому краї, — вони чинили всю гидоту тих людей, що Господь прогнав їх від Ізраїлевого обличчя. **25** І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шушак, єгипетський цар, на Єрусалим. **26** І позабираав він скарбі Господнього дому та скарби дому царевого, — і все забрав. І забрав він усі золоті щити, що Соломон поробив був. **27** А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і віддав їх на руки провідників бігунів, що стерегли вхід до царського дому. **28** І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, бігуні носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів. **29** А решта Рехав'амових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **30** А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні. **31** І спочив Рехав'ам зо своїми батьками, і був він похованний зо своїми батьками в Давидовому місті. А ім'я його матері — аммонітянка Наама. А замість нього зацарював його син Авійям.

15 А вісімнадцятого року царя Єровоама, Неватового сина, над Юдою зацарював Авійям. **2** Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. **3** І він ходив в усіх гріхах свого батька, які той робив перед ним, і серце його не було все з Господом, Богом своїм, як серце його батька Давида. **4** Бо Господь,

Бог його, ради Давида дав йому світільника в Єрусалимі, щоб постівти сина його по ньому та укріпити Єрусалим. **5** Бо Давид робив добре в Господніх очах, і не відступав від усього що Він наказав був йому, по всі дні життя свого, окрім справи хіттійнина Урії. **6** А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні життя його. **7** А решта Авійямових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **8** І війна точилася між Авійямом та між Єровоамом. **9** І спочив Авійям зо своїми батьками, і поховали його в Давидовому місті, а замість нього зацарював син його Аса. **10** А року двадцятого Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Аса, цар Юдин. **10** І він царював в Єрусалимі сорок і один рік. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. **11** І робив Аса добре в Господніх очах, як батько його Давид. **12** І вигнав він блудодіїв із краю, і повикидав усіх божків, яких поробили були їхні батькі. **13** І навіть матір свою Мааху, — і її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила булá ідола для Астарти. І Аса порубав ідола її, та й спалив у долині Кедрон. **14** А пагірки не минулися; тільки Асине серце було все з Господом по всі його дні. **15** І він до Господнього дому присвячені речі свого батька та присвячені речі свої, — срібло, і золото, і посуд. **16** А війна точилася між Асою та між Башою по всі їхні дні. **17** І пішов Баша, цар Ізраїлів, на Юду, і будував Раму, щоб не дати нікому від Аси, царя Юдиного, виходити та вхідити. **18** І взяв Аса все срібло та золото, позостале в скарбницях храму Господнього та дому царевого, та й дав його до руків своїх слуг. І послав їх цар Аса до Бен-Гадада, сина Тавримонна, сина Хезйонового, сирійського царя, що сидів у Дамаску, говорячи: **19** „Є умова між мною та між тобою, між батьком моїм та між батьком твоїм. Ось послав я тобі дара, срібла та золота, — іди, зламай умову свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відйде від мене“. **20** І послухався Бен-Гаддад царя Аси, і послав провідників своєї війська на Ізраїлеві міста, та й побив Ійона, і Дана, і Авела, Бат-Мааху, і всього Кінерота та всю землю Нефталімову. **21** І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, й осівся в Тірці. **22** А цар Аса закликав до послуху всього Юду, нікого не виключаючи, і вони повинісали каміння

Рами та її дерево, що з них будував був Баша. I цар Аса збудував з того Веніаминову Геву. 23 А решта діл Аси та вся лицарськість його, і все, що він зробив був, і міста, які побудував, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів; тільки на час стáрости своєї він засlab був на свої ноги. 24 I спочив Аса з батькáми своїми, і був похований з батькáми своїми в Місті Давида, свого батька. A замість нього зацарював його син Йосафат. 25 A над Ізраїлем зацарював Надав, Еровоамів син, у другому році Асý, царя Юдиного, та й царювá над Ізраїлем два роки. 26 I робив він зло в Господніх очáх, і ходив дорóгою батька свого та в грíху його, що вводив теж у грíх Ізраїля. 27 I змóвився на нього Баша, син Ахíї, з Іссахáрового дому, та й побив його Баша в Гíббетоні філістимському. A Надáв та ввесь Ізраїль облягáли Гíббетон. 28 I вбив його Баша в третьому році Асý, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. 29 I сталося, як зацарював він, то побив увесь Еровоамів дім, — не позоставив Еровоáмові жодної душі, аж поки не вýгубив його, за словом Господа, що говорив через Свого раба шíлоняніна Ахíю, 30 за грíх Еровоáма, що грíшив сам і що вводив у грíх Ізраїля, через свíй гníв, яким гníвив Господа, Бога Ізраїлевого. 31 A решта діл Надава та все, щó він був зробив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 32 A вíйна точилася між Асóю та між Башéю, Ізраїлевим царем, по всі дні їх. 33 Третього року Асý, царя Юдиного, зацарював Башá, син Ахíїн, над усім Ізраїлем у Тíрці, на двадцять i чотири роки. 34 I робив він зло в Господніх очáх, і ходив дорогою Еровоама та в грíху його, що вводив у грíх Ізраїля.

16 I було Господнє слово до Єгý, Хананієвого сина, про Башú, говорячи: 2 „Томý, що Я підніс тебе з пороху, і настановив тебе володарем над Моїм нарóдом, Ізраїлем, а ти пíшов Еровоамовою дорóгою та вводив у грíх нарóд Мíй, Ізраїля, щоб гñівити Мене грíхáми їх, з то ось Я вýгублю по Баші та по домі його, — зроблю твíй дім, як дім Еровоама, Неватового сина. 4 Померлого в Баші в місті з'їдять пси, а померлого йому на полі, — поїсть птаство небесне“. 5 A решта діл Баші, і щó він зробив був, і лицарськість його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 6 I

спочив Башá зо своїми батькáми, і був похований в Тíрці, а замість нього зацарював син його Елá. 7 I було слово Господнє через пророка Єгу, сина Хананієвого, до Баші та до дому його, а то через усе те зло, що кóїв він у Господніх очáх, щоб гñівити Його чином своїх рук, щоб бути, як Еровоамів дім, що Він побив його. 8 Двадцять i шостого року Аси, царя Юдиного, зацарював Ела, Башин син, над Ізраїлем у Тíрці, на два роки. 9 I змовився на нього його раб Зíмрі, провідник половини колесніць. I коли він, п'ýний, пив у домі Арци, що був над його домом У Тíрці, 10 то прийшов Зíмрі й убив його, і вбив його в двадцятому й сьомому році Аси, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. 11 I сталося, як він зацарював та сів на його троні, то він вýбив увесь Башин дім, — не позостáвив навіть того, що мочить на стíну, ані рідних його, ані дру́зів його. 12 I вýгубив Зíмрі ввесь Башин дім, за словом Господа, що промовляв був до Баші через пророка Єгу, 13 за всі грíхі Баші та грíхи Елі, його сина, що грíшили самі, і що ввóдили в грíх Ізраїля, щоб гñівити Господа, Бога Ізраїлевого, своїми гидótами. 14 A решта діл Елі та все, щó він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 15 У році двадцятому й сьому Аси, царя Юдиного, зацарював Зíмрі в Тíрці на сім день, коли нарóд облягáв філістимський Гíббетон. 16 I прочýв нарóд, що облягав, таке: „Змóвився Зíмрі та й убив царя!“ I ввесь Ізраїль настановíв царем над Ізраїлем Омрі, провідника вýська, того дня в табóрі. 17 I піднялýся Омрі та ввесь Ізраїль із ним із Гíббетону, і облягáв Тíрцу. 18 I сталося, як побачив Зíмрі, що місто здобуте, то ввійшов до палáцу царéвого дому, та й спалив над собою царський дім огнем, і помер 19 за грíх свíй, що грíшив ним, щоб робити зло в Господніх очáх, щоб ходити дорогою Еровоама та в грíху його, який він чинив, щоб вводити в грíх Ізраїля. 20 A решта діл Зíмрі та змова його, що вчинив був, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 21 Тоді Ізраїлів народ подíлýвся пополовині: половина народу була за Тíвні, Гíнатового сина, щоб настановýти його царем, а половина — за Омрі. 22 Та був сильніший нарóд, що стояв за Омрі, від нарóду, що був за Тíвні, Гíнатового сина. I помер Тíвні, а зацарювá Омрі. 23 У році тридцятому й першому Аси, царя Юдиного, над

Ізраїлем зацарював на дванадцять літ Омрі. У Тірці царював він шість років. **24** I купив він від Шемера гору Шомерон за два таланти срібла, і забудував гору, і назвав ім'я міста, яке збудував, іменем пана тієї гори: Шомерон. **25** I робив Омрі зло в Господніх очах, і чинив зло більше від усіх, хто був перед ним. **26** I ходив він усією дорогою Єревоама, сина Неватового, та в гріхах його, якими вводив у гріх Ізраїля, щоб гнівіти Господа, Бога Ізраїля, гидотами своїми. **27** А решта діл Омрі, що робив він, та лицарськість його, яку він чинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **28** I спочив Омрі з своїми батьками, і був похований у Самарії. А замість нього зацарював його син Ахаб. **29** Ахаб, син Омрі, зацарював над Ізраїлем у році тридцятому й восьмому Аси, царя Юдиного. I царював Ахав, син Омрі, над Ізраїлем у Самарії двадцять і два роки. **30** I робив Ахав, син Омрі, зло в Господніх очах більше від усіх, хто був перед ним. **31** I булó йому мало ходити в гріхах Єревоама, Неватового сина, — і він узяв за жінку Єзавель, дочку Етбаала, сидонського царя. I він пішов, і служив Ваалові, і вклонявся йому. **32** I він поставив жертівника для Ваала в Вааловому домі, якого збудував у Шомероні. **33** I зробив Ахав Астарту. I Ахав далі чинив, щоб гнівіти Господа, Бога Ізраїлевого, більше від усіх Ізраїлевих царів, що були перед ним. **34** За його днів Хіїл з Бет-Елу відбудував Єрихона, — на перворіднім своїм Авірамові він заклав його фундаменти, а на наймолодшім своїм Сер'євові повставляв брами його, за словом Господа, що говорив через Ісуса, Навінового сина.

17 I сказав тішб'янин Іллá, з гілеадських мешканців, до Ахава: „Як живий Господь, Бог Ізраїлів, що перед лицем Його я стою, — цими роками не буде роси та дощу, але тільки за моїм словом!“ **2** I було до нього слово Господнє, говорячи: „Іди звідси, й обернешся собі на схід, і сховаєшся при потоці Керіті, що навпроти Йордану. **4** I станеться, — будеш ти пити з потоکу, а крúкам наказав Я годувати тебе там“. **5** I він пішов, і зробив за Господнім словом: і пішов, і осівся при потоці Керіті, що навпроти Йордану. **6** А крúки приносили йому хліба та м'яса вранці, і хліба та м'яса ввечорі, а з потоکу він пив. **7** I сталося на кінці днів, і вісок потік, бо в краї

не було дощу. **8** I було Господнє слово до нього, говорячи: **9** „Устань, іди до Сарéти сидонської, й осядеш там. Ось наказав Я там одній вдові, щоб годувала тебе“. **10** I він устав та й пішов до Сарéти. I прибúв він до входу міста, аж ось там збирає дрібва одна вдова. I він кликнув до неї й сказав: Візьми мені трохи води до посудини, й я нап'юся“. **11** I пішла вона взяти. А він кликнув до неї й сказав: „Візьми мені й шматок хліба в свою руку!“ **12** A та відказала: „Як живий Господь, Бог твій, — не маю я калачá, а тільки повну прýгоршу бороща в дзбанку та трохи олії в горнáті. А оце я назираю дві полінці дров, і підú, і приготóвлю це собі та синові своєму. I з'їмо ми, — та й помремо“... **13** I сказав до неї Ілля: „Не бíйся! Піди, зроби за своїм словом. Тільки спочáтку зроби мені з того малого калачá, і віннесеш мені, а для себе та для сина свого зробиш пótім. **14** Bo так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Дзбáночку муки не скінчиться, і не забráкне в горнáті олії аж до дня, як Господь дастъ дощу на повéрхню землі“. **15** I пішла вона, і зробила за словом Іллі, і ла вона й він та її дім довгі дні, — **16** „дзбáночку муки не скінчиться, і не забráкло в горнáті олії“, за словом Господа, що говорив через Ілліо. **17** I сталося по тих пригóдах, — засlab був син тієї жінки, господині того дому. I була його хвороба дуже тяжкá, аж духу не позосталося в ньому. **18** I сказала вона до Іллі: „Щó тобі до мене, чоловіче Божий? Прийшов ти до мене, щоб згадувати мій гріх та щоб убити моого сина!“ **19** I сказав він до неї: „Дай мені сина свого!“ I він узяв його з лоня її, і виніс його в горницю, де він сидів, і поклав його на своєму ліжку. **20** I кликнув він до Господа й сказав: „Господи, Боже мій, чи й цій удові, що я в неї мешкаю, учиниш зло, щоб убити її сина?“ **21** I витягся він тричі над дитиною, і клíкав до Господа та казав: „Господи, Боже мій, нехай вéрнеться душа цієї дитини в неї!“ **22** I вислухав Господь голоса Іллі, і вернúлася душа дитини в неї, — і вона ожилá... **23** I взяв Ілля дитину, і зніс її з горниці додолу, і віддав її матері її. I сказав Ілля: „Дивися, — твій син живий!“ **24** I сказала та жінка до Іллі: „Тепер то я знаю, що ти Божий чоловік, а Господнє слово в устах твоїх — правда!“

18 I минуло багато днів, і було Господнє слово до Іллі третього року, говорячи: „Іди, покажися

до Ахáва, а Я дам дощ на поверхню землі“.²¹ I пішов Ілля показатися до Ахава. А в Асирії був сильний голод. ³ I покликав Ахав Овдія, що був над домом, а Овдій був дуже богоінний. ⁴ I сталося, коли Єзавéль вигúблювала Господніх пророків, то Овдій узяв сотню пророків, та й склав їх по п'ятдесяті чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою. ⁵ I сказав Ахав до Овдія: „Іди по краю до всіх вóдних джерел та до всіх потоків, — може знайдемо трави, і позостáвимо при житті коня та мула, і не вýгубимо худоби“... ⁶ I поділили вони собі Край, щоб перейти по ньому, — Ахав пішов однією дорогою сам, Овдій пішов сам другою дорогою. ⁷ I був Овдій у дорозі, аж ось Ілля назустріч йому. I пізнав він його, і впав на обличчя своє та й сказав: „Чи то ти, пане мій Іллé?“ ⁸ A той відказав йому: „Я. Іди, скажи панові своєму: Ось тут Ілля!“ ⁹ A він сказав: „Чим я прогрішив, що ти віддаеш свого раба в Ахавову руку, щоб він убив мене? ¹⁰ Як живий Господь, Бог твій, — немає нарóду та царства, що туди не посылав би пан мій шукати тебе. А коли говорили: Нема його, то він заприся́в те царство та той народ, що знайдуть тебе. ¹¹ A тепер ти говориш: Іди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля! ¹² I станеться, я підú від тебе, а Дух Господній понесе тебе на те місце, якого не знаю. I прийдú я, щоб донéсти Ахаву, а коли він не знайде тебе, то вб'e мене. A раб твій боїться Господа від своєї молодості. ¹³ Чи ж не було сказано панові моєму ти, що зробив я, коли Єзавéль побивала Господніх пророків, а я склав був із Господніх пророків сотню чоловіка, по п'ятдесяті чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою? ¹⁴ A тепер ти кажеш: Іди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля, — і він мене вб'e!“ ¹⁵ Ta Ілля відказав: „Як живий Господь Саваóт, що я стою перед Його лицем, — сьогодні я покажуся йому!“ ¹⁶ I пішов Овдій назустріч Ахáву, та й доніс йому те. I пішов Ахав навпроти Іллі. ¹⁷ I сталося, коли Ахав побачив Іллю, то Ахав сказав до нього: „Чи це ти, що непокóїш Ізраїля?“ ¹⁸ A той відказав: „Не я вnessа́лівив Ізраїля, а тільки ти та дім твого батька через ваше недотримання Господніх зáповíдей, та й ти пішов за Ваалами. ¹⁹ A тепер пошли, зberи до мене на гору Кармél усього Ізраїля та чотири сотні й п'ятдесят Ваалових пророків, та чотири сотні пророків Астарті, що їдуть зо стóлу Єзавéлі“.²⁰ I послав Ахав по всіх

Ізраїлевих синах, і зібрав пророків на гору Кармél. ²¹ I підійшов Ілля до всього нарóду й сказав: „Чи довго ви бýдете скакати на двох галúзках? Якщо Господь — Бог, ідіть за Ним, а якщо Ваал — ідіть за ним!“²² Ta не відповів йому нарóд ані слова. ²³ I сказав Ілля до нарóду: „Я сам позостáвся Господній пророк, а пророків Ваалових — чотири сотні й п'ятдесят чоловіка. ²⁴ I нехай дадуть нам двох бичків, і нехай вони вýберуть собі одного бичка, і нехай заріжуть його, і нехай покладуть на дróва, а огню не покладýть. I я приgotóу одного бичка, і дам на дróва, а огню не покладý.“ ²⁵ I ви покличете іm'я бога вашого, а я поклічу іm'я Господа. I станеться, той Бог, що відповість огнем, — Він Бог!“²⁶ I відповів той нарóд та й сказав: „Це добре слово!“ ²⁷ I сказав Ілля до Ваалових пророків: „Виберіть собі одного бичка, і приgotóйте перші, бо ви численніші, і покличте іm'я свого бога, а огню не покладаете“. ²⁸ I взялі вони того бичка, що він дав ім, і вони приготували й кликали Ваалове іm'я від ранку й аж до полудня, говорячи: „Ваáле, почуй нас!“²⁹ Ta не було ані голосу, ані відповіді. I скакали вони біля жéртівника, що зробили. ³⁰ I сталося опівдні, і сміяvся з них Ілля й говорив: „Кличте голосом сильнішим, бо він бог! Може він роздуме, або відлучиться, або в дорозі! Може він спить, то прокинеться!“ ³¹ I стали вони кликати голосом сильнішим, і колоались, за своїм зvичаем, мечами та ráтищами, аж ліляється з них кров. ³² I сталося, як минувся південь, то вони пророкували аж до часу принесення хлібної жертви, — та не булó ані голосу, ані відповіді, ані слуху... ³³ I сказав Ілля до всього нарóду: „Підійдіть до мéне!“³⁴ I підійшов увесь нарóд до нього, а він поправив розбитого Господнього жéртівника. ³⁵ I взяв Ілля дванадцятеро каміння, за числом племéн синів Якова, до якого було слово Господнє, говорячи: „Ізраїль буде іm'я твоє!“ ³⁶ I збудував із того каміння жéртівника в іm'я Господнє, і зробив рова, площею на дві сáті насіння, навколо жéртівника. ³⁷ I наклав дров, і зарізав бичка та й поклав на дróвах. ³⁸ I він сказав: „Напóvnіть чотири відрі води, і нехай виллють на ціlopáлення та на дróва“. I сказав: „Повторіть!“³⁹ I повторили. I сказав: „Зробіть утрéte!“⁴⁰ I зробили втрéte. ⁴¹ I потекла вода навколо жéртівника, а також рів напóvнився водою. ⁴² I сталося в час принесення

хлібної жертви, що підійшов пророк Ілля та й сказав: „Господи, Боже Авраамів, Ісаків та Ізраїлів! Сьогодні піznáють, що Ти Ізраїлів Бог, а я Твій раб, і що все оце я зробив Твоїм словом. 37 Вислухай мене, Господи, вислухай мене, і нехай піznáє цей народ, що Ти — Господь, Бог, і Ти обéрнеш їхнє серце назáд!“ 38 I спав Господній огонь, та й пожéр ціlopáлення, і дрóва, і каміння, і бóрох, і вíлизав воду, що в рові. 39 I побачили це всі люди, та й попáдали на обличчя свої й говорили: „Господь, — Він Бог, Господь, — Він Бог!“ 40 I сказав до них Ілля: „Схопіть Ваалових пророків! Нехай ніхто не втечé з них!“ I похапáли їх, а Ілля звів їх до потоку Кішбон, та й порізав їх... 41 I сказав Ілля до Ахава: „Увійди, їж і пий, бо ось чути шум дощу!“ 42 I пішов Ахав, щоб їсти та нити, а Ілля зійшов на верхів'я Кармéлу, і нахилився до землі, і поклав обличчя своє між свої коліна. 43 I сказав він до свого хлóпця: „Вийди, подивися в нáпрямі моря!“ I той вийшов і подивився та й сказав: „Нема нічого“. Та він відказав: „Вернися сім раз!“ 44 I сталося сьомого разу, і він сказав: „Оссь мала хмара, немов долоня лібдська, підіймається з моря“. А він сказав: „Піди, скажи Ахавові: Запрягай і зійди, і не затримає тебе дощ“. 45 I сталося по недовгому чáсі, і потéмніло небо від хмар, і зірвався вітер, — і пішов великий дощ. А Ахав сів на воза, та й відправився в Ізреел. 46 A Господня рука булá на Іллі. I він опerezáв свої стéгна, та й побіг перед Ахавом аж до самого Ізреелу.

19 A Ахáв доніc Єзавéлі все, щó зробив був Ілля, і все те, що він повбивав усіх пророків мечéм. 2 I послала Єзавéль посланця до Іллі, говорячи: „Отак нехай зроблять мені бóги, і так нехай додадуть, якщо цього чáсу взавтра я не зроблю душі твоїй, як зроблено душі кожного з них!“ 3 I побачив він це, і встав та й пішов, боячýсь за душу свою. I прийшов він до Юдиної Beer-Шеви, і позоставив там свого хлóпця. 4 A сам пішов пустинею, дорогою одного дня, і сів під одним ялівцéм, і зажадав собі смерти, і сказав: „Дóсить тепер, Господи! Візьми душу мою, бо я не ліпший від батьків своїх!“ 5 I поклався він, і заснув під одним ялівцéм. Аж ось Ангол діткнувся його та й сказав йому: „Устань та попoїж!“ 6 I глянув він, аж ось у його головáх калáч, спечений на вугіллі, та

дзбáнок води. I він їв та пив, і знову поклався. 7 I вернувся Ангол Господній удруге, і діткнувся його та й сказав: „Устань, попoїж, бо дорога тяжкá перед тобою“. 8 I він устав, і попoїв та напився. I він ішов, підкрíплений тією їжею, сорок день та сорок ночей аж до Божої гори Хорій. 9 I прибúв він туди до печери, і переночувáв там, аж ось Господне слово до нього. I сказав Він йому: „Чогó ти тут, Іллé?“ 10 A той відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Саваóта, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивáли жéртвники Твої, а пророків Твоїх повбивали мечéм, — і позостався я сам. I шукали вони душу мою, щоб узяти її“. 11 A Він відказав: „Вийди, і станеш на горі перед Господнім лицем. Аж ось переходитиме Господь, а перед Господнім лицем вітер великий та міцний, що зриває гори та скелі ламáє. Та не в вітрі Господь. А по вітрі — трус землі, та не в трусі Господь. 12 A по трусі огонь, — і не в огні Господь. А по огні — тихий лáгідний голос“. 13 I сталося, як почув це Ілля, то закрив своє обличчя плащéм своїм, та й вíйшов, і став у входа печери. Аж ось до нього Голос, що говорив: „Чогó ти тут, Іллé?“ 14 A він відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Саваóта, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жéртвники твої, а пророків Твоїх повбивали мечéм, — і позостáвся я сам. I шукали вони душу мою, щоб узяти її“. 15 I сказав до нього Господь: „Іди, вернися на свою дорóгу на Дамаську пустиню. I прийдеш, і помáжеш Хазаїла на царя над Сирією. 16 A Єгу, Німшієвого сина, помажеш на царя над Ізраїлем, а Єлісéя, Шафатового сина з Авел-Мехоли, помажеш на пророка замість сéбе. 17 I станеться, — хто втече від Хазаїлового меча, того вбé є Єгу, а хто втече від меча Єгу, того вбé є Єлісéй. 18 A в Ізраїлі Я позостáвив сім тисяч, — усі коліна, що не схилáлися перед Ваалом, та всі уста, що не цілували його“. 19 I пішов він ізвíдти, і знайшов Єлісéя, Шафатового сина, а він орé. Дванадцять запрягів перед ним, а він при дванадцятому. I підійшов до нього Ілля та й кинув йому свого плаща. 20 I позоставив той волів, та й побіг за Іллею й сказав: „Нехай поцілую я батька свого та свою матір, — та й підú за тобою!“ A той відказав йому: „Іди, але вернися, бо щó я зробив тобі?“ 21 I вернувся він від нього, і взяв зáпряга волів та й принíс його в жертву, а ярмами волів зварив його

м'ясо, і дав народові, а ті їли. І він устав, і пішов за Іллею, та й служив йому.

20 А Бен-Гадад, цар сирійський, зібрав усе своє військо та тридцять і два царі з ним, і коні, і колесниці. І пішов він, і обліг Самарію та й воював проти неї. **2** І послав він послів до Ахава, царя Ізраїлевого, до міста, **3** та й сказав йому: „Так сказав Бен-Гадад: Срібло твоє та золото твоє — мое воно, а жінкі твої та сині твої, ці найліпші, — мої вони!“ **4** І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Буде за словом твоїм, пане мій цáрю! Твій я та все, що мое!“ **5** І знову вернулися ті послі та й сказали: „Так сказав Бен-Гадад, говорячи: Я посылав до тебе, говорячи: Ти даси мені срібло свое, і золото свое, і жінок своїх, і синів своїх. **6** А завтра цього часу пошлю я своїх рабів до тебе, і вони перешукáють дім твій та доми твоїх рабів. І станеться, — на все, що сподобається їм, вони накладуть свої руки, та й заберуть“. **7** І скликав Ізраїлів цар усіх старших Краю та й сказав: „Довідайтесь й побачите, що він шукає зла, бо послав до мене по жінок моїх, і по синів моїх, і по срібло моє, і по золото моє, — і я йому не відмовив“. **8** І сказали до нього всі старші та ввесь народ: „Не слухай, і не погоджуяйся!“ **9** І сказав він до послів Бен-Гадада: „Скажіть моєму панові цареві: Усе, про що посылав ти до свого раба напочатку, я зроблю, а цієї речі зробити не можу“. І пішли послі, і віднёсля йому відповідь. **10** І послав до нього Бен-Гадад та й сказав: „Нехай так зроблять мені бóги, і нехай так додадутъ, якщо самарійського пороху вистачить по жмені всьому народові, що стоїть при мені!“ **11** І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Кажіть: Хай не хвáлиться той, хто меча припинáє, а той, хто розв'язує!“ **12** І сталося, як почув він цю відповідь, — а він пив, він та царі в шáтрах, — то сказав до своїх рабів: „Пустіть тарані!“І вони пустили тарані, на місто. **13** Аж ось один пророк підійшов до Ахáва, Ізраїлевого царя, та й сказав: „Так сказав Господь: Чи бачив ти ввесь оцей великий нáтовп? Ось Я даю його сьогодні в руку твою, і ти піznáеш, що Я — Господь!“ **14** І сказав Ахав: „Ким?“А той відказав: „Так сказав Господь: Слúгами начальників округ“. І сказав: „Хто розпічнé війну?“А той відказав: „ти“. **15** І перелічив він слуг начальників судових окруж, і було дві сотні й тридцять два. А по них

перелічив увесь народ, усіх Ізраїлевих синів, — сім тисяч. **16** І вийшли вони опівдні, а Бен-Гадад пив п'яній у шáтрах, він та царі, — тридцять і два царі, що допомагали йому. **17** І вийшли напочатку слуги начальників округ. І послав Бен-Гадад, і донёсля йому, кажучи: „Ось повихóдили люди з Самарії.“ **18** А він відказав: „Якщо на мир вийшли вони, — схопіть їх живих, а якщо на війну повихóдили, — теж живими схопіть їх у неволю!“ **19** А то вийшли з міста слуги начальників округ та військо, що йшло за ними. **20** І побивали вони один єдного, і побігли сиріяни, а Ізраїль їх гнав. Та втік Бен-Гадад, сирійський цар, на коні та з верхівцями. **21** І вийшов Ізраїлів цар, та й побив коні та колесниці, і завдав в Сирії великої порázки. **22** І підійшов пророк до Ізраїлевого царя та й сказав йому: „Іди, тримайся мужньо, і пізнай та побач, що ти зробиш, бо, як мине рíк, сирійський цар знóбу пíде на тебе“. **23** А слуги сирійського царя сказали йому: „Бог гíр — їхній Бог, тому вони були сильніші від нас. Але воюймо з ними на рівніні, — присягаємо, що бúдемо сильніші від них!“ **24** І зроби цю рíч: Поскидáй тих царів, кожного з його місця, і понаставлáй намісників замість них. **25** А ти збереш собі військо, як те, що відпало від тебе, і кóней, скільки було кóней, і колесниць, скільки було колесниць, і бúдемо воювати з ними на рівніні. Присягаємо, що ми бúдемо сильніші від них!“І він послухався їхнього голосу, і зробив так. **26** І сталося по році, і Бен-Гадад переглянув Сирію, і пішов до Афеку на війну з Ізраїлем. **27** А Ізраїлеві сини були переглянені й забезпечені живністю, та й вийшли навпроти них. І тaborувáli Ізраїлеві сини навпроти них, як дві отарі кіз, а сиріяни напóвнили Край. **28** І підійшов Божий чоловік, і говорив до Ізраїлевого царя та й сказав: „Так сказав Господь: Тому, що сказали сиріяни: Господь — Бог гíр, а не Бог долин Він, то дам увесь цей великий нáтовп у твою руку, і ви піznáте, що Я — Господь!“ **29** І тaborувáli ті навпроти тих сім день. І сталося сьомого дня, і розпалівся бíй, — і побили Ізраїлеві сини Сирію, сто тисяч піхоти, одного дня. **30** А позосталі повтікали до Афеку, до міста, та впав мур на двадцять і сім тисяч позосталих чоловіка. А Бен-Гадад утік і ввійшов до міста, до вну́трішньої кімнати. **31** І сказали до нього його слуги: „Ось ми чули, що царі Ізраїлевого дому

— вони царі милостіві. Покладім верéтища на стéгна свої, а шнурý — на свої голови, і вийдім до Ізраїлевого царя, — може він пощадіть твою душу“. 32 I підперезáли вони верéтищами стéгна свої, а шнури — на свої голови, і прийшли до Ізраїлевого царя та й сказали: „Твій раб Бен-Гадад сказав: Нехай живе душа моя!“ А той відказав: „Чи він ішے живий? Він мій брат!“ 33 A ті люди взялý це за натýка, і поспішили скористáтися з того й сказали: „Брат твій Бен-Гадад!“ I той відказав: „Підіть, приведіть його!“ I вийшов до нього Бен-Гадад, а той посадив його на колесníцю. 34 I сказав до нього Бен-Гадад: „Ті міста, що бáтько мій був забрав від твого батька, я повернý. I ти урýдиш собі в Дамáску вулиці, як мій батько урядив був у Самарії“. „А я — сказав Ахав — по умові відпуш्य тебе“. I він склав з ним умову, та й відпустив його. 35 Тоді один чоловік із пророчих синів сказав до свого близнього за Господнім словом: „Удар мене!“ Та відмовився той чоловік ударити його. 36 I сказав він йому: „За те, що ти не послухався Господнього голосу, то ось ти пíдеш від мене — і вб'є тебе лев!“ I пíшов той від нього, і спíткав його лев та й забив. 37 I знайшов він іншого чоловіка та й сказав: „Удар мене!“ I той чоловік ударив його, — ударив та й зранив. 38 I пíшов той пророк, і став цареві на дорозі, і перебрався, і закрив хусткою очі свої. 39 I сталося, цар прохóдив, а він кричав до царя й говорив: „Раб твій ввійшов у серéдину бою. Аж ось один чоловік відійшов, і пíдвів до мене мужа й сказав: Пильний цього мужа! Якщо його не стане, то буде твое життя замість його життя, або відважиш талáнта срібла. 40 I сталося, раб твій робив тут та тут, а він зник“. I сказав до нього Ізраїлів цар: „Такий твій прýсуд, — ти сам прокázáй“. 41 A той спíшно зняв хустку з-над очей своїх, — і пíзнав його Ізраїлів цар, що він із пророків. 42 A той йому сказав: „Так сказав Господь: Тому, що ти вýпустив із руки чоловіка, Мені призначениго, то буде життя твое за його життя, а нарóд твій — за його нарóд!“ 43 I пíшов Ізраїлів цар до свого дому незадоволений та гнівний, і прибув у Самарію.

21 I сталося по цих пригóдах таке. У ѹзреелýнина Навóта, що в йзреелí, був виногráдник при палаті Ахава, самарíйського царя. 2 I говорив Ахав

до Навота, кажучи: „Дай мені свого виногráдинка, і він буде мені за ярýнного горóда, бо він близький до моого дому. А я дам тобі замість нього виногráдника лíпшого від нього. Якщо це добре в очáх твоїх, я дам тобі срібла, цінú його“. 3 I сказав Навот до Ахава: „Заборóнено мені від Господа, щоб я дав тобі спáдщину моїх батьків“. 4 I ввійшов Ахав до дому свого незадоволений та гнівний через те слово, яке говорив йому ѹзреелýнин Навóт, бо той сказав: „Не дам тобі спáдщини батьків моїх!“ I лíг він на лíжку своїм, і відвернув своє обличчя, і не єв хліба. 5 I прийшла до нього жінка його Єзавéль та й сказала йому: „Чогó це твій дух сумний, і ти не єси хліба?“ 6 I сказав він до неї: „Бо я говорив до ѹзреелýнина Навóта. I сказав я йому: Дай мені свого виногráдника за срібло, або, якщо ти хочеш, дам тобі замість нього виноградника лíпшого. Та він відказав: Не дам тобі свого виноградника!“ 7 I сказала до нього його жінка Єзавéль: „Отепер ти зробишся царéм над Ізраїлем. Устань, поїж хліба, і нехай буде веселе твое серце. А виноградника ѹзреелýнина Навота дам тобі я“. 8 I понаписувала вона листí в імені Ахава, і позапечáтуvala їх його печáткою, та й порозсилала ті листи до старšíх та до вельможних, що були в його місті, що сидíли з Навотом. 9 A в тих листáх вона понаписувала так: „Оголосіть пíст, і посадіть Навóта на чолí народу. 10 I посадіть двох негíдних людей навпроти нього, — нехай свíдчать на нього, кажучи: Ти зневажив Бога й царя. I вíведіть його, і вкаменýйте його, — і нехай він помре“. 11 I зробíли мужі його міста, старші та вельможні, що сидíли в його місті, так, як послала до них Єзавéль, як булó напíсано в листáх, які вона порозсилáла до них. 12 Оголосíли вони пíст, і посадили Навота на чолí народу. 13 I прийшли два чоловіки негíдні, і сіли навпроти нього, на Навота, перед народом, говорячи: „Навот зневажив Бога й царя!“ I вивели його поза місто, та й укаменувáли його камінням, — і він помер. 14 I послали вони до Єзавéлі, говорячи: „Навóт укаменбаний і помер“. 15 I сталося, як почула Єзавéль, що Навóт укаменбаний і помер, то сказала Єзавéль до Ахава: „Устань, посядь виноградника ѹзреелýнина Навота, що відмовив дати його тобі за срібло, бо Навóт не живий, а помер“. 16 I сталося, як почув Ахав, що Навот помер, то Ахав устав,

щоб зійти до виноградника єзреелянина Навота, щоб посісти його. 17 І було Господнє слово до тішб'яніна Іллі, говорячи: 18 „Устань, зійди назустріч Ахава, Ізраїлевого царя, що в Самарії, ось він у Навотовому винограднику, куди зійшов, щоб посісти його. 19 І будеш говорити до нього, кажучи: Так сказав Господь: Ти вбив, а тепер хочеш посісти? I говоритимеш до нього, кажучи: Так сказав Господь: На тому місці, де пси лизали Навотову кров, пси лизатимуть і твою власну кров!“ 20 І сказав Ахав до Іллі: „Ось ти знайшов мене, вороже мій!“ А той відказав: „Знайшов, бо ти запрідався чинити зло в Господніх очах. 21 Ось Я спроваджу на тебе лихо, і вигублю все за тобою, і вигублю Ахавові навіть те, що мочить на стіну, і невільного та вільного в Ізраїлі! 22 І зроблю з твоїм домом, як із домом Єовоама, Неватового сина, як із домом Баші, Ахієвого сина, за той гнів, яким розгнівив ти Мене та ввів у гріх Ізраїля“. 23 І також до Єзавелі говорив Господь, кажучи: „Пси з'їдять Єзавель на передмур'ї Єзреелу. 24 Померлого в Ахава в місті поїдуть пси, а померлого на полі — поїсть птаство небесне. 25 Бо ще не було такого, як Ахав, що запрідався чинити зло в Господніх очах, що його намовила жінка його Єзавель. 26 І він чинив дуже гидке, ідучи за ідолами, усе так, як робили амореяни, що іх Господь повиганяв перед Ізраїлевими синами“. 27 І сталося, як Ахав почув ці слова, то роздер він шати свої, і зодягнув на тіло своє веретище, і постив, і лежав у веретищі, і ходив сумовито... 28 І було Господнє слово до тішб'яніна Іллі, говорячи: 29 „Чи ти спостеріг, що Ахав упокорився перед лицем Моїм? За те, що він упокорився перед Моїм лицем, не наведу Я лиха за його днів, — за днів його сина наведу Я те лиху на його дім“.

22 І прожили вони три роки, і не було війни між Сирією та між Ізраїлем. 2 І сталося третього року, і зійшов Йосафат, цар Юдин, до Ізраїлевого царя. 3 І сказав Ізраїлів цар до своїх слуг: „Чи ви знаєте, що гілеадський Рамот — наш? А ми мовчимо, замість того, щоб забрати його з руки сирійського царя“. 4 І сказав він до Йосафата: „Чи ти підеш зо мною на війну до гілеадського Рамоту?“ А Йосафат відказав: „Я — як ти, народ мій — як народ твій, мої коні — як

твої коні!“ 5 І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вивідай зараз слово Господнє!“ 6 І зібрали Ізраїлів цар пророків, близько чотирьох сотень чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти мені на війну на гілеадський Рамот, чи занехасти?“ А ті відказали: „Іди, а Господь дастъ його в цареву руку“. 7 І сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і вивідаємо від нього“. 8 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб від нього вивідати Господа. Та я ненавиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а тільки зло. Це Міхей, син Імлін“. А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить так!“ 9 І покликав Ізраїлів цар одного євнуха, і сказав: „Приведи скоріш Міхея, Імлінного сина!“ 10 І цар Ізраїлів та цар Юдин сиділи кожен на троні своїм, повбірані в шати при вході до брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними. 11 А Седекія, Кенаанин син, зробив собі заліznі робги й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш побивати сиріян аж до вигублення їх!“ 12 І всі пророки пророкували так, говорячи: Виходь до гілеадського Рамоту, і пощасти тобі, — і Господь дастъ його в цареву руку“. 13 А той посланець, що пішов покликати Міхея, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноусто звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твое, як слово кожного з них, і ти говоритимеш добре“. 14 І сказав Міхей: „Як живий Господь, — те, що скаже мені Господь, я те говоритиму!“ 15 І прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхею, — чи підемо на війну до гілеадського Рамоту, чи занехаємо?“ А той відказав йому: „Вийди, і пощасти тобі, — і Господь дастъ у цареву руку“. 16 І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говоритимеш мені нічого, тільки правду в Ім'я Господа?“ 17 А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорощеного по горах, немов овець, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вірнутися з миром кожен до дому свого“. 18 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихе?“ 19 А Міхей відказав: „Тому послухай Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі Своїм, а все небесне військо стояло при Ньому з правицею Його та з лівицею Його. 20 І сказав Господь: Хтό намовить Ахава, і він вийде й упаде в гілеадському Рамоті? І говорив той так,

а той говорив так. 21 І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намовлю його! І сказав йому Господь: Чим? 22 А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так! 23 А тепер оце Господь дав духа неправди в уста всіх оцих пророків, а Господь говорив на тебе лихé... 24 І підйшов Седекія, Кенаанин син, і вдарив Міхея по щоці та й сказав: „Кудою це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“ 25 А Міхей сказав: „Ось ти побачиш це, коли вбіжиш до найдальшої кімнати, щоб скриватися“. 26 І сказав Ізраїлів цар: „Візьми Міхея, і відведи до Амона, начальника міста, та до Йоаша, царевого сина, 27 та й скажеш: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язницького дому, і давайте йому юсти скупо хліба й скупо води, аж поки я не вернуся з миром“. 28 А Міхей відказав: „Якщо справді веरнешся ти з миром, то не говорив Господь через мене!“ І до того сказав: „Слухайте це, всі народи!“ 29 І вийшов Ізраїлів цар та Йосафат, цар Юдин, до гілеадського Рамоту. 30 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберуся, і під' на бій, а ти вбери свої царські шати!“ І перебрався Ізраїлів цар, і пішов на бій. 31 А сирійський цар наказав керівникам своїх колесниць, тридцятью і двом, говорячи: „Не будьте воювати з малім та з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем“. 32 І сталося, як керівники колесниць побачили Йосафата, то вони сказали: „Це дійсно Ізраїлів цар!“ І зайдли на нього, щоб воювати, а Йосафат закричав. 33 І сталося, як керівники колесниць побачили, що це не Ізраїлів цар, то повернули від нього. 34 А один чоловік зніхотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між панцерем. А той сказав своєму візникові: „Поверни назад, і виведи мене з табору, бо я ранений...“ 35 І знявся бій того дня, а цар був постявлений на колесниці проти Сирії, і помер увечорі. І кров із рані текла в колесницю. 36 А як сонце заходило, нісся крик у таборі такий: „Кожен — до міста свого, і кожен — до краю свого!“ 37 І помер цар, і був привезений до Самарії. І поховали царя в Самарії. 38 І полоскали колесницю над ставом у Самарії, і пси лизали його кров, а блудниці мили своє тіло, за словом Господнім,

що Він говорив. 39 А решта Ахавових діл, і все, що він зробив був, і дім зо слонової кости, що він збудував, і всі містá, які він побудував, — отож вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 40 І спочив Ахав із батьками своїми, а замість нього зацарював син його Ахазія. 41 А Йосафат, Асин син, зацарював над Юдою в четвертому році Ахава, царя Ізраїлевого. 42 Йосафат був віку тридцять й п'яти літ, коли він зацарював, і двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азува, дочкá Шілхи. 43 І ходив він усією дорогою батька свого Аси, і не збочував із неї, щоб чинити добре в Господніх очах. Тільки пагірки не були пониженні, — народ іще приносив жертви й кадив на пагірках. 44 І Йосафат замірив з Ізраїлевим царем. 45 А решта Йосафатових діл та лицарськість його, що він чинив був та як воював, — отож вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 46 А решту блудодіїв, що позоставалися за днів його батька Аси, він вигубив із Краю. 47 А царя не було в Едомі, — був намісник царів. 48 А Йосафат наробив був таршіських кораблів, щоб піти до Офіру по золото, та не пішов, бо порозбивалися кораблі при Ецyon-Гевері. 49 Тоді сказав Ахазія, син Ахавів, до Йосафата: „Нехай підуть на кораблях мої раби з рабами твоїми“. Та Йосафат не захотів. 50 І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похованний в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Єгорам. 51 Ахазія, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, в сімнадцятому році Йосафата, Юдиного царя, і царював над Ізраїлем два роки. 52 І робив він лихé в Господніх очах, і ходив дорогою батька свого й дорогою своєї матері, та дорогою Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 53 І служив він Ваалові, і вклонявся йому, та й гнівив Господа, Бога Ізраїлевого, — усе так, як робив його батько.

2 Царів

1 А по смерті Ахава збунтувався Моав на Ізраїля.
2 А Ахазія випав через грати в своїй горниці, що в Самарії, та й захворів. І послав він послів, і сказав до них: „Ідіть, запитайте Ваал-Зевува, екронського бога, чи відуджаю я з своєї цієї хвороби?“ 3 А Ангол Господній говорив до тішб'яніна Іллі: „Устань, вийди назустріч послів самарійського царя та й скажи їм: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ви йдете питатися Ваал-Зевува, екронського бога? 4 Тому так сказав Господь: Із того ліжка, що на нього ти ліг, не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ 5 І вернулися посли до царя, а він сказав до них: „Щó це ви вернулися?“ 6 А вони відказали йому: „Назустріч нам вийшов один чоловік, і сказав нам: Ідіть, верніться до царя, що послав вас, і скажіть йому: Так сказав Господь: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ти посилаєш вівідати Ваал-Зевува, екронського бога? Тому ти ложе, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш...“ 7 А він їм сказав: „Якого вигляду той чоловік, що вийшов назустріч вас, і говорив вам оці слова?“ 8 Вони ж відказали: „Де чоловік волохатий, а шкуряний пояс оперезаний на стéгнах його“. А він сказав: „Це тішб'янин Ілля!“ 9 І послав він до нього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов він до нього, аж ось він сидить на верхіві гори. І сказав він до нього: „Чоловіче Божий, цар сказав: Зайди ж ізвідти!“ 10 А Ілля відповів і говорив до того п'ятдесятника: „А якщо я Божий чоловік, нехай зайде з неба огонь, і нехай пожерé тебе та п'ятдесятку твою!“ І зйшов із неба огонь, і пожер його та його п'ятдесятку... 11 І цар знову послав до нього іншого п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І він відповів і сказав до нього: „Чоловіче Божий, отак сказав цар: Зайди ж скоро!“ 12 І відповів Ілля та й сказав до нього: „Якщо я Божий чоловік, нехай зайде з неба огонь, і нехай пожерé тебе та твою п'ятдесятку!“ І зйшов із неба Божий огонь, і пожер його та його п'ятдесятку... 13 І знову послав він третього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов, і прийшов третій п'ятдесятник, та й упав на коліна свої перед Іллею, і благав його та до нього говорив: „Чоловіче Божий, нехай же буде дорога душа моя та душа твоїх рабів, тих п'ятидесяти, в очах твоїх!“ 14 Ось

зійшов був огонь із неба, та й пожер тих двох перших п'ятдесятників та іхні п'ятдесятки; а тепер нехай буде дорога душа моя в очах твоїх!“ 15 А Ангол Господній сказав до Іллі: „Зайди з ним, не бійся йогó!“ 16 Він устав, і зйшов з ним до царя, 17 Та й сказав до нього: „Так сказав Господь: Тому, що ти посилаєш послів, щоб вівідати від Ваал-Зевува, екронського бога, — ніби в Ізраїлі нема Бога, щоб вівідати слова Його, — тому ти ложе, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ 18 І той помер, за словом Господа, що говорив до Іллі, а замість нього зацарював Єгорам, другого року Єгорами, сина Йосафата, Юдиного царя, бо не було в нього сина. 19 А решта діл Ахазії, що він зробив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

2 І сталося, коли Господь мав узяти Іллю в віхрі на небо, то йшов Ілля та Єлісей із Гілгáлу. 2 І сказав Ілля до Єлісея: „Сиди тут, бо Господь послав мене аж до Бет-Елу“. Та Єлісей відказав: „Як живий Господь і живá душа твоя, — я не залишú тебе!“ І зйшли вони до Бет-Елу. 3 І повіходили бет-ельські пророчі сини до Єлісéя та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ 4 А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ 5 І сказав йому Ілля: „Єлісею, сиди тут, бо Господь послав менé до Ерихону“. Та той відказав: „Як живий Господь і живá душа твоя, — я не залишú тебе!“ І прийшли вони до Ерихону. 6 І підійшлі ерихонські пророчі сини до Єлісея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ 7 А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ 8 І сказав йому Ілля: „Сиди тут, бо Господь послав менé до Йордану!“ 9 Та той відказав: „Як живий Господь і живá душа твоя, — я не залишú тебе!“ 10 І пішли вони обóє. 11 І п'ятдесят чоловіка пророчих синів також пішли, і стали навпроти здáлека, а вони обíдва стали над Йорданом. 12 І взяв Ілля плаща свого, і згорнув, і вдарив по воді, — і вона роздíйлась пополовині тудí та сюдí... 13 І сталося, як вони перейшли, то Ілля сказав до Єлісéя: „Прости, що маю зробити тобі, поки я бýду взятий від тебе!“ 14 І сказав Єлісей: „Нехай же буде на мені подвійний твій дух!“ 15 А той відказав: „Тяжкого зажадав ти! Якщо ти побачиш мене, що буду взятий від тебе,

— буде тобі так, а якщо ні — не буде“. 11 I сталося, як вони все йшли та говорили, аж ось з'явився огняний віз та огняні коні, і розлучили їх одного від одного. I вознісся Ілля в віхрі на небо... 12 A Єлисей це бачив, і він закричав: „Батьку мій, батьку мій, вóзе Ізраїлів та верхівці його!“ Та вже не побачив його... I схопився він сильно за одежду свою та й роздер її на дві частині. 13 I підняв він Іллевого плаща, що спав із нього, і вернувся, і став на бéрезі Йордану. 14 I взяв він Іллевого плаща, що спав із нього, і вдарив по воді та сказав: „Де Господь, Бог Іллі?“ I також він ударив по воді, — і вона розділілася пополовині туди та сюди!... 15 I побачили його знавпроти ерихонські пророчі сини, та й сказали: „На Єлисей спочив дух Іллі!“ I пішлі вони назустріч йому, і попадали перед ним до землі, 16 та й сказали до нього: „Ось із твоїми рабами є п'ятдесят чоловіка хоробрих, — нехай вони підуть та пошукають твого пана, — а ну ж забрáb його Дух Господній, і кінув його на одну з гір або в одну з долин!“ A той відказав: „Не посирайте!“ 17 Ta вони сильно благали його, аж докутили йому, то він сказав: „Посирайте!“ I послáли вони п'ятдесят чоловіка, і шукали три дні, та не знайшли його. 18 I вони вернулися до нього (а він мéшкав в Ерихоні). I сказав він до них: „Чи ж не казав я вам: Не йдіть?“ 19 I сказали люди того міста Єлисеєві: „Ось положення цього міста хороше, як пан бачить, та вода нехороша, а земля неплідна“. 20 A він сказав: „Подайте мені новобога дзбánka, і покладіть туди сóli“. I вони подали йому. 21 I він вийшов до джерел води, і кінув туди сóli й сказав: „Так сказав Господь: Уздоровив Я цю воду, — не буде вже звідти смерти, ані непліддя!“ 22 I булá вілікувана та вода, і так є аж до цього дня, за словом Єлисея, яке він говорив. 23 I відійшов він звідти до Бет-Елу. A коли він ішов дорогою, то малі хлопці виходили з того міста й насміхалися з нього, і казали йому: „Ходи, лисий! Ходи, лисий!“ 24 I він обернувся назад і побачив їх, та й прокляв їх Іменем Господнім. I вийшли дві ведмедіці з лісу, і розірвали з них сорок і двоє дітей. 25 A він пішов звідти до гори Кармель, а звідти вернувся до Самарії.

3 A Єгорам, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, у вісімнадцятому році Йосафата,

Юдиного царя, і царював дванадцять років. 2 I чинив він лихо в Господніх очах, тільки не так, як батько його та мати його, — він викинув Баалового бовбáна, що зробив був батько його. 3 Проте гріхів Єровоама, Неватового сина, що ввóдив у гріх Ізраїля, він тримáвся, і не відставав від них. 4 A Меша, цар моавський, розвóдив дрібнú худобу, і давав Ізраїловому цареві сто тисяч ягнят та сто тисяч рýнних баранів. 5 I сталося, як помер Ахав, то збунтувався моавський цар проти Ізраїлевого царя. 6 I вийшов того дня цар Єгорам із Самарії, і перелічів усього Ізраїля. 7 I пішов він, і послав до Йосафата, царя Юдиного, говорячи: „Збунтувався проти мене цар моавський. Чи пíдеш зо мною на війну до Моаву?“ A той відказав: „Вíйду. Я — як ти, мій народ — як твій народ, мої коні — як твої коні!“ 8 I сказав: „Котрóю дорогою пíдемо?“ A той відказав: „Дорогою еdomської пустині!“ 9 I пішов цар Ізраїлів, і цар Юдин, і цар еdomський, і йшли обхідною дорóгою сім день. I не було води таборові та худобі, що була при них. 10 I сказав Ізраїлів цар: „Ах, Господь викликав трьох оцих царів, щоб віддати їх у руку Моава“. 11 I сказав Йосафáт: „Чи нема тут Господнього пророка, щоб через нього вивідати слово Господа?“ I відповів один із слуг Ізраїлевого царя й сказав: „Тут є Єлисей, Шафатів син, що служив Іллі!“ 12 I сказав Йосафáт: „Слово Господнє з ним!“ I зйшли до нього цар Ізраїлів, і Йосафат, і цар еdomський. 13 I сказав Єлисей до Ізраїлевого царя: „Щó тобі до мене? Іди до пророків батька свого та до пророків своєї матері!“ A Ізраїлів цар відказав йому: „Ні, бо Господь покликав трьох цих царів, щоб віддати їх у руку Моава!“ 14 I сказав Єлисей: „Як живий Господь Саваót, що я стою перед лицем Його, — коли б я не зважáв на Йосафата, Юдиного царя, не спогlýнув би на тебе, і не побачив би я тебе. 15 A тепер приведіть мені гусляrá“. I сталося, коли грав гусляр, то на Єлисей була Господня рука, 16 і він сказав: „Так сказав Господь: Накопайте на цій долині яму за ямою! 17 Bo так сказав Господь: Не побачите вітру, і не побачите дощу, а потік цей буде напóвнений водою. I бýдете пити ви, та чéреди ваші, та ваша худоба. 18 Ta буде цього мало в Господніх очах, — і Він видасть і Моава в вашу руку. 19 I ви поб'éте всяке укріплene місто та всяке місто вýbrane, і всяке добре дерево повалите, і всі водні джерéла

загáтите, і всяку добру полевú ділáнку завалите камíнням“. 20 I сталося rnком, коли приноситься хлна жертва, аж ось полилася вода з едомської дороги. I напóвнилася земля водою. 21 A ввесь Моав почув, що ті царі вийшли воювати з ними. I вони скликали всіх, хто нбсить пояса й старше, і поставали на границі. 22 I повставали вони рано вранці, і сонце засвітило над водою. I побачили моавляни навпроти воду, червону, як кров. 23 I казали вони: „Це кров, — рубаючися, порубалися царі мечами, і позабивали один одного. А тепер на здич, Моав!“ 24 I прийшли вони до Ізраїлевого табору. I встав Ізраїль та й побив моавлян, і ті повтікали перед ними. I вони ввійшли до них, і били моавлян, 25 a міста руйнували, і на всяку добру польову ділнку — усі кйдали свого кменя й закидали її, і всяке джерело води загчуvali, і валили всяке добре дерево, як тільки в Кір-Харешеті позоставили каміння його. I оточили тараній, та й били його. 26 I побачив моавський цар, що бй перемага його, і взяв він сім сотень чоловіка, що орудують мечем, щоб продертися до едомського царя, та не зміг. 27 I він узяв свого перворного сина, що мав царювати замість нього, і приніс його ціlopленням на мурі. I повстав великий гнів на Ізраїля, — і вони відступили від нього, і вернулися до свого краю.

4 А одна з жінок пророчих синів клкала до Єлісей, говорячи: „Помер раб твй, мй чоловік! А ти знаєш, що раб твй боявся Господа. А позичальник прийшов ось, щоб забрати собі двое дітей моїх за рабів“. 2 I сказав до неї Єлісей: „Що я зроблю тобі? Розкажи мені, що є в тебе в домі“. А та відказала: „Нічого нема в домі твоїх невільниці, — е тільки горн оливу“. 3 A він сказав: „Іди, позич собі насторонні посуд від усіх сусдок твоїх, посуд порожнїй. Не бери мало! 4 I ввійдеш, і замкнеш двері за собою та за синами своїми, і поналиваш у всі ті посудини, а повні повідставляй“. 5 I пішла вона від нього, і замкнула двері за собою та за синами своїми. Вони подавали її посуд, а вона наливалася. 6 I сталося, коли понаповнювало посуд, то сказала вона до сина свого: „Подай мені ще посуду!“ A він відказав їй: „Нема вже посуду“. I спинилася олиця. 7 I вона прийшла, і донесла Божому чоловікові. I він сказав: „Іди, продай ту

оливу, та й заплати своєму позичальнікові. A ти та сині твої будете жити на позостале“. 8 I сталося певного дня, і прийшов Єлісей до Шунаму, а там була багата жінка, — і вона сильно просила його до себе поїсти хліба. I бувало, скільки разів приходив він, заходив туди істи хліб. 9 I сказала вона до чоловіка свого: „Ось я познала, що Божий чоловік, який зжди приходити до нас, він святий. 10 Зробім же малу муровану горницю, і поставимо йому там ліжко, і стола, і стільця, і свічника. I коли він приходитиме до нас, то заходитиме туди“. 11 Одного разу прийшов він туди, і зайшов до горниці та й ліг там. 12 I сказав він до свого слуги Гехазі: „Поклич оцю шунамітянку!“ I той покликав її, і вона стала перед ним. 13 I сказав він до нього: „Скажи їй: Ось ти старанно піклувалася про всі наші потреби. Що зробити тобі за це! Чи є що, щоб сказати про тебе цареві або начальникові війська?“ A вона відказала: „Ні, — я сиджу серед народу свого!“ 14 I сказав він: „Що ж зробити їй?“ A Гехазі відказав: „Ta вона не має сина, а чоловік її старий“. 15 A він сказав: „Поклич її“. I він покликав її, і вона стала при вході. 16 I він сказав: „На цей означений час, коли саме цей час врнеться, ти обймтимеш сина!“ A вона відказала: „Ні, пане, чоловіче Божий, не говори неправди своїй невільниці!“ 17 Ta зачала та жінка, і породила сина на той означений час, того саме чау, про який говорив до неї Єлісей. 18 I росло те дитя. A однога разу вийшло воно до свого батька до женців. 19 I сказали воно до свого батька: „Голова моя, голова моя!“ A той сказав слузі: „Занеси його до його матері!“ 20 I той поніс його, і приніс його до його матері. I сиділо воно на її колінах аж до полудня, та й померло... 21 I ввійшла вона, і поклала його на ліжко Божого чоловіка, і замкнула за ним двері та й вийшла. 22 I покликала вона свого чоловіка та й сказала: „Пришли мені однога із слуг та одну з ослиць, і я пойду до Божого чоловіка й вернуся“. 23 A він сказав: „Чому ти їдеш до нього? Сьогодні не новомісяччя й не субота“. A вона відказала: „Добре!“ 24 I осідала вона ослицю, і сказала до свого слуги: „Поганяй та йди. Не затримуй мені в єзді, аж поки не скажу тобі“. 25 I поїхала вона, і приїхала до Божого чоловіка, до гори Кармел. I сталося, як Божий чоловік побачив її здалека, то сказав до слуги свого Гехазі: „Ось

та шунамітянка! 26 Побіжи ж назустріч їй та й скажи їй: Чи все гаразд тобі, чи гаразд чоловікові твоєму, чи гаразд дитині?“ А та відказала: „Усе гаразд!“ 27 I прийшла вона до Божого чоловіка на гору, і сильно схопила за ноги його. А Гехазі підійшов, щоб відіпхнути її, та Божий чоловік сказав: „Позостав її, бо затурбовано душа її, а Господь затаїв це передо мною й не сказав мені!“ 28 A вона сказала: „Чи я жадала сина від пана? Чи я не говорила: Не впроваджуй мене в обмáну?“ 29 I він сказав до Гехазі: „Опережи стéгна свої, і візьми мою пáлициу в руку свою та й іди. Коли спіткáеш кого, не повіташ його, а коли хто повітає тебе, не відповій йому. I покладеш мою палициу на хлóпцеве обличчя“. 30 A мати того хлопця сказала: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не полишú тебе!“ I він устав і пíшов за нею. 31 A Гехазі пíшов перед ними, і поклав ту палициу на хлопцеве обличчя, та не було ані голосу, ані чуття. I вернувся він навпроти нього, і доніс йому, говорячи: „Не збудíвся той хлопець!“ 32 I ввійшов Єлісей у дім, аж ось той хлопець лежить мертвий на ліжку його! 33 I ввійшов він, і замкнув двері за ними обомá, та й молився до Господа. 34 I ввійшов він, і ліг на того хлопця, і поклав уста свої на уста його, а очі свої на очі його, і долоні свої на долоні його. I схилився над ним, і стало тепле тіло тієї дитини!... 35 I він знобув ходив по дому раз сюдý, а раз тудý. I ввійшов він, і знову схилився над ним, — і чхнув той хлопець аж до семи раз. I розпліо́шив той хлопець очі свої. 36 I покликав він Гехазі та й сказав: „Поклич ту шунамітянку!“ I той покликав її. I прийшла вона до нього, і він сказав: „Забери свого сина!“ 37 I ввійшла вона, і впала до його ніг, і вклонíлася до землі. I взяла вона сина свого та й вийшла... 38 I вернувся Єлісей до Гілгалу. A в Краї був голод, і пророчі сини сиділи перед ним. I сказав він до свого хлопця: „Пристав велико́го горшкá, і звари їжу для пророчих синів!“ 39 I вийшов один на поле, щоб назбирати яринí, і знайшов там виткú рослину, і назбирав із неї повну свою одежу диких огíрків. I він прийшов, і накришів до горшкá їжі, бо вони не знали тогó. 40 I поналивали вони людям їжі. I сталося, як вони їли ту їжу, то закричали її сказали: „Смерть у горшку, чоловіче Божий!“ I не могли вони істи... 41 A він сказав: „Дайте муки!“ I він всипав її до

горшка і сказав: „Наливай наробові, і нехай їдять!“ I вже не було нічого злого в горшку. 42 I прийшов один чоловік із Баал-Шалішу, і приніс Божому чоловікові хліб первоплоду, — двадцять ячмінних хлібців та зérна в колоскáх у своїй торбі. I сказав Єлісей: „Дай наробові, і нехай вони їдять!“ 43 A слуга його сказав: „Що оце покладу я перед сотнею чоловікá?“ Тa він відказав: „Дай наробові, і нехай їдять, бо так сказав Господь: їжте й позоставте!“ 44 I він поклав перед ними, і вони їли й позоставили, за словом Господнім.

5 А Наамáн, начáльник вíйська сирийського царя, був муж великий перед своїм паном, вельмиповажáний, бо через нього Господь дав перемогу Сирії. I був це муж дуже хоробрый, але прокажéний. 2 A сирийці вийшли були брдами, і взяли до неволі з Ізраїлевого краю малу дívчину, і вона услуговувала жінці Наамана. 3 I сказала вона до своєї пані: „Ох, коли б пан мій побував у того пророка, що в Самарії, то він вилíкував би його від прокáзи його!“ 4 A Нааман прийшов, і доніс своєму панові, говорячи: „Отак і отак говорила та дívчина, що з Ізраїлевого краю!“ 5 I сказав сирийський цар: „Тож пíди, а я пошлó свого листа до Ізраїлевого царя“. I той пíшов, і взяв із собою десять талантів срібла та шість тисяч шеклів золота, і десять змін одéжі. 6 I він приніс до Ізраїлевого царя такого листа: „Ось тепер, як прийде оцей лист до тебе, то знай: ото послав я до тебе свого раба Наамана, а ти вілíкуєш його від прокáзи його.“ 7 I сталося, як Ізраїлів цар перечитáв цього листа, то роздер свої шáти й сказав: „Чи я Бог, щоб убивати чи лишати при житті, що той посилає до мене, щоб я вілíкував чоловіка від прокáзи його? Тож знáйте й дивіться — це він шукає проти мене зáчíпкі!“. 8 I сталося, як почув Єлісей, Божий чоловік, що Ізраїлів цар роздер шáти свої, то послав до царя, говорячи: „Нащо роздéр ти шáти свої? Нехай той прийде до мене, і пíзнає, що є пророк ув Ізраїлі!“ 9 I прибув Нааман зо своїми кíньми та з колесníцею своєю, і став при вході Єлісеевого дому. 10 I послав Єлісей до нього посла, говорячи: „Іди, і вýмиєшся сім раз у Йордáні, і вигоїться тіло твое тобі, — і очистишся“. 11 I розгнівася Нааман, і пíшов і сказав: „Ось я подумав був: він вýйде до мене, і стане, і закличе Ім'я Господа, Бога свого, і покладé

свою руку на те місце, і вилікує прокаженого... 12 Чи ж не ліпші Авана та Парпар, дамаські річки, від усіх Ізраїлевих вод? Чи не міг я вимитися в них, і стати чистим?"І повернувся він, і пішов у гніві. 13 I підйшли його раби, і говорили до нього, і сказали: „Батьку мій, коли б велику річ говорив тобі той пророк, чи ж ти не зробив би? А що ж, коли він сказав тобі тільки: Умийся — і будеш чистий!“ 14 I зійшов він, і занурився в Йордані сім раз, за словом Божого чоловіка. I сталося тіло його, як тіло малого хлопця, — і став він чистий!... 15 I вернувся до Божого чоловіка він та ввесь табір його. I прийшов він, і став перед ним та й сказав: „Оце пізнав я, що на всій землі нема Бога, а тільки в Ізраїлі! А тепер візьмі дарунка від свого раба“. 16 Та Єлисей відказав: „Як живий Господь, що стою перед лицем Його, — я не візьму!“А той сильно просив його взяти, та він відмовився. 17 I сказав Нааман: „А як ні, то нехай буде діяно твоєму рабові землі, скільки понесуть два мули, бо твій раб не буде вже принести цілопалення та жертву іншим богам, а тільки Господеві! 18 Тільки оцю річ нехай прости Господь твоєму рабові: коли мій пан прийде до Ріммонового дому, щоб там поклонятися, і опиратиметься на мою руку, то я схилуся в Ріммоновім домі. Коли я кланятимуся в Ріммоновім домі, то нехай прости Господь твоєму рабові цю річ!“ 19 A той відказав: „Іди з миром!“I відйшов від нього на невелику відстань. 20 I сказав Гехазі, слуга Єлисея, чоловіка Божого: „Ось мій пан стримав цього сиріянина Наамана, щоб нічого не взяти з руки його, що він приніс. „Як живий Господь, — побіжу за ним і візьму щось від нього!“ 21 I погнався Гехазі за Нааманом. I побачив Нааман бігун за собою, і зіскочив із воза навпроти нього й сказав: „Чи все гаразд?“ 22 A той відказав: „Гаразд! Пан мій послав мене, говорячи: Ось тепер прийшли до мене з Єфремових гір двоє юнаків, пророчі сини. Дай їм талант срібла та дві зміні одежі!“ 23 A Нааман відказав: „Будь ласкав, — візьми два таланти!“I він упрощував його. I зав'язав він два таланти срібла в дві тóрbi, та дві зміні одежі, і дав своїм слугам, а вони понесли перед ним. 24 I прийшов він до згір'я, і взяв з їхньої руки, і вмістив у домі, а тих людей відпустив, і вони пішли. 25 A він прийшов та й став перед паном своїм. I сказав до нього Єлисей:

„Звідки ти, Гехазі?“A той відказав: „Нікуди не ходив твій раб, — ані туди, ані сюди“... 26 I сказав Єлисей до нього: „Чи мое серце не ходило з тобою, коли обернувся той муж зо свого воза назустріч тобі? Чи час брати срібло та брати одежі, і оливки, і виноградинка, і худобу дрібну та худобу велику, і рабів, і невільниць? 27 Тож Нааманова прокáза нехай приліпиться до тебе та до насіння твого навіки!“I той вийшов від нього прокажений, побілевши, як сніг!

6 I сказали пророчі сини до Єлисея: „Ось те місце, де ми сидимо перед тобою, затісне для нас. 2 Ходім аж до Йордану, і візьмімо звідти кожен по одній деревіні, і зробимо собі місце, щоб сидіти там“. A він сказав: „Ідіть“. 3 I сказав один: „Будь же ласкавий, і ходи зо своїми рабами!“A він сказав: „Я піду“. 4 I пішов він із ними, і вони прийшли до Йордану, і рубали дерево. 5 I сталося, коли один валів деревину, то впала сокира до води. A той скрикнув і сказав: „Ох, пане мій, таж вона позичена!“ 6 I сказав Божий чоловік: „Куди вона впала?“A той показав йому те місце. I він відрубав кусок дерева й кинув туди, — і віпливла сокира! 7 I він сказав: „Витягни собі!“A той простяг свою руку і взяв. 8 Сирійський цар воював з Ізраїлем. I радився він зо слугами своїми, говорячи: „На такому то й такому то місці буде мое тaborування“. 9 A Божий чоловік послав до Ізраїлевого царя, говорячи: „Стережися переходити оце місце, бо там схόдяться сиріяни!“ 10 I послав Ізраїлів цар до того місця, про яке говорив йому Божий чоловік та остерігав його; і він стерігся там не раз і не два. 11 I сильно занепокоїлося серце сирійського царя про ту річ, і він покликав своїх слуг та й сказав до них: „Чи не розповістé мені, хто з наших зраджує перед Ізраїльським царем?“ 12 I сказав один з його слуг: „Ні, пане мій цáрю, це не наш, а це Єлисей, той пророк, що в Ізраїлі, доносить Ізраїлевому цареві ті слова, що ти говориш у спальні своїй!... 13 A він відказав: „Ідіть, і подивітесь, дé він, — і я пошлю й візьму його!“I донéсено йому, кажучи: „Ось він у Дотані!“ 14 I послав він туди коні, і колесниці та військо. I прийшли вони вночі й оточили те місто. 15 A слуга Божого чоловіка встав рано і вийшов, аж ось військо оточує місто, і коні, і колесниці!

І сказав його слуга до нього: „Ох, пане мій, що будемо робити?“ 16 А той відказав: „Не бійся, бо ті, що з нами, численніші від тих, що з ними“. 17 І молився Єлісей і говорив: „Господи, розкрий йому очі, і нехай він побачить!“ І відкрив Господь очі того слуги, і він побачив, аж ось гора повна кінцівок колесниць навколо Єлісея!... 18 І зійшли сирійці до нього, а Єлісей помолився до Господа й сказав: „Удар цей люд спілотою!“ І він ударив їх спілотою за Єлісеєвим словом... 19 І сказав до них Єлісей: „Це не та дорога й не те місто. Ідіть за мною, я проведу вас до того чоловіка, якого ви шукаєте“. І він завів їх у Самарію. 20 І сталося, як прийшли вони до Самарії, то Єлісей сказав: „Господи, відкрий очі очі, і нехай вони побачать!“ Господь відкрив їхні очі, і вони побачили, — аж ось вони в середині Самарії!... 21 І сказав Ізраїлів цар до Єлісея, коли побачив їх: „Чи побити їх, чи побити, мій батьку?“ 22 А той відказав: „Не вбивай! Чи ти повбиваеш тих, кого ти взяв до неволі своїм мечем та своїм списом? Поклади хліб та воду перед ними, і нехай вони їдуть та п'ють, і нехай ідуть до свого пана“. 23 І справив цар для них велику гостину, і вони їли й пили; і він відпустив їх, і вони пішли до свого пана. І сирійські борди вже більш не входили до Ізраїлевого Краю. 24 І сталося по тому, і зібрали Бен-Гадад, сирійський цар, увесь свій табір, і він зійшов і обліг Самарію. 25 І був великий голод у Самарії. І ось ті облягали їх, а осяяча голова кощувала вісімдесят шеклів срібла, а чвертка каву голубиного помету п'ять шеклів срібла. 26 І сталося, проходив Ізраїлів цар по мурі, і одна жінка крикнула до нього, говорячи: „Поможи, пане царю!“ 27 А він відказав: „Як тобі не поможе Господь, звідки я поможу тобі? Чи з тóку, або з чавіла?“ 28 І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Оця жінка сказала мені: Дай свого сина, і ми з'їмо його сьогодні, а моого сина з'їмо завтра. 29 І зварили ми мого сина та й з'їли його... І сказала я до неї дрогою дня: Дай сина свого, і ми з'їмо його, та вона сховала свого сина“. 30 І сталося, як цар почув слова цієї жінки, то роздер шати свої, і він ходив по мурі. І нарід побачив, — аж ось веретище на тілі його зо спібу! 31 І він сказав: „Отак нехай зробить мені Бог, і так нехай дадаста, якщо позостанеться голова

Єлісея, Шафатового сина, на ньому сьогодні!“ 32 А Єлісей сидів у своему домі, а з ним сиділи старші. І послав цар чоловіка від себе. Поки прийшов посол до нього, то він сказав до старших: „Чи ви бачите, що цей син убійника послав зняти мою голову? Глядіть, як прийде цей посол, то замкніть двері, — і притиснете його в дверях. Ось і шарудіння ніг пана його за ним“. 33 Ще він говорив із ними, аж ось приходить до нього посла. І він сказав: „Отаке зло від Господа! Чого ще чекати від Господа?“

7 І сказав Єлісей: „Послухайте слово Господнє: Так сказав Господь: Цього часу завтра буде сея пшеничної муки — за шéкля, і дві сеї ячмénу — за шекля в брамі Самарії“. 2 І відповів Божому чоловікові велиможа царя, що він на його руку спирається, і сказав: „Якби Господь поробив отвори в небі, чи стала б ця річ?“ А той відказав: „Осі ти побачиш своїми очима, — та юсти звідти не будеш“. 3 І були при вході до брами чотири прокажені чоловіки. І сказали вони один до одного: „Чого ми сидимо тут, аж поки не помремо? 4 Якщо ми скажемо: Увійдімо до міста, а в місті голод, то помремо там; а якщо сидітимемо тут, то теж помремо. Отож, ходіть, і перейдімо до сирійського табору, — якщо там позоставлять нас при житті, будемо жити, а якщо заб'ють нас, то помремо“. 5 І встали вони на дзвінір, щоб іти до сирійського табору. І прибулі вони до краю сирійського табору, аж ось — нема там нікого! 6 Бо Господь учинив, що сирійський табір почув стукотняву колесниць і їржання кінців, та гáлас великого війська. І сказали вони один до одного: „Осі Ізраїлів цар найняв на нас хіттейських царів та царів єгипетських, щоб пішли на нас!“ 7 І встали вони, і повіткали надзвіні, і полишили свої намети, й осли свої, і табір, як він був, та й повіткали, спасаючи життя своє! 8 І прийшли ті прокажені аж до краю табору, і ввійшли до одного намету, — і їли й пили, і повинісали звідти сріблó й золото та вбраний, і пішли й заховалі. І вони знову ввійшли до іншого намету, і повинісали звідти, і пішли та й сховали. 9 І сказали вони один до одного: „Неслушно ми робимо. Цей день — він день доброї звістки, а ми мовчимо. Як ми будемо чекати аж до ранішнього світла, то впадé

на нас провина. А тепер ходімо, і ввійдімо й донесімо царевому дому!“ **10** I прийшли вони, і покликали міських воротарів, та й донесли їм, говорячи: „Увійшли ми до сирійського табору, а там нема ані людіни, ані лідського голосу, а тільки поприв'язувані коні та поприв'язувані осли, та намети, як вони були!“ **11** I воротарі покликали, і донесли про це до самого царського дому. **12** I встав цар уночі й сказав своїм слугам: „Розкажу я вам, що нам зробили сирійці. Вони знають, що ми голодні, і повиходили з табору, щоб сковатися на полі, говорячи: „Коли ті повиходять із міста, то ми схопимо їх живих, та й увійдемо до міста!“ **13** I відповів один із його слуг і сказав: „Нехай візьмуть п'ятеро позосталих кін, що лишилися в ньому, у місті. Ось вони, — (із усього війська Ізраїлевого тільки й лишилися, із усього війська Ізраїля, що згинуло), — і пошлімо, і побачимо“. **14** I взялій вони дві колесніці з кіньми, і цар послав їх услід за сирійським табором, говорячи: „Ідіть і подивіться“. **15** I пішли вони за ними аж до Йордану, аж ось уся дорога повна вбраний та речей, що покідали сирійці, як поспішали! I вернулися ці посли, і донесли цареві. **16** I вийшов нарόд, і розграбували сирійський табір. I кóштувала сéя пшеничної муки по шеклю, і дві сéї ячмénю по шеклю за словом Господнім! **17** I цар признахчив того вельможу, що на його руку він опирається, додглядати над брамою. Та затоптав його нарόд у брамі, і він помер, як казав був Божий чоловік, який говорив, коли приходив до нього цар. **18** I сталося, коли Божий чоловік говорив до царя, кажучи: „Дві сéї ячмénю по шеклю, і сéя пшеничної муки по шеклю буде того часу взавтра в брамі Самарії, **19** то цей вельможа відповів Божому чоловікові й сказав: „Якби Господь поробив отвóри в небі, чи стала б ця річ?“ А той відкazав: „Ось ти побачиш своїми очýма, — та ёсти звідти не будеш“. **20** I сталося йому так, і затоптав його нарόд у брамі, і він помер.

8 А Єлісей говорив до жінки, що її сина він воскресíв, кажучи: „Устань та й іди ти та дім твій, і мешкай дебудь, бо Господь приклікав голод, і він прийшов до краю на сім літ“. **2** I встала та жінка, і зробила за словом Божого чоловіка. I пішла вона та її дім, і замéшкала в філістимському

краї сім літ. **3** I сталося наприкінці семи років, вернулася та жінка з філістимського краю, і пішла до царя благати за свій дім та за своє поле. **4** A цар говорив до Гехазі, слуги Божого чоловіка, кажучи: „Розкажи мені про все те велике, що зробив Єлісей“. **5** I сталося, як він оповідав цареві, що той воскресив померлого, аж ось та жінка, що він воскресив сина її, благає царя за свій дім та за своє поле. **6** I сказав Гехазі: „Пане мій цáрю, оце та жінка, і це той син її, що воскресив Єлісей!“ **7** I прийшов Єлісей до Дамаску, а Бен-Гадад, сирійський цар, хворий. I донесено йому, кажучи: „Божий чоловік прийшов аж сюди!“ **8** I сказав цар до Газаїла: „Візьми в свою руку подарунка, та й іди зустріти чоловіка Божого. I запитайся Господа через нього, кажучи: „Чи відуджаю я від оції хвороби?“ **9** I пішов Газаїл спіткати його, і взяв подарунок в руку свою, та зо всього добрá Дамаску тягару на сорок верблóдів. I прийшов, і став перед ним та й сказав: „Син твій Бен-Гадад, цар сирійський, послав мене до тебе, питуючи: Чи видужаю я з оції хвороби?“ **10** I сказав до нього Єлісей: „Іди, скажи йому: Жити — жйтимеш, та Господь показав мені, що напевно помре він“. **11** I наставив він обличчя своє на нього, і довго вдивлявся, аж той збентéжився. I заплакав Божий чоловік. **12** A Газаїл сказав: „Чого плаче мій пан?“ А той відkазав: „Бо знаю, що ти зробиш лихо Ізраїлевим синам: їхні твердіні пустиш з огнем, і їхніх вояків позабиваеш мечем, і дітей їхніх порозбиваеш, а їхнє vagitné — посічеш“. **13** A Газаїл сказав: „Та що таке твій раб, цей пес, що зробить таку велику річ?“ I сказав Єлісей: „Господь показав мені тебе царем над Сирією!“ **14** I пішов він від Єлісея, і прийшов до свого пана. A той сказав йому: „Щó говорив тобі Єлісей?“ I він сказав: „Говорив мені: жити — жйтимеш!“ **15** I сталося другого дня, і взяв він покривало, і намочив у воді, і поклав на його обличчя, — і той помер. I зацарював Газаїл замість нього. **16** A п'ятого року Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, за Йосафата, Юдиного царя, зацарював Єгорам, син Йосафатів, цар Юдин. **17** Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. **18** I ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дім, бо Ахавова дочки була йому за жінку. I робив він зло в Господніх очáх. **19** Ta не хотів Господь

погубити Юду ради раба Свого Давида, як обіцяв був йому дати світильника йому та синам його по всі дні. **20** За його днів збунтувався був Едом, — вийшли з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя. **21** І пішов Йорам до Цаіру, а з ним усі колесниці. І сталося, коли він уночі встав і побив Едома, що оточив був його, і керівників колесниць, то народ повтікав до наметів своїх. **22** І збунтувався Едом, і вийшов з-під Юдиної руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу збунтувалася Й Лівна. **23** А решта діл Йорама, та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **24** І спочив Йорам із батьками своїми, і був похований із батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахазія. **25** У дванадцятому році Йорама, Ахавового сина, Ізраїлевого царя, зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. **26** Ахазія був віку двадцять і двох літ, коли він зацарював, і царював він один рік в Єрусалимі. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрі, Ізраїлевого царя. **27** І ходив він дорогою Ахавового дому, і робив зло в Господніх очах, як і Ахавів дім, бо він був зять Ахавового дому. **28** І пішов він з Йорамом, Ахавовим сином, на війну з Газайлом, сирійським царем, до гілеадського Рамоту, та побили сиріяни Йорама. **29** І вернувся цар Йорам лікуватися в Ізреелі від тих ран, що вчинили йому сиріяни в Рамі, як він воював з Газайлом, сирійським царем. А Ахазія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Йорама, Ахавового сина, в Ізреелі, бо той був слабий.

9 А пророк Єлісей покликав одногого з пророчих синів і сказав йому: „Підпережий свої стéгна, і візьми це горнá оліви в свою руку, і йди до гілеадського Рамоту. **2** І прийдеш туди, і побач там Єгú, сина Йосафáта, Німшієвого сина. І ти ввійдеш, і візьмеш його з-між братів його, і введеш його до внúтрішньої кімнати. **3** І візьмеш горнá цієї оліви, і віллеш на його голову та й скажеш: Так сказав Господь: Помáзую тебе на царя над Ізраїлем! А по тому відчíниш двері й утечеш, і не будеш чекати“. **4** І пішов той слуга, слуга пророка, до гілеадського Рамоту. **5** І прийшов він, аж ось сидять керівники війська. І він сказав: „Слово мені до тебе, о керівнику!“ А Єгу відказав: „До кóго з усіх нас?“ І той сказав: „До тебе, о керівнику!“ **6** І

він устав, і вийшов до дому, а той вилив оливу на його голову. І сказав він йому: „Так сказав Господь, Бог Ізраїля: Помáзую тебе на царя над народом Господнім, над Ізраїлем! **7** І ти поб'еш дім Ахава, пана свого, і помстиш за кров Моїх рабів пророків, і за кров усіх Господніх рабів від руки Єзавéлі. **8** І згине ввесь Ахавів дім, і вýгублю Ахавові навіть те, що мочиться на стіні, і невільного та вільного в Ізраїлі! **9** І зроблю Ахавів дім, як дім Єровоама, Неватового сина, і як дім Баші, сина Ахіїнного. **10** А Єзавéлю з'їдять пси в Ізреелевій ділайнці, і не буде, хто б її поховав“. І відчинів він двері та й утік... **11** А Єгú вийшов до слуг свого пана, і вони сказали йому: „Чи все гаразд? Чого прихóдив той несамовитий до тебе?“ А він відказав: „Ви знаєте того чоловіка та його мову“. **12** А вони відказали: „Неправда! Розкажи ж нам!“ І той сказав: „Отак і так сказав він до мене, говорячи: Так сказав Господь: Помáзую тебе на царя над Ізраїлем!“ **13** А ті поспішно взяли кожен шати свої, і постеліли під ним на верху сходів. І засурмíли вони в сурму, і сказали: „Зацарював Єгу!“ **14** І змовився Єгу, син Йосафáта, Німшієвого сина, проти Йорама. А Йорам стеріг гілеадського Рамота, він та ввесь Ізраїль перед Газайлом, сирійським царем. **15** І вернувся цар Єгорáм лікуватися в Ізреелі від ран, що вчинили йому сиріяни, як він воював з Газайлом, сирійським царем. І сказав Єгу: „Якщо згода ваша на те, нехай не вийде жóден утікач із міста, щоб піти доноєсти в Ізреелі“. **16** І сів вéрхи Єгу, і поїхав до Ізреелу, бо Йорам лежав там. А Ахазія, цар Юдин, зійшов побачити Йорама. **17** А на башті в Ізреелі стояв вартовий. І побачив він нáтовп Єгуїв, як він ішов, і сказав: „Я бачу нáтовп!“ А Єгорам відказав: Візьми верхівця, і пошли назустріч їм, і нехай він скаже: Чи все гаразд?“ **18** І відправився верхівéць назустріч йому, і сказав: „Так сказав цар: Чи все гарадз?“ А Єгú відказав: „Щó тобі до того? Повертай за мною!“ І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов той посол аж до них, та не вернувся“. **19** І послав він другого верхівця, і він прийшов до них та й сказав: „Так сказав цар: Чи все гарадз?“ А Єгу відказав: „Що тобі до гарадзу? Повертай за мною!“ **20** І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов він аж до них, та не вернувся. А кінна їздá, як ізда Єгу, Німшієвого сина, бо ёде несамовито“. **21** І сказав Єгорам: „Запрягай!“ І

запріг його колесницю. І відправився Єгорам, Ізраїлів цар, та Ахазія, Юдин цар, кожен своєю колесницею, щоб зустріти Єгу, — і спіткáли його в ділнці єзреелянина Навота. 22 I сталося, як Єгорам побачив Єгу, то сказав: „Чи все гаразд, Єгу?“ А той відказав: „Який гаразд при перéлюбі твоєї матері Єзавелі та її багатьох чарів?“ 23 I обернув Єгорам руки свої та й утік. І сказав він Ахазії: „Зрáда, Ахазіе!“ 24 А Єгу взяв лука в руку свою, і вдарив Єгорама між його раменами, — і пробила стріла його серце, і він похилíвся на колесниці своїй... 25 I сказав Єгу до Бідкара, вельможі свого: „Візьми, кинь його на ділнці поля єзреелянина Навота. Бо пам'ятай, — я й ти їхали вдвох за Ахавом, батьком його, а Господь прорік на нього оце пророцтво: 26 Поправді кажу, що бачив Я вчора кров Навота та кров синів його, говорить Господь, і відплачу тебе на цій же ділнці, говорить Господь. А тепер кинь його на цій ділнці за словом Господнім“. 27 А Ахазія, Юдин цар, побачив це, і втікав дорогою на Бет-Гагган, а Єгу погнáвся за ним і сказав: „Убийте й його на колесниці!“І поранили його в Маале-Гурі, що при Івлеамі, а він утік до Мегіддо та й помер там. 28 А раби його відвéзли його вéрхи до Єрусалиму, та й поховали його в його грóбі з батьkами його в Давидовому Місті. 29 А в одинадцятому році Йорама, Ахавового сина, над Юдою зацарював Ахазія. 30 I прийшов Єгу до Ізрееля, а Єзавéль почула про це, і нафарбуvalа очі свої, і приkráсила голову свою, та й виглянула через вікно. 31 А Єгу входить до брами. І сказала вона: „Чи все гаразд, Зімрі, убивце пана свого?“ 32 I підняв він обличчя своє до вікна та й сказав: „Хто зо мною, хто?“І виглянули до нього два-три євнухи. 33 А він сказав: „Скиньте її!“І викинули її, — і брýзнула кров її на стіну та на коні. І він топтав її... 34 I він увійшов, і їв та пив, та й сказав: „Підіть до тієї проклятої, і поховайте її, бо все ж таки вона царева дочкá!“ 35 I пішли похovати її, та не знайшли з неї нічого, а тільки чéрепа, та ноги, та долоні рук. 36 I вони вернулися, і донéсли йому про це. А він відказав: „Це слово Господа, що казав був через раба Свого тішб'янина Іллю, говорячи: В Ізреелевій ділнці пси з'їдять Єзавéлине тіло! 37 I буде Єзавéлин труп, як погнá на повéрхні поля в Ізреелевій ділнці, так що не скажуть: Це Єзавéль“.

10 А Axáv мав сімдесят синів у Самарії. I понапíсував Єгу листи, і пороз силáв до Самарії, до провідників Ізреелу, до старших і до вихóвників Ахавових синів, говорячи: 2 „Як тільки прийде лист цей до вас, — а з вами сини вашого пана, і з вами колесниці, і коні, і твердні, і зброя, — з то виберіть найліпшого та найвідповіднішого з синів вашого пана, і посадіть його на трон вашого батька, та й воюйте за дім вашого пана!“ 4 А вони дуже-дуже налякалися й сказали: „Ось два царі не встояли перед ним, якже встоїмо ми?“ 5 I послали ті, що були над домом та над тим містом, і старші, і виховники до Єгу, говорячи: „Ми раби твої, і зробимо все, що ти нам скажеш. Та ми не настановимо царем нікого, — що добре в очах твоїх, те роби!“ 6 А він написав до них другого листа, пишучи: „Якщо ви мої, і слухнні моєму голосові, візьміть голови мужів, синів вашого пана, і прийдіть до мене цього часу завтра до Ізреелу“ (а царських синів було сімдесят чоловіка, при міських вельможах, що виховали їх). 7 I сталося, як прийшов той лист до них, то побрали вони царських синів, та й позабивали сімдесят чоловіка. I поскладали вони їхні голови в кóшики, та й послали до нього в Ізреел. 8 I прибув посол, і доніс йому, кажучи: „Принéсли голови царських синів!“А він сказав: „Покладіть їх на дві купі при вході до брами до ранку!“ 9 I сталося вранці, і він вийшов і став, і сказав до всього народу: „Ви невínni. Я вчинив змову на свого пана й убив його. А хто повбивав усіх цих? 10 Знайдите ж тепер, що з Господнього слова не промінеться нічого, що Господь говорив на Ахавів дім, і Господь зробив те, що говорив був через раба Свого Іллю“. 11 I Єгу повбивав усіх позосталих з Ахавового дому в Ізреелі, і всіх вельмож його, і знайомих його, і священиків його, так, що не позоставив йому і врятованого! 12 I встав він і відйшов, і пішов до Самарії. А коли він був на дорозі при Бет-Екед-Гароімі, 13 то спіткав братів Ахазії, Юдиного царя, і сказав: „Хто ви?“А ті відказали: „Ми Ахазієві брати, а йдемо запитати про гаразд царéвих синів та синів цариці!“ 14 А він сказав: „Схопіть їх живих!“І схопили їх живих, і позабивали їх до ями Бет-Екеду, сорок і два чоловіка, — і він не позоставив ані одного з них! 15 I пішов він ізвідти, і спіткав Єгонадава, Рехавового сина, що йшов навпроти

нього, і привітав його та й сказав до нього: „Чи твое серце щире до мене, як мое серце до тебе?“ А Єгонадав відказав: „Так! Дай же своє руку!“¹⁶І той дав руку свою, і підняв його до себе до колесниці, **16** і сказав: „Іди ж зо мною, і приглянися до моєї запопадливості для Господа!“¹⁷І посадили його в колесницю його. **17**І прибув він до Самарії, і повбивав усіх позосталих в Ахава в Самарії, і вібив аж до кінця його, за словом Господа, що говорив був до Іллі. **18**І зібрав Єгу ввесь народ і сказав до них: „Ахав мало служив Ваалові, — Єгу служитиме йому більше! **19**А тепер покличте до мене всіх пророків Ваала, усіх, хто служить йому, та всіх священиків. Нехай нікого не бракуватиме, бо в мене велика жертва для Ваала. Кожен, хто буде відсутній, не буде живий!“²⁰А Єгу зробив це підступом, щоб вигубити тих, хто служить Ваалові. **20**І сказав Єгур: „Оголосіть святочні збори для Ваала!“²¹І вони оголосили. **21**І послав Єгу по всьому Ізраїлю. І посхидалися всі, хто служить Ваалові, і не позостався ніхто, хто не пришов би. І прибули вони до Ваалового дому, — і переповнився Ваалів дім від входу до входу. **22**І сказав він тому, хто над царською шатнею: „Винеси одежду для всіх тих, хто служить Ваалові“. І той виніс їм ту одежду. **23**І ввійшов Єгу та Єгонадав, Рехавів син, до Ваалового дому, і сказав до Ваалових служителів: „Пошукуйте й подивіться, щоб не був тут із вами ніхто з Господніх слуг, а тільки самі ті, хто служить Ваалові!“ **24**І ввійшли вони, щоб принести жертви та цілопалення. А Єгур поставив собі назовні вісімдесят чоловіка й сказав: „Кожен, у кого втече хто з тих людей, що я ввів на ваші руки, — життя його буде за життя тогод!“ **25**І сталося, як скінчів він приріджувати цілопалення, то Єгу сказав до бігунів та до старшін: „Увійдіть, повбивайте їх, — нехай ніхто не вийде!“²⁶І повбивали їх вістрям мечі, і посқидали їх ті бігуні та старшіни. Потому пішли до міста Ваалового дому. **26**І повинили вони бовванів Ваалового дому, і попалили те. **27**І розбили вони Ваалового бовvana, і розбили Ваалів дім, та й зробили з нього нечисте місце, і так є аж до сьогодні. **28**І вігубив Єгу Ваала з Ізраїля. **29**Тільки не відступив він від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, від золотих тельців, що в Бет-Елі та що в Дані. **30**І сказав Господь до Єгу: „Тому, що ти добре

зробив угодне в очах Моїх, зробив Ахавовому домові все, що було на серці Моєму, — сидітимуть сини твої на Ізраїлевому троні аж до четвертого покоління“. **31**Та Єгу не пильнував ходити за Законом Господа, Бога Ізраїля, усім своїм серцем, не відступив від гріхів Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля. **32**За тих днів розпочав Господь відрубувати від Ізраїля частини, — і побив їх Газаїл в усій Ізраїлевій країні, **33**від Йордану на схід сонця, увесь край Гілеаду, Гадів, Рувимів та Манасіїн, від Ароєру, що над потоком Арнон, і Гілеад та Башан. **34**А решта діл Єгу, і все, що він зробив, і вся лицарськість його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **35**І спочив Єгу зо своїми батьками, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Єгоахаз. **36**А дні, що царював Єгу над Ізраїлем у Самарії, були двадцять і вісім літ.

11 А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то встала та й вигубила все цареве насіння. **2** А Єгошева, дочка царя Йорама, сестра Ахазії, взяла Йоаша, сина Ахазії, та й викрала його з-поміж вбиваних царських синів, його та няньку його, і склава в спальній кімнаті. І склава його від Аталії, і він не був забитий. **3** І ховався він із нею в Господньому домі шість років, а Аталія царювала над краєм. **4** А сьомого року послав Єгояда, і взяв сотників із карійців та бігунів, і привів їх до себе до Господнього дому, і склав із ними умову, і заприсягнув їх у Господньому домі, і показав їм царського сина. **5**І він наказав їм, говорячи: „Оце та річ, яку зробите. Третина з вас, що приходите в суботу, будете виконувати сторожу царського дому. **6** А третина буде в брамі Сур, а третина — у брамі за бігунами, — і будете виконувати сторожу дому на зміну. **7** А дві частини з вас, усі, що відходять у суботу, будуть виконувати сторожу Господнього дому при цареві. **8** І оточите царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто ввійшов би до рядів, нехай буде забитий. І будете ви з царем при виході його та при вході його“. **9**І зробили сотники все, що наказав священик Єгояда. І взялі кожен людей своїх, що приходять у суботу та виходять у суботу, і прийшли до священика Єгояди. **10**І дав священик сотникам списій та щитій, що належали

цареві Давидові, що були в Господньому домі. 11 І постава́ли бігунí, кожен зо зброюю своєю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жéртвнику та при домі, навколо біля царя. 12 А він вивів царéвого сина, і поклав на нього корону та нарамéнники. І зробили вони його царем, і помáзали його, і вдарили в долоні та й крикнули: „Нехай живе цар!“ 13 І почула Аталія голос бігунів та нарбdu, і прийшла до народу до Господнього дому. 14 І побачила вона, аж ось цар стоїть за звýчаем на помóсті, а при царі зверхники та сúрми, а ввесь народ краю тішиться та сурмítъ у сúрми. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Зрада, зрада!“ 15 А священик Єояда наказав сотникам, поставленим над вýськом, і сказав до них: „Вýпровадьте її поза рядí, а хто пíде за нею, тогó забийте мечем!“ 16 І сказав: „Нехай вона не буде забита в Господньому домі!“ 16 І зробили її прóхід, і вона прийшла Кінським входом до царського дому, і там булá забита. 17 І склав Єояда заповіта між Господом та між царем і між народом, щоб був народом Господнім, і між царем та між народом. 18 І ввійшов увесь народ Краю до Ваалового дому, та й прозивáли його та жéртвники його, і боввáнів його зовсíм поламáли, а Маттана, Ваалового священика, убили перед жéртвниками. А при Господньому домі священик поставив вárти. 19 І взяв він сотників і карíйців, і бігунів та ввесь народ краю, і вýвели царя з Господнього дому. І ввійшли вони через браму бігунів до царського дому, і той сів на царському троні. 20 І тішився ввесь народ краю, а місто заспокóлось. А Аталію вбили мечем у царському домі. 21 Єгоаш був віку семи років, коли зацарював.

12 Сьомого року Єгу зацарював Єгоаш, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Ців'я, з Beer-Шеви. 2 І робив Єгоаш угодне в Господніх очáх по всі дні, коли вказував йому священик Єояда. 3 Тільки пáгірки не були понищені, — народ ще приноси́в жертви та кадив на пáгірках. 4 І сказав Єгоаш до священика: „Усе посвячене срібло, що буде вnéсене до Господнього дому, срібло перелічених людей, срібло за душі за вартістю їх, усе срібло, скільки людіні спадé на серце принéсти до Господнього дому, 5

вíзьмуть собі священики, кожен від знайóмого свого, і вони зроблять напráву Господнього дому в усьому, що буде знайдене там на напráву. 6 І сталося двадцятого й третього року царя Єгоаша, священики не напráвили ушкодження храму. 7 І покликав цар Єгоаш священика Єояду та священиків, та й сказав їм: „Чому ви не направляєте ушкодження храму? А тепер не беріть срібла від ваших знайóмих, а на напráву ушкодження храму віддастé його“. 8 І погодíлися священики не брати срібла від народу, і не направляти ушкодження храму. 9 І взяв священик Єояда одну скриньку, і продовбáв дíрку на віку її, і поставив її при жéртвнику правóруч, як входити до Господнього дому. І давали туди священики, що стереглí порога, усе срібло, що принóсилося до Господнього дому. 10 І бувало, як вони бачили, що намóжилося те срібло в скрині, то прихóдив царський писар та великий священик, і вони в'язали в мішки та рахували срібло, знайдене в Господньому дому. 11 І давали те перелíчене срібло на руки робітникам праці, поставленим до Господнього дому, а вони давали його téсям та будíвñичим, що робили в Господньому дому. 12 І мулярám, і каменярám, і на зáкуп дéрева та téсаного каменя, та на направу ушкóдження Господнього дому, та на все, що йшло на храм для направи. 13 Тільки не робилися для Господнього дому срібні чаši, ножицí, кропíльницí, сúрми, усяка рíч золота та рíч срібна з того срібла, що принóсилося до Господнього дому, 14 бо його давали робітникам праці та направляли ним дíм Господній. 15 І не облíчували тих людей, яким давали те срібло до їхніх рук, щоб вони давали робітникам праці, бо ті робили чесно. 16 Срібло ж жертви за провину та жертв за грíх не вnóсилося до Господнього дому, — воно було для священиків. 17 Вийшов тоді Газайл, сирíйський цар, та й воював з Гatom, — і здобув його. І намíрився Газайл іти на Єрусалим. 18 І взяв Єгоаш, Юдин цар, усí святі речі, що присвятили були Йосафáт, і Єгорам, і Ахазія, батькí його, царі Юдині, та святі речі свої, і все золото, що знайшloся в скарбнýцях Господнього дому та дому царського, та й послав Газайлів, цареві сирíйському, — і той відійшов від Єрусалиму... 19 А решта дíл Йоаша, і все, щó він зробив, — он вони написані в Кнізі Хроніки

Юдиних царів. 20 I встали його слуги, і вчинили змову, та й забили Йоаша в Бет-Мілло, де йдеться до Сілли. 21 Йозахар, Шім'атів син, та Єгозавад, Шомерів син, його слуги, забили його, і він помер. I поховали його з батькáми його в Давидовім Місті, а замість нього зацарював син його Амація.

13 Двадцятого й третього року Йоаша, сина Ахазї, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Єгоахаз, син Єгу, на сімнадцять літ. 2 I робив він зло в Господніх очах, і ходив у гріхах Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і не відхилявся від того. 3 I запалився гнів Господа на Ізраїля, і Він дав іх у руку Газайла, царя сирійського, та в руку Бен-Гадада, Газайлової сина, на всі ті дні. 4 Та вблагав Єгоахаз лице Господнє, — і Господь його вислухав, бо бачив Він горе Ізраїля, бо тиснув їх сирійський цар. 5 I дав Господь Ізраїлеві спасителя, і вони вийшли з-під руки Сирії. I сиділи Ізраїлеві сини в своїх наметах, як давніш. 6 Тільки не відійшли вони з гріхів дому Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля, і сам у тому ходив, і Астарта стояла в Самарії. 7 А Сирія не позоставила Єгоахазові наріду, як тільки п'ятдесят верхівців та десять возів, та десять тисяч піхоти, бо їх вигубив сирійський цар, і зробив їх порохом на топтання. 8 A решта діл Єгоахаза, і все, що він робив, та його лицарськість, он вони написані в Книзі Ізраїлевих царів. 9 I спочив Єгоахаз з батькáми своїми, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Йоаш. 10 Тридцятого й сьомого року Йоаша, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Йоаш, Єгоахазів син, на шістнадцять літ. 11 I робив він зло в Господніх очах, і не відходив від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і в тому ходив. 12 A решта діл Йоаша, і все, що він робив, і лицарськість його, як він воював з Амацією, Юдиним царем, — он вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 13 I спочив Йоаш з батькáми своїми, а Єровоам сів на троні його. I був похований Йоаш у Самарії, з Ізраїлевими царями. 14 A Єлисей заслав на недугу, що з неї й помéр. I зійшов до нього Йоаш, Ізраїлів цар, і плакав над ним і говорив: „Батьку мій, батьку мій, колесніце Ізраїлева та верхівці його!“ 15 I сказав йому Єлисей: „Візьми лука та стріли“.

I приніс той до нього лука та стріли. 16 A він сказав Ізраїловому цареві: „Поклади свою руку на лука!“ I той поклав свою руку. A Єлисей поклав свої руки на руки цареві. 17 I він сказав: „Відчини вікно на схід!“ I той відчинив. I сказав Єлисей: „Стріляй!“ I той вистрілив, а він сказав: „Стріла спасіння Господнього, і стріла спасіння проти Сирії. I поб'еш ти Сирію в Афеку аж до кінця!“ 18 I він сказав: „Візьми стріли!“ I той узяв, а він сказав до Ізраїлового царя: „Удар по землі!“ I він ударив три рази та й став. 19 I розгнівався на нього Божий чоловік і сказав: „Щоб ти був ударив п'ять або шість раз, тоді побив би Сирію аж до кінця! А тепер тільки три рази поб'еш ти Сирію“. 20 I спочив Єлисей, і поховали його. A моавські орди прийшли до Краю наступного року. 21 I сталося, як ховали одногого чоловіка, то погребальники побачили ті орди, та й кинули того чоловіка до Єлисеевого гробу. A коли впав і доторкнувся той чоловік до Єлисеевих костей, то воскрес, і встав на ноги свої... 22 A Газайл, сирійський цар, тиснув Ізраїля всі дні Єгоахаза. 23 Ta Господь був милостівий до них, і змилувався над ними, і звернувся до них ради заповіта Свого з Авраамом, Ісаком та Яковом, і не хотів відгубити їх, і не відкинув їх від Свого лиця аж дотепер. 24 I спочив Газайл, сирійський цар, а замість нього зацарював син його Бен-Гадад. 25 I Йоаш, Єгоахазів син, узяв назад ті міста з руки Бен-Гадада, Газайлової сина, що взяв був із руки Єгоахаза, свого батька, у війні. Три рази побив його Йоаш, і вернув Ізраїлеві міста.

14 Другого року Йоаша, Йоахазового сина, Ізраїлевого царя, зацарював Амація, Йоашів син, цар Юдин. 2 Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Ерусалимі двадцять і дев'ять років. A ім'я його матері Єгоаддан, з Ерусалиму. 3 I робив він угодне в Господніх очах, тільки не так, як його батько Давид, — він робив усе, що робив його батько Йоаш. 4 Тільки пагірки не були знищенні, — народ приніс жертву та кадив на пágірках. 5 I сталося, як зміцнилося царство в руці його, то він побивав своїх слуг, що забили його батька царя. 6 A синів убийників він не позабивав, як написано в Книзі Мойсеевого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть

забиті за батьків, а тільки кожен за гріх свій буде забитий“. 7 Він побив Едома в Соляній долині, десять тисяч, і взяв у війні Селу, і назвав ім'я їй: Йоктейл, і так вона зветься аж до цього дня. 8 Тоді Амація послав послів до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Іди ж, поміряємось!“ 9 І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терен, що на Ливані, послав до кедріни, що на Ливані, кажучи: Дай же дочку свою моєму синові за жінку! Та перейшлá польовá звіринá, що на Ливані, і вйтоптала той téрен. 10 Побити — побив ти Едома, і піднёсло тебе твоє серце. Пишайся собі та сиди в своїм домі! I пощо бúдеш ти дрохýтися зо злом, бо впадеш ти та Юда з тобою?“ 11 Та не послухався Амація. I вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і помірялися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. 12 I був розбитий Юда Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого. 13 А Йоаш, цар Ізраїлів, скопів Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Ахазії, у Бет-Шемеші, і прибув до Єрусалиму, і зруйнував єрусалимський мур від Єфремової брами аж до брами наріжної, чотири сотні ліктів. 14 I забрав він усе золото й срібло, та ввесь посуд, що знахóдився в Господньому домі та в скарбницях дому царéвого, та запоручників, і вернувся в Самарію. 15 А решта діл Йоаша, що зробив він, та лицáрськість його, і як воював з Амацією, Юдиним царем, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 16 I спочив Йоаш зо своїми батьками, і був похований у Самарії з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Єровоам. 17 I жив Амація, Йоашів син, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ. 18 А решта діл Амації, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 19 I вчинили на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. I послали за ним до Лахішу, — і вбили його там. 20 I повéзли його на кóнях, і він був похований з батькáми своїми в Давидовому Місті. 21 I взяв ввесь Юдин народ Азарію, — а він був віку шістнадцять літ, — і настановили його царем замість батька його Амації. 22 Він збудував Елат, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками. 23 П'ятнадцятого року Амації, сина Йоаша, Юдиного царя, зацарював Єровоам, син Йоаша, Ізраїлевого царя, у Самарії,

на сорок і один рік. 24 I робив він зло в Господніх очáх, не відступався від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 25 Він вернув Ізраїлеву границю відти, де йдеться до Гамату, аж до степовóго моря, за словом Господа, Бога Ізраїля, що говорив через раба Свого Йону, сина пророка Амміттая, що з Гат-Гахеферу, 26 бо Господь побачив Ізраїлеву бíду, дуже гíрку, і не було вже невíльного та вíльного, і не було помічника Ізраїлеві. 27 Та не говорив Госпóдь знищити Ізраїлеве ім'я з-під неба, і споміг їх рукою Єровоама, Йоашового сина. 28 A решта діл Єровоама та лицáрськість його, як воював, і як вернув Юді Дамаск та Хамат в Ізраїлі, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 29 I спочив Єровоам із батьkáми своїми та з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Захарій.

15 Двадцятого й сьомого року Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Азáрія, син Амації, Юдиного царя. 2 Він був віку шістнадцять літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і два роки. А ім'я його матері — Єхолія, з Єрусалиму. 3 I робив він угодне в Господніх очáх, усе так, як робив його батько Амація. 4 Тільки пágірки не були знищені, — народ ще приносив жертву та кадив на пágірках. 5 I вдарив Господь царя, і він був прокажений аж до дня своєї смерті, і сидів ув осібному домі. А над домом був Йотам, царів син, — він судив народ Краю. 6 A решта діл Азарії та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 7 I спочив Азарія з своїми батьками, і його поховали з його батькáми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Йотам. 8 Тридцятого й восьмого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Захарій, син Єровоама, на шість місяців. 9 I робив він зло в Господніх очáх, як робили батьки його, — не відступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 10 I вчинив змову на нього Шаллум, Явшів син, і бив його перед народом і вбив його, і зацарював замість нього. 11 A решта діл Захарія, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 12 Оце Господнє слово, що Він промовляв до Єгу, говорячи: „Сини чотирьох поколінь будуть

сидіти тобі на Ізраїловому троні“. І сталося так.

13 Шаллум, Явшів син, зацарював тридцятого й дев'ятого року Уззії, Юдиного царя, і царював місяць часу в Самарії. **14** І пішов Менахем, Гадіїв син, з Тірци, і прибув у Самарію, та й побив Шаллума, Явшового сина, в Самарії, і вбив його, і зацарював замість нього. **15** А решта днів Шаллума та змова його, яку він учинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **16** Тоді побив Менахем місто Тіфсах та все, що в ньому, і границі його від Тірци, бо не відчинило воно брами. І він вибив його, а все вагітнє повитинав. **17** Тридцятого й дев'ятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Менахем, Гадіїв син, на десять літ. **18** І робив він зло в Господніх очах, не вступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. За його днів **19** прийшов Пул, асирійський цар, на край. І дав Менахем Пулові тисячу талантів срібла, щоб його руки були з ним, щоб зміцнити царство в його руці. **20** А Менахем розклав це срібло на Ізраїля, на всіх вояків, щоб дати асирійському цареві, по п'ятдесят шеклів срібла від кожного чоловіка. І вернувся асирійський цар, і не стояв там у Краю. **21** А решта діл Менахема та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **22** І спочив Менахем з батьками своїми, а замість нього зацарював син його Пекахія. **23** П'ятдесятоого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Пекахія, син Менахемів, на два роки. **24** І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **25** І вчинив на нього змову Пеках, син Ремалії, старшинá його, і забив його в палаті царського дому, з Ар'говом та з Ар'ем, а з ним було п'ятдесят чоловіка з гілеядян. І він убив його, і зацарював замість нього. **26** А решта діл Пекахії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **27** П'ятдесятоого й другого року Азарії, Юдиного царя, зацарював у Самарії над Ізраїлем Пеках, син Ремалії, на двадцять років. **28** І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **29** За днів Пекаха, Ізраїлевого царя, прийшов Тіглат-Піл'есер, цар асирійський, і взяв Ййона, і Авель-Бет-Мааху, і Йоноаха, і Кедеша, і Хацора, і Гілеада, і Галіла,

увесь край Нефталімів, та й вигнав їх до Асириї. **30** А Осія, син Елин, склав змову на Пекаха, сина Ремалії, і вдарив його та й убив його, і зацарював замість нього двадцятого року Йотама, Уззіїного сина. **31** А решта діл Пекаха та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **32** Другого року Пекаха, сина Ремалії, Ізраїлевого царя, зацарював Йотам, син Уззії, Юдиного царя. **33** Він був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочкá. **34** І робив він угодне в Господніх очах, — усе, що робив був його батько Уззія, робив він. **35** Тільки пágірки не були знищенні, — нарód іще принoсив жертви та кадив на пágірках. Він збудував горішню браму Господнього дому. **36** А решта діл Йотама та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **37** За тих днів зачав Господь посылати на Юду Реціна, сирійського царя, та Пекаха, сина Ремалії. **38** І спочив Йотам із своїми батькáми, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Ахаз.

16 Сімнадцятого року Пекаха, сина Ремалії, зацарював Ахаз, син Йотама, Юдиного царя. **2** Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі шістнадцять років, і не робив угодного в очах Господа, Бога свого, як батько його Давид. **3** І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, і навіть сина свого провів через огонь для Молоха, за гидбою тих народів, що Господь вигнав їх перед Ізраїлевими синами. **4** І принoсив він жертву та кадив на пágірках, і на згíр'ях, та під усяким зеленим деревом. **5** Тоді прийшов Рецін, сирійський цар, та Пеках, син Ремалії, Ізраїлів цар, на війну до Єрусалиму. І обляглі вони Ахаза, та не змоглі звоювати. **6** Того часу Рецін, сирійський цар, вернув Едомові Елата, і вигнав єдеїв з Елоту. І едомляни прибулі до Елату, й осілися там, і живуть тут аж до цього дня. **7** І послав Ахаз послів до Тіглат-Пелесера, асирійського царя, говорячи: „Я твій раб та син твій, — вийди й спаси мене з руки сирійського царя та з руки царя Ізраїлевого, що повстають на мéне“. **8** І взяв Ахаз срібло та золото, знайдене в Господньому домі та в скарбницях дому царéвого, і послав дарунка до асирійського царя. **9** І послухав

його асирійський цар. I пішов асирійський цар на Дамаск і взяв його, а його мешканців вигнав до Кіру, а Реціна вбив. **10** I пішов цар Ахаз назустріч Тіглат-Піл'есера, асирійського царя, до Дамаску, і побачив дамаського жертівника. I послав цар Ахаз до священика Урії подобу жертівника та взір його всієї його будови. **11** I збудував священик Урія жертівника, — як усе, що послав був цар Ахаз із Дамаску, так зробив священик Урія до приходу царя Ахаза з Дамаску. **12** I прибув цар із Дамаску, і побачив цар того жертівника, і приступив цар до жертівника, і приніс на ньому жертву. **13** I спалив він своє ціlopалення та свою жертву хлібну, і вилив свою ливну жертву, і покропив кров'ю своїх мирних жертв того жертівника. **14** А мідяніого жертівника, що перед Господнім лицем, він переставив із переднього боку храму, з-поміж жертівника та з-поміж Господнього дому, і поставив його на бік жертівника на північ. **15** I наказав цар Ахаз священикові Урії, говорячи: „На великому жертівнику пали ранішне ціlopалення та вечірню хлібну жертву, і ціlopалення цареве та хлібну його жертву, і ціlopалення всього народу Краю та хлібну їхню жертву, і їхні ливні жертви. I всю кров ціlopалення та всю кров жертві покропиш на нього. А щодо мідяніого жертівника, то я розважу“. **16** I зробив священик Урія все так, як наказав був цар Ахаз. **17** А цар Ахаз повідрубував рами підстав, і відсунув із них умивальницю, і зняв море з мідяніх волів, що під ним, і поставив його на камінну підлогоу. **18** I закритий суботній перехід, що збудували при храмі, і зовнішній царський вхід він обернув до Господнього дому задля асирійського царя. **19** А решта діл Ахаза, що він зробив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **20** I спочив Ахаз із батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Хізкія.

17 Дванадцятого року Ахаза, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Осія, син Елин, на дев'ять років. **21** робив він зло в Господніх очах, тільки не так, як ті Ізраїлеві царі, що були перед ним. **3** На нього вийшов Салманасар, цар асирійський, і Осія став йому за раба, і давав йому данину. **4** Та асирійський цар знайшов в Осії змову, що він посылав послів до Со, єгипетського царя, та

не приносив асирійському цареві данини, як рік-у-рік те робив був. I замкнув його асирійський цар, і зв'язав його в в'язнічому домі. **5** I вийшов асирійський цар на весь Край, і прийшов до Самарії, й облягав її три роки. **6** Дев'ятого року Осії асирійський цар здобув Самарію, та й вигнав Ізраїля до Асирії, і осадив їх у Халаху, і в Хаворі над річкою Гозан, і в містах Мідії. **7** I сталося, коли Ізраїлеві сини грішили проти Господа, Бога свого, що війпровадив їх з єгипетського краю з руки фараона, єгипетського царя, і боялися інших богів, **8** і ходили уставами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами, та Ізраїлевих царів, які вони встановили, **9** а Ізраїлеві сини вимишляли на Господа, Бога свого, словá, що не були слушні, і будували собі пагірки по всіх своїх містах, від вартової башти аж до твердінного міста, **10** і ставили собі стовпи для богів та Астарти на кожному високому взгір'ї та під усіким зеленим деревом, **11** і кадили там на всіх пагірках, як ті люди, що Господь повиганяв перед ними, і робили злі речі, щоб гнівіти Господа, **12** і служили боввánam, про яких Господь говорив їм: „Не будьте робити цієї речі“, **13** то Господь засвідчив в Ізраїлі та в Юді через усіх Своїх пророків та всіх прозорлівців, говорячи: „Верніться з ваших злих доріг, і додержуйте Моїх заповідей, уставів Моїх, згідно зо всім Законом, якого Я наказав був вашим батькам, і якого послав до вас через Моїх рабів пророків“. **14** Та не слухали вони, і робили твердою свою шию, як шия їхніх батьків, що не вірили в Господа, Бога свого. **15** I нéхтували вони постанови Його, і заповіта Його, що склав з їхніми батькáми, і свідцтва Його, що засвідчив на них, і пішли за гидотою й марнотами, та за нарбдами, що були навколо них, про яких Господь наказав був їм не робити, як вони. **16** I полишили вони всі заповіді Господа, Бога свого, і зробили собі литого боввána, двох телят, і зробили Астарту, і вклонялися всьому небесному військові та служили Ваалові. **17** I вони перевóдили через огонь своїх синів та дочок своїх, і чарували чáрами, і ворожили, і віддавалися робити зло в Господніх очах, щоб гнівіти Його. **18** I сильно розгнівався Господь на Ізраїля, і відкинув їх від Свого лиця, — не позостало нікого, тільки саме Юдине плéм'я. **19** Та й Юда не додержував заповідей Господа, Бога

свого, — і ходили вони Ізраїлевими постановами, які вони встановили. 20 І відвернувся Господь від усього Ізраїлевого наспіння, і впокоряб їх, і давав їх у руку грабіжників, аж поки не кинув їх від лиця Свого, 21 бо Ізраїль розірвав з Давидовим домом, і вони зробили царем Єровоама, Неватового сина, а Єровоам відвернув Ізраїля від Господа, і вводив їх у великий гріх. 22 І ходили Ізраїлеві сини в усіх Єровамових гріях, які він робив, не відступалися з того, 23 аж поки Господь не відкинув Ізраїля від лиця Свого, як говорив був через усіх Своїх рабів пророків. І пішов Ізраїль на вигнання з своєї землі до Асирії, і він там аж до цього дня. 24 І спровадив асирийський цар людей з Вавилону, і з Кути, і з Авви, і з Гамоту, і з Сефарваїму, й оселив по містах Самарії замість Ізраїлевих синів. І посли вони Самарію, й осілися по містах її. 25 І сталося, на початку пробування їх там не боялися вони Господа, — і Господь послав на них левів, і вони нищили їх. 26 І сказали вони до асирийського царя, говорячи: „Ті люди, яких ти вигнав та оселив по містах Самарії, не знають прав Бога цього Краю, і Він послав на них оцих левів, і ось вони нищать їх, бо вони не знають права Бога цього Краю“. 27 І наказав асирийський цар, говорячи: „Відведіть туди одногого зо священиків, яких вигнали звідти, і підуть, і осядуть там, і він навчатиме їх права Бога цього краю“. 28 І прибув один із священиків, яких вигнали з Самарії, й осівся в Бет-Елі, і він навчав їх, як мають боятися Господа. 29 Та крім того кожен народ робив свого бога, і ставили їх у пагірковому місці, що робили попередні самаряни, кожен народ по своїх містах, де вони сиділи. 30 А вавилоняни зробили Суккот-Бенота, а кутяни зробили Нерегала, а гаматяни зробили Ашіму, 31 а авв'яни зробили Нівхаза та Тартака, а мешканці Сефарваїму палили синів своїх увогні Адраммелехові й Анаммелехові, сефарваймським богам. 32 І при тому вони боялися Господа, і настановили собі з-серед себе священиків пагірків, і вони приносили їм жертви в пагірковому місці. 33 Вони боялися Господа, і богам своїм служили за правом тих народів, звідки повиганіли їх. 34 Аж до цього дня вони роблять за колишнім правом, — вони не бояться Господа, і не роблять за уставами своїми та за правом своїм, ані за Законом, ані за заповідю, як наказав був Господь синам Якова,

якому дав ім'я Ізраїля. 35 І склав Господь із ними заповіта, і наказав їм, говорячи: „Не будете боятися інших богів, і не будете вклонятися їм, і не будете служити їм, і не будете приносити жертв їм, 36 а тільки Господа, що вивів вас із єгипетського краю великою силою та вітязненим раменом, Його будете боятися, і Йому будете вклонятися, і Йому будете приносити жертві. 37 І устави, і правá, і Закона, і заповідь, які написав вам, будете додержувати, щоб виконувати по всі дні, а богів інших не будете боятися. 38 А заповіта, що Я склав із вами, не забудете, і не будете боятися інших богів, 39 а тільки Господа, Бога вашого, будете боятися, і Він вирятує вас із руків всіх ваших ворогів“. 40 Та не послухали вони, бо все робили за своїм попереднім звичаем. 41 І ті народи все боялися Господа, але служили бовбванам своїм. Так само сини їхні та сини їхніх синів, — як робили батьки їхні, так роблять вони аж до цього дня.

18 І сталося третього року Осії, сина Елиного, Ізраїлевого царя, зацарював Єзекія, син Ахазів, цар Юдин. 2 Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалімі двадцять і дев'ять літ. А ім'я його матері — Аві, дочка Захарія. 3 І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив був його батько Давид. 4 Він понищив пагірки, і поламав стовпи для богів, і стяв Астарту, і розбив мідянського змія, якого зробив був Мойсей, бо аж до цих днів Ізраїлеві сини все кадили йому й кликали його: Нехуштán. 5 Він надіявся на Господа, Бога Ізраїля, і такого, як він, не було між усіма царями Юдиними, ані між тими, що були перед ним. 6 І міцно тримався він Господа, не відступався від Нього, і додержував заповіді Його, що наказав був Господь Мойсеєві. 7 І був Господь із ним, — у всьому, куди він ходив, він мав повідження. І збунтувався він на асирийського царя, і не служив йому. 8 Він побив філістимлян аж до Аззі та границі її від вартової башти аж до твердинного міста. 9 І сталося четвертого року царя Єзекії, — це сьомий рік Осії, Елиного сина, Ізраїлевого царя, — пішов Салманаса́р, цар асирийський, на Самарію, та й обліг її. 10 І здобув він її по трох роках: шостого року Єзекії, — це дев'ятий рік Осії, Ізраїлевого царя, — була здобута Самарія. 11 І вигнав асирийський цар Ізраїля до Асирії, і попровадив їх у Халах, і в Хавор, над

річку Газан, та до мідійських міст. **12** Це за те, що не слухалися вони голосу Господа, Бога свого, і переступали заповіта Його; усього, що наказав був Мойсей, раб Господній, вони ані не слухали, ані не робили. **13** А чотирнадцятого року царя Єзекії прийшов Санхерів, цар асирійський, на всі укріплені Юдині містá, та й захопив їх. **14** I послав Єзекія, цар Юдин, до царя асирійського, до Лахішу, говорячи: „Згрішив я! Відйди від мене, а що накладéш на мене, понесу.“ I наклав асирійський цар на Єзекію, Юдиного царя, три сотні талантів срібла та тридцять талантів золота. **15** I віddав Єзекія все срібло, знайдене в Господньому домі та в царéвих скарбницях. **16** Того часу Єзекія відрубав золото з дверей Господнього дому та зо стовпів, що покрив був Єзекія, Юдин цар, золотом, і дав його асирійському цареві. **17** А асирійський цар послав із Лахішу до царя Єзекії головного комáндувача, і великого євнуха та великого чашника з великим вíйськом до Єрусалиму. I пішли вони, і прийшли та й стали над водотáгом горішнього ставу, що на битій дорозі до поля Валюшників. **18** I кликнули вони до царя, і до них вийшов Еліяким, син Хілкії, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, кáнцлер. **19** I сказав до них великий чашник: „Скажіть Єзекії: Отак сказав великий цар, цар асирійський: Щó це за надія, на яку ти надієшся? **20** Чи думаеш ти, що слово уст, то вже рада та сила до вýйни? На кóго тепер надієшся, що збунтувався проти мене? **21** Тепер оце ти надієшся собі опéртися на оту полáману очеретíну, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона вхóдить у долоню йому й продíрявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього. **22** А коли ви скажете мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не Той, що Єзекія понищив пáгірки Його та жéртвники Його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед оцим тільки жéртвником будете вклонятися в Єрусалимі? **23** А тепер пíди в зáклад із моїм паном, асирійським царем, і я дам тобі дві тисячі кóней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців. **24** I як же ти проженеш хоч однóго намісника з найменших слуг моого пана? А ти собі надієшся на Єгипет ради колесníць та верхівців! **25** Тепер же, чи без Господа прийшов я на це місце, щоб знищити його? Господь сказав був мені: Пíди на той край та знищ

його!“ **26** I сказав Еліяким, син Хілкії, і Шевна та Йоах до великого чашника: „Говори до своїх рабів по-арамéйському, бо ми розуміємо, і не говори з нами по-юдéйському в слух тих людей, що на мурі“. **27** I сказав до них великий чашник: „Чи пан мій послав мене говорити ці слова до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти вýй кал та пити свою сéчу?“ **28** I став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдéйському, і говорив і сказав: „Послухайте слово великого царя, царя асирійського: **29** Так сказав цар: Нехай не дýрить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас від руки Його! **30** I нехай не запевнїє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господъ, і не буде дáно цього міста в руку царя асирійського. **31** Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: Примиріться зо много, та й вýйтіть до мене, та й їкте кожен свíй виноград та кожен фíгу свою, і пийте кожен воду зо своеї кóпанки, **32** аж поки я не прийдý й не вíзмý вас до краю такого ж, як ваш Край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників, до краю оливки, оливного соку та меду, — щоб ви жили й не вмирали! I не слухайте Єзекії, коли він намовляє вас, говорячи: Господъ порятує нас! **33** Чи справді врятували боги тих народів, кожен свíй край від руки асирійського царя? **34** Де боги Гамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму, Гени та Івvi? Чи врятували вони Самарію від мої руки? **35** Котрий з-поміж усіх богів цих країв урятував свíй край від мої руки, — то невже ж Господъ урятує Єрусалим від мої руки?“ **36** I мовчав той нарóд, і не віdpovів йому ані слова, бо це був накáз царя, що сказав: „Не віdpovідайте йому!“ **37** I прийшов Еліяким, син Хілкії, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, кáнцлер, із роздертими шатами, до Єзекії, і донéсли йому слова великого чашника.

19 I сталося, як почув це цар Єзекія, то роздéр свої шати та накрився верéтою, і ввійшов до Господнього дому. **2** I послав він Еліякима, начальника палати, і писаря Шевну, та старших із священиків, покритих верéтами, до пророка Ісаї, Амосового сина. **3** I сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — це день горя й картáння та нарýги! Bo пíдйшли дíти аж до виходу

утрόби, та немає сили породити! 4 Може почує Господь, Бог твій, всі слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на обráзу Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за словá, які чув, а ти принесéш молитву за рештку, що ще знахóдиться“. 5 I прийшли раби царя Єзекії до Ісаї. 6 I сказав їм Ісаї: „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя! 7 Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, — і вéрнеться до свого краю. I Я вражу його мечéм у його краї“. 8 I вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лахішу. 9 А коли він почув про Тіргаку, царя етіопського, таке: „Ось він вийшов воювати з тобою!“ то вернувся, і послав послів до Єзекії, говорячи: 10 „Так скажете до Єзекії, Юдиного царя, говорячи: „Нехай не звóдить тебе Бог твій, що ти надéшся на Нього, кажучи: Не буде дáний Єрусалим у руку асирійського царя. 11 Ось ти чув, що зробíли асирійські царі всім краям, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятóваний? 12 Чи врятували їх боги тих народів, яких понищили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? 13 Де він, цар Гамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарвайму, Гени та Івви?“ 14 I взяв Єзекія ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. I Єзекія розгорнув одного листа перед Господнім лицем і сказав: „Господи, Боже Ізраїлів, що сидиш на херувимах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса та землю! 15 Нахилý, Господи, ухо Своє та й почуй! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почуй слова Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога! 17 Справді, Господи, асирійські царі попустóшили ті народи та їхній край. 18 I кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин лóдських рук, дерево та камінь, і понищили їх. 19 A тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ 20 I послав Ісаї, Амосів син, до Єзекії, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про що ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського. 21 Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Гордúє тобою, сміється із тебе дівіця,

сіонська дочкá, вслід тобі головою хитає дочкá Єрусалиму! 22 Кого лаяв ти та ображав, і на кóго повíщив ти голос та вгóру піdníс свої очі? — На Святого Ізраїлевого! 23 Через послів своїх Господа ти ображав та казав: Із бéзліччю своїх колесníць я вийшов на гори високі, на боки Ливану, і позрúбую кéдри високі його, добíрні його кипарíси, і вíйду аж на вершóк його на нíchlíг, — у гущину його саду. 24 Я копаю та п'ю чужу воду, і стопóю своєї ноги повисúшую я всі єгипетські ríki! 25 Xíba ти не чув, що віддавна зробив Я оце, що за днів стародавніх Я це був створíв? Тепер же спровадив Я це, що ти нищиш міста поукріплювані, на купу румóвищ обертаєш їх... 26 A мéшканцí їхні без силі, настрашенні та побентéжені. Вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на дахáх, як попалене збíжжя, яке не доспіло... 27 I сидіння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Мене обурення. 28 За твоє проти Мене обурення, що гордіння твоя надíйшла до ушей Моїх, то на нíздрі твої Я сережку привішу, а вудíло Мое — в твоїй úста, і тебе повернú Я тією дорогою, якою прийшов ти! 29 A оце тобі знак: їхте цього року збíжжя самосíйне, а другого року — саморóсле, а третього року — сійте та жніть, і садіть виноградники, та й їхте їх плíд. 30 A врятоване Юдиного дому, що лишилося, пустить коріння додолу, і свого плодá дастъ угóру. 31 Bo з Єрусалиму вийде позостáле, а рештки — від гори Сіону. Ревність Господа Саваота зробить це! 32 Томý так сказав Господь про асирійського царя: Він не ввíде до міста оцього, і туди він не кине стрíлі, і щитóм її не поперéдить, і вáла на нього не вíсипле! 33 Якою дорогою прийде, то нею повéрнеться, у місто ж оце він не ввíде, говорити Господь! 34 I це місто Я обороню на спасіння його ради Себе та ради Давида, Мойого раба!“ 35 I сталося тієї ночі, і вийшов Ангол Господній, і забив в асирійському таборі сто й вісімдесáт і п'ять тисяч. I повставали вони рано вранцí, аж ось — усі мертві трúпи! 36 A Санхерів, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся й осівся в Ніневії. 37 I сталося, коли він молився в домі Нісрока, свого бога, то Адраммелех та Шар'ецер убили його мечéм, а самі втекли до краю Арапáт. A замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

20

тими днями смертельно захворів був Єзекія. **I** прийшов до нього Ісая, Амосів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своїм домом, бо ти вмреш, а не відужаєш“. **2** А той відвернув обличчя своє до стіни, і помолився до Господа, говорячи: **3** „О, Господи, згадай же, що я ходив перед лицем Твоїм правдою та цілім серцем, і робив я добре в очах Твоїх“. I заплакав Єзекія ревним плачом. **4** I сталося, Ісая не вийшов ще з середини міста, а до нього було Господнє слово, говорячи: **5** „Вернися, і скажеш до Єзекії, володаря Мого народу: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я сліозу твою! Ось Я вилікую тебе, — третього дня зайдеш ти до Господнього дому! **6** I до днів твоїх Я додам п'ятнадцять літ, і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню це місто ради Себе та ради раба Свого Давида“. **7** A Ісая сказав: „Вільміть грудку фір“. I взяли й поклали на того гнояка, — і він відужав... **8** I сказав Єзекія до Ісаї: „Який знак, що Господь мене вілікує, і що я третього дня зайду до Господнього дому?“ **9** I сказав Ісая: „Ось тобі знак той від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: Чого хочеш, — щоб пішла тінь уперед на десять ступенів, чи щоб вернулася на десять ступенів?“ **10** I сказав Єзекія: „Легко тіні похилитися вперед на десять ступенів; ні, — а нехай тінь вірнеться назад на десять ступенів!“ **11** I клікнув пророк Ісая до Господа, і Він завернув тінь на ступенях, де вона спускалася на ступені Ахазові, на десять ступенів... **12** Того часу послав Беродах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листа та дарунка до Єзекії, бо прочув був, що Єзекія захворів. **13** I вислухав їх Єзекія, і показав їм усю скарбницю свою, — і срібло, і золото, і пахощі, і добру оливу, і всю збройню свою, і все, що знаходилося в його скарбницях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі своїм та в усім володінні своїм. **14** I прийшов пророк Ісая до царя Єзекії та й сказав до нього: „Що говорили ці люди? I звідки вони прийшли до тебе?“ A Єзекія сказав: „Вони прийшли з далекого краю, з Вавилону“. **15** I той сказав: „Що вони бачили в домі твоїм?“ I Єзекія сказав: „Усе, що в домі моїм, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбницях своїх“, **16** I сказав

Ісая до Єзекії: „Послухай Господнього слова: **17** Ось прихόдять дні, і все, що в домі твоєму, і що були зібрали батьки твої аж до цього дня, буде вінесено до Вавилону. Нічого не позостанеться, говорити Господь! **18** A з синів твоїх, що вийдуть із тебе, яких ти поробдиш, дікого заберуть, — і вони будуть євнухами в палацах вавилонського царя!“ **19** I сказав Єзекія до Ісаї: „Добре Господнє слово, яке ти сказав!“ I подумав собі: „Так, мир та безпека буде за моїх днів!“ **20** A решта діл Єзекії та вся лицарськість його, і як він зробив стáва та водотяга, і впровадив воду до міста, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **21** I спочив Єзекія зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Манасія.

21

Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. A ім'я його матері — Хевці-Ваг. **2** I робив він зло в Господніх очах, за гидотою тих народів, яких Господь повиганяв з-перед обличчя Ізраїлевих синів. **3** I він знову побудував пагірки, що їх винищив був його батько Єзекія, і понаставляв жертівників Баалові, і зробив Астарту, як зробив був Ахав, Ізраїлів цар, і вклоняється всім небесним світілам та служив їм. **4** I побудував він жертівники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі покладу Я ім'я Своє!“ **5** I побудував він жертівники для всіх небесних світил на обох подвір'ях Господнього дому. **6** I він перепровадив свого сина через огонь, і гадав, і ворожив, і настановив викликувачів духів померлих та духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівити Його. **7** I поставив він бовбáна Астарти, якого зробив, у домі, про якого Господь сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав з всіх Ізраїлевих племен, покладу Я ім'я Своє навіки! **8** I більше не мандруватиме Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав їхнім батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, та ввесь Закон, що наказав їм Мій раб Мойсей“. **9** Та не послухалися вони. I Манасія звів їх до того, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед обличчя Ізраїлевих синів. **10** I говорив Господь через Своїх рабів пророків, кажучи: **11** „За те, що Манасія, цар

Юдин, зробив ці гидоти, учинив гірше від усього, що робили були амореяни, що були перед ним, і ввів у гріх також Юду божкáми своїми, 12 тому так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я навóджу таке зло на Єрусалим та на Юду, що в кожного, хто почне про це, задзвенить в обох вúхах! 13 I протягнú Я на Єрусалим мірку Самарії, та вагу Ахавого дому, і вýтру Єрусалим, як витирáють миску: витер і перевернув її дотори дном! 14 I Я покину останок надíлу Мого, і дам їх у руку їхнім ворогам, і вони будуть на грабіж та на здобич для всіх їхніх ворогів, 15 тому, що вони робили зло в Моїх очáх, і все гнівili Мене він дня, коли вийшли їхні батьки з Єгипту, й аж до дня цього“... 16 A також Манасія пролив дуже багато невинної крòви, аж напòбнiv нею Єрусалим від входу до входу, окрім свого гріхá, що ввів у гріх Юду, щоб чинити зло в Господніх очáх. 17 A решта діл Манасії, та все, щó він зробив, і гріх його, яким він грішив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 18 I спочив Манасія з батьками своїми, і був похований в садку свого дому, в Уззиному садку, а замість нього зацарював син його Амón. 19 Амón був віку двадцяти й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. А іm'я його матері — Мешуллемет, дочка Харуца з Йотви. 20 I робив він зло в Господніх очáх, як робив його батько Манасія. 21 I ходив він усією тією дорогою, якою ходив його бáтько, і служив тим боввánam, яким служив батько його, і вклонявся їм. 22 I покинув він Господа, Бога батьків своїх, і не ходив Господньою дорогою. 23 I вчинили змову слùги Амона на нього, і вбили царя в його домі. 24 Та нарóд Краю перебив усіх змòвників на царя Амона. I народ настановив царем Краю замість нього сина його Йосію. 25 A решта діл Амона, усе, щó робив він, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 26 I поховали його в його гробі в Уззиному садку, а замість нього зацарював син його Йосія.

22 Йосія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. А іm'я його матері Єдида, дочка Адаї з Боцкату. 2 I робив він угодне в Господніх очáх, і ходив усією дорогою свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. 3 I

сталося вісімнадцятого року царя Йосії, послав цар Шафана, сина Ацалії, Мешулламового сина, писаря, до Господнього дому, говорячи: 4 „Піди до Хілкії, первосвященика, і нехай перелічить те срібло, що знéсene до Господнього дому, що зібрали від народу сторожі порóга. 5 I нехай дадуть його на руку виконávцям роботи, поставленим у Господньому дому, а ті нехай дадуть його тим, хто працює в Господньому дому, щоб направляти ушкóдження хrámu, — 6 тесляráм, і будівníчим, і муляráм, щоб купувати дерево та téсане каміння на направу хrámu. 7 Тільки нехай не облічуються з ними про те срібло, що дáне на їхню руку, бо чесно вони роблять“. 8 I сказав Хілкія, первосвященик, до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому дому Книгу Закóну!“ I дав Хілкія ту Книгу Шафанові, і той перечитав її. 9 I ввійшов писар Шафан до царя, і приніс цареві вістку, і сказав: „Раби твої вýsипали те срібло, що знайдене в домі, і дали його на руку виконавцям роботи, поставленим у Господньому дому!“. 10 I доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священик Хілкія дав мені книгу“. I Шафан перечитав її перед царем. 11 I сталося, як цар почув слова Книги Закóну, то роздер свої шати... 12 I наказав цар священикові Хілкії, і Ахікамові, Шафановому синові, і Ахборові, Міхайновому синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царéвому слузі, говорячи: 13 „Ідіть, зверніться до Господа про мене й про народ, та про всього Юду, про слова цієї знайденої книги. Великий бо гнів Господній, що запалився на нас за те, що батьки наші не слухалися слів цієї книги, щоб робити все, що написано про нас“. 14 I пішов священик Хілкія, і Ахікам, і Ахбор, і Шафан, і Асая до пророциці Хулди, жінки Шаллума, сина Тікви, сина Хархасового, стóрожа шат, — вона сиділа в Єрусалимі, на Новому Місті, — і говорили до неї. 15 A вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: 16 Так говорить Господь: Ось Я наведú лихо на оце місце та на мéшканців його, усі слова тієї книги, що читав Юдин цар, 17 за те, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, щоб гнівiti Мене всім дíлом своїх рук. I розпалівся Мій гнів на це місце, — і він не погасне! 18 A Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — ті слова,

які ти чув: **19** За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорився перед Господнім лицем, коли почув, що Я говорив про це місце та про мешканців його, що вони стануть спустошеннем та прокліттям, і що ти роздер шати свої та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. **20** Тому то Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у мірі, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наводжу на оце місце“. I вони принесли цю вістку цареві.

23 А цар послав, і зібрали до нього всіх старших Юди та Єрусалиму. **21** ввійшов до Господнього дому цар та кожен муж Юди, а з ним усі мешканці Єрусалиму, і священики, і пророки, і ввесь народ від малого й аж до великого, і він прочитав до їхніх ушей усі слова Книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. **3** I став цар на підвищенні, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додерживати заповіді Його, і свідчення Його, і постанови Його всім серцем та всією душою, щоб виконати слова того заповіту, що написані в тій книзі. I ввесь народ пристав до заповіту. **4** I наказав цар Хілкії, великому священикові, і іншим священикам та сторожам пороба, щоб повинісши з Господнього храму всі речі, зроблені для Ваала та для Астарти, та для всіх небесних світил. I він попалів їх поза Єрусалимом на кедронських полях, а їхній порох відніс до Бет-Елу. **5** I він посыдав жерців, що їх понаставляли були Юдині царі, і що вони кадили на пагірках по Юдиних містах та в окільцях Єрусалиму, і кадили для Ваала, і для сонця, і для місяця, і для планет, і для всіх небесних світил. **6** I він виніс Астарту з Господнього дому поза Єрусалим до кедронської долини, та й спалив її в кедронській долині, і стер на порох, а її порох кинув на гробі звичайних людей. **7** I він порозбивав доми культу блудодійників, що були при Господньому домі, де жінкі ткали завісу для Астарти. **8** I він війпровадив усіх священиків з Юдиних міст, і опоганив пагірки, де священики кадили, від Геві аж до Беер-Шеви, і порозбивав пагірки брам, що були при вході брами Ісуса, зверхника міста, що ліворуч тому, хто вхідив до брами міста. **9** Але священики пагірків не вхідили до Господнього жертівника в Єрусалимі, а тільки їли пріснє серед

своїх братів. **10** I він опоганив місце стáлення на огні, що в долині Гінномового сина, щоб ніхто не перевібив через огонь сина свого та дочку свою для Молоха. **11** I він повідставляв коні, яких давали Юдині царі для сонця, від входу до Господнього дому, при кімнаті євнуха Нетан-Мелеха, що був у Парварімі, а колесніці сонця попалив увогні. **12** A жéртівники, що були на даху Ахазової горниці, що поробили Юдині царі, та жертівники, що поробив Манасія на двох подвір'ях Господнього дому, цар порозбивав. I він звідти побіг, і кинув їхній порох до кедронського потоку. **13** A пагірки, що навпроти Єрусалиму, праворуч гори Згуби, які побудував був Соломон, Ізраїлів цар, для Астарти, гидоти сидонської, і для Кемота, гидоти моавської, і для Мілкома, гидоти Аммонових синів, цар поопоганював. **14** I він порозбивав стовпі для богів, і постинав посвячені дерева, а їхнє місце наповнив лідськими кістками. **15** A також жертівника, що в Бет-Елі, пагірка, що зробив був Еровоам, син Неватів, що ввів у гріх Ізраїля, також жéртівника цього та цього пагірка він розбив, і спалив того пагірка та стер на порох, і Астарту спалив. **16** I обернувся Йосія, та й побачив гробій, що були там на горі. I послав він, і позабирає кості з гробів, і попалів на жертівнику, — і опоганив його, за словом Господнім, яке клíкав був Божий чоловік, що прорікав оці речі. **17** I сказав цар: „Що це за надгробок, що я бачу?“A люди того міста сказали йому: „Це надгробок Божого чоловіка, що прийшов з Юдеї й прорік оці речі, які зробив ти на жéртівнику в Бет-Елі“. **18** A він сказав: „Дайте йому спóкій, — нехай ніхто не рухає костей його“. I зберегли його кості, кості того пророка, що прийшов був із Самарії. **19** A також усі домі пагірків, що по самарійських містах, що поробили були Ізраїлеві царі, щоб гнівіти Господа, Йосія понищив, і зробив з ними те саме, що зробив у Бет-Елі. **20** I порізав він усіх священиків пагірків, що були там, на жертівниках, і попалив на них лідські кості, та й вернувся до Єрусалиму. **21** I наказав цар усьому нарідові, говорячи: „Справте Пасху для Господа, вашого Бога, як написано в оцій Книзі Заповіту“. **22** Bo не справлялася ця Пасха від днів суддів, що судили Ізраїля, по всі дні царів Ізраїлевих та царів Юдиних. **23** I тільки вісімнадцятого року царя Йосії справлялася Пасха

для Господа в Єрусалимі. **24** А також викликачів духів померлих, і духів віщих, і домових божків, і бовванів, і всякі гидоти, що з'явилися в Юдинім краї та в Єрусалимі, повинищував Йосія, щоб поставити слова Закону, написані в книзі, що знайшов священик Хілкія в Господньому домі. **25** А такого царя, як він, не було перед ним, що навернувся б до Господа всім своїм серцем, і всією душою своєю, і всією силою своєю, за всім Мойсеєвим Законом, і по ньому не повставав такий, як він. **26** Тільки не спинився Господь від ревности Свого великого гніву, яким запалився Його гнів на Юду за всі огірчення, якими гнівів Його Манасія. **27** I сказав Господь: „Також Юду відкину Я від лиця Свого, як відкинув Я Ізраїля, і відкину це місто, яке вибрав, Єрусалим, та цей храм, про який Я сказав: Ім'я Мое буде там!“ **28** А решта діл Йосії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **29** За його днів пішов фараон Нехо, єгипетський цар, на асирійського царя, на річку Ефрát. I вийшов цар Йосія навпроти нього, та той убив його в Мегіддо, коли він побачив його... **30** I його раби повезли його мертвого з Мегіддо, і привезли його до Єрусалиму, і поховали його в гробівці його. А народ краю взяв Єгоахаза, сина Йосії, і помазали його, та й настановили його царем замість його батька. **31** Єгоахаз був віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії, з Лівни. **32** I робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили його батьки. **33** I фараон Нехо зв'язав його в Рівлі, в гаматському краї, щоб він не царював в Єрусалимі, і наклав кáру на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. **34** А царем настановив фараон Нехо Ел'якима, сина Йосії, замість батька його Йосії, і змінив ім'я його на Єгояким. А Єгоахаза він узяв, і той прибув до Єгипту та й помер там. **35** I Єгояким давав фараонові срібла та золота; тільки розклав це на край, щоб давати те срібло на фараонів наказ, — він стягав те срібло та золото з нарóду краю за оцінкою землі кожного, щоб віддати фараонові Нехо. **36** Єгояким був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Зевуда, дочка

Педаї, з Руми. **37** I робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили батькій його.

24 За його днів прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, а Єгояким був йому три роки невільником, та пото́му збунтувався на нього. **2** А Господь послав на нього брди халдéїв, і брди сирійські, і брди моавські, та брди синів Амона. I він послав їх на Юду, щоб вигубити їх за словом Господа, що Він говорив через рабів Своїх пророків. **3** Тільки на накáз Господа сталося це на Юду, щоб відкинути його від лиця Його за гріхи Манасії, за все, що він робив, **4** а також за неповінну кров, яку він пролив, і напóвнив Єрусалим неповінною кров'ю; і не хотів Господь простити. **5** А решта Єгоякимових діл, та все, що він робив, — ото вони описані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **6** I спочив Єгояким зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Єгояхін. **7** I більше вже не виходив єгипетський цар зо свого краю, бо вавилонський цар забрав усе від Єгипетського потоку аж до річки Ефрátу, усе, що належало єгипетському цареві. **8** Єгояхін був віку вісімнадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Нехушта, дочка Елнатана, з Єрусалиму. **9** I робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив його батько. **10** Того часу прийшли до Єрусалиму раби Навуходоносора, царя вавилонського, і місто попало в облогу. **11** I прийшов Навуходоносор, вавилонський цар, на місто, а його раби облягáли його. **12** I вийшов Єгояхін, цар Юдин, до вавилонського царя, він та мати його, і слуги його, і князі його, і євнухи його, — і вавилонський цар узяв його восьмого року свого царювáння. **13** I позабираав він звідти всі скарбі Господнього дому та скарбі дому царéвого, і повідрубував всі золоті речі, які поробив був Соломон, цар Ізраїлів, у Господньому храмі, як говорив Господь. **14** I повивóдив він увесь Єрусалим, і всіх князів, і всіх лíцарів військових, — десять тисяч пішло до неволі, — і всіх тéслів та ковалів. Не позоставив нікого, окрім нуждéнного народу Краю... **15** I він вивів до Вавилону Єгояхіна та царéву матір, і царських жінок, і його євнухів, і видатних у краї, — усіх вýпровадив у неволю з Єрусалиму до Вавилону. **16** I всіх військових,

сім тисяч, і теслів та ковалів тисячу, усіх ліцарів, що займалися війною, — вивів їх вавилонський цар у неволю до Вавилону. 17 А царем настановів вавилонський цар Маттанію, дядька Єгояхіна, замість нього, і перемінів ім'я його на Седекію. 18 Седекія був віку двадцяти й одногого року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії з Лівни. 19 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгояким. 20 Бо за Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, і Він відкинув їх від Свого лиця. І Седекія збунтувався проти вавилонського царя.

25 І сталося дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого дня місяця, пришов Навуходоносор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розтаборився проти нього, і побудували проти нього вала навколо. 21 Було місто в облозі аж до одинадцятого року царя Седекії. 3 Дев'ятого дня місяця настав сильний голод у місті, і не було хліба для народу краю. 4 І пробитий був пролім у мурі міста, і всі воякі повтікали вночі дорогою брами між двома мурями, що при царському садку, бо халдеї були при місті навколо. А цар утік дорогою в степ. 5 А халдейське військо погналося за царем, та й догнали його в ерихонських степах, а все його військо розпорошилося від нього. 6 І скопили царя, і відвельй його до вавилонського царя до Рівли, і там його той засудив. 7 А синів Седекії зарізали на його очах, а очі Седекії він вибрав, і скував його двома мідяніми кайданами, та й відвів його до Вавилону... 8 А п'ятого місяця, сьомого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходоносора, вавилонського царя, — пришов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, слуга вавилонського царя. 9 І він спалив дім Господній та дім царевій, і всі доми в Єрусалимі, і кожен великий дім спалив огнем. 10 І мури навколо Єрусалиму порозбивало все халдейське військо, що було з начальником царської сторожі. 11 А решту народу, що позостався в місті, і тих, що перебігли до вавилонського царя, і решту прόстого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царської сторожі. 12 А з бідності Краю начальник царської сторожі позоставив декого за винярів та

за рільників. 13 А мідяні стовпі, що в Господньому домі, і підстіви, і мідяне море, що в Господньому домі, халдеї поламали, і віднєсли їхню мідь до Вави лону. 14 І гбрніята, і лопатки, і ножі, і ложки, і ввесь мідяній посуд, що вживався при службі, позабирали. 15 І кадильниці, і чаші, усе, що було золоте — забрав золото, а що було срібне — срібло взяв начальник царської сторожі. 16 Два стовпі, одне море та ті підстіви, що Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для всіх цих речей! 17 Вісімнадцять ліктів високість одного стовпа й одна мідяна маковиця, а високість маковиці — три лікті, та мережка, і гранатові яблука на маковиці навколо, усе мідь. І для другого стовпа з мережкою — так само. 18 І начальник царської сторожі взяв Сераю, первосвященика, і Цефанію, другого священика, та трьох сторожів пороба. 19 А з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над військовими, та п'ять чоловіка з тих, що бачать цареве обличчя, що були знайдені в місті, і писаря, зверхника військових відділів, що записував народ краю до військових відділів, і шістдесят чоловіка з народу краю, що знаходилися в місті. 20 І позабирали їх Невузар'адан, начальник царської сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівли. 21 І вдарив їх вавилонський цар, і повбив їх у Рівлі, у гаматовому краї. І пішов Юда на вигнання з своєї землі. 22 А народ, що позостався в Юдиному краї, якого позоставив Навуходоносор, вавилонський цар, то настановів над ним Гедалію, сина Ахікама, Шафанового сина. 23 І почули всі військові зверхники, вони та люди, що вавилонський цар настановів Гедалію, то поприходили до Гедалії до Міцпі і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, син Карапахів, і Серая, син нетофатянина Танхумета, і Яланія, син маахатянина, вони та їхні люди. 24 І присягнув Гедалія їм та їхнім людям, і сказав їм: „Не бійтесь бути підданими халдейцям, осядьте в Краї та служіть вавилонському цареві, — і буде вам добре!“ 25 І сталося сьомого місяця, пришов Ізмаїл, син Нетанії, Елішамового сина, з царського насіння, та десять мужів із ним, і вдарили вони Гедалію, — і він помер, і юдеїв, і халдеїв, що були з ними в Міцпі. 26 І знявся ввесь нарід, від малого й аж до великого, та зверхники військ, і пішов до Єгипту, бо боявся халдеїв. 27 І сталося тридцятого

й сьомого року неволі Єгояхіна, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцять сьомого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого запарювання, змилувався над Єгояхіном, Юдіним царем, і вивів його з дому ув'язнення. **28** І він говорив із ним ласкаво, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. **29** І змінив в'язнічну одежду його, і він зáвжди їв хліб перед ним по всі дні свого життя. **30** А їжа його, їжа стала, видавалася йому від царя, щоденне щоденно, по всі дні його життя.

1 хроніки

1 Адам, Сиф, Енош, **2** Кенан, Магалал'їл, Яред, **3** Енох, Метушелах, Ламех, **4** Ной, Сим, Хам та Яфет. **5** Сини Яфетові: Гомер, і Маг'ог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тірас. **6** А сини Гомерові: Ашкеназ і Діфат, і Тогарма. **7** А сини Яванові: Еліша й Таршіша, кіттяни й роданяни. **8** Сини Хамові: Куш і Міцраїм, Пут і Ханаан. **9** А сини Кушеві: Шева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Раміні: Шева й Дедан. **10** А Куш породів Німрода, — він зачав бути вéлетом на землі. **11** А Міцраїм породив лудян, і анам'ян, і легав'ян, і нафтух'ян, **12** і патрусян, і каслух'ян, що вийшли звідти філистимляни, і кафторян. **13** А Ханаан породив Сидона, свого первородженого, і Хета, **14** і евусеянина, і амореянина, і гíргашеянина, **15** і хíввеянина, і аркейнина, і сíнеянина, **16** і арвадяніна, і цемаряніна, і хаматяніна. **17** Сини Симові: Еlam, і Ашшúр, і Арпахшад, і Луд, і Арам. Сини Арамові: і Уц, і Хул, і Гетер, і Мешех. **18** А Арпахшад породив Шалаха, а Шалах породив Евера. **19** А Еверові народилося двоє синів, — ім'я однóму Пелег, бо за його днів була поділена земля, а ім'я брата його — Йоктан. **20** А Йоктан породів Алmodада, і Шелефа, і Хацармавета, і Єрака, **21** і Гадорами, і Узала, і Дíклу, **22** і Евала, і Авімаїла, і Шеву, **23** і Офіра, і Хавілу, і Йовава, — усі вони сини Йоктанові. **24** Сим, Арпахшад, Шелах, **25** Пелег, Pey, **26** Серур, Нахор, Терах, **27** Аврам, він же Авраам. **28** Сини Авраамові: Ісаак та Ізмаїл. **29** Оце їхні нащáдки: первороджений Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбейл, і Мівсам, **30** Мішма, і Дума, Масса, Хадад, і Тема, **31** Єтур, Нафіш, і Кедема, — оце вони сини Ізмаїлові. **32** А сини Кетури, Авраамової наложницї: вона породила Зімрана, і Йокшана, і Медана, і Мідіяна, і Ішбака, і Шуаха. А Йокшанові сини: Шева й Дедан. **33** А Мідіянові сини: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — цí всі сини Кетури. **34** А Авраам породив Ісаака. Ісаакові сини: Ісав і Ізраїль. **35** Ісавові сини: Еліфаз, Реуїл, і Єуш, і Йалам, і Кора. **36** Сини Еліфазові: Теман і Омар, Цефі й Гатам, Кеназ і Тімна, і Амалик. **37** Сини Реуїлові: Нахат, Зерах, Шамма й Мізза. **38** А сини Сеїрові: Лотан, і Шовал, і Ців'он, і Ана, і Дішон, і Ецер, і Дішан. **39** А сини Лотанові: Хорі, і Гомам, і Ахот, Лотан, Тімна. **40** Сини Шовалові: Ал'ян, і

Манахат, і Евал, Шефі, і Онам. А сини Ців'онові: Айя й Ана. **41** А сини Анніні: Дішон. А сини Дішонові: Хамран, і Ешбан, і Єтран, і Керан. Сини Дішонові: Білган, і Зааван, Яакан. Сини Дішонові: Уц та Аран. **43** А оце царі, що царювали в Едомовому крáї перед зацарюванням царя в Ізраїлевих синів: Бела, Беорів син, а ім'я його міста — Дінгава. **44** І помер Бела, а замість нього зацарював Йовав, Зерахів син з Бочри. **45** І помер Йовав, а замість нього зацарював Хушам із крáю теманяніна. **46** І помер Хушам, а замість нього зацарював Гадад, Бедадів син, що побив був Мідіяна на Моавському полі, а ім'я місту його Авіт. **47** І помер Гадад, а замість нього зацарював Самла з Масреки. **48** І помер Самла, а замість нього зацарював Саул з Рехевот-Ганнагару. **49** І помер Саул, а замість нього зацарював Баал-Ханан, син Ахборів. **50** І помер Баал-Ханан, а замість нього зацарював Гадад, а ім'я його міста — Раї, а ім'я жінки його — Мегетав'їл, дочка Матреда, дочки Ме-Загавової. **51** І помер Гадад. І були потому провідникій Едому: провідник Тімна, провідник Ал'я, провідник Єтет, **52** провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Пінон, **53** провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, **54** провідник Маѓдїл, провідник Ірам, — оце провідники Едому.

2 Оце Ізраїлеві сини: Рувім, Симеон, Левій, і Юда, Іссахáр, і Завулон, **2** Дан, Йосип, Веніамін, Нефталій, Гад і Асір. **3** Юдині сини: Ер, і Онан, і Шела, — троє народилися йому від ханаанéянки Бат-Шуї. І був Ер, Юдин первороджений, нечестивий в очáх Господа, — і Він забив його. **4** А Тамар, невістка його, породила йому Пéреца та Зéваха, — усіх Юдиних синів п'ятеро. **5** Сини Перецові: Хецрон та Хамул. **6** А сини Зерахові: Зімрі, і Етан, і Геман, і Калкол, і Дера, — усіх іх п'ятеро. **7** А Кармієві сини: Ахар, що напровадив біду на Ізраїля, що спроневірився в заклятті. **8** А сини Етанові: Азарія. **9** А сини Хецронові, що народилися йому: Єрахмеїл, і Рам, і Келувай. **10** А Рам породів Аммінадава, а Аммінадав породив Нахшона, начальника синів Юдиних. **11** А Нахшон породив Салму, а Салма породив Боаза, **12** а Боаз породив Оведа, а Овед породив Єссéя. **13** А Єссéй породив свого первородженого Еліава, і Авінадава другого, і

Шім'у третього, **14** Натаніїла четвертого, Раддая п'ятого, **15** Оцема шостого, Давида сьомого. **16** А їхні сестри: Церуя й Авідайл. А Церуїні сини: Авшай, і Йоав, і Аса-Ел, — усіх троє. **17** А Авігайл породила Амасу, а батько Амасин — щмеелянин Єтер. **18** А Калев, Хецронів син, породив зо своєю жінкою Азувою та з Еріот дітей. А оце сини її: Єшер, і Шовав, і Ардон. **19** І померла Азуга, а Калев узяв собі Ефрату, і вона породила йому Хура. **20** А Хур породив Урі, а Урі породив Бецаліла. **21** А потому прийшов Хецрон до дочки Махіра, Гілеадового батька, і він узяв її, — а він був віку шостидесяти років, — і вона породила йому Сегува. **22** А Сегув породив Яіра, і він мав двадцять і три місті в гілеадському краї. **23** Але Гешур та Арам забрали від них Яірові оселі, Кенат та залежні від нього міста, шістдесят міст. Усе це сини Махіра, Гілеадового батька. **24** А по Хецроновій смерті прийшов Калев до Єфрати, і Хецронова жінка Авійя породила йому Ашхура, батька Текої. **25** А сини Єрахмеїла, Хецронового первородженого, були: первороджений Рам, і Буна, і Орен, і Оцем, Ахія. **26** І булá в Єрахмеїла інша жінка, а ім'я її Атара, — вона мати Онама. **27** А сини Рама, Єрахмеїлового первородженого, були: Маац, і Ямін, і Екер. **28** А сини Онамові булá: Шаммай, і Яда. А сини Шаммая: Надав та Авішур. **29** А ім'я Авішурівій жінці — Авіхайл, і вона породила йому Ахбана та Моліда. **30** А сини Надавові: Селед та Аппаїм, а Селед помер без дітей. **31** А сини Аппаїмові: Іш'ї, А сини Іш'ї: Шешан. А сини Шешанові: Ахлай. **32** А сини Яди, Шаммаївого брата: Єтер і Йонатан. А помер Єтер без дітей. **33** А Йонатанові сини: Пелет, і Заза, — оце були сини Єрахмеїлові. **34** А в Шешана не було синів, а тільки дочки. Був у Шешана раб єгіптянин, а ім'я йому Ярха. **35** І дав Шешан рабові своєму Ярсі свою дочку за жінку, і вона породила йому Аттай. **36** А Аттай породив Натана, а Натан породив Завада, **37** А Завад породив Ефлала, а Ефлал породив Оведа. **38** А Овед породив Єгу, а Єгу породив Азарію, **39** а Азарія породив Хелеца, а Хелец породив Ел'асу. **40** А Ел'аса породив Сісмая, а Сісмай породив Шаллума. **41** А Шаллум породив Єкамію, а Єкамія породив Елішаму. **42** А сини Калева, Єрахмеїлового брата: Меша, його первороджений, він батько Зіфа. А сини Мареші, Хевронового батька. **43** А Хевронові

сини: Корах, і Таппуах, і Рекем, і Шама. **44** А Шама породив Рахама, Єракеамового батька, а Рекем породив Шаммая. **45** А сини Шаммая: Маон, а Маон був основник Бет-Цуру. **46** А Ефа, наложниця Калева, породила Харана, і Моцу, і Газеза. А Харан породив Газеза. **47** А сини Єгдаєві: Регем, і Йотам, і Гешан, і Фелет, і Ефа, і Шааф. **48** Калевова наложниця Мааха породила Шевера та Тірхату. **49** І породила вона Шаафа, батька Мадманни, Шеву, батька Махбени, та батька Гів'ї. А дочка Калевова — Ахса. **50** Оце були сини Калева, сина Гура, первородженого Ефрати: Шовал, батько Кір'ят-Єаріму, **51** Салма, батько Вифлеєма, Гареф, батько Бе-Гадеру. **52** У Шovalа, батька Кір'ят-Єаріму, були сини: Гарое, Хаці-Гамменухот. **53** А роди Кір'ят-Єаріма: Ітряни, путяни, шуматяни, мішраяни, — від них пішли цор'яти та ештауляни. **54** Сини Салмині: Бет-Лехем, і нетофаляни, Атрот, Бет-Йоав, і хаці-гаммонахтяни, цоряни. **55** А роди писарів, мешканців Ябецу, тір'яти, шім'яти, сухатяни, — вони кіняни, що походять від Хамата, батька Бет-Рехавового.

3 А оце булá Давíдові сини, що народилися йому в Хеврóni: первороджений — Амнон, від єзрееліянки Ахіоам; другий — Даниїл, від кармелітянки Авігайл; **2** третій — Авесалом, син Маахи, дочки Талмая, царя гешурського; четвертий — Адонія, син Хаггіт; **3** п'ятий — Шефатія, від Авіталь; шостий — Ітреам, від жінки його Ег'ли; **4** шостро наріджено йому в Хевроні. І царював він там сім років і шість місяців, а тридцять і три роки царював в Єрусалимі. **5** А оци народíлися йому в Єрусалимі: Шім'a, і Шовав, і Натан, і Соломон, — четверо від Вірсавї, Амміїлової дочки, **6** і Івхар, і Елішама, і Еліфалет, **7** і Но'аг, і Нефер, і Яфія, **8** і Елішама, і Еліяда, і Еліфелет, — дéв'ятеро. **9** Усе це Давидові сині, окрім синів наложниць та сестрі їх Тамари. **10** А син Соломонів — Рехав'am, його син Авійя, його син — Аса, його син — Йосафат, **11** його син — Йорам, його син — Ахазія, його син — Йоаш, **12** його син — Амація, його син — Азарія, його син — Йотам, **13** його син — Ахаз, його син — Хізкія, його син Манасія, **14** його син — Амон, його син — Йосія. **15** А сини Йосії: первороджений — Йоханан, другий — Єгояким, третій — Седекія, четвертий — Шаллум. **16** А

сини Єгоякимові: Єхонія — син його, та син його Седекія. 17 А сини Єхонії: Ассір, Шеал'тіїл, син його, 18 і Малкірам, і Педая, і Шен'аццар, Єкам'я, Гошама, і Недав'я. 19 А сини Педаї: Зоровавель і Шім'ї. А сини Зоровавеля: Мешуллам, і Хананія, і сестра їхня Шеломіт, 20 і Хашува, і Огел, і Верех'я, і Хасад'я, Юшав-Хесед, п'ятеро. 21 А сини и Хананії: Пелатія та Єшая, сини Рефаї, сини Арнонові, сини Овадії, сини Шеханії. 22 А сини Шеханії: Шемая. А сини Шемай: Хаттиш, і Іг'ал, і Баріах, і Неарія, і Шафат, — шестеро. 23 А сини и Неарії: Ел'йоенай, і Хізкія, і Азрікам, — троє. 24 А сини Ел'йоеная: Годав'я, і Ел'яшів, і Пелая, і Аккув, і Йоханан, і Делая, і Анані, — сéмеро.

4 Сини Юдині: Перец, Хецрон, і Кармі, і Хур, і Шовал. 2 А Реая, син Шовалів, породив Яхата, а Яхат породив Ахуман та Лахада, — оце рóди цор'ятн. 3 А оці Аві-Етамові: Їреел, і Йшма, і Ідбаш, а ім'я їхній сестрі — Гащелелпоні. 4 А Пенуїл — батько Гедора, а Езер — батько Хуші. Оце сини Хура, Єфремового перворóдженого, батька Віфлему. 5 А в Ашхура, батька Текої, були дві жінки: Хел'а та Наара. 6 І породила йому Наара Ахуззама, і Хефера, і Темені, і Ахаштарі, — оце сини Наарині. 7 А сини Хел'їні: Церет, і Цохар, і Етнан. 8 А Коц породив Ануву, і Гаццовеву, і роди Ахархела, сина Гарумового. 9 А Ябец був поважáний більше від своїх братів, і мати його назвала йому ім'я Ябец, говорячи: Я породила його в болісті. 10 І кликнув Ябец до Бога Ізраїлевого, говорячи: „Коли б Ти, благословляючи, поблагословив мене, і побільшив границю мою, і рука Твоя була зо мною, і зробив охорону від лíха, щоб не засмучувати мене!“ 11 Бог послав, чого він просив. 11 А Келув, брат Шухи, породив Мехіра, — він батько Ештона. 12 А Ештон породив Бет-Рафу, і Пасеаха, і Техінну, батька міста Нахаша. Це люди Рехі. 13 А сини Кеназа: Отнїл та Серая. А сини Отнїлові: Хатат. 14 А Меонотай породив Оффру, а Серая породив Яава, батька Ремісничої Долини, бо вони були ремісники. 15 А сини Калева, Єфуннеевого сина: Іру, Ела та Наам. А Елин син — Кеназ. 16 А сини Єгаллел'їлові: Зіф і Зіфа, Tip'я Acap'їl. 17 А сини Езри: Етер, і Меред, і Ефер, і Ялон. А оце сини Біт'ї, фараонової дочки, що взяв Меред; і вона зачалá й породила Mip'яма, і Шаммая, і Ішбаха, батька Ештемої. 18 А жінка його юдéянка породила Єреда,

батька Гедору, і Хевера, батька Сохо, і Єкутїїла, батька Заноаха. 19 А сини жінки Годії, сестри Нахама, батька гарм'янина Кейлі та маахатяніна Ештемоа, 20 а сини Симеонові: Амнон, і Рінна, Бен-Ханан, і Тілон. А сини Іш'ї: Зохет та Бен-Зохет. 21 Сини Шели, Юдиного сина: Ер, бáтько Лехі, і Лада, батько Мареші, і рóди дому робітників віссону, з дому Ашбеа. 22 І Йокін, і люди Козеви, і Йоаш, і Сараф, що володіли Моавом, і Яшуві-Лехем. Та це спровісти стародávnі. 23 Вони були ганчарі, і замéшкували садкі та горóди; вони жили там у царя для його роботи. 24 Сини Симеонові: Немуїл, і Ямім, Ярів, Зерах, Саул, 25 його син — Шаллум, його син — Мівсам, його син — Мішма. 26 А сини Мішми: Хаммуїл — син його, його син — Заккур, його син — Шім'ї. 27 А в Шім'ї було шістнадцять синів та шість дочок, а брати його не мали багатьох синів, і не помножили ввесь свій рóд так, як сини Юдині. 28 І осілися вони в Beer-Шеві, і в Моладі, і в Хацар-Шуалі, 29 і в Білзі, і в Ецемі, і в Толаді, 30 і в Бетуїлі, і в Хормі, і в Ціклагу, 31 і в Бет-Маркавоті, і в Хацар-Сусімі, і в Бет-Бір'ї, і в Шаараїмі, — оце їхні міста аж до запарювáння Давидового. 32 А їхні осади: Етам, і Аїн, Ріммон, і Тохен, і Ашан, — п'ятеро міст. 33 А всі їхні осади, що навколо тих міст, аж до Баалу; це місця їх оселення та родоводи їх про них. 34 А Мешовав, і Ямлех, і Йоша, син Амацїї, 35 і Йоїл, і Єгу, син Йошів'ї, сина Серая, сина Асіллового, 36 і Елйоенай, і Якóва, і Шохая, і Асая, і Адїїл, і Єсімїл, і Беная, 37 і Зіза, син Шіф'ї, сина Аллона, сина Єдаї, сина Шімрі, сина Шемай. 38 Це ті, що входять в імена князів у свої рóди, а дім своїх батьків сильно розмножили. 39 І пішли вони до Мево-Гедору, аж до східного боку долини, щоб пошукати пасови́ська для своїх отáр. 40 І знайшли вони пасови́сько сите та добре, а той край був простóрій, і тихий та спокійний, бо від Хама походили ті, що сиділи там колись. 41 І пішли ці, записані іменами за днів Єзекії, царя Юдиного, і розбільшили їхні намети там, і побили мейнітів, що були знайдені там, що їх учинили заклýттям аж до цього дня, й осілися замість них, бо там пасови́сько для їхньої дрібної худоби. 42 А з них, з Симеонових синів, пішли на гору Сеїр п'ять сотень чоловіка, а Пелатія, і Неарія, і Рефая, і Уззїл, сини Іш'ї, були на чолі їх. 43 І вони побили

останок урятованих Амаліка, й осілися там аж до цього дня.

5 А сини Рувіма, Ізраїлевого первородженого, — бо він первороджений, та за збезчещення ним ложа свого батька перворідство було дане синам Йосипа, сина Ізраїлевого, та вони не могли приписатися до перворідства. **2** Бо Юда став найсильнішим серед братів своїх, і князем, сильнішим від нього, а перворідство дісталося Йосипові. **3** Сини Рувіма, Ізраїлевого первородженого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі. **4** Йоїлові сини: Шемая — син його, його син Гог, син його — Шім'ї, **5** син його Міха, син його — Реая, син його — Баал, **6** син його Беера, якого вигнав Тіллегат-Пілнеесер, цар асирійський. Він був начальником Рувімівців. **7** А братій його, за його рідами, у приписувані за потомством їх, були: голова Єїл, і Захарій, **8** і Бела, син Азаза, сина Шеми, Йоїлового сина, — він сидів в Ароєрі й аж по Нево та Баал-Меон. **9** А на схід він сидів аж до вихіду на пустиню від річки Ефрат, бо їхні чéреди в Гілеадському краї стали численні. **10** А за Саулових днів вони провадили війну з агарянами, і ті впали в їхні руки, а вони сиділи в їхніх намéтах на всім просторі на схід від Гілеаду. **11** А Гадові сини сиділи навпроти них у башанському краї аж до Салхи. **12** Йоїл — голова, а Шафам — другий, і Янай, і Шафат у Башані. **13** А їхні браття за домáми своїх батьків: Михайл, і Мешулам, і Шева, і Йорай, і Якан, і Зія, і Евер, — сéмеро. **14** Оце сини Авіхайла, сина Хурі, сина Яроаха, сина Гілеада, сина Михаїла, сина Єшіша, сина Єхдо, сина Буза. **15** Ахі, син Авдїла, сина Гунієвого, голови дому батьків їх. **16** І сиділи вони в Гілеаді, в Башані та в залежних від нього містах, та в усіх пасовищах Шарону, на місцях виходу їх. **17** Усі вони були переписані в днях Йотама, Юдиного царя, та в днях Єровоама, царя Ізраїлевого. **18** Синів Рувіма, і гадян, і половини Манасійного племени, людей військових, що носять щита й меча та натягають лука, та війпрактикуваних у війні — було сорок і чотири тисячі і сім сотень і шістдесят, що виходили з військом. **19** І провáдили вони війну з агарянами, і з Ітуром, і з Нафішем, і з Нодавом. **20** І дáна була їм поміч на них, і віддані були в їхню руку ті агаряни та всі, що з ними, бо

вони кликали до Бога в бою, і Він був ублаганий, бо вони надіялися на Нього. **21** І вони зайняли їхні чéреди: їхніх верблóдів п'ятдесят тисяч, і дрібнóї худоби двісті п'ятдесят тисяч, і ослів дві тисячі, а людських душ — сто тисяч. **22** І трупів попадало багато, бо від Бога була ця війна. І сиділи вони на своєму місці аж до неволі. **23** А сини половини Манасійного племени сиділи в краю від Башану аж до Баал-Хермону й Сеніру та горі Гермбону. Вони розмножилися. **24** А оце голови домів їхніх батьків: і Ефер, і Їш'ї, і Еліїл, і Азрїїл, і Ірмея, і Годавія, і Яхдїїл, — мужі відважні, мужі славні, голови домів їхніх батьків. **25** Та спроневірилися вони Богові своїх батьків, і блудíли за богами народів Краю, яких Бог вигубив перед ними. **26** І Бог Ізраїлів збудив духа Пула, царя асирійського, і духа Тілленат-Піл'несера, царя асирійського, і він ви́селив їх, Рувімівців і Гадівців та половину Манасійного племени, і запровадив їх у Халах, і Хавор, і Хару, та до річки Гозан, і вони там аж до цього дня.

6 Левієві сини: Гершон, Кегат і Мерарі. **2** А сини Кегатові: Амрам, Іцхар, Хеврон, і Уззїл. **3** А сині Амрамові: Аарон, і Мойсéй, і Міріям. А сини Ааронові: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар. **4** Елеазар породив Пінхаса, Пінхас породив Авішую, **5** а Авішуя породив Буккі, а Буккі породив Уззі. **6** А Уззі породив Зерахію, а Зерахія породив Мерайота. **7** Мерайот породив Амарію, а Амарія породив Ахітува. **8** А Ахітув породив Садока, а Садок породив Ахімаца. **9** А Ахімац породив Азарію, а Азарія породив Йоханана. **10** А Йоханан породив Азарію, — це той, що був священиком у Господньому домі, якого вибудував Соломон в Єрусалимі. **11** А Азарія породив Амарію, а Амарія породив Ахітува. **12** А Ахітув породив Садока, а Садок породив Шаллума. **13** А Шаллум породив Хілкію, а Хілкія породив Азарію. **14** А Азарія породив Сераю, а Серая породив Єгоцадака. **15** А Єгоцадак пішов до неволі, коли Господь вивів Юду та Єрусалим через Навуходонóсора. **16** Сини Левієві: Гершом, Кегат та Мерарі. **17** А оце ймення Гершомових синів: Лівні та Шім'ї. **18** А сини Кегатові: Амрам, і Іцхар, і Хеврон, і Уззїл. **19** Сини Мерарієві: Махлі та Муші. А оце Левієві рóди за їхніми батьками: **20** у Гершома: Лівні його син,

син його Яхат, його син — Зімма, **21** його син — Йоах, його син — Іддо, його син — Зерах, його син — Єатрай. **22** Сини Кегатові: Аммінадав — син його, його син — Корах, син його — Accip, **23** син його — Елкана, син його — Ев'ясаф, син його — Accip, **24** син його — Тахат, син його — Уріїл, син його Уззія та Саул — син його. **25** А сини Елкани: Амасай та Ахімот. **26** Елкана — його син, Цофай — син його, і Нахат — син його, **27** Еліяв — син його, Ерохам — син його, Елкана — син його. **28** А Самуїлові сини: первороджений Йоїл, а другий Авійя. **29** Сини Мерарієві: Махлі, його син — Лівні, його син — Шім'ї, його син Узза, **30** син його — Шім'a, син його — Хаггія, син його — Асая. **31** А оце ті, яких Давид поставив для співвіння в Господньому домі, від часу міру ковчега. **32** I вони служили перед скинією, скинією заповіту, піснею, аж поки Соломон не збудував Господнього дому в Єрусалимі. I вони ставали, за уставом своїм, на свою службу. **33** А оце ті, що стояли, та іхні сини: співак Геман, син Йоїла, сина Самуїла, **34** сина Елкани, сина Ерохама, сина Еліїла, сина Тоаха, **35** сина Цуфа, сина Елкани, сина Махата, сина Амасая, **36** сина Алкани, сина Йоїла, сина Азарії, сина Цефанії, **37** сина Тахата, сина Accipa, сина Ев'ясафа, сина Кораха, **38** сина Іцхара, сина Кегата, сина Леві, сина Ізраїля. **39** А брат його Асаф, що стояв на правиці його: Асаф був сином Берехії, сина Шім'ї, **40** сина Михаїла, сина Баасеї, сина Малкії, **41** сина Етні, сина Зераха, сина Адаї, **42** сина Етана, сина Зіммі, сина Шім'ї, **43** сина Йахата, сина Гершома, сина Леві. **44** А сини Мерарі, брати іхні на лівіці: Етам, син Кіші, сина Авді, сина Маллуха, **45** сина Хашав'ї, сина Амації, сина Хілкії, **46** сина Амці, сина Бані, сина Шамері **47** сина Махті, сина Муші, сина Мерарі, сина Леві. **48** А брати їх Левити дані на всяку роботу скинії Божого дому. **49** А Аарон та сини його палили на жертвнику цілопалення та на кадильному жертвнику, і були на всяку роботу Святого Святих, та на очищенні Ізраїля, згідно зо всім тим, що наказав був Мойсей, раб Божий. **50** А оце Ааронові сини: Елеазар — син його, його син — Пінхас, його син — Авішуя, **51** його син — Буккі, його син — Уззі, його син — Зерахія, **52** його син — Мерайот, його син — Амарія, його син — Ахітув, **53** його син — Садок, його син —

Ахімаац. **54** А оце місце їхнього сидіння за їхніми осадами, в іхніх границях, синам Аароновим, з роду Кегатівців, бо для них був такий жеребок. **55** I дали їм Хеврон в Юдиному краї, та пасовицька його навколо нього. **56** А міське поле та осади його дали Калеву, синові Ефунне. **57** А Аароновим синам дали міста сховища: Хеврон, і Лівну та її пасовицька, і Яттір, і Ештемоа та пасовицька його, **58** і Хілен та пасовицька його, Девір та пасовицька його, **59** і Ашон та пасовицька його, і Бет-Шемеш та пасовицька його. **60** А з племени Веніаминового: Геву та пасовицька її, і Алемет та пасовицька його, і Анатот та пасовицька його, — усіх іхніх міст в іхніх родах — тринацять міст. **61** А Кегатовим синам, позосталим із роду племени, дано з половини племени, племени Манасіїного, жеребком десять міст. **62** А Гершомовим синам, за іхніми рôдами, з племени Іссахáрового, і з племени Асýрового, і з племени Нефталíмового, і з племени Манаcíїного в Башані дано тринацять міст. **63** Синам Мерарієвим за рôдами їх із племени Рувíмового, і з племени Гадового, і з племени Завулóнового дано за жеребком дванадцять міст. **64** I дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та іхні пасовицька. **65** Вони дали жеребком із племени Юдиних синів, і з племени Симеонових синів, і з племени Веніаминових синів ті міста, що іх вони назвали іменами. **66** А щодо тих, що з родів Кегатових синів, то міста границь їх були від Ефремового племени. **67** I дали їм міста сховища: Сихéм та пасовицька його, в Ефремових горах, і Гезер та пасовицька його, **68** і Йокмеам та пасовицька його, і Бет-Хорон та пасовицька його, **69** і Айялон та пасовицька його, і Гат-Ріммон та пасовицька його. **70** А з половини Манасіїного племени: Анер та пасовицька його, і Біл'ам та пасовицька його, за рôдами позосталих Кегатових синів. **71** Гершомовим синам із роду половини Манасіїного племени: Голан у Башані та пасовицька його, і Аштарот та пасовицька його. **72** А з Іссахáрового племени: Кедеш та пасовицька його, і Доврат та пасовицька його, **73** і Рамот та пасовицька його, і Анем та пасовицька його. **74** А з Асýрового племени: Машал та пасовицька його, і Авдон та пасовицька його, **75** і Хукок та пасовицька його, і Рехов та пасовицька його. **76** А з племени Нефталíмового: Кедеш у Галілі та

пасовіська його, і Хаммон та пасовіська його, і Кір'ятайм та пасовіська його. 77 А позосталим Мерарієвим синам із Завулонового племені: Ріммон та пасовіська його, Фавор та пасовіська його. 78 А з другого боку Йордану при Єрихоні, на схід від Йордану, з Рувимового племені: Бецер на пустині та пасовіська його, і Ягца та пасовіська її, 79 і Кедемот та пасовіська його, і Мефаат та пасовіська його. 80 А з Гадового племені: Рамот у Гілеаді та пасовіська його, і Маханаїм та пасовіська його, 81 і Хешбон та пасовіська його, і Язір та пасовіська його,

7 А Іссахарові сини: Тола, і Пуа, Яшув і Шімрон, — четверо. 2 А Толині сини: Уззі, і Рефая, і Еріїл, і Яхмай, і Івсам, і Самуїл, — голови їхніх батьківських домів Толи, хоробрі воякі своїх робів. Число їх за Давидових днів — двадцять і дві тисячі і шість сотень. 3 А сини Уззі: Ізрахія. А сини Ізрахії: Михайл, і Овадія, і Йоїл, Ішшія, — п'ятеро, вони всі голови. 4 А в них, за їхніми нащадками, за домом їхніх батьків, були бойові військові ватаги, тридцять і шість тисяч, бо вони мали багато жіноч та синів. 5 А їхніх братів по всіх Іссахарових родах, хоробрих вояків, було вісімдесят і сім тисяч, — усі вони переписані. 6 Веніямін: Бела, і Бекер, і Єдіяїл, — троє. 7 А сини Белині: Ецбон, і Уззі, і Уззїїл, і Ерімот, і Ірі, — п'ятеро голів батьківських домів, хоробрі воякі. А в родоводах їх — двадцять і дві тисячі тридцять і чотири. 8 А сини Бехерові: Земіра, і Йоаш, і Еліезер, і Ельоенай, і Омрі, і Еремот, і Авіїя, і Анатот, і Алемет, — усе це Бехерові сини. 9 А в родоводах їх, за їхніми нащадками, головами дому їхніх батьків, хоробрих вояків, — двадцять тисяч і двісті. 10 А сини Єдіяїлові: Білган. А сини Білганові: Єуш, і Веніямін, і Егуд, і Кенаана, і Зетан, і Таршіш, і Ахішахар. 11 Усіх цих Едіяїлових синів, за головами дому батьків, хоробрих вояків, було сімнадцять тисяч і двісті, що виходили з військовим відділом на війну. 12 І Шуппім, і Хуппім, сини Іра, Хушім — син Ахера. 13 Сини Нефталімові: Яхціїл, і Гуні, і Єцер, і Шаллум, — сини Білги. 14 Сини Манасіїні: Асріїл, якого породила його наложниця арамітка; вона породила й Maxіра, Гілеадового батька. 15 А Maxір узяв жінку для Хуппіма та Шуппіма, а ім'я його сестрі Maаха, а ім'я другому — Целофхад.

А в Целофхада були тільки дочки. 16 І породила Maаха, Maxірова жінка, сина, і назвала ім'я йому Переш, а ім'я братові його — Шареш. А його сини — Улам і Рекем. 17 А Уламові сини: Бедан. Оце сини Гілеада, сина Maxіра, сина Манасіїного. 18 А сестра його Молехет породила Ішгода, і Авізера, і Maxхлу. 19 А сини Шеміди були: Ахіян, і Шехем, і Лікхі, і Аніям. 20 А сини Єфремові: Шутелах, і Веред, син його, і син його Taxat, і син його Ел'ада, і син його Taxat, 21 і син його Завад, і син його Шутелах, і Езер, і Ел'ад. І повбивали їх люди Гату, народжені в Краю, бо вони зійшли були забрати їхні чéреди. (questioned) 22 І був у жалобі їх бáтько Єфрем численні дні, а брати його приходили розважати його. 23 І ввійшов він до жінки своєї, і зачалá вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Берія, бо зло булó в домі його. 24 А дочкá його — Шеера. І вона збудувала Бет-Хорон дольшній і горішній та Уззен-Шееру. 25 І син його Рефах, і Решеф, і син його Телах, і син його Taxan, 26 син його Ладан, син його Ammігуд, син його Елішама, 27 син його Нон, син його Icус. 28 А їхня посілість та місця їхнього оселення — Бет-Ел та належні йому міста, а на схід — Нааран, а на захід — Гезер та належні йому міста, і Сихем та належні йому міста, аж до Аї та належних йому міст. 29 А на руки Манасіїних синів: Бет-Шеан та належні йому міста, Танах та належні йому міста, Мегіддо та належні йому міста, Дор та належні йому міста, — у них сиділи сини Йосипа, Ізраїлевого сина. 30 Сини Асирові: Імна, і Ішва, і Ішві, і Берія, та сестра їх Серах. 31 А сини Беріїні: Хевер і Малкїїл, — він бáтько Бірзайта. 32 А Хевер породив Яфлета, і Шомера, і Хотама, і сестру їх Шую. 33 А сини Яфлетові: Пасах, і Бімхал, і Ашват, — оце сини Яфлетові. 34 А сини Шемерові: Axі і Rogagg'a, Яхебба та Арам. 35 А сини Гелема, його брата: Цофах, і Імна, і Шелеш, і Амал. 36 Сини Цофахові: Суах, і Харнефер, і Шуал, і Бері, і Імра, 37 Бецер, і Год, і Шамма, і Шілша, і Йтран, і Беера. 38 А сини Єтерові: Єфунне, і Піспа, і Ара. 39 А сини Улли: Арах, і Ханнїїл, і Ріція. 40 Усе це Асирові сини, голови батьківських домів, вибрани ліцарі воякі, голови начальників. А в родовідних книгах військових записано, число їхніх людей було — двадцять і шість тисяч.

8 А Веніамин породив первородженого свого Белу, другого — Ашбелу, і третього — Ахраха, 2 четвертого — Наху, і п'ятого — Рафу. **3** А в Бели були сини: Аддар, і Гера, і Авігуд, **4** і Авішуя, і Нааман, і Ахоах, **5** і Гера, і Шефуфан, і Хурам. **6** А оце синій Ехудові, — вони були голови дому батьків, мешканців Геви, та переселено їх до Манахату: **7** і Нааман, і Ахія, і Гера, — він їх переселив, і породив Уззу та Ахіхуда. **8** А Шахараїм породив дітей на моавському полі по тому, як він відіслав своїх жінок Хушім та Баару. **9** І породив він від Ходеш, своєї жінки: Йовава, і Цівію, і Мешу, і Малкам, **10** і Єуц, і Сохію, і Мірму, — це сини його, голови батьківських домів. **11** А від Хушім він породив Авітува та Елпаала. **12** А сини Елпаалові: Евер, і Міш'ам, і Шемер, — він збудував Оно й Лод та належній йому міста. **13** А Берія та Шема — вони голови дому батьків, мешканців Айялону; вони вигнали мешканців Гату. **14** А Ахіо, Шашак і Еремот, **15** і Зевадія, і Арад, і Адер, **16** і Михайл, і Ішна, і Йоха — сини Берії. **17** А Зевадія, і Мешуллам, і Хізкі, і Хевер, **18** і Ішмерай, і Ізлія, і Йовав, — сини Елпаалові. **19** А Яким, і Зіхрі, і Завді, **20** і Еліенай, і Ціллетай, і Еліїл, **21** і Адая, і Берая, і Шімрат, — сини Шімеїєви. **22** А Їшпан, і Евер, і Еліїл, **23** і Авдон, і Зіхрі, і Ханан, **24** і Хананія, і Еlam, і Антотія, **25** і Їфдея, і Пенуїл, — сини Шашакові. **26** А Шамшерай, і Шехарія, і Аталія, **27** і Ярешія, і Елія, і Зіхрі, — синій Ерохамові. **28** Оце голови дому батьків за їхніми нащадками, голови, що вони сиділи в Єрусалимі. **29** А в Гів'оні сиділи: батько Гів'ону, а ім'я його жінці — Мааха, **30** і первороджений син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Надав, **31** і Гедор, і Ахіо, і Зехер. **32** А Міклот породив Шім'у. І вони теж сиділи в Єрусалимі, при братів своїх, за своїми братами. **33** А Нер породив Кіша. А Кіш породив Саула, а Сауль породив Йонатана, і Малкі-Шуя, і Авінадава, і Ешбаала. **34** А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. **35** А сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тареа, і Ахаз. **36** А Ахаз породив Єгоадду, а Єгоадда породив Алемета, і Азмавета, і Зімрі; а Зімрі породив Моцу. **37** А Моца породив Бін'ю, його син — Рафа, його син — Ел'аса, його син — Ацел. **38** А в Ацела було шестеро синів, а оце їхні імена: Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — усі вони сини Ацелові. **39** А сини Ешека, брата його: первороджений його Улам,

другий — Єуш, третій — Еліфелет. **40** А Уламові сини були мужі хорообрі воякі, що натягували лука ї що мали багато синів та онуків, — сотню й п'ятдесят. Усі вони з Веніаминових синів.

9 А ввесь Ізраїль був переписаний, й ось вони були записані в книзі Ізраїлевих царів. А Юда був переселений до Вавилону за своє спроневірення. **2** А перші мешканці, що сиділи в своїй посіlostі, по своїх містах, були: Ізраїль, священики, Левити та слуги храму. **3** А в Єрусалимі сиділи з Юдиних синів, і з Веніаминових синів, і з синів Ефремових та Манасіїв: **4** Утай, син Аммігуда, сина Омрі, сина Імрі, сина Бані, з синів Переца, Юдиного сина. **5** А з шілонян: первороджений Асая та синій його. **6** А з синів Зерахових: Єуїл та брати їх, — шість сотень і дев'ятдесят. **7** А з синів Веніаминових: Саллу, син Мешуллама, сина Годавії, сина Сенуї, **8** і Івнея, син Ерохамів; і Ела, син Уззі, сина Міхрі, і Мешуллам, син Шефатії, сина Реуїла, сина Івніїї, **9** і брати їхні за їхніми нащадками, — дев'ятьсотень і п'ятдесят і шість. Усі ці мужі — голови батьків, дому батьків своїх. **10** А із священиків: Едая, і Егоярів, і Яхін. **11** А Азарія, син Хілкії, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітава, — управитель Божого дому; **12** і Адая, син Ерохама, сина Нашхура, сина Малкії; і Масай, син Адіїла, сина Яхзери, сина Мешуллама, сина Мешіллеміта, сина Іммера; **13** і брати їх, голови дому своїх батьків — тисяча й сім сотень і шістдесят, дуже добри мужі на працю в ділі Божого дому. **14** А з Левітів: Шемая, син Хассува, сина Азрікама, сина Хашав'ї, з синів Мерарі; **15** і Бакбаккар, Хереш, і Балал, і Маттанія, син Міхи, сина Зіхрі, сина Асафа; **16** і Авадія, син Шемаї, сина Галала, сина Едутина; і Берехія, син Аси, сина Елкани, що сидів в осадах нетоф'ян. **17** А придвірні: Шаллум, і Аккув, і Талмон, і Ахіман, і брати їхні; Шаллум був голова. **18** І аж дотепер вони в царській брамі на схід, вони придвірні таборів Левівих синів. **19** А Шаллум, син Коре, сина Ев'ясафа, сина Кораха, і брати його з дому його батька, корахівці, на праці служби, стерегли пороги скінні, а їхні батьки були над Господнім табором, стерегли вхід. **20** І Пінхас, син Елеазарів, був над ними колись зв'єрхником, і Господь був із ним. **21** Захарій, син Мешелемії, був придвірний

при вході скінії заповіту. 22 Усіх їх, вибраних на придвірних при порόгах, було двісті й дванадцять. Вони переписані по своїх осадах. Їх поставив Давид та прозорливець Самуїл за їх вірність. 23 І вони та їхні сини були при брамах Господнього дому, дому скінії, за вárтами. 24 На чотири боки були придвірні: на схід, на зáхід, на пíвніч, на пíвдень. 25 А брати їхні були по сéлах, мусіли приходити на сíм день, від часу до часу, щоб бути з ними на службі, 26 бо в службі були чотири перші придвірні, вони Левити; вони ж доглядали помéшкань та скарбів Божого дому. 27 І вони всю нíч перебували навколо Божого дому, бо на них був обов'язок вárти, і вони щоранку відмікали двері. 28 І з них були дехто коло службового посуду, бо за числом його принoсили, і за числом його винoсили. 29 І з них дехто були призначені до посуду та до всяких святих речей: і над пшеничною мукою, і над вином, і над оливовою, і над ладаном, і над пáхощами. 30 А з священичих синів були тí, що мішали запашнé на кадило. 31 А Маттітія з Левитів, — він перворóджений корахівця Шаллума, — був у службі над справою сковорід. 32 А з синів кегатівців, з їхніх братíв, були над хлібом показнíм, щоб приготовляти щосуботи. 33 А оце співакí, голови бáтьківських домів Левитів, по кімнáтах, були вільнí від іншої праці, бо вдень та вночі буlí вони при своїй роботі. 34 Още голови бáтьківських домів Левитів за їхніми нащáдками, голови, що сидíли в Єрусалимі. 35 А в Гíв'оні сидíли: бáтько Гíв'ону Еїл, а ім'я його жінці Мааха, 36 і перворóдженний син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Нер, і Надав, 37 і Гедор, і Ахйо, і Захарíй, і Міклот. 38 А Міклот породив Шíм'ама. І вони теж сидíли в Єрусалимі при братáх своїх, зо своїми братáми. 39 А Нер породив Кіша, а Кіш породив Саула, а Саул породив і Йонатана, і Малкí-Шую, і Авінадава, і Ешбаала. 40 А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. 41 А сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тахрея. 42 А Ахаз породив Яру, а Яра, породив Алмета, і Азмавета, і Зімрі. А Зімрі породив Моцу. 43 А Моца породив Бін'ю, його син — Рефая, його син — Ел'аса, його син — Ацел. 44 А в Ацела було шéстero синів, а оце їхні імена: Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — оце сини Ацелові.

10 А филистíмляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мужі перед филистíмлянами, і пáдали трúпами на горі Гíлбоа. 2 І гналися филистíмляни за Саулом та за його синáми. І повбивали филистíмляни Йонатáна, і Авінадава, і Малкí-Шую, Саúлових синів. 3 І став бíй тяжкий для Саула, і лúчники кíнулися на нього, — і він злякався тих лúчників. 4 І сказав Саул до свого зброенóші: „Вýтягни меча свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли цí необрíзані, і не знущалися на до мною!“ Та не хотів зброенóша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саúл мечá — та й упав на нього. 5 І побачив зброенóша, що помер Саúл, і впав і він на меча, та й помер... 6 І помер Саул і троє синів його, та ввесь його дíм помéрли разом. 7 І побачили всí ізráільтяни, що мешкали в долині, що всí втікають, та що помер Саул та сини його, то покýдали свої містá й повтікали, а филистíмляни поприходили, й осíлися в них... 8 І сталося другого дня, і прийшли филистíмляни, щоб пообдирáти трúпи, — та й знайшли Саула та синів його, що лежали на горі Гíлбоа. 9 І вони пообдирáли його, і понéсли голову його та збрóю його, і послали в филистимські краї навкóло, щоб сповістити в домах своїх божкíв та нарóдові. 10 І вони поклали збрóю його в домі свого бога, а голову його прибили в домі Даgона. 11 І почув увесь гíлеадський Явеш про все, що филистíмляни зробили Саулові, 12 і встали всí хоробрí, і понéсли Саулове тіло та тілá синів його, і принéсли до Явешу, та й похóвали їхні кóсті пíд дубом в Явеші, і постили сíм день. 13 І помер Саул за свое беззакónня, що він ним спроневérився проти Господа через Господнє слово, якого не тримався, а також через те, що питався віщого духа, щоб вýвідати, 14 а не вýвідував від Господа. І Він убив його, а царство його передав Давíдові, Єссéевому синові.

11 І зібрався ввесь Ізраїль до Давида в Хеврóн, говорячи: „Оце ми кість твоя та тіло твоє! 21 давніш, коли Саул був царем, ти водив та привóдив Ізраїля на вíйну. І сказав Господь, Бог твíй, тобí: Ти будéш пастí нарóда Мого, Ізраїля, і ти будеш князéм над нарódom Моїм, Ізраїlem“. 3 І прийшли всí Ізраїлеві старшí в Хеврóн, а Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем.

І помáзали вони Давида царем над Ізраїлем, за Господнім словом через Самуїла. 4 I пішов Давид та ввесь Ізраїль до Єрусалиму, — він євус, і там були євусéяни, мéшканці того краю. 5 I сказали мéшканці Євусу до Давида: „Ти не ввійдеш сюди!“ Та здобув Давид твердйню Сіон, — він Місто Давида. 6 I сказав Давид: „Кожен, хто найперше поб'є євусéянина, той стане за голову та за звéрхника“. I ввійшов найперше Йоáв, син Церуїн, і став за голову. 7 I осівся Давид у твердйні, тому називав ім'я йї: Давидове Місто. 8 I він збудував місто навкóло, від Міллó й аж навкóло, а Йоав відновив решту міста. 9 I Давид ставав усе більшим, а Господь Саваót був із ним. 10 A оце голови Давидових лíцарів, що хороboro трудíлися з ним у його царстві, з усім Ізраїлем, щоб настановити його царем, за Господнім словом, над Ізраїлем. 11 A оце число Давидових лíцарів: Яшов'ам, син Гахмоні, голова тридцяти, — він махнув своїм списом — і побив за один раз три сотні! 12 A за ним Елеазар, син Додо, ахох'янин, — він один із трьох лíцарів. 13 Він був із Давидом у Пас-Дамімі, а філістимляни зібралися там на бій. I була там ділánка поля, повна ячмénю, а нарóд утікав перед філістимлянами. 14 Та вони стали посеред ділánки, і врятували її та й побили філістимлян. I Господь подав велику перемогу! 15 I зішли троє з тих тридцяти на пéреді на скелю до Давида, до печери Адуллам. А філістимський тáбір таборував у долині Рефаїм. 16 Давид же був тоді в твердйні, а філістимська залóга була тоді в Віфлеемі. 17 I спрágнув Давид та й сказав: „Хто напóйт мене водою з віфлеемської криниці, що в брамі?“ 18 I продéрлися ці троє до філістимського табору, і зачерпнúли води з віфлеемської криниці, що в брамі. I вони вýнесли й принéсли до Давида, та Давид не схотів її пити, — і вилив її для Господа, 19 та й сказав: „Борони мене, Боже мíй, чинити таке! Чи я буду пити кров цих мужів, що ходили, наражаючи життя свое? Бо життям своїм вони принéсли її!“ I не хотів він пити її. Оце зробили троє цих лíцарів. 20 A Авшай, Йоавів брат, — він голова тих трьох. I він махнув своїм списом — і побив три сотні! I він мав найславніше ім'я серед трьох. 21 З тих трьох серед двох він був найшанованніший, і став ім'я за провідникá. А до тих трьох не досýг. 22 Беная, син Єгоядин, син

хороборого мужа, великий у ділáх, з Кавце́лу, — він побив двох синів Аріїла моавського. I він зійшов і забив лева в серéдині ями сніжного дня. 23 I він побив однóго егíptянина, мужа поставного, на п'ять лíктів, а в руці егíptянина був список, як ткацький вал. I зійшов він до нього з кием, і вирвав список з руки того егíptянина, — та його забив його списом. 24 Оце зробив Беная, син Єгоядин, і його ім'я було серед тих трьох хороших. 25 З тих тридцяти він був найповажніший, а до тих трьох не досýг. I Давид призначив його до своєї прибічної сторóжі. 26 А хороbro мýжі були цi: Асаїл, Йоавів брат, Елханан, син Додо, із Віфлеему, 27 гарор'янин Шаммот, пелонянин Хелес, 28 Iра, син Іккешів, текоянин, антотянин Авіезер, 29 хушатянин Сіббехай, ахох'янин Ілай, 30 нетофатянин Магарай, Хелед, син Баанин, нетофатянин, 31 Ітай, син Ріваїв, з Гів'ї Веніямінової, пíр'атонянин Беная, 32 Хурай з Нахале-Гаашу, арв'янин Авїл, 33 баҳарум'янин Азмавет, шаалвонянин Ел'яхба, 34 сини гізонянина Гашема, Йонатан, син Шаг'e, гарар'янин, 35 Ахійам, син Сахарів, гарар'янин, Еліфал, син Урів, 36 меҳар'янин Хефер, пелонянин Ахійя, 37 кармелянин Хіцро, Наарай, син Езлайв, 38 Йоїл, брат Нatanів, Мівхар, син Гагрі, 39 аммонітянин Целек, беротянин Нахрай, зброеноша Йоава, Церуїного сина, 40 їтрянин Iра, їтрянин Гарев, 41 хіттеянин Урія, Завад, син Ахляя, 42 Адіна, син Шлізин, Рувімівець, голова Рувімівців і над тридцятьма, 43 Ханан, син Маахін, і мітнянин Йосафат, 44 аштерянин Уззійя, Шама, і Еуїл, сини ароерянина Хотама, 45 Єдіайл, син Шімрі, і Йоха, його брат, тіцянин, 46 маҳав'янин Елїл, і Єрівай, і Йошав'я, сини Ел'наамові, і моавітянин Їтма, 47 Етіайл, і Овед, і Ясіїл із Цови.

12 А це тi, що поприходили до Давида в Ціклаг', коли він ще ховався перед Саулом, сином Кішевим, і вони були серед лíцарів, що допомагали в вýнні, 2 що були озбрóєні лúком, що кидали правицею та лівицею каміння та стріли з лука, з Саулових братів, від Веніаміна: 3 голова Ахіезер та Йоаш, сини гíв'яніна Шемаї, і Єзїїл та Пелет, Азмаветові сини, і Бераха, і аннетотянин Егу, 4 і гíв'онянин Щмая, лíцар серед тридцятьох та старший над тридцятьма, і Ірмея, і Яхазїїл, і Йоханан, і гедерянин Йозавад, 5 Ел'узай, і Єрімот,

і Беал'я, і Шемарія, і гаріф'янин Шефатія, **6** Елкана, і Ішшія, і Азарейл, і Йоезер, і Яхов'ам, хорх'яни, **7** і Йоїла та Зевадія, сини Єрохамові, з Гедору. **8** А з гадян відділилися до Давида до твердині в пустиню лицарі воякій, мужі відважні, на війні, озбронені великим щитом та списом. А іхні обличчя — то обличчя лев'ячі, а щодо швидкости — вони були, як сарни на горах. **9** Голова — Езер, другий — Овадія, третій — Еліав, **10** четвертий — Мішманна, п'ятий — Ірмея, **11** шостий — Аттай, сьомий — Еліїл, **12** восьмий — Йоханан, дев'ятий — Елзавад, **13** десятий — Єремія, одинадцятий — Махбанай. **14** Оці були з Гадових синів, голови військових відділів, малій — один на сотню, а великий — на тисячу. **15** Це ті, що перейшли Йордан першого місяця, коли він був переповнений понад усі береги свої, і порозганяли всіх мешканців долин на схід та на захід. **16** I прийшли з синів Веніаминових та Юдиних аж до твердині до Давида. **17** А Давид вийшов перед них, і, відповідаючи, сказав їм: „Якщо ви прийшли до мене з миром, щоб допомагати мені, буде мое серце з вами за одне, а якщо зрадите мене супроти ворогів моїх, коли нема обмани в руках моїх, то побачить це Бог наших батьків, і покарає!“ **18** I зійшов Дух на Амасая, голову тридцяти, і він проказав: „Мир, Давиде, тобі, і з тобою, о сину Ессеїв! Мир тобі, і мир тόму, хто тобі помагає, бо тобі помагає твій Бог!“ I прийняв їх Давид, і поставив на чолі війська. **19** I з Манасії перебігли до Давида, коли він ішов із філістимлянами проти Саула на війну, — а він не поміг їм, бо філістимські князі, порадившись, відіслиали його, говорячи: „За ціну наших голів він хоче перейти до свого пана Саула!“ **20** Коли він ішов до Ціклагу, збігли до нього з Манасії: Аднах, і Йозавад, і Єдіайл, і Михаїл, і Йозавад, і Елігу, і Ціллетай, — голови Манасіїних тисячок. **21** I вони допомагали Давидові проти юрбій, бо вони всі — хоробрі воякій, і поставали провідниками військових відділів. **22** Бо день-у-день приходили вони до Давида помагати йому, аж став табір великий, як табір Божий. **23** А оце число головних озброєних військових відділів, — вони прийшли до Давида в Хеврон, щоб передати Саулове царство йому, за Господнім словом: **24** Юдиних синів, що носили великого щита та списа, — шість тисяч і вісім сотень озброєного війська. **25**

З Симеонових синів хоробрих вояків військового відділу — сім тисяч і сто. **26** З Левієвих синів — чотири тисячі й шістьсотень. **27** I Єгояда, проводір синів Ааронових, а з ним три тисячі й сім сотень. **28** I юнаць Садок, хоробрий вояк, та дім його батька, — зверхників двадцять і два. **29** А з Веніаминових синів, Саулових братів, — три тисячі, а більша частина їх аж дотепер трималися Саулового дому. **30** А з Єфремових синів — двадцять тисяч і вісім сотень хоробрих вояків, мужів славних дому їхніх батьків. **31** А з половини Манасіїного племені — вісімнадцять тисяч, що були докладно зазначені за іменем, щоб прийти настановити Давида царем. **32** А з Іссахарових синів, що мали розуміння часу, щоб знати, що буде робити Ізраїль, їх голів було двадцять, а всі іхні брати робили за їхнім наказом. **33** I Завулона тих, що виходять на війну, що ставляться в бойовому порядку зо всякими військовими речами, — п'ятдесят тисяч, щоб допомагати з цілим серцем. **34** А з Нефталиму — тисяча зверхників, а при них з щитом та списом — тридцять і сім тисяч. **35** А з Данян тих, що ставляться в бойовому порядку — двадцять і вісім тисяч і шістьсотень. **36** А з Асіра тих, що виходять на війну, щоб ставитися в бойовім порядку, — сорок тисяч. **37** А з того боку Йордану з Рувімівців, і Гадівців, і з половини Манасії, зо всякими військовими знаряддями для бою — сто й двадцять тисяч. **38** Усі ці люди — військові, що ставилися в бойовому порядку, цілим серцем поприходили до Хеврона, щоб настановити Давида царем над усім Ізраїлем. Та й решта Ізраїля були односерді, щоб настановити Давида царем. **39** I були вони там із Давидом три дні, їли та пили, бо їхні брати наготовили їм. **40** А також ті, що були близькі до них, аж до Іссахара, і Завулона, і Нефталима, спроваджували хліб ослями, і верблюдами, і мулами, і худобою великою, їжу мучну, спресовані фігі, і родзинки, і вино, і оливу, і худобу велику, і худобу дрібну, дуже багато, бо радість була в Ізраїлі.

13 I рáдився Давид із тисячниками та з сотниками, зо всіма значними. **2** I сказав Давид до всієї Ізраїлевої громади: „Якщо вам це добре, а від Господа, Бога нашого вподобане, пошлімо до наших братів, позосталих по всіх

Ізраїлевих краях, а з ними до священиків та Левітів, по містах та по їхніх пасовиськах, і нехай зберуться до нас. **3** I вернімо ковчега нашого Бога до нас, бо не зверталися ми до нього за Саулових днів“. **4** I сказала вся громада, щоб зробити так, бо слішна була та річ в очах усього народу. **5** I зібраав Давид усього Ізраїля від єгипетського Шіхору й аж туди, де йде́ться до Хамату, щоб спровадити Божого ковчега з Кір'ят-Еаріму. **6** I пішов Давид та ввесь Ізраїль у Баалу, в Юдин Кір'ят-Еарім, щоб вінести звідти ковчега Бога, Господа, що сидить на херувимах, що ім'я Його прикликається. **7** I повéзли Божого ковчега на новому возі з Авінадавового дому, а Узза та Ахйо провадили того воза. **8** A Давид та ввесь Ізраїль грали перед Божим лицем з усієї сили, — із піснями, і на цітруах, і на арфах, і на бубнах, і на цимбалах, і на сурмах. **9** I прийшли вони аж до Кідонового тóку, і простяг Узза свою руку, щоб підхопити ковчега, бо воли нахилили його. **10** I запалився на Уззу гнів Господній, і Він убив його за те, що простяг руку свою до ковчега. I помер він там перед Господнім лицем... **11** I зажурився Давид тим, що Господь убив Уззу, і він назвав ім'я тому місцю: Перец-Узза, і так воно звється аж до цього дня. **12** I того дня Давид злякався Бога, говорячи: „Як я внесу до сéбе Божого ковчега?“ **13** I не повіз Давид ковчега до сéбе, до Давидового Міста, а направив його до дому гатяніна Овед-Едома. **14** I пробував Божий ковчег із домом Овед-Едома в його домі три місяці. А Господь поблагословив дім Овед-Едома, та все, що було його.

14 A Хірам, цар тирський, послав до Давида послів, і кéдрового дерева, каменярів та теслярів, щоб збудувати йому дім. **2** I пізнав Давíд, що Господь міцно поставив його царем над Ізраїлем, бо царство його було піднєсене вýсоко ради народу його, Ізраїля. **3** I взяв Давид іще жінок в Єрусалимі, — і Давид породив іще синів та дочок. **4** A оце імена наріджених йому в Єрусалимі: Шаммуя і Шовав, Нatan і Соломон, **5** i Івхар, i Елішуя, i Елпелет, **6** i Ногах, i Нефер, i Яфія, **7** i Елішама, i Ельяд, i Еліфелет. **8** I почули філістимляни, що Давид був помáзаний на царя над усім Ізраїлем, — і піднялися всі філістимляни, щоб шукати Давида. А Давид почув про це, і вийшов проти них. **9** A філістимляни

прийшли й стали таборами в долині Рефаїм. **10** I питався Давид у Бога, говорячи: „Чи виходити на філістимлян, і чи даси Ти їх в руку мою?“ I відказав йому Господь: „Вийди, — і Я дам їх у руку твою“. **11** I зійшлі вони до Баал-Пераціму, — і Давид побив їх там. I сказав Давид: „Розбив Бог ворогів моїх рукою моєю, як прорів води!“ Тому назвали ім'я того місця: Баал-Перацім! **12** A вони позоставили там богів своїх, і Давид наказав, — і вони були спáлені в огні. **13** A філістимляни ще отáборилися в долині. **14** A Давид іще питався Бога, і Бог йому сказав: „Не підеш за ними, а поверні від них, і прибúдеш до них з-навпроти бальзамового ліскá. **15** I станеться, як ти почуєш шелест нíби кроків на верховіттях бальзамових дерев, тоді вийдеш на бій, бо то вийшов Бог перед тебе, щоб побити філістимський тáбрір“. **16** I зробив Давид так, як наказав йому Бог, і вони побили філістимський тáбрір від Гів'ону аж до Гезеру. **17** I нéслося Давíдове ім'я по всіх краях, а Господь дав, що всі нарóди боялись його.

15 I поробив він собі домí в Давидовому Місті, і приготóвив місце на Божого ковчéга, і розтягнув для нього скінню. **2** Тоді Давид сказав, щоб ніхто не носив Божого ковчега, окрім Левітів, бо їх вибраав Господь носити ковчега Господа та служити Йому аж навіки. **3** I Давид зібраав усього Ізраїля до Єрусалиму, щоб вінести Господнього ковчéга на його місце, яке приготóвив йому він. **4** I зібраав Давид Ааронових синів та Левітів. **5** Від Кегатових синів: зверхник Урїл, а братів його — сотня й двадцять. **6** Від синів Мерарі: зверхник Асая, а братів його — двісті й двадцять. **7** Від Гершомових синів: зверхник Йоїл, а братів його — сотня й тридцять. **8** Від Еліцафанових синів: зверхник Шемая, а братів його — двісті. **9** Від Хевронових синів: зверхник Елїл, а братів його — вісімдесят. **10** Від Уззїлових синів: зверхник Аммінадав, а братів його — сотня й дванадцять. **11** I покликав Давид священиків Садóка та Евіятара, та Левітів: Урїла, Асаю, і Йоїла, Шемаю і Елїла, і Аммінадава **12** та й сказав до них: „Ви голови родів Левітів. Освяťтесь ви та ваші брати, і перенесéте ковчега Господа, Бога Ізраїлевого, до місця, яке приготóвив я йому. **13** Bo через те, що спочáтку не ви це робили, то вдарив нас Господь, Бог наш,

бо ми не шукали Його так, як належало“. **14** I освятилися священики та Левити, щоб перенести ковчега Господа, Бога Ізраїлевого. **15** I понесли сини Левитів Божого ковчега, як наказав був Мойсей за Господнім словом, на плéчах своїх, на держакáх, на собі. **16** I сказав Давид зверхникам Левитів, щоб поставили своїх братів співаків на приладдях пісні, на цýтрах, áрфах, та тих, що грають на цимбáлах, щоб піднести голос на радість. **17** I поставили Левити Гемана, Йоїлового сина, а з братів його — Асафа, сина Берехії, а з синів Мерарі, їхніх братів — Етана, сина Кушаї. **18** A з ними їхніх братів других: Захарія, і Язїла, і Шемірамота, і Їхїла, і Унні, Еліава, і Бенаю, і Маасею, і Маттітію, і Еліфлея, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, — придвéрних. **19** A співаків: Гемана, Асафа та Етана — грati на мідяніх цимбáлах. **20** A Захарія, і Азїла, і Шемірамота, і Їхїла, і Унні, і Еліава, і Маасею, і Бенаю — на цýтрах, на аламот. **21** A Маттітію, і Еліфелегу, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, і Азазію — на áрфах, на октáві, щоб починати гру. **22** A Кенанію, зверхника Левитів, — над нóшенню; він навчав носити, бо вмів того. **23** A Берехія та Елкана — придвéрні при ковчезі. **24** A Шеванія, I Йосафат, і Натанал, і Амасай, і Захарій, і Беная, і Елізер, священики, — сурмíли в сúрми перед Божим ковчегом, а Овед-Едом та Їхїя — придвéрні для ковчега. **25** I пішов Давид і Ізраїлеві старші та тисячники, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Овед-Едомового дому з радістю. **26** I сталося, коли Бог допомагав Левитам, що нéсли ковчега Господнього заповіту, то вони принесли в жертву сім биків та сім баранів. **27** A Давид був зодýгнений в одежу з вісóну, як і всі Левити, що нéсли ковчега, і співакі, і Кенанія, зверхник нóшення і співаків, а на Давиді був ще й льняний ефóд. **28** I ввесь Ізраїль ніc ковчега Господнього заповіту з радіним криком, і зо звуком рога, і з сúрмами, і з цимбáлами, грáючи на цýтрах та на áрфах. **29** I сталося, коли ковчег Господнього заповіту прийшов аж до Давидового Міста, то Мелхóла, Саулова дочкá, виглядала через вікно. I побачила вона царя Давида, що танцював та грав, і зневáжila його в своєму серці.

16 I принесли вони Божого ковчега, і поставили його в серéдині скинї, що розтягнúв для нього

Давид, і принесли ціlopáлення та мирні жертви перед Божим лицем. **21** I покінчíв Давид приносити ціlopáлення та мирні жéртви, та й поблагословів нарóд Ім'ям Господнім. **3** I він поділив для всякої Ізраїлевого мýжа, від чоловіка й аж до жінки, кожному по буханцéві хліба, і по кавáлкові м'яса та по виноградному калачéві. **4** I він попризначував перед Господнім ковчегом із Левитів слúжачих, щоб вони визнавáли, і прославляли, і хвалили Господа, Бога Ізраїлевого: **5** Асаф був головою, а другий по ньюму — Захарій, Єїл, і Шемірамот, і Хїл, і Маттітія, і Еліяв, і Беная, і Овед-Едом, і Єїл — на знарýддях цитр та на арфах, а Асаф голосно грав на цимбáлах. **6** A священики Беная та Яхазїл — на сúрмах, зáвжди перед ковчегом Божого заповіту. **7** Того дня, тоді Давид дав уперше псалма на подáку Господéві через Асафа та братів його: **8**, „Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його, серед нарóдів звіщайте про вчíнки Йогó! **9** Спíвайте Йомý, грайте Йомý, говоріть про всі чуда Його! **10** Xвалітесь святим Його Ймénням, хай тішиться серце шукаючих Господа! **11** Пошúкуйте Господа й силу Йогó, лице Йогó зáвжди шукайте! **12** Пам'ятайте про чуда Його, які Він учинив, про ознáки Його та про прýсуdi уст Його **13** ви, насіння Ізраїля, раба Його, сини Яковові, вибрáнці Йогó! **14** Він — Госпóдь, Бог наш, по цíлій землі Його прýсуdi! **15** Пам'ятайте навíki Його заповіта, слово, яке наказав Він на тисячу рóдів, **16** що склав Він Його з Авраамом, і присягу Його — для Ісака. **17** I Він поставив його за Закóна для Якова, Ізраїлеві — заповітом навíki, **18** говорячи: „Дам тобі край ханаáнський, як наділ спnádшини для вас!“ **19** Тоді їх було невелике число, нечислéнні були та прихóдьки на Ѱншій землі, **20** i від нарóду ходили вони до нарóду, і від царства до іншого люду. **21** Не дозвóлив нíкому Він крýвдити їх, і за них Він царям докоряv: **22** „Не дотóркуйтесь до Моїх помázáнців, а пророкам Моїм не робіte лихóго!“ **23** Господéві спíвайте, вся зéмле, з дня-на-день сповіщайте спасіння Його! **24** Розповідайте про славу Його між погáнами, про чуда Його — між усíма нарóдами. **25** Bo великий Господь і прославлений вéльми, і Він найгрізñий над бóгів усíх! **26** Bo всі бóги нарóдів — божкý, а Господь небесá сотворив! **27** Слава та вéлич — перед лицем Його, сила та радість — на місці Його. **28** Дайте Господу, рóди нарóдів, дайте Господу

славу та силу, **29** дайте Господу славу Ймénня Його, приносьте дарунка й приходьте перед лицем Його! Кланяйтесь Господеві в величчі святому! **30** Перед лицем Його затримтій, уся земле, — бо міцно постáвлений всéсвіт, щоб не захитатися! **31** Хай небо радіє, і хай веселиться земля, і хай серед нарódів говорять: „Царіе Господь!“ **32** Нехай гrimить море його повнота, нехай поле радіє та все, що на ньому! **33** Тоді перед Господнім лицем дерéва лісні заспívаютъ, бо землю судити йде Він. **34** Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосéрдя! **35** I промовте: Спаси нас, о Боже спасіння нашого, і зberi нас, і нас урятуй від нарódів, щоб дякувати Йménню святому Твоéму, щоб Твою хвалитися славою! **36** Благословéнний Господь, Бог Ізраїлів, від віку й навіки!“ А нарód увесь сказав: „Амінь!“ „Хвалá Господеві!“ **37** I Давид позоставив там перед ковчегом Господнього заповіту Асафа та братів його, щоб зáвжди служили перед ковчегом, щó в якій день треба булó, **38** i Овед-Едома та братів його, шістдесят і вісъмox; а Овед-Едома, Єдутунового сина, та Хоса — за придвéрних; **39** а священика Садока та братів його священиків — перед Господнім наметом на пáгíрку, що в Гів'оні, **40** щоб приносити ціlopáлення для Господа на жéртвнику ціlopáлення, зáвжди рáнком та ввéчорі, та на все інше, що написане в Законі Господа, що наказав був Ізраїлеві. **41** A з ними Геман та Єдутун, та решта вýбраних, що булý докладно зазначені поіменно, щоб „Дякувати Господеві, бо навіки Його милосéрдя!“ **42** A з ними сúрми та цимбáли для тих, що грають, та знарéддя для Божої пíсні. A сини Єдутунові — сторожі до брами. **43** I порозхóдився ввесь народ, кожен до дому свого. A Давид вернувся, щоб поблагословити свíй дíм.

17 I сталося, як Давид сидів був у дому своїм, то сказав Давид до пророка Натана: „Ось я сиджу у кéдрому дому, а ковчeg Господнього заповіту — під занавісами!“ **21** сказав Натán до Давида: „Зроби все, що в серці твоєму, бо Бог із тобою!“ **3** I сталося тiєї ночі, і булó Боже слово до Натана, говорячи: **4**, „Іди, і скажеш Моєму рабові Давидові: Так сказав Господь: Не ти збудуеш Мені цього храма на перебування. **5** Bo Я не сидів у храмі від дня, коли вивів Ізраїля, аж до дня цього,

i ходив від шатrá до шатrá, i від намету до намету. **6** Скрíзь, де тільки ходив Я між усім Ізраїлем, чи сказав Я хоч слово котрому з Ізраїлевих сúддів, яким наказав Я пáсти народа Мого: Чому ви не збудували Мені кédroвого храма? **7** A тепер так скажеш рабові Моєму Давидові: Так сказав Господь Саваóт: Я взяв тебе з пасови́ська від отáри, щоб став ти володарем над Моїм народом, Ізраїлем. **8** I був Я з тобою скрíзь, дéти ходив, і вýнищив Я всіх ворогів Твоїх перед тобою, і зробив Я тобі im'я, як im'я тих великих, що на землі. **9** I дав Я місце Моéму нарóдові Ізраїлеві, і посадив його так, що він перебувáтиме на тому самому місці. I він уже не трéттиме, а крýвдники не будуть нищити його, як перше. **10** A від днів, коли Я настановíв сúддів над Своїм нарóдом, Ізраїлем, то понíзвив усіх ворогів твоїх. I звіщаю тобі, що Господь збудує тобі дíм. **11** I станеться, коли вýповниться твої дні, щоб пíти до батьків своїх, то Я постáвлю по тобі твоє насіння, що буде з синів твоїх, і поставлю міцно його царство. **12** Він збудує Мені храм, а Я постáвлю його тропа міцно аж навіки. **13** Я бýду йому за батька, а він буде Мені за сина, а милости Свої Я не відіймý від нього, як відняв Я від того, що був перед тобою. **14** I поставлю його в храмі Своїм та в царстві Своїм аж навіки, і трон його буде міцно стояти навіки“. **15** За всíмá цими словами, за всíм цим видíнням, — так говорив Натán до Давида. **16** I прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й промовив: „Хто я, Господи, Боже, і щó таке дíм мíй, що Ти довів мене аж сюди? **17** Ta й це було мале в очах Твоїх, Боже, i Ti говорив про дíм Свого раба на майбутнє, i Ti показав мені покоління ліóдське, i підніс мене, Господи Боже! **18** Щó Давид додасть ще до Твого на вшанування Твого раба? A Ti Свого раба знаєш! **19** Господи, ради Свого раба та за серцем Своїм зробив Ti все це велике, щоб завідомити про всí тí велики речі. **20** Господи, нема Такого, як Ti, i нема Бога, окрім Tebe, за всíм тим, щó mi чули своїми ушýма. **21** I який є ще один люд на землі, як Твíй нарóд, Ізраїль, щоб Бог приходив вýкупити його Собі за нарóдом, i щоб установити Собі ймення великих та страшníх речéй, щоб вýгнати нарóди перед нарóдом Своїм, якого Ti вýкупив із Єгипту? **22** I зробив Ti нарóд Свíй, Ізраїля, Собі за нарóдом аж навіки, i Ti, Господи,

став йому́ за Бога! 23 А тепер, Господи, нехай стане певним аж навіки те слово, яке говорив Ти про Свого раба, і зроби, як говорив! 24 А Твоє Ім'я нехай буде міцнé, і нехай буде велике аж навіки, щоб казали: Господь Саваót, Бог Ізраїлів — Бог для Ізраїля, а дім Твого раба Давида постáвлений міцно перед лицем Твоїм. 25 Бо Ти, Боже мій, об'явив Своєму рабові, що Ти збудуеш йому дім, тому раб Твій знайшов потребу молитися перед лицем Твоїм. 26 А тепер, Господи, Ти Той Бог, і сказав про Свого раба оце добре. 27 А тепер був Ти ласкáвий поблагословити дім Свого раба, щоб бути навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи, поблагословив, — і він поблагослóвлений навіки!“

18 І сталося по тóму, і побив Давид филистíмлян та поконав їх; і взяв він Гат та належні йому міста з руки филистíмлян. 2 І побив він Моава, — і стали моавітняни Давидовими рабами, що приносили дáри. 3 І побив Давид Гадад'езера, царя цовського, в Хаматі, коли той ішов, щоб поставити владу свою на річці Ефráті. 4 І здобув Давид від нього тисячі колесníць і сім тисяч верхівців та двадцять тисяч пíшого люду. І попідрíзував Давид жили коням усіх колесníць, і позостáвив із них тільки сотню для колесníць. 5 І прийшов Арам із Дамаску на поміч Гадад'езерові, цареві цовському, та Давид вибив серед сирíян двадцять і дві тисячі чоловіка. 6 І поставив Давид у Сирії Дамáській залóгу, і сирíяни стали для Давида рабами, що приносили дáри. А Господь допомагав Давидові скрізь, дé він ходив. 7 І позабираав Давид золоті щитí, що були на Гадад'езерових рабах, і познóсив їх до Єрусалиму. 8 А з Тівхату та з Куну, Гадад'езерових міст, позабираав Давид дуже багато міді, — з неї поробив Соломон мідяне море й стовпí, та мідяні рéчі. 9 І прочув Toy, цар хамотський, що Давид побив усے вíйсько Гадад'езера, царя цовського. 10 І послав він сина свого Гадорама до царя Давида, щоб привítати його, та щоб поблагословити його за те, що воював із Гадад'езером та й побив його, — бо Гадад'езер провáдив вíйну з Toy, — а з ним послав всякі речі золоті, і срібні, і мідяні. 11 І Давид присвятив їх Господéві разом із тим сріблом та золотом, що повиннóсив від усіх нарóдів з Едому, і з Моаву, і від Аммонових синів та від Амалíка. 12 А Авшай, син Церуїн, побив Едома в Соляній долині,

вісімнадцять тисяч. 13 І поставив він в Едомі залóгу, і став увесь Едом Давидовими рабáми. А Господь допомагав Давидові скрізь, дé він ходив. 14 І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив суд та справедливість усьому своєму нарóдові. 15 А Йоав, син Церуїн, був над вíйськом, а Йосафат, син Ахілудів, — кáнцлер. 16 А Садóк, син Ахítuvів, та Авіmélex, син Ев'ятарів, були священики, а Шавша — писар. 17 А Беная, син Єгоядин, був над керетяним та над пелетяним, а Давидові сини — перші при царéвій руці.

19 І сталося по тóму, і помер Нахаш, цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ханун. 2 І сказав Давид: „Зроблю я мíлість Ханунові, Нахашевому синові, як бáтько його зробив був мíлість менí“. І Давид послав послів, щоб потішити його за його бáтька. І прибулý Давидові раби до аммонітського краю, до Хануна, щоб потішити його. 3 А начальники аммонітян сказали до Хануна: „Чи Давид шáнue батька твого в очáх твоїх тим, що послав тобі потішíтелів? Чи ж рabi його прийшли до тебе не на те, щоб вíйдати, і щоб знищити, і щоб вíшпигувати край?“ 4 І взяв Ханун Давидових рабів та й оголив їх, й обрізав їхню одéжу в половині аж до сидíння, та й відпустив їх... 5 І пішли й донéсли Давидові про тих мужів, а він послав навпрóти них, бо ті мужі були дуже осорóмлені. І цар їм сказав: „Сидіть в Ерихоні, аж поки відрóстé вам борода, потім повéрнетесь“. 6 І побачили аммонітяни, що вони знеváвиджені в Давида. І послав Ханун та аммонітяни тисячу талáнтів срібла, щоб вíнайняти собі колесníці та верхівців з Араму двох рíчок і з Араму Маахи та з Цови. 7 І найняли вони собі тридцять і дві тисячі колесníць, і царя Маах та нарóд його, — і прийшли й тaboruváli перед Медовою. Також аммонітяни зібралися зо своїх міст і прийшли до бóю. 8 А коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все вíйсько лíцарів. 9 І повихóдили аммонітяни, і вставилися до бóю при вході до міста. А царі, що прийшли, — вони самі були на полі. 10 І побачив Йоáв, що бойовíй фронт став на нього спéреду та позáду, то вибрав зо всього вíбраного в Ізраїлі, та й установів їх навпрóти сирíян. 11 А решту нарóду дав пíд rúку свого брата Ав'шая, й їх установіли навпрóти аммонітян, 12 і сказав: „Якщо сирíяни

бúдуть сильніші від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то допоможу тобі. **13** Будь мужній, і стіймо міцно за народ наш та за містá нашого Бога, а Господь нехай зробить, щó добре в очáх Йогó!“ **14** А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшов перед сиріян до бóю, то ті повтікали перед ним. **15** А аммонітяни побачили, що повтікали сиріяни, то вони повтікали перед братом його Ав'шаєм, і ввійшли до міста, а Йоáв прибув до Єрусалиму. **16** А коли побачили сиріяни, що вони побиті Ізраїлем, то послали послів, і привелі сиріян, що з другого боку Річки, а Шофах, зверхник Гадад'езерового війська, був перед ними. **17** І було донéсено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан та прийшов до них, і встáвився проти них. І встановíвся Давид на бóй проти сиріян, і вони воювали з ним. **18** І побігли сиріяни перед Ізраїлем, а Давид повбивав із сиріян сім тисяч колесníць та сорок тисяч пішого люду. І вбив він Шофаха, зверхника війська... **19** А коли Гадад'езерові раби побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирілися з Давидом і служили йому. І сиріяни вже не хотіли допомагати аммонітям.

20 І сталося по році, того часу, як царі вихóдили на війну, то Йоав повів військóву силу, та й нищив аммонітський край. І прийшов він і обліг Раббу, а Давид сидів в Єрусалимі. І побив Йоав Раббу, і зруйнував її. **21** зняв Давид корону їхнього царя з голови його, і знайшов, що вага її талант золота, а на ній каміння дорогоцінне, — і була покладена вона на голову Давидову! І він виніс дуже багато здóбичі з того міста. **3** А народ, що був у ньому, повивóдив, і перетинáв їх пýлками, і забивав залізними долóтами та сокирами... І так робив Давид усім аммонітським містам. І вернувся Давид та ввесь народ до Єрусалиму. **4** І сталося по тому, і була війна в Гезері з філістíмлянами. Тоді хушáнин Сіббехай убив Сіппая, з Рефаєвих нащáдків, і вони були покónані. **5** І була ще війна з філістíмлянами, і Елханан, син Яірів, побив Лахмі, брата гатáннина Голіята, — а держák списá його був, як ткацький вал! **6** І булá ще війна в Гаті. А там був чоловік великого зросту, що мав по шість пальців, — усього двадцять і чотири. І він також був із нащáдків Рефая. **7** І зневажáв

він Ізраїля, — та забив його Йонатан, син Шіm'ї, Давидового брата. **8** Ці також похóдили від Рефая в Гаті, — і попáдали вони від руки Давида та від руки його слуг.

21 І повстав сатана на Ізраїля, і намóвив Давида перелічти Ізраїля. **2** І сказав Давид до Йоава та до начальників народу: „Ідіть, перелічіть Ізраїля від Беер-Шеви й аж до Дану, і донесítъ мені, — і я знатиму число їх!“ **3** І сказав Йоáв: „Нехай Господь додасть до нарóду Свого в сто раз стíльки, скільки є! Чи не всí вони, пане мій цáрю, рabi мого пана? Нáщо буде шукати цóго пан мій, нащо це буде за провину для Ізраїля?“ **4** Та цареве слово перемогло Йоава. І вийшов Йоав, і ходив по всýому Ізраїлі, і вернувся до Єрусалиму. **5** І дав Йоав Давидові число перéліку нарóду. І булó всýого Ізраїля тисяча тисяч і сто тисяч чоловіка, що витягають меч, а Юди — чотири сотні й сімдесáт тисяч чоловіка, що витягають меч. **6** А Левія та Веніамина він не перерахувáв серед них, бо царське слово було огidoю для Йоáва... **7** І було зло в Божих очáх на ту річ, — і Він ударив Ізраїля! **8** І сказав Давид до Бога: „Я дуже згрішив, що зробив оцю річ! А тепер прости ж грíх Свого раба, бо я зробив дуже нерозумно!“ ... **9** І сказав Господь до Гада, Давидового прозорлíвця, говорячи: **10** „Іди, і бúдеш говорити Давидові, кажучи: Так говорить Госпóдь: Три карí кладú Я на тéбе, — вибери собі одну з них, і Я зробló тобí“. **11** І прийшов Гад до Давида та й сказав йому: „Так сказав Госпóдь: Вíй бери собі: **12** чи три роки голоду, чи теж три місяцí твого втíкáння перед ворогами твоїми, а меч ворогів твоїх доганýтиме тебé, чи три дні Господнього меча та моровíці в Країб, і Ангол Господній бúде нищити по всíй Ізраїлевій граници. А тепер розваж, яке слово вернú Я Тому, Хто послав мене“... **13** І сказав Давид до Гада: „Тяжко мені дуже! Нехай же впаду я в руку Господа, бо дуже велике Його милосéрдя, а в руку людську нехай я не впаду!“ **14** І дав Господь моровíцю в Ізраїлі, — і впало з Ізраїля сімдесáт тисяч чоловіка! **15** І послав Бог Ангола до Єрусалиму, щоб знищити його. А коли він нищив, Господь побачив і пожалував про це лíхó. І сказав Він до Ангола, що вигублював: „Забагато тепер! Попусти свою рýку!“ А Ангол Господній стояв при тóці євусéянина Орнана. **16** І

підняв Давид очі свої та й побачив Господнього Ангола, що стояв між землею та між небом, а в руці його був витягнений меч, скербаний на Ерусалим. І впав Давид та ті старші, покриті веретами, на обличчя свої. 17 І сказав Давид до Бога: „Чи ж не я сказав рахувати в народі? І я той, хто згрішив, і вчинити зло — я вчинив зло, а ці вівці — що зробили вони, Господи, Боже мій? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька моого, а не на народі Твоєму, щоб погубити його“. 18 А Ангол Господній говорив до Гада, — сказати Давидові, щоб Давид пішов поставити жертівника для Господа на току евусéянина Орнана. 19 І пішов Давид за словом Гада, що говорив в Господньому Імені. 20 І обернувшись Орнан, і побачив Ангола, а чотири сини його, що були з ним, поховáлися. А Орнан молотив пшеницю. 21 І прийшов Давид до Орнана. І виглянув Орнан, і побачив Давида, — і вийшов із тóку, і поклонився Давíдові обличчям до землі. 22 І сказав Давид до Орнана: „Дай же мені місце цього тóку, я збудую на ньому жéртівника для Господа. Дай мені його за срібло повної ваги, — і буде стрýмана моровíця від народу“. 23 І сказав Орнан до Давида: „Візьми собі, і нехай зробить мій пан цар, що добре в очах його. Дивися, — я даю цю худобу на ціlopáлення, а молотárki — на дрóва, а пшеницю на хлібну жертву. Усе я даю!“ 24 І сказав цар Давид до Орнана: „Ні, бо купúочи, куплі́ за срібло повної ваги, бо не піднесу твого в жерту для Господа, і не спалю ціlopáлення дárмо!“ 25 І дав Давид Орнанові за місце золота вагою шість сотень шéкльів. 26 І збудував там Давид жéртівника для Господа, і приніс ціlopáлення та мирні жертви. І кликнув він до Господа, і Він відповів йому огнем із небес на жéртівник ціlopáлення. 27 І сказав Господь до Ангола, і він уклав меча свого до пíхов його. 28 Того часу, як Давид побачив, що Господь відповів йому на току евусéянина Орнана, то принóсив там жерту. 29 А Господня скинія, яку зробив був Мойсей у пустині, та жéртівник ціlopáлення були того часу на пágíрку в Гíв'оні. 30 Та не міг Давид піти перед нього, щоб запитатися в Бога, бо наст्रáшився меча Господнього Ангола.

22 І Давид сказав: „Це той дім Господа Бога, і це жéртівник на ціlopáлення для Ізраїля!“ 21

сказав Давид, щоб зібрати прихόдьків, що були в Ізраїловому Краї, і поставив каменярів тесáти брýли каміння, щоб збудувати Божого дома. 3 І заготовив Давид силу заліза на цвяхи для брамних дверей та на клямри, і таку силу міді, що їй не було ваги, 4 і кéдрового дерева без числа, бо сидóняни та тирýни спровáдили Давидові силу кéдрового дерева. 5 І сказав Давид: „Мій син Соломон ще юнáк та тендíтний, — приготую ж йому все на цей храм на збудувáння для Господа, щоб піднести його вýсоко на славу та на вéлич для всіх країв. Приготую ж я все для нього!“ 6 І Давид заготовив бézlích усього перед своєю смертю. 6 І він покликав сина свого Соломона, і наказав йому збудувати храм для Господа, Бога Ізраїля. 7 І сказав Давид до Соломона: „Сину мій, я мав на своєму серці вýбудувати храм для Ймення Господа, Бога мого. 8 Та було про мене Господнє слово, кажучи: Бézlích крові пролив ти та війни великі провáдив. Не збудуеш ти храма для Мого Ймення, бо багато крові пролив ти на зéмлю перед лицéм Моїм! 9 Ось нарóдиться тобі син, — він буде муж мирний, і Я дам йому мир від усіх ворогів його навkólo, бо Соломон буде іm'я йому, і Я дам на Ізраїля за його днів мир та тýшу. 10 Він збудує храм для Мого Ймення, і він буде Мені за сина, а Я йому за Батька, і Я міцно поставлю трона царства його над Ізраїлем аж навíki! 11 Тепер, сину мій, нехай Господь буде з тобою, і буде щастíти тобі, і збудуеш ти дім для Гóспода, Бога свого, як говорив Він про тебе. 12 Тільки нехай дастъ тобі Господь розум та розважність, і нехай поставить тебе над Ізраїлем, і ти будеш стерегтý Закón Господа, Бога свого. 13 Тоді буде щастíти тобі, якщо бúдеш додéрживати, щоб чинити устави та права, які наказав був Господь Мойсеєві про Ізраїля. Будь сильний та міцний, не бíйся й не страхáйся! 14 І ось я в скудóті своїй заготовив для Господнього дому сто тисяч талантів золота та тисячу тисяч талантів срібла, а для міdі та для заліза — нема ваги, бо бézlích того; і дréрева, і каміння заготовив я, а ти до них додасй. 15 А в тебе бézlích робітників для праці, — тесляrів і каменярів та дереворубів, та всяких здíбних на всяку роботу. 16 Зóлоту, сріблу, і міdі та залізу — нема числа. Стань і зроби, і нехай Господь буде з тобою!“ 17 І наказав Давид усім Ізраїлевим князям, щоб допомагáли синові

його Соломонові: **18** „Чи Господь, Бог ваш, не з вами? I Він дав вам мир навколо, бо дав у мою руку мешканців цієї землі, — і булá здобута ця земля перед лицем Господа та перед народом Його. **19** Тепер прихиліть серце ваше та душу вашу, щоб шукати Господа, Бога вашого. I встаньте, і збудуйте святиню Господа Бога, щоб перенести ковчега Господнього заповіту та святі Божі речі до храму, збудованого для Господнього Ймення“.

23 А коли Давид постарів і насітився днями, то він поставив царем над Ізраїлем сина свого Соломона. **2** I зібрав він усіх Ізраїлевих князів, і священиків та Левитів. **3** I були перелічені Левити від віку тридцяти років і вище, і було число їх, за їхніми головами, за мужчинами — тридцять і вісім тисяч. **4** Iз них для керування над роботою Господнього дому — двадцять і чотири тисячі, а урядників та суддів — шість тисяч, **5** i чотири тисячі придворних, і чотири тисячі тих, що славлять Господа на музичних знаряддях, „які я зробив на слáлення“. **6** I поділив їх Давид на черги за синами Левія, — для Гершона, Кегата та Мерапі. **7** 3 Гершонівці — Ладан і Шім'ї. **8** Ладанові сини: голова Єгіл, і Зетам, і Йоїл, троє. **9** Сини Шім'ї: Шеломіт, і Хазайл, і Гаран, троє, вони голови батьківських домів Ладана. **10** А сини Шім'ї: Яхат, Зіза, і Єуш, і Берія, — оце сини Шім'ї, четверо. **11** I був Яхат головою, а Зіза другий, а Єуш та Берія не мали багато синів, і стали за один батьківський дім при переліенні. **12** Кегатові сини: Амрам, Іцгар, Хеврон та Уззіл, четверо. **13** Амрамові сини: Аарон та Мойсей. I був відділений Аарон, щоб посвятити його до Святого Святих, його та синів його аж навіки, щоб кадити перед лицем Господа, щоб служити Йому та щоб благословляти Ім'ям Його аж навіки. **14** А Мойсей — Божий чоловік, сини його полічені до Левієвого племені. **15** Сини Мойсеєві: Гершом та Еліезер. **16** Сини Гершомові: Шевуїл, голова. **17** А сини Еліезерові були: Рехавія, голова; і не було в Еліезера інших синів, а сини Рехавії сильно помножились. **18** Сини Іцгарові: Шеломіт, голова. **19** Сини Хевронові: Єрія — голова, Амарія — другий, Яхазайл — третій, і Єкам'ам — четвертий. **20** Сини Уззілів: Міхал — голова, а Їшшія — другий. **21** Сини Мераріві: Махлій Муші. Сини Махлі: Елеазар і Кіш. **22** I помер Елеазар, і не було в нього

синів, бо тільки дочки, і їх побрали собі Кішові сини, їхні брати. **23** Синій Мушіві: Махлі, і Едер, і Еремот, — троє. **24** Оце синій Левієві за домом батьків їх, голови дому батьків за перегляненням їхнім, числом імén за особами їх, що чинили роботу для будобви Господнього дому, від віку двадцяти років і вище. **25** Bo Давид сказав: Господь, Бог Ізраїля, дав мир Своєму народові, і він осівся в Єрусалимі аж навіки. **26** I також Левитам не треба носити скинії та всіх речей її для служби її“, **27** bo за останніми наказами Давида вони становлять число Левієвих синів від віку двадцяти літ і вище. **28** Bo їхнє становище — при руці Ааронових синів для служби Господнього дому над подвір'ями, і над кімнатами, і над чистістю усіх святощів та роботи служби Господнього дому, **29** i при хлібі виставнім, і при пшеничній муці на хлібну жертву та на прісні коржі, і при сковородах, і при праженні, і при всякій мірі ваги та мірі довжині. **30** I щоб ставати щоранку на подяку та на хвалу Господа, і так і на вечір. **31** I при всякому спаленні ціlopáлень для Господа на суботи, на молодикі, і на свята в числі за правом на них, завжди перед лицем Господнім. **32** I чиніли вони охорону скинії заповіту, і сторожу святині, і охорону Ааронових синів, своїх братів, при службі Господнього дому.

24 A в Ааронових синів такі їхні чéрги: Ааронові сини: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар. **2** Та повмирали Надав та Авігу за життя їхнього батька, і не мали вони синів, тому священнодіяли Елеазар та Ітамар. **3** I поділив їх Давид і Садóк, з Елеазарових синів, та Ахімéлех, з Ітамарових синів, за їхнім урядом в їхній службі. **4** I були знайдені Елеазáрові сини численнішими, щодо голів чоловіків, від синів Ітамарових. I вони поділили їх: для Елеазáрових синів голів дому батьків було шістнадцять, а для Ітамарових синів для дому батьків їх — вісім. **5** I поділили їх жеребками, тих з тими, бо головними в святині та головними перед Богом були з синів Елеазарових та серед синів Ітамарових. **6** I записав їх Шемая, син Нatanaiлів, пискар із Левитів, перед царем, і головними, і священиком Садóком, і Ахіmélehom, сином Евіятаровим, і головами дому батьків священиків та Левитів. Один батьківський дім був узятий для Елеазара, а один був узятий

для Ітамара. 7 І вийшов перший жеребóк для Егояріва, другий — для Єдаї, 8 третій — для Харіма, четвертий — для Сеоріма, 9 п'ятий — для Малкії, шостий — для Мійяміна, 10 сьомий для Гаккоца, восьмий — для Авії, 11 дев'ятий — для Єшуї, десятий — для Шеханії, 12 одинадцятий — для Ел'яшіва, дванадцятий — для Якіма, 13 тринадцятий — для Хуппи, чотирнадцятий — для Єшев'ава, 14 п'ятнадцятий — для Біл'ги, шістнадцятий — для Іммера, 15 сімнадцятий — для Хезіра, вісімнадцятий — для Гаппіщеца, 16 дев'ятнадцятий — для Петах'ї, двадцятий — для Єхезкела, 17 двадцять і перший — для Яхіна, двадцять і другий — для Гамула, 18 двадцять і третій — для Делаї, двадцять і четвертий — для Маазії. 19 Оце порядок їхньої служби, щоб приходити до Господнього дому за їхньою постанововою через Аарона, їхнього батька, як йому наказав був Господь, Бог Ізраїлів. 20 А від позосталих Левієвих синів: від Арамових синів — Шувайл, від синів Шувайлівих — Єхедія. 21 Від Рехавії, від синів Рехавії: голова Їшшія. 22 Від Йіграпівців: Шеломот, від Шеломотових синів: Яхат. 23 А сини Хевронові: Єрія, другий — Амарія, третій — Яхазїл, четвертий — Єкам'ам. 24 Сини Уззіїлові: Міха, сини Міхіні: Шамір. 25 Брат Міхи — Ішшія, сини Ішшіїні — Захарій. 26 Сини Мерарієві: Махлі та Муші, сини Яазії — Бено. 27 Сини Мерарієві, від Яазії: Бено, і Шогам, і Заккур, і Іврі. 28 У Махлі: Елеазар, у нього не було синів. 29 Від Кіша, сини Кішові: Єрахмеїл. 30 А сини Мушієві: Махлі, і Едер, і Єрімот. Оце сини Левітів, за домом їхніх батьків. 31 І кидали жеребкі і вони відповідно до братів своїх, Ааронових синів, перед царем Давидом, і Садоком, і Ахімелехом, і головами дому батьків священиків та Левітів, голови родин нарівні з своїм меншим братом.

25 І відділів Давид та зверхники війська на службу синів Асафа, і Гемана, і Єдутуна, що провіщували на цітрах, і на арфах, і на цимбалах. А число їх, людей праці до служби, було таке: 2 від Асафових синів: Заккур, і Йосип, і Нетанія, і Асар'їла, Асафові сини, при Асафі, що пророкував при царі. 3 Від Єдутуна, Єдутунові сини: Гедалія, і Цері, і Ісая, Хашавія, і Маттія, — шестеро при своєму батькові Єдутуні, що пророкував на цитрі на дяку та на хвалу Господéви. 4 Від Гемана,

Геманові сини: Буккія, Маттанія, Уззїл, Шевуїл, і Єрімот, Хананія, Ханані, Еліата, Гіддалті, і Ромамті, Езер, Йошбекаша, Маллоті, Готір, Махазіот. 5 Усі ці — сини Гемана, царського прозорливеця в Божих словáх, щоб підвищувати силу. І дав Бог Геманові чотирнадцять синів та три дочкі. 6 Усі вони були при своєму батькові, на співі Господнього дому, на цимбалах, на арфах та цітрах для служби в Божому дому; при царі — Асаф, Єдутун та Геман. 7 І було їхне число з їхніми братами, вівченими співу для Господа, усіх розуміючих, — двісті й вісімдесят і вісім. 8 І кинули вони жеребкі, чергá відповідно черзі, як малий, так і великий, учитель з учнем. 9 І вийшов перший жеребóк від Асафа для Йосипа, другий — Гедалія, він і брати його та сини його, дванадцять. 10 Третій Заккур, сини його та брати його, дванадцять. 11 Четвертий — для Іцрі, сини його та брати його, дванадцять. 12 П'ятий — Нетанія, сини його та брати його, дванадцять. 13 Шостий — Буккія, сини його та брати його, дванадцять. 14 Сьомий — Єасар'їла, сини його та брати його, дванадцять. 15 Восьмий — Ісая, сини його та брати його, дванадцять. 16 Дев'ятий — Маттанія, сини його та брати його, дванадцять. 17 Десятий — Шім'ї, сини його та брати його, дванадцять. 18 Одинадцятий — Азар'їл, сини його та брати його, дванадцять. 19 Дванадцятий — для Хашав'ї, сини його та брати його, дванадцять. 20 Тринадцятий — для Шувайлі, сини його та брати його, дванадцять. 21 Чотирнадцятий — для Маттії, сини його та брати його, дванадцять. 22 П'ятнадцятий — для Єремота, сини його та брати його, дванадцять. 23 Шістнадцятий — для Хананії, сини його брати його, дванадцять. 24 Сімнадцятий — для Йошбекаші, сини його та брати його, дванадцять. 25 Вісімнадцятий — для Ханані, сини його та брати його, дванадцять. 26 Дев'ятнадцятий — для Маллоті, сини його та брати його, дванадцять. 27 Двадцятий — для Еліяти, сини його та брати його, дванадцять. 28 Двадцять і перший — для Готіра, сини його та брати його, дванадцять. 29 Двадцять і другий — для Гіддалті, сини його та брати його, дванадцять. 30 Двадцять і третій — для Махазіота, сини його та брати його, дванадцять. 31 Двадцять і четвертий — для Ромамті-Езера, сини його та брати його, дванадцять.

26 чéрги придвéрних, від Корáхівців: Мешелемія, син Коре, з Асафових синів. **2 A** в Мешелемії сини: перворóджений — Захарій, другий — Єдіаїл, третій — Зевадія, четвертий — Ятнїїл, **3 п'ятий** — Елам, шостий — Єгоханан, сьомий — Ел'єгоенай. **4 A** в Овед-Едома сини: перворóджений — Шемая, другий — Єгозавад, третій — Йоах, четвертий — Сахар, і **п'ятий** — Натанаїл, **5 шостий** — Аммїїл, сьомий — Іссахар, восьмий — Пеуллестай, бо поблагословив його Бог. **6 У** сина його Шемаї народíлися сини, що панували над домом іхнього батька, бо вони — хоробрі воякі. **7 Сини** Шемаї: Отні, і Рефаїл, і Овед, Елзавад; його брати, мужі хоробрі, — Елігу та Шемахія. **8 Усі ці** — з Оведових синів; вони й сини та брати їхні — кожен хоробрій муж у силі до праці, шістдесят і два для Овед-Едома. **9 A** в Мешелемії було синів та братів, мужів хоробріх, вісімнадцять. **10 A** в Хосі, з синів Мерарі, сини: голова — Шімрі, бо хоч не був він перворóджений, та батько його настановив його за голову: **11 другий** — Хілкія, третій — Тевалія, четвертий Захарій; усіх синів та братів у Хосі — тринадцять. **12 У** цих були чéрги придвéрних, за головами мужчин, чéрги відповідно до їхніх братів на слúження в Господньому домі. **13 I** кинули вони жеребкý, як малий, так і великий, за домом їхніх батьків, для кожної брами. **14 I** впав жеребок на схід для Шелемії. I кинули жеребкý для сина його Захарія, мудрого дорадника, і вийшов жеребок його на північ, **15 для** Овед-Едома, — на південь, а для синів його — комóри. **16 Для** Шупліма та для Хоси — на зáхід, разом із брамою Шаллехет, де підіймається битий шлях, вárта навпроти вárти. **17 На** схід — шість Левитів, на північ — четверо на день, на південь — четверо на день, а для комори — по двоє. **18 Для** Парбару на зáхід — четверо для битого шляху, двоє для Парбару. **19 Оце** чéрги придвéрних із синів Корахівців та з синів Мерарі. **20 A** Левити: Ахійя був над скáрбами Божого дому та до скарбів святині. **21 Сини** Ладана, сини Гершонівців, від Ладана, голови дому батьків, від Ладана Гершонівця: Єхіл. **22 Сини** Єхілі: Зетам та Йоїл, брат його, над скáрбами Господнього дому. **23 Для** Амрамівців, для Іцгарівців, для Хевронівців, для Аззіїлівців: **24 Шевуїл**, син Гершома, сина Мойсея, — володар над скáрбами. **25 A** брати його від Еліезера: його син — Рехавія, і його син Ісаї, і

його син — Йорам, і його син — Зіхрі, і його син — Шеломіт. **26 Цей** Шеломіт та брати його були над усімá скáрбами святині, які посвятив цар Давид та голови дому батьків, і тисячники, і сотники та зверхники вýська, — **27 з** вóсен та зо здóбичі вони присвячували на підтрýмання Господнього дому, — **28 і** все, що посвятив прозорлýвець Самуїл, і Саул, син Кішів, і Авнер, син Нерів, і Йоав, син Церуїн, — усе посвячене було в руці Шеломіта та братів його. **29 Від** Іцгарівців: Кенанія та сини його — на зóvnішню роботу над Ізраїлем, на писарів та на сýddів. **30 Від** Хевронівців: Хашавія та брати його, мужі хоробрі, тисяча й сім сотень, — над перéглядом Ізраїля з другого боку Йордáну на зáхід, для всякої Господньої праці та для роботи царської. **31 Від** Хевронівців: Єрія — голова для Хевронівця, для його нащáдків, за домом батьків. У сороковому році Давидового царювáння вони були досліджені, і серед них знайдено хоробріх мужів в гілеадському Язери. **32 A** брати його — мужі хоробрі, дві тисячі й сім сотень, голови дому батьків. I цар Давид настановив їх над Рувýмівцями і над Гадівцями та над половиною племени Манасїїного для всякої Божої справи та справи царської.

27 А Ізраїлеві сини, за їхнім числом, голови батьківських родів і тисячники, і сотники та їхні урýдники служили царéви щодо всякої справи віddіlів, що прихóдив та віddіv місяць у місяць для всіх місяців року; один віddіl мав двадцять і чотири тисячі. **2** Над першим віddілом, на перший місяць — Яшов'ам, син Завдїїлів, а на віddіl його — двадцять і чотири тисячі. **3** Віn був з Перецових синів, голова всіх вýськових зверхників на перший місяць. **4 A** над віddілом другого місяця — Ахохівець Додай, а володар його віddіlu — Міклот; а на його віddіl ішло двадцять і чотири тисячі. **5 Третій** зверхник вýська на третій місяць — священик Беная, голова, а на його віddіl — двадцять і чотири тисячі. **6 Цей** Беная — лýцар із тридцяти й над тридцятьма; а над його віddілом був син його Аммізавад. **7** Четвертий на місяць четвертий — Асаїл, брат Йоавів, а по нýому син його Зевадія; а на його віddіl — двадцать і чотири тисячі. **8 П'ятий** на місяць п'ятий — зверхник ізрах'янин Шамут, а на

його відділ — двадцять і чотири тисячі. **9** Шостий на місяць шостий — Іра, син текоянина Іккеша, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **10** Сьомий на місяць сьомий — пелонянин Хелец з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **11** Восьмий на місяць восьмий — хушанин Сіббехай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **12** Дев'ятий на місяць дев'ятий — анатонянин Авіезер з Веніямінівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **13** Десятий на місяць десятий — нетоф'янин Магарай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **14** Одинадцятий на одинадцятий місяць — пір'атонянин Беная з Єфремових синів, а на його відділ — двадцать і чотири тисячі. **15** Дванадцятий на дванадцятий місяць — нетоф'янин Хелдай з Отніїла, а на його відділ — двадцать і чотири тисячі. **16** А над Ізраїлевими племенами були: для Рувімівців — володар Елізер, син Зіхрі; для Симеонівців — Шефатія, син Маахи. **17** Для Левія — Хашавія, син Кемуїла, для Аарона — Садоک. **18** Для Юди — Елігу, з Давидових братів, для Іссахара — Омрі, син Михайлів. **19** Для Завулона — Йшмая, син Овадії, для Нефталима — Єрімот син Азріїлів. **20** Для Єфремових синів — Осія, син Азазії, для половини Манасіїного племени — Йоіл, син Педаї. **21** Для половини Манасії в Гілеаді — Їддо, син Захарія, для Веніямина — Яасіїл, син Авнерів. **22** Для Dana — Азаріїл, син Єрохамів. Оце звірхники Ізраїлевих племен. **23** А Давид не перелічиває їхнього числа від віку двадцяти літ і нижче, бо Господь сказав був, що розмножить Ізраїля, як зорі небесні. **24** Йоа́в, син Церуїн, зачав був лічити, та не скінчив. І був за те гнів на Ізраїля, і не ввійшло те число в число хроніки царя Давида. **25** А над скáрбами царськими — Азмавет, Адіїлів син, а над скáрбами на полі, у містах, і в сéлах та в бáштах — Єгонатан, син Уззії. **26** А над тими, що робили польову роботу, для праці, на землі — Езрі, син Келувів. **27** А над виноградниками — рам'янин Шім'ї, а над тим, що в виноградниках для запáсів вина — шефам'янин Завді. **28** А над оливками та над сикомбрами, що в Шефелі, — гедерянин Баал-Ханан; а над скáрбами оліви — Йоаш. **29** А над великою худобою, що пасеться в Шароні, — шаронянин Шітрай, а над великою худобою в долíнах — Шафат, син Адлай. **30** А над

верблóдами — єзмáльтянин Овіл, а над осlíцями — меронотянин Єхдея. **31** А над дрібною худобою — гагрянин Язіз. Усі оці — зверхники мастку, що мав цар Давид. **32** А Йонатан, Давидів дядько, був радник, він чоловік розумний та писар. А Єхїл, син Нахмоніїв, був із царськими синами. **33** А Ахітофель — радник цареві, а арк'янин Хушай — приятель царів. **34** А по Ахітофелю — Єгояда, син Бенай, та Евіятар, а звéрхник царського вíйська — Йоав.

28 I зібрав Давид усіх Ізраїлевих князів, зверхників племéн, і зверхників відділів, що служать цареві, і тисячників, і сотників, і зверхників усякого маєтку та добутку царя та синів його разом з євнухами та лицарями, та всякого хороброго вояка до Єрусалиму. **2** I встав цар Давид на ноги свої та й сказав: „Послухайте мене, брати мої та нарóде мій! Я серцем своїм був за те, щоб збудувати храм миру для ковчега Господнього заповіту та на підніжок ніг нашого Бога, я приготóвив потрібне на збудування. **3** А Бог сказав мені: Ти не збудуеш храма для Мого Ймénня, бо ти муж вóен і кров проливав. **4** Та вибрав Господь, Бог Ізраїлів, мене з усього дому батька моого, щоб бути царем над Ізраїлем навіki, бо Юду вибрав Він на володаря, а серед Юдиного дому — дім батька моого, а серед синів моого батька — мене уподóбав Собі, щоб настановити царем над усім Ізраїлем. **5** А зо всіх моїх синів, — бо багатьох синів дав мені Господь — то Він вибрав сина моого Соломона, щоб сидів на троні Господнього царства над Ізраїлем. **6** I Він сказав мені: Соломон, син твій, — він збудує храма Мого та дворій Мої, бо його Я вибрав Собі за сина, а Я бýду йому за Отця. **7** I міцно поставлю Я царство його аж навіki, якщо він буде сильний, щоб викóнувати заповіді Мої та постанови Мої, як цього дня. **8** А тепер на очáх усього Ізраїля, Господнього збóру, та в ушах нашого Бога говоріо вам: Додержуйте й досліджуйте всі заповіді Господа, Бога вашого, щоб ви посіли цей добрий Край і віддали його в спáдщину по собі синам вашим аж навіki. **9** А тепер, сину мій Соломоне, знай Бога, Отця твоого, і служи Йому всім серцем та всією душою, бо Господь вивідує всі серця та знає всякий витвір думóк. Якщо будеш шукати Його, то ти знайдеш

Його, а якщо залишиш Його, Він залишить тебе назавжди. **10** Тепер дивися, що Господь вибрав тебе збудувати дім на святиню. Будь міцний та роби!“ **11** I Давид дав своєму синові Соломонові взори Господнього дому: притвому, і домів його, і скарбниць його, і горниць його, і кімнат його внутрішніх, і дому для ковчегу, **12** і взір усього, що було в дусі його для подвір'я Господнього дому, і для всіх кімнат навколо, для скіфів Божого дому та для скіфів святині, **13** і для відділів священиків та Левітів, і для всякої праці служби Господнього дому, і для всяких речей для служби Господнього дому. **14** I дав він золота — вагою для золота, для всіх речей кожної служби; і срібла для всіх срібних речей — вагою, для всіх речей кожної служби; **15** і вагу для золотих свічників та золотих їхніх лямпадок, — вагою кожного свічника та лямпадок його, і для срібних свічників, — вагою для свічника та лямпадок його, за роботою кожного свічника. **16** I дав золота вагою для столів хлібів показніх, для кожного стібу і срібла для срібних столів, **17** і видельця, і кропильниці, і чаркі — чисте золото, і для золотих келіхів — вагою для кожного келіха, і для келіхів срібних, — вагою для кожного келіха. **18** А для кадильного жертвівника — дав очищеного золота вагою, і на подобу воза, для золотих херувимів, що простягають крила свої й покривають над ковчегом Господнього заповіту. **19** Усе це він зрозумів із письма з Господньою руки, що була над ним, усі роботи взору. **20** I сказав Давид до сина свого Соломона: „Будь сильний і будь відважний, і роби, не бійся та не лякайся, бо Господь Бог, Бог мій, з тобою, — Він не покине тебе й не позоставить тебе аж до закінчення всієї праці роботи Господнього дому... **21** А оце чéрги священиків та Левітів для всякої служби Божого дому. I будуть з тобою в усякій праці рévní люди, здібні на всяку службу, а начальники та ввесь нарód, — на всі накáзи твої“.

29 I сказав цар Давид до всього збору: „Син мій Соломон, що його одного Бог вибрав, ще молодий та тендітний, а ця праця — велика, бо не для людіні ця будова, а для Господа Бога. **2** A я всією своєю силою приготувив для храму свого Бога золото на золоті речі, і срібло — на срібні, і мідь — на мідяні, і залізо — на залізні, і дерево

— на дерев'яні, каміння шогамське та до оправ, каміння нофехське та кольорове, і всякий дорогий камінь та безліч мармурового каміння. **3** I ще, через моє замілування до дому Бога мого, е в мене скарб власного золота та срібла, — і його я віддав для дому свого Бога, понад усе, що я заготовив для святого храму: **4** три тисячі талантів золота, офірського золота, і сім тисяч очищеного срібла на покриття стін тих домів; **5** на кожну золоту річ та на кожну срібну, і на всяку працю рукою майстрів. I хто ще жéртує, щоб сьогодні напòвнити свою рóку пожéртвою для Господа?“ **6** I стали жéртувати начальники батьківських рóдів та начальники Ізраїлевих племен, і тисячники та сотники, і начальники праці для царя. **7** I дали вони на роботу Божого дому золота п'ять тисяч талантів та десять тисяч дарéйків, і срібла десять тисяч талантів, і міді десять тисяч і вісім тисяч талантів, а заліза сто тисяч талантів. **8** A в кого знайшloся при ньому дорогоцінне каміння, ті дали його до скарбниці Господнього дому, до руки Гершонівця Ехіїла. **9** I радів народ за їхню жерту, бо вони жéртували Господéві з цілого серця, а також цар Давид радів великою радістю. **10** I поблагословив Давид Господа на очах усього збору. I сказав Давид: „Благословений Ти, Господи, Боже Ізраїля, нашого батька, від віку й аж до віку! **11** Твоя, Господи, могутність і сила, і вéлич, і вічність, і слава, і все на небесах та на землі! Твої, Господи, цárства, і Ти піднёсений над усім за Голову! **12** I багáтство та слава — від Тéбе, і Ти пануєш над усім, і в руці Твоїй сила та хоробрість, і в руці Твоїй — побільшити та зміцнити все. **13** A тепер, Боже наш, ми дякуємо Тобі, і славимо Ім'я Твоєї вéличі. **14** I хто бо я, і хто народ мій, що маємо силу так жéртувати, як це? Bo все це — від Тéбе, і з Твоєї руки дали ми Тобі. **15** Bo mi приходькы перед лицем Твоїм та чужинці, як усі наші батькі! Наші дні на землі — мов та тінь, і немає тривалого! **16** Господи, Боже наш, уся ця безліч, яку ми наготовили на збудування Тобі храму для Імення Твоєї святости, — із Твоєї рукі вона, і все це — Твое! **17** I я знаю, Боже мій, що Ти вивéдуеш серце й любиш щирість. У щирості серця свого я пожéртував це все, а тепер бачу я з радістю нарód Твій, який знахóдиться тут, що жертує себе Тобі. **18** Господи, Боже Авраама, Ісака та Якова,

наших батьків, — збережи ж навіки цей нáпрямок думóк серця народу Твого, і міцно скерóй їхнє серце до Себе! **19** А моєму синові Соломонові дай серце цíле, щоб викónувати зáповіді Твої, свіdóцтва Твої та устави Твої, і щоб чинити все, і щоб збудувати цю твердýню, яку я приготóвив!“ **20** І сказав Давид до всього збору: „Поблагословіть же Господа, вашого Бога!“І ввесь збíр поблагословив Господа, Бога своїх батьків, — і нахили́лися, і вклонилися всі до землі Господéві й царéві! **21** І принéсли вони для Господа жертви, і спалили цílopáлення для Господа другого дня від того дня, — тисячу бичків, тисячу баранів, тисячу овéчок, і ливні їхні жертви, і бézlích жертв за всього Ізраїля. **22** І вони їли й пили перед Господом того дня з великою радістю, і вдруге настановили Соломона, Давидового сина, і помáзали його Господéві на володаря, а Садóка на священика. **23** І сів Соломón на Господньому трóні за царя на місці свого батька Давида, і щастíло йому, і його слухався ввесь Ізраїль. **24** І всі князí та лíцарі, а також усі сини царя Давида піддалíся під Соломона. **25** І Господь вýсоко звелíчив Соломона на очах усього Ізраїля, і дав на нього величність царства, якої не було перед ним ані на жодному царéві над Ізраїлем. **26** І Давид, син Єссéів, царювáв над усім Ізраїлем. **27** А дні, що він царював над Ізраїлем, були сорок літ: у Хеврónі царював він сім років, а в Єрусалимі царював тридцять і три. **28** І помéр він у добrій сивині, ситий днями, багáтством та славою, а замість нього зацарював син його Соломón. **29** А ділá царя Давида, перші й останні, ось вони описані в історії провідця Самуїла, і в історії пророка Натáна, і в історії прозорlíвця Гада, **30** разом з усім царством його, і лицáрськістю його та часами, що перейшли над ним і над Ізраїлем, та над усіма царствами тих країв.

2 хроніки

1 І зміцнився Соломон, син Давидів, над царством своїм, а Господь, Бог його, був із ним та високо звелічив його. **2** І сказав Соломон до всього Ізраїля, до тисячників та сотників, і до суддів, і до всіх начальників, до всього Ізраїля, до голів батьківських родів. **3** І пішли Соломон та ввесь збір із ним до пагірка, що в Гів'оні, бо там була скиння Божого заповіту, яку зробив Мойсей, раб Господній, у пустині. **4** Але Божого ковчега Давид переніс із Кір'ят-Єаріму туди, де приготував йому місце Давид, бо він поставив йому скинню в Єрусалимі. **5** А мідяніого жертвника, що зробив був Веселіл, син Урії, сина Хурового, він поставив перед скинєю Господньою. І звертався до нього Соломон та збір. **6** І зійшов Соломон туди перед Господне лице на мідяній жертвник, що належав до скиннії заповіту, і приніс на ньому тисячу цілопалень. **7** Тієї ночі явився Бог Соломонові та й сказав йому: „Зажадай, чого дати тобі!“ **8** І сказав Соломон до Бога: „Ти зробив був велику милість з батьком моїм Давидом, і настановив царем мене замість нього. **9** Тепер, Господи, Боже, нехай буде вільнене слово Твоє до батька моого Давида, бо Ти настановів мене царем над народом численним, як порох землі. **10** Дай тепер мені мудрість та знання, щоб умів я виходити й входити перед цим народом, бо хто зможе судити цей великий Твій народ?“ **11** І сказав Бог до Соломона: „За те, що оце було на серці твоїм, і ти не жадав багатства, маєтків та слави, ані душі ворогів своїх, а також довгих днів не жадав ти, а жадав для себе мудrosti та знання, щоб судити народ Мій, над яким Я настановів тебе царем, **12** то дастесь тобі мудрість та знання, а багатство, і маєтки та славу Я дам тобі такі, яких не було між царями перед тобою, і по тобі не буде таких!“ **13** І прийшов Соломон із пагірка, що в Гів'оні, до Єрусалиму, від скиннії заповіту, і зацарював над Ізраїлем. **14** І зібрав Соломон колесніць та верхівців, — і було в нього тисяча й чотири сотні колесніць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничих містах та при царі в Єрусалимі. **15** І цар зібрав в Єрусалимі срібла та золота, мов каміння, а кедрів зібрав, щодо численності, як сикомор, що в Шефелі. **16** А

кіней, що були в Соломона, приводили з Єгипту та з Кеве; царські купці купували їх з Кеве. **17** І ходили вони, і вивозили з Єгипту колесніць за шість сотень срібла, а коня — за сотню й п'ятдесят. І так вони вивозили все це своєю рукою для всіх царів хіттійських та царів сирійських.

2 І Соломон наказав будувати дім для Господнього Ймення та дім царський для себé. **21** відлішив Соломон сімдесят тисяч чоловіка носіїв та вісімдесят тисяч чоловіка каменотесів у горах, а керівників над ними — три тисячі й шістьсотень. **3** І послав Соломон до Хірама, царя тирського, говорячи: „Як зробив ти у батьком моїм Давидом, і послав був йому кедри на будову дому його, щоб сидіти в ньому, так зроби й мені. **4** Ось я буду храм для Ймення Господа, Бога моого, щоб присвятити Йому, щоб кадити перед Його лицем запашнє кадило, і для постійного покладення хліба та для цілопалення на ранок і на вечір, на суботи й на молодиці та на свята Господа, Бога нашого. Навіки це над Ізраїлем! **5** А храм, якого я буду, великий, бо Бог наш більший від усіх богів! **6** А хто має силу збудувати Йому храма, коли небо й небеса небес не обіймають Його? І хто я, що збудую Йому храма? Хіба тільки на кадіння перед лицем Його! **7** А тепер пошли мені чоловіка, здібного до роботи в золоті, і в сріблі, і в міді, і в залізі, і в пурпурі, і в чёрвені, і в блакіті, і що вміє вирізувати різьби, разом із тими мистцями, що зо мною в Юді та в Єрусалимі, яких приготував батько мій Давид. **8** І пошли мені з Ливану дріева кедрового, кипарисового та сандалового, бо я знаю, що твої раби вміють рубати дерева ливанські. І оце мої раби будуть рабами твоїми, **9** щоб наготовити мені беzlіч дерева, бо цей храм, що я буду, буде великий та пишний! **10** А ось дереворубам, що стинають дерева, рабам твоїм, дав я пшениці, як поживи, двадцять тисяч корів, та ячменю двадцять тисяч корів, і вина двадцять тисяч бáтів, і оліви двадцять тисяч бáтів“. **11** І сказав Хірам, цар тирський, листом і послав до Соломона: „Через любов Господа до народу Свого поставив Він тебе над ними за царя“. **12** І сказав Хірам: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що вчинив небеса та землю, що дав цареві Давидові сина мудрого, який має розум та багатий на

знання, що збудує дім Господній та дім царський для себе! 13 А тепер я посилаю мудрого чоловіка, що має знання, Хурам-Аві, 14 сина жінки з Данових дочок, — а батько його тиряний, — що вміє робити в золоті та в сріблі, в міді, в залізі, в каміннях та в деревах, у пурпурі й у блакиті, і в віссоні, і в червоні, і різати всяку різьбу, і виконувати всяку думку, що буде дана йому з мистецтвами твоїми та з мистецтвами пана моого Давида, батька твого. 15 А тепер пшеницю й ячмінь, оливу та вино, про які казав мій пан, нехай посилає своїм рабам. 16 А ми нарубаємо деревіз Ливану за всякою твоєю потребою, і спровадимо їх тобі плотами морем до Яфи, а ти спровадиш їх до Єрусалиму“. 17 І перелічів Соломон усіх людей прихильників, що в Ізраїловому Краї, за переліком, що перелічил був їх його батько Давид, і було знайдено їх сто й п'ятдесят тисяч і три тисячі й шість сотень. 18 І він зробив із них сімдесят тисяч носіїв та вісімдесят тисяч каменотесів у горах, та три тисячі й шість сотень керівників, що спонукували той народ до праці.

3 І зачав Соломон будувати Господній дім в Єрусалимі на горі Морія, що вказана була батькові його Давидові, на місці, яке приготував Давид на тóці єусеянина Орнана. 2 І зачав він будувати другого місяця, другого дня, четвертого року свого царювання. 3 А це основа будови Божого дому: довжинá — шістдесят ліктів старою мірою, а ширинá — двадцять ліктів. 4 А притвóр, щодо довжини, був за ширину храму, двадцять ліктів, а вишинá — сто й двадцять. І покрив він його зсередини чистим золотом. 5 А великий храм він покрив кипарисовим деревом, і покрив його добрим золотом, і наробив на ньому пальм та ланцюгів. 6 І покрив він той храм дорогим каменем на оздобу, а золото — золото було з Парваїм. 7 І покрив він золотом храм, балки, пороги, і стіни його та його двері, а на стінах повірізував херувимів. 8 І зробив дім Святого Святих: довжина його за ширину храму — двадцять ліктів, і ширина його — двадцять ліктів. І покрив він його добрим золотом, на таланти — шість сотень. 9 А вага цвяхів на шеклі золота — п'ятдесят; і горниці покрив золотом. 10 І зробив він у домі Святого Святих двох херувимів різьб'янюю роботою, і

покрив їх золотом. 11 А крила херувимів: довжина їх — двадцять ліктів, крило одногого — на п'ять ліктів, дотикалося стіни храму, а крило інше — п'ять ліктів, дотикалося крила другого херувима. 12 А крило другого херувима — п'ять ліктів, дотикалося стіни храму, а крило інше — п'ять ліктів, прилягало до крила іншого херувима. 13 Розтягнені крила цих херувимів — двадцять ліктів; і вони стояли на ногах своїх, а їхні обличчя — до храму. 14 І зробив він завісу, — блакіть, і пурпур, і червень, і віссон, і наробив на ній херувимів. 15 І зробив він перед храмом два стовпі, тридцять і п'ять ліктів завдібжки, а маковиці, що на верху його, п'ять ліктів. 16 І поробив ланцюгі, як у девірі, і дав їх на верх тих стовпів. І зробив сотню гранатових яблук, і дав на ланцюгі. 17 І поставив стовпі перед храмом, — один з правиці, а один з лівиці. І назвав ім'ям правому: Яхін, а ім'ям лівому — Бозаз.

4 І зробив мідяного жéртвника, двадцять ліктів довжинá йому і двадцять ліктів ширинá йому, і десять ліктів височинá йому. 2 І зробив він лите море, десять на міру лікtem від краю його до краю його, навколо круглясте, і п'ять на міру лікtem височинá йому. А шнур — тридцять на міру лікtem — оточував його навколо. 3 А під ним — постать волів, що зо всіх сторін оточують його, на десять ліктів на міру лікtem оточують море навколо; два ряди волів відліті при відливанні його. 4 Воно стояло на дванадцятьох волах, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них звёрху, а всі зади їх — до нутря. 5 А грубина його — долона, а край його — як робота краю келіха, квітки лілії. Містило воно три тисячі бátів. 6 І зробив десять умивальниць, і поставив п'ять з правиці, а п'ять з лівиці, щоб мити в них, — приготоване на цілопалення полощуть у них, а море — для священиків, щоб митися в ньому. 7 І зробив десять золотих свічників, як належалося, і поставив їх у храмі п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. 8 І зробив десять столів, і поставив у храмі, — п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. І зробив сто золотих кропильниць. 9 І зробив священиче подвір'я та подвір'я велике, і двері до подвір'я, і їхні двері покрив міддю. 10 А море поставив з правого боку на південний схід. 11 І поробив Хурам горнята, і

лопатки, і кропильниці. І покінчів Хурам робити працю, яку зробив для царя Соломона в Божому домі: **12** два стовпі, і кулі, і дві маковиці на верху тих стовпів, і дві мережки на покритті обідвох куль маковиць, що на верхах стовпів, **13** і чотири сотні гранátових яблук для обох мережок, два ряди гранátових яблук для однієї мережки, щоб покрити обідві кулі маковиць, що на переді тих стовпів. **14** І поробив піdstáви, і поробив умивальниці на тих піdstáвах, **15** одне море, і дванадцять волів під ним, **16** і горнята, і лопатки, і видéльця, і всі їхні речі поробив Хурам-Авів цареві Соломонові для Господнього дому з вýполíруваної міdi. **17** На Йорданській рівнині повідливав їх цар у гlýнистій землі між Суккотом та між Цередою. **18** І наробив Соломон усіх цих речей дуже багато, бо не дослідженна була вага міdi. **19** І поробив Соломон усі речі, що в Божому дому, та золотого жéртвника й столи, а на них — хліб показаний, **20** і свічники, і їхні лямпáдки, щоб запалювати їх за постановою перед девіром, — зо щирого золота. **21** А квіткі, і лямпáдки, і щíпчики — із золота, з досконалого золота. **22** А нόхици, і кропильниці, і лóжки, і кадильниці — зо щирого золота; а вхід до дому, його внутрішні двері до Святого Святих та двері дому до храму — із золота.

5 І була закінчена вся праця, яку зробив Соломон для Господнього дому. І Соломон повно́сив освячені речі свого батька Давида, і сріблó, і золото, і всі ці речі дав до скарбниці Божого дому. **2** Тоді Соломон зібрав до Єрусалиму Ізраїлевих старших, і всіх голів племéн, начальників батьківських родів Ізраїлевих синів, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон. **3** І були зібрані до царя всі ізраїльтяни в свято, воно — съомого місяця. **4** І поприходили всі Ізраїлеві старші, і Левити понéсли ковчега. **5** І понéсли ковчега та скинію заповіту, і всі святі речі, що в скинїї, — нéсли їх священики та Левити. **6** А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що зібралася при ньому перед ковчегом, принóсили в жертву худобу дрібну та худобу велику, що через многоту не була ані запісувана, ані лíчена! **7** І священики внесли ковчега Господнього заповіту до його місця, до девіру дому, до Святого Святих, під крýла херувимів. **8** А херувими простигáли

крила над місцем ковчега, і затінювали херувими над ковчегом та над його держаками звéрху. **9** А ті держаки були довгі, і головки тих держаків були видні з ковчегу, що перед девіром, а назóвні не були видні. І були вони там аж до цього дня. **10** У ковчезі не було нічого, тільки дві таблýці, що поклав Мойсей на Хорýві, коли Господь склав був заповіта з Ізраїлевими синами при виході їх із Єгипту. **11** І сталося, як священики виходили із святині, — а всі священики, що були там, освятилися, без додéржання черг, — **12** а Левити співакі, — усі вони, аж до Асафа, Гемана, Єдутина, і синів їхніх та братів їхніх, — убрані в віссон, з цимбалами, із арфами та з цýтрами, стояли на схід від жéртвника, а з ними сто й двадцять священиків, що сурмíли на сýрмах, **13** і було воно для сурмачів та співаків як одне, щоб подати один голос на хвалу та дяку Господéві, і як загримів голос на сýрмах, і на цимбалах, і на музичних знаряддях, і як хвалили Господа: „Добрий бо Він, бо навіki Його милосéрдя!“, — то дім, дім Господній наповнився хмарою! **14** І не могли священики стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня напóвнила дім Божий!

6 Тоді Соломон проказав: „„Промовив Господь, що Він пробувáтиме в мряці. **2** А я збудувáв храм оселі Твоєї, і місце Твого пробування навіki!“ **3** І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив увесь Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. **4** А він сказав: „Благословенний Госпóдь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і руками Своїми вýконав, кажучи: **5** Від того дня, коли Я вивів Свій народ з египетського краю, Я не вибрав Собі міста зо всіх Ізраїлевих племéн, щоб збудувати храм на пробування Мого Імені там. І не вибрав Я нікóго, щоб був володарем над народом Моїм, Ізраїлем. **6** Та вибрав Я Єрусалíм на пробування Мого Імені там, і вибрав Я Давида, щоб був над народом Моїм, Ізраїлем. **7** І було на серці моого батька Давида збудувáти храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **8** Та сказав Господь до моого батька Давида: За те, що на твоéму серці було збудувати храм для Ймення Мого, ти зробив добре, що було тобі на серці. **9** Тільки ти не збудуеш цього храму, але син твíй, що вийде із стéгон твоїх, — він збудує

цей храм для Ймення Мого! **10** І спóвнив Госпóдь Своє слово, що Він говорив. І став я замість батька свого Давида та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Госпóдь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **11** І поставив я там ковчега, що в ньому Господній заповіт, якого Він склав з Ізраїлевими синáми“. **12** І став він перед Господнім жéртвником навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки. **13** А Соломон зробив був мідянé стояло, і поставив його на серéдину подвíр'я, — п'ять лíктí довжина йому, і п'ять лíктí ширина йому, а три лíктí вишина йому. І став він на ньому, і став на колíна свої навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки до неба, **14** та й сказав: „Господи, Боже Ізраїл! Нема подíбного Тобі Бога на небі та на землі! Ти стережéш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. **15** Ти спóвнив Своєму рабові Давидові, батькові моєму, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Свою вýповнив, як цього дня. **16** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, спóвни для Свого раба Давида, мого батька, те, що говорив Ти йому, кажучи: Не переведéться зперед лиця Мого ніхто з тих, що мають сидіти на Ізраїлевому троні, якщо тільки сини твої будуть додéрживати своїх дорíг, щоб ходити в Законі Моїм, як ти ходив перед лицем Моїм. **17** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, нехай буде запéнене слово Твое, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові. **18** Бо чи ж справдí Бог сидить з людíною на землі? Ось небо та небо небéс не обíймають Тебе, — щó ж тодí храм цей, що я збудував? **19** І Ти звérнешся до молитви Свого раба та до його благáння, Господи, Боже мíй, щоб почути пóклика та молитву, якою раб Твíй мólиться перед лицем Твоїм, **20** щоб очі Твої були відкриті на цей храм удень та вночі, на те місце, про яке Ти сказав, що покладéш Ім'я Своє там, щоб почути молитву, якою буде молítися Твíй раб на цьому місці. **21** І Ти бúдеш прислухáтися до благáнь Свого раба та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. І Ти почуеш із місця Свого пробувáння, із небéс — і почуеш, і пробачиш. **22** Якщо згрíшить людíна проти свого бlíжнього, і буде примушена принéсти клятву, щоб присягнути, і клятва приýде перед Твоїм жéртвником у

цьому храмі, **23** то Ти почуеш із небéс, і зробиш, і розсúдиш Своїх рабів, — обвинувáтиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його гóлову, й усправедлíвиш справедливого, щоб дати йому за його справедливістю. **24** А якщо Твíй нарóд, Ізраїль, бúде вдárений ворогом, бо прогрішив Тобі, і коли вони звérнутуться, і бúдуть хвалити Ім'я Твое, і будуть молитися, і будуть благати Тебе в цьому храмі, **25** то Ти почуеш із небéс, і прóстиш грíх народу Свого, Ізраїля, і вérнеш їх до землі, яку дав Ти ім та іхníм батькам! **26** Коли затримається небо, і не буде дощу, бо прогрішáться Тобі, то вони помоляться на цьому місці, і будуть слáвити Ім'я Твое, — і з грíхá свого навéрнутуться, бо Ти будеш їх впокорýти, — **27** то Ти почúеш на небесáх, і пробачиш грíх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони пíдуть, і Ти даси дощ на Край Свíй, якого Ти дав Своєму нарóдові на спáдщину! **28** Голод коли бúде в Краю, моровíця коли буде, посúха, жовтáчка, саранá, черvá коли буде, коли його вороги гнобítимуть його в Краї міст його, коли буде яка порáза, яка хворoba, — **29** усяка молитва, усяке благáння, що буде від якої людíни чи від усього народу Твого, Ізраїля, коли кожен буде знати порáзу свою та горе своє, і простáгне руки свої до цього храму, **30** то Ти почуеш із небéс, із місця постíйного пробувáння Свого, — і пробачиш, і даси тому чоловíкові за всíмá його дорогами, бо Ти знаєш серце його, бо Ти один знаєш серце людíських синíв, **31** щоб вони боялися Тебе, і ходили Твоїми дорогами по всí дñi, які вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батьkám нашим! **32** Також і чужíнця, який не з нарóду Твого, Ізраїля, і він приýде з далекого краю ради Ймénня Твого великого, і руки Твої Сильної та рамéна Твого вýтягненого, і приýде, і помóлиться в цьому храмі, **33** то Ти почуеш це з небéс, місця постíйного пробувáння Свого, і зробиш усе, про що буде кликати до Тебе той чужíнець, щоб усі народи землі пíзнали Ім'я Твое, та щоб боялися Тебе, як народ Твíй, Ізраїль, і щоб пíзнали вони, що Ім'я Твое покликане над оцім храмом, що я збудував! **34** Коли народ Твíй вýйде на вýну на своїх ворогів, дорóгою, якою Ти пошлéш їх, і помóлиться вони до Тебе в напрямі до цього міста, що Ти вибрav його, та храму,

що я збудував для Ймення Твого, **35** то почуєш Ти з небес їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд! **36** Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людіни, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і даси їх ворогові, а їхні поневільники візьмуть їх до неволі до краю далекого чи близького, **37** і коли вони прийдуть до розуму в краї, куди взяті до неволі, і навернуться, і будуть благати Тебе в краї своєї неволі, говорячи: Ми згрішили, скривили дорогу свою, і були ми несправедливі, **38** і коли вони навернуться до Тебе всім своїм серцем і всією душою своєю в краї своєї неволі, куди їх поневілили, і помоляться в напрямі до свого Краю, що Ти дав їхнім батькам, і в напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **39** то Ти почуєш із небес, із постійного місця пробування Свого, їхню молитву та їхнє благання, і вчиниш їм суд, і простиш Своєму народові, що вони згрішили Тобі! **40** Тепер, Боже мій, благаю, нехай будуть очі Твої відкриті, а уші Твої настілені на слухання молитви цього місця! **41** А тепер, — Устань же, о Господи, Боже, на Свій відпочинок, Ти й ковчег сили Твоєї! Священики Твої, о Господи Боже, нехай у спасіння зодягнутися, а побожні Твої хай добром веселяться! **42** Господи Боже, не відвртай лиця від Свого помазанця, згадай же про милість Своєму рабові Давиду!"

7 А коли Соломон закінчив молитися, то зійшов огонь із небес, поїв цілопалення та жертви, а слава Господня наповнила храм той! **21** священики не могли ввійти до Господнього дому, бо слава Господня наповнила дім Господній! **3** А всі Ізраїлеві сини бачили, як сходив огонь та Господня слава на храм той, і вони попадали обличчям до землі на підлогу з камінних плит, і вклонилися до землі, і дякували Господеві: „Добрый бо Він, бо навіки Його милосердя!“ **4** А цар та весь народ принесли жертву перед Господнім лицем. **5** і приніс цар Соломон на жертву худоби великої двадцять і дві тисячі, а худоби дрібної — сто і двадцять тисяч. І виконали обряд освячення Божого дому цар та весь народ. **6** А священики стояли на вартах своїх, а Левити — зо знаряддями Господньої пісні, що поробив цар Давид на подяку Господеві, „Бо навіки Його милосердя“, коли Давид хвалив ними; і священики сурміли навпроти

них, а весь Ізраїль стояв. **7** і посвятив Соломон середину подвір'я, що перед Господнім дном, бо приніс там цілопалення та лій мирних жертв, бо мідянин жертівник, якого зробив Соломон, не міг умістити цілопалення й хлібної жертви та лою. **8** і справив Соломон того часу те свято на сім день, а весь Ізраїль був з ним, дуже великий збір, що зійшовся звідти, де йдеяся до Хамату, аж до єгипетського потоку. **9** А восьмого дня спрівили віддання свята, бо обряд освячення жертівника справляли сім день, і свято сім день. **10** А дnia двадцятого й третього сьомого місяця відпустив він народ до їхніх наметів, радісних та веселосердих через усе те добро, що Господь учинив Давидові й Соломонові, та народові Своєму Ізраїлеві. **11** і закінчив Соломон дім Господній та дім царський, та все, що приходило Соломонові на серце, щоб зробити в Господньому дому та в домі своєму, пощастило йому. **12** і явився Господь Соломонові вночі та й сказав йому: „Вислухав Я молитви твої, та вибрав оце місце для Себе на храм жертви. **13** Якщо Я замкну небеса, і не буде дощу, і якщо накажу сарані поїсти землю, і якщо нашліо моровицю на народ Мій, **14** і впокоряться люди Мої, що над ними кличеться Ім'я Мое, і помоляться, і будуть шукати Ім'я Мого, і повернуть зо злих своїх доріг, то Я вислухаю з небес, і прошукую їхній гріх, та й вилікую їхній Край! **15** Тепер очі Мої будуть відкриті, а уші Мої настілені на слухання молитви цього місця. **16** і тепер Я вибрав, і освятив цей храм, щоб Ім'я Мое було там аж навіки, Мої ж очі та серце Мое будуть там по всі дні. **17** А тепер, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, щоб зробити все, що наказав Я тобі, і якщо будеш дотримуватися уставів Моїх та прав Моїх, **18** то поставлю певно трона царства твого, як склав Я заповіта з батьком твоїм Давидом, говорячи: Не буде в тебе перевід нікому з пануючих в Ізраїлі! **19** А якщо ви відврнетесь та покинете устави Моїх заповіді Мої, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, **20** то Я повириваю їх з Моеї землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ймення Свого, відкину від лиця Свого, і дам його за приповістку та за посміховище серед усіх народів! **21** А храм цей, що був найвищий, — кожен, хто проходить

біля нього, скам'яніє та й скаже: За що Господь зробив так цьому Країві та храму цьому?... 22 I відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога батьків своїх, Який вивів їх з єгипетського краю, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Він навів на них усе оце ліхо!“

8 I сталося по двадцятьох роках, коли Соломон будував дім Господній та свій дім, 2 то містá, які дав Хурáм Соломонові, Соломон розбудував їх, і осадив там Ізраїлевих синів. 3 I пішов Соломон до Хават-Цови, і переміг її. 4 I збудував він Тадмора в пустині, та всі міста для запáсів, що побудував у Хаматі. 5 I побудував він Бет-Хорон горішній та Бет-Хорон дблішній, твердінні містá, — мýри, двері та зáсуви, 6 i Баалат, і всі міста для запáсів, що були в Соломона, і всі містá для колесníць, і містá для верхівців, і всяке пожадання Соломона, що жадав він збудувати в Єрусалимі й на Ливані, та в усьому Краї його панування. 7 Уесь нарóд, позостáлий з хіттéян, і з аморéян, і з перíззéян, і з хівéян, і з евусéян, що вони не з Ізраїля, 8 з їхніх синів, що зостáлися по них у Краї, що їх не повигублювали Ізраїлеві сини, то їх Соломон узяв на даніну, і це позостáлося аж до цього дня. 9 A Ізраїлевих синів Соломон не робив рабами для своєї праці, алé вони були військові, і звéрхники сторожі його, і звéрхники колесníць його та його верхівців. 10 I оце вони були звéрхники намісники царя Соломона, — двісті і п'ятдесят, що панували над нарóдом. 11 A фараонову дочку перевів Соломон із Давидового Міста до дому, що збудував для неї, як сказав: „Не буде сидіти мені жінка в домі Давида, Ізраїлевого царя, бо святий він, бо Господній ковчег увійшов у нього“. 12 Тоді Соломон приніс ціlopáлення для Господа на Господньому жéртвінику, якого він збудував перед притвóром, 13 щоб за потребою кожного дня приносити жертву за Мойсеєвим накáзом, на суботи, і на молодиці, і на свята три рази в році: в свято Опрíсноків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок. 14 I поставив він, за розпорядком Давида, батька свого, чéрги священиків на їхню службу, і Левітів на їхніх вárтах на хвалу та на службу відповідно до священиків за потребою кожного дня, і придвéрних в їхніх чергáх для кожної брами,

бо такий був накáз Давида, Божого чоловіка. 15 I не відступали вони від накáзів царя про священиків та Левітів, щодо всякої речі й щодо скárбів. 16 I була зроблена вся Соломонова праця аж до цього дня, від залóження Господнього дому й аж до закíнчення його, коли був закíнчений дім Господній. 17 Тоді пішов Соломон до Ецюон-Геверу та до Елоту над мóрським берегом в едóмському краї. 18 I прислав йому Хурáм через своїх рабів кораблі та рабів, що знали море. I прийшли вони з Соломоновими рабами до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й п'ятдесят талантів золота, і привéзли до царя Соломона.

9 А цариця Шеви почула булá про славу Соломонову, і прийшла вýprobувати Соломона загáдками в Єрусалимі. Прийшла вона з дуже великим багáтством, — із верблóдами, що несли пáхощі та бézlíч золота й дорогого камíння. I прийшла вона до Соломона, і говорила з ним про все, що булó на серці її. 2 I Соломон вияснив їй усі її зáпити, і не було зáпиту, незнáного Соломонові, якого не порíшив би він їй. 3 I побачила цариця Шеви всю Соломонову мудрість та дім, що він збудував, 4 i їжу стóлу його, і мéшкання рабів його, і поставу слуг його та їхні одежі, і чáшників його, та їхні одежі, і вхід його, яким він ухóдить до Господнього дому, — і не могла вона з дива вийти! 5 I сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої дíла та про твою мудрість. 6 I не повíрила я їхнім словáм, аж поки самá не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не булá представлена мені й половина великості твоєї мудrosti: ти перевíщив славу, про яку я чула! 7 Щасливі люди твої, і щасливі оці твої слúги, що зáвжди стоять перед обличчям твоїм та слухають твою мудrість! 8 Нехай буде благословéнний Господь, Бог твій, що вподóбав тебе, щоб посадити тебе на Свого трóна за царя у Гóспода, Бога твого, через любов Бога твого до Ізраїля, щоб утвердítи його навíки. I Він настановíв тебе над ними царем, щоб чинити право та справедливість!“ 9 I далá вона царévi сто й двадцять талантів золота, і дуже багато пáхощів та дорогé камíння. I більш уже не було таких пáхощів, як ті, що цариця Шеви далá царévi Соломонові! 10 I також Хурáмові раби та рabi Соломонові,

що довозили золото з Офіру, спроваджували алмутове дерево та дороге каміння. 11 I поробив цар з алмутового дріева сходи для Господнього дому та для дому царського, і гусла, і арфи для співаків. I такі речі, як вони, не бачені перед тим в юдейському Краї! 12 A цар Соломон дав цариці Шеві все бажання її, чого вона бажала, окрім такого, що вона привезла до царя. I пішла вона назад до свого краю, вона та слуги її. 13 I була вага того золота, що приходило для Соломона в одному році, шість сотень і шістдесят і шість талантів золота, 14 окрім того, що приходило від купців та з торговлі ходячих. I всі царі арабські та намісники Краю довозили золото й срібло Соломонові. 15 I зробив цар Соломон дві сотні великих щитів із кутого золота, — шість сотень шеклів кутого золота йшло на одногі щита, 16 та три сотні щитів менших із кутого золота, — три сотні шеклів золота йшло на одногі щита. I цар віддав їх до дому Ливанського Лісу. 17 I зробив цар великого трона зо слонової кости, і покрив його чистим золотом. 18 У трона було шість східців та підніжжя з золота позад трону, та поруччя з цього й з того боку при місці сидіння, та два леви, що стояли при поруччях. 19 I дванадцять левів стояли там на шести ступенях з того й з того боку. По всіх царствах не було так зробленого! 20 I ввесе посуд на питті царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — щире золото, нічого з срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. 21 Bo цареві кораблі ходили до Таршішу з Хурамовими рабами. Раз на три роки приходили таршіські кораблі, що довозили золото та срібло, слонову кістку, і мавп та пав. 22 I став цар Соломон найбільшим від усіх земних царів, щодо багатства та щодо мудrosti. 23 I всі земні царі хотіли бачити Соломона, щоб послухати його мудrosti, що Бог дав у його серце. 24 I вони принесли кожен свого дара, — речі срібні та речі золоті, й одежду, збрю та пахощі, коні та мули, — що на рік припадало. 25 I було в Соломона чотири тисячі кінських жлобів та колесниць, і дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничих містах та при царі в Єрусалимі. 26 I він панував над усіма царями від Річки й аж до краю філістимлян, і аж до єгипетської граници. 27 I Соломон наскладав в Єрусалимі срібла, мов того

каміння, а кедрів наскладав, щодо числениностi, як сикомори, що в Шефелі! 28 A коней приводили Соломонові з Єгипту та з усіх країв. 29 A решта Соломонових діл, перших та останніх, — ото вони описані в історії пророка Натана, і в пророцтві шілонянина Ахії, і в видіннях прозорливця Єді на Єровоама, Неватового сина. 30 I царював Соломон в Єрусалимі над усім Ізраїлем сорок літ. 31 I спочив Соломон зо своїми батьками, і поховали його в Місті Давида, батька його, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

10 I пішов Рехав'ам до Сихему, бо до Сихему зійшовся ввесь Ізраїль, щоб настановити його царем. 2 I сталося, як почув це Єровоам, Неватів син, — він був в Єгипті, куди втік від царя Соломона, — то вернувся Єровоам з Єгипту. 3 I послали й покликали його. I прийшов Єровоам та ввесе Ізраїль, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи: 4 „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти полегший жорстоку роботу батька свого та тяжке його ярмо, що наклав він був на нас, і ми будемо служити тобі!“ 5 A він відказав їм: „Ідіть ще на три дні, і верніться до мене“. I пішов той нарід. 6 I радився цар Рехав'ам зо старшиими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли він був живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому наріду?“ 7 I вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти будеш добром для цього наріду, і зробиш за волею їх, і говоритьимеш їм добре слово, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. 8 Ta він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що вирошли разом із ним, що стояли перед ним. 9 I сказав він до них: „Що ви радите, і що відповімо цьому наріду, який говорив мені, кажучи: Полегший ярмо, яке твій батько наклав був на нас“. 10 I говорили з ним ті молодики, що вирошли з ним, кажучи: „Так скажеш тому наріду, що промовляє до тебе, говорячи: „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай полегшу нам.“ Отак скажеш до них: Мій мізинець грубілий за стегна моого батька! 11 A тепер: мій батько наклав був на вас тяжке ярмо, а я добаюлю до вашого ярма! Батько мій карав вас бичами, а я битиму скорпіонами!“ 12 I прийшов Єровоам та ввесе нарід до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться

до мене третього дня“. 13 І цар жорстоко відповів їм. І відкинув цар Рехав'ам пораду старших, 14 і говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я добавлю до нього! Батько мій карав вас бичами, а я — скорпіонами!“ 15 І не послухався цар нарόду, бо це спричинене було від Бога, — щоб спрівідити Господів слово Своє, яке Він говорив був через шілонянина Ахію, Неватового сина. 16 І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи: „Яка нам частіна в Давиді? І спадщины нема нам у сині Єссéя! Усі до наметів своїх, о Ізраїлю! Познай тепер дім свій, Давиде!“ І пішов увесь Ізраїль до наметів своїх... 17 А Ізраїлеві сини, що сиділи в Юдиних містах, — то над ними зацарював Рехав'ам. 18 І послав цар Рехав'ам Гадорама, що був над даніною, та Ізраїлеві сини закидали його камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішив сісти на колесницю та втекти до Єрусалиму. 19 І відпав Ізраїль від Давидового дому, і так є аж до цього дня.

11 І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав дім Юдин та Веніяминів, сто й вісімдесят тисяч вібраних військових, щоб воювати з Ізраїлем, щоб вернути царство Рехав'амові. 2 І було Господнє слово до Шемаї, чоловіка Божого, говорячи: 3 „Скажи Рехав'амові, Соломонову синові, цареві Юдиному, та всьому Ізраїлеві в Юді та в Веніямині, говорячи: 4 Так сказав Господь: Не йдіть і не воюйте з своїми братами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послухалися Господніх слів, і вернулися з походу на Єровоама. 5 І осівся Рехав'ам в Єрусалимі, і побудував твердінні міста в Юді. 6 І збудував він Віфлеєма, і Етама, і Текою, 7 і Бет-Цура, і Сохо, і Адуллама, 8 і Гата, і Марешу, і Зіфа, 9 і Адораїма, і Лахіша, і Азеку, 10 і Цор'у, і Аялону, і Хеврону, що в Юді та в Веніямині, міста твердінні. 11 І зміцнив він ті твердінні, і дав у них начальників, і запаси, і оліви, і вина, 12 а до кожного окремого міста — великий щит та ратища, і дуже сильно їх позміцював. І був його Юда та Веніямин. 13 А священики та Левити, що були в усьому Ізраїлі, зібралися до нього з усієї їхньої граници. 14 Бо Левити кидали пасовицька

свої та власність свою, і приходили до Юди та до Єрусалиму, бо Єровоам та сини його усунули їх від священичого служіння Господів, 15 і понаставляли собі священиків для пагірків та демонів, та для тельців, що він понароблював. 16 А за ними, зо всіх Ізраїлевих племен ті, що віддавали своє серце шукати Господа, Бога Ізраїля, приходили до Єрусалиму принести жертви Господів, Богові батьків своїх. 17 І зміцніли вони Юдине царство, і підсилили Рехав'ама, Соломонового сина, на три роки, бо вони ходили три роки дорогою Давида та Соломона. 18 І взяв собі Рехав'ам жінку Махалат, дочку Єрімота, Давидового сина, та Авіхаїл, дочку Еліава, Ісаєвого сина. 19 І вона породила йому синів: Єуша, і Шемарію, Загама. 20 А по ній він узяв Мааху, дочку Авесаломову, і вона породила йому Авію, і Аттая, і Зізу, і Шеломіта. 21 І покохав Рехав'ам Мааху, Авесаломову дочку, над усіх жінок своїх та наложниць своїх, бо він узяв вісімнадцять жінок та шістдесят наложниць, і породив двадцять і вісім синів та шістдесят дочок. 22 А за голову Рехав'ам поставив Авію, Маахиного сина, за володаря серед братів його, бо він хотів настановити його царем. 23 І мудро він чинив, і порозлив усіх синів своїх до всіх країв Юди і Веніямина, до всіх твердінніх міст, і дав їм багате утримання, і підшукав їм багато жінок.

12 І сталося, як зміцніло Рехав'амове царство й став він сильний, то покинув він, і ввесь Ізраїль із ним, Господнього Закона. 2 І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалім, — бо вони спроневірилися Господів, — 3 з тисячею й двомастами колесниць та з шістдесятьма тисячами верхівців: і не було числа для наріду, що прийшов із ним з Єгипту, — ливіянам, суккіянам та кушанам. 4 І здобув він твердінні міста, що в Юді, і прийшов аж до Єрусалиму. 5 А пророк Шемая прийшов до Рехав'ама та Юдиних зверхників, що зібралися до Єрусалиму, утікаючи перед Шішаком, та й сказав до них: „Так сказав Господь: Ви залишили Мене, а тому Я залишив вас і видав у Шішакову руку!“ 6 І впокорілися Ізраїлеві зверхники та цар і сказали: „Справедливий Господь!“ 7 А коли Господь побачив, що вони впокорілися, то було Господнє слово до Шемаї,

говорячи: „Упокорілися вони, — не нищитиму їх, алé дам їм трохи людей на порятунок, і не виллеться гнів Мій на Єрусалім через Шішака. **8** Бо вони стануть йому за рабів, та й пізнають тоді службу Мені та службу царствам зéмним“. **9** I вийшов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалим, і забрав скáрби Господнього дому та скáрби дому царéвого, — і все позабирає. I забрав він золоті щитí, що Соломон поробив був. **10** A цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щитí, і склав їх на руки зверхника сторожíв, що стереглі вхід до царського дому. **11** I бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, прихóдили бігунí, та й носили їх, а потім вертали їх до комори бігунíв. **12** A коли він впокорíвся, то відвернувся від нього Господній гнів, і не знищив його аж до вигúблення. Та й у Юдеї були ще справи добре. **13** I зміцнився цар Рехав'ам в Єрусалимі й царював. А Рехав'ам був віку сорокá й одного року, коли зацарював, і царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибраав Господь зо всіх Ізраїлевих племéн, щоб покласти там Своє Ймення. A іm'я його матері — аммонітка Наама. **14** I робив він лихé, бо не схиляв свого серця, щоб звертатися до Господа. **15** A Рехав'амові дíлá, перші й останні, ото вони описані в історії пророка Шемаї та прозорливця Іddo: „Родословні книги“. I точилася вýйни поміж Рехав'амом та Єровоамом по всі дні. **16** I спочив Рехав'ам зо своїми батькáми, і був він похований у Давидовому Місті, а замість нього зацарювáв його син Авійя.

13 Вісімнадцятого року царя Єровоама та зацарював Авійя над Юдою. **2** Три роки царював він в Єрусалимі. A іm'я його матері — Міхая, дочká Юріїла з Гів'ї. I вýйна точилася між Авійею та між Єровоамом. **3** I зачав Авійя вýйну з вýйськом хоробрих воякíв, — чотири сотні тисяч вýбраних мужів, а Єровоам приготовився до вýйни з ним з вýсмомá сотнями тисяч вýбраних мужів, хоробрих воякíв. **4** I встав Авійя з-над гори Цемараїм, що в Ефремових горáх, та й сказав: „Послухайте мене, Єровоаме, та ввесь Ізраїль! **5** Чи ж не вам знати, що Господь, Бог Ізраїлів, дав Давидові царство над Ізраїлем навíки, йому та синам його, соляною умовою? **6** Та встав Єровоам, Неватів син, раб Соломона, Давидового сина,

i збунтувався на пана свого. **7** I зібралися до нього люди пусті, нікчемні, і стали міцніші від Рехав'ама, Соломонового сина. A Рехав'ам був юнак та м'якосердий, — і не був сильним проти них. **8** A тепер ви говорите, щоб бути сильними проти Господнього царства в руці Давидових синів, а вас велика кількість, і з вами золоті тельцí, яких Єровоам понароблював вам за богів. **9** Чи ж ви не повиганяли Господніх священиків, Ааронових синів, та Левитів? I понаставляли ви собі священиків, як ставлять наробdi цих країв, — кожен, хто прийде, щоб посвятитися молодим бичком та сіномá баранами, то стає священиком для того, що не є Богом. **10** A ми, Бог наш — Господь, і ми не полишили Його, а наши священики, що служать Господévi, це Ааронові сини, а Левити — при службі. **11** I ми принóсимо Господévi ціlopáлення кожного ранку та кожного вечора, і запашнé кадило, і укладáння хліба на чистому столі, і золотий свічник та лямпáди його, щоб запалювати кожного вечора, бо ми стережéмо службу Господа, нашого Бога, а ви полишили Його! **12** I ось з нами на чолі Бог, і священики Його, і голосні сýрми, щоб сурмítти на вас. Ізраїлеві сини, — не воюйте з Господом, Богом вашим, бо вам не поведéться!“ **13** A Єровоам вирядив зásidku, щоб пішла позад них, — і були вони перед Юдою, а зásidka — позад них. **14** I обернулися юдеї, аж ось у них бíй спéреду та ззаду! I кликали вони до Господа, а священики сурмíли в сýрми... **15** I закричали юдеї. I сталося, як юдеї закричали, то Бог ударив Єровоама та всього Ізраїля перед Авійею та перед Юдою. **16** I повtíкали ізráїльтяни перед Юдою, і Бог дав їх в їхню руку. **17** I вдарили в них Авійя та народ його великою побóзою, і попáдали трупи з Ізраїля, — п'ять сотень тисяч вýбраних мужів! **18** I впокорилися Ізраїлеві сини того чáсу, а Юдині сини зміцніли, — бо опиралися на Господа, Бога їхніх батькíв. **19** I гнався Авійя за Єровоамом, і здобув від нього містá: Бет-Ел та залежні його міста, і Єшану та залежні її міста, і Ефон та залежні його міста. **20** I Єровоам не затримав сили вже за днів Авійї. I вдарив його Господь, і він помер. **21** I зміцнився Авійя, і взяв собі чотирнáдцять жінок, і породив двадцять i двоє синів та шістнадцятеро дочок. **22** A решта

Авіїєвих діл, і дороги його та слова його описані в історії пророка Іддо.

14

І спочив Авіїя зо своїми батькáми, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. За його днів заспокóївся Край на десять літ. 2 I робив Аса добре та вгодне в очах Господа, Бога свого. 3 I повсував він жéртвники чужих богів та пágірки, і порозбивав камінні стовпí для божків, і постинав святі дерéва. 4 I наказав він Юді звертатися до Господа, Бога батьків своїх, і виконувати Його Закóна та заповідь. 5 I повсував він зо всіх Юдиних міст пágірки та подоби сонця. I заспокóїлося царство при ньому. 6 I побудував він твердýнні міста в Юді, бо заспокóївся край, і не було на нього вýйни за тих років, бо Господь дав йому мир. 7 I сказав він до Юди: „Побудуймо ці міста, ю оточíмо муром та бáштами, ворíтьмі та засúвами. Іще він, цей край, наш, бо зверталися ми до Господа, нашого Бога. Зверталися ми, і Він дав нам мир навколо“ . I побудувáли, і їм щастíло. 8 I було в Аси вýська: носíїв великих щítів та рáтищ з Юди — три сотні тисяч, а з Веніаміна таких, що носять малóго щítá, та лúчників — двісті й вісімдесáт тисяч. Усі вони — хоробрí воякý. 9 I вийшов на них күшеянин Зерах із вýськом у тисячу тисяч та з трьомá сотнями колесníць, і прибув аж до Мареші. 10 I вийшов Аса проти нього, і вони встáвилися до бóю в долині Цефат при Мареші. 11 I кликнув Аса до Господа, Бога свого, та й сказав: „Господи, нема кому, крім Тéбе, допомогти чисléнному або безéйному. Допоможи нам, Господи, Боже наш, бо ми на Тебе опиráємося, і в Ім'я Твоє ми прийшли на цю бézlíч. Господи, Ти Бог наш, нехай людýна не має сили проти Тебе!“ 12 I побив Господь күшеян перед Асою та перед Юдою, — і күшеяни повткали. 13 I гнав їх Аса та народ, що був з ним, аж до Герару. I попáдало з күшеян багато, так що ніхто з них не залишився живий, бо вони були поторощені перед Господнім лицем та перед табором Його. I понéсли вони дуже багато здóбичі. 14 I побили вони всí міста навколо Герару, бо Господній страх був на них. I пограбували вони всí тí міста, бо в них було багато здóбичі. 15 Порозбивали вони також намети чередників, і

зайняли дуже багато дрібнóї худоби та верблóдів, та й вернулися до Єрусалиму.

15

А Азарія, син Оведів, — злинув на нього Дух Божий. 2 I вийшов він перед Асу та й сказав йому: „Послухайте мене, Асо та ввесь Юдо й Веніаміне! Господь з вами, якщо бúдете з Ним, і якщо бúдете Його шукати, дастъ вам знайти Себе. A якщо ви полишите Його, — полишить Він вас! 3 У Ізраїля булó багато днів, коли був він без правдивого Бога, і без священика-вчителя та без Закбну. 4 I вернувся він в утиску своєму до Господа, Бога Ізраїлевого, і вони шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. 5 A тими часáми не було спокóю ані томý, хто виходить, ані тому, хто входить, бо були великі неспокóї в усіх мéшканців краю. 6 I воював народ проти народу та місто проти міста, бо Бог побентéжив їх усяким лихом. 7 A ви будьте міцні, і нехай не слабнутъ ваші руки, бо є нагорóда для вашої чýнності!“ 8 A коли Аса почув оці слова та пророцтво, яке говорив пророк Азарія, син Оведів, то зміцнівся, і повикидав поганські гидóти зо всього краю Юдиного та Веніаминового, та з міст, які він здобув з Єфремових гíр, і відновив Господнього жéртвника, що перед Господнім притвóром. 9 I зібрав він усього Юду й Веніаміна та тих, що мéшкали часóво з ними з Єфрему, і з Манасії, і з Симеона, бо дуже багато поперебíгáли до нього з Ізраїля, коли побачили, що з ним Господь, його Бог. 10 I вони зібралися до Єрусалиму третього місяця, п'ятнадцятого року царювáння Аси. 11 I принéсли вони того дня в жертву для Господа зо здóбичí, яку попривóдили: худоби великої — сім сотень, а худоби дрібнóї — сім тисяч. 12 I ввійшли вони в умову, щоб звертатися до Господа, Бога їхніх батькíв, усíм своїм серцем та всíю своею душою. 13 A кожен, хто не буде звертатися до Господа, Бога Ізраїля, буде забитий від малóго й аж до великого, від чоловíка й аж до жінки. 14 I заприсяглýся вони Господéві голосом сильним, і окликом, і сúрмами, і рогáми. 15 I тішився ввесь Юда тíєю присýгою, бо вони заприсяглýся всíм серцем своїм, і всíю свою волею шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. I Господь дав їм мир навколо. 16 I навіть Maаху, матíр царя Аси, й її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила

булá ідола Астарти. I Аса порубав бовбáна її, і розтер, і спалив у долині Кедрón. 17 Та пágірки не минулися в Ізраїлі, алé Асіне серце було все з Господом по всі його дні. 18 I вніc він до Божого дому святі речі свого батька та святі речі свої, — срібло, і золото, і посуд. 19 А війні не булó аж до тридцять й п'ятого року царювáння Аси.

16 Тридцятого й шостого року царювáння Аси пішов Баша, Ізраїлів цар, проти Юди, і будував Раму, щоб не дати нікому від Аси, царя Юдиного, вихóдити та вхóдити. 2 I виніc Аса срібло та золото із скарбниць Господнього дому та дому царéвого, і послав до Бен-Гадада, царя сирійського, що сидів у Дамаску, говорячи: 3 „Е умова між мною та між тобою, і між батьком моїм та батьком твоїм. Ось послав я тобі срібла та золота, — іди, зламай умову свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відйде від мене“. 4 I послухався Бен-Гадад царя Аси, і послав зверхників свого війська на Ізраїлеві міста, і вони поруйнували Ййона, і Дану, і Авел-Маїма та всі запаси міст Нефталі́мових. 5 I сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, і спинив свою працю. 6 А цар Аса взяв усього Юду, і вони повинісили каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша, і побудувáв з того Геву та Міцпу. 7 А того часу прийшов прозорливець Ханані до Аси, Юдиного царя, та й сказав до нього: „Через те, що ти спираєшся на сирійського царя, а не сперся на Господа, Бога свого, тому втекло з твоєї руки військо сирійського царя. 8 Чи ж не були кущеяни та ливіни військом дуже великим, колесníцями й верхівцями дуже числénними? Та коли ти сперся на Господа, Він дав їх у твою руку. 9 Бо очі Господні дивляться по всій землі, щоб зміцніти тих, у кого все їхнє серце до Нього. Тому зробив ти нерозумно, бо відтепér будуть у тебе війни!“ 10 I розгніався Аса на прозорливеця, і дав його до в'язніці, бо був у гніві на нього за це. I Аса тиснув декого з нарóду того часу. 11 I оце Асині ділá, перші та останні, — ось вони описані в книзі Юдиних та Ізраїлевих царів. 12 I занедúжав Аса тридцятого й дев'ятого року свого царювáння на свої ноги, і хвороба його булá тяжкá. Та й у хворобі своїй не звертався він до Господа, але до лікарів. 13 I спочив Аса з своїми батькáми, і помер сорокового й першого року свого царювáння.

14 I поховали його в його гробнíцях, які він вýкопав собі в Давидовому Місті. I поклали його на ложі, що він напóвнив пáхощами та різними, по-містецькому зробленими, мастями. I спалили йому дуже велике паління.

17 А замість нього зацарював син його Йосафáт, та зміцнівся над Ізраїлем. 2 I поставив він військо по всіх укріплених Юдиних містах, і дав залоги в Юдиному краї та в Єфремових містах, які був здобув його батько Аса. 3 I був Господь з Йосафáтом, бо він ходив першими дорогами батька свого Давида, і не шукав Ваалів. 4 Bo він звертався до Бога свого батька, і ходив за Його заповідями, а не за чином Ізраїля. 5 I Господь зміцнив його царство в руці його, і вся Юдея давала дарунка Йосафатові, і було в нього багато багатства та слави. 6 I повіщилось серце його на Господніх дорогах, і він іще повсовував пágірки та Астарти з Юди. 7 A третього року свого царювáння послав він до своїх зверхників, до Бен-Хаїла, і до Овадії, і до Захарія, і до Натанаїла, і до Mixaї, щоб вони навчали в Юдиних містах. 8 A з ними були Левити: Шемая, і Нatanія, і Зевадія, і Асаїл, і Шемірамот, і Єгонатан, і Адонійя, і Товійя, і Тов-Адонійя, Левити, а з ними Елішама та Єгорам, священики. 9 I навчали вони в Юдеї, а з ними була книга Закóну Господнього. I ходили вони довkóla по всіх Юдиних містах, і навчали серед нарódu. 10 I був страх Господній на всіх царствах краю, що навколо Юди, і вони не воювали з Йосафатом. 11 A від філістимлян принісали Йосафатові дáри та срібло данини; також араби привóдили йому дрібнú худобу: сім тисяч і сім сотень баранів та сім тисяч і сім сотень козлів. 12 I Йосафат усе зростав угóру. I побудував він в Юді тверdіні та міста на запáсі. 13 I мав він багато добра по Юдиних містах, і мужів військових, хоробрих вояків в Єрусалимі. 14 A оце їхній перéгляд, за домами їхніх батьків. Від Юди тисячники: зверхник Адна, а з ним три сотні тисяч хоробрих вояків. 15 A при ньому зверхник Єгоханан, а з ним — двісті й вісімдесят тисяч. 16 A при ньому Амасія, син Зіхрі, що присвятив себе Господévi, а з ним двісті тисяч хоробрих вояків. 17 A від Веніамина: хоробрий воїк Ел'яд, а з ним двісті тисяч узбрéєних луком та щитом. 18 A при ньому Єгозавад, а з ним сто й вісімдесят тисяч узбрéеного війська. 19 Оці служили цареві, опріч

тих, яких цар умістив по твердінних містах по всьому Юді.

18 І булó в Йосафата багато багатства та слави, і він посвоїчivся з Ахавом. **2** А по кількох рóках пішов він до Ахава до Самарії. И Ахав нарізав багато худоби дрібної та худоби великої йому та нарóдові, що з ним, і намовив його піти на гілеадський Рамот. **3** I сказав Ахав, цар Ізраїлів, до Йосафата, царя Юдиного: „Чи підеш зо мною до гілеадського Рамоту?“ **4** А той відказав йому: „Я — як ти, народ мій — як твій народ, і буду з тобою на війні!“ **5** I сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вíвідай зараз слово Господне!“ **6** I зібраv Ізраїлів цар пророків, чотири сотні чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти нам на війну на гілеадський Рамот, чи занехáти?“ А ті сказали: „Іди, і Бог дастъ його в цареву руку!“ **7** I сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і звернімось до нього“. **8** I сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб через нього звернутися до Господа. Та я ненáвиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а по всі дні свої тільки лихе. Це Міхéй, син Імлін“. А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить таке!“ **9** I покликав Ізраїлів цар одного євнуха й сказав: „Приведи скоріше Міхéя, Імлінного сина!“ **10** А цар Ізраїлів та Йосафат, цар Юдин, сиділи кожен на троні своїм, повбýрані в шати; а сиділи вони при вході брами Самарії, а всі пророки пророкувáли перед ними. **11** А Цідкія, Кенаанін син, зробив собі залізні рóги й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш бодати сиріян аж до вíгублення їх!“ **12** I всі пророки пророкувáли так, говорячи: „Вихóдь до гілеадського Рамоту, і май успіх, — і Господь дастъ його в цареву руку!“ **13** А той посланéць, що пішов покликати Міхéя, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноúсно звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твоє таке, як кожного з них, — і ти говорйтимеш добре“. **14** I сказав Міхéй: „Як живий Господь, — те, що скаже Господь, тільки те говоритиму!“ **15** I пришов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхéю, чи йти на війну до гілеадського Рамоту, чи занехáти?“ А той відказав: „Вíйдіть, і будете мати успіх, — і вони будуть дані в вашу руку!“ **16** I сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говорйтимеш мені нічого, тільки правду в

Ім'я Господа?“ **16** А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорóшеного по горáх, немов вівці, що не мають пастуха. I сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вéрнуться з мýром кожен до дому свого!“ **17** I сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихе?“ **18** A Міхéй відказав: „Тому послухайте Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі Своїм, а все небесне військо стояло по правиці Його та по лівиці Його. **19** I сказав Господь: Хто намовить Ахава, Ізраїлевого царя, і він вийде й упадé в гілеадському Рамоті? I говорили: той говорив так, а той говорив так. **20** I вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намóвлю його! I сказав йому Господь: Чим? **21** А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так! **22** А тепер оце Господь дав духа неправди в уста оцих твоїх пророків, і Господь говорив на тебе недобре“. **23** I підійшов Цідкія, Кенаанін син, і вдарив Міхея по щóці та й сказав: „Кудою це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“ **24** A Міхéй відказав: „Ось ти побачиш це того дня, коли ввíйдеш до внутрішньої кімнати, щоб скhováтися“. **25** I сказав Ізраїлів цар: „Вíзьміть Міхéя, і відвèдіть його до Амона, зверхника міста, та до Йоаша, царевого сина, **26** та й скажете: Отак сказав цар: Посадіть оциго до в'язнічного дому, і давайте йому юсти скupo хліба й скupo води, аж поки я не вернúся з миром“. **27** A Міхéй відказав: „Якщо справді вéрнешся ти з миром, то не говорив Господь через мене“. I до того сказав: „Слухайте це, усі люди!“ **28** I вийшов Ізраїлів цар та Йосафат, цар Юдин, до гілеадського Рамоту. **29** I сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберуся й підú на бій, а ти вбери свої шати!“ I перебрався Ізраїлів цар, і пішли на бій. **30** А сирійський цар наказав зверхникам своїх колесніць, говорячи: „Не воюйте ні з малім, ні з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем!“ **31** I сталося, як зверхники колесніць побачили Йонатана, то вони сказали: „Це Ізраїлів цар!“ I вони оточили його, щоб воювати. I закричав Йосафат, і Господь допоміг йому, і Бог звабив їх від нього. **32** I сталося, як зверхники колесніць побачили, що це не Ізраїлів цар, то повернули від нього. **33** A

один чоловік зніхотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між панцерем. А той сказав візникові: „Заверни назад, і випровадь мене від війська, бо я рāнений“... 34 І збільшився бій того дня, а Ізраїлів цар був постáвлений на колесніці проти сиріян аж до вечора. І помер він під час зáходу сонця...

19 1 вернувся Йосафáт, цар Юдин, із мýром до дому свого до Єрусалиму. 2 І вийшов перед нього прозорлíвець Єгу, син Ханані, та й сказав до царя Йосафата: „Чи бýдеш допомагати несправедливому, а тих, хто ненáвидить Господа, бýдеш любити? І за це на тобі гнів від Господнього лиця. 3 Ale й добrі речі знайшлися при тобі, бо ти повигúлював Астáрти з Краю, і нахилив своє серце, щоб шукати Господа“. 4 І осівся Йосафат в Єрусалимі, і він знóву вихóдив між народ від Беер-Шеви аж до Ефремових гíр, і навертáв їх до Господа, Бога їхніх батьків. 5 І понаставляв він суддів у Краю, по всіх укрíплених Юдиних містах, для кожного міста. 6 І сказав він до суддів: „Дивíться, щó ви робите, бо не для людíни ви судите, але для Господа, і Він з вами в справі суду. 7 A тепер нехай буде Господнíй страх на вас. Стережíться й робіть, бо нема в Господа, Бога нашого, кривди, ані огляду на особу, ані браннý дарунка“. 8 A також в Єрусалимі понаставляв Йосафат з Левитів і з священиків та з голів батьківських домів Ізраїля для Господнього сúду та для суперéчок. І вернулися вони до Єрусалиму. 9 І він наказав їм, говорячи: „Отак чинíть у страху Господньому, віrnістю та цíлим серцем. 10 A щodo всякої суперéчки, що прийде до вас від ваших братів, що сидять по містах своїх, де треба розсудити чи то за кров, чи то за Закóн, чи то за заповíдь, устави, чи за правá, то остережете їх, і вони не згрíшать Господévi, і не буде гніву на вас та на ваших братів. Так робіть, і не згрíште! 11 A ось священик Амарія — голова над вами до всяких Господніх речéй, а Завадія, син Ізмайлів, володар Юдиного дому, — до всякої царевої речі, і писарі Левити — перед вами. Будьте міцнí й зробіть, — і нехай буде Господъ з добrим!“

20 1 сталося по тому, пішли моавітяни та аммонітяни, а з ними деякі з меунян, проти Йосафата на війнú. 2 І прийшли, і донéсли

Йосафатові, говорячи: „Прийшла на тебе сила силенна з того боку моря, з Сирї, і ось вони в Хаццон-Тамарі, воно — Ен-Геді“. 3 І злякався Йосафáт, і постановив звернúтися до Господа. I він проголосив пíст на всю Юдею. 4 І зібралися юдéяни просити допомоги від Господа, також поприхóдили зо всіх Юдиних міст просити Господа. 5 І став Йосафáт у зборі Юдиному та єрусалíмському в Господньому домі, перед новýм подвíр'ям, 6 та й сказав: „Господи, Боже батьків наших! Чи ж не Ти Бог на небесáх? I Ти пануеш над усíмá царствами нарóдів, і в руці Твоїй — сила та міць, і немає такого, хто б став проти Тебе! 7 Чи ж не Ти, Боже наш, повиганяv мéшканців цього Краю перед нарóдом Твоїм, Ізраїлем, і дав його Авраамовому насіnnю, Твоéму приятелеві навíki? 8 I вони осілися в ньюму, і збудували Тобі в ньюму святыню для Ймення Твого, говорячи: 9 Якщо прийде на нас зло, — меч укарáння, чи моровíця, чи голод, то ми станемо перед цим храмом та перед лицем Твоїм, бо Ім'я Твоє в цьому храмі, і бýдемо кликати до Тебе з нашого утиску, — і Ти почуеш, і спасеш. 10 A тепер ось сини Аммонові й Моавові та мéшканці горí Сейр, що через них Ти не дав ізráїльтянам іти, і коли вони вихóдили були з єгипетського краю, і вони минули їх, і не вýгубили їх, 11 і оце вони відплачують нам навáлою, щоб вигнати нас із спáдку Твого, який Ти віddав нам. 12 Боже наш, чи ж Ти не осýдиш їх? Нема бо в нас сили перед цíєю силою силéнною, що прихóдить на нас, і ми не знаємо, щó зробимо, бо наші очі — на Тебе!“ 13 A всí юдéяни стояли перед Господнім лицем, також дíти їхні, жінки їхні та їхні сини. 14 A Яхазíїл, син Захарія, сина Бенаї, Еїла, сина Маттанії, Левіт із Асафових синів, — був на ньюму Дух Господній серед збору, 15 і він сказав: „Послухайте, ввесь Юдо й мéшканці Єрусалиму та цáрю Йосафат! Так говорить до вас Господъ: Не бýйтесь та не жахайтесь перед цíєю силéнною силою, бо не ваша ця вíйна, але Божа! 16 Узвітра зíйтіть на них, — ось вони входять збíччям Цíцу, і ви їх знáйдете на кінці долини, навпроти пустині Єруїл. 17 Не вам воювати в цьому, — поставтеся й станьте, і побачите, що Господнє спасіnnя з вами, Юдо й Єрусалим! Не бýйтесь й не жахайтесь, — узвітра вихóдьте перед них, а Господъ буде з вами!“ 18 I

вклонився Йосафат обличчям до землі, а ввесь Юда та мешканці Єрусалиму попадали перед Господнім лицем, щоб уклонитися Господеві. **19** I встали Левити з синів Кегатівців та з синів Корахівців, щоб хвалити Господа, Бога Ізраїлевого сильним голосом, високим. **20** I повставали вони рано вранці, і вийшли до пустині Текоя. А як вони виходили, став Йосафат та й сказав: „Послухайте мене, Юдо та мешканці Єрусалиму! Віруйте в Господа, вашого Бога, і будете запевнені, — вірте пророкам Його, і пощаститьесь вам!“ **21** I радився він з нарідом, і поставив співаків для Господа, і вони хвалили величність святості, коли йшли перед озбреними, і говорили: „Дякуйте Господу, бо навіки Його милосердя!“ **22** A того часу, коли зачали вони співати та хвалити, дав Господь засідку на синів Аммонівих і Моавових та на мешканців гори Сеїр, що прийшли бути проти Юди, — і були вони побиті, **23** бо повстали аммонітяни та моавітняни на мешканців гори Сеїр, щоб учинити їх закляттям, і щоб вигубити. А коли вони покінчили це з мешканцями Сеїру, стали помагати один проти одного, щоб вігубити себе. **24** I коли Юда прийшов на вартівні до пустині, і поглянули вони на натовп, аж ось трупи, що попадали на землю, і не було урятованого! **25** I прийшов Йосафат та нарід його, щоб пограбувати їхню здобич, і знайшли серед них дуже багато і маєтку, і одежі, і коштівностей, і понабирали собі стільки, що не могли ненести. I вони три дні все грабували ту здобич, бо численна була вона! **26** A четвертого дня зібралися вони до долини Бераха, бо там благословляли Господа; тому назвали ім'я тому місцю: долина Бераха, і так воно зветься аж до сьогодні. **27** I вернулися всі юдеяни та ерусалимляни, а Йосафат на чолі їх, щоб вернутися до Єрусалиму з радістю, бо звеселів їх Господь спасінням від їхніх ворогів. **28** I прибулі вони до Єрусалиму з арфами й з цітрами та сурмами до Господнього дому. **29** I був Божий страх на всі царства країв, коли вони почули, що Господь воював з Ізраїлевими ворогами. **30** I заспокоїлося Йосафатове царство, і дав йому його Бог мир навколо. **31** I царював Йосафат над Юдою. Він був віку тридцяти й п'яти років, коли зацарював, а двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азука, дочка Шілхи. **32** I ходив він

дорогою свого батька Аси, і не уступався з неї, щоб робити вгодне в Господніх очах. **33** Тільки пагірки не минулися, і народ іще не вчинив свого серця міцнім для Бога своїх батьків. **34** A решта Йосафатових діл, перші й останні, — ото вони описані в записах Єгу, сина Ханані, що внесене до книги Ізраїлевих царів. **35** A по тому поєднався Йосафат, цар Юдин, з Ахазією, Ізраїлевим царем, що робив несправедливо. **36** I поєднався він із ним, щоб поробити кораблі, щоб ходити до Таршішу. I поробили вони кораблі в Ецюон-Гевері. **37** Ta Елізєр, син Додаві, з Мареші, пророкував на Йосафата, говорячи: „За те, що ти поєднався з Ахазією, поруйнував Господь чіни твої!“ I порозбивалися ті кораблі, і не могли йти до Таршішу.

21 I спочив Йосафат із своїми батьками. I був він похований із своїми батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Єгорам. **2** I були в нього брати, Йосафатові сини: Азарія, і Єхіїл, і Захарій, і Азарія, і Михаїл, і Шефатія, — усі вони сини Йосафата, Ізраїлевого царя. **3** I дав їм їхній батько великі подарунки срібла, і золота, і коштівності з твердінними містами в Юді, а царство дав Єгорамові, бо він первороджений. **4** I став Єгорам на царстві батька. I зміцнівся він, і позабивав усіх братів своїх мечем, а також декого з Ізраїлевих зверхників. **5** Єгорам був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, і царював вісім літ в Єрусалимі. **6** I ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дім, бо Ахавова дочки була йому за жінку. I робив він зло в Господніх очах. **7** Ta не хотів Господь погубити Давидів дім ради заповіту, що склав був із Давидом, і як говорив дати світильника йому та синам його по всі дні. **8** За його днів відпав був Едом з-під Юдині руки, і настановіли над собою царя. **9** I пішов Єгорам зо своїми зверхниками, і всі колесніці з ним. I сталося, що він устав уночі та й побив Едома, що оточив був його, та зверхників колесніць. **10** I відпав Едом з-під Юдині руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу відпала й Лівна з-під руки його, бо він покінув Господа, Бога своїх батьків. **11** Також він наробив пагірків по Юдиних містах, і вчинив перелюбами єрусалимських мешканців, а Юду звів. **12** I прийшов до нього лист від пророка Іллі

такого змісту: „Так говорить Господь, Бог Давида, твого батька: За те, що не ходив ти дорогами Йосафата, свого батька, і дорогами Аси, Юдиного царя, **13** а ходив дорогою Ізраїлевого царя, і вчинив перелюбниками Юду та мешканців Єрусалиму, як чинив перелюбниками дім Ахавів, а також братів своїх, дім свого батька, ліпших від тебе, ти позабивав, **14** то ось ударить Господь великою порáзою в народі твоїм, і в синах твоїх, і в жінках твоїх, і в усьому маєтку твоєму. **15** А ти бúдеш у великих хворобах, у хворобі нутрá свого, аж вийдуть нутрощі твої через довгочасну хворобу“. **16** І збудив Господь на Єгорама духа філістíмлян та арабів, що при етіопах. **17** І вийшли вони на Юду, і ввірвалися до нього, і позабирали ввесь маєток, що знахóдився в царському домі, а також синів його та жіночі його. І не позостáлося в нього сина, окрім Єгоахаза, наймолодшого з синів його. **18** А по всьому тому вдарив його Господь у нутрощах його невидýжно хворобою. **19** І сталося по певному чáсі, коли надійшов кíнець двох років, вийшли його нутрощі від хвороби його, і він помер у тяжкіх боліях. А народ його не зробив для нього спáлення пáхощíв, як робили спáлення батькам його. **20** Він був вíку тридцяти й двох лíт, коли зацарював, а царював вісім лíт в Єрусалимі. І відійшов він, і ніхто за ним не жáлавував; і поховали його в Давидовому Місті, та не в царськіх гробáх.

22 А мешканці Єрусалиму настановили царем замість нього Ахазію, його найменшого сина, бо всіх перших позабивáла та ватáга, що прихóдila з арабами на тáбр. І зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. **2** Ахазія був вíку сорока й двох лíт, коли зацарював, і царював він в Єрусалимі один рíк. А іm'ї його матері — Аталія, дочка Омрієва. **3** Також він ходив дорогою Ахáвого дому, бо його мати була йому дорáдниця, щоб чинити беззакóння. **4** І чинив він зло в Господніх очáх, як Ахáвів дім, бо вони були йому дорадниками по смерті його батька, на погíбель йому. **5** Також за їхньою порадою він ходив. І пішов він з Єгорамом, сином Ахава, Ізраїлевого царя, на вíйну на Хазáїла, сирíйського царя, в гíлеадський Рамот. І побили сирíяни Йорама. **6** І вернувся він лíкуватися в Ізреелі від тих ран, що завдалі йому в Рамі, як він воював із Хазáїлом, сирíйським царем. А Азарія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити

Єгорама, Ахавого сина, в Ізреелі, бо він був слабíй. **7** І від Бога було на погібель Ахазії, щоб прийти до Єгорама, бо як прийшов, вийшов з Єгорамом на Єгу, сина Німші, що Господь помáзав його вíгубити Ахавів дíм. **8** І сталося, коли Єгу чинив суд над Ахавовим домом, то знайшов він Юдиних зверхників та синів Ахазієвих братів, що служили Ахазієві, і позабивав їх. **9** І відшукав він Ахазію, і схопíли йогó, а він ховався в Самарії. І привели його до Єгу та й забили його; і поховали його, бо сказали: „Він син Йосафата, що всім серцем своїм звертався до Господа“. І не було в домі Ахазії нікого, хто мав би силу царювати. **10** А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то встала й вíгубила все цареве насіння Юдиного дому... **11** А Єгосав'ат, дочка царя, взяла Йоаша, сина Ахазії, та й викрала його з-помíж вíбívаних царськіх синів, і далá його та няньку його до спальнí кімнати. І сховáла його Єгосав'ат, дочка царя Єгорама, жінка священика Єгояди, — бо вона була сестра Ахазії, — перед Аталією, і та не забила його. **12** І він був з ними в Божому домі, ховáючися шість років, а Аталія царювала над краєм.

23 А сýмого року зміцнився Єгояда й прийняв сотників: Азарію, Ерохамового сина, і Ізмаїла, сина Єгохананового, і Азарію, сина Оведового, і Маасею, сина Адаї, і Елісафата, сина Зіхрієвого, — в умову з собою. **2** І обійшли вони Юду, і зібрали зо всіх Юдиних міст Левитів та голів Ізраїлевих домів, і прийшли до Єрусалиму. **3** І ввесі збíр склав у Божому дому умову з царем. І сказав їм Єгояда: „Оце царський син буде царювати, як говорив Господь про Давидових синів. **4** Оце та рíч, яку зробите: третина з вас, що прихóдите в суботу, із священиків та з Левитів, будете за придвéрних біля порогів. **5** А третина — при царському домі, а третина — при брамі Єсад, а ввесь нарóд — у подвí'ях Господнього дому. **6** І нехай не входить до Господнього дому ніхто, окрім священиків та них, хто прислугóвує із Левитів, — вони вvíйдуть, бо освáчені вони, а ввесь народ буде пильнувати Господньої сторóжі. **7** І оточать Левити царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто чужий увíйшов би до дому, нехай буде забитий! І будете ви з царем при вході його та при виході його“. **8** І зробили Левити та ввесь Юда все, що наказав священик Єгояда. І взяли кожен людей

своїх, що приходять у суботу та відходять у суботу, бо священик Єгояда не звільнив черг. **9** I дав священик Єгояда сотникам ратища, і малі щити, і інші щити, що належали цареві Давидові, що були в Божому домі. **10** I поставив він увесь народ, а кожен мав свою зброю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жертвнику та при домі, навколо біля царя. **11** I вийшли вони царського сина, і поклали на нього корону та звої Закону. I зробили вони його царем, і помазали його Єгояда та сини його, та й крикнули: „Нехай живе цар!“ **12** I почула Аталія голос наріду, що бігав та славив царя, і прийшла до наріду до Господнього дому. **13** I побачила вона, аж ось цар стоїть на помості своїм при вході, а при царі зверхники та сурми, а ввесь народ краю радіє та сурмить у сурми, а співаки — з музичними знаряддями, що подавали до відома знаки на хвалу. I роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Змова, змова!“ **14** А священик Єгояда наказав сотникам, поставленим над військом, і сказав до них: „Виведіть її поміж шереги, а хто інший піде за нею, — нехай буде забитий мечем!“ Bo священик сказав: „Не заб'єте її в Господньому домі!“ **15** I зробили їй прохід, і вона вийшла входом Кінської брами до царського дому, і там забили її. **16** I склав Єгояда умову між собою й між усім нарідом та між царем, щоб бути нарідом Господнім. **17** I ввійшов увесь нарід до Ваалового дому, та й порозбивали його та жертвники його, і бовванів його зовсім поламали, а Маттана, Ваалового священика, убили перед жертвниками. **18** A в Господньому домі Єгояда віddав уряди на руку священиків та Левитів, яких поділив Давид над Господнім домом, щоб принесити Господні ціlopáлення, як написано в Мойсеєвім Законі, з радістю та зо співом, за устáвом Давидовим. **19** A при брамах Господнього дому поставив він придвéрних, щоб не ввійшов хто будь-чим нечистий. **20** I взяв він сотників, і вельмож, і тих, що старшинують над нарідом, та ввесь нарід краю, і відвелі царя з Господнього дому. I ввійшли вони через горішню браму до царського дому, і посадили царя на троні царства. **21** I радів увесь нарід краю, а місто заспокоїлося. A Аталію вбили мечем.

24 Йоаш був віку семи років, коли зацарював, і сорок років царював він в Єрусалимі. A ім'я його матері — Цівія, з Beer-Shевi. **2** I робив Йоаш вгодне в Господніх очах по всі дні священика Єгояди. **3** I взяв йому Єгояда дві жінки, а той породів синів та дочок. **4** I сталося по тому, булó в Йоашевому серці відновити Господній дім. **5** I зібрали він священиків та Левитів, і сказав до них: „Підіть по Юдиних містах, і збирайте з усього Ізраїля срібло на направу храму вашого Бога рік-річно, і ви будете спішити в цій справі!“ Ta не спішилися Левити. **6** I покликав цар Єгояду, голову священиків, і сказав до нього: „Чому ти не жадаєш від Левитів, щоб принесили з Юди та з Єрусалиму дарунки, за постановою Мойсея, раба Господнього, та Ізраїлевого збору — на скинію свідоцтва? **7** Bo сини нечестивої Аталії вломились були до Божого дому, і всі святощі Господнього дому вжили для Ваалів“. **8** I сказав цар, і зробили одну скриньку, і поставили її в брамі Господнього дому назовні. **9** I проголосили в Юді та в Єрусалимі принесити для Господа дàток, що його встановив на Ізраїля в пустині Мойсей, Божий раб. **10** I раділи всі зверхники та ввесь нарід, і принесили й кідали до скриньки, аж поки вона наповнилася. **11** I бувало того часу, коли Левити принесили скриньку на царський перегляд, і як вони бачили, що численне те срібло, то прихòдив царський писар та призначений від священика-голови, і вони випорожнювали скриньку. Potim відносili її, і повертали її на її місце. Так робили вони день-у-день, і зібрали дуже багато срібла. **12** A цар та Єгояда давали його тим, що робили працю роботи Господнього дому, і все наймали каменярів та теслів, щоб відновлювати дім Господній, а також тим, що обробляли залізо та мідь на зміцнення Господнього дому. **13** I працювали робітники, і чинилася направа працею їхньої руки. I поставили вони Божий дім на міру його, і зміцнили його. **14** A коли покінчили, вони принесли перед царя та Єгояду решту срібла. I поробили вони з нього речі для Господнього дому, речі для служби та для жертвоприношення, і ложки, і посуд золотий та срібний. I принесили ціlopáлення в Господньому дому завжди, по всі дні Єгояди. **15** I постарів Єгояда, і наситився днями й помер. Він був віку ста й тридцять літ, коли помер. **16** I поховали

його в Давидовому Місті з царями, бо робив він добро в Ізраїлі і для Бога, і для Його храму. **17** А по Єгоядині смерті прийшли князі Юдині, і поклонилися цареві. Тоді цар їх послухав. **18** I покинули вони дім Господа, Бога своїх батьків, та й служили Астартам та божкам. I був Божий гнів на Юду та Єрусалим за цю їхню провину. **19** I послав Він між них пророків, щоб привернути їх до Господа, і вони свідчили проти них, та ті не слухались. **20** A Дух Господній огорнув Захарія, сина священика Єгояди, і він став перед нарбом та й сказав до них: „Так сказав Бог: Чому ви переступаєте Господні заповіти? Ви не матимете успіху, бо ви покинули Господа, то й Він покинув вас!“ **21** I змовилися вони на нього, і закідали його камінням з царського наказу в подвір'ї Господнього дому. **22** I не пам'ятав цар Йоаш тієї милості, яку зробив був із ним батько того Єгояда, але вбив сина його. А як той умирав, то сказав: „Нехай побачить Господь, і нехай покарає!“ **23** I сталося наприкінці року, прийшло на нього сирійське військо, і прибулі до Юди та до Єрусалиму, і позабивали всіх зверхників народу, а всю здобич із них послали цареві в Дамаск. **24** Хоч з малю кількістю людей прийшло сирійське військо, проте Господь дав в їхню руку дуже велику силу, бо ті покинули Господа, Бога батьків своїх. А над Йоашем вони виконали присуд. **25** A коли вони відійшли від нього, позоставивши його в тяжких хворобах, змовилися на нього його раби за кров синів священика Єгояди, — і забили його на ліжку його, і він помер. I поховали його в Давидовому Місті, та не поховали його в гробах царських. **26** A оце змовники на нього: Завад, син аммонітянки Шім'ат, і Єгозавад, син моавітянки Шімріт. **27** A сини його, і великість тягару, покладеного на нього, і відбудова Божого дому, — ото вони описані в викладі Книги Царів. А замість нього зацарював син його Амація.

25 У віці двадцяти й п'яти літ зацарював Амація, і двадцять і п'ять літ царював він в Єрусалимі. A ім'я його матері — Єгоаддан, з Єрусалиму. **21** робив він угодне в Господніх очах, тільки не з цілим серцем. **3** I сталося, як зміцнилося царство за ним, то він повбивав своїх рабів, що забили царя свого, його батька. **4** A синів їх він не позабивав, як

написано в книзі Мойсеєвого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не помруть батьки за синів, а сини не помруть за батьків, бо кожен за гріх свій помрє“. **5** I зібрал Амація Юду, і поставив їх за домом їхніх батьків, за тисячниками та за сотниками для всього Юди та Веніамина; і він перелічив їх від віку двадцяти років і вище, і знайшов їх три сотні тисяч війбраного, здатного до війська, хто тримає ратище та великого щитá. **6** I найняв він із Ізраїля сотню тисяч хоробрих вояків за сотню талантів срібла. **7** I прийшов до нього Божий чоловік, говорячи: „О царю, нехай не виходить з тобою Ізраїлеве військо, бо Господь не з Ізраїлем, ні з жодним із синів Єфрема. **8** Ale тільки ти, роби, будь відважний на війні! Інакше вчінить Бог, що ти спіткнешся перед ворогом, бо в Бога є сила допомагати, або робити, щоб спіткнеться“. **9** I сказав Амація до Божого чоловіка: „А що робити з тією сотнею талантів, що я дав Ізраїловому війську?“ A Божий чоловік відказав: „Господь може дати тобі більше від цього!“ **10** I відділив Амація їх, те військо, що прийшло з краю Єфремового, щоб ішло на своє місце. I дуже запалівся їхній гнів на Юду, і вони вернулися на своє місце в запаленому гніві. **11** A Амація зміцнівся, і попровадив свій народ, і пішов до Соляної долини, і побив десять тисяч Сейрових синів, **12** а десять тисяч живих узялі Юдині сини до неволі. I привели їх на верхів'я скелі, і поскидали їх з верхів'я тієї скелі, — і всі вони позабивалися. **13** A люди того війська, що Амація вернув, щоб не йшли з ним на війну, розсіялися по Юдиних містах від Самарії ї аж до Бет-Хорону, і побивали з них три тисячі, і пограбували велику здобич. **14** I сталося по тόму, як прийшов Амація, побивши едомлян, то він приніс богів Сейрових синів, і поставив їх собі за богів, і перед ними вклонявся, і їм кадив. **15** I запалівся Господній гнів на Амацію, і Він послав до нього пророка, а той сказав йому: „Нáшо ти звертався до богів цього народу, богів, що не врятували народу свого від твоєї руки?“ **16** I сталося, як він говорив це до нього, сказав йому цар: „Чи я поставив тебе за царевого дорадника? Перестань собі, нашо вбивати тебе?“ I перестав той пророк, але сказав: „Я знаю, що Бог постановив погубити тебе, бо зробив ти це, і не слухав моєї поради“. **17** I радився Амація, цар Юдин, і послав до

Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Іди но, поміряємось!“ **18** I послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терніна, що на Ливані, послала до кедріни, що на Ливані, кажучи: Дай но дочку свою моєму синові за жінку! Та перейшла польова звіринá, що на Ливані, і витоптала ту терніну. **19** I сказав: Ось побив ти Едома, і піднёсло тебе серце твоє, щоб пишатися. Тепер сиди ж у своєму домі. Нáшо будеш дрохитися з злом, і впадеш ти та Юда з тобою?“ **20** Та не послухався Амація, бо від Бога було це, щоб віддати їх у руку ворога, бо зверталися вони до едомських богів. **21** I вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і зустрілися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. **22** I був побитий Юда перед Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого. **23** А Йоаш, цар Ізраїлів, скопів Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Єгоахаза, у Бет-Шемеші, і привів його до Єрусалиму, і зробив пролім в єрусалиському мурі, від Єфремової брами аж до брами Наріжної, чотири сотні ліктів. **24** I забрав він усе золото й срібло, та ввесь посуд, що знахóдився в Божому домі в Овед-Едома, та скáрби царевого дому, та закладників, і вернувся в Самарію. **25** I жив Амація, Йоашів син, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ. **26** A решта діл Амації, перші та останні, ото вони написані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. **27** A від часу, коли Амація відступив від Господа, то склали на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. I послали за ним до Лахішу, — і вбили його там. **28** I повéзли його на кóнях, і поховали його з батькáми його в Давидовому Місті.

26 I взяв увесь Юдин народ Уззійю, — а він був шістнадцять літ, — і настановіли його царем замість батька його Амації. **2** Він збудував Елота, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками. **3** Уззій був віку шістнадцять літ, коли він зацарював, а п'ятдесят і два роки царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єхолія, з Єрусалиму. **4** I робив він угодне в Господніх очáх, усе, щó робив батько його Амація. **5** I став він звертатися до Бога за днів Захáрія, що розумів Божі відінння. А за днів, коли він звертався до Господа, Бог давав йому успіх. **6** I він вийшов, і

воював із філистýмлянами, і поруйнував мур міста Гату, і мур Явне, і мур Асдоду, і побудував містá в Асдоді та в філистýмлян. **7** I допоміг йому Бог над філистýмлянами, і над арабами, що живуть у Гур-Баалі, та над мецнітами. **8** I давали аммонітяни даніну для Уззії, а ім'я його пронéслося аж туди, де йдеться до Єгипту, бо він сильно зміцнівся. **9** I збудував Уззійя башту в Єрусалимі над брамою Пінна, і над брамою Гай, і над Мікцоа, і позміцнював їх. **10** I побудував він бáшти в пустині, і повисíкував багато ям для води, бо мав великі чéреди і на долині, і на рівніні, рільників, і виноградарів у горáх, і садкý, бо він любив хліборобство. **11** I булó в Уззій вýсько, що провáдило вýну, яке вихóдило на вýну віddíлом за числом їхнього перéліку через писаря Єїла та урядника Маасею, під рукою Хананії з царéвих зверхників. **12** Усе число голів бáтькíвських родів, хороших воякíв, дві тисячі й шістьсотень. **13** A при них вýська, — три сотні тисяч і сім тисяч і п'ять сотень тих, що провадять вýну великою силою, щоб допомагати царéві на ворога. **14** I наготовив для них Уззійя для всього вýська щитí малí й рáтища, і шолóми, і пáнцери, і лúки, і прáщного камíння. **15** I наробыв він в Єрусалимі вýськових машýн, майстерно придуманих, щоб були вони на баштах і на рóгах на стрілýння стрíлами та великим камíнням. I пронéлося ім'я його аж надто далéко, бо він дивно зробив, щоб допомогти собі, так що став сильним. **16** A як він зміцнів, запишалося його серце аж до зíпсуття, і він спроневíрився Господévi, Богові своєму. I ввійшов він до храму Господнього, щоб кадити на кадíльному жéртвнику. **17** A за ним пішов священик Азарія, а з ним Господні священики, вісімдесát хороших мужів. **18** I стали вони проти царя Уззії та й сказали йому: „Не тобі, Уззіє, кадити для Господа, а священикам, синам Аароновим, посвяченим на кадíння... Вийди зо святині, бо ти спроневíрився, і не за честь це будé тобі від Господа Бога!“ **19** I розгніався Уззій, — а в руці його була кадíльниця на кадíння. А коли він розгніався на священиків, то на чолі його показáлася прокáза, перед священиками в Господньому домі, при кадíльному жéртвнику... **20** I глянув на нього первосвященик Азарія та всі священики, аж ось він прокажéний на чолі

своїм! І вони поспішно вігнали його звідти, та й сам він поспішив вийти, бо врázив його Господь! **21** І був цар Уззійя прокажений аж до дня своєї смерті, і сидів в осібному домі прокажений, бо був вілучений від Господнього дому. А над царським домом був син його Йотам, — він судив народ Краю. **22** А решту діл Уззії, перші й останні, описав пророк Ісаї, син Амосів. **23** І спочив Уззійя з своїми батьками, і поховали його з батьками його на погребовому царському полі, бо сказали: „Він прокажений“. А замість нього зацарював син його Йотам.

27 Йотам був віку двадцяти й п'ятироків, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка. **21** робив він угòдне в Господніх очах, усе, що робив був його батько Уззійя. Тільки він не вхòдив до Господнього храму, та народ іще грішив. **3** Він збудував горішню браму Господнього дому, і багато побудував на мýрі Офел. **4** побудував він містá в Юдиних горах, а в лісах побудував твердині та бáшти. **5** І він воював з царем аммонітян, і був сильніший від них. І далі йому аммонітяни того року сотню талантів срібла, і десять тисяч кóрів пшениці та десять тисяч ячмénю. Це давали йому аммонітяни й року другого та третього. **6** І став сильний Йотам, бо поправив дороги свої перед лицем Господа, Бога свого. **7** А решта Йотамових дíл, і всі війни його та дорóги його, — ось вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. **8** Він був віку двадцяти й п'ятироків, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **9** І спочив Йотам із своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахаз.

28 Ахáз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **21** ходив він дорóгами Ізраїлевих царів, а також робив литих бовванів Ваалів. **3** І він кадив у долині Бен-Гіннома, і палив своїх синів огнем за гидотами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами. **4** І він принoсив жéртви та кадив на пáгірках і на висóтках, та під кожним зеленим деревом. **5** І дав його Господь, Бог його, в руку сирійського царя, і вони побивали з його війська та взяли до неволі від нього багатьох

полонéних, і спровадили до Дамáску. Крім тóго, він був віданий і в руку Ізраїлевого царя, і той урázив його великою порáзою. **6** І побив Пеках, син Ремалії, в Юді сто й двадцять тисяч одного дня, все мужів хорóбрих, за те, що залишили вони Господа, Бога їхніх батьків. **7** А Зіхрі, лицар Ефремів, забив Маасею, царського сина, й Азрікама, володаря дому, й Елкану, другого по царі. **8** І Ізраїлеві сини взяли до неволі зо своїх братів двісті тисяч жінóк, синів та дочóк, а також пограбувáли від них велику здóбич, і спровáдили ту здóбич до Самарії. **9** А там був Господній пророк, Одед ім'я йому. І він вийшов перед військо, що вхòдило до Самарії, та й сказав їм: „Ось Господь, Бог ваших батьків, у гніві на Юду, віддав їх у вашу руку, а ви повибивáли між ними з лютістю, яка досягла аж до небéс. **10** А тепер ви задúмуєте здобути собі за рабів та за невільниць дітей Юди та Єрусалиму. Чи ж за вами самими нема провини проти Господа, Бога вашого? **11** Отож, послухайте мене тепер, і верніть тих полонéних, яких взяли ви до неволі з ваших братів, бо на вас рéвність Господнього гніву!“ **12** І встали дехто з голів Ефремових синів: Азарія, син Єгоханана, Берехія, син Мешіллемотів, і Єхізкійя, син Шаллумів, і Амаса, син Хадлаїв, проти тих, що прихóдили з війська, **13** та й сказали до них: „Не привóдьте цих полонéних сюди, бо на провину нам проти Господа ви задúмуєте додати це до наших гріхів та до нашої провійни. Бо велика наша провійна та жар гніву Господнього на Ізраїля!“ **14** І озбрóєні покинули тих полонéних та ту здóбич перед зверхниками та всім збором. **15** І встали ті мужі, що були ознáчені іменáми, і взяли полонéних, і всіх їхніх нагíх позодягáли зо здóбичі, і зодягнúли їх, і обули їх, і нагодувáли їх, і напоїли їх, і намастíли їх, і кожного слабóго з них повéзли на ослах. І припроваðили їх до Єрихóну, міста пальм, до їхніх братів, а самі вернулися до Самарії. **16** Того чáсу послав цар Ахáз до асирійських царів, щоб допомогl йому. **17** Прийшли ще й едомляни, і побили багатьох між Юдою, і взяли до неволі полонéних. **18** А філістíмляни роziпалися по містах Шефелі та Юдиного Негеву, і здобулí Бет-Шемеш, і Айялон, і Гедерот, і Сохо та залéжні міста його, і Тімну та залежні міста її, і Г'їмзо та залежні міста його, і осілися там. **19** Бо Господь принíзвив Юду через

Ахаза, Ізраїлевого царя, бо завільно поступав він щодо Юди, і спроневірився великим гріхом проти Господа. **20** I прийшов на нього Тіглат Пілнеесер, цар асирійський, й утискав його, і не допоміг йому. **21** Bo Axás пограбував був Господній дім, і дім царів, і зверхників, і дав це асирійському цареві, та не було це на поміч йому. **22** A в часі утиску його, то продовжував спроневірюватися Господеві він, той цар Axás. **23** I принісив він жертви дамаським богам, що його побили, і говорив: „Через те, що боги сирійських царів допомагають їм, то буду принісити їм жертви, і вони будуть допомагати мені!“ А вони були йому на те, щоб спотикався він та ввесь Ізраїль! **24** Axaz зібрав посуд Божого дому, і порубав посуд Божого дому. I позамикав він двері Господнього дому, і поробив собі жертовники в кожному куті в Єрусалимі... **25** I в кожному місті Юдиному поробив він пагірки, щоб кадити іншим богам, — і розгнівав Господа, Бога батьків своїх. **26** A решта його діл та всі дороги його, перші й останні, ото вони описані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. **27** I спочив Axás зо своїми батьками, і поховали його в місті, в Єрусалимі, бо не внесли його до гробів Ізраїлевих царів, а замість нього зацарював син його Єзекія.

29 Єзекія зацарював у віці двадцятій й п'ятій літ, а двадцять і дев'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Авіяя, дочка Захарії. **2** I робив він угодне в Господніх очах, як усе, що робив був його батько Давид. **3** Він першого року свого царювання, місяця першого відчинів двері Господнього дому, і погравив їх. **4** I привів він священиків та Левитів, і зібрав їх на східну площа, **5** та й сказав їм: „Послухайте мене, Левити! Освятіться тепер, і освятіть дім Господа, Бога ваших батьків, і вінесіть нечисть із святили. **6** Bo наші батьки сironевірилися, і робили лихе в очах Господа, Бога нашого, і залишили Його, і відвернули свое обличчя від Господньої скинії, і обернулися спиною до неї. **7** Також замкнули вони двері притвору, і погасили лямпадки, а кадила не кадили, і цілопалення не принесли в святили для Ізраїлевого Бога. **8** I був Господній гнів на Юду та на Єрусалим, і Він дав їх на ганьбу, і на спустошення, і на посміховище, як ви бачите своїми очима. **9** I ось попадали наші батьки від меча, а наші сини, і

наші дочки, і жінки наші в неволі за це! **10** Тепер на моєму серці лежить скласти заповіта з Господом, Ізраїлевим Богом, — і нехай Він відврне від нас жар гніву Свого. **11** Сини мої, не будьте недбалі тепер, бо вас Господь вибрав ставати перед лицем Його на службу Йому, та щоб служити Йому й кадити Йому! **12** I встали Левити: Махат, син Амасаїв, і Йоїл, син Азарії, від синів Кегатових; а від синів Мерарієвих: Кіш, син Авдіїв, і Азарія, син Єгаллеїв; а від Гершонівців: Йоах, син Зіммин, і Еден, син Йоахів; **13** а від синів Еліцафанових: Шімрі, і Єїл; а від синів Асафових: Захарій та Маттанія. **14** A від Геманових синів: Їхіїл, і Шім'ї; а від синів Єдутунових: Шемая та Уззіїл. **15** I зібрали вони братів своїх, і освятилися, і пішли за наказом царським у справах Господніх, щоб очистити Господній дім. **16** I повходили священики до середини Господнього дому на очищення. I повинісили вони всю нечистість, яку знайшли в Господньому храмі, до подвір'я Господнього дому, а Левити взяли це, щоб винести назовні до долини Кедрона. **17** I зачали вони першого дня першого місяця освящати, а восьмого дня того місяця ввійшли до Господнього притвору. I освятили вони Господній дім за вісім день, а шістнадцятого дня першого місяця закінчили. **18** I ввійшли вони в середину дому до царя Єзекії та й сказали: „Очистили ми ввесь Господній дім, і жертовника цілопалення, та всі його речі, і стіл укладання хлібів та всі його речі. **19** A всі ті речі, які цар Axaz занехáв був за свого царювання, коли спроневірився, ми приготовили та освятили, і ось вони перед Господнім жертовником“. **20** I встав рано цар Єзекія, і зібрав зверхників міста та й увійшов до Господнього дому. **21** I привелі вони сім биків, і сім баранів, і сім овічок, і сім козлів на жертву за гріх: за царство, і за святыню, і за Юду, а він звелів Аароновим синам, священикам, принести це в жертву на Господньому жертовнику. **22** I порізали ту велику худобу, а священики прийняли кров і покропили на жертовника; і порізали баранів, і покропили ту кров на жертовника; і порізали овічок, і покропили ту кров на жертовника. **23** I привелі козлів жертви за гріх перед царя та збори, і вони поклали свої руки на них. **24** I зарізали їх священики, а їхньою кров'ю очистили жертовника, щоб очистити всього

Ізраїля, бо за всього Ізраїля звелів цар принести це цілопалення та цю жертву за гріх. **25** I поставив він Левитів Господнього дому з цимбалами, з арфами та з цітрами, за наказом Давида та Гада, царевого прозорливеця, та пророка Натана, бо в руці Господа наказ, що йде через пророків Його. **26** I поставали Левити з Давидовим знаряддям, а священики — із сурмами. **27** I сказав Єзекія принести цілопалення на жертівника. А коли розпочали цілопалення, зачався спів Господіві та звуки сурм і музичного знаряддя Давида, Ізраїлевого царя. **28** I ввесь збір вклонився, і співаки співали, а сурми сурміли, — це все аж до кінця цілопалення! **29** А як скінчили приносити жертву, попадали навколошки цар та всі, що були з ним, і вклонилися. **30** I сказав цар Єзекія та зверхники до Левитів, щоб вони хвалили Господа словами Давида та прозорливеця Асафа, — і вони хвалили з великою радістю, і схилялися, і вклонялися до землі. **31** I відповів Єзекія й сказав: „Тепер ви освячені для Господа. Підійдіть, і приведіть жертві та приноси вдячні для Господнього дому“. I привів збір жертві та приноси вдячні, і кожен, хто мав жертвеннє серце, — принісив цілопалення. **32** I було число цілопалення, що спровадив збір: худоби великої — сімдесят, баранів — сотня, овечок — двісті, для цілопалення Господіві все це. **33** А для свяності: худоби великої — шість сотень, а худоби дрібної — три тисячі. **34** Тільки священиків було мало, і не могли вони обдирати шкур зо всіх цілопалень; і допомагали їм їхні брати Левити аж до скінчення праці, і поки освятилися священики, бо Левити були простосердіші на освячення, аніж священики. **35** I також було багато палень серед мирних жертв і перед жертвами литих до цілопалення. I так була відновлена служба Господнього дому. **36** I радів Єзекія та ввесь народ тим, що Бог приготовив для народу, бо та річ сталася несподівано!

30 I послав Єзекія по всьому Ізраїлю та по Юдеї, а також написав листій до країв Єфрема та Манасії, щоб прийшли до Господнього дому в Єрусалимі, щоб справити Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога. **2** I радився цар і зверхники його та ввесь збір в Єрусалимі, щоб справити Пасху другого місяця. **3** Bo не могли справити її того часу, бо священики не освятилися в потрібному числі, а

нарбд не зібралися до Єрусалиму. **4** I була вгодна та річ в очах царевих та в очах усього збору. **5** I вони постановили оголосити по всьому Ізраїлю від Беер-Шеви й аж до Дану, щоб приходили справити Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога, в Єрусалим, бо не часто робили її так, як написано. **6** I пішли бігуні з листами від царя та його зверхників по всьому Ізраїлі та Юдеї, та за наказом царя говорили: „Ізраїлеві сини, верніться до Господа, Бога Авраамового, Ісаакового та Ізраїлевого, — і Він повернеться до останку, позосталого вам із руки асирійських царів. **7** I не будьте такі, як ваші батьки та як ваші брати, що спроневірилися Господіві, Богові їхніх батьків, — і Він дав іх на спустошення, як ви бачите. **8** Тепер не будьте твердошиї, як ваші батьки. Покоріться Господіві, і ввійдіть до святині Його, яку Він освятив навіки, і служіть Господіві, Богові вашому, і Він відвірне від вас жар гніву Свого. **9** Bo як ви навернетесь до Господа, то брати ваши та ваши сини знайдуть милосердя в своїх поневільників, і зможуть вернутися до цього Краю, — бо милостівий і милосердний Господь, Бог ваш, і Він не відвірне лица від вас, якщо ви навернетесь до Нього“. **10** I сторожі все переходили з міста до міста по краю Єфремовому та Манасійному й аж до Завулона. Та люди глузували з них, і висміювали їх. **11** Тільки люди з Асира, і Манасії та з Завулона впокорилися, і поприходили до Єрусалиму. **12** Також в Юдеї була Божа рука, щоб дати їм одне серце для виконання наказу царя та зверхників за Господнім словом. **13** I зібрався до Єрусалиму численний народ, щоб справити свято Опрісноків другого місяця, збір дуже численний. **14** I встали вони, і повикидали ідолські жертви, що були в Єрусалимі, і повикидали всі кадильниці, та й повикидали до долини Кедрона. **15** I зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого дня другого місяця, а священики та Левити засорбилися й освятилися, і принесли цілопалення до Господнього дому. **16** I поставали вони на своєму місці за їхнім правом, за Законом Мойсея, чоловіка Божого. Священики кропили кров, беручі з руки Левитів. **17** Багато бо було в зборі, що не освятилися, тому Левити були для різання пасхальних ягнят за кожного нечистого, щоб посвятити для Господа. **18** Bo бéзліч нарбду, багато з Єфрема та Манасії, Іссахара та Завулона

не очистилися, але їли Пасху, не так, як написано. Та Єзекія молився за них, говорячи: „Добрый Господь прости́ть кожному, 19 кто все свое серце міцно встанови́в, щоб звертатися до Бога, Господа, Бога батьків своїх, хоч не зробив він за правилами чистоти святині“. 20 I послухав Господь Єзекію, і прості́в народ. 21 I спрavляли Ізраїлеві сини, що знаходилися в Єрусалимі, свято Опрайсноків сім день з великою радістю, а Левити та священики день-у-день слáвили Господа всією силою. 22 I промовляв Єзекія до серця всіх Левітів, що мали добре розуміння для Господа. I іли святкували жертву сім день, і приносили мирні жертви, і сповідалися Господéві, Богові батьків своїх. 23 I ввесь збір нарадився справити свято ще другі сім день, — і спрavляли сім день в радості. 24 Bo Єзекія, цар Юдин, дав для збору тисячу биків і сім тисяч худоби дрібної, а зверхники дали для збору тисячу биків і десять тисяч худоби дрібної. I освятилося багато священиків. 25 I радів увесь Юдин збір, і священики та Левити, і ввесь збір, що прийшов з Ізраїля, і приходьки, що поприходили з Ізраїлевого Краю, та ті, що сиділи в Юдеї. 26 I була велика радість в Єрусалимі, бо від днів Соломона, Давидового сина, Ізраїлевого царя, не було такого, як оце в Єрусалимі! 27 I встали священики та Левити, і поблагословили нарód. I почутий був їхній голос, а їхня молитва дійшла до оселі святої Його, — до небес!

31 А коли це все скінчилось, вийшов увесь Ізраїль, що знаходився там, до Юдиних міст, і поламали стовпí для божків, і постинали посвячені дерéва, і порозбивали пágірки та жéртівники в усьому Юді й Веніяміні, і в Єфремі та Манаасії аж до кінця. Потóму вернулися всі Ізраїлеві сини, кожен до своєї посіlosti, до своїх міст. 2 I Єзекія поставив чéрги священиків та Левитів за їхніми віddлами, кожного за його слúженням, зо священиків та з Левитів, на ціlopáлення, і на мирні жертви, — на слúження й на подяку, і на хвалу в брамах Господніх тaborів. 3 A царева частка зо здобутку його приділена була на ціlopáлення: на ціlopáлення ранішні та вечірні, і на ціlopáлення на суботи й на молодиці та на свята, як написано в Законі Господньому. 4 I наказав він нарóдові, мéшканцям Єрусалиму, давати частку священичу

та левітську, щоб вони були ревними в Законі Господньому. 5 A як поширився той накáз, поназносили Ізраїлеві сини багато первоплóдів збіжжя, виноградного сою, і нової оліви, і меду, і всякої полевого врожаю; і як десятину того всього багато поназносили. 6 A Ізраїлеві та Юдині сини, що сиділи по Юдиних містах, також вони попринoсили десятину худоби великої та худоби дрібної, і десятину святих речей, посвáчених Господéві, їхньому Богові, і понадавáли того багато куп. 7 Третього місяця зачали складати ті купи, а місяця сьомого закінчíли. 8 I прийшли Єзекія та зверхники, і побачили ті купи, — і поблагословили Господа та нарód Його, Ізраїля. 9 I вивідував Єзекія священиків та Левітів про ті купи. 10 I говорив до нього священик Азарія, голова Садокового дому, і сказав: „Відкóля зачали приносити приношення до Господнього дому, ми їли й були ситі, і багато позостáлося, бо Господь поблагословив нарód Свій. A з останків складено оцю многоту. 11 Тоді Єзекія наказав приготóвити комóри в Господньому домі, — і приготóвили. 12 I вірно перенéсли туди приношення, і десятину, і святощі, а над ними володарем був Левит Конанія, а брат його Шіm'ї — другим. 13 A Їхіїл, і Азазія, і Нахат, і Асагел, і Єрімот, і Йозавад, і Еліїл, і Їсмахія, і Махат, і Беная були урядóвцями під рукою Конанії та брата його Шіm'ї, призначені царем та Азарієм, володарем при Божому домі. 14 A Коре, син Імни, Левит, придвéрний зо східного боку, був над добровільними жертвами Богові, щоб видавати Господні приношення та речі найсвятіші. 15 A при ньому були: Еден, і Міn'ямін, і Єшуа, і Шемая, Амарія, і Шеханія по священичих містах, щоб вірно роздавати їхнім братам за чéргами, як великому, так і малому, 16 окрім їхніх позапíсуваних: для мужчин від віку трох літ і вище, для кожного, хто приходив до Господнього дому на щоденне дíло, на їхнє слúження, за їхніми сторóжами та за їхніми чéргами, 17 і приписаним священикам до дому їхніх батьків, та Левитам — від віку двадцяти літ і вище, у сторóжах їхніх та в чéргах їхніх, 18 і їхнім припíсаним з усіма їхніми дітьми, їхніми жінкáми, і їхніми синами, і їхніми дóчками, для всього збору, бо вони в вірності своїй посвящаються на святість. 19 A синам священика Аарона, на полýх пасови́ська

їхніх міст, у кожному місті поставлені були мужі, що зазначені поіменно, щоб давати частки кожному мужчynі серед священиків та всякому приписаному серед Левитів. 20 I зробив Єзекія так, як це, по всій Юдеї. I робив він добре й угодне та справедливе перед лицем Господа, Бога свого. 21 I в усякому ділі, яке він зачинав, — у роботі Божого дому, і в Законі, і в заповіді, щоб звертатися до Бога свого, робив він усім своїм серцем, і мав успіх.

32 По цих справах та по цій вірності прийшов

Санхерів, цар асирійський, і ввійшов в Юдею, і розклався табором проти укріплених міст, і думав здобути їх собі. 2 I побачив Єзекія, що прийшов Санхерів, і що він задумує війну на Єрусалим, з то він нарадився зо своїми зверхниками та своїми лицарями позатикати джерельні води, що назовні міста. I вони допомогли йому. 4 I було зібрано багато народу, і вони позатикали всі джерела й потік, що плив у Краю, говорячи: „Нáшо б мали так багато води асирійські царі, коли прийдуть?“ 5 I він підбадьорився, і забудував увесь віломаний мур, і поставив на нього бáшту, а поза тим муром — інший мур, і зміцнів Мілл в Давидовому Місті, і наробив багато рáтищ та щитів. 6 I понаставляв він над народом військових зверхників, і зібрав їх до себе, на майдан біля міської брами, і промовляв до їхнього серця, говорячи: 7 „Будьте міцні та будьте мужні, не бйтесь й не жахайтесь перед асирійським царем та перед усім тим нáтовпом, що з ним, бо з нами більше, ніж із ним. 8 З ним рамено тілесне, а з нами Господь, Бог наш, щоб допомагати нам та воювати наші війни!“ I оперся народ на слова Єзекії, Юдиного царя. 9 По цьому послав Санхерів, асирійський цар, своїх рабів до Єрусалиму, — а він сам тaborувáв против Лахішу, і вся сила його булá з ним, — до Єзекії, Юдиного царя, і до всього Юди, що в Єрусалимі, сказати: 10 „Так говорить Санхерів, цар асирійський: На що ви сподівáетесь і сидите в облóзі в Єрусалимі? 11 Оце Єзекія намовляє вас, щоб дати вас на смерть від голоду та від спráги, кажучи: Господь, Бог наш, урятує нас від руки асирійського царя. 12 Чи ж не він, Єзекія, поруйнував пágірки його та жéртвники його, і сказав до Юди та до Єрусалиму, говорячи: Перед одним жéртвником будете вклонятися й

на ньому бúдете кадити? 13 Чи ж ви не знаєте, що зробив я та батьки мої всім народам земель? Чи справді могли бóги народів тих країв урятувати свій край від мої руки? 14 Хто з-поміж усіх богів цих народів, яких мої батьки вчинили закляттям, міг урятувати свій народ від мої руки? 15 А тепер нехай не обманює вас Єзекія, і нехай не звóдить вас, як оце. I не вірте йому, бо не зміг жóден бог жóдного народу та царства врятувати свого народу від мої руки та від руки батьків моїх, то тим більше ваши бóги не врятують вас від мої руки!“ 16 I ще говорили його раби на Господа, Бога, та на Його раба Єзекію. 17 I писав він листí з лáйкою на Господа, Ізраїлевого Бога, і говорив на Нього таке: „Як бóги народів тих країв не спасли свого народу від мої руки, так не спасе Єзекіїн Бог народу Свого від мої руки!“ 18 I кликали вони сильним голосом по-юдейському до єрусалимського народу, що був на мурі, щоб настрашити їх та налякати їх, щоб здобути місто. 19 I говорили вони на Бога єрусалимського, як на богів землі, чин людських рук. 20 I молився цар Єзекія та пророк Ісаї, син Амосів, про це, і кликали до неба. 21 I послав Господь Ангола, і він вигубив кожного хороброго воякá, і володаря, і звéрхника в таборі царя асирійського, і той вернувся з сóромом обличчя до краю свого. А коли він прийшов до дому бога свого, то дехто з тих, що вийшли з нутрá його, вбили його там мечéм. 22 I спас Господь Єзекію та єрусалимських мéшканців від руки Санхеріва, царя асирійського, та від руки всякого, і дав їм мир навколо. 23 I багато-хто принoсили дáра для Господа до Єрусалиму та дорогоцінні речі для Єзекії, Юдиного царя. I він по цьому піднісся в очáх усіх народів! 24 Тими днями занедýжав Єзекія смертельно. I він молився до Господа, — і Він відповів йому, і дав йому знака. 25 Та Єзекія не віддав так, як було зроблено йому, бо запишнілося серце його. I був гнів Божий на нього, і на Юдею, та на Єрусалім. 26 Але впокорíвся Єзекія в пишноті серця свого, він та мéшканці Єрусалиму, — і не прийшов на них Господній гнів за днів Єзекії. 27 I було в Єзекії дуже багатство та слави, і він поробив собі скарбницí на срібло й на золото, та на камінь дорогий, і на пáхощí, і на щитí, і на всякі дорогі речі, 28 i клунí

на врожай збіжжя, і виноградного соку, і свіжої оліви, і жолобі для всякої худоби, і жолобі для черід. **29** І побудував він собі містá, і мав великий набуток худоби дрібної та худоби великої, бо Бог дав йому дуже великий маєток. **30** І він, Єзекія, заткнув вихід води горішнього Гіхону, і вивів її вдолину на захід від Давидового Міста. І мав Єзекія успіх в усіх своїх ділах. **31** Тільки при послáх вавилонських зверхників, посланих до нього, щоб вивідати про чудо, що було в Краї, залишив був його Бог, щоб війти пробувати його, щоб пізнати все в його серці. **32** А решта діл Єзекії та його чесноти, — ото вони описані в видіннях пророка Ісаї, Амосового сина, у Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. **33** І спочив Єзекія з батьками своїми, і поховали його на узбіччях гробів Давидових синів, і віддалий йому честь по смерті його, — уся Юдея та мешканці Єрусалиму. А замість нього зацарював син його Манасія.

33 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. **2** І робив він лихé в Господніх очáх, за поганською гидотою тих нарідів, яких вигнав Господь з-перед Ізраїлевих синів. **3** І він знову побудував пágірки, які порозбивав був його батько Єзекія, і понаставляв жéртівники для Ваалів, і поробив Астáрти, і вклонявся всім небесним силам, і служив їм. **4** І побудував він жéртівники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі буде Ім'я Мое навікі!“ **5** І побудував він жéртівники для всіх небесних сил на обох подвір'ях Господнього дому. **6** І він перепроваджував своїх синів через огонь у долині Гінномового сина, і гадав, і ворожив, і чарував, і настановлював викликувати духів померлих і духів віщих, і багато робив зла в очáх Господа, щоб гнівіти Його. **7** І поставив він різаного бовбáни, якого зробив, у Божому домі, про якого Бог сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрах зо всіх міст Ізраїлевих племен, покладу Я Ім'я Своє навікі! **8** І більше не виступить Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав вашим батькам, якщо тільки вони бúдуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, увесь Закон, і устави, і постанови, дані через Мойсея“. **9** Та Манасія робив блудливими Юдею та мешканців Єрусалиму, щоб робити гірше

від тих народів, яких Господь вигубив з-перед Ізраїлевих синів. **10** І говорив Господь до Манасії та до народу його, та не слухались вони. **11** І Господь навів на них зверхників війська асирійського царя, а вони схопили Манасію на побід, і скували його мідяніми кайданами та й повелій його до Вавилону. **12** А як був він утискуваний, благав він лицез Господа, Бога свого, і дуже впокорíвся перед лицем Бога своїх батьків. **13** І молився він до Нього, і Він був ублáганий, і вислухав благання його, і вернув його до Єрусалиму, до царства його. І пізнав Манасія, що Господь — Він Бог! **14** По цьому збудував він зовнішній мур для Давидового Міста на захід від Гіхону, в долині, до входу в Рибну браму, й оточив Офела й дуже високо підняв його. І понаставляв він військових зверхників по всіх укріплених містах Юдеї. **15** І повишидав він чужих богів та подобу бовбáни з Господнього дому, і всі жéртівники, що він побудував був на горі Господньому дому та в Єрусалимі, і викинув те поза місто. **16** І збудував він Господнього жéртівника, і приніс на ньому жерту приносів мирних та вдячних, і звелів юдеям служити Господеві, Богові Ізраїловому. **17** Але народ приніс жерту ще на пágірках, тільки вже Господеві, Богові своєму. **18** А решта діл Манасії, і його молитва до Бога його, і слова прозорливців, що говорили до нього Ім'ям Господа, Бога Ізраїлевого, — ото вони описані в історії Ізраїлевих царів. **19** А молитва його, і як Він був ублáганий, і ввесь його гріх та його спроневірення, і місця, що побудував на них пágірки й поставив Астáрти та бовбáни перед своїм упокобрèнням, — ось вони описані в словах його прозорливців. **20** І спочив Манасія з батькáми своїми, і поховали його в домі його, а замість нього зацарював син його Амón. **21** Амон був віку двадцяти й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. **22** І робив він зло в Господніх очáх, як робив його батько Манасія. А всім бовбáнам, яких наробив його батько Манасія, Амón приніс жерту та служив їм. **23** І не впокорíвся він перед Господнім лицéм, як упокорíвся був його батько Манасія, і він, Амон, побільшів провину. **24** І змóвилися раби його на нього, і забили його в його домі. **25** Та нарід Краю перебив усіх змóвників на царя Амона. І

настановив народ Краю царем замість нього сина його Йосію.

34 Йосія був віку восьмій літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік.

2 I робив він угодне в Господніх очах, і ходив дорогами свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. **3** I восьмого року царювання свого, бувши ще юнаком, розпочав він звертатися до Бога батька свого Давида, а дванадцятого року розпочав очищати Юду та Єрусалим від пàгірків, і Астáрт, і бовбáнів рíзаних та литих. **4** I порозбивали перед ним Ваалові жéртвники, а стовпі сонця, що були на них, він повирúбував, а Астарти, і бовбáни рíзані та литі поламáв і розтер, і розкидав на гробі тих, хто приносив їм жертви. **5** A кості жерців попалив на їхніх жéртвниках, і очистив Юдею та Єрусалим. **6** A по містах Манасії, і Єфрема, і Симеона, і аж до Нефталима по їхніх руїнах навколо **7** порозбивáв жéртвники та Астáрти, і потовк бовбáни на порох, а всі ідоли сонця повирúбував в усьому Ізраїлевому краї, і вернувся до Єрусалиму. **8** A вісімнадцятого року царювання його, по очищенні Краю та Божого дому, послав він Шафана, сина Ацалії, і Маасеку, зверхника міста, та Йоаха, та кáнцлера Йоаха, сина Йохазового, щоб naprawити дім Господа, Бога його. **9** I прийшли вони до первосвященика Хілкії, і дали срібло, що було знесене до Господнього дому, яке зібрали Левити, що стереглі порóга, з руків Манасії Єфрема, та з усієї решти Ізраїля, і з усього Юди й Веніамина та мешканців Єрусалиму. **10** I дали на руку робітників праці, пристáвлених до Господнього дому, а робітники тієї праці, що робили в Господньому домі, віддалі на віdbудову та на направу Божого дому. **11** I дали вони тéсялям, і будівнýчим, щоб купувати тéсане каміння та дерéва на зв'язування та на покриття домів, що їх понищили Юдині царі. **12** A ті люди чесно викóнували працю, а над ними були постáвлени Яхат та Овадія, Левити з синів Мерарієвих, і Захарій та Мешуллам із синів Кегатівців для керування. A всі ті Левити, що розумілися на музичних знарýддях, **13** були над носіями, і керували всімá робітникáми на кожну роботу; а з Левитів були писарі й урýдники та придвéрні. **14** A коли вони виймали срібло,

принéсене до Господнього дому, священик Хілкія знайшов книгу Господнього Закóну, даного через Мойсея. **15** I відповів Хілкія й сказав до пýсаря Шафана: „Я знайшов у Господньому дому книгу Закóну!“ I дав Хілкія ту книгу Діафанові. **16** I приніс Шафан ту книгу до царя, і приніс царéви ще відповідь, говорячи: „Усе, що дáно через твоїх рабів, вони роблять. **17** I вони вýспали те срібло, що знáйдене в Господньому дому, і дали його на руку пристáвлених та на руку робітників праці“. **18** I доніс писар Шафан царéви, говорячи: „Священик Хілкія дав мені книгу“. I Шафан перечитав з неї перед царем. **19** I сталося, як цар почув словá книги Закóну, то роздéр свої шати... **20** I наказав цар Хілкії, і Ахікамові, Шафановому синові, і Авдонові, Міхиному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому рабові, говорячи: **21** „Ідіть, зверніться до Господа про мене та про позосталих в Ізраїлі та в Юдеї, про словá цієї книги, що знáйдена. Великий бо гнів Господнїй, що вилився на нас за те, що батьки наші не дотрýмували Господнього слова, щоб робити все, як написано в цíй книзі“ **22** I пішов Хілкія та ті, кому звелів цар, до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Токегата, сина Хасріного, стóрожа шат, а вона сиділа в Єрусалимі на Новому Місті, — і говорили до неї про це. **23** A вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловíкові, що послав вас до мене: **24** Так говорить Господь: Ось Я наведý лиxo на оце місце та на мéшканців його, усі тí проклýття, що написані в книзі, яку читали перед Юдиним царем, **25** за те, що вони покýнули Мене й кадили іншим богам, щоб гнівiti Мене всíмá дíлами своїх рук. I вилився гнів Míй на це місце, — і він не погасне. **26** A Юдиному царéви, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — про тí словá, які ти чув: **27** За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорívся перед лицем Бога свого, коли ти почув словá Його на це місце та на мéшканців його, і ти впокорívся перед лицем Моїм, і роздéр свої шати та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорити Господь. **28** Ось Я прилучý тебе до батьків твоїх, і ти бýдеш прилúчений до гробів своїх у спокóї, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наведý на оце місце та на мéшканців його!“ I вони

принесли відповідь цареві. **29** А цар послав, і зібрав усіх старших Йудеї та Єрусалиму. **30** І ввійшов до Господнього дому цар, і кожен муж Йудеї, і мешканці Єрусалиму, і священики, і Левити, і ввесь народ від великого й аж до малого, і він прочитав уголос слова книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. **31** І став цар на своєму місці, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і устави Його всім серцем своїм та всім життям своїм, щоб виконувати слова того заповіту, що написані в тій книзі. **32** І наставив він кожного, хто знахòдився в Єрусалимі та в Веніамині, до того. І мешканці Єрусалиму робили за заповітом Бога, Бога своїх батьків. **33** І Йосія повикудав усі поганські гидоти з усіх країв, що в Ізраїлевих синів, і змусив кожного, хто знахòдився в Ізраїлі, служити Господеві, їхньому Богові. За всіх днів його вони не відступали від Господа, Бога своїх батьків.

35 І справив Йосія в Єрусалимі Пасху для Господа, і зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого дня першого місяця. **2** І поставив він священиків на їхні становища, і підбадьорував їх на службу Господнього дому. **3** І сказав він Левитам, настáвникам усього Ізраїля, посвяченим для Господа: „Дайте святого ковчега до храму, що його збудувá Соломон, син Давидів, цар Ізраїлів. Нема пощо вам носити його на рамéнах, — служіть тепер Господеві, вашому Богові, та Його нарóдові, Ізраїлеві. **4** І приготуйтесь за родом ваших батьків, за вашими чéргами, за писанням Давида, Ізраїлевого царя, та за писанням його сина Соломона. **5** І станьте в святині за віddlами батьківських рóдів ваших братів, синів народу, — а пóділ за батьківськими домами в Левитів. **6** І заріжте пасхальне ягнá, й освятіться, і приготуйте для ваших братів, щоб робити за Господнім словом, даним через Мойсея“. **7** І дав Йосія для лóдських синів худоби дрібної, овéчок та молодих кіз, це все на пасхальне ягнá для кожного, хто знахòдився в Єрусалимі, числом тридцять тисяч, а худоби великої — три тисячі. Це з набутку царéвого. **8** А його звéрхники дали на жертву для народу, для священиків та для Левитів: Хілкія, і Захарій, і Ехіїл, старші в Божому домі, дали священикам

на пасхальні жéртви дві тисячі й шість сотень худоби дрібної, а худоби великої — три тисячі. **9** А Конанія, і Шемая, і брат його Натааніїл, і Хашавія, і Еїїл, і Йозавад, зверхники Левитів, дали для Левитів на пасхальні жéртви п'ять тисяч худоби дрібної, а худоби великої — п'ять сотень. **10** І була міцно встановлена служба, — і стали священики на своїм становищі, а Левити — при своїх чéргах, за накáзом царя. **11** І різали пасхальне ягня, а священики кропили кров'ю, беручи з їхньої руки, а Левити здириали шкуру. **12** І віddlili, що було на ціlopáлення, щоб дати їх за віddlами, по батьківських домах синам народу на приношення Господеві, як написано в Мойсеевій книзі. І так зробили й з худобою великою. **13** І пекли пасхальне ягня на огні, за постановою, а святі жéртви варили в горшках, і в котлáх, і в горнýтах, і швидко несли всім синам народу. **14** А потім наварíли собі та священикам, бо священики, Аарóнові сини, були зайняті приношенням ціlopáлення та лóю аж до ночі, то Левити наготовили їжі собі та священикам, Аарóновим синам. **15** А співакі, Асафові сини, були на своїх місцях за накáзом Давида, і Асафа, і Гемана, і Едутина, царéвого прозорлиwця, а придvéрні були при кожній брамі, — їм не треба було відходить від своїх робіт, бо їхні брати Левити наготовили їм. **16** І була міцно встановлена вся Господня служба того дня, щоб спрavitи Пásху й принести ціlopáлення на Господньому жéртвінику, за накáзом царя Йосії. **17** І Ізраїлеві сини, що знахòдилися там, спрavляли того часу Пásху та свято Опрісноків сім день. **18** І не спрavлялася Пásха, як ця, в Ізраїлі від днів пророка Самуїла, а всі Ізраїлеві царі не спрavляли такої, як ця Пásха, що справив Йосія, і священики, і Левити, і ввесь Юда та Ізраїль, що знахòдився там, та мешканці Єрусалиму. **19** Вісімнадцятого року царювання Йосії спрavлялася ця Пásха. **20** По всьому цому, коли Йосія приготувив дім Божий, прийшов Нехó, цар египетський, щоб воювати в Каркеміші над Ефратом, а Йосія вийшов навпроти нього. **21** І послав той до нього послів, говорячи: „Щó мені до тебе, цáрю Юдин? Не проти тебе прихóджу я сьогодні, але проти дому, що воює зо мною. А Бог наказав мені спíшти. Не протився Богові, що зо мною, і нехай Він не знищить тебе!“ **22** Та Йосія не відвернувся від нього, але перебрався,

щоб воювати з ним, і не послухався слів Нехо, що були з Божого наказу, і пришов воювати в долині Мегіддо. **23** I війстріли стрільці на царя Йосію. I сказав цар до своїх рабів: „Відведіть мене, бо я сильно ранений“... **24** I перевелий його його раби з військової колесниці на його другий півзі, і відвізли його до Єрусалиму. I помер він, і був похований у гробах своїх батьків, а вся Юдея та Єрусалим були в жалобі по Йосії. **25** I Єремія співав жалобну пісню по Йосії. А всі співаки та співачки оповідали в жалобних своїх піснях про Йосію, і так є аж до сьогодні, і дали їх за уставу для Ізраїля, і ось вони написані в „Жалобних Піснях“. **26** A решта діл Йосії та його чесноти, за написаним у Господнім Законі, **27** i дії його перші та останні, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних.

36 A нарід краю взяв Йоахаза, сина Йосії, і настановив його царем в Єрусалимі замість батька його. **2** Йоахаз був віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. **3** I скинув його єгипетський цар в Єрусалимі, і наклав кару на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. **4** I єгипетський цар настановив царем над Юдеєю та Єрусалимом брата його Ел'якима, і змінив ім'я йому на Єгояким. А брата його Йоахаза узвів Нехо й відвів його до Єгипту. **5** Єгоякім був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. I робив він зло в очах Господа, Бога свого. **6** На нього пішов Навуходоносор, цар вавилонський, і він закував його в мідяні кайдані, щоб відвести його до Вавилону. **7** A дещо з посуду Господнього дому Навуходоносор відправив до Вавилону, і дав його до храму свого в Вавилоні. **8** A решта Єгоякимових діл та гидоти його, які він робив, і що знайдено проти нього, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. А замість нього зацарював син його Єгояхін. **9** Єгояхін був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці й десять день. I робив він лихе в Господніх очах. **10** A по році послав цар Навуходоносор, і привів його до Вавилону з дорогим посудом Господнього дому, а царем над Юдеєю та Єрусалимом настановив брата його Седекію. **11** Седекія був віку двадцяти й одного

року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. **12** I робив він зло в очах Господа, Бога свого, — не впокорився перед пророком Єремією, що говорив із наказу Господнього. **13** I він також відкинувся від царя Навуходоносора, що був заприсягнув його Господом, — і вчинив твердбою свою шию, і став запеклим, щоб не навертатися до Господа, Бога Ізраїлевого. **14** Також усі звірхи священиків та наріду ще більше грішили, шануючи гидоти погані, і вони занечистили Господній дім, якого Він освятив в Єрусалимі. **15** A Господь, Бог їхніх батьків, усе посилив до них через Своїх послів слова остороги, бо Він змилосердився над народом Своїм та над оселею Своєю. **16** Та вони соромили Божих послів, і погорджували їхніми словами, і насміхалися з Його пророків, аж поки не піднісся гнів Господа на народ Його аж, що не було вже ліку. **17** I Він навів на них халдейського царя, і той позабивав мечем їхніх вибраних у домі їхньої святині, і не змилосердився ані над юнаком, ані над дівчиною, ані над старім, ані над старізним, — усе дав в його руку... **18** I всі речі Божого дому, великі та малі, і скáрби дому Господнього та дому царя й його зверхників, — усе переніс до Вавилону. **19** I спалили вони Божий дім, і порозбивали мур Єрусалиму, і всі палати його попалили огнем, а всі дорогі речі його понищили... **20** I пішло на вигнання до Вавилону позостале від мечá, і стали йому та синам його за рабів аж до зацарювання перського царства, **21** щоб віповнилося Господнє слово, прорéчене Єреміїнimi ustami, аж поки вподобає собі земля свої суботи, — по всі дні її спустошення святкувала вона суботи, щоб спóвнилися сімдесят літ. **22** A першого року Кіра, царя перського, коли спóвнилось слово Господнє, прорéчене ustami Єреміїnimi, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи: **23** „Так говорить Кір, цар перський: Усі земні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наклав на мене збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. Хто між вами з усього Його наріду, — нехай буде Господь, Бог його, з ним, і нехай він іде до Єрусалиму!“

Ездра

1 А першого року Кіра, царя перського, щоб сповнилось слово Господнє, прорéчене устами Єреміїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи: **2** „Так говорить Кір, цар перський: Усі зéмні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наказав мені збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Йudeї. **3** Хто між вами з усього Його народу, — нехай буде Бог його з ним, і нехай він іде до Єрусалиму, що в Йudeї, і нехай буде дім Господа, Бога Ізраїлевого. Це той Бог, що в Єрусалимі. **4** А кожному позостáлому по всіх тих містах, хто мешкає там, нехай допоможуть йому люди його місця сріблом, і золотом, і маєтком, і худобою, з добровільною жертвою для дому Божого, що в Єрусалимі“. **5** І повставали голови бáтьківських родів Юди та Веніаміна, і священики, і Левити, аж до всякої, що Бог збудив духа його, щоб пíти будувати дім Господа, що в Єрусалимі. **6** А все їхнє довкíлля зміцніло їм руки речами срібними та золотими, маєтком, і худобою, і коштovностями, окрім того, що хто пожéртував був добровільно. **7** А цар Кір повинóсив речі Господнього дому, які забрав був Навуходонóсор з Єрусалиму, і дав їх до дому бога свого, — **8** і повиносили їх Кір, цар перський, рукою скarbníka Mítredata, а той відрахував їх Шешбаццарові, Юдиному начальникові. **9** І оце їхнє число: мísок золотих — тридцять, мísок сріbних тисяча, ножів — двадцять і dev'ять, **10** кéліхів золотих — тридцять, келіхів сріbних подвíйних — чотири сотні й десять, посуду іншого — тисяча. **11** Усього золотого й срібного посуду — p'ять тисяч і чотири сотні. Усе це завіз Шешбаццар, коли вигнáнці верталися з Вавилóну до Єрусалиму.

2 А оце вихóдьки з округи, що прийшли з полóну вигnáння, яких вигнав був Навуходонóсор, цар вавилóнський, до Вавилóну, і вони повернулися до Єрусалиму та Юdeї, кожен до міста свого, **2** ті, що прийшли були з Зоравелем, Ісусом, Неемією, Сераeю, Реелаeю, Мордехаeм, Білшаном, Mіspаром, Біgвасем, Рехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: **3** синів Пар'oshovих — дві тисячі сто сімдесát і два, **4** синів Шефатíїних —

три сотні сімдесát і два, **5** синів Арахових — сім сотень сімдесát і p'ять, **6** синів Пахат-Моавових, із синів Іcусових та Йоавових — дві тисячі вісім сотень і дванадцять, **7** синів Еlamovих — тисяча двісті p'ятдесят і чотири, **8** синів Заттуевих — dev'ять сотень і сорок і p'ять, **9** синів Заккеевих — сім сотень і шістдесят, **10** синів Баніевих — шість сотень сорок і два, **11** синів Беваevих — шість сотень двадцять і три, **12** синів Azgadovих — тисяча двісті двадцять і два, **13** синів Adonikamovих — шість сотень шістдесят і шість, **14** синів Bi'gaevих — дві тисячі p'ятдесят і шість, **15** синів Adinovих — чотири сотні p'ятдесят і чотири, **16** синів Aterovих, від Ezekiї — dev'ятдесят і вісім, **17** синів Bezaevих — три сотні двадцять і три, **18** синів Yorinих — сто й дванадцять, **19** синів Hašumovих — двісті двадцять і три, **20** синів Gíbbarovих — dev'ятдесят і p'ять, **21** вихódьkіv з Vífleemu — сто двадцять і три, **22** людей з Hetofi — p'ятдесят і шість, **23** людей з Anatotu — сто двадцять і вісім, **24** вихódьkіv з Azmavetu — сорок і два, **25** вихódьkіv з Kír'yat-Arimu, Keferi та Beerotu — сім сотень і сорок і три, **26** вихódьkіv з Rami та Gevi: шість сотень двадцять і один, **27** людей з Míhmasu — сто двадцять і два, **28** людей з Bét-Elu та Aju — двісті двадцять і три, **29** вихódьkіv з Névo — p'ятдесят і два, **30** вихódьkіv з Magbíshu — сто p'ятдесят і шість, **31** вихódьkіv з Elamu Druгого — тисяча двісті p'ятдесят і чотири, **32** вихódьkіv з Xarímu — три сотні й двадцять, **33** вихódьkіv з Lodu, Xadídu та Ono — сім сотень двадцять і p'ять, **34** вихódьkіv з Erihónu — три сотні сорок і p'ять, **35** вихódьkіv з Senaї — три тисячі і шість сотень і тридцять. **36** Священиків: синів Ëdaevих з Icusoвого дому — dev'ять сотень сімдесát і три, **37** синів Immerovих — тисяча p'ятдесят і два, **38** синів Pašhuvovих — тисяча двісті сорок і сім, **39** синів Xarímovих — тисяча й сімнадцять. **40** Lевitív: синів Icusovих і Kadmiílovих, з синів Gadavíi — сімдесát і чотири. **41** Spívakív: синів Asafovих — сто двадцять і вісім. **42** Синів придвéрних: синів Шаллумових, синів Aterovих, синів Talmonovих, синів Akkuvovих, синів Xatítinих, синів Shovaevих, — усіх сто тридцять і dev'ять. **43** Храмових піddáncіv: синів Cihiñих, синів Xasufính, синів Tabbaotovих, **44** синів Kerosovих, синів Ciagính, синів Padonovих, **45** синів Levaniñих, синів Xagaviniñих, синів

Аккувових, 46 синів Хаг'авових, синів Самлаевих, синів Хананових, 47 синів Гідделових, синів Гахарових, синів Реаїних, 48 синів Рецінових, синів Некодиних, синів Газзамових, 49 синів Уззиних, синів Пасеахових, синів Бесаєвих, 50 синів Асниних, синів Меунімових, синів Нефусімових, 51 синів Бакбукових, синів Хакуфиних, синів Хархурових, 52 синів Бацлутових, синів Мехідиних, синів Харшиних, 53 синів Баркосових, синів Сісриних, синів Темахових, 54 синів Незіхових, синів Хатіфиних, 55 синів Соломонових рабів: синів Сотаєвих, синів Соферетових, синів Терудиних, 56 Синів Яалиніх, синів Дарконових, синів Гідделових, 57 синів Шефатійних, синів Хаттілових, синів Похерет-Гаццеваймових, синів Амієвих, — 58 усього цих храмових підданців та синів Соломбонових рабів — три сотні дев'ятдесят і два. 59 А оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддану та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: 60 синів Делаїніх, синів Товійініх, синів Некодиних — шістьсотень п'ятдесят і два. 61 І з синів священичих: сини Ховайїні, сини Коцові, сини Барзілляя, що взяв жінку з дочок гілеадяніна Барзілляя, і звався їхнім ім'ям. 62 Вони шукали свого зáпису родоводу, та не знайшли, і були вони вýлучені зо священства, 63 а намісник сказав їм, щоб вони не єли зо Святого Святих, аж поки не стане священик до уріму та тумміму. 64 Усього збору разом сорок дві тисячі три сотні шістдесят, 65 окрім їхніх рабів та невільниць, — цих було сім тисяч три сотні тридцять і сім; а їхніх співаків та співачок — двісті. 66 Їхніх қоней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, 67 їхніх верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч сім сотень і двадцять. 68 А з голів батьківських родів, коли вони прийшли до Господнього дому, що в Єрусалимі, то вони жéртували до Божого дому, щоб поставити його на його станóвищі. 69 За своєю спроможністю вони дали до скáрбу на працю: золота шістдесят одну тисячу дарéйків, а срібла — п'ять тисяч мін, а священичих убрáнь — сто. 70 І осілися священики Й Левити, та з народу, і співаки, і придвéрні, і храмові підданці по своїх містах, і ввесь Ізраїль по своїх містах.

3 А коли настав събмий місяць, і Ізраїлеві сини були по містах, то зібрався нарód, як один чоловік, до Єрусалиму. 2 І встав Ісус, син Йоцадаків, та брати його священики, і Зоровавель, син Шеалтіїлів, та брати його, і збудувáли жéртвника Бога Ізраїля, щоб принóсити на ньому ціlopáлення, як написано в Законі Мойсея, Божого чоловіка. 3 І поставили міцно жéртвника на його основі, бо були вони в страхú від нарódів країв, і приносили на ньому ціlopáлення для Господа, ціlopáлення на ранок та на вечір. 4 І справили свято Кýчок, як написано, і щоденні ціlopáлення в кількості за постановою щодо жертв на кожен день, 5 а по тóму — ціlopáлення стало, і на молодикій, і на всі присвячені Господéві свята, і для кожного, хто жертвує добровільну жертву для Господа. 6 Від першого дня съомого місяця зачали́ приносити ціlopáлення для Господа. А під Господній храм не були ще покладені основи. 7 І далі срібла каменярám та тéсялям, і їжі, і питвá та оливи, сидонянам та тирянам, щоб достача́ли кéдрів дерéва з Ливану до Яфського моря за дозволом їм Кіра, царя перського. 8 А другого року по своему приході до Божого дому до Єрусалиму, дру́гого місяця, почали́ робити Зоровавель, син Шеалтіїлів, і Ісус, син Йоцадаків, і решта їхніх братів, священики та Левити, і всі, хто поприхóдив з неволі в Єрусалим, а Левітів від вíку двадцяти років і вище поставили керувáти над працею Господнього дому. 9 І став Ісус, сини його та брати його, Кадміїл та сини його, сини Юдині, як один чоловік, на дóггляд над робітникáми праці в Божому домі, сини Хенададові, сини їх та їхні брати, Левити. 10 А коли клали осноvu Господнього храму, то поставили облачénних священиків із сúрмами, а Левітів, Асафових синів, із цимбалами, щоб слáвити Господа за уставом Давида, Ізраїлевого царя. 11 І відповіли вони хвалóю та подякою Господéві, — „Добрий бо Він, бо навіki Його милосердя“ на Ізраїля. А ввесь нарód викликував гучníм пóкликом, слáвлячи Господа за основу Господнього дому! 12 А багато-хто зо священиків і Левітів та з голів батьківських родів, старші, що бачили перший храм, при заснуванні його, того храму, своїми очíма, плакали рéвним голосом, а багато-хто покликували пídnéсеним голосом у радості. 13 І не міг нарód розпíзнati

голосу пóклику радости від голосу плачу народу, бо нарóд сильно викликував, а голос був чутий аж далеко.

4 I почули Юдині та Веніяминові ворогі, що вигнáнці будують храма Господéї, Богові Ізраїля. **2** I прийшли вони до Зоровáвеля та до голів бáтькíвських родів, та й сказали їм: I ми бúдемо будувати з вами, бо ми звертáємося, як ви, до вашого Бога, і ми принóсимо Йому жертви від днів Есар-Хаддона, царя асирíйського, що привів нас сюди". **3** I сказав їм Зоровавель і Icус, та решта голів бáтькíвських родів Ізраїлевих: „Не вам і нам разом будувати храм для Бога! Самі бо ми бúдемо будувати для Господа, Бога Ізраїлевого, як накáзáв нам цар Kíр, цар перський". **4** I став народ тієї землі ослáблювати руки Юдиного нарóду та страхáти їх при будувáнні. **5** I пídkúplювали вони проти них дорáдників царських, щоб зalamáти їхній зáдум, по всі дні Kíra, царя перського, й аж до царювáння Dáriя, царя перського. **6** A за царя Axашвероша, на почátku його царюvánnia, написали вони осkárження на méшkançív Юдеї та Èrusalimu. **7** A за днів Artakserksa написав Biшlam, Mítredat, Tovéjl та решта товаришів його до Artakserksa, царя перського. A лист був написаний по-araméйськи, а перекладений по-перськи. **8** Начальник Рехум та писар Шíмай написали однóго листа проти Èrusalimu до царя Artakserksa отак. **9** Todí начальник Рехум та писар Шímshay та решта товаришів його, судді й урядники, писарчукі, писарі, arkев'ýni, вавилóняни, шушанýни, цебто elamíti, **10** та решта нарódів, яких повиганяв Asnappar, великий та славний, й осадив їх у місті Samariї та в решті Záričcha. **11** Оце вídpis листа, що послали до нього: „До царя Artakserksa твої раби, люди Záričcha. I ось **12** щоб було відóме цареві, що Юдеї, які вийшли від тебе до нас, прибулі до Èrusalimu. Вони будують місто бунтівníче та шkídliве, і vдосkonáljuютъ мури, а pídválini полípshili. **13** A тепер щоб було відóме цареві, що коли tільки це місто буде zбудóванe, a мури закíнчаться, вони не будуть давати aní daniýni, aní podátku, aní mita, a це буде шkoditi царсьkому прибútкові. **14** I ото, беручí на увагу, що síль царсьkого paláцу – síль наша, a царсьkий sorom ne vipadae nam

бачити, тому ми посилаємо й завídomlýeмо царя, **15** щоб пошукали в книzí spominív бátykív твоїх, i ти знáydes u книzí spominív, i znatimesh, що mіsto цe – mіsto buntívníche та shkídlive царям ta okrúgam, i що в nyomu pídymáli bunt vіd pravíku, chomý mіsto цe bulo zruynóvan. **16** Mi spovíshaemo царя, що kolи tílki mіsto цe буде добudóvan, a muri zakínchatsya, то через te ne bude tobí chastki в Záričchi". **17** Цар послав vídpovíd: „Nачальникові Рехумові, i писареві Shímshaevi, ta reští iñhíx товаришіv, що сидять u Samariї, i reشتа Záričcha: Mír вам! A тепер, – **18** лист, якого vi послали do нас, viražno прочítanij передo mnoju. **19** I був výdanij vіd мененакáz, i шukali ta й знáyshli, що mіsto цe з dávníh-davéñ pídymáloся na царіv, i povstánňa ta bunt robiлися в nyómu. **20** I mogutní царі buly nad Èrusalimom, i panuviali в usybómu Záričchi, a daniýna, podátok та mito давалися їm. **21** A тепер видайте накáza, щоб spinilisya ci люди, a mіsto цe ne buduváloся, поки vіd мене не буде výdanij noviy накáz. **22** I будьте béréjní, щоб через це не зробити pómilki. Nášo rostíme зло на шkodу царям?" **23** Todí, як tílki був прочítanij vídpis листа царя Artakserksa перед Рехумом i писарем Shímshaem та iñhími товаришámi, píshli вони поспíshno до Èrusalimu, i spinili róbotu їх zbrosoю та násilylem! **24** Tím spinilaся róbota Bóžkogo domu, що в Èrusalimí, i spinilaся вона aж до другого roku царюvánnia Dáriя, царя перського...

5 I пророкувáв пророк Ogíj та Zaxárij, sin Iddo, пророки, на юdeїv, що в Юdeї та в Èrusalimí, в Im'ý Бога Іzraïlja, що над nimi. **2** Todí vstali Zorovavél, sin Shealtíl'iv, ta Icús, sin Yoçadakív, i záchalí будувати Bóžkij dím, що в Èrusalimí, a z nimi Bóžkí пророки, що допомагали їm. **3** Tого chásu priyshov do nich Tatteñay, námísnik Záričcha, i Shetar-Bózenay ta iñhí товаришí, i sказали їm tak: „Xtó vidas vam nákáza будувати цей храм i kíncáti цю будову?" **4** Todí mi sказали їm imená tixhých, що будують цього будинка. **5** Ta oko iñhígo Бога було на юdeískih старšíx, i вони не spinili їх, aж поки не píde donésenjia do Dáriя, i todí dadutъ písémnu vídpovíd pro цe. **6** Oсь vídpis листа, що послав Tatteñay, námísnik Záričcha, i Shetar-Bózenay, ta товариство його,

і перси, що в Заріччі, до царя Дарія, — 7 вони послали йому донесення, а в ньому писано так: „Цареві Дарієві — усякого миру! 8 Щоб було відоме цареві, що ми ходили до Юдейської окрύти, до дому великого Бога, а він будується з великого каменя, і дерево кладеться в стіни. А робота та робиться докладно, і успіх у їхній руці! 9 Тоді ми питалися тих старших, і сказали їм так: Хто видав вам наказа будувати цей храм і кінчать цю святиню? 10 А також питалися ми їх про їхні імена, щоб повідомити тебе, що запишемо ім'я тих мужів, які за голову в них. 11 А вони так відповіли нам та сказали: Ми — то раби Бога небес та землі, і будуємо храма, що був збудований за багато літ перед цим, а збудував його й докінчів його великий Ізраїлів цар. 12 Але згідом, коли наші батьків розгнівіли були Бога небес, Він віддав їх у руку Навуходоносора, царя вавилонського, халдея, а храм той — він зруйнував його, а нарід вигнав до Вавилону. 13 Але першого року Кіра, царя вавилонського, цар Кір видав наказа будувати цей дім Божий. 14 А також посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходоносор був виніс із єрусалимського храму й заніс його до храму вавилонського, виніс його цар Кір із вавилонського храму й дав мужеві, ім'я його Шешбаццар, якого він настановив намісником. 15 І сказав він йому: Візьми цей посуд, іди, віднеси його до храму, що в Єрусалимі, а дім Божий нехай будується на своєму місці. 16 Тоді той Шешбаццар прийшов, заклав підвальнину Божого дому в Єрусалимі, і відтоді й аж до цього часу він будується, і не скінчений. 17 І ось, якщо це цареві добре, нехай пошукається в домі царських скарбів там, у Вавилоні, чи справді від царя Кіра відданий був наказ будувати цей Божий дім в Єрусалимі, а царську волю про це нехай пошлють до нас“.

6 Тоді цар Дарій видав наказа, і шукали в домі, де складають скáрби книжóк у Вавилоні. 2 І був знайдений один звій в замку Ахметі, що в мідійській окрýзі, а в ньому написано так: „На пам'ять. 3 Першого року царя Кіра цар Кір видав наказа: Дім Божий в Єрусалимі — дім той нехай будується на місці, де приносять жертви, а його підвальнину заложені. Вишинá його — шістдесят ліктів, ширинá його — шістдесят ліктів. 4 Три ряди з великого каменю, й один ряд з дерева,

а видáтки будуть дані з царського дому. 5 А посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходоносор виніс був із храму, що в Єрусалимі, і переніс до Вавилону, нехай повéрнуть, і нехай він пíде до храму, що в Єрусалимі, на своє місце, і покладéш те в Божому дому!“ 6 „Тепер же ти, Таттенай, наміснику Заріччя, ти, Шетар-Бозенаю з товаришами своїми, перси, що в Заріччі, — віддаліться звідти! 7 Позоставте працю цього Божого дому, — юдейський намісник та юдейські старші збудують той Божий дім на його місці. 8 А від мене дáний накáз про те, щó ви будете робити з тими юдейськими старшими, щоб збудувати цей Божий дім, а з царського добрá, з данини Заріччя, нехай докладно дається видáток тим людям, щоб не спиняти роботи. 9 А щó буде потрібне, чи телят, чи баранів, чи овечок на принесення Небесному Бóгові, пшеницю, сіль, вино та оливу, що скажуть священики, які в Єрусалимі, щоб без омáни видавалося їм день-удень, 10 щоб вони зáвжди приносили пáхощі в жертву Небесному Богові та молилися за життя царя та синів його. 11 А від мене відданий накáз, що коли який чоловік змінить це мое слово, то буде вýрване дерево з дому його, і буде постáвлene, а він бúде прибитий на ньому, а дім його буде обéрнений за це в рýну! 12 А Бог, що вчинив, щоб там пробувáло Ім'я Його, знищить кожного царя та нарід, що простягне свою руку, щоб змінити це, щоб ушкóдити той Божий дім, що в Єрусалимі! Я, Дáрій, видав цього накáза, — нехай він докладно буде вýконаний!“ 13 Тоді Таттенай, намісник Заріччя, Шетар-Бозенай та їхні товариші докладно зробили згідно з тим, як послав цар Дарій. 14 А юдейські старші будували, і щастливо їм за прорóцтвом пророка Огія та Захарія, сина Іddo. І вони збудували й закінчили з накáзу Бога Ізраїлевого та з наказу Кіра, і Дарія, і Артаксеркса, царя перського. 15 І закінчений був цей храм до третього місяця адара, що він місяць дванадцятий, шостого року царювання царя Дарія. 16 І спрavili Ізраїлеві сини, священики й Левити та решта вигнáнців свято відновлення того Божого дому а радістю. 17 І принесли в жертву на свято відновлення того Божого дому: волів — сотню, баранів — двісті, ягнят — чотири сотні, а козлят у жертву за гріх за всього Ізраїля — дванадцять, за числом Ізраїлевих племéн. 18 І поставили

священиків за їхніми частинами, а Левитів — за чéрами їхніми на службу Божого дому, що в Єрусалимі, як написано в книзі Мойсея. **19** А повéренці справили Пásху чотирнадцятого дня першого місяця, **20** бо очистилися священики та Левити, як один, — усі вони чисті. І вони зарізали пасхáльне ягнý для всіх повéренців, для своїх братів священиків та для себе. **21** І їшли Ізраїлеві сини, що вернулися з вигнáння, і також усі, хто відділився до них від іечистоти народів землі, щоб звертатися до Господа, Бога Ізраїлевого. **22** І справляли вони свято Опрісноків сім день у радості, бо Господь їх потішив і обернув до них серце асирíйського царя, щоб зміцнити їхні руки при праці дому Бога, Бога Ізраїлевого.

7 А по цих пригóдах, за царювáння Артаксеркса, царя перського, Ездра, син Азарії, сина Хайлкії, **2** сина Шаллуна, сина Садока, сина Ахітуви, **3** сина Амарії, сина Азарії, сина Мерайота, **4** сина Захарія, сина Уззі, сина Буккі, **5** сина Авішуї, сина Пінхаса, сина Елеазара, сина Аарона, первосвященика, — **6** цей Ездра вийшов із Вавилону, а він був учитель, знавéць Мойсеєвого Закóну, що його дав Господь, Бог Ізраїлів. І дав йому цар згідно з тим, як булá на ньому рука Господа, Бога його, всяке його пожадáння. **7** І пішли з ним дехто з Ізраїлевих синів, і з священиків, і Левитів, і співаків, і придvérних, і храмовіх піddáncів до Єрусалиму сьомого року царя Артаксéркса. **8** І прибув він до Єрусалиму п'ятого місяця, а то сьомий рік царювáння. **9** Бо першого дня місяця першого був почáток вýходу з Вавилону, а першого дня п'ятого місяця він прийшов до Єрусалиму, бо рука його Бога була добра на ньому. **10** Бо Ездра приготóвив своє серце досліджувати Господнього Закóна, і виконувати його, і навчати в Ізраїлі устава та права. **11** А оце вýпис писáння, що цар Артаксéркс дав священикові Ездрі, учителеві, що пише словá заповíдей Господа та Його устави над Ізраїлем: **12**, „Артаксéркс, цар над царями, до священика Ездри, досконалого вчителя Закóну Бога Небесного, і так далі. **13** А ось вýданий від мене накáс, щоб кожен, хто в моїм царстві з Ізраїлевого нарóду, і їхніх священиків, і Левитів з доброї волі бажає йти до Єрусалиму з тобою, нехай іде, **14** через те, що ти посланий від царя та

семи його дорáдників, щоб дослідити про Юдею та про Єрусалим за правом твого Бога, правом, що в руці твоїй, **15** і щоб відpráviti срібло та золото, що цар та дорадники його пожéртували для Бога Ізраїлевого, Якого місце перебування в Єрусалимі, **16** і все срібло та золото, яке ти знáйдеш у всій вавилонській окрúзі разом із пожéртвами народу та священиків, які жéртують для дому їхнього Бога, що в Єрусалимі. **17** Тому ти невíдкладно купиш за це срібло биків, баранів, овечок, і їх жéртви хлібні та їх жéртви ливні, і принесéш їх на жéртвінику дому вашого Бога, що в Єрусалимі. **18** А що тобі та браттям твоїм буде добре вчинити з рештою срібла та золота, те зробíть за вподóбанням вашого Бога. **19** А посуд, що даний тобі на слúження дому твого Бога, віddай у цілості перед Богом Єрусалиму. **20** А решта потrібного для дому Бога твого, що випаде тобі дати, буде дáна з дому царськіх скаrbів. **21** А від мене — я цар Артаксerкс — вýданий накáс для всіх скаrbників, що в Заріччі, що все, чого зажадає від вас священик Ездра, учитель Закóну Бога Небесного, нехай буде докладно зróблene: **22** срібла — аж до сотні талантів, і пшениці аж до сотні кóрів, і вина аж до сотні бátів, і оливі аж до сотні батів, а соли — без зáпису. **23** Усе, що з накáзу Небесного Бога, нехай буде горливо зróблene для дому Небесного Бога, бо нáцо був би гнів на царство царя та на синів його? **24** І вас завіdomlýemo, що всі священики та Левити, співакі, придvérni, храмові піddáncі та працівники того Божого дому вільні, — даніни, подátku, чи мýta не належить накладати на них! **25** А ти, Ездро, за мудрістю Бога твого, яка в руці твоїй, попriзначай сýddів та виконávців Закóну, щоб судили для всього народу, що в Заріччі, для всіх, хто знає закóни твого Бога, а хто не знає, тих навчитé. **26** А кожен, хто не буде виконувати Закóна твого Бога та закóна царського докладно, щоб чинився над ним суд: чи то на смерть, чи то на вигnáння, чи то на кару маєткову, чи то на уv'язнення“. **27** Благословенний Господь, Бог наших батьків, що вклав у царéве серце, щоб оздобити дíм Господній, що в Єрусалимі, **28** а на мене нахилíв милість перед царем та його дорáдниками, та всімá хоробрими царéвими зvérxниками! А я зміцнýвся, бо рука Господа,

Бога, була надо мною, і я зібрав провідніх людей з Ізраїля, щоб вони пішли зо мною.

8 А оце голови їхніх батьків та їх родовід, що пішли зо мною, за царювання царя Артаксеркса, з Вавилону: **2** з Пінхасових синів: Гершом, з Ітамарових синів: Даніїл, з Давидових синів: Хаттуш. **3** з Шеханійних синів, з Пар'oshovих синів: Захарій, а з ним за родовідом — сто й п'ятдесят мужчин. **4** з Пахат-Моавових синів: Ел'єгоенаї, син Зерахіїн, а з ним двісті мужчин. **5** з синів Затту: Шеханія, син Яхазіїлів, а з ним три сотні мужчин. **6** А з Адінових синів: Евед, син Йонатанів, а з ним п'ятдесят мужчин. **7** А з Еламових синів: Єшай, син Аталіїн, а з ним сімдесят мужчин. **8** А з Шефатійних синів: Зевадія, син Михаїлів, а з ним вісімдесят мужчин. **9** з Йоавових синів: Овадія, син Єгіїлів, а з ним двісті й вісімнадцять мужчин. **10** А з синів Бані: Шеломіт, син Йосіфіїн, а з ним сотня й шістдесят мужчин. **11** А з Беваєвих синів: Захарій, син Беваїв, а з ним двадцять і вісім мужчин. **12** А з Азгадових синів: Йоханан, син Катанів, а з ним сотня й десять мужчин. **13** А з Адонікамових синів — останні, а оце їхні імена: Еліфелет, Єїл, і Шемая, а з ними шістдесят мужчин. **14** А з Бігваєвих синів: Утай і Заввуд, а з ними сімдесят мужчин. **15** І зібрав я їх до річки, що впадає до Агави, і ми таборували там три дні. І переглянув я народ та священиків, і не знайшов там нікого з Левієвих синів. **16** І послав я по Еліезера, по Аріїла, по Шемаю, по Елнатана, і по Яріва, і по Елнатана, і по Натана, і по Захарія, і по Мешуллама, голів, і по Йоаріва, і по Елнатана, учителів. **17** І відправив я їх до Іддо, голови в місцевості Касіф'я, і вклав в їхні уста слова, щоб говорити до Іддо та братів його, підданих у місцевості Касіф'я, щоб вони привели нам служителів для дому нашого Бога. **18** І привели вони нам, — бо рука нашого Бога була добра до нас, — чоловіка розумного з синів Махлі, сина Левія, Ізраїлевого сина, та Шеревею й синів його та братів його, — вісімнадцять, **19** та Хашавію, а з ним Єшаю, з синів Мерарієвих, братів його та синів його — двадцять, **20** а з підданиців храму, яких дав Давид та зверхники на роботу Левитам, — двісті й двадцять підданиців: усі вони були означені поіменно. **21** І проголосив я там піст, над річкою Агановою, щоб упокорятися нам перед лицем

нашого Бога, щоб просити від Нього щасливої дороги для нас і для дітей наших та для всього нашого маєтку, **22** бо я соромився просити від царя війська та верхівців, щоб помагали нам у дорозі проти ворога, бо сказали ми цареві, говорячи: „Рука нашого Бога на добро для всіх, хто шукає Його, а сила Його та гнів Його — на всіх, хто кидає Його!“ **23** І побистили ми, і просили нашого Бога про це, і Він дав нам ублагати Себе. **24** І я відділив із священических зверхників дванадцять до Шеревеї, Хашавії, і до десятъох їхніх братів з ними. **25** І відважив я їм срібло й золото та посуд принесення нашого Божого дому, що принесли цар, і його дорадники, і його зверхники та ввесь Ізраїль, що знаходився там. **26** І відважив я на їхню руку шість сотень і п'ятдесят талантів срібла, а срібних речей — сто талантів, золота — сто талантів, **27** а золотих чаш — двадцять на тисячу дарейків, а посудин з золоченої й доброї міді — дві, дорогі, як золото. **28** І сказав я до них: „Ви святість для Господа, і цей посуд — святість, а те срібло та золото — добровільна жертва для Господа, Бога ваших батьків. **29** Пильнуйте й бережіть це, аж поки не відважите його перед зверхниками священиків і Левитів та зверхниками батьківських родів Ізраїлевих в Єрусалимі до кімнати Господнього дому“. **30** І прийняли священики та Левити вагу того срібла та золота та того посуду, щоб віднести до Єрусалиму, до дому нашого Бога. **31** І рушили ми з річки Агави двадцятого дня першого місяця, щоб іти до Єрусалиму. А рука нашого Бога була над нами, і Він урятував нас з руки ворога та чатівника на дорозі. **32** І прийшли ми до Єрусалиму, і сиділи там три дні. **33** А четвертого дня відважили ми те срібло й золото та той посуд у домі нашого Бога на руку священика Меремота, сина Юрійного, а з ним був Елеазар, син Пінхасів, а з ними Йозавад, син Єшуйн, та Ноадія, син Біннуй, Левити, — **34** за числом, за вагою на все. І того часу була записана вся та вага. **35** Ті, що прийшли з полону, сини вигнання, принесли ціlopáлення для Бога Ізраїля: дванадцять биків за всього Ізраїля, дев'ятдесят і шість баранів, сімдесят і сім овець, дванадцять козлів на жертву за гріх, — це все ціlopáлення для Господа. **36** І віддали цареві накази царським сатрапам та намісникам Заріччя, а ті підтримували нарід та Божий дім.

9 А як скінчилось це, підійшли до мене зверхники, говорячи: „Цей народ, Ізраїль, і священики та Левити не відділілися від народів цих країв з їхніми гидотами, від хананеян, періззéян, евусéян, аммонéян, моавітян, єгíптян та аморéян, 2 бо побрали з їхніх дочок собі та своїм синам, змішалося святе насіння з нарідами цих країв, а рука звéрхників та предстáвників булá перша в цьому спроневíренні“. 3 А коли я почув це слово, то роздéр я одежу свою та плаща́ своего, і рвав волóсся з голови своєї та з бороди своєї, і сидів оставлій... 4 I зібралися до ме́не всі тремтячі перед словами Бога Ізраїлевого за спроневíрення повéрненців, а я сидів оставлій аж до жертви вечірньої. 5 A за вечірньої жертви встав я з упокóрення своего, i, роздерши шату свою та плаща́ своего, упав я на коліна свої, і простягнúв руки свої до Господа, Бога моего... 6 I сказав я: „Боже мій, соромлюся я та стидаюся піднести, Боже мій, обличчя свое до Тéбе, бо беззакónня наші помножилися понад голову, а наша провина виросла аж до неба! 7 Від днів наших батьків ми в великій провині аж до дня цього, а за наши беззаконня були віддані ми, наши царі, наши священики в руку царів цих країв на мечá, на полон, і на грабіж, і на посоромлення обличчя, як цього дня. 8 A тепер на малú хвилю стáлася нам милість від Господа, Бога нашого, щоб позостáвити нам останок, і дати нам затвердýтися на місці святиині Його, щоб освітити очі наші, Боже наш, і дати нам трохи ожити в нашій неволі! 9 Bo рabi mi, ta в нашій неволі не покинув нас Бог наш, i прихилив до нас милість перед перськими царями, щоб дати нам ожити, щоб піднести дім нашого Бога й щоб відбудувáти руїни його, та щоб дати нам зáхист в Юдеї та в Єрусалимі. 10 A тепер що скáжемо, Боже наш, по цьому? Bo ми покýнули заповіді Твої, 11 які Ти наказáв через Своїх рабів пророків, говорячи: Цей Край, що ви йдете посісти, він край нечистий через нечистість нарóду цих країв, через їхні гидоти, що напóвнили його від краю до краю своєю нечýтістю. 12 A тепер дочок своїх не давайте їхнім синам, а їхніх дочок не беріть для своїх синів, і не питайте їх про мир та про добро їх аж навíки, щоб ви стали сильні, та споживáли добро цієї землі, і віддали на спáдок вашим синам аж навíки. 13 A по тóму всьому, що прийшло на нас за наші злі чýни та за нашу

велику провину, — бо Ти, Боже наш, стримав кару більше від грíхá нашого, і дав нам таку рештку, — 14 чи знóву ми ламáтимемо заповіді Твої, і бýдемо посвоýчуватися з оцими мерзóтними нарóдами? Чи ж Ти не розгніваєшся на нас аж до вýгублення нас, так що ніхто не позостáвsi б i не врятуvávся? 15 Господи, Боже Ізраїлів, Ти праведний, бо ми позостáлися останком, як цього дня. Ось ми в провині своїй перед лицем Твоїм, бо не встóяти нам за це перед лицем Твоїм!“

10 А коли Ездра молився та сповіdávся, плакав та припадáv перед Божим домом, зібрався до нього з Ізраїля дуже великий збíр, — чоловíкі, і жінкí та діти, бо нарóд плакав рéвним плачém... 2 I відповів Шеханія, Ехíлів син, з Еламових синів, та й сказав до Ездри: „Ми спроневíрилися нашему Богові, бо взяли ми чужýнок із нарідів цього краю за жіnók. Ale є ще надія для Ізраїля в цьому! 3 A тепер складíмо заповіта нашему Богові, що випровадимо від себе всіх жінок та нарóджене від них, за радою пана нашого, та тих, хто тремтіть перед заповіддю нашого Бога, і буде зроблене за Закóном. 4 Устань, бо на тобі ця річ, а ми з тобою. Будь мýжній i дíй!“ 5 I встав Ездра, і заприсяг зверхників, священиків і Левітів та всього Ізраїля, щоб робити за цим словом. I вони заприсягли. 6 I Ездра встав з перед Божого дому й пішов до кімнати Єгохонана, Ел'яшівового сина, і почав там. Хліба він не єв i води не пив, бо був у жалобі за спроневíрення повéрненців. 7 I оголосíли в Юдеї та в Єрусалимі до всіх повéрненців, щоб зібралися до Єрусалиму. 8 A кожен, хто не прийде до трьох день, за порадою зверхників та старšíх, — увесь маєток того буде зроблений закляттям, а він буде вýлучений із громади повéрненців. 9 I зібралися всі люди Юди та Веніаміна до Єрусалиму до трьох день, — це був дев'ятий місяць, двадцятого дня місяця. I сидів увесь народ на площі Божого дому, тремтячі від цієї справи та від дощу. 10 I встав священик Ездра та й сказав до них: „Ви спроневíрилися, i взяли чужýнних жінок, щоб побольшіти Ізраїлеву провінну. 11 A тепер повинніться Господévi, Богові ваших батьків, i чиніть Його волю! I віддаліться від нарідів цього краю та від тих чужих жіnók!“ 12 I відповіла вся громада, і сказали гучним голосом:

„Так, за словом твоїм, ми повинні зробити! **13** Але нарід численний, і час дощів, і нема сили стояти на вулиці. Та й праці не на один день і не на два, бо ми багато нагрішили в цій справі. **14** Нехай же стануть наші зверхники за ввесь збір, а кожен, хто є в наших містах, хто взяв чужинних жінок, нехай прийде на означені часи, а з ними старші кожного міста та судді його, аж поки не відвérнеться від нас жар гніву нашого Бога за цю річ“. **15** Особливо стали над цим Йонатан, син Асагелів, та Яхзея, син Тіквин, а Мешуллам та Левит Шеббетай допомагали їм. **16** I зробили так повéрненні. I віddіlіv собі священик Ездра людей, голів батьків за родом їхніх батьків, і всі вони поімénно. I сіли вони першого дня десятого місяця, щоб дослідити цю справу. **17** I скінчili до першого дня першого місяця справи про всіх тих людей, що взяли були чужинних жінок. **18** I знайшлися поміж священичими синами, що взяли чужинних жінок, із синів Єшуї, сина Йоцадакового, та братів його: Моасея, і Еліезер, і Ярів, і Гедалія. **19** I далі вони руку свою, що повипровáджують жінок своїх, а винні принесли в жертву баранá з отари за провíну свою. **20** A з синів Іммерових: Ханані та Зевадія. **21** I з синів Харімових: Массея, і Елія, і Шемая, і Єхіїл, і Уззія. **22** I з синів Пашхурових: Ел'юенай, Маасея, Ізмаїл, Натанаїл, Йозавад та Ел'аса. **23** A з Левітів: Йозавад, і Шім'ї, і Келая, він Келіта, Петахія, Юда та Еліезер. **24** A з співаків: Ел'яшів. A з придвéрних: Шаллум, і Телем, та Урі. **25** A з Ізраїля, з синів Пар'ошових: Рам'я, і Їззія, і Малкія, і Мійямін, і Елеазар, і Малкія та Беная. **26** A з синів Еламових: Маттанія, Захарій, і Єхіїл, і Авді, і Еремот, і Елія, **27** I з синів Затту: Ел'юенай, Ел'яшів, Маттанія, і Еремот, і Завад та Азіза. **28** A з синів Беваєвих: Єгоханан, Хананія, Заббай, Атлай. **29** I з синів Банієвих: Мешуллам, Маллух, і Адая, Яшув, і Шеал та Рамот. **30** I з синів Пахатових: Моав, Адна, і Хелал, Беная, Маасея, Маттанія, Веселіїл, і Біnnуй та Манасія. **31** I з синів Харімових: Еліезер, Їшшія, Малкія, Шемая, Шімон, **32** Веніямін, Маллух, Шемарія. **33** З синів Хашумових: Маттенай, Маттатта, Завад, Еліфелет, Еремай, Манасія, Шім'ї. **34** З синів Банаєвих: Маадай, Амрам, і Уїл, **35** Беная, Бедея, Келугу, **36** Ванія, Меремот, Ел'ятів, **37** Маттанія, Маттенай, і Ясай, **38** і Бані, і Бійнуй, Шім'ї, **39** і Шелемія, і Нatan, і Адая, **40** Махнадвай,

Шашай, Шарай, **41** Азаріїл, і Шелемія, Шемарія, **42** Шаллум, Амарія, Йóсип. **43** A з синів Нево: Еїл, Matttіtія, Завад, Зевіна, Яддай, і Йоїл, Беная. **44** Усі оці взяли були чужинних жінок, а деякі з цих жінок і дітей породили.

Неемія

1 Словá Неемії, Гахаліїного сина: „І сталося в місяці кіслеві двадцятого року, і був я в замку Шушан. **2** I прийшов Ханані, один із братів моїх, він та люди з Йudeї. I запитався я їх про юдеїв, що врятувалися, що позостали від полону, та про Єрусалим. **3** A вони сказали мені: „Позосталі, що лишилися з полону, там в окрузі, живуть у великий біді та в гáньбі, а мур Єрусалиму поруйнований, а брами його попалені огнем“... **4** I сталося, як почув я ці слова, сів я та й плақав, і був у жалобі кілька днів, і постив, і молився перед лицем Небесного Бога. **5** I сказав я: „Молю Тебе, Господи, Боже Небесний, Боже великий та грізній, що дотримуєш заповіта та милість для тих, хто любить Тебе та дотримуєш заповіді Свої, — **6** нехай же буде ухо Твоє чуткé, а очі Твої відкриті, щоб прислухуватися до молитви раба Твого, якою я молюся сьогодні перед Твоїм лицем день та ніч за Ізраїлевих синів, Твоїх рабів, і сповідаюся в гріхах Ізраїлевих синів, якими грішили ми проти Тебе, — **7** і я і дім батька моего грішили! **7** Ми сильно провинилися перед Тобою, і не дотримували заповідей, і уставів, і прав, які наказав Ти Мойсеєві, рабові Своєму. **8** Пам'ятай же те слово, що Ти наказав був Мойсеєві, Своєму рабові, говорячи: як ви спроневіритеся, — Я розпорóшу вас поміж народами! **9** Та коли навéрнетесь до Мене, і будете дотримувати заповіді Мої й виконувати їх, то якщо будуть ваші вигнáнці на краю небес, — то й звідти позбираю їх, і приведу до того місця, яке Я вибрав, щоб там перебувало Ім'я Мое! **10** A вони — раби Твої та народ Твій, якого Ти викупив Своєю великою силою та міцною Своєю рукою. **11** Молю Тебе, Господи, нехай же буде ухо Твоє чуткé до молитви Твоїго раба та до молитви Твоїх рабів, що прáгнуть боятися Ймення Твого! I дай же сьогодні успіху Своєму рабові, і дай знайти милосердя перед очим мужем!“А я був чáшником царевим.

2 I сталося в місяці нíсáні, двадцятого року царя Артаксéркса, було раз вино перед ним. I взяв я те вино й дав цареві. I я, здавалося, не був сумний перед ним. **2** Ta сказав мені цар: „Чому обличчя твоє сумнé, — чи ти не хворий? Ce не

інше що, як тільки сум серця“. I я вéльми сильно злякався! **3** I сказав я до царя: „Нехай цар живе навíki! Чому не буде сумнé обличчя моє, коли місто дому гробів батьків моїх поруйноване, а брами його попалені огнем!“ **4** I сказав мені цар: „Чого ж ти просиш?“I я помолився до Небесного Бога, **5** i сказав цареві: Якщо це цареві вгодне, i якщо раб твій уподобаний перед обличчям твоїм, то пошли мене до Йudeї, до міста гробів батьків моїх, — i я відбудуjo його!“ **6** I сказав мені цар (а цариця сиділа при нýому): „Скільки часу буде дорога твоя, i коли ти повéрнешся?“I сподобалось це цареві, i він послав мене, а я призначив йому час. **7** I сказав я цареві: „Якщо це цареві вгодне, нехай дадуть мені листí до намісників Зарíччя, щоб провáдили мене, аж поки не прийdú до Йudeї, **8** i листа до Асафа, дозóрця царевого лісу, щоб дав мені дéрева на бру́сся для замкóвих брам, що належать до Божого дому, i для міського муру, i для дому, що до нýого ввійdú. I дав мені цар в міру того, як добра була Божа рука надо мною. **9** I прибув я до намісників Зарíччя, i дав їм цареві листí. A цар послав зо мною зверхніків вíйська та верхівцív. **10** I почув про це хоронянин Санваллат та раб аммонітянин Товія, i було їм прикро, дуже прикро, що прийшов чоловíк клопотáтися про добро для Ізраїлевих синів. **11** I прийшов я до Єрусалиму, i був там три дні. **12** I встав я вночі, i та трохи людей зо мною, i не розповів я нíкому, що Бог мíй дав до моего серця зробити для Єрусалиму. A худоби не було зо мною, окрім тієї худоби, що я нею єздив. **13** I вийшов я Долинною брамою вночі, i пíшов до джерелá Таннін, i до брами Смíтникової. I я докладно оглянув мури Єрусалиму, що були поруйновані, а брами його були попалені огнем. **14** I перейшов я до Джерельної брами та до царського ставу, та там не було місця для переходу худоби, що булá пíдо мною. **15** I йшов я долиною вночі, i докладно оглядав мура. Potíм я вернувся, i ввійшов Долинною брамою, i вернувся. **16** A заступники не знали, куди я пíшов та щó я робló, а юдеям, i священикам, i шляхті, i заступникам, i решті тих, що робили працю, я доти нíчого не розповіdáv. **17** I сказав я до них: „Ви бачите біdу, що ми в нíй, що Єрусалим зруйнований, а бráми його попалені огнем. Ідіть, i збудуйте мура Єрусалиму, i вже не будемо ми гáньбою!“ **18** I розповів я їм про

руку Бога мого, що вона добра до мене, а також слова царя, які сказав він мені. І сказали вони: „Станемо й збудуємо!“¹⁹І почув це хоронянин Санваллат та аммонітянин раб Товія, і араб Гешем, і сміялися з нас, і погорджували нами й говорили: „Що це за річ, яку ви робите? Чи проти царя ви бунтуєтесь?“²⁰А я їм відповів і сказав до них: „Небесний Бог — Він дасть нам успіх, а ми, Його рabi, станемо й збудуємо! А вам нема ані частки, ані права, ані пам'ятки в Єрусалим!“

3 ¹І встав Еліяшів, первосвященик, та брати його священики, і збудували Овечу браму. Вони освятили її, і повставляли її двері, і аж до башти Меа освятили її, аж до башти Ханан'їла. ²А поруч нього будували ерихоняни, а поруч них будував Заккур, син Імріїв. ³А браму Рибну збудували сини Сенайні, і вони покрили її бруссями, і повставляли двері її, замкі її та засуви її. ⁴А поруч них направляв Меремот, син Урії, Коцового сина, а поруч них направляв Мешуллам, син Берехії, Мешав'їлового сина, а поруч них направляв Садок, Баанин син. ⁵А поруч них направляли текояни, алé їхні вельможі не схилили своєї ший в службу свого Господа. ⁶А браму Стару направляли Йояда, син Пасеахів, та Мешуллам, син Бесодеїн, — вони покривали бруссями, і вставляли двері її, і замкі її та засуви її. ⁷А поруч них направляв г'ів'онеянин Мелатія та меронотеянин Ядон, люди Г'ів'ону та Міцпи, що належали до володіння намісника Заріччя. ⁸Поруч нього направляв Уззїл, син Хархайн, з золотарів, а поруч нього направляв Хананія, син Раккахімів, — і вони відновили Єрусалима аж до Широкого муру. ⁹А поруч нього направляв Рефая, син Хурів, зверхник половини єрусалимської округи. ¹⁰А поруч нього направляв Єдая, син Харумофів, а то навпроти дому свого, а при його руці направляв Хаттуш, син Хашавнейн. ¹¹Другу міру направляв Малкія, син Харімів, та Хашшув, син Пахат-Моавів, та башту Печей. ¹²А поруч нього направляв Шаллум, син Лохеша, зверхник половини єрусалимської округи, він та дочкá його. ¹³Браму Долинну направляв Ханун та мешканці Заноаху, — вони збудували її, і повставляли двері її, замкі її та засуви її, і тисячу ліктів у мурі аж до Смітникової брами.

14 А Смітникóву браму направив Малкія, син Рехавів, зверхник бет-керемської округи, — він збудував її, і повставляв її двері, замкі її та засуви її. **15** А Джерельну браму направив Шаллум, син Кол-Хезеїв, зверхник округи Міцпи, — він збудував її, і покрів її, і повставляв її двері, замкі її та засуви її, і направив мура ставу Шелах до царського садкá, і аж до ступенів, що спускаються з Давидового Міста. **16** За ним направляв Неемія, син Азбуків, зверхник половини бетцурської окружі аж до місця навпроти Давидових гробів і аж до зробленого стáву, і аж до дому Лицарів. **17** За ним направляли Левити: Рехум, син Баніїв, поруч нього направляв зверхник половини округи Кейла, для своєї окружі. **18** За ним направляли їхні брати: Баввай, син Хенададів, зверхник половини окружі Кейла. **19** І направляв поруч нього Езер, син Єшуїн, зверхник округи, міру другу, від місця навпроти виходу до збройрні наріжника. **20** За ним ревно направляв Барух, Заббаїв син, міру другу, від наріжника аж до входу до дому первосвященика Еліашіва. **21** За ним направляв Меремот, син Урії, сина Коцового, міру другу, від входу до Еліашівого дому й аж до кінця Еліашівого дому. **22** А за ним направляли священики, люди йорданської окружі. **23** За ним направляв Веніямін, син Хашшувів, навпроти свого дому; за ним направляв Азарія, син Маасеї, сина Ананійного, при своєму дому. **24** За ним направляв Біннуй, син Хенададів, міру другу, від Азарійного дому аж до наріжника й аж до рогу. **25** Палал, син Узайїв, — від місця навпроти наріжника та в горішній башті, що виходить із царського дому, що при в'язнічному подвір'ї. За ним Педая, син Пар'ошів. **26** А піддáнці храму сиділи в Офелі аж до місця навпроти Водної брами на схід та навпроти виступаючої башти. **27** За ним направляли текояни, міру другу, від місця навпроти великої виступаючої башти й аж до офельського мýру. **28** З-над Кінської брами направляли священики, кожен навпроти дому свого. **29** За ним и направляв Садок, син Іммерів, навпроти свого дому, а за ним направляв Шемая, син Шеханіїн, сторож Східної брами. **30** За ним направляв Хананія, син Шелеміїн, та Ханун, що є син Цалафів, міру другу; за ним направляв Мешуллам, син Берехіїн, навпроти своєї кімнати.

31 За ним направляв Малкія, син золотаря, аж до дому храмових підданців та крамарів, навпроти брами Міфкад і аж до наріжної горниці. **32** А між наріжною горницею до Овчої брами направляли золотарі та крамарі.

4 І сталося, як почув Санваллат, що ми будуємо того мура, то він запалився гнівом, і дуже розгніався, і сміявся з юдеїв. **2** І говорив він перед своїми братами та самарійським військом і сказав: „Щó це роблять ці мізерні юдеї? Чи їм це позоставлять? Чи бúдуть вони принóсити жертву? Чи закíнчати цього дня? Чи ожíвлять вони ці каміння з куп пороху, а вони ж — попáлені?“ **3** А аммонітянин Товія був при ньому й сказав: „Та й щó вони будують? Якщо вийде лисиця, то вона зробить дíрку в їхній камінній стіні!“ **4** „Почуй, Боже наш, що ми стали погóрдою, і поверни їхню гáньбу на голову їхню, і дай їх на здóбич у край полóну! **5** І не закрýй їхньої провини, а їхній гріх нехай не буде стертий з-перед лиця Твого, бо вони обрázили будівничих!“ **6** І збудувáли ми того мура, і був пов'язаний увесіл той мур аж до половини його. А серце народу було, щоб дáлі робити! **7** І сталося, як почув Санваллáт, і Товія, і араби, і аммонітяни, і ашдодяни, що направляється ерусалимський мур, що вýломи в стіні стали затарасовуватися, то дуже запалилися гнівом. **8** І змóвилися вони всі разом, щоб іти воювати з Ерусалимом, та щоб учинити йому замішання. **9** І ми молилися до нашого Бога, і поставили проти них сторóжу вдень та вночі, перед ними. **10** І сказав Юда: „Ослáгла сила носія, а звáлиць багато, — і ми не зможемо дáлі будувати мура!“ **11** А наші ненáвисники говорили: „Вони не знатимуть і не побачать, як ми прийдемо до серéдини їх, і позабивáємо їх, та її спíнимо працю!“ **12** І сталося, як прихóдили ті юдéяни, що сидíли при них, то говорили нам про це разів десять, зо всіх місць, де вони пробувáли. **13** Тоді поставив я сторóжу здóлу того місця за муром у печéрах. І поставив я народ за їхníми рóдами, з їхníми мечáми, їхníми рáтищами та їхníми лúками. **14** І розглянув я це, і встав і сказав я до шляхéтних, і до заступників, і до решти нарóду: „Не бýйтесь перед ними! Згадайте Господа великого та грізного, і воюйте за ваших братів, ваших синів, дочок ваших, жінок ваших та за домí ваші!“ **15** І сталося, як почули наші вороги,

що нам те віdóме, то Господь зламав їхній зáдум, і всі ми вернúлися до муру, кожен до праці своєї. **16** І булó віd того дня, що половина моїх юнаків робили працю, а половина їх міцно тримала списи, щитí, і луки та пánцері, а зверхники стояли позад Юдиного дому. **17** Будівнічі працювали на мурі, а носії наладовували тяgáр, — вони однією рукою робили працю, а однією міцно тримали списа. **18** А в кожного будівничого його меч був прив'язаний на стéгнах його, і так вони будували, а біля мене був сурмáч. **19** І сказав я до шляхéтних, до заступників та до решти нарóду: „Праця велика й простóра, а ми повідділювані на мурі, далéко один віd óдного. **20** Тому то в місці, де почуєте голос сурмí, туди негайно збираїтесь до нас. Бог наш буде воювати для нас!“ **21** І так ми робили працю, і половина їх міцно тримала списи віd сходу ранньої зорі аж до пойвлення зір. **22** Також того чáсу сказав я до нарóду: „Кожен з юнакóм своїм нехай ночують у серéдині Ерусалиму, і бúдуть вони для нас уночі — сторóжею, а вдень — на працю“. **23** І нí я, ані брати мої, ані юнакí мої, ані сторожí, що були за мною, ми не здíмали своєї одéжі, — кожен мав свою зброю при своéму стegní.

5 І був великий крик нарóду та їхníх жінóк на своїх братів юдеїв. **2** І були такі, що говорили: „Ми даємо в застáву синів своїх та дочок своїх, і беремо збíжжя, і їmo й живемо!“ **3** І були такі, що говорили: „Ми заставляємо поля свої, і виноградники свої, і домí свої, і беремо збíжжя в цьому голоді!“ **4** І були такі, що говорили: „Ми позичаємо срібло на податок царський за наши поля та наші виноградники. **5** А наше ж тіло таке, як тіло наших братів, наші сини — як їхні сини. А ось ми тýснемо наших синів та наших дочок за рабів, і є з наших дочок утýскувані. Ми не в силі робити, а полý наші та виноградники наші належать іншим“. **6** І сильно запалáв у мені гнів, коли я почув їхній крик та цí словá! **7** А мое серце далó мені раду, і я сперечáвся з шляхéтними та з заступниками та й сказав їм: „Ви застáвою тýснете один óдного!“ І скликав я на них великі збори. **8** І сказав я до них: „Ми викупóуємо своїх братів юдеїв, прódаних погáнам, за нашою спромогою, а ви бúдете продавати своїх братів,

і вони продаються нам?“І мовчали вони, і не знаходили слова... **9** І сказав я: „Не добра це річ, що ви робите! Чи ж не в боязni нашого Бога ви маєте ходити, через гáньбу від тих поганів, наших ворогів? **10** Також і я, брати мої та юнакi мої були позикодávцями срiбла та збíжжя. Опустімо ж ми оцей борг! **11** Верніть їм зараз їхні полá, їхні виноградники, їхні олівки, й їхні домi та відсóток срiбла, і збíжжя, виноградний сíк та новú оливу, що ви дали їм у застáву за них!“ **12** І вони сказали: „Повéрнемо, і не бúдемо жадати від них! Зробимо так, як ти говориш!“І покликав я священиків, і заприсягнув їх зробити за цим словом. **13** Витрусив я й свою пáзуху та й сказав: „Нехай отак вýтрусить Бог кожного чоловіка, хто не спóвнить цього слова, з дому його та з труду його, і нехай бúде такий вýтрушений та порóжній!“І сказали всi збори: „Амíнь!“І слáвили вони Господа, і нарóд зробив за цим словом. **14** Також від дня, коли цар наказав менi бути їхníм намíсником в Юдиному краї від року двадцятого й аж до року тридцять другого царя Артаксéркаса, — дванадцять літ не єв намíсничого хлíба aní я, aní брати мої. **15** А намíсники поперéднi, що були передо мною, чинили тяжké над нарóдом, і брали від них хлíбом та вином однóго дня сорок шеклів срiбла; також їхні слúги панували над нарóдом. А я не робив так через страх Божий. **16** А також у працi того муру я пíдтрíмував, і пóля не купували ми, а всi мої слúги були зібрани там над працею. **17** А за столом моїм були юdeї та заступники, — сто й p'ятдесят чоловіка, та й tí, хто прихóдив до нас iз нарóдів, що навколо нас. **18** А що готовилося на один день, було: віл один, худоби дрíбої — шестero вýбраних, і птиця готовáлася в мене, а за десять день вихóдило багато всякого вина. А при тому я не жадав намíсничого хлíба, бо та робота направи мурів була тяжká на тому нарóді. **19** Запам'ятай же менi, Боже мíй, на добре все те, що я робив для цього нарóду!

6 І сталося, коли почув Санваллат, і Товíйя, і араб Гешем та решта наших ворогів, що я збудував мура, і що не позостáлося в ньому вýлому, — але до цього чáсу дверей у брамах я не поставляв, — **2** то послав Санваллат та Гешем до мене, говорячи: „Прихóдь, і вмовимося rázom у Кефíрімі в долині

Оно!“А вони замiшляли зробити менi зло. **3** І послав я до них послів, говорячи: „Я робló велику працю, і не мóжу прийти. Нáшo буде перервана ця праця, як кину її та пídú до вас?“ **4** І посылали до мене так само чотири ráзи, а я віdpovíдав їm так само. **5** I так само Санваллат p'ятый раз прислав до мéне слугу свого, а в руцi його був віdkritiy лист. **6** А в ньому написане: „Чуєтесь серед нарóдів, і Гашму говорить: Ти та юdeї замiшляете віddlitisя, тому то ти будуеш того мура, і хочеш бути їм за царя, за тими словáми. **7** Та й пророків ти понаставляv, щоб викrykuвали про тебе в Єрусалимі, говорячи: Цар в Юdі! А тепер цар почue oцi речі. Отож, — прихóдь, і порáдьmoся rázom!“ **8** I послав я до нього, говорячи: „Не булó таких речей, про які ти говориш, бо з серця свого ти їх повimishláv!“ **9** Bo всi вони лякали нас, говорячи: „Нехай ослáбнуть їхні руки з цíeї працí, — i не буде вона зróблена!“Ta тепер, o Боже, змíцнí мої rуки! **10** I я ввýшов до дому Шемаї, сина Делаї, Мегетав'íлового сина, а віn був задéржаний. I віn сказав: „Умовимося пíти до Божого дому, до серéдини храму, і замкнémо храмові дверi, бо прийduть забити тебе, — власне вnochí прийduть забити тебе“. **11** Ta я віdkazav: „Чи такий чоловíк, як я, має vtíkati? I xtó é такий, як я, що ввýide до храму й буде жити? Не ввýidú!“ **12** I píznав я, що то не Бог послав його, коли віn говорив на мене te прoroctvo, a то Товíйя та Санваллат pídkupíli йогó... **13** Bo віn був pídkuplénij, щоб я боявся, — i зробив так, і зgríшив. Ce було для них на zlii pоговír, щоб обráziti мене. **14** Zapam'yatay же, Боже мíй, Товíйя та Санваллатові за цими vchinками йогó, a також прoroчицí Ноадíj та решti прoroкіv, що strahali мене! **15** I був zakíñchennyj mur двадцятого й p'ятого дня mісяця elula, za p'ятдесят i два dní. **16** I сталося, як почули про це всi нашi вороги, та побачили всi нарóди, що були nавkólo нас, то вони впали в очáx svoiх та й píznaли, що ця праця була зróblena vіd нашого Бога! **17** Tими dñami takож shlykhtní юdeї pisali bagato svoiх lysti, що yшли do Tovíjí, a Tovíjíni priyходili do них. **18** Bo bagato-xtó в Юdeї були запriséžjennimi priyтелями йому, bo віn був záty Shexaníj, Arahovoого sina, a sin його Єgohanan uzyav dochkú Meschullama, Berexíjnego sina. **19** I говорили передо mnoю добре про нього, a словá

мої передавали йому. Товійя посылав листій, щоб настрахати мене.

7 I сталося, як був збудований мур, то повставлів я двері, і були понастáвлювані придвéрні, спíвакí та Левити. **21** призначив я над Єрусалимом свого брата Ханані та зверхника твердіні Хананію, бо він був чоловік правдивий, і Бога боявся більше від багатьох інших. **3** I сказав я до них: „Нехай не відчиняються єрусалимські брами аж до спéки сонця. I поки вони самі стоять, нехай позамикáють двері, і так тримайте. I постáвити вárти з єрусалимських мéшканцíв, кожного на його сторожі, і кожного навпроти його дому!“ **4** A місто було широко-простóре й велике, та народу в ньому мало, і доми не були побудовані. **5** I поклав мені Бог мій на серце мое зібрати шляхéтних, і заступників та нарóд, щоб переписати. I знайшов я книжку пéрепису тих, хто прийшов перше, а в нíй я знайшов написане таке: **6** Оце вихóдьки з округи, що прийшли з полóну вигнáння, яких вигнав був Навуходонóсор, цар вавилонський, і вони повернулися до Єрусалиму та до Юдеї, кожен до міста свого, **7** ті, що прийшли були з Зоравелем, Ісусом, Неемією, Азарією, Раамією, Нахаманієм, Мордехаєм, Білшаном, Місперетом, Бігваєм, Нехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого нарóду: **8** синів Пар'oshovих – дві тисячі сто й сімдесát і два, **9** синів Шеватíїних – три сотні і сімдесát і два, **10** синів Арахових – шість сотень п'ятдесát і два, **11** синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових – дві тисячі й вісім сотень вісімнадцять, **12** синів Еламових – тисяча двісті п'ятдесát і чотири, **13** синів Заттуєвих – вісім сотень сорок і п'ять, **14** синів Заккаєвих – сім сотень і шістдесát, **15** синів Біннуевих – шість сотень сорок і вісім, **16** синів Беваєвих – шість сотень двадцять і вісім, **17** синів Аз'гадових – дві тисячі три сотні двадцять і два, **18** синів Адонікамових – шість сотень шістдесát і сім, **19** синів Біг'ваєвих – дві тисячі шістдесát і сім, **20** синів Адінових – шість сотень п'ятдесát і п'ять, **21** синів Атерових, – з синів Хізкіїїніх – дев'ятдесát і вісім, **22** синів Хашумових – три сотні двадцять і вісім, **23** синів Бецаєвих – три сотні двадцять і чотири, **24** синів Харіфових – сто дванадцять, **25** синів Гів'онових – дев'ятдесát і п'ять, **26** людей з

Віфлеему та Нетофи – сто вісімдесát і вісім, **27** людей з Анототу – сто двадцять і вісім, **28** людей з Бет-Азмавету – сорок і два, **29** людей з Кір'ят-Еаріму, Кефіри та Беероту – сім сотень сорок і три, **30** людей з Рами та Гави – шість сотень двадцять і один, **31** людей з Міхмасу – сто двадцять і два, **32** людей з Бет-Елу та Аю – сто двадцять і три, **33** людей з Нево Другого – п'ятдесát і два, **34** вихóдьків з Еламу Другого – тисяча двісті п'ятдесát і чотири, **35** вихóдьків з Харіму – три сотні й двадцять, **36** вихóдьків з Ерихону – три сотні сорок і п'ять, **37** вихóдьків з Лоду, Хадіду й Оно – сім сотень і двадцять і один, **38** вихóдьків з Сенаї – три тисячі дев'ять сотень і тридцять. **39** Священиків: синів Єдаїніх з Ісусового дому – дев'ять сотень сімдесát і три, **40** синів Іммерових – тисяча п'ятдесát і два, **41** синів Пашхурових – тисяча двісті сорок і сім, **42** синів Харімових – тисяча сімнадцять. **43** Левітів: синів Ісусових з Кадміїлового дому, з Годевиних синів – сімдесát і чотири. **44** Спíваків: синів Асафових – сто сорок і вісім. **45** Придвéрних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккузових, синів Хатітиних, синів Шоваєвих – сто тридцять і вісім, **46** Храмовіх пíддáнців: сини Ціхіні, сини Хасуфині, сини Таббаотові, **47** сини Керосові, сини Сіїні, сини Падонові, **48** сини Леванині, сини Хагавині, сини Салмаеві, **49** сини Хананові, сини Гідделові, сини Гахарові, **50** сини Реайні, сини Рецінові, сини Некодині, **51** сини Газзамові, сини Уззині, сини Пасеахові, **52** сини Бесаєві, сини Меунімові, сини Нефішесінові, **53** сини Бакбутові, сини Хакуфині, сини Хархурові, **54** сини Бацлітові, сини Мехідині, сини Харшині, **55** сини Баркосові, сини Сісеріні, сини Темахові, **56** сини Неціяхові, сини Хатіфині. **57** Синів Соломонових рабів: сини Сотаєві, сини Соферетові, сини Перідині, **58** сини Яалині, сини Дарконові, сини Гідделові, **59** сини Шефатіїні, сини Хаттілові, сини Похерет-Гащеваймові, сини Амонові, – **60** усього цих храмовіх пíддáнців та синів Соломонових рабів – три сотні дев'ятдесát і два. **61** A оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддону та Іммеру, та не могли довéсти роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: **62** синів Делайніх, синів Товійніх, синів Некодиних – шість сотень сорок і два. **63** A з священиків:

сини Ховаїні, сини Коцові, сини Барзілля, що взяв жінку з дочок гілеадяніна Барзілля, і став зватися їхнім ім'ям. **64** Вони шукали запису свого родоводу, але він не знайшовся, — і були вони вилучені зо священства, **65** а намісник сказав їм, щоб вони не єли зо Святого Святих, аж поки не стане священик до уріму та тумміму. **66** Усього збору разом — сорок дві тисячі триста й шістдесят, **67** окрім їхніх рабів та їхніх невільниць, — цих було сім тисяч триста тридцять і сім; а в них співаків та співачок — двісті й сорок і п'ять. **68** Їхніх кобней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, **69** верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч і сім сотень і двадцять. **70** А частина голів батьківських родів далі на працю: намісник дав до скарбниці: золота тисячу дарейків, кропільниць — п'ятдесят, священичих шат — п'ятсот і тридцять. **71** А з голів батьківських родів дали до скарбниці на працю: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі й двісті мін. **72** А що далá рéшта нарóду: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі мін, а священичих шат — шістдесят і сім. **73** I осілися священики, і Левити, і придвéрні, і співаки, і дехто з нарóду, і храмові піддáнці, і ввесь Ізраїль по своїх містах. Як настав сьомий місяць, то Ізраїлеві сини були по своїх містах.

8 I зібрався ввесь нарóд, як один чоловік, на майдáн, що перед Водною брамою, і сказали учителеві Ездрі принести книги Мойсеєвого Закóну, що наказав був Господь Ізраїлеві. **2** I приніс священик Ездра Закóна перед збори з чоловіків та аж до жіноч, і всіх, хто розумів чуте, першого дня сьомого місяця. **3** I читав він у нім на майдáні, що перед Водною брамою, від світанку аж до полудня, перед чоловіками й жінкама та тими, хто розуміє, а уші всього народу були звернені до книги Закóну. **4** I стояв учитель Ездра на дерев'яному підвіщенні, що зробили для цієї справи, а при ньому стояв Маттітія, і Шема, і Аная, і Юрія, і Хілкія, і Маасея на правійці його, а на лівійці його: Педая, і Мішайл, і Малкія, і Хашум, і Хашбаддана, Захарій, Мешуллам. **5** I розгорнув Ездра цю книгу на очах усього народу, бо він був вище від усього народу, а коли він розгорнув, увесь нарóд устав. **6** I поблагословив Ездра Господа,

Бога великого, а ввесь народ відповів: „Амінь, Амінь!“ з піднésенням своїх рук. I всі склонилися, і вклонялися Господеві обличчям до землі! **7** A Ісус, і Бані, і Шеревея, Ямін, Аккув, Шаббетай, Годія, Маасея, Келіта, Азарія, Йозавад, Ханан, Пелая та Левити пояснювали нарóдові Закóна, а народ був на своєму місці. **8** I читали в книзі, у Божому Закóні виразно, і вияснювали значення, і робили зрозумілим чýтане. **9** I сказав намісник Неемія, і священик учитель Ездра й Левити, що вияснюювали нарóдові, до всього нарóду: „День цей — святий він для Господа, Бога вашого, — не будьте в жалобі й не плачте!“ Bo плакав увесь нарóд, як почув слова Закóну. **10** I сказав він до них: „Ідіть, їжте сите та пийте солодке, і посилайте ча́стки тому, в кого нема наготовленого. Bo святий цей день для нашого Господа, і не сумуйте, бо радість у Господі — це ваша сила!“ **11** I Левити потішали ввесь нарóд, говорячи: „Мовчіть, бо цей день святий, — і не сумуйте!“ **12** I пішов увесь нарóд їсти та пити, і посилати ча́стки та чинити велику радість, бо розумів ті слова, що розповілій йому. **13** A другого дня зібралися голови батьківських родів усього народу, священики та Левити, до вчителя Ездри, щоб він вияснів їм слова Закóну. **14** I знайшли написане в Закóні, що наказав був Господь через Мойсея, щоб Ізраїлеві сини сиділи в кúчках у свято сьомого місяця, **15** i щоб розголосили й оголосили по всіх своїх містах та в Єрусалимі, говорячи: „Вийдіть на гору, і понано́сьте галуззя олівкового, і галуззя дерева олівкового, і галуззя мýртового, і галуззя пальмового, і галуззя густолістого дерева, щоб поробити кúчки, як написано“. **16** I вийшов народ, і поназно́шували, і поробили собі кúчки кожен на даху своїм, і в подвір'ях своїх, і в подвір'ях Божого дому, і на майдáні Водної брами, і на майдáні брами Єфремової. **17** I поробила кúчки вся громада, що вернулася з полону, і сиділа в кúчках, бо не робили так Ізраїлеві сини від днів Ісуса, Навінового сина, аж до дня цього. I була дуже велика радість! **18** I читал и в книзі Божого Закóну щоденно, від першого дня аж до дня останнього. I справляли свято сім день; а восьмого дня — віддáння, за устáвом.

9 А двадцятого й четвертого дня того місяця зібралися Ізраїлеві сини в пості та в верéтищах, а на них — пóрох. **2** А Ізраїлеве насіння віddíлýлося від усіх чужýнців, і поставали й визнавали грíхи свої та провини своїх батьків. **3** І стали на місті своїм, і чверть дня читали з книги Закóну Господа, Бога свого, а чверть сповідалися і вклонялися Господévi, Богові своему. **4** І стали на левítському пíдвíщенні Ісус, і Бані, Кадмíїл, Шеванія, Бунні, Шеревея, Бані, Кенані, і клíкали сильним голосом до Господа, Бога свого. **5** І сказали Левити: Ісус, і Кадмíїл, Бані, Хашавнея, Шеревея, Годíя, Шеванія, Петахія: „Устаньте, поблагословіть Господа, Бога свого, від вíку аж до вíку! І нехай благословляють Ім'я слави Твоєї, і нехай воно буде звелíчене над усýке благословéння та славу! **6** Ти Господь єдиний! Ти вчинив небо, небеса небéс, і все їхне вíйсько, землю та все, що на нíй, моря та все, що в них, і Ти оживlýеш їх усіх, а небесне вíйсько Тобі вклоняється! **7** Ти — то Господь, Бог, що вибрав Авráма, і вивів його з халдейського Уру, і дав йому ім'я Авраám. **8** І Ти знайшов серце його вірним перед лицем Своїм, і склав був із ним заповіта, щоб дати край хананеян, хítteян, амореян, перíззеян, евусеян, гíргасеян, щоб дати насінню його. І Ти вýконав словá Свої, бо Ти праведний! **9** І побачив Ти бíду наших батьків ув Єгипті, а їхній зойк Ти почув над Червоним морем. **10** І дав Ти знаки та чýда на фараоні та на всіх його рабах, і на всім нарóді краю його, бо пíзнав Ти, що вони гордо повóдилися з ними, і зробив Ти Собі Ім'я, як видно цього дня. **11** І море Ти розсíк перед ними, і вони перейшлí серед моря по суходóлу, а тих, хто гнався за ними, Ти кинув до глибíн, як камíнь до бурхлivoї води. **12** І Ти провáдив їх стовpом хмарí вдень, а стовpом огню вночí, щоб освітлювати їм ту дорогу, якою мали йти. **13** І Ти зíйшов був на гору Сіnáй, і говорив з ними з небéс, і дав їм справедливі правá та правдиві закóни, устави та заповídi добri. **14** І святу Свою суботу Ти вказав їм, а заповіді, й устави та право наказав Ти їм через раба Свого Мойсея. **15** І хлíб із небéс дав Ти був їм на їхній голод, і воду зо скелí Ти вивів був їм на їхню спráгу. І Ти сказав їм, щоб iшли посíсти край, який Ти присягнúв дати їм. **16** Та вони й наші батькí були вperтí, і робили тверdóю свою шию, і не слухали Твоїх

зáповíдей. **17** І відмовлýлися вони слухати, і не пам'ятали чуд Твоїх, які Ти чинив був із ними, і стали твердошíй, і настановíли собі голову, щоб вернутися до своєї неволі в непóслуху. Та Ти Бог, що прощаеш, Ти ласkávий та милосérdний, довготерпelývий та багатомилостívий, — і Ти не покинув їх! **18** Хоч вони зробили булí собі лíтого тельця та сказали: Оце бог твíй, що вývів тебе з Єгипту, і робили велиki обrázi, **19** та Ти в великім Своїм милосердí не залишив їх у пустинї, — стовp хмарí не відходив від них удень, щоб вéсти їх дорогою, а стовp огню вночí, щоб освітлювати їм дорогу, якою мали йти. **20** І Духа Свого доброго Ти давав, щоб зробити їх мудrими, і мánни Свої не стрýмував від їхніх ust, і вóду Ти їм давав на їхнє прágнення. **21** І сорок лíт живив Ти їх у пустинї. Не було недостáтку нí в чóму, — одежi їхні не дéрлися, а ноги їхні не púхли. **22** І дав Ти їм царства та нарóди, які признáчив на пóдл, — і вони посíли край Сигóна, і край царя хешбонського, і край Oga, царя башанського. **23** А їхніх синів Ти помnóжив, як збрí небесні, і вvів їх до краю, що про нього казав Ти їхнім батьkám, щоб iшли посíсти. **24** І вvійшли сини, і посíли той край, і Ти впокорív перед ними мéшканців того краю ханаанéян, і дав у їхню руку їх та царів їхніх, та нарóди того краю, щоб чинити з ними за своею вoleю. **25** І поздобувáli вони містá укрíплени, та землю сity, і посíли domi, повні всякого добrá, повите́сувані в скéлях водозbóri, виноградники, і оливки, і багато овочévих дерév. І вони їli й наसíтилися, і поставáli товstí, і насолóджувалися Твоїм великим добрóm. **26** І стали вони неслухnýní, і побунтуváliся проти Тебе, і кинули Закóна Твого gеть за свою спíну, і позабивали пророків Твоїх, що свídчили мíж ними, щоб навернути їх до Tébe. І чинili вони велиki обrázi. **27** І дав Ти їх у руку їхnіх ворогіv, а ті utiscáli їх. А в чáсі горя свого вони клíкали до Тебе, а Ти з неба чув, і за Своїм великим милосérdям давав їм спасítelív, і вони спасали їх з рукí їхnіх ворогіv. **28** Та коли був їm мир, вони знову чинili зло перед лицем Твоїм, і Ти давав їх у rúky їхnіх ворогіv, і ті panuváli над ними. І вони знову клíкали до Тебе, а Ти з неба їх вислухóував, і спасáv їх за милосérdям Своїм довгий час. **29** І свídчив Ти проти них, щоб навернúти їх до Закóну Твого, та вони чинili

лихé, і не слухалися зáповідей Твоїх, і грішили проти Твоїх прав, — які коли б людíна чинила, то жилá б ними, — і ставало рамено їх неслухнýне, а шию свою робили твердóю, і не слухалися. **30** I зволікáв Ти їм довгі рóки, і свідчив проти них Своїм Духом через Своїх пророків, та вони не слухали того, і Ти дав їх у руку народів цих країв. **31** I через велике Своє милосердя Ти не вýгубив і не покинув їх, бо Ти Бог ласкáвий та милосéрдний! **32** А тепер, Боже наш, Боже великий, сильний та страшний, що бережеш заповіта та милість, — нехай не буде малóю перед лицем Твоїм уся та мóка, що спіткала нас, наших царів, наших зверхників, і священиків наших, і пророків наших, і батьків наших, і ввесь Твій народ від днів асирійських царів аж до цього дня! **33** А ти справедливий у всýому, що приходить на нас, бо Ти правду робив, а ми були несправедліві. **34** А наші царі, наші зверхники, наші священики та наші батькí не викóнували Закóна Твого, і не слухалися зáповідей Твоїх та свідцтв Твоїх, що Ти свідчив против них. **35** I вони в царстві своїм та в великім добрі Твоїм, яке Ти їм давав, і в тóму простóру та сítому краї, що Ти дав перед ними, не служили Тобі, і не відвернулися від своїх злих чинів. **36** Ось ми сьогодні раби, а цей Край, що Ти дав його нашим батькам, щоб ёсти плід його та добро його, — ось ми раби в ньому! **37** I він мнóжить свíй урожáй для царів, яких Ти дав над нами за наші гріхи, і вони панують над нашими тілáми та над нашою худобою за своїм уподóбанням, і ми в великому ýтискові! **38** Через те все ми складаємо певну умову, і пíдписуємо, а печáтки кладуть наші зверхники, наші Левити, наші священики.

10 А між тих, що поклали печáтки, були: намісник Неемія, син Хахаліїн, і Цідкія, **2** Серая, Азарія, Єремія, **3** Пашхур, Амарія, Малкія, **4** Хаттуш, Шеванія, Маллух, **5** Харім, Меремот, Овадія, **6** Даніїл, Гіннетон, Барух, **7** Мешуллам, Авіяя, Мійямін, **8** Маазія, Білгай, Шемая, — оце священики. **9** А Левити: Ісус, син Азаніїн, Біннуй, з Хенадавових синів, Кадміїл. **10** А їхні брати: Шеванія, Годія, Келіта, Пелая, Ханан, **11** Міха, Рехов, Хашавія, **12** Заккур, Шеревія, Шеванія, **13** Годія, Бані, Беніну. **14** Голови народу: Пар'ощ,

Пахат-Моав, Елам, Затту, Бані, **15** Бунні, Аз'адад, Бевай, **16** Адонія, Бігвай, Адін, **17** Атер, Хізкія, Аззур, **18** Годія, Хашум, Бецай, **19** Харіф, Анатот, Невай, **20** Магпіяш, Мешуллам, Хезір, **21** Мешезав'їл, Садок, Яддуя, **22** Пелатія, Ханан, Аная, **23** Осія, Хананія, Хашшув, **24** Галлохеш, Пілха, Шовек, **25** Рехум, Хашавна, Маасея, **26** і Ахія, Ханан, Анаан, **27** Маллух, Харім, Баана. **28** I решта народу, священики, Левити, придvéрні, співакí, храмовí пíддáнцí, і кожен, відділений від нарódів краю до Божого Закóну, їхні жінкí, їхні синí, та їхні дочки, кожен знаючий та розуміючий, **29** зміцнáють присýгу при браттях своїх, при своїх шляхéтних, і вступили в клятву та присýгу, щоб ходити в Божому Закóні, що був дáний через Мойсея, Божого раба, і щоб дотрýмuvатися, і щоб викóнувати всі заповіді Господа, нашого Бога, і права Його, і постанови Його, **30** і що не дамó наших синів нарódам краю, а їхніх дочок не вíзьмемо для наших синів. **31** А від нарódів цього Краю, що спровáджують тóвари та всяке збíжжя в день суботній на прóдаж, не вíзьмемо від них у суботу та в святі дні, і сýмого року понехáємо землю та всякого роду боргí. **32** I поставили ми собі за обов'ýзок, щоб давати нам третину шекля в рíк на службу дому нашого Бога, **33** на хліб показнýй, і на постїйний дар, і на постїйне ціlopáлення, на суботи, на молодикí, на свята, і на освячені речі, і на жéртви за гріх на окýлення за Ізраїля, і на всяку працю дому нашого Бога. **34** I кинули ми жеребкí про пожертув дров, священики, Левити та нарód, щоб принóсити до дому нашого Бога, за домом наших батьків, на означені часі рíк-річно, щоб палити на жéртвінику Господа, нашого Бога, як написано в Закóні, **35** і щоб принóсити первоплóди нашої землі та первоплóди всякого плóду зо всякого дréрева рíк-річно до Господнього дóму, **36** і перворóджених синів наших та нашої худоби, як написано в Закóні, і перворóджених худоби нашої великої та худоби нашої дрібnoї, щоб принóсити до дому нашого Бога до священиків, що служать у домі нашого Бога, **37** і первопочáток наших дíж, і наши приношення, і плíд усякого дréрева, молодé вино та оливу спровáдимо священикам до кіmnáту дому нашого Бога, а десятину нашої землі — Левитам. А вони, Левити, будуть збирати десятину по всіх містах нашої роботи. **38** I буде священик,

син Ааронів, із Левитами, коли Левити будуть збирати десятину, і Левити віднесуть десятину від десятини до дому нашого Бога до комір, до скарбниці. **39** Бо до комір будуть знosiти сини Ізраїлеві та сини Левитів приношення збіжжя, молодого вина та оліви, і там є речі святині, служачі священики, і придвірні, і співакі. І ми не опустимо дому нашого Бога!

11 І сиділи зверхники наріду в Єрусалимі, а решта народу кинули жеребки, щоб привести одногого з десяти сидіти в Єрусалимі, місті святому, а дев'ять частин зостаються по інших містах. **2** І поблагословив народ усіх тих людей, що пожертувалися сидіти в Єрусалимі. **3** А оце голови окружні, що сиділи в Єрусалимі, а по Юдиних містах сиділи, кожен у своїй посіlostі, по своїх містах, Ізраїль, священики, і Левити, і храмові підданці, і сини Соломонових рабів. **4** А в Єрусалимі сиділи оці з синів Юдиних та з синів Веніаминових. Із синів Юдиних: Атая, син Уззії, сина Захарія, сина Амарії, сина Шефатії, сина Магаліла, із синів Перецових. **5** І Маасея, син Баруха, сина Кол-Хозе, сина Хазаї, сина Адаї, сина Йояріва, сина Захарія, сина Шілоні. **6** Усіх синів Перецових, що сиділи в Єрусалимі, було чотири сотні шістдесят і вісім хоробріх людей. **7** А оце Веніаминові сини: Саллу, син Мешуллама, сина Йоеда, сина Педаї, сина Кадаї, сина Маасеї, сина Ітїла, сина Ісаї. **8** А по ньому: Габбай, Саллай, — дев'ять сотень двадцять і вісім. **9** А Йоїл, син Зіхрі, був провідником над ними, а Юда, син Сенуїн, другий над містом. **10** Із священиків: Єдая, син Йоярів, Яхін, **11** Серая, син Хілкії, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітува, начальник у Божому домі. **12** А інших братів, що робили службу для Божого дому, — вісім сотень і двадцять і два. І Адая, син Єрохама, сина Пелалії, сина Амці, сина Захарія, сина Пащхура, сина Малкії, **13** а інших братів, голів батьківських родів у двісті сорок і два. І Амашай, син Азаріла, сина Ахезая, сина Мешіллемота, сина Іммера, **14** а інших братів, хоробрих воїків, сто двадцять і вісім, а провідник над ними — Завдіїл, син Гедоліма. **15** А з Левитів: Шемая, син Хашшува, сина Азрікама, сина Хашавії, сина Бунні. **16** А Шаббетай та Йозавад були над зовнішньою службою для Божого дому, з голів Левитів. **17** А

Матанія, син Міхи, сина Завді, сина Асафового, був головою, що починав славословити при молитві, і Бакбукія, другий з братів його, і Авда, син Шаммуї, сина Галала, сина Єдутунового. **18** Усіх Левитів у святому місті було двісті вісімдесят і чотири. **19** А придвірні: Аккув, Талмон та інні брати, що стояжили при брамах, — сто сімдесят і два. **20** А решта Ізраїля, священики, Левити були по всіх Юдиних містах, кожен у наділі своїм. **21** А храмові підданиці сиділи в Офелі, а Ціха та Гішпа були над підднцями. **22** А провідником Левитів в Єрусалимі був Уззі, син Бані, сина Хашавії, сина Маттанії, сина Міхи, з Асафових синів, співаків при службі Божого дому, **23** бо був царів наказ про них та певна оплата на співаків про кожен день. **24** А Петахія, син Мешезав'їла, із синів Зераха, сина Юдиного, був при руці царя для всіх справ наріду. **25** А по дворах на полях своїх з Юдиних синів сиділи: в Кір'ят-Арбі та залежних її містах, і в Дівоні та залежних його містах, і в Єкавцеїлі та залежних його містах, **26** і в Єшуї, і в Моладі, і в Бет-Пелеті, **27** і в Хасар-Шуалі, і в Беер-Шеві та залежних його містах, **28** і в Ціклагу, і в Мехоні та в залежних її містах, **29** і в Ен-Ріммоні, і в Цор'ї, і в Ярмуті, **30** Заноаху, Адулламі та дворах її, в Лахішу та полях його, в Азці та залежних її містах. І тaborували вони від Беер-Шеви аж до долини Гінном. **31** А Веніаминові сини, починаючи від Геви, заселили оці міста: Міхмаш, і Айя, і Бет-Ел та залежні його міста, **32** Аннатот, Нов, Ананія, **33** Хацор, Рама, Гіттайм, **34** Хадід, Цевоїм, Неваллат, **35** Лод і Оно, долина Харашім. **36** А з Левитів Юдині відділи жили в краю Веніamina.

12 А оце священики та Левити, що прийшли з Зоровавелем, сином Шеалтіїловим, та з Ісусом: Серая, Ірмея, Ездра, **2** Амарія, Маллух, Хаттуш, **3** Шеханія, Рехум, Меремот, **4** Іддо, Гіннетой, Авія, **5** Мійямін, Маадія, Білга, **6** Шемая, і Йоярів, Єдая, **7** Саллу, Амоک, Хілкія, Єдая. Це голови священиків та братій інні за днів Ісуса. **8** А Левити: Ісус, Біннуй, Кадміїл, Шеревея, Юда, Матанія, головний над славослов'ям він та братій його. **9** Бакбукія та Унні, інні брати, були навпроти них на сторожі. **10** А Ісус породив Йоякима, а Йояким породив Ел'яшіва, а Ел'яшів породив Йояду, **11** а Йояда породив Йонатана, а Йонатан породив Яддуя. **12** А за Йоякимових днів були

священики, голови батьківських родів: з роду Сераїного — Мерая, з Ірмейіного — Хананія, **13** з Ездриного — Мешуллам, з Амарійного — Єгоханан, **14** з Меліхового — Йонатан, з Шеванійного — Йо́сип, **15** з Харімового — Адна, з Мерайотового — Хелкай, **16** з Іддового — Захарій, з Гіннетонового — Мешуллам, **17** з Авійїного — Зіхрі, з Мін'ямінового та з Моадеїного — Пілтай, **18** з Білгінового — Шаммуя, з Шемаїного — Йонатан, **19** а з Йоярівого — Маттенай, з Єдаїного — Уззі, **20** з Саллаєвого — Каллай, з Амокового — Евер, **21** з Хілкіїного — Хашавія, з Єдаїного — Натаанаїл. **22** Левити, голови батьківських родів, були записані за днів Ел'яшіва, Йояди, і Йоханана, і Яддуя, а священики — за царювання Дарія перського. **23** Сини Левія, голови батьківських родів, записані в Книгу Хронік, і аж до днів Йоханана, сина Ел'яшівого. **24** А голови Левитів: Хашавія, Шеревія, і Ісус, син Кадміїлів, та братій їхні були навпроти них, щоб хвалити та славити за накázом Давида, Божого чоловіка, чергá за чергóю. **25** Матанія, і Бакбукія, Овадія, Мешуллам, Талмон, Аккув, придвéрні, сторожа в бráмних склáдах. **26** Вони були за днів Йоякима, сина Ісуся, сина Йоцадакового, та за днів намісника Неемії та священика вчителя Ездри. **27** А в свято освячення ерусалимського муру шукали Левитів по всіх їхніх місцях, щоб привéсти їх до Єрусалиму спрáвiti свято освячення та радості з похвалами, із піснею, цимбалами, арфами та з цýтрами. **28** I позбирáлися синí спíваків та з окрýги навколо Єрусалиму та з осель нетофатян, **29** і з Бет-Гагтілала, і з пíль Геві та Азмавету, бо спíвакí побудувáли собí дворí навkólo Єрусалиму. **30** I очýстилися священики та Левити, і вони очýстили народ, і брами та мур. **31** I повvóдив я Юдиних зверхників на мур, і поставив два великі збори славослóвників та похóди, з них один пíшов правóруч по муру до Смítникової брами. **32** A за ними йшов Гошая та половина Юдиних зверхників, **33** і Азарія, Ездра, і Мешуллам, **34** Юда, і Веніамін, Шемая, і Ірмейя. **35** A з священичих синів із сýрмами: Захарій, син Йонатана, сина Шемаї, сина Маттанії, сина Міхаї, сина Заккура, сина Асафового, **36** а брати його: Шемая, і Азаріїл, Мілай, Гілалай, Маай, Натаанаїл, і Юда, Ханані з музичними знарýддями Давида, Божого чоловіка, а вчитель Ездра — перед ними. **37** A при Джерельній брамі, навпроти них, вони

йшли ступенýми Давидового Міста, входом на стінú над Давидовим домом і аж до Водної брами на схід. **38** A другий збір славослóвників ішов лівóруч, а за ним я та половина народу, зvéрху по муру вище башти Печей та аж до Широкого муру, **39** i від Єфремової брами та до брами Старої, і до брами Рýбої, і башти Ханан'їла, і башти Меа, і аж до брами Овечої, і спинýлися біля брами Уv'áznення. **40** I стали обýдва збори славослóвників біля Божого дому, і я, і половина заступників зо мною, **41** і священики: Ел'якім, Маасея, Мін'ямін, Міхая, Елйоенай, Захарій, Хананія з сýрмами, **42** i Маасея, і Шемая, і Елеазар, і Уззі, і Єгоханан, і Малкія, і Елам, і Езер. I спíвакí спíвали, а Їрахія був провідником. **43** I вони принoсили того дня великі жертви та раділи, бо Бог порадував їх великою радістю. I раділи також жінкí та діти, і аж далéко чута була радість Єрусалиму! **44** I того дня були попрізнáчувані люди над коморами для скárbív, для приношень, для первоплóдів та для десятин, щоб знóсити в них з міських пíль закónні ча́стки священикам та Левитам, бо радість Юдеї була — дивитися на священиків та на Левитів, що стояли! **45** I вони стереглí постанóви свого Бога, і постанови про очýщення, і були спíвакáми та придвéрнimi за накázом Давида та сина його Соломона. **46** Bo віddávna, за днів Давида та Асафа, були голови спíваків та пíсні хвали й збори славослóвників для Бога. **47** I ввесь Ізраїль за днів Зоровавеля та за днів Неемії давав ча́стки спíвáцькі та придвéрнічі, щodня належне, і освячував це Левитам, а Левити освячували Аарóновим синам.

13 Того дня читане було з Мойсеєвої книги вголос нарóду, і було знайдене написане в нíй, що Аммонітянин та Моавітянин не вvíде до Божої громади, і так бóude аж навíki, 2 bo вони не стрíli були Ізраїлевих синів хлíбом та водою, і найняli були на ньюго Валаама прокляття його, та Бог наш обернув те прокляття на благословéння. **3** I сталося, як почули вони Закón, то віddíлили від Ізраїля все чуже. **4** A перед тим священик Ел'яшів, призначений до комори дому нашого Бога, близький Товійін, **5** то зробив йому велику комору, а туди давали колись жертву хлíбну, лáдан, і посуд, і десятину збіжжя, молоде вино та оливу, призначені зáповíддю для Левитів, i

співаків, і придвéрних, і священичі принéсення. 6 А за ввесь цей час не був я в Єрусалимі, бо в тридцять другому році Артаксéрка, царя вавилонського, я прийшов був до царя, та по певному чáсі вýпросився я від царя. 7 I прийшов я до Єрусалиму, і розглянувся в тому злі, що зробив Ел'яшів Товії, рóблячи йому комору на подвíр'ях Божого дому. 8 I було мені дуже зло, й я всі домашні Товіїні речі повикида́в геть із комори. 9 I я сказав, і очýстили комори, а я вернув туди посуд Божого дому, хлібну жертву та лáдан. 10 I довíдався я, що левитські чáстки не давалися, а вони повтóкали кожен на поле своє, ті Левити та співакí, що робили свою працю. 11 I докоряв я заступникам та й сказав: „Чого опúщений дíм Божий?“ I зíбрав я їх, і поставив їх на їхніх міscáх. 12 I вся Юдея приносила десятину збíжжя, і молодого вина, і оліви до скарбниць. 13 I настановíв я над скарбницями священика Шелемію й книжника Садока та Педаю з Левитів, а на їхню руку — Ханана, сина Заккура, сина Маттаніїного, бо вони були уважáні за вíрних. I на них покладено — дíлity частки для їхніх братів. 14 Пам'ятай же мене, Боже, за це, і не зíтрí моїх добродійств, які я зробив у Божому дому та в сторóжах! 15 Тими дніми бачив я в Юдеї таких, що топтáли в суботу чавíла, і носíли снопí, і нав'ючвали на ослів вино, виноград, і фíгí, і всíлякий тяgár, і вéзли до Єрусалиму суботнього дня. I я при свíдках остеріг їх того дня, коли вони продавали живність. 16 A тирияни мéшкали в ньому, і постачáли рибу й усе на прóдаж, і продавали в суботу Юдиним синам та в Єрусалимі. 17 I докоряв я Юдиним шляхéтним та й сказав їм: „Щó це за рíч, яку ви робите, і безчестите суботній день? 18 Чи ж не так робили ваши батьки, а наш Бог спровадив усе це зло на нас та на це місто? А ви побільшуєте жар гніву на Ізраїля зневажáнням суботи“. 19 I бувало, як падала вечерова тíнь на єрусалимські брами перед суботою, то я наказував, — і були замíкувані брами. I звелів я, щоб не відчиняли їх, а тільки аж по суботі. А біля брам я поставив слуг своїх, — щоб тяgár не входив суботнього дня! 20 I ночували крамарí та продавцí всього продажного раз і два поза Єрусалимом. 21 I остеріг я їх при свíдках та й сказав їм: „Чого ви ночуете навпроти муру? Якщо ви повtóрите це, я простягнú руку на вас!“ Від

того чáсу вони не прихóдили в суботу. 22 I сказав я Левитам, щоб вони очýстилися й прихóдили стерегти брами, щоб освятити суботній день. Також це запам'ятай мені, Боже мíй, і змилуйся надо мною за великістю милості Твоєї! 23 Тими дніми бачив я також юдеїв, що брали собі за жіночí ашдóянок, аммоніtяночí, моавіtяночí. 24 А їхні сини говорили наполовину по-ашdóдському, і не вміли говорити по-юдейському, а говорили мовою того чи того нарóду. 25 I докоряв я їм, і проклинав їх, і бив декого з них, і рвав їм волосся, і заприсягав їх Богом, кáжучи: „Не давайте ваших дочóк їхнім синам, і не беріть їхніх дочóк для ваших синів та для вас. 26 Чи ж не цим згрішив був Соломон, Ізраїлів цар, — а між багатьма народами не було такого царя, як вíн, і був уподóбаний Богові своєму, і Бог настановíв його царем над усім Ізраїлем, — і його ввелí в грíх тí чужí жінкí? 27 I тому чи ж чуте булó таке, щоб чинити все це велике лихо на спроневíрення проти нашого Бога, щоб брати чужих жіночí?“ 28 A один із синів Йояди, сина Ел'яшіва, великого священика, був зятем хоронянина Санваллата, — і я вигнав його від себе! 29 Запам'ятай же їм, Боже мíй, за сплýмлення свящéнства та заповíту свящéнічого та левитського! 30 I очистив я їх від усього чужого, і встановив чéрги для священиків та для Левитів, кожного в службі їх, 31 і для пожертви дров в означених часáх, і для первоплóдів. Запам'ятай же мене, Боже мíй, на добро!

Естер

1 І сталося за днів Ахашвероша, це той Ахашверош, що царював від Індії аж до Етіопії, сто й двадцять і сім окруж, — 2 за тих днів, коли цар Ахашверош засів на троні свого царства, на замку Сузи. 3 Третього року свого царювання справив він гостину для всіх своїх князів та для своїх слуг війська перського та мідійського, старших та правителів округ, 4 показуючи багатство слави царства свого й пишну славу своєї величності довгі дні, сто й вісімдесят день. 5 А по скінченні цих днів справив цар для всього народу, що знаходився в замку Сузи, від великого й аж до малого, гостину на сім день на садковому подвір'ї царського палацу. 6 Біла, зелена та блакитна тканина, тримана віссоновими та пурпурними шнурями, висіла на срібних стовпцях та мармуробівих колонах. Золоті та срібні ложа стояли на підлозі з плиток з зеленого, білого, жовтого й чорного мармуру. 7 А напої подавали в золотому посуді, в посуді все різному, і царського вина було вельми щедро, за великою спроможністю царя. 8 А пиття було за встановленим порядком, — ніхто не примушував, бо цар так установив усім значним своєму дому, щоб чинили за вподобою кожного. 9 Також цариця Ващті спрівила гостину для жінок в царському домі царя Ахашвероша. 10 Сьомого дня, коли цареві стало весело на серці від вина, він сказав Мегуманові, Біззеті, Харвоні, Бігті, і Аварті, Зетарові та Каркасові, сімом євнухам, які служили перед обличчям царя Ахашвероша, 11 привести царицю Ващті перед цареве обличчя в короні царській, щоб показати нарідам та зверхникам її красу, бо була вона вродливого вигляду. 12 Та цариця Ващті відмовилася прийти за царським словом, що було передане їй через євнухів. І сильно загнівався цар, і в ньому горіла його лютість! 13 І сказав цар до мудреців, що знають часі (бо так царська справа йшла перед усіма, що знали закона та право, 14 а близькими до нього були: Каршена, Шетар, Адмата, Паршіш, Мерес, Марсена, Мемухан, сім князів перських та мідійських, які бачать цареве обличчя й сидять перші в царстві): 15 „Як велить закон, щоб зробити з царицею Ващті за те, що не виконала слова царя Ахашвероша, переданого їй через євнухів?“ 16 І

сказав Мемухан перед царем та князями: „Не перед самим царем провинилася цариця Ващті, але й перед усіма князями та перед усіма народами, що по всіх окружах царя Ахашвероша. 17 Бо царічин учінок дійде до всіх жінок, і спричиниться до погордження їхніх чоловіків в їхніх очах, бо будуть говорити: Цар Ахашверош сказав був привести царицю перед обличчя своє, та вона не прийшла! 18 І цього дня казатимуть те саме княгині перські та мідійські, що почують про царічин учінок, до всіх царських князів, — і буде багато погорди та гніву! 19 Якщо цареві це добре, нехай вийде царський наказ від нього й нехай буде записане в законах Персії та Мідії, і нехай не поминеться, щоб Ващті більш не приходила перед обличчя царя Ахашвероша, а її царювання цар дасті іншій, ліпшій від неї. 20 А коли почуеться царський наказ, який цар зробить відомим у всім своїм царстві, хоч яке велике воно, то всі жінкі віддадуть честь своїм чоловікам, від великого й аж до малого“. 21 І була приемна ця рада в очах царя та князів, і цар зробив за Мемухановим словом. 22 І пороз силав він листи до всіх царських окруж, до кожної округи — письмом її, і до кожного народу — мовою його, щоб кожен чоловік був паном у домі своєму, і говорив про це мовою свого народу.

2 По цих подіях, коли затихла лютість царя Ахашвероша, згадав він про Ващті, і що вона зробила, і що було заряджене про неї. 2 І сказали царські отроки, його слуги: „Нехай пошукають для царя дівчат, уродливих на вигляд паннів, 3 і нехай цар призначить урядників по всіх окружах свого царства, і нехай вони зберуть усіх дівчат, паннів уродливого вигляду, до замку Сузи, до дому жінок під руку Гег'я, царського євнуха, стóрожа жінок, і дати їм потрібне для їхнього причепурення. 4 А та дівчина, що буде найкраща в царських очах, буде царювати замість Ващті“. І була приемна ця рада у царевих очах, — і він зробив так. 5 А в замку Сузи був один юдеянин, а ім'я йому Мордехаї, син Яіра, сина Шім'ї, сина Кішового, муж Веніямінівець, 6 що був узятий з Єрусалиму з тим полоном, який був узятий разом з Ехонією, царем Юдиним, якого взяв був Навуходоносор, цар вавилонський. 7 І він виходував Гадассу, вона ж Естер, дочку свого дядька, бо не мала вона

ні батька, ні матері. А ця дівчина була хорошої постіви та вродливої вигляду, а коли помер її батько та мати її, Мордехай узяв її собі за дочку.⁸ І сталося, коли був оголошений царський наказ та закон його, і коли збирали багато дівчат до замку Сузи під руку Гегая, то взята булá й Естéр до царського дому під руку Гегая, стóрожа жіноч. ⁹ І булá та дівчина хороша в його очах, і мала ласку перед ним, і він приспішив видати їй потрібне для її причепурення її ча́стки, та дати її сім'ю відповідних дівчат із царського дому. І він перемістив її та дівчат її до найкращого місця в домі жіноч. ¹⁰ Естéр не віявила ні про нарód свій, ні про місце свого нарόдження, бо Мордехай наказав їй, щоб цього вона не виявляла. ¹¹ А кожного дня Мордехай ходив до подвір'я дому жіноч, щоб довідатись, як мається Естéр та що вона робить. ¹² А коли приходила чергá для кожної дівчини вхóдити до царя Ахашверóша, коли кінчалися дванадцять місяців установленого порядку для жіноч, — бо так виповнýлися дні їхнього причепурювання: шість місяців — мірровою олівою, а шість місяців пáхощами та іншим потрібним для причепурювання жіноч, — ¹³ то з тим дівчина приходила до царя: давалося їй усе, що вона скаже, щоб воно йшло з нею з дому жіноч до дому царського. ¹⁴ Ввечорі вона приходила, а ранком вона вертáлася до другого дому жіноч під руку Шаазгaza, царського євнуха, стóрожа наложниць. Вона вже не вхóдila до царя, хіба б що цар пожадав її, і вона була покликана за ім'ям. ¹⁵ А коли настала чергá для Естéри, — дочки Авіхая, Мордехáєвого дядька, що взяв її собі за дочку, — щоб іти до царя, вона нічого не жадала, як тільки того, що казав Гегай, царський євнух, стóрож жіноч. І Естер мала ласку в очах усіх, хто її бачив! ¹⁶ І булá взята Естéр до царя Ахашвероша, до царського дому його, десятого місяця, він місяць тевет, сьомого року царювання його. ¹⁷ І цар покохáв Естер понад усіх жіноч, і вона мала прихильність та ласку перед його обличчям понад усіх дівчат, — і він поклав царську корону на її голову, і зробив її царíцею замість Вáшти. ¹⁸ І спрáвив цар велику гостину для всіх своїх князів та своїх слуг, гостину для Естéри, і зробив полéгшення для окрúг, і дав дарýнка за царськю спроможністю. ¹⁹ А коли збирали дівчат

другий раз, то Мордехай сидів при царській брамі. ²⁰ Естéр же не віявляла місця свого нарόдження та народу свого, як наказав був її Мордехай, бо Естéр викóнуvala Мордехаєве слово так, як коли булá в нього на віхованні. ²¹ Тими днями, коли Мордехай сидів у царській брамі, розгнівалися Бігтан та Тереш, два царські євнухи зі сторожів порóгів, — і задýмували простягнýти руку на царя Ахашверóша. ²² І стала відома ця річ Мордехаєві, і він доніс про це цариці Естéр, а Естéр переказала цареві в імені Мордехая. ²³ І булá розвідана ця справа, і знайдено так, і ті обое були повішенні на шýбениці. І було записане це в хрóніці перед обличчям царськýм.

3 По цих подіях цар Ахашверóш звеличив Гáмана, сина Гаммедатового, агаг'янина, і повýшив його, і поставив його крісло понад усіх князів, що були з ним. ² А всі цареві раби, що були в царській брамі, падали на коліна та вклонялися Гáманові, бо так про нього наказав цар. А Мордехай не падав на коліна й не вклонявся. ³ І сказали царські раби, що були в царській брамі, до Мордехáя: „Чого ти переступаеш царéвого накáза?“ ⁴ І сталося, як вони говорили до нього день-у-день, а він не слухався їх, то вони донéсли Гáманові, щоб побачити, чи втрýмається Мордехай у своїм слові, бо він віявив їм, що він юдéянин. ⁵ І побачив Гáман, що Мордехай не падає на коліна й не вклоняється йому, — і Гáман перепóвнivся лютістю... ⁶ І погóрджував він у своїх очах простягнýти руку свою не тільки на Мордехая, самого його, бо донéсли йому про Мордехáїв нарód, і Гáман шукав випадку вýгубити всіх юдéян, що були в усьому Ахашверóшевому царстві, нарód Мордехáїв. ⁷ Першого місяця, він місяць нісан, дванадцятого року царя Ахашверóша, кýдано пýра, цебто жеребká, перед Гáманом із дня на день та з місяця на місяць, і жереб упав на дванадцятий місяць, він місяць адар. ⁸ І сказав Гáман до царя Ахашверóша: „Є один нарód, розпорóшений та поділений між нарóдами в усіх окрúгах твого царства, а закóni їх рíзнятся від закóniв усіх нарóдів і закóniв царських вони не викóнують, — і цареві не варто позоставляти їх. ⁹ Якщо це цареві вгодне, нехай бýде написано вýгубити їх, а я відвáжу десять тисяч талантів срібла на руки робітників, щоб унéсли до царських скарбниць!“ ¹⁰ І зняв цар персня свого зі своєї

руки, і дав його Гáманові, синові Гаммедатовому, агағ'янинові, ненáвисникові юдéїв. 11 I сказав цар до Гáмана: „Це срібло віддаó тобі, і дається тебе й той народ, щоб робити з ним, як угодно в очáх твоїх!“ 12 I були покликані царські писарі першого місяця тринадцятого дня в ньому, і було написано все так, як наказав Гáман до царських сатрапів та до намісників, що були над кожною окрúгою, і до князíв кожного нарóду, до кожної окрúги письмом його, і до кожного нарóду мовою його; в імені царя Ахашвероша було написано, і припеча́тано булó царським перснем. 13 I були послані листи через гінців до всіх царських окрúг, щоб були повигúлювані, побиті та понищені всі юдéї від хлопця й аж до старого, діти та жінкі одного тринадцятого дня місяця дванадцятого, він місяць адар, а здóбич по них пограбувáти. 14 Відпис із цього листа щоб був виданий як закóн, у кожній окрúзі, і оголóшений для всіх нарóдів, щоб були готові на цей день. 15 Гінці вийшли, пігнані царéвим словом. А закóн був вýданий в замку Сузи. А цар та Гáман сіли до пиття, а місто Сузи було в замішанні.

4 А Мордехáй довідався про все, що було зроблено.

І роздéр Мордехай одежу свою, і зодягнув верéтище та посипався пópelом, і вийшов на серéдину міста, та й кричав криком сильним та гírkým! 2 I прийшов він аж під царськú браму, бо не можна було вхóдити в царськú браму в верéтищному убрanní. 3 А в кожній окрúзі та місці, куди дохóдило слово царя та його закóн, були для юдéїв велика жалóба, і піст, і плач, і голосіння, а верéтище та пópel були лóжем для багатьох... 4 I прийшли дівчата Естéрині євнухи її, та й донéсли їй про це. I дуже затремтіла цариця, і послала одежу зодягнути Мордехáя та зняти з нього його верéтище, та він не прийnáv. 5 I покликала Естéр Гатаха, одного з євнухів царя, якого він пристáвив до неї, і наказала йому довідатися про Мордехая, щó то з ним, і чого то жалóба? 6 I вийшов Гатах на міську площу, що перед царською брамою. 7 I виявив йому Мордехáй усе, що спíткало його, і про суму срібла, яку Гáман сказав відвáжити до царськóї скарбницí за юдéїв, щоб вýгубити їх. 8 I він дав йому відписа листа закóну, що був вýданий у Сузах на вýгублення їх, щоб показав Естéрі, та щоб доніc їй, і щоб наказáв їй піти до царя

благáти його та просити перед його обличчям за її нарóд. 9 I прийшов Гатах, і доніc Естéрі Мордехаєві словá. 10 I сказала Естéр до Гатаха, і наказала йому переказати Мордехаєві: 11 „Усі царські раби та народ царських окрúг знають, що кожен чоловíк та жінка, що прийde до царя до вну́трíшнього подвí'я непокликаний, один йому закóн, — убити його, окрім того, кому цар простягнé золоте бéрло, — і буде він жити. А мене не кличути вхóдити до царя от уже тридцять день“. 12 I переказали Мордехаєві Естéрині словá. 13 I сказав Мордехай відповісти Естері: „Не дýмай в душі своїй, що втечеш до царського дому одна з усіх юдéїв... 14 Бо якщо справді бýдеш ти мовчáти цього чásу, то полéгшення та в्रятувáння прийde для юдéїв з іншого місяця, а ти та дім твого батька погинete. А хто знає, чи не на час, як оцей, досяглá ти царства!“ 15 I сказала Естéр відповісти Мордехаєві: 16 „Іди, зberи всіх юдéїв, що знахóдяться в Сузах, і постíть за мене, і не їжте й не пийте три дні, ніч та день. Також я та дівчáта мої бýдемо постити так, і так прийdу до царя, хоч це не буде за закóном. А якщо я загину, то загину“. 17 I пíшов Мордехáй, і зробив усе, як звеліла йому Естéр.

5 I сталося третього дня, і вбрала Естер царськí шати, та й стала на вну́трíшньому подвí'ї царського дому, навпроти царського дому. А цар сидів на трóні свого цárства в царському домі навпроти входу до дому. 2 I сталося, як цар побачив царицю Естéр, що стоїть у брамі, то знайшлá вона ласку в очáх його. I цар простягнúв Естéрі золоте бérло, що в руці його, а Естéр пíдійшла й доторкнулася до кінця бéрла. 3 I сказав до неї цар: „Щó тобі, царице Естéр? I яке прохáння твое? Якщо побажаеш аж до половини царства, то бýде дáне тобі!“ 4 A Естéр відказала: „Якщо це цареві вгоднe, нехай прийde цар та Гáман сьогодні на гостíну, яку я вчиню йому!“ 5 I сказав цар: „Скоріше покличте Гáмана, щоб виконати Естéрині словá!“ I прийшов цар та Гáман у гостíну, що вчинила Естéр. 6 I сказав цар до Естéри при питті вина: „Яке жадáння твое? I буде тобі дáне. I яке прохáння твое? Якщо побажаеш аж до половини царства, то буде зróблene!“ 7 I відповілá Естéр та й сказала: „Мое жадáння та мое прохáння таке: 8 Якщо знайшлá я ласку

в царевих очах, і якщо це цареві вгодне, щоб ввілити жадання мое й щоб виконати прохання мое, — нехай прийде цар та Гаман на гостину, що зроблю їм, і завтра я зроблю за царевим словом“. 9 I вийшов Гаман того дня радісний та добросердій. Та коли Гаман побачив Мордехая в царській брамі, і він не встав і не затримав перед ним, то Гаман переповнився лютістю на Мордехая. 10 Та стримався Гаман, і прийшов до свого дому. I послав він покликати своїх приятелів та жінку свою Зереш. 11 I розповів їм Гаман про славу свого багатства, та про численність синів своїх, та про все, як звеличив його цар, і як підняв його понад князів та слуг царівих. 12 I сказав Гаман: „А цариця Естер не привела з царем на гостину, яку зробила, нікого, крім мене. I також назавтра я покликаний до неї з царем! 13 Та все це нічого не варте мені цього часу, доки я бачу того юдея Мордехая, що сидить у царській брамі!“ 14 I сказала до нього жінка його Зереш та всі його приятелі: „Нехай приготують шібеницю, високу на п'ятдесят ліктів, а рánком скажи цареві, і нехай повісять на ній Мордехая, і підеш з царем радісний на гостину!“ I була приємна та рада для Гамана, і зробив він ту шібеницю.

6 Тієї ночі втік був сон від царя, і він сказав принести Книгу пам'яток, Хроніки, — і вони читалися перед обличчям царським. 2 I знайдене було написане, що Мордехай доніс на Бігдана та Тереша, двох царських євнухів, зо сторожів порога, що задумували були простягнути руку на царя Ахашверуша. 3 I сказав цар: „Яка честь та гідність зроблена Мордехаєві за це?“ I сказали цареві отроки, що прислуговували йому: „Нічого йому не зроблено“... 4 I спіткав цар: „Хто на подвір'ї?“ А Гаман прийшов на зовнішнє подвір'я царського дому, щоб сказати цареві повісити Мордехая на тій шібениці, яку приготував для нього. 5 I сказали отроки царя до нього: „Ось Гаман стоїть на подвір'ї“. I сказав цар: „Нехай увійде!“ 6 I Гаман увійшов, а цар йому сказав: „Що зробити з чоловіком, якому цар хоче чести?“ I подумав Гаман у серці своїм: „Кому ж цар зажадає вчинити честь більше, як мені?“ 7 I відповів Гаман цареві: „Тому чоловікові, якому цар жадає чести, 8 нехай принесуть цареву одежду, яку цар зодягав,

та коня, що цар їздив на ньому, і щоб була дáна царська корона на його голову. 9 I дати цю одежду та цього коня на руку котрогось із старших князів царівих. I нехай зодягнуть того чоловіка, якому цар жадає чести, і нехай взять його на коні на міській площі, і нехай кличути перед ним: „Так робиться мýжеві, якому цар жадає чести!“ 10 I сказав цар до Гамана: „Поспіши, візьмі одежду та коня, як казав ти, і зроби так юдееві Мордехаєві, що сидить у царській брамі. Не пропусти нічого зо всього, що ти говорив!“ 11 I взяв Гаман одежду та коня, і зодягнув Мордехая, і возив його на міській площі, і кричав перед ним: „Так робиться мýжеві, якому цар жадає чести!“ 12 I вернувся Мордехай до царської брами, а Гаман поспішив до дому свого сумній та закривши голову. 13 I розповів Гаман жінці своїй Зереші та всім приятелям своїм усе, що спіткало його. I сказали йому мудреці його та жінка його Зереш: „Якщо з юдейського насіння Мордехай, перед яким зачав ти падати, то не переможеш його, бо дійсно впадеш перед ним!“ 14 Ще вони говорили з ним, а євнухи царські прибули й поспішили відвісти Гамана на гостину, яку зробила Естер.

7 I прийшов цар та Гаман на гостину цариці Естер. 2 I сказав цар до Естері також другого дня при питті вина: „Яке жадання твоє? I буде тобі дáне. I яке прохання твоє? Якщо побажаеш аж до половини царства, то буде зроблено!“ 3 I відповіла цариця Естер та й сказала: „Якщо знайшla я ласку в очах твоїх, о цáрю, і якщо це цареві вгодне, нехай буде дáне мені життя мое на жадання мое, а нарóд мíй — на прохання мое! 4 Bo прóдані мі, я та нарóд мíй, на вýгублення, на забій та на погíбель... Та коли б ми були прóдані на рабів та на невільниць, мовчала б я, бо цей ýтиск був би не вартий царéвого занепокóбення“. 5 Тоді сказав цар Ахашверosh, і повів до цариці Естері: „Хто тó він, і де тóй, що його серце напóвнило його відвагою чинити так?“ 6 I сказала Естер: „Ненáвисник та ворог — це злий Гаман!“ I Гаман перелякався перед обличчям царя та цариці. 7 A цар у своїй лютості устав від гостини, і вийшов до палацового сáду. A Гаман став просити царицю Естер за життя своє, бо побачив, що загрожує йому лихо від царя... 8 I цар вернувся з палацового сáду до дому питті

вина, а Гаман припав до ліжка, що на ньому була Естéр. І цар сказав: „Чи хочеш також збезчестити царицю в мене в домі?“ Як тільки це слово вийшло з царевих уст, то закрили Гаманове обличчя... 9 І сказав Харвона, один з євнухів перед царевим обличчям: „Та ось шибениця, яку зробив Гáман для Мордехая, що говорив добре на царя, яка стоїть у Гамановому домі, висока на п'ятдесят ліктів“. І сказав цар: „Повісьте його на нíй!“ 10 І повісили Гáмана на шибениці, яку він приготувив був для Мордехая, а лютість царéва втихла.

8 Того дня цар Ахашверóш віddав цариці Естéрі дім Гáмана, ненáвисника юдеїв, а Мордехáй став перед цареве обличчя, бо Естéр виявила, хто він для неї. 2 І зняв цар свого пérсня, що забрав від Гáмана, та й дав його Мордехáєві, а Естéр настановила Мордехая над Гамановим домом. 3 І Естéр далі говорила перед обличчям царя. І впала вона перед його ногами, і плакала та благáла його відвернути лихо агаг'яніна Гамана та зáдуми його, які задúмували був на юдеїв. 4 І простягнув цар до Естéри золоте бéрло, а Естéр устала й стала перед царéвим обличчям, 5 та й сказала: „Якщо це цареві вгóдне, й якщо знайшлá я ласку перед обличчям його, і вгодна ця річ перед царевим обличчям та вгодна я в очáх його, нехай буде написано, щоб були повéрнені ті листи зáдумів агаг'яніна Гамана, Гаммедатового сина, що написав був повигúлювати юдеїв, які є в царевих окрýгах. 6 Бо як я могла б дивитися на лиxo, що спítkáе нарóд мíй, і як я могла б дивитися на загíбель рódu свого?“ 7 І сказав цар Ахашверóш до цариці Естéри та до юдéянина Мордехáя: „Ось я дав Естéri дім Гамана, а його повісили на шибениці за те, що простяг був руку свою на юдеїв. 8 А ви пишіть до юдеїв, як добре в ваших очáх, в імені царя, і припечаťайте царським пérснем, бо листá, що був написаний в імені царя та був припечаťаний царським пérснем, не можна віdmінити“. 9 І були покликані царські писарі того чáсу, місяця третього, — він місяць сіван, двадцять і третього дня в ньому, і було написане все, як наказав був Мордехáй, до юдеїв, і до сатрапів, і намісників, і зверхників округ, що від Году й аж до Кушу, — сто й двадцять і сім окрýг, і до кожної окрýги письмом її, і до

кожного народу мовою його, та до юдеїв їхнім письмом та їхньою мовою. 10 І понапісував він листí в імені царя Ахашвероша, і поприпечаťував пérснем царським, і послав через гінців на кóнях, які їздять на держáвних кóнях, кóнях баскіх, 11 що цар дав право юдеям, які живуть у кожному місті, зібратися й стати за своє життя, вýгубити, забити та погубити всяке вýсько нарóду та окrýги, що ненáвидять їх, дітей та жіноч, а здóбич по них — розграбувáти, 12 одного дня по всіх окrýгах царя Ахашвероша, — тринадцятого дня дванадцятого місяця, — він місяць адáр. 13 Відпис цього листа щоб був вýданий, як закón, у кожній окрузі, посланий був відкрýтий для всіх нарóдів, і щоб юдеї були готові на той день помстítися на своїх ворогах. 14 Гінці, що поїхали вéрхи на швидкіх конях, вийшли, приспішенні та пігнані царським словом. А цей накáз був дáний у зáмку Сýзи. 15 А Мордехай вийшов з-перед царéвого обличчя в царській одежі, блакитній та білій, а на ньому велика золота корона та віссонний і пурпúровий завíй. І місто Сýзи раділо та тішилося! 16 Юдеям було тоді світло, і радість, і веселість, і честь! 17 І в кожній окrýзі та в кожному місті, куди досягає слово царя та закón його, була юдеям радість та веселість, бénket та свято! І багато-хто з нарóдів краю стали юdéями, бо на них напав страх перед юdéями.

9 А дванадцятого місяця, — він місяць адáр, — тринадцятого дня в ньому, коли накáз царя та закón його мали бути вýконані, дня, коли вороги юдеїв сподівалися запанувáти над ними, повернулося те так, що вони, юдеї, запанувáли над ненáвисниками своїми, 2 зібралися юдеї в своїх містах по всіх окrýгах царя Ахашвероша, щоб простягнути руку на тих, що задúмували їм лиxo, та ніхтó не став перед ними, бо страх перед ними напав на всі нарóди. 3 А всі зверхники округ, і сатрапи, і намісники, і виконáвці царськóї праці підтрýмували юдеїв, бо напав на них страх перед Мордехаєм. 4 Бо Мордехáй став великим у царському домі, а вістка про нього покотíлась по всіх окrýгах, бо той чоловíк, Мордехай, усе ріc. 5 І били юдеї всіх своїх ворогів, побивáючи мечем, і забиваючи та вигúлюючи їх, і робили з своїми ворогами за своєю вoleю. 6 А в зáмку Сýзи юдеї позабивали та повигúлювали п'ять сотень

чоловіка, 7 і Паршандату, і Далфона, і Аспату, 8 і Пората, і Адалію, і Арідата, 9 і Пармашту, і Арісая, і Арідая, і Вайзата, 10 десятьох синів Гамана, Гаммедатового сина, ненáвисника юдеїв, забили, а на грабунок не простягли своєї руки. 11 Того дня число забитих у зámку Сýзи прийшло перед цареве обличчя. 12 I сказав цар до цариці Естéри: „У зámку Сýзи юдеї позабивали та повигúблювали п'ять сотень чоловіка та десятьох Гаманових синів. Що вони зробили в решті царевих окрúг? I яке жадáння твоє? I бýде тобі ввóлене. I яке ще прохáння твоє? I бýде зróблene“. 13 I віdpovila Естéр: „Якщо це цареві вгодне, нехай бýде дáне юдеям, що в Сýзах, також узвітра вчинити за закóном цього дня, а десятьох Гаманових синів нехай повісять на шýбеници“. 14 I сказав цар, щоб було зróблено так, — і був дáний закóн у Сузах, а десятох Гаманових синів повісили. 15 I зíбралися юдеї, що в Сýзах, також чотирнáдцятого дня місяця адáр, і вýбили в Сýзах три сотні чоловіка, а на грабунок не простигли своєї руки. 16 A решта юдеїв, що жили по царських окрúгах, зíбралися та й стали до бóю за свое життя, і віdpochíli від ворогів своїх. I позабивали вони між своїми ненáвисниками сімдесát і п'ять тисяч, а на грабунок не простяглі своєї руки. 17 Це було тринáдцятого дня місяця адара, а чотирнáдцятого в ньюму настав мир, — і зробили його днем гостíни та радости. 18 A юдеї, що в Сýзах, зíбралися тринáдцятого дня в ньюму та чотирнáдцятого в ньюму, а мир мали п'ятнáдцятого дня в ньюму, — і зробили його днем гостíни та радости. 19 Тому то юдеї неогорóджених селищ, що сидять по неогорóджених містах, роблять чотирнáдцятий день місяця адара днем радости й гостини та свята, та днем посилáння дарýнків один óдному. 20 A Мордехай описав ці подíї, і порозсилав листí до всіх юдеїв, що по всіх окрúгах царя Ахашвероша, до близьких та далеких, 21 щоб вони постановíли святкувати чотирнáдцятий день місяця адáра та п'ятнáдцятий день у ньюму кожного року, 22 як ті дні, коли юдеї віdpochíli від ворогів своїх, і як той місяць, коли їм сум обернувся на радість, жалóба — на свято, щоб зробити їх днями гостíни та радости, і посилáння дарýнків один óдному та дарýнків убогим. 23 I прийняли юдеї це, що зачалий робити, і про щó написав їм Мордехáй, 24

що аgag'янин Гáман, син Гаммедатів, ненáвисник усіх юдеїв, замишляв був на юдеїв, щоб вýгубити їх, і кидав пúра, цебто жеребкá, на збентéження їх та на згубу їхню. 25 Та коли прийшла вона, Естер, перед обличчя, царý він наказав листом: „Нехай обéрнеться його злий зáдум, якого він задýмав був на юдеїв, на його голóву!“I повісили його та синів його на шýбеници. 26 Тому то й назвали ці дні: Пурím, від імені „пур“ . Тому то згíдно зо всíмá словами цього листа, і що вони бачили про це й що трáпилося з ними, 27 юдеї постановíли й прийняли на себе й на нащádkів своїх, та на всіх, хто поєднáється з ними, і не віdstúплять, алé щоб святкувати два ті дні кожного року згíдно з напíсаним про них та згíдно з їхníм чáсом. 28 A дні цí мають споміна́тися та святкуватися в кожному поколінні, у кожному рóді, у кожній окрúзі, у кожному місті. A цí дні, Пурím, не минуться між юдéями, а пам'ять про них не скінчиться з їхнього насіння. 29 I написала цариця Естéр, дочка Авіхаїлова, та юдéянин Мордехай з сильним домагáнням другий раз про те, щоб викóнувати цього листá про Пурím. 30 I порозсилáв він листí до всіх юдеїв, до ста й двадцятí й семи окрúг Ахашверóшового цárства, зо словами миру та правди, 31 щоб вони викóнували ті дні Пурím у їх ознáченіх часáх, як постановíв про них юдéянин Мордехáй та цариця Естéр, і як вони самí постановíли на себе та на нащádkів своїх прýписи постíв та їхнього голосíння. 32 A Естéрин накáс стvérдив цí прýписи про Пурím, і булó це запíсане в книгу.

10 I наклав цар Ахашверóш данíну на землю та на морські островí. 2 A ввесь чин його сили та його лицáрских дíл, і виráзний óпис величности Мордехáя, що звелíчив його цар, — ось вони опýсані в Кнізі Хронíк царів мідійських та перських. 3 Bo юdéянин Мордехáй був другий по царі Ахашверóші, і великий для юдеїв, і мiliй для багатьох братів своїх, який шукав добра для нарóду свого й говорив „мир!“для всіх нащádkів своїх.

ЙОВ

1 Був чоловік у країні Уц, на ім'я йому Йов. І був чоловік цей невинний та праведний, і він Бога боявся, а від злого втікав. **2** І народілися йому сéмеро синів та три дочки. **3** А маєток його був: сім тисяч худоби дрібної, і три тисячі верблóдів, і п'ять сотень пар худоби великої, і п'ять сотень ослиць та дуже багато рабів. І був цей чоловік більший від усіх синів сходу. **4** А сини його ходили один до одного, і справляли гостину в домі того, чий був день. І посылали вони, і кликали трьох своїх сестер, щоб їсти та пити із ними. **5** І бувало, як миналося кóло бенкетних днів, то Йов посилив за дітьми й освячував їх, — і вставав він рано вранці, і принoсив ціlopáлення за числом їх усіх, бо Йов казав: „Може згрішили сини мої, і зневáжили Бога в серці своєму“. Так робив Йов по всі дні. **6** І сталося однóго дня, і поприходили Божі сини, щоб стати при Господі. І прийшов поміж ними й сатанá. **7** І сказав Господь до сатани: „Звідки ти йдеш?“ А сатанá відповів Господéві й сказав: „Я мандрувáв по землі та й перейшов її“. **8** І сказав Господь до сатани: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Йóва? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, що Бога боїться, а від злого втікає“. **9** І відповів сатанá Господéві й сказав: „Чи ж Йов дárмо боїться Бога? **10** Чи ж Ти не забезпечив його, і дім його, і все, що його? Чин його рук Ти поблагословíв, а маєток його пошириvся по краю. **11** Але простягни тільки руку Свою, і доторкніся до всього, що його, — чи він не зневáжить Тебе перед лицем Твоїм?“ **12** І сказав Господь до сатани: „Ось усе, що його, — у твоїй руці, тільки на нього самóго не простягай своєї руки!“ І пішов сатанá від лиця Господнього. **13** І сталося однóго дня, коли сини його та дочки його їли та вино пили в домі свого перворóдженого брата, **14** то прибіг до Йова посланéць та й сказав: „Худоба велика оráла, а ослиці пásлися при них. **15** Аж тут напали сабеї й позабирали їх, а слуг повбивали вістрям меча. І втік тільки я сам, щоб донéсти тобі!“ **16** Він ще говорив, аж прибігає інший та й каже: „З неба спав Божий огонь, і спалив отáру та слуг, та й пожер їх. А втік тільки я сам, щоб донéсти тобі!“ **17** Він ще говорив, аж біжить ще інший та й каже:

„Халдéї подіlíлися на три віddíli, і напали на верблódів, та й позабирали їх, а слуг повбивáli вістрям меча. І втік тільки я сам, щоб донéсти тобі!“ **18** Поки він говорив, аж надbігає ще інший та й каже: „Сини твої та дочки твої їли та вино пили в домі свого перворóдженого брата. **19** Аж раптóво надíйшов великий вітер з боку пустині, та й ударив на чотири роги дому, — і він упав на юнаків, і вони повмирали. І втік тільки я сам, щоб донéсти тобі!“ **20** І встав Йов, і роздéр плаща свого, й обстриг свою голову, та й упав на землю, і поклонився, **21** та й сказав: „Я вийшов нагай із утроби матері своєї, і нагай повернúсь туди, в зéмлю! Господь дав, — і Господь узяв. Нехай буде благословéнне Господне Ім'я!“ **22** При всьому цьому Йов не згрішив, і не сказав на Бога нічого безумного!

2 І сталося однóго дня, і поприходили Божі сини, щоб стати перед Господом; і прийшов також сатанá поміж ними, щоб стати перед Господом. **2** І сказав Господь до сатани: „Звідки ти йдеш?“ А сатанá відповів Господéві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **3** І сказав Господь до сатани: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Йóва? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, який Бога боїться, а від злого втікає. І він ще тримається міцно в своїй невинності, а ти намовляв був Мене на нього, щоб без прýводу його зruйнувати“. **4** І відповів сатана Господéві й сказав: „Шкіра за шкіру, і все, що має, віddасть він за душу свою. **5** Але простягни но Ти руку Свою, і доторкнись до костéй його та до тіла його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоїм?“ **6** І сказав Господь до сатани: „Ось він у руці твоїй, — тільки душу його бережи!“ **7** І вийшов сатана від лиця Господнього, та й ударив Йова злим гнояком від стопій ногій його аж до його чéрепа. **8** А той узяв собі черепká, щоб шкréбти себе. І він сидів перед попелу. **9** І сказала йому його жінка: „Ти ще міцно тримаєшся в невинності своїй? Прокляни Бога — і помреш!“ **10** А він до неї відказав: „Ти говориш отак, як говорить яка з божевільних! Чи ж ми бúдем приймати від Бога добрe, а злого не прийmем?“ При всьому тому Йов не згрішив своїми устами. **11** І почули троє прýятelів Йóвових про все те нещастя, що прийшло на нього, і

поприходили кожен з місця свого: теманянин Еліфáз, шух'янин Біddád та наамáтянин Цофáр. І вмовилися вони прийти разом, щоб похитати головою над ним та потішити його. 12 І звели вони здалека очі свої, — і не пізнали його. І піднёсли вони голос свій, та й заголосили, і роздéрли кожен одежу свою, і кидали порох над своїми головами аж до неба. 13 І сиділи вони з ним на землі сім день та сім ночей, і ніхто не промóвив до нього ні слова, бо вони бáчили, що біль його вéльми великий

3 По цьому відкрив Йов уста свої та й прокляв був свій день народження. 21 Йов заговорив та й сказав: 3 „Хай загине той день, що я в ньому родився, і та ніч, що сказала: „Зачáвсь чоловíк!“ 4 Нехай стане цей день темнотою, нехай Бог з висоти не згадає йогó, і нехай не являється світло над ним!. 5 Бодай тéмрява й мóрок його заступíли, бодай хmара над ним пробувáла, бодай тéмнощі denní лякали йогó! 6 Оця ніч — бодай тéмність її обгорнúла, нехай у днях року не буде назváна вона, хай не вvýде вона в число місяців! 7 Тож ця ніч нехай буде самітна, хай не прийде до неї спіváння! 8 Бодай її ті проклина́ти, що день проклинають, що левіятáна готові збудити! 9 Хай потéмніють зóрі порáнку її, нехай має надію на світло — й не буде його, і хай вона не побачить тремтáчих повíк зорі ранньої!, — 10 бо вона не замкнула дверéй нутра матернього, і не схovalа страждáння з очей моїх! 11 Чому я не згинув уutróbi? Як вийшов, із нутра то чому я не вмер? 12 Чого прийняли ті коліна мене? І нащо ті перса, які я був ссав? 13 Бо тепер я лежав би спокійно, я спав би, та був би мені відпочíнок 14 з царями та з зéмними рáдниками, що гробníцí будують собі, 15 або із княzáми, що золото мали, що домíї свої срíблом напóвнювали! 16 Або чом я не ставсь недонóском прихóваним, немов ті немовлята, що світла не бачили? 17 Там же безбожники перестають докуčáти, і спочивають там змученоíлі, 18 разом з тим мають спóкій уv'язнені, — вони не почують вже крику гnобítеля! 19 Малíй та великий — там ріvní, а раб вільний від пана свого... 20 І нащо Він стrúdженому дає світло, і життя — гíркодúхим, 21 що вичíкують смерти — й немає її, що її віdkopáli б, як скáрби захóвані, 22 тим, що радісно тішилися б, веселíлись, коли б

знайшли грóба, 23 мужчíні, якому дорóга закрита, що Бог тіnnю закрив перед ним? 24 Бо зідхáння мое виперéджує хліб мíй, а зóйки мої полились, як вода, 25 бо страх, що його я жахався, — до мене прибув, і чого я боявся — прийшло те мені. 26 Не знав я спокóю й не був втихомíрений, і я не відпочíв, — та нещастя прийшло!

4 І віdpovíв теманянин Еліfáз та й сказав: 2 „Коли спróбувати слово до téбе, — чи мука не бúде ще більша? Та хто стрýмати зможе словá? 3 Таж тý багатьóх був навчав, а róki oслáblí зміцняв, 4 того, хтó спотíкався, підýмали словá твої, а коліна тремткí ти зміцняв! 5 А тепер, як нещастя на тебе найшло, то ти змучився, тебе досягло воно — і ти налякався. 6 Xíba не булá бого бíjnість твоя за надію твою, за твоє сподіvánnia — невинність дорíg твоїх? 7 Пригадáй но, чи гинув невинний, і де праведні вýгубленi? 8 Як я бачив таких, що орали буlí беззакónня, та сíяли кривду, то й жали її: 9 вони гинуть від пóдиху Божого, і від духу гніvnóго Його погибають! 10 Левíne ричánnia й рик люtого лева минаe, і левчukáм вилuщаются зуби. 11 Гине лев, як немає здобýчі, і левенýta левíci втíкають. 12 І закрадáється слово до мене, і мое ухо почуло ось дéшo від нього. 13 У розdúmuваннях над нíчníми видínniamis, колí mínniй сон обíмає людей, 14 спítkav мене жах та тремtínnia, і багато костéй моїх віn strусonúv, — 15 i дух перейшов по обличчí моїм, стало дýба волóssya на тіlі моїм. 16 Віn стояв, але я не пíзнав його вýгляду, — образ навпрóti очей моїх був, і тихий голос почув я: 17 „Xíba праведníша людína за Бога, xíba чоловík за своїgo Tворця є чистíший? 18 Таж рабам Своїм Віn не йме вíri, і накладає винu й на Своїх Анголív! 19 Шó ж тодí мéшканцí гlínných xat, що в pórosi їхня основа? — Як мíль, вион будуть розчáвлени! 20 Вони тóвчені зráнku до вечора, — і без помóchi гинуть назávždi. 21 Слава їхня минається з ними, — вони помирають не в мудростi!

5 Ану клич, — чи є хто, щоб тобi віdpovív? I до кóго з святих ти вðasíся? 2 Bo gnív побиває безglúzdого, а зázdroši сmerte завдаётъ нерозумному! 3 Я бачив безумного, як віn розsívся, — та зараз оселя його спорохnávila. 4 Віd спасínnia далекí сини його, вони без рятунку почáвлéni býduytъ у брамi! 5 Його жnívo голодний поїstъ,

і з-між тéрну його заберé, — і спрágнені ось поковтáють маєток його! 6 Bo нещасть вихóдить не з пþроху, а горе росте не з землí, — 7 bo людýна народжується на страждáння, як іскри, щоб угþру летіти. 8 A я б удавáвся до Бога, і на Бога б поклав свою справу, — 9 Він чинить велике та недослídýме, предивне, якому немає числа, 10 bo Він дає дощ на повéрхню землі, і на поля посилає Він воду, 11 щоб постáвити низьких на високе, і зміцнítи спасíння засмучених. 12 Він розвíює зáдуми хитрих, і не виконують плану їх руки, 13 Він мудрих лукáвством їх лóвить, і рада крутíйська марнþю стає, — 14 вдень знахóдять вони темноту, а в пólудень мáщають, мов уночі! 15 I Він від меча урятóве бíдного, а з міцнóї руки — бíдарý, 16 i стається надія нуждénному, і замкнула устá свої кривда! 17 Тож блаженна людýна, яку Бог картáе, і ти не цурайсь Всемогútнього кари: 18 Bo Він рану завdáсть — і перев'ýже, Він ламає — й вигбóють руки Його! 19 В шíсткох лихах спасé тебе, а в сíмох не дíткнé тебе зло: 20 Викуплýє тебе Він від смерти за голоду, а в боó — з рук меча. 21 Як бич язикá запануе, сховаєшся ти, і не будеш боятись руїни, як прийде вона. 22 З насилия та з голоду бúдеш смíтись, а земнóї зvíriни не бíйся. 23 Bo з камíнням на полí є в тебе умова, і зvír польової примíрився з тобою. 24 I довídaєшся, що намéт твíй спокíйний, і переглянеш домíвку своó, — і не знáйдesh у нíй недостáтку. 25 I довídaєшся, що числénne насиñня твоë, а нащáдки твої — як трава на землí! 26 I в дозрíлу вíci до гробу ти зíйдesh, як збíжжя досpíle вvhóдить до клунí за чásу свого! 27 Отож, дослídýли ми це — й воно так, послухай цього, — й зрозумíй собí все!"

6 А Йов відповів та й сказав: 2 „Коли б смútок мíй вíрно був зváжений, а з нím рáзом нещасть мое пíднялý на вазí, 3 то тепер воно тýжче було б від морськóго пíску, томý нерозвáжne словá мої кажутъ! 4 Bo в менí Всемогútнього стрíli, і їхня отрúta p'e духа могó, страхи Божí шикúються в бíй проти méne... 5 Чи дикий осел над травою ревé? Xiba реве вíl, коли ясла повнí? 6 Чи без соли ѯдять несмачné, чи є смак у білкóvi яйцá? 7 Чого не хотіла торкнúтись душа моя, все те стало менí за поживу в хворóbi. 8 O, коли б же збулося прохáння мое, а мое сподívánnia дав Бог! 9 O, коли

б зволив Бог розчавýти мене, простягнúв Свою руку — й мене поламáv, — 10 то була б щe потíха менí, і скакáb bi я в немилосéрдному болí, bo я не зríkався слív Святого! 11 Яка сила моя, щo надíю я матиму? I який мíй кíнець, щоб продóвжити життя мое це? 12 Чи сила камínnia — то сила моя? Чи тílo мое мídяne? 13 Чи не помích для мене в менí, чи спасínnia віd мене вídsúnene? 14 Для тóго, хто гине, товариш — то ласка, хоча б опустív того страх Всемогútнього. 15 Братí моí зраджуютъ, мов той потík, мов рíchiще потókiv, минаютъ вони, 16 темnísh víd лýodu вони, в них ховається сníg. 17 Коли сонце їх грíe, вони висихáють, у теплí — гинуть з місця свого. 18 Каравáni дорогу свою відхилáють, ухóдять в пустиню — й щезаютъ. 19 Каравáni з Темíй поглядають, похódi з Шевíй покладають надíi на них. 20 I засорóмилися, що вони сподívaliсs; до нýого прийшли — та й збентéжились. 21 Так і ви тепер стали нíшó, побачили страх — і злякалис! 22 Чи я говорив коли: „Дайте менí, а з маétku свого дайте пídkup за мене, 23 i врятуйте мене з руки ворога, і з рук гнобítelевих мене викупílt?“ 24 Навчíte ви мене — і я буду мовчати, а в чím я невmísne згрíшив — розтлумáchte менí. 25 Які гострí словá справедливí, та що то довóдить догána віd вас? 26 Чи ви дýмаєте докорáti словámi? Bo на вíter словá одчайдúшного, 27 i на сиротú нападаете ви, і копаєте яму для друга свого! 28 Та звольте поглянути на мене тепер, а я не скажú перед вами неправди. 29 Верніться ж, хай кривди не бúde, і верніться, — щe в тím моя правда! 30 Xíbá в мене на язици є неправда? чи ж не маю смakу, щоб розпíзнati нещасть?

7 Xiba чоловík на зemlí — не на службí вíjсьkóví? I його днí — як днí náymita! 2 Як раб, спrágneniy tíni, i як найmit chekae заплати за працю свою, 3 так місяci márnosti dáno в спádok менí, та nocti terpínnia менí vídliчили. 4 Коли я кладусь, то кажú: „Коли встану?“ I тýгнеться вечír, і перевертánnia iž bóku на бík їm до ранку. 5 Зодяглось мое тílo черvóiu та strúplami в pórosi, shkíra mya затверdíla by brijdák. 6 A днí мої стали швидchíši за tkácykого chovnika, i в марнótñi надíi минаютъ вони. 7 Pam'jatay, щo життя мое — вíter, мое око вже бíльш не побачить добrá. 8 Не побачить мене око

того, хто бачив мене, Твої очі поглянуть на мене — та немає мене. **9** Як хмара зникає й проходить, так хто сходить в шебол, не виходить, (*Sheol h7585*) **10** не вертається вже той до дому свого, та й його не пізнає вже місце його. **11** Тож не стримаю я своїх уст, говоритиму в утиску духа свого, нарікати я буду в гіркоті своєї душі: **12** Чи я море чи морська потвібра, що Ти надо мною сторожу поставив? **13** Коли я кажу: „Нехай постіль потішить мене, хай думкій мої ложе мое забере“, **14** то Ти снами лякаєш мене, і видіннями стрáшиш мене **15** I душа моя пра́гне задушення, смерти хочуть мої кості. **16** Я обрідив життям. Не повіки ж я житиму! Відпусти ж Ти мене, бо марнота оці мої дні! **17** Що таке чоловік, що його Ти підносиш, що серце Своє прикладаєш до нього? **18** Ти щоранку за ним назираєш, щохвілі його Ти досліджуєш. **19** Як довго від мене ще Ти не відврнешся, не пустиш мене проковтнути хоч сліну свою? **20** Я згрішив. Що ж я маю робити, о Стóроже людський? Чому Ти поклав мене ціллю для Себе, — і я стався собі тягарем? **21** I чому Ти не простиш моего гріха, і не відкинеш провини моєї? А тепер я до пороху ляжу, і Ти будеш шукати мене, — та немає мене“.

8 I заговорив шух'янин Білда́д та й сказав: **2** „Аж доки ти будеш таке теревéнити? I доки словá твоїх уст будуть вітром бурхливим? **3** Чи Бог скрýвлює суд, і хіба Всемогутній викрýвлює правду? **4** Якщо твої діти згрішили Йому, то Він іх віддав в руку їх беззаконя! **5** Якщо ти звертатися будеш до Бога, і будеш блага́ти Всемогутнього, **6** якщо чистий ти та безневійний, — то тепер Він тобі Свою милість пробудить, і напóвнить оселю твою справедливістю, **7** і хоч твій почáток нуждений, але твій кінець буде вéльми великий! **8** Поспітай в покоління давнішого, і міцно збагні батьків їхніх, — **9** бо ми ж учорашні, й нічого не знаєм, бо тінь — наші дні на землі, — **10** отож вони нáвчать тебе, тобі скажуть, і з серця свойого словá подадуть: **11** Чи папіrus росте без болота? Чи росте очерéт без води? **12** Він іще в достіваний своїм, не зривається, але сохне раніш за всілік траву: **13** отакі то дороги всіх тих, хто забувáє про Бога! I згине надія безбожного, **14** бо його сподівання — як те павутиння, і як дім павуків — його певність **15** На свій дім опирайтесь, та не встоїть, тримається

міцно за нього, — й не вдérжиться він. **16** Він зеленіє на сонці, й галúзки його випинаються понад садкá його, — **17** на купі каміння сплелóся коріння його, воно між каміння вросло: **18** Якщо вирвутъ його з його місця, то зречеться його: тебе я не бачило! **19** Така радість дороги його, а з пороху інші ростуть. **20** Тож невинного Бог не цурається, і не буде тримати за рóку злочінців, **21** аж напóвнить устá твої сміхом, а губи твої — криком радости... **22** Твої ненавісники в сором зодíгнутся, і намету безбожних не буде!“

9 А Йов відповів та й сказав: **2** Справді пізнав я, що так. Та як оправдáтись людіні земній перед Богом? **3** Якщо вона схоче на прю стати з Ним, — Він відповіді їй не дасть ні на одне із тисячі скáржен. **4** Він мудрого серця й могутньої сили; хто був проти Нього упертий — і цíлим зостався? **5** Він гори зриває, й не знають вони, що в гніві Своїм Він іх перевернúв. **6** Він землю трясé з її місця, і стовпí її трýється. **7** Він сонцеві скаже, — й не сходить воно, і Він запечáтує зóрі. **8** Розтягує небо Він Сам, і хóдить по морських висóтах, **9** Він Вóза створив, Оріона та Волосожáра, та зóрі півдénні. **10** Він чинить велике та недослідýме, предивне, якому немає числа! **11** Ось Він надо мною проходить, та я не побачу, і Він перéде, а я не приглáнусь до Нього **12** Ось Він схóпить кого, — хто завéрне Його, хто скаже Йому: щó Ти робиш? **13** Бог гніву Своого не спíнить, під Ним гнúться Рагáзові помíчникý, — **14** що ж тоді відповім я Йому? Які я словá підберу́ проти Нього, **15** я, який коли б був справедливий, то не відповідав би, я, що благаю своїого Суддю? **16** Коли б я взивáв, а Він мені відповідь дав, — не повірю, що вчув би мій голос, **17** Він, що бурею може розтéрти мене та помнóжити рани мої безневійно. **18** Не дає Він мені й звéсти духа мого, бо мене насичáє гіркотою. **19** Коли ходить про силу, то Він Всемогутній, коли ж ходить про суд, — хто посвідчить мені? **20** Якщо б справедливим я був, то осýдять мене мої уста, якщо я безневійний, то вчинять мене винувáтим. **21** Я невинний, протé своєї душі я не знаю, і не ráдій життям своїм я. **22** Це одне, а тому я кажу: невинного як і лукавого Він вигубляє. **23** Якщо нагло бич смерть заподíює, — Він з прóби невинних сміється. **24** У

рύку безбожного дáна земля, та Він лиця сúддів її закриває. Як не Він, тоді хто? 25 А дні мої стали швидкіші, як той скорохóд, повтікали, не бачили доброго, 26 проминули, немов ті човні очерéтяні, мов орел, що несеться на здóбич. 27 Якщо я скажу: Хай забуду своє нарікáння, хай зміню я обличчя своє й пídbадьрюся, 28 то боюся всіх смýтків своїх, і я знаю, що Ти не очистиш мене. 29 Все одно буду я винувáтий, то нáшо надармо я мучитися бúду? 30 Коли б я умився сніговою водою, і почíстив би лúгом долоні свої, 31 то й тоді Ти до грóбу опúстиши мене, і учýнить бридкýм мене бдіж моя. 32 Бо Він не людíна, як я, й Йому віdpovídі я не дам, і не пíдемо разом на суд, 33 поміж нами нема посерéдника, що поклав би на нас на обох свою руку. 34 Нехай забере Він від мене Своего бичá, Його ж страх хай мене не жахає, 35 тоді буду казати, я не буду боятись Його, бо я не такий сам з собою!

10 Життя мое стало бридкé для моєї душі...

Нехай нарікáння свое я на сéбе пущу, нехай говорю я в гírkóti своєї душі! 2 Скажу Богові я: Не осýджуй менé! Повідом же мене, чого став Ти зо мною на прю? 3 Чи це добре Тобі, що Ти гnóbiш менé, що погóрджуеш твóривом рук Своїх, а раду безбожних освítлюеш? 4 Хіба маєш Ти очі tílesní? Чи Ти бачиш так само, як бачить людíна людíну? 5 Хіба Твої дні — як дні людíські, чи лíta Tvoї — як дні мужа, 6 що шукаєш провини моєї й вивíduеш грíх мíй, 7 хоч вíдаєш Ти, що я не беззакónник, та нема, хто б мене врятуváv від Твоєї руки? 8 Твої руки створили мене і вчинили менé, потім Ти обернуvся — і gúbiш мене. 9 Пам'ятай, що мов глину мене обробíв Ти, — і в порох мене обертáеш. 10 Чи не ллеш мене, мов молоко, і не згустív Ти мене, мов на сир? 11 Ти шкíroю й tíлом мене зодяgáеш, і спліv Ти мене із костей та із жил. 12 Життя й милість подáv Ти мені, а опíka Tvoя стерегла моого духа. 13 А оце заховав Ти у серці Своéму, — я знаю, що є воно в Тебе: 14 якщо я грíshу, Ти мене стережéш, та з провини моєї мене не очíщуеш. 15 Якщо я провинíся, то горе мені! А якщо я невинний, не смію пídnýти свою голову, сítij стидом та напóenij горем своїм! 16 А коли пídнесéться вона, то Ти ловиш мене, як той лев, і знóву предивно зо мною повóдишся: 17 понóвлюеш свídkív Своїх проти мене, помнóжуеш

гнів Свíй на мене, вíйсько за вíйськом на мене Ти шлеш. 18 I нáшо з утрóби Ти вивíв мене? Я був би помер, — і жоднісíньке oko мене не побачило б, 19 як нíбито не існував був би я, перейшов би з утрóби до грóbu. 20 Отож, дні мої нечислénні, — перестань же, й від мене вступíсь, і нехай не турбóюся я бодай трóхи, 21 поки я не пídú — я не вернúся! — до кráю темноти та смертнї тíni, 22 до тéмного кráю, як мórok, до тýmáного краю, в якому порýdkív нема, і де свítlo, як témryva“.

11 I заговорив наамátyнин Цофáр та й сказав:

2 „Чи має зостáтись без віdpovídi бézlích слíв? I хíba язíkáta людína невинно буде? 3 Чи мужі замóвчать твої terévéní, й не búde кому засорómiti тебе? 4 Ось говóriш ти: „Чистe мírkuvánnia, і я чистий в очáx Tvoїх, Боже!“ 5 O, коли б говорити став Бог, і вídkriv Свої usta до тébe, 6 i представив тобi таemníci премудростi, бо вони — як тí чýda rózdumuwanñia! I знай, — вимагає Бог менше від тебе, нíж провини твої того вартí! 7 Чи ти Божу гlíbiñь дослídiш, чи знаєш ти аж до kíncя Vsemogútñego? 8 Вона вища від неба, — що зможеш зробити? I гlíbiša вона за шéból, — як píznáesh iñ? (Sheol h7585) 9 iñ míra — довша за землю, і ширша за море вона! 10 Якщо Він перéйde й замкнé ѡсь, і згромádit, — то хто заборónить Йому? 11 Bo Він знає níkchémností людíсьki та бачить насиllя, — і Він не доглáне? 12 Тож людína порожня мудrísha, хоч народжується, як те дике oslá! 13 Якщо ти зmícnísh свое серце, і свої róuki до Nýoго prostýgnesh, — 14 якщо є bezzakónnia в rúci твоїй, то прожení ти його, і kriyvda в namétaх твоїх нехай не пробuváe, — 15 тож тоді ти pídýmísh обличчя невинне свое, і búdeш mícníj, і не будеш боятись! 16 Bo забудеш stráždánnia, — про них будеш zgláduvati, як про воду, яка пропливlá. 17 Від pívdnia повстане життя, а témryva буде, як ránok. 18 I будеш ти pевný, бо маєш nadíj, і výkopaeш собi яmu та й будеш bezpéchno лежati, — 19 i будеш лежati, як níkhto не спolóshit, і bagatohu будуть pídléshuvatisя до обличчя твого. 20 A очí безбожних minútysя, і zgiñe прitýluk u них, a iñhia nadíj — to stógiñ dushí!“

12 A Йов віdpovídi та й сказав: 2 „Справдí, — то ж вí tílky люди, і мудrіstь iз вами pomré! 3 Tаж i я маю rozum, як vi, — я не нижчий vіd vas! I

в кого немає такого, як це? 4 Посміхóвищем став я для друга свого, я, що клíкав до Бога, і Він мені відповідáв, — посміхóвищем став справедливий, невинний. 5 Нещаслівцю погорда, — на думку спокійного, — приготóвлена для спотиکáння ногí! 6 Спокійні намети грабіжників, і безпечність у тих, хто Бога гнівіть, у тóго, хто нібі то Бога провáдить рукою своєю. 7 Але запитай хоч худобу — і навчить тебе, і птаство небесне — й тобі розповість. 8 Або говори до землі — ї вона вíвчить тебе, і розкажуть тобі риби мóрські. 9 Хто б із цього всього не пізнав, що Господня рука це вчинила? 10 Що в Нього в руці душа всього живого й дух кожного людського тіла? 11 Чи ж не ухо словá розбирає, піднебіння ж смакує для себе пожíву? 12 Мудрість — у стárших, бо дòвгість днів — розум. 13 Мудрість та сила — у Нього, Його рада та розум. 14 Ось Він зруйнує — й не буде воно відбудóване, замкнé чоловіка — й не буде він вíпущений. 15 Ось Він стримає вóди — і висохнуть, Він їх пустить — то землю вони перевéрнуту. 16 В Нього сила та зáдум, у Нього заблúджений і той, хто призвóдить до блúду. 17 Він увóдить у пóмилку рáдників, і обезýмлює сýддів, 18 Він розв'язує пýта царів і приперíзує пояса на їхні стéгна. 19 Він провадить священиків бoso, і потужних повалює, 20 Він надíйним устá відíймає й забирає від стárших розумність. 21 На достойників лле Він погорду, а пояса можним ослаблює. 22 Відкриває Він речі глибокі із тéмряви, а темнے провáдить на світло. 23 Він робить нарóди потýжними — й знову їх нищить, Він нарóди поширє, й потім вивóдить в неволю. 24 Відíймає Він розум в нарódnіх голíв на землі та блукати їх змушує по бездорóжній пустéлі, — 25 вони ходять навпóмацки в тéмряви темнїй, і Він упроваджує їх в блуканýну, мов п'яного!

13 Ось усе оце бачило око мое, чуло ухо мое, — та й усе заувáжило. 2 Як знаєте ви — знаю й я, я не нижчий від вас, 3 і я говорýтиму до Всемогутнього, і перекóнувати хочу Бога! 4 Та неправду куéте тут ви, лíкарі непутя́ці ви всí! 5 О, коли б ви наспráвdi мовчали, то вам це за мудрість булó б! 6 Послухайте но перекóнань моїх: і вíслухайте заперéчення уст моїх. 7 Чи будете ви говорити неправду про Бога, чи будете ви говорити омáну про Нього? 8 Чи будете ви

уважати на Нього? Чи за Бога на прю постаетe? 9 Чи добре, що вас Він дослíдить? Чи як з людýни сміються, так будете ви насміхáтися з Нього? 10 Насправді Він вас покарає, якщо будете ви потурáти таємно особi! 11 Чи ж вéлич Його не настáшує вас, і не нападáє на вас Його страх? 12 Ваші нагáдування — це прислíв'я із попелу, ваші бáшти — це глýняні бáшти! 13 Мовчít передо мною, — а я говорýтиму, і нехай щобудь прýйде на мéне! 14 Нащо дéртиму я свое тіло зубами своїми, а душу свою покладу в свою rúку? 15 Ось Він мене вб'e, і я надії не матиму, — але перед облýччям Його про дорóги свої сперечáтися буду! 16 І це мені буде спасíнням, бо перед облýччя Його не пíдїде безбожний. 17 Направду послухайте слова могó, а мое це освíдчення — в ваших ушах нехай бúде. 18 Ось я суд спорядív, — бо я справедливий, те знаю! 19 Хто той, що буде зо мною провáдiti прю? Бо тепер я замовк би й помер би. 20 Тільки двох цих речей не роби Ти зо мною, тоді від облýччя Твóг я не буду ховатись: 21 віддали Свою руку від мене, а Твíй страх хай мене не жахá! 22 Тоді клич, а я відповідáтиму, або я говорýтиму, Ти ж мені відповідь дай! 23 Скільки в мене провин та грíхів? Покажи Ти мені мíй перéступ та грíх мíй! 24 Чому Ти ховаєш облýччя Своє і вважаєш мене Собí вóрого? 25 Чи Ти будеш страхати завіяний вíтром листóк? Чи Ти соломíну суху будеш gnati? 26 Бо Ти пишеш на мене гíркоти й провини мого молодéчого вíку даєш на спáдок мені, 27 і в кайдáни закóбуєш нóги мої, і всí дороги мої стерéжеш, нáзирці ходиш за мною, 28 і він розпадається, мов та трухлявина, немов та одежда, що мíль її з'їла!

14 Людýна, що від жінки нарóджена, короткодéнна та повна печáлями: 2 вона виходить, як квíтка — й зíв'яне, і втíкає, мов тінь, — і не зостається. 3 І на такого Ти очí Свої відкриваєш, і водиш на суд із Собою його! 4 Хто чистого вíвести може з нечистого? Анí один! 5 Якщо вíзначені його дні, число його місяців — в Тебе, якщо Ти признáчив для нього метý, що її не перéйде, — 6 відвернися від нього — і він заспокóиться, і буде він тішитися своїм днем, як той наймít. 7 Бо дерево має надію: якщо буде стáте, то силу отримає знóву, і пárост його не

загине; 8 якщо постаріє в землі його корінь і в
порося вімре його пень, 9 то від бóдного зáпаху
знов зацвітé, і пустить галúзя, немов саджанéць!
10 А помре чоловíк — і зникає, а сконає людíна —
то де ж вона є? 11 Як вода витíкає із óзера, а рíчка
спадає та сохне, 12 так і та людíна покладéться —
й не встане, — аж до закíнчення неба не збудяться
люди та не прокинутся зó сну свого. 13 О, якби Ти
в шéблі мене заховав, коли б Ти мене приховав, аж
поки миňеться Твíй гнíв, коли б час Ти призначив
менí, — та й про мене згадав! (*Sheol h7585*) 14 Як
помре чоловíк, то чи він оживе? Буду мати надію
по всі дні своєgo життя, аж поки не прийде
замíна для мене! 15 Кликав би Ти, — то я віdpovíв
би Тобі, за чин Своїх рук сумував би, 16 бо кроки
мої рахував би тепер, а моjого грíха не стерг би,
— 17 провина моя була б запечатана в вúзлику, і
Ти закрив би мое беззаконня. 18 Алé гора справdі
впадé, а скéля зсувається з місця свого, 19 каміння
стирає вода, її злíва сполошує порох землі, —
так надію тогó Ти губиш. 20 Ти силою схóпиш
назáвжди його, — і відхóдить, Ти міняеш обличчя
його — й відсilaеш його. 21 Чи синíй його славнí,
того він не знає, чи в приkromu staní — того він не
відаe. 22 Боліe віn тільки тодí, коли тіло на ньому,
коли в ньому душа — тодí тýжитъ“.

15 I віdpovív теманянин Еліfáz та й сказав: 2
„Чи віdpovídатиме мудра людína знанíям
вítряním, і схídním vítrom напóvnitъ утробу
свою? 3 Бýde віpравдуватися тим словом, що не
надається, чи тими речáми, що пожитку немає від
них? 4 Ти страх Бóжий rуйнуеш такóж, і пустóшиш
молитву до Бога, 5 бо навчае провина твоя —
твої уста, і ти вибираеш собі языка хитрунів.
6 Оскáржáють тебе твої уста, не я, й твої губи
свíдкують на тéбе: 7 Чи ти народився людínoю
першою, чи раніше, нíж згír'я, ти стvóreníj? 8 Чи
ти слухав у Бóжíй таєmníj нарадí, та мудрість для
себе забрав? 9 Що ти знаєш, чого б ми не знали?
Що ти зрозумív, — і не з нами воно? 10 Помíж нами
і сивíj, отój i старíj, старшиj днями від бáтька
твого. 11 Чи мало для тебе — потíшeníя Бóжí та
слово, яке Віn сховав у тобí? 12 Чого то пídnosítъ
тебе твоє серце, й які то знакí твої очі дають,
13 що на Бога звертáеш ти духа свого, і з своїх
уст випускаеш подíbní словá? 14 Що таке чоловík,

щоб oprávdanim бути, і щоб був справедливim
від жíнki наrodženij? 15 Tаж Віn návítъ святим
Своїм не довírjé, і не oprávdaní в óchах Його nебесá,
— 16 що ж тодí чоловík той бриdkíj та zípsutij,
що p'e krividu, як воду? 17 Я тобі rozpovím, — ти
посlухай мене, а що bачiv, то te rozkájú, 18 про
що мудrі donéslí та vіd бáтьkív своїх ne zatajíli
того, — 19 їm samim була dána зemlja, і не prihódiv
чужjy pomíjzh них. 20 Bezbožníj tremtítъ по всí
dñi, a nasílñnikovi malo rokív zaehóvano. 21 Veresk
jákhív — u нього в uшáх, серед mýru prihóditъ na
нього gрабíjnik. 22 Віn ne vírity, що vérnetyся
vіd temnotý, й віn vichíkuetsya dla mechá. 23 Віn
mandrúe za xlíbom, — ta de vín? Znae vín, що dla
нього vstanóvlenij den' temnotý. 24 Cтрашátъ
його ýtisk та gnóblennja, xapaютъ його, немов
цар, що готовij do bóju, 25 bo ruku svou prostýgav
vín na Богa, i povstavav na Vsemogútñjogo, 26 proti
Нього tverdþo vín shisjo bígav, tovstími xrebtaimi
shítív svojih. 27 Bo zakrив vín oblichcia svoe svóim
salom, i bóki obklav svóim žiron, 28 i sidív u
místakh poruynóvanih, u domáx tix, що v них ne
sídlytъ, що na kupy kamínnja priznácheni. 29 Віn ne
bude bagatij, i ne vstoýtъ silla його, i po zemlí
ne pošírjatъ їkhní mætki. 30 Ne vstúpitsya z
témnosti vín, polum'я vysušitъ párostъ його, i
duhom ust його буде vín chópleni. 31 Xay ne
vírity v marñotu zablukáni, bo marñoto budet
zaplata jomý, — 32 vona vípovnítъ ne za dnív
його, a його verhovítta ne буде zelenen! 33 Poskidae
nasíllyam, немов виноград, nedozrélístъ svou,
porónitъ vín kvítia svou, як оливка, — 34 bo zbori
bezbožníj spustóshení будуть, a ogoń pожeré
dím xabárnika: 35 vín zlom vagítñie, i poroditъ
marñotu, i ománu gotuе utróba його“.

16 A Йов vіdpovív та й сказав: 2 „Чув я такого
bagato, — daremni rozrádники всí vi! 3 Chi
nastanе kíneç víträniym cím slovám? Abo що
zmícñilo тебе, що tak vídpovídaesh? 4 I я говорив
bi, як vi, якbi vi na mísči moému bulí, — я dodaв
bi slovámi na vas, i головою svou kíváb bi na vas,
5 ustámi svoumi zmícñiav bi ja vas, i ne strimav bi
ruk svojih gub na rozradu! 6 Якщо я говоритimu, bíль
míj ne strýmaetsya, a якщо перестану, що vídíjde
vіd мене? 7 Ta тепер ось Віn змучив мене: Всю
grromadu moju Ty spustóshiv, 8 i pomörziv мене,

і це стало за свідчення, і змарнілість моя проти мене повстала, — і очевідьки мені докоряє! 9 Його гнів мене шарпає та ненавідить мене, скрегоче на мене зубами своїми, мій ворог вигострює очі свої проти мене... 10 Вони пâщі свої роззвяляють на мене, б'ють ганебно по щоках мене, збираються разом на мене: 11 Бог злочинцеві видав мене, і кинув у руки безбожних менé. 12 Спокійний я був, — та третм'ячим мене Він зробив. І за шию вхопив Він мене — й розторошив мене, та й поставив мене Собі ціллю: 13 Його стрільці мене оточили, розриває ниркі мої Він не жалівши, мою жовч виливає на землю. 14 Він робить пролім на проломі в мені, Він на мене біжить, як силáч. 15 Верéту пошив я на шкіру свою та під порох знизів свою голову. 16 Зашарілось обличчя мое від плачу, й на повіках моїх заляглá смертна тінь, 17 хоч насильства немає в долонах моїх, і чиста молитва моя! 18 Не прикрýй, земле, крові моєї, і хай місця не буде для зóйку могó, — 19 бо тепер оси на небі мій Свідок, Самовідець мій на висоті. 20 Глузлівці мої, мої дрúзі, — мое око до Бога сльозіть, 21 і нехай Він дозволить людіні змагання із Богом, як між сином лібдським і близжнім його, — 22 бо почислені роки мину́ть, і підú я дорогою, та й не вернúсь.

17 Мій дух зalamáвсь, мої дні погасають, — зостáлись мені самі гробы! 2 Дíйсно, насмішки зо мною, і мое око в розгíрченні їхнім ночує. 3 Поклади, дай застáву за мене Ти Сам, — хто ж то той, що умову зо мною заб'є по рукáх? 4 Бо від розуміння закрив Ти їх серце тому не звелíчуеш їх. 5 Він призначає близжніх на пôдл, а очі синів його тéмніють, 6 Він поставив мене за прислів'я в нарідів, і став я таким, на якого плюють. 7 З безталання потéмніло око мое, а всі члени мої — як та тінь... 8 Праведники оставляють на це, і невинний встає на безбожного. 9 І праведний буде держатись дороги своєї, а хто чисторúкий — побільшиться в силі. 10 Але всі ви повéрнетесь, — і приходьте, та я не зиахóджу між вами розумного. 11 Мої дні проминули, порвалися думи мої, мого серця маєток, — 12 вони мені ніч обертають на день, наближують світло при тéмряви! 13 Якщо сподіваюсь, то тільки шéбу, як дому свого, в темності постелю своє лóже. (Sheol h7585) 14 До грóбу

я кличу: „О батьку ти мій!“ До червý: „Моя мама та сестра моя!“ 15 Де ж тоді та надія моя? А надія моя, — хто побачить її? 16 До шéлових зáсувів зайде вона, коли зайдемо разом до пóроху“. (Sheol h7585)

18 І заговорив шух'янин Білдáд та й сказав: 2 „Як довго ви бúдете пáстками класти словá? Розмíркуйте, а пóтім собі поговórimo! з Чому пораховані ми, як худоба? Чому в ваших очáх ми безумні? 4 О ти, що розшáрпуеш душу свою в своїм гніві, — чи для тéбе земля опустíє, а скеля осунеться з місця свого? 5 Так світільник безбожних погáсне, і не буде світитися іскра огню його: 6 його світло стемніє в намéті, і згасне на ньому світильник його, 7 стануть тісні кроки сили його, і вдарить його власна рада! 8 Бо він кінений в пáстку ногами своїми, і на граті він буде ходити: 9 пастка схопить за стóпу його, зміцниться сítка на ньому, — 10 на його захóваний шнур на землі, а пастка на його — на стéжці. 11 Страхіття жахають його звідусіль, і женутися за ним по слíдах. 12 Його сила голодною буде, а нещастя при боці його приготóвене. 13 Його шкіра поїдженá буде хворобою, поїсть члени його перворóдженій смерти. 14 Відíрвана буде безпéка його від намéту його, а Ти до царя жахів його приведéш... 15 Він перебуває в наметі своéму, який не його, на мешkáння його буде кінена сíрка. 16 Здолу посóхнуть коріння його, а згорí — його віття зів'яне. 17 Його пам'ять загине з землі, а на вулиці йménня не буде йому. 18 Заженутý його з світла до тéмряви, і ввесь світ проганяє його. 19 У нього немає в народі нащáдка, ні внука, і немає остáнку в місцях його мéшкання. 20 На згадку про день його оставлівали останні, за волóсся ж хапáлись давніші... 21 Ось такі то мешkáння неправедного, і це місце того, хто Бога не знає!“

19 А Йов відповів та й сказав: 2 „Аж дóki сmutýti ви бúдете душу мою, та душити словами мене? 3 Десять раз це мене ви сорóмите, гнобíти мене не стидáетесь! 4 Якщо справдí зблудíв я, то мій грíх при мені позостáне. 5 Чи ви величáетесь справдí над мною, і виказуєте мою гáньбу на мене? 6 Знайте тоді, що Бог скрýвдив мене, і тенéта Свої розточíв надо мною! 7 Ось „гвалт!“ я кричу, та не відповідає ніхто, гошú, — та немає суду! 8 Він

дорогу мою оточів — і я не перейдú, Він поклав на стежкі мої тémряву! 9 Він стягнув з мене славу мою і вінцз зняв мені з голови! 10 Звідусіль Він ламає мене, — і я йду, надію мою, як те дерево, вýвернув Він. 11 I на мене Свій гнів запалів, і заразувáв Він мене до Своїх ворогів: 12 полк Його разом приходять, і тору́ють на мéне дорóгу свою, і тaborу́ють навколо намéту мого. 13 Віддалів Він від мене братів моїх, а знайомі мої почужіли для мене, 14 мої близкі відстали, і забу́ли про мене знайомі мої. 15 Мéшканці дому могó, і служниці мої за чужого вважають менé, — чужаком я став в їхніх очáх. 16 Я кличу свойого раба — і він відповіді не дає, хоч своїми устами благаю його. 17 Mій дух став бридкій для моєї дружини, а мій зáпах — синам моєї утрóби. 18 Навіть діти малі зневажають мене, — коли я встаю, то глузу́ють із мене. 19 Мої всі повíрники бридяться мною, а кого я кохав — оберну́лись на мене. 20 До шкіри моєї й до тіла моого приліпилися кості мої, ще біля зубів лиш зосталася шкіра моя. 21 Змилуйтесь надо мною, о, змилуйтесь надо мною ви, близкі мої, бо Божа рука доторкнúлась мене! 22 Чого ви мене переслідуєте, немов Бог, і не насичуетесь моїм тілом? 23 О, коли б записати словá мої, о, коли б були в книжці вони позазнáчувані, 24 коли б рýльцем залізним та бливом в скелі навіки вони були вýтесані! 25 Та я знаю, що мій Викупитель живий, і останнього дня Він підійме із пороху 26 цю шкіру мою, яка розпадається, і з тіла своєого я Бога побачу, 27 сам я побачу Його, й мої очі побачать, а не очі чужі. Тануть нýрки мої в моїм нутрі! 28 Коли скажете ви: „Нáшо будемо гнати його, коли корень справи знахóдиться в ньому!“ 29 то побійтесь меча собі ви, бо гнів за провину — то меч, щоб ви знали, що є ще Суддя!“

20 I відповів нааматянин Цофáр та й сказав:
2 „Томý то думкý мої відповідати мене навертáють, і томý то в мені цей мій побóспіх! з Соромлýву нагáну собі я почув, та дух з мого розуму відповідає мені. 4 Чи знаєш ти те, що від вічності, відколý людýна на землі була постáвлена, — 5 то спів несправедливих короткий, а радість безбожного — тільки на хвилю? 6 Якщо піднесéться величність його аж до неба, а його голова аж до хмар досýгне, 7 протé він загине

навіки, немов його гній, хто бачив його, запитає: де він? 8 Немов сон улетить — і не знайдутъ його, мов видіння нічнé, він сполóшений буде: 9 його бачило око, та бачити більше не бúде, і вже не побачить його його місце... 10 Сини його запобігáтимуть лáski в нуждénних, а руки його позвертáють маєток його. 11 Повні кості його молодечости, — та до пороху з ним вона ляже! 12 Якщо в устах його зло солодке, — його він таїть під своїм язиком, 13 над ним милосéрдиться та не пускає його, і тримає його в своїх устах, — 14 то цей хліб в його нутрохах зміниться, — стане він жóвчю змíною в нутрі його! 15 Він маєток чужого ковтав, алé його вýблює: Бог виганяє його із утрóби його. 16 Отруту змíну він сscáтиме, гадóчий язик його вб'є! 17 Він рíчкóвих джерéл не побачить, струмків меду та молока. 18 Позвертáє він працю чужу, і її не ковтнé, як і маєток, набутий з виміни своєї, жувати не буде. 19 Бо він переслідував, кидав убогих, він дім грабував, хоч не ставив його! 20 Бо спокóю не зінав він у нутрі своїм, і свого наймилішого не збереже. 21 Немає останку з обжýрства його, тому нетривáле добро його все: 22 за пòvní достатку його буде тісно йомý, рука кожного скрýвденого прийде на нього! 23 Xай напóвшна буде утрóба його, та пошле Він на нього жар гніву Свого, і бúде дощýти на нього недúгами його. 24 Він бúде втíкати від збрóї залізної, — та пронýже його мідний лук. 25 Він стане мечá витягати, і вийде він із тіла, та держák його вийде із жóвчі його, і перéстрах на нього впадé! 26 При скáрбах його всі нещастья захóвані, його буде жéрти огонь не роздмúхуваний, позостале в наметі його буде знищене. 27 Небо відкриє його беззаконня, а земля проти нього повстане, — 28 урожай його дому втече, розплівиться в день гніву Його. 29 Оце доля від Бога людýні безбожній, і спáдщина, обíцяна Богом для неї!“

21 А Йов відповів та й сказав: 2 „Уважно послухайте слóво мое, і нехай бúде мені це розráдою вашою! 3 Перетéрпіть мені, а я промовлýтиму, — по промові ж моїй насмíхáтися будеш. 4 Xіба до людýни мое нарíкання? Чи не мав би чого стати нетерпелýвим мій дух? 5 Обернítся до мене — й жахнítся, та руку на уста свої покладіть. 6 I якщо я згадаю про це,

то жахаєшся, і морозом проймається тіло мое. 7 Чого несправедливі живуть, доживають до віку, і багатством зміцнюються? 8 Насіння їх міцно стоїть перед ними, при них, а їхні нащадки — на їхніх очах. 9 Доми їхні — то спокій від страху, і над ними нема бича Божого. 10 Спинається бик його, і не даремно, — зачинає корова його, і не скидає. 11 Вони випускають своїх молодят, як отару, а їх діти вибрікують. 12 Вони голос здіймають при бубні та цитрі, і веселяться при звуку сопілки. 13 Провадять в добрі свої дні, і сходять в спокій в шебл. (*Sheol h7585*) 14 А до Бога говорять вони: „Уступіся від нас, — ми ж доріг Твоїх знати не хочем! 15 Що таке Всемогутній, що будем служити Йому? І що скористаєм, як будем благати Його?“ 16 Та не в їхній руці добро їхнє, — далека від мене порада безбожників... 17 Як часто світільник безбожним згасає, і приходить на них їх нещасть? — Він приділює в гніві Своїм на них пастки! 18 Вони будуть, немов та солома на вітрі, і немов та половина, що буря схопила її! 19 „Бог ховає синам його кривду Свою“ — та нехай надолужить самому йому, і він знáтиме! 20 Нехай його очі побачать нещасть його, й бодай сам він пив гнів Всемогутнього! 21 Яке бо старання його про родину по ньому, як для нього число його місяців вже перелічене? 22 Чи буде хто Бога навчати знання, Його, що й небесних судйтиме? 23 Оцей в повній силі своїй помирає, — увесь він спокійний та мірний, 24 діжкий його повні були молока, а мізок костеї його свіжий. 25 А цей помирає з душою огірченою, і доброго не споживав він, 26 та порохом будуть лежати обе вони, і червá їх покриє. 27 Тож я знаю думкí ваші й зáдуми, що хочете крýвдити ними мене. 28 Бож питаете ви: Дé князів дім, і де намéт пробування безбожників? 29 Тож спитайтесь тих, що дорогою йдуть, а їхніх ознак не затáйте: 30 що буває врятований злý в день загибелі, на день гніву відвóдиться в зáхист! 31 Хто йому́ розповість у лиці про дорогу його? А коли наробив, хто йому́ надолужить? 32 І на кладовище буде проваджений він, і про могилу подбають. 33 Скýби долини солодкі йому́, і тýгнеться кожна людина за ним, а тим, хто попéреду нього, — немає числа. 34 І як ви мене потішаєте мáрністю, коли з ваших віdpovíдей зостається сама тільки фальш?“

22 І заговорив теманянин Еліфáз та й сказав: 2 „Чи для Бога людина корýсна? Бо мудрий корýсний самому собі! 3 Хіба Всемогутній бажає, щоб ти нíби праведним був? І що за кóристь Йому, як дороги свої ти вважаєш невинними сам? 4 Чи Він буде карати, тебе боячíсь, і чи пíде з тобою на суд? 5 Хіба твоє зло не велике? Таж твоїм беззаконням немає кінця! 6 Таж з братів своїх брав ти застáву даремно, а з нагóго одежду стягав! 7 Не поїв ти водою знemоженого, і від голодного стримував хліб. 8 А сильна людина — то її оцей край, і почесний у ньому сидітиме. 9 Ти напорожньо вдів відсильав, і сирітські рамéна гнобíлись, — 10 тому пáстки тебе оточили, і жахає тебе наглий страх, 11 твоє світло стемніло, нічого не бачиш, і велика вода закриває тебе. 12 Чи ж Бог не високий, як небо? Та на зóрі угóру поглянь, які стали високі вони! 13 А ти кажеш: „Що вíдає Бог? Чи судитиме Він через млу? 14 Хмари — завіса Йому, як Він не бачить, і ходить по крýзі небесному“. 15 Чи ти будеш триматись дороги відвíчної, що нею ступали безбожні, 16 що невчáсно були вони згублені, що рíчка розлита, пíдвалина їх, 17 що до Бога казали вони: „Відступися від нас!“ та: „Щó зробить для нас Всемогутній?“ 18 А Він доми їхні напóвнив добром! Але віddалилась від мене порада безбожників! 19 Справедливі це бачать та тішаться, і насміхається з нього невинний: 20 „Справді вýгублений наш противник, а останок їх вýжер огоны!“ 21 Заприязніся із Ним, та й май спóкій, — цим прийде на тебе добро. 22 Закóна віzьми з Його уст, а слова Його в серце своє поклади. 23 Якщо вéрнешся до Всемогутнього, — будеш збудованій, і віddaliш беззаконня з наметів своїх. 24 І викинь до пороху золото, — 25 і буде тобі Всемогутній за золото та за срíблó блискуче тобі! 26 Бо тоді Всемогутнього ти покохаєш і до Бога пíдїmеш обличчя свое, — 27 будеш благати Його — як Він почует тебе, і ти обітниці свої надолужиш. 28 А що постанóвиш, то вýповниться те тобі, як на дорогах твоїх буде сýяти світло. 29 Бо знижує Він спину пýшного, хто ж смиренний, тому помагає. 30 Рятує Він і небезvínnого, і той чистотою твоїх рук урятований буде“.

23 А Йов відповів та й сказав: 2 „Моя мова ю сьогодні гіркá, — тяжче страждання моє за стогнання мої. 3 О, якби то я знов, де Його я знайду, то прийшов би до місця Його пробування! 4 Я б перед обличчям Його свою справу поклав, а уста свої я напівнин би дòводами, — 5 розізнав би словá, що мені відповість, і я зрозумів би, що скаже мені. 6 Чи зо мною на прош Він з великою силою стане? О нí, — тільки б увагу звернув Він на мене! 7 Справедливий судився б там з Ним, я ж назáвжди б звільнівсь від свого Судді. 8 Та підú я на схід — і немає Його, а на захід удається — Його не побачу, 9 на півночі шукаю Його — й не вхоплю, збóчу на південь — і не добачаю. 10 А Він знає дорогу, яка при мені, — хай би вýпробував Він мене, — мов те золото, вийду! 11 Трималась нога моя коло стопи Його, дороги Його я держаусь й не збóчив. 12 Я не відступався від зáповідей Його губ, над устáву свою я ховав слова уст Його. 13 Але Він при одному, — й хто завéрне Його? Як чого зажадає душа Його, — те Він учинить: 14 бо Він вýконає, що про мене призначив, і в Нього багато такого, як це! 15 Тому перед обличчям Його я тремчú, розважаю — й жахаюсь Його. 16 А Бог пом'якшив мое серце, і Всемогутній мене настрашив, 17 бо не знищений я від темноти, ані від обличчя свого, що темність закрила його!

24 Для чого часý не заховані від Всемогутнього?
Тí ж, що знають Його, Його днів не побачать!
2 Пересóвують мéжі безбожні, стадо грабують вони та пасуть, 3 займають осла в сиротині, беруть у застáву вола від удовиць. 4 вони бідних з дороги спихають, разом мусять ховатися збіджені краю. 5 Тож вони, бідарí, немов дікі осли на пустині, вихóдять на працю свою, здобичі шукаючи, — степ йому хліба дає для дітей. 6 На полі вночі вони жнуть, і збирають собі виноград у безбожного, 7 нáго ночують вони, без одежі, і не мають вкриття собі в холоді, 8 мокнуть від зливи гірської, а заслони не маючи, скелю вони обімають. 9 Сироту відривають від перс, і в застáву беруть від убогого. 10 Ходять нáго вони, без вbranñ, і голодними носять снопи. 11 Хоч між мýрами їхніми рóблять оливу, тóпчути чавíла, — та прагнуть вони! 12 Стогнуту люди із міста, і кричить душа вбíваних, а Бог на це зло не звертає уваги. 13

Вони проти світла бунтують, не знають доріг Його, і на стéжках Його не сидять. 14 На світанку встає душогуб, замордóвує бідного та злидаря, а ніч він провóдить, як злóдій. 15 А перелóбника око чекає смеркáння, говорячи: „Не побачить мене жодне oko!“ і заслону кладе на обличчя. 16 Підкóпується під домíй в темноті, замикáються вдень, світла не знають вони, 17 бо ранок для них усіх разом — то тéмрява, і знають вони жахи тéмряви. 18 Такий легкий він на повéрхні води, на землі їхня частка проклýта, — не вéрнеться він на дорогу садів-виноградів. 19 Як посúха та спéка ѯдять сніжну воду, так шeóл поїсть грíшників! (Sheol h7585) 20 Забуде його лоно матері, буде жерти червá Його, мов солодощі, більше не буде він згадуваний, — і безбожник поламаний буде, мов дéрево! 21 Чинить зло для бездітної він, щоб вона не родила, і вдовиці не зробить добра. 22 А міццю своею він тягне могутніх, — коли він встає, то ніхто вже не певний свойого життя! 23 Бог дає йому все на безпéку, і на те він спиráється, та очі Його бачать їхні дорóги: 24 підіймуться трохи — й не має вже їх, бо понижені. Як усе, вони гинуть, — і зríзуються, немов та колоскова голóвка. 25 Якщо ж нí, то хто зробить мене неправdomóвцем, а слово мое на марноту обéрне?”

25 I заговорив шух'янин Білдáд та й сказав: 2 „Панування та бстрах — у Нього, Який на висóтах Своїх чинить мир. 3 Чи вíйську Його є число? I над ким Його світло не схóдить? 4 I як може людина бути праведною перед Богом, і як може бути чистим, від жінки нарóджений? 5 Таж Йому навіть місяць не свítить, і в очах Його й збрí не ясні! 6 Що ж тоді людина отá, — червáк, чи син людський — хробáк?”

26 А Йов відповів та й сказав: 2 „Як безsíлуому ти допоміг, як рамéно підпер ти немóжному? 3 Що ти радив немудрому, й яку раду подав багатьом? 4 Комý ти словá говорив, і чий дух вийшов з тебе? 5 Рефаїми тремтять під водою й всі її мéшканці. 6 Голий шeóл перед Ним, і нema покриття Аваддóну. (Sheol h7585) 7 Він над порожнечею пívníч простяг, на нíчому Він землю повíсив. 8 Він зав'язує воду в Своїх облакáх, і не розбивається хмара під ними. 9 Він поставив престóла Свого, розтягнув над ним хмару Свою. 10

На поверхні води Він зазнáчив межу аж до граници між світлом та тёмрявою. 11 Стovpi неба тримtять та страшаться від гніву Його. 12 Він міцюю Своєю вспокóює море, і Своїм розумом нищить Рагáва. 13 Своїм Духом Він небо прикрáсив, рука Його в ньому створила втікаючого Скорпíона. 14 Такж це все — самі кінці дороги Його, — бо ми тільки слабкé шепотіння чували про Нього, грім потути ж Його — хто його зрозуміє?“

27 І Йов далі вів мову свою та й казав: 2 „Як живий Бог, — відкинув Він право мое, і душу мою засмутив Всемогутній, 3 і як довго в мені ще душа моя, і дух Божий у ніздрях моїх, — 4 неправди устá мої не говорйтимуть, а язик мій не скаже омані! 5 Борони мене, Боже, признáти вас за справедливих! Доки я не помрý, своїї невинності я не відкину від себе, — 6 за свою справедливість тримаюся міцно, — й її не пущу, мое серце не буде ганьбítи ні одного з днів моїх, — 7 нехай буде мій ворог — немов той безбожник, а хто повстає проти мене — як кривдник! 8 Яка ж бо надія лукавому, коли відірвé, коли візъме Бог душу його? 9 Чи Бог віслухає його крик, коли прийде на нього нещастя? 10 Чи буде втішатися він Всемогутнім? Буде кликати Бога за кожного ча́су? 11 Я вас буду навчати про Божу руку, що є у Всемогутнього — я не сховаю, — 12 таж самі ви це бачили всі, то чого ж нісенітниці плéщете? 13 Така доля людінни безбожної, це спáдщина насильників, що отримають від Всемогутнього: 14 Як розмножаться діти його — то хіба для меча, а нашадки його не насытяться хлібом! 15 Позосталих по нім моровиця сховає, і вдовиці його не заплачуть... 16 Якщо накопичить він срібло, немóв того пороху, і наготує одежі, як глини, 17 то він наготує, а праведний вдягне, а срібло невинний поділить. 18 Він буде свій дім, як та міль, як той сторож, що ставить собі куреня, 19 він лягає багатим, та більше не зробить того: свої очі відкриє — й немає його. 20 Страхіття досягнуть його, мов вода, вночі буря укрáде його, 21 східній вітер його понесé — і мине́ться, і бурею схóпить його з його місця... 22 Оце все Він кине на нього, — і не змилосéрдиться, і від руки Його мусить той спішно втікати! 23 Своїми долóнями сплéсне над ним, і свісne над ним з свого місця.

28 Отож, має срібло своє джерело, і є місце для золота, де його чистять, 2 залізо береться із пороху, з каменя мідь виплавляється. 3 Людіна кладе для темноти кінця, і докраю досліджує все, і шукає каміння у тёмряві та в смертній тіні: 4 ламає в копальні далеко від мешканця; забуті ногою людінни, вісять місця, віддалені від чоловіка. 5 Земля — хліб із неї походить, а під нею порýто, немов би огнем, 6 місце сапфіру — каміння її, і порох золота в ній. 7 Стежка туди — не знає її хижий птах, їїоко орліне не бачило, 8 не ступала по ній молода звіринá, не ходив нею лев. 9 Чоловік свою руку по крémіні витягує, гори від кореня перевертáє, 10 пробиває у скелях канали, і все дороге бачить око його! 11 Він загáчує рíки від віливу, а заховані речі виводить на світло. 12 Та де мудрість знаходиться, і дé місце розуму? 13 Людіна не знає ціні її, і вона у країні живих не знаходиться. 14 Безодні говорить: „Вона не в мені!“ і море звіщає: „Вона не зо мною!“ 15 Щирого золота дати за неї не можна, і не вáжиться срібло ціною за неї. 16 Не важать за неї офірського золота, ні дорогоого оніксу й сапіру. 17 Золото й скло — не рівняються в вáртості її, і її не зміняти на посуд із щирого золота. 18 Коралі й криштál і не згадуються, а набуток премудрості — ліпший за перли! 19 Не рівняється її етіопський топáz, і не вáжиться золото щире за неї. 20 А мудрість ізвідки приходить, і дé місце розуму? 21 Бо вона від очей усього живого захована, і від птаства небесного скрита вона. 22 Аваддóн той і смерть промовляють: Уshima своїми ми чули про неї лиши чутку! 23 Тільки Бог розуміє дорогу її, і тільки Він знає місце її! 24 Бо Він аж на кінці землі придивляється, бачить під небом усім. 25 Коли Він чинив вагу вітрові, а воду утвóрював мірою, 26 коли Він устáву складав для дощу та дороги для бlyскавки грому, 27 тоді Він побачив її та про неї повів, міцно поставив її та її дослідив! 28 I сказав Він людіні тоді: „Таж страх Господній — це мудрість, а відступ від злого — це розум!“

29 І Йов далі вів мову свою та й сказав: 2 „О, коли б я був той, як за місяців давніх, як за днів тих, коли боронів мене Бог, 3 коли над головою моєю світився світильник Його, і при свіtlі його я ходив в темноті, 4 як був я за днів

тих своєї погожої осени, коли Божа милість була над наметом моїм, 5 коли Всемогутній зо мною ще був, а навколо мене — мої діти, 6 коли мої крохи купалися в маслі, а скеля олівні струмкі біля мене лила! 7 Коли я вихідив до брами при місті, і ставив на площі сидіння своє, 8 як тільки вбачали мене юнаки — то ховались, а старші вставали й стояли, 9 звірхи стримували свою мову та клали долоню на уста свої, — 10 ховався тоді голос володарів, а їхній язик приліпав їм був до піднебіння, 11 Бо яке ухо чуло про мене, то звало блаженним мене, і яке око бачило, то свідкувало за мене, — 12 бо я рятував бідаря, що про поміч кричав, і сироту та безпомічного. 13 Благословення гинучого на мене приходило, а серце вдовиці чинив я співाचим! 14 Зодягавсь я у праведність, і вона зодягала мене, немов плащ та завій було право мое. 15 Очима я був для сліпого, а кривому — ногами я був. 16 Бідарям я був батьком, суперечку ж, якої не знав, я досліджував. 17 Й я торощив злочинцеві щелепи, і виридав із зубів його схоплене. 18 І я говорив: Умру я в своему гнізді, і свої дні я помножу, немов той пісок: 19 для води був відкритий мій корень, а роса зоставалась на вітці моїй. 20 Моя слава була при мені все нова, і в руці моїй лук мій відновлював силу. 21 Мене слухалися й дожидали, і мовчали на раду мою. 22 По слові моїм уже не говорили, і падала мова моя на них краплями. 23 І чекали мене, як дощу, і уста свої відкривали, немов на весінній той дощик. 24 Коли я, бувало, сміявся до них, то не вірили, та світла обличчя мого не гасили. 25 Вибирав я дорогу для них і сидів на чолі, і пробував, немов цар той у війську, коли тішить засмучених він!

30 А тепер насміхаються з мене молодші від мене літами, ті, що їхніх батьків я бридився б покласти із псами отари моєї. 2 Та й сила рук їхніх для чого бувала мені? Повня сил їх минулась! 3 Самотні були в недостатку та голоді, ссали вони суху землю, зруйновану та опустілу! 4 рвали вони лободу на кущах, ялівцёве ж коріння було їхнім хлібом. 5 Вони були вігнані з-поміж людей, кричали на них, немов на злодіїв, 6 так що вони пробували в яругах долин, по ямах під земних та скелях, 7 ревіли вони між кущами, збирались під тेरням, — 8 сини нерозумного

й діти неславного, вони були вігнані з краю! 9 А тепер я став піснею їм, і зробився для них поговіром. 10 Вони обриділи мене, віддалились від мене, і від моєго обличчя не стримали сліни, 11 бо Він розв'язав мого пояса й мучить мене, то й вони ось вуздечку із себе відкинули перед обличчям моїм. 12 По правіці встають жовтодзюбі, ноги мені підставляють, і топчути на мене дороги нещастия свого. 13 Поріли вони мою стежку, хочуть мати кóристь із моєго життя, немає кому їх затримати, — 14 немов через вілім широкий прихόдять, валяються попід румовищем. 15 Обернулось страхіття на мене, моя слава пронеслась, як вітер, і, як хмора, минулося щастя мое. 16 А тепер розливається в мене душа моя, хапають мене дні нещасти! 17 Вночі мої кості від мене віддібуються, а жили мої не вспокіюються. 18 З великої Божої сили змінілося тіло мое, і недуга мене оперізує, мов той хітон. 19 Він укинув мене до болота, і став я подібний до пороху й попелу. 20 Я клічу до Тебе, та Ти мені відповіді не даєш, я перед Тобою стою, Ти ж на мене лише придивляєшся. 21 Ти змінівся мені на жорстокого, мене Ти женеш силою Своєї руки. 22 На вітер підняв Ти мене, на нього мене посадив, і робиш, щоб я розтопівсь на спустошенні! 23 Знаю я: Ти до смерті провадиш мене, і до дому зібрання, якого призначив для всього живого. 24 Хіба не простягає руки потопельник, чи він у нещастиї своїм не кричить? 25 Чи ж не плакав я за бідарем? Чи за вбогим душа моя не сумувала? 26 Бо чекав я добрá, але лихо прийшло, сподівався я світла, та темнота прийшла. 27 Киплять мої нутрощи й не замовкають, зустріли мене дні нещастия, 28 ходжү почорнілий без сонця, на зборі встаю та кричу. 29 Я став братом шакалам, а струсятам — товáришем, 30 моя шкіра зчорніла та й лúпитися з мене, від спекоті спалилися кості мої. 31 І стала жалобою арфа моя, а сопілка моя — зойком плачливим.

31 Умову я склав був з очима своїми, то як буду дивитись на дівчину? 2 І звірху яка доля від Бога, чи спáдщина від Всемогутнього із висот? 3 Хіба не загібіль для крýвдника, і хіба не нещастья злочинцям? 4 Хіба ж Він не бачить дороги мої, і не лічить усі мої кробки? 5 Якщо я ходив у марноті, і на оману спішила нога моя, — 6 то нехай на

вазі справедливості зважить мене, — і невинність мою Бог пізнає! 7 Якщо збочує крок мій з дороги, і за очима моїми пішло мое серце, і до рук моїх нéчисть приліпла, — 8 то нехай сію я, а єсть інший, а рослинність моя нехай вýрвана буде з корінням! 9 Якщо мое серце зваблялось до жінки чужої, і причáювався я при дvéрях моїого товáриша, 10 то хай мéле для іншого жінка моя, і над нею нехай нахиляються інші! 11 Бо гидóта оце, й це провина пíдсúдна, 12 бо огонь це, який буде жерти аж до Аваддóну, і вýрве з корінням увесь урожай мíй! 13 Якщо я понéхтував правом своїого раба чи своєї невíльниці в їх суперéці зо мною, 14 то що я зробліó, як пíдіметься Бог? А коли Він приглянеться, щó Йому віdpovím? 15 Чи ж не Той, Хто мене учинив у нутрі, учинив і його, і Один утворíв нас в утробі? 16 Чи бажання убогих я стримував, а очі вдовицям засмúчував? 17 Чи я сам поїдав свíй шматóк, і з нього не їв сиротá? 18 Так від днів молодéчих моїх виростáв він у мене, як в батька, і від утроби матери моєї я провáдив його! 19 Якщо бачив я гýнучого без одежі, і вбраннá не булó в сíромáхі, — 20 чи ж не благословляли мене його стéгна, і рýном овечок моїх він не грівся? 21 Якщо на сироту я порýшував руку свою, коли бачив у брамі собі допомогу, — 22 хай рамéно мое віdpadé від своїого плеча, а рука моя від суглобу свого нехай буде віdláмана! 23 Бо бóстрах на мене — нещастві від Бога, а перед величчям Його я не можу встóйти. 24 Чи я золото клав за надію собі, чи до щирого золота я говорив: „ Ти, безпеко моя“? 25 Чи тíшився я, що велике багатство мое, ю що рука моя стíльки надбала? 26 Коли бачив я сонце, як сяє воно, а місяць велично пливé, 27 то коли б потаéмно повáбилось серце мое, і цілúнки рукою я їм посылав, — 28 це так само провина пídсúдна була б, бо віdríkся б я Бога Всешишнього! 29 Чи я тíшивсь упáдком своїого ненáвисника, чи порушувавсь я, коли зло спотикáло його? 30 Таки нí, — не давав я на гріх пídnébínnia свого, щоб прокlýttям жадати душі його. 31 Xiba люди намéту мого не казали: „Хто покаже такого, хто з м'яса його не насítivся?“ 32 Чужýнець на вулиці не ночувáv, — я двері свої віdcinяв подорожньому. 33 Чи ховав свої прóгрíхи я, як людýна, щоб у своéму нутрі затáти провину свою? 34 Бо тодí я боявся б великого нáтовпу, і сором від рóдів жахав

би мене, я мовчав би, й з дверей не вихóдив. 35 О, якби мене вислухав хто! Оце пídpis мої руки: Нехай Всемогутній мені віdpovість, а ось звíй, зо скаргóю, що його написав мій противник. 36 Чи ж я не носив би його на своєму плечі, не обвиuvся б ним, як віnkámi? 37 Число крókів своїх я представлю йому; мов до knýzя, наближуясь до нього. 38 Якщо проти мене голóсить земля моя, ії бóрозни плачуть із нею, 39 якщо без грошéй я їв плódi її, а її власніка я стогнáти примушував, — 40 то зáмість пшеници хай вýросте téрен, а замість ячménу — кукл!“ Слова Йова скінчíлися.

32 I перестáли ті троє мужів віdpovіdatи Йову, бо він був справедливий в очáx своїх. 2 I запалився gnív Елíгу, сина Барах'íloвого, бузянina, з роду Рамового, — на Йова запалився gnív його за те, що той уважав душу свою справедливішою за Бога. 3 Також на трох приятелів його запалився його gnív за те, що не знайшли вони віdpovídi, а зробили тільки Йова винним. 4 А Елíгу вичíкував Йова та їх із словами, бо вони були старші вíком за нього. 5 I побачив Елíгу, що нема належної віdpovídi в устах тих трох людей, — і запалився його gnív! 6 I віdpovív бузянин Елíгу, син Барах'ílів, та й сказав: „Молодий я лítámi, ви ж старші, тому то я стрíмувався та боявся знаннá свое вýсловити вам 7 Я подúмав: Хай вík промовляє, і хай розуму вчить многолíttя! 8 Справдí, дух — віn у людýні, та Всемогутнього пóдіх їх мудрими чинить. 9 Многолíttні не зávjди розумні, і не все розуміються в праві старí. 10 Тому я кажу: Послухай мене, — хай знаннá свое вýсловлю й я! 11 Тож слів ваших вичíкував я, наставляв свої uši до вашої мудrosti, поки справу ви дослідите. 12 I я приглядався до вас, я ось немає між вами, хто б Йóбу довів, хто б віdpovídь дав на словá його! 13 Щоб ви не сказали: „Ми мудrість знайшли: не людýна, а Бог перемóже його!“ 14 Не на мене словá віn скерóував, і я не віdpovídь йому мовою вашою. 15 Полякались вони, вже не віdpovídaютъ, не мають вже слів, 16 Я чекав, що не бúдуть вони говорити, що спинíлись, не віdpovídaютъ уже. 17 Віdpovím також я свою částku, і вýсловлю й я свою dýmku. 18 Бо я повний словámi, — дух мойого нутрá докуčáe менi. 19 Ось утроба моя, мов вино невídkryte, — вона трíскається, як нові бурдюкí!

20 Нехай я скажу — ѿ буде легше мені, нехай юста відкрию свої — ѿ відповім! **21** На особу не буду уваги звертати, не буду підлещуватись до людіни, **22** бо не вмію підлещуватись! Коли ж ні, — нехай зараз візьме мене мій Творець!

33 Але слухай но, Йове, промови мої, і візьмі до ушай всі слова мої. **2** Ось я уста свої відкриваю, в моїх устах говорить язык мій. **3** Простота моего серця — слова мої, і висловлюю ясно знання мої уста. **4** Дух Божий мене учинив, й оживляє мене Всемогутнього пôдих. **5** Якщо можеш, то дай мені відповідь, вішикуйсь передо мною, постáвся! **6** Тож Божий і я, як і ти, — з глини витиснений теж і я! **7** Otto страх мій тебе не настрапить, і не буде тяжкю рука моя на тобі. **8** Отож, говорив до моїх ушай ти, і я чув голос слів: **9**, „Чистий я, без гріха, я невинний, і немає провини в мені! **10** Оце Сам Він причини на мене знаходить, уважає мене Собі ворогом. **11** У кайдані закув мої ноги, усі стежкі мої Він стереже“. **12** Ось у цьому ти не справедливий! Відповім я тобі, бо більший же Бог за людіну! **13** Чого Ти із Ним спречаєшся, що про всі Свої справи Він відповіді не дає? **14** Bo Бог промовляє і раз, і два рази, та людіна не бачить тогó: **15** у сні, у видінні нічному, коли міцний сой на людей нападає, в дрімotaх на ложі, — **16** тоді відкриває Він ухо людей, і настрапшує їх острóгою, **17** щоб відвéсти людіну від чину її, і Він гордість від мужа ховає, **18** щоб від грóбу повстримати душу його, а живая його щоб не впала на рáтище. **19** I карається хворістю він на постéлі своїй, а в костях його свáрка міцна. **20** I жива його брідиться хлібом, а душа його — стравою влібленою. **21** Гине тіло його, аж не видно його, і вистають його кості, що першне не видні булí. **22** I до грóбу душа його зближується, а живая його — до померлих іде. **23** Якщо ж Ангол-заступник при нім, один з тисячі, щоб представити людіні її правоту, **24** то Він буде йому милосердний та й скаже: „Звільні ти його, щоб до грóбу не йшов він, — Я вýкуп знайшов“. **25** Тоді відмоловдиться тіло його, повéрне до днів його юности. **26** Він благатиме Бога, й його Собі Він уподобає, і обличчя його буде бачити з окликом радости, і чоловікові верне його справедливість. **27** Він дивітиметься на людей й говоритиме: „Я грішив був і правду кривив, та мені не відплачено. **28** Він викупив душу мою, щоб до грóбу не йшла,

і буде бачити світло живая моя“. **29** Бог робить це все двічі-трічі з людіною, **30** щоб душу її відвернути від грóбу, щоб він був освітлений світлом живих. **31** Уважай, Йове, слухай мене, мовчи, а я промовлятиму! **32** Коли маєш слова, то дай мені відповідь, говори, бо бажаю твого оправдання. **33** Якщо ні — ти послухай мене; помовчи, й я навчу тебе мудrosti!“

34 I говорив Елігу та й сказав: **2**, „Слухайте, мудрі, слова ці мої, ви ж, розважні, почуйте менé! **3** Bo ухо слова випробовує, а піднебіння їжу куштує. **4** Виберім право собі, між собою пізнаймо, що добре. **5** Bo Йов говорив: „Я був справедливий, та відкинув Бог право мое. **6** Чи буду неправду казати за право своє? Без вині небезпечна стрілá моя“. **7** Чи є такий муж, як цей Йов, що п'є глузування, як воду, **8** і товаришує з злочинцями, і ходить з людьмій беззаконними? **9** Bo він каже: „Нема людіні кóристи, коли її Бог уподобає“. **10** Тож вислухайте, ви розумні, мене: Бог далекий від несправедливості, і Всемогутній від кривди! **11** Bo за чином людіни Він її надолу́жить, і згідно з своєю дорогою знайде людіна заплату! **12** Тож поправді, не чинить Бог несправедливого, і Всемогутній не скривлює права. **13** Xто землю довірив Йому, і хто на Нього вселенну поклав? **14** Коли б Він до Себе забрав Своє серце, Свій дух, і Свій пôдих до Себе забráв, — **15** всяке тіло погинуло б вмить, а людіна повернулася б на пôрох! **16** Коли маєш ти розум, послухай же це, почуй голос очей моїх слів: **17** Xіба стрýмuvati може ненávisник право? I xíba осудити ти зможеш Всеправедного? **18** Xіба можна сказати царéви: „Негідний“, а вельможним: „Безбожний“? **19** Таж Він не звертає уваги на звéрхників, і не вирéзнює мóжного перед убогим, бо всі вони — чин Його рук, **20** за хвилину вони помирають, опівночі. Доторкнеться Він мóжних — і гинуть вони, сильний усунений буде рукою не людською. **21** Bo очі Його на дорогах людіни, і Він бачить всі крóки її, — **22** немає темноти, немає і тémряви, де б злочинці сковáлись. **23** Bo людіні Він не призначає означеній час, щоб ходила до Бога на суд. **24** Він сильних ламає без дôсліду, і ставить на місце їх інших. **25** Бож знає Він їхні ділá, — обéрне вночі — і почáлені будуть! **26** Як несправедливих

урázить Він їх, на видному місці, 27 за те, що вони відступíли від Нього, і не розуміли доріг Його всіх, 28 щоб зойк сіромáхи спровáдити до Нього, бо Він чує благáння пригнічених. 29 Коли Він заспокóїть, то хто винувáти буде? Коли Він закріє лицé, хто побачить Його? А це робиться і над нарóдом, і над людýною разом, 30 щоб не панував чоловíк нечестíвий із тих, що правлять за пáстку народові. 31 Бо Богові треба отак говорити: „Несу я заслужене, — злого робити не буду! 32 Чого я не бачу, навчи Ти мене; коли кривду зробив я, то більше не бúду чинити!“ 33 Чи на думку твою надолúжить Він це, бо відкинув ти те? Бо вибереш ти, а не я, а що знаєш, кажи! 34 Мені скажуть розумні та муж мудрий, який мене слухає: 35 „Йов говорити немудро, а словá його без розуміння. 36 О, коли б Йов досліджений був аж навíки за відповіді, як злі люди, 37 бо він додає до своєго грíхá ще провину, — між нами він плéще в долоні та мнóжить на Бога промови свої“.

35 I говорив Елігу та й сказав: 2 „Чи це полічив ти за право, як кажеш: „Моя праведність більша за Божу“? 3 Бо ти говорив: „Щó поможе тобі? Яку кóристь із цього я матиму більшу, аніж від своєго грíхá?“ 4 Я тобі відповім, а з тобою і близкім твоїм. 5 Подивися на небо й побач, і на хмари споглянь, — вони вищі за тебе. 6 Як ти будеш грíшити, щó зробиш Йому? А стануть числénні провини твої, щó ти вчиниш Йому? 7 Коли праведним станеш, щó даси ти Йому? Або щó Він вíзьме з твоєї руки? 8 Для людýни, як ти, беззакónня твое, і для лóдського сина твоя справедливість! 9 Від бézlíči гnóблennя стогнуть вони, кричати від твердóго плеча багатьох. 10 Та не скаже ніхто: Де ж той Бог, що мене Він створив, що вночі дає спíви, 11 що нас над худобу земнú Він навчає, і над птаство небесне вчиняє нас мудрими? 12 Вони там кричати, але через бундóчність злочинців Він відповіді не дає. 13 Тільки марноти не слухає Бог, і Всемогутній не бачить її. 14 Що ж тоді, коли кажеш: „Не бачив Його!“ Та є суд перед Ним, — і чекай ти його! 15 А тепер, коли гнів Його не покарав, і не дуже пізнав про глупоту, 16 то намáрно Йов уста свої відкриваєта мнóжить словá без знання“.

36 I далі Елігу казав: 2 „Почекай мені трóхи, та тобі покажу, бо щé є про Бога словá. 3 Зачнú викладáти я здáлека, і Творцévi своєму віddam справедливість. 4 Bo справдí словá мої не неправдиві, — я з тобою беззвáдний в знанні. 5 Tаж Бог сíльний, і не відкидає нíкого, Він міцníй в силі серця. 6 Не лишає безбожного Він при житті, але право для бідних дає. 7 Від праведного Він очей Своїх не відвертá, але їх садóвить з царями на троні назáвжди, — і вони пíдвіщаються. 8 A як тільки вони ланцюгáми пов'язанí, і тримаються в пúтах бід, 9 то Він їм представляє їх вчинок та їхні провини, що багато їх стало. 10 Відкриває Він ухо їх для остоróги, та велítъ, щоб вернулися від беззакónня. 11 Якщо тільки послúхаються, та стануть служити Йому, покíнчати вони свої дні у добrі, а рóки свої у приéмнощах. 12 Коли ж не послухаються, то наскочать на рáтище, і покíнчати життя без знання. 13 A злосерді кладуть гнів на себе, не кричать, коли в'яже Він їх. 14 У мóлодості помирає душа їх, а їхня живая — поміж блудникáми. 15 Він визволяє убогого з горя його, а в переслідуванні відкриває їм ухо. 16 Також і тебе Він би вýбавив був із тісnotí на ширóкість, що в нíй нема ýтиску, а те, що на стíл твíй поклалося б, повне тóвщу було б. 17 Ta правом безбожного ти перепóvnений, право ж та суд пíдpiráють людýну. 18 Отож лютість нехай не намóвить тебе до пleskánnia в долоні, а óкуп великий нехай не завéрне з дороги тебе. 19 Чи в біді допоможе твíй зойк та всí змíцнення сили? 20 Не квapся до ночі тíєї, коли вýrvaní будуть народи із місця свого. 21 Стережись, не звертайся до зла, яке зáміст bidi ти обрав. 22 Отож, Бог найвищий у силі Своїй, — хто навчає, як Він? 23 Xто дорогу Його Йому вказувати бúде? I хто скаже: „Ти кривdu зробив?“ 24 Пам'ятай, щоб звелíчувати Його вчинок, про якого висpívуют люди, 25 що його бачить всяка людýна, чоловíк приглядáється здáлека. 26 Отож, Бог великий та недовídомий, і недослідíme число Його лítl. 27 Bo стягає Він краплі води, і дощém вони падають з хмари Його, 28 що хмари спускають його, і спадають дощем на багато людей. 29 Також хто зрозуміє roztágnenня хмари, grím намету Його? 30 Отож, roztágaє Він світло Своє над Собою i мóрську глибінь закриває, 31 bo ними Він судить нарóди, багато поживи дає. 32 Він тримає в руках

Своїх бліскавку, і керує її проти цілі. 33 Її гуркіт звішає про неї, і прихід її відчуває й худоба.

37 Отож, і від цього тремтить мое серце і зрушилось з місця свого. 2 Уважливо слухайте гук Його голосу, і грім, що несеться із уст Його, — 3 його Він пускає попід усім небом, а світло Своє — аж на кінці землі. 4 За Ним грім ричить левом, громити гуком своєї величності, і його Він не стримує, почується голос Його. 5 Бог предивно громити Своїм голосом, вчиняє великі ділі, яких не розуміємо ми. 6 До снігу говорить Він: „Падай на землю!“ а дощів та злив: „Будьте сильні!“ 7 Він руку печате кожної людіні, щоб пізнали всі люди про діло Його. 8 І звір входить у сховище, і живе в своїх лігвищах. 9 Із кімнати південної буря приходить, а з вітру північного — холод. 10 Від Божого подиху лід повстає, і відна широкість тужавіє. 11 Також Він обтіжує вільгістю тучу, і світло своє розпорощує хмару, 12 і вона по околицях ходить та блукає за Його прòводом, щоб чинити все те, що накаже Він їй на поверхні вселенnoї, — 13 він наводить її чи на кару для краю Свого, чи на милість. 14 Бери, Йове, оце до ушай, уставай і розваж Божі чуда! 15 Чи ти знаєш, що Бог накладає на них, і засплює світло із хмарі Своєї? 16 Чи ти знаєш, як носиться хмара в повітрі, про чуда Того, Який має безвадне знання, 17 ти, що шати твої стають теплі, як стищується земля з пôлудня? 18 Чи ти розтягаєш із Ним хмару, міцну, немов дзёркало лите? 19 Навчи нас, що скажем Йому? Через темність ми не впорядкуємо словá. 20 Чи Йому оповісться, що буду казати? Чи зміг хто сказати, що Він знищений буде? 21 І тепер ми не бачимо світла, щоб світило у хмарах, та вітер перейде — і вічистить їх. 22 Із північі приходить воно, немов золото те, та над Богом величність страшна. 23 Всемогутній, — Його не знайшли ми, Він могутній у силі, але Він не мучить нікого судом та великою правдою. 24 Тому нехай люди бояться Його, бо на всіх мудросéдих не дивиться Він“.

38 Тоді відповів Господь Йову із бурій сказав: 2 „Хто то такий, що затемнює раду словами без розуму? 3 Підпережіди но ти стéгна свої, як мужчина, а Я буду питати тебе, — ти ж Мені поясни! 4 Дé ти був, коли землю оснóвував Я?

Розкажи, якщо маєш знання! 5 Хто оснóви її положив, чи ти знаєш? Або хтó розтягнув по ній шнур? 6 У що підстави її позапúшувані, або хтó поклав камінь наріжний її, 7 коли разом співали всі збрі поранні та радісний єкрик здіймали всі Божі сини? 8 І хто море воротами загородив, як воно виступало, немов би з утрóби виходило, 9 коли хмари поклав Я за одіж Йому, а імлú — за його пелюшкі, 10 і призначива Йому Я границю Свою та поставив засува й ворота, 11 і сказав: „Аж доси ти дійдеш, не далі, і тут ось межа твоїх хвиль гордовитих?“ 12 Чи за своїх днів ти наказував рánкові? Чи досвітній зорі показав її місце, 13 щоб хапалась за кінці землі та посíпались з неї безбожні? 14 Земля змінюється, мов та глина печатки, і стають, немов одіж, вони! 15 І нехай від безбожних їх світло відійметься, а високе рамено зламається! 16 Чи ти схóдив коли аж до мóрських джерéл, і чи ти перехóджувався дном безодні? 17 Чи для тебе відкриті були брами смерті, і чи бачив ти брами смертельної тіні? 18 Чи широкість землі ти оглянув? Розкажи, якщо знаєш це все! 19 Дé та дорóга, що світло на ній пробуває? А тéмрява — де її місце, 20 щоб узяти її до границі її, і щоб знати стежкій її дому? 21 Знаєш ти, бо тоді народився ж ти був, і велике число твоїх днів! 22 Чи дохóдив коли ти до схóванок снігу, і схóванки граду ти бачив, 23 які Я тримаю на час лихоліття, на день бóю й війни? 24 Якою дорогою ділиться вітер, розпорощується по землі вітерéць? 25 Хто для зливи протóку провів, а для громовіці — дорогу, 26 щоб дощіти на землю безлюдну, на пустиню, в якій чоловіка нема, 27 щоб пустиню та пушту насíчувати, і щоб забезпечити віхід траві? 28 Чи є бáтько в доща, чи хто краплі росії породів? 29 Із чиєї утрóби лід вийшов, а іній небесний — хто його породив? 30 Як камінь, тужáвіють води, а повéрхня безодні ховається. 31 Чи зв'яжеш ти зáв'язки Волосожáру, чи розв'яжеш віжкі в Оріона? 32 Чи вівведеш часу свого Зодіяка, чи Вóза з синами його попровáдиш? 33 Чи ти знаєш устáви небес? Чи ти покладеш на землі їхню влáду? 34 Чи підіймеш свій голос до хмар, — і багато води тебе вкриє? 35 Чи бліскавки ти посилаєш, і підуть вони, як тобі скажуть „Ось ми“? 36 Хто мудрість вкладає людині в нутрó? Або — хтó дає сéрцеві розум? 37 Хто мудрістю хмари зрахує, і хто може затримати

небесні посуди, 38 коли пірох зливається в злівки, а кавалки злипаються? 39 Чи здобич левиці ти зловиш, і заспокійш життя левчуків, 40 як вони по леговищах тұляться, на чатах сидять по кущах? 41 Хто готує для крúка поживу його, як до Бога кричать його діти, як без їжі блукають вони?

39 Хібá ти пізнав час нарóдження скéльних козíць? Хіба ти пильнував час мук бóроду лáні? 2 Чи на місяці лíчиш, що спóвнитись мусяť, і відаеш час їх нарóдження, 3 коли приклýкають вони, випускають дíтей своїх, і звільняються від болів бóроду? 4 Набираються сил їхні дíти, на полі зростають, відхóдять і більше до них не вертаються. 5 Хто пустíв осла дикого вільним, і хто розв'язав ослу дикому пúта, 6 якому призначив Я степ його домом, а місцем його пробувáння — солóну пустиню? 7 Він сміється із гáласу міста, не чує він крику погóнича. 8 Що знахóдить по горах, то паша його, і шукає він усього зеленого. 9 Чи захоче служити тобі однорíг? Чи при ѿслах твоїх начуватиме він? 10 Чи ти однорóга прив'яжеш до його борозні поворóзям? Чи буде він боронувáти за тобою долини? 11 Чи повíриш йому через те, що має він силу велику, — і свою працю на нього попúстиш? 12 Чи повíриш йому, що він вéрне насіння твое, і збере тобі тíк? 13 Крило стрýсеве радісно б'ється, чи ж крило це й пíр'на лелéки? 14 Бо юйця свої він на землю кладé та в поросі їх вигрівáє, 15 і забувá, що нога може їх розчавíти, а звíр польової може їх розтоптáти. 16 Він жорстокий відноśnie дíтей своїх, ніби вони не його, а що праця його може бути надарéмна, того не боїться, 17 бо Бог учинив, щоб забув він про мудрість, і не наділив його розумом. 18 А за часу надхóду стрýльців ударяє він крýльми повітря, — і сміється з коня та з його верхівця! 19 Чи ти силу конéві даси, чи шию його ти зодýгнеш у гринu? 20 Чи ти зробиш, що буде скакати він, мов саранá? Величне іржáння його страшелéзне! 21 Б'e ногою в долині та тішиться силою, іде він насупроти зброї, 22 — сміється з страху й не жахається, і не вертається з-перед меча, 23 хоч дзвóнить над ним сагайдáк, вістря списóве та рáтище! 24 Він із шалéністю та лютістю землю ковтає, і не вірить, що чути гук рогу. 25 При кожному розі кричить він: „І-га!“ і винюхує здалека бíй, грім гетьмáнів

та крик. 26 Чи юструб лíтає твоєю премудрістю, на пíвдень простягує крýла свої? 27 Чи з твоїого накáзу орел пíдіймається, і мóстить кублó свое на висоті? 28 На скелі замéшкує він та очує, на скéльнім вершку та твердýні, — 29 ізвідти визбрóю їжу, далéко вдивляються очі його, 30 а його пташенята п'ють кров. Де ж забиті, там він“.

40 I говорив Господь Йову й сказав: 2 „Чи буде ставати на про з Всемогутнім огúдник? Xto сперечаетесь з Богом, хай на це відповість!“ 3 I Йов відповів Господéві й сказав: 4 „Оце я знікчéмнів, — що ж маю Тобі відповісти? Я кладу свою руку на уста свої. 5 Я раз говорив був, і вже не скажу, а вдруге — і більш не додáм!“ 6 I відповів Господь Йову із бурí й сказав: 7 „Пíдпережíй но ти стéгна свої, як мужчíна: Я буду питати тебе, — ти ж пойснуй Мені! 8 Чи ти хочеш порóшити право Мое, винувáтити Мене, щоб опráвданим бути? 9 Коли маєш рамéно, як Бог, і голосом ти загримíш, немов Він, 10 то окрась Ти себе пишнотóю й велíчністю, зодягніся у славу й красу! 11 Розпорóш лютість гніву свого, і поглянь на все горде — й принíзь ти його! 12 Поглянь на все горде — й його впокорí, поспихáй нечестивих на їхньому місці, 13 поховай їх у побросі ráзом, а їхні обличчя обвíй в укриттí. 14 Тодí й Я тебе слáвити буду, як правиця твоя допоможе тобі! 15 А ось бегемóт, що його Я створив, як тебе, — траву, як худóба велика, він єсть. 16 Ото сила його в його стéгнах, його ж мíцність — у м'язах його живота. 17 Випростóвує він, немов кéдра, своїого хвостá, жили стéгон його посплітались. 18 Його кості — немов мідяні оті rýri, костомáхи його — як ті прýття заліzní. 19 Голова оце Божих дорíг; і тільки Творéць його може зблíзити до нього меча. 20 Бо гори приносять поживу йому, і там грáється вся звíринá польовоá. 21 Під лótosами він вилéжується, в укритті очерéту й болота. 22 Лótosи тіnnю своєю вкривають його, топólі поточні його обгортáють. 23 Ось пíдіймається рíчка, та він не боїться її, він безпечний, хоча б сам Йордáн йому в пáщу вплівав! 24 Хто може схопити його в його очах, гакáми нíздрю продíравити?

41 Чи левіятáна потягнеш гачkом, і йому язика стягнеш шнúром? 2 Чи очеретíну вкладеш йому в нíздря, чи тернíною щóку йому

продірा�виш? 3 Чи він бу́де багато благати тебе, чи бу́де тобі говорити лагі́дне? 4 Чи складе він умову з тобою, і ти ві́зьмеш його за раба собі ві́чного? 5 Чи ним бáвитись будеш, як птáхом, і прив'яжеш його для дівчáткоў своїх? 6 Чи ним спíльникí торгува́тимуть, чи поділять його між купцíв -хананéїв? 7 Чи шпилька́ми прокóлиш ти шкíру його, а острóгою рýб'ячою — його голо́ву? 8 Поклади ж свою рýку на нього, й згадай про вíйну, — і більше того не чини! 9 Тож надія твоя неправдива, — на сам вýгляд його упадéш. 10 Нема смíльчакá, щоб його він збудив, — а хто ж перед обличчям Моїм зможe стати? 11 Хто вýйде навпроти Менé — й буде цíлий? Що під небом усíм — це Мое! 12 Не буду мовчати про члéни його, про стан його сили й красу́ його складу. 13 Xто відкриє повéрхню одежі його? Xто підйде коли до двíйníх його щéлепíв? 14 Дверí обличчя його хто відчíнить? Навкóло зубíв його жах! 15 Його спíна — канали щітів, поéднання їх — крем'янáя печать. 16 Одне до однóго дохóдить, а вíтер між ними не прóїде. 17 Одне до однóго притvéрдженí, сполученí, і не віддíляється. 18 Його чхáння засвічує світло, а очі його — як повíки зорí світової! 19 Бýхає пólum'я з пáщі його, вириваються ѯскри огнéní! 20 Iз нíздер його валить дим, немов з тóго горшка, що кипить та біжить. 21 Його пóдих розпалює вýгíль, і бýхає пólum'я з пáщі його. 22 Сила ночує на шíї його, а страх перед ним утíкає. 23 M'ясо нутrá його міцно тримається, — воно в ньюму тверdé, не хитається. 24 Його серце, мов з каменя вилите, і тверdé, як те долішне жóрно! 25 Як пíдвóдиться він, перелякаються силачí, та й ховаються з жáху. 26 Той меч, що досýgne його, не встоíть, ані спис, ані ráтище й пánцер. 27 За солому залíзо вважає, а мідь — за гнілу́ деревíйну! 28 Син лука, стрíла, не примúсит увтíкати його, каміння із прáщí для ньюго зміняється в сíно. 29 Булавý уважає він за соломíнку, і сміється із посвисту ráтища. 30 Під ним гостре черép'я, — лягає на гостре, немов у болото. 31 Чинить він, що кипить глибочíнь, мов горнá, і обéртає море в окрíп. 32 Стежка світить за ним, а безóдня здається йому́ сивýною. 33 Немає подоби йому на землі, він безстрашним створений, 34 він бачить усе, що висóке, він цар над усíм пишним зvír'ям!"

42 А Йов віdpovíв Господévi й сказав: 2 „Я знаю, що можеш Ти все, і не спиняється зáдум у Тебе! 3 Xтó ж то такий, що ховає порáду немудру? Тому я говорив, але не розумíв. Це чудніше від мене, я не знаю його: 4 „Слухай же ти, а Я буду казати, запитаю тебе, — ти ж Мені поясní“. 5 Тільки по слухом уха я чув був про Тебе, а тепер мое око ось бачить Тебе. 6 Тому я зríкаюсь говóреного, і каюсь у пóросі й пóпелі!“ 7 I сталося по тóму, як Господь промовив цí словá до Йова, сказав Господь теманянину Еліфазові: „Запалився Мíй gnív на тебе та на двох твоїх приятelív, бо ви не говорили слúшного про Мене, як раб Мíй Йов. 8 A тепер вízьміть собі сíм бичкíв та сíм баранív, і йдіть до Мого раба Йова, і принесéте цílopáлення за себе, а Мíй раб Йов помóлиться за вас, бо тільки з ним Я буду рахувáтися, щоб не вчинити вам злóї речí, — бо ви не говорили слúшного про Мене, як раб Мíй Йов“. 9 I пíшли теманянин Еліfá, і шух'янин Білдád, та нааматянин Цофá, і зробили, як говорив ім Господь. I споглянув Господь на Йова. 10 I Господь привернýв Йова до першого стáну, коли він помолився за своїх приятelív. I помnóжив Господь усе, що Йов мав, удвоє. 11 I поприходили до ньюго всí брати його, і всí сестri його та всí поперéдні знайомí його, і ілі з ним хлíб у його домі. I вони головою хитáли над ним, та потішали його за все зле, що Господь був спровáдив на ньюго. I дали вони йому кожен по однíй кесítí, і кожен по однíй золотíй обручцí. 12 A Господь поблагословív останок днів Йова більше від почátku його, і булó в ньюго чотирнáдцять тисяч дрібнóї худоби, і шість тисяч верблóдіv, тисяча пар худоби великої та тисяча ослиць. 13 I булó в ньюго сéмеро синív та три дочки. 14 I назвав він іm'я першíй: Єmíma, і іm'я другíй: Кецíя, а іm'я третíй: Керен-Гаппух. 15 I таких вродливих жíнок, як Йовою дочки, не знайшлося по всíй землі. I дав ім їх батько спáдщину помíж їхнíми братами. 16 A Йов жив по тóму сотню й сорок рокív, і побачив синív своїх та синív синív своїх, чотири поколínní. 17 I впокóїvся Йов старим та насиченим днями.

Псалми

1 Блажен муж, що за радою несправедливих не ходить, і не стоїть на дорозі грішних, і не сидить на сидінні злоріків, 2 та в Законі Господнім його насліда, і про Закон Його вдень та вночі він роздумує! 3 І він буде, як дерево, над водним потоком посаджене, що рόдить свій плід своєчасно, і що листя не в'янє його, — і всé, що він чинить, — щаститься йому! 4 Не так ті безбожні, — вони як половина, що вітер їх розвіває! 5 Ось тому то не встоб'ять безбожні на суді, ані грішники у зборі праведних, — 6 дорогу бо праведних знає Господь, а дорога безбожних загине!

2 Чого то племена бунтують, а наріди задумують мårне? 2 Земні царі повстають, і князі нараджуються разом на Господа та на Його Помазанця: 3 „Позриваймо ми їхні кайдані, і поскидаймо із себе їхні пûта! 4 Але Той, Хто на небесах пробувá — посміється, Владика їх висміє! 5 Він тоді в Своїм гніві промовить до них, і настрáшить їх Він у Своїм пересерді: 6 „Я ж помазав Свого Царя на Сіон, святу гору Свою. 7 Я хочу звістити постанову: Промовив до Мене Господь: Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив. 8 Жадай Ти від Мене, — і дам Я наріди Тобі, як спадщина Твою, володіння ж Твоє — аж по кінці землі! 9 Ти їх повбиваєш залізним жезлом, потовчеш їх, як посуд ганчарський“. 10 А тепер — помудрійте, царі, навчіться ви, судді землі: 11 Служіть Господеві зо стрáхом, і радійте з трептінням! 12 Шануйте Сина, щоб Він не розгніався, і щоб вам не загинути в дорозі, бо гнів Його незабáром запалиться. Блаженні усі, хто на Нього надіється!

3 Псалом Давидів, як він утікав був перед Авессаломом, своїм сином. Господи, — як багато моїх ворогів, як багато стають проти мене! 2 Багато-хто кажуть про душу мою: „Йому в Бозі спасіння нема!“ Сéла. 3 Але, Господи, — щит Ти для мене та слава моя, і мою голову Ти підіймáеш! 4 Своїм голосом кличу до Господа, — і Він озвéться зо святої Свої гори. (Сéла) 5 Я лягаю і сплю, і пробуджуся, бо Господь підpirає мене, — 6 і я не побоюсь десяти тисяч люду, які проти мене навколо отáборились! 7 Устань же, о Господи! Спаси мене, Боже мій, бо Ти ráзиш усіх

ворогів моїх в щóку, зуби грішникам крúшиш! 8 Спасіння від Господа, і над нарódom Твоїм — Твоє благословéння! (Сéла)

4 Для диригента хору. На струнних знаряддях. Псалом Давидів. Коли клíчу, — озвися до мене, Боже правди моєї, Ти прóстір для мене робив у тісноті ... Помилуй мене, і почýй молитву мою! 2 Лиðські сини, — доки слава моя буде гáньбитися? Доки будете марне любити, шукати неправди? (Сéла) 3 І знайте, що святого для Себе Господь відділив, почue Господь, як я кликати буду до Нього! 4 Гнівайтесь, та не гріште; на ложах своїх розмишляйте у ваших серцяx, та й мовчіть! (Сéла) 5 Жертув правди приносите, і надійтесь на Господа. 6 Багато-хто кажуть: „Хто нам покаже добрó?“ Підійми ж на нас, Господи, світло Свого лиця! 7 Ти даєш більшу радість у серці моїм, ніж у них, як помnожилося їхнє збіжжя та їхнє вино молоде. 8 У спокoї я ляжу, і заснý, бо Ти, Господи, єдиний даєш мені жити безпечно!

5 Для диригента хору. До флейти. Псалом Давидів. Почуй, Господи, мову мою, стогнання мое зрозумій 2 Прислухайсь до голосу зóйку мого, о мій Цáрю та Боже Ти мій, як до Тебе молитися буду! 3 Ти слухаєш, Господи, рáнком мій голос, — рáнком молитися буду до Тебе та буду чекати, 4 бо Бог Ти не той, що несправедливості хоче, — зло не буде в Тобі пробувáти! 5 Перед очима Твоими не втримаються гультай, всіх злочинців ненáвидиш Ти. 6 Погубиши Ти неправдомóбців, кровожéрну й піdstупну людіну обридить Господь. 7 А я в ласці великій Твоїй до дому Твого ввійдý, до Храму святого Твого вклонюся в страху Твоїм. 8 Провадь мене, Господи, в правді Своїй задля моїх ворогів, і вýрівняй передо мною дорогу Свою, — 9 бо в їхніх устах нема пра́ви, нутро їхнє приносить нещастя, грíб відкритий — їхнє горло, свíй язик вони роблять гладéньким! 10 Признай їх за винних, о Боже, через свої зámіри хай упадут, за їхні великі злочинства відкинь їх від Себе, бо вони проти Тебе бунтують! 11 А всi, хто надію на Тебе складають, хай тішаться, — будуть вічно співати вони, і Ти їх охорониш, і будуть радіти Тобою, хто любить Ім'я Твоє! 12 Бо Ти, Господи, благословлятиш праведного, милістю вкриєш його, як щитом!

6 Для диригента хору. На струнних знар'яддях.

На октаву. Псалом Давидів. Не карай мене, Господи, в гніві Своїм, не завдавай мені кари в Своїм пересéрді! 2 Помилуй мене, Господи, я ж бо слабий, уздорóв мене, Господи, бо тремтять мої кості, 3 і душа моя сильно стривожена, а ти, Господи, доки? 4 Вернися, о Господи, візволи душу мою, ради ласки Своєї спаси Ти мене! 5 Бож у смерті нема пам'ятання про Тебе, у шеблі ж хто буде хвалити Тебе? (Sheol h7585) 6 Змúчився я від стогнання свого, щоночі постелю свою обмиваю слізьмí, слізами своїми окроплюю ложе своє! 7 Мое око зів'яло з печалі, постáріло через усіх ворогів моїх. 8 Відступиться від мене, усі беззаконники, бо почув Господь голос мого плачу! 9 Благáння мое Господь віслухає, молитву мою Господь прийме, — 10 усі мої вороги посоромлені бúдуть, і будуть настражені дуже: хай вéрнутися, — і будуть вони посоромлені зáра!

7 Жалобна пісня Давидова, яку він співав

Господéві в справі веніямíнівця Кúша. Господи, Боже мíй, — я до Тебе вдаóся: спаси Ти мене від усіх моїх напасників, і визволь мене, 2 щоб ворог мої душі не розшáрпав, як лев, що кості ламає, й ніхто не рятує! 3 Господи, Боже мíй, коли я таке учинив, коли є беззаконня в долóнях моїх, 4 коли я доброчíнцеві злом відплатив, і без причини ограбувáв свого противника, — 5 вóрог нехай переслідує душу мою, і нехай доженé, і нехай до землі він потопче життя мое, — і хай мою славу обéрне на порох! (Сéла) 6 Устань же, о Господи, в гніві Своїм, понесíся на лютість моїх ворогів, і до мене скерý постанову Свою, яку Ти запові! 7 І громада народів отóчиТЬ Тебе, і над нею верніся на висоту! 8 Господь судить людей, — суди ж мене, Господи, за моєю правотою й за моєю невíйністю. 9 Нехай злóба безбожних скінчíться, а Ти зміцні праведного, бо вивíдуеш Ти серця й нирки, о праведний Боже! 10 Щит мíй у Бозí, Який чистих серцем спасає. 11 Бог Суддя справедливий, і щоденно на злого Бог гнівається, 12 коли хто не навéрнеться, — буде гостріти меча Свого Він, Свого лука натягне й настáвить його, 13 і йому приготóвив смертельні знар'яддя, — Він зробить огністими стрілі Свої. 14 Otto, беззаконня зачне нечестивий, і завагітніє безправ'ям, — і породить неправду. 15 Він рова копав, і його викопав, і

впав сам до ями, яку приготóвив, — 16 обéрнеться зло його на його голову, і на мákівку зíде його беззаконня! 17 я ж Господа буду хвалити за Його правою, і буду віспівувати Ймення Всеviшнього Господа!

8 Для диригента хору. На інструменті ґатійськім.

Псалом Давидів. Господи, Владико наш, — яке то величне на цілій землі Твоє Ймénня, — Слава Твоя понад небесами! 2 З уст дітей й немовлýт учинив Ти хвалу ради Своїх ворогів, щоб зniщiti противника й мésника. 3 Коли бачу Твої небесá — діло пальців Твоїх, місяця й зóрі, що Ти встановíв, — 4 то що є людíна, що Ти пам'ятаєш про неї, і син людський, про якого Ти згáдуєш? 5 А однак учинив Ти його мало меншим від Бога, і славою й вéличчю Ти коронуєш його! 6 Учинив Ти його волóдарем твóрива рук Своїх, все під нóги йому вмістíв: 7 худобу дрібну та биків, іх усіх, а також степових зvíрів диких, 8 птаство небесне та риби морські, і все, що морськими дорóгами ходить! 9 Господи, Боже наш, — яке то величне на цілій землі Твоє Йménня!

9 Для диригента хору. На спів: „На смерть сина“.

Псалом Давидів. Хвалитиму Господа усім серцем своїм, розповім про всі чуда Твої! 2 Я буду радіти, і тішитись буду Тобóю, і бúду віспівувати Ймення Твоє, о Всеviшній! 3 Як будуть назад відступати мої вороги, то спíткнúться і вýгинуть перед обличчям Твоїм! 4 Бо суд мíй і справу мою розсудив Ти, Ти на троні суддéвім сидів, Судде праведний! 5 Докорíв Ти народам, безбожного зniщив, ім'я їхнє Ти витер навічні вíкі! 6 О вóроже мíй, руйнувáння твої закінчíлись на вічність, — ти й містá повалив був, і згинула з ними їхня пам'яť! 7 Та буде Господь пробувáти навíki, Він для сýду поставив престола Свого, 8 і вселенну Він буде судити по правді, справедливістю буде судити народи. 9 I твердýне буде Господь для пригніченого, в час недолі — притúлком. 10 I на Тебе надіяться будуть усі, що Ім'я Твоє знають, бо не кинув Ти, Господи, тих, хто шукає Тебе! 11 Спíвайте Господéві, що сидить на Сіоні, між народами розповідайте про чини Його, 12 бо карає Він чинки кривáві, про них пам'ятає, і не забуває Він зóйку убогих! 13 Помилуй мене, Господи, поглянь на страждання мое від моїх ненавісників,

Ти, що мене підіймáеш із брам смерти, 14 щоб я розповідав про всю славу Твою, у брамах Сіонської доні я буду радіти спасінням Твоїм! 15 Народи попадали в яму, яку самі викопали, до пастки, яку заховáли, нога їхня схóплена. 16 Господь знáний, Він суд учинив, — спіткнúвсь нечестивий у вчинку своєї рукí! Гра на струнах. (Села) 17 Попрямúють безбожні в шебл, всі нарòди, що Бога забули, (Sheol h7585) 18 бож не навíки забúдеться бідний, надія убогих не згине назáжди! 19 Устань же, о Господи, — хай людíна не перемагає, нехай перед лицем Твоїм засуджені будуть нарòди! 20 Накинь, Господи, пострах на них, — нехай знають нарòди, що вони тільки люди! (Сéла)

10 Для чого стоїш Ти, о Господи, здáлека, в час недолі ховаєшся? 2 Безбожний в своїм гордувáнні женеться за вбогим, — хай схóплени будуть у пídstупах, які замишляли вони! 3 Бо жадáнням своєї душі нечестивий пишається, а ласун проклинає, зневажає він Господа. 4 У гордоцах каже безбожний, що „Він не слíдкує“, бо „Бога нема“, — оце всі його помисли! 5 Сильні дороги його повсякчáно, від нього судí Твої вýсоко, — тим то віддмúхує він ворогів своїх. 6 Сказав він у серці своєму: „Я не захитáюсь, болíха навíки не буде менí“. 7 Устá його повні прокляття й обмáни та зради, пíд його язиком — злочинство й перéступ. 8 Причайвши, сидить на подвíр'ях, мордує невинного, його очі слíдкують за вбогим. 9 В укритті він чатує, як лев той у зáрості, чатує схопити убогого, хапає убогого й тягне його в свою сítку. 10 Припадає, знижаетяся він, — і попадають убогі в його міцні кігті ... 11 Безбожний говорить у серці своїм: „Бог забув, заховав Він обличчя Своє, не побачить нíкóли“. 12 Устань же, о Господи Боже, руку Свою пíдїми, не забудь про убогих! 13 Чому нечестивий обráжує Бога і говорить у серці своїм, що Ти не слíдкуеш? 14 Алé Ти все бачиш, бо спостерігаєш злочинство та утиск, щоб віддати Свою рукою! На Тебе слабíй опирайтесь, Ти сироті помічníк. 15 Зламай же рамéно безбожному, і злого скарай за неправду його, — аж більше не знайдеш його! 16 Господь — Цар на вíчні вíкі, із землі Його згинуть погани! 17 Бажáння понíжених чуєш Ти, Господи, серця їх зміцнáеш, їх вислухóвує ухо Твоє, 18 щоб дати суд

сироті та пригнíченому, щоб більш не страшíв чоловíк із землі!

11 Для диригента хору. Давидів. Я надіюсь на Господа, — як же кажете ви до моєї душі: „Відлітай ти на гору свою, немов птах“ 2 Bo ось нечестиві натягують лúка, міцно ставлять стрілú свою на тятivú, щоб у тéмряві до простосердих стрíляти. 3 Як основи зруйновано, — щó тоді праведний зробить? 4 Господь у святім Своїм храмі, Господь — престол Його на небесáх, бачать очі Його, повіки Його випробóвують людських синів! 5 Господь випробóвuje праведного, а безбожного й того, хто любить насíлля, — ненавíдить душа Його! 6 Він спúстить дощем на безбожних горюче вугíлля, огонь, і сíрку, і вітер гарячий, — це частка їхньої чаші. 7 Bo Господь справедливий, кохає Він правду, — праведний бачить обlíччя Його!

12 Для диригента хору. На октáву. Псалом Давидів. Спаси мене, Господи, бо нема вже побожного, з-помíж людських синів познікали вже вíрni! 2 Марноту говорять один до однóго, їхні уста обléсні, і серцем подвíйним говорять. 3 Нехай пíдітнé Господь уста обléсливі та язика чванькуváтого 4 тим, хто говорить: „Своїм язиком будем сíльні, наши уста при нас, — хто ж буде нам пан?“ 5 Через утиск убогих, ради стóгону бідних тепер Я повстану, — говорить Господь, — поставлю в безпéці того, на кóго розтáгують сítку! 6 Господні слова — слова чистí, як срíбло, очищене в глинянім бórní, сім раз перетóпле! 7 Ти, Господи, їх пильнуватимеш, і будеш навíки насстерегти перед родом оцим! 8 Безбожні кружляють навколо, бо нíкчémність між людських синів пíдійmáється.

13 Для диригента хору. Псалом Давидів. Доки, Господи, бýдеш мене забувати назáжди, доки будеш ховати від мéне обличчя Своє? 2 Як довго я буду складати в душі своїй болі, у серці своїм — щодня смýток? Як довго мíй ворог пíднóситись буде над мене? 3 Зглянься, озвися до мене, о Господи, Боже мíй! Просвіти мої очі, щоб на смерть не заснув я! 4 Щоб мíй нéпriятель не сказав: „Я його перемíг!“ Щоб мої вороги не радíли, як я захитáюсь! 5 Я надію на милість Твою покладáю, моє серце радіє спасінням Твоїм! 6 Я

буду співати Господéві, бо Він добродійство для мене вчинив.

14 Для диригента хору. Давидів. 2 Господь дивиться з неба на людських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. 3 Все повідступало, разом стали бридкими вони, нема доброчинця, нема ні одного! 4 Чи ж не розуміють всі ті, хто чинить безпра́в'я, хто мій люд поїдає? Вони хліб Господній ідять, та не кличуть Його, 5 Тоді настрашілися стрáхом вони, бо Бог в праведнім роді. 6 Раду вбогого гáньбите ви, та Господь охорона йому. 7 Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Своему нарібду повéрне Господь, то радітиме Яків, втішáтися буде Ізраїль!

15 Псалом Давидів. 2 Той, хто в невинності ходить, і праведність чинить, і правду говорить у серці своїм, 3 хто не обмовляє своїм язиком, і злого не чинить для друга свого, і свого ближнього не зневажає! 4 Обридлівий погорджений в очах його, і він богохійних шанує, присягає, для себе хоча б і на зло, — і дотримує; 5 не дає свого срібла на лíхву, і не бере на невинного пíдкупу. Хто чинить таке, — ніколи той не захитається!

16 Золота пісня Давідова. 2 Я сказав Господéві: „Ти Бог мій і — добро мое тільки в Тобі!“ 3 До святих, які на землі, що шляхетні вони, — до них все жадання мое! 4 Нехай мнóжаться смутки для тих, хто набув собі інших богів, — я не буду приносить їм лíвної жертви із крові, і їхніх імén не носитиму в устах своїх! 5 Господь — то частина спáдку моого та часі мої, Ти долю мою пíдпíраеш! 6 Чáстки припали для мене в хороших місцях, і гарна для мене спáдщина моя! 7 Благословляю я Господа, що радить мені, нáвіть начáмі навчають мене мої нíрки. 8 Уявляю я Господа перед собою постійно, бо Він по правиці моїй, — я не буду захитаний! 9 Через те мое серце радіє та дух веселиться, — і тіло мое спочиває безпечно! 10 Бо Ти не опúстиш мої душі до шеблу, не погустиш Своєму святому побачити тління! (Sheol h7585) 11 Дорогу життя Ти покажеш мені: радість велика з Тобою, зáвжди блаженство в правиці Твоїй!

17 Молитва Давідова. 2 Від Твоого лиця нехай вирок мій вíйде, а очі Твої нехай бачать мою правоту! 3 Ти вíпробував мое серце, навістів уночі, перетопів Ти мене, — я не знайшов чогось злого. І роздумував я, щоб лихе з моїх уст не виходило, 4 а в людських дíлах, за словом уст Твоїх, я стергся доріг гнобителя. 5 Зміцнай стóпи мої на дорóгах Твоїх, щоб крошки мої не хиталися! 6 Я клíчу до Тебе, бо відпові́ мені, Боже, — нахили Своє ухо до мене, вислухай мову мою, 7 покажи дивну милість Свою, Спасителю тих, хто вдається до Тебе від заколотників проти правиці Твоєї. 8 Хорони Ти мене, як зініцю Свою, дочку ока, у тіні Своїх крил заховай Ти мене 9 від безбожних, що гублять мене, — смертельні мої вороги оточили мене! 10 Тóвцем замкнули вони своє серце, уста їхні говорять бундючно. 11 Вороги оточили тепер наші крошки, наставили очі свої, щоб мене повалити на землю. 12 Із них кожен подібний до лева, що шáрпати прагне, як левчук, що сидить в укритті. 13 Устань же, о Господи, — його поперéдь, кинь його на коліна! Мечем Своїм душу мою збережі від безбожного, 14 від людей рукою Свою, Господи, від людей цього світу, що частка їхня в цьому житті, що Ти скаром Своїм наповнєш їхнє чéрево! Ситі їхні сини, останок же свій для дітей вони лíшать. 15 А я в правді побачу обліччя Твоє, і, збудившись, насíчусь Твоєю подóбою!

18 Для диригента хору. Раба Господнього Давида, коли він промовив до Господа словá цієї пісні того дня, як Господь урятував його з руки всіх його ворогів та від руки Саула, то він проказав: Полюблó Тебе, Господи, сило моя, 2 Господь моя скéля й твердійня моя, і Він мій Спаситель! Мій Бог — моя скéля, сховаюсь я в нíй, Він щит мій, і рíг Він спасіння мого, Він башта моя! 3 Я клíчу: Преславний Господь, і я вíзволений від своїх ворогів! 4 Тенéта смертельні мене оточили, і потóки велийяáла лякають мене! 5 Тенéта шéбу мене оточили, і пáстки смертельні мене поперéдили. (Sheol h7585) 6 В тісноті своїй клíчу до Господа, і до Бога свого я взíváю, — Він почує мій голос із храму Свого, і доходить мій зойк до лиця Його в уші Йому! 7 Захиталась земля й затремтіла, і затряслíсь і хитались пíдвáлини

гір, — бо Він запалівся від гніву: 8 із ніздер Його бухнув дим, з Його ж уст — пожирущий огонь, і жар запалився від Нього! 9 Він небо простяг — і спустився, а хмара густа під ногами Його. 10 Усівся Він на херувима й летів, і на вітрових крилах понісся. 11 Поклав тémряву Він — як заслóну Свою, довкілля Його — то тémрява вод, а мешкáння Його — густі хмари! 12 Від блиску, що був перед Ним, град і жар огняний пройшли хмари Його. 13 І Господь загримів у небесах, і Всешишній Свій голос подав, град і жар огняний! 14 Він послав Свої стріли, — та їх розпорóшив, і стрілив Він блискавками, — та їх побентéжив. 15 Показалися рíчища водні, і відкрýлись оснóви вселéнної, — від сваріння Твоєго, о Господи, від пóдиху вітру із нíздер Твоїх. 16 Він простáг з висоти Свою руку, узяв Він мене, витяг мене з вод великих, — 17 він мене врятував від мого потужного ворога, і від моїх ненавісників, — бо сильніші від мене вони! 18 Напали на мене вони в день нещастя могó, — та Господь був моїм опертáм, — 19 і на місце розлóге Він вивів мене, Він мене врятував, — бо вподобав мене! 20 Нехай Господь зробить мені за моєю справедливістю, хай заплатить мені згідно з чистістю рук моїх, 21 бо беріг я дороги Господні, і від Бога свого я не відступив, 22 бо всі Його прýсуди передо мною, і не відкидав я від себе Його постанóв! 23 І був я із Ним непорочний, і стерігся своєї провини, 24 і Господь заплатив був мені за моєю справедливістю, згідно з чистістю рук моїх перед очима Його. 25 Із справедливим повóдишся Ти справедливо, із чéсним — по-чéсному, 26 із чистим — повóдишся чисто, а з лукавим — за лукавством Його, 27 бо нарóд із бíди Ти спасаєш, а очі зухвáлі принижуєш, 28 бо Ти світиш мого світильника, Господь — Бог мíй, освітлює Він мою тémряву! 29 Бо з Тобою поб'ю я ворожого віddila, і з Богом своїм проберусь через мур. 30 Бог — непорочна дорога Його, слово Господнє очищене, щит Він для всіх, хто вдається до Нього! 31 Бо хто Бог, окрім Господа? і хто скеля, крім нашого Бога? 32 Цей Бог мене силою оперезáв, і дорогу мою учинив непорочною, 33 Він зробив мої ноги, мов у лáні, і ставить мене на висóтах моїх, 34 мої руки навчає до бóю, і на рамéна мої лука мідяного напинáe. 35 І дав Ти мені щит спасіння Свого, а правиця Твоя пíдпирає мене, і чинить

великим мене Твоя поміч. 36 Ти чиниш широким мíй крок підо мною, — і стóпи мої не спíткнúться. 37 Женуся я за ворогами своїми, — і їх доженý, і не вернúся, аж поки не війнищу їх, — 38 я їх потрошу, — й вони встати не зможуть, повпадають під ноги мої! 39 Ти ж для бóю мене пíдпрíзуеш силою, вáлиш під мене моїх ворохóбників. 40 Повернув Ти до мене плечима моїх ворогів, — і понищу ненáвисників я свої! 41 Кричали вони, — та немає спасителя, взвивали до Господа, — і не відповів їм. 42 І я їх зітру, як той порóх на вітрі, як болото на вулицях, їх потопчу! 43 Ти від бунту народу мене бережеш, Ти робиши мене головою племéнам, мені будуть служити нарóди, яких я не знав! 44 На вістку про мене — слухнáні мені, до мене чужýнці пíдлéшуються, 45 в'януть чужýнці і тремтять у твердýнях своїх. 46 Живий Господь, — і благословенна будь, скеле моя, і нехай Бог спасіння моего звелíчиться, 47 Бог, що помсти за мене дає, і що нарóди пíд мене пíдбив, 48 що рятует мене від моїх ворогів, — Ти звелíчив мене над повстáнців на мене, спасаєш мене від насильника! 49 Тому то хвалю Тебе, Господи, серед нарóдів, і Ймénню Твоéму спíваю! 50 Ти Своéму цареві спасіння побільшуєш, і милість вчиняєш Своéму помáланцеві Давиду й насінню його аж навíki.

19 Для диригента хору. Псалом Давидів. Небо звіщає про Божу славу, а про чин Його рук розказує небозvід. 2 Оповішує день дневі слово, а нíч ночі показує думку, — 3 без мови й без слів, не чутнý їхній голос, 4 та по цíлій землі пíшов відголос їхній, і до краю вселéнної їхні слова! Для сонця намéта поставив у них, — 5 а воно, немов той молодíй, що вихóдить із-під балдахýну свого, — воно тíшиться, мов той герой, щоб пробігти дорогу! 6 Вихóд Його з краю неба, а обіг Його — аж на кíнці Його, і від спеки Його нішо не заховáється. 7 Господній Закón доскональй, — він змíцнює душу. Свідчення Господа певне, — воно недосвідченого умудряє. 8 Справедливі Господні накази, бо серце вони звеселíють. Заповідь Господа чиста, — вона очі просвітлює. 9 Страх Господа чистий, — він навíki стоїть. Прýсуди Господа — правда, вони справедливі всі рáзом, 10 дорожчі вони понад золото і понад бéзлíч щирого золота, і солодші за мед і за сік щíльникóвий, — 11 і раб Твíй у них

бережкій, а в дотриманні їх — нагорода велика. **12** А помилки хто зрозуміє? Від таємних очисть Ти мене, **13** і від свавільців Свого раба заховай, нехай не панують вони надо мною, тоді непорочним я буду, і від провини великої буду очищений. **14** Нехай будуть із волі Твоєї словя моїх уст, а думки моого серця — перед лицем Твоїм, Господи, скеле моя й мій Спасителю!

20 Для диригента хору. Псалом Давидів. В день недолі озвіться до тебе Господь, Ім'я Бога Якового зробить сильним тебе! **2** Він пошле тобі поміч із святині, і з Сіону тебе підіпрé! **3** Усі жертви твої пам'ятати Він буде, і буде вважати твоє цілопалення ситим. (Села) **4** Він даст тобі, як твоє серце бажас, і віповнить цілий твій зáдум! **5** Ми бúдем радіти спасінням Твоїм, і підій memo прáпор в Ім'я Бога нашого, — нехай Господь виконає всі прохáння твої! **6** Тепер я пізnav, що спасає Господь помазáнця Свого, дає йому відповідь з неба святого Свого могутніми чýнами помічної правíці Своєї. **7** Одні колесníцями хвáляться, а інші кіньми, а ми бúдем хвалитись Ім'ям Господа, нашого Бога: **8** вони похилились і впали, а ми стоймо та ростéмо на силах! **9** Господи, спаси! Хай озвіться нам Цар у день нашого кликання!

21 Для диригента хору. Псалом Давидів. Господи, силою Твоєю веселітесь цар, і спасінням Твоїм — як він сильно радіє! **2** Ти йому дав бажання серця його, і прохáння уст його не відмóвив. (Села) **3** Бо Ти його вíпередив благословéннями добрá, на голову йому поклав корону зо щирого золота. **4** Життя він у Тéбе просив, — і дав Ти йому довголіття на вічні вікí! **5** Слава велика його при Твоїй допомозі, хвалу та величність кладеш Ти на нього, **6** бо Ти вчýниш його благословенням вічним, звеселиш його радістю, як буде він разом з Тобою! **7** Цар має надію на Господа, у ласці Всеви́шнього не захитається він. **8** Знайде рука Твоя всіх ворогів Твоїх, знайде правíця Твоя Твоїх ненавісників. **9** На час гніву Свого Ти їх учýниш огненою піччю, Господь гнівом Своїм їх поништиш, і огонь пожерé їх. **10** Ти вíгубиш плід їхній із землі, а їхнє насіння з-поміж синів людських. **11** Бо нещаствя на Тебе вони простягли, замишляли злу думку, якої здійсніти не зможуть, **12** бо Ти їх обéрнеш плечима до нас, на тятíвах

Своїх міцно стріли поставиши на них. **13** Піднесіся ж, о Господи, в силі Своїй, а ми бúдем співати й хвалити могутність Твою!

22 Для диригента хору. На спів: „Ланя зорі досвітньої“. Псалом Давидів. Боже мій, Боже мій, — нáшо мене Ти покинув? Далекі слова мого збýку від спасіння моого! **2** Мій Боже, взываю я вдень, — та Ти не озвéшся, і клíчу вночі, — і спокою немає мені! **3** Та Ти — Святий, пробувáеш на хвáлах Ізраїлевих! **4** На Тебе надіялися наші батькí, надіялися — і Ти вíзволив їх. **5** До Тебе взвіяли вони — і спасéні булí, на Тебе надіялися — і не посoróмились. **6** А я — червяк, а не чоловíк, посміхóвище людське й погорда в нарóді. **7** Всі, хто бачить мене, — насміхаються з мене, розкривають ротí, головою хитáють! **8** „Покладáвся на Господа він, — хай же рятує його, нехай Той його вíзволить, — він бо Його уподóбав!“ **9** Бо з утрóби Ти вивів мене, Ти безпéчним мене учинив був на персах матері моєї! **10** На Тебе з утрóби я здáний, від утрóби матері моєї — Ти мій Бог! **11** Не віддалýся від мене, бо горе близькé, бо нема мені помічника! **12** Багато биків оточили мене, башáнські бугай обступíли мене, **13** на мене розкрили вони свої пáщи, як лев, що шматує й ричáти! **14** Я розлитий, немов та вода, і всí кості мої поділýлись, стало серце мое, немов віск, розтопíлось в моéму нутрі. **15** Висохла сила моя, як лушпíння, і приліп мій язик до мого піднебіння, і в порох смертéльний поклав Ти мене. **16** Бо пси оточíли мене, обліг мене нáтовп злочýнців, проколóли вони мої руки та ноги мої. **17** Я висох, рахую всí кóсті свої, а вони придивlяються й бачать нещаствя в мені! **18** Вони дíлять для сéбе одежду мою, а про шáту мою жеребá вони кидають. **19** А Ти, Господи, не віддалýся, — Допомóго моя, поспíши ж мені на оборону! **20** Від меча збережи мою душу, одинáчку мою з руки пса! **21** Спаси мене від паші лé'ячої, а вбогу мою — від рогів бýйволів. **22** Я звіщатиму Імення Твое своїм браттям, буду хвалити Тебе серед збóру! **23** Хто боїтесь Господа, прославляйте Його, увесь Яковів роде — шануйте Його, страхайтесь Його, все насіння Ізраїлеве, **24** бо Він не погóрдував і не зневáжив страждáння убогого, і від нього обличчя Свого не сховав, а почув, як він кликав до Нього! **25** Від Тебе повстáне

хвалá моя в зборі великім, — принесú свої жертви в присутності тих, хто боїться Його, — **26** будуть їсти покірні — і сítими стáнуть, хвалитимуть Господа тí, хто шукає Його, буде жити серце ваше навіки! **27** Усі кінці землі спам'ятáють, і до Господа вéрнутся, і вклóнятся перед обличчям Його всі племéна нарódів, **28** бо царство Господнє, — і Він Пан над нарóдами! **29** Будуть їсти й поклóнятся всі багачі на землі, перед обличчям Його на коліна попáдають всі, хто до пороху схóдить і не може себе оживити! **30** Бýде потóмство служити Йому, — й залíчене буде навіки у Господа. **31** Прийdуть і будуть звіщати Його правду нарóдові, який буде нарóдженій, що Він це вчинив!

23 Псалом Давидів. **2** на пасови́ськах зелених осéлить менé, на тиху воду мене запровáдить! **3** Він душу мою відживляє, провáдить менé ради Ймénня Свого по стежkáх справедливості. **4** Коли я пíдú хоча б навíть долиною смертної тémряви, то не буду боятisя злого, бо Ти при мені, — Твоє жéло й Твíй посох — вони мене втíшать! **5** Ти передо мною трапéзу зготóвив при моїх ворогах, мою гóлову Ти намастíв був оливовою, моя чаша — то нádmír питтý! **6** Тíльки добрó й милосердя мене супровóдити будуть по всí дні моого життя, а я пробувáтиму в домі Господньому довгí часý!

24 Псалом Давидів. **2** бо заклав Він її на морáх, і на рíчках її встановíв. **3** Хто зíде на гору Господню, і хто бýде стояти на місці святому Його? — **4** У кого чистí руки та щиреé серце, і хто не нахиля́в на марнóту своєї душі, і хто не присягав на обмáну, **5** нехай нóсить він благословéння від Господа, а праведність — від Бога спасіння свого! **6** Таке покоління усіх, хто шукає Його, хто прáгне обличчя Твого, Боже Яковів! (Сéла) **7** Піднесíте верхí свої, брами, і будьте відчýнені, вхóди відвíчні, — і ввíйде Цар слави! **8** Хто ж то Цар слави? — Господь сíльний й могутній, Господь, що потýжний в бою! **9** Піднесíте верхí свої, брами, і піднесíте, вхóди відвíчні, — і ввíйде Цар слави! **10** Хто ж то Він, той Цар слави? Господь Саваót — Він Цар слави! (Сéла)

25 Давидів. **2** Боже мíй, я на Тебе надíюсь, — нехай же я не засорóмлюсь, нехай не радíють мої

вороги ради мене! **3** Не будуть також посорóмлені всí, хто на Тебе надіється, та нехай посоромляться тí, хто на Тéбе встає надарéмно! **4** Дорóги Твої дай пíзнати менí, Гóсподи, стежkáми Своїми мене попровáдь, **5** провадь мене в правді Свої і навчи Ти мене, бо Ти Бог спасіння могó, кожен день я на Тебе надíюсь! **6** Пам'ятай милосердя Своє, о мíй Господи, і ласки Свої, бо відвíчні вони! **7** Грíхи молодéчого вíку могó та провини мої не пригáдуй, — пам'ятай мене, Господи, в ласцí Своїй через добrість Свою! **8** Господь добрý та праведнý, тому грíшихі навчає в дорозí, — **9** Він провáдить покíрних у правді, і лагíдних навчає дороги Свої! **10** Всí Господні стежký — милосéрдя та правда для тих, хто Його заповіта й свідоцтва додéрює. **11** Ради Йménня Свого, о Господи, прости мені прóгрíх, великий бо вíн! **12** Хто тóй чоловíк, що боїться вíн Господа? — Він наставить його на дорóгу, котру має вíбрati: **13** душа його жýтиме в щастí, і насíння його вспадkує землю! **14** Прýязнь Господня до тих, хто боїться Його, і Свíй заповіт Він звістíть їм. **15** Мої очі постíйно до Господа, бо Він з пáстки витягує нóги мої. **16** Оберніся до мене й помилуй мене, — я ж бо самíтний та бíдний! **17** Муки серця мого поширились, — вíзволь мене з моїх ýтисків! **18** Подивися на горе мое та на мýку мою, — і прости всí грíхі мої! **19** Подивися на моїх ворогів, — як їх стало багато, вони лютою ненавіstю ненавíдять мене! **20** Пильнý же мої душі та мене хоронí, — щоб не бути мені засорóмленим, бо надíюсь на Тебе! **21** Невинність та правда нехай оточають мене, бо надíюсь на Тебе! **22** Визволи, Боже, Ізраїля від усіх його ýтисків!

26 Давидів. **2** Перевíр мене, Господи, і вíprobуй мене, перетопí мої нýрki та серце мое, **3** бо перед очima моїми Твоє милосердя, і в правді Твоїй я ходив. **4** Не сидів я з людьмí неправдивими, і не бýду ходити з лукавими, **5** я громаду злочýнців зненáвидів, і з грíшниками я сидіти не буду. **6** Умію в невíйності руки свої, й обíйdу Твого, Господи, жéртвівника, **7** щоб хвалу Тобі гólosно вíголосити, та звістíти про всí чуда Твої. **8** Господи, — полюбив я оселю дому Твого, і місце перебувáння слави Твоєї. **9** Не губи Ти моеї душі з нечестивими, та мого життя з

кровожéрами, 10 що в руках їх злодійство, що їхня правíця напóвнена пíдкупом. 11 А я бúду ходити в своїй непорóчності, — визволь мене та помилуй мене! 12 Нога моя стала на рíвному місці, — на збóрах я благословлýтиму Господа!

27 Давидів. 2 Коли будуть зближáться до менé злочýнцí, щоб жерти їм тіло моє, мої напасникí та мої вороги, — вони спотикнúться й попáдають! 3 коли проти мене розлóжиться тábir, то серце моє не злякається, коли проти мене повстáне вýйна, — я надíятись буду на té, — на пóміч Йогó! 4 Одного прошú я від Господа, буду жадати тогó, — щоб я міг пробувáти в Господньому домі по всі дні свого життя, щоб я міг оглядати Господню приємність і в храмі Його пробувáти! 5 бо Він заховає мене дня нещастя в Своїй скýнїї, сховає мене потаéмно в Своєму намéті, на скелю мене проведé! 6 А тепер пíднесéться моя голова понад ворогами моїми навкóло мене, і я в Його скýнїї буду приносити жертви при вíдзвуках сурм, і я буду спíвати та грати Господéв! 7 Почуй, Господи, голос мій, коли клíчу, і помилуй мене, і озвíся до мене! 8 За Тебе промовило серце моє: „Шукайте Мого лиця!“ тому, Господи, буду шукати обличчя Твогó: 9 не ховай же від мене обличчя Свого, у гнíві Свого раба не вíдкинь! Ти був мені пóміч, — не кидай мене, і не лишай мене, Боже спасíння мого, 10 бо мій батько та мати моя мене кинули, — та Господь прийmé мене! 11 Дорогу Свою покажи мені, Господи, і провадь мене стéжкою рíвною, ради моїх ворогів! 12 Не видай мене на свавóлю моїх ворогів, бо повстали на мене тí свíдки облúдні та неправdomóвцí, 13 немов би не вíрував я, що в країні життя я побачу Господне добрó! 14 Надíйся на Господа, будь сíльний, і хай буде мícné твое серце, і надíйся на Господа!

28 Давидів. 2 Почуй голос благáння мого, як я клíчу до Тебе, коли руки свої я пídnóшу до храму святого Твогó! 3 Не хапай мене з грíшними тими, хто чинить безпráвство, хто плетé своїм близкінм про мир, — але зло в їхнім серцí! 4 Вíddай їм за їхнім учинком, і за злом їхnіх учинків, згідно з дíлом їхnіх рук Ти їм дай, верни їм заслúжене ними, 5 бо вони не вдивляються в чинність Господню й дílá Його рук, — нехай їх поруйнє, і нехай не буде Він їх! 6 Благословéнний Господь,

— бо Він почув голос благáння мого! 7 Господь моя сила та щит мій, на нього надíлось серце мое, — Він мені допоміг, і вtíшилося мое серце, і спíвом своїм я прославлю Йогó! 8 Господь сила нарódu Свого, і зáхист спасíння Свого помázанця! 9 Спаси Свíй нарód, і поблагослови спадщину Свою, і паси їх, і пídnóсь їх навíki!

29 Псалом Давидів. 2 Дайте Господу славу Імénня Його, у препíшній святині впадіть перед Господом! 3 Голос Господній над вóдами, Бог слави гримить, Господь над великими вóдами! 4 Голос Господній із силою, голос Господній з величністю. 5 Голос Господній ламає кедрýни, голос Господній торóщить кедрýни лівáнські. 6 Він примусить скакáти Лівáн як телá, та Сýrion, мов молоду антилóпу. 7 Голос Господній викréшує пólум'я огнянé, 8 голос Господній пустиню тремтіти примушує, Господь чинить пустелю Кадéша тремтячою. 9 Голос Господній примушує лánі тремтіти, й лíсій обнажає, а в храмі Його все належне Йому виголóшує: „Слава!“ 10 Господь пробувá в час потóпу, і буде Господь пробувáти повík вíku Царем! 11 Господь подасть силу нарódu Своému, Господь поблагослóвить мíром нарód Свíй!

30 Псалом Давидів. Пíсня освáчення дому. Буду Тебе величати, о Господи, бо Ти з глибинý мене вýтяг, і не потíшив моїх ворогів ради мене! 2 Господи, Боже мíй, я кликаю до Тебе, — і мене вздоровíй Ти. 3 Господи, вивів Ти душу мою із шéбу, — Ти мене оживíв, щоб в могилу не схóдити менí! (*Sheol h7585*) 4 Спíвайте Господévi, святíї Його, й славте пам'ять святині Його! 5 Бо хvíлю триває Він у гнíві Своїм, все життя — в Своїй ласцí: буває увечорі плач, а радість на ránok! 6 А я говорив був у мíрі своему: „Я не захитаюсь навíki!“ 7 Господи, в ласцí Своїй Ти поставив мене на горí моїх сил. Як лицé Своє Ти захóvá, то збентéжився я. 8 До Тебе я кличу, о Господи, і благáю я Господа: 9 „Яка кóристь із кróvi моєї, коли я до грóbu зíйду? Чи хвалити Тебе буде порох? Чи він вýявить правду Твою? 10 Почуй, Господи, і помилуй мене, Господи, бúдь мені помíчником!“ 11 Ти перемінив мені плач мíй на радість, жалóбу мою розв'язáv, і пídперезáv мене радістю, 12 щоб славу спíвала людýна Тобі й

не замівкла! Господи, Боже мій, — повік слáвити буду Тебе!

31 Для диригента хору. Псалом Давидів. На

Тебе надіюсь я, Господи, хай не буду повік засорблений, візволь мене в Своїй правді! 2 Нахили Своє ухо до méне, скоро мене порятúй, стань для мене могутньою скéлею, домом твердýні, щоб спас Ти мене! 3 Bo ти скéля моя та твердýня моя, і ради Ймénня Свого Ти будеш провадити менé й керувати менé! 4 Ti вітягнеш з пáстки мене, що на мене таéмно постáвили, — бо Ти сила моя! 5 У руку Твою дorchачо я духа свого, — і Ti мене візволиш, Господи, Боже правди! 6 Я зненáвидив всіх, хто шанує бовбáнів марніх, я ж надіюсь на Господа. 7 Я буду радіти та тíшиліся в Твоїй мílostí, що побачив Ti горе мое, що приглáнувся Ti до скорбóти мої dуші, 8 i мене не віddav в руку ворога, на місці розлóгім поставив Ti ноги мої! 9 Помилуй мене, Господи, бо тісно мені, — від горя вже віsnажилось мое око, душа моя й нутро мое, 10 bo скінчилось життя мое в смýтку, а роки мої — у квіліnni, моя сила спíткнúлася через мій гріх, і віsnажились мої кості! 11 Я в усіх ворогів своїх став посміхóвищем, надто сусíдам своїм, і страхіттям — знайóмим моїм, хто бачить надвóрі мене — утікають від мене! 12 Я забутий у серці, немов той небíжчик, став я немов та розбита посúдина. 13 Bo чую багато шептáння, страхáння навкólo, як змовляються разом на мене, — вони замишляють забрати мою душу, 14 a я покладаю надію на Тебе, o Господи, я кажу: „Ti мій Бог!“ 15 В Твою руку кладу свою долю, — Ti ж візволь мене від руки ворогів моїх і моїх переслідників! 16 Хай засяє обличчя Твоє на Твого раба, та спаси мене в ласці Своїй, 17 Господи, щоб не бути мені посoróмленим, що кличу до Тебе! Нехай посoróмлені будуть безбожні, хай замовкнутъ та йдуть до шéблу, (*Sheol h7585*) 18 нехай заніміють облúdnі устá, що гидóту говорять на праведного із пихóю й погордю! 19 Яка величéзна Твоя добротá, яку заховав Ti для тих, хто боїться Тебе, яку приготовив для тих, хто на Тебе надіється перед людськими синами! 20 Ti іх у заслóni обличчя Свого заховаеш від людських тенéт, Ti іх від лихих язиkів у наметі сховаеш! 21 Благословéнний Господь, що вчинив

мені милість чудóвну Свою в оборонному місті! 22 A я говорив у своїм побентéженні: „Я віdríзаний з-перед очéй Твоїх!“ Та дíйсно Ti вислухав голос благáння моого, коли я до Тебе взвіváv. 23 Любіть Господа, усі святій Його, — стереж Господь вірних, а гордому з лишком віdpлачуе. 24 Будьте сильні, і хай буде міцнé ваше серце, усі, хто надію покладає на Господа!

32 Давидів. Пісня навчáльна. 2 блаженна людíна,

що Господь її гріхá не залічить, що нема в її дусі лукáвства! 3 Коли я мовчав, спорохнáвіли кості мої в цілодéнному зóйку моєму, 4 bo рука Твоя вдень та вночі надо мною тяжítъ, і волóга моя обернулась на літню посúху! (Сéла) 5 Я віdkrив Tobí гріх svíj, і не сховав був провини своєї. Я сказав був: „Признаюся в простóпках своїх перед Господом!“ i провину моого гріха Ti простиw. (Сéла) 6 Тому кожен побожний віdpovíдного часу молитися буде до Тебе, і навіть велика навála води не досáгне до ньюго! 7 Ti покróva моя, Ti віd ýtиску бúdesh мене стерегti, Ti обгórnesh мене радістю спасіnnia! (Сéла) 8 „Я зроблю тебе мудрим, і буду навчати тебе у дорózí, якою ti будеш ходіти, Я дам тобі раду, Мое око вважає на тébe! 9 Не будьте, як кíнь, як той мул нерозумні, що іх треба прибóркати оздóбою їхньою — вудíлом і вузdéчкою, як до тебе вони не зближáються“. 10 Багато хворíb — на безбожного, хто ж надію свою покладає на Господа — того милість отóчue! 11 Веселíтесь u Господі, і тíштесь, праведні, і спíвайте із радістю, всі щиросéрді!

33 Спíвайте із радістю, праведні в Господі, —

бо щírim лицíoe хвалá! 2 Xваліть Господа гúslами, спíвайте Йому з десятистрúнною áрфою, 3 заспíвайте Йому нову пíсню, гарно заграйте Йому з гуком сýрем, 4 bo щíre Господнє слово, і кожен чин Його вірний! 5 Правду та суд Віn кохáe, і Господній милости повна зemля! 6 Словом Господнім учíнене небо, а подихом уст Його все його вíйсько. 7 Воду мóрську збирає Віn, мов би до mіxу, безódní складає в комóрах. 8 Буде боятися Господа цíла зemля, всі мéшканці всéswitu búdуть лякатись Його, 9 bo сказав Віn — і сталось, наказав — i з'явилось. 10 Господь rádu погáнів понíщиць, понíveчить мýслі нарóдів, 11 a zádum Господній navíki стоятиме, думкí Його серця — на вíchni

вікі! 12 Блаженний той люд, що Богом у нього Господь, блаженний наріб, що Він вибрав його на спадок Собі! 13 Господь споглядає з небес, і бачить усіх синів людських, 14 приглядається з місця оселі Своєї до всіх, хто замешкує землю: 15 Хто створив серце кожного з них, наглядає всі їхні діла! 16 Немає царя, що його многість війська спасає, не врятується вéлетень великістю сили, 17 для спасіння той кінь ненадійний, і великістю сили своєї він не збереже, — 18 ось око Господне на тих, хто боїться Його, хто надію на милість Його покладає, 19 щоб рятувати життя їхнє від смерті, і щоб за час голоду їх оживляти! 20 Душа наша надію складає на Господа, — Він наша поміч і щит наш, 21 бо Ним радується наше серце, бо на Імення святеї Його ми надію кладемо! 22 Нехай Твоя милість, о Господи, буде на нас, коли покладаємо надію на Тебе!

34 Давидів, коли він удавав був причинного перед Авімелехом, що вигнав його, і той пішов. Я благословлятиму Господа кожного часу, хвалá Йому зáвсіди в устах моїх! 2 Душа моя буде хвалитися Господом, — хай це почують слухні, і нехай звеселяться! 3 За мною звелічуйте Господа, і підносяте Ім'я Його разом! 4 Шукав я був Господа, — і Він озвався до мене, і від усіх небезпек мене вýзволив. 5 Приглядайтесь до Нього — й засяєте, і не посоромляться ваші обличчя! 6 Цей убогий взвивав, — і Господь його вýслушав, і від усіх його бід його вýзволив. 7 Ангол Господній табором стає кругом тих, хто боїться його, — і визволює їх. 8 Скуштуйте й побачте, який добрий Господь, блаженна людина, що надію на Нього кладе! 9 Бійтесь Господа, всі святії Його, бо ті, що бояться Його, недостатку не мають! 10 Левчукій бідні й голодні, а ті, хто пошукує Господа, недостатку не чують в усьому добрі. 11 Ходіть, діти, послухайте мене, — стрáху Господнього я вас навчу! 12 Хто та людина, що хоче життя, що любить дні довгі, щоб бачити добро? 13 Свого язикá бережи від лихого, а уста свої — від говóрений пídstупу. 14 Відступися від злого і добре чини, миру шукай і женися за ним! 15 Очі Господні на праведних, уші ж Його — на їхній зойк, 16 Господнє лицé — на злочинців, щоб вýнищити їхню пам'ять з землі. 17 Коли прáведні кличуть, то їх чує Господь, і з усіх утисків їхніх

візвольює їх. 18 Господь зламаносéрдим близькій, і впокóрених духом спасає. 19 Багато лихого для праведного, та його визволяє Господь з них усіх: 20 Він пильнує всі кості його, — із них жóдна не зламається! 21 Зло безбожному смерть заподіє, і винними будуть усі, хто ненáвидить праведного. 22 Господь вýзволить душу рабів Своїх, і винні не будуть усі, хто вдається до Нього!

35 Давидів. 2 візьми малого й великого щита, — і встань мені на допомогу! 3 Дістань списа, і дорогу замкни моїм напасникам, скажи до моєї душі: „Я — спасіння твоє“! 4 Нехай засоромляться й будуть погáньблені ті, хто чатує на душу мою; хай відступлять назад і нехай посоромляться ті, хто лихо мені замишляє. 5 Бодай вони стали, немов та полóва на вітрі, і Ангол Господній нехай їх жене; 6 нехай буде дорóга їхня тёмна й сковзька, і Ангол Господній нехай їх жене, — 7 бо вони безпричинно тенéта свої розставляють на мене, яму копають безвинно на душу мою! 8 Нехай нáгла загибель, якої не знає, на нього спаде, і сítка його, яку він наставив, хай зловить його у нáгле нещастя, — бодай він до нього упав! 9 А душа моя в Господі буде радіти, звеселиться Його допомогою! 10 Скажуть усі мої кості: „Господи, хто подібний до Тебе?“ Ти рятуєш убогого від сильнішого над нього, покíрного та бідаря — від його дерія. 11 Свідки встають неправдиві, чого я не знав — питаютъ мене, 12 віддають мені злом за добро, осирóчують душу мою! 13 А я, як вони хворували були, зодягався в верéту, душу свою мучив пóстом, молитва ж моя поверталась на лоно мое. 14 Як прíятель, бúцім то брат він для мене, — так я ходив, нíби був я в жалобі по матері, був я засмúчений, схíлений. 15 А вони, як упав я, радіють та схóдяться, напасникі proti мене збираються, я ж не знаю про те; кричать, і не вмовкáють, 16 з дармóїдами та пересmішниками скрèгочуть на мене своїми зубами. 17 Господи, — чи довго Ти бúдеш дивитись на це? Відверні мою душу від їхніх зubív, від отих левчуків одинáчку мою! 18 Я буду Тебе прославляти на збóрах великих, буду Тебе вихваляти в числénнім нарóді! 19 Нехай з мене не тішаться ті, хто ворогує на мене безвýнно, нехай ті не моргáють очима, хто мене без причини ненáвидить, 20 бо говорять

вони не про мир, але на спокійних у краї облудні словá вимишляють, 21 свої уста на мене вони розкривають, говорять: „Ага, ага! Наші очі це бачили!“ 22 Ти бачив це, Господи, — не помовчý ж, Господи, — не віддаляйся від мене! 23 Устань, і збудися на суд мýй, Боже мýй і Господи мýй, на суперéчку мою, 24 розсуди Ти мене по Своїй справедливості, Господи, Боже мýй, і нехай через мене не тішаться, 25 нехай не говорять у серці своїм: „Ага, — його маємо ми“, хай не кажуть вони: „Ми його проковтнули“. 26 Нехай посorumляться та застидаються разом, хто з мого нещастя радіє, бодай вбрались у сором та в гáньбу, хто рота свого розкриває на мене! 27 Хай співають та звеселяються ті, хто бажає мені правотý, і нехай кажуть зáвжди: „Хай буде великий Господь, що миру бажає Своєму рабові!“ 28 А язик мýй звіщатиме правду Твою, славу Твою кожен день!

36 Для диригента хору. Раба Господнього Давида.

Грішне слово безбожного в серці моїм: „Нема страху Божого перед очима його“, 2 бо в очах своїх він до себе підлещується, щоб бýцім то гріх свій знайти, щоб зенéвидіти. 3 Словá його уст — то марнота й обмáна, перестав він бути мудрим, щоб чинити добро. 4 Беззакónство задумує він на постéлі своїй, стає на дорозі недобрý, не цурається злого. 5 Господи, — аж до небéс милосердя Твоє, аж до хмар Твоя віrnість, 6 Твоя справедливість — немов гори Божí, Твої суди — безбдня велика, людíну й худóбу спасаеш Ти, Господи! 7 Яка дорогá Твоя милість, о Боже, і ховаються людські сини в тіні Твоїх крил: 8 вони з ситости дому Твого напóються, і Ти їх напувáеш з потока Своїх солодощíв, 9 бо в Тебе джерéло життя, в Твоїм свіtlі побачимо свіtlо! 10 Продовж Свою милість на тих, хто знає Тебе, а правду Свою — на людей щиросердих! 11 Нога пýшних нехай не наступить на мене, і безбожна рука нехай не викидає мене! 12 Попáдали там беззакónники, повáлено їх — і встати не змóжуть.

37 Давидів. 2 бо вони, як трава, будуть скоро покóшеннí, і мов та зелена бilyна — пов'ýнуты!

3 Надійся на Господа й добре чини, землю замéшкуй та правди дотримуй! 4 Хай Господь буде розkіш твоя, — і Він спóвнить тобі твого серця бажання! 5 На Господа здай дорóгу свою, і на Нього

надію клади, і Він зробить, 6 і Він вýпровадить, немов свіtlо, твою справедливість, а правду твою — немов пíвдень. 7 Жди Господа мóвчи й на Нього надійся, не розпалюйся гнівом на того, хто щасливо чинить дорогу свою, на людíну, що виконує зáдуми злі. 8 Повстрýмайсь від гніву й покинь пересéрдя, не розпалюйся лютістю, щоб чинити лиш зло, 9 бо вýтяті будуть злочинцí, а тí, хто вповає на Господа — землю вспадkúють! 10 А ще трóхи — й не буде безбожного, і будеш дивитись на місце його — і не буде його, 11 а покíрні вспадkúють землю, — і зарозкошúють мýром великим! 12 Лихе замишляє безбожний на праведного, і скрèгóче на нього своїми зубами, 13 та Господь посміється із нього, — бачить бо Він, що наблýжується його день! 14 Безбожні мечи добувáють та лука свого натягають, щоб звалити нуждённого й бíдного, щоб порíзати людей простої дороги, — 15 та вýйде їхній меч до їхнього власного серця, і полáмані будуть їхні лúky! 16 Краще мале справедливого, нíж велике багатство безбожних, і то багатьох, 17 бо зламані будуть рамéна безбожних, а справедливих Господь пíдпíрає! 18 Знає Господь дні невýнних, а їхня спадщина пробуде навíки, 19 за лихоліття не будуть вони посóрмлені, і за днів голоду ситими бúдуть. 20 Бо загинуть безбожні, і Господні вороги, як овечий той лíй, занíкнуть, у дíмі занíкнуть вони! 21 Позичає безбожний — і не віddae, а праведний милість висвіdчує та роздає, 22 бо благословені від Нього вспадkúють землю, а проклáті від Нього — понíшеннí будуть! 23 Від Господа кроки людíни побожної ставляться мíцно, і Він любить дорогу її; 24 коли ж упадé, то не буде покýнена, бо руку її пíдпíрає Госpóдь. 25 Я був молодий і постáрівся, та не бачив я праведного, щоб опýщений був, нíж нащадків його, щоб хлíба просили. 26 Кожен день виявляє він милість та позичає, і над потóмством його благословення. 27 Ухиляється від злого та добре чини, та й навíки живи! 28 Бо любить Господь справедливість, і Він богобíйних Своїх не покине, — вони будуть навíки берéжені, а насіння безбожних загине! 29 Успадkúють праведні землю, і повíк будуть жити на нíj. 30 Уста праведного кажуть мудрість, язик же його промовляє про право, 31 Закон Бога його — в його серці, кроки його не спítkнúться. 32 А безбожний чатує на

праведного, і пильнує забити його, 33 та Господь не заставить його в руках того, і несправедливим не вчінить його, коли буде судити його. 34 Надійся на Господа, та держися дороги Його, — і піднесе Він тебе, щоб успадкувати землю, ти бачитимеш, як понижені будуть безбожні. 35 Я бачив безбожного, що збуджував пострах, що розкоренився, немов саморосле зелене те дерево, 36 та він проминув, — й ось немає його, і шукав я його, — й не знайшов! 37 Бережи неповінного та дивися на праведного, бо людіні спокію належить майбутність, 38 переступники ж разом понищені будуть, — майбутність безбожних загине! 39 А спасіння праведних — від Господа, Він іхня твердіння за час лихоліття, 40 і Господь їм поможе та їх порятує, візволить їх від безбожних і їх збереже, — бо вдавались до Нього вони!

38 Псалом Давидів. На пам'ятку. Господи, не карай мене в гніві Своїм, і не завдавай мені кари в Своїм пересерді, 2 бо прошіли мене Твої стріли, і рука Твоя тяжко спустілась на мене, 3 Від гніву Твого нема цілого місця на тілі моїм, немає спокію в костях моїх через мій гріх, 4 бо провини мої перерослі мою голову, як великий тягар, вони тяжкі над сили мої, 5 смердять та гниють мої рани з глупоті моєї. 6 Скорчений я, і над міру похілений, цілий день я тиняюсь сумній, 7 бо нутрі мое повне запалення, і в тілі моїм нема цілого місця. 8 Обезсіленний я й перемучений тяжко, ридяю від стόгона серця свого. 9 Господи, всі бажання мої — перед Тобою, зідхання ж мое не сховалось від Тебе. 10 Сильно тріпочеться серце мое, опустила мене моя сила, навіть ясність очей моїх — і вона не зо мною. 11 Дрізі моїй мої приятели поставали здалі від моєї біди, а близкі мої поставали опідаль. 12 Тенета розставили ті, хто чатує на душу мою, а ті, хто бажає нещастя мені, говорять прокліття, і ввесь день вимишляють зрадливе! 13 А я, мов глухий, вже не чую, і мов той німий, який уст своїх не відкриває. 14 І я став, мов людина, що нічого не чує і в устах своїх оправдання не має, 15 бо на Тебе надіюся я, Господи, Ти відповісі, Господи, Боже мій! 16 Бо сказав я: „Нехай не потішаться з мене, нехай не несуться вони понад мене, коли послизнається нога моя!“ 17 Бо я до

упадку готовий, і передо мною постійно недуга моя, 18 бо провину свою визнаю, журюся гріхом своїм! 19 А мої вороги проживають, міцніють, і без причини помножилися мої недруги. 20 Ти ж, хто відплачує злом за добро, обчірює мене, бо женусь за добрим. 21 Не покинь мене, Господи, Боже мій, не віддаляйся від мене, 22 поспіши мені на допомогу, Господи, — Ти спасіння мое!

39 Для диригента хору. Єдутина. Псалом Давидів.

Я сказав: „Пильнувати я буду дороги свої, щоб своїм язицом не грішити, накладу я вуздечку на уста свої, поки передо мною безбожний. 2 Занімів я в мовчанні, замовк про добро, а мій біль був подріжнений. 3 Розпалилося серце мое у моєму нутрі, палає огонь від мого роздумування. Я став говорити своїм язицом: 4 „Повідомй мене, Господи, про кінець мій та про днів моїх міру, яка то вона, — нехай знаю, коли я помр’!“ 5 Ось відміряв долонею Ти мої дні, а мій вік — як ніщо проти Тебе, і тільки марнота сама — кожна людина жива! (Села) 6 У темноті лишходить людина, клопочеться тільки про мårне: громадить вона, — та не знає, хто звóзити буде оте! 7 А тепер на що маю надіятись, Господи? Надія моя — на Тебе вона! 8 Від усіх моїх прогріхів візволи мене, не чини мене посміхом для нерозумного! 9 Занімів я та уст своїх не відкриваю, бо Ти те вчинив, — 10 забери Ти від мене Свій дόторк, від порази Твоєї руки я кінчаюсь. 11 Ти караєш людину докорами за беззаконня, Ти знищив, як міль, привабність її, — кожна людина — направду марнота! (Села) 12 Вислухай, Господи, молитву мою, і почуй благання мое, не будь мовчазний до моєї слізозі, бо прихόдько я в Тебе, мандрівник, як батькій мої всі! 13 Відверни гнів від мене — і я підкріплюся, перше ніж відйду, — і не буде мене!

40 Для диригента хору. Псалом Давидів.

Непохитно надіюсь на Господа, і Він прихилився до мене, і благання мое Він почув. 2 Витяг мене Він із згубної ями, із багнá болотистого, і поставив на скелі ноги мої, і зміцнив мої стопи, 3 і дав пісню нову в мої уста, для нашого Бога хвалу, — нехай бачать багато-хто й пострах хай мають, і хай вони мають надію на Господа! 4 Блаженна людина, що Бога вчинила своєю твердінєю, і не зверталась до пíшних та тих, що вони до неправди

схилияються! 5 Багато вчинив Ти, о Господи, Боже мій, Твої чуда й думки Твої — тільки про нас, нема Тобі рівного! Я хотів би все це показати й про це розказати, та воно численніше, щоб можна його розповісти. 6 Жертви й приношення Ти не схотів, Ти розкрив мені уші, ціlopáлення й жертви покутної Ти не жадав. 7 Тоді я сказав: „Ось я прийшов із звбем книжки, про мене написаної“. 8 Твою волю чинити, мій Боже, я хочу, і Закон Твій — у мене в сérці. 9 Я проповідував правду в великому зборі, — ото, своїх уст неув'язнью я, Господи, знаєш Ти, — 10 справедливість Твою не ховав я в середині серця свого, про вірність Твою та спасіння Твое я звіщав, не таїв я про милість Твою та про правду Твою на великім зібрannі. 11 Тому, Господи, не уув'язні милосердя Свого від мене, а милість та правда Твоя нехай зáвжди мене стережутъ, 12 бо нещастя без ліку мене оточили, беззаконня мої досягли вже мене, так що й бачити не мόжу, — вони численнішими стали за волося на моїй голові, і серце мое опустило мене. 13 Зволъ спасти мене, Господи, Господи, поспіши ж бо на поміч мені, — 14 нехай посоромлені будуть, і хай згáньблени будуть усі, хто шукає мої душі, щоб схопити її! Нехай подадуться назад, і нехай посоромлені бууть, хто бажає для мене лихого! 15 Бодай скам'яніли від сорому ті, хто говорить до мене: „Ага! Ага!“ 16 Нехай тішаться та веселяться Тобою всі ті, хто шукає Тебе та хто любить спасіння Твоє, нехай зáвжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ 17 А я вбогий та бідний, — за мене подбає Господь: моя поміч і мій оборонець — то Ти, Боже мій, — не спізняйся!

41 Для диригента хору. Псалом Давидів.
Блаженний, хто дбає про вбогого, — в день нещастя Господь порятує його! 2 Господь берегтиме його та його оживлятиме, буде блаженний такий на землі, і Він не видасть його на поталу його ворогам! 3 На ложі недуги подастъ йому сили Господь, — усе ложе йому перемінить в недузи його. 4 Я промовив був: „Господи, май же Ти мілість до мене, вілкую душу мою, бо я перед Тобою згрішив! 5 Вороги мої кажуть на мене лихе: „Коли вмре та загине іменнія його?“ 6 А коли хто приходить відвідати, — мовить марнє: його серце збирає для себе лихе, і як вийде надвір, то говорить про те. 7 Всі мої вороги між

собою шепочуться разом на мене, на мене лихе замишляють: 8 „Негідна річ тисне його, а що він поклався — то більше не встане!“ 9 Навіть приятель мій, на якого надіявся я, що мій хліб споживав, — підняв проти мене п'яту! 10 Але, Господи, помилуй мене, і мене підіймі, — і я ім відплачу, — 11 із того довідаюся, що Ти любиш мене, коли надо мною сурміти не буде мій ворог. 12 А я — через невійність мою Ти підсілиш мене, і перед обличчям Своїм ти постівши навіки мене! 13 Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, від віку й до віку! Амін і амін!

42 Для диригента хору. Псалом навчальний, синів Кореевих. Як ліне той блень до водних потоків, так ліне до Тебе, о Боже, душа моя, 2 душа моя спрágнена Бога, Бога Живого! Коли я прийдúй появлюсь перед Божим лицем? 3 Сльоза моя стала для мене пожівою вдень та вночі, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ 4 Як про це пригадаю, то душу свою виливаю, як я в многолідді ходив, і водив їх до Божого дому, із голосом співу й подяки святкового нáтовпу. 5 Чого, душа моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непокóїшся? Май надію на Бога, бо я Йому бу́ду ще дáкувати за спасіння Його! 6 Мій Боже, душа моя тúжить в мені, бо я пам'ятáю про Тебе з країни Йордáну й Гермóну, із гори із Міц'áр. 7 Прикликае безóдня безóдню на гúркіт Твоїх водоспáдів, усі вали Твої й хвилі Твої перейшли надо мною. 8 Удень виявляє Господь Свою милість, уночі ж Його пісня зо мною, молитва до Бога моего життя! 9 Повім я до Бога: „Ти Скеle моя, чому Ти про мене забув? Чого я блукаю сумний через утиск ворожий? 10 Ніби кості ламають мені, коли вороги мої лають мене, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ 11 Чого, душа моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непокóїшся? Май надію на Бога, бо я Йому бу́ду ще дáкувати за спасіння Його, моего Бога!

43 Розсудій мене, Боже, й справуйся за справу мою із людьмí небогоїйними, визволь мене від людіні обмани та кривди! 2 Бож Бог Ти мої твердіні, чого ж Ти покинув мене? Чого я блукаю сумний через утиск ворожий? 3 Пошли Своє світло та правду Свою, — вони мене бу́дуть провáдити, вони запровáдять мене до Твоєї святої гори та до місця пробування Твого. 4 I нехай я дістанусь

до Божого жéртівника, до Бога розради п потіхі
моєї, — і буду на арфі хвалити Тебе, Боже, Боже
Ти мій! 5 Чого, душé моя, ти сумуеш, і чого ти в
мені непокóїшся? Май надію на Бога, бо я Йому
буду ще дáкувати за спасіння Його, мого Бога!

44 Для диригента хору. Синів Корéєвих. Псалом
навчальний. Боже, своїми ушами ми чули,
наші батькі нам оповідали: велике Ти дíло вчинив
за їхніх днів, за днів стародávnіх: 2 Ти вигнав
погáнів Своєю рукою, а їх осадíв, понищив народи,
а їх Ти поширив! 3 Не мечéм бо своїм вони
землю посíли, і їхнє рамéно їм не помогло, — а
правýця Твоя та рамéно Твое, та Світло обличчя
Твогó, бо Ти їх уподóбав! 4 Ти Сам — Цар мій, о
Боже, звели ж про спасіння для Якова: 5 Тобою
поб'емо своїх ворогів, Ім'ям Твоїм будемо топтáти
повсталих на нас, 6 бо я буду надіятися не на
лúка свого, і мій меч не поможе мені, 7 але
Ти нас спасеш від противників наших, і наших
ненáвисників засорóмиш! 8 Ми хвáлимось Богом
щоднá, і повíki Ім'ям Твое слáвимо, (Сéла) 9 та однак
Ти покинув і нас засорóмив, і вже не виходиш із
нашими вíйськами: 10 Ти вчинив, що від ворога ми
обернúлись назад, а наші ненáвисники грабувáли
собі наш маєток. 11 Ти віddав нас на побíd, немов
тих овéчок, і нас розпорóшив посеред нарóдів, 12
Ти за бéзцíн продав Свíй нарóд, і цíній Йому не
побільшíв! 13 Ти нас нашим сусíдам віddав на
звевáгу, на нарóту та посмíх для наших окóлиць,
14 Ти нас учинив за прислív'я погánam, і головою
хитáють нарóди на нас. 15 Передо мною щоденно
безчéстя мос, і сором вкriває обличчя мое, —
16 через голос того, хто лає мене й проклинає,
через ворога й мéсника. 17 Прийшло було все
це на нас, та ми не забúли про Тебе, й заповіту
Твого не порúшили, 18 не вступíлось назад наше
серце, і не відхилився наш крок від Твоїй дорóги!
19 Хоч у місце шакálів Ти вípxнув був нас, і
прикрив був нас смéртною тínnю, — 20 чи й
тодí ми забули Ім'я Бога нашого, і руки свої
простягнúли до Бога чужого? 21 Таж про те Бог
довíдається, бо Він знає таéмності серця, — 22
що нас побивáють за Тебе щоденно, пораховано
нас, як овечок жéртóвних. 23 Прокинься ж, — для
чого Ти, Господи, спиш? Пробудíся, — не кидай
назáвжди! 24 Для чого обличчя Своє Ти ховаеш,
забуваеш про нашу недолю та нашу tísnóту? 25 Бо

душа наша знíжилася аж до побóху, а живіт наш
приліг до землі. 26 Устань же, о Пóмоче наша, і
вíкупи нас через милість Свою!

45 Для диригента хору. На „Лíлеї“. Синів
Корéєвих. Псалом навчальний. Пісня любови.
Мое серце бринить добром словом, проказую
я: Для Царя мої твóри, мій язик — мов перо
скоропíсця! 2 Ти кращий від лібóських синів,
в Твоїх устах розлита красá та добро, тому
благословíв Бог навíki Тебе. 3 Прив'яжи до
стегнá Свого, Сильний, Свого меча, красу Свою та
величність Свою, 4 і в величності Своїї сíдай, та
її вéрхи помчися за справи правди, і лáгідности
та справедливости, — і нáвчить Тебе страшних
чинів правýця Твоя! 5 Твої стрíли нагóстрені,
— а від них під Тобою нарóди попáдають, — у
серце Царських ворогів. 6 Престол Твій, о Боже,
на вічні вíкі, берло правди — берло Царства
Твогó. 7 Ти полюбив справедливість, а беззакónня
зненáвидів, тому́ намастív Тебе Бог, Твій Бог,
оливою радости понад друзів Твоїх. 8 Мýро, алóe й
кассáя — всі шáти Твої, а з палат із слонóвої кости
— струни Тебе звеселíли. 9 Серед скárбів Твоїх —
царські дóчки, по правиці Твоїї стала цариця в
офíрському щíру золоті. 10 Слухай, дóчко, й
побач, і нахили свое ухо, — і забудь свíй нарód
і дíм батька свого! 11 А Цар буде жадати твоїї
красy, бо Він — твíй Господь, а ти до землі Йому
кланяйся. 12 А Тýрська дóчка прийде з дárom,
будуть благати тебе найбагатші з нарódu. 13 Вся
оздóба царської дóчкí — усерéдині, шата ж її
погаптóвана золотом. 14 У шáти гаптóвані вbranu
проводять її до Царя, за нею дíвчáта, подrúgi її,
до Тебе провáджені. 15 Провадять їх з ráдощами
та потíхю, — у палату царську вони вíйдутъ. 16
Замість батьків Твоїх бúдуть синí Твої, — їх по
цíлій землі Ти поставиш волóдарями. 17 Я буду
Ім'я Твое згáдувати по всіх поколіннях, тому́ то
нарóди по вічні вíkі Тебе слáвити будуть!

46 Для диригента хору. Синів Корéєвих. На спíв
„Аламот“. Пісня. Бог для нас — охорона та
сила, допомóга в недолях, що часто трапляються,
2 тому́ не лякаємось ми, як трясéться земля, і коли
góri зсуваються в серце морív! 3 Шумлять і киплять
Його вóди, через вéлич Його тремтáть góri.
(Сéла) 4 Рíчка, — віdnógi її веселáть місто Боже,

найсвятіше із місць пробування Всеви́шнього. 5 Бог серед нього, — нехай не хитаеться, Бог поможе йому́, коли ранок настане. 6 Шуміли нарόди, хиталися царства, а Він голос подав Свій — і земля розплівлáся. 7 З нами Господь Саваот, наша твердінья — Бог Яковів. (Сéла) 8 Ідіть, оглядайте Господні діла, — які руйнування вчинив на землі! 9 Аж до краю землі припиняє Він війни, ламає Він лука й торбщить списа, палить огнем колесніці! 10 „Вгамуйтесь та знайтте, що Бог Я, піднесусь між нарóдами, піднесусь на землі!“ 11 З нами Господь Саваот, наша твердінья — Бог Яковів! (Сéла)

47 Для диригента хору. Синів Корéєвих, Псалом.

Всі нарóди, — плещіть у долоні, покликайте Богові голосом радості, 2 грізний бо Всешишній Господь, Цар великий всієї землі! 3 Він нарóди під нас підбиває, а поган — нам під ноги, 4 Він нашу спáдщину для нас вибирає, величність для Якова, що його полюбив. (Сéла) 5 Бог виступає при радісних бкриках, Господь — при голосі рóга. 6 Співайте Богові нашему, співайте, співайте Царéви нашему, співайте, 7 бо Бог — Цар усієї землі, співайте навчальний псалом! 8 Бог зацарювáв над нарóдами, Бог сів на святуому Своєму престолі! 9 Зібрались владíки народів, народ Бога Авраамового, як Божí щитí на землі, — між ними Він сильно звелічений!

48 Пісня. Псалом синів Корéєвих. Великий

Господь і прославлений вéльми в місті нашого Бога, на святій Своїй горі! 2 Препiшна країна, розрáда всієї землі, — то Сіонська гора, на північних окóлицях, місто Царя можновладного! 3 Бог у хрáмах Своїх, за твердиню Він знáй. 4 Бо царі ось зібрались, ішли вони разом, 5 але, як побачили, то здивувáлись, полякалися та й розпорóшились. 6 Обгорнув їх там страх, немов біль породіллю; 7 Ти східнім вітром розбив кораблі ті Тарші́ські. 8 Як ми чули, так бачили в місті Господа Саваота, у місті нашого Бога, — Бог міцно поставить навіки його! (Сéла) 9 Розмишлáли ми, Боже, про мілість Твою перед храму Твого. 10 Як Ім'я Твоє, Боже, так слава Твоя — аж по кінці землі, справедливості повна правíця Твоя! 11 Нехай веселиться Сіонська гора, Юдині дочки хай тішаться через Твої правосуддя. 12 Оточíте Сіон й обступіте його, полічіть його бáшти, 13 зверніте увагу на вáла його, високість палати

його пообмірюйте, щоб розповісті поколінню настúпному, 14 бо Цей Бог — то наш Бог на вічні вікі, Він буде провáдити нас аж до смерти!

49 Для диригента хору. Синів Корéєвих. Псалом.

Слухайте це, всі нарóди, візьміть до ушей, усі мéшканці всéсвіту, 2 і лóдські сини й сини мýжів, разом багатий та вбогий, 3 — мої уста казатимуть мудрість, думка ж сérця моого — розумність, 4 нахилó своє ухо до приkазки, розв'яжу свою зáгадку лóрою! 5 Чому маю боятись у день лихоліття, як стане круг мене неправда моїх ошукáнців, 6 які на багáтство своє покладають надію, і своїми достáтками хвáляться? 7 Але жодна людíна не вýкупить брата, не дасть його вýкупу Богові, — 8 бо вýкуп їхніх душ дорогий, і не перестане навіki, — 9 щоб міг він ще жити навіki й не бачити грóбу! 10 Та люди побачать, що мудрі вмирають так само, як гинуть невіглас та нéуک, і лишаються для інших багатство своє. 11 Вони дýмають, ніби домí їхні навіki, місця їхнього замéшкання — з роду до роду, іменáми своїми звать землі, 12 та не зостається в пошані людíна, — подібна худобі, що гине! 13 Така їхня дорога — глупота для них, та за ними йдуть ті, хто кохає їхню думку. (Сéла) 14 Вони зíйдуть в шeол, — і смерть їх пасе, немов вівці, а праведники запанують над ними від рання; подоба їхня знищиться, шeол буде мешканням для них. (Sheol h7585) 15 Та визволить Бог мою душу із влади шeолу, бо Він мене вíзьме! (Сéла) (Sheol h7585) 16 Не лякайся, коли багатіє людíна, коли збільшується слава дому її, — 17 бо, вмираючи, не забере вона всього, її слава не пíде за нею! 18 Хоч вона свою душу за життя свого хвáлить, і славлять тебе, як для себе ти чиниш добро, — 19 вона прийде до роду батьків своїх, що світла вони не побачать навіki! 20 Людíна в пошані, але нерозумна, — подібна худобі, що гине!

50 Псалом Асафів. 2 Iz Сіону, корони красí, Бог явився в промінні! 3 Прихóдить наш Бог, — і не буде мовчати: палючий огонь перед Ним, а круг Нього все буриться сильно! 4 Він покличе згорí небесá, і землю — нарóд Свій судити: 5 „Позирайте для Мене побожних Моїх, що над жертвою склали заповіта зо Мною“. 6 I небесá звістять правду Його, що Бог — Він суддя. (Сéла) 7

„Слухай же ти, Мій народе, бо буду ось Я говорити, Ізраїлеві, і буду свідчить на тебе: Бог, Бог твій Я! 8 Я буду картати тебе не за жертви твої, — бо все передо Мною твої цілопалення, 9 не візьмú Я бичка з твого дому, ні козлів із кошáр твоїх, 10 бо належить Мені вся лісна звіринá та худоба із тисячí гíр, 11 Я знаю все птаство гірське, і звір польовий при Мені! 12 Якби був Я голодний, тобі б не сказав, — бо Моя вся вселенна й усе, що на ній! 13 Чи Я м'ясо бичкíв споживаю, і чи п'ю кров козлів? 14 Приноси Богові в жертву подяку, і виконуй свої обітниці Всевишньому, 15 і до Мене поклич в день недолі, — Я тебе порятую, ти ж прославиши Мене!“ 16 А до грішника Бог промовляє: „Чогó про устави Мої розповідаєш, і чого заповіта Мого на устах своїх носиш? 17 Ти ж науку зненáвидів, і поза себе словá Мої вýкинув. 18 Як ти злодія бачив, то бігав із ним, і з перелюбниками накладав. 19 Свої уста пускаєш на зло, і язик твій оману плетé. 20 Ти сидиш, проти брата свого наговóрюеш, поголоски пускаєш про сина своєї матері. 21 Оце ти робив, Я ж мовчав, і ти дýмав, що Я такий сáмий, як ти. Тому буду картати тебе, і віложу все перед очі твої! 22 Зрозумійте ж це ви, що забуваєте Бога, щоб Я не схопíв, — бо не буде кому рятувати! 23 Хто жертву подяки приносить, той шанує Мене; а хто на дорогу Свою уважає, Боже спасіння йому покажу!“

51 Для диригента хору. Псалом Давидів, коли до нього прийшов пророк Натан, як Давид увійшов був до Вірсавії Помилуй мене, Боже, з великої милості Твоєї, і з великого милосердя Свого заглядъ беззаконня мої! 2 Обмий мене зóвсім з моего беззаконня, й очисти мене від моего гріха, 3 бо своєї беззаконня я знаю, а мій гріх передо мною постїйно. 4 Тобі, одному Тобі я згрішив, і перед очима Твоїми лукáве вчинив, тому справедливий Ти будеш у мові Своїй, бездогáнний у суді Своїм. 5 Отож я в беззаконні народжений, і в гріху зачала мене мати моя. 6 Otto, полюбив еси правду в глибинах, і в таємних речах виявляєш премудрість мені. 7 Очисти ісóпом мене, — і буду я чистий, обмий Ти мене — і я стану біліший від снігу. 8 Дай почути мені втіху й радість, — і радітимуть кості, що Ти покрушив. 9 Обличчя Своє заховай від гріхів моїх, і всі беззаконня мої позаглáджуй. 10 Серце чисте створи мені, Боже, і тривалого духа в моєму

нутрі відновій. 11 Не відкінь мене від Свого лиця, й не бери Свого Духа Святого від мене. 12 Верни мені радість спасіння Твого, і злáгідним духом підтримай мене. 13 Я буду навчáти беззаконців доріг Твоїх, — і навéрнуться грішні до Тéбе. 14 Визволь мене від перéступу крòвного, Боже, Боже спасіння моого, мій язик нехай слáвить Твою справедливість! 15 Господи, відкрий мої уста, і язик мій звістить Тобі хвалу, 16 бо Ти жертви не прáгнеш, а дам цілопалення, — то не любе воно Тобі буде. 17 Жертва Бóгові — злámаний Дух; серцем зламаним та упокóренім Ти не погордуеш, Боже! 18 Ущаслив Своїм благоволінням Сіон, збудуй мóри для Єрусалиму, — 19 тоді Ти полюбиш Собі жертви правди, цілопалення та принóшення, тоді покладуть на Твій вівтар тельців!

52 Для диригента хору. Псалом навчáльний Давидів, як прийшов був ідумéянин Доег та Й Саулові був оповів, і до нього сказав: „Давид увійшов до дому Ахімéлеха“. Чого хвáлишся злом, о могутній? Цíлий дéнь Божа милість зо мною. 2 Замишляє лукавство язик твій, як та бритва нагóстрена ти, що чиниш обману! 3 Ти зло полюбив над добро, а неправду — більш, як правду казати, (Сéла) 4 ти любиш усякі шкідливі словá, ти язику обманний! 5 Отож, Бог зруйнує назáвжди тебе, тебе викине й вирве з намету тебе, ти тебе викоренить із країни життя. (Сéла) 6 I побачать це прáведні, і будуть боятись, і будуть сміятися з нього: 7 „Ось муж, що Бога не чинить своєю твердýнею, та на великість багатства свого покладає надію, втікає до злого свого“. 8 А я — як зелена олівка у Божому домі, надіюсь на Божу милість на вічні вікі! 9 Буду слáвiti вічно Тебе, що вчинив Ти оце, і про ймéння Твоє буду звіщати побожним Твоїм, що добре воно!

53 Для диригента хору. На „Махалат“. Навчáльний псалом. Давидів. Безумний говорити у серці своїм: „Нема Бога! Зіпсúлись вони, і несправедливість обрідливу чинять, нема доброchíнця! 2 Бог зóрить із неба на людських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. 3 Усі повідступа́ли, разом стали огідними, нема добrochíнця, нема ні однóго! 4 Чи ж не розуміють оті, хто беззаконня вчиняє, що мій люд поїдають? Вони споживають хліб Божий, та не

кличутъ Його! 5 Тоді настрашилися страхом вони, хоч страху не було, бо розсипав Бог кості того, хто тебе оточив був, — ти їх посоромив, бо ними погордував Бог! 6 Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Свого народу поверне Господь, то радітиме Яків, утішатися буде Ізраїль!

54 Для диригента хору. На негінах. Псалом навчальний Давидів, як зіфіяни прийшли були та сказали Саулові: „Ось Давид поміж нами ховається!“ Спаси мене, Боже, Ім'ням Своїм, і міццю Своєю мене оправдай! 2 Вислухай, Боже, молитву мою, нахили Своє ухо до слів моїх уст, 3 бо чужинці повстали на мене, розбішаки ж шукають моєї душі, — вони Бога не ставили перед собою. (Сéла) 4 Ось Бог помагає мені, Господь серед тих, хто підтримує душу мою. 5 Хай повернеться зло на моїх ворогів, Своєю правдою вінищі їх. 6 В добровільному дарі я жертву Тобі принесу, Ім'я Твое, Господи, слáвити буду, що добре воно, 7 бо мене воно визволило від усіх нещасть, і я бачу занéпад моїх ворогів!

55 Для диригента хору. На негінах. Навчальний Давидів псалом. Вислухай, Боже, молитву мою й від благання моєго не ховайся! 2 Прислухайсь до мене й подай мені відповідь, — я блукаю у смутку своїм і стогнú, — 3 від крику ворожого, від утисків грішного, бо гріх накидáють на мене вони, і в гніві мене переслідують. 4 Тремтить моє серце в мені, і страхи смертельні напали на мене, 5 страх та тремтіння на мене найшли, і тривога мене обгорнула. 6 І сказав я: „Коли б я мав крила, немов та голубка, то я полетів би й спочив!“ 7 Отож, помандрую далéко, пробуватиму я на пустині. (Сéла) 8 Поспішú собі, щоб утекти перед вітром бурхливим та бурею. 9 Вигуби, Господи, та погуби язикá їхнього, бо в місті я бачив насильство та свárку, — 10 вони ходять удень та вночі коло нього на мýрах його, а гріх та неправда всерéдині в ньому, 11 нещастя всерéдині в ньому, а з вулиць його не вихóдять насилля й обмана, 12 бож не ворог злорічить на мене, — це я переніс би, — і не ненáвисник мій побільшівсь надо мною, я склався б від нього, — 13 але ти, — чоловік мені рівня, мій приятель близький і знайомий мені, 14 з яким солодко щиру розмову провáдимо, і ходимо до Божого дому серед бурхливого на́товпу. 15

Нехай же впаде на них смерть, нехай зійдуть вони до шéбу живими, — бо зло в їхнім мéшканні, у їхній серéдині! (Sheol h7585) 16 Я кличу до Бога, і Господь урятует мене: 17 увéчорі, вráнці й опíвдні я скаржусь й зідхаю, — і Він вýслухає моего гóлосу! 18 У мірі Він викупить душу мою, щоб до мене вони не зближались, бо багато було їх на мене! 19 Бог вýслухає, і їм Той відповість, Хто відвíку сидить на престóлі, (Сéла) бо немає у них перемін, і Бога вони не бояться, — 20 вóрог вýтягнув руки свої проти тих, що в спокóї жили з ним, він зганьбíв заповіта свого, 21 його уста гладéнькі, як масло, — та свárка у серці його, від оліви м'якіші словá його, та вони — як мечі ті огóлені! 22 Свого тягарá поклади ти на Господа, — і тебе Він підтрýмає, Він ніколи не дастъ захитатися праведному! 23 А Ти їх, Боже мій, посідаеш до ями погибелі! Люди чинів кривавих й обмані, — бодай своїх днів вони не дожили навіть до половини, а я покладаю надію на Тебе!

56 Для диригента хору. На „Німа голубка вдалечині“. Золотий Давидів псалом, коли філістимляни захопили були його в Гáті. Помилуй мене, Боже, бо тóпче мене чоловік, — цíлий день він воює та тýсне мене! 2 Чату́ють мої вороги цíлий день, бо багато таких, що воюють завзято на мене! 3 Того дня, коли страх обгортáє мене, я надію на Тебе кладу, — 4 я в Бозі хвалитиму словá мої, усі їхні думкí проти мене на зло: 6 спíдкують, ховаються, пильнують вони мої стóпі... Як чатують на душу мою, 7 так Ти через гріх відженій їх, пониж, Боже, людей в Своїм гніві! 8 Полічив Ти тиня́ння мое, помістí ж мої слъзози перед Собою, чи ж вони не запíсані в книзі Твоїй? 9 Тоді то мої вороги повтікають назад, того дня, як я клíкати буду. Те я знаю, що Бог при мені, 10 і в Бозі я справу свою докінчú, докінчú я в Господі справу! 11 На Бога надію кладу й не боюсь, — що людýна учінить мені? 12 На мені зостаються, о Боже, присíги Тобі, та для Тебе я вýповню жертви хвали. 13 Як Ти спас мою душу від смерті, то хіба ж не спасеш моїх ніг від падіння, щоб у світлі життя я ходив перед Богом?

57 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів, коли він утікав від Саула в печеру. Помилуй мене, Боже, помилуй мене, бо до Тебе вдається душа моя, і в тіні Твоїх крил я сховаюсь, аж поки нещастя мине! 2 Я кличу до Бога Всешишнього, до Бога, що чинить для мене добро. 3 Він пошле з небес — і врятує мене, Він поганьбить того, хто чатує на мене. (Сéла) Бог пошле Свою милість та правду Свою 4 на душу мою. Знахóджуся я серед лéвів, що лóдських синів пожирають, їхні зуби — як спис той та стріли, а їхній язик — гострий меч. 5 Піднесіся ж, о Боже, над небо, — а слава Твоя над всією землею! 6 Вороги приготували па́стку для стíп моїх, душу мою нахи́лили, вони вýкопали вовчу яму для мене, — і попáдали в неї самі! (Сéла) 7 Мое серце зміцнілося, Боже, зміцнілося серце мое, — я буду співати та слáвити Тебе! 8 Збудися ж ти, хвáло моя, пробудися ж ти, арфо та цíтро, — я буду будítи досвітню зорю! 9 Я буду Тебе вихвалити, о Господи, серед нарóдів, я буду співати Тобі між племéнами, 10 бо Твое милосердя велике — воно аж до неба, а правда Твоя — аж до хмар! 11 Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над всією землею!

58 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів. Чи ж то справді ви, можні, говорите правду, чи лóдських синів слішно судите? 2 Отже, у серці ви чините кривди, дорогу насильства рук ваших тору́ете ви на землі. 3 Від лоня ще матернього — вже віддалені несправедливі, з утроби ще матерньої заблудíлися неправдомóвці, — 4 їхня отрута така, як отрута зміїна, як отрута глухої гадюки, що ухо своє затуляє, 5 що не слухає голосу заклиначів, чарівникá, в чараках вpráвного! 6 Поруйнуй, Боже, зуби їхні в їхніх устáх, левчукáм розбий, Господи, щéлепи, — 7 нехай розплівуться, немов та вода, що собі розтікається, хай пов'янутъ вони, як трава по дорозі, 8 бодай стали, немов той слімáк, що в своїй слизоті розпускається, щоб сонця не бачили, як мертвий отой плíд у жінки! 9 Поки почують терніну запáлену ваші горшки, — нехай буря її рознесе, чи свíжу, чи спáлену! 10 А праведний тішиться буде, бо помсту побачить, у кróві безбожного стóпи свої він обмие! 11 I скаже

людíна: „Поправді є плíд справедливому, справді є Бог, — суддя на землі!“

59 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів, коли послав був Саул, і стереглí його дім, щоб убити його. Вíзволь мене від моїх ворогів, о мій Боже, від напасників моїх охоронí Ти мене! 2 Вíзволь мене від злочинців, і спаси мене від кровожéрних, 3 бо ось причаїлись на душу мою, на мене збираються сильні, — не моя в тім провина, о Господи, і не мій гріх! 4 Без моєї провини вони он збігаються та готується, — устань же назустріч мені та побач! 5 I Ти, Господи, Боже Саваоте, Боже Ізраїлів, збудися, щоб покарати всіх поган, — і не помилуй нікого із зрадників злих! (Сéла) 6 Нáдвечір вони повертаються, скýглять, як пес, і перебíгають по місту, 7 й ось слова вивергáють устáми своїми, мечі в їхніх губах, — та хто це почує. 8 Але посмішесь з них, Господи, і всіх поган засоромиш! 9 Твердíне моя, я Тебе пильнуватиму, — бо Бог оборона моя! 10 Мій Бог, — Його милість мене поперéдila, Бог учинить мені, що побачу падіння своїх ворогів! 11 Не вбива́й їх, щоб нарóд мій цього не забув, — міццю Свою розвій їх і зниж їх, о щите наш, Господи! 12 Гріх їхніх уст — слово губ їхніх, і нехай вони схóплеї будуть своею пихóю, і за клятву й брехню, яку кажутъ! 13 У гніві їх знищ, знищ — і хай їх не буде, і хай знають вони, що царює Бог в Якові, аж до кінців землі! (Сéла) 14 А нáдвечір вони повертаються, скýглять, як пес, і перебíгають по місту. 15 Вони вéштатись будуть, щоб їсти, коли ж не наїдяться, то скárжитись будуть. 16 А я буду співати про силу Твою, буду радісно врáнці хвалити Твою милісти, бо для мене Ти був в день недолі моєї твердíнею ѹзахистом! 17 Твердíне моя, — до Тебе співати я буду, бо Бог оборона моя, милостíвий мій Боже!

60 Для диригента хору. На спів: „Лілея свідчення“. Золотий псалом Давидів для навчання, коли він підпалив був Арám двох рíчок і Арám Цовí, і коли вернувся Йоав і побив Едóма в Соляній долині, дванадцять тисяч. Боже, покинув Ти нас, розпорóшив Ти нас, Ти нагнівався був, — поверніся ж до нас! 2 Ти землею затряс, і її розірвав, — уздоров же уламки її, бо вона захитáлась! 3 Ти вчинив, що нарóд Твій побачив

тяжкé, напоїв нас отрùтним вином. 4 Ти дав праپора тим, хто боїться Тебе, щоб збирались вони перед правдою. (Сéла) 5 Щоб любі Твої були вíзволені, Своєю правицею допоможй, й обізви́ся до нас! 6 У святині Своїй Бог промовив: „Нехай розвеселі́сь, — розділó Я Сихéм і долину Суккотську поміряю! 7 Належить Мені Гілеáд, Мені Манасія, а Єфрем — охорóна Моїй голові, Юда — бérло Мое. 8 Моáв — то міднýця Мого миття, на Едом узуттýм Своїм кину, филистéю, — вигукуй для Мене із радістю!“ 9 Хто мене запровáдить до міста твердýнного, хто до Едому мене попровáдить? 10 Хíбá ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого війська не вíйдеш вже, Боже? 11 Подай же нам поміч на ворога, людська бо поміч — марнóта! 12 Ми мужність вýявимо в Бозі, — і Він потóпче противників наших!

61 Для диригента хору. На струннім інструменті.
Псалом Давидів. Вислухай, Боже, благáння мое, почуй же молитву мою, — 2 я клíчу до Тебе від краю землі, коли серце мое омлівá! На скéлю, що вища від мене, мене попровáдь, 3 бо для мене Ти став пристанóвищем, бáштою сильною супроти ворога! 4 Хай я оселю́ся навíки в намéти Твоїм, в укриттí Твоїх крил заховáюся, (Сéла) 5 бо Ти, Боже, почув обітниці мої, Ти дав спáдщину тим, хто Ймénня Твого боїться! 6 Царéви примнож дні до днів, продовж рóки йому — немов вíчні вíкі, 7 нехай він перед Божим лицем пробувае навíки, хай милість та правда його стережúть! 8 Отак буду спíвати я зáвжди про Ймення Твоє, виконувати буду щодéнно обíти свої!

62 Для диригента хору. Для Єдутúна. Псалом Давидів. Тільки від Бога чекай у мовчáнні, о душé моя, від Ньюго спасíння мое! 2 Тільки Він моя скéля й спасíння мое, Він твердýня моя, — тому не захитаюся дуже! 3 Доки бúдете ви нападáти на людýну? Усí хочете ви ро зтроши́ти її, немов мур той похýлений, мов би паркáн той валю́щий! 4 Вонí тільки й дýмають, як би зіпхнути її з висоти, вони полюбили непráвду: благословляють своїми устáми, в своєму ж нутрі проклинають! (Сéла) 5 Тільки від Бога чекай у мовчáнні, о душé моя, бо від Ньюго надія моя! 6 Тільки Він моя скéля й спасíння мое, Він твердýня моя, — тому не захитаюся! 7 У Бозі спасíння мое й моя слава,

скéля сили мої, мое пристанóвище в Бозі! 8 Мíй народé, — кожного ча́су надíйтесь на Ньюго, серце свое перед Ним виливáйте, Бог для нас — пристанóвище! (Сéла) 9 Справді, людські синí — як та пáра, синí й вищих мýжів — обмáна: як узяти на вагу — вони легші від пари всі рáзом! 10 Не надíйтесь на ýтиск, і не пишайтесь грабúнком; як багатство росте, — не прикладáйте свого серця до ньюго! 11 Один раз Бог сказав, а двíчі я чув, — що сила — у Бога! 12 I в Тебе, о Господи, милість, бо відплáчуеш кожному згíдно з дíлами його!

63 Псалом Давидів, коли був він у пустині юдейській. Боже — Ти Бог мíй, я шукаю від рáння Тебе, душа моя прáгне до Тебе, тужить тіло мое за Тобою в країні пустéльній і вýмученій без води. 2 Я так приглядáвся до Тебе в святині, щоб бачити силу Твою й Твою славу, — 3 лíпша бо милість Твоя над життя, й мої уста Тебе прославляють! 4 Так я буду в житті своїм благословляти Тебе, ради Ймénня Твого буду руки свої пíдіймати! 5 Насíчується, нíби лоем і товщем, душа моя, а устá мої хвалять губáми спívnýми. 6 Я згадаю Тебе на постéлі своїй, розмишлáю про Тебе в сторóжках нíчníх: 7 що став Ти на поміч для мене, в тíні ж Твоїх крил я спíватиму! 8 Пригорнúлась до Тебе душа моя, правиця Твоя пíдпирає мене. 9 Вороги ж мою душу шукають для згуби, — нехай западúться до спóду землі, 10 нехай помордóвані бúдуть мечéм, бодай стали шакálam пожýвою! 11 А цар звеселíться у Бозі, буде хváлений кожен, хто йому присягає, будуть бо зáмкнені уста лжемóвцям!

64 Для диригента хору. Псалом Давидів. Вислухай, Боже, мíй голос, як скárжуся я, від стрáху ворожого душу мою хорони! 2 Заховай мене від потаéмного збору злочинців, від крику свавíльців, 3 які нагострíли свого язикá, як меча, натягнули стрíлú свою словом гíркýм, 4 щоб таємно стрíляти в невинного, — вони нагло стрíлátимуть в ньюго, і не бúдуть боятись! 5 У злíй справі зміцнáють себе, змовлýються пáстки таємно розстáвити, кажуть: „Хто бýде їх бачити?“ 6 Вони кривди ховають. Загинемо, як зáдум їхнíй спóвниться, бо нутрó чоловíка та серце — глибоке! 7 Алé вчинить Бог, що стрíлá на них стрíлить, — і нагло порáнені будуть, 8 і вчинить, що їхнíй язик

допадέться до них, — і будуть хитати головою усі, хто спогляне на них! 9 I всі люди боятися будуть, і будуть розказувати про чин Бога, і діло Його зрозуміють! 10 I праведний Господом буде радіти, і буде вдаватись до Нього, і будуть похвалені всі простосерді!

65 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня.

Тобі, Боже, належиться слава в Сіоні, і Тобі має відданій бути обіт! 2 Ти, що молітви вислухуєш, всяке тіло до Тебе приходить! 3 Справи грішні зробились сильніші від нас, — Ти наші гріхи пробачаєш! 4 Блаженний, кого вибираєш Ти та наближаєш, — в оселях Твоїх спочивати той буде! насятимось ми добрим дому Твогó, найсвятішим із храму Твогó! 5 Грізні речі Ти відповідаєш нам правдою, Боже, Спасителю наш, надіє всіх кінців землі та сущих далеко на морі, 6 що гори ставиш Своєю силою, підперезаний міццю, 7 що втихомірюєш гуркіт морів, іхніх хвиль та гáлас нарóдів. 8 I будуть боятись ознак Твоїх мéшканці кінців землі. Ти розвеселяєш країну, де вихід порáнку йде вечір. 9 Ти відвідуєш землю та поїш її, Ти забагачуєш щедро її, — повний води потік Божий, Ти збіжжя готуєш її, — бо Ти так приготувавши її! 10 Ти ріллю її насичуєш вóгкістю, вирівнююєш грúддя її, розпускаєш дощами її, Ти благословляєш рослинність її! 11 Ти добром Своїм рік вкоронуєш, і стежкі Твої краплями тóвщу течутъ! 12 Пасовицька пустині спливáються краплями, і радістю підперезались узгíр'я! 13 Луги зодягнулися отáрами, а долини покрилися збíжжям, — гукáють вони та співають!

66 Для диригента хору. Пісня. Псалом. 2

виспівуйте честь Його Йменню, честь для слави Його покладіть! 3 Скажіть Богу: „Які Твої вчинки грізні! Через силу велику Твою — Твої вороги підпадуться Тобі, 4 вся земля буде падати до ніг Твоїх, і співати Тобі буде, оспівувати Ймення Твое!“ Сéла. 5 Ідіть і погляньте на Божі ділá, — Він грізний у ділáх проти людських синíв! 6 Він на суходíл змінив море, — й перехóдили рíчку ногою, — там раділи ми в Ньому! 7 Він царіє навіки Своєю могутністю, очі Його між нарóдами зорять, — нехай не несуться відстúпники! (Сéла) 8 Благословляйте, народи, нашого Бога, і голос слави Його розголóшуйте, 9 що зберіг при житті

нашу душу, і не дав нозі нашій спíткнúтись, 10 бо Ти, Боже, нас випробував, Ти нас перетопíв, як сріблó перетóплюється. 11 Ти нас до в'язніці впровадив, Ти пута поклав нам на стéгна, 12 Ти їздити дав був людіні по гóловах наших, ми ввійшли до огню й до води, — але на широкі місця Ти нас вивів! 13 Увійдú я до дому Твогó з цілопáленнями, обіті свої Тобі віплачу ті, 14 що їх вимовили мої губи й сказали були мої уста в тісноті моїй! 15 Цілопáлення ситих тельців піднесу Тобі з димом кадíльним бáраñячим, приготóу биків із козлáми. (Сéла) 16 Ідіть, і послухайте, всі богобíйні, а я розкажу, щó Він учинив для моєї душі: 17 До Нього я клíкав устáми своїми, і хвáли Йому — під моїм язиком! 18 Коли б беззаконня я бачив у серці своїм, то Господь не почув би мене, 19 алé Бог почув, — і вислухав голос моєї молитви! 20 Благословенний Бог, Який не відкинув моєї молитви й Свого милосердя від мене!

67 Для диригента хору. На струнних знаряддях.

Псалом. Пісня. Нехай Бог помилує нас, і хай поблагослóвить, хай засяє над нами обличчям Своїм, (Сéла) 2 щоб пізнати дорогу Твою на землі, посеред нарóдів усіх — спасіння Твое! 3 Хай Тебе вихваляють нарóди, о Боже, хай слáвлять Тебе всі нарóди! 4 Нехай веселáться й спíвають племéна, бо Ти правдою сúдиш нарóди й племéна ведеш на землі! (Сéла) 5 Хай Тебе вихваляють нарóди, о Боже, хай слáвлять Тебе всі нарóди! 6 Земля врожай свíй далá, — Бог поблагословíв нас, наш Бог! 7 Нехай благословляє нас Бог, і всі кінці землі хай бояться Його!

68 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня.

Нехай воскрéсне Бог, — і розпорóшаться вороги Його, і нехай від лиця Його повтíкáють Його ненавíсники! 2 Як дим розвíвáється, так їх розвíй, як тóпиться віск від огню, отак несправедліві загíнуть перед Божим лицéм! 3 А прáведні будуть радіти, і будуть тíшитися перед Богом, і веселíтися в радості будуть! 4 Спíвайте Богові, виспівуйте Ймénню Його, рівняйте дорогу Тому, Хто єде на хмарах, — Господь Йому Ймénня, — та перед Ним веселíться! 5 Сýротам батько й вдовíцям суддá, — то Бог у святому мешkánni Своїм! 6 Бог самíтних уводить до дому, витягує в'язнів з кайдáнів, — тільки відстúпники мéшкати будуть у спáленій

сонцем землі! 7 Боже, коли перед нарідом Своїм
Ти виходив, коли йшов Ти пустинею, (Сéла) 8 то
тряслалося земля, також кáпало небо було перед
Богом, Сінáй затремтів перед Богом, Богом Ізраїля!
9 Дощ добродійний спускаєш Ти крáплями, Боже,
на спáдок Свíй перемéчений — міцно поставив
Його. 10 У ньому сиділо Твое многолюддя, у Своїй
доброті все готуєш Ти бідному, Боже! 11 Господь дає
слово; провісниць велика многота: 12 „Царі військ
утікають, утікають, пánі ж дóму роздíлює здóбич!“
13 Коли ви спочиваєте між обійтstям — то крýла
голубки покриті срíблом, а пера її — зеленкáвістю
золота. 14 Коли Всемогутній царів розпорóшував
в Краї, то сніг Ти спускав на Цалмóni. 15 Гора
Божа — Башáнська гора, гора верхогíр'я — гора
та Башáнська. 16 Верхогíр'я, — чого зáздрісно
дýвитеся на ту гору, що Бог зажадав на мешkáння
Свое, і Господь буде мéшкати там зáвжди?
17 Колеснíць Божих дві десятьтіsячки, тисячі
багатокrátні, — Господь із Сіnáю прибув до святини.
18 Ти пíдняvся був на висоту, полонéних набрав,
узяв дари ради людійні, — і відстúпники мéшкати
будуть у Господа Бога також. 19 Благословенний
Господь, — тягарí Він щоденно нам носить, Бог
— наше спасіння! (Сéла) 20 Бог для нас — Бог
спасіння, і в Господа Владики вýходи смерти! 21
Але розторóщить Бог голову Своїх ворогів, мákівку,
вкриту волоссям, того, хто в грíхáх своїх ходить!
22 Промовив Господь: „Я спровáджу з Башáну тебе,
з глибин моря спровáджу, 23 щоб ти ногу свою
мив у кróві, щоб яzik твоїх псíв мав частину
свою в ворогів!“ 24 Похóди Твої, Боже, бáчене,
похóди Бога моего у святиині моого Царя: 25 Попéреду
йшли спíвакí, потóму грачí, посеред дíвчат, що
бряжчáли на бýбнах: 26 „Благословляйте на зборах
Бога, Господа, ви, хто від джерел Ізраїля!“ 27 Там
Веніямíн молодий, їхній волóдар, князí Юdi, їхні
полкí, князí Завулóна, князí Нефталíма. 28 Твíй
Бог наказав тобі силу, — будь силою, Боже, тогó,
кого нам учинив! 29 Iz храму Твого на Ерусалимі
царі привезуть Тобі дара. 30 Погрозí звíринí в
очерéti, череді волíв разом з телятами людськими,
понищ тих, хто кавálками срíблá мýлується,
розпорóш ті нарóди, що воен бажають! 31 Прýйдуть
з Єгипту посли, і руки свої Куш простягне до Бога.
32 Царства землі, — спíвайте Богові, виспíвуйте
Господа, (Сéла) 33 що єздить в відвíчному небі

небес. Ось Він загримить Своїм голосом, голосом
сильним. 34 Вýзнайте Богові силу, величність
Його над Ізраїлем, а в хмарах потуга Його! 35
Бог грізний у святинах Своїх, Бог Ізраїлів Він, що
нарóдові дає силу й міць, Бог благословéнний!

69 Для диригента хору. На спів „Лелíї“. Давидів.
Спаси мене, Боже, бо вóди вже аж до душі
пíдйшли! 2 Я загруз у глибокім багнí, і нема
на чíм стати, ввійшов я до водних глибінь, — і
мене заливá течія! 3 Я змучився в крику своїм,
вýсохло гóрло мое, очі мої затумáнились від
виглядання надїї від Бога моого! 4 Тих, хто мене
без причини ненáвидить, стало більш, як волóсся
на моїй голові, набráлися сили мої вороги, що
безвýнно мене пересліduють, — чого не грабував,
те вертаю! 5 Боже, Ти знаєш глупоту мою, а грíхí
мої перед Тобою не схóвані! 6 Нехáй через мене
не матимутъ стíду отí, хто на Тебе надіється,
Господи, Господи Саваоте; нехай через мене не
матимутъ сóрому тí, хто шукає Тебе, Боже Ізраїлів,
— 7 бо я ради Тебе зневáгу ношу, гáньба покрила
обличчя мое! 8 Для братів своїх став я відчúженій,
і чужíй для синів своєї матері, 9 бо рévnість
до дому Твойого з'їдає мене, і зневáги Твоїх
звеважáльників спадáють на мене, 10 і постом я
вýплакав душу свою, а це сталося мені на зневáгу.
11 За одежу надів я верéту, — і за приkáзку став
я для них: 12 про мене балáкають тí, хто в брамі
сидить, і піsní тих, хто п'янké попиває. 13 А я
— молитва моя до Тебе, Господи, в часі Твоєї
зичлівости; в многоті милосердя Твойого подай
мені віdpovíдь про певність спасіння Твого, 14
взволь з болота мене, щоб я не втопívся, щоб
я урятóваний був від своїх ненáвіsників та від
глибокості вод! 15 Хай мене не залlé водяна течія,
і хай глибінь мене не проковтнé, і нехай своїх
уст не замкнé надо мною безóдня! 16 Обізвíся
до мене, о Господи, в мíру доброї ласки Своїї,
в мíру великоści Свого милосердя зверніся до
мене, 17 і обличчя Свого не ховай від Свого раба,
бо тíсно мені, — озвіся ж небáром до мене, 18
наблизíсь до мої душі, порятуй же її, ради моїх
ворогів віdkupí Ty мене! 19 Ти знаєш нарýту
мою, і мíй сором та гáньбу мою, — перед Тобою
всі мої вороги! 20 Мое серце зламáла нарýга, і
невигóйний мíй сором: я чекав спíвчуттý — та
немає його, і потішítelів — та не знайшов! 21 I

жобчі поклали у мій хліб потішення, а в спрা�zi моїй оцтом мене напували. 22 Бодай пасткою стала їм їхня трапέза, а їхні єчти — тенетами, 23 бодай їхні очі потемніли, щоб їм не бачити, а їхні клуби хай зáвжди хитаються! 24 Вілій на них Свою рéвність, а пóлум'я гніву Твого нехай їх доганяє! 25 Нехай їхне село опустошene буде, хай мéшканця в їхніх намéтах не буде! 26 Бо кого Ти був збив, — вони щé переслідують, і побільшують мýки ранéним Тобою. 27 Додай же гріха на їхній грíх, щоб вони не ввійшли в справедливість Твою, 28 нехай скрёслені будуть із книги життя, і хай не будуть записані з праведними! 29 А я бідний та хворий, але, Боже, — спасіння Твоє мене чинить могутнім, 30 і я піснею буду хвалити Ім'я Боже, співом вдýчним Його величáтиму! 31 І буде для Господа краща вона від волá, від бика, що рóги він має, що копíта роздвóені має. 32 Побачать слухnýні, — і бúдуть радіти, хто ж Бога шукає — нехай оживé ваше серце, 33 бо до вбогих Господь прислухáється, і в'язнýми Своїми не гордye Він! 34 Нехай хвалять Його небесá та земля, море й усе, щó в них рóхается, 35 бо спасé Бог Сіона, і збудує для Юди містá, — і замéшкують там, і вспадкóють його, 36 і нащáдки рабів Його посядуть його, й ті, хто любить Ім'я Його, жýтимуть в нім!

70 Для диригента хору. Давидів. На пам'ятку.
Поквáпся спастí мене, Боже, Господи, поспішíсь ж на помíч мені! 2 Нехай посорóмлені будуть, і хай застидаються ті, хто шукає моє душі, щоб схопити її! Нехай подаду́ться назад, і нехай посорóмлені будуть усí, хто бажає для мене лихóго! 3 Бодай повернúлися з сóромом ті, хто говорить на мене: „Ага!. Ага!“ 4 Нехай тішаться та веселяться Тобою усí, хто шукає Тебе, та хто любить спасіння Твоє, і хай зáвжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ 5 А я вбогий та бідний, — поспіши ж Ти до Мене, о Боже: моя помíч і мýй оборонець — то Ти, Боже мýй, — не спíзняйся!

71 До Тéбе вдаюся я. Господи, — хай же не буду повíк засорóмлений! — 2 вíзволь мене через правду Свою, і звільні мене, нахили Своє ухо до мене, й спасí мене, 3 стань для мене за скелю мешkáльну, куди міг би я зáвжди ховатись! Ти наказав рятувати мене, бо Ти скеля моя та твердýня моя! 4 Боже мýй, візволь мене від

руки беззакóнного, від руки того, хто кривдить та гнóбить мене, 5 Ти бо, Владíко, надія моя, Господи, Ти охорóна моя від юнацького вíку мого! 6 На Тебе опéрся я був від народження, від утроби моєї матері — Ти охорóна моя, в Тобі моя слава постíйно! 7 Я став багатьóм, як дивóвище, — та Ти сильна моя охорóна! 8 Устá мої повні Твоєї хвали, увесь день — Твоєї величности! 9 Не кидай мене на час стáрости, коли змéншиться сила моя, не лиши Ти мене, 10 бо мої вороги проти мене змовлýяються, а ті, що чату́ють на душу мою — нараджáються разом, 11 говорячи: „Бог покинув його, — доганяйте й хапáйте його, бо нема, хто б його врятувáв!“ 12 Не віddáлюйся, Боже, від мене, Боже мýй — поспішíсь ж на помíч мені! 13 Нехай посорóмляться, хай познікають усí, хто ненáвидить душу мою, бодай зодяглýся в наругу та в сóром усí, хто прágne для мене лихóго! 14 А я буду постíйно надіяtyсь, і славу Твою над усе я помнóжу! 15 Устá мої оповідáтимуть правду Твою, про спасіння Твоє — увесь день, бо числа їх не знаю, — 16 буду слáвити вчíнки велиki вceвлáдного Господа, згадáю про правду Твою, єдýно Твою! 17 Боже, навчав Ти мене від юнацтва мого, — і аж дотепér я звіщаю про чуда Твої. 18 А Ти, Боже, не кидай мене аж до стáрости та сивинý, поки я не звіщу про рамéно Твоє поколínnю, і кожному, хтó тільки прийде — про чýни велиki Твої! 19 Бо Твоя справедливість, о Боже, сягає аж до високості, Боже, що речі великі вчинív, — хто рівний Тобí? 20 Ти мені показав був великі та люті нещаствia, та знову Ти ожíвиш мене, і з безóдень землі мене знóбу Ty вýтягнesh, 21 Ти збóльшиш величність мою, і знову потíшиш мене! 22 А я буду на арфí хвалити Тебе, Твою правду, мýй Боже, із гúслами буду співати Тобí, Святий Ty Ізраїліv! 23 Нехай співом радіють устá мої, бо буду співати Тобí я та душа моя, яку Ty врятуváv! 24 Шепóче про правду Твою мýй язик цíлий день, бо посорóмлені, бо погáньблені всí, хто шукає лихóго для мене!

72 Соломонів. 2 хай він правдою судить народá Твого, а вбогих Твоїх — справедливістю! 3 Нехай гори принóсять народові мир, а пáгірки — правду. 4 Він судитиме вбогих народу, помагáтиме бідним, і тýснутi буде гнóбителя! 5 Будуть боятись Тебе, поки сонця, і поки місяця, — з рóду до рóду!

6 Він зійде, як дощ на покіс, немов кріплі, що зрошують землю! **7** Праведний буде цвіті в його дні, а спокій великий — аж поки світітиме місяць, — **8** і він запанує від моря до моря, і від Рікі аж до кінців землі! **9** Мешканці пустинь на коліна попадають перед обличчям його, а його вороги будуть порохом лизати. **10** Царі Таршішу та островів дадуть дары, принесуть царі Шеви та Севи дарунки! **11** I впадуть перед ним усі царі, і будуть служити йому всі наріди, **12** бо візволить він бідаря, що голосять, та вбогого, що немає собі допомоги! **13** Він змилується над убогим та бідним, і спасе душу бідних, **14** від кривди й насиля врятує їхню душу, їхня кров дорога буде в очах його! **15** I буде він жити, і дасть йому з золота Шеви, і завжди молитися буде за нього, буде благословляти його кожен день! **16** На землі буде збіжжя багато, на гірському верху зашумить, як Ліван, його плід, і нарід зацвіте по містах, як трава на землі! **17** Хай ім'я його буде навіки, хай росте, поки сонця, наймення його, нехай благословляються ним, — будуть хвалити його всі наріди! **18** Благословен Господь Бог, Бог Ізраїлів, єдиний, що чуда вчиняє, **19** і благословенне навіки Ім'я його слави, і хай його слава всю землю наповнить! Амінь і амінь! **20** Скінчилася молитви Давида, сина Єссéя.

73 Псалом Асафів. **2** А я, — мало не послизнулися ноги мої, мало не посковзнулися стопи мої, **3** бо лихим я завідував, бачивши спокій безбожників, — **4** бо не мають страждання до смерті своєї, і здорове їхнє тіло, **5** на лідській роботі нема їх, і разом із іншими людьми не зазнають вони відрів. **6** Тому то пиха їхню шию оздоблює, зодягає їх шата насиля, **7** вилазять їм очі від жиру, бажання їхнього серця збулися, **8** сміються й злосліво говорять про ютиск, говорять бундючно: **9** свої уста до неба підносять, — а їхній язик по землі походжав! **10** Тому то туди його люди звертаються, і щедро беруть собі воду **11** та й кажуть: „Хіба Бог те знає, і чи має Всевишній відомість, **12** як он ті безбожній безпечні на світі збільшили багатство своє?“ **13** Направду, надармо очистив я серце своє, і в невіянності вимив руки свої, **14** і ввесь день я побитий, і щоранку покáраний. **15** Коли б я сказав: „Буду так говорити, як вони“, то спроневірився б я поколінню синів Твоїх. **16** I

роздумував я, щоб пізнати оте, — та труднє воно в очах моїх, **17** аж прийшов я в Божу святиню, — і кінець їхній побачив: **18** направду, — Ти їх на слизькому поставив, на спустошення кинув Ти їх! **19** Як вони в одній хвилі спустошенні, згинули, пощезали від стріх! **20** Немов сном по обуджені, Господи, образом їхнім погордиш, мов сном по обуджені! **21** Бо болить мое серце, і в нутрі моїм коле, **22** а я немов бидло й не знаю, — я перед Тобою худобою став! **23** Та я завжди з Тобою, — Ти держиш мене за правицю, **24** Ти Своєю порадою вóдиш мене, і потому до слави Ти візьмеш мене! **25** Хто є мені на небесах, окрім Тебе? А я при Тобі на землі не бажаю нічого! **26** Гине тіло мое й мое серце, та Бог — скеля серця моєї моя доля навіки, **27** бо погинуть ось ті, хто бокує від Тебе, понішиши Ти кожного, хто відстуਪить від Тебе!

28 А я, — близькість Бога для мене добро, — на Владику, на Господа свою певність складаю, щоб звіщати про всі Твої чини!

74 Псалом навчальний, Асафів. **2** Спогадай про громаду Свою, яку Ти віддавна набув, про племено спáдку Свого, що його Ти був вікупив, про ту гору Сіон, що на ній оселівся, — **3** підійми ж Свої стопи до вічних руїн, бо ворог усе зруйнував у святині! **4** Ревіли Твої вороги у святині Твоїй, умістили знаки за ознаки свої, — **5** виглядало то так, якби хто догорій підіймав був сокири в гущавині дріева. **6** А тепер її різьби урáz розбивають вони молотком та сокирами, **7** Святиню Твою на огонь віддали, осéлю Твого Ймення аж дощенту збезчестили. **8** Сказали вони в своїм серці: „Зруйнуймо їх разом!“ і спаліли в краю всі місця Божих зборів... **9** Наших ознак ми не бачимо, нема вже пророка, і між нами немає такого, хто знає, аж доки це буде ... **10** Аж доки, о Боже, гнобитель знущається буде, зневажатиме ворог навіки Ім'я Твоє? **11** Для чого притримуєш руку Свою та правицю Свою? З середини лóня Свого їх поніш! **12** А Ти, Боже, віддавна мій Цар, Ти чиниш спасіння посеред землі! **13** Розділив Ти був море Своєю потугою, побив голови зміям на вóдах, **14** Ти левіятанові голову був поторощив, його Ти віddав був на їжу нарідові пустині, **15** Ти був розділив джерело та потік, Ти вісуши ріки велики! **16** Твій день, а також Твоя ніч, приготовив

Ти світло та сонце, 17 всі граніці землі Ти поставив,
Ти літо та зім'я створив! 18 Пам'ятай же про це:
вбог знущається з Господа, а нарбд нерозумний
зневажує Йміння Твоє!“ 19 Не віддай звірині
душі Свої гóрлиці, живої Твоїх бідарів не забудь
же назáжди! 20 Споглянь же на Свій заповіт,
бо темноти землі повні мéшкань насилия! 21
Нехай не відходить пригноблений посоромленим,
бідний та вбогий нехай прославляють Іміння
Твоє! 22 Встань же, о Боже, судіся за справу Свою,
пам'ятай про щоденну наругу Свою від безумного!
23 Не забудь же про вбеск Своїх ворогів, про гáлас
бунтівників проти Тебе, що зáжди зростає!

75 Для диригента хору. „Не вигуби!“ Псалом

Асафів. Пісня. Прославляємо, Боже, Тебе,
прославляємо, бо близькé Твоє Ймення! Оповідають
про чуда Твої. 2 „Коли прийде година означенa, то
Я буду судити справедливо. 3 Розтопíлась земля,
і всi її мéшканці, та стовпí її зміцню Я. (Сéла) 4
Я сказав до лихих: Не шалійте, а безбожним: Не
підімайте ви рóга! 5 Не підімайте ви рога свого
догорíй, не говоріть твердошайно, 6 бо не від сходу,
і не від зáходу, і не від пустýні надійде повищення,
7 алé судить Бог: того Він поніжкує, а того повищує,
— 8 бо чаша в Господній руці, а шумліве вино
повне мішаного, — і наливає Він з нього, усí ж
беззаконні землі висуть та вип'ють лиши дрéждjí
її! 9 А я буду звіщати навіки, співатиму Богові
Якова, 10 відрubaю всi рóги безбожних, — роги
праведного пíднесуться!

76 Для диригента хору. На негінах. Псалом

Асафів. Пісня. Бог знаний у Юді, Його Йміння
велике в Ізраїлі! 2 У Салімі намет Його, а мешкáння
Його на Сіоні, — 3 Він там поламáв стріли лúку,
щітá та меча, та війнý! (Сéла) 4 Ти осяйний,
потужніший за гори відвічні. 5 Обдерто людей
сильносéрдих, задрімáли вони своїм сном, —
і не знайшли своїх рук усí мужі військові. 6
Від сваріння Твого, Боже Яковів, оглúшується
колесниця та кінь: 7 Ти — Ти грізний, і хто перед
обличчям Твоїм устоїть чáсу гніву Твого? 8 Як
звіщаєш Ти суд із небес, то боїться й стихáе земля,
9 як встає Бог на суд, щоб спастi всіх покíрних
землі! (Сéла) 10 Бо й гнів лóдський Тебе вихваляє,
решту ж гніву Ти поясом в'яжеш. 11 Присягайте й
виконуйте Господу, Богові вашому, усí, хто Його

оточае, хай приносять дарунка Грізному: 12 Він
духа вельмож впокоряє, страшний Він для зéмних
царів!

77 Для диригента хору. Для Єдутуна. Псалом

Асафів. Мій голос до Бога, — й я клíкати буду, мій голос до Бога, — й почує мене! 2 В
день недолі моєї шукаю я Господа, до Ньюго
рука моя вітаягнена вночі й не зомліє, не хоче
душа моя бути потішена: 3 згадаю про Бога й
зідхáю, розважаю — й мій дух омлівá! (Сéла) 4 Ти
дérжиш повíки очéй моїх, я побитий і не говорю.
5 Пригадую я про дні давні, про роки відвічні,
6 свою пíсню вночі я пригадую, говорю з своїм
серцем, а мій дух розважає: 7 Чи навíки покине
Господь, і вже більш не вподобає? 8 Чи навíки
спинíлася милість Йогó? Чи скінчíлося слово
Його в рíд і рíд? 9 Чи Бог мíлувати позабúв? Чи
гнівом замкнув Він Своє милосéрдя? (Сéла) 10 I
промовив був я: „To страждáння мое — переміна
правíці Всешишнього“. 11 Пригадáю я вчинки
Господні, як чудо Твоє я згадаю віddávna, 12 і буду
я дýмати про кожен Твій чин, і про вчинки Твої
оповíм! 13 Боже, — святая дорóга Твоя, котрýй
бог великий, як Бог наш? 14 Ти Той Бог, що чуда
вчиняє, Ти вýявив силу Свою між нарбдами, 15
Ти вýзволив люд Свій рамéном, — синів Якова й
Йóсипа! (Сéла) 16 Тебе бачили води, о Боже, Тебе
bachili вódi — й тремтіли, затряслися й безódní.
17 Lilaáся струмком вода з хмар, тучі вýдали грím,
такóж там і сям Твої стрíли лíтали. 18 Гуркít грому
Твого на небесному колі, й блискавкí освітíли
вселéнну, тремтіла й тряслáся земля! 19 Через
море дорóга Твоя, а стéжка Твоя — через вódi
великі, і не видно булó Твоїх стíp. 20 Ти провáдив
нарбд Свій, немов ту отáру, рукою Мойсея та
Aарона.

78 Пісня навчáльна Асафова. 2 нехай я відкriю

устá свої приkazkoю, нехай стародávni
прислíв'я я вýсловлю! 3 Щó ми чули й пíзнали,
і щó розповідали батькí наші нам, — 4 того не
сховаемо від їхніх синів, будемо розповідáти про
славу Господню аж до покоління остáннього,
і про силу Його та про чуда Його, які Він
учинив! 5 Він поставив засвідчення в Якові, а
Закóна поклав ув Ізраїлі, про які наказав був
Він нашим батькáм завіdомити про них синів

їхніх, 6 щоб знати про це покоління майбутнє, сини, що народженні будуть, — устáнуть і будуть розповідати своїм дітям. 7 І положать на Бога надію свою, і не забудуть діл Божих, Його ж заповіді берегтимуть. 8 І не стануть вони, немов їхні батькі, поколінням непокривим та бунтівнічим, поколінням, що серця свого не постáвило міцно, і що дух його Богу невірний. 9 Сини Єфрема, озбрóєні лúчники, повернулися взад у день бóю: 10 вони не береглі заповіту Божого, а ходили в Законі Його відреклися, 11 і забули вони Його чýни та чýда Його, які їм показав. 12 Він чудо вчинив був для їхніх батьків ув єгипетськім краї, на полі Цоáнськім: 13 Він море розсік, і їх перепровáдив, а воду поставив, як вал; 14 і провáдив їх хмарою вдень, а сáйвом огню цíлу нíч; 15 на пустині Він скелі розсік, і щедро усіх напоїв, як з бездні. 16 Він витягнув із скелі потóки, і вóди текли, немов рíки. 17 Та грішіли вони проти Нього ще дálі, і в пустіші гнівіли Всевишнього, 18 і Бога вони випробóвали в своїм серці, для душ своїх їжі бажаючи. 19 І вони говорили насýпроти Бога й казали: „Чи Бог зможе в пустині трапéзу зготóвити?“ 20 Тож ударив у скелю — і вóди линули, і полилися потóки! „Чи Він зможе також дати хлíба?“ Чи Він наготує м'ясíва народові Своéму?“ 21 Тому то почув це Господь та й розгнівався, — і огонь запалав проти Якова, і проти Ізраїля теж знявся гнів, 22 бо не вíрували вони в Бога, і на спасіння Його не надіялись. 23 А Він хмарам згори наказав, — і відчинив двері неба, 24 і спустив, немов дощ, на них мáнну для їжі, — і збíжжя небесне їм дав: 25 Хліб áнгольський їла людýна, Він послав їм поживи до сítости! 26 Крім цього, Він схíдного вітра порýшив на небі, і міцю Свою привів полузднéвого вітра, — 27 і дощем на них м'ясо пустив, немов порóх, а птаство крилатé, як мóрський пíсок, 28 і спустив його серед табóру його, коло наметів його. 29 І їли вони та й насýтились дýже, — Він їм їхнє бажáння принíс! 30 Та ще не вдовольнили жадáння свого, ще їхня їжа була в їхніх устáх, 31 а гнів Божий пíднáвся на них, та й побив їхніх сítих, і вибрáнців Ізраїлевих повалíв. 32 Протé ще й далі грішили вони та не вíрили в чýда Його, 33 — і Він докíнчíв у марноті їхнí днí, а їхнí лíтá — у страху. 34 Як Він їх побивáв, то бажали Його,

— і вертáлися, й Бога шукали, 35 і пригáдували, що Бог — їхня скеля, і Бог Всевишній — то їхній Викупитель. 36 І своїми устáми влéщували Його, а своїм язиком лжу сплítали Йомý, 37 бо їхнє серце не міцно стояло при Нім, і не були вони вірні в Його заповіті. 38 Та він, Милосердний, гріх проща́в і їх не губив, і часто відвéтав Свій гнів, і не будíв усю Свою лютість, 39 і Він пам'ятає, що вони тільки тіло, вíтер, який перехóдить і не повертається! 40 Скільки вони прогнівлáли Його на пустині, зневажáли Його на степу! 41 І все знову та знов випробóвали вони Бога, і зневажáли Святого Ізраїлевого, — 42 вони не пам'ятали руки Його з дня, як Він вýбавив їх із недолі, 43 як в Єгипті чинив Він знамéна Свої, а на полі Цоáнському чýда Свої, 44 і в кров обернúв рíчки їхні та їхні потóки, щоб вони не пилий. 45 Він послав був на них рої мух, — і їх жéрли вони, і жаб — і вони їх губили. 46 А врожай їхній віddав був Він гýсені, а їхню práцю — сарані. 47 Виноград їхній Він грáдом побив, а прýморозком — їхні шовковиці. 48 І Він градові віddав їхній скот, а бlyскavкам — чéреди їхні. 49 Він послали був на них Свій гнів запальний, і лютість, й обурення, і ýтиск, наслáння злих анголíв. 50 Він дорогу зрívнáв був для гніву Свого, їхні душі не стримав від смерти, життя ж їхнє віddав моровицí. 51 І побив Він усіх перворíдних в Єгипті, пérвістків сили в наметах Хáмових. 52 І повів Він, немов ту отару, нарóд Свій, і їх попровáдив, як стадо, в пустині. 53 І провадив безпечно Він їх, і вони не боялись, а море накрýло булó ворогів їхніх. 54 І Він їх привів до границí святині Свої, до тíєї гори, що правýця Його набула. 55 І нарóди Він повиганя́в перед їхníм обличчям, і кинув для них жеребká про спáдок, — і в їхnіх намéтах племéна Ізраїлеві оселív. 56 Та й далі вони випробóвали та гнівіли Всевишнього Бога, і Його постанóв не додéрживали, 57 і віdstупали та зраджували, немов їхні батькі віdвернúлись, як обмáнливий лук. 58 І жéртвниками своїми гнівіли Його, і дроchili Його своїми фíгúrami. 59 Бог почув усе це — і розгнівався, і сильно обрýдивсь Ізраїлем, 60 і покинув осéло в Шíлó, скинію ту, що вміstив був посеред людей, 61 і віddав до неволі Він силу Свою, а величність Свою — в руку вóрoga. 62 І віddав для меча Свій нарóд, і розгнівався був на

спáдшину Свою: 63 його юнаків огонь пожирáв, а дівчáтам його не співали весíльних пíсéнь, 64 його священики від меча поляглí, — і не плакали вдови його. 65 Та небавом збудився Господь, немов зó сну, як той вéлет, що нíби вином був пídkóшений, 66 і вдарив Своїх ворогів по озáдку, — вічну гáньбу їм дав! 67 Та Він погордíв намет Йóсипів, і племéна Єфремового не обрав, 68 а вибрav Собі плем'я Юдине, гбру Сіон, що її полюбив! 69 I святиню Свою збудував Він, як місце високе, як землю, що навíki її вгрунтувáв. 70 I вибрav Давида, Свого раба, і від кошáр його взяв, 71 від кíтних овéчок його Він привів, щоб Якова пас він, народа Свого, та Ізраїля, спáдок Свíй, — 72 і він пас їх у щирості серця свого, і провáдив їх мудрістю рук своїх!

79 Псалом Асáфів. 2 Рабів Твоїх трупи вони віддалí на пожíву для птаства небесного, тіло Твоїх богобíйних — звíріні земнíй. 3 Вони розливали їхню кров, немов воду, в окóлицях Єрусалиму, — і не булó погребáльників! 4 Ми стали за гáньбу для наших сусідів, за нарóгу та пósmíх для наших окóлиць. 5 Аж доکи, о Господи, гніватись будеш назáвжди, доки буде палати Твíй gnív, як огонь? 6 Вілий Свíй gnív на людей, що Тебе не пíзнали, і на цárства, що Йménня Твого не кличуть, 7 бо вони з'ili Якова, а мешkánnia його опустóшили! 8 Не пам'ятáй грíхів прéдкíвських нам, — нехай пoperéдить нас скоро Твое милосердя, бо ми зóвсíм ослáбли! 9 Поможи нам, Боже нашого спасíння, ради слави Йménня Твого, і збережí нас, і прости наші грíхи ради Ймення Свого! 10 Чого будуть казати погáни: „Де їхníй Бог?“ Нехай в наших очáх між нарóдами стане віdómoю помста за пролíту кров Твоїх рабів, 11 нехай перед лицé Твое díйde стогíн v'ýznya! За великістю сили рамéna Твого збережи на смерть прирокóваних! 12 A нашим сусідам верни семикráтно на лоно їхne їхню нарóгу, якою Тебе зневажáли, о Господи! 13 A ми, Твíй нарóд i отара Твого пасовíська, будем дáкувати Тобі вíчно, будем оповíдáти про славу Твою з роду в рíд!

80 Для диригента хору. На „Лíлеї“. Свідоцтво. Псалом Асафів. Пáстирю Ізраїлю, — послухай же, Ти, що провáдиш, немов ту отару, Йóсипа, що на Херувимах сидиш, — появися 2 перед обличчям

Єфрéма, і Веніямíна, і Манаcíї! Пробуди Свою силу, і прийди, щоб спаси нас! 3 Боже, приверни нас, і хай засяє обличчя Твоє, — я ми спасéмось! 4 Господи, Боже Саваóте, — доки будеш Ти гníватися на молитву нарóду Свого? 5 Ти вчинив був, що їli вони слíзний хлíб, і їх напoїв Ти слóзами великої мíri. 6 Ти нас положíв супéрéчкою нашим сусíдам, і насмíхаються з нас непriятelí наші. 7 Боже Саваóте, — приверні нас, і хай засяє обличчя Твоє, — я ми спасemось! 8 Виногráдину Ти переніс із Єгíпту, Ти вигнав нарóди — як її посадив, 9 Ти вíпорожнiv перед нею, — і закоренíла корíння свое, як перепóвнила край, 10 гори покрилися тínnю її, а вítтя її — Божí кéдri, 11 аж до моря галúzki її посилаєш, а пárостí її — до ríký! 12 Алé нашо вилíм зробив Ти в горóжі її, — і всí нищать її, хто прохóдить дорогою? 13 Гризе її вепр лíсовý, і звírína польовá виїдає її! 14 Боже Саваóte, — вернися ж, споглянь із небéс і побач, і відвídай цього виногráдника, 15 і охорони його, якого насадила правíця Твоя, і галúzku, яку Ти для Себé змíцniв! 16 В оgní виногráдина спалена, віdtята, гинутv від свáru обличчя Твого, — 17 нехай буде рука Твоя над мужем Твої правíцí, на людському синí, якого змíцнив Ти Собí! 18 A ми не віdstupimo від Тебе, Ти нас оживиš, і ми будемо Іm'ý Твоє кликати! 19 Господи, Боже Саваóte, приверні нас, і хай засяє обличчя Твоє, — я ми спасéмось!

81 Для диригента хору. На гtíтськім знаряддї. Асáфів. Спíвайте Богові, нашій тверdíні, поклíкуйте Богові Якова, 2 заспíвайте пíсню, і заграйте на бúbní, на цítrí приємнíj із гúslami, 3 засурмít у сurmý в новомíсччя, на пóvní в день нашого свята, 4 бо це право Ізраїлеві, Закón Бога Якова! 5 На свídчення в Йósипі Він учинив його, як píшов був на землю егíпетську. Почув був там мову, якої не знов: 6 „Рамéna його Я звíльнив з тýgarý, від кошá його rúki звíльнились. 7 Ти був кликав у недolí, — я я вíder тебе, Я віdpovídaу тобі в уkríttí гromoví, Я вíprobuvav був тебе над водою Merívi. (Сéla) 8 Слухай же ти, Míj нарóde, і хай Я засvídчу тобі, о Ізраїлю, — коли б ти послухав Мене: 9 нехай бога чужого у тебе не буде, і не кланяйся богу сторонньому! 10 Я — Господь, Бог твíй, що з кráю егíпетського тебе вивíв, віdchini свої уста — і Я їх напóvnю! 11 Алé Míj нарóde не послухався був Мого голосу, не згодився зо Mnoю

Ізраїль, — 12 і Я їх пустив ради впіртості їхнього серця, — нехай вони йдуть за своїми порадами! 13 Коли б Мій народ був послухав Мене, коли був Ізраїль ходив по дорóгах Моїх, 14 ще мало — і Я похилив би був їхніх ворогів, і руку Свою повернув би був Я на протíвників їхніх! 15 Ненавісники Господа йому б покорíлись, — і був би навіки їхній час, 16 і Я жíром пшениці його годувáв би, і медом із скелі тебе б насищáв!

82 Псалом Асáфів. 2 „Аж доки ви будете несправедливо судити, і доки бýдете ви підіймати обличчя безбожних? (Сéла) 3 Розсудіте нуждéнного та сироту, оправдайте убогого та бýдаря, 4 порятуйте нуждéнного та бýдакá, збережіть з руки несправедливих!“ 5 Не пізнали та не зрозуміли, у тéмряві ходять вони. Всі основи землі захитáлись. 6 Я сказав був: „Ви — боги, і сини ви Всешишного всі, 7 та однак повмиráсте ви, як людíна, і попáдаєте, як кожен із вельмóж“. 8 Устань же, о Боже, та землю суди, бо у владі Твоїй всі нарóди!

83 Пісня. Псалом Асáфів. Боже, не будь мовчазníм, не мовчи, і не будь Ти спокíйним, о Боже, — 2 бо ось зашуміли Твої ворогí, а Твої ненавісники гóлови попідіймáли! 3 Вони проти народу Твого хитрий зáдум видумують, і нараджуються проти тих, кого Ти бережéш! 4 Вони кажуть: „Ходіть но, та знищимо їх з-між нарóдів, — і згадуватись більш не буде імéння Ізраїля!“ 5 Бо вони однодúшно нарадилися, проти Тебе умови складають, — 6 намети Едóма й ізмаїльтáн, Моáв та агарáни, 7 Гевáл і Аммón, і Амалíк, Філистéя з мешкáнцями Тíру. 8 I Ашшúр поєднався був з ними, — вони синам Лóтовим стали рамéном. (Сéла) 9 Зроби їм, як Мідáнові, як Сicéri, як Явінові в долині Кішóн, — 10 при Ен-Дóрі вони були знищéni, стали погнóем землі! 11 Поклади їх та їхніх вельмож, як Оréva, як Зéева, як Зéваха, як Цалмúнну, усіх їхніх князíв, 12 що казали були: „Візьмíмо на спáдок для себе помéшкання Боже! 13 Боже мíй, — бодай стали вони, немов порох у вихрі, як солома на вітрí! 14 Як огонь пálить лíс, як запалює полýм'я гóри, 15 так Ти їх пожени Своїм вíхром, і настрáш Своєю бурею! 16 Напóвни обличчя їхнє сбóромом, і хай шукають вони Твоє Ймення, о Господи! 17 Нехай будуть вони

засорóмлені, як зáжди хай будуть настрáшені, і хай застидаються, як хай вони згíнуть! 18 I нехай вони знають, що Ти, — Твоє Ймення Госпóдь, Сам Ти, Всешишній, на цíлій землі!

84 Для диригента хору. На гítайськім знарядді. Синів Корéєвих. Псалом. Які любí осéлі Твої, Господи Саваóte! 2 Затúжена та омліváe душа моя за подвíр'ями Господа, мое серце та тіло мое линуть до Бога Живóго! 3 I пташка знахóдить домíвку, і кублó собі лáстівка, де кладе пташенята свої, при жертvниках Твоїх, Господи Саваóte, Цáрю мíй і Боже мíй! 4 Блажéнні, хто мéшкає в домі Твоїм, — вони будуть повíки хвалити Тебé! (Сéла) 5 Блажéнна людíна, що в Тобі має силу свої, блаженні, що в їхніму серці дороги до Тéбе, 6 тí, що через долину Плачú перехóдять, чинять її джерelом, — і дощ ранній дає благословéння! 7 Вони ходять від сили до сили, і показуються перед Богом у Сіоні. 8 Господи, Боже Саваóte, — послухай молитву мою, почуй, Боже Яковів! (Сéла) 9 Щите наш, — поглянь же, о Боже, і придивíсь до обличчя Свого помázанця! 10 Лíпший бо день на подвíр'ях Твоїх, аніж тисяча в іншому міscí, — я б вибрав сидíти при порозі дому Бога мого, аніж жити в намéтах безбожности! 11 Bo сонце та щит — Господь, Бог! Господь дає мíлість та славу, добра не відмовліє усім, хто в невíнності хóдить. 12 Господи Саваóte, — блажéнна людíна, що на Тебе надéться!

85 Для диригента хору. Синів Корéєвих. Псалом. Ти вподóбав Собі Свою землю, о Гóсподи, долю Якову Ти повернúв, 2 Ти провину нарóду Свого простíв, увесь гріх їхній покrý! (Сéла) 3 Ти гнів Свíй увесь занехáв, Ти повстрíмав Свíй гнів від палючої лüтості! 4 Поверни нас до Себе, о Боже нашого спасíння, а Свíй гнів проти нас поторóш! 5 Чи навíки Ти гнíватись будеш на нас, і протáгнеш Свíй гнів з роду в рíд? 6 Отож, Ти ожíвиш нас знову, — і буде радіти нарóд Твíй Тобою! 7 Покажи нам, о Господи, милість Свою, і подай нам спасíння Своє, 8 нехай я почую, що каже Бог, Господь, бо говорить Він „Мир!“ нарóдові Своєму й Своїм святым, і нехай до безúмства вони не вертáються! 9 Справдí, спасíння Його близькé тим, хто боїться Його, щоб слава Його була в нашій землі. 10 Милість та правда спíткаються,

справедливість та мир поцілуються, 11 правда з землі виростає, а справедливість із небес визирає.

12 І Господь дастъ добро, а земля наша дастъ урожай свій. 13 Справедливість ходитиме перед обличчям Його, і крόки свої на дорогу поставить.

86 Молитва Давидова. 2 Бережи мою душу, бо я богобійний, спаси Ти, мій Боже, Свого раба, що на Тебе надію кладé! 3 Змилосéрдься до мене, о Господи, бо я кличу до Тебе ввесь день, 4 потіш душу Свого раба, бо до Тебе підношу я, Господи, душу мою, 5 бо Ти, Господи, добрий і вибачалíвий, і многомилостíвий для всіх, хто кличе до Тебе! 6 Почуй же, о Господи, молитву мою, і вислухай голос благáння мого, — 7 в день недолі своеї я кличу до Тебе, бо Ти обізвéшся до мене! 8 Нема, Господи, поміж богáми такого, як Ти, і чинів нема, як чýни Твої! 9 Всі нарóди, яких Ти створíв, поприходять і попадають перед лицéм Твоїм, Господи, та Ім'я Твое слáвити будуть, 10 великий бо Ти, та чýда вчиняєш, Ти — Бог єдиний! 11 Дорогу Свою покажи мені, Господи, і я бýду ходити у правді Твоїй, приєднáй мое серце боятися Ймénня Твого! 12 Я буду всім серцем своїм вихваляти Тебе, Господи, Боже Ти мýй, і слáвити буду повíki Ім'я Твое, 13 велика бо милість Твоя надо мною, і вирвав Ти душу мою від шéблу глибокого! (Sheol h7585) 14 Боже, злочинці повстали на мене, а нáтовп гнобíтелів прагне моєї душі, і перед собою не ставлять Тебе. 15 А Ти, Господи, Бог щедрий і милосердний, довготерпелíвий і многомилостíвий, і справедливíвий, — 16 зглянься на мене, ю помилуй мене, подай же Своєму рабові Свою силу, і спаси сина Своїї невíльницї! 17 Учини мені знака на добре, — і нехай це побачать мої ненавíйники, і хай засорóмлені будуть, бо Ти, Господи, мені допоміг та мене звеселíв!

87 Синів Корéєвих. Псалом, Пісня. 2 Господь любить брами Сіону понад усі сéлиця Яковові, 3 Славне розповідають про тебе, місто Боже! (Сéла) 4 „Тим, хто знає мене, нагадаю про Рáгав та про Вавилóн; ось Филистéя та Тир з Кýшем кажутъ: Отой народився був там“. 5 І про Сіон говорйтимуть: „Той і той народився був у ньому, ю Сам Всешишній зміцняє його!“ 6 Господь буде лічити у книзі нарóдів: „Оцей народився був там“!

(Сéла) 7 І співають, і грають вони: „У Тобі — всі джерéла мої!“

88 Пісня. Псалом. Синів Корéєвих. Для диригента хору. На „Махалат леаннот“. Пісня навчáльна Гéмана езрахéяніна. Господи, Боже спасіння мого, вдень я кличу й вночі Я перед Тобою: 2 хай молитва моя дíде перед обличчя Твоє, нахили Своє ухо до збýку моего, 3 душа бо моя наситíлась нещастями, а життя мое зблíзилося до шéблу! (Sheol h7585) 4 Я до тих прирахованій став, що в могилу відхóдять, я став, немов муж той безсилий. 5 Я кинений серед померлих, немов отí трúпи, що в грóбі лежать, що про них Ти не згадуеш більш, і потýті вони від Твоїї руки. 6 Умістíв Ти мене в глибочéзну могилу, до пíтьмí в глибинáх. 7 На мене ляглá Твоя лють, і Ти всíмá Своїми ламáннями мучив мене. (Сéла) 8 Віддалив Ти від мене знайóмих моїх, учинив Ти мене за огíду для них, Я зáмкнений і не вихóджу, 9 стемніло з бíди мое око. Я кожного дня Тебе кличу, о Господи, простягаю до Тебе руки свої! 10 Чи Ти чудо вчиниш померлім? Чи трúпи встануть і будуть хвалити Тебе? (Сéла) 11 Хíба милість Твоя буде в грóбі звíща́тись, а віrnість Твоя в аввадóні? 12 Чи позна́ється в тéмряві чудо Твое, а в краю забуття — справедливість Твоя? 13 Та я кличу до Тебе, о Господи, і вранці молитва моя Тебе виперéджує. 14 Для чого, о Господи, кидаєш душу мою, ховаєш від мене обличчя Своє? 15 Нуждéнний я та помираю віdmálku, перенóшу страхіття Твої, я ослáблений став. 16 Перейшлý надо мною Твої пересéрдя, страхіття Твої зруйнували мене, — 17 вони оточають мене, як вода, увесь день, вони разом мене облягають. 18 друга й прýятеля віддалив Ти від мене, знайóмі мої — як та тéмрява!

89 Навчáльна пісня Етáна езрахéяніна. Про милості Господа буду співати повíki, я буду звіща́ти устáми своїми про віrnість Твою з роду в рíд! 2 Бо я був сказав: „Буде навíки збудóвана милість, а небо — Ти віrnість Свою встановлýеш на нíм“. 3 „Я склав заповіта з вибрáнцем Своїм, присягнув Я Давидові, Моєму рабові: 4 Встановлю Я навíки насíння твое, а твíй трон Я збудую на вічні вíкý!“ (Сéла) 5 І небо хвалитиме, Господи, чудо Твое, також віrnість Твою на зíбранні святих, 6 бо хто в небі подíбний до Господа? Хто подíбний до

Господа серед Божих синів? 7 Бог дуже страшний у зібраних святих, і грізний Він на цілі довкілля Своє! 8 Господи, Боже Саваоте, — хто сильний, як Ти, Господи? А вірність Твоя — на довкіллі Твоїм! 9 Ти пануеш над силою моря, коли підіймається хвілі, Ти їх втихомірюєш. 10 Ти стиснув Рагава, як трупа, і сильним раменом Своїм розпоробив Своїх ворогів. 11 Твої небеса, Твоя теж земля, вселенна і все, що на ній, — Ти їх заложив! 12 Північ та південе — Ти їх створив, Фавор та Хермон співають про Йміння Твоє. 13 Могутнє рамено Твоє, рука Твоя сильна, висока правіця Твоя! 14 Справедливість та право — підстіва престолу Твого, милість та правда — обличчя Твоє випереджують! 15 Блаженний нарід, що знає він поклик святковий, — Господи, вони ходять у світлі обличчя Твого! 16 Радіють вони цілий день Твоїм Іменням, і підвіщуються Твоєю справедливістю, 17 бо окраса їхньої сили — то Ти, а Твоєю зичливістю ріг наш підносишься, 18 бо щит наш — Господній, а цар наш — від Святого Ізраїлевого! 19 Тоді богоїйним Своїм про мовляв Ти в об'явленні та говорив: „Я поклав допомогу на сильного, Я вибранця підніс із наріду: 20 знайшов Я Давида, Свого раба, — Я його намастів Своєю святою оливою, 21 щоб із ним була сильна рука Моя, а рамено Мое вміцніло його! 22 Ворог на нього не нападе, а син беззаконня не буде його переслідувати, 23 — його ворогів поб'ю перед обличчям його, і вдарию його ненавісників! 24 Із ним Моя вірність та милість Моя, а Ймінням Моїм його ріг піднесеться, — 25 і Я покладу його руку на море, і на ріки — правіцю його. 26 Він Мене буде звати: „Отець Ти мій, Бог мій, і скеля спасіння мого!“ 27 Я вчиню його теж перворідним, найвищим над земних царів. 28 Свою милість для нього навіки сковую, і Мій заповіт йому вірний, 29 і насіння його покладу Я навіки, а трона його — як дні неба! 30 Коли ж його діти покинуть Закону Мого, і не будуть держатись наказів Моїх, 31 коли ізвеважати Мої постанови, і не будуть держатись наказів Моїх, 32 тоді палицею навіщу їхню провіну, та порацами — їхнє беззаконня! 33 А ласки Свої від нього Я не заберу, і не зраджу його в Своїй вірності, 34 не збезчещу Свого заповіту, а що було з уст Моїх вийшло, того не зміню! 35 Одне в Своїй святості Я присягнув, — не повім Я неправди Давидові: 36 повік буде насіння його,

а престол його передо Мною — як сонце, 37 як місяць, він буде стояти повіки, і Свідок на хмарі — правдивий“. (Сéла) 38 А Ти опустив та обридин, розгнівався Ти на Свого помазанця, — 39 Ти неважливим зробив заповіта Свого раба, Ти скинув на землю корону його, 40 всю горобжу його поламав, твердіні його обернув на руїну! 41 Всі грабують його, хто проходить дорогою, — він став для сусідів своїх посміхощем. 42 Підніс Ти правицю його переслідувачів, усіх його ворогів Ти потішив, 43 і Ти відвернув вістря шаблі його, у війні же не підтримав його. 44 Ти слави позбавив його, а трона його повалив був на землю, 45 скоротив Ти був дні його молодості, розтягнув над ним сором! (Сéла) 46 Доки, Господи, будеш ховатись назавжди, доки буде палата Твій гнів, як огонь? 47 Пам'ятай же про мене, — яка довгота життя людського? Для чого створив Ти всіх людських синів на ніщо? 48 Котрий чоловік буде жити, а смерти не бачитиме, збереже свою душу від сили шеболу? (Сéла) (Sheol h7585) 49 Де Твої перші милості, Господи, що їх присягав Ти Давидові у Своїй вірності? 50 Згадай, Господи, про гáньбу рабів Своїх, яку я ношу в своїм лоні від усіх великих нарідів, 51 якою Твої вороги зневажають, о Господи, і кроки Твого помазанця безславлять! 52 Благословенний навіки Господь! Амінь і амінь!

90 Молитва Мойсея, чоловіка Божого. 2 Пéрше ніж гори наріджені, і поки Ти витворив землю та світ, то від віку й до віку — Ти Бог! 3 Ти людіні вертаєш до пороху, і кажеш: „Вернітесь, людські сини!“ 4 Во в очах Твоїх тисяча літ, — немов день той вчорашній, який проминув, як сторожа нічна. 5 Пустив Ти на них течію, вони стали, як сон, вони, як трава, що минá: 6 уранці вона розцвітає й росте, — а на вечір зів'яне та сохне! 7 Бо від гніву Твого ми гýнемо, і пересердям Твоїм перестрашені, — 8 Ти наші провійни поклав перед Себе, гріхи ж нашої молодості — на світло Свого лиця! 9 Во всі наші дні промайнули у гніві Твоїм, скінчилі літá ми свої, як зідхання. 10 Дні літ наших — у них сімдесят літ, а при силах — вісімдесят літ, і гордоці їхні — страждання й марнота, бо все швидко минає, і ми відлітаемо. 11 Хто відає силу гніву Твого? А Твое пересердя — як страх перед Тобою! 12 Навчи нас лічіти

отак наші дні, щоб ми набули серце мудре! 13 Привернися ж, о Господи, — доки терпітимемо? — і пожалій Своїх рабів! 14 Наситі нас уранці Своїм милосердям, і ми бúдемо співати й радіти по всі наші дні! 15 Порадуй же нас за ті дні, коли Ти впокоря́в нас, за ті рóки, що в них ми зазнали лихого! 16 Нехай вýявиться Твоє дíло рабам Твоїм, а величність Твоя — їхнім синáм, 17 і хай буде над нами благовоління Господа, Бога нашого, і дíло рук наших утверди́ нам, і дíло рук наших — утверди́ його!

91 Хто живе під покровом Всевишнього, хто в тіні Всемогутнього мешкає, 2 той скаже до Господа: „Охорóно моя та твердіне моя, Боже мíй“, — я надіюсь на Нього! 3 Бо Він тебе вирве з тенéт птахолóва, з моровиці згубної, 4 Він пером Своїм вкриє тебе, і під крýльми Його заховаєшся ти! Щит та лук — Його правда. 5 Не будеш боятися стрáху нíчного, ані стрíли, що вдень пролітає, 6 ані зарази, що в тéмряві ходить, ані моровиці, що нищить опíвдні, — 7 впаде тисяча з боку від тебе, і десять тисяч правóруч від тебе, до тебе ж не дíйде! 8 Тільки своїми очима подíвишся, — і заплату безбожним попобачиш, 9 бо Господа, охорону мою, Всевишнього ти учинíв за своє пристанóвище! 10 Тебе зло не спíткáє, і до намéту твого вдар не наблíзиться, 11 бо Своїм Анголáм Він накаже про тебе, щоб тебе пильнували на всіх дорогах твоїх, — 12 на руках вони будуть носити тебе, щоб не вдарив об камінь своєї ноги! 13 На лева й вужá ти наступиш, левчuká й крокодила ти будеш топтати! 14 „Що бажав він Мене, то його збережу́, зроблю́ його сильним, — бо знає Ім'я Мое він; 15 як він Мене клíкатиме, то йому відповім, Я з ним буду в недолі, врятую його та прослáвлю його, 16 і довгістю днів Я насíчу його, і він бачити буде спасіння Мое!“

92 Псалом. Пісня на день суботній. То добре, щоб дякувати Господévi й виспíувати Ймénня Твоє, о Всевишній, 2 вранці розповідáти про милість Твою, а ночами — про правду Твою — 3 на десятистрúnníй й на áрфí, на лютні та гúслах, 4 бо потішив мене Ти, о Господи, вчинком Своїм, — про дíлá Твоїх рук я співаю! 5 Які то величні дíла Твої, Господи, дуже глибокі думкí Твої, 6 — нерозумні людýна не знає, а недóумок не зрозуміє того! 7

Коли несправедливі ростуть, як трава, і цвітуть всі злочýнці, то на те, щоб навíки були вони знищені, — 8 а Ти, Господи, на висоті повíк-вíку! 9 Бо ось вороги Твої, Господи, бо ось вороги Твої згинуть, розпорóшаться всі беззакónники! 10 I Ти рóга моого пídnísc немов в однорóжця, мене намастив Ти оливовою свíжою. 11 I дивилося oko мое на занéпад моїх ворогів, тих злочинців, що на мене встають, — почують про це мої uши! 12 Зацvíté справедливий, як пálъма, і вýженеться, немов кедр на Ливáні, — 13 посаджéн в домі Господнім цvítуть на подvír'ях нашого Бога, 14 ішe в сивині вони будуть цvістí, будуть сítі та свíжі, 15 щоб розповідати, що щирий Господь, моя скеля, і в Ньюму неправди нема!

93 Царé Господь, — зодягнúвся у вéлич, зодягнúвся Господь, оперезáвся Він силою, — і мíцно поставлений всéсвіт, щоб не захитався! 2 Престол Твíй постáвлений мíцно спрадáвна, від вíчности Ti! 3 Рíki пídnéсли, о Господи, ríki пídnéсли свíj гúrkít, ríki будуть пídnóсiti шум від удáru їхnіх хвиль, — 4 та над гúrkít великих тих вод, над мóрськí потужнії хвилí, — могутніший Господь у висоті! 5 Свідóцтва Твої дуже певні, а дому Твоєму налéжиться святість, о Господи, на довгії дні!

94 Бог помсти — Господь, Бог помсти з'явився, — 2 пídnесíся, о Сýdde землі, бундючним заплáту віddай! 3 Аж доки безбожні, о Господи, аж доки безбожні втішáтися будуть? 4 Доки будуть верзтí, говорити бундючно, доки будуть пишáтись злочинцí? 5 Вони тиснуть нарóд Твíй, о Господи, а спадок Твíй вони мýчать. 6 Вдову та чужýнця вбивають вони, і мordують сирít 7 та й говорять: „Не бачить Господь, і не заввáжить Бог Яковів“. 8 Зрозумíйте це ви, нерозумні в наróді, а ви, убогі на розум, коли наберéтесь глýзу? 9 Xíba Tой, що ухо щепíв, — чи Він не почує? Xíba Tой, що око створív, — чи Він не побачить? 10 Xíba Tой, що карає нарóди, — чи Він не скартáе, Він, що навчae людýну знаннý? 11 Господь знає всі людýські думкí, що марнóта вони! 12 Блаженний той муж, що його Ти караєш, о Господи, і з Закóну Свого навчae йогó, 13 щоб його заспокóйти від лиходéння, аж поки не вýкопана буде яма безбожному, 14 бо Господь не опустить наróду Свого, а спáдку Свого не полíшить, 15 бо до праведності суд

повернеться, а за ним — всі невинного серця! **16** Хто встане зо мною навпроти злостівих, хто встане зо мною навпроти злочинців? **17** Коли б не Господь мені в поміч, то душа моя трохи була б не ляглá в царство смерти! **18** Коли я кажу: „Похитнулась нога моя“, то, Господи, милість Твоя підpirає мене! **19** Коли мої думки болючі в нутрі моїм множаться, то розради Твої веселять мою душу! **20** Чи престол беззаконня з Тобою з'єднається, той, що гріх учиняє над право? **21** Збираються проти душі справедливого, і чисту кров винувáтять. **22** І Господь став для мене твердінею, і мій Бог став за скелю притулку мого, **23** і Він їхню силу на них повернув, і злом їхнім їх нищить, їх нищить Господь, Бог наш!

95 Ходіть, заспіваймо Господéві, покликаймо радісно скелі спасіння нашого, **2** хвалою обличчя Його виперéджуимо, співаймо для Нього пісні, **3** бо Господь — Бог великий, і великий Він Цар над богами всімá, **4** що в Нього в руці глибіні землі, і Його верхогр'я гірські, **5** що море Його, і вчинив Він його, і руки Його суходіл уформували! **6** Прийдіть, поклонімся, і припадім, на коліна впадім перед Господом, що нас учинив! **7** Він наш Бог, а ми люди Його пасови́ська й отара руки Його. Сьогодні, коли Його голос почуєте, **8**, „не робіте твердим серця вашого, мов при Меріїві, немов на пустині в день спрóби, **9** коли ваші батькі Мене брали на спрóбу, Мене випробовували, також бачили дíло Моє. **10** Сорок літ був огідним мені оцей рід, Я Я сказав: Цей нарód — блудосерді вони, й не пізнали доріг Моїх, **11** тому заприсягся Я в гніві Своїм, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони!“

96 Співайте для Господа пісню нову́, уся зéмле, — співайте для Господа! **2** Співайте для Господа, благословляйте Ім'я Його, з дня на день сповіщайте спасіння Його! **3** Розповідайте про славу Його між поганями, про чуда Його — між усіми нарóдами, **4** бо великий Господь і прославлений вéльми, Він грізний понад богів усіх! **5** Бо всі боги нарóдів — божкі, а Господь створив небесá, — **6** перед лицем Його слава та велич, сила й краса — у святині Його! **7** Дайте Господу, рóди нарóдів, дайте Господу славу та силу, **8** дайте Господу славу ймення Його, жертви приносьте і вхóдьте в

подвір'я Його! **9** Додолу впадіть ув оздобі святій перед Господом, тремтіть перед обличчям Його, уся зéмле, **10** сповістіть між нарóдами: „Царює Господь! Він вселенну зміцнів, щоб не захитаєсь, Він бúде судити людей справедливо“! **11** Хай небо радіє, і хай веселиться земля, нехай гrimить море й усе, що у нім, **12** нехай поле радіє та все, що на ньому! Нехай заспівають тоді всі дерéва лісні, — **13** перед Господнім лицем, бо грядé Він, бо зéмлю судити грядé, є — Він за справедливістю буде судити вселенну, і нарóди — по правді Свої!

97 Царює Господь: хай радіє земля, нехай веселяться численні острови! **2** Хмара та мóрок круг Нього, справедливість та право — підстава престолу Його. **3** Огонь іде перед лицем Його, і ворогів Його пálить навколо. **4** Освітили вселенну Його близкавіці, — те бачить земля та тремтіть! **5** Гори, як віск, розтопілися перед обличчям Господнім, перед обличчям Господа всієї землі. **6** Небо розповідає про правду Його, й бачать славу Його всі нарóди. **7** Нехай посоромлені будуть усі, хто ідолам служить, хто божкáми вихвáлюється! Додолу впадіть перед Ним, усі бóги! **8** Почув і звеселівся Сіон, і потішились Юдині дочки через Твої прýсуди, Господи, **9** бо над усією землею Найвищий Ти, Господи, над богами всімá Ти піднесéний сильно! **10** Хто Господа любить, — ненáвидьте зло! Хто рятує душі святих Своїх, Той візволить їх із рук несправедливих. **11** Світло сіється для справедливого, а для простосердих — розráда. **12** Радійте, праведні, Господом, і славте Його свята пám'ять!

98 Псалом. **2** Спасіння Своє Господь вýявив, перед очима нарóдів відкрив Свою правду. **3** Пам'ятає Він Якову милість Свою, й Свою вірність для дому Ізраїля. Бачать всі кінці землі те спасіння, що чинить наш Бог. **4** Уся зéмле, викликуйте Господу, покликайте радісно, і співайте та грайте! **5** Грайте Господéві на гýслах, на гýслах і піснопінням, **6** на сýрмах і голосом рогу викликуйте перед обличчям Царя Цього Й Господа! **7** Нехай шумить море й усе, що у ньому, вселенна й мешкáнці її, **8** рíки хай плещуть в долоні, рázом радіють хай горі **9** перед обличчям Господнім, бо Він землю судити грядé: Він за

справедливістю буде судити вселенну, і народи по правді!

99 Царює Господь, — і нарόди тремтять, сидить на Херувімах, і трясеться земля! **2** Великий Господь на Сіоні, і піднесений Він над усіма народаами! **3** Хай Ім'я Твоє славлять, — велике й грізне воно! **4** А сила Царя любить право, справедливість Ти міцно постіявив, Ти Якову право та правду вчинив! **5** Звеличуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь підніжкові ніг Його, — Він бо Святий! **6** Мойсей й Аарон — серед священиків Його, а Самуїл серед тих, що кличуть Ім'яння Його. Вони кликали до Господа, — і Він вислухав їх, **7** у стовпі хмари до них говорив. Вони зберігали свіддіцтва Його й постанови, що Він дав був для них. **8** Господи, Боже наш, — Ти вислуховував їх, Ти був для них Богом добричливим, але мстився за їхні діла. **9** Звеличуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь перед горою святою Його, — бо Святий Господь, Бог наш!

100 Вдячний псалом. **2** Служіть Господеві із радістю, перед обличчя Його підійдіте зо співом! **3** Знайте, що Господь — Бог Він, Він нас учинив, і Його ми, — Його ми народ та отара Його пасовицька. **4** Увійдіть в Його брами з подікуванням, на подвір'я Його з похвалою! Виславляйте Його, Ім'я Його благословляйте, **5** бо добрій Господь, Його милість навіки, а вірність Його — з роду в рід!

101 Псалом Давидів. **2** придивлятимуся до дороги невинного. Коли прийдеш до мене? Я буду ходити в невійності серця свого серед дому моєго, **3** не поставлю я перед очіма своїми речі нікченої, діло відступства ненáвиджу, — не приляже до мене воно, **4** перекрільве серце відходить від мене, лихого не знаю! **5** Хто таємно обчорнюв близького свого, — я зніщу того, високообокого й гордосéрдого, — його не стерплю! **6** Мої очі — на вірних землі, щоб сиділи зо мною. Хто ходить дорогою невинного, той буде служити мені. **7** Обманець не сяде в середині дому моєго, і міцно не стане навпроти очей моїх неправдомóвець! **8** Всіх безбожних землі буду ніщити кожного рánку, щоб з міста Господнього вийгубити всіх злочинців!

102 Молитва вбогого, коли він слабне та перед Господнім лицем виливає мову свою.

Господи, віслухай молитву мою, і благання мое нехай дійде до Тебе! **2** Не ховай від мене обличчя Свого, в день недолі моєї — схили Своє ухо до ме́не, в день благання озвися небáвом до мене! **3** Бо минають, як дим, мої дні, а кості мої — немов вісохли в бгнищі. **4** Як трава та — побіте та вісохло серце мое, так що я забував їсти хліб свій. **5** Від збóйку стогнання мого прилипли до тіла мої кості. **6** Уподобився я пеликанові пустині, я став, як той пúгач руїн! **7** Я безсонний, і став, немов пташка самотня на дáсі. **8** У весь день ображають мене вороги мої, ті, хто з мене кепкує, заприсяглись проти мене! **9** I попіл я їм, немов хліб, а напої свої із плачом перемішую, — **10** через гнів Твій та лютість Твою, бо підняв був мене Ти та й кинув мене. **11** Мої дні — як похýлена тінь, а я сохну, немов та трава! **12** А Ти, Господи, будеш повік пробувати, а пам'ять Твоя — з роду в рід. **13** Ти встанеш та змилуєшся над Сіоном, бо час учинити йому милосердя, бо прийшов реченець, **14** бо раби Твої покохáли й каміння його, і порох його полюбили! **15** I будуть боятися народа Господнього Ім'яння, а всі зéмні царі — слави Твоєї. **16** Бо Господь побудує Сіона, пойвиться в славі Своїй. **17** До молитви забутих звérнетесь Він, і молитви їхньої не осоромить. **18** Запишеться це поколінню майбутньому, і нарід, який ствóрений буде, хвалитиме Господа, **19** бо споглянув Він із високості святої Своєї, Господь збрив на землю з небес, **20** щоб почути зідхання ув'язненого, щоб на смерть прирокованіх візволити, **21** щоб розповідати про Ім'яння Господнє в Сіоні, а в Єрусалимі — про славу Його, **22** коли разом зберуться народа й держáви служити Господеві. **23** Мою силу в дорозі Він віснажив, дні мої скоротів. **24** Я кажу: „Боже мій, — не бери Ти мене в половині днів моїх! Твої рóки — на вічні віки. **25** Колись землю Ти був заклáв, а небо — то чин Твоїх рук, — **26** позникають вони, а Ти будеш стояти. I всі вони, як одéжа, загинуть, Ти їх зміниш, немов те вбрання, — і минутýться вони. **27** Ти ж — Той Самий, а роки Твої не закінчаться! **28** Сини Твоїх рабів будуть жити, а їхнє насіння стоятиме міцно перед обличчям Твоїм!“

103 Давидів. 2 Благослови, душа моя, Господа, і не забувай за всі добродійства Його! 3 Всі провини Твої Він прощає, всі недуги твої віддоровляє. 4 Від могили життя твоє Він визволяє, Він милістю та милосердям тебе коронує. 5 Він бажання твоє насичає добром, — відновиться, мов той орел, твоя юність! 6 Господь чинить правду та суд для всіх переслідуваних. 7 Він дороги Свої об'явив був Мойсієві, діла Свої — дітям Ізраїлевим. 8 Щедрий і милосердний Господь, довготерпливий і многомилостівий. 9 Не завжди на нас ворогує, і не навіки заховує гнів. 10 Не за нашими пропріхами Він поводиться з нами, і відплачую нам не за провинами нашими. 11 Бо як високо небо стоїть над землею, — велика така Його милість до тих, хто боїться Його, 12 як далекий від заходу схід, так Він віддалів від нас наші провини! 13 Як жалує бáтько дітей, так Господь пожалівся над тими, хто боїться Його, 14 бо знає Він створення наше, пам'ятає, що ми — порох: 15 чоловік — як трава дні Його, немов цвіт польовий — так цвіте він, 16 та вітер перейде над ним — і немає Його, і вже місце його не пізнає Його. 17 А милість Господня від віку й до віку на тих, хто боїться Його, і правда Його — над синами синів, 18 що Його заповіта додержують, і що пам'ятатять накази Його, щоб виконувати їх! 19 Господь міцно поставив на Небі престола Свого, а Царство Його над усім володіє. 20 Благословіть Господа, Його Анголій, вéлетні сильні, що виконуєте Його слово, щоб слухати голосу слів Його! 21 Благословіть Господа, усі сили небесні Його, слуги Його, що чините волю Його! 22 Благословіть Господа, всі діла Його, на всіх місцях царювання Його! Благослови, душа моя, Господа!

104 Благослови, душа моя, Господа! Господи, Боже мій, Ти вéльми великий, зодягнувся Ти в вéлич та в славу! 2 Зодягає Він світло, як шáти, небеса простягає, немов би завісу. 3 Він ставить на вóдах палати Свої, хмáри кладе за Свої колесницí, ходить на крилах вітрових! 4 Він чинить вітряй за Своїх посланців, палючий огонь — за Своїх слуг. 5 Землю Ти вгрунтувáв на основах її, щоб на вічні віки вона не захитáлась, 6 безόднею вкрив Ти її, немов шатою. Стала вода над горáми, — 7 від погрóзи Твоєї вона втекла, від

гúркоту гromу Твого побігла вона, — 8 виходить на гори та схóдить в долини, на місце, що Ти встановíв був для неї. 9 Ти границю поклав, щоб її вона не перейшla, щоб вона не вернúлася землю покрити. 10 Він джерéла пускає в потóки, що пливуть між горáми, 11 напувáють вони всю пільну звірину, ними дикі осlí гасяте спráгу свою. 12 Птаство небесне над ними живе, видає воно голос з-посéред галúзок. 13 Він напоює горн з палáців Своїх, із плоду чýнів Твоїх земля сítиться. 14 Траву для худоби вирóшує, та зеленýну для праці людýні, щоб хліб добувáти з землі, 15 і вино, що серце людýні воно звеселяє, щоб більш від оліви блищало обличчя, і хліб, що серце людýні зміцняє. 16 Насичуються Господні дерéва, ті кéдri ливáнські, що Ти насадív, 17 що там кубляться птáхи, бузýкó, — кипарíси мешkáння його. 18 Гóри високі — для диких козíць, скелі — схóвище скéльним звíрýnam. 19 і місяця Він учинив для означення ча́су, сонце знає свíй зáхід. 20 Темноту Ти навóдиш — і нíч настає, в нíй порóшується вся звíрýна ліснá, — 21 ричáть левчукý за здобýчею та шукають від Бога своєї пожýви. 22 Сонце ж засвітить — вони повтікають, та й кладуться по нóрах своїх. 23 Людýна виходить на працю свою, й на роботу свою аж до вéчора. 24 Які то численні дíла Твої, Господи, — Ти мудро вчинив їх усіх, Твоого твóрива повна земля! 25 Ось море велике й розлóго-шиrobke, — там повзóче, й числа їм немає, звírýna малá та велика! 26 Ходять там кораблі, там той левіятáн, якого створив Ти, щоб бáвитися йому в мóрі. 27 Вони всі чекають Тебе, — щоб Ти ча́су свого поживу їм дав. 28 Даєш їм — збирають вони, руку Свою розкривáеш — добром насичаються. 29 Ховаеш обличчя Своє — то вони перелýкані, забираеш ім духа — вмирають вони, та й вертáються до свого пороху. 30 Посилаеш Ти духа Свого — вони твóряться, і Ти відновляеш обличчя землі. 31 Нехай буде слава Господня навíки, хай дíлами Своїми радіє Господь! 32 Він погляне на землю — й вона затремтýть, доторкнеться до гíр — і димýюти вони! 33 Я буду спíвати Господévi в своéму життí, буду грati для Бога моего, аж поки живý! 34 Буде приемна Йому моя мова, — я Господом буду радіти! 35 Нехáй згинуть грíшni з землі, а безбожні — немає вже їх! Благослови, душа моя, Господа! Алілýя!

105 Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його, серед народів звіщайте про чини Його! 2 Співайте Йому, грайте Йому, говоріть про всі чуда Його! 3 Хваліться святим Його Ймénням, хай тішиться серце шукáючих Господа! 4 Пошúкуйте Господа й силу Його, лице Його завжди шукайте! 5 Пам'ятайте про чуда Його, які Він учинив, про ознаки Його та про прýсуди уст Його, 6 ви, насіння Авраама, раба Його, сини Яковові, вибрáнці Його! 7 Він — Госпóдь, Бог наш, по цілій землі Його прýсуди! 8 Він пам'ятає навíки Свого заповіта, те слово, яке наказав був на тисячу родів, 9 що склав Він його з Авраáмом, і присягу Свою — для Ісаaka. 10 Він поставив її за Закóна для Якова, Ізраїлеві — заповітом навíки, 11 говорячи: „Я дам тобі Край ханаáнський, частину спáдщини для вас“! 12 Тоді їх булó невелике число, нечислéнні були та прихóдьки на нíй, 13 і ходили вони від народу до народу, від царства до іншого лóду. 14 Не дозвóлив нíкому Він крýвдити їх, і за них Він царям докорáв: 15 „Не дотóркуйтесь до Моїх помазáнців, а пророкам Моїм не робіte лихого!“ 16 I покликав Він голод на землю, всяке хлібне стебло поламáв. 17 Перед їхнім обличчям Він мужа послав, — за раба Йóсип прóданий був. 18 Кайдáнами мýчили нóги Його, залíзо пройшло в його тілo, 19 аж до чáсу випóвнення слóва Його, — слово Господнє Його було вýявлено. 20 Цар послав — і його розв'язáв, волóдар народів — і його був звíльnív. 21 Він настановíв його паном над домом своїм, і волóдарем над усім маєтком своїм, 22 щоб в'язнív він його можновláдців по волі своїй, а старших його умудрýв. 23 I Ізраїль прибув до Єгíпту, і Яків замéшкав у Хáмовім краї. 24 A народ Свій Він сильно розмнóжив, і зробив був рясníшим його від його ворогів. 25 Він перемінів їхнє серце, щоб народа Його ненавíдili, щоб бралися на хýтроці проти рабів Його. 26 Він послав був Мойсея, Свого раба, Аарона, що вибрав його, 27 — вони положили були серед них Його réчі знамéнні, та чуда у Хáмовім краї. 28 Він темнóту наслав — і потéмніло, і вони не протýвились слову Його. 29 Він перемінив їхню воду на кров, і вморíв їхню рибу. 30 Їхній край зарóївся був жáбами, навíть в покóях царів їхніх. 31 Він сказав — й прибулý рої мух, воші в цíлому óбшири їхньому. 32 Він градом зробив їхній дощ, палючий огонь

— на їхню землю. 33 I Він повибивав виноград їхній та фíгове дерево їхнє, і деревíну на óбширі їхньому повилóмлював. 34 Він сказав — і найшла саранá та гýсінь без лíку, — 35 усю ярину в їхнім краї пожéрла, і плíд землі їхньої з'їла. 36 I Він повибивав усіх перýвітків в їхньому краї, почáток усякої їхньої сили. 37 I Він вýпровадив їх у срíблі та в золоті, і серед їхніх племéн не булó, хто б спíткнýвся. 38 Єгíпет радів, коли вийшли вони, бо страх перед ними напáв був на них. 39 Він хмару простяг на заслону, а огонь — на освітлення ночі. 40 Зажадав був Ізраїль — і Він перепелíці наслав, і хлібом небесним Він їх годувáv. 41 Відчинив був Він скелью — й линúла вода, потеклý були рíki в пустинях, 42 бо Він пам'ятає за святе Свое слово, за Авраама, Свого раба. 43 I Він з радістю вивів народ Свій, зо спíвом — вибрáнців Своїх, 44 I їм землю народів роздав, і посíли вони працю лóдів, 45 щоб викóнували Його зáповіді, та закóни Його береглý! Алілýa!

106 Алілýa! 2 Xто розkáже про вéлич Господню, розповість усю слáву Йогó? 3 Блаженнí, хто дéржиться права, хто чинить правду кожного часу! 4 Згадай мене, Господи, в ласці Своїй до народу Свого, відвíдай мене спасінням Своїм, 5 щоб побачити добре вибрáнців Твоїх, щоб я тішився радощами Твого народу, і хвалився зо спáдком Твоїм! 6 Ми згрíшили з батьkáми своїми, скривíли, неправдíве чинили. 7 Не зважáli на чуда Твої батьки наши в Єгíпти, многотí Твоїх ласк не пригáдували й бунтувались над морем, над морем Червóним. 8 Та Він ради Ймення Свого їх спас, щоб виявити Свою силу. 9 Він клíкнув на море Червоне — і вýсохло, і Він їх повів через мóрські глибíни, немов по пустині! 10 I Він спас їх з руки неприятеля, визволив їх з руки ворога, — 11 і закрила вода супротíвників їхніх, жоден з них не зостáвся! 12 Тоді то в слова Його ввíрували, виспíували Йому слáву. 13 Та скоро забули вони Його чин, не чекали порáди Йогó, 14 і палáли в пустині жадáнням, і Бога в пустині ізнов випробóували, 15 і Він їхнє жадáння їм дав, але худість послав в їхню душу. 16 Та Мойсею позáздрили в тáборі, й Ааронові, святому Господньому. 17 Розkрилась земля — і Датáна поглýнула, Авірбóнові збори накрила, 18 і огонь

запалав на їхніх збóрах, — і пóлум'я те попалíло безбожníх. 19 Зробили тельцá на Хорíві, і били поклони боввáнові вýлитому, — 20 і змінили вони свою славу на образ волá, що траву пожирає, 21 забули про Бога, свого Спасителя, що велике в Єгипті вчинив, 22 у землі Хáмовій чуда, страшні рéчі над морем Червоним. 23 I сказав Він понíщити їх, коли б не Мойсей, вибрáнець Його, що став був у вýломі перед обличчям Його — відвернýти Його гнів, щоб не шкодив! 24 Погордили землею жадáною, не повíрили слóву Його, 25 і рéмствували по намéтах своїх, неслухнáні були до Господнього голосу. 26 I Він пíдійняв Свою рóку на них, щоб їх повалити в пустині, 27 і щоб повалити їхне потóмство посеред нарóдів, та щоб розпорóшити їх по країнах! 28 I служили Вáлові пéбрському, й їли вони жертви мертвих, 29 і дíлами своїми розгнíвали Бога, — тому вдерлась заráза між них! 30 I встав тодí Пíнхас та й розсудíв, — і заráза затрýмалась, 31 і йому порахóвано в праведність це, з роду в рíд аж навíки. 32 I розгнíвали Бога вони над водою Мерíви, і через них стало зле для Мойсея, 33 бо духа Його засмутили, і він говорив нерозвáжно устáми своїми. 34 Вони не познíщували тих нарóдів, що Господь говорив їм про них, — 35 і помішáлись з погáнами, та їхніх учинків навчíлись. 36 I бóжищам їхнім служили, а ті пáсткою стали для них. 37 I принóсили в жертву синів своїх, а дочóк своїх — дéмонам, 38 — і кров чисту лiliй, кров синів своїх і дочóк своїх, що їх у жертву приносили бóжищам ханаáнським. I через кривавий перéступ земля посквернýлась, 39 і стали нечисті вони через учíнки свої, і перéлюб чинили дíлами своїми. 40 I проти нарóду Свого запалав гнів Господнíй, і спáдок Його Йому став огíдним, 41 і віddав їх у руку нарóдів, — і їхні ненáвисники панували над ними, 42 і їхні вороги їх gnobíli, і вони впокорíлися пíд їхню руку. 43 Багато разíв Він визвóлював їх, але вони вперті були своїм зáдумом, — і пригнóблено їх через їхню провíну! 44 Та побáчив Він їхню tísnotu, коли почув їхні благáння, 45 і Він пригадав їм Свого заповíта, і пожалував був за Свою великою милістю, 46 і збудив милосердя до них між усíма, що їх полонíли! 47 Спасí нас, о Господи, Боже наш, і нас позбирай з-між нарóдів, щоб дáкувати Імénню святому Твоему, щоб Твою хвалíтися

словою! 48 Благословенний Господь, Бог Ізраїлів звíку й навíki! I ввесь нарóд нехай скаже: Амíнъ! Алілýя!

107 „Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навíki Його милосердя!“ 2 хай так скажуть тí всí, що Господь урятував їх, що вíзволив їх з руки ворога, 3 і з країв їх зíбрав, — від сходу й захóду, від пíвночі й моря! 4 Блудили вони по пустині дорогою голою, осíлого міста не знахóдили, 5 голодні та спрágнені, і в них їхня душа омлівáла. 6 I в недолі своїй вони Гóспода кликали, і Він визволяв їх від ýтисків їхніх! 7 I Він їх попровáдив дорогою прóстою, щоб до міста осíлого йшли. 8 Нехай же подяку складутé Господéві за милість Його, та за чúда Його синам людським, 9 бо наसítив Він спрágнену Душу, а душу голодну напóвнив добром! 10 Ti, хто перебував був у тéмряві та в смéртній tíni, то в'ýзні бídi та залíza, 11 бо вони спротивлялися Божим словам, і віdkýнули раду Всешишнього. 12 Та Він упокорíв їхнє серце терпíнням, спíткнúлись вони — і ніхто не поміг, 13 і в недолі своїй вони Господа кликали, і Він визволяв їх від ýтисків їхніх! 14 I Він вивів їх з тéмряви й мóроку, їхні ж кайдáни сторóщив. 15 Нехай же подяку складутé Господéві за милість Його, та за чúда Його синам людським, 16 бо Він поламáв міdní dverí, і засúви залízní zrubav! 17 Нерозумні страждали за грíшну дорогу свою й за свої беззаконня. 18 Душа їхня від усякої їжí відвérталася, — і дíйшли вони аж до брам смерти, 19 і в недолі своїй вони Господа кликали, і Він визволяв їх від ýтисків їхніх, — 20 Він послав Своє слово та їх уздóбив, і їх урятував з їхньої хвороби! 21 Нехай же подяку складутé Господéві за милість Його та за чúда Його синам людським, 22 і хай жертви подяки приносять, і хай розповíдають зо спíвом про чíни Його! 23 Ti, хто по морю пливé корабlými, хто чинить зайняття своє на великій воді, — 24 вони бачили чíни Господнí та чúда Його в глибині! 25 Він скаже — і буря зrивається, і пíдносяться хвилі Його, 26 до неба вони пíдіймáються, до безодні спадають, — у небезпеці душа їхня хвилюється! 27 Вони крутяться й ходять вперед та назад, як p'янýj, і вся їхня мудрість бентéжиться! 28 Та в недолі своїй вони Господа кликали, і Він визволяв їх від ýтисків їхніх! 29 Він змінює бурю на тýшу, — і

стихають їхні хвилі, 30 і раділи, що втіхли вони, і Він їх привів до бажаної пристані. 31 Нехай же подяку складуть Господіві за милість, та за чуда Його синам людським! 32 Нехай величають Його на народньому зборі, і нехай вихваляють Його на засіданні старших! 33 Він обертає річки в пустиню, а водні джерела — на суходіл, 34 плодічу землю — на солончак через злобу мешканців її. 35 Він пустиню обертає в водне болото, а землю суху — в джерело, 36 і голодних садовить Він там, а вони ставлять місто на мешкання, 37 і поля засівають, і виноградники садять, — і отримують плід урожаю! 38 І благословляє Він їх, — і сильно розмножуються, і одержують плід урожаю! 39 Та змаліли вони й похилилися з утиску злого та з смутку. 40 Виливає Він ганьбу на можних, — і блудять вони без дороги в пустині, 41 а вбогого Він підіймає з убоєства, і розмножує роди, немов ту отару. 42 Це бачать правдиві й радіють, і закриває устя свої всяке безправ'я. 43 Хто мудрий, той все це завважить, — і пізнають вони милосердя Господнє!

108 Пісня. Псалом Давидів. Мое серце зміцнілося, Боже, — я буду співати та славити разом з своєю хвалою! 2 Збудися ж ти, арфо та цітро, — я буду будити досвітню зорі! 3 Я буду Тебе вихвалити, о Господи, серед нарідів, і буду співати Тобі між племенами, 4 бо більше від неба Твоє милосердя, а правда Твоя — аж до хмар! 5 Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над усією землею! 6 Щоб любі Твої були візволені, Своєю правицею допоможій їх обізвіся до нас! 7 У святині Своїй Бог промовив: „Нехай Я звеселіся, — розділій Я Сихем, і долину Суккотську поміряю. 8 Належить Мені Гілеад, і Мені Манаасія, а Ефрэм — охорона Моеї голови, Юда — бе́рло Мое. 9 Моа́в — то мідніця Мого миттія, на Едом узуттям Своїм кину, над Філістейю буду погукувати!“ 10 Хто мене запровадить до міста твердинного, хто до Едому мене приведе? 11 Хіба ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого війська не вийдеш вже, Боже? 12 Подай же нам поміч на ворога, людська бо поміч — марнота! 13 Ми мужність покажемо в Бозі, — і Він потопче противників наших!

109 Для диригента хору. Псалом Давидів. 2 бо мої вороги порозкривали на мене устя

нечестіві та пельки лукаві, язиком неправдивим говорять зо мною! 3 І вони оточили мене словами ненависті, і без причини на мене воюють, 4 обмовляють мене за любов мою, а я — молюся за них, 5 вони віddaють мені злом за добро, і ненавистю — за любов мою! 6 Постав же над ним нечестивого, і по правиці його сатанá нехай стане! 7 Як буде судитись — нехай вийде винним, молитва ж його бодай стала гріхом! 8 Нехай дні його будуть короткі, хай інший маєток його заберé! 9 Бодай діти його стали сиротами, а жінка його — удовою! 10 І хай діти його все мандрують та жéбрають, і нехай вони просять у тих, хто їх руйнував! 11 Бодай їм тенéта розставив лихвар на все, що його, і нехай розграбують чужі його працю! 12 Щоб до нього ніхто милосердя не виявив, і бодай не було його сиротам милости! 13 Щоб на знищенні стали нащадки його, бодай було скрёслене в другому роді ім'я їхнє! 14 Беззаконня батьків його хай пам'ятáться в Господа, і хай не стирається гріх його матері! 15 Нехай будуть вони перед Господом завжди, а Він нехай вирве з землі їхню пам'ять, — 16 вóрог бо не пам'ятив милосердя чинити, і напастувáв був людіну убогу та бідну, та серцем засмучену, щоб убивати її! 17 Полябив він проклýття, бодай же на нього воно надійшло! — і не хотів благословення, — щоб воно віддалилось від нього! 18 Зодягнув він прокляття, немов свою одіж, просáкло воно, як вода, в його нýтро, та в кості його, мов олива! 19 Бодай воно стало йому за одежду, в яку зодягнеться, і за пояс, що завжди він ним підперéжеться! 20 Це заплата від Господа тим, хто мене обмовляє, на душу мою наговóрює зло! 21 А Ти Господи, Владико, зо мною зроби ради Ймénня Свого, що добре Твоє милосердя, — мене порятуй, 22 бо я вбогий та бідний, і зранене серце мое в моїм нýтрі! 23 Я ходжу, мов та тінь, коли хíлиться день, немов саранá — я відкіннений! 24 Коліна мої знесíлися з посту, і вихудло тіло мое з недостачі оліви, 25 і я став для них за посміховище, коли бачать мене, — головою своєю хитають. 26 Поможи мені, Господи, Боже мій, за Своїм милосердям спаси Ти мене! 27 І нехай вони знають, що Твоя це рука, що Ти, Господи, все це вчинíв! 28 Нехай проклинають вони, Ти ж поблагословíй! Вони повстають, та нехай засоромлені будуть, а раб Твій радітиме! 29

Хай зодягнуться гáньбою тí, хто мене обмовляє, і хай вони сором свíй вдягнуть, як шату! **30** Я устáми своїми хвалíтиму голосно Господа, і між багатьмá Його слáвiti буду, **31** бо стóть на правицí ubогого Він для спасіння від тих, хто осуджує душу його!

110 Псалом Давидів. **2** Господь із Сіону пошле бéрло сили Своїї, — пануй Ти поміж ворогáми Своїми! **3** Нарóд Твíй готовий у день вíйськового побóру Твого, — в оздóбах святині із лóня зíрніцí прилине для Тебе, немов та роса, Твоя молодість. **4** Покляvся Господь, — і не буде жаліти: „Ти священик навíки за чином Мелхиседéковим“. **5** По правицí Твоїй розторóщить Владика царів у день гнíву Свого, **6** Він буде судити між нарóдами, землю вíповнить трúпами, розторóщить Він голову в краї великом. **7** Буде пити з струмкá на дорозі, тому то підíйме Він голову!“

111 Алілúя! **2** Великі Господні дíлá, — вони пожадáні для всіх, хто їх любить! **3** Його дíло — красá та величність, а правда Його пробувáє навíки! **4** Він пám'ятку чудам Своїм учинив, — милостíвий та щедрий Господь! **5** Пожíву дає Він для тих, хто боїться Його, заповіта Свого пам'ятає повíк! **6** Силу чýнів Своїх об'явив Він нарóдові Своéму, щоб спáдшину нарóдів їм дати. **7** Дíлá рук Його — правда та право, всí накáзи Його справедlíві, — **8** вони крíпкі на вíчні вíкí, вони зроблені віrnістю і правотою! **9** Послав Він Своєму нарóдові визвóлення, заповіта Свого поставив навíки, святе та грізнé Його Йménня! **10** Почáток премудростi — страх перед Господом, — добрий розум у тих, хто викóнue це, Його слava навíки стóть!

112 Алілúя! **2** Буде сíльним насíння Його на землі, буде поблагословлений рíд безневínnих! **3** Багатство й достаток у домі його, а правда його пробувáє навíки! **4** Світло схóдить у тéмряві для справедливих, — Він ласкáвий, і милостívий, і праведний! **5** Dobriй муж милостívий та позичає, удéржує справи свої спàведливістю, **6** і навíki віn не захитається, — у вíчній пám'ятí праведний будé! **7** Не боїться віn звíстки лихої, Його серце міцнé, надíu складає на Господа! **8** Уміцнене серце його не боїться, бо

віn бачить нещаствia поміж ворогáми своїми! **9** Віn щедро ubogim дає, його правда навíki стоїть, його ríg pídíjmaється в славi! **10** Ce бачить безбожний та gnívaється, скregóche зубами своїми та táne. Бажáння безбожних загине!

113 Аліluya! **2** Нехай буде благословенне Господнє Im'ý vídtépér i návíki! **3** Víd сходу сонця aж до захóду його — прославляйте Господнє Im'ý! **4** Господь pídíjmaється nad usí nařobi, Його слava понад небесá! **5** Xto podíbñij do Господа, нашого Бога, що méškae на вíscotí, **6** ta znižujeться, щоб побачити te, що на небесáh i на зemlí? **7** Bídárý Vín pídvóbitь iз póroku, zo смíttá pídíjmae нужdénno, **8** щоб його посадítí z вельmóжními, z вельmóжními люdu Його! **9** Vín nепlídnu в domí sadóbitь za radísnu matír dítej! Алíluya!

114 Як виходив Ізраїль з Егíptu, víd нарódu чужого dím Яковіv, — **2** Юда став за святиню Йому, a Іzraél — Його панувánnym! **3** Pobachiло море все це — i побígló, Йордán повернуvся назád! **4** Góri skakáli, nemov barançí, a págiřki — nemov tí яgnýta! **5** Štó tobí, more, що ti vtíkáeš? Йорdáne, що ti повернúvся назád? **6** Чого skáčete, гори, nemov barançí, a págiřki — mov tí яgnýta? **7** Tremti, zémle, перед Господním лицem, перед лицем Бога Якова, **8** що скелю обéрtae в озеро водне, a kremíň — на водне джерélo!

115 Ne нам, Господи, не нам, ale Йменню Своému dай славу за милість Твою, за правду Твою! **2** Poшо мають казати нарódi: „Дé ж to їхníй Бог?“ **3** A Бог наш на небí, — усе, що хотív, учинив **4** Їхní bожký — срíbло й золото, dílo рук lódsckix: **5** вони мають устá — й не говóрять, очí мають вони — i не bачать, **6** мають uшí — й не чують, мають носа — й без нíoux, **7** мають руки — та не dotikájutsya, мають ноги — й не ходять, своїм górlom вони не говорять! **8** Нехай стануть такí, як вони, тí, хто їх výroblye, usí, хто надíu на них покладáe! **9** Іzraél, — надíu складай лиш на Господа: Віn їm pomíč та щit їm! **10** Aарónoviy dome, — nadíjtese на Господа: Віn їm pomíč та щit їm! **11** Ti, що Господа боїteся, — nadíjtese на Господа: Віn їm pomíč та щit їm! **12** Господь pám'jatae про нас, — neхай поблагословить Іzraéliv dím, neхай поблагословить Віn dím Aaróniv! **13** Neхай поблагословить Віn тих, хто має до Господа

страх, малих та великих! 14 Нехай вас розмножить Господь, — вас і ваших дітей! 15 Благословені ви в Господа, що вчинив небо й землю! 16 Небо, — небо для Господа, а землю віддав синам людським! 17 Не мертві хвалитимуть Господа, ані ті всі, хто сходить у місце мовчання, — 18 а ми благословлятимемо Господа — відтепер й аж навіки! Алілуй!

116 2 бо Він нахилив Своє ухо до мене, і я кликатиму в свої дні! 3 Болі смерти мене оточили і знайшли мене мӯки шеболу, нещастя та смуток знайшов я! (Sheol h7585) 4 А я в Ім'я Господа кличу: „О Господи, візволи ж душу мою!“ 5 Господь милостівий та справедливий, і наш Бог милосердний! 6 Пильнує Господь недосвідчених, — став я нуждений, та Він допоможе мені! 7 Вернися, о душа моя, до свого відпочинку, бо Господь робить добре тобі, 8 бо від смерти Ти візволив душу мою, від сліз — мое око, ногу мою від спотикання. 9 Я ходитиму перед обличчям Господнім на землях живих! 10 Я вірив, коли говорив: „Я сильно пригнічений!“ 11 Я сказав був у поспіху: Кожна людина говорить неправду!“ 12 Чим я відплачу Господеві за всі добродійства Його на мені? 13 Я чашу спасіння приймю, і приклічу Господне Ім'я! 14 Присяги свої Господеві я виконаю перед усім нарідом Його! 15 Дорога в очах Господа смерть богоістичних Його! 16 О Господи, я бо Твій раб, я Твій раб, син Твоєї невільниці, — Ти кайдани мої розв'язав! 17 Я жертву подяки Тобі принесу, і Господнім Ім'ям буду клікати! 18 Присяги свої Господеві я виконаю перед усім нарідом Його, 19 на подвір'ях Господнього Дому, посеред тебе, о Єрусалим! Алілуйя!

117 Хваліть Господа, всі племена, прославляйте Його, всі наріди, 2 бо зміцнілось Його милосердя над нами, а правда Господня навіки! Алілуйя!

118 Дякуйте Господа, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя! 2 Нехай скаже Ізраїль, бо навіки Його милосердя! 3 Нехай скаже дім Ааронів, бо навіки Його милосердя! 4 Нехай скажуть ті, хто боїться Господа, бо навіки Його милосердя! 5 У тісноті я клікав до Господа, — і простором озвався до мене Господь! 6 За мною Господь — не боюся нікого, що зробить людина мені? 7 Господь

серед тих, що мені помагають, — і побачу загибіль своїх ненавісників. 8 Краще вдаватись до Господа, ніж надіятися на людінну, 9 краще вдаватись до Господа, ніж надіятися на велиможних! 10 Всі наріди мене оточили, — я ж Господнім Ім'ям їх понищив! 11 Оточили мене й обступили мене, — я ж Господнім Ім'ям їх понищив! 12 Оточили мене немов бджоли, та погасли вони, як терновий огонь, — я бо Господнім Ім'ям їх понищив! 13 Дошкульно попхнувти мене на падіння, — та Господь спас мене! 14 Господь моя сила та пісня, і став Він спасінням мені! 15 Голос співу й спасіння в наметах між праведників: „Господня правіця виконує чуда! 16 Правиця Господня підноситься, правиця Господня виконує чуда!“ 17 Не помру, але житиму, і буду звіщати про чини Господні! 18 Покарати мене — покарав був Господь, та смерти мені не завдав. 19 Відчиніте мені брами правди, — я ними ввійду, буду славити Господа! 20 „Це брама Господня, — працевники в неї входять“. 21 Я буду хвалити Тебе, бо озвався до мене, і став Ти спасінням мені! 22 Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем, — 23 від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших! 24 Це день, що його створив Господь, — радімо та тішмося в нім! 25 Прόсімо, Господи, — спаси! Прόсімо, Господи, — пощасти! 26 Благословен, хто гряде у Господне Ім'я! Благословляємо вас із Господнього дому! 27 Господь — Бог, і засяяв Він нам. Прив'яжіте святкову жертву шнурами аж до наріжників жертівника! 28 Ти мій Бог, і я буду Тебе прославляти, мій Боже, я буду Тебе величати! 29 Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!

119 Блаженні непорочні в дорозі, що ходять Законом Господнім! 2 Блаженні, хто держить свідоцтва Його, хто шукає Його всім серцем, 3 і хто кривди не робить, хто ходить путями Його! 4 Ти видаєш накази Свої, щоб виконувати пильно. 5 Коли б же дороги мої були піvnі, щоб держатися Твоїх постанов, — 6 не буде тоді засорімлений я, як буде дивитись на всі Твої заповіді! 7 Щирим серцем я буду Тебе прославляти, як навчуся законів Твоїх справедливих. 8 Я буду держатися Твоїх постанов, — не кидай же зовсім мене! 9 Чим додержити юнак у чистоті свою

стéжку? — Як держáтиметься Твоїх слів! **10** Цілим серцем своїм я шукаю Тебе, — не дай же мені заблудíтися від Твоїх заповідей! **11** Я в серці своїм заховав Твоє слово, щоб мені не грішити проти Тебе. **12** Благословéн есý, Господи, навчи мене постанóв Своїх! **13** Устáми своїми я розповідаю про всі прýсуди уст Твоїх. **14** З дороги свідóцтв Твоїх радíю я, як мæтком великим. **15** Про накáзі Твої розмовлятиму я, і на стежкý Твої буду дивитись. **16** Я буду радіти Твоїми постанóвами, слова Твого не забуду! **17** Своéму рабові пощасти, щоб я жив, — і я буду держатися слова Твогó! **18** Відкрай мої очі, і хай чýда Закóну Твого я побачу! **19** На землі я прихóдько, — Своїх заповідей не ховай Ти від мене! **20** Омлівáе душа моя з тýги за Твоїми закóнами кожного чásу. **21** Насварíй Ти проклýтих отих гордунíв, що вхилáються від Твоїх заповідей. **22** Відверні Ти від мéне зневáгу та сором, бо держúся свіdóцтв Твоїх я! **23** Теж вельмóжі сидять та на мене змовляються, та Твíй раб про постанóви Твої розмовляє, **24** і свіdóцтва Твої — то потíха моя, то для мене дорáдники! **25** Душа моя гнеться до пóроху, — за словом Своїм оживи Ти мене! **26** Про дорóги свої я казáv, і почув Ти мене, — навчи Ти мене постанóв Своїх! **27** Дай мені розуміти дорóгу накáзів Твоїх, — і про чýда Твої я звіщáтиму. **28** Розпливáе зо смýтку душа моя, постав мене згідно зо словом Своїм! **29** Дорогу неправди від мене відсýнь, і дай мені з ласки Своєї Закóна! **30** Я вибрав путь правди, закóни Твої біля себе поставив. **31** До свіdóцтв Твоїх я приєdnávся, — Господи, не посoróм же мене! **32** Буду бігти шляхом Твоїх заповідей, бо пошириш Ти серце мое. **33** Путь Своїх постанóв покажи мені, Господи, — і я буду держáтися її до кíнця! **34** Дай мені зрозуміти, і нехай я держúся Закóну Твогó, і всім серцем я буду тримáтись його! **35** Провадь мене стéжкою Твоїх заповідей, бо в нíй я знайшов уподóбу. **36** Серце мое прихили до свіdóцтв Твоїх, а не до кóристи. **37** Відверни мої очі, щоб марноти не бачили, — на дорозі Своїй оживí Ти мене! **38** Для Свого раба сповни слово Своє, що на страх Твíй воно. **39** Відверни Ти від мене зневáгу, якої боюся, бо добrі закóни Твої. **40** Ось я прагну накáзів Твоїх, — оживí мене правою Своєю! **41** И хай зíйде на мене, о Господи, милість Твоя, спасіння Твое, згідно з словом Твоїм, **42** і нехай віdpovím

я томú, хто словом ганьбítть мене, бо надіюсь на слово Твое! **43** I не відіймáй з моїх уст слова правди нікóли, бо я жду Твоїх прýсуdiв! **44** А я бýду держáтися зáвжди Закóну Твогó, на вічні вíkí! **45** I бýду ходити в ширóкості, бо накáзів Твоїх я шукаю. **46** I бýду я перед царýми звіщáти про свіdóцтва Твої, — й не зазнаю я сóрому! **47** I буду я розкошувáти Твоїми заповідями, бо їх полюбив, **48** і я руки свої простягнú до Твоїх заповідей, бо їх полюбив, і буду роздýмuvati про Твої поstanóvi! **49** Пам'ятай про те слово Своému рабові, що його наказав Ти чекати мені. **50** Це розрáда моя в моїм горí, як слово Твое оживlяé мене. **51** Гордунí наsmíхалися з мене занáдто, та я не віdstупив від Закóну Твогó! **52** Твої прýsuди я пам'ятáю відвíku, о Господи, — і радíю! **53** Буря мене обгорнúла через нечестивих, що Закóна Твого опускають! **54** Спívi для мене — Твої поstanóvi у домі моєї мандrívki. **55** Я вночі пам'ятаю Ім'я Твое, Господи, і держúся Закóну Твогó! **56** Оце сталось мені, бо накáзів Твоїх я держúся. **57** Я сказав: „Моя доля, о Господи, щоб держáтися мені Твоїх слíв“. **58** Я благаю Тебе цílim серцем: Учини мені милість за словом Своїм! **59** Я розвáжiv дорóги свої, й до свіdóцтв Твоїх нóги свої звернýv. **60** Я спíшú й не барóяся викóнувати Твої заповídi. **61** Тенéta безбожníх мене оточíli, та я не забув про Закóна Твого. **62** Опívnóči встаю я, щоб скласти подяку Тобі за прýsuди правди Твої. **63** Я прýjateль всім, хто боїтсья Тебé, й хто накáзі Твої бережé! **64** Милосердя Твого, о Гóсподи, повна земля, — навчи Ти мене Своїх поstanóv! **65** Ти з рабом Своїм добре зробив, Господи, за словом Своїм. **66** Навчи мене доброго розуму та píznavánnia, бо в заповídi Твоїї вírou я! **67** Доки я не стражdáv, блудив був, та тепер я держусь Твоого слова. **68** Ти добrий, і чиниш добрó, — навчи Ти мене Своїх поstanóv! **69** Гордунí вимишляють на мене неправду, — а я цílim серцем держусь накázív Твоїх. **70** Зробилось нечуле, як лíй, їхнє серце, — а я розкошú з Закóну Твого. **71** Добре мені, що я змýчений був, — щоб навчитися Твоїх поstanóv! **72** Лíпший для мене Закón Твоїх уст, анíж тисячí золота й срíbla. **73** Руки Твої stворíli мене й збудувáli менé, — подай мені розуму, як я навчусь Твоїх заповідей! **74** Хто боїтсья Тебе, ті побачать мене та й зрадіютъ, бо я Твого слóва чекаю! **75** Знаю я, Господи, що справедlíví буlí

Твої прýсуди, і справедліво мене понижáв Ти.
76 Нехай буде милість Твоя на розráду мені, —
за словом Твоїм до Свого раба. 77 Нехай зíйде на
мене Твое милосердя, — й я жýтиму, бо Закón Твій
— розráда моя. 78 Нехай гордунí посорóмлені
будуть, бо робили нечесно, а я буду роздýмувати
про накáзи Твої. 79 До méне повéрнутся тí, хто
боїться Тебе, — і пізнáють свідóцтва Твої. 80 Нехай
серце мое буде чисте в Твоїх постанóвах, щоб я
не посорóмився! 81 Душа моя слабне від тýги за
спасінням Твоїм, — чекаю я слова Твого! 82 За
словом Твоїм гásнуть очі мої та питаютъ: „Коли Ти
потíшиш мене?“ 83 Хоч я став, як той міх у димý, та
Твоїх постанóв не забув. 84 Скільки днів для Твого
раба? Коли прýсуда зробиш моїм переслідникам?
85 Гордунí покопáли були мені ýми, що не за
Закóном Твоїм. 86 Усі Твої заповіді справедливі;
неправдиво мене переслідують, — допоможй Ти
мені! 87 Мáлощо не погубíли мене на землї, — та
я не покинув накáзів Ivoїх! 88 Оживй Ти мене за
Своїм милосердям, — і я буду триматися свідчення
уст Твоїх! 89 Навíки, о Господи, слово Твое в
небесáх пробувáє. 90 З роду в рід Твоя правда; Ти
землю поставив — і стала вона, — 91 усі за Твоїми
судáми сьогодні стоять, бо рabi Твої всі. 92 Коли б
не Закóн Твій, розráда моя, то я був би загинув в
недолі свой! 93 Я повíк не забúду накáзів Твоїх, бо
Ти ними мене оживляеш. 94 Твій я, спаси Ти мене,
бо накáзів Твоїх я шукаю! 95 Чекáють безбожні
забити мене, а я про свіdóцтва Твої розважаю. 96 Я
бачив кíнець усього досконалого, алé Твоя заповідь
вéльми широка! 97 Як я кохáю Закóна Твого, цíлий
день він — розмова моя! 98 Твоя заповідь робить
мудрішим мене від моїх ворогів, — вона бо навíки
моя! 99 Я став розумніший за всіх своїх учителів,
— бо свіdóцтва Твої — то розмова моя! 100 Став
я мудріший за старших, — бо держуся накáзів Твоїх!
101 Я від кожної злої дороги повстри́мую
нóги свої, щоб держáтися слова Твого. 102 Я не
ухиляюся від Твоїх прýсудів, Ти бо навчаш мене.
103 Яке то солодке слово Твое для моого піdnебіння,
солідше від меду воно моїм úстам! 104 Від накáзів
Твоїх я мудріший стаю, тому то ненáвиджу всяку
дорогу неправди! 105 Для мої ноги Твое слово
свítýльник, то світло для стéжки мої. 106 Я
присýг — і дотримаю, що бúду держáтися прýсудів
правди Твоеї. 107 Перемýчений я аж занáдто, — за

словом Своїм оживй мене, Господи! 108 Хай же
бúдуть приємні Тобі жертви уст моїх, Господи,
і навчи Ти мене Своїх прýсудів! 109 У небезпеці
душа моя зáвжди. алé я Закóну Твого не забув.
110 Безбожні поставили пáстку на мене, та я не
зблудíв від накáзів Твоїх. 111 Я навíки свіdóцтва
Твої вспадкувáв, бо вони — радість серця могó. 112 Я
серце свое нахилив, щоб чинити Твої постанóви,
— повíк, до кíнця. 113 Сумнівне ненáвиджу я, а
Закóна Твого покохáв. 114 Ти моя охорóна та щит
мíй, — чекаю я слова Твого. 115 Відступíтесь від
мене, зложинцí, і я бúду держатися заповідей моого
Бога! 116 За словом Своїм піdіпрý Ти мене, і я
жýтиму, і в надíї моїй не завдай мені сóрому! 117
Підкрíпи Ти мене — і спасуся, і я бúду дивитися
зáвжди в Твоїх постанóвах! 118 Ти погóрдjuеш усíмá,
хто від Твоїх постанóв відступає, бо хýтроши їхні
— неправда. 119 Всіх безбожних землі відкidaеш,
як жýжель, тому покохав я свіdóцтва Твої. 120 Зо
стрáху Твого мое тіло трemтýть, я боюсь Твоїх
прýсудів! 121 Я право та правду чиню, щоб мене
не віddав Ти моїм переслідникам. 122 Поручí
Ти на добре Свого раба, щоб мене гордунí не
гнобíли. 123 Гаснуть очі мої за спасінням Твоїм та
за словом правди Твоеї. 124 Учини ж Ти Своєму
рабові за Своїм милосердям, і навчи Ти мене Своїх
постанóв! 125 Я раб Твій, і зроби мене мудрим, — і
свіdóцтва Твої буду знати! 126 Це для Господа час,
щоб дíйти: Закóна Твого уневáжнили. 127 Тому я
люблю Твої заповіді більш від золота й щíрого
золота. 128 Тому всі накáзи Твої уважаю за слúшні,
а кожну дорóгу неправди ненáвиджу! 129 Чудóві
свіdóцтва Твої, тому то душа моя дéржиться їх.
130 Вхíд у словá Твої свіtло дає, недосvіdchenih
мудрими робить. 131 Я ýста свої розкриваю й
повíтря ковтáю, бо чую жадóbu до Твоїх заповідей.
132 Оберніся до мене та будь милостíвий мені, Як
чи ниш Ти тим, хто кохає Імénня Твое. 133 Своїм
словом змíцни мої крóки, — і не дай панувáти надо
мною нíжкому прóгрíхові. 134 Від лóдського утиску
вíзволь мене, — і нехай я держáуся накáзів Твоїх!
135 Хай засéє лицé Твое на Твого раба, і навчи Ти
мене устáвів Своїх! 136 Пливутъ вóдні потóки з
очéй моїх, бо Твого Закóну не додéржують. 137
Ти праведний, Господи, і прямí Твої прýсуди,
138 бо Ти наказáв справедливі свіdóцтва Свої й
щиру правду! 139 Нíщить мене моя рévnість, бо

мої вороги позабували слова Твої. 140 Вельми очищено слово Твое, і Твій раб його любить. 141 Я малій і погордженій, та не забиваю наказів Твоїх. 142 Праведність Твоя — праведність вічна, а Закон Твій — то правда. 143 Недоля та утиск мене обгорнули, — алі Твої заповіді — моя розкіш! 144 Правда свідоцтв Твоїх вічна, — подай мені розуму, й буду я жити! 145 Цілім серцем я кличу: почуй мене, Господи, і я буду держатись устя вів Твоїх! 146 Я кличу до Тебе, — спаси Ти мене, і я буду держатись свідоцтв Твоїх! 147 Світанок я війпередив та й вже кличу, Твого слова чекаю. 148 Мої очі сторожі нічні випереджують, щоб про слово Твое розмовляти. 149 Почуй же мій голос з Свого милосердя, о Господи, оживи Ти мене з Свого присуду! 150 Наблизиться ті, що за чином ганебним ганяють, від Закону Твого далекі, 151 та близький Ти, о Господи, а всі Твої заповіді — справедливість! 152 Віддавна я знаю свідоцтва Твої, бо навіки Ти їх заклає! 153 Подивись на недолю мою та мене порятуй, бо я не забиваю Закону Твого! 154 Вступайся за справу мою й мене візволи, за словом Своїм оживи Ти мене! 155 Від безбожних спасіння далеке, бо вони не шукають Твоїх постанів. 156 Велике Твое милосердя, о Господи, оживи Ти мене з Свого присуду! 157 Багато моїх переслідників та ворогів моїх, — алі від свідоцтв Твоїх не відхиляєсь! 158 Бачив я зрадників й бриджився ними, бо не держать вони Твого слова. 159 Подивися: люблю я накази Твої, — за милосердям Своїм оживи мене, Господи! 160 Правда — підвілина слова Твого, а присуди правди Твоеї — навіки. 161 Безневінно вельможі мене переслідують, та серце мое Твого слова боїться. 162 Радію я словом Твоїм, ніби здобич велику знайшов. 163 Я неправду ненавиджу й бриджуся нею, — покохав я Закона Твого! 164 Сім раз денно я славлю Тебе через присуди правди Твоеї. 165 Мир великий для тих, хто кохає Закона Твого, — і не мають вони спотикання. 166 На спасіння Твое я надіюсь, Господи, і Твої заповіді виконую. 167 Душа моя держить свідоцтва Твої, і я сильно люблю їх. 168 Я держуся наказів Твоїх та свідоцтв Твоїх, бо перед Тобою мої всі дороги! 169 Благання мое хай наблизиться перед лице Твое, Господи, за словом Своїм подай мені розуму! 170 Нехай прийде молитва моя перед лице Твое, — за

словом Своїм мене візволь! 171 Нехай уста мої вимовляють хвалу, бо устя Своїх Ти навчаєш мене. 172 Хай язик мій звіщатиме слово Твое, бо всі Твої заповіді — справедливість. 173 Нехай буде рука Твоя в поміч мені, бо я вибрал накази Твої. 174 Я праґну спасіння Твого, о Господи, а Закон Твій — то розкіш моя! 175 Хай душа моя буде живá, і хай славить Тебе, а Твій присуд нехай допоможе мені! 176 Я блукаю, немов та овечка загублена, — пошукай же Свого раба, бо я не забув Твоїх заповідей!

120 Пісня прочан. 2 Господи, візволь же душу мою від губій неправдівої, від язика зрадливої! 3 Що Тобі дастъ, або що для Тебе додастъ лукавий язик? — 4 Загострені стріли потужного із ялівців вугіллям! 5 Горе мені, що замешкую в Мешеху, що живу із шатрами Кедару! 6 Довго душа моя перебувала собі разом з тими, хто ненавидить мир: 7 я — за мир, та коли говорю, то вони — за війну!

121 Пісня прочан. 2 мені допомоґа від Господа, що вчинив небо й землю! 3 Він не дасть захитатись нозі твоїй, не здрімáє твій Сторож: 4 оце не дрімáє й не спить Сторож Ізраїлів! 5 Господь — то твій Сторож, Господь — твоя тінь при правіці твоїй, — 6 удень сонце не вдáрить тебе, ані місяць вночі! 7 Господь стерегтиме тебе від усякого зла, стерегтиме Він душу твою, — 8 Господь стерегтиме твій віхід та вхід відтепер аж навіки!

122 Пісня прочан. Давидова. 2 Ноги наші стояли в воротях Твоїх, Єрусалиме. 3 Єрусалиме, збудований ти як те місто, що злучене разом, 4 куди сходять племена, племена Господні, — щоб свідчити Ізраїлеві, щоб Іменню Господньому дýкувати! 5 Бо то там на престолах для суду сидять, на престолах дому Давідового. 6 Миру бажайте для Єрусалиму: „Нехай будуть безпèчні, хто любить тебе!“ 7 Нехай буде мир у твоїх передмур'ях, безпека в палацах твоїх! 8 Ради братті мої та дрùзів моїх я буду казати: „Мир тобі!“ 9 Ради дому Господа, нашого Бога, я буду шукати для тебе добра!

123 Пісня прочан. 2 Otto bo, як очі рабів до рукі їх панів, як очі невільниці — до рукі її пані,

отак наші очі до Господа, нашого Бога, аж поки не змілутється Він над нами! 3 Помилуй нас, Господи, помилуй нас, бо погорди ми досить насилились! 4 Душа наша насилилась досить собі: від безпечних — наруги, від пішних — погорди!

124 Пісня прочан. Давидова. 3 то нас поковтали б живцем, коли розпалівся на нас їхній гнів, 4 то нас позаливали б вода, душу нашу потік перейшов би. 5 душу нашу тоді перейшла б та бурхлива вода! 6 Благословенний Господь, що не дав нас на здобич для їхніх зубів! 7 Душа наша, як птах, урятувалася із сільця птахоловів, — сільце розірвалось, а ми врятувались! 8 Наша поміч — уві Імені Господа, що вчинив небо й землю!

125 Пісня прочан. 2 Єрусалім, — гори круг нього, а Господь круг наріду Свого відтепер ю аж навіки! 3 Не спочине бо бέрло нечестивих на долі праївних, щоб праївні не простягли своїх рук до неправди. 4 Зроби ж, Господи, добрі для добрих, та для простосéрдих! 5 Тих же, що збочують на свої манівці, — нехай їх провадить Господь разом із беззаконцями! Мир на Ізраїля!

126 2 Наші уста тоді були повні веселощів, а яzik наш — співання! Казали тоді між нарідами: Велике вчинів Господь з ними!“ 3 Велике вчинів Господь з нами, — були рáдісні ми! 4 Вернися ж із нашим полоном, о Господи, немов ті джерела, на пíвдень! 5 Хто сіє з слізьмí, зо спíвом той жне: 6 все хóдить та плаче, хто носить торбíну насіння на посів, — та вéрнеться з спíвом, хто носить снопій свої!

127 Пісня прочан. Соломонова. 2 Дарéмно вам рано вставати, допíзна сидіти, юсти хліб загорбаний, — Він і в спанні подасть другові Своєму! 3 Діти — спáдщина Господнє, плід утрóби — нагорода! 4 Як стріли в руках того вéлетня, так і сині молоді: 5 блаженний той муж, що сагайдака свого ними напóвнив, — не будуть такі посоромлені, коли в брамі вони говорýтимуть із ворогами!

128 Пісня прочан. 2 Коли труд своїх рук будеш юсти, — блажéн ти, і добре тобі! 3 Твоя жінка в кутах твого дому — як та виногráдина плíдна, твої діти навколо твого стола — немов саджанці ті олівкові! 4 Оце так буде поблагословлений муж,

що боїться він Господа! 5 Нехай поблагословить тебе Господь із Сіону, — і побачиш добрó Єрусалиму по всі дні свого життя, 6 і побачиш онуків своїх! Мир на Ізраїля!

129 Пісня прочан. 2 Багато гнобили мене від юнацтва могó, та мене не подужали! 3 Орали були на хребті моїм плугатарі, поклали вони довгі бóрозни, 4 та Господь справедливий, — Він шнúри безбожників порвá! 5 Нехай посоромлені будуть, і хай повідступають назад усі ті, хто Сиона ненáвидить! 6 Бодай стали вони, як трава на дахах, що всихає вона, поки виросте, 7 що нею жмені своєї жнець не напóвнить, ані оберéмка свого в'язальник, 8 і не скаже прохóжий до них: „Благословення Господнє на вас, благословляємо вас Ім'ям Господа!“

130 Пісня прочан. 2 Господи, noctуй же мій голос! Нехай уші Твої будуть чу́лі на голос благáння могó! 3 Якщо, Господи, бýдеш зважати на беззаконня, — хто встóйтъ, Владíко? 4 Бо в Тебе прòбачення, щоб боятись Тебе. 5 Я надіюсь на Господа, має надію душа моя, і на слово Його я впováю. 6 Виглядає душа моя Господа більш, ніж порáнку сторбжа, що до ранку вона стережé. 7 Хай надію складає Ізраїль на Господа, бо з Господом милість, і велике визвóлення з Ним, 8 і Ізраїля вíзволить Він від усіх його прòгріхів!

131 Пісня прочан. Давидова. 2 Таж я втихомíрював і заспокóював душу свою, як дитя, від перс мами своєї відлúчене, як дитяна відлúчена в мене душа моя! 3 Хай надію складає Ізраїль на Господа відтепér аж навіки!

132 Пісня прочан. 2 що клявсь Господévi, присягáвся був Сильному Якова: 3 „Не ввійдý я в намéт свого дому, не зíйдý я на ложе постелі своєї, 4 не дам сну своїм очам, дрімáння повíкам своїм, 5 аж поки не знайдý я для Господа місця, місця перебування для Сильного Якова!“ 6 Ось ми чули про Нього в Ефráfi, на Яáрських полях ми знайшли Його. 7 Увійдім же в мешкáння Його, поклонíмось піднíжкові ніг Його! 8 Встань же Господи, йди до Свого відпочíнку, Ти й ковчег сили Твої! 9 Священики Твої хай зодáгнутися в правду, і будуть співати Твої богоїїні! 10 Ради Давида, Свого раба, не відвéтай лиця від Свого

помазанця. 11 Господь присягнув був Давидові правду, і не відступить від неї: „Від плоду утріби твоєї Я посаджу на престолі твоїм! 12 Якщо будуть синóве твої пильнувати Мого заповіта й свідоцтва Мого, що його Я навчáтиму їх, то й сини їхні на вічні вікі будуть сидіти на троні твоїм!“ 13 Бо вибрав Сіона Госпόдъ, уподобав його на осéлю Собі: 14 „То місце Мого відпочинку на вічні вікі, пробуватиму тут, бо його уподобав, — 15 поживу його щедро благословліо, і хлібом убогих його нагодуjo! 16 Священиків його зодягнú у спасіння, а його богоїні співатимуть радісно. 17 Я там вирошу рога Давидового, для Свого помазанця вготую світільника, — 18 ворогів його соромом позядягáю, а на ньому корона його буде сáяти“!

133 Пісня прочáн. Давидова. 2 Вено — як та добра оліва на голову, що спливáє на бороду, Ааронову бороду, що спливає на кінці одежі його! 3 Вено — як хермонська росá, що спадає на гори Сіону, бо там наказав Господь благословéння, повíквíчне життя!

134 Пісня прочáн. 2 Ваші руки здіймít до святині, і Господа благословíть! 3 Нехай поблагослóвить тебе із Сіону Госпόдъ, що вчинíв небо й землю!

135 Алілýя! 2 що стоїтē в домі Господньому, на подвíр'ях дому нашого Бога! 3 Хваліть Господа, — бо добрий Госпόдъ, співайте Імénню Його, — бо приємне воно, 4 бо вибрав Господь собі Якова, Ізраїля — на власність Свою! 5 Знаю бо я, що Господь і Владика наш більший від богів усіх! 6 Все, що хоче Господь, те Він чинить на небі та на землі, на морях та по всяких глибинах! 7 Підіймає Він хмари від краю землі, блискавиці вчинив для дощу, випровáджує вітер з запáсів Своїх. 8 Він позабиває перворíдних Єгипту, від людіні аж до скотини. 9 Він послав між Єгипет ознáки та чуда, — на фараона і на рабів всіх його. 10 Він уráзвив багато нарóдів, і потужних царів повбива: 11 Сигóна, царя аморéян, і Ога, Башáну царя, та всіх ханаáнських царів. 12 I Він дав їхню землю спадшиною, на спáдок Ізраїлеві, Своєму нарóдові. 13 Господи, Імénня Твоє вíковíчне, Господи, — пам'ять Твоя з роду в рід! 14 Бо буде судýти Господь Свíй нарóд, та змилосéрдиться Він над

Своїми рабáми. 15 Божки лóдів — то срібло та золото, діло рук лóдських: 16 вони мають устá — й не говорять, очі мають вони — і не бачать, 17 мають уші — й не чують, в їхніх устáх нема віддиху! 18 Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробляє, усі, хто надію на них покладає! 19 Доме Ізраїлів, — благословіть Господа! Аароновий доме, — благословіть Господа! 20 Доме Левíїв, — благословіть Господа! Хто боїться Господа, — благословіть Господа! 21 Благословéнний Господь від Сіону, що мéшкає в Єрусалимі! Алілýя!

136 Дáкуйте Господу, — добрий бо Він, бо навíki Його милосéрдя! 2 Дáкуйте Богу богíв, бо навíki Його милосердя! 3 Дáкуйте Владíці владíк, бо навíki Його милосердя! 4 Тому, хто чýда великі Едíний вчинé, бо навíki Його милосердя! 5 Xто розумом небо вчинив, бо навíki Його милосердя! 6 Xто землю простýаг над водою, бо навíki Його милосердя! 7 Xто світіла великі вчинив, бо навíki Його милосердя! 8 сонце, щоб вдень панувáло воно, бо навíki Його милосердя! 9 місяця й зорі, щоб вони панувáли вночі, бо навíki Його милосердя! 10 Xто Єгипет побив був у їхніх перворíдних, бо навíki Його милосердя! 11 i Ізраїля вивів з-між них, бо навíki Його милосердя! 12 рукою міцною й рамéном простýгненим, бо навíki Його милосердя! 13 Xто море Червоне розтýв на частíни, бо навíki Його милосердя! 14 i серед нього Ізраїля перепровáдив, бо навíki Його милосердя! 15 i фараона та вíйсько його вкинув у море Червоне, бо навíki Його милосердя! 16 Xто провадив нарóд Свíй в пустині, бо навíki Його милосердя! 17 Xто великих царів повбива: 18 i потужних царів перебíв, бо навíki Його милосердя! 19 Сигóна, царя аморéян, бо навíki Його милосердя! 20 i Ога, Башáну царя, бо навíki Його милосердя! 21 i Xто землю їхню дав на спáдщину, бо навíki Його милосердя! 22 на спáдок Ізраїлеві, Своєму рабові, бо навíki Його милосердя! 23 Xто про нас пам'ятáв у понíженні нашім, бо навíki Його милосердя! 24 i від ворогів наших вíзволив нас, бо навíki Його милосердя! 25 Xто кожному тілові хліба дає, бо навíki Його милосердя! 26 Дáкуйте Богу небесному, бо навíki Його милосердя!

137 Над річками Вавилонськими, — там ми сиділи та й плакали, коли згадували про Сіона! **2** На вéрбах у ньому повісили ми свої арфи, **3** спíву бо пíсні від нас там жадáли буlí поневóлювачі наші, а весéлощів — наші мучítелі: „Заспíвайте но нам із Сіонських пíснеý!“ **4** Як же зможемо ми заспíвати Господню пíсню в землі чужинця? **5** Якщó я забúду за тебе, о Єрусалиме, — хай забуде за мене правýця моя! **6** Нехай мíй язик до мого пídnебínnя приліпне, якщó я не бúду тебе пам'ятáти, якщó не поставлю я Єрусалима над радістю найвищу свою! **7** Пам'ятай же, о Господи, едомським синам про день Єрусалиму, як кричали вони: „Руйнуйте, руйнуйте аж до пíдвálin його!“ **8** Вавилонськая дóчко, що маєш і ти ограбóвана бути, — блажен, хто заплатить тобі за твíй чин, що ти нам заподíяла! **9** Блажен, хто ухóпитъ та порозбиває об скелю і твої немовлята!

138 Давидів. **2** Вклонаюсь до храму святого Твого, і слáвлю Імénня Твое за Твоє милосердя й за правду Твою, бо звелíчив Ти був над усе Своє Йménня та слово Свое! **3** Удень, як взвіáю, почуеш мене, пídbadþóрюєш силою душу мою! **4** Усí зéмні царі прославлять Тебе, Господи, бúдуть, бо почујутъ вони слово уст Твоїх, **5** і бúдуть спíвати про Господні дорóги, бо слава Господня велика, **6** бо високий Госpóдъ, — але бачить низького, а гордого Він пíзнаé іздалéка! **7** Якщó серед тíchnоти пídý, — Ти ожíвиш мене, на лютість моїх ворогів пошлеш руку Свою, і правýця Твоя допоможе мені, — **8** для мене Господь оце викона! Твоя милість, о Господи, вíчна, — чýнів Свої руки не полиш!

139 Для диригента хору. Псалом Давидів. **2** Ти знаєш сидіння мое та вставання мое, думку мою розумієш здалéка. **3** Дорóгу мою та лежання мое вимíрjеш, і Ти всí путí мої знаєш, — **4** бо ще слова нема на моїм язицї, а вже, Господи, знаєш те все! **5** Оточíв Ти мене ззаду й спéredu, і руку Свою надо мною поклав. **6** Дивне знанні над мое розуміння, високе воно, — я його не подолаю! **7** Куди я від Духа Твого пídý, і куди я втечú від Твого лиця? **8** Якщó я на небо зíйдý, — то Ти там, або постелóся в шeблí — ось Ти! (Sheol h7585) **9** Понесуся на крýлах зíрнїцї, спочíну я на кінці моря, **10** — то рука Твоя й там попровáдить мене, і мене буде

тримáти правýця Твоя! **11** Коли б я сказав: „Тільки тémrjava вкriє мене, і níč — світло для мене“, **12** то мене не закріє від Тебе і témryava, і níč буде свіtitи, як день, і темnóta — як свіtlo! **13** Bo Ty вчинив нирки мої, Ty вýtkav мене в utróbi матери мої, — **14** прославляю Тебе, що я дивно утворéний! Дивні dílá Tvoї, і душа моя відаe вéльми про це! **15** I костí мої не скhovались від Тебе, бо я вчíneniy bув в ukrittї, я вýtkаний bув u глибínah зemlї! **16** Мого зáродка бачили очі Tvoї, і до книги Tvoëї запiсанi всí мої члени та днi, що в них були вchineni, коли жодного з них не булó... **17** Які дорогi менi стали думkí Tvoї, Боже, як побóльшилося їх число, — **18** перelíčchou їх, — численніші вони від píský! Як пробódjуюся, — то я ще з Тобою. **19** Якби, Боже, вразív Ty безбожника, а ви, кровожерцi, віdstupíte vіd мене! **20** Вони називають pídstupno Tебе, Tvoї вороги на марноту pускаються! **21** Отож, nенавídjku Tvoїх nенавísnikív, Господи, i Tvoїх закolótnikív бrýdjusъ: **22** повною nенавistю я nенавídjju їх, вони стали менi ворогами! **23** Вíprobuj, Боже, мене, — i píznay moe серце, досліdí Ty мене, — i píznay мої zádumi, **24** i побач, чи не йду я дорогою злу, i на вíчну дорогу мене попровády!

140 Для диригента хору. Псалом Давидів. Вízvöль мене від людíni лихóї, о Господи, бережи мене від насíльника, **2** що в серці своїм замишляють злі речі, що вíjni щodня викликáють! **3** Вони гóстрять свого язикá, як той вуж, отрута gádþucha píd їхními ústami! (Céla) **4** Пильнý мене, Господи, від рук нечестíвого, бережи мене від насíльника, що задúmali стópi мої zahítatí» **5** Чванлývi сховали на мене тенéta та шnúri, roztýglj svoju cítku pri stéjci, sílcyá rozmístili na méne! (Céla) **6** Я сказав Господévi: „Ty Бог мíj, — почуй же, о Господи, голос благánnia mого!“ **7** Господи, Владико мíj, сило мого спасíння, що в день бóю покрив мою гóлову, — **8** не викonай, Господи, бажань безбожного, не здíjsní його zádumu! (Céla) **9** Bodáj головíj не pídnéslí всí tí, хто мене оточív, bodaj zlo їхníh ust їх покрило! **10** Xай прýsok на них upadé, нехай кине Він їх do ogní, do провállia, щоб не встали вони! **11** Злоязíчна людína — щоб мícnou вона не булá на зemlї, людína насильства — bodaj лихо spíymálo

її, щоб попхнути на погибіль! 12 Я знаю, що зробить Господь правосуддя убогому, присуд правдивий для бідних, — 13 тільки праведні дякувати будуть Ім'яню Твоєму, невинні сидітимуть перед обличчям Твоїм!

141 Псалом Давидів. 2 Нехай стає молитва моя як кадило перед лицем Твоїм, підношення рук моїх — як жертва вечірня! 3 Поклади, Господи, сторожу на уста мої, стережи двері губ моїх! 4 Не дай нахилятися серцю моєму до речі лихобії, — щоб учінки робити безбожністю, із людьми, що чинять переступ, і щоб не ласувався я їхніми присмаками! 5 Як праведний вразить мене, — то це милість, а докорить мені, — це оліва на голову, її не відкине моя голова, бо ще і молитва моя проти їхнього зла. 6 Їхні судді по скелі розкидані, та слова мої вчуєть, бо приемні вони. 7 Як дрібна рубають й розклюють їх на землі, так розкидані наші кістки над отвіром шеболу. (*Sheol h7585*) 8 До до Тебе, о Господи, Владико, мої очі, на Тебе надіюсь — не зруйнівуй моє життя! 9 Бережи Ти від пастки мене, що на мене поставили, та від тенет переступників! 10 Хай безбожні попадають разом до сітки своєї, а я промину!

142 Псалом навчальний, Давида, коли він був у печері. Молитва. Мій голос до Господа, — я кличу, мій голос до Господа, — я благаю! 2 Перед обличчям Його виливаю я мову свою, про недолю свою я розказую перед обличчям Його, 3 коли омліває мій дух у мені. А Ти знаєш дорогу мою: на дорозі, якою ходжу, пастку для мене сковали! 4 Праворуч поглянь і побач: немає нікого знайомого, загинув притулок від мене, ніхто не питає за душу мою. 5 Я кличу до Тебе, о Господи, я кажу: „Ти мое пристановище, доля моя у крайні живих!“ 6 Прислухайся ж Ти до благання мого, бо зробився я зовсім нужденний! Визволь мене від моїх переслідників, бо стали сильніші від мене вони! 7 Війведи душу мою із в'язниці, щоб славити Ім'я Твоє! Праведні оточать мене, як учіниши добро надо мною!

143 Псалом Давидів. 2 I на суд не вступай із рабом Своїм, — бо жоден живий перед обличчям Твоїм справедливим не буде! 3 Bo неприятель переслідує душу мою, топче живую мою до землі. Посадив мене в тімряву, як мерців

цього світу! 4 Омліває мій дух у мені, кам'яніє в нутрі моїм серце мое. 5 Я згадую дні стародавні, над усіми Твоїми чинами роздумую, говорю про ділА Твоїх рук. 6 Я руки свої простягаю до Тебе, душа моя праґне Тебе, як' пересохла земля! (Сéла) 7 Постіш мене віслухати, Господи, — дух мій кінчиться! Не ховай Ти від мене обличчя Свого, і нехай я не буду подібний до тих, хто сходить до грббу! 8 Об'яві мені вранці Своє милосердя, бо на Тебе надіюсь, повідом Ти мене про дорогу, якою я маю ходити, бо до Тебе підношу я душу свою! 9 Урятуй мене, Господи, від моїх ворогів, бо до Тебе вдається! 10 Навчи мене волю чинити Твою, бо Ти Бог мій, — добрий Дух Твій нехай попровадить мене по рівній землі! 11 Ради Імення Свого, о Господи, оживи мене, Своєю правдою вівведи душу мою від недолі! 12 A в Своїм милосерді пониж моїх ворогів, і вигуби всіх, хто ненавидить душу мою, бо я — раб Твій!

144 Давидів. 2 Він мое милосердя й твердіння моя, фортеця моя та моя охорона мені, Він мій щит, і я до Нього вдаєсь, Він мій народ підбиває під мене! 3 Господи, що то людина, що знаєш її, що то син людський, що зважаєш на нього? 4 Людина стала до пари подібна, її дні — як та тінь проминуща! 5 Господи, нахили Своє небо, — й зайді, доторкніся до гор, — і вони задимують! 6 Заблищи близкавицею, їх розпорощ, пошли Свої стріли, і їх побентеж! 7 Пошли з висоти Свою руку, й мене порятуй, і визволь мене з вод великих, від руки чужинців, 8 що їхні уста промовляють неправду, а їхня правиця — правиця зрадлива! 9 Боже, я пісню нову заспіваю Тобі, на арфі десятистрінній заграю Тобі, 10 що Ти перемогу царям подаеш, що рятуеш Давида, Свого раба, від лихого мечу! 11 Порятуй же мене й збережи Ти мене від руки чужинців, що їхні уста промовляють марноту, а їхня правиця — правиця зрадлива, 12 щоб були сини наші, немов саджанці, віплекані в їхній мілодості, наші дочки — немов ті наріжні стовпі, вітесані на окрасу палати! 13 Повні наші комори, — вони видають найрізніше, котяться тисячами наші вівці та кози, десятками тисяч по наших подвір'ях розпліджаються! 14 Ситі наші бикі, немає пригód і немає хворобі, і на вулицях наших нема нарікань! 15 Блаженний

нарód, що йому так ведеться, блаженний нарód, що Господь — йому Бог!

145 Хвалá Давидова. 2 Я кожного дня Тебе благословлятиму, і хвалитиму Ймénня Твоє повік-віку! 3 Великий Господь і прославлений вéльми, і недослідиме величчя Його! 4 Рід рóдові буде хвалити ділá Ivoї, і будуть могутність Твою виявляти! 5 Про пишну славу величчя Твоого, про справи чудовні Твої розповім! 6 Будуть казати про силу грізних Твоїх чýнів, а про вéлич Твою — розповім я про неї. 7 Пáм'ять про добrість велику Твою сповіщатимут, і будуть співати про правду Твою! 8 Щéдрий і милосердний Господь, довготерпелíвий й многомилостíвий, 9 Господь добрий до всіх, а Його милосердя — на всі Його твóрива! 10 Тебе, Господи, слáвити будуть усі Твої твóрива, а святі Твої Тебе благословлятимут, 11 про славу Царства Твого звіщатимут, про могутність Твою говорýтимут, 12 щоб людським синам об'явити про могутність Його та про славу величчя Царства Його! 13 Царство Твоє — царство всіх віkів, а влада Твоя — по всі роди! 14 Господь підпíрає всіх пáдаючих, усіх зíгнутих Він випростóвує! 15 Очі всіх уповáють на Тéбе, і Ти їм пожíву даеш своєчáсно, 16 Ти руку Свою відкриваеш, — і все, що живе, Ти зичлíво годуеш! 17 Господь справедливий на кожній дорозі Своїй, і милостíвий у всіх Своїх учýнках, 18 Господь близький всім, хто взиває до Нього, хто правдою кличе Його! 19 Волю тих, хто боїться Його, Він сповнáє, і благáння їх чує та їм помагає, — 20 Господь бережé тих усіх, хто любить Його, а безбожних усіх Він понищить! 21 Славу Господню устá мої будуть звіщати, і благословлýтиме кожне тіло святе Його Ймення на віki віkів!

146 Алілуя! 2 хвалитиму Господа, поки живу, співатиму Богу моéму, аж поки існую! 3 Не надíться на князів, на людського сина, бо в ньому спасіння нема: 4 вийде дух Його — і він до своєї землі повертається, — того дня Його зáдуми гинуть! 5 Блаженний, комý Його поміч — Бог Яковів, що надія Його — на Господа, Бога Його, 6 що небо та землю вчинив, море й усе, що є в них, що правди пильнує навíки, 7 правосúддя вчиняє покрýвдженім, що хліба голодним дає! Господь в'язнів розв'язує, 8 Господь очі слíпим

відкриває, Господь випростóвує зíгнутих, Господь милує праведних! 9 Господь обороняє прихóдьків, сироту та вдовíцю підтримує, а дорогу безбожних викрýвлює! 10 Хай царює навíки Господь, Бог твíй, Сіоне, із роду у рíд! Алілуя!

147 Хваліть Господа, — добрий бо Він, виспíвуйте нашему Богу, — приемний бо Він, — Йому подобає хвалá! 2 Господь Ерусалима буде, збирає вигнáнців Ізраїлевих. 3 Він зламаносéрдих лíкує, і їхні рани болючі обв'язує, 4 вирахóвує Він число зóрям, і кожній із них дає Йménня. 5 Великий Господь наш, та дужий на силі, Його мудрости мíri нема! 6 Господь піdіймає слухнáних, безбожних понижує аж до землі. 7 Дайте відповідь Господу нашему вдячною пíснею, заграйте для нашого Бога на гúслах: 8 Він хмарами небо вкриває, приготóвлює дощ для землі, обróшує гори травою, 9 худобі дає її корм, воронятам — чого вони кличут! 10 Не в силі коня уподóба Його, і не в чléнах людíни Його закохáння, — 11 Господь любить тих, хто боїться Його, хто надію складá на милість Його! 12 Хвали Господа, Ерусалиме, прославляй Свого Бога, Сіоне, 13 бо зміцняє Він зáсуви брам твоїх, синів твоїх благословляє в тобі, 14 чинить мир у граници твоїй, годує тебе пшеницею щирою, 15 посилає на землю накáза Свого, — дуже швидко летить Його Слово! 16 Дає сніг, немов бóвну, розпорóшує пámорозь, буцім то порох, 17 Він кидає лід Свíй, немов ті кришкí, — і перед морозом Його хто устоїть? 18 Та Він пошлé Своє слово, — та й розтóпити Його, Своїм вітром повіє, — вода потече! 19 Своє слово звіщає Він Якову, постанóви Свої та Свої правосуддя — Ізраїлю: 20 для жодного люду Він так не зробив, — той не знають вони правосуддя Його! Алілуя!

148 Алілуя! 2 Хваліте Його, всі Його Анголій, хваліте Його, усі вíйська Його: 3 Хваліте Його, сонце й місяцю, хваліте Його, усі зóрі ясні! 4 Хваліте Його, небесá із небéс, та води, що над небесáми! 5 Нехай Господа хвалять вони, бо Він наказáв, — і створились вони, 6 Він їх поставив на вічні віkí, дав накáза, — і не перестúплять його! 7 Хваліть Господа тáкож з землі: риби великі й безóдні усі, 8 огонь та град, сніг та туман, вітер бурхлíвий, що виконує слово Його, 9 гори та пágirkи всі, плíдне дерево та всі кедрíни, 10 зvíriná

й вся худоба, все плаваюче та птаство крилате, **11**
земні царі й всі народи, князі та всі сучасні землі,
12 юнаки та дівиці, старі разом із дітьми, — **13**
некай усі хвалитъ Господнє Ім'я, бо Його тільки
Йміння звелічилось, величність Його на землі й
небесах! **14** Він рога народу Своєму підніс! Слава
всім богоістичним Його, дітям Ізраїлевим, народові,
що до Нього близький! Алілуя!

149 Алілуя! **2** Хай Ізраїль радіє Творцем
своїм, хай Царем своїм тішаться діти
Сіону! **3** Нехай славлять Ім'я Його танцем, некай
вигравають для Нього на бубні та гуслах, **4**
бо знаходить Господь уподобу в народі Своїм,
прикрашає покірних спасінням! **5** Хай радіють
у славі святі, хай співають на ложах своїх, **6**
прославлення Бога — на їхніх устах, а меч
обосічний — ув їхніх руках, **7** щоб чинити між
племенами помсту, між народаами — карти, **8** щоб
їхніх царів пов'язати кайданами, а їхніх вельмож
— ланцюгами, **9** щоб між ними чинити суд
написаний! Він — величність для всіх богоістичних!
Алілуя!

150 Алілуя! Хваліть Бога в святині Його, хваліте
Його на могутнім Його небозвіді! **2** Хваліте
Його за чійни могутні Його, хваліте Його за
могутню величність Його! **3** Хваліте Його звуком
трубним, хваліте Його на арфі та гуслах! **4** Хваліте
Його на бубні та танцем, хваліте Його на струнах
та флейті! **5** Хваліте Його на цимбалах дзвінкіх,
хваліте Його на цимбалах гучніх! **6** Все, що дихає,
— хай Господа хвалити! Алілуя!

Приповіті

1 Приповіті Соломона, сина Давидового, царя Ізраїлевого, — 2 щоб пізнати премудрість і карність, щоб зрозуміти розсудні слова, 3 щоб прийняти напоумлення мудrosti, праведностi, і праva й простоти, 4 щоб мудrosti дати простодушним, юнаковi — пізнання й розважність. 5 Хай послухає мудрий — і примножить науку, а розумний здобуде хай мудрих думок, 6 щоб піznати ту приповість та загадкове говорення, слова мудрецiв та їхні загадки. 7 Страх Господній — початок премудrosti, — нерозумнi погорджують мудростю та напочуванням. 8 Послухай, мiй синu, напучення батька свого, і не вiдкидай науки матерi своеї, — 9 вони бо хороший вiнок для твоєї голови, і приkráса на шию твою. 10 Мiй синu, як грiшники будуть тебе намовляти, — то з ними не згоджууйся ти! 11 Якщо скажуть вони: „Ходи з нами, чатуймо на кров, безпричiнно засядьмо на неповинного, 12 живих поковтаймо мi їх, як шeоль, та здорових, як тих, якi сходять до гробу! (Sheol h7585) 13 Ми знайдемо всiляке багатство цiннé, переповnимо здобиччю нашi хати. 14 Жеребóк свiй ти кинеш iз нами, — буде сákva одна для всiх нас“, — 15 синu мiй, — не ходи ти дорогою з ними, спинi ногу свою вiд їхньої стéжки, 16 бо бiжать їхнi ноги на зло, і поспiшають, щоб кров проливати! 17 Бож надáрмо поставлена єтка на очах усього крилатого: 18 то вони на кров власну чатууть, засiдають на душу свою! 19 Такi то дороги усiх, хто зáздрий чужого добра: вонó бере душу свого власника! 20 Кличе мудрость на вулицi, на площах свiй голос дає, 21 на шумливих мiсцях проповiдує, у мiстi при входах до брам вона каже слова свої: 22 „Доки ви, нерозумнi, глупоту любитимете? Аж доки наsmiшники будуть кохатись собi в глузуваннi, а безглúздí ненáвидiти будуть знанiй? 23 Звернiться но ви до картання могó, — ось я виллю вам духа свого, сповiщу вам слова свої! 24 Бо кликала я, та вiдмовились ви, простяглá була руку свою, та нiхто не прислухувався! 25 I всю раду мою ви вiдкинули, картання ж мого не схотiли! 26 Тож у вашим нещастi смiятися буду i я, наsmiхатися буду, як прийде ваш страх. 27 Коли прийде ваш страх, немов вихор, і привáлиться ваше нещастя, мов буря, як прийде недоля та

утиск на вас, 28 тодi кликати бúдуть мене, але не вiдповiм, будуть шукати мене, та не знайдуть мене, — 29 за те, що науку зненáвидiли, і не вiбрали stráhu Господнього, 30 не хотiли поради мої, погорджували всiма моїми докóрами! 31 I тому хай їдять вони з плódu дороги свої, а з порад своїх хай насищаються, — 32 бо вiдстúпство безумних заб'e їх, і безпêннiсть безтýмних їх вiйгубить! 33 A хто мене слухає, той буде жити безпêочно, і буде спокiйний вiд страху перед злом!”
2 Синu мiй, якщо прийmеш слова мої ти, а накáзи мої при собi заховаєш, 2 щоб слухалo мудrosti вухо твоє, свое серце прихiлиш до розуму, 3 якщо до розсудку ти кликати будеш, до розуму кликатимеш своїм голосом, 4 якщо бúдеш шукати його, немов срiбла, і бúдеш його ти пошукувати, як тих схóваних скárbiv, — 5 тодi зрозумiєш страх Господній, і знайдеш ти Богопiзання, — 6 бо Господь дає мудрость, з Його уст — знаннý й розум! 7 Вiн спасiння ховає для щирих, мов щит той для тих, хто в невинностi ходить, 8 щоб справедливих стежок стерегтý, і бережé Вiн дорогу Своїх богобiйних! 9 Тодi ти збегнёш справедливiсть та право, і простоту, всiляку дорогоу добра, 10 бо мудрость увiйде до серця твого, і буде приемне знаннý для твоєї душi! 11 розважність тодi тебе пильнiватиме, розум тебе стерегтýme, 12 щоб тебе врятувати вiд злoї дороги, вiд людiни, що каже лукаве, 13 вiд тих, хто стежкiй простотi покiдає, щоб ходити дорóгами тéмряви, 14 що тiшаться, роблячи зло, що радiють крутiствами злого, 15 що стежкiй їхнi крутi, і вiдхóдять своїми путáми, — 16 щоб тебе врятувати вiд блуднїцi, вiд чужiнки, що мóвить м'якéнькi слова, 17 що покинула друга юнацтва свого, а про заповiт свого Бога забула, — 18 вона бо iз домом своїм западéться у смерть, а стежкiй її — до померлих, 19 нiхтó, хто входить до неї, не вéрнеться, і стéжки життя не досягне, — 20 щоб ходив ти дорогою добрих, і стежкiй справедливих берiг! 21 Bo замéшкають праведнi землю, і невиннi зостáнуться в нiй, 22 а безбожнi з землi будуть вiйгубленi, і повириvаються з неї невiрнi!

3 Синu мiй, не забудь ти мої науки, і нехай мої заповiдi стережутъ твоє серце, 2 бо примножать для тебе вони довготу твоїх днiв, і рокiв життя та

спокію! 3 Мілість та правда нехай не залишать тебе, — прив'яжі їх до ший своєї, напиши їх на табліці серця свого, — 4 і знайдеш ти ласку та добру премудрість в очах Бога й людіни! 5 Надійся на Господа всім своїм серцем, а на розум свій не покладайся! 6 Пізнавай ти Його на всіх дорогах своїх, і Він випростує твої стежки. 7 Не будь мудрий у власних очах, — бійся Господа та ухиляйся від злого! 8 Це буде ліком для тіла твого, напбом для костей твоїх. 9 Шануй Господа із маєтку свого, і з початку всіх плодів своїх, — 10 і будуть комори твої переповнені сítістю, а чавіла твої будуть переливатись вином молодім! 11 Мій сину, карання Господнього не відкидай, і картання Його не вважай тягарем, — 12 бо кого Господь любить, картáє того, і кохає, немов батько сина! 13 Блаженна людина, що мудрість знайшла, і людина, що розум одéржала, 14 бо ліпше надбання її від надбання сріблá, і від цирого золота ліпший прибуток її, 15 дорожча за перли вона, і всіляке жадання твоє не зрівняється з нею. 16 Довгість днів — у правіці її, багатство та слава — в лівіці її. 17 Дороги її — то дороги приемності, всі стежкі її — мир. 18 Вона дерево життя для тих, хто тримається міцно її, і блаженний, хто держить її! 19 Господь мудрістю землю заклав, небо розумом міцно поставив. 20 Знанням Його порозкривалися безодні, і кроплять росою ті хмари. 21 Мій сину, нехай від очей твоїх це не відходить, стережи добрий розум і розважність, 22 і вони будуть життям для твоєї душі, і прикрасою шїї твоєї, — 23 Тоді підеш безпечно своєю дорогою, а нога твоя не спотикнеться! 24 Якщо покладешся — не будеш боятись, а ляжеш, то буде приемний твій сон. 25 Не будеш боятися наглого стрáху, ні бурі безбожних, як прийде, — 26 бо твою надію буде Господь, і Він пильнуватиме ногу твою, щоб вона не зловилася у пастку! 27 Не стримуй добра потреbуючому, коли в силі твоєї рукі це вчиніти, 28 не кажи своїм близкім: „Іди, і знóву прийди, а завтра я дам“, коли маєш з собою. 29 Не виброй лихого на свого близького, коли він безпечно з тобою сидить. 30 Не сварися з людиною дармо, якщо злого вона не вчинила тобі. 31 Не зáздри насильників, і ні однієї з доріг його не вибирай, 32 бо бридить Господь крутіями, а з праведними в Нього дружба. 33 Прокляття Господнє на домі безбожного, а

мешкання праведних Він благословить, — 34 з насмішників Він насміхається, а покріливим милість дає. 35 Мудрі славу вспадковують, а нерозумні носить сором.

4 Послухайте, діти, напчлення батькового, і прислухайтесь, щоб навчитися розуму, 2 бо даю я вам добру науку: закона мого не кидайте, 3 бо сином у батька свого я був, пещений й единий у неньки своєї. 4 І навчав він мене, і мені говорив: Нехай держиться серце твоє моїх слів, стереж моя заповіді та й живи! 5 Здобудь мудрість, здобудь собі розум, не забудь, і не цурайся слів моїх уст, — 6 не кидай її — й вона буде тебе стерегти! кохай ти її — й вона буде тебе пильнувати! 7 Початок премудрості — мудрість здобудь, а за всець свій маєток здобудь собі розуму! 8 Тримай її високо — і підіймє тебе, ушанує тебе, як її ти пригронеш: 9 вона даст голові твоїй гарний вінок, пишну корону тобі подарує! 10 Послухай, мій сину, й бери ти словá мої, і помножайся роки твоєго життя, — 11 дороги премудрості вчу я тебе, стежкамі пряміми проваджу тебе: 12 коли підеш, то крок твій не буде тісний, а коли побіжиш — не спіткнешся! 13 Міцно тримайся напучування, не лишай, його стереж, — воно бо життя твоє! 14 На стежку безбожних не йди, і не ходи на дорогу лихих, — 15 покинь ти її, не йди нею, усунься від неї й мини, — 16 бо вони не заснуть, якщо злого не вчинять, віддіметься сон їм, як не зроблять кому, щоб спіткнувся! 17 Бо вони хліб безбожя їдять, і вино грабежу попивають. 18 А путь праведних — ніби те світло яснé, що світить все більше та більш аж до повного дня! 19 Дорога ж безбожних — як тёмність: не знають, об що спотикнуться. 20 Мій сину, прислухуйся до моїх слів, до речей моїх ухо свое нахилий! 21 Нехай не відійдуть вони від очей твоїх, бережи їх в середині серця свого! 22 Бо життя вони тим, хто їх знайде, а для тіла усього його лікування. 23 Над усе, що лише стережеться, серце свое стереж, бо з нього похобить життя. 24 Відкинь ти від себе лукавство уст, віддали ти від себе крутіство губ. 25 Нехай дивляться очі твої уперед, а повіки твої нехай перед тобою простують. 26 Стежку ніг своїх вирівняй, і стануть міцні всі дороги твої: 27 не вступайся ні вправо, ні вліво, — усунь свою ногу від зла!

5 Мій сину, на мудрість мою уважаїй, нахили свое ухо до мого розуму, 2 щоб розважність ти міг стерегти, а пізнання — хай уста твої стережуть! 3 Бо кріпають солодощ губи блудніці, а уста її від оліви масніші, 4 та гіркий їй кінець, мов полін, гострий, як меч обосічний, — 5 її ноги до смерті спускаються, шеболу тримаються кроки її! (**Sheol h7585**) 6 Вона путь життя не урівнює, її стежки непевні, і цього не знає вона. 7 Тож тепер, мої діти, мене ви послухайте, не відходьте від слів моїх уст: 8 віддалі ти від неї дорогу свою, і не зближайсь до дверей її дому, 9 щоб слави своєї ти іншим не дав, а роки свої — для жорстокого, 10 щоб чужі не насилились сили твоєї й маєтку твого в чужім домі! 11 І будеш стогнати при своєму кінці, як знеможеться тіло твоє й твої сили, 12 і скажеш: „Як ненавидів я те напучування, а картання те серце мое відкидало! 13 І не слухав я голосу своїх учителів, і уха свого не схиляв до наставників. 14 Трояхи не був я при кожному злому, в середині збору й громади!“ 15 Пий воду з криниці своєї, і текуче з свого колодязя: 16 чи ж мають на вулицю вилиті бути джерела твої, а на площі — потоки твоєї води? — 17 Нехай вони будуть для тебе, для тебе самого, а не для чужих із тобою! 18 Хай твое джерело буде благословенне, і радій через жінку твоїх юних літ, — 19 вона ланя любовна та сérна прекрасна, її перса напоять тебе кожночасно, — впивається ж назавжди коханням її! 20 І нáшо, мій сину, ти маєш впиватись блудніцею, і нáшо ти бúдеш пригортати груди чужинки? 21 Бож перед очима Господніми всі дороги людіні, і стежкі її всі Він рівняє: 22 власні провини безбожного схоплять його, і поворóзям свого гріха буде зв'язаний він, 23 помиратиме він без напучування, і буде блукати в великій глупоті своїй!

6 Мій сину, якщо поручи́вся ти за свого близнього, дав руку свою за чужого, — 2 ти попався до пастик з-за слів своїх уст, схоплений ти із-за слів своїх уст! 3 Учини тоді це, сину мій, та рятуйсь, бо впав ти до рук свого близнього: іди, впади в порох, і на близких своїх напирай, 4 не дай сну своїм очам, і дрімання повікам своїм, 5 рятуйся, як сérна, з рукій, і як птах із руки птахоло́ва! 6 Іди до мурашки, лініоху, поглянь на дороги її — й помудрій: 7 нема в неї волода́ря,

ані урýдника, ані правýтеля; 8 вона заготовлює літом свій хліб, збирає в жинівá свою їжу. 9 Аж доки, лініоху, ти будеш вилéживатись, коли ти зо сну свого встанеш? 10 Ще трохи поспати, подрімати ще трохи, руки трохи зложити, щоб полéжати, — 11 і прийде, немов волоцюга, твоя незаможність, і злідні твої, як озбрóєний муж! 12 Людіна нікчémна, чоловік злочинний, вінходить з лукавими єстами, 13 він моргáє очима своїми, шургáє своїми ногáми, знаки подає пальцями своїми, 14 в його серці лукавство вибрює зло кожночасно, сваркíй розсіває, — 15 тому нагло прихóдить погибель його, буде раптом побитий — і лíку нема! 16 Оцих шість ненавидить Господь, а ці сім — то гидота душі Його: 17 очі пишні, брехливий язик, і руки, що кров неповінну ллють, 18 серце, що плéкає злочинні думкí, ноги, що сквáпно біжать на лихе, 19 свідок брехливий, що брéхні роздмúхує, і хто розсіває сваркíй між братів! 20 Стережи, сину мій, заповідь батька свого, і не відкидай науки матері своєї! 21 Прив'яжи їх на серці своему назавжди, повісь їх на шїї своїй! 22 Вона буде провáдити тебе у ході, стерегти́ме тебе, коли будеш лежати, а пробуди́шся — мовити буде до тебе! 23 Бо заповідь Божа — світільник, а наука — то світло, дорóга ж життя — то навчальні картання, 24 щоб тебе стерегти від злослівої жінки, від облésливого язика чужинки. 25 Не жадай її врóди у серці своїм, і тебе хай не візьме своїми повíками, — 26 Бо вартість розпúсної жінки — то бóханець хліба, а жінка заміжня вловлює душу ціннú... 27 Чи візьме людіна огонь на лоно своє, — і ѓдіж її не згорить? 28 Чи буде людіна ходити по вугіллю розпáленому, і не попáлятись ноги її? 29 Так і той, хто вчащає до жінки свого близнього: не буде некáраним кожен, хто доторкнётся до неї! 30 Не погóрджують злóдіем, якщо він укрáде, щоб рятувати життя своє, коли він голодує, 31 та як буде він знайдений, — всéмеро він відшкодує, віддасть все майно свого дому! 32 Хто чинить перéлюб, не має той розуму, — він знищує душу свою, — 33 побої та сором він знайде, а гáньба його не зітрéться, 34 бо зáздрощи — лютість мужчíни, і не змилосéрдиться він у день помсти: 35 він не зверне уваги на жоден твій викуп, і не схоче, коли ти гостінця прибóльшиш!

7 Сину мій, бережи ти словá мої, мої ж заповіді заховай при собі, 2 бережи мої заповіді — та й живи, а наука моя — немов в очах твоїх та зініця, 3 прив'яжи їх на пальцях своїх, напиши на табліці тій серця свого! 4 На мудрість скажи: „Ти сестра моя!“ а розум назви: „Мій довірений!“ 5 щоб тебе стерегтی від блудніці, від чужінки, що мовить м'якенькі словá. 6 Бо я визирáв був в вікно свого дому, через ґрати моого вікна, 7 і приглядавсь до невіж, розглядався між молоддю. І юнá ось, позбáвлений розуму, 8 проходив по ринку при розі його, і ступив по дорозі до дому її, 9 коли вітерéць повівав був увечорі дня, у тémряві ночі та мόроку. 10 Аж ось жінка в убрánні блудніці назустріч йому, із серцем підстúпним, 11 галасливá та непогамóвана, її ноги у домі своїм не бувають: 12 раз на вулиці, раз на майдáнах, і при кожному рóзі чату́е вона. 13 І вхопила вона його міцно та й поцілуvala його, беззорóмним зробила обличчя свое та й сказала йому: 14 „У мене тепер мирні жертви, — вýповнила я сьогодні обіти свої! 15 Тому то я вийшла назустріч тобі, пошукати обличчя твого, — і знайшла я тебе! 16 Килимáми я вýстелила своє лóже, — тканýнами різних кольорів з египетського полотнá, 17 постéлю свою я посыпала мýррою, алóем та цинамóном. 18 Ходи ж, аж до ранку впива́тися будем кохáнням, любов'ю натíшимось ми! 19 Бо вдома нема чоловіка, — пішов у далеку дорогу: 20 вузлик сріблá він узяв в свою руку, — хібá на день побvні повéрне до дому свого“. 21 Прихилíла його велемóвством своїм, обléсливістю своїх губ його звáбила, — 22 він раптом за нею пішов, немов віл, до зарíзу провáджений, і немов пес, що ведуть його на ланцюгú до ув'язнення, 23 як той птах, поспішає до сítки, і не знає, що це на життя його пáстка ... 24 А тепер, мої діти, мене ви послухайте, і на словá моїх уст уважайte: 25 Хай не збóчує серце твое на дороги її, не блукай ти стежkáми її, 26 бо вона багатьох уже трúпами кíнула, і численні всі, нею забйті! 27 Її дім — до шéбу дорóги, що провадять до смертних кіmnáт. (*Sheol h7585*)

8 Чи ж мудрість не кличе, і не подає свого голосу розум? 2 На верхíв'ях холmíв, при дорозі та на перехréstях стоїть он вона! 3 При брамах, при вході до міста, де вхóдиться в двері, там голосно кличе вона: 4 „До вас, мужі, я кличу, а мій голос до

людських синів: 5 Зрозумійте но, нéуки, мудрість, зрозумійте ви розум, безглúзді! 6 Послухайте, я бо шляхéтне кажу, і відкриття моїх губ — то простóта. 7 Бо правду говорять устá мої, а лукавство — гидóта для губ моїх. 8 Всі словá моїх уст справедливі, нема в них крутійства й лукáвства. 9 Усі вони прóсті, хто їх розуміє, і щирі для тих, хто знахóдить знання. 10 Візьміть ви картáння мое, а не срíblo, і знання, добírníше від щирого золота: 11 ліпша бо мудрість за перли, і не рівняються їй всі клейнóди! 12 Я, мудрість, живу разом з розумом, і знахóджу пізнáння розвáжне. 13 Страх Господній — лихе все ненáвидіти: я ненáвиджу пíху та гордість, і дорогу лиху та лукаві устá! 14 В мене рада й оглýдність, я розум, і сила у мене. 15 Мною царюють царі, а законодáвці правá справедливі встанóвлюють. 16 Мною прáвлять владики й вельмóжні, всі праведні сúddí. 17 Я кохаю всіх тих, хто кохає мене, хто ж шукає мене — мене знайде! 18 Зо мною багатство та слава, привáлий маєток та правда: 19 ліпший плíд мій від щирого золота й золота чистого, а прибуток мій ліпший за срíbló добírné! 20 Путtю праведною я ходжу, поміж правних стежóк, 21 щоб дати багатство в спáдщину для тих, хто кохає мене, — і я понапóвнюю їхні скарбнíц! 22 Господь мене мав на почáтку Своєї дороги, перше чýнів Своїх, сперwovíku, — 23 відвíку була я встанóвлена, від почáтки, від правíку землі. 24 Нарóджена я, як безóдень іще не булó, коли не було ще джерéл, водою обтýжених. 25 Нарóджена я, поки góri поставлénі ще не булý, давніше за пágirki, 26 коли ще землі не вчинив Він, ні пíль, ні початkóвого пóроху всéсвіту. 27 Коли приправляв небесá — я булá там, коли круgta вставляв на повéрхні безóдні, 28 коли хмари умíцнювали Він нагорí, як джерéла безóдні змíцнáv, 29 коли клав Він для моря устáva його, щоб його берегíв вода не перехóдila, коли ставив оснóви землі, — 30 то я мáйстром у Ньюго булá, і була я весéлощами день-у-день, радіочи перед обличчям Його кожночáсно, 31 радіочи на земníм круzí Його, а забáва моя — із синами людськими! 32 Тепер же, послухайте, діти, мене, і блаjénní, хто буде дороги мої стерегт! 33 Навчáння послухайте й мудрими станьте, і не віdstupайte від ньюго! 34 Блаjénná людýна, яка мене слухає, щоб пильнувати при двéрях моїх день-у-день, щоб одвírki мої берегт! 35 Xто бо

знаходить мене, той знаходить життя, і одержує милість від Господа. **36** А хто проти мене грішить, ограбовує душу свою; всі, хто мене ненавидить, ті смерть покохали!“

9 Мудрість свій дім збудувала, сім стовпів своїх вітесала. **2** Зарізала те, що було на заріз, змішала вино своє, і трапезу свою приготовила. **3** Дівчат своїх вислава, і кличе вона на височах міських: **4** „Хто бідний на розум, хай прийде сюди, “а хто нерозумний, говорить йому: **5** „Ходіть, споживайте із хліба мого, та пийте з вина, що його я змішала! **6** Покиньте глупоту — і будете жити, і ходіте дорогою розуму!“ **7** Хто картяє насмішника, той собі гáньбу бере, хто ж безбожників виговорює, сором собі набуває. **8** Не дорікай пересмішникові, щоб тебе не зненавидів він, вікартай мудрого — й він покохає тебе. **9** Дай мудрому — й він помудріє іще, навчи праведного — і прибільшить він мудrosti! **10** Страх Господній — початок премудrosti, а пізнання Святого — це розум, — **11** бо мною помножиться дні твої, і додадуть тобі рóків життя. **12** Якщо ти змудрів — то для себе змудрів, а як станеш насмішником, сам понесéш! **13** Жінка безглúзда криклíва, нерозумна, і нічого не знає! **14** Сідає вона на сідінні при вході до дому свогó, на високостях міста, **15** щоб кликати тих, хто дорогою йде, хто путтю своєю простує: **16** „Хто бідний на розум, хай прийде сюди, “а хто нерозумний, то каже йому: **17** „Вода кráдена — солодка, і приємний прихóваний хліб“. **18** І не відає він, що самі там мерцí, у глибінах шеолу — запрóшені нею! (*Sheol h7585*)

10 Син мудрий — потіха для батька, а син нерозумний — то смуток для неньки його. **2** Не поможуть неправедні скарби, а справедливість від смерти визвóлює. **3** Не допустить Господь голодувати душу праведного, а набуток безбожників згине. **4** Ледача рука до убо́ства веде, рука ж роботяща збагачує. **5** Хто літом збирає — син мудрий, хто ж дрімає в жнивá — син безпутній. **6** Благословéнства на голову праведного, а уста безбожним прикриє насильство. **7** Пам'ять про праведного — на благословéння, а ймéння безбожних загине. **8** Заповіді мудрoserдий приймає, алé дурногúбий впадé. **9** Хто в невинності ходить, той ходить

безпечно, а хто кривить дороги свої, буде вýявленій. **10** Хто оком моргає, той смуток дає, але дурногúбий впадé. **11** Уста праведного — то джерело життя, а уста безбожним прикриє насильство. **12** Ненáвисть побуджує свáрки, а любов покриває всі вýйни. **13** В устах розумного мудрість знаходиться, а різка — на спину безтýмного. **14** Прихóвують мудрі знаннá, а уста нерозумного — близькí до загибелі. **15** Маєток багатого — місто твердýнне його, погибель убогих — їхні злýдні. **16** Дорібок праведного — на життя, прибóток безбожного — в гріх. **17** Хто напúчування стережé — той на стéжці життя, а хто нехтує картáння, той блúдить. **18** Хто ненáвисть ховає, в того губи брехлíві, а хто нáклепи ширить, той дурновéрхий. **19** Не бракує гріха в многомóвності, а хто стримує губи свої, той розумний. **20** Язык праведного — то добíрне срíблó, а розум безбожних — мізéрний. **21** Пасу́ть багатьох губи праведного, безглuzdí ж умирають з нерóзуму. **22** Благословéння Господнє — воно збагачає, і смýтку воно не приносить з собою. **23** Нешляхéтне робити — забáва невíгласа, а мудрість — людіні розумній. **24** Чого нечестíвий боїться, те прийде на ньюго, а прáгнення праведних спóвняться. **25** Як буря, яка пронесéться, то й гине безбожний, а праведний має довíчну основу. **26** Як óцет зубам, і як дим для очей, так лінівий для тих, хто його посилає. **27** Страх Господній примножує днів, а рóки безбожних вкорóтяться. **28** Сподівáння для праведних — радість, а надія безбожних загине. **29** Дорога Господня — твердýння невínnим, а загибель — злочинцям. **30** Повíк праведний не захитається, а безбожники не поживуть на землі. **31** Уста праведного дають мудрість, а лукавий язык буде втятий. **32** Уста праведного уподóбання знають, а уста безбожних — лукáвство.

11 Обмáнливі шáльки — огíда для Господа, а повна вагá — це Його уподóба. **2** Прийде пишність, та прийде і гáньба, а з сумíрними — мудрість. **3** Невинність простосердих веде їх, а лукáвство зрадлíвих — їх вигубить. **4** Не поможет багатство в день гніву, а справедливість від смерти визвóлює. **5** Справедливість невинного дорогу йому випростóвує, безбожний же падає через безбожність свою. **6** Справедливість прямих їх рятує, а зрадливі захóплеї будуть своєю

захлінністю. 7 При смерті людіни безбожної гине надія, зникає чекання людіни нікченої. 8 Виривається праведний з утиску, і замість нього безбожний іде. 9 Свого близького нищить лукавий устама, а знанням визволяється праведні. 10 Добром праведних місто радіє, а як гинуть безбожні — співає. 11 Благословенням чесних підноситься місто, а устами безбожних руїнується. 12 Хто погорджує близькім своїм, той позбавлений розуму, а розумна людіна мовчить. 13 Виявляє обмовник таємне, вірнодухий же справу ховає. 14 Народ падає з браху розумного проводу, при численисті ж рідників спасіння буває. 15 Зле робить, як хто за чужого поручується, хто ж поруку ненавидить, той безпечний. 16 Жінка чеснотна осягає слави, і пильні багатства здобудуть. 17 Людіна ласкава душі своїй чинить добрό, а жорстока замучує тіло своє. 18 Чинить діло безвіртне безбожний, хто ж праведність сіє — заплату правдиву одержує. 19 Отак праведність є на життя, хто ж женеться за злом, той до смерті зближиться. 20 Серцем лукаві — огіда для Господа, а хто в неповинності ходить — Його уподоба. 21 Ручаюсь: не буде невинним лихий, а нащадок правдивих заховані буде. 22 Золотая сережка в свині на ніздрі — це жінка гарна, позбавлена розуму. 23 Жадання у праведних — тільки добро, надія безбожних — то гнів. 24 Дехто щедро дає, та ще додається йому, а дехто ховає над міру, та тільки бідніє. 25 Душа, яка благословляє, насищена буде, а хто поїде інших, — напоєний буде і він. 26 Хто задержує збіжжя, того проклинає нарід, хто ж поживу випрідує, тому благословення на голову. 27 Хто прагне добра, той шукає вподобання, хто ж лихого жадає, то й прийде на нього воно. 28 Хто надію кладе на багатство своє, той впаде, а праведники зеленіють, як листя. 29 Хто неряд уносить до дому свого, той вітер посіде, а дурноголовий розумному стане рабом. 30 Плід праведного — дерево життя, і мудрий життя набуває. 31 Коли праведний ось надолужується на землі, то тим більше безбожний та грішний!

12 Хто любить навчання, той любить пізнання, а хто докір ненавидить, той нерозумний. 2 Добрий від Господа має вподобання, а людіну

злих замірів осудить Господь. 3 Не зміниться людіна безбожністю, корінь же праведних не захищається. 4 Жінка чеснотна — корона для чоловіка свого, а засоромлююча — мов та гниль в його костях. 5 Думки праведних — право, підступні заміри безбожних — омана. 6 Безбожних слова — чатування на кров, а уста невинних урятовують їх. 7 Перевернуті безбожних — і вже їх нема, а дім праведних буде стояти. 8 Хвалять людіну за розум її, а кривосердий стає на погорду. 9 Ліпше прости, але роботяший на себе, від того, хто поважним себе видає, та хліба позбавлений. 10 Піклується праведний життям худоби своєї, а серце безбожних жорстоке. 11 Хто оброблює землю свою, той хлібом насищується, хто ж за марніцею гониться, той позбавлений розуму. 12 Безбожний жадає ловити у сітку лихіх, а в праведних корень принісить плоди. 13 Пастка злого — в гріху його уст, а праведний з утиску вийде. 14 Людіна насищується добром з плоду уст, і зроблене рук чоловіка до нього впаде. 15 Дорога безумця прямá в його очах, а мудрий послухає ради. 16 Нерозумного гнів пізнається відразу, розумний же мовчки ховає зневагу. 17 Хто правду говорить, той виявлює праведність, а свідок брехливий — оману. 18 Дехто говорить, мов коле мечем, яzik же премудрих — то ліки. 19 Уста правдиві стоятимуть вічно, а брехливий яzik — лиш на хвилю. 20 В серці тих, хто зло бре, — омана, а радість у тих, хто дораджує мир. 21 Жодна кривда не тряпиться праведному, а безбожні наповнюються лихом. 22 Уста брехливі — огіда у Господа, а чинячі правду — Його уподоба. 23 Приховує мудра людіна знання, а серце безумних глупоту викинує. 24 Роботяша рука пануватиме, а лінива даніюю стане. 25 Туга на серці людіни чавить її, добре ж слово її веселить. 26 Праведний вівідає свою путь, а дорога безбожних зведе їх самих. 27 Не буде ледачий пекти свого пілову, а людіна трудяща набуде маєток цінний. 28 В путі праїдности є життя, і на стежці її нема смерти.

13 Син мудрий приймає картання від батька, а насмішник докору не слухає. 23 плоду уст чоловік споживає добро, а жадоба зрадливих — насильство. 3 Хто уста свої стереже, той душу свою береже, а хто губи свої розпускає, — на того

погібіль. 4 Пожадає душа ліньюхá, та дарéмно, душа ж роботягих насятиться. 5 Ненáвидить праведний слово брехливе, безбожний же чинить лихе, і себе засорóмлює. 6 Праведність оберігає невинного на дорозі його, а безбожність погублює грішника. 7 Дехто вдає багачá, хоч нíчого не має, а дехто вдає бíдакá, хоч маєток великий у нього. 8 Викуп за душу людýни — багатство її, а вбогий й докóру не чує. 9 Світло праведних вéсело свítить, а свíтильник безбожних погáсне. 10 Тíльки сварка пихóю зчиняється, а мудрість із тими, хто ráдиться. 11 Багатство, заскóро здобуте, — помéншується, хто ж збирає помáлу — примнóжує. 12 Задовга надія — недúга для серця, а бажáння, що спóвнююється, — це дерево життя. 13 Хто погóрджує словом Господнім, той шкодить собі, хто ж страх має до заповіді, тому надолúжиться. 14 Наука премудрого — кринíця життя, щоб віддалíтися від пасток смéрти. 15 Добрий розум приносить приемність, а дорога зрадлíвих — погуба для них. 16 Кожен розумний за мудрістю робить, а безумний глупоту показує. 17 Безбожний посо́л у нещастя впадé, а вірний посол — немов лíк. 18 Хто ламає поýку — убоztво та гáньба томý, а хто береже осторóгу — шануваний вíн. 19 Вíконане побажáння приемне душі, а вступíтись від зла — то огýда безумним. 20 Хто з мудрими ходить, той мудрим стає, а хто товаришиє з безумним, той лиха набудé. 21 Грішників зло доганяє, а праведним Бог надолúжить добром. 22 Добрий лишає спáдок і онúкам, маєток же грішника схóваний буде для праведного. 23 Убогому буде багато поживи і з поля невprávного, та деякі гинуть з безpráv'я. 24 Хто стримує рíзку свою, той ненáвидить сина свого, хто ж кохає його, той шукає для нýго картáння. 25 Праведний ёсть, скільки скоче душа, живіт же безбожників зáвсіди брак відчуває.

14 Мудра жінка будує свíй дíм, а безумна своєю рукою руйнує його. 2 Хто ходить в простóті своїй, боїться той Господа, а в кóго дороги кривí, той погóрджує Ним. 3 На устах безумця галúзка пихý, а губи премудрих їх стережúть. 4 Де немає биків, там ясла порожні, а щедрість врожáю — у силі волá. 5 Свíдок правдивий не лже, а свíдок брехливий говорить неправду. 6 Насмíшник шукає премудрості, — та надарéмно, пíзнáння легкé для розумного. 7 Ходи здáлека від людýни безумної, і

від того, в кого мудрих уст ти не бачив. 8 Мудрість розумного — то розуміння дороги своєї, а глупота дурних — то омáна. 9 Нерозумні сміються з грíхá, а між праведними — уподóбання. 10 Серце знає гíркоту своєї душі, і в радість його не втручається інший. 11 Буде вýгублений дíм безбожних, а намет безневýнних розквíтне. 12 Буває, дорóга людýні здається простою, та кíнець її — стежка до смерти. 13 Також іноді і від смíху болить серце, і закінчення радості — смýток. 14 Хто пídstупного серця, насятиться той із доріг своїх, а добра людýна — із чинів своїх. 15 Вíрить безглúздíй в кожнісíнку слово, а мудрий зважає на кróбki свої. 16 Мудрий боїться й від злого вступає, нерозумний же гнівається та смíлівий. 17 Скорий на гнів учиняє глупоту, а людýна лукава зненáвиджена. 18 Нерозумні глупоту вспадkóвують, а мудrі знаннім коронуються. 19 Поклóниться злі перед добrими, а безбожники — при брамах праведного. 20 Убогий зненáвиджений навіть близкім своїм, а в багатого дрýзі численні. 21 Хто погорджує близкім своїм, той грíшить, а ласкáвий до вбогих — блажéнний. 22 Чи ж не блúдять, хто бре лихе? А милість та правда для тих, хто бре добро. 23 Кожна праця приносить достáток, алé праця уст в недостáток ведé. 24 Корона премудрих — їхня мýдрість, а вінéць нерозумних — глупота. 25 Свíдок правдивий визвóлює душі, а свíдок обмáнливий — бréхні торóчить. 26 У Господньому stráхovі сильна надія, і Він пристанóвище дíтям Своїм. 27 Страх Господній — кринíця життя, щоб віддалíтися від пасток смерти. 28 У числénності люду величність царя, а в бráку народу — погибль волóдаря. 29 Терпелíвий у гнíві — багаторозумний, а гнівлíвий вчиняє глупоту. 30 Лáгідне серце — життя то для тіла, а зáздрість — гнилізна костéй. 31 Хто тисне нуждéнного, той ображає свого Творця, а хто милостíвий до вбогого, той поважає Його. 32 Безбожний у зло свое падає, а праведний повний надії й при смерті своїй. 33 Мудрість має спóйнок у серці розумного, а що в нутрі безумних, те вýявиться. 34 Праведність люд píдімáє, а беззакónня — то сором нарóдів. 35 Ласка царéва — рабові розумному, гнів же його — проти того, хто соромить його.

15 Лáгідна відповідь гнів відвертáє, а слово вráзливе гнів підіймáє. **2** Язык мудрих — то добре знання, а устá нерозумних глупоту вислóвлюють. **3** Очі Господні на кожному місці, — позирають на злих та на добрих. **4** Язык лáгідний — то дерево життя, а лукáство його — заламáння на дусі. **5** Зневажає безумний напущення бáтькове, а хто береже осторóгу, стає розумніший. **6** Дім праведного — скарб великий, а в плóді безбожного — бéзлад. **7** Уста мудрих знання розсівають, а серце безглúздих не так. **8** Жертва безбожних — огíда для Господа, а молитва невинних — Його уподóба. **9** Господéві огіда — дорога безбожного, а того, хто женеться за праведністю, Він кохає. **10** Люта кара на тóго, хто путь оставляє, а хто осторóгу ненáвидить, той умирає. **11** Шéбл й Аваðдóн перед Господом, — тим більше серця синів лóдських! (Sheol h7585) **12** Насмíшник не любить картáння собі, — він до мудрих не пíде. **13** Рáдісне серце лицے веселить, а при смýтку сердечному дух приголóмшений. **14** Серце розумne шукає знання, а уста безумних глупоту пасу́ть. **15** Нуждénному всí дні лихі, кому ж добре на серці, у того гостýна постíйно. **16** Лíпше мале у Господньому стрáху, анíж скарб великий, та тривóга при тóму. **17** Лíпша пожíйва ярýнна, і при тому любов, анíж тучний вíл, та ненáвисть при тóму. **18** Гнівлíва людýна роздráжнює сварку, терпeliва ж у гніві вспокóює зáколот. **19** Дорога лíнивого — то терновýння, а путь щирих — дорога гладкá. **20** Мудрий син тішить бáтька свого, а людýна безумна погóрджує матíр'ю своєю. **21** Глупота — то радість для нерозумного, а людýна розумна дорогою прóстою ходить. **22** Ламаються зáдуми з бráку порáди, при числénності ж рáдників спóвнятся. **23** Радість людýні — у відповіді його уст, а слово на чáсі своему — яке воно добре! **24** Путь життя для премудрого — угóру, щоб віддáлюватись від шéбу внизу. (Sheol h7585) **25** Дім пишних руйнує Госпóдь, але стáвить межу для вдови. **26** Думки злого — огíда для Господа, але чисті для Ньюго приéмні словá. **27** Зажéрливий робить нещасним свíй дíм, хто ж дарунки ненáвидить, той буде жити. **28** Серце праведного розмíркує про відповідь, а ýста безбожних вибрýзкують зло. **29** Далекий Господь від безбожних, алé справедливих молитву Він чує. **30** Світло очéй тішить серце, добра звістка

підкрíплює кóсті. **31** Ухо, що навчánня життя вислухóвє, буде перебувати між мудрими. **32** Хто напúчування не приймає, той не дбає про душу свою, а хто слухається осторóги, здобуде той розум. **33** Страх Господній — навчánня премудrosti, а перед словою — скромність ідé.

16 Замíри серця належать людýні, та від Господа — відповідь языка. **2** Всí дороги людýні чисті в очах її, та зважує душі Господь. **3** Поклади свої чýни на Господа, і будуть постáвлени міцно думкí твої. **4** Все Господь учинив ради цíлей Своїх, — і безбожного на днину зла. **5** Огíда для Господа всякий бундóчний, — ручúся: не буде такий без вини! **6** Провина викуplюється через милість та правду, і страх Господній відвóдить від злого. **7** Як дороги людýні Господь уподóбає, то й її ворогів Він замíрює з нею. **8** Лíпше мале справедливе, анíж велиki прибúтки з безпрáв'я. **9** Розум людýні обдумує путь її, але кроки її наставляє Госпóдь. **10** Вирíшáльне слово в царя на губáх, тому в сúді устá його не спроневíряться. **11** Вага й шáльки правдиві — від Господа, все каміння вагóве в торбýнці — то дíло Його. **12** Чинити безбожне — огíда царям, бо трон змíцнюється справедливістю. **13** Уподóба царýм — губи прáведности, і він любить того, хто правдиве говорить. **14** Гнів царя — вісник смерти, та мудра людýна злагóднить його. **15** У свіtlí царського обличчя — життя, а його уподóба — мов хмара дощéва весною. **16** Набувáння премудrosti — як же це лíпше від золота, набувáння ж розуму — добírníše від срíбла! **17** Путь справедливих — ухилáться від зла; хто дорогу свою береже, той душу свою охорónює. **18** Перед загіблíлю гордість буває, а перед упáдком — бундóчність. **19** Лíпше бути покíрливим із лáгідними, нíж здóбич дíлити з бундóчними. **20** Хто вважає на слово, той знайде добро, хто ж надію складає на Господа — буде блаженний. **21** Мудросердого кличут „розумний“, а сóлодощ уст прибавляє науки. **22** Розум — джерело життя власникóв його, а картáння безумних — глупота. **23** Серце мудрого чинить розумnimi уста його, і на уста його прибавляє навчánня. **24** Приéмні словá — щíльникóвий то мед, солодкий душі й лíк на кості. **25** Буває, дорога людýні здається простóю, та кíнець її — стежка до смерти. **26**

Люді́на труда́ща працює для себе, бо до того примушує рот її. 27 Нікчемна люді́на копає лихе, а на устах її — як палючий огонь. 28 Лукава людина сваркі́ розсіває, а обмόвник розділює дрύзів. 29 Насильник підмоблює друга свого, і провадить його по недобрій дорозі. 30 Хто прижмурює очі свої, той круті́ства виду́мує, хто губами знахи подає, той виконує зло. 31 Сиви́зна — то пишна корона, знахобдя́ть її на дорозі праведності. 32 Ліпший від силачá, хто не скорий до гніву, хто ж панує над собою самим, ліпший від завойóвника міста. 33 За пазуху жереб вкладається, та ввесль його вýрок — від Господа.

17 Ліпший черствий кусок зо спокóем, ніж дім, повний учти м'ясної зо сваркою. 2 Раб розумний панує над сином безпутнім, і серед братів він поділить спáдок. 3 Для срíбла — топільна посúдина, а горно — для золота, Господь же серця випробóвує. 4 Лиходій слухається уст безбожних, слухає неправдомóв язика лиходíйного. 5 Хто сміється з убогого, той ображає свого Творця, хто радіє з нещастя, — не буде такий без вини. 6 Корона для стárших — онúки, а пишнóта дітей — їхні батькí. 7 Не пристóйна безумному мова поважна, а тим більше шляхéтному — мова брехлíva. 8 Хабар в очах його власникá — самоцvít: до всього, до чого повéрнеться, буде щастíти йому. 9 Хто шукає любови — провину ховає, хто ж про неї повтóрює, розгóноє дрýзів. 10 На розумного більше впливає одне остерéження, як на глупакá сто ударів. 11 Злив шукає лише неслухнáйности, та вісник жорстокий на нього пошлеться. 12 Ліпше спіткáти обездітнену ведмедицю, що кидається на люді́ну, аніж нерозумного в глупоті його. 13 Хто відплачус злом за добро, — не віdstупить лихе з його дому. 14 Почин сварки — то прóрив води, тому перед вýбухом сварки покинь ти її! 15 Хто оправдує несправедливого, і хто засуджує праведного, — обýдва вони Господévi огíдні. 16 Нáшо ті гроши в руці нерозумного, щоб мудрість купити, як мóзку нема? 17 Правдивий друг любить за всякої чáсу, в недолí ж він робиться братом. 18 Люді́на, позбавлена розуму, рýчиться, — порóку дає за друга свого. 19 Хто сварку кохає, той любить грíх; хто ж пíдвищує уста свої, той шукає нещастя. 20 Люді́на лукавого серця не знайде добра, хто ж

лукáвить своїм язиком, упаде в зло. 21 Хто родить безумного, родить на смуток собі, і не потішиться батько безглуздого. 22 Серце радісне добре лíкує, а пригнóблений дух сушить кóсті. 23 Безбожний таємно бере хабара, щоб зігнути путі правосúддя. 24 З обличчям розумного — мудрість, а очі глупця — аж на кінці землі. 25 Нерозумний син — смуток для батька, для своєї ж родительки — гíркість. 26 Не добре карати справедливого, бити шляхéтних за щíрість! 27 Хто словá свої стримує, той знає пíзнання, і холоднокróвний — розумна люді́на. 28 I глупáк, як мовчить,уважається мудрим, а як уста свої закриває — розумним.

18 Примхлýвий шукає сваволí, стає проти всього розумного. 2 Нерозумний не хоче навчатися, а тільки свíй ум показати. 3 З приходом безбожного й гáньба приходить, а з легковáженням — сором. 4 Словá уст люді́ни — глибока вода, джерело премудрості — близкотлýвий потíк. 5 Не добре вважáти на обличчя безбожного, щоб праведного повалити на суді. 6 Устá нерозумного тýгнуть до сварки, а словá його кличути бýкій. 7 Язык нерозумного — загибель для нього, а уста його — то тенéта на душу його. 8 Слова обмóвника — мов ті присмáки, і вони сходять у нутро утрóби. 9 Теж недбалій у праці своїй — то брат марнотráтнику. 10 Господнє Im'я — сильна башта: до неї втече справедливий і буде безпечний. 11 Маєток багатому — місто твердýнne його, і немов міцний мур ув уяві його. 12 Перед загибіллю серце люді́ни висóко несеться, перед словою ж — скромність. 13 Хто відповідає на слово, ще поки почув, — то глупóта та сором йому! 14 Дух дíйсного мужа винóсить терпíння свое, а духа прибýтого хто пíднесé? 15 Серце розумне знanná набуває, і вухо премудрих шукає знanná. 16 Дарунок люді́ни виводить із ýтиску, і провадить її до великих людей. 17 Перший у сварці своїй уважає себе справедливим, але прийде противник його та й дослíдить його. 18 Жереб перериває сваркí, та віddíлює сильних один від однóго. 19 Розлючений брат протиставиться більше за місто твердýнne, а сваркí, — немов зáсуви зáмку. 20 Iz плоду уст люді́ни наси́чується її шлунок, вона наси́чується плодом уст своїх. 21 Смерть та життя — у владі язика, хто ж кохає його, його плíд поїдає. 22 Хто

жінку чесно́тну знайшов, знайшов той добрó, і милість отримав від Господа. 23 Убогий говорить блага́льно, багатий же відповідає зухвáло. 24 Є товариші на розбиття, та є й приýтель, більше від брата прив'язаний.

19 Ліпший убогий, що ходить в своїй неповíнності, ніж лукавий устáми та нерозумний. 2 Теж не добра душа без знання, а хто нáглить ногами, спíткнеться. 3 Глупота людýни дорогу її викривляє, і на Господа гнівається її серце. 4 Маєток примножує дру́зів численних, а від бідака відпадає й товариш його. 5 Свідок брехливий не буде без кари, а хто бréхні говорить, не буде врятóваний. 6 Багато-хто гóдять тому, хто гостинці дає, і кожен товариш людýні, яка не скупíться на дари. 7 Бідарá ненавідять всі браття його, а тимбільш його приýятелі відпадають від нього; а коли за словами поради женеться, — нема їх! 8 Хто ума набуває, кохає той душу свою, а хто розум стережé, той знахóдить добрó. 9 Свідок брехливий не буде без кари, хто ж неправду говорить, загине. 10 Не лицо́є пишнóта безумному, тим більше рабові панувати над звéрхником. 11 Розум людýни припинює гнів її, а величність її — перейти над провиною. 12 Гнів царя — немов рик левчuká, а ласкáвість його — як роса на траву. 13 Син безумний — погибль для батька свого, а жінка сварлива — як рýнва, що з неї вода тече зáвжди. 14 Хата й маєток — спáдщина батьків, а жінка розумна — від Господа. 15 Лінощи сон накидають, і лінива душа — голодує. 16 Хто заповідь охороняє, той душу свою стережé; хто дороги свої легковáжить, — помре. 17 Хто милостíвий до вбогого, той позичає для Господа, і чин його Він надолúжить йому. 18 Картáй свого сина, коли є надія навчити, та забити його — не піднось свою душу. 19 Людýна великого гніву хай кару несе, бо якщо ти врятуеш її, то вчíниш ще гíрше. 20 Слухай ради й картáння приймай, щоб мудрим ти став при своєму кінці. 21 У серці людýни багато думóк, але вýповниться тільки зáдум Господній. 22 Здобуток людýні — то милість її, але ліпший бідár за людýну брехливу. 23 Страх Господній ведé до життя, і хто його має, той ситим ночує, і зло не досягне його. 24 У миску стромляє лíню свою руку, до уст же своїх не підійме її. 25 Як битимеш нерозважного, то помудріє й немудрий, а будеш

розумного остерігáти, то він зрозуміє поуку. 26 Хто батька грабує, хто матір жене? — Це син, що застíджує та осоромлює, — 27 перестань же, мій сину, навчатися від нерозумних, щоб відступитися від слів знання! 28 Свідок нíкчемний висміює суд, а уста безбожних вибрíзкують кривду. 29 На насмíшників кари готові постíйно, і вдари на спíну безумним.

20 Вино — то насмíшник, напій п'янкýй — галасу́н, і кожен, хто блúдить у ньому, немудрій. 2 Страх царя — як рик лева; хто до гніву довбóдить його, — проти свого життя прогрішає. 3 Слава людýні, що гнів покидає, а кожен глупák вибухáє. 4 Лінівий не бре із осени, а захоче в жнivá — і нічого нема. 5 Рада в серці людýни — глибока вода, і розумна людýна її повичéрпує. 6 Багато людей себе звуть милосердними, та вірну людýну хто знайде? 7 У своїй неповíнності праведний ходить, — блаженнí по ньому сини його! 8 Цар сидить на суддевім престолі, всяке зло розганяє своїми очима. 9 Хто скаже: „Очи́стив я серце своє, очистився я від свого грíхá?“ 10 Вага неоднакова, неоднакова міра, — обóє вони — то огíда для Господа. 11 Навіть юнá буде пíзнаний з чýнів своїх, — чи чин його чистий й чи прóстий. 12 Ухо, що слухає, й око, що бачить, — Господь учинив їх обóє. 13 Не кохайся в спаннї, щоб не збідніти; розплюощ свої очі — та хлібом насіться! 14 „Зле, зле!“каже той, хто купує, а як пíде собі, тоді хвáлиться кўпном. 15 Є золото й перел багато, та розумні устá — найцінніший то посуд. 16 Вíзьми його óдіж, бо він поручивсь за чужого, і за чужýнку візьми його зáстав. 17 Хліб з неправди солодкий людýні, та пíском потім бúдуть напóвнені уста її. 18 Тримаються зáміри радою, і вýйну провáдь мудрими ráдами. 19 Виявляє обмóвник таємне, а ти не вtrучайся до того, лéгко хто розтúлює уста свої. 20 Хто кляне свого батька та матір свою, — погасне свíтильник йому серед тéмряви! 21 Спáдок спóчатку заскоро набúтий, — не буде кíнець його поблагослóвлений! 22 Не кажи: „Надолúжу я злу!“ — май надію на Господа, і Він допоможе тобі. 23 Вага неоднакова — то огíда для Господа, а омáнливі шáльки не добri. 24 Від Господа — кроки людýни, а людýна — як вона зрозуміє дорогу свою? 25 Тенéта людýні казати „святе“нерозважно, а

згódом свої обітніці досліджувати. 26 Мудрий цар розпорошить безбожних, і звérне на них своє кóло для мук. 27 Дух людíни — світильник Господній, що все нýtro обшукує. 28 Милість та правда царя стережуть, і трона свого він підтримує милістю. 29 Окраса юнацтва — їхня сила, а пишність старіх — сивинá. 30 Синякі від побоїв — то масть лікувальна на злого, та вдари нутрú живота.

21 Вóдні потóки — царéве це серце в Господній руці: куди тільки захоче, його Він скерóвує. 2 Всяка дорога людíни прямá в її óчах, та керує серцями Господь. 3 Справедливість та правду чинити — для Господа це добíрніше за жертву. 4 Муж гордого ока та серця надутого — несправедливий, а світильник безбожних — це гріх. 5 Думки пильного лиш на достаток ведуть, а всякий кваплівий — на збиток. 6 Набувáння майна язиком неправдивим — це скороминúща марнота шукаючих смерти. 7 Насильство безбожних прямúє на них, бо прáва чинити не хóчуть. 8 Дорога злочинця крутá, а чистий — прямíй його чин. 9 Лíпше жити в кутí на даху, нíж з сварливою жінкою в спíльному домі. 10 Лихого жадає душа нечестивого, і в óчах його близкій його не отримає милости. 11 Як карають глумлівця мудре безумний, а як мудрого вчать, — знаннá набуває. 12 До дому свого приглядається праведний, а безбожний довóдить до зла. 13 Хто вухо своє затикає від зóйку убогоого, то й він буде кликати, та не отримає віdpovídi. 14 Таємний дарунок погáшує гнів, а неýвний гостýнець — лютъ сильну. 15 Радість праведному — правосúддя чинити, а злочýнцеві — страх. 16 Людíна, що зблуджує від путí розуму, у зборі померлих спочине. 17 Хто любить весéлощі, той немаючий, хто любить вино та оливу, той не збагатíє. 18 Безбожний — то викуп за праведного, а лукавий — за щирого. 19 Лíпше сидіти в пустýнній країні, нíж з сварливою та сердитою жінкою. 20 Скарб ціnníй та олива в мешkánnі премудрого, та нищить безумна людíна його. 21 Хто женéться за праведністю та за милістю, той знахóдить життя, справедливість та славу. 22 До міста хоробрих увíде премудрий, і твердію надії його поруйнує. 23 Хто стереже свої уста його язикá, той душу свою зберігає від лиха. 24 Надутий пихóу — насмішник іm'я йому, він робить усе із бундючним

зухвáльством. 25 Пожадáння лíнивого вб'є його, бо руки його відмовляють робити, — 26 він кожного дня пожадліво жадає, а справедливий дає та не жалує. 27 Жертва безбожних — огíда, а надто тоді, як за дíло безчесне принóситься. 28 Свідок брехливий загине, а людíна, що слухає Боже, говорýтиме зáвжди. 29 Безбожна людíна жорстока обличчям своїм, а невинний зміцнáє дорогу свою. 30 Нема мудrosti, ані розуму, ані ради насýпроти Господа. 31 Приготовлений кінь на день бóю, алé перемога від Господа!

22 Лíпше добрé іm'я за багатство велике, і лíпша милість за срíбло та золото. 2 Багатий та вбогий стрíчаються, — Господь їх обох створив. 3 Мудрий бачить лихе — і ховається, а безумні йдуть і караються. 4 Заплата покори і стрáху Господнього, — це багатство, і слава, й життя. 5 Терніна й пасткí на дорозі лукавого, а хто стережé свою душу, віdíjde далеко від них. 6 Привчай юнакá до дороги його, і він, як постáріється, не устúпиться з неї. 7 Багатий панує над бíдними, а боржník — раб позичáльника. 8 Хто сіє крýвdu, той жáтиме лихо, а бич гніvu його покінчиться. 9 Хто доброго ока, той поблагослóвлений буде, бо дає він убогому з хлíba свого. 10 Глумлівого вижени, — й вийде з ним сварка, і суперечка та гáньба припíнятися. 11 Хто чистість серця кохає, той має хороше на устах, і другом йому буде цар. 12 Очі Господа оберíгають знаннá, а лукаві слова Він віdkине. 13 Лíнивий говорить: „На вулиці лев, — серед майдáну я буду забитий!“ 14 Уста кохáнки — яма глибока: на кóго Господь має гнів, той впадає туди. 15 До юнакóвого серця глупота прив'язана, та різка картáння віddalít від ньюго її. 16 Хто тисне убогоого, щоб собі збагатíться, і хто багачévi дає, — той певно збídnіe. 17 Нахили своє вухо, і послухай слів мудрих, і серце зверни до мого знаннá, 18 бо гарне воно, коли будеш ти їх у своєму нутрú стерегtý, — хай стануть на устах твоїх вони рázom! 19 Щоб надія твоя була в Гóсподі, я й сьогодні навчаю тебе. 20 Xiba ж не писав тобі трíci з порадами та із знаннáм, 21 щоб тобі завіdомити правду, правдиві слова, щоб ти істину міг віdpovísti тому, хто тебе запитає. 22 Не грабуй незамóжнього, бо він незамóжнý, і не тисни убогоого в брамі, 23 бо Господь за

їхню справу судітиметься, і грабіжникам їхнім ограбує Він душу. 24 Не дружись із чоловіком гнівлівим, і не ходи із людиною лютою, 25 щоб доріг її ти не навчівся, і тенета не взяв для своєї душі. 26 Не будь серед тих, хто поруку дає, серед тих, хто поручується за боргі: 27 коли ти не матимеш чим заплатити, — нащо візьмуть з-під тебе постелю твою? 28 Не пересувай вікової границі, яку встановили батькі твої. 29 Ти бачив людину, мотрону в занятті своїм? Вона перед царями спокійно стоятиме, та не встоїть вона перед простирами.

23 Коли сядеш хліб їсти з володарем, то пильно вважай, що перед тобою, — 2 і поклади собі в горло ножа, якщо ти ненажера: 3 не жадай його ласощів, бо вони — хліб обманливий! 4 Не мордуйся, щоб мати багатство, — відступіся від думки своєї про це, — 5 свої очі ти звірнеш на нього, — й нема вже його: бо конче змайструє воно собі кріла, і полетить, мов орел той, до неба. 6 не їж хліба в злоокого, і не пожадай лакомінок його, 7 бо як у душі своїй він обраховує, такий є. Він скаже тобі: „їж та пий!“, але серце його не з тобою, — 8 той кавалок, якого ти з'їв, із себе вікинеш, і свої гарні словá надаремно потріши! 9 Не кажи до ушей нерозумному, бо погордить він мудрістю слів твоїх. 10 Не пересувай вікової границі, і не входь на сирітські поля, 11 бо їхній Визволитель міцний, — Він за справу їхню буде судитись з тобою! 12 Своє серце зверни до навчання, а уші свої — до розумних речей. 13 Не стримуй напучування юнака, — коли різкою виб'еш його, не помре: 14 ти різкою виб'еш його, — і душу його від шебулу врятуєш. (*Sheol h7585*) 15 Мій сину, якщо твоє серце змудріло, то буде радіти також моє серце, 16 і нутро мое буде тішитись, коли уста твої говорітимуть слухнє. 17 Нехай серце твоє не завідує грішним, і повсіякчас пильний тільки стрáху Господнього, 18 бо існує майбутнє, і надія твоя не загине. 19 Послухай, мій сину, та й помудрій, і нехай твоє серце ступає дорогою рівною. 20 Не будь поміж тими, що жлуктять вино, поміж тими, що м'ясо собі пожирають, 21 бо п'яніця й жерун збідніють, а сонливий одігне лахміття. 22 Слухай батька свого, — він тебе породив, і не гордуй, як постаріла мати твоя. 23 Купи собі й не продавай правду, мудрість,

і картання та розум. 24 Буде вельми радіти батько праведного, і родитель премудрого втішиться ним. 25 Хай радіє твій батько та мати твоя, хай потішиться та, що тебе породила. 26 Дай мені, сину мій, своє серце, і очі твої хай кохають дороги мої. 27 Бо блудниця — то яма глибока, а криниця тісна — чужа жінка. 28 І вона, мов грабіжник, чатує, і примножує зрадників поміж людьми. 29 В кого „ой“, в кого „ай“, в кого свárки, в кого клопіт, в кого рани даремні, в кого очі червоні? — 30 У тих, хто запізнюються над вином, у тих, хто приходить попробувати вина змішаного. 31 Не дивись на вино, як воно рум'янє, як вибліскує в келіху й рівненько ллється, — 32 кінець його буде кусати, як гад, і вжалити, немов та гадюка, — 33 пантруватимуть очі твої на чужі жінки, і серце твоє говорить дуроші... 34 І ти будеш, як той, хто лежить у середині моря, й як той, хто лежить на щогловім верху. 35 І скажеш: „Побили мене, та мені не боліло, мене штурхали, я ж не почув, — коли я прокинусь, шукатиму далі того ж“.

24 Не завідуй злим людям, не бажай бути з ними, 2 бо їхнє серце говорить про здірство, а юста їхні мовлять про зло. 3 Дім будується мудрістю, і розумом стається міцно. 4 А через пізнання кімнати наповнюються усіляким маєтком цінним та приємним. 5 Мудрий сильніший від сильного, а людина розумна — від повносилого. 6 Тому то провадь війну мудрими рáдами, бо спасіння — в численності рáдників. 7 Для безумного мудрість за надто висока, — своїх уст не розкриє при брамі. 8 Хто чинить лихе замірє, тогó звуть лукавим. 9 Замір глупоти — то гріх, а насмішник — огіда людіні. 10 Якщо ти в день недолі знесійлився, то малá твоя сила. 11 Рятуй узятих на смерть, також тих, хто на страждання хілиться, — хіба не підтримаєш їх? 12 Якщо скажеш: „Цього ми не знали!“ — чи ж Той, хто серця випробовує, знати не буде? Він Сторож твоєї душі, і Він знає про це, і повéрне людіні за чином її. 13 Їж, сину мій, мед, бо він добрий, а мед щільниковий — солодкий він на піднебінні твоїм, — 14 отак мудрість пізнай для своєї душі: якщо знайдеш її, то ти маєш майбутність, і надія твоя не поніщиться! 15 Не чатуй на помéшкання праведного, ти безбожнику,

не ограблюй мешкання його, 16 бо праведний сім раз впаде — та зведеться, а безбожний в погибель впаде! 17 Не тішся, як ворог твій падає, а коли він спіткнеться, — хай серце твоє не радіє, 18 щоб Господь не побачив, і це не було в Його очах лихим, і щоб Він не звернув Свого гніву від нього на тебе! 19 Не пались на злочинців, не заздри безбожним, 20 бо злому не буде майбутності, світильник безбожних погасне. 21 Бійся, сину мій, Господа та царя, не водися з непевними, 22 бо погибель іхня нагло постане, а біду від обох тих хто знає? 23 I оце ось походить від мудрих: Звертати увагу в суді на обличчя — не добре. 24 Хто буде казати безбожному: „Праведний ти!“ того проклинатимуть люди, і гніватись будуть на того народа. 25 А тим, хто картає його, буде міле оці, і прийде на них благословення добра! 26 Мов у губи цілує, хто відповідає правдиве. 27 Приготуй свою працю надвірі, й оброби собі поле, а потім збудуеш свій дім. 28 Не будь ложним свідком на свого близнього, і не підгвороюй устами своїми. 29 Не кажи: „Як зробив він мені, так зроблю я йому, — вернү людіні за чином ії!“ 30 Я проходив край поля людіни лінивої, та край виноградника недоумкуватого, — 31 і єсть все воно позарстало тेरням, будякими покрита поверхня його, камінний же мур його був поруїніваний. 32 I бачив я те, і увагу звернув, і взяв я поуку собі: 33 „Ще трохи поспати, подрімати ще трохи, руки трохи зложити, щоб полежати, — 34 і приходить, немов мандрівник, незаможність твоя, і нужда твоя, як озброєний муж!“

25 I оце Соломонові пріповіті, що зібрали люди Езекії, Юдиного царя. 2 Слава Божа — щоб справу скласти, а слава царів — щоб розвідати справу. 3 Небо високістю, і земля глибиною, і серце царів — недослідимі. 4 Як відкинути жу́жель від срібла, то золотареві виходить посудина, — 5 коли віддалити безбожного з-перед обличчя царевого, то справедливістю міцно постівиться трон його. 6 Перед царем не пишайся, а на місці великих не стій, 7 бо ліпше, як скажуть тобі: „Ходи вище сюди!“ аніж тебе знізити перед шляхетним, що бачили очі твої. 8 Не спішайся ставати до позову, бо що будеш робити в кінці його, як тебе засоромить твій близній? 9 Судися за сварку свою з своїм близнім, але не виявляй таємниці

іншого, 10 щоб тебе не обрা�звив, хто слухати буде, і щоб не вернулась на тебе обмова твоя. 11 Золоті яблука на срібнім тарелі — це слово, проказане часу свого. 12 Золотая сережка й оздоба зо щірого золота — це мудрий картач для уважного уха. 13 Немов сніговá прохолода в день жнів — посол вірний для тих, хто його посилає, і він душу пана свого оживляє. 14 Хмари та вітер, а немає дощу це людіна, що чвáниться дарам, та його не дає. 15 Волóдар зм'якшується терпеливістю, а м'якéнький язык ломить кістку. 16 Якщо мед ти знайшов, то спожий, скільки досить тобі, щоб ним не пересйтися та не звернути. 17 Здержу ногу свою від дому твого товариша, щоб тобою він не пересйтися, і не зненавідів тебе. 18 Молот, і меч, і гостра стріла — людіна, що говорить на близнього свого, як свідок брехливий. 19 Гнилий зуб та кульга́ва нога — це надія на зрадливого радника в день твого утиску. 20 Що здіймати одежду холодного дня, що лити очет на сόду, — це — співати пісні сердю засмученому. 21 Якщо голодує твій ворог — нагодуй його хлібом, а як спрагнений він — водою напій ти його, 22 бо цим пригортаеш ти жар на його голову, і Господь надолу́жить тобі! 23 Вітер північний народжує дощ, а таємний язык — сердите обличчя. 24 Ліпше жити в куті на даху, ніж з сварливою жінкою в спільному домі. 25 Добра звістка з далекого краю — це холодна водиця на спрагнену душу. 26 Джерело скаламу́чене чи зіпсутий потік — це праведний, що схиляється перед безбожним. 27 Істи меду багато — не добре, так досліджувати власну славу — не слава. 28 Людіна, що стрімує немає для духу свого, — це зруйноване місто без мýру.

26 Як літом той сніг, і як дощ у жнівá, — так не лиціє глупців пошана. 2 Як пташка літає, як ластівка лине, так невинне прокляття не сповниться. 3 Батіг на коня, обрót на осла, а різка на спіну глупців. 4 Нерозумному відповіді не давай за нерозум його, щоб і ти не став рівний йому. 5 Нерозумному відповідь дай за безумством його, щоб він в очах своїх не став мудрим. 6 Xто через глупців посилає словá, той ноги собі обтинає, отруту він п'e. 7 Як волочиться ноги в кульга́вого, так у безумних устах пріповітка. 8 Як прив'язувати камінь коштовний до пращі,

так глупців пошану давати. 9 Як тéрен, що влізе у руку, отак приповістка в устах нерозумного. 10 Як стрілець, що все ранить, так і той, хто наймає глупця, і наймає усяких прохóжих. 11 Як вертається пес до своєї блювотини, так глупоту свою повторяє глупак. 12 Чи ти бачив людіну, що мудра в очах своїх? Більша надія глупців, ніж їй. 13 Лінівий говорить: „Лев на дорозі! Лев на майдані!“ 14 Двері обертаються на своєму чопі, а лінівий — на ліжку своїм. 15 Свою руку лінівий стромляє до миски, — та піднесті до рота її йому тяжко. 16 Лінівий мудріший ув очах своїх за сімох, що відповідають розумно. 17 Пса за вúха хапає, хто, йдучий, устряває до сварки чужої. 18 Як той, хто вдає божевільного, кíдає іскри, стріли та смерть, 19 так і людіна, що обманює друга свого та каже: „Таж цé я жартую!“ 20 З браку дров огонь гасне, а без пліткарії мовкне сварка. 21 Вугілля для жару, а дрібва огнєві, а людіна сварліва — щоб сварку розпліювати. 22 Словá обмóвника — мов ті присмáки, ї у нутрó живота вони схóдять. 23 Як срібло з жúжелицею, на горшкові наклáдене, так полýм'яні уста, а серце лихе, — 24 устами своїми маскúється ворог, і ховає оману в своéму нутрі: 25 коли він говорити лагідно — не вір ти йому, бо в серці його сім огій! 26 Як ненáвисть прикрита омáною, — її зло відкривається в зборі. 27 Хто яму копáє, той в неї впадé, а хто кóтить каміння — на нього воно повертається. 28 Брехливий язик ненáвидить своїх утýскуваних, і уста гладéнькі до згуби провáдять.

27 Не вихвáлюйся зáвтрашнім днем, бо не знаєш, що день той порóдить. 2 Нехай інший тебе вихваляє, а не уста твої, чужий, а не губи твої. 3 Каміння — тягár, і пісок — важка річ, та гнів нерозумного тяжкий від них від обох. 4 Лютість — жорстокість, а гнів — то затóплењня, та хто перед заздрістю встóйт? 5 Ліпше відкрите картáння, ніж таємна любов. 6 Побої коханого вірність показують, а в ненáвисника поцілунки числénні. 7 Сита душа топче ї мед щільникóвий, а голодній душі все гíркé — то солодке. 8 Як птах, що гніздо свое кинув, так і людіна, що з місця свого мандrúє. 9 Олива й кадило потішують серце, і солодкий нам друг за душевну пораду. 10 Друга свого й друга батька свого не кидай, а в дім брата свого не

приходь в день нещаствя свого, — ліпший сусіда близький за далекого брата! 11 Будь мудрий, мій сину, й потіш мое серце, і я матиму що відповістí, як мені докорáтиме хто. 12 Мудрий бачить лихе — і ховається, а безумні йдуть — і караються. 13 Візьми його одіж, бо він поручивсь за чужого, і за чужінку застáву візьми. 14 Хто сильним голосом благословляє із рáннього ранку свого товариша, — за проклáття залічується це йому. 15 Рýнва, постійно текúча слотлівого дня та жінка сварліва — однáкове: 16 хто хоче сховати її — той вітра ховає, чи оливу пахúчу правиці свої, що видасть себе. 17 Як гострить залізо залізо, так гострить людіна лицé своего друга. 18 Сторож фігóвницí плóди її споживає, а хто пана свого стереже, той шанований. 19 Як лицé до лиця у воді, так серце людіни до серця людіни. 20 Шебл й Агаддóн не насítяться, — не насítяться й очі людіни. (*Sheol h7585*) 21 Що для срібла топíльна посúдина, і горно — для золота, те для людини устá, які хвалять її. 22 Хоч нерозумного будеш товкти товкачém поміж зéрнами в стúпі, — не відíдзе від нього глупота його! 23 Дóбре знай вигляд своєї отари, поклади свое серце на чéреди, 24 бо багатство твоє не навíki, і чи корона твоя з роду в рід? 25 Появилася зéлень, і трава показалась, і збирається сіно із гíр, — 26 будуть вíвці тобі на вбраннá, і козлí — ціна поля, 27 і молока твоїх кíз буде дóсить на їжу тобі, на цд твоого дому, і на життя для служнýць твоїх.

28 Безбожні втіkáють, коли й не женúться за ними, а справедливий безпечний, немов той левчук. 2 Коли край провиниться, то має багато волóдарів, коли ж є людіна розумна й знаюча, то дéржиться довго. 3 Людіна убога, що гнóбить нуждéнних, це злýва рвучкá, що хліба по нíй не буває. 4 Тí, хто Закóн залишає, хвалять безбожних, а тí, хто Закóн береже, на них бúряться. 5 Люди лихі правосúддя не розуміють, а шукаючі Господа все розуміють. 6 Ліпше убогий, що ходить в своїй неповинності, ніж криводорóгий, хоч він і баgáч. 7 Хто Закóн бережé, розумний той син, а хто вóдиться із гультями, засоромлює бáтька свого. 8 Хто мнóжить лихвáрським відсóтком багатство своє, той для тóго громáдить його, хто ласкавий для бідних. 9 Хто відхíлює вухо своє, щоб не слухати Закóна, то буде огíдна й молитва того. 10

Хто прόстих доводить блудýти дорогою зла, сам до ями своєї впадé, а невинні посéдуть добро. 11 Багата людýна в очáх своїх мудра, та розумний убогий розслíдить її. 12 Велика пишнóта, як тішаться праведні, коли ж несправедливі зростають, то треба шукати людýну. 13 Хто ховає провини свої, тому не ведéться, а хто признається та кидає їх, той буде помилуваний. 14 Блаженна людýна, що завжди обáчна, а хто ожорстóчує серце своє, той впадає в лихе. 15 Лев риччуй чий й ведмíдь ненажéрливий — це безбожний володар над людом убогим. 16 Володар, позбавлений розуму, тисне дошкульно, а ненавýсник зажéрливости буде мати дні довгі. 17 Людýна, обтýжена за душогúбство, втікає до гробу, — нехай її не пíдпíрають! 18 Хто ходить невинний, той буде спасéний, а криводорóгий впадé на одній із дорíг. 19 Хто землю свою обробляє, той насытиться хлíбом, а хто за марнóтним женéться, насытиться вбогістю. 20 Вірна людýна багата на благословéння, а хто спíшно збагачується, непокараним той не залишиться. 21 Увагу звертати на особу — не добре, бо й за кус хлíба людýна згрішить. 22 Завидóща людýна спíшишь до багатства, і не знає, що прийде на неї нуждá. 23 Хто напоумліє людýну, той знахóдить вкíнці більшу ласку, нíж той, хто лестítъ язиком. 24 Хто батька свого й свою матір грабує і каже: „Це не грíх“, той розбíйнику друг. 25 Захлánний викликує сварку, хто ж має надíю на Господа, буде насычений. 26 Хто надíю кладе на свíй розум, то він нерозумний, а хто мудрістю ходить, той буде врятóваний. 27 Хто дає немаючому, той недостатку не знатиме, хтó ж свої очі ховає від нього, той зазнáє багато проклять. 28 Коли пíдіймáються люди безбожні, людýна ховається, а як гинуть вони, то мнóжаться праведні.

29 Чоловíк остерéжуваний, та твердошиїй, буде зламаний нагло, і лíку не буде йому. 2 Коли мнóжаться праведні, радіє нарóд, як панує ж безбожний — то стóгне нарóд. 3 Людýна, що мудрість кохає, потíшує батька свого, а хто попасає блудníць, той губить маєток. 4 Цар утримує край правосúддям, а людýна хабáрна руйнує його. 5 Людýна, що другові своему пíдлéщує, на стóпах його пáстку ставить. 6 У провині людýни лихої знахóдиться пáстка, а справедливий

радіє та тішиться. 7 Праведний знає про право вбогих, безбожний же не розуміє пíznánnia про це. 8 Люди глузлívi пíдбóрюють місто, а мудрі утишують гнів. 9 Мудра людýна, що правується із нерозумним, то чи гníвається, чи сміється, — спокю не знає. 10 Кровожéрці ненáвидять праведного, справедливі ж шукають спаси його душу. 11 Глупák уесь свíй гнів увиявляє, а мудрий назад його стрíмує. 12 Володар, що слухає слóва брехливого, — безбожні всí слúги його! 13 Убогий й гнобитель стрíчається, — їм обом Господь очі освітлює. 14 Як цар правдою судить убогих, стóйтиме трон його завжди. 15 Різка й поúка премудрість дають, а дитíна, залишена тільки собі, засорóмлює матір свою. 16 Як мнóжаться несправедливі — провина розмнóжується, але праведні бачитимуть їхній упáдок. 17 Карай сина свого — й він тебе заспокóїть, і приéмнощі дасть для твоєї душі. 18 Без пророчих видíнь люд розбéшений, коли ж стереже він Закóна — блаженний. 19 Раб словами не буде покáраний, — хоч він розуміє, алé не послúхає. 20 Чи бачив людýну, кваплíву в словах своїх? — Більша надія глупцéві, нíж її! 21 Хто розpéшує змáлку свого раба, то кíнець його буде невдячний. 22 Гнівлíва людýна виклýкує сварку, а лютий вчиняє багато провин. 23 Гордíня людýни її понижae, а чести набуває покíрливий духом. 24 Хто дíлиться з злóдíєм, той ненáвидить душу свою, — він чує проклáття, та не виявляє. 25 Страх перед людýною пáстку дає, хто ж надíю складає на Господа, буде безпечний. 26 Багато шукають для себе обличчя володаря, та від Господа суд для людýни. 27 Насíльник — огíда для праведних, а простодорóгий — огíда безбожному.

30 Словá Агúра, Якéвого сина, массéянина:

„Слово мужчíни: Трудився я, Боже, трудився я, Боже, — і змучився я! 2 Бо дúмаю, що немудріший за кожного я, і не маю я людського розуму, 3 і не навчився я мудrosti, і не знаю пíznánnia святих.... 4 Хто на небо ввíшов — і зíйшов? Хто у жмéні Свої зíбрав вíтер? Хто воду в одéжу зв'язав? Хто поставив усí кíнцí землї? Яке Йménня Його, і яке Йménня Сина Його, коли знаєш? 5 Кожне Боже слово очищене, щит Він для тих, хто в Нім пристановище має. 6 До слів Його не додавай, щоб

тебе не скартав Він, і щоб неправдомо́вцем не став ти. 7 Двох речей я від Тебе просив, — не відмов мені, поки помрӯ: 8 віддали́ Ти від мене марноту та слово брехліве, убозтва й багатства мені не давай! Годуй мене хлібом, для ме́не призначеним, 9 щоб я не пересйтися та й не відрікся, і не сказав: „Хто Господь?” і щоб я не збіднів і не крав, і не зневажив Ім'я моого Бога. 10 Раба не обмовляй перед паном його, щоб тебе не прокляв він, і ти винуватим не став. 11 Оце покоління, що батька свого проклинає, і ненъки своєї не благословляє, 12 покоління, що чисте в очах своїх, та від бруду свого не обмите, 13 покоління, — які гόрдісні очі його, а повіки його як піднєслися! 14 Покоління, що в нього мечі — його зуби, а гострі ножі — його щелепи, щоб пожерти убогих із краю й нуждённих з землі! 15 Дві дочки в кровожерця: „Дай, дай!” Оці три не насытяться, чотири не скажуть „досить”: 16 шебл та утрóба неплідна, водою земля не насытиться, і не скаже „досить” огонь! (Sheol h7585) 17 Око, що з батька сміється й погорджує послухом матері, — нехай відъбають його крúки поточні, і нехай орленята його пожеруть! 18 Три речі оці дивовіжні для мене, і чотири, яких я не знаю: 19 дорога орліна в повітря, дорога зміїна на скелі, корабельна дорога в середині моря, і дорога мужчynи при дівчині!. 20 Така ось дорога блудлівої жінки: наїлась та витерла уста свої й повіла: „Не вчинила я злого!” 21 Трясéться земля під трьома, і під чотирма, яких знесті не може вона: 22 під рабом, коли він зацарює, і під нерозумним, як хліба наїться, 23 під розпустницею, коли взята за жінку, і невільницею, коли вижене пані свої!. 24 Оці ось чотири малі на землі, та вони вельми мудрі: 25 мурáшки, — не сильний нарóд, та пожіву свою заготóвлюють літом; 26 борсукý, — люд не сильний, та в скелі свій дім вони ставлять; 27 немає царя в сарані, — але вся вона в строї бойовім вихòдить; 28 павук тільки лапками пнетися, та він і в палатах царських! 29 Добре ступають ці троє, і добре хóдять чотири: 30 лев, найсильніший поміж звіринóю, який не вступається ні перед ким, 31 осідланий кінь, і козел, та той цар, що з ним військо! 32 Якщо ти допустíвся глупоти пихою, й якщо замір'яш лихе, — то руку на уста! 33 Бо збивання молока дає масло, і дає кров вдар по носі, тиск же на гнів даєварку”.

31 Слова Лемуїла, царя Массý, що ними навчала його його мати: 2 „Що, сину мій, і що, сину утрóби моєї, і що, сину обітниць моїх? 3 Не давай жінкам сили своєї, ні доріг своїх для руйнувальниць царів! 4 Не царям, Лемуїле, вино, не царям, і напій той п'янкий не князéм, 5 щоб не впився він та не забув про Закóна, і щоб не змінив для всіх гноблених пра́ва! 6 Дайте напою п'янкого тому, хто гине, а вина — гіркодúхим: 7 він вип'e й забуде за бідність свою, і мýки своєї вже не пам'ятатиме! 8 Відкривай свої уста немóві, для суда всім нещасним. 9 Відкривай свої уста, й суди справедливо, і правосуддя зроби для убогого та для нуждённого. 10 Хто жінку чеснотну знайде? а ціна її більша від перел: 11 довіряє їй серце її чоловіка, і йому не забráкне прибутку! 12 Вона чинить для нього добро, а не зло, по всі дні свого життя. 13 Шукає вона вовни лльону, і робить охоче своїми руками. 14 Вона, немов кораблі ті купéцькі, здалéка спроваджує хліб свій. 15 І встане вона ще вночі, і видасть для дому свого поживу, а порядок служницям своїм. 16 Про поле вона намишляла, і його набула, із плóду долоней своїх засадила вона виноградинка. 17 Вона підперізує силою стéгна свої та зміцнє рамéна свої. 18 Вона розуміє, що добра робота її, і світильник її не погáсне вночі. 19 Вона руки свої простягає до прýдки, а долоні її веретено тримають. 20 Долоню свою відкриває для вбогого, а руки свої простягає до бідного. 21 Холоду в домі своїм не боїться вона, бо подвійно одýгнений ввесь її дім. 22 Килимій поробила собі, віссон та кармазін — убрáння її. 23 Чоловік її знáний при брамах, як сидить він із старшими краю. 24 Тонку тýнку робить вона й продає, і купцéві дає поясій. 25 Сила та пýшність — одежа її, і сміється вона до прийдéцьного дня. 26 Свої уста вона відкриває на мудрість, і милостіва наука її на язицї. 27 Доглядає вона ходи дому свого, і хліба з лінівства не єсть. 28 Устають її діти, і хвалять її, чоловік її — й він похваляє її: 29 „Багато булóтих чеснотних дочок, та ти їх усіх перевійшила!” 30 Краса — то омана, а врода — марнота, жінка ж богообоязна — вона буде хвáленá! 31 Дайте їй з плоду рук її, і нехай її вчýнки її вихваляють при брамах!”

Екклезіяст

1 Книга Проповідника, сина Давидового, царя в Єрусалимі. 2 Наймарніша марнота, сказав Проповідник, наймарніша марнота, — марнота ус! 3 Яка кóристь людýні в усім її тру́ді, який вона робить під сонцем? 4 Покоління відхόдить, й покоління приходить, а земля віковічно стоїть! 5 I сонечко схóдить, і сонце заходить, і поспішає до місця свого, де схóдить воно. 6 Віє вітер на південь, і на північ вертається, крутиться, крутиться він та й іде, і на круг свій вертається вітер. 7 Всі потоки до моря пливуть, але море — воно не напóвнюється: до місця, ізвíдки пливуть, ті потоки вони повертаються, щоб знóву плисти! 8 Повні тру́ду всі рéчі, — людýна сказати всього не потрáпити! Не наसítиться бáченням око, і не напóвниться слуханням ухо. 9 Що булó, воно й будé, і що робилося, будé робитись воно, — і немає нічого новóго під сонцем! 10 Буває таке, що про нього говорять: „Дивись, — це новé!“ Та воно вже булó від вíків, що булý перед нами! 11 Нема згадки про перше, а також про настúпне, що бýде, — про них згадки не будé між тими, що бýдуть потóму. 12 Я, Проповідник, був царем над Ізраїлем в Єрусалимі. 13 I поклав я на серце своє, щоб шукати й досліджувати мудрість все, що робилося під небом. Це праця тяжкá, яку дав Бог для людських синів, щоб мозолитись нею. 14 Я бачив усі справи, що чинíлись під сонцем: й ось усе це — марнота та лóвлення вітру! 15 Покрýвленого не напráвиш, а неіснýючого не полíчиш! 16 Говорив я був з серцем своїм та казав: Ось я велику премудрість набув, Найбільшу за всіх, що до мене над Єрусалимом булý. I бачило серце мое всяку мудрість і знання. 17 I поклав я на серце своє, щоб піznати премудрість, і піznати безумство й глупоту, — і збагнýв я, що й це все — то лóвлення вітру! 18 Бо при мнóгості мудрості мнóжиться й клóпіт, хто ж піznання побільшує, той побільшує й біль!

2 Сказав був я в серці своému: Іди но, хай вíпробую тебе радістю, і придивись до добрá, — та й воно ось марнота. 2 На смíх я сказав: „Нерозумний“, а на радість: „Щó робить вона?“ 3 Задумав я в серці своému вином оживляти своє тіло, і провáдити

мудрістю серце своє, і що буду держатись глупоти, аж поки побачу, щó ж добре для людських синів, що робили б під небом за короткого чáсу свого життя. 4 Поробив я великі дílá: поставив для себе домí, задля сéбе садив виноградники, 5 запровáдив для себе садкí та гáї, і понасаджував в них усíляких дерев овочéвих. 6 Наробив я для себе ставíв, щоб поливáти із них ліс дерéв, що виростали. 7 Набував я для себе рабів та невíльниць, були в мене й домíвники. А худóби великої та худоби дрібної було в мене більше, ніж у всіх, що в Єрусалимі до мене булý! 8 Назбирав я собі також срíблà та золота, і скárбів царів та провінцій, завів я собі спíваків та спíвáчок, і всяki приéмнощі людських синів, жінок — налóжниць. 9 I звелíчувавсь я усе більше та більше, над усіх, що в Єрусалимі до мене булý, моя мудрість стояла також при мені. 10 I всього, чого очі мої пожадаlí, я їм не віdmóвлював: я не стримував сéрця свого від жодної втíхи, бо тíшилось серце мое від усякого тру́ду могó, — і це була частка моя від усякого тру́ду свого! 11 Та колí я звернувся до всіх своїх чýнів, що їх поробили булý мої рýки, і до тру́ду, що я потрудився був, рóблячи, — й ось усе це марнота та лóвлення вітру, і немає під сонцем нічого корýсного! 12 I звернувсь я, щоб бачити мудрість, і бéзум, і дýрощí. Бо що зróбить людýна, що прийде вона по царі? Тíльки те, що вона вже зробила! 13 I я побачив, що є перевáга у мудrosti над глупотóю, як є перевáга у свíтла над тémrявою: 14 у мудрого очі його в голові його, а безglóздий у тémrяві ходить; та теж я пíзнав, що доля одна всім їм трапиться! 15 I промовив я в серці своému: Коли доля, яка нерозумному трапиться, трапиться також мені, то нащó тодí я мудríshim ставав? I я говорив був у серці своїм, що марнота й оце. 16 Не лишаетсь пам'яти про мудрого, як і про нерозумного, на вíчні вíкі, — в днях настúпних зовсім все забúдеться, і мудрий вмирас так сáмо, як і нерозумний. 17 I життя я зненáвидів, бо протíвний мені кожен чин, що під сонцем він чýниться, — бо все це марнота та лóвлення вітру! 18 I зненáвидів я ввесь свíй труд, що під сонцем трудíвся я був, — бо його позостáвлю людýні, що буде вона по мені, 19 а хто знає, чи мудрий той буде чи нерозумний, хто запанує над цíлим труdom моїм, над яким я трудився й змудрів був

під сонцем? Це марнота також. 20 І я обернувся чинити, щоб серце мое прийшло в розпач від усього труда, щочинив я під сонцем. 21 Бо буває людина, що трудиться з мудрістю, зо знанням та із хістом, та все полишає на долю людіні, яка не трудилася в тóму: Марнота й оце й зло велике! 22 Та й що має людина зо всього свого труда та із клопоту серця свого, що під сонцем працює вона? 23 Бо всі дні її — муки, а смуток — робота її, і навіть вночі її серце спокію не знає, — теж марнота й оце! 24 Нема лішого зéмній людіні над те, щоб їсти та пити, і щоб душа її бачила добре із труду свого. Та й оце все, я бачив, воно з руки Бога! 25 Бо хто буде їсти, і хто споживати спроможе без Нього? 26 Бо людіні, що перед лицем Його добра, дає Він премудрість, і пізнання, і радість; а грішникові Він роботу дає, щоб збирати й громадити, — щоб пізніше віддати тому, хто добрий перед Божим лицем. Марнота і це все та лóвлення вітру!

3 Для всього свій час, і година свої кожній справі під небом: 2 час родитись і час помирати, час садити і час виривати посаджене, 3 час вбивати і час лікувати, час руйнувати і час будувати, 4 час плакати й час реготати, час ридати і час танцювати, 5 час розкидати каміння і час каміння громадити, час обійтися і час ухилятись обійтів, 6 час шукати і час розгубити, час збирати і час розкидати, 7 час дерти і час зашивати, час мовчати і час говорити, 8 час кохати і час ненавідіти, час війні і час миру! 9 Яка кóристь трудящому в тім, над чим трудиться він? 10 Я бачив роботу, що Бог був дав людським синам, щоб трудились над нею, 11 — усе Він прегáрним зробив свого часу, і вічність поклав їм у серце, хоч не розуміє людина тих дíл, що Бог учинив, від почáту та аж до кінця. 12 Я знаю, немає нічого в них кращого, як тільки радіти й робити добро у своєму житті. 13 І отож, як котрýй чоловік єсть та п'є і в усім своїм труді радіє добром, — це дар Божий! 14 Я знаю, що все, що Бог робить, воно зостається навіки, — до того не можна нічого додати, — і з того не можна нічого відняти, і Бог так зробив, щоб боялись Його! 15 Що є, то булó вже воно, і що статися має — було вже, бо минуле відновлює Бог! 16 І я бачив під сонцем іще: місце сýду, — а в нім беззаконня, і місце правди, — у ньому ж неправда. 17 Я сказав був у серці своєму: Судитиме Бог справедливого

несправедливого, бо для кожної справи є час, і на всяке там дíло. 18 Я сказав був у серці своєму: Це для людських синів, щоб Бог випробовував їх, і щоб бачити їм, що вони як ті звíрі, 19 бо доля для людських синів і доля звіріні — однакова доля для них: як оці помирають, так само вмирають і ті, і для всіх один пóдих, і нема над твариною віщості людям, — марнота бо все! 20 Все до місця однóго йде: все постало із пороху, і вérнеться все знову до пороху. 21 Хто те знає, чи дух людських синів підіймається вгору, і чи спускається вділ до землі дух скотини? 22 І я бачив, — нема чоловікові кращого, як ділами своїми радіти, бо це доля його! Бо хто поведé його глянути, щó буде по ньому?

4 І знов я побачив всі утиски, що чинились під сонцем, — і сльоза ось утискуваних, та немає для них потішителя, і насилля з руки, що їх гнóблить, і немає для них потішителя. 2 І я похвалив тих померлих, що давно повмирали, більш від живих, що живуть дотепéр. 3 А краще від них від обох тій людіні, що досі іще не булá, що не бачила чину лихого, що робився під сонцем! 4 І я бачив ввесь труд та ввесь úспіх учýнку, викликáе заздрість однóго до одного, — і це все марнота та лóвлення вітру!. 5 Нерозумний сидить, склавши руки свої, та жерé своє тіло, — 6 краща повна долоня спокію за повні дві жмені клопоту та за лóвлення вітру! 7 І знову я бачив марноту під сонцем: 8 Буває самотній, і не має нікого він іншого, сина чи брата у нього нема, та немає кінця всьому зусíллю його, і не насítиться око багатством його, і він не повість: „Та для кого дбáю і позбавляю добра свою душу?“ Марнота й оце, і даремна робота воно. 9 Краще двом, як одному, бо мають хорошу заплату за труд свíй, 10 і якби вони впали, підійме однéного друга! Та горе однóму, як він упадé, й нема дрúгого, щоб підвéсти його. 11 Також коли вдвох покладутися, то тепло їм буде, а як же зогрітися однóму? 12 А коли б хто напав на однóго, то вдвох вони стануть на нього, — і нитка потрійна не скоро пíрвéться! 13 Ліпший убогий та мудрий юнáк, аніж цар старýй та нерозумний, що вже остерóг не приймає, 14 бо виходить юнак і з в'язніці, щоб зацарювати, хоч у царстві своїм народивсь він убогим! 15 Я бачив усіх живих, що ходять під сонцем, на боці цього юнакá, — цього дрúгого, що став він на місце його. 16 Немає кінця

всьому людові, всьому, що був перед ним, та й насту́пні не втішаться ним, — бо й це теж марнота та лóвлення вітру!

5 Пильний за ногою своєю, як до Божого дому

йдеш, бо прийти, щоб послухати, — це краще за жертву безглуздих, бо не знають нічого вони, окрім чи́нення зла! 2 Не квася своїми устáми, і серце твоє нехай не поспішає казати словá перед Божим лицем, — Бог бо на небі, а ти на землі, тому то нехай нечислèнними будуть словá твої! 3 Bo як сон наступає через велику роботу, так багато слів має і голос безглуздого. 4 Коли зробиш обітницю Богові, то не зволікай її виповнити, бо в Нього нема уподобання до нерозумних, а щó ти обітуеш, спóвни! 5 Краще не дати обіту, ніж дати обіт — і не спóвнити! 6 Не давай своїм устам впроваджувати свое тіло у гріх, і не говори перед Анголом Божим: „Це помилка!“Пошо Бог буде гніватися на твій голос, і ділá твоїх рук буде нищити? 7 Bo марнота в числèнності снів, як і в многості слів, але ти бійся Бога! 8 Якщо ти побачиш у краї якому ути́скування бідаря та пору́шення права та правди, не дивуйся тій речі, бо високий пильнує згорí над високим, а над ними Всешишній. 9 I пожýток землі є для всіх, бо поле й сам цар обробляє. 10 Xто срібло кохає, той не насытиться сріблом, хто ж кохає багатство з прибутком, це марнота також! 11 Як маєток примнóжується, то мнóжаться й ті, що його поїдають, і яка кóристь його власникові, як тільки, щоб бачили очі його? 12 Сон солодкий в трудáщого, чи багато, чи мало він єсть, а ситість багатого спати йому не дає. 13 Є лихо болюче, я бачив під сонцем його: багатство, яке бережéться його власникóви на лихо йому, — 14 і гине багатство таке в нещасливім випáдку, а рóдиться син — і немає нічого у нього в руці: 15 як він вийшов нагай із утрóби матері своєї, так відхóдить ізнов, як прийшов, і нічого не винесе він з свого тру́ду, що можна б узяти своєю рукою! 16 I це тéж зло болюче: так само, як він був прийшов, так відйде, — і яка йому кóристь, що трудився на вітер? 17 A до того всі дні свої їв у темноті, і багато мав смутку, й хвороби та люті. 18 Оце, що я бачив, як добре та гарне: щоб їла людина й пила, і щоб бачила добре в усьому своєму тру́ду, що під сонцем ним трóдиться в час нечислèнних тих днів свого віку,

які Бог їй дав, — бо це доля її! 19 Також кожна людина, що Бог дав їй багатство й маєтки, і влáду її дав споживáти із тóго, та брати свою частку та тішитися своїм тру́dom, — то це Божий дарунок! 20 Bo вона днів свого життя небагато на пам'яті матиме, — то Бог в її серцe шле радість!

6 Є ще зло, що я бачив під сонцем, і багато його між людьмí:

2 Ось людина, що Бог їй багатство дає, і маєтки та славу, і недостатку ні в чому, чого зажадає, не чує вона для своєї душі, але Бог не дав влáди її тe споживáти, — бо чужа людина те пойстí: Це марнота й недúга тяжкá! 3 Якби сотню дітей наплодíв чоловíк, і прожíв пречислèнні літá, і дні вíку його були довгі, але не насытилась добрим душа його, а до того не мав би й належного похорону, то кажú: недонóскові краще від нього! 4 Bo в марноті прийшов він, і в тéмряву йде, і в тéмряві сховане буде імénня його, — 5 aní сонця не бачив він, ані пíзвав: йому спокійніше від того! 6 A коли б він жив дívčí по тисячі літ, та не бачив добрá, — то хіба не до місця одного все йде? 7 Увесь тру́д людіни — для рота її, і пожадання її не випóвнюються. 8 Bo що більшого має мудрець, ніж безглуздий, що має убогий над те, що перед живими уміє ходити? 9 Краще бачити очима, аніж мандрувати жаданнями, — і такóж це марнота та лóвлення вітру... 10 Шо булó, тому йménня його вже надáне давно, і відомé, що він чоловíк, і він не може правувáти з сильнішим від нього, 11 bo багато речéй, що марноту примнóжують, але яка кóристь від них для людінї? 12 Bo хто знає, що добре людіні в житті, за небагатьох днів марнóго життя її, які пробуває вона, немов тінь? Та й щó хто розкаже людіні, щó буде під сонцем по нíй?

7 Краще добре іm'я від оліви хорошої, а день

смерти людіні — від дня її врóдження! 2 Краще ходити до дому жалоби, ніж ходити до дому бенкéту, бо то — кінець кожній людіні, і живий тe до серця свого бере! 3 Кращий смуток від смíху, бо при обличчí сумнім добре серце! 4 Серце мудрих — у домі жалоби, а серце безглуздих — у домі весéлощів. 5 Краще слухати дóкір розумного, аніж слухати пісні безумних, 6 bo як трíскот тернýни під горщиком, такий смíх нерозумного. Теж марнота й оце! 7 Коли мудрий кого утискає, то й сам нерозумним стає, а хабár губить серце.

8 Кінець діла ліпший від початку його; ліпший терпеливий від чванькувального! **9** Не спіши в своїм дусі, щоб гніватися, бо гнів спочиває у нáдрах глупців. **10** Не кажи: „Щó це сталось, що перші дні були кращі за цí?“, бо не з мудрості ти запитався про це. **11** Добра мудрість з багатством, а прибúток для тих, хто ще сонечко бачить, **12** бо в тіні мудрості — як у тіні срібла, та кóристь пізнання у тóму, що мудрість життя зберігає тому, хто має її. **13** Розваж Божий учинок, — бо хтó може те вýпростати, що Він покривів? **14** За доброго дня користай із добрá, за злого ж — розважай: Одне й друге вчинив Бог на те, щоб людíни нíчого по собі не знайшли! **15** В днях марноти своєї я всього набачивсь: буває справедливий, що гине в своїй справедливості, буває й безбожний, що довго живе в своїм злі. **16** Не будь справедливим занадто, і не роби себе мудрим над мíру: пощо нищити маєш себе? **17** Не будь несправедливим занадто, і немудрим не будь: пощо маєш померти в нечáсі своїм? **18** Добре, щоб ти ухопівся за це, але й з того своєї руки не спускай, бо богобоýзний втече від усього того. **19** Мудрість робить мудрого сильнішим за десятьох володарів, що в місті. **20** Немає людíни праведної на землі, що робила б добро й не грішила, **21** тому не клади свого серця на всякі словá, що говорять, щоб не чути свого раба, коли він лихослóвить тебе, **22** знає бо серце твоє, що багато разів також ти лихослóвив на інших! **23** Усé це я в мудрості вýprobував, і сказав: „Стану мудрим!“ Та далéка від мене вона! **24** Далéке оте, що булó, і глибóке, глибóке, — хто знáйде його? **25** Звернувся я серцем своїм, щоб пізнáти й розвíдати, та шукати премудрість і розум, та щоб піznати, що безбожність — глупота, а нерозум — безумство! **26** І знайшов я річ гíршу від смерті — то жінку, бо пáстка вона, її ж серце — тенéта, а руки її — то кайдáни! Хто добрий у Бога — врятуваний буде від неї, а грíшного схóпить вона! **27** Подивися, оце я знайшов, сказав Проповíдник: рівняймо одне до однóго, щоб знайти зрозуміння! **28** Чого ще шукала душа моя, та не знайшла: я людíну знайшов одну з тисячі, але жінки між ними всíмá не знайшов! **29** Крім того, поглянь, що знайшов я: що праведною вчинив Бог людíну, та вýгадок усяких шукають вони!

8 Хто, як той мудрий, і значення речі хто знає? Розsvítлює мудрість людíни обличчя її, і суворість лиця її змінюється. **2** Я раджу: Наказа царського виконуй, і то ради присяги перед Богом. **3** Не квапся від ньюго відходити, не стíй при злій справі, бо все, що захоче, він зробить, **4** бо слово царéве — то вláда, і хто йому скаже: „Щó робиш?“ **5** Хто виконує заповідь, той не пíznáє нíчого лихого, серце ж мудрого знає час і право. **6** Бо для кожної речі час і право свое, бо лихо людíни числénne на нíй, **7** бо не знає, що буде, і як саме буде, хто її розповість? **8** Немає людíни, яка панувала б над вітром, щоб стримати вітер, і вláди нема над днем смерті, і на вýїні нема звíльнення, і пана свого не врятує безбожність. **9** Усе це я бачив, і серце свое прикладав я до кожного чину, що віdbувався під сонцем. І був час, коли запанувала людíна над людíною на лихо для неї. **10** І я бачив безбожних похóваних, і до їхнього грóбу приходили, а ті, що чинили добро, повикýдані з місця святого, і в місті забуті. Марнота ѹ оце! **11** Що скоро не чиниться прýсуд за вчинок лихий, тому серце людських синів повне ними, щоб чинити лихé. **12** Хоч сто раз чинить грíшний лихé, а Бог суд відкладає йому, однак я знаю, що тýм буде добре, хто Бога боїться, хто перед обличчям Його має страх! **13** А безбожному добре не буде, і мов тíнь, довгих днів він не матиме, бо він перед Божим лицем stráhu не має! **14** Є марнота, яка на землі дíється, — що є справедливі, що лихо спадає на них, мов за вчинок безбожних, а є безбожні, що добре спадає на них, мов за чин справедливих! Я сказав, що марнота ѹ оце! **15** І радість я похваляв: що немає людíні під сонцем добрá, хіба тільки щоб юсти, та пити та тíshitися, і оце супровóдить її в її праці за чáсу життя її, що під сонцем Бог дав був ѹї. **16** Коли я поклав своє серце, щоб мудрість піznати, і побачити чин, що дíється він на землі, бо нí вдень нí вночí сну не бачить людíна своїми очима, **17** і коли я побачив усякий чин Бога, тоді я пíznав, що не може людíна збагнути чину, під сонцем учíненого! Тому скільки людíна не трýдиться, щоб дошукатися цього, то не знáйде, і коли й мудрий скаже, що знає, — не зможе знайти!

9 Ото ж бо все це я до серця свого взяв, і бачило серце мое все оце, що праведні й мудрі та

їхні учінки — у Божій руці, так само любов чи ненáвисть: Людíна не знає нічого, що є перед нею! 2 Однакове всім випадає: праведному і безбожному, доброму й чистому та нечистому, і тому, хто жертву приносить, і тому, хто жертви не приносить, як доброму, так і грішникові, тому, хто клянеться, як і тому, хто клятви боїться! 3 Оце зле у всім, що під сонцем тим діється, — що однáкове всім випадає, і серце лóдських синів повне зла, і за життя їхнього безúмства в їхньому серці, а по тому до мертвих відходять. 4 Хто знаходить поміж живих, той має надію, бо краще собаці живому, ніж лéові мéртвому! 5 Бо знають живі, що помрутъ, а померлі нічого не знають, і заплати немає вже їм, — бо забута і пам'ять про них, 6 і їхнє кохання, і їхня ненáвисть, та зáдрощі їхні загинули вже, і нема вже їм ча́стки навіки ні в чому, що під сонцем тим діється! 7 Тож іди, їж із радістю хліб свій, та з серцем веселим вино свое пий, коли Бог уподобав Собі твої вчинки! 8 Нехай кожного ча́су одежа твоя буде біла, і нехай на твоїй голові не бракує оліїв! 9 Заживай життя з жінкою, яку ти кохаєш, по всі дні марноти твоєї, що Бог дав для тебе під сонцем на всі дні марноти твоєї, — бо оце твоя доля в житті та в твоєму труді, що під сонцем ним трýдишся ти! 10 Все, що всілі чинити рука твоя, теє роби, бо немає в шéолі, куди ти йдеш, ні роботи, ні рóздуму, ані знання, ані мудrosti! (Sheol h7585) 11 Знову я бачив під сонцем, що біг не у скóрих, і бій не в хорóбрих, а хліб не в премудрих, і не в розумних багатство, ні ласка — у знавців, — а від ча́су й нагóди залежні вони! 12 Бо ча́су свого людíна не знає, мов риби, полóвлени в пáгубну сítку, і мов птахи, захóплени в сíльце, — так хапаються людські сини за час лиха, коли воно нáгло спадає, на них! 13 Також оцю мудrість я бачив під сонцем, і велика для мене здавалась вона: 14 Було мале місто, і було в ньому мало людей. І раз прийшов цар великий до нього, й його оточив, і побудувáв проти нього велику облогу. 15 Але в ньому знайшлася людíна убога, та мудра, і вона врятувала те місто своєю премудрістю, — та пізніше ніхто не згадав про цю вбогу людíну! 16 І я говорив: Краща мудrість за силу; однáко погóрджується мудrість бідного, і не слухаються його слів! 17 Слова мудрих, почуті в спокóї, кращі від крику володаря поміж безglúздими.

18 Мудrість краща від зброї військóвої, але один грішник погубить багато добра.

10 Мертві муhi псують та зашумовують оливу мировáрника, — так трохи глупотi псує мудrість та славу. 2 Серце мудрого тягне правóруч, а серце безумного — лівóруч. 3 Коли нерозумний і прямою дорогою йде, йому серця бракує, і всім він говорить, що він нерозумний. 4 Коли гнів володаря стане на тебе, не лишай свого місця, — бо лагіdnість доводить до прощення навіть великих провин. 5 Е зло, що я бачив під сонцем, мов помилка, що повстає від володаря: 6 на великих висóтах глупотa буває постáвлена, а багатi сидять у низині! 7 Я бачив на кóнях рабів, княzí ж пíшки ходили, немов ті раби. 8 Хто яму копає, той в неї впадé, а хто валить мura, того гáдина вкусить. 9 Хто знóсить каміння, порáниться nim; хто дрóба рубає, загрóжений nimi. 10 Як залізо ступіє, й хтось лéза не вýгострить, той мусить напрúжити свою силу, — та мудrість зарадить йому! 11 Коли вкусить гáдюка перед заклýттям, тоді ворожбít не потрібний. 12 Словá з уст премудрого — милість, а губи безумного нищать його: 13 почáток слів його уст — глупотa, а кінець його уст — зле шалéнство. 14 Нерозумний говорить багато, та не знає людíна, щó буде; а що буде по ньому, хто скаже йому? 15 Втомляє безумного праця його, бо не знає й дороги до міста. 16 Горе, кráю, тобі, коли цар твій — хлопчíна, а владíки твої спозарáнку їдять! 17 Щасливий ти, кráю, коли син шляхéтних у тебе царем, а владíки твої своєчáсно їдять, як ті мýжі, а не як п'янíці! 18 Від лíнощів вáлиться стеля, а з опúщення рук тече дах. 19 Гостíну справляють для радошів, і вином веселíться життя, а за срíблó все це можна мати. 20 Навіть у дýмці своїй не злослóв на царя, і в спáльні своїй не кляни багачá, — небесний бо птах віднесé твою мову, а крілáтий розкаже про слово твое.

11 Хліб свій пускай по воді, бо по багатьох днях знов знайдеш його. 2 Давай частку на сім чи на вісім, бо не знаєш, яке буде зло на землі. 3 Коли перепóвниться хmari дощем, то виллють на землю його. А коли деревíна на пíвден впадé чи на пívních, залишитьсяна місці, куди деревíна впадé. 4 Хто вважає на вíтер, не буде той сіяти, а хто споглядає на хmari, не буде той жати. 5 Як не

відаєш ти, яка то путь вітру, як кості зростають в утрόбі vagitnoї, так не відаєш ти чину Бога, що робить усе. 6 Сій рánком насіння свое, та й під вечір хай не спочиває рука твоя, не знаєш бо ти, котре війде на краще тобі, — оце чи оте, чи обóє однáково добrі. 7 I світло солодке, і добре очам сонце бачити, 8 і коли б людíна жилá й довгі рокý, хай за всіх їх вона tішиться, і хай пам'ятає дні témряви, бо їх бúде багато, — усе, що надійде, марнóta! 9 Tішся, юначе, своїм молодéцтвом, а серце твоє нехай буде веселе за днів молодошів твоїх! I ходи ти дорóгами серця свого й видінням очей своїх, але знай, що за все це впrowáдить тебе Бог до сýду! 10 Тому жени смуток від серця свого, і віddalaij зле від тіла твого, бо й дитíнство, і рання життéва зоря — то марнóta!

12 I пам'ятай в днях юнáцтва свого про свого Творця, аж поки не прийдуть злі дні, й не наступлять літá, про які говорити ти бúдеш: „Для мене вони неприємні!“ 2 аж поки не стéмніє сонце, і світло, і місяць, і зóri, і не вéрнутться хмари густі за дощем, 3 у день, коли затремтять ті, хто дім стереже, і зігнутися мужні, і спíнятъ роботу свою млинарі, бо їх стане мало, і потéмніють ті, хто вікно визирає, 4 і двері подвíйні на вулицю зáмкнені бúдуть, як змénшилась гúrkіt млина, і голос пташини замовкне, і затихнуть всі дóчки спíвучі, 5 і будуть боятись високого місця, і жáхи в дорозі їм бúдуть, і мигдáль зацвіте, й обтяжíє кобайлка, і загине бажання, бо людíна відходить до вічного дому свого, а по вулиці будуть ходити довкóла голосíльники, 6 аж поки не píрветися срібний шнурóк, і не зломиться кругла посúдина з золота, і при джерелі не розіб'ється глек, і не зламається кóло, й не rúне в криницю... 7 I вéрнеться порох у землю, як був, а дух вéрнеться знóву до Бога, що дав був його! 8 Наймарніша марнóta, — сказав Проповíдник, — марнóta — усе! 9 Крім того, що Проповíдник був мудрий, він навчав ще нарóд знання. Він важив та досліджував, склав багато приповістей. 10 Проповíдник пильнував знаходить потрібні слова, і вірно писав правдиві слова. 11 Слова мудрих — немов оті лéза в гíрліzí, і мов позабíвані цвяхи, складачí ж таких слів, — вони дáні від одного Пáстиря. 12 А понад те, сину мій, будь оберéжний: складати багато книжóк —

не буде кінця, а багато навчатися — мука для тіла! 13 Підсумок усього почутого: Бога бíйся, й чини Його зáповіді, бо належить це кожній людíні! 14 Бо Бог приведé кожну справу на суд, і все потаемне, — чи добре воно, чи лихе!

Пісня над піснями

1 Соломонова Пісня над піснями. 2 „Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх, — бо ліпше кохання твоє від вина! 3 На запах оливи твої запашні, твое ймénня — неначе олива розлити, тому діви кохають тебе! 4 Потягни ти мене за собою, біжим! Цар впровадив мене у палати свої, — ми радіти та тішитись будемо тобою, згадаємо кохання твоє, від вина приємніші, — поправді кохають тебе! 5 Дочки єрусалимські, — я чорна та гарна, немов ті намети кедарські, мов зáнависі Соломонові! 6 Не дивіться на те, що смуглáвенька я, бож сонце мене опалило, — сини ненъки мої на мене розгнівалися, настановили мене сторожити виноградники, — та свого виноградника власного не встерегла я!“ 7 „Скажи ж мені ти, кого покохала душа моя: Дé ти пасеш? Де даєш ти спочити у спéку отáрі? Пощó біля стад твоїх друзів я буду, немов та причинна?“ 8 „Якщо ти не знаєш цього, вродливіша посеред жіноч, то вийди собі за слідами отари, і випáсуй при шáтрах пастуших козлáтка свої“. 9 „Я тебе прирівнáв до лошиці в возáх фараонових, о моя ти подруженько! 10 Гарні щíчки твої поміж шнúрами пéрел, а шийка твоя — між разкáми намиста! 11 Ланцюжкí золоті ми поробимо тобі разом із срібними кúльками!“ 12 „Доки цар при своéму столі, то мій нарад видаé свої пáхощí. 13 Мій коханий для мене — мов кíтиця мýрри: спочиває між пéрсами в мене! 14 Мій коханий для мене — мов кíпрове гроно в енгéдських садáх-виноградах!“ 15 „Яка ти прекрасна, моя ти подруженько, яка ти хороша! Твої очі немов голубíні!“ 16 „Який ти прекрасний, о мій ти коханий, який ти приємний! а ложе нам — зéленъ! 17 Бруси наших домів — то кедрíни, стелі в нас — кипарíси!“

2 „Я — саронська троýнда, я долíнна ліléя! 2 Як ліléя між тéреном, так подrúга моя поміж дíвами!“ 3 „Як та яблуня між лíсовýми дерéвами, так мій коханий поміж юнакáми, — його тíni жадала й сиділа я в нíй, і його плíd для мого пíдneбíння солодкий! 4 Він впровадив мене до винárні, а прáпор його надо мною — любов! 5 Пíдкрíпте мене виногráдовим пéчivом, освíжíть мене яблуками, — бо я хвора з любови! 6 Лíva

рука його — пíд головою моєю, правýця ж його — пригортáє мене!. 7 Заклинаю я вас, дочки єрусалимські, газéлями чи польовýми оленями, — щоб ви не спolóхали, ѹщоб не збудíли любови, аж доки йому до вподобbi!“ 8 „Голос моого коханого! Ось він іде, ось він скаче горáми, по пагíрках вистрýбує. 9 Мій коханий подíбний до сáрни чи до молодого оленя. Он стоїть він у нас за стíною, зазирає у вíкна, заглядає у грáти. 10 Мій коханий озвався й промовив до мене: „Уставай же, подrúго моя, моя красна, й до мене ходí! 11 Bo oце проминула пора дощовá, дощ ущúх, перейшов собі він. 12 Показались квítкí на землі, пора соловéйка настала, і голос гóрлицí в нашому краї лунáе! 13 Фíга вýпустила свої ранні плодí, і розцвілі виногráдини пáхощí вýдали. Уставай же, подrúго моя, моя красна, й до мéне ходí!“ 14 „Голубко моя у розцíлинах скéльних, у бéскíднім схóвку, — дай побачити мені твоє лíчko, дай почутi мені голосóк твíj, бо голос твíj мiliй, а lичko твоє urodlyve!“ 15 „Лovíte nam лисицí, лисинáта маленькí, що ушkóдjuют nam виногráдники, виноградники ж нашí — u цvítí! 16 Мій коханий — він мій, я ж його, він пасе між лíléями! 17 Поки день прохолóду навíe, а тíni втечýtъ, — вернись, мій коханий, стань подíbний до сáрни чи до молодого оленя в пахúchих горáx!“

3 „По нóчах на лóжі своїм я шукала тогó, кого полюбила душа моя. Шукала його, — та його не знайшlá. 2 Хай устану й нехай я пройдúся по містí, хай на вúлицях та на майдáнах того пошукаю, кого полюбила душа моя! Шукала його, — та його не знайшlá. 3 Спítkáli мене сторожí, що по містí прохóдять. „Чи не бачили чáсом того, кого полюбила душа моя?“ 4 Небагато пройшла я вíд них, — та й знайшlá я тогó, котó полюбила душа моя: скопíла його, — й не пустила його, аж поки його не ввелá у дím ненъки свої, та в кímnáту тíeї, що в утробí носила мене! 5 Заклинаю я вас, дочки єрусалимські, газéлями чи польовýми оленями, щоб ви не спolóхали, ѹщоб не збудíли любови, аж доки йому до вподобbi!“ 6 „Хто вона, що вихóдить із пустинí, немов стовпí дímu, окúrena мýrrою й лáданом, всílýkими пáхощами продавцá?“ 7 „Ось лóже його, Соломонове, — шíстдесят лицáрів навколо нього, із лицáрів славных Iзraílevих! 8

Усі вони мають меча, усі вправні в бою, кожен має свого меча при своєму стегні проти стряху нічного.

9 Нóш зробив собі цар Соломон із ливанських дерéв: **10** стовпці їхні зробив він із срібла, а їхне опертý — золоте, пурпуробéве сидіння, їхня серéдина вýстелена кохáнням дочок ерусалимських! **11** Підіть і побачте, о дочки сіонські, царя Соломона в вінку, що ним мати його увінчáла його в день весілля його та в день радости серця його!

4 „Яка ти прекрасна, моя ти подrúженько, яка ти хорóша! Твої оченя́тка, немов ті голубки, глядáть з-за серпáнку твого! Твої кóси — немов стадо кíз, що хвýлями схóдять з гори Гileádської! **2** Твої зúбки — немов та отара овець пообстрýганих, що з кúпелю вийшли, що кóтять близнáта, і між ними немає неплíдної, **3** Твої гúбки — немов кармазíнова нитка, твої úстоњка красні, мов частина гранáтного яблука — скróня твоя за серпáнком твоїм! **4** Твоя шия — немов та Давидова башта, на збрóю збудóвана: тисяча щитів повішена в нíй, усе щити лíцаříв! **5** Два перса твої — мов ті двоє близнят молодих у газéлі, що випáсуються між лíлеями. **6** Поки день прохолóду навіє, а тíні втечутъ, пíдú я собі на ту мýррину гору й на пágíрок ладану“. **7**, „Уся ти прекрасна, моя ти подrúженько, і плýми нема на тобі! **8** Зо мною з Лівану, моя наречéна, зо мною з Лівану ти пíдеш! Споглянеш з вершини Амáни, з вершини Сенíру й Гermóну, з легóвища левів, з леопáрдових гíр. **9** Забráла ти серце мені, моя сéстро, моя наречéна, забráла ти серце мені самим óчком своїм, разóчком однéньким намиста свого! **10** Яке любе кохáння твое, о сестрице моя, наречéна! Скільки лíпша любов твоя за вино, а запáшність олив твоїх — за всi пáхощi!“ **11** Уста твої кrapають мед щíльникóвий, моя наречена, мед і молоко — пíд твоїм язичkом, а пáхощ одежі твої — як ливанські ті пáхощi!“ **12** „Замкнéний садок — то сестриця моя, наречена моя — замкнéний садок, джерeló запечáтане. **13** Лоно твое — сад гранáтovих яблук з плодом досконалим, кíпри із нáрдами, **14** нард і шафráн, пахуча тростíна й корýця з усíма деревами лáдану, мýrra й алóе зо всíмá найзапашníshimi пáхощами, **15** ти джерeló садковé, криниця живої води, та тíeї, що пlíне з Ливáну!“ **16** „Прокинься, о вітре з пívnocí, і прилýнь, вітре з полúдня, — повíй на садок

мíj: нехай потечуть його пáхощi! Хай кохáний мíj прийде до сáду свого, і нехай споживé плíд найкращий його!“

5 „Прийшов я до сáду свого, о сéстро моя, наречена! Збираю я мýrru свою із бальzámom своїм, споживáю свого стíльникá разом із медом своїм, п'ю вино я свое зо своїм молоком! Споживайте, спívdrúzí, — пийте до схóчу, кохан!“

2 „Я сплю, — мое ж серце чувáе. Ось голос моего коханого! Стукае. „Вíдчини менi, сéстро моя, о моя ти подrúженько, голубко моя, моя чиста, — бо росою покrýлася вся моя голова, мої kúcheri — krápljami noči!“ **3** „Зняла я одежду свою, — як знóбу її надягнý? Помила я nížkki свої, — як же їх занечíшу?“ **4** Мíj коханий простáг свою руку krízь ótvír, — і нутро мое схviliuvaloсь víd nygo!

5 Встала я vídchiníti своému коханому, — а з рук моíх kápala mýrra, i mýrra tekla na zasúvki zamká з моїх пальцív. **6** Вídchiniila своému коханому, — а коханий míj znik, vídchíšow! Dushí ne staválo в менi, як vín говорив. Я shukala його, та його не знайшlá. Я gukála його, та vín ne vídzívávse do мене. **7** Стрíli мене сторожí, що ходять по містí, — набили мене, завдали менi ráni. Zderli з мене мое покríválo, сторожí míscxkých murív!“ **8**

„Заклинаю я vas, дочки ерусалимські, — як мого коханого стрínete vi, що йому повísté? — Що я хвора з кохáння!“ **9** „Чим коханий твíj kрациj víd iñixh коханих, вродливísha з жínoč? Чим кохáний твíj kraçij víd iñixh коханих, що tak zaklináesh ti nas?“ **10** „Коханий míj bílij й rym'janij, визначníšij vín víd deсяти tisíc iñixh. **11** Голова його — щíree золото, його kúcheri — pálymове вítta, chorñi, як bóron. **12** Його очí — немов голубкý nad džerélami wódními, u molozi povimýwaní, що nad повним strumkóm posidáli! **13** Його líčka — як grýdka bálzamu, nemov kvítñikí zapashn! Його gubi — lílēi, z jahok kápae mýrra tekúcha! **14** Його ruki — stovpçí zolotí, povisádžuvaní chrizolítom, a lóno його — tvír mistécykí z slonóvoї kosti, pokritij saphírami! **15** Його stégna — stovpi marmuróbvi, postávléní na zolotij pídstávi! Його viglyad — немов той Lívan, vín juňák — як tí kédri! **16** Уста його — solodóšci, i vín uwесь — pожадánnia. Oze míj koханий, i oze míj drujók, дочки еrusalímskí!“

6 „Куди твій коханий пішов, о найвродливіша з жінок? Куди спрямував твій коханий? Бо ми пошукаємо його із тобою“. 2 „Мій коханий пішов до садочка свого, в квітник запашні, щоб пасті в садках і збирати лілії. 3 Я належу своєму коханому, а мені — мій коханий, що пасе між ліліями!“ 4 „Ти прекрасна, моя ти подруженько, мов та Тірця, ти хороша, як Єрусалим, ти грізнá, як війська з прaporами! 5 Відверні ти свої оченята від мене, бо вони непокóять мене! Твої коси — немов стадо кіз, що хвілями сходять з тогó Гілеаду! 6 Твої зуби — немов та отара овець, що з кúпелю вийшли, що кóтять близнята, і між ними немає неплідної! 7 Мов частина гранáтного яблука — скróня твоя за серпáнком твоим! 8 Шістдесят є цариць, і вісімдесят є наложниць, а дівчатам немає числа, — 9 та єдина вона — ця голубка моя, моя чиста! У нéньки своєї вона одинáчка, обráна вона у своєї родítельки! Як бачили дóчки Сíону її, то щасливою звали її, цариці ї наложниці — то вихваляли її: 10 Хто це така, що вона виглядає, немов та досвітня зоря, прекрасна, як місяць, як сонце — ясна, як полкі з прaporами — грізнá?“ 11 „Зійшла я в оріховий сад, щоб поглянути на пúп'яночки при потоці, щоб побачити там, чи зацвів виноград, чи гранáтові яблуні порозцвітáли? 12 І не зчýлася я, як мене посадила душа моя між колесніці моєї дружйни бóяр“. 13 „Верніся, вернись, Суламітко! Вернися, вернись, — нехай ми на тебе надівимось!“, „Чого вам дивитися на Суламітку, немов би на тáнець військовий?“

7 „Хороші які стали ноги твої в черевичках, князівно мої! Заокруглення стéгон твоїх — мов намисто, руками мистéцькими вýточене! 2 Твоє лоно — немов круглотóчена чаша, в якій не забráкне вина запашного! Твій живіт — сніп пшеници, оточений тими ліліями! 3 Два перса твої — немов двоє сарнáток близнят! 4 Твоя шия — як бáшта із кости слонової, твої очі — озéрця в Хешбóні при брамі того Бат-Рабіму, в тебе ніc — немов башта ливáнська, що дíвиться все в бік Дамáску! 5 Голівка твоя на тобі — мов Кармéл, а косá на голівці твоїй — немов пúрпур, — полонений цар тими кúчерями! 6 Яка ти прекрасна й приємна яка, о любов в розкóшах! 7 Став подібний до пáльми твій стан, твої ж перса

— до грон виногráдних! 8 Я подумав: вýберуся на цю пáльму, схоплюся за віття її, — і нехай стануть перса твої, немов виноградні ті грона, а пáхощ дихання твого — як яблука!“ 9 „А уста твої — як найліпше вино: простує воно до мого коханого, чинить промóвистими й уста сплячих! 10 Я належу своєму коханому, а його пожадання — до мене! 11 Ходи ж, мій коханий, та вýйдемо в поле, переночуємо в сéлах! 12 Устанемо рано, й ходíм у сади — виногради, подівимося, чи зацвів виноград, чи квіткі розцвілісь, чи гранáтові яблуні порозцвітáли? Там любов свою тобі дам! 13 Видадуть пах мандрагóри, при наших же вхóдах — всілáкі коштовні плодí, нові та старі, що я їх заховала для тебе, коханий ти мій!“

8 „О, коли б ти мені був за брата, що перса ссав в нені моєї, коли б стріла тебе я на вулиці, цілуvala б тебе, — і ніхто мені не докоряv би! 2 Повелá б я тебе й привелá б у дім нені своєї: ти навчав би мене, я б тебе напoїла вином запашним, сóком гранáтових яблук своїх! 3 Ліва рука його — під головою моєю, правіця ж його — пригортáє мене! 4 Заклинаю я вас, дочки єрусалимські, — нашо б сполохали, я нашо б збудили любови, аж доки йому до вподóби!“ 5 „Хто вона, що вихóдить із пустині, спирáючися на свого коханого? Під яблунею я збудíла тебе, — там повілá тебе мати твоя, там тебе повилá твоя породítелька!“ 6 „Поклади ти мене, як печатку на серце свое, як печать на рамéно свое, бо сильна любов, як смерть, зáздрощі неперемóжні, немов той шéбл, — його жар — жар отню, воно пólum'я Господа! (Sheol h7585)

7 Вóди великі не зможуть згасити кохання, ані рíки його не залліоти! Коли б хто давав за любов маєток увесь свого дому, то ним погордíли б зовсім!“ 8 „Є сестра в нас мала, й перс у неї нема ще. Що зробимо нашій сестрічці в той день, коли свáтати бúдуть її? — 9 Якщо вона мур, — заборóло із срібла збудуємо на нíй, а якщо вона двері — обкладéмо кедрóвою дóшкою їх“. 10 „Я мур, мої ж перса — як бáшти, — тоді я булá в його очах мов та, яка спóкій провáдить“. 11 „Виноградинка мав Соломон у Баал-Гамóні, виноградника він віddавáв сторожáм, — щоб кожен принóсив за плíд його тисячу срібла. 12 Але мій виногráдник, що маю його, при мені! Тобі, Соломóне, хай буде та

тисяча, а сторожам його плоду — дві сотні! 13 О ти,
що сидиш у садкách, — друзі твої прислухаються до
твого голосу: дай почути його і мені!“ 14 „Утікай,
мій коханий, і станься подібний до сарни собі, чи
до молодого оленя у бальзамових горах!“

Iсая

1 Видіння Iсаї, Амосового сина, яке він був бачив про Юдею та про Єрусалим за днів Уззії, Йотама, Ахаза та Єзекії, Юдиних царів. **2** Послухайте ви, небеса, і ти, земле, почуй, бо говорить Господь: Синів Собі виховав й викохав Я, а вони зняли бунт проти Мене! **3** Віл знає свого власника, а осел — ясла пана свого, — а Ізраїль не знає Мене, не звертає уваги нарід Мій на Мене. **4** О люду ти грішний, наріде тяжкі провини, лиходійське насіння, сини-шкідники, — ви покинули Господа, ви Святого Ізраїлевого понехтували, — обернулись назад! **5** У що будете биті ще, коли неслухніми далі ви будете? Хвора ваша вся голова, і все серце боліще. **6** Від підошви ноги й аж до голови нема цілого місця на ньому: рани й гудзі, та свіжі порази невічавлені, і не позав'язувані, і оливово не порозм'якшувані. **7** Земля ваша спустошена, огнем спалені ваши місті, поле ваше, — на ваших очах поїдають чужинці його, — з того всього пустиня, немов з руйнування чужинців! **8** І позосталась Сіонська дочки, мов курінь в винограднику, мов шатро на ноchlі в огірковому полі, як місто обложене. **9** Коли б був Господь Саваот не лишив нам останку малого, ми були б як Содом, до Гоморри ми стали б подібні. **10** Послухайте слова Господнього, содомські князі, почуйте Закон Бога нашого, наріде гоморський, — **11** нáшо Мені многота ваших жéртов? говорить Господь. Наситився Я цілопаленнями баранів і жиром ситих телят, а крові биків та овець і козлів не жадаю! **12** Як приходите ви, щоб явитися перед обличям Моїм, хто жадає того з руки вашої, щоб топтали подвір'я Мої? **13** Не приносять ви більше марноутного дáру, ваше кадило — огіда для Мене воно; новомісячя та ті суботи і склікання зборів, — не можу знести Я марноти цієї! **14** Новомісячя ваши й усі ваши свята — ненавідить душа Моя їх: вони стали Мені тягарем, — Я змучений зносити їх. **15** Коли ж руки свої простягаєте, Я mrúжу від вас Свої очі! Навіть коли ви молитву примножуєте, Я не слухаю вас, — ваши руки наповнені кроб'ю. **16** Умийтесь, очистьте себе! Відкиньте зло ваших учінків із-перед очей Моїх, перестаньте чинити лихе! **17** Навчіться чинити добро, правосуддя жадайте, карайте грабіжника, дайте суд сироті,

за вдову заступайтесь! **18** Прийдіть, і бúдемо правуватися, — говорить Господь: коли ваші гріхи будуть як кармазін, — стануть білі, мов сніг; якщо бúдуть червоні, немов багряніця, — то стануть мов вовна вони! **19** Як захочете ви та послухаетесь, то бúдете добра землі споживати. **20** А коли ви відмовитеся й неслухніми бúдете, — меч пожерé вас, бо уста Господні сказали оце! **21** Як стало розпùсницею вірне місто: було повне воно правосуддя, справедливість у нім пробувала, тепер же — розбйники! **22** Срібло твоє стало жүжелицею, твоє питво водою розпùщене. **23** Князі твої впèрті і дрùзі злодіям вони, хабара вони люблять усі та женуться за дáчкою, не судять вони сироті, удóвина справа до них не доходить. **24** Тому то говорить Господь, Господь Саваот, Сíльний Ізраїлів: О, буду Я тішитися над Своїми супротивниками, і помщусь на Своїх ворогáх! **25** І на тебе Я руку Свою обернú, і твою жүжелицю немов лúгом вýтоплю, і все твоє оліво повідкидаю! **26** І вернú твоїх сúддів, як перше булó, і твоїх радників, як напочатку. По цьому тебе будуть звати: місто справедливости, місто вірне! **27** Правосуддям Сіон буде вýкуплений, а той, хто навéрнеться в нім, — справедливістю. **28** А знищення грішників та винуватців відбúдеться разом, і ті, що покинули Гóспода, будуть понищенні. **29** І бúдете ви посоромлені за ті дубí, що їх пожадали, і застидаєтесь за садкí, які вýбрали ви. **30** Бо станете ви, як той дуб, що листя всихає йому, і як сад, що не має води. **31** І стáнеться сильний кострицею, його ж дíло — за іскру, і вони обое попаляться разом, — і не бúде нікого, хто б те погасíв!

2 Слово, що його бачив Iсаї, син Амосів, про Юдею та про Єрусалим: **2** І стáнеться на кінці днів, міцно постáвлена буде горá дому Господнього на шпилі гíр, і пíдніята буде вона понад згíр'я, — і полінуть до неї всі люди. **3** І пíдуть численні народи та й скажуть: „Ходіть та зберімось на гору Господню, до дому Бога Якового, і доріг Своїх Він нас навчáть, і ми пíдемо стежкáми Його! Бо вýйде з Сіону Закон, і слово Господнє — з Єрусалиму“. **4** І Він бúде судити між людьми, і буде численні народи розсúджувати. І мечі свої перекујть вони на лемеші, а списі свої — на

серпій. Не підійме меча народ проти народу, і більше не будуть навчаться війні! 5 Доме Яковів, — ідіть, і попростуємо в світлі Господньому! 6 Бо Ти був покинув народа Свого, дім Яковів, — бо півні безладдя зо сходу вони, та ворожбітів, немов філістимляни, і накладають із дітьми чужинців. 7 І наповнився край його сріблом та золотом, — і немає кінця його скáрбам. І наповнився край його кінами, — і немає кінця колесніцям його. 8 І наповнився край його ідолами, — він кланяється ділу рук своїх, тому, що зробили булий Його пáльці, — 9 і поклонилась людина, і чоловік упокорився. А Ти їм не даруй! 10 Іди в скелю, і сховайся у порохі від стрáху Господнього, і від пишноти Його величини! 11 Горді очі людіни поникнуть, і буде обніжена людська високість, — і буде високим Сам тільки Господь того дня! 12 Бо настане день Господа Саваота на все горде й високе, і на все вýсунене, — і поніжene буде воно, 13 і на всі кéдри ливанські, високі та вýсунені, і на всілýкі башанські дубí, 14 і на всі гори високі, і на всі згíр'я піднёсені, 15 і на всі бáшти високі, і на всі мýри стрімкі, 16 і на всі кораблі із Таршішу, і на все, на що дíвимося пожадліво! 17 І понíзиться гордість людіни, і обніжена буде високість людéй, — і буде високим Сам тільки Господь того дня, 18 а бóжища зóвсім мýнуться! 19 І вони пíдуть до скéльних печéр та до пороху в ями від стрáху Господнього і від пишноти Його величини, коли прийде Він острах збудити на землі! 20 Покине людина того дня божків своїх срібних і божків своїх золотих, що собі наробила була, щоб вклонятись кротам і кажанам, 21 щоб пíти у печéрі й розщілини скéльні від стрáху Господнього і від слави величчя Його, коли прийде Він острах збудити на землі! 22 Відкýнється ж собі від людіни, що віддих у носі її, бо зáшо її поважати?

3 Бо Господь ось, Господь Саваот візьме з Ерусалíму й з Іudeї підпору й опóру: усяку підпору від хліба, і всяку підпору води, 2 лíця та воякá, суддю та пророка, і чарівникá та старóго, 3 п'ятдесятника та родовítого, і радника, і в мистéцтві премудрого, і в закlýttях умíлого, — 4 і за правитеleв дам юнаків, і дітвакі запанують над ними! 5 І буде чавити нарóд один óдного, і кожен свого бlíжнього! Повстане хlopчák на старóго, а легковажений на поважáного. 6 Bo

схóпить брат брата свого в домі батька свого та й скаже: „Ти маєш одéжу, то будь нашим правитеlem, і під рукою твою хай буде руїна оця! 7 Того дня він підійме свій голос та й скаже: „Не буду я рáни обв'язувати вам, бо в домі моєму немає нí хліба, нí óдягу, — не настановлýйте мене за правителя люду! 8 Бо рухнув Єрусалим, і впала Юдея, бо їхній язик та їхній чин — против Господа, щоб упérтими бути очам Його слави. 9 Проти них свідчить вýраз лица їхнього, а гріхів свій вони виявлáють, немов той Содом, не перéчатъ. Горе їхній душі, бо вчинили вони собі зло! 10 Скажіте про праведного: Буде дóbre йому, бо вони споживутъ плíд учíнків своїх. 11 Та горе безбожному, зле, бо йому буде зроблений чин його рук! 12 Нарóд Мíй, — дітіська його утискáють, а жінкí мають гору над ним... Нарóде ти Мíй, — твої провідники вчинили блудáчим тебе, і дорогу стежок твоїх сплутали! 13 Господь став на прю, і стоїть, щоб судити нарóди. 14 Господь іде на суд, щоб судитись з старшýми нарóду Свого та з вождýми його: „Ви виногráдника знїшили, грабунок з убогого — в ваших домáх! 15 Що це сталося вам, що нарóд Мíй ви гнóбите та утискаете вбогих?“ Так говорить Господь, Бог Саваот. 16 І промовив Господь: Зате, що дóчки Сіонські загордíли, і ходять витягненошíї, і моргáють очима, і все ходять дрібнýми кро́чками, і дзвонять спряжками на ногах своїх, 17 тому вчýнить Господь тíм'я Сіонських дочок паршивим, і їхній сором обнажить Господь! 18 Того дня поскадає Господь окрасу спряжок на їхніх ногах, і чíльця, і місяці, 19 сережки, нарамéнники, і серпáнки, 20 і завóї, і ланцюжкі на ногах, і пояскі, і пляшечкі з пáхощами, і чарівнічі приýвіски, 21 персні, і сережки носові, 22 чудóві убрáння, і окриття, і намітки та торби, 23 дзеркалá й лінянí хитóни та турбáни, і прозóрі покривáла. 24 І стáнеться, замість бальзаму — смóрід буде, і замість пояса — шнур, а замість мистeцько уклáдених кучерів — лýсина, і замість хитóна цінного — верéта з паскóм, а замість красí — спаленýна! 25 Попáдають мýжі твої від мечá, а лицárство твоє — на вýні, — 26 і бúдуть стогнáти та плáкати ворóта її, і буде спустóшена, я сяде на землю Сіонська дóчка.

4 І того дня сім жінок схоплять мужа одного, говорячи: „Ми будемо їсти свій хліб, і зодягатимем одіж свою, — тільки ймénням твоїм хай нас кличуть, — забери ти наш сором!“ **2** Того дня буде пárость Господня красою та славою, плíд же зéмний — величністю та пишнотою для врятованих із Ізраїля. **3** І буде зосталий в Сіоні й полішений в Єрусалимі, — святим буде зватися він, кожен, хто жити запíсаний в Єрусалимі, **4** коли нечистоту Господь змие з сіонських дочок, а кров Єрусалиму сполоще з-посеред його духом права та духом очищення. **5** І стvóрить Господь над усаким житlом на Сіонській горі та над місцем зібрання — удень хмару, вночі ж дим і блиск огні полум'яного, бо над всякою славою буде покróva. **6** І буде шатró удень тіnnю від спéki, і захистом та укриттм від негódi й дощу!

5 Заспіваю ж я вам про Свойого Уліблениго пісню любовну про Його виногráдника! На плодючому вéрсі гори виноградника мав був Мій Прýятель. **2** І обкопав Він його, й від каміння очистив його, і виноградом добíрним його засадíв, і бáшту поставив посеред його, і вýtesав у ньому чавílo, і чекав, що родítиме він виноград, — та він уродív дíkі ягоди! **3** Тепер же ти, ерусалимський мешkánce та мужу юдейській, розсудіть но між Мною й Моїм виноградником: **4** щó ще можна вчинити булó для Мого виноградника, але Я не зробив того в ньому? Чому Я чекав, що родítиме він виноград, а він уродív дíkі ягоди? **5** А тепер завіdомлю Я вас, щó зроблю для Свого виноградника: живоплít його вýкину, і він буде на зniщення, горóжу його розваліo, і він на потóptання бúde, **6** зроблю Я загубу йому, — він не буде обтýnаний aní pídcápuvaniy, — і виросте térnja й будýchya на ньому, а хmáram звелю, щоб дощу не давали на нього! **7** Бо виноградник Господа Саваота — то Ізráéliv dím, а муж Юdi — кохáний Його саджанéць. Сподívавсь правосúddia, та ось кроволíttя, сподívавсь справедливости Він, та ось зойк. **8** Горе тим, що долúчують дóma до дómu, а поле до поля притóчують, аж місця бракує для інших, так нíbi самі сидíte серед кráu! **9** В мої uші сказав був Господь Саваot: Направду, — багато domív попустóshenі будуть, велиki та добri, і не буде мешkáncя для них. **10** Bo десять загóniv

землі виноградника бáта однógo вróдять, а насіння однógo хомéra порóдить ефу. **11** Горе тим, що встають рано вránci i женуть за напóem p'янkým, і triváют при ním aж до béchora, щоб вином rozpalýtis! **12** I стáлася цýtra ta árfa, búbon ta cöplka й вино — за їхню gúlyanku, а на dílo Господne не дивляться, ne вbачають Його чину рук. **13** Тому пíde нарód Míj na výgnánia nеперебácheno, і вельмбój його голодувátimutt, a nátovp його — výsoxne з prágnenňa. **14** Тому то rozhýriv шeóbl pожадlívistv'ю i bezmírno rozkrip свою pašci, i zíde do nýgo його пишnotá, i його nátovp, i gúrkít його, й tí, що tishat'sya в nýmu. (*Sheol h7585*) **15** I людýna понíjchit'sya, i upokórit'sya муж, a очi vysokih понíkнуту, **16** a Господь Саваot возвеличиться в súd, i Бог Святий вýявить святість Свою в справедливості! **17** I pástisya búdut' ovechki, nemov bi na lúci svoi, a zostávlenе з сítix чужi pojdáty. **18** Горе тим, що вину притяgáyut do себе шнурámi marnóti, a gríh — як motúzzyam víd возa, **19** ta кажутъ: „Хай kvápitsya Віn, хай prináglit Свій чин, щоб ми бачили, а постанóva Святого Ізráelovo хай набlýzitzya i nekhay prýide — i píznáemo mi!“ **20** Горе тим, що зло називають добрóм, а добро — злом, що ставлять темnótu за svítlo, a svítlo — za témryavu, що ставлять gírké за солодke, a солодke — за gírké! **21** Горе мудrim у власних очáх та rozumnim перед собою samým! **22** Горе тим, що хорóbri винçé popiváti, i силачі на mísánia p'yankógo napóju, **23** що несправедlivogo chýn'ya в судi за хabár справедlivim, a праведnіstv' праведnogo usuváyut víd nýgo. **24** Тому, як ognenniijязик pожiráe sterñó, a víd polum'я níkne трава, — otak спорохnávie korín'ya у них, i rózneséться їхníj цvít, nemov kúryava, bo víd себе vídkinuли Zakón Господа Саваota, i znéhtuvali вони слово Святого Ізráelovo! **25** Тому запalívся gnív Господа на нарód Його, i на nýgo Віn вýtýagnuv rúku Свою, — ta й uráziv його: i захitaliся góri, iсталось їхнього trýpu, як смíttя серед vuлицы! При цьому всomu не vídvernúvся Його gnív, i вýtýagnena ще ruka Його! **26** I pídímre prapóra нарódu zdaléka, i zasvíšte йому з kíncya kráu, i прийде він xутко ta легko, — **27** немає mіж ними utómленого ta takого, який bi спítknúvся! Не drímáe níkho i ne спить, a пояс із stégon його не zdíjmáetsya ta ne

зривається шнур при взутті його. 28 Його стріли погострені, і всі луки його понатягувані. Копіта у кінцій його немов кремінь вважаються, а колеса його — немов віхор. 29 Його рик — як левиці, і він заричить, немов ті левчукі, і він загарчить, і здобич ухобить, її понесе, — і ніхто не врятує! 30 І на нього ревітиме він того дня, як те море реве. І погляне на землю, а там густа тімрява, і світло померкло у хмарах її.

6 Року смерти царя Озії бачив я Господа, що сидів на високому та піднісенному престолі, а кінці одежі Його переповнювали храм. 2 Серафіми стояли зверху Його, по шість крил у кожного: двома закривав обличчя своє, і двома закривав ноги свої, а двома літав. 3 І кликав один до одного й говорив: „Свят, свят, свят Господь Саваот, уся земля повна слави Його!“ 4 І захиталися чопі порогів від голосу того, хто кликав, а храм переповнився димом! 5 Тоді я сказав: „Горе мені, бо я занапашений! Бо я чоловік нечистоустий, і сиджу посеред народу нечистоуствого, а очі мої бачили Царя, Господа Саваота!“ 6 І прилетів до мене один з Серафімів, а в руці його вугіль розпланий, якого він узяв щипцями з-над жертвника. 7 І він доторкнувся до уст моїх та й сказав: „Ось доторкнулося це твоїх уст, і відійшло беззаконня твоє, і гріх твій окуплений“. 8 І почув я голос Господа, що говорив: „Кого Я пошилі, і хто піде для Нас?“ А я відказав: „Ось я, — пошли Ти мене!“ 9 А Він проказав: „Іди, і скажеш нарідів цьому: Ви буде чути постійно, та не зрозумієте, і будете бачити зáвжди, але не пізнáсте. 10 Учиній затужáвілим серце наріду цього, і тяжкими зроби його уші, а очі йому позаклéю, щоб не бачив очима своїми, і ушима своїми не чув, і щоб не зрозумів своїм серцем, і не навернувся, і не був уздорóвлений він!“ 11 І сказав я: „Аж доки, о Господи?“ А Він відкazáv: „Аж доки містá спустіють без мéшканця, і домí без людей, а земля спустóшена бýде зовсíм“. 12 І віddáліть людíну Госpóдь, і буде велике опúщення серед землі. 13 І коли позостáнеться в ній ще десята частíна, вона знóву спустóшена бýде. Але мов з теребíнту й мов з дýбу, зостáнеться в них пень по зrýbi, насіння бо святости — пень їхній!

7 І сталося за днів Ахáза, сина Йотáма, Уzzíїного сина, царя Юди, вийшов Рецін, цар сирíйський,

і Пéках, син Ремалїїн, цар Ізраїлів, до Єрусалиму на війнú на нього, та не міг звоювати його. 2 І сповіщено Давидів дім, і сказано: „Став табором Арám у землі Єфремовій“. І захиталося серце його й серце наріду його, як хитаються лісові дерéва від віtrу! 3 І сказав Господь до Iсаї: „Вийди навпроти Ахаза, ти та твій син Шеар-Яшув, до кінця водовóду горішнього ставу, на биту дорогу Пóля-Валóшників. 4 І скажеш до нього: Стережися й будь спокíйний, не бíйся, а серце твое нехай не мянє через два зáлишки тих димлých головéшок, від пólum'я гніvu Рецін ара та сина Ремалїїного, 5 за те, що Арам, Єфрем та син Ремалїїн радили проти тебе лихе, говорячи: 6 Ходім на Юдею та її налякаємо, і здобúдемо для себе, і настанóвимо царем серед нього Тавéлового сина. 7 Так сказав Господь Бог: Цього не станеться й не бóde! 8 Бо голова Араму — Дамáск, а голова Дамаску — Рецін, та ще шістдесят і п'ять літ, — і буде зламаний Єфрем, так що перестане бути нарідом! 9 А голова Єфрему — Самарія, а голова Самарії — син Ремалїїн. Якщо ви не повірите, то не встоїтے“. 10 І Господь далі говорив до Ахаза й казав: 11 „Зажадай собі знака від Господа, Бога твого, і зайди глібоко до шéолу, або зайди вýсоко догорý!“ (Sheol h7585) 12 А Ахаз відкazav: „Не пожадаю я, і не буду спокúшувати Господа“. 13 І він сказав: „Послухайте, діме Давидів, — чи мало вам трудити людей, що трудите також Бога моого? 14 Тому Господь Сам дасть вам знака: Ось Діва в утрóбі зачнé, і Сина порóдить, і назвéш іm'я Йому: Еммануїл. 15 Масло та мед буде Він споживáти, аж поки не піznáє того, як зло відкидати та добро вибирати. 16 Бо поки піznáє Та Дитíна, як зло відкидáти та добро вибирати, буде покýнена та земля, що ти лякаєшся перед двомá царями її.“ 17 Справодіть Госpóдь на тебе, і на нарід твій, і на дім бáтька твого дні, які не приходили від дня віdstúplennя Єфрема від Юди, — спровадіть царя асирийського. 18 І станеться в день той, привáбити Госpóдь муху, що в кінці рíк Єгипту, та бджолу, що в аssiрийському краї, 19 і вони прилетяТЬ, та усáдуться всі по провáллях стрímkих та по щíлинах скéльних, і в усіх терновíннях, та на лóках усіх. 20 Дня того огóлить Господь немов бритвою, найнятою по тім боці рíкý, — царем асирийським, голову та волóсся нíг, забере також боруду. 21 І бóde дня

того, що хто прогодує корівку та дві штуки худоби дрібної, 22 то стається, що від многоті молока, що надобіть, споживатиме масло, бо масло та мед буде істи всякий, хто зостанеться серед землі. 23 І буде дня того: кожне місце, що в нім буде тисяча лоз винограду на тисячу срібла, стане терніною та будяком! 24 За стрілами й з луком він буде ходити туди, бо стане терніною та будяком уся земля. 25 А на всі гори, що засупом копано їх, ти не зайдеш туди, бо будеш боятись терніни та будяччя, — і стануться місцем вони, куди волів посилятимуть, і топтатимуть вівці його.

8 І промовив до мене Господь: „Візьми собі велику табліцю, і напиши на ній людським письмом: „Ква́питься здобич, скорий грабіж“. 2 І взяв я за свідків собі свідків вірних, — священика Урію та Захарія, Єверехійного сина. 3 І зблізився я до пророчиці, і вона зачалá, і породила сина. Господь же до мене промовив: Назви ім'я йому: Ква́питься здобич, скорий грабіж. 4 Бо поки юнáк той умітиме кликати „Бáтьку мíй“, та: „Мамо моя“, понесéться багатство Дамаску та здобич Самарії перед обличчя царя асирійського“. 5 І Господь ще далі говорив до мене й казав: 6 „За те, що нарóд цей зnéхтував воду Сілоáмську, яка тихо пливé, і має радість з Рецином і з сином Ремалійним, 7 то тому ось Господь піднесé на них воду рíкі, сильну й велику, — царя асирійського та всю славу його. 8 І підíметься вона понад усі свої рíчища, і пíде понад усі береги свої. 8 І перéйде по Юді вона, заллéта затопить, аж до шиї досýgne, і розтáгне вона свої крýла на всю широчінь твоого краю, о Еммануїле! 9 Озлоблýйтесь нарóди, й збентéжені будete, почуй, уся зéмле далéка! Озбрóйтесь, і збентéжені будete, озбрóйтесь, і збентéжені будete! 10 Радьте раду — і буде вона поруйнóвана, слово кажіть — і не збúдеться, бо з нами Бог!“ 11 Бо так говорив був до мене Господь у силі Свої руки надо мною, ѹ остерігá мене, щоб не ходити дорогою цього народа, і казав: 12 „Не кажіть „zmóva“ на все, на що каже „zmóva“ цей нарóд, і не бíйтесь тогó, чого він бóйтесь, і не лякайтесь! 13 Господа Саваota — Його свято шануйте, і Його вам боятись, Його вам лякатись! 14 І буде Він за святиню, і за камінь спотикáння, і за скелю спокуси для двох домів Ізраїля, за сítку й за пáстку для мéшканця

Єрусалиму. 15 І спíткнúться об них багато-хто, і попáдають, і будуть полáмані, і заплúтаються, і будуть схóплені. 16 Зв'яжи свідцтво, запечáтай Закóна між Моїми учнями“. 17 І я буду чекати Господа, що ховає лице Своє від Якового дому, і буду надія́тись на Нього. 18 Ось я та ті діти, що дав мені Господь, вони на знакі та на чуда в Ізраїлі від Господа Саваota, що пробуває на горі Сіон. 19 А коли вам скажутъ: „Запíтуйте дýхів померлих та чародíїв, що цвíрінъкають та мýркають“, то відповістé: „Чи ж нарóд не звертається до свого Бога? За живих питатися мертвих?“ 20 До Закóну й свідцтва! Як вони не так кажуть, як це, то немає для них зорí ránnyoї! 21 І буде блукати утýскуваний та голодний. І станеться, коли він зголодніє, то запíниться, і проклянé царя свого та Бога свого, і погляне догорай, 22 і подíвиться він на землю, аж ось тут горе та темнота, тémрява утýску, — і він буде пхнутий у тéмність.

9 **Бо не буде темноти для того, хто утýскуваний.** Перша пора злегковáила була край Завулóнів та край Нефталíмів, а остання прославíть дорогу примóрську, другий бік Йордáну, окружу поганів. 2 Нарóд, який в тémрявіходить, Світло велике побачить, і над тими, хто сидить у краю тіні смерти, Світло засяє над ними! 3 Ти помнóжиш нарóд цей, Ти збільшиш йому радість. Вони перед лицем Твоїм будуть радіти, як радіють в жнivá, як тішаться в час, коли ділять здобич! 4 Bo зламáв Ти ярмó тягару його, і кíя з рамéна його, жезло його пригнобітеля, як за днів Мадíяма. 5 Усякий бо чобіт військóвий, що гúпає гúчно, та одéжа, поплýмлена кров'ю, — стане все це пожéжею, за їжу огню! 6 Bo Дитя народíлося нам, дáний нам Син, і влáда на рамéнах Його, і кликнуть ім'я Йому: Дíвний Порáдник, Бог сильний, Отець вічности, Князь миру. 7 Без кінця буде мñoжитися панувáння та мир на троні Давида й у цáрстві його, щоб поставити міцно його й щоб пíдперти його правосúддям та правдою відтепéр й аж навíki, — рéвність Господа Саваota це зробить! 8 Проти Якова слово послав був Госпóдь, а впalo воно на Ізраїля, 9 і пíзнáє нарóд, увесь він, Ефрém та мешканець Самарії, що говорять з пихóю й надутістю сérця: 10 „Попáдали цегли, а ми побудóємо з каменя тéсаного, сíкомóри позrúбувано, — та замінимо їх кéдрами!“ 11 Та над ним Господь зміцнив

противників Реціна, а його ворогів нацькувá: 12 Арама попéреду, а філістíмлян позáду, і пожéрли Ізраїля цíлою пáщею. При цьому всьому не відвернувсь Його гнів, і вýтягнена ще рука Його! 13 Та нарóд не звернúвся до Того, Хто вráзвив його, і не шукали Господа Саваота. 14 Тому то Господь відсíк від Ізраїля голову й хвіст, пальму й очеретíну за одного дня. 15 Старíй та поважáний — це та голова, а пророк, що навчae неправди, це хвіст. 16 I сталося, що поводáтарі цього нарóду зробíлися звídниками, і гинуть провáджені ними. 17 Тому то його юнакáми радíти не буде Госпóдь, а до сирíт його й його вдíв милосердя не матиме, бо кожен безбожníй й злочíнець, і злобne всí уста говорять. При цьому всьому не відвернúвсь Його гнів, і вýтягнена ще рука Його! 18 Bo злóба горить, як огонь, пожиráє тернíну й будýчя, і палáе по зáпustах лíсу, і крýтиться вверх стовpi диму. 19 Від лютості Господа Саваота земля загорíться, і стане нарóд, як пожíва огню, і не пощадíть жoden брата свого! 20 I рíзати буде правóруч, та бúде голодний, і жéртиме злíva, але не насýтиться, кожен жéртиме тíло рамéна свого: 21 Манасíя — Ефрéма, а Ефрéм — Манасíю, разом обoe на Юду. При цьому всьому не відвернúвсь Його гнів, і вýтягнена ще рука Його!

10 Горе законодáвцям несправедlíвим, та писарýм, які пишуть на лихо, 2 щоб від правосúддя усýнути бíдних, і щоб віднятти правá від убогих нарóду Мого, щоб стали вдовíцí здобýчею їм, і пограбувáти сирíт. 3 A щó ви чинítимete в день нáвіщення, і нáглої згúби, що приýде здалéка, — до кóго втчéте за помíčчю, і дé позостáвите славу свою? 4 Нíчого не лíшиться — тíльки зíгнúтися мíж полонéними, і попádati мíж позабýваними. При цьому всьому не відвернúвсь Його гнів, і вýтягнена ще рука Його! 5 Бíда асиríйцевi, жéзловi гнíву Мого, а кий у руках його — це пересéрдя Moe! 6 На люд нечестíвий пошлó Я його, про нарóд Мого гнíву йому накажú, щоб набрати здобýчі й вчинити грабýнок, і щоб потоптáти його, як болóто на вúлицях. 7 Та не так вíн собí розумíe, а серце його не так мýслить, бо в серцí його — щоб немало нарódів понýщiti та погубíти! 8 Bo говорить: Хíба мої провíдники разом усí не царí? 9 Чи ж Кално не такий, як

Кархемíш? Чи ж Хамáт не такий, як Арпáд? Хíба ж не така Самарíя, як Дамаск? 10 Тому що рука моя цárства божkív досяglá, а в них бíльші бовváni, як в Ерусалиmí та в Самарíї, 11 то хíба не зробló я так само для Ерусалиmu й бovvániv його, як зrobiv я бuv для Самарíї й божkív її? 12 I становtесь, як докonáe ввесь чин Свíй Госpóдь на Сionськíй горí та в Ерусалиmí, то скажe: Навíшú я плodí гордовígosti серця царя асиríйского та пишnótu чwanlývих очéй його! 13 Bo вíн кажe: Вчинив я це мíццю своеї руки й своїм розумом, я bo розумnýj, — i віdmíňa грaniçi нарódіv, a їхníj маetok грабýю, як сильnýj, скidáu panýuchiv! 14 I досяglá, мow кubló te, багatstva нарódіv рука моя, як збирают покýnені яйця, я всí зémlju zíbrav, — i níchto ne порушiv крилóm, i dzubká ne vídkriv, i ne zaçvírñykv. 15 Chi búde sokira пишátisya понad свого rubachá? Chi понад свого piluvál'nika буде гордítisya pilka? Níbi jezzlo повíshu tih, who його pídiymae, níbi pídnosít kiy того, who ne e деревo! 16 Зате Госpódь, Бог Савaot пошле сухорlávіst на сítix його, i píd його славою — pólum'ja буде палáti, nemov bi pожar! 17 I Сvitlo Іzraílya stanе ognem, a Сvatiy його — pólum'jam, i zapálitъ woно, i pожeré його térnja й будýchя його в один день! 18 I славу lísu його й його сádu вýgubitъ Bín vіd duši й aж до tíla, i búde, що зnídіe вín, mow tой хворий, — 19 i буде оstanok derév його lísu takij нечисlénnyj, що й xlópecy їх spíše! 20 I становtесь в день tой, оstanok Іzraílya i vryatobaní domu Якова ne búdtu вже bíльш opíratiscь na tógo, who b'e iñ, — i obíprútysya u pravdi na Госpода, Сvatiого Іzraílevogo. 21 Ostanok návérnetься, ostanok Якова, do Сильного Бога. 22 Bo коли b бuv нарód tвíj, Іzraíl, як мórskyj písok, tíльки ostanok iñ nýoho návérnetься! Zagíbelь приznáchená e, щob wípovnilas spravedliviost, 23 bo wíkonae Госpódь, Бог Савaot постанóvlenu zgúbu poserед всíe зemli. 24 Tому tak promovляe Госpódь, Бог Савaot: Míj нарóde, meskánche Cionu, ne bíjssy асиríycia! Bín páličeю тебе вdaritъ, i kia свого pídiyme na tébe, як koliscь na dorozí egyptscíj. 25 Bo мало ще, troxi побúde, — ta й skíncitcься luytъ, i zwérnetься gnív Míj na znišcheniye iñ! 26 I zbúdity na nýoho bichá Госpódь Савaot, як uráziv buv Bín Madíjma pri skelí Opév, i kij його буде

на морі, і його Він простягне, як колись на Єгипет! 27 I станеться в день той, з твого рамена тягár його здійметься, а з-над шиї твоєї ярмό його, і через ситість ярмό буде зніщено! 28 Він прийде навпроти Айту, перéйде в Мігрóн, свої речі складе до Міхмáшу. 29 Перéйдуть провáлля, Гева — ноchlíг нам, затремтіла Рама, утекла Саулова Гів'a. 30 Заголосíти, о дóчко Галліму, послухай, Лáїше, о бідний Anatote! 31 Мадмéна розбíглась, мешkáni Гевіmu втікають. 32 Ще сьогодні зостáнеться він у Нові; своєю рукою грозít' горі дочкí Сіону, пáгíрку Ерусалиму. 33 Ось Господь, Бог Саваот відтинáе галúзки застрашáльною силою, — і найвищі постáвою будуть постýнані, а високі бúдуть понíжені. 34 I буде обтáта навкóло залізом гущáвина лíсу, і Лівáн упадé від Могутнього!

11 I вíйде Пагíнчик із пня Єссéвого, і Галúзка дàсть плíд із корíння його. 2 I спочíне на Нім Дух Господній, — дух мудrosti й розуму, дух поради й лицáрства, дух піznánnia та stráxу Господнього. 3 Його уподóбання — в страху Господньому, і Він не на погляд очéй своїх буде судити, і не на послух ушéй Своїх буде ríшати, 4 але буде судити ubogих за правдою, і правосúддя чинítиме слушно сумíрним землі. I вдарить Він землю жезлом Своїх ust, а víddixom gub Своїх sмерть заподíє безбожному. 5 I стáнеться поясом клúбів Його справедливість, віrnість же — поясом стéгон Його! 6 I замéшкає вовк із віvцéю, і буде лежати пантéра з козлям, і будуть rázом телятко й левчúк, та теля віdgóдане, а дитина мала їх водítиме! 7 A корова й ведmíd буде пастися rázom, разом бúдуть лежати їхні díti, і лев буде їsti солому, немов та худоба! 8 I буде bávitися немovlýtko над dírkoю гада, і vіdnýte vіd pers dítinčá prostяgné свою rуку nad nóru gadюki, — 9 ne вчинять лихого та шкоди не зроблять на всíj святíj Moїj горí, bo земля буде повna píznánnia Господнього так, як море вода покривае!

10 I станеться в день той: до Кореня Єссéвого, — що стане прáпором нарódam, — погани звертатися будуть до Нього, і буде славою mísce спочínnku Його! 11 I станеться в день той, i знóvu подруге prostяgné Господь Свою rуку, щоб набúti остáноч нарódu Свого, що полíshиться з Aшшуру й з Єгипту, i з Patrosu та з Etíopíi, i з Elamu й з Shín'aru, i

з Хамату, та з морських островів. 12 I погánam pídiyme Віn прápora, i згромádить вигnánniціv Ізраїля, i розпорóшення Юdi збере з чотирьох kраїv svítu! 13 I спínnitcя zázdríst' Efrem, i vítiatí будуть супротивники Юdi, — ne буде вже zázdriti Юdi Efrem, a Юda ne búde gnobiti Efrem. 14 I вони полетятъ на плече филистímляn до моря, пограбуютъ гуртóm sinív сходу, на Edoma й Moáva вони накладутъ свою rуку, i dítgi Ammóna iх слухати будуть. 15 I вчинить закlýttam Господь затóku mory Єгипetского, i rуку Свою prostяgné на ríkú в сильním vítrí Своím, i на sím потókiv rözdilit' iї, i буде можна iї u взутtí perexódit. 16 I буде ширóka дорóga для réشتí нарódu Його, що з Aшшуру зостáнеться, як була для Ізраїля в день, коли віn вихódiv iз kráju egyptskого.

12 I ti скажеш дня того: Хвалю Тебе, Господи, bo Ty gnívavscь na мене, ta gnív Tvíj vıchukáe, й мене Ty порáduesh, 2 oце, — Бог спасínnia moe! Безпечний я, i не боюсь, bo Господь, — Господь сила моя та мíj спív, i спасínniam для мене Віn stava! 3 I vi в radostí budec чérpatti vodu з спасénnih džeré! 4 I скажете vi того дня: „Дákujite Господу, kliche Iménna Йогó, сповístít' míj нарódov pro vchiniki Його, пригадайте, що Йménna Його превеличne! 5 Spívajte для Господа, Віn bo величne vchiniv, i xay cé буде znáne po цlíj zemli! 6 Radíj ta spívaj, ti meskánko Síonu, bo серed тебе Великий, — Святий Ізраїlіv!

13 Пророцтво про Вавилón, що бачив Icája, sin Amósív. 2 Pídiymíte prápora na lisyou góru, kliche iх голosníš, помахájte rукою, щоб iшли u ворóta! 3 Я звелív був Своїm посвáченим, теж покликав лицárство Своє на Míj gnív, що зухválo radíjut. 4 Чути gámír u goráx, як нарódu чисlénного, чути гоміn згромádjennih tut царств нарódov: це перegládaе Господь Савaót bойové Своє výsýko! 5 Прихódijt zдалекого kráju, iз kínicv nóbés, Господь i знарýddia gnívу Його, щоб usю землю понíshiti! 6 Голосít' bo bлизьkий день Господній, — віn vіd Всемогутнього прийде, немов зruijnuvánnya. 7 Tomý то ослабнутъ всíj róky, i кожne серце люdíni зневíritysya. 8 I вони наляkájutsya, bolí ta muki iх схópljaty, немов породíllya ta, будуть tremtiti. Oстовpíjut один перед óдним, полum'ýni oblichcha — to iхní oblichcha. 9 Oце

день Господній прихόдить, суворий, і лютість, і пілум'я гніву, щоб землю зробити спустошенням, а грішних її повигублювати з неї! 10 Бо зорі небесні та їхні сузір'я не дадуть свого світла, сонце затмиться при сході своєму, а місяць не буде вже сяяти світлом своїм. 11 „І Я покараю всесвіт за зло, а безбожних за їхню провину, бундючність злочинця спиню, а гордість насильників зніжу! 12 Я зроблю людіну дорожкою від щирого золота, і смертну людіну — від офірського золота“. 13 Тому небеса захищаю, і рухнеться земля зного місця від літості Господа Саваота, у День, як палатиме гнів Його. 14 I буде нарід, як та сárна сполосена чи як отара, якої зібрати немає кому. До наріду свого кожен звёрнеться, і кожен до краю свого втікатиме. 15 Кожен знайдений буде заколеним, і кожен узятій впаде від меча. 16 А їхні діти на їхніх очах порозбивані будуть, їхні доми пограбовані будуть, а їхніх жінок побезчестять! 17 Оце Я збуджу на них мідян, що срібла не лічати, а золото — не чують бажання до нього, — 18 і будуть вбивати юнаків їхні луки, і над плодом утробы вони милосердя не матимуть, їхнє око над дітьми не матиме милости. 19 I стане тоді Вавилон, краса царств, пишнота халдейської гордості, таким, як Бог зруйнував був Содом та Гоморру! 20 Не буде назавжди заселений він, ні замешкалий з роду в рід, і араб там не стане наметом, і там пастухі не спочинуть з своєю отáрою. 21 Але будуть барложити там звірі пустині, і будуть доми їхні сбівами пóvní, і там пробуватимут струсі, і волохаті дèмони там танцюватимуть. 22 I завіють шакали в порожніх хоромах його, а гієни в веселих палацах! I близькé вже наступлення часу його, і не забáряться ці його дні!

14 Бо Господь змилосéрдиться над Яковом, і вибере знову Ізраїля, і на їхній землі їх посéлить. I чужийнець долучений буде до них, і приéднані будуть до дому Якового. 2 I наріди їх візьмуть, і їх попровáдять до їхнього місця, а Ізраїлів дім на Господній землі за рабів та за невільниць їх прýйме собі на спáдщину. I візьмуть вони до неволі тих, хто їх поневóлив, і вони над своїми гнобительями запанують! 3 I буде в той день, як Господь дасть тобі відпочíнок із терпіння твого та з неспокóю твого, та з працí тяжкóї, яку

ти був мусів робити, 4 то ти заспíваеш оцю пісню глумліву про царя Вавилону та й скажеш: Як гнобитель минувся, — минулося гноблення! 5 Господь зламав кия безбожних і жéзла пануочих, 6 що наріди постійним ударом у лютості бив, що в гніві гнобів був людей переслідуванням безупінним. 7 Спочíла булá, заспокóлася вся земля, і виспівuje гóлосно. 8 Кипариси та кéдри ливáнські тобою втішаються й кажуть: „Відкóли ти ліг, не прихóдить на нас дроворúб!“ 9 Заворúшивсь тобою іздолу шебл назустріч твоему прихóду; померлих тобі побудíв, усіх проводирів на землі, і підняв з їхніх тробів всіх людських царів. (*Sheol h7585*) 10 Вони всі зачнúть говорити та й скажуть тобі: „І ти ослабíв, як і ми, став подібний до нас!“ 11 Зіпхнúта в шебл твоя гордість та гра твоїх арф; вістелено під тобою червóю, і червáк накриває тебе. (*Sheol h7585*) 12 Як спав ти з небés, о сину зірніці досвітньої, эсная зóре, ти розбився об землю, погромнику лóдів! 13 Ти ж сказав був у серці своему: „Зійдú я на небо, повище зір Божих постáвлю престола свого, сяду я на горі збору богів, на кінцях північних, 14 підіймúся понад гори хмар, уподібнююсь Всевішньому! 15 Та скіннений ти до шeблу, до найглібшого гробу! (*Sheol h7585*) 16 Ti, що на тебе дивитися будуть, приглядáтися будуть до тебе, звérнутi увагу на тебе: „Чи то той чоловíк, що змушував землю тремтіти, що зневóлював царства трусíтись, 17 що він обертáв у пустиню вселенну, а міста її бýрив, що в'язнів своїх не пускав він додóму? 18 Усі царі лóдів, вони всі у славі ляглí, кожен у своїй усипáльні, 19 ти ж від гробу свого відкіннений геть, мов галúзка бридкá, отчений вбитими та мечем перешйтими, що до гробу між камінь спускáються, як потóптаний труп. 20 Ти не бýдеш поéднаний з ними у гробі, бо землю свою зруйнувáв, свíй нарід повбивав. Насіння злочинців повíк не згадáється! 21 Його дітям зготóйте різню за вину їхніх батьків, щоб вони не повстали, і землі не вспадкували, і не напóвнили світу містáми. 22 I на них Я повстáну, — говорити Господь Саваот, — і вйтну ім'я Вавилону й остáнок його, і нащáдка й онúка, говорити Господь! 23 I вчиню Я його їжакóві осéлею та вóдним багнóм, і мítлою вигúблення позамітáю його, говорити Господь Саваот! 24 Присягав був Господь Саваот та казав: Поправдí, — як мýслив

собі Я, так ста́неться, й як Я був врадив — те спóвниться, 25 щоб стовктí асирíйця в країні Моїї, і на горах Моїх розтопчú Я його! І ярмó його зді́меться з них, і тягár його скинеться з їхніх рамéн! 26 Це та рада, яка про всю землю урáдженá, і це та рука, що простýгнена на всі нарóди. 27 Бо врадив Господь Саваóт, і хто Його раду відмíнить? А рука Його вітязнена, — й хто відвérне її? 28 У році смерти царя Ахáза було таке пророцтво: 29 Не тішся, уся філістíмська зéмле, що злáмане жéзло, яке тебе вдарило, бо з гадючого кóреня вýповзе лютá змíя, і огністий летючий дракон буде плóдом її! 30 І пáстися будуть первóрідні бідних, і вбогi безпечно лежатимуть, а твíй корень Я голодом вýмory, і рештки твої він доб'e! 31 Плач же, брамо, ти ж місто, кричи, — розплivláся ти, вся філістíмська зéмле, бо приходíть із пíвночі дим, і не буде нікóго, хто відстав би з його вояків! 32 І щó віdpovíстъся нарódním послáм? — Що Сиона Господь заложíв, і скhováються в ньюму ubогi з нарódu Його!

15 Пророцтво про Moава. Справdí vnoči Ar-Moáv
пограбóваний був та понíщений, справdí
vnoči Kíp-Moav пограбованый був та понищений.
2 Він пíшов до святині, а Дивóн на верхíв'я, щоб
плакати; на Невó й на Медéву голóсить Moав.
На всіх головах його лíсина, обстrijжena кожна
його бородá, 3 на всіх його вулицях пíдперезáлисъ
верéтою, на дахáх його та на площах його всí
голóсять, з плачú розплiváються. 4 І кричали
Ешбон та Ел'ale, аж до Ягáцу був чутiй їхníй
голос, тому́ то голосять вояки Moава, і душа
його в ньюму тремтить. 5 Мое серце кричить
про Moáva, вtíkachí його — аж до Цоару, до Еглат-
Шелішíй, бо з плачéм ходять збíччям Lухítu, бо
на Хоронаїмськíй дорозí встає крик загíbeli, 6 бо
вódi Hímrímu спустóшеннiam будуть, бо посохла
трава, муравá позникála, немає нíчого зеленоого. 7
Тому́ то набутий останок i маєток вони віднесутъ
за потíк степовíй. 8 Bo kraїnu Moava той крик
оточív, по Еглaiм його голосіння, i по Beer-
Elím голосіння його. 9 Bo напóвнилась кров'ю
димонська вода, bo Я покладú на Dимón dодаткóвě:
лева для вtíkachív із Moava, i на останок землї.

16 Овечки пошліть власникові землї, із Сели
на пустиню, на гору Сіонської дочкí. 2 I

станеться, мов те спolóшene пtáство, з кубlá
повигóнене, будуть дóчки Moавськí при бróдах
Арнон: 3 „Подай раду, зроби прýсуд, учини нíчну
тíнь свою повного полудня, скhovай вýgnanix,
бíженця не видавай. 4 Нехай мéшкáють в
тебе вигnánci Moavu, стань iм зáхистом перед
грабíжником, бо не стало насильника, скíнчívся
грабúнок, загинув топтách із землї. 5 I буде
утvérdjennij milistю tron, i сяде на ньюму u
правdí в наметi Davida судdá, що дбатиме за
правосúdдя та буде в справедливостí вправний.
6 Mi чули про гордість Moava, що гордий віn
дуже, про свавóлю його й його гордість, про
ліотість його, про неслушні його nícenítniци“.
7 Буде тому́ голосити Moav над Moavom, увесь
голосити віn буде! За палянýcями з грон Kíp-
Харесetu плакати будуть насправdі побití, 8 bo
посохли хешбóнськíй полý, i виноградник Сívmi;
володарі нарódів понищили грózna добrñi, які до
Язера сягáli й зникали в пустинї; галúzki ж його
розвягáлися, i море вони перейшлý. 9 Тому́ то
яérskим плачéм буду плакати за виногrádinu
Сívmi. Сльозою своею тебе орошу, o Хешбóne
й Ел'ále, бо крик бóю напав на твíй збír та на
жnívo твое. 10 I буде зábrana радість та вtíxa
iз сáду, а по виноградниках písní не будé й не
здímetься окрик. Вина по чавílax не буде топтáти
чавílynnik, — окрик радости Я припинív! 11 Тому́
то в жалóbi звучать про Moav мої нútroši, мов би
та арфа, а нútro мое — про Kíp-Xerес. 12 I буде, як
вýявиться, що змучивсь на взгír'í Moav, i вvíjde
молитись у святиню свою, та віn не осýgne нíчого.
13 Oце слово, яке говорив був віddavna Господь
про Moava. 14 A тепер Господь каже, говорячи:
За три рóki, однákoví z lítamí náymita, буде
зnevážena слава Moava з усím велelóddjam його, а
позосталість — мала та дрíbna, невелика!

17 Пророцтво про Damask. Ось Damásk
вилучається з міст, i стається, як купa рuїn. 2
Покýneni будуть міста Aroeru, для черíd вони
будуть, i тí будуть лежати, i не буде кому їх
spolóshitи. 3 Заникne tverdínya z Efrema, i
царство з Damasku, i решта Arámu — будуть, як
слава синів Iザáilja, говорить Господь Савaót! 4 I
станеться в день той, слава Якова зnídje, i вýхудне
тovщ його тіла. 5 I буде, немов би жнець збирає
збíжжя, а raméno його жне kolóssya; i буде, немов

би збирають колосся в долині Рефаїм. 6 І на ньому зостануться зáлишки з плóдів, як при оббиванні оливки: двi-три ягiдки на верховiттi, чотири-п'ять на галúзках плiдної деревини, говорить Господь, Бог Ізраїлiв. 7 Того дня звéрне людíна зiр до свого Творця, а очi її на Святого Ізраїлевого дивитися будуть. 8 І не буде звертатися людíна до жéртвникiв, чину рук своїх, і не буде дивитися на те, що зробили були її пальцi, нi на ашéри, aní на стовпи на честь сонця. 9 Того дня її сильнi мiста будуть, мов тi опустiлi мiсця лiсу та верхiв'я гiр, що iх позоставлено перед синами Ізраїля, i руїною станеться те. 10 Бо забула ти, дóчко Ізраїля, Бога спасiння свого, i не пам'ятала про Сkelю сили своєї. Тому то сáдиш розсадника приемного, i пересаджуеш туди чужу виноградину. 11 Того дня, як садила, ти обгородйла його, i про посів свiй подбáла, щоб рано зацвiло. Але жníво минулося в день слабости та невигóйного болю! 12 Бiда, рев численних нарóдiв, — гурkочутъ, як гúrkit морiв, i галас племéн, — вони галасують, як гúrkit мiцnoї води. 13 Галасують племéна, як гúrkit мiцnoї води, та Вiн їm погрóзить, i кожен далéко втече, i буде gnаний, немов та полóва на горах за вíтром, i мов перед вихром перекотипóle. 14 Як вечíр насуне — то й жах ось, поки рánок настане — не буде його. Це талан наших грабiвникiв, i це доля дерíлюдiв наших!

18 Горе тобi, дзвiнкоクリй ти кráю, що з другого бóку рíчок еtiópskix, 2 що морем послiв посилаєш на човнах папíрусових по повéрхнi водi! Ідiть, скорохóднi посли, до нарóду високого й блискучезбрóйного, до народа страшного вiддávna й аж досi, до люду пресíльного, що топче усе, що рíчки його землю поперетинали. 3 Усi мéшканцi всéswitu, що на землi пробувáете, — дивíться, коли пíднесéться прапор на горáх, слухайте, чи не затrúbлять у ríg. 4 Bo Господь так промовив до мене: Я буду спокíйний, i буду дивитися з мiсця Свого пробування, — як теплó te при свitlí ясноú, як та хmara роси в спéку жniv! 5 Bo перед жniváimi, як скíнчиться цвiт, недозрiле ж усе стане зrílimi грóznam, то Вiн зríже серpámi галúззя m'яki, a галúzki, що стéляться, повídkidae, повídrúbuе Вiн. 6 Будуть вони позостáвлени разом для хижого птаха гíрського й зvíriни зemnoї, — i lító nad

ним проведé хижий птах, i вся зéмna зvíriна над ним перезýmuе. 7 Того часу принéсений буде дарóнок для Господа Саваota вiд нарódu високого й блискучезбрóйного, i вiд народа страшного вiддávna й аж досi, вiд люду пресíльного, що топче усе, що рíчки його землю поперетинали, до мiсця Йménna Господа Саваota па Сiонськíй горi.

19 Пророцтво про Єгипет. Ось на хмарí легéньkíй несеться Господь i прибúde в Єгипет, — i затremtáть перед лицem Його бовváni Єгипту, i серце Єгипту roztáne посеред nýoго. 2 I pídbúroj egyptiñina na egyptiñina, i будуть точíти вíйnu кожen z братом своїm, i кожen iз bлижním своїm, mісто з mістom, a царство iз царством. 3 I Єгипет на дусi понíkne в своému нутрi, a раду його Я попlútaю, i вони будуть питати бовvániv своїх, i заклинаčiв духiв та духiв pomerliх i своїх ворожbítiv. 4 I vídam Я Єгипет u руку жорстókого pана, i цар лютий над ним запанує, говорить Господь, Господь Саваot! 5 I зникne iз Mоря вoda, i висохne Ríchka, ta й стане сухa. 6 I засмерdáться ríckи та нужdénñimi стануть, i повисихáють притóki Єгипту, пов'ýne komišh та очерéjt. 7 Lugi nad ríkoю, nad берегом ríchki, i все, що при ríchci посíяне, повисихáе, rozwíeťsya все, i не буде його. 8 I заплачуту рибálki, i будуть ridati всi tí, що gachká закidáyut do ríchki, a tí, що roztágуютu нévíd на воду, stratijat nadíu. 9 A tí, що працюют при чéсанíм lьoní та tчуть polotnó, zasorómlyatся. 10 I будуть оснóvi Єгипту rozbít, всi ж працþouči za плату na дusí vpadút. 11 Díjsno, vélmožki Цoánu bezumni, i nerozumno стала радa mudriх фараонovих rádnikiv. I як фараонovi скажete: Я син mudreçiв, я син давñi цarív? 12 De ж вони, de твої mudreçi? I xay rózkážutu тобi й xay píznáyut, що порадив Господь Саваot на Єгипет. 13 Stali nemudri vélmožki Цoánu, vélmožki Memfisu obmáneni, учiniili bludáčim Єгипet головníši з plemén його. 14 Господь влив u нýoго дух óduru, i вони вчинili bludáčim Єгипet в usýkomu chiní його, як blúdity p'yaníçya в blyubótí svoi. 15 I Єгипet ne matime díla, що vmlí b вчинiti його голова abo хvist, пальмóva галúzka чи очeretiña. 16 Tого дня стане Єгипет, nemov tí жínkí, i tremtítisme, i буде лякатися pómahu ruki Господа Саваota, що Вiн neю nad

ним помахає. 17 І стане юдейська земля для Єгипту за пістрами: кожен, кому пригадають про неї, злякається перед зáдумом Господа Саваота, якого повзяв Він на нього. 18 Того дня буде п'ять міст в єгипетськім краї, що говоритимуть ханаанською мовою й присягатимуть Господом Саваотом. Одне буде зватися Ір-Гахерес. 19 Того дня серед краю єгипетського буде жéртвник Господу, і стовп при границі його Господéві. 20 І він буде в єгипетськім краї ознакою й свідком для Господа Саваота, — коли будуть взивати до Господа перед гнобітелями, то пошле їм спасителя та оборонця, який їх спасе. 21 І стане знаний Господь для Єгипту, і того дня познають єгíптяни Господа, і будуть служити жертвою й жертвою хлібною, і присягнúть обітницю Господéві, і вíповнять. 22 І вráзить єгíптян Господь, буде бити їх та лікувати, і до Господа звérнутися, і Він дастесь їм ублагати Себе, і їх вилíкує. 23 Того дня буде бита дорога з Єгипту в Асирію, і прийдуть асирíїці до єгíптян, а єгíптяни до асирíїців, і будуть служити єгíптяни з асирíїцями Господéві. 24 Того дня буде Ізраїль третім краєм побіч Єгипту й Асирії, благословéнням серед землі, 25 бо Господь Саваот його поблагословíв та й сказав: Благословенний нарóд мíй Єгипет, і Ашшúр, чин Моїх рук, та Ізраїль, спáдщина Моя!

20 Того року, коли Тартан прийшов до Ашдоду, як його послав був Саргон, цар асирíйський, і він воював був з Ашдодом і здобув його, 2 того чáсу казав був Господь через Ісаю, Амосового сина, говорячи: „Іди, і розв'ýжеш верéту з-над стéгона своїх, і здíймеш взуття зо своéї ноги!“ І він зробив так, — ходив нагий та босий. 3 І Господь говорив: „Як ходив Мíй раб Ісая нагий та босий три роки, — це ознака та чудо про Єгипет та про Етíопію, — 4 так поведé цар асирíйський полонéнім Єгипту й вигнáнців Етíопії, юнаків та старіх, нагих та босих, навіть з озадком відкритим. Сором Єгипту! 5 І будуть збентежéні та засорóмлені за Етíопію, куди зvérнений зíр їхній, та за Єгипет, їхню пишnotу. 6 І скаже того дня мешkáнець того побережжя: Оце таке місце, куди зvérнений зíр наш, куди ми втíкали за помíччю, щоб урятуватися перед асирíйським царем. І як ми втечемо?“

21 Пророцтво про пустиню надмóрську. Як нóсяться бурі на півдні, так ворог іде із пустині, із краю страшного. 2 Видіння грізné мені явлене: Грабує грабіжник, пустóшник пустóшить. Приди, о Еламе, Мадай обложи, — усяким зідхáнням зробив Я кінець“. 3 Тому тó напóвнилися мої стéгна тремтінням, і болі схопíли мене, немов породíльні ті болі. Я скривився від того, що чув, я від бáченого перестрáшивсь. 4 Забілося серце моє, тремтіння напало мене несподíвано; вечір розкоші моєї змінivся мені на страхіття. 5 Поставлений стíл, килимáми накрито, ються та п'ється. Уставайте, правітлі, щитí намастіть! 6 Бо до мене сказав Господь так: „Іди, вартовóго постав, — щó побачить, нехай донесé“. 7 І коли він похóда побачив, по парі їздíв, поїзд ослів, поїзд верблóдів, — і прислúхується він з увагою, із увагою пильною. 8 І він қрикнув, як лев: „Я зáвжди стою вдень на вáрті, о Господи, і стою на сторожі своїй усі нóчі!“ 9 Аж ось іще похíд мужів, по двоє їздív. І він відповів та сказав: „Упав, упав Вавилóн, а всі стáтуї бóгів його порозбивані об землю!“ 10 О мíй помолóчений ти, сину тóку мого! Я звістив вам, що чув був від Господа Саваота, Бога Ізраїлевого. 11 Пророцтво про Думу. До мене кричить із Сеíру: „Стóроже, яка пора нóчи? Стóроже, яка пора нóчи?“ 12 А сторож сказав: „Настав ранок, а все ж іще нíч. Якщо ви питáтимете, то питайте та знóбу прийдіть!“ 13 Пророцтво про Арабію. У лíсі в степу noctuáти, ви будете каравáни деданів. 14 Мешканці Теманського краю, внесіть воду назýстріч для спрágненого, втíкачá зустрíчайте із хлібом! 15 Бо втеклý вони перед мечáми, перед голим мечéм, і перед натýгненим луком, і перед тяготóю вíйни. 16 Бо до мене Господь сказав так: Ще за рíк, як рíк наймита, і вся слava Кедару покíнчиться. 17 А понадто полишиться невелике число лúчників з лíцарів кедáрських синів, бо Господь, Бог Ізраїлів, це говорив.

22 Пророцтво про долину Видіння. Що це сталось тобі, що ти висипав увесь на дахі? 2 Місто спóвнене гáласом, місто гучné, місто веселе! Побиті твої — не побиті мечéм, і не повмирали в вíйні. 3 Усі разом утекли твої проводирí, без вýстрíлу луку пов'ýзані; усі, хто з тобою знайшовся, пов'ýзані разом, — хоч вони повтíкали

далéко. 4 Тому́ я сказав: Відвернітесь від мене, я гíрко заплáчу! Не силуйтесь потішати мене, що народу моого дочкá поруйнóвана, — 5 бо це день збентéження, і стоптánня, і зáколоту, день Господа, Бога Саваота, у долині Видíння, день розвáлення муру та зóйку на горах! 6 А Еلام узяв сагайдакá, у поході мужів з верхівцáми, Кір же витяг щитá. 7 І сталося, найкращі долини твої понапóвнювались колесníцями, а при брамі їздí понаставлені. 8 І відкрив він засло́ну із Юди, і ти поглянув того дня на збрóю дому лісу. 9 І побачили в Місті Давидовім щíлини, що багато їх стало, і зібрали води з ставу дóлішнього; 10 і порахувáли доми в Єрусалимі, і порозбивали домí ті на змíцнення муру; 11 і зробили ви між двома мýрами зíр для старого ставкá, але ви не дивились на Того, Хто це зробив, Хто це віddавна створив, ви не бачили. 12 І Господь, Бог Саваот того дня був покликав на плач, і на голосíння, і на обстрігáння волóсся, і щоб оперезáтись верéтою. 13 Та ось радість і втіха: забивають худобу велику та рíжуть худобу дрібнú, ідять мясо й вино попивають, викрикуючи: „Будем їсти та пити, бо взвітра помréм! 14 І відкрив Господь Саваот в мої уші: Напевно не прóститься вам беззакónство оце, аж поки ви не помретé, промовив Господь, Бог Саваот. 15 Так промовив Господь, Бог Саваот: Іди, увійди до того управителя, до Шевни, що над домом, та й скажеш: 16 „Шó ти тут маєш, і хтó тут у тебе, що грóба для себе тут вíдовбав?“ Ти вíрубав на висотí свого грóба, ти вíдовбав в скелі оселю собі, 17 та Господь тебе з силою вíкине, лíцарю, і хапáючи, схóпить тебе, 18 звивáючи, звíне тебе на клубóк, і кине, як кúлю, у землю простóру, і там ти помréш, і пíдуть туди й вози славні твої, о гáньбо ти дому свого госпóдаря! 19 І попхнú тебе з стану твого, і скину тебе з того місця, на якому стоїш. 20 І станеться в день той, і поклíчу Свого раба Еліáкима, сина Хілкíїного, 21 і на нього хítóна твого одягнú, і пíдпережkу Я його твоїм пóясом, панувáння твоє дам у руку його, і стане він бáтьком для мéшканця Єрусалиму та для Юдиного дому! 22 І дам ключá дому Давидового на рамéно його, — і коли він відчýнить, не буде кому замикáти, коли ж він замкнé, то не буде кому відчиняти. 23 І його Я заб'ю, мов кíлкá, в певне місце, і стане він дóмові батька свого троном слави. 24 І повісять на ньому

всю славу отцíвського дому його, нащáдки та дíкі відрóстки, увесь посуд малий від мисóк й аж до всякого посуду глиняного! 25 Того дня, — говорить Господь Саваот, — похитнéться кíлóк, що був в певне місце забитий, і буде відрúбаний та й упадé, — і знищений буде тягár, що на ньому, бо таккаже Госпóдь!

23 Пророцтво про Тир. Голосіть, кораблі Таршíшу, бо Тир поруйнóваний: без домів і без входу з кіттейського кráю. Так було ім відкрито. 2 Замовчíте, мешкáнці надмóр'я! Сидонські купцí, які морем пливуть, тебе перепóвнили. 3 І насіння Шíхору у вóдах великих, жñivo Рíki то набуток його, і нарóдам він став за торгóвицю. 4 Сорóмся, Сидóне, сказalo бо море, мóрська тверdíня, говорячи: я не терпíла з порóду та не породила, і не виховала юнакíв, і дíвчат я не вíкохала. 5 Коли до Єгипту ця звістка прибúде, вони затремтáть, як на звістку про Тир. 6 Перейдіть до Таршíшу, ридайте, мешкáнці надмóр'я! 7 Чи це ваше місто веселе, що почáток його з давен-дáвна? Його ноги несуть його в далечíну оселítися. 8 Хто це постановíв був про Тир, що корони давав, що князýми бували купцí його, а його торговцí на землі були в шанí? 9 Господь Саваот це признáчив, щоб збезчéстити пихú всякій славі, щоб усіх славних землí злегковáжити. 10 Перейди ти свíй край, мов Ríká, дóчко Таршíшу, — вже нема перепóни — 11 Свою руку простóг Він на море, і царства затрýс! Господь про Ханаан наказав, щоб тверdíню його зруйнувати, 12 і сказав: Не будеш ти більше радіти, збезчещена дíвчино, дóчко Сидону! Уставай, перейди до Кіттímu, але й там ти спочýнку не матíмеш. 13 Це земля ханаанська; на нíшó обернúвсь цей нарóд, — Ашшур для пустинних зvírів влаштувáв був її. Вони збудувáли тут бáшти вартóві, і палáцí її повалили, у руїну її обернúли. 14 Голосіть, кораблі Таршíшу, бо спустóшена ваша тверdíня! 15 І станеться в день той, Тир буде забутий на сімдесят лíт, як дні панувáння однóго царя. По семидесяти лíтах станеться Тировí, як у тíй пíсні блуднýci: 16 „Вíзьми гýсла, і пройдіся по місті, забута блудnýce! Приємно заграй, багато пíсéнь заспíвáй, щоб тебе пригадáли!“ 17 І буде, як сімдесят лíт покінчýться, згадає про Тира Господь, і знóбу він

братиме плату за блудодійство, і чинитиме блуд з усіма царствами світу на поверхні землі. **18** І стане набуток його та прибуток його із торгівлі Господіві присвяченим. Не буде збиратися він і не буде ховатись, бо набуток його буде тим, хто сидітиме перед обличчям Господнім, щоб істи досыта та мати розкішну одежду.

24 Ось Господь нищить землю й пустошить

її, й обертáє поверхню її, а мешканців її розпорóшує. **2** І стане священик як і нарód, а пан — немов раб, пані, — як невільниця її, продавéць — немов той покупéць, боргуváльник — немов винувáтець, вíритель — як довжník. **3** Земля буде дощéнту зруйnóвана та пограбóвана вся, бо це слово Госпóдь проказáв, — **4** засумує, зів'ýне земля, ослабіє й зів'яне вселéнна, ослабіють вельможі нарóду землі. **5** Й осквернілась земля під своїми мешkáнцями, бо переступíли закóни, постанóву порушили, зламали вони заповіта відвíчного. **6** Тому землю проклáття поїло, й одéржали кару мешkáнці її, тому то згоріли мешkáнці землі, і небагато людей позостáлося. **7** Сумує вино молоде, виногráдина в'ýне, усі радіносéрді зідхáють, **8** спинíлися радоші бубнів, галас веселуніv перестáв, затихла потіха від гúсел! **9** При пíсні вина вже не п'ють, став гíркім п'янкій напíй для тих, хто його попиває. **10** Зруйnóване місто спустошene, всі домíй позамíкані, щоб не ввíйти. **11** На вулицях крик за вином, усяка радість помérкла, веселістz землі на вигнáння пішла, — **12** позостáлося в місті спустошenня, і розбита на звáлице брама. **13** Бо так буде посеред землі, посеред нарóдів, як при оббивáнні оливки, немов при визbíруванні, коли збір винограду скінчíвся. **14** Свíй голос пíдіймуть і будуть радіти, через величність Господню викрýкувати голосно будуть від моря. **15** Тому Господа славте на сході, на морськіх островáх Ім'я Господа, Бога Ізраїлевого! **16** Ми чуємо спíви від краю землі: „Слава Праведному!“ Але я сказав: Гину, гину, ой горе мені: Грабіжники грáблять, і грабуóчи, граблять грабíжно! **17** Страх і яма та пáстка на тебе, мешkáнче землі! **18** І станеться, той, хто втікатиме від крику жáху, до ями впадé, хто ж із ями вихóдить, буде схóplenій в пáстку, бо відкриті розтвóри згорí, а підстáви землі

затремтіли. **19** Земля поруйnóвана зóвсім, земля поторóщена, вся земля захитáлась. **20** Захиталась земля, немов п'ýний, і рýхаеться, мов нíchlíжний курінь, і вчинився над нею тяжкýм її гріх, і впала вона, й більш не встане! **21** І станеться в день той, Господь навістить військо висоти на висоті, і зéмних царів на землі, — **22** і будуть зібрані разом, мов в'ýзні до ями, й у в'язніцю вони будуть зáмкнені, а по днях багатьох будуть навіщені! **23** Місяць тоді засоромиться та застидається сонце, бо Господь Саваот зацарюvá на Сіонській горі та в Ерусалимі, а перед старíшими слава Його!

25 Господи, — Ти мíй Бог! Я буду Тебе величáти,

хвалíтиму Ймéння Твоє, бо Ти чудо вчинив, виконав давні прирéчення, певную правду! **2** Бо Ти купою каменя місто вчинив, укрíплеne місто — рýною, чужинéцький палáц перестав бути містом, навíki не буде воно віdbudóванe! **3** Тому буде хвалити Тебе нарód сильний, місто людів насíльників буде боятись Тебе, **4** бо твердинеу став Ти нуждéнному, твердинеу став для убогого в час його ýтиску, охороню від хуртовíни, тіnnю від спéки, — і дух тих насíльників був немов хуртовíна на стíну! **5** Як спекóту в пустині, Ти крики чужинців прибórkav; як тіnnю від хmari спекóту, спíв насíльників так Він приглúшить. **6** І вчíнить Господь Саваот на горі цíй гостíну з страв сítих, гостинu із вин молодих, із шpíkового тóвщu, із очíщених вин молодих. **7** І Він на горі цíй понíщить заслóну, заслону над усіма нарóдами, та покриття, що розтяgnене над усіма людами. **8** Смерть знищена буде назáвždi, і витre слóзóу Господь Бог із обличчя усякого, і гáньбу народу Свого він усуне з усієї землі, бо Господь це сказав. **9** І скажуть в той день: Це наш Бог, що на Ньюго ми мали надію — і Він спас нас! Це Господь, що на Ньюго ми мали надію, — тішмось ж ми та радíмо спасінням Його! **10** Бо Господня рука на горі цíй спочíne, Моав же на місці своєму потóptаний буде, як солома витóptується у гноїvці, **11** і простáгне він руки свої серед неї, немов той пливáк простягає, щоб пlyвати, і принíзить пихú його Він разом з пídstupами його рук. **12** А високу твердиню цих мурів твоїх Він розвáлить, понíзить, на землю їх кине, у порох!

26

Того дня заспівають у Юдинім краї пісню таку: У нас сильне місто! Він чинить спасіння за мури й примурки. 2 Відчиняйте ворота, і хай ввійде люд праведний, хто вірність хоронить! 3 Думку, оперту на Тебе, збережеш Ти у повнім спокой, бо на Тебе надію вона поклидає. 4 Надійтесь завжди на Господа, бо в Господі, в Господі вічна твердіння! 5 Бо знізив Він тих, хто замешкує на висоті, неприступне те місто — понізив його, Він понізив його до землі, повалив аж у порох його! 6 Його топче нога, — ноги вбогого, стопи нужденних. 7 Проста дорога для праведного, путь праведного Ти вирівнююш. 8 І на дорозі судів Твоїх, Господи, маємо надію на Тебе: За Ймення Твоє та за пам'ять Твою пожадання моєї душі, — 9 за Тобою душа моя тужить вночі, також дух мій в мені спозаранку шукає Тебе, бо коли на землі Твої суди, то мешканці світу навчаються правди! 10 Хоч буде безбожний помилуваний, то проте справедливости він не навчиться: у краю правоти він чинитиме лихо, а величності Господа він не побачить! 11 Господи, піднялася рука Твоя високо, та не бачать вони! Нехай же побачать гордівість Твою до народа, і нехай посоромляться, хай огонь пожерє ворогів твоїх! 12 Ти, Господи, вчиниш нам мир, бо й усі чини наші нам Ти доконав! 13 Господи, Боже наш, панували над нами пани окрім Тебе, та тільки Тобою ми згадуємо Йміння Твоє. 14 Померлі вони не оживуть, мертві не встануть вони, тому Ти навідав та вигубив їх, і зате всяку згадку про них. 15 Розмножив Ти, Господи, люд, розмножив Ти люд, і прославив Себе, всі граници землі Ти далеко посунув. 16 Господи, в горі шукали Тебе, шепті прохання лілій, коли Ти їх картав. 17 Як жінка вагітна до породу зближується, в своїх болях тримтіть та кричіть, — так ми стали, о Господи, перед обличчям Твоїм: 18 ми були вагітними та корчилися з болю, немов би родили ми вітер, ми спасіння землі не вчинили, і мешканці всесвіту не народились. 19 Померлі твої оживуть, воскресне й мое мертвє тіло. тому пробудіться й співайте, ви мешканці пороху, бо роса Твоя — це роса зцілень, і земля вікине мертвих! 20 Іди, мій наріб, ввійди до покoїв своїх, і свої двері замкні за собою, сковайся на хвилю малу, поки лютість перейде! 21 Бо Господь ось виходить із місця Свого, навідати провини мешканців землі, кожного з них, — і

відкриє земля свою кров, і вже не закриє забитих своїх!

27

У той день навідає Господь Своїм твердім, і дужим та сильним мечем левіятана, змія прудкого, і левіятана, змія звивкого, і дракона, що в морі, заб'є. 2 У той день заспівайте про нього, про виноградник принадний: 3 Я Господь, його Сторож, щохвилі його Я напою; щоб хто не навідав його, стережу його вдень та вночі, 4 Я гніву не маю. Хто Мені дастъ терніну й будяччу, — на бій Я піду проти них, і спалю їх усіх! 5 Хіба буде держатися міцно Мого він захисту, щоб мир учинити зо Мною, зо Мною щоб мир учинити! 6 Яків у майбутньому пустить коріння, розцвітеться Ізраїль і пуп'янки пустить, і поверхню вселеної плодом наповнять. 7 Чи Він урা�звив його, як урা�звив того, хто бив був його? Чи він був забитий, як забиті були його вбивники? 8 Ти вигнав його, відіслав його й судиша з ним, вигнав його Своїм підудом сильним у день східного вітру. 9 Тому вина Якова буде окуплена цим, а це плід увеє: усунення з нього гріха, коли він учинить каміння все жертви побитим, немов грудкі крейди, і не стоятимуть більше Астарти, і стовпі на честь сонця. 10 Бо місто укріплене буде самотнє, мешкання покинене та позоставлене, мов би пустиня, — там пастися буде теля, і там буде лежати воно, та поніштити галузки його. 11 Коли вісохнуть віття його, то поламане буде, — жінки прийдуть і спалять його. А що це нерозумний нарід, тому милосердя до нього Творець його мати не буде, і не буде ласкавий до нього Створиться його. 12 І станеться в день той, плодій помолотить Господь від бігу ріки до потоку єгипетського, а ви по одному позбірані будете, синобе Ізраїля! 13 І станеться в день той, і буде засурмлено в велику сурму, і прийдуть, хто гинув у краї асирійському, і вигнанці до краю єгипетського, і будуть вони на святій горі в Єрусалимі вклонятися Господеві.

28

Горе тобі, Самарії, короні пишноти єфремлян п'яніх, квітці зів'ялій красій його гордости, що лежить на верхів'ї долини врожайної, від вина поп'янілих! 2 Ось потужний та сильний у Господа, — мов злива із градом, мов буря руйнна, мов повідь сильнá, заливнá, його кине на землю із

силою! 3 Ногами потоптана буде корона пишноти Єфремлян п'яних, 4 і станеться квітка зів'яла краси його гордости, що на верхів'ї долини врожайної, немов передчасно дозріла та смоква, що її як побачить людина, ковтає її, як вона ще в долоні його! 5 Стане Господь Саваот того дня за прекрасну корону, і за пишний вінок для останку наріду Його, 6 і духом права тому, хто сидить у суді, і хоробрістю тим, хто до брами повертає бій! 7 I ось ці від вина позбивалися з дороги, і від п'янкого напою хитаються: священик і пророк позбивалися з дороги напою п'янким, від вина збаламутились, від напою п'янкого хитаються, блудять вони у видіннях, у постановах своїх спотикуються. 8 Бо всі столи повні блювотою калу, аж місця нема! 9 „Кого буде навчати пізнання, і кому виясняти об'явлення буде? Відставлених від молока чи від перс повідлучуваних? 10 Bo на заповідь заповідь, заповідь на заповідь, правило на правило, правило на правило, трохи тут, трохи там“. 11 Тому незрозумілими устами й іншою мовою буде казати нарідові цьому 12 Отой, Хто до них говорив: „Це спочинок! Дайте змученому відпочити, — і це відпочинок“, — та вони не хотіли послухати. 13 I станеться їм слово Господа: заповідь на заповідь, заповідь на заповідь, правило на правило, правило на правило, трохи тут, трохи там, щоб пішли та попадали наївзнак, і щоб були зламані й впали до пастки й зловилися! 14 Тому то послухайте слова Господнього, ганьбителі, що пануєте над тим нарідом, що в Єрусалимі! 15 Bo кажете ви: „Заповіта ми склали зо смертю і з шеблом зробили умову. Як перейде той бич, мов вода заливна, то не прийде до нас, бо брехні ми зробили притулком своїм, і в брехні ми сховалися!“ (Sheol h7585) 16 Тому Господь Бог сказав так: Оце поклав каменя Я на Сіоні, каменя вій пробуваного, наріжного, дорогоого, міцно закладеного. Хто вірує в нього, не буде той засоромлений! 17 I право за міріло Я покладу, а справедливість — вагою; і притулок брехні град понищить, а сховище віди заллють! 18 I заповіт ваш із смертю поламаний буде, а ваша умова з шеблом не втримається: як перейде нищівна кáра, то вас вона стóпче! (Sheol h7585) 19 Коли тільки перейде вона, вона вас забере, бо щоранку вона переходити буде, удень та вночі, — і стáнеться, — тільки з тремтінням ви бýдете

слухати звістку про це. 20 Bo буде постеля коротка, щоб на ній розтягнутись, а покрива́ло вузьке, щоб накрýtися ним, 21 Bo повстане Господь, немов на горі Ператім; затримтись Він у гніві, немов у долині в Гів'оні, щоб Свій чин учинити, предивний Свій чин, щоб зробити роботу Свою, незвичайну роботу Свою! 22 Тож не насміхайтесь тепер, щоб не стали міцнішими ваши кайдáни, бо призначене знищення чув я від Господа, Бога Саваота, про всю землю. 23 Візьміть це до ушей і почуйте мій голос, послухайте пильно й почуйте мій голос! 24 Чи кожного дня бре рáтай на посів, ралить землю свою й борону́є? 25 Чи ж, як рівною зробить поверхню її, він не сіє чорнúху й не кидає кмин, не розсіає пшеницю та просо й ячмінь на означенім місці, а жито в мéжах її? 26 I за правом напуттив його, його Бог його вівчив цього: 27 Бож не бороню́ чорнúха молотиться, і коло возобе не ходить по кмині, а палицею бýть чорнúху та києм — той кмин. 28 Розтирається збіжжя? Ні, бо його не назáжді молотиться кónче, і підганяють коло возобе та коні на нього, а не розтирають його. 29 I це вийшло від Господа Саваота, — чудова порада Його, і велика премудрість Його!

29 Горе Аріїлу, Аріїлу, місту, що Давид у нім таборувá! Рік до року додайте, хай свята закінчать свій круг! 2 I притисну Аріїла, і станеться лément та плач, і він стане на мене, як ógniще Боже. 3 I отáборюся проти тебе навколо, і сторожею стíсну тебе, і бáшти поставлю на тебе. 4 I ти будеш понижений, і будеш з землі говорити, і приглушену буде звучати твое слово. I стане твій голос з землі, мов померлого дух, і шепотітиме з пороху слово твое. 5 I буде юrbá ворогів твоїх, мов тонкий пил, юrbá ж насильників — мов половна зниклива, і це станеться нагло, раптовно. 6 Господь Саваот тебе громом та трусом навідає, і шумом великим, вихром та бурею, та огняним їдким пólum'ям. 7 I буде, як сон, як видіння нічне та юrbá всіх нарідів, що на Аріїла воюють, і всі, хто воює на нього, і проти твердіні Його, і хто йому докучає. 8 I буде, мов бачить голодний у сні, ніби єсть, а прокинеться він — і порожня душа його, і мов спрágнений бачить у сні, ніби п'є, а прокинеться він — і ось змучений, а душа його спрágнена! Тáк буде нáтовпові всіх нарідів, що

підуть війною на гору Сіон. 9 Одубійтесь й дивуйтесь, залипіть собі очі й осліпніть! Вони повпивалися, та не вином, захитались, та не від п'янкого напою, 10 бо вилив Господь на вас духа глибокого сну та закрив ваші очі, затъмшив пророків і ваших голів та провідців! 11 І буде вам кожне видіння, немов би слова запечатаної книжки, що дають її тому, хто вміє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Не мόжу, — вона ж запечатана“. 12 І дають оту книжку тому, хто не вміє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Я не вмію читати“. 13 І промовив Господь: За те, що нарід цей устами своїми наближується, і губами своїми шанує Мене, але серце своє віддалив він від Мене, а страх іхній до Мене — заучена заповідь людська, 14 тому Я ось ізнову предивне вчиню з цим нарідом, вчиню чудо й диво, і загине мудрість премудрих його, а розум розумних його заховается. 15 Горе тим, що глибоко задум ховають від Господа, і чиняться в тémряві іхні діла, і що говорять вони: „Хто нас бачить, і хто про нас знає?“ 16 О, ваша фальшивосте! Чи ганчар уважається рівним до глини? Чи зроблене скаже про майстра свого: „Він мене не зробив“, а твір про свого творця говоритиме: „Він не розуміє цього“? 17 Хіба за короткого часу Ліван на садка не обернеться, а садок порахуваний буде за ліс? 18 І в той день слова книжки почують глухі, а очі сліпих із темноти та з тémряви бачити будуть, 19 і сумірні побільшать у Господі радість свою, а люди у bogі в Святому Ізраїлі тішиться будуть! 20 Бо скінчівся насильник, і минувся наスマшник, і понищені всі ті, хто дбáє про кривду, 21 хто судить людіну за слово одне, на того ж, хто судить у брамі, вони ставлять пастку, і праведного випихають обманою. 22 Тому то Господь, що викупив Авраама, сказав домові Якова так: Не буде тепер засоромлений Яків, й обличчя його не поблідне тепер, 23 бо як він серед себе побачить дітей своїх, чин Моїх рук, вони будуть святити Мое Ймення, і посвятять Святого Якового, і будуть боятися Бога Ізраїля! 24 Тоді то хто блудить у дусі, ті розум пізнáють, а хто ре́мствує, ті поуки навчаться!

30 Горе синам неслухнýм, говорить Господь, що чинять наради, які не від Мене, і складають умови, — та без Духа Мого, щоб додати гріх на

гріх, 2 що йдуть, щоб зійти до Єгипту, але Моїх уст не питали, щоб зáхисту у фараона шукати, і щоб сховатися в тіні Єгипту! 3 І стане вам соромом зáхист отої фараонів, а ховáння у тіні Єгипту — за гáньбу, 4 бо в Цоані були його провідникі, і його посланці до Ханесу прийшли. 5 Вони посоромлені будуть усі за нарід, що не буде корисний для них, що не буде на поміч і не на пожýток, а на сором та гáньбу. 6 Пророцтво про Бегемота пíвдня. В краю ютиску та переслідування, звідки левіця та лев, гадюка й огністий летючий дракон, носять багатство своє на хребті молодих осликів, і скарби свої на верблюжім горбі до наріду, який не поможе. 7 А Єгипет, — його поміч марнá та пустá, тому то я кликнув на тee: Рагав, сидіти спокійно! 8 Тепер увійди, напиши на таблýці для них, і в книжці спиши це, і нехай на пізніші часy воно буде і свідком навіki. 9 Бо це неслухnýй нарід, це брехливі синí, синí, що не хочуть послухати науки Господньої, 10 що говорять провідцям: „Не бачте!“ а пророкам: „Не пророкуйте правдивого нам, говоріть нам гладéньке, передбачте омáнливe, 11 уступітесь з дороги, збочте з путі, заберіть з-перед нас Святого Ізраїлевого!“ 12 Тому промовляє Святий Ізраїлів так: За те, що ви нéхтуете оцим словом, і надію кладéте на тиск та крутіство, і на це опираєтесь, 13 тому буде для вас ця провійна, як вýлім, що має впasti, що зéє на мурі високім, що нагло, раптóвно приходить руїна його! 14 І Він поруйнує його, як руйнується посуд ганчárський, розбиваючи без милосердя його, і в уламках його не знайдеться ані черепká, щоб із єгипетської взяти огню чи води зачерпнýти з кринички. 15 Бо так промовляє Господь, Бог, Святий Ізраїлів: Коли ви навéрнетесь та спочýнете, то врятовані будете, сила вам буде в утішенні та в сподівáнні. Та ви не хотіли, 16 і казали: „О нí, бо на кóнях втечемо“, тому то втікати ви будете, „На баскýми погóничі ваші! 17 Від крику однóго — поліне одна тисяча, від крику п'яťох — дременéте ви всі, аж зостáнетесь, немов щóгла ота на вершечку гори, і немов прáпор на взгíр'ї! 18 І проте Господь буде чекати, щоб помилувати вас, і тому Він пíдйметься, щоб милосердя вчинити над вами. Бо Господи — то Бог правосúддя: благені всі ті, хто надію на Нього кладé! 19 Бо ти, о

нарόде в Сіоні, що в Єрусалимі сидиш, плакати — не будеш ти плакати: милостівим поправді Він буде до тебе на голос благання твого, і як почує його, відповість Він тобі. 20 I дастъ вам Господъ хлѣба в утиску и воду в гнобительствѣ, та твої вчitelі вже не будуть ховатись, і очи твої вчitelів твоїх бачити будуть. 21 А коли ви відхлілите праворуч, чи підете ліворуч, то вуха твої будуть чути те слово, яке позад тебе казатиме: „Це та дорога, — простуйте ви нею!“ 22 I нечистим учините ви поволоку бовванів своїх із сріблá й покриття на божкá золотого свого, розпорошиши їх, як нечисте, і „геть“ скажеш йому. 23 I Він пошле дощ на насіння твое, яким будеш обсювати землю, та хліб урожаю землі, — і поживний та ситий він буде. Того дня на широкім пасовиську пастися буде твоя череда, 24 а воли й віслюкі, що оброблюють землю, будуть мішанку їсти солону, лопатою й віялкою перечищену. 25 I на кожній високій горі та на кожному взгір'ї високому будуть струмкі та потоки води в день великого бóю, коли бáшти попáдають. 26 I світло місяця стане, немов світло сонця, світло ж сонця усéмеро буде ясніше, як сімох днів, у той день, як Господъ перев'яже зламання народу Свого та загоїть поранення вдару Свого! 27 Ось Імénня Господнє приходить здалéка, палахкотить Його гнів, і здіймається тяжко: Його уста обурення повні, яzik же Його, як жерущий огонь, 28 Його ж подих, як потоп заливний, що до шиї сягає, щоб просіяти люди на ситі погибелі. I буде на щéлерах людів вуздéчка, що тýgne до блýду. 29 Буде пісня для вас, як за нóчи освячення свята, і радість сердечна, мов у тóго, хто ходить з сопілкою, щоб вийти на гору Господню до Скелі Ізраїля. 30 I Господъ дастъ почути велич голосу Свого, опускання ж рамéна Свого покаже у гніві бурхливому та в огняному жерущому полум'ї, у бурі й дощі, та в камінному граді! 31 Bo від голосу Господа буде лякатись Ашишур, що жезлом буде битий. 32 I станеться, кожне удáрення кия карання Його, що на нього Господъ покладе, буде з бубнами й арфою, і Він рухом Свої руки воюватиме з ним у боях. 33 Bo давно приготуваний Тóфет, — приготуваний він і для царя, глибоким, широким учінений; на багатті огню його й дров багатéнно, — запалить його подих Господній, немов би потока сірчаного!

31 Горе тим, що в Єгипет по поміч ідуть, що на кóней спираються, і на колесниці надію свою покладають, — вони бо численні! та на верхівців, — бо вони дуже сильні! але на Святого Ізраїлевого не дивляться, і до Господа не звертаються! 2 Та мудрий і Він, і спровадить лихе, і Своїх слів не відмінить, і підійметься Він проти дому безбожних, і проти помочі несправедливих. 3 А Єгипет — не Бог, а людина, а коні їхні — тіло, не дух: як простягне Господъ Свою руку, то спіткнеться помáгач, впадé і підпомáганий, — і разом вони всі погинуть! 4 Bo до мене Господъ сказав так: Як мýркає лев чи левчук над своєю здобиччю, хоч покликана буде на нього юрбá паствуhiв, він голосу їхнього не лякається, та не боїться їхнього крику, — так зайде Господъ Саваот воювати на Сіонській горі та на взгір'ї її! 5 Як птáхи летючі пташат, так Єрусалима Господъ Саваот охоронить, охоронить літаяочи, та збережé, пощадить та врятує! 6 Верніться до Того, від Кого далеко відпáли, синóве Ізраїлеві! 7 Bo дня того обридить собі чоловік божків срібних своїх та бовванів своїх золотих, що вам наробыли на гріх руки ваші. 8 I Ашишур упадé від меча не чоловіка, і його пожерé меч не людіни; і він побіжить не перед мечем, і стануть його юнакі кріпаками. 9 А скеля його проминéться від стрáху, і владики його затривожаться перед прапором. Так говорить Господъ, що має огонь на Сіоні, а в Єрусалимі у Нього горніло.

32 Тож за праведністю царюватиме цар, а князі володíтимуть за правосуддям. 2 I станеться кожен, як зáхист від вітру, і немов та заслона від злýви, як потоки води на пустині, як тінь скелі тяжкої на спраглій землі. 3 I не будуть заплющені очі видіощих, і слухатимуть вýха тих, які слухають! 4 I знання розумітиме серце нерозвáжних, а яzik недорíкуватих поспішить говорити вирáзно. 5 Не будуть вже кликати достойним глупцá, а на обмáнця не скажуть шляхéтний, 6 бо глупоту говорити безумний, а серце його беззаконня вчиняє, щоб робити лукавство, та щоб говорити до Господа слово облúдне, щоб душу голодного вíпорожнити й напóю позбавити спрáглого! 7 A лукавий — лихі його чини: він лихе замишляє, щоб нýщти скрбмних словами брехлýвими,

як убогий говорить про право, 8 а шляхéтний міркує шляхéтне, і стойть при шляхéтному. 9 Устаньте, безжурні жінкі, почуйте мій голос, дочки безтурботні, послухайте слова мої! 10 Днів багато на рік ви, безтурботні, тремтітимете, бо збір винограду скінчиться, а згромадження плоду не прийде! 11 Тремтіть, ви безжурні, дрижіть, безтурботні, роздягніться, себе обнажіть, опережа́ться по стéгнах! 12 За принáдні полá будуть битися в груди, за виноградник урожайний. 13 На землі цій нарóду мої зійде téрен й будячча, по всіх домах радості спаленіна, на місті веселому. 14 Бо палац опущений буде, міський гóмін замóвкне, Офел та бáшта навік стануть эмами, радістю диких ослів, пасови́ськом черід, 15 аж Дух з височини пролéться на нас, а пустиня в садок обéрнеться, а садок порахований буде за ліс! 16 Тоді пробувáтиме право в пустині, на ниві ж родючій сидітиме правда. 17 І буде роботою істини — мир, а працею правди — спокійність й безпека навіки. 18 І осяде нарóд мій у мешкáнні спокійнім, і в безпечних місцях, і в спокійних місцях відпочíнку. 19 І буде пáдати град на повáлений ліс, і знізиться місто в долину. 20 Блаженні ви, сівачі понад всякими вóдами, що відпускáє ногу волóві й ослові на вóлю!

33 Горе тобі, що пустóшиш, хоч сам не спустóшений, тобі, що грабу́еш, хоч тебе й не грабовано! Коли ти пустóшити скінчíш, — опустóшений будеш, коли грабувáти скінчíш, тебе пограбу́ть. 2 Господи, змилийсь над нами, — на Тебе надéмось ми! Будь їхнім рамéном щоранку та в час ýтиску нашим спасінням! 3 Від сильного голосу Твого народи втікатимуть, від Твого вивищення розпорóшаться люди. 4 І ваша здобич збереться, як збирають тих кóників, як літає ота саранá, — так кидатись будуть на неї. 5 Величний Господь, бо на височині пробувáє; Він напóвнив Сіон правосуддям та правдою. 6 І буде безпека за чáсу твого, щедро́та спасіння, мудrosti та пізнáння. Страх Господній — буде він скáрбом його. 7 Тож по вулицях їхні хорóбri кричать, гíрко плачутъ провісники миру. 8 Биті дороги порóжніми стали, нема мандрівця на дорозі! Він зламав заповіта, зневáжив містá, злегковажив людіну. 9 Сумує та слабне земля,

засорóмився й в'яне Лівáн, став Сарóн немов пúща, Башáн та Кармél свое листя зронíли. 10 Нині воскрéсну, говорить Господь, нині прославlюсь, нині буду вознёсений! 11 Заваготіте сіном, стернію ви породите; дух ваш — огонь, який вас пожерé. 12 І стануть нарóди за місце паління вапнá, за терніну потýту, і будуть огнем вони спалені. 13 Почуйте, далекі, що Я був зробив, і пізнайте, близькі, Мою силу! 14 Затривожились грішні в Сіоні, і трépet безбожних обняв. „Хто з нас мéшкатиме при жерýщім огні? Хто з нас мéшкати буде при вічному огніші?“ 15 Хто хóдить у правді й говорить правдиве, хто брýдиться зýском насилия, хто долоні свої випорóжнює, щоб хабáра не тримати, хто ухо своє затикає, щоб не чути про кровопролýття, і зажмурює очі свої, щоб не бачити зла, — 16 той перебуватиме на високостях, скéльні твердині — його недоступна оселя, його хліб буде дáний йому, вода йому зáвжди запéвнена! 17 Твої очі побачать Царя в Його пишній красі, будуть бачити землю далеку. 18 Твоє серце роздумувати буде про страх: Де Той, Хто рапхує? Де Той, Хто все важить? Де Той, Хто обчýслює бáшти? 19 Уже не побачиш нарóду зухвалого, народу глибокомóвного, якого не можна було б розéбрати, незрозумілоязíкого, якого не можна було б зрозуміти. 20 Подивись на Сіон, на місто наших святкових зібрáн, — очі твої вгledять Єрусалим, мешкáння спокійне, скинію ти незрушíму, — кілля її не порушатись ввіk, а всі шнури її не порвутся. 21 Бо величний Господь для нас тільки отáм, — місце потоків й простóрих річóк, — не ходить по ньому веслóвий байдáк, і міцній корабéль не перéйде його. 22 Бо Господь — наш суддя, Господь законодáвець для нас, Господь то наш цар, і Він нас спасé! 23 Опустилися шнúри твої, не зміцнáють підвáлини щóгли свої, вітрíл не натягують. Тоді будуть дíлити награбовану здобич, і навіть криві грабувáтимуть. 24 І не скаже мешkáнець „Я хворий!“І прóщені будуть провини нарóду, що в ньому живе.

34 Наблýзьтеся, люди, щоб чути, нарóди ж, послухайте! Хай почує земля та все те, що на нíй, вселéнна й нащáдки її! 2 Господній бо гнів на всі люди, а лютість на все їхнє вíйсько: Він їх учинив за заклýття, віddав їх на різь! 3

I їхні побиті розкідані будуть, а з трупів їхніх здійметься смірід, розтіпляється гори від їхньої кропи. 4 I небесні світила усі позникають, а небо, як звій книжковий, буде звінене, і всі його зорі попадають, як спадає оте виноградове листя, як спадає з фіговницею плід недозрілий!. 5 Bo на небі напоєний меч Мій, — оце він на Едома спускається та на закланий народ Мій на суд: 6 меч Господній напоївнися кров'ю, став ситий від лою, від крові телят та козлів, від лою баранячих нірок, бо Господу жертва в Бецрі й різаніна велика в едомській землі. 7 I буйволи зійдуть із ними, і телици з биками, і напоїться кров'ю їхній край і насытиться туком їхній порох, — 8 бо це буде день помсти Господньої, рік заплати за залоготи проти Сіону! 9 I переміняться в смобу потоки його, його ж порох — у сірку, і смолою паличию стане їхній край, 10 Не погасне вночі ані вдень, дим його підійматься буде повік, з роду в рід опустошений буде, на віки віків не перейде по ньому ніхто. 11 I посаде його пелікан та їжак, і перебуватимуть в ньому сова та ворона, і над ним Він розтягне мірільного шнур спустошення та виска знищення. 12 Не буде шляхетних у ньому, щоб царство там проголосити, і стануть нічим усі князі його. 13 I буде тернина рости по палатах його, крапіва й будячча в твердінях його, і він стане мешканням шакалів, подвір'ям для струсів. 14 I будуть стрічатися там дики звірі пустинні з гієнами, а польовик буде кликати друга свого; Ліліт тільки там заспокійтися і знайде собі відпочинок! 15 Там кублітися буде скакуча гадюка й складатиме яйця, і висиджувати буде та вигріватиме яйця свої. Там теж яструби будуть збиратися один до одного. 16 Пошукайте у книзі Господній й читайте: Iz них не забракне ні одного, не будуть шукати один одного, бо уста Його — то вони наказали, а Дух Його — Він їх зібрав! 17 I Він кинув для них жеребка, а рука Його шнуром мірільним його поділила для них, і посадуть його аж повік, з роду в рід будуть в нім пробувати!

35 Звеселиться пустиня та пуща, і радітиме степ, і зацвіте, мов троянда, — 2 розцвітаючи, буде цвісті та радіти, буде втіха також та співання, бо дана йому буде слава Лівану, пишнота Кармелу й Сарону, — вони бачитимуть славу Господа,

велич нашого Бога! 3 Зміцніть руки охлялі, і підкріпіть спотилів коліна! 4 Скажіть тим, що вони боязливого серця: „Будьте міцні, не лякайтесь! Ось ваш Бог, помста прийде, як Божа відплата, — Він прийде й спасе вас! 5 Тоді то розпліщається очі сліпим і відчіниться вуха глухим, 6 тоді буде скакати кривий, немов блень, і буде співати безмовний язык, бо віди в пустині заб'уть джерело, і потоки в степу! 7 I місце сухе стане ставом, а спрагнений край — збірником вод джерельних; леговище шакалів, в якім спочивали, стане місцем тростини й папірусу. 8 I буде там бита дорога та путь, і будуть її називати: дорога свята, — не ходитиме на неї нечистий, і вона буде належати нарідові його; не заблудить також нерозумний, як буде тією дорогою йти. 9 Не буде там лева, і дика звіріна не піде на неї, не знайдеться там, а будуть ходити лиш вікуплені. 10 I Господні викупленні вірнутуться та до Сіону зо співом увійдуть, і радість довічна на їхній голові! Веселість та радість осягнуть вони, а журба та зідхання втечут!

36 I сталося, чотирнадцятого року царя Єзекії прийшов Санхерів, цар асирійський, на всі укріплені Юдині міста, та й захопив їх. 2 I послав асирійський цар великого чашника з Лахішу до Єрусалиму, до царя Єзекії, з великим військом, і він став при водоводі горішнього ставу, на битій дорозі поля Валішникові. 3 I вийшов до нього Еліяким, син Хілкіїн, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, канцлер. 4 I сказав їм великий чашник: „Скажіть Єзекії: Отак сказав великий цар, цар асирійський: Що це за надія, на яку ти надієшся? 5 Чи думаєш ти, що слово уст, то вже рада та сила до війни? На кого тепер надієшся, що збунтувався проти мене? 6 Ось ти надіявся опертися на оту поламану очеретину, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона входить у долоню йому, і продірявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього! 7 А коли ти скажеш мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не той, що Єзекія повсюду в пагірки його та жертівники його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед оцим тільки жертівником будете вклонятися? 8 А тепер увійдіть до союз з моїм паном, асирійським

царем, і я дам тобі дві тисячі кóней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців. 9 І як же ти проженéш хоч одного намісника з найменших рабів мого пана? А ти собі надіявся на Єгипет ради колесíць та верхівців! 10 Тепер же, чи без волі Господь прийшов я на цей край, щоб знищити його? Господь сказав був мені: „Піди на той край та й знищ його!“ 11 І сказав Еліакім, і Шевна та Йоах до великого чáшника: „Говори до своїх рабів по-арамéйському, бо ми розуміємо, і не говори до нас но-юдейському в голос при тих людях, що на мурі!“ 12 І сказав великий чáшник: „Чи пан мій послав мене говорити: ці слова до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти свíй кал та пити свою сéчу?“ 13 І став великий чáшник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і сказав: „Послухайте слів великого царя, царя асирийського! 14 Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас! 15 І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде дáно цього міста в руку царя асирийського. 16 Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирийський: „Примирíться зо мною, та й вийдіть до мене, та й южте кожен свíй виноград та кожен фíгу свою, і пийте кожен воду зо своєї кóпанки, 17 аж поки я не прийдú й не візьмú вас до краю такого ж, як ваш край, до краю збíжжя та виноградного соку, до краю хлíба та виноградників. 18 Щоб не намовив вас Єзекія, говорячи: Господь порятує нас! Чи врятували богí тих нарóдів, кожен свíй край від руки асирийського царя? 19 Де богí Хамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму? І чи врятували вони Самарíю від моєї руки? 20 Котрій з-поміж усіх богíв цих країв урятував свíй край від моєї руки, — то невже ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“ 21 І мовчали вони, і не відповіли ані слова, бо це був накáз царя, що сказав „Не відповідайте йомý!“ 22 І прийшов Еліакíм, син Хілкíйїн, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафíв син, канцлер, з роздéртими шáтами, до Єзекії, і донéсли йому словá великого чáшника.

37 І сталося, як почув це цар Єзекія, то розdéр свої шáти та накрився верéтою, і ввійшов до Господнього дому, 2 І послав він Еліакíму, керівникá палáти, і писаря Шевну, та старших із священиків, покритих верéтами, до пророка

Icái, Амосового сина. 3 І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — це день горя й картáння та наруги! Бó підійшлý діти аж до виходу утрóби, та немає сили породítи! 4 Може почує Господь, Бог твíй, слова великого чашника, що його послав асирийський цар, пан його, на образу Живого Бога, і Господь, Бог твíй, покарає за слова, які чув, а ти принесéш молитву за решту, що ще знахóдиться“. 5 І прийшли раби царя Єзекíї до Icái. 6 І сказав їм Icái „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бíйся тих слíв, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирийського царя. 7 Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, і вéрнеться до свого краю. І Я вражу його мечем у його краї!“ 8 І вернуvся великий чашник, і знайшов асирийського царя, що воював проти Лíвни, бо почув, що той рушив із Лахішу. 9 І він почув про Тíргаку, царя етíопського, таке: „Він вийшов воювати з тобою!“ І почув вíй, і послав послів до Єзекíї, говорячи: 10 „Так скажете до Єзекíї, Юдиного царя, говорячи: Нехай не звóдить тебе Бог твíй, на Якого ти надішся, кажучи: Не буде дáний Єрусалим у руку асирийського царя. 11 Ось ти чув, щó зробили асирийські царі всім країм, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятovаний? 12 Чи іх урятuvали боги тих нарóдів, яких понишили батьки мої: Гóзана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарí? 13 Де він, цар Хамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гени та Івvi?“ 14 І взяв Єзекíя ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. І Єзекíя розгорнúв однóго листа перед Господнім лицем. 15 І Єзекíя молився перед Господнім лицем, говорячи: 16 „Господи Саваоте, Боже Ізраїлів, що сидиш на Херувимах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створíв небесá та землю! 17 Нахили, Господи, ухо Своє та й почуй! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почуй всі слова Санхеріva, що прислав ображати Живого Бога. 18 Справдí, Господи, асирийські царі попустóшили всі народи та їхні краї. 19 І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понишили їх. 20 А тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ 21 І послав Icái, Амосів син, до Єзекíї, говорячи: „Так сказав Господь, Бог

Ізраїлів: Я почув те, про що ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського. **22** Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Гордє тобою, сміється із тебе дівіця, сіонська дочкá, вслід тобі головою хитає дочка Єрусалиму! **23** Кого лаяв ти та ображав, і на кого повищив ти голос та вгору підніс свої очі? На Святого Ізраїлевого! **24** Через рабів своїх Господа ти ображав та казав: Із бéзліччю своїх колесниць я вийшов на гори високі, на бóкі Лівану, і позрúбую кéдри високі його, добíрні його кипаріси, і зберúсь на вершок його височині, — в гущину його сáду, **25** я копаю та п'ю чужу воду, і стопóю своєї ноги повисúшу я всі єгипетські рíки! **26** Хіба ти не чув, що віddávna зробив Я оце, що за днів стародávnih Я це був створив? Тепер же спровáдив Я це, що ти нишиш містá поукріплювані, на купу румóвищ обéргаеш їх. **27** А мéшканцí їхні — безсилі, настráшенні та побентéжені, вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на дахáх, як попáлене збíжжя, яке не доспíло. **28** I сидínnia твоє, і твíй вихíd та вхíd твíй Я знаю, і твое против Méne обúрення. **29** За твое против Méne обúрення, що гордýня твоя надíйшла до вух Моїх, то на нíздri твої Я серéжку привíшу, а будíло Моє — в твої у́ста, і тебе повернý Я тію дорогою, якою прийшов ти! **30** A оце тобі знак: юже цього року збíжжя самосíйне, а другого року саморóсле, а третього року — сíйте та жnít' , і садíть виноградники, та й юже їхній плíд. **31** A врятóване Юдиного дому, що лишилося, пустить корíння додóлу, і свого плóда дастъ угóру. **32** Bo з Єрусалиму вýйде позостале, а рештки — з гори Сіон. Ревність Господа Саваота зробить це. **33** Тому так сказав Господь про асирійського царя: Він не ввýде до міста цьогó, і туди він не кине стрíлі, і щитом її не попéрдить, і вáла на нього не вýsипле. **34** Якою дорогою прийде, то нею й повéрнеться, у місто ж оце він не ввýде, — говоритъ Господь! **35** I це місто Я обороню на спасínnia його ради Себе та ради Давида, Мого раба!“ **36** I вийшов Ангол Господній, і забив в асирійському таборі сто й вісімдесáт і п'ять тисяч. I повставали рано вранці, аж ось — усі тілá мéртві. **37** A Санхерíв, асирійський цар, рушив та й пíшов, і вернувся, ѹ осівся в Ніневї. **38** I сталося, коли він молився в домі Нісхора, свого бога, то сини його Адраммелех та Шар'eцер убили його мечем,

а самі втекли до краю Аракат. А замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

38 Тими днями смертéльно захворíв був Єзекія. I прийшов до нього Ісаї, Амосів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Зарядí своєму дóмові, бо ти вмираєш і не будеш жити“. **2** I відвернув Єзекія обличчя своє до стíни, і помолився до Господа, **3** та й сказав: „О, Господи, згадай же, що я ходив перед обличчям Твоїм правдою та цíлим серцем, і робив я добро в очах Твоїх!“ I заплакав Єзекія ревним плачем! **4** I було Господнє слово до Ісаї, говорячи: **5** „Дій скажеш до Єзекії: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я слóзу твою! Ось Я додаю до днів твоїх п'ятнадцять лíт, **6** i з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню це місто. **7** I оце тобі знак від Господа, що Господь зробить ту рíч, про яку говорив: **8** ось я вертаю тінь ступеня, що від сонця зíйшла на ступéні Ахазові, назад на десять ступенів“. I вернулося сонце на десять ступенів тими ступéнями, якими зíйшло було. **9** Ось писáння Єзекії, Юдиного царя, коли він був захвóрів та видужав з своеї хвороби: **10** „Я сказав був: Опíвдні днів своїх відíйду до шeблóвих брам, решти рóків своїх я не мáтиму. (Sheol h7585) **11** Я сказав: Не побачу я Господа, Господа в краї живих, уже між мешkáнцями царства померлих не побачу людíни. **12** Домíвка моя вже розíбрана, і від мене відíбрана, немов той пастúший намéт; я життя свое звýнув, мов ткач, — від основи мене Він відíрве, покíнчить мене з дня до ночі. **13** Я кричав аж до рáнку... Він, як лев, поторóщить всі кости мої, з дня до ночі покíнчить зо мною... **14** Пищу я, мов лáстівка чи журавéль, воркочу, мов той голуб; занідли очі мої, визираючи до високóсти. Господи, причáвлений я, — поручися за мене! **15** Що маю сказати? А що Він сказав був мені, те й вчинив. Тихо змандróу всі лíта свої через гírkість моєї душі! **16** Господи, на них, на словах Твоїх, жйтимутъ люди, і в усьому цьому життя моєї душі, — уздорóв же мене й оживí Ти мене! **17** Ось терпíння це вийшло мені на добро, Ти стримав від гробу гнittя мою душу, бо Ти кинув за спíну Свою всі грíхи мої, **18** bo не буде ж шeбл прославляти Тебе, смерть не буде Тебе вихваляти. Не мають

надії на правду Твою ті, хто схόдить до гробу.
(Sheol h7585) 19 Живий, тільки живий — Тебе славити буде, як я ось сьогодні, батько синам розголо́сить про правду Твою! 20 Господь на спасіння мені, і ми будем співати пісноспіви свої у домі Господнім по всі дні моого життя!“ 21 А Ісая сказав: „Нехай візьмуть грудку фіг, і нехай розітрутъ на тому гнояку, — і видужає! 22 А Єзекія промовив: „Який знак, що я ввійду до Господнього дому?“

39 Того часу послав Меродах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листи та дарунка до Єзекії, бо прочув був, що той захвірів та відужав. 2 I радів ними Єзекія, і показав їм скарбницю свою, — срібло, і золото, і пахощі, і добру оліву, і всю збройню свою, і все, що знаходилося в його скарбницях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі своїм та в усім володінні своїм. 3 I прийшов пророк Ісая до царя Єзекії та й сказав до нього: „Що говорили ці люди? I звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія сказав: „Вони прийшли до мене з далекого краю, з Вавилону“. 4 I той сказав: „Що вони бачили в дому твоїм?“ I Єзекія сказав: „Усе, що в домі моїм, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбницях своїх.“ 5 I сказав Ісая до Єзекії: „Послухай же слова Господа Саваота: 6 Ось приходять дні, і все, що в домі твоєму, і що були зібрали батькі твої аж до цього дня, буде вінесене аж до Вавилону. Нічого не позостанеться, говорити Господь... 7 A з синів твоїх, що вийдуть із тебе, яких ти породиш, заберуть, — і вони будуть євнухами в палацах вавилонського царя!“ 8 I сказав Єзекія до Ісаї: „Добре Господнє слово, яке ти сказав!“ I подумав собі: „Так, мир та безпека буде за моїх днів!“

40 Утішайте, втішайте народа Могó, говорити ваш Бог! 2 Промовляйте до серця Єрусалиму, і закликте до нього, що віповнилась його доля тяжкá, що вина йому вібачена, що він за свої всі гріхи вдвоє взяв з руки Господа! 3 Голос кличе: На пустині вготуйте дорогу Господню, в степу вірівніяйте битий шлях Богу нашому! 4 Хай підійметься всяка доліна, і хай знізиться всяка гора та підгірок, і хай стане крутé за рівніну, а пасма гірські — за долину! 5 I з'явиться слава Господня, і разом побачить її кожне тіло, бо уста

Господні оце прореклі! 6 Голос кличе: „Звіщай!“ Я ж спитав: „Про що буду звіщати? Всяке тіло — трава, всяка ж слава — як цвіт польовий: 7 трава засихає, а квітка зів'янє, як підих Господній повіє на неї! Справді, нарід — то трава: 8 Трава засихає, а квітка зів'янє, Слово ж нашого Бога повіки стоятиме! 9 На гору високу зберися собі, благовіснику Сіону, свого голоса сильно підвіщ, благовіснику Єрусалиму! Підвіщ, не лякайся, скажи містам Юди: Ось Бог ваш! 10 Ось прийде Господь, Бог, як сильний, і буде рамено Його панувати для Нього! Ось із Ним нагороба Його, а перед обличчям Його — відплата Його. 11 Він отару Свою буде пасти, як Пастир, раменом Своїм позирає ягњата, і на лоні Своєму носитиме їх, дійняків же провадити буде! 12 Xто відомів своєю долонею, а п'яде віміряв небо, і третиною міри обняв пил землі, і гори ті зважив вагбою, а взір'я — шальками? 13 Xто Господнього Духа збагнув, і діє та людина, що ради свої подавала Йому? 14 З ким радився Він, і той напоумив Його, та навчав путі права, і пізнання навчив був Його, і Його напоумив дороги розумної? 15 Тож наріди — як крапля з відрá, а важать — як порох на шальках! Тож Він острів підіймає, немов ту пилинку! 16 I Лівана не вистачить на запаління жертовне, не стане й звір'я його на цілопалення! 17 Насупроти Нього всі люди — немов би ніщо, пораховані в Нього марнотою та порожнечею. 18 I до кого вподобіте Бога, і подобу яку ви постіявите побруч із Ним? 19 Майстер божкá відливáє, золотár же його криє золотом, та виливає йому сріблляні ланцюжкі. 20 Убогий на дара такого бере собі дерево, що не гниє, розшукує впрáвного майстра, щоб поставив божкá, який не захитається. 21 Xіба ви не знаєте, чи ви не чули, чи вам не сповіщено здáвна булó, чи ви не зрозуміли підвáлин землі? 22 Він Той, Хто сидить понад крýгом землі, а мешканці її — немов та сарана. Він небо простяг, мов тканину тонкú, і розтягнув Він його, мов намета на мешкання. 23 Він Той, Хто князів обертає в ніщо, робить сúддів землі за марноту: 24 вони не були ще посаджені, і не були ще посіяні, і пень їхній в землі ще не закорінівся, та як тільки на них Він дмухнув, вони повсихáли, і буря понесла їх, мов ту солому! 25 I до кого Менé прирівнáєте, і йому буду рівний? говорити Святий.

26 Підійміть у височину ваші очі й побачте, хто те все створив? Той, Хто збрі зивідить за їхнім числом та кличе ім'ям їх усіх! І ніхто не загубиться через всесильність та всемогутність Його. **27** Пóшо говориш ти, Якове, і кажеш, Ізраїлю: „Закрита дорóга моя перед Господом, і від Бога мого відійшло мое право“. **28** Хіба ж ти не знаєш, або ти не чув: Бог відвічний — Господь, що кінці землі Він створив? Він не змúчується та не втóмлюється, і не збагненний розум Його. **29** Він змúченому дає силу, а безсильому — міць. **30** І помýчаться хлопці й потóмляться, і юнакі спотикнúться — спіткнúться, **31** а ті, хто надію складає на Господа, силу відновлять, крýла підіймуть, немов ті орлі, будуть бігати — і не потóмляться, будуть ходити — і не помýчаться!

41 Послухайте мовчки Мене, островí, а нарóди, чекайте навчання Мого! Хай підійдуть і скажуть: Приступíмо всі разом на суд! **2** Хто зо сходу того пробудíв, що його супровóдить в ході перемога? Він нарóди дає перед ним та царів на топтáння, їхнього меча обертáє на порох, його лука — в солому розвíяну. **3** Він жене їх, спокійно дорóгою йде, якою він не перехóдив ногами своїми. **4** Хто вчинив та зробив це? Той, хто роди покликав віddávna: Я, Господь, перший, і з останніми Я той же Самий! **5** Бачили це островí та жахáлися, кінці землі трипотіли, наблизувались та прихóдили. **6** Один одному допомагає і говорить до брата свого: „Будь міцнý!“ **7** І підбáдьбóрує мáйстер золотарý, а той, хто молотом гláдить, того, хто б'є на ковádlí, і каже про спбення: Добре воно! і його зміцнює цвяхами, щоб не хитáлось. **8** Та ти, о Ізраїлю, рабе Мій, Якове, що Я тебе вýбрав, насіnnя Авраама, друга Мого, **9** ти, якого Я взяв був із кінців землі та покликав тебе із окráїн її, і сказав був до тебе: Ти раб Мій, Я вýбрав тебе й не відкýнув тебе, **10** не бійся, з тобою бо Я, і не озирайсь, бо Я Бог твíй! Зміцню Я тебе, і тобі поможу, і правýцею правди Своєї тебе Я підтрýмаю. **11** Отож, засорбмляться та знýковіють усі проти тебе запалені, стануть нічим та погинуть твої супrotívники. **12** Шукатимеш їх, але їх ти не знайдеш, своїх супrotívників; стануть нічим та марнóтою ті, хто провáдить вýйну проти tébe. **13** Бо Я — Господь, Бог твíй, що дéржить тебе за правýцио

й говорить до тебе: Не бійся, — Я тобі поможу! **14** Не бійся, ти Яковів чéрве, ти жмéнько Ізраїлева: Я тобі поможу, говорить Господь, і твíй Викупíтель — Святий Ізраїл! **15** Ось зроблю Я тебе молотáркою гóстрою, новóю, зубчáстою, — помолотиши ти гори та їх поторбши, а підгíрки полóвою вчиниш! **16** Перевíєш їх ти, й вітер їх рознесé, і буря їх розпорóшить, і ти будеш утішáтиса Господом, будеш хвалýтись Святим Ізраїлевим. **17** Убогі та бідні шукають води, та нема, язик їхній від прáгнення висох, — Я, Господь, і їх вýслушаю, Бог Ізраїлів, не лишу їх! **18** Я рíki відкрию на лисих горáх, а джерéла — посéред долин, обернý Я пустиню на óзеро вóдне, а землю сухý — на джерéла! **19** На пустиню дам кéдра, акáцію, мýрта маслýну, постáвлю Я рázом в степу кипарýса та явора й бука, **20** щоб разом побачили й знали, і пересvіdчились та зрозумíli, що Господня рука це зробила, і створив це Святий Ізраїл! **21** Принесít свою справу, говорить Господь, припровáдьте Мені свої дóкази, каже Цар Яковів. **22** Хай підійдуть і хай нам розкажуть, що трáпиться! Вýяснít спrávi минулі, щó вони є, а ми серце наше на те покладéмо й пíznáemo їхній кíнець, або сповістíть про майбутнє. **23** Розкажіть наперéд про майбутнє, і пíznáemo ми, що ви бóги. Отож, учинíть ви добро чи зробíть що лихé, щоб ми здивувáлись і разом побачили. **24** Та ви менш від нíчого, і менший ваш чин від марнóti, — гидóta, хто вас вýбирає! **25** Я з пívnoci мужа збудив — і прийшов віn, зо схíd сónця в Ім'я Мое кличе, — і віn буде чавýти княzív, мов ту грязóку, й як ганчáр глину тópче! **26** Хто сказав це віddávna, щоб знали те ми, і щоб наперéд ми сказали: „Це правда?“ Та ніхто не сказав, і ніхто не повív, і ніхто не почув ваших слів. **27** Я перший сказав до Сіону: Оце, то вони! А єрусалимові дам благовíсника. **28** І Я дивлюсь, та нíкого нема, і немає між ними порáдника, щоб віdpovíl, коли їх запитáю. **29** Тож нíщó всі вони, їхні чини — марнóta, вітер та порожнéча — їхні ѯдоли!

42 Оце Слуга Мій, що Я підпíraю Його, Мій Обráneць, що Його полюбила душа Моя. Я злив Свого Духа на Нього, і Він правосúддя нарódam подáсть. **2** Він не буде кричати, і кlykati не буде, і на вúлицяx чути не дасть Свого гólosu. **3** Він очеретýни надлóмленої не долóмить, і

гнота тліючого не погасить, буде суд видавати за правою. 4 Не втімиться Він, і не знеможеться, поки присуду не покладе на землі, і будуть чекати Закона Його острів. 5 Говорить отак Бог, Господь, що створив небеса і їх розтягнув, що землю простяг та все те, що із неї виходить, що нарідovi на ній Він дихання дає, і духа всім тим, хто ходить по ній. 6 Я, Господь, покликав Тебе в справедливості, і буду міцно тримати за руки Тебе, і Тебе берегти, і дам Я Тебе заповітом нарідові, за Світло поганам, 7 щоб очі відкрити незрячим, щоб вивести в'язня з в'язниці, а з темниці — тих мешканців тémряви! 8 Я Господь, — оце Імénня Мое, і іншому слави Своєї не дам, ні хвали Своєї божкáм. 9 Речі давні прийшли ось, нові ж Я повім, дам почуті вам про них, поки виростуть. 10 Заспівайте для Господа пісню нову, від краю землі Йому хвалу! Нехай шумить море, і все, що є в ньому, острові та їхні мешканці! 11 Хай голосно кличуть пустиня й містáї, оселі, що в них проживав Кедар! Хай виспívують мешканці скелі, хай кричать із вершини гірської! 12 Нехай Гóсподу честь віддадуть, і на островах Його славу звіщують! 13 Господь вийде, як ліцар, розбúдить завзяття Своє, як воїк, підійме Він окрик та буде кричати, — переможе Своїх ворогів! 14 Я відвіку мовчав, мовчазний був та стрімувався, а тепер Я кричачим, мов породілля! буду тяжко зіднати й хапати повітря! 15 Спустошу Я гори й підтрíки, і всі їхні зілля посушу, і річки обернú в острові, і ставі повисуше! 16 Я попровáджу незрячих дорогою, якої не знають, стежкаами незнаними їх поведу, обернú перед ними темноту на світло, а нерівне — в рівнину. Оце речі, які Я зроблю, і їх не покину! 17 Відстúплять назад, посоромляться соромом ті, хто надію складав на божкá, хто боввánam казав: Ви наші боги! 18 Почуйте, глухі, а незрячі, прозріте, щоб бачити! 19 Хто слíпий, як не раб Мій, а глухий, як посол Мій, що Я посилаю його? Хто слíпий, як доврений, і слíпий, як раб Господа? 20 Ти бачив багато, але не зберіг, мав вúха відкриті, алé не почув. 21 Господь захотів був того ради правди Своєї, збільшив та прославив Закона. 22 Але він нарід попустошений та поплюндрóваний: усі вони по печерах пов'язані та по в'язницях поховані; стали вони за грабіж, і немає визволника, за здобич, як немає того, хто б сказав: Поверні! 23 Хто з вас візьмете оце до

вух, на майбутнє почує й послухає? 24 Хто Якова дав на здобич, а Ізраїля грабіжникам? Хіба ж не Господь, що ми проти Нього грішили були і не хотіли ходити путями Його, а Закона Його ми не слухали? 25 І Він вілив на нього жар гніву Свого та насилля війни, що палахкотіло навколо його, — та він не піznáv, і в ньому горіло воно, — та не брав він до сéрця цього!

43 А тепер отак каже Господь, що створив тебе,

Якове, і тебе вформувáв, о Ізраїлю: Не бійся, бо Я тебе вíкупив, Я покликав ім'я твоє. Мій ти! 2 Коли перехóдитимеш через вóди, Я буду з тобою, а через річки — не затоплять тебе, коли будеш огонь перехóдити, — не попечéшся, і не буде палити тебе його пólum'я. 3 Бо Я — Господь, Бог твій, Святий Ізраїлів, твій Спаситель! Дав Я на вíкуп за тебе Єгипта, Етіопію й Севу замість тéбе. 4 Через те, що ти став дорогий в Моїх очах, шануваний став, як Я тебе покохáв, то людей замість тебе віddám, а наріди — за душу твою. 5 Не бійся, бо Я ж із тобою! За сходу згромáджу насіння твоє, і з заходу тебе позбирáю. 6 Скажу пíвночі: Дай, а до пíвдня: Не стрýмуй! Поприводь ти синів моїх здáлека, а дочки мої — від окраїн землі, 7 і кожного, хто тільки звється Імénням Моїм, і кого Я на славу Свою був створíв, кого вформувáв та кого Я вчинíв. 8 Приведи ти наріда слíпого, хоч очі він має, і глухих, хоч вúха в них е! 9 Нехай разом зберуться всі лóди і наріди згромáдяться: хто поміж ними розkáже про це, і хто розповість про минуле? Нехай дадуть свіdkів своїх — і оправдані будуть, і хай вони чують та скажуть: Це правда! 10 Ви свіdkи Мої, говорить Господь, та раб Мій, якого Я вíбрав, щоб пізнали й Мені ви повíрили, та зрозумíли, що це Я. До Мене не зроблено Бога, і не буде цього по Мені! 11 Я, Я Господь, і крім Мене немає Спасителя! 12 Я розказав, і споміг, і звістів, і Бога чужого немає між вами, ви же свіdkи Мої, — говорить Господь, — я Бог! 13 І Я здáвна Той Самий, і ніхто не врятує з Моеї рукí, — як що Я вчинí, то хто це перемінить? 14 Так говорить Господь, ваш Відкупитель, Святий Ізраїлів: Ради вас Я послав у Вавилон, і зганяю усіх втікачів, а халдéїв — кораблі їх утіхи. 15 Я Господь, ваш Святий, Творéць Ізраїля, Цар ваш! 16 Так говорить Господь, що дорогу на морі дає,

а стéжку — в могутній воді, 17 що вýпровадив колесníцю й коня, вýсько та силу, що разом ляглі і не встали, зотліли, як льон, — та погáсли. 18 Не згадуйте вже про минуле, і про давнє не дýмайте! 19 Ось зроблю Я новé, тепер вýросте. Чи ж про це ви не знаєте? Теж зроблю Я дорогу в степú, а в пустині — рíчкý. 20 Буде слáвiti Мене польовá звíріна, шакáли та стрýсі, бо воду Я дам на степú, а в пустині рíчкý, щоб напувáти нарóд Мíй, вибрáнця Могó. 21 Цей нарóд Я Собí вформувáв, — він буде звíщати про славу Мою. 22 Та Мене ти не кíйкав, о Якове, не змагáвся за Мене, Ізраїлю. 23 Ти Мені не привóдив ягнýт цílopáлень своїх, і своїми жертвами не шанував ти Мене... Я тебе не сíльував, щоб приносити жертву хлíбну, і кадíлом не мучив тебе. 24 Очерéту запáшного не купував ти за срíбло Мені, і не напувáв ти Мене лоєм жертв своїх, — тільки своїми грíхами Мене ти турбувáв та своїми провинами мýчив Мене! 25 Я, Я є Той, Хто стирáє провини твої ради Себе, а грíхів твоїх не пам'ятáе! 26 Пригадай ти Мені — і судíмося разом, розкажí ти Мені, щоб тобі оправдáтись! 27 Твíй бáтько був перший згрíшив, і відпáля від Мене твої посерéдники, 28 тому́ Я позбавив свящéнства священиків, і Якова дав на прокlýття, і на зневáгу — Ізраїля!

44 А тепер ось послухай, о Якове, рабе Мíй, та Ізраїлю, якого Я вýбрав. 2 Так говорить Господь, що тебе учинíв і тебе вформував від утрóби, і тобі помагає: Не бáйся, рабе Мíй, Якове, і Єшурúне, якого Я вýбрав! 3 Бо вýллю Я воду на спráгнене, а текúчі потóки на суходíl, — виллю Духа Свого на насíння твоє, а благословéння Мое на нашádkів твоїх, 4 і будуть вони виростáти, немов мíж травбóю, немов ті топólі при вóдних потóках! 5 Цей буде казати: Я Господнíй, а той зватиметься ймénням Якова, інший напишe своею рукою: для Господа я, і буде зватися ймénням Ізраїля. 6 Так говорить Господь, Цар Ізраїлів та Викупítель його, Господь Саваóт: Я перший, і Я останній, і Бога нема, окрім Мéне! 7 I хто зветься, як Я? Хай розкаже про те, як хай звistíть те Мені з того чásу, коли Я заклáв у давнійні нарóд, і хай нам розкаже майбútne й прийdéshne. 8 Не бáйтесь та не лякайтесь! Хíба здáвна Я не розповів був тобі й не звistív? А ви свídkи Moi! Чи є Бог, окрім Мéне?

I Склí немає, не знаю нí жóдної! 9 Всí, що роблять боввáнів, — марнóта вони, і їхні улóбленцí не помагаюти, а свídkами того самí: не бачать вони та не знаюти, щоб застида́тись! 10 Xто бога зробив та ïдола вýлив, що він не помагає? 11 Тож дрýзі його посорóмлені будуть усí, майстрí ж — вони тільки з людей. Хай вони всí зберúться та стануть: вони полякаються та посорóмляться разом! 12 Коваль тne з залíза сокиру, і в горíchim вугíllí працює, і формує божká молотkámi та робить його своїм сильним рамéном, а при тім той голодний й безсилий, не p'e води й мýчиться. 13 A téсяlia витáгує шнúру, визнáчує штýфтом його, того ïдола, гémblями робить його та окréслює цíркулем це, і робить його на подóbu людíni, як розkíshný зразók чоловíka, щоб у домí постáвити. 14 Настинає кедrýn віn собí, і вízьme grába й дýba, і мínné собí вýkohae між ліsnými дерéвами, ýsen посаdить, а dóšcik výrochus. 15 I стане людíni oце все на пálivo, — і вízьme частину із того й зогréться, теж пídpálit в печí й спече хлíb. Також вýrobить бога й йому поклоняйтесь, ïдолом зробить його, — і перед ним на колína впадáe. 16 Половину його віn попálit в оgní, на половíni його варить m'asco та ѓсть, печéno печé й насичáться, також грíетесь та пригobрюe: „Як добре, — нагrívся, віdchúv я ogoň“. 17 A останок його віn за бога вчинiv, за бовvána свого, перед ним на колína впадáe та klányaetisya, йому molit'sya йкажe: „Rjatuy же мене, бо ти bog míj!“ 18 Не знаюти і не rozumírют вони, бо їхні очí zakhmýreni, щоб не побачити, і stverdli їхні serçya, щоб не rozumiti! 19 I ne pokladé vіn do serçya svogo, і немає знanný aní rozumu, щоб prokazati: „Pоловину його popaliv я в ogní, і на vugíllí його я pík хлíb, smajiv m'asco ta ѓv. A reshtu його za ogídu vchinío, — буду klanit'sya derew'ýnní kolodí?“ 20 Віn goduetsya popelom! Zveló його серце obmánené, — і віn ne vryatuє svoëi duši, ta ne skajce: „Xiba ne brexnya u pravíci mojí?“ 21 Pam'jatay pro цe, Якове та Ізраїлю, бо ти раб Míj! Я тебе вформував був для Себе рабом, Míj Ізраїлю, — ти не будеш забутий у Мене! 22 Провини твої постиráv Я, мов xámáru, і немов mrákya — gríhi твої, — naverñisya ж до Мене, тебе бо Я вýкупив! 23 Radíjte, nubesá, bo Gospodъ ce zrobiv; viklykujte radisno, glibinii zemlî; vtishajtesya spívom, o góri ta líse, ta v ním všyke derewo, bo

Господь викупив Якова, і прославивсь в Ізраїлі! **24** Так говорить Господь, твій Відкупитель, та Той, що тебе вформувáв від утрóби: Я, Господь, Той, Хто чинить усе: Розтягнúв Я Сам небо та землю втverdýv, — хто при тім був зо Мною? **25** Хто ознаки ламає брехлýвим, і робить безглúздими чарівників, Хто з нічим мудреців відсилáє, і їхнí знаннí обертáє в нерóзум, **26** Хто спóвнює слово Свого раба, і виконує раду Своїх посланцíв, Хто Єрусалимові каже: „Ти будеш засéлений!“ а юдейським містам: „Забудóвані будете ви, а рóйни його віdbudóю!“ **27** Хто глибíні проказує: „Вísoхни, а рíчкí твої Я повису́шо“, **28** Хто до Kípa говорить: „Мíй пáстирю“, і всяке Мое пожадáння він вíконає та Єрусалимові скаже: „Збудóваний будеш!“ а храмові: „Будеш закláдений!“

45 Так говорить Господь до Свого помáзанця Kípa: Я мíцно тримаю тебе за правíцю, щоб перед обличчям твоїм повалити народи, і з стéгон царів розв'яжú поясí, щоб відчинити двері перед тобою, а брами не будуть замíкані. **2** Я перед тобою пíдú й повиřivною вíсунене, двері міdní зламáю і порозбивáю заліzní засуви. **3** I дам тобі скáрbi, що в témryaví, та багáтства захóвані, щоб píznavти, що Я — то Господь, Який кличе тебе за йménням твоїм, Бог Ізраїлів, **4** ради раба Мого Якова й ради вибрáнця Мого Ізраїля, і кличу тебе твоїм iménням, тебе називаю, хоч ти не знаєш Мене. **5** Я — Господь, і нема вже níkógo, нема іншого Бога, крім Méne. Я тебе pídpérízu, хоч ти не знаєш Мене, **6** щоб дíználiся zo сходу сонця й з заходу, що крім Мене немає níčogo; Я — Господь, і нема вже níkógo, **7** Я, що свíтло формýou та témnість творío, чиню мир і недолю творío, Я — Господь, Який робить це все! **8** Спустіt róbcu згорí, небесá, а із xmar hай спливé справедливість! Хай земля vídkrivaється, і hай порódit спасіnня та правду, hай rázom ростут! Я, Господь, це вчинив! **9** Горе тому, хто з Tворцém своїm свáриться, черепók із земníx черепkív! Чи глина повіst ганчárevoi своєmu: „Що робиш?“ а dílo його: „Ти без рук!“ **10** Горе тому, хто патýkae бáтьковi: „Пошо ти плóдиш?“ а жínci: „Пошо ти родиш?“ **11** Так говорить Господь, Святий Ізраїліv, і Той, Хто його вформувáv: „Питайте Мене про майбутнє, а долю синів Moїх й чин Moїх рук позостávте Meni!“ **12** Я землю вчинív і

створív людínu на níj, небесá Я руками Своїми простяг i про їхнí зbrí зvelív. **13** Я збудív його в правді, і зrívñto йому всí дорógi. Віn місто Moë побудóe i віdpústít vигnánciв Moїх не за вíkup i не за дарúnka, — говорить Господь Cavaót. **14** Так говорить Господь: Прáця Єгипту й торgívля Etíopíi та високі севátjaní перéydtуть do тебе та búdtуть твої. Pídtуть вони за тобою, у kайдánah перéydtуть, i будуть вklonjatíscь тобi та благáti тебé: „Tílky в tébe є Бог, i нема bíльш, нема іnшого Бога!“ **15** Справdí Ti Бог tаemníchij, Бог Ізраїlіv, Spasítel’! **16** Всí вони засorómляться й zñíakovíto, mайстri ïdolív pídtуть u soroim rázom, **17** Ізраїl же буде спасénij vіd Господа vіchnim спасіnняm: не будете ви засorómленi aní zneslávleni aж na vícní víki! **18** Bo так промовляє Господь, Tворець неба. Віn той Бог, що землю вформувáv ta її vchinív, i mícno поставив її; ne як порожnécu її stvorív, — na прожivánnia na níj Bín її vformuváv. Я — Господь, i нема bíльsh іnшого Бога! **19** Я не говорив в ukrittí, na темному mísí zemlí. Я не говорив do насínnja Якова: Shukáete dármo Mené! Я — Господь, — говорю справедливість, зvícha pravdivé! **20** Zberítscь й priydiť, nabílyztescь rázom, uryatovaní vci iz poganiw! Ne знае níčogo, xto derewo nosít, bovvana svogo, ta щo móltiсь bogoví, який ne pomожe. **21** Rozkajít ta nabílyzte, i haj rázom narádjtyscь: Xto rozpovív цe vídávna, iz давníh часіv цe zvistiv? Chi ж ne Я, ваш Господь? Bож nemae vже Бога, kріm Méne, okrіm Menе nemam Бога pravednogo ta Spasitelya! **22** Zvernítscь do Menе й спасétescь, vci kínci zemlí, bo Я — Бог, i нема bíльsh іnшого Бога! **23** Я Sобою Samim prisyaǵáv, sprawedlivisť iz ust Moїх víyshla, te slovo, jake ne povérnetyscь: usyake kolíno vklonjatíscь буде Meni, usyakiy yzisk prisyaǵne **24** Й Meni скаже: Tílky в Господі pravda ta sila! Priydiť do Nyogo ta zasorómляться vci, що на Nyogo zapáljuyscь. **25** Через Господа uspravedlivatyscь, i буде просlávlenе всяке насіnnja Ізраїля!

46 Bel upav na kolína, zígnusvя Névó, — stali iðoli їхní dla zvírñi hýxobu. Te, що kolíscь vi nosili, nakladene, moy tój týgará na hýxobu pomúchenu. **2** Zígnuliscь й rázom upali voni na kolína; ne mogli vratyuvati týgará, i sami do polónu píshli. **3** Počuyte Menе, dome Яковіv, ta

ввесь зáлишку дому Ізраїлевого, яких від живота Я підняв, носив від утрóби, 4 і Я буду Той Самий до стáрости вашої, і до сивини вас носítиму, Я вчинив, і Я буду носити, й Я двíгатиму й порятúю! 5 До кóго Мене ви вподóбите та приріvnяєте, до кóго подíбним Менé ви учините, щоб схожому бути? 6 Ti, що золото сиплють з кисí, сріblo ж важать вагою, винáймлюють золотарý, щоб із того ім бoga зробив, і перед ним вони падають та поклоняються, 7 носять його на плечí, пíдімають його, і ставлять його на місцí його. I стоїть, і з місця свого він не рухається; коли ж хто до нього кричить, то він не віdpovість, і не врятує його від недолí. 8 Пам'ятайте про це та змужнійте, віzьміть це на розум, провýнники! 9 Пам'ятайте про давнє, відвíчне, бо Я Бог, і немає більш Бога, й нíкого, як Я, 10 що звіщаю кінець від почáтку, і наперéд — що не сталося ще, і що говорю: „Мíй зáмíр віdbúdеться, і всяке жадáння Своє Я вчинí“, 11 що хижого птáха zo схóду приклíкую, з краю далекого мужа Своєї поради! Так, Я сказав — те й спровáджу, що Я задумав був — тee зроблю! 12 Почуйте Мене, тверdoséрді, далекі від справедливості! 13 Я Свою справедливість наблíзив, — вона недалéко, а спасіння Мое не припíznиться, і дам на Сіоні спасіння, дам Ізраїлеві Свою вéлич!

47 Зíйди й сядь у пóрох, о дíво, дóчко Вавилону!
Сядь на землю, без трону, о дóчко халdeїв!
Бо клíкати більше не будуть на тебе: тендítна та вýпещена! 2 Вíзьми жóрна — й муkí намелí, намíтку свою віdhili, закачáй но подóлка та стéгна віdkrýj, і бредí через ríki, — з i буде твíй сором віdkritij, і стид твíй покажеться! Я pómstu вчиню, і не búdu щадíti людíni! 4 Наш Вídkupitél, Господь Саваót Йому Йménny, Святий Ізраїlіv. 5 Сиди мóвчики й вvíjdí до темnóti, о дóчко халdeїv, бо кликати більше не будуть тебе: Пані царств! 6 Розлóтиvся Я на нарóд Свíj, збезchéstiv спádchunu Свою, та й viddav iх у руку твою. Ти не вýявila miloserdia до них: ти над stárcem учинила яrmó свое дуже týjkým, 7 та й сказала: „Навíki я páneju býdu!“ I до серця собí не взяla tих rечéy, не подúmala про свíj kínécy. 8 А тепер це послухай, rozpéshena, що bezpéchno сидиш, що говóriш u серцí своїм: „Я, — i більше níxto! Не буду сидіti vðovoю, і не znatimu strati

дítej!“ 9 Ta прýйduть na тебе несподívano te й te в один день, strata dítej та vðvstvo, вони в повní míri na тебе спadút при usíj mnogotí tvoích cháriv, при силі vèlikíj tvoích zaklinány! 10 Ti ж bo nadíu складala na zlóbu swoju, говорила: „Níkto ne побачить мене!“ Zvelá тебе mudrýtva твоja та знanný tvoe, i сказала ti в serci svóim: „Я, — i bíльше níxto!“ 11 I прýjde na тебе lixe, що vðvrožkýti його ti ne зможеш, i на тебе нещастя vpadé, що ne зможеш його okupiti, i прýjde na тебе raptóvno spustóshenja, pro яke ti ne знаеш. 12 Ставай же з svóimi zaklýttiam та з bézlíčchou cháriv svoích, якими ti mýchilas víd юnáctva svogó, — може зможеш ty допомogti, може ty nastraháesh! 13 Zmuchiłas ti víd великої kílkosti rad svoích, — xay же станут i xay dopomóžut tobí ti, kto nebo rozríze, kto do zír приdivlájtesya, kto províšue кожного mísca, що має na tébe priyti! 14 Oсь стали вони, мов soloma: ogoń ūk popálit, — ne vrytуют svoé duši z ruki polum'ya, — це не жар, щоб pogríti себе, aní polum'ya, щоб siditi bília nýgo. 15 Takimi tobí stanut tí, що spívpracóvala ti z nimi, vorožbítvi tvoi víd юnáctva tvoigó, — кожен буде bludítvi na svíj bík, немає níkogo, kto b тебе vrytuvav!

48 Послухайte це, dome Яковіv, що зvétesc iménnym Izraïlevim, i що vийшли iз Юдиних вод, що klynéteся Йménny Gospodním та Бога Izraïlia zгадuete, хоч ne в правdi та ne в справедливостi! 2 Bo víd místa svatogo voni pröziváytesya та на Бога Izraïlevogo spíráytesya, — Йому Йménny Gospódь Savaót! 3 Я viddávna zvíščav pro minule, — iз ust Moíkh vийшло vono i rózpopovi Я pro nýgo, raptóvno zrobiv, — i priyshlo. 4 Tomý, що Я znav, що vperétiy ti e, tvoja j shia — to m'ýzzi zaližní, a chólo tvoe — mídjané, 5 to zvíščav Я viddávna tobí, išče pokí priyshlo, rózpopovi Я tobí, щоб ti ne говорив: „Míj bожók ce zrobiv, a pro ce nakanav míj bovván ta míj idol“. 6 Ty chuv, — pereglány use ce; i vi xiba ne viznaete czogó? Tepér rózpopovi Я tobí noviný й tæmniši, якіh ti ne znav. 7 Tepér voni stvóreni, a ne viddávna, a péréd cím dñem ti ne chuv buv pro них, щоб ne сказати: „Oце я ūk znav“. 8 Ta ne chuv ti i ne znav, i viddávna ti ne vídckrivav svogo vúha, bo Я znav, що napévno ti zrádiš, i

звáно тебе від утрóби: перéвертень. 9 Ради Ймénня Свого Я спиню Свій gnív, і ради слави Своєї Я стрýмуюся проти téбе, щоб не знýщти тебе. 10 Оце перетопíв Я тебе, але не як те срíбло, у горні недолі тебе дослідíв. 11 Ради Себе, ради Себе роблó, бо як буде збезчéщене Йménня Мoe? А іншому слави Своєї не дам. 12 Почуй Мене, Якове та Ізраїлю, Мій покликáний: Це Я, Я перший, також Я останнїй! 13 Теж рука Моя землю заклáла, і небо напnýла правýця Моя, — Я заклýчу до них — і вони стануть разом. 14 Зберіться ви всі та й послухайте: Хтó серед вас розповів був про те? Кого Господь любить, вчýнить волю Його в Вавилоні, рамéно ж Його на халдéях. 15 Я, Я говорив і покликав Його, спровáдив Його, і він на дорозі своїй буде мати повóдження. 16 Наблýзьтесь до Мене, послухайте це: Споконvíку Я не говорив потаéмно; від чásу, як дýялось це, Я був там. А тепер послав Мене Господь Бог та Його Дух. 17 Гак говорить Господь, твій Відкупитель, Святий Ізраїлів: Я — Господь, Бог твій, що навчає тебе про корýсне, що провадить тебе по дорозі, якою ти маеш ходити. 18 О, коли б ти прислúхувався до Моїх заповíдей, то був бы твій спóкій, як ríčka, а твоя справедlіvість, немов морські хвилі! 19 А насіння твого було б, як пíскý, а нашádkíв твогó животá — немов зéрнят Його, і вýтятé й вýгублене не було б твое йménня із-перед обличчя Могó! 20 Вýрушіть із Вавилону, втечіть від халdéїв, радíсним спíвом звістіть, оце розголосіть, аж до кráю землі рознесіть це, скажіть: Господь викупив раба Свого Якова! 21 I спráги не знали вони на пустинях, якими провáдив Він їх: воду з скелі пустив їм, — Він скелю розбив — і вода потеклá! 22 Для безбожних спокóю немає, говоритъ Господь.

49 Почуйте Мене, островý, і нарóди здалéка, і вважайте: Господь із утрóби покликав Мене, Мoe йménня згадав з нутра нéньки Мoeї. 2 I Мої ýста вчинив Він, як той гострій меч, заховав Мене в tñi Свої руки, і Мене вчинив за добíрну стрíблó, в Своїм сагайдáцí заховав Він Мене. 3 I до Мене прорíк: Ти раб Мій, Ізраїлю, Яким Я прославлюсь! 4 I Я віdpovív: Надарéмно трудивсь Я, на порожнéчу й марнóту зужив Свою силу: Справдí ж з Господом право Мoe, і нагорóда Моя з Мoїм Богом. 5 Тепер же промовив Господь, що Мене вформувáв Собі

від животá за рабá, щоб навернýти Собі Якова, і щоб Ізраїль для Ньюго був зíбраний. I був Я шанóваний в очах Господніх, а Мій Бог стався міццю Моєю. 6 I Він сказав: Того мало, щоб був Ти Мені за рабá, щоб відновíти племéна Якова, щоб вернути врятóваних Ізраїля, алé Я вчиню Тебе свítлом нарóдів, щоб був Ти спасінням Мoїм аж до кráю землі! 7 Так говоритъ Господь, Відкупитель Ізраїлів, Святий Його, до погóрдженого на душі, до обрídженого від людей, до раба тих волóдарів: Побачать царі, і княzí повстають, — і поклоняются ради Господа, що вірний, ради Святого Ізраїлевого, що вýбрав Тебе. 8 Так говоритъ Господь: За чásу вподобання Я віdpovív Тобі, в день спасіння Тобі допоміг, і стерегтýму Тебе, і дам Я Тебе заповітом нарóдові, щоб край обновíти, щоб поділити спáдки спустóшени, 9 щоб в'ýзням сказати: „Вихóдьте“, а тим, хто в темноті: „З'явíтесь!“ При дорогах вони будуть пáстися, і по всіх лýсих горбóвинах їхні пасовýська. 10 Не будуть голодні вони, ані спáгнені, і не вдарить їх спéка, ні сонце, — бо Той, Хто їх милує, їх попровáдить і до вóдних джерéл поведé їх. 11 I вчиню Я всі гóри Свої за дорóгу, і пíдїмуться бйті шляхí Мoї. 12 Ось цí здалéка прийдуть, а цí ось із пíвночі й з заходу, а цí з кráю Сінíм. 13 Радíйте, небесá, звеселýся ти, земле, ви ж, гóри, втішáйтесь спíвом, бо Господь звеселív Свій нарóд, і змилувався над Своїми убогими! 14 I сказав був Сіон: Господь кинув менé, і Господь мíй про мéне забув. 15 Чи ж жінка забúде свое немовлý, щоб не пожаліти її сина утроби своеї? Та коли б вони позабувáли, то Я не забúду про тебе! 16 Отож на долонах Своїх тебе вýrізбив Я, твої мури позáвсíди передо Мною. 17 Синóве твої поспішаются до тебе, а тi, хто руйнуете й тi, хто нищить тебе, повíдхóдять від тебе. 18 Здíjimi свої очi навkólo й побач: всi вони позbиралися й йдуть ось до téбе! Як живий Я, говоритъ Господь: усіх їх, як оздóбу, зодáгнеш, та пíд'ýжешся ними, немов наречéна. 19 Bo руїни твої та пустині твої, і зруйнóваний край твій тепер справдí стануть тіснýми для мéшканців, і будуть віддáленi тi, хто тебе руйнував. 20 Iще до вух твоїх скажутъ синóве сирíтства твого: Тіснé мені місце оце, посунься для мене, я сяду! 21 I ти скажеш у серці своїм: Хто мені їх зродив, як була осирóчена я та самítна, була вýgnана та заблудíла? I хто вýховав їх? Я

зостáлась сама, а цi, — звідки вони? 22 Так сказав Господь Бог: Ось Я підіймú Свою руку до людів, і піднесу до народів пропора Свого, — і позносять синів твоїх в пázусі, а дóчок твоїх поприносять на плéчах. 23 I будуть царі за твоїх виховáтелів, а їхні цариці — за нáньок твоїх. Лицем до землі вони будуть вклоня́тись тобі та лизáти муть пил твоїх нíг, і ти пізнаєш, що Я — то Господь, що не посorомляється ті, хто на Мене надіється! 24 Чи ж від сильного буде віднáта здобич, і чи награбоване гвалтівником урятóване буде? 25 Бо Господь каже так: Полонені відібрани будуть від сильного, і врятóвана буде здобич насильника, і Я стану на прою із твоїми суперéчиками, синів же твоїх Я спасу. 26 I Я змýшу твоїх гнобítелів юсти тіло своє, і вони повпiváються власною кров'ю, немов би вином молодýм. I пізнає тоді кожне тіло, що Я — то Господь, твій Спаситель та твій Відкупитель, Потýжний Яковів!

50 Так говорить Господь: Де вашої матері лист розводóвий, з яким Я її відпустíв? Або хто є з Моїх бортгувáльників, якому Я вас був продав? Тож за ваши провíни ви прódані, і за ваши гріхí ваши мати відпúщена. 2 Чому тó нíкого немає, коли Я приходжу, і не відповідаe нíхто, коли клíчу? Чи рука Моя справдí короткою стала, щоб викупляти, і хíба рятувати нема в Мені сили? Таж докором Своїм Я висúшую море, обéртаю рíki в пустиню, їхня риба гнies без води й умирає із прágнення! 3 Небесá зодягаю Я в témряву, і покриттíм їхním верéту чинí. 4 Господь Бог Мені дав мову вprávnu, щоб уміти змíцнiti словом змúченого, Він щоранку пробуджує, збúджує вúхо Мені, щоб слухати, мов учні. 5 Господь Бог відкрив вúхо Мені, й Я не став неслухнáним, назад не віdstupíw. 6 Pіdstaviv Я спíну Свою тим, хто б'e, а щóки Свої — щипачáм, обличчя Свого не сховав від гáньби й плювáння. 7 Ale Господь Бог допоможе Мені, тому не соромлюся Я, тому Я зробив був обличчя Своє, немов кréмінь, і знаю, що не буду застíдженій Я. 8 Близько Той, Хто Мене всправедлівлює, — хто ж стане зо Мною на прою? Станьмо ráзом, — хто Míй супротíвник? Хай до Мене pіdíde! 9 Отож, Господь Бог допоможе Мені, — хто ж отой, що признáе Мене винувáтим? Вони всi розпадутýся, немов та одежа, — їх míль пожерé! 10 Xто між вами лякається Господа і голос

Його Слуги слухає? Xто ходить у témряві, світла ж немає йому, — хай надіється він на Господнє Im'я, і хай на Бога свого опирається! 11 Tож усí, що огонь ви запáлюєте, що огнénними стрíлами ви поузбрóювані, — ходить у жарі свого огню та в стрíлах огнénних, які розпалíли! 3 Mоеї руки oце станеться вам, — і ви бúдете в муках лежати!

51 Почуйте Мене, хто женéться за праведnіstю, хто пошúкує Господа! Погляньте на скелю, з якої ви вйтесані, і на каменоломню, з якої ви відовbaní. 2 Гляньте на Авраама, бáтька свого, та на Сарру, що вас породила, бо тільки однóго його Я покликав, ale благословив був його та розмнóжив його. 3 Bo Cиона Господь потішае, всi руїни його потішае, й обертаe пустині його на Едéн, його ж степ — на Господній садók! Пробувáтимуть в ньюму утіха та радість, хвалá й pісноспívi. 4 Послухай Мене, Míй нарóde, і візьми до вух, ти племéно Mое, bo вийде від Мене Закón, а Своє правóсуддя поставлю за світло нарódam! 5 Близька правда Mоя: війде спасіnnя Mое, а рамéna Moї будуть суд видавати нарódam. Островí будуть мати надію на Мене і сподівáння свої покладутъ на рамéno Mое. 6 Здіймíть свої очі до неба, і погляньте на землю додóлу! Bo небо, як лім, прoderéться, а земля розпадéться, мов одíж, мешканці ж її, як та воша, погíнуть, — спасіnnя ж Mое буде вічne, а правда Mоя не зламáється! 7 Почуйте Мене, знавці правди, нарóde, що в серці його Míй Закón: Не бійтесь людської гáньби та їхníh обráz не лякайтесь, 8 bo потóчить їх míль, мов одежду, як бóвну, червá їх зжерé, а правда Mоя буде вічна, і спасіnnя мое з роду в ríd! 9 Збудися, збудися, зодягніся у силу, рамéno Господнє! Збудися, як у давнину, як за поколіnnя вíkív! Xiba це не ти Paráva зрубálo, крокодíla здíravilo? 10 Xiba це не ти море вísuшило, вódi безодні великої, що мóрську глибíну вчинило дорógoю, щоб вícupлені перейшлí? 11 Otak взвіolénci Господні повéрнутся та до Cionu zo спíвом uвíddyut, — i на їхníh голові буде радість відвíчна, веселість та вtíху осýgnуть вони, а журба та зідхáння втечутъ! 12 Я, — я ваш Tой Утішитель! Xто ж то ти, що боїшся людíни смертéльної й ліодського сина, що до трави він подíbñий? 13 I ти забуваєш про Господа, що вчинив був тебе, що напнúv небесá

Він та землю заклáв, і зáвжди щоденно лякаєшся гнíву гнобýтеля, що готовий тебе погубíти. Але де той гнобýtelів гнíв? 14 Закутий в кайдáни небáвом розв'язаний буде, і не помре він у ямі, і не забráкне йому його хлíба. 15 Bo Я — Господь, Бог твíй, що збúрє море, — й ревуть його хвилі, Господь Саваот Йому Ймéння! 16 I кладу Я слова Свої в ýста твої та ховаю тебе в тіні рук Своїх, щоб небо напнýти та зéмлю заклáсти, і сказати Сіонові: Ти Мій народ! 17 Збудися, збудися, устань, дочки Ерусалиму, що з руки із Господньої вýпила ти келіх гнíву Йогó, чашу-келіха óдуру випила, вýцдila. 18 Zo всіх тих синíв, що вона породила, нікóго нема, хто б провáдив її; zo всіх тих синíв, яких вýховала, нікого нема, хто б пíдтрýмав її. 19 Цí двí речі спítkáli тебе, — але хто пожаліє тебе? Руїна й недоля, і голод та меч, — хто розвáжить тебе? 20 Синóве твої повмліvali, лежали на рózi всіх вýлиць, мов óлень у тенéтах, повні гнíву Господнього, крику Бога твого. 21 Тому то послухай оцього, убога й сп'янíla, але не з вина: 22 Так говорить Господь твíй, Господь і твíй Бог, що на прою за народ Свíй стаé: Ось кéліха óduру Я забираю з твоєї рукí, чашу-кéліха гнíву Могó, — більше пити його вже не бúдеш! 23 I дам Я його в руку тих, що гнобíли тебе, що вони до твоєї душі говорили: „Схилийся, і по тобі ми перéдемо!“ I поклала ти спíну свою, немов землю, й як вулицю для перехóжих.

52 Збудися, збудись, зодягнýся, Сіоне, у силу свою, зодягнýся у шати пишноти своєї, о Ерусалиме, о місто святе, бо вже необрíзаний та занечíщений більше не ввíде до тебе! 2 Обтруси́ з себе порох, устань та сідáй, Ерусалиме! Розв'яжí пута шиї своєї, о бráнко, о дóчко Сіону! 3 Bo Господь каже так: Задáрмо були ви попрóдані, тому бúдете вýкуплені не за срíblo. 4 Bo так Господь Бог промовляє: До Єгипту зíшов був народ Мíй в почáтку, щоб мéшкати там, а Ашшúr за нíшò його тýснув. 5 A тепер що Менí тут, — говорити Господь, — коли взятий дарéмно народ Мíй? Шаліть волóдарі їхнí, — говорити Господь, — і постíйно ввесе день Мое Ймення зневáжене. 6 Тому Мое Йméння пíзнáе народ Мíй, тому того дня він пíznáe, що Я — то Отой, що говорити: Ось Я! 7 Які гарні на горах ноги благовísnika, що звіщає про мир, що

добро провіщає, що спасіння звіщає, що говорить Сіонові: „Царіє твíй Бог!“ 8 Слухай, — твої сторожі зняли голос, укупі спíвають, бо бачать вони око-вóko, коли до Сіону Господь повертається. 9 Радійте, спíвайте сумісно, о ерусалимські руїни, бо нарóда Свого Господь звеселív, — вýкупив Ерусалима! 10 Господь обнажív на очáх усіх нарóдів святе рамéно Своє, — і спасіння від нашого Бога побачать всі кíнці землї! 11 Уступítесь, вступítесь та вýйдіt з ізвíдти, нечистого не доторкáтесь, вийдіt з серéдини його, очистьтеся ви, що носите посуд Господнї! 12 Bo не в поспíху вýйдете і не навтéki ви пíдете, бо пíde Господь перед вами, за вами ж — Ізраїлів Бог. 13 Ось стане розумне робити Мíй Слуга, пíдімйтесь й буде повýщений, і височénним Він стане! 14 Як багато-хто Ним дивувáliss, — такий то був змíнений образ Його, що й не був людíною, а вýгляд Його, що й не був сином людóським! 15 Отак Він здивує чисléнних нарóдів, царі свої ýста замкнуть перед Ним, бо побачать, про що не говорено ім, і зрозумíють, чого не чувáli вони!

53 Хто нашíй спасéнній тíй звíстцí повíriv, і над кíм вídkríváloсь рамéno Господнє? 2 Bo Він вирíc перед Ним, мов галúzka, і мов корінь з сухої землї, — не мав Він принаádi й не мав пишnotí; і ми Його бачили, та красí не було, щоб Його пожадáti! 3 Він погóрдженій був, Його люди покинули, стрáдник, знайóмий з хорóбами, і від Якого обличчя ховали, погóрдженій, і ми не цінували Його. 4 Направду ж Він нémochí наші узяв і наші болí понíc, а ми уважали Його за порáненого, нíби Бог Його вðарив поразами й мучив. 5 A Він був ранéний за наші грíхи, за наші провíйни Він мýченій був, — кара на Ньюму була за наш мир, Його ж рáнами нас уздорóвлено! 6 Усí ми блудílli, немов тí овечки, розпорóшились кожен на власну дорогу, — і на Ньюго Господь покláv грíх усіх нас! 7 Він гнóблений був та понíжуvali, але уст Своїх не вídkríváv. Як янáя був провádженій Він на закóлення, й як овечка перед стрижíями своїми мовчítъ, так і Він не вídkríváv Своїх уст. 8 Від ýтиску й сýду Він зáбраний був, і хто збегнé Його ríd? Bo з кráю живих Він віdírvаний був, за провíйни Мого нарóду на смерть Його dáno. 9 Iz злочинцями вýзначили Йому грóba Його, та Його поховали в багатого, хоч провини Він

не учинів, і не було в Його є́стах омáни. 10 Та звóлив Господь, щоб побýти Його, щоб мўки завдáно Йому. Якщо ж душу Свою покладé Він як жертву за грїх, то побачить насіння, і житиме довгї дні, і зámір Господнїй рукою Його буде мати повбóження! 11 Він через мўки Своєї душі буде бачити плїд, та й насытиться. Справедливий, Мій Слуга, оправдає пізнанням Своїм багатьох, і їхні гріхі понесé. 12 Тому то дам є́діл Йому між великими, і з потужними буде дíлити здобич за те, що на смерть віддав душу Свою, і з злочинцями був порахованій, хоч гріх багатьох Сам носíв і заступáвсь за злочинців!

54 Веселися ж, неплідна, яка не родила, співáнням утішайся й радíй, що мук породільних не мала, бо в покиненої буде більше синів від синів заміжньої, говорить Господь! 2 Пошир місце намéту свогó, а завіси намéтні помéшкань твоїх повитягáй, не затрýмуй! Свої шнури продóвж, а кілочки свої позміцнáй! 3 Бо правóруч і лівóруч поширишся ти, а насіння твоє одідýчать нарóди, і заселять містá опустóшенні. 4 Не бíйся, бо сóрому ти не зазнаєш, і не сорóмся, бо не будеш застідженá, бо про сором свого юнацтва забудеш, а гáньби удíства свогó ти не будеш уже пам'ятати! 5 Bo Муж твíй, Творéць твíй, — Господь Саваот Йому Ймéння, а твíй Викупítель — Святий Ізраїлів, — Він Богом усíє землі буде звáний! 6 Bo Господь був покликав тебе, як покýнуту жінку й засмúчену духом, як жінку юнацтва Свого, як була ти відкýнена, каже твíй Бог. 7 На хвильку малú Я тебе був покинув, але з милосердям великим тебе позбирáю. 8 У зáпалі гníву Я сховав був обличчя Своє на хвилину від тебе, та вічною милістю змíлуєш над тобою, каже твíй Викупítель, Господь. 9 Bo для Мене оце — мов тí Ноéві вóди: як Я присягнув був, що Ноéві вóди не прийдуть уже над землею, так Я присягнúв, щоб на тебе не гñíватися й не картáти тебе! 10 Bo зrýшатися горí й холмí захитáться, та милість Моя не віdйде від тебе, і заповіт Мого миру не захитáться, каже твíй милостíвець, Господь. 11 Моя дóчко убога та бурею гнана, невтішна, — ось каміння твої покладá в малахítі, основи ж твої закладá із сапфíрів! 12 I пороблó із рубíну карнізи твої, ж брами — з каміння карбункула, а

всю горóжу твою — з дорогоого каміння. 13 Всі сини твої станутъ за є́чнів Господніх, і спóкій глибокий настане синам твоїм! 14 Будеш міцно постáвлена праведністю, стань далéко від є́тиску, бо не бойтимешся, і від стрáху, бо до тебе не зблíзиться він. 15 Колý хто чіплáтися буде до тебе, то це не від Мене, хто чіплáтися буде до téбе, той перед тобою впадé. 16 Отож, Я створив ковалá, який дме на огонь із вугілля, і вироблює збрóю свого ремеслá; і вигúбника теж Я створив, який нищить ту збрóю. 17 Жодна збрóя, що зроблена буде на тебе, не матиме є́спіху, і кожнісíнького язикá, який стане з тобою до сýду, осудиш. Це спáдщина Господніх рабів, а їхнє оправдáння від Мене, говорить Господь!

55 О, всі спрágнені, — йдіть до водí, а ви, що не маєте срíbla, — ідіть, купіть жíвности — й јжте! I йдіть, без сріблá купіть жíвности, і без платні вина й молока! 2 Нáшо будете вáжити срíблó за те, що не хліб, і працю вашу за те, що не сítить? Послухайте пильно Мене, й споживáйте добрó, — і нехай розкошúе у нáситі ваша душа! 3 Нахиліть свое вúхо, й до Мене прийдіть, послухайте, ѹ жítиме ваша душа! I Я з вами складá заповіта навíки на незмінні Давидові милості. 4 Отож, Його дав Я за свíдка нарóдам, за проводирý та владíку нарóдам. 5 Тож покличеш нарóд, що не знаєш Його, і той люд, що не знає тебе, і вони поспішáться до тебе, ради Господа, Бога твогó, і ради Святого Ізраїлевого, що прославив тебе. 6 Шукайте Господа, доки можна знайти Його, кличте Його, як Він близько! 7 Хай безбожний покине дорогу свою, а крутíй — свої зáдуми, і хай до Господа звérнетися, — і його Він помилує, і до нашого Бога, бо Він пробачає багато! 8 Bo ваши думкí — не Мої це думкí, а дорóги Мої — то не ваши дорóги, говорить Господь. 9 Bo наскільки небо вище за землю, настільки вищі дорóги Мої за ваши дорóги, а думкí Мої — за ваши думкí. 10 Bo як дощ чи то сніг сходить з неба й туди не вертáється, аж поки землі не напóїть і родóчою вчинить її, і насіння дає сівачévi, а хліб їдунóvi, — 11 так буде і Слово Мое, що вихóдить із уст Моїх: порожнім до Мене воно не вертáється, але зробить, що Я пожадáv, і буде мати повбóження в тóму, на що Я його посилав! 12 Bo з радістю

війдете ви, і з міром проваджені будете. Гори й холмі будуть тішитися перед вами співанням, і всі польові деревá будуть плéскати в долоні. 13 На місце терніни зростé кипарис, а замість кропíви — появиться мирт. І стане усе Господéві на славу, на вічну ознаку, яка не поніщиться!

56 Так говорить Господь: Бережіть правосуддя й чиніть справедливість, незабáром бо прийде спасіння Мое, і появиться пра́ведність Моя. 2 Блаженна людина, що робить такé, і син людський, що міцно тримається цього, що хоронить суботу, щоб її не безчéстити, та бережé свою руку, щоб жодного зла не вчинíти! 3 І нехай не повість чужинéць, який прилучився до Господа, кажучи: „Наспра́вді мене відділів від народу Свого Господъ“, і скопéць хай не скаже: „Таж я сухе дерево!“ 4 Бо так каже Господь про скопів, що суботи Мої бережу́ть, і вибираю́ть завгáдне Мені, і що тримаю́ться міцно Мого заповіту: 5 Я їм дам у Своїм домі та в мýрах Своїх місце і ймénня, що краще воно за синів та дочок, — Я дам Йому вічне im'я, яке не поніщиться! 6 А тих чужинців, що пристали до Господа, щоб служити Йому та любити Господнє Im'я, щоб бути Йому за рабів, усіх, хто хоронить суботу, щоб її не безчéстити, і тих, що тримаю́ться міцно Мого заповіту, — 7 їх спровáджу на гору святую Мою та потішу їх в домі молитви Моєї! Цілопáлення їхні та їхні жертви будуть Мені до вподóби на Моїм жéртвнику, бо Мíй дíм буде нázваний домом молитви для всіх нарóдів! 8 Слово Господа Бога, що збирає вигнáнців Ізраїля: Я ще позbíráю до нього, до його зíбраних! 9 Польовá вся звíрýно, прибудьте спожýти, також лісовá вся звíрýно! 10 Його вартíвникі всі слípí, не знають нíчого, всі вони пси нíмі, які гávkati не можуть, mríйники, лéжні, що люблять дрімáти! 11 І це пси ненажéри, що не знають насычення, і це пáстири ті, що не вміють уважати: усі вони ходять своєю дорогою, кожен з самого кíнця до своеї здобичі. 12 „Прийдіть но, говóрять, вíзьмú я вина, та напóю п'янкóго нажлúкти́мось, — і буде і цей день, і зáвтрішній день далéко щедріший!“

57 Праведний умирає, і немає нíкого, хто б узяв це до серця, і мýжі побожні беруться за світу, і немає такого, хто б те зрозумів, — що від зла забирається праведний з світу! 2 Він відходить із

мíром; на лóжах своїх спочивають, хто ходить прямою дорогою. 3 Та набlíзтесь сюdí, ви сини чарівниці, насіння чужолóжникове та блудніці, — 4 над ким розкошу́ете ви, над ким розкриваєте рóта, висовуєте язикá? Хіба ви не діти перéступу, насіння брехні, 5 ви, що пálитеся прýстрastю серед дубів, пíд деревом кожним зеленим, що дíтей над потоками рíжете, пíд скéльними щílinами? 6 У гладéньких камíннях потоку твíй údíl, — вони, вони доля твоя! І їм ти лila жертву лíту, хлíбну жертву принóсила! Чи цим Я заспокóений буду? 7 На горі на високій та вýсуненій ти поставила ложе свое, і туди ти прихóдиш принóсити жертви. 8 І ти за дверíма й одвíрком кладеш свого пám'ятника культовóго, бо ти відступила від Мене, обнажаєшся і входиш, пошíрюєш ложе свое, і складаєш умову собі з одним з тих, що з ними ти любиш лежати, де місце наглéдиш. 9 І ти до Молóха з оливою ходиш, і намнóжуєш мастí свої; і посилаєш далéко своїх посланців, і знижáєшся аж до шéболу. (*Sheol h7585*) 10 Ти змучувалась на числéнних дорóгах своїх, але не казала: „Зрíкаюсь!“ Знайшла ти ожíвлення сили свої, тому не ослабла. 11 І за ким побивáлася ти та лякалась, що невíрно стала й Мене не згадáла, не клала на серці своєму? Хіба не тому, що мовчав Я від вíку, то ти не бóїшся Мене? 12 Я вíявлю про справедливість твою та про вчíнки твої, — та вони не поможуть тобі! 13 Як ти будеш кричати, нехай поряту́є тебе твоя згráя божkív. Але вíтер усіх їх розвíє, схопить пóдих; хто ж на Мене надіється, землю вспадкúє й гору святую Мою одíдичит! 14 І він каже: Будуйте дорогу, будуйте дорогу, почистьте дорогу, заберіть перешкóди з дороги нарóду Могó! 15 Бо так промовляє Високий і Піднésений, повíki Живущий, і Святий Його Йménня: Пробувáю Я на Височині та в святіні, і з злámаним та з упокóренім, щоб оживляти духа скрбмних, і щоб оживляти серця згнóблених! 16 Бож не вічно Я буду судýтись, і не зáвжди Я гнíватись буду, бо дух з-від обличчя Мого зомлів би, та й дúші, які Я вчинив. 17 Я гнíвався був за гріх користолóбства його, та й урáзвив його, заховав Я обличчя Свое й лютував, та пíшов він, відступний, дорогою серця свого. 18 Я бачив дорóги його, і вздорóвлю його, і його поведú й дам потíху для нього й для тих, що суму́ють із ним. 19 Створю Я плíд уст: „Спокíй, спóкій далекому та

близькому!“ говорить Господь, і вздорóвлю його.
20 А ті несправедливі — як море розбúране, коли бути спокійним не може воно, і коли вóди його багнó й мул викидають. 21 Для безбожних спокóю немає, говорити Господь!

58 Кричи на все горло, не стрýмуйсь, свíй голос повищ, мов у сурмý, й об'яви ти нарóдові Моєму про їхній перéступ, а дóмові Якова — їхні грíх! 2 Вони бо щоденno шукають Мене та жадають пíзнати дорóги Мої, мов нарóд той, що праведне чинить, і правá свого Бога не кидає. Питаються в Мене вони про правá справедливости, жадають наближення Бога: 3 „Нáшо ми постимо, коли Ти не бачиш, мучимо душу свою, Ти ж не знаєш тогó?“ Отак, — у день посту свого ви чините волю свою, і всіх ваших робítників тýснете! 4 Тож на свárку та зáколот постите ви, та щоб кулакóм бити нахáбно. Тепер ви не постите так, щоб ваш голос почúтий був на височині! 5 Хíба ж оце пíст, що Я вибраv його, — той день, коли мóрить людýна душу свою, свою голову гне, як та очеретýна, і стéлить верéту та пóлі? Чи ж оце називаєш ти постом та днем уподóби для Господа? 6 Чи ж ось це не той пíст, що Я вибраv його: розв'язати кайдáни безбожности, пúта ярмá розв'язати й пустити на волю утýснених, і всяке ярмó розírváти? 7 Чи ж не це, — щоб вlamáти голodному хлíбу свого, а вбогих бурлákів до дому впровáдiti? Що як побачиш нагóго, — щоб вkrýти його, і не скhóвáтися від свого ríдного? 8 Засéє тодí, мов досvítня зорá, твоє свíтло, і хутко шkóроу рана твоя заростé, і твоя справедливість ходíтиме перед тобою, а слава Господня сторóжею зáдньою! 9 Тодí клíкати будеш — і Господь віdpovíсть, будеш клíкати — і Він скаже: Ось Я! Якщо віddališ з-pomíж себе ярмó, не бýdesh pídnositi пальця й казати лихóго, 10 і будеш давати голodному хлíbu свíj, і znedólenu душу насýтиш, — тодí то засvítить у témryavi свítlo твое, і твоя témryava níbi як póludený stanе, 11 i буде Господь тебе závjdi провáditi, і душу твою нагódyé в посúху, kósti твої pозmícznýe, і ти станеш, немов той напóbenij sad, і мов джерeló te, що вódi його не всихáют! 12 I руйni вídvíchni сини твої pозabudóvouty, поставиhs osnóvi дovíchni, і будуть тебе називати: „Замуróvnik прolómu, naprávnik шляхív для посélenñia!“ 13 Якщо ради суботи ти strimaes ногу свою, щоб

не чинити своїх забагáнок у день Мíй святий, і будеш звати суботу приémnistю, днем Господním святим та шанóваним, і її пошануеш, — не pídesh своїми дорогами, дíла свого не shukátimesh та не будеш казati дарémní словá, — 14 тодí в Гóspodi розkoшуvaти ти будеш, і Вín посадóvить тебе на висóтах землí, та зробить, що будеш ти споживáти спáдшину Якова, батька твогó, — бо ýsta Господní сказали oце!

59 Otto ж бо, Господня рука не скoróтшала, щоб не помагати, і Його вúхó не стало тяжкýм, щоб не чути, 2 bo то тíльки перéступи ваші vídíluvali вас vіd вашего Бога, і ваши провíни хováli обличчя Його vіd вас, щоб Вín не почув, — 3 bo ваши долоні запlýmlení кров'ю, ваши ж пальцí — bezzakonnym, уста ваши gовórять неправду, яzik ваши bельkóche лихе! 4 Немає níkógo, кто б кликав на суд, і níkogo нема, кто судився б попrávdí, — кожен nadíu кладе на марнótu й говорить неправду, vagitníe бídoю й порódkuje зlóchin! 5 Висidжуютъ яйца гадючí та tchutъ pavutýnnia: xто з'ístъ з їхnіх яєцъ, помирае, а з розбитого — гáдина вýide. 6 Нитки їхні не стануть одежею, і вýrobami своїми вони не покrýjutъся: їхні díla — díla kriwidi, і в їхnіх рукáх — chин насыльства. 7 Їхні ноги бíжать на лихе, і спíшать проливати невýnnu кров, їхні думki — думки kriwidi, ryuна й погíbíль на їхnіх dorógaх! 8 Dorógi спокóю не знаютъ, і правосúdya немає на їхnіх stekjkáx, — вони покрутили собі свої stéjki, і кожен, кто нею stupaе, не знає спокóю. 9 Tomý víddališ право vіd нас, і не сяяе до нас справедlívість! чекаesmo свítla, — та ось темnotá, чекаesmo сájva — та й у témnozach xódim! 10 Mi мацаемо, мов невидíощi, за стínu, nавpomaeki xódim, мов tí bezóki; спотикаeemosя mi опívdni, немов bi смepkóm, míj здоровими mi, як pomerli! 11 Usí mi ревémo, як ведmédi, i мов голубí tí postíjno wörkóchemo, чекаesmo права — як немає, спасínnia — як vіd нас víddališь воно. 12 Bo помnójilihs нашi peréstupi перед Tобою, і свídkóyutъ на нас gríhi нашi, bo з nami peréstupi нашi, а нашi провíni — mi знаeomo їх! 13 Mi зраджуvali й говорили неправду на Господа, і повídstupáli vіd нашего Бога, казали про ýtisck та vídstup, vagitníli й видúmuvali з свого серця словá неправdíví. 14 I правосúdya назád vídstupihs, а справедливість здалéka стоїть,

бо на майдані спіткнулася правда, праведність ж не може прийти, — 15 і правда зникла, а той, хто від злого відходить, грабіваний. І це бачить Господь, — і лихе в Його очах, що права нема! 16 І Він бачив, що немає нікого, і дивувався, що немає застуپника. Та рамено Його Йому допомогло, і Його праведність підтримала Його, — 17 і Він зодягнув праведність, як панцер, а шолома спасіння — на Свою голову, і зодягнув шати помсти, як одяг, і покрився гордівістю, мов би плащем! 18 Надолужить Він гнівом Своїм ворогам згідно з учінками їхніми. Своїм супротивним — заплатою, острівам надолужить заплату. 19 І будуть боятися Йміння Господнього з заходу, а слави Його — зо схід сонця, бо прийде, як річка рвучка, — вітер Господній її поженé, — 20 і прийде Викупитель Сіонові й тим, хто вернувся із прогріху в Якові, каже Господь. 21 А Я — ось із ними умова Моя, говорити Господь: Мій Дух, який на тобі, та слова Мої, що поклав Я до уст твоїх, не уступлять вони з твоїх уст, і з уст нащадків твоїх, і з уст нащадків потомства твого, говорити Господь, відтепер й аж навіки!

60 У ставай, світися, Єрусалиме, бо прийшло твоє світло, а слава Господня над тобою засяла! 2 Bo тёмрява землю вкриває, а мόрок — нарóди, та сяє Господь над тобою, і слава Його над тобою з'являється! 3 I підуть нарóди за світлом твоїм, а царі — за ясністю сýйва твого. 4 Здіймі свої очі навколо й побач: усі вони зібрани, і до тебе ідуть; сини твої йдуть іздалéка, а дочок твоїх на рукáх он несуть! 5 Побачиш тоді — і роз'яснишся ти, спокохнеться й поширує серце твое, бо звérнется мóрське багатство до тебе, і прийде до тебе багатство нарóдів! 6 Бéзліч верблóдів закриє тебе, молоді ті верблóди з Мідійну й Ефíй, — усі вони прийдуть із Шéви, носитимуть золото й лáдан та хвáли Господні звіщатимуть. 7 Всі отари кедáрські зберуться до тебе, барані невайотські послужать тобі, — вони підуть усі на Мій вівтар, як жертва приéмна, і Я прославлю дім слави Своєї! 8 Xто вони, що летять, як та хmара, і немов голубí до своїх голубників? 9 Bo до Мене збираються мореплáвці, і найперше пливуть кораблі із Таршíшу, щоб привéсти синів твоїх здалека, з ними їхнє сріблó та їхнє золото для Імені Господа, Бога твого, і

для Святого Ізраїля, Він бо прославив тебе. 10 I мури твої побудують чужінці, а їхні царі тобі бúдуть служити, бо в зáпалі гніву Свого Я був урásив тебе, а в Своїм уподобанні змилююся над тобою! 11 I будуть постїйно відкритими брами твої, — ані вдень, ні вночі не замкнúться вони, щоб приносити до тебе багатство нарóдів, і їхні царі щоб були припровáджені. 12 Bo погинуть нарóд та те цáрство, що не скóчути служити тобі, — і ці нарóди понищени будуть зовсім! 13 Слава лівáнська прибúде до тебе, кипарíс, сосна й бук будуть разом, щоб приздобити місце святині Мої, і місце нíг Своїх Я пошаную. 14 I зігнуті прийдуть до тебе сини твоїх крýвдників, і клáнятись будуть до стíп твоїх нíг усі ненáвисники, і тебе будуть кликати: Місто Господнє, Сіон Святого Ізраїлевого! 15 За те, що була ти покýнута та осорýжна, о дóчко Сіону, і через тебе ніхто не ходив, то вчинó тебе славою вічною, радістю з роду в рíд! 16 I бúдеш ти ссати молоко із нарóдів, і грúди царів будеш ссáти, і пíзнаеш, що Я — то Господь, твíй Спаситель, а твíй Викупитель — Потúжний Яковів! 17 Zamіст міdi впровáджу Я золото, і заміст заліза впровáджу сріблó, і заміст дерева — мідь, а заміст каміння — залізо, і дозóром твоїм зроблю мир, твоїми ж начальниками — справедливість! 18 В твоїм крáї не буде вже чуте наси́лля, руїна й спустошення в мéжах твоїх, і назвéш свої мóри спасінням, а брами свої — похвалóю! 19 Удень сонце не буде тобі вже за світло, і не буде свítити тобі місяць за сýйво, бо бúде тобі вічним світлом Госпóдь, а твíй Бог — за окрасу твою! 20 Не зáйде вже сонце твое, і місяць твíй вже не сковáється, бо бúде тобі вічним світлом Госпóдь, і дні жалоби твої покíнчаться! 21 A нарóд твíй — усі справедліві вони, землю вспadkóють навіки, пárость Моїх саджанців, чин Моїх рук на прославлення! 22 Цей малій стане тисячею, і наймолодший — нарóдом міцníм! Я, Господь, цього чáсу оце приспíшú!

61 Дух Господа Бога на мені, бо Господь помáзвав Мене благовістýти сумíрним, послав Мене перев'язати зламаних серцем, полонéним звіщати свободу, а в'язнýм — відчинити в'язнýцю, 2 щоб проголосити рíк уподобання Господу, та день помсти для нашого Бога, щоб потішити всіх, хто в жалобі, 3 щоб радість вчинити

сіонським жалобникам, щоб замість пóпелу дати їм оздобу, оливу радости замість жалоби, одежу хвалі замість темного духа! 1 будуть їх звати дубами праведности, саджанцями Господніми, щоб прославивсь Господь! 4 I вони забудують руїни відвічні, відбудують спустошення давні і відновлять міста поруйновані, з роду в рід попустощені. 5 I встануть чужинці та й пастимуть ваші отáри, і сині чужинці будуть вам рільниками та вам винарýми! 6 I будуть вас кликати: Господні, свящéники будуть казати на вас: слуги нашого Бога! Ви будете ёсти багатство нарóдів, і їхньою славою бúдете слáвиться. 7 За ваш сором подвíйний і за гáньбу та смуток, ваш ýділ, — тому то посядуть вони в своїм краї подвíйне, радість вічна їм буде! 8 Bo Господь Я, і правосуддя кохаю, і ненáвиджу рóзбій та кривду, і дам їм заплату за чин їхній поправді, і з ними складу заповіта довíчного! 9 I бúде насіння їхне знáне між людами, і між нарóдами їхні нащáдки, — усі, хто бачити їх буде, піznáють їх, що вони — те насіння, яке благословíв був Господь! 10 Я радісно буду втішатися Господом, нехай звеселиться душа моя Богом моїм, бо Він зодягнúв мене в шáту спасіння, і в одежу прáведности мене вбраv, немов молодому, поклав Він на мене вінцá, і мов молоду, приздобив красою мене! 11 Bo так як земля та вивóдить росліnnість свою, як насіння свое родить сад, так Господь Бог учíнить, що вýросте праведність, яхвалá перед усіма нарóдами!

62 Не буду мовчати я ради Сіону, і ради Ерусалиму не буду спокйний, аж поки не вийде, як сáйво, його праведність, а спасіння його — як горючий світильник! 2 I побачать нарóди твою праведність, а славу твою — всі царі, і ймénням новýм будуть звати тебе, що уста Господні докладно ознáчать його. 3 I ти станеш короною слави в Господній руці й діядéмою царства в долоні Бога свого! 4 Вже не скажуть на тебе „покýнута“, а на край твíй не будуть казати вже „пустиня“, бо тебе будуть клíкати „в нíй моя втíха“, а край твíй „замíжня“, бо Господь пожадає тебе, і твíй край буде взятий за жінку! 5 Як юнáк бере панну за жінку, так з тобою одрúжиться Сам Будíвñйчий, і як тíшиться той молодýй нареченою, так радíтиме Бог твíй тобóю! 6 На мýрах твоїх,

Ерусалиме, Я поставив сторóжу, — нíколи не буде мовчати вона цíлий день та всю нíч. Ви, хто пригадує Господа, не замóвкніть, — 7 i перед Ним не вмовкайте, аж поки не змíнить, і аж поки не вчíнить Він Ерусалима за славу Свою на землі! 8 Господь присягнúв був Свою правицю й потúжним рамéном Своїм: Направду, не дам уже збíжжа твого ворогáм твоїм, і пити не будуть чужинці твого виногráдного сочку, що ти працювáв біля нього! 9 Bo тí, хто збирає його, будуть ёсти його та й хвалíтимуть Господа, і тí, хто громáдить його, будуть пити його на подвíр'ях святині Мoeї! 10 Проходьте, проходьте ви бráмами, чýстите дорóгу нарóдов! Будуйте дорóгу, будуйте дорогу, дорогу ту биту, очýстите від кáменя, пíдїміть над нарóдами прáпора! 11 Ось звíщає Господь аж до краю землі: Розкажіте сіонській дочцí: Ось прихóдить Спасіння твое, ось із Ним нагорóда Його, і заплата Його перед Ним! 12 I будуть їх звати нарóдом святым, викúплеñцями Господа, а на тебе закличутъ „жадáна“, незалíшene місто!

63 Хто це грядé із Едóму, у шáтах червóних із Boцрí? Хто Той пíшний в убрánní Своїм, що в величі сили Своїї врочисто грядé? — Це Я, що говорить у праведності, що влáдний спасати! 2 Чого то червона одежа Твоя, а шáти Твої як у тóго, хто топче в чавíлі? 3 „Сам один Я чавíло топтáв, і не було із нарóдів зо Мною нíкого! 1 Я топтáв їх у гніві Своїм, і чавíв їх у лóті Своїй, — і брýзкав їх сíк на одежду Мою, і Я поплáмив всі шáти Свої. 4 Bo день помсти — у серці Моїм, і надíйшов рíк Мого викуплення! 5 Я дививсь, але помíчника не було, і дивувáвсь, бо пíдпóri Мені бракувáло, та рамéно Мoe Мені допомогло, а Мíй гнів — він пíдтрíмав Мене! 6 I топтав Я нарóди у гніві Своїм, і ламáв їх у лóті Своїй, і вилив на землю їхню кров“! 7 Буду згáдувати лáски Господні, Господні хвалí за все те, що вчинив нам Господь, за велике добро те для дому Ізраїля, що вчинив Він для них у Своїм милосердí, і в ласці великій Своїй! 8 I сказав: „Вони справді нарóд Мíй, сини, що неправди не кажутъ, — і став Він для них за Спасítеля. 9 В усякому утиску їхньому тісно булó і Йому, і Ангол обличчя Його їх спасáв. Любоv'ю Свою й Своїм милосердям Він вýкупив їх, і їх пídníс і носив їх усí днí в давнýну. 10 Та стали вони неслухnýними

й Духа Святого Його засмутили, — і Він обернувся на ворога їм, Він Сам воював проти них. 11 Тоді то народ Його згадає дні давні, Мойсея: Де Той, що їх вивів із моря із пастирем отари Своєї? Де Той, що в нього поклав Свого Духа Святого? 12 Що Він по правіці Мойсея провадив рамено величчя Свого, що Він перед ними розділював воду, щоб зробити Собі вічне Ім'я? 13 Що провадив безодніми їх, як коня на пустині, — і вони не спіткнулись? 14 Як сходить у долину худоба, так їх Дух Господній водив до спочінку, так і Ти вів нарід Свій, щоб зробити Собі славне Ім'я! 15 Поглянь із небес і побач із мешканням святиині Своєї та слави Своєї: Де гордівість Твоя та Твої могутні чини? Де велике число милосердя Твого та ласки Твоєї, що супроти мене затрималися? 16 Тільки Ти — наш Отець, бо Авраам нас не знає, а Ізраїль нас не пізнав! Ти, Господи, Отець наш, від віку Ім'я Твоє: наш Викупитель! 17 Нашо, Господи, Ти попустів, що ми блудимо з доріг Твоїх, нащо робиш твердім наше серце, щоб ми не боялися Тебе? Вернися ради рабів Своїх, ради племені спадку Свого! 18 Спадщину займав час короткий святий Твій нарід, — противники наші святиню Твою потоптали! 19 Ми стали такими, немов би відвіку Ти не панував був над нами, немов би не кликалося Твое Ім'я над нами!

64 О, коли б небеса Ти роздер і зійшов, — перед обличчям Твоїм розтопілися б гори, 2 як хвіrost горить від огню, як кипить та вода на огні, отак щоб Ім'я Твоє стало відоме Твоїм ворогам, щоб перед обличчям Твоїм затремтіли наріди! 3 Коли Ти чинив страшні речі, ми їх не чекали, — коли б Ти зійшов, то перед обличчям Твоїм розтопілися б гори! 4 І відвіку не чули, до ушей не дохідило, око не бачило Бога, крім Тебе, Який би зробив так тому, хто надію на Нього кладе! 5 Ти стрічаєш того, хто радіє та праведність чинить, отих, що вони на дорогах Твоїх пам'ятують про Тебе. Та розгніався Ти, бо ми в тому згрішили навіки та несправедливими стали! 6 І стали всі ми, як нечистий, а вся праivedність наша — немов поплямована місячним бдіж, і в'янемо всі ми, мов листя, а наша провина, як вітер, несе нас. 7 І немає нікого, хто кликав би Ім'я Твоє, хто збудився б триматися міцно за Тебе, бо від нас

заховав Ти обличчя Своє й через нашу вину Ти покинув нас нійті. 8 Тепер же, о Господи, Ти — наш Отець, ми глина, а Ти наш ганчар, і ми всі — чин Твоєї руки! 9 Не гнівайся, Господи, сильно, і не пам'ятай повсякчасно провійни! Тож споглянь, — ми нарід Твій усі! 10 Святі містя Твої стали пустинею, Сіон став пустелею, стéпом став — Єрусалім. 11 Дім святощі нашої й нашої слави, в якім батьки наші хвалили Тебé, погорілицем став, а все наше любе руйно стало. 12 Чи й на це ще Себе будеш стримувати, Господи? Будеш мовчати, я занадто карати нас будеш?

65 Я прихилівся до тих, що Мене не питали, Я знайдений тими, що Мене не шукали. Я казав: „Оце Я, оце Я!“ до наріду, що Ім'ням Моїм не був званий. 2 Я ввесь день простягаю Свої руки до люду запеклого, що він, за своїми думками, дорогою ходить недоброю, 3 до наріду, що в очі Мене прогнівляє постійно, що жертви приносить в садках та що пálить кадило на цéглах, 4 що сидить у гробах та ночує по ямах, єсть свинину, і в їхньому посуді — юшка нечиста, 5 що говорить: „Спинись, не зближайся до мене, бо святий я для тебе!“ Оце дим в Моїй ніздрі, огонь, що палає ввесь день! 6 Ось написане перед обличчям Моїм: Я не буду мовчати, але відплачу, і надолужу на їхньому лóні! 7 Укупі переступи ваші й переступи ваших батьків, — говорити Господь, — що кадили на горах і на взгір'ях Мене зневажали, — і заплату їм віймірюю Я найперше до їхнього лóні! 8 Так говорити Господь: Коли в грбні знахόдиться сік виноградний, і хтось скаже: „Не псуй ти його, бо благословення у ньому“, — отак Я зроблю ради рабів Своїх, щоб усього не ніщити! 9 І насіння Я виведу з Якова, а з Юди — спадкоємця гір Моїх, і вибрани Moї одійчати її, і раби Moї житимуть там. 10 І стане Шарон пасовищком отáри, а долина Ахор за ліжніцою худоби великої, для наріду Мого, що шукали Мене. 11 А ви, що Господа кидаєте, забуваєте гору святу Мою, що ставите Гаду трапезу, а для Мені виповнююте жертву литу, 12 то вас відраховую Я для мечá, й на коліна впадéте ви всі на заріз, бо кликав Я вас, та ви відповіді не дали, говорив був, алé ви не чули й робили лихé в Моїх очах, і чого не хотів, вибирали собі! 13 Тому Господь Бог каже так: Ось

будуть раби Мої їсти, а ви бўдете голодувати, ось будуть раби Мої пити, а ви будете спрѣгнені, ось будуть раби Мої радіти, а ви посorомлени бўдете. **14** Ось раби Мої будуть співати від радості серця свого, ви ж кричатимете від сердечного болю, і від скрущення духа завоѓити бўдете. **15** І ви своє ймénня дастé на проклýття вибрáнцям Моїм, — і Господъ Бог тебе вб'е, а рабам Своїм дасть інше ймénня, **16** так що хто на землї благословлений бўде, буде поблагословлений він вірним Богом, а хто на землї присягáе, вірним Богом присягне, бо забўдується ўтиски давні і захóвані будуть вони від очей Моїх! **17** Бо ось Я створю нове небо та зéмлю нову, і не згадаються рéчи колиšні, і не прийдуть на серце! **18** Тож навіки радійте та тіштеся тим, що творю Я, бо ось Я створю Єрусалима на радість, а народа його — на веселість! **19** І бўду Я Єрусалимом радіти, і втішатися буду нарбодом Своїм, — і не почúється в ньому вже голос плачу й голос зóйку!

20 З цього часу не буде вже юного днями й старого, який своїх днів не попóвнить, бо сторбкий помрё як юнáк, а грішник і в віці ста літ буде проклятий!

21 І домí побудують, і мéшкати будуть, і засáдять вони виноградники, і будуть їхній плíд споживати.

22 Не бўдуть вони будувати, щоб інший сидів, не будуть садити, щоб інший спожíв, дні бо нарбоду Мого — як дні дéрева, і вибрáнці Мої зуживатимуть чин Своїх рук!

23 Не будуть вони працювати надáрмо, і не будуть родити на страх, вони бо насíння, благословлене Господом, і нащáдки їхні з ними.

24 І стáнеться, поки поклýчутъ, то Я відповíм, — вони будуть іще говорити, а Я вже почóу!

25 Вовк та вівця будуть пáстися разом, і лев буде ёсти солому, немов та худоба, а гáдові хлíбом його буде пóрох! Вони не чинítимуть зла й вигубляти не будуть на всій святій Моїй горі, говорити Госпóдъ.

66 Так говорити Госпóдъ: Небесá — Мій престóл, а земля — то підніжок для ніг Моїх: який же то храм, що для Мене збудуєте ви, і яке ото місце Його відпочíнку? **2** Таж усе це створila рука Моя, і так все це стáлось, говорити Госпóдъ! І при тому дивлюсь Я на вбóгого та на розбýтого духом, і на тремтýчого над Моїм словом. **3** Інáкше хто рíже вола — одночáсно вбиває людíну, принóсить у жертву ягнá — перелóмлює шию собаці, дарунка принóсить — вживає свинячої крові, складає

з кадила частину пригáдувальну, — одночáсно божká благослóвить. Отак як дорóги свої вони повибирáli, і до гидотих своїх уподóбання чує душа їхня, **4** так вíберу й Я їх на звéдення, і предмета їхнього стрáху на них наведу, за те, що Я кликав — і нікто відповíді не давав, говорив Я — й не чули вони, та чинили лихе в Моїх очах, і вибрали те, чого Я не жадáв! **5** Послухайте слова Господнього ті, що на слово Його тремтитé: Кажуть ваші брати, що ненáвидяте вас, що вáс ради Ймénня Мого виганяють: „Хай прославлений буде Господъ, і ми вашу радість побачимо!“ Та будуть вони посorомленi! **6** Голос гóмону з міста, голос із храму, — це голос Господа, що заплату дає для Своїх ворогів! **7** Поки зазнáла дрижáння порбdu, вона породила, і поки прийшов її бíль, то сина легéнько вона привелá. **8** Хто такé коли чув, і хто бачив такé? Чи зróджена буде земля в один день, чи нарóдженій буде народ за одним ráзом? Бо як тільки зазнala Сіонська дочкá породóvi дрижáння, то синів своїх вже породила. **9** Чи Я допровáджу до порбdu, — і не вчиню, щоб вона породила? говорити Господъ. Чи Я, що чиню, щоб родíла, — і стримаю? каже твíй Бог. **10** Радійте із Єрусалимом і тіштеся всі ним, хто його покохáv! Втішайтесь ним радістю всі, що з-за нього в жалобí були! **11** Щоб ви ссали й насытилися з перс потíхи його, щоб ви ссали та розкошували із перс його слави! **12** Бо Господъ каже так: Ось керую до нього Я мир, немов рíчку, і славу нарбodів, немов той потíк заливнýj: і ви бўдете ссati, і на руках вас носítимуть, і бáвитимуть на колíнах!

13 Як когось його нéнка втішáe, так вас Я потíшу, і ви втішени бўдете Єрусалимом. **14** І побачите це, й серце ваше радíтиме, й як трава молода, розцвітуть ваші кóсті! І в рабáх Його пíзнана буде Господня рука, і буде Він гніватися на Своїх ворогів. **15** Бо ось прийде Господъ у вогні, а Його колесníci — мов буря, щоб відплатити жаром гніву Свого, а погрóзи Свої — полум'яним огнем!

16 Бо огнем та мечем Своїм буде судйтись Господъ з кожним тілом, і буде багато побитих від Гóспода. **17** А ті, хто освячуеться й очищає себе у погáнських садкáх, один по однóму, всерéдині, їдять м'ясо свинячé й гидоти та мишу, — вони разом загинуть, говорити Господъ!

18 І Я знаю їхні вчýнки та їхні думки, і прийдý, щоб зібрати всі нарбdi й язíки, — і

прийдуть вони й Мою славу побачать! 19 І знáка на них покладý, і пошлó урятóваних з них до нарóдів, у Таршíш, Пул, і Лул, в Мешех і Кос, у Тувал та Яван, в островý предалéкі, що звістки про Мене не чули й не бачили слави Моеї, — і звістять мою славу вони між нарóдами! 20 І вони приведúть усіх ваших братів із нарóдів усіх у дару́нок для Господа на кóнях та на колесницах, і на фурах та мулах, та на верблóдах, на гору святу Мою, до Єрусалиму, говорить Господь, як приносять синóве Ізраїлеві дару́нка в посúдині чистій до дому Господнього. 21 І візьмý Я із них за священиків та за Левитів, говорить Господь. 22 Бо як небо новé та новá та земля, що вчиню, станутъ перед обличчям Моїм, говорить Господь, так стоятимутъ ваши нащáдки та ваше ім'я! 23 І станеться, кожного новомісячча в чаcі його, і щосуботи за чаcу її кожне тіло прихóдитиме, щоб вклоня́тися перед обличчям Моїм, говорить Господь. 24 І вийдуть вони та й побачать ті трупи людей, що відпáли від Мене, бо їхня червá не помре й не погáсне огонь їхній, — і станутъ вони за гýдоту для кожного тіла!

Єремія

1 Словá Єремїї, сина Хілкійного, з священиків, що в Анатоті, у Веніаминовому краї, 2 що булó до нього Господнє слово за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя, тринадцятого року його царювання. 3 І було воно й за днів Єгоякима, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до кінця одинадцятого року Седекії, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до вýходу Єрусалиму на вигнання в п'ятому місяці. 4 „І прийшло мені слово Господнє, говорячи: 5 Ще поки тебе вформувáв в утрóбі матерній, Я пізнав був тебе, і ще поки ти вийшов із нутрá, тебе посвятив, дав тебе за пророка нарóдам! 6 А я відповів: О, Господи, Боже, таж я промовляти не вмію, бо я ще юнák! 7 Господь же мені відказав: „Не кажи: „Я юнак“, бо ти підеш до всіх, куди тільки пошлó Я тебе, і скажеш усе, що тобі накажу. 8 Не лякайсь перед ними, бо Я будú з тобою, щоб тебе рятувати, говорити Господь! 9 І простяг Господь руку Свою, і доторкнúвсѧ моїх уст та й до мене сказав: Ось Я дав в твої úста слова Мої! 10 Дивись, — Я сьогодні призначив тебе над нарóдами й царствами, щоб виривати та бýрити, і щоб губити та руйнувати, щоб будувати й насаджувати! 11 І було мені слово Господнє, говорячи: Щó ти бачиш, Єреміє? А я відказав: Я бачу мигдалéву галúзку. 12 І сказав мені Господь: Ти добре бачиш, бо Я пильную Свого слова, щоб спрáвдилось воно. 13 І було мені слово Господнє подруге таке: Щó ти бачиш? А я відказав: Я бачу киплáче горнý, а пéред його звérнений з пíвночі на пíвден. 14 І сказав мені Господь: З пíвночі відкриється зло на всіх мéшканців землі. 15 Бо ось Я покличу всі родíни царств на пíвночі, — говорити Господь, — і вони поприходять, і поставлять кожен свого трона при вході до єрусалимських брам, і навколо при всіх мурах його та при всіх юдиних містах. 16 І будú судитися з ними за всю їхню безбожність, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, і вклонялись чинáм своїх рук. 17 А ти пíдпережеш стéгна свої та й устанеш, і будеш говорити їм усе, що Я накажу тобі; не бýйся перед ними, щоб Я не злякав тебе перед ними! 18 Бо Я ось сьогодні поставив тебе містом тверdнним, і залізним стовпом, і міднями мýрами проти всієї цієї землі, проти царів Юди, проти його княzíв, проти його

священиків та проти нарóду цієї землі. 19 І будуть вони воювати з тобою, та не переможуть тебе, бо Я із тобою, — говорити Господь, — щоб тебе рятувати!“

2 І було мені слово Господнє, говорячи: 2 „Іди, і проголоси до вух дочки Єрусалиму, говорячи: Так говорити Господъ: Я згадав тобі ласку юнáтства твого, ту любов, коли ти наречéна була та за Мною ходила в пустині, в землі незасéяній. 3 Ізраїль — то святість для Господа, почáток врожáю Його. Всі, що їли його, завинíли, — зло прийде на них, говорити Господь. 4 Послухайте слова Господнього, доме Яковів та всі рóди дому Ізраїля! 5 Так говорити Господъ: яку кривду знайшли батьки ваші в Мені, що вони віддалились від Мене й пíшли за марнóтою, і стали марнýми? 6 І не спítáли вони: де Господъ, що нас вýвів із краю египетського, що провáдив Він нас по пустині, по землі степовíй, повнý ям, по краю сухому та тéмному, по краю, що в ньому ніхто не ходив, і що там не осíлась людíна? 7 І впровáдив Я вас до родóчого Краю, щоб істи плодý його й добра його. І ви прибули й занечíстили землю Мою, і зробили гидотою спáдщину Мою. 8 Священики не повílі: де Господъ? А ті, хто тримає Закóна, Мене не пíзнали, і пастирі повídpадáли від Мене, а пророки Баáлом пророкувáли, та за тими пíшли, хто вам не допомóже, 9 Тому то судитися буду ще з вами, — говорити Господъ, — і з синами синів ваших бýду судитись! 10 Бо перейдít острóв хіттéян, і побачте, і до Кедáру пошлít, та приглýнтеся добре й побачте, чи було там таке, як оце? 11 Чи змінив люд богíв, хоч не Бóг вони? А нарóд Мíй змінив свою славу на те, що не помагає! 12 Здивуйтесь цим, небесá, і затрептít, і злякайтесь над мíру, говорити Господь! 13 Бо двí речі лихí Мíй нарóд учинив: покýнули Мене, джерело живої води, щоб собі подовбáти водозбóри, водозбóри полáманí, що води не тримають. 14 Чи Ізраїль Мíй раб? Чи він теж крíпак, нарóдженý вдóма? Чому ж здóбиччю він? 15 На нього ревут левчукý, видають голос свíй, і його Край обернúli в пустиню, спалили містá його, так що немає мешkáнця. 16 Також сини Мемfíса й Тахпенеса на чéрепі пásлися в téбе. 17 Чи ж зробило тобі це не те, що покинув ти Господа, Бога свого, що провáдив

тебе по дорозі? 18 І тепер що тобі до дороги в Єгипет? Щоб пити воду з Шіхору? І що тобі до дороги в Ашшур? Щоб пити воду з Рікі? 19 Хай карає тебе твоє зло, і відсту́пства твої хай картáють тебе, і пізнай та побач, що лихе та гірке це, що кинув ти Господа, Бога свого, і стрáху Могó над тобою нема, говорить Господь, Бог Саваот. 20 Бо віддавна зламала ти, дόчко Сіону, ярмо своє, пíрвала свої поворóзки й сказала: Не бýду служити! Бо на кожному взгíр'ї високому, і під кожним зеленим деревом ти клáлась блуднýцею. 21 А я ж посадив був тебе виноградом добíрним, увéсь він — насіння правдíве! І як ти змінилась Мені на вýродка винограду чужого? 22 Тому то хоч би ти й помíлася лúгом, і мýла багато собі зажилá б, проте плáмою буде вина твоя перед обличчям Моїм, говорить Господь Бог! 23 Як ти зможеш сказати: „Я не стала нечистою, за Ваалами я не ходила?“ Подивись на дорогу свою, у долині, чого ти наробыла, пустотлíва верблóдко, що крúтиш дороги свої! 24 Ти — як дика ослíця, яка до пустині привикла, що вітер втягає в жадáнні свої душі, — хто завéрне її в час її похотлíвости? Усí, хто шукає її, не помýчаться, — знáйдуть її в її місяці! 25 Стримуй нóгу свою, щоб не бути її бóсовою, і від прágнення горло свое. А ти кажеш: „Пропало, вже нí, бо я покохала чужих — і за ними підú“. 26 Як для злóдія сором, коли буде злóвлений, так себе осорбмив Ізраїлів дíм, вони та царі їхні, їхні зvéрхники, й їхні священики, й їхні пророки, 27 що говорять до дерева: „Ти батько мýй“, а до каменя: „Ти мене породив“. Бо до Мене вони повернулись плечíма, а не обличчям, а за час свого лиха говорять: „Устань та спаси нас!“ 28 А де ж твої бóги, яких наробив ти собі? Хай устануть вони, якщо можуть спастí тебе в час твого лиха, бож в тебе богíв, скільки міст твоїх, Юдо! 29 Чого вам зо Мною змагáтися? Усí ви відпáли від Мене, говорить Господь. 30 Надáрмо Я бив синів ваших, — науки вони не взялý, а ваших пророків ваш меч поз'їдáв, немов лев той винíщувач! 31 О ви, поколíння, — почуйте це слово Господнє: Чи пустинею був для Ізраїля Я? Чи може землею великої тéмряви? Чому жкаже нарód Мíй: „Ми вільно буýemo, — вже не прийдемо до Тебé?“ 32 Чи панна забуде оздóбу свою, наречéна — про стрíчки свої? А нарód Мíй про Мене забув

незчислéнні вже днí! 33 Як ти вправно дорогу свою повелá, щоб шукати кохáння! Тому то дороги свої призвічáла ти до злочíнства, 34 і навíть на пóлах одежі твої знахóдиться кров душ убогих невинних, яких не зловила на вчинку гарýчому, але понад усíм тим 35 ти кажеш: „Невинна я, — Його гнів відвернúвся від мене направду“. Ось Я буду змагáтись з тобою за те, що ти кажеш: „Я не прогрíшила!“ 36 Нáцо тинéшся ти, і міняеш дорогу свою? Таж ти посорóмлена будеш Єгиптом, як ти посорóмлена від Асирíї! 37 І звíдти ти вýйдеш, залáмуючи свої руки на своїй голові, бо повíдкидáв Господь тих, на кого ти надíялася, і не будеш ти мати в них ýспíху“.

3 1 було мені слово Господнє, говорячи: „Як віdpúстить хто жíнку свою, й вона пíде від нього, та стане за жíнку для іншого чоловíка, — чи вéрнеться ще він до неї? Чи ж не стане зовсíм обезчéщеною оця жíнка? Ти ж перéлюб чинила з кохáнцями багатьомá, і тобі поверта́тись до Мене? говорить Господь. 2 Зведí свої очі на гори порожнíй дивися, — де перéлюбу ти не чинила? Ти для них по дорóгах сидíла, немов той араб на пустині, — і збезчéствівся край твоїм блóдом та лихом твоїм! 3 І дощí були стрýмуванí, і не булó дощу пíзнього, проте мала ти чóло блуднýці, і стратила сором, 4 Чи ж кликати віднýні не будеш до Мене: „Отче мíй, Ти юнáцтва моого Провідníк! 5 Чи Він пам'ятáтиме вíчно про гнíв, чи назáвжди його стерегтýме?“ Таке ти говориш, і безмéжно зло чиниш. 6 І сказав до мене Господь за днів царя Йосíї: „Чи ти бачив, що зробила невíрна дочка Ізраїлева? Вона ходила на кожну високу гору, і під кожне зелене дерево, — і блуддíяла там. 7 Я думав: Як зробить вона все оце, то до Мене повéрнеться; та вона не вернúлась, і бачила це сестра її зрадниця, Юдея. 8 І побачила Юдея, що за все те, що перéлюб чинила невíрна дочка Ізраїлева, віdpustiv Я її, і дав її листа розводóвого. Та зрадлíва сестра її, дочка Юдина, не побоялася й пíшла, і блудлíвою стала й вона. 9 І сталося від рóзголосу про перéлюб її, збезчéстила вона землю, і перéлюб чинила з камíнням та з деревом. 10 І також при всýому цьому не вернулася до Мене зрадлíва сестра її, дочка Юди, усíм своїм серцем, а тільки вдавáла, говорить Господь“. 11 І промовив до мене Господь: „Невíрна дочка Ізраїлева всправедлíвila душу

свою більш від зрадливої дочки Юди. 12 Піди, і проголоши слова ці на північ та й скажеш: Вернися, відсту́пна дочко Ізраї́ла! говорить Госпо́дь. Не звернú Я Свого обличчя у гніві на вас, бо Я милості́вий, — говорити Госпо́дь, і не буду повік стерегтí Свого гніву. 13 Тільки пізнай же прові́ну свою, бо ти проти Господа, Бога свого повстала, і грішила з чужими під деревом кожним зеленим, і Мого голосу ви не почули, говорити Госпо́дь. 14 Верніться, діти невірні, говорити Госпо́дь, бо Я вам Госпóдар, та візьму вас по одному з міста, а з роду по два, і вас поведу до Сіону! 15 І дам па́стирів вам згідно з серцем Своїм, і вони будуть па́сти вас умінням та розумом. 16 І буде, коли ви розмножитеся та розплодитеся на землі за цих днів, — говорити Госпо́дь, — не скажуть уже: „ковчéг заповіту Господнього“, і він вже не прийде на серце, і його пам'ятати не будуть, і більше не буде він зроблений. 17 Того часу назвати Єрусалима: Господній престóл, і до нього, до Єрусалиму згромáджені будуть нарόди усі ради Ймénня Господнього, і більше не підуть вони за впертістю серця лихого свого, 18 Тими днями дім Юдин із домом Ізраїля підуть і разом прибúдуть з північного краю до краю, що вашим батькам на спáдок Я дав. 19 І Я був подúмав: як поставлю тебе Я посеред синів і дам тобі край пожада́ний, найкращу спáдщину народів? Я думав: ви будете звати Мене: „Мій Отче“, і не відвérнетесь ви від Мене. 20 Справді, як зраджує жінка свого чоловіка, так ви Мене зráдили, dome Ізраї́л! каже Госпо́дь. 21 Чути голос на лýсих горáх, плач благáльний синів Ізраїлевих, вони бо скривили дорóгу свою, забули про Господа, Бога свого: 22 „Верніться, невірні сини, усі ваші відсту́пства Я вілкую!“ „Ось прийшли ми до Тебе, бо Ти Госпо́дь, Бог наш! 23 Справді, неправда ті пágірки, той гóмін на горах, — справді, в Господі, Богові нашім, спасіння Ізраї́ле! 24 А той сором пожер працю наших батьків від нашої мólодости, їхню худобу дрібну́ й їхню худобу велику, синів їхніх та їхніх дочок. 25 Лежимо ми у соромі нашему, і нас покриває ця наша неслава, бо ми прогрі́лися Господу, Богові нашему, ми й батьки наши, від нашої мólодости й до сьогодні, і не слухали голосу Господа, нашого Бога!“

4 Якщó ти, Ізраїлю, вéрнешся, — каже Господь, — до Мéне ти вéрнешся, і якщó ти відкýнеш із-перед обличчя Мого гидоти свої, то не будеш тинáтися! 2 І якщó ти присягнеш „Як живий Господь“ правдою й правом та справедливістю, то будуть Ним благословлятися нарόди, і хвалитися Ним будуть. 3 Бо так каже Господь мужам Юди та Єрусалиму: Оріть собі на ціліні, і не сійте в терніну! 4 Обрізуйтесь Господéві, й усύнте із ваших сердéць крайні плóті, юдéї та мéшканці Єрусалиму, щоб не вийшла, немов той огонь, Моя ліотість, — і буде палáти вона, і не буде кому погасити через злі ваші вчинки! 5 Оповістіте в Юдéї та в Єрусалимі звістіть та й скажіть: Засурміте в сурмý у краю! Кричіть гучнім голосом та говоріть: Зберіться та пíдемо до міст до твердýнних! 6 Підійміте прapor до Сіону, поспішайте, не станьте, бо з північої зла приведу, і велике неща́стя. 7 Лев вихóдить із своєї гущáвини, і той, хто нищить народи, виrusháє із місця свого, щоб твій край обернуті на рýну, і спустошенні будуть містá твої, так що забráкне і мéшканця! 8 Отож, опережáться верéтами, плачте та голосіть, бо лютість Господнього гніву від нас не відвérнеться! 9 І стáнеться в день той, — говорити Госпо́дь, — згине розум царя і розум князíв, і оставліть священики, а пророки здиву́ться 10 Й скажуть: О Господи, Боже, справді обмáнений сильно нарóд цей та Єрусалим, коли казано: „Буде вам мир“, а меч доторкнúвся ось аж до душі! 11 Того часу нарóдові цьому та Єрусалимові сказане будé: Ось вітер палкíй з лисих гíр на пустýні, на дорозі дочкí Мого люду, — не на віяння й не на очищення він! 12 Та вітер сильніший від цього прибúде Мені, — і над ними Я суд прокажу. 13 Ось він прийде, як хмари, й як буря — його колеснýці, від орлів швидші коні його: Горе нам, бо спустошенні будéмо ми! 14 Обмий серце свое від лихого, о Єрусалиме, щоб був ти врятóваний! Аж доки в тобі пробуватимут думкí марноти твоєї? 15 Бо голос донóсить із Дáну й звіщає погýбель з єфрémових гíр. 16 Пригадайте нарóдам оце, сповістіть ось про Єрусалим: Приходять з далекого краю його обляга́ти, і здіймáють свій крик на юдейські містá! 17 Як сторóжа полів, навкóло отóчать його, бо він Мені був неслухнáний, говорити Господь! 18 Дорога твоя й твої вчинки тобі це зробили, це лихо

твое: бо гіркé, бо торкнуло воно аж до серця твого. **19** Ой, утробо моя, ти утробо моя, — я тремчу! Біль серце стискає мені, і трепоche мені мое серце! Не мóжу мовчати, бо вчула душа моя голос сурмí, гук вíйни! **20** Біда на бíду прикликається, вся бо земля поруйнóвана буде, спустошени будуть зненáцька намéти мої, вmittь — завíси мої. **21** Аж доки я бачити прáпора буду, буду чути голос сурмí? **22** Тому, що нарóд мíй безглúзди, вíн не знає Менé: вони нерозумні сини й нерозвáжні вони, — мудрі вони, щоб чинити лихе, та не вміють чинити добра! **23** Дивлюся на землю, аж ось порожнéча та пустка, і на небо — й нема його світла! **24** Дивлюся на гори, аж ось вони трýсяться, і всі згíр'я хитáються! **25** Дивлюся, аж ось вже немає людíни, і порозлítáлось все птаство небесне. **26** Дивлюся, аж ось край родíчий пустинею став, а містá його знищenі всі від обличчя Господнього, від пólum'я гníву Йогó. **27** Бо Госпóдь так прорíк: Спустoшеннiam станове ввесь край, та кінцá йому ще не вчинíо! **28** I буде в жалóбі земля через це, і затýмáриться небо вгорí, бо Я говорив, що задýмав, — і не пожалую, і не віdstuplóся від тóго. **29** Від гурkотnéчі їздцá та стрíльцá побíжить усе місто, повtíкають в гущáвини й злíзуть на скелі. Всí містá покýнутí, і немає нíкого, хто мешкав би в них. **30** А ти, поруйнóвана, дочка Сíону, що бýдеш робити? Хоч ти зодягáеш себе в кармазíн, хоч приkráшуєшся золотою оздобою, хоч очi свої pídmal'óвуеш фарбою, — та надарéмно приkráшуєшся: обридíли тобою кохáнцí твої, — на життя твое вáжать вони! **31** Бо чую Я крик, немов породíллі, чую стóгін, мов перíвstki, голос Сíонської дочки, — вона стогне, залóмлює руки свої та голóсить: „Ой, горе мені, бо попало життя мое вбýвникам!“

5 Помандруйте по вулицях Єрусалиму, і розglýntseся та розpíznáte, і на майдáнах його пошукайте: чи не знádете там людíни, чи нема там такого, що чинить за правом, що правdi шukaє, — то Я їm probáchu! **2** Коли ж вони кажутъ: „Як живий Госпóдь“, то справdí klynutъся неправдою. **3** Xiba ж óči Tvoí не для правdi, o Господi? Uráziv Ti iх, ale iм не болíty, понiщiv Ti iх, та vídmovaliсs uzyti poúku вони, oblichchya svoї porobiли vіd скелі tverdíshimi,

vídmovaliсs naverñutis! **4** A Я думав: Це прósti лиш люди, безglúzdi, — вони бо не знают дороги Господньої, права Бога свого. **5** Pídu нo собi до vél'mózhnix i з nimi pomóvlu, — bo знают дорógu Господню вони, право Бога свого, — та i вони usí rázom zlamali яrmó, a shléi pírváli! **6** Tomu лев lísovíj iх поб'e, pogubitъ iх вовк stepovíj, pantréra chigáe na iхní místá: кожen, kto viyde iз них, pošmatovanij буде, bo pomnójiliсs iхní gríxí, iхní vídstuþtva čislénnimis stali! **7** Xiba через це Я probáchu тобi: твої diti Mene poliшили, i prisýgáyutъся tim, kto ne Бог. Я iх nagoduváv, a вони чужolóжat i nátovpomходять do domu bludniç, **8** wolóchatъся, мов жеребí vídgodóvaní: кожен iржé до жони свого blížnъgo. **9** Chi ж oцьoго Я ne покараю? говорить Госпódь. I хíba nad naródom, як цей, ne помstítъся душа Mоя? **10** Zberíteся na muri його та i понíchte, ale не vchiníjte kíncá iм! Usunyte pídpóri його, bo вони не для Господа, **11** bo zrádjajuichi, Mene zrádiv Izraélív dím ta dím Юdin, говорить Госпódь. **12** Вони vídçuráliсs Господа та говорили: „Немає Його, эло не прийде на нас, — ni меча, aní gólodu mi не побачимо!“ **13** A пророки поробляться vítrom, i немає в них слова Господнього, — otak iм porobленo буде! **14** Tomu vyríkae otak Госпódь Бог Cavaót: Za te, що говорите слово такé, ось Я в ýsta твої vkladu слово Свое за огонь, a нарód цей — то дрóва, — i віn pожeré iх! **15** Oсь Я приведу iздалéka нарóda на вас, o dome Izraélív,каже Госпódь, — це сильний нарóд, стародávníj це люд, люд, що мови його ти не знаеш, i не зрозумiesh, що віn говорйтиме. **16** Його sagaydák, як vídchinenij gríb, usí xoróbri вони. **17** I віn pожeré твое жнívo та хлíb твíj, poístъ віn синів твоїх та дочек твоїх, худобу dríbnú та худобу велику твою pожeré, з'їсть твого виноградника й fígu твою, понiщить мечéм tverdínni mіsta твої, на які ти nadíešся. **18** Ta i за тих dnív, — говорить Госпódь, — ne zroblio Я iз вами kíncá! **19** I буде, як скажутъ: За що Госпódь, Бог наш зробив нам усе це? то ти скажеш до них: Як Mene vi покинули, i служите в вашому kráї bogám чужozémnim, tak чужýnčam служити vi будете в kráї ne вашому! **20** Spovistíte в domi Якова це, та оголосіть це в Юдеї, говорить Госпódь. **21** Почуй же oце, ти нарóde безумnij и безсердij, який має очi — й не bачить, має

вуха — й не чує! 22 Чи Мене ви боятись не будете, — каже Господь, чи тремтіти не будете перед лицем Моїм? Мене, що пісок поклáв за границю для моря, за вічну межу, якої воно не перейде: хоч повстáнуть, та не перемóжуть, і шумітимуть хвилі його, але не переступлять її! 23 А серце в нарóді цього неслухнáне та непокíрне, відпáли вони та й пішли. 24 І не сказали вони в своїм серці: Бýмося ж Господа, нашого Бога, який дає дощ, дощ ранній та пізній часу його, стережé нам устáлені тижні для жniv. 25 Ваші провини оце відхилили, а ваші гріхí від вас стрýмали цеє добро. 26 Bo в нарóді Моєму безбожники є, — чигáють вони, немов той птахолóв, вони сítки розстáвили, хапáють людей. 27 Як клítka, напóvnena пtáхами, так домý їхні повні омáни, — томý повирóстали та збагатíлись вони! 28 Потовstíli вони та поглádshali, переступають також міру злого, справедливо вони не судили сирítського сýду, — і мають повóдження! — і не помагають убогим у їхній справі. 29 Чи ж оцього Я не покараю? говорить Господь. I хiba над нарódom, як цей, не помстýться душа Моя? 30 Чудné та страшнé стало в кráї: 31 пророки віщують неправду, при помочі їхній панують священики, і нарóд Míй оце так кохає! I що зробите ви, як кінець тому прийde?

6 Утіkайte, сини Веніямína, з серéдини Ерусалиму, і засурmíte в сurmú у Текої, і знак підїmіть на Бет-Гаккерем, бо з пíвночі grízno піdnóситься зло та велике нещастя! 2 I вýкореню Я Сіонську дочки, вродlývу та вýpещenu. 3 Пастухи поприходять до неї з своїми стадáми, понапинають намéti навkólo при níj, кожен mísce свое випасáтиме. 4 Приготуйте вýчу proti неї, вставайте та vðarmo опívdni! Горе нам, bo минаe вже день, bo вже tágнутся tñi вechírní! 5 Уставайте та pðemo вnochí i понíЩmo палáti її! 6 Bo так промовляє Господь Саваot: Постинáйте дерéva та вála насипте при Ерусалим! Віn te mіsto, що маe зruiñované бuti, в nyomu повно насыльства: 7 як випrískue воду свою джерeló, tak випrískue віn свое зло. Насилля й грабіж чутi в nyomu, перед обличчям Moїm безперéstanь хворóba та ранa. 8 Будь návcheniij, Ерусалиme, щоб душа Mоя не vðvernułasь vð tebe, щob

тебе не вчинив Я спустóшenням, незасéленim kráem! 9 Так говорить Госpóдь Саваót: Позbiraют doréshти остánki Izraélya, мов виноградові réштки, — простягнí свою руку, немов виногrádar по gróna! 10 Do kógo я буду казati та svíchiti буду, — i слухátimut? Необрíзане ось їхnе вухo — i слухati uважно не можут вони, ось слово Господнe для них стало посмíхом — вони не жадáють його! 11 I gnívu Господнього поvен я став, змúchivsya я, його стримуючи, — на вулицi вilllu його на dítей ta на zbir юнакív одnočáсno, bo скhóplení будуть chоловík iз жíнkoю, старий iз vðjílim lítá, 12 i dístanutysya iñshim domý їхní, теж polý ta жínký. Bo Я руку Свою простягнú на мешkánçiv цíe зemlí, говорить Госpódь. 13 Bo вони vіd малógo свого й до великого, — usí pожadlývі на зýski, i vіd пророка ta aж до священика роблять неправdu. 14 I rani наpódu Mogo легковажно лíkуют, говорячи: „Мир, мир“, a miru nemal! 15 Chi вони засоромилися, що гидóту робили? не засоромилися aní трóхи вони й застidáтись ne vмíют. Tomý to впадут mіж upálimi в chásí, — коли їх nавíšu Я, спítknútysya, говорить Госpódь. 16 Так говорить Госpódь: На дорогах spinítysya та glynzte, i спитайте про давні stéjký, de то добра дорога, — то нею iдіть, i znáydetе mir для своеї душ! Ta вони vіdkazali: „Не pídemо!“ 17 I Я сторожív був поставив nad вами, говорячи: Прислухáйтесь do голосу surmí! Ta вони vіdkazali: „Не будем прислухuvatys! 18 Tomu слухайте, люди, i píznai, ty gromádo, що stanetysya з nimi. 19 Послухай, ty zémle: Ось Я vedú na нарód цей лихе, plíd їхníh dumók, bo до slív Moїh не прислухáлись вони, a Zakónom Moїm pогordíli! 20 Navíšo Meni te kadiло, що з Shewi приходít, запашníй очерéit iздалекого kráu? Цílopálenia вашi не любi Meni, ваши ж жertevi Meni не priemni! 21 Tomý to Господькаже так: Ось Я dam спотикánnia oцьboму нарóдовi, i спítknútysya ob них разом вашi батьký та sinij, súsid та приятель його, — i загinutys! 22 Так говорить Госpódь: Ось приходít нарód iз pívníchного kráu, i zbúdjuetysya люд великий iз kínçiv зemlí. 23 Lúka та rátiще miñco trimaют, жорстоки вони й miloserdja не maют, їхníй голos, як more revé, i гарцóють на kónyah вони. Uшиkóvаний, мов chоловík той до bóju, na tébe, o dóčko Sionu! 24 Як почули mi зvistku pro nyógo, omlíli nam ruki, obnjalá nas

тривóга та біль, немов в породіллі. 25 Не виходьте на поле й не йдіте дорогою, бо в ворога меч та страхіття навколо! 26 Дóчко нарóду Могó, — верéтою пíдпережíсь та качайся у пóпелі! Справ жалóбу собі, немов над однорóдженим, голосіння гíркé, — бо прийде зnenáцька руйнник на нас! 27 Я дав був тебе випробóувачем у нарóді Моїм, за твердіню, щоб ти знат і випробóував їхню дорóгу. 28 Вони всí віdstúники над віdstúниками, чинять нáклепи, усí вони мідь та залізо, вони згúбники! 29 Спалíлося дúхало, від огні зникло бóльво, — надáрмо старáнно розтóплювано, бо злих не віddíлено. 30 Срíблом віdkýненим нáзвано їх, бо Госпóдь їх віdkинув“.

7 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи:

2 „Стань у брамі Господнього дому, і прокажеш там слово оце та промóвиш: Послухайте слово Господнє, ввесь Юдо, що хóдите бráмами цими вклонятися Господу. 3 Так говорить Господь Саваót, Бог Ізраїлів: Попрáвте дороги свої свої вчýнки, й Я зроблю, що ви жйтимете на цім місці! 4 Не надíйтесь собі на слова неправdívі, щоб казати: Храм Господній, храм Господній, храм Господній отут! 5 Бо якщо ви наспráвді поправите ваші дороги та ваші дíлá, якщо один óдному бýдете справді чинити справедливо, 6 не бýдете тиснути чужýнця, сироту та вдову, не будете лити невинної крові на місці цьому, і за іншими богами вслід не пíдте собі на бíдý, — 7 то зроблю, що ви пробувáтимете на цім місці, у краю, що його дав Я вашим батькам відвíку навíki! 8 Ось собі ви надíйтесь на слова неправdívі, які не допомóжуть: 9 Чи ви будете красти, вбивати й перéлюб чинити, і присягати фальшиво, й кадýти Ваáлові, і ходити за іншими богами, яких ви не знаєте, — 10 а потім ви прийдете й станете перед обличчям Моїм у цім домі, що зветься Ім'ям Моїм, і скажете: „Урятóвані ми“, щоб чинити гидóти всі ці? 11 Чи вертéпом розбýйників став оцеї дім, що Ім'я Мое кличеться в ньому, на ваших очáх? 1 Я оце бачу, говорить Госпóдь. 12 Бо пíдіть но до місця Мого, що в Шíлó, дé Я спочáтку вчинив був перебувáння для Йménня Свого, і побачите, щó вчинив Я йому через лукáвство Мого нарóду Ізраїлевого. 13 Тепер же за те, що ви рóbите всі оци вчинки, — говорити Господь, — і що Я говорив був до вас, промовляючи пýльно, алé ви не слухали, і

кликав Я вас, та ви не віdkázali, — 14 то зроблю цьому дóмові, що клíкалось в ньому Ім'я Мое, що на нього надíетесь ви, і місцю цьому, що Я дав його вам та вашим батькам, так само, як Я був зробив для Шíló, — 15 і віdkinu Я вас від обличчя Свого, як віdkinu усіх ваших братів, усе наsіння Ефréмове! 16 А ти не молись за нарóд цей, і благáння й молýтви за них не здýмáй, і Мене не проси, — бо не вýслухаю Я тебе! 17 Xiba ti не бачиш, що рóbлять вони в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму: 18 Дíти дróва збирають, а батькí розкладáють огонь, жíнкí ж місять тісто, щоб спектí калачíв тих жертóвних „небесní царицí“, і ллють літі жертви для інших богів, на досáду Мені. 19 Та хíба ображають Мене, говорить Господь? Хíба не себе самих, щоб сором покрив їхні обличчя? 20 Тому Господь Бог промовляє отак: Ось ллється Мíй gní i Mоя лють на це місце, на людíну й худóбу, і на польовí деревá та на зéмні плодí, — і палáтиме він, і не згáсне! 21 Так говорить Господь Саваot, Бог Ізраїlіv: Додайте свої цílopáлення до жертв ваших, і јхте м'ясо, 22 бо Я не говорив батькам ваших, і не наказував їм того дня, як вивóдив їх із краю египетського, про справи цílopáлення й жертви. 23 Бо лиш справу оцю Я звелів їм, говорячи: Слухайтесь Мого голосу, і Я буду вам Богом, а ви бýдете нарódom Моїм, і ходіть усíю дорогою, про яку накажу вам, щоб вам було дòbre. 24 Та не слухали й не нахилили вони свого вуха, а ходили за рáдами та за уpértstю серця лихого свого, і стали до Мене плечýма, а не обличчям. 25 Від того дня, коли ваши батьки вийшли з краю египетського, аж до дня цього, посылав Я до вас усіх Своїх рабів пророків, посылав щодня пýльно. 26 Та вони не слухалися Мене, і вуха свого не схилáli, і показали себе твердошийними, зло чинили ще бóльш від батьків своїх, 27 I ти будеш казати їм ці всí словá, та не будуть вони тебе слúхати, і будеш ти клíкати до них, та вони тобі віdpovídі не дадýть. 28 I скажеш до них: Оце той нарóд, що не слухався голосу Господа, Бога свого, і поуки не брав, — загинула правда, і зникла з їхніх уст. 29 Обстрижí ти волóсся свое та й віdkinь, на лýсих горáх здýими жálisnij спív, бо віdkinu Господь і покинув плем'я Свого gníu! 30 Bo Юдині сини чинять зло в Моїх очах, — говорити Господь, — поклали

гидоти свої в тому домі, що в нім клікалося Мое Ймénня, щоб збезчестити його. 31 I побудували ті жéртовні пáгірки Тóфета, що в долині Бен-Гіннома, щоб палити синів своїх та дóчок своїх на огні, чого Я не наказував, і що на серце Мені не приходило. 32 Тому то приходять ось дні, — говорити Господь, — що не буде вже кликатись „Тóфет“ місце це чи „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина вбíвства“, і будуть ховати у Тóфеті через брак місця на погреб. 33 I стане труп цього нарóду за стéрво небесному птаству та земній звíрні, і не буде, хто б їх відстрашів! 34 I спинó в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму голос радісний і голос веселий, голос молодого та голос молодої, — бо руйною стане цей край!

8 Того часу, — говорити Господь, — повитáгують кості царів Юди та кості його князíв, і кості священиків, і кості пророків, і кості мéшканців Єрусалиму з їхніх гробів, 2 i порозкладають їх перед сонцем і перед місяцем, та перед усіма небесними світилами, якіх вони кохали та служили їм, і що йшли за ними, і що зверталися до них, і що вклонялися їм. Не будуть вони зíбрані й не будуть поховані, — гноем стануть вони на поверхні землі! 3 I смерть буде лíпша від життя для всієї решти позостáлих зо злого цього роду, по всіх цих місцях позосталих, куди Я їх повиганя́в, говорити Господь Саваот. 4 I скажеш до них: Так говорити Господь: Хіба пáдають — і не встають? Хіба хто відстúпит, то вже не вертáється? 5 Чому відступив оцей єрусалимський нарóд усевíчним віdstúплењям? Міцно схопíлись вони за омáну, не хóчуть навернúтись. 6 Прислухáвся Я й слухав: неправду говорять, немає нікого, хто б каявсь у своéму лукáстві, говорити: Щó я зробив? Кожен з них обертається до свого бíгу, мов той кíнь, що женéться у бíй. 7 I відає бúсел у повіtrí умóвлений час свíй, а гóриця й лáстíвка та журавéль стережут час прилéту свого, — а нарóд Мíй не знає Господнього права! 8 Як ви скажете: Ми мудреці, і з нами Господній Закóн? Ось справдí брехнéю вчинило його брехлíве писáрське писáльне! 9 Засорóмлені цí мудреці, збентéжилися й були схóплени. Ось вони слово Господнє відкíнули, — що ж за мудрість ще мають вони? 10 Тому їхніх жінóк віддам іншим, а їхні поля

— здобувцýм, бо вони від малóго та аж до великого — усí віддалисъ користолюбству, від пророка та аж до священика чинять неправду! 11 I легéнько лíкуютъ нещасти нарóду Мого, говорячи: „Мир, мир“, — а миру нема! 12 Чи вони засорóмлися, що гидоту робили? Ні трóхи вони не засорóмлися, і застидалисъ не вміють, — тому то впадутъ між упáлими в часі навіщення їх, спítkнуться, говорити Господь. 13 Зберу їх дощéнту, говорити Господь: не буде ягíд у них на винограді, і не буде на фígovім дереві фíг, а їхнє листя пов'яне, і пошлó їм таких, що їх поїдáть. 14 „Пошо ми сидимó? Збирайтесь та пíдемо в тверdіnní міста та й погíнемо там, бо Господь, Бог наш, учинив, що ми згíнемо, і напoїв нас водою трíйлíвою, бо ми Господévi згрíшили“. 15 Ми миру чекали, — й немає добрá, часу вíлкування — й ось жах! 16 Чути фíркання кóней його аж від Дану, від гуку іржáння його жеребцíв уся земля затремтіла! I прийдуть вони, й пожерутъ усю землю та побvню її, місто й тих, хто замéшкує в ньюму. 17 Бо ось Я пошлó проти вас тих вужíв та гадíок, що немає заклáття на них, і вони вас кусáтимуть, каже Господь! 18 Яка моя втіха у смýтку? Болить мені серце мое. 19 Ось голосіння дочки Мого нарóду з далекого краю: „Чи Господь не в Сіоні? Чи не в нім його Цар?“ Нащо Мене розгнівіли своїми бовбáнами, тими чужими марнóтами? 20 „Минули жнivá, покінчíлося лíто, а ми не спасéні“. 21 Через нещасти дочки нарóду могó знецаслівлений я, і міцно страхіття мене обняло. 22 Чи немає бальзáму в Гíлеáді? Чи ж немає там лíкаря? Чому нема вíлкування для дónьки нарóду Мого?

9 Ой, коли б голова моя стала водою, а око мое — за джерело слíзóї, то я плакав би вдень та вночí над побитими дónьки нарóду могó! 2 Ой, коли б на пустині нíchlíg подорожníх я мав, тодí б я покинув нарóда свого, і пíшов би від них, бо вони перелóбники всí, збори зráдників! 3 Вони напинають свого язíка, немов лука свого, для неправди, міцніють вони на землі не для правди, бо від злого до злого ідуть і не знають Мене, говорити Господь! 4 Один óдного остерíайтесь, і не покладáйтесь на жодного брата, — кожен бо брат обманýти — обмáнить, і прýятель кожен — обмóвник! 5 Один óдного звóдить, і правди не кажутъ, привчíли свого язíка говорити неправду,

пому́чилися, лихо чинячи! 6 Серед омáни твоє проживáння, через омáну не хочут пізнати Мене, говорити Господь. 7 Тому так промовляв Господь Саваót: Ось Я їх перетóплою та випробóву їх, бо що маю вчинити Я ради дочкí Свого люду? 8 Їхнíй язик — смертоносна стрілá, він омáну говорить: устáми своїми говорить із близкім про мир, а в нутрі своéму кладе свою зáсідку. 9 Чи ж за це Я їх не покараю? говорити Господь. Хіба ж над нарóдом, як цей, непомстíться душа Моя? 10 Я плач та ридання здíймú над оцими горáми, і спíв жалобний — понад степовими лугами, вони бо попалені так, що ними не ходить ніхто, і рéву худоби не чути: від птаства небесного й аж до худоби розбіглося все, відійшлó! 11 Я Єрусалим на руїни віddám, на мешкáння шакалів, а юдські містá на спустошення дам, — і не буде мешкáнця у них! 12 Хто муж мудрий, який зрозумíв би оце, і до кого Господні устá промовляли, щоб вияснить те, за що згинув цей край, за що спáленій він, як пустиня, і що нéю не ходить ніхто? 13 А Господь відказав: За те, що вони покýнули Закóна Мого, що Я дав перед ними, і не слухалися Мого голосу, і не ходили за ним, за Закóном, 14 а ходили за впérтістю серця свого й за Ваáлами, що навчíли про них їхні батькí. 15 Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я їх, цей нарóд, полином нагодую й водою отрýйною їх напою! 16 I розпорбóшу Я їх серед нарóдів, яких ні вони, ні батькí їхні не знали, і пошлю Я за ними мечá, аж поки не вýгублю їх! 17 Так говорити Господь Саваót: Розглáньтеся та голосíльниць покличте, і нехай вони прийдуть, і пошліте до мудрих жінóк, — і вони поприходять! 18 I хай поспішають, і хай спíв жалоби над ними піdíймуть, — і хай наші очі зайдуться сльозóю, а з наших повíків вода хай течé! 19 Bo почується голос жалобного спíву з Сіону: „Як ми попустóшеннí, як посорóмленí дуже! Bo ми покýнули свíй край, bo покинули міscé свого пробувáння“. 20 Тож почуйте, жінкí, слово Господа, і хай ваше ухо вíзьмé слово уст Його, і навчíть дочек ваших жалобного спíву, й одна бóну — жалобної пíсні! 21 Bo смерть увійшла в наші вíкна, до наших палáт увійшлá, щоб вýрізати дíтей з вулицí, із площ — юнаків. 22 Кажи так: Говорить Господь: I напáдає людського трупа, мов гною на полі, і мов тих снопів за женцéм, і не буде

кому позбиráти! 23 Так говорити Господь: Хай не хвалиться мудрий своєю премудрістю, і хай не хвалиться лíцар своєю хорóбрістю, багатий багатством своїм хай не хвалиться! 24 Bo хто буде хвалítись, хай хвалиться тільки оцим: що він розумíє та знає Мене, що Я — то Господь, Який на землі чинить мíлість, правосúддя та правду, бо в цóому Мое уподóбання, каже Господь! 25 Ось днí наступають, — говорити Господь, — і Я навіщу всіх обрíзаних та необрíзаних, 26 Єгипет та Юду, й Едома та Аммонових синів, і Моава та всіх, хто волóсся довкóла стрижé, хто сидить на пустині, бо всі оци люди — пообрíзані, а ввесь дім Ізраїлів — необрíзаносéрдий!

10 Послухайте слова тогó, що вамкаже Господь, о доме Ізраїлів! 2 Так говорити Господь: Не навчайтесь доріг цих нарóдів, і небесних ознáк не лякайтесь, — бо тільки погáні лякаються їх! 3 Bo устави нарóдів — марнóта вони, божок бо — це дерево, з лісу вýрубане, і це дíло рук майстра сокирою! 4 Срíблом та злóтом його приkráшають, цвáхами та молотkáми приkríplюють їх, і він не захитається. 5 Вони, як опúдало на огíрковім горóді, й безмовні, і конче їх носять, бо не ходять вони. Не бíйтесь їх, бо не вчинять лихого, і також учинити добро — це не в їхній силі! 6 Такого, як Ти, нема, Господи: Ти великий й велике Ім'я Твоє могутністю! 7 Хто не буде боятись Тебе, Цáрю нарóдів? Bo Тобі це належить, бо між усíма мудрецíми нарóдів і в усьому їхньому царстві немає такого, як Ти! 8 Вони стали всí разом безумні й безглазді, — наука марнá — оце дерево! 9 Срібна бляха з Таршíшу привéзена, злoto ж з Офíру, праця мáйстра й рукí золотáрської, блакít та пурпúра — їхня одíж, усí вони — праця мистцíв. 10 A Господь — Бог правдивий, Він — Бог Живий та Цар вíчний! Від гнíву Його затрясéться земля, і не знесúть Його гнíву нарóди. 11 Отак їм скажíть: бóги, що неба й землі не вчинили, погинуть з землі та з-під неба цього! 12 Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселенну, і небо напнúв Своїм розумом. 13 Як голос Його забринíть, — у небесах шумлять води, а коли піdíймає Він хмари із краю землі, коли близкавки чинить дощем та вíтер вивóдить з криївок Своїх, 14 тоді кожна людíна дурíe в своєму знanní, усяк золотár посорóмлений через боввáна, бо вíдлив

його — це неправда, і немає в них духа! 15 Марнота вони, вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть! 16 Не така, як оці, частка Яковова, бо Він все вформувáв, а Ізраїль — племéно спáдку Його, Господь Саваóт — Його Ймénня! 17 Забери із землі свíй товáр, ти, що сидиш ув облóзі! 18 Бо Господь каже так: Ось цим ráзом Я кину мешkánців цíєї землі, мов із прáщі, і притýсну їх так, щоб пíznánnia знайшли. 19 Ой, горе менí з-за нещаствия мого, моя рана болючá! А я говорив: це хвороба моя, і знесú я її. 20 Намéта мого попустóшено і зírvaní всí мої шнúri. Розíйшли́сь мої дíти від мене й нема їх, нема вже комý розтягнúти намéта мого та повíсiti завíси мої. 21 Бо пáстиri стали безglúzdi, і вони не звертались до Господа, — тому не щастíлося ім, і розпорóшено все їхнє стáдо. 22 Голос звістки: Іде ось, і гúrkít великий з пívníчного краю, щоб юdský mіstá обернúti в спустóшеннia, na мешkánnja шакáliv. 23 Знаю, Господи, я, що не в волі людíni дорógi її, не в силі людíni, коли вона ходить, кермуváti своїm krókom. 24 Карай мене, Господи, тільки ж за сúdom, не gnívom Своїm, щоб не знищiti менé! 25 Вiliй лütostь Свою на нарódi, що не знаютъ Тебе, та на ródi, що Йménna Твого не кликали, що Якова з'íli й pожérlí його, i погубили його, a мешkánnja його опустóшили!"

11 Слово, що було до Єремії від Господа, кажучи:
2 „Послухайте слів заповіту оцьбóго, і будете їх говорити юдеям і мéshkançiam Єrusalimu, 3 і скажеш ти їм: Так говорити Господь, Бог Ізраїлів: Прókляta та людína, що не слухає слів заповіту цьбógo, 4 що його наказав був Я вашим батьkám того дня, коли їх вивóдив із краю єгипетського, із залізного горна, говорячи: Слухайтесь Mого голосу, і робіть усе те, що Я накажú вам, — і бúdetе ви народом Moim, а Я бúду вам Богом, 5 щоб Я вíповнив прýсягу ту, якою Я вашим батьkám присягávatи дати їм Край, що тече молоком, як сьогодні! А я вídpovів та сказав: Amín, Господи!

6 I промовив до мене Господь: Виголóшуй оці всí словá по юdejśkix mіsták та на вулицях Єrusalimu, говорячи: Слухайтесь слів заповіту цьбógo, і вíkonуйте їх! 7 Bo напravdu засвіdchiv Я вашим батьkám того дня, як вивodiv їх z краю єgipet'skого, i до сьогодні Я пíльно засвіdчую, кажучи: Слухайтесь Mого голосу! 8 Ta не слухали

й не прихillaли вони свого вуха, і кожен ходив за уpérтістю зlísnego серця свого. I Я спровадив на них usí слова заповіту цього, що Я наказав був робити, вони ж не робили. 9 I промовив до мене Господь: Зnайдений бунт між юdejami та mіж mешkánçiam Єrusalimu! 10 Повернулись вони до gríkh своїх давніх батьkів, що слухатися Moих слів не хотіли, і píshli за bogámi чужими, щоб їm служити. Dím Іzraélív i dím Юdin зlamali Mogo заповіта, якого Я склав з їхními батьkámi. 11 Tому tak промовляє Господь: Ось Я лихо на них наведу, що вийти із nього не змóжут, i klykati búdуть do Menе, ale не почую Я їх! 12 I píđutъ юdejśkí mіstá та еrusalimskí mешkánçi, i búdуть kričati do bogív, що їm kádять vони, ale tí pomogtý — ne pomóžutъ їm za chásu їхнього lixa! 13 Bo bogív tvoíh — za chíslem tvoíh mіst, Юdo, i za chíslem vulický Єrusalimu naštávleno jértvínikiv для Molóxa, jértvínikiv, щоб kádity Vaalovi. 14 A tи не molisя za цього naróda, i благánnja i molitvi za них не zdíjmáy, bo Я не почую za chásu togó, kolli klykati будуть do Menе z-za lixa svogó! 15 Póšto Moemu kohanomu в domi Moemu chiniti zlí zámíri? Chi tóvstí kuskí i m'яso posvátne vídvrnuty víd tebe нещаствia tvoe? Todí b ti radív! 16 „Olívkva zelená, garna plódom хорошим“, — tak kliknus Gospodь tvoe Йménna. Ale z shumom velikogo vítru ogoń zapalívся kring nej, i galuzki їi polamáytesya! 17 A Gospodь Savaot, що tebe posadiv, говорив був na tebe lixe za зло domu Izraélya ta domu Юdi, що robili sobi, щоб gníviti Menе, щоб kádity Vaalovi. 18 A Gospodь дав píznati meni — й я píznav, i todí Ti vchiniv, що pobachiv ja їhní dílá. 19 A я бuv, mow lagidna vívcý, що provádjať їi na zakólennia, i ne znav, що na menе voni vimišlýli zatíi: „Ponížmo ce derewe z plódom його, i z kraju живих його výtním, i йménna його ne zгадається bílše!“ 20 Ale, Gospodi Savaote, Ty Suddja sprawedliviy, що doslidjuesh nírki ta serze, — xai nad nimi побачу я pómstu Tvoju, bo sprawu svoju я довíriv Tobi! 21 Tому tak промовляє Господь на людей Anatotu, що пошúkуют душу твою та говорять: „Ne prorokuj Im'ám Gospoda, щоб не pomeriti tobí víd рук наших!“ 22 Tому tak промовляє Господь Savaot: Ось Я nавíšu їх: víd mеча юnaký povmiraютъ, a sinii їhní ta їhní dóčki víd gолоду

вмруть! 23 І останку не буде по них, бо спроваджу
Я зло на людей Анатоту у році навіщення їх!

12 Справедливий Ти, Господи, будеш, коли б
я судився з Тобою, проте правуватися буду
з Тобою: чому то дорога безбожним щастіться,
чому то спокійні всі зрадники? 2 Ти їх посадив —
і вони вкоренились, ростуть і приносять плоди.
Ти близький в устах їхніх, та далекий від їхніх
сердеч. 3 А Ти, Господи, знаєш мене, Ти бачив
мене й дослідив мое серце, що з Тобою воно.
Відлучій їх, немов на заріз ту отару, і признач
їх на день побиття! 4 Аж доки в жалобі земля
пробуватиме, і схонту буде трава всього поля
за зло її мешканців? Гине худоба та птаство, бо
сказали вони: кінця нашого Він не побачить! 5
Як ти з пішими бігав, і вони тебе змучили, то як
будеш змагатися з кіньми? Ти в спокійному краї
безпечний, та що будеш робити в повіді Йордану?
6 Но також твої браття та дім твого ба́тька — і вони
тебе зраджують, і криком кричать за тобою, — не
вір їм, коли й добре тобі говоритьимут! 7 Покінув
Я Свій дім, залишив спадок Свій; міле Моєї душі
Я віддав у долоню її ворогів. 8 Спадок Мій Мені
став, мов лев той у лісі, — свій голос дав проти
Мене, тому то його Я зенавидив. 9 Чи для Мене
спадок Мій, — хижий птах різnobáрвний, що хижі
птахи позліталися круг нього? Ідіть, позбирайте
усю польову звірину, спровадьте, щоб жéрли! 10
Численні пастирі попсували Мого виноградника,
потоптали Мій єділ, Мій улюблений уділ вони
обернули на голу пустиню! 11 Обернули його на
спустошення, він при Мені у жалобі, спустошений,
увесь Край опустілий, — бо нікого нема, хто б
поклав це на серце собі! 12 Поприходять на всі
лісі гори в пустині руйники, бо меч Господа все
позжирає від краю землі й аж до краю землі, миру
не буде для всякого тіла! 13 Пшеницю посіяли,
терня ж пожали, намучилися, та не мали користі.
І буде вам сором за ваші плоди через лютість
Господнього гніву! 14 Так говорить Господь про
лихих усіх сусідів моїх, що вони дотикаються
того спадку, що Я дав на спадщину народу Моєму
Ізраїлеві: Ось Я повириваю їх з їхньої землі, і вирву
дім Юдин з середини їхньої. 15 І станеться, як Я їх
повириваю, то вернуся й помилую їх, і кожного з
них привернуся до спадщини його, і кожного до краю

його. 16 І буде, якщо вони справді навчаться доріг
народу Мого, щоб присягати Ім'ям Моїм: „
Як живий Господь“, — як вони присягати навчили
народ Мій Ваалом, то збудуються серед народу
Мого! 17 А якщо не послухають, то віршу народ
цей, вириваючи та вигубляючи, каже Господь!“

13 Так промовив до мене Господь: „Іди й купи
собі льняного пояса, і підпережи ним свої
стéгна, але в воду не кладй його“. 2 І купив я
того пояса за Господнім словом, та й підперезав
свої стéгна. 3 І було мені слово Господнє у друге,
говорячи: 4 „Візьми того пояса, якого купив, що
на стéгнах твоїх, і встань, іди до Ефрату, та й
сховай його там у розщілині скéлі“. 5 І пішов я,
і сховав його в Ефраті, як Господь наказав був
мені. 6 І сталося по багатьох днях, і сказав мені
Господь: „Устань, іди до Ефрату, і візьми звідти
того пояса, що Я наказав був тобі сховати його
там“. 7 І пішов я до Ефрату, і викопав, і взяв того
пояса з місця, де я сховав був його, — аж ось той
пояс нездáтний! 8 І було мені слово Господнє,
говорячи: 9 „Так говорить Господь: Отак знішу Я
Юдину гордість та гордість велику Єрусалиму,
10 цього злого народа, що не хоче він слухатися
Моїх слів, що ходить за впérтістю серця свого! І
пішов він в слíди інших богів, щоб служити їм
та поклонятися їм. І станеться він, як цей пояс,
— до нічого нездáтний! 11 Но як прилягає цей
пояс до стéгон чоловіка, так притвердів Я до себе
ввесь Ізраїлів дім та ввеси Юдин дім, — говорити
Господь, — щоб стали народом Мені і Ім'ням, і
хвалю та пишнотю, — та вони не послухалися! 12
І скажеш до них оце слово: Так говорить Господь,
Бог Ізраїлів: усякий бурдюк вином наповниться. І
відкажутъ тобі: „Чи ми справді не знаєм, що всякий
бурдюк вином наповниться?“ 13 І скажеш до них:
Так говорить Господь: Ось напóвню Я п'янством
усіх мешканців краю цього, і царів, що сидять на
Давидовім троні, і священиків, і пророків, і всіх
мешканців Єрусалиму. 14 І розіб'ю їх одного об
одного, разом батьків та синів, говорити Господь,
— Не змíлуся, і не змолосéрджусь, і не пожалію,
щоб їх не понішти! 15 Послухайте ви та візьміть
до ушей, — не вивішуйтеся, бо Господь це сказав!
16 Дайте Господу, Богові вашому, славу, поки не
зробить Він тémно, і пóки на тémних горáх не

спіткнуться вам ноги! І будете ви сподіватися світла, а Він зробить це тémрявою та вчинить імлію. **17** А коли ви цього не послухаєте, буде плакати таємо душа моя з вашої гордості, й око мое проливатиме слізи, і зайдеться слізою, бо стáдо Господнє зайдуть у полон! **18** Скажіть до царя й до царéвої матері: Сідайте додолу, бо з голів ваших спала корона вашої слави! **19** Півдennі міста позамíкані будуть, і не буде, хто б їх відчинів, — вýгнаний буде ввесь Юда, вигнаний буде цілком! **20** Зведіть ваші очі, й побачте отих, що приходять із пíвночі: де череда та, що дáна тобі, отáра пишноти твоєї? **21** Що ти скажеш, о дóчко Сіону, як Він над тобою панáми поставить отих, яких ти навчила булá за довíрених бути, — чи ж мýки не схóплять тебе, немов ту породíллю? **22** коли ж скажеш у серці своєму: „Чому такі речі спíткали мене?“ — за числénні провини твої відкриті подóлки твої, отóлені ноги твої силомíць! **23** Чи мýрин відмíнить коли свою шкíру, а пантéра — ті плями свої? Тоді зможете й ви чинити добре, навчéні чинити лихé! **24** Тому розпорóшу їх, мов ту полóву, що з вітром з пустині летить: **25** Оце жеребóк твій, це ýділ, який Я відмíряв тобі, — говорити Господь, — бо забула Мене та надіялася на непráвdu! **26** І закочý теж подóлки твої над обличчя твоє, — і покáжеться гáньба твоя: **27** твої перелібства й іржáння твої, сором блúду твого на полі на пáгірках, — Я бачив гидоти твої. Горе тобі, Єрусалиме, що не очýстишся! Доки ж іще?“

14 Слово Господнє до Єремії, що було в справі посýхи. **2** „Упала в жалобу Юдея, а брами її ослабіли, насулилися на землі, і знявся крик Єрусалиму. **3** А вельмόжі її своїх слуг посилають по вóду, — вони йдуть до кринíці — й води не знахóдять, їхній посуд порожній вертáється. Засорóмляться та зашаріють вони, і свої голови понакривають. **4** Тому, що земля стала спáгла, бо дошý не було на землі, засорóмлися рíльникý, свої голови понакривали. **5** Навіть лáня на полі порóдить сарнýтко та й кине, бо немає трави. **6** Навіть дíкі ослí поставали на голих горáх, вíтер втягують, мов ті шакáли, і мérкнуть їм очі, бо немає трави. **7** Якщо проти нас свíдчать наші провини, о Господи, то зроби ради Імénня Свого, бо намножились наші віdstúники, ми

Тобі нагрішили! **8** О надіє Ізраїleva, о Спасителю в чáсі недолí, — нашо будеш Ти в Краї, як той чужанийця, й як той подорóжníj, що намета лише на noctlіг розтягáє? **9** Нащо будеш Ти, мов людина оstopвíla, немов той силáч, що не може спастí? Таж Ти в нашій серéдині, Господи, Імénня ж Твоє на нас клíчеться, — не залишáй нас! **10** Так говорить Господь до нарódu цього: Так люблять вони волочítись, а не стрíмuvати своїх níg, тому то не має Господь уподóбання в них, — Він тепер їхню провину згадáe, і їхній грíх покарае! **11** I промовив до мене Господь: Не молись за нарód цей на добре йому: **12** Як вони будуть постити, Я не послухаю їхніх благáнь, а коли принесуть цílopáлення й дар, Я їх не прийmý, — бо Я повигúблию всіх їх мечем, і голодом, і моровýцею! **13** А я відказав: О Господи, Боже! Ось пророки говорять до них: „Ви не бýдете бачити мечá, і не буде вам голоду, правдивий бо мир в цьому міscí вам дам!“ **14** Та промовив до мене Господь: Ці пророки неправdu Імénням Moím пророкують: Я їх не посылав, і не наказував їм, і їм не говорив! Вони вам пророкують невíрні видínnia та чáри, níkchémnість й ománu свого сéрця. **15** Тому так промовляє Господь на пророків, які пророкують Імénням Moím, хоч Я не посылав їх, та що кажуть вони: „Меч та голод не буде в цíм kraï“: від мечá та від голоду згинуть пророки такі! **16** А нарód, що таке пророкуєтъ йому, розкíданий буде по вулицях Єрусалиму від голоду та від мечá, і не буде кому похovати його, — вони й їхні жінкí, й їхні сини та їхні дóчки, і виллю на них їхнє зло! **17** I ти скажеш до них оце слово: Хай заходять удень та вnochí мої очі слízьmí, і нехай не затíхнутъ, бо дívчина, доня народу могó, буде побита великим нещаствям, дуже болóчим удárom! **18** Якщо вýйdu на поле — ось побити мечéм, й якщо вýйdu до міsta — ось помлíl із голоду, і навіть пророк та священник шмigláють по краю, якого не знають. **19** Чи насправді покинув Ти Юdu? Чи й Сіоном гidúe душа Твоя? Чому вráziv Ти нас — і немає нам лíку? Ми чекаємо миру — й немає добра, і чáсу вzдорóблennia — та ось тільки жах! **20** Знаємо, Господи, нашу безбожність, вину наших батьків, бо ми проти Тебе згрíшили, — **21** та не відкidaý нас ради Імénня Свого, не безчесьть трону слави Свої, пам'ятай, не зламай заповіту Свого із нами!

22 Хіба є між марніми божкáми погáнів такі, що спускають дощі? І чи небо саме дає зліву? Чи ж не Ти — Господь Бог наш? Тому то на Тебе надіємось ми, бо Ти це все чýниш!

15 І промовив до мене Господь: Якщо став би Мойсей й Самуїл перед лицем Моїм, — то душа Моя до народу цього не звернулася б! Віджени іх із-перед Мого лица, і нехай повихóдять! **21** буде, як скажуть до тебе вони: „Куди пíдемо?“ то скажеш до них: Так говорить Господь: Хто на смерть — ті на смерть, і хто на мечá — на мечá, і хто на гóлод — на гóлод, а хто до полóну — в полóн. **31** Я навіщú іх чотирьомá способáми, говорить Господь: мечем, щоб побити, і псами, щоб їх волочítи, і птáством небесним, і земнóю звíрýною, щоб жéрли та нýшили. **41** Я дам їх на пострадах усім цárствам землі за Манаcію, Єзекíїного сина, царя Юдиного, за те, щó зробив був він в Єрусалимі. **5** Бо хто змíлується над тобою, о Єрусалиме? І хто спíвчуття тобі вýявить? І хто звéрне з путі, щоб тебе запитáти про повóдження? **6** Ти покинув Мене, — промовляє Господь, — віdstупíйся назáд, тому Я простягнув Свою руку на тéбе, і знищив тебé, — утомíвся Я жáлувати! **71** вýячкою їх розвíяв по бráмах землі, позбавив дíтей, і погубíв Свíй народ, бо вони не вернúлись з дорíг неправдивих своїх, **8** — у Мене більше булó його вдíв, як морського пíску! А на матíр юнацтва, — спровадив опíвдні грабíжника їм, нагло кинув на неї страхítтя та жах, — **9** зомлíла вона, що сімóх породила, вýдихнула свою душу, зайшло сонце її, коли був іще день, засорбомилася та збентéжилась. А решту їх Я дам пíд мечá перед їхníми ворогами, говорить Господь. **10** Горе менí, моя мати, що ти породила такого менé, чоловíка сварлíвого та чоловíка сутяжного для всíєї землі! Нíкому я не позичáв, і нíхто менí не боргувáв, та всí проклинають менé. **11** Промовив Господь: Я справдí пíдсíлю на добре тебе, Я справдí вчиню, що просítиме ворог тебе за час зла й за час ýтиску! **12** Чи можна зламати залíзо із пíвночí й мíдью? **13** Багатство твоє й твої скáрби на здóбич віddam, і не за цínu, алé за грíхи твої всí, у всíх границях твоїх. **14** І вчиню, що ти будеш служити своїм ворогам у тíм краї, якого не знаєш, бо огонь запалáv в Моїм гнíві, і над вами палáтиме віn! **15** Ти, Господи, знаєш

усе, — згадай же менé й заступися за мéне, і помстíся над тими, що гóнять мене! На дóвгу Свою терпеливість до них мене не бери, знай, що сором носив я за Тебе! **16** Як тíльки словá Твої знахóдилися, то я їх поїdáv, і було слово Твоє мені радістю і вtího серця могó, бо клíкалось Ймénня Твоє надо мною, о Господи, Боже Саваóte! **17** Не сидíв я на зборі весéному та не радív, — через руку Твою я самтñий сидív, бо Ти гнíвом напóвнив мене. **18** Чому бíль мíй став вíчний, а рана моя невигóйна, що не хоче загóйтись? Чи справдí Ти станеш менí як обмánний потík, що вóди його висихаóут? **19** Тому Господь так віdkазав: Якщо ти навéрнешся, то тебé привернý, і перед лицем Моїм станеш, а як здобúdеш дорогоцíнне з нíкчémного, бýdеш як ýста Мої: до тебе самí вони зvéрнутся, а не ти до них зvérнешся! **20** І дам Я тебе для оцýбgo народу за мýra мíцного із мídí, і будуть вони воювати з тобою, та не перемóжут тебе: бо Я буду з тобою, щоб спасати тебе й щоб тебе рятuváti, говорить Господь! **21** І врятúю тебе з руки злих, і з рук насíльників тих тебе вýзволю!“

16 І булó слово Господнє до мене, промовляючи:
2 „Не бери собі жíнки, і хай у тéбе не буде синів, нí дочók у цóму мíscí. **3** Bo так промовляє Господь про синів і про дочок, що народжéni в мíscí цómu, і про їхníх матérív, що народжуют їх, і про їхníх батькív, що їх рóдять у Краї цómu: **4** Від жахливих хворíb повмирают вони, не будуть оплáкувані, і не будуть похóовані, — гноem стануть вони на повéрхні землі. Від мечá та від голоду згинуть вони, і стане їхníй труп стервom пtáству небесному й зéмнíй зvírýni. **5** Bo так промовляє Господь: Не заходь у дím смýtku, і не ходи голосýti, і не спívchuváj їm, бо від цýбgo народу забрав Я Свíй мир, — говорить Господь, — ласку та милість. **6** І повimíráють велиki й малí в цómu Kраї, не бýdуть похóовані, і голосýti не будуть за ними, і не бýdуть робити нарíziv, і не будуть робити собi лýsinu. **7** I не будуть ламати їm хлíba в жalóbi, щоб потíshitи їх над пomerlim, і не напóять їх kélíhom вtíhi над батьком його й його matíp'ю. **81** до дómu бенкétu не входь, щоб сидíti із ними, щоб ѓсти й щоб пити. **9** Bo так промовляє Господь Савaot, Бог Ізраїlіv: Ось Я припиню в цómu míscí на ваших очáx i в дñях ваших голos radísnij й

голос веселий, голос молодого та голос молодої! **10** І буде, коли перекажеш народові цьому ці слова, то скажуть тобі: „Зá що Господь говорив проти нас все велике це лихो? I яка вина наша, й який то наш гріх, яким ми прогрішалися Господу, Богові нашому?“ **11** I відкажеш до них: За те, що Мене батьки ваші покинули, — каже Господь, — і пішли за іншими богами і служили їм та поклонялися їм, а Мене полишили Й Закона Мого не виконували! **12** А ви робите гірше від ваших батьків, і кожен із вас ось іде за упéртістю лютого серця свого, щоб Мені не служити, **13** Тому викину вас з цього Краю до краю, якого не знали ні ви, ані ваши батькі. I будете там богам іншим служити уденъ та вночі, бо не дам Я вам милости. **14** Тому наступають ось дні, — говорити Господь, — і не бúдуть уже говорити: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із краю египетського“, **15** а тільки: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із північного краю, і зо всіх тих країв, куди був розігнав їх“. Та Я їх вернú на їхню землю, яку Я був дав батькам їхнім. **16** Оце Я пошлó по численних рибáлок, — говорити Господь, — і віловляти їх, немов рибу, а потóму пошлю по численних мисливців, і повилóвлють їх з усіх гíр, і з усякого взгíр'я, і зо скéльних розщíлин. **17** Бо очі Мої — на всі їхні дорóги: вони не сковалися з-перед Мого лица, і з-перед ока Могó не закрилася їхня провина. **18** I найперше Я їм надолúжу подвíйно за їхню провину й за гріх їхній, за те, що трóпом обрídженъ своїх збезчéстили Край Мíй, а їхні гидоти спáдок Мíй перепóвнили. **19** О Господи, сило моя та твердýне моя, і зáхисте мíй в день недолі! Поприходéть до тебе нароðі від кíнців землі та й промóвлять: Одíдичили наші батьки лиш неправду й марнóту, пожитку ж від них не булó. **20** Чи зробить людýна для себе богів, а вони не боги? **21** Тому то ось Я учинí, що пізнають цим рáзом вони, учинí, що пізнають вони Мою руку та силу Мою, і пізнають, що Ймénня Мое — це Господь!

17 Гріх Юдин напісаний рýльцем заліznim, дíямántovim вістрям він вýритий на таблýці їхнього серця, і на рóгах жертóвників їхніх. **2** Як про синів своїх, так пам'ятаю про жертóвники свої та своїх Ашéр при зеленому дéреві, на високих підпíрках, **3** про гору на полі. Багатство твоє й твої

скáрби на здóбich віddam, пагíрki жeртóvní твої — за гріх по всіляких границях твоїх. **4** I опустиш ти руку свою спáдку свого, що Я дав був тобі. I вчинí, що ти бúдеш служити своїм ворогам у тім краї, якого не знаєш, бо огонь запалíли ви в гнívі Moїm, й аж навíki палáтиме віn. **5** Так говорити Господь: Проклáтий той муж, що надію кладé на людýну, і робить рамéном своїм slabu плоть, а віd Господа серце його віdstупае! **6** I віn бúde, як голий той кущ у степу, і не побачить, щоб добре прийшlo, і віn пробувáтиме в краї сухому в пустині, у краї солоному та незамéшканому. **7** Благословéнний той муж, що покладáться на Господа, що Господь — то надія його! **8** I віn бúde, як дерево te, над водою посаджене, що над потóком пускає корíння свое, і не боїться, як прийде спекóta, — і його листя зелене, і в році посúхи не буде жури́тись, і не перестане приносити плóду! **9** Людське серце найлукавíше над все та невигóйне, хто пізнає його? **10** Я Господь, що досліджує серце, що випробóвує нíрки, щоб кожному дати згíдно з пúttio його, за плódom учíнків його. **11** Куропáтва висíджує яйця, яких не принésla, — це той, хто багатство набув, та неправдою: віn покине його в половині днів своїх, і стане безумним при своєму кíнці. **12** Трон слави, висóкий віd вíku, — це місце нашої святині! **13** Надіє Ізраїleva, Господи, — посorómlenі будуть усí, хто Тебе залишае! Tí, що Мене покидають, на пíскú будуть списані, бо вони покýнули Господа, джерело живої води. **14** Уздоров мене, Господи, і буду вздорóвлений я, спаси Ti мене, і я буду спасéний, — бо Ty слава моя! **15** Ось вони мені кажуть: „De слово Господнє? Нехай воно прийде!“ **16** A я не відтягавсь бути пástirem в Тебе, не жадá злого дня, Ti це знаєш, — що вихóдило з уст моїх, те перед лицем Твоїм явне булó. **17** Не будь Ty для мене страхítтям, — на день зла Ty мое пристанóвище! **18** Бодай посorómlisic tí, хто мене переслíduє, а я щоб не був посorómleniy, нехай побентéжени бúдуть вони, а я хай не буду збентéжений, день злого на них наведí та зламай їх подвíйним зламánnym! **19** Так промовив до мене Господь: Iди, і станеш у брамі синів нароðу, що юдські царі входять нею та нею виходять, та по всіх брамах Ерусалиму. **20** I скажеш до них: Послухайте слова Господнього, царі юдські й уся Юдеє, та всі мéшканці Ерусалиму, що входите брамами тими.

21 Так говорить Господь: Стережіться за дұші свої, і не носіть тягару́ за суботнього дня, і не носіть його брāмами Єрусалиму. **22** I не носіть тягару́ з домів ваших суботнього дня, і жόдної праці робити не бўдете, і день суботній освятите, як Я вашим батькám наказав був! **23** Та вони не послухали, й вуха свого не схилили, і вчинили себе тугоштіми, щоб не слухатися та не брати навчання. **24** I буде, якщо Мене справді ви бўдете слухатись, — каже Господь, — щоб тягару́ не носити в брами міста цього за суботнього дня, і щоб освятити день суботній, і щоб жодної праці в цей день не робити, — **25** то ходйтимуть брāмами міста цього царі та князі, що будуть сидіти на троні Давидовім, що їздити будуть колесніцями й кіньми, вони й іхні правйтілі, юдеї та мέшканці Єрусалиму, і це місто стоятиме вічно! **26** I будуть прихόдити з Юдиних міст та з окóлиць Єрусалиму, і з краю Веніаминового, і з рівніни, і з гір, і з півдня, і цілопáлення й жертви принoсити бўдуть, та жертву хлібну, і лáдан, і будуть принoсити жертву подяки до дому Господнього. **27** А якщо ви Мене не послухаєтесь, щоб святити день суботній і щоб тягару́ не носити, і щоб брāмами Єрусалиму суботнього дня не ходити, то огонь підпалю в іхніх брамах, і він поїсть єрусалимські палати, — і не погасне!

18 Оце слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Устань, і зайді до дому ганчарá, і там почуеш словá Мої“. **3** I зийшов я до дому ганчарá, аж ось він робить працю на кружалі. **4** I в руках ганчарá попсúлась посúдина, яку він із глини робив. I він знóву зробив з неї іншу посúдину, як сподобалося ганчарéві зробити. **5** I було мені слово Господнє, говорячи: **6** „Чи не міг би зробити й Я вам, як ганчár цей, о доме Ізраїлів? каже Господь. Ось як глина в руці ганчарá, так в руці Моїй, доме Ізраїля, й ви! **7** Я чáсом кажу про нарóд та про цárство, щоб вýрвати його, і щоб розбити та вýгубити, **8** та коли цей нарóд, що про нього казав Я, повéрнеться від свого зла, то пожалую Я щодо того зла, яке дýмав чинити йому. **9** А чáсом кажу про нарóд та про цárство, щоб його збудувати та щоб посадити, **10** та як він зróбить зле в Моїх очах, щоб не слухатися Мого гóлосу, то пожалую щодо того добрá, про

яке говорив, що вчиню Я його. **11** А тепер скажи до юдея й до мешканців Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Ось готову лихé проти вас, і задуму́ю зáдум на вас, — верніться ж ви кожен з дороги своєї лихої, і поліпшіть дорóги свої й свої вчинки! **12** Та вони відказали: „Пропáло! бо ми бўдем ходіти за своїми думкáми, і кожен робитиме згідно з упрéтістю серця свого.“ **13** Тому так промовляє Господь: Поспитайте но ви між нарóдами, — чи хто чув, як оце? Страшну річ учинила та діва Ізраїлева! **14** Xіbá сніг Лівáну зíде зо скелі на полі? Чи вýсохнуть вóди чужі та холодні, теку́чі? **15** Бо про Мене забув Мій нарóд: вони кáдять марноті, а та рóбить їм так, що вони на дорогах своїх спотикáються, на давніх путях, щоб ходити стежкáми, по дорозі невбýтій, **16** щоб свій Край учинити страхіттям, посміхóвшем вічним. Кожен, хто бўде прохóдити ним, оставíє та буде хитáти головою своєю. **17** Мов вітер зо сходу, розвію Я їх перед вóрогом; потýлицю, а не обличчя Я їм покажу у день їхнього гóря!“ **18** I сказали вони: „Ходіть, і обмíркуємо замірі на Єремію, бо не згинув Закón у священика, і рада в премудрого, а слово в пророка. Ходіть, і удáрмо його язиком його власним, і не зважаймо на жодні слова його!“ **19** Послушай мене, о мій Господи, і почуй гóлос моїх супротíвників! **20** Xіbá замість доброго злим надолúжено буде? Бо яму копають вони для моєї душі. Згадай же, що перед обличчям Твоїм я стояв, щоб дóbre про них говорити, щоб гнів Твій від них відвернýти! **21** Тому іхніх синів віddай гóлодові, і міццю мечá викинь їх з Краю, і бодай жінки іхні дітей погубili та вдовами стали, а іхні чоловíки хай смертью повбýвані бўдуть, юнакі іхні хай бўдуть побйті мечéм на вýїні! **22** Нехай чується крик з іхніх домів, — бо ордú Ти зnenáцька спровáдиш на них, — бо яму копали вони, щоб схопити мене, і для ніг моїх пáстки постáвили. **23** А Ти, Господи, знаеш увесь іхній замíр на мене на смерть, — не прости їм провин, а грíхá іхнього із-перед обличчя Свого не зітрý, і хай перед Тобою спíткнúться вони, — зроби поміж ними оце під час гніву Свого!

19 Господь сказав так: „Іди, і купиш бáньку в ганчарá, і візьми собі з старšíх нарóду та з старšíх священиків. **2** I вийдеш до долини

Бен-Гіннома, що при вході до Череп'яної брами, і будеш там оголошувати ті слова, що до тебе Я їх говоритиму. 3 І скажеш: Послухайте слова Господнього, царі Юди та мешканці Єрусалиму! Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зло наведу на це місце, так що всякому, хто почне про нього, задзвеніть в його вувахах! 4 Це за те, що вони залишили Мене, і вчинили чужим оце місце, і кадили у ньому для інших богів, що не знали їх ані вони, ні батьки їхні, ані юдейські царі, і кров'ю невинних наповнили місце оце, 5 і пагірки побудували Ваалові, щоб палити дітей своїх на огні цілопалення для Ваала, чого не велів Я і не говорив, і що на серце Мені не приходило! 6 Тому наступають ось дні, — говорити Господь, — що не буде вже звáтися місце це „Тóфет“ і „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина Убíвства“. 7 І знішу на місці цьому раду Юдину та Єрусалиму, і впадуть від мечá перед їхніми ворогами та від руки тих, хто шукає їхньої душі, і дам падло їхнє на стéрво для птаства небесного та для земної звíріни. 8 І вчиню оце місце страхіттям і посміхом, — кожен, хто буде прохóдити ним, оставле й засвище, побачивши всі його вráзи. 9 І вчиню, що вони будуть єсти тіло синів своїх та тіло дочок своїх, і тіло один єдного їсти вони бúдуть в облóзі та в утискові, яким будуть тýснути їх вороги їхні та ті, хто буде шукати їхню душу. 10 І розíб'еш баньку на очах тих людей, що ходять з тобою, 11 та й скажеш до них: Так говорити Господь Саваот: Отак розíб'ю Я нарбóд цей та місто оце, як розбивається посуд ганчárський, що не може вже бути напрáвленим, — і будуть ховати у Тóфеті через брак місця на погреб. 12 Так зроблю цьому місцю, говорити Господь, та мешканцям його, щоб зробити це місто, як Тóфет. 13 І стануть домій Єрусалиму та домій царів Юди, як місце те Тóфет, — нечисті усі ті домій, що кадили на їхніх дахах усім небесним світілам, та лiliй жертви литі для інших богів! 14 І прийшов Єремія з Тóфету, куди посылав його Господь пророкувати, і став у дворі Господнього дому, і сказав до всього нарóду: 15 Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось спровáджу до міста цього та до всіх його міст усе те лихо, що Я говорив був на нього, бо вчинили вони свою шию твердью, щоб не слухатися Моїх слів!

20 І почув Пашхúр, — Іммерів син, священик, що був старшим наглядачем, начальник Господнього дому, — Єремію, що пророкував ці слова. 2 І Пашхур набив пророка Єремію, і посадив його у в'язніцю, що була в горішній брамі Веніаминовій, що в Господньому домі. 3 І сталося наступного дня, і вивів Пашхур Єремію з в'язніці, а Єремія промовив до нього: Не Пашхур Господь дав ім'я тобі, а тільки Маґор-Міссавів. 4 Бо так промовляє Господь: Ось Я зроблю тебе жáхом для тебе самого та для всіх твоїх прýятелів, і вони попáдають від меча ворогів своїх, а очі твої будуть бачити це. А всього Юду віддам у руку царя вавилонського, і він нажене їх до Вавилону, і позабиває їх мечем. 5 І дам увесь скарб цього міста та ввесь його здóбуток, і всю коштовність його, та всі скарбí юдських царів, — усе це дам у руку їхніх ворогів, і вони пограбують їх, і вíзьмуть їх та її відведуть їх до Вавилону. 6 А ти, Пашхуре, та всі мешканці дому твого пíдете до полóну. І прийдеш ти до Вавилону, і помреш там, і будеш похованний ти та всі твої прýятелі, яким ти неправдиво пророкував. 7 Намовлýв мене, Господи, — і був я намóвлений, Ти взяв міцно мене — й перемíг! Я став цíлий день посмíховищем, кожен глузé із мене. 8 Бо коли тільки я говорю, то кричу, кличу: „Гвалт!“ та „Грабíж!“ і так сталося слово Господнє мені цíлий день за ганьбу й посмíховище. 9 І я був сказав: Не буду Його споминати, і не буду вже Ймénням Його говорити! І стало це в серці моїм, як огонь той палючий, замкнений у костях моїх, — і я змучивсь тримати його й більш не мóжу! 10 Бо чув я обмову численних, — ось бóстрах навколо: Розкажіть, — донéсмо на нього! Кожен муж, який в мірі зо мною, чатує мого упáдку та каже: „Може буде обмáнений — і переможемо його, і помстимося над ним!“ 11 Та зо мною Господь, як потúжний силáч, тому ті, хто женеться за мною, спíткнúться та не перемóжуть! Будуть сильно вони посорóмлені, бо робили без рóзуму, — вічний сором ім буде, який не забúдеться! 12 А Господь Саваот випробóве праведного, бачить нýрки та серце. Хай над ними побачу я помstu Твою, бо Тобі я відкрив свою справу! 13 Спíвайте пíсні Господéві, усі хваліть Господа, бо спасає Він душу убогого від руки лиходíїв! 14 Проклáтий той день, коли я народився, день, коли породила мене моя

мати, хай благословéнний не буде! **15** Проклáтий той муж, який сповістíв мого батька, говóрчи: „Народíлось тобі дитя-хлóпець“, а тим спрavдí потішив його! **16** I бодай стався муж той, немов ті містá, що Господь зруйнував й не пожалував їх, і нехай чує крик він урáнцí, а лéмент військóвий у чáсі полúдня, **17** за те, що в утробí мене не забив, — і тодí була б стала мені моя мати за грíб мíй, а утроба її вагітнóю навíки булá б! **18** Чого то з утробí я вийшов, щоб бачити клóпіт й скорботу, і на́шо кінчáються в соромі ці мої днí?

21 Слово, що було до Єремії від Господа, коли цар Седекíя послав був до нього Пашхура, сина Малкíїного, та священика Цефанію, сина Маасéїного, говорячи: **2**, „Звернися за нас до Господа, бо Навуходонóсор, цар вавилонський, воює проти нас. Може Господь зробить з нами за всімá Своїми чудами, і той відíйде від нас!“ **3** I сказав Єремія до них: „Так скажіть до Седекíї: **4** Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я назад обернú військóві знарýдя, що в вашій руці, що ви воюєте ними поза муром з вавилонським царем та з халдéями, які облягають вас, і позираю їх до серéдини цього міста. **5** I буду Я воювати з вами рукою вітязненою та сильним рамéном, і в гніві, і в літі, і в великому пересéрді! **6** I вражу мéшканців цього міста, і чоловіка, і худобу, — від великої моровíці повмирають вони! **7** А потому — говорити Господь — Я віддам Седекíю, Юдиного царя, і його рабів, і нарóд, і врятованих у цьому місті від моровíці, від меча та від голоду в руку Навуходонóсора, царя вавилонського, та в руку ворогів їхніх, що шукають їхніої душі, і він ударить їх вістрям меча, — не змульється над ними й не змилосéрдиться, і не матиме любови! **8** А цьому нарóдові скажеш: Так говорити Господь: Ось Я даю перед вами дорогу життя й дорогу смерти. **9** Хто сидíтиме в цьому місті, той помре від мечá, і від голоду та від моровíці; а той, хто перéйде і прийde до халдéїв, що вас облягають, буде жити, і стане йому душа його за здóбич. **10** Bo Я обернúв лице Своє на це місто на зло, а не на добре, — говорити Господь, — воно буде дáне в руку царя вавилонського, а він спалить його огнем! **11** A домовí царя Юди скажи так: Послухайте слóва Господнього: **12** Доме Давидів, отак промовляє

Господь: Судіть вранці суд і рятуйте грабованого від руки переслíдника, щоб не вийшла, немов той огонь, Моя лють, — і вона запалáє за зло ваших учинків, і не буде кому погасíти! **13** Ось Я проти тебе, мешканко долини, о скéле рівнíни, — говорити Господь, — на вас, що говорите: „Хто прийde на нас і хто ввíйде в помéшкання нашi?“ **14** Bo Я покараю вас згідно із плóдом ваших учинків, — говорити Господь, — і огонь запалó в його лісі, і він пожере всi довkíлля його!

22 Так говорить Господь: Зiйди в дім Юдиного царя, і будеш казати там оце слово, **2** та й промовиш: Послухай Господнього слова, о цáрю юдейський, що сидиш на Давидовім троні, ти й рabi твої та нарóд твíй, що входите в бráми oцí. **3** Так говорити Господь: Чиніть правосúддя та правду, і рятуйте грабованого від руки гнобíтеля, чужинцí ж, сироту та вдову не гнобíть, не грабу́йте, і крові невинної не проливайте на місці цому! **4** Bo коли оце слово наспráвді ви вíконаєте, то ходитимуть бráмами дому oцьбóго царі, що будуть сидіти на троні Давида, що єздити бúдуть колесníцями й кíньми, він і раб його та нарóд його. **5** A якщо не послухаетесь oцих слíв, то клянуся Собою — говорити Господь: руїною стáнеться дім цей! **6** Bo так промовляє Господь про дім царя Юди: Ти для Мене Гíлеád, щит Лíвáну, та поправді кажу Я, — тебе обернú на пустиню, на містá незасéлені! **7** I приgotóю на тебе отих, що руйнують людíну та збрóю її, і вони твої кéдри добíрні зітнутí і їх повкидáють в огонь! **8** I люди числénні ходитимуть містом oцим і будуть казати один до одного: Зáшо Господь зробив так цому місту великому? **9** I відкажутъ: За те, що вони покíнули заповіта Господа, Бога Свого, і вклонялися іншим богам, і служили їм. **10** Не плачте за вмерлим, і не жалкúйте за ним, — але плакати — плачте за тим, хто відходить в полóн, бо вже не повéрнеться, і не побачить землі, де він народився. **11** Bo так промовляє Господь до Шаллúма, сина Йосíїного, царя Юдиного, що царював замість Йосíї, свого бáтька, що вийшов із місця цього: Він сюди вже не вéрнеться! **12** Bo помре він у місці, куди його полонíли, Крáю ж цього не побачить уже. **13** Горе тому, хто несправедливістю дім свíй будує, а верхні кімнати — безпрá'ям, хто каже своєму

ближньому працювати дарéмно, і платні його йому не дає, **14** що говорить: Збудую собі дім великий, і верхні кімнати широкі!“ І вікна собі повирубує, й криє кедрýною, і маліє червоною фарбою. **15** Чи ти зацарюєш тому, що в кéдрах ти мéшкаєш? Чи ж твíй бáтько не ів та не пив? І коли правосуддя та правду чинив він, тодí було добре йому, — **16** він розсúджував справу нуждéнного й бíдного, й тодí добре булó! Чи не це — Мене знати? говорить Господь. **17** Хіба твої очі та серце твоє не обéрені тільки на користь свою, та щоб проливати кров невинну, і щоб гнít та насилия чинити? **18** Тому так промовляє Господь про Єгоякýма, Йосiїного сина, царя Юдиного: Не будуть за ним голосити: „О мiй брате!“ й „О сестро!“ Не будуть за ним голосити: „О пане!“ й „О величносте його!“ **19** Поховають його, немов того осла, волóачи та викидаючи геть за брами Єрусалиму. **20** Зайди на Ливáн та й кричи, і в Башáні свíй голос подай, і кричи з Аварíму, бо понíщені всí твої дру́зі. **21** Говорив Я тобі в час гарáзу твого, але ти казала: „Не слúхатиму!“ Це дорóга твоя від юнáтства твого, бо не слухалась ти Мого голосу. **22** Усіх твоїх пастирів буря розкýдає, а кохáнці твої підуть до полону, — справдí, тодí посорóмлена та побентéжена будеш за все своє зло! **23** О ти, що сидиш на Ливані, що кúблишся в кéдрах, — як ти бúдеш стогнáти, як болí й дрижáння на тебе спадутъ, мов на ту породíллю! **24** Як живий Я, — говорити Господь, — коли б був Конíя, син Єгоякимíв, цар Юдин, печáткою-пérснем на правій руці Моїй, — справдí Я й звідти тебе зíрвú! **25** І дам Я тебе в руку тих, хто шукає твоєї душí, і в руку тих, що боїшся ти їх, і в руку Навуходонóсора, царя вавилонського, і в руку халдéїв. **26** І кину тебе й твою матíр, яка породила тебе, до іншого краю, де ви не зродíлись, — і там — ви повмираєте! **27** А до Краю, куди вони прáгнуть душою своєю вернúться, — туди не повéрнутъся! **28** Чи муж цей, Конíя, — це гlýняний посуд, погóрдженій та розпорóшений? Хіба він посúдина та непотríбна? Чом відкинені він та насíння його, та й закинені в землю, якої не знають? **29** О Краю, мiй Краю, о Краю, — послухай Господнього слова: **30** Так говорити Господь: Запишіть людíну оцю самíтною, мужем, якому не буде щастíться у днях його, бо

нікому з насіння його не пощасти́ться сидіти на троні Давидові та панувати ще в Юді!

23 Горе пастирям тим, що розгubлюють та розганяють отáру Мого пасови́ська, говорити Господь! **2** Тому так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, про пастирів тих, що пасуть Мíй народ: Ви отáру Мою розпорóшили йї розігнáли, та не наглядали за ними. Ось тому покараю Я вас за лихі ваші вчинки, говорити Господь! **3** А Я позираю останок отáри Своєї зо всіх тих країв, кудí Я їх повиганя́в був, і їх повернú на пасови́ська їхні, і вони порозплóджаються та розмнóжаться. **4** І над ними поставлю Я пастирів тих, які пастимуть їх, і не будуть боятися вже й не злякаються, і не будуть загúблéni, каже Господь! **5** Ось дні наступають, — говорити Господь, — і поставлю Давидові праведну Пáрость, і Цар зацарює, і буде Він мудрий, — і правосуддя та правду в Краю запровáдить. **6** За днів Його Юда спасéться, Ізраїль же буде безпечний. А це Його Йménня, яким Його кликати будуть: „Господь — праведність наша“. **7** Тому наступають ось дні, — говорити Господь, — і не будуть уже говорити: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із краю египетського“, **8** а тільки: „Як живий Господь, що вивів і вíпровадив насіння дому Ізраїлевого з північного краю, і зо всіх тих країв, куди їх був повиганя́в! I осéдуть вони на своїй землі. **9** Про пророків. Розривається серце мое в моїм нутрі, тріpочуть всі кóсті мої, я став, як п'янýй, як той муж, що по ньюму вино перейшлó, через Господа й ради святих Його слíв, **10** Бо земля перелюбниками стала побóна, бо через прокляття потрáпила в жалобу земля, повисихáли в степах пасови́ська, бо стався лихим їхній бíг, їхня сила — це кривда. **11** Бо й пророк та священик грішáть, — їхне зло Я знайшов теж у домі Своїм, говорити Господь. **12** Тому буде для них їхня дорóга, мов скóвзанка в тéмряві, вони бúдуть попхнéні й впадутъ через неї, бо зло Я спровáджу на них рóку навíщення їх, говорити Господь. **13** А в тих самарійських про років Я бачив безглúздя, — вони пророкували Вáлом собі, і вчинили блудýчим народ Мíй, Ізраїль! **14** А в єрусалимських пророків Я бачив гидóту: перелóбство й ходíння в неправді, і руки злочинців зміцнili вони, щоб ніхто з свого зла не вернúвся. Всí вони Мені стали, немов той

Содом, а мешканці його, як Гомóра. **15** Тому так промовляє Господь Саваót про пророків оцих: Ось Я їх полином нагоду́ю, і водою отруйною їх напою, бо від ерусалимських пророків безбожність пішла для всієї землі! **16** Так говорить Господь Саваót: Не слухайте слів цих пророків, що вам пророкуєть, — вони роблять безглúздими вас, вислóвлюють прýвиди серця свого, а не слово з уст Господніх. **17** Вони справді говорять до тих, що Мене ображáють: „Господь говорив: Мир вам бúде!“ А кожному, хто ходить в упéртості серця свого, говорять вони: „Зло не прийде на вас!“ **18** А хто ж то стояв на таємній Господній нараді, і бачив та чув Його слово? Хто до слова Його прислухáвся й почув? **19** Ось буря Господня, як лютість, вихóдить, а вихор крутильний на голову несправедливих впадé. **20** Гнів Господній не вéрнеться, поки не зробить, і поки не вýконає Він зámірів серця Свого; напрýкінці днів зрозумієте добре все це! **21** Цих пророків Я не посилаю, — вони побігли самі, Я їм не говорив, — та вони пророкують. **22** А якбí в Моїй раді таємній стояли вони, то вони об'являли б нарóдові Моєму слова Мої, і їх відвертáли б від їхньої злой дороги, та від зла їхніх учýнків. **23** Чи Я Бог тільки збли́зька, — говорити Господь, — а не Бог і здалéка? **24** Якщо заховається хто у крýвках, то Я не побачу Його? говорити Господь. Чи Я неба й землі не напóвнюю? каже Господь. **25** Я чув, що говорять пророки, що Йménnym Moím пророкують неправду й говорять: „Мені снилось, снилось мені!“ **26** Як довго це буде у серці пророків, які пророкують неправду, та пророкують омáну свого серця? **27** Вони замишляють зробити, щоб нарóд Míj забув Мое Йménnia, їхníми снами, які один óдному розповідають, як через Вáала забули були їхні батькí Мое Йménnia. **28** Той пророк, що йому снivся сон, нехай розповідáє про сон, а з яким Мое слово, хай каже про слово правдive Мое, — що соломí до збíжжя? говорити Господь. **29** Xiba слово Мое не таке, як огонь, — говорити Господь, — і як мóлот, що скелю розлúпue? **30** Тому то ось Я на пророків, — говорити Господь, — що слова Moї krádуть один від однóго. **31** Ось Я на пророків, — говорити Господь, — що вживають свого язикá, але кажутъ: Це мова Господня! **32** Оце Я на тих, що сни неправдиві звіщають, — говорити Господь, — вони розповідають про них та впровáджують

в блуд Míj нарóд своєю неправдою й глúмом своїм, хоч Я не посилаю їх і їм не наказував, і вони помогtí — не помóжуть нарóдові цьому, говорити Господь. **33** А коли запитає тебе цей нарóд, чи пророк, чи священик, говорячи: „Яке то Господнє пророцтво?“ то скажеш до них: „Ви тяgár, — і Я вас посқидáю“, говорити Господь. **34** А пророка й священика та той нарóд, який скаже: „Господній тяgár“, — то Я мужа того й його dím покарáю! **35** Отак скажете ви один óдному й кожен до брата свого: „Що Господь віdpoví“, й „що Господь говорив?“ **36** А про „Господній тяgár“ не згадуйте більш, бо кожному слово його стане за тяgará, і ви перекрутíли б слова Бога Живого, Господа Саваóta, нашого Бога. **37** Так пророкові скажеш: „Щó Господь тобі vіdpoví“, і „Щó Господь говорив?“ **38** Якщо ж будете ви говорити: „Господній тяgár“, тому так промовляє Господь: За те, що ви кажете слово оце: „Господній тяgár“, хоч Я посилаю до вас, кáжучи: Не говорите „Господній тяgár“, **39** тому конче Я вас pídiмý, немóв тяgará, та й викину вас і те місто, що дав був Я вам та вашим батьkám, від Свого лиця. **40** I дам Я на вас сором вічний та вічну ганьбу, що не буде забутa!

24 Господь показав мені, і ось два кошí фíg стояли перед храмом Господнім, потóму, як Навуходонóсor, цар вавилонський, вигнав Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юдиного, та правителів Юдських, і мáйстра, і слóсаря з Ерусалиму, та й привів їх до Вавилону. **2** Один kísh — фígi дуже добrí, як фígi першого врожáю, а один kísh — фígi дуже zlí, яких не ѓдять через їхню непридáтність. **3** I промовив до мене Господь: Щó ти бачиш, Єреміe? А Я віdkазав: Фígi. Фígi добrí — дуже добrі, а zlí — дуже zlí, яких не ѓдять через їхню непридáтність. **4** I булó мені слово Господнє, говорячи: **5** Так говорити Господь, Бог Ізраїlіv: Як фígi цi добrі, так обернú Я на добре вигnánciв Юдиних, яких Я послав iз цього mіscя до kráu xaldejskого. **6** I звернú Я Своє oko на них на добро, і повернú їх до цього kráu, і збудую їх, а не rozib'ó, і засаджу їх, а не вýrvu. **7** I дам Я їм серце пíznati Мене, що Я — Господь. I вони Мені будуть нарódom, а Я буду їм Богом, бо вони навéрнутся до Мене всíм серцем своїм! **8** A як фígi tí zlí, яких не ѓдять через їхню

непридатність, то так говорить Господь: За такого Я дам Седекію, царя Юдиного, і його правителів та решту Єрусалиму, що залишилися в цьому краї та що сидять у краї єгипетському. 9 I дам їх за боязнь, на зло для всіх царств землі, на ганьбу та за прýтчу, на глум та на прокляття в усіх тих місцях, куди вýжену їх. 10 I пошлю на них меча, і голод та моровицю, аж поки не вигублені будуть на землі, яку Я був дав їм та їхнім батькам!"

25 Слово, що булó до Єремії про ввесь народ

Юдин за четвертого року Єгоякима, сина Йосіїного, царя Юдиного — це перший рік Навуходонóсора, царя вавилонського, 2 що його сказав пророк Єремія про ввесь Юдин народ та до всіх мéшканців Єрусалиму, говорячи: 3 „Від тринацятого року Йосії, Амонового сина, царя Юдиного, і аж до цього дня, це вже двадцять і три роки, було слово Господнє до méне. I говорив я до вас, говорячи пильно, та не слухали ви. 4 I посилив Господь до вас усіх Своїх рабів пророків, рано та пізно, та не слухали ви, і не нахиляли свого уха, щоб послухати. 5 A вони говорили: Верніться кожен зо своєї злой дороги та зо зла ваших учйнків, і сидіть на тій землі, яку Господь дав вам та вашим батькам відвíку й аж навіки. 6 I не ходіть за іншими богáми, щоб служити їм та щоб вклонятися їм, і не гнівіть Мене роботою ваших рук, — і Я не вчиню вам лихого. 7 Ta ви не прислухалися до Мене, — говорить Господь, — щоб не гнівіти Мене чином рук своїх, на зло собі. 8 Тому так промовляє Господь Саваот: За те, що ви не слухалися слів Моїх, 9 ось Я пошлю й позираю всі північні рóди, — говорить Господь, — пошлю до Навуходонóсора, царя вавилонського, Мого раба, і наведу їх на край цей, і на мéшканців його та на всіх цих нарóдів навколо, і вчиню їх закляттям, і обернú їх на страхіття, і на посміховище, і на вічні руїни. 10 I Я вýгублю в них голос радісний та голос веселий, голос молодого та голос молодої, гуркіт жóрен та світло світýльника... 11 I стане цей край руїною, спустошенню, а ці народи будуть служити вавилонському царéві сімдесát літ! 12 I станеться, як спóвниться сімдесát літ, покарáю Я вавилонського царя та цей люд, — говорить Господь, — за їхню провину, та халдейський край, — і обернú його на вічне спустошення. 13 I спровáджу на цей край всі Moї словá, що Я говорив

був проти нього, усе, що написане в цій книзі, що пророкував Єремія про всі народи. 14 Bo їх поневóлять численні народи та великі царі, і я надолúжу їм за їхнім чином та за дíлом їхніх рук. 15 Bo так промовляє до мене Господь, Бог Ізраїлів: Вíзьми з Мої руки кéліха вина цього гніву, і напóїш ним усі народи, до яких посилаю тебе. 16 I будуть вони пити, і будуть хитатися, і стратять розум через мечá, що Я посилаю між них..." 17 I взяв я кéліха з Господньої руки, і напóїв усі народи, до яких Господь висилає мене: 18 Єрусалим та міста Юди, і царів його та правителів його, щоб віддати їх на руїну, на страхіття, на посміховище та на прокляття, як цього дня, 19 фараона, царя єгипетського, і рабів його, і правителів його, та ввесь його народ, 20 i всю мішанину народів Єгипту, і всіх царів краю Уц, і всіх царів філістíмського краю, і Ашкелон, і Аззу, і Екрон, і решту Ашдоду, 21 Едома й Moава та синів Амона, 22 i всіх царів Тиru, i всіх царів Сидону, i всіх царів островів, що на тому боці моря, 23 i Дедана, i Тему, i Буз, i всіх, що волóсся довкóла стрижуть, 24 i всіх царів Арабії, i всіх царів мішаних нарóдів, що пробувáють у пустині, 25 i всіх царів Зіmpí, i всіх царів Еlamu, i всіх царів Míddi, 26 i всіх царів пíвночі, близькіх та далеких один від одного, i всі царства землі, що на земній поверхні, а цар Шешаху буде пити по них. 27 I скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Пийте й впíвáтесь, i вимéтуйте, i падайте та не вставайте перед мечéм, що Я посилаю між вас. 28 I буде, коли не захóчут вони взяти кéліха з твоєї руки на пittý, то промовиш до них: Так говорить Господь Саваот: Конче бúдете пити! 29 Bo ось у місті, що там було кликане Ймénня Moє, зачинаю чинити лихе, а чи ви не покарані бúдете? Покарані бúдете, бо Я кличу меча на всіх мéшканців краю, говорить Господь Саваот! 30 A ти пророкувати їм будеш усім ці словá, й до них скажеш: Господь загримíть з височинí, i з мешканням святого Своого Свій голос подаст! Загримить на оселю Свою, клинke Bín, мов чавíльники ті винограду, відповість усім мешканцям земним! 31 Díйде гóмін до краю землі, bo в Господа пря iз нарóдами, — Bín буде судити кожне тіло i несправедливих віддаст їхньому мечévi, — говорить Господь. 32 Так говорить Господь Саваot: Ось лихо вихóдить від люду до

люду, і буря велика пробудиться з кінців землі, — 33 і будуть побиті від Господа в день той лежати від краю землі й аж до краю землі: не будуть оплакувані, і не будуть позбірані, і не будуть поховані, — гноем стануть вони на поверхні землі! 34 Ридайте, о пастирі, та голосіть, і валяйтесь у попелі, проводирі ви отáри, бо віповнились ваші дні для зарíзу, і вас розпорóшу, і впадéте, немов дорогá та посýдина! 35 І не матимутъ пастирі зáхисту, а проводирі чередí — утікння. 36 І чути крик пастирів, і лемент тих поводирів чередí, бо пустошить Господь їхню чéреду, 37 і попустошенні мирні пасóвська через палання Господнього гніву... 38 Він покинув, як лев свою пúщу, бо стався страхіттям їхній край через меча гнобíтеля, і через запал гніву Його“.

26 На почáтку царювáння Єгоякима, сина Йосíїного, царя Юдиного, було оце слово від Господа, кáжучи: 2 „Так говорить Господь: Стань на подвíї Господнього дому, і будеш говорити всім Юдиним містам, що приходять на поклін до Господнього дому, усі ті слова, що Я наказав був тобі, щоб до них говорити, — не вбав ані слóва. 3 Може почутою вони, і вéрнутися кожен зо своєї злої дороги, й Я пожалую щодо зла, яке дýмаю вчинити їм через злі їхні вчýнки! 4 І скажеш до них: Так говорити Господь: Якщо ви не бýдете прислúхуватися до Мене, щоб ходити за Законом Моїм, якого Я дав вам, 5 щоб прислúхуватися до слів Моїх рабів пророків, яких Я посилаю до вас рано та пізно, та не слухали ви, 6 то вчиню з оцим домом, як з Шілó, а місто це дам на проклáття для всіх нарóдів землі“. 7 І чули священики, і пророки, і ввесь нарóд Єремію, що говорив цí слова в Господньому домі. 8 І сталося, як Єремія закінчíв говорити все, що наказав був Господь сказати до всього нарóду, то схопíли його священики, і пророки, і ввесь нарóд, говорячи: „Ти конче помреш! 9 Нáшо пророкував ти Господнім Ім'ям, кажучи: Як Шілó, буде дíм цей, а місто це буде зруйноване, так що не буде в ньому мéшканця?“І зíбрався ввесь нарóд проти Єремії в Господньому домі. 10 І почули цí слова Юдині князі, і відійшли з царського дому до дому Господнього, і сіли при вході до нової Господньої брами. 11 І сказали священики та пророки до

князíв та до всього нарóду, говорячи: „Присуд смерти цьому чоловíкові, бо він пророкував проти цього міста, як ви чули своїми вúхами!“ 12 І сказав Єремія до всіх князíв і до всього нарóду, говорячи: „Господь послав мене пророкувати проти цього дому, і проти цього міста всі ті словá, що ви чули. 13 А тепер полíпшіть ваші дорóги та ваши чýни, і слухайтесь голосу Господа, вашого Бога, то пожалує Господь щодо зла, яке говорив був на вас. 14 А я — ось я в вашій руці: робіть мені як добре, і як правдиве в ваших очáх! 15 Тільки справдí пíznáєте ви, якщо ви вб'єте мене, що ви невинну кров спровáдите на себе й на це місто та на мéшканців Його, бо Господь справдí послав мене до вас говорити в ваші вúха всі цí слова.“ 16 І сказали князí та ввесь нарóд до священиків та до пророків: „Цей чоловíк не пíдлягає присуду смерти, бо він говорив до нас Ім'ям Господа, нашого Бога!“ 17 І встали люди зо старšíх краю, і сказали до всього збору нарóду, говорячи: 18 „Міхей з Мораши пророкував за днів Єзекíї, царя Юдиного, і сказав до всього юдейського нарóду, говорячи: Так говорити Господь Саваот: Сіон, як те поле, забраний буде, а Єрусалим за румóвища стане, а гора цього храму — пídgírkami лісу. 19 Чи справdí забив його Єзекíя, цар Юдин, та ввесь Юда? Чи ж він не побоявся Господа, і не злáгодив Господнього лиця? І Господь пожалував щодо того зла, яке говорив був на них. А ми вчинимо таке велике зло на свої душí? 20 І також пророкував був Господнім Ім'ям один чоловíк, Урíйя, син Шемаї, з Кíр'ят-Єаріму, і пророкував проти цього міста та против цього краю всі ті словá, як Єремія. 21 І почув був словá його цар Єгояким, і всі лíщari його та всі княzí; і шукав цар способу забити його. І почув це Урíйя, і злякався, і утíк, і прийшов до Єгипту. 22 І послав цар Єгояким людей до Єгипту, — Елнатана, Ахборового сина, і людей з ним до Єгипту. 23 І вони вíвели Урíйю з Єгипту, і привели його до царя Єгоякима, а той ударив його мечем, а трупа його кинув до гробíв прóстих людей“. 24 Але рука Ахикама, Шаханового сина, була з Єремією, щоб не дати його в руку нарóду забити його.

27 На почáтку царювáння Єгоякима, сина Йосíїного, царя Юди, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: 2 „Так сказав був до мене

Господь: Зроби собі поворóзки та эрма, і надінь їх на шию свою. 3 І пошлеш їх до царя Едому, і до царя Моаву, і до царя синів Аммону, і до царя Тиру, і до царя Сидону через послів, що приходять до Єрусалиму до Седекїї, царя Юдиного. 4 І накажеш їм, щоб до своїх володарів говорили: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Так скажете вашим володарям: 5 Я вчинив землю й людіну, і скотину, що на поверхні землі, Своєю силою великою та витягненим рамéном Своїм, і дав її тому, хто сподобався в очах Моїх. 6 А тепер Я віддав усі ці землі в руку Навуходонóсора, царя вавилонського, раба Мого, а також польову звірину дав Я йому, щоб служила йому. 7 І будуть служити всі нарóди йому та синові його, і синові сина його, аж поки не прийде час також його власному крáєві, — і поневолятъ його численні нарóди та великі царі. 8 І станеться, — той нарód і те царство, що не будуть служити йому, Навуходоносорові, цареві вавилонському, і того, хто не дасть ший своєї в ярмό вавилонського царя, — покарáю Я нарód цей мечем, і голодом, і заразою, — говоритъ Господь, аж поки не зроблю їм кінця рукою його! 9 А ви не прислухáйтесь до ваших пророків, і до ваших ворожбítів, і до ваших сновíдців, і до ваших знахарів, і до ваших чарівників, що говорять до вас, кажучи: „Не служіть вавилонському царéви!“ 10 Бо вони пророкують вам неправду, щоб віддалити вас з вашої землі, — і Я вас війжену, і ви погинете. 11 А нарód, що вкладе свою шию в ярмό вавилонського царя й буде служити йому, — то залíшу його на його землі, — говоритъ Господь, — і він буде її обробляти, і буде сидіти на ній. 12 І до Седекїї, царя Юдиного, говорив Я згідно з усіма цими словами, кажучи: Вкладіть ваші ший в ярмό вавилонського царя, і служіть йому та його нарóдові, і будете жити. 13 Пóщо помрете ти та нарód твій від меча, голоду та моровíці, як говорив був Господь про той люд, що не буде служити вавилонському царéви? 14 І не прислухáйтесь до слів пророків, що кажуть до вас, говорячи: „Не будете служити вавилонському царéви“, бо неправду вони вам пророкують. 15 Бо Я не посилаю їх, — говоритъ Господь, — і вони пророкують неправду в Ім'я Мое, щоб Я вигнав вас, — і погинете ви та пророки, що вам те пророкують! 16 А до священиків та до всього цього нарóду говорив я, кажучи: Так говоритъ

Господь: Не прислухáйтесь до слів ваших пророків, що пророкують вам, кажучи: „Ось тепер незабáром вертається з Вавилону посуд Господнього дому“, бо лжу вони пророкують. 17 Не прислухáйтесь до них, служіть цареві вавилонському, то будете жити, — нáшо буде це місто рóюю? 18 А якщо вони пророки, і якщо слово Господне з ними, нехай же просить вони Господа Саваота, щоб не перейшов посуд, позосталий в Господньому домі, і в домі царя Юди, і в Єрусалимі до Вавилону. 19 Бо так промовляє Господь Саваот про стовпи, і про море, і про підстáви, і про решту посуду, позосталого в цьому місті, 20 що не забрав їх Навуходонóсор, цар вавилонський, коли виганяв був в неволю Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, з Єрусалиму до Вавилону, та всіх шляхéтних Юди та Єрусалиму. 21 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів, про посуд, позосталий в Господньому домі та в домі царя Юди та Єрусалиму: 22 До Вавилону буде він спровáджений, і там пробувáтиме аж до дня Моїх відвíдин їх, — говоритъ Господь, — тоді вíпроваджу його, і вернú його до цього місця“.

28 І сталося того року на початку царювання Седекїї, царя Юди, четвертого року, п'ятого місяця, сказав до мене Ананія, син Азурів, пророк, що з Гів'ону, у Господньому домі, на очах священиків та всього нарóду, говорячи: 2 „Так говоритъ Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Зламаю ярмό царя вавилонського! 3 За два роки ча́су Я вернú до цього місця ввесь посуд Господнього дому, що забрав був Навуходонóсор, цар вавилонський, з цього місця, і спровáдив його до Вавилону. 4 І Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, і всіх Юдиних вигнáнців, що прийшли до Вавилону, Я вернú до цього місця, — говоритъ Господь, — бо зламаю ярмό царя вавилонського!“ 5 І говорив пророк Єремія до пророка Ананії на очах священиків і на очах усього нарóду, що стояли в Господньому домі. 6 І сказав пророк Єремія: „Амінь! Нехай так зробить Господь, нехай вíконає Господь словá твої, що ти пророкував про поворót посуду Господнього дому та всього вигнáння в неволю з Вавилону до цього місця. 7 Тільки послухай це слово, що я говорю в вúха твої та в вúха всього нарóду: 8 Ті пророки, що від віків були передо мною і перед тобою, пророкували про

численині краї та про царства велики, про війни, і про голод та про моровицю. 9 Пророк, що пророкує про мир, коли спрівдиться слово пророче, — буде пізнаний цей пророк, що його спрівді послав Господь“. 10 I взяв пророк Ананія ярмо з шиї пророка Єремії, і поламав його. 11 I сказав Ананія на очах усього народу, говорячи: „Так говорить Господь: Отак поламаю ярмо Навуходоносора, царя вавилонського, за два роки часу, з шиї всіх народів!“ I пішов пророк Єремія своєю дорогою. 12 I було слово Господнє до Єремії по тому, як пророк Ананія поламав ярмо з шиї пророка Єремії, говорячи: 13 „Іди, і скажеш до Ананії, говорячи: Так говорить Господь: Ти поламав дерев'яне ярмо, але Я зроблю замість нього ярмо залізне. 14 Bo так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Я дав на шию всіх цих народів залізне ярмо, щоб вони служили Навуходоносорі, цареві вавилонському, — і вони будуть служити йому, і навіть польовоу звірину віддам Я йому!“ 15 I сказав пророк Єремія до пророка Ананії: „Послухай же, Ананіє: Не посылав тебе Господь, але ти доводиш, що народ цей довіряє неправді. 16 Тому так промовляє Господь: Ось Я викидаю тебе з поверхні землі, — цього року ти помреш, бо про відстутство від Господа говорив ти!“ 17 I помер пророк Ананія того року сьомого місяця.

29 А оце слова листа, якого пророк Єремія послав з Єрусалиму до залишку старших, і до священиків, і до пророків, і до всього народу, що його вигнав Навуходоносор з Єрусалиму до Вавилону, в неволю, — 2 по вийході царя Єхонії матері царя та євнухів, князів Юди та Єрусалиму, і майстрів та слюсарів Єрусалиму, — 3 через Ел'асу, Шафанового сина, та Гемарію, сина Хілкіїного, яких послав Седекія, цар Юди, до Навуходоносора, царя вавилонського, до Вавилону, говорячи: 4 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, до всього вигнання в неволю, що Я вигнав з Єрусалиму до Вавилону: 5 Будуйте доми, — і осядьте, і засадіть садки, — і споживайте їхній плід! 6 Поберіть жіноч, — і зродіть синів та дочок, і візьміть для ваших синів жіноч, а свої дочки віддайте людям, і нехай вони породять синів та дочок, і помножтесь там, і не малійте! 7 I дбайте про спокій міста, куди Я вас вигнав, і моліться за нього до Господа, бо в

спокій його буде і ваш спокій. 8 Bo так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нехай не зводять вас ваші пророки, що серед вас, та ваші чарівники, і не прислухуйтеся до ваших снів, що вам сниться. 9 Bo лжу вони вам пророкують Ім'ям Моїм, — Я їх не посылав, говорить Господь. 10 Bo так промовляє Господь: По сповненні семидесяти літ Вавилону Я до вас завітаю, і справджу Своє добре слово про вас, щоб вернути вас до цього місця. 11 Bo Я знаю ті думки, які думаю про вас, — говорити Господь, — думки спокію, а не на зло, щоб дати вам будучність та надію. 12 I ви клікатимете до Мене, і підете, і будете молитися Мені, а Я буду прислуховуватися до вас. 13 I будете шукати Мене, і знайдете, коли шукатимете Мене всім своїм серцем. 14 I Я дамся вам знайти Себе, — говорити Господь, — і вернуся вас, і зберу вас зо всіх народів та зо всіх місць, куди Я вигнав був вас, — говорити Господь, — вернуся вас до того місця, звідки вас Я був вигнав. 15 Якщо ви кажете: Господь поставив нам пророків і в Вавилоні, 16 то так говорити Господь до царя, що сидить на Давидовому троні, та до всього народу, що сидить у цьому місті, до ваших братів, що не вийшли з вами на вигнання: 17 Так говорити Господь Саваот: Ось Я пошлю на вас меч, голод та моровицю, і дам іх, як обрідливі фіги, яких не їдять через їхню неприємність. 18 I буду гнатися за ними мечем, голодом та моровицею, і дам іх на пострах для всіх земних царств, на прокляття, і на оставлення, і на посміховище, і на ганьбу перед усіх народів, куди Я їх був повігнан, 19 за те, що не слухалися слів Моїх, — говорити Господь, — що посылав Я до них рабів Моїх пророків, рано та пізно, та не слухали ви, говорити Господь. 20 A ви, все вигнання, що послав Я з Єрусалиму до Вавилону, послухайте слова Господнього: 21 Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів, про Ахава, сина Колаїного, і про Седекію, сина Маасейного, що неправду пророкують вам Моїм Ім'ям: Ось Я віддам іх у руку Навуходоносора, царя вавилонського, і він повбиває іх на ваших очах! 22 I візьметесь від них прокляття для всього Юдиного вигнання, що в Вавилоні, говорячи: Нехай учінить тебе Господь, як Седекія та як Ахава, яких вавилонський цар пік на огні, 23 за те, що вони зробили огиду в Ізраїлі, і перелюб чинили з жінками своїх близких, і говорили ложне слово Ім'ям Моїм, чого Я не

звелів їм, а Я відаю це, і Я свідок цьому, говорити Господь. **24** А до Шемаї нехеламітянина скажеш, говорячи: **25** Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кáжучи: За те, що ти своїм ім'ям посылав листи до всього народу, що в Ерусалимі, і до всіх священиків, говорячи: **26** Господь тебе дав за священика замість священика Єгояди, щоб бути наглáдачем у Господньому домі для кожного чоловіка, що божевільний і що вдає пророка, і даси його до в'язніці, а на шию кайдáни надінеш. **27** А тепер, чому ти не скартав Єремію з Анатоту, що вдає з себе пророка? **28** Бо він послав до нас, до Вавилону, говорячи: Довге воно, вигнання! Будуйте domi, — і осядьте, і засадіть садкí, — і споживайте їхній плíд!“ **29** I священик Цефанія прочитав цього листа вголос пророків Єремії. **30** I було слово Господнє до Єремії, говорячи: **31** „Пошли всьому вигнанню, говорячи: Так говорити Господь про нехеламітянина Шемаю: За те, що вам пророкував Шемая, хоч Я не посылав його, і зробив, щоб ви надіялись на неправду, **32** тому так промовляє Господь: Ось Я покараю нехеламітянина Шемаю та насіння його: не буде в нього нікого, хто сидів би серед цього народу, і не побачить він добра, яке Я зроблю для народу Свого, говорити Господь, бо про відстúпство від Господа говорити він!“

30 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Так говорити Господь, Бог Ізраїлів, кажучи: Напиши собі всі ті словá, що тобі говорив Я, до книги. **3** Bo приходять ось дні, — говорити Господь, — і Я вернú народ Мій Ізраїлів та Юдин, — каже Господь, — і вернú їх до Краю, що їхнім батькáм Я був дав, і вони посáдуть його. **4** A oце ті слова, що Господь говорити про Ізраїля й Юду: **5** Bo так промовляє Господь: Почули ми голос страху, перелíку, й немає спокóю. **6** Запитайте й побачте, чи родить мужчýна? Чому ж це Я бачу, що в кожного мужа он руки його — на стéгнах його, немов у породíллі, і всяке обличчя поблідло? **7** Oй горе, бо це день великий, — немає такого, як він! A це час недолі для Якова, та з нього він бýде врятований! **8** I буде в той день, — говорити Господь Саваот, — поламаю ярмо Я із шíї твоїї, а пùта твоїї розірвú, — і не будуть чужí поневolювати більше його! **9** I будуть служити вони тільки

Господеві, Богові своєму, і цареві своєму Давидові, якого постáвлю Я їм. **10** A ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — і не страшíся, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе із далекого краю, і нашádkíв твоїх — з краю їхнього полону! I вéрнеться Яків, і буде спокíйний, і буде безпéчний, і не буде тогó, хто б його настрашíв, **11** bo Я із тобою, — говорити Господь, — щоб спасáти тебе! Bo зроблю Я кíнець всім народам, між якими тебе розпорбшив, та з тобою кінця не зроблю, і тебе покараю за правом, бо не полíшу тебе непокараним! **12** Bo так промовляє Господь: Невилічáльна пораза твоя, рана твоя невигóйна! **13** Немає того, хто б справу твою розсудив для твоїї болáчки, нема в тебе ліків таких, щоб над раною м'ясо зросло! **14** Забýли про тебе всі дрýзи твоїї, до тебе вони не звертаються, — бо ворожим удáром Я вráзив тебе, жорстокою карою за числénні провини твоїї, за те, що зміцніли грíх твоїї. **15** Чого ти кричиш про порáзу свою, про свíй бíль невигóйний? За числénні твоїї беззакóнства, за те, що зміцніли грíх твоїї, Я зробив тобі це. **16** Тому всі, що тебе поїдають, поїджені бýдуть, а всі вороги твоїї — всі вони пíдуть в полóн, і стануть здóбиччю тí, хто тебе обдирає, а всіх, хто грабує тебе, на грабунок віддам! **17** Bo вýрошу шкурку на рані тобі, і з порáz тебе вилíкою, — говорити Господь, — бо „відкнута“звáно тебе, ти, Сіонська дочкá, „якої ніхто не шукає“. **18** Так говорити Господь: Ось Я повернú з полону шатра Яковові, і змíлуєся над місцями його пробування, — і на пагíрку своїм побудóється місто, а пáлац осáдеться на відповíдному місці своїм. **19** I вýйде подяка із них та голос радíючих, і я їх помнóжу, — і не буде їх мало, і прослáвлю Я їх — і не будуть принíжені! **20** I сини його стануть, як перше, а збíр його буде міцнý перед лицем Моїм, і Я покараю всіх тих, хто його переслíде! **21** I буде із нього Potúжний його, і постáне Волóдар його з-помíж нýого, й Я набlíжу Його, — й Він пíдїде до Мене! Bo хто є такий, що нара́зить життя своє на небезпéку, щоб до Мене набlíзитись? каже Господь. **22** I станете ви народом Мені, а Я буду вам Богом! **23** Ось буря Господня, лютість вихóдить, а вихор крутлýвий на голову безбожних упадé. **24** Не спíниться пólум 'ягнів Господнього, поки Свого не зробить, і поки

не виконає зámірів серця Свого, — ви напріkінці днів зрозумієте цé!

31 Того чáсу, — говорить Господь, — для всіх рóдів Ізраїля стану Я Богом, вони ж Мені стануть нарóдом! **2** Так говорить Господь: Знайшов милість в пустині нарóд, від меча врятóваний, Ізраїль іде на свíй спóчин. **3** Здалéка Господь з'явíвся мені та й промовив: Я вíчним кохáнням тебе покохав, тому милість тобі виявлáю! **4** Ще буду тебе будувати — й збудóвана будеш, о дíво Ізраїлева! Ти знов приоздобишся в бúбни свої, та й пíдеш у танóк тих, хто бáвиться, **5** на горáх самарíйських ще будеш садити виноградники, виногráдari будуть садити й споживати закóнно собí! **6** Настане бо день, коли кликати буде сторóжа на Єфremovих горах: Уставайте, та пíдемо ми на Сіон, до Господа, нашого Бога! **7** Бо так промовляє Господь: Спíвайте для Якова з радістю, та головою нарóдів utísháйтесь! Розголосítъ, вихваляйте й скажíтъ: Спаси, Господи, нарóд Свíй, останок Ізраїлів! **8** Ось Я іх приведú із півнíчного кráю, і зберу їх із kíncів землі, з ними разом слíпий та кульгáвий, важкá й породíлля, сюди повертáються збори велики! **9** Вони прийдуть з плачém, та Я іх попровáджу в utíхах. Я іх до потоків водíй попровáджу прямóю дорогою, — не спíткнúться на нíй, бо Ізраїлеві Я став Отцем, а Єфrem, — перворíдний він Мíй! **10** Народи, послухайте слова Господнього, і далеко звістíть аж на островáх та скажíтъ: Хто розсіяв Ізраїля, Той поéбирає його, і стерегтíме його, як пáстир отару свою! **11** Бо Господь викупив Якова, і визволив його від руки сильнішого від нього. **12** I вони поприходíть, і будуть спíвати на верšíні Сібону, і до добра до Господнього будуть горнúться, — до збíжжя, і до виноградного соку, і до оливи, і до молодої дрібної худоби та до товару великого! I стане душа їхня, немов той напóений сад, і не відчувають уже більше стóмлення! **13** Тоді дíвчина tíshitись буде в танку, і разом юнацтво та старші, — бо Я обернú їхню жалóбу на радість, і Я їх потíшу, і їх звеселó в їхníм смýтку! **14** I душу священиків сítistю Я напoю, а нарóд Мíй добром Моím буде насíчений, каже Господь! **15** Так говорить Господь: Чути голос у Рамі, плач та ridánnia gírké: Rahíль плаче за дíтьми своїми, не хоче потíшена бути за

діti свої, — бо нема їх. **16** Так говорить Господь: Стримай голос свíй від голосíння, і від сльозí свої очí, бо є нагорода для чинu твого, — говорить Господь, — і вони вéрнутсья з кráю ворожого! **17** I для твого майбутнього є сподівáння, — говорить Господь, — і до границь твоїх вéрнутсья діti твої! **18** Добре Я чую Єфрема, як він головою похýтує, плáуччи: „Покарав Ти мене — і покárаний я, мов теля те ненáвчене! Навернý Ти мене — і вернúся, бо Ти — Господь Бог мíй! **19** Bo як я навернúся, то кáяvся, коли ж я пíзнав, то вдарив по стéгнах своїх. Засоромився я та збентежений був, бо я гáньbu ношú молодошíв своїх. **20** Чи Єфrem не Мíй син дорогий, чи не люба дитина Моя? То скільки Я не говорó проти нього, завжди сильно його пам'ятаю! Тому тó за нього хвiliються нутро Мое, змилосéрдjuся справdí над ним, говорить Господь! **21** Постав собі дорожкáзи, стовпí собі порозставляй, зверни свое серце на биту дорогу, якою ти йшла, — і вернися, о дíво Ізраїлева, вернися до цих своїх міст! **22** Аж доки тинýтися бúдеш, о дóчко невíрна? Господь бо новýну створив на землі: жінка спасáтиме мужа! **23** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Оце слово прокажутъ іще в кráї Юдиному й по містах його, коли Я вернú їх: Хай Господь благослóвить тебе, осéле ти правди, о góро свята! **24** I осядуть на нíй Юда та містá його разом усí, селяни та тí, хто ходить з отáрою. **25** Bo напóю Я душу змúчену, і кожну душу скorbótну насíчую. **26** На це я збудivsya й побачив, — і був мені сон мíй приємний. **27** Ось дні настають, — говорить Господь, — і засію Ізраїлів дíм та дíм Юдин насíнням людíни й насíнням скотини. **28** I бúде, як Я пильнуváv був над ними, щоб їх вириváти та бúрити, і щоб руйнуváти, і губити, і чинити лихе, так Я попильнúю над ними, щоб їх будувати й садити, говорить Господь! **29** Тими днями не скажутъ уже: „Батьки їli неспíле, а осkóma в синív на зубáх!“ **30** bo кожен за власну провину помре, і кожнý людíni, що єсть недospíle, осkóma впадé їй на зуби! **31** Ось дні наступають, — говорить Господь, — і складý Я із дíмом Ізраїлевим і з Юдиним дíмом Новý заповít. **32** Не такий заповít, що його з їхníми батьками Я склав був у той день, коли міцно за руку їх узвя, щоб їх вýвести з кráю єгипетського. Та вони поламали Мого заповіта, і Я їх відкинуv,

говорить Господь! 33 Бо це ось отої Заповіт, що його по цих днях складу з домом Ізраїля, — каже Господь: Дам Закона Свого в середину їхню, і на їхньому серці його напишу, і Я стану ім Богом, вони ж Мені будуть народом! 34 І більше не будуть навчати вони один одного, і брат свого брата, говорячи: „Пізнайте Господа!“ Bo всі будуть знати Мене, від малого їхнього аж до великого їхнього, — каже Господь, — бо їхню провійну прощу, і не буду вже згадувати їм гріхі! 35 Так говорити Господь, що сонце дає вдень на світло, і порядок місяців і зорям на світло вночі, що порушує море — і шумлять його хвилі, Господь Саваот Йому Ймення! 36 Як відійдуть устави ці з-перед обличчя Мого, — говорити Господь, то й насіння Ізраїлеве перестане народом бути перед обличчям Моїм по всі дні. 37 Так говорити Господь: Так як небо вгорі незмірне, і не будуть досліджені долі основи землі, то так не відкину і Я все насіння Ізраїлеве за все те, що зробили, говорити Господь! 38 Ось дні настають, — говорити Господь, — і збудується місто оце Господеві від башти Хананеїла аж до брами Наріжної. 39 І піде мірний шнурок той ще далі, прямо аж до Гареву, і обернеться він до Гої. 40 І долина вся троупів та поль, і всі поля аж до долини Кедрому, аж до рогу Кінської брами на схід, — усе це буде святість для Господа, — не знищиться та не зруйнується ввіки вона!“

32 Слово, що було до Єремії від Господа за десятого року Седекії, царя Юдиного, — це вісімнадцятий рік Навуходоносора. 2 А тоді військо вавилонського царя облягalo Єрусалим, а пророк Єремія був ув'язнений в подвір'ї в'язниці, що була при домі царя Юдиного, з що ув'язнів його Седекія, цар Юдин, говорячи: „Нáшо ти пророкуеш отак: Так говорити Господь: Ось Я відам це місто в руку вавилонського царя, — і він здобудé його. 4 А Седекія, цар Юдин, не втечe від руки халдеїв, бо конче буде він даний в руку вавилонського царя, і будуть говорити устá його з його устами, а очі його будуть бачити очі його. 5 І заведé він Седекію до Вавилону, і він буде там, аж поки Я відвідаю його, говорити Господь. Коли ж будете воювати з халдеями, не пощасти́ться вам“. 6 А Єремія відказав: „Було мені слово Господне таке: 7 Ось Ганамеїл, син Шаллума, твого дядька, іде до тебе сказати: Купи собі мое поле, що в Анатоті,

бо ти маєш викупнé право купити. 8 I прийшов до мене Ганамеїл, син дядька моого, за Господнім словом, до подвір'я в'язниці, та й сказав мені: Купи мое поле, що в Анатоті, що в Веніаминовому краї, бо твоє право спадщини і твій викуп, — купи собі! I пізнав я, що це слово Господнє. 9 I купив я це поле від Ганамеїла, сина дядька моого, що в Анатоті, і відважив йому десять і сім шéклів срібла. 10 I написав я кúпчу, і запечатав, і засвідчив свідками, та й зважив срібло вагою. 11 I взяв я кúпчого листа запечатаного, за законом та уставами, і відкритого. 12 I дав я кúпчого листа Барухові, синові Нерії, Махсейного сина, на очах сина дядька моого Ганамеїла та на очах свідків, що написані в купчому листі, на очах усіх юдеїв, що сиділи в подвір'ї в'язниці. 13 I наказав я Барухові на їхніх очах, говорячи: 14 Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Візьми ці листи, цього кúпчого листа, — і запечатаного, і того листа відкритого, — і даси його в гліняний посуд, щоб заховались на довгий час. 15 Bo так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ще будуть купуватися домíй та поля й виноградники в цьому Краї! 16 I молився я до Господа потому, як дав був кúпчого листа Барухові, Нерейному синові, промовляючи: 17 О Господи, Боже! Ти небо та землю створив Свою потужною силою та Своїм витягненим рамéном, — нічого для Тебе нема неможливого! 18 Милість Ти тисячам чиниш, і за провину батьків після них віддаєш в лоно їхніх синів, Боже великий та могутній, Господь Саваот Йому Ймення! 19 Великий в пораді й могутній у чýнах, що очі Твої відкриті на всі дороги людських синів, щоб кожному дати згідно з його дорогою та згідно з плодом його чинів, 20 що знає та чуда чинив Ти в єгипетськім краї, і чиниш їх аж по цей день, і між Ізраїлем, і між народом, і зробив Собі Ймення, як цього дня! 21 I Ти вивів народ Свій Ізраїля з краю єгипетського знáками та чудами, і рукою потужною, і рамéном витягненим та страхом великим. 22 I дав Ти їм край цей, який їхнім батькам заприсяг був, щоб дати їм край цей, що тече молоком він та медом. 23 I прийшли, і посіли його, та не слухалися Твого голосу, і Законом Твоїм не ходили; усього, що Ти наказав їм робити, вони не робили, і Ти вчинив, що спіткало їх все оце лихо. 24 Ось дохóдять до міста валí, щоб здобути його, і місто віддане бúде

у руку халдеїв, що воюють із ним, через меч, і голод, і моровіцю. І що говорив Ти, стається, і ось Ти це бачиш. **25** А Ти ж був сказав мені, Господи Боже: Купи собі поле за срібло, і засвідч купівлю свідками, ось місто віддане буде у руку халдеїв". **26** І було Господнє слово до Єремії, говорячи: **27** „Ось Я — Господь, Бог кожного тіла: чи для Мене є щось неможливе? **28** Тому так промовляє Господь: Ось Я віддам оце місто у руку халдеїв і в руку Навуходоносора, царя вавилонського, — і він здобуде його! **29** І прийдуть халдеї, що воюють з цим містом, і підпálять це місто огнем, та й спáлять його й ті доми, що принеслися жертви Ваалові на їхніх дахах, і лілійся літі жертви для інших богів, щоб Мене прогнівти. **30** Бо сини Ізраїлеві та сини Юдині тільки зло учиняли на очах Моїх від юнацтва свого, сини бо Ізраїлеві лиш гнівіли Мене чином рук своїх, кáже Господь. **31** Бо місто це стало Мені на Мій гнів та на лютість Мою з того дня, як його збудували, та аж до дня цього, щоб відкинути його від Мого лица **32** за все те зло синів Ізраїлевих та синів Юдиних, яке учинили, щоб гнівіти Мене, — вони, їхні цари, князі, їхні священики й їхні пророки, і юдéяни й мешканці Єрусалиму. **33** І вони обернúлись до Мене потýлицею, а не обличчям, хоч Я їх навчав рано й пізно, — та не слухалися, щоб прийняти nauку. **34** І поклали гидоти свої в тому храмі, в якому Ім'я Мое клýкалося, щоб його занечистити. **35** І побудували жертовні пагóрки Ваалові, що в долині Бен-Гіннома, щоб через огонь перевóдити синів своїх та своїх дóчок Молохові, чого їм не наказував Я, ѿ що не вхóдило в серце Мені, щоб чинити ту гидоту, щоб уводити Юду у гріх. **36** Тому так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, до міста цього, про яке ви говорите: Воно віддане буде у руку царя вавилонського мечем, і голодом, і моровіцею: **37** Ось Я їх позбираю зо всіх тих країв, куди вýгнав був їх Своїм гнівом та люттю Своєю й великим Своїм пересéрдям, і вернú їх до місця цього, і посаджу їх безпéчно, — **38** і вони Мені стануть нарóдом, а Я буду їм Богом! **39** І дам Я їм серце одне та дорогу одну, щоб боялися Мене по всі дні на добро собі й синам їхнім по них. **40** І складу з ними вічного заповіта, що не відвернúся від них, щоб ім не чинити Свого добра, і дам ім у серце Свїй страх, щоб не відступали від Мене! **41**

I буду Я тішитись ними, щоб чинити їм добро, і їх посаджу на землі цій у правді усім Своїм серцем та всією душою Свою. **42** Бо так промовляє Господь: Як спровáдив був Я все велике це зло на нарóд цей, так спровáджу на них все добро, яке провіщаю Я про них! **43** І купуватимуть поле в цім краї, про якого ви кажете: „Він — спустошення, так що немає людіни й скотини, він відданий в руку халдеїв“. **44** І будуть вони купувати полá за сріблó, і писати про це у листі, й запечатувати, і свідчити свідками, у краї Веніяминовому та в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних, і в містах гірських, і в містах дóлішніх, і в містах півдénних, — бо вернú їх із полону, говорить Господь!"

33 І було Єремії Господнє слово вдруге, коли він ще зáмкнений був на подвір'ї в'язниці, говорячи: **2** „Так говорить Господь, що чинить оце, Господь, що вформóвує це, щоб поставити міцно оце, — Господь Його Ймénня: з Поклýкай до Мене — і тобі відповíм, і тобі розповім про велике та незрозуміле, чого ти не знаєш! **4** Бо так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, про доми цього міста й про доми царів Юди, що їх поруйновано на оборонні валы, — **5** приходять вони воювати з халдеями, щоб доми понапóвнювати лóдськими трúпами, що вráзив Я гнівом Своїм та люттю Своєю, і сковав Я від міста оцього обличчя Своє за все їхнє зло: **6** Ось Я йому вýрошу шкурку на рані, й дам ліки, та їх уздорóвлю, і відкрию багатство спокóю та правди для них! **7** І повернú долю Юди, і долю Ізраїля, і їх розбудую, немов напочáтку. **8** І очищу Я їх з їхньої провини всілякої, що нагрішили Мені, і пробáчу всі їхні провини, якими нагрішили Мені, та відпáли від Мене. **9** І Єрусалим Мені стане за радісне йménня, за хвалу та пишноту всім людям землі, що почують про все те добро, що зробив Я для них! І вони полякаються та затретять через все те добро та ввесь спóкій, який Я для нього вчинив! **10** Так говорить Господь: Ще буде почутий на місці оцьому, — про яке ви говорите: „Воно поруйноване, так що немає людіни й немає скотини“, — у містах Юди й на вулицях Єрусалиму, спустошених так, що немає людіни, й немає мешканця, й немає скотини, — **11** радісний голос та голос веселий, голос молодого та голос молодої, голос тих, що говорять: „Хваліть Господа Саваота, бо добрій Господь,

бо навікі Його милосердя!“ що жертву хвалі до Господнього дому приносять, бо Я повернú долю Краю цього, як було напочатку, говорити Господь! **12** Так говорити Господь Саваот: Ще буде на місці оцьбому спустошенному, що немає нічого воно від людіни та аж до скотини, та по містах його всіх — ще буде пасовисько для пастухів, куди приведутъ вони чéреду на відпочинок! **13** У містах у горішніх, у містах долішніх, і в півдèнних містах, і в Веніаминовому краї, і в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних ще проходитиме череда через руки рахуючого, говорити Господь! **14** Ось дні настають, — говорити Господь, — і Я віповню добре те слово, що Я провіщáв про Ізраїлів дім і про дім Юдин: **15** тими днями та часу тогó Я Давидові зрошý Пагінця справедливости, — Він буде чинити на землї правосуддя та правду! **16** Юда буде спасéний в тих днях, а Єрусалим буде жити безпечно, і його будуть кликати так: „Господь — наша правда!“ **17** Бо так промовляє Господь: Нема перевóду Давидовим мўжам, що мають сидіти на троні дому Ізраїлевого, **18** і нема перевóду в Левітів — священиків перед обличчям Моїм тому мўжеві, що буде приносити ціlopáлення, і спалювати хлібну жертву, і приносити жертву всі дні!“ **19** I було слово Господа до Єремії таке: **20** „Так говорити Господь: Якщо знищите ви заповіта Мого щодо дня та Мого заповіта щодо ночі, щоб не булó дня та ночі в їхньому часі, **21** то знищений буде також заповіт Мій з Давидом, рабом Моїм, щоб він сина не мав, який не царював би на троні його, і з Левитами-священиками, слугами Моїми! **22** I як незчислèнні ті збрí небесні, а мόрський пісок незмірèнний, так помнóжу насіння Давида, Мого раба, та Левітів, що служать Мені!“ **23** I було слово Господа до Єремії таке: **24** „Хіба ж ти не заввáжив, як нарóд цей казав був, говорячи: „Обýдва ті рóди, яких Господь вибрає, відкинув Він їх?“ I нарóдом Моїм вони нéхтують, наче б не був він уже перед ними нарóдом. **25** Так говорити Господь: Якщо заповіта Мого щодо дня та щодо ночі нема, якщо Я уставів для неба й землї не поклав, **26** то відкíну й насіння Якова та раба Мого Давида, щоб не брати володарів із насіння його для насіння Авраама, Ісака та Якова. Та не буде того, — бо вернú їхню долю, й помилую їх!“

34 Слово, що було Єремії від Господа, коли Навуходонóсор, цар вавилонський, і все вýсько його, і всі царства землї, панувáння руки його, та всі нарóди воювали проти Єрусалиму та проти всіх міст його, кажучи: **2** „Так говорити Господь, Бог Ізраїлів: Іди, і скажеш до Седекїї, царя Юдиного, і звістíш йому: Так говорити Господь: Ось Я віddám оце місто в руку вавилонського царя, та й спаліо його огнем. **3** А ти не втечеш із руки його, бо справді будеш схóплений ти, і в руку його будеш віddаний, і очі твої побачать очі вавилонського царя, і уста його говоритимуть з устами твоїми, і до Вавилону ти прийдеш. **4** Але послухай Господнього слова, Седекіє, цáрю Юдин: Так про тебе говорити Господь: Не помреш від мечá! **5** У мири помреш ти; і як палили на пóгребі батькáм твоїм, першим царям, що були перед тобою, так будуть палити й тобі, й „О пане“ будуть голосити тобі, бо Я говорив тобі слово, каже Господь“. **6** I говорив пророк Єремія до Седекїї, царя Юдиного, всі оці словá в Єрусалимі. **7** А вýсько вавилонського царя воювало з Єрусалимом та зо всімá позосталими містами Юдиними, з Лахішем та з Азекою, бо вони залишилися серед Юдиних міст містами твердýнними. **8** Слово, що було до Єремії від Господа по тому, як цар Седекія склав був заповіта з усім нарóдом, що в Єрусалимі, щоб оголосити їм волю, **9** щоб кожен відпустив раба свого, і кожен — свою невільницю, еврея та еврейку, вільними, щоб ніхто не поневóлював свого брата юдея. **10** I послухалися всі князí та ввесь нарóд, що пристали до заповіту, щоб кожен відпустив свого раба, і кожен — свою невільницю, вільними, щоб більш не невóлити їх. I вони послухалися, і повідпускали. **11** Але потóму вони знóбу вернули тих рабів та тих невільниць, яких повідпускали були вільними, і примусили їх стати за рабів та невільниць. **12** I було слово Господнє до Єремії від Господа, кажучи: **13** „Так говорити Господь, Бог Ізраїлів: Я склав був заповіта з вашими батьками того дня, коли виводив їх із єгипетського краю, з дому рабства, кажучи: **14** „З кінцем семи рóків відпустите кожен свого брата еврея, що буде прòданий тобі й послужить тобі шість рóків, і відпустиши його вільним від себе“. Та не слухалися Мене ваші батькí, і не прихилили свого уха до цього. **15** А сьогодні вернулися ви та й

зробили справедливе в очах Моїх, щоб оголосити волю кожен своєму близьньому, і склали заповіта перед лицем Моїм у тому домі, в якому клікалось Ім'я Мое. 16 Та ви знобу збезчестили Ім'я Мое, і вернули кожен раба свого й кожен невільницю свою, яких відпустили були на волю, і примусили їх, щоб були вам рабами та невільницями. 17 Тому так промовляє Господь: Ви не послухалися Мене, щоб оголосити волю кожен для брата свого та кожен для свого близьнього, тому то ось Я — говорити Господь — оголошу вам волю до меча, до моровіці й до голоду, і віддам вас на пістрах для всіх царств землі! 18 I віддам цих людей, що переступають Мого заповіта, що не додержують слів заповіту, якого були склали перед лицем Моїм, що вони розрізали надвів'я теля та перейшли між його кавалками, 19 також князів Юди та князів Єрусалиму, євнухів і священиків, та ввесь народ Краю, що проходили поміж кавалками цього теляти, 20 то Я їх віддам у руку їхніх ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, і стане падло їхнє стервом для птаства небесного та для земної звірини... 21 А Седекію, царя Юдиного, та його князів віддам у руку його ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, та в руку війська вавилонського царя, що віходить від вас. 22 Ось Я накажу, — говорити Господь, — і вернү їх до цього міста, і вони воюватимуть з ним, і здобудуть його та й спалять його огнем, а Юдині міста віддам на спустошення, — і не буде в них мешканця!"

35 Слово, що було до Єремії від Господа за днів Егоякима, сина Йосії, царя Юди, говорячи: 2 „Іди до дому Рехавітів, і будеш говорити з ними, і введеш їх до Господнього дому, до однієї з кімнат, і напоїш їх вином“. 3 I взяв я Яазанію, Єреміїного сина, сина Хаваццінійного, і братів його, і всіх синів його та ввесь дім Рехавітів. 4 I ввів я їх до Господнього дому, до кімнати синів Ханана, сина Ігдалійного, Божого чоловіка, що була при кімнаті князів, що над кімнатою Маасеї, Шаллумового сина, який пильнував порόга. 5 I поставив я перед синами дому Рехавітів келіхи, повні вина, та чаши, та й сказав до них: „Пийте вино!“ 6 А вони відказали: „Не будемо пити вина, бо наш батько Йонадав, син Рехавів, наказав нам, говорячи: Не пийте вина ані ви, ані ваші сини

аж навіки! 7 I не будуйте дому, і не сійте, і не засаджуйте виноградника, і не майте їх, алé сидіть у наметах по всі ваші дні, щоб жити довгі дні на поверхні землі, де ви мандруєте!“ 8 I послухалися ми голосу нашого батька Єгонадава, Рехавового сина, про все, що він наказав був нам, щоб не пили вина по всі наші дні ми, наші жінкі, наши сини та дочки наші, 9 і щоб не будувати домів для нашого пробування, а виноградник і поле та насіння не будуть наші. 10 I осіли ми в наметах, і послухалися, та й зробили все, що наказав нам наш батько Йонадав. 11 I сталося, коли Навуходоносор, цар вавилонський, прийшов був на цей край, то ми сказали: Ходіть, і ввійдемо до Єрусалиму перед військом халдеїв та перед військом Араму. I осілися ми в Єрусалимі“. 12 I було слово Господа до Єремії таке: 13 „Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Іди, і скажеш до юдіяніна та до мешканців Єрусалиму: Чи з цього не витягнете науки, щоб слухатися Моїх слів? говорити Господь. 14 Додέржано слова Єгонадава, Рехавового сина, що наказав був синам своїм не пити вина, — і не пили вони аж до дня цього, бо послухалися наказу свого батька; а Я говорив до вас рано та пізно, — та не слухалися ви Мене! 15 I посилав Я до вас усіх Своїх рабів пророків рано та пізно, говорячи: Верніться до кожен зо своеї злої дороги, та віправте вчинки свої, і не ходіть за іншими богами, щоб служити їм, і сидіть на тій землі, що Я дав вам та вашим батькам! Та не схилили ви свого уха, і не послухалися Мене. 16 Bo додέржали сини Єгонадава, сина Рехавового, наказа свого батька, що наказав був їм, а народ цей не послухався Мене. 17 Тому так промовляє Господь Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я спроваджу на Юду та на всіх мешканців Єрусалиму все те зло, що Я провіщаю був про них. Bo Я говорив до них, та вони не слухали, і кликав Я їх, та вони не відповідали“. 18 A до дому Рехавітів Єремія сказав: „Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів: За те, що ви слухалися наказа вашого батька Єгонадава, та держитеся всіх наказів його, і зробили те все, що Я заповів вам, 19 тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нема перевідбу в Йонадава, Рехавового сина, мужеві, що стоятиме перед лицем Моїм по всі дні!“

36

І сталося четвертого року Єгоякима, Йосіїного сина, царя Юдиного, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: **2** „Візьми собі книжкового звóя, і напиши на ньому всі ті слова, що Я говорив тобі про Ізраїля й про Юду, та про всі народи від дня, коли Я почав говорити тобі, від днів Йосії та аж до цього дня. **3** Може почує дім Юдин усе те зло, що Я дýмаю вчинити їм, щоб вернулися кожен зо своєї злóї дороги, а Я прощý їхню провину та їхній грíх“. **4** I покликав Єремія Баруха, Нерійїного сина, і Барух написав з уст Єремії всі Господні слова, що Він говорив йому, на книжковий звíй. **5** I наказав Єремія Барухові, кажучи: „Я задержаний, — не мóжу ввійти до Господнього дому. **6** Тому пíди сам, прочитай зо звóю, що написав ти з моїх уст, Господні слова в вúха народу в Господньому домі в дні посту, а також в вúха всього Юди, що приходить зо своїх міст, відчитаєш їх. **7** Може впадé їхнє благáння перед Господне лицé, і вони вéрнутися кожен зо своєї злóї дороги, бо великий гнíв та лютість, що Господь говорив проти народу цього!“ **8** I зробив Барух, син Нерійїн, усе, що наказав був йому пророк Єремія, щоб прочитати з книги Господні слова в Господньому домі. **9** I сталося п'ятого року Єгоякима, Йосіїного сина, царя Юдиного, дев'ятого місяця, оголосили пíст перед Господнім лицем для всього нарóду в Єрусалимі та для всього того нарóду, що поприходив з Юдиних міст до Єрусалому. **10** I прочитав Барух з книги Єреміїні слова в домі Господньому в кіmnáti писаря Гемарії, Шафанового сина, на горíшньому подвíї, при вході до нової брами Господнього дому, в вúха всього нарóду. **11** I почув Михей, син Гемарії, Шафанового сина, всі Господні слова з книги, **12** i зíшов до царського дому, до кіmnáti писаря, аж ось там сидять усі зверхники: писар Елішама, i Делая, син Шемаїн, i Елнатан, син Ахборів, i Гемарія, син Шафнів, i Седекія, син Хананії, i всі зверхники. **13** I розповів їм Михей всі ті слова, які він почув був, коли Барух читав із книги в вúха нарóду. **14** I всі зверхники послали до Баруха Єгудія, сина Нетанії, сина Шелемії, сина Кушіїного, говорячи: „Того звóя, що читав ти з нього в вúха нарóду, візьмíй його в свою руку та й прийдí!“ I взяв Барух, син Нерійїн, звóя в свою руку та й прийшов до них. **15** A ті сказали до нього: „Сíдай

же, і прочитай його в наші вúха!“ I прочитав Барух в їхні вúха. **16** I сталося, коли вони почули всі ці слова, жахнулися один перед одним, та й сказали Барухові: „Конче перекажíмо царéви всі ці слова!“ **17** I запитали вони Баруха, говорячи: „Розкажи нам, як ти писав усі ці слова з його уст?“ **18** I сказав їм Барух: „Він проказував мені з своїх уст усі ці слова, а я писав у книзі чорнилом“. **19** I сказали зверхники до Баруха: „Іди, скhovайся, ти та Єремія, і нехай ніхто не знає, дé ви!“ **20** I прийшли вони до царя на подвíр'я, а звóя поклали в кіmnáti писаря Елішами, i розповілій в вúха царя всі ті слова. **21** I послав цар Єгудія взяти звóя, і той узяв його з кіmnáti писаря Елішами. I Єгудій прочитав його в вúха царя та в вúха всіх зверхників, що стояли при царі. **22** A цар сидів у зимобóму домі, дев'ятого місяця, i перед ним був розпалений коминок. **23** I сталося, коли Єгудій перечítував три чи чотири стовпí, то цар відрізував це пíсарським ножем та й кíдав до огню, що в коминку, аж поки не згорів увесь зvíй на оgní, що в коминку. **24** Та не злякалися й не роздерли своїх шат цар та всі його раби, що слухали всі ці слова. **25** I хоч Елнатан, i Делая, i Гемарія просили царя не палити того зvóя, та не послухався він їх. **26** I наказав цар Єрахмеїлові, синові царевому, i Сераї, синові Азріїловому, i Шелемії, синові Авдіїловому, взяти писаря Баруха й пророка Єремію, та Господь їх скhovав. **27** I було Господнє слово до Єремії потóму, як цар спалив був зvóя та ті слова, що Барух написав з Єреміїніх уст, говорячи: **28** „Візьми собі знову іншого зvóя, і напиши на ньому всі перші слова, що були на першому зvóї, якого спалив Єгояким, цар Юдин. **29** A про Єгоякима, царя Юдиного, скажеш: Так говорити Господь: Ти спалив цього зvóя, говорячи: Нáшo написав ти на ньому таке: Конче прийде цар вавилонський i знищить оцей край, i вýгубить в ньому людíну й скотину. **30** Тому так говорити Господь про Єгоякима, Юдиного царя: Не буде від нього сидячого на Давидовому троні, а його труп буде кíнений на спекоту вдень та на холод вночі. **31** I навíцý його та насіння його, i його рабів за їхні провини, i спровáджу на них та на мéшканців Єрусалиму й на юdéянина все те зло, що Я говорив до них, та вони не послухали“. **32** I Єремія взяв іншого зvóя, i дав його пíсареві Барухові, синові Нерійїному, i той написав на ньому з Єреміїніх

уст усі слова тієї книги, яку спалив був Єгояким, цар Юдин, в огні, і до них було додано ще багато подібних слів.

37 I зацарював цар Седекія, син Йосійїн, замість

Конї, сина Єгоякимового, якого зробив царем Навуходоносор, цар вавилонський, в Юдиному краї. **2** Та не послухався ані він, ані його раби, ані нарід краю слів Господа, які Він говорив через пророка Єремію. **3** I послав цар Седекія Єгухала, сина Шелемійного, і священика Цефанію, сина Маасейного, до пророка Єремії, говорячи: „Помолися за нас до Господа, Бога нашого!“ **4** A Єремія тоді ще вільно ходив серед наріду, бо не дали його ще до в'язниці. **5** А фараонове військо вийшло з Єгипту. I почули вістку про них халдеї, що облягали Єрусалим, і відійшли від Єрусалиму. **6** I було слово Господнє до пророка Єремії, говорячи: **7** „Так промовив Господь, Бог Ізраїлів: Так скажете до Юдиного царя, що послав вас до мене поспитати мене: Ось фараонове військо, що вийшло вам на поміч, вέрнеться до свого краю, до Єгипту. **8** А халдеї знобу вéрнуться, і будуть воювати з цим містом, і здобудуть його, та й спалять його огнем. **9** Так говорить Господь: Не обмануйте своїх душ, говорячи: „Халдеї конче пíдуть від нас“, бо не пíдуть вони. **10** Bo якщо б ви побили все халдейське військо, що з вами воює, а з них залишилися б тільки рáнені, то встане кожен із намету свого, і спалять це місто огнем“... **11** I сталося, коли халдейське військо відступило від Єрусалиму перед фараоновим військом, **12** то вийшов Єремія з Єрусалиму, щоб піти до Веніаминового краю, і щоб сковатися там серед наріду. **13** Та коли він був біля Веніаминової брами, то був там начальник сторожі, а ім'я йому Ірія, син Шелемеї, сина Хананійного. I скопів він пророка Єремію, говорячи: „Ти перехóди до халлеї!“ **14** A Єремія відказав: „Неправда, — я не перехóджу до халдеї!“ Та не послухав той його; i скопів Ірія Єремію, і попровáдив його до зверхників. **15** I розгнівалися зверхники на Єремію, і побили його, та й віддалі його до в'язниці в домі писаря Єгонатана, бо його зробили за в'язничний дім. **16** I зійшов Єремія до темнічної ями та до підвáлу, i сидів там Єремія багато днів. **17** I послав цар Седекія, і взяв його. I спитав його

цар у своїм домі таємно й сказав: „Чи є слово від Господа?“ I Єремія відказав: „Є“. I далі сказав: „Ти будеш відданий в руку вавилонського царя“. **18** I сказав Єремія до царя Седекії: „Щó я згрішив тобі й рабам твоїм та цьому наріду, що ви віддали мене до в'язниці? **19** I дé ваші пророки, що вам пророкували, говорячи: „Цар вавилонський не прийде на вас та на Край цей?“ **20** A тепер послухай, пане мій цáрю: хай упадé мое благáння перед обличчя твоє, і не вертай мене до дому писаря Єгонатана, щоб не помер я там!“ **21** I наказав цар Седекія, ї Єремію вмістили в подвíр'ї в'язниці, і давали йому буханéць хліба на день з вулиці пекарів, аж поки не скінчíвся ввесь хліб у місті. I сидів Єремія в подвíр'ї в'язниці.

38 I почув Шефатія, син Маттанів, і Гедалія, син

Пашхурів, і Юхал, син Шелемеїн, і Пашхур, син Малкійїн, ті словá, що Єремія говорив до всього наріду, кажучи: **2** „Так говорить Господь: Хто сидíтиме в цьому місті, той помре від меча, голоду та від моровиці, а хто вийде до халдеїв, той буде жити, і стане йому душа його за здóбич, — і він житиме! **3** Так говорить Господь: Напевно буде дáне це місто в руку війська вавилонського царя, — і він здобуде його!“ **4** I сказали зверхники до царя: „Нехай же уб'ють цього чоловіка, бо він ослаблєє руки вояків, позосталих у цьому місті, та руки всього народу, говорячи їм словá, як оци. Bo цей чоловік не шукає для цього наріду добра, а тільки зла!“ **5** I сказав цар Седекія: „Ось він у ваших руках, бо цар нічого не вдіє супроти вас“. **6** I взялі Єремію та й кинули його до ями Малкії, царéвого сина, що в подвíр'ї в'язниці, і спустили Єремію шнúрами. A в ямі була не вода, а тільки багнó, — і загруз Єремія в багні! **7** I почув мурин Евед-Мелех, євнух, який був у царському домі, що Єремію кинули до ями, а цар сидів у Веніаминовій брамі. **8** I вийшов Евед-Мелех з царського domu, та й сказав цареві, говорячи: **9** „Пане мій цáрю, ці люди вчинили зло в усьому, що зробили пророкові Єремії, якого кинули до ями, — і помре він на своєму місці через голод, бо в місті нема вже хліба“. **10** I наказав цар мýринові Евед-Мелехові, говорячи: „Візьми з собою звідси троє люда, і витягнеш пророка Єремію з ями, поки він ще не вмер!“ **11** I взяв Евед-Мелех тих людей з собою,

і прийшов до царського дому під скарбницю, і набрав ізвідти подерготого шмаття та непотрібних лахів, і спустив їх до Єремії до ями шнурями. 12 I сказав мурин Евед-Мелех до Єремії: „Поклади це подерте шмаття та лахи попід пахи своїх рук під шнури!“ І зробив Єремія так. 13 I потягнули Єремію шнурями, і витягли його з ями. I сидів Єремія в подвір'ї в'язниці. 14 I послав цар Седекія, і взяв пророка Єремію до сéбе, до третього входу, що в домі Господньому. I сказав цар до Єремії: „Запитаю я тебе про щось, — не заховуй від мене нічого!“ 15 I сказав Єремія до Седекії: „Коли я провіщую тобі, то чи справді не вб'еш мене? А коли пораджу тобі, то мене не послухаєш“. 16 I присягнув цар Седекія Єремії таємно, говорячи: „Як живий Господь, що створив нам цю душу: не вб'ю тебе, і не дам тебе в руку тих людей, що шукають твоєї душі!“ 17 I сказав Єремія до Седекії: „Так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо справді вийдеш ти до зверхників вавилонського царя, то житиме душа твоя, а місто це не буде спалене огнем, і будеш жити ти та дім твій. 18 A якщо ти не вийдеш до вавилонського царя, то це місто буде дáне в руку халдеїв, і вони спáлять його огнем, — і ти не втечеш з їхньої руки“. 19 I сказав цар Седекія до Єремії: „Я боюся юдеїв, що перейшли до халдеїв, — щоб не дали менé в іхню руку, і щоб не насміялися з менé“. 20 I сказав Єремія: „Не дадут! Послухай Господнього голосу до того, що я говорю тобі, — і буде добре тобі, і буде жити душа твоя! 21 A якщо ти не схочеш вийти, то ось слово, що Господь мені виявив: 22 I ось усі жінкі, що залишилися в домі Юдиного царя, будуть відвéдені до зверхників вавилонського царя, і вони скажуть: „Підмовили тебе й перемогли тебе твої приятелі; погрузили в багнó твої ноги, та вони назад відійшли“. 23 A всі жінкі твої та всі сини твої будуть відвéдені до халдеїв, і ти не втечеш з їхньої руки, бо рукою вавилонського царя будеш схóплений, а місто це буде спалене огнем“. 24 I сказав Седекія до Єремії: „Нехай ніхто не знає про ці слова, і ти не помреш. 25 Bo коли почують зверхники, що я говорив з тобою, то прийдуть до тебе та й скажуть тобі: „Розкажи но нам, що говорив ти цареві! Не ховай перед нами, і не вб'емо тебе. I що ж говорив тобі цар?“ 26 то скажеш до них: „Я склав своє благáння перед царськé обличчя,

щоб не вертали мене до Єгопатанового дому, щоб там не помéрти“. 27 I прийшли всі зверхники до Єремії й запиталися його, і він розказав їм згідно зо всіма тими словами, що звелів був цар. I вони мóвчики відійшли від нього, бо не довідались про обговорену річ. 28 I сидів Єремія на подвір'ї в'язниці аж до дня, коли був здобутий Єрусалим. I сталося, як був здобутий Єрусалим:

39 Дев'ятого року Седекії, царя Юдиного, місяця десятого, прийшов Навуходонóсор, цар вавилонський, та все його військо до Єрусалиму та й обляглý його. 2 Одинáдцятого року Седекії, місяця четвертого, дев'ятого дня місяця, був пробитий пролім до міста. 3 I поприходили всі зверхники вавилонського царя, і посадили в Середúшій брамі: Нергал-Сар'ецер, Самгар, Нево, Сарсехім, старший євнух, Нергал-Сар'ецер, старший маг, і вся решта зверхників вавилонського царя. 4 I сталося, як побачив їх Седекія, цар Юдин, та всі воякі, то вони повтікали, і повиходили вночі з міста дорогою царського садкá, брамою між обома мýрами, і вийшли дорогою в степ. 5 I погналося халдейське військо за ними, і догнали Седекію в ерихонських степáх. I взяли вони його, і завели його до Навуходонóсora, царя вавилонського, до Рівли, в краї Хамат, і той засудив його. 6 I цар вавилонський порізав Седекіїх синів в Рівлі на очáх його; і всіх шляхéтних Юдиних порізав вавилонський цар. 7 A очі Седекії він вібрал, і скував його мідянíми кайдáнами, щоб відвéсти його до Вавилону. 8 A дім царя та дому нарóду халдеї попалили огнем, і порозбивали мýри Єрусалиму. 9 A решту нарóду, позосталих у місті, та перебіжців, що поперехóдили до нього, і решту народу, що позостáлися, вигнав Невузар'адан, начальник царськóї сторожі, до Вавилону. 10 A з біднотí народу, що не мали нічого, Невузар'адан, начальник царськóї сторожі, позоставив декого в Юдиному краї, і дав їм того дня виноградники та полá. 11 I наказав Навуходоносор, цар вавилонський, про Єремію, через начальника царськóї сторожі, говорячи: 12 „Вíзьми його, і зверни на нього свої очі, і не зроби йому нічого злого, і тільки як він скаже тобі, тák з ним зроби!“ 13 I послав Невузар'адан, начальник

царської сторожі, і Невушазбан, старший євнух, і Нергал-Сар'ефер, старший маг, та всі начальники вавилонського царя, 14 і послали вони, і взяли Єремію з подвір'я в'язниці, і дали його до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, щоб вивести його до дому. І осівся він серед народу. 15 А до Єремії було Господнє слово, коли він був затриманий в подвір'ї в'язниці, таке: 16 „Іди, і скажеш до муріна Евед-Мелеха, говорячи: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я навіджу Свої слова на це місто на зло, а не на добро, і вони будуть діятися перед тобою цього дня. 17 Але тебе врятую цього дня, — говорить Господь, — і ти не будеш відданий в руку цих людей, яких ти боїшся. 18 Бо конче врятую тебе, і від меча не впадеш ти, і буде тобі душа твоя за здобич, бо ти надіявся на Мене, говорити Господь“.

40 Слово, що було до Єремії від Господа по тому, як Невузар'адан, начальник царської сторожі, відпустив його з Рамій, коли його він узяв, а він був закутий кайданами перед усього вигнання Єрусалиму та Юди, вигнаних до Вавилону. 21 взяв начальник царської сторожі Єремію, та й сказав до нього: „Господь, Бог твій, говорив оце зло на це місце. 3 І навів, і зробив Господь, як говорив був, бо ви згрішили Господеві, і не слухалися Його голосу, — і сталася вам ця річ. 4 А тепер ось я сьогодні розківую тебе з кайданів, що на твоїх рукаках. Якщо в очах твоїх добре піти з мною до Вавилону, іди, і зверні своє око на тебе. А якщо зло в твоїх очах піти зо мною до Вавилону, то залишишь. Дивися, увесь край перед тобою: куди тобі видається за добре й за справедливе піти, — туди йди!“ 5 І коли той не на вертався на це, сказав далі: „То вернися до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, якого вчинив начальником вавилонський цар над Юдиними містами, і живи з ним серед народу; або куди тобі подобається, туди йди“. І дав йому начальник царської сторожі їжі на дорогу та дарунка, і відпустив його. 6 І прийшов Єремія до Гедалії, сина Ахікамового, до Міцпі, і осівся з ним серед народу, позосталого в краю. 7 А коли всі військові зверхники, що були в полі, вони та їхні люди, прочули, що цар вавилонський учинив начальником над краєм Гедалію, сина Ахікамового, і доручив йому мужчині і жінок та

дітей, і тих з бідних краю, що не були вигнані до Вавилону, 8 то поприходили до Гедалії до Міцпі: і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, та Йонатан, сини Кареахові, і Серая, син Танхуметів, і сини нетофеянина Ефая, і Єланія, син маахеянина, вони та їхні люди. 9 І Гедалія, син Ахікама, сина Шафанового, заприсягнувся їм та їхнім людям, говорячи: „Не бійтесь служити халдеям! Сидіть у краї й служіть вавилонському цареві, — і буде вам добре! 10 А я ось сидітиму в Міцпі, щоб заступатися за вас перед халдеями, що прийдуть до нас. А ви збирайте вино й літні плоди та оливу, і складайте в ваш посуд, і сидіть у ваших містах, які ви зайняли! 11 І також усі юдеї, що в Моаві й серед Аммонових синів, і в Едомі, і що в усіх краях, чули, що цар вавилонський полишив частину в Юді, і що вчинив над ними начальником Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового. 12 І вернулися всі юдеї зо всіх тих місць, куди були порозігнані, і прийшли до Юдиного краю, до Гедалії до Міцпі, і зібрали вина та літніх плодів дуже багато. 13 А Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були на полі, прийшли до Гедалії до Міцпі, 14 та й сказали до нього: „Чи справді ти знаєш, що Бааліс, цар Аммонових синів, послав Ізмаїла, сина Нетаніїного, щоб убити тебе?“ Та не повірив їм Гедалія, син Ахікамів. 15 А Йоханан, син Кареахів, сказав таємно до Гедалії в Міцпі, говорячи: „Нехай я піду й уб'ю Ізмаїла, сина Нетаніїного, і ніхто про це не довідається. Нáшо мають забити тебе, і буде розпорішений увесь Юда, зібраний до тебе, і погине останок Юди!“ 16 І сказав Гедалія, син Ахікамів, до Йоханана, сина Кареахового: „Не роби цієї речі, бо лжу ти говориш на Ізмаїла!“

41 І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, сина Елішамового, з насіння царського, і вельможі царя, та десять люда з ним, до Гедалії, Ахікамового сина, до Міцпі, і їли там разом хліб у Міцпі. 2 І встав Ізмаїл, син Нетаніїн, і десять люда, що були з ним, та й ударили Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового, мечем! І вбив він того, кого вавилонський цар настановів був начальником над краєм. 3 І повбивав Ізмаїл усіх юдеїв, що були з ним, з Гедалією, у Міцпі, і халдеїв вояків, що знаходилися там. 4 І сталося другого дня по вбивстві Гедалії, — а ніхто про це не знав,

— 5 і поприходили люди з Сихему, з Шілó та з Самарії, вісімдесят люда оголеноборóдих, і в подергі одежі та з нарізаними знаками на тілі, а в їхній руці хлібна жертва та лáдан, як принесення для Господнього дому. 6 I вийшов Ізмаїл, син Нетаніїн, навпроти них з Міцпи, ідучі та плачучі. I сталося, коли він спіткав їх, то промовив до них: „Прийдіть до Гедалії, Ахікамового сина!“ 7 I сталося, як прийшли вони до серéдини міста, то їх порізав Ізмаїл, син Нетаніїн, і повкидав їх до серéдини ями, він та ті люди, що були з ним. 8 Та знайшлося між ними десять люда, і вони сказали до Ізмаїла: „Не вбивай нас, бо ми маємо заховані в полі скárби: пшеницю, і ячмінь, і оливу, і мед“. I той спинився, і не повбивав їх серед їхніх братів. 9 А та яма, куди повкида́в Ізмаїл усі трупи тих людей, була яма велика, яку зробив був цар Аса проти Баєші, Ізраїльського царя, — її наповнив Ізмаїл, син Нетаніїн, трúпами. 10 I Ізмаїл узяв у полón усю решту народу, що був у Міцпі, царських дочок та ввесь нарóд, що застася в Міцпі, якого Невузар'адан, начальник царської сторожі, доручив був Гедалії, синові Ахікамовому. I забрав їх у полón Ізмаїл, син Нетаніїн, і пішов, щоб перейти до Аммонових синів. 11 I почув Йоханан, син Караеахів, та всі військóві зверхники, що були з ним, про все те зло, що зробив Ізмаїл, син Нетаніїн. 12 I взялі вони всіх тих людей, і пішли воювати з Ізмаїлом, сином Нетаніїним, і знайшли його при великий воді, що в Гів'оні. 13 I сталося, як увесь нарóд, що був з Ізмаїлом, побачив Йоханана, сина Караеахового, та всіх військóвих зверхників, що були з ним, то зрадів. 14 I відвернувся ввесь народ, якого взяв був до полónу Ізмаїл з Міцпи, і вернулися, і пішли до Йоханана, сина Караеахового. 15 A Ізмаїл, син Нетаніїн, утік з вісъмомá людьмí від Йоханана, і пішов до Аммонових синів. 16 I взяв Йоханан, син Караеахів, та всі військóві зверхники, що були з ним, усю решту народу, яку він вернув від Ізмаїла, сина Нетаніїного, з Міцпи, по тому, як той убив Гедалію, сина Ахікамового, мужів вояків, і жіночок, і дітей, і євнухів, що вернув з Гів'ону. 17 I пішли вони й стали на нічліг в Герут-Кімгамі, що при Віфлеемі, щоб піти й утікти до Єгипту 18 від халдéїв, бо вони боялися їх, бо Ізмаїл, син Нетаніїв, убив Гедалію, сина Ахікамового, якого

ававилонський цар настановив був начальником над краєм.

42 I підійшли всі військóві зверхники та Йоаханан, син Караеахів, і Єзанія, син Гошайн, та ввесь нарóд від малóго й аж до великого, 2 та й сказали до пророка Єремії: „Нехай упадé наше благáння перед обличчя твоє, і молися за нас до Господа, Бога твого, за всю оцю решту, бо залишилося нас мало з багатьох, як бачать твої очі нас. 3 I нехай виявить нам Господь, Бог твій, ту дорогу, якою ми пíдемо, та те дíло, яке ми зробíмо“. 4 I промовив до них пророк Єремія: „Чую я! Ось я помолюся до Господа, вашого Бога, за вашими словами. I станеться, кожне слово, що Господь відповість вам, звішú вам, — нічого не затаї від вас“. 5 A вони сказали до Єремії: „Нехай буде Господь проти нас за свідка правдивого та вірного, якщо ми не зробíмо так, як усе те, з чим пошле тебе до нас Господь, Бог твій. 6 Чи добре й чи зло, ми послухаємося голосу Господа, Бога нашого, що до Нього ми посилаємо тебе, щоб було нам добро, коли бúдемо слухатися голосу Господа, Бога нашого“. 7 I сталося з кінцем десятьох днів, і було Господнє слово до Єремії. 8 I він покликав Йоханана, сина Караеахового, і всіх військóвих зверхників, що були з ним, та ввесь нарóд від малого й аж до великого, 9 та й сказав до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, що ви послали мене до Нього скласти ваше благáння перед Його лицем: 10 Якщо ви бúдете сидіти в цьому краї, то збудую вас, а не розіб'ю, і засаджу вас, а не вирву, бо пожалував Я щодо того зла, що зробив був вам. 11 Не бйтєся вавилонського царя, якого ви бойтесь, не бйтєся його, — говорити Господь, — бо з вами Я, щоб вас спасати, і щоб вас рятувати від його руки! 12 I дам Я вам милість, і змилуюся над вами, і він вéрне вас до вашої землі. 13 A якщо ви скажете: „Не бúдемо сидіти в цьому краї“, щоб не слухатися голосу Господа, Бога вашого, 14 кажучи: „Ні, ми пíдемо до єгипетського краю, де не побачимо війни, і не почуємо звуку сурмí, і на хліб не бúдемо голодні, і там бúдемо сидіти“, 15 то тому послухайте тепер Господнього слова, решто Юдина! Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо ви справді скеруєте своє обличчя, щоб іти до Єгипту, і ввійдете, щоб чужýнцями замéшкати

там, **16** то станеться: той меч, що ви боїтесь його, досягне вас там, ув єгипетськім краї, а голод, якого ви лякаєтесь, пристане до вас в Єгипті, — і там ви повмираєте... **17** I станеться, всі люди, що звернули своє обличчя на мандрівку до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, повмирають від меча, від голоду та від моровиці, і жоден з них не позостанеться й не втече через те зло, що Я спроваджу на них. **18** Бо так каже Господь, Саваот, Бог Ізраїлів: Як вилився гнів Мій та лютість Моя на мешканців Єрусалиму, так виллеться лютість Моя на вас, коли ви прийдете до Єгипту, і будете там на клятьбі, і на застрашення, і на прокляття, і на ганьбу, і ви вже не побачите цього місця. **19** Господь говорить до вас, Юдина решто: Не ходіть до Єгипту! Добре знайте, що сьогодні Я вас остеріг! **20** Бо ви зблуділися в душах своїх, що послали мене до Господа, вашого Бога, говорячи: „Молися за нас до Господа, Бога нашого, і все, що скаже Господь, Бог наш, так перекажи нам, — і ми зробимо“. **21** I переказав я вам сьогодні, та не послухалися ви голосу Господа, Бога вашого, та всього того, з чим послав Він мене до вас. **22** А тепер знайте напевно, що повмираєте від меча, голоду та від зарази в тому місці, куди хочете йти, щоб жити там чужинцями“.

43 I сталося, як Єремія скінчів говорити до всього народу всі слова Господа, Бога їхнього, всі ті слова, з якими послав його до них Господь, Бог їхній, **2** то сказав Азарія, син Гошайн, і Йоханан, син Кареахів, та всі бундіочні люди, кажучи до Єремії: „Брехню ти говориш! Не послав тебе Господь, Бог наш, сказати: Не входьте до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, — **3** то тебе намовив проти нас Барух, син Нерійн, щоб віддати нас у руку халдеїв, щоб повбивати нас, і щоб вигнати нас до Вавилону“. **4** I не послухався Йоханан, син Кареахів, і всі військові зверхники та ввесь народ Господнього голосу, щоб сидіти в Юдиному краї. **5** I взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники всю Юдину решту, що вернулися від усіх народів, куди були віянані, щоб замешкати в Юдиному краї, **6** мужчин та жінок, і дітей та царських дочок, і всяку душу, що Невузар'адан, начальник царської сторожі, позоставив був із Гедалією, сином Ахікама, сина

Шафанового, і з пророком Єремією та з Барухом, сином Нерійним, **7** i прийшли до єгипетського краю, бо не послухалися Господнього голосу, і прийшли до Тахпанхесу. **8** I було слово Господнє до Єремії в Тахпанхесі таке: **9** „Візьми в свою руку велики каміння, і склав їх у глині на цегляному майдані, що при вході до фараонового дому в Тахпанхесі, на очах юдейських людей. **10** I скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я пошлю й візьму Навуходоносора, царя вавилонського, Мого раба, і поставлю його трона над тими каміннями, що Я поховав, і він своє царське шатро розташую над ними. **11** I він прийде, і вдарить єгипетський край: що призначено на смерть — піде на смерть, а що до полону — до полону, а що на меча — піде на меча. **12** I підпалю огонь у домах єгипетських богів, і він попалить їх, і забере їх у полон, і він очистить єгипетський край, як чистити пастух свою одіж, і вийде звідти в спокії. **13** I він поламає посвячені стовпі Бет-Шемеша, що в єгипетському краї, а доми єгипетських богів попалить огнем“.

44 Слово, що було до Єремії про всіх юдеїв, що сиділи в єгипетському краї, що сиділи в Мігдолі, і в Тахпанхесі, і в Нофі, і в краю Патрос, говорячи: **2** „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ви бачили все те зло, що Я спровадив на Єрусалим та на всі Юдині містя, — і ось вони цього дня руйна, і немає в них мешканця. **3** Це через їхнє зло, яке вони зробили, щоб гнівіти Мене, ходячи кадити, служити іншим богам, яких не знали ані вони, ані ви, ані ваши батькі. **4** I посылав Я до вас усіх Моїх рабів пророків, рано та пізно, кажучи: Не робіть цієї обрядливої речі, яку Я зненавидив! **5** Та не слухали вони, і не нахилили уха свого, щоб відвернутися від свого зла, щоб не кадити іншим богам. **6** I вилилась лютість Моя та Мій гнів, і запалав він в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму, і стали вони руїною та пустінєю, як бачите цього дня. **7** А тепер так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Нáшо ви робите велике зло своїм дýшам, вигублюючи собі чоловіка та жінку, дитину й немовля з-серед Юди, щоб не залишилася вам решта? **8** Нáшо ви робите, щоб гнівіти Мене чýнами рук своїх, щоб кадити іншим богам в єгипетському краї, куди ви прийшли

чужінцями замешкати там, щоб погубити себе, і щоб стати прокляттям та гáньбою серед усіх людей землі? 9 Чи забули ви зло ваших батьків, та зло Юдиних царів, і зло жінок його, і зло ваше та зло ваших жінок, що нарobili в Юдиному краї та на вулицях Єрусалиму? 10 Не були вони впокóрені аж до цього дня, і не бояться, і не ходять Закóном Моїм та Моїми уставами, що Я дав вам та вашим батькам. 11 Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я звернú обличчя Своє на вас вам на зло, щоб викоренити всього Юдо! 12 I візьмú Я зáлишок Юди, що звернули обличчя свое на мандрівку в єгипетський край, щоб чужінцями замешкати там, і погинуть усі в єгипетському краї, — попáдають від меча та від голоду, погинуть від малого й аж до великого, повмирають від меча та від голоду, і стануть клятьбóю, застрáшенням, і прокляттям та гáньбою. 13 I покараю замешкалих в єгипетському краї, як покарав Я Єрусалим, — мечем, голодом та моровíцею. 14 I не буде втікача та врятованих із решти Юди, що прийшли чужінцями замешкати там в єгипетському краї, щоб вернутися до Юдиного краю, куди вони бажають усією душою своєю вернутися й оселитися там. Але не вéрнутуться вони, хіба тільки поодинокі втікачі!“ 15 I відповілý Єремії всі ті люди, що знали, що їхні жінкі кáдять іншим богам, і всі ті жінки, що стояли там у великий збір, і ввесь народ, що сидів в єгипетському краї в Патросі, говорячи: 16 „Щodo слова, що ти говорив до нас Господнім Ім'ям, ми не слухаємо тебе. 17 Бо напевно виконаємо кожне те слово, що виходить із наших уст, — щоб кадити небесній цариці й лити її літі жертви, як робили ми та батькі наші, царі наші та зверхники наші в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму. І насищувалися ми хлібом, і було нам добре, а зла ми не бачили. 18 А відколи перестали ми кадити небесній цариці й лити її літі жертви, брак нам усього, і ми гинемо від меча та голоду! 19 А коли ми кадимо небесній цариці й приносимо її літі жертви, то хіба без відома наших чоловіків ми робимо для неї жертовні калачі з її зображенням, і ллémó її літі жертви?“ 20 I сказав Єремія до всього народу, до чоловіків та до жінок, та до всього народу, що відповідали йому таке, говорячи: 21 „Хіба не кадило, яке кадили в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму ви

та ваші батьки, ваші царі та зверхники ваші й народ цього краю, — хіба не згадав це Господь, і не ввійшло воно до серця Його? 22 I не зміг Господь більше знесті зла ваших чýнів, та ті гидоти, що ви нарobili, — тому став ваш край рýною, і застрáшенням та прокляттям, так що немає мéшканця, як бачите цього дня“. 23 За те, що кадили ви, і що грíшили Господéві, і не слухалися Господнього голосу, і не ходили Закóном Його й Його правом та свіdóцтвами Його, тому спítkalo вас оце зло, як бачите цього дня“. 24I сказав Єремія до всього нарóду та до всіх жінок: Послухайте Господнього слова, ввесь Юдо, що в єгипетському краї! 25 Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Ви та ваші жінкі говорили своїми устáми й своїми руками виконували, кажучи: „Конче виконаємо свої присяги, що ми присягали кадити небесній цариці й лити її літі жертви, “тому напевно здíйснíте ваші присяги, і конче виконайте обітницí ваші. 26 Тому то послухайте Господнього слова, ввесь Юдо, що сидиш в єгипетському краї: Ось Я присягнув великим Своїм Ім'ям, — говорити Господь, — що не буде вже Ім'я Мое кликатися устами жодного юдéянина, кажучи: „Живий Господь Бог!“ у всьому єгипетському краї. 27 Ось Я пильную вас на зло, а не на добро, і загине кожен юдéянин, що в єгипетському краї, від меча та від голоду, аж до їх скону. 28 А врятовані від меча вéрнуться з єгипетського краю до краю Юдиного нечислénними. I пізнає ввесь останок Юди, що прийшли до єгипетського краю чужінцями замешкати там, чиє слово виконається: Мое чи їхнє? 29 A оце вам той знак, — говорити Господь, — що Я відвíдаю вас у цьому місці, щоб ви пізнали, що конче спрáвдяється Мої слова на вас на зло. 30 Так говорити Господь: Ось Я видам фараона Хофру, єгипетського царя, в руку його ворогів та в руку тих, що шукануть душі його, як дав Я Седекію, Юдиного царя, у руку Навуходонóсora, вавилонського царя, його ворога, що шукав душі його!“

45 Слово, що говорив пророк Єремія до Баруха, Нерíйного сина, коли той писав ці слова в книзі з Єреміїних уст, за четвертого року Єгоякима, сина Йосіїного, царя Юдиного, кажучи: 2 „Так говорити Господь, Бог Ізраїлів, про тебе, Барýху:

3 Ти сказав був: „Ой горе мені, бо додав Господь смутку до болю моого! Я змучивсь зідханням своїм, і не знайшов відпочинку!“ **4** Так скажеш Йому: Так говорити Господь: Ось Я поруйну, що Я збудував, а що Я насадів, те Я вирву, також усю землю Свою. **5** А ти ось шукаєш для себе великого. Не шукай, бо ось Я наведу зло на кожне тіло, — говорити Господь, — а тобі дам душу твою за здобич на всіх тих місцях, дёти будеш ходити!“

46 Слово Господнє, що булó пророкові Єремії про нарóди. **2** На Єгипет. На військо фараона Нехó, єгипетського царя, що був над рíчкою Ефратом у Каркеміші, якого побив Навуходоносор, вавилонський цар, за четвертого року Єгоякима, сина Йосіїного, царя Юдиного: **3** „Приготуйте щиткá та щитá, і приступіть до війни! **4** Запрягайте но коні й сідайте, верхівцí, і поставайте в шоломах! Вýчистіть рáтища та зодягніться в кольчуги! **5** Що то бачу: вони полякалисі й назад відступають? А лíцарі їхні подóлані та втікають і не оглядаються. Страхіття навкóло, говорити Господь! **6** Швидкий не втече, і не врятується лíцар, — на півночі, при рíці Ефрátі спіткнúться вони та й попáдають! **7** Хто то такий підімається, мов та Рікá, як рíккý, його води хвилюються? **8** Єгипет, немов та Рікá, підімається він, — мов рíккý, його води хвилюються, — і каже: Підімúся, покрию я землю, і вýгублю місто й мешкáнців його! **9** Сідайте на коні й шалійте, колесніцí! І хай лíцарі вийдуть, Куш та Пут, що хапають щитá, та людíцí, що хапають, натягують лúка! **10** А день цей — Господа, Бога Саваота, день помсти, щоб помстítися над ворогами Своїми, і меч буде жéрти — й наसítиться, і досить нап'ється їхньої крòви, бо цé буде жертва для Господа, Бога Саваота, в північному краї при рíці Ефрátі! **11** Піди до Гíлеаду, й бальзáму вíзьмí, дíвчино, дочко Єгипту! Надармо вживаеш ти лíків багато, — своїх ран не загóш! **12** Почули нарóди про гáньбу твою, а крику твого стала повна земля, бо спіткнúлися лíцар об лíцаря, разом упали обое вони!“ **13** Слово, що говорив Господь пророкові Єремії про прихід Навуходоносора, царя вавилонського, щоб побити єгипетську землю: **14** „Розкажіте в Єгипті, і розголосіте в Míg'dolí, і розголосіте в Ноfí й Taxpanhесі! Скажіть: стань, і собі приготуйся, бо меч пожирáє круг тебе! **15** Чому твої лíцарі впали? Не втрималися, бо

пхнув їх Господь! **16** Стало багато таких, що спіткнúлися, навіть падають один на одного й говорять: Уставай, і до свого народу вернімось, і до краю народження нашого, перед згубним мечéм! **17** Назвіте ім'я фараону, цареві єгипетському: Загíбль, — пропустив він устáлений час! **18** Як живий Я, — каже Цар, що Господь Саваот Йому Ймénня, — він прийде, немов би Фавóр у горáх, як при морі Кармéл! **19** Приготуй необхідне собі на мандрíвки, мешкáнко, о дóчко Єгипту, бо стане спустошенням Ноf, і він спáлений буде, — і в ньому не буде мешкáнця! **20** Єгипет — теля гарноúсте, та летить он із півночі гедzv! **21** Серед нього й його наймитí, мов телята вгодовані, та й вони повернулись назад, повтікали разом, не спинились, бо день їхнього нещастя прийшов ось на них, час навíщення їх. **22** Розлягається голос його, як гадюче сичáння, бо йдуть вони з вíйськом, і прийдуть до нього з сокирами, мов дроворúби. **23** Вони лíс його витнуть, — говорити Господь, — хоч він непрохíдний, бо стануть вони більш численні, як та сарана, — і не буде числа ім. **24** Засоромлена буде єгипетська дóнька, — буде вýдана в руку нарódu північного. **25** Говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я покараю Амóна із Но, і фараона, і Єгипет, і богів його, і царів його, і фараона, і тих, що на нього надіються. **26** І дам їх у руку всіх тих, хто шукає їхню душу, і в руку Навуходоносора, царя вавилонського, і в руку рабів його, а потóму він буде засéлений, як за днів давніх, говорити Господь! **27** А ти не лякайся, рабе Míй Якове, і не страшіся, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе здалéка, і насіння твоє — з краю їхнього полóну! І вéрнеться Яків, і буде спокíйний, і буде безпечний, і не буде того, хто б його настрашíв! **28** А ти не лякайся, рабе Míй Якове, — каже Господь, — бо Я з тобою, бо зроблó Я кінець всім нарóдам, куди тебе вигнав, та з тобою кінця не зроблó, і тебе покараю за правом, і тебе непокáраним не полишú!“

47 Слово Господнє, що було пророкові Єремії на філістíмлян, перше як фараон побив Аззу. **2** „Так говорити Господь: Ось підімається вóди із півночі, і стануть вони за потíк заливнý, і заллóть вони землю та все, що на нíй, місто й замéшкалих в ньому, — і буде кричати людíна, і кожен мешkáнець землі заголóсить. **3** Через гук тупотíння

копіт баских кóней його, через гúркіт його колесниць, через скрип його кіл не звернúлись батькій до синів, бо зомліли їм руки, 4 бо настав це той день, щоб понищити всіх філістимлян, щоб Тýру й Сидонові вýгубити помічну всяку рештку. Бо понищить Господь філістимлян, рештку острова Кафтора, 5 шолудíвою стане Аззá, згине Ашкелóн, решта долини їхньої. Як довго ти будеш нарíзи робити собі у жалобі? 6 О мéчу Господній, аж доки ти не заспокóїшся? Вернися до пíхви своєї, заспокóїся й замóвкни! 7 Ale як заспокóїться він, коли наказав йому це Сам Господь? До Ашкелону й до берегу моря, — туди Він призначив його!"

48 На Моава. Так каже Господь Саваот,

Бог Ізраїлів: „Горе місту Нево, бо воно поруйноване; Кір'ятайм посоромлений, здобутий; посоромлений Замок високий, заляканий. 2 Нема більше слави Моáбу! У Хешбоні лихе вимишлють на нього: „Ходімо, і вйтнім його із народу!“ Теж, Мадмене, замóвкнеш і ти: за тобою йде меч! 3 Чути крик із Горонаїму: Руїна й нещастя велике! 4 Моав поруйнований, крик пíднялі аж до Цоару, 5 бо ходом в Лухіт пíдуть доторгі з великим плачém, бо на збіччі Горонаїму чути крик боязкýй про руїну. 6 Утікайте, рятуйте хоч душу свою, і станете, мов отої вéрес в пустині! 7 Бо за те, що надіявся ти на вчинки свої та на скáрби свої, ти також будеш узятий, і пíде Кемош до полону, а разом із ним його священики та його зvéрхники. 8 I прийде руїна до кожного міста, і не буде врятоване жодне із них, і загине долина, і погублена буде рівніна, бо так говорив був Господь! 9 Дайте крила Моаву, — і він відлетíть, і містá його стануть спустошенням, так що не буде мешкáнця у них. 10 Проклáтий, хто робить роботу Господню недбáло, і проклáтий, хто від крові меча свого стримує! 11 Спокíйний Моав від юнацтва свого, і мирний на дріжджах своїх, і не лито із посуду в посуд його, і він на вигнáння не йшов, тому в нім його смак позостався, а запах його не змінився. 12 Тому то ось дні настають, — говорить Госпóдь, — і пошило Я на нього розлівачів, — і його розіллють, і посуд його опорóжнять, і дзбанкý його порозбивають! 13 I за Кемоша Моав посоромлений буде, як Ізраїлів дім посоромлений був за Бет-Ел, за місце надії своєї. 14 Як говорите ви: „Ми хоробрі та сильні

до бóю?“ 15 Попустошений буде Моав, і до міст його ворог підіметься, — і пíдуть добíрні його юнакі на заріз, каже Цар, що Господь Саваот Йому Ймénня. 16 Близький пóхід нещастя Моава, а лихо його дуже квáпиться. 17 Спíвчuvайте йому, всі довkíлля його, і всі, хто іm'я його знає, скажіт: „Як зламалося сильне це бéрло, ця пáлиця пíшна!“ 18 Спустися зо слави своєї, і всьядесь в пустині, о мéшканко, дóчко Дівону, бо спустошник Моава до тебе прийшов, і понищив твердіні твої! 19 Стань на дорозі й чекай, мéшканко Ароеру, питай втікача та врятовану, кажи: „Щó це сталося?“ 20 Моав посоромлений, бо розтрóщений він, ридайте та плачте, і звістіте в Арноні, що Моав попустошений! 21 I суд ось прийшов на рівнінний цей край, на Холон й на Ягцу, і на Мефаат, 22 і на Дівон, і на Нево, і на Бет-Дівдатайм, 23 і на Кір'ятайм, і на Бет-Гамул, і на Бет-Меон, 24 і на Керійот, і на Боцру, і на всі містá моавського краю, далекі й близькі. 25 I відтятий Моавові рíг, і рамéно його розтрóщене, говорить Господь. 26 Упійте його, — бо пишавсь proti Господа він, — і він з плíоскотом упаде до блóвоті своєї, — і станеться й він посміховиськом! 27 I чи ж для тебе Ізраїль не був посміховиськом цим? Xíba серед злодíїв був знайдений він, що ти скільки говóриш про нього, то все головою хитаєш? 28 Покиньте містá, й пробуйайте на скелі, мешкáнці Моава, і будьте, немов та голубка, що над краєм безóдні гніздíться! 29 Ми чули про гордість Моава, що чванлíвий він дуже, про надутість його і його гордуváння, про бундóчність його та пихý його серця. 30 Я знаю, — говорить Господь, — про зухвáльство його, і про його балачкý безпíдставні, — робили вони неслухнáне! 31 Ридаю тому над Моавом, і кричу за Моавом усім, зідхаю над лóдьми Кір-Хересу. 32 Більш як за Язером Я плакав, Я плакатиму за тобою, винограднику Сíвми! Галúзки твої перейшли аж за море, досягли аж до моря Язера. Спустошник напав на осінній твíй плíд, і на винобрáння твоє, — 33 і зáбрana буде потíха твоя та радість твоя з виноградника і з краю Моава, і вино із чавíла спиню! Не буде топтати топтáч, радісний крик при збíранні не буде вже радісним криком збíрання. 34 Від крику Хешбону аж до Ел'але, аж до Ягцу нéстися буде їхній голос, від Цоару аж до Горонаїму, до Еглат-Шелішайї, бо й вода із Німріму пустинею стане.

35 І війгублю Я із Моава, — говорить Господь, — того, хто для жéртов виходить на пáгірок, і бóгові кáдить своéму. **36** Тому стогне серце Мoe за Моавом, немов та сопíлка, і стогне серце Мoe, як сопíлка, за людьми Кíр-Хересу, бо погинули тí, хто багáтство набув! **37** Тому кожна голова — облісíла, і кожна борода — обстрижена, на руках у всіх — порíзи жалóби, і на стéгнах — верéта. **38** На всіх дахáх Моава й на площах його — самий лéмент, бо розбив Я Моава, мов посуд, якого не люблять, говорить Господь. **39** „Як він розтóщений“ плачутъ, „як ганéбно Моав утíкав, і як він посорóмлений!“І Моав став за посмíх та пострах для всього довkíлля його! **40** Бо так промовляє Господь: Ось він, як орел, прилетíть, і крýла свої над Моавом розгóрне, — **41** містá будуть взятí, й твердині захóплени. І того дня стане серце лицáрства Моава, як серце жони-породíлл! **42** Із нарóдів Моав буде вýгублений, бо пишавсь против Господа він. **43** Страх, та безóдня, та пáстка на тебе, мешkáнче Моава! говорить Господь. **44** Хто від стрáху втече, той в безóдню впадé, хто ж з безоднí пíдíйметься, той буде схóплений в пáстку. Бо спровáджу на нього, на тóго Моава, рíк їхньої кари, говорить Господь. **45** Вtíкачí знесíлені будуть ставати у тíні Хешбону, бо вийде огонь із Хешбону, а пóлум'я з-помíж Сигóну, і поїсть край волóсся на скрóні Моаву та череп синів галаслíвих. **46** Горе, Моаве, тобі! Загинув Кемошів нарóд, бо сини твої взяті в полóн, твої ж дóчки — в неволю! **47** І вернú Я Моавові долю напрýкінці днів, говорить Госпóдь. Аж досí — суд на Моава.

49 На Аммонових синів. „Так говорить Господь: чи немає синів у Ізраїль? Чи немає спадкоéмця в нього? Чому Гада Мíлком одíдичив й осівся нарóд його по містах його? **2** Тому настають ось дні, — говорить Господь, — і Я розголошú крик вíйськóвий на Раббу Аммонових синів, — і вона стане за купу рúїн, а пíдлеглі міста її спáлені будуть огнем, і знов одíдичить Ізраїль спáдок свíй, говорить Господь. **3** Ридай, о Хешбóне, бо місто зруйноване! Кричíть, дóчки Рабби, опережíться верéтою, лементúйте й блукайте по обíйтstях, бо Мíлком до полóну іде, його священики й його зверхники разом! **4** Чого ти долинами хвáлишся? Долина твоя розплівається кров'ю, о дóчко невíрна, що на скарби свої покладаєш надію

та кажеш: „Хто прийde до мене?“ **5** Ось Я страх припровáджу на тебе, — говорить Господь, Бог Саваот, — із усього довkíлля твого, і ви повтікаете кожен напéред себе, — і не буде кому втікачів позбирати! **6** А потім вернú Я долю Аммонових синів, говорить Господь“. **7** На Едома. „Так говорить Господь Саваот: Чи в Темані немає вже мудростi? Чи згинула рада розумних? Хíба зíпсуvalась їхня мудрість? **8** Утікайте, оберніться плечíма, сядьте глибше, мешkáнці Дедану, бо привí Я нещастя Ісава на нього, — той час, коли покараю його! **9** Якщо прийdуть до тебе збирачí винограду, вони не полишать останків, якщо ж прийdуть злодíї вночí, напсуóть, скільки схóчуть. **10** Бо обнажíв Я Ісава, повídkivav усі криївки його, і він сховатись не зможe, — спустóшене буде насіння його, й його браття, і сусíди його, — і не буде його! **11** Залиши свої сíроти, — Я утрýмаю їх при житті, а вдови твої хай надію на Мене кладутъ! **12** Бо так промовляє Господь: Ось і ті, що не мали б пити чаши цíеї, пити будуть напéвne, а ти непокáраним будеш? Не будеш без кари, бо справдí ти пíтимеш чашу! **13** Бо Собою присяя Я, — говорить Господь, — що Бóцрá за спустóшення стане, за гáньбу, пустиню й прокляття, і руїнами вíчними стануть містá її всí! **14** Я звістку від Господа чув, і відправлений вíсник між людьми: Зберіться й прийдіть проти неї, і встаньте на бíй, **15** бо тебе Я зробив ось малíм між нарóдами, погордженim серед людей! **16** Страхіття твое обманило тебе й гордість серця твого, тебе, що в розщíлинах скелі живеш, що високих пíдгíрків тримаєшся. Та коли б ти кублó свое й вýсоко звив, мов орел, то й ізвéдти Я скину тебе, промовляє Господь. **17** І стане Едом за страхіття, — кожен, хто буде прохóдiti ним, оставліє й засвище, як порáзи його всí побачить. **18** Як Содóм та Гомóрру й сусідів її поруйnóвано, каже Господь, — так ніхто там не буде сидіti, і не буде в нім мéшкати чужíнцем син лóдський. **19** Ось пíдíйметься він, немов лев, із темного лісу Йордáну на вóдяні луки, і Я вмент зроблю, що він побіжить геть від них, а хто вýбраний буде, того Я поставлю над ними. Бо хто є подíбний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто пáстир такий, що перед обличчям Moїм устоїть? **20** Тому то послухайте зáдум Господнíй, що Він на Едома задúмав, і думкí Його тí, які Він на мешkáнців

Теману замислив: Направду, — найменших з отарі потягнуть, і попустошать пасовисько їхнє при них!

21 Від гуку упадку їхнього буде тремтіти земля, буде зойк, аж на морі Червоному чути їхній голос.

22 Ось підійметься він, як орел, і літатиме, й крила свої над Бощрю розгірне: і стане серце хоробрих едомлян в той день, немов серце жони-породіллі“.

23 На Дамаск. „Засоромивсь Хамаш та Арпал, бо злу звістку почули; в неспокій тривожнім вони, як те море, що не може вспокійтись. **24** Дамаск стороїв, обернувшись втікати, і страх його міцно охопив, біль та мукі його обгорнули, немов породіллю. **25** Як спорожніло славне це місто, місто втіхи Моеї! **26** Тому юнакі його падати будуть на площах його, і всі військові погинуть того дня, говорить Господь Саваот. **27** І під муром Дамаску огонь запаліо, і він пожере Бен-Гададські палаці!“ **28** На Кедар та на царства Хацору, що їх побив Навуходоносор, цар вавилонський, „Так говорити Господь: Уставайте, ідіть на Кедар, і нехай попустошать війська синів сходу! **29** Заберуть їхні намети та їхню отару, їхні покріви та всі їхні речі, та їхніх вербліодів собі заберуть, і над ними кричатимуть: Жах звідусель! **30** Утікайте, мандруйте скоріш, сховайтесь в глибоке, мешканці Хацору, — говорити Господь, — бо раду нарадив на вас Навуходоносор, цар вавилонський, і задум задумав на вас! **31** Уставайте, ідіть на нарід, що спокійно, безпечно живе, — промовляє Господь, — немає воріт, і нема в нього засувів, самітно живутъ. **32** І стануть вербліоди їхні здобиччю, а їхні череда — грабежем, і на всі вітри розвію Я їх, хто волося довоція стриже, і зо всіх їхніх сторін припроваджу на них їхню погибель, говорити Господь. **33** І стане Хацбр за мешкання шакалів, за вічне спустошення, — не замешкає там людина, і син людський не спіниться в ньому!“ **34** Слово Господнє, що було пророкові Єремії на Елам на початку царювання Седекії, Юдиного царя, таке: **35** „Так говорити Господь Саваот: Ось Я зламаю еламського лука, головнү їхню силу! **36** І з чотирьох кінців неба спроваджу чотири вітря до Еламу, і їх розпорошу на всі ці вітри, і не буде такого наріду, куди б не прийшли ці вигнанці з Еламу. **37** І настрапшу Елам перед їхніми ворогами та перед всімá, хто їхню душу шукає, і лихо на них наведу, лютість гніву Мого, говорити Господь, — і пошлó Я за

ними меча, аж поки не вігублю їх! **38** І поставлю Престола Свого в Еламі, і вігублю звідти царя й його зверхників, каже Господь. **39** Але буде наприкінці днів, повернú Я Еламові долю, говорить Господь“.

50 Слово, що Господь говорив на Вавилоні, на землю халдеїв через пророка Єремію: **2**

„Звістіть між нарідами й розголосіть, підійміте прапора та розголосіть, не затайте, скажіть: Здобутий уже Вавилон, засоромлений Бел, зламаний Меродах, бовбáни його посоромлені, порозбíвані всі його бóжища! **3** Бо на нього із півночі вийшов нарід, що обéрне в спустошення землю його, і не буде мешкáнця у нім: від людіні та аж до скотини, усі помандрують та підуть! **4** За тих днів і того чáсу, — говорити Господь, — поприходять сини Ізраїлеві, разом вони й сини Юди, — усе плачучи, будуть ходити та Господа, Бога свого шукати. **5** Вони будуть питати про Сіона, куди їхні обличчя повéрені, — щоб прийти й прилучитись до Господа вічним заповітом, який не забúдеться! **6** Мій нарід — це отара загинула: пастирі їхні вчинили блудáчими їх, їх загнали на гори, і ходили вони від гори до підгір'я, забули про ложе своє. **7** Усі, що знахóдили їх, жерли їх, і противники їхні говорили: „Не завійнимо за те, бо вони прогрішалися Господу, Пасовиську правди й надії батьків їхніх, — Господéві!“ **8** Біжіть з Вавилону, і вихóдьте із краю халдеїв, і будьте, як козлята ті перед отáрою! **9** Бо ось Я позбúджую, і на Вавилон наведу збір великих нарідів з північного краю, і вони проти нього шикуються, — звідти здобутий він буде! Його стріли, мов ліцар, якому щастіть, — не вертáються дárмо, **10** і здобиччю стане Халдéя, — наसýтяться всі, хто пустошить її, промовляє Господь. **11** Бо радієте ви, бо втішаєтесь ви, що спáдщина Мою розграбовуєте, бо ви скачете, мов те теля по траві, та іржéте, немов румакі. **12** Збентéжилася ваша маті занадто, застидалась родітелька ваша. Оце для нарідів кінець: пустиня, сухózemля й степ! **13** Від Господнього гніву вона незамéшана буде та стане спустошенням уся. Кожен, хто буде прохóдити повз Вавилон, оставтій засвіще, як побачить усі ці порáзи його! **14** Ушикуйтесь на Вавилон навкругі, всі, хто лука натáгує! Стріляйте на нього, стрілі не шкодуїть, бо він Господéві згрішив! **15** Здійміть крик проти

нього навколо! Він дав руку піддатись, стовпій його впали, зруйновані мури його, бо це помста Господня. Помстіться над ним: як зробив він — зробіть так йому! 16 Повигублюйте і сівача з Вавилону, і того, хто хапає серпá в часі жнив! Через меч переслідника вéрнутся всі до нарóду свого, і кожен до краю свого втечé. 17 Ізраїль — вівця розпорóшена, що лéви погнали її: перший жер його цар асирíйський, а останній — цей Навуходонóсор, цар вавилонський, розтрóшив йому кості. 18 Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я покараю царя вавилонського й землю його, як Я покараав був царя асирíйського. 19 І вернú Я Ізраїля на пасови́сько його, і він пáстися буде на Кармелі й Башані, і на горі на Єфремовій та на Гíлеаді душа його сýтою буде. 20 За тих днів й того чáсу — говорить Господь — будуть шукати провину Ізраїлеву, та не буде її, і прòгріхи Юди, однаке не знáйдені будуть вони, бо пробáчу тому, кого Я позостáвлю! 21 На край „Чвárів подвíйних“, — на нього пíдй на мешкáнців „Покáрання“! Поруйнуй і проклáттям вчини все за ними, — говорить Господь, — і зроби так усе, як тобі накázáv! 22 Гуркіт бóю в краю та велике спустóшення! 23 Як побитий й полáманий мóлот всíєї землі! Яким жахом зробивсь Вавилон для нарóдів! 24 Я пáстку поставив на тебе, і схóplenій ти, Вавилóне, хоча ти й не знат! Ти знáйдений й схóplenій був, бо ставав ти на прию проти Господа! 25 Господь відчинив Своє схóвище, і вийняв ізвідти знарýддя гніву Свого, це бо зайnáttя для Господа, Бога Саваота в халдейському краї. 26 Ідіть ви на нього із краю землі, відчиніть його клуні, порозкладайте його, як снопíй, і вчиніте заклáттям його, — хай не буде йому позостáлого! 27 Його всіх волів повбивáйте, — хай пíдуть вони на зарí! Горе ім, бо настав їхній день, час навíщення їх! 28 Голос тих, що втíкають і рятуються із вавилонського краю, щоб звістити на Сіоні про пómstu Господа, нашого Бога, про пómstu за храма Його. 29 Скличте на Вавилона стрíльців, усіх, хто лука натýгує, тáбором станьте при ньому навколо, — нехай йому втéчи не будé! Відплатíте йому згíдно з чýном його, як зробив він — зробіть так йому, бо гордим він став проти Господа, проти Святого Ізраїлевого! 30 Тому то його юнакí всі поляжут на пло́щах його, а вýїськóві його того дня всí погинуть, говорить

Господь. 31 Ось Я проти тебе, о пýхо, — говорить Господь, Бог Саваот, — бо день твíй прийшов, час тебе покарати! 32 І спíткнéться пixa й упадé, і не буде того, хто б пídníс її. І огонь по містах його Я запалю, — і він пожерé всí довkíлля його. 33 Так говорить Господь Саваот: Сини Ізраїлеві й сини Юдині — ráзом ути́скувані, і всí, що в полón їх забрали, тримають їх мíцно, не хочут їх вíпустити. 34 Але Викупíтель їх сильний, Господь Саваот — Йому Йménna! Він конче розсудить їхню справу, щоб землю вспокóїти, а вавилонських мешkánців стривóжити. 35 Меч на халдеїв, — говорить Господь, — і на мешkánців Вавилону, і на княzív його, і на його мудреціv! 36 Меч на ворожbítів — і безglúздими стануть, меч на лицáрство його — і вони полякаються! 37 Меч на kóni його й на його колесníci, та на всю мíшaniну нарódів, яка серед нього, — і стануть вони як жíнki! Меч на скáрbi його — й пограбовані будуть! 38 Посúха на вódi його, — й вони повисихáють, бо це край божkív, і шаліють вони від бовvánіv. 39 Тому зvírі пустýnní там будуть сидіти з шакáлами, і стрýci будуть у ньому сидіти, і не будé заселений він вже навíki, і не буде замéшканій він з роду в рíд. 40 Як Содóм та Гомóрру й сусіdів її Бог був поруйнував, — говорить Господь, — так нíхто там не буде сидіти, і не буде в нім мéшкати чужýncem син людський! 41 Ось із пíвночі прийде нарód, і люд великий, і числénні царі, — вони збúджені будуть із kíncіv землі: 42 Лук та ráтище мíцно тримають, жорстókі вони й милосердя не мають, — їхній голос, як море ревé, вони ѯдуть на kóniах, — на тебе вони вшикуváлись, як муж на вýинu, вавилонськая дóчko! 43 Почув цар вавилонський відомість про них, — й опустíлися rúky йому, обхопív його страх і тремтіння, немов породíллю! 44 Ось пíдїмається він, немов лев, із темного лісу Йордáну на вódяні luki, і Я вмент зроблю, що він побíжить геть від них, а хто вýбраний буде, того Я поставлю над ними! Бо хто є подíбний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто пáстир такий, що перед обличчям Moїm він устоїть? 45 Тому то послухайте зáдум Господнíj, що на Вавилон Він задýмав, і думкí Його тí, що на землю халдейську замýслив: Поправді кажу вам, — найменших з отарí потýгнуть, і попустóшать пасóвисько їхнє

при них! **46** Від розголосу про взятті Вавилону земля задрижиться, і почусьться крик між народаами!

51 Так говорить Господь: Ось Я бурю збуджу на отої Вавилон та на мешканців „серця повстанців на Мене“. **2** І на Вавилон Я пошлю віячá, і розвіють його, і віпорожнять його край, бо отóчати його у день зла. **3** Нехай лука свого напинáє стрілець проти того, хто й собі напинáє, проти того, хто своїм панцерем чвáниться! **4** І не змилуйтеся над його юнаками, заклýттям учинíть усе військо його! **4** І попáдають вбиті в халдейському краї, і попробівані на його вулицях. **5** Бо Ізраїль та Юда — не вдівéць він по Бозі своєму, по Господу Саваоту, та напóвнився край їхній гріхом проти Святого Ізраїлового. **6** Утікайте з-серед Вавилону, і кожен урятувуйте душу свою! За провину його не погиньте, бо це Господéві час помсти, — Він дастъ відповідну заплату йому! **7** Вавилон у Господній руці — золотая це чаша, що всю землю напóювала: нарди впивались вином тим його, тому пошаліли нарди! **8** Несподівано впав Вавилон і зруйнований він! Візьміте бальзаму для болю його, — може буде загоєний він! **9** Вавилон лікували, та він не був вілкuvаний, — покýньте його, і пíдемо кожен до краю свого, бо прýсуд його досягнув до небес, і дíйшов аж до хмар! **10** Вивів Господь справедливості наші, — прийдіть, і розповімó на Сіоні про чин оцей Господа, нашого Бога! **11** Вýгостріть стрíли, візьміте щитí! Збудив Господь духа мідійських царів, бо на Вавилон Його зáдум, — понищти його, бо це помста Господня, помста за храма Його! **12** Проти мурів Вавилону пíдійміте прапора, сторожу зміцніть, сторожів порозставляйте, і чати поставте, бо Господь і задýмав, і зробив, що Він говорив був на мешканців Вавилону. **13** О ти, що живеш над великими вóдами, що маеш скарбів багатéнно, — кінець твій прийшов, міра твоєї захлánності! **14** Господь Саваот присягав був душою Своєю: наповню людьмí тебе, мов саранью, і на тебе вони крик військовий пíдіймуть! **15** Свою Він силою землю вчинив, Свою премудрістю міцно поставив вселéнну, і небо розтáг Своїм розумом. **16** Як голос Його забриніть, у небесах шумлять вóди, а коли пíдіймáє Він хмари із краю землі, коли із дощем чинить бlyскавки та випровáджує

вітер зо схóвищ Своїх, **17** тоді кожна людина в знанні туманіє, усяк золотáр посorомлений через бовvána, бо відлив його — це неправда, і немає в них духа! **18** Марнота вони, вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть! **19** Не така, як оци, частка Яковова, бо все цé Він створíв, і Ізраїль — племéно спáдщини Його, Господь Саваот Йому Ймénня! **20** Ти Мій мóлот, знаряддя військóве, — тобою поб'ю Я нарди, і тобою Я вýгублю цárства! **21** І тобою поб'ю Я коня й верхíвця, і тобою поб'ю колесníцю її візñíка! **22** І тобою поб'ю чоловіка та жінку, старого та хлóпця тобою поб'ю, і тобою поб'ю юнака та дíвчýну! **23** І тобою поб'ю пастухá його стáдо, і тобою поб'ю селяніна та зáпряг його, і тобою поб'ю Я намíсників та їхніх застúпників! **24** І Я відплачу Вавилонові і всім мешkáнцям халдéїв усе їхне зло, що зробили в Сіоні на ваших очáх, промовляє Господь! **25** Оце Я на тебе, о горо ти згúбна, — говорить Господь, — що всю зéмлю ти гýбши! І руку Свою простягнú над тобою, і зо скель тебе скину, і зроблó горою горючою! **26** І не братимутъ з тебе наріжного каменя, ані каменя на пíдвálini, бо спустошеннiam вічним ти станеш, говорить Господь. **27** Пíдійміте прапор на землі, засурмíть у сурмý між народаами, приготýйте нарди на бíй проти нýбого, покличте на нýого цárства Арапату, Мінні та Ашкеназу, призначте гетьмана над ними, кóней спровадьте, немов ту шорсткý сарану! **28** Приготýйте на бíй проти нýого нарди, царів Мідїї, намíсників її та всіх її застúпників, та ввесь край панувáння її! **29** І затряслáся земля, і кóрчитись стала від болю, бо здíйснілися зáдуми Господа на Вавилон, щоб край вавилонський вчинити жахлýвим спустошеннiam та без мешkáнця. **30** Силачі вавилонські воювати перестали, — у твердýнях осілись, загинула вся їхня сила, зробились, неначе жінкý, осéлі його попídpáлювані, його зáсуви зlамані. **31** Бігунóві назýстрíч біжить, а посол назýстрích послóvі, щоб звістити царю вавилонському, що з кінця до кінця взяте місто його, **32** і бróди захóплени, і фортеці огнем попалíли, вояки перестráшені. **33** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Дочká вавилонська — мов тíк в час топтáння його: іще трохи — й настане для неї час жнiv! **34** Пожéр мене й стер мене Навуходонóсor, цар вавилонський, поставив мене, як той посуд

порóжній, ковтнúв він менé, немов змій, моїми розкóшами спóвнivsного живota, вíпхнуv мене... 35 Насилля моє й моє тіло — на Вавилóн, говорить мешkáнка Сіону, кров же моя — на мешkáнців халdeїв, говорить Єрусалим! 36 Тому так промовляє Господь: Оце Я змагаюсь за справу твою, і помщú твою pómstu, і вíсушу море його, і джерело його вíсуши. 37 I стане руїною цей Вавилón, мешkánniam шакálів, страхіттям та посміхом, — і в ньому мешkáнця не буде! 38 Заревутъ вони rázom, немов левчукий, загарчать, немов tí левенітa. 39 Як вони порозpáлються, то зроблó їm бенкéta та їx upoú, щоб radíli й zasnuли sном víchnim, — i вже не probúdяться,каже Господь! 40 Поспускаю Я їx, мов овець до зарízu, немов баранів із козлámi. 41 Як zdobutий Шешáh, i як схóplena слava всíe землї! Яким ось зробивсь Вавилón посéред нарóдіv! 42 На Вавилон вийшло море, i вkrivся віn бézlíčhу xвиль тих його. 43 Mіsta його стануть спустошenняm, kраem пустині ta стépu, tим kраem, що в ньому siditi не буде níjka людýna, i не будеходíti по ньому sин людський! 44 I nавíšu Bela в Вавилóni, i вítтяgну з ust його te, що віn був ковтнúv, i вже нарódi до нього не будуть plivstí, немов ríki, i mur вавилónський vпадé! 45 Míj нарóde, виходьте із нього й rятуйте vіd лютости gnívu Господнього duшу swoю! 46 I щоб серце ваше не sláblo, a vi ne zlykáliся vístki, почútoї в krái, bo прийde цього róku ця zvístka, a потіm того róku ta zvístka, i буде nasílля в kraó, i повstanе panýuchiy proti panýuchogo. 47 Tому to ось dní naстаóty, i nавíšu Я bожkív Вавилону, i ввесь його край posorómlenij буде, i всi його vbiti попádaotъ в ньому! 48 I nad Вавилоном spívátimutъ nebó й zemlya, i все, що e в них, bo на нього prihódtъ spustóshniki з pívnoči,каже Господь. 49 Вавилон mусить upásti za vbitih Izraélivix, як за Вавилон viali vbiti всíe zemlї. 50 Xто vtík vіd mechá, — iðtіv, ne stavajte! Pam'ятайте й zdáleka про Господа, а Єрусалим nehaj буде на вашому serçí! 51 Zaстидалися mi, як pochuли цю gáñbu, soram покрив nam oblichcha, bo чужýnci прийшли u святиню Господнього domu. 52 Tому to ось dní nastaóty, — говорить Господь, — i бовvániv його nавíšu, i буде stoghnati poráneniy po всím krái його! 53 Коли б Вавилон aж до nebа pídníssya, i коли б umínniв свою silu

віn на височині, то все таки прийduть vіd Menе do нього спустóshniki,каже Господь! 54 Чується krik з Вавилонu, i велике понíshenня з kраo халdeїv, 55 bo пустóshitъ Господь Вавилóna i galas великий приglúshue в ньому, i shumlyatъ їxní hvil, як vódi велиki, i rozlyagáetъ gúrkít їxnígo gòlosu. 56 Bo прийde спустóshnik на нього, на Вавилон, i схóplene буде лицárstvo його, їxní luk polamáetъ, бож Бог vídpáti — Господь, Віn напевно заплатитъ! 57 I впоó його зvérxnikiv ta mudreçiv його, namísnikiv його ta zastrupnikiv його, i його líçcar, — i snom víchnim zasnuty, i ne zbúdýtъся,каже Цар, Господь Саваot Йому Йménny. 58 Так говорить Господь Саваot: Tovstiy mýr вавилонський aж до основ буде znišcheniy, i brami visokí його ognem будуть spáleni, — i mučilißs dármo naródi, i dla ognju morduválißs pléména!“ 59 Слово, яке пророк Єремія наказав був Сераї, sinu Нерії, сина Maxseíного, коли віn ішов з Седекію, Юдиним царем, до Вавилону, за четвертого року царюvánnia його. А Серáy був головним царським постéльником. 60 I написав Єремія все te лихо, що прийde на Вавилон, до однії книги, usi tи словá, що написані на Вавилон. 61 I сказав Єремія до Сераї: „Як прийdeш ti до Вавилону, то гляди, прочитай usi цi словá. 62 I скажи: Господи, Ty провіщаv на це mіscе, щоб vигубити його так, що не буде в ньому méshkançia vіd людýni й aж до skotíni, bo буде воно спустoшeniam víchnim. 63 I stanetsya, як ty skíncišs читати цю книгу, прив'яжеш до neї каменя, i kineš ū do serédini Efratu, 64 ta й скажеш: Так потоне Вавилон, i не встане через te лихо, що Я на нього nаведу, — i вони попomúchatъся!“ Aж досi — слова Єремієn.

52 Седекія був вíku двадцяти й одного року, коли zaçaruvav. A царюvav віn в Єrusalimí одинádciatъ rókiv; im'я ж його materi — Хамутal, dochka Єremií з Lívn. 2 I robiv віn зло в Господніх očах, usi tak, як robiv був Єgояkим. 3 Bo через Господній gnívсталося це на Єrusalim ta на Юdu, aж поки Віn не vídkinuv їx vіd Свого oblichcha. A Седекія vídpav vіd вавилонського цarya. 4 I сталося за dev'яtnatoго róku його царюvánnia, deсятого mіscя, deсятого дня mіscя прийshov Navuходonósoр, цар вавилонський, віn ta все víysko його, на Єrusalim, i roztáborilißs proti

нього, і побудували проти нього вала навколо. 5 I ввійшло місто в облогу аж до одинадцятого року царя Седекії. 6 Четвертого місяця, дев'ятого дня місяця настав великий голод у місті, і не було хліба для наріду краю. 7 I пробитий був пролім у стіні міста, і всі воякі повтікали, і повиходили з міста вночі дорогою брами між двома мурями, що при царському садку, бо халдеї були при місті навколо. I пішли вони дорогою в степ. 8 A халдейське військо погналося за царем, та й догнали Седекію в ерихонських степах, а все його військо розпоробшилося від нього. 9 I схопили царя, і відвельйого до царя вавилонського до Рівлі в краю Хамата, і там його той засудив. 10 I цар вавилонський порізав Седекіїх синів на очах його, а також Юдиних зверхників він порізав у Рівлі. 11 A очі Седекії він вібрал, і з'явив його ланцюгами. I відвів його вавилонський цар до Вавилону, і посадив його до в'язниці аж до дня його смерті. 12 A п'ятого місяця, десятого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходоносора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, що ставав перед обличчям вавилонського царя. 13 I він спалив Господнього дома та дома царевого, і всі домій в Єрусалимі, і спалив кожного великого дома огнем. 14 I мури навколо Єрусалиму порозбивало все халдейське військо, що було з начальником царської сторожі. 15 A з бідноти народу та решту наріду, що позостався в місті, і перебіжників, що перебігли до вавилонського царя, і решту простиого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царської сторожі. 16 A з бідноти краю начальник царської сторожі позоставив дікого за винарів та за рільників. 17 A мідяні стовпі, що в Господньому домі, і підстави, і мідяні море, що в Господньому домі, халдеї поламали, і понесли всю їхню мідь до Вавилону. 18 I горнята, і лопатки, і ножиці, і крапильниці, і ложки, і ввесь мідяній посуд, що ним служать, позабирали. 19 I миски, і кадильниці, і крапильниці, і горнята, і свічники, і ложки, і жертовні миски, і що було золоте — забрав золото, а що срібне — срібло взяв начальник царської сторожі. 20 Два стовпі, одне море, дванадцять мідяніх волів, що під підставами, що цар Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для міді всіх цих речей!

21 A стовпі — вісімнадцять ліктів високість одного стовпá, і шнурóк на дванадцять ліктів оточував його, а грубіна його — чотири пальці, всередині порожній. 22 I маковиця на ньому — мідянá, а високість однієї маковиці — п'ять ліктів та мережка, і гранáтові яблука на маковиці навколо, усе мідь. I для другого стовпá — так само, і гранáтові яблука. 23 I було гранáтових яблук дев'ятнадцять і шість на кожну стірону, усіх гранáтових яблук на мережці навколо — сто. 24 I начальник царської сторожі взяв Сераю, головного священика, і Цефанію, другого священика, та трох сторожів порόга. 25 A з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над військовими, та сéмеро чоловіка з тих, що бачать царéве обличчя, що були знайдені в місті, і писаря, зверхника військового відділу, що записував наріду краю до військового відділу, і шістдесят чоловіка з наріду краю, що знахóдилися в місті. 26 I позабирає їх Невузар'адан, начальник царської сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівлі. 27 I вдарив їх вавилонський цар, і позабивав їх у Рівлі, у хаматовому краї. I пішов Юда на вигнання з своєї землі! 28 Оце той нарід, що вигнав Навуходоносора: у сьому році — три тисячі й двадцять і три юдеї. 29 У вісімнадцятому році Навуходоносора вигнав він з Єрусалиму вісім сотень тридцять і дві душі. 30 У році двадцятому й третьому вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, сім сотень сорок і п'ять душ юдеїв. Усіх душ — чотири тисячі й шістьсотень. 31 I сталося за тридцятого й сьомого року вигнання Єгоякіма, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцятого й п'ятого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого зацарювання, зміливався над Єгоякімом, Юдіним царем, і вивів його з дому ув'язнення. 32 I він говорив з ним добре, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. 33 I змінив в'язничну одежду його, і він зáвжди їв хліб перед ним по всі дні свого життя. 34 A їжа його, їжа стала, видалася йому від вавилонського царя, щоденне кожного дня, аж до дня його смерті, по всі дні його життя.

Плач Єремії

1 Як самітно сидить колись велелюдне це місто, немов удовá воно стало! Могутнє посеред народів, княгиня посеред країн — воно стало данніцею! **2** Гірко плаче по ночах вона, і сліози гарячі на щоках у неї. Нема потішителя в неї зо всіх, що кохали її, — її зрадили всі її дру́зі, вони ворогами їй стали! **3** Юдея пішла на вигнання з біди та з роботи тяжкобі, вона оселилася поміж поганями, спочинку собі не знайшла! Догнали її всі її переслідники серед тіснот. **4** Дорогі сіонської доњьки сумні, бо немає на свято проча́н! Усі брами її попустіли, зідхає священство її, посумнілі дівчата її, а вона — гірко їй! **5** Її грабівники взяли гору над нею, і добре ведеться її ворогам, бо їй завдав смутку Господь за числениність у неї гріхів: Немовлята її до полону пішли перед ворогом. **6** І відійшла від сіонської доњьки вся величність її. Її князі стали, немов блені ті, що паши собі не знаходять, — і йдуть у безсиллі перед переслідником. **7** У дні лиха свого та страждання свого дочка єрусалимська спогадує всі свої скáрби, — що були від днів давніх, як нарód її впав був у руку ворожу, і не булó, хто б її поміч подав. Вороги споглядали на неї, і сміялись з руїни її. **8** Дочка єрусалимська гріхом прогрійлась, тому то нечистою стала, усі, що її шанували, погорджують нею, наготу бо її вони бачили! **9** І зідхає вона, й відвертається назад. **10** Нечистість її на подолках у неї. Вона не згадала свого кінця, та й упала предівно, і нікого нема, хто б потішив її. „Побач, Господи, горе мое, бо звелічився ворог!“ **11** Гнобитель простяг свою руку на всі її скáрби, і бачить вона, що в святиню її увіходять погані, про яких наказав Ти: „Не ввійдуть вони в твої збори!“ **12** Увесь нарód її стóгне, шукаючи хліба, свої скáрби коштовні за їжу дають, аби тільки душу свою проживіти. „Зглянься, Господи, і подивися, яка стала погорджена я!“ **13** Не вам кáжучи, гляньте й побачте, усі, хто дорогою йде: чи є такий біль, як мій біль, що завдає мені, що Господь засмутив ним мене у день лютого гніву Свого? **14** Із височині Він послав в мої кості огонь, і над ними він запанував! Розтяг сітку на ноги мої, повернув мене назад, учинив Він менé спустошілою, увесь день болѧщою. **15** Ярмо моїх

прóгріхів зв'язане міцно рукою Його, плетуться вони та прихόдять на шию мою! Він зробив, що спіткнулася сила моя, Господь передав мене в руки такого, що й звестись не мόжу. **16** Усіх моїх сильних Господь поскида́в серед мене, мов на свято зібрання, Він скликав на мене, щоб моїх юнаків поторошити, як у чавілі, стоптав Господь дівчину, Юдину доњьку. **17** За оцім плачу я, око мое, — мое око слізьмí запливá! бо далéко від мене втішитель, що душу мою оживив би; мої діти понéхтувані, бо посіли́сь ворог! **18** Сіонська дочкá простягла свої руки, — немає розрàдника її: Господь наказав проти Якова довкола нього ворогам, доњька єрусалімська нечистою стала між ними. **19** „Справедливий Господь, а я слову Його неслухнáна булá. Послухайте но, всі народи, і побачте мій біль: дівчата мої та мої юнакі у неволю пішли! **20** Взвіала до дру́зів своїх, та вони обманули мене! Священство мое й мої старші вмирають у місті, шукаючи їжі собі, щоб душу свою поживити. **21** Зглянься, Господи, — тісно мені! Мое нутро бентéжиться, перевертається серце мое у мені, бо булá зовсім неслухнáна. На вулиці меч осирóчував, а в дому — смерть. **22** Почули, що я ось стогнú, й немає мені потішителя, вчули про лихо мое всі мої вороги, — та й зраділи, що Ти це зробíв. Спровадив Ти день, що його заповів, — бодай стáлося їм, як мені! **23** Бодай перед обличчя Твоє прийшло все їхне лихо, — і вчини їм, як Ти учинив ось мені за гріхи мої всі, — бо численині стогнання мої, мое ж серце болѧще.“

2 Як захмáрив Господь в Своїм гніві сіонську дочкý! Він кинув із неба на землю пишноту Ізраїля, і не згадав у день гніву Свого про підніжка ногам Своїм, — 2 понищив Господь, не помилував житла всі Яковові. Він позбúровав у гніві Своїм у дочки Юди твердýні, на землю звалíв, збечéстив Він цárство й князів усіх йогó. **3** В люті гніву відтяв увесь Ізраїлів ріг, правицю Свою відвернúв Він від ворога, та й запалáв проти Якова, мов той палючий огонь, що навколо жерé! **4** Він нап'яv Свого лúка, як ворог, противником стала правиця Йогó, і Він вибив усе, що для ока було пожадане, у скинї доњьки сіонської вилив запéклість Свою, як огонь. **5** Господь став, як той ворог, поніщив Ізраїля Він, всі палáти його зруйнував, твердýні

його попустóшив, — і Юдиній дóньці примнóжив зідхáння та стóгін! 6 Понищив горóжу Свою, немов у садкá, місце зборів Своїх попустóшив, Господь учинив, що забúли в Сіоні про свято й суботу, і відкíнув царя та священика в лóтості гніву Свого. 7 Покинув Господь Свого жéртівника, допустíв побезчéstити святиню Свою, передав в руку вóрога мýри палáців її, — ворогý зашуміл в Господньому дому, немов би святкóвого дня! 8 Задумав Господь зруйнувати мур сіонської дóньки, Він вýтягнув шнура, Свої руки не вернув, щоб не нищити, сумнíми вчинив передмýр'я та мур, — вони разом ослáбли, 9 її брами запáлися в зéмлю, понíщив Він та поламáв її зáсуви. Її цар і князí її серед поганів. Немає навчáння Закóну, і пророки її не знахóдять видíння від Господа. 10 Сидять на землі та мовчатъ старші дóньки сіонської, пóрох посыпали на свою голову, пíдперезáлисъ верéтами, аж до землі свою голову ерусалимські дíвчата схилили. 11 Повипливáли від слíз мої очі, мое нýтро клекóче, на землю печíнка моя виливається через занéпад дочкí моого люду, коли немовля й сосунéць умлівають голодні на пло́щах міських. 12 Вони квíлять своїм матерýмъ: „Де пожíва й вино?“І скúлюються, як ранéний, на пло́щах міських, коли дúші свої випускають на лоні своїх матерів. 13 Що засвíдчу тобі, що вподоблю до тебе, о ерусалимськая дóчко? Що вчинí tobí rívnimъ, щоб тебе звеселíти, о дíво, о дóчко сіонська? Бо велика, як море, руїна твоя, — хто тебе полíкéу? 14 Пророки твої провіщали для тебе марноту й фальшиве, і не відкривали твого грíхá, щоб долю твою відвернúти, — для тебе вбачали пророцтва марноти й вигнáння. 15 Усí, що проходять дорогою, плещуть у долоні на тебе, і посвýстують та головою своєю хитáють над дóнькою Ерусалиму та кажутъ: „Хíба це те місто, що про нýбого казали: Корона пишної, розráда всíєї землї?“ 16 Усí вороги твої пáщу на тебе розzáвлюють, свýщту й зубами скрегóчутъ та кажутъ: „Ми пожéрли її. Оце справдí той день, що чекали його, — знайшли ми і бачимо його!“ 17 Учинив Господь те, що задумав, Він вýповнив слово Своє, що його наказав від днів давніх: усе зруйнував, і милосердя не мав, і ворога втішив тобою, Він рóга пíдійняв супротíвних твоїх. 18 Їхне серце до Господа крик пíдімає, о муре, о дóчко

Сіону! Проливай, як потíк, сльози вдень та вночí, не давай відпочíнку собі, нехай не спочíне зініця твоя! 19 Уставай, голоси уночі на почáтку сторóжі! Виливай свое серце, мов вóду, навпроти облýччя Господнього! Пíдійми ти до Нього долóni свої за душу своїх немовлят, що від голоду мліють на розі всіх вулиць! 20 Споглянь, Господи, і подивися, кому Ти зробив отаке? Чи конечним було, щоб жінкý їли плíд свíй, своїх немовлят, яких вýплекали? Щоб був у святині Господній забýтий священик і пророк? 21 Лежать на землі на вулицях рýдом юнак та старýй. Попáдали дíви мої та мої парубкý від мечá, — Ти побив їх в день гніву Свого, порíзав, не мав милосердя. 22 Ти виклýкував, мов на день свята, жахоти мої із довkíлля, — і врятоvanого не булó, і позостáльца в день гніву Господнього, — повигubлював ворог мíй тих, кого вýплекала та зростýла булá.

3 Я той муж, який бачив біdú від жezlá Його гніву,
— 2 Він провáдив мене й допровáдив до тéмряви, а не до свítla. 3 Лиш на мене все зно́ву обéрtaє руку Свою цíлий день. 4 Він вýsnajiv tílo moe й мою шkíru, мої kostí сторóщив, 5 обгородив Він мене, і мене оточív gírkotóu та mýkuo, 6 у темнóti мене посадив, мов померлих давнó. 7 Обгородív Він мене — і не вýйdu, тяжкími вчинив Він kайдáni мої. 8 I коли я кричú й голошú, затикає Він вуха Свої на молитву мою, 9 Kamínniam обtéсанim обгородив Він дорóги мої, повикрýlvav стежкí мої. 10 Він для мене ведмédem чатýючim став, немов лев той у схóвищі! 11 Попlутав дорóги мої та розáрпав менé, учинив Він мене опустóшеним! 12 Натягнув Свого лука й поставив мене, наче цíль для стрílí, — 13 пустив стрílí до нýрок моїх з Свого sagайдакá 14 Для всýого нарódu свого я став посмíхóvisskó, глумлýвою píseñeu їхњою цíлий день. 15 Насíтив мене gírkotóu, мене напoїv полinóm. 16 I стер мені зúbi жorствою, до пópelu кинув мене, 17 i душа моя спókíi згубила, забув я добró. 18 I сказав я: Zagublena сила моя, та мое сподívánnia на Господа. 19 Згадай про біdú мою й mýku мою, про полíн та отrýtu, — 20 душа моя згадує безперestánnu про це, і гнеться в мені. 21 Оце я нагáдую серцевí своему, тому то я маю надію: 22 Це милість Господня, що ми не погíнули, бо не нокíнчíлось Його милосердя, — 23 новé воно

кожного ранку, велика бо вірність Твоя! 24 Господь — це мій єділ, — говорить душа моя, — тому я надію на Нього складаю! 25 Господь добрий для тих, хто надію на Нього кладе, для душі, що шукає Його! 26 Добре, коли людина в мовчанні надію кладе на спасіння Господнє. 27 Добре для мужа, як носить ярмо в своїй молодості, — 28 нехай він самітно сидить і мовчить, як поклав Він на нього Його; 29 хай закріє він порохом уста свої, може є ще надія; 30 хай щóку тому підставляє, хто його б'є, своюю ганьбою насичується. 31 Бо Господь не навіки ж покине! 32 Бо хоч Він і засмутить кого, проте змілюється за Свою великою милістю, — 33 бо не мучить Він з серця Свого, і не засмучує людських синів. 34 Щоб топтати під своїми ногами всіх в'язнів землі, 35 щоб перед обличчям Всешишнього право людіни зігнути, 36 щоб гнобити людіну у справі судовій Його, — оцього не має на оці Господь! 37 Хто то скаже — і станеться це, як Господь того не наказав? 38 Хіба не виходить усе з уст Всешишнього, — зло та добре? 39 Чого ж нарікає людіна жива? Нехай скáржиться кожен на гріх свій. 40 Пошукаймо доріг своїх та дослідімо, і вернімось до Господа! 41 підіймімо своє серце та руки до Бога на небі! 42 Спроневірились ми й неслухнýними стали, тому не пробачив Ти нам, 43 закрився Ти гнівом і гнав нас, убивав, не помилував, 44 закрив Себе хмарою, щоб до Тебе молитва моя не дійшла. 45 Сміттям та огідою нас Ти вчинив між народаами, 46 наші всі вороги порозявляли на нас свого рота, 47 страх та яма на нас поприходили, руйна й погибіль. 48 Мое око спливáє потоками вóдними через нещастя дочки моего люду. 49 Виливається око мое безупíнно, нема бо перéви, 50 аж поки не зглáнеться та не побачить Господь із небéс, — 51 мое око вчиняє журбú для моєї душі через дóчок усіх моого міста. 52 Лóвлячи, лóвлять мене, немов птаха, мої вороги безпричíнно, 53 життя мое в яму замкнули вони, і каміннями кинули в мене. 54 Пливуть мені вóди на голову, я говорю: „Вже погублений я!“ 55 Кликав я, Господи, Ймénня Твоé із найглибшої ями, 56 Ти чуеш мій голос, — не захóвуй же вóху Свого від зóйку могó, від благáння моого! 57 Ти близький того дня, коли кличу Тебе, Ти говориш: „Не бíйся!“ 58 За душу мою Ти змагався, о Господи, життя мое викупив Ти. 59 Ти бачиш, о Господи, кривду

мою, — розсуди ж Ти мій суд! 60 Усю їхню помstuти бачиш, всі зáдуми їхні на мене, 61 Ти чуеш, о Господи, їхні нарúги, всі зáдуми їхні на мéне, 62 мову повстáнців на мене та їхнє буркотіння на мене ввесь день. 63 Побач їхнє сидіння та їхнє вставання, — як зáвжди глумлýва їхня пісня! 64 Заплати їм, о Господи, згідно з чином їхніх рук! 65 Подай їм темноту на серце, прокляття Твоє нехай буде на них! 66 Своїм гнівом жени їх, і вýгуби їх з-під Господніх небéс!

4 Як потéмніло золото, як відміniloся щире те золото добрe, як на рóзі всіх вулиць каміння святе порозкýдане! 2 Коштóвні сіонські сини, щирим золотом важені, як тепер ось за гlýняний посуд полічені, за чин рук ганчáрських! 3 Нáвіть шакали витáгують перса, годують своїх молодáт, а дóня народу моого жорстóка, мов струсі в пустині: 4 язик сосунця до його піднебіння від спráги прилип. Хліба жадають собі немовлáта, — й немає нікого, хто б їм відломíв. 5 Тi, що їли присмáки, — на вулицях з голоду мліють; тi, що вýплекані на пурпúрі, — тепер смітникí обýмáють. 6 І більшою стала вина доњки люду могó за прóгріх Содому, що був перевéрнений вмить, — і не торкалися руки до нього. 7 Її можновлáдці чистіші від снігу булí, біліші від молока, їхнє тіло червоне, мов перли, їхній вигляд — сапfír, — 8 а тепер їхній вигляд чорніший за сáжу, не розпізнають їх на вулицях, їхня шкіра стягнулась на їхній кості, зробилась сухою, як дерево. 9 Забитим мечем стало лíпше, ніж повбíваним голodom, що гинуть прокóлені, за браком плодів польовíх. 10 Руки жінок милосéрдних варили своїх діточок, які стали пожíвою їм під час руйнувáння дочки моого люду. 11 Закінчíв Господь лóтість Свою, вилив жар Свого гніву, — і запалíв на Сіоні огонь, і пожéр він основи Його! 12 Не вірили зéмні царі та всі мéшканці цíлого світу, що вvíде противник та ворог до брам Єрусалиму. 13 Усе стáлося це за провини пророків Його, за неправду свящéнства його, що кров праведників серед нього лiliй. 14 По вулицях бродять, немов ті слíпцí, поплямовані кров'ю, так що люди не можуть діткнúтись до бýагу їхнього. 15 „Уступíться, нечисті!“ кричали до них, „уступíться, збóчуйте, не дотóркуйтесь!“ і повтікали вони й мандрували, і казали між людьми: „Мéшкати в нас

більш не бу́дуть!“ **16** Господнє лице розпоро́шило їх, не дíвиться більше на них, — бо вони не звертали уваги на обліччя священиків, до старіх вони ласки не мали. **17** Уже прогляділи ми очі свої, дарéмно чекáвши на поміч собі, — на варті своїй ми чекали нарóду, який нас не спас. **18** Чатують вони наші крóки, щоб ходити не могли ми по пло́щах своїх. Кінець наш набlíзився, спóвнилися наші дні, бо прийшов нам кінець. **19** Гнобítелі наші скоріші були за орлів піднебésних, — вони уганя́лись за нами по гóрах, на нас чатувáли в пустині. **20** Попав в ями живúщий наш Дух, Господній помáзанець, що ми говорили про нього: „Ми бúдемо жити в тіні його серед нарóдів“. **21** Веселися та тішся, о дóчко Едому, що сидиш в краю Уц, — також над тобою перéйде злий кéліх, уп'ешся й отóлишся ти! **22** Скінчíлася кара твоя, дóчко Сіону, — не буде Він більше тебе виганяти, — та твоє беззакóння скарає Він, дóчко Едому, відкриє провини твої!

5 Згадай, Господи, щó з нами сталося, — зглянься ѿ побач нашу гáньбу, — **2** наша спáдщина дíстáлась чужим, доми наші — чужýнця! **3** Поставали ми сýротами: нема бáтька, а матінки наші — неначе ті вдóви! **4** Свою воду за срíбло ми п'емó, наші дрóва за гроші одéржуємо. **5** У потýлицю нас поганяють, помучені ми, і спокóю не маємо! **6** До Єгипту й Асириї рýку витáгуємо, — щоб насítитись хлíбом! **7** Батьки наші грíшили, але їх нема, — а ми двигаємо їхні провýни! **8** Раби запанувáли над нами, і немає нíкóго, хто б вýрятував з їхньої руки. **9** Нарáжуючи свою душу на меч у пустині, достаємо свíй хлíб. **10** Шкíра наша, мов пíч, — попалíлась з пекучого голоду, **11** Жíнок на Сіоні безчéстили, дíвчат — по Юдейських містах. **12** Князí їхньою рукою повíшені, лиця старіх не пошанóвані. **13** Юнакí носять камíнь млинóвий, а хлопцí пíд ношею дров спотикáються. **14** Перестали сидіти старшí в брамі, юнакí — свою пíсню спíвати, **15** втіха нашого серця спинíлась, наш тáнець змінився на жалóбу. **16** Спа́ла корона у нас з головý, о горе, бо ми прогрішáлись, — **17** томý наше серце болáще, томý наші очі потéмніли, **18** через гóру Сіон, що спустóшена, бróдять лисицí по нíй. **19** Пробувáеш Ти, Господи, вíчно, Твíй престóл з роду в рíд: **20** Нащо ж нáс забуваєш

навíк, покидаєш на довгí дні нас? **21** Приверні нас до Себе, о Господи, — і вéрнемось ми, відновí наші дні, як давніше булó! **22** Хібá Ти цíлкóм нас відкинув, прогнівавсь занадто на нас?

Єзекіїль

1 И сталося тридцятого року, четвертого місяця, п'ятого дня місяця, коли я був серед полонених над річкою Кевар, відкрілося небо, і побачив я Божі видіння. **2** П'ятого дня місяця, — це п'ятий рік полону царя Єгоякіма, — з сталося Господнє слово до Єзекіїля, сина Бузі, священика, у халдейському краї над річкою Кевар, і була там над ним Господня рука. **4** I побачив я, аж ось бурхливий вітер насуває із півночі, велика хмара та паличий огонь; а навколо неї — сяйво, а з середини його — ніби блискуча мідь, з-посеред огню. **5** A з середини його — подоба чотирьох живих істот, а оце їхній вид: вони мали подобу людіни. **6** I кожна мала чотири обліччі, і кожна з них мала чотири крилі. **7** A їхня нога — нога прόста, а стопа їхньої ноги — як стопа телячої ноги, і вони сяяли, як ніби блискуча мідь. **8** A під їхніми крилами були людські руки на чотирьох сторонах їхніх, і вони четверо мали свої обличчя та свої крила. **9** Їхні крила приляяли одне до одного, не обертáлися в ході своїй, — кожне ходило просто наперед себе. **10** A подоба їхнього обличчя — обличчя людіни та обличчя лева мали вони четверо з правиці, а обличчя вола мали вони четверо з лівіці, і обличчя орла мали вони четверо. **11** A їхні обличчя та їхні крила були розділені вгорі; у кожного двое крил злучувалися одне з одним, і двоє закривали їхнє тіло. **12** I кожна ходила просто перед себе. Туди, куди бажав дух ходити, вони йшли, не обертáлися в ході своїй. **13** A подоба тих істот була на вид вугілля з огню, вони палали на вигляд смолоскіпів; той огонь проходжувався поміж істотами. I огонь мав сяйво, і з огню виходила бlyскавка. **14** I ті живі істоти бігали й верталися, немов бlyскавка. **15** I придивився я до тих істот, аж ось по одному колесі на землі при тих живих істотах, при чотирьох їхніх обличчях. **16** Вид тих колес та їхній виріб — як вигляд хризоліту, й одна подоба їм чотирьом, а їхній вид та їхній виріб — ніби колесо в колесі. **17** Вони ходили в ході своїй на чотири бóки, не обертáлися в ході своїй. **18** A їхні обіддя були високі та страшні; і їхнє обіддя довкóла в чотирьох іх було повне очей. **19** I коли ходили ті живі істоти, ходили й ті колеса при них; а коли ті істоти підіймалися з-

над землі, підіймалися й ті колеса. **20** Куди бажав дух ходити, ішли, куди мав той дух іти; і ті колеса підіймалися з ними, бо в колесах був дух істот. **21** Коли ті йшли, ходили й вони; а коли ті стояли — стояли й вони; а коли ті підіймалися з-над землі, підіймалися з ними й ті колеса, бо був дух істот у тих колесах. **22** A на головах тих живих істот була подоба небозвóду, ніби грізний кришталь, розтáгнений над їхніми головами згори. **23** A під цим небозвóдом були їхні прости крила, звéрнені одне до одного. У кожної було по двоє крил, що закривали їм їхні тіла. **24** A коли вони йшли, чув я шум їхніх крил, як шум великої води, як голос Всемогутнього, звук гáмору, як табору. A коли вони ставали, опадали їхні крила. **25** I розлягався голос з-над небозвóду, що над їхньою головою. I коли вони ставали, опадали їхні крила. **26** A згори небозвóду, що над їхньою головою, була подоба трону на вигляд каменя сапфíру; а на подобі трону була подоба на вигляд людіни, на ньому згори. **27** I бачив я ніби блискучу мідь, на вид огню в середині його навколо, від виду стéгон його й вище, а від виду стéгон його й до долу бачив я ніби огонь та сяйво навколо нього. **28** Як вýгляд весéлки, що буває в хмарі в дощовий день, такий був вýгляд сяйва навколо. Це був вýгляд подоби Господньої слави! I коли я це побачив, я впав на обличчя своє, і почув голос, що говорив.

2 I сказав Він до мене: „Сину людський, зведіся на ноги свої, — і Я буду говорити з тобою!“ **21** ввійшов в мене дух, коли Він говорив до мене, і звів мене на мої ноги, і я чув Того, Хто говорив до мене. **3** I сказав Він до мене: „Сину людський, Я посилаю тебе до Ізраїлевих синів, до людей бунтівників, що бунтуються проти Мене. Вони та їхні батьківідпали від Мене аж до цього дня! **4** A ці сини, що Я посилаю тебе до них, зухвалого обличчя та твердого серця. I ти скажеш до них: Так говорити Господь Бог! **5** A вони чи послухаються, чи занехáють, — бо вони дім ворохóбний, — то пізнають, що пророк був серед них. **6** A ти, сину людський, не бійся їх, і не бійся їхніх слів, хоч вони для тебе будяччя та терпіння, і ти сидиш між скорпіонами. Слів їхніх не бійся, а їхнього вигляду не лякайся, бо вони дім ворохóбний. **7** I будеш говорити до них Мої словá, — чи вони послухаються, чи занехáють, бо вони ворохóбні. **8**

А ти, сину людський, послухай, що кажу Я тобі: Не будь ворохобний, як цей дім ворохобности, — відкрий свої уста та з'їж, що Я тобі дам“. 9 I побачив я, аж ось до мене простягнена рука, а в ній звій книжковий. 10 I Він розгорнув його перед моїм обличчям, — а він пописаний спереду та ззаду. I було на ньому написано пісні плачу, стогн та горе.

3 I сказав Він до мене: „Сину людський, з'їж, що знайдеш! З'їж цього звоя, і йди, говори до Ізраїлевого дому!“ 2 I відкрив я свої уста, і Він дав мені з'їсти цього звоя. 3 I сказав Він до мене: „Сину людський, нагодуй свого живота, і наповни своє нутро тим звоем, що даю Я тобі!“ I я з'їв. I був він в устах моїх солодкий, як мед. 4 I сказав Він до мене: „Сину людський, іди, ввійди до Ізраїлевого дому, і говори до них Моїми словами. 5 Bo ти посланий не до наріду чужої мови та тяжкого язика, але до Ізраїлевого дому, 6 не до численних нарідів чужої мови та тяжкого язика, що ти не розуміеш їхніх слів. Та коли б і до них послáв тебе, вони будуть слухати тебе! 7 Алé Ізраїлів дім не захоче слухатися тебе, бо вони не хочуть слухатися Мене, бо ввесь Ізраїлів дім — твердолобі та жорстокосерді вони! 8 Ось Я зробив твоє обличчя твердім проти їхнього обличчя, і чоло твоє твердім проти лоба їхнього. 9 Як той діямант, твердішим від скелі, зробив Я чоло твоє, — не бійся їх, і не лякайся перед ними, бо вони дім ворохобности!“ 10 I сказав Він до мене: „Сину людський, усі Мої слова, які говоріо Я до тебе, візьми в своє серце та слухай вухами своїми. 11 I йди, піди до вигнанців, до синів твого наріду, і будеш говорити до них і скажеш їм: Так говорити Господь Бог, — а вони чи послухаються, чи занехають“. 12 I підійняв мене Дух, і я почув за собою гуркіт громового голосу: „Благословенна слава Господня!“ із свого місця, 13 і шум крил живих істот, що дотикались одне об одне, і цокіт коліс рівночасно з ними, і гуркіт громового голосу! 14 I Дух підійняв мене, і взяв мене, і йшов я огорчений в лютості духа свого, а Господня рука була надо мною сильна! 15 I прийшов я до вигнанців в Тел-Авіві, що сидять при річці Кевар, і там, де вони сидять, сидів і я там серед них сім день оставпілий. 16 I сталося в кінці семи день, і було

слово Господнє до мене таке: 17 „Сину людський, Я настановів тебе вартовим для Ізраїлевого дому, — і як почуєш ти слово з уст Моїх, то остережі їх від Мене. 18 Коли Я скажу безбожному: „Конче помреш“, а ти не остережеш його й не будеш говорити, щоб остерегти несправедливого від його несправедливої дороги, щоб він жив, то цей безбожний помре за свою провину, а його кров Я зажадаю з твоєї руки! 19 Але ти, коли остережеш несправедливого, а він не вірнеться від своєї несправедливості та від своєї несправедливої дороги, він помре за свою провину, а ти душу свою врятував. 20 А коли праведний відвернеться від своєї справедливості та зробить кривду, то я покладу спотикання перед ним, — і він помре, бо ти не остеріг його. Він за гріх свій помре, і не згадаються його праведні вчинки, які він робив, і кров його з твоєї руки Я буду жадати! 21 А ти, коли остережеш справедливого, щоб справедливий не грішив, і він не згрішив, то жити — буде він жити, бо був остережений, а ти душу свою врятував“. 22 I була там надо мною Господня рука, і сказав Він до мене: „Устань, вийди до долини, і там Я буду говорити з тобою“. 23 I встав я, і вийшов до долини, аж ось там стояла слава Господня, як та слава, яку я бачив над річкою Кевар. I впав я на обличчя своє. 24 Та ввійшов у мене Дух, і звів мене на ноги мої. I Він говорив зо мною й сказав мені: „Увійди, замкніся в середині свого дому! 25 A ти, сину людський, — ось дадуть на тебе шнúри, і зв'яжуть тебе ними, і ти не вийдеш з-поміж них! 26 A язик твій приліплю до твого піднебіння, і ти заніміш, і не будеш їм більш докоряти, бо вони — дім ворохобний. 27 A коли Я говоритиму з тобою, то відкрию твої уста, і ти скажеш до них: „Так говорити Господь Бог“. Xто хоче слухати — нехай слухає, а хто хоче занехасти — нехай занехає, бо вони дім ворохобний!

4 A ти, сину людський, візьми собі цеглину, і поклади її перед собою, і накрієши на ній місто Єрусалим. 2 I постав проти нього облогу, і збудуй проти нього бáшту, і вісип вáла навколо нього, і постав проти нього табори війська, і постав проти нього муроломи. 3 I візьми собі зализну сковороду, і постав її ніби зализною стіною поміж собою та між тим містом, і зверни своє обличчя

до нього, і буде воно в облозі, і ти обляжеш його. Це ознака для Ізраїлевого дому! 4 А ти лягай на лівий свій бік, і поклади на нього провину Ізраїлевого дому. За числом днів, що будеш лежати на ньому, ти будеш носити їхню провину. 5 І Я признáчив тобі роки іхньої провини за числом днів, — три сотні й дев'ятдесят днів, і ти бúдеш носити провину Ізраїлевого дому. 6 А коли ти це скінчиш, то ляжеш удрóге, на правий свій бік, і бúдеш носити провину Юдиного дому сорок день, — один день за один рік Я тобі признáчив. 7 І на облозу Єрусалиму зверни своє обличчя та відкрите рамено своє, і бúдеш пророкувати на нього. 8 І ось Я накладу на тебе шнúри, і ти не повéрнешся з боку однóго на інший бік, аж поки ти не закінчиш днів своєї облоги. 9 А ти візьми собі пшениці та ячмénю, і бобів та сочевиці, і проса та вýки, і даси їх до однóго посуду, і зробиш із них собі хліб, за кількістю днів, що лежáтимеш на боці своєму, — три сотні й дев'ятдесят день будеш те юсти. 10 А їжа твоя, яку будеш ти юсти, буде вагою двадцять шéклів на день, час від часу будеш це юсти. 11 І воду будеш пити мірою, шоста частина гíна, час від часу будеш пити. 12 І юстимеш це, як ячmінного калачá, і будеш пекти це на кавálках людського калу, перед іхníми очýма“. 13 І сказав Господь: „Так будуть юсти Ізраїлеві сини свій нечистий хліб серед тих народів, куди Я їх вýжену“. 14 А я відказав: „О Господи, Боже, ось душа моя не занечищена, і пáдла та розшматованого зvíрями я не єв від мóлодости своєї й аж дотепер, і м'ясо нечисте не вхóдило в мої уста“! 15 І сказав Він до мене: „Дивися, Я дав тобі товáрячий гнíй замість людського калу, — і ти зроби на ньому свій хліб!“ 16 І сказав Він до мене: „Сину людський, ось Я поламаю підпóру хліба в Єрусалимі, і будуть юсти хліб за вагою та в страху, а воду будуть пити за мірою та зо смýтком, 17 щоб відчули вони брак хліба та води, і жахну́лися один з одним, і вони знідіють за свій гріх!

5 А ти, сину людський, візьми собі гóстрого меча, як бритву стрижків; візьми його собі, і проведи ним по голові своїй та по бороді своїй. І візьми собі вагові шáльки, і подíли те волóсся. 2 Третину спали в огні посеред міста, коли вýповниться дні облоги; і візьми другу третину, і посічи мечем

навколо нього, а третину розпорoші на вітер, і Я вýтягну меча за ними. 3 І візьми звідти мале число волóсся, і зав'яжи його в своїх пóлах. 4 І візьми із нього ще, і кинь його до серéдини огню, і спали його в огні, — з нього вийде огонь на ввесь Ізраїлів дíм“. 5 Так говорить Господь Бог: „Цей Єрусалим — Я поставив його в серéдині народів, а довkíлля його — країни. 6 Та він став проти постанов Моїх більше від погáнів, а проти устав Моїх — більше від тих країн, що навколо нього, бо правá Мої вони відкинули, а устави Мої — не ходили вони ними. 7 Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви ворохóбилися більше від тих поган, що навколо вас, й уставами Моїми не ходили, і постанов Моїх не викóнували, а робили за постановами тих поган, що навколо вас, 8 тому так говорить Господь Бог: Ось Я проти тебе, Сам Я, і зроблю серед тебе судí перед очýма тих поган! 9 І зроблю на тобі те, чого Я не робив, і нічого подібного вже не зроблю, за гидóти твої. 10 Тому серед тебе батьки будуть юсти синів, а сини будуть юсти батьків своїх, і виконаю над тобою прýсуди, і розпорóшу ввесь останок твíй на всі віtrí! 11 Тому, як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що ти занечиств святиню Мою всíмá гидóтами своїми та всíмá обрýденнями своїми, то теж Я відкину тебе, й око Мое не матиме милосердя, і Сам Я не змилосéрджуся! 12 Третина твоя помре від моровиці й загине від голоду серед тебе, а третина попáдає від меча в твоїх околицях, а третину розпорóшу на всі віtrí, і вýтягну за ними меч! 13 І докíнчиться гнів Мíй, і Я заспокóю Свою лютью проти них, і задовольнюся. І пíзнають вони, що Я, Господь, говорив у горлівості Своїй, коли доконáю Свою лютість на них! 14 І зроблю тебе руїною та гáньбою серед людей, що навколо тебе, перед очýма кожного, хто буде прохóдити. 15 І стане ш гáньбою та посмíховиськом, осторогою та оставлінням для народів, що навколо тебе, коли буду виконувати на тобі прýсуди гнівом та люттю, та лютими картáннями. Я, Господь, оце говорив! 16 Коли Я пошлó на них злі стрíли голоду, що будуть нищівнýми, що пошлó їх понищити вас та примнóжу голод на вас, то Я зламáю вам підпóру хліба, — 17 і пошлó на вас голод та злу зvíрину, і позбавлю тебе дíтей, і моровиця та кров перéйде

серед тебе, і спроваджу на тебе меча. Я, Господь, оце говорив!“

6 I було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до Ізраїлевих гір, і пророкуй на них, **3** та й скажеш: Гори Ізраїлеві, послухайте слова Господа Бога! Так говорити Господь Бог горам та підгіркам, і річищам та долинам: Ось Я спроваджу на вас меча, і вигублю ваші пагірки, — **4** і будуть опустошенні ваши жертовники, і будуть розбиті ваши фігури сонця, і кину Я ваших побитих перед вашими божками! **5** I дам трупи Ізраїлевих синів перед їхніми божками, і розпорошу ваши кості навколо ваших жертовників. **6** По всіх місцях вашого перебування містя будуть поруйновані, а пагірки попустощені, щоб ваши жертовники були поруйновані та побезчещені, і щоб були розтрощені й перестали існувати ваши божкі, і були розбиті ваши фігури сонця, і були стерті ваши ділі, **7** I впаде забитий між вами, і ви пізнаєте, що Я — Господь! **8** Я позоставлю з вас решту, бо будете мати врятіваних від меча серед нарідів, коли ви будете розпорощені серед країн. **9** I ваши врятовані згадають про Мене серед нарідів, куди будуть забрані до полону, коли Я зламаю їхнє блудне серце, що відпало від Мене, та їхні очі, що перелюб чинили з своїми божками, і вони самі будуть бридитися тих злих речей, що робили, щодо всіх їхніх гидрот. **10** I пізнають вони, що Я — Господь, і що Я не надармо говорив, що вчині їм оцю злу річ! **11** Так говорити Господь Бог: Удар своєю долонею й тупни ногою своєю, і скажи: Горе за всі злі вчинки Ізраїлевого дому, за які вони попадають від меча, голоду та моровиці! **12** Той, хто далекий, помре від моровиці, а хто близький — впаде від меча, а хто позостане та буде врятіваний — помре від голоду. I так Я викінчу Свою лютість на них! **13** I пізнаєте ви, що Я — Господь, коли їхні забиті будуть лежати серед їхніх божків навколо їхніх жертовників на всякім високім підгір'ї, на всіх щитах гір, і під усяким зеленим деревом, і під усяким густим дубом, на місці, де вони принесли приємні паходи для всіх своїх божків. **14** I Я витягну руку Свою на них, і зроблю цей Край спустощенням та пусткою, від пустині аж до Рівні, по всіх місцях їхнього сидіння... I пізнають вони, що Я — Господь!“

7 I було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, послухай: Отак Господь Бог промовляє до краю Ізраїлевого: Кінέць, надійшов той кінець на чотири окраїки землі! **3** На тебе тепер цей кінець, і пошлю Я на тебе Свій гнів, і тебе розсуджувати за твоїми дорогами, і на тебе складу всі гидроти твої. **4** I око Мое над тобою не змільується, і милосердя не буде Я мати, бо дороги твої Я на тебе складу, а гидроти твої серед тебе зостануть, і пізнаєте ви, що Я — то Господь!“ **5** Отак Господь Бог промовляє: „Ось приходить біда на біду! **6** Приходить кінець, приходить кінець, — він збудівся на тебе, приходить ось він! **7** Надійшла твоя доля для тебе, о мешканче краю, приходить цей час, близький той день зáколоту, нема на горах крику радости. **8** Тепер лютість Свою незабаром Я виллю на тебе, і Свій гнів докінчу против тебе, і тебе осуджувати за твоїми дорогами, і на тебе складу всі гидроти твої! **9** I око Мое над тобою не змільується, і милосердя не буде Я мати, бо дороги твої Я на тебе складу, а гидроти твої серед тебе залишаться, — і пізнаєте ви, що Я — Господь, що карає! **10** Ось той день, ось приходить, доля виходить, виростає кий, роззвітає пиха, **11** розвиліся насильство для кия безбожності! Нічого із них не залишиться: ані з численності їхньої, ані з їхнього заворушення, ані з їхньої пишності. **12** Надходить той час, наближається день. Хто купує, нехай не радіє, а хто продає, хай не буде в жалобі, — бо сунеться лютість на все многолюддя його! **13** Бо до проданого не повернеться вже продавець, хоча б залишився при житті між живими, бо пророцтво про все многолюддя їхне не відміниться, і ніхто беззаконням своїм не зміцнить свого життя. **14** Засурмлять у сурму та все приготують, — та не піде ніхто на війну, бо на все многолюддя його Моя лютість! **15** На вулиці — меч, моровиця ж та голод — у дому, хто на полі — помре від меча, а хто в місті — зжерé того голод та мор. **16** I врятівани з них повтікають, і будуть на горах, немов голубі із долин, — всі будуть стогнати, кожен за гріх свій. **17** Усі руки ослабнуть, затремтять, як вода, всі коліна, **18** і веретами попідперізуються, і покріє їх страх, і на кожнім лиці буде сором, а на всіх головах їхніх — жалобна та лісина. **19** Вони повидають на вулицю срібло своє, і за ніщо їхнє золото стане, — їхнє срібло та золото їхнє не

буде могти врятувати їх удень гніву Господнього, ним не насітять своєї душі й свого нутра вони не наповнять, бо їхня провина була перешкодою! **20** А гордість вчинили за славну оздобу свою, у ній нарobili боввані гидоти своєї обріджену своїх, тому їм обернү Я її на нечистість, — **21** і віддам її в руку чужих на грабунок, а нечестивим землі — на здобич. **22** I обличчя Своє відвернү Я від них, і вони побезчестять Мій скарб, і ввійдуть до нього насильники та й побезчестять його. **23** Зроби ланцюгá, бо земля переповнилась правом кривавим, а місто насильством наповнилось. **24** I наведу Я найзліших із нарідів, — і посядуть вони доми їхні, і гордість вельможних спиніó, — і святощі їхні побезчещені будуть! **25** Загибель іде, і вони будуть шукати спокóю — та не буде його. **26** Прйде біда до біди, й буде звістка до звістки, і будуть шукати прорóцтва в пророка, та згине Закон у священиків і рада — у старших. **27** Цар буде в жалобі, і стрáхом зодягнеться князь, а руки наріду землі затремтять. За дорóгами їхніми їм учиню, і судитиму їх — їхніми судáми, і пізнають, що Я — то Госпóдь!"

8 I сталося за шостого року, шостого місяця, п'ятого дня місяця сидів я в своєму домі, а Юдині старші сиділи передо мною, — то впала там на мене рука Господа Бога. **2** I побачив я, аж ось подоба, на вигляд чоловіка: від виду стéгон його й дололу — огонь, а від стéгон його й догори — на вигляд сáйва, ніби палаюча мідь. **3** I витягнув Він подобу руки, і взяв мене за волосся моєї голови, а Дух підійняв мене між землею та між небом, і впровадив мене до Єрусалиму в Божих видіннях, до входу внúтрішньої брами, звérненої на північ, де місце перебування ідола, що викликує заздрість. **4** I ось була там слава Ізраїлевого Бога, як той вид, що я бачив у долині! **5** I сказав Він до мене: „Сину людський, зведи очі свої в напрямі на північ!“ I звів я очі свої в напрямі на північ, аж ось з півночі, від брами жéртівника, був той ідол заздрости при вході. **6** I сказав Він до мене: „Сину людський, чи ти бачиш, що вони роблять! Це великі гидоти, що Ізраїл дім робить тут, щоб віддалитися від Моєї святині! Та ти знóву побачиш іще більші гидоти“. **7** I привів мене до входу подвір'я, і побачив я, — аж ось дíрка в стіні! **8** I сказав Він мені: „Сину людський, прокопáй дíрку в стіні!“ I прокопáв я в

стіні, — аж ось вхід! **9** I сказав Він до мене: „Увійди, і побач ті злі гидоти, які вони роблять отут!“ **10** I ввійшов я й побачив, аж ось усякий вид плаzuна та огидливої звіринí, і всякі божкі Ізраїлевого дому, накréслені на стіні навколо кругом. **11** А сімдесят чоловіка зо старших Ізраїлевого дому та Яланія, Шафанів син, що стояв посеред них, стояли перед ними, і кожен мав у своїй руці свою кадильницю, і підіймалися пáхощí з хмари кадíла. **12** I сказав Він до мене: „Чи бачив ти, сину людський, що роблять Ізраїлеві старші в темноті, кожен у кімнатах своїх ідолів? Бо говорять вони: Госпóдь нас не бачить, Госпóдь покинув цей край“. **13** I сказав Він до мене: „Ти знóву побачиш ще більші гидоти, які вони роблять“. **14** I Він запровáдив мене до входу до брами Господнього дому що на півночі, — аж ось там сидять жінкí, що оплакували Таммузу. **15** I сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Ти знóву побачиш гидоти ще більші від цих!“ **16** I Він запровáдив мене до внúтрішнього подвір'я Господнього дому. Аж ось при вході до Господнього храму, між притвóром та між жéртівником, було біля двадцятí й п'яти чоловіка: спíни їхні — до Господнього храму, а їхні обличчя — на схід, і вони клáнялися до сходу, до сонця. **17** I сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Чи легко Юдиному дому, щоб не робити тих гидот, які вони роблять отут? Бо вони наповнили Край насильством, і знову гнівають Мене, я ось вони держать зелені галúзки при нóсі своїм. **18** Тому то я зроблю з лютістю: око Моє не змилується, і милосердя не буду Я мати. I вони будуть кликати сильним голосом в вúха Мої, та Я їх не почую!“

9 I кликнув Він в уші мої сильним голосом, кажучи: „Наблизьте карáтевілів міста, і кожен нехай має в своїй руці свої нищівні знаряддя“. **21** ось прийшли шість чоловіка з дороги горішньої брами, що звérнена на північ, і кожен мав у своїй руці свої знаряддя розбивання, а серед них один чоловік був одягнений в льнянé, а пýсарський каламáр був при стéгнах його. I вони прийшли, і стали при мідяному жéртівнику. **3** A слава Ізраїлевого Бога піднялася з-над Херувíма, що була над ним, до порога дому. I заклýкав Він чоловіка, одягненого в льнянé, що пýсарський каламáр був при стéгнах його. **4** I сказав Госпóдь до нього: „Перейди серéдиною міста, серéдиною

Єрусалиму, і зроби знáка на чóлах людей, що зідхають та стогнуть над усíмá тими гидотами, що робляться в його серéдині“.⁵ А до інших Він сказав при мені: „Ходíть за ним у містí, і вбивайте; нехай ваше око не має милосердя, і ви не змíлуйтесь! ⁶ Старóго, юнака, і дívчину, і дíтей та жінок позабивáйте дощéнту, а до кожної людíни, що на нíй цей знак, не пíдїдете; а зачнéте від Моеї святинí“. І зачали вони від тих старих людей, що були перед домом. ⁷ I сказав Він до них: „Занечíстté цей дíм, і напóвнíté подвír'я трупами, і вийдít!“⁸ I вони повихóдили, і вбивали в містí. ⁸ I сталося, коли вони вбивали, то я позостався, і впав на свое обличчя, і клíкав та казав: „О Господi, Боже, чи Ти вýгубишиувесь останок Ізраїлів, виливаючи гнів Свíй на Єрусалим?“ ⁹ I сказав Він до мене: „Провина дому Ізраїля й Юdi дуже-дуже велика, і земля напóвнена душогúбствами, а місто повне кривди. Бо вони кажуть: Господь покинув цей Край, і Господь не бачить. ¹⁰ I також Я, — не змílosérdit'sя око Мое, і не змílуюсь Я, їхню дорóгу Я дам на їхню голову!“ ¹¹ I ось чоловíк, одýgnений в льнянé, що каламáр був при стéгнах його, принíс віdpovídь, кажучи: „Я зробив, як мені наказав Ти!“

10 I побачив я, аж ось на небозвóді, що на голові Херувимів, було щось, як камінь сапfíр, на вигляд подоби трону бачилося на них. ² I Він промовив до того чоловíка, одýgnеного в льнянé, та й сказав: „Увійди помíж колéса пíд Херувимом, і напóvни свої жмені вуглінами ogню з-помíж Херувимів, і кинь на місто!“³ I він увійшов перед моїми очima. ³ A Херувими стояли з правого боку дому, коли вхóдив чоловíк, і хmара напóvнила вну́tríshnē подвír'я. ⁴ I пídnialáся слава Господня з-над Херувима на порíг дому, і напóvнився дíм хмарою, а подвír'я напóvniloся сяйвом Господньої слави. ⁵ A шум крил Херувимів був чутій аж до зовнішнього подвír'я, як голос Бога Всемогútного, коли Він говорить. ⁶ I сталося, коли Він наказав чоловíкові, одýgnеному в льнянé, кажучи: „Вízьми огонь помíж колéсами з-пíд Херувимів“, то той прийшов і став при колéсах. ⁷ I Херувим простягнув свою руку з-помíж Херувимів до ogню, що помíж Херувимами, і взяв, і дав до жmení одýgnеного в льнянé, а той узяв і вийшов. ⁸

I показалася в Херувимів подоба людської руки під їхními krílami. ⁹ I я побачив, аж ось чотири kolési при Херувимах, по однómu kolési при кожному Херувимі, а вид тих kolés, níbi vигляd каменя хrizolíta. ¹⁰ A їхní vигляd — подоба одна чотирьом їм, як коли б koléso було в kolése. ¹¹ В ходí своїй voni йшли на чотири свої boki, ne обертáliся в ходí своїй, бо до того mіscya, куди обéрnetься голова, за нею йшли voni, ne обертáliся в ходí своїй. ¹² A все їхne тіlo, i їхnia спína, i їхni ruki, i їхni kríla, i tí kolésa були повні очéй nавколо, всí чотири mali kolésa. ¹³ A цí kolésa були кликанí при мені „Галгál“. ¹⁴ A в кожного чотири oblichchí: oblichchya одnógo — oblichchya Херувима, oblichchya другого — oblichchya люdíni, a третí — oblichchya lëva, a четвертий — oblichchya orla. ¹⁵ I pídnialýsia tí Херувими. Ce ta жива істota, яку я бачив na ríčci Kevár. ¹⁶ A коли йшли tí Херувими, то йшли й tí kolésa при них, a коли tí Херувими pídímaютъ свої kriila, щob знятись z землі, ne vídvertáotъся takож tí kolésa víd них. ¹⁷ Коли tí stavali, stavali й voni, a kolí tí pídímalisya, pídímalisya й voni, bo в них був дух живої істоти. ¹⁸ I vийшла слava Господня i з-над порога дому, i стала над Херувимами. ¹⁹ I pídnialý Херувими свої kríla, i зняlyся z землі na моїх очáx, kolí voni йшли, a tí kolésa побích них, i stali pri входí do sхídnýoї brami Господньoго domu, a slava Izraélovoго Богa zverxu nad nimi. ²⁰ Ce ta жива істota, яку я бачив píd Богom Izraélvim nad ríčkoю Kevár. I я píznav, щo цe Херувими. ²¹ У кожного було по чотири oblichchí, u кожного — чотири kríl, a píd їхními krílami — подоба людських рук. ²² A подоба їхњого oblichchya — ce tí oblichchya, які я бачив nad ríčkoю Kevár, їхní vигляd та voni samí. Кожen iшов просто вперед.

11 I pídínyav мене Dух, i привів мене do sхídnýoї brami Господньoго domu, щo обérnena na sхіd. I ось при вході do bram dvaďcäť i p'ять чоловíka, a sered них bachiw ja Язанíю, sina Azzurovogo, ta Pelatíu, sina Venáinogo, kniazív narodu. ² I сказав Він до мене: „Сину людський, oце tí люди, щo задúmouytъ kriivdu, i radjatъ zlu radu v цьому mіstí, ³ щo говоряty: „He скoro будувati domíj. Voно — kazan, a mi — m'ясо“. ⁴ Tomu пророкуji на них, пророкуji, sinu людський!“ ⁵ I zíjшов на мене

Дух Господній, та й до мене сказав: „Скажи: Так говорить Господь: Отак кажете, dome Ізраїлів, і заміри вашого духа — Я знаю їх. 6 Ви намногошли своїх забитих у цьому місті, і наповнили його вулиці трупами. 7 Тому так говорить Господь Бог: Ваші забиті, що ви іх поклали серед нього, вони те м'ясо, а воно — той казан. Та Я віпроваджу вас із нього! 8 Ви боїтесь меча — і меча наведу Я на вас, говорить Господь Бог. 9 І віпроваджу вас із нього, і дам вас у руку чужих, і зроблю між вами присуди! 10 Від меча ви попадаєте; на границі Ізраїля розсуджу вас, і ви пізнаєте, що Я — то Господь! 11 Воно не буде вам казаном, і ви не станете в ньому м'яском. При границі Ізраїля розсуджу вас! 12 І пізнаєте ви, що Я — Господь, бо за уставами Його ви не ходили, а постанові Моїх не виконували, але виконували за постановами тих народів, що навколо вас“. 13 І сталося, коли я пророкував, то Пелатія, син Бенанній, помер. І впав я на своє обличчя, і закричав сильним голосом та й сказав: „О Господи Боже, Ти робиш кінець з Ізраїлевим останком!“ 14 І було мені слово Господнє таке: 15 „Сину людський, брати твої, брати твої — мужі рідні тобі, а ввесь Ізраїлів дім —увесь той, що до них говорили мешканці Єрусалиму: Віддаліться від Господа, нам даний цей край на володіння, 16 тому скажи: Так говорить Господь Бог: Хоч Я віддалів їх поміж народи, і хоч розпоробшив їх по краях, проте буду для них хоч малою святынею в тих краях, куди вони ввійшли. 17 Тому скажи: Так говорить Господь Бог: І позираю Я вас із народів, зберу з тих країв, серед яких ви розпороблені, і дам вам Ізраїлеву землю. 18 І вони ввійдуть туди, і викинуть з неї усі мерзоти її та всі гидоти її. 19 І дам їм одне серце, і новобого духа дам у вас, і вийму з іхнього тіла серце камінне, і дам їм серце із м'яса, 20 щоб вони ходили за уставами Моїми, і додержували Мої постанови та виконували їх. І вони стануть Мені народом, а Я буду їм Богом! 21 А щодо тих, що іхнє серце ходить за гидотами своїми та мерзотами своїми, то повернү іхню дорогу на іхню голову, говорить Господь Бог“. 22 І попідіймали Херувими кріла свої, а колеса при них, і слава Ізраїлевого Бога зверху над ними. 23 І піднялася слава Господня з над середини міста, і стала на горі, що зо сходу міста. 24 І дух підніс мене, і ввів мене в Халдею до

полонян у видінні, Духом Божим. І підійнялося від мене те видіння, яке я бачив. 25 І я говорив до полонян усі Господні слова, які Він наказав був мені.

12 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, ти живеш серед дому ворохобного, — вони мають очі, щоб бачити, та не бачать, мають вуха, щоб слухати, та не чують, бо вони дім ворохобний. 3 А ти, сину людський, поробй собі речі для мандрівки, і йди на вигнання вдень на іхніх очах, і підеш на вигнання зного місця до іншого місця на іхніх очах, може побачать вони, що вони дім ворохобности. 4 І повинosisи свої речі, як речі для мандрівки, удень на іхніх очах, а ти війдеш увечорі на іхніх очах, як виходять вигнанці. 5 На іхніх очах пробий собі дірку в стіні, і повинosisи нею. 6 На іхніх очах на рамені повинosisи, винесеш потэмки, закриєш обличчя свое, і не побачиш землі, бо Я поставив тебе знаком для Ізраїлевого дому“. 7 І зробив я так, як наказано мені: речі свої я повинosisи удень, а ввечорі пробив собі рукою дірку в стіні, потэмки повинosisи, — на рамені носив на іхніх очах. 8 А ранком було мені слово Господнє таке: 9 „Сину людський, чи ж не сказав до тебе дім Ізраїлів, дім ворохобности: Що ти робиш? 10 Скажи до них: Так сказав Господь Бог: Це пророцтво про начальника Єрусалиму та ввесь Ізраїлів дім, що в ньому вони. 11 Скажи: Я ваш знак. Як зробив Я, так буде зроблено їм, — підуть на вигнання в полон! 12 А той начальник, що серед них, на рамені буде нести потэмки й війде; у стіні проб'ють дірку, щоб вивести його; обличчя свое він закриє, щоб не бачити землі очима. 13 І розтягнү на іхнього сітку Свою, і він буде схоплений в пастку Мою, і відведу його до Вавилону, до халдейського краю, та його він не побачить, і там помре. 14 А все, що навколо нього, його помічники та всі війська його, розпоробшу на всі вітря, і витягну за ними меч. 15 І пізнають вони, що Я — Господь, коли розвію їх поміж народами та розпоробшу їх по країнах! 16 А нечисленних з них людей збережу від меча, від голоду та від зарази, щоб вони оповідали про свої гидоти серед народів, куди поприходять. І вони пізнають, що Я — Господь!“ 17 І було мені слово Господнє таке: 18 „Сину людський, їж свій хліб у

дрижанні, а воду свою пий у тремтінні та в журбі. **19** І скажеш до народу цього Краю: Так говорить Господь Бог на мéшканців Єрусалиму, на Ізраїлеву землю: Вони хліб свій в журбі будуть їсти, а воду свою будуть пити в остоянні, бо спустошів їхній край від своєї побіні за насилля всіх, що мéшкають у ньому. **20** І поруйнуються населені містá, а край стане спустошенням, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **21** І було мені слово Господнє таке: **22** „Сину людський, що це в вас за приповістка така в Ізраїлевій землі: „Продовжаться дні, — і зникне всіляке видіння“? **23** Тому скажи їм: Так говорить Господь Бог: Припиню Я цю приповістку, і більше не будуть її приповісткувати в Ізраїлі, але говори їм: „Наблизилися оті дні й слово всякого видіння“. **24** Бо не буде вже жодного марноти видіння та підлєсивого чарування в Ізраїлевім домі. **25** Бо Я, Господь, буду говорити, а яке слово говоритиму, то буде воно здійснене, не відтáгнеться вже, бо за ваших днів, dome ворохóбности, буду говорити слово, і його виконаю, говорить Господь Бог“. **26** І було мені слово Господнє таке: **27** „Сину людський, ось говорить Ізраїлів дім: Те видіння, яке він бачить, воно про далекі дні, і про далекі часy він пророкує. **28** Тому їм скажи: Так говорить Господь Бог: Не відтáгнеться вже всі слова Moї, — яке слово говоритиму, те буде виконане, говорить Господь Бог!“

13 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, — пророкуй на Ізраїлевих пророків, що пророкуєте, і скажи пророкам, що провіщають із власного серця: Послухайте Господнього слова! **3** Так говорить Господь Бог: Горе на пророків безумних, що ходять за своїм духом та за тим, чого не бачили! **4** Твої пророки, Ізраїлю, як ті лисиці в руїнах! **5** Не ввійшли ви в проломи, і не загороділи загорди над Ізраїлевим домом, щоб стати на бій Господнього дня. **6** Вони бачать марноту та фальшиве чарування, говорячи: „Говорить Господъ“, а Господь не посылав їх, та вони мають надію, що спóвниться слово. **7** Хіба ж не марнé видіння ви бачили, і не фальшиве чарування ви говорили? А ви кажете: „Говорить Господъ“, а Я не говорив! **8** Тому так говорити Господь Бог: За те, що ви говорите марноту, і бачите лжу, тому ось Я проти вас, говорить Господь Бог. **9** І буде рука Моя проти пророків, що бачать

марноту й чаруєть ілжею. Вони не будуть на раді народу Мого, і в перепису Ізраїлевого дому не будуть записані, і до землі Ізраїлевої не ввійдуть. І пізнаєте ви, що Я — Господь Бог! **10** Саме за те, що вони впровадили народ Мій у помилку, говорячи „мир“, а миру нема. І він будеє мура, а вони тинкують його будъяким тýнком. **11** Скажи до тих, що тинкують будъяким тýнком, що мур упадé. Буде дощ заливний, і ви, каміння величого граду, впадéте, і вітер бурхливий розвáлить мура. **12** І ось стіна впадé. Чи ж не скажуть вам: Де той тинк, яким ви тинкували? **13** Тому так говорити Господь Бог: Я вчиню, що бурхливий вітер валитиме в лютості Моїй, і буде дощ заливний в Моїм гніві, і каміння величого граду в лютості на вýгублення. **14** І розб'ю Я ту стіну, яку ви обтинкували будъяким тýнком, і повалю її до землі, і оголиться підвáлина її, і впадé, і ви загинете в середині його, Єрусалима, і пізнасте, що Я — Господь! **15** І докінчу Я лютість Свою на стіні та на тих, що тинкують її якимбудь тýнком, і скажу вам: Немає стіни та її тинкувáльників, **16** Ізраїлевих пророків, що пророкували на Єрусалим і бачили для нього видіння миру, та немає миру, говорити Господь! **17** А ти, сину людський, зверни свое обличчя до дочок своего нарбdu, що пророкують з власного серця, і пророкуй на них, **18** та й скажи: Так говорити Господь Бог: Горе тим, що шиють чародійні обв'язки на суглоби рук, і роблять хусткі на голову всякого зросту, щоб ловити душі. Невже, лóвлячи душі Мого нарбdu, ви свої душі спасете? **19** І ви безчестите Мене в Мого нарбdu за жмені ячмénю та за кришкі хліба, забиваючи душі, що не повинні б умирати, та лишаючи при житті душі, що не повинні б жити, своїми обмáнами Моєму нарбдові, що слухають лжу. **20** Тому так говорити Господь Бог: Ось Я проти ваших чародійних обв'язок, ув які ви ловите душі. І позриваю їх із ваших рамéн, і повипускаю ті душі, ті душі, що ви ловите, щоб були вільні, як птахи. **21** І позриваю ваші хусткі, і врятую народ Свій з вашої руки, і не будуть вони вже в вашій руці за здóбич, і пізнаєте ви, що Я — Господь. **22** За те, що ви лжею заподіяли біль серцю праведного, хоч Я не зробив йому болю, і за те, що ви зміцнюєте руки безбожного, щоб він не відвернувся від своєї злóї дороги, щоб спасті його при житті, **23** тому

більш не бўдете бачити марноти та не будете віщувати, і Я врятую народ Свій з вашої руки, і ви пізнаєте, що Я — Госпόдъ!“

14 I прийшли до мене мўжі з Ізраїлевих старших,

і посідали передо мною. 2 I булó мені слово Господне таке: 3 „Сину людський, ці мўжі допустили своїх божків у свое серце, а спотикання провини своєї поклали перед обличчям своїм. Чи ж можуть вони запитувати Мене? 4 Тому говори з ними, та й скажеш до них: Так говоритъ Господъ Бог: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що допустить своїх божків у свое серце, а спотикання провини своєї покладé перед обличчям своїм, і прийде до пророка, тому Я, Господа, відповім, згідно з цим, згідно з многотою його божків, 5 щоб схопити тих з Ізраїлевого дому за їхнє серце, бо всі вони віддалíся від Мене через своїх божків!

6 Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говоритъ Господъ Бог: Наверніться, і відступіть від ваших божків, і від усіх ваших гидót відверніть свої обличчя! 7 Бо кожен чоловік із Ізраїлевого дому або з чужінців, що мешкають серед Ізраїля, коли відстúпить від Мене, і допустить своїх божків у свое серце, і покладе спотикання своєї провини перед обличчям своїм, і прийде до пророка, щоб запитати Мене, тому Я, Господа, відповім від Себе.

8 I зверну Я лицé Своє проти цього чоловіка, і вчині його за знака та за приповістку, і вигублю його з-посеред Свого наріду, і пізнаєте ви, що Я — Господа! 9 А пророк, коли б був звédений, і говорив би слово, — Я, Господа, зведу цього пророка, і простягну руку Свою на нього, і вигублю його з-посеред Свого наріду Ізраїлевого! 10 I понесуть вони свою провину, — яка провина того, хто питаеться, така буде провіна пророка, 11 щоб не блудíв уже Ізраїлів дім від Мене, і не занечищувався вже всіма своїми гріхами. I будуть вони Мені нарідом, а Я буду їм Богом, говоритъ Господъ Бог!“ 12 I булó мені слово Господне таке: 13 „Сину людський, коли згрішить проти Мене земля, спроневірючи, то Я простягнú Свою руку на неї, і зламаю її хлібну підпору, і пошлю на неї голод, і вигублю з неї людіну й скотину. 14 А коли б серед неї були три мўжі: Ной, Даниїл та Йов, вони в своїй справедливості врятували б лише свою власну душу, говоритъ Господъ Бог. 15

Коли б Я перепровáдив по землі люту звірину, й обезлідніла б вона, і стала б вона спустошенням, так що ніхто не прохóдив би нею через ту звірину, 16 то й ці три мўжі серед неї, — як живий Я, — говоритъ Господъ Бог, — не врятують вони ні синів, ні дочок! Самі вони будуть врятovanі, а край стане спустошенням. 17 Або коли б Я спровадив на цю землю меча, та й мечеві сказав: „Пройди по краю, і вигубі з нього людіну й скотину“, 18 то ці три мўжі серед нього, як живий Я! — говоритъ Господъ Бог, — не врятують синів, ні дочок, бо врятаються самі тільки вони! 19 Або коли б Я моровицю послав до цієї землі, і вилив би на неї свою лютість у крові, щоб вигубити з неї людіну й скотину, 20 а Ной, Даниїл та Йов були б серед неї, — як живий Я! — говоритъ Господъ Бог, — ані сина, ані дочки не врятували б вони! Вони в своїй справедливості врятують тільки свою власну душу. 21 Bo так говоритъ Господъ Бог: Хоч послав би Я на Єрусалим чотири Свої лихі прýсуdi: меча, і голод, і люту звірину та моровицю, щоб вигубити з нього людіну та скотину, 22 то все таки залишаться в ньому рештки, що будуть вýпроваджені, сини та дочки. Ось вони вийдуть до вас, і ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і будете потішени за те лихо, що Я навів на Єрусалим, за все, що Я навів був на нього. 23 I потішать вони вас, коли ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і пізнаєте, що не надáрмо зробив Я все, що зробив серед нього, говоритъ Господъ Бог“.

15 I булó мені слово Господне таке: 2 „Сину людський, чим краще виногráдове дерево від усякого дерева, та виногráдна галúзка, що булá серед дерев лісовіх? 3 Чи вíзьметься з нього кусок дерева, щоб зробити яку роботу? Чи вíзьмуть із нього кілкá, щоб повісити на ньому всяку річ? 4 Ось воно дане огнéви на пожертв. Обидва кінці його пожér огонь, а серéдина його надгоріла, — чи надається воно до роботи? 5 Як було воно непорúшним воно не надавалося на роботу, щó ж тепер, коли огонь пожér його, і воно надгоріло, то ще буде надаватися на роботу? 6 Тому так говоритъ Господъ Бог: Як виногráдове дерево між ліснýми дерéвами, що Я дав його огнéви на пожертв, так дам Я мешканців Єрусалиму! 7 I обернú Я лице Своє проти них, — з однóго огню вони вийшли,

та пожере їх другий огонь. І пізнаєте, ви, що Я — Господь, коли звернү Своє лице проти них! **8** І віддам цей Край на спустошення, за те, що вони спроневірилися, говорити Госпόдь Бог“.

16 І булó мені слово Господнє таке: **2** „Сину лідський, повідом Єрусалим про його гидоти, **3** та й скажи: Так говорить Господь Бог до дочки Єрусалиму: Похóдження твоє й нарóдження твоє — з краю ханаáнського, твій батько — аморéць, а маті твоя — хіттéянка. **4** При твоєму нарóдженні, того дня, як ти народíлася, не був обрізаний пупок твій, і водою не була ти обмита на очищення, ані не була ти посблена, ані не була ти сповітана. **5** Не змілувалося над тобою жодне око, щоб зробити тобі одну з цих речей з милосердя над тобою, алé була ти вíкинена на відкрите поле, — так мало ціновано душу твою в день твоего нарóдження! **6** І прохóдив Я повз тебе, і бачив тебе, як ти валя́лася в своїй крові, і сказав Я до тебе: Живи в своїй крові! Так, Я сказав тобі: Живи в своїй крові! **7** Рости ж, — зробив Я тебе, як польову ростіну, і ти зросла та стала велика, і дійшла ти до найвроливішої врòди: перса вíпростались, волос твій виріс, а ти була зóвсім нагá! **8** І прохóдив Я повз тебе, і побачив тебе, аж ось час твій наспів, — час кохáння. І простягнúв Я полу Свою над тобою, і закрив твою наготу, і присягнув тобі, і ввійшов з тобою в заповіт, — говорити Госпόдь Бог, — і стала ти Моею. **9** І обмив Я тебе водою, і сполоскáв Я кров твою з тебе, і натéр тебе оливовою. **10** І зодягнув тебе ріznокольорóвим, взув тебе в тáхаш, і сповій тебе в вíссон, і покрив тебе шóвком. **11** І приоздобив тебе оздобою, і дав нарамéнники на руки твої, а ланцюгá — на шию твою. **12** І дав Я носову серéжку до носа твого, і серéжки на вúха твої, а пишну корону на твою голову. **13** І приоздобилась ти золотом та сріблом, а одíж твоя — вíссон та шовк, і ріznокольорóве; булку й мед та оливу ти їла, і стала ти гарна-прегарна, і вдалося тобі досягти царської гідності! **14** І розійшлося ім'я твоє поміж нарóдами за твою красу, бо досконáла вона, через пишноту Мою, яку Я на тебе поклав, — говорити Госпόдь Бог! **15** І покладалася ти на красу свою, і стала розпúсною через славу свою, і виливалася ти розпustу свою на кожного перехожого, — його ти булá. **16** І бráла ти з шат своїх, і робила собі

ріznокольорóві пágірки, і чинила розпustу на них, як не бувало й не буде. **17** І бráла ти речі з пишноти своєї, з Мого золота та зо срібла Мого, що дав тобі Я, і наробила собі подоб чоловічої статі, — і чинила розпustу із ними. **18** І бráла ти свою ріznокольорóву одíж, і покривала їх, а оливу Мою та Мое кадило клала перед ними. **19** А Мій хліб, що давав Я тобі, булку й оливу та мед, що ними годував Я тебе, то віddавала ти те перед їхнє обличчя на любі пáхощі. І сталося це, говорити Госпόдь Бог. **20** І бráла ти синів своїх та дочок своїх, що породила Мені, і принóсила їх на їжу їм. Чи мало було розпustи твоєї, **21** що ти рíзала дітей Моїх ї давала їм, перепровáджуючи через огонь для них? **22** І при всіх гидотах твоїх та розпustах твоїх ти не пам'ятала про дні своєї молодості, коли була нагóю-пренагóю, коли валялася в крові своїй. **23** І сталося по всьому тому твоєму злі, — горе, горе тобі! говорити Госпόдь Бог, — **24** і побудувала ти собі місця розпustи, і поробíла собі пíдвíщення на кожному майдáні. **25** На кожному роздорíжкі побудувала ти свої пíдвíщення, і знеслáвила красу свою, і розхилáла ноги свої для кожного перехожого, і побільшувала свою розпustу. **26** І чинила ти розпustу з синами Єгипту, з своїми сусідами великотелéсими, і побільшувала свою розпustу, щоб gníйти Мене. **27** І ось простягнув Я Свою руку на тебе, і відняв належну частину твою, — і дав тебе на волю твоїх ненáвисниць, філістíмських дочок, засорóмлених твоєю нечистою дорогою. **28** Бо чинила ти розпustу з синами Ашшуровими, і не могла наसítитись, і блудíла з ними, і теж не наситилась. **29** І побільшíла ти свою розпustу до купецького краю халдеїв, та теж цим не наситилася. **30** Як змучилося серце твоє, — говорити Госпόдь Бог, — коли ти робила всі оці вчинки свавíльної розпusної жíнки! **31** Коли ти будувала місця своєї розпustи на кожному роздорíжкі, а пíдвíщення своє робила на кожному майдáні, то не була ти, як блудníця, щоб збирати заплату за розпustу, **32** алé як перелюбна жíнка, що замість свого чоловіка бере собі чужих. **33** Усім блудníцям дають дарúнка, а ти сама давала дарúнки свої всім кохáнцям своїм, і пídkupóувала їх, щоб прихóдili до тебе звідусíль на розпustу з тобою. **34** І було тобі при твоїй розпustі навпакí від

інших жіноч, бо не волочілись за тобою, а через те, що ти давала заплату за розпусту, і заплата за розпусту не давалась тобі, то сталося тобі навпакі. **35** Тому то, розпуснице, послухай Господнього слова: **36** Так говорить Господь Бог: За те, що виливáлась твоя розпуста, і відкривáлась твоя наготá в блудодíйстві твоїм з твоїми коханцями та зо всімá божкáми гидоти твоєї, і за кров синів твоїх, яких ти давала їм, **37** тому ось Я позбираю всіх коханців твоїх, яким була ти приемна, і всіх, кого ти кохала, разом з тими, кого ти зненавіділа, і зберу їх коло тебе знавкóла, і відкрию їм наготу твою, і вони побачать увесь твій сором! **38** І засуджú тебе прýсудом на перелóбниць та тих, що кров проливають, і дам тебе на кров лютости та зáздroсти. **39** І віddam тебе в їхню руку, і вони зруйнóють твоє місце розпусти, і порозváлють пíдвíщення твої, і постягáють з тебе шати твої, і позабирають пишні вbranní твої, і покладуть тебе зóвсíм нагóю. **40** І зберуть proti тебе збрóї, і закíдають тебе камінням, і порубають тебе своїми мечами. **41** І попáлять domí твої огнем, і зроблять на тебе прýсуди на очах багатьох жіноч. І зроблó Я кíнець, щоб не булá ти розпусницею, і ти вже не будеш давати дарунка за розпусту! **42** І заспокóйтися Моя лютість на тебе, і віdíjde від тебе Моя зáздroсть, і Я заспокóюся, і не буду вже gnívatися. **43** За те, що ти не пам'ятала про дні своєї мóлодості, і gnívila Мене всíм тим, то Й ось повернú дорогу твою на твою голóву, — говорить Господь Бог, — щоб не чинила ти розпусту пíсля всіх гидот своїх! **44** Ось кожен приповістник говоритиме про тебе приповістку, кажучи: „Яка мати — така її доњка!“ **45** Ти дочкá своєї матері, що покинула свого чоловіка та своїх синів, і ти сестра своїх сестр, що покíдали своїх чоловіків та своїх синів. Мати ваша хíттéйка, а ваш батько — аморéець! **46** А старша сестра твоя — Самарія та дочкí її, що сидять по лíвіці твоїй, а сестра твоя, менша від тебе, що сидить по правіці твоїй — це Содóма та дочкí її. **47** А ти хíба не ходила їхními дорóгами й не робила за їхními гидотами? Мало бракувало, — і зіспóлася б ти більше від них на всіх своїх дорогах! **48** Як живий Я, — говоритъ Господь Бог, — не зробила Содóма, сестра твоя, вона та дочкí її, як зробила ти та твої дочки! **49** Ось oце була провина твоїї сестри Содоми: пихá,

ситість їжі та преспокíйний спóкій були в ней та в її дочкó, а руки вбогоого та бідного вона не зміцнýла. **50** І запишáлись вони, і робили гидоти перед Моїм обличчям. І Я їх відкинув, як побачив oце. **51** А Самарія не нагрішила й половини грíхів твоїх, та ти побільшила гидоти своїї більш від них, і оправдала сестré своїх усімá своїми гидотами, які ти зробила. **52** Тож носи свою гáньбу ти, що чинила її для своїх сестр, через твої грíхи, якими гидоти чинила ти більше за них, вони будуть справедливіші за тебе! І також посоромся, і носи свíй сором за твоє всправедливлення своїх сестр! **53** І повернú Я їхню долю, долю Содоми та дочкí її, і Самарію та дочкí її, і повернú долю твою серед них, **54** щоб носила ти свíй сором, і соромилася всього того, що ти наробыла, потішáючи їх. **55** А твої сестри, Содома та дочки її, вéрнутся до свого поперéднього стáну, і Самарія та дочки її вéрнутся до свого поперéднього стану, і ти та дочки твої вéрнетесь до свого поперéднього стáну. **56** І не була сестра твоя Содóма загадувана в ýстах твоїх за днів твоїх гордощів, **57** поки не відкрилося зло твоє, коли ганьбíли тебе дочки Сирíї та всіх околиць його, і дочки філістíмські погóрджували тебе звíдуслí. **58** Свою розпусту та гидоти свої, — ти їх понесéш, говоритъ Господь. **59** Бо так говоритъ Господь Бог: І зроблó Я з тобою, як робила ти, що погордíла присýгою, щоб зламати заповітā. **60** І згадаю Я Свого заповіта з тобою за днів твоїї мóлодості, і поставлю тобі заповіта вíчного. **61** І ти згадаєш про свої дороги й засоромишся, коли ти вíзьмеш сестré своїх, старших від тебе, разом з меншими від тебе, і дам їх тобі за дочкó, алé не з твого заповіту. **62** І відновлó Я Свого заповіта з тобою, і ти пíзнаєш, що Я — Господь, **63** щоб згадала ти й засоромилася, і не могла більше відкривати уста перед гáньбою своєю, коли прощу тобі все, що ти наробыла, говоритъ Господь Бог“.

17 І булó мені слово Господне таке: **2** „Сину людський, загадай загádku, і склади прýтчу Ізраїлевому домові, **3** та й скажи: Так говоритъ Господь Бог: Великий орел великоクリйий, з широко розгóрненими крýлами, повний різнокольорового pír'я, прилетíв до Лівану, і взяв верховíття кéдру. **4** Чубká галúзок його обірвав, і приніс його до купецького кráю, у місті гандлярів

поклáв його. 5 I взяв він з насіння тієї землі, і посіяв його до насіннєвого поля, узяв і засадíв його над великими вóдами, немóв ту вербý. 6 I воно виросло, і стало гіллястим виноградом, низькорóслим, що обертáв свої галúзки до нього, а його корíння були пíд ним. I стало воно виноградом, і вýгнало вítтя, і пустило галúзки. 7 Та був ще один великий орел, великоکrýлій та густопéрій. I ось той виноград витягнув пожадлíво своє корíння на нього, і свої галúзки пустив до нього, щоб він напоїв його з грýдóк свого засáдження. 8 Він був посаджений на доброму полі при великих вóдах, щоб пустив галúзки та принíс плíд, щоб став пишним виноградом. 9 Скажи: Так говорить Господь Бог: Чи поведéться йому? Чи не вýрвуть корíння його, і не позривáють плóду його, так що він засóхне? Усе зелене галúззя його посóхне, і не треба великого рамéна та числénного нарóду, щоб вирвати його з його корíння. 10 I ось хоч він засáдженій, — чи поведéться йому? Чи всихáочи, не всóхне він, як тільки доторкнéться його схídníй вíтер? Він усóхне на грýдákáh, де посаджений“. 11 I було мені слово Господнє таке: 12 „Скажи ж домові ворохóбному: чи ви не пíзнали, щó цé? Скажи: Ось прийшов вавилонський цар до Єрусалиму, і взяв його царя та його княzív, і відвів їх до себе до Вавилону. 13 I взяв із царського насіння, і склав з ним умову, і ввів його в присáгу, і забрав потúжних землí, 14 щоб цé було царство низьké, щоб воно не пíдймaloся, щоб дотримувало його умову, і було її вíрним. 15 Але той збунтувався проти нього, послав своїх послíв до Єгипту, щоб дали йому kóней та багато нарódu. Чи йому поведéться? Чи втечé той, хто робить такé? А коли зламає умову, то чи врятується віn? 16 Як живий Я, говорить Господь Бог, — у міscí царя, який поставив його царем, той, що погорdív його присáгою та зламав свою умову з ним, помре в нього в Вавилоні! 17 I фараóн не поможе йому на вíjní великим víjskóм та числénним нарódom, коли насíплють вала та збудують башту, щоб вигубiti багато душ. 18 I погорdív віn присáгою, щоб зламati умову, хоч дав був свою руку, і все те зробив, тому віn не врятується. 19 Тому так говорить Господь Бог: Як живий Я, — присáгу Мою, якою віn погорdív, та умову Мою, яку віn зламав, — дам це на його голову! 20 I розтяgnú над ним Свою сítку, і буде

віn схóплений в пástку Мою, і спровáджу його до Вавилону, і розсуджуся з ним там за його спроневíрення, яке віn спроневíрив проти Мене. 21 I всí vtíkací його з усіх його полків попáдають віd меча, а позосталі будуть розпорóшenі на всí vítří. I пíзнаете ви, що Я, Господь, говорив! 22 Так говорить Господь Бог: I вízmyú Я з верхovíttя високого kédrú, i дам до землі. З чubká галúzok його вýrvu těndítñu, i Сам посадjú на високíй та strímkíй горí. 23 На високíй горí Izraélieví посадjú ū, i вона вýpustit galúzku й принесé plíd, i стане сильною kedriónou. I буде пробувáti píd ним usýkje ptaство, usýkje kriлате буде перебuvati в tíní його галúzok. 24 I píznaют usí pol'zoví deréva, що Я, Господь, понíziv високе дерево, повищив дерево низьké, висушив дерево зелене, i дав rozcvístiýsya дереву сухому. Я, Господь, говорив — i vchiniv!“

18 I булó мені слово Господнє таке: 2 „Щó це вам, що ви складаєте приповístку на Izraélhevu землю, говорячи: „Батьки їli неспíle, a oскóma в синів на зубáx!“ 3 Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не бúдете вже складати tíeї приповístki в Izraélil! 4 Тож usí душí Moi: як душа бátykova, tak i душа sínova — Moi вони! Душа, що gríštit, — вона помре. 5 A чоловík, коли віn справедливíy, i робить право та справедливístъ, 6 на горáx жертвénного не ёсть, i очей своїх не зводить до божkív Izraélевого domu, i жínnki свого bлижñego не занechiшуе, a до жínnki в chásí ū нечистotí не набlížjuyetsya, 7 i níkogo не tisne, боржникові застávu його конче зверtáe, грабúnkу не чинить, хлíb svíj dae голodnómu, a голого покривае одежею, 8 на líxhu не дае, a vídscotkív не бере, víd krividi vídvertáe ruku swoju, чинить правдívij суд помíj чоловíkóm та чоловíkóm, 9 уstávami Moimi ходить, a прав Moiх dотrimuе, щоб чинити правду, — справедливíy takij konche буде жити, говорить Господь Бог! 10 A як порódit vіn сина насíльnika, що кров проливае, i робить хоч тільки одне з того, 11 чого віn усього того не robiv, a takож на горáx жerhtvénne ū, i жínnku свого bлижñego занechišuwav, 12 ubogого й bídárj utiskav, грабúnki чинiv, заставi боржниковí ne зверtáe, i до божkív zvódiv svojí oči, гidótu robiv, 13 на líxhu давав, i vídscotok бraw, — то чи буде vіn жити? Не буде vіn жити! Віn usí tí гидоти чинiv,

— він мусить конче померти, кров його буде на ньому! **14** А ось породив він сина, і той побачив усі гріхи свого батька, які той робив, і хоч бачив, та не робив, як той: **15** на горах жертв'єнного не єв, і очей своїх до божків Ізраїлевого дому не звόдив, жінки свого близнього не занечищував, **16** і нікого не утискав, застáви у зáстав не брав, і грабунку не чинив, хліб свій голодному давав, а голого одежею покривав, **17** від кривди свою руку відвертав, ліхви та відсóтків не брав, правá Мої чинив, устáвами Моїми ходив, — такий не помре за провину свого батька, — він конче буде жити! **18** Батько ж його, за те, що утиском тиснув, грабунком грабував брата, і що недобре чинив серед нарóду свого, то ось він помре за провину свою! **19** А скажете ви: „Чому́ той син не поніс провину за батька?“ Ale ж син той чинив право та справедливість, дотримував усі устави Мої й виконував їх, — він конче буде жити! **20** Та душа, що грішить, вона помре. Син не понесе кари за бáтькову провину, а бáтько не понесе за провину сíнову, — справедливість справедливого буде на ньому, а несправедливість несправедливого на тому буде. **21** А коли б несправедливий відвернувся від усіх гріхів своїх, яких наробыв, і виконував усі устави Мої, і робив право та справедливість, — буде конче він жити, не помре! **22** Усі його гріхі, які наробыв він, не згадаються йому, — він буде жити в своїй справедливості, яку чинив! **23** Чи Я маю вподобання в смерті несправедливого? — говорить Господь Бог, — чи ж не в тому, щоб він повернувся з доріг своїх та й жив? **24** А коли б справедливий відвернувся від своєї справедливости й став робити кривду, — усі ті гидоти, які робить несправедливий, то чи такий буде жити? Усі справедливості його, які він робив, не згадаються, — за своє спроневірення, що він спроневірив, і за гріх свій, що згрішив, за них він помре! **25** А ви кажете: „Непráва Господня дорога!“ Послухайте но, dome Ізраїлів, чи ж дорога Моя неправа? Чи не ваші дороги неправі? **26** Коли б справедливий відвернувся від своєї справедливости й чинив кривду, і за те помер, то він помре за кривду свою, яку він чинив. **27** А коли б несправедливий відвернувся від своєї несправедливости, яку він чинив, і чинив by право та справедливість, він душу свою при житті

збережé. **28** I коли б він побачив, і відвернувся від усіх своїх гріхів, які він чинив, то конче буде він жити, не помре! **29** А Ізраїлів дім каже: „Непráва Господня дорога!“ Чи ж Мої дороги неправі, dome Ізраїлів? Чи ж то не ваші дороги неправі? **30** Тому буду судити вас, dome Ізраїлів, кожного за дорогами його, говорить Господь Бог. Покайтесь, і відверніться від усіх ваших гріхів, і не буде вам провіна на спотикáння! **31** Поскидáйте з себе всі ваши гріхи, якими ви грішили, і створіть собі новé серце та новóго духа! I нащо маєте померти, Ізраїлів dome? **32** Bo не жадаю Я смерти помирáючого, говорить Господь Бог, але покайтесь та й живіть!

19 A ти пісню жалóбну здійми про князів Ізраїлевих, **2** та й скажи: Яка твоя мати левíця: Лягла поміж лéвів, серед левчуکів вона вýкохала левенýт! **3** I одне із своїх левенýт вона вýгодувала, левчукум воно стало, і здóбич ловити навчivся, людíну він жер! **4** I похíд розголосили нарóди на нього, в їхню яму він схóпленій був, і його в ланцюгáх до краю египетського відвелí. **5** Як левíця побачила, що надарéмно чекає, що пропала надія її, то взяла вона знову одне із своїх левенýт, і вчинила його левчукум. **6** I ходив він між лéвами й став левчукум, і здóбич ловити навчivся, людíну він жер! **7** I він розбивав їхні палáти, і руйнував їхні містá, і від голосу рику його оставліа земля й що на нíй! **8** Ta пастку на нього постáвили люди знавкóла з округ, і свою сítку на нього розкýнули, — і він схóпленій був в їхню яму! **9** I кинули в клíтку його в ланцюгáх, і його відвели до царя вавилонського, і в тверdíню його запротóрили, щоб голос його вже нечувся на горах Ізраїлевих. **10** Твоя мати, як той виноград у винограднику, посаđеному над водою, плодóча й гілляста булá через вóди великі. **11** I вирошли пруття міцнí, й надавались на бéрла волóдарів, і височів між гущáвинами його зrіст, — і він показався в своїй висотí, у числénних галúзках своїх! **12** Ta була вона вýрвана в лютості, об землю кýнена, і вітер зо сходу зсушив її плíд, — поламáлися й повисихáли вони, а її міцний прут — огонь його зжер. **13** A тепер посадили її на пустині, у краї сухому й безвідному, — **14** i вийшов огонь із прутá її вітки та й пожер її плíд, і немає у

неї міцного прута, бéрла на панування. Це пісня жалобна, і буде за пісню жалоби вона“.

20 I сталося за сьомого року, в п'ятому місяці, у десятому дні місяця, поприходили люди з Ізраїлевих старших, щоб запитатися в Господа, і посадали передо мною. 21 булó мені слово Господне таке: 3 „Сину людський, говори з Ізраїлевими старшими та й скажеш до них: Так говоритъ Господъ Богъ: Чи ви прийшли, щоб запитатися в Мене? Як живий Я, — не відповім вам, говоритъ Господъ Богъ! 4 Чи ти розсудиш їх, чи ти їх розсудиш, сину людський? Завідом їх про гидоти їхніх батьків, 5 та й скажеш до них: Так говоритъ Господъ Богъ: Того дня, коли Я був вибрав Ізраїля, і підніс Свою руку до насіння Якового дому, і відкрився їм в єгипетському краї, і підніс Свою руку до них, говорячи: „Я Господъ, Богъ вашъ“, 6 того дня Я підніс Свою руку до них, щоб вивести їх з єгипетського краю до Краю, що Я вислідив для них, що тече молоком та медом, що він окрáса для всіх країв. 7 I сказав Я до них: Відкидайте кожен гидоті від очей своїх, і не занечищуйтеся божкáми Єгипту. Я — Господъ, Богъ вашъ! 8 Та були вони ворохóбні проти Мене, і не хотіли слухатися Мене, не відкидали кожен гидот від очей своїх, і не покинули єгипетських божків. I подумав Я, що виллю на них Свою Лютість, що докінчу на них Свій гнів посеред єгипетського краю. 9 I зробив Я ради Свого Ймénня, щоб воно не безчестилося на очах тих нарідів, що вони серед них, що Я відкрився їм на їхніх очах, щоб вивести їх з єгипетського краю. 10 I вивів Я їх з єгипетського краю, і спровадив їх до пустині. 11 I дав їм постанови Свої, і познайомив їх з постановами Моїми, які коли чинитиме людина, то житиме ними. 12 I також дав Я їм Свої суботи, щоб були вони знаком поміж Мною та між ними, щоб пізнати, що Я Господъ, що освячує їх. 13 Та став ворохóбним проти мене Ізраїл дім на пустині, — уставами Моїми не ходили вони, і повідкидали Мої постанови, які коли чинить людина, то житиме ними, а суботи Мої дуже зневажали. Тому Я сказав був, що виллю лютість Свою на них на пустині, щоб вигубити їх. 14 Та зробив Я ради Ймення Свого, щоб воно не зневажалося на очах тих нарідів, що на їхніх очах Я вивів їх. 15 Але й Я, прирікаючи,

підніс їм Свою руку на пустині, що не впроваджу їх до краю, якого Я дав, що тече молоком та медом, що окрáса він для всіх країв, 16 за те, що постанови Мої вони відкінули, а устави Мої — не ходили вони ними, і суботи Мої зневажали, бо за своїми божкáми ходило їхнє серце. 17 I зміливалось Мое око над ними, щоб не нищити їх, і не зробив Я з ними кінця на пустині. 18 I сказав Я їхнім синам на пустині: Уставами ваших батьків не ходіть, і постанов їхніх не перестерігайте, і божкáми їхніми не занечищуйтеся! 19 Я — Господъ, Богъ вашъ, уставами Моїми ходіть, і постанови Мої перестерігайте й виконуйте їх. 20 I святіть суботи Мої, і вони стануть знаком поміж Мною та між вами, щоб піznати, що Я — Господъ, Богъ вашъ! 21 Та стали ворохóбні ті сини проти Мене, — уставами Моїми не ходили, а постанов Моїх не перестерігали, щоб виконувати їх, які коли робить людина, то житиме ними, і суботи Мої зневажали. I подумав Я був, що виллю лютість Свою на них, щоб заспокoїти гнів Мій на них на пустині. 22 I відвернув Я Свою руку, і зробив ради Ймення Свого, щоб не зневажати його на очах тих нарідів, що на їхніх очах Я їх вивів. 23 Та й Я, прирікаючи, підніс їм Свою руку на пустині, щоб розпорóшити їх серед нарідів і порозсипати їх по краях, 24 за те, що постанови Моїх не чинили, і устави Мої відкінули, а суботи Мої зневажали, і до божків своїх батьків були їхні очі. 25 I тому Я дав їм мати устави недобрі, і постанови, що не будуть вони жити ними. 26 I занечи́стив Я їх їхніми дарунками, перепровадженням через огонь кожного, хто відкриває утрóбу, щоб спустошити їх, щоб пізнали вони, що Я — Господъ! 27 Тому говори до Ізраїлевого дому, сину людський, і скажи до них: Так говоритъ Господъ Богъ: Ще оцим зневажали Мене батьки ваши, коли спроневірилися проти Мене: 28 коли Я ввів їх до краю, що про нього, прирікаючи, піднóсив Я Свою руку дати його їм, то коли вони бачили всякий високий пágірок і всяке густе дерево, то принoсили там свої жертви, і давали там свої дари, що гнівіли Мене, і складали там свої любі пáхощі, і принoсили там свої літі жертви. 29 I сказав Я до них: Що це за висота, що ви ходите туди? I зветься вона Бамá аж до цього дня. 30 Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говоритъ Господъ Богъ: Чи ви будете

занечищуватися дорогою своїх батьків і будете ходити в розпусті за гидотами їхніми? 31 А приношеннем ваших дарів, перепровадженням ваших синів через огонь ви занечищуєтесь при всіх ваших божжаках аж до сьогодні. А ви хочете питати Мене, Ізраїлів dome? Як живий Я, говорить Господь Бог, — не дам Я вам відповіді! 32 А що входить вам на серце, збовсім не станеться те, що ви говорите: „Будемо, як інші наріди, як племена краю, служити дереву та каменю“. 33 Як живий Я, говорить Господь Бог, — рукою потужною й витягненим раменом та виліваною лютістю буду царювати над вами! 34 I віведу вас із тих нарідів, і позираю вас із тих країв, де ви розпорощені рукою потужною й витягненим раменом та виліваною лютістю. 35 I заведу вас до пустині нарідів, і буду там судитися з вами лицем до лица, — 36 як судився Я з вашими батьками на пустині єгипетського краю, так буду судитися з вами, говорити Господь Бог! 37 I проведу вас під палицею, і введу вас у зв'язок заповіту. 38 I повибираю з вас бунтівників та тих, що грішать проти Мене, повипроваджу їх з краю їхнього пробування, і до Ізраїлевої землі вже не ввійдуть вони! I пізнаєте ви, що Я — Господь! 39 A ви, Ізраїлів dome, так говорити Господь Бог: Кожен ідіть, служіть своїм божжакам! Але потім ви напевно будете слухатися Мене, і святого Ймення Мого ви вже не зневажите своїми дарунками та своїми божжаками. 40 Bo на Моїй святій горі, на високій Ізраїлевій горі, — говорити Господь Бог, — там буде служити Мені ввесь Ізраїлів дім, увесь він, що в краю, там Я їх уподобаю Собі, і там зажадаю ваших приношень і первоплодів ваших приношень у всіх ваших святощах! 41 Любими пахощами вподобаю Собі вас, коли вас віведу з нарідів, і зберу вас із тих країв, де ви розпорощені, і буду Я святитися між вами на очах усіх поган. 42 I пізнаєте ви, що Я — Господь, коли впроваджу вас до Ізраїлевої землі, до того краю, що про нього, прирікаючи, підніс Я Свою руку дати його вашим батькам. 43 I згадаєте там свої дороги, і всі свої вчинки, якими ви занечистилися, і почуєте огідження перед самими собою за всі ваші ліха, які наростили. 44 I пізнаєте, що Я — Господь, коли Я чинитиму з вами ради Ймення Свого, а не за вашими злими дорогами та за вашими зіпсутими вчинками, dome

Ізраїлів, говорить Господь Бог“. 45 I було мені слово Господнє таке: 46 „Сину людський, зверни обличчя своє в напрямі на півден, і крапай словами на полудень, і пророкуй на ліс південної поля. 47 I скажи до південного лісу: Послухай Господнього слова: Так говорити Господь Бог: Ось у тобі запалю Я огонь, і поїсть він у тебе кожне дерево зелене, і кожне дерево сухе; полум'яний огонь не погасне, і будуть попалені ним всі простори від півдня до півночі. 48 I побачить кожне тіло, що Я, Господь, розпалив його, і він не погасне!“ 49 I сказав я: „О Господи, Боже, вони мені кажуть: Чи він не говорить самі тільки прýтчі?“

21 I було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, зверни ти обличчя своє до Єрусалиму, і крапай словами на святині, і пророкуй на землю Ізраїлеву. 3 I скажи Ізраїлевій землі: Так говорити Господь: Otto Я проти тебе, і меча Свого витягну з піхви його, і витну з тебе справедливого й несправедливого. 4 Через те, що Я витну з тебе справедливого й несправедливого, тому вийде Мій меч проти кожного тіла від півдня на північ. 5 I кожне тіло пізнає, що Я, Господь, витяг меча Свого з піхви його, — уже не вéрнеться він! 6 A ти, сину людський, стогні, ніби мав би ти зламані стéгна, і гірко стогні на їхніх очах! 7 I буде, коли тобі скажуть: „Чого то ти стóгнеш?“ то скажеш: На звістку, що йде, — і кожне серце розтане, і всякі руки ослабнуть, і погасне всякий дух, і всі коліна зайдуться водою! Оце прийде та станеться, каже Господь Бог“. 8 I було мені слово Господнє таке: 9 „Сину людський, пророкуй і кажи: Так говорити Господь: Скажи: Меч, меч, — нагóстрений він та блискучий! 10 Щоб принoсити жертву — нагóстрений він, щоб блищиці — він був полірбаний. Хіба бúдемо радіти? Хіба жезло сина Мого легковáжить усяке дерево? 11 I дал и його війполірувати, щоб узяти в долоню. Це нагóстрений меч, і він полірбаний, щоб дати його в руку вбивця. 12 Кричи та реви, сину людський, бо він проти народу Мого, він проти всіх князів Ізраїлевих, — їх віддано мечеві з народом Моїм, тому вдарся по стéгнах! 13 Та він уже війprobуваний. Та що ж тепер, коли йому жéзло обридло? Він не встоїть, каже Господь Бог. 14 A ти, сину людський, пророкуй, і вдар

долонею об долоню, і нехай меч подвійтесь та потройтесь! Це меч побитих, великий меч забитого, що кружлє довкола них. 15 Щоб стопілося серце й полягло якнайбільше при всіх їхніх брамах, Я дам різанину меча. О горе, — він справді зроблений блискучим, війполіруваним на різанину! 16 Об'єднайся, праворуч іди, зверни ліворуч, іди, куди тільки звёрнене буде вістря твоє. 17 І Я вдарю долоню Свою об долоню Свою, і Свою лютъ заспокою. Я, Господь, це прорік!“ 18 І було мені слово Господнє таке: 19 „А ти, сину людський, признач собі дві дорозі, якими прибуде меч вавилонського царя. Вони вийдуть обидві із краю одногого, а ти вистругай дорожковану руку, на початку дороги до міста її вистругай. 20 Признач дорогу, якою прибуде меч до Рабби Аммонових синів та до Юди в укріплений Єрусалим. 21 Бо цар вавилонський став на роздоріжжі, на початку двох доріг. Щоб ворожити чарами, трясе він стрілами, питає домашніх божків, розглядає печінку. 22 У правиці його був чар „на Єрусалим“, щоб поставити муроломи, щоб відкрити уста на крик, щоб підняти голос єхником, щоб поставити муроломи на брами, щоб насыпти вала, щоб збудувати башту. 23 Але буде це їм в їхніх очах, як чарування марнотне, буде для них заприсяження присягами, та він згадає провину, щоб були вони схоплені. 24 Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви згадуєте свої провини, що відкриваєте ваши гріхи, щоб бачені були ваши гріхи ваших учинків, за те, що ви пригадуєте, — у ворожі руки схоплені будете! 25 А ти, недостойний, несправедливий князю Ізраїлів, що надійшов його день у час провини кінця, 26 так говорить Господь Бог: Зняти завої й скинути корону! Це не зостанеться так, — піднесеться низьке, а високе понизиться! 27 Руїною, руїною, руїною покладу його! Та цього не станеться, аж поки не прийде Той, Хто має право, — і Я Йому дам! 28 А ти, сину людський, пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог на Аммонових синів та про їхню ганьбу: І скажеш: Меч, меч відкритий на різанину, блискучий, щоб блищав, як та близькавка, — 29 для тебе бачили обманны видіння, пророкували для тебе неправду, — щоб посадити його на шию недостойних злочинців, яких день прийде в час карі кінця. 30 Верни ж меча до піхви його! У

місці, де створений ти, у краю походження твого осуджу Я тебе! 31 І виллю на тебе Свій гнів, в огні пересердя Свого на тебе дмухну, і дам тебе в руку людей зухвалих, які знищення замишляють! 32 Ти станеш огнєвим на їжу, твоя кров буде серед землі, не згадують про тебе, бо Я, Господь, говорив це!

22 І було мені слово Господнє таке: 2 „А ти, сину людський, чи будеш судити, чи судитимеш ти місто крові? І завідомо його про всі гидоти його, 3 та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Місто проливає кров у своїй середині, щоб прийшов його час, і робить божків собі, щоб занечищуватися! 4 Кров'ю, що ти проливала, о дочки Єрусалиму, грішила ти, а божками, яких ти робила, занечистилася, і наблизила свої дні, і прийшла аж до своїх років. Тому дам тебе нарідам на ганьбу, і на посміховисько для всіх країв! 5 Близькі та далекі від тебе насміхаються з тебе, нечистоїмenna, багатозаколотна! 6 Ось Ізраїлеві князі, кожен за раменом своїм, були в тебе, щоб кров проливати. 7 Батька та матір у тебе легковажать, чужинцеві роблять утиск серед тебе, сироту та вдову пригнічують у тебе. 8 Моїми святощами ти погорджуєш, а суботи Мої зневажаєш. 9 У тебе є накліпники, щоб кров проливати, і на пагірках їдять у тебе, розпусту чинять серед тебе. 10 Наготу батька в тебе відкривають, жінку, у чаїсі її місячної нечистоти, безчестять у тебе. 11 один робить гидоту з жінкою свого близнього, а той занечищує розпустою невістку свою, а той безчестить у тебе сестру свою, дочку батька свого. 12 Підкуп беруть у тебе, щоб кров проливати, ліхву та відсотка береш ти й ошукуюш утиском близніх своїх. А Мене ти забуваєш, говорить Господь Бог. 13 І ось сплеснув Я руками Своїми за твою кривду, яку ти робила, та за кровопролиття твої, що були в тебе. 14 Чи встоїть твоє серце, чи будуть міцні твої руки на ті дні, що Я буду з тобою чинити? Я, Господь, говорив це й зробив! 15 І розпорощу тебе серед нарідів, і розсиплю тебе по краях, і викину твою нечистість із тебе. 16 І станеш ти зbezчещеною через себе на очах нарідів, і пізнаєш, що Я — Господь!“ 17 І було мені слово Господнє таке: 18 „Сину людський, дім Ізраїлів став мені за жүжелицю; усі вони мідь, і ціна, і залізо, і бливо в середині

гórна, жúжелицею срібла сталися. 19 Тому так говорить Господь Бог: За те, що всі ви стали жúжелицею, тому ось Я позираю вас до серéдини Єрусалиму. 20 Як збирають срібло, і мідь, і залізо, і бливо, і цину до серéдини гóрна, щоб дмухати на нього огнем, щоб розтопити, — так зберу у Своїм гніві та в люті Своїй, і покладу, і розтоплю вас! 21 I позираю вас, і дмухнú на вас огнем Свого гніву, і ви будете розтóлені в серéдині його. 22 Як розтóлюється срібло в серéдині гóрна, так бúдете розтóлені ви в серéдині його, і пíзнаєте, що Я, Господь, вилив гнів Свíй на вас!“ 23 I було мені слово Господнє таке: 24 „Сину людський, скажи до неї: Ти земля неочищена, у дні гніву дощém не полýтай! 25 Змóва її пророків серед нього, як ревúчий лев, що здóбич шматує: жерúть душу, маєток та багатство забирають, прибóльшують уdів її в серéдині її. 26 Священики її ламають Закóна Мого, і зневажаóть Мої святощі, не розрізняють між святим та несвятим, і не оголошують рíзниці між нечистим та чистим, і від субіт Моїх закривають свої очі. I був Я зневáжений серед них. 27 Княzí її в серéдині її, немов ті вовкі, що здóбич шматують, щоб розливати кров, щоб губити дúші ради кóристі. 28 А пророки її все замазують болотом, бачать марнóту, і чаруþуть собі неправдою, вони кажуть: „Так говорить Господь Бог“, а Господь не говорив. 29 Нарóди Краю тиснуть єtиском та грабують грабунком, а вбогого та бідакá гнóблять, а чужýнця тиснуть у безправї“. 30 I шукав Я між ними чоловіка, що поставив би загорóду, і став би в вýломі перед Моїм обличчям за цей Край, щоб Я не знищив його, — та Я не знайшов! 31 I вилив на них Свíй гнів, огнем пересéрдя Свого повигúблював їх, їхню дорогу Я дав на їхню голову, каже Господь Бог“.

23 I було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, були собі дві жінки, дочки однієї матері. 3 I чинили вони в Єгипті розпustу, у своїй мóлодості чинили розпustу, — там почавлені їхні грúди, там замáцані їхні pérsa dívochí. 4 A їхні іména: Огóla — старша та Оголíva — сестра її. I стали вони Мої, і породили синів та дочок. A їхні iмéna: Самарíя — Огола, а Єrusalim — Оголíva. 5 I стала розпusною Огола, бувши Мою, і кохалася з своїми кохáнцями, з асиríянами, хто був

близький, 6 що їхне убрáння — блакítъ, намісники та заступники вони, усі вони — юнакí вродлývi, вéршники, що гарцюють на кóнях. 7 I дала вона свою розпustу їм, що всі вони добrні Aшшúровi сини, і всímá, яких кохала, і всímá своїми божkámi була вона занечищена. 8 Ta не відкідала вона своєї розпustи й від егíptyan, бо вони лежали з нею в її мóлодості, і вони стискали дívochí її pérsa, і виливали свою розпustу на неї. 9 Тому й дав Я її в руку її кохáнкіv, у руку Aшшúrovих синіv, що з ними кохалася вона. 10 Вони відкрили її наготу, позабирали синіv її та дочок її, а її забили мечем, I стала вона неславним iм'ям для жіnок, і прýsudi зробили на нíj. 11 A сестра її Оголива бачила це, але вчинила любов свою гíршою від неї, а розпustу свою — більшою від розпustи своєї сестри. 12 Вона кохалася з синами Aшшúrovimi, з близькými її намісниками та заступниками, досконало зодígненими, з верхívцámi, що гарцюють на кóнях, усі вони — юнакí вродливí. 13 I побачив Я, що вона обезчéщена, що дорóга одна iм' обóм. 14 Ta вона ще додала до розпustи своєї, бо коли побачила mýživ, вýrízvlenix на стíni, зобрáження халdeív, kréslenix i запущених червонílom, 15 pídpérézanih поясом по stégnax svoíx, вони з опадающим завbem на головi їхní, усі вони на вигляd výsíkóvi старšíni, подoba синіv вавілонських, Халдея — край нарóдження їхнього, 16 то пожадала вона їх через сам погляд очéi svoíx, i послala послanív po них, do Халdeí. 17 I прийшли до неї сини Вавилонu на ложе любовne, i занечístili її своєю розпustou, i вона занечístila nimi, — i віdvernułasя dушa її vіd них. 18 I віdкрила вона розпustu свою, i віdкрила свою нагotu, тому віdvernułasя dusha Moya vіd neї, як віdvernułasя dusha Moya vіd її sestri. 19 I побільшила вона розпustu свою na zгадku dnív svoéi mólodosti, коли чинila rозпustu в eгíptskomu krái. 20 I жадала вона собi на koхánciв tих, що їхня плоть — плоть oslini, a їхня póxiti — poxiti жerебcý. 21 I zгадala ti rозпustu svoéi mólodosti, коли eгíptyan stiscaли grudi tvoi radí pers tvoeї mólodosti. 22 Tому, Oголivo, tak говорить Господь Бог: Ось Я збуджú кохánciв tvoi на тебе, що vіd них vіdvernułasя dusha tvoja, i спровádzju їх на тебе з довkíllia, — 23 синіv Вавилонu, i всіх халdeív, Pekod, i Шoa, i Koa, i всіх

синів Ашшуро вих з ними, уродліві то юнакій, усі вони — начальники та заступники, військові старшийни та славні, усі вони гарцюють на конях. 24 I прийдуть на тебе з півночі, з колесницями та з колесами, та зо збором нарідів; щитя великого й щитамалого та шоломи покладуть проти тебе навколо. I дам їм право, і вони засудять тебе за своїми правами. 25 I зверні Я лютість Свою на тебе, і вони зроблять з тобою в гніві: пообтинають носа твого та вуха твої, а що полішиться в тебе, від меча упаде. Вони позабирають синів твоїх та дочок твоїх, а що залишиться в тебе, буде пожерте огнем. 26 I постягають із тебе шати твої, і позабирають речі пишноти твоєї. 27 I спиню Я розпусту твою в тебе, і розпусту твою з єгипетського краю, і ти не зведеш очей своїх на них, а про Єгипта вже не згадаєш. 28 Bo так говорить Господь Бог: Ось Я даю тебе в руку того, кого ти зненавиділа, у руку тих, що від них відвернулася душа твоя. 29 I зроблять з тобою в ненависті, і візьмуть здобуток твій, і поставлять тебе нагою та голою, і буде відкрита нагота перелюбі твого, і розпуста твоя та твій блуд. 30 Будуть робити це тобі за твоє ходіння в розпусті з нарідами, за те, що ти забезчестилася їхніми божками. 31 Дорогою своєї сестри ти ходила, тому дам її келіха в твою Руку. 32 Так говорить Господь Бог: Келіха своєї сестри ти вип'еш, глибокого та широкого; станеш за жарт та за по сміховисько, — це багатомісткий келіх. 33 П'янством та смутком будеш наповнена, — буде це келіх спустошення й розрухи, келіх твоєї сестри Самарії. 34 I ти вип'еш його, і витягнеш усе, а череп'я його порозбиваеш, і пірса свої порозриваш, бо це Я говорив, каже Господь Бог. 35 Тому так говорить Господь Бог: Через те, що ти забула Мене, і кинула Мене за спіну свою, то й ти носи розпусту свою та свій блуд! 36 I сказав Господь до мене: „Сину людський, чи будеш судити Оголу та Оголиву? То викажи їм їхні гидоти! 37 Bo вони перелюб чинили, і кров на їхніх руках, і з божками своїми перелюб чинили, і також синів своїх, яких породили Мені, перепроваджували через огонь для них на їжу. 38 Ще оце чинили Мені: Занечистили святиню Мою того дня, і суботи мої зневажили. 39 A коли вони різали синів своїх для своїх божків, то приходили до Моеї святині того дня, щоб забезчестити її, і оце так робили

вони в середині Мого дому. 40 A що більше, — посилали до мужів, що здалека приходять, що до них був посланий посланець, і ось поприходили ті, що для них ти вмилася, нафарбували блакитом очі свої й оздобою приоздобилася. 41 I сіла ти на дорогоцінному ліжку, а перед тим накритий стіл, і поклала на ньому кадило Мое та оливу Мою. 42 I голос заспокоєної товпи лунав при ньому, і до мужів тієї товпи спроваджували ще п'яних з пустині, і давали нараменники на їхні руки та пишні корони на їхні голови. 43 I сказав Я до тієї, що в'янула від перелюбі: Буде тепер вона ще далі чинити розпусту? 44 I прийшли до неї, як приходять до блудниці, так приходили до Оголи та Оголиви, розпусних жінок. 45 A люди справедливі — вони розсудять їх правом про тих, що чинять перелюб, та правом про тих, що кров проливають, бо вони чинять перелюб, і кров на їхніх руках. 46 Bo так говорить Господь Бог: Склікати б на них збори, і дати їх на страх та на здобич! 47 I збори закідають їх камінням, і порозсікають їх своїми мечами, синів їхніх та їхніх дочок повбивають, а їхні domi попалять огнем. 48 I спиню Я розпусту в Краю, і буде наука всім жінкам, і вони не будуть робити такого, як ваша розпуста! 49 I покладуть вони вашу розпусту на вас, і ви будете носити гріхи ваших божків. I ви пізнаєте, що Я — Господь Бог!”

24 А за дев'ятого року, десятого місяця, десятого дня місяця було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, напиши собі ім'я цього дня, цього самого дня, бо вавилонський цар саме цього дня наступив на Єрусалим. 3 I розкажі прйтчу на дім ворохобності, та й скажеш їм: Так говорить Господь Бог: Пристав ти котла, пристав та й налий води в нього. 4 Повкладай його кусні до нього, усякий добрий кусок, стегно та лопатку, наповни кістками добірними. 5 Візьми добірніше з отари, розклади під ним дріва, звари його кусні, і щоб у ньому зварилися кості його. 6 Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому душогубному, котлові, що іржя його в ньому, і що його іржа не сходить із нього! Кусок за куском повитягуй це з нього; на нього нехай не впаде жеребок! 7 Кров бо його серед нього, — він на голу скелю її помістив, не вилив на землю її, щоб порохом вкрити її. 8 Щоб лютість підійняти, щоб помститися, Я дам

його кров на голу скелю, щоб вона непокрита була. 9 Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому душогубному, — збільшу їгнище й Я! 10 Підкладі дров, розпалі цей огонь, доварій м'ясо, і вилий росіл, а кості хай спалені будуть. 11 І постав його порожнім на вугілля його, щоб він розігрівся, і щоб мідь його розпалилася, і щоб розтопілася у ньому нечистість його, щоб іржа його зникла. 12 Уесь труд надармо пішов, і не зійшла з нього його велика іржя, — в огонь його з його іржі! 13 У твоїй нечистоті є розпуста. За те, що Я чистив тебе, алé чистим не став ти, ти з своєї нечистоти вже не відчистишся, аж поки Я не заспокію Свою лютість на тобі. 14 Я, Господь, це казав, — і надійде воно! І зроблю, не звільню, і не змилуюся, — за твоїми доробами та за твоїми ділами засудять тебе, — це Господь Бог промовляє!“ 15 І було мені слово Господнє таке: 16 „Сину людський, ось Я візьму від тебе несподіваним ударом утіху очей твоїх, а ти не голosi й не плач, і нехай не виступить слоза твоя. 17 Стогні собі тихо, жалоби по померлих не роби, прикрáсу голови своєї обвий на себе, а взуття своє взуй на ноги свої, і не закривай вусів, і не їж жалобного хліба“. 18 І говорив я до народа рано, а ввечері помéрла мені жінка... І зробив я рано, як наказано мені. 19 І сказав мені той нарід: Чи не розповісі нам, щó це нам таке, що ти робиш? 20 І я їм сказав: Було мені слово Господнє таке: 21 Скажи Ізраїловому дому: Так говорити Господь Бог: Ось Я збезчещу святиню Мою, опору вашої сили, утіху ваших очей та любе вашій душі. А ваші сини та ваши дочки, що ви покинули їх, попадають від меча. 22 І ви зробите, як зробив я: вусів не закриєте, і хліба жалобного не будете їсти. 23 А прикрáсу ваши будуть на ваших головах, і взуття ваше — на ваших ногах, не будете голосити, і не будете плакати, а будите сокнути через свої гріхи, і будете стогнати один до одного. 24 І стане Єзекіль вам за знака: усе, що робив він, буде робити і ви. І коли те прийде, то пізнаєте ви, що Я — Господь Бог. 25 А ти, сину людський, — того дня, коли візьму від них їхню силу, радість пишноти їхньої, утіху очей їхніх, праґнення їхньої душі, їхніх синів та дочок їхніх, — 26 того дня прийде до тебе врятіваний, щоб сповістити про це в твої вуха. 27 Цього дня відкриються твої уста разом з

цим урятованим, і будеш говорити, і не будеш уже німий, і станеш для них знàком. І пізнають, що Я — Господь!“

25 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, зверні своє обличчя до Аммónових синів, і пророкуй на них. 3 І скажеш Аммónовим синам: Послухайте слова Господа Бога: Так говорити Господь Бог: За те, що ти говориш „Ага!“ про Мою святиню, бо вона збезчещена, і про Ізраїлеву землю, бо спустошена, і про Юдин дім, бо пішов у полон, 4 тому ось Я дам тебе синам сходу на спáдок, і поставлять вони в тебе шáтра свої, і зроблять у тебе місця своего пробування. Вони будуть їсти твій плід, і вони будуть пити твоє молоко. 5 І дам я Раббу на стáйню для верблóдів, а Аммónових синів на лíгво отари, і ви пізнаєте, що Я — Господь! 6 Бо так Господь Бог промовляє: За твоє плéскання рукою, і твоє тупотіння ногою, і що в душі тішишся ти всією своєю погордою до Ізраїлевої землі, 7 тому ось Я витягну Свою руку на тебе, і дам тебе на здóбич для нарідів, і витнущ тебе з нарідів, і вигублю тебе з країв, знищу тебе, і пізнаєш, що Я — Господь! 8 Так сказав Господь Бог: За те, що Моáв та Сeїр говорять: „Ось Юдин дім — як усі наріди“, 9 тому ось Я відкрию Моáвове узбіччя від міст, від його міст, від його кінця, пишноту землі: Бен-Гаешімот, Баал-Меон аж до Кíр'ятайму. 10 Я дам його на спáдок для синів сходу разом з синами Аммónовими, щоб не згадувались Аммónові сини серед нарідів. 11 А над Моавом зроблю прýсуди, і пізнають вони, що Я — Господь! 12 Так говорити Господь Бог: За те, що Едóм мстився мстою над Юдиним дном, і тяжко грішили, через те, що мстíлися над ними, 13 тому так говорити Господь Бог: І витягну Я руку Свою на Едóма, і витнущ з нього людіну й скотину, і вчиню його руїною, — від Теману й аж до Дедану вони попадають від меча! 14 І дам Я Свою помсту над Едомом у руку Мого народу Ізраїля, і вчиню в Едомі за гнівом Своїм, за лютістю Своєю, і зазнають вони Моеї помсти, говорити Господь Бог! 15 Так говорити Господь Бог: За те, що філістíмляни чинили в помсті, і мстилися мстою через погорду в душі, щоб нищити в вічній нéнависті, 16 тому так говорити Господь Бог: Ось Я витягну Свою руку на філістíмлян, і витнущ керéтян, і вигублю останок

морського берега, 17 і вчиню над ними жорстокі помсти лютими карами. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я вчиню Свою помсту серед них!“

26 I сталося одинадцятого року, першого дня місяця, було слово Господнє до мене таке: 2 „Сину людський, за те, що Тир говорить на Єрусалим: „Агá! зламалися це двері нарбдів, він звертається до мене, і я насичуся, бо він знищений“, 3 тому так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Тире, і підіймú на тебе багато нарбдів, як море підіймає свої хвилі. 4 I понищать вони мури Тиру, і повалять бáшти його, і вýмету з нього порох його, і обернú його на голу скелю. 5 Він буде серед моря місцем розтýгнення нéводу, бо Я сказав це, — говорити Господь Бог, — і стане він за здобич для нарбдів, 6 а його дóчки, що на полі, будуть побиті мечем, і пізнають вони, що Я — Господь! 7 Bo так говорить Господь Бог: Ось Я спровáджу до Тиру Навуходонóсора, вавилонського царя, з пíвночі, царя над царями, з конем і колесницею та з верхівцями, і з ними нáтовп, і числénний нарбд. 8 Він позабиває на полі дочок твоїх мечем, і зробить на тебе бáшту, і насипле на тебе вáла, і поставить проти тебе щитá. 9 I дасть муролóма на мури твої, і порозбиває мечами своїми він бáшти твої! 10 Від нádmíru кóней його закріє тебе їхня кúрява, від цóкоту вéршника, кóлеса та колесниці затремтять твої мури, як буде він вхóдити в брами твої, як входять до міста з розлáманим муром. 11 Копítами кóней своїх він потóпче усі твої вулиці, позабиває мечем твій нарбд, і на землю попáдають пам'ятники твоїї могутності. 12 I вони розграбують багатство твое, і пограбують товáри твої, і порозváлюють мури твої, і порозбивають домí твої пишні, а каміння твое, і дерéва твої, і навіть твій порох вони поскидають у вóду! 13 I Я припиню розлягáння пíсéнь твоїх, і бréнькіт гýсел твоїх більше чутій не бýде. 14 I зроблю тебе голою скелею, станеш місцем розтýгнення сítки, і більше не бýдеш збудóваний, бо Я, Господь, це сказав, Господь Бог промовляє! 15 Отак Господь Бог промовляє до Тиру: Чи ж від шóму падíння твого, коли бýдуть стогнати ранéні, коли забивáтимуть посеред тебе, не затремтять островí? 16 I всі князі моря посхоðять із трóнів своїх, і поздíймають вони свої мáнтїї, і постягають свої кольорóві одежі, — і

зодýгнуться стрáхом, посíдають на землю, і будуть тремтіти щохвилі, і стовpом постають над тобою. 17 I пíсню жалóбну про тебе вони заспíвають, і скажутъ тебі: Як загинуло ти, як одíране ти від морíв, славне місто, що сýльним на морі булó, воно й його мéшканці, що навóдили страх свíй на всіх його мéшканців! 18 Тепер затремтять островí в дñi упадку твого, і жахнúться всі ті островí, що на морі, твою загýбою. 19 Bo так Господь Бог промовляє: Коли Я тебе обернú на спустóшene місто, немов тí містá, що вони не замéшкані, коли піdíйmú Я безоднью на тебе, і велика вода тебе вкriє, 20 то знижу тебе рázом з тими, що сходять в могилу, до предáвного люду, і в пíдзéмній землі осаджú я тебе, як руїни відвíчні, із тими, що сходять в могилу, щоб ізно́ву ти не заселívся, і в країні живих бíльш не жив! 21 За пострах тебе учинó, — і не буде тебе, і будуть шукати тебе, — та вже більше не знáйдутъ навíки, говорити оцé Господь Бог!“

27 I було мені слово Господнє таке: 2 „А ти, сину людський, здíми пíсню жалóбну про Тир! 3 I скажеш до Тиру: Ти, що при входах морських пробувáеш, що торгуеш з нарбдами на числénних островáх: Так говорити Господь Бог: Тире, ти сказав: я — то корона красí! 4 У серці морíв граници твої; будívníci твої довершíли твою красу! 5 3 кипарíсу з Сенíру вони збудували для тебе всі дóшки подвíні, взяли кéдра з Ливáну, щоб щóглу зробити на тобі. 6 3 башáнських дубíв твої весла зробили, твій пóклад зробили із кости слонóвої, із смерéки з островів тих Кіttíjських. 7 Сорокáтий з Єгíпту вíссон був віtríлом твоїм, щоб за прápora бути тобі; блакít та пурпúра з островів Еліші стали твоїм покриттíм. 8 Мешkáнці Сидóну й Арвáду були весляrами тобі, мудрецí твої, Тире, у тебе були, вони — морепlávci твої. 9 Старш із Гевáлу й його мудрецí були в тебе за тих, що латали пролóми твої. Всі морськí кораблі й морепlávci їхні в тебе були, щоб міняти кram твій. 10 Перс, і Луд, і Пут були в вíйську твоїм вояkámi твоїми, вішали в тебе щитá та шolóma, — вони то давали тобі пишnotý. 11 Синóве Арваду та вíйсько твое — навколо на мурах твоїх, а Гаммадéй на бáштах твоїх пробувáли, щитí свої вішали навколо на мурах твоїх, — вони довершíли окрасу твою.

12 Таршіш був для тёбе қупцем через многоту багатства усякого; сріблом, залізом, циною й оливом платили вони за крам твій. **13** Яван, Тувал та Мешех — це купці твої, — людську душу та мідяні речі давали вони за замінний крам твій. **14** З дому Тогарми давали коні, і верхівців, і мулів за крам твій. **15** Синові Дедану — твої покупці; численні островий — торгували з тобою, — рогами слонової кости й гебановим деревом звертали данину твою. **16** Арам — твій купець через многість виробів твоїх; рубін, пурпур, і квітчасту тканину, і віссон, і коралі та дорогоцінний камінь давали тобі за крам твій. **17** Юда й Ізраїлів Край — це купці твої; пшеницю з Мінніту, солодощі, і мед, і оліву й бальзам давали вони за замінний крам твій. **18** Дамаск — твій купець через многість виробів твоїх, через многість багатства усякого, вином із Хелбону та білою вовною. **19** Ведан та Яван із Уззалу давали тобі за крам залізо оброблене, бальзам та очерет, — було це замінним крамом твоїм. **20** Дедан — твій купець килимками до сідел при їздженні. **21** Арабія та всі кедарські князі — покупці це твоєї руки; ягнятами, і бараніми, і козлами, — ними торгівля твоя. **22** Купці Шеви й Рами — покупці це твої, — коштовним бальзамом, і дорогим усіляким камінням та злотом давали вони за товár твій. **23** Харан, і Ханне, і Еден, купці Шеви, Ашшур та Кілмад — це твої покупці. **24** Це твої покупці коштовним убраним: покривалами блакитними, і квітчастими, і багатокольоровими тканими виробами, міцнimi шнурями пов'язаними за крам твій. **25** Кораблі із Таршішу — твої каравани, для краму твого замінного, — і став ти багатим, і став дуже славним у серці морів. **26** На воду велику тебе завели твої веслярі, і в серці морів східний вітер розіб'є тебé. **27** Багатство твоє та крам твій, і вироби твої замінні, мореплавці твої і твої щоглярі, ті, що латають пробої твої, і ті, що міняють замінний крам твій, і всі твої воякі, які в тебе, і всі збори твої, що серед тебе, — попадають в серці морів в дні упáдку твого! **28** На лément твоїх щоглярів затремтять вали морські, **29** і посходять з своїх кораблів усі веслярі, мореплавці, всі морські щоглярі, — на землі постають. **30** I заголосять за тебе вони тужним голосом, і кричатимуть гірко, і свої голови порохом пообсипають, у попелі будуть качатися! **31** I зроблять собі ради тебе жалобную

лýсину, і себé оперéжуть верéтами, і плакатимуть за тобою в гіркоті душі гірким голосінням. **32** I пісню жалоби сини їхні здíмуть про тебе, і над тобою співатимуть жалібно: „Хто інший, як Тир, — посередіні моря зруйнований? **33** Коли приплівали вýроби твої із морів, насищав ти численні народи; многоту багатства твого та вýробів замінних твоїх ти збагачував зéмських царів! **34** Тепер же, коли ти розбитий на морі, у водних глибинах, то замінний вýріб твій і всі збори твої серед тебе попáдали. **35** Над тобою стовплють усі остров'яни, а їхні царі затремтіли від жáху, засльозилися їхні обличчя! **36** Купці серед нарódів глузлýво свистять над тобою, — ти пострахом став, і не буде навіки тебе!“

28 I було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, скажи князеві Тиру: Так говорить Господь Бог: за те, що повійшилось серце твое й ти сказав: „Я Бог, сиджú на Божому престолі в серці морів“, а ти тільки людина, а не Бог, хоч ставив свое серце нарівні з серцем Божим. **3** Ось ти мудріший від Даниїла, — кожен мудрець не прилúчиться до тебе. **4** Своєю мудрістю та своїм розумом набув ти собі багатство, і назгромáдив золота та срібла в скарбницях своїх. **5** Великою своєю мудрістю та торгівлею своєю помнóжив ти багатство своє, і повійшилось твоє серце багатством своїм! **6** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ти ставиш свое серце нарівні з серцем Божим, **7** тому ось Я спровáджу на тебе чужих, насильників поміж нарòдами, і вони повитягають мечі свої на красу твоєї мудрості, і зневáжать красу твою. **8** Вони скинуть тебе в могилу, і помреш ти смертю пробитого в серці морів. **9** Чи справді ти скажеш: „Я Бог!“ перед убíвником своїм, а ти ж тільки людина, а не Бог, у руці тих, що зневажають тебе? **10** Ти помреш смертю необрíзанців, від руки чужих, бо Я це сказав, говорити Господь Бог!“ **11** I було мені слово Господнє таке: **12** „Сину людський, здійми жалобну пісню на тýрського царя, та й скажеш йому: Так говорить Господь Бог: Ти печать досконалості, повен мудrosti, і корона краси. **13** Ти пробувáв ув Едéні, садку Божому: усякий дорогий камінь — на одежі твоїй: карнеоль, топáz і юсپіс, хризоліт, согам, і онікс, сапфір, рубін і смарагд, і золото; знаряддя бубнів

твоїх та сопілок твоїх булій в тебе ще дня, коли був ти ствorenій, були вони наготовлені. **14** Ти помázаний Херувим хоронітель, і Я дав тебе на святу гору Божу, ти ходив посеред огністого каміння. **15** Ти був бездоганний у своїх дорогах від дня твого стvorenня, аж поки не знайшлася на тобі несправедливість. **16** Через велику торгівлю твою твое нутрò перепòвнилось насиллям, і ти прогрішив. Тому Я зневажив тебе, щоб не був ти на Божій горі, і погубив тебе, хоронітелю Херувіме, з середини огністого каміння. **17** Стало високим твое серце через красу твою, ти занапастів свою мудрість через свою красу. Кинув Я тебе на землю, дав тебе перед царями, щоб дивились на тебе. **18** Многотою провин своїх, через кривду торгівлі своєї зневажив ти святині свої. І вивів Я огонь з твоєї середини, і він пожер тебе, і Я зробив тебе побелом на землі на очах усіх, хто бачить тебе. **19** Усі, хто знає тебе перед народів, оставляють над тобою; ти пострахом станеш, і не буде тебе аж навіки!“ **20** І було мені слово Господнє таке: **21** „Сину людський, зверни свое обличчя до Сидону, і пророкуй на нього, **22** та й скажеш: так говорити Господь Бог: Ось Я на тебе, Сидоне, і буду шануваний серед тебе, і пізнають, що Я — Господь, коли робитиму на нього прýсуди, і коли покажу Свою святість серед нього. **23** І пошлю на нього моровіцю та кров на його вулиці, і впадé серед нього пробитий, що прийде на нього знавкóла, і пізнають, що Я — Господь. **24** І не буде вже для Ізраїлевого дому колібою терніни та будячя, що принoсить біль зо всіх їхніх окóлиць, що погóрджують ними, і пізнають вони, що Я — Господь Бог. **25** Так говорити Господь Бог: Коли Я позбираю Ізраїлів дім із нарідів, між якими вони розпорóшеннí, то Я покажу на ньому Свою святість на очах нарідів, і вони осядуть на землі своїй, яку Я дав Своєму рабові Якову. **26** І осядуть вони на ній безпечно, і будуватимуть домій та садитимуть виноградники, і будуть сидіти безпечно, коли Я чинитиму прýсуди на всіх тих, що погóрджують ними з їхнього довkілля. І пізнають вони, що Я — Господь, їхній Бог!“

29 За десятого року, десятого місяця, дванадцятого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни

свое обличчя до фараона, єгипетського царя, і пророкуй на нього та на весь Єгипет. **3** Говори та й скажеш: Так говорити Господь Бог: Ось Я на тебе, фараоне, цáрю єгипетському, крокодиле великий, що лежиш серед своїх рíк, що говориш: „Моя рíчка — моя, і я утворив її для себе!“ **4** І вкладу гачкí в щéлепи твої, і поприліплюю рибу твоїх рíчок до твоїї лускі, і підіймú тебе з середини твоїх рíчок, і всі риби твоїх рíчок поприліплюються до твоїї лускі! **5** І вирву тебе й кину в пустиню, тебе та всі риби рíчок твоїх; ти впадéш на поверхні поля, не будеш згромáдженій і не будеш позbýраний, — для зéмної звірини та для птаства небесного дам Я на тíжу тебе. **6** І пізнають усі мéшканці Єгипту, що Я — Господь, бо вони були для Ізраїлевого дому очерéтяною пáлицею. **7** Коли вони хапáлись за тебе долонею, ти ламався й роздираєш їм усе рамéно; а коли вони опирався на тебе, ти ламався й чинив, що їм трясліся всі стéгна. **8** Тому так говорити Господь Бог: Ось Я наведу на тебе меча, і витну з-між тебе людіну й скотину. **9** І стане єгипетський край спустошеннім та руйною, і пізнають вони, що Я — Господь, за те, що він говорив: „Рíчка — моя, і то я її утворив!“ **10** Тому ось Я проти тебе та проти рíчок твоїх, і обернú єгипетський край на поруйнóвані руйни, на спустошенні від Mígdolu аж до Севене, і аж до границі Етіопії, — **11** не перéйде по ньому нога людська, і нога звірини не перéйде по ньому, і не буде він замéшканий сорок рóків. **12** І обернú Я єгипетський край на спустошенні серед спустошених країв, а його міста серед поруйнованих міст будуть спустошеннім сорок років, і розпорóшу Єгипет перед нарідів, і порозсипаю їх по країх. **13** Бо так говорити Господь Бог: Напрýкінці сорока рóків позбираю Єгипет з-між нарідів, де вони були розпорóшенні. **14** І верну долю Єгипту, і верну їх до краю Патрос, до краю їхнього похóдження, і вони будуть там царством слабім. **15** З-поміж царств воно буде найнижче, і не підійметься вже понад нарідами, і поменшу їх, щоб не панували над нарідами. **16** І не буде вже воно для Ізраїлевого дому надією, яка пригадувала б беззаконня, коли вони, зверталися до нього. І пізнають вони що Я — Господь Бог!“ **17** І сталося за двадцятого й сьомого року, першого місяця, першого дня

місяця, було мені слово Господнє таке: **18** „Сину людський, — Навуходонόсор, цар вавилонський, змусив своє військо робити велику працю проти Тиру. Кожна голова вілісіла, і всяке рамено витерте, та нема нагороди ані йому, ані війську його від Тиру за ту працю, яку він робив проти нього. **19** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я дам Навуходонόсорові, цареві вавилонському, єгипетську землю, і він заберé багатство її, і ограбує грабунком її, і заберé її здобиччю, і вона стане нагородою для війська його. **20** За працю його, яку він робив у ній, Я даю йому єгипетську землю, бо вони це зробили Мені, говорити Господь Бог. **21** Того дня вирощу рога Ізраїлевому домові, а тобі відкрію уста серед них. І вони пізнають, що Я — Господь“.

30 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, пророкуй, і скажеш: Так говорить Господь Бог: Голосіть „Ой!“ цього дня! **3** Бо близький день, і близький день Господній, день хмарний, настає час нарідів! **4** І прийде меч на Єгипет, і буде третіння в Етіопії, коли будуть падати забиті в Єгипті, і заберуть багатство його, і будуть розбиті осноби його. **5** Куш, і Пут, і Луд, і ввесь помішаний народ, і Кув, і сини землі заповіту попадають з ними від меча. **6** Так говорить Господь: І попадають підпóри Єгипту, і так упадé гордина сили його, від Мі́гдолу аж до Севене, від меча попадають у ньому, говорити Господь Бог. **7** І буде він спустошений серед попустошених країв, а містá його будуть серед міст поруйнованих. **8** І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам огонь на Єгипет, і будуть повторщені всі, хто йому помагає. **9** Того дня повихóдять посланці з-перед Мого лиця на кораблях, щоб налякати безпечну Етіопію, і буде через них жах, як у день Єгипту, бо це ось надхóдить! **10** Так говорить Господь Бог: **І** Я зроблó кінець єгипетському многолідству рукою Навуходонóсora, вавилонського царя. **11** Він та нарід його з ним, насильники людів, будуть спровáджені зніщити землю, і вони повитягають мечі свої на Єгипет, — і наповнять край побитими! **12** І обернú Я річкí на суходíл, і передам землю в руку злочинців, і спустошу край та все, що в ньому, рукою чужих. Я, Господь, це сказав! **13** Так говорить Господь Бог: І повигúблюю божків,

і зроблó кінець боввánam з Нофу, і не буде вже князів в єгипетському краї, і дам пострах на єгипетську зéмлю. **14** І Пáтрós спустошu, і дам огонь у Цоан, і буду викóнувати прýсуdi в Но. **15** І виллю Я gnív Свíj на Cína, tverdýnjo єгипетську, i výtñu mnogolídstvo Но. **16** І пошlo Я огонь na Єgípet, silno буде kórčitiss Cíñ, a Но буде prólámáníj, a na Ноf napaduť vorogi vdeň. **17** Юнакí Avenu ta Pí-Besetu popádať víd mècha, a iñši píduť u polón. **18** A v Taxpanhæsí potémnje dñ, kolí Je lamatimu tam єgipet'skí ýrma, i skínčítiss v nymu pikhá sili його. Samoго його xmara zakrije, a його dôčki píduť u polón... **19** I буду vikonuvati prýsudi nad Єgíptom, i voni píznať, що Я — Господь!“ **20** І сталося, za odiñádciatogo roku, peršho mísia, cymođo dñia mísia, bulo meni slovo Gospodnje také: **21** „Синu люdський, Я зламав raméno faraona, єгипетского царя, і ось воно не буде перев'язане, щоб дати лíki, щоб покласти пов'язку, щоб обвýнути його, і щоб зміцнити його вхопитися за меч. **22** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я на фараона, єгипетского царя, і поламаю raména його, te дуже та te зламане, і викину меч з його рукí. **23** I розпорóшу Єгипет серед народів, і порозсипáю їх по краях. **24** I зміцню raména вавилонського царя, і дам меча Свого в його руку, — і зламаю Я фараонові raména, і він буде стогнати стógonom прокóленого перед ним. **25** I зміцнó Я raména вавилонського царя, а фараонові raména опадуť. I píznať voni, що Я — Господь, kolí Я dam Свого mеча v ruku vavilon'skogo царя, i prostyagný його na єgipet'skú zemľu. **26** I rozpóróшу Єgípet sered naródov, i porozsypáju їх po krajakh. I píznať voni, що Я — Господь!“

31 І сталося за одинádciatogo roku, третього mísia, peršho dñia mísia, buló meni slovo Gospodnje také: **2**, „Синu люdський, скажи faraonovi, царевi єgipet'skumu, ta do його mnogolídstva: Do kógo ty vpodoblyeušsja v svojí vélitchi? **3** Oсь Aishšur, kedr na Lívání, z prekrasními galúzkami, z tñíistou gushávino, i vysokoróslj, i až míj xmarami буде верхovítta його. **4** Bodí його víxovali, bezóðna його víkoxala, — vín ríčkí svojí poprovádij návkolo svogo nasádženja, a kanáli svojí posilav do vscih derev pöľových. **5** Tому

його зріст став вищий від усіх польових дерев, і помножилися галузки його, і від великої води його віття повидовжувалось, коли вигнався він. 6 В його віттях кублилося все птаство небесне, а під його галузками родила ся всяка польова звірина, а в його тіні сиділи всі численні народи. 7 І був він уродливий висотою свого зросту, довготою галузок своїх, бо його корінь був при великих водах. 8 Кедри в Божому садку не були рівні йому, кипариси не були подібні до галузок його, а платани не були, як його віття. Жодне дерево в Божому садку не було подібне до нього красобю своею! 9 Я оздобив його ряснотою галузок його, і йому заздрили всі еденські дерева, що в Божому садку. 10 Тому так сказав Господь Бог: За те, що ти повійшівся зростом, і дав верховіття своє аж між хмари, і повійшилося серце його, коли він став високим, 11 то дай його в руку сильного з нарідів, — він конче зробить йому за його беззаконня, за це Я вигнав його! 12 І вітяли його чужі, насильники нарідів, і повідкидали його. На горі й на всій долині попадали галузки його, і було поламане віття його по всіх потоках землі, а всі наріди землі повиходили з тіні його й покинули його. 13 Над його руїнами пробувало все небесне птаство, а при галузях його була всяка польова звірина, 14 щоб не повійшувалися своїм зростом усі дерева при воді, і не давали свого верховіття поміж хмари, і не ставали у своїй величині сильні між ними, що п'ють воду, бо всі вони віддані смерті до підземного краю серед людських синів, до тих, хто сходить до могил. 15 Так говорить Господь Бог: Того дня, коли він зійшов до шеболу, учинив Я жалобу, закрив над ними безодню, затримав його річкій, і була стримана велика вода, і затімнів над ним Лівана, а всі польові дерева помліли над ним. (*Sheol h7585*) 16 Від гуку упадку його Я вчинив третм'ячими наріди, коли Я знізвів його до шеболу з тими, що сходять до гробу. І потішлися в підземному краю всі еденські дерева, добре Ліванське, всі, що п'ють воду. (*Sheol h7585*) 17 Також вони зійшли з ними до шеболу, до побитих мечем, що сиділи, як його помічники, в його тіні серед нарідів. (*Sheol h7585*) 18 До кого став ти так подібний у славі та в великощі серед еденських дерев? І будеш ти знижений з еденськими деревами до підземного краю, посеред необрізанців будеш

лежати з пробитими мечем. Це фараон та все многолюдство його, говорити Господь Бог“.

32 І сталося за дванадцятого року, дванадцятого місяця, третього дня місяця, булó мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, здійми пісню жалобну на фараона, єгипетського царя, та й скажеш йому: Левчукові з нарідів подібний ти був, а тепер ти мов морська потвора, — випріскуеш воду по ріках своїх, і скalamучуеш воду ногами своїми, болотиш ти їхні річки! 3 Отак Господь Бог промовляє: Але сітку Свою розтягнú Я на тебе через збори численних нарідів, — і тебе Своїм нéводом вйтягнú! 4 І викину зразу на землю тебе, і кину тебе Я на поле широке, і над тобою спочине всяке птаство небесне, і тобою насичу звірину всієї землі. 5 І дам твоє м'ясо на горі, а трупом твоїм Я долини напóвню. 6 І землю, де пlyваеш ти, аж до горі напою її кров'ю твоєю, тобою напóвняться річища. 7 А коли Я тебе погашу, то небо закрию, а збрі його позатемнюю, сонце — хмарою вкрию його, а місяць не буде світити свого світла. 8 Всі світіла, що світять на небі, — позатемнюю їх над тобою, і дам темноту понад краєм твоїм, говорити Господь Бог! 9 І занепокóю Я серце численних нарідів, коли вість рознесу про руїну твою між нарідами аж до країв, яких ти не знат. 10 І оставлю численні наріди з-за тебе, а їхні царі затремтять через тебе в страху, як буду махати мечем Своїм Я перед їхнім обличчям, і третм'ячим кожен щохвилі за душу свою в дні упадку твого. 11 Бо так Господь Бог промовляє: Меч царя вавилонського прýде на тебе! 12 Мечами хоробрих Я порозкидаю твоє многолюдство. Усі вони — насильники нарідів, і гордість Єгипту понищать вони, і все многолюдство його буде вýгублене. 13 І вýгублю ввесь його скот при водах великих, і не буде вже їх каламутити людська нога, і копітко скотини не буде вже їх каламутити. 14 Тоді їхні води очищу, а їхні річки попроваджу, неначе оливу, говорити Господь Бог. 15 Коли обернú Я єгипетський край на спустошення, і край опустошений буде від усього, що в нім, коли Я поб'ю всіх тих, що замешкують в ньому, то пізнають вони, що Я — то Господь! 16 Оце пісня жалобна, і будуть жалобно співати її, дочки нарідів будуть співати жалобно її, про Єгипет

та про все многолюдство його будуть жалобно співати її, говорить Господь Бог“.¹⁷ I сталося за дванадцятого року, п'ятнадцятого дня місяця, було мені слово Господне таке: **18** „Сину людський, — жалобно заголоси про многолюдство Єгипту, і скинь його, його та дочок потужних народів до підземного краю із тими, хто сходить в могилу!¹⁹ Від кого ти став приемніший? Зійди й покладісь з необрізанцями! **20** Попадуть серед пробитих мечем, — меч даний на те, із ним ляжуть його всі народи. **21** Будуть йому говорити сильніші з хоробрих з-посеред шебу із помічниками: Посходили, полягали ці необрізанці, побиті мечем: (*Sheol h7585*) **22** Там Ашшур і всі збори його, навколо нього — гроби його, всі побиті вони, від меча всі попадали, **23** що були його гроби найглибше в могилі, і був його полк біля гробу його, — всі побиті вони, від меча всі попадали, що ширили жах по краю живих. **24** Там Еlam та ввесь натовп його коло гробу його, — всі побиті вони, від меча всі попадали, що зійшли необрізанцями до підземного краю, що ширили жах свій по краю живих, і понесли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу. **25** Далій йому ложе посеред побитих зо всім многолюдством його, гроби його коло нього, всі вони необрізанці, побиті мечем, бо ширили жах свій по краю живих і понесли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу, посеред побитих покладений він. **26** Там Мешех, Тувал та все многолюдство його, гроби його коло нього, всі вони необрізанці, побиті мечем, бо ширили жах свій по краю живих. **27** I не будуть лежати із ліцарями, що попадали із необрізанців, що зійшли до шебу з військовим знаряддям своїм, і поклали свої мечі під свої голови, і їхня провина — на їхніх костях, бо жах перед ліцарями був у краї живих, (*Sheol h7585*) **28** а ти розпорішений між необрізанцями, і поляжеш із тими, хто побитий мечем. **29** Там Едом, і царі його, і князі всі його, що при всій своїй силі були зложені з побитими мечами, — вони ляжуть з необрізанцями та з тими, хто сходить в могилу **30** Там північні князі, всі вони й всі сидоняни, що посходили разом з побитими, хоч був жах від їхньої, міці, були посоромлені, і полягали вони, необрізанці, з побитими мечем, і свою ганьбу понесли із тими, хто сходить в могилу. **31** Фараон їх побачить, і

потішиться всім многолюдством своїм, мечем побитий фараон та все його військо, говорить Господь Бог! **32** Bo поширю Я жах Свій на землю живих, і буде покладений серед необрізанців з побитими мечем фараон та усе многолюдство його, говорить Господь Бог“!

33 I булó мені слово Господне таке: **2** „Сину людський, говори синам свого народу, та й скажеш до них: Коли б Я спровадив на який край меча, і взяв би народ цього краю одного чоловіка з-поміж себе, і поставив би його собі вартовим, з і коли б він побачив меча, що йде на цей край, і засурмíв би в сурму, й остеріг народ, **4** і почув би хто голос сурму, та не був би оберéжний, і прийшов би меч та й захопíв би його, то кров його на голові його буде! **5** Голос сурму він чув, та не був оберéжний, — кров його буде на ньому, а він, коли б був оберéжний, урятував би свою душу. **6** A той вартовий, коли б побачив меча, що йде, і не засурмíв би в сурму, а народ не був би оберéжний, і прийшов би меч, і захопíв би одного з них, то він був би узятий за гріх свій, а його кров Я зажадаю з руки вартового. **7** A ти, сину людський, — Я дав тебе вартовим для Ізраїлевого дому, і ти почуєш з уст Моїх слово, й остережéш їх від Мене. **8** Коли б Я сказав до безбожного: „Безбожнику, ти конче помреш!“, а ти не говорив би, щоб остерегтی безбожного від дороги його, то він, несправедливий, помре за свій гріх, а його кров Я вимагатиму з твоєї руки. **9** A ти, коли остережéш несправедливого від дороги його, щоб вернувся з неї, і він не вéрнеться з своєї дороги, він помре за гріх свій, а ти душу свою врятувá. **10** A ти, сину людський, скажи до Ізраїлевого дому: „Ви кажете так, говорячи: Коли наші провини та наші гріхи на нас, і через них ми гýнемо, то як бýдемо жити?“ **11** Скажи їм Як живий Я, — говорити Господь Бог, — не прáгну смерти несправедливого, а тільки щоб вернути несправедливого з дороги його, і буде він жити! Наверніться, наверніться з ваших злих доріг, і нáшо вам умирati, dome Ізраїлів? **12** A ти, сину людський, скажи до синів свого народу: Справедливість справедливого — не врятує його в дні гріха його, а несправедливість несправедливого — не спіткнється він об неї в дні навéрнення від своєї несправедливості, а

справедливий не зможе жити в ній в дні свого гріха. **13** Коли Я скажу справедливому: Буде конче він жити, а він надіяється б на свою справедливість, та робив би кривду, то вся його справедливість не буде згадана, і за кривду свою, що зробив, він помре! **14** А коли Я скажу до несправедливого: Конче помреш ти, а він навірнеться від свого гріха, і робитиме право та справедливість: **15** застáву поверне несправедливий, грабунок відшкодує, ходитиме уставами життя, щоб не чинити кривди, то конче буде він жити, не помре! **16** Усі гріхи його, які він нагрішив, не будуть йому згадані, — право та справедливість робив він, конче буде він жити! **17** І кажуть сини твого народу: „Несправедлива Господня дорога!“ тоді як несправедлива їхня власна дорога. **18** Коли справедливий відвérнеться від своєї справедливості, і робитиме кривду, то помре він за те! **19** А коли несправедливий відвérнеться від своєї несправедливості, і чинитиме право та справедливість, то на них він буде жити! **20** А ви кажете: Несправедлива Господня дорога! Кожного з вас Я буду судити, Ізраїлів dome, за його добгами!“ **21** І сталося за дванадцятого року, десятого місяця, п'ятого дня місяця від нашого вигнання, прийшов був до мене втікач з Єрусалиму, говорячи: „Побите це місто!“ **22** А Господня рука була прийшла до мене ввечорі перед приходом цього втікача, і Він відкрив мої уста, поки прийшов той до мене вранці. І були відкриті мої уста, і не був уже я більше німий! **23** І було мені слово Господнє таке: **24** „Сину людський, мешканці цих руїн на Ізраїлевій землі говорять так: Авраам був один, та протé посів цей край, а нас багато, — нам дáний цей край на спáдщину! **25** Тому скажи їм: Так сказав Господь Бог: Ви на крові єсте, а свої очі звóдите до бовбáнів своїх, і кров проливаєте, — і цей край посýдете ви? **26** Ви спíраєтесь на свого меча, робите гидоту, і кожен безчестить жінку свого близнього, — і цей край посýдете ви? **27** Так скажеш до них: Так говорити Господь Бог: Як живий Я, — ті, хто в руїнах, попáдають від меча, а той, хто на широкім полі, того віддам звірині, щоб пожéрла його, а ті, хто в твердінях та в печéрах, помруть від моровиц! **28** І обернú Я цей край на спустошення та на сплюндрувáння, і скінчиться пихá сили його,

і опустошію Ізраїлеві гори, так що не буде їх перехожого. **29** І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я обернú цей край на спустошення та на сплюндрувáння за всі їхні гидоти, що зробили вони. **30** А ти, сину людський, — сини твого народу умовляються про тебе при стíнах і в двéрях домів, і говорять один з одним, кожен зо своїм братом, кажучи: Увійдіть та послухайте, що це за слово, що виходить від Господа? **31** І прийдуть до тебе, як приходить народ, і сядуть перед тобою як Мій народ, і послухають твоїх слів, але їх не віконають, бо що приемне в устах їхніх, те вони зроблять, а серце їхне ходить за захлáнністю їхньою. **32** І ось ти для них, як пісня кохáння, красноголосий і добрий грач, і вони слухають словá твої, але їх не викóнують! **33** А коли оце прийде, — ось воно вже приходить! — то пізнають вони, що серед них був прорóк“.

34 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, пророкуй на Ізраїлевих пáстирів, пророкуй та й скажеш до них, до тих пáстирів: Так говорити Господь Бог: Горе Ізраїлевим пáстирям, які пасу́ть самих себе! Хіба ж не отáру повинні пáсти пáстири? **3** Жир ви єсте, та вовну вдягáєте, ситу вівцю рíжете, але отари не пасéте! **4** Слабих не зміньяєте, а хворої не лíкуете, і порáненої не перев'язуєте, сполóшеної не вертаєте, і загінулої не шукаєте, але пануєте над ними силою та жорстокістю! **5** І порозпорóшувалися вони з браку пáстиря, і стали за їжу для всякої польової звірині, і порозбігáлися. **6** Блукає отáра Моя по всіх горах та по всіх високих згíр'ях, і по всій широкій землі розпорóшена отáра Моя, і немає нікого, хто турбууáвся б про них, і немає нікого, хто б їх шукав! **7** Тому, пáстирі, послухайте слова Господнього: **8** Як живий Я, говорити Господь Бог, — за те, що отáра Моя полíшена на здóбич, і стала отáра Моя за їжу для всякої польової звірині через брак пáстиря, і пáстири Мої не шукають Моеї отарі, а себе самих пасу́ть пáстири Мої, а отарі Моеї не пасу́ть, **9** тому, пáстирі, послухайте слова Господнього: **10** Так говорити Господь Бог: Ось Я на тих пáстирів, і зажадаю з їхньої руки отарі Моеї, і відíрвú їх від пасіння отарі, і ті пáстири не будуть уже пáсти самих себе, й Я врятую Свою отару з їхніх уст, і вони не будуть їм за їжу. **11** Бо так

Господь Бог промовляє: Ось Я Сам, і зажадаю отару Мою, і перегляну їх. 12 Як пастих переглядає своє стáдо того дня, коли він серед своєї розпорóшеної отари, так Я перегляну отару Свою, і вирятую їх зо всіх тих місць, куди вони були розпорóшенні за хмáрного та імлýстого дня. 13 I вýпроваджу їх від народів, і позбираю їх із країв, і приведу їх до їхньої землі, і бýду їх пасты на Ізраїлевих горáх, при рíчищах та по всіх осéлях краю. 14 На пасовищі доброму пástиму їх, і на високих Ізраїлевих горáх буде їхній вýпас, — там вони будуть лежати на вýпасі доброму, і випасáтимут сите пасовище на Ізраїлевих горáх! 15 Я буду пасты отару Свою, і я їх покладу на спочинок, говорить Господь Бог. 16 Загинулу вівцю відшукаю, а сполошену повернý, а порáнену перев'яжý, а хвору зміцнó, а ситу та сильну погублó, — буду пасты її правосуддям! 17 А ви, отáро Моя, так говорить Господь Бог: Ось Я бýду судити між вівцю й вівцею, між бараном i козлáми. 18 Чи мало вам того, що ви спáсуете хороше пасовище, а решту ваших пасовищ ви тóпчете своїми ногами? I воду чисту ви п'етe, а позосталу ногами своїми кalamútите? 19 I отара Моя мусить випасáти потóптане вашими ногáми, i пити скalamúчене вашими ногами! 20 Тому так Господь Бог промовляє до них: Ось Я Сам i розсуджú між вівцю ситою й між вівцею худою. 21 За те, що ви бóком i рамéном попихáєте, i рогáми вашими кóлете всіх слабíх, аж поки не порозпорóшуете їх геть, 22 то Я спасу отару Свою, i вона не буде вже за здóбич, i Я розсуджú між вівцею та вівцею! 23 I поставлю над ними однóго пástиря, i він буде їх пасты, — раба Мого Давида, він їх буде пасты, i він їм буде за пástири! 24 A Я, Господь, буду їм Богом, а раб Мій Давид — knázem серед них. Я, Господь, це сказав! 25 I складу Я з ними заповіта миру, i прикінчý на землі злу звіринý, i вони пробувáтимуть в пустині безпечно, i будуть спати по лісáх. 26 I вчиню їх та довkíllя Мого взгíр'я благословéнням, i спущу дощ в його чáсі, — будуть це дощі благословéнні. 27 I польово дréрево видасть свíй плíд, а земля видасть свíй урожай, i будуть вони безпечні на своїй землі, i пíзнають, що Я — Господь, коли зламаю занóзи їхнього ярмá, i врятую їх від руки тих, хто їх поневóлив. 28 I не бýдуть уже вони за здóбич для народів, i звіринá зéмна не жéртиме їх, i бýдуть

вони сидіти безпéчно, i не буде нíкóго, хто б їх настрашíв. 29 I вýкохаю їм саджанçá на славу, i не будуть вони вже зáбрани голодом із землі, i не понесúть уже гáньби нарóдів. 30 I пíзнають вони, що Я — Господь, Бог їхній, з ними, а вони — нарóд Мíй, дíм Ізраїлів, говорить Господь Бог. 31 A ви — отáро Моя, отара Мого пасовиšька, ви — люди, а Я — Бог ваш, говорить Господь Бог“.

35 I було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, зверни свое обличчя до гори Сеíр, i пророкуй на неї 3 та й скажеш їй: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, гóро Сеíре, i вýтягну руку Свою на тебе, й обернý тебе на спустóшення та на сплюндурувáння. 4 Міста твої обернý на руїну, а ти будеш спустóшенням, i пíзнастe ви, що Я — Господь! 5 За те, що ти маєш вíчну ворожнéчу, i валила Ізраїлевих синів через меча в часі їхнього нещаствя, в часі загибелi кíncévoї, 6 тому — як живий Я, — говорить Господь Бог, — на кров обернý тебе, i кров буде гнати тебе. Отож кров ти зненáвидíла, то кров буде гнати тебе! 7 Обернý Я гóро Сеíр на спустóшення та на сплюндурувáння, i вýтну з неї тогó, хто йде та вертáється. 8 I напóвню його гори трúпами йогó! Згíр'я твої й долини твої та всі твої рíчища, — побиті мечем попáдають у них! 9 На вíчні руїни обернý Я тебé, а містá твої не засéляться, i пíзнастe ви, що Я — Господь! 10 За те, що ти кажеш: „Два цi нарóди, i два цi кráї будуть мої, i ми посядемо те, де Господь був“, 11 тому, — як живий Я, — говорить Господь Бог, — зроблó Я за гнíвом твоїм та за зáздriство твоєю, які ти робив із своїї ненáвisti до них, i вони пíznáють Мене, коли буду судити тебе. 12 I пíзнаш ти, що Я — Господь, чuv усí обrázi твої, які ти казав на Ізраїлеві гори, говорячи: „Вони опустошíлі, дáni нам на їжу!“ 13 I ви величáлися проти Мене своїми устами, i збíльшували проти Мене слова свої, — Я це чuv! 14 Так говорить Господь Бог: Коли буде радíти вся земля, тодí вчиню її тобі спустóшенням! 15 Як радíш ти зо спáдку Ізраїлевого дому через те, що опустошíло воно, так зроблó Я й тобі. Спустóшенням станеш, гóро Сеíре, та ввесь Едóм, увесь він, i пíзнають вони, що Я — Господь!“

36 А ти, сину людський, пророкуй на Ізраїлеві гори, та й скажеш: Ізраїлеві гори, послухайте слова Господнього! 2 Так говорить Господь Бог:

За те, що ворог говорить на вас „Агá!“ і вічні пágірки стали вам за спáдшину, **3** тому пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог: За те, що пустóшено й тóптано вас знатко́ла, щоб були ви спáдком для останку нарóдів, і були ви взяті на кíнчик язикá й на балаканýну нарóду, **4** тому, Ізраїлеві góри, послухайте слова Господа Бога: Так говорить Господь Бог до гíр та до згíр'íв, до ríчищ та до долýн, і до спустошíлих руїн, і до опúщених міст, що стали за здóбич та за посмíховисько для решти тих нарóдів, що навколо. **5** Так говорить Господь Бог: Поправді кажú, що огнем Своєї ревности говорив Я на решту тих нарóдів та на весь Едом, що взяли собі Мій Край за спáдок у ráдості всього серця, у погóрді душі, щоб вýгнати його на здóбич. **6** Тому пророкуй на Ізраїлеву землю, та й скажеш до гíр, до згíр'íв, до ríчищ та до долин: Так говорить Господь Бог: Ось Я говорив у réвності Своїй та в гніві Своїм за те, що ви носили гáньбу нарóдів. **7** Тому так говорить Господь Бог: Прирíкаючи, Я пíдняв Свою róку, що тí люди, які навколо вас, — вони понесуть свою гáньбу! **8** А ви, Ізраїлеві гори, розпустіть ваше вítтя, і бýдете приносити плíд свíй для Мого нарóду Ізраїля, бо вони зблíзилися, щоб прийти. **9** Бо ось Я прийdú до вас, і звернúся до вас, — і ви бýдете обróблені та обсíяні. **10** I розмнóжу на вас людíну, увесь Ізраїлів дíм, усього його, — і будуть засéлені цí містá, а руїни будуть забудóвані. **11** I розмнóжу на вас людíну та скотíну, і вони помнóжаться та розплóдяться, і позасéлюю вас, як за вашої давníни, і буду чинити вам краще, як за ваших почáтків, і ви пíзнáєте, що Я — Господь! **12** I попровáджу на вас людíну, мíй нарóд Ізраїлів, і вони посýдуть тебе, і станеш ти їм на спáдок, і не будеш уже бýльше позбавляти їх дíтей. **13** Так говорить Господь Бог: За те, що говорять про вас: Ти юсі людíну, і позбавляеш нарóд свíй дíтей, **14** тому ти не будеш уже юсти людíни, і бýльше не позбавиш свíй нарóд дíтей, говорить Господь Бог! **15** I не почуєш уже ти бýльше гáньби від погáн, і нарúги нарóдів не будеш бýльше носítи, і не вчýниш бýльше, щоб нарóд твíй спотикáвся, говорить Господь Бог! **16** I булó мені слово Госpóднє таке: **17** „Сину людýський, Ізраїлів дíм — вони жили на землі своїй, та й занечíстили її своєю дорогою та своїми вчинками,

— як нечистість жінки в час нечистоти її стала їхня дорога перед Моїм лицем! **18** I вилив Я гнів Свíй на них за ту кров, яку вилили вони на землю, та бовváнами своїми занечíстили її. **19** I розсíяв Я їх серед нарóдів, і вони були розпорóшенні по країнах. За їхньою дорогою та за їхníми вчинками розсудíв Я їх. **20** I коли прийшли вони до тих нарóдів, куди поприхóдили, то зневáжили святе Мое Йménня, коли стали до них говорити: „Вони — нарóд Господа, та з землі Його повихóдили!“ **21** I змíлувався Я над Своїм святим Im'ям, що його зневáжив Ізраїлів дíм серед нарóдів, куди вони поприхóдили. **22** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Не для вас Я робló це, Ізраїлів дому, а тíльки для святого Свого Йménня, яке ви зневáжили серед нарóдів, куди ви поприхóдили. **23** I освячý Я велике Im'я Своé, зневáжене серед нарóдів, що ви зневáжили серед них, і пíзнають тí люди, що Я — Господь, — говорити Господь Бог, — коли Я покажú Свою святість серед вас на їхníх очáx. **24** I вízьмý вас із тих нарóдів, і позбираю вас зо всіх країв, і приведý вас до вашої землі. **25** I покроплó вас чистою водою, — і станете чистí; зо всіх ваших нечистот і зо всіх ваших бовvánів очíшу вас. **26** I дам вам новé серце, і новóго духа дам у ваше нутró, і викину камінне серце з вашого тіла, і дам вам серце із плоті. **27** I духа Свого дам Я до вашого нутrá, і зробló Я те, що устáвами Моїми будете ходити, а постанóви Мої будете стерегтí та викóнувати. **28** I ви будете сидіти в краю, якого Я дав вашим батьkám, і будете Мені нарódom, а Я буду вам Богом! **29** I спасý вас від усіх ваших нечистот, і покличу збíжжя, і помnóжу його, і не дам на вас голоду. **30** I намnóжу плíд дréрева та врожай поля, щоб ви бýльше не набиралися сóрому через голод між нарóдами. **31** I згадаєте ви про ваші дорóги лихí та про ваші вчинки, що не добрí, і будете брýдитися самих себе за свої провини та за гидóти свої. **32** Не для вас Я це робýтиму, — говорити Господь Бог, — нехай буде це вам віdóme! Зашарíйтесь та посоромтесь ваших дорíг, Ізраїлів дóме! **33** Так говорить Господь Бог: Того дня, коли Я очíшу вас зо всіх ваших провин, то позасéлюю цí містá, і будуть забudóвані руїни. **34** А спустóшена земля буде обróблювана за те, що булá спустóшенням на очáx кожного

перехожого. 35 І скажуть: Цей опустошілий край став як той едénський садóк, а ці міста, повалені й попустошенні та поруйновані, тепер укріплені та замéшкані! 36 І пізнають нарóди, які зостануться навколо вас, що Я, Господь, забудував поруйноване, засадив спустошіле. Я, Господь, говорив це — і зробив! 37 Так говорить Господь Бог: Ще на це прихилиося до Ізраїлевого дому, щоб зробити їм: помножу їх, як людську отáру! 38 Як освячена отáра, як отара Єрусалиму в його свята, такі будуть ці поруйновані містá, повні отари людської, — і пізнають вони, що Я — Госпóдь!“

37 Булá надо мною Господня рука, і Дух Господній вýпровадив мене, і спинив мене серед долини, а вона — повна кістóк! 2 І Він обвів мене біля них навколо, аж ось їх дуже багато на повéрхні долини, і ось вони стали дуже сухі! 3 І сказав Він мені: „Сину людський, чи оживутъ оці кóсті?“ А я відказав: „Господи Боже, — Ти знаєш!“ 4 І сказав Він мені: „Пророкý про ці кості, та й скажеш до них: Сухі кóсті, послухайте слова Господнього! 5 Так говорить Господь Бог до цих кістóк: Ось Я введý у вас духа — і ви оживутъ! 6 І дам на вас жíли, і вýросте на вас тіло, і простягнý на вас шкíру, і дам у вас духа, — і ви оживутъ. І пізнаєте ви, що Я — Госпóдь!“ 7 І пророкував я, як наказано. І знявся шум, коли я пророкувáв, і ось гýркіт, а кóсті зближáлися, кістка до кістки своєї. 8 І побачив я, аж ось на них жíли, і виросло тіло, і була натýгнена на них шкíра звéрху, та духа не було в них. 9 І сказав Він мені: „Пророкý до духа, пророкý, сину людський, та й скажеш до духа: Так говорить Господь Бог: Прилинь, духу, з чотирьох вітрíв, і дихнý на цих забитих, — і нехай оживутъ!“ 10 І я пророкував, як Він наказав був мені, — і ввýшов у них дух, і вони ожилí, і поставáли на ноги свої, — вýсько дуже-дуже велике! 11 І сказав Він мені: „Сину людський, ці кості — вони ввесь Ізраїлів дім. Ось вони кажуть: Повисихáли наші кості, і загінула наша надія, нам кіnéць! 12 Томý пророкý та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я повідчиняю ваші гробí, і позвóджу вас із ваших гробíв, мýй нарóде, і введý вас до Ізраїлевої землі! 13 І пізнаєте ви, що Я Госпóдь, коли Я повідчиняю ваші гробí, і коли позвóджу вас із ваших гробíв, Мýй нарóде! 14 І дам

Я в вас Свого Духа, — і ви оживéте, і вміщú вас на вашій землі, і пізнаєте ви, що Я, Госпóдь, сказав це й зробив, говорить Госпóдь!“ 15 І булó мені слово Господнє таке: 16 „А ти, сину людський, візьмý собі один кусок дéрева, і напиши на ньому: „Юді та синам Ізраїля, його дрúзям“. І візьми ще один кусок дерева, і напиши на ньому: „Йóсипові дерево Єфрема та всьому домові Ізраїля, дрúзям його“. 17 І зблизь їх собі одне до одного на один кусок дерева, — і вони стануть за однé в твоїй руці! 18 І як скажуть до тебе сини твого нарóду, говорячи: Чи не оголóши нам, щó це в тéбē таке? 19 то скажи їм: Так говорить Госпóдь Бог: Ось Я візьмý дерево Йóсипа, що в Єфремовій руці, та племéна Ізраїлеві, його дрúзів, і дам на нього дерево Юді, і вчиню їх за одне дерево, — і стануть вони одним у Моїй руці! 20 І будуть ці дерéва, що напишеш на них, у руці твоїй на їхніх очáх. 21 І скажи до них: Так говорить Госпóдь Бог: Ось Я візьмý Ізраїлевих синів з-посеред нарóдів, куди вони пíшли, і позбирáю їх знáвкóла, і введý їх до їхніої землі. 22 І зроблю їх за один нарóд у краї на Ізраїлевих горáх, і бýде для всіх них один цар за царя, і не бýдуть уже двомá нарóдами, і не бýдуть уже більш подíлені на двоє царств. 23 І більш не будуть вони занéчíшуватися своїми бовváнами й гидóтами своїми та всімá своїми перéступами, спасý їх зо всіх їхніх осéль, де вони грíшили, й очíщу їх. І будуть вони мені нарóдом, а Я буду їм Богом! 24 А раб Мýй Давид буде царем над ними, і один пáстир буде для всіх них, і постановами Моїми вони будуть ходити, а устави Мої будуть стерегтý й викóнувати їх. 25 І осéдуть вони на тій землі, яку Я дав був Моєму рабові Яковові, що сидíли на нíй їхні батькí, і осéдуть на нíй вони та їхні сини, та сини синів їхніх аж навíки, а Мýй раб Давид буде їм кнýзем навíки! 26 І складý з ними заповіта миру, — це буде вíчний заповіт із ними. І змíцнó їх, і намнóжу їх, і дам Свою святиню серед них на вíки! 27 І буде місце Мого пробувáння над ними, і Я буду їм Богом, а вони Мені бýдуть нарóдом. 28 І пізнають ці нарóди, що Я — Госпóдь, що освятив Ізраїля, коли буде Моя святиня серед них навíки!“

38 І булó мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, зверні своє обличчя до Гóга, краю

Магога, князя Рóшу, Мешеху та Тувалу, і пророкуй на нього 3 та й скажеш: Так сказав Господь: Ось Я проти тебе, Гогу, княже Рошу, Мешеху та Тувалу! 4 I завернú тебе, і вкладú гачкí в щéлепи твої, і вíведу тебе та все вíйсько твое, кóней та верхíвців, усі вони досконало озбрóені, велике збóрище, зо щитáми та щитkами, усі озброєні мечáми. 5 Парас, Куш і Пут із ними, усі вони зо щитом та з шóломом. 6 Гомер і всі бóрди його, дім Тогарми, кінці північні та всі відділи його, числénні нарóди з тобою. 7 Приготуйся, і приготуй собі ти та все збóрище твое, зібрані при тобі, і бúдеш для них сторóжею. 8 По багатьох днях ти бúдеш потрібний, у кінці рóків прийдеш до Краю, що повéрнений від меча, що зібраний від числénних нарóдів, на Ізраїлеві гори, що зáвжди були руїною, а він був вíведений від нарóдів, і всі вони сидять безпечно. 9 I вíйдеш, прийдеш як буря, будеш як хmara, щоб покрити землю, ти та всі відділи твої, та числénні нарóди з тобою. 10 Так говорить Господь Бог: I станеться того дня, увійдуть слова на твое серце, і ти бúдеш думати злу дýмку, 11 та й скажеш: Підú на неукріплений край, знайдú спокíйних, що безпечно сидять, усі вони сидять в осáдах без муру, і нема в них зáсува та воріт, 12 щоб набрати здóбичі, і чинити грабунок, щоб повернути свою руку на заселені руїни, і на нарóд, зібраний з нарóдів, що набувають добуток та маєток, що сидять посеред землі. 13 Шева та Дедан, і купці Таршішу, і всі левчукí його скажуть тобі: Чи ти прийшов набрати здóбичі, чи ти зібрав своє збóрище, щоб чинити грабунок, щоб вíнести срібло та золото, щоб набрати добутку та маєток, щоб набрати великої здóбичі? 14 Тому пророкуй, сину людський, та й скажеш до Гога: Так говорить Господь Бог: Чи того дня, коли нарóд Мій сидíтиме безпечно, ти не довідаєшся про це? 15 I прийдеш із свого місця, із північних кінців, ти та числénні нарóди з тобою, — всі вони гарцюють на кóнях, збóрище велике й вíйсько числénне! 16 I здíймешся на нарóд Мій Ізраїлів, як хmara, щоб покрити землю. Буде це на кінці днів, і вíведу тебе на Мій Край, щоб нарóди пізнали Мене, коли Я покажу Свою святість тобі, Гогу, на їхніх очáх. 17 Так говорить Господь Бог: Чи ти той, що про нього говорив Я за давніх днів через Моіх рабів, Ізраїлевих пророків, що пророкували за тих днів

про рокý, щоб привéсти тебе на них? 18 I станеться того дня, у дні приходу Гога на Ізраїлеву землю, говорить Господь Бог, — увійде ревність Моя в ніздрі Мої. 19 I в ревності своїй, в огні Свого гніву Я сказав: цього дня буде великий трус на Ізраїлевій землі. 20 I затремтять перед Моїм лицем мóрські риби та птаство небесне, і польовá зvіринá, всяке гаддя, що плаzuє по землі, і всяка людýна, що на поверхні землі, і будуть поруйнóвані гори, і поваляться єрвища, і всякий мур на землю впадé. 21 I покличу проти нього меча на всіх горах Моїх, — говорить Господь Бог, — меч кожного буде на брата його! 22 I буду судитися з ними моровицéю та кров'ю, і пущú заливнýй дощ та камінний град, огонь та сérку на нього та на відділи його, та на числénні нарóди, що з ним. 23 I звельчуся, і покажу Свою святість, і буду пізнаний на очáх числénних нарóдів, і вони пізнають, що Я — Госпóдъ!

39 А ти, сину людський, пророкуй на Гога та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ото Я на тебе, княже Рóшу, Мешеху та Тувалу! 2 I вернú тебе, і попровáджу тебе, і підймú тебе з північних кінців, і впровáджу тебе на Ізраїлеві гори. 3 I виб'ю лука твого з твоеї лівіці, а твої стрíли кину з твоєї правиці. 4 Упадéш на Ізраїлевих горáх ти й усі відділи твої та нарóди, що з тобою; віддам тебе на з'їдження хíжому птаству, усякому крилатому та польовій зvіринí. 5 На відкритому полі впадéш ти, бо це Я говорив, говорить Господь Бог! 6 I пошлó Я огонь на Магога та на тих, що безпечно замéшкують островí, і пізнають вони, що Я — Госпóдъ! 7 А Свóе святе Ім'я розголосу посеред Мого нарóду Ізраїля, і більше не дам зневáжити святе Мое Ймénня, і нарóди пізнають, що Я — Госпóдъ, Святий Ізраїлів! 8 Ось прийде і станеться, — говорить Господь Бог, — це той день, що Я говорив. 9 I повихóдять мéшканці Ізраїлевих міст, і накладут огонь, і палитимуть зброю та щитkу щитá, лука та стрíли, і ручного кия та ráтище, і будуть ними палити огонь сім років. 10 I не будуть носити дров з поля, і не будуть рубати з лісів, бо збрóєю будуть палити огонь, і вíзьмуть здóбич із тих, хто брав здóбич із них, і пограбуþуть тих, хто їх грабував, говорить Господь Бог. 11 I станеться того дня, дам Я там Гогові місце грóбу в Ізраїлі, Долину Перехожих, на схід від моря, і що

замикає дорогу перехóжим. І поховáють там Гóга й усе його Многолюдство, та й назвутъ: Долина Многолюдства Гóга. 12 I буде ховати їх Ізраїлів дім, щоб очистити землю, сім місяців. 13 I буде ховати ввесь нарóд краю, і він стане для них за пам'ятку, того дня, коли Я прославлю Себе, говорить Господь Бог. 14 I віddілять людей, які без перéви ходíтимуть по краю й ховатимуть з перехожими позосталих ще на повéрхні землі, щоб її очистити. По семи місяцях вони ще будуть вишукувати. 15 I перéйдуть ті обхідникі по краю, і коли хто побачить людську кістку, то поставить при нíй знака, аж поки не поховають її похоронники в Долині Многолюдства Гóга. 16 А ім'я міста — Гамона. І очистять землю. 17 А ти, сину людський, так говорить Господь Бог: Скажи птáхові, усякому крилатому, та всій польової звíрині: Згromадьтеся й прийдіть, зберіться навколо над жертвою, що Я принесу для вас, велика жертва на Ізраїлевих горáх, і ви будете єсти м'ясо, і будете пити кров. 18 Ви будете єсти тіло лýцарів, а кров князíв землі будете пити, — баранí, і вíвцí, і козлí, бикý, — сitté башáнські бикý всі вони. 19 I будете єсти лíй аж до сítости, і будете пити кров аж до впóення з Моєї жертви, яку Я приніс для вас, — 20 і насйтитеся при Моему столі кíньми та верхíвцáми, лýцарями та всякими воякáми, говорить Господь Бог! 21 I дам Свою славу між нарóдами, і побачать усі нарóди Мíй суд, що зроблó Я, та Мою руку, що на них покладý. 22 I пíзнає Ізраїлів дім, що Я — Господь, їхнíй Бог, від цього дня й далí. 23 I пíзнають нарóди, що Ізраїлів дім пíшов на вигнáння за провини свої, за те, що спроневíрилися Мені, а Я скhováv був від них лице Своє, і віddав їх у руку їхніх нéприятелів, і всі вони попáдали від меча. 24 За їхнью нечýстістю та за їхнє беззаконня зробив Я це з ними, і скhovав від них лице Своє. 25 Тому так говорить Господь Бог: Тепер повернú долю Якова, і змилуюся над усім Ізраїлевим домом, і буду ревний за Своє святе Ймéння. 26 I віddчують вони свою гáньбу та все своє спроневíрення, яким спроневíрилися Мені, коли сядуть безпечно на свої землі, і не буде вже нікóго, хто б їх страшíв, 27 коли повернú їх з нарóдів, і позбирáю їх із країв їхніх ворогів, і покажу Свою святість у них на очах численних нарóдів. 28 I пíзнають вони, що Я — Господь, Бог їхníй, коли вýжену їх у полон

до нарóдів, а потóму позбираю їх на їхню зéмлю, і більш не позостáвлю там нікóго з них. 29 I не скhовau вже від них Свого лиця, бо виллю Духа Свого на Ізраїлів дім, говорить Господь Бог!"

40 Двадцятого й п'ятого року нашого вигнáння, на почátku року, десятого дня місяця, чотирнáдцятого року по тóму, як булó зруйнóване місто, того самого дня була на мені Господня рука, і Він упровáдив мене тудí. 2 У Божих видíннях упровáдив Він мене до Ізраїлевого краю, і дав спочíти мені на дуже високій горí, а на нíй булá нíbi будóба міста, з полúдня. 3 I привів мене тудí, і ось чоловíк, що його вид, нíbi вид близкóчou мídi, а в його руці — лýняна нитка та мірніча пáлиця, і він стояв у брамі. 4 I сказав мені цей чоловíк: „Сину людський, дивися своїми очýма й слухай своїми вýхами, і зверні свое серце на все, що я покажу тобі, бо ти привéдений сюди, щоб показати тобі. Усе, що ти побáчиш, об'явí Ізраїлевому дóмові“. 5 I ось мур назовні храму навkólo, а в руці того чоловíка мірніча пáлиця на шість лíктíв, на мíру лíкtem та долонею. I змíряв він ширину тíєї будíвлі — одна пáлиця, і заввýшки — одна палиця. 6 I прийшов він до брами, що її перéд у напрямі до сходу, і ввýшов її схóдами, і змíряв порога тíєї брами — одна палиця завшýршки, і другий порíг — одна палиця завшýршки. 7 A вартívná — одна палиця завdóvжки й одна палиця завшýршки, а помíж вартívnými — п'ять лíktív; а порíг брами з боку сíнечок тíєї брами, зсерéдини — одна палиця. 8 I змíряв він сíni тíєї брами зсерéдини — одна палиця. 9 I змíряв сíni брами — вісім лíktív, а стовпí її — два лíktív, а сíni брами — зсерéдини. 10 A брамні вартívní в напрямі на схíд — три звíдси й три звíдти, і мíra одна їm трьом, і мíra одна стовpám зvídси та zvídти. 11 I змíряв він ширину входу до брами — десять лíktív, довжинá брами — тринадцять лíktív. 12 A розмежувáння перед вартívnými — один лíkotь, і один лíkotь зvídти, а вартívná — шість лíktív зvídси й шість лíktív зvídти. 13 I змíряв браму з дáху вартívní до даху її, завшýrшки — двадцять і п'ять лíktív, дверí навпрóti дверéy. 14 I поробив стовpí, шíстдесят лíktív, і до стовpів пíдхóдить подвír'я, навkólo брами. 15 A від перéду брамного входу аж до перéду сínéй внутрíшної брами —

п'ятдесят ліктів. **16** І були вікна, широкі знадвору й вузькі в середині, до вартівень та до їхніх стовпів у середині брами навколо, і так до сіней, і вікна навколо до середини, а на стовпах вирізьблені пальми. **17** І він впровадив мене до зовнішнього подвір'я. І ось комори та підлога, викладена з каміння, зроблена для подвір'я навколо, тридцять комір на підлозі. **18** А ця підлога була позад брам, по довжині брам, діління підлога. **19** І зміряв він ширину від переду ділінної брами до переду внуtrішнього подвір'я назовні, — сто ліктів, на схід та на північ. **20** А та брама, що перед її в напрямі на північ до зовнішнього подвір'я, він зміряв довжину її та ширину її. **21** І вартівні її три звідси й три звідти, і стовпі її, і сіни її були за мірою першої брами, п'ятдесят ліктів довжина її, а ширина — двадцять і п'ять на міру ліктем. **22** А вікна її, і сіни її та вирізьблені пальми її — за мірою брами, що перед її в напрямі на схід, а сінома східцями входять у неї, а її сіни перед ними. **23** І брама внуtrішнього подвір'я навпроти брами на північ та на схід. І зміряв він від брами до брами — сто ліктів. **24** І він попровадив мене в напрямі на південь, аж ось брама в напрямі на південь. І він зміряв стовпі її та сіни її за тими мірами. **25** А в неї вікна та сіни її навколо, як ті вікна, п'ятдесят ліктів завдовжки, а завшіршки — двадцять і п'ять ліктів. **26** А семеро східців — вхід до неї, і сіни її перед ними, а вирізьблені пальми її одна звідси, а одна звідти при стовпах її. **27** А брама внуtrішнього подвір'я — у напрямі на південь, і він зміряв від брами до брами в напрямі на південь — сто ліктів. **28** І впровадив мене до внуtrішнього подвір'я південною брамою, і зміряв південну браму за тими мірами. **29** І вартівні її, і стовпі її, і сіни її за тими мірами, і вікна її, і в сінях її навколо — п'ятдесят ліктів завдовжки, а завшіршки — двадцять і п'ять ліктів. **30** А сіни її навколо — завдовжки двадцять і п'ять ліктів, а завшіршки п'ять ліктів. **31** І сіни її при зовнішньому подвір'ї, і пальми при стовпах її, а вісім сходів — її вхід. **32** І він упровадив мене до внуtrішнього подвір'я в напрямі на схід, і зміряв брами за тими мірами. **33** І вартівні її, і стовпі її, і сіни її за тими мірами, а в неї вікна та в її сінях навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завшіршки — двадцять і п'ять ліктів. **34** А її сіни

були до зовнішнього подвір'я, а пальми її при її стовпах звідси й звідти, а вісім східців — її вхід. **35** І впровадив мене до північної брами, і зміряв тими мірами. **36** Вартівні її, стовпі її, і її сіни та вікна в неї навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завшіршки — двадцять і п'ять ліктів. **37** А стовпі її — до зовнішнього подвір'я, а пальми — при стовпах її з цього й з того боку, а вісім сходів — її вхід. **38** І комора, і її вхід — у стовпах брам, там полошуть ціlopáлення. **39** А в сінях брами — два столі звідси й два столи звідти, щоб різати на них ціlopáлення й жертви за гріх та жертви за провину. **40** А при зовнішньому боці, що підіймається до входу північної брами, два столи, і при боці іншому, що при сінях брами, два столи. **41** Чотири столи звідси й чотири столи звідти при боці брами, вісім столів, що на них ріжуть. **42** І чотири столи на ціlopáлення, каміння тéсане, завдовжки — лікоть один і пів, а завшіршки — один лікоть; на них кладуть знаряддя, що ними ріжуть ціlopáлення та жертву. **43** І гакий, на одну долоню, були приготовані в домі навколо, а на столах — жертовне м'ясо. **44** А назовні внуtrішньої брами були дві кімнаті у внуtrішньому подвір'ї, що при північному боці брами, а їхній перед — у напрямі на південь, одна при боці східної брами, перед її — у напрямі на північ. **45** І сказав він до мене: „Ця кімната, що перед її в напрямі на південь, для священиків, що стережуть сторожу храму. **46** А та кімната, що перед її в напрямі на північ, для священиків, що виконують сторожу жéртвника. Це Садокові сини, що з Левієвих синів наближаються до Господа, щоб служити Йому. **47** І зміряв подвір'я — завдовжки сто ліктів, і завшіршки сто ліктів, чотирикутне, а жéртвник був перед храмом. **48** І впровадив мене до сіней храму, і зміряв стовпі сіней, — п'ять ліктів звідси, і п'ять ліктів звідти, а ширина брами — три лікти звідси й три лікти звідти. **49** Довжина сіней двадцать ліктів, а завшіршки — одинадцять ліктів, а десятьма сходами ходять до нього; а стовпі при стовпах, один звідси, а один звідти.

41 І впровадив мене до храму, і він зміряв стовпі, — шість ліктів завшіршки звідси, і шість ліктів завшіршки звідти, ширина скинії. **2** А ширина входу — десять ліктів, а боки входу — п'ять ліктів звідси й п'ять ліктів звідти; і зміряв довжину

його — сорок ліктів, а завшіршки двадцять ліктів. 3 І ввійшов він до середини, і зміряв входового стовпі — два лікті, а вхід — шість ліктів, а ширинá входу — сім ліктів. 4 І зміряв довжину його — двадцять ліктів, а завшіршки — двадцять ліктів на пéреді храму. І сказав він мені: „Це Святе Святих!“ 5 І зміряв він стіну храму — шість ліктів, а ширинá бічної кімнати — чотири лікті кругом навколо храму. 6 А кімнати бічні, кімнати при кімнаті, тридцять в трьох поверхах, і вхòдили в стіну, що храм мав для бічних кімнат навколо кругом, щоб держалися, і не держалися в стіні того храму. 7 І він ставав ширший, і обéтався все більше вгору до бічних кімнат, бо той храм був обéрнений більше вгору, кругом навколо храму, тому храм був ширший вгору, і так дòлішній поверх вхòдить на горішній через середній. 8 І бачив я вишину храму навколо, підвáлини бічних кімнат — повна пáлиця, шість ліктів. 9 Ширинá стіни, що в бічній кімнаті назóвні, п'ять ліктів, а вільне місце між бічними кімнатами, що належить до храму. 10 І поміж комóрами — завшіршки двадцять ліктів кругом навколо храму. 11 А вхід з бічної кімнати до вільного місця — вхід один у напрямі на північ, і вхід один на півден, а ширинá вільного місця — п'ять ліктів кругом навколо. 12 А будівля, що перед відгорóдженім майдáном у напрямі на зáхід, завшіршки сімдесят ліктів, а стіна будівлі п'ять ліктів, ширинá кругом навколо, а довжинá її — дев'ятдесят ліктів. 13 І він зміряв той храм, завdóвжки — сто ліктів, а відгорóджений майдáн і будівля та стіни її, завdóвжки — сто ліктів. 14 А ширина передньої частини храму та відгородженого майдáну на схід — сто ліктів. 15 І зміряв він довжину будівлі до пéреду відгородженого майдáну, що позад неї, галерія звідси й звідти, сто ліктів, і так внутрішній храм і сíнечки подвір'я. 16 Пороги та вíкна, широкі знадвóру, і вузькі всерéдині, галерія навколо них трьох, навпроти порогу дерев'яний обклад навколо й земля до вíкон, а вíкна зачинені. 17 Усе понад входом і аж до внутрішнього храму, і назóвні при кожній стіні кругом навколо, у внутрішньому й зовнішньому, вíрізблene, 18 і було зроблене херувимами та херувимом, два обличчя в херувима. 19 І лóдське обличчя — мали пальми

звідси, а обличчя левчuká — мали пальми звідти, порóблени при всьому домі навколо. 20 Від землі аж понад вхід — порóблени херувими та пальми на стіні храму. 21 Храм мав чотирикутні одвíрки, а пéред святині мав такий самий вигляд. 22 Жéртвник був із дерева, — три лікті високий, а довжинá його — два лікті, а в нього його куті й підніжжя його та стіни його — дерево. І сказав він мені: „Це той стіл, що перед Господнім лицем!“ 23 А в храмі та в святині було двоє дверей. 24 І в тих дверях було по дві дóщці, обýдві дóшки обéрталися, дві в одних двéрях, і дві в інших двeрях. 25 І були зроблені на них, на двéрях храму, херувими та пальми, як порóблени були в стінах, а дерев'яний ґанок при пéреді сінéй назóвні. 26 І вíкна, широкі знадвóру й вузькі всерéдині, і пальми звідси та звідти при бокáх сінéй, і такі бічні кімнати храму та стрíхи.

42 1 він вивів мене до зóvnішнього подвіr'я дорогою в напрямі на північ, і ввів мене до кімнат, що навпроти відгорóдженої площи, і що навпроти будівлі на північ. 2 Навпроти завdóvжки — сто ліктів, вхід північний, а завшіршки — п'ятдесят ліктів. 3 Навпроти — двадцять ліктів, що у внутрішньому подвіr'ї, і навпроти вíкладеної пíдлоги, що в зовнішньому подвіr'ї, галерія до переду галерії на три поверхі. 4 А перед кімнатами був хід на десять ліктів ширинí до внутрішнього подвіr'я, дорогою ста ліктів, а вíходи їхні — на північ. 5 А горішні кімнати були коротші, бо галерії забирали від них більше місця, ніж з дòлішніх та з середніх тієї будівлі. 6 Бо вони були триповерхові, і не було в них стовпів, як стовпí подвіr'я, тому вони були вужчі від дòлішніх та від середніх на землі. 7 А мур, що назовні навпроти кімнат, у напрямі зовнішнього подвіr'я, до пéреду кімнат — довжинá його п'ятдесят ліктів. 8 Бо довжина тих кімнат, що в зовнішнього подвіr'я, п'ятдесят ліктів, і ось на пéреді храму сто ліктів. 9 А пíд тими кімнатами — хід від сходу, коли вхòдити до них з зовнішнього подвіr'я. 10 По ширині муру подвіr'я в напрямі на схід до пéреду вільного місця й до переду будівлі — кімнати. 11 А дорога перед ними — як вид кімнат, що в напрямі на північ; яка довжинá, така ширинá їхня, а всі вíходи були за їхніми спóсобами та

за їхніми вýходами. 12 І як входи кімнат, що в напрямі півдня, такий був вхід на початку дороги, дороги перед відповідним муром у напрямі на схід, коли йти до них. 13 І сказав він мені: Кімнати північні і кімнати південні, що на переді вільного місця, це кімнати священі, де ідуть священики, що наближаються до Господа, найсвятіше, — там складають найсвятіше, і жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, бо це місце святе. 14 Коли священики ввійдуть, то не сміють виходити зо святиині до зовнішнього подвір'я, і мають там складати свої шати, в яких служать, бо вони святощі. І зодягнуть вони інші шати, і тоді тільки можуть зближатися до того, що належить нарідові!“ 15 І скінчів він вимірювання внутрішнього храму, і віпровадив мене в напрямі брами, що пéред її в напрямі на схід, і зміряв те кругом навколо. 16 Він зміряв мірникою пáлицею східний бік, — п'ять сотень пáлиць мірникою пáлицею навколо. 17 Зміряв північний бік, — п'ятьсот пáлиць мірникою пáлицею навколо. 18 Зміряв південний бік, — п'ятьсот пáлиць мірникою пáлицею. 19 Обернувшись до західного боку, — наміряв п'ятьсот пáлиць мірникою пáлицею. 20 На чотири сторони відміряв те. Мало воно мур кругом навколо, завдóжки — п'ятьсот, і завшíршки п'ятьсот, щоб відділити між святым та звичайним.

43 І попровáдив мене до брами, до брами, що звérнена в напрямі сходу. 2 І ось слава Ізраїлевого Бога йшла в напрямі від сходу, а голос Його був, як шум великої води, а земля засвітілася від слави Його! 3 І вид був такий же, як я бачив: як те вýдиво, що я бачив, коли я прихóдив руйнувати місто, і види були, як той вид, що я бачив при річці Кевáр. І впав я на обличчя своє! 4 І слава Господня ввійшла в храм у напрямі брами, що пéред її в напрямі сходу! 5 І підняв мене Дух, і віпровадив мене до вну́трішнього подвір'я, і ось слава Господня напóвнила храм! 6 І почув я Промовляючого до мене з храму, а той муж стояв при мені. 7 І сказав Він мені: „Сину людський, це місце престолу Мого, і місце стіп Моїх ніг, де Я буду перебувáти навіки посеред Ізраїлевих синів, — не занечістять уже Ізраїлів дім святе Ім'я Моє, вони та їхні царі розпустою своєю та трúпами їхніх царів при їхньому вмирáнні! 8 Вони ставили

свого порога при Моєму порозі, і свої одвірки при одвірках Моїх, так що тільки стіна була між Мною та між ними, і вони занечістили святе Ім'я Моє своїми гидотами, яких наробыли, і Я вигубив їх у Своїм гніві... 9 Тепер нехай вони віддалять від Мене розпustу свою та трупи своїх царів, і Я буду пробувáти між ними навіки. 10 Ти, сину людський, об'яві Ізраїлевому дому про цей храм, і вони посоромляться від своїх провин, і зміряють міру. 11 А якщо вони засоромляться від усього, чого наробыли, то вýясні їм вýгляд храму, і план його, і вýходи його та його входи, і всі устави його, і всі нáчерки його, і всі закóни його, і напиши це на очах їх, і нехай вони стережут усякий нáчерк його, і всі устави його, і нехай вони роблять їх!“ 12 Оце закóн храму: на вершині гори вся границя його кругом навколо має бути Святою Святих. Ось це закóн храму. 13 А оце міри жéртівника ліктями, лікоть — це лікоть та долона. І основа жéртівника — лікоть, і лікоть — завшíршки, а його границя до його краю навколо — одна п'ядь, і це задня сторона жéртівника. 14 А від основи на землі аж до дôлішнього обкладу жéртівника — два лікті, а завшíршки — один лікоть, а від малого віdstупу жéртівника аж до великого — чотири лікті, а завшíршки — лікоть. 15 А жéртівник — чотири лікті високий, а від жéртівника й вище — чотири роги. 16 А óгнище — дванадцять ліктів завдóжки на дванадцять завшíршки, чотирикутне при чотирьох своїх бóках. 17 А дôлішній обклад — чотирнáдцять ліктів завдóжки на чотирнáдцять завшíршки при чотирьох боках її, а границя навколо нього півліття, а основа його — лікоть навколо, а сходи його звérнені на схід. 18 І сказав Він мені: „Сину людський, так говорить Господь Бог: Оце устави жéртівника на день, коли він буде зроблений, щоб приносити на ньому ціlopáлення, і кропити на нього кров. 19 І даси священикам-Левитам, що вони з Садокового насіння, що наближаються до Мене, — говорити Господь Бог, — щоб служили Мені, молодого бика з великої худоби на жертву за гріх. 20 І вíзьмеш з його крові, і покропи на чотири його рóги й до чотирьох кутів оправи та до границі навколо, — і очисти його та освяти його. 21 І вíзьмеш бика тéї жертви за гріх, і спалять його на означеному місці храму назóвні святыні. 22 А другого дня

принесéш у жертву козла безвáдного на жертву за гріх, і очистять жéртвника, як очýстили биком. **23** А коли покíнчиш очищати, принесеш у жертву молодого бика з великої худоби, безвáдного, і безвадного баранá з отари. **24** І приведи їх перед Господнє лицé, і кинуть священики на них сíль, і принесúть їх ціlopáленням для Господа. **25** Сíм день бúдеш приготовляти козла жертви за гріх на кожен день, і молодого бика з великої худоби, і барана з отари, безвáдних приготóвлять. **26** Сíм день будуть очищати того жéртвника, і очýстять його, і освятять його. **27** І скінчáть ся тí днí, і станеться, восьмого дня й далí приготóвлять священики на жéртвнику ваші ціlopáлення та ваші жертви мирнí, — і вподóбаю Собí вас, говорить Господь Бог!“

44 І вернув мене в напрямі брами зóvníшньої святині, що обéрнена на схíд, а вона зámkнена. **2** І сказав мені Господь: „Брама ця буде зámkнена, не буде відchíнена, і ніхто не ввíйде в неї, бо в неї ввíйшов Господь, Бог Ізраїлів, і вона буде зámkнена. **3** Княzь, сам княzь буде сидіти в нíй, щоб їsti хлíб перед Господнім лицem; сíньми брами віn увíйде, і сíньми вíйде“. **4** І вíпровадив мене в напрямі пívníchoї брами до пéреду храму, і побачив я, аж ось слava Господня напóвнила Госpódñí dím! І впав я на обличчя свое. **5** І сказав мені Господь: „Сину люðskýj, зверní свое серце, і побач своїми очima, а своїми vúhami послухай усе, що Я говоритиму з тобою щодо всіх постанов Господнього дому, і щодо всяких закónів його, і зvérnesh свое серце до входу того храму в усіх výходах святині. **6** І скажеш до ворохóбників, до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Дóсить вам усіх ваших гидot, Ізраїlіv dome, **7** що ви ввóдили чужýnціv, необрízanosérdix та необрízanotíliх, щоб були в Моїї святині, щоб зneváжiti його, Míj хram, коли приносили Míj хлíb, líj та кров, i, krím усіх ваших гидot, zlamali Mogo заповíta. **8** I ви не néсли сторóжí святощív Moíx, ale поставили їх собí за сторожív Moїї várти в Moїї святині. **9** Так говорить Господь Бог: Кожen чужýnec, необрízanosérdij та необрízanotílij, ne vvíjde do Moїї святині; це i про всяkого чужýnca, що живé серед Ізраїlevих sinív. **10** I návítě Lевити, що були vídališi víd Mené,

коли блукав Ізраїlъ, що були зблудили від Menе за своїми божkámi, i вони понесúть кару за свою винu, — **11** i будуть вони в святыні Moїї служити сторожámi при брамах храму, i обслуговувати храм, вони будуть приносити цílopálenня й жертву нарóдові, i вони будуть ставати перед ними, щоб служити їm. **12** За те, що вони служили їm перед їхníми бовvánами, i стали для Ізраїлевого дому за спотикáння на провíйну, тому пídnay Я Свою руку на них, — говорить Господь Бог, — i вони понесúть провíйну свою! **13** I вони не pídídytъ до Menе, щоб бути священиками Meni, i щob pídhóditи до всіх святощív Moíx, до Святого Святих, i будуть носити gánybu свою та гidóti свої, які наробили. **14** I dam Я їх сторожами várти храму щodo всíe його працí, i щodo всього, що robítъся в nyomu. **15** A священики-Lевити, Sadokoví siní, що несли сторóжí Moїї святині, коли Ізраїlevi siní зблудíli були víd Menе, вони набlízяться до Menе на службу Meni, i будуть стояти перед Moím лицem, щоб приносити Meni líj та кров, говорить Господь Бог. **16** Вони vvíjdytъ до Moїї святині, i вони набlízяться до Mого stólu na службу Meni, i будуть нести Moїї сторóжí. **17** I станеться, коли вони вхóditimутъ до брами внутрíshного podvír'ya, то зodяgátimutъ льняný odíj, i ne vvíjde на них vovna, коли вони служитимутъ у брамах внутрíshного podvír'ya та назóvní. **18** Lьnání завóї будуть на їхníй головi, a льняná spídná odéja буде на їхníх stégnax; ne будуть operízuvatisya tim, щo viklikáe pít. **19** A коли вони будуть vixhóditи до zovníshnego podvír'ya, до нарódu, zdíymátimutъ шáti svoí, в яких служили, i поскладають їх u свящennih kímnátaх, i зodяgnutъ iñshu odéju, щob svoími свящennimi шátami ne torkatísya нарódu. **20** A головí svoí voni ne будуть golýti, i volóssya ne zapústya, — konče будуть strýgti volóssya svoje. **21** I vina ne будуть piti кожen iž священиkiv, коли máyutъ vхóditи до vñtríshnego podvír'ya. **22** A vđív ta rózvídok ne bratimutъ собí za žínonk, a bratimutъ télky dívchat iž nasínnia Ізраїлевого domu, ta vđovu, що буде vđovoju po священиkovi. **23** A нарód Míj будуть vони nавchatи rózrénznyti míj святым та zvichajnim, i zroblyatъ їх znaóchimi ríznicu míj нечистим та чистим. **24** A v supéréczí vони stanutъ, щоб судити, — pravosúdjam Moím rozсудятъ їi, i будуть steregti Zakóni Moíi, i ustavi

Мої при всіх святах Моїх, і суботи Мої будуть святити! 25 І до мертвої людні не підйдуть, щоб не занечистити себе, а тільки ради батька й матері, і ради сина, і дочки, і ради брата й сестри, що не належала чоловікові, занечистяться. 26 А по його очищенні прирахують йому ще сім день. 27 А того дня, коли він входить до святині, до внутрішнього подвір'я, щоб служити в святині, він принесе свою жертву за гріх, говорить Господь Бог. 28 І оце буде їм за спадщину: Я їхня спадщина, а володіння не дастé їм в Ізраїлі, — Я їхнє володіння! 29 Жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, — оце будуть вони їсти, і все закляте в Ізраїлі буде їхнє. 30 І перше з усіх первонароджених зо всього, і всякі приношення всього зо всіх ваших приношень буде священикам, і початок ваших діл дасте священикові, щоб він поклав благословення на вашому домі. 31 Усякого падла та пошматованого з птаства та скотіні священики не будуть їсти.

45 А коли ви будете кидати жеребкá про землю в спадщину, то дасте приношення Господéві, святе із землі, — двадцять і п'ять тисяч ліктів завдóвжки, а десять тисяч завшíршки йому. Це буде святе в усій його граници навколо. 3 А з цієї міри відміряєш двадцять і п'ять тисяч ліктів завдóвж та десять тисяч завшíр, і в цьому буде святыня, Святе Святіх. 4 Це святість із землі; вона буде для священиків, що служать святині, для тих, що наближуються, щоб служити Господéві, і буде їм місцем для домів і святих місцем. 5 А двадцять і п'ять тисяч ліктів завдóвж і десять тисяч завшíр буде для Левітів, що служать храмові, їм на володіння, міста на сидіння. 6 А на володіння місту дасте п'ять тисяч завшíр і двадцять і п'ять тисяч завдóвж, навпроти святого приношення; воно буде для всього Ізраїлевого дому. 7 А для князя буде з того й з того боку святого приношення й володіння міста, навпроти святого приношення й на переді володіння міста від західного краю на захід, і від східного краю на схід, а завдóвж відповідно одній частині племéна від західної граници до граници східної 8 землі; це буде йому за володіння в Ізраїлі, і Мої князі не будуть уже тиснути нарóду Мого, а Край дадуть Ізраїлевому дому, їхнім племéнам. 9 Так говорить Господь Бог: Дóсить вам, Ізраїлеві князі! Насильство та ютиски відсуньте, а робіть правосуддя та правду,

перестаньте випихáти нарóд Мій з його землі, говорить Господь Бог! 10 Майте справедливу вагú, і справедливу ефú та справедливого бáта. 11 Ефá й бат буде однакова міра, щоб бат винóсив десяту частину хóмеру, а десята частина хóмеру — ефá, згідно з хóмером буде міра його. 12 А шéкель — двадцять гéрив; двадцять шеклів, двадцять і п'ять шеклів, та п'ятнадцять шеклів буде вам міна. 13 Оце те приношення, що ви принесéте: шоста частина ефý з хóмеру пшениці й шоста частина ефи з хóмеру ячмénю. 14 А постáнова про оливу з бáта оліїви: десята частина бáта з кóру, десять батів — хóмер, бо десять батів — хóмер. 15 І одна штука з отари з двохсот штук з доброго пасови́ська Ізраїлевого на жертву хлібну, і на ціlopáлення, і на жертви мирні, щоб очистити їх, говорить Господь Бог. 16 Увесь нарóд цього Краю повинен давати приношення для князя в Ізраїлі. 17 А на обов'язку князя буде: ціlopáлення, і жертва хлібна та жертва лита в свята, і в новомісяччя та в суботи, в усі свята Ізраїлевого дому, — він приgotóує жертву за гріх, і жертву хлібну, і ціlopáлення, і жертви мирні на очищенні за Ізраїлів дім. 18 Так говорить Господь Бог: У першому місяці, першого дня місяця візьмеш молодого бикá з великої худоби, безвáдного, й очистиш святиню. 19 І візьмеме священик з крові жертви за гріх, і покróпити на одвíрок храму та на чотири кути відступу жéртвіника, і на одвíрок брами внутрішнього подвір'я. 20 І так зróбиш сьомого дня першого місяця за кожного, хто прогрішиться через пóмилку або з глупоти, і очистите храма. 21 У першому місяці, чотирнáдцятого дня місяця буде вам Пásха, свято семидéнне; будете їсти опрісноки. 22 І приgotóує того дня князь за себе та за ввесь нарóд краю бика на жертву за гріх. 23 І сім день свята буде він приgotóвлювати ціlopáлення для Господа, сім биків і сім баранів безвадних на день, сім день, і жертву за гріх, — козла на день. 24 І приgotóвить жертву хлібну, ефú на бика й ефú на баранá, а оліви — гін на ефú. 25 Сьомого місяця, п'ятнадцятого дня місяця в свято буде він приgotóвлювати те саме, сім день, як жертву за гріх, як ціlopáлення, так і жертву хлібну, так і оліву.

46

Так говорить Господь Бог: Брама вну́трішнього подвір'я, що звérнена на схід, буде зáмкнена шість день праці, а суботнього дня буде відчýнена, і в день новомíсячча буде відчýнена. 2 І ввýде князь ходом сíней брами ззóвнї, і стане при одвíрку брами, а священики приготóують його цílopáлення та його мирну жертву, і він поклонíться на порозі брами. А брама не буде зáмкнена аж до вечора. 3 І буде вклонýтися нарóд краю при вході цієї брами в суботи та в новомíсячча перед Господнім лицéм. 4 А те цílopáлення, що князь принесé Господéві суботнього дня, це шість безвáдних овець та безвáдний баран. 5 А жертва мучná — ефá на баранá, а на овець жертва хлíбна, — скільки дасть рука ного, а олivi — гíн на ефú. 6 А в день новомíсячча — молодий бик з великої худóби, безвáдний, і шéстero овець та баран будуть безвáдні. 7 І ефу на бика, і ефу на барана приготує він хлíбну жертву, а на овець — як сягнé рука його, а олivi — гíн на ефú. 8 А коли приходíтиме князь, то він увýде ходом сíней брами, і тим же ходом своїм вýде. 9 А коли нарóд краю буде приходіти перед Господнє лице в свята, то хто входить ходом брами пíвдénnoї, а хто входить ходом брами пíвdeñnoї, вýде ходом брами pívníchoї, — не вéрнеться ходом тíeї брами, яким увýшов, алé вýде протилéглою йомý. 10 А князь буде серед них: при вході їх вvýde, і при вýході їх вýde. 11 А в свята та в урочисті дні буде хлíбна жертва, — ефá на бика й ефá на баранá, а на вívcí — скільки дасть рука його, а олivi — гíн на ефú. 12 А коли князь приготóує добровóльного дара, цílopáлення або мирнí жертви, дар для Господа, то відчинять йому браму, що звернена на схід, і приготує своє цílopáлення та свої мирні жертви, як готове за суботи, і вýде, і замкнút браму по його вýході. 13 А вívcí однорíчну, безвáдну, приготóвиш на цílopáлення кожен день для Господа, щорáнку приготóвиш його. 14 А жертву хлíбну приготóвиш до нього щорáнку, шосту частину ефи, а олivi — третину гíна, щоб покропíти пшеничну муку, — це хлíбна жертва для Господа, постанови вíchní назávždi. 15 І приготують вívcю й жертву хлíбну та оливу щорáнку на стале цílopáлення. 16 Так говорить Господь Бог: Коли князь дасть комú зо

своїх синів дáра зо спáдку свого, це буде належати його синам, як їхнє володíння в спáдщині. 17 А коли він дасть дáра з свого спáдку однómu з своїх рабів, то це буде належати йому аж до року волі його, та й вéрнеться княzевi, бо це його спáдок, тільки синам його він належатиме. 18 А князь не вízме зо спáдку нарóду, витискаючи їх з їхнього володíння, — із свого володíння дасть своїм синам спáдок, щоб ніхто з нарódu Мого не розпорóшився зо свого володíння. 19 І впровáдив мене входом, що при боці брами, до свящénnих кіmnát для священиків, що звернені на pívních; і ось там є місце на їхньому зáдньому боці на záxid. 20 І сказав він менi: Оце місце, де священики бúдуть варити жертву за провину та жертву за грíх, де будуть пектý жертву хлíбnu, щоб не виносити до зóvníshного подвír'ya, і не посвятити народа. 21 І він вивíв мене до зóvníshного подвír'ya, і провів мене по чотирьох рógах подвír'ya, — і ось ще подвír'я на кожному розi подвír'ya. 22 На чотирьох рógах подвír'я були малі подвír'я, — сорок лíktív завдовж i тридцять завшír, міра одна для них чотирьох, простокúтні. 23 І був ряд камínnia nавколо них, nавколо них чотирьох, i порóблені kúkhni píd горожею nавколо. 24 І сказав він менi: Оце дím кухáriv, що там вáрять слуги храму жертву нарóдові.

47

І він вернув мене до дверéй храму, аж ось вихóдить вода з-пíd порога храму на схід, бо пéред того храму на схід. А вода схóдila здолу, з правого боку храму, з pívdnia vіd жértivnika. 2 І він вýпровадив мене в напрямі брами на pívních, і провів мене nавколо зóvníshnoю дорогою до зóvníshnoю брами, дорогою, зvérnenoю на схід; і ось вода випрýскувала з правого бóку. 3 І вийшов цей чоловík на схіd, а шнур був у його руцi, і він віdmírav tisíču líktív, i перепровádив мене водою, водою по kístki. 4 І віdmírav ще tisíču, i перепровádив мене водою по stégna. 5 І віdmírav віn ще tisíču, i був потík, якого я не míg перейtí, bo стала великою та вода на plýwanňia, потík, що був неперехídní. 6 І сказав віn менi: „Чи ти бачив це, sinu люðsckiy?“ I повív мене, i вернув мене на берег цього потóku. 7 А коли я вернувся, то ось на бérezí потóku дуже багато

дерéв з цього й з того бóку. 8 I сказав він до мене: „Ця вода виходить до схíдної округи, і схóдить на степ, і схóдить до моря, до води солної, — і вздорóвиться вода. 9 I станеться, всяка жива душа, що роїться скрізь, куди прихóдить той потíк, буде жити, і буде дуже багато риби, бо ввійшá туди та вода, і буде вздорóвлена, і буде жити все, куди прóйде той потíк. 10 I станеться, стануть при ньому рибаки від Ен-Геді й аж до Ен-Еглáїму; вода буде місцем розтáгнення нéводу, їхня риба буде за родом своїм, як риба Великого моря, дуже числénна. 11 Його ж бáгна та калюжí його не будуть уздорóвлені, — на сíль вони дáні. 12 A над потóком виросте на його бéрезі з цього й з того боку всяке дéрево ёстивné; не опадé його листя, і не перестáне плíд його, — кожного місяця буде давати первоплóди, бо вода його — вона зо святинí вихóдить, і буде плíд його на їжу, а його листя на лíк. 13 Так говорить Господь Бог: Оце гранíця, що ви посядете собі цю землю для дванадцяти Ізраїлевих племéн; Йóсип матиме два úдíli. 14 I посядете її як один, так і другий, бо, прирíкаючи, пíдняв Я був руку Свою дати її вашим батьkám, і припадé цей край вам у спáдшину. 15 A оце границя кráю: на пívníчному кíнцí від Великого моря напрямéць до Хетлону, як іти до Цedadу, 16 Хамат, Берота, Сівраїм, що між границею Дамаску та між границею Хамату, середúщий Хацар, що при границі Хавráну. 17 I буде границя від моря: Хацар-Енон, границя Дамаску на пívních, і границя Хамату. Це пívníchний кíнець. 18 A схídní kíнець, з-між Хавráну та з-між Дамаску, і з-між Гíлеаду та з-між Ізраїлевого кráю — Йордán; від границі аж до схídního моря відмíряєте. Це схídní kíнець. 19 A пívdénní kíнець, на пívden: від Тамару аж до води Мерівot-Кадешу, потóку, до Великого моря. Це пívdénní kíнець, на пívden. 20 A зáxídní kíнець — Велике море, від границі аж навпроти того, де йти на Хамат. Це зáxídní kíнець. 21 I подíлите цю зéмлю собі, Ізраїлевим племénam. 22 I станеться, подíлите її жеребkóм на спádok собі та чужýncям, що мéшкають серед вас, що породíli синів серед вас, і стануть вам, як тубíльцí між синами Ізраїlevimi; з вами вони кинуть жеребká про спádok серед Ізраїлевих племén. 23 I станеться, у тому плémení, де мéшкатиме з ним

той чужýneць, там дастé його спádok, говорить Господь Бог.

48 А оце іména племén: Від пívníchного kínca по boцí дороги до Хетлону, де йти до Хамату, Хацар-Енан, на границi Дамаску на pívních, по boцí Хамату, і будуть вони йому від схídního kínca aж до моря, — один удíl Дáновi. 2 A при граниci Dana від схídního kínca й aж до kínca záxídního, — один удíl Assíroví. 3 A при граниci Assíra від схídního kínca aж до kínca záxídního, — один удíl Neftalímovi. 4 A при граниci Neftalima від схídního kínca aж до kínca záxídního, — один удíl Manaсíi. 5 A при граниci Manaсíi від схídního kínca aж до kínca záxídního, — один удíl Efrémovi. 6 A при граниci Efréma від схídního kínca й aж до kínca záxídního, — один удíl Ruvímovi. 7 A при граниci Ruvíma від схídního kínca aж до kínca záxídního, — один удíl Юdi. 8 A при граниci Юdi від схídního kínca aж до kínca záxídního буде те приношenня, що ви принесéte, dílyanka на двадцять i p'ять tisíč zavšír, a zavdóvž — як одна з частин племen zo схídního kínca aж до kínca záxídního, i буде в níj святina. 9 Te приношenня, що принесéte Господévi, dílyanka буде zavdóvž двадцять i p'ять tisíč, a zavšír — двадцать tisíč. 10 A святе приношenня буде для oциh: dílyanka священикам на pívních двадцать i p'ять tisíč, a на záxíd zavšír deсять tisíč, a na sítid zavšír deсять tisíč, a na pívden zavdóvž двадцать i p'ять tisíč, i Господня святina буде серед того. 11 Священикам, посвяченim іz синів Sadoka, що виконували Мою сторожу, що не блукали блуканиou Ізраїлевих синів, як блукали Lевити, 12 то буде їm приношenня з приношenня цíeї землі, найсвятіша святість, при граниci Lевitív. 13 A Lевiti vіdpovídno граниci священикіv, dílyanka їm на двадцать i p'ять tisíč zavdóvž, a zavšír — deсять tisíč, usya довжинá — двадцать i p'ять tisíč, a ширинá — deсять tisíč. 14 I вони не продадутé iз цього, i не виміняютé, i первоплíd землі ní до kого не перéайде, bo це святість для Господа. 15 A dílyanka на p'ять tisíč zavšírshki й на двадцать i p'ять tisíč zavdóvžki призначається на оселення й на пасовиšska, a самé te mіsto буде всерéдині. 16 A оце rozmíri його: pívníchний kрай — чотири tisíči i p'ять сотень, i pívdénní kрай — чотири tisíči

й п'ять сотень, і від східнього краю — чотири тисячі й п'ятьсот сотень, а західній край — чотири тисячі й п'ятьсот сотень. 17 І буде пасовицько для міста, — на північ двісті й п'ятдесят, і на південь двісті й п'ятдесят, і на схід двісті й п'ятдесят, і на захід двісті й п'ятдесят. 18 А позостале на довжину навпроти святого приношення — десять тисяч на схід і десят тисяч на захід, і буде воно навпроти святого приношення, і буде плід його на хліб робітникам міста. 19 А робітників міста — будуть оброблювати його зо всіх Ізраїлевих племен. 20 Усе приношення — ділянка на двадцять і п'ять тисяч завдовж і на двадцять і п'ять тисяч завшир, чотирикутне, піднесене святе приношення понад володіння міста. 21 А позостале — для князя, з цього й з того боку святого приношення та володіння міста перед тими двадцятьма й п'ятьма тисячами приношення аж до границі на схід та на захід, навпроти тих двадцяти й п'яти тисяч аж до границі на захід, навпроти частин племен, — це князеві, і буде святе приношення, а святыня дому — серед них. 22 А з володіння Левитів і з володіння міста серед того, що буде князеві, між границею Юди й між границею Веніамина, буде це князеві. 23 А решта племен від східнього кінця аж до кінця західнього, — один удел Веніамінові. 24 А при границі Веніаміна від східнього кінця аж до кінця західнього, — один удел Симеонові. 25 А при границі Симеона від східнього кінця аж до кінця західнього, — один удел Іссахарові. 26 А при границі Іссахара від східнього кінця аж до кінця західнього, — один удел Завулонові. 27 А при границі Завулона від східнього кінця аж до кінця західнього, — один удел Гадові. 28 А при границі Гада до границі південної, на півдні, то буде границя від Тамару до води Меріват-Кадешу, пото́ку, до Великого моря. 29 Оце Край, що поділите жеребком у спáдок Ізраїлевим племенам, і це їхні удили, говорить Господь Бог. 30 А оце вýходи міста: з північного кінця — чотири тисячі й п'ятьсот сотень міри. 31 А міські брами — на імена Ізраїлевих племен, три брами на північ: одна брама Рувімова, одна брама Юдина, одна брама Левієва. 32 А при східному кінці — чотири тисячі й п'ятьсот сотень, а брам троє: одна брама Йосипова, одна брама Веніамінова, одна брама Дáнова. 33 І південний край — чотири тисячі й п'ятьсот сотень міри, а

брам троє: одна брама Симеонова, одна брама Іссахáрова, одна брама Завулóнова. 34 За́хідній кінець — чотири тисячі й п'ятьсот, три їхні брами: одна брама Гáдова, одна брама Асси́рова, одна брама Нефталíмова. 35 Навколо — вісімнадцять тисяч. А ім'я міста з того дня: „Тут Господь“.

Даниїл

1 За третього року царювання Йоякіма, Юдиного царя, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, до Єрусалиму, та й обліг його. **2** I дав Господь в його руку Йоякіма, Юдиного царя, та частину посуду Божого дому, і він відправив їх до краю вавилонського, до дому свого бога, а посуд відправив до скарбничного дому свого бога. **3** I сказав цар до Ашпеназа, начальника його євнухів, щоб привести з Ізраїлевих синів, і з царського, і з шляхетського роду, **4** юнаків, що нема в них жодної вади, і вони вродливого вигляду та розумні в усякій мудрості, і здібні до знання, і розуміють науку, і щоб у них була мотобрість служити в царському палаті, і щоб навчати їх книг та мови халдеїв. **5** I призначив їм цар щоденну поживу, з царської їжі та з вина, що сам його пив, а на їхнє виховання — три роки, а по закінченні їх стануть вони перед царським обличчям. **6** I були серед них з Юдиних синів Даниїл, Ананія, Мисайл та Азарія. **7** A начальник євнухів дав їм інші імена, і дав Даниїлові ім'я Валтасар, а Ананії — Шадрах, а Мисайлова — Мешах, а Азарії — Авед-Него. **8** I поклав Даниїл собі на серце, що він не оскверниться їжею царя та питвом, що той сам його пив, і просив від начальника євнухів, щоб не осквернитися. **9** I дав Бог Даниїлові ласку та милість перед начальником євнухів. **10** I сказав начальник євнухів до Даниїла: „Боюсь я свого пана царя, бо він визначив вашу їжу та ваше питво. Бо коли б він побачив ваше обличчя худішим, ніж у тих юнаків, що вашого віку, то ви зробите мою голову винуватою перед царем“. **11** I сказав Даниїл до старшого, якого начальник євнухів призначив над Даниїлом, Ананією, Мисайлом та Азарією: **12** „Віпробуй но своїх рабів десять день, і нехай дають нам із ярині, — і ми будемо їсти, та воду — і будемо пити. **13** I нехай з'являться перед тобою наші обличчя та обличчя тих юнаків, що їдять царську їжу, — і згідно з тим, що побачиш, зроби зо своїми рабами“. **14** I той послухався їх у цьому, і випробував їх десять день. **15** A по десяти днях їхній вигляд виявився кращим, і вони були здоровіші на тілі, аніж усі ті юнакі, що їли царську їжу. **16** I цей старший відносив їхню їжу та вино їхнього пиття, а давав їм ярину. **17** A ці чे�тверо

юнаків, — дав їм Бог пізнання та розуміння в кожній книжці та мудрості, а Даниїл розумівся на всякому видінні та снах. **18** A на кінець тих днів, коли цар сказав привести їх, то начальник євнухів привів їх перед обличчя Навуходоносорове. **19** I цар розмовляв з ними, і зо всіх них жоден не був знайдений таким, як Даниїл, Ананія, Мисайл та Азарія. I вони ставали перед царським обличчям. **20** A всяку справу мудrosti та розуму, що шукав від них цар, то він знайшов їх удесятеро мудрішими від усіх чарівників та заклиначів, що були в усьому його царстві. **21** I був Даниїл там аж до першого року царя Кіра.

2 A за другого року Навуходоносорового царювання приснилися Навуходоносорові сни. I занепокоївся дух його, і сон його утік від нього. **2** I сказав цар покликати чарівників та заклиначів, і чаклунів та халдеїв, щоб розповілі цареві його сни. I вони поприходили, і поставали перед царським обличчям. **3** I сказав до них цар: „Снився мені сон, і занепокоївся дух мій, щоб пізнати той сон.“ **4** A халдеї говорили цареві по-арамейському: „Царю, живи навіки! Розкажи перше сон своїм рабам, а ми об'явимо розв'язку“. **5** Цар відповів та й сказав до халдеїв: „Мое слово невідкличне: якщо ви не розповісте мені сна та його розв'язку, будете почетвертоані, а ваші domi обернутися в руїни. **6** A якщо ви розповісті сон та його розв'язку, одержите від мене дарі й нагороду та велику честь; тому об'явіть мені сон та його розв'язку“. **7** Вони відповіли вдруге та й сказали: „Цар перше розкаже сон своїм рабам, а ми об'явимо розв'язку“. **8** Цар відповів та й сказав: „Я знаю напевно, що ви хочете виграти час, бо бачите, що слово мое невідкличне. **9** Якщо ви не розкажете мені сна, то один у вас зайдум, бо ви змовилися говорити передо мною лож та неправду, аж поки зміниться час. Тому розкажіть мені сон, і я пізнаю, що ви об'явите мені, і його розв'язку“. **10** Халдеї відповіли перед царем та й сказали: „Нема на суходолі людіни, що могла б об'явити цареву справу, бо жоден великий та панівний цар не питався такої речі від жодного чарівника та заклинача та халдея. **11** A справа, про яку питается цар, тяжка, і немає таких, що об'явили б її перед царем, окрім богів, що не мають своїх мешкань разом із тілом“. **12** За

це цар розгнівався, та сильно розпінився, і наказав вигубити всіх вавилонських мудреців. 13 І вийшов накáз, і вбивали мудреців, і шукали Даниїла та його товаришів, щоб повбивати. 14 Того часу Даниїл розповів розважно та розумно Ариохові, начальникові царської сторожі, що вийшов був побивати вавилонських мудреців. 15 Він заговорив та й сказав Ариохові, царському владиці: „Чому такий жорстокий накáз від царя?“ Тоді Ариóх розповів Даниїлові справу. 16 І Даниїл увійшов, і просив просити від царя, щоб дав йому часу, і він об'явить цареві рóзв'язку сна. 17 Тоді Даниїл пішов до свого дому, і завідомив про справу товаришів своїх, Ананію, Мисайлa та Азарію, 18 щоб просили милости від Небесного Бога на цю таємницю, щоб не вигубили Даниїла та товаришів його разом з рештою вавилонських мудреців. 19 Тоді Даниїлові відкрита була таємниця в нічному видінні, і Даниїл прославив Небесного Бога. 20 Даниїл заговорив та й сказав: „Нехай буде благословенне Боже Ім'я від віку й аж до віку, бо Його мудрість та сила. 21 Він зміняє часі та пори року, скидає царів і настановляє царів, дає мудрість мудрим, і пізнання розумним. 22 Він відкриває глибоке та сховане, знає те, що в тéмряві, а світло спочиває з Ним. 23 Тобі, Боже батьків моїх, я дякую та слáвлю Тебе, що Ти дав мені мудрість та силу, а тепер відкрív мені, що я від Тебе просив, — бо Ти відкрив нам справу царéву“. 24 Потóму Даниїл пішов до Ариоха, якого цар призначив вýгубити вавилонських мудреців. Пішов він та й так йому сказав: „Не губи вавилонських мудреців! Заведи мене перед царя, — і я об'явлю цареві рóзв'язку сна“. 25 Тоді Ариóх негайно привів Даниїла перед царя, та й сказав йому так: „Знайшов я мужа з синів Юдиного вигнання, що об'явить царéву рóзв'язку сна“. 26 Цар заговорив та й сказав Даниїлові, що йому було ймénня Валтасáр: „Чи ти можеш об'явити мені сон, якого я бачив, та його рóзв'язку?“ 27 Даниїл відповів перед царем та й сказав: „Таємніці, про яку питаетесь цар, не можуть об'явити цареві ані мудреці, ані заклиначі, ані чарівники, ані віщуні. 28 Але є на небесах Бог, що відкриває таємниці, і Він завідомив царя Навуходонóсора про те, що бýде в кінці днів. Твій сон та видіння твоєї голови на ложі твоїм — оце вони: 29 Тобі, цáрю, приходили на ложе

твоє думкí твої про те, щó буде потім, а Той, Хто відкриває таємницю, показав тобі те, щó буде. 30 А мені ця таємниця відкрита не через мудрість, що була б у мені більша від мудrosti всіх живих, а тільки на те, щоб об'явити царéви рóзв'язку, і ти пізнáеш думкí свого серця. 31 Ти, цáрю, бачив, аж ось один великий боввáн, — бовван цей величезний, а блиск його дуже сильний; він стояв перед тобою, а вýгляд його був страшний. 32 Цей боввáн такий: голова його — з чистого золота, груди його та рамéна його — зо срібла, нутрó його та стегнó його — з міді, 33 голінки його — з заліза, ноги його — частинно з заліза, а частинно з глини. 34 Ти бачив, аж ось одірвáвся камінь сам, не через rуки, і вдарив боввáна по ногáх його, що з заліза та з глини, — і розторбóвши їх. 35 Того часу розторбóшилося, як одне, — залізо, глина, мідь, срібло та золото, і вони стали, немов та полóва з тóку жнiv, а вітер їх розвíяв, і не знайшloся по них жодного слíду; а камінь, що вдарив того боввáна, став великою горою, і напóвнив усю землю. 36 Оце той сон, а його рóзв'язку зараз скажемо перед царем. 37 Ти, цáрю, цар над царýми, якому Небесний Бог дав царство, влáду й міць та славу. 38 І скрізь, де мéшкають людські сини, польовá звіринá та птаство небесне, Він дав їх у твою rуку, та вчинив тебе пануочим над усіmá ними. Ти — голова, що з золота. 39 А по тобі постане інше царство, нижче від тебе, і царство трете, інше, що з міді, яке буде панувати над усією землею. 40 А царство четверте буде сíльне, як залізо, бо залізо товчé й розбиває все, так і воно стовчé й розіb'e, як залізо, що все розбиває. 41 А що ти бачив ноги та пальці частинно з ганчárської глини, частинно з заліза, то це буде поділене царство, і в ньому бýде трохи залізної міці, бо ти бачив залізо, змішане з глейкóю глиною. 42 А пальці нíг частинно з заліза, а частинно з глини, то й частина царства буде сíльна, а частина буде ламлýва. 43 А що бачив ти залізо, змішане з глейкóю глиною, то вони змішані бýдуть людським насінням, а не будуть прилягáти одне до óдного, як залізо не змішується з глиною. 44 А за днів тих царів Небесний Бог поставить цáрство, що навіки не зруйнується, і те царство не буде віддане іншому народові. Воно потовчé й покінчить усі ті царства, а само буде

стояти навіки. **45** Бо ти бачив, що з гори відірвався камінь сам, не руками, і потівком залізо, мідь, глину, срібло та золото. Великий Бог об'явив цареві те, що станеться пізнім. А сон цей певний, і певна його роз'язка!“ **46** Тоді цар Навуходоносор упав на своє обличчя й поклонився Даниїлові, і наказав принести йому хлібну жертву та лобі пахощі! **47** Цар відповів Даниїлові та й сказав: „Направду, що ваш Бог — це Бог над богами та Пан над царями, і Він відкриває таємниці, коли міг ти відкрити оцю таємницю!“ **48** Тоді цар звелічив Даниїла, і дав йому численні дарунки, і вчинив його паном над усім вавилонським краєм, і великим провідником над усіма вавилонськими мудрецями. **49** А Даниїл просив від царя, і він призначив над справами вавилонського краю Шадраха, Мешаха та Авед-Него, а Даниїл був при царському дворі.

3 Цар Навуходоносор зробив був золотого боввáна, — заввишки йому шістдесят ліктів, завшіршки йому шість ліктів. Він поставив його в долині Дура в вавилонській окрузі. **2** I цар Навуходоносор послав зібрати сатрапів, заступників, підсатрапів, радників, суддів, вищих урядників та всіх округових володарів, щоб прийшли на посвячення боввáна, якого поставив цар Навуходоносор. **3** Того часу зібралися сатрапи, заступники, підсатрапи, радники, скарбникі, судді, вищі урядники та всі округові володарі, щоб посвятити боввáна, якого поставив цар Навуходоносор, і поставали навпроти боввáна, якого поставив Навуходоносор. **4** А оповісник закликав лунким голосом: „До вас говóриться, нарóди, люди та язíки! **5** Того часу, коли ви почуєте голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря, флейти та всілякого роду музíку, падайте й поклоніться золотому боввáнові, якого поставив цар Навуходоносор. **6** А той, хто не впадé й не поклониться, тієї хвілі буде вкінений до середини палахкотючої огненnoї печі. **7** Тому того часу, як усі нарóди почујуть голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря та всілякого роду музíку, попáдають всі нарóди, люди та язíки, і поклоняються золотому боввáнові, якого поставив цар Навуходоносор“. **8** А цього часу наблизилися халдейські мужі, і доносили на юдеїв. **9** Вони заговорили та й сказали цареві Навуходоносорові: „Цáрю, живи навíки! **10**

Ти, цáрю, видав накáза, щоб кожен чоловíк, хто почує голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всілкої музíки, упав і поклонився золотому боввáнові. **11** А той, хто не впадé й не поклониться, бúде вкінений до середини палахкотючої огненnoї печі. **12** Є юдеїські мужі, яких ти призначив над справами вавилонської округи, Шадрах, Мешах та Авед-Него, — ці мужі не звернúли на тебе, цáрю, уваги: богам твоїм не служать, і золотому боввáнові, якого ти поставив, не вклоняються“. **13** Тоді Навуходоносор у гніві та в лютості наказав привéсти Шадраха, Мешаха та Авед-Него, і того часу цих людей привелі перед царем. **14** Навуходоносор заговорив та й сказав їм: Шадраху, Мешаху та Авед-Него, — чи це правда, що ви моїм богам не служите, а золотому боввáнові, якого я поставив, не вклоняєтесь? **15** Тепер, якщо ви готові, щоб того часу, коли почуєте голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всіляких родів музíку, попáдали й клáнялися боввáнові, якого я зробив. А якщо ви не поклонитеся, тієї години будете вкінені до середини палахкотючої огненnoї печі, і хто той Бог, що врятує вас від моїх рук?“ **16** Шадрах, Мешах та Авед-Него відповіли та й сказали цареві Навуходоносорові: „Ми не потребуємо відповідати тобі на це слово. **17** Якщо наш Бог, Якому ми служимо, може врятувати нас з палахкотючої огненnoї печі, то Він урятуете й з твоєї руки, о цáрю! **18** А якщо ні, нехай буде тобі, о цáрю, знáне, що богам твоїм ми не служимо, а золотому боввáнові, якого ти поставив, не бúдемо вклонятися!“ **19** Тоді Навуходоносор перепóвнився лютістю, і вігляд його обличчя змінився проти Шадраха, Мешаха та Авед-Него. Він відповів, і наказав напалити піч усéмеро понад те, як повинно булó напалити її. **20** I він наказав хоробрим військовим мужам, що були в його війську, зв'язати Шадраха, Мешаха та Авед-Него, щоб укинути до палахкотючої огненnoї печі. **21** Того часу ці мужі були пов'язані в своїх плащáх, у своїх сорóчках і в своїх шáпках, і в своїх убрáннях, і були повкýдані до середини палахкотючої огненnoї печі. **22** А що слово царя було гóstre, то піч напалена була надзвичáйно сильно, так що тих мужів, що підіймали, щоб укинути Шадраха, Мешаха та Авед-Него, забило їх огнянé полум'я. **23** А ці три мужі, Шадрах, Мешах

та Авед-Него, упали до середини палахкотючої огненnoї печі пов'язані. 24 Тоді цар Навуходоносор здивувався, і поспішно встав, заговорив та й сказав до своїх радників: „Чи ж не трьох зв'язаних мужів ми кинули до середини огню?“ Ті відповіли та й сказали цареві: „Певне, царю!“ 25 Він відповів та й сказав: „Так я бачу чотирьох мужів непов'язаних, що ходять посеред огню, і шкоди їм нема, а вигляд того четвертого подібний до Божого сина!“ 26 Тоді Навуходоносор наблизився до чéлюстів палахкотючої огненnoї печі, заговорив та й сказав: „Шадраху, Мешаху та Авед-Него, раби Його, Бога Всевишнього, — вийдіть і прийдіть!“ Тоді Шадрах, Мешах та Авед-Него вийшли з середини огню. 27 І зібралися сатрапи, заступники, і підсатрапи, і цареві радники, та й побачили тих мужів, що огонь не мав сили над їхнім тілом, і не опалівся вόлос їхньої голови, і їхні плащі не змінилися, і запах огню не ввійшов у них. 28 Навуходоносор заговорив та й сказав: „Благословенний Бог Шадраха, Мешаха та Авед-Него, що послав Свого Ангела, і врятував Своїх рабів, які надіялися на Нього. І вони не послухалися царського слова, і дали свої тіла на огонь, аби не служити й не кланятися іншому бóгові, крім Бога свого. 29 А тепер від мене видається накá, що кожен з нарóду, люду та язíка, який скаже що згíрдлíве на Бога Шадраха, Мешаха та Авед-Него, буде почетвертovаний, а дім його обéрнений буде на смíття, бо немає іншого Бога, що міг би так урятувати, як оце“. 30 Того ча́су цар зробив, щоб добре велóся Шадрахові, Мешахові та Авед-Негові в вавилонській окрузі.

4 „Цар Навуходоносор, до всіх нарóдів, племен та язíків, що мéшкають на всій землі: Нехай вам примножиться мир! 2 Зnáки та чуда, які зробив зо мною Всевишній Бог, уважаю за відповідne об'явити. 3 Які великі Його знáки, які потúжні Його чуда! Царство Його — царство вічне, а Його панування — з покоління в покоління!“ 4 „Я, Навуходоносор, був спокійний в своєму домі, і щасливий у палáті своїй. 5 Я бачив сон, і він настравив мене, а думкí на моєму ложі та видіння моєї голови налякали мене. 6 I був виданий від мене накá привести перед мене всіх вавилонських мудреців, щоб вони об'явили мені рóзв'язку сна. 7 Того ча́су поприходили чарівники, заклиначі, халдéї та віщунý, і я розповів перед

ними сон, та вони не об'явили мені його рóзв'язки. 8 I аж останній прийшов перед мене Даниїл, якому іm'я Валтасáр, як іm'я моого бога, і що в ньому дух Святого Бога. I я розповів йому сон та й сказав: 9 „Валтасáре, начальнику чарівників, я знаю, що в тобі дух Святого Бога, і всяка таємниця не тяжка тобі. Скажи видіння моого сну, що я бачив, та його рóзв'язку. 10 A видіння моєї голови на моєму ложі такі. Я бачив, аж ось дерево серед землі, а вишинá його велика. 11 Це дерево стало велике та сильне, і вишинá його сягáла до Неба, а його обвід — до кінця всієї землі. 12 Вítтя його гарне, плід його великий, а в ньому пожíва — для всіх. Під ним знахóдила собі тінь польова зvíринá, а на його галúззях мéшкали птáхи небесні, і з нього живíлося кожне тіло. 13 Бачив я у видіннях своєї голови на моєму ложі, аж ось зíйшов з неба Сторож Божий та Святий. 14 I він кликнув із силою, і так проказав: „Зрубайте це дерево, і повídrúбуйте галúззя його, позривайте вítтя його, і порозсипáйте його плід. Нехай розíйдеся з-під нього зvíriná, а птáхи — з галúззя його! 15 Та позоставте в землі пня його кóреня, але в пúтах залізних та мідянíх, на зеленій польовíй траві. I небесною росою нехай він зróшується, а його чáстка — зо зvírinóu на польовíй траві. 16 Його людське серце змінить, і буде дáне йому серце зvíriне, і сім часів перéйдуть над ним. 17 Через постанову Сторожів Божих це слово, а повідженням Святих — ця річ, аж прийде до того, що пізнáють живі, що над людським царством панує Всевишній, і кому схоче, дає його, і низького з людей ставить над ним“. 18 Оцей сон бачив я, цар Навуходоносор, а ти, Валтасáре, скажи його рóзв'язку, бо всі мудреці моого царства не можуть сказати мені рóзв'язки, а ти можеш, бо в тобі Дух Святого Бога“. 19 Тоді Даниїл, що іm'я йому Валтасáр, оставтів на одну годину, і думкí його перестрашили його. Цар заговорив та й сказав: „Валтасáре, нехай не страшить тебе цей сон та його рóзв'язка!“ Валтасáр відповів та й сказав: „Мій пане, на ворогів би твоїх цей сон, а його рóзв'язка — на твоїх би неприятелів! 20 Дерево, яке ти бачив, що було велике та міцнé, і вишинá його сягала до неба, а обвід його — на всю землю, 21 а вítтя його гарне, і плід його великий, і в ньому пожíва — для всіх, під ним мéшкала польова зvíriná, а на

його галуззях перебували птахи небесні, — 22 ти, царю, той, що став великий та потужний, і твоя великість побільшилася, і сягнула аж до небес, а панування твоє — до кінців землі. 23 А що цар бачив Божого Стόрожа та Святого, який східив із небес, і сказав: Зрубайте це дерево, і знищте його, та позоставте в землі пня його кóрена, але в пúтах залізних та мідяних, на зеленій польовій траві; і небесною росою нехай він зróшуеться, а його частка — з польовою звіринóю, аж поки перéйдуть над ним сім часів, 24 то ось рóзв'язка, царю, і це постанова Всевишнього, що сягає на мого пана царя: 25 І тебе вýженуть від людей, і з польовою звіринóю буде пробування твоє, і дадуть тобі їсти траву, як волам, і з небесної роси тебе зróсять, і сім часів перéйдуть над тобою, аж поки піznáеш, що над лóдським царством панує Всевишній, і дає його тому, кому хоче. 26 А що сказали позоставити пня кóрена дерева, — твоє царство позостáнеться тобі, якщо ти píznaesh, що панує небо. 27 Тому, царю, нехай буде до вподобі моя рада тобі, — зламай же свої гріхі справедливістю, а свої провини — милістю для вбогих, щоб твій мир був довготривалий“. 28 Усе це сталося над царем Навуходонóсorem. 29 На кінці дванадцяти місяців прохóджувався він по царському палáцу в Вавилоні. 30 Цар заговорив та й сказав: „Чи ж це не величний Вавилон, що я збудував його на дім царства міццю потúги своєї та на славу моєї пишності?“ 31 Ще це слово було в úстах царських, коли з неба впав голос: „Тобі гóврять, царю Навуходонóсore: Оце царство відхóдить від тебе! 32 І від людей тебе відлúчать, і з польовою звіринóю буде пробування твоє, тобі дадуть на єжу траву, як волам, і сім часів перéйдуть над тобою, — аж поки не píznaesh, що над лóдським царством панує Всевишній, і дає його тому, кому хоче.“ 33 Тієї хвилини вýконалося це слово над Навуходонóсorem, і він був відлúчений від людей, і їв траву, як воли, і його тіло зróшувалося з небесної роси, аж його волос став великий, як пír'я орліне, а його пазурí — як у птáхів. 34 „А на кінці тих днів я, Навуходонóсor, звів свої очі до неба, і мій розум вернувся до мене, я поблагословив Всевишнього, і вічно Живого хвалив я та слáвив, що Його панування — панування вічне, а царство Його — з покоління в покоління. 35 А всі мéшканці

землі пораховані за ніщó, і Він чинить за Своєю Волею серед небесного вýська та мéшканців землі, і немає нікóго, хто спротíвився б Його руци та й сказав би Йому: Щó Ти робиш? 36 Того часу вернувся мій розум до мене, і я вернувся до слави царства свого, і ясність моя вернулася на мéне. I шукали мене мої радники та вельможі мої, і над царством своїм я був постáвлений знóву, і мені була дóдана дуже велика величність. 37 Тепер я, Навуходонóсor, хвалю й звелічую та слáвлю Небесного Царя, що всі чини Його — правда, а дорога Його — правосúддя, а тих, хто ходить у гóрдощах, Він може понíзити“.

5 Цар Валтасár спрáвив велике прийняття для тисячі своїх вельмож, і на очáх тієї тисячі пив вино. 2 Коли вино опанувало розум, Валтасár наказав принéсти золотий та срібний посуд, який виніс був його батько Навуходонóсor із храму, що в Єрусалимі, щоб із нього пiliй цар та вельможі його, його жінкі та його налóжниці. 3 Тоді принéсли золотий посуд, що винесли з храму божого дому, що в Єрусалимі, і пiliй з них цар та вельможі його, жінкі його та його налóжниці. 4 Пiliй вони вино й слáвили богів золотих та срібних, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних. 5 Аж ось тієї хвилини вийшли пальці людської рукí, і писали навпрóти свíчникá на вапні стіни царського палáцу, і цар бачив зáрис руки, що писала. 6 Тоді зміníлася ясність царя, і думkí його настráшили його, ослабіли суглóби крýжів його, і билися коліна його одне об одне. 7 Цар сильно закричав привéсти заклиначíв, халдéїв та віщунíв. Цар заговорив та й сказав вавилонським мудрецям: „Кожен муж, що прочитає це писáння й об'явить мені його róзв'язку, той зодýгне пурпúру й золотого ланцюгá на свою шию, і буде панувати третім у царстві“. 8 Тоді поприхóдили всі царські мудрецí, та не могли прочитати писáння й об'явити царévi його róзв'язку. 9 Тоді цар Валтасár сильно перестräшився, а його ясність зміníлася на ньому, і його вельможі були безrádní. 10 На словá царя та вельмож його ввійшла до дому прийняття цариця. Цариця заговорила та й сказала: „Царю, живи навíki! Нехай не страшáть тебе думkí твої, а ясність твоя нехай не міnáється! 11 Є в твоєму царстві муж, що

в ньому дух святих богів, а за днів твого батька в ньому знаходилась ясність і розум та мудрість, рівна мудрості богів. І цар Навуходоносор, твій батько, настановив його начальником чарівників, заклиначів, халдéїв, віщунів, бáтько твій цар, **12** бо в ньому, в Данилові, якому цар дав ім'я Валтасáр, знаходився надмірний дух, і знання та розум розв'язувати сні, і вислóвлювати загадки та розплóтувати вузлі. Нехай буде покликаний тепер Даниїл, і нехай він оголосить рóзв'язку!" **13** Того часу Даниїл був привéдений перед царя. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Чи ти той Даниїл, що з Юдиних синів вигнáння, яких вивів цар, мій бáтько, з Йudeї? **14** І чув я про тебе, що в тобі дух богів, і що в тобі знаходиться ясність, і розум та надмірна мудрість. **15** А тепер були привéдені перед мене мудреці, заклиначі, щоб прочитали оце писáння, і розповілі мені його рóзв'язку, та не могли вони вíсловити рóзв'язки цієї речі. **16** А я чув про тебе, що ти можеш розв'язувати недовідомé, і розплóтувати вузлі. Тож тепер, якщо можеш прочитати це писáння, і розповісті мені його рóзв'язку, то зодягнеш пурпúру, а золотий ланцúг — на твою шию, і ти бýдеш панувати третім у царстві“. **17** Тоді Даниїл віdpovів та й сказав перед царем: „Твої дáри нехай бýдуть тобі, а дарунки свої давай іншим. Це писáння я прочитаю цареві, і розповім тобі його рóзв'язку. **18** Ти, цáрю, — Всешишній Бог дав твоєму бáтькові Навуходоносорові царство, і вéлич, і славу та пишnotу. **19** А через вéлич, яку Він дав був йому, всі нарóди, племéна та язíки тремтіли та лякалися перед ним, бо кого він хотів — забивав, а кого хотів — лишав при житті, і кого хотів — підїмав, а кого хотів — понíжуval. **20** А коли загорділося його серце, а дух його ще більше запишнів, він був скýнений з трóну свого царства, і його слава була взята від нього. **21** І він був вýgnаний з-поміж людських синів, і серце його було зріvnяне зо зvрýним, а пробування його було з дикими ослами. Годували його травою, як волів, а небесною росою зróшувалося його тіло, аж поки він не пізнав, що в людському царстві панує Всешишній Бог, і Він ставить над ним того, кого хоче. **22** А ти, сину його Валтасáре, не смирív свого серця, хоч усе це знов. **23** І ти піднісся понад Небесного Господа, і посуд храму Його принéсли

перед тебе, а ти та вельмóжі твої, жінкí твої та наложницí твої пили з них вино, і ти хвалив богів срібних та золотих, мідяніх, залізних, дерев'яних та камінних, що не бачать, і не чують та не знають, а Бога, що в руці Його душа твоя й що Його всі дороги твої, ти не прославляв. **24** Того часу від Нього посланий зáрис руки, і написане оце писáння. **25** А оце писáння, що написане: Менé, менé, текéл упарсíн. **26** Ось рóзв'язка цієї речі: „Менé“ — порахував Бог царство твоє, і покінчíв його. **27**, „Текéл“ — ти зvажений на вазí, і знайдений легéньким. **28**, „Перéс“ — поділене царство твоє, і вýдане мідянам та персам“. **29** Тоді наказав Валтасáр, і надяглí на Даниїла пурпúру, а золотого ланцúга — на шию його, і розголосíли про нього, що він бýде третім пануючим у царстві. **30** Тíeї ж ночі був забитий Валтасáр, цар халдейський. **31** А мідянин Дáрій одéржав царство в віці шостидесяти й двох рóків.

6 Сподóбалося Дарієві, і він поставив над царством сто й двадцять сатрапів, щоб були над усім царством. **2** А вище від них — три найвищи урядники, що одним із них був Даниїл, яким ці сатрапі здавали зvіт, а цар щоб не був пошкодований. **3** Тоді цей Даниїл блишав над найвищими урядниками та сатрапами, бо в ньому був високий дух, і цар задýмuvав поставити його над усім царством. **4** Тоді найвищи урядники та сатрапи стали шукати причини осkárжити Даниїла в справі царства, але жодної причини чи вáди знайти не моглí, бо той був вíрний, і жодна помилка чи вада не була знайдена на нього. **5** Тоді ці люди сказали: „Ми не знáйдемо на цього Даниїла жодної причини, якщо не знáйдемо проти нього в закóні його Бога“. **6** Тоді найвищи урядники та ті сатрапи поспішили до царя, і так йому говорили: „Цáрю Дáріе, живи навíki! **7** Нарáдилися всі найвищи урядники царства, заступники та сатрапи, радники та підсатрапи встановити царську постанову та видати заборóну, щоб аж до тридцяти день кожен, хто буде просити яке прохáння від якого будь бога чи людíни, крім від тебе, о цáрю, був укýнений до лéв'ячої ями. **8** Тепер, цáрю, затвердí цю заборону, і напиши це писáння, яке не могло б бути змінене за закóном мідян та персів, що не міг би бути відмíнений“. **9** Томý цар Дарій написав це писáння та заборóну.

10 А Даниїл, коли довідався, що було написане те писання, пішов до свого дому, — а вікна його в його горниці були відчинені навпроти Єрусалиму, і в три устáлені порі на день він пáдав на свої коліна, і молився та слáив свого Бога, бо робив так і перед тим. **11** Тоді ці мужі поспішили до нього, і знайшли Даниїла, що він просив та благав свого Бога. **12** Тоді вони підійшли й розповілі перед царем про царську заборону: „Чи ж не написав ти заборони, що кожна людина, яка буде просити аж до тридцяти день від якогобудь бога чи людіни, окрім від тебе, цáрю, буде вкинена до лéв'ячої ями?“ Цар відповів та й сказав: „Це слово певне, як право мідян та персів, що не може бути відмінене“. **13** Тоді вони відповілі та й сказали перед царем: „Даниїл, що з вигнання Юдиних синів, не звернув уваги на тебе, о цáрю, та на заборону, яку написав ти, і в три устáлені порі на день приносить свою молитву“. **14** Тоді цар, як почув це слово, сильно засмутився, і звернув свою думку на Даниїла, щоб його врятувати, і аж до зáходу сонця силувався вýзволити його. **15** Того часу ці мужі поспішили до царя, і говорили цареві: „Знай, цáрю, що за правом мідян та персів усяка заборона та постанова, яку цар устанóвить, не може бути змінена“. **16** Тоді цар звелів, і привелі Даниїла, та й кинули до лéв'ячої ями. Цар заговорив і сказав Даниїлові: „Твій Бог, що ти Йому служиш, Він зáвжди врятує тебе!“ **17** І принесений був один камінь, і був покладений на óтвір ями, а цар запечáтав її своєю печаткою та печаткою своїх вельмож, що не бúде змінена Даниїлова справа. **18** Тоді цар пішов до свого палáцу, і провів нíч у пості, і до нього не впроваджено наложниці, а сон його помандрувáв від нього. **19** Того часу цар устав за зірніці на світánку, і в поспіху пішов до лéв'ячої ями. **20** А як цар наблизя́вся до ями, до Даниїла, то кликнув сумним голосом. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Даниїле, рабе Бога Живого, чи твій Бог, Якому ти зáвжди служиш, міг урятувати тебе від лéвів?“ **21** Тоді Даниїл заговорив із царем: „Цáрю, навіки живи! **22** Мій Бог послав Свого Ангола, і позамикав пáщі лéвів, і вони не пошкодили мені, бо перед Ним знайдено було мене невинним, а також перед тобою, цáрю, я не зробив шкоди“. **23** Тоді цар сильно зрадів, і сказав вивести Даниїла з ями. I Даниїл був вýведений з ями, і жодної

шкоди не знайдено на ньому, бо він вірував у Бога свого. **24** I сказав цар, і привелі тих мужів, що донéсли на Даниїла, і повкидали до лéв'ячої ями їх, їхніх дітей та їхніх жінок. I вони не сягнули ще до dna ями, як леви вже похапáли їх, і поторощили всі їхні кости. **25** Того часу цар Дарій написав до всіх нарódів, племéн та язíків, що мéшкали по всій землі: „Нехай мир вам примножиться! **26** Від мене виданий накáз, щоб у всьому панувáнні моого царства тремтіли та боялися перед Даниїловим Богом, бо Він Бог Живий і існує повíki, і царство Його не буде зруйноване, а панувáння Його — аж до кíнця. **27** Він рятує та визволяє, і чинить знáки та чýда на небі та на землі, Він урятував Даниїла від лéв'ячої сили“. **28** I той Даниїл мав повбóження за царювáння Дáрія та за царювáння Кíра перського.

7 За першого року Валтасáра, царя вавилонського, бачив Даниїл сон та пророцьке видіння головý своєї на своєму ложі. Того часу записав він сон, сказавши з нього головнé. **2** Даниїл заговорив та й сказав: „Бачив я в своєму видінні вночі, аж ось чотири небесні зvíri вдарили на Велике море. **3** I чотири великі зvíri піднялися з моря, різні один від одного. **4** Передній був, як лев, а крила в нього орліні. Я бачив, аж ось були вýрвані йому крила, і він був пídnятий від землі, і постáвлений на ноги, як людина, і серце людське було йому дáне. **5** А ось зvír інший, другий, подібний до ведмéдя, і був постáвлений на однómu boцí, і було три ребра в його пáщі між зубами його. I йому сказали так: „Уставай, — ёж багато м'яса!“ **6** Потóму я бачив, аж ось зvír інший, мов пантéра, а в нього на спíні чотири пташині крила. Цей зvír мав чотири голови, і була йому дáна vláda. **7** Потóму я бачив у видіннях тíeї ночі, аж ось четвертий зvír, страшний і грізний, та надмíрно міцний, і в нього великі заліzní зуби. Він жер та торóшив, а решту ногáми своїми топтáв, і він різnívся від усіх зvírів, що були перед ним, і мав десять rógív. **8** Я приглядався до тих rógív, аж ось поміж ними пídníssя ríg інший, малýj, а три з тих передніх rógív були вýрвані з коренем перед ним. I ось у того рога очi, як очi людські, і уста, що говорили про великі речі. **9** Я бачив, аж ось поставили престоли, і всívся Старý dñiamis.

Одежа Його — біла, як сніг, а воло́сся голови Його — немов чиста бóвна, а престол Його — огняне пòлум'я, колéса Його — палахотючий огонь. **10** Огнéнна рíчка пливлá й вихóдila з-перед Нього; тисяча тисяч служили Йому, і десять тисяч десятків тисяч стояли перед Ним; суд усівся, і розгорну́лися книги. **11** Я бачив того чáсу, що від голосу великих слів, які цей ріг говорив, я бачив, аж ось був забитий той звір, і булó погублене тіло його, і булó віддане на спалення огню. **12** А решті тих звірів віднály іхнє панувáння, а довготá в житті булá їм дáна аж до устáленого чáсу та години. **13** Я бачив у видіннях нóчі, аж ось разом з небесними хмарами йшов нíби Син Ли́дський, і прийшов аж до Старóго дніми, і Його пíдвельї перед Нього. **14** Йому було дане панувáння й слава та царство, і всі нарóди, племéна та язíки будуть служити Йому. Панувáння Його — панувáння вíчне, яке не спíниться, а царство Його не буде зруйноване. **15** Дух мíй, Даниїлів, був засумóваний через це, і видіння голови моєї стурбува́ли мене. **16** Я наблíзився до однóго з тих, що стояли, і поспітався від нього про істóту всього того. I він сказав мені, і познайóмив мене з рóзв'язкою цих речéй. **17** Ці великі звірі, що їх чотири, — це чотири царі встануть з землі. **18** I приймутъ царство святі Всевишнього, і будуть міцно держати царювáння аж навíki, і аж на вíki вíkів. **19** Тоді хотів я знати певне про четвертого звіра, що різnívся від їх усіх, — він страшний, надмíрний, зуби його заліzní, а пазурí його мідянí, він жер та торóщив, а решту ногами своїми топтав, **20** і про десять рóгів, що на його голові, і про іншого, що піднісся, а три через нього випали, і про цього рога, що мав очі, а уста говорили про великі речі, а вид його більший від його дрúzів. **21** Я бачив, що цей ріг учинив бій зо святими, — і переміг їх. **22** Аж ось прийшов Старý дніми, і дáний був суд святим Всевишнього, і надійшов умóвлений час, — і царство взялý святі. **23** Він так сказав: „Четвертий звір — четверте царство буде на землі, яке буде різnítisя від усіх царств, і пожерé всю землю, і вýmolotить її та розторóщить її. **24** А десять рогів визначають, що з того царства встане десять царів, а по них встане інший, що буде різnítisя від попередніх, і скине трьох царів. **25** I він буде говорити словá противи Всевишнього, і пригнóбить святих Всевишнього, і

буде дýмати позмінювати свята та права, і вони віддані будуть у його руку аж до однóго чáсу, і часів і половини чáсу. **26** Та засяде суд, і скінить його панування, щоб його знищити та вýгубити аж до кінця. **27** А царство, і панувáння, і вéлич царств пíд усім небом буде дáне нарóдові святих Всевишнього. Його царство буде царство вíчне, а всі панувáння — Йому будуть служити й будуть слухñáн“. **28** Аж поті кінець цього слова. Мене, Даниїла, сильно лякали думкí мої, і змінілася ясність моя, але це слово я заховав у своїм серці.

8 За третього року царювáння царя Валтасáра з'явiloся мені, Даниїлові, видіння по тому, що з'явiloся мені перше. **2** I бачив я в видінні, — і сталося в моєму видінні, а я був у твердýні Шушані, що в окрузі Еlamí, і бачив я в видінні, нíbi я був над потоком Улáй. **3** I звів я очі свої та й побачив, аж ось один барáн стоїть перед потоком, і в нього два рóги. А обідва ці роги високі, і один вищий від другого, а той вищий виріс наостанку. **4** Я бачив баранá, що колов на зáхід, і на пívníč, і на пíвдень, і жoden звір не міг стати проти нього, і не було нíкóго, хто б урятував від його руки. I він робив за своїм уподóбанням, і став величний. **5** I я придивлявся, аж ось козел з кíз прихóдить із зáходу по поверхні всієї землі, і не дотикається до землі. А той козел мав подобу рога між своїми очима. **6** I прийшов він до того баранá, що мав тí два рóги, якого я бачив, що стояв перед потоком, і помчáv на нього в лютості своєї сили. **7** I я бачив його, що він добіг аж до баранá, і роз'ярівся на нього, та й ударив того баранá, і зламав йому тí два рóги, а в баранá не було сили стати проти нього. I той кинув його на землю, і потоптав його, і не було нíкóго, хто б вýрятuvav баранá від його руки. **8** А козел з кíз став аж надто великий. А коли він змінівся, то був злámаний той великий ріг, а замість нього вирошли чотири подоби рога на чотири віtrí неба. **9** A з однóго з них вийшов один малíй ríg, і з малóго став дýже великий до пívdня, і до схóду, і до Пишнóти. **10** I він побільшився аж до вýська небесного, і скінув на землю декого з вýська, із зíр, і потоптав їх. **11** I він побільшився аж до Вождя того вýська, і від Нього булá віднятa стала жертва, і покинене місце святині Його. **12** I буде віддане Йому вýсько

враз із щоденною службою через гріх, і він кине правду на землю, і зробить, і матиме успіх. **13** І почув я одного святого, що говорив. А інший святий сказав до тогó, що говорив: „Аж доки це видіння про стала жертву та про нищівний гріх, доки святиня й військо віддані на топтання?“ **14** І відказав він мені: „Аж до двох тисяч і трьох сотень вечорі-вранків, — тоді буде вільнана очищеною святиня“. **15** І сталося, коли я, Даниїл, бачив те видіння, і шукав значення його, ось став передо мною ніби муж. **16** І почув я поміж берегами Улаю людський голос, що кликнув і сказав: „Гавриїле, виясни йому це видіння!“ **17** І він прийшов туди, де я стояв, а коли він прийшов, я настравився й упав на обличчя своє. І сказав він мені: „Зрозумій, сину людський, бо на час кінця це видіння!“ **18** А коли він говорив зо мною, я зомлів, і припав своїм обличчям до землі, але він діткнувся до мене, і поставив мене на моєму місці, **19** та й сказав: „Ось я об'являю тобі, що буде в кінці гніву, бо на кінець призначеного часу це видіння. **20** Той баран, якого ти бачив, що мав ті два роги, — це царі мідян та персів. **21** А козел, той волохатий, це цар Греції, а той великий ріг, що між очима його, це перший цар. **22** А той зламаний ріг, і що стали на його місці чотири, — це чотири царства постануть із цього наріду, але вже не в його силі. **23** А в кінці їхнього царства, коли покінчать своє ті грішники, постане цар нахабний та вправний у підступах. **24** І зміцнє його сила, але не його власною силою, і дивно вінищить він, і буде мати успіх, і діятиме. І винищить він сильних і нарід святих. **25** А через свою мудрість буде мати успіх, омана буде в його руці, і він звелічиться в своєму серці. І в часі миру він понищить багатьох, і повстане на Владіку над владиками, але без руки буде зламаний. **26** А видіння вечора та ранку, про яке було сказано, це правда, та ти сковай це видіння, бо воно відноситься на далекі часи. **27** А я, Даниїл, знемігся й заслав на кілька днів. І встав я, і робив цареву працю, і оставів з того видіння, але ніхто того не завважив.“

9 За першого року Дарія, Ахашверошового сина, з насіння мідян, що зацарював над халдейським царством, **2** за першого року його царювання я, Даниїл, бачив у книгах число тих років, про які було Господнє слово до пророка Єремії, — що

спбвниться для руїн Єрусалиму сімдесят років. **3** І звернув я своє обличчя до Господа Бога, — прохáти з молитвою та з благáннями, у пості, у верéтищі та в попелі. **4** І молився я Господévi, Богові своєму, і сповідávся й казав: „О мій Господi, Боже великий і грізний, що стережеш заповіта та милість для тих, хто кохає Тебе, та для тих, хто виконує Твої заповіді! **5** Ми прогрішилися та чинили беззаконня, і були несправедливі, і бунтувалися, і відверталися від Твоїх заповідей та від постанов Твоїх. **6** І не прислухáлися ми до Твоїх рабів пророків, що говорили в Твоїм Імені до наших царів, наших начальників та наших батьків, і до всього наріду землі. **7** Тобі, Господi, справедливість, а нам сором на обличчя, як цього дня для юдея, і для мéшканців Єрусалиму, і для всього Ізраїля, близьких та далеких, по всіх тих країх, куди Ти їх вигнав за їхнє спроневірення, що допустилися його перед Тобою. **8** Господi, сором на обличчя нам, нашим царям, князям нашим та нашим батькам, що згрішили перед Тобою! **9** А Господévi, нашему Богові, — милість та прощення, бо ми бунтувалися проти Нього, **10** і не слухалися голосу Господа, нашого Бога, щоб ходити законами Його, які Він дав нам через Своїх рабів пророків. **11** І ввесь Ізраїль переступив Закона Твого, і відвернулися, щоб не слухатися Твого голосу, і було вилите на нас те прокляття й та присяга, що написана в Законі Мойсея, Божого раба, бо ми прогрішилися Йому. **12** І Він спбвнив Своє слово, яке говорив на нас та на наших сúддів, що судили нас, щоб спровадити на нас велике зло, — такого не було вчynено під цілим небом, яке булó вчинене в Єрусалимі! **13** Як написано в Мойсеевому Законі, усе те лихо прийшло на нас, та ми не вблагали Господа, нашого Бога, щоб вернутися нам від свого гріха, і щоб порозумікати в Твоїй правді. **14** І Господь пильнував того лиха, і спровадив його на нас, бо справедливий Господь, Бог наш, у всіх Своїх чýнах, які Він зробив, та ми не слухали Його голосу. **15** А тепер, Господи, Боже наш, що вивів з єгипетського краю Свій нарід потужною рукою, і зробив Собі славне Ім'я, як цього дня, — згрішили ми, стали несправедливі! **16** Господи, у міру всієї Твоєї справедливості нехай відвérнеться гнів Твій та Твоя ревність від Твого міста Єрусалиму,

Твоєї святої горій, бо через наші гріхи та через провини наших батьків Єрусалим та народ Твій відданий на ганьбу для всіх наших окільниць. 17 І ніні прислухайся, Боже наш, до молитви Твого раба та до його благань, і нехай засвітиться Твоє лицо над Твоєю спустошеною святинею, ради Господа! 18 Нахили, Боже мій, вухо Своє та й послухай, відкрий Свої очі й побач наші спустошення та те місто, де кликалося Ім'я Твое в ньому, бо ми кладемо свої благання перед Твоїм лицем не через свої справедливості, але через велику Твою милість. 19 Господи, вислухай! Господи, прости! Господи, прислухайся й зроби! Не опізняйся ради Себе, мій Боже, бо Ім'я Твое кличеться над Твоїм містом і над Твоїм народом!“ 20 А ще я говорив і молився, та ісповідував гріх свій та народу моого Ізраїля, і клав свою молитву перед лицем Господа, моого Бога, за святу гору моого Бога, 21 і ще я говорив на цій молитві, а той муж Гавриїл, якого я бачив у видінні напочатку, швидко прилетів, і доторкнувся до мене за часу вечірньої хлібної жертви. 22 І він напічуває мене, і говорив зо мною та й сказав: „Даниїле, я тепер вийшов, щоб умудрити тебе в розумінні. 23 На початку молитоб твоїх вийшло слово, і я прийшов об'явити його тобі, бо ти улоблений, і приглянуся до цього слова, і придивися до видіння. 24 Сімдесят років -тижнів призначено для твого наріду та для міста твоеї святині, аж поки переступ буде докінчений, і міра гріха буде повна, аж поки вина буде спокутувана, і вічна правда приведена, аж поки будуть потверджені видіння й пророк, і щоб помáзати Святе Святих. 25 Та знай і розумій: від вýходу накáзу, щоб вернути Ізраїлю й збудувати Єрусалим, аж до Владики Месії сім тижнів та шістдесят і два тижні. І вéрнеться нарід, і відбудований буде майдан і вулиця, і то буде за тяжкого часу. 26 І по тих шістдесятіх і двох тижнях буде погублений Месія, хоч не буде на Ньому вини. А це місто й святиню знищить нарід володаря, що прийде, а кінець його — у повíдді. І аж до кінця буде вýна, гострі спустошення. 27 І він зміцнить заповіта для багатьох на один тýждень, а на півтижня припинить жертву та жертву хлібну. І на святиню прийде гидота спустошення, поки знищення й рішучий суд кари не виллеться на спустошителя“.

10 За третього року Кіра, перського царя, було відкрите слово Даниїлові, що здався ім'ям Валтасар, а слово це — правда та великий труд; і він зрозумів те слово, і мав зрозуміння того видіння. 2 „Тими днями я, Даниїл, був у жалобі три тижні ча́су. 3 Любобі стрáви я не єв, а м'ясо й вино не вхóдило до моїх уст, і намáщуватися — не намáщувався я аж до вýповнення цих трьох тижнів ча́су. 4 А двадцятого й четвертого дня першого місяця та був я нри великій річці, — це Хіддекел. 5 І звів я свої очі та й побачив, аж ось один чоловік, одягнений у льняну одіж, а стéгна його оперéзані золотом з Уфазу. 6 А тіло його — як топáz, а обличчя його — як вид блискавки, а очі його — як огняне полум'я, а рамéна його та ноги його — ніби блискучі мідь, а звук слів його — як гук нáтовпу. 7 А я, Даниїл, сам бачив це видіння, а люди, що були разом зо мною, не бачили цього видіння, але велике третміння спало на них, і вони повтікали в укриття. 8 А я зостався сам, і бачив це велике видіння, — і не зосталося в мені сили, а краса обличчя моого змінилася й знищилася, і я не задéржав у собі сили. 9 І почув я голос його слів. А як почув я голос його слів, то я зомлів, і припав своїм обличчям до землі. 10 І ось рука доторкнулася до мене, і звелá мене на коліна мої та на долоні моїх рук. 11 І сказав він до мене: „Даниїле, мýжу любий, зрозумій ті слова, що я скажу тобі, і стань на своєму місці, бо тепер я посаний до тебе!“ А коли він говорив зо мною це слово, устав я й третмітів. 12 А він промовив до мене: „Не бýйся, Даниїле, бо від першого дня, коли ти дав свое серце, щоб зрозуміти видіння, і щоб упокоритися перед лицем твого Бога, були почуті слова твої, і я прийшов ради твоїх слів. 13 Але князь перського царства стояв проти мене двадцять і один день, і ось Михаїл, один із перших начальників, прийшов допомогти мені, а я позоставив його там при начальниках перських царів. 14 І прийшов я, щоб ти зрозумів, що станеться твоєму нарідові в кінці днів, бо це видіння ще на наступні дні“. 15 А коли він говорив зо мною оці слова, я схилив своє обличчя до землі, і занімів. 16 І ось хтось, як подоба до людських синів, доторкнувся до губ моїх, і я відкрив свої уста, і говорив та й сказав тому, хто стояв передо мною: „Мій пане, у цьому видінні

обернúлися на мене бóлі мої, і я не задéржав сили в собі. **17** І як може цей раб мого пана говорити з оцим моїм паном, коли в мені тепер нема сили, і не залишилося й духу?“ **18** І знов доторкнувся до мене хтось, як вид людýни, і зміцнів мене, **19** та й сказав: „Не бíйся, любий мўжу, — мир тобі! Будь міцнý і будь сíльний!“ А коли він говорив зо мною, я зміцнýвся й сказав: „Нехай говорить мій пан, бо я зміцнýвся!“ **20** І він сказав: „Чи ти знаєш, чого я до тебе прийшов? Та тепер я вертáюсь, щоб воювати з перським кнýзем, а коли вíйду, то ось прийде грецький князь. **21** Алé об'являю тобі записане в книзі правди. І немає нікóго, хто зміцняв би мене проти них, окрім вашого кнýзя Михаїла.

11 А я в першому році мідяніна Дарія стояв, щоб зміцнити й посíлити його. **2** А тепер об'явлю тобі правду. Ось іще три царі повстануть для Персії, а четвертий збагатиться багатством, більшим від усіх, а своєю силою в багатстві своїм підбúрить усе проти грецького царства. **3** І повстане хоробрій цар, і запанує великим пануванням, і робитиме за своїм уподóбанням. **4** Та коли він повстане, буде зруйнóване його царство, і буде роздíлене на чотири небесні вітрí, а не на його нащáдків, і не за його пануванням, яким він панував, бо царство його буде вýрване й дáне іншим, а не їм. **5** І зміцнýться півдénний цар, але один з його князів пересíлить його й запанує, його панування — панування велике. **6** Але по рóках вони поєднáються, і дочká півдennого царя прийде до царя півñичного, щоб зробити мир. Але не затрýмає він сили свого рамéна, і не встане потомство його, але буде вýдана вона й ті, що вели її, і та, що її породила, і той, що міцно тримав її за тих часів. **7** І повстане один із галúзки її кóреня на його місце, і він вийде проти вíйська, і ввíйде в твердýнню півñичного царя, і буде дíяти против них, і опанує їх. **8** І їхніх богів з їхніми литими боввáнами, рázом з їхнім улюбленим побúдом, золотом та срíблом поведе в неволю до Єгипту, і він роки стоятиме більше від півñичного царя. **9** І він увýде в царство півдennого царя, але вéрнеться до своєї землі. **10** А сини його озбрóються, і зберуть нáтовп численних войовників, і один із них конче пíде, і все позаливає, і перéйде край,

і вéрнеться, і воюватиме аж до його твердýнї. **11** І розлóтиться південний цар, і вийде та й воюватиме з ним, з царем півñичним, і виставить велике многолóдство, і цей нáтовп буде віddáний у його руку. **12** І буде зníщений той нáтовп, і повíщиться його серце, і він кине десятитýсячки, та не буде сíльний. **13** І вéрнеться півñичний цар, і виставить нáтовп, більший від першого, а на кíнець часів та років він конче прийде з великим вíйськом та з численним маєтком. **14** І за того чásу багато-хто повстануть на південного царя, а сини насыльників твого нарóду пíдімуться, щоб спráвдилось видіння, і вони спítknúться. **15** І прийде півñичний цар, і насыпле вала, і здобуде тверdýнne місто, і не встоять рамéна півдня та його добíрний нарóд, і не буде сили встóйти. **16** І робитиме той, хто прийде на нього, за своєю вподóбою, і не буде того, хто встояв би перед ним. І стане він у Пишному Крáї, і буде погиbelь у його руці. **17** І зверне він своє обличчя, щоб прийтí з потúгою всього свого царства, і складе договоóra з ним. І дасть йому молоду дочкиу за жінку, щоб знищити землю, та це не вдастся, і не станеться йому. **18** І звернé він обличчя своє на острóв, і здобуде багато. Але вождь спинить йому наруgу його, всéмеро заплатить йому за наруги його. **19** І зверне він своє обличчя до твердинь свого крáю, і спítknеться й упадé, і не буде знайдений. **20** А на його місці стане той, що скаже побíрникові податків перейти пишнóту царства, та за кілька днів він загине, але не від gnívu й не від бóю. **21** І стане на його місці погóрджуваний, та не дадуть йому царської пошáни, але він прийде непомítно, і опанує царство лéстощами. **22** А вíйська, що затоплювали, він затóпити і знищить, і навіть самого волóдаря, що з ним поєднávся. **23** А від чásу поєднáння з ним він робитиме омáну, і пídіmеться, і зміцнýться малíм нарódom. **24** Він увýде непомítno в ситу округу, і зробить те, чого не робили батьки його та батьки його батьків. Він порозкидає їм награбóване, і здóбич, і маєток, і на твердині буде замiшляти свої зáдуми, але до чásу. **25** І він збудить свою силу та своє серце на південного царя з великим вíйськом. А південний цар пíдготовиться до вíйни з вíйськом великим та дуже міцнýм, та не встóить, бо замiшляють на нього зáдуми. **26** А ті, що ѓдять його поживу,

поб'ють його, і його військо позаливає край, і попадають численні забіті. **27** А серце обох цих царів буде на лихе, і при одному столі вони бууть говорити неправду, але не буде успіху, бо кінець буде ще відкладений на означений час. **28** I він врнеться до свого краю з великим маєтком, а його серце буде проти святого заповіту; і він зробить, і врнеться до свого краю. **29** На умовлений час він повернеться, і прийде на південь, але останнє не буде, як перше. **30** I прийдуть на нього кіттейські кораблі, і він налякається, і врнеться, і буде чинити опір святому заповітові, і зробить своє. I він врнеться, і погодиться з тими, хто покинув святий заповіт. **31** I повстануть його війська та й зневажать свячиню, твердиню, і спинять сталу жертву, і поставлять гидоту спустошення. **32** A тих, хто чинить несправедливе на заповіт, він прихилить через лестощі. A нарбд, що знає свого Бога, зміцніє та й діятиме. **33** A розумні з народу навчать багатьох, але спіткнуться об меча та польм'я, об полон та грабіж якийсь час. **34** A коли вони спіткнуться, будуть споможені малою поміччю, хоч до них прилічаться багато-хто лестощами. **35** A дехто з тих розумних спіткнуться, щоб очистити себе, і щоб вибрati, і щоб вибілитися аж до кінцевого часу, бо ще час до умовленого часу. **36** I буде робити той цар за своїм уподобанням, і підійметься, і повіщиться понад усякого бога, і на Бога богів говоритиме дивні речі, і матиме успіх, аж поки не довершиться гнів, бо виконається те, що було вирішено. **37** I він не буде придивлятися до богів своїх батьків, і на побажання жіноч, і на всякого бога не буде дивитися, бо він звелічить себе понад кожного. **38** Але він буде віддавати честь богові твердинь на його місці, та богові, якого не знали батьки його, віддаватиме честь золотом, і сріблом, і дорогоцінним камінням, і речамі коштовними. **39** I він посадить у твердині нарбда чужого бога. Тому, хто пізнає його, примножить славу, і вчинить їх панами над багатьома, і поділить землю на заплату. **40** A в кінці часу зудариться з ним південний цар. I кинеться на нього північний цар колесницями, і верхівцями, і численними кораблями, і прийде на край, і позаливає та перейде їх. **41** I він прийде до Пишного Краю, і багато-хто спіткнеться, та оці втечуть від його руки: Едом, і Моав, і останок Аммонових синів.

42 I він простягнє свою руку на краї, і не втече єгипетський край. **43** I він запанує над скарбами золота й срібла, та над усіма коштовними речамі Єгипту. A лівійці та етіопляни підуть за ним. **44** Алé його налякають вісткі зо сходу та з півночі, і він вийде з великою лютістю, щоб багатьох погубити та зробити закляттям. **45** I поставить намети свого палацу між морями та горою пишної святині. Та він прийде до свого кінця, але не буде йому помічникá.

12 I повстане того часу Михаїл, великий той князь, що стоїть при синах твого нарбdu, і буде час утиску, якого не було від існування люду аж до цього часу. I того часу буде врятований із нарбdu твого кожен, хто буде знайдений записаним у книзі. **21** багато-хто з тих, що сплять у земному поросі, збудиться, одні на вічне життя, а одні на наруги, на вічну гидоту. **3** A розумні будуть сяяти, як світила небозвіду, а ті, хто привів багатьох до праведності, немов зорі, навіки віків. **4** A ти, Даниїле, заховай ці слова, і запечатай цю книгу аж до часу кінця. Багато-хто дослідять її, і так розмножиться знання“. **5** I побачив я, Даниїл, аж ось стоять два інші анголі, — один тут при цьому березі річки, а один там при тому березі річки. **6** I сказав він до мужа, одягненого в лінняну одіж, що був над водою річки: „Коли буде кінець цим дивним речам?“ **7** I почув я того мужа, одягненого в лінняну одіж, що був над водою річки. I звів він до неба свою правицю та свою лівицю, і присягнув вічно Живим: це буде за час, за часій і за пів часу, і коли скінчиться розбивання сили святого нарбdu, все це сповниться. **8** A я це слухав і не розумів. I сказав я: „Мій пане, який цьому кінець?“ **9** I він сказав: „Іди, Даниїле, бо захованій ї запечатані ці слова аж до часу кінця. **10** Багато-хто будуть очищені, і вібільяться, і будуть перетоплені; і будуть несправедливі несправедливими, і цього не зрозуміють усі несправедливі, а розумні — зрозуміють. **11** A від часу, коли буде припинена стала жертва, щоб була поставлена гидота спустошення, мине тисяча двісті й дев'ятдесят день. **12** Благословенний той, хто чекає, і досягне до тисячі трьох сотень тридцяти й п'яти днів! **13** A ти йди до кінця, і

відпочинеш, і встанеш на свою долю під кінець
тих днів!“

Осія

1 Слово Господнє, що булó до Осії, Беерового сина, за днів Уззії, Йотама, Ахаза, Єзекії, Юдиних царів, та за днів Єровоáма, Йоашового сина, Ізраїлевого царя. **2** Початок того, що Господь говорив через Осію. І сказав Господь до Осії: „Іди, візьми собі жінку блудліву, і вона породить дітей блúду, бо сильно блудодіє цей Край, відступивши від Господа.“ **3** І він пішов, і взяв Гóмер, дочку Дівлайма, і вона зачала, і породила йому сина. **4** І сказав Господь до нього: „Назви ім'я йому Ізреél, бо ще трохи, і покараю кров Ізреéлу на домі Єгу, і вчиню кінець царству Ізраїлевого дому. **5** І станеться того дня, і Я зламаю Ізраїлевого лука в долині Ізреел“. **6** І зачала вона ще, і породила дочку. І сказав Він йому: „Назви ім'я їй Ло-Рухама, бо більше Я вже не змилуюся над Ізраїлевим домом, бо вже більше не прощу Я їм. **7** А над Юдиним домом Я змилуюся, і допоможу їм через Господа, їхнього Бога, але не допоможу їм ані луком, ані мечем, ані війною, кіньми чи верхівцями“. **8** І відлучила вона Ло-Рухаму, і зачала знóву, і породила сина. **9** А Він сказав: „Назви ім'я йому Ло-Аммі, бо ви не нарód Мій, і Я не буду ваш! **10** І бúде число Ізраїлевих синів, як мóрський пісок, що його не можна ані зміряти, ані злічити. І станеться, замість того, що говориться їм: „Ви не нарód Мій“, буде їм сказано: „Ви сини Бога Живого“. **11** І будуть зібрані разом сини Юдині та сини Ізраїлеві, і настановлять собі однóго голову, і повихдять з землі, бо великий день Ізреéлу.

2 Скажіть своїм братам: „Народ Мій“, а своїм сестрам: „Помилувана“. **2** Судіться з вашою матір'ю, судіться, бо вона не жінка Моя, а Я не її чоловік, і нехай вона відкине від себе свíй блуд, і з-поміж своїх перс свíй перéлюб, з щоб Я не роздягнúв її до нага, і не поставив її такою, як у день її нарóдження, і щоб не зробив Я її пустинею, і не обернув її на суху зéмлю, і не забив її спáроюю. **4** Над синами ж її Я не змилуюся, бо вони сини блúду, **5** бо їхня мати блудліва була, та, що ними була вагітнá, сором чинила, бо казала вона: Я підú за своїми полюбóвниками, що дають мені хліb мíй та воду мою, мою вовну та льон мíй, оливу мою

та напóї мої. **6** Тому то ось Я вкriю твою дорогу тéрнями, і обгороджу її огорóжею, — і стежóк своїх не знайде вона. **7** І буде вона гнатися за своїми полюбóвниками, алé не доженé їх, і буде шукати їх, та не знайде. І скаже вона: Підú я, і вернуся до моого першого чоловíка, бо краще було мені тодí, як тепер. **8** А вона не знає, що то Я давав її збíжжя, і виноградний сíк, і свíжу оливу, і примнóжив її срíбло та золото, яке вони звернули на Ваала. **9** Тому то заберу назад Своє збíжжя в його чáсі, а Мíй сíк виноградний в його умóленому чáсі, і заберу Свою вовну та Свíй льон, що був на покриттї її наготí. **10** А тепер відкriю її наготу на очáх її кохáнців, і ніхто не врятує її від Моеї руки. **11** І зроблю кінець усякій радості її, свáту її, новомíсяччу її, і суботі її, та всякому святкóвому чásові. **12** І спустóшу її виноградинка та її фíгове дерево, про які вона говорила: „Це мені дар за блудодíство, що далí мені мої полюбóвники“. А Я обернú їх на лíс, — і їх пожерé польовá звíринá! **13** І навíщú її за дні Ваалíв, коли вона кадила. І приоздбóювалася ти своєю носовóю серéжкою та своїм нашýйником, і ходила за своїми полюбóвниками, а Мене забувала, говорити Господь. **14** Тому то ось Я намóвлю її, і попровáджу її до пустині, і буду говорити до серця її. **15** І дам її виноградники звідти та долину Ахор за дверí надíї, і вона буде там спíвати, як за днів своєї мóлодості, як за дня вýходу її з єгипетського кráю. **16** І станеться, того дня — говорити Господь — ти кликатимеш: „Чоловíче мíй“, і не будеш більше кликати Мене: „Мíй ваáле“. **17** І усýну імéна Ваалíв з її уст, і вони не будуть більше згáдувані своїм іменем. **18** І складú їм заповіта того дня з польовóю звíринóю, і з птаством небесним, та з плаzуочим по землі, і лука й меча та вíйну зníщу з землі, і покладú їх безпечно. **19** І заручýся з тобою навíки, і заручуся з тобою справедливістю, і правосúддям, і милістю та любов'ю. **20** І заручуся з тобою віrnістю, і ти пíznáеш Господа. **21** І станеться того дня, Я почую, — говорити Господь, — почую небо, а воно почue землю, **22** а земля задоволíть збíжжя, і виноградний сíк, і оливу, а вони задовольнýть Ізреела. **23** І обсюю її Собі на землі, і змилуюся над Ло-Рухамою, і скажу до Ло-Амі: Ти нарód Мíй, а він скаже: Мíй Боже!

3 I сказав Господь мені ще: „Іди, покохай жінку, кохану прýятелем, алé перелóбну, подібно, як любить Господь Ізраїлевих синів, а вони звертаються до інших богів, і кохаються у виноградних кóржиках“. **2** I я купив її собі за п'ятнадцять шéклів срібла й хóмер ячмénю та лéтех ячменю. **3** I сказав я до неї: „Сиди довгí дні в мене, не будь блудлýва, і не будь нíчия, також і я буду такий до téбе. **4** Bo Ізраїлеві сини будуть сидіти довгí дні без царя та без кнýзя, і без жертві та без камінного стовпá, і без ефóда та без домашніх божкíв. **5** Potóму Ізраїлеві сини навéрнутися, і будуть шукати Господа, Бога свого, та царя свого Давида, і за останніх днів з тремтінням обéрнутися до Господа та до Його добрá.

4 Послухайте слóва Господнього, Ізраїлеві сини, bo Господь має прою із мешkánцями зéмними, bo нема на землі aní правди, ní милости, aní bogopíznánnia. **2** Kлянúть та неправду говóрять, і вбивають та кráдуть, і чинять перéлюб, поставали насильниками, а кров доторкáється кробí. **3** Tому то в жалобу земля упадé, і стане нещасним усякий мешkáнець на нíй з польовою зvíriною й з пташтвом небесним, і також морські риби погинуть. **4** Ta тільки нíхто хай не свáриться, і хай не плямýє нíхто! A нарóд Míй — як суперéчник з священиком. **5** I спítknéshся ti вdень, і спítknéshся з тобою й пророк уночí, i знишу Я матíр твою! **6** Погине нарóд Míй за те, що не має знanný: tomú, що знanný ti vídkinuv, vídkinu й тебе, щоб не був ti для Мене священиком. A тому, що забув ti Закón свого Бога, забúdu синів твоїх й Я! **7** Що більше розмнóжуються, то більше грішать proti Menе. Їхню славу zmínió Я на гáньбу! **8** Вони жертву за прóгріх народу Mого їдять, і до провини його свою душу схилáють. **9** I буде священикові, як i нарóдові, i дорóги його навíщу Я на níм, i йому vіdpлачу згíдно вчинків його. **10** I вони будуть юсти, ale не насытяться, чинитимуть блуд, та не розмнóжаться, bo покинули дбати про Господа. **11** Blud i вино ta сík виноградний володíютъ їхním серцем. **12** Нарóд Míй допитується в свого дéрева, i об'являє йому його пáliця, bo дух блудодíства заводить до блúdy, i вони заблудíли vід Бога свого. **13** На верховýнах gírsckíh вони

жертві приносять, i кадять на взгír'ях píd дубом, i тополею та terебíntom, bo хороша їхня tíнь, — tomú ваші дóчки блудлýwimi stali, a ваши невístki вчиняють перéлюb. **14** Ta не покараю ще ваших дóчок, що вони блудодíютъ, ta ваших невístok, що чинять перéлюb, як vіdходять вони з блудодíjkami i жертві приносять з rozpúsnicyami. A нарóд без знanný загiba! **15** Якщо ti блудлývий, Ізраїлю, neхай Юда не буде провýnnий! I не ходіть do Гílgalu, i не приходьте do Bet-Aveni, i не присягайте: Як живий Господь! **16** Bo Ізраїль зробився upértiy, nemov ta upérta корова. Ta тепер Господь pástime їх, як vívçó na прivéll! **17** Прилучивсь до бовvániv Ефрем, — покíнь ti його! **18** Zbir p'yanícy зvirodnílkh учинився rozpúsnim, їхní провídnikí pokoхали нечýstíť. **19** Вíter їх poxapáe на kryla свої, i вони посoróмляться жéртов своїх.

5 Послухайте цýого, священики, i почуйте, Ізраїlіv domé, a vi, царський dome, vízjmítъ do vuh, bo вам буде суд, bo vi для Mícpí buли pástkoю й sítkoю, roztýgneno на Fávór. **21** glijboko vgrúzli в rozpustí вони, ta Я поплямýю всіх їх. **3** Я знаю Ефрема, a Ізраїль не схóvаний передо Mною, bo тепер блудodíjnim, Ефреме, ti став, занечýstivсь Ізраїль. **4** Не дають їхní vchinki вернутись до Бога, bo дух блудодíства в серéдині їхní, i ne vídaютъ Господа. **5** I гордість Ізраїleva zasvídchitъся перед обличчям його. A Ізраїль й Ефрем upadутъ за провину свою, takож Юда iз ними впадé. **6** 3 своею отарою ta з своею худoboю вони Господа pídtуть шукати, алé не знájdуть, — Він vіd них víddalívся. **7** Вони зрадили Господа, bo породили сторонніх dítey, — тепер їх пожерé молодík разом iз частками їхњого polya. **8** Zasurmíté u roga в Гív'i, surmóю в Ramí, закричítъ u Bet-Aveni za тобою, Veníamíne! **9** В день картánnia Ефрем за спустóшenня stanе; pomíж plamenámi Ізраїля Я завídomiv про певне. **10** Сtali зverхники Юdi, mов tí, що межú перенóсять, — на них виллю, як воду, Свíй gnív! **11** Ефрем став пригнóблений, сúdom розбитий, bo він намагався ходýти за марнótoю. **12** I буду, як míль, для Ефрема, i мов ta gnilýzna для domu Юdi. **13** I побачив Ефрем свою хворість, a Юda — свого чирякá, i Ефрем vіdíшов до Aшшúra i послав до царя до великого. Ta він вilíkuвати vas

не зможе, і не вигоїть вам чиряка! 14 **Б**о Я — немов лев для Єфрема, і немов той левчук дому Юди. Я, Я розшматую й підú, — і ніхто не врятує! 15 Підú, повернуся до місця Свого, аж поки провини своєї вони не признáють, і не стануть шукати Мого лиця. Та в утиску будуть шукати Мене!

6 Ходіть, і вернімось до Господа, бо Він пошматувáв — і нас вилíкує, ударив — і нас перев'яже! 2 Ожýвить він нас до двох день, а третього дня нас поставить, — і будемо жити ми перед обличчям Його. 3 I пізнаймо, намагаймось пізнати ми Господа! Міцно поставлений прихід Його, мов зірниці, і Він прийде до нас, немов дощ, немов дощ весняний, що напоює землю. 4 Що, Єфреме, зроблю Я тобі, що зроблю тобі, Юдо? I Bo ваша любов, немов хмара поранку, і мовта роса, що зникає уранці, — 5 тому Я тесав їх пророками, позабивав їх прорéченням уст Своїх, і суд Мій, як світло те, вийде. 6 Bo Я милости хочу, а не жертви, і Богопіznánnia — більше від ціlopалень. 7 Вони заповіта Мого порушили, мов той Адám, вони там Мене зрадили. 8 Гíлеад, місто злочинців, повне кривавих слíдів. 9 I як той розбішака чигáє, так ватага священиків на дорозі в Сіхем — учиняють розбíй, бо злóчин учиняють вони. 10 У домі Ізраїля бачу жахлíве, — там блуд у Єфрема, занечистивсь Ізраїль. 11 Також, Юдо, для тебе жnivá приготóвлéní, як Я долю нарódu Свого повернú!

7 Коли Я лíкую Ізраїля, то виявляю грíх Єфремів та зло Самарíї, бо роблять вони неправдиве, і злóдíй прихóдить, грабує на вулиці бáнда. 2 I не дýмають в серці своéму, що Я пам'ятаю про все їхнє зло. тепер їхні вчинки ось їх оточили і перед обличчям Моїм поставáli. 3 Вони зліstю своєю втішають царя, а своїми обмáнами — зvéрхників. 4 Усí вони чинять перéлюб, мов пíч, яку пéкар розпáлює, що напáлювати перестаé, як тісто замісить та вкисне воно. 5 У святkовий день нашого царя похвórili княzí vіd жáру вина, і він простяг до насмíшників руку свою. 6 Bo їхнє нутро, як пíч, у них палáє їхнє серце: всю нíч спить їхнí gnív, а на ránok горить, як палючий огонь. 7 Вонí всí гарýčí, як пíч, і сúddív своїх пожирáють. Усí царі їхні попáдали, між ними нíкого нема, хто б kliíkав до Мене. 8 Зmíshawся Єфрем із нарóдами, Єфрем

став млинцéм, що печеться неперевérnений. 9 Його силу чужí пожирають, та про те він не знає, вже й волóssя посивіло в нього, а тогó він не знає. 10 I гордість Ізраїля свídчить на нього, і до Господа, Бога свого вони не вертáються, і не шукають Його у всíм цíм. 11 A Єфрем став, як голуб, — нерозумний, немудрýj: закликають в Єгипет, а йдуть в Асирію. 12 Як пíдуть вони, розтяgnу Свою сítку над ними, — стягнú їх додолу, мов птасство небесне, — за злобою їхньою Я їх караю. 13 Горе їм, бо від Мене вони відíйшли, погúба на них, бо повстали вони проти Мене! Хоч Я викупив їх, та вони проти Мене говорять неправду. 14 I вони в своїм серці не кличуть до Мене, як виють на лóжах своїх, точать сварку за хлíb та вино, і віdstупают від Мене. 15 A я їх картав, їхні рамéna змíцняv, а вони зло на Мене задúмують. 16 Вони навертáються, та не до Всеviшнього, стали, немов той обмáнливий лук. Упадуть від меча їхні княzí за гордість свого язикá, — це їхня нарýga в єгипетськім кrái!

8 Рога до уст своїх, та й засурмí: на дíм Божий спадає неначе орел, бо переступили вони заповіта Мого, і на Закóна Мого повстали. 2 Do Menе взывають вони: „Мíй Боже, познали Тебе ми, Ізраїло!“ 3 Покинув Ізраїль добрó, — ворог його поженé! 4 Вони ставлять царя, алé не від Мене, вони княzя ставлять, але Я не знаю! Вони з срíбла свого та із золота свого божків нарobili собі, щоб загинути, — 5 віdkinuv теля твоє Я, Самаріe! Míй gnív запалívся на них, — аж доки не можуть вони від провини очístитись? 6 Bo й воно від Ізраїля. Зробив його мáйстер, і воно — то не Бог, бо теля самарíjske на кавálki обérnetься. 7 A що вíter вони засівають, то бурю пожнуть, — в них не буде й колóssя, а зéрно не видасть муký, коли ж видасть, чужí покovtáють її. 8 Ізраїль прокóvtнений, — став між нарóдами віn як та rích, що до neї немає замílування. 9 Bo вони віdíйшли до Aшшúru, як дикий осел, що samítñi собі, а Єфрем за любов дає dári любовнí. 10 I хоч вони zdobuváv прихíльників серед pogánív, Я їх pозbiraю тепер, і незabárom вони перestanуть pomázuvati царя, і княzív. 11 Bo жértvникіv був намnóжив Єфрем, щоб gríshitи, — na провину йому стали цí жértvники! 12 Я можу йому написати Закón Свíj хоч tisíca разív, — як

чуже пораховане буде! 13 Вони ж жертви кохають, — ріжуть м'ясо й їдять, та Господь не вподобує їх. Тепер Він згадає про їхню провійну та їхні гріхи покарає, — вони до Єгипту повернуться! 14 Ізраїль забув про свого Творця та й буде палати, а Юда наміжив твердійні містá, та пошлó Я огонь на його ці містá, — і пожерé він палати його!

9 Не тішся, Ізраїлю, радістю, як ті нарόди, бо ти чиниш блуд, відступаючи від свого Бога, дар блудодійний кохаеш на всіх тóках збіжжéвих. 2 Годувати не буде іх тік та чавіло, а сік виноградний зведé їх. 3 Не будуть сидіти в Господньому Краї вони, і Єфрем до Єгипту повернеться, і вони будуть їсти нечисте в Асирії. 4 Господéві вина вони лити не будуть, і жертви не бúдуть приємні Йому; це буде для них, немов хліб похоронний, — усí, що будуть його споживати, занечістяться, бо їхній хліб — для насичення їх, — не для дому Господнього. 5 Що зробите ви на день урочистий та на день свята Господнього? 6 Бо йдуть ось вони до Асирії, їх збирає Єгипет, Мемфіс їх ховає, коштобвність їхнього срібла посяде кропіва, будячча по їхніх намéтах. 7 Прийшли дні навіщення, прийшли дні заплати, — Ізраїль пізнáє оце: „Нерозумний пророк цей, шалéний муж духа“, — за численистю провійн твоїх і велике зnenáвидження! 8 Єфрем — сторож із Богом моїм, пророк — пастка птахолóва на всіх дорóгах його, ненáвисть у домі Бога його. 9 Глибоко зіпсулись вони, як за днів тих Гів'ї, Він згадає за їхні провини, Він їхні гріхи покарає! 10 Немов виноград на пустині, знайшов Я Ізраїля, як фігу порáнню на фіговім дереві, Я бачив був ваших батьків на почáтку його, та вони до Баал-Пеору прийшли, і себе присвятíли для Бóшета, і стали гидотою, як полюблene ними. 11 Єфремова слава, як птах, відлетíть: не буде нарóдження, ані зачаття, ані вагітности. 12 Бо якщо вони вýкохають свої діти, то їх повбиваю, так що не бúде людіни, бо горе їм, як відступлó Я від них. 13 Єфрем, як Я бачу, — для влóвів Йому подалí його власних дітей, і Єфрем поведé своїх власних дітей на зарíз... 14 Дай їм, Господи, — що ж Ти дасí? — дай їм утрóбу неплідну та вýсохлі грудí! 15 Усе їхнє зло у Гілгáлі, бо там Я зnenávidíв їх; за зло їхніх учинків Я вýжену їх з Свого дому. Не бúду їх більше любити, — всí їхні княzí ворохóбники! 16

Побитий Єфрем, їхній корень посóх, — він плóду не зróдить. А коли вони зróдять, то Я повбиваю улюблених їхнього лóна. 17 Відкине їх Бог мій, бо вони неслухнáні для Нього булí, і будуть вони мандрувати між нарóдами.

10 Ізраїль — буйний виноград, що родить подібне собі. Та за многістю плóду свого він намóжує жéртвники, за добрістю краю свого боввáнські стовпí прикрашаé. 2 Облúдне їхнє серце, тому винні тепер вони бúдуть, Він їхні жéртвники понíщиТЬ поруйнує стовпí їхні. 3 Бо тепер вони кажутъ: Нема в нас царя, бо ми не боялися Господа, а цар щó нам зробить? 4 Говорять порожні словá, клянúться фальшиво, колí заповіта складáють, і на грядkáх польових цvїte їхнє правосúддя, немов той полýн. 5 За телят Бет-Авену бояться мешkáнці Самарії, бо в жалобі опинívся через нього нарóд його, а жерцí будуть плакати над ним, за славу його, що пішла на вигнáння від нього. 6 Запровáджений буде і він в Асирію царéві великому в дар. Прийме сором Єфрем, і посорóмлений буде Ізраїль за раду свою. 7 Самарія загине; її цар — немов трíска отá на повéрхні води! 8 I поруйновані бúдуть висóти Аvena, Ізраїлів гріх, терніна й будячча зросте на їхніх жéртвниках, і до гíр вони скажуть: „Накрийте ви нас!“ а до взгíр'їв: „На нас упадíть!“ 9 Від днів Гів'ї грішив ти, Ізраїлю! Там вони полишились булí, — чи ж їх не досýгне в Гів'ї вýйна проти синів беззакónних? 10 За жадáнням Своїм покараю Я їх, і зберуться нарóди на них, і покáрані будуть вони за подвíйні провини свої. 11 А Єфрем — це привчéна телиця, що звикла вона молотítи, Сам ярмó накладу на її товсту шию, запряжу Я Єфрема, Юда буде орати, Яків буде собі скородítи. 12 Сíйте собі на справедливість, за мýлістю жnіть, орíте собі перелíг, бо час навернúться до Господа, ще поки Він прийде і правду линé вам дощéм. 13 Ви беззакónня оráли, — пожáли ви кривду, плíд брехні споживáли, бо надіявся ти на дорогу свою, на многістю лицáрства свого. 14 I станеться шум по нарóдах твоїх, і всí твердині твої поруйновані бúдуть, як Шалмáн зруйнував Вет-Арбéл в час вýйни, — була мати з синами убита. 15 Отак вам учинить Бет-Ел за зло вашого зла, — конче згине Ізраїлів цар на світанку!

11 Як Ізраїль був хлопцем, Я його покохав, і з Єгипту покликав Я сина Свого. **2** Як часто їх кликав, так вони йшли від Мене, — приносили жертви Ваалам, і кадили боввáнам. **3** Я ж Єфрема ходити навчав, Я їх брав на рамéна Свої, та не знали вони, що Я їх лíкувáв. **4** Я тягнув їх шнуркáми, що людям лицóють, шнуркáми любови, і був Я для них немов ті, що здíмають ярмо з-над їхньої шíї, і Я їх годував. **5** До краю єгипетського він не вéрнеться, та Ашшур — він буде для нього царем, бо вони не хотіли вернúться до Мене. **6** А містáми його грасувáтиме меч, і зáсуvi його повилáмлює він та й пожерé їх за зáдумi їхнi. **7** А нарóд Míй схильний відпадáти від Мене, і хоч кличути його догорi, віn не пíдімáється рázом. **8** Як тебе Я, Єфреме, віddám, як вídam тебе, о Ізраїлю? Як тебе Я віddam, як Адму, учиню тебе, мов Цевоїм? У Мені перевeрнúлося серце Moë, rозпалилася rázom i жálість Mоя! **9** Не вчинó жару gnívu Свого, більше нýщiti Єфрема не бýdu, bo Бог Я, a не людýna, серед тебе — Святий, i не прийdý u люti gnívu. **10** За Господом píдуть вони, a Віn заричít, немов лев, i Віn заричít, i vіd záходu príyduv в tremtinni siny. **11** Вони прийdут в tremtinni, як ptah iз Єгипту, i як голуб iз kraю Aшшúra, i Я посаджу їх по iхních domáx, говорить Господь. **12** Єfrem otocív Menе лжею, lukávstvom — Іzraéliv dím, a Юда держávся ще з Богом i з святими був vírniy.

12 Єфрем пасе вітра й женеться за вітром iз схódu. Неправду й rúnu rozmñójuje віn кожного дня, умову складають з Aшшúrom, oлива ж несéться в Єгипет. **2** Ta в Господа з Юдою пря, i Якова Віn nавistít за putými йогó, za dílamи його йому zvérne. **3** Віn в utróbi trrimav za p'jatý svogo brata, a в силi svoyi vіn borovsya iз Богом, — **4** i borovsya vіn з Анголом, — ta й pereimíg. Plakav vіn, i blagáv vіn Йогó, u Bet-Elí znayshov Vіn Йогó, i tam z nami gowórit. **5** A Господь — Бог Cavaót, Його Йménny — Господь. **6** A ty через Бога svого naverñeshся, sterежi milist' ta sud, i závjedi nadíjaisa na Бога svogo! **7** Nemov Xanaáhn, — u nygo v ruzi nеправдива vagá, любить vіn krividu chiniti. **8** Iкаже Єфрем: Справdi я zbagatiwся, znayshov я maestok sobi! U всiх moikh chýnah ne znайдуть provinii meni, tho gríhom bi bulá. **9** A Я — Господь, Бог твій vіd kraju єgipet'skogo, — ще в namétaх tebe posadju, nemov za dniv svya. **10** I Я говорив

до пророків, i видínnia rozmñóжив, i через пророків Я прýtgí kazav. **11** Xiba bezzakónnia lišív Gíleád, i marñotoю staliścь liš tam? U Gílgáli priñošili в жерту voli, a ýkhni žértivniki — mow ti kupy kamínnia na bôroznax píl'nyh. **12** I vtík Yakív na pole Aráma, a Izárlí za jínnku robiv, i za jínnku otaru sterír. **13** I через пророка Господъ iз Єгипту Ізраїля вívib, i prorokom steréjshenij buv vín. **14** Єfrem Господа gírko rozgnívav, i tomu його vchiniki kriwav i Víni líšit na nyomu, i povérne йому його sorom.

13 Як Єфрем говорив, то tremtili, — vín pídnésenij buv uв Izárlí, ta через Vaála zgríshiv i pomer. **2** A тепер iще bíльше gríšat', bo zrobili sobi voni vídliva z sríbla svogo, bojkóv za svoeю podóboю; róbota mäistriev use te, rozmovляют iз nimi voni; tí ludi, що жертуv приносять, cílouy teliat. **3** Tomu voni stanut, ja xmara poránku, i mow ta rosá, що z tóku vinośit'sya bureju, i наче iз kómina dim. **4** A Я — Господь, Бог tvíj vіd kraju єgipet'skogo, i Бога, krím Menе, ne býdesh ti znati, i krím Menе nemae Spasitelya. **5** Я тебе na pustini píznav, u peresóxlumu kraí. **6** Mali dobrí pasóvisska i siti buli, nasítiliisya — i загordílsoсь iхnے serce, tomu to zabuли pro Menе voni! **7** I stav Я dla nich, nemov lev, na dorozí chigáu, nemov ta panteéra. **8** Napadu Я na nich, nemov ta vedmedítsya, що dítej zagubila, i te rozírvu, u що serce iхnے zámknene, i їх, ja levcúk, pожerú tam, shmatuvatime їх pol'ová zvíriná. **9** Pogubiv ti sebe, o Іzraílu, bo ti buv proti Menе, spasínnia svogo. **10** De цar tvíj todí? Nехай vіn поможе tobí po místax tvoiix usix! A de súddi tvoi, що pro nich ti skazav: Daj nam цarya ta kniazív? **11** Я tobí дав цarya в Своїm gnívi, i забрав u Svóij révnosti. **12** Provina Єfremova zv'ýzana, sxbvaniy prorgíh його. **13** Bolí, nemov porodíllí, nadíjduv na nygo. Ne mudrij vіn sin, bo iнакше ne buv bi tak dovgó u máterním nýtrí. **14** Z ruk sheolu Я wíkupлю їх, vіd smerti їх wíbablu. De, smerte, žálo tvoe? De, shébole, tvoja peremóga? Жаль schowáetsya перед очima Moimi! (Sheol h7585) **15** Xoch vіn dae plíd míj bratámi, ale priyde víter zo sхódu, víter Госpódniy, tho zíjde z pustini, i vsoxne його džereló, i peresóxne krińčka його,

— понищить він скарб всіх коштовних речей! 16
Завиніть Самарія, бо стала уперта до Бога свого,
— поляжуть вони від меча! Порозбівані будуть
їхні діти, вагітні їхні розпóроті будуть!

14 Вернися, Ізраїлю, до Господа, Бога свого, бо
спіткнúвся ти через провину свою! 2 Візьміть
із собою словá, та й зверніться до Господа, до
Нього промовте: „Простí нам усяку провину,
та добре прийми, і ми принесéмо у жертву
плодá своїх уст! 3 Ашшúр не спасе нас, не
бúдемо їздити ми на конí, і не скажемо вже
чинові рук наших: боже наш, бо тільки Тобою
помилуваний сиротá“. 4 „Ворохóbnість їхню
вилíкую, добровільно любитиму їх, бо Мій гнів
відвернúвся від нього. 5 Я буду Ізраїлеві, як росá,
розцвіté він, неначе лілéя, і пустить корíння свое,
мов Лівáн. 6 Розійдúться його пагíнцí, і буде його
пишнотá, мов олýвне те дерево, а пáхощ його —
мов Лівáн. 7 Навéрнуться ті, що сиділи під тínnю
його, збíжжя ожíвлять вони й зацвítуть, немов
той виногráд, будуть згадки про нього, немов про
лівáнське винó. 8 Ефрем, — що йому до бовбáнів
іще? Я вислухав вже та побачив його, Я для нього
немов кипарíс той зелений: з Мене знáйдений
бúде твíй плíд“. 9 Хто мудрий, то це зrozумíε,
розумний — і пíзнáε, бо прóstí Господні дорóги, і
праведні ходять по них, а грíшні спіткнúться на
них!

Йоїл

1 Слово Господнє, що було до Йоїла, Петуїлового сина. **2** „Послухайте це, ви старші, і візьміть до вух, усі мешканці землі: чи бувало такé за днів ваших, або за днів ваших батьків? **3** Оповідайте про це синам вашим, а ваші сини — своїм дітям, а їхні сини — поколінню насту́пному. **4** „Що лишилось по гусені, — зжéрла те все саранá, що ж зосталося по сарані — пожер кóник, а решту по кóнику зжерла червá“. **5** Пробудíться, п'янийці, і плачте й ридайте за виногráдовим соком усі, хто вина напивається, бо віднятий він від уст ваших! **6** Бо на Край Мій пришов люд міцний й незчислèнний, його зуби — як лéв'ячі зуби, а пáща його — як в левіці. **7** Виноград Мій зробив він спустошенню, Мое ж фíгове дерево геть поламáв, дощéнту його оголíв та й покинув, галúзки його побіліли. **8** Голосй, як та дívчина, верéтою оперéзана, за наречéним юнацтва свого. **9** Жертва хлíбна й жертва лита спинíлася в домі Господньому, впали в жалобу священики, слуги Господні. **10** Опустошene поле, упала в жалобу земля, бо спустошene збíжжя, вино молоде пересóхло, зів'яла оливка. **11** Засоромилися рíльники, голосили були виногráдарі за пшеници ѹ ячmінь, бо вýгинуло жниво поля. **12** Усох виноград, а фíга зів'яла, гранáтове дерево, й пáльма та яблуня, і повсихáли всі пíльні дерéва, бо Він висушив радість від людських синів. **13** Опережíться веретою, — і ридайте, священики, голосіть, слуги жéртвника, входьте, ночуйте в верéтах, служителі Бога могó, — бо хлíбна жертва і жертва та лита затрýмана бýде від дому вашого Бога! **14** Оголосіть святий пíст, скличте збори, позирайте старшіх, всіх мешканців землі до дому Господа, вашого Бога, і клíчте до Господа. **15** Горе дневі тому! Бо близькýй день Господній, і прийде він від Всемогутнього, мов те спустошенню! **16** Чи ж з-перед очей наших не відімається юка, з дому нашого Бога веселість та втіха? **17** Покóрчились зéрна під своїми грúдами, спорожніли комóри, поруйновані клúні, бо висохло збíжжя. **18** Як стоне товáр, поголóмшени чéреди, — бо немає їм пáши, отáри спустошени! **19** До тебе я клíчу, о Господи, пожер бо огонь пасовища пустині, а жар попалів усі дерéва на полі. **20** Навіть пíльна худоба прáгне

до Тебе, бо водні джерéла посóхли, огонь же пожéр пасовища пустині!

2 Засурмítъ на Сіоні в сурмú, здіймítъ крик на святій горі Мой! Затремтіть, всі мешканці землі, бо прийшов день Господній, бо близько вже він, **2** день темноти та тéмряви, день хмари й імлі! Як несеться досвітня зоря по горáх, так нарóд цей великий й міцний. Такого, як він, не бувало відвíку, і по ньому не будé вже більш аж до літ з роду в рід! **3** Перед ним пожирá огонь, і палахкотíть за ним пólum'я! Земля перед ним, як едéнський садóк, а за ним — опустіла пустиня, і рятунку від нього нема! **4** Його вýгляд — нíби конí, гарцíють вони, наче тí верхівцí! **5** Як гúркіт військових возів, вони скáчуть гíрськими верхíв'ями, як вéреск огністого пólum'я, що солому жерé, наче потúжний нарóд, що до бóю постáвлений. **6** Нарóди тремтять перед ним, всí обличчя поблідли. **7** Як лíйцарі, мчаться вони, немов воякі вибíгають на мур, і кожен своєю дорóгою йдуть, і з стежок своїх не позбиваються, — **8** не пхають вони один óдного, ходять своєю дорогою битою, а коли на списá упадут, то не зráняться. **9** По місті хурчáть, по мурі бíжать, увіхóдять в домí, через вíкна пролáзять, як злóдій. **10** Трасеться земля перед ним, тремтить небо, сонце та місяць темніють, а зорі загúблюють сýйво свое. **11** I голос Свíй видасть Господь перед військом Своїм, бо тáбір Його величéнний, бо міцний виконáвець слова Його, бо великий день Господа й вéльми страшний, і хто зможе його перенéсти? **12** Тому то тепер промовляє Господь: Верніться до Мене всім серцем своїм, і постом святим, і плачém та ридáнням! **13** I деріть своє серце, а не свою одíж, і наверніться до Господа, вашого Бога, бо ласкáвий Він та милосéрдний, довготерпелíвий та многомилостíвий, і жалкúє за зло! **14** Хто знає, чи Він не повернеться та не пожáлує, і по Собі не залишить благословéння, жертву хлíбну та жертву ту литу для Господа, вашего Бога. **15** Засурмítъ на Сіоні в сурмú, оголосіть святий пíст, скличте зíбрáння! **16** Зберіте нарóд, оголосіть святі збори, стáрців згromáдьте, позирайте дітей та грудníх немовлýт, нехай вийде з кімнати своєї також молодий, молодá ж з-пíд свого накриття! **17** Між притвóром та жéртвником нехай плачуть священики, слуги Господні, хай мóлять вони:

Змилуйся, Господи, над народом Своїм, і не видай на гáньбу спадку Свого, щоб над ним панували погáни. Нашо будуть казати між нарóдами: Дé їхній Бог? **18** I зáздрісним стане Господь за Свій край, і змíлується над нарóдом Своїм“. **19** I Господь відповів і сказав до нарóду Свого: „Ось Я посилаю вам збіжжя й вино молоде та оливу, і насытиться нею, і більше не дам вас на нарúгу нарóдам. **20** А цього північного ворога віддало Я від вас, і його в край сухий та спустошений віжену, — його пéред до східного моря, його ж край — до того моря зáднього. I вийде злий зáпах його, і підíметься смóрід його, бо він лихо велике чинив. **21** Не бíйся ти, зéмле, а тішся й радíй, — бо велике Господь учинив! **22** Не бíйтесь, ти пíльна худóбо, бо пустинні пасóвиска зазеленіють, бо дерево видасть свíй плíд, фíговниця та виноград свою силу дадуть. **23** А ви, сіонські сини, радíйте та тіштесь Гóсподом, Богом своїм, бо вам їжі Він дасть на спасіння, і найперше зішло вам дощú, дощу рáннього й пíзнього. **24** I тóки напóвнятся збіжжям, чавíльні ж кадкí будуть переливатись вином молодим та оливою. **25** I надолúжу Я вам за тí роки, що пожéрла була саранá, коник і червá та гусíнь, Мое вíйсько велике, що Я послиав проти вас. **26** А істи — ви будете істи й насычуватись, і хвалитимете Ім'я Господа, вашого Бога, що з вами на пóдив зробив, і посорóмлений більше не буде нарóд Мій навíки! **27** I пíзнáсте ви, що Я серед Ізраїля, і що Я — Господь, Бог ваш, і немає вже іншого, — і посорóмлений більше не буде нарóд Мій навíки! **28** I бúде потому, — виллю Я Духа Свого на кожне тіло, і пророкуáтимуть ваші синíй ваші дóчки, а вашим старýм будуть сníтися сни, юнакí ваші бачити будуть видíння. **29** I також на рабів та невíльниць за тих днів виллю Духа Свого. **30** I дам Я ознáки на небі й землі, — кров та огонь, та стовпí диму. **31** Заміниться сонце на тéмність, а місяць — на кров перед приходом Господнього дня, великого та страшного! **32** I станеться, — кожен, хто клíкати буде Господне Ім'я, той спасеться, бо на Сіонській горі та в Ерусалимі буде спасіння, як Господь говорив, та для тих позостáлих, що Господь їх покличе.

3 Бо ось тими днями та часу тогó, коли долю Юдí та Ерусалиму вернú, 2 то зберу всі нарóди,

зведу їх у долину Йосафáтову, і там буду судýтися з ними за нарóд Мій й спáдщину Мою, за Ізраїля, що його розпорóшили поміж нарóдами, а Мій край подíліли. **3** I за нарóд Мій вони кíдали жéреба, і юнакá за блудніцю давали, а дíвчину — за вино продавали, і пíлій. **4** I щó вам до Мене, Тýре й Сидóне, та всі фíлистíмські довkíлля? Чи свíй чин на Мені надолúжите? Може хочете щось учинити Мені, то легко та скоро звернú Я ваш чин вам на голову, **5** що срібло Мое й Мое золото позабирали, а коштóвні клейнóди Мої в свої хráми повнóсили. **6** А синів Юді та Ерусалиму ви грéцьким синам продалí, щоб їх віддалíти від їхніх границь. **7** Ось Я їх позбúджую з місця тогó, куди їх продалí, — ваш чин повернú вам на голову! **8** I попрóбаю ваших синів та ваших дочок в руку Юдських синів, а вони віддадуть їх шев'янам, до люду далекого, бо Господь так сказав. **9** Кличте про це між нарóдами, оголосíте святую вíйну, збудіте лицáрство, хай схóдяться, нехай пíдімáються всі воякí. **10** Перекýйте свої лемеші на мечі, а ваши серпí на списí, хай нáвіть безсiliй говорить: „Я лíцар!“ **11** Поспíшіть і прийдіть, всі нарóди з довkíлля, й зберіться, — туди, Господи, спúстиш лицáрство Свое. **12** Нехай збúдяться й зíйдуть нарóди в долину Йосафáтову, бо сяду Я там, щоб судýти всі нарóди з довkíлля. **13** Пошліть на роботу серpá, бо жníво дозріло, приходьте, зíйдіть, бо чавíло напóвнене, кадкі переливаються, — бо зло їхнє розмнóжилось! **14** Нáтовпи, натопви у вирíшальнíй долині, бо близький день Господній у вирíшальнíй долині. **15** Сонце та місяць стемніють, а зóri загублять свíй бліск, **16** і Господь загrimить із Сіону, та з Ерусалиму Свíй голос подасть, і небо й земля затremтять, та Господь — охорона Своему нарóдові, і твердиня синам Ізраїлевим! **17** I пíзнаєте ви, що Я — Господь, Бог ваш, Який пробувае в Сіоні, на святíй Своїй горі. I станеться Ерусалим за святиню, і чужí вже не будуть ходити по ньому. **18** I станеться в день той, гори будуть кропíти виноградовий сíк, а пíдгíрки стоятимуть у мoloці, і всі Юдські потóки водою заб'ють, а з дому Господнього вийде джерело, і напóїть долину Шíттім. **19** Египет спустошеннiam стане, і пустинею голою стане Едóм за насильство синам Юді, за те, що лiliй кров невíйну у їхньому крáї. **20** А Юдея жити буде повíki, і Ерусалим — з роду

в рід, **21** і помщу за їхню кров, що за неї Я ще не
помстив, і буде Господь пробувати на Сіоні!“

АМОС

1 Слова Амоса, що був між вівчарями з Текої, які він бачив на Ізраїлі за днів Уззії, Юдиного царя, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя, за два роки перед земле трусом. **2** I він проказав: „Загриміть із Сіону Господь, і з Єрусаліму Свій голос подастъ, і впадуть пасовища пастуші в жалобу та всохне вершина Кармел!“ **3** Так говорить Господь: За три переступи Дамаску й за чотири цього не прощу: за те, що вони молотили Гілеада ціпами залізними. **4** I пошлю Я огонь на дім Хазаїла, — і пожерé він палати Вен-Гадада. **5** I зламаю засува Дамаску, і мешканця витну з долини Авен, і того, хто держатиме бéрло з Бет-Едене, і арамський народ піде в Кір на вигнання, говорити Господь. **6** Так говорить Господь: За три переступи Аззи й за чотири цього не прощу: що всіх гнали в полон, щоб віддати Едомові. **7** I пошлю Я огонь на мур Гази, — і поїсть він палати її. **8** I мешканця витну з Ашдоду, і берлодéржця з Ашkelону, і звернý Свою руку на Екрон, — і вигинуть рештки філістимлян, говорити Господь. **9** Так говорить Господь: За три переступи Тиру й за чотири цього не прощу: за те, що він видав усіх на вигнання в Едом, і не пам'ятив заповіту братів. **10** I пошлю Я огонь на мур Тиру, — і пожерé він палати його! **11** Так говорить Господь: За три переступи Едому й за чотири цього не прощу: за те, що мечем він гнав брата свого, і знищив своє милосердя, свій гнів завжди стерг, а лютість свою пильнував повсякчасно. **12** I пошлю Я огонь до Теману і пожерé він палати Боцрі! **13** Так говорити Господь: За три переступи Аммонівих синів й за чотири цього не прощу: за те, що пороли гілеадських вагітних, щоб поширити граници свої! **14** I огонь запалю Я на мурі Раббі, — і пожерé він палати її, із криком в день бóю, із віхром в день бурі. **15** I пíде їхній цар на вигнання, він і князь його разом, говорити Господь.

2 Так говорить Господь: За три переступи Моава й за чотири цього не прощу: за те, що спалив на вапнó кості едомського царя! **2** I пошлю Я огонь на Моава, і пожерé він палати Керійоту, і загине Моав серед гáласу, серед крýку, при голосі рóга. **3** I витну суддю з-серед нього, а з ним позабиваю

князів його всіх, говорить Господь. **4** Так говорить Господь: За три прóгрихи Юди й за чотири цього не прощу: за те, що повідкидали Господній Закон, і постанóв Його не стереглі, і що на манівці їх звели їхні лжебоги, за якими пішли їхні батькі. **5** I пошлю Я на Юду огонь, — і пожерé він палати Єрусалиму! **6** Так говорить Господь: За три переступи Ізраїлеві й за чотири цього не прощу: за те, що за срібло вони продають справедливого, а за чботи — вбогого! **7** Вони тóгчуть у зéмному побoсі голову бідних, а дорóгу сумирних викрýвлюють. А син його батько вчають до однієї блудниці, щоб святе Мое Ймénня зневáжити. **8** I вони стелять одіж застáвлenu, щоб пíвлежати при кожному жéртвінику, і п'ють в домі Бога свого вино від покáраних. **9** I Я вигубив був з-перед них Аморéя, що його височýнь, як високий той кедр, і він міцний, як дуб. Та Я плíд його знищив згорí, а здолу — коріння його. **10** A вас Я був вивів із краю египетського, і сорок років провáдив пустинею вас, щоб ви край аморéйський успадкували. **11** I пророків Я збúджував з ваших синів, а з ваших юнців назорéїв. Хіба ж то не так, синове Ізраїлеві? говорити Господь. **12** A ви назорéїв поїли вином, а пророкам наказували й говорили: „Не пророкýте!“ **13** Отож Я потýсну на вас, як тисне снопáми напóвнений віз, — **14** і згине й в мотóрного втéча, і потужний не втримає сили своєї, а лíцар свого життя не врятує. **15** I не встóйтів із лука стрíлець, і своїми ногами прудкýй не втчé, і верхівéць не врятує свого життя. **16** I наймужніший з лицáрства нагýм утече того дня, говорити Господь.

3 Послухайте слова тогó, що Господь говорив проти вас, синове Ізраїлеві, на ввесь оцей рід, що його Я пídnis був із краю египетського, промовляючи: **2** Тільки вас Я пíзнав зо всіх рóдів землі, тому вас навіщу за всі ваші провини! **3** Чи йдуть двоє разом, якщо не умòвili? **4** Чи ревé в лісі лев, як нема йому здóбичi? Чи левчук видає голос свíй із своєї норí, якщо він не зловив? **5** Чи впадé на землі пташка в сítку, як немає сільцá? Чи пíдїмметься сítка з землі, як нічого не злóвить? **6** Чи в місті засурмлять у сурмý, а народ не трéмтítиме? Чи станеться в місті нещастя, що його не Господь допустíв? **7** Bo не чинить нічого Господь Бог, не вýявивши таємнїці Своєї

Своїм рабам пророкам. 8 Лев заревé, — хто того не злякається? Господь Бог заговорить, — хто пророкувати не будé? 9 Розголосіть над палáцами в Ашдоді, і над палáтами в краї єгипетському, та я скажіть: Позбирайтесь на горáх Самарії, і побачте велике збентéження в нíй, та утиск у нíй! 10 I правдиво не вміють робити вони, — говорити Господь, — насильство громáдять та грабúнок в палáтах своїх. 11 Тому так Господь Бог промовляє: Ворог облáже навколо цієї землі, і скине із тебе він силу твою, і пограбовані бúдуть палáти твої. 12 Так говорити Господь: Як чáсом рятує пастух з пащі лéв'ячої дві колíні, або пíпку вуха, так будуть врятоані дíти Ізраїлеві, що сидять в Самарії в закúточку лíжка, та на адамáшку постелі. 13 Послухайте ви та я засвідчіть ув Якововім домі, говорити Господь Бог, Бог Саваóт. 14 Bo в той день, коли Я покараю Ізраїля за провини його, то Я покараю за жéртвники Бет-Елу, — і будуть відрубані роги жéртвника, і на землю попáдають. 15 I Я розíб'ю дíм зимóвий разом з домом літнім, і загýнуть домí із слонóвої кости, і не стане багато домів, говорити Господь.

4 Послухайте слова оцього, корóви башáнські, які на горі самарíйській, що тиснете бідних, торóщите вбогих, що своїм хазя́ям ви говорите: „Принеси, і ми бúдемо пити!“ 2 Присягав Господь Бог Свою святістю, що ось дні настаóть на вас, і будуть тягти вас гакáми, а ваших нащáдків — гачкáми для лóвлення риби! 3 I ви повихóдите вýломами, кожна окремо собі, і кíнетесь до Хермбóну, говорити Господь. 4 Прийдіть до Бет-Елу й грíшіть, до Гíлгáлу — примнóжте грíшти. I свої жертви принóсьте щорáнку, на три дні — ваші десятини. 5 I з дíмом пустіть жертву вдячну кваснý, і сповістіть добровільні дарúнки, розголосіть, бо ви любите так, синóве Ізраїлеві, говорити Господь Бог. 6 I тому Я вам дав чистоту зубів по всіх ваших містáх, і брак хлíба по всіх ваших місцáх, та ви не вернúлись до Мене, говорити Господь. 7 I Я стримав вам дощ за три місяці перед жнiváми, і дощ посилаю на одне місто, а на друге місто не посилаю; одна дíлайнка була побита дощем, а дíлянка, на яку не пустив Я дощу, висихáла. 8 I два-три міста рушали до міста однóго напитись води, алé не насíчувались, — та ви не вернúлись до Мене, говорити Господь. 9 Я бив

vas посúхою та зеленýчкою, саранá жерла бéзліч ваших садкíв й виноградників ваших, і ваших фíгóвниць та ваших олив, — та ви не вернúлись до Мене, говорити Господь. 10 Я на вас посилаю моровíцю, немов на Єгипет, мечем побивав ваших хлóпців, полóнчи рáзом і кóней у вас, пíдїмав до нíздéр сморід ваших табóрів, — та ви не вернулись до Мене, говорити Господь. 11 Я вýнищив вас, як Содóм та Гомóрру Бог винищив, і ви стали, немов головéшка, з пожáру врятоані, — та ви не вернулись до Мене, говорити Господь. 12 Тому то зроблю тобі так, і Ізраїлю, а що Я зроблю тобі це, приготуйся, Ізраїлю, до зúстрічі Бога свого! 13 Bo це Той, що вформóвує гори, і що ствóрює вíтра, що людíні показує зáдум її, що робить зíрнýцю темнóтою, і ступає по згíр'ях землі, — Господь Бог Саваóт Йому Ймénня!

5 Послухайте слова цього, що я ним голосíння пíдношу за вас, о дome Ізраїlі! 2 Упала, і більше не встане та дíва Ізраїlева! Вона кинена на свою землю, — немає, хто звів би її! 3 Bo так Господь Бог промовляє: Місто, що вихóдило тисячою, позостáвить лиши сотню, а те, що вихóдило сотнею, позостáвить десятку для дому Ізраїlя. 4 Bo так промовляє Господь до дому Ізраїлевого: Навернítся до Мене її живітъ! 5 I не звертáйтесь до Бет-Елу, і до Гíлгáлу не приходьтє, а через Beer-Шеву не перехóдьте, бо на вигнáння Гíлгáл конче пíде, і марнóтою стане Бет-Ел. 6 Навернítся до Господа, і будете жити, щоб Вíй не ввíйшов, як огонь до Йóсипового дому, — і буде він жéрти, та не бúде кому погасити в Бет-Елі, — 7 вони змініють суд на полíн, і кидають правду на землю. 8 Tой, хто Волосожáра й Орíона створив, Хто смéртну темнóту змíнýє на ráноч, а день затемнýє на нíч, хто прикликує воду морську й виливає її на повéрхню землі, — Господь Ймénня Йому! 9 Він наводить погибель на сильного, — і прийде погибель тверdíni! 10 Вони ненавíдять тогó, хто у брамі картáe, і обрídжують тим, хто говорити правдиве. 11 Тому, що нуждéнного тóпчете ви, і дарúнки збíжévi берете від нього, що ви набудувáли будинків із камéнья téсаного, то сидіті не будете в них; понасáджували винограду улóблениго, та не будете пити із нього вина! 12 Bo Я знаю про ваші чисléнні провини і про ваші

великі гріхі: тýснете ви справедливого, берете ви пíдкупа та викривляєте право убогих у брамі. **13** Тому то розуміний мовчить цього чáсу, бо це час лихий. **14** Шукайте добра, а не зла, щоб вам жити, і буде із вами Госпóдь, Бог Саваот, так, як кажете ви. **15** Ненáвидьте зло й покохайте добро, і правосúддя поставте у брамі, — може змилується Господь, Бог Саваóт над рéшткою Йóсила. **16** Тому так промовляє Госпóдь, Бог Саваот, Вседержитель: На майдáнах усіх голосіння, на всіх вулицях крики: ой, ой! І покличутъ хліборобів на жалобу, і голосільніць, що вміють плачливі пісні, **17** і стане ридання по всіх виноградниках, бо Я перейдú серед тебе, говорить Госпóдь! **18** Горе тим, що жадають Госпóднього дня, — нáщо це вам день Госпóднї? Він не світло, а тéмрява! **19** Це так, коли хто утікає від лéва, — і ведмíдь спотикáє його! І він убігає до дому, і опéрся своєю рукою об стíну, — аж гадóка кусає його... **20** Чи ж не є день Госпóднї темнота, а не світло, і хіба він не темний, і сáйва немає у ньому? **21** Зненáвидів Я, обрідив Собі ваші свята, і не нюхаю жéртов ваших зборів. **22** І коли принесéте Мені ціlopáлення та хліbní жéртви свої, Я Собі не вподóбаю їх, а на мирні жертви ваші із ситих баранів — не погляну. **23** Усунь же від Мене пíсень своїх гук, і не почую Я рóкоту гúсел твоїх, **24** і хай течé правосúддя, немов та вода, а справедливість — як сильний потíк! **25** Чи ж жертви та хліbní принося за тих сорок лíт на пустині Мені ви принoсили, dome Ізраїлів? **26** Ви ж носили Саккута, своого царя, та Кевана, свої виобрáження, зорю ваших богів, що собі поробили. **27** Тому Я вас вижену геть за Дамáск, говорить Госпóдь, що Бог Саваot Йому Імénня!

6 Горе безпéчним на Сіоні, тим, хто надіється на самарійську гору, тим шляхéтним „першого з народів“, до яких прибувае Ізраїлів дíм! **2** Перейдít до Калнé та й побачте, і звідти пíдіть до Гамáту великого, і зíйті до Гату філістíмлян! Чи лíпши вони від цих царств? Чи їхня границя більша за вашу границю? **3** День нещаства вважаєте ви за далекий, а час насильства зближáєте! **4** Ви вилéжуєтесь на лóжах з слонóвої кости і виáлюєтесь на постелях своїх, і їсте баранів із отарі та ситих телят

із обóри. **5** Під гúсла спíваете ви, мов Давид, ви музичні знарýддя собі видумляєте. **6** Ви вино попивáєте чáшами, і намашуєтесь добíрною оливою, і над спустóшенням Йóсила не вболівáєте. **7** Тому вони пíдуть тепер на вигнáння на чолі полонéних, і перестане крик вýпещених. **8** Госпóдь присягнув був Свою душою, говорить Госпóдь, Бог Саваóт: Пишнóтою Якова бриджу, і палáти його Я ненáвиджу, і видам те місто та все, що є в нýому. **9** І бýде, якщо десять люðда зостáнуться в домі однóму, то й вони повмирають. **10** І його вíзьме родич та й спалить його, щоб вýнести кості із дому, і скаже до того, хто буде в серéдині дому: „Чи ще є хто з тобою?“ А той відповість: „Вже немає нíкого!“ і скаже той: „Тихше, бо не згадується Йménня Господа!“ **11** Бо Госпóдь ось накаже, — і ворог розíб'e великий той дíм на відлáмки, а дíм малíй — на трíскý. **12** Чи бíгають конí по скéлі? Чи хто виore море худобою? Таж ви суд обернули на гírkість, а плíд справедливості — на полýn! **13** Ви марнóтою тíшитесь та говорите: Хіба ж ми не власною силою набули собі роги? **14** Бо ось Я поставлю нарóд проти вас, dome Ізраїлів, — каже Госпóдь, Бог Саваóт, — і вони вас потиснуть ізвíдти, де йдуть до Гамáту, аж до степóвого потóку!

7 Госпóдь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Він утворив сарану, коли почала виростáти отáва, — і ось отáва як по сíнокóсі царському! **2** І сталось, як вона вже пожéрла траву на землі, я сказав: Госпodi, Боже, простí! Як же Яків устояти може, бо такий він малíй? **3** І Госпóдь пожалів був про те. „Не станеться це“, промовив Госпóдь. **4** Госпóдь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Госпóдь Бог покликав судитись огнем, і пожéр той велику безóдню, і частку пожер. **5** І сказав я: О, Госпodi, Боже, спинí! Як же Яків устояти може, бо такий він малíй? **6** І Госпóдь пожалів був про те. „Не стáнеться це!“ сказав Госпóдь Бог! **7** І Він знов учинив, що я бачив таке: Ось на мурі стрíмкому стóїть Госпóдь Бог, а в руці Його висóк. **8** І прóмовив до мене Госпóдь: „Що ти бачиш, Амóсе?“ А я відкáзовав: „Висká“. І промовив Госпóдь: „Ось Я цього висká покладу посеред народу Мого, Ізраїля, — уже більше Йому не прощý! **9** І спустóшіть жертóвні пíдгíрки Ісакові, і поруйнóвані будуть святыни

Ізраїлеві, і Я стáну з мечем на дім Єовоамів“. 10 I послав Амація, священик Бет-Елу, до Єовоама, царя Ізраїлевого, кажучи: „Амós змóвлюється на тебе серед Ізраїлевого дому, — не може земля змістити всіх його слів! 11 Bo так говорить Амос: Євроам помре від меча, а Ізраїль конче пíде на вигнáння з своєї землі!“ 12 I сказав Амація до Амоса: „Ясновýдче, іди, утікай собі до Юдиного краю, і їж там хліб, і там пророкуй. 13 A в Бет-Елі вже більше не будеш пророкувати, бо він святыня царя та дім царства“. 14 I відповів Амос і сказав до Амації: „Я не пророк, і не син я пророків, — я пастух та оброблювач диких фігóвниць. 15 I взяв мене Госпóдь від отари, і промовив до мене Госпóдь: Іди, пророкуй Моєму народові Ізраїлеві! 16 A тепер послухай Господнього слова: Ти кажеш: Не будеш пророкувати на Ізраїлі, і не будеш проповідувати на Ісааків дім. 17 Тому так промовляє Госпóдь: Твоя жінка в місті буде блудліва, і сини твої та дочки твої попáдають від меча, а земля твоя буде поділена шнуром, і ти помреш на нечистій землі, а Ізраїль конче пíде на вигнáння з своєї землі!“

8 Госпóдь Бог учинив, що я бачив таке: Ось кіш доспíлих плодíв. 2 I сказав Він: „Щó бачиш, Амóс?“ А я відказав: „Кіш доспíлих плодíв“. I промовив до мене Госпóдь: „Доспíв кінець Моéму народові Ізраїлеві, — уже більше Йому не прощу! 3 I обéрнутся пíсні в палáтах на зойк того дня, — говорити Госпóдь Бог: буде трúпів багато, — бо вóрог на кожному місці накýдає їх! 4 Послухайте це, ви, що тóпчетe бíдного, і що прágнетe вíнищти всіх убогих з землі, 5 кажучи: Коли то міне новомíсячя, — щоб нам збíжжя продáти? і субота, — щоб нам відчинити збíжéви комóри! Щоб зменшýти ефý, і щоб шéкля побíльшити, і щоб викривlяти обманну vagú, 6 щоб купувáти за срíblo нужdénних, а вбогого за взуття, і попródatи послíд збíжéвий? 7 Госпóдь присягнув словою Якова: Не забуду ніkóli усіх їхніх вчинкíв! 8 Чи не затryséться від цього земля, і всi мешkánci її не впадуть у жalóbu? Вся вона захvилюється, мов та Ríká, i бурхливо поплýne її обnýzиться знов, немов rícka Єгипту. 9 I станеться в день той, — говорити Госпóдь Бог, — i вчинí захídсонця opívdni, i для землі серед світлого дня воно stémnié. 10 I обернú вашi свята в жalóbu, a всi вашi písní — в голosínnia,

i на всi стégna спровádju verétu, a на всяку голову лýsinu, i vchiní цe, nemov ta jalóba po одинакóvi, kínečj же отого, — nemov gírkij день! 11 Ось днí настаóty, — говорити Госпódь Бог, — i голод пошлю Я на землю, — не голод на хлíb, i не спrágu на вódu, ale спrágu почuti Господнí словá! 12 I búdуть ходити від моря до моря, i з пíвnoči do сходу блukátimutъ, щоб знайти слово Госпóda, — ta не знáydtu йогó! 13 Tого дня будуть mlíti vіd спrági вroldlív dívcata ta xlópci, 14 що klynútъся gríhom samáríjskym ta kajutъ: Як живий твíj Бог, Dané, i як жива дорога до Beer-Shewi! Ta вони всi popádaotъ, i bíльше ne vstanutъ

9 Я бачив Госпódь, що стояв над жértvívnikom,

i Víн сказав: Удар но по máковици цих ворít, щоб затryslijsya porógi, i porozbivai їх на всіх їхníх головах, a їхníj останок заб'jo Я мечem. Не vteche їm vtíkac, i gonécy ne vrattyutъся в них! 2 Якщо б закопálijsя вони до шebolu, to й zvíditi ruka Moya їх zaberé, i якщо б пídnialisja на небо, to й zvíditi їх skýnu! (Sheol h7585) 3 A якщо б похoválijsя вони на верховýnі Karmélu, — zvíditi wíshukaу й zabérü їх, a якщо на dní morya вони похováyutъся z-pered очей Moích, to й tam Я гадюci зveliø, — i вона їх покусáe! 4 A якщо вони píduytъ в polón перед своimi ворогами, to й tam накажú Я мечévi — i віn їх povbivaе, i на них Я звернú Сvoe oко на зле, a не на добре. 5 Bo коли Госпódь Бог Cavaót dotorknéться землі, to roztáne вона, i в жalóbu vpadútъ всi meskánici її. I вся вона vийde, nemov ta Ríká, i мов rícka Єгипту обnýzitъся. 6 Víн буде на небi чертógi Сvoї, a Сvíj nembózvíd zakláv nad землею, воду mórsku Víн kliche, i вiliava її na повérxnu землі, — Госпódь Йому Йménny! 7 Xiba ж vi, Ізраїlevi сini, Mení ne takí, як сini etíopljan? говорити Госпódь. Xiba ж не Ізраїlя vivív Я з kráju egyptskogo, a filistímljan з Каftóru, a Aráma iž Kíru? 8 Ось очi Госпóda Бога на gríshne цe царство, — i з повérxni землі його vигubлю, ta vigublyuchi, ne pogublu domu Яkovo, говорити Госпódь. 9 Bo ось Я зveliø, i серед народív усiх peresíou Ізraílіv діm, як peresívaetъся réshetom, — i жodne zérénce на землю ne wípadе! 10 Upadútъ usi gríshni народу Mogo vіd mеча, що говорити: Не досágne до нас i не стрíne oczé nas нещastya! 11 Tого дня Я поставилю upálu Davidovu skýniø i prólomi

в ній загороджу, і поставлю руїни його, і відбудую його, як за днів стародавніх, **12** щоб решту Едому посіли вони, і всі ті наріди, що в них кликалося Мое Йм'я, говорить Господь, Який чинить оце. **13** Ось дні настають, говорить Господь, і орач із женцем зустрінеться, а топтач винограду — із сіячем, і гори закріпають виноградовим соком, а всі взгір'я добром потечуть. **14** I долю наріду Свого, Ізраїля, Я поверну, і побудую містя пустошенні, і осядуть вони, і засадять вони виноградники, й питимуть їхнє вино, і порозводять садки, і будуть їсти їхній бвоч. **15** I Я посаджу їх на їхній землі, і не будуть їх більш виривати з своєї землі, яку Я їм дав, говорить Господь, Бог твій!“

Овдій

1 Видіння Овдія. Так сказав Господь Бог на Едом: „Почули ми вістку від Господа, і посланий був між нарідів посол, щоб сказати: Уставайте, і станьмо на нього до бóю! **2** Оце Я малім тебе дав між наріди, ти дуже погордженій. **3** Гордість серця твого обманила тебе, який перебувáеш по щíлинах скéльних, у високім сидíнні своїм, що говориш у серці своéму: Хто скине на землю менé? **4** Якщо б ти піднісся, немов той орел, і якщо б ти кублó свое склав поміж зóрями, — то й зvідти Я скину тебе, промовляє Господь! **5** Чи ж до тебе злодíї приходили, чи нічні тí грабіжники, — такий ти понíщений! — чи ж вони не накráli б собі скільки треба? Якщо б до тебе прийшли збирачі винограду, чи ж вони не лишили б хоч вýbírkiv? **6** Як Ісав перешúканий, як крýївki його перегlánneni! **7** Аж до границí прогнали тебе, обмáнять тебе твої всí соíзники, переможуть тебе твої прýятelí! Ti, що хлíb твíj їдять, пастку розстáвлять на тебе, — нема в тому розуму! **8** Чи ж не станеться це того дня, — промовляє Господь, — і вýgubлю Я мудрецíв із Едому, а розум з гори Ісавової? **9** I настрáшене буде лицáрство твое, o Темáне, щоб був вýтятий кожен з Ісава убíвством. **10** Через насилия на Якова на брата твого сором покriє тебе, і ти вýтятий будеш навíki. **11** Того дня, коли став ти навпрóти, того дня, як чужí полонíли були його вýїсько, і коли чужинцí в його брами вvíйшли і жéреба кидали про Єрусалим, то й ти був, як один з них! **12** I тому не дивися на день свого брата, на день лиха його, і не тішся з Юдиних синів у день їхньої згúби, і не розкривай своїх уст у день ýtиску. **13** I не входь ти до брами нарódu Могó у день лиха його, і не приглядáйся до зла його й ти в день нещастиа його, і не простягáйте свої руки до багатства його в день нещастиа його! **14** I на роздорíжкí не стíй, щоб витинати його vtíkačív, і в день ýtиску не видавай його réшток! **15** Bo близькíй день Господнíй над усíма нарóдами, — як зробив ти, то так і тобі буде зróблено: vérнеться на твою голову чин твíj! **16** Bo эк ви пилий на святíй Moїгорí, так народи усí зáвжди пýтимутъ! I будуть пити вони, і бúдуть хлептáти, і стануть вони, немов їх не булó. **17** A на Сіонськíй горí буде спасíння, і буде святою вона, і спáдки свої вже

посýде дíм Яковів. **18** I дíм Якова стане огнем, і дíм Йóсипа — пólум'ям, а дíм Ісава — соломою, — і будуть палáти вони проти них, і їх пожerуть, і останку не буде із дому Ісава, бо Господь це сказав. **19** I посýдуть пíвдénní Іcávovу гору, а мешkánci долин — фílistýmляn, і посýдуть Єфремове поле та поле самарíйське, а Венíямíн — Гíлеád. **20** A полонéni вýїська Іzraélivих синíв заволодíють тим, що хананéйське аж до Цорфáту, а єrusalimskí вýgnançi в неволí, що в Сефарадí, посýдуть містá полуднévi. **21** I спасítelí прýйдутъ на гору Сíón, щоб гору Іcáva судити, — і царство Господнє настане!

Йона

1 I булó слово Господнє до Йóни, Аміттаєвого сина, таке: **2** „Устань, іди до Ніневїї, великого міста, і проповідуй проти нього, бо їхнє зло прийшло перед лице Мое“. **3** I встав Йона, щоб утекти до Таршішу з-перед Господнього лиця. I зійшов він до Яфи, і знайшов кораблá, що йшов до Таршішу, і дав заплату його, і ввійшов у нього, щоб відпíсти з ними до Таршішу з-перед Господнього лиця. **4** A Госпóдъ кинув сильного вітра на море, — і знялася на морі велика буря, і вже дýмали, що корабель буде розбитий. **5** I налякалися морякí, і кликали кожен до своїх богів, і викидали ті речі, що були на кораблі, до моря, щоб полегшити себе. A Йóна зійшов до спóду кораблá, і ліг, і заснув. **6** I приступив до нього керівник корабля, та й сказав йому: „Чого ти спиш? Уставай, заклич до свого Бога, — може згадає цей Бог про нас, і ми не згýнемо“. **7** I сказали вони один до одного: „Ідіть, і киньмо жеребкí, та я пíзнаемо, через кóго нам оце лихо“. I кинули вони жеребкí, — і впав жеребóк на Йóну. **8** I сказали до нього: „Об'яви ж нам, через щó нам це лихо? Яке твоє зайнýття, і звідки ти йдеш? Який твíй край, і з якого ти нарóбу?“ **9** I сказав він до них: „Я євреї, і боюся я Гóспода, Небесного Бога, що вчинив море та суходíл“. **10** I налякалися ті люди великим стрáхом, і сказали до нього: „Щó це ти наробив?“ Bo цí люди довíдалися, що він утікає з-перед Господнього лиця, bo він це їм об'явíв. **11** I вони сказали до нього: „Щó ми зробимо тобі, щоб утихомíрилось море, щоб не заливáло нас?“ Bo море бушувáло все більше. **12** I сказав він до них: „Вíзьміть мене, і киньте мене до моря, і втихомíриться море перед вами; bo я знаю, що через мене оце велика буря на вас“. **13** I міцно греблí цí люди, щоб дістatisя до суходóлу, та не могли, bo море бушувало все більш проти них. **14** I вони клíкнули до Господа та й сказали: „О Господи, нехай же не згинемо ми за душу цього чоловíка, і не давай на нас неповíнної крові, bo Ty, Господи, чиниш, як бажаєш!“ **15** I пíдняли вони Йону, і кинули його до моря, — і спинíлося море від своєї лóтости. **16** I налякалися цí люди Господа великим стрáхом, і принóсили Господéві жертви, і складали обítницí. **17** I призначив Госпóдъ велику

рибу, щоб вона проковтнúла Йону. I був Йона в серéдині цієї риби три дні та три ночі.

2 I молився Йона до Господа, Бога свого, з утроби тієї риби, **2** та й казав: „Я клíкав з нещаствого до Господа, — і відповíдь дав Він мені, із нутра шеолу кричав я, — і почув Ти мій голос! (Sheol h7585) **3** I кинув мене в глибочíнъ, у серце моря, і потíк оточив був мене. Усі хвилі Твої та бурýни Твої надо мною пройшли. **4** I сказав я: Я вýгнаний з-перед очей Твоїх, протé ще побачу я храм Твíй святий. **5** Вода аж по душу мене обгорнýла, безóдня мене оточила, очерéт обвивáє кругом мою голову! **6** Я зійшов аж до спóду гори, а земля — її зáсуви стали за мною навíки! Ta пíдїмеш із ями життя мое, Господи, Боже Ty мій! **7** Як у мені омлівала душа моя, Господа я спогадáв, — і молитва моя ця до Тебе долíнула, до храму святого Твого! **8** Ti, що тримáються мáрних божкíв, — свого Милосердного кидають. **9** A я голосною подякою принесý Тобі жертву, про що присягав я, te вíконаю. Спасíння — у Господа!“ **10** I Госпóдъ звелів рибí, — і вона вíкинула Йону на суходíл.

3 I булó слово Господнє слово до Йони вдру́ге таке:

2 „Устань, іди до Ніневїї, великого міста, і проповідуй на нього те слово, що Я говорив був тобi!“ **3** I Йона встав, і пíшов до Ніневїї за Господнім словом. A Ніневíя була місто велике-превелике, на три дні ходí. **4** I зачав Йона ходити по містí, — на один день ходи, — і проповідував і казав: „Ще сорок день, — і Ніневíя буде зруйнóвана!“ **5** I ніневíтняни ввíрували в Бога, і оголосили пíст, і позодягали верéти, від найбільшого з них аж до найменшого. **6** I дíйшло це слово до царя Ніневїї, і він устав zo свого трону, і скинув плащá свого з себе, і покрився верéтою, та й сів на пópelí. **7** I він звелів клíкнути й сказати в Ніневїї з накáзу царя та його вельмож, говорячи: „Нехай не покуштують нічого ані людíна, ані худоба, худоба велика чи худоба дрíбна, нехай вони не пасуться, і нехай не p'ют води!“ **8** I нехай покриваються верéтами та людíна й та худоба, і нехай сильно клíчуть до Бога, і нехай кожен звérне з своєї дороги та від насíльства, що в їхніх руках. **9** Xто знає, може Бог обéрнеться й пожáлуетe, і відвéрнеться з жару гнíву Свого, — і ми не погинемо!“ **10** I побачив Бог їхні вчинки, що звернули zo своєї злóї дороги, i

пожалував Бог щодо того лиха, про яке говорив,
що йм учинить, і не вчинив.

4 I було це для Йони на досаду, досаду велику,
і він запалився. **2** I молився він до Господа
та й казав: „О Господи, чи ж не це мое слово,
поки я ще був на своїй землі? Тому я перед
тим утік до Таршішу, бо я знов, що Ти Бог
милостівий та милосердий, довготерпеливий
та многомилостівий, і Ти жалкуюеш за зло. **3** А
тепер, Господи, візьми мою душу від мене, бо
краще мені смерть від мого життя!“ **4** А Господь
відказав: „Чи слухно ти запалився?“ **5** I вийшов
Йона з міста, і сів від сходу міста, і поставив собі
там куреня, і сів під ним у тіні, аж поки побачить,
що буде в місті. **6** I виростив Бог рицінового
куща, і він вигнався понад Йону, щоб бути тінню
над його головою, щоб урятувати його від його
досади. I втішився Йона від цього рицінового
кущя великою радістю. **7** А при сході зірніці
другого дня призначив Бог червякá, і він підточив
рицінового кущя, і той усох. **8** I сталося, як сонце
зійшло, то призначив Бог східнього гарячого
вітра, — і вдарило сонце на Йонину голову, —
і він зомлів. I він жадав, щоб йому померти, і
казав: „Краще мені смерть від мого життя!“ **9** I
промовив Бог до Йони: „Чи слухно запалився
ти за риціновий кущ?“ А той відказав: „Дуже
розвітався я, — аж на смерть!“ **10** I сказав Господь:
„Ти змилувався над риціновим кущем, над яким
не трудився, і не плéкав його, який виріс за одну
ніч, і за одну ніч згинув. **11** А Я не змилувався
б над Ніневією, — цим великим містом, що в
ньому більше дванадцяті десятисячок люда, які не
вміють розрізняти правіці своєї від своєї лівіці,
та числена худоба?“

Михей

1 Слово Господнє, що було до морештеського Михея за днів Йотама, Ахаза та Єзекії, Юдиних царів, яке він бачив на Самарію та Єрусалим. 2 „Почуйте оце, всі народи, послухай, ти земле та все, що на ній! і хай буде за свідка на вас Господь Бог, Господь з храму святого Свого! 3 Бо Госпόдь ось виходить із місця Свого, і Він сходить і ступає по висотах землі. 4 І топляться гори під Ним, і тануть долини, мов віск від огню, мов ті віди, що ллються з узбіччя. 5 Усе це за провінення Якова, за гріх дому Ізраїля. Хто провинення Якова, — чи ж не Самарія? А хто гріх дому Юдиного, — чи ж не Єрусалім? 6 І зроблю Самарію руїною в полі, за місце садити виноград, і повикидаю в долину каміння її, і відкрию основи її. 7 І потовчені будуть усі її ідоли, всі ж дарунки її за розпусту попалені будуть в огні, і всіх бовбáнів її Я віддам на спустошення. Бо зібрала вона від дарунків за блуд, і на подарунки за блуд це повернеться. 8 Над оцим голоситиму я та ридатиму, ходитиму бóсий й нагий, завідти буду, немов ті шакали, і буду тужити, як стрýси! 9 Бо рани її невигóйні, бо це аж до Юди прийшло, воно досягло аж до брами нарóду Мого, аж до Єрусалиму. 10 Цього не оголошуйте в Гаті, і плакати — не плачте, качайтесь по побросі в Бет-Леафрі. 11 Переходь собі ти, о мешкáнко Шафіру, нагá, осоромлена, — вже бо не вийде мешкáнка Цaanану, голосіння Бет-Гаецелу не дасть вам спинитися в ньому. 12 Бо мешкáнка Мароту чекала добра, та до єрусалимської брами зійшло оце лихо від Господа. 13 Запряжи баскі коні до воза, мешкáнко Лахішу! Ти почáток гріха для сіонської доњки, бо знайшлісь серед тебе провини Ізраїлеві, 14 тому то даси розводові листи на Морешет-Гат. Доми Ахзіва — омана для Ізраїлевих царів. 15 Спровáджу тобі те спадкоємця Я, о мешкáнко Мареші, — Аж по Адуллам прийде слава Ізраїля. 16 Зроби собі лисину та оstriжися за синів своїх любих, пошир свою лисину, мовув орлá, бо пішли на вигнання від тебе вони!

2 Горе тим, що задумують кривду і на лóжах своїх учиняють лихе! За світла порáнку виконують це, бо їхня рука має силу. 2 Якщó пíль жадають, то грабують вони, а домів — то хапають. I вони

переслідують мужа та дома його, і чоловіка й спáдки його. 3 Тому так промовляє Госпóдь: Ось Я замишляю на цей рід лихé, що ший своїх з нього не візволите, і ходити не бúдете гордо, бо це час лихий. 4 Того дня проголосять на вас приповістку, і співатимуть пісню жалобну, говорячи: „Сталось! До пня опустошени ми, уділ нарóду моого змінився, — як це діткнulo мене! Наше поле поділене буде чужýнцями, 5 тому в тебе не буде нікого, хто кидав би шнура мірнýчого, як жеребá на Господнім зібрáнні. 6 „Не проповідуйте, та вони проповідують! Хай нам не проповідують, — не досýgne нас гáньба“. 7 О ти, що звешся „Яковів дім“, — чи змалів Дух Господній? Чи ці чини Його? Хіба добре не роблять слова Мої тому, хто ходить правдиво? 8 Ще вчóра були ви нарódom Moїm, тепер же стаєте за ворога, з одежі верхньої плаща ви стягáєте з тих, хто проходить безпечно, як здóбич вýни. 9 Жіноч Мого нарóду — з приемного дому її виганяєте кóжну, з дітей славу Мою ви берете навíki. 10 Устаньте й ідіть, бо тут не спочíноч, — це за занечищення ваше, що загладу для вас принесé, вирішáльну загладу. 11 Коли б чоловíк, який ходить за вітром, і брехню набрехав, говорячи: Буду тобі проповідувати про вино та про напíй п'янкýй, то був би він любим пророком оцьому нарóдові. 12 Невідмінно зберу тебе всього, о Якове, невідмінно згромáджу останок Ізраїлів, — разом поставлю його, як отару в Бoцрі, як ту чéреду на пасовищі, — і будуть гомоніти вони від много людства! 13 Перед ними вилáмuvач пíде, вони продержуться та браму перéйдут i вийдуть із неї. I пíде їхній цар перед ними, а Госпóдь — на чолі їх!

3 А я відказав: Послухайте ж, голови Якова та начальники дому Ізраїля, — чи ж не вám знати право? 2 Добро ви ненáвидите та кохаєте зло, шкíру їхню здираєте з них, а їхнє тіло — з костéй їхніх. 3 Ви останок нарóду Мого юсте та стягаєте з них їхню шкíру, а їхні кості ламаєте, і січёте, немов до горнýти, і мов м'ясо в котел. 4 Вони тоді клíкати будуть до Господа, та Він відповіді їм не дасть, і заховae обличчя Своє того чáсу від них, коли будуть робити лихі свої вчинки. 5 Так говорить Госпóдь на пророків, що вводять нарóд Míй у блуд, що зубами своїми гризути та покликують:

„Мир!“ А на тóго, хто їм не дає що до рота, на нýбо святую вíйну оголóшують. 6 Тому буде вам нíч, щоб не стало видіння, і стéмніє вам, щоб не чарувáти. І над тими пророками сонце закóтиться, і над ними потéмніє день. 7 І посорóмлени будуть такі прозорлíвці, і будуть застíжені чарíвники, і всí вони свої úста закриють, бо не буде їм Божої віdpовíді. 8 А я́ повний сили й Господнього Духа, і правди й відваги, щоб представити Якову прóгрíх його, а Ізраїлеві — його грíх. 9 Почуйте ж це, гóлови дому Якового та начальники дому Ізраїля, які нéхтують справедливість, а все прóste викрývлюють, 10 вони кров'ю будують Сіóна, а кривдою — Єрусалима. 11 Його гóлови судять за хабарá, і навчають за плату його тí священики, і за срíбло ворóжать пророки його, хоч на Господа вони опиráються, кажучи: „Хíба не Господь серед нас? Зло не прийде на нас!“ 12 О так, — через вас Сіон буде на поле забrаний, а Єрусалим на рúни обéрнеться, а горá храмовá стане взгíр'ями лíсу.

4 Та бúде напрíkінці днів, гора дому Господнього мíцно постáвлена буде вершиною гíр, і пídnéсena буде вона понад узгíр'я, і будуть нарóди до неї пливstí. 2 І píдуть числénні нарóди та й скажутъ: Ходíмо, і вíyдім на góру Господню та до дому Якового, і Він бúде навчати дорíг Своїх нас, і ми бúдемо ходити стежkáми Його. Бо вíyde Закón із Сіону, а слово Господнє — із Єрусалиму. 3 І Віn буде судити числénні племéна, і розsúджувати буде нарódi mícní aж у далечинí. І вони перекуóть мечі свої на лемешí, а спíysi свої — на серпí. Не pídýme меча нарód на нарód, і бíльше не бúдуть навчатись вíйní! 4 І буде кожен сидіти píd своїм виноградником, і píd своею фígóвницею, і не бúde того, хто б страшív, бо уста Господа Саваóта oцé прорекли. 5 Усí bo нарódi ходитимуть кожен iм'ям свого бога, а ми бúдем ходити Im'ям Господа, нашого Бога, на вíki вíkіv! 6 Того дня — промовляє Господь — позбираю кульгáve й згромáджу розгíнане, і те, що на нýого навíв коли лихо. 7 І зробліo Я кульгáve останком, а вíddálene — потúжним нарódom, і зацарює над ними Господь на Сіонськíй горі вídetepéry aж навíki! 8 А ти, башто Черíдна, pídgírку Сіонської дóньки, прийde до тебе і díjde старé panuvánnia, царюvánnia для дóнечки Єрусалиму. 9 Тепер нáшо здíjmaesh ти

ókrik? Чи в тебе немає царя? Чи ж загинув твíй radник, що ти kórciшsя, мов порodíllya? 10 Вíyся ta kórcsя, o дóčko Сіону, немов порodíllya, bo тепер вíyдеш iз mіsta ta перебuvátimesh u polí, i прийde aж до Вавилону. Ta будеш ти tam урятóvana, tam Господь тебе вíyкупить z рук твоїх ворогív! 11 A зараз zíbráliсs на тебе числénnі нарódi, говорячи: Нехай вín зневáжений búde, i нехай наше oко побачить нещастí Сіону! 12 Ta не знають вони Господніх думók, i не rozumíotь поради Його, bo Віn їх pозbiraв, як do клунí sнопí. 13 Ставай ta молоти, дóčko Сіону, bo Я ríg твíй залízom uchinu, a kopýta твої vchinu míddю, i ти rозporóшиш числénnі нарódi ta vchiniш закляttям для Господа несправедливий іхníj зиск, a їхne багатство — Владиці всíe землí.

5 I згромáджуйсь тепер, дóčko tóvpiш! Облógu вчинili на нас, тростíною б'ють po щоци Ізраїлевого суддю... 2 A ти, Bіfleeme-Єfráte, хоч малий ти u тисячах Юди, — iз тебе Мені вíyde Tой, що бúde Владика в Ізраїлі, i víddávna постáння Його, vіd днів вíkovích. 3 Tomú Віn їх vidaстъ до чásу, aж поки отa не породить, що має родити, a останок братів Його véрнеться до Ізраїлевих синів. 4 I стане, i буде Віn pásti Господнюю siloю, величністю Йménня Господа Бога Cвого. I osядутъ вони, bo Віn стане великий тепер aж до kínci землі! 5 I Віn буде миром. Як прийde до нашого kraju Aшшúra, i буде topatáscs по наших palátaх, то поставimo na nygo cím pástiřiv ta vóscmero lódsckix kňaját. 6 I вони будуть pásti мечem kрай Aшшúra, край же Nímróda — u ворótjach його. Ta Віn vіd Aшшúra vrytue, як той прийde в наш kрай, i коли буде topatáscs по наших graniçjach. 7 I Яковіv zálišok буде посéred числénnix нарódov, як rosa ta vіd Господа, як той дощ на traví, i віn nadíi ne klastime на чоловíka, i не буде nadíi складáti на lódsckix синіv. 8 I Яковіv zálišok буде míj люdami, серед числénnix нарódov, як lew míj lísnou húdobo, як levcuk míj otárami ovécy, — що як віn perexódit, to tópcе й shmatue, i немає níkógo, who b zmiг uryatuvati. 9 Xay zvedéться ruka твоja na твоїх nenavíjsnikiv, i xay всí vорогi твої výtati búdtut! 10 I stanetysya в день той, говорить Господь, — i výtnu Я kóni твої z-sered тебе, i kolensníci твої povigúlujo. 11 I понíshu

містá твого краю, і всі твердіні твої порозвалюю.
12 I повипóлюю чáри з твоéї руки, і ворожбítів у тебе не бýде. 13 I понишу боввáни твої та жертóвні стовпí твої з-посеред тебе, і ти чýнові рук своїх більше не бýдеш вклонятися. 14 I повитинáю дерéва жертóвні твої з-серед тебе, і містá твої вигублю. 15 I в гніві та в лютості пóмstu вчиню над нарóдами, що Мене не послúхались!

6 Послухайте, що промовляє Господь: Устань, сперчáйсь перед гóрами, і хай узгíр'я почують твíй голос! 2 Послухайте, гори, Господнього сúду, і вíзьміть до вух, ви, основи землі, бо в Господа пря із народом Своїм, і з Ізраїлем буде судитися Він! 3 „Нарóде ти Мíй, щó тобі Я зробив і чим мучив тебе, — свíдчи на Мéне! 4 Bo я з краю египетського тебе вивів, і тебе викупив з дому рабів, і перед тобою послав Я Мойсея, Аарона та Маріáм. 5 Míй нарóде, згадай, що Балáк, цар моавський, задумував був, і що йому відповів Валаám, син Беóрів, від Шіттímu аж по Гíл'гал, щоб пíznати тобі справедливості Господа“. 6 „З чим пíдú перед Господом, схилóсь перед Богом Високóсті? Чи пídú перед Ньюго з цílopáленнями, з рíчними телятами? 7 Чи Господъ уподобае тисячі баранів, десятитисячки потоків олivi? Чи дам за свíй грíх свого первенця, плíд утроби моєї за грíх моєї душі?“ 8 „Було тобі вýявлено, о людіно, щó добре, і чого пожадає від тебе Господъ, — нíчого, а тільки чинíти правосúддя, і милосéрдя любити, і з твоїм Богом ходíти сумíрно“. 9 Голос Господній клíче до міста, — а хто мудрій, боїться той Ймénня Твого: „Послухайте жéла Його, Хто призначив його: 10 Чи є ще у домі безбожного коштóвності несправедливі, та неповна й непráвна ефá? 11 Чи Я всправедлívлю vagú неправдиву, і калítку з важkámi обмánnimi? 12 Шо повні насильства його багачí, мешkánци ж його говорили неправду, а їхній язик в їхníх ýстах — омана, 13 то теж бити зачнú Я тебе, пустóши тебе за грíхí твої. 14 Будеш ти юсти, але не насилишся, і буде голод у нýтрí твоїм, і станеш ховати, але не врятуеш, а юди ти врятуеш — мечévi віddám. 15 Ty сíяти бýдеш, але не пожнéш, ти бýдеш оливку топтáти, та не будеш мастýтись оливою, і молодий виноград, та вина ти не пýтимеш! 16 Bo ще перехóвуються всí устави Омрí та всí вчинки дому Ахава, і за

їхními радами ходите ви, тому то Я видам тебе на спустóшенні, і на посмíх — мешkánцив його, і ви гáньбу нарóду Мого понесéте!

7 Горе мені, бо я став, мов недóbírki лítní, як зáлишки по винобрánní; нема гробна на южу, нема доспíloї фíги, якої жадáе душа моя! 2 Згинув побожний з землі, і нема помíж людьми правдивого. Вони всí чатýють на кров, один óдного ловлять у сítку. 3 Наставлені róuki на зло, щоб вправно чинити його, начальник жадáe дарýнкіv, суддя ж судить за плату, а великий говорить жадánnia своїї душі, і викрývлюють все. 4 Найлíпший із них — як будýk, найправдивíший — гíрший від térenu. Настае день Твоїх сторожív, Твоїх відвídin, — тепер буде збентéження їхne! 5 I дру́гovi не довíряйте, не надíйтесь на прýятеля, від тíeї, що при лоні твоéму лежить, пильný dверi уст своїх! 6 Bo гордúe син бáтьком своїм, дочká повстає проти нéнky своїї, невístka — противі свекrúhi своїї, вороги чоловíku — domáshni його! 7 A я виглядаю на Господа, надіюсь на Бога спасínnia моого, — Бог мíй почue менé! 8 Не тíшся, моя супротívniце, з мéне, — хоч я впала, Сіонська дочká, проте встáну, хоч сиджú в темnóti, та Господъ мені свíтlo! 9 Буду зnoсiti я гнів Господній, бо згрíшила Йомý, аж поki не вирíшить справi моїї, та сúdu не вчинить менi. Віn на свítlo мене попровádit, — побачу Його справедливість! 10 I побачить оце все моя супротívniца, і сором покriє її, бо казала менi: „De Віn, Господъ, Бог твíй?“ Приглядátimуться мої очi до неї, — її тóпчути тепер, як болото на вулицях. 11 Настане той день, щоб мури твої будувати, — тоді віddalíться границя твоя цього дня! 12 Ce той день, коли прýйдуть до tébe з Асирíї та ale до Єгипту, і vіd Єгипту та аж до Рíký, i vіd моря до моря, і vіd горí до горí. 13 I спустóшенніm стане земля на мешkánciv її, через плíd їхníх учinkiv. 14 Паси Míй нарód своїм бéрлом, отару спádku Tвогó; що пробуваe в lísi самótnyo, у серédiní саду, хай пасýться вони на Башáni й Гíleádi, як за днів стародávnih. 15 Як за днів твого вýходу з краю египетського, покажú йому чýда. 16 Нарóди побачать оце, i посorómlenі býdуть при всíї своїї силі, róku покладýть на ýsta, їхnі вýха оглúхнутъ. 17 Будутъ

порох лизати вони, як той гад, як плаючє землі,
повилázять з дрижáнням з укрíплень своїх, вони
бúдуть тремтіти перед Господом, Богом нашим,
і бúдуть боятись Тебе! **18** Хто Бог інший, як Ти,
що прощає провíну і пробачує прóгріх останку
спáдку Свого, Свого гнíву не дéржитъ назáвжди,
бо кохається в милості? **19** Знов над нами Він
змíлується, наши провини потóпче, — Ти кинеш
у морську глибочінь усі наши грíхи. **20** Ти даси
правду Яковові, Авраамові милість, яку присягнув
Він для наших батьків від днів стародávnіх“.

Наум

1 Пророцтво на Ніневію. Книга видіння елюшайця Наума. **2**, „Палкій Бог, і мстивий Господь, Господь мстивий та лютий, — Господь мстивий до тих, хто Його ненавидить, і пам'ятає про кривду Своїх ворогів. **3** Господь довготерпелівий і великої потύги, та очистити винного — Він не очистить. Господь — у бурі та в віхрі дороба Його, а хмара — від стіл Його курява. **4** Як загнівається Він на море, то сушить його, і всі ріки висушиє, в'яне Башан та Кармел, і в'яне та квітка Ліванию. **5** Гори тримтять перед Ним, а підгірки топніють, перед обличчям Його трясеться земля та вселенна, та всі її мешканці. **6** Хто встоїть перед гнівом Його, і хто стане у пілум'ї люті Його? Його шал виливається, мов той огонь, і розпадається скелі від Нього! **7** Добрій Господь, пристановище Він у день ютиску, і знає Він тих, хто на Нього надіється! **8** Але в зливі навальній Він зробить кінця між Його заколотниками, і ворогів зажене у темноту. **9** Що ви думаете проти Господа? Бо Він зробить кінця, — не постा�не два рази насильство. **10** Бо вони переплутані, наче той тéрен, і повпивалися, немов би вином, — вони будуть пожерті зовсім, мов солома суха! **11** З тебе вийшов задумуючий проти Господа лихо, радник нікчémний. **12** Так говорить Господь: Хоч були б найсильніші і дуже численні, та постіяні будуть вони, та ю минуться! I хоч Я тебе мучив, та мучити більше тебе вже не буду! **13** А тепер Я зламаю ярмо Його, яке на тобі, і путь твої позриваю. **14** I накаже на тебе, Ашшуре, Господь: Більш не буде вже сіятися з твого ймénня! З дому бога твого Я боввáна та ідола вйтну, зроблю тобі гроба із них, бо ти став легковáжений. **15** Ось на горах ноги благовісника, що звіщає про мир: Святкуй, Юдо, свята свої, виконуй присяги свої, бо більше не буде нікчémний ходити по тобі, — він вйтятий ввесі!

2 На тебе йде розпорóшувач, — твердіні свої стережí, виглядáй на дорогу, зміцнáй свої стéгна, міцно скріпи свою потúгу, **2** бо вéрне Господь вéлич Якова, як вéлич Ізраїля, що їхні спустошítelі поруйнували, і понищили їхні виноградні галúэки. **3** Щит хоробрих його

зачервонений, воякі в кармазайні; блищить сталь у день зброїння їхнього на колеснیцах, хвилюються рáтища. **4** Колесніці шалено по вулицях мчать, по майданах гуркóчуть, їхній вид — немов пólum'я те смолоскіпів, літають вони, як ті блýскавки. **5** Він згадає шляхетних своїх, та спіткнúться вони у ході своїй; вони поспішають на мури її, і постáвлена міцно будівля облоги. **6** Брами рíчок відчиняються, а палата руйнується. **7** I постановлено: буде огóлена, відведéться в полон, а рабині її голоситимуть, мов ті голубки, що воркують на персах своїх. **8** I Ніневія — як сáджавка вóдна, що вóди її відливáють. „Стійте, стійте!“ Та немає нікого, хто б їх завернúв! **9** Розграбовуйте срібло, розграбовуйте золото, — немає кінця наготóвленому, багатству коштovних речей. **10** Зніщення та зруйнування й спустошення буде. I серце розтóпиться, і нóги дrijжатимуть, і кóрчи по крýжах усіх, а обличчя їх всіх на червóно розпáляться. **11** Де легóвище левів, і для левчуків пасовище, що там ходив лев та левиця, та левеня, — і ніхто не лякає? **12** Лев грабував для своїх молодят і душив для левиць своїх він, і печéри свої перепóвнював здóбиччю, а лíгва свої — награбованим. **13** Ось Я проти тебе, — говорити Господь Саваót, — і попало серед диму твої колесніці, а твоїх левчуків поїсть меч, і повитинá з землі грабування твої, і вже не почуеться голос твого посла.

3 Горе місту цьому кровожéрному, воно все неправда, воно повне насилья, грабіж не виходить із нього! **2** Чути свист багогá, гурkít кóлеса, і чвал кóней, і колеснічна гурkótnява, з і гін верхівця, і пólum'я мечá, і близькі рáтища, і багато побитих, і мертвих велике числó, і трúпу немає кінця, і спотикáтимуться об їхній труп, — 4 це за многоту bludodíйства розпúсниці, привáбно ласкáвої, вprávnoї в чáрах, що нарóди за blud свій вона продавала, а рóди — за чáри свої. **5** Ось Я проти тебе, — говорити Господь Саваót, — і подóлка твого підіймú на обличчя твоє, і покажу Я твій сором нарóдам, а цáрствам — твій стид! **6** I кину на тебе огíди, і погорджею вчиню Я тебе, і зроблю Я тебе, мов позбрíще! **7** I станеться, — кожен, хто вgléдить тебе, від тебе втече та й прокаже: „Пограбована Ніневія!“Хто вýсловить їй

співчуттї? Звідки буду шукати тобі потішителів?

8 Чи краща ти від Но-Амона, що сидить серед рік,
— вода коло нього, що вал його — море, від моря
— його мур? 9 Етіопія — сила його, і Єгипет, і не
має кінця. Пут та лівійці були тобі в пómіч, — 10
та й він на вигнання пішов, у полон. А діти його
порозбіяні на роздоріжжі всіх вулиць, і кидали
жéреб про славних його, й всі вельможі його у
кайдáни закуті. 11 Уп'ешся і ти, будеш схóвана,
твердýні від ворога будеш шукати і ти! 12 Всі
фортéці твої, — мов ті фіги з доспíлми óвочами:
коли затрясúться, то падають в ýста того, хто їх
їсть. 13 Ось нарóд твій — немов ті жінкі серед тебе:
вони повідчиняють твоїм ворогам брами краю
твого, огонь пожерé твої зáсуви. 14 Водý на облогу
собі наберý, твердýні свої позміцнáй, увійди до
болота та в глині топчíсь, форму на цеглу вíзьмí
міцно в rýку. 15 Там огонь тебе з'їсть, посíчé
тебе меч, пожерúть тебе, наче та гусíнь. Стань
числéнна, як гусíнь, стань числéнна, немов саранá,
— 16 понамнóжуй купцíв своїх більше від зíрок
небесних, — але гусíнь та знищить тебе й полетíть!
17 Вельможні твої — немов та саранá, гетьмáни
твої — мов мошвá, що гніздíться по стíнах в день
хóлоду, але сонце засвítить — і вони помандрують,
і не пíзнане буде те місце, де вони пробувáли. 18
Твої пáстирі, цáрю асирíйський, поснúли, лежать
вельможі твої, твій нарóд розпорóшивсь по горах,
— і немає кому́ позбирати його. 19 Нема лíку для
лиха твогó, рана твоя невигóйна! Всі, що звістку
про тебе почують, заплéщуть у долоні на тебе, —
бо над ким твоє зло не ходило постíйно?“

Авакум

1 Пророцтво, яке бачив пророк Аваку́м. 2 Аж дóки я, Господи, клíкати буду, а Ти не почуеш? До тебе я кличу: „Насильство!“ та Ти не спасаеш! 3 Для чого непрáвість мені Ти показуєш та позириáеш на мýку? А передо мною грабíж та насильство, і суперéчка стається, і носиться свárka. 4 Тому то Закón припиняється, і не виходить до чину назáвсіди право, бо несправедливий вигúблює праведного, тому правосуддя виходить покрýвленим. 5 Приглáньятеся ви до нарóдів, і дивíться, і дýже здивýйтесь, бо вчиню Я за ваших днів дíло, про яке не повíрите ви, коли буде розкáзане. 6 Бо оце Я поставлю халдéїв, нарód лютий та скорий, що грасує по широкій землі, щоб захопити оселі, які не його. 7 Страшний та грíзний він, — від нього самóго виходить і право його, і великість його. 8 I від пантéр його коні швидші, і від вовків вечерóвих лютіші. I розлетáться його верхíвці, а єздí його здáлека прýйдуть, — вони будуть летíти, ненáче орел, що на їжу поспíшає. 9 Він приходить увесь на насильство, а цíль їх обличчя — вперед, і наберé полонéних, як тóго пíскý. 10 I він глузує з царів, а князí — смíх для нього. Він сміється з твердýні усякої, бо на вал насилає землі, і її здобувáе! 11 Тоді він несеться, як вíтер, і перéйде, і згрíшить, бо зробить за бога свого оцю силу свою. 12 Xíba ж Ти не відáвна, о Господи? Боже Ти мíй, мíй Святий, — не помréмо! Господи, Ти для суду поставив його, і, о Скеле, призначив його на карáння! 13 Твої очі занáдто пречисті, щоб мíг Ти дивитись на зло, і на насильство дивитись не можеш. Чому ж дивишся Ти на грабíжників, мовчиш, коли несправедливий винищує справедливíшого від сéбé? 14 Ти ж маєш людей, як у морі тих риб, немов ту червú, що пана над нею нема. 15 Усé це грабíжник витáгує вúдкою, своїм нéводом тýгне оцé, та збирає оцé в свою сítку, тому тíшишся він та радíє. 16 Тому жертву приносить він нéводові, — і кáдить для сítки свої, бо від них ситий ýdil його та добíрна пожýва його! 17 Чи на це випорóжнює він свого нéвода, і зáвжди готовъ убивати нарóді без милости?

2 Нехай я стою на сторóжі своїй, і нехай на облóзі я стану, і хай виглядаю, щоб бачити, що він

буде казати мені, і щó віdpovість на жалóбу мою. 2 А Господь віdpovів та й сказав: Напиши це видíння і поясní на таблíцях, щоб читáч його лéгко читав. 3 Bo ще на умóвлений час це видíння, і приспíшає кíнець, і не обмáне. Якщо б протягнúлось, чекай ти його, бо воно конче прýйде, не спíznиться. 4 Ось надута, не прóста душа його в ньюму, а праведний житиме вíрою своєю. 5 I що ж, — як зрадлíве вино, так горðа людíна спокóю не знає: він роззáвлює пáщу свою, як шеóл, і не наси́чується, як та смерть, і всіх людей він до сéбé збирає, і всí народí до себе згромáджує. (*Sheol h7585*) 6 Chi ж усí вони не складуть прíповíстki на нього та загádki наsmíshliвої йому не прокáжутъ: „Горе тому, хто для себе розмнóжує те, що не його! Аж дóки це бýде? Горе тому, хто чинить тяжкóю заставу на сéбé!“ 7 Xíba нáгло не встануть отí, хто тебé буде грызти, і збýдяться тí, хто тебé попихáе, і за здóбич ти станеш для них? 8 За те, що ти грабувáв був багато нарóдів, вся рéшта нарóдів тебе пограбує за ту людську кров, і за насильство над краєм, над містом та над усíмá, хто мéшкає в ньюму. 9 Горе тому, хто неправедний зíск побирає для дому свого, щоб покласти гнíздó свое на висотí, і тим із рук злого вратóваним бути! 10 Нарáдив ти сором для дому свого, щоб кíнець учinitи чисlénnim нарóдам, і ти прогрíшівся за душу свою. 11 Bo камíнь з стíни буде клíкати, і йому віdpovість сволок із дéрева. 12 Горе тому, хто кров'ю місто буде, хто беззакónням встановлює гóрод! 13 Chi ж оце не від Господа Саваota, що народи трýдяться для оgníu, і мýчаться люди на мárnість? 14 Bo пíznánnym Господньої слави напóvnena буде земля, як море вода покривáe. 15 Горе тому, хтó свого бlíжнього напóює з кéліху гнíву свого, і поїть, щоб бáчiti сóром його! 16 ти наситишся гáньбою бýльше, як слáвою. Пий також ти, та показуй свíj сором! На тебе обéрнеться кéліх правíцí Господньої, гáньба ж на слáву твою! 17 Bo насилья твоє над Líváном на тебе спадé, а грабúнок худоби зламає тебе за кров людську, та за насилия над краєм, над містом та над усíмá, хто мéшкає в ньюму. 18 Якýй дастъ пожýток боввáн, що його вýrízьbib творець його, і вídliv, і вчитель неправди, що творець його мав охоту чинити богів цих nímih? 19 Горе тому, хто дереву каже: „Збудуйсѧ“, мовчазлíвому каменю: „Зrúшся!“ Чи він буде навчati? Ось він срíблom та

золотом ві́кладений, але жо́дного духу в ньому нема! **20** А Господь у Своїм храмі святім, — мовчи перед обличчям Його, уся зéмле!"

нóги мої, як у лáні, і вóдить мене по висóтах!" Для диригента хору на моїх стрúнних знарýддях.

3 Молитва пророка Авакума, для спíву на струнному приладі: **2** „Господи, звістку Твою я почув та й злякався! Господи, оживи Своє дíло в серéдині років, у серéдині лíт об'яви, у гніві про милість згадай! **3** Бог іде від Теману, і Святий від Парану гори. (Сéла) Вéлич Його вкрила небо, і слави Його стала повна земля! **4** А сяйво булó, наче сóняшне світло, проміння при боці у Нього, і там укриттý Його потúги. **5** Перед обличчям Його моровýця іде, а по стóпах Його пнеться пólум'я. **6** Став, — і землю Він змíряв, поглянув — і нарóди затряс, — і попáдали гори довíчні, вíкові похилíлись узгíр'я. Путі Його вíчні. **7** Я бачив намéти Кушáна пíд кривдою, тремтять покривáла мідіáнського краю. **8** Чи на ríki, о Господи, Ти запалáв, чи на ríki Твíй гнíв? Чи Твое пересéрдя на море, що їздиш на kóňах Своїх, на спасéнних Своїх колесníцяx? **9** Лук твíй голий, нагíй, напóвнений стрíл sagайдák. (Сéла) Ти ríchkами землю розсíк. **10** Тебе вгледíвши, гори дрижали, водянá течія потеклá, безóдня свíй голос далá, зняла вýсоко руки свої. **11** Сонце й місяць спинíлися в мешkánni своému при свítlí Твоїх стрíл, що лíтають при сáйві близкучого спíса Твогó. **12** У лíті ступав Ти землею, у гніві людей молотíв. **13** Ти вийшов спастi Свíй нарód, спастi Помазанця Свогó. Ти з дому безбожного гóлову збив, обнажíв Ти основу по шию. (Сéла) **14** Ти пробив його спíсами гóлову knýzя йогó, як вони пíднялися, щоб мене розпорóшити; вони tíшилися, немов мали пожéрти таéмно ubogого. **15** Ти kíньми Своíми по мóрю топтáv, по вódníй велиkíй гromádí. **16** Я почув — і затremtíla utróba моя, задзвeníli на голос цей gúbi мої, gnilízna vvíjshlá в мої kóstí, і tremchú я на mísči svoím, bo маю чекати в спokóї dén' ýtisku, kolи приýde naród, який має на вас naстupáti. **17** Kolи б фígove дерево не зацvílo, і не булó b urožájo в виноградниках, обманílo zainýttя оливкою, a pole ſjí ne vrodilo b, poznikala отара з кошári i не стало b в обóрах худоби, — **18** то я Góspodom tíshitiscь буду й тодí, radítimu Богом спасínnia свогó! **19** Бог Госpóдъ — моя сила, і чýnить Вín

Софонія

1 Слово Господнє, що булó до Софónії, сина Куші, сина Гедálії, сина Амарії, сина Єзекії, за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя.

2 „Забираючи, все заберу з-над повéрхні землі, промовляє Господь. **3** Заберу Я людíну й худобу, заберу птаство небесне і риби морські, і спокуси з безбожними, і витну людíну з повéрхні землі, промовляє Господь. **4** Руку Свою простягнú Я на Юду і на всіх мéшканців Єрусалиму, — і вýгублю з місця оцього остáнок Ваáла, імénня жерців зо священиками, **5** і тих, хто вклоняється на дахáх свítílam небесним, і тих, хто вклоняється, хто присягає Гóсподом, і хто присягає царем своїм, **6** і тих, хто відступає від Господа, і хто не шукає Господа, і не звертається до Нього. **7** Замовчí перед Гóсподом Богом, бо близький день Господній, бо жертву Господь приготóвив, посвятив Своїх поклíканих. **8** I станеться в день Господньої жертви, і навíщú Я княzív, і синів царя, і всіх, хто зодягáє одежу чужínnу. **9** I навíщú Я кожного, хто перескакує через порíг того дня, тих, хто наповнює дíм свого пана насилиям й оманою. **10** I буде в дñі тóму, — говорить Господь, — голос крику із Рибної брами, і завівáння із Міста Новóго, і велика руйна із пáгíрків. **11** Ридайте, мешкáнці Махтéшу, бо понíщений буде ввесь купéцький нароб, будуть вýгублені всí, хто важить срíблó. **12** I станеться часу того, і перешукаю Я з лáмпами Єрусалим, і навíщú Я тих мýжів, які задубíli на дрíжджах своїх, що говорять у серці своému: „Господь не вчинить добра, і лíха не зробить.“ **13** I здóбиччю стане все їхнє багатство, а їхні domí — за спустóшення, — і бúдуть вони будувати domí, але в них не сидíтимут, і виноградники будуть садíти, та вина їхнього не питимутъ. **14** Близький день Господній великий, він близький й дуже швидко настане. Ось голос Господнього дня, — тодí гíрко кричатиме навíть хоробрий! **15** День гнíву цей день, день смутку й насилия, день збúрення та зруйнувáння, день темноти та тéмряви, день хмари й іmlí, **16** день сýрмлення й окрику проти укрíплених міст та проти високих міських заборóлів. **17** I бúдуть чинити Я ýтиск людíні, і бúдуть ходити вони, як слíp, бо згрíшили вони против Гóспода. I вýллеться кров їхня, немов той пíсок, а їхнє tílo, — як gníj.

18 Спасти їх не зможе в день гнíву Господнього ні їхнє срíблó, ані золото їхнє, — і огнем Його зáздрощíв буде поїджена цíла землá, бо скíчення тíльки приспíшene зробить зо всíми мешkáнцями кráю цього.

2 Посорóмтесь та застидаитесь, нарóde без сорому, **2** поки нарóдиться установлène, — мине день, як полóva! — поки не прийде на вас лютість гнíву Господнього, поки не прийде на вас день Господнього гнíву! **3** Шукайте Господа, всí покírní землі, хто викónuє право Його! Шукайте правди, шукайте смирénня, — може будете схóвані ви в день Господнього гнíву! **4** Bo покíнутa буде Аzzá, а Ашкелón онустóшеннiam стане, Ашdód — опívdñй його виженутъ, а Екрón буде вýrvаний. **5** Горе мешkáнцям довkíllя морсьkógo, нарóдові критському! Слово Господнє на вас, хананéї, кráю филистíмлян, — Я тебе вýgubлю так, що не буде мешkáнця! **6** I бúдє довkíllя морсьké пасовищами, пóvnimi ям пастухів та кошár для отари, **7** i буде оце поберéжжя останкові domu Юдиного, на них пасти бúдуть, у домáх Ашкелónu вvéchorí бúдуть лягати, бо їх відвíдає Господь, їхній Бог, і Він їхню долю привéрне. **8** Чув Я гáньбу Moавovу й обrázi Ammónovих синів, які ображали нарód Míj i chvaníllysa над границею їхньою. **9** Tomú — як живий Я! — говорить Господь Cavaot, Бог Ізраїlіv, — стане Moáv як Sodóm, а Ammonovі сини — як Gomórra: землею тернíни, і солончакóм, і навíki спустóшеннiam! Пограбує їх решта нарódu Mogo, а зáлишок люду Mogo їх посяде. **10** Oце їm за їхнью pihú, бо вони ображали й chvaníllysa proti нарódu Господа Cavaota. **11** Господь бúдє gríznyj proti них, бо Він зniштить всíh бógiv землі, і вklonjátsiya будуть Йому кожен з місця свого, usí ostroví tix narodív. **12** Takож vi, etíopljani, побитí mечem Moim búdetete. **13** I na pívnich prostágne Víñ rukу Свою, та й погубить Asshúra, і Nínevíou uchinít spustóshenniam, suhodólam, moy tu pustelю. **14** I будуть лежати серед nej stada, usyka pol'yova zvriyna, i pelikán, i ýjak будуть nochuvati na misteckých prikrásach i, сова búdje krichatи в vikn, na porózí voróna, bo víddero kedriynu yogo. **15** Oце ote radísnе mіsto, що bezpečno живе, що говорить у серці своému: „Я, — і немає вже бíльше níkogo!“ Як стало воно opustóshenniam, legóviщem

для звірині! Кожен, хто буде прохόдити повз нього, засвіще, своєю рукою махнє!

3 Горе місту тому ворохобному та занечищенному, місту — насильникові! **2** Не слухається воно голосу, не приймає картання, не складає надії на Господа, до Бога свого не зближáється. **3** Його звéрхники посеред нього — то лéви ревúчі, його сúдді — вечíрні вовкí, які не лишають до ранку нічого. **4** Пророки його — чванкуватí, зрадліві, його священики зневажають святиню, ламають Закóна. **5** Серед нього Госпóдь справедливий, — Він кривди не чинить, щорáнку дає Своє право на сónяшнє світло, не бráкне його, але крýвдник не вíдає сóрому. **6** Народи Я вýгубив, попустóшенні їхні заборóла, Я вулиці їхні зруйнувáв, — і нема перехóжого, їхні містá поруйнóвані, так що немає й людíни, немає й мешkáнця! **7** Я йомú говорив: „Тíльки бúдеш боятись Мене, тíльки приýмеш картання“, — і не вýтяте буде мешkáння його, усе, що про нього Я постановíв, та вони ревно псúли всі чýни свої! **8** Тому то чекайте Мене, — промовляє Госпóдь, — на той день, коли встану, як свíдок, бо право Моє — позбирати нарóди, згромáдити царства, щоб вýлити на них Свою лють, увесь жар Свого гнíву, бо огнем Моїх зáздрощíв бúде поглýнута цíла земля! **9** Бо тодí уста чистí нарóдам Я дам, щоб усí вони кликали Ймéння Господнє, щоб рамéном одним послужити Йомú. **10** З другого боку ríčok Еtiópii Моїх поклонників, Моїх розпорóшених дарúнком Мені принесуть. **11** Того дня ти не бúдеш сорóмитись всíмá своїми дíлами, якими грíшив проти Мене, бо тодí Я відкíну з твоєї серéдини тих, хто радíє твоєю пишнóтою, і ти вýсоко бíльш не стоятимеш вже на святíй Моїй горі. **12** I серед тебе зостáвлю убогий й нужdénний нарóд, і бúдуть шукати пристанóвища в Іménní Господнім вони. **13** Останок Ізраїлів кривди не буде робити, і не бúдуть казати неправди, і облудний язик в їхніх ýстах не знайдеться, бо пástisя будуть вони та вилéжуватись, і не буде такого, хто б їх настрашíв. **14** Спíвай, дóчко Сíону! Вtisháйся, Ізраíлю! Радíй та вtisháйся всíм серцем, дóчко Єrusалиму! **15** Відкинув Госпóдь твої прýсуди, усунув у кут твого ворога! Серед тебе Госпóдь, царь Ізраїлів, — уже ти не бúдеш боятися зла! **16** Того дня буде сказане Єrusалимові: „Не бíйся!“ Сíонові:

„Нехай не опúстяться руки твої!“ **17** Госпóдь, Бог твíй, серед тебе, — Вéлет спасé! Він у радості буде вtisháтися тобою, обнóвить любов Свою, зо спíвом вtisháтися буде тобою! **18** Тих, що сумують за святами, Я позбираю, — від тебе вони, тýгарéм над ними був сором. **19** Ось Я вчиню зо всíмá мучíтелями твоїми кíнець того чásу, і спасу кульгáве, і позбираю розíгнане, і зроблю їх хвалóю та йménnym у цíлому Крáї їхнього сóromu. **20** Того чásу спровáджу Я вас, і того чásу Я вас позбираю, бо на йménnя й на славу вíddam вас помíж усіх нарóдів землі, коли долю вернú вам на ваших очáх, промовляє Госпóдь“.

Огій

1 Другого року царя Дáрія, шостого місяця, першого дня місяця, булó Господнє слово через пророка Огія до Зоровáвеля, Шеалтіїлового сина, Юдиного намісника, та до Ісуса, Єgosадáкового сина, великого священика, кажучи: 2 „Так говорить Госпóдь Саваóт, промовляючи: Нарóд цей говорити: Не прийшов тепер час дому Господнього, щоб бути збудóваним!“ 3 I було Господнє слово через пророка Огія, говорячи: 4 „Чи час вам сидіти по ваших домáх, покрітих кáфлями, хоч дíм цей збúрений? 5 А тепер отак промовляє Госпóдь Саваóт: Зверніть ваше серце до ваших дорíг! 6 Багато ви сієте, та збираєте мало, їсте, — та не наси́чуетесь, п'ете — та не напива́етесь, зодягáетесь — та не тепло вам, а той, хто заробляє, заробляє для дíрýвого гаманцá. 7 Так говорить Госпóдь Саваóт: Зверніть ваше серце до ваших дорíг! 8 Виходьте на гору, і спроваджуите дерево, і храм цей будуйте, — і в ньому знайдú Я вподóбу, та буду шанóваний, каже Госпóдь. 9 Звертаєтесь до числéнного, та виходить ось мало, і що принóсите в дíм, то розвíю ти. Защо? питает Госпóдь Саваот. — За храм Мíй, що збúрений вíн, а ви кожен женете до дому свого. 10 Тому то над вами затрималось небо давати росу, а земля урожай свíй задéржала. 11 I кликав посúху на край, і на гори, і на збíжжя, і на сíк виноградний, і на молодú оливку, і на те, що земля видає, і на людíну, і на худобу, і на всю працю рук“. 12 I Зоровáвель, син Шалтіелів, та Ісус, син Єgosадака, великого священика, та вся решта нарóду послухалися голосу Господа, Бога свого, і слів пророка Огія, як послав його Госпóдь, їхній Бог. I боявся нарóд лиця Господнього. 13 I сказав Огій, посол Господній, від Господа посланий до нарóду, говорячи: „Я з вами, говорить Госпóдь!“ 14 I збудив Госпóдь духа Зоровáвеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і духа Ісуса, сина Єgosадака, великого священика, і духа всієї решти нарóду, і вони поприхóдили, і зробили роботу в домі Господа Саваота, їхнього Бога, 15 двадцятого й четвертого дня шостого місяця, другого року царя Дáрія.

2 Сьомого місяця, двадцятого й першого дня місяця було слово Господнє через пророка

Огія таке: 2 „Скажи но до Зоровáвеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і до Ісуса, сина Єgosадакового, великого священика, та до решти нарóду, говорячи. 3 Хто серед вас позостався, що бачив цей дíм у першій його славі? А яким ви бачите його тепер? Чи ж не є він супроти того, як ніщó в ваших очáх? 4 А тепер будь мúжній, Зоровáвель, говорить Госпóдь, і зміцнися, Ісусе, сину Єgosадаків, священику великий, і зміцнися, ввесь нарóде землі, говорить Госпóдь, і робіть, бо Я з вами, говорить Госпóдь Саваóт. 5 Слóва, якими Я склав з вами заповіта, коли ви виходили з Єгипту, а дух Мíй пробувáє перед вас, не бійтесь! 6 Бо так промовляє Госпóдь Саваóт: Ще раз, — а станеться це незабáром, — і Я затрясú небо та землю, і море та суходíл! 7 I затрясú всíмá нарóдами, і прийдуть коштóвності всіх нарóдів, і напóвню цей дíм славою, говорить Госпóдь Саваóт. 8 Мое срíбло Й Мое золото, говорить Госпóдь Саваот. 9 Більша буде слава цього останнього дому від першого, говорить Госпóдь Саваот, і на цьому місці Я дам мир, говорить Госпóдь Саваот“. 10 Двадцятого й четвертого дня, дев'ятого місяця, другого року Дáрія булó слово Господнє через пророка Огія таке: 11 „Так говорить Госпóдь Саваóт: Запитай но священиків про Закóна, говорячи: 12 Ось несе хтось освячене м'ясо в полí своєї одéжі, і доторкнéться полюю свою до хлíба, чи до потráви, чи до вина, чи до оливви, чи до якої пожíви, — чи стане те освяченим? I священики відповілі та й сказали: „Ні!“ 13 Тоді Огій сказав: Якщо б нечистий через мертвого доторкнúвся до всього цього, чи стане воно нечистим? I відповіли священики та й сказали: „Стане нечистим!“ 14 I відповів Огій та й сказав: „Отакий нарóд цей, і такий цей люд перед Моím лицем, — говорить Госпóдь, — і такий усякий чин їхніх рук, і що вони складають там, — нечисте воно! 15 А тепер зверніть но свое серце на час від цього дня й далі, ще póки не був поклáдений камíнь до каменя в Господньому храмі. 16 Відкóли то було, що прихóдив бувало до копíці набирати двадцять мíр, а було тільки десять, прихóдив до чавíла набрати п'ятдесят мíр, а було двадцять. 17 Бив Я вас посúху й зеленáчкого та грádom, усі чýни ваших рук, та не кликали ви до Мене, говорить Госпóдь. 18 Зверніть ваші серця на час від цього дня й далі, від дня

двадцятого й четвертого, дев'ятого місяця, від того дня, коли був заснований Господній храм, зверніть ваше серце на це. **19** Чи є ще насіння в комбрі? Бо ще виноград, і фігове дерево, і дерево гранатове, і дерево олівкове, — ніщо не приносило плоду. Від цього дня Я поблагословлю їх“. **20** І булó слово Господнє до Огія вдруге двадцятого й четвертого дня того ж місяця таке: **21** Скажи Зоровáелю, намісникові Юдиному, говорячи: Я затрясú небо та землю, **22** і поперевертáю трóни царств, і повигúблю силу поганських царств, і поперевертáю колесníці та тих, хто їздить у них, і попáдають коні та їхні верхівці, один мечем одного. **23** Того дня, — говорити Госпóдь Саваót, — вíзьмú Я тебе, Зоровáелю, сину Шeалтїїлів, Мій рáбе, — говорити Госпóдь, — і покладú тебе, немов ту печáтку, бо Я тебе вибрав, говорити Госпóдь Саваót“.

Захарія

1 Восьмого місяця другого року Дáрія булó Господнє слово до пророка Захáрія, сина Берехїї, сина Іddового, таке: **2** „Розгнівався Господь на батьків ваших палючим гнівом. **3** I скажи їм: Так говорить Госпóдь Саваот: Верніться до Мене, — говорить Госпóдь Саваот, — і вернúся до вас, говорить Госпóдь Саваот. **4** Не будьте, як ваші батькí, що до них клíкали стародавні пророки, говорячи: Так говорить Госпóдь Саваот: Верніться з дорíг ваших злих і з чýнів ваших лихих! Та не слухáли ви й не прислухáлись до Мене, говорить Госпóдь. **5** Де вони, батьки ваши? А пророки — чи ж навíки живуть? **6** Та словá Мої й постанóви Moї, що Я наказáв рабам Moїм пророкам, чи ж не досяглí вони до ваших батькíв? I вернулись вони та й сказали: Як задумав Госпóдь Саваот зробити нам за нашими дорогами й за нашими чинами, так зробив Вíн із нами“. **7** Двадцятого й четвертого дня, одинадцятого місяця, — це місяць шеват, — за другого року Дáрія було слово Господнє до пророка Захáрія, сина Берехїї сина Іddового, таке: **8** „Бачив я цíєї нóчі, аж ось на червóному коні ѓде муж, і він стоїть між мýртами, що в глибині, а за ним коні червóні, рудí та білі. **9** I сказав я: „Щó це, мíй пан?“ I відказав мені той ангол, що говорив зо мною: „Я тобі покажу, щó це таке“. **10** I відповів той муж, що стояв між мýртами, та й сказав: „Це тí, що Госпóдь їх послав обійтí землю“. **11** I відповілí вони Господньому анголові, що стояв між мýртами, та й сказали: „Перейшли мі землю, і ось уся земля сидить спокíйно“. **12** I відповів ангол Господній та й сказав: „Гóсподи Саваóте, аж дóки Ти не змилосéрдишся над Єрусалимом та над Юдиними містáми, на які Ти гніваєшся оце сімдесát лíт?“ **13** I відповів Господь анголові, що говорив зо мною, словá добrí, словá втíсливі. **14** I сказав до мене той ангол, що говорив зо мною: „Клич, говорячи: Так говорить Госпóдь Саваot: Пíклуюся Я про Єрусалим та про Сіон великим пíклувáнням. **15** I гнівом великим Я гніваюся на тí спокíйні нарóди, на яких Я мало гнівався, а вони допомоглí злому. **16** Тому так промовляє Госпóдь: Вернуся Я до Єрусалиму з милосердям, храм Míй буде збудóваний у ньюому, — говорить Госпóдь Саваot, — а мírníчий шнур буде розтýгнений над

Єrusалимом. **17** Ще клич та й скажи: Так говорить Госпóдь Саваot: Знов добром перепóвниться містá Moї, і Госпóдь ще потíшить Сіона, і ще вýбере Єrusалима!“ **18** I звíв я очі свої, та й побачив, аж ось чотири рóги. **19** I запитáв я ангола, що говорив зо мною: „Щó це?“ A він відказав мені: „Це тí рóги, що розпорóшили Юду й Ізраїля та Єrusалим“. **20** I Госпóдь показав мені чотирьох майстрів. **21** I запитав я: „Щó вони приходять зробити?“ A Вíн відказав, говорячи: „Це тí рóги, що розпорóшили Юду, так що нíхто не пíдвів головí. A цí прийшли настрашити їх, щоб скинути рóга тих нарóдів, що пíдносять рóга проти Юдиного кráю, щоб його розпорóшити“.

2 I звíв я очі свої та й побачив, аж ось муж, а в його руці мírníчий шнур. **2** I сказав я: „Куди ти йдеш?“ A він відказав мені: „Щоб змíряти Єrusалим, щоб побачити, яка ширинá його та яка довжинá його“. **3** Aж ось ангол, що говорив зо мною, виходить, а навпроти ньюго виходить Ангол інший. **4** I сказав він до ньюго: „Бíжи, говори цóму юнакóvi, кажучи: Невkíплений буде Єrusалим через многість людей та худоби в серéдині його. **5** A Я стану для ньюго, — говорить Госпóдь, — огняníм муром навkólo, і стану славою в серéдині його. **6** „Горе, горе, — втíкайте з пívníчного кráю, — говорить Госpódь, — бо на чотири небесні вítrí розпорóшу Я вас, промовляє Госpódь. **7** Горе, — вtíkай до Сіону, мешkáнко дóчкí Вавилóну! **8** Bo так промовляє Госpódь Саваot: Для слави послав Вín мене до нарóдів, що вас грабувáli, bo хто вас дотóркується, той дотóркується до зíрцí Його ока. **9** Bo ось тíльки махнú Я своєю рукою на них, — і для їхніх рабів вони здóбиччю стануть, і пíзнаете ви, що Госpódь Саваot мене вислав. **10** Спíвай же та tíshся, o дóчko Сіону, bo ось Я прихóджу та перебuvátimu посеред tébe, говорить Госpódь! **11** I дня тóго прилúчаться люди числénni до Госpóda, „i станутъ нарódom Mení, а Я перебuvátimu посеред tébe“, i дóвídæshsya, що Госpódь Саваot мене вислав до тебе. **12** I Юdu, спádok Сvíj, посýde Госpódь на святíj землí, i вýberе Єrusалима Вín ще! **13** Замовчи ж, всяке tílo, перед Господнím лицem, bo Вín пробудívся z мешkánnia святого Свógo!“

3 I показав Вín мені Іcusa, великого священика, що стояв перед лицem Господнígo ангола, а сатанá

стояв по правійці його, щоб противитися йому.

2 I сказав Господь сатані: „Господь буде картати тебе, сатано, і буде картати тебе Господь, Який вибрав Собі Єрусалима! Чи ж він не головешка, що вціліла від огню?“ **3** A Ісус одягнений був у брудну одежду, і стояв перед лицем ангола. **4** I він заговорив та й сказав до тих, що стояли перед його лицем, говорячи: „Здійміть з нього цю брудну одіж!“ I сказав він йому: „Я зняв з тебе провину твою, і зодягнү тебе в шати коштовані!“ **5** I він сказав: „Нехай покладуть чистого завоя на його голову!“ I поклали чистого завоя на його голову, і зодяглі його в шати, а ангол Господній стояв. **6** I освідчив ангол Господній Ісусові, промовляючи:

7 Так говорить Господь Саваот: Якщо ти будеш ходити Моїми дорогами, і якщо стерегтимеш сторожу Мою, тоді й ти будеш судити Мій дім, і також будеш стерегти Мої подвір'я, і дам тобі ходити поміж тими, що стоять тут. **8** Послухай но, Ісусе, великий священику, ти та біжні твої, що сидять перед тобою, бо вони мůжі знаменні, бо ось Я приведу Свого раба Пагінця. **9** Bo oце той камінь, що його Я поклав перед Ісусом. На одном камені сім очей. Ось Я вірізблю на ньому різьбу його, — говорити Господь Саваот, — і відкину вину цієї землі за один день. **10** Того дня, — говорити Господь Саваот, — ви будете кликати один одного під виноград і під фігове дерево“.

4 I вернувся той ангол, що говорив зо мною, і збудив мене, як чоловіка, якого будять зо сну його. **2** I сказав він до мене: „Щó ти бачиш?“ A я відказав: „Бачу я, — ось світильник,увесь із золота, і чаша на верху його, і сім лямпад його на ньому, і по сім рурочок для лямпад, що на верху його. **3** I дві олівки на ньому, — одна з правійці чаші, а одна на лівійці її“. **4** I говорив я й сказав до ангола, що говорив зо мною, кажучи: „Щó це, мій пан?“ **5** I відповів ангол, що говорив зо мною, та й сказав мені: „Чи ж ти не знаєш, що це таке?“ A я відказав: „Ні, пане!“ **6** I відповів він, і сказав мені, говорячи: „Оце таке Господнє слово до Зоровáвеля: Не силою й не міццю, але тільки Моїм Духом, говорити Господь Саваот. **7** Хто ти, горо велика? Перед Зоровáвелем ти станеш рівніною. I він винесе наріжного каменя при криках: Милість, милість йому!“ **8** I було мені слово Господнє таке: **9** „Зоровáвелеві руки заклали цей дім, і руки

його вікінчать, і ти пізнаєш, що Господь Саваот послав мене до вас. **10** Bo хто буде погорджувати днем малих речей? Ale будуть тішитися, і будуть дивитися на теслярського вискá в руці Зоровáвеля ті сéмеро, — Господні очі, що ходять по всій землі“. **11** I заговорив я та й до нього сказав: „Що це за дві оливки правóруч свічника й лівóруч його?“ **12** I заговорив я вдруге, та й до нього сказав: „Що це за дві галúзки оливок, що через дві золоті rúрки виливають з себе золото? **13** I сказав він до мене, говорячи: „Хіба ти не знаєш, що це?“ A я відказав: „Ні, пане!“ **14** I він сказав: „Це два Помázанці, що стоять перед Господом всієї землі“.

5 I знóву підніс я свої очі, та й побачив, аж ось летить звій. **2** I сказав він до мене: „Щó ти бачиш?“ A я відказав: „Я бачу летючого звоя. Довжинá його — двадцять мірою ліктем, а ширинá його — десять ліктів.“ **3** I сказав він мені: „Це те прокляття, що виходить на поверхню всієї землі. Bo кожен злодій буде знищений згідно з тим, що з цього боку звоя написане, і кожен, хто присягає ложно, буде знищений згідно з тим, що з того боку звоя написане. **4** I привів Я його, прокляття, — говорити Господь Саваот, — і прийде воно до дому злодія, і до дому того, хто ложно присягає Йменням Моїм, і воно міцно осядеться в середині дому його, і вигубить його, і дерева його та каміння його“. **5** I вийшов той ангол, що говорив зо мною, та й до мене сказав: „Зведій но свої очі й побач, щó це вихόдить?“ **6** I сказав я: „Що це таке?“ A він відказав: „Це ефá, що виходить“. I ще він сказав: „Це їхня подоба в усьому краї“. **7** Aj ось підняляся олів'яна пôкришка, а це була одна жінка, що сиділа посеред ефí, **8** I він сказав: „Це та несправедливість“. I кинув її до середини ефí, і кинув олів'яного куска до її отвóру. **9** I звія очі свої та й побачив, аж ось дві жінки виходять, і вітер гудів в їхніх крýлах, а їхні крýла — як крила чорногúза. I підняляв вони ефú між землею та між небом. **10** I сказав я до ангола, що зо мною говорив: „Кудý вони несуть цю ефý?“ **11** I сказав він до мене: „Щоб збудувати її дім у краю Шін'ар. A коли він буде постáвлений, то буде покладена там на місці своєму“.

6 I знóву звів я очі свої та й побачив, аж ось чотири колесниці вихόдять з-між двох гíр, а

ті гори — гори з міді. 2 В колесниці першій — коні червоні, а в колесниці другій — коні чорні, 3 а в колесниці третьї — коні білі, а в колесниці четвертій — коні пасасти, міцні. 4 І відповів я та й сказав до Ангола, що говорив зо мною: „Щó це таке, мій пане?“ 5 І ангол відповів та й сказав до мене: „Це чотири небесні вітря, що виходять після стояння перед Господом усієї землі. 6 У котрім коні чорні, ті виходять до північного краю, а ті білі вийшли за ними, а ті пасасти вийшли до південного краю, 7 а ті сильні вийшли й шукали ходи, щоб перейти по землі. І він сказав: „Ідіть, ходіть по землі!“ І ходили вони по землі. 8 І кликнув він до мене й казав мені, говорячи: „Побач, ті, що вийшли до північного краю, заспокійли духа моого в північному краї“. 9 І булó мені слово Господнє таке: 10 „Візьми від вигнання, від Хелдая, і від Товії, і від Єдаї, і прийдеш ти того дня, і ввійдеш до дому Йошії, Цефанієвого сина, що прийшли з Вавилону. 11 Візьмеш срібло та золото, і зробиш корони, і покладеш на голову Ісуса, Єгосадакового сина, великого священика. 12 І скажеш до нього, говорячи: Так говорити Господь Саваот, промовляючи: Оце муж, Пагонець ім'я йому, і зо свого місця виросте він, і збудує храма Господнього. 13 І він збудує храма Господнього, і він буде носити величність, і сяде, і буде панувати на троні своєму, і він стане священиком на троні своєму, і рада миру буде поміж ними обома. 14 А ті корони будуть Хелдаєві, і Товії, і Єдаї, і Хенові, сину Цефанії, на пам'ятку в храмі Господньому. 15 І далекі прийдуть, і побудують у храмі Господньому, і ви пізнаєте, що Господь Саваот послав мене до вас. І це станеться, якщо ви конче будете слухати голосу Господа, вашого Бога!“

7 І сталося, у четвертому році царя Дáрія було Господнє слово до Захáрія четвертого дня дев'ятого місяця, кіслева. 2 І послав Бет-Ел Сар'єцера Й Регем-Мéлеха та людей його, щоб Господа вблагати, з щоб сказати священикам, які в домі Господа Саваота, та пророкам, говорячи: „Чи я маю плакати п'ятого місяця та постити, як я робив це багато рóбків?“ 4 І булó слово Господа Саваота таке: 5 „Говори до всього нарóду землі й до священиків, кажучи: Якщо ви постили та лементували п'ятого й сьомого місяця, і то

сімдесáт років чи то ви постили для Мене? 6 А коли ви їсте та коли ви п'єте, чи ж то не собі ви їсте й не собі ви п'єте? 7 Чи ж це не ті словá, які Господь виголóшував через дávnіх пророків, коли Єрусалим був насéлений та спокíйний, і його містá навколо нього, і пíвдень, і рівніна були насéлені?“ 8 І було до Захáрія слово Господнє таке: 9 „Так говорити Господь Саваот, промовляючи: „Судіть суд по правді, і чиніть один óдному милосердя та милість. 10 А вдовíй й сиротí, чужýнця та вбогого не гнобіть, і не дóумайте зла один óдному в серці своєму!“ 11 Та вони не хотіли слúхати, і відвернúли своє рамéно від Мене, а вúха свої вчинили тяжкýми, щоб не слúхати, 12 і серце своє зробили крémенем, щоб не слúхати Закóну, та тих слів, що послав Господь Саваот Своїм Духом через давніх пророків. І був великий гнів від Господа Саваота. 13 „І сталося, як Я кликав, то вони не слúхалися, так вони будуть кликати, та не буду Я слухати, каже Господь Саваóт. 14 І розвіяв Я їх по всіх нарóдах, які не знали їх, а край був спустошений по них, так що не булó такого, хто б перехóдив чи вертáвся, і вони зробили улюблений край спустошенням“.

8 І було мені слово Господнє таке: 2 „Так говорити Господь Саваот: Зáздрю Я за Сіон великою зáздрістю, і великою ревністю Я зáздрю за нього. 3 Так говорити Господь: Вернуся Я до Сіону, і буду пробувáти в серéдині Єрусалиму, і буде зватися Єрусалим „Містом Правди“, а гора Господа Саваота — „горою святою“. 4 Так говорити Господь Саваóт: Ще будуть сидіти на єрусалимських майдáнах діді та бабі, і кожен з пáлицею в своїй руці через довгий вік. 5 А міські майдáни будуть перепóвнені хлóпцями та дівчáтами, що будуть бáвитися на майдáнах його. 6 Так говорити Господь Саваот: Коли дивне це в очáх останку нарóду цього за цих днів, чи ж воно буде дивне в очáх Моїх? промовляє Господь Саваóт. 7 Так говорити Господь Саваот: Otto Я спасу Свій нарóд із схíдного краю та з краю зáходу сонця. 8 І спровáджу Я їх, і вони будуть пробувáти в серéдині Єрусалиму, і стануть нарódom Моїм, а Я стану їм Богом у правді та в праведності. 9 Так говорити Господь Саваóт: Нехай стануть сильними ваші руки, ви, що слухаєте цими днями словá ці з уст пророків, що були в

день закладин дому Господа Саваота, храму, щоб був побудований. **10** Бо перед цими днями не було нагороди для людіні, ані нагороди для худоби, і для того, хто вихідив, і для того, хто входив не було спокію від ворога, і пускав Я всіх людей одного проти одного. **11** Тому́ Я тепер для останку оцього народу не буду такий, як за тих давніх днів, промовляє Господь Саваот. **12** Бо буде насіння миру: виноград дасть свій плід, а земля урожай свій подасть, а небо дасть росу свою, і вчиню Я, що решта оцього народу це все посядé. **13** І станеться, як були ви прокляттям серед нарідів, dome Юдин та dome Ізраїлів, так Я вас спасу, і ви станете благословенням. Не бійтесь, — хай зміцніть ваші руки! **14** Бо так промовляє Господь Саваот: Як Я думав зробити вам зло, коли ваші батьки прогнівляли Мене, — промовляє Господь Саваот, — і не жалував Я, **15** так знову задумав Я днями оцімі вчинити добро Єрусалимові та Юдиному дому. Не бійтесь! **16** Оце речі, які будете робити: Говоріть правду один одному, правду та суд миру судіть у ваших брамах. **17** І не думайте зла в своїм серці один проти одного, і не любіть неправдивої присяги, бо це все оте, що зненавидив Я, промовляє Господь.“ **18** І було мені слово Господне таке: **19** „Так говорить Господь Саваот: Піст четвертого, і піст п'ятого, і піст сьомого, і піст десятого місяця стане для Юдиного дому на радість і на вітху, та на веселі свята, але правду та мир любіте! **20** Так говорить Господь Саваот: Ще прийдуть наріди та мешканці численних міст. **21** І прийдуть мешканці одного міста до другого, кажучи: Ходімо, ходімо вблагати Господа, шукати Господа Саваота! Підú також я. **22** І поприходять численні наріди та сильні люди шукати Господа Саваота в Єрусалимі, і благати Господа. **23** Так говорить Господь Саваот: І станеться тими днями, що скоплять десять мужів з усіх язиків тих нарідів, і скоплять за пôлу ѹдея, говорячи: Ходімо з вами, бо ми чули: Бог з вами!“

9 „Пророцтво Господнього слова на землю Хадрâх та Дамáск, місця спочинку його, бо око Господне на Арап та на всі Ізраїлеві племéна, **2** а також на Гамáт, щоежує із ним, на Тир та Сидон, бо він став дуже мудрий. **3** І Тир твердіню собі збудував, і сріблá нагромáдив, як пôроху, а щíрого золота — як багнá на вулицях. **4** Ось Господь зробить

бідним його, і на морі поб'є його потûгу, і він сам буде пожертий огнем. **5** Побачить це Ашкелон, та й злякається, і Аззá, і дуже настрáшиться, і Екрон, бо надія його засоромиться. І згине цар із Аззý, а Ашкелон не буде заселений. **6** І буде в Ашдоді сидіти байстрюк, і Я вігублю гордість філістимлян. **7** І вікину кров його з його уст, а гидоту його з-між зубів його, і для нашого Бога достанеться й він, і він буде, як князь той у Юді, а Екрон — як евусéй. **8** І стану табором біля Свого дому проти війська, проти того, хто перехóдить і хто вертáється; і вже не перéйде гнобитель повз них, бо тепер Я це бачив Своїми очýма. **9** Радій вéльми, о дóчко Сіону, веселись, дóчко Єрусалиму! Ось Цар твій до тéбе грядé, справедливий і повний спасіння, покріний, і іде на ослі, і на молодім віслюкóві, сині ослíці. **10** І вігублю Я колесніці з Єфрема, і коня з Єрусалиму, і військовий лук знищений буде. І нарідам Він мир сповістить, а Його панування — від моря до моря, і від Рікі аж до кінців землі. **11** Також ти, — за кров заповіту твого Я пустив твоїх в'язнів із ями, в якій немає води. **12** До твердіні верніться, о в'язні надії! І сьогодні звіщаю: Подвійно тобі повернú! **13** Бо Юду собі натягнú, немов лúка, напóвню Єфремом йогó, і збуджú твоїх синів, Сіоне, на синів твоїх, Яване, і вчиню Я тебе за мечá для лицáрства. **14** А Господь з'явиться над ними, і стрілá Його війде, як блискавка, і Господь Бог засурмít у сурмý, і пíде півдénними бúрями. **15** І Господь Саваот берегтиме всіх їх, і вони пойдуть та потопчути каміння, що кíдається, і вони будуть пити та будуть шуміти, немов те вино, і будуть повні, як чаша жертóвна, неначе ті рóги жéртівника. **16** І спасе їх Господь, їхній Бог, того дня, Свій нарід, як отáру, бо вони, як каміння корони, засяють у Краї Його. **17** і щó за добро Його будé, і щó за краса Його! Збіжжя помóже рости юнакам, а дівчатам — вино молодé.

10 Просіть від Господа дощú часу весняного пізнього дощú, — Господь чинить блискавки, і зливній дощ посилає їм, кожному траву на полі. **2** Бо говорять марноту домóві божкí, і віщунí бачать лжу, і розказують сни неправдиві, потішають марнотою. Тому вони бродять, немов та отáра, мандрують вони, бо без пастіря. **3** На

пáстiрiв гнiв Мiй палáе, а козлiв навiщу, бо стáдо Своє, Юдин дiм покарає Господь Сavaot, i вчинить Вiн iх, немов Своїм славним конéм на вiйnі. 4 Знього буде нарiжник, iз нього кiлóк, з нього лук бойовий, з нього вийдуть кермáничi разом усi, 5 I будуть, немов те лицáрство, що тóпче воно на вiйnі, як болото на вулицях, i бúдуть вони воювати, бо з ними Господь, i кinnótnих єздцiв засорблять. 6 I вчинiо Я лицáрським дiм Юдин, а дiм Йóсипiв спасý, i вернý iх, бо змилосéрдивсь над ними, i станут вони, нíби Я iх не кидав, Bo Я — Господь Бог їхní, i буду Я iх вислухóувати. 7 I стане лицáрським Єфrem, i звеселé їхnе серце, немов вiд вина, а їхnі сини це побачать та бúдуть радiti, потiшиться серце їхnе Гóсподом. 8 Я iм дам знáка та iх позbираю, bo Я вiкупив iх, i mnожитись будуть, як mnожились. 9 I розсю Я iх mіж нарóдами, i вдалекiх kраях вони будуть Мене згадувati, i жйтимуть з díтьми своimi, i vérнутся. 10 I вернý iх iз kraю eгипетського, i позгромáджую iх iз Aшшúру, i введý iх do kraю Гíлеádu i Lívánu, i mіscя не вистáчить їm. 11 I прийde по морi нещастia, i хвилi на морi ударить, i повисихáють usi глибini Рíkí, — i буде понíжена гордiсть Aшшúru, i vіd Египту віdímyтесь бérlo. 12 I змíцнó iх u Господi, i Йménням Його вони будуть ходити, говорить Господь!

11 Líváne, vídkriй свої dверi, — i oгoнь pожeré з твоїх kédriv! 2 Голосi, кипарýse, bo кédr он упав, пограбованi пíшni! Голосite, bашánskí dubý, bo lіs nеприступний звались! 3 Чuti голos виттj пастухiв, bo гóрдощи їхní пограбованi! Чuti rик leвchukív, bo йордánská красá попустóшена. 4 Так говорить Господь, míj Бог: Pasи ti отару, яка на зарíz, 5 що ríжуть iх їхní купцi — i не виннi, a їхní продавцi промовляютъ: Благословénnий Господь, що я збагatív! A їхní пастухi не помилують iх! 6 Bo Я не помилую бiльше вже мéшkanцiв цeї землi, промовляе Господь. I ось передам Я люdiñu, однóго однómu до рук, ta до рук царя їхnого, — i землю вони потovчутъ, i Я з їхnих рук не врятую níkógo! 7 I pas Я отару, яка на зарíz тim, xто торгує отарою. I взяв Я Собi два кiї, i однóго назав: „Mílіstъ“, a однóго назав: „Zgóda“, i pas Я отару. 8 I zniщив Я трьох пастухiв за один mіscя. I Я втратив терpínnja до них, bo душa їхnia

обрíдила Мене. 9 Тому Я сказав: Не пáстimu вас! Ta вiвця, що має pomerти, neхай umре, a що має погубленa бути — хай буде погубленa, a позосталi хай тiло одна однієї з'їдять! 10 I Я взяв Свого kия „Mílіstъ“, i його поламав, щоб зламati Свого заповiта, якого Я склав був зо всiмá нарóдами. 11 I вiн зламаний був того дня, i пiзнали покupцi отari, якi на Мене вважаютъ, що це слово Господне. 12 I сказав Я до них: Якшо добре це в ваших очах, дайте платнó Moю, a як ní, перестаньте! I вони Moю платнó vідвáжili — triidцять срiбняkív. 13 I промовив до мене Господь: Кинь iї ганчарévi, tu славну цiнú, що вони оцiнili Мене! I Я взяв отi triidцять срiбняkív, i te kinuv do domu Господнього, do ганчарý. 14 I зламав Я Свого kия другого, „Zgóda“, щоб зламati братérство mіж Юдою ta mіж Ізraїlem. 15 I промовив до мене Господь: Ще вiзьми собi зnaрéddя пастухa нerozумного. 16 Bo ось Я настановló пáстиря на зemлi, — вiн загубленiх не vідвáдаe, roзporóшеноого не буде шукati, i зламаної не вилíкуe, стоячої не goduvátimе, a m'ясо сitoї їstиме, i rátiци їхní поламae. 17 Горе negidному пáстиревi, який покидáe отáру! Mеч na raméno його ta в його праве oko: konche всохne raméno йому, i konche stemnіe його праве oko!"

12 Пророцтво Господнього слова на Ізraїля.
„Говорить Господь, що небо напнúv та зemлю закláv, i вформувáv дух людинi u нútrí iї: 2 Ось Я Ерусалим учинiо за kélíha op'янínnia всiм нарódam nавkólo, i на Юду takож, коли буде в облózi на Ерусалим. 3 I буде в той день, Я зробló Ерусалима za камiнь тяжкий всiм нарódam: usi, xto буде його порушáти, будуть konche poráneni, i zberútъся на nього всi нарódi зemлi. 4 Tого дня, — промовляе Господь, — udáрю всiх kóney спolóshenniam, i шalénstvom — його верхiвця, a nad Юдинim domom vídkrijo Я очi Сvoї, i всiх kóney нарódov поб'ю slípotóbu. 5 I скажутъ тодi княzí Юдинi в серцi своému: Mоя потúga — то méshkanci Ерусалиму u Господi Сavaotí, їхnому Bózi! 6 Tого дня Я вчинiо княzív Юdi, nemov tu жарóvnju з ogнем mіж дровámi, i як палáючий smoloskíp mіж snopámi, i будуть вони пожирati правóруч i лívóруч всi довkílni нарódi. I зnovú osýde na mіscí своému Ерусалим, — u Ерусалиm. 7

І Господь допоможе найперше Юдиним намéтам, щоб не збільшилась слава Давидового дому та єрусалимського мéшканця понад Юду. 8 Того дня оборонить Госпóдь єрусалимського мéшканця, — і буде того дня той, хто спотикáється серед них, як Давид, а дім Давидів — як Бог, як Ангол Господній перед ними. 9 І станеться в день той, і Я буду шукати, щоб понищити всі ті нарóди, що приходять на Єрусалим. 10 А на Давидів дім та на єрусалимського мéшканця Я виллю Духа милости та молитви. І бúдуть дивитись на Мéне, Кого проколóли, і бúдуть за Ним голосити, як голóситься за одинцéм, і гíрко заплачуть за Ним, як плачуть за пéренцем. 11 Того дня здíйметься велике голосіння в Єрусалимі, як голосіння Гададріммóна в Мегіddónській долині. 12 І бúде земля голосити, кожен рід окремо: окремо рід дому Давида, і окремо жінкí їх, окремо рід дому Натáна, і окремо жінкí їх, 13 окремо рід дому Левíя, і окремо жінкí їх, окремо рід Шíм'ї, і окремо жінкí їх. 14 Усí роди, які позостáли, — кожен рід окремо, і окремо жінкí їх.

13 Того дня відкриється джерелó для Давидового дому та для єрусалимських мешканців для жертви за грíх і за нечистоту. 2 І станеться в день той, говорить Госпóдь Саваót, повигúблюю ймénня бовбáнів з землі, і не будуть вони більше згадуватись, бо й пророків та духа нечистого вýведе Я із землі! 3 І станеться, коли бúде хто пророкувáти ще, то скажутъ йому його бáтько та мати його, що його породили: Не будеш ти жити, бо лóжне говориш Господнім Ім'ям! І закóлють його його бáтько та мати його, що його породили, за те, що неправду він пророкувáв. 4 І станеться в день той, посорóмлені бúдуть пророки отí, кожен видíнням своїм, коли пророкував він, і волосяñíці не будуть вони зодягáти, щоб обманювати. 5 І скаже він: Я не пророк, — я людíна, що пóрає землю, бо земля — мíй набóток з юнацтва могó. 6 А коли йому скаже хто: „Щó це за ráни на твоїх рукáх?“ то відкаже: „Побито мене в домі тих, хто кохáє менé“. 7 О méчу, збудися на Мого пáстиря та на мужа, Мого товáриша, каже Госпóдь Саваót! Удар пáстиря — і розпорóшаться вíвцí, і Я обернú на малíх Свою rúку. 8 І станеться в цíлому кráї, — говорити Госпóдь, — двí частинí в нíм вýтятí

будуть, помрúть, а третя частина зостáлена буде у ньому. 9 І цю третю частину введú на огонь, і очищу їх, як очищається срíblo, і їх вýпробую, як вýпробується оте золото. Він кликати буде Йménня Моe, і Я йому віdpoví i скажу: „Це нарóд Míj“, а він скаже: „Госпóдь — то мíй Бог!“

14 Ось день настаé для Гóспода, і серед tébe подílena бúде здóбич. 2 І зберú всí нарóди до Єрусалиму на бíй, і буде здобутé це місто, і пограбованí бúдуть домí, а жіnкí побезчéщенí. І вýйде пívmista в полóн на вигnánnia, а решта нарódu не буде погублена з міста. 3 І вýйде Госпódь, — і стане на прю із нарóдами цими, як дня боротьбí Його, за дня бóю. 4 І того дня стануть ноги Його на Олývní горí, що перед Єрусалимом zo сходу, а Олývna гора на свої половíni роздвоїться, на схíd i на зáхіd, на дуже велику долину. І на пívnich осуñеться половина гори, а половина її — на пívdень. 5 І vtíkati vi búdete в долину Moїх gír, bo долина gírska сяgátime по Aцal. І vtíkati vi búdete, як utíkali перед землетrúsom за dnív Uzzíj, царя Юдиного. І приýde Госпódь, Бог мíj, i з Нím usí святí. 6 І станеться в день той, — світла не бúde, i буде холод та замерзання. 7 І бúде єдиний то день, Гóspodu знáний, — то бúде не день, i не níč, i буде, — на час вечора станеться свіtlo. 8 І станеться в день той, вýйде з Єрусалиму живая вода, — половина її до схídnego morya, a половина її до morya zákhídnego. Lítom i zimoju це буде. 9 І стане Госpódь за царя над землею всíeю, — Госpódь буде один того дня, i одне Йménня Йogó. 10 Уся ця земля стане стépom від Гевi до Rímmunu, на pívdenný Єrusalímu, який стане високим, i пробувátime на mísce своému vіd brami Veníamína aж до mísce Peršoї brami, aж до brami Naríjinkív, i vіd báshti Xananeíla aж до царського чavíla. 11 I osýdуть u ньому, i закlýtta вже більше не бúde, i безпечно сидítime Єrusalímu. 12 A oце буде поразка, що нею порázить Госpódь всí нарódi, хто píde výjno na Єrusalím: згнies tílo Йogó, хоч віn на ногáx своїх búde stояти, i очi йому погнijóть в своїх ýmkax, i яzik його погнies в своїх ýstax. 13 І станеться в день той, míj nimi настане велике збентéження, — i схópить один ruku óдного, i pídíjmetься ruka його понад ruku свого blíjñego. 14 I návítъ Юda воюватime

в Єрусалимі, і буде згromáджений маєток всіх навкільних нарódів, золото й срібло та бдіж, дуже багато. **15** I буде така сáма порázka на коня́, мула, верблóда й ослá, та на всяку худóбу, що буде в табóрах у них, як порázка оця́. **16** I станеться, що позосталі з усіх тих нарódів, що приходили на Єрусалим, то бúдуть приходити з року на рік, щоб вклонятись Цареві, Гóсподу Саваóту, і щоб святкувати свято Кýчок. **17** I станеться, хто від зéмних племéн до Єрусалиму не прийде, щоб вклонятись Царéві, Гóсподу Саваоту, то не буде дошú в них. **18** А якщо не прийде племéно египетське, і не ввíйде всерéдину, то буде на них та порázka, якою нарóди ударить Госпóдь, хто святкувати свято Кýчок не прийде. **19** Оце грíх Египтові бýде, і грíх всім народам, хто святкувати свято Кýчок не прийде. **20** Буде тогó дня на кíнських дзвíнкáх: Святе Господéві, і будуть горнýта в Господньому домі, немов тí крапíльницí перед жертvником. **21** I буде усяже горнý в Єрусалимі та в Юді святістю для Господа Саваота, і будуть приходити всí, хто жертву приносить, і будуть з них брати й варítимутъ в них. I тогó дня не буде вже більше купцá в домі Гóспода Саваóта.

Малахії

1 Пророцтво Господнього слова до Ізраїля через Малахію. **2** „Я вас полюбив, — говорити Господь, — а ви кажете: „Як Ти нас полюбив?“ Чи ж не брат Ісаї Якову? каже Господь, а Я Якова був полюбив, з я Ісаїа зненавидів, і зробив його гори спустошеннем, а спадок його — для шакалів пустині. **4** Коли скаже Едом: „Ми зруйновані, та знову збудуємо руїни“, то так промовляє Господь Саваот: Вони побудують, а Я розвалю! I звати їх будуть: Країна безбожности, і нарід, на якого навіки розгнівавсь Господь! **5** I ваші очі побачать оце, і ви скажете: Стане великий Господь понад границю Ізраїлеву! **6** Шанує син батька, а раб — свого пана; та якщо Я вам батько, де пошана Моя? А якщо Я вам пан, де страх передо Мною? говорити Господь Саваот вам, священики, що погорджуєте Моїм Іменням та й кажете: „Чим ми погорділи Іменням Твоїм?“ **7** На жертвінник Мій ви приносите хліб занечищений і кажете: „Чим Тебе ми зневажили?“ Тим, що кажете ви: „Трапеза Господня — вона погорджена!“ **8** I коли ви приносите в жертву сліпі, це не зло? I як кульгáве та хворе приносите, чи ж це не зло? Принеси но подібне своєму намісникові, чи тебе він вподобає, чи підійме обличчя твоє? промовляє Господь Саваот. **9** А тепер ублагáйте ви Боже лице, і хай стане для нас милостівим, з ваших рук це булó, то хіба кому з вас Він обличчя підійде? говорити Господь Саваот. **10** Нехай хто серед вас замкне двері святилини, і не будé надáрмо освічувати Мого жертвінника! Я не маю вподоби до вас, говорити Господь Саваот, і з ваших рук не вподобаю дárу! **11** Бо від сходу сонця й аж по захід його звеличиться Ймення Мое між нарідами, і кáдиться в кожному місці для Ймення Мого дар чистий, бо звелічиться Ймення Мое між нарідами, каже Господь Саваот. **12** Ви ж Його зневажáєте, кáжучи: „Трапеза Господня — вона занечищена, й дохід її, обріджена страва її“. **13** I до того говорите: „Ось стільки праці!“ і ним нехтуєте, — говорити Господь Саваот, — і приносите кráдене, і кульгáве та хворе, і таку жертву хлібну приносите. Чи буде воно Мені міле з рук ваших? говорити Господь. **14** I проклýтий обманець, що в стáді його є самéць, а він обіцяє та в жертву дає Господéві зíпсute, А Я Цар великий,

— говорити Господь, — і серед нарідів грізнé Мое Ймення!

2 А тепер до вас зáповідь цяя, священики! **2** Якщо ви не послухаєтесь, і не покладéте на серце собі, щоб Імénню Моєму давати хвалу, — говорити Господь Саваот, — то пошлю Я проклýття на вас, і проклянú благословення ваші, і вже проклинáю, бо ви не берéте до серця цього! **3** Ось Я обітнú вам рамéно, і розпорóшу нечистість на ваших обличчях, нечистість свят ваших, і до неї вас вíнесути. **4** I пíзнаете ви, що Я заповідь вам цю послав, щоб був заповіт Мій з Левієм, каже Господь Саваот. **5** Заповіт Мій з ним був для життя та для миру, і Я дав йому страх, і він налякався Мене, та боявсь перед Іменням Моїм. **6** Закон правди в устах його був, і не знайшлáсь на губáх його кривда, — у мирі й простоті ходив він зо Мною, і багато-когó відвернúв від вини. **7** Bo úста священикові знання стережутъ та Закона шукають із уст його, бо він ангол Господа Саваота. **8** A ви відхилились з дороги, вчинили таке, що багато спíткнулись в Законі, Левієвого заповіта понíшили, говорити Господь Саваот. **9** Тому то і Я вас зробив погорджуваними й низькими для всього наріду, бо не стережéте доріг Моїх ви, та не безсторонні в Законі. **10** Чи Отéць нам усім не одін? Хіба Бог не один нас створíв? Чому ж один óдного зраджуємо ми, щоб нам зневажáти заповіт батьків наших? **11** Зраджує Юда, і робиться нечисть серед Ізраїля та в Єрусалимі, — бо Юда зневажив святыню Господню, яку покохав був, і дочку бога чужого за жінку узяв. **12** Нехай Господь вýгубить кожного, хтó таке робить, того, хто чувáє та відповідає з намéтів Якова, і хто дár приносить Господу Саваоту. **13** I робите й друге таке: Господнього жертvінника ви слíзьмí покриваєте, плачém та стогнáнням, бо до дáriv уже Він не звérнеться більше, і милої жертви з рук ваших не вíзьме. **14** A ви ще й говорите: „Зáщо?“ — За те, що засвідчив Господь між тобою й женою юнацтва твого, якій ти невіrnість вчинив, а вона ж твоя пó друга, і дружýна умóви твої! **15** Хіба Бог не один нас учинив? I зáлишок духу — Його. A що цей один? Насіння від Бога шукав. Тому свого духа пíльнýйтe, і дружýну юнацтва свойого не зраджуйтe! **16** Bo ненáвиджу рóзвід,

— говорить Господь, Бог Ізраїлів, — і того, хто вкриває насильством одягу свою, промовляє Господь Саваот. Тому́ного духа пильнуйте, — і не зраджуйте! 17 Словами своїми ви мучите Господа, та й питаете ще: „Чим ми мучимо?“ — Говоренням вашим: „Кожен, хто чинить ліхе, той добрий у Господніх очах, і Він у них уподобання має“, або: „Де Бог правосуддя?“

3 Ось Я посилаю Свого ангела, і він перед обличчям Моїм приготує дорого. І нáгло прибúде до храму Свого Господь, Якого шукаєте ви, і Ангол заповіту, Якого жадаєте. Ось іде Він, говорити Господь Саваот! 2 І хто вýтерпить день Його прибууття, і хто встóїть, коли Він з'явиться? Бо Він, як огонь той у золотарі, і як у прáльників луг. 3 І Він сяде топити та чистити срібло, і очистити синів Левія, і їх перечистити, як золото й срібло, і будуть для Господа жертву принoсити в правді. 4 Тоді бúде дар Юди та Єрусалиму приéмний для Господа, як за днів вíковічних і за років стародávnіх. 5 І прибúду до вас Я на суд, і буду свідком швидким против чарівників, і на перелóбників, і против тих, хто присягу складає на лжі, і против тих, хто заплатою наймита тисне, вдову й сироту, хто відхилює право чужинця, Мене ж не боїться, говорити Господь Саваот. 6 Бо Я, Господь, не змінюся, тому ви, сини Яковові, не будете знищенні. 7 Від устáв Моїх ви віdstупili з днів ваших батьків, і їх не стереглі. Верніться ж до Мене, і вернусь Я до вас! промовляє Господь Саваот. Та говорите ви: „У чому повéрнемось?“ 8 Чи Бога людина обманить? Мене ж ви обмáюете, ще й говорите: „Чим ми Тебе обманіли?“ — Десятіною та принoсами! 9 Прокляттям ви прокляті, а Мене обманіли, о люду ти ввеси! 10 Принесіть же ви всю десятіну до дому скарбниці, щоб стрáва була в Моїм храмі, і тим Мене вýprobуйте, — промовляє Господь Саваот: чи небесних отвóрів вам не відчиню, та не вýллю вам благословéння аж наdmír? 11 І ради вас насварю Я все те, що жерé, і воно не понiщить вам зéмного плóду, і не заб'є винограду вам на пól, говорити Господь Саваот. 12 І будуть всі люди вважати вас блажénnimi, бо бúдете ви любим краем, говорити Господь Саваот. 13 Жорстокі ваші слова proti Мене, — говорити Господь, — а ви кажете: „Щó ми на

Тебе сказали?“ 14 Ви кажете: „Мáрність служити для Бога! І що за кóристь, що ми стережéмо Його службу, та ходимо в жалобі перед лицем Господа Саваота? 15 А тепер ми вважаємо пíшних щасливими, і ті, хто вчиняє безбожне, будуються та вýprobóвуют Бога, і вtкають“. 16 Змовлялись тоді один з óдним і ті, хто стрáх перед Гóсподом має, — і прислóухавсь Господь, і почув, і перед обличчям Його була пíсана пám'ятна книга про тих, хто стрáх перед Гóсподом має, і хто поважає Йménня Його. 17 І бúдуть Мені вони влáсністю, —каже Господь Саваот, — на той день, що вчиню, і змилосéрджує над ними, як змилосéрджується чоловíк над синами своїми, що служать Йому. 18 І ви знóву побачите рíзвицю між прáведним та нечестíвим, між тим, хто Бóгові служить, та тим, хто не служить Йому.

4 Бо ось наступає той день, що палáє, як пíч, і стануть всі пíшні та кожен, хто чинить безбожне, соломою, — і спálить їх день той, який наступає, говорити Господь Саваот, Який не позостáвить їм кóреня, aní галúзки. 2 А для вас, хто Йménня Мойого боїться, зíйде Сонце Праведности та лíкування в промінях Його, — і ви вýйдете та поскакáєте, мов ті сýті телáта! 3 І безбожних топтати ви будете, бо стануть за пóпіл вони пíд p'ятámi níг ваших у той день, що його Я вчиню, промовляє Господь Саваот. 4 Згадайте Закона Мойсея, Мого рабá, що йому наказав на Хорíві устáви й правá щодо всього Ізраїля. 5 Ось Я пошлó вам пророка Іллю, перше níж день Госпódníй настáне, великий й страшний! 6 І привéрне він серце батьків до синів, і серце синівське до їхніх батьків, щоб Я не прийшов, і не вráзив цей край прокляттям!

НОВИЙ ЗАВІТ

Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“

А як Його одіж ділили, то кидали жереба.

Від Луки 23:34

Від Матвія

1 Книга родовіду Ісуса Христа, Сина Давидового, Сина Авраамового: **2** Авраам породив Ісаака, а Ісаак породив Якова, а Яків породив Юду й братів його. **3** Юда ж породив Фареса та Зáру від Тамáри. Фарес же породив Есрóма, а Есрóм породив Арама. **4** А Арám породив Амінадава, Амінадáв же породив Наассона, а Наассón породив Салмона. **5** Салмón же породив Вóбза від Рахáви, а Вóбз породив Йовіда від Рути, Йовід же породив Єссея. **6** А Єссéй породив царя Давида, Давид же породив Соломона від Урієвої. **7** Соломон же породив Ровоама, а Ровоám породив Авію, а Авія породив Асафа. **8** Асаф же породив Йосафата, а Йосафáт породив Йорама, Йорám же породив Озію. **9** Озія ж породив Йоатама, а Йоатáм породив Ахаза, Ахáз же породив Єзекію. **10** А Єзекíя породив Манасію, Манасíя ж породив Амоса, а Амós породив Йосію. **11** Йосíя ж породив Йоякíма, Йоякíм породíв Єхонію й братів його за вавилонського переселення. **12** А по вавилонськім переселенні Єхóнія породив Салатíля, а Салатíль породив Зоровáвеля. **13** Зоровáвель же породив Авіюда, а Авіóд породив Еліякима, а Еліякíм породив Азору. **14** Азóр же породив Садока, а Садóк породив Ахíма, а Ахíм породив Еліюда. **15** Еліóд же породив Елеазара, а Елеазár породив Маттана, а Маттán породив Якова. **16** А Яків породив Йóсипа, мужа Марíї, що з неї родився Ісús, звáний Христóс. **17** А всіх поколінь від Авраама аж до Давида — чотирнáдцять поколінь, і від Давида аж до вавилонського переселення — чотирнáдцять поколінь, і від вавилонського переселення до Христа — поколінь чотирнáдцять. **18** Нарóдження ж Ісуся Христа сталося так. Коли Його матір Марíю заручено з Йóсипом, то перш, ніж зійшлися вони, вýявилось, що вона має в утрóбі від Духа Святого. **19** А Йóсип, муж її, бувши праведний, і не бажавши ослáвити її, хотів тайкомá відпустити її. **20** Коли ж він те подúмав, ось з'явивсь Йому Ѭнгол Господній у сні, промовляючи: „Йóсипе, сину Давидів, не бíйся прийняти Марíю, дружýну свою, бо зачáте в нíй — то від Духа Святого. **21** I вона вродить Сина, ти ж даси Йому імénня Ісус, бо спасе Він людей Своїх від їхніх грíхів. **22** А все оце сталося, щоб збулося скáзане пророком від Господа, який провіщає: **23** „Ось дíва в утрóбі зачнé, і Сина

породить, і назвутъ Йому Імénня Еммануїl“, що в перекладі є: З нами Бог“. **24** Як прокинувся ж Йóсип зо сну, то зробив, як звелів Йому ангол Господній, — і прийняв він дружýну свою. **25** I не знав він її, аж Сина свого первородженого вона породила, а він дав Йому імénня Ісус.

2 Коли ж народився Ісус у Вифлеемі Юдейськім, за днів царя Ірода, то ось мудреці прибули до Єрусалиму зо сходу, **2** і питали: „Дé нарóдженій Цар Юдейський? Бо на сході ми бачили зóрю Йогó, і прибули поклонитись Йому“. **3** I, як зачув це цар Ірод, занепокóївся, і з ним увесь Єрусалим. **4** I, зібрали всіх первосвящеників і книжників ліóдських, він випитував у них, дé має Христос народитись? **5** Вони ж відказали Йому: „У Вифлеемі Юдейськім, бо в пророка написано так: **6** „І ти, Вифлеéме, земле Юдина, не менший нíчим між осадами Юдиними, бо з тебе з'явиться Вождь, що буде Він пáсти нарóд Мíй ізраїльський“. **7** Тоді Ірод покликав таємно отих мудреців, і докладно випítував їх про час, коли з'явилася зоря. **8** I він відіслав їх до Вифлеemu, говорячи: „Ідіть, і пильно розвíдайтеся про Дитя́тко; а як знáйдете, сповістіть мене, щоб і я міг пíти й поклонитись Йому“. **9** Вони ж царя вислухали й відійшли. I ось зоря, що на сході вони її бачили, ішла перед ними, аж прийшла й стала звéрху, де Дитя́тко булó. **10** А бачивши зóрю, вони надзвичайно зраділи. **11** I, ввійшовши до дому, знайшли там Дитя́тко з Марíєю, Його матíр'ю. I вони впали ницьма, і вклонились Йому. I, відчинивши скарбниці свої, піднёсли Йому свої дáри: золото, ладан та смирну. **12** А вві сні остережені, щоб не вертáтись до Ірода, відійшли вони іншим шляхом до своеї землі. **13** Як вони ж відійшли, ось ангол Господній з'явивсь у сні Йóсипові та й сказав: „Уставай, візьми Дитя́тко та матíр Його, і втікай до Єгипту, і там зоставайся, аж поки скажу тобі, бо Дитя́тка шукатиме Ірод, щоб Йогó погубити“. **14** I він устав, узяв Дитя́тко та матíр Його вночі, та й пішов до Єгипту. **15** I він там зоставався аж до смерті Ірodovoї, щоб збулося сказане від Господа пророком, який провіщає: „Із Єгипту покликав Я Сина Свого“. **16** Спостеріг тоді Ірод, що ті мудреці насміялися з нього, та й розгнівався дуже, і послав повбивати в Вифлеемі й по всій тій околиці всіх дíтей від двох років

і менше, за часом, що його в мудреців він був ві питав. **17** Тоді спрівдилось те, що сказав Єремія пророк, промовляючи: **18** „Чути голос у Рамі, плач і ридання та голосіння велике: Рахиль плаче за дітьми своїми, і не дається розважити себе, бо нема їх“. **19** Коли ж Ірод умер, ось ангол Господній з'явився в Єгипті вві sni Йо́сипові, та й промовив: **20** „Уставай, візьми Дитятко та матір Його, та йди в землю Ізраїлеву, бо вимерли ті, хто шукав душу Дитини“. **21** I він устав, узяв Дитятко та матір Його, і прийшов у землю Ізраїлеву. **22** Та прочувши, що царює в Юдеї Архелай, — замість Ірода, батька свого, — побоявся піти туди він. А вві sni остережений, відійшов до країв галілейських. **23** А прибувши, оселився у місті, на ім'я Назарéт, щоб збулося пророками сказане, що Він Назарянин буде званий.

3 Тими ж днями приходить Іван Христитель, і проповідує в пустині юдейській, **2** та й каже: „Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне!“ **3** Бо він той, що про нього сказав Ісая пророк, промовляючи: „Голос того, хто кличе: В пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“ **4** Сам же Іван мав одежу собі з верблюжого волосу, і пояс ремінний на стегнах своїх; а пожива для нього була саранá та мед польовий. **5** Тоді до нього вихідив Єрусалим, і вся Юдея, і вся Йорданська окóлиця, **6** і в ріці Йордані христились від нього, і визнавали гріхи свої. **7** Як побачив же він багатьох фарисеїв та саддукеїв що приходять на хрещення, то промовив до них: „Роде зміїний, — хто вас надоумив утікати від гніву майбутнього? **8** Отож, — учиніть гідний плід покаяння! **9** I не думайте говорити в собі: „Ми маємо отця Авраама“. Кажу бо я вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння! **10** Бо вже до коріння дерев і сокира приклáдена: кожне ж дерево, що доброго плóду не родить, буде зрубане та й в огонь буде вкинене. **11** Я хріщу вас водою на покаяння, але Той, Хто йде по мені, потужніший від мене: я недостойний понести взуття Йому! Він хреститиме вас Святым Духом й огнем. **12** У руці Своїй має Він віячку, і перечистить Свій тік: пшеницю Свою Він збере до засіків, а полову попалити увогні невгласимім“. **13** Тоді прибуває Ісус із Галілеї над Йорданом до Івана,

щоб хреститись від нього. **14** Але перешкоджáв він Йому й говорив: „Я повинен хреститись від Тебе, і чи Тобі йти до мене?“ **15** A Ісус відповів і сказав Йому: „Допусти це тепер, бо так годиться нам віповнити усю праведність“. Тоді допустив він Його. **16** I охристившись, Ісус зараз вийшов із води. I ось небо розкрилось, і побачив Іван Духа Божого, що спускався, як голуб, і схóдив на Нього. **17** I ось голос почувся із неба: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобáв!“

4 Потому Ісус був повéдений Духом у пустиню, щоб диявол Його спокушáв. **2** I постив Він сорок день і сорок ночей, а вкінці зголоднів. **3** I ось приступив до Нього спокусник, і сказав: „Коли Ти Син Божий, скажи, щоб каміння це стало хлібами!“ **4** A Він відповів і промовив: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих“. **5** Тоді забирає диявол Його в святе місто, і ставить Його на наріжника храму, **6** та й каже Йому: „Коли Ти Син Божий, то кинься додолу, бо ж написано: „Він накаже про Тебé Своїм Анголам, і вони на руках понесуть Тебе, щоб об камінь коли не спіткнув Ти Своєї ноги!“ **7** Ісус відказав Йому: „Ще написано: Не спокушай Господа Бога свого!“ **8** Знов диявол бере Його на височезную гору, і показує Йому всі царства на світі та їхню славу, **9** та й каже до Нього: „Це все Тобі дам, якщо впадеш і мені Ти поклонишся!“ **10** Тоді каже до нього Ісус: „Відійди, сатано! Bo ж написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одно му Йому!“ **11** Тоді позоставив диявол Його. I ось анголи приступили, і служили Йому. **12** Як довідавсь Ісус, що Івана ув'язнено, перейшов у Галілею. **13** I, покинувши Він Назарéта, прийшов й оселився в Капернаумі примóрськім, на границі країн Завулонової й Нефталімової, **14** щоб спрівдилось те, що сказав Ісая пророк, промовляючи: **15** „Завулонова зéмле, і Нефталімова зéмле, за Йорданом при мóрській дорозі, Галілеї поганська! **16** Нарóд, що в темноті сидів, світло велике побачив, а тим, хто сидів у країні смертельної тіні, засяяло світло“. **17** I з того часу Ісус розпочав проповідувати й промовляти: „Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне!“ **18** Як прохóдив же Він поблизу Галілейського моря, то побачив двох братів: Сýмона, що зветься

Петром, та Андрія, його брата, що нéвода в море закидáли, — бо рибалки були. **19** I Він каже до них: „Ідіть за Мною, — Я зроблю вас ловцями людей!“ **20** I вони зараз покинули сítі, та й пішли вслід за Ним. **21** I, далі пішовши звідти, Він побачив двох інших братів, — Зеведéвого сина Якова та Івана, його брата, із Зеведéем, їхнім бáтьком, що лáгодили свого нéвода в чóвні, — і покликав Він їх. **22** Вони зараз залишили чóвна та бáтька свогó, — та й пішли вслід за Ним. **23** I ходив Він по всій Галілéї, по їхніх синагóгах навчаючи, та Євáнгелю Царства проповідуючи, і вздрóвлюючи всяку недúгу, і всяку немích мíж людьми. **24** А чутка про Нього пішла по всій Сíрії. I водили до Нього недужих усіх, хто терпíв на рíзні хвороби та муки, і біснуватих, і сновид, і розслáблених, — і Він їх уздоровляв. **25** I багато людей ішло за Ним і з Галілéї, і з Десятимістя, і з Єрусалиму, і з Юдеї, і з Зайордáння.

5 I, побачивши нáтовп, Він вийшов на гору. А як сíв, підійшли Його єчні до Нього. **21**, відкривши устá Свої, Він навчati їх став, промовляючи: **3** „Блажéнні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне. **4** Блаженні засмúчені, бо вони будуть утішени. **5** Блаженні лáгідні, бо землю вспадkують вони. **6** Блаженні голодні та спрágнені праведностi, бо вони нагодóвані будуть. **7** Блаженні милостíві, бо помилуванi вони будуть. **8** Блаженні чистi серцем, бо вони будуть бачити Бога. **9** Блаженні миротвóрцi, бо вони синами Божими стануть. **10** Блаженні вýgnaní за праведність, бо їхнє Цárство Небесне. **11** Блаженні ви, як ганьбíти та гнати вас бúдуть, і будуть облúдно на вас наговóрювати всяке слово лихе ради Мене. **12** Радійте та веселíться, — нагорода бо ваша велика на небесáх! Но так гнали й пророків, що були перед вами. **13** Ви — сíль землі. Коли сíль ізвíтре, то чим насолити її? Не придастесь вона вже нíнáщo, хíба щоб надвíр була висипана та потоптана людьми. **14** Ви світло для світу. Не може сковатися місто, що стоїть на верховíні гори. **15** I не запалюють світла, щоб поставити його пíд посудину, але на свіtíльник, — і світить воно всім у домі. **16** Отак ваше світло нехай світить перед людьмí, щоб вони бачили ваші добrí дíла, та прославляли Отця вашого, що на небi. **17** Не подумайте, нíби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, — Я не

руйнувати прийшов, але вýконати. **18** Попráвdi ж кажу вам: доки небо й земля не минéться, — ані йота єдина, ані жоден значок із Закóну не минéться, аж поки не збудеться все. **19** Xто ж порушить одну з найменших цих заповідей, та й людей так навчíть, той буде найменшим у Царствi Небесním; а хто виконає та й навчíть, той стане великим у Царствi Небесním. **20** Кажу бо Я вам: коли праведність ваша не буде рясníша, як книжників та фарисéїв, то не вvíйдете в Царство Небесne! **21** Ви чули, що булó стародавníм наказане: „Не вbívай, а хто вb'e, пídpadae віn сúдовí“. **22** A Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, пídpadae вже судовí. A хто скаже на брата свого: „ракá“, пídpadae верховному сúдовí, а хто скаже „дурний“, пídpadae геенні огнénній. (*Geenna g1067*) **23** Тому, коли принесеш ти до жéртвника свого дáра, та тут ізгадаєш, що брат твíй щось має на тебе, — **24** залиши отут дáра свого перед жéртвником, і пídi, примирись перше з братом своїм, — і тодí повертáйся, і принось свого дáра. **25** Зо своїм супротíвником швидко мирися, доки з ним на дорозі ще ти, щоб тебе супротíвник суддí не віddав, а суддя щоб прислужниковi тебе не передав, і щоб тебе до в'язнýці не вкинули. **26** Поправdi кажу тобi: Не вийдеш ізвíдти, поки не віddasí ти й останнього шéляга! **27** Ви чули, що сказано: „Не чини перéлюбу“. **28** A Я вам кажу, що кожен, хто на жíнку подívиться із пожадлівістю, той уже вчинив із нею перéлюb у серці своїм. **29** Коли праве oko твоє спокушáє тебе, — його вýberi, і кинь від себе: бо краще тобi, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геенни все тіло твоє було вкýнене. (*Geenna g1067*) **30** I як правíця твоя спокушáє тебе, — віdітнí її кинь від себе: бо краще тобi, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геенни все тіло твоє було вкýнене. (*Geenna g1067*) **31** Також сказано: „Хто дружíну свою віdpускає, нехай дасть її листа розводового“. **32** A Я вам кажу, що кожен, хто пускає дружíну свою, крім провини розпúсти, той доводить її до перéлюbu. I хто з віdpущеною поберéться, той чинить перéлюb. **33** Ще ви чули, що булó стародавníм наказане: „Не клянись неправдivo“, але „викónуй клятви свої перед Господом“. **34** A Я вам кажу не клястися зовсíм: ані небом, бо воно престол Божий; **35** нí землею, бо пídníжок

для ніг Його це; ані Єрусалимом, бо він місто Царя Великого; **36** не клянись головою своєю, — бо навіть однієї волосинки ти не можеш учинити білою чи чорною. **37** Ваше ж слово хай буде: „так-так“, „ні-ні“. А що більше над це, то те від лукавого. **38** Ви чули, що сказано: „Око за око, і зуб за зуба“. **39** А Я вам кажу не протівиться злому. І коли вдарить тебе хто у праву щоку твою, — підстав йому й другу. **40** А хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, — віддай і плаща йому. **41** А хто силувати тебе буде відбуті подорожнє на милю одну, — іди з ним навіть дві. **42** Хто просить у тебе — то дай, а хто хоче позичити в тебе — не відвртайсь від нього. **43** Ви чули, що сказано: „Люби свого близнього, і ненавидь свого ворога“. **44** А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує, **45** щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити сонцю Своєму над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних. **46** Коли бо ви любите тих, хто вас любить, то яку нагороду ви маєте? Хіба не те саме й мйтники роблять? **47** І коли ви вітаєте тільки братів своїх, то що ж особливого робите? Чи й погані не чинять отак? **48** Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!

6 Стережіться виставляти свою милостиню перед людьми, щоб бачили вас; а як ні, то не матимете нагороди від Отця вашого, що на небі. **2** Отож, коли чиниш ти милостиню, не сурмі перед себе, як то роблять оті лицеміри по синагогах та вулицях, щоб хвалили їх люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! **3** А як ти чиниш милостиню, — хай не знатиме ліва рука твоя, що робить правіця твоя, **4** щоб таємна була твоя милостиня, а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. **5** А як молітесь, то не будьте, як ті лицеміри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехрестях, щоб їх бачили люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! **6** А ти, коли молишся, „увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися“ Отцеві своему, що в тайні; а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. **7** А як молітесь, не прокáзуйте зáйного, як ті погани, — бо думаютъ, нíби вони бууть вýслушанí

за своє велемóство. **8** Отож, не вподобляйтесь їм, бо знає Отець ваш, чого потребуєте, ще раніше за ваше прохáння! **9** Ви ж моліться отак: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, **10** нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. **11** Хліба нашого щоденного дай нам сьогодні. **12** І прости нам довгí наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. **13** І не введи нас у випробування, але визволи нас від лукавого. Бо Твоє є царство, і сила, і слава навіки. Амінь“. **14** Бо як людям ви простили прóгріхи їхні, то простили і вам ваш Небесний Отець. **15** А коли ви не будете людям прощати, то й Отець ваш не простить вам прóгріхів ваших. **16** А як пoстите, то не будьте сумні, як оті лицеміри: вони бо зміняють обличчя свої, щоб бачили люди, що пoстять вони. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! **17** А ти, коли пoстиш, намасті свою голову, і лице своє вмий, **18** щоб ти пoсту свого не виявив людям, а Отцеві своему, що в тайні; і Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. **19** Не складайте скárбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підкóпуються й викрадають. **20** Складайте ж собі скárbi на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підкóпуються та не кráдуть. **21** Бо де скárb твій, — там буде й серце твое! **22** Око — то світільник для тіла. Тож як око твое буде здорове, то й усе тіло твое буде світле. **23** А коли б твое око лихе було, то й усе тіло твое буде темне. Отож, коли світло, що в тобі, є тéмрява, — то яка ж то велика та тéмрява! **24** Ніхто двом панам служити не може, — бо або однóго зnenáвидить, а дрóгого буде любити, або буде тримáтись однóго, а другого зnéхтує. Не можете Богові служити й мамóni. **25** Через те вам кажу: Не журіться про життя своє — що будете їсти та що будете пити, ні про тіло своє, — у щó зодягнётеся. Чи ж не більше від їжі життя, а від одягу тіло? **26** Погляньте на птахів небесних, що не сіуть, не жнуть, не збирають у клуні, та проте ваш Небесний Отець їх годує. Чи ж ви не багато вартніші за них? **27** Хто ж із вас, коли журіться, зможе додати до зросту свого бодай ліктя однóго? **28** І про одяг чого ви клопочetes? Погляньте на польові лілéї, як зростають вони, — не працюють, ані не прядúть. **29** А Я вам кажу, що й сам Соломон у всій славі своїй не вдягався

отак, як одна з них. 30 І коли польову ту траву, що сьогодні ось є, а завтра до пічі вкидається, Бог отак зодягає, — скільки ж краще зодягне Він вас, маловірні! 31 Отож, не журіться, кажучи: Щó ми будемо істи, чи: Щó будемо пити, або: У щó ми зодягнемось? 32 Бож усього тогó погані шукáють; але знає Отець ваш Небесний, що всього того вам потрібно. 33 Шукайте ж найперш Царства Божого й праведності Йогó, — а все цé вам додасться. 34 Отож, не журіться про зáвтрашній день, — бо завтра за себе самó поклопочеться. Кожний день має дóсить своєї турбóти!

7 Не судіть, щоб і вас не судили; 2 бо яким судом судити бúдете, таким же осудять і вас, і якою мірою будете міряти, такою відмірюють вам. 3 І чого в оці брата свого ти зáскалку бачиш, колόди ж у влásному оці не чуеш? 4 Або як ти скажеш до брата свого: „Давай вийму я зáскалку з ока твого“, коли он колода у влásному оці? 5 Лицемíре, — вийми перше колόду із влásного ока, а пótім побачиш, як вийняти зáскалку з ока брата твого. 6 Не давайте святого пасм, і не розсипайте перел своїх перед свиньмí, щоб вони не потоптали їх ногами своїми, і, обернувшись, щоб не розшматувáли й вас... 7 Простіть — і буде вам дáно, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам; 8 бо кожен, хто просить — одéржує, хто шукає — знахóдить, а хто стукає — відчиняєтъ йому. 9 Чи ж то серед вас є людíна, що подастъ своєму синові каменя, коли хліба проситиме він? 10 Або коли риби проситиме, то подастъ йому гáдину? 11 Тож як ви, бувши злі, потрапітте добrі дарíї своїм дітям давати, — скільки ж більше Отець ваш Небесний подастъ добrá тим, хто проситиме в Ньюго! 12 Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Закóni Пророки. 13 Увіходьте тіsníми ворітьми, бо простóri ворбота й широка дорога, що веде до погибелі, — і нею багато-хто ходять. 14 Но тіsní ті ворота, і вузьká та дорога, що веде до життý, — і мало таких, що знахóдять її! 15 Стережíться фальшивих пророків, що приходять до вас ув одежі овечíй, а всерéдині — хижí вовкíй. 16 По їхніх плodáv vi píznaete їх. Bo хiba ж виноград на терніні збирають, або фíги — із будяків? 17 Так ото родить добrі плodí кожне дерево добре,

а дерево зле плodi родить лихі. 18 Не може родítъ добре дерево плodу лихого, ані дерево зле плodів добрих родити. 19 Усяке ж дерево, що доброго плodу не родить, — зrубується та в огонь укидається. 20 Ото ж бо, — по їхніх плodáv vi píznaete їх! 21 Не кожен, хто каже до Мéне: „Господи, Господи!“ увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі. 22 Багато-хто скажуть Мені того дня: „Господи, Господи, хiba mi ne Im'ám Tvoim пророкуvali, хiba ne Im'ám Tvoim démoniv mi viganiali, або ne Im'ám Tvoim чуда велиki tворили?“ 23 I їm ogolosu Я тоді: „Я níkolí не знатъ вас. Відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня!“ 24 Отож, кожен, хто слухає цих Моїх слів і виконує їх, подібний до чоловіка розумного, що свíj dím збудував на камені. 25 I лíнула злива, і розлиліся рíčkí, і буря знялася, і на dím otой kинулась, — та не впав, бо на камені був він заснóваний. 26 A кожен, хто слухає цих Моїх слів, та їх не виконує, — подібний до чоловіка того необáчного, що свíj dím збудував на пíský. 27 I лíнула злива, і розлиліся рíčkí, і буря знялася й на dím otой kинулась, — і він упав. I велика була та руйна його!“ 28 I ото, як Icус закінчív цí слова, то нарóд дивувався з науки Його. 29 Bo навчав Він їх, як можновладníj, а не як тí книжники їхні.

8 А коли Він зíйшов із гори, услід за Ним ішов нáтоп великий. 2 I ось пíдійшов прокажéний, уклонився Йому та й сказав: „Коли, Господи, хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ 3 A Icус простяг руку, і доторкнувся до ньюго, говорячи: „Хочу, — будь чистий!“ I тíe хвиліни очистився той від своєї прокази. 4 I говорить до ньюго Icус: „Гляди, — не розповідáj níkomu. Ale йди, покажися священикові, та дар принесí, якого Мойсей заповів, їm на свіdóцтво“. 5 A коли Він до Капернаúmu ввійшов, то до Ньюго наблізився сотник, та й благати зачав Його, 6 кажучи: „Господи, мíй слуга лежить удома розслáблений, і тяжко страждає“. 7 Він говорить Йому: „Я прийдú й уздорóвлю його“. 8 A сотник Йому віdpovív: „Недостойний я, Господи, щоб зайшов Ти пíd стрíху мою. Та промов тільки слово, — і віdjudjae мíй слуга! 9 Bo я — людíна пíдвладна, і вояків пíd собою я маю; і одному кажу: пídi — то йde віn, а тому: прийдí — і приходить, або рабóvi своєму:

зроби те — і він зробить“. 10 Почувши таке, Ісус здивувався, і промовив до тих, хто йшов услід за Ним: „Поправді кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшо був такої великої віри! 11 Кажу ж вам, що багато-хто прийдуть від сходу та заходу, і засядуть у Царстві Небеснім із Авраамом, Ісаком та Яковом. 12 Сини ж Царства — пов'язані будуть до тім'яви зовнішньої — буде там плач і скріт зубів!“ 13 І сказав Ісус сотникovi: „Іди, і як повірив ти, нехай так тобі й станеться!“ І тієї ж години одужав слуга його. 14 Як прийшов же Ісус до Петрового дому, то побачив тещу його, що лежала в гарячці. 15 І Він доторкнувся руки її, — і гарячка покинула ту... І стала вона, та й Йому прислуговувала! 16 А коли настав вечір, привели багатьох біснуватих до Нього, — і Він словом Своїм вигнав дұхів, а недужих усіх уздоровів, 17 щоб спрівдилося, що сказав був Ісаї пророк, промовляючи: „Він узяв наші немочі, і недуги поніс“. 18 А як угледів Ісус навколо Себе багато наріду, наказав переплінути на той бік. 19 І приступив один книжник та й до Нього сказав: „Учителю, я під'їду за Тобою, хоч би куди ти пішов!“ 20 Промовляє до нього Ісус: „Мають нôри лисиці, а гнізда небесні пташкі, — Син же Людський не має де й голові прихилити“. 21 А інший із учнів промовив до Нього: „Дозволь мені, Господи, перше піти та бáтька свого поховати“. 22 А Ісус Йому каже: „Іди за Мною, і зостав мертвим ховати мерців своїх!“ 23 І коли Він до чóвна вступив, за Ним увійшли Його учні. 24 І ось буря велика зірвáлась на морі, аж чòвен зачав заливатися хвілями. А Він спав. 25 І кинулись учні, і збудили Його та й благали: Рятуй, Господи, — гýнемо!“ 26 А Він відповів їм: „Чого полохливі ви, маловірні?“ Тоді встав, заказав бурі й морю, — і тиша велика настала. 27 А народ дивувався й казав: „Хто ж це такий, що вітри та море слухнáні Йому?“ 28 І, як прибув Він на той бік, до землі Гадаринської, перестріли Його два біснуваті, що вийшли з могильних печер, дуже люті, так що ніхто не міг перехòдити тією дорогою. 29 І ось, вони стали кричати, говорячи: „Щó Тобі, Сину Божий, до нас? Прийшов Ти сюди передчасно нас мучити?“ 30 А опòдаль від них пасся гурт великий свинéй. 31 І просилися дёми, кажучи: „Коли виженеш нас, то пошли нас у той гурт свинéй“. 32 А Він відповів їм: „Ідіть“. І вийшли вони, і пішли

в гурт свиней. І ось кинувся з կручі до моря ввесь гурт, — і потопíвся в воді. 33 Пастухи ж повтікали; а коли прибули вони в місто, то про все розповілі, і про біснуватих. 34 І ось, усе місто вийшло назустріч Ісусові. Як Його ж угледіли, то стали благати, щоб пішов Собі з їхнього краю!

9 1, сівши до чóвна, Він переплінув, і до міста Свого прибув. 2 І ото, принесли до Нього розслáбленого, що на ложі лежав. І, як побачив Ісус їхню віру, сказав розслáбленому: „Будь бáдьорий, сину! Прощаєшся тобі гріхи твої!“ 3 І ось, дехто із книжників стали казати про себе: „Він богозневажає“. 4 Ісус же думкí їхні знав і сказав: „Чого дúмаєте ви лукаве в серцях своїх?“ 5 Щó легше, — сказати: „Прощаєшся тобі гріхи“, чи сказати: „Уставай та й ходи“? 6 Але щоб ви знали, що прощати гріхи на землі має владу Син Людський, — тож каже Вій розслáбленому: „Уставай, візьми ложе свое, та й іди у свій дім!“ 7 Той устав і пішов у свій дім. 8 А нáтовп, побачивши це, налякався, — і славив Бога, що лібдям Він дав таку владу! 9 А коли Ісус звідти прохóдив, побачив чоловіка, на їмénня Матвія, що сидів на митниці, та й каже йому: „Іди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. 10 І сталося, як Ісус сидів при столі у домі, ось зійшлося багато митників і грішників, і вони посідали з Ним та з Його учнями. 11 Як побачили ж те фарисеї, то сказали до учнів Його: „Чому то Вчитель ваш єсть із мítниками та із грішниками?“ 12 А Він це почув та й сказав: „Лíкаря не потребують здорові, а слабі! 13 Ідіть же, і навчíться, щó то є: „Милости хóчу, а не жертви“. Бо Я не прийшов кликати праведних, але грішників до покáння“. 14 Тоді приступили до Нього Іванові учні та й кажуть: „Чому постимо ми й фарисеї, а учні Твої не постять?“ 15 Ісус же промовив до них: „Хíба можуть гості весільні сумувати, поки з ними ще є молодий? Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й постити будуть вони. 16 До одежі ж старої ніхто не вставляє латки з сукна сирового, — бо збіжиться воно, і дíрка стане ще гíрша. 17 І не вливають вина молодого в старі бурдюкі, а то бурдюкі розірвутся, і вино розіллється, і бурдюкі пропадуть; а вливають вино молоде до нових бурдюків, — і одне й друге зберéжене буде“. 18 Коли Він говорив це до них,

підійшов ось один із старших, уклонився Йому та й говорить: „Дочка моя хвилі цієї померла. Та прийди, поклади Свою руку на неї, — і вона оживе“. **19** I підвівся Ісус, і пішов услід за ним, також учні Його. **20** I ото одна жінка, що дванадцять літ хворою на кровотечу булá, приступила ззаду, і доторкнулась до краю одежі Його. **21** Bo вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнуся одежі Його, то одужаю“. **22** Ісус, обернувшись, побачив її та й сказав: „Будь байдырою, дочко, — твоя віра спасла тебе!“ I одужала жінка з тієї години. **23** A Ісус, як прибув до господі старшого, і вздрів дударів та юрбу голосільників, **24** то сказав: „Відійдіть, бо не вмерло дівчá, але спить“. I насміхалися з Нього. **25** A коли нарóд випроваджено, Він увійшов, узяв за руку її, — і дівчина встáла! **26** I вістка про це розійшлася по всій тій країні. **27** Коли ж Ісус звідти вертався, ішли за Ним два сліпці, що кричали й казали: „Змилуйсь над нами, Сину Давидів!“ **28** I коли Він додому прийшов, приступили до Нього сліпці. A Ісус до них каже: „Чи ж вірите ви, що Я можу вчинити оце?“ Говорять до Нього вони: „Так, Господи“. **29** Тоді Він доторкнувся до їхніх очей і сказав: „Нехай станеться вам згідно з вашою вірою!“ **30** I очі відкрилися ім. A Ісус наказав ім суворо, говóрячи: „Глядіть, — щоб ніхто не довідавсь про це!“ **31** A вони відійшли, та й розголосили про Нього по всій тій країні. **32** Коли ж ті вихóдили, то ось привели до Нього чоловіка німого, що був біснуватий. **33** I як дéмон був вигнаний, німий заговорив. I дивувався нарóд і казав: „Ніколи таке не траплялося серед Ізраїля!“ **34** Фарисеї ж казали: „Виганяє Він дéмонів силою князя дéмонів“. **35** I обхóдив Ісус всі міста та оселі, навчаючи в їхніх синагогах, та євáнгелю Царства проповідуючи, і вздороблюючи всяку недýгу та неміч усяку. **36** A як бачив людей, змілосéрджувався Він над ними, бо були вони змучені та розпорбшені, „як ті вівці, що не мають пастуха“. **37** Тоді Він казав Своїм учням: „Жníво справді велике, та робітників мало; **38** тож благайте Господаря жníва, щоб на жníво Своє Він робітників вислав“.

10 I закликав Він дванадцятьох Своїх учнів, і владу їм дав над нечистими дúхами, щоб їх виганяли вони, і щоб уздоровляли всіляку

недýгу та неміч всіляку. **2** A ймення апóстолів дванадцятьох отакі: перший Сýмон, що Петróм прозивається, і Андрíй, брат Його; Яків, син Зеведéїв, та Іван, брат Його; **3** Пилип і Вартоломéй, Хомá й мýтник Матвíй; Яків, син Алфéїв, і Тадéй; **4** Сýмон Кананít, та Юда Іскarіotський, що й видав Його. **5** Цих Дванадцятьох Ісус вислав, і їм наказав, промовляючи: „На путь до поган не ходіть, і до самарýнського міста не входьте, **6** але йдіть радніш до овечок загинулих дому Ізраїлевого. **7** A ходячи, проповідуйте та говоріть, що наблизилось Царство Небесне. **8** Уздоровляйте недужих, воскрешайте померлих, очищайте прокажéних, виганяйте дéмонів. Ви дármo дíстали, дármo й давайте. **9** Не беріть ані золота, ані срíбла, ані мідяків до своїх поясів, **10** ані торби в дорогу, ані двох одеж, ні сандáль, ані палици. Bo вартий робітник своєї поживи. **11** A як зайдете в місто якесь чи в село, то розвíдайте, хто там достойний, — і там перебудьте, аж поки не вýйдете. **12** A входячи в дім, вітайте його, промовляючи: „Мир дому цьому!“ **13** I коли буде достойний той дім, — нехай зíйде на нього ваш мир; а як недостойний він буде, то мир ваш нехай до вас вérнеться. **14** A як хто вас не прийме, і ваших слів не послухає, то, вихóдячи з дому чи з міста тогó, обтрусіть порох із ніг своїх. **15** Поправді кажу вам: легше буде країні содомській й гоморській дня судного, аніж місту тому! **16** Оце посилаю Я вас, як овець між вовкій. Будьте ж мудрі, як змїї, і невинні, як голубки. **17** Стережіться ж людей, бо вони на судí видаватимуть вас, та по синагогах своїх бичувати вас бúдуть. **18** I до правителів та до царів поведуть вас за Мене, на свідчення їм і погánam. **19** A коли видаватимуть вас, не журіться, як або щó говорити: тієї години буде вам дáне, щó маєте ви говорити, **20** бо не ви промовлýтимете, але Дух Отця вашого в вас промовлýтиме. **21** I видасть на смерть брата брат, а батько — дитину. I „діти повстануть супроти батьків“, і їх повбивають. **22** I за Ім'я Мое будуть усі вас ненáвидіти. A хто вýтерпить аж до кінця, той буде спасéний. **23** A коли будуть вас переслідувати в однім місті, утікайте до іншого. Поправді кажу вам, — не встýгнете ви обйтí міст Ізраїлевих, як прийде Син Людський. **24** Учень не більший за вчителя, а раб — понад пана свого. **25** Довóлі для учня, коли буде він, як учитель Його, а раб

— як господар його. Коли Вельзевулом назвали господаря дому, — скільки ж більше назвуть так домашніх його! 26 Алé не лякайтесь їх. Немає нічого захованого, що воно не відкриється, ані потаємного, що не вийвиться. 27 Щó кажу Я вам пòтемки, — говоріть те при свіtlі, що ж на вухо ви чуєте — проповідуйте те на дахах. 28 I не лякайтесь тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтесь більше того, хто може й душу, і тіло вам занапастити в геенні. (Geenna g1067) 29 Чи не два горобці продаються за гріш? А на землю із них ні один не впадé без волі Отця вашого. 30 A вам і волосся все на голові пораховано. 31 Отож, не лякайтесь, — бо вартніші ви за багатьох горобців. 32 Отже, кожного, хто Мене візнає перед людьмí, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю Й Я. 33 Xто ж Мене відчурається перед людьмí, того Й Я відчураюся перед Небесним Отцем Моїм. 34 Не думайте, що Я прийшов, щоб мир на землю принéсти, — Я не мир принéсти прийшов, а меча. 35 Я ж прийшов „порізнати чоловіка з батьком його, дочку з її матір'ю, і невістку з свекрухóю її“. 36 I: „ворогі чоловікові — домашній його!“ 37 Xто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. I хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний. 38 I хто не візьме свого хреста, і не пíде за Мною слíдом, той Мене недостойний. 39 Xто душу свою зберігає, той погубить її, хто ж за Мéне погубить душу свою, — той знайде її. 40 Xто вас приймає — приймає Мене, хто ж приймає Мене, — приймає Того, Хто послав Мене. 41 Xто приймає пророка, як пророка, той дíстане нагорóду прорóчу, хто ж приймає праведника, як праведника, той дíстане нагорóду прáведничу. 42 I хто напóїть, як úчня, кого з малих цих бодай кúхлем водиці холодної, поправді кажу вам, — той не згубить нагорóди своєї“.

11 I сталось, коли Ісус перестав навчати дванадцятьох Своїх учнів, Він звідти пíшов, щоб учити, і по їхніх містах проповідувати. 2 Прочувши ж Іван у в'язніці про дії Христові, послав через учнів своїх, 3 щоб Його запитати: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ 4 Ісус же промовив у відповідь їм: „Ідіть, і перекажіть Іванові, щó ви чуєте й бачите: 5 „Сліпі прозрівають“, і криві ходять, стають чистими прокажéni, і чують глухі, і померлі встають, а „вбогим звіщається

Добра Новýна“. 6 I блаженний, хто через Мене споку́си не матиме!“ 7 Як вони ж відійшли, Ісус про Івана почав говорити нарóдові: „На щó ви ходили в пустиню дивитися? Чи на очерет, що вітер гойдає йогó? 8 Та на щó ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одýгненого? Адже тí, хто носить м'якé, — по палахах царських. 9 По щó ж ви ходили? Може бачити пророка? Так, кажу вам, — навіть більш, як пророка. 10 Bo це ж той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ 11 Поправді кажу вам: Між нарóдженими від жінок не було більшого над Івана Христителя! Та найменший у Царстві Небесníм — той більший від нього! 12 Від днів же Івана Христителя й досі Царство Небесне здобувáється силою, і тí, хто вживає зусилля, хапáють його. 13 Усі бо Пророки Й Закón до Івана провіщували. 14 Коли ж хочете знати, — то Ілля він, що має прийти. 15 Xто має вýха, — нехай слухає! 16 До кого ж цей рíд прирівняю? — До хлоп'ят він подібний, що на ринку сидять та вигукують іншим, 17 i кажуть: „Ми вам грали, а ви не танцювали, ми співали вам жáлібно, та не плакали ви“. 18 Bo прийшов був Іван, що не їв і не пив, вони ж кажуть: „Він дéмона має“. 19 Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, вони ж кажуть: „Чоловік ось, ласун і п'яніця, Він прýятель мýтників і грішників“. I виправдалася мудрість своїми дíлами“. 20 Ісус тоді став докоряти містам, дé відбулося найбільш Його чуд, що вони не покаялись: 21 „Горе тобі, Хоразінě, горе тобі, Вефсаídо! Bo коли б то в Тýрі Й Сидоні були відбулися тí чуда, що сталися в вас, то давно б вони кáялися в волосяниці та в пóпелі. 22 Ale кажу вам: Легше буде дня судного Тиру Й Сидону, нíж вам! 23 A ти, Капернаúме, що „до неба піднісся, — аж до аду ти зíйдеш“. Bo коли б у Содомі були відбулися тí чуда, що в тобі вони стались, то лишився б він був по сьогоднішній день. (Hadès g86) 24 Ale кажу вам, що содóмській землі буде легше дня судного, аніж тобі!“ 25 Того чásу, навчаючи, промовив Ісус: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлýтам відкрив. 26 Так, Отче, — бо Тобі так було до вподобí! 27 Передав Мені все Мíй Отець. I Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отця не знає ніхто, окрім Сина, та кому

Син захоче відкрити. **28** Прийдіть до Мене, усі струджені та обтіженні, — і Я вас заспокію! **29** Візьміть на себе ярмо Мое, і навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покріливий, — і „знайдете спокій душам своїм“. **30** Бож ярмо Мое любе, а тягáр Мій легкий!“

12 Того часу Ісус переходив ланами в суботу.

А учні Його зголодніли були, і стали зривати колосся та їсти. **2** Побачили ж це фарисеї, та й кажуть Йому: „Он учні Твої роблять те, чого не годиться робити в суботу“. **3** А Він відповів їм: „Чи ж ви не читали, що зробив був Давид, коли сам зголоднів і ті, хто був із ним? **4** Як він увійшов до Божого дому, і спожив хлібів показні, яких їсти не можна було ні йому, ані тим, хто був із ним, а тільки самим священикам? **5** Або ви не читали в Законі що в суботу священики поруšують суботу у храмі, — і невинні вони? **6** А Я вам кажу, що тут Більший, як храм! **7** Коли б знали ви, що то є: „Милости хочу, а не жертви“, то ви не судили б невинних. **8** Бо Син Людський Господь і суботи! **9** І, вийшовши звідти, прибув Він до їхньої синагоги. **10** І ото, був там чоловік, що мав суху руку. **І**, щоб обвинити Ісуса, запитали Його: „Чи вздоровляти годиться в суботу?“ **11** А Він їм сказав: „Чи знайдеться між вами людина, яка, одну мавши вівцю, не піде по неї, і не врятує її, як вона впаде в яму в суботу?“ **12** А скільки ж людина вартніша за ту ѿвечку! Тому можна чинити добро й у суботу!“ **13** І каже тоді чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той простяг, — і стала здорована вона, як і друга. **14** Фарисеї ж пішли, і зібрали нараду на Нього, — як би Його погубити? **15** А Ісус, розінавши, пішов Собі звідти. **16** А Він наказав їм суворо Його не виявляти, **17** щоб спрівдилось те, що сказав був Ісаї пророк, промовляючи: **18** „Ото Мій Слуга, що Я вибрав Його, Мій Улюблений, що Його полюбила душа Моя! Вкладу Свого Духа в Нього, — і Він суд проголосить поганам. **19** Він не буде змагатися, ані кричати, і на вулицях чути не буде ніхто Його голосу. **20** Він очертіні наділомленої не доломить, і гнатà догасаючого не погасить, поки не допровадить присуду до перемоги. **21** І погани надіяться будуть на Ймення Його! **22** Тоді привели до Нього німого сліпця, що був біснуватий, — і Він

уздорóвив його, так що німий став говорити та бачити. **23** І дивувались усі люди й казали: „Чи ж не Син це Давидів?“ **24** Фарисеї ж, почувши, сказали: „Він дéмонів не виганяє інакше, тільки як Вельзевулом, князем дéмонів“. **25** А Він знов думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, поділене супроти себе, запустіє. І кожне місто чи дім, поділені супроти себе, не втримаються. **26** І коли сатана сатану виганяє, то ділиться супроти себе; як же втримається царство Його? **27** І коли Вельзевулом виганяю Я дéмонів, то ким виганяють сини ваши? Тому вони стануть вам сúддями. **28** А коли ж Духом Божим вигоню Я дéмонів, то настало для вас Царство Боже. **29** Або як то хто може вдертися в дім дужого, та пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого? І аж тоді він господу його пограбує. **30** Хто не зо Мною, той супроти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає. **31** Тому то кажу вам: усякий гріх, навіть богозневага, простишися людям, але богозневага на Духа не простишися! **32** І як скаже хто слово на Людського Сина, то йому проститься те; а коли скаже проти Духа Святого, — не простишися того йому ані в цім віці, ані в майбутнім! (aiōn g165) **33** Або виростіть дерево добре, то й плід його добрий, або виростіть дерево зло, то й плід його злий. Пізнається бо дерево з плоду! **34** Рóде зміїний! Як ви можете мовити добре, бувши злі? Бо чим серце наповнене, те говорять уста. **35** Добра людина з доброго скáру бодре виносить, а лукава людина зо скáру лихого виносить лихé. **36** Кажу ж вам, що за кожне слово пусте, яке скажуть люди, дадуть вони відповідь судного дня! **37** Бо зо слів своїх будеш випрòданий, і зо слів своїх будеш засуджений“. **38** Тоді дехто із книжників та фарисеїв озвались до Нього й сказали: „Учителю, — хочемо побачити ознаку від Тéбе“. **39** А Ісус відповів їм: „Рід лукавий і перелобний шукає ознаки, — та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йони. **40** Як Йона перебув у середині китової три дні і три ночі, так перебуде три дні та три ночі Й Син Людський у серці землі. **41** Ніневітяни стануть на суд із цим родом, — і осудять Його, вони бо покаялися через Йонину проповідь. А тут ото Більший, ніж Йона! **42** Цариця з півдня на суд стане з родом оцим, — і засудить Його, бо вона з кінця

світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ото Більший, аніж Соломон! **43** А коли дух нечистий виходить із людіни, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, та не знаходить. **44** Тоді він говорить: „Вернуся до дому свого, звідки вийшов“. А як вéрнеться він, то хату знаходить порожню, заметену й прибрану. **45** Тоді він іде, та й приводить сімох духів інших, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть тут. І буде останне людіні тій гíрше за перше... Так буде й лукавому родові цьому!“ **46** Коли Він іще промовляв до народу, аж ось мати й брати Його юсторонь стали, бажаючи з Ним говорити. **47** І сказав хтось Йому: „Ото мати Твоя й Твої браття стоять онде юсторонь, і говорити з Тобою бажають“. **48** А Він відповів тому, хто Йому говорив, і сказав: „Хтó мати Моя? І хтó браття Мої?“ **49** І, показавши рукою Своєю на учнів Своїх, Він промовив: „Ото Моя мати та браття Мої! **50** Бо хто волю Мого Отця, що на небі, чинйтиме, той Мені брат, і сестра, і мати!“

13 Того ж дня Ісус вийшов із дому, та й сів біля моря. **2** І бéзліч нарóду зібралась до Нього, так що Він увійшов був до човна та й сів, а весь на́товп стояв понад берегом. **3** І багато навчав Він їх прýтчами, кажучи: **4** І як сіяв він зéрна, упали одні край дороги, — і пташкі налетіли, та їх повидзьобували. **5** Другі ж упали на ґрунт кам'янистий, де не мали багато землі, — і негайно посхóдили, бо земля неглибока булá; **6** а як сонце зійшло, — то зів'яли, і коріння не мавши, — посохли. **7** А інші попадали в тéрен, — і вигнався терен, і їх поглушíв. **8** Інші ж упали на добрую землю — і зродили: одне в сто раз, друге в шістдесят, а те втрýдцяtero. **9** Хто має вýха, щоб слухати, нехай слухає!“ **10** І учні Його приступили й сказали до Нього: „Чомý прýтчами Ти промовляєш до них?“ **11** А Він відповів і промовив: „Тому, що вам дáно пізнati таємніці Царства Небесного, — їм же не дáно. **12** Бо хто має, то дається йому та додається, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. **13** Я тому говорю до них прýтчами, що вони, дíвлячися, не бачать, і слухаючи, не чують, і не розуміють. **14** І над ними збувається пророцтво Ісаї, яке промовляє: „Почуєте слухом, — і не розумієте, дивитися будete оком, — і не побачите. **15** Затовстіло бо серце людей цих, тяжко

чуято вýхами вони, і зажмурили очі свої, щоб коли не побачити очима й не почути вýхами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернúтись, щоб Я їх уздорóвив!“ **16** Очі ж ваші блаженні, що бачать, і вýха ваші, що чують. **17** І бо поправді кажу вам, що багато пророків і праведних бажали побачити, що бачите ви, — та не бачили, і почути, що чуєте ви, — і не чули. **18** Послухайте ж притчу про сіячá. **19** До кожного, хто слухає слово про Царство, але не розуміє, приходить лукавий, і краде посіяне в серці його; це те, що посіяне понад дорогою. **20** А посіяне на кам'янистому ґрунті, — це той, хто слухає слово, і з радістю зараз приймає його; **21** але кореня в ньому нема, тому він непостійний; коли ж єтиск або переслідування настають за слово, то він зараз спокуþується. **22** А між тéрен посіяне, — це той, хто слухає слово, але клопоти вікі цього та омана багатства заглúшують слово, — і воно зостається без плódu. (a&n g165) **23** А посіяне в добрій землі, — це той, хто слухає слово й його розуміє, і пілд він приносить, і дає один у сто раз, другий у шістдесят, а той утрýдцяtero“. **24** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до чоловіка, що посіяв був добре насіння на полі своїм. **25** А коли люди спали, прийшов ворог його, і куколю між пшеницию насіяв, та й пішов. **26** А як виросло збіжжя та кинуло колос, тоді показався і кукіль. **27** І прийшли господарévi рabi, та й кажуть йому: „Пане, чи ж не добре насіння ти сіяв на полі своїм? Звідки ж узяvся кукіль?“ **28** А він їм відказав: „Чоловік супротýвник накоїв оце“. А рabi відказали йому: „Отож, — чи не хочеш, щоб пішли ми і його повипóлювали?“ **29** Але він відказав: „Ні, — щоб, випóлюючи той кукіль, ви не вирвали разом із ним і пшеницию. **30** Залишіть, — хай разом обое ростуть аж до жniv; а в жnivá накажу я женцям: Зберіть перше кукіль і його пов'яжіть у спонкі, щоб їх попалити; пшеницию ж спровадьте до клуні моєї“. **31** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до зéрна гíрчичного, що взяв чоловік і посіяв на полі своїм. **32** Воно найдрібніше з усього насіння, алé, коли вýросте, більше воно за зілля, і стає деревом, так що птаство небесне злітається, і кубlиться в вítтях його“. **33** Іншу притчу Він їм розповів: „Царство Небесне подібне до рózчини, що її бере жінка, і кладе на три мірі

муки, аж поки все вкісне“. 34 Це все в прýтчах Ісус говорив до людей, і без прýтчі нічого Він їм не казав, 35 щоб спрáвдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: „Відкрию у прýтчах устá Свої, розповім таємницí від побачину світу!“ 36 Тоді відпустив Він народ і додому прийшов. І підійшли Його учні до Нього й сказали: „Поясні нам прýтчу про кукіль польовий“. 37 А Він відповів і промовив до них: „Хто добре насіння посіяв був, — це Син Людський, 38 а поле — це світ, добре ж насіння — це сини Царства, а кукіль — сини лукавого; 39 а ворог, що всіяв його — це диявол, жнивá — кінець віку, а женці — анголі. (aiōn g165) 40 І як збирають кукіль, і як пáлять в огні, так буде й напрýкінці віку цього. (aiōn g165) 41 Пошле Людський Син Своїх анголів, і вони позирають із Царства Його всі спокуси, і тих, хто чинить беззаконня, 42 і їх повкидають до пéчі огненnoї, — буде там плач і скréгіт зубів! 43 Тоді праведники, немов сонце, засяють у Царстві свого Отця. Хто має вýха, нехай слухає! 44 Царство Небесне подібне ще до захóваного в полі скáрбу, що людíна, знайшовши, ховає його, і з радості з того йде, та й усе, що має, продає та купує те поле. 45 Подібне ще Царство Небесне до того купця, що пошúкує пéрел дòбріх, 46 а як знайде одну дорогоцінну перлýну, то йде, і все продає, що має, і купує її. 47 Подібне ще Царство Небесне до нéвода, у море закýненого, що зібраав він усячину. 48 Коли він напóвниться, тягнуть на берег його, і, сівши, вибирають до посуду добре, непóтріб же геть викидають. 49 Так буде й напрýкінці віку: анголі повиходять, і вилучать злих з-поміж праведних, (aiōn g165) 50 і їх повкидають до пéчі огненnoї, — буде там плач і скréгіт зубів! 51 Чи ви зрозуміли це все? — „Так!“ відказали Йому. 52 І Він їм сказав: „Тому́ кожен книжник, що навчéний про Царство Небесне, подібний до того господаря, що з скарбницí своєї виносить новé та старе“. 53 І сталося, як скінчíв Ісус прýтчі оци, Він звідти пíшов. 54 І прийшов Він до Своїї бáтьківщини, і навчав їх у їхнії синагóзі, так що стали вони дивуватися й питати: „Звідки в Нього ця мудрість та сíли чудодíйні? 55 Чи ж Він не син téслі? Чи ж мати Його не Марію зветься, а брати Його — Яків, і Йóсип, і Симон та Юда? 56 І чи ж сестри Його не всі з нами? Звідки ж Йому́ все оте?“ 57 І вони спокушáлися Ним. А Ісус їм сказав: „Пророка

нема без пошани, — хіба тільки в вітчýзні свої та в домі своїм!“ 58 І Він не вчинив тут чуд багатьох через їхню невіру.

14 Того часу прочув Ірод чотиривлáсник чуткý про Ісуса, 2 і сказав своїм слúгам: „Це Іван Христитель, — він із мертвих воскрес, і тому чуда твóряться ним“. 3 Bo Ірод скопíв був Івана, і зв'язав його, і посадив у в'язницю через Іродіáду, дружину брата свого Пилипа. 4 Bo до нього Іван говорив: „Не годíться тобі її мати!“ 5 I хотів Ірод смерть заподіяти Йому, та боявся нарóду, бо того за пророка вважали. 6 A як був день нарóження Ірода, танцювала посеред гостей дочка Іродіáдина, та й Іродові догодíла. 7 Тому пíд присягою він обіцявся її дати, чого тільки попросить вона. 8 A вона, за намовою матері своєї: „Дай мені — проказала — отут на полúмиску голову Івана Христителя!“ 9 I цар засмутився, алé через клятву та тих, хто сидів при столі з ним, звелів дати. 10 I послав стяти Івана в в'язниці. 11 I принéсли на полúмискові його голову, та й далí дівчині, а та віднёсла її своїй матері. 12 A учні його прибули, взяли тіло, і поховали його, та прийшли й сповістили Ісуса. 13 Як Ісус те почув, Він відплів звідти чóвном у місце пустинне й самотнє. I, прочувши, нарóд із міст пíшов пíшки за Ним. 14 I, як вийшов Ісус, Він побачив багато нарóду, — і змілосéрдивсь над ними, і їхніх слабих уздорóвив. 15 A коли настав вечір, підійшли Його учні до Нього й сказали: „Тут місце пустинне, і година вже пíзня; відпусти нарóд, — хай по селах розíйдуться, і куплять пожíви собі!“ 16 A Ісус їм сказав: „Непotрібно відхóдити їм, — нагодуйте їх ви!“ 17 Вони ж кажуть Йому: „Не маємо чим тут, — тільки п'яtero хлíба й дві риби“. 18 A Він відказав: „Принесít Мені їх сюди“. 19 I, звелівши нáтовпові посíдати на траві, Він узяв п'яtero хлíба й дві риби, споглянув на небо, поблагословив й поламав ті хлíбí, і дав учням, а учні нарóдові. 20 I всí їли й насíтились, а з кусків позосталих назбирали дванáдцятеро повних кошів. 21 Ідців же було мужа тисяч із п'яТЬ, крім жінок і дітей. 22 I зараз звелів Ісус учням до чóвна сідати, і переплýсти на той бік раніше Його, аж поки нарóд Він відпúстить. 23 Відпustívши ж народ, Він на гору пíшов помолитися насамотí; і як вечір настав,

був там Сам. **24** А човен вже був на середині моря, і кидали хвилі його, бо вітер зірвавсь супротивний. **25** А о четвертій сторожі нічній Ісус підійшов до них, ідучи по морю. **26** Як побачили ж учні, що йде Він по морю, то настравилися та й казали: „Марал!“ Від страху вони закричали... **27** А Ісус до них зараз озвався й сказав: „Заспокойтесь, — це Я, не лякайтесь!“ **28** Петро ж відповів і сказав: „Коли, Господи, Тý це, то звели, щоб прийшов я до Тебе по воді!“ **29** А Він відказав йому: „Іди“. І, вилізши з човна, Петро став іти по воді, і пішов до Ісуса. **30** Але, бачачи велику бурю, злякався, і зачав потопати, і скричав: „Рятуй мене, Господи!“ **31** I зараз Ісус простяг руку й схопив його, і каже до нього: „Маловірний, чого усунмівся?“ **32** Як до човна ж вони ввійшли, буря вщухнула. **33** А приявні в човні вклонились Йому та сказали: „Ти справді Син Божий!“ **34** Перепливши ж вони, прибули в землю Генісаєтську. **35** А люди тієї місцевості, пізнавши Його, сповістили по всій тій окольці, і до Нього принесли всіх хворих. **36** I благали Його, щоб бодай доторкнутися краю одежі Його. А хто доторкавсь, — уздороблений був.

15 Тоді до Ісуса прийшли фарисеї та книжники з Єрусалиму і сказали: **2** „Чого Твої учні ламають передання старших? Бо не миють вони своїх рук, коли хліб споживають“. **3** А Він відповів і промовив до них: „А чого й ви порушуєте Божу заповідь ради передання вашого? **4** Бо Бог заповів: „Шануй батька та матір“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, — хай смертью помре“. **5** А ви кажете: Коли скаже хто батьку чи матері: „Те, чим би ви скористатись від мене хотіли, то дар Богові“, **6** то може вже й не шанувати той батька свого або матір свою. Так ви ради передання вашого знівечили Боже Слово. **7** Лицеміри! Про вас добре Ісая пророкував, говорячи: **8** „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхне далеко від Мене! **9** Та однак надаремне шанують Мене, бо навчають наук — людських заповідей“. **10** I Він покликав нарід, і промовив до нього: „Послухайте та зрозумійте! **11** Не те, що вхідить до уст, людіну сквернить, але те, що виходить із уст, те людіну сквернить“. **12** Тоді учні Його приступили й сказали Йому: „Чи Ти знаєш, що фарисеї, почуши це слово,

спокусіліся?“ **13** А Він відповів і сказав: „Усяка рослина, яку насадив не Отець Мій Небесний, буде вирвана з коренем. **14** Залишіть ви їх: це сліпі поводатарі для сліпих. А коли сліпий водить сліпого, — оббє до ями впадуть“. **15** А Петро відповів і до Нього сказав: „Поясни нам цю притчу“. **16** А Він відказав: „Чи ж і ви розумієте, що все те, що входить до уст, вступає в живіт, та й назовні виходить? **17** Чи ж ви не розумієте, що все те, що входить до уст, виходить із уст, те походить із серця, — і воно опоганює людіну. **18** Бо з серця виходять лихі думки, душогубства, перелюбі, розпуста, крадіж, неправдиві засвідчення, богозневаги. **20** Оце те, що людіну опоганює. А їсти руками невмітими, — не опоганює це людіни!“ **21** I, вийшовши звідти, Ісус відійшов у землі тирській сидонській. **22** I ось жінка одна хананеянка, із тих околиць прийшовши, заголосила до Нього й сказала: „Змилуйся надо мною, Господи, Сину Давидів, — дімон тяжко дочку мою мучить!“ **23** А Він їй не казав ані слова. Тоді учні Його, підійшовши, благали Його та казали: „Відпусти її, бо кричить услід за нами!“ **24** А Він відповів і сказав: „Я посланий тільки до овечок загинулих дому Ізраїлевого“. **25** А вона, підійшовши, уклонилася Йому та й сказала: „Господи, допоможи мен!“ **26** А Він відповів і сказав: „Не годиться взяти хліб у дітей, і кинути щенятам“. **27** Вона ж відказала: „Так, Господи! Але ж і щенята їдять ті кришкі, що спадають зо столу їхніх панів“. **28** Тоді відповів і сказав їй Ісус: „О жінко, твоя віра велика, — нехай буде тобі, як ти хочеш!“ I тієї години дочкá її відуждала. **29** I, відійшовши звідти, Ісус прибув до Галілеїського моря, і, зійшовши на гору, сів там. **30** I приступило до Нього багато наріду, що мали з собою кривих, калік, сліпих, німих і інших багато, і клали іх до Ісусових ніг. I Він уздороблював їх. **31** А нарід не виходив із дива, бо бачив, що говорять німі, каліки стають здорові, криві ходять, і бачать сліпі, — і славив він Бога Ізраїлевого! **32** А Ісус Своїх учнів покликав і сказав: „Жаль Мені цих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, але їсти не мають чого; відпустити їх без їжі не хочу, щоб вони не ослабли в дорозі“ **33** А учні Йому відказали: „Дé нам узяти стільки хліба в пустині, щоб нагодувати стільки наріду?“ **34** А Ісус запитав їх: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж відказали: „Семеро, та трохи

рибок". 35 І Він ізвелів на землі посідати нарідіві. 36 І, взявші сім хлібів і риби, віддавши Богу подяку, поламав і дав учням Своїм, а учні нарідіві. 37 І всі їли й насітилися, а з позосталих кусків назирали сім кóшиків побінших... 38 Їдців же було чотири тисячі мужа, окрім жінок та дітей. 39 І, відпустивши нарід, усів Він до чóвна, і прибув до землі Магдалинської.

16 І підійшли фарисеї та саддукеї, і, випробовуючи, просили Його показати ознаку їм із неба. 2 А Він відповів і промовив до них: „Ви звéчора кажете: „Буде погóда, — червонé бо небо“. 3 А рáнком: „Сьогодні негóда, — червонé бо небо похмуре“. Розпізнáти небесне обличчя ви вмієте, ознака чásу ж не можете! 4 Рід лукавий і перелóбний шукає ознаки, та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йони". І, їх полишивши, Він відійшов. 5 А учні Його, перейшовши на тóй бік, забули взяти хліба. 6 Ісус же промовив до них: „Стережíться увáжливо фарисéйської та саддукеéйської рóзчини!“ 7 Вони ж міркували собі й говорили: „Ми ж хліbів не взялý“. 8 А Ісус, зневідно, запитав: „Чого між собою міркуєте ви, маловірні, що хліbів не взялý? 9 Чи ж ви щé не розумієте й не пам'ятаєте про п'ять хлібів на п'ять тисяч, — і скільки кошів ви зібрали? 10 Ані про сім хлібів на чотири тисячі, — і скільки кошіків ви назирали? 11 Як ви не розумієте, що Я не про хліб вам сказав? Стережíться но рózчини фарисeйської та саддуkeйської!“ 12 Тоді зрозуміли вони, що Він не казав стерегтися їм рózчини хлібної, але фарисeйської та садdukeйської науки. 13 Прийшовши ж Ісус до землі Кесарії Піліппової, питав Своїх учнів і казав: „За кóго нарід уважає Менé, Сина Людського?“ 14 Вони ж відповілі: „Одні за Івана Христителя, одні за Іллію, інші ж за Еремію або за одного з пророків“. 15 Він каже до них: „А ви за кóго Мене маєте?“ 16 А Сýмон Петро відповів і сказав: „Ти — Христос, Син Бога Живого!“ 17 А Ісус відповів і до нього промовив: „Блаженний ти, Сýмоне, сину Йóнин, бо не тіло і кров тобі оце вýявили, але Мiй Небесний Отець. 18 І кажу Я тобі, що Петро ти, і на скелі оцій побудую Я Церкву Свою, — і сили áдові не переможуть її. (Hadés g86) 19 І клочі тобі дам від Царства Небесного, і щó на землі ти зв'яжеш, те зв'язане буде на

небі, а щó на землі ти розв'яжеш, те розв'язане буде на небі!“ 20 Тоді наказав Своїм учням, щоб нікому не казали, що Він — Христóс. 21 Із того часу Ісус став виказувати Своїм учням, що Він мусить іти до Єрусалиму, і постраждати багато від старших, і первосвящеників, і книжників, і вбитому бути, — і воскреснути третього дня. 22 І, набік відвівши Його, Петро став Йому докорáти й казати: „Змилуйся, Господи, — такого Тобі хай не бýде!“ 23 А Він обернувся й промовив Петрові: „Відступися від Мене, сатанó, — ти спокуса Мені, бо дýмаєш не про Боже, а про людське!“ 24 Промовив тоді Ісус учням Своїм: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, — хай зречеться самого себе, і хай вíзьме свого хреста, та й іде вслід за Мною. 25 Бо хто хоче спастi свою душу, той погубить її, хто ж за Мене свою душу погубить, той знайде її. 26 Яка ж кóристь людýні, що здобуде ввесь свiт, але душу свою занапáстить? Або щó дасть людýна взамiн за душу свою? 27 Бо прийде Син Людський у славi Свого Отця з анголáми Своїми, і тоді „віддасть кожному згідно з дiлáми Його“. 28 Поправді кажú вам, що деякі з тут-о приявних не скуштúють смерти, аж поки не побачать Сина Людського, що йде в Царствi Своїm.“

17 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Іvana, брата його, та й веде їх осiбно на гору високу. 2 Він перед ними переобразíвся: обличчя Його, як те сонце, засяло, а одежа Його стала біла, як свiтло. 3 І ось з'явились до них Мойсей та Іллá, і розмовляли із Ним. 4 І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Господи, дόбре бути нам тут! Коли хочеш, постáвлю отут три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“. 5 Як він ще говорив, ось хmara ясна заслонила їх, і ось голос із хmari почувсь, що казав: „Це Син Мiй Улóблений, що Його Я вподóбав. Його слухайтесь!“ 6 А почувши, попáдали учні долíлиць, і полякалися сильно. 7 А Ісус підійшов, доторкнувшись до них і промовив: „Уставайте й не бiйтесь!“ 8 Звівши ж очі свої, нікого вони не побачили, окрім Самóго Ісуса. 9 А коли з гори схóдили, заповів їм Ісус і сказав: „Не кажíть нікому про це видíння, аж поки Син Людський із мертвих воскрéсне“. 10 І запитали Його учні, говорячи: „Щó це книжники кажуть, ніби треба Іллí перш прийти?“ 11 А Він відповів і

сказав: „Іллá, правда, прийде, і все приготóє. **12** Алé кажу вам, що Іллá вже прийшов був, — та його не пізнали, але з ним зробили, що тільки хотіли. Так і Син Людський має страждати від них“. **13** Учні тоді зрозуміли, що Він їм говорив про Івана Христителя. **14** І як вони до наріду прийшли, то до Нього один чоловік приступив, і навкóлішки впав перед Ним, **15** і сказав: „Господи, змилуйсь над сином моїм, що біснується у новомісяччі, і мучиться тяжко, бо почасту падає він ув огонь, і почасту в воду. **16** Я його був привів до учнів Твоїх, — та вони не могли вздоровити його“. **17** А Ісус відповів і сказав: „О роде невірний і розбéщений, доки бýду Я з вами? Доки вас Я терпíтиму? Приведіть до Мене сюди його!“ **18** Потóму Ісус погрозíв йому, і дéмон вийшов із нього. І видужав хлопець тієї години! **19** Тоді підйшли учні насамотí до Ісуса й сказали: „Чому мýй не могли його вигнати?“ **20** А Він їм відповів: „Через ваше невірство. Бо поправді кажý вам: коли будете ви мати вíру, хоч як зéрно гíрчичне, і горí оцíй скажете: „Перейдí звідси туди“, то й перéйде вона, і нíчого не матимете неможливого! **21** Цей же рíд не вихóдить інакше, як тільки молитвою й пóстом“. **22** Коли пробувáли вони в Галілéї, то сказав ім Ісус: „Людський Син буде вýданий людям до рук, **23** і вони Його вб'ють, але третього дня Він воскрéсне“. І тяжко вони зажурились. **24** Як прийшли ж вони в Капернаúм, до Петра підйшли збирачí дидráхм на храм, та й сказали: „Чи не заплатить ваш Учитель дидráхми?“ **25** Він відказує: „Так“. І як він увійшов до дому, то Ісус попередив його та сказав: „Як ти дýмаеш, Сýмone: царí зéмнí з кого беруть міто або подáтки: від синів своїх, чи чужих?“ **26** А як той відказав: „Від чужих“, то промовив до нього Ісус: „Тож вíльнí сини! **27** Та щоб їх не спокусíти, пíди над море, та вýдку закинь, і яку першу рибу ізлóвиш, вíзьми, і рота відкрай їй, — і знáйдеш статíра; вíзьми ти його, — і віddай їм за Мене й за себе“.

18 Підйшли до Ісуса тодí Його учні, питуючи: „Хто найбільший у Царстві Небесníм?“ **2** Він же дитину покликав, і поставив її серед них, **3** та й сказав: „Поправді кажý вам: коли не навéрнетесь, і не станете, як тí дíти, — не ввíйдете в Царство Небесne! **4** Отже, хто впокóриться, як дитина оця,

той найбільший у Царстві Небесníм. **5** І хто прийме таку дитину одну в Мое Ймення, той приймає Мене. **6** Хто ж спокýсить одне з цих малих, що вíрують в Мене, то краще б такóму було, коли б жóрно млинóве на шию йому почepítи, — і його потопíти в морськíй глибинí. **7** Від спокýс горе свíтовí, — бо мусять спокуси прийти; надто горе людýні, що від нéї прихóдить спокýса! **8** Коли тільки рука твоя, чи нога твоя спокушáє тебе, — відітни її й кинь від себе: краще тобі увійти в життя одноруким або одноногим, нíж з обома руками чи з обома ногами бути вкіненому в огонь вíчний. (*aiōnios g166*) **9** І коли твое oko тебе спокушає — його вýбери й кинь від себе: краще тобі однооким ввійти в життя, нíж з обома очима бути вкіненому до геенни ognénnoї. (*Geenna g1067*) **10** Стережíться, щоб ви не погордували анí одним із малих цих; кажý бо Я вам, що їхнí Анголí повсякчасно бачать у небi обличчя Мого Отця, що на небi. **11** Син бо Людський прийшов, щоб спастí загинule. **12** Як вам здається: коли має який чоловíк сто овець, а одна з них заблúдить, то чи він не покине дев'ятдесятъóх і дев'ятьóх у горáх, і не пíде шукати заблúдлої? **13** І коли пощастиíть відшукати її, поправді кажý вам, що радíє за неї він більше, анíж за дев'ятдесятъóх і дев'ятьóх незаблудлих. **14** Так волí нема Отця вашого, що на небi, щоб загинув один із малих. **15** А коли прогрішíться твíй брат проти тебе, іди й йому вíкажи помíж тобою та ним самим; як тебе він послухає, — ти придобав свого брата. **16** А коли не послухає він, то вíзьми з собою ще одного чи двох, щоб „справа всíляка ствердíлась устáми двох чи трьох свídkív.“ **17** А коли не послухає їх, — скажи Церквí; коли ж не послухає й Церкви, — хай бýде тобі, як погáнін і мýтник! **18** Поправді кажý вам: Щó тільки зв'яжете на землї, зв'язанé буде на небi, і що тільки розв'яжете на землї, розв'язанé буде на небi. **19** Щé поправді кажý вам, що коли б двоє з вас на землї погодíлись про всяку рíч, то коли вони будуть просити за неї, — станеться їм від Мого Отця, що на небi! **20** Бо де двоє чи троє в Ім'я Мое зíбранí, — там Я серед них“. **21** Петро приступив тодí та запитався Його: „Господи, скільки разів брат мýй може згрíшити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз?“ **22** Ісус промовляє до нього: „Не кажу тобі — до семи

раз, але аж до семидесяти раз по семи! 23 Тим то Царство Небесне подібне одному цареві, що захотів обрахунок зробити з своїми рабами. 24 Коли ж він почав обраховувати, то йому привели одного, що винен був десять тисяч талантів. 25 А що він не мав із чого віддати, наказав пан продати його, і його дружину та діти, і все, що він мав, — і заплатити. 26 Тоді раб той упав до ніг, і вклонявся йому та благав: „Потерпи мені, — я віддам тобі все!“ 27 І змилосердився пан над рабом тим, — і звільнив його, і простив йому борг. 28 А як вийшов той раб, то спіткав він одного з своїх співтовáришів, що був винен йому сто динаріїв. І, схопивши його, він душив та казав: „Віддай, що ти винен!“ 29 А товариш його впав у ноги йому, і благав його, кажучи: „Потерпи мені, — і я віддам тобі!“ 30 Та той не схочів, а пішов і всадив до в'язніці його, — аж поки він боргу не вéрне. 31 Як побачили ж товариші його те, що сталося, то засмутилися дуже, і прийшли й розповіли своєму панові все, що булó. 32 Тоді пан його кличе його, та й говорить до нього: „Рабе лукавий, — я простив був тебе ввесь твой борг, бо просив ти мене. 33 Чи ти не належало змíлуватись над своїм співтовáришем, як і я над тобою був змíлувався?“ 34 І прогнівався пан його, — і катам його видав, аж поки йому не віддасть всього боргу. 35 Так само й Отець Мій Небесний учинить із вами, коли кожен із вас не прòстить своєму братові з серця свого їхніх прòгріхів.“

19 І сталося, як Ісус закінчив ці слова, то Він вýrushив із Галілеї, і прибув до країни Юдейської, на той бік Йордану. 2 А за Ним ішла бéзліч нарóду, — і Він уздорóвив їх тут. 3 І підйшли фарисеї до Нього, і, випробовуючи, запитали його: „Чи дозволено дружину свою відпускати з причини всякої?“ 4 А Він відповів і сказав: „Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, „створив їх чоловіком і жінкою?“ 5 І сказав: „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і стануть обé вони одним тілом“, 6 тому тó немає вже двох, алé одне тіло. Тож, що Бог спарувáв, — людина нехай не розлúчує!“ 7 Вони кажуть йому: „А чому ж Мойсей заповів дати листа розводóвого, та й відпускати?“ 8 Він говорить до них: „То за

ваше жорстокосéрдя дозволив Мойсей відпускати дружину ваших, спочáтку ж так не булó. 9 А Я вам кажу: Хто дружину відпустить свою не з причини перéлюбу, і одрúжиться з іншою, той чинить перéлюб. І хто одрúжиться з розвéденою, той чинить перéлюб“. 10 Учні говорять Йому: „Коли справа така чоловіка із дружиною, то не добре одрúживатись“. 11 А Він їм відказав: „Це слово вміщають не всі, але ті, кому дáно. 12 Бо бувають скопці, що з утроби ще матерньої народилися так; е є скопці, що їх люди оскопíли, і є скопці, що самі оскопíли себе ради Царства Небесного. Хто може вмістити, — нехай вмістить“. 13 Тоді привели Йому діток, щоб поклав на них руки, і за них помолився, учні ж їм докоряли. 14 Ісус же сказав: „Пустіть діток, і не бороніть їм прихóдити до Мене, — бо Царство Небесне належить таким“. 15 І Він руки на них поклáв, та й пішов звідтіля. 16 І підйшов ось один, і до Нього сказав: „Учителю Добрый, що маю зробити я доброго, щоб мати життя вічне?“ (*aiōnios g166*) 17 Він же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрый, крім Бога Само́го. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповіді“. 18 Той питав Його: „Які саме!“ А Ісус відказав: „Не вбивай, не чини перéлюбу, не кради, не свідкуй неправдиво. 19 Шануй батька та матір“, і: „Люби свого близкього, як самого себе“. 20 Говорить до Нього юнáк: „Це я виконав все. Чого ще бракує мені?“ 21 Ісус каже йому: „Коли хочеш бути досконалим, — піди, продай добра свої та й убогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі. Потóму приходь та й іди вслід за Мною“. 22 Почувши ж юнáк таке слово, відйшов, зажурившись, — бо великі маєтки він мав. 23 Ісус же сказав Своїм учням: Поправді кажу вам, що багатому трудно ввійти в Царство Небесне. 24 Іще вам кажу: Верблóдові легше пройти через гóлчине вýшко, нíж багатому в Боже Царство ввійтí!“ 25 Як учні ж Його це зачули, здивувалися дуже й сказали: „Хтó ж тоді може спастiся?“ 26 А Ісус позирнув і сказав їм: „Неможливе це лóдям, та можливе все Богові“. 27 Тоді відізвався Петро та до Нього сказав: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слíдом; щó ж нам буде за це?“ 28 А Ісус відказав їм: „Поправді кажу вам, що коли, при відновленні світу, Син Лóдський засяде на престолі слави Свої, тоді сядете й ви,

що за Мною пішли, на дванадцять престолів, щоб судити дванадцять племен Ізраїлевих. **29** І кожен, хто за Йміння Мое кине дім, чи братів, чи сестер, або батька, чи матір, чи діти, чи землі, — той багатокротно одержить і успадкує вічне життя. (αἰδοῖος γ 166) **30** І багато-хто з перших останніми стануть, а останні — першими.

20 Бо Царство Небесне подібне одному господареві, що вдосвіта вийшов згодити робітників у свій виноградник. **2** Згодившися ж він із робітниками по динарію за день, послав їх до свого виноградника. **3** А вийшовши коло години десь третьої, побачив він інших, що стояли без праці на ринку, **4** та й каже до них: „Ідіть і ви до моого виноградника, і що буде належати, дам вам“. **5** Вони ж відійшли. І вийшов він знов о годині десь шостій й дев'ятій, і те саме зробив. **6** А вийшовши коло години одинадцятої, знайшов інших, що стояли без праці, та й каже до них: „Чого тут стоїтє цілий день безробітні?“ **7** Вони кажуть до нього: „Бо ніхто не найняв нас“. Відказує їм: „Ідіть і ви в виноградник!“ **8** Коли ж вечір настав, то говорить тоді до свого управителя пан виноградника: „Поклич робітників, і дай їм заплату, почавши з останніх до перших“ **9** І прийшли ті, що з години одинадцятої, і взяли по динарію. **10** Коли ж прийшли перші, то думали, що вони візьмуть більше. Та й вони по динару взяли. **11** А взявиши, вони почали нарикати на господаря, **12** кажучи: „Ці останні годину одну працювали, а ти прирівняв їх до нас, що витерпіли тягар дня та спекоту!“ **13** А він відповів і сказав до одного із них: „Не кривджу я, друже, тебе, — хіба не за динарія згодився зо мною? **14** Візьми ти своє та й іди. Але я хочу дати й цьому ось останньому, як і тобі. **15** Чи ж не вільно мені зо своїм, що я хочу, зробити? Хіба око твоє заздре від того, що я добрий?“ **16** Отак будуть останні першими, а перші — останніми!“ **17** Побажавши ж піти до Єрусалиму, Ісус взяв осібно Дванадцятьох, і на дорозі їм сповістив: **18** „Оце в Єрусалим ми йдемо, — і первосвященикам і книжникам відданий буде Син Людський, — і засудять на смерть Його. **19** І поганам Його вони видадуть — на нарігу та на катування, і на розп'яття, — але третього дня Він воскресне!“ **20** Тоді приступила до Нього мати

синів Зеведеєвих, і вклонилася, і просила від Нього чогось. **21** А Він їй сказав: „Чого хочеш?“ Вона каже Йому: „Скажи, щоб обідва сини мої ці сіли в Царстві Твоїм — праворуч один, і ліворуч від Тебе один“. **22** А Ісус відповів і сказав: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її питиму (або христітися хрещенням, що я ним хрещуся)?“ „Вони кажуть Йому: „Можемо!“ **23** Він говорить до них: „Ви питимете Мою чашу (і будете христитися хрещенням, що Я ним хрещуся). А сидіти праворуч Мене та ліворуч — не Мое це давати, а кому від Мого Отця те вготовано“. **24** Як почули це десятеро, стали гніватися на обох тих братів. **25** А Ісус їх покликав і промовив: „Ви знаєте, що князі народів панують над ними, а вельможі їх тиснуть. **26** Не так буде між вами, алé хто великим із вас хоче бути, — хай буде слугою він вам. **27** А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде він вам за раба. **28** Так само й Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, а щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох! **29** Як вони ж з Ерихону виходили, за Ним ішов нáтовп великий. **30** І ось двоє сліпих, що сиділи при дорозі, почувши, що переходить Ісус, стали кричати, благаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ **31** Народ же сварився на них, щоб мовчали, вони ж іще більше кричали, благаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ **32** Ісус же спинився, — покликав їх та й сказав: „Що хочете, щоб Я вам зробив?“ **33** Вони Йому кажуть: „Господи, — нехай нам розкриються очі!“ **34** І змилосéрдився Ісус, доторкнувшись до їхніх очей, — і зараз прозріли їм очі, і вони подалися за Ним.

21 А коли вони наблизились до Єрусалиму, і прийшли до Вітфагії, до гори до Олівної, тоді Ісус вислав двох учнів, **2** до них, кажучи: „Ідіть у село, яке перед вами, і знайдете зараз ослицю прив'язану та з нею осля; відв'яжіть, і Мені приведіть їх. **3** А як хто вам що скаже, відкажіть, що їх потребує Господь, — і він зараз пошле їх“. **4** А це сталося, щоб спрা�вдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: **5** „Скажіте Сіонській доныці: Ось до тебе йде Цар твій! Він покріливий, і всів на осла, — на осля, під'ярèмної сина“. **6** А учні пішли та й зробили, як звелів їм Ісус. **7** Вони привели до Ісуса

ослицю й осля, і одежу поклали на них, — і Він сів на них. **8** I багато народу стелили одежу свою по дорозі, інші ж різали віття з дерев і стеліли дорогою. **9** А нарόд, що йшов перед Ним і позаду, викрикував, кажучи: „Осанна Сину Давидовому! Благословенний, хто йде у Господнє Ім'я! Осанна на висоті!“ **10** А коли увійшов Він до Єрусалиму, то здвигнулося ціле місто, питуючи: „Хтό це такий?“ **11** А нарόд говорив: „Це Пророк, — Ісус із Назарéту Галілейського!“ **12** Потому Ісус увійшов у храм Божий, і вигнав усіх продавців і покупців у храмі, і поперевертав грошомінам столи, та ослони — продавцям голубів. **13** I сказав їм: „Написано: „Дім Мій — буде домом молитви, “а ви робите з нього „печеру розбійників“. **14** I приступили у храмі до Нього сліпі та криві, — і Він їх уздорóвив. **15** А первосвященики й книжники, бачивши чуда, що Він учинив, і дітей, що в храмі викрикували: „Осанна Сину Давидовому“, обурилися, **16** та й сказали Йому: „Чи ти чуеш, що кажуть вони?“ А Ісус відказав їм: „Так. Чи ж ви не читали ніколи: „Із уст немовлят, і тих, що ссуть, учинив Ти хвалу“? **17** I покинувши їх, Він вийшов за місто в Віфáнію, — і там ніч перебув. **18** А вранці, до міста вертаючись, Він зголоднів. **19** I побачив Він при дорозі одне фíгове дерево, і до нього прийшов, та нічого, крім листя самогó, на нім не знайшов. I до нього Він каже: „Нехай плóду із тебе не буде нікóли повíki!“I фíгове дерево зараз усохло. **(aiōn g165)** **20** А учні, побачивши це, дивувалися та говорили: „Як швидко усохло це фíгове дерево!“ **21** Ісус же промовив у відповідь їм: „Поправді кажу вам: Коли б мали ви віру, і не мали сúмніву, то вчинили б не тільки як із фíговим деревом, а якби й цiй горi ви сказали: „Порушся та кинься до моря“, — то й станеться те! **22** I все, чого ви в молитві попросите з вірою, — то одержите“. **23** A коли Він прийшов у храм і навчав, поприхóдили первосвященики й старші нарóду до Нього й сказали: „Якою Ти влáдою чиниш оце? I хто Тобi влáду цю дав?“ **24** Ісус же промовив у відповідь їм: „Запитаю й Я вас одне слово. Як про нього дасте Мені відповідь, то й Я вам скажу, якою влáдою Я це чиню. **25** Іванове хрещення звідки було: із неба, чи від людей?“Вони ж міркували собi й говорили: „Коли скажемо: „Із неба“, відкаже Він нам: „Чого ж ви Йому не повірили?“ **26** A як скажемо: „Від

людей“, — боїмося нарóду, бо Івана вважають усí за пророка“. **27** I сказали Ісусові в відповідь: „Ми не знаємо“. Відказав їм і Він: „То й Я вам не скажу, якою владою Я це чиню. **28** A як вам здається? Один чоловік мав двох синів. Прийшовши до першого, він сказав: „Піди но, дитино, сьогодні, працюй у винограднику!“ **29** A той відповів і сказав: „Готовий, паночче“, — і не пішов. **30** I, прийшовши до другого, так само сказав. А той відповів і сказав: „Я не хочу“. A потім покаявся, і пішов. **31** Котрий же з двох учинив волю батькову?“Вони кажуть: „Останній“. Ісус промовляє до них: „Поправді кажу вам, що мýтники та блудодíйки виперéджають вас у Боже Царство. **32** Bo прийшов був до вас дорогою праведности Іван, та йому не повірили ви, а мýтники та блудодíйки йняли йому віри. A ви бачили, та проте не покаялися й опісля, щоб повірити йому. **33** Послухайте іншої притчі. Був господар один. Насадив виноградника він, обгородив його муром, вýдовбав у ньому чавíло, башту поставив, — і віддав його винарýм, та й пішов. **34** Коли ж надійшов час плодів, він до винарів послав рабів своїх, щоб прийняти плодíї свої. **35** Винарі ж рабів його похапали, — і однóго побили, а другого замордували, а того вкаменувáли. **36** Знов послав він інших рабів, більш як перше, — та й ім учинили те саме. **37** Нарешті послав до них сина свого і сказав: „Посорóмляться сина моого“. **38** Алé винарí, як побачили сина, міркувати собi стали: „Це спадкоéмець; ходíм, замордуймо його, — і заберемо його спáдщину!“ **39** I, скопíвши його, вони вивели за виноградник його, та й убили. **40** Отож, як прибúде той пан виноградника, щó зробить він тим винарýм?“ **41** Вони кажуть Йому: „Злочинців погубить жорстóко, виноградника ж віддасть іншим винарýм, що будуть плодíї віддавати йому своечáсно“. **42** Ісус промовляє до них: „Чи ви не читали ніколи в Писáнні: Камíнь, що його будíвничí відкинули, — той наріжним став каменем; від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших!“ **43** Тому кажу вам, що від вас Царство Боже відійметься, і дастесь нарóдові, що плодíї його буде приносити. **44** I хто впадé на цей камíнь — розіб'ється, а на кого він сам упаде — то розчáвить його“. **45** A як первосвященики та фарисеї почули цí притчі Його, то вони зрозуміли, що про них Він говорить. **46** I

намагаались схопіти Його, алé побоялись людей, бо вважали Його за Пророка.

22 А Ісус, відповідаючи, знов почав говорити

їм прýтчами, кажучи: **2** „Царство Небесне подібне однóму царéви, що весілля спрavляв був для сина свогó. **3** I послав він своїх рабів покликати тих, хто був на весілля запрошений, — та ті не хотіли прийти. **4** Знову послав він інших рабів, наказуючи: „Скажіть запрошеним: Ось я приготувáв обід свíй, закололи бики й відгодóване, — і все готове. Ідіть на весілля!“ **5** Та вони злегковажили та порозходились, — той на поле свое, а той на свíй торг. **6** A останні, похапавши рабів його, знущалися, та й повбивали їх. **7** I розгнівався цар, і послав своє вíйсько, — і вигубив тих убíйників, а їхне місто спалив. **8** Тодí каже рабам своїм: „Весілля готове, алé недостойні були ті покликані. **9** Тож підіть на роздоріжжя, і кого тільки спíткаєте, — кличте їх на весілля“. **10** I вийшовши раби ті на роздоріжжя, зібрали всіх, кого тільки спíткали, — злих і добрих. I весільна кімнáта гістъмí переповнилась. **11** Як прийшов же той цар на гостей подивитись, побачив там чоловіка, в одежу весільну не вбрáного, **12** та й каже йому: „Як ти, друже, ввійшов сюди, не мавши одежі весільної?“ Той же мовчав. **13** Тодí цар сказав своїм слúгам: „Зв'яжіть йому ноги та руки, та й киньте до зóвнішньої тéмряви, — буде плач там і скрігіт зубів“. **14** Bo багато покликаних, — та вýбраних мало“. **15** Тодí фарисéї пішли й умовлялись, ѿк зловити на слові Його. **16** I посилають до Ньюго своїх учнів із іродіянами, і кажуть: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і наставляєш на Божу дорогу правдиво, і не зважаєш ні на кого, бо на лóдське обличчя не дивишся Ти. **17** Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кéсаря, чи ні?“ **18** A Ісус, зnavши їхне лукавство, сказав: „Чого ви, лицемíри, Мене випробуєте? **19** Покажіть Мені гріш податковíй“. I принéсли динарія Йому. **20** A Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ **21** Tí відказують: „Кéсарíв“. Тодí каже Він їм: „Тож віддайте кесареве — кесареві, а Богові — Боже“. **22** A почувши таке, вони дивувалися. I, лишивши Його, відійшли. **23** Tого дня приступили до Ньюго саддукéї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його, **24** та й сказали:

„Учителю, Мойсей наказав: „Коли хто помре, не мавши дітей, то нехай його брат візьме вдову його, — і відновить насіння для брата свого“.²⁵ Було ж у нас сім братів. I перший, одружившись, умер, і, не мавши насіння, зоставив дружйуну свою братові своєму. **26** Так само і другий, і третій, — аж до сьомого. **27** A по всіх вмерла й жінка. **28** Отож, у воскресенні котрому з сімох вона дружйuno буде? Bo всі мали її“. **29** Ісус же промовив у відповідь їм: „Помиляєтесь ви, не зnavши Писáння, ní Божої сили. **30** Bo в воскресенні нí женяться, aní заміж виходять, але як Анголí ті на небі. **31** A про воскресіння померлих хíба не читали прорéченого вам від Бога, що каже: **32** „Я Бог Авраамíв, і Бог Ісаکíв, і Бог Яковíв; Бог не є Богом мертвих, а живих“. **33** A нарóд, чuvши це, дивувався науці Його. **34** Фарисéї ж, почувши, що Він ýста замкнув саддукéям, зібралися разом. **35** I спітався один із них, учитель Закóну, Його випробóвуючи й кажучи: **36** „Учителю, котrá заповідь найбільша в Закóні?“ **37** Він же промовив йомóу: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всію душою своєю, і всію своею думкою“. **38** Це найбільша й найперша заповідь. **39** A друга однáкова з нею: „Люби свого близнього, як самого себе“. **40** На двох оцих заповідях увесь Закóн і Пророки стоять“. **41** Коли ж фарисéї зібралися, Ісус їх запитав, **42** і сказав: „Щó ви думаете про Христа? Чий Він син?“ Вони Йому кажуть: „Давидíв“. **43** Він до них промовляє: „Як же то силою Духа Давид Його Господом зве, коли каже: **44** „Промовив Господъ Господévi моему: сядь правóруч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм“.⁴⁵ Тож, коли Давид зве Його Господом, — як же Він йому син?“ **46** I ніхто не спромігся відповісти Йому aní слова... I ніхто з того дня не наважувався більш питати Його.

23 Тодí промовив Ісус до народу й до учнів Своїх, **2** і сказав: „На сидіnni Mойсеевім usілися книжники та фарисéї. **3** Тож усе, щó вони скажуть вам, — робіть і виконуйте; та за вчинками їхníми не робіть, бо говорять вони — та не роблять тогó! **4** Вони ж в'яжуть тяжкі тягari, і кладуть їх на лóдські рамéна, самі ж навіть пальцем своїм не хотять їх порúшити. **5** Usí ж учинки свої вони роблять, щоб їх бачили люди, і bogomílля свої розширяють, і здовжують кíтицí.

6 І люблять вони передніші місця на бенкетах, і передніші лавки в синагогах, **7** і привіти на ринках, і щоб звали їх люди: Учителю! **8** А ви вчителями не звітесь, — бо один вам Учитель, а ви всі брати. **9** І не називайте нікого отцем на землі, — бо один вам Отець, що на небі. **10** І не звітесь настáвниками, — бо один вам Настáвник, — Христос. **11** Хто між вами найбільший, хай слугою вам буде! **12** Хто бо підносяться, — буде понижений, хто ж понижується, той піднесеться. **13** Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людьмí зачиняєте Царство Небесне, — бо й самі ви не вхóдите, ані тих, хто хоче ввійти, увійти не пускаєте! **14** (Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що вдовýні хати поїдаєте, і напóказ молитесь довго, — через те осуд тяжкий ви приймете!) **15** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що обходите море та землю, щоб придбати нововірця однóго; а коли те стається, то робите його сином геéнни, вдвое гíршим від вас! (*Geenna g1067*) **16** Горе вам, проводирí ви слíпі, що говорите: „Коли хто покляється храмом, то нічого; а хто покляється золотом храму, то той винуватий“. **17** Нерозумні й слíпі, — що бо більше: чи золото, чи той храм, що освячує золото? **18** І: „Коли хто покляється жéртівником, — то нічого, а хто покляється жертвою, що на нім, то він винуватий“. **19** Нерозумні й слíпі, — що бо більше: чи жертва, чи той жéртівник, що освячує жертву? **20** Отож, хто кляється жéртівником, — кляється ним та всім, що на ньому. **21** І хто храмом кляється, — кляється ним та Тим, Хто живе в нім. **22** І хто небом кляється, — кляється Божим престолом і Тим, Хто на ньому сидить. **23** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даєте десятину із м'яти, і гáнусу й кмíну, але найважливіше в Законі покíнули: суд, милосéрдя та вíру; це треба робити, і того не кíдати. **24** Проводирí ви слíпі, що відціджуєте комарá, а верблóда ковтаєте! **25** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що чистите зовнішність кúхля та миски, а всерéдині повні вони здирства й кривди! **26** Фарисею слíпий, — очисти перше серéдину кúхля, щоб чистий він був і назóвні! **27** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що подібні до гробів поблінених, які гарними зверху здаються, а всерéдині повні трупних кíсток

та всякої нечýстості! **28** Так і ви, — назовні здаєтесь людям за праведних, а всерéдині повні лицемíрства та беззаконня! **29** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що пророкам надгрóбники ставите, і праведникам прикрашаєте пам'ятники, **30** та говорите: „Якби ми жили за днів наших батьків, то ми не були б спíльникáми їхніми в крові пророків“. **31** Тим самим на себе свíдкуєте, що сини ви убивців пророків. **32** Доповніть і ви міру провини ваших батьків! **33** О змїї, о рóде гадючий, — як ви втечете від зáсуду до гéеннí? (*Geenna g1067*) **34** І ось тому посилаю до вас Я пророків, і мудрих, і книжників; частину їх ви повбиваєте та розіпнёте, а частину їх ви бичувáтимете в синагогах своїх, і будете гнати з міста до міста. **35** Щоб спала на вас уся праведна кров, що пролита була на землі, від крові Авеля праведного, аж до крові Захáрія, Варахíїного сина, що ви замордували його між храмом і жéртівником! **36** Поправді кажу вам: Оце все спаде на рíд цей! **37** Ерусалиме, Ерусалиме, що вбиваєш пророків та каменуеш посланих до тéбе! Скільки разів Я хотів зібрати діти твої, як квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотіли! **38** Ось ваш дім залишається порожній для вас! **39** Говорю бо Я вам: Відтепер ви Мене не побачите, аж поки не скажете: „Благословенний, Хто йде у Господнє їm'я!“

24 І вийшов Ісус і від храму пішов. І підійшли його учні, щоб Йому показати будинки храмóві. **2** Він же промовив у відповідь їм: „Чи бачите ви все оце? Поправді кажу вам: Не залíшиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ **3** Коли ж Він сидів на Олівній горі, підійшли Його учні до Нього самотньо й спитали: „Скажи нам, — коли станеться це? I яка буде ознака приходу Твого й кінця вíку?“ (*aiōn g165*) **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Стережіться, щоб вас хто не звів! **5** Бо багато хто прийде в Ім'я Мое, кажучи: „Я Христос“. І зведуть багатьох. **6** Ви ж про вíйни почуєте, і про воєнні чутки, — глядіть, не лякайтесь, бо „статись належить тому“. Але це не кінець ще. **7** Бо „повстане народ на народ, і царство на царство“, і голод, мор та землетруси настануть місцями. **8** А все це — почáток терпіння породíльних. **9** На муки тоді видаватимуть вас, і вбиватимуть вас, і вас будуть ненáвидіти всі

народи за Ймення Моє. 10 I багато-хто в той час спокусяється, і видавати один єдного будуть, і один єдного будуть ненавидіти. 11 Постане багато фальшивих пророків, — і зведуть багатьох. 12 I через розріст беззаконства любов багатьох охолоне. 13 А хто витерпить аж до кінця, — той буде спасений! 14 I проповідана буде ця Євангелія Царства по цілому світові, на свідоцтво нарідам усім. I тоді прийде кінець! 15 Тож, коли ви побачите ту „гидоту спустошення“, що про неї звіщав був пророк Даниїл, на місці святому, — хто читає, нехай розуміє, — 16 тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. 17 Хто на покрівлі, нехай той не сходить узяти речі з дому свого. 18 I хто на полі, — хай назад не вертається взяти одежду свою. 19 Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, за днів тих! 20 Молітися ж, щоб ваша втеча не сталась зиминою, ані в суботу. 21 Бо скорбота велика настане тоді, „якої не було з первопочину світу аж досі“ й не буде. 22 I коли б не вкоротились ті дні, не спаслася б ніяка людина; але через вибраних дні ті вкоротяться. 23 Тоді, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“ чи „Отам“, — не йміть віри. 24 Бо постануть христі неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити великі ознаки та чуда, що звелі б, коли б можна, і вибраних. 25 Още Я наперед вам сказав. 26 А коли скажуть вам: „Ось Він у пустині“ — не виходьте, „Ось Він у криївках“ — не вірте! 27 Бо як близькавка та вибігає зо сходу, і з'являється аж до зáходу, так буде і прийді Сина Людського. 28 Бо де труп, — там зберуться орлі. 29 I зараз, по скорботі тих днів, „сонце затмітиться, і місяць не дасть свого світла“, і зорі попадають з неба, і сили небесні порушаться. 30 I того часу на небі з'явиться знак Сина Людського, і тоді „заголосять всі земні племена“, і побачать вони „Сина Людського, що йтиме на хмарах небесних“ із великою потугою й славою. 31 I пошле анголів Своїх Він із голосним сурмовим гуком, і зберуть Його вибраних — „від вітрув чотирьох, від кінців неба аж до кінців його“. 32 Від дерева ж фігового навчіться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кіньється листя, то ви знаєте, що близько вже літо. 33 Так і ви: коли все це побачите, знайте, що близько, — під дверима! 34 Поправді кажу вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться. 35 Небо ж земля проминеться, але не минуться слова Моя! 36 A

про день той й годину не знає ніхто: ані анголій небесні, ані Син, — лишé Син Отець. 37 Як було за днів Нóєвих, так буде і прийді Сина Людського. 38 Бо так само, як за днів до потóпу всі їли й пили, женилися й заміж виходили, аж до дня, „коли Ной увійшов до ковчéгу“, 39 і не знали, аж поки потóп прийшов та й усіх забрав, — так буде і прийді Сина Людського. 40 Будуть двое на полі тоді, — один візьметься, а другий полішиться. 41 Дві будуть молоти на жóрнах, — одна візьметься, а друга полішиться. 42 Тож пильнуйте, бо не знаете, кого дня прийде Господь ваш. 43 Знайдите ж це, що коли б зінав господар, о котрій сторожі прийде злóдій, то він пильнував би, і підкопати свого дому не дав би. 44 Тому бúдьте готові й ви, — бо прийде Син Людський тієї години, коли ви не дýмаєте! 45 Хто ж вірний і мудрий раб, якого пан поставив над своїми челядниками давати своєчасно поживу для них? 46 Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так! 47 Поправді кажу вам, що над цілим маєтком своїм він поставить його. 48 А як той злий раб скаже у серці своїм: „Забáриться пан мій прийти“, 49 і зачне бити товаришів своїх, а їсти та пити з п'яніцями, 50 то пан того раба прийде дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає. 51 I він пополовині розітне його, і визначить долю йому з лицемірами, — буде плач там і скрéгіт зубів!

25 Тоді Царство Небесне буде подібне до десяти дів, що побрали каганці свої, та й пішли зустрічати молодого. 2 П'ять же з них нерозумні були, а п'ять мудрі. 3 Нерозумні ж, узявши каганці, не взяли із собою оливи. 4 А мудрі набрали оливи в посудинки разом із своїми каганцями. 5 А коли забарівсь молодий, то всі задрімали й поснули. 6 А опівночі крик залунав: „Ось молодий, — виходьте назустріч!“ 7 Схопились тоді всі ті діви, і каганці свої наготовували. 8 Нерозумні ж сказали до мудрих: „Дайте нам із своєї оливи, бо наші каганці ось гаснуть“. 9 Мудрі ж відповіли та сказали: „Щоб, бува, нам і вам не забракло, — краще вдайтесь до продавців, і купіть собі“. 10 I як вони купувати пішли, то прибув молодий; і готові ввійшли на весілля з ним, — і зáмкнені двері були. 11 А пótім прийшла й решта дів і казала: „Пане, пане, — відчини нам!“ 12 Він же в відповідь їм проказав: „Поправді кажу вам, — не

знаю я вас!“ 13 Тож пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні години, коли прийде Син Ліодський! 14 Так само ж один чоловік, як відходив, покликав своїх рабів і передав їм добро своє. 15 І одному він дав п'ять талантів, а другому два, а тому один, — кожному за спроможністю його. І відішов. 16 А той, що взяв п'ять талантів, негайно пішов і орудував ними, — і набув він п'ять інших талантів. 17 Так само ж і той, що взяв два — і він ще два інших набув. 18 А той, що одногого взяв, пішов та й закопав його в землю, — і сховав срібло пана свого. 19 По довгому ж часі вернувся пан тих рабів, та й від них зажадав обрахунку. 20 І прийшов той, що взяв п'ять талантів, — приніс іще п'ять талантів і сказав: „Пане мій, п'ять талантів мені передав ти, — ось я здобув інші п'ять талантів“. 21 Сказав же йому його пан: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ 22 Підійшов же й той, що взяв два таланти, і сказав: „Два таланти мені передав ти, — ось іще два таланти здобув я“. 23 Сказав йому пан його: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ 24 Підійшов же і той, що одного таланта взяв, і сказав: „Я знат тебе, пане, що твердя ти людина, — ти жнеш, де не сіяв, і збираєш, де не розсіпав. 25 І я побоявся, — пішов і таланта твоого сховав у землю. Ото маєш своє“. 26 І відповів його пан і сказав йому: „Рабе лукавий і лінівий! Ти знат, що я жну, де не сіяв, і збираю, де не розсіпав? 27 Тож тобі було треба віддати гроши мої грошомінам, і, вернувшись, я взяв би з прибутком своє. 28 Візьміть же від нього таланта, і віддайте тому, що десять талантів він має. 29 Бо кожному, хто має, дастися йому та й додається, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. 30 А раба непотрібного вкиньте до зовнішньої темряви, — буде плач там і скрігіт зубів! 31 Коли ж прийде Син Ліодський у славі Своїй, і всі анголій з Ним, тоді Він засяде на престолі слави Своєї. 32 І перед Ним усі наріди зберуться, і Він відділить одного від одного їх, як відділє вівчар овець від козлів. 33 І поставить Він вівці праворуч Себе, а козлята — ліворуч. 34 Тоді скаже Цар тим, хто праворуч Його: „Прийдіть, благословенні Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам від закладин світу. 35 Бо Я

голодував був — і ви нагодували Мене, праґнув — і ви напоїли Мене, мандрівником Я був — і Мене прийняли ви. 36 Був нагай — і Мене зодягли ви, слабував — і Мене ви відвідали, у в'язниці Я був — і прийшли ви до Мене“. 37 Тоді відповідять Йому праведні й скажуть: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили — і нагодували, або спрагненого — і напоїли? 38 Коли то Тебе мандрівником ми бачили — і прийняли, чи нагай — і зодягли? 39 Коли то Тебе ми недужого бачили, чи в в'язниці — і до Тебе прийшли?“ 40 Цар відповість і промовить до них: „Поправді кажу вам: що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, — те Мені ви вчинили“. 41 Тоді скаже й тим, хто ліворуч: „Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що дияволові та його посланцям приготуваний. (αἰδοῖος g166) 42 Бо Я голодував був — і не нагодували Мене, праґнув — і ви не напоїли Мене, 43 мандрівником Я був — і не прийняли ви Мене, був нагай — і не зодягли ви Мене, слабий і в в'язниці — і Мене не відвідали ви“. 44 Тоді відповідять і вони, промовляючи: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили, або спрагненого, або мандрівником, чи нагою, чи недужою, чи в в'язниці — і не послужили Тобі?“ 45 Тоді Він відповість їм і скаже: „Поправді кажу вам: чого тільки одному з найменших цих ви не вчинили, — Мені не вчинили!“ 46 І ці підуть на вічну муку, а праведники — на вічне життя“. (αἰδοῖος g166)

26 І сталося, коли закінчив Ісус усі ці слова, Він сказав Своїм учням: 2 „Ви знаєте, що через два дні буде Пасха, — і Ліодський Син буде виданий на розп'яття“. 3 Тоді первосвященики, і книжники, і старші народу зібралися в домі первосвященика, званого Кайяфою, 4 і радилися, щоб підступом взяти Ісуса й забити. 5 І вони говорили: „Та не в свято, щоб бува колотнеча в народі не сталаас“. 6 Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сімона прокаженого, 7 підійшла одна жінка до Нього, маючи алябастрову пляшечку дорогоцінного міра, — і вилила на Його голову, як сидів при столі Він. 8 Як побачили ж учні це, то обурилися та й сказали: „Нáшо таке марнотrátство? 9 Бо дорого можна було б це продати, і віддати убогим“. 10 Зрозумівши Ісус, промовив до них: „Чого прийкrist' ви робите жінці? Вона ж добрий учинок зробила

Мені. **11** Бо вбогих ви маєте зáвжди з собою, а Мене не постійно ви маєте. **12** Бо, виливши миро оце на тіло Моє, вона те вчинила на похорон Мій. **13** Поправді кажу вам: де тільки оця Євáнгелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку її буде сказане ї те, що зробила вона!“ **14** Тоді один із Дванадцятьох, званий Юдою Іскаріотським, подався до первосвящеників, **15** і сказав: „Що хочете дати мені, — і я вам Його видам?“І вони йому виплатили тридцять срібняків. **16** І він відтоді шукав слúшного часу, щоб видати Його. **17** А першого дня Опрісноків учні підійшли до Ісуса й сказали Йому: „Дé хочеш, щоб ми приготувáли пасху спожити Тобі? **18** А Він відказав: „Ідіть до такого то в місто, і перекажіть йому: каже Вчитель: час Мій близький, — справлю Пасху з Своїми учнями в тебе“. **19** І учні зробили, як звелів їм Ісус, і зачали пасху готовувáти. **20** А коли наставвечір, Він із дванадцятьма учнями сів за стіл. **21** І, як вони споживали, Він сказав: „Поправді кажу вам, що один із вас видасть Мене“. **22** А вони засмутилися тяжко, і кожен із них став питати Його: „Чи не я то, о Господи?“ **23** А Він відповів і промовив: „Хто руку свою вмочить у миску зо Мною, той видасть Мене. **24** Людський Син справді йде, як про Нього написано; але горе тому чоловікові, що видасть Людського Сина! Булó б краще йому, коли б той чоловік не родився!“ **25** Юда ж, зрадник Його, відповів і сказав: „Чи не я то, Учителю?“ Відказав Він йому: „Ти сказав“. **26** Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і давав Своїм учням, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Моє“. **27** А взявші чашу, і подяку вчинивши, Він подав їм і сказав: „Пийте з неї всі, **28** бо це — кров Моя Новóго Заповіту, що за багатьох проливається на відпущення грíхів! **29** Кажу ж вам, що віднині не питиму Я від оцього плоду виноградного аж до дня, коли з вами його новýм питиму в Царстві Мого Отця“. **30** А коли відспівали вони, то на гору Оливну пішли. **31** Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви через Мене спокýситеся ночі цієї. Бо написано: „Уражу Пáстиря, — і розпорóшаться вівці отари“. **32** По воскрéсенні ж Своїм Я вас вýпереджу в Галíлеї“. **33** А Петро відповів і сказав Йому: „Якби й усі спокусíлись про Тебе, — я не спокушýся нікóли“ **34** Промовив до нього Ісус: „Поправді кажу тобі, що ночі цієї, перше ніж

заспíває пíвень, — відречешся ти тричі від Мене“ **35** Говорить до Нього Петро: „Коли б мені навіть умерти з Тобою, — я не відречуся від Тебе!“ Так сказали й усі учні. **36** Тоді з ними приходить Ісус до місцевости, званої Гефсимáнія, і промовляє до учнів: „Посидьте ви тут, аж поки підú й помолося отам“. **37** І, взявши Петра й двох синів Зеведéєвих, зачав сумувати й тужити. **38** Тоді промовляє до них: „Обгóрнена сумом смертельним душа Моя! Залишítся тут, і попильнуйте зо Мною“ **39** І, трохи далі пройшовши, упав Він долíлиць, та молився й благав: „Отче Мій, коли можна, нехай обмине ця чаша Мене. Та проте, — не як Я хóчу, а як Ти“ **40** І, вернувшись до учнів, знайшов їх, що спали, і промовив Петрові: „Отак, — не змогли ви й однієї години попильнувати зо Мною? **41** Пильнуйте й моліться, щоб не впасти на спробу, — байдóрій бо дух, але немічне тіло“ **42** Відійшовши ще в друге, Він молився й благав: „Отче Мій, як ця чаша не може минути Мене, щоб не пити її, — нехай станеться воля Твоя!“ **43** І, прийшовши, знову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі були. **44** І, залишивши їх, знов пішов, і помолився втрéте, те саме слово промовивши. **45** Потому приходить до учнів і їм промовляє: „Ви ще далі спіте й спочиваєте? Ось година наблизилась, — і до рук грíшникам виданий буде Син Людський. **46** Уставайте, ходім, — ось наблизíвся Мій зráдник!“ **47** І коли Він іще говорив, аж ось прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люду багато від первосвящеників і старших нарóду з мечами та кíями. **48** А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого поцíлую, то Він, — беріть Його“. **49** І зараз Він підійшов до Ісуса й сказав: Радíй, Учителю!“І поцíлував Його. **50** Ісус же йому відказав: „Чого, друже, прийшов ти?“ Тоді приступили та руки наклали на Ісуса, — і схопíли Його. **51** А ось один із тих, що з Ісусом булí, витягнув руку, і меча свого вýхопив та й рубонúв раба первосвященика, — і відтяв йому вухо. **52** Тоді промовляє до нього Ісус: „Сховай свого меча в його місце, бо всі, хто вíзьме меча, — від меча і загинуть. **53** Чи ти дýмаєш, що не мóжу тепер упросити Свого Отця, — і Він дасть Мені зараз більше дванадцяти легíонів анголíв? **54** Але як має збутись Писáння, що так статися мусить?“ **55** Тієї години промовив Ісус до нарóду: „Немов на розбíйника вийшли з

мечами та кіями, щоб узяти Мене! Я щоденно у храмі сидів і навчав, — і Мене не взялі ви. **56** Це ж сталося усе, щоб збулися писання пророків“. Усі учні тоді залишили Його й повтікали. **57** А вони схопили Ісуса, і повелі до первосвященика Кайяфи, де зібралися книжники й старші. **58** Петро ж здáлека йшов услід за Ним аж до двóру первосвященика, і, ввійшовши всерéдину, сів із слúжбою, щоб бачити кíнець. **59** А первосвященики та ввесь синедріон шукали на Ісуса неправдивого свідчення, щоб смерть заподіяти Йому, **60** і не знахόдили, хоч кривосвідків багато підхόдило. Аж ось накíнець з'явилися двоє, **61** і сказали: „Він говорив: Я можу зруйнувати храм Божий, — і за три дні збудувати його“. **62** Тоді первосвященик устав і до Нього сказав: „Ти нічого не відповідаєш на те, що свідчать сýпроти Тебе?“ **63** Ісус же мовчав. І первосвященик сказав Йому: „Заприсягаю Тебе Живим Богом, щоб нам Ти сказав, — чи Христос Ти, Син Божий?“ **64** Промовляє до нього Ісус: „Ти сказав... А навіть повім вам: відтепér ви побачите Лідського Сина, що сидітиме правóруч сили Божої, і на хмaraх небесних прихóдитиме!“ **65** Тоді первосвященик роздéр одежу свою та й сказав: „Він богозневáжив! Нáшо нам ішe свíдки потрібні? Ось ви чули тепер Його богоzneváagu! **66** Як вам здається?“ Вони ж відповіли та сказали: „Повинен умерти!“ **67** Тоді стали плювати на обличчя Йому, та бити по щóках Його, інші ж кíями били, **68** і казали: „Пророкуй нам, Христé, хто то вдарив Тебе?“ **69** А Петро перед домом сидів на подвíр'ї. І приступила до Нього служнíця одна та й сказала: „І ти був з Ісусом Галілеянином!“ **70** А він перед всіmá віdríkся, сказавши: „Не відаю я, що ти кажеш“. **71** А коли до воріt віn pіdхódив, побачила інша його та й сказала приявним там людям: „Оцеj був з Ісусом Назаряніном!“ **72** I віn зно́бу віdríkся та став присягатись: „Не знаю Цього Чоловíka!“ **73** Підійшли ж трохи згодом присутні й сказали Петрові: „І ти справді з отих, та й мова твоя виявляє тебе!“ **74** Тоді віn став клястíсь та божитись: „Не знаю Цього Чоловíka!“ I заспíвав пíвень хvilí tíei. **75** I згадав Петро сказане слово Ісусове: „Перше нíж заспíвае пíвень, — відречешся ти тричí віd Мене“. I, ввійшовши звідти, віn gírko заплакав.

27 А коли настав ráнок, усí первосвященики й старші народу зібрали нараду супроти Ісуса, щоб Йому заподіяти смерть. **2** I, зв'язавши Його, повелі, та й Пóнтію Пилату намісникові віddalí. **3** Тоді Юда, що вýдав Його, як побачив, що Його засудили, розкаявся, і вернув тридцять срібняків первосвященикам і старшим, **4** та й сказав: „Я згрішив, невинну кров вýдавши“. Вони же віdkazali: „А нам що до того? Дивись собі сам“.
5 I, кинувши в храм срібнякý, віdйшов, а потому píshov, — та й повіcився. **6** А первосвященики, як взяли срібнякý, то сказали: „Цього не годиться покласти до сховку церковного, — це ж бо заплата за кров“. **7** А порадившись, купили на них поле ганчáрське, щоб мандрівників ховати, **8** чому й зветься те поле „полем крові“аж до сьогодні.
9 Тоді справдилось те, що сказав був пророк Еремія, промовляючи: „І взяли вони тридцять срібняків, заплату Оціненого, що Його оцінили сини Ізраїлеві, **10** і дали їх за поле ганчáрське, як Господь наказав був мені“. **11** Ісус же став перед намісником. І намісник Його запитав і сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ Ісус же Йому віdkazav: „Ти кажеш“. **12** Коли ж первосвященики й старші Його винуватили, Він нíчого на те не віdkazuvav. **13** Тоді каже до Нього Пилát: „Чи не чуеш, — як багато на Тебе свíдкують?“ **14** А Віn ní на одне слово Йому не віdkazuvav, так що намісник був дúже здивований.
15 Мав же намісник звичáй віdpusкати на свято нарóдові в'ýzня однóго, котрого хотіли вони. **16** Був тоді в'ýzень віdбóмий, що зявся Варávvа. **17** I, як зібрались вони, то сказав їm Пилат: „Котрого бажаєте, щоб я вам віdpustiv: Варávvu, чи Ісуса, що зветься Христос?“ **18** Bo віn знов, що Його через зázdrošní видали. **19** Коли ж віn сидів на суддéвіm сидínní, його дружýна прислала сказати Йому: „Нíчого не май з отим Праведником, бо сьогодні ввí sní я багато терпíla з-за Нього“. **20** A первосвященики й старші попídmovlýli нарóbd, щоб просити за Варávvu, а Ісусові смерть заподіяти.
21 Намісник тоді віdpovív і сказав їm: „Котрого ж із двох ви бажаєте, щоб я вам віdpustiv?“ Вони же віdkazali: „Варávvu“. **22** Пилат каже до них: „А що ж маю зробити з Ісусом, що зветься Христос?“ Усí закричали: „Нехай рózp'ятий бýde!“ **23** A намісник спитав: „Яке ж зло Віn зробив?“ Вони ж зачали ще сильніше кричати й казати: „Нехай рózp'ятий

буде!“ 24 І, як побачив Пилат, що нічого не вдіє, а неспокій ще більший стається, набрав він води, та й перед народом умив свої руки й сказав: „Я невинний у крові Його! Самі ви побачите“. 25 А ввесь нарód відповів і сказав: „На нас Його кров і на наших дітей!“ 26 Тоді відпустив їм Варавву, а Ісуса, збичувавши, він видав, щоб розп'ятій був. 27 Тоді то намісникові воякі, до преторія взявші Ісуса, зібрали на Нього ввесь відділ. 28 І, роздягнувши Його, багряніцю наділи на Нього. 29 І, спливши з терніни вінка, поклали Йому на голову, а тростіну в правіцю Його. І, навколошки падаючи перед Ним, сміялися з Нього й казали: „Радій, Цáрю Юдейський!“ 30 І, плювавши на Нього, хапали тростину, та й по голові Його били. 31 А коли назнущалися з Нього, зняly з Нього плащá, і зодягнули в одежу Його. І повелі Його на розп'яття. 32 А виходячи, стрілі одного кірнéяніна, — Сýмон на йméння, — його змусили нести для Нього хреста. 33 І, прибувши на місце, що зветься Голгóфа, цебто сказати „Череповище“, 34 далій Йому пити вина, із гíркотою змішаного, — та, покуштувавши, Він пити не схотів. 35 А розп'явши Його, вони поділили одежду Його, кинувши жéреба. 36 І, посидавши, стереглí Його там. 37 І напис провини Його помістили над Його головою: „Це Ісус, Цар Юдейський“. 38 Тоді розп'ято з Ним двох розбйників: одного правóруч, а одного лівóруч. 39 А хто побіч прохóдив, Його лихослóвили та головами своїми хитали, 40 і казали: „Ти, що храма руйнуеш та за три дні будеши, — спаси Самóго Себе! Коли Ти Божий Син, то зайди з хреста!“ 41 Так само ж і первосвященики з книжниками та старшиими, насміхаючися, говорили: 42 „Він інших спасав, — а Самóго Себе не може спасті! Коли Цар Він Ізраїлів, нехай зíйде тепер із хреста, — і ми повíримо Йому!“ 43 Покладав Він надію на Бога, — нехай Той Його тепер визволить, якщо Він угодний Йому. Бо Він говорив: „Я — Син Божий“. 44 Також насміхалися з Нього й розбйники, що з Ним були розп'яті. 45 А від години шостої аж до години дев'ятої — тémрява стала по цíлій землі! 46 А коло години дев'ятої скрикнув Ісус гучним голосом, кажучи: „Елí, Елí, ламá савахтáні?“ цебто: „Боже Мíй, Боже Мíй, нáшо Мене Ти покинув?“ 47 Дехто ж із тих, що стояли там, це почули й казали, що Він кличе Іллó. 48 А один із них

зараз побіг і взяв гúбку та, оцтом її напóвнивши, настромив на тростіну й давав Йому пити. 49 Інші казали: „Чекай но, побáчмо, — чи прийде Ілля визволяти Його“. 50 А Ісус знову голосом гучним скрикнув, — і духа віддав. 51 І ось завíса у храмі роздерлась надвóє — від вéрху аж додолу, і земля потряслáся, і зачалý розпадáтися скелі, 52 і повíдкривались гробí, і повставало багато тіл спочилих святих, 53 а з гробів повиходивши, по Його воскресінні, до міста святого ввійшли, і багатьом з'явились. 54 А сотник та ті, що Ісуса з ним стереглí, як землетруса побачили, і те, що там сталося, налякалися дúже й казали: „Він був справді Син Божий!“ 55 Було там багато й жіноч, що дивилися здáлека, і що за Ісусом прийшли з Галіéї, і Йому прислугóвали. 56 Між ними булá Марія Магдалина, і Марія, маті Якова й Йóсипа, і маті синів Зеведéєвих. 57 А коли настав вечір, то прийшов муж багатий із Аrimatéї, на ім'я Йóсип, що й сам був навчався в Ісуса. 58 Він прийшов до Пилата й просив тіла Ісусового. Пилат ізвелів тоді видати. 59 І взяв Йосип Ісусове тіло, обгорнув його в чисте полотно, 60 і поклав його в гробі новóму своїм, що був висíк у скелі. До дверей гробовíх привалив він великого каменя, та й відішов. 61 Булá ж там Марія Магдалина та інша Марія, що сиділі насу́проти грóбу. 62 А наступного дня, що за п'ятницю, до Пилата зібралися первосвященики та фарисеї, 63 і казали: „Пригадали ми, пане, собі, що обмáнець отой, як живий іще був, то сказав: „По трьох днях Я воскрéсну“. 64 Звели ж грíб стерегти аж до третього дня, щоб учні Його не прийшли, та й не вкрали Його, і не сказали нарóдові: Він із мертвих воскрес! І буде остання обмана гíрша за першу“. 65 Відказав їм Пилат: „Сторóжу ви маєте, — ідіть, забезпечте, як знаєте“. 66 І вони відійшли, і, запечáтавши каменя, біля грóбу сторожу поставили.

28 Як минула ж субота, на світанку дня першого в тижні, прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити грíб. 2 І великий ось ставсь землетrús, бо зíйшов із неба Ангол Господній, і, приступивши, відвалив від гробу каменя, та й сів на ньому. 3 Його ж постать булá, як та бlíскавка, а шати його були білі, як сніг. 4 І від стрáху перед ним затряслася сторóжа, та й стала, як мертвa.

5 А

ангол озвався й промовив жінкам: „Не лякайтесь, бо я знаю, що Ісуса розп'ятого це ви шукаєте. 6 Нема Його тут, — бо воскрес, як сказав. Підійдіть, — подивіться на місце, де знахідився Він. 7 Ідіть же хутко, і скажіть Його учням, що воскрес Він із мертвих, і ото випереджує вас в Галілеї, — там Його ви побачите. Ось, вам я звістив!“ 8 І пішли вони хутко від гробу, зо страхом і великою радістю, і побігли, щоб учнів Його сповістити. 9 Аж ось перестрів їх Ісус і сказав: „Радійте!“ Вони ж підійшли, обняли Його ноги і вклонились Йому до землі. 10 Промовляє тоді ім Ісус: „Не лякайтесь! Ідіть, повідомте братів Моїх, — нехай вони йдуть у Галілею, — там побачать Мене!“ 11 Коли ж вони йшли, ось дехто зо сторожі до міста прийшли та й первосвященикам розповілій все, що сталося. 12 І, зібравшись зо старими, вони врадили раду, і далий сторожі чимало срібняків, 13 і сказали: „Розповідайте: Його учні вночі прибули, — і вкрали Його, як ми спали. 14 Як почує ж намісник про це, то його ми переконаємо, і від клопоту візволимо вас“. 15 І, взявши вони срібнякій, зробили, як навчено їх. І пронеслося слово оце між юдеями, і тримається аж до сьогодні. 16 Одинацять же учнів пішли в Галілею на гору, куди звелів їм Ісус. 17 І як вони Його вгледіли, поклонились Йому до землі, а дехто ваагався. 18 А Ісус підійшов і промовив до них та й сказав: „Дáна Мені всяка влада на небі й на землі. 19 Тож ідіть, і навчіть всі народи, християчи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, 20 навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я перебуватиму з вами повсякденно аж до кінця віку“! Амінь. (αὶ δὲ γε γένεται)

Від Марка

1 Початок Євангелії Ісуса Христа, Сина Божого.

2 Як у пророка Ісаї написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує. **3** Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежкі Йому!“ — **4** виступив був так Іван, що в пустині хрестив та проповідував хрещення на покайння — для прощення гріхів. **5** I до нього приходила вся країна Юдейська та всі єрусалимляни, і в ріці Йордані від нього хрестилися вони, і визнавали гріхи свої. **6** А Іван зодягався в одежду з верблюжого волосу, і мав пояс ремінний на стегнах своїх, а ів сарану та мед польовий. **7** I він проповідував, кажучи: „Услід за мною йде Потужніший від мене, що Йому я негідний, нагнувшись, розв'язати ремінця від узуття Його. **8** Я хрестив вас водою, а Той вас хреститиме Духом Святым“. **9** I сталося тими днями, — пришов Ісус з Назарету Галілейського, і від Івана хрестився в Йордані. **10** I зараз, коли Він виходив із води, то побачив Іван небо розкрите, і Духа, як голуба, що сходив на Нього. **11** I голос із неба почувся: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Його!“ **12** I зараз повів Його Дух у пустиню. **13** I Він був сорок днів у пустині, випробовуваний від сатані, і перебував зо звіриню. I служили Йому анголі. **14** А коли Іван відданий був, то пришов Ісус до Галілеї, і проповідував Божу Євангелію, **15** і говорив: „Збулися часи, — і Боже Царство наблизилось. Покайтесь, і віруйте в Євангелію!“ **16** А коли Він проходив біля Галілейського моря, то побачив Сімона та Андрія, брата Сімонового, що невода в море закидали, — бо рибалки були. **17** I сказав їм Ісус: „Ідіть услід за Мною, — і зроблю, що станете ви ловцями людей“. **18** I зараз вони свого невода кинули, — та й пішли вслід за Ним. **19** А коли недалеко пришов, то побачив Він Якова Зеведеяного та брата його Івана, що й вони в човні невода лагодили. **20** I зараз покликав Він їх. I вони залишили батька свого Зеведея в човні з робітниками, — і пішли вслід за Ним. **21** I приходять вони в Капернаум. I негайно в суботу ввійшов Він у синагогу, і навчати зачав. **22** I дивувались науці Його, бо навчав Він їх, як можновладний, а не як ті книжники. **23** I зараз у

їхній синагозі знайшовся один чоловік, що мав духа нечистого, і він закричав, **24** і сказав: „Щó Тобі до нас, Ісусе Назаряніне? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хтó Ти, — Божий Святий“. **25** Iсус же Йому заказав: „Замовчи, і вийди з нього!“ **26** I затряс дух нечистий того, і, скрикнувши голосом гучним, вийшов із нього. **27** I жахнулися всі, — аж питали вони один єдного, кажучи: „Що це таке? Нова наука із потугою! Навіть духам нечистим наказує Він, — і вони Його слухають“. **28** I чутка про Нього пішла хвилі тієї по всій Галілейській країні. **29** I вийшли вони із синагоги небаювом, і прийшли з Яковом та Іваном до дому Сімонового й Андрієвого. **30** A тёща Сімонова лежала в гарячці; і зараз сказали про неї Йому. **31** I Він підійшов і підвів її, уявивши за руку, — і гарячка покинула ту, — і вона зачала прислуговувати їм. **32** A як вечір настав, коли сонце зайдло, то стали принісити до Нього недужих усіх та біснувáтих. **33** I все місто зібралося перед дверима. **34** I Він уздоробив багатьох, на різні хвороби недужих, і багатьох демонів повиганяв. А демонам не дозволяв Він казати, що знають Його. **35** A над ранком, як дуже ще темно булó, уставши, Він вийшов і пішов у місце самітне, і там молився. **36** A Сімон та ті, що були з ним, поспішили за Ним. **37** I, знайшовши Його, вони кажуть Йому: „Усі шукають Тебе“. **38** A Він промовляє до них: „Ходім в інше місце, до сіл та окблишніх міст, щоб і там проповідувати, бо на те Я пришов“. **39** I пішов, і проповідував в їхніх синагогах по всій Галілеї. I демонів Він виганяв. **40** I приходить до Нього прокажений, благає Його, і на коліна впадає та й каже Йому: „Коли хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ **41** I змилосéрдився Він, — простяг руку Свою, і доторкнувся до нього, та й каже Йому: „Хóчу, — будь чистий!“ **42** I проказа зійшла з нього хвилі тієї, — і чистим він став. **43** A Він, погрозивши Йому, зараз вислав його, **44** і Йому наказав: „Гляди, — не оповідáй нічого нікому. Але йди, покажися священикові, і принеси за своє очищення, що Мойсей заповів, ім на свідбóтво“. **45** A він, вийшовши, став багато оповідáти й говорити про подію, так що Він не міг явно ввійти вже до міста, але перебувáв віддалік по самітних місцях. I сходилися звідсюди до Нього.

2 Коли ж Він по кількох днях прийшов знов до Капернауму, то чутка пішла, що Він у дома. **2** І зібралось багато, аж вони не вміщалися навіть при дверях. А Він їм виголошував слово. **3** І прийшли ось до Нього, несучи розслабленого, якого нéсли четверо. **4** А що через нарбд до Нього наблизитися не могли, то стелю розкрійли, де Він був, і пробравши, звісили ложе, що на ньому лежав розслаблений. **5** А Ісус, віру їхню побачивши, каже розслабленому: „Відпускаються, сину, гріхи тобі!“ **6** Там же сиділи дехто з книжників, і в серцях своїх думали: „Чого Він говорить отак? Зневажає Він Бога. Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?“ **8** І зараз Ісус відчув Духом Своїм, що вони так міркують собі, і сказав їм: „Щó таке ви в серцях своїх думаете? **9** Щó легше: сказати розслабленому: „Гріхи відпускаються тобі“, чи сказати: „Уставай, візьми ложе своє та й ходи?“ **10** Але щоб ви знали, що Син Людський має владу прощати гріхи на землї“, — каже розслабленому: **11** „Тобі Я наказую: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ **12** І той устав, і негайно взяв ложе, — і вийшов перед усіма, так що всі дивувались і слáвили Бога, і казали: „Ніколи такого не бачили ми!“ **13** І вийшов над море Він знов. А ввесь нáтовп до Нього приходив, — і Він іх навчав. **14** А коли Він проходив, то побачив Левія Алфієвого, що сидів на мýтниці, і каже йому: „Іди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. **15** Коли ж Він сидів при столі в його домі, то багато мýтників і грішників сиділи з Ісусом та з єчнями Його; бо було іх багато, і вони ходили за Ним. **16** Як побачили ж книжники та фарисеї, що Він єсть із грішниками та з мýтниками, то сказали до учнів Його: „Чому ти Він єсть із мýтниками та з грішниками?“ **17** А Ісус, як почув, промовляє до них: „Лíкаря не потребують здорові, а slabі. Я не прийшов кликати праведних, але грішників (на покаяння).“ **18** А учні Іванові та фарисейські постили. І приходять вони, та й говорять до Нього: „Чому учні Іванові та фарисейські постять, а учні Твої не постять?“ **19** Ісус же промовив до них: „Хіба постити можуть гості весільні, поки з ними є молодий? Доки мають вони молодого з собою, то постити не можуть. **20** Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — то й постити будуть вони за тих днів. **21** І не пришивáє ніхто до старої одежі

латки з сукна сирового, а як ні, то край латки нової одірветься там від старого, — і дірка стане ще гірша. **22** І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюкі, а то попрориває вино бурдюки, — і вино й бурдюки пропадуть, а вливають вино молоде до нових бурдюків“. **23** І сталося, як Він перехόдив ланами в суботу, Його учні дорогою йшли, та й стали колосся зривати. **24** Фарисеї ж казали Йому: Подивись, чому роблять у суботу вони, чого не годиться?“ **25** А Він їм відказав: „Чи ж ви не читали ніколи, що зробив був Давид, як потребу він мав та сам зголоднів був і ті, що були з ним? **26** Як він увійшов був до Божого дому — за первосвященника Авіятара, — і спожив хліби показні, яких їсти не можна булó, — тільки священикам, — і дав він і тим, хто був із ним?“ **27** І сказав Він до них: „Субота постала для чоловіка, а не чоловік для суботи, **28** а тому то Син Людський Господь і суботі“.

3 І Він знову до синагоги ввійшов. І був там один чоловік, який мав суху руку. **2** І, щоб обвинуватити Його, наглядали за Ним, чи Він у суботу того не вздоробить. **3** І говорить Він до чоловіка з сухою рукою: „Стань посередині!“ **4** А до них промовляє: „У суботу годиться робити добре, чи робити лихе, життя зберегти, чи погубити?“ Вони ж мовчали. **5** І споглянув Він із гнівом на них, засмучений закам'янілістю їхніх сердць, і сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ **6** Той простяг, — і рука йому стала здорована! **6** Фарисеї ж негайно пішли та з іродіянами раду зробили на Нього, — як Його погубити. **7** А Ісус із Своїми єчнями вийшов над море. І нáтовп великий ішов вслід за Ним із Галілеї з Йudeї, **8** і з Єрусалиму, і з Ідумеї, і з-за Йордання, і з Тýру й Сидону. Нáтовп великий, прочувши, як багато чинив Він, зібрався до Нього. **9** І сказав Він до єчнів Своїх наготовити човна Йому, через нáтовп, щоб до Нього не тýснулись. **10** Бо Він багатьох уздоробив, так що хто тільки нéмочі мав, то тýслись до Нього, щоб Його доторкнúтись. **11** І духи нечисті, як тільки вбачали Його, то падали ницьма перед Ним, і кричали й казали: „Ти Син Божий!“ **12** А Він їм суворо наказував, щоб вони Його не виявляли. **13** І Він вийшов на гору, і покликав, кого Сам хотів; вони ж приступили до Нього. **14** І визначив дванадцятьох, щоб із Ним перебували, і

щоб послати на проповідь їх, 15 і щоб мали вони відому вздоровляти недуги й вигонити дімовін. 16 І визначив Він оцих Дванадцятьох: Симона, і дав йому імення Петро, 17 і Якова Зеведеєвого, і Івана, брата Якова, і дав їм імена Воанергес, цебто „сини грбомові“, 18 і Андрія, і Пилипа, і Вартоюомія, і Матвія, і Хому, і Якова Алфієвого, і Тадея, і Симона Кананіта 19 та Юду Іскрапіотського, що й видав Його. 20 І приходять до дому вони. І знову зібрались наріду, що вони не могли навіть хліба з'їсти. 21 І коли Його близкі почули, то вийшли, щоб узяти Його, бо говорено, ніби Він несамовитий. 22 А книжники, що поприходили з Єрусалиму, казали: Має Він Вельзевула, і виганяє дімовін силою князя дімовін. 23 І, закликавши їх, Він у притчах до них промовляв: „Як може сатана сатану виганяти? 24 І коли царство поділиться супроти себе, — не може встояти те царство. 25 І коли дім поділиться супроти себе, — не може встояти той дім. 26 І коли б сатана сам на сеbe повстав і поділився, то не зможе встояти він, але згине. 27 Ніхто бо не може вдертись у дім дужого, та й пограбувати добро Його, якщо перше не зв'яже дужого, і аж тоді пограбує господу Його. 28 Поправді кажу вам, що прбстяться людським синам усі прбрхі та богозневаги, хоч би як вони богозневажали. 29 Але, хто богозневажить Духа Святого, — повіки йому не відпуститься, алі гріху вічному він підпадає“. (aiōn g165, aiōnios g166) 30 Бож казали вони: „Він духа нечистого має“. 31 І поприходили мати Його та брати Його, і, бсторонь ставши, послали до Нього і Його викликали. 32 А наріду кругом Нього сидів. І сказали Йому: „Ото мати Твоя, і брати Твої, і сестри Твої он про Тебе питаются бсторонь“. 33 А Він їм відповів і сказав: „Хтό Моя мати й брати?“ 34 І поглянув на тих, що круг Нього сиділи, і промовив: „Ось мати Моя та браття Мої! 35 Бо хто Божу волю чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати“.

4 І знову почав Він навчати над морем. І зібралось до Нього багато наріду, так що Сам Він до човна на морі ввійшов і сидів, а нарідуувесь був на землі покрай моря. 2 І багато навчав Він їх притчами, і в науці Своїй їм казав: 3, „Слухайте, — вийшов сіяч ось, щоб сіяти. 4 І як сіяв, упало зерно одне край дороги, — і налетіли пташкі, і

йогó повидъбували. 5 Друге ж упало на ґрунт кам'яністий, де не мало багато землі, — і негайно зійшло, бо земля неглибока булá; 6 а як сонце зійшло — то зів'яло, і, коріння не мавши, усохло. 7 А інше впalo між тéрен, і вигнався терен, і його поглушив, — і плóду воно не далó. 8 Інше ж упало на добрую землю, — і дало плíд, що посхóдив і ріс; і видало втрíдцяtero, у шістдесят і в сто раз“. 9 І сказав: „Хто має вúха, щоб слухати, — нехай слухае!“ 10 І, як остався Він насамоті, Його запитали найближчі з Дванадцятьма про цю прйтчу. 11 І Він їм відповів: „Вам дáно пізнати таємніці Божого Царства, а тим, що за вами, усе відбувається в притчах, 12 щоб „оком дивились вони — і не бачили, вúхом слухали — і не зрозуміли, щоб коли вони не навернúлися, і відпущені будуть гріхи їм!“ 13 І Він їх запитав: „Ви не розумієте притчі цієї? І як вам зрозуміти всі притчі! 14 Сіяч сіє слово. 15 А котрі край дороги, де сіється слово, — це ті, що як тільки почують, то зараз приходить до них сатана, і забирає слово, посіяне в них. 16 Так само й посіяні на кам'яністому ґрунті, — вони, як почують те слово, то з радістю зараз приймають Його, 17 та коріння не мають у собі й непостійні; а згòдом, як ýтиск або переслідування наступає за слово, вони спокушаються зараз. 18 А між терен посіяне, — це ті, що слухають слово, 19 але клóпоти цьогосвітні й омана багатства та різні бажання ввіходять, та й заглушують слово, — і плóду воно не дає. (aiōn g165) 20 А посіяне в добрую землю — це ті, що слухають слово й приймають, — і родять утрíдцяtero, у шістдесят і в сто раз“. 21 І сказав Він до них: „Чи світло приносять на те, щоб поставити Його під посудину, чи може під ліжко? А не щоб поставити на світильнику? 22 Бо немає нічого захованого, що не віявиться, і немає таємного, що не вийде наяв. 23 Хто має вúха, щоб слухати, — нехай слухае!“ 24 І сказав Він до них: „Уважайте, що чуєте: Якою мірою будете міряти, такою відмірюють вам, і додадуть вам. 25 Бо хто має, то дається йому, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має“. 26 І сказав Він: „Так і Боже Царство, як той чоловік, що кидає в землю насіння, 27 і чи спить, чи встає він удень та вночі, а насіння пускає пárостки та росте, хоч не знає він, як. 28 Бо родить земля сама з себе: перше врúна, потім кóлос, а тоді повне збіжжя на

колосі. **29** А коли плід доспіє, зараз він „посилає серпá, бо настали жнивá“. **30** І сказав Він: „До чого прирівняємо Царство Боже? Або в якій притчі предстаюм його? **31** Воно — як те зéрно гíрчицне, яке, коли сіється в землю, найдрібніше за всі зéмні насіння. **32** Як посіяне ж буде, виростає, і стає над усі зéлля більше, і віття пускає велике такé, що кúблитись може в тіні його птаство небесне“. **33** І такими притчами багатьомá Він їм слово звіщав, поскільки вони могли слухати. **34** І без притчі нічого Він їм не казав, а учням Своїм самотою вияснював усе. **35** І сказав Він до них того дня, коли вечір настав: „Переплýньмо на той бíк“! **36** І, лишивши нарóд, узяли із собою Його, як у чóвні Він був; і інші човні були з Ним. **37** І знялася ось буря велика, а хвілі вливалися в чóвен, аж чóвен водою вже був перепóвнivся! **38** А Він спав на кормí на подушці... І вони розбудили Його та й сказали Йому: „Учителю, чи Тобі байдужé, що ми гинемо?“ **39** Тоді Він устав, і вітрові заборонив, і до моря сказав: „Мовчи, перестань!“І стих вíтер, — ітиша велика настала. **40** І сказав Він до них: „Чого ви такі полохливі? Чому віри не маєте?“ **41** А вони налякалися стрáхом великим, і говорили один до однóго: „Хто ж це такий, що вíтер і море слухnýні Йому?“

5 І на другий бíк моря вони прибулý, до землі Гадарíнської. **2** І як вийшов Він із чóвна, то зараз Його перестрів чоловíк із могильних печéр, що мав духа нечистого. **3** Він мéшкання мав у гробáх, і ніхто й ланцюгáми зv'язати не міг його, **4** бо часто кайданами та ланцюгáми в'язали його, але він розривав ланцюгí та кайдáни торóщив, — і ніхто не міг угамувáти його. **5** І він повсякáс перебувáв день і ніч у гробáх та в горáх, — і кричав, і бився об камíння. **6** А коли він Ісуса побачив здалéка, то прибíг, і вклонився Йому, **7** і закричав гучníм голосом, кажучи: „Що до мене Тобi, Ісусе, Сину Бога Всеvíшнього? Богом Тебе заклинаю, — не муч Ти мене!“ **8** Бо сказав Він Йому: „Вíйди, дúше нечистий, із людíни!“ **9** І запитав Він його: „Як тобi на im'я?“А той віdpovíв: „Легíбн мені йménня — багато бо нас“. **10** І він Його дúже просив, щоб їх не висилав із тієї землі. **11** Пасся ж там на горі гурт великий свинéй. **12** І просилися дéмони, кажучи: „Пошли нас у свинéй,

щоб у них ми ввíйшли“. **13** І дозволив Він їм. І повихóдили духи нечисті, і в свиней увíйшли. І гурт кинувся з кручí до моря, — а було зо двi тисячí їх — і вони потопилися в морі. **14** А їхні паствуhi повtíkali та в містí й по селах зvистili. І повихóдили люди побачити, щó сталося. **15** І прийшли до Ісуса й побачили, що той біснуватий, що мав легíбна, убрáний сидів, і при умí, — і полякались вони. **16** Самовíдцí ж їм розповíлý, щó сталося з тим біснуватим, також про свиней. **17** І вони стали благати Його, щоб пíшов Собí з їхнього кráю. **18** А як Він сів до чóвна, то біснуватий став просити Його, щоб залишítisя з Ним. **19** Ісус же Йому не дозволив, а промовив до нього: „Іди до дому свого, до своїх, і їм розповíж, які речі великі Господь учинив тобi, і як змилувáвся над тобою!“ **20** І пíшов він та в Десятимістí зачав проповíдувати, які речі великі Ісус учинив Йому. І всí дивувались! **21** І коли переплив Ісус чóвном на той бíк ізнов, то до Нього зібралось багато нарódu. І був Він над морем. **22** І приходить один із старших синагоги, на імennя Яíр, і, як побачив Його, припадає до нíг Йому, **23** і дúже благає Його та говорить: „Моя дóчка kíncáeťsya. Прийди ж, поклади Свої руки на неї, щоб видужала та жila!“ **24** І пíшов Він із ним. За Ним нáтовp великий ішов, і тиснувсь до Нього. **25** А жінка одна, що дванадцять рóків хворою на кровотéчу булá, **26** що чимало натéрпíлася від багатьох лíкарів, і витратила все добро свое, та ніякої помочi з того не мала, а прийшла ще до гíршого, **27** як зачula вона про Ісуса, пíдійшла через нáтовp іzzádu, і доторкнúлась до одежí Його. **28** Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнусь до одежі Його, то одýжаю“. **29** І висохло хвілі тієї джерело кровотечі її, і тілом відчула вона, що видужала від недýги! **30** І в ту мить Ісус вичув у Собí, що вийшла з Нього сила. І Він до нарódu звернувся й спитав: „Хто доторкнувсь до Моеї одежі?“ **31** І відказали Йому Його учні: „Ти бачиш, що тисне на Тебе нарód, а питаєшся: Хто доторкнувся до Мене?“ **32** А Він навкругi поглядав, щоб побачити ту, що зробила оце. **33** І жінка злякалась та затрусила, бо знала, що сталося їй. І вона пíдійшла, і впала ницьма перед Ним, — і всю правду Йому розповіла. **34** А Він їй сказав: „Твоя вíра, о дóчко, спасла тебе; іди з мýром, і здорововою будь від своєї недýги!“ **35**

Як Він ще говорив, приходять ось від старшини синагоги та й кажуть: „Дочка твоя вмерла; чого ще турбуеш Учителя?“ **36** А Ісус, як почув слово сказане, промовляє до старшини синагоги: „Не лякайсь, — тільки віруй! **37** І Він не дозволив іти за Собою нікому, тільки Петрові та Якову, та Іванові, братові Якова. **38** І приходять у дім старшини синагоги, і Він бачить метушні та людей, що плакали та голосили. **39** А ввійшовши, сказав Він до них: „Чого ви метушитеся та плачете? Не вмерло дівчá, але спить!“ **40** І вони насміхалися з Нього. А Він усіх віпровадив, узяв батька дівчати та матір, та тих, хто був із Ним, і ввійшов, де лежало дівча. **41** І взяв Він за руку дівча та й промовив до Нього: „Талітá, кўмі“що значить: „Дівчáтко, кажу тебе — встань!“ **42** І в ту мить підвелся й ходило дівчá; а рóків мало з дванадцять. І всі зараз жахнулися з дива великого! **43** А Він наказав їм суворо, щоб ніхто не довідавсь про це. І дати їй їсти звелів.

6 **1**, вийшовши звідти, Він прийшов до Своєї бáтьківщини, а за Ним ішли учні Його. **2** Як настала ж субота, Він навчати почав у синагóзі. І багато-хто, чувши, дивуватися стали й питали: „Звідки в Нього оце? І що за мудрість, що дáна Йому? І що за чуда, що стаються руками Його? **3** Хіба ж Він не тéсяlia, син Маріїн, брат же Якову, і Йосипу, і Юді та Сíмонові? А сестри Його хіба тут не між нами?“І вони спокушалися Ним. **4** А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчíзni своїй, та в родині своїй, та в домі своїm“. **5** І Він тут учинити не міг чуда жодного, тільки деяких хворих, руки поклавши на них, уздоровíв. **6** І Він дивувавсь іх невíрству. І ходив Він по сéлах навкруг та навчав. **7** І, закликавши Дванадцятьох, зачав їх по двох посылати, і влáду їм дав над нечистими дúхами. **8** І звелів їм нічого в дорогу не брати, крім пáлицí тільки самої: ні тóрби, ні хлíба, ані мідякíв у свíй чéрес, **9** а ходити в сандáлях, „і двох убрань не носити“. **10** І промовив до них: „Коли ви де ввíйдете в дім, залишáйтесь там, аж поки не вийдете звідти. **11** А як місто яке вас не прýйме, і не послухаютъ вас, то, виходячи звідти, обтрусь порох, що в вас під ногами, на свíдчення супроти них. Поправді кажу вам, — легше будé Содóму Й Гомóррі дня судного, аніж місту томý!“ **12** І вийшли вони, і проповідували, щоб кáялися. **13** І багато вигóнили дéмонів, і оливою хворих багато

намáшували — і віздоровляли. **14** І прочув про Ісуса цар Ірод, — бо ім'я Його стало загáльно відóме, — і сказав, що то Іван Христитель із мертвих воскрес, і тому твóряться чúда від нього. **15** Інші впевнýли, що Ілля Він, а знов інші казали, що пророк, або як один із пророків. **16** А Ірод, прочувши, сказав: „Іван, якому я голову стяв був, — оце він воскрес!“ **17** Той бо Ірод, пославши, скопíв був Івана, і в в'язниці закув його, через Іродіáду, дружину брата свого Пилипа, бо він одружíвся був із нею. **18** Бо Іван казав Іродові: „Не годíться тобі мати за дружину жінку брата свого!“ **19** А Іродіáда лóтилась на Нього, і хотіла йому смерть заподіяти, та не могла. **20** Бо Ірод боявся Івана, знавши, що він муж праведний і святий, і беріг його. І, його слухаючи, він дуже бентéжився, але слухав його залюбкí. **21** Та настав день догíдний, коли дня нарóдження Ірод справляв був бенкéта вельмóжам своїм, і тисячникам, і галíлейській старшині, **22** і коли прийшла дочка тієї Іродіяди, і танцювала, і сподобалася Іродові та присутнім із ним при столі, — тоді цар промовив до дівчини: „Проси в мене, чого хочеш, — і дам я тобі!“ **23** І поклявся він їй: „Чого тільки від мéне попросиш, то дам я тобі, — хоча б і пíвцарства могó!“ **24** Вона ж вийшла, і спіталася матері своєї: „Чого маю просити?“ А та відкзала: „Голову Івана Христителя“. **25** І зараз квапліво вернулася вона до царя, і просила, говорячи: „Я хочу, щоб дав ти негайно мені на полýмиску голову Івана Христителя!“ **26** І засмутився цар, але через клятву й з-за тих, що з ним були при столі, не схотів її відмовити. **27** І цар зараз послав воякá, і звелів принéсти Іванову голову. **28** І пíшов він, і стяв у в'язниці Івана, і приніс його голову на полýмискові, і дівчати віддав, а дівча віддало її своїй матері. **29** А коли його учні зачули, то прийшли, і взяли його тіло, і до гробу поклали його. **30** І посхóдилися до Ісуса апóстоли, і розповілі Йому все, — як багато зробили вони, і як багато навчили. **31** І сказав Він до них: „Ідіть осібно самі до безлóдного місця, та трохи спочиньте“. Бо багато народу прихóдило та відбувало, аж навіть не мали коли й поживитись. **32** І відпливлі вони чóвном окремо до місця безлóдного. **33** І побачили їх, коли плýнули, і багато-хто їх розпíзнали. І пíшки побігли туди з усіх міст, та й їх вýпередили. **34** І, як вийшов

Ісус, Він побачив багато наріду, — і змілувався над ними, бо були „немов вівці, що не мають пастуха“. І зачав їх багато навчати. **35** І, як минуло вже часу доволі, підійшли Його учні до Нього та й кажуть: „Це місце безлюдне, а година вже пізня. **36** Відпусти їх, — нехай підуть в осаді та села близькі, і куплять собі чого їсти“. **37** А Він відповів і сказав їм: „Дайте їсти їм вій“. Вони ж відкazали Йому: „Чи ми маємо піти та хліба купити на двісті динаріїв, і дати їм їсти?“ **38** А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба? Ідіть, побачте!“ І розізвавши, сказали: „П'ять хлібів та дві риби!“ **39** І звелів їм усіх на зеленій траві посадити один біля бального. **40** І розсілись рядами вони, по сто та по п'ятдесят. **41** І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив, і поламав ті хлібій, і дав учням, щоб клали перед ними, і дві риби на всіх поділив. **42** І всі їли й наїлися! **43** А з кусків позосталих та з риб назирали дванадцять повних кошів. **44** А тих, хто хліб споживав, було тисяч із п'ять чоловіка! **45** І зараз звелів Своїм учням до човна сідати, і на той бік поплінути до Віфсаїди, раніше Його, поки Сам Він відпустить нарід. **46** І Він їх відпустив, та й пішов помолитись на гору. **47** А як вечір настав, човен був серед моря, а Він Сам один на землі. **48** Коли ж Він побачив, як вони веслуванням мордуються, — бо вітер їм був супротивний, — о четвертій сторожі вночі підійшов Він до них, по морю йдучий, і хотів їх минути. **49** А вони, як побачили, що йде Він по морю, подумали, що то мара, та й стали кричати, **50** бо Його всі побачили та налякалися. А Він зараз до них обізвався й сказав їм: „Будьте смілі, — це Я, не лякайтесь!“ **51** І ввійшов Він у човен до них, і вітер затих. А вони здивувалися дуже в собі, **52** бо не зрозуміли чуда про хлібій, бо серце їхне було затверділе. **53** Перепливши ж вони, прибули в землю Генісаретську й причалили. **54** І, як вони повиходили з човна, люди зараз пізнали Його, **55** і порозбігались по всій тій околиці, і стали на ложах недужих приносити, де тільки прочули були, що Він є. **56** І куди тільки Він прибував — до сіл, чи до міст, чи до осель, — клали недужих на майданах, і благали Його, щоб могли доторкнутись хоч краю одежі Його. І хто тільки до Нього дотркувався, той був уздороблений!

7 І зібрались до Нього фарисеї та деякі з книжників, які прибули із Єрусалиму, **2** і побачили, що деякі з учнів Його їли хліб руками „нечистими“, цебто невмитими. **3** Бо фарисеї й усі юдеї, зберігаючи передання старших, не їдять, як старанно не вимиють рук; **4** а вернувшись з ринку, вони не їдять, поки не вмиються. Багато є й іншого, що вони прийняли, щоб додерживати: миття чаш, і глеків, і мідянного посуду. **5** І запитали Його фарисеї та книжники: „Чому учні Твої не живуть за переданням старших, але хліб споживають руками нечистими?“ **6** А Він їм відказав: „Добре пророкував про вас, лицемірів, Ісая, як написано: „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхне далеко від Мене. **7** Та однак надаремне шанують Мене, бо навчають наук — людських заповідей“. **8** Занехаявши заповідь Божу, передану людських ви тримаєтесь: обмиваєте глеки та чаші, і багато такого подібного й іншого робите ви“. **9** І сказав Він до них: „Спритно відкидаєте ви заповідь Божу, аби зберегти своє передання. **10** Ісай наказав: „Шануй батька свого та матір свою“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, нехай смертью помре“. **11** А ви кажете: „Коли скаже хто батьку чи матері: Корван, чи дар Богові те, чим би ти скористаєшся від мене хотів, **12** то вже вільно йому не робити нічого для батька чи матері, **13** порушуючи Боже Слово вашим переданням, що його ви самі встановили. І багато такого ви іншого робите“. **14** І Він знову покликав нарід і промовив до нього: „Послухайте Мене всі, і зрозумійте! **15** Немає нічого назовні людіни, що, увіходячи в неї, могло б опоганити її; що ж із неї виходить, — те людіну опоганює. **16** Коли має хто вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **17** А коли від наріду ввійшов Він до дому, тоді учні Його запиталися в Нього про прйтчу. **18** І Він їм відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте? Хіба ж не розумієте ви, що все те, що входить іззовні в людіну, — не може опоганити її? **19** Бо не входить до серця йому, але до живота, і виходить назовні, очищуючи всяку їжу“. **20** А далі сказав Він: „Що з людіни виходить, — те людіну опоганює. **21** І зсередини, із людського серця виходять лихі думки, розпуста, крадіж, душогубства, **22** перелюби, здирства, лукавства, підступ, безстыдства, завидіоще око, богозневага,

гірдощі, бéзум. 23 Усе зло це виходить зсередини, — і людіну опоганює!“ 24 І встав Він, і звідти пішов у землю тýрську й сидонську. І, ввійшовши до дому, Він хотів, щоб ніхто не довідавсь, та не міг утатись. 25 Негайно бо жінка одна, якої дочка мала духа нечистого, прочула про Нього, і прийшла, та й припала до ніг Йому. 26 А ця жінка грекіння булá, родом сирофінкіянка. Вона стала благати Його, щоб із дочкíїї дéмона вигнав. 27 А Він їй сказав: „Дай, щоб перше найлися діти, — не годиться бо хліб забирати в дітей, і кинути щенятам!“ 28 А вона Йому в відповідь каже: „Так, Господи! Ale навіть щенята їдять під столом від дитячих кришóк“. 29 І Він їй сказав: „За слово оце йди собі, — дéмон вийшов із твоєї дочки!“ 30 А коли вона в дім свій вернúлась, то знайшла, що дочкина на постелі лежала, а демон вийшов із неї. 31 І вийшов Він знов із країв тýрських і сидонських, і подався шляхом на Сидон над море Галілейське, через окóлиці Десятимістя. 32 І приводять до Нього глухого немову, і благають Його, щоб руку на нього поклав. 33 І взяв Він його від народу самóго, і вклав пальці Свої Йому в вúха, і, сплюнувши, доторкнувся його язикá. 34 І, на небо споглянувши, Він зідхнув і промовив до нього: „Еффатá; цебто: „Відкрийся!“ 35 І відкрилися вúха Йому, і путо його язика розв'язалось негайно, — і він став говорити виráзно! 36 А Він їм звелів, щоб нікому цього не розповідали. Та що більше наказував їм, то ще більш розголóшували. 37 І дуже всі дивувалися та говорили: „Він добре все робить: глухим дає чути, а німим — говорити!“

8 Тими днями, коли було знóву багато нарóду, а їсти не мали чого, покликав Він ýчнів Своїх та й промовив до них: 2 „Жаль мені тих людей, що вже три дні з Мною захóдяться, та їсти не мають чого. 3 А коли відпушу їх голодних до їхніх домівок, то ослаbнуть у дорозі, бо деякі з них поприходили здáлека“. 4 І відказали Йому Його ýчні: „Звідки зможе хто нагодувати їх хлібом отут у пустині? 5 А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж повідомили: „Сéмеро“. 6 Тоді Він нарóду звелів на землі посідати. І, взявши сéмеро хліба, віddавши подяку, Він поламав і дав учням Своїм, щоб роздати. А вони роздавали нарóдові, 7 І мали вони трохи рýбок; і Він їх поблагословив, і роздати звелів також їх. 8 І всі їли й найлися,

а з позосталих кусків сім кошів назирали. 9 А їдців було тисяч з чотири! 10 І всі Він негайно до чóвна з Своїми ýчнями, та й прибув до землі далманутської. 11 І вийшли фарисеї, і почали сперечатися з Ним, і, Його випробóвуючи, хотіли від Нього ознáки із неба. 12 А Він тяжко зідхнув у Своїм дусі й промовив: „Якої ознаки цей рід вимагає? Поправді кажу вам, що родові цьому ознака не буде дана!“ 13 І покинув Він їх, усів знóву до чóвна, і на той бік відбúв. 14 І забули вони взяти хліба, і крім однóго буханця, у чóвні не мали з собою нічого. 15 А Він їм наказував та говорив: „Стережіться уважливо фарисейської розчýни й розчини Іродової!“ 16 Вони ж міркували й казали один до одного, що хліба не мають вони. 17 А Ісус, зnavши те, промовляє до них: „Чого ви міркуєте, що хліба не маєте? Чи ви ще не знаєте й не розумієте? Чи ще маєте серце своє затверdlim? 18 „Мавши очі — не бачите, і мавши вúха — не чуете?“ І не пам'ятаєте, 19 коли п'ять хлібів Я ламав на п'ять тисяч, — скільки повних кошів із кусків ви зібрали?“ Вони кажуть до Нього: „Дванадцять“. 20 „А як сім на чотири тисячі, — скільки кошіків повних з кусків ви зібрали?“ відказують: „Сім“. 21 І сказав Він до них: „Ви ще не розумієте?“ 22 І приходять вони в Віfсаїду. І приводять до Нього слíпого, і благають Його, щоб доторкнúвся до нього. 23 І взяв Він слíпого за руку, та й вивів його за село. І послінivши очі Йому, поклав руки на нього, і питався Його, чи що бачить. 24 І, зиркнувши, сказав той: „Я бачу людей, які ходять, немов би дерéва“. 25 Потім знóв Він поклав Свої руки на очі Йому, — і прозрів той, і одужав, і виráзно став бачити все! 26 І послав Він додому Його й наказав: „До села й не заходь, і нікóму в селі не розповідáй!“ 27 Потому пішов Ісус й ýчні Його до сіл Кесарї Пилипової, а в дорозі питав Своїх ýчнів, говорячи їм: „За кого Мене люди вважають?“ 28 Вони ж відповілі Йому, кажучи: „За Івана Христителя, другі — за Іллó, а інші — за однóго з пророків“. 29 І Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро Йому в відповідь каже: „Ти — Христос!“ 30 І Він заборонив їм, щоб нікому про Нього вони не казали! 31 І почав їх навчати, що Синові Людському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященики, і книжники, і Він буде вбитий, —

але третього дня Він воскресне. **32** І те слово казав Він відкрито. А Петро узяв нáбíк Його, і Йому став перечити. **33** А Він обернувся й поглянув на учнів Своїх, та й Петру докорів і сказав: „Відступись, сатано, від Мене, бо дýмаєш ти не про Боже, а про лóдське!“ **34** І Він покликав народ із Своїми учнями, та й промовив до них: „Коли хоче хтийти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай вíзьме свого хреста та й за Мною йде! **35** Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто згубить душу свою ради Мене та Євангелії, той її збереже. **36** Яка ж кóристь людіні, що здобудé ввесь світ, але душу свою занапáстить? **37** Або що назамін дaсть людіна за душу свою? **38** Бо хто буде Мене та Моеї науки соромитися в роді цім перелóбнім та грішнім, того посorомиться також Син Людський, як прийде у славі Свого Отця з анголáми святими“.

9 І сказав Він до них: „Поправді кажú вам, що деякі з тут-о прийvних не скuштúють смерти, аж поки не бáчитимуть Царства Божого, що прийшло воно в силі“. **2** А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, та й веде їх осібно на гору високу самих. І Він переобразíвсь перед ними. **3** І стала одeжа Його осяйná, дуже біла, як сніг, якої білýльник не зміг би так вíблити на землі! **4** І з'явивсь їм Іллá та Мойсей, і розмовляли з Ісусом. **5** І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Учителю, дóбре бути нам тут! Поставмо ж собі три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“. **6** Бо не знав, що казати, бо були перелякані. **7** Та хmара ось їх заслонíла, і голос почувся із хmари: „Це Син Мій Улóблений, — Його слухайteся!“ **8** І зараз, звівши очі свої, вони вже нікóго з собою не бачили, крім Самого Ісуса. **9** А коли з гори сходили, Він їм наказав, щоб нікóму того не казали, щó бачили, аж поки Син Людський із мертвих воскресне. **10** І вони заховали те слово в собі, сперечуючися, щó то є: „воскреснути з мертвих“. **11** І вони запитали Його та сказали: „Щó це книжники кажутъ, нíби треба Іллі перш прийти?“ **12** А Він відкazав їм: „Тож Іллá, коли прийde попéреду, усе приготóе. Та як же про Людського Сина написано, що мусить багато Він вýтерпiti, і буде зневáжений? **13** Але вам кажú, що й Іллá був прийшов, — та зробили Йому, щó

тільки хотіли, як про нього написано“. **14** А коли повернулись до учнів, коло них вони вглéділи бézlích народу та книжників, що сперечалися з ними. **15** І негайно ввесь нáтовp, як побачив Його, спохнýвся із дива, і назустріч побіг, і став віtати Його. **16** І запитався Він іх: „Про що сперечáетесь з ними?“ **17** І Йому віdpovíв один із нáтовpu: „Учителю, привів я до Тебе ось сина свого, що духа níмого віn має. **18** А як віn де схóпить Його, то ób землю кидає ним, — і віn pínu пускає й зубами скрèгоче та соxne. Я казав Твоїм учням, щоб прогнали Його, — та вони не змогли“. **19** А Він їм у віdpovíдкajе: „О, роде невíрний, — доки буду Я з вами? Доки вас Я терпítиму? Приведіть до Мене його!“ **20** І до Нього того привелý. І як тільки побачив Його, то дух зараз затряс ним. А той, повалившись на землю, став качатися та заливатися pínoю. **21** Він запитав Його бáтька: „Як давнó Йому сталося це?“ Той сказав: „Із дитíнства. **22** І пóчасту кидав віn ним і в огонь, і в води, щоб Його погубити. Але коли можеш що Ти, то змилуйсь над нами, і нам поможи!“ **23** Ісус же Йому віdkazav: „Щодо того твого „коли можеш“, — то тому, хто вíрує, все можливе!“ **24** Зараз бáтько хlop'яti з слízьмí закричав і сказав: „Вíрую, Господi, — поможи недовíрству моému!“ **25** А Ісус, як побачив, що нáтовp збíгається, то нечистому духові заказав, і сказав Йому: „Дúше níмий i глухий, тобі Я наказую: вийди з нього, і більше у нього не входь!“ **26** І, закричавши та míцно затрясши, той вийшов. І віn став, немов мертвий, — аж багато-хто стали казати, що помер віn. **27** А Ісус узяв за руку Його та й пíдвів Його, — і той устав. **28** Коли ж Він до дому прийшов, то учні питали Його самотóю: „Чому мý не могли Його вигнati?“ **29** А Він їм сказав: „Цей ríд не виходить інакше, як тільки віd молитви та посту“. **30** І вони вийшли звідти, і прохóдили по Галілії. А Він не хотів, щоб довíдався хто. **31** Бо Він Своїх учнів навчав і казав їм: „Людський Син буде вýданий людям до рук, і вони Його вб'ють, але вбитий, — воскресне Він третього дня!“ **32** Вони ж не зрозуміли цього слова, та боялись Його запитати. **33** І прибулý вони в Капернаúм. А як був Він у домі, то їх запитав: „Про що мíркували в дорозі?“ **34** І мовчали вони, — сперечалися бо проміж себе в дорозі, хтó найбóльший. **35** А як сів, то покликав Він

Дванадцятьох, і промовив до них: „Коли хути бути першим бажає, — нехай буде найменшим із усіх і слуга всім!“ **36** І взяв Він дитину, і поставив її серед них. І, обнявши її, Він промовив до них: **37** „Коли хути в Ім'я Мое прийме одне з дітей таких, той приймає Мене. Хто ж приймає Мене, — не Мене він приймає, а Того, Хто послав Мене!“ **38** Обізвався до нього Іван: „Учителю, ми бачили одногого чоловіка, який з нами не ходить, що виганяє Ім'ям Твоїм дімонів; і ми заборонили йому, бо він із нами не ходить“. **39** А Ісус відказав: „Не забороняйте йому, бо немає такого, що Ім'ям Моїм чудо зробив би, і зміг би неба́ром лихослобити Менé. **40** Хто бо не супроти нас, — той за нас! **41** І коли хути напоїть вас кúхлем води в Ім'я Мое ради того, що ви Христові, поправді кажу вам: той не згубить своєї нагороди! **42** Хто ж споку́сить одного з маліх цих, що вірять, то краще б такому було, коли б жорно млинобве на шию йому почепити, та й кинути в море! **43** І коли рука твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя одноруким, ніж з обома руками ввійти до геєнни, до огню невгласимого, (*Geenna g1067*) **44** де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. **45** І коли нога твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя одноногим, ніж з обома ногами бути вкиненому до геєнни, [до огню невгласимого], (*Geenna g1067*) **46** де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. **47** І коли твое око тебе спокушає, — выбери його: краще тобі однооким ввійти в Царство Боже, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огненної, (*Geenna g1067*) **48** де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь!“ **49** Бо посолиться кожен огнем, і кожна жертва посолиться сіллю. **50** Сіль — добра річ. Коли ж сіль несоленою стане, — чим поправити її? Майте сіль у собі, майте й мир між собою!“

10 І, вийшовши звідти, Він приходить у землю Юдейську, на той бік Йордану. І знову зібралися юрби до Нього, і знов Він навчав їх, звичаєм Своїм. **2** І підійшли фарисеї й спитали, Його випробовуючи: „Чи дозволено чоловікові дружину свою відпустити?“ **3** А Він відповів і сказав їм: „Що Мойсей заповів вам?“ **4** Вони ж відказали: „Мойсей заповів написати листа розводового, та й відпустити“. **5** Ісус же промовив до них: „То за ваше жорстокосердя він вам написав оци заповідь.

6 Бог же з початку творіння „створив чоловіком і жінкою їх. **7** Покине тому чоловік свого батька та матір, **8** і стануть обе вони одним тілом“, — тим то немає вже двох, алé одне тіло. **9** Тож, що Бог спарував, — людина нехай не розлúчує!“ **10** А вдома про це учні знов запитали Його. **11** І Він їм відказав: „Хто дружину відпустить свою, та й одружиться з іншою, той чинить перелюб із нею. **12** І коли дружина покине свого чоловіка, і вийде заміж за іншого, то чинить перелюб вона“. **13** Тоді поприносили діток до Нього, щоб Він доторкнувся до них, учні ж їм докоряли. **14** А коли спостеріг це Ісус, то обурився, та й промовив до них: „Пустіть діток до Менé приходіти, і не бороніть їм, — бо таких Царство Боже! **15** Поправді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, немов те дитя, той у нього не ввійде“. **16** І Він їх пригорнув, і поблагословив, на них руки поклавши. **17** І коли виrushав Він у путь, то швидко наблизивсь один, упав перед Ним на коліна, і спітався Його: „Учителю Добрый, — що робити мені, щоб вічне життя вспадкувати?“ (*aiōnios g166*) **18** Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрый, крім Бога Самого. **19** Знаєш заповіді: „Не вбивай, не чини перелюбу, не кради, не свідкуй неправдиво“, не кривді, „шануй свого батька та матір“. **20** А він відказав Йому: „Учителю, — це все виконав я ще змалку“. **21** Ісус же поглянув на нього з любов'ю, і промовив Йому: „Одного бракує тобі: іди, розпрóдай, що маєш, та вбогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі! Потому приходь та й іди вслід за Мною, узвішши хреста“. **22** А він засмутився тим словом, і пішов, зажурившись, — бо велики маетки він мав! **23** І поглянув довкóла Ісус, та й сказав Своїм учням: „Як тяжко отим, хто має багатство, увійти в Царство Боже!“ **24** І учні жахнулися від слів Його. А Ісус знов у відповідь каже до них: „Мої діти, як тяжко отим, хто надію кладе на багатство, увійти в Царство Боже! **25** Верблюдові легше пройти через гольчине вúшко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“ **26** А вони здивувалися дуже, і казали один до одного: „Хто ж тоді може спастися?“ **27** Ісус же поглянув на них і промовив: „Неможливе це людям, а не Богові. Бо „для Бога можливе все!“ **28** А Петро став казати Йому: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом“. **29** Ісус відказав: „Поправді кажу вам:

Немає такого, щоб дім полишив, чи братів, чи сестер, або матір, чи батька, або діти, чи поля ради Мене та ради Євангелії, 30 і не одержав би в сто раз більше тепер, цього часу, серед переслідувань, — домів, і братів, і сестер, і матерів, і дітей, і піль, а віці настійному — вічне життя. (аіðn g165, аіðnios g166) 31 І багато-хто з перших стануть останніми, а останні — першими“. 32 Були ж у дорозі вони, простуючи в Єрусалім. А Ісус ішов попереду них, — аж дуже вони дивувались, а ті, що йшли вслід за Ним, боялись. І, взявшись знов Дванадцятьох, почав їм розповідати, що з Ним статися має: 33 „Оце в Єрусалім ми йдемо, і первосвященикам і книжникам відданий буде Син Людський, і засудять на смерть Його, і поганам Його видадуть, 34 і на сміхатися будуть із Нього, і будуть плювати на Нього, і будуть Його бичувати, і вб'ють, — але третього дня Він воскресне!“ 35 І підходять до Нього Яків та Іван, сини Зеведеїв, та й кажуть Йому: „Учителю, — ми хочемо, щоб Ти зробив нам, про що будемо просити Тебе“. 36 А Він їх поспітив: „Чого ж хочете, щоб Я вам зробив?“ 37 Вони ж відказали Йому: „Дай нам, щоб у славі Твоїй ми сиділи праворуч від Тебе один, і ліворуч один!“ 38 А Ісус відказав їм: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її п'ю, і христитися хрещенням, що Я ним хріщуся?“ 39 Вони відказали Йому: „Можемо“. А Ісус їм сказав: „Чашу, що Я її п'ю, ви питимете, і хрещенням, що Я ним хріщусь, ви охриститеся. 40 А сидіти праворуч Мене та ліворуч — не Мое це давати, а кому уготовано“. 41 Як почули ж це Десятеро, то обурились на Якова та на Івана. 42 А Ісус їх покликав, і промовив до них: „Ви знаєте, що ті, що вважають себе за князів у народів, панують над ними, а їхні вельможі їх тиснуть. 43 Не так буде між вами, але хто з вас великим бути хоче, — нехай буде він вам за слугу. 44 А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде всім за раба. 45 Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох“. 46 І приходять вони в Єріхон. А коли з Єріхону виходив Він разом із Своїми учнями й з бézlíččio люду, сидів і просив при дорозі сліпий Вартимéй, син Тимéїв. 47 І, прочувши, що то Ісус Назарянин, почав кликати та говорити: „Сину Давидів, Ісусе, — змилуйся надо

меною!“ 48 І сварились на нього багато-хто, щоб мовчáв, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо меною!“ 49 І спинився Ісус та й сказав: „Покличте його!“ І кличуть сліпого та й кажуть Йому: „Будь бádъriй, устань, — Він кличе тебе“. 50 А той скинув плаща свого, і скочив із місця, — і прибіг до Ісуса. 51 А Ісус відповів і сказав Йому: „Щó ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ Сліпий же Йому відказав: „Учителю, — нехай я прозрі!“ 52 Ісус же до нього промовив: „Іди, — твоя віра спасла тебе!“ І той зараз прозрів, і пішов за Ісусом дорогою.

11 І коли вони наблизились до Єрусалиму, до Вітфагії та Віфáнї, на Оливній горі, тоді Він посилає двох учнів Своїх, 2 і каже до них: „Ідіть у село, яке перед вами, і, входячи в нього, ви знайдете зараз прив'язане осля, що на нього ніхто ще з людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. 3 Коли ж скаже хто вам: „Щó це ви робите?“ відкажіть: „Господь потребує його, — і відішле його сюди зараз“. 4 І вони відійшли, і знайшли те осля, що прив'язане коло воріт ізнадвóру було при дорозі, — і відв'язали його. 5 А деякі з тих, що стояли там, сказали до них: „Щó ви робите? Пóщо осля ви відв'яzuete?“ 6 Вони ж їм відказали, як звелів їм Ісус, — і відпущенено їх. 7 І вони привели до Ісуса осля, і поклали на нього плащі свої, а Він сів на нього. 8 Багато ж нарódu стелили одежду свою по дорозі, а інші стелили дорогою зéлень, натяту в полях. 9 А ті, що йшли перед Ним і позáду, викрикували: „Осáнна! Благословéнний, хто йде у Господнє Ім'я! 10 Благословенне Царство, що надходить, Отця нашого Давида! Osánna на висоті!“ 11 Потому ввійшов Він до Єрусалиму, і в храм. А оглянувши все, як година вже пізня була, Він пішов у Віфáнію з Дванадцятьма. 12 А назавтра, коли вони вийшли з Віфáнї, Він зголоднів. 13 І, побачивши здáлека фíгове дерево, вкрите листями, Він підійшов, чи не знайде на ньому чого. І, прийшовши до нього, не знайшов нічого, крім листя самóго, — не пора бо на фíги була. 14 І озвався Ісус і промовив до нього: „Щоб більше ніхто твого плódu не з'їв аж повíki!“ А учні Його все те чули. (аіðn g165) 15 І прийшли вони в Єрусалим. А як Він у храм увійшов, то став виганяти продавців і покупців

у храмі, і поперевертав столи грошомінам та ослоні — продавцям голубів. **16** І Він не дозволяв, щоб хто річ яку носив через храм. **17** І Він їх навчав і казав їм: „Хіба не написано: „Дім Мій — буде домом молитви в народів усіх“, ви ж із нього зробили „печеру розбійників!“ **18** І почули це первосвященики й книжники, і шукали, як Його погубити, бо боялись Його, —увесь бо народ дивувався науці Його. **19** А як пізно ставало, вони поза місто виходили. **20** А проходячи вранці, побачили фігове дерево, усохле від кореня. **21** І, згадавши, Петро говорить Йому: „Учителю, глянь — фігове дерево, що прокляв Ти, усохло!“ **22** А Ісус їм у відповідь каже: „Майте віру Божу! **23** Поправді кажу вам: Як хто скаже горі цій: „Порушся та й кинься до моря“, і не матиме сумніву в серці своїм, але матиме віру, що станеться так, як говорить, — то буде йому! **24** Через це говорю вам: Усе, чого ви в молитві попросите, вірте, що одержите, і сповниться вам. **25** І коли стоїтє на молитві, то прощайте, як маєте що проти кого, щоб і Отець ваш Небесний пробачив вам пропріхи ваші. **26** Коли ж не прощаєте ви, то й Отець ваш Небесний не простить вам пропріхів ваших“. **27** І знівуючи прийшли вони в Єрусалим. Коли ж Він у храмі ходив, поприходили первосвященики й книжники, і старшини до Нього, **28** і сказали Йому: „Якою Ти владою все оце чиниш? І хто Тобі владу цю дав, щоб Ти це робив? **29** А Ісус відказав їм: „Запитаю й Я вас одне слово, і відповідайте Мені, то й Я відкажу вам, якою Я владою це все чиню. **30** Іванове хрещення з неба було, чи від людей? Відповідайте Мені!“ **31** Вони ж міркували собі й говорили: Коли скажемо: „Із неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ **32** А як скажемо: „Від людей“, — то боялись наріду, бо всі вважали, що Іван був поправді пророк. **33** І сказали Ісусові в відповідь: „Не знаємо“. А Ісус їм відказує: „То й Я не скажу вам, якою Я владою це все чиню“.

12 І почав Він у прітчах до них промовляти:
„Насадив був один чоловік виноградника, муром обгородив, відовбав у ньому чаїльо, башту поставив, — і віддав його винарім, та й пішов. **2** А певного часу послав він раба до своїх винарів, щоб прийняти частину плоду з виноградинка в тих винарів. **3** Та вони схопили його та й побили,

і відіслали ні з чим. **4** І знівуючи послав він до них раба іншого, — та й того вони зраницли в голову та зневажили. **5** Тоді вислав він іншого, — і того вони вбили. І багатьох іще інших, — набили одніх, а одніх повбивали. **6** І він мав ще одногого, — сина улюбленого. Наостанок послав і того він до них і сказав: „Посоромляться сина моого!“ **7** А ті винарі міркували собі: „Це спадкоємець; ходім, замордуймо його, — і нашою спадщина буде!“ **8** І вони схопили його та й убили, і викинули його за виноградник. **9** Отож, що пан виноградинка зробить? — Він прибуде та й вигубить тих винарів, і віддасть виноградинка іншим. **10** Чи ви не читали в Писанні: „Камінь, що його будівнічі відкинули, — той наріжним став каменем! **11** Від Господа сталося це, — і дивне воно в очах наших“. **12** І шукали Його, щоб схопити, але побоялись наріду. Бо вони зрозуміли, що про них Він цю прітчу сказав. І, лишивши Його, відійшли. **13** І вони вислали деяких із фарисеїв та іродіянів до Нього, щоб зловити на слові Його. **14** Ті ж прийшли та й говорять Йому: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і не зважаєш зовсім ні на кого, бо на лідське обличчя не дивишся, а наставляєш на Божу дорогу правдиво. Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні? Давати нам, чи не давати?“ **15** А Ісус, знавши їх лицемірство, сказав їм: „Чого ви Мене випробовуєте? Принесіть Мені гріш податковий, щоб бачити“. **16** І принесли вони. А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ Ті ж Йому відказали: „Кесарів“. **17** Ісус тоді каже в відповідь їм: „Віддаите кесареве — кесареві, а Богові — Богове!“ І дивувалися з Нього вони. **18** І прийшли до Нього ті саддукеї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його та сказали: **19**, „Учителю, Мойсей написав нам: „Як помре кому брат, і полишить дружину, а дитини не лишиТЬ, то нехай його брат візьме дружину його, та й відновить насління для брата свого!“ **20** Було сім братів. І перший взяв дружину й умер, не лишивши дітей. **21** Другий теж її взяв та й помер, — і він не лишів дітей. Так само і третій. **22** І всі семеро не полишили дітей. А по всіх вмерла й жінка. **23** А в воскресінні, як воскреснуть вони, то котрому із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її!“ **24** Ісус їм відказав: „Чи ви не тому помиляєтесь, що не знаєте ані Писання, ані

Божої сили? 25 Бо як із мертвих воскреснуть, то не будуть женитись, ані заміж виходити, але будуть, немов анголі ті на небі. 26 Що ж до мертвих, що воскреснуть, чи ж ви не читали в Мойсеєвій книзі, як — при кущі — сказав Йому Бог, промовляючи: „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаїків, і Бог Яковів“, 27 Бо Він є Бог не мертвих, а живих! Тим то ви помиляєтесь дуже“. 28 А один із тих книжників, що чув, як вони сперечались, та бачив, як добре Він відповідав їм, приступив та й спитався Його: „Котрā заповідь перша з усіх?“ 29 Ісус відповів: Перша: „Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог — Бог єдиний“. 30 І: „Люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душою своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї!“ (Це заповідь перша!) 31 А друга (однакова з нею): „Люби свого близнього, як самогó себе!“ Нема іншої більшої заповіді над оці!“ 32 І сказав Йому книжник: „Добре, Учителю! Ти поправді сказав, що „Один Він, і нема іншого, окрім Нього“, 33 і що „Любити Його всім серцем, і всім розумом, (і всією душою), і з цілої сили“, і що „Любити свого близнього, як самогó себе“, — це важливіше за всі цілопалення й жертви!“ 34 Ісус же, побачивши, що розумно той відповідь дав, промовив до нього: „Ти недалеко від Божого Царства!“ І ніхто не наслідовався вже питати Його. 35 Потому Ісус відповів і промовив, у храмі навчаючи: „Як то книжники кажуть, що ніби Христос — син Давидів? 36 Адже той Давид Святым Духом сказав: „Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ 37 Сам Давид Його Господом зве, — як же Він Йому син?“ 38 Він же казав у науці Своїй: „Стережіться тих книжників, що люблять у довгих одежах проходжуватись, і привіти на ринках, 39 і перші лавки в синагогах, і перші місця на прийняттях, 40 що вдовіні хати поїдають, і моляться довго напоکаз, — вони тяжче осудження прýмуть!“ 41 І сів Він навпроти скарбниці, і дививсь, як нарід мідякій до скарбниці вкидає. І багато заможних укидали багато. 42 І підійшла одна вбога вдовиця, і поклала дві лéпти, цебто гріш. 43 І покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця поклала найбільше за всіх, хто клав у скарбницю. 44 Бо всі клали від

лішка свого, а вона поклала з убóзвта свого все, що мала, — свій прожитокувесь“.

13 І коли Він виходив із храму, говорить Йому один із учнів Його: „Подивися, Учителю — якé то каміння та щó за будівлі!“ 2 Ісус же до нього сказав: „Чи ти бачиш великі будинки оці? — Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ 3 Коли ж Він сидів на Оливній горі, проти храму, питали Його насамоті Петро, і Яків, і Іван, і Андрій: 4 „Скажи нам, коли станеться це? І яка буде ознáка, коли все те виконатись має?“ 5 Ісус же почав промовляти до них: „Стережіться, щоб вас хто не звів. 6 Бо багато-хто прийдуть в Ім'я Мое, кажучи: „Це Я“. І зведуть багатьох. 7 І як про війни почуєте ви, і про воєнні чуткі, — не лякайтесь, бо статись належить тому“. Та це ще не кінець. 8 „Бо повстане нарóд на нарóд, і царство на царство“, будуть землетруси місцями, буде голод. Це почáток терпіння породільних. 9 Пильнуйте ж самі, бо вас на суди видаватимуть, і бичуватимуть вас у синагогах, і поведуть до правителів та до царів ради Мене, на свідчення їм. 10 Але перше Євáнгелія мусить бути нарóдам усім проповідувана. 11 Коли ж видадуть вас і поведуть, — не турбуйтесь заздалегідь, щó вам говорити, — а щó дане вам буде тієї години, то те говоріть: бо не ви промовлятимете, але Дух Святий. 12 І видасть на смерть брата брат, а бáтько — дитину. І „діти повстануть навпроти батьків“, — і їм смерть заподіють. 13 І за Ім'я Мое будуть усі вас ненáвидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений! 14 Коли ж ви побачите ту „гидоту спустошення“, — що про ней звіщав пророк Даниїл, — що вона заляглá, де не слід, — хто читає, нехай розуміє, — тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. 15 І хто на покрівлі, нехай той не сходить, і нехай не входить узяти щось із дому свого. 16 І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одежду свою. 17 Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, у ті дні! 18 Молітесь ж, щоб не трапилося це зимою! 19 Будуть бо ті дні такою „скорбóтою, що її не було з первопочину світу“, що його Бог створив, „аж досí“, і не буде. 20 І коли б Господь не вкоротив тих днів, — не спаслася б ніяка людина; але ради вýбраних, кого вибрали, укоротив Він ті дні. 21 Тоді ж, як хто

скаже до вас: „Ото, Христос тут“, „Ото там“, — не йміть віри. 22 Бо повстануть христі неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити ознаки та чуда, щоб спокусити, як можна, і вібраних. 23 Але ви стережіться! Я сказав вам усе наперед. 24 Але за тих днів, по скорботі отій, „сонце затмітиться, і місяць не дасть свого світла. 25 і зорі спадатимуть з неба, і сили небесні пору́шаться. 26 I побачать тоді „Сина Людського, що йтиме на хмарах“ із великою потугою й словою. 27 I тоді Він пошле Анголів і зберуть Його вібраних „від вітрув чотирьох, від краю землі до крайнеба“. 28 Від дерева ж фігового навчиться прікладу: коли віття його вже розпукується, і кинеться листя, то знаєте, що близько літа. 29 Так і ви: коли тільки побачите, що діється це, то знайте, що близько, — під дверима. 30 Поправді кажу вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться! 31 Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої! 32 Про день же той чи про годину не знає ніхто: ні анголі на небі, ні Син, — тільки Отець. 33 Уважайте, чувайте й моліться: бо не знаєте, коли час той настане! 34 Як той чоловік, що від'їхав, і залишив свій дім, і дав рабам своїм владу й кожному працю свою, а воротарев звелів пильнувати. 35 Тож пильнуйте, — не знаєте бо, коли прийде пан дому: ув'ечорі, чи опівночі, чи як півні співатимуть, чи ранком. 36 Щоб вас не застав, що спітє, коли вірнеться він несподівано. 37 А що вам Я кажу, те всім Я кажу: Пильнуйте!“

14 За два ж дні була Пасха й Опрісники. А первосвященики й книжники стали шукати, як би підступом взяти Його та забити. 2 Вони говорили: „Та не в свято, щоб бувá колотнечá в нарóді не сталаас“. 3 Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сімона, на проказу слабого, і сидів при столі, підійшла одна жінка, алябáстрову пляшечку маючи щирого нáрдового дуже цінного міра. І розбила вона алябáстрову пляшечку, і вилила міро на голову Йому! 4 А дехто обурювались між собою й казали: „Нáшо таке марнотráтство на миро? 5 Бo можна було б це миро продати більше, як за три сотні динаріїв, і вбогим роздати“. І нарікали на неї. 6 Ісус же сказав: „Залишіть її! Чого прикрість їй робите? Вона добрий учинок зробила Мені. 7 Бo вбогих ви маєте завжди з собою, і коли схочете, можете ім робити добро,

— Мене ж не постійно ви маєте. 8 Що могла, те зробила вона: заздалегідь намастіла Мое тіло на похорон. 9 Поправді кажу вам: де тільки ця Євáнгелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона!“ 10 Юда ж Іскаріотський, один із Дванадцятьох, подався до первосвящеників, щоб їм Його видати. 11 А вони, як почули, зраділи, і обіцяли Йому срібняків за те дати. І він став вишукувати, як би слушного часу їм видати Його. 12 А первого дня Опрісников, коли пасху принощено в жертву, сказали Йому Його учні: „Куди хочеш, щоб пішли й приготували ми Тобі пасху спожити?“ 13 I посилає Він двох із Своїх учнів, і каже до них: „Підійті до міста, і стріні вас чоловік, що нестиме в глéкові воду, — то йдіть за ним. 14 I там, куди він увійде, скажіть до господаря дому: „Учитель питає: „Де кімнатá Моя, в якій Я споживу зо Своїми учнями пасху?“ 15 I він вам покаже велику горницю, вістелену та готову: там приготуйте для нас“. 16 I учні пішли, і до міста прийшли, і знайшли, як Він їм сказав, — і зачалі вони пасху готувати. 17 А коли наставвечір, Він приходить із Дванадцятьмá. 18 I як сиділи вони при столі й споживали, промовив Ісус: „Поправді кажу вам, що один з-поміж вас, „який споживає зо Мною“, видастъ Менé“. 19 Вони зачалі сумувати, і один по однóму питати Його: „Чи не я?“ 20 A Він їм сказав: „Один із Дванадцятьох, що в миску мачае зо Мною. 21 Людський Син справді йде, як про Нього написано; та горе тому чоловікові, що видастъ він Людського Сина! Було б краще тому чоловікові, коли б він не родився!“ 22 Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і дав їм, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Мое!“ 23 I взяв Він чашу, і, вчинивши подяку, подав їм, — і пили з неї всі. 24 I промовив до них: „Це — кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається. 25 Поправді кажу вам, що віднині не пýтиму Я від плоду виноградного до того дня, як новýм буду пити його в Царстві Божíм!“ 26 A коли відспівали вони, на гору Оливну пішли. 27 Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви спокуситесь ночі цієї, як написано: „Уражу Пáстиря, — і розпорóшаться вівці!“ 28 По воскресінні ж Своїм Я вас війпереджу в Галілеї“. 29 I відізвався до Нього Петро: „Хоч спокусяться й усі, — та не я!“ 30 Ісус же Йому відказав: „Поправді кажу

тобі, що сьогодні, цієї ось ночі, перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти тричі від Мене!“ 31 А він ще сильніш запевняв: „Коли б мені й умерти з Тобою, — я не відречуся Тебе!“ Так же само сказали й усі. 32 І приходять вони до місцевости, на ім'я Гефсиманія, і каже Він учням Своїм: „Посидьте ви тут, поки Я помолюся“. 33 І, взявши з Собою Петра, і Якова та Івана, Він зачав сумувати й тужити. 34 І сказав Він до них: „Обгро́нена сумом смертéльним душа Моя! Залиші́ться тут і пильнуйте!“ 35 І Він відійшов трохи далі, припав до землі, та й благав, щоб, як можна, минула Його ця година. 36 І благав Він: „Авва -Отче, — Тобі все можливе: пронеси мимо Мене цю чашу! А проте, — не чого хочу Я, але чого Ти“. 37 І вернувшись, і знайшов їх, що спали, та й каже Петрові: „Симоне, спиш ти? Однієї години не зміг попильнувати? 38 Пильнуйте й моліться, щоб не впасти в спокусу, — бадьорий бо дух, але нéмічне тіло!“ 39 І знову пішов і молився, те саме промовивши слово. 40 А вернувшись, ізнову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі булй. І не знали вони, щó Йому відкажати. 41 І вернувшись Він утретє, та й каже до них: „Ви ще далі спітні й спочиваєте? Скінчено, — надійшла та година: у руки грішникам ось видаеться Син Ліόдський! 42 Уставайте, ходім, — ось наблізивсь Мій зрадник!“ 43 І зараз, як Він ще говорив, прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люди з мечами та кіями від первосвящеників, і книжників, і старших. 44 А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого я поцілую, то Він, — беріть Його, і обережно ведіть“. 45 І, прийшовши, підійшов він негайно та й каже: „Учителю!“ І поцілував Його. 46 Вони ж руки свої наклали на Ньюго, — і скопили Його. 47 А один із тих, що стояли навколо, меча вихопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтяв Йому вухо. 48 А Ісус їм промовив у відповідь: „Немов на розбйника вийшли з мечами та кіями, щоб узяти Мене. 49 Я щодня був із вами у храмі, навчаючи, — і Мене не взяли ви. Але, щоб збулися Писання“. 50 Тоді всі полишили Його й повтікали. 51 Один же юнак, по нагóму загóрнений у покривало, ішов услід за Ним. І хапають Його. 52 Але він, покривало покінувши, утік нагай. 53 А Ісуса вони повелі до первосвященика. І зійшлися всі первосвященики й старші та книжники. 54 Петро ж здалека йшов услід за Ним до середини

двóру первосвященика; і сидів він із службою, і грівсь при оgnі. 55 А первосвященики та ввесь синедріон шукали посвідчення на Ісуса, щоб Йому заподіяти смерть, — і не знахόдили. 56 Бо багато-хто свідчив фальшиво на Ньюго, алé не булó згідних свідчень. 57 Тоді деякі встали, і кривосвідчили супроти Ньюго й казали: 58 „Ми чули, як Він говорив: Я зруйную цей храм рукотворний, — і за три дні збудую інший, нерукотворний“. 59 Але й так не булó їхнє свідчення згідне. 60 Тоді встав насередіні первосвященик, та й Ісуса спітав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш, що свідчать вони проти Тебе?“ 61 Він же мовчав, і нічого не відповідав. Первосвященик ізнову спітав Його, до Ньюго говорячи: „Чи Христос Ти, Син Благословéнного?“ 62 А Ісус відказав: „Я! І побачите ви Сина Ліодського, що сидітиме по правіці сили Божої, і на хмaraх небесних прихóдитиме!“ 63 Роздер тоді первосвященик одежду свою та й сказав: „На щó нам ще свідки потрібні? 64 Ви чули цю богозневагу. Як вам здається?“ Вони ж усі присудили, що Він умерти повинен. 65 Тоді деякі стали плювати на Ньюго, і закривати обличчя Йому, і бити Його та казати Йому: „Пророкуй!“ Служба теж Його била по щóках. 66 А коли Петро був на подвір'ї надолі, приходить одна із служниць первосвященика, 67 і як Петра вона вгледіла, що грівся, подивилась на Ньюго та й каже: „І ти був із Ісусом Назаряніном!“ 68 Він же відрікся, говорячи: „Не відаю, і не розумію, щó кажеш“. І вийшов назóвні, на передвір'я. І заспівав тоді півень. 69 Служниця ж, коли Його вгледіла, стала знов говорити приявним: „Цей із них!“ 70 І він знову відрікся. Незабáром же знов говорили приявні Петрові: „Поправді, ти з них, — бо ти галілеянин. Та й мóва твої така сáма“. 71 А він став клясти́сь та божитись: „Не знаю Цього Чоловіка, про Якого говорите ви!“ 72 І заспівав півень хвилі тієї подруге. І згадав Петро слово, що Ісус був промовив Йому: „Перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти тричі від Мене“. І кинувся він, та й плакати став.

15 А первосвященики з старшими й книжниками, та ввесь синедріон, зараз уранці, нараду вчинивши, зв'язали Ісуса, повелі та й Пилатові видали. 2 А Пилат запитався Його: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він Йому в відповідь

каже: „Сам ти кажеш“. 3 А первосвященики міцно Його винуватили. 4 Тоді Пилат знову Його запитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш? Дивись, — як багато проти Тебе свідків!“ 5 А Ісус більш нічого не відповідав, так що Пилат дивувався. 6 На свято ж він їм відпускан був однога із в'язнів, котрого просили вони. 7 Був же один, що звався Варавва, ув'язнений разом із повстा�нцями, які за повстання вчинили були душогубство. 8 Коли ж натовп зібрався, він став просити Пилата зробити, як він завжди робив їм. 9 Пилат же сказав їм у відповідь: „Хочете, — відпустіть вам Царя Юдейського?“ 10 Бо він знат, що Його через заздрощі видали первосвященики. 11 А первосвященики натовп підмовили, щоб краще пустив їм Варавву. 12 Пилат же промовив знов їм у відповідь: „А що ж я чинитиму з Тим, що Його ви Юдейським Царем називаєте?“ 13 Вони ж стали кричати знов: „Розіпні Його!“ 14 Пилат же сказав їм: „Яке ж зло вчинив Він?“ А вони ще сильніше кричали: „Розіпні Його!“ 15 Пилат же хотів догодити нарідові, — і відпустив їм Варавву. І видав Ісуса, збичувавши, щоб роз'ятій був. 16 Вояки ж повелі Його до середини двору, цебто в преторії, і цілий відділ скликають. 17 І вони зодягли Його в багряніцю і, спливши з терніни вінка, поклали на Нього. 18 І вітати Його зачали: „Радій, Царю Юдейський!“ 19 І тростиною по голові Його били, і плювали на Нього. І навколішки кидалися та вклонялися Йому. 20 І коли назнущалися з Нього, зняли з Нього багряніцю, і наділи на Нього одежду Його. І Його повелі, щоб розп'ясти Його. 21 І одного перехожого, що з поля вертався, Сімона Кіріненіна, батька Олександра та Руфа, змусили, щоб хреста Йому ніс. 22 І Його привели на місце Голгофу, що значить „Череповище“. 23 І давали Йому пити вина, із міррою змішаного, але Він не прийняв. 24 І Його розп'яли, і „поділили одежду Його, кинувши жребі про неї“, хто що візьме. 25 Булá ж третя година, як Його розп'яли. 26 І був написаний напис провини Його: „Цар Юдейський“. 27 Тоді розп'ято з Ним двох розбійників, — одного праворуч, і одного ліворуч Його. 28 І збулося Писання, що каже: „До злочинців Його зараховано!“ 29 А хто побіч проходив, то Його лихословили, „головами своїми хитали“

казали: „Отак! Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, — зо зайди із хреста, та спаси Самого Себе!“ 31 Теж і первосвященики з книжниками глузували й один до одного казали: „Він інших спасав, — а Самого Себе не може спасти!“ 32 Христос, Цар Ізраїлів, — нехай зійде тепер із хреста, щоб побачили ми та й увірували“. Навіть ті, що разом із Ним були розп'яті, насміхалися з Нього. 33 А як шоста година настала, то аж до години дев'ятої темрява стала по цілій землі. 34 О годині ж дев'ятирік Ісус скрикнув голосом гучним та й вимовив: „Елої, Елої, — лама савахтани“, що в перекладі значить: „Боже Мій, Боже Мій, — нáщо Мене Ти покинув?“ 35 Дехто ж із тих, що стояли навколо, це почули й казали: „Ось Він кличе Іллю!“ 36 А один із них побіг, намочив губку єцтом, настромів на тростину, і давав Йому пити й казав: „Чекайте, побачим, — чи прийде Ілля Його зняти!“ 37 А Ісус скрикнув голосом гучним, — і духа віддав! 38 І в храмі завіса роздерлась надвобе, — від вéрху аж додолу. 39 А сотник, що насустрої Нього стояв, як побачив, що Він отак духа віддав, то промовив: „Чоловік Цей був справді Син Божий!“ 40 Були ж і жінки, що дивились здалека, між ними Марія Магдалина, і Марія, мати Якова Молодшого та Йосії, і Саломія, 41 що вони, як Він був у Галілеї, ходили за Ним та Йому прислуговували; і інших багато, що до Єрусалиму прийшли з Ним. 42 А коли настав вечір, — через те, що було Приготувлення, цебто перед суботою, — 43 прийшов Йосип із Аритматеї, радник поважний, що сам сподівався Царства Божого, і сміливо ввійшов до Пилата, — і просив тіла Ісусового. 44 А Пилат здивувався, щоб Він міг уже вмерти. І, покликавши сотника, запитався його, чи давно вже Розп'ятий помер. 45 І, дізнавшись від сотника, він подарував тіло Йосипові. 46 А Йосип купив полотно, і, знявши Його, обгорнув полотном та й поклав Його в грóбі, що в скелі був вісічений. І каменя привалив до могильних дверей. 47 Марія ж Магдалина й Марія, мати Йосієва, дивилися, дé ховали Його.

16 Як минула ж субота, Марія Магдалина, і Марія Яковова, і Саломія накупили пáхощів, щоб піти й намастити Його. 2 І на світанку дня першого в тижні, як схóдило сонце, до грóбу вони прибули, 3 і говорили одна óдній: „Хто

відвалить нам каменя від могильних дверей?“ 4 А зиркнувши, побачили, що камінь відвальнений; був же він дуже великий. 5 І, ввійшовши до гробу, побачили там юнака, що праворуч сидів, і був одягнений в білу одежду, — і жахнулись вони. 6 А він промовляє до них: „Не жахайтесь! Ви шукаєте Розп'ятого, Ісуса Назаряніна. Він воскрес, — нема Його тут! Ось місце, де Його поховали були. 7 Але йдіть, скажіть учням Його та Петрові: Він іде в Галілею попереду вас, — там Його ви побачите, як Він вам говорив“. 8 А як вийшли вони, то побігли від гробу, бо їх трепет та страх обгорнув. І не сказали нікому нічого, — бо боялись. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.)

Як воскрес Він уранці дня першого в тижні, то з'явився найперше Марії Магдаліні, із якої був вигнав сім демонів. 10 Пішовши вона, повідомила тих, що були з Ним, які сумували та плакали. 11 А вони, як почули, що живий Він, і вона Його бачила, не йняли тому віри. 12 По цьому з'явився Він двом із них у постстаті іншій в дорозі, як ішли вони на село. 13 А вони, як вернулися, інших про те сповістили, але не повірено їм. 14 Нарешті, Він з'явився Одинадцятьом, як сиділи вони при столі, і докоряв їм за недовірство їхнє та твердосердя, що вони не йняли віри тим, хто воскреслого бачив Його. 15 І казав Він до них: „Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Євангелію проповідуйте! 16 Хто увірує й охриститься, — буде спасений, а хто не увірує — засуджений буде. 17 А тих, хто ввірює, супроводити будуть ознаки такі: у Ім'я Мое демонів будуть вигонити, говоритимуть мовами новими, 18 братимуть змій; а коли смертодійне що вип'ють, — не буде їм шкодити; кластимуть руки на хворих, — і добре їм буде!“ 19 Господь же Ісус, по розмові із ними, вознісся на небо, — і сів по Божій правіці. 20 І пішли вони, і скрізь проповідували. А Господь помагав їм, і стверджував слово ознаками, що його супроводили. Амінь.

Від Луки

1 Через те, що багато-хто бралисъ складати оповѣсть про спрѣви, які стались між нами, **2** як нам ті розповѣли, хто спочатку були самовѣдцями й слугами Слова, **3** тому й я, все від першої хвилі докладно розвѣдавши, забажав описати за порядком для тебе, високодостойний Теофіле, **4** щоб пізнав ти істоту науки, якої навчився. **5** За днів царя юдейського Ірода був один священик, на ім'я Захарій, з денної чергі Авія, та дружина його із дочок Ааронових, а ім'я їй Єлизавета. **6** I обоє вони були праведні перед Богом, бездоганно сповняючи заповіді й постанови Господні. **7** А дитини не мали вони, бо Єлизавета неплідна була, — та й віку старого обоє були. **8** I ось раз, як у порядку своєї чергі він служив перед Богом, **9** за звичаєм священства, жеребком йому випало до Господнього храму ввійти й покадити. **10** Під час же кадіння вся б зліч народу молилась знадвору. **11** I з'явивсь йому ангол Господній, ставши праворуч кадильного жертовника. **12** I стривоживсь Захарій, побачивши, і боязни нанього напав. **13** А ангол до нього промовив: „Не бийся, Захаріе, бо почути молитва твоя, і дружина твоя Єлизавета сина породить тобі, ти ж даси йому йміння Іван. **14** I він буде на радість та втіху тобі, і з його нарідання багато-хто втішаться. **15** Bo він буде великий у Господа, „ні вина, ні п'янкого напою не питиме“, і наповниться Духом Святим ще з утрόби своєї матері. **16** I багато синів із Ізраїля він наверне до їхнього Господа Бога. **17** I він сам перед Ним буде йти в духу й силі Іллі, „щоб серця батьків привернуті до дітей“, і неслухняних — до мудrosti праведних, щоб готових людей спорядити для Господа“. **18** I промовив Захарій до Ангола: „Із чого пізнаю я це? Я ж старий, та й дружина моя вже похілього віку“. **19** А ангол прорік йому в відповідь: „Я Гавриїл, що стою перед Богом; мене послано, щоб говорити з тобою, і звістити тобі про цю Добру Новину. **20** I замовкнеш ось ти, і говорити не зможеш аж до дня, коли станеться це, за те, що ти віри не йняв був словам моїм, які збудуться часу свого!“ **21** А люди чекали Захарія, та й дивувались, чого забаривсь він у храмі. **22** Коли ж вийшов, не міг говорити до них, і вони зрозуміли, що видіння

він бачив у храмі. А він тільки знакі їм давав, — і залишився німий. **23** I як дні його служби скінчились, він вернувся до дому свого. **24** A після тих днів зачалá його дружина Єлизавета, і тайлась п'ять місяців, кажучи: **25** „Так для мене Господь учинив за тих днів, коли зглінувся Він, щоб зняти наругу мою між людьми!“ **26** A шостого місяця від Бога був посланий ангол Гавриїл у галілейське місто, що йому на ім'я Назар т, **27** до діви, що заручена з мужем булá, на ім'я йому Йосип, із дому Давидового, а ім'я діві — Марія. **28** I, ввійшовши до неї, промовив: „Радій, благодатная, Господь із тобою! Ти благословенна між жінками!“ **29** Вона ж затривожилась словом, та й стала роздумувати, що б то значило це привітання. **30** A ангол промовив до неї: „Не бейся, Маріе, — бо в Бога благодать ти знайшлá! **31** I ось ти в утрόbi зачнеш, і Сина породиш, і даси йому йміння Ісус. **32** Він же буде Великий, і Сином Всеїшнього званий, і Господь Бог даст йому престола його батька Давида. **33** I повік царюватиме Він у домі Якова, і царюванню його не буде кінця“. (aiōn g165) **34** A Марія озвалась до ангола: „Як же станеться це, коли мужа не знаю?“ **35** I ангол промовив у відповідь їй: „Дух Святий зліне на тебе, і Всеїшнього сила обгурне тебе, через те то й Святе, що нарідиться, буде Син Божий! **36** A ото твоя родичка Єлизавета — і вона зачала в своїй старості сина, і оце шостий місяць для неї, яку звуть неплідною. **37** Bo „для Бога нема неможливої жодної речі!“ **38** A Марія промовила: „Я ж Господня раба: нехай буде мені згідно з словом твоїм!“ I відійшов ангол від неї. **39** Тими днями зібралась Марія й пішла, поспішаючи, у горську околицю, у місто Юдине. **40** I ввійшла вони в дім Захарія, та й поздоровила Єлизавету. **41** Коли ж Єлизавета зачула Маріїн привіт, затріпотала дитина в утробі її. I Єлизавета наповнилась Духом Святим, **42** і скрикнула голосом гучним, та й прорекла: „Благословенна Ти між жінками, і благословенний Плід утроби твоєї! **43** I звідкіля мені це, що до мене прийшла мати моого Господа? **44** Bo як тільки в в хах моїх голос привіту твого забринів, — від радощів затріпотала дитина в утробі моїй! **45** Блаженна ж та, що повірила, бо сповниться проречене їй від Господа!“ **46** A Марія промовила: „Величайша душа моя Господа, **47** і радіє мій дух у Бозі, Спасі моїм, **48** що зглінувся Він

на покόру Своєї раби, бо ось від чáсу цього всі рóди мене за блаженну вважатимуть, **49** бо велике вчинив мені Потúжний! Його ж Імéння святе, **50** і милість Його з роду в рíд на тих, хто боїться Його! **51** Він показує міць Свого рамéна, розпорощує тих, хто пишáеться думкою серця свого! **52** Він могутніх скидає з престолів, пíдймає покíрливих, **53** удовольняє голодних добром, а багатих пускає нí з чýм! **54** Пригорнúв Він Ізраїля, Свого слугу, щоб милість згадати, **55** як прорíк був Він нашим отцям, — Аврааму й насіnnю його аж повíki!“ (*aión g165*) **56** I залишáлась у неї Марія щось місяців зó три, та й вернулась до дому свого. **57** А Єлизаветі настав час родити, — і сина вона породила. **58** I почули сусíди й родína її, що Господь Свою милість велику на неї послав, — та й утішалися разом із нею. **59** I сталося вóсьмого дня, прийшли, щоб обрізати дитя, і хотіли назвати його Ймénням бáтька його — Захáрій. **60** I озвалася мати його та й сказала: „Нí, — нехай нázваний буде Іван!“ **61** A до неї сказали: „Таж у родíni твоїй нема жодного, який нázваний був тим іm'ям!“ **62** I кивáли до бáтька його, — як хотів би назвати його? **63** Попросивши ж табличку, написав він словá: „Іван імення йому“. I всí дивувались. **64** I в тíй хvíлі уста та яzik розв'язались йому, — і він став говорити, благословляючи Бога! **65** I страх обгорнув усіх їхніх сусíдів, і по всіх верховýнах юдейських пронéслася чутка про це все. **66** A всí, що почули, розважали у серцí своїм та казали: „Чим то буде дитина оци?“ I Господня рука була з нею. **67** Його ж бáтько Захарíй напóвнився Духом Святим, та й став пророкувати й казати: **68** „Благословéнний Госпóдь, Бог Ізраїлів, що зглянувся й визволив люд Свíj! **69** Він ríг спасіnnя pídníс нам у домі Davida, Свого слуги, **70** як був заповів відвíку устáми святих пророків Своїх, (*aión g165*) **71** що від ворогів наших визволить нас, та з руки всіх наших ненависників, **72** що вчинить Він милість нашим отцям, і буде пригадувати Свíj святий заповіт, **73** що дотримає й нам ту присягу, якою Він присягавсь Авраамові, отцю нашему, **74** щоб ми, вýзволившись із руки ворогів, служили безстрашно Йому **75** у святості й праведності перед Нім по всí дñi життя нашого. **76** Ти ж, дитино, станеш пророком Всеviшнього, бо будеш ходíти перед Господом, щоб дорогу Йому приготувáти, **77** щоб нарóду Його дати пíznati

спасіnnя у віdpúщеннí їхніх грíхів, **78** через велике милосердя нашого Бога, що нím Схíd із висоти нас відвідав, **79** щоб свіtiti всí тим, хто перебуває в тéмряvі й tíni смертéльníй, щоб спрямуváti наші ноги на дорогу спокою!“ **80** A дитина росла, і скріплялась на дусi, і перебуvaла в пустинях до дня свого з'явлення перед Ізраїlem.

2 I трапилося тими днями, — вийшов накáз царя

Августа переписати всю землю. **2** Цей пéрепис перший віdbuvся тодí, коли вládu над Сýríeю мав Квírіnій. **3** I всí йшли записатися, кожен у місто свое. **4** Пíшов теж і Йóсип із Галíleї, із міста Назарetu, до Йódeї, до міста Давидового, що зветься Вифлеéм, бо похóдив із дому та з роду Давидового, **5** щоб йому записатися із Марíeю, із ним зарúченою, що булá vagitná. **6** I сталось, як булí вони там, то настав їй день породити. **7** I породила вона свого Pérvencя Сина, і Його сповилá, і до юsel поклала Його, — бо в zázdi mіscя не стало для них. **8** A в тíй стороні булí пастухи, які пильнували на полí, і níchnói пори вартували отару свою. **9** Aж ось ángol Господній з'явивсь коло них, і слава Господня осýяла їх. I вони перестрáшились stráhom великим, **10** Ta ángol промовив до них: „Не лякайтесь, бо я ось благовíšu вам радість велику, що станеться людям усím. **11** Bo сьогодні в Давидовіm міstí народився для вас Спаситель, Який є Христос Господь. **12** A ось вам ознака: Дитинu сповиту vi знайдете, що в ýsлах лежатиме“. **13** I ось ráptom з'явилася з ángolом сила велика небесного вýska, що Бога хвалили й казали: **14** „Слава Богу на висоті, і на землі спокíj, у людях добра воля!“ **15** I сталось, коли анголí vіdíjшли vіd них в небо, пастухи зачали говорíти один óдному: „Ходíм до Вифлеému й побачмо, щó сталося там, про щó сповіstiv нас Господь“. **16** I прийшли, поспíшаючи, і знайшли там Марíю та Йósipa, та Дитинку, що в ýsлах лежала. **17** A побачивши, розповíl про все те, щó про Цю Дитинu булó їm зvíщено. **18** I всí, хто почув, дивувались тому, щó їm пастухи говорили. **19** A Марíя оци всí словá zberígala, розважаючи, у серцí своїм. **20** Пастухи ж повернулися, прославляючи й хвалячи Бога за все, що почули й побачили, так як їm було сказано. **21** Koli ж вýpovniliis vísom день, щоб обрізати Його, то Іcусом назвали Його, як

був юнгол називав, перше ніж Він в утробі зачався. **22** А коли — за Законом Мойсея — минулися дні їхнього очищення, то до Єрусалиму принесли Його, щоб поставити Його перед Господом, **23** як у Законі Господнім написано: „Кожне дитя чоловічої статі, що розкриває утробу, має бути посвячене Господу“, **24** і щоб жертву скласти, як у Законі Господньому сказано, — „пару горличачт або двое голубенят“ **25** I ото був в Єрусалимі один чоловік, йому імення Семен, — людина праведна та благочестива, — що потіхи чекав для Ізраїля. I Святий Дух був на ньому. **26** I від Духа Святого йому було звіщено смерти не бачити, перше ніж побачить Христа Господнього. **27** I Дух у храм припровадив його. I як внесли Дитину Ісуса батьків, щоб за Нього вчинити звичаєм законним, **28** тоді взяв він на руки Його, хвали Богу віддав та й промовив: **29** „Нині відпускаєш раба Свого, Владико, за словом Твоїм із міром, **30** бо побачили очі мої Спасіння Твое, **31** яке Ти приготував перед всіма народаами, **32** Світло на просвіту поганам і на славу наріду Твого Ізраїля!“ **33** I дивувалися батько Його й мати тим, що про Нього було розповіджене. **34** А Семен їх поблагословив та й прорік до Марії, Його матері: „Ось призначений Цей багатьом на падіння й уставання в Ізраїлі, і на знак сперечання, — **35** і меч душу прошиє самій же тобі, — щоб відкрились думки сердець багатьох!“ **36** Була ж Анна пророчиця, дочка Фануїлова з племени Асирівського, — вона дожила до глибокої старости, живши з мужем сім років від самого дівування, **37** удова років вісімдесят й чотирьох, що не відлучалася від храму, служачи Богові вдень і вночі постама й молитвами. **38** I години тієї вона надійшла, Бога славила та говорила про Нього всім, хто визволення Єрусалиму чекав. **39** А як виконали за Законом Господнім усе, то вернулися вони в Галілею, до міста свого Назарету. **40** А Дитина росла та зміцнялася духом, набираючись мудrosti. I благодать Божа на Ній пробувала. **41** А батьків Його щорічно ходили до Єрусалиму на свято Пасхи. **42** А коли мав Він дванадцять років, вони за звичаєм на свято пішли. **43** Як дні ж свята скінчились були, і верталися вони, молодий Ісус в Єрусалимі лишився, а Йосип та мати Його не знали того. **44** Вони думали, що Він із подорожніми йде; пройшли день дороги, та й стали шукати

Його поміж ро́дичами та знайомими. **45** Але, не знайшовши, вернулися в Єрусалим, та й шукали Його. **46** I сталося, що третього дня відшукали у храмі Його, як сидів серед учителів, і вислухував їх, і запитував їх. **47** Усі ж, хто слухав Його, дивувалися розумові та Його відповідям. **48** I як вони Його вгледіли, то здивувались, а мати сказала до Нього: „Дитино, — чому так Ти зробив нам? Ось Твій батько та я із журбою шукали Тебе“. **49** А Він їм відказав: „Чого ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моєму Отцеві?“ **50** Та не зрозуміли вони того слова, що Він їм говорив. **51** I пішов Він із ними, і прибув у Назарет, і був їм слухнаний. А мати Його зберігала оці всі слова в своїм серці. **52** А Ісус зростав мудрістю, і віком та благодаттю, у Бога й людей.

3 У п'ятнадцятий рік панування Тиверія кесаря, коли Понтій Пілат панував над Юдеєю, коли в Галілеї тetráрхом був Ірод, а Пилип, його брат, був тetráрхом Ітуреї й землі Трахонітської, за тetráрха Лісіанія в Авіліні, **2** за первосвящеників Анни й Кайфі було Боже слово в пустині Іванові, сину Захарія. **3** I він перейшов усю землю Йорданську, проповідуючи хрещення покаяння для прòщення гріхів, **4** як написано в книзі прoroцтва пророка Ісаї: „Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежкій Йому! **5** Нехай кожна долина напòвниться, гора ж кожна та пригорок знизиться, що нерівне, нехай випростовується, а дороги вибoїсті стануть гладенькі, — **6** і кожна людина побачить Боже спасіння!“ **7** А Іван говорив до людей, хто приходив, хреститися в нього: Рóде зміїний, — хто навчив вас тікати від гніву майбутнього? **8** Отож, учиніть гідний плід покаяння. I не починайте казати в собі: „Маємо батька Авраама“. Бо кажу вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння. **9** Bo вже он до коріння дерéв і сокира приклáдена: кожне ж дерево, що доброго плóду не родить, буде зрубане та до огню буде вкинене“. **10** А люди питали його й говорили: „Щó ж нам робити?“ **11** I сказав він у відповідь їм: „У кого дві сорочці, — нехай дасть немаючому; а хто має поживу, — нехай робить так само“. **12** I приходили й мýтники, щоб хреститися від нього, і питали

його: „Учителю, що ми маємо робити?“ 13 А він їм казав: „Не стягайте нічого над те, що вам звéлено“. 14 Питали ж його й воякі й говорили: „А нам що робити?“ I він їм відповів: „Нікóго не кривдьте, ані не оскаржайте фальшиво, удовольняйтесь платнею своєю“. 15 Коли ж усі люди чекали, і в серцях своїх думали всі про Івана, чи то він не Христос, 16 Іван відповідав усім, кажучи: „Я хріщу вас водою, але йде ось Потужніший за мене, що Йому розв'язати ремінця від Його взуття я негідний, — Він христитиме вас Святым Духом й огнем! 17 У руці Своїй має Він віячку, — і перечистить Свій тік: пшеницю збере до засіків Своїх, а полову попалить увогні невгласимім“. 18 Тож багато навчав він і іншого, звіщаючи Добру Новійну народові. 19 А Ірод тетrapх, що Іван докоряв Йому за Іродіаду, дружину брата свого, і за все зло, яке заподіяв був Ірод, 20 до всього додав іще й те, що Івана замкнув до в'язниці. 21 I сталося, як христились усі люди, і як Ісус, охристившись, молився, розкрилося небо, 22 і Дух Святий злінув на Нього в тілесному вигляді, як голуб, і голос із неба почувся, що мовив: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Тебе!“ 23 А Сам Ісус, розпочинаючи, мав рóків із тридцять, бувши, як думано, сином Йóсипа, Ілія, 24 сина Маттатового, сина Левіїного, сина Мелхіїного, сина Яннаєвого, сина Йóсипового, 25 сина Маттатієвого, сина Амосова, сина Наумового, сина Еслівого, сина Наггеевого, 26 сина Маатового, сина Маттатієвого, сина Семенієвого, сина Йосихового, сина Йодаєвого, 27 сина Йоананового, сина Рисаєвого, сина Зоровавелевого, сина Салатілового, сина Нирієвого, 28 сина Мелхієвого, сина Addiєвого, сина Косамового, сина Елмадамового, сина Ірового, 29 сина Ісуєвого, сина Елізевового, сина Йоримового, сина Маттатієвого, сина Левієвого, 30 сина Семенового, сина Юдиного, сина Йóсипового, сина Йонамового, сина Еліякимового, 31 сина Мелеаєвого, сина Меннаєвого, сина Маттатаєвого, сина Натамового, сина Давидового, 32 сина Єссеєвого, сина Йовидового, сина Воозового, сина Салаєвого, сина Наассонового, 33 сина Амінадавого, сина Адмінієвого, сина Арнієвого, сина Есромового, сина Фаресового, сина Юдиного, 34 сина Яковлевого, сина Ісаакового, сина Авраамового, сина Тариного, сина Нахорового,

35 сина Серухового, сина Рагавового, сина Фалекового, сина Еверового, сина Салиного, 36 сина Каїнамового, сина Арфаксадового, сина Симового, сина Нбевого, сина Ламéхового, 37 сина Матусалового, сина Енохового, сина Яретового, сина Малелéлового, сина Каїнамового, 38 сина Еносового, сина Ситового, сина Адáмового, — Сином Божим.

4 А Ісус, повний Духа Святого, вернувсь з-над Йордáну, і Дух на пустиню Його попровáдив. 2 Сорок день там диявол Його спокушáв, і за тих днів Він нічого не їв, а коли закінчíлись вони, то вкінці зголоднів. 3 I диявол до Нього сказав: „Якщо Ти Син Божий, — скажи цьому каменеві, щоб хлібом він став!“ 4 А Ісус відповів Йому: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним Словом Божим!“ 5 I він вивів Його на гору високу, і за хвилину часу показав Йому всі царства на світі. 6 I диявол сказав Йому: „Я дам Тобі всю оцю владу та їхню славу, бо мені це передане, і я даю, кому хочу, її. 7 Тож коли Ти поклонишся передо мною, то все буде Твоє!“ 8 I промовив Ісус Йому в відповідь: „Написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Однóму Йому!“ 9 I повів Його в Єрусалим, і на наріжнику храму поставив, та й каже Йому: „Як Ти Син Божий, — кинься звідси додолу! 10 Bo написано: „Він накаже про Тебе Своїм Анголáм, щоб Тебе берегли!“ 11 i: „Вони на руках понесуть Тебе, щоб коли не спіткнув Ти об камінь Своєї ноги!“ 12 A Ісус відказав Йому в відповідь: „Сказано: Не спокушáй Господа Бога свого!“ 13 I диявол, скінчíвши все цеє спокúшування, відійшов від Нього до часу. 14 A Ісус у силі Духа вернувся до Галілії, і чутка про Нього рознéлась по всій тій країні. 15 I Він їх навчав по їхніх синагогах, і всі Його слáвили. 16 I прибув Він до Назарéту, де був вихованій. I звичаєм Своїм Він прийшов дня суботнього до синагóги, і встав, щоб читати. 17 I подали Йому книгу пророка Ісаї. Розгорнувши ж Він книгу, знайшов місце, де було так написано: 18 „На Мені Дух Господній, бо Мене Він помáзвав, щоб Добру Новійну звіщати вбогим. Послав Він Мене проповідувати полонéним визвóлення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помýчених, 19 щоб проповідувати рік Господнього змýлування“. 20 I, книгу згорнувши, віddав службі й сів. А очі

всіх у синагозі звернулись на Нього. **21** І почав Він до них говорити: „Сьогодні збулося Писання, яке ви почули!“ **22** І всі Йому стверджували й дивувались словам благодаті, що лінули з уст Його. І казали вони: „Чи ж то Він не син Йосипів?“ **23** Він же промовив до них: „Ви Мені конче скажете приказку: „Лікарю, — уздоров самого себе! Учини те тут, у вітчизні Своїй, що сталося — чули ми — у Капернаумі“. **24** І сказав Він: „Поправді кажу вам: Жоден пророк не буває приемний у вітчизні своїй. **25** Та правдиво кажу вам: Багато вдовиць перебувало за днів Іллі серед Ізраїля, коли на три роки й шість місяців небо булó зачинилося, так що голод великий настав був по всій тій землі, **26** а Ілля не до жодної з них не був посланий, тільки в Сарепту Сидонську до овдовілої жінки. **27** І багато булó прокажéних за Єлісея пророка в Ізраїлі, але жоден із них не очистився, крім Неемáна сирíянинна“. **28** І всі в синагозі, почувши оце, перепобвнилися гнівом. **29** І, вставши, вони Його вигнали за місто, і повелі аж до краю гори, на якій їхнє місто було побудоване, щоб скинути додолу Його. **30** Але Він перейшов серед них, і віддалівся. **31** І прийшов Він у Капернаум, галілейське місто, і там іх навчав по суботах. **32** І дивувались науці Його, бо слово Його було влáдне. **33** І був чоловік у синагозі, що мав духа нечистого дéмона, і він закричав гучним голосом: **34** „Ах, що нам до Тебе, Ісусе Назарянине? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святий“. **35** А Ісус заборонів Йому, кажучи: „Замовчи, і вийди з нього!“ І, кинувши дéмон того насерéдину, вийшов із нього, нічого Йому не пошкóдивши. **36** І всіх жах обгорнув, і питали вони один єдного, кажучи: „Що то за наука, що дúхам нечистим наказує з влáдою й силою, — і виходять вони?“ **37** І нéслася чутка про Нього по всіх місцях краю. **38** А як вийшов Він із синагоги, увійшов у дім Сýмона. Теща ж Сýмона в великій гарячці лежала. І просили за неї Його. **39** І, ставши над нею, Він заборонів тій гарячці, — і вона полишила її. І, зараз уставши, теща їм прислуговувала. **40** Коли ж сонце захóдило, то всі, хто мав яких хворих на різні недýги, до Нього привóдили їх. Він же клав Свої руки на кожного з них, — та їх уздоровляв. **41** Із багатьох же виходили й дéмони, кричачі та говорячи: „Ти Син Божий!“ Та Він їм забороняв, і

не давав говорити, що знали вони, що Христос Він. **42** Коли ж настав день, Він вийшов, і подавсь до самотнього місця. А люди шукали Його. І прийшовши до Нього, Його затримували, щоб від них не відхóдив. **43** Він же промовив до них: „І іншим містам Я повинен звіщати Добру Новійну про Боже Царство, — бо на те Мене послано“. **44** І Він проповідував по синагогах Галілеї.

5 І сталося, як тýснувся нáтовп до Нього, щоб почути Слово Боже, Він стояв біля озера Генісарéтського. **2** І Він побачив два чóвни, що стояли край озера. А рибáлки, відйшовши від них, полоскали нéвода. **3** І Він увійшов до однóго з човнів, що був Сýмонів, і просив, щоб він трóхи відплів від землі. І Він сів, та й навчав нарóд із чóвна. **4** А коли перестав Він навчати, промовив до Сýмона: „Попливи на глибінь, — і закиньте на полов свíй нéвід“ **5** А Сýмон сказав Йому в відповіді: „Наставнику, — цíлу нíч ми працювали, і не зловили нíчого, — та за словом Твоїм укину нéвода“. **6** А зробивши оце, вони бézlíč риби набрали — і їхнíй нéвід почав проривáтись... **7** І кивали вони до товаришів, що були в другім чóвні, щоб прийшли помогти їм. Тí прийшли, та й напóвнили обýдва човні, — аж стали вони потопати. **8** А як Сýмон Петро це побачив, то припав до колін Ісусових, кажучи: „Господи, — вийди від мене, бо я грішна людýна!“ **9** Бо від пóлову риби, що зловили вони, обгорнув жах його та й усіх, хто з ним був, **10** також Якова й Івана, синів Зеведéєвих, що були спíльниками Сýмона. І сказав Ісус Сýмонові: „Не лякайсь, — від цього чáсу ти будеш ловити людей!“ **11** І вони повітягáли на землю човні, покинули все, — та й пíшли вслід за Нím. **12** А як Він перебувáв в однóму з міст, ось один чоловік, увесь укритий проказою, Ісуса побачивши, упав ницьма, та й благав Його, кажучи: „Господи, коли хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ **13** А Він руку простяг, доторкнувся до нього й сказав: „Хóчу, — будь чистий!“ І зараз із нього проказа зíйшла. **14** І звелів Він Йому не казати нíкому про це. „Але йди, покажися священикові, і принеси за своє очýщення, як Мойсей наказав, на свíдчення їм“. **15** А чутка про Нього ще більше пíшла, і багато нарóду прихóдilo слухати та вздоровлятись від Нього з недýгів своїх. **16** Він

же відходив на місце самотнє й молився. **17** І сталось одного із днів, коли Він навчав, і сиділи фарисеї й законовчітлі, що посхόдилися зо всіх сіл Галілеї й Юдеї та з Єрусалиму, а сила Господня готова була вздоровляти їх, **18** і ось люди на ложі принесли чоловіка, що розслаблений був, і намагалися внести його, і перед Ним покласти. **19** Не знайшовши ж кудою пронести його з-за наріду, злізли на дім, і крізь стелю спустили із ложем його на середину перед Ісусом. **20** І, побачивши їхню віру, сказав Він йому: „Чоловіче, прощаються тобі гріхи твої!“ **21** А книжники та фарисеї почали міркувати й казати: „Хто ж Оцей, що богозневагу говорить? Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?“ **22** Відчувши ж Ісус думкі їхні, промовив у відповідь їм: „Що міркуєте ви в серцях ваших? **23** Щó легше: сказати: „Прощаються тобі гріхи твої“, чи сказати: „Уставай та й ходи?“ **24** Алé щоб ви знали, що Син Людський має владу на землі прощати гріхій“, — тож каже Він розслабленому: „Кажу Я тобі: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ **25** І той зараз устав перед ними, узвівши те, на чому лежав, і пішов у свій дім, прославляючи Бога. **26** І всіх жах обгорнув, — і славили Бога вони. І переповнились страхом, говорячи: „Дивні речі сьогодні ми бачили!“ **27** Після цього ж Він вийшов, і побачив мйтника, на ймення Левія, що сидів на мйтниці, та й промовив йому: „Іди за Мною!“ **28** І, покинувши все, той устав, і пішов услід за Ним. **29** І справив Левій у своїм домі велику гостину для Нього. І був нáтовп великий мйтників й інших, що сиділи з Ним при столі. **30** Фарисеї ж та книжники їхні нарікали на Нього, та учням Його говорили: „Чому з мйтниками та із грішниками ви єстé та п'єтé?“ **31** А Ісус відповів і промовив до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабі. **32** Не прийшов Я, щоб праведних кликати до покаяння, а грішників“. **33** Вони ж відказали до Нього: „Чому учні Іванові часто постять та моляться, також і фарисейські, а Твої споживають та п'ють?“ **34** Ісус же промовив до них: „Чи ж ви можете змусити, щоб постили гості весільні, поки з ними ще є молодий? **35** Алé прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й постити будуть тих днів“. **36** Розповів же і приказку їм: „Ніхто латки з одежі нової в одежду стару не вставляє, а то подерé й нову, а латка з нової старій не надасться. **37** І

ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюкі, а то попрориває вино молоде бурдюкі, — і вино розілється, і бурдюкі пропадуть. **38** Але треба вливати вино молоде до нових бурдюків. **39** І ніхто, старе пивши, молодого не схоче, бо каже: „Старе ліпше!“

6 І сталось, як Він переходив ланами, у суботу, Його учні зривали колобся та їли, розтерши руками. **2** А деякі з фарисеїв сказали: „Нáшо робите те, чого не годиться робити в суботу?“ **3** і промовив Ісус їм у відповідь: „Хіба ви не читали того, що зробив був Давид, коли сам зголоднів, також ті, хто був із ним? **4** Як він увійшов був до Божого дому, і, взявши хлібі показні, яких їсти не можна булó, тільки самим священикам, споживав, і дав тим, хто був із ним?“ **5** І сказав Він до них: „Син Людський — Господь і суботі!“ **6** І сталось, як в іншу суботу зайшов Він до синагоги й навчав, знахóдився там чоловік, що правіця йому була всохла. **7** А книжники та фарисеї вважали, чи в суботу того не вздоровить, щоб знайти проти Нього оскарження. **8** А Він знову думки їхні, і сказав чоловікові, що мав суху руку: „Підведися, і стань посередині!“ Той підвісся — і став. **9** Ісус же промовив до них: „Запитаю Я вас: Що годиться в суботу — робити добре, чи робити лихе, душу спасті, чи згубити?“ **10** І, позирнúвши на всіх них, сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той зробив, — і рука його стала здорова! **11** А вони переповнились лютістю, і один з їхнім змовляльником, що робити з Ісусом? **12** І сталось, що часу того Він вийшов на гору молитися, і перебув цілу ніч на молитві до Бога. **13** А коли настав день, покликав Він учнів Своїх, і обрав із них Дванадцятьох, яких і апостолами Він називав: **14** Сýмона, якого й Петром Він називав, і Андрія, брата його, Якова й Івана, Пилипа й Варфоломія, **15** Матвія й Хому, Якова Алфієвого Сýмона, звáного Зилотом, **16** Юду Якового, й Юду Іскаріотського, що й зрадником став. **17** Як зійшов Він із ними, то спинився на рівному місці, також нáтовп густий Його учнів, і бézlíč людей з усієї Юдеї та з Єрусалиму, і з приморського Тиру й Сидону, **18** що посхόдилися, щоб послухати Його та вздоровитися із недугів своїх, також ті, хто від дýхів нечистих страждає, — і вони вздоровлялися.

19 Увесь же нарід намагався бодай доторкнутись до Нього, бо від Нього вихідила сила, і всіх вздоровляла. **20** А Він, звівши очі на учнів Своїх, говорив: „Блаженні убогі, — Царство Боже бо ваше. **21** Блаженні голодні тепер, бо ви нагодовані будете. Блаженні засмучені зараз, бо втішитесь ви. **22** Блаженні ви будете, коли люди зненавидять вас, і коли проженуть вас, і ганьбитьмуть, і знеславлять, як зло, ім'я ваше за Лідського Сина. **23** Радійте того дня й веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах. Бо так само чинили пророкам батькі їхні. **24** Горе ж вам, багатіям, бо втіху свою ви вже маєте. **25** Горе вам, тепер ситим, бо зазнаєте голоду ви. Горе вам, що тепер потішаєтесь, бо будете ви сумувати та плакати. **26** Горе вам, як усі люди про вас говоритимуть добре, бо так само чинили фальшивим пророкам батькі їхні! **27** А вам, хто слухає, Я кажу: „Любіть своїх ворогів, добро робіть тим, хто ненавидить вас. **28** Благословляйте тих, хто вас проклинає, і моліться за тих, хто кривду вам чинить. **29** Хто вдарить тебе по щоці, піdstав йому й другу, а хто хоче плаща твоого взяти, — не забороняй і сорочки. **30** І кожному, хто в тебе просить — подай, а від того, хто твоє забирає, — назад не жадай. **31** І як бажаєте, щоб вам люди чинили, так само чиніть ім'я ви. **32** А коли любите тих, хто любить вас, — яка вам за те ласка? Люблять бо й грішники тих, хто їх любить. **33** І коли добре чините тим, хто добро чинить вам, — яка вам за те ласка? Бо те саме і грішники роблять. **34** А коли позичаєте тим, що й від них сподіваєтесь взяти, — яка вам за те ласка? Позичають бо й грішники грішникам, щоб одержати стільки ж. **35** Тож любіть своїх ворогів, робіть добро, позичайте, не ждучи нічого назад, — і ваша за це нагорода великою буде, і синами Всеїшнього станете ви, — добрий бо Він до невдячних і злих! **36** Будьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний! **37** Також не судіть, щоб не сужено й вас; і не осуджуйте, щоб і вас не осуджено; прощайте, то простять і вам. **38** Давайте — і дадуть вам; мірою доброю, натоптаною, струснутою й переповненою вам у подобок дадуть. Бо якою ви мірою міряєте, такою відмірюють вам“. **39** Розповів також пріказку ім': „Чи ж може водити сліпого сліпий? Хіба не обійда в яму впадуть? **40** Ученъ не більший за вчителя; але, удосконалившись, кожен буде, як учитель

його. **41** Чого ж в оці брата свого ти заскалку бачиш, колоди ж у власному оці не чуеш? **42** Як ти можеш сказати до брата свого: Давай, брате, я заскалку вийму із ока твого, сам колоди, що в оці твоїм, не вбачаючи? Лицеміре, — вийми перше колоду із власного ока, а потім побачиш, як вийняти заскалку з ока брата твого! **43** Нема доброго дерева, що родило б злий плід, ані дерева злого, що родило б плід добрый. **44** Кожне ж дерево з плоду свого пізнається. Не збирають бо фіг із терніни, винограду ж на глобу не рвуть. **45** Добра людина із доброю скарбниці серця добре виносить, а лиха із лихої виносить лихе. Бо чим серце наповнене, те говорять устя його! **46** Що звете ви Мене: „Господи, Господи“, та не робите того, що Я говорю? **47** Скажу вам, до кого подібний усякий, хто до Мене приходить та слів Моїх слухає, і виконує їх: **48** Той подібний тому чоловікові, що, будуючи дім, він глибоко викопав, і основу на камінь поклав. Коли ж зліва настала, вода кинулася на той дім, — та однак не змогла захитати його, бо збудований добре він був! **49** А хто слухає та не виконує, той подібний тому чоловікові, що свій дім збудував на землі без основи. І наперла на нього ріка, — і зараз упав він, і велика була того дому руїна!“

7 А коли Він скінчив усі слова Свої до наріду, що слухав Його, то ввійшов у Капернаум. **2** У одного ж сотника тяжко раб занедужав, що був дорогий йому, і вмирати вже мав. **3** А коли про Ісуса почув, то послав він до Нього юдейських старших, і благав Його, щоб прийшов, і вздоровив раба його. **4** Вони ж прибули до Ісуса, та й ревно благали Його й говорили: „Він достойний, щоб Ти це зробив йому. **5** Бо він любить нарід наш, та й для нас синагогу поставив“. **6** І пішов Ісус із ними. І коли недалеко від дому вже був, сотник друзів послав, щоб сказати Йому: „Не турбуйся, о Господи, бо я недостойний, щоб зайшов Ти під стріху мою. **7** Тому то й себе не вважав я за гідного, щоб до Тебе прийти. Та промов тільки слово, — і раб мій одужає. **8** Бо й я — людина підвладна, і вояків під собою я маю; і одному кажу: піди, — то йде він, а тому: прийди, — і приходить, а своєму рабові: зроби те — і зробить“. **9** Почувши ж таке, Ісус здивувався йому, і, звернувшись до нáтовпу, що йшов слідом за Ним, промовив: „Кажу вам:

навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої вірі!“ 10 А коли посланці повернулись додому, то знайшли, що одужав той раб! 11 І сталось, — наступного дня Він відправився у місто, що звється Наїн, а з Ним ішли учні Його та багато наріду. 12 І ось, як до брами міської наблизився Він, виносили вмерлого, одинака в своєї матері, що вдовою була. І з нею був нáтовп великий із міста. 13 Як Господь же побачив її, то змилосéрдився над нею, і до неї промовив: „Не плач!“ 14 І Він підійшов, і доторкнувся до мар, носії ж зупинились. Тоді Він сказав: „Юначе, кажу тобі: встань!“ 15 І мертвий устав, і почав говорити. І його Він віддав його матері. 16 А всіх острах пройняв, і Бога хвалили вони й говорили: „Великий Пророк з'явився між нами, і зглýнувся Бог над нарódom Своїм!“ 17 І розійшлася ця чутка про Нього по цілій Юдеї, і по всій тій країні. 18 Про все ж те сповістили Івана учні його. І покликав Іван двох із учнів своїх, 19 і послав їх до Господа з запитом: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ 20 А мужі, прийшовши до Нього, сказали: „Іван Христитель послав нас до Тебе, питуючи: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ 21 А саме тоді багатьох уздорóвив був Він від недýгів і мук, і від дýхів злих, і слíпим багатьом вернув зір. 22 І промовив Ісус їм у відповідь: „Ідіть, і перекажіть Іванові, щó ви бачили й чули: „Слíпі прозрівають“, криві ходять, очищуються слабі на проказу, і чують глухі, воскресають померлі, „убогим звіщається Добра Новýна“. 23 І блаженний, хто через Мене спокýси не матиме!“ 24 А коли відійшли посланці Іванові, Він почав говорити про Івана нарóдові: „На щó ви дивитись ходили в пустиню? Чи на очерéт, що вітер гойдáє його? 25 Та на щó ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одýгненого? Адже ті, хто одягається славно, і розкішно живе, — по палаатах царських. 26 На щó ж ви ходили дивитись? На пророка? Так, кажу вам, — навіть більше, аніж на пророка. 27 Це той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготу!“ 28 Кажу вам: Між нарóдженими від жінок нема більшого понад Івана. Та найменший у Божому Царстві — той більший за нього!“ 29 І всі люди, що слухали, і мýтники визнали Божу волю за слушну, — і охристились Івановим хрищенням.

30 А фарисеї й законники відкинули Божу волю про себе, — і не хрестились від нього. 31 І промовив Господь: „До кого ж уподóблю людей цього роду? І до кóго подібні вони? 32 Подібні вони до дітей, що на ринку сидять й один óдного кличути та кажуть: „Ми вам грали були, а ви не танцювали, ми співали вам жáлібно, та не плакали ви“. 33 Бо прийшов Іван Христитель, що хліба не єсть і вина не п'e, а ви кажете: „Має він дéмона“. 34 Прийшов же Син Людський, що єсть і п'e, а ви кажете: „Чоловíк Цей ласун і п'яніця, Він прýятель мýтників і грýшників“. 35 І вýправдалася мудрість усíмá своїми дíламí“. 36 А один із фарисеїв просив Його, щоб спожив Він із ним. І, прийшовши до дому того фарисея, Він сів при столі. 37 І ось жінка одна, що була в місті, грýшниця, як дíзналась, що, Він у фарисеевім домі засів при столі, алябáстрову пляшечку міра принесла, 38 і, припавши до нíг Його ззаду, плачуучі, почала обливати слíзьмí Йому ноги, і волóссям своїм витирала, ноги Йому цілуvala та миром мастила. 39 Побачивши це, фарисей, що покликав Його, міркував собі, кáжучи: „Коли б був Він пророк, Він би знов, хтó ото й яка жінка до Нього торкається, — бож то грýшниця!“ 40 І озвався Ісус та й говорити до нього: „Маю, Сýмone, дещо сказати тобí“. А той відказав: „Кажи, Учителю“. 41 І промовив Ісус: „Були два боржникі в однóго вірýтеля; один був винен п'ятсóт динаріїв, а другий — п'ятдесят. 42 Як вони ж не могли заплатити, простив він обóм. Скажи ж, котрý із них більше полюbitь його?“ 43 Відповів Сýмон, говорячи: „Дýмаю, — той, кому більше простив“. І сказав Він йому: „Розсудив ти правдиво“. 44 І, обернýвшись до жінки, Він промовив до Сýмона: „Чи ти бачиш цю жінку? Я прибув у твíй дíм, — ти на ноги Мої не подав і води, а вона окропила слíзьмí Мої ноги й обтерла волóссям своїм. 45 Поцілунку не дав ти Мені, — а вона, відкóли ввýшов Я, Мої ноги цíлує невпинно. 46 Голови ти Мої оливою не намастив, — а вона миром ноги мої намастила. 47 Ось тому говорю Я тобí: „Числénні грíхи її прóщені, бо багато вона полюбила. Кому ж мало прощається, такий мало любить“. 48 А до неї промовив: „Прощаються тобí грíхи!“ 49 А ті, що сиділи з Ним при столі, почали гомоніти про себе: „Хтó ж це Такýй, що прощає й

гріхи?“ 50 А до жінки сказав Він: „Твоя віра спасла тебе, — іди з міром собі!“

8 I сталося, що Він після того проходив містами та селами, проповідуючи та звіщаючи Добру Новійну про Боже Царство. Із ним Дванадцять були, 2 та дехто з жінок, що були вздоровлені від злих духів і хвороб: Марія, Магдалиною звана, що з неї сім дімонів вийшло, 3 і Іванна, дружина Худзи, урядника Іродового, і Сусанна, і інших багато, що маєтком своїм їм служили. 4 I, як зібралось багато наріду, і з міста до Нього поприходили, то Він промовляти став притчею. 5 „Ось вийшов сіяч, щоб посіяти зерно свое. I, як сіяв, упало одне край дороги, — і було повитоптуване, а птахи небесні його повидзьобували. 6 Друге ж упало на ґрунт кам'яністий, — і, зійшовши, усохло, не мало бо вогкості. 7 А інше упало між тірен, — і вигнався тірен, і його поглушив. 8 Інше ж упало на добру землю, — і, зійшовши, уродило стокротно“. Це сказавши, закликав: „Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 9 Запитали ж Його Його учні, говірячи: „Що визначає ця притча?“ 10 А Він відказав: „Вам дано пізнання таємниці Божого Царства, а іншим у прітчах, щоб „дивились вони — і не бачили, слухали — і не розуміли“. 11 Ось що означає ця притча: Зерно — це Боже Слово. 12 А котрі край дороги, — це ті, хто слухає, але пітім приходить диявол, і забирає слово з їхнього серця, щоб не ввірвали й не спаслися вони. 13 А що на кам'яністому ґрунті, — це ті, хто тільки почує, то слово приймає з радістю; та кореня не мають вони, вірують дочасно, — і за час випробування відпадають. 14 А що впalo між тірен, — це ті, хто слухає слово, але, хόдячи, бувають придушенні клопотами, та багатством, та життєвими розкошами, — і плоду вони не дають. 15 А те, що на добрій землі, — це оті, хто як слово почує, береже його в щирому й добром серці, — і плід приносить вони в терпеливості. 16 А світла засвіченого ніхто не покриває посудиною, і не ставить під ліжко, але ставить його на світильник, щоб бачили світло, хто входить. 17 Немає нічого захованого, що не виявиться, ні таємного, що воно не пізнається, і не вийде наяв. 18 Тож пильнуйте, як слухаете! Бо хто має, то дастесь йому, хто ж не має, — забереться від нього і те, що, здається йому,

ніби має“. 19 До Нього ж прийшли були мати й брати Його, та через нарід не могли доступитись до Нього. 20 I сповістили Йому: „Твоя мати й брати Твої он стоять бічно, і бажають побачити Тебе“. 21 А Він відповів і промовив до них: „Моя мати й брати Мої — це ті, хто слухає Боже Слово, і виконує!“ 22 I сталося, одного з тих днів увійшов Він до човна, а з Ним Його учні. I сказав Він до них: „Переплинимо на другий бік озера“. I відчалили. 23 А коли вони плівлі, Він заснув. I знялася на озері буря велика, аж вода заливати їх стала, і були в небезпеці вони. 24 I вони підійшли, і розбудили Його та й сказали: „Учителю, Учителю, гинемо!“ Він же встав, наказав бурі й хвилям, — і вони вщухнули, і тиша настала! 25 А до них Він сказав: „Де ж ваша віра?“ I дивувались вони, перестрішенні, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вітрам і воді Він наказує, а вони Його слухають?“ 26 I вони припливли до землі Гадаринської, що навпроти Галілеї. 27 I, як на землю Він вийшов, перестрів Його один чоловік із міста, що довгі роки мав він дімонів, не вдягався в одежду, і мешкав не в домі, а в гробах. 28 А коли він Ісуса побачив, то закричав, повалівсь перед Ним, і голосом гучним закликав: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всеївішнього? Благаю Тебе, — не муч мене!“ 29 Bo звелів Він нечистому духові вийти з людіни. Довгий час він хапав був його, — і в'язали його ланцюгами й кайданами, і стерегли його, але він розривав ланцюг, — і демон гнав по пустині його. 30 A Ісус запитався його: „Як тобі на ім'я?“ I той відклав: „Легіон“, бо багато вийшло в нього дімонів. 31 I благали Його, щоб Він їм не звелів іти в безоднію. (Abyssos g12) 32 Пасся ж там на горі гурт великий свиней. I просилися демони ті, щоб дозволив піти ім у них. I дозволив Він їм. 33 A як дімони вийшли з тогого чоловіка, то в свиней увійшли. I череда кинулась із кручи до озера, — і потопілась. 34 Пастухи ж, як побачили те, що сталося, повтікали, та в місті й по селях звістили. 35 I вийшли побачити, що сталося. I прийшли до Ісуса й знайшли, що той чоловік, що дімони вийшли із нього, сидів при ногах Ісусових вдягнений та при умі, — і полякались. 36 Самовідці ж їм розповілі, як видужав той біснуватий. 37 I ввесь нарід Гадаринського краю став благати Його, щоб пішов Він від них, —

великий бо страх обгорнув їх. Він же до чобна ввійшов і вернувся. **38** А той чоловік, що дімони вийшли із нього, став благати Його, щоб бути при Ньому. Та Він відпустив його, кажучи: **39** „Вернися до дому свого, і розповіж, які речі велике вчинив тобі Бог!“¹І той пішов, і по цілому місту звістив, які речі велике для нього Ісус учинив! **40** А коли повернувся Ісус, то люди Його прийняли, бо всі чекали Його. **41** Аж ось прийшов муж, Яір на ім'я, що був старшим синагоги. Він припав до Ісусових ніг, та й став благати Його завітати до дому Його. **42** Бо він мав одиначку дочки, років десь із дванадцять, — і вмирала вона. А коли Він ішов, нарід тиснув Його. **43** А жінка одна, що дванадцять років хворою на кровотечу була, що ніхто вздоровити не міг її, **44** підійшовши ззаду, доторкнулася до краю одежі Його, — і хвилі тієї спинилася її кровотеча. **45** А Ісус запитав: „Хто доторкнувся до Мене?“ Коли ж відмовлялися всі, то Петро відказав: „Учителю, нарід коло Тебе он тóвпиться й тисне“. **46** Ісус же промовив: „Доторкнувсь хтось до Мене, бо Я відчув силу, що вийшла з Мене“. **47** А жінка, побачивши, що вона не втіглася, трясучись, підійшла та й упала перед Ним, і призналася перед усіма людьми, чому доторкнулася до Нього, і як хвилі тієї одужала. **48** Він же промовив до неї: „Дóчко, твоя віра спасла тебе; іди з мýром собі!“ **49** Як Він ще промовляв, приходить ось від старшині синагоги один та й говорить: „Дочка твоя вмерла, — не турбуй же Вчителя!“ **50** Ісус же, почувши, йому відповів: „Не лякайсь, тільки віруй, — і буде спасена вона“. **51** Прийшовши ж до дому, не пустив Він нікого з Собою ввійти, крім Петра, та Івана, та Якова, та батька дівчяти, та матері. **52** А всі плакали та голосили за нею. Він же промовив: „Не плачте, — не вмерла вона, але спить!“ **53** І насміхалися з Нього, бо знали, що вмерла вона. **54** А Він узяв за руку її та й скрикнув, говорячи: „Дівчатко, вставай!“ **55** І вернувся їй дух, — і хвилі тієї вона ожилá. І звелів дать їй їсти. **56** І здивувалися батьки її. А Він наказав їм нікому не розповідати, що сталося.

9 І скликав Він Дванадцятьох, і дав їм силу та владу над усіма дімонами, і вздоровляти недуги. **2** І послав їх проповідувати Царство Боже

та вздоровляти недужих. **3** І промовив до них: „Не беріть нічого в дорогу: ані пáлицí, ані торби, ні хліба, ні срібла, ані майте по двоє убрáнь. **4** І в який дім увійдете, — зоставайтесь там, і звідти відходьте. **5** А як чо вас не прийме, то, вихóдячи з міста того, обтрусять від ніг ваших пóрох на свідчення сúпроти них“. **6** І вийшли вони, та й ходили по селах, звіщаючи Добру Новíну та всюди вздоровляючи. **7** А Ірод тетráх прочув усе, що сталося було, і вагався, бо дехто казали, що Іван це із мертвих устав, **8** а інші, що Іллý то з'явився, а знов інші, що ожив це один із стародавніх пророків. **9** Тоді Ірод сказав: „Іванові стяv я голову; хто ж Оцей, що я чую про Нього речі такі?“²І він намагався побачити Його. **10** А коли повернулись апостоли, вони розповіли Йому, що зробили. І Він їх узяв, та й пішов самотою на місце безлюднє, біля міста, що зветься Віфсаїда. **11** А як люди довідалися, то пішли вслід за Ним. І Він їх прийняв, і розповідав їм про Боже Царство, та тих уздоровляв, хто потребувáв уздорóвлення. **12** А день став схилятися. І Дванадцятьо підійшли та й сказали Йому: „Відпусти вже людей, — нехай вони йдуть у довкóлишні села й оселі спочити й здобути поживи, бо ми тут у місці безлóдному!“ **13** А Він їм сказав: „Дайте їсти їм ви“. Вони ж відказали: „Немає в нас більше, як п'ятеро хліба й дві риби. Хіба пíдемо та купимо поживи для всього нарóду цього!“ **14** Бо було чоловіків десь тисяч із п'ять. І сказав Він до учнів Своїх: „Розсадіть їх рядами — по п'ятидесяті!“ **15** І зробили отак, і всіх їх розсадили. **16** І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив їх, і поламав, і дав учням, щоб клали нарóдові. **17** І всі їли й насíтилися! А з кусків позосталих зібрали дванадцять кошів. **18** І сталося, як насамоті Він молився, з Ним учні були. І спітив Він їх, кажучи: „За кого Мене люди вважають?“ **19** Вони ж відповіли та сказали: „За Івана Христителя, а ті за Іллó, а інші, — що воскрес один із давніх пророків“. **20** А Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро ж відповів та сказав: „За Христа Бóжого!“ **21** Він же їм заказав, і звелів не казати нікому про це. **22** І сказав Він: „Синові Лóдському треба багато страждати, і Його відчураються старші, і первосвященики, і книжники, і буде Він убитий, — але третього дня Він воскресне!“ **23** А

до всіх Він промовив: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме щоденно свого хреста, та й за Мною йде. 24 Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто ради Мене згубить душу свою, той її збереже. 25 Яка ж кóристь людýні, що здобудé ввесь світ, алé занапáстить чи згубить себе? 26 Бо хто буде Мене та Моеї науки соромитися, того посorомиться також Син Людський, як прийде у славі Своїй, і Отчíй, і святих анголів. 27 Правдиво ж кажу вам, що деякі з тут-о приýвних не скуштують смерті, аж поки не побачать Царства Божого“. 28 I сталося після оцих слів днів за вісім, узвів Він Петра, і Івана, і Якова, та й пішов помолитись на гору. 29 I коли Він молився, то вигляд лиця Його переобразився, а одежа Його стала біла й блискучá. 30 I ось два мýжі з Ним розмовляли, — були то Мойсеї та Ілля, 31 що з'явилися в славі, і говорили про кінець Його, який в Єрусалимі Він мав докінчýти. 32 A Петро та приýвні з ним були змбрéні сном, але, пробудившись, бачили славу Його й обох мýжів, що стояли при Ньому. 33 I сталося, як із Ним розлучались вони, то промовив Петро до Ісуса: „Учителю, добре нам бути отут! Поставмо ж отут три шатра: для Тебе одне, і Мойсею одне, і одне для Іллі!“ Він не знав, що говорит... 34 A як він говорив це, насунула хмара та їх заслонила. I вони полякались, як стали ті вхóдити в хмару. 35 I почувся ось голос із хмари, який промовляв: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтесь!“ 36 A коли оцей голос лунав, Ісус Сам позостався. А вони промовчали, і нікому нічого тих днів не казали, щó бачили. 37 A наступного дня, як спустились з гори, перестрів Його нáтовп великий. 38 I закричав ось один чоловік із нарóду й сказав: Учителю, благаю Тебе, — зглянýсь над сином моїм, бо одинак він у мене! 39 A ото дух хапає його, і він нагло кричить, і трясе ним, аж той пíну пускає. I, вимучивши він його, насили відхóдить. 40 I ýчнів Твоїх я благав його вигнати, та вони не змогли“. 41 A Ісус відповів і промовив: „О, роде невíрний й розбéщений, — доки буду Я з вами, і терпítиму вас? Приведи свого сина сюди!“ 42 A як той іще йшов, дéмон кинув його та затряс. Та Ісус заказав тому духу нечистому, — і вздоробив дитину, і віddав її батькові її. 43 I всi дивувалися вéличі Божій! 44 „Вкладіть до вух своїх

цí ось слова: Людський Син буде виданий людям до рук“. 45 Протé не зрозуміли вони цього слова, було бо закрите від них, щоб його не збегнули, та боялись Його запитати про це слово. 46 I прийшло їм на думку: хто б найбільший з них був? 47 A Ісус, думку серця їх зnavши, узяв дитину, і поставив її біля Себе. 48 I промовив до них: „Як хто прийме дитину оцю в Ім'я Мое, Мене він приймає, а як хто Мене прийме, приймає Того, Хто послав Мене. Xто бо найменший між вами всíмá, — той великий!“ 49 A Іван відповів і сказав: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, що Ім'ям Твоїм дéмонів виганяв, і ми заборонили йому, бо він з нами не ходить“. 50 Ісус же йому відказав: „Не забороняйте, — бо хто не проти вас, той за вас!“ 51 I сталося, коли дні Вознесіння Його наблизились, Він постановив пíти в Єрусалим. 52 I Він посланців вислав перед Собою. I пішли вони, та й прибули до села самарянського, щоб ноchівло Йому приготóвити. 53 A ті не прийняли Його, бо йшов Він у напрýмі Єрусалиму. 54 Як побачили ж те учні Яків і Іван, то сказали: „Господи, — хочеш, то ми скажемо, „щоб огонь зíшов з неба та винищив“їх, як і Ілля був зробив“. 55 A Він обернóвся до них, ім докорив та й сказав: „Ви не знаєте, якого ви духа. 56 Bo Син Людський прийшов не губіть душі людські, а спасати!“ I пішли вони в інше село. 57 I сталося, як дорогою йшли, сказав був до Нього один: „Я пíду за Тобою, хоч би куди Ти пíшов“. 58 Ісус же йому відказав: „Мають нóри лисиці, а гнізда — небесні пташкí, — Син же Людський не має нідé й голови прихилити!“ 59 I промовив до другого Він: „Іди за Мною“. A той відказав: „Дозволь мені перше пíти, і батька свого похováти“. 60 Він же йому відказав: „Зостав мертвим ховати мерцíв своїх. А ти йди та звішай Царство Боже“. 61 A інший сказав був: „Господи, я пíду за Тобою, та дозволь мені перш попрощатись із своїми домáшнíми“. 62 Ісус же промовив до нього: „Ніхто з тих, хто кладé свою руку на плуга та назад озирається, не надається до Божого Царства!“

10 Після того признáчив Господь і інших Сімдесят, і послав їх по двох перед Себе до кожного міста та місця, куди Сам мав іти. 2 I промовив до них: „Хоч жníво велике, та робітників мало; тож благайте Господаря жníва,

щоб робітників вислав на жніво Своє. 3 Ідіть! Оце посилаю Я вас, як ягнят між вовкі. 4 Не носіть ні калітки, ні торби, ні сандаль, і не вітайте в дорозі нікого. 5 Як до дому ж якого ви ввійдете, то найперше кажіть: „Мир дому цьому!“ 6 I коли син миру там буде, то спочине на ньому ваш мир, коли ж ні — до вас вéрнеться. 7 Зоставайтесь ж у домі тім самім, споживайте та пийте, що є в них, — бо вартий робітник своєї заплати. Не ходіть з дому в дім. 8 А як прийдете в місто яке, і вас приймуть, — споживайте, що вам подадуть. 9 Уздорóвлуйте хворих, що в нім, промовляйте до них: „Наблýзилося Царство Боже до вас!“ 10 А як прийдете в місто яке, і вас не приймуть, то вийдіть на вулиці його та й кажіть: 11 „Ми обтру́шуємо вам навіть порох, що прилип до нас із вашого міста. Та знайте оце, що наблýзилося Цárство Боже!“ 12 Кажу вам: того дня легше буде содомляnam, аніж місту тому!“ 13 „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Віфсаїдо! Бо коли б то у Тирі Й Сидоні були відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони покаялися в волосянийці та в попелі! 14 Але на суді відрадніш буде Тиру Й Сидону, як вам. 15 A ти, Капернаúме, що „до неба піднісся, — аж до аду ти зійдеш!“ (Hadès g86) 16 Xто слухає вас — Мене слухає, хто ж погорджує вами — погорджує Мною, хто ж погорджує Мною — погорджує Тим, Хто послав Мене“. 17 A ті Сімдесát повернулися з радістю, кажучи: „Господи, — навіть дéмони кóряться нам у Ім'я Твоє!“ 18 Він же промовив до них: „Я бачив того сатану, що з неба спадав, немов блискавка. 19 Ось Я влáду вам дав наступати на змíй та скорпíонів, і на всю силу ворожу, — і ніщо вам не зашкóдить. 20 Та не тіштесь тим, що вам кóряться духи, але тіштесь, що ваши імення записані в небі!“ 21 Того часу Ісус звеселився був Духом Святим і промовив: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. Так, Отче, бо Тобі так було до вподоби! 22 Передав Мені все Мій Отець. I не знає ніхто, хто є Син, — тільки Отець, і хто Отець — тільки Син, та кому Син захоче відкрити“. 23 I, звернувшись до учнів, наодинці їм сказав: „Блаженні ті очі, що бачать, щó бачите ви!“ 24 Кажу ж вам, що багато пророків і царів бажали побачити, що бачите ви — та й не бачили, і почути,

щó чуєте ви — і не чули!“ 25 I підвівсь ось закónник один, і сказав, Його випробóвуючи: „Учителю, щó робити мені, щоб вічне життя осягнúти?“ (aiōnios g166) 26 Він же йому відказав: „Щó в Закónі написано, як ти читаєш?“ 27 A той відповів і сказав: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душою своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом“, і свого близнього, як самого себе“. 28 Він же йому відказав: „Правильно ти відповів. Роби це, — і будеш жити“. 29 A той бажав сам себе віправдати, та й сказав до Ісуса: „А хто то мій близній?“ 30 A Ісус відповів і промовив: „Один чоловік ішов з Єрусалиму до Ерихону, і попався розбійникам, що обдерли його, і завдали йому рани, та й утеклі, покинувши лéдве живого його. 31 Прохóдив випáдком тією дорогою священик один, побачив його, — і проминув. 32 Так само Й Левит надійшов на те місце, поглянув, — і теж проминув. 33 Прохóдив же там якийсь самарянін, та й натрапив на нього, і, побачивши, змілосéрдився. 34 I він підійшов, і обв'язав йому рану, наливши оливу й вина. Потому його посадив на худобину власну, і приставив його до гостиниці, та й клопотáвся про нього. 35 A другого дня, від'їждjавши, вийняв він два динарії, та й дав їх господареві й проказав: „Заопíкуйся ним, а як більше що витратиш, — заплачу тобі, як вернúся“. 36 Котрýй же з цих трьох — на думку твою — був близній тому, хто попався розбійникам?“ 37 A він відказав: „Той, хто вчинив йому мýлість“. Ісус же сказав йому: „Іди, — і роби так і ти!“ 38 I сталось, коли вони йшли, Він прийшов до однóго села. Одна ж жінка, Марта й на ім'я, прийняла Його в дім свій. 39 Була ж в неї сестра, що звалась Марія; вона сіла в ногах у Ісуса, та й слухала слова Його. 40 A Марта великою послugoю клопотáлась, а спинившись, сказала: „Господи, чи байду́же Тобі, що на мене саму полишила служити сестра моя? Скажи ж їй, щó мені помогла“. 41 Госпóдь же промовив у відповідь їй: „Марто, Марто, — турбуєшся їй жу́ришся ти про багато чого, 42 а потрібне одне. Марія ж обрала найкращу ча́стку, яка не відбереться від неї“.

11 I сталось, як молився Він у місці однómu, і коли перестав, озвався до Нього один із Його учнів: „Господи, навчи нас молитися, як і Іван

навчив своїх учнів.“ 2 Він же промовив до них: „Коли молитеся, говоріть: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. 3 Хліба нашого щоденного дай нам на кожний день. 4 І прости нам наші гріхи, бо й самі ми прощаємо кожному боржникові нашему. І не введи нас у випробування, але визволи нас від лукавого!“ 5 І сказав Він до них: „Хто з вас матиме пріятеля, і піде до нього опівночі, і скаже йому: „Позич мені, друже, три хлібі, 6 бо прийшов із дороги до мене мій пріятель, я ж не маю, що дати йому“. 7 А той із середини відповідь скаже: „Не роби мені клопоту, — уже замкнені двері, і мої діти зо мною на ліжкові. Не можу я встати та дати тобі“. 8 Кажу вам: коли він не встане, і не дасть ради дружби йому, то за докучання його він устане та й дасть йому, скільки той потребує. 9 Я вам кажу: просіть, — і буде вам дáно, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам! 10 Бо кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, а тому, хто стукає — відчинять. 11 І котрій з вас, батьків, як син хліба проситиме, подасть йому каменя? Або, як яйця він проситиме, дасть йому скрпіона? 12 Або, як яйця він проситиме, дасть йому скрпіона? 13 Отож, коли ви, бувши злі, потрапите добре дарі своїм дітям давати, — скільки ж більше Небесний Отець подасть Духа Святого всім тим, хто проситиме в Нього?“ 14 Раз вигонив Він д́емона, який був німий. І коли демон вийшов, німий заговорив. А народ дивувався. 15 А деякі з них гомоніли: „Виганяє Він д́емонів силою Вельзевула, князя д́емонів“. 16 А інші, випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. 17 Він же знов думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, само проти себе поділене, запустіє, і дім на дім упаде. 18 А коли й сатана поділився сам супроти себе, — як стоятиме царство його? А ви кажете, що Вельзевулом вигоню Я демонів. 19 Коли ж Вельзевулом вигоню Я демонів, то чим виганяють їх ваші сини? Тому вони стануть вам суддями. 20 А коли пальцем Божим вигоню Я демонів, то справді прийшло до вас Боже Царство. 21 Коли сильний збройно свій двір стереже, то в безпеці маєток його. 22 Коли ж дужчий від нього його нападе й переможе, то всю збрюю йому заберé, на яку покладався був той,

і роздасть свою здобич. 23 Хто не зо Мною, той проти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає! 24 Коли дух нечистий виходить з людіни, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, але, не знахόдячи, каже: „Вернуся до хати своєї, звідки я вийшов“. 25 А як вéрнеться він, то хату знахóдить замéтену й прибрани. 26 Тоді він іде та й приводить сімох інших духів, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть там. І буде останнє людіні тій гíрше за перше!“ 27 І сталося, як Він це говорив, одна жінка з народу свій голос піднёсля й сказала до Нього: „Блаженна утрóба, що носила Тебе, і груди, що Ти ссав їх!“ 28 А Він відказав: „Так. Блаженні ж і ті, хто слухає Божого Слова і його бережé!“ 29 А як люди збирáлися, Він почав промовляти: „Рід цей — рід лукавий: він ознаки шукає, та ознаки йому не дадуть, крім ознаки прорóка Йóни. 30 Бо як Йóна ознакою був для ніевітян, так буде й Син Людський для роду цього. 31 Цариця півдéнна на суд стане з мýжами роду цього, — і їх засудить, бо вона з кінця світу прийшла Соломóнову мудрість послухати. А тут ось Хтось більший, аніж Соломóн! 32 Ніневітяні стануть на суд із цим родом, — і засудять його, вони бо покáлися через Йонину проповідь. А тут ось Хтось більший, ніж Йона! 33 Засвіченого світла ніхто в хóвок не ставить, ані під посúдину, але на світільника, щоб бачили світло, хто входить. 34 Око твоє — то світільник для тіла; тому, як око твоє буде дуже, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око нездатне булó, то й усе тіло твоє буде темне. 35 Отож, уважай, щоб те світло, що в тобі, не сталося тéмрявою! 36 Бо коли твоє тіло все світле, і не має жáдної темної частини, то все буде світле, неначе б світільник осяяв блиском тебе“. 37 Коли Він говорив, то один фарисей став благати Його пообідати в нього. Він же прийшов та й сів при столі. 38 Фарисей же, побачивши це, здивувався, що перед обідом Він перш не обмився. 39 Господь же промовив до нього: „Тепер ви, фарисеї, он чистите зóвнішність кóхля та миски, а ваше нутрó повне здýрства та кривди! 40 Нерозумні, — чи ж Той, Хто створив оте зóвнішнє, не створив Він і внутрішнє? 41 Тож милостиню подавайте з унутрішнього, — і ось все буде вам чисте. 42 Горе вам, фарисеям, — бо ви десятину даєте з м'яти та рути й усякого зілля, але

обминаєте суд та Божу любов; це треба робити, і тогó не лишати! **43** Горе вам, фарисеям, що любите перші лавки в синагогах та привіти на рýнках! **44** Горе вам, — бо ви як гробій непомітні, — люди ж ходять по них і не знають того“. **45** Озвався ж один із закónників, і каже Йому: „Учителю, кажучи це, Ти і нас ображаєш!“ **46** А Він відказав: „Горе й вам, закónникам, бо ви на людей тягарі накладаєте, які важко носити, а самі й одним пальцем своїм не дотóркуєтесь тягарів! **47** Горе вам, бо надгрóбки пророкам ви ставите, — ваші ж батькí були їх повбивали. **48** Так, — визнаєте ви й хвалите вчинки батьків своїх: бо вони їх повбивали, а ви їм надгрóбки будуєте! **49** Через те ѹ мудрість Божа сказала: „Я пошлю їм пророків й апóстолів, — вони ж декого з них повбивають, а декого війженьуть, **50** щоб на роді оцім відомстялася кров усіх пророків, що пролита від ствóрення світу, **51** від крові Авеля аж до крові Захáрія, що загинув між жéртвником і храмом“! Так, кажу вам, — відомстяться це все на цім роді! **52** Горе вам, закónникам, бо взялі ви ключа розуміння: самі не ввійшли, і тим, хто хотів увійти, бороніли!“ **53** А коли Він вихóдив ізвідти, стали книжники та фарисеї сильно тиснути та від Нього допитуватись про багато речей, — **54** вони чатувáли на Нього, щоб зловити що з уст Його (і щоб оскаржити Його).

12 Того часу, як зібралися десятитисячні нáтовпи нарóду, — аж топтали вони один бдного, — Він почав промовляти перш до учнів Своїх: „Стережіться рóчини фарисейської, що є лицемíрство! **2** Бо немає нічого захóваного, що не відкриється, ні таємного, що не вýявиться. **3** Тому все, що казали ви пóтемки, — при світлі почується, що ж шептали на вухо в коморах, — на дахáх проповідане бýде. **4** Кажú ж вам, Своїм друзям: Не бýйтесь тих, хто тіло вбиває, а потім більш нічого не може вчинити! **5** Але вкажу вам, кого треба боятися: Бýйтесь тогó, хто має владу, убивши, укинути в геéнну. Так, кажú вам: Того бýйтесь! (Geenna g1067) **6** Чи ж не п'ять горобців продають за два грóши? Та проте перед Богом із них ні один не забутий. **7** Але навіть волóсся вам на голові порахóване все. Не бýйтесь: вартніші ви за багатьох горобців! **8** Кажу ж вам: Кожного, хто перед людьмí Мене визнає, того визнає Й Син

Людський перед Анголáми Божими. **9** Хто ж Мене відцурається перед людьмí, того відцурається перед анголáми Божими. **10** І кожному, хто скаже слово на Людського Сина, йому прóститься; а хто зневажáтиме Духа Святого, — не прóститься. **11** А коли вас водитимуть до синагог, і до урýдів, і до влад, — не турбуйтеся, як або щó відповідати чи щó говорити, — **12** Дух бо Святий вас навчить тієї години, щó потрібно казати!“ **13** І озвався до Нього один із нарóду: „Учителю, скажи братові моєму, щоб він спáдщиною подíлився зо мною“. **14** А Він відказав Йому: „Чоловíче, хто поставив над вами Мене за судью або за подíльника?“ **15** І промовив до них: „Глядіть, остерігайтеся всякої зажéрливості, — бо життя чоловíка не залежить від достатку маєтку його!“ **16** І Він розповів їм притчу, говорячи: „В одного багача гойно нива вродила булá. **17** І міркував він про себе й казав: „Щó робити, що не маю куди зібрati плóдів своїх?“ **18** І сказав: „Оце я зроблю, — порозváлю клóні свої, і просторніші поставлю, і позбираю туди пашню свою всю та свíй достаток. **19** І скажú я душі своїй: „Душé, маєш багато добра, на багато рóків склáденого. Спочивай, їж та пий, і веселися!“ **20** Бог же до нього прорік: „Нерозумний, — нóчи ціє ось душу твою зажадають від тебе, і кому позостáнеться те, що ти був наготовив?“ **21** Так буває і з тим, хто збирає для себе, та не багатіє в Бога“. **22** І промовив Він ýчням Своїм: „Через це кажу вам: Не журіться про життя, — щó ви будете їсти, і нí про тіло, — у щó ви зодýгнетесь. **23** Бо більше від їжі життя, а тіло від одягу. **24** Погляньте на гáйвороння, що не сіють, не жнутъ, нема в них комори, ні клуні, — проте Бог їх годує. Скільки ж більше за птахів ви варті! **25** Хто ж із вас, коли журíться, добавити зможе до зросту свого бодай ліктя одного? **26** Тож коли ви й найменшого не подолаєте, то чого ж ви про інше клопочeteся? **27** Погляньте на ті он лілóї, як вони не пряду́ть, ані чтуть. Алé говорю вам, що й сам Соломон у всíй славі своїй не вдягався отак, як одна з них! **28** І коли он траву, що сьогодні на полі, а завтра до пéчі вкідається, Бог так зодýгає, скільки ж краще зодýgne Він вас, маловірні! **29** І не шукайте, щó будете їсти, чи щó будете пити, і не клопочіться. **30** Бо всього цього й люди світу оцього шукають, Отець же ваш знає, що тогó вам потрібно. **31**

Шукайте отож Його Царства, а це вам додасться! 32 Не лякайся, черідко малá, бо сподобалося Отцю вашому дати вам Царство. 33 Продавайте достатки свої та милостиню подавайте. Робіть калітки собі не старіючі, — невічерпний скарб той у небі, куди не закрадається злодій, і міль де не тóчить. 34 Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше! 35 Нехай підперéзані будуть вам стéгна, а світла ручні позасвічувані! 36 І будьте подібними до людей, що очікують пана свого, коли вéрнеться він із весілля, щоб, як прийде й застукає, відчинити негайно йому. 37 Блаженні рabi ті, що пан, коли прийде, то знайде, що пильнують вони! Поправді кажу вам: підперéжеться він і їх посадòвить, і, підійшовши, буде їм послуговувати. 38 І коли прийде о другій чи прийде о третій сторóжі, та знайде так само, — блаженні вони! 39 Знайте ж це, що коли б знов гospóдар, о котрій то годині підкрадеться злодій, то він пильнував би, і свого б дому не дав підкопати. 40 Тому будьте готові і ви, — бо прийде Син Лі́одський тієї години, коли ви не дýмаєте!“ 41 Озвався ж Петро: „Господи, чи до нас кажеш прýтчу оцю, чи до всіх?“ 42 А Господь відказав: „Хто ж тоді вірний і мудрий домоправитель, що пан настанóвить його над своїми чeléдниками, щоб давати харч вýзначену своєчасно? 43 Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так! 44 Поправді кажу вам, що над всім маєтком своїм він поставить його. 45 А коли раб той скаже у серці своїм: „Забáриться пан мíй прийти“, і зачне бити слуг та служниць, їсти та пити та напиватися, 46 то прийде раба того пан за дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає, — і розійтne його пополовині, і визначить долю йому з невірними! 47 А раб той, що знов волю свого гospóдара, але не приготувáв, ані не вчинив згідно волі його, буде тяжко побитий. 48 Хто ж не знов, а вчинив каригíдне, буде мало він битий. Тож від кожного, кому дáно багато, багато від нього й жадатимуть. А кому багато повéreno, від того ще більше жадатимуть. 49 Я прийшов огонь кинути на землю, — і як Я прáгну, щоб він уже запалá! 50 Я ж маю христитися хріщенням, — і як Я мучуся, поки те спóвниться! 51 Чи ви дýмаєте, що прийшов Я мир дати на землю? Ні, кажу вам, але пóділ! 52 Віднині бо п'ятеро в домі однóму поділені будуть: троє супроти двох, і двоє супроти трох. 53 Стане

бáтько на сина, а син protи бáтька, мати protи дочки, а дочка protи матері, свекруха navпроти невістки свої, а невістка navпроти свекрухи!“ 54 Промовив же Він і до нарóду: „Як побачите хмару, що з зáходу суне, то кажете зáраз: Зближається дощ“, — і так і буває. 55 А коли вів víter пívdénniy, то кажете: „Буде спékota“, — і буває. 56 Лицемíri, — лице неба й землі rозpíznati vi вmíete, чому ж не rозpíznáte часу цього? 57 Чого ж і самi по собi vi не судите, щó справедливе? 58 Bo коли до урýdu ti йдеш zo своїм sупrotívnikom, попильnuy з ním залáгодiti по дорозi, щоб тебе до суддi не потяг віn, a суддя щоб прислужниковi не віddav тебе, a прислужник щоб не посадив до v'язници тебе. 59 Поправdí кажу тобi: Не вíйдеш ізвidti, поки не віddas i останнього шéляга!“

13 Того чáсу прийшли були дехто, та й розповіlý йому про галіléян, що їхню кров Пилát зміshaw був із їхními жертвами. 2 Icус же сказав їm у vіdpovíd: „Чи ви дýмаєте, що oці галіléяni, що так постраждали, gríshniši були від usíh галіléяñ? 3 Hí, кажу вам; та коли не покаетесь, то загинете всí так! 4 Або ті wісimnadçtъ, що báшta на них завалилась булá в Cіloámí й побила їх, — чи дýмаєте, що ті винні були більш за всіх, що в Ерусалимі живуть? 5 Hí, кажу вам; та коли не покаетесь, то загинете всí так!“ 6 I Віn розповіo oцю прýтчу: „Один чоловík u своїm винограднику мав посáжене фíгове дерево. I прийшов віn шукати на ньому плоду, ale не знайшов. 7 I сказав винарévi: „Oцé третíй rík, vіdkóli прихóдju шукати плоду на цím фíговіm дереві, ale не знаhódju; зrубай його, — нашо й землю марнýe воно?“ 8 A той йому в vіdpovíd каже: „Позостав його, пане, і на цей rík, aж поки його обкопáo довkóla, і обкладу його gnoem, — 9 чи року наступного плódu не вродить воно. Коли ж ní, то зрубаеш його“. 10 I навчав Віn в однíj з синагог u суботу. 11 I ось там булá одна жінка, що wісimnadçtъ rókів mala духа némochí, і була скорчена, і не могла níjak вýprostatisь. 12 A Icус, як побачив її, то покликав до Себе. I сказав їй: „Жінко, — зvíльнena ти vіd nedýgi своїї“. 13 I Віn руки на ней поклав, — і вона зараз вýprostalась, — і стала слáвити Бога! 14 Озвався ж старший синагоги, обурений, що Icус uздoróviv u суботу, і сказав до нарódu: „Е shístъ

день, коли працювати належить, — приходьте тоді та вздороблюйтесь, а не дня суботнього“. 15 А Господь відповів і промовив до нього: „Лицеміре, — хіба ж не відв'язує кожен із вас у суботу свого вола чи осла від ясел, і не веде напоїти? 16 Чи ж цю дочку Авраамову, яку сатана був зв'язав вісімнадцять ось рóків, не належить звільнити її суботнього дня від цих пут?“ 17 А як Він говорив це, — засоромилися всі Його супротивники. І тішився ввесь нарбд всіма славними вчинками, які Він чинив! 18 Він же промовив: „До чого подібне Царство Боже, і до чого його прирівняти? 19 Подібне воно до гірчичного зéрна, що взяв чоловік і посіяв його в своїм сáді. І воно виросло, і деревом стало, і, кúблилось птаство небесне на віттях його“. 20 І знóбу сказав Він: „Із чим порівняю Я Боже Царство? 21 Подібне до рóзчини, що її бере жінка, і кладе на три мірки муки, аж поки все вкýсне“. 22 І прохόдив містами та сéлами Він і навчав, до Єрусалиму простóючи. 23 І озвався до Нього один: „Господи, — хіба буде мало спасéних?“ А Він відказав їм: 24 „Силkýйтесь ввійти тіснýми ворítьми, бо кажу вам, — багато-хто будуть намагáтися ввійти, — та не зможуть! 25 Як устане Господар та двері замкнé, ви зачнéте вистóювати ізнадвóру, та стукати в двері й казати: „Господи, — відчини нам!“ А Він вам у відповíдь скаже: „Не знаю Я вас, звíдки ви!“ 26 Тодí станете ви говорити: „Ми їли й пили перед Тобою і на вулицях наших навчав Ти“. 27 А Він вам відкаже: „Говорю вам, — не знаю Я, звíдки ви. „Відíйдіть від Мене всі, хто чинить неправду!“ 28 Буде плач там і скрéгіт зубів, як побачите ви Авраама, та Ісака та Якова, та пророків усіх в Царстві Божíм, себе ж — вигнаних геть. 29 І прийдуть інші від сходу й захóду, і пíвночі й пíвдня, і при столí в Царстві Божíм засядуть! 30 І ось, є останні, що стануть за перших, і є перші, що стануть останніми!“ 31 Тієї години пíдійшли дехто з фарисеїв, і сказали Йому: „Вийди собі, і пíди звідси, — хоче бо Ірод убити Тебе“. 32 А Він відказав їм: „Ідіть і скажіть тому лíсові: Ось дéмонів Я виганяю, і чиню вздорóвлення, — сьогодні та завтра, а третього дня закінчú. 33 Однак, Мені треба ходити сьогодні та завтра, і часу найближчого, бо згинути не може пророк поза Єрусалимом. 34 Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш послáних до тебе!

Скільки раз Я хотів позбирати дітей твоїх, як та квочка збирає під крила курчаків своїх, — та ви не захотіли! 35 Ось „ваш дім зостається порожній для вас!“ Говорію бо Я вам: Ви мене не побачите, аж поки не настáне, що скажете: „Благословéнний, Хто йде в Господнє Ім'я!“

14 I сталося, що Він у суботу ввійшов був до дому одного з фарисейських старшин, щоб хліба спожити, а вони назиралі за Ним. **2** I ото перед Ним був один чоловік, слабий на водянку. **3** Ісус же озвався й сказав до законників та фарисеїв: „Чи віздоровляти в суботу годиться чи ні?“ **4** Вони ж мовчали. А Він, доторкнувшись, уздоровив його та відпустив. **5** I сказав Він до них: „Коли осел або віл котрогось із вас упаде до криниці, то хіба він не витягне зараз його дня суботнього?“ **6** I вони не могли відповісти на це. **7** А як Він спостеріг, як вони собі перші місця вибирали, то сказав до запрощених притчу: **8** „Коли хто покличе тебе на весілля, не сідай на першому місці, щоб не трапився хто поважніший за тебе з покликаними, **9** і щоб той, хто покликав тебе та його, не прийшов і тобі не сказав: „Поступайся цьому місцем!“ I тоді ти із соромом станеш займати місце останнє. **10** Але як ти будеш запрощений, то приходить, і сідай на останньому місці, щоб той, хто покликав тебе, підійшов і сказав тобі: „Приятелю, — сідай вище!“ Тоді буде честь тобі перед покликаними з тобою. **11** Хто бо підноситься — буде впокорений, а хто впокоряється — той піднесеться“. **12** А тому, хто Його був покликав, сказав Він: „Коли ти справляєш обід чи вечерю, не клич друзів своїх, ні братів своїх, ані своїх ро́дичів, ні сусідів багатих, щоб так само й вони коли не запросили тебе, — і буде взаємна відплата тобі. **13** Але, як справляєш гостину, клич убогих, калік, кривих та сліпих, **14** і будеш блаженний, бо не мають вони чим віддати тобі, — віддастяся ж тобі за воскресіння праведних!“ **15** Як почув це один із отих, що сиділи з Ним при столі, то до Нього сказав: „Блаженний, хто хліб споживатиме в Божому Царстві!“ **16** Він же промовив до нього: „Один чоловік спорядив був велику вечерю, і запросив багатьох. **17** I послав він свого раба ча́су вечері сказати запрощеним: „Ідіть, бо вже все наготовано“. **18** I зараз усі почали відмовлятися.

Перший сказав йому: „Поле купив я, і маю потребу піти та оглянути його. Прошуй тебе, — вибач мені!“

19 А другий сказав: „Я купив собі п'ять пар волів, — і йду спрібувати їх. Прошуй тебе, — вибач мені!“

20 І знов інший сказав: „Одружився ось я, і через те я не можу прибути“. **21** І вернувся той раб і панові своєму про все розповів. Розгнівавсь господар тоді, та й сказав до свого раба: „Піди швидко на вулиці та на завулки міські, і приведі сюди вбогих, і калік, і сліпих, і кривих“. **22** І згодом раб повідомив: „Пане, сталося так, як звелів ти, та місця є ще“. **23** І сказав пан рабові: „Піди на дороги й на зáгороди, та й сíлуй прийти, щоб напóвнився дíм мíй. **24** Кажú бо я вам, що жoden із запрошеных мýжíв тих не покуштúє моєї вечері. Бо багато поклýканых, та вýбраних мало!“ **25** Ішло ж з Ним багато людей. І, звернувшись, сказав Він до них: **26** „Коли хто прихóдить до Мене, і не зненáвидить свого батька та матері, і дружýни й дíтей, і братів і сестéр, а до того й своéї душí, — той не може бути учнем Моїм! **27** І хто свого хреста не несе, і не йде вслíд за Мною, — той не може бути учнем Моїм! **28** Хто бо з вас, коли башту поставити хоче, перше не сяде й видáткíв не вýрахує, — чи має потрібне на вýконання, **29** щоб, коли покладе він основу, але докíнчти не зможе, усí, хто побачить, не стали б сміятися з нього, **30** говорячи: „Чоловíк цей почав будувати, але докíнчти не míг“. **31** Або який цар, ідучí на вýйну супроти царя іншого, перше не сяде порадитися, чи спромóжен він із десятýмá тисячами стрíти того, хто йде з двадцятьмá тисячами проти нього? **32** Коли ж ní, то, як той ще далéко, шле посольство до нього та й просить про мир. **33** Так ото й кожен із вас, який не зречеться усьóго, що має, не може бути учнем Моїм. **34** Сíль — добра ríč. Коли ж сíль несолоною стане, чим приправити її? **35** Нí на землю, нí на гñй не потрібна вона, — її геть викидають. Хто має вýха, щоб слухати, — нехай слúхає!“

15 Наблизялись до Нього всí мýтники й грíшники, щоб послúхати Його. **2** Фарисéй ж та книжники нарíкали й казали: „Приймає Він грíшників та з ними ють“. **3** А Він їм розповів оцю притчу, говорячи: **4** „Котрий з вас чоловíк, мавши сотню овець і загубивши одну з них, не покине

в пустині тих дев'ятидесяти й дев'ятí, та й не пíде шукати загинулóї, аж поки не знайде її? **5**

А знайшовши, кладе на рамéна свої та радíє. **6** **1**, прийшовши додому, скликає він дрýзів і сусíдів, та й каже до них: „Радíйте зо мною, бо знайшов я вíвцю свою туу загúблenu“. **7** Говорю вам, що так само на небí радíтимуть більш за однóго грíшника, що кається, анíж за дев'ятдесятýх і дев'ятýх праведників, що не потребують покáйння!... **8** Або яка жінка, що має десять драхм, коли згубить драхму одну, не засвічує свítla, і не метe хати, і не шукає уважно, аж поки не знайде? **9** А знайшовши, кличе прýятельок та сусíдок та каже: „Радíйте зо мною, бо знайшла я загúблenu дráхму!“ **10** Так само, кажу вам, радість буває в Божих анголíв за одного грíшника, який кається“. **11** Він оповів: „У чоловíка однóго булó два сини. **12** І молодший із них сказав бáтькові: „Дай менí, бáтьку, належну частину маєтку!“ І той подíлив помíж ними маєток. **13** А по небагатьох днях зíбрав син молодший усе, та й подавсь до далекого краю, і ро зтратив маєток свíй там, живучí марнотrátno. **14** А як він усе прожив, настав голод великий у тím краї, — і він став бíдувáти. **15** І пíшов він тодí і пристав до однóго з мешkáncív tíeї землí, а той вислав його на полý свої пáсті свинéй. **16** І бажав він напóвнити шлунка свого хоч стручkámi, що їli їх свинí, та нíхто не давав їх йому. **17** Тодí він спам'ятáвся й сказав: „Скільки в бáтька мого наймítíв мають хлíba аж наídímr, а я отут з голоду гину! **18** Устану, і пíдý я до бáтька свого, та й скажу йому: „Прогрíшився я, отче, против неба та сúпроти тебе. **19** Недостойний я вже зватись сином твоїм; прийми ж мене, як однóго з своїх наймítív“. **20** І, вставши, пíшов він до бáтька свого. А коли він далеко ще був, його бáтько вгледíв його, — і перепóвнився жáлем: і побíг він, і кинувсь на шию йому, і зачав цíluвати його! **21** І озвався до нього той син: „Прогрíшився я, отче, против неба та сúпроти тебе, і недостойний вже зватись сином твоїм“. **22** А бáтько рабам своїм каже: „Принесít negайно одежу найкращу, і його зодягнít, і персня подайте на руку йому, а сандáli на нóги. **23** Приведіть теля відгодóване та заколíть, — будемо юсти й радíти, **24** бо цей син мíй був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“ І почали веселитись вони. **25** А син стáрший його

був на полі. І коли він ішов й наближався до дому, почув музикі та танці. **26** І покликав одногого зо слуг, та й спитав: „Що це таке?“ **27** А той каже йому: „То вернувся твій брат, і твій батько звелів заколоти теля відгодоване, — бож здоровим його він прийняв“. **28** І розгнівався той, — і ввійти не хотів. Тоді вийшов батько його й став просити його. **29** А той відповів і до батька сказав: „Ото, стільки робків служу́ я тобі, і ніколи накáзу твого не пору́шив, — ти ж ніколи мені й козеняти не дав, щоб із прýятелями своїми потішівся я. **30** Коли ж син твій вернувся оцей, що проїв твій маєток із блуднýцями, — ти для нього звелів заколоти теля відгодоване“. **31** І сказав він йому: „Ти зáвжди зо мною, дитино, і все мое — то твоє! **32** Веселитись та тішитись треба булó, бо цей брат твій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“

16 Оповів же Він й учням Своїм: „Один чоловік був багатий, і мав управýтеля, що осکáржений був перед ним, ніби він перевóдить маєток його. **2** І він покликав його, і до нього сказав: „Щó це чую про тебе? Дай звіт про своє управýтельство, бо більше не зможеш рядити“. **3** І управýтель почав міркувати собі: „Щó я маю робити, коли пан управýтельство відійме від мене? Копати не можу, просити соромлюсь. **4** Знаю, щó я зроблю, щоб мене прийняли до домів своїх, коли буду я скінений із управýтельства“. **5** І закликав він нарізно кожного з боржників свого пана, та її питаетесь першого: „Скільки винен ти панові моєму?“ **6** А той відказав: „Сто кадок оливи“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою, швидко сідай та й пиши: п'ятдесят“. **7** А потім питаетесь другого: „А ти скільки винен?“ І той відказав: „Сто кірців пшеници“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою й напиши: вісімдесят“. **8** І пан похвалив управýтеля цього невíрного, що він мудро вчинив. Бо сини цього світу в своїм поколінні мудріші, аніж сини світла. (aiōn g165) **9** І Я вам кажу: „Набувайте дру́зів собі від багатства неправедного, щоб, коли проминéться воно, прийняли вас до вічних осель. (aiōnios g166) **10** Хто вірний в найменшому, — і в великому вірний; і хто несправедливий в найменшому, — і в великому несправедливий. **11** Отож, коли в несправедливім багатстві ви не були вірні,

— хто вам правдиве довірить? **12** І коли ви в чужому не були вірні, — хто ваше вам дастъ? **13** Жáден раб не може служитъ двом панам, — бо або одногого зnenáвидить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знéхтує. Не можете Богові й мамоні служити!“ **14** Чули все це й фарисеї, що були сріблолюбці, та й стали сміятися з Ньюго. **15** Він же промовив до них: „Ви себе видаєте за праведних перед людьмí, але ваші серця знає Бог. Що бо високе в людей, те перед Богом гидóта. **16** Закón і Пророки були до Івана; відтоді Царство Боже благовістíться, і кожен силкúється втиснутись в нього. **17** Легше небо й земля проминéться, аніж одна риса з Закону загине. **18** Кожен, хто дружýну свою відпускає, і бере собі іншу, той чинить перéлюб. І хто побереться з тією, яку хто відпустив, той чинить перéлюб. **19** Один чоловік був багатий, і зодягався в порфíру й віссон, і щоденно розкішно бенкетувáв. **20** Був і вбогий один, на іm'я йому Лáзар, що лежав у воріт його, стрúпами вкритий, **21** і бажав годувáтися крýшками, що зо столу багатого падали; пси ж прихóдili й рани лизали йому. **22** Та ось сталось, що вбогий умер, — і на Авраамове лóно віднёсли його анголí. Умер же й багатий, — і його поховали. **23** І, тéрплячи муки в адý, звів він очі свої, та й побачив здаля Авраама та Лазаря на лоні його. (Hadēs g86) **24** І він закричав та сказав: „Змилуйся, отче Аврааме, надо мною, і пошли мені Лáзаря, — нехай умочить у воду кінця свого пальця, і мого язикá прохóлодítть, бо я мучуся в пólум'ї цíм!“ **25** Авраам же промовив: „Згадай, сину, що ти вже прийняв за життя свого добре свое, а Лазар так само — лихе; тепер він тут тішиться, а ти мучишся. **26** А крім того всього, поміж нами та вами велика безóдня постáвлена, так що ті, що хóчуть, перехóдiti не можуть ізвідси до вас, ані не переходять ізвідти до нас“. **27** А він відказав: „Отож, отче, благаю тебе, щоб його ти послав у дім бáтька моого, **28** бо п'ятьох братів маю, — хай він ім засвідчить, щоб і вони не прийшли на це місце страждáння!“ **29** Авраам же сказав: „Вони мають Мойсея й Пророків, — нехай слухають їх!“ **30** А він відказав: „Ні ж бо, отче Аврааме, — але коли прийде хто з мертвих до них, то покаяться“. **31** Йому ж він відказав: „Як Мойсея й Пророків не

слухають, то коли хто й із мертвих воскресне, — не йнітимут вірі!“

17 I сказав Він до учнів Своїх: „Неможливо, щоб спокуси не мали прийти; але горе тому, через кого приходять вони! 2 Краще б такому булó, коли б жорно млинóве на шию йому почепити та й кинути в море, аніж щоб спокусив він одного з маліх цих! 3 Уважайте на себе! Коли провиниться твій брат, докорій йому, а коли він покається, то вибач йому. 4 I хоча б сім раз денно він провинився проти тебе, і сім раз звернувся до тебе, говорячи: „Каюсь“, — вибач йому!“ 5 I сказали апостоли Господу: „Додай Ти нам віри!“ 6 А Господь відказав: „Коли б мали ви віру, хоч як зéрно гíрчичне, і сказали шовкóвиці цíй: „Вíрвися з коренем і посадися до моря“, — то й послухала б вас! 7 Хто ж із вас, мавши раба, що орé чи пасе, скаже йому, як він вéрнеться з поля: „Негайно йди та сідай до столу“? 8 Але чи ж не скаже йому: „Приготуй що вéчéряті, і пíдпережись, і мені прислугóвой, аж поки я юстíму й питиму, а потóму ти сам будеш їсти та пити“? 9 Чи ж він дякує тому рабові, що наказане виконав? 10 Так і ви, коли зробите все вам накáзане, то кажіть: „Ми — нíкчемні раби, бо зробили лиш те, що повинні зробити були!“ 11 I сталось, коли Він ішов до Єрусалиму, то прохóдив поміж Самарíєю та Галíлесю. 12 I, коли вхóдив до одного села, перестріли Його десять мужів, слабіх на проказу, що стали здалека. 13 I голос пíднесли вони та й казали: „Ісусе, Наставнику, — змилуйсь над нами!“ 14 I, побачивши їх, Він промовив до них: „Пíдійт і покажітесь священикам!“ I сталось, коли вони йшли, то очистились. 15 Один же з них, як побачив, що видужав, то вернúвся, і почав гучníм голосом слáвити Бога. 16 I припав він обличчям до нíг Його, складаючи дяку Йому. А то самарянíн був... 17 Ісус же промовив у відповíдь: „Чи не десять очистилось, — а дев'ять же дé? 18 Чому не вернулись вони хвалу Богові віддати, крім цього чужинця?“ 19 I сказав Він йому: „Пíдведіся й іди: твоя віра спасла тебе!“ 20 А як фарисеї спитали Його, коли Царство Боже прийде, то Він їм відповів і сказав: „Царство Боже не прийде помітно, 21 і не скажуть: „Ось тут“, або: „Там“. Бо Боже Царство всерéдині вас!“ 22 I сказав Він до учнів: „Прийдуть дні, коли побажаєте бачити

один з днів Сина Людського, — та не побачите. 23 I скажуть до вас: „Ось тут“, чи: „Ось там“, — не йдіть, і за ним не біжіть! 24 Бо як бlíскавка, бlíснувши, свítить із óдного краю пíд небом до другого краю пíд небом, так буде Свого дня Й Син Людський. 25 А перше належить багато страждати Йому, і відцурається рíд цей від Нього. 26 I, як було за днів Ноéвих, то буде так само й за днів Сина Людського: 27 їли, пили, женилися, замíж вихóдили, аж до того дня, коли „Ной увійшов до ковчéгу“; прийшов же потоп, — і всіх вигубив. 28 Так само, як було за днів Лóтових: їли, пили, купували, продавали, садили, будували; 29 того ж дня, як Лот вийшов із Содóму, — огонь із сíркою з неба линúв, і всіх погубив. 30 Так буде й того дня, як Син Людський з'явиться! 31 Хто буде того дня на домі, а речі його будуть у домі, нехай їх забрати не злáзить. Хто ж на полі, так само нехай назад не вертáється, — 32 пам'ятайте про Лóтову дружýну! 33 Хто дбáтиме зберегти свою душу, — той погубить її, а коли хто погубить, — той оживить її. 34 Кажу вам: удвоє будуть ночі тíєї на óдному лíжкові: один вíзьметься, а другий полíшиться. 35 Дві молóтимуть рáзом, — одна вíзьметься, а друга полíшиться. 36 Двоє будуть на полі, — один вíзьметься, а другий полíшиться!“ 37 I казали вони Йому в відповíдь: „Де, Господи?“ A Він відкazav їm: „Де труп, там зберуться й орли“.

18 I Він розповів їм і притчу про те, що треба молитися зáждí, і не занепадáти духом, 2 говорячи: „У місті якомусь суддя був один, що Бога не боявся, і людей не сорбмився. 3 У тому ж місті вдова перебувáла, що до нього ходила й казала: „Оборони мене від моого супrotívника!“ 4 Але він довгий час не хотів. А згóдом сказав сам до сéбе: „Хоч і Бога я не боюся, і людей не сорбмлюся, 5 але через те, що вдовиця оця докучає мені, то вízьмý в оборону її, щоб вона без кінця не ходила, і не докучала мені!“ 6 I промовив Господь: „Чи чуєте, щó говорить суддя цей неправедний? 7 А чи ж Бог в оборону не вízьме обráних Своїх, що голосять до Нього день і нíч, хоч і бáртиться Він щодо них? 8 Кажу вам, що Він їм незабáром подасть оборону! Та Син Людський, як прийде, чи Він на землі знáайде віру?“ 9 А для деяких, що були себе певні, що вони нíби праведні, і за нíщо мали інших, Він притчу оцю розповів. 10 „Два чоловíки до храму

ввійшли помолитись, — один фарисéй, а другий був мýтник. 11 Фарисéй, ставши, так молився про себе: „Дякую, Боже, Тобі, що я не такий, як інші люди: здýрщики, неправедні, перелюбні, або як цей мýтник. 12 Я пóшу два рáзи на тиждень, даю десятину з усього, що тільки надбаю!“ 13 А мýтник здалека стояв, та й очей навіть звести до неба не смів, але бив себе в груди й казав: „Боже, будь милостíвий до мене грішного!“ 14 Говорí вам, що цей повернувся до дому свого більш виправданий, аніж той. Бо кожен, хто підносяться, — буде понижений, хто ж понижáється, — той піднесéться“. 15 До Нього ж принoсили й немовлят, щоб до них доторкнувся, а учні, побачивши, їм докоряли. 16 А Ісус їх покликав та й каже: „Пустіте дітей, щоб до Мене приходили, і не забороняйте їм, — бо таких Царство Боже. 17 Поправді кажу вам: Хто Божого Царства не прýме, як дитя, той у нього не ввýде!“ 18 I запитався Його один із начáльників, говорячи: „Учителю Добрый, що робити мені, щоб вспадкувати вічне життя?“ (aiōnios g166) 19 Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрый, — тільки Сам Бог! 20 Знаєш заповіді: „Не чини перéлюбу, не вбивай, не крадí, не свíдкý неправдиво, шануй свого батька та матíр“ 21 А він відказав: „Усé це я виконав від юнацтва свого!“ 22 Як почув це Ісус, то промовив до нього: Одного тобі ще бракує: Розпрóдай усе, що ти маєш, і вбогим роздай, — і матимеш скарб свíй на небі. Вертайся тодí, та й іди вслід за Мною!“ 23 А він, коли почув це, то засумував, бо був вéльми багатий. 24 Як побачив Ісус, що той засумував, то промовив: „Як тяжко багатим увійти в Царство Боже! 25 Бо верблóдові легше пройти через гóлчине вýшко, нíж багатому в Боже Царство ввýти“. 26 Тí ж, що чули, спитали: „Хтó ж тодí може спастýся?“ 27 А Він віdpoví: „Неможливе людям — можливе для Бога!“ 28 I промовив Петро: „От усе ми покинули, — та й пíшли за Тобою слíдом“. 29 А Ісус відказав їм: „Поправді кажу вам: Немає такого, щоб покинув свíй дíм, або дружýну, чи братів, чи батьків, чи дíтей ради Божого Царства, 30 і не одержав би значно більш цього чásу, а в вíці наступníм — життя вічне“. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 I, взявши Дванадцятьох, промовив до них: „Оце в Ерусалим ми йдемó, і все здійсниться, щó писали Пророки про Людського

Сина. 32 Bo Він вýданий буде поганам, і буде осміяний, і покривdжений, і опльóваний. 33 I, збичувáвши, уб'ють Його, — але третього дня Він воскресне!“ 34 Та з цього нічого вони не збегнúли, і ця рíч перед ними закрита булá, і скáзаного вони не розуміли. 35 I сталось, як Він наблизáвся був до Ерихóну, один невидіóщий сидів при дорозі й просив. 36 А коли він прочув, що проходить нарóд, то спитався: „Щó це таке?“ 37 A йому відказали, що проходить Ісус Назарéйн. 38 I став він кричати й казати: „Ісусе, Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ 39 A тí, що попéреду йшли, сварились на нього, щоб він замóвк, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ 40 I спинився Ісус, і привести його до Себе звелів. А коли той наблíзивсь до Нього, то Він запитався його: 41 „Щó ти хочеш, щоб зробив Я тобí?“ A той віdpoví: „Господи, — нехай стану видóщим!“ 42 Ісус же до нього сказав: „Стань видюющий! Твоя віра спасла тебе!“ 43 I зараз видóщим той став, і пíшов вслід за Ним, прославляючи Бога. А всі люди, бачивши це, віddalí хвалу Богові.

19 I, ввýшовши Ісус, переходив через Ерихóн. 2 I ось чоловíк, що звався Закхéй, — він був старšíй над мýтниками, і був багатий, — з бажав бáчити Ісуса, хто Він, але з-за нарóду не міг, — бо малýй був на зrист. 4 I, забігши вперед, він вилíз на фíгове дерево, щоб бáчити Його, бо Він мав побіч нього прохóдiti. 5 A коли на це місце Ісус пíдішов, то поглянув угóру до нього й промовив: „Закхéю, — зíйди зáраз додóлу, бо сьогодні потрібно Мені бути в домі твоїм!“ 6 I той зараз додóлу ізлíз, і прийняв Його з радістю. 7 A всí, як побачили це, почали нарíкати, і казали: „Він до грішного мужа в гостíну зайшов!“ 8 Став же Закхéй та й промовив до Господа: „Господи, половину маєтку свого я віddam ось убогим, а коли кого скрýвдив був чим, — верну вчéтверо“. 9 Ісус же промовив до нього: „Сьогодні на дíм цей спасіння прийшло, бо й він син Авраамів. 10 Син бо Людський прийшов, щоб знайти та спасти, що загинуло!“ 11 Коли ж вони слухали це, розповів Він іще одну прýтчу, бо Він був недалеко від Ерусалиму, вони ж дýмали, що об'явитися Боже Царство тепер. 12 Отож Він сказав: „Один чоловíк, роду славного, віdpравлявся в далеку країну, щоб

царство прийняти й вернутись. 13 І покликав він десятьох своїх рабів, дав їм десять мін, і сказав їм: „Торгуйте, аж поки вернуся“. 14 Та його громадяни його ненавиділи, і послали посланців услід за ним, кажучи: „Не хочемо, щоб він був над нами царем“. 15 І сталося, коли він вернуся, як царство прийняв, то звелів посکликати рабів, яким срібло роздав, щоб довідатися, хто що набув. 16 І перший прийшов і сказав: „Пане, міна твоя принесла десять мін“. 17 І відказав він йому: „Гаразд, рабе добрий! Ти в малому був вірний, — володій десятмá містами“. 18 І другий прийшов і сказав: „Пане, твоя міна п'ять мін принесла“. 19 Він же сказав і тому: „Будь і ти над п'ятьмá містами“. 20 І ще інший прийшов і сказав: „Пане, ось міна твоя, що я мав її сковану в хустці. 21 Я бо боявся тебе, — ти ж бо людина жорстока: береш, чого не поклав, і жнеш, чого не посіяв“. 22 І відказав той йому: „Устáми твоїми, злий рабе, суджú я тебе! Ти знат, що я — жорстока людина, беру, чого не поклав, і жну, чого не посіяв. 23 Чому ж не віддав ти мінáльникам срібла моого, — і я, повернувшись, узяв би своє із прибу́тком?“ 24 І сказав він присутнім: „Візьміть міну від нього, та дайте тому, хто десять мін має“. 25 І відказали йому: „Пане, — він десять мін має“. 26 Говорю бо я вам: „Кожному, хто має, то дається йому, хто ж не має, — забереться від нього і те, що він має. 27 А тих ворогів моїх, які не хотіли, щоб царював я над ними, приведіте сюди, — і на очах моїх їх повбивайте“. 28 А як це оповів, Він далі пішов, простуючи в Єрусалим. 29 І ото, як наблизився до Вітфагії й Віфанії, на горі, що Олівною зветься, Він двох учнів послав, 30 наказуючи: „Ідіть у село, яке перед вами; увійшовши до нього, знайдете прив'язане осля, що на нього нікому ніхто із людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. 31 Коли ж вас хто спитає: „Нáшо відв'язуєте?“, відкажіть тому так: „Господь потребує його“. 32 Посланці ж відійшли, — і знайшли, як Він їм був сказав. 33 А коли осля стали відв'язувати, хазяй його їх запитали: „Нáшо осля ви відв'язуєте?“ 34 Вони ж відказали: „Господь потребує його“. 35 І вони привели до Ісуса його, і, поклавши одежду свою на осля, посадили Ісуса. 36 Коли ж Він їхав, вони простилиали одежду свою по дорозі. 37 А як Він наблизився вже до сходу з гори Оливної, то ввесь

нáтовп учнів, радіючи, почав гучним голосом Бога хвалити за всі чуда, що бачили, 38 кажучи: „Благословéнний Цар, що йде у Господне Ім'я! Мир на небесáх, і слава на висоті!“ 39 А деякі фарисеї з народу сказали до Нього: „Учителю, — заборонй Своїм учням!“ 40 А Він їм промовив у відповідь: „Кажу вам, що коли ці замóвкнутъ, то каміння кричатиме!“ 41 І коли Він наблизився, і місто побачив, то заплакав за ним, 42 і сказав: „О, якби й ти хоч цього дня пізнало, що потрібне для миру тобі! Та тепер від очей твоїх сковане це. 43 Бо прийдуть на тебе ті дні, і твої вороги тебе вáлом отóчать, і обляжуть тебе, і стиснуть тебе звідусóди. 44 І зrівняють з землею тебе, і поб'ють твої діти в тобі, і не позостáвлять у тобі каменя на камені, бо не зрозуміло ти чáсу відвíдин твоїх“. 45 А коли Він у храм увійшов, то почав виганяти продавців, 46 до них кажучи: „Написано: „Дім Мій — дім молитви“, а ви з нього зробили „печéру розбійників“. 47 І Він кожного дня у храмі навчав. А первосвященики й книжники й найважкіші з народу шукали, щоб Його погубити, 48 але не знаходили, що вчинити Йому, бо ввесь нарóд горнувшись до Нього та слухав Його.

20 І сталося однóго з тих днів, як навчав Він у храмі людей, та Добру Новійну звіщав, прийшли первосвященики й книжники з старими, 2 та й до Нього промовили, кажучи: „Скажи нам, якою влáдою Ти чиниш оце? Або хто Тобі влáду цю дав?“ 3 І промовив до них Він у відповідь: „Запитаю й Я вас одну річ, — і відповідайте Мені: 4 Іванове хрещення з неба булó, чи від людей?“ 5 Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „з неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ 6 А як скажемо: „Від людей“, то всі люди камінням поб'ють нас, бо були переконані, що Іван — то пророк“. 7 І вони відповіли, що не знають, ізвідки. 8 А Ісус відказав їм: „То й Я не скажу вам, якою влáдою Я це чиню“. 9 І Він розповідати почав людям прýтчу оцю. „Один чоловік насадив виноградника, і віддав його винарýм, та й відбув на час довший. 10 А певного чáсу послав він раба до своїх винарів, щоб дали йому частку з плодів виноградника. Та побили його винарі, і відіслали ні з чим. 11 І знову послав він до них раба іншого, а вони й того збили

й зневажили, — та й відіслали ні з чим. **12** I послав він ще третього, а вони й того зраницли й вигнали. **13** Сказав тоді пан виноградника: „Що маю робити? Пошлю свого сина улюбленого, — може його посоромляться“. **14** Винарі ж, як його вгледіли, міркували собі та казали: „Це спадкоємець; ходім, замордуймо його, щоб спадщина наша була“. **15** I вони його вивели за виноградника, та й убили... Що ж зробить їм пан виноградника? **16** Він прийде та й вигубить цих винарів, виноградника ж іншим віддасть“. Слухачі ж повілі: „Нехай цього не станеться!“ **17** А Він глянув на них та й сказав: „Що ж оце, що написане: „Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем! **18** Кожен, хто впаде на цей камінь — розіб'ється, а на кого він сам упаде, — то розчавить його“. **19** А книжники й первосвященики руки на Нього хотіли накласти тієї години, але побоялись народу. Бо вони розуміли, що про них Він цю притчу сказав. **20** I вони слідкували за Ним, і підіслали підглядачів, які праведних із себе вдавали, щоб зловити на слові Його, і Його видати урядові й влайді намісника. **21** I вони запитали Його та сказали: „Учителю, знаємо ми, що Ти добре говориш і навчаєш, і не дивишся на обличчя, але наставляєш на Божу дорогу правдиво. **22** Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“ **23** Знаючи ж їхню хитрість, сказав Він до них: „Чого ви Мене випробовуєте? **24** Покажіте динáрія Мені. Чий образ і напис він має?“ Вони відказали: „Кесарів“. **25** А Він ім відказав: „Тож віддайте кесареве — кесареві, а Богові — Боже!“ **26** I не могли вони перед людьми зловити на слові Його. I дивувались вони з Його відповіді, та й замовкли. **27** I підійшли дехто із саддукеїв, що твердять, ніби немає воскресіння, і запитали Його, **28** та сказали: „Учителю, Мойсей написав нам: „Як умре кому брат, який має дружину, а помре бездітний, — то нехай його брат візьме дружину, і відновить насіння для брата свого“. **29** Було ж сім братів. I перший, узявши дружину, бездітний умер. **30** I другий узяв був ту дружину, та й той вмер бездітний. **31** I третій узяв був її, так само й усі сéмеро, — і вони дітей не позоставили, та й повмирали. **32** А по всіх умерла й жінка. **33** А в воскресінні котрому із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її“. **34** Ісус же промовив

у відповідь їм: „Женяється й заміж виходять сини цього віку. (aiōn g165) **35** А ті, що будуть достойні того віку й воскресіння з мертвих, — не будуть ні женитись, ні заміж виходити, (aiōn g165) **36** ні вмерти вже не можуть, бо рівні вони анголам, і вони сини Божі, синами воскресіння бувши. **37** А що мертві встають, то й Мойсей показав — при кущі, — коли він називав Господа „Богом Авраамовим, і Богом Ісааковим, і Богом Якововим“. **38** Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо всі в Нього живуть.“ **39** Дехто ж із книжників відповіли та сказали: „Учителю, — Ти добре сказав!“ **40** I вже не насмілювалися питати Його ні про щó. **41** I сказав Він до них: „Як то кажуть, що Христос син Давидів? **42** Таж Давид сам говорить у книзі Псалмів: „Промовив Господь Господеві моєму: сядь праворуч Мене, **43** поки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **44** Отже, Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“ **45** I, як увесь народ слухав, Він промовив до учнів Своїх: **46** „Стережіться книжників, що хочуть у довгих одежах ходити, і люблять привіти на ринках, і перші лавки в синагогах, і перші місця на бенкетах, **47** що вдовіні хаті пойдають, і моляться довго напóказ, — вони тяжче осудження прýймут!“

21 I поглянув Він угору, і побачив заможних, що кидали дáри свої до скарбниці. **2** Побачив і вбогу вдовицю одну, що дві лéпти туди вона вкинула. **3** I сказав Він: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця вкинула більше за всіх! **4** Bo всі клали від лишка свого в дар Богові, а вона поклала з убозтва свого ввесь прожиток, що мала“. **5** Коли ж дехто казав про храм, що прикрашений дорогоцінним камінням та дарами, тоді Він прорік: **6** „Надїдуть ті дні, коли з того, що бачите, не зостанеться й каменя на камені, який не зруйнується“. **7** I запитали Його та сказали: „Учителю, коли ж оце станеться? I, яка буде ознака, коли має початися це?“ **8** Він же промовив: „Стережіться, щоб вас хто не звів. Bo багато хто прийдуть в Ім'я Мое, кажучи: „Це Я“, і „Час наблизився“. Та за ними не йдіть! **9** I, як про війни та розрухи почуєте ви, — не лякайтесь, бо перш „стatisь належить тому“. Але це не кінець ще“. **10** Тоді промовляв Він до них: „Повстане народ на народ, і царство на царство“. **11** I будуть

землетруси великі та голод, та пómір місцями, і страшні та великі ознаки на небі. **12** Але перед усім тим накладуть на вас руки свої, і переслідувати будуть, і видаватимуть вас у синагоги й в'язниці, і поведуть вас до царів та правителів — через Ім'я Мое. **13** Але це стане вам на свідоцтво. **14** Отож, покладіть у серця свої — наперед не гадати, що будете відповідати, **15** бо дам Я вам мову та мудрість, що не зможуть противитись чи суперечити їй всі противники ваші. **16** І будуть вас видавати і батьки, і брати, і рідня, і дружі, а декому з вас заподіють і смерть. **17** І за Ім'я Мое будуть усі вас ненавидіти. **18** Але й волосина вам із голови не загине! **19** Терпеливістю вашою душі свої ви здобудете. **20** А коли ви побачите Єрусалим, військом оточений, тоді знайте, що до нього наблизилося спустошення. **21** Тоді ті, хто в Юдеї, нехай у гори втікають; хто ж у середині міста, нехай вийдуть; хто ж в околицях, — хай не вертаються в нього! **22** Бо то будуть дні помсти, щоб виконалося все написане. **23** Горе ж вагітним та тим, хто годує грудьмі, у ті дні, бо буде велика нужда на землі та гнів над цим людом! **24** І поляжуть під гострим мечем, і заберуть до неволі поміж усі народа, і погани топтатимуть Єрусалим, аж поки не скінчиться час тих поган. **25** І будуть ознаки на сонці, і місяці, і зорях, і тривога людей на землі, і збентеження від шуму моря та хвиль, **26** коли люди будуть мертвіти від страху й чекання того, що йде на ввесь світ, бо сили небесні порушились. **27** І побачать тоді „Сина Людського, що йтиме на хмараах “із сілою й великою славою! **28** Коли ж стане збуватися це, то війпростуйтесь, і підійміть свої голови, — бо зближається ваше визволення!“ **29** І розповів Він їм притчу: „Погляньте на фігове дерево, і на всілякі дерева: **30** як вони вже розпукуються, то, бачивши це, самі знаєте, що близько вже літо. **31** Так і ви, як побачите, що діється це, то знайте, що Боже Царство вже близько! **32** Поправді кажу вам: Не перейде цей рід, аж усе оце станеться. **33** Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої! **34** Уважайте ж на себе, щоб ваші серця не обтіжувалися ненажéрством та п'янством, і життевими клопотами, і щоб день той на вас не прийшов несподівано, **35** немов сітка; бо він прийде на всіх, що живуть на повéрхні всієї землі.

36 Тож пильнуйте, і кожного часу моліться, щоб змогли ви уникнути всього того, що має відбутись, та стати перед Сином Людським!“ **37** За дня ж Він у храмі навчав, а на ніч виходив та перебував на горі, що зветься Олівна. **38** А зранку всі люди до Нього приходили в храм, щоб послухати Його.

22 Наблизалося ж свято Опрісноків, що Пáсхою зветься. **2** А первосвященики й книжники стали шукати, як би вбити Його, та боялись наріду. **3** Сатана ж увійшов у Юду, звáного Іскаріот, одного з Дванадцятьох. **4** І він пішов, і почав умовлятися з первосвящениками та начальниками, як він видасть Його. **5** Ті ж зраділи, і погодилися дати йому срібняків. **6** І він обіцяв, і шукав відповідного часу, щоб їм видати Його без наріду. **7** І настав день Опрісноків, коли пасху приносити в жертву належало. **8** І послав Він Петра та Івана, говорячи: „Підіть, і приготуйте нам пасху, щоб її спожили ми!“ **9** А вони запитали Його: „Дé Ти хочеш, щоб ми приготували?“ **10** А Він їм відказав: „Ось, як будете вхodити в місто, стріні вас чоловік, воду несучи у глекові, — ідіть за ним аж до дому, куди він увійде. **11** І скажіть до господаря дому: Учитель питає тебе: „De кімнатá, в якій споживу zo Своїми учнями пасху?“ **12** І він вам покаже велику горницю вистелену: там приготуйте“. **13** І вони відійшли, і знайшли, як Він їм говорив, — і зачали там готовувати пасху. **14** А коли настав час, сів до стóлу, і апóстоли з Ним. **15** І промовив до них: „Я дуже бажав спожити цю пасху із вами, перш ніж муки приймý. **16** Бо кажу вам, що вже споживати не буду її, поки спòвниться в Божому Царстві вона“. **17** Узвівши ж чашу, і вчинивши подяку, Він промовив: „Візьміть її, і поділіт між собою. **18** Кажу ж вам, що віднині не питиму Я від оцього плóду виноградного, доки Боже Царство не прийде“. **19** Узвівши ж хліб і вчинивши подяку, поламав і дав їм, проказуючи: „Це тіло Мое, що за вас віddається. Це чиніть на спóмин про Мене!“ **20** По вечéрі так само ж і чашу, говорячи: „Оця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові, що за вас проливається. **21** Та однак, — за столом ось зо Мною рука Мого зрадника. **22** Бо Син Людський іде, як признáчено; але горе тому чоловікові, хто Його видає!“ **23** А вони почали між собою питати, котрý з них мав би це вчинити? **24**

І сталося між ними й змагання, котрий з них уважатися має за більшого. **25** Він же промовив до них: „Царі народів панують над ними, а ті, що ними володіють, доброчинцями звуться. **26** Але не так ви: хто найбільший між вами, нехай буде, як менший, а начальник — як слуга, **27** Бо хто більший: чи той, хто сидить при столі, чи хто прислуговує? Чи не той, хто сидить при столі? А Я серед вас, як слуга. **28** Ви ж оті, що перетривали зо Мною в спокусах Моїх, **29** і Я вам заповітував Царство, як Отець Мій Мені заповів, **30** щоб ви в Царстві Моїм споживали й пили за столом Моїм, і щоб ви на престолах засіли судити дванадцять племен Ізраїлевих“. **31** І промовив Господь: „Сімоне, Сімоне, — ось сатана жадав вас, щоб вас пересіяти, мов ту пшеницю. **32** Я ж молився за тебе, щоб не змінилась віра твоя; ти ж колись, як навернешся, зміни браттю свою!“ **33** А той відказав Йому: „Господи, я з Тобою готовий іти до в'язниці й на смерть!“ **34** Він же прорік: „Говорю тобі, Петре, — півень не заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що не знаєш Мене“... **35** І Він їм сказав: „Як Я вас посилав без калітки, і без торби, і без сандаль, — чи вам бракувало чого?“ Вони ж відказали: „Нічого“. **36** „А тепер — каже їм — хто має калитку, нехай візьме, теж і торбу; хто ж не має, нехай продасть одіж свою та й купить меча. **37** Говорю бо Я вам, що виконатися на Мені має й це ось написане: „До злочинців Його зараховано“. Бо те, що про Мене, виконується“. **38** І сказали вони: „Господи, ось тут два мечі“. А Він їм відказав: „Досить!“ **39** І Він вийшов, і пішов за звичаєм на гору Оливну. А за Ним пішли учні Його. **40** А прийшовши на місце, сказав їм: „Молітесь, щоб не впасті в спокусу“. **41** А Він Сам, відійшовши від них, як докинути камнем, на коліна припав та й молився, **42** благаючи: „Отче, як воліш, — пронеси мимо Мене цю чашу! Та проте — не Моя, а Твоя нехай станеться воля!“ **43** І Ангол із неба з'явився до Нього, — і додавав Йому сили. **44** А як був у смертельній тривозі, ще пильніше Він молився. І піт Його став, немов каплі крові, що спливали на землю. **45** І, підвівшись з молитви, Він до учнів прийшов, і знайшов їх, що спали з журбій. **46** І промовив до них: „Чого ви спите? Уставайте й молітесь, щоб не впасті в спокусу! **47** І, коли Він іще говорив, ось нарід з'явився, і один

із Дванадцятьох, що Юдою звельсья, ішов перед ними. І він підійшов до Ісуса, щоб поцілувати Його. [Бо він знака їм дав був: кого я поцілую, то Він!]. **48** Ісус же промовив до нього: „Чи оце поцілунком ти, Юдо, видаєш Сина Людського?“ **49** А ті, що були з Ним, як побачили, що має статись, сказали Йому: „Господи, — чи мечем нам не вдарити?“ **50** І, один із них рубонув раба первосвященикового, — та й відтяв праве вухо йому. **51** Та Ісус відізвався й сказав: „Лишіть, — уже досить!“ І, доторкнувшись до вуха Його, у здоровив Його. **52** А до первосвящеників і влади сторожі храму та старших, що прийшли проти Нього, промовив Ісус: „Немов на розбійника вийшли з мечами та кіями. **53** Як щоденно Я з вами у храмі бував, не піднёсли на Мене ви рук. Та це ваша година тепер, і влада тёмряви“. **54** А схопивши Його, повелі й привели у дім первосвященика. Петро ж здалека йшов слідкома. **55** Як розклали ж огонь серед дво́ру, і вкупі сиділи, сидів і Петро поміж ними. **56** А служниця одна його вгледіла, як сидів коло світла, і, придивившись до нього, сказала: „І цей був із Ним!“ **57** І відрікся від Нього він, тврдячи: „Не знаю я, жінко, Його!“ **58** Незабаром же другий побачив його та й сказав: „І ти від отих“. А Петро відказав: „Ні, чоловіче!“ **59** І як часу минуло з годину, хтось інший твердив і казав: „Поправді, — і цей був із Ним, бо він галілеянин“. **60** А Петро відказав: „Чоловіче, — не відаю, про що ти говориш... І зараз, як іще говорив він, півень заспівав. **61** Господь обернувся й подививсь на Петра. А Петро згадав слово Господнє, як сказав Він Йому: „Перше, ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. **62** І, вийшовши звідти, він гірко заплакав! **63** А люди, які ув'язнili Ісуса, знущалися з Нього та били. **64** І, закривши Його, вони били Його по обличчі, і питали Його, приговорюючи: „Пророкуй, хто то вдарив Тебе?“ **65** І багато інших богозневаг говорили на Нього вони... **66** А коли настав день, то зібралися старші народу, первосвященики й книжники, і повелі Його в синедріон свій, **67** і казали: „Коли Ти Христос, скажи нам“. А Він їм відповів: „Коли Я вам скажу, — не повірите ви. **68** А коли й поспитаю вас Я, — не дасте Мені відповіді. **69** Незабаром Син Людський сидітиме по правиці сили Божої!“ **70** Тоді всі запитали: „То Ти Божий

Син?“ А Він їм відповів: „Самі кажете ви, що то Я“. 71 А вони відказали: „Нáшо потрібні ще свідки для нас? Бо ми чули самі з Його уст!“

23 І зняліся всі їхні збори, і повели до Пилата

Його. 2 І зачали оскаржати Його й говорити: „Ми стверділи, що Цей ворохобить народ наш, і забороняє податок давати кесареві, та й говорити, що Він, — Христос Цар“. 3 І Пилат запитав Його, кажучи: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він відказав йому в відповідь: „Сам ти кажеш“... 4 І Пилат сказав первосвященикам та до народу: „Я не знахóджу жбóднї провини в Цíй Людíнї“. 5 А вони намагались, говорячи: „Він бунтує нарóд, навчаючи в усíй Юдеї, від Галíлеї почавши аж посí“. 6 А Пилат, вчувши про Галíлею, спитав: „Хíба Він галíléянин?“ 7 І, дíзнавшись, що Він із влади Ірода, відіслав Його Іродові, бо той в Ерусалимі також перебувáв тими днями. 8 Коли ж Ірод побачив Ісуса, то дуже зрадів, бо він від давнього часу бажав Його бачити, — багато за Ньюго чував, і сподівався побачити чудо яке, що буває від Ньюго. 9 І багато питався Його, та нічого не відповідав Він йому. 10 І стояли тут первосвященики й книжники, та завýято Його оскаржували. 11 Тоді Ірод із вíйськом своїм ізвеважив Його й наスマївся, зодягнувши Його в яснобíлу одíж, і відіслав до Пилата Його. 12 І того дня стали Ірод із Пилатом за прýятелів між собою, бо давніш ворожнечá між ними булá. 13 А Пилат скликав первосвящеників, і старшин, і нарóд, 14 і промовив до них: „Привелí ви мені Чоловíка Цьогó, як тогó, що бунтує нарóд. А ось я перед вами розвідав, — і не знахóджу в Людíнї Оцíй ані однії провини такої, про що ви оскаржуєте. 15 Також Ірод, бо він відіслав Його нам. І ось нічого, що на смерть заслугóувало б, Він не вчинив. 16 Отже я покараю Його й відпушú“. 17 Бо повíйnen був їм відпустити однóго на свято. 18 А нарóд став кричати й казати: Вíзьми Цьогó, — відпусти ж нам Варáвву!“ 19 А той за повстáння одне, яке сталося в містí, і за вбивство посаджений був до в'язнýці. 20 І знову сказав їм Пилат, хотячí відпустити Ісуса. 21 Та кричали вони й говорили: „Розíпни, розíпни Його!“ 22 Він же втретє промовив до них: „Яке ж зло вчинив Він? Я нічого, що на смерть заслугóувало б, на Нім не знайшов. Отже я покараю Його й відпушú“. 23 А вони сильним

криком свого домагáлися, та вимагали розп'ясти Його. І звяг гору крик іхній та первосвящеників.

24 І Пилат присудив, щоб булó, як просили вони, а Ісуса віддав іхній волí... 26 І як Його повелí, то скопили якогось Сýмона із Кірінéї, що з поля вертався, і поклали на ньюго хреста, щоб він нíс за Ісусом! 27 А за Ним ішов нарóд великий людей і жінок, які плакали та голосили за Ним. 28 А Ісус обернувшись до них та й промовив: „Дочки ерусалимські, не ридайте за Мною, — за собою ридайте й за дíтьми своїми! 29 Бо ось дні настають, коли скажуть: „Блаженнí неплíднí, та утрóби, які не родили, і груди, що не годували“. 30 Тоді стануть казати горáм: „Поспадайте на нас“, а узgíр'ям: „Покрайте нас!“ 31 Бо коли таке роблять зеленому дереву, то щó буде сухому?“ 32 І велí з Ним також двох злочинників інших, щоб убити. 33 А коли прибулý на те місце, що звуть „Черепóвище“, розp'ялý тут Його та злочинників, — однóго правóруч, а одного лíвóруч. 34 Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“ А як Його одíж дíлили, то кидали жéреба. 35 А люди стояли й дивились... Насмíхалися з ними й старшíни, говорячи: „Він інших спасав, — нехай Сам Себе вíзволить, коли Він Христос, Божий Обráнец!“ 36 І воякі глузували з Ньюго: приступаючи, єцet йому подавали, 37 і казали: „Коли Цар Ти Юдейський, — спаси Себе Сам!“ 38 Був же й напис над Ним письмом грецьким, латинським і гебрейським написаний: „Це — Цар Юдейський“. 39 А один із розp'ятих злочинників став зневажати Його й говорiti: „Чи Ти не Христос? То спаси Себе й нас!“ 40 Обізвався ж той другий, і докоряв йому, кажучи: „Чи не боїшся ти Бога, коли й сам на те same засуджений? 41 Але ми справедливо засúджені, і належну заплату за вчинки свої беремó, — Цей же жодного зла не вчинив“. 42 І сказав до Ісуса: „Спогадáй мене, Господи, коли прийдеш у Царство Своє!“ 43 І промовив до ньюго Ісус: „Попрáвді кажу тобi: ти будéш зо Мною сьогодні в раю!“ 44 Наблизжалася шоста година, — і тóмрýва стала по цíлій землі аж до години дев'ятої. 45 І сонце затмíлось, і в храмі завіса роздерлась надвóбе. 46 І, скрикнувши голосом гучним, промовив Ісус: „Отче, у руки Твої віддаю

Свого духа!“І це прорікши, Він духа віддав. 47 Коли ж сотник побачив, що сталося, він Бога прославив, говорячи: „Дійсно праведний був Чоловік Цей!“ 48 І ввесь нáтовп, який зійшовсь на видóвище це, як побачив, що сталося, — бив у грúди себе та вертався. 49 Усí ж знайомí Його й тí жінкí, що прийшли були з Ним із Галілеї, здалека стояли й дивились на це. 50 І ось муж, на ім'я Йому Йóсип, що був радником синедріону, людíна шановна і праведна, — 51 не пристав він до ради та чину їх, — із Ариматéї, юдейського міста, що й сам сподівався Божого Царства, — 52 цей прийшов до Пилата, і тіла Ісусового став просити. 53 І Йóсип, знявши Його, обгорнув у полотно, і поклáв Його в грóбі, що в скелі був вісíчений, і що в ньому нíколи нікто не лежав. 54 День той був Приготувáння, і наставала субота. 55 А жінкí, що прийшли були з Ним із Галілеї, ішли слíдом, і вони бачили гроба, і як покладене тіло Його. 56 Повернувшись, вони наготовіали пáхощíв міра, а в суботу, за заповідю, спочивали.

24 А дня першого в тижні прийшли вони рано вранці до гробу, несучí наготовані пáхощí, 2 та й застали, що камінь від гробу відвáлений був. 3 А ввійшовши, вони не знайшли тіла Господа Ісуса. 4 І сталося, як безрадні були вони в цíм, ось два мужí в одежах близкучих з'явились при них. 5 А коли налякалисі вони й посхилили обличчя додолу, ті сказали до них: „Чого ви шукаєте Живого між мертвими? 6 Нема Його тут, бо воскрес! Пригадайте собі, як Він вам говорив, коли ще перебувáв в Галілеї. 7 Він казав: „Сину Людському треба бути вýданому до рук грíшних людей, і розп'ýтому бути, і воскрéснути третього дня“. 8 І згадали вони тí словá Його! 9 А вернувшись від гробу, про все те сповістили Одинадцятьох та всіх інших. 10 То були: Марія Магдалина, і Іванна, і Марія, мати Яковова, і інші з ними, — і вони розповіли апóстолам це. 11 Та словá їхні здалися їм вигадкою, — і не повíрено їм. 12 Петро ж устав та до гробу побіг, і, нахилившись, бачить — лежать самі тільки покривала. І вернувшись він до себе, і дивувався, що сталося. 13 І ото, двоє з них того ж дня йшли в село, на ім'я Еммаус, що від Єрусалиму лежало на стадíї із шістдесáт. 14 І розмовляли вони між собою про все те, що сталося.

15 І ото, як вони розмовляли, і розпитували один óдного, підійшов Сам Ісус, — і пішов разом із ними. 16 Очі ж їхні були стрýмани, щоб Його не пíзнали. 17 І спитався Він їх: „Щó за речí такí, що про них між собою в дорозі мíркуєте, і чого ви сумнí?“ 18 І озвався один, Йому ймénня Клеóпа, та й промовив до Ньюго: „Ти хíба тут у Єрусалимі єдиний захожий, що не знає, що сталося в нíм цими днями?“ 19 І спитався Він їх: „Щó таке?“ А вони розповіли Йому: „Про Ісуса Назарянíна, що Пророк був, могутній у дíлі й у словí перед Богом і всíм нарóдом. 20 Як первосвященики й наша старшíна Його віddalí на суд смертний, — і Його розп'yalí. 21 А ми сподівались були, що Це Той, що має Ізраїля вýзволити. І до того, оце третíй день вже сьогодні, як усе оте сталося. 22 А дехто з наших жінок, що рано були коло гробу, нас здивували: 23 вони тіла Його не знайшли, та й вернулися й оповідали, що бачили й з'явлення анголíв, які кажуть, що живий Він. 24 І пішли дехто з наших до гробу, і знайшли так, як казали й жінкí; та Його не побачили“. 25 Тодí Він сказав їм: „О, безумній запеклого серця, щоб повíрити всíому, про щó сповіщали Пророки! 26 Чи ж Христові не це перетéрпіти треба було, і ввійти в Свою славу?“ 27 І Він почав від Мойсея, і від Пророків усіх, і виясняв їм зо всього Писáння, щó про Ньюго булó. 28 І набlíзились вони до села, куди йшли. А Він удавав, нíби хоче йти далí. 29 А вони не пускали Його й намовляли: „Зостанься з нами, бо вже вечерíє, і кінчáється день“. І Він увійшов, щоб із ними побути. 30 І ото, коли сів Він із ними до столу, то взяв хлíб, поблагословив, і, ламаючи, їм подавав. 31 Тодí очі відкрилися їм, — і пíзнали Його. Але Він став для них невидíмий... 32 І говорили вони один óдному: „Чи не палáло нам серце обом, коли промовляв Він до нас по дорозі, і коли виясняв нам Писáння?“ 33 І зараз устали вони, і повернулись до Єрусалиму, і знайшли там у зборі Одинадцятьох, і і тих, що з ними були, 34 які розповідали, що Господь дíйсно воскрес, і з'явився був Сýмонові. 35 А вони розпóвіли, щó сталося було на дорозі, і як пíзнали Його в ламáнні хлíba. 36 І, як вони говорили оце, Сам Ісус став між ними, і промовив до них: „Мир вам!“ 37 А вони налякалися та перестрáшились, і дýмали, що бачать духа. 38 Він же промовив до них: „Чого

ви стривóжились? І пощó ті думки до сердéць ваших входять? **39** Погляньте на руки Мої та на ноги Мої, — це ж Я Сам! Доторкнітесь до Мене й дíзнайтесь, — бо не має дух тіла й костéй, а Я, бачите, маю“. **40** І, промовивши це, показав Він їм руки та нóги. **41** І, як ще не йняли вони вíри з радошців та дивувались, Він сказав їм: „Чи не маєте тут чогось юсти?“ **42** Вони ж подалі Йому кусника риби печеної та стíльникá медовóго. **43** І, взявши, Він їв перед ними. **44** І промовив до них: „Це словá, що казав Я до вас, коли був іще з вами: Потрібно, щоб вíконалось усе, що про Мене в Закónі Мойсеевім, та в Пророків, і в Псáлмах написане“. **45** Тоді розум розкрив їм, щоб вони розуміли Писáння. **46** І сказав Він до них: „Так написано є, і так потрібно булó постраждати Христові, і воскрéснути з мертвих дня третього, **47** і щоб у Йménня Його проповідувалось покáяння, і прóщення грíхів між нарóдів усіх, від Єрусалиму почавши. **48** А ви свíдки тогó. **49** І ось Я посилаю на вас обітницю Мого Отця; а ви позостáньтеся в місті, аж поки зодáгнетесь силою з висоти“. **50** І Він вивів за місто їх аж до Віфáнії; і, знявши руки Свої, поблагословив їх. **51** І сталось, як Він благословляв їх, то зачав відступати від них, і на небо вознóситись. **52** А вони поклонились Йому, і повернулись до Єрусалиму з великою радістю. **53** І постійно вони перебувáли в храмі, переславляючи хвáлячи Бога. Амíнь.

Від Івана

1 На початку було Слово, а Слово в Бога булó, і Бог було Слово. **2** Воно в Бога було на початку. **3** Усе через Нього повстáло, і ніщо, що повстáло, не повстало без Нього. **4** I життя було в Нім, а життя було Світлом людей. **5** А Світло у тémряві світить, і тémрява не обгорнула його. **6** Був один чоловік, що від Бога був посланий, — йому ймéння Іван. **7** Він прийшов на свідцтво, щоб засвідчити про Світло, щоб повірили всі через нього. **8** Він тим Світлом не був, але свідчить мав він про Світло. **9** Світлом правдивим був Той, Хто просвічує кожну людіну, що приходить на світ. **10** Воно в світі було, і світ через Нього повстав, але світ не пізнав Його. **11** До свого Воно прибуло, — та свої відцурáлись Його. **12** А всім, що Його прийняли, їм відадо дітьми Божими стати, тим, що вірять у Ймéння Його, **13** що не з крові, ані з пожадливості тіла, ані з пожадливості мужа, але народились від Бога. **14** I Слово сталося тілом, і перебувало між нами, повне благодаті та правди, і ми бачили славу Його, славу як Однорóженого від Отця. **15** Іван свідчить про Нього, і кликав, говорячи: „Це був Той, що про Нього казав я: Той, Хто прийде за мною, існував передо мною, бо був перше, ніж я“. **16** А з Його повнотí ми одéржали всі, — а то благодáть на благодáть. **17** Закон бо через Мойсея був дáний, а благодáть та правда з'явилася через Ісуса Христа. **18** Ніхто Бога нікóли не бачив, — Однорóджений Син, що в лоні Отця, Той Сам виявив був. **19** А це ось свідцтво Іванове, як юдéї послали були з Єрусалиму священиків та Левітів, щоб спитали його: „Хтó ти такий?“ **20** I він визнав, і не зrікся, а визнав: „Я — не Христос“. **21** I запитали його: „А хто ж? Чи Іллá?“ I відказує: „Ні!“, „Чи пророк?“ I дав відповідь: „Ні!“ **22** Сказали ж йому: „Хтó ж ти такий, щоб дати відповідь тим, хто послав нас? Щó ти кажеш про себе самого?“ **23** Відказав: „Я голос того, хто кличе: В пустині рівняйте дорогу Господню“, як Ісáя пророк заповів“. **24** Посланці ж із фарисеїв були. **25** I вони запитали його та сказали йому: „Для чого ж ти хрестиш, коли ти не Христос, ні Ілля, ні пророк?“ **26** Відповів їм Іван, промовляючи: „Я водою хріщу, а між вами стоїть, що Його ви не знаєте. **27** Він Той, Хто за мною йде, Хто до мене був, Кому розв'язати ремінця від

узуття Його я негідний“. **28** Це в Віфáнії діялося, на тім боці Йордáну, де хрестив був Іван. **29** Наступного дня Іван бачить Ісуса, що до нього йде, та й каже: „Оце Агнець Божий, що на Сéбе гріх світу бере! **30** Це Той, що про Нього казав я: За мною йде Муж, що передо мною Він був, бо був перше, ніж я. **31** I не знав я Його; та для того прийшов я, хрестивши водою, щоб Ізраїлеві Він з'явився“. **32** I свідчив Іван, промовляючи: „Бачив я Духа, що сходив, як голуб, із неба, та зоставався на Ньому. **33** I не знав я Його, але Той, Хто хрестити водою послав мене, мені оповів: „Над Ким Духа побачиш, що сходить і зостається на Ньому, — це Той, Хто хреститиме Духом Святым“. **34** I я бачив, і засвідчив, що Він — Божий Син!“ **35** Наступного дня стояв знобу Іван та двоє з учнів його. **36** I, поглянувши на Ісуса, що проходив, він сказав: „Ото Агнець Божий!“ **37** I почули два учні, як він говорив, та й пішли за Ісусом. **38** A Ісус обернувся й побачив, що вони йшли за Ним, та й каже до них: „Чого ви шукаєте?“ А вони відказали Йому: „Равві — перекладене це визначає: „Учителю“, — де Ти живеш?“ **39** Він говорить до них: „Ходіть і побачте!“ Ті пішли та й побачили, дé Він жив, і в Нього той день перебулий. Було ж коло години десятої. **40** A один із тих двох, що чули від Івана та йшли вслід за Ним, був Андрій, брат Сýмона Петра. **41** Він знайшов перше Сýмона, брата свого, та й говорить до нього: „Знайшли ми Месію, що визначає: Христос“. **42** I привів він його до Ісуса. На нього ж споглянувши, промовив Ісус: „Ти — Сýмон, син Йóнин; будеш званий ти Кýфа, що визначає: камінь“. **43** Наступного дня захотів Він піти в Галілею. I знайшов Він Пилипа та й каже йому: „Іди за Мною!“ **44** A Пилип із Віфсаїди похόдив, із міста Андрія Й Петра. **45** Пилип Натанаїла знаходить та й каже йому: „Ми знайшли Того, що про Нього писав був Мойсей у Законі Й Пророки, — Ісуса, сина Йóсипового, із Назарéту“. **46** I сказав йому Натанаїл: „Ta хіба ж може бути з Назарéту що добре?“ Пилип йому каже: „Прийди та побач“.

47 Ісус, углядівши Натанаїла, що до Нього Йде, говорить про нього: „Ото справді ізраїльтянин, що немає в нім пídstупу!“ **48** Говорить Йому Натанаїл: „Звідки знаєш мене?“ Ісус відповів і до нього сказав: „Я бачив тебе ще давніш, ніж Пилип тебе кликав, як пíд фíговим деревом був ти“.

49 Відповів Йому Натанаїл: „Учителю, Ти — Син Божий, Ти — Цар Ізраїлів!“ **50** Ісус відповів і до нього сказав: „Через те віриш ти, що сказав Я тобі, що під фіговим деревом бачив тебе? Більш від цього побачиш!“ **51** Він каже йому: „Поправді, поправді кажу вам: Відтепер ви побачите небо відкрите та анголів Божих, що на Людського Сина підймаються та спускаються.“

2 А третього дня весілля справляли в Кані Галілейській, і була там Ісусова мати. **2** На весілля запрошений був теж Ісус та учні Його. **3** Як забракло ж вина, то мати Ісусова каже до Нього: „Не мають вина!“ **4** Ісус же відказує їй: „Що тобі, жоно, до Мене? Не прийшла ще година Моя!“ **5** А мати Його до слуг каже: „Зробіть усе те, що Він вам скаже!“ **6** Було тут шість камінних посудин на воду, що стояли для очищення юдейського, що відер по дві чи по три вміщали. **7** Ісус каже до слуг: „Наповніть водою посудини“. І їх поналивали вщерть. **8** І Він каже до них: „Тепер зачерпніть, і занесіть до весільного стáрости“. І занесли. **9** Як весільний же стáроста скуштувáв воду, що стала вином, а він не знав, звідки воно, — знали ж слúги, що води наливали, — то староста кличе тоді молодóго **10** та й каже йому: „Кожна людýна подає перве добрé вино, а як понапивáються, тоді гíрше; а ти добрé вино аж на досí зберіг!“ **11** Такий почáток чудам зробив Ісус у Кані Галілейській, — і виявив славу Свою. І віврували в Нього учні Його. **12** Після цього відправивсь Він Сам, і мати Його, і брати Його, і Його учні до Капернаúму, і там перебули небагато днів. **13** А зближалася Пасха юдейська, і до Єрусалиму подався Ісус. **14** І знайшов Він, що продавали у храмі волів, і овець, і голубів, та сиділи мінáльники. **15** І, зробивши бичá змотузкíв, Він вигнав із храму всіх, — вівці й воли, а мінáльникам гроші розсíпав, і поперевертáв їм столí. **16** І сказав продавцáм голубів: „Заберіть оце звідси, і не робіть із дому Отця Мого дому торгóвого!“ **17** Тоді учні Його згадали, що написано: „Ревність до дому Твого з'їдає Мене!“ **18** І обізвáлисъ юдеї й сказали Йому: „Яке нам знамéно покажеш, що Ти можеш робити таке?“ **19** Ісус відповів і промовив до них: „Зруйнуйте цей храм, — і за три дні Я поставлю його!“ **20** Відказали ж юдеї: „Сорок шість літ будувався цей храм, а Ти за трí дні поставиш

його?“ **21** А Він говорив про храм тіла Свого. **22** Коли ж Він із мертвих воскрес, то учні Його згадали, що Він говорив це, і віврували в Писáння та в слово, що сказав був Ісус. **23** А як в Єрусалимі Він був у свято Пасхи, то багато-хто віврували в Його Імénня, побачивши чуда Його, що чинив. **24** Але Сам Ісус їм не звірýвся, бо Сам знов усіх, **25** і потреби не мав, щоб хто свíдчив Йому про людýну, — бо знов Сам, що в людýні було.

3 Був один чоловíк із фарисéїв Никодíм на іm'я, начальник юдейський. **2** Він до Нього прийшов уночі, та й промовив Йому: „Учителю, знаємо ми, що прийшов Ти від Бога, як Учитель, — бо не може ніхто таких чуд учинити, які чиниш Ти, коли Бог із ним не буде“. **3** Ісус відповів і до нього сказав: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не нарóдиться згорí, то не може побачити Божого Царства“. **4** Никодíм Йому каже: „Як може людýна родитися, бувши старою? Хіба може вона ввійти до утрóби своїй матері знову й родитись?“ **5** Ісус відповів: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не рóдиться з води й Духа, той не може ввійти в Царство Боже. **6** Що вродилося з тіла — є тіло, що ж уродилося з Духа — є Дух. **7** Не дивуйся тому, що сказав Я тобі: Вам необхідно родитися згорí. **8** Вітер віє, де хоче, і його голос ти чуєш, та не відаєш, звідкіл він приходить, і куди він іде. Так буває і з кожним, хто від Духа нарóдженій“. **9** Відповів Никодíм і до Нього сказав: „Як це статися може?“ **10** Ісус відповів і до нього сказав: „Ти — учитель ізраїльський, — то чи ж цього не знаєш? **11** Поправді, поправді кажу Я тобі: Ми говоримо те, що ми знаємо, а свíдчимо про те, що ми бачили, але свíдчення нашого ви не приймаєте. **12** Коли Я говорив вам про зéмне, та не вірите ви, то як же повірите ви, коли Я говоритиму вам про небесне? **13** І не схóдив на небо ніхто, тільки Той, Хто з неба зíшов, — Людський Син, що на небі. **14** І, як Мойсей підніс змíя в пустині, так мусить піднесений бути Й Син Людський, **15** щоб кожен, хто вірує в Нього, мав вічне життя. (aíōnios g166) **16** Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однорóдженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне. (aíōnios g166) **17** Бо Бог не послав Свого Сина на світ, щоб Він світ засудíв, але щоб через Нього світ спасся. **18** Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не

вірує, — той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однородженого Сина Божого. **19** Суд же такий, що світло на світ прибуло, люди ж тёмряву більш полюбили, як світло, — лихі бо були їхні вчинки! **20** Бо кожен, хто робить лихе, ненавидить світло, і не приходить до світла, щоб не зганено вчинків його. **21** А хто робить за правдою, той до світла йде, щоб діла його виявились, бо зроблені в Бозі вони". **22** По цьому прийшов Ісус та учні Його до країни Юдейської, і з ними Він там проживав та хрестив. **23** А Іван теж хрестив в Еноні поблизу Саліму, бо було там багато води; і приходили люди й хрестилися, **24** бо Іван до в'язниці не був ще посаджений. **25** І зчинилось змагання Іванових учнів з юдеями — про очищення. **26** І прийшли до Івана вони та й сказали Йому: „Учителю, Той, Хто був із тобою по той бік Йордану, про Якого ти свідчив, — ото хрестить і Він, і до Нього всі йдуть". **27** Іван відповів і сказав: „Людина нічого приймати не може, як їй з неба не дастесь. **28** Ви самі мені свідчите, що я говорив: я — не Христос, але посланий я перед Ним. **29** Хто має заручену, той молодий. А дружко молодого, що стоїть його слухає, дуже тішиться з голосу молодого. Така радість моя оце здійснилась! **30** Він має рости, я ж — маліти. **31** Хто звёрху приходить, — Той над усімá. Хто походить із землі, то той земний, і говорить по-земному. Хто приходить із неба, Той над усімá, **32** і що бачив і чув, те Він свідчить, — та свідоцтва Його не приймає ніхто. **33** Хто ж прийняв свідоцтво Його, той ствердів тим, що Бог правдивий. **34** Бо Кого Бог послав, Той Божі слова промовляє, — бо Духа дає Бог без міри. **35** Отець любить Сина, і дав усе в Його руку. **36** Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто в Сина не вірує, той життя не побачить — а гнів Божий на нім перебувáє". **(aiōnios g166)**

4 Як Господь же довідався, що почули фарисеї, що Ісус учнів більше збирає та хрестить, як Іван, **2** хоч Ісус не хрестив Сам, а учні Його, **3** Він покинув Юдею та знобу пішов у Галілею. **4** I потрібно булó Самарію Йому переходити. **5** Отож, прибуває Він до самарійського міста, що звється Сіхáр, недалеко від поля, яке Яків був дав своєму синові Йóсипові. **6** Там же була Яковова криниця. I Ісус, дорогою змòрений, сів отак край криниці. Було коло години десь шостої. **7** Надхόдить ось

жінка одна з Самарії набрати води. Ісус каже до неї: „Дай напитись Мені!" **8** Bo учні Його відійшли були в місто, щоб купити поживи. **9** Тоді каже Йому самарянка: „Як же Ти, юдеянин бувши, та просиш напитись від мене, самарянки?" Bo юдеї не сходяться із самарянами. **10** Ісус відповів і промовив до неї: „Коли б знала ти Божий дар, і Хто Той, Хто говорить тобі: „Дай напитись Мені", — ти б у Нього просила, і Він тобі дав би живої води". **11** Каже жінка до Нього: „І черпакá в Тебе, Пане, нема, а криниця глибока, — звідки ж маеш Ти воду живу? **12** Чи Ти більший за нашого отця Якова, що нам дав цю криницю, і він сам із неї пив, і сини його, і худоба його?" **13** Ісус відповів і сказав їй: „Кожен, хто воду цю п'є, буде праґнути знобу.

14 A хто питиме воду, що Я Йому дам, праґнути не буде повік, бо вода, що Я Йому дам, стане в нім джерелом тієї води, що тече в життя вічне". **(aiōn g165, aiōnios g166)** **15** Каже жінка до Нього: „Дай мені, Пане, цієї води, щоб я пiti не хотіла, і сюди не приходила брати". **16** Говорить до неї Ісус: „Іди, поклич чоловіка свого та й вертайся сюди". **17** Жінка відповіла та й сказала: „Чоловіка не маю". Відказав їй Ісус: „Ти добре сказала: Чоловіка не маю. **18** Bo п'ятьох чоловіків ти мала, а той, кого маеш тепер, — не муж він тобі. Ce ти правду сказала". **19** Каже жінка до Нього: „Бачу, Пане, що Пророк Ти. **20** Отці наші вклонялися Богу на цій осі горі, а ви твéрдите, що в Єрусалимі те місце, де потрібно вклонятись". **21** Ісус промовляє до неї: „Повір, жінко, Мені, що надхóдить година, коли ні на горі цій, ані в Єрусалимі вклонятись Отцеві не будете ви. **22** Ви вклоняєтесь тому, чого ви не знаєте, ми вклоняємося тому, що знаємо, бо спасіння — від юдеїв. **23** Але наступає година, і тепер вона є, коли богомільці правдиві вклонятися будуть Отцеві в дусі та в правді, bo Отець Собі прагне таких богомільців. **24** Бог є Дух, і ті, що Йому вклоняються, повинні в дусі та в правді вклонятись". **25** Відказує жінка Йому: „Я знаю, що прийде Месія, що звється Христóс, — як Він прийде, то все розповість нам". **26** Промовляє до неї Ісус: „Це Я, що розмовляю з тобою". **27** I тоді надійшли Його учні, і дивувались, що з жінкою Він розмовляв. Проте жоден із них не спітав: „Чого хочеш?"або: „Про що з нею говориш?" **28** Покинула жінка тоді водонóса свого, і побігла

до міста, та й людям говорить: **29** „Ходіть но, побачте Того Чоловіка, що сказав мені все, що я вчинила. Чи Він не Христос?“ **30** I вони повиходили з міста, і до Нього прийшли. **31** Тим часом же учні просили Його та й казали: „Учителю, їж!“ **32** А Він ім відказав: „Я маю поживу на ідження, якої не знаєте ви“. **33** Питали тоді один єдного учні: „Хіба хто приніс Йому їсти?“ **34** Ісус каже до них: „Пожива Моя — чинити волю Того, Хто послав Мене, і справу Його довершити. **35** Чи не кажете ви: „Ще чотири от місяці, — і настáнуть жнивá?“ А Я вам кажу: Підійміть свої очі, та гляньте на нíви, — як для жнив уже пополовіли вони! **36** А хто жне, той заплату бере, та збирає врожай в життя вічне, щоб хто сіє й хто жне — разом раділи. (*aiōnios g166*) **37** Бо про це поговірка правдива: „Хто інший сіє, а хто інший жне“. **38** Я вас жати послав, де ви не працювали: працювали інші, ви ж до їхньої праці ввійшли“. **39** З того ж міста багато-хто із самарян в Нього ввірвали через слово жінки, що свідчила: „Він сказав мені все, що я вчинила булá!“ **40** А коли самаряни до Нього прийшли, то благали Його, щоб у них позостався. I Він перебув там два дні. **41** Значно ж більш вони ввірвали через слово Його. **42** А до жінки казали вони: „Не за слово твоє ми вже віруємо, — самі бо ми чули й піználi, що справді Спаситель Він світу!“ **43** Як минуло ж два дні, Він ізвідти пішов в Галілею. **44** Сам бо свідчив Ісус, що не має пошани пророк у вітчизні своїй. **45** А коли Він прийшов в Галілею, Його прийняли галілеяни, побачивши все, що вчинив Він в Єрусалимі на святі, бо ходили на свято й вони. **46** Тоді знову прийшов Ісус у Кану Галілейську, де перемінив був Він воду на вино. I був там один царедворець, що син його хвóрів у Капернаумі. **47** Він, почувши, що Ісус із Іудеї прибув в Галілею, до Нього прийшов і благав Його, щоб пішов і сина йому вздоровив, бо мав той умерти. **48** Ісус же промовив до нього: „Як знамéн тих та чуд не побачите, — не ввіруєте!“ **49** Царедворець говорить до Нього: „Піди, Господи, поки не вмерла дитина моя!“ **50** Промовляє до нього Ісус: „Іди, — син твій живе!“ I повірив той слову, що до нього промовив Ісус, — і пішов. **51** А коли ще в дорозі він був, то рабій його перестріли його й сповістили, говорячи: „Син твій живе“. **52** А він їх запитав про годину, о котрій стало

легше йому. Вони ж відказали до нього: „Учора о сьомій годині гарячка покінула його“. **53** Зрозумів тоді бáтько, що булá то година, о котрій до нього промовив Ісус: „Син твій живе“. I ввірував сам і ввесь його дім. **54** Це знов друге знамéно Ісус учинив, як вернувся до Галілеї з Іудеї.

5 Після того юдейське Свято було, і до Єрусалиму Ісус відійшов. **2** A в Єрусалимі, біля брами Овечої, є купальня, Віфесдá по-єврейському зветься, що мала п'ять гáнків. **3** У них лежало багато слабих, сліпих, кривих, сухих, що чекали, щоб воду порушено. **4** Bo ангол Господній часами спускавсь до купальні, і порушував воду, і хто перший улáziv, як воду порушено, той здоровим ставав, хоч би яку мав хворобу. **5** A був там один чоловік, що тридцять і вісім рóків був недужим. **6** Як Ісус його вгледів, що лежить, та, відаючи, що багато він чáсу слабує, говорить до нього: „Хочеш бути здоровим?“ **7** Відповів Йому хворий: „Пане, я не маю людіні, щоб вона, як порушено воду, до купальні всадила мене. A коли я прихóджу, то передо мною вже інший улázить“. **8** Говорить до нього Ісус: „Уставай, візьми ложе своє — та й ходи!“ **9** I зараз одужав оцей чоловік, і взяв ложе своє — та й ходив. Того ж дня субота булá, **10** тому то сказали юдеї вздоровленому: „Є субота, і не годиться тобі брати ложа свого“. **11** A він відповів їм: „Хто мене вздорóвив, Той до мене сказав: Візьми ложе своє — та й ходи“. **12** A вони запитали його: „Хто Той Чоловік, що до тебе сказав: Візьми ложе своє — та й ходи?“ **13** Ta не знов уздорóвлений, Хто то Він, бо Ісус ухиливсь від нарбdu, що був на тім місці. **14** Після того Ісус стрів у храмі його, та й промовив до нього: „Ось відужав ти. Не гріши ж уже більше, щоб не сталося тобі чого гíршого!“ **15** Чоловік же пішов і юдеям звістив, що Той, Хто вздорóвив його, то Ісус. **16** I тому зачали юдеї переслідувати Ісуса, що таке Він чинив у суботу. **17** A Ісус відповів їм: „Отець Мій працює аж досі, — працюю і Я“. **18** I тому то юдеї ще більш намагалися вбити Його, що не тільки суботу порушував Він, але й Бога Отцем Своїм звав, тим рóбллячись Богові рівним. **19** Відповів же Ісус і сказав їм: „Поправді, поправді кажу вам: Син нічого робити не може Сам від Себе, тільки те, що Він бачить, що рóбить Отець;

бо що робить Він, те так само Й Син робить. **20** Бо Отець любить Сина, і показує все, що Сам робить, Йому. I покаже Йому діла більші від цих, щоб ви дивувались. **21** Bo як мертвих Отець воскрешає й оживлює, так і Син, кого хоче, оживлює. **22** Bo Отець і не судить нікого, а весь суд віддав Синові, **23** щоб усі шанували і Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, — не шанує Отця, що послав Його. **24** Поправді, поправді кажу вам: Xто слухає слова Мого, і вірює в Того, Xто послав Мене, — життя вічне той має, і на суд не приходить, але перейшов він від смерті в життя. (*aiōnios g166*) **25** Поправді, поправді кажу вам: Наступає година, і тепер уже є, коли голос Божого Сина почують померлі, а ті, що почують, оживуть. **26** Bo як має Отець життя Сам у Собі, так і Синові дав життя мати в Самому Собі. **27** I Він дав Йому силу чинити і суд, бо Він — Людський Син. **28** Не дивуйтесь цюмъ, бо надходить година, коли всі, хто в гробахъ, — Його голос почують, **29** і повихдять ті, що чинили добро, на воскресення життя, а котрі зло чинили, на воскресення Суду. **30** Я нічого не можу робити Сам від Себе. Як Я чую, суджу, і Мій суд справедливий, — не шукаю бо волі Своєї, але волі Отця, що послав Мене. **31** Коли свідчу про Себе Я Сам, то свідцтво Моє неправдиве. **32** Є Інший, Xто свідчить про Мене, і Я знаю, що правдиве свідцтво, яким свідчить про Мене. **33** Ви послали булі до Івана, і він свідчив про правду. **34** Та Я не від людини свідцтва приймаю, але це говорю, щоб були ви спасені. **35** Він світильником був, що горів і світив, та ви тільки хвилю хотіли потішитись світлом його. **36** Але Я маю свідчення більше за Іванове, бо ті справи, що Отець Мені дав, щоб Я виконав їх, ті справи, що Я їх чиню, самі свідчать про Мене, що Отець Мене послав! **37** Та Й Отець, що послав Мене, Сам засвідчив про Мене; але ви ані голосу Його не чули нікому, ані виду Його не бачили. **38** Навіть слова Його ви не маєте, щоб у вас перебувало, бо не вірите в Того, Кого Він послав. **39** Дослідіть но Писання, бо ви думаете, що в них маєте вічне життя, — вони ж свідчать про Мене! (*aiōnios g166*) **40** Ta до Мене прийти ви не хочете, щоб мати життя. **41** Від людей не приймаю Я слави, **42** але вас Я пізнав, що любови до Бога в собі ви не маєте. **43** Я прийшов у Ймénня Свого Отця, та Мене не приймаєте ви. Коли ж прийде

інший у йménня свое, того прймете ви. **44** Як ви можете вірувати, коли славу один від одного приймаєте, а слави тієї, що від Бога Єдиного, не прагнете ви? **45** Не думайте, що Я перед Отцем буду вас винуватити, — є, хто вас винуватити буде, — Мойсей, що на нього надіетесь ви! **46** Коли б ви Мойсееві вірили, то Й Мені б ви повірили, бо про Мене писав він. **47** Якщо писанням його ви не вірите, то як віри поймете словам Moїm?

6 Після того Ісус перейшов на той бік Галілейського чи Тіверіядського моря. **2** A за Ним ішла бéзліч народу, бо бачили чуда Його, що чинив над недужими. **3** Ісус же на гору зйшов, і сидів там зо Своїми учнями. **4** Наблизялася ж Пасха, свято юдейське. **5** A Ісус, звівши очі Свої та побачивши, яка бéзліч нарбdu до Нього йде, говорить Пилипові: „Дé mi купимо хліба, щоб вони поживились?“ **6** Він же це говорив, його випробовуючи, бо знов Сам, що Він має робити. **7** Пилип Йому відповідь дав: „І за двісті динáріїв їм хліба не стане, щоб кожен із них бодай трóхи дістав“. **8** Говорить до Нього Андрій, один з учнів Його, брат Симона Петра: **9** „Е тут хлопчина один, що має p'ять ячніх хлібів та дві риби, але що то на бéзліч таку!“ **10** A Ісус відказав: „Скажіть людям сідати!“ А була на тім місці велика трава. I засіло чоловіка числом із p'ять тисяч. **11** A Ісус узяв хлібі, і, подяку вчинивши, роздав тим, хто сидів. Так само і з риб, скільки хотіли вони. **12** I, як найлись вони, Він говорить до учнів Своїх: „Позбирайте куски позосталі, щоб нішо не загинуло“. **13** I зібрали вони, I дванадцять повних кошів наклали кусків, що лишились їдцáм із p'яти ячніх хлібів. **14** A люди, що бачили чудо, яке Ісус учинив, гомоніли: „Це Той справді Пророк, що повинен прибути на світ!“ **15** Спостерігши ж Ісус, що вони мають зáмір прийти та забрати Його, щоб настановити царем, знов на гору пішов Сам один. **16** A як вечір настав, то зйшли Його учні над море. **17** I, ввійшовши до човна, на другий бік моря вони попливли, до Капернауму. I тéмрява вже наступила булá, а Ісус ще до них не приходив. **18** Від великого ж вітру, що віяв, хвилювалося море. **19** Як вони ж пропливли стадíj із двадцять p'ять або з тридцять, то Ісуся побачили, що йде Він по морю, і до човна зближається, — i їх страх обгорнув. **20** Він же каже до них: „Це Я, — не

лякайтесь!“ 21 І хотіли вони взяти до чобна Його; та чобен зараз пристав до землі, до якої пливлій. 22 А наступного дня той нарόд, що на тім боці моря стояв, побачив, що там іншого чобна, крім одногого тогого, що до нього ввійшли були учні Його, не булó, і що до чобна не вхóдив Ісус із Своїми учнями, але відпливлій самі учні. 23 А тим часом із Тіверіяди припливлій човній інші близько до місця того, де вони їли хліб, як Господь учинив був подяку. 24 Отож, як побачили люди, що Ісуса та учнів Його там нема, то в човній посідали самі й прибулій до Капернауму, — і шукали Ісуса. 25 І, на тім боці моря знайшовши Його, сказали Йому: „Коли Ти прибув сюди, Учителю?“ 26 Відповів їм Ісус і сказав: „Поправді, поправці кажу вам: Мене не тому ви шукаєте, що бачили чуда, а що їли з хлібів і насітились. 27 Пильнуйте не про пожіву, що гине, але про пожіву, що зостається на вічне життя, яку дасть вам Син Людський, бо запечатав Його Бог Отець“. (aiōnios g166) 28 Сказали ж до Нього вони: „Щó ми маємо почати, щоб робити діла Божі?“ 29 Ісус відповів і сказав їм: „Оце діло Боже, — щоб у Того ви вірували, Кого Він послав“. 30 А вони відказали Йому: „Яке ж знамéно Ти чиниш, щоб побачили ми й поняли Тобі віри? Що Ти робиш?“ 31 Наші отці їли мáнну в пустині, як написано: „Хліб із неба їм дав на пожіву“. 32 А Ісус їм сказав: „Поправді, поправді кажу вам: Не Мойсей хліб із неба вам дав, — Мій Отець дає вам хліб правдивий із неба. 33 Бо хліб Божий є Той, Хто сходить із неба й дає життя світові“. 34 А вони відказали до Нього: „Давай, Господи, хліба такого нам зáвжди!“ 35 Ісус же сказав їм: „Я — хліб життя. Хто до Мене приходить, — не голодувáтиме він, а хто вірує в Мене, — нікóли не прáгнутиме. 36 Але Я вам сказав, що Мене хоч ви й бачили, та не віруете. 37 Усе прийде до Мене, що Отець дає Мені, а того, хто до Мене приходить, Я не вижену геть. 38 Бо Я з неба зíйшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене. 39 Оце ж воля Того, Хто послав Мене, — щоб з усього, що дав Мені Він, Я нічого не стратив, але воскресíв те останнього дня. 40 Оце ж воля Мого Отця, — щоб усякий, хто Сина бачить та вірує в Нього, мав вічне життя, — і того воскрешу Я останнього дня“. (aiōnios g166) 41 Тоді стали юдеї рéмствувати на Нього, що сказав: „Я той хліб, що з неба зíйшов“.

42 І казали вони: „Хіба Він не Ісус, син Йосипів, що ми знаємо батька та матір Його? Як же Він каже: Я з неба зíйшов?“ 43 А Ісус відповів і промовив до них: „Не рéмствуйте ви між собою! 44 Ніхто бо не може до Мене прийти, як Отець, що послав Мене, не притягне його, — і того воскрешу Я останнього дня. 45 У Пророків написано: „І всі бúдуть від Бога навчéні.“ Кожен, хто від Бога почув і навчився, приходить до Мене. 46 Це не значить, щоб хтось Отця бачив, — тільки Той Отця бачив, Хто походить від Бога. 47 Поправді, поправді кажу Вам: Хто вірує в Мене, — життя вічне той має. (aiōnios g166) 48 Я — хліб життя! 49 Отці ваші в пустині їли мáнну, — і померли. 50 То є хліб, Який сходить із неба, — щоб не вмер, хто Його споживає. 51 Я — хліб живий, що з неба зíйшов: коли хто споживатиме хліб цей, той повíк буде жити. А хліб, що дам Я, то є тіло Мое, яке Я за життя світу дам“. (aiōn g165) 52 Тоді між собою змагатися стали юдеї, говорячи: „Як же Він може дати нам тіла спожити?“ 53 І сказав їм Ісус: „Поправді, поправді кажу вам: Якщо ви споживати не будете тіла Сина Людського й пити не будете крові Його, то в собі ви не будете мати життя. 54 Хто тіло Мое споживає та кров Мою п'є, той має вічне життя, — і того воскрешу Я останнього дня. (aiōnios g166) 55 Бо тіло Мое — то правдиво пожива, Моя ж кров — то правдиво пиття. 56 Хто тіло Мое споживає та кров Мою п'є, той в Мені перебувáє, а Я в ньому. 57 Як Живий Отець послав Мене, і живу Я Отцем, так і той, хто Мене споживає, і він житиме Мною. 58 То є хліб, що з неба зíйшов. Не як ваші отці їли мáнну й померли, — хто цей хліб споживає, той жити буде повíк!“ (aiōn g165) 59 Оце Він говорив, коли в Капернаумі навчав у синагозі. 60 А багато-хто з учнів Його, як почули оце, гомоніли: „Жорстока це мова! Хтó слухати може її?“ 61 А Ісус, Сам у Собі знавши це, що учні Його на те рéмствуєть, промовив до них: „Чи оце вас спокúшує? 62 А що ж, як побачите Людського Сина, що сходить туди, де перше Він був? 63 То Дух, що ожíвлє, тіло ж не помагає нічого. Словá, що їх Я говорив вам, то дух і життя. 64 Але є дехто з вас, хто не вірує“. Бо Ісус знав спочáтку, хто ті, хто не вірує, і хто видасть Його. 65 І сказав Він: „Я тому й говорив вам, що до Мене прибути не може ніхто, як не буде Йому від Отця дáне те“. 66 Із того часу відпали багато-хто з учнів Його, і не ходили

вже з Ним. 67 І сказав Ісус Дванадцятьом: „Чи не хочете й вій відійти?“ 68 Відповів Йому Сімон Петро: „До кого ми підемо, Господи? Ти маєш словá життя вічного. (aiōnios g166) 69 Ми ж увірували та пізнали, що Ти — Христос, Син Бога Живого!“ 70 Відповів їм Ісус: „Чи не Дванадцятьох Я вас вибрав? Та один із вас диявол“. 71 Це сказав Він про Юду, сина Сімонового, Іскаріота. Бо цей мав Його видати, хоч він був один із Дванадцятьох.

7 Після цього Ісус ходив по Галілеї, не хотів бо ходити по Юдеї, бо юдеї шукали нагόди, щоб убити Його. 2 А надхόдило свято юдейське — Кúчки. 3 І сказали до Нього брати Його: „Піди звідси, і йди до Юдеї, щоб і учні Твої побачили вчинки Твої, що Ти робиш. 4 Тайкомá бо не робить нічого ніхто, але сам прагне бути відомий. Коли Ти таке чиниш, то з'явí Себе світовí“. 5 Бо не вірували в Нього навіть брати Його! 6 А Ісус промовляє до них: „Не настав ще Мій час, але завжди готовий час ваш. 7 Вас ненáвидіти світ не може, а Мене він ненáвидить, бо Я свідчу про нього, що ділá його злі. 8 Ідіть на це свято, Я ж іще не підú на це свято, бо не ві́повнився ще Мій час“. 9 Це сказавши до них, Він заставсь у Галілеї. 10 Коли ж вийшли на свято брати Його, тоді й Сам Він пішов, — не відкрито, але ніби пótай. 11 А юдеї за свята шукали Його та питали: „де Він?“ 12 І поголóска велика про Нього в нарóді була. Одні говорили: „Він добрий“, а інші казали: „Ні, — Він зводить з дороги нарóд“. 13 Та відкрито про Нього ніхто не казав, — бо боялись юдеїв. 14 У половині вже свята Ісус у храм увійшов і навчав. 15 І дивувались юдеї й казали: „Як Він знає Писáння, не вчivшись?“ 16 Відповів їм Ісус і сказав: „Наука Моя — не Моя, а Того, Хто послав Мене. 17 Коли хоче хто волю чинити Його, той довідається про науку, чи від Бога вона, чи від Себе Самого кажу я. 18 Хто говорити від себе самого, той власної слави шукає, а Хто слави шукає Того, Хто послав Його, Той правдивий, — і в Ньому неправедності нема. 19 Чи ж Закóна вам дав не Мойсей? Та ніхто з вас Закóна того не виконує. Нáшо хочете вбити Мене?“ 20 Нарóд відповів: „Чи Ти дéмона маєш? Хто Тебе хоче вбити?“ 21 Ісус відповів і сказав їм: „Одне дíло зробив Я, — і всí ви дивуетесь. 22 Через це Мойсей дав обрізання вам, — не тому, що воно від Мойсея, але від отців, — та ви й у суботу

обрíзуєте чоловіка. 23 Коли ж чоловік у суботу приймає обрізання, щоб Закóну Мойсеевого не порушити, чого ж рéмствуете ви на Мене, що Я всю людíну в суботу вздорóвив? 24 Не судіть за обличям, але суд справедливий чинí!“ 25 Дехто ж з ерусалýмлян казали: „Хíба це не Той, що Його шукають убити? 26 Бо говорить відкрито ось Він, — і нічого не кажуть Йому. Чи то справдí дíзналися старші, що Він дíйсно Христос? 27 Та ми знаєм Цього, звідки Він. Про Христа ж, коли прийде, ніхто знати не бúде, звідки Він“. 28 І скликнув у храмі Ісус, навчаючи й кажучи: „І Мене знаєте ви, і знаєте, звідки Я. А Я не прийшов Сам від Себе; правдивий же Той, Хто послав Мене, що Його ви не знаєте. 29 Я знаю Його, — Я бо від Нього, і послав Мене Він!“ 30 Тож шукали вони, щоб схопити Його, та ніхто не наклав рук на Нього, — бо то ще не настала година Його. 31 А багато з нарóду в Нього ввірували та казали: „Коли прийде Христос, чи ж Він чуда чинитиме більші, як чинить Оцей?“ 32 Фарiseї прочули такі поголóски про Нього в нарóді. Тоді первосвященики та фарiseї послали свою службу, щоб схопити Його. 33 Ісус же сказав: „Ще недовго побúду Я з вами, та й до Того пíдú, Хто послав Мене. 34 Ви бúдете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете“. 35 Тоді говорили юдеї між собою: „Куди це Він хоче йти, що не знáйдемо Його? Чи не хоче йти до виселéнців між греками, та й греків навчати? 36 Що за слово, яке Він сказав: „Ви бúдете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете?“ 37 А останнього великого дня свята Ісус стояв і кликав, говорячи: „Коли прагне хто з вас — нехай прийде до Мене та й п'e! 38 Хто вірує в Мене, як каже Писáння, то рíki живої води потечуть із утрóбі Його“. 39 Це ж сказав Він про Духа, що мали прийняти Його, хто ввірував у Нього. Не булó бо ще Духа на них, — не був бо Ісус ще прославлений. 40 А багато з нарóду, почувши словá ті, казали: „Він справдí пророк!“ 41 Інші казали: „Він Христос“. А ще інші казали: „Хíба прийде Христос із Галілеї? 42 Чи ж не каже Писáння, що Христос прийде з роду Давидового, і з села Вифлеéму, звідкілá був Давид?“ 43 Так повстала незгода в нарóді з-за Нього. 44 А дéкотрі з них мали замíр схопити Його, — та ніхто не поклав рук на Нього. 45 І вернулася слúжба до первосвящеників

та фарисеїв, а ті їх запитали: „Чому не привели ви Його?“ 46 Відказала та слуга: „Чоловік ще ніколи так не промовляв, як Оцей Чоловік“. 47 А їм відповілі фарисеї: „Чи й вас із дороги не звідено? 48 Хіба хто з старших або з фарисеїв увірував у Нього? 49 Та проклайтий народ, що не знає Закону!“ 50 Говорить до них Никодім, що приходив до Нього вночі, і що був один із них: 51 „Хіба судить Закон наш людіну, як перше її не вислухає, і не дізнається, що вона робить?“ 52 Йому відповіли та сказали вони: „Чи й ти не з Галілеї? Досліди та побач, що не прийде Пророк із Галілеї“. 53 I до дому свого пішов кожен.

8 Icус же на гору Олівну пішов. 2 A над ранком прийшов знов у храм, — і всі люди збігались до Нього. A Він сів і навчав їх. 3 I ось книжники та фарисеї приводять до Нього в перелюбі схоплену жінку, і посередині ставлять її, 4 та й говорять Йому: „Оцю жінку, Учителю, злоблено на гарячому вчинку перелюбу. 5 Мойсей же в Законі звелів нам таких побивати камінням. A Ти що говориш?“ 6 Це ж казали вони, Його спокушуючи, та щоб мати на Нього оскарження. A Icус, нахилившись додолу, по землі писав пальцем. 7 A коли ті не переставали питати Його, Він підвісся й промовив до них: „Хто з вас без гріха, — нехай перший на неї той каменем кине!“ 8 I Він знов нахилівся додолу, і писав по землі. 9 A вони, це почувши й сумлінням докоріні, стали один по одному виходити, почавши з найстарших та аж до останніх. I зоставсь Сам Icус і та жінка, що стояла всередині. 10 I підвісся Icус, і нікого, крім жінки, не бачивши, промовив до неї: „Дé ж ті, жінко, що тебе оскаржали? Чи ніхто тебе не засудив?“ 11 A вона відказала: „Ніхто, Господи“. I сказав їй Icус: „Не засуджу ѹ й тебе. Іди собі, але більш не гріши!“ 12 I знобу Icус промовляв до них, кажучи: „Я Світло для світу. Xто йде вслід за Мною, не буде ходити у тімряві той, алé матиме світло життя“. 13 Фарисеї ж Йому відказали: „Ти Сам свідчиш про Себе, — тим свідбство Твоє неправдиве“. 14 Відповів і сказав їм Icус: „Хоч і свідчу про Себе Я Сам, — та правдиве свідбство Мое, бо Я знаю, звідкіля Я прийшов і куди Я йду. Ви ж не відаєте, відкіля Я приходжу, і куди Я йду. 15 Ви за тілом судите, — Я не суджу нікого. 16 A коли Я суджу, то правдивий Мій суд, бо не Сам Я,

a Я та Отець, що послав Він Мене! 17 Ta й у вашім Законі написано, що свідчення двох чоловіків правдиве. 18 Я Сам свідчу про Себе Самого, і свідчить про Мене Отець, що послав Він Мене“. 19 I сказали до Нього вони: „De Oтець Твій?“ Icус відповів: „Не знаєте ви ні Мене, ні Мого Отця. Якби знали Мене, то й Отця Мого знали б“. 20 Ці слова Він казав при скарбниці, у храмі навчаючи. I ніхто не схопив Його, бо то ще не настала година Його. 21 I сказав Він їм знобу: „Я відхόджу, ви ж шукати Мене будете, і помрете в гріху своїм. Куди Я йду, туди ви прибути не можете“. 22 A юдеї казали: „Чи не вб'є Він Сам Себе, коли каже: Куди Я йду, туди ви прибути не можете?“ 23 I сказав Він до них: „Ви — від долу, Я — звисока, і ви зо світу цього, Я не з цього світу. 24 Тому Я сказав вам, що помрёте в своїх гріхах. Bo коли не ввірюєте, що то Я, то помрёте в своїх гріхах“. 25 A вони запитали Його: „Хто Ти такий?“ Icус відказав їм: „Tой, Xто спочатку, як і говорю Я до вас. 26 Я маю багато про вас говорити й судити; правдивий же Tой, Xто послав Мене, і Я світові те говорю, що від Нього почув“. 27 Ale не зрозуміли вони, що він про Отця говорив їм. 28 Tож Icус їм сказав: „Коли ви підіймете Людського Сина, тоді зрозумієте, що то Я, і що Сам Я від Себе нічого не дію, ale te говорю, як Отець Мій Мене був навчлив. 29 A Tой, Xто послав Мене, перебував зо Мною; Отець не заставив Самого Мене, бо Я завжди чиню, що Йому до вподобі“. 30 Коли Він говорив це, то багато хто в Нього увірували. 31 Tож промовив Icус до юдеїв, що в Нього ввірували: „Як у слові Моїм позостанеться, тоді справді Моїми учнями будете, 32 і пізнáєте правду, — а правда вас вільними зробить!“ 33 Вони відказали Йому: „Авраамів мі рід, і нічієми невільниками не були ми ніколи. To як же Ти кажеш: „Ви станете вільні?“ 34 Відповів їм Icус: „Поправді, поправді кажу вам, що кожен, хто чинить гріх, той раб гріха. 35 I не зостається раб у домі повік, ale Син зостається повік. (aiōn g165) 36 Коли Син отже зробить вас вільними, то справді ви будете вільні. 37 Знаю Я, що ви рід Авраамів, ale хочете смерть заподіяти Мені, бо наука Моя не вміщається в вас. 38 Я те говорю, що Я бачив в Отця, та й ви робите те, що ви бачили в батька свого“. 39 Сказали вони Йому в відповідь: „Наш отець — Авраам“. Відказав їм Icус: „Коли б ви

Авраамові діти були, то чинили б діла Авраамові.

40 А тепер ось ви хочете вбити Мене, Чоловіка, що вам казав правду, яку чув Я від Бога. Цього Авраам не робив. 41 Ви робите діла батька свого“. Вони ж відказали Йому: „Не родилися ми від перелюбу, — одного ми маєм Отця — то Бога“. 42 А Ісус їм сказав: „Якби Бог був Отець ваш, — ви б любили Мене, бо від Бога Я вийшов і прийшов, — не від Себе ж Самого прийшов Я, а Мене Він послав. 43 Чому мови Моеї ви не розумієте? Бо не можете чути ви слова Мого. 44 Ваш бáтько — диявол, і пожадливості батька свого ви виконувати хочете. Він був душогуб споконвіку, і в правді не встóяв, бо правди нема в нім. Як говорить неправду, то говорити зо свóго, — бо він неправдомóвець і бáтько неправді. 45 А Мені ви не вірите, бо Я правду кажу. 46 Хто з вас може Мені докорýти за гріх? Коли ж правду кажу, чом Мені ви не вірите? 47 Хто від Бога, той слухає Божі слова; через те ви не слухаєте, що ви не від Бога“. 48 Відізвались юдеї й сказали Йому: „Чи ж не добре ми кажемо, що Ти самарянин і déмана маєш?“ 49 Ісус відповів: „Не маю Я déмана, та шаную Свого Отця, ви ж Мене зневажáєте. 50 Не шукаю ж Я власної слави, — є Такий, Хто шукає та судить. 51 Поправді, поправді кажу вам: Хто слово Мое берегтиме, не побачить той смерти повíк! (αἰῶν g165) 52 І сказали до Нього юдеї: „Тепер ми дізналися, що déмана маєш: умер Авраам і пророки, а Ти кажеш: Хто науку Мою берегтиме, не скуштує той смерти повíк. (αἰῶν g165) 53 Чи ж Ти більший, аніж отець наш Авраам, що помер? Та повмирали й пророки. Ким Ти робиш Самого Себе?“ 54 Ісус відповів: „Як Я слáвлю Самого Себе, то ніщо Моя слава. Мене прославляє Отець Мій, про Якого ви кажете, що Він Бог ваш. 55 І ви не пізнали Його, а Я знаю Його. А коли Я скажу, що не знаю Його, — буду неправдомóвець, подібний до вас. Та Я знаю Його, — і слово Його зберігаю. 56 Отець ваш Авраам прагнув із радістю, щоб побачити день Мій, — і він бачив, і тішився“. 57 А юдеї ж до Нього сказали: „Ти й п'ятидесяті рóків не маєш іще, — і Авраама Ти бачив?“ 58 Ісус їм відказав: „Поправді, поправді кажу вам: Перш, ніж був Авраам, — Я є“. 59 І схопили каміння вони, щоб кинути на Нього. Та сковáвся Ісус, і з храму пішов.

9 А коли Він прохόдив, побачив чоловіка, що слíпим був з народження. 21 спитали Його учні Його, говорячи: „Учителю, хто згрішив: чи він сам, чи батьки його, що слíпим він родився?“ 3 Ісус відповів: „Не згрішив ані він, ні батьки його, а щоб діла Божі з'явились на ньому. 4 Ми мусимо виконувати діла Того, Хто послав Мене, аж поки є день. Надхóдить он ніч, коли жоден нічого не зможе виконувати. 5 Доки Я в світі, — Я Світло для світу“. 6 Промовивши це, Він сплюнув на землю, і з слíни грязíво зробив, і очі слíпому помáзав грязíвом, 7 і до нього промовив: „Піди, умийся в ставку Сілоáм“ (визначає це „Пóсланий“). Тож пішов той і вмився, — і вернувся видюющим. 8 А сусіди та ті, що бачили перше його, як був він слíпий, говорили: „Чи ж не той це, що сидів та просив?“ 9 Говорили одні, що це він, а інші казали: „Ні, — подібний до нього“. А він відказав: „Це я!“ 10 І питали Його: „Як же очі відкрились тобі?“ 11 А той оповідáв: „Чоловік, що Його звуть Ісусом, грязíво зробив, і очі помазав мені, і до мене сказав: „Піди в Сілоáм та й умийся“. Я ж пішов та й умився, — і став бачити“. 12 І сказали до нього: „Де Він?“ Відказує той: „Я не знаю“. 13 Ведуть тоді до фарисеїв того, що був перше незрячий. 14 А була то субота, як грязíво Ісус учинив і відкрив Йому очі. 15 І знов запитали його фарисеї, як видюшим він став. А він розповів їм: „Грязíво поклав Він на очі мені, а я вмився, — та й бачу“. 16 Тоді деякі з фарисеїв казали: „Не від Бога Оцей Чоловік, — бо суботи не дéржить“. А інші казали: „Як же чуда такі може грішна людина чинити?“ І незгода між ними булá. 17 Тому знóву говорять слíпому: „Щó ти кажеш про Нього, коли очі відкрив Він тобі?“ А той відказав: „Він Пророк!“ 18 Юдеї протé Йому не повірили, що незрячим він був і прозрів, аж поки не покликано батьків того прозрілого. 19 І запитали їх, кажучи: „Чи ваш оце син, про якого ви кажете, ніби родився слíпим? Як же він тепер бачить?“ 20 А батьки його відповілі та сказали: „Ми знаєм, що цей — то наш син, і що він народився слíпим. 21 Але як тепер бачить, — не знаємо, або хто Йому очі відкрив, — ми не відаємо. Постпитайте його, — він дорослий, хай сам скаже про себе“. 22 Таке говорили батьки його, бо боялись юдеїв: юдеї бо вже були змòвились, — як хто за Христа Його визнає, щоб той був

відлучений від синагоги. 23 Ось тому говорили батьки його: „Він дорослій, — його поспітайте“. 24 I покликали вдруге того чоловіка, що був сліпим, і сказали йому: „Віддай хвалу Богові. Ми знаємо, що грішний Отой Чоловік“. 25 Ale він відповів: „Чи Він грішний — не знаю. Одне тільки знаю, що я був сліпим, а тепер бачу!“ 26 I спитали його: „Що тобі Він зробив? Як відкрив тобі очі?“ 27 Відповів він до них: „Я вже вам говорив, — та не слухали ви. Що бажаєте знобу почути? Може й ви Його учнями хочете стати?“ 28 A вони його виляяли та й сказали: „То ти Його учень, а ми учні Мойсеєві. 29 Ми знаємо, що Бог говорив до Мойсея, — звідки ж узяўся Оцей, ми не відаємо“. 30 Відповів чоловік і сказав їм: „Тó ж воно й дивно, що не знаєте ви, звідки Він, — а Він мені очі відкрив! 31 Та ми знаємо, що грішників Бог не послухає; хто ж богобійний, і виконує волю Його, — того слухає Він. 32 Відвіку не чувано, щоб хто очі відкрив був сліпому з народження. (aiōn g165) 33 Коли б не від Бога був Цей, Він нічого не міг би чинити“. 34 Вони відповілі та й сказали йому: „Ти ввесу у гріхах народився, — і чи тобі нас учити?“ I геть його вигнали. 35 Дізвався Ісус, що вони того вигнали геть, і, знайшовши його, запитав: „Чи віруеш ти в Сина Божого?“ 36 Відповів той, говорячи: „Хто ж то, Пане, Такий, щоб я вірував у Нього?“ 37 Промовив до нього Ісус: „I ти бачив Його, і Той, Хто говорить з тобою — то Він!“ 38 A він відказав: „Я вірюю, Господи!“ I вклонився Йому. 39 I промовив Ісус: „На суд Я прийшов у цей світ, щоб бачили темні, а видющі щоб стали незрячі“. 40 I почули це деякі з тих фарисеїв, що були з Ним, та й сказали Йому: „Чи ж і ми невидющі?“ 41 Відказав їм Ісус: „Якби ви невидющі були, то не мали б гріхá; а тепер ви говорите: „Бачимо“, — то ти ваш гріх зостається при вас!

10 Поправді, поправді кажу вам: Хто не входить дверіма в кошáру, але перелáзить деіnde, — той злодій і розбійник. 2 A хто входить дверіма, — той вівцям пастух. 3 Воротár відчиняє йому, і його голосу слухають вівці; і свої вівці він кличе по ймénню, і випроваджує їх. 4 A як вижене всі свої вівці, він іде перед ними, і вівці слідом за ним ідуть, бо знають голос його. 5 За чужим же не підуть вони, а будуть утікати від нього, — бо не знають вони чужого голосу“. 6 Оцю прýтчу

повів їм Ісус, але не зрозуміли вонí, про що їм говорив. 7 I знобу промовив Ісус: „Поправді, поправді кажу вам, що Я — двері вівцям. 8 Усі, скільки їх перше Мене прихόдило, — то злодій і розбійники, але вівці не слухали їх. 9 Я — двері: коли через Мене хто ввійде, спасеться, і той ввійде та вийде, і пасовиско знайде. 10 Злодій тільки на те закрадається, щоб красти й убивати та нищити. Я прийшов, щоб ви мали життя, і подостáтком щоб мали. 11 Я — Пастир Добрій! Пастир добрий кладé життя власне за вівці. 12 A наймит, і той, хто не вівчáр, кому вівці не свої, коли бачить, що вовк наближáється, то кýдає вівці й тікає, а вовк їх хапає й полóшить. 13 A наймит утікає тому, що він наймит, і не дбає про вівці. 14 Я — Пастир Добрій, і знаю Своїх, і Свої Мене знають. 15 Як Отець Мене знає, так і Я Отця знаю, і власне життя Я за вівці кладу. 16 Також маю Я інших овець, які не з цієї кошáри, — Я повинен і їх приводити. I Мій голос почують вони, — і бúде отáра одна й Один Пастир! 17 Через те Отець любить Мене, що Я власне життя віддаю, щоб ізнову прийняти його. 18 Hixto в Мене його не берé, але Я Сам від Себе кладу його. Маю влáду віддати його, і маю влáду прийняти його знобу, — Я цю заповідь взяв від Свого Отця“. 19 З-за цих слів між юдеями знобу незгода знялася. 20 I багато-хто з них говорили: „Він дéмона має, і несамовитий. Чого слухаєте ви Його?“ 21 Інші казали: „Ці слова не того, хто демона має. Хіба дéмон може очі сліпим відкривати?“ 22 Було тоді свято Відновлення в Єрусалімі. Стояла зима. 23 A Ісус у храмі ходив, у Соломоновім гáнку. 24 Юдеї тоді обступили Його та й казали Йому: „Доки будеш тримати в непéвності нас? Якщó Ти Христос, — то відкрито скажи нам!“ 25 Відповів їм Ісус: „Я вам був сказав, — та не вірите ви. Тí дíла, що чиню їх у Йménня Свого Отця, — вони свідчать про Мене. 26 Ta не вірите ви, — не з Моїх бо овець ви. 27 Мого голосу слухають вівці Мої, і знаю Я їх, і за Мною слідком вони йдуть. 28 I Я життя вічне даю їм, і вони не загинуть повík, і ніхто їх не віхопить із Моеї руки. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Míй Oтець, що дав їх Мені, Він більший за всіх, — і віхопити ніхто їх не може Отцеві з рукí. 30 Я й Oтець — Mi одне!“ 31 Знов каміння схопили юдеї, щоб укаменувати Його. 32 Відповів їм Ісус: „Від Отця показав Я вам добрих учників

багато, — за котрій же з тих учників хочете Мене каменувати?“ 33 Юдеї Йому відказали: „Не за добрий учинок хочемо Тебе вкаменувати, а за богозневагу, — бо Ти, бувши людиною, за Бога Себе видаєш“. 34 Відповів їм Ісус: „Хіба не написано в вашім Законі: „Я сказав: ви боги“? 35 Коли тих Він богами називав, що до них слово Боже булó, — а Писання не може порушене бути, 36 то Тому, що Отець освятив і послав Його в світ, закидаєте ви: „Зневажаєш Ти Бога“, через те, що сказав Я: „Я — Син Божий“? 37 Коли Я не чиню діл Свого Отця, то не вірте Мені. 38 А коли Я чиню, то хоч ви Мені вірі й не ймёте, повірте діlam, щоб пізнали й повірили ви, що Отець у Мені, а Я — ув Отці!“ 39 Тоді знову шукали вони, щоб схопити Його, але вийшов із рук їхніх Він. 40 I Він знову на той бік Йордану пішов, на те місце, де Іван найперше хрестив, та й там перебував. 41 I багато до Нього приходили та говорили, що хоч жадного чуда Іван не вчинив, але все, що про Нього Іван говорив, правдиве булó. 42 I багато-хто ввірували в Нього там.

11 Був же хворий один, Лазар у Віфанії, із села Марії й сестри її Марти. 2 A Марія, що брат її Лазар був хворий, була та, що помазала Господа миром, і волоssям своїм Йому ноги обтёрла. 3 Тоді сестри послали до Нього, говорячи: „Ось нездужає, Господи, той, що любиш його!“ 4 Як почув же Ісус, то промовив: „Не на смерть ця недуга, а на Божу славу, — щоб Син Божий прославився нею“. 5 A Ісус любив Марту, і сестру її, і Лазаря. 6 A коли Він почув, що нездужає той, то зостався два дні на тім місці, де був. 7 Після ж того говорити до учнів: „Ходімо знову в Юдею“. 8 Йому учні сказали: „Учителю, таж допіру юдеї хотіли камінням побити Тебе, а Ти знов туди підеш?“ 9 Ісус відповів: „Хіба дня не дванадцять годин? Як хто ходить за дня, не спіткнеться, — цього світне бо світло він бачить. 10 A хто ходить нічної пори, той спіткнеться, — бо немає в нім світла“. 11 Още Він сказав, а по тому говорити до них: „Друг наш Лазар заснув, — та піду розбудити Його“. 12 A учні сказали Йому: „Як заснув, то він, Господи, відужає“. 13 Та про смерть його мовив Ісус, вони ж думали, що про сонний спочинок Він каже. 14 Тоді просто сказав їм Ісус: „Умер Лазар. 15 I Я

тішусь за вас, що там Я не був, щоб повірили ви. Та ходімо до нього“. 16 Сказав же Хома, називаний Близнюком, до співучнів: „Ходімо й ми, щоб із Ним повмирати“. 17 Як прибув же Ісус, то знайшов, що чотири вже дні той у гробі. 18 A Віфанія поблизу Ерусалиму булá, яких стадій з п'ятнадцять. 19 I багато з юдеїв до Марти й Марії прийшли, щоб за брата розважити їх. 20 Тоді Марта, почувши, що надходить Ісус, побігла зустріти Його, Марія ж у дома сиділа. 21 I Марта сказала Ісусові: „Коли б, Господи, був Ти отут, — то не вмер би мій брат. 22 Та й тепер, — знаю я, — що чого тільки в Бога попросиш, то дастъ Тобі Бог!“ 23 Промовляє до неї Ісус: „Воскресне твій брат!“ 24 Відказує Марта Йому: „Знаю, що в воскресіння останнього дня він воскресне“. 25 Промовив до неї Ісус: „Я воскресіння й життя. Хто вірує в мене, — хоч і вмре, буде жити. 26 I кожен, хто живе та хто вірує в Мене, — повіки не вмре. Чи ти віруєш в це?“ (αἰσθεῖς) 27 Вона каже Йому: „Так, Господи! Я вірю, що Ти Христос, Син Божий, що має прийти на цей світ“. 28 I промовивши це, відійшла, та й покликала нишком Марію, сестру свою, кάжучи: „Учитель тут, і Він кличе тебе!“ 29 A та, як зачула, квапливо встала й до Нього пішла. 30 A Ісус не ввійшов був іще до села, а захопившись на місці, де Марта зустріла Його. 31 Юдеї тоді, що були з нею в домі її розважали, як побачили, що Марія квапливо встала й побігла, подаліся за нею, гадаючи, що до гробу пішла вона, — плакати там. 32 Як Марія ж прийшла туди, де був Ісус, і Його вгледіла, то припала до ніг Йому та й говорила до Нього: „Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат!“ 33 A Ісус, як побачив, що плаче вона, і плачути юдеї, що з нею прийшли, то в дусі розжалобився та й зворушився Сам, 34 і сказав: „Де його ви поклали?“ Говорять Йому: „Іди, Господи, та подивися!“ 35 I заплакав Ісус. 36 A юдеї казали: „Дивись, як любив Він його!“ 37 A з них дехто сказали: „Чи не міг же зробити Отой, Хто очі сліпому відкрив, щоб і цей не помер?“ 38 Ісус же розжалобився знову в Собі, і до гробу прийшов. Була ж то печера, і камінь на ній налягав. 39 Промовляє Ісус: „Відваліть цього каменя!“ Сестра вмерлого Марта говорить до Нього: „Уже, Господи, чути, — бо чотири вже дні він у гробі!“ 40 Ісус каже до неї: „Чи тобі не казав Я, що як будеш ти

вірувати, — славу Божу побачиш?“ 41 І знялій тоді каменя. А Ісус ізвів очі до неба й промовив: „Отче, дяку приношу Тобі, що Мене Ти почув. 42 Та Я знаю, що Ти завжди почуєш Мене, але ради наріду, що довкола стоїть, Я сказав, щоб увірували, що послав Ти Мене“. 43 І, промовивши це, Він скричав гучним голосом: „Лáзарю, — вийди сюди!“ 44 І вийшов померлий, по руках і ногах обв'язаний пásами, а обличчя у нього булó перев'язане хусткою. Ісус каже до них: „Розв'яжіть його та й пустіть, щоб ходив“. 45 І багато з юдеїв, що посходилися до Марії, та бачили те, що Він учинив, у Нього ввірували. 46 А деякі з них пішли до фарисеїв, і їм розповіли, що Ісус учинив. 47 Тоді первосвященики та фарисеї склікали раду й казали: „Щó маємо робити, бо Цей Чоловік пребагато чуд чинить? 48 Якщо так позоставимо Його, то всі в Нього ввірюють, — і прийдуть римляни, та й візьмуть нам і край, і нарід!“ 49 А один із них, Кайяфа, що був первосвящеником року того, промовив до них: „Ви нічого не знаєте, 50 і не поміркуєте, що краще для вас, щоб один чоловік прийняв смерть за людей, аніж щоб увесь нарід мав загинути!“ 51 А того не сказав сам від себе, але, первосвящеником бувши в тім році, пророкував, що Ісус за нарід мав умерти, 52 і не лише за нарід, але й щоб сполучити в одні розпорощених Божих дітей. 53 Отож, від того дня вони змівилися, щоб убити Його. 54 І тому не ходив більш Ісус між юдеями явно, але звідти вдавсь до околиць поблизче пустині, до міста, що зветься Єфрém, — і тут залишався з Своїми учнями. 55 Наблизалася ж Пасха юдейська, і багато-хто з краю вдались перед Пасхою в Єрусалим, щоб очистити себе. 56 І шукали Ісуса вони, а в храмі стоявши, гомоніли один до одного: „А як вам здається? Хіба Він не прийде на свято?“ 57 А первосвященики та фарисеї наказа дали: як дізнається хто, де Він перебуватиме, нехай донесе, — щоб схопити Його.

12 Ісус же за шість день до Пасхи прибув до Віфáнії, де жив Лазар, що його воскресив Ісус із мертвих. 2 І для Нього вечéро там спрáвили, а Марта прислуговувала. Був же й Лазар одним із тих, що до столу з Ним сіли. 3 А Марія взяла літру міста, — з найдорожчого наріду пахучого, і намастіла Ісусові нóги, і волóссям своїм Йому

нóги обтерла. І пахощі міра наповнили дім! 41 говорить один з Його учнів, Юда Іскarіотський, що мав Його видати: 5 „Чому міра оцього за триста динáрів не прódano, та й не rózданo вбогим?“ 6 А це він сказав не тому, що про вбогих журиvся, а тому, що був злóдій: він мав скриньку на гроší, — і крав те, що вкидали. 7 І промовив Ісус: „Позостав її ти, — це вона на день похорону заховала Мені. 8 Во вбогих ви маєте завжди з собою, а Мене не постійно ви маєте!“ 9 А нáтовп великий юдеїв довíдався, що Він там, та й поприходили не з-за Ісуса Само́го, але щоб побачити й Лазаря, що його воскресив Він із мертвих. 10 А первосвященики змівилися, щоб і Лазареві смерть заподіяти, 11 бо багато з юдеїв з-за нього відходили, та в Ісуса ввірували. 12 А другого дня, коли бézlích наріду, що зібраvся на свято, прочула, що до Єрусалиму надходить Ісус, 13 то взялі вони пáльмове віття, і вийшли назустріч Йому та й кричали: „Осáнна! Благословéний, хто йде у Господнє Ім'я! Цар Ізраїлів!“ 14 Ісус же, знайшовши осля, сів на нього, як написано: 15 „Не бíйся, дóчко Сіонська! Ото Цар твій іде, сидячí на ослі молодому!“ 16 А учні Його спочатку того не зрозуміли були, але, як прославивсь Ісус, то згадали тоді, що про Нього було так написано, і що це вчинили Йому. 17 Тоді свідчив нарід, який був із Ним, що Він викликав Лазаря з гробу, і воскресив його з мертвих. 18 Через це й зустрів нáтовп Його, бо почув, що Він учинив таке чудо. 19 Фарисеї тоді між собою казали: „Ви бачите, що нічого не вдієте: ось пíшов увесь світ услід за Ним!“ 20 А між тими, що в свято прийшли поклонитись, були й деякі гéллени. 21 І вони підійшли до Пилипа, що з Віфсаíди Галілейської, і просили його та казали: „Ми хочемо, пане, побачити Ісуса“. 22 Іде Пилип та Андрієві каже; іде Андрій і Пилип та Ісусові розповідають. 23 Ісус же їм відповідає, говорячи: „Надíйшla godina, щоб Син Ліóдський прославивсь. 24 Поправді, поправді кажу вам: коли зéрно пшеничне, як у землю впадé, не помре, то одне зостається; як умре ж, плíд рясний принесé. 25 Xто кохає душу свою, той погубить її; хто ж ненáвидить душу свою на цім світі, — збереже її в вічне життя. (aiónios g166) 26 Як хто служить Мені, хай іде той за Мною, і де Я, там буде й слуга Мій. Як хто служить Мені, того пошанує Отець. 27 Затривожена зараз душа Моя. І

що Я повім? Заступи Мене, Отче, від цієї години!
Та на те Я прийшов на годину оцю... **28** Прослав, Отче, Ім'я Своє! "Залунав тоді голос із неба: „І прославив, — і знобу прославлю!“ **29** А народ, що стояв і почув, говорив: „Загреміло!“ Інші казали: „Це ангол Йому говорив!“ **30** Ісус відповів і сказав: „Не для Мене цей голос лунав, а для вас. **31** Тепер суд цьому світові. Князь світу цього буде вігнаний звідси тепер. **32** І, як буду піднесьений з землі, то до Себе Я всіх притягнущий.“ **33** А Він це говорив, щоб зазнàчити, якою то смертю Він має померти. **34** А народ відповів Йому: „Ми чули з Закону, що Христос перебуває повік, то чого ж Ти говориш, що Либдському Сину потрібно піднесьному бути? Хто такий Цей Син Либдський?“ (*aiōn g165*) **35** І сказав їм Ісус: „Короткий ще час світло з вами. Ходить, поки маєте світло, щоб вас тémрява не обгорнула. А хто в тémряві ходить, не знає, куди він іде. **36** Аж доки ви маєте світло, то віруйте в світло, щоб синами світла ви стали“. Промовивши це, Ісус відійшов, і сковáвся від них. **37** І хоч Він стільки чуд перед ними вчинив був, та в Нього вони не ввірвали, **38** щоб спрàвдилось слово пророка Ісаї, який провіщáв: „Хто повірив тому, що ми, Господи, чули, а Господнє рамено кому об'явилось?“ **39** Тому не могли вони вірити, що знобу Ісаї прорік: **40** „Засліпив їхні очі, і скам'янів їхнє серце, щоб очима не бачили, ані серцем щоб не зрозуміли, і не навернулись, щоб Я їх уздоробив!“ **41** Це Ісаї сказав, коли бачив славу Його, і про Нього звіЩáв. **42** Протé багато-хто навіть із старших у Нього ввірвали, та не признавались через фарисеїв, — щоб не вигнано їх із синагоги. **43** Бо любили вони славу людську більше, аніж славу Божу. **44** А Ісус підняв голос, та й промовляв: „Хто вірує в Мене, не в Мене він вірує, але в Того, Хто послав Мене. **45** А хто бачить Мене, той бачить Того, хто послав Мене. **46** Я, Світло, на світ прийшов, щоб кожен, хто вірує в Мене, у тémряві не заставався. **47** Коли б же хто слів Моїх слухав та не вірував, Я того не суджу, бо Я не прийшов світ судити, але щоб спасти світ. **48** Хто цурається Мене, і Моїх слів не приймає, той має для себе суддю: те слово, що Я говорив, — останнього дня воно буде судити його! **49** Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, — то Він Мені заповідь дав, що Я маю казати та що говорити. **50** І відаю Я, що Його ота заповідь

— то вічне життя. Тож що Я говорю, то так говорю, як Отець Мені розповідáв. (*aiōnios g166*)

13 Перед святотою же Пасхи Ісус, зневажши, що настало година Йому перейти до Отця з цього світу, полюбивши Своїх, що на світі були, до кінця полюбив їх. **2** Під час же вечéрі, як диявол уже був укинув у серце синові Сíмона — Юді Іскаріотському, щоб він видав Його, з то Ісус, зневажши те, що Отець віддав все Йому в руки, і що від Бога прийшов Він, і до Бога відходить, **4** устає від вечеї, і здіймає одежду, бере рушникá й підперізується. **5** Потóму налив Він води до вмівальниці, та й зачав обмивати ноги учням, і витирати рушником, що ним був підперéзаний. **6** І підходить до Сíмона Петра, а той каже Йому: „Ти, Господи, мýтимеш ноги менi?“ **7** Ісус відказав і промовив йому: „Щó Я роблю, ти не знаєш тепер, але опіслá зрозуміш“. **8** Говорить до Нього Петро: „Ти повік мені ніг не обмиш!“ Ісус відповів йому: „Коли Я не вмію тебе, — ти не матимеш частки зо Мною“. (*aiōn g165*) **9** До Нього проказує Сíмон Петро: „Господи, — не самі мої ноги, а й руки та голову!“ **10** Ісус каже йому: „Хто обмитий, тільки ноги обмити потребує, бо він чистий увесь. І ви чисті, — та не всi“. **11** Бо Він знов Свого зрадника, тому то сказав: „Ви чисті не всi“. **12** Коли ж пообмивá їхні ноги, і одежду Свою Він надів, засів знобу за стіл і промовив до них: „Чи знаєте ви, що Я зробив вам? **13** Ви Мене називаєте: Учитель і Господь, — і добре ви кажете, бо Я є. **14** А коли обмив ноги вам Я, Господь і Вчитель, то повинні ви один одному ноги вмивати. **15** Бо то Я вам прýклада дав, щоб і ви те чинили, як Я вам учинив. **16** Поправді, поправді кажу вам: Раб не більший за пана свого, посланець же не більший від того, хто вислав його. **17** Коли знаєте це, то блаженні ви, якщо таке чините! **18** Не про всіх вас кажу. Знаю Я, кого вибрали, але щоб збулося Писання: „Хто хліб споживає зо Мною, підняв той на Мене п'яту свою!“ **19** Уже тепер вам кажу, перше ніж те настане, щоб як станеться, ви ввірвали, що то Я. **20** Поправді, поправді кажу вам: Хто приймає Мого посланця, той приймає Мене; хто ж приймає Мене, той приймає Того, Хто послав Мене!“ **21** Промовивши це, затривожився духом Ісус, і освідчив, говорячи: „Поправді, поправді

кажу вам, що один із вас видасть Мене!“ 22 І озиралися учні один на одногого, непевними бувши, про кого Він каже. 23 При столі, при Ісусовім лоні, був один з Його учнів, якого любив Ісус. 24 От цьому кивнув Сімон Петро та й шепнув: „Запитай, — хто б то був, що про нього Він каже?“ 25 І, пригорнувшись до лобня Ісусового, той говорить до Нього: „Хтό це, Господи?“ 26 Ісус же відказує: „Це той, кому, умочивши, подам Я куска“. І, вмочивши куска, подав синові Сімона, — Юді Іскаріотському! 27 За тим же куском тоді в нього ввійшов сатанá. А Ісус йому каже: „Щó ти робиш — роби швидше“. 28 Але жоден із тих, хто був при столі, того не зрозумів, до чого сказав Він йому. 29 А тому, що тримав Юда скриньку на гроші, то деякі думали, ніби каже до нього Ісус: „Купи, що потрібно на свято для нас“, або щоб убогим подав що. 30 А той, узявши кусок хліба, зараз вийшов. Була ж ніч. 31 Тоді, як він вийшов, промовляє Ісус: „Тепер ось прославивсь Син Людський, і в Ньому прославився Бог. 32 Коли в Ньому прославився Бог, то і Його Бог прославить у Собі, і зараз прославить Його! 33 Мої дітоньки, не довго вже будти Мені з вами! Ви шукати Мене будете, алé — як сказав Я юдеям: „Куди Я йду, туди ви прибути не можете“, — те й вам говорю Я тепер. 34 Нову заповідь Я вам даю: Любіть один одного! Як Я вас полюбив, так любіть один одного й ви! 35 По тому пізнають усі, що ви учні мої, як будете мати любов між собою“. 36 А Сімон Петро йому каже: „Куди, Господи, ідеш Ти?“ Ісус відповів: „Куди Я йду, туди тý тепер іти за Мною не можеш, але пótім ти підеш за Мною“. 37 Говорить до Нього Петро: „Чому, Господи, іти за Тобою тепер я не мόжу? За Тéбе я душу свою покладу!“ 38 Ісус відповідає: За Мéне покладéш ти душу свою? Поправді, поправді кажу Я тобі: Пíвень не заспíває, як ти тричі зречешся Менé.

14 Нехáй серце вам не тривожиться! Вíруйте в Бога, і в Мене вíруйте! 2 Багато осéль у домі Мого Отця; а коли б то не так, то сказав би Я вам, що йду приготувати місце для вас? 3 А коли відійдú й приготую вам місце, Я знову прийdú й заберу вас до Себе, щоб де Я — були й ви. 4 А куди Я йду — дорогу ви знаєте“. 5 Говорить до Нього Хомá: „Ми не знаємо, Господи, куди йдеш; як же можемо знати дорогу?“ 6 Промовляє до нього Ісус: „Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не

приходить ніхто, якщо не через Мене. 7 Коли б то були ви пізнáли Мене, ви пізнали були б і Мого Отця. Відтепéр Його знаєте ви, і Його бачили“. 8 Говорить до Нього Пилип: „Господи, покажи нам Отця, — і вістачить нам!“ 9 Промовляє до нього Ісус: „Стільки часу Я з вами, ти ж не знаєш, Пилип, Мене? Хто бачив Мене, той бачив Отця, то як же ти кажеш: „Покажи нам Отця?“ 10 Чи не вíруєш ти, що Я — в Отці, а Отець — у Мені? Словá, що Я вам говорю, говорю не від Сéбе, а Отець, що в Мені перебуває, Той чинить діла ті. 11 Повірте Мені, що Я — в Отці, а Отець — у Мені! Коли ж нí, то повірте за вчинки самі. 12 Поправді, поправді кажу вам: Хто вíрує в Мене, той учинить діла, які чиню Я, і ще більші від них він учíнить, бо Я йду до Отця. 13 І коли що просити ви бúдете в Імénня Мое, те вчинíо, щоб у Сині прославивсь Отець. 14 Коли бúдете в Мене просити чого в Мое Імénня, то вчинíо. 15 Якщо Ви Мене любите, — Мої заповіді зберігайте! 16 І вблагаю Отця Я, — і Втішítеля іншого дàсть вам, щоб із вами повíк перебувáв, — (*aiōn g165*) 17 Духа правди, що Його світ прийняти не може, бо не бачить Його та не знає Його. Його знаєте ви, бо при вас перебувáє, і в вас буде Він. 18 Я не кину вас сýротами, — Я прибúду до вас! 19 Ще недовго, і вже світ Мене не побачить, але вí Мене бачити бúдете, бо живу Я — і ві жити бúдете! 20 Того дня пізнáєте ви, що в Своїм Я Отці, а ви в Мені, і Я в вас. 21 Хто заповіді Мої має та їх зберігає, той любить Мене. А хто любить Мене, то полюбить його Мíй Отець, і Я полюблю Його, і об'явлюсь йому Сам“. 22 Запитує Юда, не Іскаріотський, Його: „Що то, Господи, що Ти нам об'явитися маєш, а не світові?“ 23 Ісус відповів і до нього сказав: „Як хто любить Мене, той слово Мое берегтýме, і Отець Мíй полюбить його, і Ми прийдемо до нього, і оселю закладéмо в нього. 24 Хто не любить Мене, той не бережé Моїх слів. А слово, що чуєте ви, не Мое, а Отця, що послав Мене. 25 Говорив це Я вам, бувши з вами. 26 Утішítель же, Дух Святий, що Його Отець пошле в Im'я Мое, Той навчить вас усього, і пригадає вам усе, що Я вам говорив. 27 Зоставляю вам мир, мир Свíй вам даю! Я даю вам не так, як дає свíт. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається! 28 Чули ви, що Я вам говорíв: „Я відхóджу, і вернуся до вас“. Якбí ви любили Мене, то ви б тíшилися,

що Я йду до Отця, — бо більший за Мене Отець. **29** I тепер Я сказав вам, передніше, ніж сталося, щоб ви вірували, коли станеться. **30** Небагато вже Я говоритиму з вами, бо надхόдить князь світу цього, а в Мені він нічого не має, **31** та щоб світ зрозумів, що люблю Я Отця, і як Отець наказав Мені, так роблю. Уставайте, — ходім звідсіля!

15 Я правдива Виногráдина, а Отець Мій — Виногráдар. **2** Усяку галúзку в Мене, що плоду не приносить, Він відтинає, але всяку, що плід родить, обчищає її, щоб рясніше родила. **3** Через Слово, що Я вам говорив, ви вже чисті. **4** Перебуваїте в Мені, а Я в вас! Як та вітка не може вродити плоду сама з себе, коли не позостанеться на виногráдині, так і ви, як в Мені перебувати не будете. **5** Я — Виноградина, ви — галúзя! Хто в Мені перебуває, а Я в ньому, той рясно зарóджує, бо без Мене нічого чинити не можете ви. **6** Коли хто перебувати не буде в Мені, той буде відкинений геть, як галúзка, і всхоне. I громáдять їх, і кладуть на огонь, — і згорять. **7** Коли ж у Мені перебувати ви будете, а словá Мої позостануться в вас, то просіть, чого хочете, — і станеться вам! **8** Отець Мій прославиться в тóму, якщо рясно зарóдите й бýдете учні Мої. **9** Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебуваїте в любові Моїй! **10** Якщо бýдете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебува́тимете, як і Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Його. **11** Це Я вам говорив, щоб радість Моя була в вас, і щоб повна булá ваша радість! **12** Оце Моя заповідь, — щоб любили один óдного ви, як Я вас полюбив! **13** Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за дрúзів своїх. **14** Ви дрúзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую. **15** Я вже більше не бýду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назавв дрúзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця. **16** Не ви Мене вибрали, але Я вибрav вас, і вас настановив, щоб ішли ви й принесли плід, і щоб плід ваш зостався, щоб дав вам Отець, чого тільки попрósите в Імення Мое. **17** Це Я вам заповідую, — щоб любили один óдного ви! **18** Коли вас світ ненáвидить, знайте, що Мене він зnenávidív перше, як вас. **19** Коли б ви зо світу булí, то своє світ любив би. А що ви не зо світу, але Я вас зо світу обрав, тому світ

vas nenhávidit. **20** Пригадайте те слово, яке Я вам сказав: „Раб не більший за пана свого“. Як Мене переслідували, — то й вас переслідувати бýдуть; як слово Мое зберігали, — берегтýмуть і ваше. **21** Але все це робитимуть вам за Im'я Мое, бо не знають Того, хто послав Мене. **22** Коли б Я не прийшов і до них не казав, то не мали б гріхá, а тепер вимóвки не мають вони за свій гріх. **23** Xto Мене ненáвидить, — і Мого Отця той ненáвидить. **24** Коли б Я серед них не вчинив був тих дíл, яких не чинив ніхто інший, то не мали б гріхá. Та тепер вони бачили, — і зnenávidíli i Мене, i Мого Отця. **25** Та щоб спрáвдилось слово, що в їхнім Законі написане: „Мене безпídstavno зnenávidíli!“ **26** А коли Втішитель прибуде, що Його від Отця Я пошлю вам, — Той Дух правди, що походить від Отця, Він засвідчить про Мене. **27** Та засвідчте і ви, бо від початку зо Мною.

16 Оце Я сказав вам, щоб ви не спокусílyсь. **2** Вас виженуть із синагог. Прийде навіть година, коли кожен, хто вам смерть заподíє, то дýматиме, ніби службу приносить він Богові! **3** А цé вам учинять, бо вони не пізнали Отця, ні Мене. **4** Але Я це сказав вам, щоб згадали про те, про щó говорив був Я вам, як настане година. Цього вам не казав Я спочáтку, бо з вами Я був. **5** Тепер же до Того Я йду, Хто послав Мене, — і ніхто з вас Мене не питає: „Куди йдеш?“ **6** Та від того, що це Я сказав вам, серце ваше напóвнилось смутком. **7** Та Я правду кажú вам: Краще для вас, щоб пíшов Я, бо як Я не пíдú, Утішитель не прийде до вас. А коли Я пídú, то пошлю вам Його. **8** А як прийде, Він світові виявить про гріх, і про праведність і про суд: **9** тож про гріх, — що не вірують у Мене; **10** а про праведність, — що Я до Отця Свого йду, і Мене не побачите вже; **11** а про суд, — що засúджений князь цього світу. **12** Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. **13** А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попровáдить до цíloї правди, бо не буде казати Сам від Себе, а що тільки почue, — казатиме, і що має настati, — звістить вам. **14** Він прославить Мене, бо Він вízьме з Мого та й вам сповіstít. **15** Усе, що має Отець, то Мое; через те Я їй сказав, що Він вízьме з Мого та й вам сповіstít. **16** Незабárom, — і Мене вже не бýдете бачити, і знов незабárom — і Мене ви побачите, бо

Я йду до Отця“. 17 А деякі з учнів Його говорили один до одного: „Що таке, що сказав Він до нас: „Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите“, та: „Я йду до Отця“? 18 Гомоніли також: „Що таке, що говорить: „Незабаром“? Про що каже, не знаємо“. 19 Ісус же пізнав, що хочуть поспітати Його, і сказав їм: „Чи про це між собою міркуєте ви, що сказав Я: „Незабаром, — і вже Мене бачити не будете ви, і знов незабаром — і Мене ви побачите“? 20 Поправді, поправді кажу вам, що ви будете плакати та голосити, а світ буде радіти. Сумувати ви будете, але сум ваш обернеться в радість! 21 Журиться жінка, що рόдить, — бо настала година її. Як дитинку ж породити вона, то вже не пам'ятає терпіння з-за рáдошів, що людина зродилась на світ. 22 Так сумуєте й ви ось тепер, та побачу вас зноув, — і серце ваше радітиме, і ніхто радости вашої вам не віддіме! 23 Ні про що ж того дня ви Мене не спитаєте. Поправді, поправді кажу вам: Чого тільки попросите ви від Отця в Мое Ймénня, — Він дастъ вам. 24 Не просили ви досі нічого в Ім'я Мое. Просіть — і отримаєте, щоб повна була ваша радість. 25 Оце все Я в прýтчах до вас говорив. Настае година, коли прýтчами Я вже не буду до вас промовляти, але явно звіщу про Отця вам. 26 Того дня ви просýтимете в Мое Ймення, і Я вам не кажу, що вблагаю Отця Я за вас, — 27 бо Отець любить Сам вас за те, що ви полюбили Мене та й увірували, що Я вийшов від Бога. 28 Від Отця вийшов Я, і на світ Я прийшов. І знов покидаю Я світ та й іду до Отця“. 29 Його учні відказують: „Ось тепер Ти говориш відкрито, і жодної притчі не кажеш. 30 Тепер відаемо ми, що Ти знаєш усе, і потреби не маєш, щоб Тебе хто питав. Тому віруємо, що Ти вийшов від Бога!“ 31 Ісус їм відповів: „Тепер віруєте? 32 Otto настае година, і вже настала, що ви розпорóшитесь кожен у власне своє, а Мене ви Самого покинете. Та не Сам Я, бо зо Мною Отець! 33 Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання зазнаєте в світі, — але будьте відважні: Я світ переміг!“

17 По мові оцій Ісус очі Свої звів до неба й промовив: „Прийшла, Отче, година, — прослав Сина Свого, щоб і Син Твій прославив Тебе, 2 бо Ти дав Йому владу над тілом усяким, щоб Він дав життя вічне всім їм, яких дав Ти Йому. (aiōnios g166) 3

Життя ж вічне — це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Ти Його. (aiōnios g166) 4 Я прославив Тебе на землі, — довершй Я те діло, що Ти дав Мені віконати. 5 I тепер прослав, Отче, Мене Сам у Себе тією славою, яку в Тебе Я мав, поки світ не постав. 6 Я Ім'я Твоє виявив лóдям, що Мені Ти із світу їх дав. Твоїми були вони, і Ти дав їх Мені, і вони зберегли Твоє слово. 7 Тепер пізнали вони, що все те, що Ти Мені дав, від Тебе походить, 8 бо словá, що дав Ти Мені, Я їм передав, — і вони прийняли й зрозуміли правдиво, що Я вийшов від Тебе, і ввірвали, що послав Ти Мене. 9 Я благаю за них. Не за світ Я благаю, а за тих, кого дав Ти Мені, — Твої бо вони! 10 Усе бо Мое — то Твоє, а Твоє — то Мое, і прославивсь Я в них. 11 I не на світі вже Я, а вони ще на світі, а Я йду до Тебе. Святий Отче, — заховай в Ім'я Своє їх, яких дав Ти Мені, щоб як Ми, єдине були! 12 Коли з ними на світі Я був, Я беріг їх у Ймénня Твоє, тих, що дав Ти Мені, і зберіг, і ніхто з них не згинув, крім призначеного на загибель, щоб збулося Писання. 13 Тепер же до Тебе Я йду, але це говорю Я на світі, щоб мали вони в собі радість Мою досконалу. 14 Я їм дав Твоє слово, але світ їх зненáвидів, бо вони не від світу, як і Я не від світу. 15 Не благаю, щоб Ти їх зо світу забрав, але щоб зберіг їх від злого. 16 Не від світу вони, як і Я не від світу. 17 Освяти Ти їх правдою! Твоє слово — то правда. 18 Як на світ Ти послав Мене, так і Я на світ послав їх. 19 А за них Я посвячую в жертву Самого Себе, щоб освячені правдою стали й вони. 20 Та не тільки за них Я благаю, а й за тих, що ради їхнього слова ввірують у Мене, 21 щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я — у Тобі, щоб однó були в Нас і вони, — щоб увірювали світ, що Мене Ти послав. 22 А ту славу, що дав Ти Мені, Я їм передав, щоб єдине були, як єдине і Ми. 23 Я — у них, а Ти — у Мені, щоб були досконалі в одно, і щоб пізнав світ, що послав Мене Ти, і що їх полюбив Ти, як Мене полюбив. 24 Бажаю Я, Отче, щоб і ті, кого дав Ти Мені, там зо Мною були, де знахóджуся Я, щоб бачили славу Мою, яку дав Ти Мені, — бо Ти полюбив Мене перше закладин світу. 25 Отче Праведний! Хочá не пізнав Тебе світ, та пізнав Тебе Я. I пізнали вони, що послав Мене Ти. 26 Я ж

Ім'я Твоé їм об'явив й об'являтиму, щоб любовь, що Ти нею Мене полюбив, булá в них, а Я в них!"

18 Промовивши це, Ісус вийшов із учнями

Своїми на той бік потоку Кедрому, де був сад, до якого ввійшов Він та учні Його. 2 Але Й Юда, що видав Його, знате місце, бо там часто збирались Ісус й Його учні. 3 Отож Юда, узвівши відділ війська та службу від первосвящеників і фарисеїв, приходить туди із смолоскіпами, та з ліхтарями, та з зброєю. 4 А Ісус, усе відавши, що з Ним статися має, виходить та й каже до них: „Когó ви шукаєте?“ 5 Йому відповіли: „Ісуса Назаряніна“. Він говорить до них: „Це Я!“ А стояв із ними Й Юда, що видав Його. 6 І як тільки сказав ім: „Це Я“, вони подалися назад, та й на землю попадали. 7 І Він знов запитав їх: „Когó ви шукаєте?“ Вони ж відказали: „Ісуса Назаряніна“. 8 Ісус відповів: „Я сказав вам, що це Я. Отож, як Мене ви шукаєте, то дайте оцим відійти“, — 9 щоб збулося те слово, що Він був сказав: „Я не втратив нікого із тих, кого дав Ти Мені“. 10 Тоді Сімон Петро, мечи мавши, його вихопив, і рубону́в раба́ первосвященика, — і відтів правé вухо йому́. А рабу́ на ім'я було Малх. 11 Та промовив Ісус до Петра: Всунь у піхви меча! Чи ж не мав би Я пити ту чашу, що Отець дав Мені?“ 12 Відділ же війська та тисяцький і служба юдейська схопили Ісуса, і зв'язали Його, 13 і повели Його перше до Анни, бо тестем доводивсь Кайяфі, що первосвящеником був того року. 14 Це ж був той Кайяфа, що порадив юдеям, що ліпше померти людіні одній за нарід. 15 А Сімон Петро й інший учень ішли за Ісусом слідом. Той же учень відомий був первосвященикові, і ввійшов у двір первосвящеників із Ісусом. 16 А Петро за ворітми стояв. Тоді вийшов той учень, що відомий був первосвященикові, і сказав воротарці, — і впровадив Петра. 17 І питаете Петра воротарка служніця: „Ти хіба не з учнів Цього Чоловіка?“ Той відказує: „Ні!“ 18 А раби й служба, розклавши огонь, стояли та й грілися, бо був холод. А Петро стояв із ними та грівся. 19 А первосвященик спитався Ісуса про учнів Його, і про науку Його. 20 Ісус Йому відповідь дав: „Я світові явно казав. Я постійно навчав у синагозі й у храмі, куди всі юдеї збираються, а таємно нічого Я не говорив. 21 Чого ти питаети мене? Постпитайся тих, що

чули, що Я їм говорив. Отже, знають вони, про що Я говорив.“ 22 А як Він це сказав, то один із присутньої там служби вдарив Ісуса в щоку, говорячи: „То так відповідаєш первосвященикові?“ 23 Ісус йому відповідь дав: „Якщо зло Я сказав, — покажи, що то зло; коли ж добре, — за що Мене б'еш?“ 24 І відіслав Його Анна зв'язаним первосвященикові Кайяфі. 25 А Сімон Петро стояв, грючись. І сказали до нього: „Чи й ти не з учнів Його?“ Він відрікся й сказав: „Ні!“ 26 Говорить один із рабів первосвященика, родич тому, що йому Петро вухо відтів: „Чи тебе я не бачив у саду з Ним?“ 27 І знову відрікся Петро, — і заспівав півень хвилі тієї. 28 А Ісуса ведуть від Кайяфи в преторій. Був же ранок. Та вони не ввійшли до преторія, щоб не опоганитись, а щоб істи пасху. 29 Тоді вийшов Пилат назовні до них і сказав: „Яку скáргу приносите ви на Цього Чоловіка?“ 30 Вони відповіли та й сказали йому: „Коли́ б Цей злочинцем не був, ми б Його тобі не видавали“. 31 А Пилат ім сказав: „Візьміть Його, та й за вашим Законом судіть Його“. Юдеї сказали йому: „Нам не вільно нікого вбивати“, — 32 щоб збулося Ісусове слово, що його Він прорік, зазначаючи, якою то смертю Він має померти. 33 Тоді знову Пилат увійшов у преторій, і покликав Ісуса, і до Нього сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ 34 Ісус відповів: „Чи від себе самого питаети це, чи то інші тобі говорили про Мене?“ 35 Пилат відповів: „Чи ж юдéянин я? Твій народ та первосвященики мені Тебе видали. Що таке Ти вчинив?“ 36 Ісус відповів: „Мое Царство не із світу цього. Якби із цього світу булó Мое Царство, то служба Моя воювала б, щоб не віданий був Я юдеям. Та тепер Мое Царство не звідси“. 37 Сказав же до Нього Пилат: „Так Ти Цар?“ Ісус відповів: „Сам ти кажеш, що Цар Я. Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб засвідчити правду. І кожен, хто з правди, той чує Мій голос“. 38 Говорить до Нього Пилат: „Що є правда?“ І сказавши оце, до юдеїв знов вийшов, та й каже до них: „Не знахóджу Я в Ньому провини ніякої. 39 Та ви маєте звічай, щоб я випустив вам однóго на Пасху. Чи хочете отже, — відпусту́ вам Царя Юдейського?“ 40 Та знову вони зняли крик, вимагаючи: „Не Його, а Варáвву!“ А Варáвва був злочинець.

19 От тоді взяв Ісуса Пилат, та й звелів збичувати Його. 2 Воякій ж, спливши з тéрну вінка, Йому поклали на голову, та багряніцю наділи на Нього, 3 і приступали до Нього й казали: „Радíй, Цáрю Юдéйський!“І били по щоках Його. 4 Тоді вийшов назóвні ізно́ву Пилат та й говорить до них: „Ось Його я вивóджу назóвні до вас, щоб ви переконáлись, що провини нíякої в Нíм не знахóджу“. 5 І вийшов назóвні Ісус, у тернóвім вінку та в багрýнім плащі. А Пилат до них каже: „Оце Чоловíк!“ 6 Як зібралися ж Його первосвященики й служба, то закричали, говорячи: „Розíпні, розíпні!“Пилат каже до них: „То вíзьміть Його ви й розíпніть, — бо провини я в Нíм не знахóджу!“ 7 Відказали юдéї йому: „Ми маємо Закóна, а за Закóном Вíн мусить умерти, — бо за Божого Сина Себе видавав!“ 8 Як зачув же Пилат оце слово, налякався ще більш, 9 і вернувся в претóрій ізно́ву, і питав Ісуса: „Звідки Ти?“Ta Ісус йому відповіді не подав. 10 І каже до Нього Пилат: „Не говориш до мене? Хíба ж Ти не знаєш, що маю я влáду розп'ясти Тебе, і маю влáду Тебе відпустити?“ 11 Ісус відповів: „Надо Мною ти жодної влáди не мав би, коли б тобі звéрху не дáно булó; тому більший грíх має той, хто Мене тобі вíйдáв“. 12 Після цього Пилат намагався пустити Його, та юдéї кричали, говорячи: „Якщо Його пустиш, то не кéсаřів прýјатель ти! Усякий, хто себе за царя видає, противиться кéсаřевi“. 13 Як зачув же Пилат оце слово, то вивів назóвні Ісуса, і засів на суддéве сидіння, на місці, що зветься літостротóн, по-гебрейському ж гаввáта. 14 Був то ж день Приготóвлення Пасхи, година була — близько шостої. І він каже юдеям: „Ось ваш Цар!“ 15 Та вони закричали: „Геть, геть із Ним! Розíпні Його!“Пилат каже до них: „Царя вашого маю розп'ясти?“Первосвященики відповіли: „Ми не маєм царя, окрім кéсаřа!“ 16 Ось тоді він їм відав Його, щоб розп'ясти. 17 І, нісши Свого хреста, Він вийшов на місце, Черепóвищем зване, по-гебрейському Голгóфа. 18 Там Його розп'ялý, а з Ним разом двох інших, з однóго та з другого боку, а Ісуса всерéдині. 19 А Пилат написав і написа, та й умістив на хресті. Було ж там написано: „Ісус Назарянíн, Цар Юдéйський“. 20 І багато з юдéїв читали цього написа, бо те місце, де Ісус був розп'ятый, було близько від міста. А було

по-гебрейському, по-грецькому й по-римському написано. 21 Тож сказали Пилатові юдéйські первосвященики: „Не пиши: Цар Юдéйський, але що Вíн Сам говорив: Я — Цар Юдéйський. 22 Пилат відповів: „Що я написав — написав!“ 23 Розп'явиши ж Ісуса, воякі взяли одíж Його, та й поділили на чотири частини, по частині для кожного воякá, теж і хítóна. А хítón був не шитий, а вýтканий цíлий відвéрху. 24 Тож сказали один до однóго: „Не будемо дерти його, але жéреба кіньмо на нього, — кому припадé“. Щоб збулося Писáння: „Поділили одежду Мою між собою, і метнúли про шату Мою жеребá“. Вояки ж це й зробили. 25 Під хрестом же Ісуса стояли — Його маті, і сестра Його матері, Марія Клеóпова, і Марія Магдалайна. 26 Як побачив Ісус матір та учня, що стояв тут, якого любив, то каже до матері: „Оце, жоно, твíй син!“ 27 Потім каже до учня: „Оце мати твоя!“І з тíєї години той учень узяв її до себе. 28 Потім, зізнавши Ісус, що вже все довершилось, щоб збулося Писáння, проказує: „Прáгну!“ 29 Тут стояла посúдина, повна оцту. Вояки ж, губку оцтом напóвнивши, і на тростíну її настромивши, піднёсли до уст Його. 30 А коли Ісус оцту прийняв, то промовив: „Звершилось!“І, голову схиливши, віддав Свого духа. 31 Був же день Приготóвлення, тож юдéї, щоб тілá на хресті не зосталися в суботу, — був бо Великдень тíєї суботи — просили Пилата зламати голíнки розп'ятым, і зняти. 32 Тож прийшли воякій й поламали голíнки першому й другому, що розп'ятый з Нім був. 33 Коли ж підійшли до Ісуса й побачили, що Він уже вмер, то голíнок Йому не зламали, 34 та один з вояків списом бóка Йому проколов, — і зараз втекла звідти кров та вода. 35 І самовиДЕць засвідчив, і правдиве свідбóтво його; і він знає, що правду говорить, щоб повíрили й ви. 36 Бо це сталось томý, щоб збулося Писáння: „Йому кості ламати не бýдуть!“ 37 І знов друге Писáння говорить: „Дивитися будуть на Того, Когó проколóли“. 38 Потім Йóсип із Аріматéї, що був учень Ісуса, але потайний, — бо боявся юдéїв, — став просити Пилата, щоб тіло Ісусове взяти. І дозволив Пилат. Тож прийшов він, і взяв тіло Ісусове. 39 Прибув також і Никодíм, — що давніше прихóдив вночі до Ісуса, — і смíрну приніс, із албóем помішану, щось літрíв із сто. 40 Отож, узяли вони тіло Ісусове, та

й обгорнули його у полотні із пάхощами, як є звичай ховати в юдеїв. **41** На тім місці, де Він був розп'ятій, знахόдився сад, а в саду новий гріб, що в ньому ніколи ніхто не лежав. **42** Тож отут, — з-за юдейського дня Приготувлення — вони поклали Ісуса, бо поблизу був гріб.

20 А дня першого в тижні, рано вранці, як ще темно булó, прийшла Марія Магдаліна до гробу, та й бачить, що камінь від гробу відвалений. **2** Тож біжить вона та й прибуває до Сімона Петра, та до другого учня, що Ісус його любив, та й каже до них: „Взялі Господа з гробу, і ми не знаємо, дё поклали Його!“ **3** Тоді вийшов Петро й другий учень, і до гробу пішли. **4** Вони ж бігли обідва укупі, але другий той учень попереду біг, хутчіш від Петра, і перший до гробу прибув. **5** I, нахилівшись, бачить — лежить полотно... Але він не ввійшов. **6** Прибуває і Сімон Петро, що слідком за ним біг, і входить до гробу, і полотно оглядає, що лежало, **7** і хустка, що була на Його голові, лежить не з плащаницею, але бістронь, згірнена, в іншому місці. **8** Тоді ж увійшов й інший учень, що перший до гробу прибув, і побачив, — і ввірував. **9** Бо ще не розуміли з Писання вони, що Він має воскреснути з мертвих. **10** I учні вернулися знову до сéбе. **11** А Марія стояла при гробі назóвні та плакала. Плачучі, нахилилась до гробу. **12** I бачить два Анголій, що в білім сиділи, — один у головáх, а другий у ніг, де лежало Ісусове тіло. **13** I говорять до неї вони: „Чого плачеш ти, жінко?“ Та відказує їм: „Узялі мого Господа, і я не знаю, де Його поклали. **14** I, сказавши оце, обернúлась назад, і бачить Ісуса, що стояв, та вона не пізнала, що то Ісус. **15** Промовляє до неї Ісус: „Чого плачеш ти, жінко? Кого ти шукаєш?“ Вона ж, думаючи, що то садівник, говорить до Нього: „Якщо, пане, узвяйти Його, то скажи мені, дё поклаби ти Його, — і Його я візьмú!“ **16** Ісус мовить до неї: „Маріє!“ А вона обернулася та по-єврейському каже Йому: „Раббуні!“ цебто: „Учителю мій!“ **17** Говорить до неї Ісус: „Не торкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до Отця. Але йди до братів Моїх та їм розповій: Я йду до Свого Отця й Отця вашого, і до Бога Мого й Бога вашого!“ **18** Іде Марія Магдалина, та й учням звіщає, що бачила Господа, і Він це її сказав. **19** Того ж дня — дня першого в тижні, —

коли вечір настав, а двері, де учні зібрались були, були замкнені, — бо боялись юдеїв, — з'явився Ісус, і став посередині, та й промовляє до них: „Мир вам!“ **20** I, сказавши оце, показав Він їм руки та бóка. А учні зраділи, побачивши Господа. **21** Тоді знобу сказав їм Ісус: „Мир вам! Як Отець послав Мене, і Я вас посилаю!“ **22** Сказавши оце, Він дихнув, і говорить до них: „Прийміть Духа Святого! **23** Кому гріхи простиште, — просяться їм, а кому затримаєте, — то затримаються!“ **24** А Хомá, один з Дванадцятьох, званий Близніóк, із ними не був, як прихóдив Ісус. **25** Інші ж учні сказали Йому: „Ми бачили Господа!“ А він відказав їм: „Коли на руках Його знáку відцвáшного я не побачу, і пальця свого не вкладу до відцвáшної рани, і своєї руки не вкладу до боку Його, — не ввірюю!“ **26** За вісім же день знов удома були Його учні, а з ними й Хомá. I, як замкнені двері були, прийшов Ісус, і став посередині та й проказав: „Мир вам!“ **27** Потім каже Хомí: „Простягні свого пальця сюди, та на руки Мої подивись. Простягні свою руку, і вкладай до боку Мого. I не будь ти невіруючий, але віруючий!“ **28** А Хома відповів і сказав Йому: „Господь мій і Бог мій!“ **29** Промовляє до нього Ісус: „Тому ввірував ти, що побачив Мене? Блаженні, що не бачили й увірували!“ **30** Багато ж і інших ознáк учинив був Ісус у присутності учнів Своїх, що в книзі оцій не записані. **31** Це ж написано, щоб ви ввірували, що Ісус є Христос, Божий Син, і щоб, віруючи, життя мали в Ім'я Його!

21 Після цього з'явився Ісус знов Своїм учням над морем Тіверіáдським. А з'явився отак. **2** Укупі були Сімон Петро, і Хомá, званий Близніóк, і Натаанáїл, із Каній Галілейської, і обідва сини Зеведéєві, і двоє інших із учнів Його. **3** Говорить їм Сімон Петро: „Підú риби вловіти“. Вони кажуть до нього: „І ми підéмо з тобою“. I пішли вони, і всіли до чóвна. Та ночі тієї нічого вони не вловіли. **4** A як ранок настав, то Ісус став над берегом, але учні не знали, що тó був Ісус. **5** Ісус тоді каже до них: „Чи не маете, діти, якоїс поживи?“ — „Ні“, вони відказали. **6** А Він їм сказав: „Закиньте нéвода правóруч від чóвна, та й знайдете!“ Вони кинули, — і вже не могли його витягнути із-за бézlíči риби. **7** Тоді учень, якого любив був

Iсус, говорить Петрові: „Це ж Госпόдъ!“ А Сімон Петро, як зачув, що Господь то, накинув на себе одéжину, — бо він був нагий, — та й кинувся в море. **8** Інші ж учні, що були недалеко від берега — якихось ліктів з двісті — приплівли човником, тягнучи нéвода з рибою. **9** А коли вони вийшли на землю, то бачать розлóженій жар, а на нім рибу й хліб. **10** Iсус каже до них: „Принесіть тієї риби, що оце ви вловили!“ **11** Пішов Сімон Петро та й на землю витягнув нéвода, повного риби великої, — сто п'ятдесят три. І хоч стільки було її, — не продерся проте нéвід. **12** Iсус каже до учнів: „Ідіть, снідайте!“ А з учнів ніхто не навáжився спитати Його: „Хто Ти такий?“ Бо знали вони, що Госпόдь то. **13** Тож підходить Iсус, бере хліб і дає їм, так само ж і рибу. **14** Це вже втрете з'явився Iсус Своїм учням, як із мертвих воскрéс. **15** Як вони вже поснідали, то Iсус промовляє до Сімона Петра: „Сімоне, сину Йóнин, — чи ти лóбиш менé бóльше цих?“ Той каже Йому: „Так, Гóсподи, — відаеш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє Йому: „Паси ягнятя Мої!“ **16** І говорить Йому Він у друге: „Сімоне, сину Йóнин, — чи ти любиш Мене?“ Той каже Йому: „Так, Гóсподи, — відаеш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє Йому: „Паси вíвці Мої!“ **17** Утретє Він каже Йому: „Сімоне, сину Йóнин, — чи кохаеш Мене?“ Засмутився Петро, що спитав його втрете: „Чи кохаеш Мене?“ І він каже Йому: „Ти все відаеш, Гóсподи, — відаеш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє до нього Iсус: „Паси вíвці Мої! **18** Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли був ти молодший, то ти сам підперíзувався, і ходив, куди ти бажав. А коли постаріш, — свої руки простягнеш, і інший тебе підперéже, і поведé, куди не захочеш“. **19** А оце Він сказав, щоб зазначити, якою то смертю той Бога прослáвить. Сказавши таке, Він говорить Йому: „Іди за Мною!“ **20** Обернувшись Петро, та й ось бачить, що за ним слідкомá йде той учень, якого любив Iсус, який на вечері до лóня Йому був схилившися й спитав: „Хто, Гóсподи, видастъ Тебе?“ **21** Петро, як побачив того, говорить Iсусові: „Гóсподи, — цей же що?“ **22** Промовляє до нього Iсус: „Якщо Я схотів, щоб він позостáвся, аж поки прийдý, — що до тóго тобі? Ти йди за Мною!“ **23** І це слово рознéслось булó між братáми, що той учень не вмре. Протé Iсус не сказав Йому, що не вмре, а: „Якщо Я схотів, щоб він позостáвся, аж

поки прийдý, — що до тóго тобі?“ **24** Це той учень, що свідчить про це, що й оце написав. І знаємо ми, що правдиве свідцтво його! **25** Багато є іншого, що Iсус учинив. Але дўмаю, що коли б написати про все те зокрéма про кожне, то й сам світ не вмістив би написаних книг! Амíнь.

1 Першу книгу я був написав, о Теофіле, про все те, що Ісус від початку чинив та навчав, аж до дня, коли через Духа Святого подав Він наказі апостолам, що їх вибрav, і вознісся. **3** А по муці Своїй Він ставав перед ними живий із засвідченнями багатьма, і сорок день їм з'являвся та про Боже Царство казав. **4** А зібралися з ними, Він звелів, щоб вони не відходили з Єрусалиму, а чекали обітниці Отчої, „що про неї — казав — ви чули від Мене. **5** Іван бо водою хрестив, — ви ж охищені будете Духом Святым через кілька тих днів!“ **6** А вони, зійшовшись, питали Його й говорили: „Чи не чаусь цього відбудутеш Ти, Господи, царство Ізраїлеві?“ **7** А Він їм відказав: „То не ваша справа знати час та добу, що Отець поклáв у владі Своїй. **8** Та ви приймете силу, як Дух Святий злине на вас, і Моїми ви свідками будете в Єрусалимі, і в усій Юдеї та в Самарії, та аж до останнього краю землі“. **9** І, прорікши оце, як дивились вони, Він угору возніситься став, а хмара забрала Його сперед їхніх очей. **10** А коли вони пильно дивились на небо, як Він віддалявся, то два мужі у білій одежі ось стали при них, **11** та й сказали: „Галілейські мужі, — чого стоїтے й задивляєтесь на небо? Той Ісус, що вознісся на небо від вас, прийде так, як бачили ви, як ішов Він на небо!“ **12** Тоді вони повернулись до Єрусалиму з гори, що Оливною зветься, і що знаходиться поблизу Єрусалиму, на віддалі дороги суботнього дня. **13** А прийшовши, увійшли вони в гóрницю, де й перебували: Петро та Іван, та Яків та Андрій, Пилип та Фома, Варфоломій та Матвій, Яків Алфеїв та Симон Зилот, та Юда Яковів. **14** Вони всі однодушно були на невпинній молитві, із жінками, і з Марією, матір'ю Ісусовою, та з братами Його. **15** Тими ж днями Петро став посеред братів — а наріду було поіменно до ста двадцяти — та й промовив: **16** „Мужі-браття! Налéжало збутись Писанню тому, що устами Давидовими Дух Святий був прорік про Юду, який показав дорогу для тих, хто Ісуса схопíв, **17** бо він був зарахований з нами, і жéреб служіння оцього прийняв. **18** А він поле набув за заплату злочинства, а впавши сторчима, він тріснув надвóє, і все нутрó його вилилось. **19** І стало відоме це

всім, хто замешкує в Єрусалимі, тому й поле те назване їхнього мовою Акелдамá, що е: Поле крові. **20** Бо написано в книзі Псалмів: „Нехай пусткою стане мешкання його, і нехай пожильцá в нім не буде“, а також: „А служіння його заберé нехай інший“. **21** Отже треба, щоб один із тих мужів, що схόдились з нами повсякчáс, як Господь Ісус вхóдив і вихóдив між нами, **22** зачавши від хрещення Іванового аж до дня, коли Він вознісся від нас, щоб той разом із нами був свідком Його воскресіння“. **23** І поставили двох: Йóсила, що Варсáвою зветься, і що Юстом був названий, та Маттія. **24** А молившись, казали: „Ти, Господи, зневче всіх сердеч, покажи з двох одного, котрого Ти вибрав, **25** щоб він зайняв місце тієї служби й апостольства, що Юда від нього відпав, щоб іти в своє місце“. **26** І далі жеребкý їм, — і впав жеребóк на Маттія, і він зарахований був до одинадцятьох апостолів.

2 Коли ж почався день П'ятдесятниці, всі вони однодушно знаходилися вкупі. **2** І нáгло зчинився шум із неба, нíби буря раптова зірвалася, і переповнила ввесь той дім, де сиділи вони. **3** І з'явилися їм язíки поділені, немов би огненні, та й на кожному з них по одному осів. **4** Усі ж вони спóвнилися Духом Святым, і почали говорити іншими мóвами, як їм Дух промовляти давав. **5** Перебува́ли ж в Єрусалимі юдеї, люди побожні, від усякого нарóду під небом. **6** А коли оцей гóмін зчинився, зібралася бéзліч нарóду, — та й диву далися, бо кожен із них тут почув, що вони розмовляли їхньою власною мовою! **7** Усі ж побентéжилися та дивувалися, та й казали один до одного: „Хіба ж не галілеїни всі ці, що говорять? **8** Як же кожен із нас чує свою власну мову, що ми в нíй народíлись? **9** Парфýни та мíдяни та еlamíti, також мéшканці Месопотáмії, Юдеї та Каппадокїї, Понту та Азїї, **10** і Frígiї та Памfíї, Єгипту й лíвійських земель край Кíрéni, і захожі римлýни, **11** юдеї й нововірці, крітяни й араби, — усі чуємо ми, що говорять вони про великі дíла Божі мовами нашими!“ **12** І всі не вихóдили з дива, і безрадні були, і говорили один до одного: „Що ж то статися має?“ **13** А інші казали глузúючи: „Вони повпивáлись вином молодим!“ **14** Ставши ж Петро із Одинадцятьма, свій голос піdnis та й промовив до них: „Мужі юдейські та

мешканці Єрусалиму! Нехай вам оце стане відоме, і послухайте слів моїх! 15 Но не п'яні вони, як ви думаете, — бо третя година дня, 16 а це те, що пророк Йоіл передрік: 17 „І буде останніми днями, говорити Господь: Я виллю від Духа Свого на всяке тіло, — і будуть пророкувати сини ваші та ваші доньки, юнакі ж ваші бачити будуть видіння, а старим вашим сни будуть снітися. 18 І на рабів Моїх і на рабинь Моїх за тих днів Я також виллю від Духа Свого, — і пророкувати вони будуть! 19 І дам чуда на небі вгорі, а внизу на землі ці знамена: кров, і огонь, і куряву диму. 20 Переміниться сонце на тімряву, а місяць на кров, перше ніж день Господній настане, великий та славний! 21 І станеться, що кожен, хто покличе Господне Ім'я, той спасеться“. 22 Мужі ізраїльські, послухайте ви оцих слів: Ісуса Назаряніна, Мужа, що Його Бог прославив вам силою, і чудами, і тими знаменами, що Бог через Нього вчинив серед вас, як самі ви те знаєте, 23 Того, що був відданий певною волею та передбаченням Божим, ви руками беззаконників розп'яли та забили. 24 Та Бог воскресив Його, пута смерті усунувши, — вона бо тримати Його не могла. 25 Но каже про Нього Давид: „Мав я Господа завсіди перед очима своїми, бо Він по правиці моїй, щоб я не захитався. 26 Тому серце мое звеселилось, і зрадів мій язик, і тіло мое відпочіне в надії. 27 Но не позоставши Ти в аді моєї душі, і не даси Ти Своєму Святому побачити тління!“ (Hadēs g86) 28 Ти дороги життя об'явив мені, Ти мене переповниш утіхою перед обличчям Своїм!“ 29 Мужі-брратя! Нехай буде вільно мені сміло сказати вам про патріярха Давида, що помер і похованій, і знаходиться гріб його в нас аж до цього дня. 30 А бувши ж пророком, та відаючи, що „Бог клятвою клявся йому посадити на престолі його від плоду його стегон“, 31 у передбаченні він говорив про Христове воскресення, що „не буде зоставлений в аді“, ані тіло Його „не зазнає зотління“. (Hadēs g86) 32 Бог Ісуса Цього воскресив, чого свідки всі ми! 33 А отож, як правицею Божою був Він вознесьений, і обітницю Духа Святого прийняв від Отця, то й злив Він оте, що ви бачите й чуете. 34 Не зійшов бо на небо Давид, але сам він говорить: „Промовив Господь Господеві моєму: Сядь праворуч Мене, 35 доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ 36 Ото ж, нехай ввесь Ізраїлів дім твердо

знає, що і Господом, і Христом учинив Бог Його, Того Ісуса, що Його розп'яли ви!“ 37 Як почули ж оце, вони серцем розжалобились, та й сказали Петрові та іншим апостолам: „Що ж ми маємо робити, мужі-брратя?“ 38 А Петро до них каже: „Покайтесь, і нехай же охриститься кожен із вас у Ім'я Ісуса Христа на відпущення ваших гріхів, — і дара Духа Святого ви приймете! 39 Но для вас ця обітниця, і для ваших дітей, і для всіх, що „далеко знаходяться, кого б тільки покликав Господь, Бог наш“. 40 І іншими багатьома словами він засвідчував та вмовляв їх, говорячи: „Рятуйтесь від цього лукавого роду!“ 41 Отож ті, хто прийняв його слово, охристилися. І пристало до них того дня душ тисяч з три! 42 І вони перебували в науці апостольській, та в спільноті братерській, і в ламанні хліба, та в молітвах. 43 І був боязнь у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та знамен. 44 А всі віруючі були вкупі, і мали все спільнім. 45 І вони продавали маєтки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба булó. 46 І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хліб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простоті, 47 вихвалюючи Бога та маючи ласку в усього народу. І щоденно до Церкви Господь додавав тих, що спасалися.

3 А Петро та Іван на дев'яту годину молитви йшли разом у храм. 2 І нёсено там чоловіка одногó, що кривий був з утробы своєї матері. Його садовіли щоденно в воротях храму, що Красними звалися, просити милостині від тих, хто до храму йшов. 3 Як побачив же він, що Петро та Іван хочуть у храм увійти, став просити в них милостині. 4 Петро ж із Іваном поглянув на нього й сказав: „Подивися на нас!“ 5 І той подивився на них, сподіваючися щось дістати від них. 6 Та промовив Петро: „Срібла й золота в мене нема, але що я маю, даю тобі: У Ім'я Ісуса Христа Назаряніна — устань та й ходи!“ 7 І, узвівши його за правицю, він підвів його. І хвилі тієї зміцнілися ноги й суглобці його! 8 І, зірвавши, він устав та й ходив, і з ними у храм увійшов, ходячи та підскакуючи, і хвалячи Бога! 9 Народ же ввесь бачив, як ходив він та Бога хвалив. 10 І пізнали його, що це той, що при Красних воротах храму сидів ради милостині. І вони переповнились жахом та підивом із того,

що сталося йому! **11** А тому, що тримався він Петра та Івана, увесь народ зачудований збігся до них на той ганок, який Соломоновим зветься. **12** І, побачивши це, промовив Петро до наріду: „Мужі ізраїльські! Чого ви дивуєтесь цим, та чого ви на нас позирате так, ніби те, що він ходить, ми зробили своєю силою чи благочестям? **13** „Бог Авраамів, та Ісаків, та Яковів, Бог наших батьків, Сина Своого прославив”, Ісуса, Якого ви віддали, і відцуралися перед Пилатом, як він присудив був пустити Його. **14** Але ви відцуралися Святого та Праведного, і домагалися видати вам душогубця. **15** Начальника ж життя ви забили, та Його воскресив Бог із мертвих, чого свідками — ми! **16** І через віру в Ім'я Його вздоробило Ім'я Його того, кого бачите й знаете. І віра, що від Нього, принесла йому вздороблення це перед вами всімá. **17** А тепер, браття, знаю, що вчинили ви це з несвідомості, як і ваші начальники. **18** А Бог учинив так, як Він провіщав був устами Своїх усіх пророків, щоб терпіти Христові. **19** Покайтесь ж та наверніться, щоб Він змилувався над вашими гріхами, **20** щоб часів відпочинку прийшли від обличчя Господнього, і щоб послав заповідженого вам Ісуса Христа, **21** що Його небо мусить прийняти аж до часу відновлення всього, про що провіщав Бог від віку устами всіх святих пророків Своїх! (aiōn 165) **22** Бо Мойсей провіщав: „Господь Бог вам Пророка підім'є від ваших братів, як мене; у всім Його слухайтесь, про що тільки Він вам говоритиме!“ **23** „І станеться, що кожна душа, яка не послухала б того Пророка, зніщена буде з наріду“. **24** Так само всі пророки від Самуїла й наступних, скільки їх говорило, також провіщали ці дні. **25** Сини ви пророків і того заповіту, що Бог вашим батькам заповів, промовляючи до Авраама: „І в насінні твоїм усі народи землі благословлені будуть!“ **26** Воскресивши Свого Слугу, Бог послав Його перше до вас, щоб вас поблагословити, щоб кожен із вас відвернувся від злих своїх учників!“

4 А коли промовляли вони до наріду оцé, до них приступили священики, і влада сторожі храму й саддукеї, **2** обурюючись, що навчають наріду та звіщають в Ісусі воскресіння з мертвих. **3** І руки наклали на них, і до в'язниці всадили до ранку, бо вже вечір настав був. **4** І багато-

хто з тих, хто слухав слово, увірували; число ж мужів такіх було тисяч із п'ять. **5** І сталось, що ранком зібралися в Єрусалимі начальники їхні, і старші та книжники, **6** і Анна первосвященик, і Кайяфа, і Іван, і Олександер, і скільки було їх із роду первосвященичого. **7** І, поставивши їх посередіні, запиталися: „Якою ви силою чи яким ви ім'ям те робили?“ **8** Тоді Петро, переповнений Духом Святым, промовив до них: „Начальники люду та старшіни Ізраїлеві! **9** Як сьогодні беруть нас на допит про те добродійство недужій людяні, як вона вздороблена, — **10** нехай буде відомо всім вам, і всім людям Ізраїлевим, що Ім'я Ісуса Христа Назаряніна, що Його розп'яли ви, та Його воскресив Бог із мертвих, — Ним поставлений він перед вами здоровий! **11** Він „камінь, що ви, будівнічі, відкинули, але каменем став Він наріжним!“ **12** І нема ні в кім іншім спасіння. Бо під небом нема іншого Ймénня, даного людям, що ним би спастися ми мали“. **13** А бачивши смілівість Петра та Івана, і спостерігши, що то люди обидва невчені та прості, дивувалися, і пізнали їх, що вони з Ісусом були. **14** Та бачивши, що вздоровлений чоловік стоїть з ними, нічого навпроти сказати не могли. **15** І, звелівши їм вийти із синедріону, зачали радитися між собою, **16** говорячи: „Що робити нам із цими людьмі? Бож усім мешканцям Єрусалиму відомо, що вчинили вони явне чудо, і не можемо того заперечити. **17** Та щоб більш не поширювалось це в наріді, то з погрозою заборонімо їм, щоб нікому з людей вони не говорили про Це Ім'я!“ **18** І, закликавши їх, наказали їм не говорити, і взагалі не навчати про Ісусове Ймénня. **19** І відповілій їм Петро та Іван, та й сказали: „Розсудіть, чи це справедливе було б перед Богом, щоб слухатись вас більш, як Бога? **20** Бо не можемо ми не казати про те, що ми бачили й чули!“ **21** А вони пригрозили їм ще, і відпустили їх, не знайшовши нічого, щоб їх покарати, через людей, бо всі слáвили Бога за те, що сталося. **22** Бо рóків більш сорока мав той чоловік, що на нім відбулося це чудо вздороблення. **23** Коли ж їх відпустили, вони до своїх прибули й сповістили, про що первосвященик й старші до них говорили. **24** Вони ж, вислухавши, однодушно свій голос до Бога піднёсli й промовили: „Владико, що небо, і землю, і море, і все, що в них є, Ти створив! **25** Ти

устáми Давида, Свого слугý, отця нашого, сказав Духом Святым: „Чого люди бунтуються, а нарóди задумують мáрне? 26 Повстають царі зéмні, і збираються старші докупи на Господа та на Христа Його“. 27 Бо справді зібралися в місці оцім проти Отрока Святого Твого Icуса, що Його намастив Ти, Ірод та Пóнтій Пилат із поганами та з нарóдом Ізраїлевим, 28 учинити оте, що рука Твоя й воля Твоя наперед встановили були, щоб збулося. 29 І тепер споглянь, Господи, на їхні погрози, і дай Своїм рабам із повною смíлівістю слово Твое повідáти, 30 коли руку Свою простягатимеш Ти на вздорóвлення, і щоб знамéна та чуда чинились Ім'ям Твого Святого Отрока Icusa“. 31 Як вони ж помолились, затрясloся те місце, де зібралися були, і перепóвнилися всі Святим Духом, — і зачали говорýти Слово Боже з смíлівістю! 32 А люди, що ввірували, мали серце одне й одну душу, і жоден із них не вважав що з маєтку свого за своє, але в них усе спíльним булó. 33 І апóстоли з великою силою свідчили про воскресіння Icusa Господа, і благодáть велика на всіх них була! 34 Бо жоден із них не терпí недостачі: бо, хто мав поле чи дíм, продавали, і заплату за прóдаж приносили, 35 та й клали в ногах у апóстолів, — і роздавалося кожному, хто потрébu в чíм мав. 36 Так, Йóсип, що Варнáвою — що в перекладі є „син потíх“ — був прóзваний від апóстолів, Левит, родом кíпрянин, 37 мавши поле, продав, а гроші принíс, та й поклав у ногах у апóстолів.

5 А один чоловíк, на йménня Анáній, із своєю дружýною Сапfíрою, продав маєток, 2 та й з вíдома дружýни своéї присвóї частину з заплати, а якусь там частину принíс та й поклав у ногах у апóстолів. 3 І промовив Петро: „Анáнію, чого сатанá твое серце напóвнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав та присвóїв із заплати за землю? 4 Хíба те, щó ти мав, не твое все було, а прóдане не в твоїй вláді було? Чого ж в серце свое ти цю справу поклав? Ти не лüдям неправду сказав, але Богові!“ 5 Як Анáній зачýв цí словá, то впав та й умер. І обгорнув жах великий усіх, що це чули! 6 Юнакí ж повставали, обгорнúли його, і винесли та й поховали. 7 І сталось, годин через три прийшла й дружýна його, про випáдок нíчого не знавши. 8 І промовив до неї Петро: „Скажи

мені, чи за стíльки ви землю оту продалý?“ Вона ж відказала: „Так, за стíльки“. 9 До неї ж Петро: „Чому це ви змóвилися спокúшувати Господнього Духа? Он тí входить у двері, що чоловíка твого поховали, — і тебе вони винесутъ“. 10 І вона зараз упала до нíг його, та й умерла. Як ввійшли ж юнакí, то знайшли її мертвою, і, винíши, біля мужа її поховали. 11 І обгорнув страх великий всю Церкву та всіх, що чули про це. 12 А руками апóстолів стались знамéна та чуда велиki в нарóді. І булý однoudшно всí в Соломоновім гáнку. 13 А з сторонніх нíкто приставати не важивсь до них, але люд прославляв їх. 14 І все збíльшувалось тих, хто вíрує в Господа, бézlích чоловíків і жінок, 15 так що хворих стали винóсити на вулицi, та й клали на ложа та ноші, щоб, як ітиме Петро, то хоч тíнь його впала б на кóго із них. 16 І бézlích люду збиралась до Єрусалиму з довkóliшnіх міст, і нéсли недужих та хворих від дúхів нечистих, — і булý вони всí вздорóвлюванi! 17 А первосвященик, уставши, та й усí, хто був із ним, хто належав до саддукéйської ересi, перепóвнилися зáздroщами, 18 і руки наклали вони на апóстолів, і до в'язницi громáдської вкинули їх. 19 Але Ангол Господнíй вночі відчинив для них дверi в'язничні, і, вивíвши їх, проказав: 20 „Ідítъ, і, ставши, говорíть до нарódu у храмі всí словá цього життя“. 21 Як це вчули вони, то в храм рано ввійшли і навчали. А первосвященик і тí, хто був із ним, прийшовши, скликали синедrіон і всіх старших з Ізраїлевих синів, І послали в в'язницю, щоб їх привелý. 22 А служба, прийшовши, не знайшla їх у в'язницi, а вернувшись, сповістила, 23 говорячи: „В'язницю знайшли ми з великою пильністю зáмкнену, і сторóжу, що при двéрях стояла; а коли відчинили, то нíкого всерéдині ми не знайшли!“ 24 Як почули слова цí начальник сторожі храму та первосвященики, не могли зrozуміти вони, щó б то сталося. 25 Та прийшовши один, сповістив їх, говорячи: „Ось тí мужi, що ви їх до в'язницi всадили були, у храмі стоять та й навчають нарódu“. 26 Пíшов тодí старший сторожі зо слúжбою, та й привів їх без насильства, бо боялись нарódu, щоб їх не побили камінням. 27 Припровадивши ж їх, поставили перед синедrіоном. І спитався їх первосвященик, говорячи: 28 „Чи ми не заборонили з погрозою вам, щоб про Te Ім'я не навчати? І

ото, ви своєю наукою перепобнили Єрусалим, і хочете кров Чоловіка Того припровадити на нас“. **29** Відповів же Петро та сказали апостоли: „Бога повинно слухатися більш, як людей! **30** Бог наших отців воскресив нам Ісуса, Якому ви смерть були заподіяли, повісивши на дереві. **31** Його Бог підвищив Своєю правицею — на Начальника й Спаса, щоб дати Ізраїлеві покаяння і прощення гріхів. **32** А тих справ Йому свідками ми й Святий Дух, що Його Бог дав тим, хто слухній Йому“. **33** Як зачули ж оце, запалилися гнівом вони, та й рáдилися, як їм смерть заподіяти? **34** І встав у синедріоні один фарисей, Гамаліїл на імення, учитель Закону, поважаний від усього народа, та й звелів на часінку апостолів вівесті. **35** І промовив до них: „Мужі ізраїльські! Поміркуйте собі про людей цих, що з ними робити ви маєте. **36** Бо перед цими днями повстав був Тéвда та й казав, що великий він хтось, і до нього пристало з чотириста люда. Він забитий, а всі ті, хто слухав його, розпорóшились та обернúлись в ніщó. **37** Після нього повстав, під час перепису, Галілéянин Юда, та й багато людей потягнув за собою. Загинув і він, а всі ті, хто слухав його, розпорóшились. **38** І тепер кажу вам: Відступіться від цих людей, і занехáйте іх! Бо коли від людей оця рада чи справа ця бúде, — розпадéться вона. **39** А коли те від Бога, то того зруйнувати не зможете, щоб випáдком не стати і вам богообрàзами!“ І послухались ради його. **40** І, покликавши знов апостолів, вибили їх, наказали їм не говорити про Ісусове Імénня, та й їх відпустили. **41** А вони поверталися з синедріону, радіючи, що сподобíлись прийняти зневагу за Імénня Гóспода Ісуса. **42** І щоденно у храмі й домах безупинно навчали, і звіщали Єváнгелію Ісуса Христа.

6 Тими ж днями, як учнів намножилось, зачали нарікати на єреїв огречени, що в щоденному служінні їхні вдовиці занéдані. **2** Тоді ті Дванадцять покликали багатьох учнів та й сказали: „Нам не лíчить покинути Боже Слово, і служити при столáх. **3** Отож, браття, вýглядіть із-поміж себе сімох мужів доброї слави, повних Духа Святого та мудrosti, — їх поставимо на службу оцю. **4** А ми перебувáтимемо зáвжди в молитві та в служінні слову“. **5** І всім людям сподобалося оце слово,

і обрали Степáна, мужа повного віри та Духа Святого, і Пилипа, і Прóхора та Никанóра, і Тýмона та Пармéна, і нововірця Миколу з Антіохї, — **6** їх поставили перед апостолів, і, помолившись, вони руки поклали на них. **7** І росло Слово Боже, і дýже множилося число учнів у Єрусалимі, і дуже багато священиків були слухніні вірі. **8** А Степан, повний віри та сили, чинив між нарóдом великі знамéна та чуда. **9** Тому дехто повстав із синагоги, що зветься лібертýнська, і кірінейська, і олександрýська, та з тих, хто походить із Кілікї та з Азїї, і зачали сперечатись із Степáном. **10** Але встóяти вони не могли проти мудростi й Духа, що він Ним говорив. **11** Тоді вони підмовили людей, що казали, нíби чули, як він богозневажні слова говорив на Мойсея та Бога. **12** І людей попідбýрювали, і старших та книжників, і, напавши, скопили його, і пропровáдили в синедріон. **13** Також свідків фальшивих поставили, які говорили: „Чоловік оцей богозневажні слова безперéстань говорить на це святе місце та проти Закону. **14** Бо ми чули, як він говорив, що Ісус Назарянин зруйнє це місце та змінить звичаї, які передав нам Мойсей“. **15** Коли всі, хто в синедріоні сидів, на нього споглянули, то бачили лице його, — як лице Ангела!

7 Запитав тоді первосвященик: „Чи це так?“ **2** Степан же промовив: „Послухайте, мужі-братья й отці! Бог слави з'явивсь Авраамові, отцеві нашому, як він у Месопотáмії був, перше нíж оселився в Харáні, з і промовив до нього: „Вийди із своєї землі та від роду свого, та й пíди до землі, що тобі покажу“. **4** Тоді він вийшов із землі халдейської, та й оселився в Харáні. А звідти, як умер йому бáтько, Він переселив його в землю оцю, що на нíй ви живéте тепер. **5** Та спáдщини на нíй Він не дав йому навіть на крок, але обіцяв „дати її на володіння йому його рóдові по нíм“, хоч дитини не мав він. **6** І сказав Бог отак, що насіння його буде приходьком у краї чужому, і поневóлять його, і будуть гнобити чотириста рóків. **7** „Але Я — сказав Бог — буду судити нарóд, що його поневóлить. Опіслá ж вони вийдуть, і будуть служити Мені на цім місці“. **8** І дав Він йому заповіта обрізання. І породив так Ісака, і вóсьмого дня він обрізав його. А Ісак породив Якова, а Яків — дванадцятьох патріархів. **9** А ті

патріярхи поза́здили Йо́сипові, і продали його до Єгипту. Але Бог був із ним, **10** і його визволив від усіх його у́тисків, і дав йому благодатъ та мудрість перед фараоном, царем єгипетським, а він настановив його за правителя над Єгиптом та всім своїм домом. **11** А як голод прийшов на всю землю єгипетську та ханаанську, та велика біда, то пожи́ви тоді не знахόдили наші батькі. **12** Коли ж Яків зачув, що в Єгипті є збіжжя, то послав батьків наших уперше. **13** А як удруге послáв, то був пізнаний Йо́сип братами своїми, і фараонові знаний став Йо́сипів рід. **14** Тоді Йо́сип послав, щоб покликати Якова, батька свого, та всю родину свою — сімдесят і п'ять душ. **15** I пода́вся Яків в Єгипет, та й умер там він сам та наші батьки. **16** I їх перенéсли в Сихéм, і покла́ли до гробу, що Авраам був купив за ціну срібла від синів Еммора Сихемового. **17** А коли наближáвся час обітниці, що нею Бог клявся Авраамові, розрісся нарóд і намнóжився в Єгипті, що не знов уже Йо́сипа. **18** Він хитро наш люд обманув, і силою змушував наших отців викидати дітей своїх, щоб вони не лишались живі. **19** Того часу родився Мойсей, і гárний він був перед Богом. Він годобаний був у домі батька своїого три місяці. **21** А коли він був вýкинений, то дочка фараона забрала його, та й за сина собі його викохала. **22** I Мойсей був навчéний всієї премудрості єгипетської, і був міцнý у словах та в дíлах своїх. **23** А коли йому спóвнилося сорок рóків, йому спalo на серце відвідати братів своїх, синів Ізраїлевих. **24** Як углédів же він, що однóму з них діється кривда, заступився, і відомstív за окрýвдженого, убивши єгíптянина. **25** Він же дúмав, що брати розуміють, що рукою його Бог дає ім визволення, та не зрозуміли вони. **26** A наступного дня, як сварились вони, він з'явився й хотів погодити їх, кажучи: „Люди, ви — браття, чого один óдного кривдите?“ **27** A той, що близнього кривдив, його відіпхнув та сказав: „Хто наставив над нами тебе за старшого й судью? **28** Чи хочеш убити й мене, як учора вбив ти єгíптянина?“ **29** I втік Мойсей через слово оце, і стався прихóдком у землі маді́ямській, де зродив двох синів. **30** А коли сорок рóків проминуло, то з'явився йому Ангол Господній у болум'ї куща огняного в пустині Сінайської гори. **31** A Мойсей,

як побачив, дивувався з видіння. A коли підійшов, щоб розглянути, був голос Господній до нього: **32** „Я Бог отців твоїх, — Бог Авраамів, і Бог Ісаکів, і Бог Яковів!“ I затруси́вся Мойсей, і не відваживсь поглянути... **33** I промовив до нього Господь: „Скинь взуттj з своїх ніг, бо те місце, на якому стоїш, то святая земля! **34** Добре бачив Я утиск нарóду Свого, що в Єгипті, і стогін його Я почув, і зíйшов, щоб їх вýзволити. Тепер ось іди, — Я пошлю до Єгипту тебе“. **35** Цього Мойсея, що його відцурались вони, сказавши: „Хто наставив тебе за старшого й судью“, цього Бог через Ангола, якому з'явився в кущі, послав за старшого й визвольника. **36** Він їх вивів, чуда й знамéна вчинивши в землі єгипетській, і на Червоному морі, і сорок рóків у пустині. **37** Ce той Мойсей, що прорік Ізраїлевим синам: „Господь Бог вам підійме Пророка від ваших братів, як мене, — Його слухайте!“ **38** Ce той, що в пустині на зборах був з Анголом, який промовляв йому на Сінайській горі, та з отцями нашими, і що прийняв він живі слова, щоб їх нам передати; **39** що його не хотіли отці наші слухати, але відіпхнули, і звернулися серцем своїм до Єгипту, **40** промовивши до Аарона: „Зроби нам богів, які йшли б перед нами, бо не знаємо, що сталося з тим Мойсеєм, який вивів нас із краю єгипетського“. **41** I зробили вони тими днями теля, — і бовбáнові жертви приносили та веселилися з дíл своїх рук. **42** Ale Бог відвернувся від них, і попустів їх вклонятися силі небесній, як написано в книзі Пророків: „Чи закóлення й жертви Мені ви приносили сорок рóків у пустині, о доме Ізраїлів? **43** Ви ж носили намéта Молóхового, і зорю вашого бога Ромфáна, зображення, що їх ви зробили, щоб вклонятися їм. Через те запровáджу вас аж за Вавилон!“ **44** У наших отців на пустині була скинія свідоцства, як Той ізвелів, Хто Мойсею казав, щоб зробив її за зразком, якого він бачив. **45** Її наші отці й узяли, і внесли з Ісусом у землю нарóдів, яких вигнав Бог з-перед обличчя наших отців, аж до чásу Давида. **46** Він у Бога знайшов благодатъ, і просив, щоб оселю знайти для Бога Якова. **47** I Соломон збудував Йому дім. **48** Ale не в рукотворнім Всешишні живе, як говорить пророк: **49** „Мені небо — престол, а земля — то підніжок ногам Мoї! Який Мені дім ви збудуєте, — говорить Господь, — або місце яке для Мого

відпочинку? 50 Хіба не рука Моя всé це створила?“ 51 О ви, твердошиї, люди серця й вух необрізаних! Ви зáвжди противитесь Духові Святому, як ваші батьки, так і ви! 52 Котрого з пророків батьки ваші не переслідували? Вони ж тих повбивали, хто звіщав прихід Праведного, Якому тепер ви сталися зрадниками та убийниками, 53 ви, що Закóна одéржали через зарядження Анголів, та не зберігали його!“ 54 Як зачули ж оце, вони запалілися гнівом у серцях своїх, і скреготáли зубами на нього. 55 А Степан, повний Духа Святого, на небо споглянув, — і побачив Божу славу й Ісуса, що по Божій правиці стояв, 56 і промовив: „Ось я бачу відчýнене небо, і Сина Людського, що по Божій правиці стоїть!“ 57 Та вони гучним голосом стали кричати та вúха собі затуляти, та й кинулися однодушно на нього!... 58 І за місто вони його вýвели, і зачали побивати камінням його. А свідки плаці свої склали в ногах юнакá, який звався Сáвлом. 59 І побивали камінням Степáна, що молився й казав: „Господи Ісусе, — прийми духа моого!“ 60 Упавши ж навkóлішки, скрикнув голосом гучним: „Не залíч їм, о Господи, цього гріхá!“, промовивши це, він спочив.

8 А Савл похваляв його вбýвство. І утиск великий постав того дня проти єрусалимської Церкви, і всі, крім апóстолів, розпорóшилися по краях юдейських та самарійських. 2 І поховали Степáна мýжі побожні, і плакали ревно за ним. 3 А Савл нищив Церкву, — вдирається в домí, витягав чоловíків і жінок та давав до в'язниці. 4 Ходили тоді розпорóшеннці, та Боже Слово благовістíли. 5 Ось Пилип прийшов до самарійського міста, і проповідував їм про Христа. 6 А люди вважали на те, що Пилип говорив, і згідно слухали й бачили чуда, які він чинив. 7 Із багатьох бо, що мали їх, дýхи нечисті вихóдили з криком великим, і багато розслáблених та кривих уздоровýлися. 8 І радість велика в тім місті булá! 9 Був один чоловíк, на ім'я Йому Сýмон, що до того в цім місті займавсь ворожбýтством та дурив самарійський нарóд, видаючи себе за якогось великого. 10 Його слухали всі, — від найменшого аж до найбільшого, кажучи: „Він — сила Божа, що зветься великим!“ 11 Його ж слухалися, бо він іх довший час дивував ворожбýтством. 12 Та коли йняли віри Пилипові,

що благовістив про Боже Царство й Ім'я Ісуса Христа, чоловíкі й жінки охристýлися. 13 Увірував навіть сам Сýмон, і, охристившись, тримався Пилипа; а бачивши чуда й знамéна великі, він дуже дивувався. 14 Як зачули ж апóстоли, які в Єрусалимі були, що Боже Слово прийняла Самарія, то послали до них Петра та Івана. 15 А вони, як прийшли, помолились за них, щоб Духа Святого вони прийняли, 16 бо ще ні на одного з них Він не схóдив, а були вони тільки охрищені в Ім'я Господа Ісуса. 17 Тоді на них руки поклали, і прийняли вони Духа Святого! 18 Як побачив же Сýмон, що через накладання апóстольських рук Святий Дух подається, то приніс він їм гроші, 19 і сказав: „Дайте й мені таку владу, щоб той, на кого покладу свої руки, одержав би Духа Святого!“ 20 Та промовив до нього Петро: „Нехай згине з тобою те срібло твоє, бо ти дýмав набути дар Божий за гроші! 21 У цім дíлі нема тобі частки ні удíлу, бо серце твоє перед Богом не слушне. 22 Тож покайся за це лихе дíло своє, і проси Господа, — може прóщений буде тобі зáмір серця твого! 23 Бо я бачу, що ти пробувáеш у жóвчі гíркí та в пýтах неправdi“. 24 А Сýмон ззвався й сказав: „Помоліться за мене до Господа, щоб мене не спíткало нічого з того, про що ви говорили“. 25 А вони ж, засвідчивши, і Слово Господнє звістили, повернулись до Єрусалиму, і звіщали Євáнгелю в багатьох самарійських осéлях. 26 А ангел Господній промовив Пилипові, кажучи: „Устань та на пíвдень іди, на дорогу, що від Єрусалиму до Гáзи спускається, — порожня вона“. 27 І, вставши, пíшов він. І ось муж етíопський, скопéць, вельможа Кандáки, цариці етíопської, що був над усімá її скáрбами, що до Єрусалиму прибув поклонитись, 28 вертався, і, сидючий на повóзі своїм, читав пророка Ісаю. 29 А Дух до Пилипа промовив: „Пíдїди, та й пристань до цього повóзу“. 30 Пилип же пíдбіг і почув, що той читає пророка Ісаю, та й спітив: „Чи розумієш, щó ти читаєш?“ 31 А той відкazав: „Як же мóжу, як ніхто не напýтить мене?“І впросив він Пилипа пíднятись та сісти з ним. 32 А слово Писáння, що його він читав, було це: „Як вівцю на заріз Його вéдено, і як ягня супроти стрижí безголосе, так Він не відкрив Своїх уст! 33 У принíженні суд Йому віднятий був, а про рíд Його хто розповість? Бо життя Його із землі забирається“. 34 Відзвався

ж скопéць до Пилипа й сказав: „Благаю тебе, — це про кóго говорить пророк? Чи про себе, чи про іншого кóго?“ 35 А Пилип відкрив úста свої, і, зачавши від цього Писáння, благовістив про Ісуса йому. 36 І, як шляхом вони їхали, прибули до якоїсь води. І озвався скопець: „Ось вода. Шо мені заважає христитись?“ 37 А Пилип відказав: „Якщо віруеш із повного серця свого, то можна“. А той відповів і сказав: „Я вірюю, що Ісус Христос — то Син Божий!“ 38 І звелів, щоб побіз спинився. І обідва — Пилип та скопець — увійшли до води, і охристив він його. 39 А коли вони вийшли з води, Дух Господній Пилипа забрав, і скопець уже більше не бачив його. І він їхав, радіючи, шляхом своїм. 40 А Пилип опинився в Азоті, і, переходячи, звіщав Євангелію всім містам, аж поки прийшов у Кесарію.

9 А Савл, іще дишучи грізьбою й убивством на учнів Господніх, приступивши до первосвященика, 2 попросив від нього листій у Дамáск синагогам, щоб, коли знайде яких чоловіків та жінок, що тієї дороги вони, то зв'язати й привéсти до Єрусалиму. 3 А коли він ішов й наблизявся до Дамаску, то ось нагло осяяло світло із неба його, 4 а він повалíвся на землю, і голос почув, що йому говорив: „Сáвле, Сáвле, — чому ти Мене переслідуеш?“ 5 А він запитав: „Хто Ти, Пане?“ А Той: „Я Ісус, що Його переслідуеш ти. Трудно тобі бити ногою колючку!“ 6 А він, затрусиwши та налякавши, каже: „Чого, Господи, хочеш, щоб я вчинив?“ А до нього Господь: „Уставай, та до міста подайся, а там тобі скажутъ, що маеш робити!“ 7 А люди, що йшли з ним, онімілі стояли, бо вони чули голос, та нікого не бачили. 8 Тоді Савл підвівся з землі, і хоч очі розплющені мав, нікого не бачив... І за руку його повелій привелій до Дамаску. 9 І три дні невидіючий він був, і не їв, і не пив. 10 А в Дамáск був учень один, на ймénня Анáній. І Господь у видінні промовив до нього: „Анáнію!“ А він відказав: „Ось я, Господи!“ 11 Господь же до нього: „Устань, і піди на вулицю, що Прóстою зветься, і пошукай в домі Юдовім Сáвла на йménня, тарсíнина, ось бо він молиться, 12 і мужа в видінні він бачив, на йménня Ананія, що до нього прийшов і руку на нього поклав, щоб став він видіючий“. 13

Відповів же Анáній: „Чув я, Господи, від багатьох про цього чоловіка, скільки зла він учинив в Єрусалимі святым Твоїм! 14 І тут має владу від первосвящеників, щоб в'язати усіх, хто клíче Ім'я Твоє“. 15 І промовив до нього Господь: „Іди, бо для Мене — посудина вібрana він, щоб носити Ім'я Мое перед нарóдами, і царями, і синами Ізраїля. 16 Бо Я покажу йому, скільки має він витерпіти за Ім'я Мое“. 17 І Ананій пішов, і до дому ввійшов, і руки поклавши на нього, промовив: „Сáвле брате, Господь Ісус, що з'явився тобі на дорозі, якою ти йшов, послав ось мене, щоб став ти видіючий, і напóвнився Духа Святого!“ 18 І хвилі тієї відпала з очей йому ніби лускá, і зараз видіючий він став... І, вставши, охристився, 19 і, прийнявши поживу, на силах зміцнів. 20 І він зараз зачав у синагогах звіщати про Ісуса, що Він — Божий Син, 21 І дивом усі дивувалися, хто чув, і говорили: „Хіба це не той, що переслідував в Єрусалимі визнáвців оцього Ім'я, та й сюди не на те він прибув, щоб отих пов'язати й привéсти до первосвящеників?“ 22 А Савл іще більше зміцнявся, і непокой юдеїв, що в Дамаску жили, удовбднюючи, що Той — то Христос. 23 А як часу минуло доволі, юдеї змовилися його вбити, 24 та Сáвлові стала відома їхня змова. А вони день і ніч чатувáли в ворóтях, щоб убити його. 25 Тому учні забрали його вночі, та й із муру спустили в коші. 26 А коли він до Єрусалиму прибув, то силкувáвся пристати до учнів, та його всі лякалися, не вірячи, що він учень. 27 Варнава тоді взяв його та й привів до апóстолів, і їм розповів, як дорогою той бачив Господа, і як Він йому промовляв, і як смілivo навчав у Дамаску в Ісусове Йménня. 28 І він із ними входив і виходив до Єрусалиму, і відважно звіщав в Ім'я Господа. 29 Він також розмовляв й спречався з огréченими, а вони намагалися вбити його. 30 Тому браття, довідавши, відвели його до Кесарії, і до Тáрсу його відіслали. 31 А Церква по всій Юдеї, і Галілеї, і Самарії мала мир, будуючись і ходячи в стрáсі Господньому, і сповнýлася втіхою Духа Святого. 32 І сталося, як Петро всіх обходив, то прибув і до святих, що мешкали в Лíдді. 33 Знайшов же він там чоловіка однóго, на йménня Енéй, що на ліжку лежав вісім років, — він розслáблений був. 34 І промовив до нього Петро: „Енею, тебе вздоровляє Ісус Христос.

Уставай, і постелій собі сам!“ І той зараз устав. **35** І його оглядали усі, хто мешкав у Лідді й Сароні, які навернулися до Господа. **36** А в Йоппії була одна учениця, на імення Тавіта, що в перекладі Сарною звуться. Вона повна була добрих вчинків та милостині, що чинила. **37** І трапилося тими днями, що вона занедужала й умерла. Обмили ж її й поклали в горниці. **38** А що Лідда лежить недалеко Йоппії, то учні, прочувши, що в ній пробуває Петро, послали до нього двох м'жів, що благали: „Не гайся прибути до нас!“ **39** І, вставши Петро, пішов із ними. А коли він прибув, то ввели його в горницю. І обступили його всі вдовиці, плачучи та показуючи йому сукні й плащі, що їх Сарна робила, як із ними була. **40** Петро ж із кімнати всіх вийшов, і, ставши навколошки, помолився, і, звернувшись до тіла, промовив: „Тавіто, вставай!“ А вона свої очі розпліощила, і сіла, уздрівши Петра. **41** Він же руку подав їй, і підвів її, і закликав святих і вдовиць, та й поставив живою її. **42** А це стало відоме по цілій Йоппії, і багато-хто в Господа ввірували. **43** І сталося, що він багато днів пробув у Йоппії, в одногоН гарварника Сімона.

10 Проживав же один чоловік у Кесарії, на ім'я Корнілій, сотник польку, що звавсь Італійським. **2** З усім домом своїм він побожний був та богоійний, подавав людям щедру милостиню, і завжди Богові молився. **3** Явно він у видінні, десь коло години дев'ятої дня, бачив Ангела Божого, що до нього зійшов і промовив йому: „Корнілію!“ **4** Він поглянув на нього й жахнувся, і сказав: „Що, Господи?“ Той же йому відклав: „Молітви твої твоя милостиня перед Богом згадалися. **5** Тепер же пошли до Йоппії людей, та й прикліч Сімона, що зветься Петром. **6** Він гостює в одногоН гарварника Сімона, що дім має при морі. Він скаже тобі, що ти маеш робити“. **7** Коли ж Ангол, що йому говорив, відійшов, той закликав двох із своїх слуг домових, і воякá богоійного з них, що служили при ньому, **8** і розповів їм все та й послав їх в Йоппію. **9** А наступного дня, як у дорозі були вони та наблизялись до міста, Петро вийшов на горницю, щоб помолитись, о годині десь шостій. **10** І став він голодний, і їсти схотів. Як йому

ж готували, захоплення на нього найшло, **11** і бачить він небо відкрите, і якусь посудину, що сходила, немов простирало велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалась додолу. **12** У ній же знаходилися чотири ноги всілякі, і земне гаддя, і небесні пташки. **13** І голос почувся до нього: „Устань, заколи, Петре, і їж!“ **14** А Петро відклав: „Жадним способом, Господи, — бо ніколи не єв я нічого огідного чи то нечистого!“ **15** І знов голос удруге до нього: „Що від Бога очищено, не вважай за огідне тогож!“ **16** І це сталося тричі, і посудина знов була взята на небо. **17** Як Петро ж у собі бентежився, що б то значило те видіння, що бачив, то ось посланці від Корнілія, розпитавши про Сімонів дім, спинилися перед ворітами, **18** і спиталися, крикнувши: „Чи то тут сидить Сімон, що зветься Петро?“ **19** Як Петро ж над видінням роздумував, Дух промовив до нього: „Онде три чоловіки шукають тебе. **20** Але встань і зайди, і піди з ними без жодного сумніву, бо то Я їх послав!“ **21** І зійшовши Петро до тих м'жів, промовив: „Ось я той, що його ви шукаете. З якої причини прийшли ви?“ **22** А вони відкazали: „Сотник Корнілій, муж праведний та богоійний, слави доброї в усього люду юдейського, святим анголом був у видінні наставлений, щоб до дому свого покликати тебе та послухати слів твоїх“. **23** Тоді він покликав й гостинно прийняв їх. А другого дня він устав та й із ними пішов; також дехто з братів із Йоппії пішли з ним. **24** І назавтра прийшли вони до Кесарії. А Корнілій чекав їх, рідно й близьких дружів покликавши. **25** А як увіходив Петро, Корнілій зустрінув його, і до ніг йому впав і вклонився. **26** Та Петро його підвів, промовляючи: „Устань, бо й сам я людина!“ **27** І, розмовляючи з ним, увійшов, і знайшов багатьох, що зібралися, **28** і промовив до них: „Ви знаєте, що не вільно юдееві приставати й приходити до чужанці. Та відкрив мені Бог, щоб я жодну людіну не мав за огідну чи то за нечисту. **29** Тому я без вагання прибув, як покликано. Тож питаюто я вас: З якої причини ви слали по мене?“ **30** А Корнілій сказав: „Четвертого дня аж до цієї години я постив, а о дев'ятій годині молився я в домі своїм. І ото, перед мене став муж у близкучій одежі **31** й сказав: „Корнілію, почута молитва твоя, і твоїй милостині перед Богом згадалися. **32** Тож пошли до Йоппії, і

приклич Сімона, що звється Петром. Він гостює в гарбárника Сімона, у господі край моря, — він прийде й розповість тобі“. 33 Я зараз по тебе послав, — ти добре зробив, що прийшов. Тож тепер перед Богом ми всі стоїмо, щоб почути все те, що Господь наказав був тобі“. 34 А Петро відкрив юста свої та й промовив: „Пізнаю я поправді, що „не дивиться Бог на обличчя“, 35 але в кожнім народі приемний Йому, хто боїться Його й чинить праведність. 36 Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістячи мир через Ісуса Христа, що Господь Він усім. 37 Ви знаєте справу, що по всій Юдеї була й зачалася з Галілеї, після хрещення, що Іван проповідував, 38 Ісуса, що був із Назарéту, як помазав Його Святым Духом і силою Бог. І ходив Він, добро чинячи й усіх уздорívлюючи, кого поневолив диявол, бо Бог був із Ним. 39 І ми свідки всьому, що Він учинив у Юдейському краї та в Єрусалимі, — та вбили Його, на дереві повісивши. 40 Але Бог воскресив Його третього дня, і дав Йому, щоб з'явився, 41 не всьому народові, але наперед Богом вибраним свідкам, нам, що з Ним їли й пили, як воскрес Він із мертвих. 42 І Він нам звелів, щоб народові ми проповідували та засвідчили, що то Він є призначений Богом Суддя для живих і для мертвих. 43 Усі пророки свідкують про Нього, що кожен, хто вірує в Нього, одержить прощення гріхів Його Ймénня“. 44 Як Петро говорив ще слова ці, злінув Святий Дух на всіх, хто слухав слова. 45 А обрізані віруючі, що з Петром прибули, здивувалися дивом, що дар Духа Святого пролився також на поган! 46 Бо чули вони, що мовами різними ті розмовляли та Бога звелічували... Петро тоді відповів: 47 „Чи може заборонити христитись водою оцим, що одéржали Духа Святого, як і ми?“ 48 І звелів охриститися їм у Ймénня Ісуса Христа. Тоді просили його позостатися в них кілька днів.

11 Почули ж апостоли й браття, що в Юдеї були, що й погани прийняли Слово Боже. 2 І, як Петро повернувся до Єрусалиму, з ним стали змагатися ті, хто з обрізання, 3 кажучи: „Чого ти ходив до людей необрізаних та споживав із ними?“ 4 Петро ж розпочав і їм розповів за порядком, говорячи: 5 „Був я в місті Йоппíйськім і молився, і бачив в захóпленні видіння: якась посудина

схóдила, немов простиráло велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалася з неба й підійшла аж до мене. 6 Зазирнувши до неї, я поглянув, і побачив там чотириногих землі, і звірів, і гаддя, і небесних пташок. 7 І голос почув я, що мені промовляв: „Устань, Петре, заколи та й їж!“ 8 А я відказав: „Жодним способом, Господи, — бо ніколи нічого огідного чи то нечистого в юста мої не вхóдило!“ 9 І відповів мені голос із неба вдруге: „Що від Бога очищene, не вважай за огідне тогó!“ 10 І це сталося тричі, і все знов було взяте на небо. 11 І ось три чоловіки, посланці з Кесарії до мене, перед домом, де був я, спинилися зáраз. 12 І сказав мені Дух іти з ними без жодного сумніву. Зо мною ж пішли й оці шестero браття, і ввійшли ми до дому того чоловіка. 13 І він нам розповів, як у домі своїм бачив ангола, який став і сказав: „Пошли до Йоппíї, та приклич того Сімона, що звється Петром, 14 він словá тобі скаже, якими спасешся і ти, і ввесь дім твій“. 15 А як я промовляв, злінув на них Святий Дух, як спочатку й на нас. 16 І я згадав слово Господнє, як Він говорив: „Іван ось водою христив, ви ж охищені будете Духом Святым“. 17 Отож, коли Бог дав однáковий дар їм, як і нам, що вірували в Господа Ісуса Христа, то хтó ж я такий, щоб міг заперечити Богові?“ 18 І, почувши таке, замовкли вони, і Бога хвалили, говорячи: „Отож, і поганам Бог дав покáйня в життя!“ 19 А ті, хто розпорóшився від переслідування, що знялося було через Степáна, перейшли навіть до Фінікії, і Кіпру, і Антіохії, не звіщаючи слова нікому, крім юдеїв. 20 А між ними були мужі деякі з Кіпру та з Кірінéї, що до Антіохії прийшли, і промовляли й до греків, благовістячи про Господа Ісуса. 21 І Господня рука була з ними; і велике число їх увірвало, і навернулось до Господа! 22 І вістка про них досягá до вух єрусалімської Церкви, і до Антіохії послали Варнаву. 23 А він, як прийшов і благодать Божу побачив, звеселився, і всіх став просити, щоб серцем рішучим трималися Господа. 24 Бо він добрий був муж, повний Духа Святого та віри. І прилучилось багато народу до Господа! 25 Після того подався Варнáва до Тáрсу, щоб Сáвла шукати. 26 А знайшовши, привів в Антіохію. І збирались у Церкві вони цілий рік, і навчали багато народу, і в Антіохії найперш християнами названо учнів. 27 Прибули ж тими днями пророки

від Єрусалиму до Антіохії. **28** І встав один з них, на ім'яння Агáв, і Духом прорік, що голод великий у цілому світі настане, як за Клáвдія був. **29** Тоді учні, усякий із своєї спроможності, постановили послати допомогу братам, що в Юдеї жили. **30** Що й зробили, через руки Варнави та Сáвла, пославши до старших.

12 А Цар Ірод тоді підніс руки, щоб декого з Церкви гнобити. **2** І мечем він стяв Якова, брата Іванового. **3** А бачивши, що подобалося це юдеям, він задумав схопити й Петра. Були ж дні Опрайсноків. **4** І, схопивши його, посадив до в'язниці, і передав чотирьом чвіркам вояків, щоб його стерегли, бажаючи вивести людям його по Пáсці. **5** Отож, у в'язниці Петра стерегли, а Церква рéвно молилася Богові за нього. **6** А як Ірод хотів його вивести, Петро спав тієї ночі між двома вояками, закутий у два ланцюгі, і сторожа пильнувала в'язницю при двéрях. **7** І ось ангол Господній з'явився, і в в'язниці засяяло світло. **І**, доторкнувшись до боку Петрового, він збудив його, кажучи: „Мерцій вставай!“**І** ланцюгі йому з рук поспадали. **8** А ангол до нього промовив: „Підпережіся, і взуй сандалі свої“. **І** він так учинив. **І** каже йому: „Зодягнися в плаща свого, та й за мною йди“. **9** **І**, вийшовши, він ішов услід за ним, і не знав, чи то правда, що робилось від ангола, бо дýмав, що видіння він бачить. **10** Як сторожу минули вони першу й другу, то прийшли до залізної брами, що до міста веде, — і вона відчинилася сама ім. **І**, вийшовши, пройшли однувулицю, — і відступив ангол зараз від нього. **11** Сказав же Петро, опритомнівші: „Тепер знаю правдиво, що Господь послав Свого ангола, і видер мене із рук Іродових та від усього чекáння народу юдейського“. **12** А змíркувавши, він прийшов до садíби Марії, матері Іvana, званого Мárком, де багато зібралося й молилося. **13** **І** як Петро в фíртку брами постукав, то вийшла послухати служниця, що звалася Рóда, **14** та голос Петрів розпізнавши, вона з радощів не відчинила воріт, а прибігши, сказала, що Петро при ворóтях стоїть! **15** А вони їй сказали: „Чи ти навіснá?“ Та вона запевняла своé, що є так. Вони ж говорили: „То ангол його!“ **16** А Петро й далі стукав. Коли ж відчинили, вони його вгледіли та й дивувалися.

17 Махнувши ж рукою до них, щоб мовчали, він ім розповів, як Господь його вивів із в'язниці. І сказав: „Сповістіть про це Якова й браттю“. **І**, вийшовши, він до іншого місця пішов. **18** Коли ж настав день, поміж вояками зчинилася велика тривога, що то сталося з Петром. **19** А Ірод, пошукавши його й не знайшовши, віддав варту під суд, і звелів їх стратити. А сам із Юдеї відбув в Кесарію, і там перебувáв. **20** А Ірод розгніваний був на тирана та сидонян. І вони однодушно до нього прийшли, і вблагали царського постельника Вláста, та й миру просили, бо їхня земля годувалась з царської. **21** Дня ж призначеного Ірод убрався в одежду царську, і на підвищенні сів та й до нíх говорив. **22** А на́товп кричав: „Голос Божий, а не людський!“ **23** **І** ангол Господній урázив зnenáцька його, бо він не віддав слави Богові. І червá його з'їла, і він умер. **24** Слово ж Боже росло та помножувалось. **25** А Варнава та Савл, службу виконавши, повернулись із Єрусалиму, узвіши з собою Іvana, що прόзваний Мárком.

13 А в Антіохії, у тáмошній Церкві були ці пророки та вчителі: Варнава й Семен, званий Нíгер, і кíрінéянин Луцíй, і Манаїл, що був вигодуваний із тетrapхом Іродом, та ще Савл. **2** Як служили ж вони Господéві та постили, прорік Святий Дух: „Віddіліть Варнаву та Сáвла для Мене на справу, до якої покликав Я їх!“ **3** Тоді, попóстивши та помолившись, вони руки поклали на них, і відпустили. **4** Вони ж, послані бувши від Духа Святого, прийшли в Селевкію, а звідти до Кíпру відплíнули. **5** Як були ж в Саламíні, то звіщали вони Слово Боже по синагогах юдейських; до послуг же мали й Іvana. **6** А коли перейшли аж до Пáфи ввесь бôстрів, то знайшли ворожбита однóго, лжепророка юдéянина, йому на ім'я Варíсý. **7** Він був при прокóнсулі Сергíї Пáвлі, чоловíку розумнім. Той закликав Варнаву та Сáвла, і прагнув послухати Божого Слова. **8** Але ім опирається Елíма ворожбít той, — бо ім'я його перекладається так, — і намагавсь відвернути від віри прокóнсула. **9** Але Савл, що й Павло він, перепóвнivся Духом Святым і на нього споглянув, **10** і промовив: „О сину дияволів, повний всякого пíдступу та всíлякої злости, ти вбругу всякої правди! Чи не перестанеш ти плутати прóстих

Господніх доріг? 11 І тепер ось на тебе Господня рука, — ти станеш сліпий, і сонця бачити не будеш до часу! “І миттю обняв того мірок та тімрява, і став він ходити навпомаць та шукати поводіатора. 12 Тоді той проконсул, як побачив, що сталося, увірував, і дивувався науці Господній! 13 І, як від Пáфа Павло й ті, хто з ним був, відпливли, то вони прибули в Памфілійську Пергю. А Іван, відлучившись від них, повернувся до Єрусалиму. 14 А вони, пішовши з Пергї, прийшли до Пісдійської Антіохї, і дня суботнього до синагоги ввійшли й посадили. 15 А по відчитанні Закону Й Пророків, старші синагоги послали до них, переказуючи: „Мужі-браття, якщо маєте слово потіхи для люду, промовте!“ 16 Тоді Павло встав, і давши знака рукою, промовив: „Послухайте, мужі ізраїльтяни, та ви, богообійні! 17 Бог цих Ізраїлевих людей вибрав Собі отців наших, і підвищив нарóд, як він перебувáв у єгипетськім краї, і рукою потужною вивів їх із нього, 18 і літ із сорок Він їх годував у пустині, 19 а вигубивши сім нарóдів в землі ханаанській, поділив жеребком їхню землю між ними, 20 майже що по чотириста й п'ятдесяті рóках. Після того аж до Самуїла пророка Він їм суддів давáв. 21 А потім забажали царя, і Бог дав їм Саула, сина Кісового, мужа з Веніамінового племени, на чотири десятки років. 22 А його віддаливши, поставив царем їм Давида, про якого й сказав, засвідчуючи: „Знайшов Я Давида, сина Ессéевого, чоловіка за серцем Своїм, що всю волю Мою він виконувати будé“. 23 За обітницєю, із його насіння підняв Бог Ісуса, як спасіння Ізраїлеві, 24 як Іван — перед самим приходом Його — усьому нарóдові Ізраїлевому проповідував хрещення на покаяння. 25 А коли свою путь Іван виконав, то він промовляв: „Я не Той, за Кого ви мене вважаєте, але йде он за мною, що Йому розв'язати ремінця від узуття Його я недостойний“. 26 Мужі-браття, сини роду Авраамового, та хто богообійний із вас! Для вас було послане слово спасіння цього. 27 Бо мешканці Єрусалиму та їхня старшіна Його не пізнали, а пророчі слова — які щосуботи читаються — вони спóвнили прýсудом, 28 і хоч жадної провини смертельної в Ісусі вони не знайшли, все ж просили Пилата вбити Його. 29 Коли ж усе вýповнилось, що про Нього написане, то зняли Його з дерева, та й до гробу поклали. 30 Але Бог

воскресив Його з мертвих! 31 Він з'являвся багато днів тим, що були поприходили з Ним із Галієй до Єрусалиму, і що тепер вони свідки Його перед лóдьми. 32 І ми благовістимо вам ту обітницю, що дáна була нашим отцям, 33 що її нам, їхнім дітям, Бог виконав, воскресивши Ісуса, як написано в другім псалмі: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив!“ 34 А що Він воскресив Його з мертвих, щоб більш не вернувся в зотління, те так запові: „Я дам вам ті милості, що обіцяні вірно Давиду були!“ 35 Тому то й деінде говорить: „Не даси Ти Своєму Святому побачити тління!“ 36 Во Давид, що часу свого послужив волі Божій, спочив, і злучився з отцями своїми, і тління побачив. 37 Але Той, що Бог воскресив Його з мертвих, тління не побачив. 38 Отже, мужі-браття, хай відомо вам буде, що прόщення гріхів через Нього звіщається вам. 39 І в усім, у чому ви не могли вýправдатись Законом Мойсеєвим, через Нього випráвduється кожен віруючий. 40 Отож, стережіться, щоб на вас не прийшло, що в Пророків провіщене: 41 „Дивіться, погордющі, і дивуйтесь та пощезайте, бо Я дíло роблю за днів ваших, те дíло, що Йому не повірите ви, якби хто розповів вам!“ 42 А як стали вихóдити вони, то їх прóшено, щоб на другу суботу до них говорили ті самі слова. 43 А коли розійшлась синагога, то багато з юдеїв та й із нововірців побожних пішли за Павлом та Варнавою, а вони промовляли до них і намовляли їх перебувати в благодаті Божій. 44 А в наступну суботу зібралося майже все місто послухати Божого Слóва. 45 Як юдеї ж побачили нáтовп, то напóвнились зáздроців, і стали перечити мові Павла та богозневажати. 46 Тоді Павло та Варнава мужньо промовили: „До вас перших потрібно було говорити Слóво Боже; та коли ви його відкідаєте, а себе вважаєте за недостойних вічного життя, то ось до поган ми звертáємося. (αἰδοῖς γ166) 47 Но так заповів нам Господь: „Я світлом поставив Тебе для поган, щоб спасінням Ти був аж до краю землі!“ 48 А погани, почувши таке, раділи та Слóво Господнє хвалили. І всі ті, хто призначений був в життя вічне, увірували. (αἰδοῖς γ166) 49 І ширилося Слóво Господнє по цілій країні. 50 Юдеї ж підбили побожних впливових жінок та значніших у місті, і знялій переслідування на Павла та Варнаву, та й вигнали їх із своєї землі. 51 Вони ж, обтрусили із

ніг своїх порох на них, подалися в Іконію. **52** А учні сповіялися радощів і Духа Святого.

14 І трапилось, що в Іконії вкупі ввійшли вони до синагоги юдейської, і промовили так, що бе兹ліч юдеїв й ограбчених увірували. **2** Невірні ж юдеї підбуріли та роз'ягрили душі поган на братів. **3** Та проте довгий час пробули вони там, промовляючи мужньо про Господа, що свідоцтво давав слову благодаті Своєї і робив, щоб знаменна та чуда чинились їхніми руками. **4** А в місті нарід поділився, — і пристали одні до юдеїв, а інші трималися апостолів. **5** Коли ж кинулися ті погани юдеї з своїми старшими, щоб зневажити їх та камінням побити, **6** то, дізnavшись про це, вони повтікали до міст лікабонських, до Лістрі та Дервії, та в околиці їхні, **7** і Євангелію там звіщали. **8** А в Лістрі сидів один чоловік, безвладний на ноги, що кривий був з утробы своєї матері, і ніколи ходити не міг. **9** Він слухав, як Павло говорив, який пильно на нього споглянув, і побачив, що має він віру вздоровленім бути, **10** то голосом гучним промовив: „Устань просто на ноги свої!“ А той скочив, і ходити почав. **11** А люди, побачивши, що Павло вчинив, піднесли свій голос, говорячи по-лікабонському: „Боги людям вподібнились, та до нас ось зійшли!“ **12** І Варнаву вони звали Зéвсом, а Гермéсом Павла, бо він провід мав у слові. **13** А жрець Зéвса, що святыня його перед містом була, пропровáдив бики та вінки до воріт, та й з нарідом приносити жертву хотів. **14** Та коли про це почули апостоли Варнава й Павло, то роздерли одежі свої, та й кинулися між нарід, кричачи **15** та говорячи: „Щó це робите, люди? Також і ми такі самі смертельні, подібні вам люди, і благовістимо вам, — від очів ось марнот навернúться до Бога Живого, що створив небо й землю, і море, і все, що в них є. **16** За минулих родів попустив Він усім народам, щоб ходили стежкáми своїми, **17** алé не заставив Себе Він без свідчення, добро чинячи: подавав нам із неба дощі та врожайні часí, та напóбньював їжею й радощами серця наші“. **18** І, говорячи це, залéдвے спинили нарід не приносити їм жéртов. **19** А з Антіохії та з Іконії посходились юдеї, і, підбуривши нáтовп, камінням побили Павла, та й за місто геть виволікли, мавши думку, що вмер він. **20** Коли ж учні його

оточили, то він устав, та й вернувся до міста. А наступного дня він відбув із Варнавою в Дервію. **21** І, як звістили Євангелію тому містові, і учнів багато придбали, вони повернулися в Лістру, та в Іконію, та в Антіохію, **22** душі учнів зміцняючи, просячи перебувати в вірі, та навчáючи, що через велики утиски треба нам вхóдити у Боже Царство. **23** І рукопоклáли їм пресвітерів по Церквах, і помолилися з постом та й іх передали Господеві, в Якого ввірували. **24** Як вони ж перейшли Пісідію, прибули в Памфілію; **25** і, звістивши Господнє Слово в Пергї, вони в Атталію ввійшли, **26** а звідти поплинули в Антіохію, звідки були благодаті Божії відані на діло, що його й закінчíли. **27** А прибувши та скликавши Церкву, вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними, і що відкрив двері віри поганам. **28** І перебувáли вони немалій час із учнями.

15 А дехто, що з Юдеї прийшли, навчали братів: „Якщо ви не обріжетеся за звичаєм Мойсеєвим, то спастися не можете“. **2** Коли ж суперечка повстала й чимале змагання в Павла та в Варнави з ними, то постановили, щоб Павло та Варнава, та дехто ще інший із них, пішли в справі цій до апостолів й старших у Єрусалим. **3** Тож вони, відпроваджені Церквою, ішли через Фінікію та Самарію, розповідаючи про поганське навéрнення, і радість велику чинили всім браттям. **4** Коли ж в Єрусалим прибули вони, були прийняті Церквою, та апостолами, та старшими, і вони розповілі, як багато вчинив Бог із ними. **5** Але дехто, що ввірували з фарисейської партії, устали й сказали, що потрібно поганів обрізувати й наказати, щоб Закона Мойсеєвого берегли. **6** І зібрались апостоли й старші, щоб розглянути справу оцю. **7** Як велике ж змагання повстало, Петро встав і промовив до них: „Мужі-браття, ви знаєте, що з давнішніх днів вибрали Бог поміж нами менé, щоб погани почули слово Євангелії через уста мої, та й увірували. **8** І засвідчив їм Бог Серцезнавець, давши їм Духа Святого, як і нам, **9** і між нами та ними різницí Він жодної не вчинив, очистивши вірою їхні серця. **10** Отож, чого Бога тепер спокúшуєте, щоб учням на шию покласти ярмó, якого ані наші отці, ані ми не здолáли понéсти? **11** Та ми віруємо, що спасéмося благодаттю Господа Ісуса так само,

як і вони“. 12 І вся громада замовкла, і слухали пильно Варнаву й Павла, що розповідали, які то знамéна та чуда вчинив через них Бог між поганами! 13 Як замовкли ж вони, то Яків озвався й промовив: „Мужі-браття, послухайте також мене. 14 Сýмон ось розповів, як зглянувся Бог від почáтку, щоб вибрati люд iз поганiв для Йménня Свого. 15 I пророчi словá з цим погоджується, як написано: 16 „Потóму вернуся, i відбуду́ю Давидову скýнню занепалу, i відбуду́ю руїни її, i наново поставлю її, 17 щоб шукали Господа люди зосталi та всi нарóди, над якими Ім'я Мое кликанo, — говорить Господь, що чинить це все! 18 Господéві відвíку відомí всi вчинки Його“. (aión g165) 19 Тому дýмаю я, щоб не турбувати поган, що до Бога навертáються, 20 але написати до них, щоб стрýмувались від занечýщення ѯдольського, та від блýду, i задушенини, i від крòви. 21 Bo своїх проповідників має Мойсей по містах здавендáвна, i щосуботи читають його в синагогах“. 22 Тодi постановили апóстоли й старшi з цíлою Церквою вибрati мýжів iз них, i послати до Антіохї з Павлом та Варнáвою Юdu, що звелься Варсáвva, i Силu, мýжів проводиріv між братами, 23 написавши своїми руками оцé: „Апостоли й старшi брати до братів, що з поган в Антіохї, i Сýрї, i Кілкї: Вітаємо вас! 24 Через те, що ми чули, що деякi з вас, яким ми того не дорóчували, стурбували наукою вас, i захитали вам душi, 25 то ми постановили однодушно, зíбравшися, щоб обраних мужів послати до вас iз коханими нашими — Варнавою та Павлом, 26 людьмí тими, що дýші свої віддалi за Ім'я Господа нашого Ісуса Христа. 27 Тож ми Юdu та Силu послали, що вияснятъ усно те саме. 28 Bo звóлилось Духовi Святому i нам, — тягару вже нíякого не накладáти на вас, окрім цього необхíдного: 29 стрýмуватися від ѯдольських жертв та кровi, i задушенини, та від блýdu. Оберегаючися від того, ви зробите добре. Бувайте здоровi!“ 30 Посланцi ж прийшли в Антіохї, i, зíбравши нарóд, доручили листа. 31 A перечитавши, радíli з потíшеннia того. 32 A Юda та Сила, самi бувши пророками, частим словом пídbadþróvali та змíцняли братів. 33 A як перебули вони там якийсь час, то брати їх відпустили з миром до тих, хто їх вислав. 34 Але Сила схотів лишитися там, а Юda вернувся

до Єрусалиму. 35 A Павло з Варнавою в Антіохї жили, навчаючи та благовістячи разом із іншими багатьомá Слово Господнє. 36 A по декількох днях промовив Павло до Варнави: „Ходімо знов, i відвídаймо наших братів у кожному місті, де ми провіщали Слово Господнє, — як вони пробувають“. 37 A Варнава хотів був узяти з собою Івана, що звáний був Мárком. 38 Ta Павло вважав за потрібне не брати з собою того, хто від них відлучився з Памфíлї, ta з ними на працю не йшов. 39 I повстала незгода, i розлучились вони між собою. Тож Варнава взяв Мárка, i поплінув до Кіпру. 40 A Павло вибрав Силu й пíшов, Божíй благодáті братами доручений. 41 I проходив він Сýрію та Кілкїю, Церквí змíцнюючи.

16 I прибув він у Дéрвію лíстру. I ото був там один учень, на ім'я Тимофíй, син навéрненої однієї юдéянки, а бáтько був гéллен. 2 Добре свіdóцтво про нього давали брати, що були в Лíстру та в Іконїї. 3 Павло захотів його взяти з собою, — i, взявши, обрізав його через юдеїв, що були в тих місцях, бо всi знали про бáтька його, що був гéллен. 4 Як міста ж перехóдили, то їм передавали, щоб вони берегли отi постанóви, які видали в Єрусалимі апóстоли та старшi. 5 A Церквí змíцнювалися в вíрі, i щоденно зростали кíлькістю. 6 A що Дух Святий їм не звелів провіщати слово в Азїї, то вони перейшли через Фрігію та через країну галáтську. 7 Díйшовши ж до Мíзї, хотіли пíти до Вітнїї, ta їм не дозволив Дух Ісусів. 8 Обминувши ж Мíзію, прибули до Троáди. 9 I Павловi з'явилось видіння вночі: якийсь македóнянин став перед ним i благав його, кажучи: „Прийди в Македóнію, i нам поможи!“ 10 Як побачив він це видіння, то ми зараз хотіли пíти в Македóнію, зрозумівши, що Господь нас покликав звіщати ім Євáнгелію. 11 Тож відпливши з Троáди, прибули ми навпрост у Самотráкію, а другого дня до Неáполя, 12 звідтіля ж у Філíпи, що є перше місто-осада в тíй частині Македонїї. I пробули ми в цíм місті днів кíлька. 13 Дня ж суботнього вийшли ми з міста над рíчку, де, за звичаєм, було місце молитви, i, посадивши, розмовляли з жінками, що посхóдились. 14 Прислухáлася ж жінка одна, що звалася Лíдія, купчиха кармазíном з міста Тіятíр, що Бога вона шанувала. Господь же їй

серце відкрив, щоб уважати на те, що Павло говорив. 15 А коли охристилась вона й її дім, то благала нас, кажучи: „Якщо ви признали, що вірна я Господеві, то прийдіть до господі моєї й живіть“. I змусила нас. 16 I сталось, як ми йшли на молитву, то нас перестріла служниця одна, що мала віщунського духа, яка ворожбітством давала великий прибуток панам своїм. 17 Вона йшла слідкома за Павлом та за нами, і кричала, говорячи: „Оці люди — це раби Всевишнього Бога, що вам провіщають дорогу спасіння!“ 18 I багато днів вона це робила. I обуривсь Павло, і, обернувшись, промовив до духа: „У Ім'я Ісуса Христа велю я тобі — вийди з неї!“ I того чаю той вийшов. 19 A пани її, бачивши, що пропала надія на їхній прибуток, скопили Павла й Силу, і потягли їх на ринок до старших. 20 Коли ж їх привели до начальників, то сказали: „Ці люди, юдеї, наше місто бунтують, 21 і навчають звичай, яких нам, римлянам, не годиться приймати, ані виконувати“. 22 I нáтовп піднявся на них. A начальники здерли одежу із них, та звеліли їх різками сікти. 23 I, завдавши багато їм ран, посадили в в'язницю, наказавши в'язничному дозорцеві, щоб їх пильно стеріг. 24 Одержавши такого наказа, той їх повкидаў до внутрішньої в'язниці, а їхні ноги забив у колоди. 25 A північної пори Павло й Сила молилися, і Богові співали, а ув'язнені слухали їх. 26 I ось нагло повстало велике трясіння землі, аж основи в'язничні були захиталіся! I повідчинялися зараз усі двері, а кайдани з усіх поспадали. 27 Як прокинувся ж сторож в'язничний, і побачив відчинені двері в'язниці, то витяг меча та й хотів себе вбити, мавши думку, що повтікали ув'язнені. 28 A Павло скрикнув голосом гучним, говорячи: „Не чини собі жодного зла, бо всі ми ось тут!“ 29 Зажадавши ж той світла, ускочив, і тримтячий припав до Павла та до Сили. 30 I вивів їх звідти й спитав: „Добрóдії! Що треба робити мені, щоб спастися?“ 31 A вони відказали: „Віруй в Господа Ісуса, — і будеш спасений ти сам та твій дім“. 32 I Слово Господнє звіщали йому та й усім, хто був у домі його. 33 I сторож забрав їх того ж чаусу вночі, їхні рани обмив, — і охристився негайно він сам та його всі домашні. 34 I він їх запровадив до дому свого, і поживу поставив, і радів із усім

домом своїм, що ввірував у Бога. 35 A коли настав день, то прислали начальники слуг поліційних, наказуючи: „Відпусти тих людей!“ 36 I сказав той в'язничний дозорець словá ці Павлові: що прислали начальники, щоб вас відпустити. „Отож, вийдіть тепер та й з міром ідіть!“ 37 A Павло відказав їм: „Нас, римлян, незасуджених, різками сікли прилюдно, і до в'язниці всадили, а тепер нас таємо виводять? Але ні! Хай вони самі прйдуть, та й виведуть нас!“ 38 Ці ж слова поліційні слуги донесли начальникам. A ті налякались, почувши, що римляни вони. 39 I прийшли, та їх перепросили, а вивівши, благали, щоб із міста пішли. 40 I, вийшовши з в'язниці, прибулі вони до Лідії, а з братами побачившись, потішили їх та й пішли.

17 Як вони перейшли Амфіполь й Аполлонію, то прийшли до Солуя, де була синагога юдейська. 2 I Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагавсь три суботи з Писання, 3 виказуючи та доводячи, що мусів Христос постраждати й воскреснути з мертвих, і що Христос Той — Ісус, про Якого „я вам проповідую“. 4 I ввірвали дехто з них і до Павла та до Сили пристали, — безліч побожних із гелленів та немало з шляхетних жінок. 5 A невірні юдеї були запалилися зáздрістю, і якихсь негідних людей назирали на вулицях, учинили збіговисько та й бунтували те місто, а набігши на хату Ясона, шукали апостолів, щоб до нáтовпу вивести їх. 6 A як їх не знайшли, потягли до начальників міста Ясона та декого з братті, кричачи: „Ті, що світ сколотили, — і сюди ось вони поприходили! 7 A Ясон їх до себе прийняв. Вони всі проти наказів кесаря чинять, говорячи, ніби інший є цар — Ісус“. 8 I вони зворохбили нарód та начальників міста, що слухали це. 9 Але, узвівши поруку з Ясона та з інших, вони їх відпустили. 10 A брати відіслави негайно вночі Павла й Силу до Вéрії. I, прибувши, вони пішли в синагогу юдейську. 11 Ці були шляхетніші за солуя, — і словá прийняли з повним зáпалом, і Писання досліджували день-у-день, чи тák воно є. 12 Тож багато із них тоді ввірвали, і з почесних гелленських жінок та немало із мýжів. 13 Як солунські ж юдеї довідалися, що Павло проповідує Боже Слово й у Вéрії, прибулі вони, і там баламутили та бунтували нарód. 14

Тоді браття негайно Павла відпустили, щоб до моря йшов; а Сила та Тимофій позосталися там. 15 А ті, що Павла відпроваджували, провели його аж до Атén, а прийнявши накáза про Силу та Тимофія, щоб до нього вернулися якнайшвидше, відбули. 16 Як Павло ж іх чекав у Атéнах, у ньому кипів його дух, як бачив це місто, повне ідолів. 17 Тож він розмовляв у синагозі з юдеями та з богобійними, і на ринку щоденно зі стрічними. 18 А дехто з філóсофів епікурéїв та стóїків сперечалися з ним. Одні говорили: „Щó то хоче сказати оцей пустомóб?“ А інші: „Здається, він проповідник чужих богів“, бо він їм звіщáв Євáнгелію про Ісуса й воскрéсення. 19 І, взявши його, повели в ареопág та й казали: „Чи можемо знати, щó то є ця наука новá, яку проповідуеш ти? 20 Бо чуднé щось вкладаєш до наших вух. Отже хочемо знати, щó то значить має?“ 21 А всі атéняни та захожí чужýнці нічим іншим радніш не займалися, як аби щось новé говорити чи слухати. 22 Тоді Павло став посéредині ареопáгу й промовив: „Мýжі атéнські! Із усього я бачу, що ви дуже побожні. 23 Бо, проходячи та оглядаючи святощі ваші, я знайшов також жéртвника, що на ньому написано: „Незнаному Богові“. Ось Того, Кого навманнá ви шануєте, Того я проповідую вам. 24 Бог, що створив світ і все, що в ньому, бувши Господом неба й землі, проживає не в хráмах, рукою збудовáних, 25 і Він не вимагає служіння рук лóдських, нíби в чóмусь Він мав би потребу, бо Сам дає всім і життя, і дихання, і все. 26 І ввесь лóдський рід Він з одного створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призначив окреслені дóbi й граници замéшкання їх, 27 щоб Бога шукали вони, чи Його не відчувають і не знайдуть, хоч Він недалеко від кожного з нас. 28 Бо ми в Нíм живемó, і рухаемось, і існуємо, як і деякі з ваших поетів казали: „Навіть рід ми Його!“ 29 Отож, бувши Божим тим родом, не повинні ми думати, що Божество подібне до золота, або срíбла, чи до каменю, твору мистецтва чи лóдської вýгадки. 30 Не зважаючи ж Бог на часи невíдомості, ось тепер усім лóдям наказує, щоб скрізь кáялися, 31 бо Він вýзначив день, коли хоче судити поправді ввесь світ через Мужа, що Його наперед Він поставив, і Він подав дóказа всім, із мертвих Його воскресивши“. 32 Як почули ж вони про воскрéсення мертвих, то одні насмíхатися

стали, а інші казали: „Про це бúдемо слухати тебе іншим разом“. 33 Так вийшов Павло з-поміж них. 34 А деякі мужі пристали до нього й увірували, серед них і Діонісій Ареопагít, і жінка, Дамáра іm'ям, та інші із ними.

18 Після цього він вийшов з Атén і прибув до Корýнту. 2 І знайшов він одного юдéя, на імéння Акýлу, родом із Пóнту, що недавно прибув із Італії, та Прискýллу, його дружýну, — бо Клáдій звелів усім юдеям, щоб покинули Рим. І до них він прийшов, 3 а що був він того ж ремесlá, то в них позостався та працював; ремесló ж їхнé було — виробляти намéти. 4 І він щосуботи розмову точив у синагозі, переконуючи юдéїв та гéлленів. 5 А коли прибулý Сила та Тимофíй з Македонії, Павло слову віддався, і він свíдчив юдеям, що Ісус — то Христос. 6 Як вони ж спротивлялися та богозневажáли, то він обтрусив одежу свою та промовив до них: „Ваша кров — на голову вашу! Я чистий. Відтепéр я підý до поган“. 7 І, вийшовши звідти, він прибув до госpódi однóго, на іm'я Тита Юста, що був богобíйний, його ж дíм межувáв із синагогою. 8 А Крисп, старший синагоги, увірував в Господа з усім домом своїм; і багато з корýнтян, почувши, увірували й охристились. 9 Сказав же Павлó Госpóдъ у видінні вночі: „Не бíйся, але говори й не мовчи, 10 бо з тобою ось Я, і на тебе ніхто не накинеться, щоб тобі заподіяти зло, — бо Я маю в цíм місті багато людей“. 11 І позостався він рíк і шість місяців, навчаючи в них Слóва Божого. 12 А коли Галліон був в Ахáї проkóнсулом, то проти Павла однодушно повстали юdéї, і на суд привелí його, 13 кажучи: „Цей людей намовляє, щоб Богові честь віддавали незгíдно з Закóном!“ 14 Як Павло ж хотів ýста відкрити, сказав Галліон до юdéїв: „О юdéї, якби сталася кривда яка, або злий учинок, то я б справедливо вас вислухав. 15 Та коли спíр іде про слово та імéння й Закóн ваш, то самí долядайте, — я суддею цього бути не хочу“. 16 І прогнав їх від сýду. 17 Тодí всі схопили Состéна, начальника над синагогою, та й перед судом його били. Галліон же на те зовсíм не зважав. 18 А Павлó, перебувши доволі ще днів, погрощаючись з братами, і поплýнув у Сýрію, і з ним Прискýлла й Акýла; він у Кенхréях обстріг собі голову, бо обтніцю дав був. 19 І прибув він в Еféс, і там їх позоставив, а сам у синагогу ввішов і розмовляв із юdéями.

20 Як просили ж його довший час позостатися в них, то він не згодився, **21** але попрощався й сказав: „Знов вернуся до вас, коли буде на те воля Божа!“¹ І відплив із Ефесу. **22** І, побувши в Кесарії, він піднявся, і, привіт склавши Церкви, відбув в Антіохію. **23** І, пробувши там деякий час, він вибрався в подорож знову, за порýдком проходячи через країну галáтську та Фрíго, та всіх учнів зміцняючи. **24** Один же юдей, на ім'я Аполлóс, родом з Олександрії, красномóвець та сильний в Писанні, прибув до Ефесу. **25** Він був навчений дороги Господньої, і, палáючи духом, промовляв і про Господа пильно навчав, знаючи тільки Іванове хріщення. **26** І він сміливо став промовляти в синагозі. Як Акýла й Прискýлла почули його, то його прийняли, і докладніш розповій йому про дорогу Господню. **27** А коли він схотів перейти до Ахáї, брати написали до учнів, нагадуючи, щоб його прийняли. А прибувши, помагав він багато тим, хто ввірував благодáттю, **28** бо він переконував пильно юдеїв, Писанням прилюдно довбáчи, що Ісус — то Христос.

19 І сталося, що коли Аполлóс перебував у Корýнті, то Павло, перешовши горішні країни, прибув до Ефесу, і деяких учнів знайшов, **2** та й спитав їх: „Чи ви Духа Святого одержали, як увірували?“² А вони відказали йому: „Та ми навіть не чули, чи є Дух Святий!“ **3** І він запитав: „Тож у щó ви хрестились?“³ Вони ж відказали: В Іванове хріщення“. **4** І промовив Павло: „Таж Іван хрестив хріщенням на покаяння, говорячи лóдям, щоб вірили в Того, Хто прийде по ньому, цéбто в Ісуса“. **5** Як почули ж⁴, то хрестились вони в ім'я Господа Ісуса. **6** А коли Павло руки на них поклáв, то зйшов на них Дух Святий, — і різними мовами стали вони промовляти та пророкувати! **7** А всіх їх булó чоловіка з дванáдцять. **8** А до синагоги ввійшовши, промовляв він відважно, три місяці про Боже Царство навчаючи та переконуючи. **9** А коли опиралися дехто й не вірували, і дорогу Господню лихослóвили перед нарóдом, то він їх покинув і виділив учнів, і щодня проповідував у школі одного Тирáна. **10** Це ж два роки продовжувалось, так що всі, хто замешкував в Азїї, юдеї та гéллени, слухали слово про Господа. **11** І Бог чуда чинив надзвичайні руками Павловими, **12** так що навіть

хусткíй поясí з його тіла принoсили хворим, — і хвороби їх кидали, і дóхи лукаві вихóдили з них. **13** Дехто ж із мандрівних ворожбítів юдейських зачали закликати Ім'я Господа Ісуса над тими, хто мав злих духів, проказуючи: Заклинаємо вас Ісусом, Якого Павлó проповідує!“ **14** Це ж робили якісь сім синів юдейського первосвященника Скéви. **15** Відпові же злий дух і сказав їм: „Я знаю Ісуса, і знаю Павла, а ви хто такі?“ **16** І скóчив на них чоловíк, що в ньому злий дух був, і, перемігши обох, подúжав їх так, що втекли вони з дому нагí та порáнені. **17** І це стало відомé юдеям та гéлленам, усім, що в Ефесі замешкують, — і бóстрах напав на всіх їх, і слáвилося Ім'я Господа Ісуса. **18** І багато-хто з тих, що ввірували, прихóдили, визнаваючи та відкриваючи вчинки свої. **19** І багато-хто з тих, що займалися чáрами, позnосили книги свої та й перед усімá попалили. І злічили цінú їх, і вийшло на срібло п'ятдесят тисяч драхм. **20** Так могуче росло та зміцнялося Вожеє Слово! **21** А як спóвнилось це, Павло в Дусі задумав перейти Македонію та Ахаю, та й удались у Єрусалим, говорячи: „Як побуду я там, то треба мені й Рим побачити“. **22** Тож він послав у Македонію двох із тих, що служили йому, Тимофíя й Ерасту, а сам позостався якийсь час ув Азїї. **23** І рóзрух чималий був стався там чáсу того за Господню дорогу. **24** Бо один золотáр, Дмитро на ім'я, що робив сріблýні Артемíдині храмки, та ремісникам заробіток чималий давав, **25** згромадив він їх і ще інших подібних робітників, та й промовив: „Ви знаєте, мужі, що з цього ремесла заробіток ми маємо. **26** І ви бачите й чуєте, що не тільки в Ефесі, але мало не в усій Азїї — цей Павло збаламýтив і відвернув багатéнно нарóду, говорячи, нíби то не боги, що руками порóблени. **27** І не тільки оце нам загрожує, що прийде зайняття в упадок, а й храм богині великої Артемíди в нíщó зарахується, і буде зруйнована й вéлич тíєї, що шанує її ціла Азія та цíлий світ“. **28** Почувши ж оце, вони перепóвнились гнівом, та й стали кричати, говорячи: „Артемíда ефéська велика!“ **29** І місто напóвнилось зáкотом. І кинулися однодушно до видóвища, схопивши Павлових супутників — Гая та Аристáрха, македонян. **30** Як Павло ж хотів у нарóд увійти, то учні його не пустили. **31** Також дехто з азíйських начальників,

що були йому прýятelí, послали до нього й просили, щоб він не вдавáвсь на видóвище. 32 I кожен що інше кричав, бо збори бурхлýві були, і багатéнno з них навіть не знали, чого ради зібралися. 33 A з нарódu взяли Олександра, бо юдéй його висували. I Олексáндер дав знака рукою, і хотів вýправдатися перед нарódom. 34 A коли розпíзнали, що юdéянin віn, то злилися всí в один голос, і годин зо двí гукали: „Артемíда еfесъка велика!“ 35 A як писар міський заспокóїv нарód, то промовив: „Мужі eфесъкі, яка ж то людýна не знае, що місто Ефес — то храмóвий доглýдач Арtemídi великої й її образу, упалого з неба? 36 Коли ж цьому перечити не можна, то потрібно вам бути спокíйними, і не робіти необачно нічого. 37 A ви ж привелí цих людей, що анí святокрадцí, анí вашої богині не зневáжili. 38 Отож, як Дмитро та його ремісники мають справу на кóго, то суди с на ринку й проконсули, — один бдного хай позивають. 39 A коли чогось іншого допомінаетесь, то те вирішиться на закónnіm зібрánni. 40 Bo ось є небезпека, що нас за сьогоднішній рózruх оскаржити можуть, і немає жáдної причини, якою могли б вýправдати це зборище“. 41 I, промовивши це, розпустив віn громаду.

20 A як зáкoлот стих, то Павло скликав учнів, і, потішивши та попрощавшиc із ними, вибрався йти в Македонію. 2 Перейшовши ж тí стóрони та підбáдьбривши їх довгим словом, прибув до Геллáди, 3 і прожив там три місяці. A як віn захотів був відплинути в Сýрію, то змову на нього вчинили юdéї, тому віn узяв думку вертатись через Македонію. 4 Rásom із ним пíшов Сóпатер Пíppr із Верїї, Аристарх та Секунд із Солýні, і Гай дерв'яни́n, і Тимофíй, а з азíйців — Тýхик та Трохим. 5 Вони відбули наперéд, і нас дожидали в Троаді. 6 A mi відпливlý із Филипíв по святах Опрísnokіv, і прибули днів за p'ять у Троаду до них, де сім день прожилý. 7 A дня першого в тижні, як учні зібралися на ламáння хлíba, Павло мав промову до них, бо вранці збираvся відбути, і затягнув свое слово до пívnoci. 8 A в горнici, де зібралися mi, було багато свítel. 9 Юнак же один, Евтíх на iм'я, сидів на вíkni. Його обгорнув міцний сон, бо задовго Павло промовляв, і віn сонний хитнúvся, і додолу упав із

третього поверху, — і пíднялý його мертвого. 10 Зійшов же Павло та до нього припав, і, обнявши його, проказав: „Заспокойтесь, бо душа його в ньюму!“ 11 A вернувшись, віn хлíb переломив і спожив, і бéсіду довго точив, — аж до дóсвітку, потім віdbuv. 12 A хлопця живим привелý, — і зраділи немало. 13 A mi наперед пíшли до корабля, та в Acc попливlý, щоб звідти забрати Павла, — бо віn так ізвеліv, сам бажаючи пíшки пíти. 14 A коли віn із нами зíйшовся в Acci, mi взяли його та прибули в Mítilenu. 15 I, відплинувши звідти, mi назавтра пристали навпрóti Хíosu, а другого дня припливlý до Самósu, наступного ж mi прибули до Мíletu. 16 Bo Павло захотів поминутi Еfés, щоб йому не барýтisя в Azíi, bo віn квápivся, коли буде можливе, бути в Єrusalimí на день P'ятдесятниці. 17 A з Míletu послав до Еfесу, і приклíкав пресвіterів Церкви. 18 I, як до нього вони прибули, віn промовив до них: „Ви знаєте, як із первого дня, відкoli прибuv в Azíio, я з вами ввесь час перебувáv, 19 і служив Господévi з усíeю покорою, і з рясníми слízmy та напáстями, що спítkali мене від юdéjської змови, 20 як нічого корýсного я не минув, щоб його вам звістити й навчitи вас прилюдно і в domáx. 21 I я свídchiv юdeям та гéllenam, щоб вони перед Богом покаялись, та ввíruvali в Господа нашого Icusa Christa. 22 I ось тепер, побуджений Духом, подаóсь я в Єrusalim, не віdaючи, що там трапитись мае менi, 23 тільки Дух Святий в кожному міstí засвídchuе, кажучи, що kайдáni та муки чекают мене. 24 Ale я ní про що не турбуюсь, і свого життя не вважаю для себе цínnim, аbi no скінчýti дорógu свою та служínnia, яke я одéржав віd Господа Icusa, — щоб засвídchiti Єvángelejo благодáti Божої. 25 I ось я знаю тепер, що обличчя могó більш не будете бачити всí vi, míж якими ходив я, проповídуючи Царство Боже. 26 Тому дня сьогоднішнього вам свídkúю, що я чистий віd кровí всíx, 27 bo я не вхильяvсь об'являти вам усю волю Божу! 28 Пильнуйте себе та всíe отári, в якій Святий Дух вас поставив еpískopami, щоб пасти Церкву Божу, яку власною кров'ю набув Bіn. 29 Bo я знаю, що як я віdíydý, то ввídуть між вас вовки люти, що отári щадити не бýдуть. 30 Iz вас самих навіть мужі постануть, що будуть казати перекrúчене, аbi tílky учніv тяgnúti за собою.

31 Тому ти пильнуйте, пам'ятаючи, що я кожного з вас день і ніч безперестань навчав зо слізьмі ось три роки. **32** А тепер доручаю вас Богові та слову благодаті Його, Який має силу будувати та дати спадщину, серед усіх освячених. **33** Ні срібла, ані золота, ні одежі чиєсь я не побажав. **34** Самі знаєте, що ці руки мої послужили потребам моїм та отих, хто був зо мною. **35** Я вам усе показав, що, працюючи так, треба поміч давати слабим, та пам'ятати слова Господа Ісуса, бо Він Сам проказав: „Блаженніше давати, ніж брати!“ **36** Проказавши ж оце, він навколошки впав, та й із ними всім помолився. **37** І знявсь між усіма плач великий, і вони припадали на Павлову шию, і його цілували. **38** А найтяжче вони сумували з-за слова, яке він прорік, що не бачитимуть більш обличчя його. І вони провели його до корабля.

21 А як ми розлучилися з ними й відплінули, то дорогою прόстою в Кос прибули, а другого дня до Родосу, а звідти в Патару. **2** І знайшли корабля, що плив у Фінікію, увійшли та й поплінули. **3** А коли показався нам Кіпр, ми лишили лівобруч його та й попливли в Сирію. І пристали ми в Тирі, бо там корабель вантажа мав скласти. **4** І, учнів знайшовши, перебули тут сім день. Вони через Духа казали Павлові, щоб до Єрусалиму не йшов. **5** І, як дні побути скінчилася, то ми вийшли й пішли, а всі нас проводили з дружинами й дітьми аж за місто. І, ставши навколошки, помолились на березі. **6** І, попрощавшись один із одним, ми ввійшли в корабель, а вони повернулись додому. **7** А ми, закінчивши від Тиру плавбӯ, пристали до Птолемаїди, і, братів привітавши, один день перебули в них. **8** А назавтра в дорогу ми вибралися, і прийшли в Кесарію. І ввійшли до господи благовісника Пилипа, одного з семи, і позосталися в нього. **9** Він мав чотири панні дочки, що пророкували. **10** І коли ми багато днів у них застались, то прибув із Йudeї якийсь пророк, Агав на ім'я. **11** І прийшов він до нас, і взяв пояса Павлового, та й зв'язав свої руки та ноги й сказав: „Дух Святий так звіщає: Отак зв'яжути в Єрусалимі юдеї того мужа, що цей пояс його, і видадуть в руки поган“... **12** Як почули ж оце, то благали ми та тамтешні Павла, щоб до Єрусалиму не йшов. **13** А Павло відповів: „Що

робите ви, плачучий та серце мені розриваючи? Бо за Ім'я Господа Ісуса я готовий не тільки зв'язаним бути, а й померти в Єрусалимі!“ **14** І не могли ми його вмовити, і замовкли, сказавши: „Нехай діється Божа воля!“ **15** А після оцих днів приготувались ми, та до Єрусалиму вирушили. **16** А з нами пішли й деякі учні із Кесарії, ведучі якогось кіпряніна Мнасона, давнього учня, що ми в нього спинитися мали. **17** А коли ми прийшли в Єрусалим, то братій прийняли нас гостинно. **18** А другого дня Павло з нами подався до Якова. І всі старші посходились. **19** Поздоровивши ж іх, розповів він докладно, що Бог через служіння його вчинив між поганами. **20** Як вони ж це почули, то славили Бога, а до нього промовили: „Бачиш, брате, скільки тисяч серед юдеїв увірвало, і всі вони — ревні оборонці Закону! **21** Вони ж чули про тебе, ніби ти всіх юдеїв, що живуть між поганами, навчаєш відстулення від Мойсея, говорячи, щоб дітей не обріували й не тримались звичаїв. **22** Що ж почати? Люд збереться напевно, бо почують, що прибув ти. **23** Отже, зроби це, що порадимо тобі. Ми маємо чотирьох мужів, що обітницю склали на себе. **24** Візьми іх, та й із ними очисться, і видатки за них заплати, щоб постригли їм голови. І пізнають усі, що неправда про тебе ім сказане, та й що сам ти Закона пильнуєш. **25** А про тих із поган, що ввірвали, ми писали, розсудивши, щоб вони береглися від ідолських жертв та крові й задушених, та від блуду“. **26** Тоді взяв Павло мужів отих, і назавтра очистився з ними, і ввійшов у храм, і звістив про віконання днів очищення, так, аж за кожного з них була жертва принесена. **27** А коли ті сім день закінчиться мали, то азійські юдеї, як побачили в храмі його, підбурigli ввесь народ, та руки на нього наклали, **28** кричачі: „Ізраїльські мужі, рятуйте! Це людина ота, що проти народу Й Закону та місця цього всіх усюди навчає! А до того у храм упровадив і геленів, — і занечистив це місце святе!“ **29** Бо перед тим вони бачили в місті з ним разом Трохима ефесянина, і гадали про нього, що Павло то його ввів у храм. **30** І порушилося ціле місто, і повстало збіговисько люду. І, схопивши Павла, потягли його поза храм, а двері негайно зачинено. **31** Як хотіли ж забити його, то вістка дostaлась до полкового тисяцього, що ввесь Єрусалим збунтувався! **32** І він зараз

узяв вояків та сотників, і подався до них. А вони, як угляділи тисяцького й вояків, то бити Павла перестали. **33** Приступив тоді тисяцький, та й ухопій його, і двома ланцюгами зв'язати звелів, і допитувати став: хто такий він і що він зробив? **34** Але кожен що інше викриував у натовпі, і, не мігши довідатись певного через зáкот, він звелів відпровадити його до фортеці. **35** А коли він до сходів прийшов, то трапилося, що мусіли нéсти його вояки із-за нáтовпу людського, **36** бо бézlích народу йшла слíдкома та кричала: „Геть із ним!“ **37** А коли Павло вхóдив до фортеці, то тисяцького посліпався: „Чи можна мені щось сказати тобі?“ А той відкazав: „То ти вмієш по-грецькому? **38** Чи не той ти єгíптянин, що перед цими днями призвів був до бунту, і вíпровадив до пустині чотири тисячі потасемних убíйників?“ **39** А Павло відkazav: „Я юdéянин із Táрсу, громадýнин віdомого міста в Kíліkíї. Blагаю тебе, — дозволь мені до нарóду промовити!“ **40** А коли той дозволив, то Павло став на сходах, і дав знака рукою нарóдові. А як тиша велика настала, промовив єврейською мовою, káжучи:

22 „Мужі-браття й батьки! Послухайте ось тепер вíправdánnia моого перед вами!“ **2** Як зачули ж вони, що до них він говорить єврейською мовою, тотиша ще більша настала. А він промовляв: **3** „Я юdéянин, що родився в kílíkíjskому Tárci, а вíхований у цím místí, у níг Гамалíla dокладно навчений Закónu отців; горlíвець я Божий, як і всí vi сьогодні. **4** Переслíдував я аж до смерті цю путь, і v'язав, і до v'язnici вкидав чоловíkіv і жíнok, **5** як засvіdчить про мене первосвященик та вся старšína. Я від них був узяв навíть листí на братів, і píшов до Dámásku, щоб tamtéshníh зv'язati й прívesti до Èrusalimu na karu. **6** I сталося, як у dorozí я був, i наблизíavсь do Dámasku opívdňa, то ось мене нагло осяяло svítlo velike z neba! **7** I я повалився na zemлю, i голос почув, що мені говорив: „Savle, Savle, — chomý ti Mené pereslíduesh?“ **8** A я запитав: „Xto Ti, Gospodi?“ A vín mení vídkazav: „Ja Icús Nazarjánin, що Його pereslíduesh ty“. **9** A tí, що zo mnoju bulí, pravda, bachiili svítlo, ale ne pochuili voni togo golosu, що mení говорив. **10** A я запитав: „Щó ja, Gospodi, maю róbiti?“ Gospodъ же do mené promoviv: „Ustavaj ta j iди do Dámasku, a tam tobí skajutъ pro vse, щo

tobi priznačeno róbiti“. **11** A víd jaсnosti svítla того невидíouмim я stav. I prisutnì zo mnoju za ruku мене повелí, i do Dámasku pribyv я. **12** A один муж Anániy, u Zakóni побожний, що добре svídóctvo про nygo daютъ usí юdei в Dámasku, **13** do мене приbyv, i, stavshy, promoviv mení: „Savle brate, — stanъ viđóshy!“ I я hvíl tíeї побачив його. **14** I oзвавъs vín do мене: „Boг otcív наших viбравъs tebe, щобъs ti volu Boгo зrozumív, i щобъs bachiivs ti Prawednika, i pochuivs голos iz ust Boгo. **15** Bo бúdesh ti svídokom Boгу перед usíma людьmí pro ote, що ti bachiivs ta chuv! **16** A тепер чого gaëshs? Ustavaj й oxristisya, i obmij gríhi svoї, priklíkavshy ïmenya Boгo!“ **17** Iсталось, як вернуvsya я в Èrusalim, i molivsya u xrami, to в захóplennia vnap я, **18** i побачив Boгo, що do мене сказав: „Pospíshi, i pidi xutčií z Èrusalimu, bo ne priymutъ svídóctva tvórgo pro Mené“. **19** A я vídkazav: „Samí voni, Gospodi, знаютъ, що я do v'язnicy sadowivt ta biv po sinagogah otiх, who víruvav u Tebe. **20** A коли лилась кров Tvórgo svídka Stepana, to sam я stoyav ta vbiivstvo його poхvaliy, i одежу vbiivciv його storожív“. **21** Aле Vín do мене promoviv: „Idi, bo pošlo Jeдалекo тебе, — do pogán!“ **22** I aж до слова цíogo його слухали. Aж ось pídnéslis voni голос svíj, gukauchi: „Gеть takogo z zemlì, bo жiti Boгу ne godítsya!“ **23** I як voni vereschali, i одежу shpurlyáli, i kidaali poroh u povítrja, **24** to зvelí tisyačkyj u fortecjo його vídvestí, i зvelí bichuványm його dopitati, щob довídati, z якої причини na nygo voni tak kričali. **25** I як його roztäglí dla remínnih bichív, to Pавlo skazav сотниковi, щo stoyav: „Xiba bichuváti dозвoleno vam gromadjanina rímskogo ta ще й nезасúdženого?“ **26** Якже сотник це почув, то подався do tisyačkyj, i завídómiv, говоряchi: „Щó хочеш róbiti? Boж rýmljanin cíej chlovík!“ **27** Pídiysho тоді tisyačkyj, ta й поспіtavся його: „Skajki mení, chi ti rýmljanin?“ A vín: „Tak!“ vídkazav. **28** Bídpoiv na te tisyačkyj: „Za veliiki gróshi gromadjanstvo oce je nabuv“. A Pавlo vídkazav: „A я в ním i rodivsya!“ **29** I vídstuپili negajno víd nygo otí, що хотіli dopituvati його. I zlykavся tisyačkyj, dovídavshy, що той rýmljanin, i що vín izv'язav був його. **30** A другого dňa, bájavshy dovídati правdi, u chomý юdei його oskarjáotъ, vín zvílñivs його ta зvelí, щобъ

зібралися первосвященики та ввесь синедріон. І він вивів Павла, і поставив його перед ними.

23 I вп'явся очима Павло на той синедріон і промовив: „Мужі-браття, я аж по сьогоднішній день жив для Бога всім добрим сумлінням!“ 2 Але первосвященик Ананій звелів тим, що стояли при ньому, щоб били його по устах. 3 Тоді промовив до нього Павло: „Тебе битиме Бог, ти стіно побілена... Ти ж сидиш, щоб судити мене за Законом, а наказуєш бити мене проти Закону?“ 4 А присутні сказали: „То ти Божому первосвященикові лихослобиши?“ 5 I промовив Павло: „Не знат я, брати, що то первосвященик. Бо написано: На начальника люду твого не лихослоб!“. 6 I Павло, спостерігши, що частина одна — саддукеї, а друга — фарисеї, покликнув у синедріоні: „Мужі-браття, — я фарисей, і син фарисея. За надію на воскресіння мертвих мене судять!“ 7 Якже він це промовив, колотніча постала поміж саддукеями та фарисеями, — і розділілась юрба. 8 Саддукеї бо тврдять, що немає воскресіння, ані ангела, ані духа, фарисеї ж оце визнають. 9 I галас великий зчинився. А деякі книжники, із фарисейської групи, уставши, почали сперечатися, кажучи: „У чоловікові цьому ми жодного ліха не знаходимо! А коли промовляв Дух до нього, чи ангол, не противмося Богові!“ 10 A коли колотніча велика зчинилася, то тисяцький, боячись, щоб Павла не роздерли, звелів воякам увійти та забрати його з-поміж них, і відвёсти в фортецю. 11 A наступної ночі став Господь перед ним і промовив: „Будь бадьорий! Бо як в Єрусалимі про Мене ти свідчив, так треба тобі свідкувати й у Римі!“ 12 A коли настав день, то дехто з юдеїв зібралися, та клятву склали, говорячи, що ні їсти, ні пити не будуть, аж доки Павла не заб'ють! 13 A тих, що закляття таке поклали, було більш сорока. 14 I вони приступили до первосвящеників та старших і сказали: „Ми клятву склали нічого не їсти, аж поки заб'емо Павла! 15 Отож разом із синедріоном передайте тисяцькому, щоб до вас він привів його, ніби хочете ви докладніше розіznати про нього. А ми, перше ніж він наблизиться, готові забити його!“ 16 Як зачув же сестрінець Павлів про цю змову, то прибув, і ввійшов у фортецю, і Павла завідомив. 17 Павло ж зараз покликав одногід сотників, та й

сказав: „Цього юнака запровадь до тисяцького, бо він має йому щось сказати“. 18 Той же взяв його, та й запровадив до тисяцького та сказав: „Павло в'язень покликав мене, і просив запровадити до тебе цього юнака, що має тобі щось сказати“. 19 I взяв тисяцький того за руку, і набік відвів і спітав: „Що ти маєш звістити мені?“ 20 A той розповів: „Змову склали юдеї, — просити тебе, щоб ти завтра до синедріону Павла приведеш, ніби хочуть вони докладніше розізнати про нього. 21 Отож, не послухайся їх, бо чигає на нього їх більш сорока чоловіка, що клятву склали ні їсти, ні пити, аж доки його не заб'ють. I тепер он готові вони, і чекають твого приречення“. 22 Тоді тисяцький відпустив юнака, наказавши йому — „не розповідати ані одному, що мені ти це віявив.“ 23 I він заклікав якихось двох із сотників, і наказав: „Пришикуйте на третю годину вночі дві сотні вояків, щоб іти до Кесарії, і кіннотників сімдесят, та дві сотні стрільців. 24 Приготуйте також в'ючаків і Павла посадіть, і здоровим його проведіть до намісника Фелікса. 25 I листа написав він такого ось змісту: 26 „Клавдій Лісій намісникові вседостойному Феліксу — поздоровлення! 27 Цього мужа, що його юдеї скопили були та хотіли забити, урятував я, із вояками прийшовши, довідавши, що він римлянин. 28 I хотів я довідатися про причину, що за неї його оскаржали, та й привів був його до їхнього синедріону. 29 Я знайшов, що його винуватять у спірних речах їхнього Закону, і що провини не має він жадної, вартої смерті або ланцюгів. 30 Як донесли ж мені про ту змову, що юдеї вчинили на мужа цього, я зараз до тебе його відіслав, наказавши також позивальникам, щоб перед тобою сказали, що мають на нього. Будь здоровий!“ 31 Отож вояки, як наказано їм, забрали Павла, і вночі попровадили в Антипатриду. 32 A другого дня, полишивши кіннотчиків, щоб ішли з ним, у фортецю вони повернулись. 33 A ті прибули в Кесарію, і, листа передавши намісникові, поставили також Павла перед ним. 34 Намісник листа прочитав і спітав, із якого він краю. А довідавшись, що з Кілкії, промовив: 35 „Я тебе переслухаю, як прийдуть і твої позивальники“. I звелів стерегти його в Іродовому Преторії.

24 А по п'яти днях прибув первосвященик Ананій з якимсь старшим, та з промовцем якимсь Тертилом, що перед намісником скáжилися на Павла. 2 Коли ж він був покликаний, то Тертил оскаржати зачав, промовляючи: „Через тебе великий мир маємо ми, і для нарóду цього добрі речі впроваджено через дбайливість твою, — 3 це ми зáвжди і скрізь визнаємо з подякою широю, вседостойний наш Фéлікс! 4 Та щоб довго тебе не турбувати, то благаю тебе, щоб ти коротко вислухав нас зо своєї ласкавости. 5 Ми переконалися, що цей чоловік — то зарáза, і що він колотнечу викликує між усіма юдеями в цíому світі, і що він провідник Назорейської ересі. 6 Він відважився навіть збезчестити храм, і його ми схопили були, і судити хотіли за нашим Законом. 7 Але тисяцький Лісій прибув, і з великим насильством видер його з наших рук, 8 а його винувáльникам звелів йти до тебе. Ти сам зможеш від нього, розпитавши, дізнатись про все, у чому його ми винуємо“. 9 Юдеї також приолучились до того, говорячи, що то так. 10 І як намісник дав знака йому говорити, то Павло відповів: „Я знаю, що від літ багатьох ти суддя для нарóду цього, — тому буду сміліш боронитись. 11 Ти можеш довідатися, що нема більш дванадцять день, як прийшов я до Єрусалиму вклонитися. 12 І вони ані в храмі, ані в синагогах, ні в місті мене не здібали, щоб я з ким спречався, або колотнечу в нарóді здіймав. 13 І не можуть вони довéсти тобі того, у чому тепер оскаржáють мене. 14 Але признаюсь тобі, що в дорозі оцій, яку звуть вони ерессю, я Богові отців служу так, що вірю всьому, що в Законі й у Пророків написане. 15 І маю надію я в Бозі, — чого й самі вони сподіáються, — що настане воскресіння праведних і неправедних. 16 І я пильно дбáю про те, щоб зáвсіди мати сумління невинне, щодо Бога й людей. 17 А по довгих роках я прибув, щоб подати моєму нарóдові мілостиню та прýноси. 18 Ось при цьому знайшли мене дехто з юдеїв азійських очищеної в храмі, а не з нáтовпом чи з колотнечею. 19 Ім належало б ось перед тебе прибути й казати, коли мають вони що на мене. 20 Або самі ці нехай скажуть, чи якусь неправду знайшли на мені, як я в синедріоні стояв, 21 крім отого єдиного виразу, що я його крикнув, стоячі серед них: „За воскресіння мертвих приймаю від вас суд сьогодні!“ 22 Але Фéлікс, дуже добре дорогу цю зnavши, відрóчив їм справу, говорячи: „Розсуджú вашу справу, коли тисяцький Лісій прибúде“. 23 І він сотникові наказав сторожити Павлá, але мати полегшу, і не боронити ніkomу з близьких його, щоб служили йому. 24 А по декількох днях прийшов Фéлікс із дружиною своєю Друzіллою, що була юдéянка, і покликав Павла, та слухав від нього про віру в Ісуса Христа. 25 І як розповідав він про праведність, і про здергливість, та про майбутній суд, то Фéлікс страх обгорнув, і він відповів: „Тепер іди собі, відповідного ж часу покличу тебе!“ 26 Разом із тим і сподіáвся він, що дасть Павло грошей йому, тому й часто його приклíкáв і розмову з ним вів. 27 Як минуло ж два роки, то Фéлікс одержав наступника, — Порція Фéста. А Фелíкс бажав догоditи юдеям, — і в'язниці Павлá залишив.

25 А коли прибув Фест до свого намісництва, то він по трьох днях відішов із Кесарії до Єрусалиму. 2 І поскаржилися йому на Павла первосвященики та головніші з юдеїв, і благали його, з іні мілості просили для нього, щоб до Єрусалиму його припровадив, — вони змову вчинили, щоб смерть заподіяти йому по дорозі. 4 А Фест відповів, що Павла стережуть у Кесарії, і він сам незабáром туди подаéться. 5 „Отже, — сказав він, — хто спроможен із вас, нехай ті виrushають разом зо мною, і коли є неправда яка в чоловíкові цьому, нехай оскаржáють його“. 6 І, пробувши в них днів не більше як вісім чи десять, він повернувся до Кесарії. А другого дня він засів на суддевім сидінні, і звелів, щоб привéсти Павла. 7 Як його ж привелí, то стали навколо юдеї, що поприходили з Єрусалиму, і Павлу закидали багато тяжкіх винувачень, що їх не могли довéсти, 8 бо Павло боронився: „Я не провинився ні в чім ані проти Закону юдейського, ані против храму, ані супроти кéсарай“. 9 Тоді Фест, що бажав догоditи юдеям, промовив Павлові на відповідь: „Чи ти хочеш до Єрусалиму піти, і там суд прийняти від мене про це?“ 10 Та Павло відкazав: „Я стою перед судом кéсаrevim, де належить мені суд прийняття. Юдеїв нíчим я не скрýвdiv, як і ти дуже добре тे знаєш. 11 Бо коли допустився я кривди, або гідne смерти вчинив що, то не відмовляюся вмерти. Як

нема ж нічого того, у чім вони винуватять мене, то не може ніхто мене видати їм. Відкликаюсь до кесаря!“ 12 Тоді Фест, побалакавши з радою, відповідь дав: „Ти відклікався до кесаря, — до кесаря підеш!“ 13 Як минуло ж днів кілька, цар Агріппа Й Верніка приїхали до Кесарії, щоб Феста вітати. 14 А що там багато днів вони пробули, то Фест віклав справу Павлову цареві й промовив: „Є один чоловік — від Фелікса лишений в'язень, 15 на якого, як в Єрусалимі я був, первосвященики й старші юдейські принесли скаргу, домагаючись його осуду. 16 Я їм відповів, що римляни не мають звичаю людіну якусь видавати на згубу, поки пізваний перед собою не матиме обвинувачів, і не буде йому дано можности для оборони від закидів. 17 І як зійшлися вони тут, то я, зволікання не роблячи жодного, сів наступного дня на сидіння суддіве, і звелів привести цього мужа. 18 І винувальники стали круг нього, проте не вказали вини ані жодної з тих, яких я сподівався. 19 Та мали вони проти нього якісь суперечки про власне своє марновірство, і про якогось Ісуса померлого, про Якого Павло твердив, що живий Він. 20 І був непевний у цьому змаганні й спитав, чи не хоче піти він до Єрусалиму, і там суд прийняти про це? 21 Через те ж, що Павло заявив, щоб залишений був він на кесарів рóзсуд, я звелів сторожити його, аж поки його не відправлю до кесаря“. 22 А Агріппа промовив до Феста: „Хотів би і я цього мýжа послухати!“ „Узавтра — сказав той — почуєш його“. 23 А назавтра Агріппа Й Верніка прийшли з превеликою пишнотою, і на залю судової ввійшли разом з тисяцькими та значнішими мýжами міста. І як Фест наказав, то Павло був привéдений. 24 І сказав до них Фест: „О цáрю Агрíппo, та з нами присутні всi мýж! Ви бачите того, що за нього ввесь люд юдейський мені докучав в Єрусалимі та тут, кричачí, що йому не повинно більш жити. 25 Я ж дізнавсь, що нічого, бáртого смерти, він не вчинив; а що сам він відкликався до Августа, розсудив я послати його. 26 Нічого не маю я певного, що міг би про нього писати до пана. Тому я припровадив його перед вас, а найбільш перед тебе, цáрю Агрíппo, щоб після переслухання мав що писати. 27 Бо здається мені нерозвáжливим ув'язненого посилати, і не означити обвинувáчень на нього“.

26 А Агріппа сказав до Павла: „Дозволяємо тобі говорити про себе самого“. Павло тоді простягнув руку, і промовив у своїй обороні: 2 „О цáрю Агрíппo! Уважаю себе за щасливого, що сьогодні я перед тобою боронитися маю з усього, у чім мене винуватять юдеї, з особливо ж тому, що ти знаєш усі юдейські звичаї та суперéчки. Тому я прошú мене вислухати терпляче. 4 А життя моє змáлку, що спочáтку точилося в Єрусалимі серед нарóду моого, знають усі юдеї, 5 які відають здáвна мене, аби тільки схотіли засвідчити, — що я жив фарисеем за найдокладнішою сектою нашої вíри. 6 І тепер я стою отут сúджений за надію обітницí, що Бог дав її нашим отцям, 7 а її виконáння чекають побачити наши дванадцять племен, слúжачи Богові безперестанно вдень та вночі. За цю надію, о цáрю, мене винуватять юдеї! 8 Чому ви вважаєте за неймовíрне, що Бог воскрешає померлих? 9 Правда, дýмав був я, що мені належить чинити багато ворожого проти Ймення Ісуса Назарянíна, 10 що я в Єрусалимі й робив, і багато кого зо святих до в'язниць я замкнув, як отримав був вláду від первосвящеників; а як їх убивали, я голос давав проти них. 11 І часто по всіх синагогах караючи їх, до богозневаги примушував я, а лютуючи вéльми на них, переслідував їх навіть по закордонних містах. 12 Коли в цих справах я йшов до Дамаску зо вláдою та припору́ченням первосвящеників, 13 то опíвдні, о цáрю, на дорозі побачив я світло із неба, ясніше від світlosti сонця, що осяяло мене та тих, хто разом зо мною йшов! 14 І як ми всі повалились на землю, я голос почув, що мені говорив єврейською мовою: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш? Трудно тобі бити ногою колючку!“ 15 А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він відкazав: „Я Ісус, що Його переслідуєш ти. 16 Але підвiedіся, і стань на ноги свої. Бо на те Я з'явився тобі, щоб тебе вчинити слугою та свíдком того, що ти бачив та що Я відкрию тобі. 17 Визволяю тебе від твого нарódu та від поган, до яких Я тебе посилаю, — 18 відкрити їм очі, щоб вони навернúлись від тéмряви в світло та від сатанíної вláди до Бога, щоб вірою в Мене отримати їм дарувáння грíхів і наслíддя з освяченими“. 19 Через це я, о цáрю Агрíппo, не був супротивний видінню небесному, 20 але мéшканцям перше Дамаску, потім Єрусалиму й усякого краю юдейського

та поганам я проповідував, щоб покаялися й навернúлись до Бога, і чинили діла, гідні покаяння. **21** Чез це юдеї в святині скопили мене та й хотіли роздерти. **22** Але, поміч від Бога одержавши, я стою аж до дня сьогоднішнього та свідкую малому й великому, нічого не розповідаючи, окрім того, що сказали Пророки Й Мойсей, що статися має, — **23** що має Христос постраждати, що Він, як перший воскреснувши з мертвих, проповідувати буде світло народові й поганам!“ **24** Коли ж він боронився отак, то Фест проказав гучним голосом: „Дурієш ти, Павле! Велика наука доводить тебе до нерозуму!“ **25** А Павло: „Не дурію — сказав, — о Фесте достойний, але провіщаю слова правди та широго розуму. **26** Цар бо знає про це, — до нього з відвагою я й промовляю. Бо не гадаю я, щоб із цього щобудь сковáлось від нього, — бо не в закутку діялось це. **27** Чи віруеш, цáрю Агрíппо, Пророкам? Я знаю, що віруеш“. **28** Агрíппа ж Павлові: „Ти малоощо не намовляєш мене, щоб я став християніном“. **29** А Павло: „Благав би я Бога, щоб чи мало, чи багато, — не тільки но ти, але й усі, хто чує сьогодні мене, зробились такими, як і я, крім оцих ланцюгів“. **30** І встав цар та намісник, і Верніка та ті, хто з ними сидів. **31** І нáбік вони відійшли, і розмовляли один до одного й казали: „Нічого, вárтого смерти або ланцюгів, чоловíк цей не робить!“ **32** Агрíппа ж до Феста сказав: „Міг би бути відпущений цей чоловíк, якби не відкликавсь був до кéсаря“

27 А коли постановлено, щоб відплíнули ми до Італії, то віддано Павла та ще деяких інших ув'язнених сотникові, Юлієві на ім'я, з полку Августа. **2** І посадили ми на корабля адрамітського, що пливти мав біля місця азійських, та й відчалили. Із нами був Арістáрх македонець із Солуна. **3** А другого дня ми пристали в Сидоні. До Павла ж Юлій ставивсь по-лóдському, і дозволив до друзів пiti, та їхньої опíки зазнати. **4** А ви́рушивши звідти, припливли ми до Кіпру, бо вітрí супротívní були. **5** Коли ж переплінули море, що біля Кілікії й Памфíлїї, то ми прибули до Лікійської Міри. **6** І там сотник знайшов корабля олександрійського, що плив в Італію, і всадив нас на нього. **7** І днів багато помалу пливли ми, і насилу насупроти Кніду приплинули, а що вітер

нас не допускав, попливли ми додолу на Кріт при Салмоні. **8** І коли ми насилу минули його, то припливли до однóго місця, що зветься Доброю Пристанню, недалеко якого знахóдиться місто Ласéя. **9** А як часу минуло багато, і була вже плавбá небезпечна, бо минув уже й піст, то зачав Павло радити, **10** говорячи їм: „О мужі! Я бачу, що буде плавбá з перешкодами та з великом ущербком не лише для вантажу й корабля, але й для наших душ“. **11** Та сотник довіряв більше стернічому та власникóві корабля, нíж тому, що Павло говорив. **12** А що прýстань була на зимівлю невíгíдна, то більшість давала пораду відплíнути звідти, щоб, як можна, дістатись до Фініка, і перезимувати в пристані крітській, неприступній західнім вітráм із пíвдня та з пíвночі. **13** А як вітер пíвденний повіяв, то подумали, що бажання вони досяглí, тому витягли кітви й попливли покрай Кріту. **14** Але незабáром ударив на них рвучкий вітер, що зветься евроклíдон. **15** А коли корабель був підхóплений, і не міг противитись вітрові, то йому віддалис ми й понéслися. **16** І наїхали ми на один острівéць, що Клáвдо зветься, і чóвна насилу затримати змогли. **17** Коли ж його витягли, то зásобів допомічніх добирали й корабля пíдв'язали. А боявши, щоб не впасти на Сíрт, поспускали вітрýла, і носилися так. **18** А коли зачалá буря міцно нас кíдати, то другого дня стали ми розвантáжуватись, **19** а третього дня корабельне знарýддя ми повикидали власнóруч. **20** А коли довгі дні не з'являлось нí сонце, нí зóрі, і буря чимала на нас напирала, то останню надію ми втратили, щоб нам урятуватись. **21** А як довго не їли вони, то Павло став тоді серед них і промовив: „О мужі, тож треба було мене слухатися та не відпливати від Кріту, — і обминули б були ці терпіння та шкоди. **22** А тепер вас благаю триматись на дусі, бо нí єдна душа з вас не згине, окрім корабля. **23** Бо ночі цієї з'явився мені Ангол Бога, Якому належу й Якому служу, **24** та і прорік: „Не бійся, Пáвле, бо треба тобі перед кéсарем стати, і ось Бог дарував тобі всіх, хто з тобою пливе“. **25** Тому то тримайтесь на дусі, о мужі, бо я вірую Богові, що станеться так, як було мені сказано. **26** І ми мусимо наткнутись на єстрів якісь“. **27** А коли надійшла чотирнадцята ніч, і ми носились по Адріятíцькому

морю, то десь коло півночі стали доміслюватись моряки, що наближаються до якоїсь землі. **28** І, запустивши олівницю, двадцять сяжнів знайшли. А від 'їхавши трохи, запустити олівницю знову, — і знайшли сяжнів п'ятнадцять. **29** І боявши, щоб не натрапити нам на скелісті місця, ми закинули чотири кітви з кормі, і благали, щоб настав день. **30** А коли моряки намагались утекти з корабля, і човна спускали до моря, вдаючи, ніби кітви закинути з носа хочуть, **31** то сказав Павло сотникові й воякам: „Як вони в кораблі не зостануться, то спастись ви не зможете!“ **32** Тоді воякі перерізали мотузи в човна, і далій йому впости. **33** А коли розвидняти стало, то благав Павло всіх, щоб поживу прийняти, і казав: „Чотирнадцятий день ось сьогодні без їжі ви перебуваєте, очікуючи та нічого не ївши. **34** Тому то благаю вас їжу прийняти, бо це на рятунок вам буде, — бо жодному з вас не спаде з голови й волосина!“ **35** А промовивши це, узяв хліб та подякував Богові перед усім, і, поламавши, став їсти. **36** Тоді всі підніслись на дусі, і, стали поживу приймати. **37** А всіх душ нас було в кораблі — двісті сімдесят шість. **38** І як наїлись вони, то стали полегшувати корабля, викидаючи збіжжя до моря. **39** А коли настав день, то вони не могли розпізнати землі, однака затоку якусь там угледіли, що берега плаского мала, до якого й вірішили, як можна, приплисти з кораблем. **40** Підняли тоді кітви, і повкидали до моря, і пороз'язували поворозки в стерні, і вітріло мале за вітром поставили, — та й покерували до берега. **41** Та ось ми натрапили на місце, що мало з обох сторін море, і корабель опинився на мілкому: ніс загруз й позоставсь нерухомий, а корма розбивалася силою хвиль. **42** Воякі ж були змовилися побивати в'язнів, щоб котрійсь не поплив і не втік. **43** Але сотник хотів урятувати Павла, і заборонив їхній намір, і звелів усім тим, хто пливати вміс, щоб скакали та перші на берег виходили, **44** а інші — хто на дошках, а хто на чімбудь з корабля. І таким чином сталося, що всі врятувались на землю!

28 А коли врятувалися ми, то довідалися, що бстрів той звється Меліта. **2** Тубільці ж нам виявили надзвичайну людяність, бо вони запалили огонь, — ішов бо дощ і був холод, — і прийняли нас усіх. **3** Як Павло ж назбирав купу хмизу та й

поклав на огонь, змія вискочила через жар, — і почепилася на руку йому. **4** Як тубільці ж угледіли, що змія почепилася на руку йому, зачали говорити один одному: „Либо ю цей чоловік душогуб, що йому, від моря врятованому, Помста жити не дозволила!“ **5** Він струснув ту звірюку в огонь, — і ніякої шкоди не зазнав! **6** А вони сподівалися, що він спухне або впаде мертвий уміть. Коли ж довго чекали того та побачили, що ніякого лиха не сталося з ним, думку змінили й казали, що він бог. **7** Навкруги ж того місця знаходились добра начальника острова, на ім'я Публія, — він прийняв нас, і три дні ласкаво гостів. **8** І сталося, що Публій батько лежав, слабий на пропасницю та на червінку. До нього Павло ввійшов і помолився, і, руки на нього поклавши, уздоробив його. **9** Якже трапилось це, то й інші на острові, що мали хвороби, приходили та вздоровлялись. **10** Вони нас вшанували й великими почестями, а як ми від'їджали, понакладали, чого було треба. **11** А по трьох місяцях ми відплівли на олександрійському кораблі, що мав знака братів Діоскурів, і що на острові він перезімував. **12** І, як ми допливли в Сіракузи, пробули там три дні. **13** А звідти, пливучий понад берегом, прибули ми до Регії, а що вітер південний повіяв за день, то другого дня прибули в Путеолі, **14** де знайшли ми братів, вони ж нас ублагали сім день позостатися в них. І ось так прибули ми до Риму. **15** А звідти брати, прочувши про нас, назустріч нам вийшли аж до Аппіфóру та до Тритавéри. Побачивши їх, Павло дякував Богові та посмілився. **16** А коли прибули ми до Риму, Павлові дозволено жити осібно, ураз із вояком, що його сторожів. **17** І сталося, по трьох днях Павло скликав знатніших з юдеїв. Як зійшлися ж вони, він промовив до них: „Мужі-брраття! Не вчинив я нічого проти люду чи звичаїв отцівських, та проте мене відано з Ерусалиму ув'язненого в руки римлян. **18** Вони мене вислухали та й хотіли пустити, бож провини смертельної ні однієї в мені не булó. **19** Та юдеї противилися, тому змушений був я відклíкатися на суд кесарів, але не для того, щоб наріді свій у чомусь оскаржити. **20** Тож із цієї причини покликав я вас, щоб побачити й порозмовляти, — бо то за надію Ізраїлеву я обкутій цими кайданами“. **21** А вони відказали йому: „Не одержали ми ні

листів із юдеї про тебе, ані жоден із братів не прийшов, і не звістив, і не казав чого злого про тебе. **22** Але прагнемо ми, щоб почути від тебе, яку думку ти маєш, бо відомо про секту цю нам, що їй скрізь спротивляються“ **23** А коли вони визначили йому день, то дуже багато прийшло їх до нього в господу. А він від ранку до вечора розповідав, та про Боже Царство свідчтва давав, і переконував їх про Ісуса Закбоном Мойсея й Пророками. **24** І одні вірили в те, про що він говорив, а інші не вірили. **25** Вони між собою незгідні були й повиходили, як промовив Павло одне слово, що добре прорік Дух Святий отцям нашим через пророка Ісаю, **26** промовляючи: „Піди до народу цього та й скажи: Ви вухом почуєте, та розуміти не будете, дивитися будете оком, але не побачите! **27** Затовстіло бо серце людей цих, тяжко чують на вуха вони, і зажмурили очі свої, щоб якось не побачити очима, і не почути вухами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернувшись, щоб Я іх уздоровив!“ **28** Тож нехай для вас буде відоме, що послано Боже спасіння оце до поган, — і почуто вони!“ **29** Як промовив він це, розійшлися юдеї, велику суперечку провадивши поміж собою. **30** І цілих два роки Павло пробув у найнятім домі своїм, і приймав усіх, хто приходив до нього, **31** і проповідував він Боже Царство, та з відвагою повною беззаборонно навчав про Господа Ісуса Христа!

До римлян

1 Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщання Євангелії Божої, **2** яку Він перед тим приобіцяв через Своїх пророків у святих Писаннях, **3** про Сина Свого, що тілом був із насіння Давидового, **4** і об'явився Сином Божим у силі, за Духом святості, через воскресіння з мертвих, про Ісуса Христа, Господа нашого, **5** що через Нього прийняли ми благодать і апостольство на послух віри через Ім'я Його між усіма народами, **6** між якими й ви, покликані Ісуса Христа, — **7** усім, хто знаходиться в Римі, улюбленим Божим, покликаним святым, — благодать вам та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **8** Отже, насамперед дякую Богові моєму через Ісуса Христа за всіх вас, що віра ваша звіщається по всьому світові. **9** Бо свідок мені Бог, Якому служу духом своїм у звіщанні Євангелії Його Сина, що я безперестанно згадую про вас, **10** і в молитвах своїх завжди молюся, щоб воля Божа щасливо попровадила мене коли прийти до вас. **11** Бо прагну вас бачити, щоб подати вам якого дара духовного для зміцнення вас, **12** цебто потішитись разом між вами спільною вірою — і вашою, і моєю. **13** Не хочу ж, щоб ви не знали, браття, що багато разів мав я зámір прийти до вас, але мені перешкоджувано аж досі, щоб мати який плід і в вас, як і в інших народів. **14** А гéлленам і чужоземцям, розумним і немудрим — я боржníк. **15** Отже, щодо мене, я готовий і вам, хто знаходиться в Римі, звіщати Євангелію. **16** Бо я не соромлюсь Євангелії, бож вона — сила Божа на спасіння кожному, хто вірує, перше ж юдееві, а потім гéлленові. **17** Праведність бо Божа з'являється в ній з віри в віру, як написано: „А праведний житиме вірою“. **18** Бо гнів Божий з'являється з неба на всяку безбожність і неправду людей, що правду гамують неправдою, **19** тому, що те, що можна знати про Бога, явне для них, бо їм Бог об'явив. **20** Бо Його невидíме від створення світу, власне Його вічна сила Й Божество, думанням про твори стає видíме. Так що нема їм віправдання, (*aidios g126*) **21** бо, пізнавши Бога, не прославляли Його, як Бога, і не дякували, але знікчемніли своїми думками, і запáморочились нерозумне їхнє серце. **22** Називаючи себе мудрими, вони потуманіли, **23** і

славу нетлінного Бога змінили на подобу образа тлінної людіні, і птахів, і чотириногих, і гáдів. **24** Тому то й видав їх Бог у пожадливостях їхніх сердець на нечайствість, щоб вони самі знеславляли тіла свої. **25** Вони Божу правду замінили на неправду, і честь відавали, і служили створінню більш, як Творцéви, що благословéнний навіки, амінь. (*aiōn g165*) **26** Через це Бог їх видав на пожадливість ганéбну, — бо їхні жінки замінили природне єднання на протиприродне. **27** Так само й чоловíкі, позоставивши природне єднання з жіночою статтю, розпалíлися своєю пожадливістю один до одного, і чоловíкі з чоловíками сором чинили. І вони прийняли в собі відплату, відповідну їхньому блúдові. **28** А що вони не вважали за потрібне мати Бога в пізнанні, видав їх Бог на розум перевéрнений, — щоб чинили непристойне. **29** Вони повні всякої неправедності, лукавства, зажéрливості, злоби, повні заздрості, убивства, суперечки, омані, лихих звичаїв, **30** обмовники, наклепники, богоненáвидники, напасникí, чваньки, пишні, винахідники зла, неслухнáні батькам, **31** нерозумні, зрадники, нелюбовні, немилостíві. **32** Вони знають прýсуд Божий, що ті, хто чинить таке, вáрті смерти, а проте не тільки самі чинять, але й хвалять тих, хто робить таке.

2 Ось тому без віправдання ти, кожний чоловíче, що судиш, бо в чому осуджуеш іншого, сам себе осуджуеш, бо чиниш те саме й ти, що судиш. **2** А ми знаємо, що суд Божий поправді на тих, хто чинить таке. **3** Чи ти дýмаєш, чоловíче, судячи тих, хто чинить таке, а сам робиш таке саме, — що ти втечеш від суду Божого? **4** Або погóрджуеш багатством Його добрости, лáгідности та довготерпіння, не знаючи, що Божа дóбрість провадить тебе до покáння? **5** Та через жорстокість свою й нерозкаяність серця збираєш собі гнів на день гніву та об'явлення справедливого суду Бога, **6** що „кожному віддасть за його вчинками“: **7** тим, хто витривалістю в добrім дíлі шукає слави, і чести, і нетління, — життя вічне, (*aiōnios g166*) **8** а сварливим та тим, хто противиться правді, але кориться неправді, — лютість та гнів. **9** Недоля та ýтиск на всяку душу людини, хто чинить зло, юдея ж перше та гéллена, **10** а слава, і честь, і мир усякому, хто

чинить добрe, юдееві ж перше та гéлленові. **11** Бо не дивиться Бог на обличчя! **12** Котрі бо згрішили без Закóну, без Закóну Й загинуть, а котрі згрішили в Закóні, приймуть суд за Закóном. **13** Бо не слухачі Закóну справедливі перед Богом, але виконавці Закону вýправдані будуть. **14** Бо коли погани, що не мають Закóну, з природи чинять закóнне, вони, не мавши Закóну, самі собі Закóн, **15** що виявляють дíло Закóну, написане в серцях своїх, як свідчить їм сумління та їхні думки, що то осуджують, то вýправдують одна ѿдну, **16** дня, коли Бог, згідно з моїм благовістям, буде судити таємні речі людей через Ісуса Христа. **17** Ось ти звешся юдеем, і спираєшся на Закóна, і хвалишся Богом, **18** і знаєш волю Його, і розуміш, що краще, навчившись із Закóну, **19** і маєш певність, що ти провідник для слíпих, світло для тих, хто знахóдиться в тéмряві, **20** вихóвник нерозумним, учитель дітям, що ти маєш зразок знаннá й правди в Закóні. **21** Отож, ти, що іншого навчаєш, себе самого не вчиш! Проповідуеш не красти, а сам кráдеш! **22** Наказуючи не чинити перéлюбу, чиниш перéлюб! Гидúючи ідолами, чиниш святокрадство! **23** Ти, що хвáлишся Закóном, зневажаєш Бога перéступом Закóну! **24** Бо „через вас зневажається Боже Ймення в поган“, як написано. **25** Обрізання корýсне, коли виконуєш Закóна; а коли ти переступник Закóну, то обрізання твоє стало необрізанням. **26** Отож, коли необрізаний зберігає постанови Закóну, то чи не порахується його необрізання за обрізання? **27** І необрізаний з природи, виконуючи Закóна, чи не осудить тебе, переступника Закону з Писáнням і обрізанням? **28** Бо не той юдей, що є ним назовні, і не то обрізання, що назовні на тілі, **29** але той, що є юдей потаємо, духовно, і обрізання — серця духом, а не за буквою; і йому похвалá не від людей, а від Бога.

3 Отож, що має більшого юдей, або яка кóристь від обрізання? **2** Багато, на всякий спосіб, а насамперед, що їм довірені були Словá Божі. **3** Бо що ж, що не вірували деякі? Чи ж їхнє недовірство знищить вірність Божу? **4** Зóвсім ні! Бож Бог правдивий, а кожна людіна неправдива, як написано: „Щоб був Ти вýправданий у словах Своїх, і переміг, коли будеш судитися“. **5** А коли наша неправедність виставляє праведність Божу, то що скажемо? Чи ж Бог несправедливий, коли

гнів виявляє? Говорю по-людському. **6** Зóвсім ні! Бож як Бог судитиме світ? **7** Бо коли Божа правда через мою неправду збільшилась на славу Йому, пошо судити ще й мене, як грішника? **8** І чи не так, як нас лають, і як деякі говорять, ніби ми кажемо: „Робімо зло, щоб вийшло добре?“ Справедливий осуд на таких! **9** То що ж? Маємо перевагу? Анітróхи! Бож ми перед тим довелý, що юдеїй я гéллени — усі під гріхом, **10** як написано: „Нема праведного ані ѿдного; **11** нема, хто розумів би; немає, хто Бога шукав би, — **12** усі повідступа́ли, разом стали непотрібні, нема доброчинця, нема ні однóго! **13** Гріб відкритий — їхнє горло, язиком своїм кажуть неправду, отрута зміїна на їхніх губáх, **14** устá їхні повні прокляття й гіркоти! **15** Швидкі їхні ноги, щоб кров проливати, **16** руїна та злідні на їхніх дорогах, **17** а дороги миру вони не пізнали! **18** Нема страху Божого перед очима їхніми“. **19** А ми знаємо, що скільки говорить Закóн, він говорить до тих, хто під Закóном, щоб замкнути всякі устá, і щоб ставувесь світ винний Богові. **20** Бо жодне тіло ділами Закóну не вýправдається перед Ним, — Закóном бо гріх пізнається. **21** А тепер, без Закóну, праведність Божа з'вилася, про яку свідчать Закóн і Пророки. **22** А Божа праведність через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірує, бо різниці немає, **23** бо всі згрішили, і позбавлені Божої слави, **24** але дармá вýправдуються Його благодáтю, через відкуплення, що в Ісусі Христі, **25** що Його Бог дав у жертву примирення в крові Його через віру, щоб виявити Свою праведність через відпущення давніше вчинених гріхів, **26** за довготерпіння Божого, щоб виявити Свою праведність за теперішнього часу, щоб бути Йому праведним, і вýправдувати того, хто вірує в Ісуса. **27** Тож де похвальбá? Виключена. Яким закóном? Законом дíл? Ні, але закóном віри. **28** Отож, ми визнаємо, що людíна вýправдається вірою, — без дíл Закóну. **29** Хіба ж Бог тільки для юдеїв, а не й для поган? Так, і для поган, **30** бо є один тільки Бог, що вýправдає обрізання з віри й необрізання через віру. **31** Тож чи не нищимо ми Закóна вірою? Зóвсім ні, — але зміцнюємо Закóна.

4 Що ж, скажемо, знайшов Авраám, наш отець за тілом? **2** Бо коли Авраам вýправдався дíлами, то він має похвалу, та не в Бога. **3** Що бо Писáння

говорить? „Увірував Авраам Богові, і це йому залічено в праведність“. **4** А заплата виконáвцеві не рахується з милості, але з обов'язку. **5** А тому, хто не виконує, але вірує в Того, Хто виправдує нечестивого, віра його порахується в праведність. **6** Як і Давид називає блаженною людіну, якій рахує Бог праведність без діл: **7** „Блаженні, кому прощені беззаконня, і кому прикриті гріхи. **8** Блаженна людина, якій Господь не порахує гріхá!“ **9** Чи ж це блажéнство з обрізання чи з необрізання? Бо говоримо, що „віра залічена Авраамові в праведність“. **10** Як же залічена? Як був в обрізанні, чи в необрізанні? Не в обрізанні, але в необрізанні! **11** I прийняв він ознаку обрізання, — печать праведности через віру, що її в необрізанні мав, щоб йому бути отцем усіх віруючих, хоч були необрізані, щоб і їм залічено праведність, **12** i отцем обрізаних, не тільки тих, хто з обрізання, але й тих, хто ходить по слідах віри, що її в необрізанні мав наш отець Авраам. **13** Bo обйтницю Авраамові чи його насінню, що бути йому спадкоємцем світу, дано не Закóном, але праведністю віри. **14** Bo коли спадкоємці ті, хто з Закóну, то спорожніла віра й знівечилась обйтниця. **15** Bo Закóн чинить гнів; де ж немає Закону, немає й перéступу. **16** Через це з віри, щоб було з милости, щоб обйтниця певна була всім нашадкам, не тільки тому, хто з Закону, але й тому, хто з віри Авраама, що отець усім нам, **17** як написано: „Отцем багатьох народів Я поставив тебе, — перед Богом, Якому він вірив, Який оживляє мертвих і кличе неіснуюче, як існуюче. **18** Він — проти надії — увірував у надії, що стане батьком багатьох народів, за сказаним: „Таке числéнне буде насіння твоє!“ **19** I не знemíг він у вірі, і не вважав свого тіла за вже омертвіле, бувши майже сторічним, ні утрόбі Сариної за змертвілу, **20** i не мав сумніву в обйтницю Божу через недовірство, але зміцнівся в вірі, і віddав славу Богові, **21** i був зовсім певний, що Він має силу й виконати те, що обіцяє. **22** Тому й „залічено це йому в праведність“. **23** Та не написано за нього однóго, що залічено йому, **24** а за нас, — залічиться й нам, що віруємо в Того, Хто воскресив із мертвих Ісуса, Господа нашого, **25** що був виданий за наші гріхи, і воскрес для вýправдання нашого.

5 Отож, вýправдавшись вірою, майте мир із Богом через Господа нашого Ісуса Христа, **2** через Якого ми вірою одержали доступ до тієї благодаті, що в ній стоїмо, і хвáлимось надію слави Божої. **3** I не тільки нею, але й хвалимося в утисках, знаючи, що утиски приносять терпеливість, **4** а терпливість — дósвід, а досвід — надію, **5** а надія не засоромить, бо любов Божа вилилася в наші серця Святым Духом, даним нам. **6** Bo Христос, коли ми були ще недужі, своєї пори помер за нечестивих. **7** Bo навряд чи помре хто за праведника, ще бо за доброго може хто й відважиться вмерти. **8** A Бог довбдить Свою любов до нас тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками. **9** Тож тим більше спасемося Ним від гніву тепер, коли кров'ю Його ми вýправдані. **10** Bo коли ми, бувши ворогами, примирiliся з Богом через смерть Сина Його, то тим більше, примирившися, спасéмося життём Його. **11** I не тільки це, але й хвалимося в Бозі через Господа нашого Ісуса Христа, що через Нього одéржали ми тепер примýрення. **12** Тому то, як через однóго чоловіка ввійшов до світу гріх, а гріхом смерть, так прийшла й смерть в усіх людей через те, що всі згрішили. **13** Гріх бо був у світі й до Закóну, але гріх не стáвиться в провійну, коли немає Закóну. **14** Ta смерть панувала від Адáма аж до Мойсея і над тими, хто не згрішив, подібно переступу Адáма, який є образ майбутнього. **15** Ale не такий дар благодаті, як перéступ. Bo коли за перéступ однóго померло багато, то тим більш благодатъ Божа й дар через благодатъ однії Людіни, Ісуса Христа, щедро спливлі на багатьох. **16** I дар не такий, як те, що сталося від однóго, що згрішив; бо суд за один прогріх — на осуд, а дар благодаті — на вýправдання від багатьох прогріхів. **17** Bo коли за перéступ однóго смерть панувала через однóго, то тим більше ті, хто приймає рясноту благодаті й дар праведности, запанують у житті через однóго Ісуса Христа. **18** Ось тому, як через перéступ однóго на всіх людей прийшов осуд, так і через праведність Однóго прийшло вýправдання для життя на всіх людей. **19** Bo як через непóслух однóго чоловіка багато-хто стали грішними, так і через послух Однóго багато-хто стануть праведними. **20** Закóн же прийшов, щоб збільшівся перéступ. A де збільшівся гріх, там

зарясніла благодать, 21 щоб, як гріх панував через смерть, так само й благодатъ запанувала через праведність для життя вічного Ісусом Христом, Господом нашим. (aiōnios g166)

6 Що ж скажемо? Позостаємся в гріху, щоб благодать примножилася? Зовсім ні! 2 Ми, що вмерли для гріха, як ще будемо жити в нім? 3 Чи ви не знаєте, що ми всі, хто хрестився у Христа Ісуса, у смерть Його хрестилися? 4 Отож, ми поховані з Ним хрещенням у смерть, щоб, як воскрес Христос із мертвих славою Отця, так щоб і ми стали ходити в обновленні життя. 5 Бо коли ми з'єдналися подобою смерти Його, то з'єднаємося і подобою воскресіння, 6 знаючи те, що наш давній чоловік розп'ятий із Ним, щоб знищилося тіло гріховне, щоб не бути нам більше рабами гріха, 7 бо хто вмер, той звільниться від гріха! 8 А коли ми померли з Христом, то віруємо, що й жити з Ним будемо, 9 знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, уже більш не вмирає, — смерть над Ним не панує вже більше! 10 Но що вмер Він, то один раз умер для гріха, а що живе, то для Бога живе. 11 Так само ж і ви вважайте себе за мертвих для гріха й за живих для Бога в Христі Ісусі, Господі нашім. 12 Тож нехай не панує гріх у смертельному вашому тілі, щоб вам слухатись його пожадливостей, 13 і не віддавайте членів своїх гріхові за знайддя неправедності, але віддавайте себе Богові, як ожилих із мертвих, а члени ваші — Богові за знайддя праведності. 14 Но хай гріх не панує над вами, — ви бо не під Законом, а під благодаттю. 15 Що ж? Чи б'ємо грішти, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні! 16 Хіба ви не знаєте, що кому віддаєте себе за рабів на послух, то ви й рabi того, кого слухаєтесь, — або гріха на смерть, або послуху на праведність? 17 Тож дяка Богові, що ви, бувши рабами гріха, від серця послухались того роду науки, якому ви себе віддалі. 18 А звільнівшись від гріхів, стали рабами праведності. 19 Говорію я по-людському, через неміч вашого тіла. Но як ви віддавали були члени ваші за рабів нечистості й беззаконня на беззаконня, так тепер віддавайте члени ваші за рабів праведності на освячення. 20 Но коли були ви рабами гріха, то були вільні від праведності. 21 Який же плід ви мали тоді?

Такі речі, що ними соромитеся тепер, бо кінець їх — то смерть. 22 А тепер, звільнівшись від гріха й ставши рабами Богові, маєте плід ваш на освячення, а кінець — життя вічне. (aiōnios g166) 23 Но заплата за гріх — смерть, а дар Божий — вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім! (aiōnios g166)

7 Чи ви не знаєте, браття, — бо говорю тим, хто знає Закона, — що Закон панує над людиною, поки вона живе? 2 Но заміжня жінка, поки живе чоловік, прив'язана до нього Законом; а коли помре чоловік, вона звільниться від закону чоловіка. 3 Тому то, поки живе чоловік, вона буде вважатися перелюбницєю, якщо стане дружиною іншому чоловікові; коли ж чоловік помре, вона вільна від Закону, і не буде перелюбницєю, якщо стане за дружину іншому чоловікові. 4 Так, мої браття, і ви вмерли для Закону через тіло Христове, щоб належати вам іншому, Воскреслому з мертвих, щоб приносити плід Богові. 5 Но коли ми жили за тілом, то пристрасті гріховні, що походять від Закону, діяли в наших членах, щоб приносити плід смерті. 6 А тепер ми звільнілись від Закону, умерши для того, чим були зв'язані, щоб служити нам обновленням духа, а не старістю букв. 7 Що ж скажемо? Чи Закон — то гріх? Зовсім ні! Але я не пізнав гріха, як тільки через Закон, бо я не знав би пожадливості, коли б Закон не наказував: „Не пожадай!“ 8 Але гріх, уявивши прівід від заповіді, зробив у мені всяку пожадливість, бо без Закону гріх мертвий. 9 А я колись жив без Закону, але, коли прийшла заповідь, то гріх ожив, 10 а я вмер; і стала мені та заповідь, що для життя, на смерть, 11 бо гріх, уявивши причину від заповіді, звів мене, і нео вмертвів. 12 Тому то Закон святий, і заповідь свята, і праведна, і добра. 13 Тож чи добре стало мені смерть? Зовсім ні! Але гріх, щоб стати гріхом, приніс мені смерть добром, щоб гріх став міцно грішний через заповідь. 14 Но ми знаємо, що Закон духовний, а я тілесний, прòданий під гріх. 15 Но що я виконую, не розумію; я бо чиню не те, що хочу, але що ненавиджу, те я роблю. 16 А коли роблю те, чого я не хочу, то згоджується із Законом, що він добрий, 17 а тому вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. 18 Знаю бо, що не живе в мені, цебто в тілі моїм, добре; бо бажання лежить у мені, але щоб

виконати добре, того не знахόджу. **19** Бо не роблю я доброго, що хочу, але зле, чого не хочу, це чиню. **20** Коли ж я роблю те, чого не хочу, то вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. **21** Тож знахόджу закόна, коли хочу робити добро, — що зло лежить у мені. **22** Бо маю задоволення в Законі Божому за внутрішнім чоловіком, **23** та бачу інший закон у членах своїх, що воює проти закону мого розуму, і полонить мене законом гріховним, що знахόдиться в членах моїх. **24** Нещасна я людина! Хто мене візволить від тіла цієї смерті? **25** Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Тому то я сам служу розумом Законові Божому, але тілом — закону гріховному.

8 Тож немає тепер жодного осуду тим, хто ходить у Христі Ісусі не за тілом, а за Духом, **2** бо закон Духа життя в Христі Ісусі визволив мене від закону гріха й смерті. **3** Бо що було неможливе для Закону, у чому був він безсилій тілом, — Бог послав Сина Свого в подобі гріховного тіла, і за гріх осудив гріх у тілі, **4** щоб віконалось віправдання Закону на нас, що ходимо не за тілом, а за Духом. **5** Бо ті, хто ходить за тілом, думают про тілесне, а хто за Духом — про духовне. **6** Бо думка тілесна — то смерть, а думка духовна — життя та мир, **7** думка бо тілесна — ворожнеча на Бога, бо не кóриться Законові Божому, та й не може. **8** І ті, хто ходить за тілом, не можуть догодити Богові. **9** А ви не в тілі, але в Дусі, бо Дух Божий живе в вас. А коли хто не має Христового Духа, той не Його. **10** А коли Христос у вас, то хоч тіло мертвє через гріх, але дух живий через праведність. **11** А коли живе в вас Дух Того, Хто воскресив Ісуса з мертвих, то Той, хто підняв Христа з мертвих, оживить і смертельні тіла ваші через Свого Духа, що живе в вас. **12** Тому то, браття, ми не боржникі тіла, щоб жити за тілом; **13** бо коли живе за тілом, то маєте вмерти, а коли Духом умертвляєте тілесні вчинки, то будете жити. **14** Бо всі, хто водиться Духом Божим, вони сини Божі; **15** бо не взялі ви духа неволі знов на страх, але взяли ви Духа синівства, що через Нього кличено: „Авва, Отче!“ **16** Сам Цей Дух свідчить разом із духом нашим, що ми — діти Божі. **17** А коли діти, то й спадкоємці, спадкоємці ж Божі, а співспадкоємці Христові, коли тільки разом із Ним ми терпимо, щоб разом із Ним і прославитись. **18** Бо я думаю, що страждання

теперішнього часу нічого не варти супроти тієї слави, що має з'явитися в нас. **19** Бо чекання створіння очікує з'явлення синів Божих, **20** бо створіння покорилось марноті не добровільно, але через того, хто скорів його, в надії, **21** що й саме створіння візволиться від неволі тління на волю слави синів Божих. **22** Бо знаємо, що все створіння разом зідгає й разом мучиться аж досі. **23** Але не тільки воно, але й ми самі, маючи зачаток Духа, і ми самі в собі зідгаємо, очікуючи синівства, відкуплення нашого тіла. **24** Надію бо ми спасліся. Надія ж, коли бачить, не є надія, бо хто що бачить, чому б того й надіявся? **25** А коли сподівамось, чого не бачимо, то очікуємо того з терпеливістю. **26** Так само ж і Дух допомагає нам у наших нémочах; бо ми не знаємо, про що маємо молитись, як належить, але Сам Дух заступається за нас невимовними зідханнями. **27** А Той, Хто досліджує серця, знає, яка думка Духа, бо з волі Божої заступається за святих. **28** І знаємо, що тим, хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе допомагає на добре. **29** Бо кого Він передбачив, тих і призначив, щоб були подібні до образу Сина Його, щоб Він був перворідним поміж багатьма братами. **30** А кого Він призначив, тих і покликав, а кого покликав, тих і віправдав, а кого віправдав, тих і прославив. **31** Що ж скажем на це? Коли за нас Бог, то хто проти нас? **32** Той же, Хто Сина Свого не пожалів, але видав Його за всіх нас, — як же не дав би Він нам із Ним і всього? **33** Хто оскаржувати буде Божих вибраних? Бог Той, що віправдує. **34** Хто ж той, що засуджує? Христос Ісус є Той, що вмер, надто й воскрес, — Він правбруч Бога, і Він і заступається за нас. **35** Хто нас розлучить від любові Христової? Чи недоля, чи утиск, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч? **36** Як написано: „За Тебе нас цілий день умертвляють, нас уважають за овець, приречених на закіблення“. **37** Але в цьому всьому ми перемагаємо Тим, Хто нас полюбив. **38** Бо я пересвідчився, що ні смерть, ні життя, ні анголій, ні влади, ні теперішнє, ні майбутнє, ні сили, **39** ні вишнія, ні глибиня, ані інше яке створіння не зможе відлучити нас від любові Божої, яка в Христі Ісусі, Господі нашім!

9 Кажу́ правду в Христі, не обманюю, як свідчить мені мое сумління через Духа Святого, 2 що маю велику скорботу й невпинну мóку для серця свого! 3 Бо я бажав би сам бути відлучений від Христа замість братів моїх, рідних мені тілом; 4 вони ізраїльяни, що ім належить синівство, і слава, і заповіти, і законодавство, і богослужба, і обітниці, 5 що їхній отці, і від них же тілом Христос, що Він над усімá Бог, благословенний, навіки, амінь. (aiōn g165) 6 Не так, щоб Слово Боже не збулося. Бо не всі ті ізраїльяни, хто від Ізраїля, 7 і не всі діти Авраамові, хто від насіння його, але: „в Ісааку буде насіння тобі“. 8 Цебто, не тілесні діти — то діти Божі, але діти обітниці признаються за насіння. 9 А слово обітниці таке: „На той час прийдú, і бýде син у Сарі“. 10 I не тільки це, але й Ревéкка зачалá дітей від однóго ложа отця нашого Ісаака, 11 бо коли вони ще не народились, і нічого доброго чи злого не вчинили, — щоб позостáлась постанова Божа у вибрáнні 12 не від учинків, алé від Тóго, Хто кличе, — сказано ій: „Більший служитиме меншому“, 13 як і написано: „Полюбив Я Якова, а Ісава зненáвидів“. 14 Що ж скажемо? Може в Бога неправда? Зóвсім ні! 15 Бо Він каже Мойсеєві: „Помилую, кого хочу помилувати, і змилосéрджуся, над ким хочу змилосéрдитись“. 16 Отож, не залежить це ні від тóго, хто хоче, ні від того, хто бýжить, але від Бога, що милує. 17 Бо Писáння говорить фараонові: „Власне на те Я поставив тебе, щоб на тобі показати Свою силу, і щоб звістилось по цíлій землі Мое Ймénня“. 18 Отож, кого хоче — Він милує, і кого хоче — ожорсточує. 19 А ти скажеш мені: „Чого ж іще Він докоряє, бо хто може протýвиться волі Його?“ 20 Отже, хтó ти, чоловіче, що ти сперечáєшся з Богом? Чи скаже твóриво творцévi: Пощо ти зробив мене так? 21 Чи ганчár не має влади над глиною, щоб із того самого місíва зробити одну посудину на честь, а одну на нечесть? 22 Тож Бог, бажаючи показати гнів і виявити могутність Свою, щадív із великим терпінням посúдини гніву, що готові були на погибель, 23 і щоб виявити багатство слави Своїї на посудинах милосердя, що їх приготувáv на славу, 24 на нас, що їх і покликав не тільки від юдéїв, але й від поган. 25 Як і в Осї Він говорить: „Назву Своїм народом не людей Моїх, і не улюблenu — улюбленою, 26 i на місці, де сказано

їм: Ви не Мій народ, там нáзвані будуть синами Бога Живого!“ 27 А Ісая визиває про Ізраїля: „Коли б число синів Ізраїлевих було, як мóрський пісок, то тільки останок спасеться, 28 бо вирок закінчений та скорочений у праведності учinitи Господь на землі!“ 29 I як Ісая віщував: „Коли б Господь Саваót не лишив нам насіння, то ми стали б, як Содóм, і подібні були б до Гомóрри!“ 30 Що ж скажемо? Що погани, які не шукали праведности, досягли праведности, тієї праведности, що від віри, 31 а Ізраїль, що шукав Закона праведности, не досяг Закону праведности. 32 Чому? Бо шукали не з віри, але якби з учинків Закону; вони бо спíткнулись об камінь спотикáння, 33 як написано: „Ось Я кладу на Сіоні камінь спотикáння та скелю спокуси, і кожен, хто вірує в Ньюго, не посоромиться!“

10 Браття, бажання моего серця й молитва до Бога за Ізраїля на спасіння. 2 Бо я свідчу їм, що вони мають рévnistь про Бога, але не за розумом. 3 Вони бо, не розуміючи праведности Божої, і силкуючись поставити власну праведність, не покорились праведности Божії. 4 Бо кінець Закону — Христос на праведність кожному, хто вірує. 5 Мойсей бо пише про праведність, що від Закону, що „людіна, яка його виконує, буде ним жити“. 6 А про праведність, що від віри, говорить так: „Не кажи в своїм серці: Хто вийде на небо?“ цебто звéсти додолу Христа, 7 або: „Хто зíйде в безодню?“ цебто вýвести з мертвих Христа. (Abyssos g12) 8 Але щокаже ще? „Блíзько тебе слово, — в устах твоїх і в серці твоїм“, цебто слово віри, що його проповідуємо. 9 Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Ісуса за Господа, і будеш вірувати в своїм серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся, 10 бо серцем віруємо для праведности, а устами ісповідуюмо для спасіння. 11 Каже бо Писáння: „Кожен, хто вірує в Ньюго, не буде засоромлений“. 12 Бо нема різниці поміж єдеем та гéлленом, бо той же Господь є Господом усіх, багатий для всіх, хто кличе Його. 13 Бо „кожен, хто покличе Господне Ім'я, буде спасéний“. 14 Але як покличутъ Того, в Кого не ввірували? А як почують без проповідника? 15 I як будуть проповідувати, коли не будуть посланi? Як написано: „Які гарні ноги благовісників миру, благовісників добра“. 16

Але не всі послухались Євангелії. Бо Ісая каже: „Господи, хто повірив тому, що почув був від нас?“ 17 Тож віра від слухання, а слухання через Слово Христове. 18 Та кажу: Чи не чули вони? Отож: „По всій землі їхній голос пішов, і їхні слова в кінці світу!“ 19 Але кажу: Чи Ізраїль не знав? Перший Мойсей говорить: „Я викличу заздрість у вас ненародом, — роздражню вас нерозумним народом“. 20 А Ісая сміліво говорить: „Знайшли Мене ті, хто Мене не шукав, відкрився Я тим, хто не питався про Мене!“ 21 А про Ізраїля каже: „Я руки Свої цілій день простягав до людей неслухніх і суперечних!“

11 Отож я питую: Чи ж Бог відкинув народа

Свого? Зовсім ні! Бо й я ізраїльтянин, із насиння Авраамового, Веніямінового племені. 2 Не відкинув Бог народа Свого, що його перше знав. Чи ви не знаєте, що говорить Писання „про Іллю“, як він скáржиться Богові на Ізраїля, кажучи: 3 „Господи, вони повбивали пророків Твоїх, і Твої жéртвники поруйнували, і лишився я сам, і шукають моєї душі“. 4 Та що каже йому Божа відповідь: „Я для Себе зоставив сім тисяч мужа, що перед Ваалом колін не схилили“. 5 Також і теперішнього часу залишився останок за вибором благодаті. 6 А коли за благодаттю, то не з учинків, інакше благодатъ не булá б благодаттю. А коли з учинків, то це більше не благодатъ, інакше вчynok не є вже вчинок. 7 Що ж? Чого Ізраїль шукає, того не одéржав, та одéржали вýбрані, а останні затверділи, 8 як написано: „Бог дав їм духа засипання, очі, щоб не бачили, і вýха, щоб не чули, аж до сьогоднішнього дня“. 9 А Давид каже: „Нехай станеться стіл їхній за сítку й за пастку, і на спокусу, та їм на заплату; 10 нехай потемніють їхні очі, щоб не бачили, хай назáвжди зігнеться хребёт їхній!“ 11 Тож питую: Чи ж спíткнулись вони, щоб упасти? Зовсім ні! Але з їхнього занéпаду — спасіння поганам, щоб вýкликати зáздriсть у них. 12 А коли їхній занéпад — багатство для світу, а їхнє упокóрення — багатство поганам, — скільки ж більш повнота їхня? 13 Кажу бо я вам, поганам: через те, що я апостол поганів, я хвалю свою службу, 14 може як викличу зáздriсть у своїх за тілом, і спасу дéкого з них. 15 Коли ж відкýнення їх — то примíрення світу, то що їхнє прийняття,

як не життя з мертвих? 16 А коли святий пéрвісток, то й тісто святе; а коли святий корінь, то й віття святе. 17 Коли ж деякі з галúзок відломíлися, а ти, бувши дике оливне дерево, прищепíвся між них і став спíльніком тóвщі олýвного кóреня, 18 то не вихваляйся перед галúзками; а коли вихваляєшся, то знай, що не ти носиш кореня, але корінь тебе. 19 Отже скажеш: „Галúзки відломíлися, щоб я прищепíвся“. 20 Добре. Вони відломились невірством, а ти тримаєшся вірою; не величайся, але бійся. 21 Бо коли Бог природних галúзок не пожалував, то Він і тебе не пожáлує! 22 Отже, бач добрість і суворість Божу, — на відпалих суворість, а на тебе добрість Божа, коли перебудеш у доброті, коли ж ні, то ти бýдеш відтýтий. 23 Та й вони, коли не зостануться в невірстві, прищепляться, бо має Бог силу їх знов прищепити. 24 Бо коли ти відтýтий з оливки, дикої з природи, і проти природи защéплений до доброї оливки, то скільки ж більше ті, що природні, прищепляться до своєї власної оливки? 25 Бо не хóчу я, браття, щоб ви не знали цієї таємниці, — щоб не були ви високої думки про себе, що жорстокість стáлась Ізраїлеві почáсті, аж поки не ввýде повне число поган, 26 і так увесь Ізраїль спасеться, як написано: „Прийде з Сіóну Спаситель, і відвérне безбожність від Якова, 27 і це заповіт їм від Мене, коли відіймý грíхи їхні!“ 28 Тож вони за Євангелією вороги ради вас, а за вибором — уліблени ради отців. 29 Бо дáри й поклýкання Божі невідмінні. 30 Бо як і ви були колись неслухняні Богові, а тепер помíлувані через їхній непóслух, 31 так і вони тепер спротíвились для помíлування вас, щоб і самі були помілувані. 32 Бо замкнув Бог усіх у непóслух, щоб помілувати всіх. (eleēse g1653) 33 О глибійно багатства, і премудrosti, і знанні Божого! Які недовідомі прýсуди Його, і недосліджені дороги Його! 34 „Бо хто розум Господній пíзнав? Або хто був дорадник Йому? 35 Або хто давніш Йому дав, і Йому бýде віddáno?“ 36 Бо все з Ньюго, через Ньюго і для Ньюго! Йому слава навіki. Амінь. (aiōn g165)

12 Тож благаю вас, браття, через Боже милосердя, — повіддавайте ваші тіла на жертву живу, святу, приемну Богові, як розумну службу вашу, 2 і не стосуйтесь до вíку цього, але перемініться віднóвою вашого розуму, щоб пíznati

вам, що то є воля Божа, — добро, приємність та досконалість. (aiōn g165) 3 Через дáну мені благодатъ кажу кожному з вас не думати про себе більш, ніж належить думати, але думати скромно, у міру віри, як кожному Бог наділів. 4 Но як в одній тілі маємо багато членів, а всі члени мають не однакове діяння, 5 так багато нас є одне тіло в Христі, а зосібна ми один одному члени. 6 І ми маємо різні дары, згідно з благодаттю, дáною нам: коли пророцтво — то виконуй його в міру віри, 7 а коли служіння — будь на служіння, коли вчитель — на навчання, 8 коли втішитель — на потішання, хто подає — у простоті, хто голову — то з пильністю, хто милосердствує — то з привітністю! 9 Любов нехай буде нелицемірна; ненáвидьте зло та туЛіться до доброго! 10 Любіть один іншого братньою любов'ю; випереджайте один іншого пошаною! 11 У ревності не лінуйтеся, духом палайте, служіть Господеві, 12 тіштесь надією, утиスキ терпіть, перебувайте в молитві, 13 беріть юділ у потребах святих, будьте гостинні до чужинців! 14 Благословляйте тих, хто вас переслідує; благословляйте, а не проклинайте! 15 Тіштесь з тими, хто тішиться, і плачте з отими, хто плаче! 16 Думайте між собою однáково; не величайтесь, алé наслідуйте слухняних; „не вважайте за мудрих себе!“ 17 Не платіть нікому злом за зло, дбайте про добрe перед усіма людьми! 18 Коли можливо, якщо це залежить від вас — живіть у міру зо всіма людьми! 19 Не мстіться самі, улóблени, але дайте місце гніву Божому, бо написано: „Мені помста належить, Я відплачу, говорить Господь“. 20 Отож, як твій ворог голодний, — нагодуй його; як він праgне, — напій його, бо, роблячи це, ти згортаеш розпáлене вúгілля йому на голову. 21 Не будь переможений злом, але перемагай зло добром!

13 Нехай кожна людина кóриться вищій влáді, бо немає влáди, як не від Бога, і влáди існуючі встановлені від Бога. 2 Тому той, хто противиться влáді, противиться Божій постанові; а ті, хто противиться, самі візьмуть осуд на себе. 3 Но володарі — пострах не на добrі дíла, а на злі. Хочеш не боятися влáди? Роби добро, і матимеш похвалу від неї, 4 бо володар — Божий слуга, тобі на добро. А як чиниш ти зло, то бýся, бо недáрмо він носить мечá, він бо Божий слуга, мésник у

гніві злочинцев! 5 Тому треба корýтися не тільки ради стрáху кари, але й ради сумління. 6 Через це ви й подáтки даєте, бо вони служітeli Божі, саме тим зáвжди зайняті. 7 Тож віddайте належне усім: кому податок — податок, кому мýto — мito, кому страх — страх, кому честь — честь. 8 Не будьте винні нікому нічого, крім того, щоб любити один іншого. Но хто іншого любить, той виконав Закóна. 9 Но заповіді: „Не чини перéлюбу“, „Не вбивай“, „Не крадí“, „Не свідкуй неправдиво“, „Не пожадáй“ як інші, вони містяться всі в цьому слові: „Люби свого ближнього, як самого себе!“ 10 Любов не чинить зла ближньому, тож любов — виконання Закóну. 11 І це тому, що знаєте час, що пора нам уже пробудйтись від сну. Но тепер спасіння близче до нас, аніж тоді, коли ми ввірували. 12 Ніч минула, а день наблизився, тож відкіньмо вчинки тémряви й зодягнімось у зброю світла. 13 Як удень, поступаймо добросильно, не в гульні та п'янстві, не в перéлюбі та розпусті, не в сварні та зáздроцах, 14 але зодягніться Господом Ісусом Христом, а догóдження тілу не обéртайте на пожадливість!

14 Слабого в вірі приймайте, але не для суперечок про погляди. 2 Один бо вірує, що можна їсти все, а нémічний споживає ярину. 3 Хто єсть, нехай не погорджує тим, хто не єсть. А хто не єсть, нехай не осуджує того, хто єсть, — Бог бо прийняв його. 4 Ти хто такий, що судиш чужого раба? Він для пана свого стоїть або падає; але він устоїть, бо має Бог силу поставити його. 5 Один вирізнює день від дня, інший же про кожен день судить однáково. Нехай кожен за власною думкою тримається свого переконання. 6 Хто вважає на день, — для Господа вважає, а хто не вважає на день, — для Господа не вважає. Хто єсть, — для Господа єсть, бо дýкує Богові. А хто не єсть, — для Господа не єсть, і дýкує Богові. 7 Но ніхто з нас не живе сам для себе, і не вмирає ніхто сам для себе. 8 Но коли живемо — для Господа живемо, і коли вмираємо — для Господа вмираємо. І чи живемо, чи вмираємо — ми Господні! 9 Но Христос на те й умер, і ожив, щоб панувати і над мертвими, і над живими. 10 А ти нáшо осуджуеш брата свого? Чи чого ти погорджуеш братом своїм? Но всі станемо перед судним престолом Божим. 11 Но написано: „Я живу, каже Господь, і схíлиться кожне коліно

передо Мною, і ві́знає Бога кожен язик!“ 12 Тому кожен із нас сам за себе дасть відповідь Богові. 13 Отож, не будемо більше осужувати один єдного, але краще судіть про те, щоб не давати братові спотикання та спокуси. 14 Я знаю, і пересвідчений у Господі Ісусі, що нема нічого нечистого в самому собі; тільки коли хто вважає що за нечисте, тому воно нечисте. 15 Коли ж через поживу сумує твій брат, то вже не за любов'ю повідішся ти, — не губи своєю поживою тогó, за кого Христос був умер. 16 Нехай ваше добро не зневажається. 17 Бо Царство Боже не пожива й пітвó, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святім. 18 Хто цим служить Христові, той Богові мілій і шануваний поміж людьмí. 19 Отож, пильнуймо про мир, та про те, що на збудування один єдного! 20 Не руйнуй діла Божого ради поживи, — усе бо чисте, але зле людіні, що єсть на спотикання. 21 Добре не єсти м'яса, ані пити вина, ані робити такого, від чого брат твій гіршиться, або спокушується, або слабне. 22 Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробується! 23 А хто має сумнів, коли єсть, буде осуджений, бо не робить із віри, а що не від віри, те гріх.

15 Ми, сильні, повинні нéсти слабості безсилих, а не собі догоджати. 2 Кожен із нас нехай догоджáє близньому на добро для збудування. 3 Бо й Христос не Собі догоджав, але як написано: „Зневаги тих, хто Тебе зневажає, упали на Мене“. 4 А все, що давніше написане, написане нам на науку, щоб терпінням і потіхою з Писаннями мали надію. 5 А Бог терпливості й потіхи нехай дасть вам бути однодумними між собою за Христом Ісусом, 6 щоб ви однодушно, одними юстами слáвили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа. 7 Приймайте тому один єдного, як і Христос прийняв нас до Божої слави. 8 Кажу ж, що Христос для обрізаних став за слúжку ради Божої правди, щоб отцям потвердiti обітниці, 9 а для поган — щоб слáвили Бога за милосердя, як написано: „Тому я хвалíтиму Тебе, Господи, серед поган, і Ім'я Твоє буду виспíувати!“ 10 І ще каже: „Тіштесь, погани, з нарóдом Його!“ 11 І ще: „Хваліть, усі погани, Господа, виславляйте Його, усі люди!“ 12 І ще каже Ісая: „Буде корінь Єссéїв,

що постане, щоб панувáти над поганами, — погани на Нього надіятьсь будуть!“ 13 Бог же надії нехай вас напóвнить усякою радістю й миром у вірі, щоб ви злагатíлись надією, силою Духа Святого! 14 Я про вас сам пересвідчений, браття мої, що й самі ви повні добрости, напóвнені всяким знаннім, і можете й один єдного навчати. 15 А писав я вам почаси трохи сміліше, якби вам нагадуючи благодáтю, що дáна мені від Бога, 16 щоб був я слугою Христа Ісуса між поганами, і виконував святу службу Євангелії Божої, щоб приношення поган стало приемне й освячене Духом Святым. 17 Тож маю я чим похвалитись у Христі Ісусі, щодо Божих речей, 18 бо не смію казати того, чого не зробив через мене Христос на послух поган, словом і чином, 19 силою ознак і чудес, силою Духа Божого, так що я поширив Євангелію Христову від Єрусалиму й околиць аж до Ілліріка. 20 При тóму пильнував я звіщати Євангелію не там, де Христове Ім'я було знане, щоб не будувати на основі чужíй, 21 але як написано: „Кому не звіщалось про Нього, побачать, і ті, хто не чув, зрозуміють!“ 22 Тому часто я мав перешкоди, щоб прибути до вас. 23 А тепер, не маючи більше місця в країнах оцих, але з давніх літ мавши бажання прибути до вас, 24 коли тільки підú до Еспанії, прибúду до вас. Бо маю надію, як бúду прохóдити, побачити вас, і що ви проведéте мене туди, коли перше почаси матиму я задовolenня з вами побути. 25 А тепер я йду до Єрусалиму послужити святым, 26 бо Македонія й Ахáя ві́знали за добре подати деяку поміч незаможним святым, що в Єрусалимі живуть. 27 Бо ві́знали за добре, та й боржники вони їхні. Бо коли погани стали спільниками в їх духовнім, то повинні й у тілеснім послужити їм. 28 Як це докінчú та достачу їм плід цей, тоді через ваше місто я підú до Еспанії. 29 І знаю, що коли прийдú до вас, то прийдú в повноті Христового благословéння. 30 Благаю ж вас, браття, Господом нашим Ісусом Христом і любов'ю Духа, — помагайте мені в молітвах за мене до Бога, 31 щоб мені візволитися від неслухнáних в Юдеї, і щоб служба моя в Єрусалимі булá приемна святым, 32 щоб із волі Божої з радістю прийти до вас і відпочýти з вами! 33 А Бог миру нехай буде зо всімá вами. Амінь.

16 Поручаю ж вам сестрú нашу Фіву, служéбницю Церкви в Кенхréях, 2 щоб ви прийняли її в Господі, як личить святым, і допомагайте їй, у якій речі буде вона чого потребувати від вас, бо ѹ вона опікунка була багатьом і самому мені. 3 Вітайте Прискиллу й Акілу, співробітників моїх у Христі Ісусі, — 4 що голови свої за душу мою клали, яким не я сам дякую, але ѹ усі Церкві з поган, — і їхню домашню Церкву. 5 Вітайте улюблениго мого Епенéта, — він пéрвісток Азїї для Христа. 6 Вітайте Марію, що напрацювалася багато для вас. 7 Вітайте Андроніка й Юнія, родичів моїх і співв'язнів моїх, що славні вони між апостолами, що ѹ у Христі були перше мене. 8 Вітайте Амплія, мого улюблениго в Господі. 9 Вітайте Урбáна, співробітника нашого в Христі, і улюблениго мого Стахія. 10 Вітайте Апеллéса, вýprobуваного в Христі. Вітайте Аристовúлових. 11 Вітайте мого рóдича Іродіона. Вітайте Наркíсових, що в Господі. 12 Вітайте Трифéну й Трифóсу, що працюють у Господі. Вітайте улюблену Перси́ду, що багато попрацювала в Господі. 13 Вітайте вýбраного в Господі Рýфа, і матір його та мою. 14 Вітайте Асинкýта, Флéгонта, Єрма, Патрóва, Єрмія і братів, що з ними. 15 Вітайте Філолóга та Юлію, Нірéя й сестрú його, і Олімпíяна, і всіх святих, що з ними. 16 Вітайте один єдного святым поцілунком. Вітають вас усі Церкві Христові! 17 Благою ж вас, браття, щоб ви остерігалися тих, хто чинить розділення й згіршення проти науки, якої ви навчилися, і уникайте їх, 18 бо такі не служать Господеві нашему Ісусу Христу, але власному череву; вони добрими та гарними словами звóдять серця простодушних. 19 Ваша ж слухнáність дійшла до всіх. І я тішусь за вас, але хóчу, щоб були ви мудрі в доброму, а прóсті в злому. 20 А Бог миру потопче незабáром сатану під ваші нóги. Благодáть Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами! Амінь. 21 Вітає вас мій співробітник Тимофíй, і Лукíй, і Ясон, і Сосипáтр, мої родичі. 22 Вітаю вас у Господі ѹ я, Тéртíй, що цього листа написав. 23 Вітає вас Гай, гостинний для мяне ѹ цілої Церкви. Вітає вас міський доморéдник Ерáст і брат Кварт. 25 А Тому, хто може поставити вас міцно згідно з моєю Євáнгелією й проповідью Ісуса Христа, за об'явленням таємнїці, що від вічних часів була замóвчана, (aiōnios g166) 26 а тепер вýявлена, і

через пророцькі писáння, з накáзу вічного Бога, на послух вірі по всіх нарóдах провіщена, — (aiōnios g166) 27 единому мудрому Богові, через Ісуса Христа, слава навіки! Амінь. (aiōn g165)

1 до коринтян

1 Павло, волею Божою покликаний за апостола Ісуса Христа, і брат Состён, **2** Божій Церкві, що в Корінті, посвяченим у Христі Ісусі, покликаним святим, зо всімá, що на всякому місті прикликають Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, їхнього і нашого, — **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завжди дякую моєму Богові за вас, через Божу благодать, що була вам дана в Христі Ісусі, **5** бо ви всім збагатілися в Ньому, — словом усяким і всяким знанням, **6** бо свідцтво Христове між вами утвердилося, **7** так що не маєте недостачі в жоднім дарі благодаті ви, що очікуєте з'явлення Господа нашого Ісуса Христа. **8** Він вас утвердить до кінця неповинними бути дня Господа нашого Ісуса Христа! **9** Вірний Бог, що ви через Нього покликані до спільноти Сина Його Ісуса Христа, Господа нашого. **10** Тож благаю вас, браття, Ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі говорили те саме, і щоб не було поміж вами поділення, але щоб були ви поєднані в однім розумінні та в думці одній! **11** Бо стало відомо мені про вас, мої браття, від Хлóїних, що між вами суперéчки. **12** А кажу я про те, що з вас кожен говорить: я ж Пáвлíв, а я Аполлóсів, а я Кýфин, а я Христíв. **13** Чи ж Христос поділився? Чи ж Павло був розп'ятий за вас? Чи в Павловé ім'я ви хрестились? **14** Дякую Богові, що я ані одного з вас не хрестив, окрім Кріспа та Гáя, **15** щоб ніхто не сказав, ніби я охрестив був у ймénня своє. **16** Охрестив же був я й дім Степанів; більш не знаю, чи хрестив кого іншого я. **17** Бо Христос не послав мене, щоб хрестили, а звіщати Євáнгелію, і то не в мудрості слова, щоб безсилим не став хрест Христа. **18** Боже слово про хреста тим, що гинуть, — то глупота, а для нас, що спасаємось, — Сила Божа! **19** Бо написано: „Я погублю мудрість премудрих, а розум розумних відкíну!“ **20** Де мудрий? Де книжник? Де дослідувач віку цього? Хіба Бог мудрість світу цього не змінив на глупоті? (aiōn g165) **21** Через те ж, що світ мудростю не зрозумів Бога в мудрості Божій, то Богові вгодно булó спасті віруючих через дýрість проповіді. **22** Бо й юдеї жадають ознак, і греки пошúкують мудrosti, **23** а ми проповідуємо Христа розп'ятого, — для юдеїв згіршення, а для греків — безумство, **24** а

для самих покликаних юдеїв та греків — Христа, Божу силу та Божу мудрість! **25** Бо Боже й немудре — розумніше воно від людей, а Боже нémічне — сильніше воно від людей! **26** Дивіться бо, браття, на ваших покликаних, що небагато-хто мудрі за тілом, небагато-хто сильні, небагато-хто шляхéтні. **27** Але Бог вибрал немудре світу, щоб засоромити мудрих, і нémічне світу Бог вибрал, щоб засоромити сильне, **28** і прóстих світу, і погорджених, і незнаній вибрал Бог, щоб значнé знівечити. **29** так щоб не хвалилося перед Богом жодне тіло. **30** А з Нього ви в Христі Ісусі, що став нам мудростю від Бога, — прáведністю ж, і освáченням, і відкúплеñням, **31** щоб було, як написано: „Хто хвáлиться, нехай хвáлиться Господом!“

2 А я, як прийшов до вас, браття, не прийшов вам звіщати про Боже свідцтво з добíрною мовою або мудростю, **2** бо я надумавсь нічого між вами не знати, крім Ісуса Христа, і Того розп'ятого. **3** І я в вас був у немочі, і в страху, і в великім тремтінні. **4** І слово мое й моя проповідь — не в словáх переконливих людської мудrosti, алé в докazí Духа та сили, **5** щоб булá віра ваша не в мудрості людській, але в силі Божій! **6** А ми говорíмо про мудрость між досконалими, але мудрость не віку цього, ані володарів цього віку, що гинуть, (aiōn g165) **7** алé ми говорíмо Божу мудрость у таємниці, прихóвану, яку Бог перед віками признáчив нам на славу, (aiōn g165) **8** яку ніхто з володарів цього віку не пізnav; коли б бо пізнали були, то не розп'яли б вони Господа слави! (aiōn g165) **9** Але, як написано: „Чого око не бачило й вухо не чуло, і що на серце людіні не впало, те Бог приготувáв був тим, хто любить Його!“ **10** А нам Бог відкрив це Своїм Духом, — усе бо досліджує Дух, навіть Божі глибíни. **11** Хто бо з людей знає речі людські, окрім людського духа, що в нім проживає? Так само не знає ніхто й речей Божих, окрім Духа Божого. **12** А ми прийняли духа не світу, але Духа, що з Бога, щоб знати про речі, від Бога даровані нам, **13** що й говорíмо не вíвченими словами людської мудростi, але вíвченими від Духа Святого, порíвнюючи духовне до духовного. **14** А людінá тілесна не приймає речей, що від Божого Духа, бо їй це глупота, і вона

зрозуміти їх не може, бо вони розуміються тільки духовно. **15** Духовна ж людіна судить усе, а її судити не може ніхто. **16** Бо „хто розум Господній пізнав, який би його міг навчати?“ А ми маємо розум Христів!

3 Я, браття, не міг говорити до вас, як до духовних, але як до тілесних, як до немовлят у Христі. **2** Я вас годувáв молоком, а не твердþю ѻжею, бо ви не могли її їсти, та й тепер ще не можете, **3** бо ви ще тілесні. Бо коли зáздрість та суперечки між вами, то чи ж ви не тілесні, і хіба не по-людському робите? **4** Бо коли хто каже: „Я ж Павлів“, а інший: „Я Аполлóсів“, то чи ж ви не тілесні? **5** Бо хто ж Аполлóс? Або хто то Павло? Вони тільки служýтлі, що ви ввірували через них, і то скільки комý дав Госпóдь. **6** Я посадив, Аполлóс поливав, Бог же зростíв, **7** тому ані той, хто сáдить, ані хто поливає, є щось, але Бог, що рóдить! **8** I хто сáдить, і хто поливає — одне, і кожен одéржить свою нагорóду за працею своєю! **9** Бо ми спíвробітники Божі, а ви — Боже поле, Божа будíвля. **10** Я за благодаттю Божою, що дáна мені, як мудрий будíвничий, основу поклав, а інший будує на нíй; але нехай кожен пильнує, як він будує на нíй! **11** Ніхто бо не може покласти іншої основи, окрім поклáденої, а вона — Ісус Христос. **12** А коли хто на цíй основі буде з золота, срібла, дорогоцінного каміння, із дерева, сіна, соломи, **13** то буде вíявлене дíло кожного, бо вíявить день, тому що він огнем об'явлáється, і огонь дíло кожного вíпробує, яке воно є. **14** I коли чис дíло, яке збудував хто, устóть, то той нагороду одéржить; **15** коли ж дíло згорить, той матиме шкоду, та сам він спасéться, алé так, як через огонь. **16** Чи не знаєте ви, що ви — Божий храм, і Дух Божий у вас пробувáє? **17** Як хто нíвечить Божого храма, того знíвечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той — то ви! **18** Хай не звóдить ніхто сам себé. Як кому з вас здається, що він мудрий в цíм вíці, нехай стане нерозумним, щоб бути премудрим. (aiõn g165) **19** Цьогосвítня бо мудрість — у Бога глупота, бо написано: „Він ловить премудрих у хíтроцах їхníх!“ **20** I знову: „Знає Госпóдь думки мудрих, що марнотні вони!“ **21** Тож нехай ніхто не хváлиться людьmí, бо все ваше: **22** чи Павло, чи Аполлóс, чи Кýфа, чи свít,

чи життя, чи смерть, чи тепéрішнє, чи майбутнє — усе ваше, **23** ви ж Христові, а Христос — Божий!

4 Нехай кожен нас так уважає, якби служýтлі Христових і доморýдників Божих таємниць; **2** а щó ще шукається в доморýдниках, — щоб кожен був знайдений вíрним. **3** А для мене то найменше, щоб судили мене ви чи суд лóдський, бо я й сам не суджу себе. **4** Я бо проти себе нічого не знаю, але цим не випráвduюсь; Той же, Хто судить мене, то Госпóдь. **5** Тому не судіть передчасно нічого, аж поки не прийде Госпóдь, що й вíсвітлить таємниці тéмряви та вíявить зáдуми сердéць, і тоді кожному бúде похвалá від Бога. **6** Оце ж усе, браття, приклав я до себе Й Аполло́са ради вас, щоб від нас ви навчилися дýмати „не більш, як написано“, щоб ви не чвáнилися один за óдним перед іншим. **7** Хто бо тебе вирíзняє? Щó ти маєш, чого б ти не взяв? А коли ж бо ти взяв, чого чвáнишся, нíби не взяв? **8** Ви вже нагодовані, ви вже збагатíлися, без нас ви царюете. I коли б то ви стали царювати, щоб і ми царювали з вами! **9** Бо я дýмаю, що Бог нас, апóстолів, поставив за найостáнніших, мов на смерть засúджених, бо ми стали дивóвищем світові, — і анголáм, і людям. **10** Ми нерозумні Христа ради, а ви мудрі в Христі; ми слабі, ви ж міцнí; ви славні, а ми безчесні! **11** Ми до цього часу і голодуємо, і прágнемо, і нагí ми, і катóвані, і тиняємо, **12** і трýдимось, працюючи своїми руками. Коли нас лихослóвлять, ми благословляємо; як нас переслíдують, ми téрпимо; **13** як лають, ми молимось; ми стали, як сміття те для світу, аж досí ми всім, як тí вíкидki! **14** Не пишú це для тóго, щоб вас осорóмити, але остерíгаю, як своїх любіх дíтей. **15** Бо хоч би ви мали десять тисяч настáвників у Христі, та отців не багато; а я вас породив у Христі Ісусі через Євáнгелію. **16** Тож благаю я вас: будьте наслíдувачами мене! **17** Для цього послав я до вас Тимофíя, що для мене улóблений і вíрний син у Господі, — він вам нагадає шляхи мої в Христі Ісусі, як навчаю я скрізь у кожній Церкві. **18** Деякі згорділи, так немов би не мав я прийти до вас. **19** Та небáвом прийdу до вас, як захоче Госпóдь, і пíзнаю не слово згорділих, але силу. **20** Бо Царство Боже не в слові, а в силі. **21** Чого

хочете? Чи прийти до вас з києм, чи з любов'ю та з духом лагідності?

5 Всюди чути, що між вами перелюб, і то такий перелюб, який і між поганами незнаний, — що хтось має за дружину собі дружину бáтькову. **2** I ви завеличалися, а не засмутились радніш, щоб був вилучений з-поміж вас, хто цей учинок зробив. **3** Отож я, відсутній тілом, та присутній духом, уже розсудив, як присутній між вами: того, хто так учинив це, **4** у Ім'я Господа Ісуса, як зберетесь ви та мій дух, із силою Господа нашого Ісуса, — **5** віддати такого сатані на погибель тіла, щоб дух спасся Господнього дня! **6** Величання ваше не добре. Хіба ви не знаєте, що мала рóзчина все тісто заквáшує? **7** Отож, очистьте стару рóзчину, щоб стати вам новим тістом, бо ви прісні, бо наша Пасха, Христос, за нас у жертву принесений. **8** Тому святкуйте не в давній рóзчині, ані в рóзчині злоби й лукавства, але в опрісноках чистоти та правди! **9** Я писав вам у листі не єднатися з перелюбниками, — **10** але не взагалі з цьогосвітніми перелюбниками, чи з користолюбцями, чи з хижаками, чи з ідолянами, бо ви мусіли бути віддіти від світу. **11** А тепер я писав вам не єднатися з тим, хто зветься братом, та є перелюбник, чи користолюбець, чи ідолянин, чи злоріка, чи п'яніця, чи хижак, — із такими навіть не їсти! **12** Бо що ж мені судити љ чужих? Чи ви не судите своїх? **13** А чужих судить Бог. Тож вільчіть лукавого з-поміж себе саміх!

6 Чи посміє хто з вас, маючи справу до іншого, сúдитися в неправедних, а не в святих? **2** Хіба ви не знаєте, що святі світ судитимуть? Коли ж будете ви світ судити, то чи ж ви негідні судити незначні справи? **3** Хіба ви не знаєте, що ми будем судити анголів, а не тільки життєве? **4** А ви, коли маєте суд за життєве, то ставите суддями тих, хто нічого не значить у Церкві. **5** Я на сором це вам говорю. Чи ж між вами немає ні одного мудрого, щоб він міг розсудити між братами своїми? **6** Та брат сúдиться з братом, — і то перед невірними! **7** Тож уже для вас сором зовсім, що суді між собою ви маєте. Чому краще не тéрпіте кривди? Чому краще не маєте шкоди? **8** Але ви самі кривду чините та обдираєте, та ще братів. **9** Хіба ви не знаєте, що неправедні не вспадкують Божого Царства? Не обманюйте себе: ні розпùсники, ні

ідоляни, ні перелюбники, ні блудодійники, ні мужолюбники, **10** ні злодії, ні користолюбці, ні п'яніці, ні злоріки, ні хижаки — Царства Божого не вспадкують вони! **11** такими були дехто з вас, але ви обмились, алé освятились, алé виправдались Іменем Господа Ісуса Христа й Духом нашого Бога. **12** Усе мені можна, та не все на пожйток. Усе мені можна, але мною, ніщо володіти не повинно. **13** Їжа для чéрева, і чéрево для їжі, але Бог одне й друге понíщить. А тіло не для розпусти, але для Господа, і Господь для тіла. **14** Бог же й Господа воскресив, воскресить Він і нас Своєю силою! **15** Хіба ви не знаєте, що ваші тіла — то члени Христові? Отож, уявши члени Христові, зроблю їх членами розпùсниці? Зóвсім ні! **16** Хіба ви не знаєте, що той, хто злучається з розпùсницею, стає одним тілом із нею? Бо каже: „Обíдва ви будете тілом одним“. **17** А хто з Господом злучається, стає одним духом із Ним. **18** Утікайте від розпусти. Усякий бо гріх, що його чинить людіна, є поза тілом. А хто чинить розпусту, той грішить проти власного тіла. **19** Хіба ви не знаєте, що ваше тіло — то храм Духа Святого, що живе Він у вас, Якого від Бога ви маєте, і ви не свої? **20** Бо дорого кúплени ви. Отож прославляйте Бога в тілі своєму та в дусі своєму, що Божі вони!

7 А про що ви писали мені, то добре було б чоловікові не дотикатися жінки. **2** Але щоб уникнути розпусти, нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка хай має свого чоловіка. **3** Нехай віддає чоловік своїй дружині потрібну любов, так же само й чоловікові дружині. **4** Дружина не володіє над тілом своїм, але чоловік; так же само й чоловік не володіє над тілом своїм, але дружина. **5** Не вхильяйтесь одне від одного, хібащо дочасно за згодою, щоб бути в пості та молитві, та й схόдьтеся знóву докупи, щоб вас сатана не спокúшував вашим нестрайманням. **6** А це говорю вам як раду, а не як накáза. **7** Бо хóчу, щоб усі чоловіки були, як і я; але кожен має від Бога свій дар, — один так, інший так. **8** Говорю ж неодруженим і вдóвам: добре їм, як вони позостануться так, як і я. **9** Коли ж не втрýмається, — нехай одружуються, бо краще женитися, ніж розпалýтися. **10** А тим, що побралися, наказую не я, а Господь: Нехай не розлучається дружина

з своїм чоловіком! 11 А коли ж і розлúчиться, хай зостається незаміжня, або з чоловіком своїм хай помíриться, — і не відпускати чоловікові дружини! 12 Іншим же я говорю, не Господь: коли який брат має дружину невіруючу, і згідна вона жити з ним, — нехай він не лишає її. 13 І жінка, як має чоловіка невіруючого, а той згоден жити з нею, — нехай не лишає його. 14 Чоловік бо невіруючий освячується в дружині, а дружина невіруюча освячується в чоловікові. А інакше нечисті були б ваші діти, тепер же святі. 15 А як хоче невіруючий розлучитися, хай розлúчиться, — не неволиться брат чи сестра в такім разі, бо покликав нас Бог до миру. 16 Звідки знаєш ти, дружино, чи не спасеш чоловіка? Або звідки знаєш, чоловіче, чи не спасеш дружини? 17 Нехай тільки так ходить кожен, як кому Бог призначив, як Господь покликав його. І так усім Церквам я наказую. 18 Хто покликаний був в обрізанні, — нехай він того не цурається; чи покликаний хто в необрізанні, — нехай не обрізується. 19 Обрізання ніщо, і ніщо необрізання, а важливé — дотримування Божих заповідей. 20 Нехай кожен лишається в стані такому, в якому покликаний був. 21 Чи покликаний був ти рабом? Не турбуйся про те. Але коли й можеш стати вільним, то використай краще це. 22 Бо покликаний в Господі раб — визволéнець Господній; так само покликаний і визволéнець — він раб Христа. 23 Ви дорого куплені, — тож не ставайте рабами людей! 24 Браття, кожен із вас, в якім стані покликаний був, хай у тім перед Богом лишається! 25 Про дівчат же не маю накáзу Господнього, але даю раду як той, хто одержав від Господа милість бути вірним. 26 Отож за сучáсного утиску добрим уважаю я те, що чоловікові добре лишатися так. 27 Ти зв'язаний з дружиною? Не шукай розв'язання. Розв'язався від дружини? Не шукай дружини. 28 А коли ти й ожéнишся, то не згрішив; і як дівчина заміж пíде, — вона не згрішить. Та муку тілесну такі будуть мати, а мені шкода вас. 29 А це, браття, кажу я, бо час позосталий короткий, щоб і ті, що мають дружин, були, як ті, що не мають, 30 а хто плаче, — як ті, хто не плаче, а хто тішиться, — як ті, хто не тішиться; і хто купує, — якби не набулý, 31 а хто цьогосвітнім корýстується, — якби не корýстувались, бо минає стан світу

цього. 32 А я хочу, щоб ви безклопітні були. Неодrúжений про речі Господні клопочеться, як догодити Господеві, 33 а одrúжений про речі життєві клопочеться, як догодити своїй дружині, 34 і він поділений. Незаміжня ж жінка та дівчина про речі Господні клопочеться, щоб бути святою і тілом, і духом. А заміжня про речі життєві клопочеться, як догодити чоловікові. 35 А це я кажу вам самим на пожиток, а не щоб сильце вам накинути, але щоб пристойно й горліво держались ви Господа. 36 А як думає хто про дівчину свою, що сбóрмно, як вона переростé, і так мала б лишатись, нехай робить, що хоче, — не згрішиш: нехай заміж вихóдять. 37 А хто в серці своїм стоїть міцно, не має конечності, влáду ж має над своєю волею, і це постановив він у серці своєму — берегти свою дівчину, той робить добре. 38 Тому й той, хто віддає свою дівчину заміж, добре робить, а хто не віддає — робить краще. 39 Дружина законом прив'язана, поки живе чоловік її; коли ж чоловік її вмре, вона вільна вихóдити заміж, за кóго захоче, аби тільки в Господі. 40 Блаженніша вона, коли так позостанеться за моєю порадою, бо міркую, що й я маю Божого Духа.

8 А щодо ідолъських жертв, то ми знаємо, що всі маємо знаннї. Знаннї ж надимає, любов же буде! 2 Коли хто думає, ніби щось знає, той нічого не знає ще так, як знати повинно. 3 Коли ж любить хто Бога, той пізнаний Ним. 4 Тож про споживання ідолъських жертв ми знаємо, що ідол у світі ніщо, і що іншого Бога нема, окрім Бога Одного. 5 Бо хоч і існують так звані „боги“ чи на небі, чи то на землї, як існує багато богів і багато панів, 6 та для нас один Бог — Отець, що з Нього походить усе, ми ж для Нього, і один Господь — Ісус Христос, що все сталося Ним, і ми Ним. 7 Та не всі таке мають знаннї, бо дéякі мають призвичаення до ідола й досі, і їдять, як ідолъську жертву, — і їхне сумління, бувши недуже, спогáнюються. 8 Іка ж нас до Бога не зближує: бо коли не їмо, то нічого не тратимо, а коли ми їмо, то не набуваєм нічого. 9 Але стережтися, щоб ця ваша воля не стала якося за спотикання слабим! 10 Коли бо хто бачить тебе, маючого знаннї, як ти в ідолъській божнїці сидиш за столом, чи ж сумління його, бувши слабé, не буде спонúкане їсти ідолъські жертви? 11 І через

знанній твоє згине недужий твій брат, що за нього Христос був умер! 12 Грішачи так проти братів та вражаючи їхне слабе сумління, ви проти Христа грішите. 13 Ось тому, коли їжа спокушує брата моого, то повік я не єстиму м'яса, щоб не спокусити брата свого! (aiōn g165)

9 Хіба ж я не вільний? Чи ж я не апостол? Хіба я не бачив Ісуса Христа, Господа нашого? Хіба ви, — то не справа моя перед Господом? 2 Коли я не апостол для інших, то для вас я апостол, — ви бо печать мого апостольства в Господі. 3 Още оборона моя перед тими, хто судить мене. 4 Чи ми права не маємо їсти та пити? 5 Чи ми права не маємо водити з собою сестру, дружину, як і інші апостоли, і Господні брати, і Кіфя? 6 Хіба я один і Варнава не маємо права, щоб не працювати? 7 Хто коштом своїм коли служить у війську? Або хто виноградинка садить, — і не єсть з його плоду? Або хто отару пасе, — і не єсть молока від отарі? 8 Чи я тільки по-людському це говорю? Хіба ж і Закон не говорить цього? 9 Бо в Законі Мойсеєвім писано: „Не в'яжи рота волові, що молотить“. Хіба за волів Бог турбується? 10 Чи говорить Він зовсім для нас? Для нас, бо написано, що з надією мусить орати орач, а молотник — молотити з надією мати частку в своїм сподіванні. 11 Коли ми сіяли вам духовне, чи ж велика та річ, як пожнемо ми ваше тілесне? 12 Як право на вас мають інші, то тим більше ми. Але ми не вжили цього права, та все тірпимо, аби перешкоди якої Христовій Євангелії ми не вчинили. 13 Хіба ви не знаєте, що священнослужителі від святині годуються? Що ті, хто служить вівтареві, із вівтаря мають частку? 14 Так і Господь наказав проповідникам Євангелії жити з Євангелією. 15 Але з того нічого не вжив я. А цього не писав я для того, щоб для мене так булó. Бо мені краще вмерти, аніж щоб хто знівечив хвалу мою! 16 Бо коли я звіщаю Євангелію, то нема чим хвалитись мені, — це бо повинність моя. І горе мені, коли я не звіщаю Євангелії! 17 Тож коли це роблю добровільно, я маю нагороду; коли ж недобровільно, то виконую службу доручену. 18 Яка ж нагорода мені? — Та, що, благовістячі, я безкорисливо проповідував Христову Євангелію, не використовуючи особистих прав щодо благовістя. 19 Від усіх бувши вільний, я зробився

рабом для всіх, щоб найбільше придбати. 20 Для юдеїв я був, як юдей, щоб юдеїв придбати; для підзаконних — був, як підзаконний, хоч сам підзаконним не бувши, щоб придбати підзаконних. 21 Для тих, хто без Закону, — я був беззаконний, не бувши беззаконний Богові, а законний Христові, щоб придбати беззаконних. 22 Для слабих, — як слабий, щоб придбати слабих. Для всіх я був усе, щоб спасти бодай деяких. 23 А це я роблю для Євангелії, щоб стати її спільнником. 24 Хіба ви не знаєте, що ті, хто на перегонах біжить, усі біжать, але нагороду приймає один? Біжте так, щоб одержали ви! 25 І кожен змагун від усього стримується; вони ж — щоб тлінний прийняти вінок, але ми — щоб нетлінний. 26 Тож біжу я не так, немов на непевне, борюся не так, немов би повітря б'ючі. 27 Але вмертвляю й неволю я тіло своє, щоб, звіщаючи іншим, не стати самому негідним.

10 Не хочу я, браття, щоб ви не знали, що під хмарою всі отці наші були, — і всі перейшли через море, 2 і всі охристилися в хмарі та в морі в Мойсея, 3 і всі їли ту саму поживу духовну, 4 і пили всі той самий духовний напій, бо пили від духовної скелі, що йшла вслід за ними, а та скеля — був Христос! 5 Але їх багатьох не вподобав був Бог, бо „понищив Він їх у пустині“. 6 А це були приклади нам, щоб ми пожадливі на зле не були, як були пожадливі й вони. 7 Не будьте також ідолянами, як деякі з них, як написано: „Люди сіли, щоб їсти та пити, і встали, щоб грати“. 8 Не станьмо чинити блуду, як деякі з них блудодіяли, — і полягло їх одного дня двадцять три тисячі. 9 Ані не випробуймо Христа, як деякі з них випробовували, — та й від зміїв загинули. 10 Ані не нарікайте, як деякі з них нарікали, — і загинули від погубителя. 11 Усе це трапилось з ними, як приклади, а написане нам на nauку, бо за нашого часу кінець віку прийшов. (aiōn g165) 12 Тому то, хто думає, ніби стоїть він, нехай стережеться, щоб не впасти! 13 Досяглá вас спроба не інша, тільки лідська; але вірний Бог, Який не попустить, щоб ви випробовувалися більше, ніж можете, але при спробі й полегшення дастъ, щоб знести могли ви її. 14 Тому, мої любі, утікайте від служіння ідолам. 15 Кажу, як розумним; судіть самі, що кажу я. 16 Чаша благословення, яку благословляємо, —

чи не спільнота то крови Христової? Хліб, який ломимо, чи не спільнота він тіла Христового? **17** Тому що один хліб, тіло одне — нас багато, бо ми всі спільноти хліба одного. **18** Погляньте на Ізраїля за тілом: чи ж ті, що жертви їдять, не спільників віттарі? **19** Тож що я кажу? Що ідолська жертва є щось? Чи що ідол є щось? **20** Ні, але те, що в жертву приносять, „демонам, а не Богові в жертву приносять“. Я ж не хочу, щоб ви спільнотами для демонів стали. **21** Бо не можете пити чаши Господньої та чаши демонської; не можете бути спільнотами Господнього столу й столу демонського. **22** Чи ми дратуватимем Господа? Хіба ми потужніші за Нього? **23** Усе мені можна, — та не все на пожиток. Усе мені можна, — та буде не все! **24** Нехай не шукає ніхто свого власного, але кожен — для ближнього! **25** Їжте все, що на їтках м'ясних продаеться, за сумління зовсім не турбуючись, — **26** бо „Господня земля, і все, що на ній“! **27** Як покличе вас хтось із невіруючих, і ви захотите піти, — їжте все, що дадуть вам, за сумління зовсім не турбуючись. **28** Коли ж скаже вам хтось: „Це ідолська жертва“, — не їжте тоді через того, хто сказав, та через сумління! **29** Говорю ж не про власне сумління, але іншого, — чого б моя воля судилась сумлінням чужим? **30** Коли я стаю спільнотником їжі з подякою, чому мене зневажають за те, за що дякую я? **31** Тож, коли ви юсте, чи коли ви п'єте, або коли інше що робите, — усе на Божу славу робіть! **32** Не робіть спокуси юдеям та гелленам, та Церкві Божій, **33** як догоджую й я всім у всьому, не шукаючи в тому пожитку свого, але пожитку для багатьох, щоб спаслися вони.

11 Будьте наслідувачами мене, як і я Христа!
2 Похвалю ж вас, браття, що ви все мое пам'ятаєте, і заховуєте так передання, як я вам передав. 3 Хочу ж я, щоб ви знали, що всякому чоловікові голова — Христос, а жінці голова — чоловік, голова ж Христові — Бог. 4 Кожен чоловік, що молиться чи пророкує з головою покритою, — осоромлює він свою голову. 5 І кожна жінка, що молиться чи пророкує з головою відкритою, осоромлює тим свою голову, бо це є те саме, як булá б вона виголена. 6 Бо коли жінка не покривається, хай стрижеться вона; коли ж жінці

сором стрижеться чи голиться, нехай покривається! **7** Отож, чоловік покривати голови не повинен, бо він образ і слава Бога, а жінка — чоловікові слава. **8** Бо чоловік не походить від жінки, але жінка від чоловіка, **9** не створений бо чоловік ради жінки, але жінка ради чоловіка. **10** Тому жінка повина мати на голові знака влади над нею, ради анголів. **11** Однаке в Господі ані чоловік без жінки, ані жінка без чоловіка. **12** Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку; а все — від Бога. **13** Поміркуйте самі між собою, чи пристойне воно, щоб жінка молилася Богові непокрита? **14** Чи ж природа сама вас не вчить, що коли чоловік запускає волосся, то безчестя для нього? **15** Коли ж жінка косу запускає, — це слава для неї, бо замість покривала діана коса її. **16** Коли ж хто сперечатися хоче, — ми такого звичаю не маємо, ані Церкві Божі. **17** Пропонуючи це вам, я не хвалю, що збираєтесь ви не на ліпше, а на гірше. **18** Бо найперше, я чую, що як сходитесь ви на збори, то між вами бувають поділення, у що почали я й вірю. **19** Бо мусять між вами й поділи бути, щоб відкрились між вами й досвідчені. **20** А далі, коли ви збираєтесь разом, то не на те, щоб юсти Господню Вечерю. **21** Бо кожен спішить з'юсти власну вечерю, і один голодує, а другий впивається. **22** Хіба ж ви не маєте хат, щоб юсти та пити? Чи ви зневажаєте Божу Церкву, і осоромлюєте немаючих? Що маю сказати вам? Чи за це похвалю вас? Не похвалю! **23** Бо прийняв я від Господа, що й вам передав, що Господь Ісус ногі тієї, як відіаний був, узяв хліб, **24** подяку віддав, і переломив, і сказав: „Прийміть, споживайте, це тіло Мое, що за вас ломається. Це робіть на спомин про Мене!“ **25** Так само і чашу взяв Він по Вечері й сказав: „Ця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові. Це робіть, коли тільки будете пити, на спомин про Мене!“ **26** Бо кожного разу, як будете юсти цей хліб та чашу цю пити, — смерть Господню звіщаєте, аж доки Він прийде. **27** Тому то, хто юстиме хліб цей чи питиме чашу Господню негідно, — буде винний супроти тіла та крові Господньої! **28** Нехай же людина випробовує себе, і так нехай хліб юсть і з чаши хай п'є. **29** Бо хто юсть і п'є негідно, не розважаючи про тіло, той суд собі юсть і п'є! **30** Через це поміж вами багато недужих та хворих, і багато-хто заснує. **31** Бо коли б ми самі судили себе, то засуджені ми не були б.

32 Та засуджені від Господа, караємося, щоб нас не засуджено з світом. **33** Ось тому, мої браття, сходячись на поживу, чекайте один єдного. **34** А коли хто голодний, нехай вдома він єсть, щоб не сходилися ви на осуд. А про інше, як прийдуть, заряджуй.

12 А щодо духовних дарів, то не хочу я, браття, щоб не відали ви. **2** Знаєте, що коли ви поганами були, то ходили до німих ідолів, ніби воджено вас. **3** Тому то кажу вам, що ніхто, хто говорить Духом Божим, не скаже: „Нехай анафема буде на Ісуса“, і не може сказати ніхто: „Ісус — то Господъ“, як тільки Духом Святим. **4** Є різниця між дарами милості, Дух же той Самий. **5** Є й різниця між служіннями, та Господь той же Самий. **6** Є різниця й між діями, але Бог той же Самий, що в усіх робить усе. **7** І кожному дається виявлення Духа на користь. **8** Одному бо Духом дається слово мудрости, а другому слово знання тим же Духом, **9** а іншому віра тим же Духом, а іншому дарі вздороблення тим же Духом, **10** а іншому роблення чуда, а іншому пророкування, а іншому розпізнавання духів, а тому різні мови, а іншому вияснення мов. **11** А все оце чинить один і той Самий Дух, уділяючи кожному осібно, як Він хоче. **12** Бо як тіло одне, але має членів багато, усі ж члени тіла, хоч їх багато, то тіло одне, — так і Христос. **13** Бо ми всі одним Духом охирішенні в тіло одне, — чи то юдеї, чи геллени, чи раби, чи то вільні, — і всі ми напобіні Духом одним. **14** Бо тіло не є один член, а багато. **15** Коли скаже нога, що я не від тіла, бо я не рука, — то хіба через це не від тіла вона? **16** І коли скаже вухо, що я не від тіла, бо я не очі, — то хіба через це не від тіла воно? **17** Коли б оком було ціле тіло, то де був би слух? А коли б усе слух, то де був би нюх? **18** Та нині Бог розклáв члени в тілі, кожного з них, як хотів. **19** Якби всі одним членом були, — то де тіло було б? **20** Отож, тепер членів багато, — та тіло одне. **21** Бо очко не може сказати руці: „Ти мені непотрібна“; або голова знов ногам: „Ви мені непотрібні“. **22** Але члени тіла, що здаються слабіші, значно більше потрібні. **23** А тим, що вважаємо їх за зовсім нешановані в тілі, таким честь найбільшу приносимо, і бридкі наші члени отримують пристойність найбільшу,

24 а нашим пристойним того не — потрібно. Та Бог змішав тіло, і честь більшу дав нижчому членові, **25** щоб поділення в тілі не булó, а щоб члени однáково дбали один про єдного. **26** І коли тéрпить один член, то всі члени з ним тéрплять; і коли один член пошанований, то всі члени з ним тішаться. **27** І ви — тіло Христове, а зосібна — ви члени! **28** А інших поставив Бог у Церкви поперше — апостолами, подруге — пророками, потрете — учителями, потім дав сили, також дари вздороблення, допомоги, управління, різні мови. **29** Чи ж усі апостоли? Чи ж усі пророки? Чи ж усі вчителі? Чи ж усі сили чудодійні? **30** Чи ж усі мають дарі вздороблення? Чи ж мовами всі розмовляють? Чи ж усі вияснюють? **31** Тож дбайте рéвно про ліпші дárí, а я вам покажу путь іще кращу!

13 Коли я говорю мовами людськими й ангольськими, та любови не маю, — то став як мідь та дзвінка або бубон гудячий! **2** І коли маю дара пророкувати, і знаю всі таємніці й усе знання, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставляти, та любови не маю, — то я ніщо! **3** І коли я роздам усі маєтки свої, і коли я віddáм своє тіло на спáлення, та любови не маю, — то пожитку не матиму жáдного! **4** Любов довготéрпить, любов милосéрдствує, не зáздриє, любов не величаеться, не надимається, **5** не повбýдиться нечесно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не дýмає лихóго, **6** не радіє з неправди, але тішиться правдою, **7** усе зноśить, вірить у все, сподівається всього, усе тéрпить! **8** Ніколи любов не перестає! Хоч пророцтва й існують, — та припíнятся, хоч мови існують, — замóвкнуть, хоч існує знання, — та скасується. **9** Бо ми знаємо частинно, і пророкуємо частинно; **10** коли ж досконале настане, тоді зупиниться те, що частинне. **11** Коли я дитíною був, то я говорив, як дитíна, як дитíна я дýмав, розумів, як дитина. Коли ж мужем я став, то відкинув дитяче. **12** Отож, тепер бачимо ми ніби у дзéркалі, у загадці, але пóтім — обличчям в обличчя; тепер розумію частинно, а пóтім пізнати, як і пізнати я. **13** А тепер залишаються віра, надія, любов, — оці три. А найбільша між ними — любов!

14 Дбайте про любов, і про духовне пильнуйте, а найбільше — щоб пророкувати. **2** Як говорить чулою мовою, той не лідям говорити, а Богові, бо ніхто його не розуміє, і він духом говорити таємне. **3** А хто пророкує, той лідям говорити на збудування, і на умовлений, і на розраду. **4** Як говорити чулою мовою, той буде тільки самого себе, а хто пророкує, той Церкву буде. **5** Я ж хочу, щоб мовами говорили всі, а ліпше — щоб пророкували: більший бо той, хто пророкує, аніж той, хто говорити мовами, хібащо пояснює, щоб будувалася Церква. **6** А тепер, як прийду я до вас, браття, і до вас говорити буду чулою мовою, то який вам пожиток зроблю, коли не поясню вам чи то відкриттєм, чи знанням, чи пророцтвом, чи наукою? **7** Бо навіть і речі бездушні, що звук видають, як сопілка чи лютня, коли б не видавали вони різних звуків, — як пізнати б тоді, що бринить або грає? **8** Бо коли сурмá звук невиразний дає, — хто до бóю готовиться бýде? **9** Так і ви, коли мовою не подастé зрозумілого слова, — як пізнати, що кажете? Ви говорите на вітер! **10** Як багато, напріклад, різних мов є на світі, — і жадна з них не без значення! **11** Коли я не знатиму значення слів, то я буду чужинцем промовцеві, і промовець чужинцем мені. **12** Так і ви, що пильнуете про духовні дари, — дбайте, щоб збагачуватись через них на збудування Церкви! **13** Ось тому, хто говорити чулою мовою, нехай молиться, щоб умів виясняти. **14** Бо коли я молюся чулою мовою, то молиться дух мій, а мій розум без плöду! **15** Ну, то що ж? Буду молитися духом, і буду молитися й розумом, співатиму духом, і співатиму й розумом. **16** Бо коли благословлятишь духом, то як той, що займає місце прόстої людини, промовить „амінь“ на подяку твою? Не знає бо він, що ти кажеш. **17** Ти дякуєш добре, але не будеться інший. **18** Дякую Богові моєму, — розмовляю я мовами більше всіх вас. **19** Але в Церкві волю п'ять слів зрозумілих сказати, щоб і інших навчити, аніж десять тисяч слів чулою мовою! **20** Браття, не будьте дітьми своїм розумом, — будьте в лихому дітьмí, а в розумі досконалими будьте! **21** У Законі написано: „Іншими мовами й іншими устами Я говоритиму лідям оцим, та Мене вони й так не послухають“, каже Господь. **22** Отож, мови існують на знак не для віруючих, але для

невіруючих, а пророцтво — для віруючих, а не для невіруючих. **23** А як зійдеться Церква вся разом, і всі говоритимуть чужими мовами, і ввійдуть туди і сторонні чи невіруючі, — чи ж не скажуть вони, що біснується ви? **24** Коли ж усі пророкують, а ввійде якийсь невіруючий чи сторонній, то всі докоряють йому, усі судять його, **25** і так таємниця серця його виявляється, і так він падає ницьмá і вклоняється Богові й каже: „Бог справді між вами!“ **26** То що ж, браття? Коли схóдитесь ви, то кожен із вас псалом має, має науку, має мову, об'явлення має, має вияснення, — нехай буде все це на збудування! **27** Як говорити чулою мовою, говоріть по двох, чи найбільше по трьох, і то за чергóю, а один нехай перекладає! **28** А коли б не було перекладача, то нехай він у Церкві мовчить, а говорити нехай собі й Богові! **29** А пророки нехай промовляють по двох чи по трьох, а інші нехай розпізнають. **30** Коли ж відкриттє буде іншому з тих, хто сидить, — нехай перший замовкне! **31** Бо можете пророкувати ви всі по одному, — щоб училися всі й усі тішилися! **32** І коряться духи пророчі пророкам, **33** бо Бог не є Богом бéзладу, але миру. **34** нехай у Церкві мовчати жінки ваші! Бо їм говорити не позволено, — тільки корйтись, як каже Й Закон. **35** Коли ж вони хочуть навчитись чогось, нехай вдома питаютъ своїх чоловіків, — непристойно бо жінці говорити в Церкві! **36** Хіба вийшло від вас Слово Боже? Чи прийшло воно тільки до вас? **37** Коли хто вважає себе за пророка або за духовного, нехай розуміє, що я пишú вам, — бо Господня це заповідь! **38** Коли б же хто не розумів, — нехай не розуміє! **39** Отож, браття мої, майте ревність пророкувати, та не бороніть говорити й мовами! **40** Але все нехай буде добропристойно і статечно!

15 Звіщаю ж вам, браття, Євангелію, яку я вам благовістів, і яку прийнялі ви, в якій і стоїтے. **2** Якою й спасаєтесь, коли пам'ятаєте, яким словом я благовістів вам, якщо тільки ви ввірвали не набіліп. **3** Бо я передав вам найперш, що й прийняв, — що Христос був умер ради наших гріхів за Писанням, **4** і що Він був похованій, і що третього дня Він воскрес за Писанням, **5** і що з'явився Він Кýфі, потім Дванадцятьом. **6** А потім з'явився нарáz більше як п'ятисотам

браттям, що більшість із них живе й досі, а деято
ї спочíли. 7 Потому з'явився Він Якову, опісля -
усім апостолам. 8 А по всіх Він з'явився й мені, мов
якому недóродкові. 9 Я бо найменший з апостолів,
що негідний зватись апóстолом, бо я переслідував
був Божу Церкву. 10 Та благодáтю Божою я те,
що є, і благодáтъ Його, що в мені, не даремна
булá, але я працював більше всіх їх, правда - не
я, але Божа благодáть, що зо мною вона. 11 Тож
чи я, чи вони, - ми так проповідуємо, і так ви
ввірували. 12 Коли ж про Христа проповідується,
що воскрес Він із мертвих, - як же деято між
вами говбрять, що немає воскресіння мертвих? 13
Як немає ж воскресіння мертвих, то й Христос
не воскрес! 14 Коли ж бо Христос не воскрес,
то проповідь наша даремна, даремна також віра
ваша! 15 Ми знайшлися б тоді неправдивими
свідками Божими, бо про Бога ми свідчили, що
воскресів Він Христа, Якого Він не воскресив,
якщо не воскресають померлі. 16 Бо як мертві не
воскресають, то й Христос не воскрес! 17 Коли ж
бо Христос не воскрес, тоді віра ваша даремна,
- ви в своїх ще гріхах, 18 тоді то загинули й ті,
що в Христі упокóились! 19 Коли ми надіємося на
Христа тільки в цьому житті, то ми найнешансніші
від усіх людей! 20 Та нині Христос воскрес із
мертвих, - першісток серед покійних. 21 Смерть
бо через людіну, і через Людіну воскресіння
мертвих. 22 Бо так, як в Адáмі вмирають усі, так
само в Христі всі оживуть, 23 кожен у своєму
порядку: першісток Христос, потім ті, що Христові,
під час Його приходу. 24 А потому кінець, коли
Він передасть царство Богові Й Отцеві, коли Він
зруйнует всякий уряд, і владу всяку та силу. 25
Бо належить Йому царювати, аж доки Він не
„покладе всіх Своїх ворогів під ногами Своїми!“
26 Як ворог останній - смерть знищиться, 27 бо
„під ноги Його Він усе впокорíв“. Коли ж каже,
що впокóreno все, то ясно, що все, окрім Того,
Хто впокорíв Йому все. 28 А коли Йому все Він
упокóрить, тоді й Сам Син упокóриться Тому, Хто
все впокорíв Йому, щоб Бог бúв у всьому все. 29
Бо що зроблять ті, хто христяться ради мертвих?
Коли мертві не воскресають зовсім, то нáшо вони
ради мертвих і христяться? 30 Для чого й ми
повсякчáса наражаемось на небезпéки? 31 Я щодень
умираю. Так свíдчу, браття, вашою хвалою, що

маю її в Христі Icусi, Господі нашім. 32 Коли я зо
звіráми боровся в Ефéси, яка мені по-людському
кóристъ, коли мертві не воскресають? „Будем їсти
та пити, бо ми взвітра вмрем!“ 33 Не дайте себе
звéсти, — товариство лихе псує добре звичаї! 34
Протверезіться правдиво, та й не грішть, бо деякі
Бога не знають, — говорю вам на сором! 35 Але
дехто скаже: „Як мертві воскреснуть? І в якім
тілі прийдуть?“ 36 Нерозумний, — щó ти сіеш,
те не оживе, як не вмре. 37 І коли сіеш, то сіеш
не тіло майбутнє, але голе зéрно, яке трáпиться,
— пшеници або чого іншого, 38 і Бог йому тіло
дає, як захоче, і кожному зéрняті тіло його. 39 Не
кожне тіло однакове тіло, але ж інше в людéй,
та інше тіло в скотини, та інше тіло в пташóк,
та інше у риб. 40 Є небесні тіла й тіла зéмні, але
ж інша слава небесним, а інша зéмнім. 41 Інша
слава для сонця, та інша слава для місяця, та інша
слава для зір, — бо зоря від зорі відрізняється
словою! 42 Так само й воскресіння мертвих: сіється
в тління, — в нетління встає, 43 сіється в неславу,
— у славі встає, сіється в немочі, — у силі встає,
44 сіється тіло звичайне, — встає тіло духовне. Є
тіло звичайне, є й тіло духовне. 45 Так і написано:
„Перша людíна Адáм став душою живою“, а
останній Адáм — то дух оживляючий. 46 Та не
перше духовне, але звичайне, а потім духовне. 47
Перша людíна — з землі, зéмна, друга Людíна — із
неба Господь. 48 Який зéмний, такі й земні, і Який
небесний, такі й небесні. 49 І, як носили ми образ
зéмного, так і образ небесного бúдемо носити.
50 І це скажу, браття, що тіло й кров посісти
Божого Царства не можуть, ані тління нетління не
посяде. 51 Ось кажу я вам таємніцю: не всі ми
заснéмо, та всі перемінимось, — 52 раптом, як
оком змігнúти, при останній сурмí: бо засурмítъ
вона — і мертві воскреснуть, а ми перемінимось!
53 Мусить бо тлінне оце зодягнúться в нетління,
а смертне оце зодягнítися в безсмертя. 54 А коли
оце тлінне в нетління зодягнеться, і оце смертне
в безсмертя зодягнеться, тоді збудеться слово
написане: „Поглинута смерть перемогою!“ 55 Де,
смерте, твоя перемога? Де твое, смерте, жалó?
(Hadēs g86) 56 Жалó ж смерти — то гріх, а сила гріха —
то Закón. 57 А Богові дяка, що Він Господом нашим
Ісусом Христом перемогу нам дав. 58 Отож, брати
люbі мої, будьте міцні, непохитні, збагачуйтесь

зáвжди в Господньому дíлі, знаючи, що ваша праця не марнóтна у Господі!

16 А щодо складóк на святих, то й ви робіть так, як я постановив для Церков галатíйських. **2** А першого дня в тижні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться йому, щоб складóк не робити тоді, аж коли я прийдú. **3** А коли я прийдú, тоді тих, кого виберете, тих пошлю я з листами, щоб вони ваш дар любови віднéсли до Єрусалиму. **4** А коли ж і мені випадáтиме йти, то зо мною підúть. **5** Я прибуду до вас, коли перейдú Македонію, бо проходжу через Македонію. **6** А в вас, коли трапиться, я поживу або й перезýмую, щоб мене провелý ви, куди я підú. **7** Не хóчу я бачитись з вами тепер мimoхíдъ, але сподівáюся деякий час перебути у вас, як дозволить Госпóдь. **8** А в Ефéсі пробúду я до П'ятдесятниці, **9** бо двері велиki й широкi менi відчинилися, та багато противників. **10** Коли ж прийде до вас Тимофíй, то пильнуйте, щоб він був безпечний у вас, бо дíло Господнє він робить, як і я. **11** Тому то нехай ним ніхто не погóрджує, але відпровадьте його з миром, щоб прийшов він до мене, бо чекáю його з братáми. **12** А щодо брата Аполлóса, то я дуже благав був його, щоб прийшов до вас з братáми, та охоти не мав він прибути тепер, але прийде, як матиме час віdpovídný. **13** Пильнуйте, стíйте у вíрі, будьте мужнí, будьте міцнí, **14** хай з любов'ю все робиться у вас! **15** Благаю ж вас, браття, — знаєте ви дім Степанів, що в Axáї він пérвісток, і що службі святым присвятíлись вони, — **16** і ви підкоряйтесь таким, також кожному, хто помагає та працює. **17** Я тішусь з приходу Степана, і Фортунáта, і Axáїка, бо вашу відсутність вони заступили, **18** бо вони заспоکóли духа моого вашого. Тож шануйте таких! **19** Вітають вас азíйські Церкви; Акýла й Прискýлла з домашньою Церквою їхньою гаряче вітають у Господі вас. **20** Вітають вас усí брати. Вітайте один óдного святым поцілунком. **21** Привітáння моєю рукою Павловою. **22** Коли хто не любить Господа, нехай буде прóклáтий! Марáна тá! **23** Благодáть Господа нашого Ісуса нехай буде з вами! **24** Любов моя з вами всímá у Христі Ісусi, амíнь!

2 до коринтян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, та брат Тимофій, до Божої Церкви в Коринті, з усіма святыми в цілій Ахайї, — 2 благодіять вам і мир від Бога Отця нашого Й Господа Ісуса Христа! 3 Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя Й Бог потіхи всілякої, 4 що в усякій скорботі Він нас потішає, щоб змогли потішати й ми тих, що в усякій скорботі знаходяться, тією потіхою, якою потішує Бог нас самих. 5 Бо поскільки намножуються в нас терпіння Христові, — так через Христа й потішення наше намножується. 6 Бо як турпимо скорботи, то на вашу потіху й спасіння; коли потішаємося, то на вашу потіху в терпінні тих самих страждань, які турпимо й ми. 7 А наша надія певна про вас, бо ми знаємо, що ви спільнікі як у терпіннях, так само і в потісі. 8 Бо не хочемо, браття, щоб не відали ви про нашу скорботу, що в Азії трапилась нам, бо над міру й над силу були ми обтяжені, так що ми не надіялися навіть жити. 9 Та самі ми в собі мали присуд на смерть, щоб нам не покладати надії на себе, а на Бога, що викрещує мертвих, 10 що від смерти такої нас визволив і визволяє, і на Нього й покладаємося, що й ще визволить Він, 11 як поможете разом і ви молитвою за нас, щоб за дар ласки, що нам виявлений багатьма, багато-хто дяку складали за нас. 12 Бо це нам хвалá, — свідчення нашого сумління, що в святості й чистоті Божій, не в тілесній мудрості, але в Божій благодаті жили ми на світі, особливо ж у вас. 13 Бо іншого вам ми не пишемо, тільки те, що читаете та розумієте, а сподіваєшесь, що ви й до кінця зрозумієте, 14 як частинно нас ви й зрозуміли, що ми вам похвалá, як і ви нам, у день Господа нашого Ісуса. 15 І з певністю цією хотів я давніше прибути до вас, щоб мали ви благодаті удругé, 16 і через вас перейти в Македонію, а з Македонії знóву прибути до вас, а ви щоб в Юдею мене відпровадили. 17 Маючи задум такий, чи я чинів легковажно? Чи те, що задумує, за тілом задумую, щоб було в мене і „Так, так“, і „Ні, ні?“ 18 Але вірний Бог, що наше слово до вас не було „Так“ і „Ні“. 19 Бо Син Божий Ісус Христос, що ми Його вам проповідували, я Й Силуан, і Тимофій, не був „Так“ і „Ні“, але в

Нім було „Так“. 20 Скільки бо Божих обітниць, то в Ньому „Так“, і в Ньому „Амінь“, — Богові на славу через нас. 21 А Той, Хто нас із вами в Христа утверджує, і Хто нас намастів, — то Бог, 22 Який і запечатав нас, і в наши серця дав завдаток Духа. 23 А я кличу Бога на свідка на душу мою, що я, щадячі вас, не прийшов у Корінт дотепér, 24 не тому, ніби ми беремо владу над вашою вірою, але вашої радості помічники ми, — бо ви встояли вірою!

2 А я постановив у собі те, щоб до вас не прийти знов у смутку. 2 Бо коли я засмучую вас, то хто той, хто потішить мене, як не той, кого я засмутив? 3 І це саме писав я до вас, щоб, прийшовши, я смутку не мав би від тих, що від них мені тішитися належало, про всіх вас бувши певний, що радість моя — то радість усіх вас! 4 Бо з великого горя та з туги сердечної написав вам з рясніми слізми не на те, щоб були ви засмучені, але щоб пізнали любов, що в мене її пребагато до вас! 5 А як хто засмутив, не мене засмутив, а почали — щоб не пригніти — і всіх вас. 6 Досить такому карання того, що від багатьох, 7 через те навпаки, — краще простити й потішити, щоб смуток великий його не пожéр. 8 Через те вас благаю: зміцніть до нього любов! 9 Бо на це я й писав, щоб пізнати ваш досвід, чи в усім ви служні. 10 А кому ви прощаєте що, тому й я; бо й я, як простив що кому, то кому я простив, зробив те через вас від Особи Христа, 11 щоб нас сатана не перехитрував, — відомі бо нам його задуми! 12 А коли я прийшов до Троади звіщати Христову Євангелію, і були двері для мене відчинені в Господі, 13 не мав я спокію для духа свого, бо я не знайшов був свого брата Тита; але, попрощавши з ними, я пішов в Македонію. 14 А Богові подяка, що Він постійно чинить нас переможцями в Христі, і запашність знання про Себе через нас виявляє на всякому місці! 15 Ми бо для Бога Христова запашність перед тих, хто спасається, і тих, які гинуть, 16 для одних бо смертельна запашність на смерть, а для других запашність життєва в житті. І хто здатен на це? 17 Бо ми не такі, як багато-хто, що Боже Слово фальшують, але ми провіщаемо, як із широти, як від Бога, перед Богом, у Христі!

3 Чи нам знов зачинати доручувати самих себе? Чи ми потребуємо, як дехто, листів доручальних до вас чи від вас? **2** Ви наш лист, написаний у наших серцях, якого всі люди знають і читають! **3** Виявляєте ви, що ви — лист Христів, нами вислужений, що написаний не чорнилом, але Духом Бога Живого, не на табліцях камінних, але на тілесних табліцях серця. **4** Таку ж певність до Бога ми маємо через Христа, **5** не тому, що ми здібні помислити щось із себе, як від себе, але наша здібність від Бога. **6** І Він нас зробив бути здатними служітелями Нового Заповіту, не букви, а Духа, — бо буква вбиває, а Дух оживляє. **7** Коли ж служіння смерті, вирізане на каменях буквами, було таке славне, що Ізраїлеві сини не могли дивитись на обличчя Мойсея, через славу мину́щу обличчя його, **8** скільки ж більш буде в славі те служіння Духа! **9** Бо як служіння осуду — слава, то служіння праведності тим більше багате на славу! **10** Не прославилося бо прославлене, у цій частині, ради слави, що вона переважає, **11** бо коли славне те, що минає, то багато більш у славі те, що триває! **12** Тож, мавши надію таку, ми вживаємо великої сміливости, **13** а не як Мойсей, що покривало клав на обличчя своє, щоб Ізраїлеві сини не дивилися на кінець того, що минає. **14** Але засліпилися їхні думки, бо те саме покривало аж до сьогодні лишилось незнянте в читанні Старого Заповіту, бо зникає воно Христом. **15** Але аж до сьогодні, як читають Мойсея, на їхньому серці лежить покривало, **16** „коли ж вони навернуться до Господа, тоді покривало здіймається“. **17** Господь же — то Дух, а де Дух Господній, — там воля. **18** Ми ж відкритим обличчям, як у дзеркало, дивимося всі на славу Господню, і зміняємося в той же образ від слави, як від Духа Господнього.

4 Ось тому, мавши за милосердям Божим таке служіння, ми не тратимо відваги, **2** але ми відреклися тайного сорому, не хόдячи в хитрості та не перекручуючи Божого Слова, але з'явленням правди доручуємо себе кожному сумлінню людському перед Богом. **3** Коли ж наша Євангелія й закрита, то закрита для тих, хто гине, — **4** для невіруючих, яким бог цього віку засліпив розум, щоб для них не засяяло світло Євангелії слави Христа, а Він — образ Божий. (aiōn g165) **5** Bo

ми не себе самих проповідуємо, але Христа Ісуса, Господа, ми ж самі — рabi ваші ради Ісуса. **6** Bo Бог, що звелів був світлу засяяти з тёмряви, у серцях наших засяяв, щоб просвітити нам знання слави Божої — в Особі Христовій. **7** A ми маємо скарб цей у посудинах глиняних, щоб вéлич сили була Божа, а не від нас. **8** У всьому нас тиснути, та не потиснені ми; ми в важких обставинах, але не впадаємо в рóзпач. **9** Переслідують нас, але ми не полишенні; ми повалені, та не погублені. **10** Ми зáвсіди носимо в тілі мéртвість Ісусову, щоб з'явилось в нашому тілі й життя Ісусове. **11** Bo зáвсіди нас, що живемо, віддають на смерть за Ісуса, щоб з'явилось Ісусове в нашому смертельному тілі. **12** Тому то смерть діє в нас, а життя — у вас. **13** Та мавши того ж духа віри, за написаним: „Вірував я, через те говорив“, і ми віруємо, тому то й говоримо, **14** знавши, що Той, Хто воскресив Господа Ісуса, воскресить з Ісусом і нас, і поставить із вами. **15** Усе бо для вас, щоб благодатъ, розмножена через багатьох, збагатила подяку на Божу славу. **16** Через те ми відваги не тратимо, бо хоч ніщитися зовнішній наш чоловік, зате день-у-день відновляється внутрішній. **17** Bo теперішнє легке горе достачає для нас у безмірнім багатстві славу вічної ваги, (aiōnios g166) **18** коли ми не дивимося на видиме, а на невидиме. Bo видиме - дочасне, невидиме ж - вічне! (aiōnios g166)

5 Знаємо бо, коли зéмний мешkáльний намéт наш зrуйнується, то маємо будівлю від Бога на небі, - dím нерукотворний та вічний. (aiōnios g166) **2** Тому то й зідhaємо, бажаючи приодягтися будівлею нашою, що з неба, **3** коли б тільки й одягнені ми не знайшлися нагi! **4** Bo ми, знахdячися в цьому наметі, зідhaємо під тягарем, бо не хочемо роздягтisя, але одягтisя, щоб смертне пожéрлось життям. **5** A Той, Хто на це саме й створив нас, то Бог, що й дав нам завdаток Духа. **6** Отож, бувши відважні постiйно, та знаючи, що, мавши дím у тілі, ми не перебуваємо в дому Господньому, **7** bo хóдимо вiрою, а не видiнням, **8** ми ж відважні, і бажаємо краще покинути дím тіла й мати дím у Господа. **9** Тому ми й пильнуємо, - чи зостаємося в дому тіла, чи вихóдимо з дому, - бути Йому лóбими. **10** Bo мусимо всі ми з'явитися перед судовим престолом Христовим, щоб кожен прийняв згідно з тим, що в тілі робив він, - чи

добре, чи лихé. 11 Отже, відаючи страх Господній, ми людей переконуємо, а Богові явні; але маю надію, що й у ваших сумліннях ми явні. 12 Бо не знобу себе ми доручуємо вам, але даємо вам привід хвалитися нами, щоб мали ви що проти тих, що хвáляться обличчям, а не серцем. 13 Коли бо ми з розуму сходимо, - то Богові, коли ж при здоровому розумі, - то для вас. 14 Бо Христова любов спонукує нас, що думають так, що коли вмер Один за всіх, то всі померли. 15 А вмер Він за всіх, щоб ті, хто живе, не жили вже для себе самих, а для Того, Хто за них був умер і воскрес. 16 Через те відтепер ми нікого не знаємо за тілом; коли ж і знали за тілом Христа, то тепер ми не знаємо вже!

17 Тому то, коли хто в Христі, той створіння новé, - стародавнє минуло, ото сталось новé! 18 Усе ж від Бога, що нас примирив із Собою Ісусом Христом і дав нам служіння примирення, 19 бо Бог у Христі примирив світ із Собою Самим, не зважавши на їхні провини, і поклав у нас слово примирення. 20 Оце ми як посли замість Христа, ніби Бог благає через нас, благаємо замість Христа: примиріться з Богом! 21 Бо Того, Хто не відав гріха, Він учинив за нас гріхом, щоб стали ми Божою праведністю в Нім!

6 А ми, як співробітники, благаємо, щоб ви Божої благодаті не брали надармо. 2 Бо каже: „Приємного часу почув Я тебе, - і поміг Я тобі в день спасіння!“ Ось тепер час приємний, ось тепер день спасіння! 3 Ні в чому ніякого спотикання не робимо, щоб служіння було бездоганне, 4 а в усьому себе виявляємо, як служителів Божих, у великім терпінні, у скорботах, у бідах, у тіснотах, 5 у вдáрах, у в'язницях, у розрухах, у працях, у недосипаннях, у постах, 6 у чистості, у розумі, у лагідності, у добрості, у Дусі Святім, у нелицемірній любові, 7 у слові правди, у силі Божій, зо зброєю праведности в правїці й лівіці, 8 через славу й безчестя, через гáньбу й хвалу, як обманці, але ми правдиві; 9 як незнані, та познані, як умираючі, та ось ми живі; як кáрані, та не забиті; 10 як сумні, але завжди веселі; як убогі, але багатьох ми збагáчуємо; як ті, що нічого не мають, але всім володіємо. 11 Уста наші відкрились до вас, корінтяни, серце наше розширене! 12 У нас вам не тісно, але тісно вам у ваших серцях! 13 Такою ж

відплатою — говорю, немов дітям — розширені будьте й ви! 14 До чужого ярмá не впрягайтесь з невірними; бо що спільного між праведністю та беззаконням, або яка спільність у світла з тémрявою? 15 Яка згода в Христа з беліяáром? Або яка частка вірного з невірним? 16 Або яка згода поміж Божим храмом та ідолами? Бо ви храм Бога Живого, як Бог прорік: „Поселюсь серед них і ходитиму, і буду ім Богом, — а вони бúуть нарóдом Моїм! 17 Вийдіть тому з-поміж них та й відлучíтесь, — каже Господь, — і не торкайтесь нечистого, — і я вас прийму, 18 і буду я вам за Отця, а ви за синів і дочок Мені бúдете, — говорить Господь Вседержитель!“

7 Отож, мої любі, мавши ці обітниці, очистмо себе від усякої нéчисти тіла та духа, — і творімо святиню у Божім страху! 2 Дайте місце для нас! Ми нікого не скривили, нікого не зіпсували, нікого не ошукали! 3 Говорю не на осуд, бо я перед тим був сказав, що ви в серцях наших, щоб нам із вами чи померти чи жити. 4 У мене велика смілівість до вас, велика мені похвалá з вас, я повний потіхи, збагачаюся радістю при всякому нашему горі. 5 Бо коли ми прийшли в Македонію, тіло наше не мало спочинку ніякого, у всьому бідуючи: назовні — бої, страхіття — всерéдині. 6 Але Бог, що тішить принижених, потішив нас приходом Тита, 7 і не тільки його прибу́ттм, а й потішенням, що ним він потішився з вас, коли розповідав нам про вашу журбú, про ваш смуток, про вашу горлівість до мене, так що я більше тішився. 8 Коли я й засмутив вас листом, то не каюся, хоч і каявся був, бо бачу, що той лист засмутив вас, хоч і часово. 9 Я радію тепер не тому, що ви засмутились, а що ви засмутилися на покáйння, бо ви засмутились для Бога, щоб ні в чому не мати втрати від нас. 10 Бо смуток для Бога чинить каяття на спасіння, а про нього не жалуємо, а смуток світський — чинить смерть. 11 Бо ось same це, що ви засмутились для Бога, яку пильність велику воно вам зробило, яку оборону, яке обурення, який страх, яке бажання, яку горливість, яку побисту! Ви в усім показали, що чисті ви в справі. 12 А коли я писав вам, то не через того, хто крýвдить, і не через покрýвденого, а щоб виявилася для вас наша пильність про вас перед Богом. 13 Тому то потіхою вашою втішились ми, а ще більше зраділи

ми радістю Тита, що ви всі заспокоїли духа його.
14 Бо коли я про вас йому чим похвалився, то не осоромився; але як ми вам говорили все правду, так і наша хвалá перед Титом правдива булá! 15 І серце його прихильніше до вас, коли згадує він про покору всіх вас, як його прийнялý ви були зо стрáхом і тремтінням. 16 Отож, тішуся я, що можу покластись у всьому на вас!

8 Повідомляємо ж вас, браття, про Божу благодать, що дáна Церквám македонським, 2 що серед великого досвіду горя вони мають радість ряснý, і глибоке їхнє убóзвто збагáтилось багатством їхньої щирості; 3 бо вони добровільні в мíру сил своїх, і над силу, засвідчуя, — 4 із ревним благáнням вони нас просили, щоб ми прийнялý дар та спільність служіння святим. 5 І не так, як надіялися ми, але віддали себе перш Господéві та нам із волі Божої, 6 щоб ми благали Тита, щоб він, як був перше зачав, так і скінчíв би в вас оце добре дíло. 7 А ви, як у всім, збагачуєтесь: вірою, і словом, і розумом, і всякою пильністю, і вашою любов'ю до нас, — щоб збагачувались ви і в благодаті оцій. 8 Не кажу це, як накáза, алé пильністю інших досвідчую щирість любови й вашої. 9 Бо ви знаєте благодатъ Господа нашого Ісуса Христа, Який, бувши багатий, збіднів ради вас, щоб ви збагатились Його убóзвтом. 10 І раду даю вам про це, бо це вам на пожýток, що не тільки чинили, але перші ви стали й бажати з минулого рóку. 11 А тепер закінчíть роботу, щоб ви, як горлíво бажали, так і виконали б у мíру можности. 12 Бо коли є охота, то приемна вона згідно з тим, щó хто має, а не з тим, чого хто не має. 13 Хай не буде для інших полегша, а тягар для вас, але рівність для всіх. 14 Чáсу тепérішнього ваш достаток нехай нестáткові їхньому допоможе, щоб і їхній достаток був на ваш нестáток, щоб рівність булá, 15 як написано: „Хто мав багато, той не мав зайвинí, а хто мало, — не мав недостачі“. 16 Та Богові дяка, що Він таку пильність про вас дав у Тýтове серце, 17 бо благáння прийняв він, алé, бувши горлíвий, удався до вас добровільно. 18 А з ним разом послали ми брата, якого по всіх Церквáх хвалять за Євáнгелію, 19 і не тільки оце, але вýбраний був від Церкóв бути товаришем нашим у дорозі для благодаті тієї, якій служимо

ми на хвалú Самóго Господа, 20 остерігаючись того, щоб хто не дорікав нам цим достатком, що ним служимо ми, 21 дбáючи про добро не тільки перед Богом, але й перед людьмí. 22 А ми з ними послали були брата нашого, про пильність якого ми часто досвідчувались у речах багатьох, який ще пильніший тепер — через велике довír'я до вас. 23 Щодо Тита, то він мій товáриш, а ваш спíвробітник; щодо наших братів — вони посланцí від Церкóв, вони слава Христова! 24 Отож, дайте їм доказа своєї любови й нашого хваління вас перед Церквáми!

9 А про службу святым мені зайдо писати до вас, 2 бо відаю вашу охоту, і нею хвальюся за вас македонянам, що Ахáя готова з минулого року, а ваша рéвність заохóтила багатьох. 3 А я послав братів, щоб моя похвалá, щодо вас, не даремна була в цíм випáдкові, але, як казав, щоб були ви приготóвáni, 4 щоб, коли македоняни прийдуть зо мною та знайдуть, що ви неготові, щоб не осоромитись нам — не кажемо вам — у цíй речі. 5 Отож, я надумáвся, що треба вблагати братів, щоб пíшли перше до вас та приготувáli заздалегíдь оголошений ваш щедрý дар, щоб був він приготóваний, як щедрý дар, а не рíч примусова. 6 А до цього кажу: Хто скупо сíe, — той скупо й жатиме, а хто сíe щедро, — той щедро й жатиме! 7 Нехай кожен дає, як серце йому призволýє, — не в смутку й не з примусу, бо Бог любить того, хто з радістю дає! 8 А Бог має силу всякою благодаттю вас збагатíти, щоб ви, мавши зáвжди в усьому всілякій достаток, збагáчувалися всяким добрым учinkом, 9 як написано: „Розsíпав та вбогим роздав, — Його праведність триває навíki!“ (aiōn g165) 10 А Той, Хто насіння дає сіячевí та хліб на поживу, — нехай дастъ і примножить ваше насіння, і нехай Він зростíть плоди праведності вашої, 11 щоб усім ви збагачувались на всіляку щирість, яка через нас чинить Богові дяку. 12 Бо дíло служіння цього не тільки випóвнює недостачі святих, але й багатіє багатьох подяками Богові. 13 Досвідченням цього служіння вони хвалять Бога за послух Христовій Євáнгелії, що ви визнаєте її, та за щирість участництва з ними й усíмá, 14 вони за вас моляться й тужать по вас із-за дуже великої Божої благодаті на вас. 15 Дяка Богові за невимóвний дар Його!

10 А я сам, Павло, благаю вас лагідністю й ласкавістю Христовою; я, коли присутній — слухняний між вами, а не бувши між вами — смілівий я супроти вас. 2 І благаю, щоб я, прибувши, не осмілився надію, що нею я думаю смілівим бути проти деяких, що про нас вони гадають, ніби ми поступаємося за тілом. 3 Бо хόдячи в тілі, не за тілом воюємо ми, — 4 зброя бо нашого воювання не тілесна, але міцнá Богом на зруйнування твердінь, — ми руйнуємо задуми, 5 і всяке винесення, що підіймається проти пізнання Бога, і полонимо всяке знання на послух Христові, 6 і покарати ми готові всякий непослуш, коли здійсниться послух ваш. 7 Чи на обличчя ви дивитеся? Як хто певний про себе, що Христовий він, нехай думає знов по собі, що як сам він Христовий, так само Христові й ми. 8 Бо коли б я ще більш став хвалитися нашою відоходою, яку дав нам Господь на збудування, а не на зруйнування ваше, то не осоромлюсь. 9 Та щоб не здавалось, ніби хочу лякати вас листами. 10 „Бо листи його — кажуть — важкі та міцні, але особисто присутній — слабий, а мова його незначна“, 11 такий нехай знає оце, що які ми на слові в листах, неприсутніми бувши, такі ми й на ділі, присутніми бувши. 12 Бо не сміємо вважати себе чи рівняти до інших, що самі себе хвалять, — вони нерозумно самі себе міряють собою, і рівняють з собою себе. 13 Ми ж не будем хвалитися над міру, а в міру міріла, що його Бог призначив на міру для нас, щоб і до нас досягти. 14 Бо ми не розтягуємося над міру, ніби не досягли ми до вас, бо ми досягли аж до вас із Євангелією Христовою. 15 Ми не хвалимось над міру у чужих працях, але маємо надію, що як буде рости ваша віра, то за нашим мірілом сильно звелічимося ми між вами, 16 щоб і в дальших за вами країнах звіщати Євангелію, а не хвалитися готовим, як це чужкі твірдять. 17 А „хто хвалиться, нехай хвалиться в Господі!“ 18 Бо достойний не той, хто сам себе хвалить, але кого хвалити Господь!

11 О, коли б потерпіли ви трохи безумство моє! Але й тे ріпите ви мене. 2 Бо пильную про вас пильністю Божою, заручив бо я вас одному чоловікові, щоб Христові привести вас чистою дівою. 3 Та боюсь я, — як змій звів був Єву

лукавством своїм, щоб так не попсувалися ваши думки, і ви не вхилилися від простоти й чистоти, що в Христі. 4 Коли бо хто прийде й заче проповідувати про Ісуса іншого, про якого ми не проповідували, або приймете іншого Духа, якого ви не прийняли, — то радо терпіли б ви те! 5 Та думаю я, що нічим не лишаюсь позад передніших апостолів. 6 Хоч і неук я словом, але не знаннам, та всюди в усьому ми виявлені поміж вами. 7 Чи я гріх учинив, себе впокоряючи, щоб підвищити вас, бо я Божу Євангелію благовістив для вас дармо? 8 Оббираю я інші Церкви, приймаючи плату для служіння вам. А коли я прийшов до вас і терпів недостачу, то нікого я не обтіжив. 9 Бо мій нестаток поповнили брати, що прийшли з Македонії; і в усьому беріг я себе, щоб не бути для вас тягарем, і збережу. 10 Як правда Христова в мені, так оця похвалі не замовчана буде про мене в країнах Ахай. 11 Для чого? Тому, що я вас не люблю? Відомо те Богові! 12 А що я роблю, те й робитиму, щоб відтяті причину для тих, хто шукає причини, щоб у тому, чим хвáляться, показались такі, як і ми. 13 Такі бо фальшиві апостоли, лукаві робітники, що підроблюються на Христових апостолів. 14 І не дивно, бо сам сатана прикидається ангелом світла! 15 Отож, не велика це річ, якщо й слуги його прикидаються слугами праведності. Буде їхній кінець згідно з учинками їхніми! 16 Знову кажу: хай ніхто не вважає мене за безумного! А як ні, то прийміть мене бодай як безумного, щоб хоч трохи й я похвалився! 17 А що я кажу, не кажу того в Господі, але ніби в безумстві — у цій частині хвалий. 18 Через те ж, що тілом багато-хто хваляється, то й я похвалюся. 19 Бо ви тे ріпите радо безумних, самі мудрими бувши. 20 Бо ви терпите, коли вас хто неволить, коли хто обіїдає, коли хто обдирає, коли хто підвищується, коли хто по щоках вас б'є. 21 На безчестя кажу, що ми ніби стратили сили. Коли хто відважиться чим, то — скажу нерозумно — відважуюся й я. 22 Євреї вони? — То й я. Ізраїльтяни вони? — То й я. Насіння вони Авраамове? — То й я! 23 Слуги Христові вони? — Говорю нерозумне: більш я! Я був більш у працях, у ранах над міру, частіше у в'язницях, часто при смерті. 24 Від юдеїв п'ять раз я прийняв був по сорок ударів без одного, 25 тричі кіями бито

мене, один раз мене каменували, тричі розбивсь корабель, ніч і день я пробув у глибині морській; 26 у мандрівках я часто бував, бував у небезпеках на річках, у небезпеках розбійничих, у небезпеках свого наріду, у небезпеках поган, у небезпеках по містах, у небезпеках на пустині, у небезпеках на морі, у небезпеках між братами фальшивими, 27 у виснажуванні та в праці, часто в недосипанні, у голоді й спразі, часто в пості, у холоді та в наготі. 28 Окрім зовнішнього, налягають на мене денні повинності й журба про всі Церкви. 29 Хто слабує, а я не слабує? Хто спокушується, а я не палюся? 30 Коли треба хвалитись, то неміччю я похвалюсь. 31 Знає Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, — а Він благословенний навіки, — що я не говорю неправди. (aiōn g165) 32 У Дамаску намісник царя Ареї стерг місто Дамаск, щоб схопити мене. 33 алé по мурі мене спущено в коші віконцем, — і я з рук його втік!

12 Не корисно хвалитись мені, бо я прийду до видінь і об'явлень Господніх. 2 Я знаю чоловіка в Христі, що він чотирнадцять років тому — чи в тілі, не знаю, чи без тіла, не знаю, знає Бог — був узятий до третього неба. 3 І чоловіка я знаю такого, — чи в тілі, чи без тіла, не знаю, знає Бог, — 4 що до ráю був узятий, і чув він слова невимовні, що не можна людіні їх висловити. 5 Отаким похвалюсь, а собою хвалитись не буду, — хіба тільки своїми нémочами. 6 Бо коли я захочу хвалитись, то безумний не буду, бо правду казатиму; але стримуюсь я, щоб про мене хто більш не подумав, ніж бачить у мені або чує від мене. 7 А щоб я через пребагато об'явлень не величався, то дáно мені в тілі кольчук, — посланця сатани, щоб бив в обличчя мене, щоб я не величався. 8 Про нього три рази благав я Господа, щоб він відступився від мене. 9 І сказав Він мені: „Дóсить тобі Моеї благодаті, — бо сила Моя здійснюється в нémочі“. Отож, краще я буду хвалитись своїми нémочами, щоб сила Христова вселилася в мене. 10 Тому любо мені перебувати в недýгах, у прýкостях, у бðдах, у переслідуваннях, в утисках через Христа. Коли бо я слабий, тоді я сильний. 11 Хвáлячися, я став нерозумний, — до того мене ви примусили. Но хвалити мене мали б ви, — бо ні в чому я не залишився позад від найперших апóстолів, хоч я й ніщо. 12 А ознаки

апóстола виявилися між вами в усякім терпінні, у знамéнах і чудах та в силах. 13 Що бо є, що ним ви понíзилися більше від інших Церков? Хіба те, що я сам тягарéм вам не був? Даруйте мені цю провину! 14 Ось утрéте готовий прийти я до вас, і не буду для вас тягарéм, — не шукаю бо вашого я, тільки вас. Не діти повинні збирати маєток батькáм, але дітям батькý. 15 Я ж з охотою вýтрачуся й себе вýтрачу за душі ваші, хоч що більше люблю вас, то менше я люблений. 16 Та нехай буде так, — тягарá я на вас не поклав, але, бувши хитрий, я лукавством від вас брав. 17 Чи я використóував вас через когось із тих, кого до вас посылав? 18 Ублагав я був Тита, і з ним послав брата. Чи Тит використав вас чим? Хіба ми ходили не в однóму дусі? Хіба не однýми стопáми? 19 Чи ви знову не дýмаєте, що виправдуємося перед вами? Перед Богом, у Христі ми говоримо, а все, любі, на вашу будову! 20 Я ж боюся, щоб, прийшовши, не знайшов вас такими, якими не хόчу, і щоб мене не знайшли ви таким, якого не хочете, — хай не будуть між вами суперечка, заздрість, гніви, обмані, свáри, нáшепти, пихý, безладдя, 21 щоб знову, коли я прийду, не принíзвив мене поміж вами мій Бог, і щоб мені не оплакувати багатьох, що перше згрішили були, і не покаялися в нечýстості, і в перéлюбі, і в розпусті, що кóїли їх.

13 Оце втретє до вас я йду.. „Кожна справа хай станеться вýроком двох чи трьох свідків“. 2 Поперéджував я й поперéджую, — як у вас був удру́ге, так тепер неприсутній, — отих, що згрішили перед тим, і всіх інших, що коли прийду знову, то я не помилую, 3 через те, що шукаєте доказу, що в мені промовляє Христос, Який не безсилий до вас, але сильний у вас. 4 Бо хоч Він був і розп'ятий в нémочі, та живий із сили Божої. Так і ми, — хоча нémічні в Нім, та з Ним будемо жити з Божої сили у вас. 5 Випробуйте самих себе, чи ви в вірі, пізнавайте самих себе. Хіба ви не знаєте самих себе, що Ісус Христос у вас? Хіба тільки, що ви не такі, якими мали б бути. 6 Але маю надію, що пізнаєте ви, що ми такі, якими мали б бути. 7 I ми молимо Бога, щоб ви не чинили нíякого лíха, не для тóго, щоб виявилися ми досвідчені, а щоб учинили ви добре, а ми будем немов негíдні. 8 Бо нічого не можемо ми проти правди, а за правду.

9 Ми тішимося, коли ми слабі, а ви сильні. Про це й молимось — щоб були досконалими ви! **10** Ось тому то, відсутній, пишу це, щоб прийшовши, не мав я вчинити суверо за владою, якої Господь мені дав на будування, а не на руйнування. **11** А накінець, браття, радійте, удосконалюйтесь, тіштесь, будьте однодумні, майте мир, — і Бог любови та миру буде з вами! **12** Вітайте один одного святым поцілунком! **13** Усі святі вас вітають! **14** Благодатъ Господа нашого Ісуса Христа, і любов Бога й Отця, і спільність Святого Духа нехай буде зо всіма вами! Амінь.

До галатів

1 Апостол Павлó, поставлений нí від людей, ані від чоловіка, алé від Ісуса Христа й Бога Отця, що з мертвих Його воскресив, **2** і присутня зо мною вся браття, до Церквó галатíйських: з благодатью вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа, **4** що за наші гріхи дав Самóго Себе, щоб від злого сучасного віку нас визволити, за волею Бога Й Отця нашого, — (aiōn g165) **5** Йому слава на вікі вічні, амíн! (aiōn g165) **6** Дивуюся я, що ви так скоро відхíлюєтесь від того, хто покликав Христовою благодаттю вас, на іншу Євáнгелю, **7** що не інша вона, але деякі є, що вас непокоять, і хочуть перевернути Христову Євáнгелію. **8** Але якби й ми або áнгол із неба зачав благовістíти вам не те, що ми вам благовістíли, — нехай буде проклáтий! **9** Як ми перше казали, і тепер знов кажú: коли хто вам не те благовістíть, що ви прийняли, — нехай буде проклáтий! **10** Бо тепер чи я в людей шукаю признáння чи в Бога? Чи людям дбáю я додгожáти? Бо коли б додгожав я ще людям, я не був би рабом Христовим. **11** Звіщаю ж вам, браття, що Євáнгелія, яку я благовістíв, — вона не від людей. **12** Бо я не прийняв, ні навчився її від людýни, але об'явленням Ісуса Христа. **13** Чули бо ви про мое поступóвання перше в юдействі, що Божу Церкву жорстóко я переслідував та руйнував її. **14** I я перевищував в юдействі багатьох своїх ровéсників роду моого, бувши запéклім прихильником моїх отцíвських передáнь. **15** Коли ж Бог, що вибрав мене від утрóbi матері мої і покликав благодаттю Свою, уподобав **16** виявити мною Сина Свого, щоб благодіstив я Його між поганами, — я не радився зараз із тілом та кров'ю, **17** і не відправився в Єрусалим до апóтолів, що передо мною були, а пішов я в Арабію, і знóбу вернувся в Дамáск. **18** По трьох рóках потóму пішов я в Єрусалим побачити Кýфу, і в нього пробув днів із п'ятнадцять. **19** А іншого з апóтолів я не бачив, крім Якова, брата Господнього. **20** А що вам пишú, ось кажú перед Богом, що я не обманю! **21** Потóму пішов я до сýрських та кілкíйських країн. **22** Церквáм же Христовим в Юдеї я знаний не був особисто, — **23** тільки чули вони, що той, що колись переслідував їх, благодіstить тепер вíру, що колись руйнував був її. **24** I слáвили Бога вони через мене!

2 Потóму, по чотирнадцять роках, я знóбу ходив в Єрусалим із Варнавою, взявши Й Тита з собою. **2** А пішов я за об'явленням. I подав їм Єváнгелію, що її проповідью між поганами, особливо знатнішим, чи не дармá змагаюся я чи змагався. **3** Але Й Тит, що зо мною, бувши греком, не був до обрізання змушений. **4** А що прибулих фальшивих братів, що прийшли підглядáти нашу вільність, яку маємо в Христі Ісусi, щоб нас поневблити, **5** то ми їх не послухали ані на хвилю, і не піддалися були, щоб тривала в вас правда Єváнгелії. **6** Що ж до тих, що за щось уважають себе, та якими колись вони були, то нí в чому різницí для мене нема, — не дивиться Бог на осбú людýни! Bo тí, що за щось уважають себе, нічого мені не додалý, **7** але навпакí, — побачивши, що мені припорúчена Єváнгелія для необрíзаних, як Петрові для обрізаних, - **8** бо Той, хто помагав Петрові в апóстольстві між обрізаними, помагав і мені між поганами, - **9** i, пізнавши ту благодáть, що дáна мені, Якíв, і Кифа, і Іван, що стовpámi вважаються, подали мені та Варнáві правýці спíльноти, щоб ми для поган працювали, вони ж — для обрізаних, **10** тільки щоб ми пам'ятáли про вбогих, що я й пильнував був чинити таке. **11** Коли ж Кýфа прийшов був до Антіохíї, то відкрито я виступив супроти нього, — заслугóував бо він на осуд. **12** Bo він перед тим, як прийшли були дехто від Якова, споживав із поганами. A коли прибули, став ховатися та відлучатися, боячýся обрізаних. **13** A з ним лицемíрили й інші юдеї, так що навіть Варнáва пристав був до їхнього лицемíрства. **14** A коли я побачив, що не йдуть вони рівно за єváнгельською правдою, то перед усíма сказав Киф: „Коли ти, бувши юдеем, живеш по-поганському, а не по-юдейському, то нащó поган ти примушуєш жити по-юдейському“? **15** Ми юдеї природою, а не грíшники з поган... **16** A коли ми дíзнались, що людýна не може бути виправдана дíлами Закóну, але тільки вíрою в Христа Ісуса, то ми ввíрували в Христа Ісуса, щоб нам виправдатися вíрою в Христа, а не дíлами Закóну. Bo жодна людýна дíлами Закóну не буде виправdана! **17** Коли ж, шукаючи виправdання в Христí, ми й самí показалися грíшниками, то хíба Христос слуга грíху? Зовсíм нí! **18** Bo коли я буду знов те, що був зруйнував, то самого себе роблó злочинцем.

19 Бо Закόном я вмер для Закону, щоб жити для Бога. Я розп'ятый з Христом. **20** І живу вже не я, а Христос проживає в мені. А що я живу в тілі тепер, — живу вірою в Божого Сина, що мене полюбив, і видав за мене Самого Себе. **21** Божої благодаті я не відкидаю. Бо коли набувається праведність Законом, то Христос надáрмо умер!

3 О, ви нерозумні галáти! Хто вас звів не корýтися правдí, вас, яким перед очима Ісус Христос переднакрёслений був, як нíби між вами розп'ятый? **2** Це одне хочу знати від вас: чи ви прийняли Духа дíлами Закону, чи із прóповіді про віру? **3** Чи ж ви аж такі нерозумні? Духом почавши, кінчите тепер тілом? **4** Чи ви так багато терпíли надáрмо? Коли б тільки надармо! **5** Отже, Той, Хто вам Духа дає й чуда чинить між вами, — чи чинить дíлами Закону, чи із прóповіді про віру? **6** Так як Авраам „був увірував в Бога, — і це залічено за праведність йому“.⁷ **7** Тож знайте, що ті, хто від віри, — то сини Авраáмові. **8** І Писання, передбачивши, що вірою Бог виправдає поган, благовістіло Авраамові: „Благослóвляється в тобі всі народи!“ **9** Тому ті, хто від віри, бúдуть поблагослóвлені з вірним Авраамом. **10** А всі ті, хто на дíла Закону покладається, — вони під прокляттям. Бо написано: „Проклятий усякий, хто не триває в усьому, що написано в книзі Закону, щоб чинити оте!“ **11** А що перед Богом Законом ніхто не виправдується, то це ясно, бо „праведний житиме вірою“. **12** А Закон не від віри, але „хто чинитиме те, той житиме ним“. **13** Христос відкупив нас від прокляття Закону, ставши прокляттям за нас, бо написано: „Проклятий усякий, хто ві́сить на дереві“, **14** щоб Авраамове благословéння в Ісусі Христі поширилося на поган, щоб обітницю Духа прийняти нам вірою. **15** Браття, кажу я по-людському: навіть людського затвéрдженого заповіту ніхто не відкидає та до нього не додає. **16** А обітниці дáні були Авраамові й насінню його. Не говориться: „і насінням“, як про багатьох, але як про одногого: „і Насінню твоему“, яке є Христос. **17** А я кажу це, що заповіту, від Бога затвéрдженого, Закон, що прийшов по чотириста тридцять роках, не відкидає, щоб обітницю він зруйнував. **18** Бо коли від Закону спадщина, то вже не з обітниці; Авраамові ж Бог дарував із обітниці. **19** Що ж

Закон? Він був даний з причини перéступів, аж поки прийде Насіння, якому обітниця дáна булá; він учинений був анголами рукою посерéдника. **20** Але посерéдник не є для одногого, Бог же один. **21** Отож, чи ж Закон проти Божих обітниць? Збóсім нí! Якби бо був дáний Закон, щоб він міг оживляти, то праведність справдí була б від Закону! **22** Та все зачинило Писання під грíх, щоб віруючим була дáна обітниця з віри в Ісуса Христа. **23** Але поки прийшла віра, під Законом стерéжено нас, зáмкнених до приходу віри, що мала об'явítись. **24** Тому то Закон вихóвником був до Христа, щоб нам виправдатися вірою. **25** А як віра прийшла, то вже ми не під вихóвником. **26** Бо ви всі сини Божі через віру в Христа Ісуса! **27** Бо ви всі, що в Христа охристилися, у Христа зодягнúлися! **28** Нема юдея, нí грека, нема раба, ані вільного, нема чоловíчої статі, ані жіночої, — бо всі ви один у Христі Ісусі! **29** А коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці.

4 Тож кажу я: поки спадкоéмець дитíна, — він нíчим від раба не різнýться, хоч він пан над усім, **2** але під опíкунáми та керівникáми знаходиться він аж до ча́су, що визначив бáтько. **3** Так і ми, — поки дíтьмí були, то були поневолені стихíями свíту. **4** Як настало ж вíповнення ча́су, Бог послав Свого Сина, що родився від жони, та став під Законом, **5** щоб викупити пíдзакónних, щоб усинóвлення ми прийняли. **6** А що ви синí, Бог послав у ваші серця Духа Сина Свого, що викликує: „Авва, Отче!“ **7** Тому ти вже не раб, але син. А як син, то й спадкоéмець Божий через Христа. **8** Та тодí, не знаючи Бога, служили ви тим, що з істоти богáми вони не були. **9** А тепер, як пíзнали ви Бога, чи краще — як Бог вас пíзнав, — як вертаєтесь знов до слабíх та вбогих стихíй, яким хочете знов, як давніше, служити? **10** Ви вважаете пíльно на дні та на місяці, і на поїрі та рóки. **11** Я боюся за вас, чи не дáрмо я працював коло вас?. **12** Прошú я вас, браття, — будьте, як я, бо й я такий самий, як ви. Нíчим ви мене не покрýвдили! **13** І знаєте ви, що в нéмочí тіла я перше звіщав вам Євáнгелю, **14** ви ж моєю спокусою в тілі моїм не погóрдували, і мене не відкинули, але, немов áнгела Божого, ви прийняли мене, як Христа Ісуса! **15** Тож де ваше тодíшнє блажéнство? Свідкую

бо вам, що якби було можна, то ви вибрали б очі свої та мені віддали б! 16 Чи ж я став для вас ворогом, правду говірчачи вам? 17 Недобре пильнують про вас, але вас відлучити хочуть, щоб ви пильнували про них. 18 То добре, — пильнувати про добре постійно, а не тільки тоді, як приходжу до вас. 19 Дітки мої, — я зніву для вас терпли́ муки поробду, поки образ Христа не відіб'ється в вас! 20 Я хотів би тепер бути в вас та змінити свій голос, бо маю я сúмнів за вас. 21 Скажіть мені ви, що хочете бути під Законом: чи не слухаєтесь ви Закону? 22 Бо написано: „Мав Авраам двох синів, одногого від рабині, а другого від вільної“. 23 Але той, хто був від рабині, народився за тілом, а хто був від вільної, — за обітницею. 24 Розуміти це треба інакше, бо це два заповіти: один від гори Сінáй, що в рабство народжує, а він — то Агáр. 25 Но Агáр — то гора Сінáй в Арабії, а відповідає сучасному Єрусалимові, який у рабстві з своїми дітьми. 26 А вишній Єрусалíм — вільний, він мати всім нам! 27 Но написано: „Звеселися, неплідна, ти, що не родиш! Гукай та викликай ти, що в поробді не мучилася, бо в полішеної значно більше дітей, ніж у тієї, що має вона чоловіка!“ 28 А ви, браття, діти обітниці за Ісаком! 29 Але як і тоді, — хто родився за тілом, переслідував тих, хто родився за духом, так само й тепер. 30 Та що каже Писання? „Прожени рабиню й сина її, бо не буде спадкувати син рабині разом із сином вільної!“ 31 Тому, браття, не сині ми рабині, але вільної!

5 Христос для волі нас визволив. Тож стійте в нíй та не піддавайтесь знóву в ярмо рабства! 2 Ось я, Павло, кажу вам, що коли ви обрізуєтесь, — то нема вам тоді жодної кóристи від Христа. 3 І свідкую я знóву всякому чоловікові, який обрізується, що повинен він виконати ввесь Закон. 4 Ви, що Законом виправдуетесь, — полишилися без Христа, відпали від благодаті! 5 Но ми в Дусі з віри чекаємо надії пра́ведності. 6 Но сили не має в Христі Ісусі ані обрізання, ані необрізання, — але віра, що чинна любов'ю. 7 Бігли ви добре. Хто заборонив вам корýтися правді? 8 Таке переконання не від Того, Хто вас покликав. 9 Трохи рóзчини квасить усе тісто! 10 Я в Господі маю надію на вас, що нічого іншого дýмати не будете ви. А хто вас непокóїть, осуджений буде,

хоч би він хто був! 11 Чого ж, браття, мене ще переслідують, коли я обрізання ще проповідую? Тоді спокóса хреста в ніщо обертáється! 12 О, коли б були навіть відсічені ті, хто підбурює вас! 13 Но ви, браття, на волю покликані, але щоб ваша воля не стала прýводом догоджати тілу, а любов'ю служити один єдиному! 14 Но ввесь Закон в однім слові міститься: „Люби свого ближнього, як самого себе!“ 15 Коли ж ви гризетé та істе один єдиного, то глядіть, щоб не знишили ви один єдиного! 16 І кажу: ходіть у Дусі, — і не вчіните пожадливості тіла, 17 бо тіло бажає противного Духові, а Дух противного тілу, і супротивні вони один єдиному, щоб ви чинили не те, чого хочете. 18 Коли ж Дух вас провадить, то ви не під Законом. 19 Учинки тіла явні, то є: перéлюб, нечистість, розпóста, 20 ідолослúження, чáри, ворожнечі, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, ересі, 21 зáвидки, п'янство, гúлянки й подібне до цього. Я про це поперéджую вас, як і попереджáв був, що хто чинить таке, не вспадkúють вони Царства Божого! 22 А плíд Духа: любов, радість, мир, довготерпіння, лáгідність, добрість, вірність, 23 тихість, здергливість: — Закону нема на таких! 24 А ті, що Христові Ісусові, розп'яли вони тіло з пожадливостями та з похóтами. 25 Коли Духом живемо, то й Духом ходíмо! 26 Не будьмо чванлíві, не дражнімо один єдиного, не завíдуймо один єдиному!

6 Браття, як людíна й упадé в якій прóгріх, то ви, духовні, виправляйте такого духом лáгідності, сам себе доглядаючи, щоб не спокусився й ти! 2 Носіть тягарí один єдиного, і так виконаете закона Христового. 3 Коли бо хто дýмає, що він щóсь, бувши нíщó, сам себе той обманює. 4 Нехай кожен досліджує дíло своє, і тоді матиме тільки в собі похвалу, а не в іншому! 5 Но кожен нестиме свíй власний тяgar! 6 А хто слóва навчається, нехай дíлиться всяким добром із навчаючим. 7 Не обманюйтесь, — Бог осміяний бути не може. Но що тільки людíна посіє, те саме й пожне! 8 Но хто сіє для власного тіла свого, той від тіла тління пожне. А хто сіє для Духа, той від Духа пожне життя вічне. (aiōnios g166) 9 А роблячи добрe, не знúджуймося, бо чáсу свого пожнемó, коли не ослабнемо. 10 Тож тому, поки маємо час,

усім робімо добро, а найбільш одновірним! **11**
Поглянте, якими великими буквами я написав
вам своєю рукою! **12** Усі ті, хто бажає хвалитися
тілом, змушують вас обрізуватись, щоб тільки
вони не були переслідувані за хреста Христового.
13 Бо навіть і ті, хто обрізується, самі не зберігають
Закона, а хочуть, щоб ви обрізувались, щоб
хвалитися їм вашим тілом. **14** А щодо мене, то
нехай нічим не хвалюся, хіба тільки хрестом
Господа нашого Ісуса Христа, що ним розп'ятый
світ для мене, а я для світу. **15** Бо сили немає ані
обрізання, ані необрізання, а створіння новé. **16** А
всі ті, хто піде за цим правилом, — мир та милість
на них, і на Ізраїля Божого! **17** Зрештою, хай ніхто
не турбує мене, бо ношу я Ісусові рани на тілі
своїм! **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа
нехай буде з духом вашим, браття! Амінь.

До ефесян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, святым, що в Ефесі, і вірним у Христі Ісусі, — 2 нехай буде вам благодать та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! 3 Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що нас у Христі поблагословив усяким благословенням духовним у небесах, 4 так як вибрал у Ньому Він нас перше заложення світу, щоб були перед Ним ми святі й непорочні, у любові, 5 призначивши наперед, щоб нас усиновити для Себе Ісусом Христом, за вподібнанням волі Своєї, 6 на хвалу слави благодаті Своєї, якою Він обдарував нас в Улюбленим, 7 що маємо в Ньому відкуплення кров'ю Його, прощення провин, через багатство благодаті Його, 8 яку Він наміжив у нас у всякій премудрості й розважності, 9 об'явивши нам таємницю волі Своєї за Своїм уподібнанням, яке постановив у Самому Собі, 10 для урідження віповнення часів, щоб усе об'єднати в Христі, — що на небі, і що на землі. 11 У Нім, що в Нім стали ми й спадкоємцями, бувши призначені наперед постанововою Того, Хто все чинить за радою волі Своєї, 12 щоб на хвалу Його слави були ми, що перше надіялися на Христа. 13 У Ньому й ви, як почули були слово правди, Євангелію спасіння свого, та в Нього й увірували, запечатані стали Святым Духом обітниці, 14 Який є завідаток нашого спадку, на викуп здобутого, на хвалу Його слави! 15 Тому й я, прочувши про вашу віру в Господа Ісуса, і про любов до всіх святих, 16 не перестаю за вас дякувати, і в молітвах своїх за вас згадую, 17 щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам Духа премудrosti та об'явлення для пізнання Його, 18 просвітив очі вашого серця, щоб ви зрозуміли, до якої надії Він вас закликає, і який багатий Його славний спадок у святих, 19 і яка безмірна велич Його сили в нас, що вірюємо за віявленим потужної сили Його, 20 яку виявив Він у Христі, воскресивши із мертвих Його, і посадивши на небі правобруч Себе, 21 вище від усякого уряду, і влади, і сили, і панування, і всякого імення, що назване не тільки в цім віці, але й у майбутньому. (aiōn g165) 22 І все впокорив Він під ноги Йому, і Його дав найвище за все — за

Голову Церкви, 23 а вона — Його тіло, пòвня Того, що все всім наповняє!

2 І вас, що мертві були через ваші провини й гріхи, 2 в яких ви колись проживали за звичаєм віку цього, за волею князя, що панує в повітрі, духа, що працює тепер у неслухняних, (aiōn g165) 3 між якими й усі ми проживали колись у пожадливостях нашого тіла, як чинили волю тіла й думок, і з природи були дітьми гніву, як і інші, — 4 Бог же, багатий на милосердя, через Свою превелику любов, що нею Він нас полюбив, 5 і нас, що мертві були через прогріхи, оживив разом із Христом, — спасені ви благодаттю, — 6 і разом із Ним воскресив, і разом із Ним посадив на небесних місцях у Христі Ісусі, 7 щоб у наступних віках показати безмірне багатство благодаті Своєї в доброті до нас у Христі Ісусі. (aiōn g165) 8 Бо спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, 9 не від діл, щоб ніхто не хвалився. 10 Бо ми — Його твори, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували. 11 Отож, пам'ятайте, що ви, колись тілом погани, що вас так звані рукотворно „обрізані“ на тілі звать „необрізаними“, 12 що ви того часу були без Христа, відлучені від громади ізраїльської, і чужі заповітам обітниці, не мавши надії й без Бога на світі. 13 А тепер у Христі Ісусі ви, що колись далекі були, стали близькі Христовою кров'ю. 14 Він бо наш мир, що вчинив із двох одне й зруйнував середнину перегороду, ворожнечу, Своїм тілом, — 15 Він Своєю науковою знищив Закона заповідей, щоб з обох збудувати Собою одного нового чоловіка, мир чинивши, 16 і хрестом примирити із Богом обох в однім тілі, ворожнечу на ньому забивши. 17 І, прийшовши, „Він благовістів мир вам, далеким, і мир близьким“, 18 бо обое Ним маємо приступ у Дусі однім до Отця. 19 Отже, ви вже не чужі й не прихόдьки, а співгорожані святым, і домашні для Бога, 20 збудовані на основі апостолів і пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос, 21 що на ньому вся будівля, улад побудована, росте в святий храм у Господі, 22 що на ньому і ви разом будуетесь Духом на оселю Божому.

3 Через це я, Павло, є в'язень Ісуса Христа за вас, поган, — 2 якщо ви тільки чули про зарядження Божої благодаті, що для вас мені дана. 3 Бо

мені об'явленням дано пізнати таємницю, як писав я вам коротко вище, 4 з чого можете ви, читаючи, пізнати мое розуміння таємниці Христової. 5 А вона за інших поколінь не була оголошена людським синам, як об'явилася тепер через Духа Його святим апостолам і пророкам, — 6 що погани співспадкоємці, і одне тіло, і співучасники Його обітниці в Христі Ісусі через Євангелію, 7 який служітєм я став через дар благодаті Божої, що дана мені чином сили Його. 8 Мені, найменшому від усіх святих, дана була оця благодаті, — благовісті ти поганам недосліджене багатство Христове, 9 та війсвітлити, що то є зарідження таємниці, яка від віків захована в Бозі, Який створив усе, (αὶντις γε 165) 10 щоб тепер через Церкву була оголошена початкам та владам на небі найрізніша мудрість Божа, 11 за відвічної постанови, яку Він учинив у Христі Ісусі, Господі нашім, (αὶντις γε 165) 12 в Якім маємо відвагу та доступ у надії через віру в Нього. 13 Тому то благаю я вас не занепадати духом через терпіння мое через вас, бо воно — ваша слава. 14 Для того схиляю коліна свої перед Отцем, 15 що від Нього має йміння кожен рід на небі й на землі, — 16 щоб Він дав вам за багатством слави Своєї силою зміцнітися через Духа Його в чоловікові внутрішнім, 17 щоб Христос через віру замешкав у ваших серцях, щоб ви, закорінені й основані в любові, 18 змогли зрозуміти зо всіма святыми, що то ширинá й довжинá, і глибинá й вишинá, 19 і пізнати Христову любов, яка перевищує знання, щоб були ви наповнені всякою повнотою Божою. 20 А Тому, Хто може зробити значно більш над усе, чого просимо або думаємо, силою, що діє в нас, 21 Тому слава в Церкві та в Христі Ісусі на всі покоління на вічні віки. Амінь. (αὶντις γε 165)

4 Отож, благаю вас я, в'язень у Господі, щоб ви повіділися гідно покликання, що до нього покликано вас, 2 зо всякою покорою та лагідністю, з довготерпінням, у любові турблячи один одного, 3 пильнуючи зберігати єдність Духа в союзі спокою. 4 Одне тіло, один Дух, як і були ви покликані в одній надії вашого покликання. 5 Один Господь, одна віра, одна хрещення, 6 один Бог і Отець усіх, що Він над усіма, і через усіх, і в усіх. 7 А кожному з нас дана благодаті у міру дару

Христового. 8 Тому й сказано: „Піднявши на висоту, Ти полонених набрав і людям дав дарі!“ 9 А те, що „піднявся був“, що то, як не те, що перше й зійшов був до найнижчих місць землі? 10 Хто зійшов був, Той саме й піднявся високо над усі небеса, щоб наповнити все. 11 І Він, отож, настановів одних за апостолів, одних за пророків, а тих за благовісників, а тих за пастирів та вчителів, 12 щоб приготувати святих на діло служби для збудування тіла Христового, 13 аж поки ми всі не досягнемо з'єднання віри й пізнання Сина Божого, Мужа досконалого, у міру зросту Христової повноти, 14 щоб більш не були ми малолітками, що хитаються й захоплюються від усякого вітру науки за людською оманою та за лукавством до хитрого блуду, 15 щоб були ми правдомовні в любові, і в усьому зростали в Нього, а Він — Голова, Христос. 16 А з Нього все тіло, складене й з'язане всяким допомічним суглобом, у міру чинності кожного окремого члена, чинить зрості тіла на будування самого себе любов'ю. 17 Отже, говорю я це й свідкую в Господі, щоб ви більш не повіділися, як повідяться погани в марноті свого розуму, — 18 вони запаморочені розумом, відчужені від життя Божого за ненуцтво, що в них, за стверділість їхніх сердеч, 19 вони отупіли й віддалися розпусті, щоб чинити всяку неність із зажерливістю. 20 Але ви не так пізнали Христа, 21 якщо ви чули про Нього, і навчилися в Нім, бо правда в Ісусі, 22 щоб відкинути, за першим поступованням, старого чоловіка, який зотліває в звабівих пожадливостях, 23 та відновлятися духом вашого розуму, 24 і зодягнутися в нового чоловіка, створеного за Богом у праведності й святощі правди. 25 Тому то, неправду відкинувши, говоріть кожен правду до свого близького, бо ми члени один для одного. 26 Гнівайтесь, та не грішіть, — сонце нехай не заходить у вашому гніві, 27 і місця дияволові не давайте! 28 Хто крав, нехай більше не краде, а краще нехай працює та чинить руками своїми добро, щоб мати подати нуждёному. 29 Нехай жодне слово гніле не виходить із уст ваших, але тільки таке, що добре на потрібне збудування, щоб воно подало благодать тим, хто чує. 30 І не засмучуйте Духа Святого Божого, Яким ви запечатані на день викупу. 31 Усяке подратування, і гнів, і лютість, і крик, і

лайка нехай буде взято від вас разом із усікою злобою. 32 А ви один до одного будьте ласкаві, милостиві, прощаючи один одному, як і Бог через Христа вам простили!

5 Отже, будьте наслідувачами Богові, як улюблени діти, 2 і поводьтесь в любові, як і Христос полюбив вас, і видав за нас Самого Себе, як дар і жертву Богові на приемні пахощі. 3 А розпуста та нечисть усяка й зажерливість нехай навіть не згадуються поміж вами, як лічить святим, 4 і гидота, і марнословство або жарти, що непристойні вам, але краще дійкування. 5 Знайте бо це, що жоден розпусник, чи нечистий, або зажерливий, що він ідолянин, не має спадку в Христовому й Божому Царстві! 6 Нехай вас не зводить ніхто словами марнотними, бо гнів Божий приходить за них на неслухніх, — 7 тож не будьте їм спільниками! 8 Ви бо були колись тémрявою, тепер же ви світло в Господі, — поводьтесь, як діти світла, 9 бо плід світла знаходиться в кожній доброті, і праведності, і правді. 10 Допевнійтесь, що приемне для Господа, 11 і не беріть участі в неплідних ділах тémряви, а краще й докоряйте. 12 Бо соромно навіть казати про те, що роблять вони потаємно! 13 Усе ж те, що світлом докоряється, стає явне, бо все, що явне стає, то світло. 14 Через це то й говорить: „Сплячий, вставай, і воскресни із мертвих, — і Христос освітлить тебе!“ 15 Отож, уважайте, щоб поводитися обережно, не як немудрі, але як мудрі, 16 використовуючи час, — дні бо лукаві! 17 Через це не будьте нерозумні, але розумійте, що є воля Господня. 18 І не впивайтесь вином, в якому розпуста, але краще напівнійтесь Духом, 19 розмовляючи поміж собою псалмами, і гімнами, і піснями духовними, співаючи й граючи в серці своєму для Господа, 20 дякуючи завжди за все Богові й Отцеві в Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, 21 корячися один одному у Христовім страху. 22 Дружини, — коріться своїм чоловікам, як Господеві, — 23 бо чоловік — голова дружини, як і Христос — Голова Церкви, Сам Спаситель тіла! 24 І як коріться Церква Христові, так і дружини своїм чоловікам у всьому. 25 Чоловіки, — любіть своїх дружин, як і Христос полюбив Церкву, і віддав за неї Себе, 26 щоб її освятити, очистивши

водяним кúпелем у слові, 27 щоб поставити її Собі славною Церквою, що не має плями чи вади, чи чогось такого, але щоб булá свята й непорочна! 28 Чоловіки повинні любити дружин своїх так, як власні тіла, бо хто любить дружину свою, той любить самого себе. 29 Бо ніколи ніхто не зненáвидів власного тіла, а годує та гріє його, як і Христос Церкву, 30 бо ми — члени Тіла Його від тіла Його й від костей Його! 31 „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і бúдуть обоє вони одним тілом“. 32 Ця таємниця велика, — а я говорю про Христа та про Церкву! 33 Отже, нехай кожен зокре́ма із вас любить так свою дружину, як самого себе, а дружини нехай боїться свого чоловіка!

6 Діти, — слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливе! 2 „Шануй свого батька та матір“ — це перша заповідь з обітницєю, — 3 „щоб добре велося тобі, і щоб ти був на землі довголітній!“ 4 А батьки, — не дратуйте дітей своїх, а виховуйте їх в напоминанні й остерéженні Божому! 5 Раби, — слухайтеся тілесних панів зо стрáхом і трemтінням у простоті серця вашого, як Христа! 6 Не працюйте тільки про людське око, немов чоловіковгódники, а як раби Христові, чиніть від душі волю Божу, 7 служіть із зичливістю, немов Господеві, а не лóдям! 8 Знайте, що кожен, коли зробить що добре, те саме одéржить від Господа, чи то раб, чи то вільний. 9 А пани, — чиніть їм те сáме, занехáйте погróзи, знайте, що для вас і для них є на небі Господь, а Він на обличчя не дивиться! 10 Нарéшті, мої брати, зміцнійтесь Господом та могутністю сили Його! 11 Зодягнійтесь в повну Божу зброю, щоб могли ви стати проти хýтроців дияволських. 12 Бо ми не маємо боротьби проти крові та тіла, але проти початків, проти влади, проти світоправителів цієї тémряви, проти піднебесних дýхів злоби. (aiōn g165) 13 Через це візьміть повну Божу зброю, щоб могли ви дати опір дня злого, і, все виконавши, витримати. 14 Отже, стійте, підперезавши стéгна свої правдою, і зодягнувшись у броню праведности, 15 і взувши ноги в готовість Євáнгелії миру. 16 А найбільш над усе візьміть щитá віри, яким зможете погасити всі огненні стрíли лукавого. 17 Візьміть і шолома спасіння, і меча духовного, який є Слово Боже. 18 Усікою

молитвою й благанням кожного часу моліться у Дусі, а для того пильнуйте з повною витривалістю та молитвою за всіх святих, **19** і за мене, щоб дане булó мені слово відкрити устá свої, і зо сміливістю провіщати таємницю Євáнгелії, **20** для якої посоl я в кайдáнах, щоб сміліво про неї звіщати, як належить мені. **21** А щоб знали і ви щось про мене, та щó я роблю, то все вам розповість Тихíк, улóблений брат і в Господі вірний служитель, **22** якого послав я до вас на це сáме, щоб довідалися ви про нас, і щоб ваші серця він потішив. **23** Мир братам і любов із вірою від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **24** Благодáть зо всімá, що незмінно люблять Господа нашого Ісуса Христа! Амíнь.

До филип'ян

1 Павло й Тимофій, рabi Христа Ісуса, до всіх святих у Христі Ісусі, що знаходяться в Філіпах, з єпископами та дияконамі: **2** благодатъ вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христя! **3** Дякую Богові своєму при кожній згадці про вас, **4** і зáвжди в усякій молитві своїй за всіх вас чиню я молитву з рáдощами, — **5** за участь вашу в Євангелії від першого дня аж дотепé. **6** Я певний того, що той, хто в вас розпочав добрé дíло, виконає його аж до дня Христа Ісуса. **7** Бо то справедливо мені думати це про всіх вас, бо я маю вас у серці, а ви всі в кайдáнах моїх, і в обороні, і в утвéрдженні Євангелії — спільники мої в благодаті. **8** Бо Бог мені свідок, що тужу я за вами всімá в сердечній любові Христа Ісуса. **9** І молюсь я про те, щоб ваша любов примножáлась ще більше та більше в пізнанні й усякім дослідженні, **10** щоб ви досліджували те, що краще, щоб чисті та цілі були Христового дня, **11** напóвнені плодів праведності через Ісуса Христа, на славу та на хвалу Божу. **12** Бажаю ж я, браття, щоб відали ви, що те, що сталось мені, вийшло більше на успіх Євангелії, **13** бо в усій претрóї та всім іншим стали відомі кайдáни мої за Христа. **14** А багато братів у Господі через кайдáни мої посмілі та ще більше відвáжилися Слово Боже звіщати безстрашно. **15** Одні, правда, і через зáздроці та колотнéчу, другі ж із доброї волі Христа проповідують; **16** а інші з любови, знáючи, що я поставлений на оборону Євангелії; **17** а інші через пídstуп звіщають Христа нещиро, дúмаючи, що додадутъ тягару до кайдáнів моїх. **18** Але що ж? У всякому разі, чи облудно, чи щиро, Христос проповідуеться, а тим я радію та й буду радіти. **19** Бо знаю, що це бúде мені на спасіння через вашу молитву й допомогу Духа Ісуса Христа, **20** через чекáння й надію мою, що я ні в чому не буду посorомлений, але цілою смілівістю, як зáвжди, так і тепер Христос буде звелічений у тілі моїм, чи то життям, чи то смертю. **21** Бо для мене життя — то Христос, а смерть — то надбáння. **22** А коли життя в тілі — то для мене плíд дíла, то не знаю, щó вибрati. **23** Тягнуть мене одне й друге, хоч маю я бажання померти та бути з Христом, бо це значно ліпше. **24** А щоб полишатися в тілі, то це потрібніш ради вас.

25 I оце знаю певно, що залíшусь я, і пробувáтиму з вами всімá вам на користь та на рáдощі в вірі, **26** щоб ваша хвалá через мене примножилася в Христі Ісусі, коли знóбу прийдú я до вас. **27** Тільки живіт згідно з Христовою Євангелією, щоб, — чи прийдú я й побачу вас, чи й не бувши — почув я про вас, що ви стоїтē в однім дусі, бóрючись однодушно за віру євáнгельську, **28** і нí в чому не боячіся противників; це їм доказ загибелі, вам же спасіння. А це від Бога! **29** Бо вчинено вам за Христа добродійство, — не тільки вірувати в Нього, але і страждати за Нього, **30** маючи таку саму боротьбу, яку ви бачили в мені, а тепер чуєте про мене.

2 Отож, коли є в Христі яка заохóта, коли є яка потіха любови, коли є яка спільнота духа, коли є яке серце та милосердя, **2** то допóвніть радість мою: щоб думали ви одне й те, щоб мали ту саму любов, одну згоду й один розум! **3** Не робіть нічого пídstупом або з чванливості, але в покорі майте один óдного за більшого від себе. **4** Нехай кожен дбає не про своє, але кожен і про інших. **5** Нехай у вас будуть ті самі думки, що й у Христі Ісусi! **6** Він, бувши в Божій подóбі, не вважав за захвáт бути Богові рівним, **7** але Він умáлив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подíбним до людíни; і подобою ставши, як людíна, **8** Він упокóрив Себе, бувши слухнáний аж до смерті, і то смерті хресної. **9** Тому Й Бог повищив Його, та дав Йому Ім'я, що вище над кожне ім'я, **10** щоб перед Ісусовим Ім'ям вклонялося кожне коліно небесних, і зéмних, і пíдзéмних, **11** і щоб кожен язик визнавав: Ісус Христос — то Госpόдь, на славу Бога Отця! **12** Отож, мої лóбі, як ви зáвжди слухнáні були не тільки в моїй присутності, але значно більше тепер, у моїй відсутності, зо стрáхом і трemtіnnям виконуйте своє спасіння. **13** Бо то Бог викликає в вас і хотіння, і чин за доброю волею Своєю. **14** Робіть усе без нарікання та сумніву, **15** щоб були ви бездоганні та щирі, „невинні діти Божі серед лукавого та розпусного роду“, що в ньому ви сяєте, як світла в світі, **16** додержуючи слово життя на похвалу мені в день Христа, що я біг не надáрмо, що я працював не надáрмо. **17** Та хоч і стаю я жертвою при жертві і при службі вашої віри, я радію та тішуся разом із вами всімá. **18** Тіштесь тим самим і ви, і тіштесь разом зо мною!

19 Надіюся в Господі Ісусі незабáром послати до вас Тимофія, щоб і я зміцнів духом, розінавши про вас. **20** Бо я однодумця не маю ні бдного, щоб щиріше подбав він про вас. **21** Усі бо шукають свого, а не Христового Ісусового. **22** Та ви знаєте дóсвід його, бо він, немов бáтькові син, зо мною служив для Євангелії. **23** Отже, маю надію негайно послати цього, як тільки довідаюся, що бúде зо мною. **24** Але в Господі маю надію, що й сам незабáром прибúду до вас. **25** Але я вважав за потрібне послати до вас брата Епафродіта, свого співробітника та співбйовникá, вашого апóстола й служітеля в потребі моїй, **26** бо він побивався за вами всімá, і сумував через те, що ви чули, що він хворувáв. **27** Бо смертельно він був хворував. Але змилувався Бог над ним, і не тільки над ним, але й надо мною, щоб я смутку на смуток не мав. **28** Отож, тим швидше послав я його, щоб тішились ви, його знóву побачивши, і щоб без смутку я був. **29** Тож прийміть його в Господі з повною радістю, і майте в пошані таких, **30** бо за діло Христове наблізився був аж до смерти, наражаючи на небезпеку життя, щоб допóвнити ваш нестáток служіння для мене.

3 Зрештою, браття мої, радійте у Господі! Писати вам те same не прикро мені, а для вас це навчáльне. **2** Стережіться собак, — стережіться працівників лихих, стережіться обрізання! **3** Бо обрізання — то ми, що слúжимо Богові духом, а хвалимося Христом Ісусом, і не кладемо надії на тіло, **4** хоч і я міг би мати надію на тіло. Як хто інший на тіло надіятись дóмає, то тим більше я, — **5** обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїля, з племени Веніаминового, єрей із єреїв, фарисей за Законом. **6** Через горлівість я був переслідував Церкву, бувши невинний, щодо праведности в Законі. **7** Але те, щó для мене булó за надбáння, те ради Христа я за втрату вважав. **8** Тож усе я вважаю за втрату ради переважного познáння Христа Ісуса, моого Господа, що я ради Нього відмовився всього, і вважаю все за сміття, щоб придбати Христа, **9** щоб знайтися в Нім не з власною праведністю, яка від Закону, але з тією, що з віри в Христа, праведністю від Бога за вірою, **10** щоб пізнати Його й силу Його воскресіння, та участь у мýках Його, уподóблюючись Його смерті,

11 аби досягнути якось воскресіння з мертвих. **12** Не тому, що я вже досягнув, або вже вдосконалився, але прáгну, чи не досягнú я того, чим і Христос Ісус досягнув був мене. **13** Браття, я себе не вважаю, що я досягнúв. Та тільки, забиваючи те, що позáду, і спíшаючи до того, що попéреду, **14** я женусь до мети за нагородою високого по́клику Божого в Христі Ісусі. **15** Тож усі, хто досконалий, дóмаймо це; коли ж дóмаєте ви щось інше, то Бог вам відкриє й це. **16** Та до чого дíйшли ми, поступаймо в тім самім далі. **17** Будьте до мене подібні, браття, і дивіться на тих, хто повóдиться так, як маєте ви за взір нас. **18** Багато бо хто, що про них я вам часто казав, а тепер говорю навіть плачучи, повóдяться, як вороги хреста Христового. **19** Їхній кінець — то загибель, шлúнок — їхній бог, а слава — в їхньому соромі... Вони дóмають тільки про зéмне! **20** Життя ж наше на небі, звідки ждемо Й Спасітеля, Господа Ісуса Христа, **21** Який перемінить тіло нашого понíження, щоб стало подібне до славного тіла Його, силою, якою Він може і все підкорити Собі.

4 Отож, мої браття улюблені, за якими так сильно тужу, моя радосте й вінче, — так у Господі стійте, улюблені! **2** Благаю Евóдію, благаю Й Синтіхію — дóмати однаково в Господі. **3** Так, благаю й тебе, товáришу вірний, допомагай тим, хто в боротьбі за Євангелію помогали мені та Кліментові й іншим моїм співробітникам, яких імénня записані в Книзі Життя. **4** Радійте в Господі зáвсіди, і знóву кажу: радійте! **5** Ваша лáгідність хай буде відома всім лідям. Господь близько! **6** Ні про що не турбуйтесь, а в усьому нехай виявляються Богові ваші бажання молитвою й прохáнням з подякою. **7** І мир Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваші та ваші думки у Христі Ісусі. **8** Наостáнку, браття, щó тільки правдиве, щó тільки чесне, що тільки праведне, щó тільки чисте, що тільки любе, щó тільки гíдне хвалí, коли яка чеснота, коли яка похвалá, — дóмайте про це! **9** Чого ви від мене й навчiliся, і прийняли, і чули та бачили, — робіть те! І Бог миру буде з вами! **10** Я вéльми потішився в Господі, що справді ви вже новіх сил набули пíклувáтись про мене; ви й давніш пíклувáлись, та часу спriятливого ви не мали. **11** Не за нестатком кажу, бо навчився я бути задовóленим із тóго, що маю. **12** Умію я

й бути в упокіренні, умію бути й у достатку. Я привчився до всього й у всім: насищатися й голод терпіти, мати достаток і бути в недостачі. **13** Я все мόжу в Тім, Хто мене підкріпляє, — в Ісусі Христі. **14** Тож ви добре зробили, що участь узяли в моїм горі. **15** І знаєте й ви, філіп'яни, що на почáтку благовістя, коли я з Македонії вийшов, не прилучилася булá жóдна Церква до справи давáння й приймáння для мене, самi тільки ви, **16** що і раз, і вдруге менi на потреби мої посылали й до Солу́ня. **17** Кажу це не тому́, щоб шукав я давáння, — я шукаю плоду, що примножується на річ вашу. **18** Та все я одержав, і маю достаток. Маю повно, прийнявши від Епафродіта, щó ви послали, як пáхощí запашнí, жертву приемну, Богові вгодну. **19** А мiй Бог нехай вíповнить вашу всяку потребу за Своїм багатством у Славі, у Христі Ісусі. **20** А Богові й нашому Отцеві слава на віки віків. Амінь.
(aiōn g185) **21** Вітайте кожного святого у Христі Ісусі. Вітають вас браття, присутні зо мною. **22** Вітають вас усі святі, а найбільше ті, хто з кéсаревого дому. **23** Благодáть Господа Ісуsa Хrista зо всімá вами! Амінь.

ДО КОЛОССЯН

1 Павло, із волі Божої апостол Христа Ісуса, і брат Тимофій **2** до святих і вірних братів у Христі, що в Колосах: благодать вам і мир від Бога, Отця нашого! **3** Ми дякуємо Богові, Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, завжди за вас молячись, **4** прочувши про вашу віру в Христа Ісуса та про любов, яку маєте до всіх святих **5** через надію, приготовану в небі для вас, що про неї давніше ви чули в слові правди Євангелії, **6** що до вас прибула, і на цілому світі плодоно́бна й росте, як і в вас, з того дня, коли ви почули й пізнали благодать Божу в правді. **7** Отак ви і навчилися від Епáфра, улюблениго співробітника нашого, що за вас він вірний служитель Христа, **8** що й виявив нам про вашу духовну любов. **9** Через це то й ми з того дня, як почули, не перестаємо молитись за вас та просити, щоб для пізнання волі Його були ви наповнені всякою мудростю й розумом духовним, **10** щоб ви поводилися належно щодо Господа в усякому догоджені, в усякому доброму ділі принесячи плід і зростаючи в пізнанні Бога, **11** зміцнюючись усякою силою за могутністю слави Його для всякої витривалості й довготерпіння з радістю, **12** дякуючи Отцеві, що вчинив нас достойними участі в спáдщині святих у світлі, **13** що визволив нас із влади тéмряви й переставив нас до Царства Свого улюблениго Сина, **14** в Якім маємо відкúлення і прощення гріхів. **15** Він є образ невидимого Бога, рódжений перш усякого творива. **16** Бо то Ним стvрено все на небі й на землі, видиме й невидиме, чи то престоли, чи то господства, чи то влади, чи то начальства, — усе через Нього й для Нього створено! **17** А Він є перший від усього, і все в Нім стоїть. **18** I Він — Голова тіла, Церкви. Він початок, первороджений з мертвих, щоб усьому Він мав пérшенство. **19** Бо вгодно булó, щоб у Нім перебувала вся повнотá, **20** і щоб Ним поєднати з Собою все, примиривши кров'ю хреста Його, через Нього, чи то зéмне, чи то небесне. **21** I вас, що були колись відчужені й вороги думкою в злих учинках, **22** тепер же примирив смертью в людськім тілі Його, щоб учинити вас святыми, і непорочними, і неповинними перед Собою, **23** якщо тільки пробувáєте в вірі тверді та стálі, і не

відпадаєте від надії Євангелії, що ви чули її, яка проповідана всьому створенню під небом, якій я, Павло, став служителем. **24** Тепер я радію в стражданнях своїх за вас, і доповнюю недостачу скорботи Христової і тілі своїм за тіло Його, що воно — Церква; **25** якій я став служителем за Божим зарядженням, що для вас мені дане, щоб виконати Слово Боже, — **26** Таємницю, заховану від віків і поколінь, а тепер виявлену Його святым, **(αἰσθ g165)** **27** що їм Бог захотів показати, яке багатство слави цієї таємниці між поганами, а вона — Христос у вас, надія слави! **28** Його ми проповідуємо, нагадуючи кожній людіні й навчаючи кожну людіну всякої мудrosti, щоб учинити кожну людіну досконалово в Христі. **29** У тому й працюю я, борючись силою Його, яка сильно діє в мені.

2 Я хόчу, щоб ви знали, яку велику боротьбу я маю за вас і за тих, хто в Лаодикії, і за всіх, хто не бачив моє тілесного обличчя. **2** Хай потішаться їхні серця, у любові поéднані, для всякого багатства повного розуміння, для пізнання таємниці Бога, Христа, **3** в Якому всі скарби премудrosti й пізнання заховані. **4** А це говорю, щоб ніхто вас не звів фальшивими доводами при суперечці. **5** Бо хоч тілом я й неприсутній, та духом я з вами, і з радістю бачу ваш порядок та твердість вашої віри в Христа. **6** Отже, як ви прийняли були Христа Ісуса Господа, так і в Ньому ходить, **7** бувши вкорінені й збудовані на Ньому, та зміщені в вірі, як вас нáвчено, збагачуючись у ній з подякою. **8** Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією та марнобю оманою за переданням людським, за стихіями світу, а не за Христом, **9** бо в Ньому тілесно живе вся повнота Божества. **10** I ви маєте в Нім повноту, а Він — Голова всякої влади й начальства. **11** Ви в Ньому були й обрізані нерукотворним обрізанням, скинувши людське тіло гріховне в Христовім обрізанні. **12** Ви були з Нім поховані у хрещенні, у Ньому ви й разом воскресли через віру в силу Бога, що Він з мертвих Його воскресив. **13** I вас, що мертві були в гріхах та в необрізанні вашого тіла, Він оживив разом із Нім, простивши усі гріхи, **14** знищивши рукописання на нас, що накáзами було проти нас, — Він із середини взяв його та й прибив його на хресті, **15** роззброївши влади й начальства,

сміліво їх вивів на посміховисько, — перемігши їх на хресті! 16 Тож, хай нікто вас не судить за южу, чи за питьво, чи за чергове свято, чи за новомісяччя, чи за суботи, — 17 бо це — тінь майбутнього, а тіло — Христове. 18 Нехай вас не зводить нікто удаючию покорою та службою анголам, вдаючися до того, чого не бачив, нерозважно надимаючись своїм тілесним розумом, 19 а не тримаючись Голови, від Якої все тіло, суглобами й зв'язями з'єднане й зміцнене, росте зростом Божим. 20 Отож, як ви вмерли з Христом для стихій світу, то чого ви, немов ті, хто в світі живе, пристаєте на постанови: 21 не дотикайся, ані їж, ані рухай, 22 бо то все зніщиться, як уживати його, — за приказами та науковою людською. 23 Воно ж має вид мудрости в самовільній службі й покорі та в знесилюванні тіла, та не має якогось значення, хіба щодо насичення тіла.

3 Отож, коли ви воскресли з Христом, то шукайте того, що вгорі, де сидить Христос по Божій правіці. 2 Думайте про те, що вгорі, а не про те, що на землі. 3 Бож ви вмерли, а життя ваше сховане в Бозі з Христом. 4 Коли з'явиться Христос, наше життя, тоді з'явиться з Ним у славі і ви. 5 Отож, умертвіть ваші земні члени: розпусту, нечистість, пристрасть, лиху пожадливість та зажерливість, що вона ідолослуження, 6 бо гнів Божий приходить за них на неслухніх. 7 І ви поміж ними ходили колись, як жили поміж ними. 8 Тепер же відкиньте і ви все оте: гнів, лютість, злобу, богозневагу, безкоромні слова з ваших уст. 9 Не кажіть неправди один на одного, якщо скинули з себе людіну стародавню з її вчинками, 10 та зодягнулися в нову, що відновлюється для пізнання за образом Створителя її, 11 де нема ані геллена, ані юдея, обрізання та необрізання, варвара, скита, раба, вільного, — але все та в усьому Христос! 12 Отож, зодягніться, як Божі вибрани, святі та улюбленні, у щире милосердя, добротливість, покору, лагідність, довготерпіння. 13 Терпіть один одного, і прощайте собі, коли б мав хто на кого оскарження. Як і Христос вам простив, робіть так і ви! 14 А над усім тим — зодягніться в любов, що вона — союз досконалості! 15 І нехай мир Божий панує у ваших серцях, до якого й були ви покликані в одному тілі. I вдячними будьте!

16 Слово Христове нехай пробуває в вас рясно, у всякій премудрості. Навчайте та напоумляйте самих себе! Вдячно співайте у ваших серцях Господеві псалмі, гімни, духовні пісні! 17 І все, що тільки робите словом чи ділом, — усе робіть у Ім'я Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові Й Отцеві. 18 Дружини, — слухайтесь чоловіків своїх, як лицює то в Господі! 19 Чоловіки, — любіть дружин своїх, і не будьте суворі до них! 20 Діти, — будьте слухніні в усьому батькам, бо це Господеві приємне! 21 Батькі, — не дратуйте дітей своїх, щоб на дусі не впали вони! 22 Раби, — слухайтесь в усьому тілесних панів, і не працюйте тільки про лібдське око, немов підлещуючись, але в простоті серця, боячіся Бога! 23 І все, що тільки чините, робіть від душі, немов Господеві, а не людям! 24 Знайте, що від Господа приймете в нагороду спадщину, бо служите ви Господеві Христові. 25 А хто кривдить, той одержить за свою кривду. Бо не дивиться Бог на особу!

4 Пани, — виявляйте до рабів справедливість та рівність, і знайте, що й для вас є на небі Господь! 2 Будьте тривалі в молитві, і пильнуйте з подякою в ній! 3 Моліться разом і за нас, щоб Бог нам відчинив двері слова, — звіщати таємницю Христову, що за неї я зв'язаний, 4 щоб звістив я її, як звіщати належить мені. 5 Повідьтесь мудро з чужими, використовуючи час. 6 Слово ваше нехай буде завжди ласкаве, приправлене сіллю, щоб ви знали, як ви маєте кожному відповісти. 7 Що зо мною, то все вам розповість Тихік, улюблений брат, і вірний служитель і співробітник у Господі. 8 Я саме на те його вислав до вас, щоб довідались ви про нас, і щоб ваші серця він потішив, 9 із Онісимом, вірним та улюбленим братом, який з-поміж вас. Вони все вам розповідять, що діється тут. 10 Поздоровлює вас Аристарх, ув'язнений разом зо мною, і Марко, небіж Варнавин, — що про нього ви дістали накази; як прийде до вас, то прийміть його, — 11 теж Ісус, на прізвище Юст, — вони із обрізаних. Для Божого Царства — єдині вони співробітники, що були мені втіхою. 12 Поздоровлює вас Епафрас, що з ваших, раб Христа Ісуса. Він завжди обстоює вас у молитвах, щоб ви досконалі були та наповнені всякою Божою волею. 13 І я свідчу за нього, що він має велику гордливість

про вас та про тих, що знахόдяться в Лаодикії та в Гіераполі. **14** Вітає вас Лукá, улюблений лíкар, та Димáс. **15** Привітайте братів, що в Лаодикії, і Німфáна, і Церкву домашню йогó. **16** І як бúде прочитаний лист цей у вас, то зробіть, щоб прочитаний був він також у Церкві Лаодикійській, а того, що написаний з Лаодикії, прочитайте і ви. **17** Та скажіть Архíпові: „Доглядай того служіння, що прийняв його в Господі, щоб ти його вýконав!“ **18** Привітання моєю рукою Павловою. Пам'ятайте про пýта мої! Благодать Божа нехай буде з вами! Амíнь.

1 ДО СОЛУНЯН

1 Павло й Силуан та Тимофій до Церкви Солунської в Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: благодатъ вам і мир! **2** Ми дякуємо Богові зважди за всіх вас, згадуючи вас у наших молитвах. **3** Ми згадуємо безперестанку про ваше діло віри, і про працю любови, і про терпння надії на Господа нашого Ісуса Христа, перед Богом і Отцем нашим, **4** знаючи, Богом улюблені браття, про ваше обрання. **5** Бо наша Євангелія не була для вас тільки у слові, а й у силі, і в Дусі Святім, і з великим упевненням, як знаєте ви, які ми були поміж вами для вас. **6** I ви стали наслідувачі нам і Господеві, слово прийнявши в великому утискові з радістю Духа Святого, **7** так що ви стали взирцем для всіх віруючих у Македонії та в Ахайї. **8** Bo пронеслося Слово Господне від вас не тільки в Македонії та в Ахайї, а й до кожного міста прийшла ваша віра в Бога, так що вам непотрібно казати чогось. **9** Вони бо звіщають про нас, який був прыйдь наш до вас, і як ви навернулись до Бога від ідолів, щоб служити живому й правдивому Богові, **10** і з неба очікувати Сина Його, що Його воскресив Він із мертвих, Ісуса, що визволює нас від майбутнього гніву.

2 Самі бо ви знаєте, браття, прихід наш до вас, що не марний він був. **2** Та хоч ми натерпілися перед тим, і дізнали зневаги в Філіпах, як знаєте, проте ми відважилися в нашім Бозі звіщати вам Божу Євангелію з великою боротьбою. **3** Bo покликання наше було не з обмані, ані з нечистоти, ані від лукавства, **4** але, як Бог візвав нас гідними, щоб нам доручити Євангелію, ми говоримо так, не людям догоджуючи, але Богові, що випробовує наші серця. **5** Ми слова підлєсивого не вживали нікому, як знаєте, і не винні в зажерливості. Бог свідок тому! **6** Не шукаємо ми слави в людей, ані в вас, ані в інших. **7** Хоч могли ми потужними бути, як Христові апостоли, але ми серед вас були тихі, немов годувальниця та, яка доглядає дітей своїх. **8** Так бувши ласкаві до вас, хотіли ми вам передати не тільки Божу Євангелію, але й душі свої, бо були ви улюблені нам. **9** Bo ви пам'ятаєте, браття, наше струднення й утому: день і ніч ми робили, щоб

жодного з вас не обтяжити, і проповідували вам Божу Євангелію. **10** Ви свідки та Бог, як свято, і праведно, і бездоганно повідомилися ми між вами, віруючими! **11** Бож знаєте ви, як кожного з вас, немов батько дітей своїх власних, **12** просили ми вас, і намовлювали та показували, щоб ви гідно повідомилися перед Богом, що покликав вас у Своє Царство та в славу. **13** Тому то й ми дякуємо Богові безперестанку, що, прийнявши почути від нас Слово Боже, прийняли ви не як слово людське, але — як правдиво то є — Слово Боже, що й діє в вас, віруючих. **14** Bo стали ви, браття, наслідувачами Церквам Божим, що в Юдеї в Христі Ісусі, бо те саме і ви були вітерпіли від своїх земляків, як і ті від юдеїв, **15** що вбили вони Господа Ісуса, і пророків Його, і вигнали нас, і Богові не догоджують, і супротивні всім людям. **16** Вони забороняють нам говорити поганам, щоб спаслися, щоб тим доповнити їм зважди провини свої. Ale Божий гнів їх спіткає вкінці! **17** A ми, браття, на короткий часок розлучившися з вами лицем, а не серцем, тим із більшим бажанням силкувались побачити ваше лице. **18** Tим то до вас ми хотіли прийти, я, Павло, раз і двічі, але сатана перешкодив був нам. **19** Bo хто нам надія, чи радість, чи вінок похвалі? Хіба ж то й не ви перед Господом нашим Ісусом в Його прихіді? **20** Bo ви наша слава та радість!

3 Тому то, не стерпівши більше, ми скотіли зостатися в Атенах самі, **2** і послали Тимофія, нашого брата й служителя Божого в Христовій Євангелії, щоб упевнити вас та потішити в вашій вірі, **3** щоб ані один не хитався в цім горі. Самі бо ви знаєте, що на те нас призначено. **4** Bo коли ми були в вас, то казали вам наперед, що маємо страждати, як і сталося, і знаєте ви. **5** Тому й я, не стерпівши більше, послав довідатись про вашу віру, щоб часом спокусник вас не спокусив, і труд наш не стався б даремний. **6** A тепер, як вернувся від вас Тимофій і приніс нам радісну звістку про віру та вашу любов, і що зважди ви маєте добру пам'ять про нас, і бажаєте бачити нас, як і ми вас, **7** через те ми потішилися, браття, за вас, у всякому горі та в нашій нужді, ради вашої віри. **8** Bo тепер ми живемо, якщо в Господі ви стоїте! **9** Яку бо подяку ми можемо Богові дати за вас, за всю радість, що нею ми тішмося ради вас

перед нашим Богом? 10 Ми вдень та вночі ревно молимося, щоб побачити ваше лице та доповнити те, чого не вистачає вашій вірі. 11 Сам же Бог і Отець наш, і Господь наш Ісус нехай вірівнє нашу дорогу до вас! 12 А в вас хай примножить Господь, і нехай збагатить вашу любов один до одного, і до всіх, як і наша є до вас! 13 Нехай Він зміцнить серця ваші невинними в святості перед Богом і нашим Отцем, при приході Господа нашого Ісуса з усіма святыми Його!

4 А далі, браття, просимо вас та благаємо в Господі Ісусі, щоб, як прийняли ви від нас, як належить поводитись вам та доджувати Богові, — як ви й поводитеся, — щоб у тому ще більше зростали! 2 Bo ви знаєте, які вам накази дали ми Господом Ісусом. 3 Bo це воля Божа, — освячення ваше: щоб ви береглись від розпусти, 4 щоб кожен із вас умів тримати начиння своє в святості й честі, 5 а не в пристрасній пóхоті, як і „погани, що Бога не знають“. 6 Щоб ніхто не кривдив і не визискував брата свого в якібудь справі, бо мéсник Господь за все це, як і перше казали ми вам та засвідчили. 7 Bo покликав нас Бог не на нечистість, але на освячення. 8 Отож, хто оце відкидає, зневажає не людіну, а Бога, що нам також дав Свого Духа Святого. 9 A про братолюбство немає потреби писати до вас, бо самі ви від Бога нáучені любити один одного, 10 bo чините те всім братам у всій Македонії. Благаємо ж, браття, ми вас, щоб у цьому ще більш ви зростали, 11 і пильно дбали жити спокійно, займатися своїми справами та заробляти своїми руками, як ми вам наказували, 12 щоб ви перед чужими пристойно повіделися, і щоб ні від кóго не залежали! 13 Не хóчу ж я, браття, щоб не відали ви про покíйних, щоб ви не сумували, як і інші, що надії не мають. 14 Коли бо ми віруємо, що Ісус був умер і воскрес, так і покíйних через Ісуса приведé Бог із Ним. 15 Bo це ми вам кажемо словом Господнім, що ми, хто живе, хто полишений до приходу Господнього, — ми не попередимо покíйних. 16 Sam bo Господь із накázом, при голосі архángола та при Божій сурмі зійде з неба, і перше воскрéснуть умерлі в Христі, 17 потім ми, що живемо й зостáлися, бúдемо скhóплени рázом із ними на хмарах на зúстріч Господню на повітрі, і так зáвсіди бúдемо з

Господом. 18 Отож, потішайте один одного цими словами!

5 A про часí та про по́ри, брати, не потрібо писати до вас, 2 бо самі ви докладно те знаєте, що прийде день Господній так, як злодій вночі. 3 Bo коли говоритимуть: „Мир і безпечність“, тоді несподівано прийде загібль на них, як мýка тієї, що носить в утрóбі, — і вони не втечуть! 4 A ви, браття, не в тémряві, щоб той день захопів вас, як злодій. 5 Bo ви всі сини світла й сини дня. Не належимо ми ночі, ні тémряві. 6 Тож не бúдемо спати, як інші, а пильнуимо та будьмо тверезі! 7 Ti бо, що сплять — сплять уночі, а ті, що напиваються — вночі напиваються. 8 A ми, що належимо дніві, будьмо тверезі, зодягнувшись в броню віри й любові, та в шолом надії спасіння, 9 bo Бог нас не призначив на гнів, але щоб спасіння одéржали Господом нашим Ісусом Христом, 10 що помер був за нас, щоб, чи пильнуємо ми чи спимо, укупі з Ним ми жилий. 11 Утішайте тому́ одного, і збудóвуйте один одного, — як і чините ви! 12 Благаємо ж, браття, ми вас, — шануйте тих, що працюють між вами, і в вас старшину́ть у Господі, і навчають вас вони, 13 і в великій любові їх майте за їхню працю. Між собою заховуйте мир! 14 Благаємо ж, браття, ми вас: напоумляйте непорядних, потішайте малодушних, підтримуйте слабих, усім довготерпіть! 15 Глядіть, щоб ніхто нікому не віддавав злом за зло, але зáвжди дбайте про добро один для одного й для всіх! 16 Зáвжди радійте! 17 Безперестанку моліться! 18 Подяку складайте за все, бо така Божа воля про вас у Христі Ісусі. 19 Духа не вгашайте! 20 Не гордуйте пророцтвами! 21 Усе досліджуючи, тримайтесь доброго! 22 Стережіться лихого в усякому вигляді! 23 A Сам Бог миру нехай освятив вас цілком досконало, а непорушеній дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно зберéжені бúдуть на прихід Господа нашого Ісуса Христа! 24 Вірний Той, Хто вас кличе, — Він і вчинить оте! 25 Браття, моліться за нас! 26 Привітайте всю браттю святым поцілунком! 27 Заклинаю вас Господом, — цього листа прочитати перед усіма братами! 28 Благодáть Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами. Амíни!

2 ДО СОЛУНЯН

1 Павло, і Силуан, і Тимофій до Солунської Церкви в нашім Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: **2** благодатъ вам і мир від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **3** Ми завжди повинні подяку складати за вас Богові, браття, як і годиться, бо сильно росте віра ваша, і примножується любов кожного з усіх вас один до одного. **4** Так що ми самі хвálимось вами по Божих Церквах за ваші страждання та віру в усіх переслідуваннях ваших та в утиках, що їх переносите ви. **5** А це доказ праведного Божого сýду, щоб стали ви гідні Божого Царства, що за нього й страждаєте ви! **6** Бо то справедливе в Бога — віддати утиском тим, хто вас утискає, **7** а вам, хто утиски терпить, відпочинок із нами, коли з'явиться з неба Господь Ісус з анголами сили Своєї, — **8** „в огні полум'яному, що даватиме помсту на тих, хто Бога не знає, і не слухає“ Євангелії Господа нашого Ісуса. **9** Вони кару приймуть, — вічну погібель від лиця Господнього та від слави потύга Його, (*aiōnios g166*) **10** як Він прийде того дня прославитися в Своїх святих, і стати дивним у всіх віруючих, бо свідчення наше знайшло віру між вами. **11** За це ми й молимось завжди за вас, щоб наш Бог учинив вас гідними покликання, і міццю наповнив усю добру волю добрости й діло віри, **12** щоб прославилося Ім'я Господа нашого Ісуса в вас, а ви в Ньому, за благодатью Бога нашого Його Господа Ісуса Христа.

2 Благаємо ж, браття, ми вас, щодо приходу Господа нашого Ісуса Христа й нашого згромадження до Нього, **2** щоб ви не хвилювалися зараз умом та не жахались ані через духа, ані через слово, ані через листа, що він ніби від нас, — ніби вже настав день Господній. **3** Хай ніхто жодним способом вас не зведе! Бо той день не настане, аж перше прийде відступлення, і вийвиться беззаконник, призначений на погибель, **4** що противиться та несеться над усе, зване Богом чи святощами, так що в Божому храмі він сяде, як Бог, і за Бога себе видаватиме. **5** Чи ви не пам'ятаєте, як, ще в вас живши, я це вам говорив? **6** І тепер ви знаєте, що саме не допускає з'явитись йому своєчасно. **7** Бо вже діється таємниця беззаконня; тільки Той, Хто

тримає тепер, буде тримати, аж поки не буде усунений Він із середини. **8** І тоді то з'явиться той беззаконник, що його Господь Ісус заб'є Духом усіх Своїх і знищить з'явленням приходу Свого. **9** Його прихід — за чином сатани — буде з усякою силою й знáками та з неправдивими чудами, **10** і з усякою обманою неправди між тими, хто гине, бо любови правди вони не прийняли, щоб їм спастися. **11** І за це Бог пошле їм дію обмані, щоб у неправду повірили, **12** щоб стали засуджені всі, хто не вірив у правду, але полюбив неправедність. **13** А ми завжди повинні дякувати Богові за вас, улюблені Господом браття, що Бог вибрав вас спочатку на спасіння освяченням Духа та вірою в правду, **14** до чого покликав Він вас через нашу Євангелію, щоб отримати славу Господа нашого Ісуса Христа. **15** Отже, браття, стійте й тримайтеся передань, яких ви навчились чи то словом, чи нашим посланням. **16** Сам же Господь наш Ісус Христос і Бог Отець наш, що нас полюбив і дав у благодаті вічну потіху та добру надію, — (*aiōnios g166*) **17** нехай ваші серця Він потішить, і нехай Він зміцнить вас у всякому доброму ділі та в слові!

3 Настанку, моліться, браття, за нас, щоб ширилось Слово Господнє та слáвилося, як і в вас, **2** і щоб ми візволилися від злих та лукавих людей, бо віра — не в усіх. **3** І вірний Господь, що зміцнить вас і збереже від лукавого. **4** А про вас покладаємо надію на Господа, що й чините ви, і чинити буде те, що наказуємо вам. **5** Господь же нехай серця ваші спрямує на Божу любов та терпливість Христову! **6** А ми вам наказуємо, браття, Ім'ям Господа Ісуса Христа, щоб ви цурáлися кожного брата, що живе по-ледачому, а не за переданням, яке прийняли від нас. **7** Самі бо ви знаєте, як належить наслідувати нас. Бо ми поміж вами не сидні справліли, **8** і хліба не юли ні в кóго даремно, але в перевтомі й напружені день і ніч працювали, щоб не бути нікому із вас тягарем, **9** не тому, щоб ми влади не мали, але щоб себе за взірця дати вам, щоб нас ви наслідували. **10** Бо коли ми в вас перевували, то це вам наказували, що як хто працювати не хоче, — нехай той не єсть! **11** І ми чуємо, що дехто між вами живуть по-ледачому, — нічого не роблять, а тільки вдають, ніби роблять. **12** Таким ми наказуємо та благаємо Господом нашим Ісусом

Христом, щоб мóвчки вони працювали та власний хліб їли. **13** А ви, браття, не втóмлюйтесь, коли чините добре. **14** Коли ж хто не послухає нашого слова через цього листа, заувáжте того, і не майте з ним зносин, щоб він був посоромлений. **15** Та не майте його за неприятеля, а навчайте, як брата. **16** А Сам Госпóдь миру нехай зáвжди дасть вам мир усяким способом. Госпóдь з вами всíмá! **17** Привіт вам моєю рукою Павлою, — це править за знака в усякім листі. Так пишú я. **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами всíмá! Амíнь.

1 ТИМОФІЮ

1 Павло, апостол Христа Ісуса, з волі Бога, Спасителя нашого й Христа Ісуса, надії нашої, 2 до Тимофія, щирого сина за вірою: благодать, милість, мир від Бога Отця і Христа Ісуса, Господа нашого! 3 Як я йшов у Македонію, я тебе вблага́в був позостатися в Ефесі, щоб ти декому наказав не навчати іншої науки, 4 і не звертати уваги на вýгадки й на родоводи безкраї, що викликають більше сваркі, ніж збудування Боже, що в вірі воно. 5 Ціль же накáзу — любов від чистого серця, і доброго сумління, і нелукавої віри. 6 Дехто в тім прогрішили були та вдалися в пустомóвність, — 7 вони забажали бути вчителями Закóну, — та не розуміли ні того, щó говорять, ні про що запевняють. 8 А ми знаємо, що добрий Закóн, коли хто закóнно вживає його, 9 та відає те, що Закóн не покладений для праведного, але для беззакóнних та для неслухнáхних, нечестивих і грішників, безбожних та нечистих, для зневáжників батька та зневажників матері, для душогубців, 10 розпусників, мужоложників, розбійників, неправдомовців, кривоприсяжників, і для всього іншого, що противне здоровій науці, 11 за славною Євáнгелією благенного Бога, яка мені звíрена. 12 Я дяку складаю Тому, Хто зміцнив мене, — Христу Ісусу, Господу нашему, що мене за вірного визнав і поставив на службу, 13 мене, що давніше був богозневáжник, і гнобитель, і напасник, але був помилуваний, бо я те чинив нетямúчий у невíрстві. 14 І баѓато збільшилась у мені благодать Господа нашого з вірою та з любов'ю в Христі Ісусі. 15 Вірне це слово, і гíдне всякого прийняття, що Христос Ісус прийшов у світ спасті грішних, із яких перший — то я. 16 Але я тому був помилуваний, щоб Ісус Христос на першім мені показав усе довготерпіння, для прикладу тим, що маютьувати в Нього на вічне життя. (aíōnios g166) 17 А Цареві віків, нетлінному, невидимому, єдиному Богові честь і слава на вічні віки. Амінь. (aíōn g165) 18 Цього накáза я передаю тобі, сину мій Тимофіє, за тими пророцтвами, що про тебе давніше були, щоб ними провадив ти добру війну, 19 маючи віру та добре сумління, якого дехто відкинулися та й розбилися в вірі. 20

Серед них Гіменéй та Олександер, яких я передав сатані, щоб навчились вони не зневажати Бога.

2 Отже, перш над усе я благаю чинити молитви, благáння, прохáння, подяки за всіх людей, 2 за царів та за всіх, хто при владі, щоб могли ми провáдити тихе й мирне життя в усякій побожності та чистості. 3 Бо це добре й приемне Спасителеві нашему Богові, 4 що хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання праїди. 5 Один бо є Бог, і один Посерéдник між Богом та людьмí, — людíна Христос Ісус, 6 що дав Самого Себе на вýкуп за всіх. Таке було свідоцтво часу свого, 7 на що я постáвлений був за проповідника та за апóстола, — правду кажу, не обманю, — за вчителя поганів у вірі та в правді. 8 Отож, хóчу я, щоб мýжі чинили молітви на кожному місці, підймаючи чисті руки без гніву та сумніву. 9 Так само й жінкí, — у скромнім убрáнні, з соромлівістю та невíнністю, — нехай прикрашають себе не плетінням волóсся, не коштóвними шáтами, 10 але добрими вчинками, як то лíчить жінкáм, що присвячуються на побожність. 11 Нехай жінка навчається мóвчи в повній покорі. 12 А жінці навчати я не дозволяю, ані панувати над мужем, але бути в мовчáнні. 13 Адám бо був створений перше, а Єва потому. 14 І Адám не був звéдений, але, зведена бувши, жінка попала в перéступ. 15 Та спасеться вона дíторóдженням, якщо пробуáтиме в вірі й любові, та в посвяті з розвагою.

3 Вірне це слово: коли хто епíскопства хоче, — доброго дíла він прágне. 2 А епíскоп має бути бездогáнний, муж однієї дружíни, тверезий, невинний, чéсний, гостинний до приходнів, здíбний навчати, 3 не п'яніця, не заводіяка, але тихий, несварлівий, не сріблолюбець, 4 щоб добре рядíти не вміє, ѿк він зможе пильнувати про Божу Церкву? — 5 бо хто власним домом рядíти не вміє, ѿк він зможе засвідчення від чужíнців, щоб не впасті в догану та в сítку дияволъську. 8 Так само дияконí мають бути поважні, не двомовці, не багато віддáні вину, не соромнозахлáнні, 9 такі, що мають таємніцю віри при чистім сумлінні. 10 Отже, і вони нехай перш випробóвуються, а потому

хай служать, якщо бу́дуть бездоганні. **11** Так само жінкі нехай будуть поважні, не обмовліві, тверезі та вірні в усьому. **12** Дияконі мусять бути мужі однієї дружини, що добре рядять дітьми й своїми домами. **13** Бо хто добре виконує службу, той добрій ступінь набуває собі та велику відвагу вірі через Христа Ісуса. **14** Це пишу я тобі, і сподіваюсь до тебе прийти незабаром. **15** А коли я спізнююся, то щоб знати ти, як треба поводитися в Божому домі, що ним є Церква Бога Живого, стовп і підвалина пра́ви. **16** Безсумнівно, велика це таємниця благочестя: Хто в тілі з'явився, Той оправданий Духом, а́нголам показався, проповіданий був між народа́ми, увірувано в Нього в світі, Він у славі вознісс!

4 А Дух ясно говорить, що від віри відступляться дехто в останні часи, ті, хто слухає духів підступних і наук д́емонів, **2** хто в лицемірстві говорить неправду, і спалив сумління своє, **3** хто одр́жувається забороняє, наказує стрімуватися від їхі, яку Бог створив на поживу з подякою віруючим та тим, хто правду пізнав. **4** Кожне бо Боже тво́риво добре, і ніщо не негідне, що приймаємо з подякою, **5** воно бо освячується Божим! Словом і молитвою. **6** Як б́удеш оце подавати братам, то будеш ти добрій служітель Христа Ісуса, годований словами віри та доброї науки, що за нею слідом ти пішов. **7** Цурайся нечистих та бáбських байóк, а вправляйся в благочесті. **8** Бо вправа тілесна мало кори́сна, а благочестя кори́сне на все, бо має обітницю життя теперішнього та майбутнього. **9** Вірне це слово, і гдін всякого прийнятт! **10** Бо на це ми й працюємо і знóсимо гáньбу, що надію кладемо на Бога Живого, Який усім людям Спаситель, найбільше ж для вірних. **11** Наказуй оце та навчай! **12** Нехай молодим твоїм віком ніхто не горд́ує, але будь зразком для вірних у слові, у житті, у любові, у дусі, у вірі, у чистості! **13** Поки прийдú я, пильний читання, нагáдування та науки! **14** Не занéдбуй благодатного дара в собі, що був дáний тобі за пророцтвом із поклáденням рук пресвітерів. **15** Про це пíклуйся, у цім пробуйай, щоб успіх твій був явний для всіх! **16** Уважай на самого себе та на науку, тримайся цього. Бо чýячи так, ти спасеш і самого себе, і тих, хто тебе слухає!

5 Старшого не докоряй, але вмовляй, немов бáтька, а молодших — як братів, **2** старших жіноч — немов матіróк, молодших — як сестр, зо всякою чистістю. **3** Шануй вдів, удів правдивих. **4** А як має вдовиця яка дітей чи внучат, нехай учиться перше побожно шанувати роди́ну свою, і віддячуватися батькам, бо це Богові вгодно. **5** А вдовиця правдива й самотня надію складає на Бога, та перебуває день і ніч у молитвах і благáннях. **6** А котrá у розкошах живе, — та живою померла. **7** Це наказуј, щоб були непорочні. **8** Коли ж хто про своїх, особливо ж про домашніх не дбає, той вирікся віри, і він гірший від невірного. **9** А вдову вносити до спíску не менше, як шістдесятлітню, що була за дружину однóму чоловікові, **10** засвідчену в добрих ділах, якщо дітей віховала, якщо подорожніх приймала, якщо ноги святим умивала, якщо помагала обездобленим, якщо всякий добрій учинок виконувала. **11** Але вдів молодих не приймай, бо вони, розпалівшись, хόчуть, наперекір Христові, заміж вихóдити, **12** через що мають óсуд, бо від першої віри відкинулись. **13** А разом із тим неробітні вони, бо вчаться ходити по домах, і не тільки неробітні, але й лепетліві, і занадто цíкаві, і говорять, чого не годиться. **14** Отож бо, я хочу, щоб молодші заміж вихóдили, родили дітей, домом рýдили, не давали противникові ані жодного поводу для лихомовства. **15** Бо вже дехто пішли слідом за сатаною. **16** А коли має вдів який вірний, нехай їх утримує, а Церква нехай не обтяжується, щоб могла вона втримувати вдів правдивих. **17** А пресвітери, які добре пильнують діла, нехай будуть наділені подвійною честю, а надто ті, хто працює у слові й науці. **18** Бо каже Писання: „Не в'яжи рота волові, що молотить“, та: „Вартий працівник своєї нагороди“. **19** Не приймай скарги проти пресвітера, хібащо при двох чи трох свідках. **20** А тих, хто грішить, картай перед усімá, щоб і інші страх мали. **21** Заклинаю тебе перед Богом й Ісусом Христом та вибраними а́нголами, щоб ти заховав це без лицемірства, нічого не рóблячи з уперéдженням. **22** Не рукопокладáй скоро нікого, і не приставай до чужих гріхів. Бережи себе чистим! **23** Води більше не пий, але трохи вина заживай ради шлúнка твого та частих недýгів твоїх. **24** У інших людей гріхи явні і йдуть перед ними на óсуд, а за іншими

йдуть слідкомá. 25 Явні так само й добрі діла, а ті, що інші, сховатись не можуть.

6 Усі раби, які під ярмом, нехай уважають панів своїх гідними всякої честі, щоб не зневажалися Боже Ім'я та наука. 2 А ті, хто має панів віруючих, не повинні недбати про них через те, що браття вони, але нехай служать їм тим більше, що вони віруючі та улюблені, що вони добродійства Божі приймають. Оцього навчай та нагадуй! 3 А коли хто навчає інакше, і не приступає до здорових слів Господа нашого Ісуса Христа та до науки, що вона за правдивою вірою, — 4 той згордів, нічого не знає, але захвірів на суперечки й змагання, що від них повстають заздрість, сваркі, богозневаги, лукаві здогади, 5 постійні сварні між людьми зіпсутого розуму й позбавлених правди, які думають, ніби благочéстя — то зиск. Цурайся таких! 6 Великий же зиск — то благочéстя із задоволенням. 7 Бо ми не принéсли в світ нічого, то нічого не можемо й вінести. 8 А як маєм поживу та одяг, то ми задовóлені бúдьмо з того. 9 А ті, хто хоче багатіти, упадають у спокуси та в сітку, та в числennі нерозумні й шкідливі пожадливості, що втручають людей на загляду й загибель. 10 Бо корень усього лихого — то грошолюбство, якому віддавшись, дехто відбились від віри й поклали на себе великі страждання. 11 Але ти, о Божа людино, утікай від такого, а женися за праведністю, благочéствям, вірою, любов'ю, терпеливістю, лагідністю! 12 Змагай добром змáгом віри, ухопися за вічне життя, до якого й покликаний ти, і визнав був добрé визнання перед свідками багатъмá. (aiōnios g166) 13 Наказую перед Богом, що ожíвлює все, і перед Христом Ісусом, Який добре визнання засвідчив за Пóнтия Пилáта, 14 щоб додéржав ти заповідь чистою та бездогáнною аж до з'явлення Господа нашого Ісуса Христа, 15 що його свого часу покаже блаженний і єдиний міцний, Цар над царями та Пан над панами, 16 Єдиний, що має безсмертя, і живе в неприступному свіtlі, Якого не бачив ніхто із людей, ані бачити не може. Честь Йому й вічна влада, амінь! (aiōnios g166) 17 Наказуй багатим за віку теперішнього, щоб не неслися вýсоко, і щоб надїї не клали на багатство непевне, а на Бога Живого, що щедро дає нам усе на спожýток, (aiōn g165) 18

щоб робили добро, багатýлися в добрих ділах, були щедрі та пильні, 19 щоб збирали собі скарб, як добру основу в майбутньому, щоб прийняти правдиве життя. 20 О Тимофíю, бережи передання, стережися марнóго базíкання та суперéчок знання, неправдиво названого так. 21 Дехто віддався йому, та й від віри відпав. Благодáть з тобою. Амінь.

2 ТИМОФІЮ

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, за обітницею життя, що в Христі Ісусі, **2** до Тимофія, сина улюбленого: благодать, милість, мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Дякую Богові, Якому служу від предків чистим сумлінням, що тебе пам'ятаю я завжди в молитвах своїх день і ніч. **4** Я бажаю побачити тебе, пам'ятаючи сльози твої, щоб наповнитись радістю. **5** Я привіджу на пам'ять собі твою нeliценірну віру, що перше була оселілася в бабі твоїй Лоїді та в твоїй матері Еvnікії; певен же я, що й у тобі вона оселілась. **6** З цієї причини я нагадую тобі, щоб ти розгрівав Божого дара, який у тобі через покладання рук моїх. **7** Бо не дав нам Бог духа страху, але сили, і любові, і здорового розуму. **8** Тож, не соромся засвідчення Господа нашого, ні мене, Його в'язня, але страждай з Євангелією за силою Бога, **9** що нас спас і покликав святим по кликом, — не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам дана в Христі Ісусі попереду вічних часів. (aiōnios g166) **10** А тепер об'явилася через з'явлення Спасителя нашого Христа Ісуса, що й смерть зруйнував, і вивів на світло життя та нетління Євангелією. **11** що для неї я був настановлений за проповідника, апостола й учителя. **12** З цієї причини й терплю я оце, але не соромлюсь, бо знаю, в Кого я ввірував та впевнився, що має Він силу заховати на той день застáву мою. **13** Май же за взір здорових слів ті, які від мене почув ти у вірі й любові, що в Христі Ісусі вона. **14** Добро припоручене стережи Святым Духом, що в нас пробуває. **15** Ти знаєш оце, що відвернулися від мене всі, хто в Азії, а між ними Фірél та Гермогéн. **16** Хай Господь подасть милосердя Онисифоровому дому, бо він часто мене підкріпляв і кайданів моїх не соромився. **17** А коли він до Риму прибув, шукав мене пильно й знайшов, — **18** хай Господь йому дасть знайти милість від Господа в день той, — скільки ж він послужив був в Ефесі мені, ти відаєш краще!

2 Отож, сину мій, зміцняйся в благодаті, що в Христі Ісусі вона! **2** А що чув ти від мене при багатьох свідках, те передай вірним лідям, що будуть спроможні й інших навчити. **3** А ти терпи

лиху, як добрий вояк Христа Ісуса! **4** Бо жоден вояк не в'яжеться в справи життя, аби догодити тому, хто військо збирає. **5** А як хто йде на змаги, то вінка не одержує, якщо незаконно змагається. **6** Трудящому хліборобові належиться першому покуштувати з плоду. **7** Розумій, що я говорю. А Господь нехай дасть тобі розум у всьому. **8** Пам'ятай про Ісуса Христа з насінням Давидового, що воскрес із мертвих, за моєю Євангелією, **9** за яку я терплю муки аж до ув'язнення, як той злочайнєць. Але Слова Божого не ув'язнити! **10** Через це переношу я все ради вибраних, щоб і вони доступили спасіння, що в Христі Ісусі, зі славою вічною. (aiōnios g166) **11** Вірне слово: коли разом із Ним ми померли, то й житимемо разом із Ним! **12** А коли терпимо, то будемо разом також царювати. А коли відчураємо, то й Він відчурається нас! **13** А коли ми невірні, зостається Він вірним, бо не може зректися Самого Себе! **14** Нагадуй про це й заклинай перед Богом, щоб не сперечались словами, бо нінашо воно, хіба слухачам на руїну. **15** Силкуйся поставити себе перед Богом гідним, працівником бездоганним, що вірно навчає науки правди. **16** Стережися ж базікань марніх, бо вони ще більше провадять до безбожності, **17** а іхнє слово, як рак, буде ширитися. Від таких Гіменеї і Філіт, **18** що вони погрішилися в правді, казавши, що воскресіння було вже, і віру деяких руйнують. **19** Та однака стоїть міцна Божа основа та має печатку оцю: „Господь знає тих, хто Його“, та: „Нехай від неправди відстуپиться всякий, хто Господнє Ім'я називає!“ **20** А в великому домі знахідиться посуд не тільки золотий та срібний, але й дерев'яний та глянняний, і одні посудини на честь, а другі на нечесть. **21** Отож, хто від цього очистить себе, буде посуд на честь, освячений, потрібний Володареві, приготований на всяке добре діло. **22** Стережися молодечих пожадливостей, тримайся праведности, віри, любові, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця. **23** А від нерозумних та від невчених змагань ухиляйся, зневажши, що вони родять сваркі. **24** А раб Господній не повинен сваритись, але бути привітним до всіх, навчальним, до ліха терплячим, **25** що навчав би противників із лагідністю, чи Бог ім не дасть покаяння, щоб

правду пізнати, 26 щоб визволитися від сітки диявола, що він уловив їх для роблення волі своєї.

3 Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі часи. 2 Будуть бо люди тоді самолюбні, грошолюбні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухні, невдячні, непобожні, 3 нелюбовні, запеклі, осудливі, нестримливі, жорстокі, ненависники добра, 4 зрадники, нахабні, бундючні, що більше люблять розкоші, аніж люблять Бога, — 5 вони мають вигляд благочестя, але сили його відреклися. Відвертайсь від таких!

6 До них бо належать і ті, хто пролазить до хат та зводить жінок, гріхами обтяженіх, ведених усікими пожадливостями, 7 що вони завжди вчаться, та ніколи не можуть прийти до пізнання правди. 8 Як Янній та Ямврій протиставилися були Мойсеєві, так і ці протиставляться правді, люди зіпсутого розуму, нέуки щодо віри. 9 Та більше не матимуть успіху, — бо всім виявиться їхній бéзум, як і з тими булó. 10 Ти ж пішов услід за мною наукою, поступованием, зámіром, вірою, витривалістю, любов'ю, терпеливістю, 11 переслідуваннями та стражданнями, що спіткали були мене в Антіохії, в Іконії, у Лістрах, — такі переслідування переніс я, та Господь від усіх мене визволив. 12 Та й усі, хто хоче жити побожно у Христі Ісусі, — будуть переслідувані. 13 А люди ліхі та дурісвіти матимуть успіх у злому, звóдячи й звéдені бувши. 14 А ти в тім пробувáй, чого тебе нáвчено, і що тобі звірено, відаючи тих, від кóго навчився був ти. 15 І ти знаєш з дитинства Писання святе, що може зробити тебе мудрим на спасіння вірою в Христа Ісуа. 16 Усе Писання Богом нáдхнене, і корісне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності, 17 щоб Божа людіна була досконала, до всякого доброго дíла готова.

4 Отже, я свідкую тобі перед Богом і Христом Ісусом, що Він має судити живих і мертвих за Свого приходу та за Свого Царства. 2 Проповідуй Слово, допоминайся вчáсно-невчáсно, докоряй, забороняй, переконуй з терпеливістю та з наукою. 3 Настане бо час, коли здорової науки не будуть триматись, але за своїми пожадливостями виберуть собі вчителів, щоб вони їхні вúха влéщували. 4 Вони слух свій від правди відвернуть

та до байóк нахýляться. 5 Але ти будь пíльний у всьому, терпи лихо, виконуй працю благовісника, сповнý свою службу. 6 Бо я вже за жертву стаю, і час відходу моого вже настав. 7 Я змагався добрим змáгом, свій біг закінчíв, віру зберіг. 8 Настанку мені призначається вінок праведності, якого мені того дня дастъ Господь, Суддя праведний; і не тільки мені, але й усім, хто прихід Його полюбив. 9 Подбай незабáром прибути до мене. 10 **Бо Димáс** мене кинув, цей вік полюбивши, і пішов до Солу́ня, Крýскент до Галáтїї, Тит до Далмáтїї. (aiōn g165) 11 За мною сам тільки Лукá. Віzьми Мárка, і приведи з собою, бо мені він потрібний для служби. 12 А Тихýка послав я в Ефéс. 13 Як будеш іти, то плаща принесí, що його я в Троáді зоставив у Кáрпа, і книжкí, особливо пергаменóви. 14 Котлár Олександер накóїв був лиха чимало мені... Нехай Господь йому віддасть за його вчинками! 15 Стережись його й ти, бо він мíцно противився нашим словам! 16 При першій моїй обороні жоден не був при мені, але всі покýнули мене... Хай Господь їм того не полíчить! 17 Але Господь став при мені та й мене підкрíпíв, щоб проповідь виконалась через мене, та щоб усі погани почули її. І я вíзволився з пащи лéв'ячої. 18 А від усікого вчинку лихого Господь мене вíзволить та збереже для Свого Небесного Царства. Йому слава на віки вічні, амíнь! (aiōn g165) 19 Поздоров Прискíллу й Акýлу та дім Онисíфора. 20 Ерáст позоставси в Корýнті, а Трохýма лишив я слабóго в Мілéті. 21 Попильнý прийти до зимí. Вітає тебе Еввúл, і Пуд, і Лин, і Клávdія, і вся бráття. 22 Господь з твоїм духом! Благодáть з вами! Амíнь.

До Тита

1 Павло, раб Божий, а апостол Ісуса Христа, по вірі вибраних Божих і пізнанні правди, що за благочестям, **2** в надії вічного життя, яке обіцяв був від вічних часів необмънливий Бог, (αἰῶνις γίγησκε) **3** і часу свого з'явив Слово Своє в проповіданні, що доручене було мені з наказу Спасителя нашого Бога, — **4** до Тита, щирого сина за спільною вірою: благодать, милість та мир від Бога Отця Й Христа Ісуса, Спасителя нашого! **5** Я для того тебе полішив був у Кріті, щоб ти впорядкував недокінчене та пресвітерів настановів по містах, як тобі я звелів, — **6** коли хто бездоганний, муж єдиної дружини, має вірних дітей, недокорених за блуд або неслухнаність. **7** Бо єпископ мусить бути бездоганний, як Божий доморядник, не самолюбний, не гнівлівий, не п'яніця, не заводіяка, не корисливий, **8** але гостинний до приходнів, добролюбець, поміркований, справедливий, побожний, стриманий, **9** що тримається вірного слова згідно з науковою, щоб мав силу й навчати в здоровій науці, і переконувати противних. **10** Багато бо є неслухнаніх, марнослобіців, зводників, особливо ж з обрізаних, — **11** ім треба устя затуляти: вони цілі доми баламутять, навчаючи, чого не належить, для зиску брудного. **12** Сказав один з них, їхній власний пророк: „Крітяни з'явжди брехливі, люті звірі, черевані лініви!“ **13** Це свідоцтво правдиве. Ради цієї причини докоряй їм суверо, щоб у вірі здорові були, **14** і на юдейські байки не вважали, ані на накази людей, що від правди відвертуються. **15** Для чистих все чисте, а для занечищених та для невірних не чисте ніщо, але занечистилися і розум їхній, і сумління. **16** Вони тврдять, немов знають Бога, але відкидаються вчинками, бувши бридкі й неслухнані, і до всякого доброго діла нездатні.

2 А ти говори, що відповідає здоровій науці. **2** Щоб старі чоловіки тверезі були, поважні, помірковані, здорові у вірі, у любові, у терпеливості. **3** Щоб старі жінкі в своїм стані так само були, як належить святым, — не обмъвниці, не віддані п'янству, навчали добра, **4** щоб навчали жіноч молодих любити своїх

чоловіків, любити дітей, **5** щоб були помірковані, чисті, господарні, добрі, слухнані своїм чоловікам, щоб не зневажалося Боже Слово. **6** Так само благай юнаків, щоб були помірковані. **7** У всім сам себе подавай за зразка добрих діл, у навчанні непорушеність, повагу, **8** слово здорове, неосудливе, щоб противник був засоромлений, не мавши нічого лихого казати про нас. **9** Раби щоб корилися панам своїм, щоб догоджали, не перечили, **10** не крали, але виявляли всяку добру вірність, щоб у всьому вони прикрашали науку Спасителя нашого Бога. **11** Бо з'явилася Божа благодать, що спасає всіх людей, **12** і навчає нас, щоб ми, відчуравшись безбожності та світських пожадливостей, жили помірковано та праведно, і побожно в теперішнім віці, (αἰῶνις γίγησκε) **13** і чекали блаженної надії та з'явлення слави великого Бога й Спаса нашого Христа Ісуса, **14** що Самого Себе дав за нас, щоб нас визволити від усякого беззаконства та очистити Собі людей вибраних, у добрих ділах запопадливих. **15** Оце говори та нагадуй, та з усяким наказом картай. Хай тобою ніхто не погордіє!

3 Нагадуй їм, щоб слухали влади верховної та корилися її, і до всякого доброго діла готові були, **2** щоб не зневажали нікого, щоб були не сварливі, а тихі, виявляючи повну лагідність усім людям. **3** Бо колись були й ми нерозсудні, неслухнані, звідени, служили різним пожадливостям та розкошам, жили в злобі та в заздрішті, бридкими були, ненавиділи один бідного. **4** А коли з'явилася благодать та людінолюбство Спасителя, нашого Бога, **5** Він нас спас не з діл праведності, що ми їх учинили були, а з Своєї милости через обмиття відродження й обновлення Духом Святым, **6** Якого Він щедро вілив на нас через Христа Ісуса, Спасителя нашого, **7** щоб ми віправдалися його благодаттю, і стали спадкоємцями за надією на вічне життя. (αἰῶνις γίγησκε) **8** Вірне слово, і я хочу, щоб ти і про це впевнівся, щоб ті, хто ввірував у Бога, дбають про добре діла пильнувати. Для людей оце добре й корисне! **9** Вистерігайсь нерозумних змагань, і родоводів, і спорів, і суперечок про Закон, — бо вони некорисні й марні. **10** Людіни еретика, по першім та другім наставленні, відрікайся, **11** знатиши, що зіпсувся такий та грішить, і він сам

себе засудив. **12** Як пришлю я до тебе Артéма або Тихýка, поквáпся прибути до мене в Нікопóль, бо думаю там перезýмувати. **13** Закónника Зýну та Аполлóса вишли квáпливо вперед, щоб для них не забракло нíчóго. **14** Нехай же навчаються й наші дбати про добrі дíла при конечних потребах, щоб безплоднí вони не булí. **15** Вітають тебе всí, хто зо мною. Вítай тих, хто любить нас у вírі. Благодáть з вами всímá! Амíнь.

До Филимона

1 Павло, в'язень Христа Ісуса, та брат Тимофій,
улюбленому Филимонові й співробітникові
нашому, **2** і сестрі любій Апфії, і співвойовникові
нашому Архіпові, і Церкві домашній твоїй: **3**
благодать вам і мир від Бога Отця нашого й
Господа Ісуса Христа! **4** Я зáвсíди дякую Богові
моéму, коли тебе згадую в молитвах своїх. **5** Бо я
чув про любов твою й віру, яку маєш до Господа
Ісуса, і до всіх святих, **6** щоб спільність віри твоєї
діяльна була в пізнанні всякого добра, що в нас
для Христа. **7** Бо ми маємо радість велику й
потіху в любові твоїй, серця бо святих заспокóїв
ти, брате. **8** Через це, хоч я маю велику відвагу
в Христі подавати накáзи тобі про потрібне, **9**
але більше з любові благаю я, як Павло, старій,
тепер же ще й в'язень Христа Ісуса. **10** Благаю тебе
про сина свого, про Онісима, що його породив я
в кайдáнах своїх. **11** Колись то для тебе він був
непотрібний, тепер же для тебе й для мене він
дуже потрібний. **12** Тобі я вертаю його, того, хто
є неначе серце мое. **13** Я хотів був тримати його
при собі, щоб він замість тебе мені послужив у
кайдáнах за Євангелію, **14** та без волі твоєї нічого
робити не хотів я, щоб твій добрий учинок не
був ніби вимушений, але добровільний. **15** Бо
може для того він був розлучився на час, щоб
навіки прийняв ти його, (*aiōnios g166*) **16** і вже не як
раба, але вище від раба, — як брата улюбленого,
особливо для мене, а тим більше для тебе, — і за
тілом, і в Гóсподі. **17** Отож, коли маєш за друга
мене, то прийми його, як мене. **18** Коли ж він чим
скрýвдив тебе або винен тобі, — полічи це мені.
19 Я, Павло, написав це рукою своєю: „Я віддам“,
щоб тобі не казати, що ти навіть самóго себе мені
винен. **20** Так, брате, — нехай я одéржу те, що
від тебе прохаю в Гóсподі. Заспокой мое серце
в Христі! **21** Пересвідчений я про слухнáність
твою, і тобі написав оце, відаючи, що ти зробиш і
більше, ніж я говоріó. **22** А разом мені приготуй і
помéшкання, бо надіюся я, що за ваші молýтви я
буду дарований вам. **23** Вітає тебе Епафрác, мій
співв'язень у Христі Ісусi, **24** Мárко, Аристáрх,
Димáс, Лукá, — мої співробітники. **25** Благодáть
Господа Ісуса Христа з вашим духом! Амíнь.

До євреїв

1 Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв був Бог до отців через пророків, **2** а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Його настановив за Наслідника всього, що Ним і вікій Він створив. (aiōn g165) **3** Він був сяєвом слави та образом істоти Його, тимаю усе словом сили Своєї, учинив Собою очищення наших гріхів, — і засів на правіці величності на висоті. **4** Він остільки був ліпший понад анголів, оскільки славніше за них успадкував Ім'я. **5** Кому бо коли з анголів Він промовив: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив“! **6** I знобу: „Я буду Йому за Отця, а Він Мені буде за Сина“! **6** I коли знов Він уводить на світ Первірдного, то говорить: „І нехай Йому вклоняться всі анголи Божі“. **7** А про анголів Він говорить: „Ти чиниш духів анголами Своїми, а палючий огонь — Своїми слугами“. **8** А про Сина: „Престол Твій, о Боже, навік віку; бéрло Твого царювання — бéрло праведності. (aiōn g165) **9** Ти полюбив праведність, а беззаконня зневідів; через це намастів Тебе, Боже, Твій Бог оливою радости більше, ніж дрýзів Твоїх“. **10** I: „Ти, Господи, землю колись заклáв, а небо — то чин Твоїх рук. **11** Загинуть вони, а Ти будеш стояти, — всі вони, як той одяг, постáріють. **12** Як одежу, їх зміниш, — і минуться вони, а Ти зáвжди Той Сáмий, і роки Твої не закінчаться“! **13** Кому з анголів Він промовив коли: „Сядь правóруч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм“! **14** Чи не всі вони духи служебці, що їх посилають на службу для тих, хто має спасіння вспадкувати?

2 Через це подобає нам більше вважати на почуте, щоб ми не відпали коли. **2** Коли бо те слово, що сказали його анголій, було певне, а всякий переступ та непослуш прийнялі справедливу заплату, **3** то як ми втечимо, коли ми не дбали про таке велике спасіння? Воно проповідувалося спочáтку від Гóспода, стvérdiloся нам через тих, хто почув, **4** коли Бог був засвідчив ознаками й чудами, і різними силами та обдаруванням Духом Святим із волі Своєї. **5** Но Він не піддав анголам світ майбутній, що про нього говоримо. **6** Але хтось десь засвідчив був, кажучи: „Щó є чоловíк,

що Ти пам'ятáеш про нього, і син людський, якого відвідуеш? **7** Ти його вчинив мало меншим від анголів, і честю й величністю Ти вінчаеш Його, і поставив його над ділами рук Своїх, **8** усе піддав Ти під ноги Йому⁴! А коли Він піддав Йому все, то не залишив нічого Йому непіддáного. А тепер ще не бачимо, щоб підда́не було Йому все. **9** Але бачимо Ісуса, мало чим уменшеним від анголів, що за перетрèплення смерти Він увінчаний честю й величністю, щоб за благодáттю Божою смерть скушувати за всіх. **10** Бо належало, щоб Той, що все ради Нього Й усе від Нього, Хто до слави привів багато синів, Провідника їхнього спасіння вчинив досконалім через страждання. **11** Бо Хто освячує, і ті, хто освячується — усі від Одного. З цієї причини не соромиться Він звати братами їх, кажучи: **12** „Сповіщу про Ім'я Твоє браттям Своїм, буду хвалити Тебе серед Церкви“! **13** I ще: „На Нього я бýду надіятися“! I ще: „Ото Я та діти, яких Бог Мені дав“. **14** А що діти стали спільніками тіла та крові, то Й Він став учасником їхнім, щоб смерть знищити того, хто має владу смерти, цебто диявола, **15** та визволити тих усіх, хто все життя стрáхом смерти тримався в неволі. **16** Бо приймає Він не Анголів, але Авраамове насіння. **17** Тому мусів бути Він у всьому подібний братам, щоб стати милостівим та вірним Первосвящеником у Божих справах, для вблагання за гріхи людей. **18** Бо в чому був Сам постраждав, вýprobuvаний, у тому Він може й випробóуваним помогти.

3 Отож, святі брати, учасники небесного покликання, уважайте на Апóстола Й Первосвященика нашого ісповідання, Ісуса, **2** що вірний Томý, Хто настановив Його, як був і Мойсей у всім домі Його, з бо гідний Він вищої слави понад Мойсея, оскільки будівнічий має більшу честь, аніж дім. **4** Усякий бо дім хтось буде, а Той, хто все збудував, — то Бог. **5** Мойсей вірний був у всім домі Його, як слуга, на свідоцтво того, що сказати повинно булó. **6** Христос же, як Син, у Його домі. А дім Його — ми, коли тільки відвагу й похвалу надії додéржимо певними аж до кінця. **7** Тому то, як каже Дух Святий: „Сьогодні, як голос Його ви почуете, **8** не робіть затверділими ваших сердéць, як під час нарікáнья, за дня випробóування на пустині, **9** де Мене

випробовували отці ваші, Мене випробовували, і бачили працю Мою сорок років. **10** Через це Я розгніався був на той рід і сказав: Постійно вони блудять серцем, вони не пізнали доріг Моїх, **11** тому Я присягнув у гніві Своїм, що вони до Мого відпочинку не ввійдуть! **12** Стережіться, брати, щоб у комусь із вас не було злого серця невірства, що воно відступало б від Бога Живого! **13** Але кожного дня заохочуйте один одного, доки зветься „Сьогодні“, щоб запеклим не став котрій з вас через підступ гріха. **14** Бо ми стали учасниками Христа, коли тільки почате життя ми затримаємо певним аж до кінця, **15** аж поки говориться: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердеч, як під час нарікань!“ **16** Котрі бо, почувши, розгнівали Бога? Чи не всі, хто з Єгипту вийшов з Мойсеєм? **17** На кого ж Він „гнівався був сорок років?“ Хіба не на тих, хто згрішив, що їхні „кості в пустині полягли?“ **18** Проти кого Він „був присягався, що не ввійдуть вони до Його відпочинку, „як не проти неслухняних? **19** I ми бачимо, що вони не змогли ввійти за невірство.

4 Отже, біймося, коли зостається обітниця вхіду до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнівся. **2** Бо Євангелія була звіщена нам, як і тим. Але не принесло пожитку ім слово почути, бо воно не злучилося з вірою слухачів. **3** Бо до Його відпочинку вхідимо ми, що ввірвали, як Він провістив: „Я присяг був у гніві Своїм, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони“, хоч діла Його були вчінені від закладин світу. **4** Бо колись про день сьомий сказав Він отак: „І Бог відпочив сьомого дня від усієї праці Своєї“. **5** А ще тут: „До Мого відпочинку не ввійдуть вони!“ **6** Коли ж залишається ото, що деякі ввійдуть до нього, а ті, кому Євангелія була перше звіщена, не ввійшли за непослух, **7** то ще призначає Він деякий день, — „сьогодні“, бо через Давида говорить по такім довгім часі, як вище вже сказано: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердеч!“ **8** Бо коли б Ісус (Навин) дав ім відпочинок, то про інший день не казав би по цьому. **9** Отож, людові Божому залишається суботство, спочинок. **10** Хто бо ввійшов був у Його відпочинок, то й той відпочив від учників своїх, як і Бог від Своїх. **11** Отож, попильнуймо ввійти

до того відпочинку, щоб ніхто не потрапив у непослух за прикладом тим. **12** Бо Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, — проходить воно аж до поділу душі й духа, суглобів та мозків, і спосібне судити думкі та наміри серця. **13** I немає створіння, щоб сковалось перед Ним, алé все нагé та відкрите перед очима Його, — Йому дамо звіт! **14** Отож, мавши великого Первосвященика, що небо перейшов, Ісуса, Сина Божого, тримаємося визнання нашого! **15** Бо ми маємо не такого Первосвященика, що не міг би співчувати слабостям нашим, але вій пробуваного в усьому, подібно до нас, окрім гріха. **16** Отож, приступаймо з відвагою до престолу благодаті, щоб прийняти милість та для своєчасної допомоги знайти благодать.

5 Кожен бо первосвященик, що з-між людей вибирається, настановляється для людей на служіння Богові, щоб приносити дарі та жертви за гріхи, **2** і щоб міг співчувати недосвідченим та заблудженим, бо й сам він перейнятий слабістю. **3** I тому він повинен як за людей, так само й за себе самого приносити жертви за гріхи. **4** А часті цієї ніхто не бере сам собою, а покликаний Богом, як і Аарон. **5** Так і Христос, — не Сам Він прославив Себе, щоб Первосвященикомстати, а Той, що до Нього сказав: „Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив“. **6** Як і на іншому місці говорить: „Ти Священик навікі за чином Мелхиседéковим“. (aiōn g165) **7** Він за днів тіла Свого з голосінням велиkim та слізьмі приніс був благання й молитви до Того, Хто від смерті Його міг спастi, — і був вислуханий за побожність Свою. **8** I хоч Сином Він був, проте навчився по слуху з того, що вистраждав був. **9** А вдосконалivши, Він для всіх, хто слуханій Йому, спричинився для вічного спасіння, (aiōnios g166) **10** і від Бога був названий Первосвящеником за чином Мелхиседéковим. **11** Про це нам би треба багато казати, та ві словити важко його, бо нездібні ви стали, щоб слухати. **12** Ви бо за віком повинні бути вчителями, але ви потребуєте ще, щоб хтось вас навчав перших початків Божого Слова. I ви стали такими, яким потрібне молоко, а не стрáва твердá. **13** Бо молока вживаете, той недосвідчений у слові праведності, — бо він немовля. **14** А страва твердá — для дорослих, що

мають чуття, привчені звичкою розрізняти добро й зло.

6 Тому полишімо початки науки Христа, та й звернімось до досконалості, і не кладімо знову засади покаяння від мертвих учників та про віру в Бога, **2** Науки про хрещення, про покладання рук, про воскресіння мертвих та вічний суд. (aiōn g166) **3** Зробимо й це, коли Бог дозволить. **4** Не можна бо тих, що раз просвітились були, і скуштували небесного дару, і стали учасниками Духа Святого, **5** і скуштували доброго Божого Слова та сили майбутнього віку, (aiōn g165) **6** та й відпали, знов відновляти покаянням, коли вдруге вони розпинають у собі Сина Божого та зневажають. **7** Бо земля, що п'є дощ, який падає часто на неї, і родить рослини, добре для тих, хто їх і вирощує, — вона благословення від Бога приймає. **8** Але та, що приносить тірня й будіччя, — непотрібна вона та близька до прокліття, а кінець її — спалення. **9** Та ми сподівамось, любі, кращого про вас, що спасіння тримається, хоч говоримо й так. **10** Та не є Бог несправедливий, щоб забути діло ваше та працю любові, яку показали в Ім'я Його ви, що святим послужили та служите. **11** Ми ж бажаємо, щоб кожен із вас виявляв таку саму завзятість на певність надії аж до кінця, **12** щоб ви не розлінились, але переймали від тих, хто обітниці вспадковує вірою та терпеливістю. **13** Бо Бог, обітницю давши Авраамові, як не міг ніким вищим поклястися, поклявся Сам Собою, **14** говорячи: „Поблагословити — Я кінче тебе поблагословлю, та розмножити — розмножу тебе!“ **15** І, терплячи довго отак, Авраам одержав обітницю. **16** Бо люди клянуться вищим, і клятва на ствердження кінчає всяку їхню суперечку. **17** Тому й Бог, хотівши переважно показати спадкоємцям обітниці незмінність волі Своєї, учинив те при помочі клятви, **18** щоб у двох тих незмінних речах, що в них не можна сказати неправди Богові, мали потіху міцну ми, хто прибіг прийняті надію, що лежить перед нами, **19** що вони для душі як котвиця, міцна та безпечна, що аж до середини входить за заслону, **20** куди, як предтеча, за нас увійшов був Ісус, ставши навіки Первосвящеником за чином Мелхиседековим. (aiōn g165)

7 Бо цей Мелхиседек, цар Саліму, священик Бога Всевишнього, що був стрів Авраама, як той вертався по пораці царів, і його поблагословій. **2** Авраам відділив йому й десятину від усього, — найперше бо він визначає „цар праведності“, а потім „цар Саліму“, цебто „цар миру“. з Він без батька, без матері, без родовіду, не мав ані початку днів, ані кінця життя, уподобився Божому Сину, — пробуває священиком завжди. **4** Побачте ж, який він великий, що йому й десятину з добичі найліпшої дав патріарх Авраам! **5** Ті з синів Левієвих, що священство приймають, мають заповідь — брати за Законом десятину з наріду, цебто з братів своїх, хоч і вийшли вони з Авраамових стегон. **6** Але цей, що не походить з їхнього роду, десятину одержав від Авраама, і поблагословив того, хто обітницю мав. **7** І без усякої суперечки більший меншого благословляє. **8** І тут люди смертальні беруть десятину, а там той, про якого засвідчується, що живе. **9** І, щоб сказати отак, через Авраама і Левій, що бере десятини, дав сам десятини. **10** Бо ще в батькових стегнах він був, коли стрів його Мелхиседек. **11** Отож, коли б досконалість була через священство левітське, — бо люди Закона одержали з ним, — то яка ще потреба була, щоб Інший Священик повстав за чином Мелхиседековим, а не зватися за чином Аароновим? **12** Коли бо священство зміняється, то з потреби буває переміна й Закону. **13** Бо Той, що про Нього говориться це, належав до іншого племені, з якого ніхто не ставав був до жертівника. **14** Бож відомо, що Господь наш походить від Юди, а про це плем'я, про священство його, нічого Мойсей не сказав. **15** І ще більше відомо, коли повстас на подобу Мелхиседека Інший Священик, **16** що був не за законом тілесної заповіді, але з сили незнищального життя. **17** Бо свідчить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“. (aiōn g165) **18** Попередня бо заповідь відкладається через німіч її та некорінність. **19** Бо не вдосконалив нічого Закон. Запроваджена ж краща надія, що нею ми наближуємося до Бога. **20** І поскільки вони не без клятви, — **21** вони бо без клятви були священиками, Цей же з клятвою через Того, Хто говорить до Нього: „Клявся Господь — і не буде Він каєтися: Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“, — (aiōn g165) **22** то постільки Ісус

став запорукою кращого Заповіту! 23 І багато було їх священиків, бо смерть боронила лишатися їм, 24 але Цей, що навіки лишається, безперестанне Свяще́нство Він має. (aiōn g165) 25 Тому може Він зáвжди й спасати тих, хто через Нього до Бога приходить, бо Він зáвжди живий, щоб за них заступитись. 26 Отакий бо потрібний нам Первосвященик: святий, незлобивий, невинний, відлучений від грішників, що вищий над небеса́, 27 що потреби не має щодня, як ті первосвященики, перше приносити жертви за власні гріхи, а потому за людські гріхи, — бо Він це раз назáвжди вчинив, принісши Самóго Себе. 28 Закон бо людей ставить первосвящениками, що немочі мають, але слово клятви, що воно за Законом, ставить Сина, Який досконалий навіки! (aiōn g165)

8 Головна ж річ у тому, про що я говорю: маємо Первосвященика, що засів на небеса́х, по правиці престолу величности, 2 що Він Свяще́ннослужитель святині й правдивої скинії, що її збудував був Господь, а не людина. 3 Усякий бо первосвященик настановляється, щоб приносити дáри та жертви, а тому було треба, щоб і Цей щось мав, що принести. 4 Bo коли б на землі перебувáв, то не був би Він священиком, бо тут пробувають священики, що дáри приносять за Законом. 5 Вони служать образові й тіні небесного, як Мойсеєві сказано, коли мав докінчiti скинію: „Дивись бо, сказав, зроби все за зразком, що тобі на горі був показаний!“ 6 A тепер одéржав Він краще служіння, поскільки Він посередник і кращого заповіту, який на кращих обітницях був узаконений. 7 Bo коли б отої перший був бездоганний, не шукалося б місця для другого. 8 Bo їм докоряючи, каже: „Ото дні надхóдять, говорити Господь, коли з домом Ізраїля й з Юдиним домом Я складу́ Заповіта Новóго, 9 не за заповітом, що його Я склав був з отцями їхніми дня, коли взяв їх за руку, щоб вивести їх із землі єгипетської. А що вони не залишилися в Моїм заповіті, то Й Я їх покинув, говорити Господь! 10 Оце Заповіт, що його Я складу́ по тих днях із домом Ізраїлевим, говорити Господь: Покладу Я Закони Свої в їхні думкі, і на їхніх серцях напишу їх, і буду їм Богом, вони ж будуть нарóдом Моїм!“ 11 I кожен не буде навчати свого ближнього, і кожен брата

свого, промовляючи: „Пізнай Господа“! Усі бо вони будуть знати Мене від малого та аж до великого з них! 12 Буду бо Я милостíвий до їхніх неправд, і їхніх гріхів не згадаю Я більш“! 13 Коли ж каже „Новий Заповіт“, то тим назвав перший старýм. А що порохнýвє й старé, те близькé до зотління.

9 Mav же і перший заповіт постанови богослужби та земну святиню. 2 Булá бо уряджена перша скинія, яка зветься „Святе“, а в ній був світильник, і стіл, і жертвні хліби. 3 A за другою заслóною скинія, що зветься „Святé Святих“. 4 Мала вона золоту кадильницю й ковчéга заповіту, усюди обкутого золотом, а в нім золота посудина з мánною, і розцвіле жезло Аарóнове та таблýци заповіту. 5 A над ним херувíми слави, що затінювали престола благодаті, про що говорити докладно тепер не потрібно. 6 При такому ж урýдженні до першої скинїї вхóдили зáвжди священики, прáвлячи служби Богові, 7 a до другої раз на рік сам первосвященик, не без крові, яку він приносить за себе й за людські провини. 8 Святий Дух виявляє оцим, що ще не відкрита дорога в святиню, коли ще стоїть перша скинія. 9 Вона образ для ча́су теперішнього, за якого приноситься дáри та жертви, що того не можуть вдосконалити, щодо сумління того, хто служить, 10 що тільки в потравах та в напóях, та в різних обмиваннях, в уставах тілесних, — установлено їх аж до ча́су направи. 11 Alé Христос, Первосвященик майбутнього доброго, прийшов із більшою й досконалішою скинією, нерукотвóрою, цéбто не цього втвóрення, 12 i не з кров'ю козлів та телят, але з власною кров'ю увійшов до святині один раз, та й набúв вічне відкúлення. (aiōnios g166) 13 Bo коли кров козлів та телят та попіл із ялівок, як покróпити нечистих, освячує їх на очищення тіла, 14 скільки ж більш кров Христа, що Себе непорочного Богу приніс Вічним Духом, очистить наше сумління від мертвих учників, щоб служити нам Богові Живому! (aiōnios g166) 15 Тому Він — Посерéдник Новóго Заповіту, щоб через смерть, — що булá для відкúлення від перéступів, учинених за першого заповіту, — покликані прийняли обітницю вічного спáдку. (aiōnios g166) 16 Bo де заповіт, там має відбутися смерть заповітника, 17 заповіт бо важливий по

мертвих, бо нічого не варт він, як живе заповітник.

18 Тому й перший заповіт освячений був не без крові: **19** Коли бо Мойсей сповістив усі заповіді за Законом усьому народові, він узяв кров козлів та телят із водою й червоною вовною та з ісопом, та й покропив і саму оту книгу, і людей, **20** проказуючи: „Це кров заповіту, що його наказав для вас Бог!“ **21** Так само і скинію, і ввесь посуд службений покропів він кров'ю. **22** І майже все за Законом кров'ю очищується, а без пролиття крові немає відпущення. **23** Отож, треба булó, щоб образи небесного очищалися цими, а небесне саме країми від очів жéртвами. **24** Бо Христос увійшов не в рукотворну святиню, що була на взір правдивої, але в саме небо, щоб з'явитись тепер перед Божим лицем за нас, **25** і не тому, щоб часто приносити в жертву Себе, як первосвященик входить у святиню кожнорічно з кров'ю чужою, **26** бо інакше Він мусів би часто страждати ще від заклáдин світу, а тепер Він з'явився один раз на схíлку віків, щоб власною жертвою знищити гріх. (aión g165) **27** І як людям призначено вмерти один раз, потім же суд, **28** так і Христос один раз був у жертву принесений, щоб „понéсти гріхи багатьох“, і не в справі гріха другий раз з'явитися тим, хто чекає Його на спасіння.

10 **Бо** Закóн, мавши тільки тінь майбутнього добрá, а не самий образ речей, тими самими жертвами, що зáвжди щороку приносяться, не може нікóли вдосконалити тих, хто приступає. **2** Інакше вони перестали б приноситись, бо ті, хто служить, очищеннí раз, уже б не мали жодної свідомості гріхів. **3** Але в них спóмин про гріхи буває щороку, **4** бо тож неможливе, щоб кров биків та козлів здіймала гріхи! **5** Тому то, вхóдячи в світ, Він говорить: „Жертви й приношення Ти не схотів, але тіло Мені приготувáв. **6** Цілопáлення й жертви покýтної Ти не жадав. **7** Тоді Я сказав: Ось ѯдý, — в звої книжки про Мене написано, щоб волю чинítи Твою, Божé!“ **8** Він вище сказав, що „жертви й приносу, та цілопáлення й жертви покýтної, — які за Законом приносяться, — Ти не жадав і Собі не вподóбáв“. **9** Потóму сказав: „Ось ѯду, щоб волю Твою чинítи, Божé“. Відміняє Він перше, щоб друге поставити. **10** У цíй волі ми освячені жертвоприношенням тіла Ісуса Христа

один раз. **11** І кожен священик щоденно стоїть, слúжачи, і часто приносить жертви ті самі, що ніkóли не можуть зняти гріхів. **12** А Він за гріхи світу приніс жертву один раз, і назáвжди „по Божій правїці засів“, **13** далі чекаючи, „аж вороги Його бúдуть покладені за підніжка Його нíг“. **14** Бо жертвоприношенням одним вдосконалив Він тих, хто освячується. **15** Свідкує ж і Дух Святий нам, як говорить: **16**, „Оце заповіт, що його по цих днях встановляю Я з ними, говорить Господь, — Закони Свої Я дам в їхні серця, і в їхніх думkáх напишú їх. **17** А їхніх гріхів та несправедливостей їхніх Я більш не згадаю“! **18** А де їхнє відпущення, там нема вже жертвоприношення за гріхи. **19** Отож, браття, ми маємо відвагу вхóдити до святині кров'ю Ісусовою, **20** новою й живою дорогою, яку нам обновíв Він через завісу, цебто через тіло Своє, **21** маємо й Великого Священика над домом Божим, — **22** то приступíмо з щирим серцем, у повноті віри, окропíвши серця від сумління лукавого та обмивши тілá чистою водою! **23** Тримáймо непохýтне визнáння надїї, вірний бо Той, Хто обіцяє. **24** І уважаймо один за однім для заохóти до любови й до добрих учинків. **25** Не кидаймо збору свого, як то звýчай у деяких, але заохочуймося, і тим більше, скільки більше ви бачите, що зближається день той. **26** Бо як ми грішимо самовільно, одержавши пізнання правди, то вже за гріхи не знахóдиться жертви, **27** а страшливé якесь сподівання сýду та гнів паліóчий, що має пожерти противників. **28** Хто відкідає Закона Мойсея, такий немилосердно вмирає „при двох чи трьох свідках“, — **29** скільки ж більшої мýки, — додумуєтесь? — заслуговує той, хто потоптав Сина Божого, і хто кров заповіту, що нею освячений, за звичайну вважав, і хто Духа благодаті зневажив! **30** Бо знаємо Того, Хто сказав: „Мені помста належить, Я відплачú, говорить Господь“. І ще: „Господь буде судити нарóда Свого“! **31** Страшна рíч — упасти в руки Бога Живого! **32** Згадайте ж про перші дні ваші, як ви просвітилися й витерпіли запеклу боротьбу страждáнь. **33** Ви були то видóвищем зневаги й знущáння, то були учасниками тих, що жили так. **34** Ви бо страждали й з ув'язненими, і грабунок свого майнá прийнялý з потіхою, відаючи, що маєте в небі для себе майно немину́ще та краще.

35 Тож не відкидайте відваги своєї, бо має велику нагороду вона. **36** Бо вам терпеливість потрібна, щоб Божу волю вчинити й прийняти обітницю. **37** Бо ще „мало, дуже мало, і Той, хто має прийти, прийде й баритись не буде!“ **38** А „праведний житиме вірою“. І: „Коли захитається він, то душа Моя його не вподібає“. **39** Ми ж не з тих, хто хитається на загибель, але віруємо на спасіння душі.

11 А віра — то підстіва сподіваного, доказ небаченого. **2** Бо нею засвідчені старші були.

3 Вірою ми розуміємо, що вікі Словом Божим збудовані, так що з невидимого стало видиме. (αἰσθ g165) **4** Вірою Авель приніс Богові жертву крашу, як Каїн; нею засвідчений був, що він праведний, як Бог свідчив про дарі його; нею, і вмерши, він ще промовляє. **5** Вірою Енóх був перенесений на небо, щоб не бачити смерти; і його не знайшли, бо Бог перенес його. **6** **Бо раніш, як його перенесено, він був засвідчений, що „Богові він дододів“.** **6** Дододіти ж без віри не можна. **І** той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду. **7** Вірою Ной, як дістав об'явлення про те, чого ще не бачив, побоявшись, зробив ковчега, щоб дім свій спасті; нею світ засудив він, і став спадкоємцем праведності, що з віри вона. **8** Вірою Авраам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відаючи, куди йде. **9** Вірою він перебував на Землі Обіцяній, як на чужій, і проживав у наметах з Ісаком та Яковом, співспадкоємцями тієї ж обітниці, **10** бо чекав він міста, що має підвальнини, що Бог його будівничий та творець. **11** Вірою й Сáра сама дісталася силу прийняти насіння, і породила понад часового віку, бо вірним вважала Того, Хто обітницю дав. **12** Тому й від одногого, та ще змертвілого, народилось так багато, як зорі небесній пісок незчисленийний край моря. **13** Усі вони повмирали за вірою, не одержавши обітниць, але здалека бачили їх, і повітали, і вірували в них, та визнавали, що „вони на землі чужаніцій приходьки“. **14** **Бо ті, хто говорять таке, виявляють, що шукають батьківщини.** **15** **I коли б вони пам'ятали ту, що вийшли з неї, то мали б час повернутись.** **16** Та бажають вони тепер кращої, цебто небесної, тому й Бог не соромиться їх, щоб звати Себе

їхнім Богом, бо Він приготував їм місто. **17** Вірою Авраам, випробуваний, привів на жертву Ісака, і, мавши обітницю, приніс однорідженого, **18** що йому було сказано: „В Ісакові буде насіння тобі“.
19 **Бо він розумів, що Бог має силу й воскресити з мертвих, тому й одержав його на пробір.** **20** Вірою в майбутнє поблагословив Ісак Якова та Ісава. **21** Вірою Яків, умираючи, поблагословив кожного сина Йосипового, і „схилився на верх свого жезла.“ **22** Вірою Йосип, умираючи, згадав про вихід синів Ізраїлевих та про кості свої заповіті. **23** Вірою Мойсéй, як родився, переховувався батьками своїми три місяці, бо вони бачили, що гарне дитя, і не злякались наказу царéвого. **24** Вірою Мойсéй, коли виріс, відрікся зватися сином дочкі фараонової. **25** Він хотів краще страждати з нарбодом Божим, аніж мати дочасну гріховну потіху. **26** Він наругу Христову вважав за більше багатство, ніж скáрби єгипетські, бо він озирається на Божу нагороду. **27** Вірою він покинув Єгипет, не злякавшися гніву царéвого, бо він був непохитний, як той, хто Невидимого бачить. **28** Вірою справив він Пасху й покроплення крові, щоб їх не торкнувся той, хто погубив первороджених. **29** Вірою вони перейшли Червоне море, немов суходόлом, на що спокусившись єгíптяни, потопились. **30** Вірою впали ерихонські мýри по семиденнім обхóдженні їх. **31** Вірою блудниця Рахáв не згинула з невірними, коли з миром прийняла вивідувачів. **32** **I що ще скажу?** **Бо не стане чáсу мені, щоб оповідати про Гедебона, Варáка, Самсóна, Ефтáя, Давíда й Самуїла та про пророків,** **33** що вірою цárства побивали, правду чинили, одéржували обітниці, паші левам загороджували, **34** силу огненну гасили, утікали від вістря меча, зміцнялисі від слабости, хоробрі були на війні, обертали в розтіч полкі чужоземців; **35** жінки діставали помéрлих своїх із воскресіння; а інші бували скатовані, не прийнявши визволення, щоб отримати краче воскресіння; **36** а інші дізнали наруги та рани, а також кайдані й в'язніці. **37** Камінням побиті бували, допитувані, перепілювані, умирали, зарубані мечем, тинялися в овечих та кóзячих шкурах, збідовані, засумовані, витерпілі. **38** **Ti, що світ не вартий був їх, тинялися по пустинях та горах, і по печерах та проваллях земних.** **39** **I всі вони, одержавши засвідчення**

вірою, обітниці не прийнялі, **40** бо Бог передбачив щось краще про нас, — щоб вони не без нас досконалість одέржали.

12 Тож і ми, мавши навколо себе велику таку

хмару свідків, скиньмо всякий тягáр та гріх, що обплутує нас, та й біжім з терпеливістю до боротьби, яка перед нами, **2** дивлячись на Ісуса, на Начальника й Виконавця віри, що замість радості, яка була перед Ним, перетéрпів хреста, не звертивши уваги на сором, і сів по правиці престолу Божого. **3** Тож подумайте про Того, хто перетéрпів такий перекір проти Себе від грішних, щоб ви не знемоглисі, і не впали на душах своїх. **4** Ви ще не змагáлись до крові, борючись проти гріха, **5** і забули нáгад, що говорить до вас, як синів: „Мій сину, — не нехтуй Господньої карі, і не знемагай, коли Він докорéє тобі. **6** Бо Господь, кого любить, того Він карає, і б'є кожного сина, якого приймає! **7** Коли тéрпите кару, то рóбить Бог вам, як синам. Хіба є такий син, що бáтько його не карає? **8** А коли ви без карі, що спíльна для всіх, то ви діти з перéлюбу, а не сини. **9** А до того, ми мали бáтьків, що карали наше тіло, — і боялися їх, то чи ж не далеко більше повинні корýтися ми Отцеві дúхів, щоб жити? **10** Ті нас за короткого часу карали, як їм до вподоби булó, Цей же на кóристь, щоб ми стали учасниками Його святості. **11** Усяка кара в тепéрішній час не здається потіхою, але смутком, та згодом для нáвчених нею приносить мýрний плíд праведності! **12** Тому то „опущені руки й коліна знemóжені вýпростуйте“, **13** і „чиніть прості стежкі ногам вашим“, щоб кульгаве не збочило, але краще вýправилось. **14** Пильнуйте про мир зо всіма, і про святість, без якої ніхто не побачить Господа. **15** Дивіться, щоб хто не зостався без Божої благодаті, щоб „не виріс який гíркий корінь і не наробив непокóю“, і щоб багато-хто не опогáнились тим. **16** Щоб не був хто блудник чи безбожник, немов той Ісав, що своє перворíдство віддав за поживу самý. **17** Бо знаєте ви, що й після, як схотів він успадкувати благословéння, відкинутий був, — не знайшов бо був можливості до покáйння, хоч його з слíзми шукав. **18** Бо ви не приступили до гори дотикáльної та до палючого огню, і до хмари, і до тéмряви, та до бурі, **19** і до сурмóвого звуку, і

до голосу слів, що його ті, хто чув, просили, щоб більше не мовилось слово до них. **20** Не могли бо вони того витримати, що наказано: „Коли й звíринá до гори доторкнéться, то буде камінням побита“. **21** І таке страшнé те видіння булó, що Мойсей проказав: „Я боюся й тремчý!“ **22** Але ви приступили до гори Сіонської, і до міста Бога Живого, до Єрусалиму небесного, і до десятків тисяч анголів, **23** і до Церкви первороджених, на небі написаних, і до Судді всіх — до Бога, і до духів удосконалених праведників, **24** і до Посерéдника Новóго Заповіту — до Ісуса, і до покроплення крові, що краще промовляє, як Авелева. **25** Глядіть, не відвертáйтесь від того, хто промовляє. Бо як не повтікали вони, що зrekлися того, хто звіщав на землі, то тим більше ми, якщо зrікаємся Того, Хто з неба звіщає, **26** що голос Його захитав тоді землю, а тепер обіцяє та каже: „Ще раз захитаю не тільки землею, але й небом“! **27** А „ще раз“ визначає заміну захитаного, як стvorenого, щоб зосталися ті, хто непохитний. **28** Отож ми, що приймаємо царство непохитне, нехай маємо благодáть, що нею приємно служитимемо Богові з побожністю й зо стрáхом. **29** Бо наш Бог — то „палючий огонь“!

13 Братолюбство нехай пробуває між вами! **2** Не

забувайте любові до приходнів, бо деякі нею, нáвіть не відаючи, гостинно прийняли áнголів. **3** Пам'ятайте про в'язнів, немов із ними були б ви пов'язані, про тих, хто страждає, як такі, що й самі ви знахóдитесь в тілі. **4** Нехай буде в усіх чéсний шлюб та ложе непорóчне, а блúдників та перéлюбів судитиме Бог. **5** Будьте життям не грошолюбні, задовольняйтесь тим, щó маєте. Сам бо сказав: „Я тебе не покину, ані не відступлюся від тебе!“ **6** Тому то ми сміливо говоримо: „Господь — мені Помічníк, і я не злякаюсь нікого: що зробить людíна мені?“ **7** Спогадуйте наставників ваших, що вам говорили Слово Боже; і, дивлячись на кінець їхнього життя, переймайте їхню вíру. **8** Ісус Христос учора, і сьогодні, і навіki Той Сáмий! (aiōn g165) **9** Не захоплюйтеся всíлякими та чужими науками. Бо рíч добра зміцняти серця благодáттю, а не стрáвами, що кóристи від них не одéржали ті, хто за ними ходив. **10** Маємо жéртвника, що від нього годуватися права не мають ті, хто скинії служить, — **11** бо котрýх звíрят

кров первосвященик уносить до святині за гріхи, тих м'ясо палиться поза табором, — **12** тому́ то Ісус, щоб кров'ю Своєю людей освятити, постраждав поза брамою. **13** Тож виходьмо до Нього поза тáбір, і наругу Його понесімо, **14** бо постійного міста не маємо тут, а шукаємо майбутнього! **15** Отож, завжди приносимо Богові жертву хвалí, цебто плід уст, що Ім'я Його славлять. **16** Не забувайте ж і про доброчинність та спільність, бо жертви такі вгодні Богові. **17** Слухайтесь ваших наставників та коріться їм, — вони бо пильнують душ ваших, як ті, хто має здати справу. Нехай вони роблять це з радістю, а не зідхаючи, — бо це для вас не корисне. **18** Моліться за нас, бо надіємося, що ми маємо добре сумління, бо хочемо добре в усьому поводитись. **19** А надто прошú це робити, щоб швидше до вас мене вéрнено. **20** Бог же миру, що з мертвих підняв великого Пáстиря вівцям кров'ю вічного заповіту, Господа нашого Ісуса, (aiōnios g166) **21** нехай вас удосконалить у кожному доброму дíлі, щоб волю чинити Його, чинячи в вас любе перед лицем Його через Ісуса Христа, Якому слава на віки вічні. Амінь. (aiōn g165) **22** Благаю ж вас, браття, прийміть слово потíхи, бо коротко я написав вам. **23** Знайте, що наш брат Тимофíй вже вíпущений, і я з ним; коли незабáром він прýде, я вас побачу. **24** Вітайте всіх ваших наставників та всіх святих. Вітають вас ті, хто в Італії. **25** Благодать зо всімá вами! Амінь.

ЯКОВА

1 Яків, раб Бога й Господа Ісуса Христа, дванадцятьом племенам, які в Розпорошенні, — вітаю я вас! **2** Майте, брати мої, повну радість, коли впадаєте в усілякі випробування, **3** знаючи, що досвідчення вашої віри дає терпеливість. **4** А терпеливість нехай має чин доскональй, щоб ви досконалі та бездоганні були, і недостачі ні в чому не мали. **5** А якщо кому з вас не стачає мудrosti, нехай просить від Бога, що всім дає просто, та не докоряє, — і буде вона йому дана. **6** Але нехай просить із вірою, без жодного сомніву. Бо хто має сомнів, той подібний до морської хвилі, яку жене й кидає вітер. **7** Нехай бо така людина не гадає, що дістане що від Господа. **8** Двоєдушна людина непостійна на всіх дорогах своїх. **9** А понижений брат нехай хвалиться високістю своєю, **10** а багатий — пониженням своїм, бо він проміне, як той цвіт трав'яний, — **11** бо сонце зійшло зо спекотою, і траву посушило, — і відпав цвіт її, і зникла краса її виду. Так само зів'яне й багатий у дорогах своїх! **12** Блаженна людина, що вітерпить пробу, бо, бувши випробувана, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його. **13** Віпробуваний, хай не каже ніхто: „Я від Бога спокушуваний“. Бо Бог злом не спокушується, і нікого Він Сам не спокушує. **14** Але кожен спокушується, як найтися й зводиться пожадливістю власною. **15** Пожадливість потому, зачавши, народжує гріх, а зроблений гріх народжує смерть. **16** Не обмануйтесь, брати мої любі! **17** Усяке добре давання та дар доскональй походить згори від Отця світил, що в Нього нема переміни чи тіні відміни. **18** Захотівши, Він нас породив словом правди, щоб ми стали якими первоплодом творів Його. **19** Отож, мої брати любі, нехай буде кожна людина швидкá послухати, забарнá говорити, повільна на гнів. **20** Бо гнів людський не чинить праведности Божої. **21** Тому то відкиньте всіляку нечисть та залишок злоби, і прийміть із лагідністю всіяне слово, що може спасти ваші душі. **22** Будьте ж виконавцями слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють. **23** Бо хто слухач слова, а не виконавець, той подібний людяні, що риси обличчя свого розглядає у дзéркалі, — **24** бо розгляне себе та й відійде, і зараз забуде, яка вона

є. **25** А хто заглядає в закон доскональй, закон волі, і в нім пробуває, той не буде забудько слухач, але виконавець дíла, — і він буде блаженний у діянні своїм! **26** Коли ж хто гадає, що він побожний, і свого язика не вгамовує, та своє серце обманює, — марнá побожність тогó! **27** Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: зглýнутися над сýротами та вдовицями в утисках їхніх, себе берегти чистим від світу.

2 Брати мої, не зважаючи на обличчя, майте віру в нашого Господа слави, Ісуса Христа. **2** Бо коли до вашого зібрання ввійде чоловік із золотим перснем, у шаті блискучій, увійде й бідарá в вбогім вбранні, **3** і ви поглянете на того, хто в шаті блискучій, і скажете йому: „Ти сідай вигідно отут, “а бідарéві прокажете: „Ти стань там, чи сідай собі тут на підніжку моїм“, **4** то чи не стало між вами поділення, і не стали ви злодумними суддями? **5** Послухайте, мої брати любі, — чи ж не вибрали Бог бідарів цього світу за багатих вірою й за спадкоємців Царства, яке обіцяв Він тим, хто любить Його? **6** А ви бідарá зневажили! Хіба не багачі переслідують вас, хіба не вони тягнуть вас на суд? **7** Хіба не вони зневажають те добре ім'я, що ви ним називаєтесь? **8** Коли ви Закóна Царського виконуєте, за Писанням: „Люби свого близнього, як самого себе“, то ви робите добрé. **9** Коли ж дивитеся на обличчя, то чините гріх, бо Закóн у доводнює, що ви винуватці. **10** Бо хто всього Закóна виконує, а згрішить в одному, той винним у всьому стає. **11** Бо Той, Хто сказав: „Не чини перелобства“, також наказав: „Не вбивай“. А хоч ти перелобства не чиниш, а вбéш, то ти переступник Закóну. **12** Отак говоріть і отак чиніть, як такі, що будете суджені закóном волі. **13** Бо суд немилосердний на того, хто не вчинив милосердя. Милосердя бо ставиться вище за суд. **14** Яка користь, брати мої, коли хто говорить, що має віру, але дíл не має? Чи може спасти його віра? **15** Коли ж брат чи сестра будуть нагі, і позбавлені денного пóкорму, **16** а хтонебудь із вас до них скаже: „Ідіть з миром, грійтесь та їжте“, та не дастъ їм потрібного тілу, — що ж то поможе? **17** Так само й віра, коли дíл не має, — мéртва в собі! **18** Але скаже хтонéбудь: „Маєш ти віру, а я маю дíла; покажи мені віру свою без дíл твоїх, а я покажу тобі віру свою від дíл моїх“. **19** Чи віруеш ти, що

Бог один? Добре робиш! Та й дімоми вірують, — і тремтять. 20 Чи хочеш ти знати, о марнá людýно, що віра без діл — мéртва? 21 Авраам, отець наш, — чи він не з діл виправданий був, як поклав був на жéртвника свого сина Ісака? 22 Чи ти бачиш, що віра помогла його дíлам, і вдосконалилась віра із діл? 23 І здíйснилося Писáння, що каже: „Авраам же ввірував Богові, і це йому заражоване в праведність, і був нázваний він другом Божим“. 24 Отож, чи ви бачите, що людýна виправдується від діл, а не тільки від віри? 25 Чи так само і блудníця Рахáв не з діл виправдалась, коли прийняла посланців, і дорогою іншою випустила? 26 Бо як тіло без духа мéртве, так і віра без діл — мertva!

3 Не багато-хто ставайте, брати мої, учителями, знавши, що більший осуд прий memo. 2 Bo багато ми всі помиляємося. Коли хто не помиляється в слові, то це муж досконалій, спроможний приборкувати й усе тіло. 3 От і кóням вкладаєм уздéчки до рóта, щоб корилися нам, і ми всім їхнім тілом керуємо. 4 От і кораблі, хоч які величезні та гнані вітráми жорстóкими, проте найменшим стéрном скерóвуються, куди хоче стернічий. 5 Так само й язик, — малий член, але хвáлиться вéльми! Ось маленький огонь, а запалює величезного ліса! 6 І язик — то огонь. Як світ неправости, постáвлений так поміж нашими членами, язик скверніт усе тіло, запалює круг життя, і сам запалюється від геєнни. (Geenna g1067) 7 Bo всяка природа звíрів і пташóк, гадів і мóрських потвор приборкується, і приборкана буде природою лóдською, 8 та не може ніхто із людей язика вгамувáти, — він зло безупíнне, він повний отрути смертéльної! 9 Ним ми благословляємо Бога й Отця, і ним проклинаєм людей, що створені на Божу подобу. 10 Із тих самих уст виходить благословéння й прокляття. Не повинно, брати мої, щоб так це було! 11 Хіба з однóго отвору виходить вода солодка й гíрка? 12 Хіба може, брати мої, фíгове дерево родити оливки, або виноград — фíги? Солодка вода не тече з солонця. 13 Xто мудрій і розумний між вами, нехай він покаже ділá свої в лáгідній мудрості добрим поводженням! 14 Коли ж гíрку заздрість та сварку ви маєте в серці своему, то не величайтесь та не говоріть

неправди на правду, — 15 це не мудрість, що ніби звéрху походить вона, але земна, тілесна та дéмонська. 16 Bo де зáздрість та сварка, там бéзлад та всяка зла рíч! 17 A мудрість, що зверху вона, насамперед чиста, а потім спокійна, лáгідна, покíрлива, повна милосердя та добрих плóдів, безстороння та нелукава. 18 A плíд праведности сіється творцями миру.

4 Звíдки вíйни та свари між вами? Чи не звíдси, — від ваших пожадливостей, які в ваших членах воюють? 2 Бажаєте ви — та й не маєте, убиваєте й зáздрите — та досягнути не можете, свáритеся та воюете — та не маєте, бо не прохáєте, 3 прохáєте — та не одержуєте, бо прохáєте на зле, щоб ужити на розkóші свої. 4 Перелóбники та перелóбниці, чи ж ви не знаєте, що дружба зо світом — то ворожнеча супроти Бога? Bo хто хоче бути світові прýятелем, той ворогом Божим стається. 5 Чи ви дýмаєте, що даремно Писáння говорить: „Жадáе аж до зáздrosti Дух, що в нас пробуває“? 6 Ta ще більшу благодáть дає, через що й промовляє: „Бог противіться гордим, а смиренним дає благодáть“. 7 Tож пídkoríteся Богові та спротивляйтесь дияволіві, — та й утече він від вас. 8 Набlíзьтесь до Бога, та й Бог набlíзиться до вас. Очистьте руки, грíшні, та серця освятíть, двоедушні! 9 Журíться, сумуйте та плачте! Xай обернеться смíх ваш у плач, а радість у сум! 10 У покорíття перед Господнім лицем, — і Він вас пídїмє! 11 Не обмовляйте, брати, один óдного! Bo хто брата свого обмовляє або судить брата, той Закóна обмовляє та судить Закóна. А коли ти Закóна осуджуєш, то ти не виконáвець Закона, але суддя. 12 Один Законодáвець і Суддя, що може спастi й погубити. A ти хто такий, що осуджуєш близнього? 13 A ну тепер ви, що говорите: „Сьогодні чи взвітра ми pídem u te чи te mісто, і там rík проживéмо, та búdemo торгувати й заробляти“, 14 ви, що не відаєте, щó трапиться взвітра, — яке ваше життя? Bo це пара, що на хвильку з'являється, а потім зникає! 15 Zamість того, щоб вам говорити: „Як схоче Госпóдъ та búdemo живі, то зробимо це або te“. 16 A тепер ви хвáлітесь в своїх гóрдошах, — лихá всяка подібна хвальбá! 17 Отож, хто знає, як чинити добро, та не чинить, — той має грíх!

5 А ну ж тепер ви, багачі, — плачте й ридайте над лихом своїм, що вас має спіткати: **2** ваше багатство згнило, а ваші вбранні міль поїла! **3** Золото ваше та срібло поіржавіло, а їхня іржа буде свідчити проти вас, і поїсть ваше тіло, немов той огонь! Ви скарби зібрали собі на останні дні! **4** Ось голосить заплата, що ви затримали в робітників, які жали на ваших полях, — і голосіння женців досяглі вух Господа Саваота! **5** Ви розкошували на землі й насолоджувались, серця свої вігодували, немов би на день закінчення. **6** Ви Праведного засудили й убили, — Він вам не протівився! **7** Отож, браття, довготерпіть аж до приходу Господа! Ось чекає рільник дорогоцінного плоду землі, довготерпіть за нього, аж поки одержить дощ ранній та пізній. **8** Довготерпіть же й ви, зміцніть серця ваші, бо наблизився прихід Господній! **9** Не нарікайте один на одного, браття, щоб вас не засуджено, — он Суддя стоїть перед дверима! **10** Візьміть, браття, пророків за приклад страждання та довготерпіння, — вони промовляли Господнім Ім'ям! **11** Отож, за блаженних ми маємо тих, хто витерпів. Ви чули про Йобове терпіння та бачили Господній кінець Його, що „вельми Господь милостівий та щедрий“. **12** А найперше, браття мої, не кляніться ні небом, ані землею, і ніякою іншою клятвою! Слово ж ваше хай буде: „Так, так“та „Ні, ні“, щоб не впасти вам в осуд. **13** Чи страждає хто з вас? Нехай молиться! Чи тішиться хтось? Хай співає псалмі! **14** Чи хворіє хто з вас? Хай покличе пресвітерів Церкви, і над ним хай помоляться, намастівші його оливою в Господнє Ім'я, **15** і молитва віри вздоробить недужого, і Господь його підійме, а коли він гріхи був учинив, то вони йому простяться. **16** Отже, признавайтесь один перед одним у своїх прогріхах, і моліться один за одного, щоб вам уздоровитись. Бо дуже могутня ревна молитва праведного! **17** Ілля був людина, подібна до нас пристрастями, і він помолився молитвою, щоб дощу не булó, — і дощу не булó на землі аж три роки й шість місяців... **18** І він знов помолився, — і дошu далó небо, а земля вродила свій плід! **19** Браття мої, — коли хто з-поміж вас заблудить від правди, і його хто наверне, **20** хай знає, що той, хто грішника навернув від його блудної дороги,

1 Петра

1 Петро, апостол Ісуса Христа, захожанам Розпорішення: Понту, Галатії, Каппадокії, Азії Віфінії, вибраним 2 із передбачення Бога Отця, посвяченням Духа, на покору й окроплення кров'ю Ісуса Христа: нехай примножиться вам благодать та мир! 3 Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великою Своєю милістю відродив нас до живої надії через воскресіння з мертвих Ісуса Христа, 4 на спадщину нетлінну й непорочну та нев'янучу, заховану в небі для вас, 5 що ви бережені силою Божою через віру на спасіння, яке готове з'явитися останнього часу. 6 Тиштесь з того, засмучені трохи тепер, якщо треба, всілякими випробуваннями, 7 щоб досвідчення вашої віри було дорогоцінніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробовується, на похвалу, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа. 8 Ви Його любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радієте невимовною й славною радістю, 9 бо досягаєте меті віри вашої — спасіння душам. 10 Про це спасіння розвідували та допитувалися пророки, що звіщали про благодать, призначену вам. 11 Вони досліджували, на котрій чи на який час показував Дух Христів, що в них був, коли Він сповіщав про Христові страждання та славу, що прийдуть по них. 12 Їм відкрито було, що вони не для себе саміх, а для вас служили тим, що тепер звіщено вам через благовісників Духом Святим, із неба посланим, на що бажають дивитися анголи. 13 Тому то, підперезавши стéгна свого розуму та бувши тверезі, майте досконалу надію на благодать, що приноситься вам в з'явленні Ісуса Христа. 14 Як слухняні, не застосовуйтеся до попередніх пожадливостей вашого невідання, 15 але за Святым, що покликав вас, будьте й самі святі в усім вашім поводженні, 16 бо написано: „Будьте святі, — Я бо святий!“ 17 І коли ви Отцем звете Того, Хто кожного, не зважаючи на особу, судить за вчинок, то в страху провадьте час вашого тимчасового замешкання. 18 І знайте, що не тлінним сріблом або золотом відкуплені ви були від марнога вашого життя, що передане вам від батьків, 19 але дорогоцінною кров'ю Христа, як непорочного й чистого Ягняті, 20 що призначений був іще перед закладинами світу,

але був з'явлений вам за останнього часу. 21 Через Нього ви віруєте в Бога, що з мертвих Його воскресив та дав славу Йому, щоб була ваша віра й надія на Бога. 22 Пóслухом правді очистите душі свої через Духа на нелицемірну братерську любов, і ревно від щирого серця любіть один одного, 23 бо народжені ви не з тлінного насіння, але з нетлінного, — Словом Божим живим та тривалим. (аіðп g165) 24 Бо „кожне тіло — немов та трава, і всяка слава людіні — як цвіт трав'яний: засохне трава — то й цвіт опаде, 25 а Слово Господнє повік пробуває!“ А це те Слово, яке звіщено вам у Євангелії. (аіðп g165)

2 Отож, відкладіть усяку злобу, і всякий пíдступ, і лицемірство, і заздрість, і всякі обмови, 2 і, немов новонароджені немовлята, жадайте щирого духовного молока, щоб ним вирости вам на спасіння, 3 якщо ви спróбували, що добрий Господь. 4 Приступайте до Нього, до Каменя живого, дорогоцінного, що відкинули люди Його, але вибрали Бог. 5 І самі, немов те каміння живе, будуйтеся в дім духовий, на священство святе, щоб приносити жертви духовні, приємні для Бога через Ісуса Христа. 6 Бо стойте у Писанні: „Ось кладу Я на Сіоні Каменя вибраного, наріжного, дорогоцінного, і хто вірує в Нього, той не буде осоромлений!“ 7 Отож бо, для вас, хто вірує, Він коштовність, а для тих, хто не вірує — „камінь, що його занедбали були будівничі, той наріжним став каменем“, 8 і „камінь спотикання, і скеля спокуси“, — і об нього вони спотикáються, не вірячи слову, на що й призначені були. 9 Але ви — вибраний рід, священство царське, нарід святий, люд власності Божої, щоб звіщали чесноти Того, Хто покликав вас із тімряви до дивного світла Свого, 10 колись „ненарòд, “а тепер нарòд Божий, колись „непомилувані, “а тепер ви помилувані! 11 Благаю вас, любі, як приходьків та подорожніх, щоб ви здéрживались від тілесних пожадливостей, що воюють проти душі. 12 Поводьтеся поміж поганами добре, щоб за те, за що ви обмовляєте вони, немов би злочинців, побачивши добrі діла, слáвили Бога в день відвідання. 13 Отож, коріться кожному людському творінню ради Господа, — чи то цареві, як найвищому, 14 чи то володарям, як від нього посланим для карання злочинців та для похвали

доброчинців. 15 Бо така Божа воля, щоб доброчинці гамували неуцтво нерозумних людей, — 16 як вільні, а не як ті, що мають волю на прикритті лихого, але як рabi Божі. 17 Шануйте всіх, братство любіть, Бога бійтесь, царя поважайте. 18 Рabi, — коріться панам із повним стрáхом, не тільки добрим та тихим, але й прикрим. 19 Bo то вгодне, коли хто, через сумління перед Богом, тéрпить недолю, непоправді страждаючи. 20 Bo яка похвалá, коли тéрпите ви, як вас б'ють за провини? Але коли з мýкою тéрпите за добрі вчинки, то це вгодне Богові! 21 Bo на це ви покликані. Bo й Христос постраждав за нас, і залишив нам при́клада, щоб пішли ми слідáми Його. 22 „Не вчинив Він гріха, і не знайшloся в устах Його пídstupu!“ 23 Коли був лихослóвлений, Він не лихословив взаéмно, а коли Він страждав, не погróжував, але передав Тому, Хто судить справедливо. 24 Він тíлом Своїм Сам пídnis гріхи наші на дерево, щоб ми вмерли для гріхів та для праведности жили; Його „ранами ви вздорбились“. 25 Ви бо були як ті вівці заблúкані, та ви повернулись до Пастиря й Опíкуна ваших душ.

3 Так само дружýни, — коріться своїм чоловíкам, щоб і деякі, хто не кóриться слову, були приєднані без слова повóдженням дружýн, 2 як побачать ваше повóдження чисте в страху. 3 A окрасою їм нехай буде не зовнішнє, — заплітáння волосся та навішання золота або вбиráння одеж, 4 але захóвана людíна серця в нетлінні лágідного й мовчазного духа, що дорогоцінне перед Богом. 5 Bo так само колись прикрашáли себе й святі ті жінкí, що клали надію на Бога й корíлись своїм чоловíкам. 6 Так Сара корилась Авраамові, і паном його називала. A ви — її діти, коли добро робите та не лякаетесь жáдного стрáху. 7 Чоловíки, — так само живіть ráзом із дружýнами за розумом, як зо слабішою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є спíвспадкоéмиці благодáті життя, щоб не спинялися ваші молітви. 8 Нарéшті ж, будьте всі однодúмні, спочутливі, братолюбні, милосердні, покíрливі. 9 Не платіть злом за зло, або лайкою за лайку, навпаки, — благословляйте, знатиши, що на це вас покликано, щоб ви вспадкували благословéння. 10 „Bo хто хоче любити життя та бачити добrі дні, нехай здергjть свого язикá від лихого та ýста свої від

говóрення пídstupu. 11 Ухиляйся від злого та добре чини, шукай миру й женися за ним! 12 Bo очі Господні — до праведних, а вýха Його — до їхніх прохань, а Господнє лице проти тих, хто чинить лихе!“ 13 I хто заподіє вам зле, коли будете ви оборонцями доброго? 14 A коли ви за праведність і страждаєте, то ви блаженн! „A їхнього стрáху не бійтесь, і не тривожтеся!“ 15 A Господа Христа освятіть у ваших серцях, і завжди готовими будьте на віdpovíдь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із лágідністю та zo стрáхом. 16 Mайте добре сумління, щоб тим, за щó вас обмовляють, немов би злочинців, були посоромлені лихослóвники вашого повóдження в Христі. 17 Bo ліпше страждати за добrі дíла, — коли хоче того Божа воля, — аніж за лихі. 18 Bo й Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привéсти нас до Бога, Праведний за неправедних, хоч умérтвленій тíлом, але Духом оживлений, 19 Яким Він і дýхам, що в'язніці були, зíйшовши, звіщав; 20 вони колись непокíрливі були, як їх Боже довготерпіння чекало за Нóєвих днів, коли будувався ковчéг, що в ньому мало, цебто вісім душ, спаслось від води. 21 Tого образ, хріщення — не тілесної нечистоти позбуття, але обітниця Богові доброго сумління, — спасає тепер і нас воскресінням Ісуса Христа, 22 що, зíйшовши на небо, пробуває по Божій правиці, а Йому пídkорилися анголи, влади та сили.

4 Отож, коли тíлом Христос постраждав за нас, то oзбройтесь як ви тíєю самою думкою, бо хто тíлом постраждав, той перестав грішити, 2 щоб решту чásу в tíлі жити вже не для пожадливостей людських, а для Божої volí. 3 Bo дóсить минулого чásу, коли ви чинили волю поган, ходили в розпусті, у пожадливостях, у пияцтві, у гúлянках, у пíятиках, у беззакónних ідолослужбах. 4 Вони з того дивуються, що ви ráзом із ними не берете участі в розпусті, та зневажають. 5 Вони дадуть віdpovíдь Тому, Хто судитиме живих та мертвих! 6 Bo на те й мертвим звіщувано Євáнгелію, щоб вони прийняли суд по-людському тíлом, але жили по-Бóжому духом. 7 Кінець же всьому наблизився. Отже, будьте мудрі й пильнуйте в молитвах! 8 Найперше майте щиру любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів! 9 Будьте

гостинні один до одного без нéхоті! **10** Служіть один єдному, кожен тим даром, якого отримав, як доморéдники всілякої Божої благодаті. **11** Коли хто говорить, говори, як Божі слова. Коли хто служить, то служи, як від сили, яку дає Бог, щоб Бог прославлявся в усьому Ісусом Христом, що Йому слава та влада на віки вічні, амінь. (aiōn g165)

g165) 12 Улюблені, не дивуйтесь огневі, що вам посилається на випробування, немов би чужому випадку для вас. **13** Але через те, що берете ви участь у Христових стражданнях, то тіштесь, щоб і в з'явленні слави Його раділи ви й звеселялись. **14** Коли ж вас ганьбляте за Христове Ім'я, то ви блаженні, бо на вас спочиває Дух слави Й Дух Божий. **15** Ніхто з вас хай не страждає, як душогуб, або злодій, або злочинець, або ворохобник, **16** а коли — як християнін, то нехай не соромиться він, але хай прославляє Бога за те. **17** Бо час уже суд розпочати від Божого дому; а коли він почнеться перше з нас, то який кінець тих, хто противиться Божій Євáнгелії? **18** А коли „праведний лéдв спасеться, то безбожний та грішний де зможе з'явитись?“ **19** Тому й ті, хто з Божої волі страждає, нехай душі свої віддадуть в доброчинстві Йому, як Створителю вірному.

5 Тож благаю між вами пресвітерів, співпресвітер та свідок Христових страждань, співучасник слави, що повинна з'явитись: **2** пасіть стадо Боже, що у вас, наглядайте не з примусу, але добровільно по-Божому, не для брудної наживи, а ревно, **3** не пануйте над спáдком Божим, але будьте для стада за взір. **4** А коли Архіпастир з'явиться, то одержите ви нев'янучого вінка слави. **5** Також молоді, — коріться старшим! А всі майте покору один до єдного, бо „Бог противиться гордим, а смиренним дає благодаті!“ **6** Тож покоріться під міцну Божу руку, щоб Він вас Свого часу повіщив. **7** Покладіть на Нього всю вашу журбу, бо Він опікується вами! **8** Будьте тверезі, пильнуйте! Ваш супротивник — диявол —ходить, ричучий, як лев, що шукає пожерти кого. **9** Противтесь йому, тверді в вірі, знатиши, що ті самі мýки трапляються й вашому братству по світу. **10** А Бог усякої благодаті, що покликав вас до вічної слави Своєї в Христі, нехай Сам удосконалить вас, хто трохи потéрпів, хай упéвнить, зміцнить, уґрунтуете. (aiōnios g166) **11**

Йому слава та влада на вічні віки, амінь. (aiōn g165)
12 Я коротко вам написав через Силуяна, як гадаю — вірного брата. Закликаю та свідчу, що це Божа благодать правдива, що ви в ній стоїте. **13** Вітає вас разом вибрана Церква в Вавилоні, і Мárко, мій син. **14** Вітайте один єдного поцілунком любови. Мир вам усім у Христі! Амінь.

2 Петра

1 Симеон Петро, раб та апостол Ісуса Христа, до тих, хто одержав із нами рівноцінну віру в праведності Бога нашого Й Спасителя Ісуса Христа: **2** благодать вам та мир нехай примножиться в пізнанні Бога Й Ісуса, Господа нашого! **3** Усе, що потрібне для життя та побожності, подалá нам Його Божа сила пізнанням Того, Хто покликав нас славою та чеснотою. **4** Через них даровані нам цінні та великі обітниці, щоб ними ви стали учасниками Божої Істоти, утікаючи від пожадливого світового тління. **5** Тому докладіть до цього всю пильність, і покажіть у вашій вірі чесноту, а в чесноті — пізнання, **6** а в пізнанні — стрімання, а в стріманні — терпеливість, а в терпеливості — благочестя, **7** а в благочесті — братерство, а в братерстві — любов. **8** Бо коли це в вас є та примножується, то воно зробить вас нелінивими, ані безплідними для пізнання Господа нашого Ісуса Христа. **9** А хто цього не має, той сліпий, короткозорий, він забув про очищення з своїх давніх гріхів. **10** Тому, браття, тим більше дбайте чинити міцним своє покликання та вібрannя, бо, роблячи так, ви ніколи не спіткнётесь. **11** Бо щедро відкриється вам вхід до вічного Царства Господа нашого Й Спасителя Ісуса Христа. (αἰῶνιος §166) **12** Тому то ніколи я не занéдбую про це вам нагадувати, хоч ви й знаєте, і впéвнені в тепéрішній правді. **13** Бо вважаю я за справедливе, доки я в цій оселі, спонúкувати вас нагáдуванням, **14** знаючи, що я незабáром повинен покинути оселю свою, як і Господь наш Ісус Христос об'явив мені. **15** А я пильнуватиму, щоб ви й по моéму відхóді завжди мали це в пам'яті. **16** Бо ми сповістили вам силу та прихід Господа нашого Ісуса Христа, не йдучи за хитро видуманими байкáми, але бувши самовідцями Його вéличі. **17** Бо Він честь та славу прийняв від Бога Отця, як до Нього прийшов від величної слави голос такий: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“ **18** І цей голос, що з неба зíйшов, ми чули, як із Ним були на святій горі. **19** І ми маємо слово пророче певніше. І ви добре робите, що на нього вважаєте, як на світильника, що світить у темному місці, аж поки заче розвиднітися, і світовá зірніця засяє у ваших серцях, **20** бо ви знаєте перше про

те, що жодне прорóцтво в Писáнні від власного вýяснення не залежить. **21** Бо прорóцтва ніколи не було з волі людської, а звіщали його святі Божі мýжі, провáджені Духом Святым.

2 А між людом були й неправдиві пророки, як і будуть між вами учителі неправдиві, що впровáдять згубні ересі, відречутися від Владíки, що викупив їх, і стягнуть на себе самі скору погибель. **2** І багато-хто підуть за пожадливістю їхньою, а через них дорóга правдива зневáжиться. **3** І в зажéрливості вони будуть ловити вас словами облésними. Суд на них віddávna не бáриться, а їхня загибель не дрімає! **4** Бо як Бог анголíв, що згрíшили, не помилував був, а в кайдáнах тéмриви вкинув до ádu, і передав зберігати на суд; (*Tartaroō g5020*) **5** і Він не помилував першого світу, а зберіг само вóсьмого Нóя, проповíдника праведности, і навів потóп на світ безбожних; **6** і містá Содóм і Гомóрру спопелív, засудивши на знищення, і дав приклада для майбутніх безбожників, **7** а врятував праведного Лóта, змученого поводженням розпусних людей, — **8** бо цей праведник, живши між ними, день-у-день мучив свою праведну душу, бáчачи й чуючи вчинки безбожні, — **9** то вміє Господь рятувати побожних від спокуси, а неправедних берегти на день суду для карі, **10** а надто тих, хто ходить за нечистими пожадливостями тіла та погорджує влáдою; зухвалі свавільці, що не бояться зневажати слави, **11** хоч анголí, бувши міццю та силою більші за них, не несуть до Господа зневáжливого суду на них. **12** Вони, немов звíринá нерозумна, зроджена природою на злóвлennя та загибель, зневажають те, чого не розуміють, і в тліnni своїм будуть знищени, **13** і приймуть заплату за лихі вчинки. Вони повсякденну розпусту вважають за рózkiш; самі бруд та неслава, вони насолоджуються своїми оманами, бенкетуючи з вами. **14** Їхні очі напóвнені перéлюбом та грíхом безупинним; вони звáблиють душі незмíцнені; вони, діти прокляття, мають серце, привчéне до зажéрливості. **15** Вони покинули прóсту дорогу та й заблудили, і пíшли слíдом за Валаáмом Бéровим, що полюбив нагороду несправедливости, **16** але був докореній у своїм беззакóнні: німа пíд'ярémна ослиця проговорила людським голосом, та й бéзум

пророка спинила. 17 Вони — джерела безводні, хмари, бурею гнані; для них приготуваний мóрок тéмряви! 18 Бо, вислóвлюючи марнé базíкання, вони зваблюють пожадливістю тíла й розпустою тих, хто ледве втíк від тих, хто живе в розпусті. 19 Вони волю обіцюють їм, самі бувши рабами тління. Бо хто ким переможений, той тому й раб. 20 Бо коли хто втече від нечистоти світу через піznánnia Господа й Спасителя Ісуса Христа, а потóму знов заплутуються ними та перемагаються, — то останнє буває для них гíрше першого. 21 Бо краще було б не піznati їм дороги праведності, аніж, піznавши, вернувшись назад від перéданої їм святої заповіді! 22 Бо їм трапилося за правдивою прýказкою: „Вертається пес до своєї блювóтини“, та: „Помита свиня йде валятися в калюжу“.

3 Це вже другого листа пишú я до вас, улюблени. У них нагáдуванням я буджú вашу чисту думку, 2 щоб ви пам'ятали словá, що святі пророки давніше звістили їх вам, і заповідь Господа й Спасителя, що одéржали через ваших апóстолів. 3 Насамперéд знайте оце, що в останні дні прýйдуть із нацмíшками глузíй, що ходитимуть за своїми пожадливостями, 4 та й скажуть: „Де обítниця Його прихóду? Бо від того чásу, як позасинали наші батьки, усе залишається так від почáтки творíння“. 5 Бо сховане від тих, хто хоче цього, що небо було напочáтку, а земля із води та водою склáдена словом Божим, 6 тому тодішній світ, водою потóплений, згинув. 7 А теперішні небо й земля заховані тим самим словом, і зберігаються для огню на день суду й загибелі безбожних людей. 8 Нехай же одне це не буде заховане від вас, улюблени, що в Господа один день — немов тисяча рóків, а тисяча рóків — немов один день! 9 Не бáртесь Господь із обítницею, як деякі вважають це барíнням, але вам довготéрпить, бо не хоче, щоб хто загинув, але щоб усí навернúлися до каяття. 10 День же Господній прибúде, як злодíй вночі, коли з гúркотом небо мине, а стихíї, розпéчені, рýнутъ, а земля та дíла, що на нíй, погорять. 11 А коли все оце поруйнуеться, то якими мусите бути в святому житті та в побожності ви, 12 що чекаете й прагнете скорого прихóду Божого дня, в якім небо, палючися, зникне, а розпáлені стихíї розтопляться? 13 Але

за Його обítницею ми чекаємо неба новóго й нової землі, що праведність на них пробуває. 14 Тож, улюблені, чекáючи цього, попильнуйте, щоб ви знайшлися для Ньюго нескверні та чисті у мірі. 15 А довготерпіння Господа нашого вважайте за спасіння, як і улюблений брат наш Павло написав був до вас за даною йому мудрістю, 16 як і по всіх послáннях, що в них він говорить про це. У них є дещо тáжко зрозуміле, що нéуки та незмíцені перекручують, як і інші Писáння, на власну загибель свою. 17 Тож ви, улюблені, знаючи це наперéд,стережітесь, щоб не були ви звéдені блúдом безбожних і не віdpали від свого вгруntувáння, 18 але щоб зростали в благодáті й піznánni Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і тепер, і дня вíчного! Амíнь. (aiðn g165)

1 Івана

1 Що булó від почáтку, щó ми чули, щó бачили власними очима, щó розглядали, і чого руки наші торкалися, — про Слово життя, — **2** а життя з'явилось, і ми бачили, і свідчимо, і звіщаємо вам життя вічне, що в Отця перебувáло й з'явилось нам, — (aionios g166) **3** щó ми бачили й чули — про те ми звіщаємо вам, щоб і ви мали спíльність із нами. Спíльність же наша з Отцем і Сином Його Ісусом Христом. **4** А це пишемо вам, щоб повна булá ваша радість! **5** А це звістка, що ми її чули від Нього і звіщаємо вам: Бог є світло, і немає в Нім жáдної тéмряви! **6** Коли ж кажемо, що маємо спíльність із Ним, а ходимо в тéмряві, то неправду говоримо й правди не чинимо! **7** Коли ж ходимо в свіtlі, як Сам Він у свіtlі, то маємо спíльність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха. **8** Коли ж кажемо, що не маєм гріхá, то себе обманюмо, і немає в нас правди! **9** Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої. **10** А як кажемо, що ми не згрішили, то чинимо з Нього неправдомовця, і слова Його нема в нас!

2 Діточки мої, — це пишú я до вас, щоб ви не згрішили! А коли хто згрішить, то маємо Заступника перед Отцем, — Ісуса Христа, Праведного. **2** Він ублагання за наші гріхи, і не тільки за наші, але й за гріхи всього світу. **3** А що ми пізнали Його, пізнаéмо це з того, коли заповіді Його додéржуємо. **4** Хто говорить: „Пізнав я Його“, але не додéржує Його заповідів, той неправдомовець, і немає в нім правди! **5** А хто додéржує Його слово, у тому Божа любов справді вдосконалась. Із того ми пізнаéмо, що в Нім пробувáємо. **6** А хто каже, що в Нім пробувáє, той повинен повéдітись так, як повéдився Він. **7** Улюблені, — не пишú я для вас нову заповідь, але заповідь давню, яку мали від почáтку: заповідь давня, — то слово, що чули Його від почáтку. **8** Але нову заповідь я вам пишú, що справді вона в Нім та в вас, — що минається тéмрява, і свіtlo праведне вже свіtить. **9** Хто говорить, що він пробувáє у свіtlі, та ненáвидить брата свого, той у тéмряві досі. **10** А хто любить брата свого, той пробувáє

у свіtlі, і в ньому спотикáння немає. **11** Хто ж ненáвидить брата свого, пробуває той у тéмряві й ходить у тéмряві, і не знає, куди він іде, бо тéмрява очі йому ослíпила. **12** Пишú я вам, діtonьки, що гріхи вам прощаються ради Ймénня Його. **13** Пишú вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від почáтку. Пишú вам, юнакі, бо перемогли ви лукавого. **14** Пишú, діти, вам, бо ви пізнали Отця. Я писав вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від почáтку. Писав я до вас, юнакі, бо міцні ви, і Слово Боже в вас пробуває, і лукавого перемогли ви. **15** Не любіть свіtu, ані того, що в свіtu. Коли любить хто свіtu, у тіm немає любови Отціvської, **16** бо все, що в свіtu: пожадливість тіlesна, і пожадливість очам, і пихá життéva, — це не від Отця, а від свіtu. **17** Минається і свіtu, і його пожадливість, а хто Божу волю виконує, той повíк пробувáє! (aion g165) **18** Діти, — остання година! А що чули булý, що антихрист іде, — а тепер з'явилось багато антихристів, — з цього ми пізнаéмо, що остання година настала! **19** Із нас вони вийшли, та до нас не належали. Коли б були належали до нас, то залишíлися б з нами; але вийшли, щоб відкрилось, що не всі вони наші. **20** А ви маєте помázanня від Святого, і знаєте все. **21** Я не писав вам, немов ви не знаєте правди, але що знаєте її, і що всяка лжа не від правди. **22** Хто неправдомовець, як не той, хто відкидає, що Ісус є Христос? Це антихрист, що відрíкається Отця й Сина! **23** Кожен, хто відрíкається Сина, не має Отця; хто визнаé Сина, той має Отця. **24** Тож, що ви чули з почáтку, нехай в вас пробуває воно; якщо в вас пробувáтимете в Сині Й Отці. **25** А оце та обітниця, яку Він Сам обіцяв нам: вічne життя. (aionios g166) **26** Це я написав вам про тих, хто обманює вас. **27** А помázanня, яке прийнялý ви від Нього, — воно в вас залишається, і ви не потребуєте, щоб вас хто навчав. А що те помázanня само вас навчає про все, — воно бо правдиве и нехýбне, — то як вас навчило воно, у тіm пробувайте. **28** А тепер, діточки, залишайтесь в Нім, щоб, як з'явиться Він, то щоб ми мали відвагу та не були засоромлені Ним під час Його приходу. **29** Коли знаєте, що Він праведний, то знайте, що всякий, хто чинить праведність, народився від Нього.

3 Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми були дітьми Божими, і ними ми є. Світ нас не знає тому, що Його не пізнав. **2** Улюблені, — ми тепер Божі діти, але ще не виявилось, що ми будемо. Та знаємо, що, коли з'явиться, то будем подібні до Нього, бо будемо бачити Його, як Він є. **3** І кожен, хто має на Нього надію оцю, очищає себе так же само, як чистий і Він. **4** Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх — то беззаконня. **5** І ви знаєте, що Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти, а гріха в Нім нема. **6** Кожен, хто в Нім пробуває, не грішить; усякий, хто грішить, не бачив Його, і не пізнав Його. **7** Діточки, хай ніхто вас не звідить! Хто чинить праведність, той праведний, як праведний Він! **8** Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від початку. Тому то з'явився Син Божий, щоб зніщити справи диявола. **9** Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нім пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога нарідженій він. **10** Цим пізнаються діти Божі та діти дияволів: Кожен, хто нраведності не чинить, той не від Бога, як і той, хто брата свого не любить! **11** Бо це та звістка, яку від початку ви чули, — щоб любили один одного, **12** не так, як той Каїн, що був від лукавого, і брата свого забив. А за що він забив його? Бо лукаві були його вчинки, а брата його — праведні. **13** Не дивуйтесь, браття мої, коли світ вас ненавидить! **14** Ми знаємо, що ми перейшли від смерті в життя, бо любимо братів. А хто брата не любить, пробуває той в смерті. **15** Кожен, хто ненавидить брата свого, той душогуб. А ви знаєте, що жоден душогуб не має вічного життя, що в нім перебувало б. (αἰῶνιος γι166) **16** Ми з того пізнали любов, що душу Свою Він поклав був за нас. І ми мусимо класти душі за братів! **17** А хто має достаток на світі, і бачить брата свого в недостачі, та серце своє зачиняє від нього, то як Божа любов пробуває в такому? **18** Діточки, — любімо не словом, ані язиком, але ділом та правою! **19** Із цього довідуюмось, що ми з правди, і впокорюєм наші серця перед Ним, **20** бо коли винуватить нас серце, то Бог більший від нашого серця та відає все! **21** Улюблені, — коли не винуватить нас серце, то маємо відвагу до Бога, **22** і чого тільки попросимо, одержимо від Нього, бо виконуємо Його заповіді та чинимо любе для Нього. **23** І оце Його заповідь, щоб ми вірували

в Ім'я Сина Його — Ісуса Христа, і щоб любили один іншого, як Він нам заповідь дав! **24** А хто Його заповіді береже, той у Нім пробуває, а Він у ньому. А що в нас пробуває, пізнаємо це з того Духа, що Він нам Його дав.

4 Улюблені, — не кожному духові вірте, але випробуйте духів, чи від Бога вони, бо неправдивих пророків багато з'явилось в світі. **2** Духа Божого цим пізнавайте: кожен дух, який візнає, що Ісус Христос прийшов був у тілі, той від Бога. **3** А кожен дух, який не визнає Ісуса, той не від Бога, але він антихристів, про якого ви чули, що йде, а тепер уже він у світі. **4** Ви від Бога, діткі, і ви перемогли їх, — більший бо Той, Хто в вас, аніж той, хто в світі. **5** Вони від світу, тому то говорять від світу, а світ слухає їх. **6** Ми від Бога, — хто знає Бога, той слухає нас, хто не від Бога, той не слухає нас. Цим пізнаємо Духа правди та духа обмані. **7** Улюблені, — любім один іншого, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та відає Бога! **8** Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов! **9** Любов Божа до нас з'явилася тим, що Бог Сина Свого Однородженого послав у світ, щоб ми через Нього жили. **10** Не в тому любов, що ми полюбили Бога, а що Він полюбив нас, і послав Свого Сина в благанням за наші гріхи. **11** Улюблені, — коли Бог полюбив нас отак, то повинні любити і ми один іншого! **12** Бога не бачив нікому ніхто. Коли один іншого любимо, то Бог в нас пробуває, а любов Його в нас удосконалилась. **13** Що ми пробуваємо в Ньому, а Він у нас, пізнаємо це тим, що Він дав нам від Духа Свого. **14** І ми бачили й свідчимо, що Отець послав Сина Спасителем світу. **15** Коли хто візнає, що Ісус — то Син Божий, то в нім Бог пробуває, а він у Бозі. **16** Ми пізнали й увірували в ту любов, що Бог її має до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває! **17** Любов удосконалюється з нами так, що ми маємо відвагу на день судний, бо який Він, такі й ми на цім світі. **18** Страху немає в любові, але досконала любов проганяє страх геть, бо страх має м'яку. Хто ж боїться, той не досконалений в любові. **19** Ми любимо Його, бо Він перше нас полюбив. **20** Як хто скаже: „Я Бога люблю“, та ненавидить брата свого, той неправдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, Якого не

бачить? 21 І ми оцю заповідь маємо від Нього, щоб, хто любить Бога, той і брата свого любив!

правдивий і вічне життя! (aiōnios g166) 21 Дітоньки, — бережітесь від ідолів! Амінь.

5 Кожен, хто вірує, що Ісус — то Христос, той родився від Бога. І кожен, хто любить Того, Хто породив, любить і Того, Хто народився від Нього. 2 Що ми любимо Божих дітей, дізнаємося з того, коли любимо Бога і Його заповіді додержуємо. 3 Бо то любов Божа, щоб ми додержували Його заповіді, Його ж заповіді не тяжкі. 4 Бо кожен, хто родився від Бога, перемагає світ. А оце перемога, що світ перемогла, — віра наша. 5 А хто світ перемагає, як не той, хто вірує, що Ісус — то Син Божий? 6 То Той, що прийшов був водою та кров'ю, — Ісус Христос. І не тільки водою, а водою та кров'ю. І Дух свідчить, бо Дух — то правда. 7 Бо троє свідкують на небі: Отець, Слово й Святий Дух, і ці Троє — Одно. 8 І троє свідкують на землі: дух, і вода, і кров, і троє — в одно. 9 Коли ми приймаємо свідчення людське, то свідчення Боже вартніше, бо це свідчення Бога, яким свідчив про Сина Свого. 10 Хто вірує в Божого Сина, той свідчення має в собі. Хто не вірує Богові, той учинив Його неправдомовцем, бо не вірив у свідчення, яким Бог свідчив про Сина Свого. 11 А це свідчення, що Бог життя вічне нам дав, а життя це — у Сині Його. (aiōnios g166) 12 Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя. 13 Оце написав я до вас, що віруете в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя. (aiōnios g166) 14 І оце та відвага, що ми маємо до Нього, — що коли чого просимо згідно зволі Його, то Він слухає нас. 15 А як знаємо, що Він слухає нас, чого тільки ми просимо, то знаємо, що одержуємо те, чого просимо від Нього. 16 Коли хто бачить брата свого, що грішить гріхом не на смерть, нехай молиться за нього, — і Він життя йому дасть, тим, хто грішить не на смерть. Є й гріх на смерть, — не про нього кажу, щоб молився. 17 Усяка неправда — то гріх. Та є гріх не на смерть. 18 Ми знаємо, що кожен, хто народився від Бога, не грішить, — бо хто народився від Бога, той себе береже, і лукавий його не торкається. 19 Ми знаємо, що ми від Бога, і що ввесь світ лежить у злі. 20 Ми знаємо, що Син Божий прийшов, і розум нам дав, щоб пізнати Правдивого, і щоб бути в правдивому Сині Його, Ісусі Христі. Він — Бог

2 Івана

1 Старець — вибраній пані та дітям її, яких я поправці люблю, і не тільки я, але й усі, хто правду пізнав, **2** за правду, що в нас пробував й повік буде з нами: (aiōn g165) **3** нехай буде з вами благодать, милість, мир від Бога Отця та Ісуса Христá, Сина Отцевого, у правді та в любові! **4** Я дуже зрадів, що між дітьми твоїми знайшов таких, що ходять у правді, як заповідь ми прийняли від Отця. **5** І тепер я благаю тебе, пані, не так, ніби пишú тобі нову заповідь, але ту, яку маємо від початку, — щоб ми любили один одного! **6** А любов ця — щоб ми жили згідно з Його заповідями. Це та заповідь, яку ви чули від початку, щоб ви згідно з нею жили. **7** Бо в світ увійшло багато обманців, які не визнають Ісуса Христа, що прийшов був у тілі. Такий — то обманець та антіхрист! **8** Пильнуйте себе, щоб ви не згубили того, над чим працювали, але щоб прийняли повну нагороду. **9** Кожен, хто робить переступ та не пробуває в науці Христовій, той Бога не має. А хто пробуває в науці Йогó, той має і Отця, і Сина. **10** Коли хто приходить до вас, але не приносить науки цієї, не приймайте до дому Йогó, і не вітайте Йогó! **11** Хто бо вітає Йогó, той участь бере в лихіх учинках Йогó. **12** Багато я мав написати до вас, але не схотів на папері й чорнилом. Та маю надію прибути до вас, і говорити устами до уст, щоб повна булá ваша радість! **13** Вітають тебе діти вибраної сестри твоєї. Амінь.

3 Івана

1 Старець — улюбленому Гаєві, якого я направду люблю. **2** Улюблений, — я молюся, щоб добре велόся в усьому тобі, і щоб був ти здоровий, як добре ведеться душі твоїй. **3** Бо я дуже зрадів, як прийшли були браття, і засвідчили правду твою, як ти живеш у правді. **4** Я не маю більшої радості від цієї, щоб чути, що діти мої живуть у правді. **5** Улюблений, — вірно ти чийниш, як що робиш для братті та для чужинців, — **6** вони про любов твою свідчили Церкві; добре ти зробиш, як їх віпровадиш, як достойно для Бога, **7** бо вийшли вони ради Ймénня Його, нічого не взявші від поган. **8** Отож, ми повинні приймати таких, щоб бути співробітниками правді. **9** Я до Церкви писав був, але Діотрéф, що любить бути першим у них, нас не приймає. **10** Тому то, коли я прийду, то згадаю про вчинки його, що їх робить, словами лихими обмовляючи нас. І він тим не задовольнюється, — а й сам не приймає братів, і тим, що бажають приймати, боронить, і вигонить із Церкви. **11** Улюблений, — не робися подібним до лихого, а до доброго: доброчинець від Бога, а злочинець Бога не бачив. **12** Про Димитрія свідчили всі й сама правда. І свідчимо й ми, а ви знаєте, що свідчення наше правдиве. **13** Багато хотів я писати, та не хочу писати до тебе чорнилом та очеретíнкою, **14** але маю надію побачити тебе незабáром, і говорити устáми до уст. Мир тобі! Друзі вітають тебе. Привітай друзів пойменно! Амінь.

Юда

1 Юда, раб Ісуса Христа, а брат Якова, — покликаним, улібленим у Бозі Отці та збереженим Ісусом Христом: **2** милість вам, і мир, і любов хай примножиться! **3** Улюблені, всяке дбання чинивши писати до вас про наше спільне спасіння, я признав за потрібне писати до вас, благаючи боротись за віру, раз дану святым. **4** Бо крадькома повходили деякі люди, на цей осуд віддавна призначені, безбожні, що благодіять нашого Бога обертують у розпусту, і відкидаються единого Владики і Господа нашого — Ісуса Христа. **5** А я хочу нагадати вам, що раз усе знаєте, що Господь візволив людей від землі єгипетської, а згодом вигубив тих, хто не вірував. **6** I анголів, що не зберегли початкового стану свого, але кинули житло своє, Він зберіг у вічних кайданах під тімрявою на суд великого дня. (aiōnios g126) **7** Як Содом і Гомбрра та містá коло них, що таким самим способом чинили перелюб та ходили за іншим тілом, понесли кару вічного огню, і поставлені в прíклад, — (aiōnios g166) **8** так само буде й цим сновідам, що опоганюють тіло, погорджують владами, зневажжають слави. **9** I сам архангол Михаїл, коли сперечався з дияволом і говорив про Мойсеєве тіло, не наважився винести суду зневажливого, а сказав: „Хай Господь докорить тобі!“ **10** А ці зневажжають, чого не знають; а що знають із природи, як німа звіринá, то й у тому псується. **11** Горе їм, бо пішли вони дорогою Каїновою, і попали в обману Валаамової заплати, і загинули в бунті Корéя! **12** Вони скелі підводні на ваших вечéрях любови, бо з вами без стрáху їдять та себе попасають; хмари безводні, що носяться вітром; осінні дерéва безплідні, двічі померлі, викорінені; **13** люті хвилі мóрські, що з піною викидають власний сором; зорі блудні, що для них морок тімряви бережуться повік. (aiōn g165) **14** Про них же звіщав був Енóх, сьомий від Адáма, і казав: „Ось іде Господь зо Своїми десятками тисяч святих, **15** щоб суд учинити над усімá, і винуватити всіх безбожних за всі вчинки безбожності їхньої, що безбожно накoili, та за всі жорстокі слова, що їх говорили на Нього безбожні грішники“. **16** Це рéмствувачі, незадоволені з долі своєї, що ходять у своїх пожадливостях, а уста їхні говорять

чванліве; вони вихваляють особи для зíську! **17** А ви, улюблені, згадуйте словá, що їх давніше казали апóстоли Господа нашого Ісуса Христа, **18** які вам говорили: „За останнього часу будуть глузíї, що ходитимуть за своїми пожадливостями та безбожністю“. **19** Це ті, хто відлúчується від єдності, тілесні, що духа не мають. **20** А ви, улюблені, будуйте себе найсвятішою вашою вірою, моліться у Дусі Святім, **21** бережіть себе саміх у Божій любові, і чекайте милості Господа нашого Ісуса Христа для вічного життя. (aiōnios g166) **22** I до одних, хто вагається, будьте милостіві, **23** спасайте і виrivайтe з огню, а до інших будьте милосердні зо стрáхом, і ненáвидьте навіть одежду, опоганену від тіла! **24** А Тому, Хто може вас зберегти від упадку, і поставити перед Своєю славою непорочними в радості, **25** Единому премудрому Богові, Спасителеві нашему через Ісуса Христа, Господа нашого, слава, могутність, сила та влáда перше всього вíку, і тепер, і на всi вíki! Амíнь. (aiōn g165)

Об'явлення

1 Об'явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоб показати Своїм рабам, що незабаром статися має. I Він показав, і послав Своїм а́нголом рабові Своєму Іванові, **2** який свідчив про Слово Боже, і про свідчення Ісуса Христа, і про все, що він бачив. **3** Блаженний, хто читає, і ті, хто слухає слова пророцтва та додέржує написане в ньому, — час бо близький! **4** Іван до семи Церков, що в Азії: благодать вам і мир від Того, Хто є, Хто був і Хто має прийти; і від семи Духів, що перед престолом Його, **5** та від Ісуса Христа, а Він „Свідок вірний, Первенець з мертвих і Владіка земних царів“. Йому, що нас полюбив і кров'ю Свою обмив нас від наших гріхів, **6** що вчинив нас „царями, священиками Богов“⁷ Отцеві Своєму, — Тому слава та сила на вічні віки! Амінь. (aīōn g165) **7** „Ото Він із хмарами йде“, і побачить Його кожне око, і ті, що Його „прокололи були, і всі племена землі будуть плакати за Ним“. Так, амінь! **8** Я Альфа й Омега, говорити Господь, Бог, Той, Хто є, і Хто був, і Хто має прийти, Вседержитель! **9** Я, Іван, ваш брат і спільник у біді, і в царстві, і в терпінні в Ісусі, був на острові, що зветься Патмос, за Слово Боже і за свідчення Ісуса Христá. **10** Я був у Дусі Господнього дня, і почув за собою голос гучний, немов сурмí, **11** який говорив: „Щó бачиш, — напиши те до книги, і пошли до сімох Церков: до Ефесу, і до Смірни, і до Пергáму, і до Тіятíрів, і до Сард, і до Філядéльфї і до Лаодикї“. **12** I я оглýнувся, щоб побачити голос, що говорив зо мною. I, оглýнувшись, я побачив сім світильників золотих; **13** а посеред семи світильників „Подібного до Людського Сина, одягненого в добгу одéжу і підперéзаного“ по грúдях золотим поясом. **14** A „Його голова та волосся — білі, немов біла бóвна, як сніг; а очі Його — немов пólум'я огнянé. **15** A ноги Його подібні до міді“, розпáлені, наче в печі; а „голос Його — немов шум великої води“. **16** I сім зір Він держав у правиці Своїй, а з уст Його меч обосíчний виходив, а обличчя Його, немов сонце, що світить у силі своїй. **17** I коли я побачив Його, то до ніг Йому впав, немов мертвий. I поклав Він на мене правицю Свою та й промовив мені: „Не лякайся! Я Перший і Останній, **18** і Живий. I був Я мертвий, а ось Я Живий на вічні віки. I маю ключі Я від

смерти й від а́ду. (aīōn g165, Hadēs g986) **19** Отже, напиши, щó ти бачив, і щó є, і щó має бути по цьому! **20** Таємниця семи зір, що бачив ти їх на правиці Моїй, і семи світильників золотих: сім зір, — то анголи семи Церков, а сім світильників, що ти бачив, — то сім Церков“.

2 До ангола Церкви в Ефéсі напиши: „Оце каже Той, Хто тримáє сім зір у правиці Своїй, Хто ходить серед семи світильників золотих: **2** Я знаю діла твої, і працю твою, і твою терпеливість, і що не можеш терпіти лихих, і вýprobував тих, хто себе називає апóстолами, але ними не є, і знайшов, що фальшиві вони. **3** I ти маєш терпіння, і працювáв для Ймénня Мого, але не знemігся. **4** Ale маю на тебе, що ти покинув свою першу любов. **5** Отож, пам'ятай, звідки ти впав, і покайся, і вчинки давніші роби. Коли ж ні, то до тебе прийдú незабáром, і зrúшу твого світильника з його місця, якщо не покаєшся. **6** Ale маєш оце, що ненáвидиш учинки Николáйтів, яких і я ненáвиджу. **7** Xto має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквáм: переможцеві дам їсти від дерева життя, яке в раó Божíм“. **8** A до ангола Церкви в Смірні напиши: „Оце каже Перший й Останній, що був мертвий й ожив: **9** Я знаю діла твої, і бідú, і убоzство, — але ти багатий, — і зневагу тих, що говорять про себе, ніби юдéї вони, та ними не є, але вони — зборище сатани. **10** Не бíйся того, що маєш страждати! Ось диявол вкидатиме декого з вас до в'язниць, щоб вас вýprobувати. I будете мати бідú десять день. Будь вірний до смерти, і Я тобі дам вінçj життя! **11** Xto має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквáм: переможець не буде пошкóджений від другої смерти“. **12** A до ангола Церкви в Пергáмі напиши: „Оце каже Той, що має меча обосíчного: **13** Я знаю діла твої, і що де ти живеш, там престол сатани. I тримáеш ти Ймénня Мое, і ти не відкинувся від віри Моеї навіть за днів, коли в вас, де живе сатана, був убитий Антипа, свідок Мій вірний. **14** Ale трохи Я маю на тебе, бо маєш там тих, хто тримáється науки Валаáма, що навчав був Балáка покласти спогiкáння перед синами Ізраїля, щоб їli ідолъські жертви й розпóсту чинили. **15** Так маєш і ти таких, що тримáються науки Николáйтської так само. **16** Тож покайся! Коли ж ні, то до тебе прийдú незабáром, і воюватиму з

ними мечем Своїх уст. 17 Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам: переможцеві дам їсти приховану манну, і дам йому білого каменя, а на камені написане ймення новé, якого не знає ніхто, — тільки той, хто приймає його“. 18 І до ангола Церкви в Тіятірах напиши: „Оце каже Син Божий, що має очі Свої, як пôлум'я огняні, а ноги Його подібні до міді: 19 Я знаю діла твої, і любов, і віру, і службу, і твою терпеливість, і останні вчинки твої, що більші за перші. 20 Але маю на тебе, що жінці Єзувелі, яка каже, ніби вона пророкіня, ти попускаеш навчати та зводити рабів Моїх, чинити розпусту та їсти ідолські жертви. 21 Я дав був їй часу, щоб покáялася, — та вона не схотіла покаятися в розпусті своїй. 22 Ось Я кину її на ложе, а тих, що чинять із нею розпусту, у велику біду, коли тільки в учинках своїх не покаються, 23 а діти її поб'ю смертю. І пізнають усі Церкві, що Я Той, Хто нирки й серця вивірє, і Я кожному з вас дам за вчинками вашими. 24 А вам, та іншим, що в Тіятірах, що не мають науки цієї, і — як кажуть — не розуміють так звáних глибій сатанí, кажу: не накладу на вас іншого тягара, 25 тільки те, що ви маєте, тримайте, аж поки прийдú. 26 А переможцеві, і тому, хто аж до кінця додéржує Мої вчинки, Я дам йому владу „над поганами, 27 і буде пасти їх залізним жезлом; вони, немов гlíняний посуд, покrúшаться“, як і Я одéржав владу від Свого Отця, 28 і дам Я йому збрю досвітню. 29 Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам!“

3 А до ангола Церкви в Сáрдах напиши: „Оце каже Той, Хто має сім Божих Дýхів і сім зір: Я знаю діла твої, що маєш ім'я, ніби живий, а ти мертвий. 2 Будь чуйний та решту зміцняй, що мають померти. Бо Я не знайшов твоїх діл закінченими перед Богом Моїм. 3 Отож, пам'ятай, як ти взяв і почув, і бережи, і покайся. А коли ти не чуйний, то на тебе прийдú, немов злодій, і ти знати не бýдеш, якої години на тебе прийдú. 4 Та ти маєш і в Сáрдах кілька імен, що одежі своєї вони не опогáнили, і в білій зо Мною ходитимуть, бо гíдні вони. 5 Переможець зодягнеться в білу одежду, а ймénня його Я не змію із книги життя, і ймення його вýзнаю перед Отцем Своїм і перед Його алголáми. 6 Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам!“ 7 І до ангола Церкви в Філядéльфїї напиши: „Оце каже

Святий, Правдивий, що має „ключа Давидового, що Він відчиняє, — і ніхто не зачинить, що Він зачиняє, — і ніхто не відчинить“. 8 Я знаю діла твої. Ось Я перед тобою дверей не зачинив, — і їх зачинити не може ніхто. Хоч малу маєш силу, але слово Мое ти зберіг, і від Ймénня Мого не відкинувся. 9 Ось Я зроблю, що декого з зборища сатани, із тих, що себе називають юдеями, та ними не є, але кажуть неправду, — ось Я зроблю, що вони „прийдуть та вклоняться перед ногами твоїми“, і пізнають, що „Я полюбив тебе“. 10 А що ти зберіг слово терпіння Мого, то Я тебе збережу від години випробування, що має прийти на весь світ, щоб вýprobувати мéшканців землі. 11 Я прийдú незабаром. Тримай, що ти маєш, щоб твого вінця ніхто не забрав. 12 Переможця зроблю Я стовпом у храмі Бога Мого, і він вже не вийде назовні, і на нім напишу Ім'я Бога Мого й ім'я міста Бога Мого, Ерусалиму Новбого, що з неба сходить від Бога Мого, та нове Ім'я Своє. 13 Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам!“ 14 І до ангола Церкви в Лаодикїї напиши: „Оце каже Амінь, Свідок вірний і правдивий, почáток Божого твóрива: 15 Я знаю діла твої, що ти не холодний, ані гарячий. Якби то холодний чи гарячий ти був! 16 А що ти лíтеплив, і ні гарячий, ані холодний, то вýplону тебе з Своїх уст. 17 Бо ти кажеш: „Я багатий, і збагатів, і не потребую нічого“. А не знаєш, що ти нуждénний, і мíзерний, і вбогий, і слíпий, і голий! 18 Раджу тобі купити в Мене золота, в огні перечищеного, щоб збагатíтись, і білу одежду, щоб зодягтися, і щоб гáньба наготи твоєї не видна була, а мáстю на очі намастí свої очі, щоб бачити. 19 Кого Я люблю, тому докоряю й караю того. Будь же ревний і покайся! 20 Ось Я стою під дверима та стукаю: коли хто почує Мíй голос і двері відчинить, Я до нього вvíйду, і буду вechéряти з ним, а він зо Мною. 21 Переможцеві сісти Я дам на Моєму престолі зо Мною, як і Я переміг був, і з Отцем Своїм сів на престолі Його. 22 Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам!“

4 По цьому я поглянув, — і ось двері на небі відчинені, і перший голос, що я чув його, як сурмý, що зо мною говорив, сказав: „Іди сюди, і Я тобі покажу, що статися має по цьому!“ 2 І зараз у Дусі я був. І ось престол стояв на небі, а на престолі

Сидячий. 3 А Сидячий подібний був з вігліду до каменя яспіса й сардіса, а веселка навколо престолу видом подібна була до смарагду. 4 А навколо престолу — двадцять чотири престоли, а на престолах я бачив двадцятьох чотирьох стáрців, що сиділи, у шати білі одягнені, а на головах своїх мали вінці золоті. 5 А від престолу виходили близькавки, і голоси, і громи. А перед престолом горіли сім світильників огняних, а вони — сім Духів Божих. 6 І перед престолом — як море скляне, до кришталю подібне. А серед престолу й навколо престолу четверо тварин, повні очей спереду й ззаду. 7 І перша тварина подібна до лева, а друга тварина подібна до теляти, а третя тварина мала лице, як людина, а четверта тварина подібна до орла, що летить. 8 І ті чотири тварини, — кожна з них мала навколо по шість крил, а всередині повна очей. І спокію не мають вони день і ніч, промовляючи: „Свят, свят, свят Господь, Бог Вседержитель, що Він був, і що є, і що має прийти!“ 9 І коли ті тварини складають славу, і честь, і подяку Тому, Хто сидить на престолі й живе віки вічні, (аіðп g165) 10 тоді падають двадцять чотири стáрці перед Тим, Хто сидить на престолі, і вклоняються Тому, Хто живе віки вічні, і складають вінці свої перед престолом та кажуть: (аіðп g165) 11 „Достойний Ти, Господи Й Боже наш, прийняти славу, і честь, і силу, бо все Ти створив, і зволі Твоєї існує та створене все!“

5 І я бачив в правиці Того, Хто сидить на престолі, книгу, написану всередині й назовні, і запечатану сінома печатками. 2 І бачив я потужного ангела, який гучним голосом кликав: „Хто гідний розгорнути книгу, і зламати печатки її?“ 3 І не міг ніхто ні на небі, ні на землі, ані під землею розгорнути книги, ані навіть зазирнути в неї. 4 І плакав я гірко, що не знайшовся ані один гідний розгорнути й прочитати книгу, ані навіть зазирнути в неї. 5 А один із стáрців промовив до мене: „Не плач! Ось Лев, що з племени Юдиного, корінь Давидів, переміг так, що може розгорнути книгу, і зламати сім печаток її“. 6 І я глянув, — і ось серед престолу й чотирьох тварин і серед стáрців стойть Агнець, як заклений, що має сім рогів і сім очей, а це — сім Божих Духів, посланих на всю землю. 7 І Він підійшов, і взяв книгу з

правиці Того, Хто сидить на престолі. 8 А коли Він узяв книгу, то чотири тварини й двадцять чотири старці попадали перед Агнцем, а кожен мав гúсла й золоті чаші, повні паходів, а вони — молітви святих. 9 І нову пісню співають вони, промовляючи: „Ти достойний узяти цю книгу, і розкрити печатки її, бо Ти був заклений, і кров'ю Свою Ти викупив людей Богові з усякого племені, і язика, і народа, і люду. 10 І Ти їх зробив для нашого Бога царями, і священиками, — і вони на землі царюватимуть!“ 11 І я бачив, і чув голос багатьох анголів навколо престолу, і тварин, і стáрців, — і число їх було десятки тисяч раз по десять тисяч і тисячі тисяч. 12 І казали вони гучним голосом: „Достойний Агнець, що заклений, прийняти силу, і багатство, і мудрість, і міць, і честь, і славу, і благословення!“ 13 І кожне створіння, що воно на небі, і на землі, і під землею, і на морі, і все, що в них, чув я, говорило: „Тому, Хто сидить на престолі, і Агнцеві — благословення, і честь, і слава, і сила на вічні віки!“ (аіðп g165)

14 А чотири тварини казали: „Амінь!“ І двадцять чотири стáрці попадали та поклонились Тому, Хто живе повік віку!

6 І я бачив, що Агнець розкрив одну з семи печаток, і почув я одну з чотирьох тих тварин, яка говорила, як голосом грому: „Підійди!“ 2 І я глянув, — і ось кінь білий, а той, хто на ньому сидів, мав лука. І вінця йому дáно, і він вийшов, немов переможець, і щоб перемогти. 3 І коли другу печатку розкрив, я другу тварину почув, що казала: „Підійди!“ 4 І вийшов кінь другий, — червоний. А тому, хто на ньому сидів, було дáно взяти мир із землі та щоб убивали один одного. І меч великий був дáний йому. 5 І коли третю печатку розкрив, я третю тварину почув, що казала: „Підійди!“ 6 І я глянув, — і ось кінь вороній. А той, хто на ньому сидів, мав вагу в своїй руці. 6 І я ніби голос почув посеред чотирьох тих тварин, що казав: „Ківш пшеници за динарія, і три ковші ячменю за динарія, а оливи й вина не марнуй!“ 7 А коли Він четверту печатку розкрив, я четверту тварину почув, що казала: „Підійди!“ 8 І я глянув, — і ось кінь чáлий. А той, хто на ньому сидів, на ім'я йому Смерть, за ним же слідом ішов Ад. І дáна ім влада була на четвертій частині землі

забивати мечем, і голодом, і мором, і земніми звірьми. (Hadēs g86) 9 І коли п'яту печатку розкрив, я побачив під жéртвником душі побитих за Боже Слово, і за свідчення, яке вони мали. 10 І клíкнули вони гучним голосом, кажучи: „Аж доки, Владико святий та правдивий, не будеш судити, і не мститимеш тим, хто живе на землі, за кров нашу!“ 11 І кожному з них дáно білу одежду, і сказано їм іще трохи спочити, аж поки допóвнить число їхні спíвслуги, і братí їхні, що будуть побиті, як і вони. 12 І коли шосту печатку розкрив, я поглянув, — і ось сталося велике трясіння землі, і сонце зчорніло, як міх волосяний, і ввесь місць зробився, як кров. 13 І на землю попáдали зорі небесні, як фíгове дерево рónить свої недозрілі плодí, коли потрясе сильний вíтер. 14 І небо сковалось, згорнувшись, немов той сувíй пергáмену, і кожна гора, і кожен бстрів порушилися з своїх місць. 15 І зéмні царі, і вельможі та тисячники, і багатí та сильні, і кожен раб та кожен вільний, — поховались у печери та в скелі гíрські, 16 та й кажутъ до гíр та до скель: „Поспадайте на нас, і позакривайте ви нас від лица Того, Хто сидить на престолі, і від гніву Агнця! 17 Бо прийшов це великий день гніву Його, і хто встóяти може?“

7 А по цьому я бачив чотирох алголíв, що стояли на чотирох кúтах землі та тримали чотири земні вíтрí, щоб вíтер не віяв на землю, ані на море, ані на жодне дерево. 2 І бачив я іншого ангола, що від схід сонця вихóдив, і мав печатку Бога Живого. І він гучним голосом крикнув до чотирох алголíв, що їм дáно пошкодити землі та морю, 3 говорячи: „Не шкодьте ані землі, ані морю, ані дереву, аж поки ми покладéмо печáтки рабам Бога нашого на їхніх чóлах!“ 4 І почув я число попечáтаніх: сто сорок чотири тисячі попечáтаніх від усіх племен Ізраїлевих синів: 5 з племени Юдиного — дванадцять тисяч попечáтаніх, з племени Рувíмового — дванадцять тисяч, з племени Гáдового — дванадцять тисяч, з племени Асýрового — дванадцять тисяч, з племени Неftalíмового — дванадцять тисяч, з племени Манаšíного — дванадцять тисяч, 7 з племени Симéонового — дванадцять тисяч, з племени Левíного — дванадцять тисяч, з племени Іссахáрового — дванадцять тисяч, 8 з племени

Завулóнового — дванадцять тисяч, з племени Йóсипового — дванадцять тисяч, з племени Веніáмінового — дванадцать тисяч попечáтаніх. 9 Потому я глянув, — і ось нáтовп великий, що його зрахувати не може ніхто, з усякого люду, і племéн, і нарóдів, і язíків, стояв перед престолом і перед Агнцем, зодáгнені в білу одежу, а в їхніх руках було пáльмове вítтя. 10 І взивáли вони гучним голосом, кажучи: „Спасіння нашему Богові, що сидить на престолі, і Агнцеві!“ 11 А всі анголí стояли навколо престолу та стáрців і чотирох тих тварин. І вони на обличчя попадали перед престолом, і вклонилися Богові, 12 кажучи: „Амíн! Благословéння, і слава, і мудрість, і хвалá, і честь, і сила, і міць — нашему Богу на вічні вíki! Амíн!“ (aiōn g165) 13 І відповів один із стáрців, і до мене сказав: „Оці, що зодáгнені в білу одежу, — хто вони й звідкíля поприхóдили?“ 14 І сказав я йому: „Мíй пане, ти знаєш!“ Він же мені відказав: „Це тí, що прийшли від великого горя, і випрали одíж свою, та вибíлили її в крові Агнця. 15 Тому то вони перед Божим престолом, і в храмі Його день і ніч Йому служать. А „Той, Хто сидить на престолі, розтýгне намéта над ними“. 16 „Вони голоду й спраги терпíти не бúдуть уже, і не буде палити їх сонце, ані спека яка“. 17 Бо Агнець, що серед престолу, „буде їх пáсти, і водитиме їх до джерéл вод життя. І Бог кожну сльозу з очей їхніх зíтрé!“

8 І коли сьому печатку розкрив, німа тýша настала на небі десь на пíвгодині. 2 І я бачив сíмох анголíв, що стояли перед Богом. І дáно було їм сíм сýрем. 3 І прийшов другий ангол, та й став перед жéртвником із золотою кадильницeю. І було йому дáно багато кадила, щоб до молитóв усіх святих додав на золотого жéртвника, що перед престолом. 4 І знявся дим кадильний з молýтвами святих від руки ангола перед Бога. 5 А ангол кадильницю взяв, і напóвнив її огнем із жéртвника, та й кинув на землю. І зчинилися грóми, і гурkótnява, і блýскавиці та трясіння землі. 6 І сíм анголíв, що мали сíм сýрем, приготувáлися, щоб сурмíти. 7 І засурмíв перший ангол, — і зчинилися град та огонь, перемішані з кров'ю, і впали на землю. І спалилась третина землі, і згоріла третина дерев, і всíляка зелена трава погоріла. 8 І засурмíв другий ангол, — і немов би велика гора, розпáлена огнем, була вкинена в

море. І третина мóря зробилася кров'ю, 9 і померла третина морського створіння, що мають життя, і загинула третина кораблів. 10 І засурмíв третій ангол, — і велика зоря спала з неба, палáочи, як смолоскíп. І спала вона на третину рíчок та на водні джерéла. 11 А ймéння зорі тíй Полýн. І стала третина води, як полýн, і багато з людей повмирали з води, бо згíркла вона. 12 І засурмíв ангол четвертий, — і вдáreno третину сонця, і третину місяця, і третину зíр, щоб затъмілася їхня третина, щоб третина дня не світила, так само ж і нíч. 13 І бачив, і чув я однóго орла, що летів серед неба і клíкав гучним голосом: „Горе, горе, горе тим, хто живе на землі, від голосів сурмовíх позосталих трьох анголів, що мають сурмíти!“

9 І засурмив п'ятий ангол, — і я бачив зóрю, що спала із неба додолу. І їй дáний був ключ від криниці безóдної. (*Abyssos g12*) 21 вона відімкнула криницю безóдню, — і дим повалив із криниці, мов дим із великої пéчи. І затъмілося сонце й повітря від криничного диму. (*Abyssos g12*) 3 А з диму на землю вийшла саранá, і дáно їй міць, як мають міць скорпíоні земні. 4 І наказано їй, щоб вона не шкодила земній траві, ані жáдному зíллю, ані жáдному дереву, але тільки тим людям, які на чóлах не мають печатки Божої. 5 І було дáно їй, щоб їх не вбивати, але мучити п'ять місяців; а мúка від неї, як мúка від скорпíона, коли вкусить людíну. 6 І в тí дñі люди смерти шукатимуть, — та не знáйдут її! Померти вони захотять, — та втече від них смерть! 7 А вигляд саранí був подíбний до кónей, на вíйну приготованих; а на головах у неї — немов би вíнкí, подíбні на золото, а обличчя її — немов лóдські обличчя. 8 І мала волосся — як волосся жíноче, а її зуби буlí — немов лéв'ячи. 9 І мала вона пáнцери, немов панцери заліzní; а шум її крил — немов шум колесníць, коли кónей багато бíжить на вíйnу. 10 І мала хвости, подíбні до скорпíонових, та жáла, а в неї в хвостах її вláда — п'ять місяців шкодити людям. 11 І мала вона над собою царя, ангола безоднí; йому по-єврейському іm'я Аваддóн, а по-грецькому ззвався він Аполлóн! (*Abyssos g12*) 12 Одне горе минуло! Ось за ним ще два горя надходять! 13 І засурмíв шостий Ангол, — і я почув один голос із чотирьох рóгів золотого жéртвника, який перед Богом,

14 що казав шостому Анголові, який мав сурмú: „Розv'яжи чотирьох Анголів, що пов'язані при великій рíцці Ефратí“. 15 І були порозv'язувані чотири Анголí, приготóвані на годину, і на день, і на місяць, і на рíк, щоб убили третину людей. 16 А число кíнного вíйська — двадцять тисяч раз по десять тисяч; і я чув їхнє число. 17 І так бачив я кónей в видínní, а на них верхівцíв, що пáнцери мали огнянí, і гíяцíнтові, і сíрчанí. А гóлови в кónей — немов голови лéв'ячи, а з їхнього рота виходив огонь, і дим, і сíрка. 18 І побита булá третина людей від цих трьох порáзок, — від огнí, і від диму, і від сíрки, що вихóдили з їхніх ротíв. 19 Сила бо кónей була в їхніх ротí та в їхніх хвostáx. А хвostí їхні подíbni до вужíв, що мають гóлови, і ними вони шкоду чинять. 20 А решта людей, що не вбита булá цими порáзками, не покáялася за дíла своїх рук, щоб не кланятись дéмонам, ані ѯдолам золотим, і сíрбним, і мідянім, і кам'янім, і дерев'янім, що не можуть вони ані бачити, ані чuti, ані ходити. 21 Вони не покаялися в своїх убивствах, ані в чарах своїх, нí в розпусті своїй, нí в крадíжках своїх.

10 І бачив я іншого потúжного Ангола, що сходив із неба. Був одýгнений в хмару, і над його головою весéлка була, а обличчя його — немов сонце, а ноги його — як стовпí огнянí, 2 і мав у руці своїй книжку розгóрнену. І він поставив свою праву ногу на море, а лíву — на землю, 3 і закричав гучним голосом, як лев той ричить. І як він закричав, то заговорили сім grómiv голосами своїми. 4 А як заговорили сім grómiv голосами своїми, я хотів був писати. Та я почув голос із неба, що до мене казав: „Запечатай отe, що сім grómiv казали, і того не пиши!“ 5 А Ангол, що я бачив його, як стояв він на морі й землі, зняв до неба правíцю свою 6 та й поклявся Живучим по вíчні вíki, Який створив небо та те, що на ньому, і землю та те, що на нíj, і море й що в нím, — що вже чásу не бúде, (*aíon g165*) 7 а дня голосу сьомого Ангола, коли він засурмíть, довершítся Божа таємниця, як Він благовіstív був Своїм рабам пророкам. 8 І голос, що я чув його з неба, став знов говорити зо мною й казати: „Пíди, та вíзьми розгóрнену книжку з руки Ангола, що стоїть на морі й землі!“ 9 І пíшов я до Ангола та й промовив йому, щоб дав мені книжку. А він мені каже:

„Візьми, і з'їж її! І гіркість учинить вона для твого живота, та в устах твоїх буде солодка, як мед“. **10** І я взяв з руки Ангола книжку та й з'їв її. І булá вона в устах моїх, немов мед той, солодка. Та коли її з'їв, вона гіркість зробила в моїм животі... **11** І сказали мені: „Ти мусиш знòву пророкувати про нарòди, і поган, і язïкï, і про багато царïв“.

11 І дàно тростíну менi, подiбну до пàлицi, i сказано: „Устань, i змíряй храма Божого й жéртвника, i тих, xто вклоняється в ньому. **2** A двíр, що за храмом, лиши та не мíряй його, бо він дàний поганам, — i сорок два місяцi бùдуть топтати вони святе місто. **3** I звелó Я двом свíдкам Своїм, i бùдуть вони пророкувати тисячу двiстi й шíстдесят день, зодáгненi в волосянýцю. **4** Вонi — двi оливки i два свíтильникi, що стоять перед Богом землi. **5** I коли б xто схотiв учинити їм кривду, то вийде огонь з їхнiх уст, — i поїсть ворогiв їхnіх. A коли xто заxоче вчинити їм кривdu, — той отак мусить бути забитий. **6** Вонi мають вláду небо замкнутi, щоб за днiв їхнього прoroцтва не йшов дощ. I мають вláду вони над водою, — у кров обертали її, i вдарити землю всíлякою карою, скíльки разiв вони схочут. **7** A коли вони скíнчати свíдоцтво свое, то звíрина, що з безоднi виходить, iз ними вíйну поведé, — i вона їх переможе та їх повбивае. (*Abyssos g12*) **8** I їхni трупи полiшить на майданi великого мiста, що зветься духовно Содóм i Єгипет, де й Господь наш був розп'ятий. **9** I багато з нарòдiв, i з племен, i з язïкív, i з поган бùдуть дивитися пíвчверта днi на їхni труpi, не дозволяють покласти в гробi їхnix труpív. **10** A мéшканцi землi будуть тíшитися та радiti над ними, i дарунki пошлють один одному, bo мучили цi два пророки мéшканцiв землi. **11** A по пíвчверта днix дух життя ввiшов у них vід Бога, — i вони повставали на ноги свої. I напав жах великий на тих, xто дивився на них! **12** I почули вони гучний голос iз неба, що їm говорив: „Зiйдiть сюди!“ I на небо зiйшли вони в хмарi, i вороги їхni дивились на них. **13** I тiєї години зчинився страшний землетrус, i десята частина мiста того завалилась... I в цiм трусi загинуло сiм тисяч людських iмén, а решта обгórnena жахом булá, — i вони вiддалi славу Богу Небесному! **14** Друге горе минуло! Otto незабаром настане за ним трете

горе!“ **15** I засурмив сьомий ангол, — i на небi зчинились гучнi голосi, що казали: „Перeйшло панування над свiтом до Господа нашого та до Христа Його, — i Вiн зацарює на вiчнi вiкi!“ (*aion g165*) **16** I двадцять чотири стáрцi, що на престолах своїх перед Богом сидять, попáдали на обличчя свої, та й уклонилися Боговi, **17** кажучи: „Дяку складаємо Тобi, Господи, Боже Вседержителю, що Ти є й що Ty був, що прийняв Свою силу велику та й зацарювá! **18** A погани розлóтилися, та gnív Tвíj прийшов, i час настав мертвих судити, i дати заплату рабам Tвóim, пророкам i святим, i тим, xто Ймéння Tвого боїться малим i великим, i знищiti тих, xто нищить землю“. **19** I розкрився храм Божий на небi, — i ковчéг заповіту Його в Його храмi з'явився. I зчинилися блíскавки, i гúrkit, i grómi, i землетrус, i великий град.

12 I з'явилася на небi велика ознака: Жíнка, зодáгнена в сонце, a píd ногами її місяць, a на її головi вíнок iз дванадцятí zíp. **2** I вона мала в утробi, i кричала від болю, та мóuki терпíla від бóроду. **3** I з'явилася інша ознака на небi, — ось змíй червоноогнianýj, великий, що мав сíм голív та десять rógi, a на його головах сím вíncív. **4** Його хвíst змív третину zíp iз небa та й кинув додолу. I змíй стояв перед жíнкою, що мала вродити, щob з'їсти дитинu її, коли вródit. **5** I дитинu вродíla вона чоловícoї стáтí, що всí нарòди має пásti залízним жезлом. I дитина її була взята до Бога, i до престолу Його. **6** A жíнka втекла на пустиню, de вона мала місце, vіd Бога для неї вготóванe, щоб там годувáli її tisячу двiстi шíстдесят день. **7** I стала на небi вíйна: Михаїl та його анголí вчинили зо змíем вíйný. I змíй воюав та його анголi, **8** та не втрималися, i вже не знайшloся їm місця на небi. **9** I скíнений був змíй великий, вуж стародавníй, що зветься диявол i сataná, щo звóдить свiт, i скінений був віn додолу, a з ним i його анголí були скіненi. **10** I я почув гучний голос на небi, який говорив: „Tепер настало спасіння, i сила, i царство нашого Бога, i вláda Христа Його, bo скінений той, xто братiв наших скáржив, xто перед нашим Богом осkáржував їh день i ních! **11** I вони його перемогли кров'ю Агнца та словом свого засвідчення, i не полюбili життя свого навíть до смерti! **12** Через

це звеселіся ти, небо, та ті, хто на нім пробуває! Горе землі та морю, до вас бо диявол зійшов, маючи лютість велику, знаючи, що короткий час має!“ **13** А коли змій побачив, що додолу він скінений, то став переслідувати жінку, що вродила хлоп'я. **14** І жінці діані були два крила великого орла, щоб від змія летіла в пустиню до місця свого, де будуть її годувати час, і часі, і півчасу. **15** І пустив змій за жінкою з уст своїх воду, як річку, щоб річка схопила її. **16** Та жінці земля помогла, — і розкрила земля свої уста, та випила річку, яку змій пустив із своїх уст. **17** І змій розлютувався на жінку, і пішов воювати з останком насіння її, що вони бережуть Божі заповіді та мають свідоцтво Ісусове.

13 І я став на морському піскі. І я бачив звіріну, що виходила з моря, яка мала десять рогів та сім голів, а на рогах її було десять вінців, а на її головах богозневажні імена. **2** А звіріна, що я її бачив, подібна до ріся булá, а ноги її — як ведмежі, а паща її — немов лéв'яча паща. І змій дав їй свою силу, і престола свого, і владу велику. **3** А одна з її голів була ніби забита на смерть, але рана смертельна її вздорóвилася. І вся земля дивувалась, слідуючи за звіріною! **4** І вклонилися змієві, що дав владу звіріні. І вклонились звірині, говорячи: „Хто до звіріни подібний, і хто воювати з нею може?“ **5** І діяно уста, що говорили зухвале та богозневажне. І їй діяно владу діяти сорок два місяці. **6** І відкрила вона свої уста на зневагу проти Бога, щоб богозневажати Ім'я Його й оселю Його, та тих, хто на небі живе. **7** І діяно провадити війну зо святими, та їх перемогти. І їй діана влада над кожним племенем, і нарódом, і язíком, і людом. **8** І їй вклóнятися всі, хто живе на землі, що іхні імена не написані в книгах життя Агнця, закóленого від закладин світу. **9** Коли має хто вухо, нехай слухає: **10** Коли хто до полону ведé, — сам пíде в полон. Коли хто мечем убиває, — такий мусить сам бути вбитий мечéм! Отут терпеливість та віра святих! **11** І бачив я іншу звіріну, що виходила з землі. І вона мала два роги, подібні ягнічим, та говорила, як змій. **12** І вона виконувала всю владу першої звіріни перед нею, і робила, щоб земля та ті, хто живе на ній, вклонилися першій звіріні, що в неї вздорóвлена була її рана

смертéльна. **13** І чинить вона великі ознаки, так що й огонь зводить з неба додолу перед людьмí. **14** І зводить вона мéшканців землі через ознаки, що їх діяно їй чинити перед звіріною, намовляючи мéшканців землі зробити образа звіріни, що має рану від меча, та живе. **15** І діяно їй вклáсти духа образові звіріни, щоб заговорив образ звірини, і зробити, щоб усі, хто не поклониться образові звіріни, побиті були. **16** І зробить вона, щоб усім — малим і великим, багатим і вбогим, вільним і рабам — було діяно знамéно на їхню правýцю або на їхні чóла, **17** щоб ніхто не міг ані купити, ані продати, якщо він не має знамéна ймення звіріни, або числа ймення його. **18** Тут мудрість! Хто має розум, нехай порахує число звірини, бо воно число лібдське. А число її — шістсот шістдесят шість.

14 І я глянув, — і ось Агнець стоїть на Сіонській горі, а з Ним сто сорок чотири тисячі, що мають Ім'я Його й Ім'я Отця Його, написане на своїх чóлах. **2** І почув я голос із неба, немов шум великої води, і немов гук міцного грому. І почув я голос гуслярів, що грали на гúслах своїх, **3** і співали, як пісню нову перед престолом і перед чотирьома тваринами й стáрцями. І ніхто не міг навчитися пісні, окрім цих ста сорока чотирьох тисяч, вікуплених від землі. **4** Це ті, хто не осквернівся з жінками, бо чисті вони. Вони йдуть за Агнцем, куди Він іде. Вони вікуплені від людей, первістки Богові й Агнцеві, **5** не знайшлося бо пídstупу в іхніх устáх, бо вони непорочні! **6** І побачив я іншого ангела, що летів серед неба, і мав благовістити вічну Євáнгелю мéшканцям землі, і кожному людові, і племені, і язíку, і нарódovi. (aíōnios g166) **7** І він говорив гучним голосом: „Побійтесь Бога та славу віddайте Йому, бо настало година суду Його, і вклоніться Тому, Хто створів небо, і землю, і море, і водні джерéла!“ **8** А інший, другий ангел летів слíдом і казав: „Упав, упав Вавилóн, місто великий, бо лютим вином розпусти своєї він напоїв усі нарóди!“ **9** А інший, третій ангел летів услíд за ним, гучним голосом кажучи: „Коли хто вклоняється звіріні та образу її, і приймає знамéно на чолі своїм чи на руці своїй, **10** то той питиме з вина Божого гніву, вина незмішаного в чаші гніву Його, і буде

мучений в огні й сірці перед анголами святыми та перед Агнцем. 11 А дим їхніх мук підійматиметься вічні вікі. І не мають спокію день і ніч усі ті, хто вклоняється звіріні та образу її, і приймає знамено ім'я його“. (aiōn g165) 12 Тут терпеливість святих, що додережують заповіді Божі та Ісусову віру! 13 І почув я голос із неба, що до мене казав: „Напиши: Блаженні ті мертві, хто з цього часу вмирає в Господі! Так, каже Дух, — вони від праць своїх заспокояться, бо їхні діла йдуть за ними слідом“. 14 І я глянув, — і ото біла хмара, а на хмарі сидить подібний до Людського Сина. Він мав на Своїй голові золотого вінця, а в руці Його гострий серп. 15 І інший ангол вийшов із храму, і гучним голосом кликнув до Того, Хто на хмарі сидів: „Пошли серпа свого й жни, бо настала година пожати, дозріло бо жніво землі!“ 16 І Той, Хто на хмарі сидів, скинув додолу серпа свого, — і земля була вижата. 17 І інший Ангол вийшов із храму, що на небі, — і він мав гострого серпа. 18 І інший ангол, що мав владу над огнем, вийшов від жертвника. І він гучним голосом кликнув до того, що мав гострого серпа, говорячи: „Пошли свого гострого серпа, і позбирай грона земної виноградини, бо грона її вже доспіли“. 19 І ангол кинув додолу серпа свого, і зібрав виноград на землі, і вкинув в велике чавіло Божого гніву. 20 І потобчене було чавіло за містом, і потекла кров із чавіла аж до кінських вуздечок, на тисячу шістсот стадій.

15 І бачив я інше знамено на небі, велике та дивне, — сім анголів, що сім кар вони мали, бо ними кінчався гнів Божий. 2 І я бачив щось, ніби як море склянє, з огнем перемішане. А ті, що перемогли звіріну та образа його, і знамено його, і число його імення, — стояли на морі склянім, та мали гусла Божі. 3 І співали вони пісню Мойсея, раба Божого, і пісню Агнця, говорячи: „Великі та дивні діла Твої, о Господи, Боже Вседержителю! Справедливі й правдиві дороги Твої, о Царю святих! 4 Хтó Тебе, Господи, не побоїться, та Ім'я твого не прославить? Бо один Ти святий, бо народи всі прйдуть та вклоняться перед Тобою, бо з'явилася суди Твої!“ 5 А по цьому я глянув, — і ось відчинився храм скінній свідчення в небі, 6 і сім анголів вийшли з храму, і сім кар вони мали.

Вони були вдягнені в шати льняні, чисті й ясні, і підперезані довкола грудей золотими поясами. 7 І одна з чотирьох тих тварин далá сіном анголам сім чаш золотих, наповнених гніву Бога, що живе повік віку. (aiōn g165) 8 І храм переповнився димом від Божої слави, і від сили Його. Та до храму ніхто не спромігся ввійти, аж поки не скінчилася ті сім кар сімох анголів.

16 І почув гучний голос із храму, що казав до семи анголів: „Ідіть, і вилійте на землю сім чаш гніву Божого!“ 2 І пішов перший ангол, і вилив на землю чашу свою. І шкідливі та люті болячки обслі люди, хто мав знамено звіріній вклоняясь її образу. 3 А другий ангол вилив свою чашу до моря. І сталася кров, немов у мерці, — і кожна істота жива вмерла в морі. 4 Третій же ангол вилив чашу свою на річкі та на водні джерела, — і сталася кров. 5 І почув я ангола вод, який говорив: „Ти праведний, що Ти є й що Ти був, і святий, що Ти це присудив! 6 Бо вони пролили кров святих та пророків, — і Ти дав їм напитися крові. Вони варті того!“ 7 І я чув, як жертвник говорив: „Так, Господи, Боже Вседержителю! Правдиві й справедливі суди Твої!“ 8 А ангол четвертий вилив свою чашу на сонце. І дано йому палити людей огнем. 9 І спека велика палила людей, і зневажали вони Ім'я Бога, що має владу над карами тими, — і вони не покаялися, щоб славу віддати Йому. 10 А п'ятий ангол вилив чашу свою на престола звіріни. І затямілося царство її, і люди від болю кусали свої язики, 11 і Бога Небесного вони зневажали від болю свого й від своїх болячок, — та в учинках своїх не покаялися! 12 Шостий же ангол вилив чашу свою на річку велику Ефрát, — і вода її висохла, щоб приготувити дорогу царям, які від схід сонця. 13 І я бачив, що виходили з уст змія, і з уст звіріни, і з уст неправдивого пророка три духи нечисті, як жаби, — 14 це духи дімонаські, що чинять ознáки. Вони виходять до царів усього світу, щоб зібрати їх на війну того великого дня Вседержителя Бога. 15 Ось іду, немов злодій! Блаженній, хто чуйний, і одежу свою береже, щоб нагім не ходити, і щоб не бачили гáньби його! 16 І зібрав їх на місце, яке по-єврейському зветься Армагеддóн. 17 Сьомий же ангол вилив чашу свою на повітря. І голос гучний

залунав від небесного храму з престолу, говорячи: „Сталося!“ 18 І сталися близькавки й гуркіт та грому, і сталося велике трясіння землі, якого не було, відкоти людина живе на землі. Великий такий землетрус, такий міцний! 19 І місто велике розпaloся на три частини, і попадали лідські містя. І великий Вавилон був згаданий перед Богом, щоб дати йому чашу вина Його лютого гніву. 20 І зник кожен острів, і не знайдено гір! 21 І великий град, як важкі тягарі, падав із неба на людей. І люди зневажали Бога за покарання градом, — бо кара Його була дуже велика!

17 І прийшов один із семи анголів, що мають сім чащ, і говорив зо мною, кáжучи: „Підійди, — я покажу тебе засудження великої розпусниці, що сидить над багатьма водами. 23 нею розпусти чинили земні цари, і вином розпусти її впивались мешканці землі“. 3 І в дусі повів він мене на пустиню. І побачив я жінку, що сиділа на червоній звіріні, переповненій іменами богозневáжними, яка мала сім голів і десять рогів. 4 А жінка була одягнена в порфіру й кармазíн, і приздоблена золотом і дорогоцінним камінням та пéрлами. У руці своїй мала вона золоту чашу, повну гидоти та нéчести розпусти її. 5 А на чолі її було написане ім'я, таємниця: „Великий Вавилон, — мати розпусти й гидоти землі“. 6 І бачив я жінку, п'яну від крові святих і від крові мучеників Ісусових, і, бачивши її, дивувáвся я дивом великим. 7 А ангол промовив до мене: „Чого ти дивуєшся? Я скажу тебе таємницю жінки й звірини, яка носить її, яка має сім голів і десять рогів. 8 Звіріна, яку бачив я, була — і нема, і має вийти з безодні — і пíде вона на погибель. А мешканці землі, що їхні імена не записані в книгу життя від закладин світу, дивуватися будуть, як побачать, що звіріна була — і нема, і з'явиться. (Abyssos g12) 9 Тут розум, що має він мудрість. Сім голів — це сім гір, що на них сидить жінка. І сім царів, — 10 п'ять їх упало, один є, другий іще не прийшов, а як прийде, то мусить він трохи пробути. 11 І звіріна, що була — і нема, і вона — сама восьма й з сімох, і йде на погибель. 12 А десять тих рогів, що бачив ти їх, — то десять царів, що ще не прийняли царства, але приймуть владу царську із звіріною на одну годину. 13 Вони мають одну думку, а

силу та владу свою віддадуть звіріні. 14 Вони воюватимуть проти Агнця та Агнець переможе їх, бо Він — „Господь над панами та Цар над царями“. А ті, хто з Ним, покликані, і вибрані, і вірні“. 15 І говорить до мене: „Вóди, що бачив ти їх, де сидить та розпúсниця, то нарóди та люди, і племéна та язíки. 16 А десять рогів, що ти бачив їх, та звіріна, — вони зненáвидять розпусницю, спустóшать її й обнажáть, і з'їдять її тіло, і огнем її спалять. 17 Бо Бог дав їм до серця, щоб волю чинили Його, маючи одну думку, і щоб царство своє віддали звіріні, аж поки не вíповняться слова Божі. 18 А жінка, яку ти бачив, то місто велике, що панує над царями земними“.

18 Після цього побачив я іншого ангола, що схóдив із неба, і що владу велику він мав. І земля освітилась від слави його. 2 І він гучним голосом кликнув, говорячи: „Упав, упав великий Вавилон! Став він оселею дéмонів, і схóвищем усякому дúхові нечистому, і схóвищем усіх птáхів нечистих та ненáвидних, 3 бо лютим вином розпусти своєї він напоїв всі нарóди! І земні цари з ним розпусти чинили, а земні купці збагатили від сили розкóші його!“ 4 І почув я інший голос із неба, який говорив: „Вийдіть із нього, люди мої, щоб не сталися ви спíльникáми грíхів його, і щоб не потрапили в карáння його. 5 Грíхи бо його досяглі аж до неба, і Бог згадав про неправди його. 6 Відплатіть ви йому, як і він вам платив, і вдвоє подвойте йому за вчинки його! Удвое налийте до чаши, що нею він вам наливав! 7 Скільки він слáвив себе та розкошувáв, стíльки мýки та смутку завдайте йому! Бо в серці своєму говорить: „Сиджú, як цариця, і я не вдова, і бачити смутку не буду!“ 8 Через це одного дня прийдуть кари його, смерть, і плач, і голод, і спáлений буде огнем, бо міцний Господь, Бог, що судить його!“ 9 І будуть плакати та голосити за ним царі земні, що з ним розпусти чинили та розкошувáли, коли побачать дим пожежі його. 10 Вони через страх його мук стоятимуть здáлека та говоритимуть: „Горе, горе, о місто велике, Вавилоне, місто могутнє, бо суд твій прийшов однієї години!“ 11 І земні купці будуть плакати та голосити за ним, бо ніхто не купує вже їхнього вантажу, — 12 вантажу золота, і срібла, і каміння дорогоцінного, і пéрел, і віссону, і порфíри, і шовку, і кармазíну, і всякого дерева

запашного, і всякого посуду з слонової кости, і всякого посуду з дорогоцінного дерева, і мідяного, і залізного, і мармуробового, 13 і кориці, і шафрану, і пахощів, і мирри, і ливану, і вина, і оліви, і тонкої муки, і пшениці, і товару, і овець, і коней, і возів, і рабів, і душ людських. 14 І плодій пожадливості душі твоєї відійшли від тебе, і все сите та світле пропало для тебе, — і вже їх ти не знайдеш! 15 Купці цими речами, що вони збагатилися з нього, від страху муک його стануть здалека, і будуть плакати та голосити, 16 і казати: „Горе, горе, місто велике, зодянене в віссон і порфіру та в кармазін, і прикрашене золотом і дорогоцінним камінням та перлами, 17 бо за одну годину згинуло таке велике багатство“. I кожен стерпник, і кожен, хто пливає на кораблях, і моряки, і всі, хто працює на морі, — стали здалека, 18 і, бачивши дим від пожежі його, кричали й казали: „Котре до великого міста подібне?“ 19 I вони посыпали порохом голови свої, і закричали, плачучи та голосячи, і кіжучи: „Горе, горе, місто велике, що в ньому з його дорогоцінностей збагатилися всі, хто має кораблі на морі, бо за одну годину воно спорожніло! 20 Радій з цього, небо, і святі апостоли та пророки, бо Бог виконав суд ваш над ним!“ 21 I один сильний ангол узяв великого каменя, як жорно, і кинув до моря, говорячи: „З таким розгоном буде кинений Вавилон, місто велике, — і вже він не знайдеться! 22 I голос гуслярів, і співаків, і сопільників, і сурмачів уже не буде чутий в тобі! I вже не знайдеться в тобі жодного мистецького мистецтва, і шум жорен уже не буде чутий в тобі! 23 I світло свічника вже не буде світити в тобі, і голос молодого й молодої вже не буде чутий в тобі. Бо купці твої були земні вельможі, бо твоїм ворожбітством були зведені всі нарди! 24 Бо в нім знайдена кров пророків, і святих, і побитих усіх на землі“.

19 По цьому почув я наче гучний голос великого нáтовпу в небі, який говорив: „Алілуй! Спасіння, і слава, і сила Господéві нашему, 2 правдиві бо та справедливі судí Його, бо Він засудив ту велику розпусницю, що землю зіспула свою розпустою, і помстив за кров Своїх рабів з її рук!“ 3 I вдруге сказали вони: „Алілуй! I з неї дим виступає на вічні віки!“ (aiōn g165) 4 I попадали

двадцять чотири старці й чотири тварінні, і поклонилися Богові, що сидить на престолі, говорячи: „Амінь, алілуй!“ 5 А від престолу вийшов голос, що кликав: „Хваліть Бога нашого, усі раби Його, і всі, хто боїться Його, і малі, і велики!“ 6 I почув я нíби голос великого нáтовпу, і наче шум великої води, і мов голос громів гучних, що вигукували: „Алілуй, бо запанував Господь, наш Бог Вседержитель! 7 Радіймо та тішмося, і даймо славу Йому, бо весілля Агнця настало, і жона Його себе приготувала!“ 8 I їй дáно було зодягнутися в чистий та світлий вісón, бо вісón — то праведність святих. 9 I сказав він мені: „Напиши: Блаженні покликані на весільну вечерю Агнця!“ I сказав він мені: „Це правдиві Божі слова!“ 10 I я впав до його нíг, щоб вклонитись йому. А він каже мені: „Тож нí! Я співслуга твій та братів твоїх, хто має засвідчення Ісусове, — Богові вклонися!“ 11 I побачив я небо відкрите. I ось білий кінь, а Той, Хто на ньому сидів, звесься Вірний і Правдивий, і Він праведно судить і воює. 12 Очі Його — немов пôлум'я огнянé, а на голові Його — багато вінців. Він ім'я мав написане, якого не знає ніхто, тільки Він Сам. 13 I зодягнений був Він у шату, покрашенню кров'ю. А Йому на ім'я: Слово Боже. 14 A війська небесні, зодягнені в білий та чистий вісón, їхали вслід за Ним на білих конях. 15 A з Його уст виходив гострий меч, щоб ним бити народи. I Він пастиме їх залізним жезлом, і Він буде топтати чавйло вина лютого гніву Бога Вседержителя! 16 I Він має на шаті й на стéгнах Своїх написане імення: „Цар над царями, і Господь над панами“. 17 I бачив я одного ангола, що на сонці стояв. I він гучним голосом кликнув, кіжучи до всіх птахів, що серед неба літали: „Ходіть, — і зберіться на велику Божу вечерю, 18 щоб ви їли тіла царів, і тіла тýсячників, і тіла сильних, і тіла коней і тих, хто сидить на них, і тіла всіх вільних і рабів, і маліх, і великих“. 19 I я побачив звіріну, і земних царів, і війська їхні, зібрани, щоб учинити війну з Тим, Хто сидить на коні, та з військом Його. 20 I схóплена була звіріна, а з нею неправдивий пророк, що ознаки чинив перед нею, що ними звів тих, хто знамено звіріни прийняв і поклонився був образові її. Обоє вони були вкинені живими до огняного озера, що сіркою горіло. (Limnë Pyr g3041)

g4442) 21 А решта побита була мечем Того, Хто сидів на коні, що виходив із уст Його. І все птаство наїлося їхніми трупами.

20 І бачив я ангола, що схόдив із неба, що мав ключа від безодні, і кайдані великі в руці своїй. (Abyssos g12) 2 І схопів вій змія, вужа стародавнього, що диявол він і сатанá, і зв'язав його на тисячу рóків, — 3 та й кинув його до безодні, і замкнув його, і печатку над ним поклав, щоб нарόди не звóдив уже, аж поки не скінчиться тисяча рóків. А по цьому він розв'язаний буде на короткий час. (Abyssos g12) 4 І бачив я престоли та тих, хто сидів на них, — і суд їм був даний, — і душі стятих за свідчення про Ісуса Й за Слово Боже, які не вклонились звіріні, ані образові її, і не прийняли знамéна на чóла свої та на руку свою. І вони ожилí, і царювали з Христом тисячу рóків. 5 А інші померлі не ожилí, аж поки не скінчиться тисяча рóків. Це перше воскресіння. 6 Блаженний і святий, хто має частку в першому воскресінні! Над ними друга смерть не матиме влáди, але вони будуть священиками Бога й Христа, і царюватимуть з Ним тисячу рóків. 7 Коли ж скінчиться тисяча рóків, сатанá буде випущений із в'язниці своєї. 8 І вийде він звóдити нарóди, що вони на чотирьох краях землі, Гóга й Магóга, щоб зібрати їх до бóю, а число їхнє — як мóрський пісок. 9 І вийшли вони на ширину землі, і оточили табір святих та улюблене місто. І зійшов огонь з неба, — і пожер їх. 10 А диявол, що звóдив їх, був укинений в озеро огнянé та сірчáне, де звіріна й пророк неправдивий. І мучені будуть вони день і ніч на вічні вікі. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 І я бачив престола великого білого, і Того, Хто на ньому сидів, що від лиця Його втекла земля й небо, і місця для них не знайшлóся. 12 І бачив я мертвих малих і великих, що стояли перед Богом. І розгорнúлися книги, і розгорнулась інша книга, — то книга життя. І суджено мертвих, як написано в книгах, за вчинками їхніми. 13 І далó море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них, — і суджено їх згідно з їхніми вчинками. (Hadēs g86) 14 Смерть же та ад були вкинені в озеро огнянé. Це друга смерть, — озеро огнянé. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 А хто не знайшовся написаний

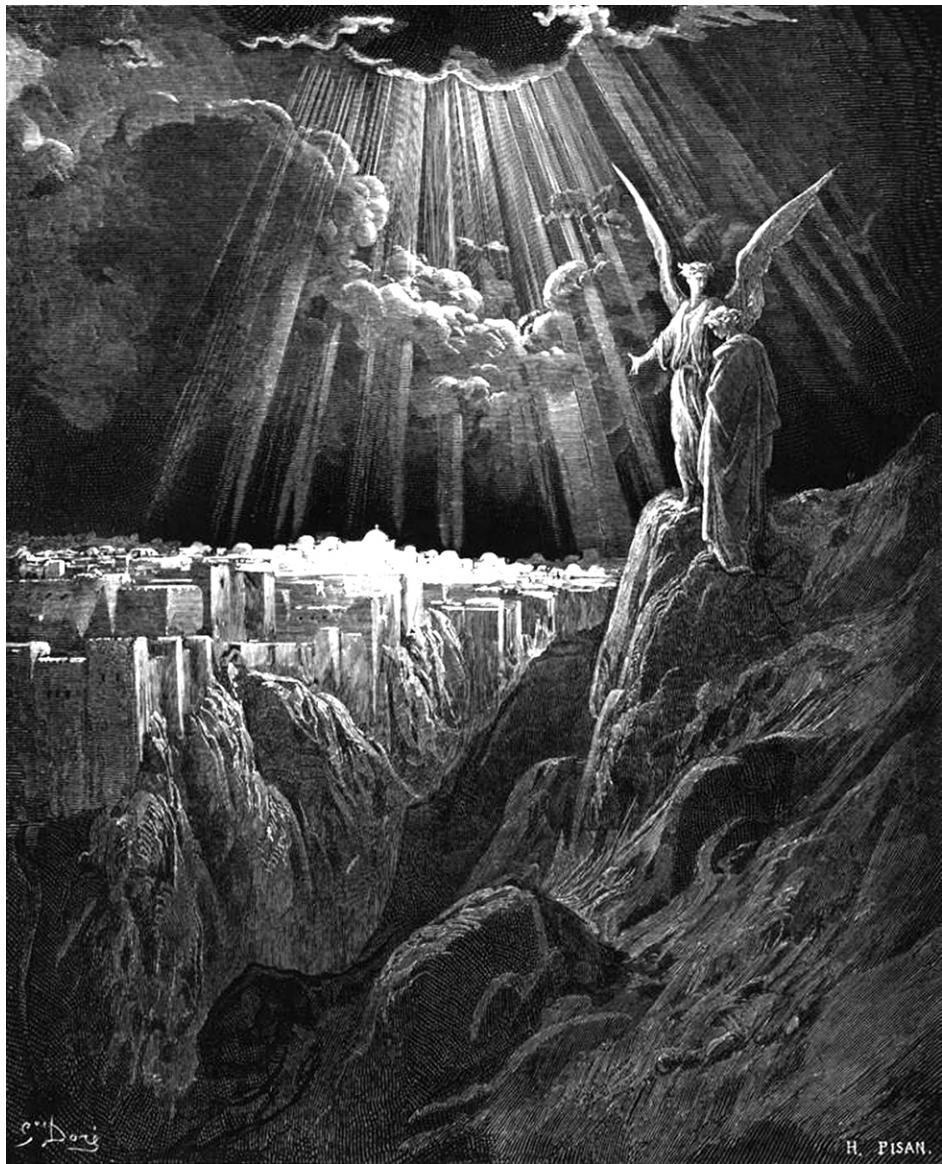
в книзі життя, той укинений буде в озеро огнянé. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 І бачив я небо новé й нову землю, перше бо небо та перша земля проминули, і моря вже не булó. 2 І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалíм, що схόдив із неба від Бога, що був приготóваний, як невіста, прикрáшена для чоловíка свого. 3 І почув я гучний голос із престолу, який клікав: „Оцé оселя Бога з людьмí, і Він житиме з ними! Вони бúдуть нарóдом Його, і Сам Бог буде з ними“, 4 „і Бог кожну слізу з очей їхніх зітré“, і не буде вже смерти. Ані смутку, ані крику, ані болю вже не бúде, бо перше минулося!“ 5 І сказав Той, Хто сидить на престолі: „Ось новé все творіó!“ І говорить: „Напиши, що словá ці правдиві та вірні!“ 6 І сказав Він мені: „Сталося! Я Альфа й Омéга, Почáток і Кінець. Хто прагне, тому дармо Я дам від джерéла живої води. 7 Переможець наслідить усе, і Я бúду Богом для нього, а він Мені буде за сина! 8 А лякливим, і невíрним, і мерзким, і душогубам, і розпусникам, і чарівникам, і ідолянам, і всім неправдомовцям, — їхня частина в озері, що горить огнем та сіркою“, а це — друга смерть! (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 І прийшов до мене один із семи анголíв, що мають сім чаš, напóvnених сінома останніми карами, та й промовив до мене, говорячи: „Ходи, покажу я тобі невісту, жону Агнця“. 10 І заніс мене духом на гору велику й високу, і місто велике мені показав, — святий Єрусалíм, що сходив із неба від Бога. 11 Славу Божу він має. А світлість його подібна до каменя дорогоцінного, як каменя ясписа, що блищить, як криштál. 12 Мур воно мало великий і високий, мало дванадцять брам, а на брамах дванадцять анголíв та ймення написані, а вони — імення дванадцятьох племéн синів Ізраїля. 13 Від схóду три брами, і від пíвночі три брами, і від пíвдня три брами, і від захóду три брами. 14 І міський мур мав дванадцять пíдвалин, а на них дванадцять імен дванадцяти апóстолів Агнця. 15 А той, хто зо мною говорив, мав міру, — золоту тростíну, щоб змíряти місто, і брами його і його мур. 16 А місто чотирикутне, а довжинá його така, як і ширинá. І він зміряв місто тростíною на дванадцять тисяч стадíй; довжинá, і ширинá, і вишинá його рівні. 17 І зміряв він мура його на

сто сорок чотири лікті міри людської, яка й міра ангола. **18** Його мур був збудований з яспису, а місто було — щире золото, подібне до чистого скла. **19** Підвалини муру міського прикарашені були всяким дорогоцінним камінням. Перша підвальна — яспис, друга — сапфір, третя — халкідіон, четверта — смарагд, **20** п'ята — сардонікс, шоста — сárдій, сьома — хризоліт, восьма — беріл, дев'ята — топáz, десята — хрисопрás, одинадцята — якýнт, дванадцята — аметист. **21** А дванадцять брам — то дванадцять перлін, і кожна брама зокрема була з однієї перліни. А вулиці міста — щире золото, прозорі, як скло. **22** А храму не бачив я в ньому, бо Господь, Бог Вседержитель — то йому храм і Агнець. **23** І місто не має потреби ні в сонці, ні в місяці, щоб у ньому світили, — слава бо Божа його освітила, а світильник для нього — Агнець. **24** І наріди ходитимуть у свіtlі його, а земні царі принесуть свою славу до нього. **25** А брами його зачинятись не будуть удень, бо там нічі не буде. **26** І принесуть до нього славу й честь нарідів. **27** І не ввійде до нього ніщо нечисте, ані той, хто чинить гидоту й неправду, але тільки ті, хто записаний у книзі життя Агнця“.

22 І показав він мені чисту рікú живої води, яснú, мов кришталь, що випливала з престолу Бога й Агнця. **2** Посеред його вулиці, і по цей бік і по той бік рікý — дерево життя, що родить дванадцять раз плоди, кожного місяця приносячи плід свій. А листя дерев — на вздорóлення нарідів. **3** І жодного проклýття більше не буде. І буде в ньому престол Бога та Агнця, а раби його будуть служити Йому, **4** і побачать лицé його, а Ймення його — на їхніх чолах. **5** А нічі вже більше не буде, і не буде потреби в свіtlі світильника, ані в свіtlі сонця, бо освітлює їх Господь, Бог, а вони царюватимуть вічні вікý. (*aiōn g165*) **6** І показав він до мене: „Це вірні й правдиві слова, — а Господь, Бог духів пророчих, послав Свого ангола, щоб він показав своїм рабам, що незабáром статися мусить. **7** Ото, незабáром прихóджу. Блаженний, хто зберігає пророчі слова цієї книги!“ **8** І я, Іван, чув і бачив оце. А коли я почув та побачив, я впав до ніг ангола, що мені це показував, щоб вклонитись йому. **9** І показав він до мене: „Таж нí! Бо я співслуга твій і братів твоїх пророків, і тих,

хто зберігає слова цієї книги. Богові вклонися!“ **10** І сказав він до мене: „Не запечатуй слів пророцтва цієї книги. Час бо близький! **11** Неправедний — хай чинить неправедність ще, і поганий — хай ще опоганюється. А праведний — хай ще чинить праведність, а святий — нехай ще освячується! **12** Ото, незабáром прихóджу, і зо Мною заплата Моя, щоб кожному віддати згідно з ділами його. **13** Я Альфа й Омéга, Перший і Останній, Почáток і Кінець. **14** Блаженні, хто випере шáти свої, щоб мати право на дерево життя, і ввійти бráмами в місто! **15** А поза ним будуть пси, і чарівники, і розпùсники, і душогуби, і ідолáни, і кожен, хто любить та чинить неправду. **16** Я, Ісус, послав Свого Ангола, щоб засвідчити вам це у Церквáх. Я корінь і рід Давíдів, зоря яснá і досвітня! **17** А Дух і невіста говорять: „Прийди!“ А хто чує, хай каже: „Прийди!“ І хто праѓне, хай прийде, і хто хоче, хай воду життя бере дáрмо!“ **18** Свідкую я кожному, хто чує слова пророцтва цієї книги: Коли хто до цього додасть що, та накладé на нього Бог карі, що написані в книзі оцій. **19** А коли хто що відíмє від слів книги пророцтва цього, то відíмє Бог частку його від дерева життя, і від міста святого, що написане в книзі оцій. **20** Той, Хто свідкúє, говорити оце: „Так, — незабáром прийдý!“ Амінь. Прийди, Господи Ісу! **21** Благодáть Господа нашого Ісуза Христа зо всімá вами! Амінь.

H. PISAN.

І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалим, що сходив із неба від Бога, що був приготуваний, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. І почув я гучний голос із престолу, який клікав: „Оце оселя Бога з людьми, і Він житиме з ними! Вони будуть народом Його, і Сам Бог буде з ними“,
Об'явлення 21:2-3

Керівництво для Читачів

Український at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, “*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*” Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, “*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*” So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, “*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*” 2 Timothy 2:15. “*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*” 2 Peter 1:4-8.

Глосарій

Український at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Глосарій +

AionianBible.org/Bibles/Ukrainian---Ukrainian-Ogienko/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Від Луки 8:31
До римлян 10:7
Об'явлення 9:1
Об'явлення 9:2
Об'явлення 9:11
Об'явлення 11:7
Об'явлення 17:8
Об'явлення 20:1
Об'явлення 20:3

Дії 3:21
Дії 15:18
До римлян 1:25
До римлян 9:5
До римлян 11:36
До римлян 12:2
До римлян 16:27
1 до коринтян 1:20
1 до коринтян 2:6
1 до коринтян 2:7
1 до коринтян 2:8
1 до коринтян 3:18
1 до коринтян 8:13
1 до коринтян 10:11
2 до коринтян 4:4
2 до коринтян 9:9
2 до коринтян 11:31
До галатів 1:4
До галатів 1:5
До ефесян 1:21
До ефесян 2:2
До ефесян 2:7
До ефесян 3:9
До ефесян 3:11
До ефесян 3:21
До ефесян 6:12
До філіпп'ян 4:20
До колоссян 1:26
1 Тимофію 1:17
1 Тимофію 6:17
2 Тимофію 4:10
2 Тимофію 4:18
До Тита 2:12
До євреїв 1:2
До євреїв 1:8
До євреїв 5:6
До євреїв 6:5
До євреїв 6:20
До євреїв 7:17
До євреїв 7:21
До євреїв 7:24
До євреїв 7:28
До євреїв 9:26
До євреїв 11:3
До євреїв 13:8
До євреїв 13:21
1 Петра 1:23

1 Петра 1:25
1 Петра 4:11
1 Петра 5:11
2 Петра 3:18
1 Івана 2:17
2 Івана 1:2
Юда 1:13
Юда 1:25
Об'явлення 1:6
Об'явлення 1:18
Об'явлення 4:9
Об'явлення 4:10
Об'явлення 5:13
Об'явлення 7:12
Об'явлення 10:6
Об'явлення 11:15
Об'явлення 14:11
Об'явлення 15:7
Об'явлення 19:3
Об'явлення 20:10
Об'явлення 22:5

aīdios

До римлян 1:20
Юда 1:6

aiōn

Від Матвія 12:32
Від Матвія 13:22
Від Матвія 13:39
Від Матвія 13:40
Від Матвія 13:49
Від Матвія 21:19
Від Матвія 24:3
Від Матвія 28:20
Від Марка 3:29
Від Марка 4:19
Від Марка 10:30
Від Марка 11:14
Від Луки 1:33
Від Луки 1:55
Від Луки 1:70
Від Луки 16:8
Від Луки 18:30
Від Луки 20:34
Від Луки 20:35
Від Іvana 4:14
Від Іvana 6:51
Від Іvana 6:58
Від Іvana 8:35
Від Іvana 8:51
Від Іvana 8:52
Від Іvana 9:32
Від Іvana 10:28
Від Іvana 11:26
Від Іvana 12:34
Від Іvana 13:8
Від Іvana 14:16

aiōnios

Від Матвія 18:8
Від Матвія 19:16
Від Матвія 19:29
Від Матвія 25:41
Від Матвія 25:46
Від Марка 3:29
Від Марка 10:17
Від Марка 10:30
Від Луки 10:25
Від Луки 16:9
Від Луки 18:18
Від Луки 18:30
Від Іvana 3:15
Від Іvana 3:16
Від Іvana 3:36
Від Іvana 4:14
Від Іvana 4:36
Від Іvana 5:24
Від Іvana 5:39
Від Іvana 6:27
Від Іvana 6:40
Від Іvana 6:47
Від Іvana 6:54
Від Іvana 6:68

Від Івана 10:28

Від Івана 12:25

Від Івана 12:50

Від Івана 17:2

Від Івана 17:3

Дії 13:46

Дії 13:48

До римлян 2:7

До римлян 5:21

До римлян 6:22

До римлян 6:23

До римлян 16:25

До римлян 16:26

2 до коринтян 4:17

2 до коринтян 4:18

2 до коринтян 5:1

До галатів 6:8

2 до колоніян 1:9

2 до колоніян 2:16

1 Тимофію 1:16

1 Тимофію 6:12

1 Тимофію 6:16

2 Тимофію 1:9

2 Тимофію 2:10

До Тита 1:2

До Тита 3:7

До Филимона 1:15

До єvreїв 5:9

До єvreїв 6:2

До єvreїв 9:12

До єvreїв 9:14

До єvreїв 9:15

До єvreїв 13:20

1 Петра 5:10

2 Петра 1:11

1 Івана 1:2

1 Івана 2:25

1 Івана 3:15

1 Івана 5:11

1 Івана 5:13

1 Івана 5:20

Юда 1:7

Юда 1:21

Об'явлення 14:6

eleēsē

До римлян 11:32

Geenna

Від Матвія 5:22

Від Матвія 5:29

Від Матвія 5:30

Від Матвія 10:28

Від Матвія 18:9

Від Матвія 23:15

Від Матвія 23:33

Від Марка 9:43

Від Марка 9:45

Від Марка 9:47

Від Луки 12:5

Якова 3:6

Hadēs

Від Матвія 11:23

Від Матвія 16:18

Від Луки 10:15

Від Луки 16:23

Дії 2:27

Дії 2:31

1 до коринтян 15:55

Об'явлення 1:18

Об'явлення 6:8

Об'явлення 20:13

Об'явлення 20:14

Limnē Pyr

Об'явлення 19:20

Об'явлення 20:10

Об'явлення 20:14

Об'явлення 20:15

Об'явлення 21:8

Sheol

Буття 37:35

Буття 42:38

Буття 44:29

Буття 44:31

Числа 16:30

Числа 16:33

Повторення Закону 32:22

1 Самуїлова 2:6

2 Самуїлова 22:6

1 царів 2:6

1 царів 2:9

Йов 7:9

Йов 11:8

Йов 14:13

Йов 17:13

Йов 17:16

Йов 21:13

Йов 24:19

Йов 26:6

Псалми 6:5

Псалми 9:17

Псалми 16:10

Псалми 18:5

Псалми 30:3

Псалми 31:17

Псалми 49:14

Псалми 49:15

Псалми 55:15

Псалми 86:13

Псалми 88:3

Псалми 89:48

Псалми 116:3

Псалми 139:8

Псалми 141:7

Приповісті 1:12

Приповісті 5:5

Приповісті 7:27

Приповісті 9:18

Приповісті 15:11

Приповісті 15:24

Приповісті 23:14

Приповісті 27:20

Приповісті 30:16

Екклезіаст 9:10

Пісня над піснями 8:6

Ісая 5:14

Ісая 7:11

Ісая 14:9

Ісая 14:11

Ісая 14:15

Ісая 28:15

Ісая 28:18

Ісая 38:10

Ісая 38:18

Ісая 57:9

Єзекійль 31:15

Єзекійль 31:16

Єзекійль 31:17

Єзекійль 32:21

Єзекійль 32:27

Осія 13:14

Амос 9:2

Йона 2:2

Авакум 2:5

Tartaroō

2 Петра 2:4

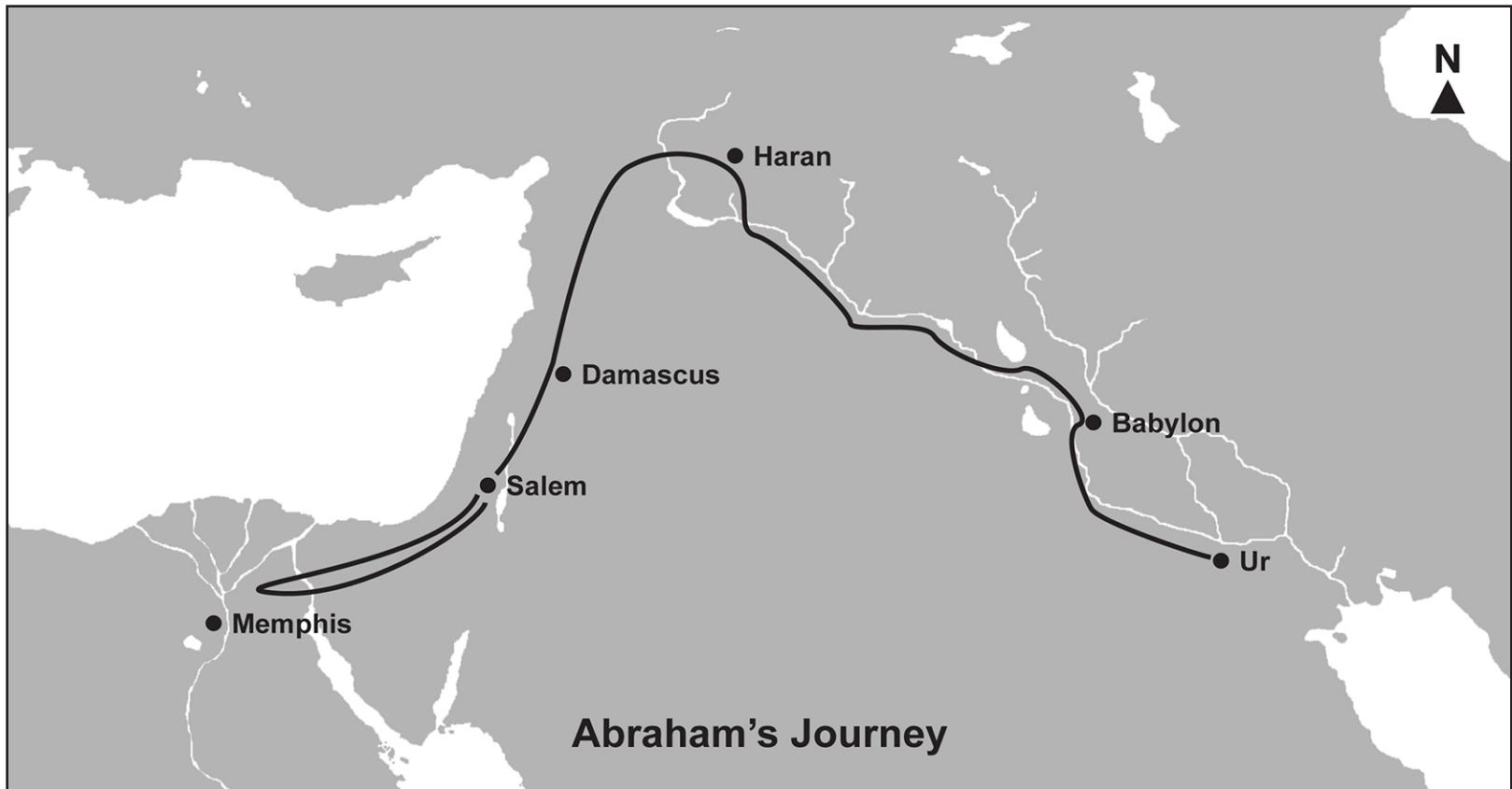
Questioned

Буття 36:2

Ісус Навін 15:22

Ісус Навін 19:26

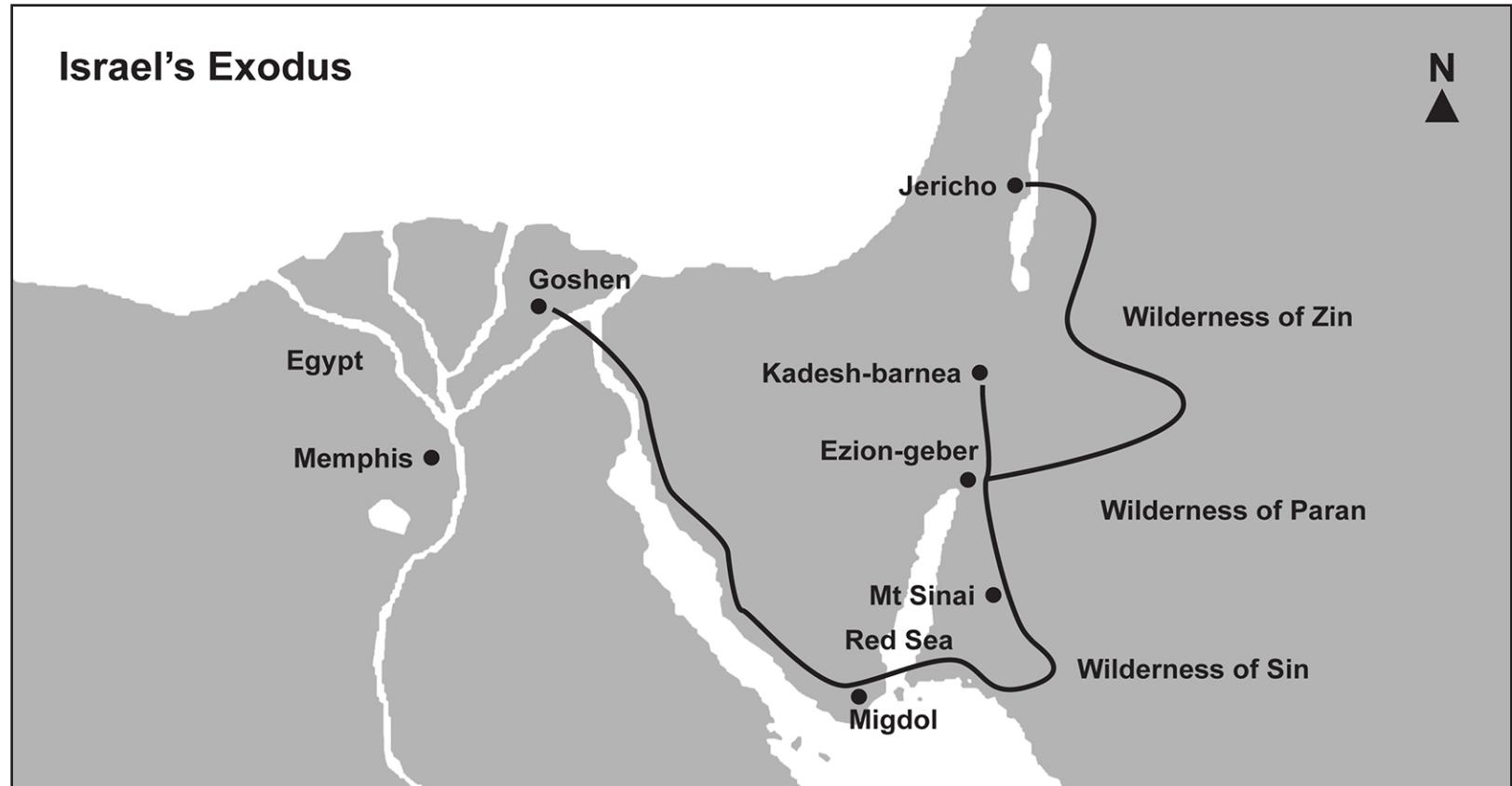
1 хроніки 7:21

Вірою Авраам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відаючи, куди йде. - До євреїв 11:8

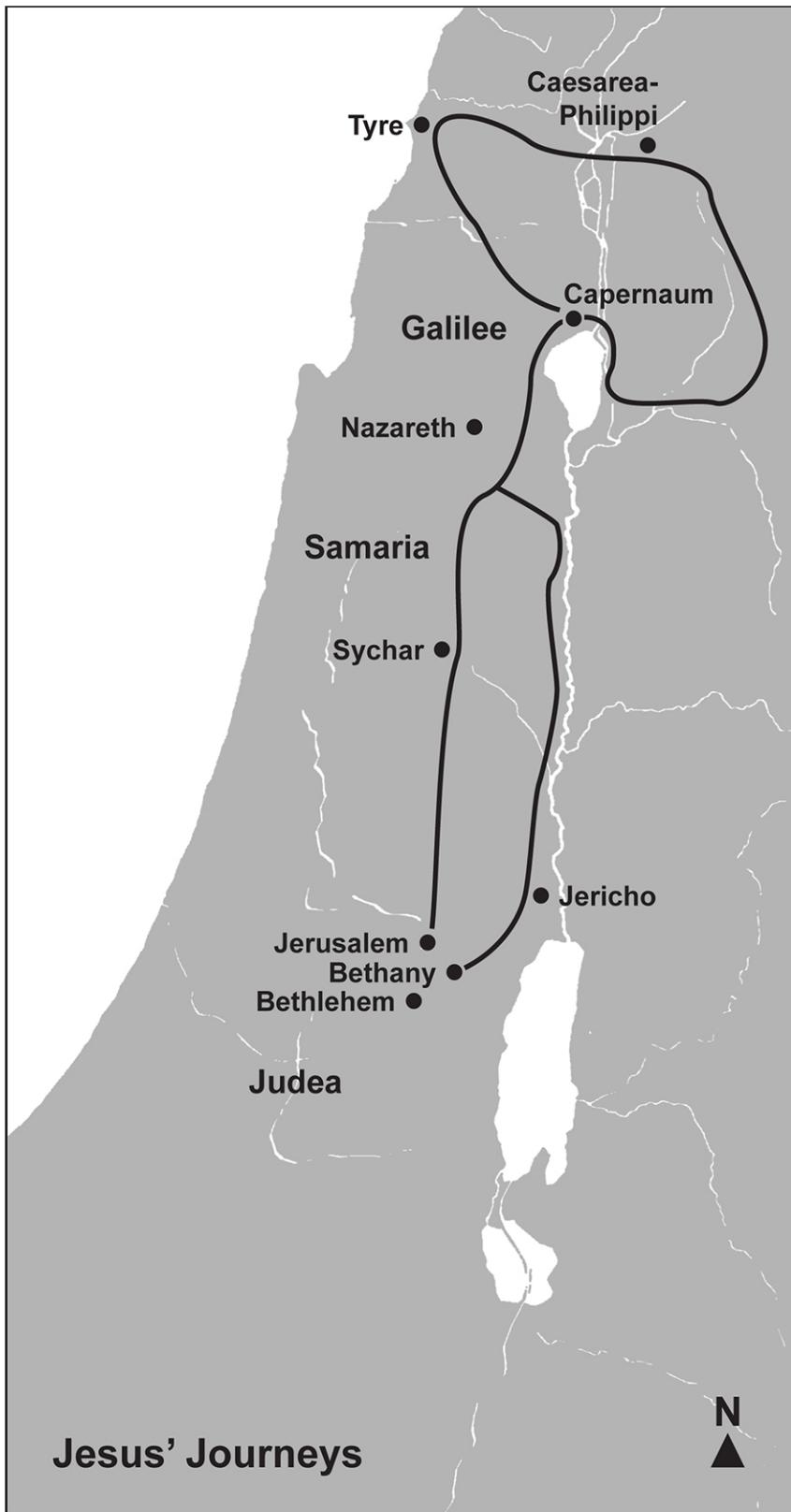
Israel's Exodus

N

І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі філістимської, хоч була близька вона.

Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував твой народ, коли він побачить війну, і не вернүвся до Єгипту“ - Вихід 13:17

Бо Син Людський прийшов не на те, щоб слугили Йому, але щоб послужити, і дішу Свою дати на вигут за багатьох. - Від Марка 10:45

Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для зві їцання Євангелії Божої, - До римлян 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3 Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19 Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼								
Where are we?			Innocence		Fallen			Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age
								New Heavens and Earth
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth Luke 16:22 Blessed in Paradise Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise			
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			
		Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13 Thalaasa Revelation 19:20 Lake of Fire Revelation 20:2 Abyss		
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			
		First Beast						
		False Prophet						
		Satan						
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

Доля

Український at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament Sheol and New Testament *Hadēs*, 2) Geenna, 3) Tartaroō, 4) Abyssos, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you,*" John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Тож ідіть, і навчіть всі народи, християчи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, - Від Матвія 28:19